AVGVSTINI
BARBOSÆ,
I. V. D. LVSITANI,
PROTONOTARII APOSTOLICI,
OLIM S. CONGREGATIONIS INDICIS CONSVLTORIS,
& insignis Ecclesiæ Vimaranensis Thesaurarij maioris,
NVNC VERO EPISCOPI VGENTINI,
& à Consiliis D. PHILIPPI IV. *Hispaniarum Regis Catholici,*

PASTORALIS SOLICITVDINIS,
SIVE
DE OFFICIO, ET POTESTATE EPISCOPI,
PARS TERTIA.

Omnia ad praxim vtriusque fori, interioris scilicet, & exterioris, & ad iurisdictionis explicationem exigenda continens.

Hac vltimâ curâ ab ipso Auctore recognita, variis resolutionibus exornata, & multis Doctorum citationibus, aliisque accessionibus illustrata.

LVGDVNI,
Sumpt. LAVRENTII ARNAVD, PETRI BORDE,
IOAN. & PETRI ARNAVD.
M. DC. LXXVIII.
CVM PRIVILEGIO REGIS.

AVGVSTINI BARBOSÆ, I. V. D. LVSITANI,

DE OFFICIO ET POTESTATE EPISCOPI,

PARS TERTIA.

In qua quicquid quoad casuum reseruationem, residentiam Episcopalem, Beneficiorum collationem, Ecclesiarum visitationem, Vicarij constitutionem, Monitoriorum concessionem, denique ad totius iurisdictionis exercitium, etiam in Regulares, & Exemptos, eorumque Conseruatores pertinet, methodo noua, & expedita complectitur.

ALLEGATIO L.

Episcopus circa casuum reseruationes quam habeat auctoritatem.

SVMMARIVM.

1 *Summus Pontifex Petri successor ex ordinatione diuina principatum & iurisdictionem solus habet, illamque immediatè in vniuersam Ecclesiam.*
2 *Summus Pontif. plures potuit sibi reseruare casus.*
3 *Pallium Archiepisc. concedere ipsius est Sum. Pont.*
4 *Pallium à B. Petri corpore accipi quomodo dicatur.*
5 *Ecclesiam ad Cathedralem solus Papa erigit, ac alia ratione mutat.*
6 *Cathedrali Ecclesia sine speciali Summi Pontificis mandato nullus potest Pastorem dare, &c.*
7 *Cathedralis Ecclesia administrationem nemo potest dare, nisi Papa.*
8 *Episcopo coadiutorem nemo dat nisi Papa.*
9 *Ordinibus minoribus initiatus, vel Monachus laïcus, vt Episcopus creetur, solus Papa dispensat.*
10 *Episcoporum maiores causas solus dirimit, & cognoscit.*
11 *Episcopos è gradu dignitatis deijcit, & deponit, ac restituit.*
12 *Episcoporum admittit renunciationes.*
13 *Exemptionem à iure, & potestate Episcoporum solus ipse concedit.*
14 *Eximere à se, & à Romana Curia, an possit Summus Pontifex.*
15 *Ordines sacros dare illis, qui nondum ad legitimam ætatem venerunt, solius est Summi Pont.*
16 *Ordines Ecclesiasticos extra tempora à iure constituta dare ipsius est Summi Pont.*

17 *Ordines duos sacros alicui vno, eodémque die, vel duobus continenter diebus dare est Summi Pontif.* & num. 18.
19 *Ordines vt quis accipiat ab Episcopo alieno, solus Papa concedit.*
20 *Ordines vt Episcopus conferre possit in die sua consecrationis, solius est Summi Pont. concedere.*
21 *Excommunicationis maioris vinculo obstrictus sacros Ordines suscipiens, indulgentia solùm Summi Pont. munere, & officio suo fungi potest.*
22 *Ordinatum à Papa nullus ad superiores Ordines promouere sine ipsius licentia potest.*
23 *Renunciationem beneficij gratiâ alterius factam solius est Summi Pont. admittere.*
24 *Pensiones annuas in beneficiis constituere, & constitutas transferre, vel ius eas redimendi concedere, solius est Summi Pont.*
25 *Beneficium ad certum tempus conferre solus Papa valet.*
26 *Beneficiarius perpetuò absens ab Ecclesia iusta de causa, potest Summi Pontif. concessione fructus beneficij percipere.*
27 *Beneficia in Curia Romana vacantia Papa solus confert.*
28 *Beneficia, quæ incompatibilia iure dicuntur, vni eidemque clerico conferre solus Papa potest.*
29 *Dignitates duas in eadem Ecclesia, vel vnam simul cum Canonicatu nullus absque indulgentia Romani Pont. habere potest.*
30 *Beneficium primum incompatibile ita vacat adepta prioris possessione, vt illud statim possessor dimittere teneatur in manibus Ordinarij, alias vtrumque vacat per Romanum Pont. conferendum.*
31 *Causæ omnes maiores ad Sedem Apost. referuntur.*
32 *Canones generales condere solius est Papæ.*
33 *Legem condendi potestas soli Principi competit.*

34 Concilium generale confirmare, & eius constitutiones probare, vel improbare, ac interpretari, ipſius eſt Summi Pontif.

35 Dubia, vel obſcura in reſcriptis ipſe ſolus Papa interpretatur.

36 Contractibus quod deſcit, ſolus Summus Pont. ſupplet.

37 Iuſiurandum in rebus, & perſonis alicuius momenti ſolus Papa relaxat, commutat, & interpretatur.

38 Reſtituit ſolus eos, qui ſolemni ritu ſunt è clericorum gradu deiecti.

39 Pœnas ob ſimoniam in Ordine, vel beneficio contractam remittit Papa.

40. Natalibus legitimis Papa aliquos reſtituit, quod attinet ad ea, quæ ſpiritualia ſunt.

41 Teſtamentorum pias voluntates ſolus ipſe Papa commutat.

42 Interdici non poteſt ciuitas à ſacris ob debitum pecuniarium domini, vel officialium, vel priuatarum perſonarum, ſine ſpeciali Papæ conſenſu.

43 Canonizare Sanctos ſolus Pontifex poteſt.

44 Priuilegium ſolus Papa poteſt concedere, vt quis ſoluatur à lege, qua quiſque decimam partem fructuum ſoluere cogitur.

45 Priuilegium Regi, & Principi ſolus Papa concedit, vt beneficia in Eccleſiis ſuæ ditionis ſita obitu beneficiarij deſtituta conferre queant.

46 Pleniſſimas peccatorum condonationes ſolus Papa concedit.

47 Religioſorum nouos Ordines ſolus Papa approbat.

48 Profeſſionem Religionis poteſt Papa irritam facere certa formula minimè ſeruata.

49 Religioſi profeſſi, vt cœnobium egreſſi ad audiendas leges, vel medicinam, ad Ordines promoueri queant ſolus Papa concedit.

50 Mendicantes Religioſi non poſſunt acquirere noua loca ad habitandum, vel antiqua alienare, vel mutare ſine ſpeciali Papæ licentia.

51 Monaſteriis, & Eccleſiis Religionum ſolus Papa concedit priuilegium, vt liberentur ab obligatione ſoluendi procurationes Legatis Apoſt. & Iura Epiſcopalia.

52 Religioſus non poteſt eligi in Abbatem, vel Prælatum alterius Religionis, vel habitus, ſine licentia Papæ.

53 Eccleſiæ Romanæ nomine nullus poteſt agere in iudicio ſuper bonis, quæ Fratribus Franciſcanis relinquantur ſine ſpeciali Romani Pont. mandato.

54 Campanas plures non poſſunt habere Mendicantes ſine ſpeciali Sedis Apoſt. conſenſu.

55 Bulla in Cœna Domini cur ita dicatur.

56 Doctores referuntur, qui ſuper Bullam in Cœna Domini commentarios ediderunt.

57 Bulla in Cœna Domini refertur.

58 Hæretici cuiuſcunque ſectæ excommunicantur, eorundem fautores, libros legentes, tenentes, aut imprimentes, & ſchiſmatici. §.1.

59 Appellantes à Pontifice ad futurum Concilium, eorumque fautores excommunicantur in Bulla, §.2.

60 Piratæ, atque eorum receptatores, & fautores excommunicantur in Bulla, §.3.

61 Naufragorum Chriſtianorum cuiuſcunque generis bona etiam in littoribus inuenta ſurripientes excommunicantur in Bulla, §.4.

62 Pedagia noua, & gabellas imponentes, vel eas augentes excommunicantur in Bulla. §.5.

63 Falſificantes litteras Apoſt. aut ſupplicationes à quocunque auctoritatem habente ſignatas, item & falsò fabricantes litteras Apoſt. excommunicantur in Bulla, §.6.

64 Arma, & alia vſui bellico idonea deferentes ad Turcas, vel alios Chriſtiani nominis inimicos, excommunicantur in Bulla, §.7.

65 Impedientes eos, qui victualia, & alia neceſſaria Romam conuehunt excommunicantur in Bulla, §.8.

66 Sedem Apoſt. petentes, vel ab ea recedentes, & ſine iuriſdictione vexantes in Curia commorantes excommunicantur in Bulla, §.9.

67 Romipetas, ac peregrinos etiam in Vrbe morantes, vel abeuntes lædentes excommunicantur in Bulla, §.10.

68 Cardinales S. R. E. & alios Prælatos offendentes excommunicantur in Bulla, §.11.

69 Romanam Curiã pro negotiis ſuis petentes per ſe, vel per alios lædentes excommunicantur in Bulla, §.12.

70 Appellantes à grauamine, vel futura executione litterarum Apoſt. ad laicam poteſtatem excommunicantur in Bulla, §.13.

71 Litterarum Apoſt. aut aliarum expeditionum executionem impedientes, & prohibentes excommunicantur in Bulla, §.14.

72 Iudices ſæculares, qui Eccleſiaſticas perſonas trahunt ad ſua Tribunalia, quique Eccleſiaſticam libertatem tollunt, aut in aliquo perturbant, excommunicantur in Bulla, §.15.

73 Prælatos ne ſua iuriſdictione vtantur impedientes, quique illorum, & delegatorum iudicia eludentes ad Curiam ſæcularem recurrunt, aut contra illos decernunt, præſtantesque auxilium, excommunicantur in Bulla, §.16.

74 Sedis Apoſt. & quorumcunque Eccleſiaſticorum iuriſdictiones vſurpantes, vel etiam fructus ſequeſtrantes excommunicantur in Bulla, §.17.

75 Decimas, & alia onera perſonis Eccleſiaſticis, Eccleſiis, Monaſteriis, aut eorum fructibus imponentes excommunicantur in Bulla, §.18.

76 Iudices ſæculares, qui ſe interponunt in cauſis capitalibus, ſeu criminalibus contra Eccleſiaſticas perſonas excommunicantur in Bulla, §.19.

77 Romanæ Eccleſiæ bona, aut terras occupantes, & illius iuriſdictionem vſurpantes excom. in Bulla, §.20.

78 Abſoluere præſumentes à caſibus Bullæ in Cœna Domini excommunicantur.

79 Abſolutio Papæ ab aliquo caſu Bullæ in Cœna Domini non comprehendit eos, qui non deſtiterint.

80 Abſolui non poſſunt incurrentes in excommunicationem Bullæ in Cœna Domini ab alio, quàm à Romano Pontifice, non obſtantibus priuilegiis, &c.

81 Epiſcopi, & locorum Ordinarij litteras proceſſus Bullæ in Cœna Domini ſemel in anno ſolemniter publicare tenentur.

82 Confeſſiones quicunque audiunt, apud ſe litteras proceſſus Bullæ in Cœna Domini habere debent.

83 Clericos percutientes, incidunt in excommunicationem Papæ reſeruatam.

84 Falſarij, vel habentes penes ſe litteras falſas Papæ, vel aliorum officialium Curiæ expreſſorum, incidunt in excommunicationem Papæ reſeruatam.

85 Falſificatis litteris vtentes non incidunt in excommunicationem Papæ reſeruatam.

86 Subreptitias, vel obreptitias litteras impetrantes non incidunt in excommunicationem Papæ reſeruatam.

87 Excommunicatus à delegato Papæ, ſi per annum manet in excommunicatione, poſt annum abſoluitur à Papa ſolo.

88 Excommunicatos à Papa clericus ad diuina ſcienter admittens incidit in excommunicationem Papalem.

89 Incendiarij excommunicati, & publicati, non niſi à Papa abſolui poſſunt.

90 Excommunicatos ob Eccleſiæ fractionem cum ſpoliatione, poſt denunciationem ſolus Papa abſoluit.

91 Eligentes in Senatorem, aut Gubernatorem Vrbis Romæ Imperatorem, Regem, Principem, Ducem, Marchionem, aut fratrem, vel eorum filium, aut alium potentia, & dignitate inſignem, in Papalem incidunt excommunicationem.

92 Taleas clericis imponentes, & clerici illas ſoluentes incidunt

incidunt in excommunicationem Papalem.

93 Ecclesiasticis personis ne quidā vendatur, prohibentes, incidunt in excommunicationem Papalem.

94 Vexandi, capiendi, seu interficiendi facultatem tribuens eorum personas, vel res, eo quod tulerint excommunicationis, interdicti, vel suspensionis sententiam, incidunt in excommunicationem Papalem.

95 Inquisitores si alicui crimen haresis falsò imponant & innocentes infament, in excommunicationem Papalem incidunt.

96 Religiosi qui clericis, aut laïcis Sacramentum Vnctionis extremæ, vel Eucharistiæ ministrant, vel matrimonia eorum solemnizant, non habita prius à Parocho speciali licentia, &c. in excommunicationem Papalem incidunt.

97 Fratres Minores habent priuilegium à Sixto IV. ut possint administrare Sacramenta Eucharistiæ, & extremæ Vnctionis illis, quorum Confessiones audierint, quando Rectores, seu Curati eorum maliciosè, aut sine rationabili causa denegauerint.

98 Eucharistiæ Sacramentum prohibetur administrari secularibus, & Religiosis, & quid in hoc Minoribus concessum sit, ostenditur.

99 Regulares matrimonia ministrantes, siue solemnizantes, non habita super his Parochialis Presbyteri licentia speciali, ipso facto in excommunicationem Papalem incidunt.

100 Clerici, siue Religiosi, qui violant Constitutionem illis prohibentem aliquem inducere ad vouendum, iurandum, aut promittendum, vt sepulturam apud eorum Ecclesiam eligat, vel electam non mutet, in excommunicationem Papalem incidunt.

101 Interdicto loco qui celebrare cogunt, in excommunicationem Papalem incidunt.

102 Minores Religiosi, qui tempore interdicti admittunt in suis Ecclesiis Fratres Tertij Ordinis ad audienda diuina Officia, in excommunic. Papalem incidunt.

103 Cadauera hominum exhumans, in frusta incidens vel carnes ab ossibus separans, incidit in excommunicationem Papalem.

104 Simoniam committentes in Ordine, beneficio, vel Religionis ingressu, in excommunicationem Papalem incidunt.

105 Fratres cuiuscunque Ordinis Mendicantium transeuntes ad Religionem non Mendicantium, excepta Carthusiana, sine licentia Sedis Apostolicæ, necnon & tales recipientes incidunt in excommunicationem Papalem.

106 Ecclesiasticam libertatem, aut interdictum Sedis Apostolicæ violantes incidunt in excommunicationem Papalem.

107 Dantes, vel recipientes, aut promittentes aliquid in Curia Romana ad obtinendam iustitiam vel gratiam in ea, incidunt in excommunicationem Papalem.

108 Cardinalium bona rapientes dum in Conclaui sunt, incidunt in excom. Papalem.

109 Conceptionis Beatissimæ Virginis festum qui affirmant non esse venerandum, aut defendunt illam conceptam cum peccato originali, vel è contra, in excommunicationem Papalem incidunt.

110 Decretum Sacræ Congregationis S. Romanæ Ecclesiæ vniuersalis Inquisitionis refertur.

111 Virginem Beatissimam sine vlla macula esse conceptam verissima tenet opinio.

112 Virgo Sanctissima vixit 63 annos, & ideò eius Corona totidem continet Aue.

113 Promissus de Ecclesia, vel Monasterio vacante à Sede Apostolica, prouisionis nuntiatoribus aliquid quid dans, promittens, promissumve soluens, in excom. Papalem incidit.

114 Laïcus, qui Ecclesiasticum relegauerit, aut proscripserit, & qui proscriptionem scripserit, incidit in excommunicationem Papalem.

115 Ecclesiasticus, qui alium Ecclesiasticum ad forum laïcale trahit, incidit in excom. Papalem.

116 Papæ ministri, & omnes officiales etiam Episcopali dignitate præditi in terris Ecclesiæ officium quodcunque exercentes, qui munera accipiunt præter esculenta, & poculenta quæ biduo consumi possunt, in excom. Papalem incidunt.

117 Lapides, & alia ornamenta de Ecclesia, vel aliis locis sacris auferentes, & auferenti, seruanti, & & retinenti auxilium, vel fauorem dantes, in excommunicationem Papalem incidunt.

118 Cardinalis, vel assistensis, qui se finxerit nepotem aut familiarem, seu commensalem, aut litteras Apostolicas gratis expediat, in excom. Papalem incidit.

119 Prædicantes miracula falsa, vel incerta, aut prophetias, quæ non continentur in sacra Scriptura, incidunt in excom. Papalem.

120 Duellum facientes, campum dantes, & auxilium præstantes, incidunt in excom. Papalem.

121. Inquisitionis officium impedientes, vel perturbantes incidunt in excom Papalem.

122 Cameræ Apostolicæ libros, vel scripturas occultantes, aut retinentes, incidunt in excommunicationem Papalem.

123 Cameræ Apostolicæ ministri, & alij rationes integrè, & fideliter non reddentes, incidunt in excommunicationem Papalem.

124 Examini se supponentes pro alio beneficium Ecclesiasticum impetrante, in excommunicationem Papalem incidunt.

125 Beneficiorum Ecclesiasticorum prouisione, vel collatione, vel in eorum possessionem admissione aliquid exigentes, in excom. Papalem incidunt.

126 Papa viuente, qui tractant de alio eligendo, in excom. Papalem incidunt.

127 Cardinales, qui Sede vacante contrauenerint iis, quæ ordinata sunt à Iulio II. incidunt in excommunicationem Papalem.

128 Cardinales reuelantes aliquid de actis secretè in Consistorio, existente præcepto Papæ, vt non reuelentur, incidunt in excom. Papalem.

129. Litteras, aut scripturas cuiusuis generis mittentes ad eos, qui sunt in Conclaui, & sic recipientes, in excom Papalem incidunt.

130 Ecclesiastica bona per vim, vel suppositas personas in proprios vsus conuertentes incidunt in excommunicationem Papalem.

131 Commissarij, seu delegati ad cognoscendum, an alienatio bonorum Ecclesiæ sit in euidentem eius vtilitatem, amore, vel timore alinationi consentientes, in excommunicationem Papalem incidunt.

132 Clerici de Parochiali Ecclesia prouisi iuramentum de residendo intra tempus præscriptum non seruantes, in excom. Papalem incidunt.

133 Concilio Trid. commentarios, glossas, & scholia inferentes, in excom. Papalem incidunt.

134 Nuncius Apostolicus, qui à principalibus ad quos mittitur, dignitatis, aut gradus obtinendi causa litteras commendatitias quouis modo ambierit, in excommunicationem Papalem incidit.

135 Mulier quæ monasteria Regularium etiam Mendicantium ingredi ausa fuerit, in excommunicationem Papalem incidit.

136 Monialis à clausura exiens, & exeund licentiam dantes, comitantes, & receptantes, in excommunicationem Papalem incidunt.

137 Pœnitentiariæ Romanæ officiales pro expeditione aliquid etiam sponte oblatum accipientes, incidunt in excomm. Papalem.

138 *Beneficia Eccleſiaſtica palam, aut occultè retinentes, aut recipientes in confidentiam, incidunt in excommunicationem Papalem.*

139 *Vacantibus Eccleſiarum dignitatibus, canonicatibus, aut prabendis, per ſtatutum, aut conſuetudinem diſtributiones, & fructus menſa Epiſcopali applicans, aut in communem vſum cedens, incidit in excom. Papalem.*

140 *Gubernator locorum ſtatus Eccleſia, qui licentiam ferendi arma tribus palmis breuiora etiam ad breuiſſimum tempus conceſſerit, incidit in excommunicationem Papalem.*

141 *Chriſtianus, qui alium Chriſtianum in terris Turcarum habitantem tanquam mancipium ceperit, aut eius bona diripuerit, in excommunicationem Papalem incidit.*

142 *Publicani, qui pedagium, gabellam, vel vectigal à Regularibus Ordinum Mendicantium exegerint, in excommunicationem Papalem incidunt.*

143 *Gubernator Eccleſiaſtici ſtatus, & Officialis, qui aliquem homicidam, aut exulem ab exilio reuocauerit, vel ſaluumconductum ei fecerit, in excommunicationem Papalem incidit.*

144 *Confeſſores, qui ex priuilegio Sixi IV. commutant aliquod Votorum ſolemnium, in excommunicationem Papalem incidunt.*

145 *Baro, vel Princeps in Regno Neapol. qui homicidam, aut exulem Romana Eccleſia receptauerit, protexerit, &c. in excommunicationem Papalem incidunt.*

145 *Baro, vel Dominus Sedi Apoſtolica ſubiectus frumentum, & fruges vltra vſum ſibi, familiaque ſua neceſſarium emens, in excommunicationem Papalem incidit.*

147 *Epiſcopus, aut patronus, tam Eccleſiaſticus, quàm laicus, qui a collatione, aut ſuſpenſione ſuſpenſus beneficium contulerit, aut id praſentauerit, in excommunicationem Papalem incidit.*

148 *Fratres S. Franciſci de Obſeruantia, qui in electione Miniſtri Generalis, Prouincialium, & Cuſtodum, pro ſe, aut pro alio ſubornauerit, in excommunicationem Papalem incidunt.*

149 *Locus ad Romanam Eccleſiam cum vacauerit, qui de eo in feudum dando aliquo modo egerit, in excommunicationem Papalem incidit.*

150 *Agnos Dei à Summo Pont. conſecratos qui depinxerit, & aliquo colore infecerit, an in excommunicationem Papalem incidat, oſtenditur.*

151 *Monialium Monaſteria ingredientes pratextu facultatum abrogatarum, & Superiores Regulares, qui earundem licentiarum pratextu eò aliquem ingredi permiſerunt, & qui pratextu licentiarum Epiſcopalium eò ingrediuntur, neceſſitatibus non vrgentibus, in excommunicationem Papalem incidunt.*

152 *Sal exterum in Vrbes, & oppida, aliaque loca Sedi Apoſt. ſubiecta aſportantes, in excommunicationem Papalem incidunt.*

153 *Frumenta, fruges, legumina, & animalia cuiuſvis generis extra ſtatum S. Rom. Eccleſia quouis modo exportantes, in excommunicationem Papalem incidunt.*

154 *Religioſus S. Franciſci de Obſeruantia, qui contemptis Superioribus ſuis ad Tribunalia appellauerit, & ad ea confugerit, in excommunicationem Papalem incidit.*

155 *Religioſus Heremita S. Auguſtini Congreg. Lombardia, qui obedire conſtitutioni neglexerit de exemptione Monialium eiuſdem Ordinis, incidit in excommunicationem Papalem.*

156 *Religioſus Ordinis Ciſtercienſis, qui aliquid commiſerit contra Conſtitutionem editam de exemptione Monialium ab eodem Ordine, in excommunicationem Papalem incidit.*

157 *Subiectus ditioni Eccleſiaſtica, qui homicidas grasſatores, & damnatos crimine capitali exules receperit, aut recipi permiſerit, in excommunicationem Papalem incidit.*

158 *Reliquias ſacras qui ſine conceſſione Summi Pont. in prouinciam Mediolan. aſportauerit, in excommunicationem Papalem incidit.*

159 *Iurare facientes illicita, vel de obſeruandis ordinationibus, & ſtatutis contrariis decretis Conc. Trident. in excommunicationem Papalem incidunt.*

160 *Societatis Ieſu inſtitutum, aut Conſtitutiones qui directè, vel indirectè impugnare, aut contradicere audent, incidunt in excommunicationem Papalem.*

161 *Libros amouentes, & monumenta quacunque ex bliothecis Ordinum Fratrum Carmelitarum, in excommunicationem Papalem incidunt.*

162 *Fratres Pradicatores Ordinis S. Dominici, qui ad effectum conſequendi officium Magiſtri generalis, pro ſe, vel aliis ad fautores extra religionem recurrunt, incidunt in excommunicationem Papalem.*

163 *Confeſſionem, & abſolutionem ſacramentalem inter abſentes per litteras poſſe fieri aſſerentes incidunt in excom. Papalem.*

164 *Armatorum collectas, & caluacatas facientes incidunt in excom. Papalem.*

165 *Regulares, qui ex inſulis Philippinis, & aliis Indiarum partibus ad Iapponicas commeant, incidunt in excomm. Papalem.*

166 *Fratres Ordinis B. Maria de Monte Carmelo, qui ad Tribunalia ſacularia quouis pratextu appellare, vel confugere praſumunt, in excommun. Papalem incidunt.*

167 *Delinquentes à Sacris locis extrahentes, praterquam in caſibus conceſſis per Gregor. XIV. in excom. Papalem incidunt.*

168 *Religionum Superiores, qui Bulla Pauli V. edita an. 1606. non paruerint, incidunt in excommunicationem Papalem.*

169 *Praſidentes, & officiales omnes Montium pietatis ſtatus Eccleſiaſtici, qui pecunias ad dictos Montes quomodolibet ſpectantes in alios, quàm pauperum vſus diſponere praſumunt, in excom. Papalem incidunt.*

170 *Superiores quorumcunque Ordinum & Religionum non remittentes cauſas ad officium inquiſitionis ſpectantes, incurrunt excom. Papalem.*

171 *Confeſſarij ſaculares, vel regulares praſumentes abſoluere à caſibus in Bulla Cœna contentis, incurrunt excom. Pap.*

172 *Iudices, & alij quicunque, etiam Cardinales qui, in cauſis ad officium A.C. ſpectantes ſe intromittere praſumunt, incidunt in excom. Papa reſeruatam.*

173 *Auditor Camera, Gubernator, Vicarius Vrbis. qui vigore facultatis aliquid prater obſeruatum innouant, incurrunt excommunicationem Papalem.*

174 *Clerici, Camera Apoſt. notarij, officiales, &c. qui in cauſis ad eorum tribunal non ſpectantibus ſe intromittere praſumunt, excomm. Papalem incurrunt.*

175 *Camerales, qui aliorum ſuffragia, vel ſuam, aut aliorum ſententiam in plena Camera apertam foris patefecerint, incidunt in excomm. Papalem.*

176 *Coniurationem in Cardinalem non reuelantes, incidunt in excomm. Papa reſeruatam.*

177 *Promittentes, dantes, vel recipientes aliquid pro iuſtitia, incurrunt excom. Papalem.*

178 *Certamen ſingulare ineuntes, ſuadentes, prouocantes, &c. incurrunt excom. Papalem.*

179 Sepul

179 *Sepulchrum Domini petentes causa deuotionis absque licentia Summi Pont. incurrunt excom. Papalem.*

180 *Canonici, beneficiati, & clerici Basilica S. Petri de Vrbe eam ingredientes absque habitu quem in choro deferre solent, incurrunt excomm. Papalem.*

181 *Executionem litterarum S. Pœnitentiaria impedientes incidunt in excommunicationem Papalem.*

182 *Proponentes populo indicem casuum, & gratiarum cum indulgentiis, incurrunt excomm. Papalem.*

183 *Lapides siue alia ornamenta Ecclesiarum subripientes incurrunt excom. Papalem.*

184 *Cardinales Contrauenientes Bulla Gregorij XV. de electione Papa, in nouem actionibus incurrunt excommunic. Papalem.*

Imprimentes etiam cum addit. huiusmodi tractatum, necnon nostra collectanea absque speciali nostra licentia in scriptis habita, incurrunt excom. Papa reseruatam ibid.

185 *Clerici quando excomm. Papalem incurrant.*

186 *Religiosi quando in excommunicationem Papa reseruatam incidant.*

187 *Persona publica quando excommunicationem Papalem incurrant.*

188 *Omnes generaliter quando in excommunicationem Papa reseruatam incidant.*

189 *Romanam Ecclesiam non esse caput omnium Ecclesiarum contumaciter asserentes, Excommunicationem nemini reseruatam incurrunt*, & ita deinceps in iis quæ sequuntur.

190 *Oblationes Sacerdotibus factas accipientes.*

191 *Principes & Officiales qui tertiò admoniti ab Episcopis, vel Ecclesiasticis personis, recusant facere iustitiam super eorum causis.*

192 *Electioni de se facta in summum Pont. à paucioribus quàm duabus Cardinalium partibus assentientes, vel recipientes.*

193 *Religiosi professi de claustro exeuntes ad audiendas leges Ciuiles, vel physicam, si infra duorum mensium spatium non redierint.*

194 *Suscipientes in ciuitatibus diuersarum linguarum eorum regimen, qui sunt lingua sua, priusquam suscipiatur à proprio Episcopo in coadiutorem suum.*

195 *Doctores, & scholares vniuersitatis Bononien. qui conducunt domus alterius Doctoris, seu scholaris ante finitam locationem, sine eius consensu.*

196 *Clerici habentes officium Vicecomitis, vel Prapositi sacularis si admoniti non desistant.*

197 *Monachi, & Canonici Regulares, ac alij personatus habentes, seu Presbyteri, qui leges, vel Physicam audiunt extra claustrum.*

198 *Bona Christianorum naufragio perdita capientes.*

199 *Ementes rem Ecclesia, vel aliter acquirentes à schismatico.*

200 *Statuta edita contra vniuersalis Ecclesia libertatem seruari facientes.*

201 *Scripturas, vel nuncios alicui Cardinali in Conclaui existenti mittens, vel cum eo secretè loquens.*

202 *Spoliantes clericos, &c. beneficiis, pro eo quod nolunt eligere eum, pro quo ipsi rogarunt.*

103 *Regalia, custodiam, siue guardiam titulo aduocationis, siue defensionis in Ecclesiasticis, vel piis locis prasumentes occupare.*

204 *Monialium ad electiones vocati non temperantes ea, ex quibus discordia nasci, vel foueri possunt.*

205 *Conseruatorem sibi datum incitantes, vt se intromittat in iis, qua non continent apertam violentiam, &c.*

206 *Absolutionem, aut reuocationem excommunicationis, simonia, &c. vi aut metu extorquentes.*

207 *Fingentes casum, vel fraudem aliquam, quo Iudex ipse vadat ad accipiendum testimonium alicuius fœmina.*

208 *Pralatos, vel alias personas Ecclesiasticas compellentes, vt submittant Ecclesias, vel earum bona, &c. Laicis, &c.*

209 *Mendicantes, qui de nouo domos ad habitandum recipiunt, vel receptas mutant sine licentia Sedis Apost. & n. 230.*

210 *Religiosi qui habitum sua Religionis temerè dimittunt.*

211 *Impedientes Ecclesiastices Iudices Ordinarios, vel delegatos, ne sua iurisdictione vtantur.*

212 *Domini temporales prohibentes subditis suis, ne cum personis Ecclesiasticis contrahant.*

213 *Compellentes personas Ecclesiasticas ad pedagia guidagia, &c.*

214 *Sepelientes in loco sacro hareticos.*

215 *Iurisdictionem temporalem habentes, qui non obediunt Episcopis, & Inquisitoribus in perquirendis hareticis.*

216 *Christianum aliquem per assassinos interficiens, aut videns interfici.*

217 *Clerici permittentes versari in terris suis fœneratores publicos, &c.*

218 *Repressalias contra personas Ecclesiasticas, vel eorum bona concedentes.*

219 *Principes & alii Domini, ac Iudices non obseruantes contenta in c. felicis, de pœnis lib. 6. contra percutientes Cardinalem.*

220 *Sequestrationem factam per loci Ordinarium prasumentes impedire.*

221 *Sepelientes aliquem in cœmeterio tempore interdicti extra casus à Iure concessos.*

222 *Religiosi qui sibi appropriant noualia, aut decimas Ecclesiis debitas.*

223 *Monachi, aut Canonici Regulares administrationem non habentes, qui petunt Curias Principum animo nocendi suis Pralatis.*

224 *Monachi, qui intra septa Monasterij sine licentia Abbatis arma tenere prasumunt.*

225 *Monialium visitatores impedientes.*

226 *Beguini, siue qui sequuntur eorum statutum.*

227 *Matrimonium scienter contrahentes in gradu prohibito.*

228 *Inquisitores, qui pratextu sui officij illicitè sumunt pecuniam aliquam.*

229 *Statuta de soluendis vsuris dictantes, vel scribentes.*

230 *Religiosi Mendicantes, qui sine licentia Papa loca de nouo accipiunt ad habitandum, &c.*

131 *Decimarum à solutione in concionibus auditores retrahens.*

132 *Religiosi non seruantes interdictum auctoritate Apostol. vel Ordinaria impositum.*

233 *Glossas super Clem. Exiuit, edentes.*

234 *Nuncios vel Legatos Romani Pont. impedientes ne ingrediantur Regna, seu prouincias ad qua mittuntur.*

235 *Alienantes, seu locantes in plures annos quàm in tres bona immobilia, vel mobilia pretiosa Ecclesiarum*

236 *Pralati ad Romanam Curiam venientes, & inde discedentes absque licentia Romani Pont.*

237 *Rectores Ecclesiarum, & Mendicantes in Germania existentes, qui pacem inter ipsos factam violans.*

238 *Litteras Papa electi antequam coronetur impugnantes.*

239 *Episcopi, aliique Pralati permittentes ritum, habitumve*

tumve Fratricellorum, Bizoeoarum, &c.

240 *Imprimentes, ſeu mandantes imprimi libros de rebus ſacris tractantes ſine nomine Auctoris, & ſine approbatione Ordinarij.*

241 *Confeſſionem ante Euchariſtiam neceſſariam non eſſe aſſerentes.*

242 *Matrimonia filiorumfam. ſine parentum conſenſu contracta eſſe irrita aſſerentes.*

243 *Raptores mulierum, ac omnes dantes eis auxilium, &c.*

244 *Matrimonium ne liberè contrahatur cogentes ſubditos, &c.*

245 *Magiſtratus ſæculares, qui ab Epiſcopis requiſiti non præbent auxilium ad reſtituendam, vel conſeruandam clauſuram Monialium.*

246 *Religioſi, qui recipiunt aliquid à nouitiis, dum ſunt in probatione.*

247 *Mulieres ingredi Monaſterium præterquam in caſibus à Iure permiſſis cogentes.*

248 *Montes pietatis qui prædicando, vel diſputando audent impugnare.*

249 *Sortilegia, incantationes, &c. exercentes.*

250 *Commiſſiones, intimationes, publicationes, & affixiones Apoſt. in Romana Curia præſentantes præter Curſores.*

251 *Archipresbyter, Canonici, & beneficiati, ac clerici Baſilicæ S. Petri de vrbe non applicantes integram medietatem omnium fructuum & diſtributionum primi anni ſeruitij.*

252 *Studiorum rectores & alij Epiſcopis inferiores doctorandi facultatem habentes, qui aliquem ad gradum Doctoratus promouent, priuſquam Fidei profeſſionem emittat.*

253 *Archipresbyteris breuiores duorum palmarum etiam ad breuiſſimum tempus licentiam deferendi concedentes quicumque Sedis Apoſt. gubernatores, ſiue officiales.*

254 *Gubernatores, qui pœnas, ſeu multas pecuniarias alteri quàm Cameræ Apoſt. applicare præſumunt.*

255 *Legati, ſeu Vicelegati, aut gubernatores quemcumque in officiis notariatuum per Cameram Apoſtol. venditis intromittere præſumentes, &c.*

256 *Pœnitentiarij Officiales, qui in expeditionibus ſibi interdictis ſe intromittere quoquo modo præſumunt.*

257 *Offendentes aliquem vindictæ ſtudio in Vrbe.*

258 *Inquiſitores, aduocatos, aliumve miniſtrum S. Officij occidens, vel verberans.*

259 *Inquiſitorum generalium S. R. E. Cardinalium præceptis, & mandatis non obedientes.*

260 *Taurorum agitationes permittentes.*

261 *Superiores, quibus cura Monaſteriorum Monialium incumbit ea in caſibus non neceſſariis ingredientes.*

262 *Agnos Dei à ſummo Pont. conſecratos depingens.*

263 *Frumentum & legumina extra Vrbem & Statum Eccleſiaſticum extrahens, aut afferentes impediens.*

264 *Cruciferi requirentes fauores pro dignitatibus, & officiis obtinendis.*

265 *Epiſcopi quando excommunicationem nemini reſeruatam incurrant.*

266 *Clerici quando excommunicationem nemini reſeruatam incurrant.*

267 *Religioſi quando excommunicationem nemini reſeruatam incurrant.*

268 *Domini temporales quando excommunicationem nemini reſeruatam incurrant.*

269 *Magiſtratus & Iudices quando excommunicationem nemini reſeruatam incurrant.*

270 *Omnes generaliter quando excommunicationem nemini reſeruatam incurrant.*

271 *Abſoluere ab excommunicationibus Papæ reſeruatis nullus Epiſcopus poteſt.*

272 *Epiſcopi ſinguli cùm nomen ſuum alicui actui, cuius ipſi ſunt authores, inſcribunt, poſt Deum Sedi Apoſt. Epiſcopatum referunt.*

273 *Epiſcopatus in Eccleſia ſunt de Iure diuino.*

274 *Abſoluendi facultatem obtinens ab omnibus caſibus ſummo Pont. reſeruatis, non poteſt abſoluere à caſibus contentis in Bulla Cœnæ.*

275 *Abſoluendi à caſibus reſeruatis etiam in Bulla Cœnæ facultatem obtinens, non poteſt quis virtute illius abſolui ab excommunicatione ob hæreſim contracta.*

276 *Abſoluendi à caſibus ſummo Pontif. reſeruatis facultatem obtinens, poteſt abſoluere à cenſuris illi reſeruatis.*

277 *Abſoluendi ab omnibus cenſuris, facultatem obtinens à ſummo Pont. poteſt abſoluere à cenſuris reſeruatis.*

278 *Epiſcopus cauſa cognita poteſt diminuere, & relaxare de pœnitentia quam Papa impoſuit.*

279 *Iudex fori exterioris poſtquam ſuam tulit ſententiam definitiuam, non poteſt pœnam in ea appoſitam reuocare.*

280 *Confeſſarius poteſt pœnitentiam à ſe iniunctam quandocumque, & vbicumque ex cauſa commutare.*

281 *Prælatus quicumque poteſt abſoluere ſibi ſubditum à cenſuris nemini reſeruatis, ſiue ſint latæ, & appoſitæ per Conc. ſiue per quemcunque Summum Pont.*

282 *Abſolui poteſt ſubditus ab Epiſcopo loci, vbi moratur, à ſententia iuris, quam incurrit in alia Diœceſi.*

283 *Parochus, & alius quicunque Sacerdos poteſtatem habens abſoluendi à mortalibus, poteſt abſoluere à cenſuris iuris nemini reſeruatis.*

284 *Ordinarius non poteſt ſibi reſeruare abſolutionem excommunicationum iuris nulli reſeruatarum.*

285 *Epiſcopi omnes quorum caſuum abſolutionem ſibi reſeruare poſſunt.*

286 *Decretum, & declaratio ſuper abſolutione à cenſuris, ſeu à caſibus reſeruatis refertur.*

287 *Decretum aliud refertur, quo confirmantur, & innouantur contenta in præcedenti.*

288 *Litteræ Sacræ Congregat. referuntur, in quibus circa caſuum reſeruationem regulæ dantur vtiliſſimæ.*

289 *Declaratio eiuſdem S. Congregationis circa facultatem abſoluendi à caſibus Sedi Apoſt. & Ordinario reſeruatis.*

POSTOLI licèt à Domino parem 1
cum Petro acceperint poteſtatem, *cap. in nouo*, 21. *diſt.* in quorum locum ſucceſſerunt Epiſcupi, *cap. quorum vices*, 68. *diſtinct.* Petrus tamen, in cuius locum ſucceſſit Summus Hierarcha ter Maximus Pontifex, obtinuit Principatum ex ordinatione diuina: nam illi ſoli dictum eſt, Ioan. 21. *Paſce oues meas*, *cap. puto*, 2. *quæſt.* 7. Inter beatos Apoſtolos quædam fuit diſcretio, & licèt omnes eſſent Apoſtoli, Petro tamen à Domino conceſſum eſt (& ipſi inter ſe idipſum voluerunt) vt reliquis omnibus præeſſet Apoſtolis, & Cephas, id eſt caput, & principatum teneret Apoſtolatus. Ita Anaclet. *epiſt.* 3. *in cap. ſacroſancta* 2. *diſtinct.* 22. Anton. Auguſtin. *in epitome Iuris Pontificij lib.* 1. *de Pontif. Maximo*, *cap.* 19. Principatum igitur & iuriſdictionem ſolus Summus Pontifex habet, eamque immediatè in vniuerſam Eccleſiam, *Extrauag. Vnam ſanctam, de maiorit. & obed. inter communes*, quam quidem illo ipſo temporis momento, quo canonicè eſt electus, accipit à Deo Opt. Max. ſuper totum corpus Chriſti myſticum, ita vt quicumque alij ipſi neceſſariò ſubiiciantur, *cap. licet*, cum ibi notatis, *de elect.*

elect. ex quo veluti quodam fonte perenni cæterorum Ecclesiæ Patrum potestas manat, *dict. cap. in novo, 21. quæst. 1.* Quid enim ei abnegabimus, de quo insigne illud D. Bernardi *lib. 2. de consid. ad Eugenium*: *Age indagemus adhuc diligentius quis sis? quam geras personam in Ecclesia Dei? Quis est Sacerdos magnus, Princeps Episcoporum? Tu heres Apostolorum, Tu primatu Abel, gubernatu Noë, Patriarchatu Abraham, Ordine Melchisedech, dignitate Aaron, Authoritate Moyses, Iudicatu Samuel, Potestate Petrus, Vnctione Christus.*

2 Summus igitur Ecclesiæ Princeps, & Christi Vicarius plures potuit sibi reseruare casus, qui digni aut maturo consilio, aut seuera animaduersione sibi visi fuere, ita vt nefas sit cuiusvis ordinis viro, ipso inuito de illis cognoscere, aut eos attingere, Coriolan. *de casibus reseruatis part. 1. sect. 1. art. 1. num. 7. vers. primò.* Sebast. Acosta *in explicat. Bullæ Cruciat. quæst. 42.* vndecim recenset quatuor versibus gloss. *verb. pertineant, in cap. 1. de translat. Episcopi,* & glossa *verb. pertinere in cap. sicut vnire, de excess. Prælat.* Host. verò viginti & septem versibus sexaginta complectitur, quos quidem versiculos refert Gambar. *de officio & potest. Legati de latere lib. 2. tit. de Variis Ordinariorum nomin. num. 257.* quorum aliquos principaliores casus breuiter percurrere mihi non inutile visum est, vt illis exceptis Episcopus in omnibus aliis potestatem sibi tributam esse sciat.

In Episcopis quæ sibi Summus Pontifex reseruauit.

3 Ipsius est Summi Pont. Archiepiscopis pallium concedere, *cap. nisi, de auct. & vsu pallij,* Gambar. *dict. loco, num. 241. cum seqq.* quia datur in signum plenitudinis potestatis, *cap. antiqua 23. de priuileg.* quæ quidem potestatis plenitudo ab alio dari non potest, nisi ab Apostolica Sede, eiusque Præside Romano Pont. Petri Successore, à quo tanquam à capite in alios Prælatos, tanquam membra, omnis profluit Ecclesiastica iurisdictio, *dict. cap. in nouo,* & ideo dicit text. *in cap. significasti 4. ad finem, de elect.*
4 quod † pallium à Beati Petri corpore tantum suscipitur, quia scilicet à solo Romano Pontifice Petri successore est accipiendum, vt post Host. notat Abb. ibi *num. 9.* Læl. Zecch. *de republ. Eccles. tit. de statu Reuerend. Patriarch. num. 5. vers. traditur,* & ex Innoc. Lusitanus noster Vasconcel. *in harmonia rubricar. sub rub. de auctoritate, & vsu pallij, num. 7.* Verùm *gloss. pen. in d. cap. significasti,* scribit quod de corpore B. Petri pallium assumi dicitur, quia pallia consecrata deferuntur ad Altare sacrum, in memoriam corporis B. Petri, vt inde tradantur Archiepiscopis præsentibus, vel procuratoribus eorum, si adsint, iuxta *cap. quoniam, 100. dist.* quam glossam sequuntur omnes *ibi,* & latè explicant Guid. Pancirola *in thesauro variar. lectionum, lib. 1. cap. 20.* Stephan. Durantus *de ritibus Eccles. lib. 2. cap. 9. n. 43.* Fr. Hieron. Roman. *lib. 1. de republ. Christ. c. 6.*
5 Solus ipse Ecclesiam erigit, & constituit in Cathedralem, *cap. Felix 50. cap. præcipimus 54. 16. q. 1.* Rebuff. *in praxi benefic. tit. de erect. in Eccles. Cathedral. num. 1. & 5.* Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 5. cap. 29. q. 15. in princ. & lib. 6. c. 30. q. 2. & 4.* Nicol. Garc. *de benefic. part. 11. cap. 5. num. 1.* Monet. *de commutat. vltim. volunt. cap. 11. num. 251.* vbi *num. 252.* idem dicit de erectione Ecclesiæ Cathedralis in Metropolitanam, Gambar. *dicto loco, n. 160.* Isidor. Moscon. *in tract. de maiest. Eccles. milit. lib. 1. part. 1. cap. 15.* Bzou. *de Pontifice Romano cap. 34.* Thom. Sanch. *lib. 2. consil. moral. cap. 2. dub. 37. num. 7.* nouissimè me citato Ioan. Solorzan. *in tract. de iure Indiarum, tom. 2. de Indiarum gubernat. lib. 3. cap. 4. num. 1.* Lotter. *de re benefic. lib. 1. quæst. 11. à princ.* Ferentil. *in annot. d. decis.* Buratti 912. *num. 11.* Et eam diuellit, coniungit, aut alia ratione mutat, *cap. 1. & cap. inter corporalia, de translat. Episcopi, cap. mutatione 7. quæst. 1. gloss. verb. Cathedralem, in cap. cùm inferior, de maior. & obed.* Monet. *dict. cap. 11. num. 235.* Gambar. *dicto loco, num. 159. & 166.* Mulfel. *in sum. Moralis Theolog. tract. 6. cap. 14. num 50.* Bened. Ægid. *ad l. ex hoc iure, ff. de iust. & iure, tom. 1 cap. 2. num. 3.* Ioan. Solorz. *dict. tom. 2. lib. 3. cap 5. num. 1.* Et solus ipse potest diœcesim separare, & illam alicui Abbati, seu inferiori Prælato supponere, Host. *in cap. cum contingat, num. 1. de foro comp.* vbi Butr. *num. 11. vers. de consuetudine,* Panorm. *numero 18.* & Bellam. *num. 15. vers. tamen certum est,* Rot. *decis. 324. num. 1. apud Farin. part. 1. recent.* Et quàm ampla & absoluta sit potestas summi Pont. in constitutione nouæ Sedis Episcopalis per dismembrationem aliarum diœcesum, probat *cap præcipimus 53.* & *ibi* præ cæteris Turrec. *vers. nam etiam Concil. 16. quæst. 1. gloss. verb. petinere, in cap. sicut vnire, de excessibus Prælat.* vbi Host. *num. 1.* Zabarel. *num. 3.* & Anchar. *num. 1.* Selu. *de benefic. p. 3. quæst. 3. num. 10.* latè & eleganter Melch. Lotter. *in tract. de re benefic. lib. 1. q. 11. à princip.* Cauendum igitur est à gloss. *verb. dimissiones, in cap. lege Imperatorum, 10. dist.* quæ pronunciauit Papam inuito Episcopo non posse diuidere Episcoparum, præterquam ex causa, quam videntur sequuti Abb. *in cap vlt. sub n. 12. vers. & vide, de confirmat. vtili, & inter suas quæstiones quæst. 1. num. 17.* & Felin. *in cap. quæ in Ecclesiarum, num. 42. ad fin. de constitut.* quorum fundamentis respondet Lotter. *d. q. 11. num. 33. cum seqq.* vbi *num. 44. cum seqq.* declarat doctrinam Abb. *d. quæst. 1. sub n. 12. vers. consilium tamen Collegij,* asserentis in huiusmodi noua constitutione Sedis Episcopalis & dismembratione, assignationeque diœcesum, requiri consilium Collegij Cardinalium, vt procedat respectu necessitatis directiuæ, & intrinsecæ, non verò respectu necessitatis coactiuæ & extrinsecæ; nam sic constitueretur Iudex supra ipsum summum Pont. contra text. *in cap. 1 9. q. 3.* prout declarat Card. Paleoth. *de sacr. Consist. consult p. 1. q. 3. in resp. ad 3. argum.* Ex quibus iam colligitur, quod cùm Episcopus non habet diœcesim ex se, aut ab alio inferiori, sed ab ipso summo Pont. non possit auctoritate sua illam minuere, aut dismembrare, constituendo territorium distinctum à proprio territorio; nam id solum pertinet ad Papam ex speciali eius priuilegio, Host. *in cap. cùm contingat, n. 1. de foro compet.* vbi eum sequuntur Ioan. Andr. *sub n. 4. vers. alij dicunt,* Butr. *sub num. 11. vers. si quæritur an habeat territorium,* & Abb. *sub n. 18.*

Sine speciali ipsius mandato, & licentia nullus 6
potest Pastorem dare Ecclesiæ Cathedrali sibi qualitercumque exemptæ, quæ Clero careat, & Pastore Christiano, *Clem. in plerisque, de elect.*

Ecclesiæ Cathedralis administrationem nemo 7
potest dare nisi Papa, *cap. is cui 42. de elect. in 6. cap. Ecclesia Cathedrali, de supplenda neglig. Prælat. eod. lib.* Rebuff. *in tractat. nomin. q. 8. n. 29.* Et solus Papa Curatorem dare potest Ecclesiæ Cathedrali, & eius bonis quoad effectum agendi, Gig. *de pension. q. 65. n. 5. & 6.*

Episcopo adiutorem nemo dat nisi Papa, *cap. 1.* 8
de elect. in 6. cap. vnico, de clerico ægrot. eod. lib Quarant. *in summ. Bullarij, verb. Archiep. auctoritas, n. 9.* Flamin. *de resign. lib. 7. q. 20. n. 14.* Campan. *in diuersorio Iuris Canon. rub. 7. c. 6. num. 105. vers. est tamen,* Gambar. *de officio, & potest. Legati de Latere, tit. de coadiutoribus, n. 4.*

Ipse solus potest concedere, vt Monachus laicus, vel 9
clericus

clericus sæcularis minoribus solùm Ordinibus initiatus Episcopus creetur, *cap. miramur, 61. dist.*

10 Episcoporum, & superiorum Antistitum maiores causas solus dirimit, & cognoscit, Concil. Trident. *sess. 24. de reform. c. 5.* Gambar. *citato loco, n. 159.*

11 Episcopos è gradu dignitatis deiicit ex causa, *cap. quamuis, & cap. dudum 5. q. 5.* Deponit, & restituit, *cap. ideo 2. q. 6.* gloss. *verb. reseruata, in cap. quod translatione, de officio Legati*, Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloss. 41. n. 21.*

12 Episcoporum admittit renunciationes, gloss. *verb. manib. in Clem. 1. de renunt.* Flamin. *de resol. lib. 7. q. 11. num. 17.*

13 Solus ipse eximit, & excipit aliquos à iure, & potestate Episcoporum, gloss. *in cap. frater, 16. quæst. 1.* gloss. *verb. exemptum, in cap. cùm inferior, de maior. & obed.* gloss. *verb. reseruata, post princip. in cap. quod translatione, de officio Legati*, gloss. *in capit. 2. in princip. de priuileg. in 6.* Mandos. *de signatura gratia, tit. exemptiones, versic. eximere propriè est Apostolica Sedis*, Anchar. *cons. 132. num. 5.* † Quod à se, vel
14 Romana Curia eximere non potest, Abb. *in cap. si quis, num. 1. de maior. & obed.* Selu. *de benefic. p. 3. quæst. 8. num. 16. & tract. de iureiur. part. 4. num. 39.* Barthol. Bellencin. *de charit. subsid. q. 58. num. 4.* Restaur. *de Imper. q. 30. n. 32.* quia vt dicunt Abb. & Ioan. Andr. non est credendum quod Papa posset aliquem priuilegiare ne teneatur venire ad eum, vel vt per eum non possit excommunicari; quia cùm ipse teneat locum Dei in terris, *cap. 2. de transl. Prælat.* non debet aliquem eximere sua potestate, cùm per hoc eximeretur à potestate Dei, vnde contra summam Papæ potestatem non valet præscriptio, Innoc. *in cap. bona 2. de postulat. Prælat.* Felin. *in cap. cùm non liceat, num. 14. in fine, de præscript.* tum ne dentur acephali, sine Rege, sine capite, vt locustæ, Abb. *in cap. per venerabilem, n. 9. & 37 qui filij sint leg.* quia sic negaret se esse caput totius Ecclesiæ, August. de Ancona *de potest. Eccles. q. 7. art. 8.* Anton. Riccinl. *de iure personarum extra gremium Ecclesiæ existentium lib. 9. c. 2. n. 12 in fine*: tum ne sit in manu Pontificis abjicere à se Claues, ac sibi manus ligare, *cap. innotuit, de elect. cap. fin.* vbi gloss. *de rescriptis in 6.* gloss. *in cap. fin de sentent. excomm. eod. lib.*

In Ordinibus conferendis quæ sibi Summus Pontifex reseruauit.

15 SOlius est Summi Pontif. ad tres Ordines sacros promouere eos, qui nondum ad legitimam ætatem peruenerunt, *cap. Cùm in cunctis, de elect.*

16 Et extra tempora à Iure constituta aliquem ad Ecclesiasticos Ordines promouere, *c. consultationi, 16. de tempor. ordinat.* Salzed. *ad Bernard. in pract. c. 16. lit. A, vers. & licet*, Gambar. *d. loco, n. 258. cum seqq.* dixi suprà *alleg. 17. n. 5.*

17 Item vna, eademque die aliquem ad sacros duos Ordines prouehere, *c. dilectis, de temporibus ordinat.* & faciunt quæ suprà 14. *n. 10.*

18 Item ipsius est solius alicui duobus continentes diebus duos sacros Ordines dare, puta Diaconatum Sabbato, & die Dominica Presbyteratum, *c. litteras, eod. tit. de tempor. ordinat.*

19 Et concedere, vt quis Ordines accipiat ab Episcopo alieno, *c. consultationi, de temporibus ordinat.*

20 Item concedere, vt Episcopus in die suæ consecrationis Ordines conferre possit, *c. quod sicut, 28. §. super eo, de elect.* Gambar. *dicto loco, n. 268.*

21 Item indulgere, vt qui excommunicationis maioris vinculo obstrictus Ordines sacros suscepit, vel Sacris est optatus, suo munere & officio fungi possit, *cap. cùm illorum, de sentent. excomm.*

22 Nemo denique potest ordinatum à Papa ad Superiores Ordines promouere sine ipsius licentia, Doctores *in cap. cùm in distribuendis, de temporibus ordinat.* Cochiet *de iurisd. Ordinar. in exemptos par. 1. q. 21.* Gambar. *dict. loco, n. 267.*

In Beneficiis quæ Summo Pontifici in Iure reseruata reperiantur.

REnuntiationem beneficij gratia alterius factam 23
solius est Summi Pont. admittere, *cap. deliberatione, § prohibemus, de officio Leg. lib. 6.* Flam. *de resign. lib. 2. q. 1. num. 6.*

Item in beneficiis annuas, & perpetuas pensiones 24
constituere, & constitutas transferre, vel ius eas redimendi concedere, *cap. 1. vt Eccles. benefic. sine diminut. confer.* & faciunt quæ Rebuff. *de pacificis possess. n. 117. & in praxi benefic. tit. requisita ad collationem bonam, à num. 6.* Mandos. *in praxi signatura gratia de extinct. in princ.* Gig. *de pension. q. 87. num. 5.* Rot. *decis. 437. num. 2. apud Farin. p. 1 recent.* dixi infrà *alleg. 85. num. 1.*

Item beneficium ad certum tempus, non in perpe- 25
tuum conferre, *cap pastoralis 7. q. 1.* gloss. *verb. perpetui, in cap. vnic. de capellis monach. in 6.*

Et solus concedit, vt beneficiarius, quamuis perpe- 26
tuò absit ab Ecclesia ex aliqua iusta causa, fructus beneficij percipiat, *cap. vlt. de rescr. lib. 6.*

Et beneficia in Curia Romana vacantia ipse solus 27
confert, *cap. 2. de præbend. lib. 6.* Vide infrà *alleg. 57. num. 19.*

Item beneficia, quæ incompatibilia iure dicuntur, 28
vni, eidemque Clerico conferre ipse solus potest, cuiusmodi sunt beneficia simplicia sub eodem tecto, duas itidem Cathedrales, duas Parochiales, vel duo beneficia curam animarum habentia, vel Dignitatem, vt infrà suo loco dicetur. Ea etiam, in quibus iure, priuilegio, vel consuetudine quis residere, vel commorari debet, Concil. Trid. *sess. 7. de reform. cap. 17.* Gambar. *dict. loco, n. 219.* Vide infrà *alleg. 65. à n. 78.*

Item in eadem Ecclesia absque indulgentia Roma- 29
ni Pontificis nemo potest duos Personatus, vel Dignitates, vel Præposituras, vel administrationes, vel officia, vel eorum alterum simul cum Canonicatu habere, *cap. 1 de consuetud.*

Item quando aliquis recipit secundum beneficium, 30
quod incompatibile cum alio iura vocant, & illius possessionem adeptus est, vel per se ipsum stat quominus illam assequatur, ita vacat primum incompatibile, vt illud statim dimittere in Ordinarij manibus cogatur; quod si non dimiserit, vtrumque vacat, & Rom. Pontif. solius est illud tunc conferre, *Extrauag. execrabilis, §. qui verò deinceps, de præbend. Ioan. XXII.*

Circa iuris interpretationes, & graues causas discernendas quæ Summo Pont. reseruata reperiantur.

CAusæ omnes maiores ad Sedem Apost. referun- 31
tur, *cap. 1. de iuram. calumnia, cap. maiores, de Baptismo, cap. 1. de translat. Episcopi*, Gambar. *de offic. & potestate Legati de latere lib. 3. tit. de variis Ordinar. nominibus, à num. 182.* Porrò causæ maiores censentur quæstiones, quæ spectant ad articulos fidei intelligendos, ad Canonicos libros discernendos, ad sensum sacrarum litterarum declarandum, approbandumque; ad interpretanda, quæ dubia sunt, vel obscura in controuersiis Fidei, in iure Canonico, vel diuino: item ad declarandum quæ ad Sacramenta pertinent, videlicet ad materiam, formam, & ministrum, & alia huiusmodi, iuxta notata *in c. quoties 24. q. 1.* Gambat. *d. loco, n. 181.*

Solius

32 Solius Papæ est generales Canones condere, *cap.*
33 *ideo permittentes,§.si ergo primum* 25.*q.*1.quia † potestas condendi legem soli Principi competit. *l.vlt. C. de legibus*, Riminald.*in l.imperium,n.*403 *ff.de iurisd. omnium iud* vbi Gasp.Valasc.*n.*96.*& n.*199.Rebuff *ad leges Galliæ, in proœm. glos.*1. *num.*4. Auiles *ad caput prætor. in proœm. verb. ordenanças, num.* 1. Menoch. *cons.*686 *n.*23 Mench.*illustr.cap.*1.*n.*6. Morl *in emporio Iuris,p.*1.*tit.*1.*in prælud.n.*20.*&* 23.Cardoso *in praxi iudicum, verb.lex, num.*5. Marta *de Iur.sd. part.*1. *cap.*37. Suar.*de legibus lib.*1.*cap.*8.*n.*9 *& lib.*3.*cap.*9. qui colendissimus præceptor omnium litterarum eruditione & cognitione elatus, & moribus suauissimis præditus, ex hac lachrymarum valle ad gaudia Beatorum Vlyssipone transmigrauit.

34 Ipsius est Concilium generale confirmare, & eius Constitutiones probare, vel improbare, & interpretari, *cap.*1.*§.etiam*, *dist.*17.*& cap statutum,de elect.* Gambar.*dicto loco,n.*241.& aliorum scripta damnare, *c.damnamus*, *de Summa Trinit.cap. fraternitatis*, *de hæret.*Gambar.*dicto loco,n.*275.

35 Quæ sunt dubia, vel obscura in rescriptis, ipse solus interpretatur, *cap. pastoralis*, *de fide instrum. c. cum venissent*, *de iudic.*Gambar.*dicto loco n.*217.

36 Solus ipse supplet, quod in contractibus deficit, quando scilicet aliquid, quod ius Canonicum requirit, omissum est, *cap.illa quotidiana, de elect.cap.*1.*de transact.*Gambar.*dicto loco,n.*200. *cum seqq.* vbi multipliciter declarat.

37 Relaxat, commutat, & interpretatur iusiurandum in rebus, & personis alicuius momenti, *cap.venerabilem,§.eos*, *de elect.*Gambar.*d.loco,n.*211.

38 Ipse solus restituit eos, qui solemni ritu sunt è clericorum gradu deiecti, gloss.*in cap.ideo* 2. *q.*6. *& in cap ex tua, §.vlt.de cleric. non resid.* Gambar.*dicto loco,n.*195.*& seqq.*

39 Et remittit pœnas ob simoniam in Ordine, vel beneficio contractam, *cap.qui simoniacis*,1.*q.*1.

40 Item aliquos legitimis natalibus restituit, quod attinet ad ea, quæ spiritualia sunt, *cap.per venerabilem*, *qui filij sint legit.*Gambar.*dicto loco,n.*194.

41 Legata ad pias causas facta nemo alius, nisi Romanus Pontifex potest ad alios vsus conuertere, vel transferre, *Clement.quia contingit,de relig.domib* Nam illi soli licet cummutare pias testamentorum voluntates, Tiraq. *de priuilegiis piæ causæ,priu.*145. Pinel. *in rub.C.de rescind vend par.*1.*c.*2.*n.*19.Nauar.*cons.*2. *n.*6.*de rebus Ecclesiæ non alien.*Perez *tit.*3.*lib.*6.*Ord. pag.*72 Fr. Emman.*quæst. Regular. tom.*2. *quæst.*125. *art.*9.Beia *respons.casuum cons.part.*4.*casu* 21.Henriq. *in summ.lib.*7.*cap.*37.*§.*2.*lit.F.& lib.*9.*cap.*22.*§.*6.*litt. M*,Meoch.*illustr.cap.*15 *num.* 26 *cum seqq.* Iacob. de Graffiis *de arbitrar.Confess. lib.*2. *cap.*69. *n.*1. Ccoed. *pract.quæst.lib.*1.*q.*35.*num.*12. Melch. Phœbus *Lusit. decis.*47.*n.*12.*cum seqq.tom.*1.

42 Sine speciali ipsius consensu non potest interdici ciuitas à sacris ob debitum pecuniarium domini, vel officialium, vel priuatarum personarum, *Extrauag. prouidè attendentes*, Bonifac.VIII. *de sent.excomm.inter communes.*Couar.*in c.alma*, *part.*2. *n.*5.

43 In Sanctorum cœlitum numerum solus ipse Summus Pontifex aliquem referre potest; hoc enim Sedi Apost. reseruauit Alexand. III. *in cap.*1.*de reliquiis, & venerat.Sanctor.* Gambar. *de officio, & potest. Legati de Latere lib.*2.*tit.de variis Ordinariorum,n.*133. Quidam olim censuerunt id iuris esse penes Episcopum in sua ditione, propterea quod *in cap.*1.*de consecrat. dist.*3. ita dicitur. *Et illæ festiuitates*, *quas singuli Episcopi in suis Episcopatibus cum populo collaudauerint.* Glossa tamen eo in loco id ad Romanum Pontificem solum pertinere asserit, & approbant Innoc.*n.*2.Butr.*n.*7.Host.etiam *n.*7.& Ioan.Andr.*n.*5. *in cap.*1.*de reliq.& venerat. Sanct.* S. Antonin. *in sum. part.*3.*tit.*22.*cap.*5.*§.*5.Tabien.*verb canoniZatio,num.*1. *in fine.* Greg. *l.*66. *gloss.*244. *tit.*8. *part.*1. August. Triumph.*de potestate Ecclesiæ,quæst.*14.*art.*1. Maluet. *de canonizat.Sanct.dub.*2.*num.*5.*& seq.* Angel. Roch. *in simili tract.cap.*4. Ludou. Carbo *in summa summarum,tom.*3.*lib.*1.*cap.*17. *vers. tertium dictum*, Pineda *in monarchia part.*2.*tom.*2 *lib.*14.*cap.*19. §. 1. Anton. Yepes *in chronica S. Benedicti,anno Christi* 545. *& sancti Benedicti* 65.*cap.*3.*in fine.* Alzed.*in præcell.Episcop.dignit part.*1.*cap.*11.*num.*19. Domin. Alphons.*de sacrarum Reliquiarum cultu,§.*23.*num.*25.Cardin. Bellarm. *de Sanctor.beatitud tom.*1.*part.*2. *lib* 2. *cap.*8. Valer.Reginald.*in praxi fori pœnit.lib* 19.*num.*6. *in fine.*Dionys.Paul.*de vera Patriarch.sedium erect.cap.*17. *num.*56.Mascard.*de probat. conclus.*162.*num.*50.Azor. *instit.moral.part.*2 *lib.*5.*cap.*6. *quæst.*1. Cened.*ad Decretal.collect.*52.*num.*4 Marc. Anton. Genuens.*in praxi Archiepisc.Neapol.cap* 51. *in fine*, nouissimè D. meus Felix Contelor. *in suo doctissimo tract. de canonizat.Sanctor.cap.*4.*à princip* & meliùs, ac ex professo *cap* 8 *per tot.*vbi me citat *in hoc loco.*

Vnde iam sequitur Episcopos hodie non posse 44
Sanctos canonizare, vt bene docent Castellan.*de canoniz.Sanctor.quæst.*3.*art.*1.*num.* 3. D. Contelor.*d.tract. de canonizat. Sanct. cap.*6. *num.*5. Maluet. *d. dub.*2. *num.*1.*&* 2. August. Triumph. *dict. quæst.*14. *num.*1. Mascard *concl.*261.*num.*56.Luys.Turrian.*in* 2.*disp.*17. *dub.*1. *vers. item dicendum*; nec Legatum de Latere. Iacob.Castellan.*dict.quæst.*3.*art.*2. *num.*3. quod maius est, nec etiam ex commissione Pontificis, vt tenent Alphons.de Castro *de iusta hæreticorum punit. lib* 1. *cap.*6.*col.*4.*vers.rursus.*D. Cōtelor.*in addit.ad Castellam.dict quæst.*3.*art.*2.*num.*4. quia Papa non potest alteri delegare potestatem definiendi res Fidei, Arag. 2. 2. *quæst.*1.*art.*10.*in tract.de Concil.vers. tertia conclusio, in fine*, *& vers. ad* 1.*arg.* Bannes etiam 2. 2. *quæst.*1. *art.*10.*dub.*4.*vers.quapropter*; & quod etiam Concilium vniuersale non possit per se solum Sanctos canonizare, nisi interueniente Romani Pont.auctoritate, resoluunt Iacob. Castellan.*dict.quæst.*3. *art.*5.*à princ.* & Angel. Rocha *dict.tract.cap.*4.*vers. quod ad solum*, D. Contelor. *dict. tract. de canonizat. Sanctor. cap.*7. *num.*10. nouissimè Trullench. *in exposit. Decalogi, lib.*1.*cap.*9.*dub.*4.

Priuilegium solum ipse Summus Pontifex potest 45
concedere, vt quis soluatur à lege, qua quisque decimam partem fructuum soluere cogitur, *c ex parte*, *& c.suggestum,de decimis.* Et potest quædam bona, & iura Ecclesiastica laïcis conferre, puta potest decimas partes fructuum ex beneficiis Ecclesiasticis sublatis de causis Regibus, & principibus adjicere.

Item potest Regi & Principi priuilegium concede- 46
re, vt beneficia in Ecclesiis suæ ditionis sita obitu beneficiarij destituta conferre queant: potest etiam laïco auctoritatem, & potestatem dare, vt aliquos excommunicationis vinculo obstringere possit, Borgas.*de irregul.part.*1.*n.*40.

Solus Papa potest plenissimas peccatorum condonationes, hoc est, Indulgentias concedere, Doct.*in cap.cum ex eo*, *de priuileg.*

Quoad Religiosos, quæ Summo Pontif. in Iure reseruata reperiantur.

ITem Summi Pontif. est nouos Religiosorum 47
Ordines approbare, hoc enim Innoc. III. *in Concil. Lateran.* Sedi Apost. reseruauit, vt habetur *in cap.vltim. de relig. domib.* Azor. *instit. moral. part.*1. *lib.*11.*c.*23.*quæst.*3.*& cap.*24 *quæst.*4.*in fine, & par.*1. *lib.*5.

lib.5.cap.7.quæst.1 Fr. Emman. *quæst. Regular. tom.3. quæst.48. art.3.* Valer. Reginal. *in praxi fori pœnit. lib.18.num.464.vers.accedit*, Menoch.*casu* 421. nouissi ne Laureni.de Fran his *in controuers. inter Episcopos & Regulares.q.38.pag* 353.Didac. de la Motta *in tract. de confirmatione Ordinis Militia S.Iacobi de Spata lib.* a *cap.2.§.7 ad 7. n.10.* vbi refert quod ante Concil. Lateranense non erat necesse quærere approbationem Religionum à Papa,sed approbatione Episcoporum instituebantur; Innocentius enim III.in eodem Concilio Lateranensi prohibuit ne vllus nouus institueretur sine approbatione Sedis Apost *cap.13.*& refertur *in d.cap.vlt.*citat Card Bellarm. *de Monachis lib.2.c* 4.nouissimè me citato *in hoc loco*. Nouar.*in lucerna Regul.verb Religio noua*, *pag.*224.

48 Solus ipse potest professionem religionis irritam facere,hoc est,statuere ne rata, & firma sit, si fiat ante certos ætatis annos, aut certa formula minimè seruata, communis sententia *in c.ad nostram*, *& c. significauit,&c.quia in insulis,de Regularib.*Etiam Abbata, & Monachorum Conuentu inuitis potest Monachum è cœnobio euocatum, & assumptum, certæ Ecclesiæ præficere, vel Episcopo, vel Principi adiutorem, & socium dare, vel apud se socium retinere, *cap.per principalem 9.q.3.*

49 Item potest solus concedere, vt Religiosi professi cœnobium egressi ad audiendas leges, vel Medicinam, ad Ordines promoueri queant, *cap.non magnopere,ne clerici, vel Monachi*, idem iuris est de clericis sæcularibus Dignitatem, vel Personatum, vel Parochiale beneficium habentibus, *cap. super specula,ne clerici, vel Monachi.*

50 Mendicantes Religiosi non possunt acquirere noua loca ad habitandum, vel antiqua alienare, vel mutare sine speciali licentia Papæ, *cap.1.de excessib. Prælat.in 6.*

51 Papa solus concedit priuilegium monasteriis,& Ecclesiis Religiosorum, vt liberentur ab obligatione soluendi procurationes Legatis Apost. & iura Episcopalia, *Clement.1.de censibus.*

52 Nullus nisi Papa concedere potest, vt Religiosus aliquis eligatur in Abbatem, vel Prælatum alterius religionis, vel habitus, *Clem.1.de elect.*

53 De bonis quæ Fratribus Franciscanis relinquuntur, nullus potest agere in iudicio nomine Ecclesiæ Romanæ sine speciali Romani Pont. mandato,*Extrauag. si coadiutorem, de verbor.signif.Ioan.XXII.*

54 Solus Papa concedere potest facultatem,vt quis assumere queat habitum Fraticellorum, & Bizoccorum, *Extrauag.Sancta Romana Ecclesia, de relig. domibus,Pauli II.*

55 Fratres Mendicantes sine speciali Sedis Apost. consensu non possunt plures habere campanas.*Extrauag. quia cunctos, de offic.Custodis, Ioan.XXII.*

De excommunicationibus in Bulla Cœnæ, & extra illam Summo Pont.reseruatis.

Plures quoque sibi reseruauit casus & excommunicationes Sum. Pontifex, in quibus Episcopi etiam quoad eorum subditos sese intromittere non possunt. Et primò reseruati sunt Papæ casus contenti in Bulla Cœnæ Domini, ita noncupata, eo quòd feria V. magnæ hebdomadæ, qua Christus Dominus Cœnam Paschalem cum Discipulis fecit, legantur, & excommunicentur delinquentium multa genera; vsus legendi hunc processum, & reseruandi Sedi Apostol. has excommunicationes cœpit sub Martino huius nominis V. publicari ter in anno circa annum Redemptionis nostræ 1420. quo tempore fuit habitum Concil. Constantiense contra errores Boëmorum. In eodem Concilio fuit ordinatus hic processus, deinde auctus à Paulo II. & Sixto huius nominis IV. *in sua Extrauag.Et si Dominici Gregis*: hos sequutus est Leo X. & eum auxit aduersùs Lutherum: hos sunt sequuti postea Paulus III. Paulus IV. Pius IV. Pius V. qui eum maiori auctoritate fulcitum, & suctum Reipub. Christianæ vtiliorem reddidit, & successiuè omnes summi Pontifices. Legebatur, & publicabatur vt supra dicebam, ter in anno, secundùm gloss. in *Clem.1. de iudic.* scilicet dicta feria quinta maioris hebdomadæ, & die Ascensionis Domini, & Dedicationis Sancti Petri, & Pauli; sed hodie legitur semel in dicta feria quinta: ad illius explicationem sunt in lucem edita varia scholis, & annotationes à multis summæ eruditionis viris, qui post suos tractatus de hac re egerant, ex quorum numero commendo Lectori Card. Tolet. *in sua Summa*, Viuald. *in candelabro aureo*, Vgolin.*de censuris Papæ reseruatis*, Iosn. Bapt. Poss. *de Officio curati*, Horat. Gambarupta *de casibus reseruatis S Sedi Apostol. & locorum Ordinariis.* Frsne. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part.3.cap.7.à n.30.*Iacob. de Graffiis *in decis. aureis, p.1.lib.4.cap.18.*Azor.*Instit. moral.p.1. lib.8. cap.15. cum seqq.* Sanch. *in præcepta Decalogi lib.2. cap.10.* Sayr.*de censuris lib.3. à c.5.* Fr. Ant. à Sousa *in relect. Bullæ Cœnæ*,Mar. Alter.*de Censur.tom.1.lib.5.* & nouè Duardus & Bonacina *in Bulla Cœnæ,per integros libros*, Filliuc.*tom.1.tract.16.*

In qua Bulla cùm tot ferè sint sententiæ, quot verba, nec sine periculo omissionis necessariorum summari possit, & ex ipso fonte potius casus huiusmodi reseruati cognoscantur, tenorem ipsius, quem coram S.D.N.D.Gregorio XV.præterito anno 1621. & hoc præsenti 1622. publicari vidi,vtilitate,& commoditate omnium hic ponere operæ pretium duxi. 56

Litteræ processus lectæ in die Cœnæ Domini 24. Martij M.DC.XXII.

GREGORIVS *Episcopus seruus seruorum Dei: ad futuram rei memoriam. Pastoralis Romani Pontificis vigilantia, & sollicitudo, cùm in omni Christiana Republica pace & tranquillitate procuranda, pro sui muneris officio assiduè versetur, tum potissimùm in Catholica fidei, sine qua impossibile est placere Deo, vnitate, atque integritate retinenda, & conseruanda maximè elucet. Nimirum, vt fideles Christi non sint paruuli fluctuantes, neque circumferantur omni vento doctrina in nequitia hominum, ad circumuentionem erroris: sed omnes occurrant in vnitate fidei, & agnitionis filij Dei in virum perfectum, neque se in huius vita societate, & communione lædant, aut inter se alter alteri offensionem præbeat: sed potius in vinculo Charitatis coniuncti,tanquam vnius corporis membra sub Christo capite,eiusque in terris Vicario Rom. Pontifice Beatissimi Petri Successore,à quo totius Ecclesia vnitas dimanat, augeantur in ædificationem,atque ita diuina gratia adiutrice,sic præsentis vita quiete gaudeant,vt futura quoque beatitudine perfruantur. Ob quas sanè causas Romani Pontifices Prædecessores nostri, hodierna die, qua anniuersaria Dominica Cœna commemoratione solemnis est, spiritualem Ecclesiastica disciplina gladium, & salutaria iustitia arma per ministerium summi Apostolatus ad* 57

Dei

Dei gloriam, & animarum salutem solemniter exercere consueuerunt. Nos igitur, quibus nihil optabilius est, quàm fidei inuiolatam integritatem, publicam pacem, & iustitiam, Deo auctore tueri, vel tuitum, & solemnem hunc morem sequentes:

Contra hæreticos, eorumque fautores.

CASVS I.

58 *Excommunicamus, & anathematizamus ex parte Dei omnipotentis Patris, & Filij, & Spiritus sancti, auctoritate quoque Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, ac Nostra, quoscumque Hussitas, VVichlephistas, Lutheranos, Zuinglianos, Caluinistas, Vgonottos, Anabaptistas, Trinitarios, & à Christiana fide apostatas, ac omnes, & singulos alios Hæreticos quocumque nomine censeantur, & cuiuscumque secta existant, ac eis credentes, eorumque receptatores, fautores, & generaliter quoslibet illorum defensores ac earundem libros hæresim continentes, vel de Religione tractantes, sine auctoritate nostra, & Sedis Ap. scienter legentes, aut retinentes, imprimentes, seu quomodolibet defendentes ex quauis causa, publicè, vel occultè quouis ingenio, vel colore, necnon Schismaticos, & eos, qui se à nostra, & Romani Pontificis pro tempore existentis obedientia pertinaciter subtrahunt, vel recedunt §. 1.*

Contra appellantes ad Concilium generale.

CASVS II.

59 *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, & singulos cuiuscumque status, gradus, seu conditionis fuerint, Vniuersitates verò, Collegia, & Capitula, quocumque nomine nuncupentur, interdicimus, ab ordinationibus, seu mandatis nostris, ac Romanorum Pont. pro tempore existentium, ad vniuersale futurum Concilium appellantes: necnon eos, quorum auxilio, consilio, vel fauore appellatum fuerit. §. 2.*

Contra Piratas, Cursarios, &c.

CASVS III.

60 *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes Piratas, Cursarios, ac Latrunculos maritimos, discurrentes mare nostrum, præcipuè à monte Argentario vsque ad Terracinam, ac omnes eorum fautores, receptatores, & defensores. §. 3.*

Contra Naufragantium Christianorum bona occupantes.

CASVS IV.

61 *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, & singulos, qui Christianorum quorumcumque nauibus tempestate, seu in transuersum (vt dici solet) iactatis, vel quoquo modo naufragium passis, siue in ipsis nauibus, siue ex eisdem eiecta in mari, vel in littore inuenta, cuiuscunque generis bona; tam in nostris Tyrrheni, & Adriatici, quàm in cæteris cuiuscumque maris regionibus, & littoribus surripuerint; ita vt nec ob quodcumque priuilegium, consuetudinem, aut longissimi etiam immemorialis temporis possessionem, seu alium quemcunque prætextum excusari possint. §. 4.*

Contra imponentes noua tributa.

CASVS V.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, qui in Terris suis noua Pedagia, seu Gabellas, præterquam in casibus sibi à iure, seu ex speciali Sedis Apostolicæ licentia permissis, imponunt, vel augent, seu imponi, vel augeri prohibita exigunt. §. 5. 62

Contra falsarios litterarum Apostolicarum.

CASVS VI.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes falsarios litterarum Apostolicarum, etiam in forma Breuis, ac Supplicationum gratiam, vel iustitiam concernentium, per Romanum Pontificem, vel S. R. E. Vicecancellarios, seu gerentes vices eorum, aut de mandato eiusdem Rom. Pont. signatarum, necnon falsò fabricantes litteras Apostolicas, etiam in forma Breuis, & etiam falsò signantes Supplicationes huiusmodi sub nomine Romani Pontificis, seu Vicecancellarij, aut gerentium vices prædictorum. §. 6. 63

Contra dantes auxilium infidelibus.

CASVS VII.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui ad Saracenos, Turcas, & alios Christiani nominis hostes, & inimicos, vel Hæreticos, per nostras, siue huius sanctæ Sedis sententias expressè, vel nominatim declaratos, deferunt, seu transmittunt equos, arma, ferrum, filum ferri, stannum, chalybem, omniaque alia metallorum genera, atque bellica instrumenta, lignamina, canapem, funes, tam ex ipso canape, quàm alia quacumque materia, & ipsam materiam, aliaque huiusmodi, quibus Christianos, & Catholicos impugnant, necnon illos, qui perse, vel alios de rebus statum Christianæ Reipublicæ concernentibus, in Christianorum perniciem, & damnum ipsos Turcas; & Christianæ Religionis inimicos, necnon hæreticos, in damnum Catholicæ Religionis, certiores faciunt, illisque ad id auxilium, consilium, vel fauorem quomodolibet præstant. Non obstantibus, quibuscunque priuilegiis, quibusuis personis, Principibus, Rebuspublicis, per Nos, & Sedem prædictam hactenus concessis, de huiusmodi prohibitione 64

bibitione expreſſam mentionem non facienti-bus. §. 7.

Contra impedientes victualia ad Curiam Romanam deferri.

C a s v s VIII.

65 *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes impedientes, ſeu inuadentes eos, qui victualia, ſeu alia ad vſum Romanæ Curiæ neceſſaria adducunt, ac etiam eos, qui ne ad Romanam Curiam adducantur, vel afferantur, prohibent, impediunt, ſeu perturbant, ſeu hæc facientes defendunt per ſe, vel alios cuiuſcumque fuerint ordinis, præminentiæ, conditionis, & ſtatus, etiamſi Pontificali, ſeu Regali, aut alia quauis Eccleſiaſtica, vel mundana præfulgeant dignitate* §. 8.

Contra afficientes aliquibus iniuriis eos qui ad Sedem Apoſt. accedunt.

C a s v s IX.

66 *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui ad Sedem Apoſtolicam venientes, & recedentes ab eadem, ſua, vel aliorum opera interficiunt, mutilant, ſpoliant, capiunt, detinent necnon illos omnes, qui iuriſdictionem ordinariam, vel delegatam, à Nobis, vel noſtris iudicibus non habentes, illam ſibi temerè vendicantes, ſimilia contra morantes in eadem Curia audent perpetrare.* §. 9.

Contra inferentes aliquas iniurias iis, qui Romam deuotionis cauſa petunt.

C a s v s X.

67 *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes interficientes, mutilantes, vulnerantes, detinentes, capientes, ſeu depradantes Romipetas, ſeu Peregrinos ad Vrbem cauſa deuotionis, ſeu peregrinationis, accedentes, & in ea morantes, vel ab ipſa recedentes, & his dantes auxilium, conſilium, vel fauorem.* §. 10.

Contra perſequentes aliquas perſonas Eccleſiaſticas in dignitate conſtitutas.

C a s v s XI.

68 *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes interficientes, mutilantes, vulnerantes, percutientes, capientes, carcerantes, detinentes, vel hoſtiliter inſequentes S. R. E. Cardinales, ac Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos, Sediſque Apoſtolicæ Legatos, vel nuncios, aut eos à ſuis Diœceſibus, territoriis, terris, ſeu dominiis eiicientes: Necnon ea mandantes, vel rata habentes, ſeu præſtantes in eis auxilium, conſilium, vel fauorem.* §. 11.

Contra percutientes aut ſpoliantes eos, qui in Romana Curia cauſas agunt occaſione earundem cauſarum.

C a s v s XII.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui per ſe, vel per alios perſonas Eccleſiaſticas quaſcunq, vel ſæculares ad Romanam Curiam ſuper eorum cauſis, & negotiis recurrentes, ac illa in eadem Curia proſequentes, aut procurantes, negotiorumque geſtores, Aduocatos, Procuratores, & Agentes, ſeu etiam Auditores, vel Iudices ſuper dictis cauſis, vel negotiis deputatos, occaſione cauſarum, vel negotiorum huiuſmodi, occidunt ſeu quoquo modo percutiunt, bonis ſpoliant: ſeu qui per ſe, vel per alios directè, vel indirectè, delicta huiuſmodi committere, exequi, vel procurare, aut in eiſdem auxilium, conſilium, vel fauorem præſtare non verentur, cuiuſcumque præeminentiæ, & dignitatis fuerint. §. 12. 69

Contra appellantes ad laicam poteſtatem in cauſis Eccleſiaſticis ad impediendam exequutionem litterarum Apoſtolicarum.

C a s v s XIII.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, tam Eccleſiaſticos, quàm ſæculares cuiuſcumque dignitatis, qui prætexentes friuolam quandam appellationem à grauamine, vel futura executione litterarum Apoſtolicarum, etiam in forma breuis, tam gratiam, quàm iuſtitiam concernentium: necnon citationum, inhibitionum, ſequeſtrorum, monitoriorum, proceſſuum executorialium, & aliorum decretorum, à Nobis, & à Sede prædicta, ſeu Legatis, Nunciis, Præſidentibus Palatij noſtri, & Cameræ Apoſtolicæ Auditoribus, Commiſſariis, aliiſque iudicibus, & delegatis Apoſtolicis emanatorum, & quæ pro tempore emanauerint, aut aliàs ad Curias ſæculares, & laicam poteſtatem recurrunt, & ab ea inſtante etiam Fiſci Procuratore, vel Aduocato, appellationes huiuſmodi admitti, ac litteras, citationes, inhibitiones, ſequeſtra, monitoria, & alia prædicta capi, & retineri faciunt, quive illa ſimpliciter, vel ſine eorum beneplacito, & conſenſu, vel examine executioni demandari, aut ne Tabelliones, & Notarij ſuper huiuſmodi litterarum, & proceſſuum executione inſtrumenta, vel acta conficere, aut confecta parti cuius intereſt, tradere debeant, impediunt, vel prohibent, ac etiam partes, ſeu eorum agentes, conſanguineos, affines, familiares, Notarios, executores, & ſubexecutores litterarum, citationum, monitoriorum, & aliorum prædictorum capiunt, percutiunt, vulnerant, carcerant, detinent, ex Ciuitatibus, locis, & Regnis eyciunt, bonis ſpoliant, 70

liant, perterrefaciunt, concutiunt, & comminantur per se, vel alium, seu alios, publicè, vel occultè: quive aliàs quibuscunque personis, in genere, vel in specie, ne pro quibusuis eorum negotiis prosequendis, seu gratiis, vel litteris impetrandis, ad Romanam Curiam accedant, aut recursum habeant, seu gratias ipsas, vel litteras à dicta Sede impetrent, seu impetratis vtantur, directè, vel indirectè prohibere, statuere, seu mandare; vel eas apud se, aut Notarios, seu Tabelliones, vel aliàs quomodolibet retinere praesumunt. §. 13.

Contra appellantes ad laicam potestatem in causis Ecclesiasticis, ad impediendam exequutionem literarum Apostolicarum.

CASUS XIV.

71 *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, & singulos qui per se, vel alios, auctoritate propria, ac de facto, quarumcunque exemptionum, vel aliarum gratiarum, & litterarum Apostolicarum praetextu, beneficiales, & decimarum, ac alias causas spirituales, & spiritualibus annexas, ab Auditoribus, & Commissariis nostris, aliisque Iudicibus Ecclesiasticis auocant, illorúmque cursum, & audientiam, ac personas, capitula, conuentus, collegia, causas ipsas prosequi volentes impediunt, ac se de illarum cognitione tanquam Iudices interponunt; quive partes actrices, quae illas committi fecerunt, & faciunt, ad reuocandum, & reuocari faciendum citationes, vel inhibitiones, aut alias litteras in eis decretas, & ad faciendum, vel consentiendum eis, contra quos tales inhibitiones emanarunt, à censuris, & poenis in illis contentis absolui, per statutum, vel aliàs compellunt, vel executionem litterarum Apostolicarum, seu executorialium, processuum, ac decretorum praedictorum quomodolibet impediunt, vel suum ad id fauorem, consilium, aut assensum praestant, etiam praetextu violentiae prohibendae, vel aliarum praetensionum, seu etiam donec ipsi ad Nos informandos, vt dicunt, supplicauerint, aut supplicari fecerint, nisi supplicationes huiusmodi coram Nobis, & Sede Apostolica legitimè prosequantur, etiamsi talia committentes fuerint Praesidentes Cancellariarum, Consiliorum, & Parlamentorum, Cancellarij, Vicecancellarij, Consiliarij ordinarij, vel extraordinarij quorumcunque Principum saecularium, etiamsi Imperiali, Regali, Ducali, vel alia quacunque praefulgeant dignitate, aut Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, Commendatarij, seu Vicarij fuerint.* §. 14.

Contra eos, qui causas spirituales praetextu literarum Apostolicarum ad se aduocant, vt illarum exequutionem impediant.

CASUS XV.

72 *Quive ex eorum praetenso officio, vel ad instantiam partis, aut aliorum quorumcunque personas Ecclesiasticas, capitula, conuentus, collegia Ecclesiarum quarumcunque coram se ad suum tribunal, Audientiam, Cancellariam, consilium, vel parlamentum, praeter iuris Canonici dispositionem trahunt, vel trahi faciunt, vel procurant, directè, vel indirectè, quouis quaesito colore: necnon qui statuta, ordinationes, constitutiones, pragmaticas, seu quauis alia decreta, in genere, vel in specie, & quauis causa, & quouis quaesito colore, ac etiam praetextu cuiusuis consuetudinis, aut priuilegij, vel alias quomodolibet fecerint, ordinauerint, & publicauerint, vel factis, vel ordinatis vsi fuerint, vnde libertas Ecclesiastica tollitur, seu in aliquo laeditur, vel deprimitur, aut aliàs quouis modo restringitur, seu nostris & dictae Sedis, ac quarumcunque Ecclesiarum iuribus quomodolibet directè, vel indirectè, tacitè, vel expressè praeiudicatur.* §. 15.

Contra personas saeculares trahentes ad sua Tribunalia personas Ecclesiasticas.

CASUS XVI.

Necnon qui Archiepiscopos, Episcopos, aliosque superiores, & inferiores Praelatos, & omnes alios quoscunque Iudices Ecclesiasticos ordinarios quomodolibet hac de causa directè, vel indirectè, carcerando, vel molestando eorum agentes, procuratores, familiares, necnon consanguineos, & affines, aut alios impediunt quominus sua iurisdictione Ecclesiastica contra quoscunque vtantur, secundùm quod Canones, & sacrae Constitutiones Ecclesiasticae, & decreta Conciliorum generalium, & praesertim Tridentini statuunt; ac etiam eos, qui post ipsorum Ordinariorum, vel etiam ab eis delegatorum quorumcunque sententias, & decreta, aut aliàs fori Ecclesiastici iudicium eludentes, ad Concellarias, & alias Curias saeculares recurrunt, & ab illis prohibitiones & mandata, etiam poenalia, Ordinariis, aut delegatis praedictis decerni, & contra illos exequi procurant, eos quoque qui haec decernunt, & exequuntur, seu dant auxilium, consilium, patrocinium, & fauorem in eisdem. §. 16. 73

Contra impedientes Praelatos Ecclesiasticos ne sua iurisdictione vtantur.

CASUS XVII.

Quive iurisdictiones, fructus, redditus, & prouentus ad Nos, & Sedem Apostolicam, & quascunque Ecclesiasticas personas ratione Ecclesiarum, Monasteriorum, & aliorum beneficiorũ Ecclesiasticorum pertinentes vsurpant, vel etiam quauis occasione, vel causa, sine Romani Pontificis, vel aliorum ad id legitimam facultatem habentium expressa licentia sequestrant. § 17. 74

Contra imponentes, aut recipientes decimas, aut alia onera à personis Ecclesiasticis, absque Papæ licentia.

Casus XVIII.

75 *Quive collectas, decimas, taleas, præstantias, & alia onera clericis, Prælatis, & aliis personis Ecclesiasticis, ac eorum, & Ecclesiarum, monasteriorum, & aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum bonis, illorúmque fructibus, redditibus, & prouentibus huiusmodi absque simili Romani Pontific. speciali, & expressa licentia imponunt, & diuersis etiam exquisitis modis exigunt, aut sic imposita, etiam à sponte dantibus, & concedentibus recipiunt. Necnon qui per se, vel alios, directè, vel indirectè prædicta facere, exequi, vel procurare, aut in eisdem auxilium, consilium, vel fauorem præstare non verentur, cuiuscunque sint præeminentiæ, dignitatis, ordinis, conditionis, aut status, etiamsi imperiali, aut Regali præfulgeant dignitate, seu Principes, Duces, Comites, Barones, & alij potentatus quicunque etiam Regnis, Prouinciis Ciuitatibus, & Terris quomodolibet, præsidentes Consiliarij, & Senatores, aut quauis etiam Pontificali dignitate insigniti. Innouantes decreta super his per sacros Canones, tam in Lateranensi nouissimè celebrato, quàm aliis Conciliis generalibus edita, etiam cum censuris, & pœnis in eis contentis. §.18.*

Contra se interponentes in causis capitalibus contra personas Ecclsiasticas.

Casus XIX.

76 *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, & quoscumque Magistratus, & Iudices, Notarios, scribas, executores, subexecutores quomodolibet se interponentes in causis capitalibus, seu criminalibus contra personas Ecclesiasticas, illas processando, banniendo, capiendo, seu sententias contra illas proferendo, vel exequendo, sine speciali, specifica, & expressa huius sanctæ Sedis Apostolicæ licentia, quique eiusmodi licentiam ad personas, & casus non expressos extendunt, vel alias illam perperam abutuntur, etiamsi talia committentes fuerint Consilarij, Senatores, Præsidentes, Cancellarij, Vicecancellarij, aut quouis alio nomine nuncupati. §.19.*

Contra destruentes, inuadentes, occupantes, &c. terras Romanæ Ecclesiæ subiectas.

Casus XX.

77 *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui per se, seu alios, directè, vel indirectè, sub quocumque titulo, vel colore inuadere, destruere, occupare, & detinere præsumpserint, in totum, vel in partem Almam Vrbem, Regnum Siciliæ, Insulas Sardiniæ, & Corsicæ, terras citra Pharum, Patrimonium beati Petri in Tuscia, Ducatum Spoletan. Comitatum Venaysinum, Sabinen. Marchiæ Anconitanæ, Massæ Trebatiæ, Romandiolæ, Campaniæ, & Maritimas Prouincias, illarúmque terras, & loca, ac terras specialis commissionis Arnulphorum, ciuitatésque nostras Bononiam, Cæsenam, Ariminum, Beneuentum, Perusium, Auenionem, Ciuitatem Castelli, Tudertum, Ferrariam, Comaclum, & alias Ciuitates, Terras, & loca, vel iura ad ipsum Romanam Ecclesiam pertinentia, dictaque Romanæ Ecclesiæ mediatè, vel immediatè subiecta, necnon supremam iurisdictionem in illis Nobis, & eidem Romanæ Ecclesiæ competentem de facto vsurpare, perturbare, retinere, & vexare variis modis præsumunt, necnon adhærentes, fautores, & defensores eorum, seu illis auxilium, consilium, vel fauorem quomodolibet præstantes. §.20.*

De absolutione censuræ huius Bullæ.

Volentes præsentes nostros processus, ac omnia, & quæcunque his litteris contenta, quousque alij huiusmodi processus à Nobis, aut Romano Pontifice pro tempore existente fiant, aut publicentur, durare, suosque effectus omninò sortiri.

Cæterùm à prædictis sententiis nullus per alium, quàm per Romanum Pontificem, nisi in mortis articulo constitutus, nec etiam tunc, nisi de stando Ecclesiæ mandatis, & satisfaciendo cautione præstita, absolui possit, etiam prætextu quarumuis facultatum, & indultorum quibuscunque personis Ecclesiasticis, sæcularibus, & quorumuis Ordinum, etiam Mendicantium, ac Militiarum regularibus, etiam Episcopali, vel alia maiori dignitate præditis, ipsisque Ordinibus, & eorum Monasteriis, conuentibus, & Domibus, ac Capitulis, Collegiis, Confraternitatibus, Congregationibus, Hospitalibus, & locis piis, necnon laicis, etiam imperiali, Regali, & alia mundana excellentia fulgentibus, per Nos, & dictam Sedem, ac cuiusvis Concilij decreta, verbo, litteris, aut alia quacunque scriptura, in genere, & in specie concessorum, & innouatorum, ac concedendorum, & innouandorum.

Quod si fortè aliqui contra tenorem præsentium 78
talibus excommunicatione, & anathemate laqueatis, vel eorum alicui absolutionis beneficium impendere de facto præsumpserint, eos excommunicationis sententia innodamus, grauius contra eos spiritualiter & temporaliter, prout expedire nouerimus, processuri.

Declarantes, ac protestantes, quamcunque absolutionem, etiam solemniter per Nos faciendam, prædictos excommunicatos sub præsentibus comprehensos, nisi prius à præmissis, cum vero proposito vlterius similia non committendi destiterint: ac quoad eos, qui contra Ecclesiasticam libertatem, vt præmittitur, statuta fecerint, nisi prius statuta, ordinationes, constitutiones, pragmaticas, & decreta huiusmodi publicè reuocauerint, & ex Archiuis, seu capitularibus locis, aut libris, in quibus annotata reperiuntur, deleri & cassari, ac Nos de reuocatione huiusmodi certiores fecerint, eos non comprehendere, nec eis aliter suffragari, quin etiam per huiusmodi absolutionem, aut quoscumque alios actus contrarios, tacitos, vel expressos, ac etiam per patientiam, & tolerantiam nostram, vel successorum nostrorum, quantocunque tempore continua

continuatam, in præmissis omnibus & singulis, ac quibuscumque iuribus Sedis Apostolicæ, ac sanctæ Romanæ Ecclesiæ, undecumque & quandocumque quæsitis, vel quærendis nullatenus præiudicari posse, aut debere.

80 *Non obstantibus priuilegiis, indulgentiis, indultis, & litteris Apostolicis generalibus, vel specialibus supradictis, vel eorum alicui, seu aliquibus aliis cuiuscunque ordinis status, vel conditionis, dignitatis, & præeminentiæ fuerint, etiamsi, vt præmittitur, Pontificiali, Imperiali, Regali, seu quauis Ecclesiastica, & mundana præfulgeant dignitate, vel eorum Regnis, Prouinciis, Ciuitatibus, seu locis à prædicta Sede ex quauis causa, etiam per viam contractus, aut remunerationis, & sub quauis alia forma, & tenore, ac cum quibusvis clausulis, etiam derogatoriarum derogatoriis conc ssis, etiam continentibus, quod excommunicari, anathematizari, vel interdici non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de priuilegiis, indulgentiis, & indultis huiusmodi, ac de ordinibus, locis, nominibus propriis, cognominibus, & dignitatibus eorum mentionem, necnon consuetudinibus, etiam immemorabilibus, ac præscriptionibus quantumcunque longissimis, & aliis quibuslibet obseruantiis, scriptis, vel non scriptis, per quæ contra hos nostros processus, ac sententias, quominus includantur in eis, se iuuare valeant, vel tueri.*

Quæ omnia quoad hoc, eorum omnium tenores, ac si ad verbum, nihil penitus omisso insererentur, præsentibus pro expressis habentes penitus tollimus & omnino reuocamus, cæteraque contraria quæcumque.

81 *Vt verò præsentes nostri processus ad Pastorum omnium notitiam facilius deducantur, chartas, seu membranas processus ipsos continentes valuis Ecclesiæ S. Ioan. Lateranensis & Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe appendi faciemus, vt ij, quos processus huiusmodi concernunt, quod ad ipsos non peruenerint, aut quod ipsos ignorauerint, nullam possint excusationem prætendere, aut ignorantium allegare, cum non sit verisimile id remanere incognitum, quod tam patenter omnibus publicatur. Insuper vt processus ipsi, & præsentes litteræ, ac omnia & singula in eis contenta eo fiant notoria, quo in plerisque Ciuitatibus, & locis fuerint publicata, vniuersis, & singulis Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episc. & locorum Ordinariis, & Prælatis vbilibet constitutis per hæc scripta committimus, & in virtute sanctæ obedientiæ districtè præcipiendo mandamus, vt per se, vel alium, seu alios præsentes litteras, postquàm eas receperint, seu earum habuerint notitiam, semel in anno, ac si expedire viderint, etiam pluries in Ecclesiis suis, dum in eis maior populi multitudo ad diuina conuenerit, solemniter publicent, & ad Christi fidelium mentes reducant, nuncient, & declarent.*

Cæterùm Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, aliique locorum Ordinarij, & Ecclesiarum Prælati, necnon rectores, cæterique curam animarum exercentes, ac Presbyteri sæculares, & quorumuis Ordinum regulares, ad audiendas peccatorum confessiones quauis auctoritate deputati, transsumptum præsentium litterarum penes se habeant, easque diligenter legere, & percipere studeant. Volentes earundem præsentium transsumptis, etiam impressis, notarij publici manu subscriptis, & sigillo iudicis ordinarij Romanæ Curiæ, vel alterius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eandem prorsus fidem in iudicio, & extra illud vbique locorum adhibendam fore, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si essent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ excommunicationis, anathematizationis, interdicti, innouationis, innodationis, declarationis, protestationis, sublationis, reuocationis, commissionis, mandati, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ millesimo sexcentesimo vigesimo secundo, 9. Kal. Aprilis. Pontificatus Nostri anno secundo. 82

De excommunicationibus extra Bullam Cœnæ Papæ reseruatis.

Extra Bullam præmissam sunt in corpore Iuris & in diversorum Extravagantibus multæ aliæ excommunicationes ipsi Summo Pont. reseruatæ, quas dispersas in vnum colligere studuerunt D. Anton. *3. part. tit.* 24. Rosel. Angel. Syluest. Tab. Caiet. Armil. & alij Summistæ *verb. Excommunicatio*. Nauar. *in manual. cap. 27. à num.* 25. Valer. Reginald. *in praxi lib 9 num. 216. cum seqq.* Anton. *in Catechesi Neapol. lib. 3. cap 3. cum seqq.* Molfes. *in sum. tract. 7. cap.* 18. Iul. Cæs. Rainerius *in catalogo censurarum & irregularitatum*, Iul. Lauor. *de Indulgen. t. p. 2. c* 21. Filliuc. *tom. 1. tr. 14. &* 15. Tolet. *in instruct. Sacerd. lib. 1. c. 19. vsque ad cap. 24.* Suar. *tom. 5. disp. 21. vsque ad disp.* 24. Sayr. *eodem tract. lib. 2. &* 3. Iacob. de Graff. *in aureis decis. p. 1. lib. 4. c. 19. cum seqq.* & nouissimè ex professo Bonac. *de excom particulari extra Bullam Cœnæ, disput.* 2. post aliquas huius tractatus impressiones in lucem editus. Vir litterarum eruditione, & incomparabili vitæ virtute excellens, orationi deditus, ac pœnitentiis assuetus, nobis singulari beneuolentia amicus, qui dum Pragensi Ecclesiæ suffraganeus designatur, & ab Vrbe Roma ad eam abscedit, felici itinere breuius quàm ad Germaniam peruenit ad Cœlos. 83

Prima harum excommunicationum Papæ reseruatarum fertur contra inferentes violentas manus in clericos, refertur *in can. si quis suadente, 17. quæst. 4. & in cap. mulieres, de sentent. excommunicatiou.* refert Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam, c. 9. excomm.* 1. Lauor. *d. cap. 21. à num.* 2. Filliuc. *tract. 15. à num. 3. cum seqq.* de qua plena manu agunt Nauar. *in manual. cap. 27. num. 76.* Perez *l. 1. titul. 3. lib. 2.* 84

85 Ordin. pag.61. Tolet. in instruct. Sacerd. lib.1.c.31. Sà in Aphoriſm. verb. Excommunicat. pag.134. Beia reſponſ. caſuum conſcient. p.1.caſu 46.& caſu 60. Bonac. de cenſuris diſp. 2. q. 4. punct. 5. à princip. Iacob. de Graffiis in aureis dec. p.1. lib.2. c.49. Memor. Clericorum c.9 n.1. Bonac. d. diſp.2. p.3. punct.6.

Secunda, contra falſarios, vel habentes penes ſe litteras falſas Papæ, vel aliorum Officialium Curiæ expreſſorum, cap. ad falſariorum, cap. dura, de crimine falſi, Lauor. d.c.21. num. 10. Filliuc. tract.15.n.46. verſ.2. & num. 49. Gambar. de caſibus reſeru. cap.6. num.1. de quibus vide Zerol. in praxi Epiſcop. part.1. verb. falſarij, Salzed. & Bernard. in pract. capite 119. in nouiſſ. edit. Farinac. in praxi crimin. part. 6. de falſit. quæſt. 151. à num. 7. Aldrete de religioſa diſciplina tuenda lib.2. cap.17. à num.11. Viuald. poſt candelabr. aureum in expoſ. Bulla Cœna, à n. 46. Sayrus de cenſur. lib. 3. c.10. à num. 4. Fr. Anton. de Souſa in relect. de cenſuris Bulla Cœna c.7. diſp. 41. Aloyſ. Ric. in deciſ. Curia Archiep. Neapol. p.1. deciſ.36. Bonac. d. diſp.2. q.3. puncto 4. & in Bull. Cœna diſp.1. quæſt.7. Procedit in fautoribus, & defenſoribus falſariorum litterarum Apoſt. Farin. dict. q.151. num.9. Fr. Anton. de Souſa d. cap.7. diſp.45. n.2. Huius criminis Rei excommunicantur etiam hodie per Bullam in Cœna Domini in ſexto caſu, qua excommunicatione non ligantur non vtentes litteris falſificatis, Nauarr. dict. cap. 22. num.62. Iacob de Graffiis dict. c.18. num. 99. Viuald. in explic. Bulla Cœna, num.50. Suar.
86 de cenſuris diſp. 21. ſect. 2. n. 48. † Sicut etiam non excommunicantur impetrantes litteras ſubreptitias, vel obreptitias, Iacob. de Graffiis dict. capite 18. n.99. Salzed. ad Bernard. dict. cap. 119. verſ. incurrit. Viuald. in explicat. Bulla Cœna, numero 51. Suarez dict. diſp.21. ſect. 2. num. 50. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloſſ.57. num.45. Item non procedit in mandantibus falſificari, nec ad fautores præſtantes auctoritatem huiuſmodi falſificationibus, cùm nulla mentio de eis fiat, bene tamen incurrunt in illam, d. cap. ad falſariorum, Iacob. de Graffiis d. c. 18. n. 95. Suar. d. diſp. 21. ſect. 2. num. 48. Fr. Anton. de Souſa dict. diſp.45. n.1.

87 Tertia contra eum, qui excommunicatus à delegato Papæ per annum manet in excommunicatione, nam poſt annum abſoluitur à ſolo Papa, capit. quærenti, de offic. deleg. c. ſtuduiſti, de offic. Leg. Lauor. d.c. 21. num.7. Filliuc. tract. 15. num. 46. verſ. prima, & num 47. Memor. Cleric. c.9. excommunic. 2. Rainer. in cataloge cenſurarum extra Bullam, c.9. excommunic. 2. Sayr. de cenſur. lib.3. cap. 29. num. 1. Suar. in ſimili tract. diſp.22. ſect.2. num.1. Bonac. d. diſp.2. q.3. punct. 22.

88 Quarta contra clericos ſcienter & ſponte admittentes excommunicatos à Papa ad diuina (Officia ſcilicet, vel Sacramenta) in his cum illis communicando cap. ſignificauit, de ſentent. excommunic. Nau. cap. 27. n.93. Sayr. lib.3. cap.29. num.5. Suar. diſp.22. ſect.2. num.22. tom.5. Tolet. lib.1. cap.35. n.1. Rainer. in catalogo excommunicationum extra Bullam, cap.2. excom.1. Lauor. d. cap.21. num. 13. Filliuc. tract. 15. num.168. Gambar. d.c.6. n. 2. latè Bonacin. d. diſp. 2. q.5. punct.3. quæ vt ſubeatur quinque requiruntur: primò quod qui communicat ſit clericus: ſecundò quòd communicet cum excommunicato à Papa per ſententiam nominatim denunciato, iuxta Extrauag. Martini V. Ad euitanda. Tertiò, quod excommunicatio ſit in Diuinis, admittendo eum ad diuina Officia. Quartò, quod id fiat ſcienter. Quintò, quod nullus ſubſit timor ſic faciendi; ita Couarr. in cap. alma p.1 §.3. num 4. Clar. lib.5. § fin. q. 77. num.18. Paul. Comitol. reſponſ. mor. lib. 9. q 29. num.5. Coninch. de cenſur. tom.2. diſp.18. n.33. & n.136. Valer. Regin. in praxi fori pœnit. lib.32. n.94. Bonac. dict. puncto 3. num.3. quamuis Papa non exprimat, extendit ad participantes, Henriq. in ſum. lib. 13. de excommunic. cap.8. §.1.

Quinta contra incendiarios excommunicatos, & 89
publicatos: illi enim per ſententiam publicati à ſummo Pont. abſoluendi ſunt, c. tua nos, 19. de ſentent. excomm. Clar. lib.5. §. fin. q.77. n.19. Nauar. cap.27. n.94. Tolet. lib.1. c.35. num.5. Suar. diſp.22. ſect.2. n.15. Gambar. dict. c.6. n.4. Memor. Clericorum c.9. excom.3. Lauor. dict. c.21. n.8. Filliuc. tract.14. n.46. verſ.4. Farin. in praxi crimin. part.3. q.110. n.15. Rainer. dicto loco, c.9. excom.5. latè Sayr. de cenſuris lib.3. cap.29. num.7. cum ſequentibus, vbi num. 8. reſoluit, quod mulier incendiaria ſemel denunciata excommunicata, à ſolo Papa abſolui poteſt, & num.10. quod incendiarij Eccleſiarum denuntiati, à Legato à Latere regulariter abſolui nequeunt, & num. 12. quod incendiarij, vt à ſolo Papa abſoluantur, in ſpeciali nomine expreſſo denunciari debent, nec ſufficit denunciatio generalis; latè Bonacin. dict. diſp.2. quæſt.3. punct. 43. à princip. vbi num. 6. aſſerit ad incurrendam iſtam reſeruationem ſufficere generalem publicationem contra incendiarios.

Sexta contra excommunicatos ob Eccleſiæ fra- 90
ctionem cum ſpoliatione poſt denunciationem, quia eos ſolus Papa abſoluit, c. conqueſti 22. de ſentent. excomm. Clar. dict. quæſt. 87. num.20. D. Antonin. part. 3. tit. 24. cap. 10. Rainer. in catal. cenſurarum extra Bullam, cap. 9. excomm. 6. vbi declarat Nauarr. c. 27. num 94. §. 8. Tolet. lib.1. c.35. num. 6. Suar. diſp.22. ſect.2. num.4. Filliuc. tract.15. num.46. verſ. 5. & numer.54. Memor. Clericorum cap. 9. excom. 4. Lauor. dict. cap. 21. num. 9. Gambar. dict. cap. 6. num. 5. Bonacin. de cenſur. extra Bullam, diſputat.2. q.3. puncto 11. optimè Sayr. lib.3. cap.29. n.13. cum ſequentibus, vbi num. 14. reſoluit Eccleſiam frangentes, & ſpoliantes ipſo iure excommunicationem incurrere, & num. 15. aſſerit, quod Eccleſiam frangentes, & ſpoliantes ante denunciationem Epiſcopus abſoluere valet, dummodo ſatisfacere velint iniuriam paſſis, & num.16. dicit quod Eccleſiam aperiens, vel frangens, vt ſpoliet, ſed non ſpolians, in excommunicationem non incidit, & num. 16. quòd Eccleſiarum nomine in præſenti veniunt etiam Monaſteria, Hoſpitalia, & alia loca pia: ita etiam hæc omnia tradunt Fr. Emman. quæſt. Regul. tom. 2. q. 38. art. 2. & quæſt. 50. art. 2. Azor. inſtit. moral. par.1. lib.9. cap.27. quæſ.12. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib.19. n.60. vbi etiam Suar. de cenſur. diſp. 22. ſect. 2. n. 11. reſoluit effringentem, ſeu ſpoliantem Sacriſtiam, ſi ipſa ſit coniuncta Eccleſiæ, excommunicationem huius tex. incurrere.

Septima prohibet ne eligantur in Senatorem, vel 91
in officium aliud Gubernationis Vrbis Romæ, vllus Imperator, Rex, Princeps, Dux, Marchio, Comes, &c. aut alius potentia, vel dignitate inſignis, aut vllus frater, aut filius eius, &c. contrafacientes ſunt excommunicati excomm. reſeruata Summo Pont. cap. fundamenta, de elect. lib. 6. Memor. Clericorum. cap.9. excomm. 6. Rainer. in cataloge cenſurarum extra Bullam, c. 9. excomm. 8. vbi obſeruat hanc excommunicationem hodie parum eſſe in vſu, quia Senator à Papa eligitur, Lauor. d.c.21. n. 17. Filliuc. tract.15. n.57. verſ. prima, & n.58. Bonacin. d. diſp. 2. quæſt. 3. punct. 49.

Octaua contra imponentes taleas clericis, & in 92
clericos illas ſoluentes, c. clericis, de immun. Eccleſ. lib. 6. quoad clericos ſoluentes hæc excommunicatio eſt ſublata in Clem. quoniam, eod. tit. quo verò ad imponentes alia onera Clericis, & ipſorum bonis, non ſolùm non eſt ſublata, ſed relata in Bulla Cœna, caſu 18. Filliuc. tract.15. n.57. verſ. quinta, & n. 70.
& 71. Item † contra omnes habentes dominium 93
temporale,

temparale, qui prohibent subditis oe quidpiam vendant personis Ecclesiasticis, neque eorum frumenta molant, aut panem coquant, &c. *in cap fin. de immun. Eccles. in* 6. Nauarr *c.* 27. *n.* 130. Suar. *tom.* 5. *disp.* 23. *sect* 4. *n.* 24. Sayr. *lib.* 3. *c* 34. *n.* 16. Memor. Clericorum *c.* 7. *excommun.* 5. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam, c.* 7. *excom.* 3.

94 *Nona* contra tribuentes facultatem vexandi, capiendi, interficiendi personas, seu eorum, suorumque res, eo quod tulerint excommunicationis, suspensionis, seu interdicti sententiam, *cap. quicumque* 11. *de sentent. excommun. lib.* 6. Lauor. *d. capit.* 21. *num.* 19. Filliuc. *tract.* 14. *num.* 53. *vers.* 2. *&* *num.* 60. Henriq. *in summ. lib* 13. *cap.* 43 §. 3. *lit. F.* latè Bonacin. *d. disp.* 2. *q.* 3. *puncta* 15. Rainer. *loc. citat. cap.* 9. *excomm.* 7. vbi cum Suar. *tom.* 5. *disp.* 2. *sect.* 3. *num.* 2. *cum seqq.* obseruat huiusmodi grauamen debere esse per actionem iniuriosam, & contra iustitiam, vt incurratur censura, siue illud fiat contra iudicem, qui sententiam tulit, siue contra eum, qui dedit occasionem deferendæ censuræ, siue contra eum, qui talem sententiam obseruat, vel non vult communicare cum tali excommunicato. Nota eum, qui aliquem ex prædictis occasione prolatæ censuræ vexauit in bonis, non affici excommunicatione, si re integra, id est, ante sequutum effectum, licentiam renocauit, aut si nondum elapsi sint octo dies, infra quos præstita non sit pro dictis bonis satisfactio; vtraque enim conditio requiritur ad incurrendam censuram, dum grauamen in bonis factum fuit, secus si damnum illatum sit personis; nam statim ac damnum pro bonis illatum est, incurritur hæc censura quia *in d.c. quicumque*, assignatur spatium octo dierum ad faciendam restitutionem, vel satisfactionem personis, non pro iniuriis personalibus. Ita gloss. *verb. re integra, in d.c. quicumque* Nau. *d.c.* 27. *n.* 99. Suar. *d. disp.* 22. *sect.* 3. *n.* 3. *vers. atque hoc*, Filliuc. *tract.* 15. *c.* 3. *q.* 3. *n.* 62. Bonac. *d. disp.* 2. *q.* 3. ait renocationem licentiæ datæ excusare, & *q.* 5. *puncta* 15. *n.* 2. vbi *n.* 3. resoluit quod vexans aliquem, qui censuram inualidam tulerat, non incurrit hanc excom. & *num.* 7. quod ratam habens vexationem non eam incurrit, & *num.* 8. quod ista excommunicatio reseruatur Summo Pont. quoties delinquens in excommunicatione duorum mensium spatio perseuerat. Et contra insecutores hostiliter Cardinalium, vel alicuius clerici, aut religiosi de familia Domini Papæ, vel Cardinalium percutientes, capientes eosdem, & dantes consilium, auxilium, & fauorem receptatoribus, & defensoribus talium, *cap. felicis, de pœnis in* 6. Filliuc. *tract.* 15 *n.* 57. *vers.* 4. *&* *n.* 67.

95 *Decima*: Inquisitores si alicui crimen hæresis falsò imponant (quod nunquam contigisse credendum est) & innocentes infament, præter alias pœnas, quibus pro mensura criminis puniendi sunt, in sententiam etiam excommunicationis maioris incurrunt, neque absolui possunt ab alio, quàm ab ipso Papa, præterquam in mortis articulo, quo casu satisfactionem prius offerre debent, *Clem.* 1. §. *verùm de hæret.* Couar. *pract. cap.* 56. *num.* 22. Nauarr. *c.* 27. *num.* 100. Suar. *tom.* 5. *disp.* 22. *sect.* 3. Sayr. *lib.* 3. *c.* 29. *num.* 25. Tolet. *lib.* 1. *cap.* 36. *num.* 5. Memor. Clericorum *c.* 7. *excommunic.* 5. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam c.* 6. *excomm.* 1. Filliuc. *tractat.* 15. *n.* 206. *vers. prima*, *&* *n.* 207. Gambat. *de casibus reseru. c.* 7. *n.* 1. *&* 2. Ad hoc verò, vt contrahant hanc excommunicationem Inquisitores, & substituti ab Episcopis (Episcopi enim contrahunt tantùm suspensionem ab officio per triennium, vt in eodem tex.) debent tria concurrere. *Primò* vt faciant contra iustitiam: *Secundò*, vt faciant scienter, vel contra propriam conscientiam: *Tertiò*, quod faciant amore, odio, &c. prout in tex. & vno horum deficiente non incurritur in hanc censuram, gloss. *verb. obtentu, in d. vers. verum.* Alia est *in cap. eos qui, de sentent. excommunic. lib.* 6. contra eos qui post obtentam absolutionem à priori excommunicatione Papali sub conditione comparendi coram Summo Pont. vel satisfaciendi parti læsæ, talem conditionem non implent tempore debito: refert Rainer. *dicto loco, c.* 9. *excommunicat.* 42. Lauor. *dict. c.* 21. *num.* 18. Suar. *disp.* 22. *sect.* 1. *n.* 6. *&* *sect.* 5. *n.* 9.

96 *Vndecima* contra Religiosos, qui clericis, aut laicis Sacramentum Vnctionis extremæ, vel Eucharistiæ ministrant, aut Matrimonia eorum solemnizant, non habita prius à Parocho speciali licentia, aut absoluunt excommunicatos à Canone, præterquam in casibus à iure expressis, vel priuilegio Apost. concessis, aut etiam à sententiis latis in Conciliis Prouincialibus, aut Synodalibus; aut absoluunt à peccatis, à pœna, à culpa, cuius excommunicationis absolutio Sedi Apost. est specialiter reseruata. Ita habetur *in Clem.* 1. *de priuileg* Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam, c.* 3. *excomm.* 2. Lauor. *d c.* 1. *n.* 14. Filliuc. *tract.* 19. *n.* 184. *cum multis seqq.* Mar. Alter. *de cens. disp.* 22. *cap.* 3. *dub.* 3. Gambat. *de casibus reseru. cap.* 7. *num.* 3. Bonacin. *d. disp.* 2. *q.* 9. *puncta* 6. Et quoad Sacramentum extremæ Vnctionis tenent Henriq. *in summ. lib.* 13. *c.* 40. § 4. *lit. N.* Zerol. *in praxi Episcop. part.* 1. *verb Extrema Vnctio*, §. 2 *pag.* 158. Fr. Emman. *qq. Regular. tom.* 2. *q.* 60 *art.* 2. *vers decima*, Azor. *instit. moral. p* 1. *lib.* 12. *c.* 13. *quæs.* 5. *vers. primò*, Paul. Cumirol. *respons. moralium lib.* 1. *q.* 44. Fr. Ludou. Miranda *in man. Prælat. tom.* 1. *q.* 49. *art.* 1. vbi cum Syluest. & Soto excipit Religiosos, qui in casu necessitatis absente Parocho, sine ipsius licentia speciali, de licentia interpretatiua, & præsumpta prædictum Sacramentum ministrauerint.

97 In compendio priuilegiorum Mendicantium, *verb. excommunicatio*, § 6. dicitur quod Sixtus IV. concessit Fratribus Minoribus, vt possint administrare Sacramenta Eucharistiæ, & extremæ Vnctionis illis, quorum Confessiones audierint, quando Rectores, seu Curati eorum malitiosè, aut sine rationabili causa negauerint, seu distulerint illa ipsis administrare: & voluit quod super hoc statur assertioni eorumdem Confessorum, vel pœnitentium; quod quidem modificatum fuit per Leonem X. *in Concilio Lateran.* vt asserit Collect. *ibid. in* §. 10. vt videlicet denegatio sine legitima causa facta per Rectores vicinorum testimonio probetur, aut requisitio coram Notario publico facta declaretur: Et Eugen. IV. concessit Fratribus Minoribus Prouinciarum Regni Castellæ, vt omnia Ecclesiastica Sacramenta Tertiariis, Conuersis, Donatis atque Oblatis, familiaribus, seruitoribus, & officialibus, & continuis commensalibus suorum Conuentuum possint administrare, quæ quidem concessio, vt aduertit Collect. *priuil. Mendicantium, verb. Absolutio ordinaria quoad Fratres*, §. 10. per Pium II. extensa fuit ad totam familiam Cismontanam. Item *in prædicto compendio, verb. Extrema Vnctio*, refertur quod Nicolaus Francus Apost. Sedis Nuntius, & Orator cum potestate Legati de Latere à præfata Sede deputatus in Regnis Castellæ, & Legionis, & Aragoniæ, concessit Monachis Sancti Benedicti obseruantiæ Hispaniæ, quod si qui infra septa Monasteriorum infirmati fuerint, Extremam Vnctionem dare Apost. Auctoritate liberè, & licitè possint, Parochialis Presbyteri, vel alterius cuiuscumque Episcopi, vel Superioris licentia, aut assensu nullatenus requisitis.

98 Quoad Sacramentum Eucharistiæ de iure communi *in d. Clem.* 1. cunctis prohibitum Religiosis, & Regularibus est illud administrare sæcularibus absque Parochialis Presbyteri speciali licentia, & contrarium facientes sunt excommunicati ipso facto, & absolutio Sedi Apost. reseruatur, non obstantibus, &c. firmant

Heoriq Paul. Comitol. Azor. & Fr. Emmao. *tom.1. q.56. artic.1. & tom.3. q.57. art.1.* addens Sanc. *de Matrim.lib.5. diſp.23. n.17.* vbi limitat ſi miniſtrent alicuo religioſo ſine licentia Prælati, Fr. Ludou. Miranda *d.tom.1. quæſt.41.art.1.* vbi *art.3.* limitat etiam in caſu vrgentis neceſſitatis, ſeu infirmitatis, & exiſtente mortis articulo, deficiente Parocho. In compendio priuil. Meodicantium, *verb Excommunicare,* §.4. ex conceſſione Clemeotis Quinti, Nicolai etiam Quinti, Sixti Quarti, & Leonis Decimi refertur conceſſum Generalibus, & Prouincialibus Miniſtris, & omnibus Confeſſoribus Ordinum Minorum deputatis ad audiendas Confeſſiones ſæcularium, vt poſſint omnibus quarumcunque diœceſum, quorum Confeſſiones audierint, Sacratiſſimi Corporis Dominici Communionem dare omni tempore, præterquam in die Reſurrectionis Domini.

99 Item Sacerdotes Regulares matrimonia miniſtrantes, ſiue ſolemnizantes, non habita ſuper his Parochialis Presbyteri licentia ſpeciali, ipſo facto ſunt excommunicati excommunicatione Sedi Apoſt. reſeruata, *d.Clem.*1. Azor. *d. loco*, Fr. Emman. *d. tom.*9. *q.*2.*art.*1. Fr. Ludou. Miraoda *d.tom.*1.*q.*48. *art.*2. vbi contra gloſſ. *in d.Clem.*1. quæ verba illa, *matrimonia ſolemnizare*, interpretatur pro ſolemniter benedicere, aſſerit tam miniſtrantes dictas ſolemnes benedictiones, quàm aſſiſtentes, & intereſſentes tanquam miniſtros huiuſmodi Matrimonij, abſque Presbyteri parochialis ſpeciali licentia, prædictam excommunicationem incurrere: aduerte huiuſmodi licentiam debere eſſe expreſſam, Sanch. *de Matrimon. lib.4. diſput.35. n.4.* & Vicarium generalem illam poſſe concedere aſſerit idem Sanch *dict.lib.3.diſp.29.num.15.*

100 *Duodecima* contra clericos, & Religioſos, qui violant Conſtitutionem illis prohibentem aliquem inducere ad vouendum, iurandum, aut promittendum, vt ſepulturam apud eorum Eccleſiam eligant, vel electam non mutent, *Clem. cupientes, de pœnis.* Sayr. *lib.3.cap.29. num.39.* Tolet. *lib.1. cap.26. n.3.* Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam, c.2. excommun.2. in princ. & c.3. excomm.*1. Lauor. *d. cap.21. num.25.* Suar. *de cenſur. diſp.22. ſect.4. n.25.* Bonac. *d. diſp.2. quæſt.5. puncto 4.* Filliuc. *tract.15. num.170.* Gambar. *de caſibus reſeru. c.7. num...* Memor. Clericorum *cap.2. excom* 2. Hanc cenſuram non incurrit Religioſus vnius Eccleſiæ inducens ad iurandum, &c. eligere ſepulturam alterius Eccleſiæ. Nauarr. *d.cap.27. num.103.* Bonac. *dict. puncto 4.n.2. verſic. ſecunda.*

101 *Decimatertia* contra dominos temporales, & quoſcumque, qui quomodolibet cogunt aliquem in loco interdicto celebrare Diuina, & qui per præcones faciunt conuocare populum ad illa audienda, & qui nunc hos, nunc illos ad eadem audienda conducunt, & qui prohibent ne publici excommunicati, vel interdicti hac de re per illos, qui Miſſas celebrant, moniti exeant ab Eccleſia: ſimiliter ipſi nominatim moniti, cùm ſint excommunicati, non exeuntes, contrahunt excommunicationem Papæ reſeruatam, *Clement. grauis, de ſentent. excommunic.* Tolet. *lib.1. cap.36.n.4.* Suar. *diſp.22. ſect.4. num.27. tom.5.* Memor. Clericorum *c.7. excomm.*1. Nauar. *d. cap.27. num.104* Henriq. *lib.13. c.43 §.3. litt. E,* Sanch *de matrimon.lib.4.diſp.4.num.8.* me citato *in hoc loco* Homobon. *de examine Eccleſiaſtico tract.11. cap.11. quæſ.23 reſol.2.* Rainer. *in Catalogo cenſurarum extra Bullam, cap.7. excomm.1.* vbi multipliciter declarat, *& cap.9. excomm.9.* Lauor. *d cap.21. num.26.* Filliuc. *tract.15. num.72. verſ.1. & n.73. & num.102. verſ. prima, & n.*203. Gambar. *de caſibus reſeru cap.7. num.5.* latè Bonacin. *d. diſp.2. q.3.* 102 *puncto 10.* vbi plura ad intellectum. † Item & contra Minores, qui tempore interdicti admittunt in ſuis Eccleſiis Fratres tertij Ordinis ad audienda diuina Officia: hæc excommunicatio, vt habetur *in Clem. cum ex eo, de ſentent. excommun.* ſatisfactione præmiſſa tollitur ab Epiſcopo, alias reſeruatur Papæ, Memor. Clericorum *cap.3. excomm.*10 Lauor. *dict. cap.21. num.27.*

103 *Decimaquarta* fertur in eos, qui cadauera hominum exenterant, incidunt in fruſta, elixant, carnes ab oſſibus ſeparant, vt oſſa transferant in ſepulturam diſtantem, niſi hoc fieret in terris infidelium, vt oſſa in terras fidelium ponerentur. *Extrauag. deteſtandæ, de ſepultur.* Lauor. *de Indulg. part.2. cap.21. num.28* Filliuc. *tract.15. num.72. verſ.3. & num 77.* Gambar. *de caſibus reſeru cap.7. num.7.* latè Bonacin. *d. diſp.2 q.3. puncto 45.* quam quidem excommunicationem non incurrit, qui hoc facit cadaueri, ne fœteat, aut anatomiam faciens. Nauarr. *d.cap.27. num 205.* ſicut etiam illam non incurrunt mandantes, conſulentes, conſentientes, &c. idem Nauarr. *conſ.54. de ſentent. excommun.*

104 *Decimaquinta* contra committentes ſimoniam in Ordine, vel beneficio, vel religionis ingreſſu, ſimiliter accipientes pro collatione, ſiue traditione poſſeſſionis beneficij, ſeu de dando aliquid ionate facientes promiſſum de beneficio, *Extrauag. 1. & 2. de ſimonia, inter com.* Suar. *diſputat.22. ſect.5. num.12.* Sayr. *lib.3.cap.36 n.7* Memoriale Clericorum *cap.3. excommun. 4.* Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam, cap.3. excomm.4 & cap.9 excomm.11. & 12.* Lauor. *d. cap.21. num.29.* Filliuc. *tract.5. numero 72. verſ.6. & num.82.* Gambar *de caſibus reſern. cap.7. num 8 & 9.* latè Bonacin. *d. diſp.2 q.3. puncto 24. per tot.* vbi *num 5.* limitat in ſimoniaco in collatione, ſeu conſecutione penſionis, & *num. 7.* ſi effectus nondum ſit ſecutus, & *n. 20.* quod à ſummo Pont. ſunt abſoluendi. Voluit incurrere ſimilem cenſuram Pius V. *Conſtit. ſua* incip. *Durum nimis, anni 1570. Kalend. Iunij.* Non comprehendit ſimoniacos mentales tantùm, vel conuentionales, ſed reales, Nauar. *c.23.n.106. & cap.25. n.112.* Azor. *inſtit. moral. par.2. lib.7. c.27. quæſ.9 verſ. ſi quæras.* Contra dantes, vel recipientes aliquid ex pacto pro ingreſſu in Religionem, extat excommunicatio *in Extrauag.2.* aliàs *ſanè, de ſimon.* quæ quidem non incurritur dando, vel recipiendo aliquid pro ſuſtentatione ingredientis, etiamſi Monaſterium diues ſit, & locuples, vt per Syluest. *in ſumm. verb ſimonia, n 15.* Sot. *de Iuſtit. lib.9 q.6. art.2. ad 4.* Miranda *in tract. de monialib. quæſt.8. art.7. concl.2.* Bonacin. *d. diſput.2 quæſt.3. puncto 29. num.4.* Quamuis inter pauperem & diuitem Conuentum diſtinguant Suar. *de cenſur. diſput. 22. ſect.5. num.9. & ſeq.* Mar. Alter. *eod. tract. tom.2. diſp.18. cap.2. colum.11. verſ. quare videtur,* Filliuc. *tract.15. cap.4. q.6. n.84. & ſeqq.*

105 *Decimaſexta* contra omnes Fratres cuiuſcumque Ordinis Mendicantium tranſeuntes ad Religionem non Mendicantium, excepta religione Carthuſiana ſine licentia Sedis Apoſt. necnon & tales recipientes, *Extrauagant. viam ambitioſæ, de Regular.* Azor. *inſtit. moral. part.1. lib.12. cap.14. quæſ.12. verſ. inter Extrauag. quæſt.16.* Memor. Clericorum *c.3. excommunic.5.* Filliuc. *tract.15. n.183. verſ 3. & n.192.* Suarez *tom.5. de cenſur. diſput.22. ſect.5. num 16* Gambar. *d c.7. n.10.* Sayr. *eodem tract. lib.3 cap.30. num.8.* Ioſeph. Aldret. *de relig diſcipl. tuenda lib 2. cap.18. a num.11.* Lauor. *dict. cap.21. num.31.* Bonacin. *d. diſput. 2. quæſt.9. puncto 1.*

Ex priuilegiis Summ. Pont. Ordinibus Mendicantium conceſſis reperiuntur aliquæ excommunicationes, quarum abſolutiones ipſe Summus Pontifex ſibi reſeruauit. *Prima*, contra Magiſtros excludentes Fratres Prædicatores à ſtudio Pariſienſi. Alexand. IV. *Secunda* contra eos, qui libellos famoſos conficiunt, aut habent, aut in vulgus emittunt verſus, aut cantilenas

lenas in infamiam, & detractionem status Ordinis Prædicatorum, vel Minorum, Alexand. IV. Bonifac. IX. & Eugen. IV. *S.* Anton. *p.3. tit.24. cap.70.* Lauor. *d. cap.21. num.114. & 120.* Caiet. *excommun.* 181. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam, c.9. excomm.*39. Filliuc. *tract.14. n.126. vers.3. Tertia,* contra dicentes, vel defendentes, quod Fratres Prædicatores & Minores non sint in statu perfectionis, & quod non liceat eis eleemosynas quærere, aut prædicare, aut Confessiones audire de facultate Summi Pontif. sine consensu aliorum Prælatorum inferiorum, & Rectorum Ecclesiarum, Alexander IV. *S.* Anton. *p.3. tit.24. cap.* 70. Caiet. *c.* 81. Nauarr. *c.27. n.109.* Lauor. *d.c.21. n.* 109. *Quarta* contra quoscumque Iudices querelas Fratrum, aut Monialium Ordinis Prædicatorum suscipientes, vel de eis cognoscentes. *Quinta* contra illos qui in Ecclesiis, monasteriisve suis apostatas detinent eiusdem Ordinis, nisi illos eiecerint, vbi illis denunciatum erit. Sanctus Antonin. *part.3. titul.24. c* 7. Bonacin. *dict. disp.2 q.9. puncto* 3. Lauor. *dict. cap.1.2. n.95.* *Sexta* contra quemcunque Principem laicum reformationem Fratrum Canuentualium impedientem, ne fiat, aut factam mutari procurantem. *Septima* contra quoscumque Fratres Ordinis Sancti Augustini, qui prætextu arctioris regulæ ad alium Ordinem transiuerint sine licentia Prioris Generalis: item recedentes ab eo, si intra octo dierum spatium ad obedientiam non redierint. Memor. Clericorum *c 9. excommun.37. vers. similis.* *Octaua* contra omnes cuiuscunque status, & conditionis, qui impediunt, prohibent, vel quocumque modo molestant personas legitimè non impeditas volentes, ingredi Religionem S. Benedicti, vel præsumentes aliquam molestiam, & iniuriam irrogare Monasteriis, aut Monachis, *in constit.* Iulij II. 12. incip. *Etsi ad vniuersas,* de qua Viuald. *in candel. aureo,* vbi *de excommun extra Bullam, n.45.* Filliuc. *tract.15. n.126. vers. tertia.* Rainer. *d. c.9 excommun.* 38. Lauot. *d. c.21. n.71.* *Nona* contra Religiosos euntes vltra mare sine suorum Superiorum licentia in scriptis, nec ibi sunt ad celebrationem, seu prædicationem admittendi, Ioan. XXII. *in extrauag. ad nostrum 2. de Regularib.* Bonacin. *d. disp.2. quest.9. puncto* 8. Filliuc. *tract.15. n.183. vers. secunda, & num.190.* Lauor. *d. c.21. num.87.* *Decima* contra Fratres Prædicatores recipientes Fratres Minores, Alexand. IV. *in const.* incip. *Quo vos, 2. Kalend. Iulij, ann.* 1. Lauor. *d. cap.21. num.105.* Filliuc. *tract.15. n.197. vers.1.* Bonacina *d. disp.2. q.9. puncto 2. n.4.* *Vndecima* contra Facientes violentiam in Ecclesiis Ordinum Cistercensium. Clem. IV. *Const.* incip. *ne propter, Perusij 7. Idus Maij,* Lauor. *d. c.21. num.106.* *Duodecima* contra molestantes Fratres Ordinis sanctissimæ Trinitatis in eleemosynis perquirendis, *in Constit.* Clem. VII. incip. *Gratum Deo.* Lauor. *d. cap.21. n.108.* *Decimatertia* contra Claustrales recipientes, aut dantes habitum suæ Religionis Fratribus S. Francisci de Paula professis, sine licentia Papæ, & eius Generalis, extrauag. Iulij II. incip. *Virtute conspicuus,* & Leonis X. incip. *Quamuis,* & Pauli III. incip. *Sincera,* Lauot. *d. c.21. n.115.* Filliuc. *tract.15. n.197. vers.3.* Bonac. *d. disp.2. q 9. puncto 2. num.3.* *Decimaquarta* contra Tertiarios, Eremitas, mulieres, aliosque Religiosos portantes habitum fratrum S. Francisci de Paula, *in Constit.* *Leonis X.* incip. *Licet alios.* Lauor. *d. c.21. num.115.* Filliuc. *tract.15. num.297. vers.4.* Bonac. *d. puncto 2. num.6.* *Decimaquinta* contra Minores de obseruantia subornantes in electionibus, vel procurantes fauorem extra, ad officium obtinendum in Religione, *in Constit.* 131. Pij V. incip. *Pastoralis,* de qua Filliuc. *tract.15. n.197. vers. secunda.* Bonac. *d. q.9. puncto* 4.

107 *Decimaseptima* fertur contra Ecclesiasticam libertatem, aut interdictum Sedis Apost. violantes, & contra conspirantes in personam, vel statum Papæ, aut offendentes Episcopum, vel alium Ecclesiæ Prælatum, *Extrauag. Si Dominici, de Pœnit. & remiss. inter comm.* Lauor. *d. cap.11.* Filliuc. *tractat.15. numer. 72. versic.4. & 5. num.78.* Gambat. *d. cap.7. num.6.* In eadem etiam contra absoluentes à casibus Bullæ Cœnæ, vel Papalibus prætextu priuilegiorum, idem de reseruatis Ordinario dicendum declaratum fuit in decreto Clem. VIII. hac de re edito sub die 9. Ianuarij 1601. Vide Filliuc. *tract.15. num.180. cum seqq.*

Decimaoctaua fertur contra eos, qui largiuntur, 108
vel accipiunt aliquid, vel promittunt in Curia Romana ad obtinendam iustitiam, vel gratiam in eadem Curia, Bonif. VIII. *in Extrauag.1. de sentent. excommun.* quæ est *in Bull.1. ord. pag.139. tom.1.* quam renouauit etiam maioribus pœnis Gregor. XIII. *in sua Constit.20.* incip. *Ab ipso Pontificatus nostri,* & exornauit suis comment. Nauar. *in tract. de datis, & promissis,* hanc Constit. referunt Virgin. Boccac. *de pact. p.1. & 2. in princip.* Molin. *de Iustit. tom.1. disp.92.* Quarant. *in sum. Bullarij, verb. data & promissa,* Nald. *in sum. verb. gratia, n.13.* Bonac. *d. disputat.2. q.3. puncto* 31. & vide de materia Nauarr. *in Manual. cap.27. n.106. vers. vigesimatertia,* Sayr. *in Claui Regia, lib.3. cap 11. n.13. vers. alij verò,* Paul. Comitol. *respons. moral. lib.6. quæst.7.* Farin. *in praxi crimin. part.3. q.111. n.291. cum seqq.* Memor. Cler. *cap.9. excommun.27.* Filliuc. *tract.15. n.72. vers 9. & n.92. & n.127. vers. prima, & n.128. cum multis seqq.* vbi latè declarat, Gambat. *de casibus reseru. c.7. n.11.* Vide infrà *hac alleg n.177.*

Decimanona contra rapientes bona Cardinalium, 109
dum in Conclaui sunt, seu electi in Papam, Concil. Constantin. *in decreto, Omnis ætas,* refert. Memor. Clericorum *cap 9. excommunic.33.* Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam, c.9. excommun.35.* Lauor. *d. c.21. n.101.* latè Bonacin. *d. disp.2. q.3. punct 9.*

Vigesima contra dicentes mortaliter peccare, vel 110
esse hæreticos eos, qui defendunt Beatissimam, & gloriosissimam Virginem Dei matrem esse conceptam sine peccato originali, vel è contra, & affirmantes peccare eos, qui colunt festum Conceptionis, & qui Concionibus intersunt, Sixtus Quartus in *Extrauag. Graue nimis, de Reliq. & venerat. Sanctorum,* Pius Quintus *Constit.114.* Nauarr. *cap.27. n.107.* Suar. *tom.5. disp.22. sect.5. n.30.* Sayr. *lib.3. cap.30. n.10.* Memor. Clericorum *cap.5. excomm.4. & cap.9. excomm.11.* Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam, c.5. excomm.4. & c 9. excomm.14.* Lauor. *de Indulg. p.2. c.21. n.52. cum seqq.* Filliuc. *tract.15. n.72. vers.8. num.88.* Gambat. *de casibus reseru. c.7. num. 2.* latè Bonacin. *d. disp.1. q.3. puncto* 34. Innouatur per Concil. Trident. *sess.5. de peccato origin. in fine, & à Sacra Congregatione Sancta Romanæ Ecclesiæ, & vniuersalis Inquisitionis coram Sanctiss. Domino Paulo Quinto felicis recordationis, die* 31. *Augusti* 1617. relata per Campan. *in diuersor. iuris Canon. rubr.12 cap.13. n.140.* Vt de nouo habetur, quòd † *in posterum, donec articulus huiusmodi à Sancta Sede Apost. fuerit definitus, vel per Sanctitatem suam, & Sedem Apostol. fuerit aliter ordinatum, non audeant in publicis concionibus, lectionibus, conclusionibus, & aliis quibuscunque actibus publicis asserere, quod eadem Beatissima Virgo fuerit concepta cum peccato originali, & quod etiam negatiuam opinionem, videlicet quod non fuerit concepta cum peccato originali, in publicis actibus asserentes, aliam opinionem non impugnent, nec de ea aliquo modo agant, seu tractent, sub censuris, & pœnis prædictarum Const. tribuens insuper tam Episcopis, & Prælat. Superioribus, aliisque*

que Ordinariis locorum, quàm hæretica prauitatis vbique locorum deputatis Inquisitoribus potestatem seuerè animaduertendi contra transgressores, etiam Regulares cuiusuis Ordinis, & instituti, etiam quomodolibet exemptos, & alias quascumque Ecclesiasticas, & saculares personas, cuiuscunque status, conditionis, gradus, aut dignitatis, tam Ecclesiastica, quàm saecularis. Vide infrà *alleg.* 105. *à n.* 58.

111 Verùm quia inopinato casu incidit præsens scriptura in die Festi Conceptionis Beatissimæ Virginis, non sine admiratione, quod & iterum fortunatè mihi acciderat Vlissipone in anno 1617. vbi in eodem die peruenit ad manus meas prædictum Sacræ Congregationis decretum eo tempore, quo Typis mandabam Remissiones illas in Concilium Tridentinum, quibus illud magna incunditate inserui, primusque in Portugaliæ Regno, ne dicam in tota Hispania, prælo tradidi, hæc in peculiarem Beatissimæ Virginis fauorem accepi, eo quòd semper verissimam illam sum amplexus opinionem, quod scilicet sine vlla macula sit concepta, quam multa comprobant, & tuentur Henriq. *in sum lib.* 3. *c.* 11. § 4. *in fine*, Azor. *institut. moralium p.* 1. *lib.* 4. *c.* 34. *quæst.* 3. *& part.* 1. *lib.* 1. *cap.* 21. *quæst.* 1. vbi de institut. Festiuitatis Conceptionis Beatiss. Virginis, Nauarr. *in man. prælud* 8 Fr. Emman. *quæst. Regular, tom.* 1. *q.* 57. Spin. *in speculo testam. gloss.* 3. *princip. n.* 17. Ceuall. *communium contra comm. q.* 346. Martin. Delr. *disquisitionum magicarum lib.* 4. *cap.* 1. *quæst.* 3. *sect* 9. *pag mihi* 266. *cum sequentibus*. Paul. Comitol. *respons. moralium lib* 6. *quæst.* 40. Suarez *de religione tom.* 1. *lib.* 2. *c.* 8. *num.* 2 Gabriel. Vasquez *in tertiam p. Diui Thomæ, tom.* 2. *disp.* 116. Aldrete *de religiosa disciplina tuenda lib.* 2. *c.* 20. *num.* 14. & volumen integrum edidit de Immaculata Virginis conceptione Lusitanus noster Ægidius de Præsentatione, præceptor colendissimus, in Conimbricensi Academia olim Sacræ Theologiæ Vesperatiua Professor emeritus. Deinde ad Immaculatæ Deiparæ Virginis Conceptionis defensionem edidit librum alium P. Ferdinandus Quirinus de Salazar, Conchensis, è Societate Iesu.

112 Virgo Sanctissima ætatis suæ anno decimoquinto peperit Saluatorem, deinde vixit vnà cum Filio triginta tribus annis, & ex hac vita migrauit anno decimoquinto post mortem Filij: & proinde anno ætatis suæ sexagesimotertio, & ex eo, quod tot annos vixit, eius Corona continet 63. Aue. Ita Henriq. *in sum. lib.* 7. *cap.* 19. §. 3. *prope fin.* Nauarr. *in miscel. de Psalterio, & Rosar. Virg. Maria, miscel.* 3. *num.* 3. latè Azor. *d. p.* 2. *c.* 20. *quæst.* 5. Hieron. Roman. *de Repub Christ. lib* 5. *c.* 12. *ad fin.* Pineda *in Monach. Eccles. p.* 2. *lib.* 12. *c.* 22. Cæsar Baron. *tom.* 1. *Annalium Ecclesiæ, anno Christi* 48. *pag* 417. P. Ioan. Rebellus *in dialogis miraculorum Rosarij Beatæ Virginis, fol.* 45. *verso*. Campanil. *in diuers. Iuris Canon. rubr.* 7. *c.* 6. *num.* 159. Quamuis Beatissimam Virginem anno ætatis suæ septuagesimosecundo, vel septuagesimo tertio mortuam fuisse asserat Epiphanius Presbyter Constantinop. *in libello de vita, & obitu Deiparæ*, quem sequuntur Chronica Beati Francisci *part.* 3 *fol* 265. *verso*. Fr. Emman. *qq. Regul. tom.* 2. *q.* 87. *art.* 3. Suar. *de relig. tractat. de orat. lib.* 3. *c.* 9 *n.* 10.

113 *Vigesimaprima* contra eum, qui prouisus de Ecclesia, vel Monasterio vacante à Sede Apostolica, earum prouisionum nuntiatoribus aliquid dederit, promiserit, promissúmve soluerit, ex *Const.* 3. *vol.* 4. Gregor. XI. incip. *Sollicitè*, de qua Filliuc. *tract.* 15. *num* 95. *vers. prima, & num.* 96. Iacob. de Graffiis *lib.* 4. *cap.* 23. *num.* 3. Gambar. *d. cap.* 7. *num* 15. Memor. Clericorum *cap.* 1. *excomm.* 8. Lauor. *dict. cap.* 21. *num.* 47. Bonacin. *dict. disp.* 2. *quæst.* 3. *puncto* 27.

Vigesimasecunda contra laïcum qui, Ecclesiasticum relegauerit, aut proscripserit, & qui proscriptionem scripserit, Vrban. VI. *Const.* 6. incip. *Quia sicut*, Filliuc. *tract.* 15. *n.* 202. *vers. tertia, & num.* 205. Gambar. *dict. c.* 7. *n.* 16.

Vigesimotertia fertur contra quemcunque Ordinis Ecclesiastici, qui alium Ecclesiasticum ad forum laïcale traxerit, & contra quemcunque laicum auxilium, consilium, fauorem ea in re dantem. Martin. V. *Constit.* 4. aliàs 5. incip. *Ad reprimendas*, Nauar. *cap.* 17. *n.* 71. Lauor. *d. cap.* 21. *num* 96. Gambar. *d. c.* 7. *n.* 17. Memor. Clericorum *c.* 5. *excommunic.* 6. vbi dicunt hanc excommunicationem esse in Bulla Cœnæ, si fiat auctoritate iudiciali laica, Bonac. *d. disp.* 2. *q.* 5. *puncto* 6. 114

Vigesimaquarta contra ministros Papæ, & omnes officiales, etiam Episcopali dignitate præditos in terris Ecclesiæ officium quodcunque exercentes, qui munera accipiunt præter esculenta, & poculenta, quæ biduo consumi possunt, Paul. II. Gamb. *d. cap.* 7. *n.* 18. Bonac. *d. disp.* 2. *q.* 7. *puncto* 8. vbi tenet Cardinales gubernatoris officium gerentes non ligari hac excom. 115

Vigesimaquinta contra quoscumque de Ecclesia, vel locis sacris lapides, & alia ornamenta auferentes, & contra eos, qui auferenti, seruanti, & retinenti auxilium, vel fauorem dederint. Sixt. IV. *Constit.* 3. Memoriale Clericorum *c.* 9. *excommunic.* 14. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam, cap.* 9. *excommun.* 17. Lauor. *dict. cap.* 21. *num.* 79. Gambar. *d cap* 7. *num.* 19 latè Bonacin. *dict. disp.* 2. *q.* 3. *puncto* 13. 116

Vigesimasexta contra illos, qui se finxerunt nepotem, aut familiarem, seu commensalem Cardinalis, vel assistentis, vt litteras Apostolicas gratis expediant. Innoc. VIII. *Constit.* 7. aliàs 11. incip. *Cum sicut, die* 18. *mensis Augusti an.* 1487. *in Bull. tom.* 1. *fol.* 382. Leo Decimus *Const.* 27. incip. *Inhærendo, die* 20. *Februarij ann.* 1517. *in Bullar. tom.* 1. *pag.* 520. Memor. Clericorum *cap.* 9. *excommun.* 13. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam, cap.* 9. *excomm.* 16. Lauor. *d. c.* 21. *num.* 74. Filliuc. *tract.* 15. *n.* 95. *vers. tertia, & n.* 99. Gambar. *de casibus reseru. c.* 7. *n.* 10. 117

Vigesimaseptima fertur contra quoscumque in sermonibus, & prædicationibus miracula falsa, incertáve populo renunciantes, vel propherias ex sacra Scriptura non desumptas prædicare audentes, Ecclesiæve Prælatis scandalosè detrahentes, Leo Decimus *in Concilio Lateranensi sess.* 9. *&* 11. incip. *Superna maiestatis*, Memoriale Clericorum *cap.* 5. *excommunic.* 3. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam, excomm.* 3. *cap.* 5. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 176. Gambar. *dict. cap.* 7. *num.* 11. Bonacin. *d. disp.* 2. *q.* 5. *puncto* 2. 118

Vigesimaoctaua contra eos, qui in duello pugnauerint, campum dederint, auxilium præstiterint. Pius IV. *in sua Bulla*, incip. *Ea quæ, de ann.* 1560. *Idib. Nouembris*, de qua Filliuc. *tract.* 15. *num.* 95. *vers. septima, & num.* 103. Gambar. *d. cap.* 7 *num.* 22. me citato *in hoc loco* Ciarlin. *controuers. forens. lib.* 1. *cap.* 114. *num.* 2. latè Bonac. *d. disp.* 1. *q.* 3. *puncto* 48. Gregor. XIII. in const. incip. *Ad tollendum, de an.* 1582. *nona Decembris*, vbi excommunicationem, & pœnas à præfato Pio Quarto, & Concil. Trident. latas *sess* 25. *de reformat. c.* 19. extendit aduersùs omnes illos, qui non publicè quidem, priuatim tamen ex condicto, statuto tempore, & in loco conuento monomachiam commiserunt, etiamsi nulli patrini, sociíve ad id vocati fuerint, nec loci securitas habita, nullæ prouocatoriæ litteræ, aut denunciationis chartulæ præcesserint; extenditque contra locorum dominos, si certamen ex condicto permiserint, 119

aut

aut quantum in se fuerit, non prohibuerint; necnon contra eos omnes, qui duellum huiusmodi fieri mandauerint, instigauerint, auxilium, consilium, vel fauorem dederint, aut equos, arma, pecuniam, commeatum, & alia subsidia scienter subministrauerint, aut ex composito expectatores, vel socios, si se quouis modo præbuerint, etiamsi illi, qui ad locum destinatum pugnaturi accesserunt impediti, pugnam non commiserint, per seipsos non steterit, quominus illa committeretur. Vltimò Clemen. VIII. *Constit. sua* 11. incip. *Illius vices*, *de ann.* 1592. confirmauit prædecessorum suorum pœnas, & excommonicationes, easque extendit ad Reges, Imperatores, & alios quoscunque, qui non solum publicè, sed etiam priuatim, sine chartulis, litteris prouocatoriis, vel patrinis duellum commiserint, vel si conuenerint, vt non singuli cum singulis, sed bini, terni, aut plures hinc inde pugnent, refert Quaranta *in Summa Bullary verb. duellum*, & Bonacin. *dict. puncto* 48. *numero* 25. Et de hac re plures citat Doctores Cencd. *ad Decretal. collect.* 117. *num.* 4. quibus adde Peregrinum, & Floton. *in suis tract. de duello*, Zerol. *in praxi Episcop. verb. duellum*, Gaiet. *in margarita casuum conscient. eod. verb.* Fr. Emmanu. *quest. Regular. tom* 3. *quest* 61. *art.* 1. *vers.* 12. Sayr. *in Clauis Regia lib.* 7. *cap* 13. *num.* 11. *cum sequentibus*, & *de censur. lib.* 3. *capit.* 31. *à numero* 29. Petr. Caball. *in tract. de omni genere homicidy, num.* 76. *cum multis sequentibus*, Farinac. *consil.* 9. Paul. Comit. *respons. moral lib.* 6. *quest.* 13. *cum sequent.* Molin *de Iust. tract.* 5. *disputat.* 17. Mart. Delr. *disq. mag. lib.* 4. *capit.* 4. *quest.* 4. *sect.* 2. Valer. Reginal. *in praxi fori pœnit. lib.* 21. *cap.* 7. *à num.* 75. Sanch. *in præcepta Decalogi lib.* 2 *cap.* 39. *num* 19. *cum sequentibus*. Bonacina *de censur. disputat.* 2. *quest.* 6. *puncto* 2. *à numero* 1. vbi *num* 15. asserit ab excommunicatione contracta ob aliquod delictum in causa duelli posse Episcopum absoluere, quando delictum est occultum per Concil. Trident. *sess* 4 *de reformat. cap.* 6. quod non videtur abrogatum per dictam Bullam Clem. VIII. vbi absolutionem prædictæ excommunicationis sibi reseruauit, cum in ea nulla fiat sufficiens reuocationis mentio illius decreti, quæ mentio necessaria videtur, vt illud decretum censeatur reuocatum, iuxta allegata in alio loco. Vide *inf. num.* 178. nouissimè me cit. *in hoc loco* Trul. *in exposit. Decalogi, lib.* 5. *cap.* 2. *dub.* 15. vbi de duello.

121 *Vigesimanona* contra quoscunque in officio Sanctæ Inquisitionis impedientes, vel perturbantes Episcopos, & Inquisitores hæreticæ prauitatis, Iul. II. *Const.* 16. & pius V. *Constit.* 83. vbi eam profert contra illum, qui aliquem Inquisitorem, aduocatum, promotorem, notarium, aliumve ministrum officij Sanctæ Inquisitionis, aut denunciatorem, accusatorem, aut testem causa Fidei perterrefecerit, occiderit, verberauerit, deiecerit, aut eiusdem Sacræ Inquisitionis, aut ministrorum ædes, aliasve res expugnauerit, inuaserit, incenderit, aut eiusdem libros, exemplaria, literas, & alia quæcunque scripta combusserit, dirripuerit, interuerterit, aut quocunque modo asportauerit, & qui consilium, auxilium, vel fauorem præstiterit, aut qui contra Sacræ Inquisitionis officium delinquentibus veniam petere, aut pro illis intercedere tentauerit. Gambar. *de casibus reseru. c.* 7. *n.* 23.

122 *Trigesima* contra quoscunque Cameræ Apostolis libros, vel scripturas occultantes, aut retinentes, vel scientes raptores, si non manifestauerint. Iulius III. *Consit.* 14. incip. *Cùm sicut*, 15. *Kalend. Septemb. ann.* 1507. *in Bullar. tom.* 1. *pagia.* 41. & *Constitut* 56. Sixti V. incip. *Non sine maxima*, *die* 27. *Aprilis* 1587. *in Bullario pag.* 573. *tom.* 2. Memor. Clericorum *cap.* 9. *excomm.* 15. Rainer. *d. loco, c.* 9. *excomm.* 18. Filliuc. *tractat.* 15. *num.* 126. *vers. secunda*, latè Bonacin. *d. disput.* 2. *q* 3. *puncto* 11. Et contra detinentes iocalia, & alia quæcunque bona ad Sedem Apost. spectantia, ac scientes, & non reuelantes, *in Const.* 4. Pij IV. incipit *Pastoralis Officij*, 3. *Apr.* 1563. *in Bullar. pag.* 5. *tom.* 2. Et contra alios † qui 123
cum Ministri Reuer. Cam. Apost. fuit, rationes integre, & fideliter non reddunt, *in Const.* 40. Paul. III. incip. *Cùm sicut accepimus*, *die* 21. *April.* 1544. *in Bullar. tom.* 1. *pag.* 679. me citato *in hoc loco* Lauor. *d. cap.* 21. *num.* 69. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 206. *vers. secunda*, & *num.* 208.

Trigesimaprima contra illos, qui vt beneficium 124
Ecclesiasticum impetrent, se pro alio in examine supposuerint, vel annuas pensiones offerunt, aut beneficia impetrant pro aliis, vt ab eis aliquid consequantur, vel pro seipsis, vt aliis postea cum pensione resignent. Paul. IV. *Const.* 12. incip. *Inter cæteras*, *die* 25. *Nouembr.* 1577. *in Bullario tom.* 1. *pag.* 731. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam, cap.* 9. *excommun.* 20. Lauor. *d. cap.* 21. *num.* 70. Filliuc. *tractat.* 15. *num*, 95. *vers. Quinta*, & *num.* 101. Gambar. *d. cap.* 7. *num.* 24. latè Bonacin. *d. disput.* 2. *q.* 3. *puncto* 28. *per tot.* vbi *n.* 3. tenet impetrantem pro alio pensionem, animo postea aliquid paciscendi circa eam, non ligari excommunicatione, & *n.* 4. quod beneficium impetrans animo illud permutandi cum alio, aut illud possidendi donec pinguius obtinuerit, non afficitur hac excomm. & *n.* 7. quod beneficium procurans pro se intentione illud resignandi, non incidit statim in excommunicationem, nisi postea beneficium re ipsa consequatur, & *n.* 9. quod procurantes beneficia extra Romanam Curiam cum animo illa resignandi, non incidit in excommunicationem. De excommunicatione contra dantes, vel promittentes aliquid nuntiantibus prouisiones à Sede Apost factas, mentionem faciunt Filliuc. *tract.* 15. *c.* 5. *quæst.* 2. & Bonacin. *d. disp.* 2. *q* 2 *puncto* 27. † E contra 125
exigentes, vel petentes aliquid in collatione, aliave prouisione beneficiorum Ecclesiasticorum, vel ad illorum possessionem admissione, extat *Constit.* 104. Pij V. incip. *Durum nimis*, *Kalend. Iunij* 1570. *in Bullar. tom* 1. *pag.* 310.

Trigesimasecunda contra tractantes de nouo Pa- 126
pa eligendo viuente alio, ac eorum complices, & fautores. Paul IV. *Const.* 16. incip. *Cùm secundùm*, 17. *Kalend. Ianu.* 1558. *in Bullario pag.* 735. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 95. *vers* 6. & *num.* 193. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam, cap.* 1. *excom.* 3. & *cap.* 9. *excom.* 19. Lauor. *d. cap.* 21. *n.* 45. latè Bonac. *d. disp.* 2. *punct.* 1.

Item contra omnes cuiuscunque gradus, etiamsi Imperatores, aut Cardinales sint, qui promissiones, stipulationes, conuentiones, aut pacta, aut contractum aliquem faciunt super vita, aut morte, aut super futura creatione Summi Pont. vel vacante Sede Apost. aut etiam super futura creatione Cardinalium, quam etiam sententiam incurrunt, permittentes huiusmodi tacitè, vel expressè fieri in terris, ciuitatibus, locis, & dominiis suis: vel consilium, auxilium, aut fauorem in prædictis dantes. Greg. XIV. *in sua const. edita* 21. *Martij* 1591. Rainer. *in catalogo censur. extra Bullam c.* 1. *excomm.* 3. *in fine*, & *c.* 9. *excom.* 30. Lauor. *d. c.* 21. *n.* 47. Azor. *instit. moral. p.* 1. *lib.* 11 *c.* 10. Filliuc. *tract.* 37. *c.* 3. *q.* 7. Bonacin *d. disp* 2 *q.* 3. *punct.* 2.

Item contra Cardinales, qui Sede vacante con- 127
trauenerint iis, quæ ordinata sunt à Iulio II. vt sine simonia eligatur Papa, *in constit. eiusdem Iulij II.* incip. *Cùm tam diuino*, quæ est 2. Nauar. *d. cap* 27. *n* 111. *vers. trigesimaprima.* Suar. *tom.* 5. *disp.* 22. *sect.* 6. *num.* 2. Sayr. *lib.* 3. *c.* 31. *n.* 3. *in fine*, Rainer. *in catalog.*
censurarum

censurarum extra Bullam, cap. 1. excomm. 1. vers. nota secundò, Lauor. d.c.21. n.36. Filliuc. tract.15. n.198. vers. secunda, & n.199.

228 Item contra Cardinales reuelantes aliquid de actis secretè in Consistorio, existente præcepto Papæ, vt non reuelentur: habetur in Concil. Lateran. sub Leone X. sess.9. incip. Superiùs statuimus, Nau. d.cap.27. num.110. & seqq. Rainer. in catalogo censurarum extra Bullam, cap.1. excommunic.2. Lauor. dict. c.21. num.99. Filliuc. tract.15 num.198. vers. tertia, & num.200.

229 *Trigesimatertia*, contra quoscunque litteras, aut scripturas cuiusvis generis, aut nuntium, aut signum ad eos, qui sunt in Conclaui mittentes, & contra eos qui receperint, & qui è contra è Conclaui ad eos, qui foris sunt, scripserint, vel miserint, etiamsi Cardinalatus honore fulgeant: Pius IV. Constit.81. aliàs 61. incip. In eligendis, Id. Octobris 1562. in Bullar. tom.2. pag.93. Memor. Clericorum cap.9. excom.19. Rainer. in catalogo censurarum extra Bullam, c.9. excomm.22. Lauor. d.c.21. n.80. Filliuc. tract.15. n.95. vers nona, & n.116. Gambar. d.c.7.a.26. Bonac. d.disp 2.q.2 puncto 34.

230 *Trigesimaquarta* contra omnes, qui in proprios vsus conuertunt per vim, vel suppositas personas, bona Ecclesiæ. Concil. Trid. sess.22. cap.11. referunt Filliuc tract.15. num.75. vers.10. & num.117. Lauor. d. cap.21. num.100. Memor. Clericorum cap.9 excommun.14. Suar. de censur. tom.5. disput.12. sect 6. num 52. Sayr. in simili tract. lib.3. c.31. num 26. Salzed. ad Bernard. in pract.c.74. in fine. Vgolin. de potest. Episc.c.8. §.4. num.1. Franc Leo in thesauro fori Eccles. part. 1. cap.5. num.44 Gloria. resp.12. num.7. Aloys. Rice. in decis. Curia Archiep. Neapol. decis. 51. & 303. part.4. Rainer. in catalogo censurarum extra Bullam, c.2. excomm.6. Vbi ex declarat. S. Congreg. asserit, clericos scienter consentientes huic nefandæ vsurpationi, aut fabricatores, seu causam illius dantes, incurrere hanc censuram, aliàs non, & cap.9. excomm.36.

Item contra omnes, qui per vim, metum, fraudem, aliamve artem bona, fructus, aut iura Ecclesiarum, locorumve piorum occupant, Clericos item qui nefandæ huius fraudis, & vsurpationis fabricatores, eidemve consentientes fuerint. Memor. Clericorum c 9 excom.35.

231 Item contra Commissarios, & delegatos ad cognoscendum an alienatio bonorum Ecclesiæ sit in euidentem eius vtilitatem, vel non, qui amore, vel timore alienationi consentiunt, aut auctoritatem præbent tali alienationi: habetur in Extrauag. Cum omnibus, Pauli II. Nauarr. cap.27. num.108. Memor. Cleric. excom.3. Rainer. in catalogo censurarum extra Bullam c.6. excom. vlt. Filliuc. tract.15. n.172. Bonac d.disp.2.q.5. puncto 5.

232 *Trigesimaquinta* contra quoscumque clericos inferiores Episcopis de Parochiali Ecclesia promissos iuramentum de residendo intra tempus præscriptum non seruantes. Et hæc excommunicatio est etiam contra illos, in quorum fauorem beneficia dicta resignantur, seu dimittuntur, & qui ad id præstant auxilium, &c. Pius IV. Const.91. aliàs 87. incip. Inter multiplices curas, Sayr. lib.3.c.31. n.5. Memor. Cleric.c.2. excom 3. Rainer. in catalogo censurarum extrà Bullam, c.2. excommunic.3. Filliuc. tract.15. n.278. Bonacin. d. disp.2 q.5. puncto 1.

233 *Trigesimasexta* contra quoscumque ad interpretationem Concil. Trident. commentarios, glossas, annotationes, & scholia edentes, Pius IV. Constit. 97. Vide Franc. Leo in thesauro fori Eccles. part.3.c.9. n.33. Henriq. in sum lib.7. de Indulgentiis, cap 29. §.4. Fr. Emman. quæst. regular. tom.1. quæst.11. art.3. Suar. tom 5. disputat.23. sect.3. n.12. Bonacin. de legib. disp 1. quæst.1 puncto 8. optimè Homobon. de Bonis in examine Ecclesiastico, tractat. 11. capit.12. quæst.17. resolut.1. pag.309. Raijnerius in catalogo censurarum extra Bullam, cap.9. excommunic.57. vbi ait nemini reseruari: idemetiam dicit Lauor. dict. cap. 23. num.80. Filliuc. tract.14. num.91. Gambar. de casibus reseru. cap.7. num.27. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib.20. numero 53. in fine, vbi etiam dicit in hac Bulla non esse sermonem de interpretationibus, quæ in scholiis fiunt docendo, latè idem Bonacin. de censur. extra Bullam, disp.2. quæst.2. puncto 17. à num.1. vbi num.3. resoluit consilium facientem circa decreta Concil. Trid. illudque apud se retinentem, non incurrere hanc excommunicationem, & num.4. quod scribens, vel aliis vendens decreta S. Congregationis, non ligatur huiusmodi excommunicatione, & n.5. quod remissiones Doctorum circa Concilium Trident. non videntur materia excommunicationis latæ in Trid. contra edentes annutationes super Concilij Trid. decretis, & n.7. quod edens aliquas annotationes super aliquo tantum Concilij decreto, incurrit hanc excommunicationem. Illud est obseruandum, Doctores, qui Concilij decreta nonnunquam interpretantur occasione doctrinæ de qua disserunt, non delinquere contra huius Bullæ prohibitionem, quia non dicuntur edere glossas, vel scholia, &c. ita Sayr. de censur. lib 3. cap.35. num.21. ad fin. Suar. eod. tract. disp 23. sect.7. n.12. Filliuc. tract.14. c.6. q.6. n.91. Bonacin. d. puncto 17. n.2.

Trigesimaseptima contra quemcunque Nuncium Apostol. qui à Principibus, ad quos mittitur, dignitatis, aut gradus obtinendi causa litteras commendatitias quouis modo ambierit, siue eorum studio, & fauore, pro se, aut consanguineis suis vti auder, Pius IV. Const.133. aliàs 124. incip. Et si Romanum, Bonacina d.disp.2. q.6. puncto 3. quam tamen nemini reseruari asserit Memor. Clericorum cap.3. excom.11. 234

Trigesimaoctaua contra quamcunque mulierem, quæ Monasteria Regularium, etiam Mendicantium ingredi ausa fuerit, Pius V. Const.27. de cuius materia agemus infrà alleg.102. Item eiusdem Pont. incip. Æquum reputamus, contra Iesuitas professos, siue per simplicia, siue per solemnia vota præsumentes absque expressa sui Superioris licentia ad id ab eis specialiter obtenta, etiam quæsito colore ad frugem melioris vitæ, aut strictioris obseruantiæ, ad quemuis alium Ordinem Mendicantium, vel non Mendicantium transeuntes, Carthusiensi excepto; & contra sic recipientes, tum receptos, & recedentes, necnon dantes auxilium, consilium, & fauorem, sequuto effectu, reseruatur Papæ, vel Superiori Societatis huiusmodi, Rainer. in catalogo censurarum extra Bullam, c.3. excomm.8. 235

Trigesimanona contra quamcunque Monialem à clausura exeuntem, & contra exeundi licentiam dantes, comitantes, & acceptantes. Pius V. Constit.20. incip. Regularium, die 24. Octobr. An.1566. in Bullar. tom.2. pag.198. de cuius materia in dicta allegat.102. alia eiusdem Pontificis 122. incip. Quemadmodum, contra professos Ordinis Humiliatorum aliquem admittentes ad professionem, vel habitum dicti Ordinis, Rainer. dict. caput.2. excommun.8. 236

Quadragesima contra quoscumque officij Pœnitentiariæ Romanæ procuratores, scriptores, correctores, aliosve officiales aliquid etiam sponté oblatum, aut aliàs, siue pro expeditionis celeritate, siue pro alio extraordinario labore accipientes. Pius V. Const.84 Incip. In omnibus, 14. Kal. Iunij 1569. in Bullar. tom.2. pagin. 282. de qua Lauor. dict. cap.2. n.55. Sayr. lib.3.c.31. n.8. Memor. Clericorum c.8 excomm.1. Rainer. in catal. censurarum extra Bullam, cap.8. excomm.1. Bonacin. dict. disput.2. quæst.7 puncto 6. vbi num.5. cum Filliuc. 237

tract.25.

tract. 15. *cap.* 9. *quaest.* 8. *num.* 109. resoluit huiusmodi officiales pœnam excom. incurrere accipiendo etiam fructus & emolumenta officij, dum officium non exercent.

138 *Quadragesimaprima*, contra quoscunque Ecclesias, & quæuis beneficia Ecclesiastica palam, aut occultè retinentes, aut recipientes in confidentiam, ex *Const.* 85. Pij IV. incip. *Rom. Pont. die* 26. *Nouemb.* 1564. *in Bullar. tom.* 2. *pag.* 121. & latius pœnis maioribus Pius V. *Const.* 85. incip. *Intolerabilis*, *Kalend. Iunij* 1569. *in Bullar. tom.* 2. *pag.* 283. Nau. *cap.* 23. *num.* 110. Suar. *tom.* 5. *disput.* 22. *sect.* 6. *numer.* 15. *& de relig. lib.* 4. *de simon. capit.* 43. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 179. Rainer. *in catal. censur. extra Bullam*, *cap. excomm.* 5. *in princip.* vbi declarat Lauor. *d. cap.* 21. *num.* 52. 53. *&* 54. Azor. *instit. moral. par.* 3. *lib.* 12. *c.* 10. latè Bonacio. *dict. disput.* 2. *quaest.* 3 *puncto* 15. Less. *de iustit. lib.* 2. *cap.* 35. *dub.* 16. Sayr. *lib.* 3. *cap.* 31. *numero* 6. qui non rectè excipit Cardinales; nam etiam hi expressè comprehenduntur, vt notat Flamin. *de confident. quaest.* 27. *numero* 27. & auctor libri excommunicationum in Archiepiscopatu Bononiensi, *cap.* 1. *numero* 5. & subdit Bonacin. *d. puncto* 25. *num.* 12. Pium V. in secreto Consistorio *sub die* 14. *mensis Nouembris* 1569. declarasse omnes pœnas & censuras illius Constit. extendi ad Cardinales. Quamuis alij, ex quorum numero sunt Sayr. *d. cap.* 31. *num* 6. Azor. *d. part.* 3. *lib.* 12. *cap.* 10. *quaest.* 4. *vers. quinta*, Filliuc. *tract.* 15. *cap.* 7. *quaest.* 7. *num.* 179. existimauerint Cardinales, & Prælatos non affici excommunicatione, sed censura interdicti ab ingressu Ecclesiæ Papæ reseruati. Et multiplicitet materiam huius Constit. declarat idem Bonacina *d. pun.* 25. *à n.* 3. vbi quod resignario beneficij sub confidentia simoniaca non est vetita sub excommunicatione, sed receptio beneficij, & *n.* 4. quod confidentia simoniaca in beneficio committitur, & excommunicatione punitur, etiamsi in pactum expressum non deducatur ex parte vtriusque, & *num.* 5. quod beneficium recipiens absque intentione recipiendi illud in confidentiam, non videtur affici excommunicatione, etiamsi alter ei beneficium resignet cum spe & confidentia.

139 *Quadragesimasecunda* contra illum, qui vacantibus Ecclesiarum Dignitatibus, Canonicatibus, & præbendis huiusmodi, vult, disponit, aut statuta, consuetudinésve seruat de fructibus, & distributionibus, etiam primo ab ipsa vacatione anno peruenturis, mensæ Episcopali, Capitulatiue applicandis, aut in commune vsum cedendis: qui item de his iuramentum præstari ordinat, aut qui prouisum de his fetuandis inducit, aut possessionem impedit ei, qui talia præstare noluerit. Pius V. *Const.* 104. aliàs 106. incip. *Durum nimis*, Filliuc. *tract.* 15. *num.* 95. *vers.* 16. *n.* 125. Nauarr. *cap.* 27. *num.* 150. *§.* 64. Sayr. *lib.* 3. *cap.* 31. *num.* 14. Philiarch. *de officio Sacerd. lib.* 3. *cap.* 30. *casu* 15. latè Bonacina *d. disp.* 2. *quaest.* 3. *punct.* 26. vbi quod ista excommunicatio non incurritur ob solam fructuum petitionem, sed requiritur traditio, siue cessio, Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam, cap.* 9. *excomm.* 16. vbi notat per hanc excommunicationem non esse sublatas consuetudines, quibus imponitur onus beneficio, & non beneficiato, vt fructus vacantis beneficij cedant in vtilitatem fabricæ, vel sacristiæ Ecclesiæ, aut alterius pij loci; secus autem in vtilitatem Episcopalis, aut Capitularis mensæ, aut singulorum.

140 *Quadragesimatertia* contra Gubernatorem locorum Status Ecclesiæ, qui licentiam ferendi arma tribus palmis breuiora, etiam ad breuissimum tempus concesserit: Pius V. *Constit.* 145. incip. *Cum vices*, *die* 15. *mensis Februar. an.* 1572 *in Bullar. tom.* 2. *pag.* 358.

Quadragesimaquarta contra quemcunque Christianum, qui alium Christianum in terris Turcarum habitantem tanquam mancipium ceperit, aut eius bona diripuerit, Pius V. *Constit.* 149. incip. *Licet omnibus*, *die* 1. *Maij* 1572. *in Bullario tom.* 2. *pag.* 361. Rainer. *in catalogo censurarum cap.* 9. *excommun.* 14. Lauor. *d. cap.* 21. *num.* 65. Et contra omnes, qui ex partibus infidelium ad partes fidelium alumina deferunt, Pius IV. *in Constit. Ex Apostol. seruitutis*, Lauor. *d. cap.* 29. *num.* 69. Filliuc. *tract.* 15. *n.* 95. *vers.* 8. *& n.* 115. Memor. Clericorum *cap.* 9. *excommun.* 18. Rainer. *in catalog. censur. extra Bullam, c.* 9. *excomm* 21. latè Bonacin. *d. disput.* 2. *q.* 3. *puncto* 44. Et contra omnes, qui non permittunt Christianos captiuos apud Turcas postquam illos ceperint, liberè abire cum suis liberis, coniugibus, & bonis. Pius V. *dict. Constit.* 149. testet Memor. Clericorum *cap.* 9. *excommunic.* 36. Rainer. *dict. cap.* 9. *excommunic.* 36. Filliuc. *tract.* 15. *num* 95. *vers.* 13. *& num.* 121. Bonac. *d. disput.* 2. *quaest.* 3. *puncto* 46. 141

Quadragesimaquinta contra publicanos, qui pedagium, gabellam, vectigal à Regularibus Ordinum Mendicantium exegerint, & qui ab eisdem pro reficiendis pontibus, viis, aquæductibus, & fluminibus aliquid impensæ, aut contributionis exegerint, & qui eosdem Mendicantes, eorum bona, colonos, exemptos, & immunes ab omnibus exactionibus non dimiserint, Pius V. *Const.* 16. 142

Quadragesimasexta contra Gubernatorem Ecclesiastici Status, & officialem qui aliquem homicidam, aut exulem ab exilio reuocauerit, vel saluum conductum ei fecerit, etiam ad diem vnum, noctémve vnam; & contra subditos Ciues Romanos, qui huiusmodi exules subditos Sedis Apostol. receptauerit: item, qui iniuriæ vlciscendæ causa domum communierit, armatos receptauerit, aut aluerit, aut turbam eo nomine excitauerit, Pius V. *Const.* 59. 143

Quadragesimaseptima contra Confessarios, qui ex priuilegio Sixti IV. commutant aliquod istorum quinque votorum, Peragrinationis ad Vrbem, vel Compostellam, vel Hierusalem, Religionis, & Castitatis, *Extrauag. si Dominici* 2. *de Pœnitent.* Nauarr. *c.* 27. *n.* 105. Memor. Clericorum *c* 5. *excom.* 2. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam, cap.* 5. *excom.* 2. Lauor. *d. c.* 21. *n.* 34. 144

Quadragesimaoctaua contra Baronem, vel Principem in Regno Neapol. qui homicidam, aut exulem Romanæ Ecclesiæ receptauerit, protexerit, atque auxilium, consilium, vel fauorem quouis quæsito colore dederit, Pius V. Gambat. *de casibus reseru. c.* 7. *n.* 36. *vers.* 47. Item contra omnes Ecclesiasticos, tam sæculares, quàm Regulares, qui in Regno Neapolitano bannitos viatum grassatores receperint, *in Constit.* Sixti V. de qua Quaranta *in sum. Bullarij verb. Bannitorum fautores.* 145

Quinquagesimanona contra quemcunque Baronem, & Dominum Sedi Apostol. subiectum, qui frumentum, fruges vltra vsum sibi, familiæque suæ necessarium, emerit. Pius V. *Constit.* 26. Gambat. *d. cap.* 7. *n.* 36. *vers.* 48. 146

Quinquagesima contra quemcunque Episcopum, aut patronum, tam Ecclesiasticum, quàm laicum, qui à collatione, aut præsentatione suspensus beneficium contulerit, ad id præsentauerit, vel instituerit. Pius V. *Const.* 58. incip. *Quanta Ecclesia Dei*, Suar. *tom.* 5. *disput.* 22. *sect.* 6. *num.* 21. Memor. Clericorum *cap.* 1. *excomm.* 5. Lauor. *dict. cap.* 21. *num.* 82. Filliuc. *tr.* 15. *num.* 190. *vers. quarta, à n.* 201. Gambat. *d. c.* 7. *n.* 36. *vers.* 49. 147

Quinquagesimaprima contra quemcunque fratrem Sancti Francisci de Obseruantia, qui in electioné Ministri generalis, Prouincialium, Custo- 148

C. dum

dum, pro se, aut pro alio subornauerit, qui item subornatus est, qui subornanti non detulerit, qui pro hac re quemuis fauorem extra religionem procurauerit. Pius V. *Const*. 170. Lauor. *d.c.* 21. *num.* 73. Gam-
149 bar. *d c.7.num.36.vers.*50.

Quinquagesimasecunda contra quemcunque qui cum aliquod oppidum, locúsve ad Romanam Ecclesiam pertinens vacauerit, de eo in feudum dando aliquo modo egerit. Pius V. *Constitut.* 35. incip. *Admonet, 4. Kalend. Aprilis* 1567. *in Bullar. tom.* 2. *pag.* 221. Memor. Clericorum c 9 *excom.* 14. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam, c.9. excomm.*16. Filliuc. *tract.*15.*n* 95.*vers duodecima,& n.*119. Gambat. *d.c.*7. *num.*36.*vers.*51. & Gregor. XIII. *Constit.*3. incip *Inter cætera, 6. Kalend. Iunij* 1572. *in Bullar. tom.*2. *pag.*363. Lauor. *d.c.*21 *n.*126. latè Bonacin. *d.disp.*2.
150 *q* 3. *puncto* 41.

Quinquagesimatertia contra eum, qui Agnos Dei à Sum. Pont consecratos depinxerit, aliquo colore infecerit, minio notarit, qui item venales proposuerit, Gregor. XIII. *Const.* 2. incip. *Omni certè studio*, 8. *Kalend. Iunij* 1572. *in Bullar. tom.*2. *pag.* 363. de qua meminerunt Sanch. *in præcepta Decalogi tom.*1.*c.*43. *num.*18. Faguodez *in quinque Ecclesiæ præcepta lib.*1. *cap.* 4. *num.*25. Gambar. *d. cap* 7. *num.* 36. *in fine.* Nemini tamen reseruari asserunt Sayr. *lib.*3. *cap.*35. *n.*23. Memor. Clericorum *part.*9. *excomm.*62. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam, cap.*9. *excommun.*64. Lauor. *dict. cap.*23. *num.* 88. Filliuc. *d.*
151 *tract.*14. *n.*94.

Quinquagesimaquarta contra eum, qui prætextu facultatum Apostol. quæ à Pio V. & Gregor. XIII. Pontificibus abrogatæ sunt, Monialium Monasteria ingreditur: necnon contra Regularium Superiores, qui earundem licentiatum prætextu eò aliquem ingredi permiserint, & qui prætextu licentiarum Episcopalium eò ingreditur necessitatibus non vrgentibus. Gregor. XIII. *Const.*18. incip. *Quæ Sanctimonialium, de ann.*1584. Sixtus V. *in alia* incip. *Sanctimonialium, de ann.*1589. de quibus latè egimus *in alleg.*102. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam, cap.*3. *excomm.*11. Lauor. *dict. cap.*21. *à num.* 58. Contra Moniales exeuntes à clausura absque licentia Sedis Apostol. quocunque prætextu, nisi causa magni incendij, vel infirmitatis, lepræ, aut epidemiæ, per Episcopum in scriptis approbata, &c. *in Constit.*8. Pij V. incip. *Decori*, de qua *inf. alleg.*102. Item contra mulieres ingredientes claustra Regularium virorum, *in Constit.* 28. Gregor. XIII. incip. *Vbi gratia*, de qua *in dict. alleg.*102. Et contra fœminas ingredientes monasteria Regularium prætextu facultatum, *in Const.*12. Pij V. incip. *Regularium*, de qua Filliuc. *tract.*15. *n.*95. *vers.* 11. *&*
152 *num.*118.

Quinquagesimaquinta contra quemcunque qui sal exterum in vrbes, & oppida, alique loca Sedi Apostol. subiecta asportauerit, Gregor. XIII. *Constit.*49. incip. *Ex incumbenti, die* 17. *Decembr.*1577. *in Bullar. tom.*2. *pag.*419. Gambar. *d. cap.*7. *num.*38. *in princip.* Ab hac censura in foro conscientiæ crederem excludi viatorea, qui aut munditiei gratia, aut gestus causa ad vsum itineris modicum sal, & in parua quantitate asportant, quamuis in foro exteriori aliter iudicaretur, per doctrinam Baldi *in l.*1. *C. quæ res exportari non debent*, vbi prohibitus extrahere vinum de aliquo loco, non potest portare mettetam gustus causa, de qua vide Strac. *de mercat. part.*4. *num.*26. Viuian. *tom.*1. *commun. opinion. lib.*1. *tit.*17. *num.*220. *vers. amplia secundò*, Tiraqnell. *de indicio in rebus exig. vers* 32. Mexia *in tract. taxa panis, concl.*1.*num.*29. Bobadill. *in sua politica, lib.*4.*c.*5.*n.*1. *&* 39. Padil. *in summa legum pœnalium, p.* 2. *casu* 27.*num.*8.

Quinquagesimasexta contra quemcunque qui fru- 153
menta, fruges, legumina, & animalia cuiusvis generis extra Statum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ quouis modo exportauerit. Gregor. XIII. *Constit* 98. incip. *Non sine graui, die* 10. *Decemb. ann.*1584. *in Bullar. pag.* 485. Memor. Clericorum *c.*9. *excom.*32. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam, capit.*9 *excomm.*34. vbi notat hanc censuram, nec per supradictam Gregorij Constitut. nec per aliam Pauli V. de qua infrà, esse reseruatam, sed ex consuetudine, & vt aiunt, viuæ vocis oraculo haberi pro reseruata: Lauor. *d.* c.21. *n.*76. Filliuc. *tract.*15. *n.* 117. *vers. quartus, & n.*145. Gambar. *d. c.*7. *n.*58. *vers.*55. latè Bonacina *d. disp.*2. *q.*3. *punct.*42. & nouissime innouauit, & extendit cum reuocatione indultorum omnium, & licentiarum quomodolibet similia extrahendi concessarum, Paul. V. *Const.*12. incip. *Inter grauissimas, de ann.*1606. quam latè declarat Filliuc. *d.tract.*15. *numer.*157. *cum seqq.* moderauit excommunicationes, & censuras, in certis casibus non incurrere decernens Gregor. XV. *sua Const. sub die* 30. *Iulij* 1622. Limitarem quando huiusmodi frumenta extracta sint è loco extra Ecclesiæ Statum, & per transennam per illum deferuntur; extrahens enim res vetitas per transitum, non ex loco prohibito, sed aliunde, non incidit in pœnam statuti prohibentis aliquid deferri extra territorium. Ignat. del Villar *in sylua responsorum, lib.* 1. *resp.*5. *part.*1. *n.*31. quem refert doctissimus Parens meus *in annot. ad Ordin. Regiam Lusit. lib.*5. *tit.*112. *in princip. n.*2. Tamen contrarium tutius duco, propter dictionem, *quouis modo*, quæ est adeò generalis, vt comprehendat ea, quæ aliàs non venirent, ex Cened. *pract. & canon. qq sing.*96. *n.*2. & citatis per me *in remiss. de dictionib. & claus. dict.*291. Vnde transferentem farinam ad præfata loca, subiici excommunicationi resoluunt Duard. *in Bull. Cœnæ, lib.*1. *c* 3. *q.*4. *num.*9. Azor. *instit. moral. p.*1. *lib.*5. *c.*16. *q.*2. *vers. quæres.* Filliuc. *tr.*15. *cap.*6. *q.*9. *n.*158. Bonac. *d. puncto* 42. *n.*4.

Quinquagesimaseptima contra quemcunque Re- 154
ligiosum Sancti Francisci de obseruantia, qui contemptis Superioribus suis, ad tribunalia appellauerit, & ad ea confugerit, Greg. XIII. *Const.*27. incip. *Quoniam nostro, die* 8. *Aprilis, ann.*1575. *in Bullar. tom.*2. *pag.*393. Lauor. *d.c.*21. *n.*77.

Quinquagesimaoctaua contra quemcunque Fratrem 155
Eremitam Sancti Augustini Congregationis Lombardiæ, qui obedire constitutioni neglexerit de exemptione Monialium eiusdem Ordinis, Gregor. XIII. *Constit.*27. incip *Pro nostri, die* 26. *Maij* 1574. *in Bullar. tom.*2. *pag* 381. Lauor. *d.c.*21 *n.*121.

Quinquagesimanona contra quemcunque Mona- 156
chum Ordinis Cisterciensis, qui aliquid commiserit contra Constitutionem editam de exemptione Monialium ab eodem Ordine, Gregor. XIII. *Const.* incip. *Vniuersi*, Lauor. *d.c.*21. *n.*125.

Sexagesima contra quemcunque, qui subiectus di- 157
tioni Ecclesiasticæ, homicidas, grassatores, & damnatos crimine capitali exules receperit, recipive permiserit: qui item impedierit ne capiantur, qui etiam fecerit, vt capti euadant, qui præterea impedierit iustitiæ ministros, aut eos aliquo modo perterrefecerit. Gregor. XIII. *Const.*65. incip. *Tanta*, 5. *Idus Iulij, an.* 1580. *in Bullar. tom.*2. *Pag.*447. Lauor. *d. cap.*31. *num* 72.

Sexagesimaprima contra quemcunque, qui sine 158
concessione Summi Pontif. in prouinciam Mediolanensem sacras Reliquias asportarit, qui item ab vna Ecclesia ad aliam transtulerit, qui aliquam earum particulam concesserit, donarit, qui item acceperit, Gregor. XIII. *in Const.* incip. *Pontificia solicitudinis*, Lauor. *d.c.*21. *n.*128. Gambat. *d.c.*7. *n.*40.

Sexagesimasecunda contra facientes iurata illici- 159
ta,

la, vel de obseruandis ordinationibus, & statutis contrariis decretis Concilij Trid. Gregor. XIII. *in Const.*103. incip. *Inter Apostolicas, de ann.*1584. *Nonis Septembris*, Memoriale Clericorum *cap.* 9. *excom.*26. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam, c.*9. *excomm.*28. Lauor. *d. c.*21. *n.*67. Filliuc. *tract.*15. *n.*127. *vers. tertia, & n.*144. latè Bonacin. *d. disp.*2. *q.*3. *puncto* 17.

160 *Sexagesimatertia* contra omnes cuiuscumque status, & præeminentiæ existant, qui Societatis Iesv Institutum, Constitutiones, &c. quouis disputandi, vel etiam veritatis indagandæ quæsito colore, directè, vel indirectè, impugnare, vel eis contradicere audent, Gregor. XIII. *Constit.* 102. quæ incip. *Ascendente Domino*, referunt Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.* 1. *q.* 1. *art.* 5. *ad finem*, Bonacin. *d. disp.*2. *q.*3. *puncto* 25. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam, cap.*9. *excom.*32. Lauor. *d. c.*21. *n.*83. Filliuc. *tract.*15. *n.*127. *vers. secunda, & n.*143. Item contra Religiosos omnes, exceptis Carthusianis, qui recipiunt aliquem Religiosum Societatis Iesv sine licentia sui Superioris; & hæc excommunicatio est etiam contra ipsos Iesuitas ingredientes Religionem aliam à Carthusiana, & contra dantes auxilium, &c. *ex Constitut.* Pij V. incip. *Aliquum reputamus*, quæ est in priuilegiis dictæ Societatis, Lauor. *d. c.*21. *n.*124. Filliuc. *tract.*15. *n.*197. *vers. septima.*

161 *Sexagesimaquarta* contra amouentes libros, & monumenta quæcunque ex bibliothecis Ordinis Fratrum Carmelitarum, Clem. Octauus *Constit.* 24. incip. *Quæ ad tuenda, die* 29. *May* 1590. *in Bullar. tom.* 3. *pag.* 31. Lauor. *d. c.*21. *n.* 89.

161 *Sexagesimaquinta* contra Fratres Prædicatores Ordinis Sancti Dominici, qui ad effectum consequendi officium Magistri Generalis pro se, vel aliis, ad fauores extra Religionem recurrunt, vel aliis minùs legitimis viis, & modis illud obtinere quærunt, Paol. V. *Constit.* 39. incip. *Admonemur, die* 7. *Ianuarij* 1608. *in Bullar. tom.* 3. *pag.* 228. Lauor. *d. c.* 21. *n.* 80.

163 *Sexagesimasexta* contra asserentes Confessionem, & absolutionem Sacramentalem inter absentes per litteras posse fieri, in decreto edito in Congr. Generali S. R. Inquisitionis, iussu *Clementis VIII. sub die* 20. *Iunij* 1602. quod ad litteram referunt Piasec. *in praxi Episcop. part.* 2. *cap.* 1. *num.* 6. *in fine*, Bonacin. *d. disput.* 3. *q.* 2 *punct.* 33. vbi quod hæc excom. est reseruata Papæ. Coriolan. *de casibus reseru. part.* 1. *art.* 20. *num.* 2. & Lanoe. *de indulg. p.* 2. *c.* 28. *n.* 54. & Molfes. *in sum. Theologia moralis, tract.* 7. *c.* 5. *a.* 54. & de eius materia Filliuc. *tract.* 15. *num.* 127. *vers. sexta, & num.* 157.

164 *Sexagesimaseptima* contra eos, qui armatorum collectas, & caualcatas faciunt, ex *Const.* 1. Alex VI. incip. *Inter multiplices, Kalend. Aprilis* 1493. *& ex Constit.* 75. Sixti Quinti, incip. *Dum pro communi*, 11. *Martij ann.* 1588. *in Bullar. tom.* 2. *pag.* 617. Lauor. *d. cap.* 21. *num.* 87.

165 *Sexagesimaoctaua* fertur contra Regulares, qui ex insulis Philippinis, & aliis Indiarum partibus, ad Iapponicas commeant, *ex Const.* 74. Clementis Octaui, incip. *Onerosa, die* 12. *Decemb. ann.* 1600. *in Bullar. pag.* 106. *tom.* 3. *& in Constit.* 90. *aliàs* 2. append. Pauli Quinti, incip. *Sedis Apost. die* 11. *Iunij* 1608. *in Bullar. tom.* 3. *pag.* 48. *append.* Lauor. *d. cap.* 21. *num* 88.

166 *Sexagesimanona* contra Fratres Ordinis Beatæ Mariæ de monte Carmelo, qui ad Tribunalia sæcularia quouis prætextu, aut quæsito colore appellare, vel ad illa confugere, aut ea propterea quoquo modo adire audent, & præsumunt, *in Constit.* 100. Clement. VIII. incip. *Quoniam, die* 20. *Septembr.* 1604. *in Bullar. tom.* 3. *pag.* 159. Lauor. *d. c.* 21. *n.* 89.

Septuagesima contra omnes extrahentes delinquentes è sacris locis, præterquam in casibus concessis per Gregor. XIV. *in sua Constitut.* quæ incip. *Cùm aliàs*, atque etiam in illis absque licentia Episcopi, vel Ordinarij loci, habetur *in d. Constit. Cùm aliàs.* Et quod sit reseruata Sedi Apost. declarauit S. Congreg. *sub die* 23. *Nouemb.* 1617. approbante Paulò V. Lauor. *d. cap.* 21. *num.* 90. & de illa vide Filliuc. *tract.* 15. *num.* 127. *vers.* 5. *& num.* 148. *cum multis seqq.* Vgolin. *de officio Episc. c.* 36. §. 9. Duard. *in Bullam Cœnæ, lib.* 6. *in* §. 1. *quæst.* 1. *num.* 16. Nald. *in sum. verb. casus, num.* 9. me citato *in hoc loco* nouissimè Bossius *de triplici Iubilæi priuil. sect.* 1. *casu* 2. *n.* 3. Pœna excommunicationis contra violatores immunitatis Ecclesiasticæ de iure repetitur expressa *in cap. definimus, & in cap. frater, & in cap. miror, & in cap. quisquis,* 17. *q.* 4. in quibus Iuribus non videtur imposita excommunicatio ipso facto, sed comminatoriè, & sub conditione, si violator immunitatis Ecclesiæ non satisfaciat, & rem non restituat. Ita Zerol. *in praxi Episcop. verb. Immunitas, vers.* 14. Peregr. *de immun. c.* 13. *n.* 3. Farinac. *in simili tract. cap.* 20. *numero* 312. Verùm *in d. Constit.* Gregorij XIV. extat excommunicatio ipso facto: Farin. *d. loco, n.* 312. Bonac. *d. disp.* 2. *q.* 3. *puncto* 16. §. 13. vbi *in* §. 16. an possit Episcopus absoluere. 167

Septuagesimaprima contra Religiosorum Superiores, qui non paruerint Bullæ Pauli Quinti editæ *ann.* 1606. quæ incip. *Romanus Pontifex*, & præcipit vt Religiosi de hæresi suspecti (cuiusmodi sunt sollicitantes mulieres in Confessione) ipsis Inquisitoribus denuntientur, ita vt pro ipsorum suspectorum Superioribus non sit amplius præuentioni locus, Memoriale Clericorum *cap.* 3. *excommunic.* 11. Vide infra post *num.* 169. 168

Septuagesimasecunda contra Præsidentes, & Officiales omnes Montium Pietatis Status Ecclesiastici, qui pecunias ad dictos Montes quomodolibet spectantes in alios, quàm pauperum vsus, deponere præsumunt, *in Constit.* 89. Pauli Quinti, quæ incip. *Onerosa pastoralis*, edita *ann.* 1615. refert Memor. Clericorum *c* 8. *excommunicat.* 3. Lauor. *d. c.* 21. *num.* 94. Et contra impugnantes in concionibus, aut disputationibus Montem pietatis, Leo X. *in Const.* incip. *Inter multiplices*, Bonac. *d. disp.* 2. *q* 4 *puncto* 2. 169

Septuagesimatertia contra Superiores quorumcunque Ordinum & Religionum, qui suorum subditorum causas ad officium Inquisitionis spectantes, eorumque processus omnes non remittunt, & consignant ipsis Inquisitoribus, seu locorum Ordinariis respectiuè, & contra eosdem, qui non denuntiant eisdem Inquisitoribus, vel Ordinariis locorum suos Religiosos, quos hæresis labe infectos, vel suspectos nouerit, & reseruatur Papæ *in Const.* 26. §. 6. Pauli V. *de anno* 1606. referunt Lauor. *d. c.* 21. *n.* 91. Filliuc. *tract.* 15. *n.* 196. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam, cap.* 2. *excom.* 10. vbi aduertit, non esse amplius locum præuentioni, vt erat antea concessus Superioribus *in Constit.* 67. Pij IV. incip. *Pastoris*, latè Bonac. *disp.* 2. *q.* 9. *puncto* 7. Vnde ex vi *Const.* alterius Pauli V. *in forma Breuis*, incip. *Cùm sicut*, editæ de mense Septembris 1608. sub dicta censura comprehenduntur omnes qui eisdem Inquisitoribus, vel locorum Ordinariis non denuntiant Confessarios sollicitantes parum ante, vel parum post Confessionem mulieres, siue sint Sæculares, siue Regulares Confessarij, vt refert Rainer. *loco proximè citato.* 170

Septuagesimaquarta contra Confessarios Sæculares, vel Regulares quorumcunque Ordinum, & Religionis, quibusvis priuilegiis, & indultis suffultos, qui absoluere præsumunt à casibus clarè, vel dubiè in Bulla Cœnæ contentis, aut ab aliis casibus Papalibus, vel Episcopalibus in decreto Congregationis 171

Episcoporum & Regularium de mandato Clementis VIII. quod refert Quarant. *in sum Bullarij, verb. casus reseruatus, pag. mihi* 199. *& seqq.* & de eo meminit Rainer. *in catalogo excommunicationum extra Bullam, c.*3. *excom.*1.

172 *Septuagesimaquinta* contra omnes Iudices, & quoscunque alios quouis nomine nuncupatos, & priuilegio munitos, etiamsi Cardinales fuerint, qui in obligationibus in forma Cameræ, illarumque exequutione, aut in aliis causis ad officium Auditoris Cameræ Apost spectantibus quomodolibet se intromittere, aut ipsummet Auditorem, eiusque locumtenentes super præmissis molestare præsumunt, *in constit.* 50. Pij IV. 38. incip. *Ad eximiæ*, refert Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam, c.*8. *excom.*2.

173 *Septuagesimasexta* contra Auditorem Cameræ Apost. Vicarium, Gubernatorem Vrbis, & quoscunque alios quauis auctoritate fungentes, qui vigore facultatum, & auctoritatum illis concessarum, præter id quod hactenus obseruatum fuit, aliquid innouant, seu alter ipsorum iurisdictionem alterius vsurpat, *in Constit.* 50. Pij IV. incip. *Cùm sicut accepimus*, Bonacina *d. disp.*2. *q.*7. *puncto* 7.

174 *Septuagesimaseptima* contra Cameræ Apost. Clericos, Notarios, Officiales, & quoscumque eorum ministros, qui in causis, negotiis, & expeditionibus iuxta propriam eorum Tribunalis naturam non spectantibus, quoquo modo se intromittere præsumunt, etiam prætextu quorumuis priuilegiorum, & indultorum, aut consuetudinis, vel quasi possessionis, *in Constit.* 70. Pij IV. vt refert Rainer. *d. c.*8. *excom.*4. vbi aduertit huius Cameræ Clericos nullam habere iurisdictionem vt singulos, nisi ex commissione eis facta in plena Camera; ideoque notarios, & alios officiales illorum in expeditionibus, & scripturis conficiendis teneri mentionem facere, tale negotium fuisse oppositum, & commissum in plena Camera.

175 *Septuagesimaoctaua* contra quoscunque Camerales, qui aliorum suffragia, vel suam, aut aliorum sententiam in plena Camera apertam foris patefecerint, vel alicui indicauerint. *in Constit.* Pij IV. 110. incip. *Cùm inter*, vt refert Rainer. *dict. cap.* 8. *excom* 5.

176 *Septuagesima* contra scientes, & non reuelantes Papæ, si in Curia fuerint, vel Ordinario loci, aut viciniosi Ordinario auctorem, administratorem, vel conscium coniurationis, seu conspirationis, aut commissi, committendive criminis in persona Cardinalis, illiusve fautores, receptatores, vel occultatores, siue id cognouerint ex renuntiatione sibi, vel per interpositam personam, aut per literas facta, siue qualemcunque de hoc scientiam habuerint, vel etiam coniecerint ex scripturis, cœtu, conatu, concursu, insidiis, aliisve signis, & indiciis, quantumcunque res aliàs occulta sit: quod si crimen nondum commissum sit, tenentur sub eadem excommunicatione festinanter reuelare ipsimet Cardinali, in quem crimen committendum erit, *in Constit* 93. Pij V. incip. *Infelicis sæculi*, prout referunt Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam, cap.*9. *excommunic.*23. Lauor. *de Indulg part.*2. *c.*21. *numero* 21. Filliuc. *tract* 15. *num.*95. *vers. decimaquinta, & num.*123.

177 *Octogesima* contra promittentes, dantes, vel recipientes aliquid pro iustitia, vel gratia obtinenda apud Sedem Apost. & contra id scientes, & non reuelantes infra triduum à facta correctione fraterna, & contra vtentes sic obtentis, ac contra præstantes in hoc auxilium, consilium, vel fauorem, *in Constit.* Gregorij XIII. 103. incip. *Ab ipsomet Pont.* prout referunt citati suprà *num.* 107. Lauor. *d. c.* 21. *num.*15. & Rainer. *d. cap.*9. *excom.*27. vbi aduertit Clementem VIII. *in Constit.* 100. incip. *Pro commissa*, §. 22. præcipere vt eadem hæc censura reseruata habeat locum etiam contra omnes supradictos pro gratia, vel iustitia obtinenda delinquentes in eisdem actionibus apud quæuis Tribunalia, & eorum quoscunque Iudices, etiam laicos almæ Vrbis, in Curia, & extra illam in quibuslibet locis temporali Sedis Apost. ditioni mediatè, vel immediatè subiectis, quam Constit. refert & explicat Bonacin. *d. disp.*2. *q.*3. *puncto* 32.

Octogesimaprima contra omnes, qui in quibusvis 178
locis, modis & formis publicè, vel priuatim, palam, vel occultè singulare certamen ineunt, suadent, prouocant, vel auxilium, consilium, aut fauorem præstant comitando, aut equos, arma, & commeatus præbendo, *in Constit.* 11. Clement. VIII. incip. *Illius vices*, prout refert Rain. *d. c.*9. *excom.*33. vide suprà *num.* 120.

Octogesimasecunda contra accedentes ad sanctum 179
sepulchrum causa deuotionis sine licentia Romani Pont. prout referunt S. Antonin. *p.*3. *tit.*24. *c.*30. Suar. *tom.*5 *disp* 22. *sect.*9. *n.*9 Lauor. *d. c.*21. *num.*43. Filliuc. *tract.*25. *c.*5. *ad fin.* Nau. *c.*27. *n.*109. Bonac. *d. disp.*2. *q.*3. *puncto* 31.

Octogesimatertia contra Canonicos beneficiatos & Clericos Basilicæ S. Petri de Vrbe ingredientes ipsam Basilicam absque habitu, quem in choro deferre solent, ex *Const.* Nicol. III. & V. Eugen. IV. & Pauli V. vt refertur in capitibus Constitutionum dictæ Basilicæ, *sub tit. de modo inseruiendi in celebratione diuinorum Officiorum, n.*6. *fol.*11.

Octogesimaquarta contra impedientes executionem 180
literarum S. Pœnitentiariæ, *in Const.* Iulij III. incip. *Rationi congruit*, prout refert Filliuc. *tract.*15. *n.*95. *vers quarta, & n.*100. latè Bonacin. *dict. disp.*2. *q.*3. *puncto* 19. vbi *n.*3. *&* 4. ait non ligari hac censura impedientes iusta de causa, & nolentes exequi.

Octogesimaquinta contra proponentes populo in- 181
dicem casuum, & gratiarum cum Indulgentiis, *in Constit.* 99. Pij V. incip. *Quàm plenam*, vt refert Filliuc. *d. tract.* 15 *num* 95. *vers. decimasexta, & n.*124. latè Bonacin. *d. disp.*2. *q* 3 *puncto* 30. *per tot.* vbi *n.*6. tenet quod Indulgentias publicans, vel concedens ob quæstum, censuram incurrit, siue id per se faciat, siue per alium, & *num.*7. quod ad istam excommunicationem incurrendam requiritur effectus publicationis, & *num.*8. quod cooperantes publicationi, vel concessioni Indulgentiarum, non subiiciuntur excommunicationi.

Octogesimasexta contra omnes, qui lapides siue 182
alia ornamenta Ecclesiarum ab iis subrepta habent, aut præstarunt auxilium in iis subripiendis, seruandis, retinendis, nisi à die habitæ notitiæ huius excommunicationis restituant cum effectu, *in Constit.* 3. Sixti V. incip. *Cum prouida*, vt refert Filliuc. *dict. tract.* 15 *num.*126. *vers. prima*, latè Bonacin. *d. disp.*2. *q.*3. *puncto* 13.

Octogesimaseptima contra Cardinales contraue- 183
nientes Bullæ Gregorij XV. incip. *Æterni*, *sub dat.* 17. *Kal.* ⁴. *Decemb.* 1621. circa electionem Romani Pont. qui in nouem actionibus contrauenientes excommunicationem latæ sententiæ Papæ reseruatam incurrunt. *Prima*, si non seruauerint aliquid ex dictis à §. 1. *vsque ad* §. 14. vel quoquo modo directè, vel indirectè contrauenerint, vt §. *si quis autem* 14. *Secunda*, si in suffragiis dandis non seruauerint omnia & singula, quæ de scrutinij schedula ordinata sunt, vt *in* §. *Præterea statuimus* 15. *Tertia*, si scripserit schedulam nomine infirmi Cardinalis, & non seruauerit secretum *d.* §. *Præterea statuimus* 15. *Quarta*, si scrutatores infirmorum non seruauerint quæ statuta sunt *in* §. *Adhæc* 16. *Quinta*, si non fecerint scrutationem iuxta formam præscriptam *in* §. *Similiter* 17. *Septima*, si fecerint signa, pactiones, promissiones, & alia huiusmodi in electione facienda, vt

in

in §. *Cardinales* 18. *Octaua*, si non fecerint electionem in Conclaui clauso per secreta suffragia cum duabus ex tribus partibus Cardinalium præsentium in Conclaui, nullo præcedente speciali tractatu, nec seruatis reliquis *in Bulla*, §. *Quod si electo* 19. *Nona*, si non seruauerint decretum, & præsumentes aliquid disponere, corrigere, alterare, mutare, moliri contra Bullam *in §. postremò*.

184 *Octogesimaoctaua* contra imprimentes, seu reimprimentes, euulgantes, seu venalia exponentes, aut etiã pro vsu proprio tenentes huiusmodi tractatum de officio & Potestate Episcopi, necnon nostra Collectanea, aliaque opera in lucem à nobis edenda, etiam cum addit. absque speciali nostra licentia in scriptis habita, *in Const.* Vrbani VIII. incip. *Romanum decet*, *sub Dat.* 15. *Kal. Sept.* 1626.

CATALOGVS EXCOMMVNICAtionum Papæ reseruatarum extra Bullam in Cœna Domini, per status personarum alphabetico Ordine digestus.

Contra Clericos.

185 ABsoluentes à casibus Bullæ Cœnæ, vel Ordinariorum, *supr. num.* 106. *in fine*, & *num.* 171.
Alienationem Ecclesiarum procurantes, *sup. n.* 30.
Beneficia in confidentiam retinentes, *sup. n.* 138.
Canonicos, & Clericos beneficiatos Basilicæ S. Petri de Vrbe, illam ingredientes absque habitu, *sup. n.* 180.
Confessarios commutantes aliquod quinque votorum, *sup. num.* 144.
Ecclesiasticum ad forum laicale trahentes, *sup. numer.* 115.
Inducentes ad iurandum de eligenda sepultura, *sup. num.* 100.
Parochos non adimplentes iuramenta de residendo, *sup. num.* 132.
Participantes cum excommunicato à Papa, *sup. n.* 88.
Prædicatores qui non seruauerint decreta pro eis in Lateranensi, *sup. n.* 119.
Procurantes eligi in successorem Papæ, *sup. n.* 126.

Contra Religiosos.

186 ADministrantes Sacramenta Vnctionis, & Eucharistiæ sine licentia Parochi, *sup. n.* 96. *cum seqq.*
Claustrales recipientes Minimos sine licentia Papæ, *sup. n.* 105. *vers.* 13.
Dominicanos, qui ad effectum consequendi officium Magistri generalis pro se, vel aliis, ad fauores, &c. *sup. num.* 162.
Dominicanos apostatas retinentes, *sup. n.* 105. *vers.* 5.
Eremitas S. Augustini Congreg. Lombardiæ, qui obedire constitutioni neglexerint de exemptione Monialium, *sup. n.* 155.
Euntes vltra mare sine licentia superioris, *supr. n.* 105. *vers. nona*.
Fratres Ordinis B. Mariæ de Monte Carmelo, qui ad tribunalia sæcularia, &c. *sup. n.* 166.
Humiliatorum professos aliquem admittentes ad habitum, seu professionem illius Ordinis, *supr. n.* 136. *in fine*.
Matrimonium ministrantes, siue solemnizantes Regulares Sacerdotes sine licentia, &c. *sup. n.* 199.
Mendicantes transeuntes ad non Mendicantes, *supra n.* 105. *in princ.*
Minimos subtrahentes se ab obseruantia Correctorum.
Minores recipientes Fratres Ordinis Prædicatorum, *sup. n.* 105. *vers. decima*.
Minores tempore interdicti admittentes Fratres tertij Ordinis ad diuina, *sup. n.* 102.
Minores de Obseruantia subornantes in electionibus, &c. *sup. n.* 105. *vers.* 15. & *n.* 148.
Monachum Ordinis Cisterciensis, qui aliquid commiserit contra Constit. editam de exemptione Monialium ab eodem Ordine, *sup. n.* 156.
Moniales exeuntes de clausura absque licentia, &c. *sup. num.* 136.
Regulares, qui ex insulis Philippinis, & aliis Indiarum partibus ad Iaponicas commeant, *supra n.* 165.
Religiosum S. Francisci de Obseruantia, qui contemptis suis superioribus ad tribunalia appellauerit, *sup. n.* 154.
Societatis IESV aliquem recipientes, exceptis Carthusianis, absque licentia, *sup. n.* 135.
Superiores non denunciantes eos, qui sollicitant mulieres in confessione, *sup. n.* 168.
Superiores quotumcunque Ordinum, qui suorum subditorum causas ad officium S. Inquisitionis, &c. *sup. n.* 170.
Tertiarios portantes habitum Minimorum, *sup. n.* 105. *vers. decimaquarta*.

Contra personas publicas.

BAnnientes personas Ecclesiasticas. 187
Cameræ Apost. Clericos notarios, qui in causis iuxta propriam eorum tribunalis naturam non spectantibus quoquo modo se intromittere præsumunt, &c. *sup. n.* 174.
Cardinales non seruantes statuta à Iulio II. *supra n.* 127.
Cardinales reuelantes gesta in secreto Consistorio, *sup. n.* 128.
Cardinales ambientes Papatum, & simoniacos eius causa.
Cardinales simoniacos in Ordine & beneficio.
Cardinales contrauenientes Bullæ de electione Pontificis, *sup. n.* 184.
Commissarios, vel delegatos ad cognoscendum, an alienatio bonorum Ecclesiæ, &c. *sup. n.* 131.
Dominos temporales cogentes aliquem tempore interdicti celebrare diuina, *sup. n.* 101.
Duellum concedentes, vel permittentes in terris suis.
Episcopos, qui in suspensione conferunt beneficia, *sup. n.* 147.
Gubernatores locorum status Ecclesiastici, qui licentiam ferendi arma tribus palmis breuiora concedunt, *sup. n.* 140.
Inquisitores malè procedentes contra hæreticos, *sup. n.* 95.
Iudices, qui in obligationibus in forma Cameræ, & aliis causis ad Officium A. C. spectantibus se intromittere, &c. *sup. n.* 162.
Nuncium Apost. qui à Principibus, ad quos mittitur, dignitatis, aut gradus obtinendi causa litteras commendatitias, &c. *sup. n.* 134.
Officiales non reddentes integrè computa Cameræ Apost. *sup. n.* 123.
Officiales Pœnitentiæ facientes sibi interdicta, *supr. n.* 137.
Officiales status Ecclesiastici recipientes munera præter comestibilia, *sup. n.* 116.
Prælatos vexantes censuris commorantes in seruitio Papæ.
Prælatos, qui Ecclesiasticum traxerint ad forum sæculare.

Prælatos dantes nunciantibus prouisionem beneficiorum.

Præsidentes Montium pietatis status Ecclesiastici, qui pecunias ad dictos montes, &c. *sup. n.* 169.

Principem quemcunque laicum reformationem Fratrum Conuentualium impedientem, &c. *sup. n.* 105. *vers. sexta.*

Prohibentes subditis ne vendant Ecclesiasticis, *sup. num.* 93.

Contra omnes.

188 Absolutos ab excommunicatione sub conditione, non adimplentes, *sup. n.* 95. *in fine.*

Alumina ex partibus infidelium deferentes, *supr. num.* 141.

Animalia, & alia bona diripientes ex Ecclesiæ statu.

Armatorum collectas, & caualcatas facientes, *supr. num.* 164.

Bona Ecclesiæ occupantes, &c. *sup. n.* 130.

Cameræ Apost. libros, vel scripturas occultantes, *sup. num.* 152.

Cardinalis personam offendentes.

Cardinalium in Conclaui bona occupantes, *supr. num.* 108.

Capientes Christianos habitantes inter Turcas, *sup. num.* 141.

Clericorum percussores, *sup. n* 83. *vers. prima.*

Communicantes in crimine cum excommunicatis à Papa.

Confessionem Sacramentalem contra docentes posse fieri in absentia, *sup. n.* 163.

Conspirantes in personam Romani Pont. *supr. n.* 106. *in princ.*

Conspirationes contra Cardinales non reuelantes, *sup. num.* 80.

Dantes, & recipientes ob ingressum Religionis, *sup. num* 104.

Dantes, & recipientes pro gratia, aut iustitia, apud Sedem Apost *sup. n.* 107. & 177.

Dantes nunciantibus prouisiones beneficiorum. *sup. num.* 115.

Defunctorum corpora exenterantes, *sup. n.* 103.

Dicentes mortaliter peccare, vel esse hæreticos eos, qui defendunt Sanctissimam Virginem esse conceptam sine peccato, &c. *sup. n.* 109.

Dicentes, vel defendentes quod Fratres Prædicatores, & Minores non sint in statu perfectionis, *sup. n.* 105. *vers. tertia.*

Duellum committentes, consulentes, &c. *sup. n.* 129.

Eligentes potentia insignem in Senatorem Romanum, *sup. n.* 91.

Examini se supponentes pro alio, vt beneficium Ecclesiasticum impetret. *sup. n.* 124.

Executionem litterarum sacræ Pœnitentiariæ impedientes, *sup. n.* 181.

Extrahentes delinquentes è sacris locis, præterquam in casibus concessis per Gregorium XIV. *sup. n.* 167.

Falsarios litterarum Pontificalium, *sup. n.* 84.

Falsificantes monetam Regis Franciæ.

Fœminas ingredientes Monasteria Regularium, *sup. n.* 151.

Fructus primi, vel secundi anni beneficij vacantis accipientes, *sup. num.* 139.

Frumentum ex statu Ecclesiastico & locis immediatè extrahentes, *sup. n.* 153.

Immunitatem Ecclesiasticam violantes, *sup. n.* 167.

Impedientes, vel perturbantes Episcopos, & Inquisitores in officio S. Inquisitionis, *sup. n.* 121.

Incendiarios ab homine excommunicatos, & denunciatos, *sup. n.* 89.

Indulgentias, & indicem earum populo proponentes, *sup. n.* 182.

Interdictum violantes modis prohibitis in Clem. grauis, *de sent. excom.*

Interdictum Sedis Apost. violantes, *sup. num.* 106. *in princip.*

Iocalia, & alia quæcumque ad Sedem Apost. spectantia detinentes, ac scientes, & non reuelantes, *sup. n.* 122.

Intrare facientes illicita, & contraria libertati Ecclesiasticæ, *sup. n.* 159.

Laicum qui Ecclesiasticum relegauerit, &c. *sup. n.* 114.

Lapides, & ornamenta de Ecclesiis, vel locis sacris auferentes, &c. *n.* 117. & 183.

Libros, vel scripturas Cameræ Apost. occultantes, vel retinentes, *sup. n.* 122.

Libros, & monumenta quæcunque ex bibliotheca Ordinis Fratrum Carmelitarum amouentes, *sup. n.* 161.

Litteras mittentes, aut nuncium in conclaue, *sup. n.* 129.

Magistratus prouinciæ Marchiæ Anconitanæ offendentes.

Ministros Cameræ Apost. rationes integrè & fideliter non reddentes, *sup. n.* 123.

Montium pietatis, & piorum locorum bona occupantes, vel ad alios quàm pauperum vsus expendentes, *sup. n.* 169.

Mulieres Monasteria Regularium etiam Mendicantium ingredientes, *sup. n.* 155.

Nepotes Cardinalium se fingentes, vt expediant gratis litteras Apost. *sup. n.* 118.

Papatum ambientes, eiusque causa simoniam committentes.

Papæ suadentes, vt infeudet bona Ecclesiæ, *supr. n.* 149.

Perseuerantes per annum in excommunicatione lata à delegato Papæ, *sup. n.* 87.

Patentes aliquid in collatione, aliave prouisione beneficiorum, &c. *sup. n.* 125.

Recipientes, recipive permittentes Ecclesiæ ditioni subiectos homicidas, grassatores, &c. *sup. n.* 157.

Reliquias sacras asportantes in prouinciam Mediolanensem, sine concessione Summi Pontif. *sup. n.* 158.

Sal exterum asportantes in Vrbes, & oppida Sedi Apost. subiecta, *suprà n.* 152.

Sacrilegos effringentes Ecclesias.

Sepulchrum Domini petentes sine licentia Papæ, *sup. n.* 179.

Simoniacos in Ordine, & beneficio, *sup. n.* 104.

Simoniam confidentialem committentes, *sup. numer.* 138.

Societatis IESV institutum impugnantes, *sup. numero* 160.

Sponsiones, &c. facientes super vita, aut morte, aut futura creatione summi Pont. *sup. n.* 126.

Tributa à personis Ecclesiasticis exigentes, *sup. numer.* 91.

Vexantes eos, qui censuras in aliquos intulerunt, *sup. n.* 94.

DE EXCOMMVNICATIONIBVS *nemini reseruatis.*

Ex Decreto.

PRIMA habetur *in c. nulli fas*, 19. *dist.* contra contumaciter asserentes Romanam Ecclesiam non esse caput omnium Ecclesiarum; prout referunt Lauor. *de Indulg. p.* 2. *c.* 23. *n.* 1. 189

Filliuc.

Filliuc. *tract.* 14. *c.* 3. *num.* 43. Si tamen firmiter & veraciter ita crederet, esset hæreticus & absolutio Papæ reseruata, ita Bulla Cœnæ *casu* 1.

190 *Secunda in can. hanc consuetudinem.* 10. *quæst.* 2. contra laicos, qui oblationes Sacerdotibus factas intra Ecclesiam de ea auferunt, & sibi vsurpant, vt referunt Iacob. de Graff. *in aureis decis. p.* 1. *lib.* 4. *c.* 24. *num.* 10. Lauor. *d. cap.* 23. *n.* 2. Memor. Clericorum *cap.* 8. *excomm.* 14. latè Bonac. *de excommun. contra Bullam disp.* 2. *q.* 2. *puncto* 1. *à n.* 1. vbi contra Filliuc. *in quæst. moral. tract.* 16. *c.* 3. *quæs.* 4. *num.* 48. resoluit præfatam excommunicationem esse ipso iure latam, & statim incurri, & *num.* 7. tenet eam non esse reseruatam.

191 *Tertia*, *in cap. administratores*, 23. *quæst.* 5. contra omnes Principes, & Officiales, qui tertiò admoniti ab Episcopis, vel Ecclesiasticis personis recusant facere iustitiam super eorum causis, vt referunt Tolet. *in instr. Sacerd. lib.* 1. *cap.* 37. *num.* 1. Soar. *tom.* 5. *disput.* 29. *sect.* 2. *num.* 1. Nauarr. *cap.* 27. *num.* 112. Rainer. *in catal. censurarum extra Bullam*, *cap.* 7. *excom.* 14. Lauor. *d. p.* 2. *cap.* 23. *n.* 3. Filliuc. *d. tract.* 14. *num.* 164.

Ex Decretalibus.

192 PRima habetur *in cap. licet de euitandis*, 6. *de elect.* contra assentientem electioni de se factæ in Summum Pont. à paucioribus, quàm duabus Cardinalium partibus, & contra talem recipientes, vt referunt S. Antonin. *part.* 3. *tit.* 24. *cap.* 48. Nauar. *in man. c.* 27. *num.* 114. Lauor. *d. p.* 1. *cap* 23. *n.* 4. Filliuc. *d. tract.* 14. *n.* 45. *vers.* 3. Gambar. *de casibus reseruatis*, *cap.* 9. *n.* 5. *vers. secunda*.

193 *Secunda in cap. non magnopere, ne Clerici, vel Monachi*, contra religiosos professos de claustro exeuntes ad audiendas leges Ciuiles, vel Physicam, si infra duorum mensium spatium non redierint, vt referunt Suar. *tom.* 5. *disput.* 23. *sect.* 3. *num.* 9. Filliuc. *dict. tract.* 14. *à num.* 126. *& seq.* Lauor. *dict. p.* 2. *cap.* 23. *num.* 8. & satis esse exire, & in eodem oppido præfatas scientias audire, & ad Monasterium finita lectione redire, existimarunt Suar. *d. disp.* 23. *sect.* 3. *num.* 11. Filliuc. *d. tract.* 114. *num.* 18. Sed contrarium, immò Religiosum non incurrere hanc censuram audiendo medicinam, aut leges in eadem ciuitate, si domum serò redeant, multò meliùs resoluunt Nauarr. *dict. c.* 27. *num.* 107. Toler. *d. lib.* 1. *cap.* 38. *num.* 6. Sayr. *dict. lib.* 3. *cap.* 23. *num.* 2. Sanctarel. *de apostas. cap.* 2. *num.* 19. Bonacin. *dict. disp.* 2. *quæst.* 8. *puncto* 7. *num.* 2. vbi *numero* 4. contra Suar. Sayr. & Filliuc. tenet non incidere in hanc excommun. Religiosum, qui non exiuit animo audiendi medicinam, vel leges, quamuis postea extra claustrum permaneat animo eas audiendi: & *num.* 7. resoluit quod Religiosus Monasterio egressus intentione audiendi medicinam, vel leges, hanc excom. incurrit, etiamsi postquam egressus est, mutauerit intentionem illas audiendi, & *num* 8. quod in hanc excom. non incidit Religiosus egrediens Monasterium ad docendum medicinam, vel leges.

Tertia, *in cap. quoniam*, *de officio Ordin.* contra Episcopum, qui in ciuitate diuersarum linguarum suscipit eorum regimen, qui sunt linguæ suæ, priusquam suscipiatur à proprio Episcopo in coadiutorem suum, vt referunt Nauarr. *dict. c.* 27. *num.* 114. Sayr. *de censur*, *lib.* 3. *c.* 32. *n.* 1. Filliuc. *dict. tract.* 14. *num.* 100. *& num.* 153. Memor. Clericorum *cap.* 1. *excommunic.* 10. Gambar. *dict. cap.* 9. *num.* 5. *vers. tertia*. Bonacina *dict. disp.* 4 *quæst.* 2. *puncto* 4. *& quæst* 6. *part.* 1.

194 *Quarta*, *in cap.* 1. *de locato*, contra Doctores, & scholares Vniuersitatis Bononien. qui conducunt domos alterius Doctoris, seu scholaris ante finitam locationem, sine eius consensu, vt referunt Nauarr. *dict. c.* 27. *num* 114. *vers.* 3. Suar. *d. disput.* 23. *sect.* 3. *num.* 3. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam*, *cap.* 8. *excom.* 15. Lauor. *d part.* 8. *cap.* 23. *num.* 10. Filliuc. *d. tract.* 14. *num.* 49 Gambar. *d. cap.* 9. *num.* 5. *in fine*. Sayr. *dict. lib* 3. *cap.* 35. *num.* 1. latè Bonacina *dict. disput.* 2. *quæst.* 1. *puncto* 37. *à num.* 1. vbi *n.* 4. resoluit, quod scholaris Academiæ Bononiensis conducens alterius domum absque ipsius damno ante finitum locationis tempus, non incurrit excommunicationem, & *num.* 6. quod ista excommunicatio non afficit Magistros, & scholares aliarum Vniuersitatum, & *num.* 6. quod non est reseruata.

195 *Quinta*, *in cap. clericis*, *ne clerici*, *vel monachi*, contra clericos habentes officium Vicecomitis, vel Præpositi sæcularis, si admoniti non desistant, vt referunt Nauar. *dict. cap.* 27. *num.* 11[illegible]. *vers. septima*, Iacob. de Graff. *dict. part* 1. *lib.* 4. *cap.* 24. *num.* 32. Tolet. *in instr. Sacerd. lib.* 1. *cap.* 37. *num.* 7. Suar. *tom.* 5. *disputat.* 23. *sect.* 3. *num.* 21. Lauor. *d. part.* 3. *cap.* 23. *n.* 7. Filliuc. *tract.* 14. *n.* 105. Gambar. *dict. c.* 9. *n.* 7. Bonacin. *d. disp.* 2. *q.* 4. *puncto* 5.

196 *Sexta in cap. fin. eod. tit. ne clerici*, *vel monachi*, contra Monachos, & Canonicos Regulares, Archidiaconos, Decanos, Præpositos, & Plebanos, & alios clericos Personatus habentes, vel quoscunque Presbyteros, qui leges, vel Physicam audiunt extra claustrum, nisi intra duos menses redierint, vt referunt Nauarr. *d c.* 27. *num.* 116. Tolet *d. lib.* 1. *c.* 37. *num.* 4. Suar. *d. disp.* 23. *sect.* 3. *num.* 9. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam*, *c.* 2. *excomm.* 10 *&* 11. *& c.* 3. *excomm* 13. Filliuc. *d. tract.* 14. *num.* 101. Bonacin. *d. disp.* 2. *q.* 4. *puncto* 6.

197 *Septima*, *in cap. non minus*, *& in cap. aduersus*, *de immun. Eccles.* contra laicos collectas imponentes Clericis, vel Ecclesiis, seu iurisdictionem eorum vsurpantes, si moniti non desistant, vt refert Filliuc. *d tr.* 14 *n.* 43. *vers.* 4. & Lauor *d. c.* 13. *n.* 26. vbi refert hodie reseruati in bulla Cœnæ.

198 *Octaua in cap. excommunicationis*, *de raptoribus*, contra eos, qui capiunt bona Christianorum naufragio perdita, & non restituunt, quæ hodie est de reseruatis in Bulla Cœnæ Domini §. 4. vt per Filliuc. *d. tract.* 14 *c.* 3. *n.* 45. Gambar. *de casibus reseruatis c.* 9. *num.* 8.

199 *Nona*, *in cap.* 1. *de schismat.* contra ementes rem Ecclesiæ, vel aliter acquirentes à schismatico, necnon contra tenentem beneficium à schismatico, & innitentem ordinationi factæ per schismaticum, vt referunt Nauarr. *in man. c.* 21. *num.* 117. Lauor. *d. part.* 2. *c.* 23. *num.* 5. Filliuc. *d. tract.* 14. *num.* 43. *vers. secunda*.

200 *Decima*, *in cap. noueris*, *de sentent. excomm.* contra omnes seruari facientes statuta edita, & consuetudines introductas contra vniuersalis Ecclesiæ libertatem, vel nisi ea intra duos menses faciant amoueri de Capitularibus suis, id est, de publicis Communitatum libris, & contra alias personas auxilium ferentes ibi nominatas, vt referunt Syluest. *in sum. verb. excommunicatio* 9. *n.* 31. Lauor *d. c.* 23. *num.* 15. Filliuc. *d tract.* 14. *num.* 43. *vers. quinta*, *& num.* 165. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam*, *c.* 7. *excom* 8. vbi aduertit illos, qui de nouo talia statuta edere præsumunt, esse excommunicatos in Bulla Cœnæ Domini, Gambar. *d. cap.* 9. *n.* 9. Bonac. *d. disp.* 2. *q.* 10 *puncto* 3.

Ex sexto Decretalium.

201 PRima habetur *in c. vbi periculum*, *de elect.* contra mittentes scripturas, vel nuncios alicui Cardinali in Conclaui existenti ad electionem Romani

ſont. vel cum eo ſecretè loquentes; item contra officiales, qui non ſeruant contenta *in eod. cap. vbi periculum*, vel circa ipſum fraudem committunt, vt referunt Syluest. *d. verb. communicatio 9. n. 35. caſu* 12. Nauar. *d. c. 27. n.* 121. Memor. Clericorum *cap. 7. excommun.* 5. Suar. *diſp. 23. ſect. 4. num.* 1. Bonac. *d. diſp. 2. q. 10. puncto* 1. Lauor. *d. c. 13. n.* 28. Filliuc. *d. tr. 14. n.* 33. *verſ. 1. & num.* 54. Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam, c. 7. excom. 5. & c. 9. excom.* 45. vbi aduertit recipientes, vel mittentes litteras, nuntium, notam, aut ſignum aliquod iiſdem dum ſunt in Conclaui, contrahere excommunicationem reſeruatam *in Conſtit.* 8. Pij IV. incip. *In eligendis*, Gambar. *de caſibus reſeruatis c. 10. num.* 1. Sayr. *d. lib 3. cap. 35 num.* 3. latè Bonac. *d. diſp. 2. q. 2. punct. 34. à num.* 1. vbi *num.* 3. limitat quando litteræ ad Cardinalem non perueniunt, & *num.* 12. quod deferentes litteras non ligantur hac excommunic.

202 *Secunda, in cap. ſciant cuncti, eod tit.* contra omnes qui ſiue per ſe, ſiue per alios iniuſtè proſequuntur, aut ſpoliant beneficiis, vel bonis ſuis clericos, aut Eccleſiaſticas perſonas, aut eorum conſanguineos, aut Eccleſias, monaſteria, vel alia pia loca, eo quòd noluerint, aut nolunt eligere eum pro quo ipſi rogarunt, ſeu inducebant eligere, vt referunt Syluest. *d. verb. Excommunicatio 9. n. 38. caſu* 13. Nauar. *d. cap. 27. num.* 123. Tolet. *d. lib. 1. cap. 38. num.* 4. Soar. *d. diſp. 23. ſect. 4. num.* 3. Sayr. *d. lib. 3. cap. 34. n.* 7. Lauor. *dict. cap. 23. num.* 22. Rainer. *d. cap. 9. excomm.* 45. Filliuc. *d. tract. 14 n. 53. verſ. ſecunda, & n.* 55. Gambar. *dict. cap. 10. num. 2. in fine, & num.* 3. latè Bonacina *dict. diſp. 2. q. 2. punct. 19. à num.* 1. vbi *num.* 3. quod contumeliis afficiens electorem, eo quòd noluerit eum eligere, pro quo rogabatur, non ligatur excommunicatione, *& n.* 6. quod vexans laïcum electorem non incurrit hanc excommunicationem.

203 *Tertia, in cap. generali, eod. tit.* contra vſurpantes de nouo regalia, cuſtodiam, ſiue guardiam, titulo aduocationis, ſiue defenſionis in Eccleſiis, ſiue quibuſlibet aliis piis locis, qui præſumunt occupare, vel capere aliqua illorum bona dum vacant, vt referunt Memor. Clericorum *cap. 9. excomm.* 42. Suar. *d. lib. 3. cap. 34. num.* 10. Lauor. *dict. part. 2. cap. 23. num.* 12. Filliuc. *d. tract. 14. num. 53. verſ. tertia, & n. 56. & num. 99. verſ quarta, & num.* 10. Rainer. *d. cap. 6. excomm.* 44. vbi cum Suar. *dict. diſp. 23. ſect. 4. num* 6. notat occupationem bonorum cum effectu, & ſimul vſurpationis conatum requiri ad contrahendam hanc cenſuram, Bonacina *dict. quaeſt. 2. punct.* 23.

204 *Quarta in cap. indemnitatibus, §. poſtremò, eod. tit. de elect.* contra eum, qui vocatus, ſeu deputatus ad dirigendas Moniales in electionibus, non temperat ea, ex quibus diſcordiæ naſci, vel foueri poſſunt, vt referunt Memor. Clericorum *cap. 9. excommun.* 44. Suar. *dict. diſp. 23. ſect. 4. n.* 8. Lauor. *dict. c. 23. n.* 21. latè Bonacina *dict diſp. 2. quaeſt. 2. punct.* 5. Filliuc. *dict. tract. 14. num. 53. verſ. 4. & num.* 57. Rainer. *dict. cap. 9. excommun.* 46. vbi cum gloſſ. & Caiet. obſeruat quod ſi quis non vocatus interſit, & perturbet, vel vocatus, ſed poſt electionem iam factam perturbat, non incurrit cenſuram, ſecus ſi non vocatus ſuperior eſſet, quia ſi iſte perturbat, dum intereſt, cenſura ligatur, Gambar. *dict. cap. 10. n. 4. verſ. quinta.*

205 *Quinta, in capite hac conſtitutione, de officio deleg.* contra partes incitantes Conſeruatorem ſibi datum, vt intromittat ſe in iis, quæ non continent apertam violentiam, vel iniuriam, & exigunt altiorem indaginem, ſiue iudicialem diſcuſſionem, vt referunt Memor. Clericorum *cap. 19. excommun.* 64. Rainer. *dict. cap. 9. excommun.* 47. Filliuc. *d. tract. 14. num. 53. verſ. quinta, & num.* 58. Gambar. *d. cap. 10. num. 6. in princip.* latè Bonacina *d. diſp. 2. quaeſt. 2. punct.* 35. Intellige dummodo Conſeruator non habeat priuilegium cognoſcendi de huiſmodi actibus, vt per Nauar. *dict. cap. 37 num.* 125. Soar. *de cenſur. diſp. 23. ſect. 4. num. 10. ad fin.* Filliuc. *dict. tract. 14. num. 38. ad fin.* Monet. *de Conſeru. cap. 7. n. 587. ad finem quaeſiti* 12. *& n.* 605. Bonacina *dict. punct. 33. n. 2.* vbi *n.* 3. cum citatis reſoluit quod procurans vt Conſeruator intromittat ſe in aliis, quàm manifeſtis iniuriis, non ligatur hac excommunicat. antequam Conſeruator ſe intromittat, & *num.* 5. quod abſolutio iſtius excommunic. impendi non poteſt ante præſtitam integram ſatisfactionem, & *num.* 8. quod Conſeruator excedendo limites ſuæ poteſtatis ſuſpenſionem ab officio per annum incurrit, & *num.* 9. quod Epiſcopus non incurrit pœnam ſuſpenſionis excedendo Conſeruatoris poteſtatem, & *numero.* 10. quod Conſeruator Epiſcopo inferior non incurrit ſuſpenſionem excedendo terminos ſuæ poteſtatis ex ignorantia, & *n.* 12. quod tempus, ſeu ſpatium anni, in quo ſuſpenſus remanet Conſeruator ob exceſſum ſuæ poteſtatis, debet eſſe continuum. Vide latè *infrà alleg. 16. n. 47. cum ſeqq.*

Sexta, in cap. vnic. de iis qua vi, contra eos, qui vi, aut metu extorquent abſolutionem, aut reuocationem excommunicationis, ſuſpenſionis, vel interdicti, referunt Suar. *dict. diſp. 23. ſect. 4. num.* 11. Memor. Clericorum *cap. 9. excommunic.* 46. Rainer. *dict. cap 9. excommun.* 28. Filliuc. *d. tract. 14. num. 53. verſ. ſexta, & num.* 59. Gambar. *dict. cap. 10. num. 7. in princip.* latè Bonac. *dict. diſp. 2. q. 2. puncto 15. à num.* 1. vbi *num.* 3. quod metum incutiens Epiſcopo repetenti ſuum creditum, niſi abſolutionem conferat, non incurrit hanc excommunicationem, & *num* 6. quod debet abſolutio ſequi, vt excommunicatio incurratur. 206

Septima, in capite mulieres, de iudic. contra eum, 207 qui fingit caſum, vel fraudem aliquam facit, qua iudex ipſe vadat ad accipiendum teſtimonium alicuius fœminæ, vt referunt Nauar. *dict. c. 27. num.* 125. *verſ* 18. Suar. *d. ſect. 4. num.* 15. Lauor. *dict. c. 13. n.* 20. Memor. Clericorum *cap. 9. excommunic.* 47. Rainer. *dict. c. 9. excommunic.* 49. Filliuc. *dict. tract. 14. num.* 53. *verſ ſeptima, & num.* 60. Gambar. *dict. c. 10. num.* 8. Sayr. *de cenſur. lib. 3. c. 34. n.* 13. latè Bonacina *dict. diſp. 2. q. 2. puncto 36. à num.* 1. vbi *n.* 3. dicit quod fingens, vel fraudem committens ipſe Iudex vt perſonaliter ſe conferat ad fœminam, non ligatur excommunicatione, effectu non ſequuto, & *n.* 4. quod iſta excomm. incurritur ſiue inducatur Iudex Eccleſiaſticus, ſiue laicus, & *n* 8. non incurrere ait, ſi accidat ob alterius deceptionem, vel fictionem.

Octaua, in cap. hoc conſultiſſimo, de rebus Eccleſ. 208 *non alien.* contra compellentes Prælatos, vel alias perſonas Eccleſiaſticas, vt ſubmittant Eccleſias, vel earum bona immobilia perpetuò, vel ad longum tempus laicis, vel ſupponant eis, ipſorum iura recognoſcendo, ſeu profitendo ſe tenere ea ab illis tanquam Superioribus, patronis, vel defenſoribus; & laïcos, qui aliquid horum habentes aliquo modo illicito plus vſurpant, quàm illis ſit permiſſum, & moniti ab eo non deſiſtunt, referunt Rainer. *d. c. 9. excommun.* 50. Lauor. *dict. c. 23. n.* 23. Filliuc. *dict. n. 53. verſ. octaua, & n.* 61. Gambar. *dict. c. 10. n.* 9. latè Bonac. *dict. diſp. 2. q. 2. punct.* 20.

Nona, in capite vnic. de relig. domibus, contra 209 Religioſos Mendicantes approbatos poſt Concil. Lugdunenſe, qui de nouo domos ad habitandum recipiunt, vel receptas mutant ſine licentia Sedis Apoſt. vt referunt Nauar. *d. cap. 27. n.* 127. *verſ.* 10. Tolet. *d. lib. 1 cap. 38. n.* 12. Soar. *dict. diſp. 23. ſect. 4. num.* 19. Sayr. *d. lib. 3. cap. 34. num.* 5. Lauor. *dict. cap. 13. num.* 19. Filliuc. *d. tract. 14. n.* 130. Bonacina *d. diſp. 2. q. 8. punct.* 1.

Decima,

210 *Decima, in c. vt periculosa, ne clerici, vel monachi*, contra Religiosos omnes, qui habitum suæ Religionis dimittunt, vt referunt Couar. *d.c.* 27. *num.* 131. Suar. *d. disp.* 23. *sect.* 4. *n.* 17. & 26. Lauot. *dict. c.* 13. *n.* 32. Filliuc. *d. tract.* 24. *n.* 53. *vers. decima, & n.* 63. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam, c.* 3. *excommun.* 12. & *c.* 8. *excommun.* 6. latè Bonae. *dict. disp.* 2. *q.* 2. *punct.* 32. Cuius text. excommunicatione non afficitur qui se vestibus spoliat vt dormiat, vt habitum purget, vel accommodet, vt meliùs studeat, vel quiescat, vt ludat, vt saltet, vt saxum deferat, vt liberiùs, vt voluptuosiùs peccet, &c. Ita Nauar. *dict. c.* 27. *n.* 131. Suar. *de censur. disput.* 23. *sect.* 4 *n.* 29. Azor. *Instit. moral. p.* 1. *lib.* 12. *c.* 13. & 17. Saueh. *in præcepta Decal. tom.* 2. *lib.* 6. *c.* 8. *n.* 55. Sayr. *de censur. lib.* 3. *c.* 33. *n.* 13. Filliuc. *in quæst. moral. tract.* 14. *c.* 8. *q.* 4 *n.* 133 Sanctarel. *de apostas. c.* 1. n. 6. & 7. Bonacina *dict. disp.* 2. *quæst.* 8. *punct.* 6. *à num.* 1. cum quo intellige & amplia ad multos casus in praxi occurrentes.

211 In eod. *cap. vt periculosa*, excommunicantur Religiosi professi accedentes ad quæuis studia litterarum, nisi à suo Prælato cum consilio sui Conuentus, vel maioris partis eiusdem sibi eundi ad studium licentia primitus sit concessa: intellige de Religiosis aliò proficiscentibus causa studij, hoc est extra oppidum sui monasterij. Suar. *dict. disp.* 23. *sect.* 4. *n.* 35. Sayr. *dict. lib.* 3. *c.* 35. *n.* 20. Filliuc. *tract.* 14. *c.* 4. *q.* 4. *n.* 136. Sanchez *in præcepta Decal. tom.* 2. *lib.* 6. *c.* 8. *n.* 76. Sanctarel. *de apostas. cap.* 2. n. 1. Bonacin. *dict. disp.* 2. *q.* 8. *punct.* 8. vbi *num.* 5. tenet Religiosum non affici hac excomm. accedendo ad aliud Monasterium suæ Religionis, in quo studia exercentur, & *n.* 8. quod Generalis, aut Prouincialis potest facultatem concedere Religioso sibi subdito accedendi ad studia, & *n.* 9. quod accedens ad studia ex licentia inualida incurrit hanc censuram, & *n.* 14. quod Prælatus ab ea eximitur accedendo ad studia sine licentia.

212 *Vndecima, in capite quoniam, de immunit. Eccles.* contra eos qui impediunt Ecclesiasticos Iudices Ordinarios, vel delegatos, ne sua iurisdictione vtantur, vt referunt Rainer. *d. c.* 9. *excom.* 66. Lauor. *d. c.* 13. *n.* 18. Bonacin. *dict. disp.* 2. *q.* 2 *punct.* 18.

Duodecima, in cap. eos qui, eod. tit. de immunit. Eccl. contra dominos temporales prohibentes subditis suis ne cum personis Ecclesiasticis contrahant, vel communia obsequia exhibeant, vt referunt Nauar. *d. c.* 27. *n.* 130. §. 23. Lauor. *d. p.* 2. *c.* 23. *num.* 16. Bonac. *d. disp.* 2. *q.* 10. *punct.* 4.

213 *Decimatertia in c. quamquam 4. de censib.* contra compellentes Ecclesias, & Ecclesiasticas personas ad pedagia, guidagia, &c. siue per se, siue per alium exigentes, vt referunt Suar. *d. disp.* 11. *sect.* 4. *n.* 21. Lauor. *dict. c.* 15. *n.* 17. Filliuc. *d. tract.* 14. *n.* 53. *vers. nona, & n.* 62. latè Bonac. *d. disp.* 2. *q.* 2. *punct.* 21. *à n.* 1. vbi *n.* 4. quod tributum exigens à sponte dantibus non incurrit hanc excommunicat. & *n.* 8. quod absolutio excommunic. latæ contra exigentes tributum ab Ecclesiasticis ante præstitam satisfactionem reseruata est.

214 *Decimaquarta, in c.* 2. *de hæret.* contra quoscumque qui scienter præsumunt sepelire in loco sacro hæreticos, credentes, eorum receptatores, defensores, aut fautores, nec debent absolui, nisi priùs propriis manibus suis publicè extrahant, & proiiciant huiusmodi cadauera, & locus ille perpetuò caret iure sepulturæ, vt per Lauor. *d. c.* 13. *n.* 30. Memor. Clericorum *c.* 9. *excom.* 49. Filliuc. *d. tract.* 14. *n.* 53. *vers. vndecima*. Gambar. *d. c.* 10. *n.* 12. Sayr. *d. lib.* 3. *c.* 35. *n.* 6. latè Bonac. *d. disp.* 2. *q.* 2. *puncto* 30. *à n.* 1. vbi n. 4. quod sepeliens hæreticum nondum denonciatum, vel eius fautorem, non incurrit hanc excommunicationem.

215 *Decimaquinta, in c. vt inquisitionis, eod. tit.* contra octo genera delinquentium, de quibus ibi, & præcipuè contra omnes habentes iurisdictionem temporalem, qui non obediunt Episcopis, & Inquisitoribus in requirendis hæreticis, & aliis præstandis, de quibus ibi: vbi etiam extenditur contra dantes auxilium, consilium, & fauorem, vt per Syluest. *dict. verb. excommun.* 9. *num.* 58. Nauar. *d. c.* 27. *num.* 133. Tolet. *dict. lib.* 1. *c.* 38. *n.* 19. Memor. clericorum *cap.* 7. *excomm.* 6. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam, c.* 7. *excomm.* 6. Lauor. *dict. c.* 23. *n.* 25. Bonacin. *d. disp.* 2. *q.* 10. *punct.* 8.

Decimasexta, in c. pro humani, de homicid. contra eos, qui per assassinos interficiunt aliquem Christianum, aut vident interfici, quamuis non sequatur mors, aut assassinos receperint, defenderint, vel celauerint, vt referunt Suarez *d. disput.* 23. *sect.* 4. *num.* 46. Rainer. *dict. c.* 9. *excommun.* 52. Lauor. *d. c.* 13. *num.* 15. Filliucius *d. tract.* 14. *num* 53. *vers. duodecima, & n.* 65. Gambar. *dict. c.* 10. *num.* 14. latè Bonac. *dict. disp.* 2. *q.* 2. *punct.* 33. 216

Decimaseptima, in c. 1. *de vsuris*, contra clericos qui permittunt versari in terris suis fœneratores publicos, alienigenas, vel si non expellunt eos intra tres menses, qui locant illis, vel alio prætextu concedunt domos ad fœnus exercendum, vt referunt Nauarr. *d. cap.* 27. *num.* 136. *vers.* 13. Suar. *tom.* 5. *disp.* 22. *sect.* 4. *num.* 41. Tolet. *dict. lib.* 1. *cap.* 38. *num.* 22. Lauor. *d. c.* 23. *num.* 13. Filliuc. *d. tract.* 14. *num.* 108. Sayr. *lib.* 3. *cap.* 32. *num.* 12. Gambar. *dict. c.* 10. *num.* 15. Bonacina *d. disp.* 2. *q.* 4. *puncto* 9. 217

Decimaoctaua, in c. vnic. de iniur. contra eos, qui concedunt repressalias contra personas Ecclesiasticas, vel eorum bona, & qui concessas extendunt ad prædictos, & bona, nisi intra mensem à concessione, vel extensione abstinuerint & reuocauerint: si autem est vniuersitas, supponitur interdicto, vt referunt Syluest. *d. verb. excommunicatio* 9. *n.* 61. *casu* 32. Nauarr. *c.* 27. *num.* 136. Sayr. *d. lib.* 3. *c.* 34. *num.* 22. & *seqq.* Alter. *tom* 2. *disp.* 12. *de interd. c.* 1. *vers. animaduertendum est primo*, Rainer. *in d. catalogo, c.* 7. *excom* 9. Lauor. *d. c.* 13. *n.* 19. Filliuc. *d. tract.* 14. *n.* 53. *vers. decimatertia, & num.* 66. Gambar. *d. cap.* 10. *n.* 4. quod repressalias, vel pugnationes concedens contra personas Ecclesiasticas, non ligatur excommunicatione statim post concessionem, sed post mensem, & *n.* 5. quod facultatem alicui concedens, vt tantumdem possit à clerico sibi debitore accipere, quantum sibi debetur, non ligatur hac excommunicatione. 218

Decimanona, in c. felicis, de pœnis, contra omnes Principes, & alios dominos, ac Iudices non obseruantes contenta in eo contra percutientes, vel hostiliter insequentes aliquem S. R. E. Cardinalium: hodie est de reseruatis in Bulla Cœnæ Domini, vt per Nauarr. *d. c.* 27. *n.* 136. Rainer. *in d. catalog. cap.* 7. *excommun.* 4. Lauor. *d. c.* 13. *n.* 14. Filliuc. *d. tract.* 14. *num.* 53. *in fine, & num.* 133. & 134. Gambar. *d. c.* 10. *in fine*, latè Bonacina *in Bulla Cœnæ, disp.* 1. *q.* 12. *punct.* 1. *cum seqq.* & *disp.* 2. *q.* 3. *punct.* 7. 219

Ex Clementinis.

PRima fertur *in Clem.* 1. *de sequest. possess.* contra præsumentes impedire sequestrationem factam per loci Ordinarium de beneficio Ecclesiastico per triennium pacificè non possesso, & oblatam in Curia Romana vnam sententiam definitiuam in possessorio, vel proprietate: nunc sequestra non ponuntur ab Ordinariis, sed ab ipsis Rotæ Romanæ Auditoribus auctoritate Papæ, vt per Suar. *tom.* 5. *disp.* 23 *sect.* 5. *n.* 1. Nauar. *d. c.* 27. *n.* 137. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam, c.* 9. *excom.* 62. Lauor. *d. part.* 2. *c.* 13. *n.* 41. Filliuc. *d. tr.* 14. *n.* 67. *vers. prima, & n.* 68. Gambar. *de casibus reseruatis c.* 11. *n.* 1. Sayr. *d. lib.* 3. *c.* 35. *n.* 7. latè Bonac. *d. disp.* 2. *q.* 2. *punct.* 8. 220

Secunda, in Clem. 1. *de sepultur.* contra sepelientes 221

aliquem in cœmeterio tempore interdicti extra casus à iure concessos,vel ibidem sepeliunt publicè excommunicatos, vel nominatim interdictos, vel vsurarios manifestos,etiamsi sepelientes sint exempti, non obstantibus eorum priuilegiis,vt referunt Memor.Cleric. *c.9.excom.*51.Rainer.*d.c.9.excom.*51. & 53. Gambar. *d.c.*11.*n.*2.Filliuc.*d.tract.*14.*n.*67.*vers.secunda,* & *numer.*69.Suar.*de censur.disp.*31.*sect.*2.*n.*10. Bonacin.*d. disp.*2.*q.*2.*punct.*31.*à n.*1.vbi *n.*4. quod sepeliens excommunicatum denunciatum, aut notorium clerici percussorem,afficitur hac excommunicatione, & *n.*5. idem ait de sepeliente in loco sacro interdictos publicos,& *n.*6.de sepeliente vsurarios manifestos. Nota quod comitans ad sepulturam cadauer vsurarij, excommunicati, vel interdicti, non videtur subiici excommunicationi, quia pœnæ non sunt extendendæ. Ita Nauar.*d.c.*27.*n.*137.Henriq.*in sum.lib.*13.*c.*43.§.3. Auil.*de censur.p.*2.*c.*6.*disp.*10.*dub.*6.Mar. Alter. *in simili tract.tom.*2.*de interdict.disp.*9.*c.*4.*col.*12. *vers.gl.* Contra Vgolin *de censur.tab.*2.*c* 9.§.6. Suar. *disp.*12. *sect.*4.Ægid.de Coninch.*de cens.disp.*14.*dub.*8. *n.*68. Filliuc.*d.tract.*11.*c.*4 *n.*111. existimantes hac censura comprehendi mandantes.

222 *Tertia,in Clem.Religiosi,de decimis*, contra Religiosos,qui sibi appropriant exquisitis fraudibus, siue coloribus vsurpare præsumunt noualia, aut decimas Ecclesiis debitas, non spectantes ad eos aliqua legitima de causa,vel prohibuerint, aut non permiserint solui decimas Ecclesiis de animalibus familiarium,& Pastorum suorum, vel aliorum immiscentium animalia ipsa ipsorum gregibus,vel prohibuerint, aut non permiserint solui decimas Ecclesiis de animalibus,quæ in pluribus locis emunt in fraudem Ecclesiarum, emptaque tradunt venditoribus,vel aliis ad ipsa tenenda, vel de terris quas aliis tradunt excolendas,decimas Ecclesiis solui non permiserint, aut prohibuerint, si requisiti ab eis,quorum interest,à præmissis intra mensem non destiterint, aut si intra duos menses non satisfecerint Ecclesiis læsis, si quid contra prædicta vsurpauerint, vt per Syluest.*verb excom* 9.*n.*72 *casu* 6.Nauar.*c.*27. *n.*188.Tolet.*d.lib.*1.*c.*39.*n.*3 Rainer.*in d.catalogo,c.*2. *excommunic.*15.Lauor.*d.c.*12.*n.*46.Filliuc. *d. tract.*14. *num.*125.*vers.quinta,*& *n.*137.Gambar.*d.c.*11.*num.*7. Alter.*de censur.tom.*2.*de suspens.disp.*17.*c.*2.*col.*5.*quas.* 5.*ad fin* Bonacin.*d.disp.*2.*q.*8. *punct.*12. Hæc excommunicatio extenditur ad fœminas Religiosas, Suarez *disp* 31.*sect* 6.*n.*9.Filliuc.*d.loc.n.*138.Alter. *d.c.*2.*col.*3. *vers.notandum tertiò*,Sayr.*d.lib.*3.*c.*34.*n.*24. Bonac.*d. punct.*12. *n.* 8. & ad Equites Militares, qui verè sunt Religiosi,Suar.*d.n.*9. Bonac. *d.p.*12. *num.*8.*vers.addo,* vbi etiam quod Clerici, & laïci non afficiuntur hac censura.

223 *Quarta, in Clem.ne in agro,§.quia verò, de statu Monach.*contra Monachos, aut Canonicos Regulares administrationem non habentes, qui petunt Curias Principum animo nocendi suis Prælatis, & Monasteriis,referunt Syluest.*d verb.excommun.*9.*n.*73.*casu* 37. Nauar.*d.c* 27.*n.*139.Suar.*tom.*5.*disp.*23.*sect.*5.*num* 4. Fr.Emman.*qq Regular. tom* 2. *q* 60. *art.*2.*vers.quarta.* Filliuc.*d.tract.*14 *n.*119.Lauor.*d.c.*13 *n.*45.Rainer. *in d.catalogo,cap.*3.*excom.*16 Bonacina *d.disp.*2. *quæst.*8. *puncto* 9.

224 *Quinta in ead.Clem.ne in agro,*contra quoscunque Monachos intra septa Monasterij sine licentia Abbatis arma tenere præsumentes, vt per Rainer.*dict. c.*3. *excomm.*12.Filliuc.*d.tract.*14. *num.*120. Gambar. *dict. cap.*11.*num.*8 Bonacin.*dict.disp.*2.*quæst.*8. *puncto* 16. *à princip.* vbi *n.*3. tenet Monachum affici hac excom. tenendo arma in cubiculo, in cella vinaria,in stabulo, aliisque locis intra Monasterij fines existentibus; ligna autem, vel lapides in suo cubiculo absque huius censuræ incursu tenere potest, Nauarr.*cap.*27. *n.*139. *vers.* 37. Suar. *disputat.*23.*sect.*5.*n.*8.Filliuc *tract.*14. *cap.*8. *quæs.*6. *numer.*142. Bonacina *dict. puncto* 16. *num.*4.

225 *Sexta, in Clem. attendentes, §. fin. eod. tit. de statu Regul.* contra eos, qui præsumunt impedire Visitatores Monialium,& etiam Canonicarum Regularium in iis, quæ pertinent ad officium visitationis earundem, si à Visitatoribus admoniti non desistant: referunt Memor. Clericorum *c.*9. *excommun.*52. Rainer. *in d. catalogo,c.*9.*excommun.*54. Lauor.*dict.c.*13. *n.*43. Filliuc.*d.tract.*14.*n.*67.*vers.tertia,*& *num.*72. Gambar.*d. c.*11.*n.*10.latè Bonac.*d.disp.*2.*q.*2.*puncto* 4.

226 *Septima,in Clem.*1.*de Relig domibus,*contra Begulnos,siue qui sequuntur statum Beguinorum,vel sectantur assumptum,vel de nouo instituunt, & Religiosos, qui dictos Beguinos,vt suprà,fouent; & dant eisdem auxilium, consilium,& fauorem,referunt Lauor.*d.p.*2. *c.*13.*n.*35.Filliuc.*d.tract.*14.*n.*67.*vers.quarta,* & *n.*74. & *n.*143.Gambar. *d.c.*11.*num.*11.Bonac.*d.disp.*2.*q.*3. *puncto* 4.latè nouissimè Tambutin.*de iure Abbatissar. disp.*7. *quæst.*9.

227 *Octaua, in Clem. vnic. de consanguinit. & affinit.* contra contrahentes scienter Matrimonium in gradu prohibito à sacris Canonibus consanguinitatis, vel affinitatis. Et contra illos qui contrahunt cum Monialibus professis,& etiam in Moniales ipsas professas,& contra Religiosos professos,qui contrahunt cum quauis muliere. Ac denique contra clericos omnes in Sacris constitutos Matrimonium contrahentes, Bonac. *d.disp.*2. *q.*8. *puncto* 5. referunt Suar.*tom.*5. *disp.*23. *sect.*5.*num.*23. Memor.Clericorum *c.*2. *excommun.*12. Rainer. *in d. catalog.c.*2.*excommunic.*11. Lauor. *dict. cap.*13.*n.*33.Filliuc. *dict.tract.*14. *num.*67.*vers.quinta,* & *num.*75. & 113. latè Bonac. *d.disp.*2. *q.*2.*puncto* 7. & *q.*4.*puncto* 1.

228 *Nona,in Clem.nolentes,de heret.* contra Inquisitores,& ipsorum,& Episcoporum, aut Capitulorum Sede vacante commissarios deputatos in causis Fidei, qui prætextu sui officij Inquisitionis illicitè sumunt pecuniam aliquam, & qui scienter confiscant bona Ecclesiastica, etiam applicanda fisco Ecclesiæ, vt per Syluest. *verb. excommunicationis*, *num.*81. *casu* 42. Nauar. *d.c.*27.*n.*142. Rainer. *in d. catalogo,cap.*6. *excom.*2. Filliuc.*d.tract.*14.*num.*168. Tolet.*d.lib.*1. *c.*39. *num.*11. Gambar.*d.c.*11.*n.*13.Bonac.*d. disp.*2.*quæst.*7. *puncto* 5. & *q.*10. *punct.*10.

229 *Decima,in cap.vnic. de vsuris*, contra omnes officiales locorum, quocunque nomine censeantur, qui faciunt,scribunt,vel dictant statuta de vsuris soluendis, vel quod solutæ non repetantur, & eos qui iudicant vsuras esse soluendas, aut solutas non esse repetendas, & qui habent super hoc potestatem, nisi intra tres menses deleuerint statuta talia de libris Communitatum,vel si talia statuta,aut consuetudines illorum effectum habentes obseruare præsumant, vt referunt Syluest. *d. verb.excommun.*9.*n.*81.Lauor.*d.c.*13. *n.*40. Filliuc.*d. tract.*14.*n.*170. Gambar.*d.c.*11.*n.*14. Rainer. *in d.catalogo,c.*7.*excomm.*7.vbi multipliciter declarat, Bonac.*d.disput.*2.*q.*10. *punct.*15.

230 *Vndecima,in Clem.cupientes, de pœnis*, contra omnes Religiosos Mendicantes, qui sine licentia Papæ loca de nouo accipiunt ad habitandum, vel hactenus recepta mutant, vel quouis titulo alienationis transferunt,vt referunt Syluest. *d.verb.excomm.*9. *casu* 44. *n.*85. Nauarr. *d.c.*27. *n.*144. Suar. *de censur. disp.*23. *sect.*5.*n.*35. Tolet. *lib.*1.*c.*40. *n.* 13. Memor. Clericorum *cap.*3. *excommun.*22.Rainer. *d.catalogo,c.* 3. *excomm.*20. Gambar. *d.c.*11. *num.*15. Lauor. *dict. c.*13. *n.*36. Filliuc. *d tract.*14. *n.*145. quorum aliqui notant hanc excommunicationem quoad multos Mendicantes per eorum priuilegia sublatam esse.Bonac.*d.disp.*2. *q.*8. *puncto* 2.

231 *Duodecima, in ead. Clem. cupientes*, contra Religiosos,qui in concionibus,vel aliis locis dicunt aliquid,

vt

vt retrahant auditores à solutionibus decimarum Ecclesiis debitarum, vt per Syluest. *d. verb. excomm* 9. *n*.88. *casu* 43. Memor. Clericor. *c*.3. *excom*.2.P. Lauor. *d.c*.13. *n*.37. Rainer. *d. catalogo, c*.3. *excom*.17. Suar. *disp*.24. *sect*.5. *n*.37. Filliuc. *tract*.14 *c*.8. *n*.146. Bonac. *dict. disp*.2. *q* 8. *puncto* 13. *per tot.* vbi multipliciter declarat & limitat, præcipuè *n*.4. si ex inaduertentia, vel ignorantia Religiosus aliqua verba proferat, & *n*.5. si verba proferat non animo retrahendi, & *n*.7. si retrahat à solutione decimarum non ex iustitia debitarum, & *n*.10. limitat in Religiosis fœminis. Item etiam in eadem Clem. fertur alia excommunicatio contra Religiosos, qui de industria postponunt facere conscientiam pœnitentibus, seu confitentibus de huiusmodi decimis soluendis, & postea præsumunt prædicare, non purgata negligentia, cum commodè possint eos admonendo, Gambar. *d cap*.11. *num* 19 Bonac. *dict. puncto* 13. *num* 11. Sayr. *dict. cap*.33. *num*.42. Filliuc. *d. tract*.14. *num*.147. Alter. *d. tom*.2. *disp*.17. *cap*.2. *col*.6.

232 *Decimatertia, in Clem*.1. *de sentent. excommunic.* contra omnes Religiosos cuiuscunque Ordinis, qui interdictum impositum auctoritate Apostol. vel Ordinaria non seruant, cùm sciunt matricem Ecclesiam, vel Parochialem loci illud seruare, vt referunt S. Anton. *part*.3. *tit*.94. *c*.56. Nauar. *d. cap* 27. *n*.146. Tolet. *d. lib*.1. *c*.39. *n*.15. Syluest. *dict. verb. excommunicatio* 9. *n*.99. *casu* 47. Sayr. *d. lib*.3. *c*.33. *n* 44. Rainer. *in dict. catalogo, cap*.3. *excom*.14. Lauor. *dict. c*.13. *n*.38. & 44. Filliuc. *dict tract*.14 *n*.125. *vers. duodecima*, & *n*.148. Gambar. *dict. c*.11. *n*.17. Alter. *dict. tom*.2. *disp*.9. *c*.4. Bonacin. *dict. disp*.2 *q*.8. *puncto* 14.

233 *Decimaquarta, in Clem. exiuit de Paradiso, de verbor. signif.* contra eos, qui illam commentantur, vt referunt S. Antonin. *part*.3. *tit*.24. *c*.69. Sayr. *d. lib*.3. *cap*.33. *num*.21. Memor. Clericorum *c*.9. *excom*.54. Rainer. *dict. catalogo, cap*.9. *excommunic*.56. Lauor. *d. c*.13. *n*.44.

Ex Extrauagantibus.

234 PRima refertur in *Extrauag. super gentes, de consuetud. inter comm.* contra impedientes Nuncios, vel Legatos Romani Pontif. ne ingrediantur Regna, Prouincias, & terras, ad quæ ipsos destinare contigerit, quæ hodie reseruata est in bulla Cœnæ Domini, refert Lauor. *d. part*.2. *c*.13. *n*.48. Gambar. *de casibus reseru. c*.12. *n*.2. Bonac. *de censuris in Bull. Cœna, disp*.1. *q*.12. *punct*.5 *n*.8.

235 *Secunda, in Extrauag. ambitiosæ, de rebus Eccles. non alien. inter comm.* contra eos, qui extra casus à Iure permissos alienant, vel locant in plures, quàm in tres annos bona immobilia, vel mobilia pretiosa Ecclesiarum, vt referunt Rainer. *in dict. catalogo, c*.2. *excommunic* 13. Filliuc. *d. tract*.14. *num*.99. *vers. septima*, & *num*.114. latè Bonac. *d. disp*.2. *quæst*.4. *puncto* 11. Hanc Extrauagantem receptam esse quoad nullitatem contractus, non verò quoad excommunicationem, & alias pœnas extrinsecas, resoluunt Doctores, quos citauimus infrà *alleg*.95. *num*.48. & 49.

236 *Tertia in Extrauag. etsi decoat, de maior. & obed. inter commun.* contra Prælatos quoscunque, etiam Patriarchas ad Romanam Curiam venientes, & inde discedentes absque Papæ notitia, & contra omnes qui Prælatos apud Sedem Apost. recipiunt, nisi ante receptionem aduentum illorum Papæ significauerint, vt referunt Sayr. *d. lib*.3. *c*.32. *n*.32. Lauor. *d. cap*.13. *num*.49. Bonacin. *dict. disputat*.2. *quæst*.6. *puncto* 4.

237 *Quarta, in Extrauag. vices* 2. *de treuga & pace*, contra ipsos Rectores Ecclesiarum, & Religiosos Mendicantium in Germania existentes, qui pacem inter ipsos factam violant, vt per Sayr. *dict. lib*.3. *c*.33. *n*.44. Memor. Clericorum *c*.5. *excommunic*.13. Rainer. *in d. catalogo, c*.8. *excommunic*.13. Filliuc. *d. tract*.14. *num*.149. Lauor. *dict. c*.13. *n*.50. latè Bonac. *d. disp*.2. *quæst* 8. *punct*.15. vbi *num* 4. ait quod ista excommunicatio ante præstitam satisfactionem est reseruata.

Quinta, in Extrauag. quia nonnulli, de sentent. excommunic. inter commun. contra impugnantes literas Papæ electi antequam coronetur, cùm eodem momento, quo quis in Papam canonicè eligitur, confirmetur immediatè à Deo, & potest ante coronationem exercere officium suum, vt referunt Memor. Clericorum *cap* 9. *excommun*.53. Rainer. *in d. catalogo c* 9. *excom*.58 Lauor. *d. part*.2. *c*.13. *n*.34. Suar. *de censur. disp* 23. *sect*.6. *n*.2. Filliuc. *d. tract*.14. *cap*.5. *quæst*.7. *n*.78. latè Bonacin. *dict. disp*.2. *q*.2. *puncto* 11. vbi subdit hanc Extrauag. etiam hoc tempore robur & vires obtinere. 238

Sexta, in Extrauag. Sancta Romana, de relig. domib. Ioannis XXII. contra Episcopos, & quoscunque Prælatos permittentes ritum, habitumve Fratricellorum, Bizzocorum, siue Beguinorum, vt referunt Caiet. *verb. excommunic* 5. Tolet *d. lib*.1. *c*.28. *n*.12. Sayr. *d. lib*.3. *c*.32. *n*.24 Lauor. *dict. c*.13. *n* 47. Hæc excommunicatio est etiam contra dictos Fratricellos, & Beguinos, & omnes de nouo assumentes talem sectam, quæ hodie non extat, vt obseruat Tolet. *proximè loco citato.* 239

Ex Concilio Tridentino.

PRima fertur *sess*.4. contra imprimentes, & mandantes imprimi, vendentes, & apud se retinentes libros de rebus sacris tractantes sine nomine Auctoris, sine approbatione Ordinarij, & si Auctores Regulares fuerint, vltra Ordinarij approbationem, requiritur etiam proprij Superioris recognitio & licentia, vt referunt Suar. *tom*.5. *disput*.23. *sect*.7. *in princip. num*.2, & 4. Memor. Clericorum *c*.9. *excom*.56. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam, c*.9. *excom* 59 Lauor. *de Indulgent part*.2. *cap*.13. *n*.51. & *num*.58 Gambar. *de casib. reseru. cap*.13. *num*.2. latè Bonacin. *d disp* 2. *quæst*.2. *puncto* 16. vide infrà *alleg*. 90. *n*.6. *cum seqq.* 240

Secunda, sess.13. *cap*.21. contra eos qui docent, prædicant, vel pertinaciter asserunt, seu etiam publicè disputando defendere præsumunt eos, quos conscientia peccati mortalis grauat, quantumcunque etiam se contritos existiment, habita copia Confessarij, necessariò præmittendam non esse Sacramentalem Confessionem, vt referunt Suar. *tom*.3. *disp*.66. *sect*.3. Memor. Clericorum *c*.9 *excomm*.57. Rainer. *in d. catalogo, c* 9. *excomm*.60. Filliuc. *dict. tract*.14. *n*.81. *vers. secunda*, & *n*.84 Lauor. *dict c*.13. *num* 57. Gambar. *d. cap*.13. *num*.3. Bonac. *d. disp*.2. *quæst*.2. *puncto* 14. 241

Tertia, sess 24. *de reformat. Matrim. cap*.1. contra falsò affirmantes Matrimonia filiorumfam. sine consensu parentum contracta esse irrita, ac parentes ea rata, vel irrita facere posse, vt per Lauor. *d. c*.13. *n*.59. latè Bonacin. *d. disp*.1. *q* 2. *punct*.8. 242

Quarta, ead. sess.15. *de reformat. Matrim. cap* 6. contra raptores mulierum, ac omnes dantes eis auxilium, consilium, & fauorem, vt per Memor. Clericorum *c* 9 *excom*.58. Rainer. *d. catalogo, cap* 9. *excom*.61. Filliuc. *dict tract*.14. *num*.85. Lauor. *d c*.13. *num* 60. Sanch. *de matrim. lib*.7. *disputat*.13. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib*.22. *num*.31. *vers. de excomm.* Bonac. *de Matrimon. quæst*.4. *puncto* 18 *n*.9. *in fine*. Gambar. *dict. cap*.13. *num*.4. Bonacin. *d. q*.1. *puncto* 9. 243

Quinta, ead. sess.24. *de reformat. Matrim. cap*.9. contra

contra dominos temporales, ac magiſtratus cuiuſcunque gradus, dignitatis, ac conditionis exiſtant, qui quouis modo, directè, vel indirectè ſubditos ſuos vel quoſcunque alios cogunt quominus liberè Matrimonium contrahant, vt per Rainer. *in dict. catalogo, cap.7. excommunic.*14. Filliuc. *dict. tract.*14. *num.*86. Gambat. *dict. cap.*13. *num.*4. Lauor. *dict. cap.*13.*n.*61. latè Bonacin. *dict. diſp.*2.*q.*2. *puncto* 6. Comprehendi tantùm temporales quoſdam dominos, & publicam forenſem iuriſdictionem habentes, vt Iudices & Epiſcopos, obſeruant Henriq. *in ſum. lib.*11. *cap.*6. *in commento lit.G*, Sanch. *de Matrim. lib.*4. *diſpu.*22. *in fine*, Baſil. Pont. *de impedim. Matrim. cap.*29.§.12. *verſ. ex dictis*, Gutier. *de Matr. c.*79. *num.*11. Bonac. *eod. tract. q.*3. *puncto* 8 *num.*34 *verſ. aduertendum*, & *dict. quaſt.*2. *puncto* 6. *n.*4. vbi reprobat Suar. *de cenſur. diſp.*23. *ſect.*7. *num.*6. *verſ. quarta*, & Filliuc. *d. tract.*14. *n.*86. contrarium tenentes, & idem Bonac. *d. puncto* 6. *num.*6. contra Henric. *dict. cap.*6. §.5. *in commento*. Sanch. *d. diſp.*21. *num* 10. Guttier. *dict c.*79. *num.*12. exiſtimat Epiſcopum cogentem aliquem ad matrimonium, in iſtam excommunicationem non incidere. Non extendi tamen ad prohibentes Matrimonium tenent Henriq. *dict. c.*6. §.5. Bonac. *d. n.*34. *verſ. Secundò*, & *q.*4. *puncto* 17. *num.*26. *verſ. nec obſtat*, Baſil. Pont. *d.* §.12. *verſ. ſecundò* Idem Bonac. *d. q.*2.
245 *punct.*6.*n.*3.

*Sexta, ſeſſ.*23. *de Regular. cap.*5. contra Magiſtratus ſæculares, qui ab Epiſcopis requiſiti non præbent eorum auxilium ad reſtituendam, vel conſeruandam clauſuram Monialium, & ad compeſcendum pœnis inobedientes, & contradictores talis clauſuræ, vt referunt Memor. Clericorum *cap.*7. *excommun.*10. Rainer. *dict. catalogo, cap.*7. *excommun.*10. Lauor. *d. cap.*13. *num.*63. Filliuc. *dict. tract.*14. *n.* 96. *verſ. prima*, & *num.*172. Gambat. *d. cap.*13. *n.*9. Bonacin.
246 *dict. diſp.*2. *q.*10. *puncto* 7.

*Septima, ead. ſeſſ.*23. *de Regularib. cap.*16. contra Religioſos, & Religioſas, qui recipiunt aliquid à nouitiis, dum ſunt in probatione, vel à parentibus, propinquis, & curatoribus ſuis, excepto victu, atque veſtitu, vt per Fr. Ludou. Miraoda *in manuali*
247 *Prælat. tit.*12.*q.*35.*art.*18. *concl.*2.

*Octaua, ead ſeſſ.*23. *de Regular. cap.*18. contra omnes quicunque ſint, & qui quomodocunque coëgerint aliquam Virginem, vel viduam, aut aliam quamcunque mulierem inuitam, præterquam in caſibus à Iure permiſſis, & expreſſis ad ingrediendum Monaſterium, vel ad ſuſcipiendum habitum cuiuſcunque Religionis, vel emittendam profeſſionem in eis, & qui in aliquo ex prædictis conſilium, auxilium, vel fauorem dederint, aut qui ſcientes eam non ſponte ingredi monaſterium, aut habitum ſuſcipere, aut profeſſionem emittere, quoquomodo eidem actui vel præſentiam, vel conſenſum, vel auctoritatem interpoſuerint, vel qui ſanctarum Virginum, & aliarum mulierum voluntatem vel accipiendi, vel voti emittendi quoquo modo ſine iuſta cauſa impedierint, vt referunt Suar. *tom.*5. *diſput.*23. *ſect.*5. *num.*9. Gambat. *dict c.*13. *num* 8. Rainer. *in d. catalogo, c.*9. *excomm.*63. Filliuc. *dict. tract.*14. *n.*88. latè Bonacin. *dict. diſputat.*2. *quaſt.*2. *puncto* 2. Lauor. *dict. cap.* 13. *num.* 64. vbi citat meipſum in hoc loco, cuius decreti diſpoſitionem intelligendam eſſe de vi coactiua, non inductiua, cum loquatur per verbum *coëgerit*, obſeruant Azor. *inſtit. moral. part.*1. *lib.*13. *cap.*9. *quaſt.*2 *verſ præterea*, Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarra, lib.*2. *tit.*18. *l.*7. *num.*62. Procedere in cogente fœminam ad Monaſterij ingreſſum, non vt profiteatur, nec vt habitum ſumat, ſed vt ibi ſæculari retento educetur, donec ætatis aptæ Matrimonio ſit, Nauarr. *conſ.*56. *ſub. tit. de ſentent. excommun. in* 1. *edit. aliàs conſ.*6. *ſub tit. de Regular. in nouis*, Suar. *tom.*5. *diſput.*23. *ſect.*5. *num.*9. Zerola *in praxi Epiſc. part.*2. *verb. Moniales*, §.13. Filliuc. *tract.*14. *cap.*6. *q.*3. *num.*89. quicdquid aliter ſentiant Bonacin. *dict. puncto* 2. *num.*6. & Sanch. *in præcepta Decalogi, tom.*1. *lib.*4. *cap.*4. *num.*12. Non comprehendere tamen cogentes, ingreſſu non ſequutò, reſoluunt Sayr. *in floribus deciſ. ſub. tit. de ſentent. excomm. deciſ.*51. Nauar. *ſub eod. tit. conſ.*55. *in antiq.* Sanch. *num* 19. & Bonacin. *n.*8. *dictis locis*, vide *infrà alleg.*104. *à princip.*

Ex diuerſis Summorum Pontif. Conſtitutionibus.

PRima fertur *in Concil. Lateranenſi ſub Leone X.* 248
contra eos, qui prædicando, vel diſputando audent impugnare Montes Pietatis, referunt Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam, c.*5. *excom.*6. Filliuc. *dict. tract.*14. *num.*121. Lauor. *de Indulgent. part.*2. *cap.*13. *num.*32.

Secunda, in eod. Concil. Lateran. ſub Leone X. con- 249
tra ſortilegia, incantationes, diuinationes per inuocationem dæmonum exercentes, vt referunt Filliuc. *dict. tract.*14. *n.* 67. *verſ. ſecunda*. Lauor. *d. c.*13. *num.*53. vide *Conſtit.* Gregorij XV. incip. *Omnipotentis Dei, ſub Dat.* 20. *Martij* 1623. vbi grauiſſimæ pœnæ imponuntur, & quæ habentur infrà *alleg.*31. *num.*120. *cum ſeqq.*

*Tertia, in Conſtit.*24. Clementis VII. incip. *Ac-* 250
cepimus, contra eos, qui in Romana Curia Apoſtolicas commiſſiones, intimationes, publicationes, & affixiones præſentauerint, præter curſores, vt refert Lauor. *dict. cap.*13. *num.*77.

Quarta, in Conſtit. Clementis VIII. & aliorum 251
Summorum Pont. relatis, in Conſtitut. Baſilicæ S. Petri de Vrbe, *ſub tit. de Sacriſtia, num.*6. *fol.*47. contra Archipreſbyterum, Canonicos, beneficiatos, Clericos eiuſdem Baſilicæ non applicantes integram medietatem omnium fructuum, & diſtributionum quotidianarum primi anni Sacriſtiæ.

*Quinta, in Conſtit.*88. *aliàs* 122. Pij IV. incip. *In* 252
ſacroſancta, contra Rectores ſtudiorum, & alios Epiſcopis inferiores doctorandi facultatem habentes, qui aliquem ad gradus Doctoratus promoueri, vel Cathedram, aut lectiones retinere, vel conſequi patiuntur priuſquam Fidei profeſſionem emittant, & alia non ſeruant, quæ ſeruare tenentur, iuxta formam traditam in eadem *Conſtit.* vt referunt Rainer. *in d. Catalogo, cap.*8. *excomm.*7. Filliuc. *dict. tract.*14. *num.*163. *verſ. ſeptima*, Bonac. *d diſp.*2. *q.*10. *puncto* 14.

*Sexta, in Conſtit.*65. eiuſdem Pij IV. incip. *Cùm* 253
eius vires, contra Sedis Apoſtol. eiuſque locorum Gubernatores, Rectores, præſidentes, & alios officiales, qui concedere quouis colore præſumunt alicui licentiam, ſeu facultatem deferendi, vel retinendi, etiam ad breuiſſimum tempus archibuſetos breuioris menſuræ duorum palmorum, referunt Rainer. *in d. catalogo, c.*8. *excomm.*8 Lauor. *d. c.*13. *n.*87. Bonac. *d. diſp.*2. *q.*10. *punct.*16.

*Septima, in Conſt.*56. eiuſdem Pij IV. incip. *De-* 254
cet, contra eoſdem Gubernatores, &c. qui pœnas pecuniarias, ſeu mulctas, aut bonorum in parte, vel in totum confiſcationes contra delinquentes per ſtatuta, vel bannimenta impoſitas alteri quàm Cameræ Apoſt. applicare quouis modo præſumunt, vt refert Rainer. *d. cap.*8. *excom.*9. Bonac. *d. diſp.*2. *q.*10. *punct.*23.

Octaua, in Conſtit. 107. eiuſdem Pij IV. incip. 255
Superna, contra Legatos, Vicelegatos, Gubernatores, & quoſcunque Iudices, & Officiales quouis prætextu & priuilegio munitos, qui per ſe ſeu per eorum Cancellarios, Secretarios, ſcribas, vel alium quemcunque in Officiis notariatuum per Cameram. Apoſt. venditis, vel in eorum interpretatione, ac ori-

ginalibus

ginahbus scripturis officia huiusmodi, ipsorumque Notariorum præiudicium concernentibus se intromittere, aut de illis quomodolibet disponere, seu Notarios illa ementes molestare, perturbare, vel impedire, aut contra eos procedere præsumunt, vt refert Rainer. *d. c.* 8. *excomm.* 10. Bonacina *d. disp.* 2. *q.* 10. *puncta* 12.

256 *Nona, in Constit.* 60. eiusdem Pij IV. incip. *In sublimi*, contra Officiales S. Pœnitentiariæ, qui in concessionibus, & expeditionibus sibi interdictis ab eodem Pio IV. quouis priuilegij, seu indulti prætextu se intromittere quoquo modo præsumunt, vt refert Bonac. *d. disp.* 2. *q.* 10. *punct.* 11. Rainer. *d. c.* 8. *excom.* 11. vbi nomine Officialium S. Pœnitentiariæ intelligit Regentem, correctores, scriptores, procuratores, reuisores, sigillatores, & alios quoscunque.

257 *Decima, in Const.* 93. Pij V. contra omnes qui vindictæ studio aliquem offenderint in Vrbe, & ibi arma ad hoc, aut armatos congregauerint, vt per Iacob. de Graffiis *in aureis decis. p.* 1. *lib.* 4. *cap.* 22. *n.* 22. Filliuc. *d. tract.* 14 *n.* 97. *vers. septima.*

258 *Vndecima, in Constit.* 83. eiusdem Pij V. incip. *Si de protegendis*, contra eos qui occidunt, verberant, deiiciunt, perterrefaciunt Inquisitores, aduocatos, procuratores, notarios, aliosve ministrum S. Officij, seu accusatorem, denunciatorem, aut testem in causa fidei quomodocunque productum, vt referunt Rainer. *in d. catalogo, cap.* 9 *excomm.* 68. Filliuc. *d. tract.* 14 *n* 92. Lauor. *d. cap.* 13. *n.* 84. Bonac. *d. disp.* 2. *q.* 2. *puncto* 13. vbi resoluit hanc excommunicationem non esse reseruatam.

259 *Duodecima, in Constit.* 375. eiusdem Pij V. incip. *Sanctissimus*, contra omnes superiores, & inferiores officiales, ac ministros, tam Vrbis Romæ, quàm totius Orbis, qui DD. Cardinalium Inquisitorum Generalium præceptis & mandatis, in quibuscunque Officium S. Inquisitionis concernentibus non parent, & obediunt, referunt Rainer. *in d. catalogo, c.* 7. *excomm.* 11. & Filliuc. *d. tract.* 14. *n.* 163. *vers. octaua.*

260 *Decimatertia, in Constit.* 47. eiusdem Pij V. incip. *De salute gregis*, contra omnes Principes quacunque, tam Ecclesiastica, quàm mundana, etiam Imperiali, Regia, vel quauis alia dignitate fulgentes, qui in suis prouinciis, ciuitatibus, terris, & locis permittunt fieri taurorum, aliarumque ferarum agitationes, id est congressus hominum cum tauris, aliisque feris bestiis, & contra clericos tam Regulares, quàm Sæculares beneficia Ecclesiastics obtinentes, vel in sacris Ordinibus constitutos, qui in huiusmodi spectaculis publicis, vel priuatis intersunt, vt referunt Rainer. *in d. catalogo, cap.* 7. *excommun.* 12. Filliuc. *d. tract.* 14. *n.* 123. bonacina *d. disput.* 2. *q.* 4. *puncto* 7. *num.* 1. Postea Gregorius XIII. *de anno* 1575. reuocauit pœnas, & censuras *in d. Bulla* Pij V. contentas quoad Laïcos, & Fratres Milites tantùm quarumcunque Militiarum (dummodo sacris Ordinibus initiati non fuerint) Regnorum Hispaniæ, vt attestantur Salzed. *ad Bernard. cap.* 75. *in nouiss. edit.* & Quarant. *in summa Bullarij, verb. torneamenta.* Denique Clemens VIII. *de anno* 1596. abundantiùs prædictas pœnas, & censuras quoad omnes *in d. Const.* Pij V. contentos exceptis Monachis, & Fratribus Mendicantibus, cæterisque Regularibus cuiuscunque Ordinis, & instituti) sustulit, & amouit, illam ad terminos Iuris communis reducendo, non tamen illi derogando, referunt Quarant. *citato loco*, & Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.* 3. *quæst.* 68. *artic* 2. De quarum Constitutionum materia & intellectu vide Nauar. *in man. cap.* 15. *num.* 18. *cum seqq.* Spin. *in speculo testament. gloss.* 2. *princ. à numer.* 27. Ioan. Garc. *de expens. cap.* 21. *num.* 29. Gutierr. *canon. lib.* 1. *cap.* 7. Azor. *instit. moral. p.* 3. *lib.* 2. *c.* 15. *à princip.* Filliuc. *tom.* 2. *tract.* 29. *num.* 109. Bonacin. *d. punct.* 7. *per tot.* & alios plures citatos à Gened. *ad Decret. collect.* 13. *num.* 3.

Decimaquarta, in Constit. 28. Gregorij XIII. incip. *Dubiis*, contra Superiores, & Prælatos Sæculares, & Regulares, quibus Cura Monasteriorum Monialium incumbit, dicta Monasteria ingredientes in casibus non necessariis, nec comitatos à personis Religiosis, etiamsi sint Cardinales, vt refert Lauor. *d. c.* 13. *num.* 56. 261

Decimaquinta, in Constitut. 2. eiusdem Gregorij XIII. incip. *Omni certè studio*, contra eum, qui Agnos Dei à Summo Pont. consecratos depinxerit, aliquo colore infecerit, minio notarit, qui item venales proposuerit, vt per citatos supr. hac *alleg. n.* 150. 262

Decimasexta, in Constit. 12. eiusdem Gregorij XIII. incip. *Inter multiplices*, contra extrahentes frumentum, & legumina extra Vrbem, & Statum Ecclesiasticum, impedientes afferentes prædicta ad Vrbem, & emientes vltra vsum vnius anni, vt refert Lauor. *d. cap.* 13. *num.* 65. 263

Decimaseptima, in Constit. Gregor. XIV. incip. *Sedes Apostolica*, in qua rigorem alterius Constit. Sixti V. 87. *in ord.* incip. *Effrænatam*, pœnam excommunicationis Papæ reseruatæ inferentis iis, qui abortum fœtus animati, vel etiam inanimati procurant, moderatus est dupliciter: *primò* quoad reseruationem absolutionis, *secundò*, quoad abortum fœtus tantummodo animati, de quo vide per me dicta infrà *alleg.* 51. *n.* 136. *cum seqq.*

Decimaoctaua, in Constit. 109. Clementis VIII. incip. *Quoniam*, contra Fratres Ordinis Cruciferorum requirentes fauorem pro dignitatibus, & officiis obtinendis, & contra vtentes dictis fauoribus etiam non requisitis, & contra admittentes ad officia, dignitates, &c. etiam per fauores, vt refert Lauor. *d. cap.* 13. *num.* 54. 264

CATALOGVS EXCOMMVNICAtionum nemini reseruatarum, per status personarum alphabetico ordine digestus.

CONTRA EPISCOPOS.

FRATICELLORVM habitum permittentes, *sup. n.* 239. 265

Litteras à Principibus impetrantes ad dignitates.

Prælaturam in ciuitate diuersarum linguarum eorum suscipientes, qui sunt linguæ suæ, priusquam suscipiatur à proprio Episcopo in coadiutorem suum, *inf. num.* 294.

Romam petentes, & inde recedentes sine licentia Papæ, *sup. num.* 236.

Contra Clericos.

ABsoluere præsumentes à casibus contentis in Bulla Cœnæ. 266

Administrandi munus suscipientes in ciuitate diuersorum rituum, &c.

Alienantes bona Ecclesiarum, vel locantes vltra triennium.

Beneficia fictè resignantes, vel permutantes.

Matrimonium contrahentes, si sint in sacris.

Medicinam, aut leges audientes, si sint Sacerdotes, vel personatum habentes, *n.* 196.

Montes pietatis impugnantes in concionibus.

Regalia, & Iura Ecclesiarum vacantium procurantes, vt alij occupent.

Taurorum agitationibus interessentes, si sint in Sacris.

Vicecomitis officium habentes, vel Præpositi sæcularis, si admoniti non desistant, *n.* 196.

Vſurariis alienigenis domoa minori Epiſcopis locantes, *n*.257.

Contra Religioſos.

267 ARma intra clauſtra ſine licentia tenentes, *n*.224.
Begninarum ſtatum fouentes,*n*.526.
Capuccinos recipientes Minores de Obſeruantia.
Curiam Ptineipum adeuntes ad nocendum ſuis, *numer*.223.
Decimas occupantes,vel earum ſolutionem impedientes,*n*.222.
Decimas vt non ſoluant tetrahentea auditores, *numer*.231.
Cruciferos requirentes fauores pro dignitatibns conſequendis,*n*.264.
Inſtituentes nouum Ordinem ſine lieentia Papæ.
Interdictum non ſeruantes quando obſeruatur à Cathedrali,&c.*n*.234.
Medeeinam & leges extra clauſt a audientes.
Mendicantes recipieutes nouas domos, &c.*n*.209.& *n*.230.
Mendicantes & Parochos non ſeruantes pacem inter ſe in Germania,*n*.257.
Profeſſos temerè habitum demittentes,*n*.210.
Profeſſos Matrimonium conttahentes.
Profeſſos de clauſtro exeuntes ad audiendas leges,vel Phyſicam,& *n*.193.
Recipientes aliquid à nouitiis dum ſunt in probatione,vel à parentibus,&c.*n*.246.
Superiores, quibus cura Monaſteriorum Monialium incumbit,dicta Monaſteria ingtedientes in caſibus non neceſſariis.

Contra Dominos temporales.

268 INquiſitionis officij promotionem impedientes.
Matrimonium ne liberè contrahatur impedientes, *n*.244.
Præcipientes ſubditis ne præſtent obſeqnia Eceleſiaſticis,*n*.225.
Repreſſalias eontra Eccleſiaſticos coneedentes.
Statuta *in c.felicis,de pœnis in* 6 non ſeruantes, *numero* 219.
Tautorum agitationes in terris ſuis permittentes, *numer*.260.
Vicarij Imperat.nomen vacante Imperio tetinentes.

Contra Magiſtratus,& Iudices.

269 ARma breniora tribus palmis permittentes portate in ſtatu Eceleſiaſtico,*n*.253.
Cardinalibus Inquiſitoribus in Officio ipſorum nou parentes.
Doctores, & Profeſſores non facientes profeſſionem fidei,*n*.552.
Doctores, & Scholaſticos Vniuerſitatis Bononienſis, qui conducunt domos alterius Doctoris, ſeu Scholaris ante finitam locationem, ſine ei's conſenſu, *n*.195.
Inquiſitores officij prætextu pecuniam extorquentes, *n*.228.
Ius Eccleſiaſticis reddere negligentes.
Iuſtitiam facere recuſantes poſtquam fuetint admoniti ab Epiſcopis,vel Eccleſiaſticis perſonis,*n*.191.
Monialium in elauſura contra non adiuuantes Epiſcopos,*n*.145.
Officiales ciuitatis non ſeruantes contenta *in cap. vbi periculum*.
Officiales Pœnitentiariæ in expeditionibus ſibi interdictis à Pio IV.ſe intromittentes,*n*.256.
Pœnas pecuniarias alteri quàm Cameræ Apoſt. applicantes,*n*.254.
Statuta contra libertatem Eceleſiaſticam ſeruati facientes.
Vſuras poteſtate fouentes,*n*.229.

Contra omnes.

ABortum fœtus animati procurantes. 270
Abſolutionem à cenſuris per vim, aut metum extorquentes,*n*.206.
Agnos Dei pingentes,*n*.150.& 265.
Begninatum ſtatum aſſumentes,ſeu ſequentes,*n*.226.
Bononiæ domos alterius Scholaſtici,vel Doctoris conducentes.
Cardinales dum ſunt in Conelaui ſecretò alloquentes.
Chriſtiannm per aſſaſſinos contra mandantes interfici,*n*.216.
Cogentes ad mattimoninm,*n*.544.
Cogentes fœminas ingtedi Monaſteria,*n*.247.
Collectas imponentes Cleneis,vel Eccleſiis, &c. *numer*.197.
Commiſſiones, intimationes, affixiones Apoſt. &c. præſentantes in Curia Romana, præter curſorea, *num*.250.
Compellentes Eeeleſiaſticos vt ſubmittant laicis Iura Eccleſiæ,*n*.208.
Confeſſionem ante Euchariſtiam neceſſariam non eſſe contra aſſerentes,*n*.241.
Electioni aſſentientes de ſe factæ in ſummum Pont. à paucioribus, quàm duabus Cardinalium partibus, *n*.192.
Ementes rem Eceleſiæ, vel aliter acquirentes à ſchiſmatico,&c. *n*.199.
Fratieellorum falſam Religionem profitentes.
Frumenta,& legumina extra Vrbem ac ſtatum Eccleſiaſticum extrahentes,*n*.263.
Gloſſas in Clem. *Exiui*,edentes,*n*.233.
Gloſſas,commentarios,&c.in Conc. Tridení. edentes, *n*.133.
Hæreticos,&c.ſepelientes in locis Sacris.
Impedientes Eccleſiaſticos Iudiees,ne ſua iuriſdictione vtantur,*n*.211.
Imprimentes libros abſque licentia Superiorum, *numer*.240.
Indicentes per fraudem Iudicem ad teſtimoninm fœminæ,&c.*n*.207.
Inquiſitionis officiales occidentes, verberantes, &c. *n*.258.
Laicos oblationes Sacerdotibus factas accipientes, *numer*.190.
Laicos imponentes collectas Clericis, vel Eccleſiis, ſi moniti non deſiſtunt.
Legem,vel medicinam docentes Religioſos.
Litteras Papæ non coronati impugnantes,*n*.238.
Matrimonium in caſibus prohibitis contrahentes, *n*.257.
Monialium directorea fouentes diſcordias,*n*.204.
Monialium viſitatores impedientes,*n*.225.
Montes pietatis impugnantes prædicando, vel diſputando,*n*.248.
Nuncios Romani Pont. impedientes ne ingrediantur regna,&c *n*.234.
Ordinationes factas à ſchiſmaticis ratas habentes.
Pedagia,&c.exigentes ab Eccleſiaſticis perſonis,*n*.213. & à Religioſis Mendicantibus.
Procurantes vt Conſeruatores procedant in aliis, &c. *n*.205.
Raptorea molierum,& fautores,&c.*n*.243.
Regalia,& bona Eccleſiæ vacantia titulo defenſionis occupantes,*n*.203.

Repreſſalias

Repressalias concessas contra Ecclesiasticos extendentes, *n.* 218.

Romæ aliquem offendentes vindictæ studio, &c. *n.* 257.

Romanam Ecclesiam non esse caput omnium Ecclesiarum contumaciter asserentes, *n.* 189.

Sepelientes tempore interdicti, vel interdictos, *numer.* 225.

Scripturas, vel nuncios mittentem alicui Card. in Conclaui existenti, *n.* 201.

Sequestrationem factam per loci Ordinarium de beneficio Ecclesiastico, per trieunium, &c. præsumentes impedire, *n.* 220.

Spoliantes beneficiis, vel bonis suis Clericos, aut Ecclesias, *n.* 202.

Sortilegia, incaorationes, & diuinationes per inuocationem dæmonum exercentes, *n.* 249.

Statuta, seu consuetudines contra libertatem Ecclesiasticam seruari facientes, nisi ea intra duos menses, &c. *n.* 200.

Vexantes Ecclesiasticos, quia non elegerunt eum pro quo rogabantur.

Vexantes S. Officium.

DE ABSOLVTIONE CENSVRArum reseruatarum.

271 RESTAT nunc vt videamus quis possit à supradictis excommunicationibus reseruatis absoluere, & agendo prius de illis, quæ Papæ reseruatæ reperiuntur, quas suprà percurrimus, & in catalogum reduximus à *n.* 185. secluso mortis articulo, in quo omnis cessat reseruatio, Torreblanc. *de magia lib.* 4. *cap.* 5. *n.* 15. sciendum est Episcopos, & quoscunque Ecclesiæ Primates ab illis absoluere non posse, cum inferior nihil contra Superioris voluntatem debeat attentare, *cap. cùm inferior, de maior. & obed.* nam Episcopi (qui iurisdictionem suam non à Deo immediatè obtinent, nisi in iis quæ à consecratione, & ordinatione dependent, vt latè ostendimus *part.* 5. *tit.* 5. *cap.* 1. *n.* 18. *& seqq.* & ibi citatis addo nunc Didac. Millin. *in c.* 2. *de iudic. part.* 1. *n.* 4. 5. *&* 6. Alphons. Narbona *ad l.* 39. *gloss.* 1. *à n.* 2. *tit.* 4. *lib.* 2. *Recop.* Mich. Agia *de exhibendis auxil. fundam.* 4. Petr. Callistus Ramirez *de lege Regia*, §. 2. *ex n.* 59. Mich. Nancler. *de monarchia, part.* 2. *lib.* 5. *per tot.* Sebast. Cæs. *de Eccles. hierarch. p.* 1. *disputat.* 6. §. 4. *à numer.* 2. Ioseph. Vela *de potest. Episcopor. circa inquirenda, & puniendi crimina in suis diœcesibus commissa, part.* 1. *ex n.* 9. quamcunque extraneam potestatem ab ipso summo Pont. assequuntur, Nauar. *d. cap.* 27. *n.* 263. qui illis sic vices suas, & potestatem communicauit, vt in partem sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis eos receperit, vel vocaue-
272 rit, *cap. qui scit, cap. decreto* 2. *quæst.* 6. Ideoque † debent Episcopi singuli cum nomen suum alicui actui, cuius ipsi sunt auctores, inscribunt, post Deum Sedi Apost. Episcopatum acceptum referre, his verbis: *N. Dei & Apostolica Sedis gratia Archiepiscopus*
273 *Bracharensis.*

Nec obstat quod Episcopatus sint de Iure diuino, iuxta illud Psalmi 108. *Et Episcopatum eius accipiet alter, & Act.* 1. *post med. gloss. in cap porrò*, 66. *distinct. cap.* 5. *& seqq.* 80. *dist.* & Doctores citatos *suprà alleg.* 1. *n.* 25. Quia respondetur Episcopos esse in Ecclesia de Iure diuino, sed hic, vel ibi, hoc, vel eo modo, de Iure positiuo Canonico esse: quare qui in aliquem ex supradictis casibus Summo Pont. reseruatis inciderit, non ab Episcopo, sed à Summo Sacerdote, qui ad Christiani populi disciplinam eos sibi reseruauit, abso-
274 lutio, vel absoluendi facultas est obtinenda.

Si autem quis obtinuerit facultatem absoluendi ab omnibus casibus Summo Pont. reseruatis, non poterit absoluere à casibus contentis in Bulla Cœnæ, quando non est facta mentio illius Bullæ, quia casus Bullæ Cœnæ specialiter reseruantur, & consequenter indigent speciali expressione in concessione facultatis absoluendi; quia vso ita receptum est. Ita docent Iacob. de Graff. *cons. vnic. in princip. de immun. Eccles. & in decis. aureis lib.* 4 *cap.* 18. *n.* 2. post Nauarr. & Couar. Suar. *tom.* 5. *disp.* 25. *sect.* 3. *n.* 3. *& disp.* 7. *sect.* 5. *n.* 11. Vgolin. *de censur. tab.* 5. *cap.* 20. §. 4. *num.* 8. Aloysius Ricc. *in praxi aurea resol.* 333. Marus Alter. *de censur. tom.* 5. *lib.* 4 *disp.* 4. *cap.* 2. *pag.* 413. *colum.* 1. *lib.* 5. *disp.* 22. *cap.* 2. *dub.* 3. *pag.* 770. *colum.* 2. *in fine*, Bonacina *eod. tract. disp.* 1. *q.* 3. *puncto* 1. *n.* 12. Farinac. *de hæresi q.* 592. §. 4. *n.* 63. Sanch. *in præcepta Decalog. lib.* 2. *cap.* 12. *n.* 3. Lauor. *de Iubil. part.* 2. *cap.* 28. *num.* 24. Leo *eod. tract. part.* 2. *n.* 40. *&* 41. Duard. *in Bull. Cœna, lib.* 3. §. 2. *quæst.* 1. *n.* 14. *versic. immò hoc.*

Data facultate absoluendi à casibus reseruatis, etiam 275
contentis in Bulla Cœnæ, non potest quis virtute illius absolui ab excommunicatione ob hæresim contracta, prout resoluunt Henriq. *in sum. lib.* 8. *cap.* 16. §. 3. Iacob. de Graff. *in aureis decis. p.* 1. *lib.* 4. *cap.* 15. *n.* 25. Vasq. *in tract. de excomm. dub.* 19. *num.* 5. Azor. *instit. moral. p.* 5. *lib.* 8. *cap.* 50. *quæst.* 12. Auila *de censur. p.* 2. *cap.* 2. *disp.* 1. *dub.* 7. *conclus.* 52. Mat. Alter. *de cens. tom.* 1. *lib.* 4. *disp.* 4. *cap.* 2. *vers. & similiter.* Bonacina *eod. tract. disputat.* 5. *q.* 3. *puncto* 5. *n.* 53. Vgolin. *in simili tract. tab.* 1. *cap.* 50. §. 4. *n.* 13. Suar. *tom.* 5. *disputat.* 7. *sect.* 6. *n.* 52. Philiarch. *de officio Sacerd. p.* 1. *lib.* 3. *cap.* 27. *& p.* 2. *lib.* 2. *cap.* 25. Fr. Emman. *in bulla Cruc.* §. 9. *numer.* 67. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 11. *cap.* 10. *num.* 109. Campan. *in diuers. Iuris Canon. rub.* 11. *cap.* 26. *n.* 54. Anton. Ricciul. *de iure personar. lib.* 5. *c.* 14. *n.* 17. Farinac. *de hæresis q.* 192. §. 4. *num.* 63. Floron. *de casibus reseru. p.* 5. *cap.* 4. §. 22. *n.* 6. Lauor. *de Iubil. part.* 2. *cap.* 28. *n.* 24. Duard. *in Bulla Cœna lib.* 3. §. 2. *q.* 8. *n.* 3. Fagund. *in quinque Eccles. præcepta p.* 2. *lib.* 8. *cap.* 8. *n.* 18. nouissimè Boss. *de triplici Iubilæi priuilegio sect.* 5. *casu* 8. Torrebl. *de magia lib.* 4. *cap.* 6. *per tot.* latè Stephan. Dauila *de potest. Episcopor. cap.* 29. *à princip.* vbi disputat, an tempore Iubilæorum, in quibus Pontifices concedunt facultatem absoluendi ab omnibus casibus sibi reseruatis, etiam contentis in Bulla Cœnæ, possint Episcopi, aut Prælati Regulares exempti, aut Confessores sæculares, vel regulares approbati absoluere pœnitentes vtriusque sexus, tam regulares, quàm sæculares ab hæresi occulta.

Qui verò obtinuerit facultatem absoluendi à casibus summo Pontif. reseruatis, potest absoluere à censuris illi reseruatis: nam peccata summo Pontif. reseruata censentur ei tantùm reseruata ratione censuræ; vnde sublata censura, quilibet Sacerdos approbatus potest ab illis absoluere, quamuis facultatem non habeat absoluendi à censuris, & casibus reseruatis. Ita Bonac. *de Censur. disp.* 1. *q.* 3. *puncto* 1. *in fine.* Lauor. *de Iubil. part.* 2. *c.* 28. *num.* 24. Duard. *in Bull. Cœna, lib.* 3. §. 2 *q.* 11. *n.* 56. Hieron. Pharaon. *in suo promptuar. tract.* 1. *sect.* 18. *casu* 12. nouissimè me citato *in hoc loco*, Boss. *in tract. de triplici Iubilæi priuilegio, sect.* 2. *casu* 2. *n.* 2.

Vnde infertur obtinentem à summo Pont. faculta- 276
tem absoluendi ab omnibus censuris, posse absoluere à censuris reseruatis, quia huiusmodi priuilegium redderetur inutile, si non posset absoluere à censuris summo Pontif. reseruatis; quilibet enim Sacerdos approbatus Iure communi potest absoluere à censuris non reseruatis, tum quia verba generalia generaliter sunt accipienda. Ita Azor. *d. q.* 12. Bonac. *d. punct.* 1. *n.* 11. Lauor. *d. c.* 28. *n.* 24. Boss. *d. sect.* 1. *c.* 4.

Hinc etiam colligitur obtinentem facultatem ab-

soluendi ab omnibus censuris reseruatis, tam à Iure, quàm à Iudice latis, posse absoluere pœnitentes excommunicatos, suspensos, & interdictos nominatim, ac publicè denunciatos. Ita Nauar. *in man. cap.27. num.278.* Henriq. *in summ. lib.7.cap.* 13.§.1 *&* 2. *lit.V. & lib.*15. *cap.*17.§.5. Alphons. à Vega *in sum. part.2. cap.7. casu* 5. Sayr. *de censur. lib.2. c.20. num.29.* Mar. Alter. *in simili tract. tom.1. lib.4. disp.4. cap.4. dubit.1. in fine*, Homobon. de Bonis *de examine Eccles. part.1. tract.5. c.6. quæst.38.* Filliuc. *in quæst. moral. part.1. tract.8. cap.10. num.264.* Georg. Pollanch. *in Bullam Vrbani VIII. sect.42. num.56.* Boss. *d. sect.1. casu* 5. vbi *casu* 6. differt, an in facultate absoluendi à casibus, & censuris reseruatis concessa, comprehendatur absolutio abortus fœtus animati.

277 Similiter hinc fit, quod si quis confitetur habenti facultatem ordinariam, vel delegatam per Iubilæum, Bullam, vel aliud priuilegium absoluendi ab omnibus censuris reseruatis, & ab eo generalem absolutionem à censuris petit & obtinet; remanet absolutus non solùm à censuris reseruatis expressis, sed etiam ab omissis ob obliuionem, & ignorantiam non crassam. Ita Con. *in c. alma mater,§.11. num.12.* Nauar. *in cap. consideres,§. cautus, num.30. vers. illud vnum, de Pœnit. distinct.5.* Henriq. *in summ. lib.15. cap.* 19.§.4. Suar. *de censur. disputat.7. sect.4. num.16. & seq.* Sayr. *eod. tractat. lib.2. cap.20. numero* 35. *& lib.7. cap.14. numero* 8. *&* 9. Mar. Alter. *in simili tract. tom.1. lib.4. disputat.4. cap.2. versic. prima igitur dubitatio*, Bonacin. etiam *in simili tract. disput.2. quæst.3. puncto* 6. *num.5.* Sanch. *in præc. Decal. lib.2. cap.12. num.9.* Filliuc. *in quæst. moral. part.1. tract.8. cap.10. num.279.* Duard. *in Bullam Cœnæ lib.3.§.4. q.2. num.19.* Lauor. *de Iubilæo part.1. cap.14. n.93.* Paul. Layman. *in summ. Theolog. moral. lib.1. tract.5. part.2. cap.6. num.10.* Hieron. Pharaon. *in suo prompt. tractat.1. sess.18. casu* 11. *&* 15. Georg. Pollanch. *in Bullam Vrbani VIII. sect.42. num.60.* Sic eodem modo Pœnitens absolutus à Confessario vi Iubilei electo, qui habuerit intentionem formalem & expressam absoluendi eum ab omnibus peccatis quantum potuit, remanet liber à reseruatione peccatorum inculpabiliter oblitorum. Ita Sanch. *lib.8. de matrim. disputat.15. num.21. & dict. lib.4. cap.54. num.45* Lauor. *de Iubil. part.2. cap.18. num.65.* Coriolan. *de casibus reseruatis part.1. sect.1. art.9.n.4. & sect.3. art.17. n.1.* Floron. etiam *de casib. reseru. p.2. cap.4 §.10. vers. aut Confessarius est.*

278 Verum autem Episcopus possit in foro pœnitentiali mutare pœnitentiam impositam à Papa. Dubium est ad præsentem materiam non contemnendum? in quo gloss. *verb. tuo iudicio, in cap. tempora pleuitudinis* 26. *quæst.7.* & alia similis *verb. conuersionem, in cap. latorem* 33. *quæst.2.* tenent posse Episcopum causa cognita diminuere, & relaxare de Pœnitentia, quam Papa imposuit, quos sequuntur Felin. *in cap.1. n.49. de constit.* Nauarr. *in man. cap.26. num.22.* Menoch. *cons.90. num.34.* Henriq. *in sum. lib.2 de pœnit. c.12.§.1. litt. H.* id admittentes, dummodo fiat cum causa vrgente, & non habeatur facilis aditus, seu recursus ad Pontificem, qui eam imposuit: nam aliàs regulariter non posse inferiorem mutare pœnitentiam à Superiore impositam, resoluunt Turrec. *in d. c. tempora, n.4.* Syluest. *verb. Confessio* 1. *n.27.* Angel. *eod. verb.6. n.4.* Suar. *tom.4. disp.38 sect.10 n.14.*

279 Hinc venit, quod licèt iudex fori exterioris, postquam suam tulit sententiam definitiuam, non possit pœnam in ea appositam reuocare, *l. quod iussit, l. Iudex posteaquam, ff. de re iudic. cap. in litteris, cap.*

280 *venerabilis, de officio deleg.* attamen † in foro pœnitentiali non solùm idem Confessarius potest pœnitentiam à se iniunctam quandocunque & vbicunque ex causa commutare in aliam, vel eam minuere, *d. cap. tempora, cap. Presbyter*, 82. *dist. capite transmissa, de eo qui cogn. consang.* Nauar. *d. numer.22.* Henriq. *d. lib.2. de Pœnit. cap.21. §.7. ad fin. litt. G*, Suar. *d. sect.10. num.3.* Ioan. Valer. *de different. inter vtrunque forum, verb. Iudex, differ.13. num.5.* Paul. Layman. *in Theolog. moral. lib.5. tractat.6. capite* 15. *numero* 16. Bonacio. *de Sacram disput.5. quæst.5. sect.3. n.1.* Bossius *de triplici Iubilæi priuilegio sect.1. casu* 29. *num.2.* vbi citat meipsum in hoc loco. Sed etiam ab alio æquali impositam, Syluest. & Nauarr. *citatis locis.* Suar. *d. sect.10. n.4.* Henriq. *d. lib.5. c.22. §.4.* latè Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta, p.2. lib.9. cap.4. n.15.* Ludou. Beia *part.5. cap.1. dub.1.* Bonacin. *d.q.5. puncto 5. n.1.* Filliuc. *in quæst. moral. p.1. tract.8. c.2. n.50.* Paul. Layman. *d.c.15. n.14.* Hieron. Pharaon. *in suo promptuar. tract.1. sess.22. casu* 22. Lauor. *de Iubilæo p.2. c.5. n.45.* Bossius *d. casu* 19. *n.4. cum seqq.* Ioan. Valer. *verb. Iurisdictio, differ.1. num.5.* vbi reddit rationem, quia hoc tribunal pœnitentiale est supremum, ac proinde in eo vice Christi omnes Confessarij sunt Iudices supremi, adeò vt quilibet Confessarius in non reseruatis sit æqualis ipsi Papæ, tanquam Officium Christi gerens immediatè: & *n.8. in fine*, asserit extra Sacramentum Pœnitentiæ nullum alium Confessarium præter Papam posse commutare, vel minuere pœnitentias ab aliis impositas; vnde æqualem Confessarium non posse extra Confessionem mutare pœnitentiam ab alio æquali impositam, hoc est, non audita priori Confessione eorundem peccatorum, resoluunt Suar. *d. sect.10. n.4. ad finem*, Fagundez *d. c.4. n.17.* contra Nau. *in man. c.26. n.22. ad fin.*

281 Quoad alias verò censuras nemini reseruatas pro certo habendum, posse in primis quemcunque Prælatum ab illis sibi subditum absoluere, siue sint latæ, & appositæ per Concilium, siue per quemcunque summum Pont. per proprium autem Prælatum intelligimus non solum Episcopum, & Capitulum Sede Vacante, verùm etiam quemlibet alium Prælatum exemptum Ecclesiæ cuiuscunque, siue Sæcularis, siue Regularis; ex iis tamen qui habere dicuntur Episcopalem, vel quasi Episcopalem iurisdictionem. Ita per text. *in c. nuper, de sentent. excommunicat.* resoluunt Nauar. *in man. cap.27. num.59.* Suar. *tom.5. disput.7. sect.3. & sect.4. numer.9.* Mar. Alter. *de censur. tom.1. lib.4. disp.3. cap.1. & 2.* Sayr. *in simili tract. lib.5. cap.15. num.22.* Auila *eodem tract. part.2. c.5. disp.1. dub.4.* Bonacin. *d. puncto* 1. *n.9.* Fr. Lodou. Miranda *in manuali Prælatorum tom 2. q.35. art.16. concl.5.* communiter asserentes hanc regulam non solùm valere in absolutione aliarum censurarum, nisi fiat in ipsis specialis aliqua exceptio.

282 Et absolui quis potest ab Episcopo loci vbi moratur, à sententia Iuris, quam incurrit in alia diœcesi, siue sit ius synodale, siue commune, secus à sententia hominis, *l. æl.* Zecch. *de casibus Episcopo reseru. casu 1. versic. Absolui quis potest, pag.38.* Mar. Alter. *d.c. 1. vers. Episcopus, & in vers. tamen*, resoluit sufficere habitationem in loco, vt Episcopus loci possit incolam validè absoluere ab excommunicatione Iuris, etiamsi maneat ad tempus cum animo redeundi ad suum domicilium, dummodo habitatio non sit ad modicum, & breue admodum tempus, sed mora sit diuturna, vt saltem excesserit maiorem partem anni.

283 Imò etiam Parochus, & alius quicunque Sacerdos potestatem habens absoluendi à mortalibus, potest absoluere à censuris Iuris nemini reseruatis, si ita sit consuetudo in Episcopatu, Nauarr. *d. num.59.* Suar. *d. sect.3. n.23. & 31.* Sayr. *dict. lib.2. c.19. num. vlt.* Bonacin. *d. punct.19.* post Angel. Syluest. Armil. & alios. Mar. Alter. *d. disp.3. cap.3.* Posseuin. *de officio Curati, c.8. n.50.*

Ex

184 Ex declaratione Clement. VIII. Ordinarium non posse sibi reseruare absolutionem excommunicationum Iuris nulli reseruatarum, dicit Paul. Comitol. *respons. moral.lib.6. c.12.* At dictum Decretum videri loqui de excommunicatione Cœnæ Domini tenet Posseuin.*vbi proximè.*

185 Sic etiam Episcopi omnes, cum in suis diœcesibus omnia possint, quæ Summus Pontifex in vniuerso Orbe, exceptis specialiter reseruatis, vt firmant citati per me *alleg.1. num.6.* poterunt in eis sibi alios casus reseruare Iure proprio, sed à Romano Pontifice dependenti, plus minusve, iuxta maiorem, vel minorem Confessariorum, quos in sua diœcesi habent, idoneitatem, capacitatem, & eruditionem; quam quidem reseruandi potestatem Episcopos habere immediatè à Papa, docent Nauarr. *in manual. cap.27. num.236.* Vinald. *in candel. aureo,*vbi *de absolut. num.38.*Suar. *tom.4.disput.25. sect.1. n.6.* & 7. quos refert, & sequitur Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta,p.1. lib.8. cap.1.num.8.*Contra Castr. *de iusta hæret. punit.lib.2. cap.24.* & Victor. *in relect.2. de potest. Eccles. cap.2.* existimantes Episcopos habere suam iurisdictionem immediatè à Christo.

Fit autem reseruatio casuum secundùm Concilium Tridentinum *sess.14. cap.7.* tum vt grauiora peccata grauiori iudicio subdantur: tum vt melius corrigi possint; tum vt si sint in Republ. pestifera,commodius adhibeatur remedium: tum præsertim vt acrioti metu correpti homines ab huiusmodi sceleribus arceantur, Sot.*in 4.sentent. distinct.18. quæst.2. artic.5.* Iacob. de Graff. *in aureis decis.part.1.lib.1.c.13.n.71.* Si quis autem dixerit Episcopos non habere ius reseruandi sibi casus,nisi quoad externam politiam,atque ideo casuum reseruationem non prohibere quominus Sacerdos à reseruatis verè absoluat, anathematis pœnam incurrit, Concil. Trid. *de sacra Pœnit. sess.14. can.11.* referunt Cotiolan. *de casibus reseru.p.1.sect.1. artic.1.num.6.*Molfes.*in sum. Theologia moralis,tract.7. c.17. num 17.* Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta lib.8.cap.1 num.4.*

In iis casibus reseruandis ab Episcopo certa regula dari non potest,cum possint reseruari quæcunque crimina pro arbitrio ipsius Episcopi, quæ iudicauerit necessariò reseruanda ad animarum salutem, & ad retinendam disciplinam in ædificationem,non in destructionem, & consideratis diligenter cuiusque prouinciæ,& populorum moribus, natura, propensione pro cuiusque diœcesis statu, & qualitate atrociorum tantùm,& grauiorum criminum, quampaucissimos, eosque maximè necessarios reseruando, dummodo tamen non reseruet casus contentos in Bulla Cœnæ Domini, nec specialiter reseruatos Sedi Apostolicæ. Filliuc.*tract.15. num.223.* vbi *n.224.* quod inferiores Papa non possunt sibi reseruare casus Papales, nec promiscuè eos, quibus annexa est excommunicatio maior à Iure imposita, cuius absolutio nemini est reseruata, nisi iudicauerit aliquos nominatim reseruandos propter frequentiam, scandalum, aut aliam necessariam causam: nec eos, in quibus non datur absolutio, nisi facta restitutione, vel executione: nec illos, in quibus licèt adsit peccatum mortale, tamen versatur circa res parui momenti,& quæ frequenter euenire solent inter idiotas: nec peccata carnis, vbi adest periculum scandalorum, vel vbi cadere potest aliquid suspicionis, propter frequentem reditum ad Ordinarios.

At hodie prohibetur quibuscunque Confessariis Sæcularibus, & Regularibus, ne vigore ipsorum priuilegiorum absoluant à casibus contentis in Bulla Cœnæ Domini clarè,vel dubiè,violationis immunitatis Ecclesiæ in terminis Const. Gregor.XIV. Vetsationis clausuræ Monialium ad malum finem: prouocantium, & pugnantium in duello,in terminis Conc. & Const. Greg.XIII. inijcientium manus violentas in Clericos, iuxta *cap. si quis suadente*, ac Iuris dispositionem: simoniæ realis scienter contractæ, confidentiæ beneficialis,& in omnibus casibus, quos locorum Ordinarij sibi hactenus reseruarunt, aut reseruabunt, etiam in casu necessitatis & impedimenti,nisi in mortis articulo; vel nisi habeant licentiam nouam specialem à Sede Apostolica; vel ab Ordinariis in scriptis, vel viua voce sub pœna excommunicationis, & priuationis officiorum, dignitatum,& beneficiorum, ac inhabilitatis ad ea in posterum obtinenda ipso facto absque vlla declaratione incurrenda, à qua non poterunt dispensari, habilitari,vel absolui,nisi à Sede Apost. præterquam in mortis articulo; quoad confitentes verò adest pœna nullitatis absolutionis. Quæ omnia, aliaque in hac materia decisa referuntur nouissimè à Lezana *in sum. quæst. Regul. cap.19.num.14. cum sequentib.* & continentur in *edictis sacræ Congreg. Cardinalium super negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium propositis*, quæ sequuntur.

Decretum, & declaratio super absolutione à censuris,seu à casibus reseruatis.

186 *SAcra Congregatio Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium negotiis, & consultationibus Episcoporum,& Regularium præposita, iussu, & grauibus causis id exigentibus, ac de Sanctissimi D. N. Clementis Octaui speciali mandato, viuæ vocis oraculo desuper habito, sacerdotibus omnibus, tam sæcularibus, quàm regularibus per vniuersam Italiam extra Vrbem degentibus ad Confessiones audiendas probatis, quorumuis Ordinum, etiam Mendicantium, Militiarum, aut Congregationum, etiam Societatis* IESV, *& generaliter quarumcumque aliarum quouis nomine nuncupentur, iubet, & præcipit, ne quis eorum sub prætextu priuilegiorum, indultorum, aut facultatum generaliter, vel specificè scripto, aut viua vocis oraculo, vel per communicationem à Sede Apostolica, vel eius auctoritate eorum Ordinibus, Congregationibus, Collegiis, vel Societatibus, aut Archiconfraternitatibus sæcularium, aut singulis personis, seu aliàs quomodocumque sub quibusuis tenoribus, formis, & clausulis, etiam derogatoriis, ad cuiusuis etiam Imperatoris, Regum, aut aliorum Principum instantiam concessarum, seu confirmatarum, alteri cuiusuis status, gradus, & conditionis, aut dignitatis, tam Ecclesiasticæ, quàm sæcularis, etiam Regiæ, vel Imperialis, ab vllo ex casibus clarè, vel dubiè in Bulla die Cœnæ Domini legi solita contentis, vel aliàs quomodocumque Sedi Apostolicæ reseruatis, aut in futurum, & per Sanctitatem suam, eiusve Successores pro tempore in eadem Bulla, vel aliter reseruandis, nec etiam à casibus, quos Ordinarij locorum hactenus reseruarunt, vel in posterum sibi reseruabunt, nullo casu, etiam necessitatis, vel impedimenti, nisi in mortis articulo, seu cum noua, vel speciali Sanctitatis suæ, aut successorum suorum, vel Ordinariorum, quoad casus ab ipsis tantum reseruatos respectiuè, impetrata in scriptis licentia, Ordinariis locorum*

exhiben

exhibenda, abſolutionis beneficium de caetero impendere audeat, vel præſumat. Sed cum opus fuerit, pœnitentes ad Superiores, legitimoſque iudices ſuos accedere conſulant, ſub pœna contrafacientibus, tam Regularibus, quàm Sæcularibus, excommunicationis, priuationis officiorum, & dignitatum, aut beneficiorum, inhabilitatis item audiendi Confeſſiones, & ad quæcunque officia, prælaturas, beneficia in poſterum obtinenda ipſo facto, abſque vlla alia declaratione incurrenda, ſuper quibus à nemine, niſi à Romano Pont. habilitatio, diſpenſatióve, aut abſolutio, præterquam in mortis articulo poſsit impartiri: Sanctitas enim ſua quatenus opus ſit, facultates, & conceſſiones ipſas in hac parte vti caſſas, & irritas haberi de cætero voluit, & vult, non obſtantibus quibuſcunque.

Præterea nouerint pœnitentes abſolutionem, ſi quam obtinebunt contra huiuſmodi prohibitionem, eſſe nullam, nulliuſque roboris, & momenti.

Et ne locorum Ordinarij, quibus ius hoc reſeruandorum caſuum competit, plurium, quàm opus ſit, reſeruatione ſubditis, aut Confeſſariis in animarum ſalute procuranda cooperatoribus ſint oneroſi, monentur omnes, vt paucos, eoſque tantum, quos ad Chriſtianam diſciplinam retinendam, animarumque ſibi creditarum ſalutem pro cuiuſvis diœceſis ſtatu, & qualitate neceſſariò reſeruandos eſſe iudicauerint, reſeruent. In quorum fidem, &c. Dat. Romæ, die 9 menſis Ianuarij anno 1601.

Cum autem dubia quædam, ac difficultates circa eiuſdem Decreti interpretationem, atque obſeruationem emerſiſſent, eadem Congreg. ne vllus deinceps obſcuritati, ſcrupulo, ambiguitatiue locus relinquatur, & vt clariùs appareat in quibus caſibus, vigore eiuſdem Decreti reſeruatis, intelligatur prohibita abſolutio, ſpeciali mandato eiuſdem S. D. N. Clementis Papæ Octaui ſimiliter viuæ vocis oraculo ſuper ea re habito, ipſum decretum ita moderatur, ac declarat, videlicet ſub eiuſdem prohibitione illos tantum in poſterum comprehendi caſus, qui in Bulla die Cœnæ Domini legi conſueta continentur. Ac præterea violationis immunitatis Eccleſiaſticæ in terminis Conſtitutionis felicis recordationis Gregorij Decimiquarti, quæ incip. Cum alias nonnulli. Violationis clauſuræ Monialium ad malum finem, prouocantium, & pugnantium in duello, iuxta decretum Sacri Concilij Trid. & conſt. felicis recordat. Gregorij Papæ XIII. incip. Ad tollendum. Inijcientium violentas manus in clericos, iuxta canon. Si quis ſuadente, 17. quæſt. 4. *ac Iuris diſpoſitionem. Simoniæ realis ſcienter contracta, atque etiam confidentiæ beneficialis. Item omnes caſus, quos Ordinarij locorum ſibi reſeruarunt, vel in poſterum reſeruabunt. In quibus omnibus iam enumeratis caſibus dumtaxat, & ſublata etiam pœna inhabilitatis audiendi Confeſſiones, eadem Sacra Congregat. vult, & mandat dictum Decretum in ſua firmitate, & priſtino robore permanere; ac præterea declarat eos quidem Sacerdotes, tam ſæculares, quàm Regulares, qui aliquo ex priuilegiis, indultis, & facultatibus in ſupradicto Decreto expreſsis ſuffulti fuerint, poſſe iuxta eorum priuilegia, indulta, & facultates vſu ante idem Decretum receptas, & quæ ſub aliis reuocationibus non comprehenduntur, tantum, & non aliàs abſoluere à caſibus in præſenti declaratione non comprehenſis, aliis verò Sacerdotibus huiuſmodi priuilegia non habentibus nihil de nouo concedit. Sed ne locorum Ordinarij, ad quos caſuum reſeruatio ſpectat, ea in re modum excedant, eadem Sacra Congreg. illos rurſus magnopere admonendos cenſet, vt non paſſim, ſed cum id videbitur communi bono expedire, atrociorum tantum, & grauiorum criminum abſolutionem ſibi reſeruent, quorum reſeruatio ad Chriſtianam diſciplinam retinendam conferat in ædificationem, non autem in deſtructionem cedat, ne alioquin Sacramenti Pœnitentiæ miniſtrorum coarctata poteſtate, Sanctæ Matris Eccleſiæ pia menti contrarius effectus ſubſequatur. Prohibet etiam, ne ſibi ſuperfluè reſeruent caſus in Bulla die Cœnæ Domini legi conſueta contentos, neque alios Sedi Apoſtolicæ ſpecialiter reſeruatos: facultatem verò, & licentiam abſoluendi à caſibus reſeruatis, quam in ſcriptis tantum concedi permittebatur, etiam ſola viua voce concedi poſſe declarat. Cæterum ne quis Sacerdotum Sæcularium, aut Regularium ſub prætextu, quod per primum dictum Decretum non fuerit ſufficienter eorum ſpecialibus priuilegiis derogatum eidem Decreto, ſicut præfertur declarato contrauenire audeat, Sanctitas ſua conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis omnibus in fauorem quorumcunque Ordinum, ſeu inſtitutorum Regularium, aut Sacerdotum, tam ſæcularium, quàm Regularium editis, necnon eorumdem Ordinum, ſeu inſtitutorum, atque etiam Eccleſiarum, & Monaſteriorum, & aliorum Sæcularium, ſeu regularium locorum quorumcunque, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apoſtolicis, etiam Mari magno, ſeu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis, eiſdem Ordinibus, ſeu inſtitutis, atque etiam Eccleſiis, & monaſteriis, & ſæcularibus, ſeu regularibus locis, aut perſonis, ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, necnon irritantibus, & aliis decretis, etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet, etiam per viam communicationis, ſeu extenſionis conceſſis, atque etiam iteratis vicibus*

cibus approbatis, & innouatis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, & formis specialis, specifica, expressa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quauis alia expressio habenda, aut alia exquisita forma seruanda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita obseruanda inserti forent, præsentibus pro expressis habens, quoad ea quæ præsentibus obseruantur, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter, & expressè derogat, contrariis quibuscunque non obstantibus. Romæ die 26. Nouembris 1602.

ALEXAND. *Card. Florentiæ, Episcop. Prænestin.* HIER. AGVCCH. *Secret.* refert post aliquas huius tractatus impressiones Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccles. cap. 35. n. 10.* Laurent. de Franchis *in controu. inter Episcop. & Regul. pag. 284. cum seqq.*

Decretum eiusdem S. Congreg. de S. D. Pauli V. felicis recordat. mandato editum, quo confirmantur, & innouantur contenta in supradicto Decreto.

187 *QVoniam Sacra Congreg. Cardinalium negotiis Episcoporum, ac Regularium præpositorum nuper accepit quamplures Regulares tantum facultatis, seu priuilegij ab Apostol. Sede sibi concessum profiteri, vt etiam à casibus locorum Ordinariis in eorum diœcesibus reseruatis, absque alia ipsorum Ordinariorum licentia pœnitentes absoluere minimè dubitent, nonnullosque alios in decreto prohibitionis absolutionis à casibus Sedi Apost. vel locorum Ordinariis reseruatis, die 9. Ianuar. 1601. f licis recordat. Clement. Papa VIII. iussu edito, necnon in declaratione illius, eodem Clem. Pont. iubente, die 26. Nouembris 1602. promulgata, excommunicationes Sedi, vel Ordinariis prædictis reseruatas minimè comprehensas asserere: vnde fit vt metus, quo homines à peccando coërcentur, absolutionis facilitate exolescat. Ideo Sacra eadem Congreg. de S. D. N. Pauli V. speciali mandato, viuæ vocis oraculo desuper habito, decretum huiusmodi, illiusque declarationem, necnon censuras, & pœnas in eis contentas, omnia confirmanda, atque innouanda operæpretium duxit, prout per præsentes confirmat, atque innouat, ab omnibusque Sacerdotibus, tam sæcularibus, quàm Regularibus, quorumuis Ordinum, etiam Mendicantium, Militiarum, Congregationum, ac cuiusuis alterius instituti, etiam necessariò exprimendi, quouis nomine nuncupetur, inuiolabiliter obseruari, ac insuper, vt nulli ex Sacerdotibus prædictis, quibuscunque priuilegiis, indultis, facultatibus suffulti, ab excommunicationibus, vel à casibus eisdem Ordinariis, vel Sedi Apost. reseruatis, tam ad forum contentiosum eorundem Ordinariorum deductis, quàm non deductis, præterquàm in mortis articulo, absoluere audeant, vel præsumant, vel eorum aliquis audeat, vel præsumat, sub eisdem censuris, & pœnis eo ipso, & absque alia declaratione incurrendis mandat & præcipit. Non obstantibus omnibus, quæ idem Clement. VIII. in decreto, & declaratione huiusmodi voluit non obstare. Dat. Romæ 7. Ianuar. 1617.* ANT. Card. Saulius. V. Theat. Secr. Refert Molfes. *in summ. Theologiæ moralis, tract. 7. cap 18. num 23.*

Sequuntur litteræ eiusdem Sacræ Congregationis ad Archiepiscopum Neapolitanum, in quibus circa casuum reseruationem regulæ dantur vtilissimæ.

ILlustrissime, & Reuerendissime Domine. Accipiet Illust. Amplitudo Vestra vnà cum hisce litteris exemplum declarationis, quam Sacra Congreg. S. R. E. Cardinalium negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita, de expresso Sanctissimi D. N. mandato nuper edidit super decreto de prohibita absolutione à casibus reseruatis, die 9. Ianuarij 1601. promulgato, quod in suis diœcesibus Ostiensi, & Neapolitana publicandum, ac studiosè obseruandum diligenter curabit. Cum autem locorum Ordinarij magna ex parte indicem, seu notam singulorum casuum à se reseruatorum huc miserint, compertum est in hoc genere variè quid à variis admissum fuisse, quod aliqua emendatione indigeret, quosdam nimirum quædam reseruasse, quæ iam Apostol. Sedes sibi reseruaret; alios alia, quæ minimè expediebant; nonnullos verò in ea re modum excessisse, vt nullum ferè superesset peccatum, quod non sibi vendicaret indifferens illa reseruandi ratio, quæ (vt necesse erat) res plerasque leuis momenti, & alioquin Concilij Tridentini, aliorumque Sacrorum Canonum sententiæ parum congruentes complectebatur. Verum quia nondum satis hic explorata erat cuiusque loci conditio, ac necessitas, non potuit vnicuique reseruationum huiusmodi sigillatim modus, ac temperamentum, quod res poscebat, adhiberi. Nec sanè debuit vna eademque regula omnibus Ecclesiis præscribi, quandoquidem alia alibi magis conuenire certum est, & fieri vix potest, vt omnia omnibus in locis aquè probentur, & prosint. Quæ cùm ita sint, visum est eidem S. Congregat. præter illam declarationem priuatas quoque litteras ad singulos Ordinarios mittere, quibus moneant, vt simul ac eas acceperint, omnes casus sibi iam olim reseruatos, adhibitis aliquibus pietate, & doctrina præstantibus viris, de integro discutiant, diligenterque examinent, & ad ipsius decreti 188

aliquem in cœmeterio tempore interdicti extra caſus à iure conceſſos,vel ibidem ſepeliunt publicè excommunicatos, vel nominatim interdictos, vel vſurarios manifeſtos,etiamſi ſepelientes ſint exempti, non obſtantibus eorum priuilegiis,vt referunt Memor.Cleric. *c.9.excom.*51.Rainer.*d.c.9.excom.*51. & 53. Gambat. *d.c.*11.*n.*2.Filliuc.*d.tract.*14.*n.*67.*verſ.ſecunda,* & *numer.*69.Suar.*de cenſur.diſp.*31.*ſect.*2.*n.*10. Bonacin.*d.diſp.*2.*q.*2.*punct.*31.*à n.*1.vbi *n.*4. quod ſepeliens excommunicatum denunciatum, aut notorium clerici percuſſorem,afficitur hac excommunicatione, & *n.*5. idem ait de ſepeliente in loco ſacro interdictos publicos,& *n.*6.de ſepeliente vſurarios manifeſtos. Nota quod comitans ad ſepulturam cadauer vſurarij, excommunicati, vel interdicti, non videtur ſubijci excommunicationi, quia pœnæ non ſunt extendendæ. Ita Nauar.*d.c.*27.*n.*137.Henriq.*in ſum.lib.*13.*c.*43.§.3. Auil.*de cenſur.p.*2.*c.*6.*diſp.*10.*dub.*6.Mar. Alter. *in ſimili tract.tom.*2.*de interdict.diſp.*9.*c.*4.*col.*12. *verſ.gl.* Contra Vgolin *de cenſur.tab.*2.*c* 9.§.6. Suar. *diſp.*12. *ſect.*4.Ægid.de Coninch.*de cenſ.diſp.*14.*dub.*8. *n.*68. Filliuc.*d.tract.*11.*c.*4.*n.*111. exiſtimantes hac cenſura comprehendi mandantes.

222 *Tertia,in Clem.Religioſi,de decimis*, contra Religioſos,qui ſibi appropriant exquiſitis fraudibus, ſiue coloribus vſurpare præſumunt noualia, aut decimas Eccleſiis debitas, non ſpectantes ad eos aliqua legitima de cauſa,vel prohibuerint, aut non permiſerint ſolui decimas Eccleſiis de animalibus familiarium,& Paſtorum horum, vel aliorum immiſcentium animalia ipſa ipſorum gregibus,vel prohibuerint, aut non permiſerint ſolui decimas Eccleſiis de animalibus,quæ in pluſibus locis emunt in fraudem Eccleſiarum, emptaque tradunt venditoribus,vel aliis ad ipſa tenenda, vel de terris quas aliis tradunt excolendas,decimas Eccleſiis ſolui non permiſerint, aut prohibuerint, ſi requiſiti ab eis,quorum intereſt,à præmiſſis intra menſem non deſtiterint, aut ſi intra duos menſes non ſatisfecerint Eccleſiis læſis, ſi quid contra prædicta vſurpauerint, vt per Syluest.*verb excom* 9.*n.*72. *caſu* 6.Nauar.*c.*27. *n.*188 Tolet.*d.lib.*1.*c.*39.*n.*3 Rainer.*in d.catalogo,c.*2. *excommunic.*13.Lauor.*d.c.*12.*n* 46.Filliuc. *d.tract.*14. *num.*125.*verſ.quinta,* & *n.*137.Gambat.*d.c.*11.*num.*7. Alter.*de cenſur.tom.*2.*de ſuſpenſ.diſp.*17.*c.*2.*col.*5.*quæſ.*5.*ad fin.*Bonacin.*d.diſp.*2.*q.*8. *punct.*12. Hæc excommunicatio extenditur ad fœminas Religioſas, Suarez *diſp.*31.*ſect* 6.*n.*9.Filliuc.*d.loc.n.*138.Alter. *d.c.*2.*col.*3. *verſ.notandum tertiò,*Says.*d.lib.*3.*c.*34.*n.*24. Bonac.*d.punct.*12. *n.* 8. & ad Equites Militares, qui verè ſunt Religioſi,Suar.*d.n.*9. Bonac. *d.p.*12. *num.*8.*verſ.addo,* vbi etiam quod Clerici, & laïci non afficiuntur hac cenſura.

223 *Quarta, in Clem. ne in agro,§.quia verò, de ſtatu Monach.*contra Monachos, aut Canonicos Regulares adminiſtrationem non habentes, qui petunt Curias Principum animo nocendi ſuis Prælatis, & Monaſteriis,referunt Sylueſt.*d verb.excommun.*9.*n.*73.*caſu* 37. Nauar.*d.c* 27.*n.*139.Suar.*tom.*5.*diſp.*23.*ſect.*5.*num* 4. Fr.Emman.*qq Regular. tom* 2.*q* 60. *art.*2.*verſ.quarta.* Filliuc.*d.tract.*14 *n.*119.Lauor *d.c.*13 *n.*45.Rainer. *in d.catalogo,cap.*3.*excom.*16 Bonacina *d.diſp.*2. *quæſt.*8. *puncto* 9.

224 *Quinta in ead.Clem.ne in agro,*contra quoſcunque Monachos intra ſepta Monaſterij ſine licentia Abbatis arma tenere præſumentes, vt per Rainer.*dict. c.*3. *excomm.*12.Filliuc.*d.tract.*14. *num.*120. Gambar. *dict. cap.*11.*num.*8 Bonacin.*dict,diſp.*2.*quæſt* 8. *puncto* 16. *à princip.* vbi *n.*3. tenet Monachum affici hac excom. tenendo arma in cubiculo, in cella vinaria,in ſtabulo, aliiſque locis intra Monaſterij fines exiſtentibus; ligna autem, vel lapides in ſuo cubiculo abſque huius cenſuræ incurſu tenere poteſt, Nauarr *cap.*27. *n.*139. *verſ.* 37. Suar. *diſputat.*23.*ſect.*5.*n.*8.Filliuc.*tract.*14. *cap.*8. *quæſ.*6. *numer.*142. Bonacina *dict. puncto* 16. *num.*4.

Sexta, in Clem. attendentes, §. fin. eod. tit. de ſtatu Regul. contra eos, qui præſumunt impedire Viſitatores Monialium,& etiam Canonicorum Regularium in iis, quæ pertinent ad officium viſitationis earundem, ſi à Viſitatoribus admoniti non deſiſtant: referunt Memor. Clericorum *c.*9. *excommun.*52. Rainer. *in d. catalogo,c.*9.*excommun.*54. Lauor.*dict.c.*13. *n.*43. Filliuc.*d.tract.*14.*n.*67.*verſ.tertia,* & *num.*72. Gambar.*d.c.*11.*n.*10.latè Bonac.*d.diſp.*2.*q.*2.*puncto* 4. 225

*Septima,in Clem.*1.*de Relig domibus,*contra Beguinos,ſiue qui ſequuntur ſtatum Beguinorum,vel ſectantur aſſumptum,vel de nouo inſtituunt, & Religioſos, qui dictos Beguinos,vt ſuprà,fouent; & dant eiſdem auxilium, conſilium,& fauorem,referunt Lauor.*d.p.*2. *c.*13.*n.*35.Filliuc.*d.tract.*14.*n.*67.*verſ.quarta,* & *n.*74. & *n.*143.Gambar. *d.c.*11.*num.*11.Bonac.*d.diſp.*2.*q.*3. *puncto* 4 latè nouiſſimè Tamburin.*de iure Abbatiſſar. diſp.*7. *quæſt.*9. 226

Octaua, in Clem. vnic. de conſanguinit. & affinit. contra contrahentes ſcientes Matrimonium in gradu prohibito à ſacris Canonibus conſanguinitatis, vel affinitatis. Et contra illos qui contrahunt cum Monialibus profeſſis,& etiam in Moniales ipſas profeſſas,& contra Religioſos profeſſos,qui contrahunt cum quauis muliere. Ac denique contra clericos omnes in Sacris conſtitutos Matrimonium contrahentes, Bonac. *d.diſp.*2. *q.*8. *puncto* 5. referunt Suar.*tom.*5. *diſp.*23. *ſect.*5.*num.*23. Memor.Clericorum *c.*2. *excommun.*12. Rainer. *in d. catalog.c.*2.*excommunic.*11. Lauor. *dict. cap.*13. *n.*33.Filliuc. *dict.tract.* 14. *num.*67.*verſ.quinta,* & *num.*75. & 113. latè Bonac. *d.diſp.*2. *q.*2.*puncto* 7. & *q.*4.*puncto* 1. 227

Nona,in Clem.nolentes,de hæret. contra Inquiſitores,& ipſorum,& Epiſcoporum, aut Capitulorum Sede vacante commiſſarios deputatos in cauſis Fidei, qui prætextu ſui officij Inquiſitionis illicitè ſumunt pecuniam aliquam, & qui ſcientes confiſcant bona Eccleſiaſtica, etiam applicanda fiſco Eccleſiæ, vt per Sylueſt. *verb. excommunicationis, num.*81. *caſu* 42. Nauar. *d.c.*27.*n.*142. Rainer. *in d. catalogo,cap.*6. *excom.*2. Filliuc.*d.tract.*14.*num.*168. Tolet.*d.lib.*1. *c.*39. *num.*11. Gambar.*d.c.*11.*n.*13.Bonac.*d. diſp.*2.*quæſt.*7. *puncto* 5. & *q.*10. *punct.*10. 228

Decima,in cap.vnic. de vſuris, contra omnes officiales locorum, quocunque nomine cenſeantur, qui faciunt,ſcribunt,vel dictant ſtatuta de vſuris ſoluendis, vel quod ſolutæ non repetantur, & eos qui iudicant vſuras eſſe ſoluendas,aut ſolutas non eſſe repetendas, & qui habent ſuper hoc poteſtatem, niſi intra tres menſes deleuerint ſtatuta talia de libris Communitatum,vel ſi talia ſtatuta,aut conſuetudines illorum effectum habentes obſeruare præſumant, vt referunt Sylueſt. *d. verb.excommun.*9.*n.*81.Lauor.*d.c.*13. *n.*40. Filliuc.*d. tract.*14.*n.*170. Gambar.*d.c.*11.*n.*14. Rainer. *in d.catalogo,c.*7.*excomm.*7.vbi multipliciter declarat, Bonac.*d.diſput.*2.*q.*10. *punct.*15. 229

Vndecima,in Clem.cupientes, de pœnis, contra omnes Religioſos Mendicantes, qui ſine licentia Papæ loca de nouo accipiunt ad habitandum, vel hactenus recepta mutant, vel quouis titulo alienationis transferunt,vt referunt Sylueſt. *d.verb.excomm.*9. *caſu* 44. *n.*85. Nauarr. *d.c.*27. *n.*144. Suar. *de cenſur. diſp.*23. *ſect.*5.*n.*35. Tolet. *lib.*1.*c.*40. *n.* 13. Memor. Clericorum *cap.*5. *excommun.*22.Rainer. *d.catalogo,c.* 3. *excomm.*20. Gambar. *d.c.*11. *num.*15. Lauor. *dict. c.*13. *n.* 36. Filliuc. *d.tract.*14. *n.*145. quorum aliqui notant hanc excommunicationem quoad multos Mendicantes per eorum priuilegia ſublatam eſſe. Bonac.*d.diſp.*2. *q.*8. *puncto* 2. 230

Duodecima, in ead. Clem. cupientes, contra Religioſos,qui in concionibus,vel aliis locis dicunt aliquid, 231

vt

vt retrahant auditores à solutionibus decimarum Ecclesiis debitarum, vt per Sylueſt. *d. verb. excomm 9. n.88. casu* 45. Memor. Clericor. *c. 3. excom.* 2. P. Lauor. *d c.13. n.37.* Rainer. *d. catalogo, c.3. excom.* 17. Suar. *disp.24. sect.5. n.37.* Filliuc. *tract.14. c.8. n.146.* Bonac. *dict. disp.2. q 8. puncto 13. per tot.* vbi multipliciter declarat & limitat, præcipuè *n.4.* si ex inaduertentia, vel ignorantia Religiosus aliqua verba proferat, & *n.5.* si verba proferat non animo retrahendi, *& n.7.* si retrahat a solutione decimarum non ex iustitia debitarum, & *n.10.* limitat in Religiosis fœminis. Item etiam in eadem Clem. fertur alia excommunicatio contra Religiosos, qui de industria postponunt facere conscientiam pœnitentibus, seu confitentibus de huiusmodi decimis soluendis, & postea præsumunt prædicare, non purgata negligentia, cum commodè possint eos admonendo, Gambar. *d cap.11. num 19* Bonac. *dict. puncto 13. num 11.* Sayr. *dict. cap.33. num.41.* Filliuc. *d. tract.14. num.147.* Alter. *d. tom.2. disp.17. cap.2. col.6.*

232 *Decimatertia, in Clem.1. de sentent. excommunic.* contra omnes Religiosos cuiuscunque Ordinis, qui interdictum impositum auctoritate Apostol. vel Ordinaria non seruant, cùm sciunt matricem Ecclesiam, vel Parochialem loci illud seruare, vt referunt S. Anton. *part.3. tit 94. c.56.* Nauar. *d. cap 27. n.146.* Tolet. *d. lib.1. c.29. n.15.* Sylueſt. *dict. verb. excommunicatio 9. n.99. casu 47.* Sayr. *d. lib.3. c.33. n 44.* Rainer. *in dict. catalogo, cap.3. excom.* 14. Lauor. *dict. c.13. n.38. & 44.* Filliuc. *dict tract.14. n.125. vers. duodecima, & n.148.* Gambar. *dict. c.11. n.17.* Alter. *dict. tom.2. disp.9. c.4.* Bonacin. *dict. disp.2 q.8. puncto 14.*

233 *Decimaquarta, in Clem. exiuit de Paradiso, de verbor. signif.* contra eos, qui illam commentantur, vt referunt S. Antonin. *part.3. tit.24. c.69.* Sayr. *d. lib.3. cap.35. num.25.* Memor. Clericorum *c.9. excom.54.* Rainer. *dict. catalogo, cap.9. excommunic.56.* Lauor. *d. c.13. n.44.*

Ex Extrauagantibus.

234 PRima refertur *in Extrauag. super gentes, de consuetud. inter comm.* contra impedientes Nuncios, vel Legatos Romani Pontif. ne ingrediantur Regna, Prouincias, & terras, ad quæ ipsos destinare contigerit, quæ hodie reseruata est in bulla Cœnæ Domini, refert Lauor. *d. part.2. c.13. n 48.* Gambar. *de casibus reseru. c. 12. n.2.* Bonac. *de censuris in Bull. Cœnæ, disp.1. q.12. punct 2 n.8.*

235 *Secunda, in Extrauag. ambitiosa, de rebus Eccles. non alien. inter comm.* contra eos, qui extra casus à Iure permissos alienant, vel locant in plures, quàm in tres annos bona immobilia, vel mobilia pretiosa Ecclesiarum, vt referunt Rainer. *in dict. catalogo, c.2. excommunic* 13. Filliuc. *d. tract.14. num.99. vers. septima, & num.114.* latè Bonac. *d. disp.2. quæst.4. puncto 21.* Hanc Extrauagantem receptam esse quoad nullitatem contractus, non verò quoad excommunicationem, & alias pœnas extrinsecas, resoluunt Doctores, quos citauimus infrà *alleg.95. num.48. & 49.*

236 *Tertia in Extrauag. etsi deceat, de maior. & obed. inter commun.* contra Prælatos quoscunque, etiam Patriarchas ad Romanam Curiam venientes, & inde discedentes absque Papæ notitia, & contra omnes qui Prælatos apud Sedem Apost. recipiunt, nisi ante receptionem aduentum illorum Papæ significauerint, vt referunt Saye. *d. lib.3. c.32. n.32.* Lauor. *d. cap.13. num.49.* Bonacin. *dict. disputat.2. quæst.6. puncto 4.*

237 *Quarta, in Extrauag. vices 2. de treuga & pace,* contra ipsos Rectores Ecclesiarum, & Religiosos Mendicantium in Germania existentes, qui pacem inter ipsos factam violant, vt per Sayr. *dict. lib.3. c.33. n.44.* Memor. Clericorum *c.5. excommunic.13.* Rainer. *in d. catalogo, c.8. excommunic.13.* Filliuc. *d. tract.14. num.149.* Lauor. *dict. c.13. n.50.* latè Bonac. *d. disp.2. quæst 8. punct.15.* vbi *num 4.* ait quod ista excommunicatio ante præstitam satisfactionem est reseruata.

Quinta, in Extrauag. quia nonnulli, de sentent. excommunic. inter commun. contra impugnantes litteras Papæ electi antequam coronetur, cùm eodem momento, quo quis in Papam canonicè eligitur, confirmetur immediatè à Deo, & potest ante coronationem exercere officium suum, vt referunt Memor. Clericorum *cap 9. excommun.55.* Rainer. *in d. catalogo c 9. excom.58* Lauor. *d. part.2. c.13. n.34.* Suar. *de censur. disp 23. sect.6. n.2.* Filliuc. *d. tract.14. cap.5. quæst.7. n.78.* latè Bonacin. *dict. disp.2. q.2. puncto 11.* vbi subdit hanc Extrauag. etiam hoc tempore robur & vires obtinere. 238

Sexta, in Extrauag. Sancta Romana, de relig. domib. Ioannis XXII. contra Episcopos, & quoscunque Prælatos permittentes ritum, habitumve Fratricellorum, Bizzocorum, siue Beguinorum, vt referunt Caiet. *verb. excommunic 5.* Tolet *d. lib.1. c.48. n.12.* Sayr. *d. lib.3. c.32. n.24.* Lauor. *dict. c.13. n 47.* Hæc excommunicatio est etiam contra dictos Fratricellos, & Beguinos, & omnes de nouo assumentes talem sectam, quæ hodie non extat, vt obseruat Tolet. *proximè loco citato.* 239

Ex Concilio Tridentino.

PRima fertur *sess.4.* contra imprimentes, & mandantes imprimi, vendentes, & apud se retinentes libros de rebus sacris tractantes sine nomine Auctoris, sine approbatione Ordinarij, & si Auctores Regulares fuerint, vltra Ordinarij approbationem, requiritur etiam proprij Superioris recognitio & licentia, vt referunt Suar. *tom.5. disput.23. sect.7. in princip. num.2. & 4.* Memor. Clericorum *c.9. excom.56.* Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam, c.9. excom 59.* Lauor. *de Indulgent part.2. cap. 13. n.51. & num.58.* Gambar. *de casib. reseru. cap.13. num.2.* latè Bonacin. *d disp 2. quæst.2. puncto 16.* vide infrà *alleg. 90. n.6. cum seqq.* 240

Secunda, sess.13. cap.11. contra eos qui docent, prædicant, vel pertinaciter asserunt, seu etiam publicè disputando defendere præsumunt eos, quos conscientia peccati mortalis grauat, quantumcunque etiam se contritos existiment, habita copia Confessarij, necessariò præmittendam non esse Sacramentalem Confessionem, vt referunt Suar. *tom.3. disp.66. sect.3.* Memor. Clericorum *c.9 excomm.57.* Rainer. *in d. catalogo, c 9. excomm.60.* Filliuc. *dict. tract.14. n.81. vers. secunda, & n.84* Lauor. *dict c.13. num 57.* Gambar. *d. cap.13. num.3.* Bonac. *d. disp.2. quæst.2. puncto 14.* 241

Tertia, sess.24. de reformat. Matrim. cap.1. contra falsò affirmantes Matrimonia filiorumfam. sine consensu parentum contracta esse irrita, ac parentes ea rata, vel irrita facere posse, vt per Lauor. *d. c.13. n.59.* latè Bonacin. *d. disp.2. q 2. punct.8.* 242

Quarta, ead. sess.25. de reformat. Matrim. cap.6. contra raptores mulierum, ac omnes dantes eis auxilium, consilium, & fauorem, vt per Memor. Clericorum *c 9. excom.58.* Rainer. *d. catalogo, cap 9. excom.61.* Filliuc. *dict tract.14. num.85.* Lauor. *d c.13. num 60.* Sanch. *de matrim. lib.7. disputat.13.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.12. num.31. vers. de excomm.* Bonac. *de Matrimon. quæst.4. puncto 18 n.9. in fine.* Gambar. *dict. cap.13. num.4.* Bonacin. *d. q.2. puncto 9.* 243

Quinta, ead. sess.24. de reformat. Matrim. cap.9. contra

contta dominos temporales, ac magiſtratus cuioſcunque gradus, dignitatis, ac conditionis exiſtant, qui quouis modo, directè, vel indirectè ſubditos ſuos vel quoſcunque alius cogunt quominus liberè Matrimonium contrahant, vt per Rainer. *in d.ct. catalogo, cap.7. excommunic.*14. Filliuc. *dict. tract.*14. *num.*86. Gambar. *dict.cap.*13. *num.*4. Lauor. *dict.cap.*13.*n.*6 t. latè Bonacin. *dict. disp.*2.*q.*2. *puncto* 6. Comprehendit tantùm temporales quoſdam dominos, & publicam forenſem iuriſdictionem habentes, vt Iudices & Epiſcopos, obſeruant Henriq. *in ſum. lib.*11. *cap.*6. *in commento lit.G*, Sanch. *de Matrim. lib.*4. *diſpu.*22. *in fine*, Baſil. Pont. *de impedim. Matrim. cap.*29.§.12. *verſ. ex dictis*, Gutier. *de Matr. c.*79. *num.*11.Bonac. *eod.tract.q.*3.*puncto* 8 *num.*34 *verſ. aduertendum*, & *dict.quæſt.*2. *puncto* 6. *n.*4. vbi reprobat Suar. *de cenſur. diſp.*23. *ſect.*7. *num.*6.*verſ. quarta*, & Filliuc. *d. tract.*14. *n.*86. contrarium tenentes, & idem Bonac. *d.puncto* 6. *num.*6. contra Henric. *dict. cap.*6. §.5. *in commento*. Sanch *d.diſp.*21.*num* 10.Guttier.*dict.c.*79. *num.*11. exiſtimat Epiſcopum cogentem aliquem ad matrimonium, in iſtam excommunicationem non incidere. Non extendi tamen ad prohibentes Matrimonium, tenent Henriq. *dict.c.*6. §.5. Bonac. *d.n.*34. *verſ. Secundò*, & *q.*4.*puncto* 17.*num.*26.*verſ.nec obſtat*, Baſil.Pont. *d.* §.12.*verſ. ſecundò* Idem Bonac. *d.q.*2.
245 *punct.*6.*n.*3.

Sexta, *ſeſſ.*25. *de Regular. cap.*5. contra Magiſtratus ſæculares, qui ab Epiſcopis requiſiti non præbent eorum auxilium ad reſtituendam, vel conſeruandam clauſuram Monialium, & ad compeſcendum pœnis inobedientes, & contradictores talis clauſuræ, vt referunt Memor. Clericorum *cap.*7. *excommun.*10. Rainer.*dict.catalogo, cap.*7.*excommun.*10. Lauor.*d.cap.*13.*num.*63.Filliuc.*dict.tract.*14.n 96.*verſ. prima*, & *num.*172. Gambar. *d.cap.*13. *n.*9. Bonacin.
246 *dict.diſp.*2.*q.*10.*puncto* 7.

Septima, *ead. ſeſſ.*25. *de Regularib. cap.*16. contra Religioſos, & Religioſas, qui recipiunt aliquid à nouitiis, dum ſunt in probatione, vel à parentibus, propinquis, & curatoribus ſuis, excepto victu, atque veſtitu, vt per Fr. Ludou. Miranda *in manuali*
247 *Prælat.tit.*12.*q.*35.*art.*18.*concl.*2.

Octaua, *ead ſeſſ.*25. *de Regular.cap.*18. contra omnes quicunque ſint, & qui quomodocunque coëgerint aliquam Virginem, vel viduam, aut aliam quamcunque mulierem inuitam, præterquam in caſibus à Iure permiſſis, & expreſſis ad ingrediendum Monaſterium, vel ad ſuſcipiendum habitum cuiuſcunque Religionis, vel emittendam profeſſionem in eis, & qui in aliquo ex prædictis conſilium, auxilium, vel fauorem dederint, aut qui ſcientes eam non ſponte ingredi monaſterium, aut habitum ſuſcipere, aut profeſſionem emittere, quoquomodo eidem actui vel præſentiam, vel conſenſum, vel auctoritatem interpoſuerint, vel qui ſanctarum Virginum, & aliarum mulierum voluntatem vel accipiendi, vel voti emittendi quoquo modo ſine iuſta cauſa impedierint, vt referunt Suar.*tom.*5.*diſput.*23. *ſect.*5.*num.*9. Gambar. *dict c.*13. *num* 8. Rainer. *in d. catalogo,c.*9. *excomm.*63. Filliuc. *dict. tract.*14.*n.*88. latè Bonacin. *dict. diſputat.*2 *quæſt.*1.*puncto* 2. Lauor. *dict. cap.* 13. *num.* 64 vbi citat meipſum in huc loco, cuius decreti diſpoſitionem intelligendam eſſe de vi coactiua, non inductiua, cum loquatur per verbum *coëgerit*, obſeruant Azor. *inſtit. moral. part.*1.*lib.*13. *cap.*9.*quæſt.*1 *verſ præterea*, Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ,lib.*2. *tit.*18. *l.*7. *num.*62. Procedere in cogente fœminam ad Monaſterij ingreſſum, non vt profiteatur, nec vt habitum ſumat, ſed vt ibi ſæculari retento educetur, donec ætatis aptæ Matrimonio ſit, Nauarr. *conſ.*56. *ſub. tit. de ſentent. excommun.in* 1. *edit. aliàs conſ.*6.*ſub tit.de Regular. in nouis*, Suar. *tom.*5.*diſput.*23. *ſect.*5.*num.*9. Zerola *in praxi Epiſc. part.*2. *verb. Moniales*, §.13. Filliuc. *tract.*14. *cap.*6. *q.*5. *num.*89. quicquid aliter ſentiant Bonacin. *dict. puncto* 2. *num.*6. & Sanch. *in præcepta Decalogi, tom.*1. *lib.*4. *cap.*4. *num.*12. Non comprehendere tamen cogentes, ingreſſu non ſequutó, reſoluunt Sayr.*in floribus decis. ſub. tit. de ſentent. excomm. decis.*51. Nauar. *ſub eod. tit. conſ.*55. *in antiq.* Sanch.*num.*19. & Bonacin.*n.*8. *dictis locis*, vide *infrà alleg.*104.*à princip.*

Ex diuerſis Summorum Pontif. Conſtitutionibus.

PRima fertur *in Concil. Lateranenſi ſub Leone X.* 248
contra eos, qui prædicando, vel diſputando audent impugnare Montes Pietatis, referunt Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam*, *c.*5. *excom.*6. Filliuc. *dict. tract.*14. *num.*121. Lauor. *de Indulgent. part.*2.*cap.*13.*num.*52.

Secunda, *in eod. Concil. Lateran. ſub Leone X.* con- 249
tra ſortilegia, incantationes, diuinationes per inuocationem dæmonum exercentes, vt referunt Filliuc. *dict.tract.*14.*n.*67.*verſ.ſecunda*. Lauor.*d.c.*13.*num.*53. vide *Conſtit.* Gregorij XV. incip. *Omnipotentis Dei*, *ſub Dat.* 20. *Martij* 1623. vbi grauiſſimæ pœnæ imponuntur, & quæ habentur infrà *alleg.*51. *num.*120. *cum ſeqq.*

Tertia, *in Conſtit.*24. Clementis VII. incip. *Ac-* 250
cepimus, contra eos, qui in Romana Curia Apoſtolicas commiſſiones, intimationes, publicationes, & affixiones præſentauerint, præter curſores, vt refert Lauor. *dict.cap.*13.*num.*77.

Quarta, *in Conſtit.* Clementis VIII. & aliorum 251
Summorum Pont. relatis, in Conſtitut. Baſilicæ S. Petri de Vrbe, *ſub tit. de Sacriſtia*, *num.*6. *fol.*47.contra Archipreſbyterum, Canonicos, beneficiatos, Clericos eiuſdem Baſilicæ non applicantes integram medietatem omnium fructuum, & diſtributionum quotidianarum primi anni Sacriſtiæ.

Quinta, *in Conſtit.*88. *aliàs* 121. Pij IV. incip. *In* 252
ſacroſancta, contra Rectores ſtudiorum, & alios Epiſcopis inferiores doctorandi facultatem habentes, qui aliquem ad gradus Doctoratus promoueri, vel Cathedram, aut lectiones retinere, vel conſequi patiuntur priuſquam Fidei profeſſionem emittant, & alia non ſeruant, quæ ſeruare tenentur, iuxta formam traditam in eadem *Conſtit.* vt referunt Rainer. *in d.Catalogo*, *cap.*8. *excomm.*7. Filliuc. *dict. tract.*14. *num.*163. *verſ.ſeptima*, Bonac.*d diſp.*2.*q.*10. *puncto* 14.

Sexta, *in Conſtit.*65. eiuſdem Pij IV. incip. *Cùm* 253
eius vires, contra Sedis Apoſtol. eiuſque locorum Gubernatores, Rectores, præſidentes, & alios officiales, qui concedere quouis colore præſumunt alicui licentiam, ſeu facultatem deferendi, vel retinendi, etiam ad breuiſſimum tempus archibuſſetos breuioris menſuræ duorum palmorum, referunt Rainer. *in d.catalogo*, *c.*8. *excomm.*8 Lauor.*d.c.*13.*n.*87.Bonac. *d.diſp.*2.*q.*10.*punct.*16.

Septima, *in Conſt.*56. eiuſdem Pij IV. incip. *De-* 254
cet, contra eoſdem Gubernatores, &c. qui pœnas pecuniarias, ſeu mulctas, aut bonorum in parte, vel in totum confiſcationes contra delinquentes per ſtatuta, vel bannimenta impoſitas alteri quàm Cameræ Apoſt. applicare quouis modo præſumunt, vt refert Rainar.*d.cap.*8.*excom.*9.Bonac.*d.diſp.*2.*q.*10.*punct.*23.

Octaua, *in Conſtit.* 107. eiuſdem Pij IV. incip.
Superna, contra Legatos, Vicelegatos, Gubernato- 255
res, & quoſcunque Iudices, & Officiales quouis prætextu & priuilegio munitos, qui per ſe ſeu per eorum Cancellarios, Secretarios, ſcribas, vel alium quemcunque in Officiis notariatuum per Cameram. Apoſt. venditis, vel in eorum interpretatione, ac originalibus

ginalibus scripturis officia huiusmodi, ipsorumque Notariorum præiudicium concernentibus se intromittere, aut da illis quomodolibet disponere, seu Notarios illa amentes molestate, perturbate, vel impedira, aut contra eos procedere præsumunt, vt refert Rainer. *d. c.* 8. *excomm.* 10. Bonacins *d disp.* 2. *q.* 10. *puncto* 52.

256 *Nona, in Constit.* 60. eiusdem Pij IV. incip. *In sublimi*, contra Officiales S. Pœnitentiariæ, qui in concessionibus, & expeditionibus sibi interdictis ab eodem Pio IV. quouis priuilegij, seu indulti prætextu se intromittere quoquo modo præsumunt, vt refert Bonac. *d. disp.* 2. *q.* 10. *punct.* 11. Rainer. *d. c.* 8. *excom.* 11. vbi nomine Officialium S. Pœnitentiariæ intelligit Regentem, correctores, scriptores, procuratores, reuisores, sigillatores, & alios quoscunque.

257 *Decima, in Const.* 93. Pij V. contra omnes qui vindictæ studio aliquem offenderint in Vrbe, & ibi arma ad hoc, aut armatos congregauerint, vt per Iacob. de Graffiis *in aureis decis. p.* 1. *lib.* 4. *cap.* 22. *n.* 25. Filliuc. *d. tract.* 14 *n.* 97. *vers. septima.*

258 *Vndecima, in Constit.* 83. eiusdem Pij V. incip. *Si de protegendis*, contra eos qui occidunt, verberant, deiiciunt, perterrefaciunt Inquisitores, aduocatos, procuratores, notarios, aliumve ministrum S. Officij, seu accusatorem, denunciatorem, aut testem in causa fidei quomodocunque productum, vt referunt Rainer. *in d. catalogo, cap.* 9. *excomm.* 68. Filliuc. *d. tract.* 14 *n.* 95. Lauor. *d. cap.* 13. *n.* 84. Bonac. *d disp.* 2. *q.* 2. *puncto* 13. vbi resoluit hanc excommunicationem non esse reseruatam.

259 *Duodecima, in Constit.* 375. eiusdem Pij V. incip. *Sanctissimus*, contra omnes superiores, & inferiores officiales, ac ministros, tam Vrbis Romæ, quàm totius Orbis, qui DD. Cardinalium Inquisitorum Generalium præceptis & mandatis, in quibuscunque Officium S. Inquisitionis concernentibus non parent, & obediunt, referunt Rainer. *in d. catalogo, c.* 7. *excomm.* 11. & Filliuc. *d. tract.* 14. *n.* 163. *vers. octaua.*

260 *Decimatertia, in Constit.* 47. eiusdem Pij V. incip. *De salute gregis*, contra omnes Principes quacunque, tam Ecclesiastica, quàm mundana, etiam Imperiali, Regia, vel quauis alia dignitate fulgentes, qui in suis prouinciis, ciuitatibus, terris, & locis permittunt fieri taurorum, aliarumque ferarum agitationes, id est congressus hominum cum tauris, aliisque feris bestiis, & contra clericos tam Regulares, quàm Sæculares beneficia Ecclasiastica obtinentes, vel in sacris Ordinibus constitutos, qui in huiusmodi spectaculis publicis, vel priuatis intersunt, vt referunt Rainer. *in d. catalogo, cap.* 7. *excommun.* 12. Filliuc. *d. tract.* 14. *n.* 123. bonacina *d. disput.* 2. *q.* 4. *puncto* 7. *num.* 1. Postea Gregorius XIII. *de anno* 1575. reuocauit pœnas, & censuras *in d. Bulla* Pij V. contentas quoad Laïcos, & Fratres Milites tantùm quarumcunque Militiarum (dummodo sacris Ordinibus initiati non fuerint) Regnorum Hispaniæ, vt attestantur Salzed. *ad Bernard cap.* 75. *in nouiss. edit.* & Quarant. *in summa Bullary, verb. torneamenta.* Denique Clemens VIII. *de anno* 1596. abundantiùs prædictas pœnas, & censuras quoad omnes *in d. Const.* Pij V. contentos exceptis Monachis, & Fratribus Mendicantibus, cæterisque Regularibus cuiuscunque Ordinis, & instituti) sustulit, & amouit, illam ad terminos Iuris communis raducendo, non tamen illi derogando, referunt Quarant. *citato loco*, & Fr. Emman. *quest. Regul. tom.* 3. *quæst.* 68. *artic* 2. De quarum Constitutionum materia & intellectu vide Nauar. *in man. cap.* 25. *num.* 18. *cum seqq.* Spin. *in speculo testament. gloss.* 2. *princ. à numer.* 27. Ioan. Garc. *de expens. cap.* 21. *num.* 29. Gutierr. *canon. lib.* 1. *cap.* 7. Azor. *instit. moral. p.* 3. *lib.* 2. *c.* 15. *à princip.* Filliuc. *tom.* 2. *tract.* 29. *num.* 109. Bonacin. *d. punct.* 7. *per tot.*

& alios plures citatos à Coned. *ad Decret. collect.* 13. *num.* 3.

Decimaquarta, in Constit. 28. Gregorij XIII. incip. *Dubiis*, contra Superiores, & Prælatos Sæculares, & Regulares, quibus Cura Monasteriorum Monialium incumbit, dicta Monasteria ingredientes in casibus non necessariis, nec comitatos à personis Religiosis, etiamsi sint Cardinales, vt refert Lauor. *d. c.* 13. *num.* 56. 261

Decimaquinta, in Constitut. 5. eiusdem Gregorij XIII. incip. *Omni certè studio*, contra eum, qui Agnos Dej à Summo Pont. consecratos depinxerit, aliquo colore infecerit, minio notarit, qui item venales proposuerit, vt per citatos supr. hac *alleg. n.* 150. 262

Decimasexta, in Constit. 12. eiusdem Gregorij XIII. incip. *Inter multiplices*, contra extrahentes frumentum, & legumina extra Vrbem, & Statum Ecclesiasticum, impedientes afferentes prædicta ad Vrbem, & ementes vltra vsum vnius anni, vt refert Lauor. *d. cap.* 13. *num.* 65. 263

Decimaseptima, in Constit. Gregor. XIV. incip. *Sedes Apostolica*, in qua rigorem alterius Constit. Sixti V. 87. *in ord.* incip. *Effrænatam*, pœnam excommunicationis Papæ reseruatæ inferentis iis, qui abortum fœtus animati, vel etiam inanimati procurant, moderatus est dupliciter: *primò* quoad reseruationem absolutionis, *secundò*, quoad abortum fœtus tantummodo animati, de quo vide per me dicta infrà *alleg.* 51. *n.* 136. *cum seqq.*

Decimaoctaua, in Constit. 109. Clementis VIII. incip. *Quoniam*, contra Fratres Ordinis Cruciferorum requirentes fauorem pro dignitatibus, & officiis obtinendis, & contra vtentes dictis fauoribus etiam non requisitis, & contra admittentes ad officia, dignitates, &c. etiam per fauores, vt refert Laurr. *d. cap.* 13. *num.* 54. 264

CATALOGVS EXCOMMVNICAtionum nemini reseruatarum, per status personarum alphabetico ordine digestus.

CONTRA EPISCOPOS.

RATICALLORVM habitum permittentes, *sup. n.* 239. 265

Litteras à Principibus impetrantes ad dignitates.

Prælaturam in ciuitate diuersarum linguarum eorum suscipientes, qui sunt linguæ suæ, priusquam suscipiatur à proprio Episcopo in coadiutorem suum, *inf. num.* 294.

Romam petentes, & inde recedentes sine licentia Papæ, *sup. num.* 536.

Contra Clericos.

ABsoluere præsumentes à casibus contentis in Bulla Cœnæ. 266

Administrandi munus suscipientes in ciuitate diuersorum rituum, &c.

Alienantes bona Ecclesiarum, vel locantes vltra triennium.

Beneficia fictè resignantes, vel permutantes.

Matrimonium contrahentes, si sint in sacris.

Medicinam, aut leges audientes, si sint Sacerdotes, vel personatum habentes, *n.* 196.

Montes pietatis impugnantes in concionibus.

Regalia, & Iura Ecclesiarum vacantium procurantes, vt alij occupent.

Taurorum agitationibus intaressente, si sint in Sacris.

Vicecomitis officium habentes, vel Præpositi sæcularis, si admoniti non desistant, *n.* 296.

Vsurariis alienigenis domos minori Episcopis locantes, *n.*217.

Contra Religiosos.

267 Arma intra claustra sine licentia tenentes, *n.*224.
Beguinarum statum fouentes, *n.*226.
Capuccinos recipientes Minores de Obseruantia.
Curiam Principum adeuntes ad nocendum suis, *numer.*223.
Decimas occupantes, vel earum solutionem impedientes, *n.*222.
Decimas vt non soluant retrahentes auditores, *numer.*231.
Cruciferos requirentes fauores pro dignitatibus consequendis, *n.*264.
Instituentes nouum Ordinem sine licentia Papæ.
Interdictum non seruantes quando obseruatur à Cathedrali, &c. *n.*234.
Medecinam & leges extra claust. audientes.
Mendicantes recipientes nouas domos, &c. *n.*209. & *n.*230.
Mendicantes & Parochos non seruantes pacem inter se in Germania, *n.*237.
Professos temerè habitum demittentes, *n.*210.
Professos Matrimonium contrahentes.
Professos de claustro exeuntes ad audiendas leges, vel Physicam, & *n.*193.
Recipientes aliquid à nouitiis dum sunt in probatione, vel à parentibus, &c. *n.*246.
Superiores, quibus cura Monasteriorum Monialium incumbit, dicta Monasteria ingredientes in casibus non necessariis.

Contra Dominos temporales.

268 Inquisitionis officij promotionem impedientes.
Matrimonium ne liberè contrahatur impedientes, *n.*244.
Præcipientes subditis ne præstent obsequia Ecclesiasticis, *n.*212.
Repressalias contra Ecclesiasticos concedentes.
Statuta *in c. felicis, de pœnis in 6* non seruantes, *numero* 219.
Tautorum agitationes in terris suis permittentes, *numer.*260.
Vicarij Imperat. nomen vacante Imperio retinentes.

Contra Magistratus, & Iudices.

269 Arma breuiora tribus palmis permittentes portare in statu Ecclesiastico, *n.*253.
Cardinalibus Inquisitoribus in Officio ipsorum non parentes.
Doctores, & Professores non facientes professionem fidei, *n.*252.
Doctores, & Scholasticos Vniuersitatis Bononiensis, qui conducunt domos alterius Doctoris, seu Scholaris ante finitam locationem, sine eius consensu, *n.*195.
Inquisitores officij prætextu pecuniam extorquentes, *n.*228.
Ius Ecclesiasticis reddere negligentes.
Iustitiam facere recusantes postquam fuerint admoniti ab Episcopis, vel Ecclesiasticis personis, *n.*191.
Monialium in clausura contra non admittentes Episcopos, *n.*145.
Officiales ciuitatis non seruantes contenta *in cap. vbi periculum.*
Officiales Pœnitentiariæ in expeditionibus sibi interdictis à Pio IV. se intromittentes, *n.*256.

Pœnas pecuniarias alteri quàm Cameræ Apost. applicantes, *n.*254.
Statuta contra libertatem Ecclesiasticam seruari facientes.
Vsuras potestate fouentes, *n.*229.

Contra omnes.

Abortum fœtus animati procurantes. 270
Absolutionem à censuris per vim, aut metum extorquentes, *n.*206.
Agnos Dei pingentes, *n.*150. & 162.
Beguinarum statum assumentes, seu sequentes, *n.*226.
Bononiæ domos alterius Scholastici, vel Doctoris conducentes.
Cardinales dum sunt in Conclaui secretò alloquentes.
Christianum per assassinos contra mandantes interfici, *n.*216.
Cogentes ad matrimonium, *n.*244.
Cogentes fœminas ingredi Monasteria, *n.*247.
Collectas imponentes Clericis, vel Ecclesiis, &c. *numer.*197.
Commissiones, intimationes, affixiones Apost. &c. præsentantes in Curia Romana, præter cursores, *num.*250.
Compellentes Ecclesiasticos vt submittant laicis Iura Ecclesiæ, *n.*208.
Confessionem ante Eucharistiam necessariam non esse contra asserentes, *n.*241.
Electioni assentientes de se factæ in summum Pont. à paucioribus, quàm duabus Cardinalium partibus, *n.*192.
Ementes rem Ecclesiæ, vel aliter acquirentes à schismatico, &c. *n.*199.
Fraticellorum falsam Religionem profitentes.
Frumenta, & legumina extra Vrbem ac statum Ecclesiasticum extrahentes, *n.*263.
Glossas in Clem. *Exiui*, edentes, *n.*235.
Glossas, commentarios, &c. in Conc. Trident. edentes, *n.*133.
Hæreticos, &c. sepelientes in locis Sacris.
Impedientes Ecclesiasticos Iudices, ne sua iurisdictione vtantur, *n.*211.
Imprimentes libros absque licentia Superiorum, *numer.*240.
Inducentes per fraudem Iudicem ad testimonium fœminæ, &c. *n.*207.
Inquisitionis officiales occidentes, verberantes, &c. *n.*258.
Laicos oblationes Sacerdotibus factas accipientes, *numer.*190.
Laicos imponentes collectas Clericis, vel Ecclesiis, si moniti non desistunt.
Legem, vel medicinam docentes Religiosos.
Litteras Papæ non coronati impugnantes, *n.*238.
Matrimonium in casibus prohibitis contrahentes, *n.*227.
Monialium directores fouentes discordias, *n.*204.
Monialium visitatores impedientes, *n.*225.
Montes pietatis impugnantes prædicando, vel disputando, *n.*248.
Nuncios Romani Pont. impedientes ne ingrediantur regna, &c. *n.*234.
Ordinationes factas à schismaticis ratas habentes.
Pedagia, &c. exigentes ab Ecclesiasticis personis, *n.*213. & à Religiosis Mendicantibus.
Procurantes vt Conseruatores procedant in aliis, &c. *n.*205.
Raptores mulierum, & fautores, &c. *n.*243.
Regalia, & bona Ecclesiæ vacantia titulo defensionis occupantes, *n.*203.

Repressalias

DE ABSOLVTIONE CENSVRArum reseruatarum.

271 RESTAT nunc vt videamus quis possit à supradictis excommunicationibus reseruatis absoluere, & agendo prius de illis, quæ Papæ reseruatæ reperiuntur, quas suprà percurrimus, & in catalogum reduximus à n. 185. secluso mortis articulo, in quo omnis cessat reseruatio, Torreblanc. *de magia lib. 4. cap. 5. n. 15.* sciendum est Episcopos, & quoscunque Ecclesiæ Primates ab illis absoluere non posse, cum inferior nihil contra Superioris voluntatem debeat attentare, *cap. cum inferior, de maior. & obed.* nam Episcopi (qui iurisdictionem suam non à Deo immediatè obtinent, nisi in iis quæ à consecratione, & ordinatione dependent, vt latè ostendimus *part. 1. tit. 1. cap. 1. n. 18. & seqq.* & ibi citatis addo nunc Didac. Millin. *in c. 2. de iudic. part. 1. n. 4. 5. & 6.* Alphons. Narbona *ad l. 39. gloss. 1. à n. 2. tit. 4. lib. 2. Recop.* Mich. Agia *de exhibendis auxil. fundam. 4.* Petr. Callistus Ramirez *de lege Regia, §. 2. ex n. 19.* Mich. Nancler. *de monarchia, part. 2. lib. 5. per tot.* Sebast. Cæs. *de Eccles. hierarch. p. 1. disputat. 6. §. 4. à numer. 1.* Ioseph. Vela *de potest. Episcopor. circa inquirenda, & punienda crimina in suis diœcesibus commissa, part. 1. ex n. 9.* quamcunque extraneam potestatem ab ipso summo Pont. assequuntur, Nauar. *d. cap. 27. n. 263.* qui illis sic vices suas, & potestatem communicauit, vt in partem sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis eos receperit, vel vocaue-
272 rit, *cap. qui scit, cap. decreto 2. quæst. 6.* Ideoque † debent Episcopi singuli cum nomen suum alicui actui, cuius ipsi sunt auctores, inscribunt, post Deum Sedi Apost. Episcopatum acceptum referre, his verbis: *N. Dei & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus*
273 *Bracharensis.*

Nec obstat quod Episcopatus sint de Iure diuino, iuxta illud Psalmi 108. *Et Episcopatum eius accipiet alter, & Act. 1. post med. gloss. in cap porrò, 66. distinct. cap. 1. & seqq. 80. dist.* & Doctores citatos *suprà alleg. 1. n. 23.* Quia respondetur Episcopos esse in Ecclesia de Iure diuino, sed hic, vel ibi, hoc, vel eo modo, de Iure positiuo Canonico esse: quare qui in aliquem ex supradictis casibus Summo Pont. reseruatis inciderit, non ab Episcopo, sed à Summo Sacerdote, qui ad Christiani populi disciplinam eos sibi reseruauit, abso-
274 lutio, vel absoluendi facultas est obtinenda.

Si autem quis obtinuerit facultatem absoluendi ab omnibus casibus Summo Pont. reseruatis, non poterit absoluere à casibus contentis in Bulla Cœnæ, quando non est facta mentio illius Bullæ, quia casus Bullæ Cœnæ specialiter reseruantur, & consequenter indigent speciali expressione in concessione facultatis absoluendi; quia vsu ita receptum est. Ita docent Iacob. de Graff. *consf. vnic. in princip. de imman. Eccles. & in decis. aureis lib. 4 cap. 18. n. 2.* post Nauar. & Couar. Suar. *tom. 5. disp. 21. sect. 3. n. 3. & disp. 7. sect. 5. n. 11.* Vgolin. *de censur. tab. 1. cap. 20. §. 4. num. 8.* Aloysius Ricc. *in praxi aurea resol. 333.* Marus Alter. *de censur. tom. 1. lib. 4 disp. 4. cap. 2. pag. 413. colum. 1. lib. 5. disp. 22. cap. 2. dub. 3. pag. 770. colum. 2. in fine*, Bonacina *eod. tract. disp. 1. q. 3. puncto 1. n. 12.* Farinac. *de hæresi q. 192. §. 4. n. 63.* Sanch. *in præcepta Decalog. lib. 2. cap. 12. n. 3.* Lauor. *de Iubil. part. 2. cap. 28. num. 24.* Leo *eod. tract. part. 2. n. 40. & 41.* Duard. *in Bull. Cœnæ, lib. 3. §. 2. quæst. 1. n. 14. versic. immò hoc.*

Data facultate absoluendi à casibus reseruatis, etiam 275
contentis in Bulla Cœnæ, non potest quis virtute illius absolui ab excommunicatione ob hæresim contracta, prout resoluunt Henriq. *in sum. lib. 8. cap. 16. §. 3.* Iacob. de Graff. *in aureis decis. p. 1. lib. 4. cap. 15. n. 25.* Vasq. *in tract. de excomm. dub. 19. num. 5.* Azor. *instit. moral. p. 1. lib. 8. cap. 10. quæst. 12.* Auila *de censur. p. 2. cap. 2. disp. 1. dub. 7. conclus. 12.* Mar. Alter. *de cens. tom. 1. lib. 4. disp. 4. cap. 2. vers. & similiter.* Bonacina *eod. tract. disputat. 1. q. 3. puncto 1. n. 15.* Vgolin. *in simili tract. tab. 1. cap. 10. §. 4. n. 13.* Suar. *tom. 5. disputat. 7. sect. 6. n. 52.* Philiarch. *de officio Sacerd. p. 1. lib. 3. cap. 27. & p. 2. lib. 2. cap. 25.* Fr. Emman. *in bulla Cœnæ, §. 9. numer. 67.* Nicol. Garc. *de benefic. p. 11. cap. 10. num. 109.* Campan. *in diuers. Iuris Canon. rub. 11. cap. 26. n. 54.* Anton. Ricciul. *de iure personar. lib. 5. c. 14. n. 17.* Farinac. *de hæresi q. 192. §. 4. num. 63.* Floron. *de casibus reseru. p. 1. cap. 4. §. 22. n. 6.* Lauor. *de Iubil. part. 2. cap. 28. n. 24.* Duard. *in Bulla Cœnæ lib. 3. §. 2. q. 8. n. 3.* Fagund. *in quinque Eccles. præcepta p. 2. lib. 8. cap. 8. n. 18.* nouissimè Boss. *de triplici Iubilæi priuilegio sect. 1. casu 8.* Torrebl. *de magia lib. 4. cap. 6. per tot.* latè Stephan. Dauila *de potest. Episcopor. cap. 29. à princip.* vbi disputat, an tempore Iubilæorum, in quibus Pontifices concedunt facultatem absoluendi ab omnibus casibus sibi reseruatis, etiam contentis in Bulla Cœnæ, possint Episcopi, aut Prælati Regulares exempti, aut Confessores sæculares, vel regulares approbati absoluere pœnitentes vtriusque sexus, tam regulares, quàm sæculares ab hæresi occulta.

Qui verò obtinuerit facultatem absoluendi à casibus summo Pontif. reseruatis, potest absoluere à censuris illi reseruatis: nam peccata summo Pontif. reseruata censentur ei tantùm reseruata ratione censuræ: vnde sublata censura, quilibet Sacerdos approbatus potest ab illis absoluere, quamuis facultatem non habeat absoluendi à censuris, & casibus reseruatis. Ita Bonac. *de Censur. disp. 1. q. 3. puncto 1. in fine.* Lauor. *de Iubil. part. 2. c. 28. num. 24.* Duard. *in Bull. Cœnæ, lib. 3. §. 2. q. 11. n. 56.* Hieron. Pharaon. *in suo promptuar. tract. 1. sect. 18. casu 12.* nouissimè me citato *in hoc loco*, Boss. *in tract. de triplici Iubilæi priuilegio, sect. 1. casu 2. n. 2.*

Vnde infertur obtinentem à summo Pont. faculta- 276
tem absoluendi ab omnibus censuris, posse absoluere à censuris reseruatis, quia huiusmodi priuilegium redderetur inutile, si non posset absoluere à censuris summo Pontif. reseruatis; quilibet enim Sacerdos approbatus Iure communi potest absoluere à censuris non reseruatis, tum quia verba generalia generaliter sunt accipienda. Ita Azor. *d. q. 12.* Bonac. *d. punct. 1. n. 11.* Lauor. *d. c. 28. n. 14.* Boss. *d. sect. 1. c. 4.*

Hinc etiam colligitur obtinentem facultatem ab-

soluendi ab omnibus censuris reseruatis, tam à iure, quàm à Iudice latis, posse absoluere pœnitentes excommunicatos, suspensos, & interdictos nominatim, ac publicè denunciatos. Ita Nauar. in man. cap.27. num.278. Henriq. in summ. lib.7. cap.13. §.1 & 2. lit.V. & lib.13. cap.27. §.5. Alphons. à Vega in sum. part.2. cap.7. casu 5. Sayr. de censur. lib.2. c.20. num.29. Mar. Alter. in simili tract. tom.1. lib.4. disp.4. cap.4. dubit.1. in fine, Homobon. de Bonis de examine Eccles. part.1. tract.5. c.6. quæst.38. Filliuc. in quæst. moral. part.1. tract.8. cap.10. num.364. Georg. Pollanch. in Bullam Vrbani VIII. sect.42. num.56. Boss. d. sect.1. casu 5. vbi casu 6. disserit, an in facultate absoluendi à casibus, & censuris reseruatis concessa, comprehendatur absolutio abortus fœtus animati.

277 Similiter hinc fit, quod si quis confitetur habenti facultatem ordinariam, vel delegatam per Iubilæum, Bullam, vel aliud priuilegium absoluendi ab omnibus censuris reseruatis, & ab eo generalem absolutionem à censuris petit & obtinet; remanet absolutus non solùm à censuris reseruatis expressis, sed etiam ab omissis ob obliuionem, & ignorantiam non crassam. Ita Cou. in c. alma mater, §.11. num.12. Nauar. in cap. considerret, §. cautus, num.30. vers. illud vnum, de Pœnit. distinct.5. Henriq. in summ. lib.13. cap.29 §.4. Suar. de censur. disputat.7. sect.4. num.16. & seq. Sayr. eod. tractat. lib.2. cap.20. numero 35. & lib.7. cap.14. numero 8. & 9. Mar. Alter. in simili tract. tom.1. lib.4. disputat.4. cap.2. versic. prima igitur dubitatio, Bonacin. etiam in simili tract. disput.1. quæst.3. puncto 6. num.3. Sanch. in præc. Decal. lib.2. cap.12. num.9. Filliuc. in quæst. moral. part.1. tract.8. cap.10. num.379. Duard. in Bullam Cœnæ lib.3. §.4. q.2. num.19. Lauor. de Iubilæo part.1. cap.14. n.93. Paul. Layman. in summ. Theolog. moral. lib.1. tract.5. part.2. cap.6. num.10. Hieron. Pharaon. in suo prompt. tractat.1. sess.18. casu 11. & 15. Georg. Pollanch. in Bullam Vrbani VIII. sect.42. num.60. Sic eodem modo Pœnitens absolutus à Confessario vi Iubilei electo, qui habuerit intentionem formalem & expressam absoluendi eum ab omnibus peccatis quantum potuit, remanet liber à reseruatione peccatorum inculpabiliter oblitorum. Ita Sanch. lib.8. de matrim. disputat.15. num.21. & dict. lib.4. cap.54. num.45 Lauor. de Iubil. part.2. cap.28. num.65. Coriolan. de casibus reseruatis part.1. sect.1. art.9. n.4. & sect.3. art.17. n.1. Floron. etiam de casib. reseru. p.2. cap.4 §.10. vers. aut Confessarius est.

278 Vtrum autem Episcopus possit in foro pœnitentiali mutare pœnitentiam impositam à Papa. Dubium est ad præsentem materiam non contemnendum? in quo gloss. verb. tuo iudicio, in cap. tempora plenitudinis 26. quæst.7. & alia similis verb. conuersionem, in cap. latorem 33. quæst.2. tenent posse Episcopum causa cognita diminuere, & relaxare de Pœnitentia, quam Papa imposuit, quos sequuntur Felin. in cap.1. n.49. de constit. Nauarr. in man. cap.26. num.22. Menoch. cons. 90. num.34. Henriq. in sum. lib.2 de pœnit. c.12. §.1. litt. H. id admittentes, dummodo fiat cum causa vrgenta, & non habeatur facilis aditus, seu recursus ad Pontificem, qui eam imposuit: nam aliàs regulariter non posse inferiorem mutare pœnitentiam à Superiore impositam, resoluunt Turrec. in d. c. tempora, n.4. Syluest. verb. Confessio 1. n.27. Angel. eod. verb. 6. n.4. Suar. tom.4. disp.38. sect.10. n.14.

279 Hinc venit, quod licèt iudex fori exterioris, postquam suam tulit sententiam definitiuam, non possit pœnam in ea appositam reuocare, l. quod iussit, l. Iudex posteaquam, ff de re iudic. cap. in litteris, cap. venerabilis, de officio deleg. attamen † in foro pœ-
280 nitentiali non solùm idem Confessarius potest pœnitentiam à se iniunctam quandocunque & vbicumque ex causa commutare in aliam, vel eam minuere, d. cap. tempora, cap. Presbyter, 82. dist. capite transmissa, de eo qui cogn. consang. Nauar. d. numer.22. Henriq. d. lib.2. de Pœnit. cap.21. §.7. ad fin. litt. G, Suar. d. sect.10. num.3. Ioan. Valer. de different. inter vtrumque forum, verb. Iudex, differ.15. num.5. Paul. Layman. in Theolog. moral. lib.5. tractat.6. capite 15. numero 16. Bonacin. de Sacram disput.5. quæst.5. sect.3. n.1. Bossius de triplici Iubilæi priuilegio sect.1. casu 19. num.2. vbi citat meipsum in hoc loco. Sed etiam ab alio æquali impositam, Syluest. & Nauarr. citatis locis. Suar. d. sect.10. n.4 Henriq. d. lib.5. c.25. §.4. latè Fagundez in quinque Ecclesiæ præcepta, p.2. lib.9. cap.4. n.15. Ludou. Beia part.3. cap.1. dub.1. Bonacin. d. q.5. puncto 3. n.1. Filliuc. in quæst. moral. p.1. tract.8. c.2. n.50. Paul. Layman. d. c.15. n.14. Hieron. Pharaon. in suo promptuar. tract.1. sess.22. casu 52. Lauor. de Iubilæo p.2. c.5. n.45. Bossius d. casu 19. n.4. cum seqq. Ioan. Valer. verb. Iurisdictio, differ.5. num.5. vbi reddit rationem, quia hoc tribunal pœnitentiale est supremum, ac proinde in eo vice Christi omnes Confessarij sunt Iudices supremi, adeò vt quilibet Confessarius in non reseruatis sit æqualis ipsi Papæ, tanquam Officium Christi gerans immediatè: & n.8. in fine, asserit extra Sacramentum Pœnitentiæ nullum alium Confessarium præter Papam posse commutare, vel minuere pœnitentias ab aliis impositas; vnde æqualem Confessarium non posse extra Confessionem mutare pœnitentiam ab alio æquali impositam, hoc est, non audita priori Confessione eorundem peccatorum, resoluunt Suar. d. sect.10. n.4. ad finem, Fagundez d. c.4. n.17. contra Nau. in man. c.26. n.22. ad fin.

Quoad alias verò censuras nemini reseruatas pro certo habendum, posse in primis quemcunque Prælatum ab illis sibi subditum absoluere, siue sint latæ, & appositæ per Concilium, siue per quemcunque summum Pont. per proprium autem Prælatum intelligimus non solum Episcopum, & Capitulum Sede Vacante, verùm etiam quemlibet alium Prælatum exemptum Ecclesiæ cuiuscunque, siue Sæcularis, siue Regularis; ex iis tamen qui habere dicuntur Episcopalem, vel quasi Episcopalem iurisdictionem. Ita per text. in c. nuper, de sentent. excommunicat. resoluunt Nauar. in man. cap.27. num.39. Suar. tom.5. disput.7. sect.3. & sect.4. numer.9. Mar. Alter. de censur. tom.1. lib.4. disp.3. cap.1. & 2. Sayr. in simili tract. lib.5. cap.15. num.12. Auila eodem tract. part.2. c.5. disp.1. dub 4. Bonacin. d. puncto 1. n.9. Fr. Ludou. Miranda in manuali Prælatorum tom 2. q.35. art.16. concl.3. communiter asserentes hanc regulam non solùm valere in absolutione aliarum censurarum, nisi fiat in ipsis specialis aliqua exceptio. 281

Et absolui quis potest ab Episcopo loci vbi moratur, à sententia Iuris, quam incurrit in alia diœcesi, siue sit ius synodale, siue commune, secus à sententia hominis, Læl. Zecch. de casibus Episcopo reseru. casu 1. versic. Absolui quis potest, pag.38. Mar. Alter. d. c.1. vers. Episcopus, & in vers. tamen, resoluit sufficere habitationem in loco, vt Episcopus loci possit incolam validè absoluere ab excommunicatione Iuris, etiamsi maneat ad tempus cum animo redeundi ad suum domicilium, dummodo habitatio non sit ad modicum, & breue admodum tempus, sed mora sit diuturna, vt saltem excesserit maiorem partem anni. 282

Imò etiam Parochus, & alius quicunque Sacerdos potestatem habens absoluendi à mortalibus, potest absoluere à censuris Iuris nemini reseruatis, si ita sit consuetudo in Episcopatu, Nauarr. d. num.39. Suar. d. sect.3. n.23. & 31. Sayr. dict. lib.2. c.19. num. vlt. Bonacin. d. punct.19. post Angel. Syluest. Armil. & alios. Mar. Alter. d. disp.3. cap.3. Possevin. de officio Curati, c.8. n.50. 283

Ex

284 Ex declaratione Clement. VIII. Ordinarium non posse sibi reseruare absolutionem excommunicationum Iuris nulli reseruatarum, dicit Paul. Comitol. *respons. moral. lib.6. c.12.* At dictum Decretum videri loqui de excommunicatione Cœnæ Domini tenet Posseuin. *vbi proximè.*

285 Sic etiam Episcopi omnes, cum in suis diœcesibus omnia possint, quæ Summos Pontifex in vniuerso Orbe, exceptis specialiter reseruatis, vt firmant citati per me *alleg.1. num.6.* poterunt in eis sibi alios casus reseruare Iure proprio, sed à Romano Pontifice dependenti, plus minusve, iuxta maiorem, vel minorem Confessariorum, quos in sua diœcesi habent, idoneitatem, capacitatem, & eruditionem; quam quidem reseruandi potestatem Episcopos habere immediatè à Papa, docent Nauarr. *in manual. cap.27. num.236.* Viuald. *in candel. aureo,* vbi *de absolut. num.38.* Suar. *tom.4. disput.25. sect.1. n.6. & 7.* quos refert, & sequitur Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta, p.1. lib.8. cap.1 num.8.* Contra Castr. *de iusta hæret. punit. lib.2. cap.24.* & Victor. *in relect.2. de potest. Eccles. cap.2.* existimantes Episcopos habere suam iurisdictionem immediatè à Christo.

Fit autem reseruatio casuum secundùm Concilium Tridentinum *sess.14. cap.7.* tum vt grauiora peccata grauiori iudicio subdantur: tum vt melius corrigi possint; tum vt si sint in Republ. pestifera, commodius adhibeatur remedium: tum præsertim vt acriori metu correpti homines ab huiusmodi sceleribus arceantur, Sot. *in 4. sentent. distinct.18. quæst.2. artic.5.* Iacob. de Graff. *in aureis decis. part.1. lib.1. c.13. n.71.* Si quis autem dixerit Episcopos non habere ius reseruandi sibi casus, nisi quoad externam politiciam, atque ideo casuum reseruationem non prohibere quominus Sacerdos à reseruatis verè absoluat, anathematis pœnam incurrit, Concil. Trid. *de sacra Pœnit. sess.14. can.11.* referunt Cotiolan. *de casibus reseru. p.1. sect.1. artic.1 num.6.* Molfes. *in sum. Theologiæ moralis, tract.7. c.17. num.17.* Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta lib.8. cap.1 num.4.*

In iis casibus reseruandis ab Episcopo certa regula dari non potest, cum possint reseruari quæcunque crimina pro arbitrio ipsius Episcopi, quæ iudicauerit necessariò reseruanda ad animarum salutem, & ad retinendam disciplinam in ædificationem, non in destructionem, & consideratis diligenter cuiusque prouinciæ, & populorum moribus, natura, propensione pro cuiusque diœcesis statu, & qualitate atrociorum tantùm, & grauiorum criminum, quampaucissimos, eosque maximè necessarios reseruando, dummodo tamen non reseruet casus contentos in Bulla Cœnæ Domini, nec specialiter reseruatos Sedi Apostolicæ. Filliuc. *tract.15. num.223.* vbi *n.224.* quod inferiores Papa non possunt sibi reseruare casus Papales, nec promiscuè eos, quibus annexa est excommunicatio maior à Iure imposita, cuius absolutio nemini est reseruata, nisi iudicauerit aliquos nominatim reseruandos propter frequentiam, scandalum, aut aliam necessariam causam: nec eos, in quibus non datur absolutio, nisi facta restitutione, vel executione: nec illos, in quibus licèt adsit peccatum mortale, tamen versantur circa res parui momenti, & quæ frequenter euenire solent inter idiotas: nec peccata carnis, vbi adest periculum scandalorum, vel vbi cadere potest aliquid suspicionis, propter frequentem reditum ad Ordinarios.

At hodie prohibetur quibuscunque Confessariis Sæcularibus, & Regularibus, ne vigore ipsorum priuilegiorum absoluant à casibus contentis in Bulla Cœnæ Domini clarè, vel dubiè, violationis immunitatis Ecclesiæ in terminis Const. Gregor. XIV. Versationis clausuræ Monialium ad malum finem: prouocantium, & pugnantium in duello, in terminis Conc. & Const. Greg. XIII. inii cientium manus violentas in Clericos, iuxta *cap. si quis suadente*, ac Iuris dispositionem: simoniæ realis scienter contractæ, confidentiæ beneficialis, & in omnibus casibus, quos locorum Ordinarij sibi hactenus reseruarunt; aut reseruabunt, etiam in casu necessitatis & impedimenti, nisi in mortis articulo, vel nisi habeant licentiam nouam specialem à Sede Apostolica; vel ab Ordinariis in scriptis, vel viua voce sub pœna excommunicationis, & priuationis officiorum, dignitatum, & beneficiorum, ac inhabilitatis ad ea in posterum obtinenda ipso facto absque vlla declaratione incurrenda, à qua non poterunt dispensari, habilitari, vel absolui, nisi à Sede Apost. præterquam in mortis articulo; quoad confitentes verò adest pœna nullitatis absolutionis. Quæ omnia, aliaque in hac materia decisa referuntur nouissimè à Lezana *in sum. quæst. Regul. cap.19. num.14. cum sequentib.* & continentur in *edictis sacræ Congreg. Cardinalium super negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium propositis*, quæ sequuntur.

Decretum, & declaratio super absolutione à censuris, seu à casibus reseruatis.

Sacra Congregatio Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita, iustis, & grauibus causis id exigentibus, ac de Sanctissimi D. N. Clementis Octaui speciali mandato, viuæ vocis oraculo desuper habito, sacerdotibus omnibus, tam sæcularibus, quàm regularibus per vniuersam Italiam extra Vrbem degentibus ad Confessiones audiendas probatis, quorumuis Ordinum, etiam Mendicantium, Militarium, aut Congregationum, etiam Societatis IESV, *& generaliter quarumcumque aliarum quouis nomine nuncupentur, iubet, & præcipit, ne quis eorum sub prætextu priuilegiorum, indultorum, aut facultatum generaliter, vel specificè scripto, aut viua vocis oraculo, vel per communicationem à Sede Apostolica, vel eius auctoritate eorum Ordinibus, Congregationibus, Collegiis, vel Societatibus, aut Archiconfraternitatibus sæcularium, aut singulis personis, seu aliàs quomodocumque sub quibusuis tenoribus, formis, & clausulis, etiam derogatoriis, ad cuiusuis etiam Imperatoris, Regum, aut aliorum Principum instantiam concessarum, seu confirmatarum, alicui cuiusuis status, gradus, & conditionis, aut dignitatis, tam Ecclesiasticæ, quàm sæcularis, etiam Regiæ, vel Imperialis, ab vllo ex casibus clarè, vel dubiè in Bulla die Cœnæ Domini legi solita contentis, vel aliàs quomodocumque Sedi Apostolicæ reseruatis, aut in futurum, & per Sanctitatem suam, eiusve Successores pro tempore in eadem Bulla, vel aliter reseruandis, nec etiam à casibus, quos Ordinarij locorum hactenus reseruarunt, vel in posterum sibi reseruabunt, nullo casu, etiam necessitatis, vel impedimenti, nisi in mortis articulo, seu cum noua, vel speciali Sanctitatis suæ, aut successorum suorum, vel Ordinariorum, quoad casus ab ipsis tantum reseruatos respectiuè, impetrata in scriptis licentia, Ordinariis locorum* 286

exhibenda, abſolutionis beneficium de cætero impendere audeat, vel præſumat. Sed cum opus fuerit, pœnitentes ad Superiores, legitimoſque iudices ſuos accedere conſulant, ſub pœna contrafacientibus, tum Regularibus, quàm Sæcularibus, excommunicationis, priuationis officiorum, & dignitatum, aut beneficiorum, inhabilitatis item audiendi Confeſſiones, & ad quæcunque officia, prælaturas, beneficia in poſterum obtinenda ipſo facto, abſque vlla alia declaratione incurrenda, ſuper quibus à nemine, niſi à Romano Pont. habilitatio, diſpenſatióve, aut abſolutio, præterquam in mortis articulo poſſit impartiri: Sanctitas enim ſua quatenus opus ſit, facultates, & conceſſiones ipſas in hac parte vti caſſas, & irritas haberi de cætero voluit, & vult, non obſtantibus quibuſcunque.

Præterea nouerint pœnitentes abſolutionem, ſi quam obtinebunt contra huiuſmodi prohibitionem, eſſe nullam, nulliuſque roboris, & momenti.

Et ne locorum Ordinarij, quibus ius hoc reſeruandorum caſuum competit, plurium, quàm opus ſit, reſeruatione ſubditis, aut Confeſſariis in animarum ſalute procuranda cooperatoribus ſint oneroſi, monentur omnes, vt paucos, eoſque tantum, quos ad Chriſtianam diſciplinam retinendam, animarumque ſibi creditarum ſalutem pro cuiuſvis diœceſis ſtatu, & qualitate neceſſariò reſeruandos eſſe iudicauerint, reſeruent. In quorum fidem, &c. Dat. Romæ, die 9 menſis Ianuarij anno 1601.

Cum autem dubia quædam, ac difficultates circa eiuſdem Decreti interpretationem, atque obſeruationem emerſiſſent, eadem Congreg. ne vllus deinceps obſcuritati, ſcrupulo, ambiguitatiue locus relinquatur, & vt clariùs appareat in quibus caſibus, vigore eiuſdem Decreti reſeruatis, intelligatur prohibita abſolutio, ſpeciali mandato eiuſdem S. D. N. Clementis Papæ Octaui ſimiliter viuæ vocis oraculo ſuper ea re habito, ipſum decretum ita moderatur, ac declarat, videlicet ſub eiuſdem prohibitione illos tantum in poſterum comprehendi caſus, qui in Bulla die Cœnæ Domini legi conſueta continentur. Ac præterea violationis immunitatis Eccleſiaſticæ in terminis Conſtitutionis felicis recordationis Gregorij Decimiquarti, quæ incip. Cum alias nonnulli. Violationis clauſuræ Monialium ad malum finem, prouocantium, & pugnantium in duello, iuxta decretum Sacri Concilij Trid. & conſt. felicis recordat. Gregorij Papæ XIII. incip. Ad tollendum. Iniicientium violentas manus in clericos, iuxta canon. Si quis ſuadente, 17. quæſt. 4. *ac Iuris diſpoſitionem. Simonia realis ſcienter contracta, atque etiam confidentia beneficialis. Item omnes caſus, quos Ordinarij locorum ſibi reſeruarunt, vel in poſterum reſeruabunt. In quibus omnibus iam enumeratis caſibus duntaxat, & ſublata etiam pœna inhabilitatis audiendi Confeſſiones, eadem Sacra Congregat. vult, & mandat dictum Decretum in ſua firmitate, & priſtino robore permanere; ac præterea declarat eos quidem Sacerdotes, tam ſæculares, quàm Regulares, qui aliquo ex priuilegiis, indultis, & facultatibus in ſupradicto Decreto expreſſis ſuffulti fuerint, poſſe iuxta eorum priuilegia, indulta, & facultates vſu ante idem Decretum receptas, & quæ ſub aliis reuocationibus non comprehenduntur, tantum, & non aliàs abſoluere à caſibus in præſenti declaratione non comprehenſis, aliis verò Sacerdotibus huiuſmodi priuilegia non habentibus nihil de nouo concedit. Sed ne locorum Ordinarij, ad quos caſuum reſeruatio ſpectat, ea in re modum excedant, eadem Sacra Congreg. illos rurſus magnoperè admonendos cenſet, vt non paſſim, ſed cum id videbitur communi bono expedire, atrociorum tantum, & grauiorum criminum abſolutionem ſibi reſeruent, quorum reſeruatio ad Chriſtianam diſciplinam retinendam conferat in ædificationem, non autem in deſtructionem cedat, ne alioquin Sacramenti Pœnitentiæ miniſtrorum coarctata poteſtate, Sanctæ Matris Eccleſiæ piæ menti contrarius effectus ſubſequatur. Prohibet etiam, ne ſibi ſuperfluè reſeruent caſus in Bulla die Cœnæ Domini legi conſueta contentos, neque alios Sedi Apoſtolicæ ſpecialiter reſeruatos: facultatem verò, & licentiam abſoluendi à caſibus reſeruatis, quam in ſcriptis tantum concedi permittebatur, etiam ſola viua voce concedi poſſe declarat. Cæterum ne quis Sacerdotum Sæcularium, aut Regularium ſub prætextu, quod per primum dictum Decretum non fuerit ſufficienter eorum ſpecialibus priuilegiis derogatum, eidem Decreto, ſicut præfertur declarato contrauenire audeat, Sanctitas ſua conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis omnibus in fauorem quorumcunque Ordinum, ſeu inſtitutorum Regularium, aut Sacerdotum, tam ſæcularium, quàm Regularium editis, necnon eorumdem Ordinum, ſeu inſtitutorum, atque etiam Eccleſiarum, & Monaſteriorum, & aliorum Sæcularium, ſeu regularium locorum quorumcunque, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apoſtolicis, etiam Mari magno, ſeu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis, eiſdem Ordinibus, ſeu inſtitutis, atque etiam Eccleſiis, & monaſteriis, & ſæcularibus, ſeu regularibus locis, aut perſonis, ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, necnon irritantibus, & aliis decretis, etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet, etiam per viam communicationis, ſeu extenſionis conceſſis, atque etiam iteratis vi-*

cibus

cibus approbatis, & innouatis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, & formis specialis, specifica, expressa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quauis alia expressio habenda, aut alia exquisita forma seruanda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita obseruanda inserti forent, præsentibus pro expressis habens, quoad ea quæ præsentibus obseruantur, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter, & expressè derogat, contrariis quibuscunque non obstantibus. Romæ die 26. Nouembris 1601.

ALEXAND. Card. Florentiæ, Episcop. Prænestin. HIER. AGVCCH. Secret. refert post aliquas huius tractatus impressiones Marcel. Vulpe in praxi iudic. fori Eccles. cap. 35. n. 10. Laurent. de Franchis in controu. inter Episcop. & Regul pag. 284. cum seqq.

Decretum eiusdem S. Congreg de S. D. Pauli V. felicis recordat. mandato editum, quo confirmantur, & innouantur contenta in supradicto Decreto.

187 QVoniam Sacra Congreg. Cardinalium negotiis Episcoporum, ac Regularium præpositorum nuper accepit quamplures Regulares tantum facultatis, seu priuilegij ab Apostol. Sede sibi concessum profiteri, vt etiam à casibus locorum Ordinariis in eorum diœcesibus reseruatis; absque alia ipsorum Ordinariorum licentia pœnitentes absoluere minimè dubitent, nonnullosque alios in decreto prohibitionis absolutionis à casibus Sedi Apost. vel locorum Ordinariis reseruatis, die 9. Ianuar. 1601. f licis recordat. Clement. Papæ VIII. iussu edito, necnon in declaratione illius, eodem Clem. Pont. iubente, die 26. Nouembris 1601. promulgata, excommunicationes Sedi, vel Ordinariis prædictis reseruatas minimè comprehensas asserere: vnde fit vt metus, quo homines à peccando coërcentur, absolutionis facilitate exolescat. Ideo Sacra eadem Congreg. de S. D. N. Pauli V. speciali mandato, viua vocis oraculo desuper habito, decretum huiusmodi, illiusque declarationem, necnon censuras, & pœnas in eis contentas, omnia confirmanda, atque innouanda operæpretium duxit, prout per præsentes confirmat, atque innouat, ab omnibusque Sacerdotibus, tam sæcularibus, quàm Regularibus, quorumuis Ordinum, etiam Mendicantium, Militiarum, Congregationum, ac cuiusuis alterius instituti, etiam necessariò exprimendi, quouis nomine nuncupetur, inuiolabiliter obseruari, ac insuper, vt nulli ex Sacerdotibus prædictis, quibuscunque priuilegiis, indultis, facultatibus suffulti, ab excommunicationibus, vel à casibus eisdem Ordinariis, vel Sedi Apost. reseruatis, tam ad forum contentiosum eorundem Ordinariorum deductis, quàm non deductis, præterquàm in mortis articulo, absoluere audeant, vel præsumant, vel eorum aliquis audeat, vel præsumat, sub eisdem censuris, & pœnis eo ipso, & absque alia declaratione incurrendis mandat & præcipit. Non obstantibus omnibus, quæ idem Clement VIII. in decreto, & declaratione huiusmodi voluit non obstare. Dat. Romæ 7. Ianuar. 1617. ANT. Card. Saulius. V. Theat. Secr. Refert Molfes. in summ. Theologia moralis, tract. 7. cap 18. num 23.

Sequuntur litteræ eiusdem Sacræ Congregationis ad Archiepiscopum Neapolitanum, in quibus circa casuum reseruationem regulæ dantur vtilissimæ.

188 ILlustrissime, & Reuerendissime Domine. Accipiet Illust. Amplitudo Vestra vnà cum hisce litteris exemplum declarationis, quam Sacra Congreg. S. R. E. Cardinalium negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita, de expresso Sanctissimi D. N. mandato nuper edidit super decreto de prohibita absolutione à casibus reseruatis, die 9. Ianuarij 1601. promulgato, quod in suis diœcesibus Ostiensi, & Neapolitana publicandum, ac studiosè obseruandum diligenter curabit. Cum autem locorum Ordinarij magna ex parte indicem, seu notam singulorum casuum à se reseruatorum hue miserint, compertum est in hoc genere variè quid à variis admissum fuisse, quod aliqua emendatione indigeret, quosdam nimirum quasdam reseruasse, quæ iam Apostol. Sedes sibi reseruaret; alios alia, quæ minimè expediebant; nonnullos verò in ea re modum excessisse, vt nullum ferè superesset peccatum, quod non sibi vendicaret indifferens illa reseruandi ratio, quæ (vt necesse erat) res plerasque leuis momenti, & alioquin Concilij Tridentini, aliorumque Sacrorum Canonum sententiæ parum congruentes complectebatur. Verum quia nondum satis hic explorata erat cuiusque loci conditio, ac necessitas, non potuit vnicuique reseruationum huiusmodi sigillatim modus, ac temperamentum, quod res poscebat, adhiberi. Nec sanè debuit vna eademque regula omnibus Ecclesiis præscribi, quandoquidem alia alibi magis conuenire certum est, & fieri vix potest, vt omnia omnibus in locis æquè probentur, & prosint. Quæ cùm ita sint, visum est eidem S. Congregat. præter illam declarationem priuatas quoque litteras ad singulos Ordinarios mittere, quibus moneant, vt simul ac eas acceperint, omnes casus sibi iam olim reseruatos, adhibitis aliquibus pietate, & doctrina præstantibus viris, de integro discutiant, diligenterque examinent, & ad ipsius decreti

iam declarati normam accommodent, eorum multitudinem sic resecantes, vt ad quampaucissimos, eosque maximè necessarios redigantur iidem casus, vnde singularis ille sequatur effectus, cuius causa hac reseruandi atrociores quosdam casus Episcopis in sua cuique diœcesi tributa est auctoritas

Præcipuè verò hæc monenda censet Sacra Congreg. vt videant ipsi Ordinarij, ne illos casus promiscuè reseruent, quibus annexa est excommunicatio maior à iure imposita, cuius absolutio nemini reseruata sit, nisi fortè propter frequentiam, scandalum, aut aliam necessariam causam aliqui huiusmodi casus nominatim reseruandi viderentur. Neque casus, in quibus absolutio, nisi cum restitutione, vel executione rerum, ad quæ pœnitentes tenentur, non confertur: neque illos qui etiamsi mortale peccatum inducant, circa res tamen parui momenti versantur, & frequenter inter idiotas euenire solent, vti damni dati, & similium. In peccatis etiam carnalibus reseruandis multa vtantur circumspectione, propter periculum scandalorum, in his maximè personis, in quas ob accessum ad confessarios extraordinarios, vel frequentem reditum ad ordinarios, suspicionis aliquid cadere potest. Postremò etiam potissimum ineant, ac sequantur rationem, quæ consideratis diligenter cuiusque Prouinciæ, ac populorum moribus, nutu, ac propensione, magis in Domino expedire videbitur. Postquam autem ab his peracta, descriptaque fuerit hæc moderatio, vnusquisque eam primo quoque tempore ad me perferendam curet, addita insuper causa, quæ cuiusque casus reseruationem potissimùm suaserit. Hoc enim à S D N deliberatum est, vt postmodum singula huiusmodi reseruationes distinctius examinentur, quo perfectè tandem adiutrice Dei gratia opportunum iis incommodis remedium adhibeatur. Interim de ipsius Sanctitatis sua mandato iidem Ordinarij monentur, vt per totam suam diœcesim, ac præsertim iis locis, qui à Ciuitate, & Cathedrali Sede longiùs remoti sunt, Pœnitentiarios, aliosque Sacerdotes constituant, ac delegent, quibus facultatem absoluendi à casibus sibi reseruatis concedant, ita vt his quoque liceat eandem aliis Confessariis, si opus sit, etiam viua voce impartiri, idque maximè in solemnioribus, & præcipuis anni festiuitatibus, vt peccatores, quibus obuia, & facilis fuerit huiusmodi Sacerdotum copia, ad peragendam Confessionem alliciantur, quia alioquin plerique, vel ob id ipsum omittere possent, si necesse haberent Pœnitentiæ Ministros, quibus indigent, longius quærere. In eam igitur curam quantum in se erit, sedulò incumbet Illustriss. Amplitudo vestra, vt hæc omnia ex Sanctitatis suæ, & sacræ Congreg. mente debita executioni mandentur, ea diligentia, eoque zelo vbique adhibito, quem optimus quisque Pastor erga animarum sibi creditarum salutem præ se ferre debet: vt autem apud se, successoresque suos perpetuum extet monumentum, quid hic circa totam hanc reseruandi rationem deliberatum sit, dabit operam, vt hæ litteræ vnà cum ipso Decreto, ac Declaratione in publicis suarum Curiarum Episcopalium actis integrè describantur. Eas verò cum primum acceperit, dignabitur facere nos ea de re certiores, missura postea, quantocius fieri poterit, expetitum nouæ reseruationis indicem ex præscripto huiusce mandati confectum. Quæ omnia mandante ipsa Sacra Congreg. ego Illustrissimæ D.V. scripsi, Deum precatus, vt eandem quamdiutissimè incolumem tueatur. Romæ die 26. Nouembris 1602. Dignabitur etiam Amplitudo V. Illustriss. operam dare, vt Prælatis inferioris Ordinis exemptis, seu nullius diœcesis, seu qui sint in sua Prouincia, innotescat Decretum hisce litteris inclusum, tum etiam hæc reliqua, quæ ei scribuntur super casuum reseruatione.

ALEXANDER Cardin. Florent.

Declaratio eiusdem S. Congregationis circa facultatem absoluendi à casibus Sedi Apost. & Ordinario reseruatis.

SAcra Congreg. S. R. E. Cardinalium negotiis & consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita censuit, per confirmationes priuilegiorum, quas Regulares à Sede Apost. post Sacrum Concil Trid. obtinuerunt, nequaquam reuixisse priuilegia prius ab eodem Conc ac deinde etiam ipsius Congregationis decretis sublata, atque extincta, si qua habebant, absoluendi à casibus Ordinario loci reseruatis. Quemadmodum neque indulta absoluendi à casibus contentis in Bulla, quæ in die Cœnæ Domini legi consueuit, vtpote sublata per annuam ipsius Bullæ publicationem, vires, aut robur acquisiuisse ex subsequentibus priuilegiorum confirmationibus, ac proinde Regulares cuiusuis Ordinis, Congregationis, Societatis, & instituti, etiam necessariò exprimendi, nec intra, nec extra Italiam in vim priuilegiorum, aut confirmationum eiusmodi, quas vel hactenus obtinuerint, vel deinceps fortè obtinebunt, posse quemquam absoluere ab eisdem casibus in Bulla Cœnæ Domini, aut Ordinario loci reseruatis. Ac si secus egerint, absolutiones nullas atque irritas fuisse, ac fore, ab aliis verò casibus, & censuris Sedi Apost. reseruatis, si quidem Regulares habeant à Sede Apost. absoluendi facultatem, illam extra Italiam minimè sublatam fuisse iisdem S. Congregat. decretis hac de re editis iussu sanctæ mem. Clem. VIII. Quam Sacræ Congreg. sententiam Sanctitas sua ad se relatam approbauit, mandauitque ab omnibus ad quos pertinet, inuiolabiliter obseruari. Romæ 17. Nouembris 1628.

Præfata Sacræ Congreg. decreta post aliquot huius tractatus impressiones transcripsit nouissimè Fr. Lud. à Cruce *in expos. Bullæ Cruciatæ disp. 1. cap. 3. dub. 5. pag. 164. cum sequent.*

Allegatio LI.

Episcopi quorum casuum absolutionem sibi reseruare consueuerunt.

SVMMARIVM.

1 *Casus in quibus tantùm cadat Episcoporum reseruatio, nulli certi dari possunt.*
2 *Casus numerantur quos Episcopi sibi reseruare consueuerunt.*
3 *Homicidium voluntarium quod dicatur.*
4 *Homicida sui aggressoris ad defensionem vitæ propriæ cum moderatione inculpatæ tutelæ, non peccat, nec tenetur ad restitutionem, nec est irregularis.*
5 *Moderamen inculpatæ tutelæ non dicitur seruare, qui occidit, si fugiendo euadere possit, nisi fuga sit illi valde indecora.*
6 *Inuasorem licet occidere pro defendendis propriis bonis, quando sunt ordinata vt media ad conseruationem vitæ.*
7 *Inuasorem licet occidere pro defensione sui honoris, vel integritate sui corporis.*
8 *Defendere vitam, seu bona proximi licet vsque ad occisionem iniusti aggressoris, quando aliter illa defensio expediri non poterit.*
9 *Locus* Matth. 26. *declaratur.*
10 *Irregularis non fit defendens proximum vsque ad occisionem, vel mutilationem aggressoris.*
11 L. vt vim vi, ff. de iust. & iur. *declaratur.*
12 *Mandans, & mandatarius censeatur vnum, idemque delictum committere, saltem ratione finis.*
13 *Mandans punitur eadem pœna, qua puniri debet mandatarius.*
14 *Consulens delictum punitur eadem pœna, qua ipse delinquens.*
15 *Auxilium præstans in delicto punitur prout ipse delinquens.*
16 *Homicidium affert nocumentum irreparabile, quia tollit vitam humanam, quæ ex bonis temporalibus summum est.*
17 *Iuramentum vt licitum & honestum sit, tres comites habere debet.*
18 *Periurium est mendacium iuramento firmatum.*
19 *Periurium in iuramento assertorio semper, & indistinctè est peccatum mortale.*
20 *Iurans falsum putans esse verum, quando peccet.*
21 *Iuramentum promissorium, cui deest veritas, an semper inducat peccatum mortale.*
22 *Iuramenti promissorij violatio in re leui, & parua solum inducit peccatum veniale.*
23 *Testis falsus vt aliquis dicatur, falsique pœnam incurrat, quæ necessaria sint.*
24 *Testis à iudice legitimè interrogatus de veritate dicenda, non solum falsus est, si falsum dicit, sed etiam si veritatem celat scienter in damnum proximi.*
25 *Falsum deponens in iudicio nullo includitur sub reseruatione huius secundi casus.*
26 *Testimonium ferens non iuratus, si falsum dicat, ordinaria plectendus est pœna.*
27 *Falsum deponens sine dolo, non est ordinaria pœna falsi plectendus.*
28 *Interpretatio in dubio semper fieri debet, vt quis excusetur à periurio.*
29 *Ad euitandam testium falsitatem eorum dicta sunt impropriè intelligenda.*
30 *Falsitas nemini nociua pœnâ ordinariâ non punitur.*
31 *Falsum testimonium dolosè dicens, quod tamen non valuit, ordinaria pœna non est puniendus.*
32 *Falsitas tria essentialia requirit, dolum scilicet, mutationem veritatis, & quod alteri noceat.*
33 *Testis qui interrogatur de aliqua re sibi commissa sub sigillo secreti, quando tentatur reuelare factum occultum.*
34 *Falsum deponens circa extrinseca, & extra factum principale, non dicitur falsus.*
35 *Periurium quàm graue sit peccatum, ostenditur.*
36 *Periurus non satisfacit, si dicat se falsum deposuisse, quia tunc ei fides non adhibetur, quamuis sit in articulo mortis.*
37 *Periurium est grauius adulterio.*
38 Cap. quod in omnibus 22. quæst. 7. *declaratur.*
39 Cap. at si clerici, §. de adulteriis, de iudiciis, *declaratur.*
40 *Periurium homicidio grauius est, & n. 41.*
42 *Periuria apud varias nationes quibus pœnis puniebantur.*
43 *Periuri puniuntur pœna depositionis ab Ordine.*
44 *Periuri beneficiis Ecclesiasticis obtentis priuantur.*
45 *Periuro facta collatio est nulla.*
46 *Pondus illud dicitur falsum, quod nunquam transiuit per manus affinatorum.*
47 *Ponderibus, & mensuris falsis vtens falsum dicitur committere.*
48 *Ponderibus, & mensuris falsis vtens, quomodo ad restitutionem obligetur.*
49 *De adulterantibus vtentibus falsis ponderibus, & mensuris referuntur plures Doctores.*
50 *Vinum limphatum vendens quas pœnas incurrat, remissiuè.*
51 *Vinum vetus cum musto admiscens quam pœnam incurrat, remissiuè.*
52 *Pharmacopolæ vendentes medicinas adulteratas, quas pœnas incurrant.*
53 *Pecunia qui prius vsi fuissent, ostenditur.*
54 *Denarij, quibus fuit venditus Dominus Noster Iesus Christus, qui fuerint?*
55 *Monetam cudere ad Principem solum, & Rempublicam spectat.*
56 *Moneta vt probata, & legitima sit, quæ continere debeat, ostenditur.*
57 *Monetæ adulterari, falsificari, seu corrumpi quibus modis dicatur.*
58 *Monetam excudens alia effigie, quàm effigie Principis illius Regni, vbi habitat, vel falsificans monetam alterius Principis, à pœnis excusatur.*
59 *Monetam Principis tondentes, vel radentes eisdem subiiciuntur pœnis, quibus eam adulterantes.*
60 *Monetam iustum pondus excedentem tondens, & mutilans, atque eam ad iustum pondus reducens, an in pœnam incidat, ostenditur.*
61 *Monetam reprobatam vitiantes non puniuntur.*
62 *Monetam falsam falsificantes non incidunt in pœnas contra illam adulterantes impositas.*
63 *Monetam minimi valoris fabricans, vel tondens modicam quantitatem, excusabitur à pœnis ordinariis.*
64 *Monetam falsam expendentes eadem pœna puniuntur, qua afficiuntur illam adulterantes, vel tradentes.*
65 *Intellige si scienter falsam expendant.*
66 *Ignorantia quomodo in hoc casu probetur, ostenditur.*
67 *Monetam falsam expendens, si doceat à quo illam habuit, nulla lege puniri debet, & referuntur alij casus in quibus potest excusari.*
68 *Monetam corrumpens, fabricans, tondens, vel scienter expendens, igne comburitur, & eius bona fisco vendicantur.*

69 *Domus*

69 *Domus in qua fabricatar monetu falsa sciente domino, cedit fisco.*

70 *Vidua excusatar à scientia fabricationis falsa moneta cusa in eius domo.*

71 *Doctores de bac materia plenè agentes referuntur.*

72 *Violutores Ecclesiarum immunitatis, & libertatie Ecclesiastica bodie ubsolui non possunt à Confessariis sæcularibus, vel regularibus, etsam vigore suorum priuilegicrum.*

73 *Incendiarius dicitur ille, qui malo animo auctoritate propria incendit alienu.*

74 *Incendium connumeratur inter cusus fortuitos.*

75 *Conductor propter incendium ad damni æstimationem non tenetur, nec ad restuutionem in foro conscientia, nisi constet de culpa, vel negligentia ipsius.*

76 *Iacendiarius ad damna, & iateresse tenetur, si fuerit lata culpa.*

77 *Incendiarius ad damna, & interesse seaetur, si incendium ex sua nimia negligentiu fiat.*

78 *Incendium à quibus in dubio emissum præsumatur? remissiuè.*

79 *Dominus de incendio per familiam admisso veramne, & quando teneatur? remissiuè.*

80 *Incendiursis quacunque pertiaensia, remissiuè.*

81 *Arborum, & vitium incisores tenentur ad omne damnum, quod earum dominus ex ipsu incisione patitur, & quomodo sit facienda restitutio? ostenditur.*

82 *Arborum incisor quæ in suo solo plantatæ fuerunt ab ulio, vel in eo radices egerunt, an peccet, teneaturque ad restitutionem, ostenditur.*

83 *Vitis dicitur urbor signifera.*

84 *Vites, aliásque arbores incidens, non damni causa, vel iniuria, sed veracitatis, & rapacitatis naturalis, non incidit sub reseruatione quinti casus.*

85 *Blasphemia est de reseruatis Episcopo.*

86 *Blasphemare est dicere tacitè, vel expressè, verbo, vel scripto, contru Deum, aut eius Sanctos quidpiam contumeliosum.*

87 *Blasphemia aliu hæreticalis, alia simplex.*

88 *Blasphemia hæreticalis est illa, qua cum hæresi connexionem babet.*

89 *Inquisitores contra hæreticam prauitatem priuatiuè cognoscunt de blasphemiis hæreticalibus, & contra consuetum blasphemare, & monitum blasphemare non cessantem.*

90 *Pœnu qua imponi solet ab Inquisitoribus pro hæreticalibus blasphemiis, ostenditar.*

91 *Blasphemiu simplex est illa, quanon repugnat iis, quæ tenetur credere.*

92 *Blasphemia simplicis quæ irrationes sint, ostenditur.*

93 *Episcopi de blasphemiis, qua hæreticales non sunt, cognoscunt, & puniunt.*

94 *Blasphemie simplicis crimen est mixti fori.*

95 *Ecclesiasticus iudex si prius de crimine mixti fori cognoscens pœnam leuem imposuerit, iure optimo poterit sæcularis de eadem causa iudicare, supplereque vsque ad condignam condemnationem.*

96 *Blasphemia peccatum quàm detestabile sit in sacra Scriptura, ostenditur.*

97 *Blasphemi quibus pœnis iure Pontificio puniantur.*

98 *Blasphemi in Synodo Laterna. quibus pœnis afficiantur?*

99 *Iulius III. quas pœnas aduersus eos inflixerit? ostenditur.*

100 *Pius V. in blasphemos quomodo inquirendum, & animaduertendum sua Constit. sanciuit.*

101 *Blasphemi iure Ciuili mortis pœna puniebantur.*

102 *Blasphemi quibus pœnis apud Lusitanos, & Hispanos puniantur.*

103 *Blasphematores apud Gallos quomodo mulctantur.*

104 *Blasphemantibus quæ pœna imponantur apud Neapolitanos.*

105 *Blasphemantes à pœnis ordinariis quando possint excusari, remissiuè.*

106 *Parentes percutientes quàm graue peccatum faciant, ostenditur multis sacra Scriptura locis.*

107 *Parentes percutiens potest hæreditate priuari.*

108 *Filius verberans patrem, nec ille pater, nec ille filius est censendus.*

109 *Pater, vel mater non præsumitur, qui filium non diligit.*

110 *Salomonis Regis iudicium pro cognoscenda matre ex duabus infantem postulantibus, refertar.*

111 *Caroli Magni simile iudicium refertur.*

112 *Alphonso Aragoniæ Regi simile factum accidisse ostenditur.*

113 *Filius etiam leuiter patrem percutiens, peccat mortaliter.*

114 *Parentum appellatione in præsenti materia veniunt solùm pater, mater, auus, auia, & alij ascendentes.*

115 *Filius percutiens, vel occidens patrem venientem contru fidem Christi, non punitur.*

116 *Patrem ad sui defensionem percutiens, vel occidens, non dicitur parricida.*

117 *Furiosus percutiens patrem non incidit in pœnas parricidij.*

118 *Patrem sine dolo percutiens, vel occidens, non punitur vt parricida.*

119 *Filius occidens patrem suum, ignorans sibi patrem esse, non punitur vt parricida.*

120 *Magica ars quæ sit, remissiuè.*

121 *Diuinatio quotuplex sit?*

122 *Superstitio quæ dicatur.*

123 *Diuinatio quæ fit per dæmonum inuocationem sapit hæresim, & sic diuinantes possunt per Inquisitores coerceri.*

124 *Inquisitores contra hæreticam prauitatem habent auctoritatem, & ius inquirendi contra diuinantes, & sortilegos, quotiescunque aliqua admiscent, quæ hæresim sapiunt.*

125 *Inuocatio facta ad id, quod est dæmonis natura, non sapit hæresim.*

126 *Pocula, vel carmina amatoria an vim aliquam habeant naturalem homines inuitos alliciendi ad amandum, remissiuè.*

127 *Augures qui dicuntur, remissiuè.*

118 *Sortilegi qui sint? remissiuè.*

129 *Necromantici qui dicantur, & eorum materia? remissiuè.*

130 *Chiromantici superstitiosè faciunt per manuum lineas bonam, vel malam fortunam iudicantes, secus si complexiones, humores, & aptitudinem.*

131 *Ægyptianam de bona, vel mala fortuna interrogare quando sit peccatum.*

132 *Somniantes putantes omnia per somnia sibi visa esse vera, & diuinitus sibi immissa, peccant mortaliter.*

133 *Astrologi qui dicantur? remissiuè.*

134 *Astrologiam iudiciariam exercentes quas pœnas hodie incurrunt? ostenditur.*

135 *Eucharistia sanctissima abutentes sunt suspecti de hæresi, & curiu sæculari traduntur.*

136 *Abortum procurantes, consulentes, & quocunque modo consentientes, quibus pœnis per Const. Sixti V. & Greg. XIV. puniantur.*

137 *Animari fœtus in homine dicitur per infusionem animæ rationalis, quæ in masculo fit post quadraginta dies, in fœmina verò post 80.*

138 *Masculus, vel fœmina an sit, si dubitetur, præsumendum est esse animatum post quadraginta dies.*

139 *Abortum consulens ei, quæ dubitat esse prægnantem, non est irregularis, si non appareat de abortu-*

140 *Fatys*

140 *Fœtus postquam est viuificatus, si occidatur, verum homicidium committi dicitur.*

141 *Abortui causam prabens fit irregularis, etiamsi dubium sit an fœtus esset viuificatus.*

142 *Abortionis causam dans, vel recipiens poculum, quando vt homicida puniatur, remissiuè.*

143 *Exponentes proprios partus, feris peiores.*

144 *Pater exponens filium legitimum, & naturalem, vel naturalem tantum, arbitrio iudicis est puniendus.*

145 *Pater exponens filium, siue alius eo consentiente, vel ratum habente, amittit ius filiationis.*

146 *Pater exponens filiam, licet perdat patriam potestatem, non per hoc eximitur ab onere dotandi.*

147 *Parentes grauiter peccant qui filios exponunt, si eos nutrire, & alere commodè possunt.*

148 *Infantes expositos spurios esse censendos, tenet vna sententia.*

149 *Naturales tamen esse iudicandos, existimat altera opinio.*

150 *Legitimos tamen successionum, ordinum, & dignitatum capaces esse, tenet verior sententia.*

151 *Expositi non sunt capaces censendi, vbi habentur statuta requirentia qualitatem nobilitatis, & alia huiusmodi.*

152 *Expositus est ciuis illius loci, & ciuitatis, cui exponitur.*

153 *Consanguinitas dicitur quasi sanguinis vnitas, & consanguinei quasi eodem sanguine iuncti.*

154 *Consanguinitas est vinculum personarum ab eodem stipite descendentium, carnali propagatione contractum.*

155 *Consanguinitas per gradus, & lineas distinguitur.*

156 *Linea quotuplex dicatur.*

157 *Qualibet ex his lineis per gradus distinguitur.*

158 *In linea recta ascendentium, & descendentium vtroque iure inspecto, tot sunt gradus, quot sunt persona, dempta semper ea, à qua incipit computatio.*

159 *In linea transuersa aquali quo gradu vnaquaque persona à communi differt stipite, eo etiam gradu ab altero distat consanguineo.*

160 *In linea transuersa aquali, attento iure Canonico, quo gradu distat remotior à communi stipite, eo etiam differt ab alio consanguineo.*

161 *Graduum computatio in matrimoniis contrahendis secundum ius Canonicum semper facienda est.*

162 *Graduum computatio ad susceptiones, & reliqua ciuilia, attento Casareo iure facienda est, nisi aliter de consuetudine receptum sit, vel ipsa lex ciuilis secus statuerit.*

163 *Matrimonium hodie interdicitur cum consanguineis intra quartum gradum.*

164 *Affinitas ex copula licita dirimit Matrimonium vsque ad quartum gradum.*

165 *Affinitas ex copula licita dirimit Matrimonium vsque ad secundum gradum.*

166 *Gradus affinitatis quomodo computentur, ostenditur.*

167 *Affinitas vt contrahatur, requiritur ea copula, qua sit sufficiens ad generationem.*

168 *Seminatio fœmina ad generationem non est necessaria.*

169 *Affinitas oritur ex copula habita cum fœmina inuita, ignorante, dormiente, ebria, vel insana.*

170 *Semen alicuius viri ope dæmonis in vterum fœmineum delatum non inducit affinitatem.*

171 *Affinitas non contrahitur, si casu ad se traheret vterus fœmineus semen viri cum ea ludentis.*

172 *Affinitas oritur ex copula cum effusione veri seminis, qualis non est eunuchorum.*

173 *Affinitas non oritur ex copula sodomitica.*

174 *Impedimentum publica honestatis vsque ad quartum gradum extenditur.*

175 *Affinitas non oritur ex Matrimonio per verba de præsenti, copula non sequuta, sed impedimentum vlterioris gradus.*

176 *Impedimentum publica honestatis, quando simul concurrit cum impedimento affinitatis, vtrumque explicitè, vel saltem implicitè in petitione explicandum est.*

177 *Publica honestas oritur ex Matrimonio nondum consummato, si non sit inualidum defectu consensus.*

178 *Impedimentum publica honestatis non oritur ex Matrimonio rato amentium, vel puerorum.*

179 Cap. iuuenis, de sponsal. *declaratur.*

180 *Impedimentum publica honestatis non oritur ex Matrimonio celebrato sub conditione de futuro, antequam adimpleatur conditio.*

181 *Contractus non obligat ante conditionis euentum.*

182 *Impedimentum publica honestatis ex sponsalibus validis, & certis oritur in primo gradu.*

183 *Impedimentum publica honestatis non inducitur quando aliquis fictè consentit.*

184 *Impedimentum ex sponsalibus, aut Matrimoniis metu, aut errore persona initis nullum nascitur.*

185 *Impedimentum publica honestatis non oritur ex sponsalibus conditionatis ante euentum conditionis.*

186 *Impedimentum publica honestatis non oritur ex sponsalibus contractis à parentibus nomine filiorum, sine eorum consensu.*

187 *Impedimentum publica honestatis oritur ex sponsalibus quacumque ratione irritis, quando ipsa publica sunt, & nullitas occulta.*

188 *Impedimentum publica honestatis contractum ex sponsalibus validis, & certis, non cessat quando sponsalia dissoluuntur mutuo contrahentium consensu.*

189 *Cognatio legalis quando impediat, & dirimat Matrimonium ostenditur.*

NVLLOS posse dari, aut tradi certos casus, in quibus tantùm cadat Episcoporum reseruatio, ait Nauarr. *in man. c.27. num.262. in fine*, id enim pendet ex cognitione singularum diœcesum, & ex ipso facto, ideo non possunt cadere sub scientiam, vt aduertit Filliuc. *tom.1. tractat.15. num. 236.* quare ipsi Episcopi consideratis diligenter suarum prouinciarum, ac populorum moribus, huiusmodi reseruationem ad animarum salutem facere poterunt, dummodo non sit de exceptis alleg. præcedenti, *num.*185. ideò benè aduertit Steph. Daluin. *de potest. Episc.c.31.sub n.7. vers.de reseruatis*, quod in hac materia nulla certa regula, aut remuneratio, seu specificatio dati potest, quippe quod casus huiusmodi reseruati pendeant ex fortuitis temporibus, & casibus, eorumdemque Episcoporum arbitrio: vnde fit vt quidam reseruentur in vna diœcesi, in alia minimè, & plures ab vno Episcopo, quàm ab aliis. Monet deinde idem Sthephan. Daluin. *d.cap. 31. num.*8. ne Episcopi faciant reseruationes insolitas, aut non maturas, & refert sic declarasse S. Congreg. *sub die 26. Nouembris* 1601. his verbis: *Sacra Congr. S.R.E. Cardinalium negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium praposita, ne Episcopi ea in re modum excedant, illos rursus magnoperè admonendos censet, vt non passim, sed cum id videbitur communi bono expedire, atrociorum tantùm, & grauiorum criminum absolutionem sibi reseruent: quorum reseruatio ad Christianam disciplinam retinendam conferat, & in adificationem, non autem in destructionem cedat, ne alioqui Sacramenti Pœnitentia Ministrorum coarctata potestate, sancta Matris Ecclesia pia menti contrarius subsequatur effectus.* Item Boët. Eppo *de Iure Iubilai & Indulgentiarum, n.116.pag mihi* 86. dicit casus Episcopales quinam sint, nullo vnquam certo Iure definitum fuisse, interpretibus acriter in- 1

tee

ter sese de illorum numero contendentibus : ille verò constare ait, illos Episcopis partim Iure communi scripto, partim consuetudine, partim denique speciali singulorum Episcopatuum constitutione reseruari, cum quælibet Ecclesia suas habeat & consuetudines, & constitutiones peculiares, & *n.* 157. subdit huiusmodi reseruationes esse mero Iure humano factas propter meliorem Ecclesiæ disciplinam, Christo promiscuè potestatem ligandi, soluendique dante Sacerdotibus quibuslibet, ita tamen vt per Ecclesiam bonus, atque communis inducatur ordo, constituaturque disciplina regendis animabus idonea.

2 De quorum casuum reseruatione post Syluest. Nauarr. & alios plures agunt Suar. *tom.* 4. *disp.* 29. *sect.* 3. Valer. Reginald. *in praxi fori pœn. lib.* 1. *n.* 134. *cum seqq.* Claud. Soler. *in tract. de iuridica potestate Confessar. lib* 1. *c.* 11. Molfes. *in sum Theologia moralis, tract.* 7. *c.* 19. *de casibus reseruatis Episcopo*, Ioan. Baptista Anton. *in catechesi Neapol. lib.* 3. *de casib. reseruatis*, Læl. Zecch. *in tract. de casib. Episcopo reseruatis.* Similem tractatum in lucem ediderunt Bathol. Giptius, Vincentius Filliuc. Chapeauil. Floronus, Homobon. de Bonis, laic Steph. Daluin. *de potest. Episcop. Abbatum, & Abbatissarum, c.* 31. *per tot.*

A Doctoribus numerantur sex casus reseruati Episcopo Iure communi *in Extrauag. super Cathedram, de sepultur.* vbi gloss. *verb. à iure*, & alia similis *verb. reseruantur, in cap. si Episcopus, de Pœnit. & remiss. lib.* 6. quorum *Primus* est, quando peccatum habet iure annexam pœnitentiam publicam. *Secundus* quando habet annexam excommunicationem maiorem. *Tertius*, quando habet annexam irregularitatem *Quartus* est peccatum incendiarij. *Quintus*, blasphemia publica. *Sextus*, homicidium voluntarium, & mutilatio: referunt Filliuc. *tom.* 1. *tract.* 15. *n.* 234. & Fagundez *in quinque Ecclesia præcepta p.* 2. *lib.* 8. *c.* 2.

Verius tamen videri propriè loquendo nullum hodie esse casum Iure communi reseruatum Episcopo, probant Fagundez *dict. cap.* 2. Suar. *tom.* 4. *disp.* 29. *sect.* 4 *n.* 6. & Filliuc. *dict. tract.* 15. *n.* 238 *& seq.* ex eo quia casum aliquem esse propriè reseruatum Iure communi Episcopo, est in Iure reperiri aliquem Canonem, vel Constitutionem Pontificiam, quæ reseruet illum Episcopo : at hic Canon, vel Constitutio non datur ; ex tribus enim locis quæ afferri solent à Summistis contrà sentientibus, *Primus in d. c. si Episcopus*, tantùm habet dari casus, qui Episcopo specialiter reseruantur, sed non exprimitur an à Iure, vel à consuetudine tales sint, & posset aliquis interpretari esse à consuetudine, & gloss. *ibi verb. reseruatur*, afferens octo, significat esse ex consuetudine : vsurpat enim verbum, *solent Episcopis reseruari*, &c. *Secundus in d. Extrauag. super Cathedram*, vbi gloss. *verb. à Iure*, ait esse peccata quædam reseruata à Iure ipsis Episcopis, & affert *d cap. si Episcopus*, ad hoc probandum, & præterea in tantùm probare esse sententiam glossæ, non autem haberi in Iure, ponit autem nouem casus : adde illam Extrauag. Bonifacij VIII. ex qua glossa se fundat, reuocatam esse à Clem. V. *in Clem. dudum de sepultur.* ibi, *nos eam omnino cassantes. Tertius* locus est *in Extrauag. inter cunctas §. obseruent, de priuileg.* vbi referuntur aliqui casus, & peccata : at non dicuntur iure reseruata, sed consuetudine, quam approbat Benedictus VI. eosque, inquit, qui tam enormibus sunt irretiti peccatis, quod ea rationabilis consuetudo præscripta canonicè in Episcopatibus aliquibus reseruauit Episcopis. Cum ergo in his locis id non habeatur, nec alij textus afferantur, probatum remanet non dari propriè casum in Iure reseruatum Episcopo: quod & aliis fundamentis ostendunt Suar. Fagundez, & Filliuc. *proximè citatis locis.*

Iure igitur consuetudinis possunt esse aliqui casus Episcopo reseruati ; quales autem ij sint, non potest certò definiri, vt suprà dixi ; videntur tamen ferè ab Episcopis reseruari : *Primò*, illorum absolutio, qui homicidium voluntarium committunt. *Secundò*, qui falsum in iudicio testimonium, siue in gratiam, siue in alicuius damnum deposuerint. *Tertiò*, qui stateras, mensuras, monetasve adulterauerint, corruperintve. *Quartò*, qui libertatem, siue immunitatem Ecclesiæ violauerint. *Quintò*, Incendiarij, & qui damni, iniuriæve causa vites, vel arbores alienas incenderint. *Sextò*, qui blasphemiam publicam, & notoriam protulerint. *Septimò*, qui parentes percusserint. *Octauò*, qui ad magicas artes, veneficia, superstitiones, & alia huius generis, Eucharistia, sacrisve rebus abutuntur. *Nonò*, qui abortum procurauerint. *Decimò*, qui piis locis infantes exposuerint, cum habeant vnde ipsos alant, neque eorum locorum damna resarserint. *Vndecimò*, qui matrimonium contraxerint in gradibus prohibitis. Hi sunt principaliores casus qui veluti atrociora, & grauiora crimina, ab Episcopis reseruari solent, in quorum tamen arbitrio erit iuxta suarum diœcesum, ac populorum mores plures alios, paucioresve reseruare : in Confessorum verò commoditatem breuis in quolibet prædictorum facienda erit à nobis explicatio, aduertendo tamen, quod reseruatio est odiosa, ac proinde ad casus certos restringenda ; quare si dubium sit vtrùm casus sit reseruatus, præsumptio est pro non reseruatione. Sà *verb. casus reseruati, n.* 5. Filliuc. *in quæst. moral. tom.* 2. *tract.* 21. *cap* 4. *n.* 172. Lauor. & Portel. *in dub. Regular. verb. casus reseruati, n.* 6. Homobon. *in consult. casuum Consc. vol.* 1. *p.* 5. *resp.* 87. Merola *in disp. Theolog. tom.* 1. *disp.* 3. *c.* 3. *dub.* 2. *corol.* 23. *n.* 370.

PRIMVS CASVS.

Qui homicidium voluntarium commiserint.

HOmicidium voluntarium dicitur id, quod dolo malo, animo occidendi committitur, *l.* 1. *ff. de sicar.* Carrer §. *homicidium, n.* 2. Vel secundum alios ad homicidium voluntarium requiritur, vt sit illicitum intentum in se, saltem æquipollenter, aliàs quàm vitandæ mortis causa commissum, quasi requiratur, quod sit intentum in se, aut saltem in causa, quæ sit proxima, vel ex se ordinata ad mortem, Nauar. *in man. cap.* 27. *n.* 238. *&* 240. Couar. *in Clement. si furiosus, pars.* 1. *in initio, n.* 1. 2. Verbi gratia, dedit quis alteri venenum scienter mortiferum, licèt non intenderit mortem illius, est voluntarium homicidium, si ex veneno moritur. Similiter de eo, qui lacessitus leui iniuria ab amico, illum quæsiuit animo eum leuiter percutiendi inuentum in capite ense absque intentione occidendi percussit, ex qua percussione ille mortuus est, in quo casu percutiens, quamuis non haberet animum occidi, quia tamen fecit actum sua natura directiuum ad mortem, dicitur voluntariè occidisse, & ita visus est sentire Nauar. *cons.* 28. *de homicid.* quod deest in nouis, Sayr. *in floribus decis. sub eodem tit. decis.* 26. 3
Similiter etiam de percutiente voluntariè prægnantem, vel de inferente vulnus, non intendendo occidere: nam si mors sequatur, dicitur volitum in sua causa, cùm percutiens potuerit hunc casum præcogitare, & dicitur voluntarium, vt distinguatur à casuali, vel effecto à furioso, dormiente, & similibus, vt tamen includat eum, qui occurrens inimico suo, illum occidit : vtroque enim casu dicitur homicida voluntarius, cùm voluntas casu, vel vsu rationis absorpta non fuerit. Ita Læl. Zecch. *de casibus reseru. casu* 13. *vers. secundò.* Voluntas enim in homicidium ferri potest, vel directè, & per se, vel indirectè, & per accidens. Directè, quando quis habet animum occidendi, & occidit, & ista est perfecta, propriaque homicidij malitia, & proprium homicidium voluntarium, *l.* 2. *C. de sicar. l.* 1. §. *Diuus*,

Diuus, ff. eodem. Indirectè autem fertur voluntas in homicidium, quoties fertur in id, ex quo immediatè, & per se sequitur homicidium, sicuti ex percussionibus, & vulneribus, ex quibus per se, & vt plurimum sequitur mors. Ita vt non solum dicatur voluntarium homicidium, quod est intentum ex causa propria, vel immediatè, vel per se ordinata ad homicidium, vt dixerunt Couar. & Nauar. *dictis locis*, sed sufficit vt sit talis, vt ex illa, vel semper, vel frequenter, vel in pluribus solitum sit sequi homicidium, Caiet. 2.2.*q.64.art.8.*Azor. *instit. moral. part.3.lib.2.c.14. versic tertiò notandum.* Quamuis hæc ad forum externum, vbi coniecturis, & indiciis cognoscitur animus, sint vera, quoad forum tamen interius, de quo loquimur, non iudicabitur homicida voluntarius, qui præter scientiam, & intentionem occidit: voluntas enim non solùm distinguit peccatum à non peccato, sed etiam diuersificat peccati species, vt clarè patet ex Philosopho *in Ethic.* Ita Gambar. *de casibus reseruat. in casu homicida voluntarij, num.3. fol.207. verso, & n.9.* cum Ioan. Andr. *in c. de infantibus, de iis, qui filios occid.* resoluit homicidam voluntarium dici, qui præ ira subita, & in rixa committit homicidium.

4 *Primò* limita in homicida sui aggressoris ad defensionem vitæ propriæ, cum moderamine inculpatæ tutelæ; is enim non dicitur homicida voluntarius, sed necessarius, nec peccat, nec tenetur ad restitutionem, nec est irregularis, *l. vt vim vi, ff. de iust. & i. re, Clem. si furiosus, de homic.* Clar. *in §. homicidium, num.24.* Couar. *in d. Clem. si furiosus, p.3. §. vnic. num.1.* Gomez *tom.3. variar. cap.3. num.20.* Mascard. *de probat. conclus.* 126. plures refert Doctores Cened. *ad Decretum collect.29. num.2.* quibus adde Farinac. *in praxi crimin. quæst.125. num.3. & 10.* Christoph. de Pace *in scholiis ad leges styli, lib.58 à num.2.* Bernard. Græuæ. *ad pract. Cameræ Imper. lib.2. conclus.110.* Aloys. Ricc. *in collect. decis. part.4. collect.792.* Petr. Caball. *in tractat. de omni genere homicidij, num 93.* Cardos. *in praxi iudicum, & aduocat. verb. homicidium, numer. 5.* Molina *de Iustit. tom.4. tract.3. disputat.11. à princ.* Less. *eodem tract. ib. lib.2. cap.9. à numer. 41.* Rebell. *de obligat. instit. part 1. lib.3. quæst.12. à princip.* Azor. *instit. moral. part.3. lib.2. cap.1. à princip.* & in nostris terminis Læl. Zecch. *de casibus reseruatis, casu 14. de homicid. vers. quartò fallit,* Gambarupta *eodem tractat. verb. homicida voluntarij, n.7.* nouissimè Trullench. *in exposit. Decalog. lib. 6. c.4. dub.4. à princip.* Vbi tamen quis fuga accepta saluti suæ consulere potest, se sistere non debet, sed fugam capessere, nisi illi sit valde dedecorosa, vt contingere potest in viro illustri, vel nobili. Vnde si inuasus sit Religiosus, vel Clericus, vel homo inferioris notæ, & sortis; tunc, cùm his fuga non sit ignominiosa, si fugiendo euadere possint, tenentur fugere, & non occidere, alioquin non esset

5 † moderamen inculpatæ tutelæ, sed homicidium voluntarium, si occidant, & non fugiant, Hippol. *in l. 1. numero 46. & 47. ff. de sicar.* Clar. *§ homicidium, num.32.* Menoch. *de arbitr. casu 177. num.14.* Farinac. *dict. quæst.125. à numero 121.* Paul. Comitol. *respons. moral lib. 4. quæst.10. num. 16.* Azor. *dict. cap.1, quæsito 15.* Bernard. Græuæ. *dicta conclus.110. consider. 1. à num.24.* Læl. Zecch. *dict. casu 13. vers si verò fuga.*

6 *Secundo,* limita in homicida pro necessaria defensione rerum suarum: illi enim licitum est occidere inuasorem pro defendendis propriis bonis, quando sunt ordinata, vt media ad conseruationem vitæ, Doct. *in dict. l. vt vim, post gloss.* ibi, *verb. iure, & in l furem, Dig. ad legem Cornel. de sicar. & in l.4. ff. ad l. falcid. & in cap. olim, il 1. de restit. spoliat.* Clar. *in dict. §. homicidium, numero 25.* Nauarr. *in man. c.15. num. 2.* Couar. *dict. §. vn. num.6.* Sot. *de iustit. lib 5.*

quæst. 1. artic. 8. Menoch. *illustr. cap. 18. num.5.* plures per Cened. *ad Decretal. collect. 96. num.3.* quibus adde Mich. Grass. *tom. 2. commun. opinion. lib.9. tit.20. num.13. pag.484.* Farinac. *d. quæst. 125. numer.21. & 180.* Cardos. *in praxi iudicum, verb. homicidium, n 8.* Gregor. de Valentia *tom. 3. disp.5. q.8. puncto 4. dub.3.* Tolet. *in sum. lib.5. cap.6. vers. tertius est casus,* Beia *respons. casuum conscient. p.2. casu 23.* Sayr. *in claui Regia lib 7. cap.10 n.30.* Molina *dict. tract.3. disp.16. n.1. vers contrarium,* Less. *d. c.9 à n.66.* Villalob. *in sum. tom.2. tr.12. diffic.11.* Trullench. *d. lib.5. cap 4. dub.6.* Rebell. *d quæst.12. n.2.* Azor. *d. c.1. quæs.19* Læl. Zecch *d casu 13. vers. rursus dubitatur,* & est communis opinio saltem in laicis, quamuis in clericis, & de Iure Canonico contrarium tenuerit Panorm. *in cap. suscepimus, de homicid.* per text. *ibi,* & plures alij relati per Clar. & Couar. *vbi proximè, post gloss. in verb. fugiens, in sum. 23. q 3.* à quibus meritò ipsi discedunt, hanc limitationem tenentes etiam de Iure Canonico, prout etiam discedit Molina, & Less. *vbi proximè,* respondentes ad text. quo nititur Panorm. *dicto loco,* videlicet *in c.2. de homicid. & in d. cap suscepimus,* communiter etiam resoluentes posse quemlibet pro necessaria defensione vitæ, aut rerum suarum occidere aggressorem, etiam clericum, sine metu excommunicationis, sic intelligentes text. *in cap. si verò in 1. vers. si verò, de sentent. excommun.* prout intelligit post alios dicens Communem Gomez *d. c.3. sub n.20.* & Molina *d. disp.16. n.3.* Suar. *de censur. disp 22 sect.1. sub n.33.*

Tertiò, limita in homicida ad defensionem sui 7
honoris, verbi gratia, si inuasor illum nobilem alapa, vel fuste, vel verbere percutiat, quando illi est valde dedecorosum, vel si aliqua puella defendendo integritatem sui corporis, repellendo violentiam stupri, adulterij, sodomiæ, & huiusmodi, inuadentem occidat, quando inuasoris manus vociferando, vel fugiendo non potest euadere, Læl. Zecch *dicto casu 13. vers. vlterius dubitatur.* Farin *d. q 125. à n.41.* Less. *dict. c.9. à n 76* Azor. *dict. c.1. q 16. cum sequentib.* nouissimè Trullench *dict lib 5 c.4. dub.5.*

Quartò, limita in homicida ad defensionem vitæ, 8
seu bonorum proximi: in foro enim conscientiæ quilibet regulariter potest ex Iure positiuo, & naturali, cum moderamine inculpatæ tutelæ defendere vitam, seu alia bona proximi, etiam vsque ad occisionem iniusti aggressoris, quando aliter illa defensio expediri non poterit, Claud. *in repet. leg. vt vim, n.125.* vbi Curt. *n.49.* Bologn. *n.75.* Hippol. Riminald. *ibid. n.379. cum sequentibus,* Gom. *d. c. 3. n.21.* Clar. *§. homicidium, n.27. & 28.* Couar. *d. §. vnico, n.5.* Farin. *dict. q.125. à n.167.* Suar. *dict sect.1. n.39.* Viu. *tom.2. commun. opinion lib.9. tit.10. n.17.* Molina *dict. tract.3. disp.18. n.1.* Less. *dict. c.9 à n.87.* Trullench. *d lib.5. cap.4. dub.7.*

Non obstat locus *Matth 26.* dum Dominus damna- 9
uit defensionem, quam Petrus pro ipso susceperat, & vsus est verbis ad omnes generalibus, ibi: *Omnes qui acceperint gladium, gladio peribunt.* Respondetur enim Dominum ibidem non damnasse defensionem proximi iustam & commendatam vt talem, *Eccles. c.17. Prou. c 24.* Sed solùm damnasse defensionem non iustam, qualis erat ex pluribus causis illa à Petro suscepta; nam *Primò* habebat speciem vindictæ potiùs quàm defensionis, vtpote quia huic defensioni locus non erat probabiliter in tanta turba, quantam repelli vnius hominis, & gladij defensione probabile non erat. *Secundò*, quia Dominus non habebat opus tali defensore, nec is defendendi modus decebat eum, qui poterat, si vellet, mille Angelorum legiones ad eandem defensionem à Patre cœlesti obtinere. *Tertiò*, quia erat contra ordinationem ipsius Patris, volentis vt filius vim illam in quam humiliter sustineret, prout has, & alias prædictæ

condemnationis cauſas proſequitur Diuus Auguſtinus *tractat.* 111. *in Ioan.* quem ſequitur Leſſ. *dict. cap.* 9. *n.* 50. Nec etiam obſtat, quod huiuſmodi defenſor habet æqualiter vt proximos non ſolum aggreſſum, ſed etiam aggreſſorem, & conſequenter videtur non debere magis vni, quàm alij, imò vtrique eſſe pariter obligatum, ac proinde non poſſe pro defenſione vnius alium occidere, quia vt inquit Cicer. *lib.* 2. *offic.* animaduertimus, cum alios iuuare velimus, ne quos offendamus. Reſpondetur enim ex mente Gomez *dict. cap.* 3. *ſub num.* 21. quod in bis terminis, etiamſi res hæc inter æqualiter extraneos conſideretur, ſanè proximior nobis eſt aggreſſus, quàm aggreſſor iniuſtus, & illi potius quàm huic aſſiſtere in ea defenſione poſſumus, & tenemur, quia ſcilicet aggreſſus habet de iure communi facultatem ſe defendendi ab iniuſto aggreſſore, vt ſuprà diximus, & eo iure vti poteſt per ſe, vel per alium, *reg. poteſt quis per alium, de reg. iuris in* 6. at verò aggreſſor iniuſtus non habet ius aggrediendi, iuxta text. *in c.* 1. *in med.* 23. *q.* 2. cum ſimilibus.

10 Nec item obſtat, quod defendens proximum etiam aſcendentem vſque ad occiſionem, vel mutilationem aggreſſoris, ſit irregularis, iuxta ſententiam gloſſ. *pen. in dict. Clem. ſi furioſus*: ſequitur Card. *ibidem quæſt.* 28. plures *in cap. ſi vero* 1. *de ſenteat. excommunic.* vbi Abb. *num.* 11. *in fine*, Nauarr. *in man. cap.* 27. *n.* 213. & alij, quorum ſententiam dicit communem Couar. *d. §. vnic. num.* 5. Curt. *in dict. l. vt vim, num.* 53. Farinac. plures referens *dict. quæſt.* 155. *num.* 280. vnde conſequi videtur, in boc defendere non eſſe ius, ſed culpam in defendendo proximum vſque ad occiſionem, vel mutilationem aggreſſoris, cùm aliter non incurreret prædictam irregularitatem, quippe quod non ſolet homicidium priuato danti operam rei licitæ imputari ad irregularitatem, quando contingit abſque culpa occiſoris debitam diligentiam adhibentis, iuxta reg. text. *in cap. lator, & in cap. dilectus,* cum aliis *ibid. de homic.* iunctis reſolutis per Couar. *in d. Clem. ſi furioſus part.* 2. §. 4. *à num.* 5. Reſpondetur enim verius eſſe ex prædicta proximi defenſione, & occiſione aggreſſoris non incurri irregularitatem, prout reſoluunt Fortun. *in repet. dict. l. vt vim, ſub numero* 32. & 33. Couar. *dict.* §. *vn. num.* 5. Iacob. Ayr. *in tract de homicidio neceſſario, part.* 1. *à numero* 256. Molina *tract.* 5. *diſput.* 109. *num.* 2. iuncto *n.* 10. & licèt fateremur ex defenſione proximi ſequuto homicidio aggreſſoris inſurgere irregularitatem contra defendentem, tamen non inde includi eum non poſſe licitè proximum ſic defendere, quippe quod ex pluribus actibus in ſe licitis incurritur irregularitas, vt videre eſt in bigamo, iuxta text. *in cap.* 1. cum aliis ibid. *de bigamis*, & in iudice proferente ſententiam ſanguinis, iuxta text. *in cap.* 1. 51. *diſtinct.* Doct. *in cap. ſententiam ſanguinis, ne Clerici, vel Monachi,* Sot. *in diſtinct.* 25. *quæſt.* 1. *art.* 3. Nauarr. *in manual, cap.* 27. *à num.* 206. & 215. Syluest. *verb. homicidium* 3. *num.* 3. Henriq. *ſum. lib.* 14. *de imped. irregular. cap.* 1. *n.* 1. & *c.* 15. *à princip.* Molina *tract.* 3. *diſp.* 74. *à num.* 1.

11 Nec denique obſtat *dicta l. vt vim*, ibi, *ob tutelam corporis ſui*, &c. quibus verbis videtur ſignificare ius defendendi, & propulſandi vim, & iniuriam, non competere pro corpore alieno, ſed tantùm pro ſuo. Reſpondetur enim dicta verba accommodari etiam ei, qui proximum defendit, dum ſcilicet tanquam eius inſtrumentum repræſentat eius corpus, & illius vicem gerit, ex *reg. poteſt quis, de reg. iuris in* 6. Vel rurſus reſponderi poteſt, in illo textu non agi de excludendo, vel includendo iure, quod nobis competit ad proximum defendendum, ſed agi ſolùm de defenſione proprij corporis, vt ex illis quæ à iure naturali nobis proueniunt, exemplum poneretur in ea, vt frequentiori, non verò vt excluſiua alterius defenſionis.

Quintò limita in mandante, conſulente, vel auxiliante homicidam, ex eo quia cùm fictione iuris mandans & mandatarius cenſeantur vna eademque perſona, *cap. qui per aliam, de regal. iuris in* 6. *l.* 1. §. *deiecisse, ff. de vi & vi, arm.* tamen in ſtatutis non habet locum fictio, & ſic homicida propriè tantùm dicitur is, qui propriis manibus occidit, aut eſt eius cauſa immediata. 12

Contrarium tamen verius eſt, quia reuera mandantis, & mandatarij vnum, idemque eſt delictum, ſaltem ratione finis, ex doctrina Baldi *in l. non ideo minus, C. de accuſ.* tum quia mandans punitur eadem pœna, qua puniri debet mandatarius, Gom. *tom.* 3. *c.* 3. *n.* 39. Menoch. *de arbitrar. caſu* 353. *n.* 2. Ayrer. *de homicid. p.* 2. *à n.* 41. Maſcard. *concl.* 1015. Decian. *tract. criminal. lib.* 9. *cap.* 31. *cum ſequentibus.* Ceuall. *commun. contra commun. q.* 166. Petr. Caball. *in tractat. de omni genere homicidij, numer.* 464. *cum ſequentibus*, Cardoſo *in praxi iudicum, verb. factum, numer.* 6. Farinac. *part.* 5. *q.* 135. *num.* 1. Sic etiam † conſulens delictum punitur eadem 14 pœna, qua ipſe delinquens, vt per Bernard. *reg.* 173. *in princ.* Dueñas, *regul.* 149. Ayrer. *dicta part.* 2. *num.* 25. Farinac. *in praxi criminal. dict. part.* 5. *quæſt.* 159. *numer.* 23. cum multis ſequentibus, & *à num.* 26. aſſerit procedere in perſuadentibus, inflammantibus, inſtigantibus, hortantibus, incitantibus, & inſtruentibus, & *num.* 81. reſoluit quod conſulens non punitur niſi ſequuto delicto. Sic denique † præſtans auxilium in 15 delicto punitur eadem pœna, qua punitur ipſe delinquens, Clar. §. *fin. quæſt.* 90. *num.* 1. Ayrer. *dict. p.* 2. *num.* 34. Menoch. *de arbitr. caſu* 149. *numer.* 7. Surd. *conſ.* 40. *num.* 45. Maſcard. *concl.* 159. *num.* 18. Farin. *part.* 3. *quæſt.* 131. *à num.* 1. Molina *tract.* 3. *diſput* 6. niſi poſt delictum auxilium præſtiterit, quia tunc non dicitur delicto opem præſtitiſſe, Farin. *dict. part* 3, *q.* 135 *à princ.* Nam D. Auguſtinus *ad Hilarium* relatus *in c. periculosè de pœnitent. diſt.* 1 *periculosè*, inquit, *decipiuntur, qui exiſtimant eos tantùm homicidas eſſe, qui manibus homines occiderant, & non potius eos, per quorum conſilium, & fraudem, & exhortationem homines extinguuntur.* Iudæi enim nequaquam propriis manibus Chriſtum occiderunt, ſicut ſcriptum eſt, *nobis non licet interficere quemquam*; ſed tamen illis mors Domini imputatur, quia ipſi lingua eum interfecerunt, & D. Auguſtinus *in Pſalm.* 63. *ad* 3. *verſ. Et vos ô Iudæi occidiſtis Vnde occidiſtis? gladio linguæ, acuiſtis enim linguas veſtras: & quando percuſſiſtis, niſi quando clamaſtis, crucifige, crucifige?* Quia ſicut homicidia peccat mortaliter, & tenetur reſarcire hæredibus occiſi omne damnum, quod ex tali morte perpeſſi ſunt, ita etiam mandans aliquem occidere, & conſulens homicidium, aliàs non facturo, & opem ferens in actu proximo homicidæ, vt probat Læl Zecch. *de caſib. reſerua. caſu* 13. *verſ. ampliatur, cum ſeqq.*

Notificandum eſt pœnitenti, quàm graue ſit hoc peccatum, eſt enim grauiſſimum inter omnia mala, quæ omnes adinuicem erga ſeipſos facere poſſunt: eius nocumentum eſt immediatè perſonale, & irreparabile, quia tollit vitam humanam, quæ cum ex bonis temporalibus ſummum ſit, iuxta reſoluta per Sot. *de ratione tegendi ſecr. membr.* 1 *quæſt.* 3. & multis probat, & controuertit Nauarr. *in cap. inter verba, concl.* 4. *num.* 20. *cum ſequentibus*, 11. *q* 3. reſpondens ad text. prima facie repugnantem, *in l. iſti quidem* 8. *verſ. quod ſi, ff. quod metus cauſa, & in l de concilliis,* aliàs *Lucius* 88. § *matre, ff. de legatis* 2. & notabiliter limitans commune illud dictum, moriendum eſſe pro honore, tamen ſemel ablata huiuſmodi vita, reſtitui non poteſt de lege ordinaria, iuxta illud Pſalm. 77. *Spiritus vadens, & non rediens*; conſonat text. *in l.* 1, 16

C. de sacros. Eccles. vbi, *quod iterum non redit arbitrium*, cum his quæ in comment. ad eund. text. congerit alios referens Lusitan. Benedict. Ægid. *p.6. §.3.* ad plures quæstiones controuerti solitas à Doctoribus circa restitutionem bonorum spiritualium, & temporalium eius, qui dum semel mortuus esset, tamen non obstante prædicta lege ordinaria rediit ad vitam corporalem, resuscitans ex speciali indulgentia, & miraculo diuino. Rursus homicidium maius est cæteris peccatis contra iustitiam commutatiuam inferiora bona auferentibus, denotat vtplurimum, pertinaciorem infesti animi deliberationem, quia scilicet difficilius committitur, vt obseruant Less. *de iustitia lib.2.c.42. sub n.75.* Suar. *de relig. tom.2. tract.4. lib.3.c.3. sub n.11.* Deinde gignit magnum scandalum, proptet quæ vocatur immane flagitium *in cap miror, 50. distinct.* Hinc Deus maiora de illo supplicia, quam de alio scelere suscipit, ab eius enim Altari eum auelli iubet, vt morte moriatur, *Exod. 21.* Sanguinem etiam ipsius effundi statuit, sicut & ipse proximi effudit, *Exod. 20.* Et gladio ferientem gladio feriendum esse asserit, *Matth. 26.* quia viri sanguinum, & dolosi non dimidiabunt dies suos, *Psal. 5.* & sanguis ille effusus clamat ad Deum de terra; habet enim sanguis vocem suam, *Genes. c. 4.*

SECVNDVS CASVS.

Qui falsum in iudicio testimonium, siue in grattam, siue in alicuius damnum deposuerint.

17 Cum solus Deus sit testis, & cognitor mentis nostræ, iuxta illud *Psalm. Scrutans corda, & renes Deus, cap. erubescant, in fine 32. dist.* qui nec falli potest, nec fallere, *capite à nobis 28. vers. nos igitur, de sentent. excom.* & in quo nullum omninò mendacij vestigium considerari potest, *capite Deus quando 24.q.3.* necessarium igitur fuit ad eius reuerentiam, vt id quod iuratur, primò sit verum, deinde iustum, & tandem necessarium, vt non passim, nec leuiter, sed maturo indicio, & præuia deliberatione iuretur. Iure enim diuino, & naturæ littera circumstantiæ, seu comites requiruntur, vt iuramentum licitum, & honestum sit, videlicet veritas, iustitia, & iudicium, vt deducitur ex illo *Hierem. 3. Et iurabant Viuit Dominus in veritate, iustitia, & iudicio*, refertur *in cap. & iurabunt 22.q.1. cap. animaduertendum 22.q.2. cap. etsi Christus, vers. Iacobus, de iureiur.* resoluunt D. Thom. *2.2.q.89. art. 3.* vbi Caietan. Angel. *verb. iuramentum 3 §.8.* Syluest. *verb. iuramentum 2.q.5.* Sot. *lib.8. de iustit. q.1. art.3.* Nauar. *in man. c.12. num.3.* Conar. *in cap. quamuis, part.1. §.6. num.4.* Lælzech. *de casibus Episcopo reseruatis, casu 12. verso secundò notandum*, & alij, quos refert, & sequitur Sayr. *in Claui Regia, lib.5. cap.4. num. 1. cum sequentibus.*

18 Periurium est mendacium iuramento firmatum, vt per M gist. *in 3. dist. 39.* Syluest. *verb. periurium, in princip.* D. Thom. *2.2.q.98. art. 1.* vbi ait falsitatem esse de intrinseca ratione periurij, Sot. *lib.9. de instit. q.2. art.1.* Conar. *in c. quamuis, p.1. §.6. n.5.* Suar. *de relig. lib.3. de iuram. c.2. n.3.* Sayr. *dict. c.4 n.7.* Hinc fit, propriè, & vere interuenire periurium, prout in iuramento assertorio, siue præsens & futurum, prout in promissorio.

19 Periurium autem quod contingit in iuramento assertorio, semper. & indistinctè, & in quacunque materia, siue magna, siue mediocri, siue leui, seu leuissima, est peccatum mortale, etiam quidem grauissimum, cùm directè aduersetur præceptis Decalogi primæ tabulæ, nempe secundo de non assumendo nomen Dei in vanum, & per quod grauissima iniuria quantum est ex parte iurantis, Deo fit, dum in testem falsitatis adducitur, quinimò etiam periurium iocosum est peccatum mortale, dummodò ad iurandum interueniat actio deliberata, resoluunt D. Thom. *dict. q.98. art.3. ad 2.* Nauar. *d. c.* i *t. n.6. cum sequent.* Sayr. *dict. cap.4. à n.14.* Soar. *dict. lib.3. c.3. & 4.* Sic etiam, qui iurat verum putans esse falsum, semper peccat mort. ratione periurij; talis enim formaliter iurat falsum, & mentitur, quia formaliter loquitur contra mentem, & inde sui actus malitiam probat, *cap. homines 22. q.2.* resoluunt D. Thom. Sot. Syluest. Nauar. & alij, quos refert Suar. *d. lib.3. c.5. n.2.*

20 Si verò quis iuret falsum putans esse verum, non erit indistinctè mort. quinimò aliquando nullum erit peccatum: si enim quis præuia adhibita deliberatione, & exigente necessitate aliquid iuramento firmauit, credens probabiliter verum esse, quod tamen à parte rei erat falsum, nullum peccatum contrahitur, quia veritas, vel falsitas iuramenti, non tam ex re iurata, quàm ex conscientia, & mente iurantis attenditur: si tamen per contrarium nullam adhibuit diligentiam ad hoc, vt sciret essetne falsum, an verum id, quod iuramento firmauit, quauis putaret esse verum, si tamen erat falsum, peccauit mortaliter. Si tandem aliquam adhibuit diligentiam, non tamen sufficientem, neque eam, quam debuit adhibere, tunc venialem culpam committi, resoluunt Abb. *num. 4. & ibi gloss pen. in cap. tua 11. de iureiur.* Nauarrus *d. cap. 12. num.7. vers. sextò*, Angel. *verb periurium, §.1.* & alij quos refert, & sequitur Sayr. *dict. cap.4. numero 28.* Suar. *dict. lib. 3. cap. 5. num. 5. cum sequentis*, quem vide *in cap.6.7. & 8.* vbi agit quando consuetudo iurandi inter è constituat hominem in statu peccati.

21 Circa iuramentum verò promissorium, cui deest veritas, resoluendum est quod deficiente veritate de præsenti (verbi gratia) si promittens iuramento se aliquid facturum, vel daturum, non habeat animum adimplendi promissum, peccat mort. in quacunque materia, siue magna, siue parua, siue licita, siue illicita: ratio est, quia iurans falsum scienter, peccat mortal. atqui iurans aliquid facturum, non habens tamen animum faciendi, iam iurat falsum scienter, vt patet: igitur peccat mortal. quæ est conclusio communis Theologorum, teste Suarez *dict. lib.3. cap.17. num.2.* vbi multos refert: sequuntur & multi citati à Sayr. *dicto cap.4. num.27. & cap 6. num. 6.* Si verò veritas de futuro deficiat, quia scilicet promissum sub iuramento, cum esset licitum, & honestum, non est postea adimpletum, resolue enormiter in hoc casu peccatum ex genere suo mortal. quia is s diuinum, & naturale dictat reddendem esse Domino iuramentum, iuxta *cap. debitores, de iureiur.* ergo non est dubium, quin hoc præceptum ex genere suo obliget sub peccato mort. Et ita hanc sententiam tenent omnes, quos citat Sayr. *dict. cap.4. num.28* Nauar. *dict. cap.12. n.10.* Suarez *dict. lib.3 cap.15. num.7.* At verò † si violatio

22 iuramenti promissorij sit in re leui, & parua, siue materia sit parualis, siue totalis, peccatum solummodo committitur veniale: ita D. Antonin *part.2. tit.10. cap. 4. §.2. vers. de tribus*, Syluest. *verb. iuramentum 4. quæst. 1.* Sot. *lib.8. de iust. quæst. 1. art.7. & quæst. 2. art.3. concl.5.* Medina *in sum. lib. 1. cap. 14 §.4.* Fr. Emman. *in sum. part. 1. cap. 192. conclus. 5. & part.2. cap. 94 conclus.3.* Nauar. *dict. cap.12. num. 10. & cap.18. numer.7.* Azor. *instit. moral. part.1. lib. 1. cap.5. quæst.3.* & alij, quos refert, & sequitur Suar. *dict. lib.3. cap.16. num.4.* ex eo, quia in omnibus his præceptis leuitas materiæ in causa est, vt transgressio fiat venialis, quamuis illa ex genere suo sint mortalia, vt patet in præcepto de non furando, & de non recitando diuino Officio, vel alio simili opere faciendo, vt obseruant Doctores supra citati. Quamuis contrarium

eium teneant Caiet. *in sum verb periurium*, §. 2. & 2. 2.
q. 79 art. 7 dub. 1. Gabr. *in* 3. *dist.* 39. *q.* 2. *art.* 2. *concl.* 4.
& 7. Couar. *lib.* 1. *var. c.* 1. *n.* 2. & *in c. quamuis*, *p.* 1. §. 1.
n. 4 Tolet. *in sum. lib.* 4. *c.* 12. *in princ* alij, quos refert, &
sequitur Sayr *in d. c* 4 *n.* 28. *vers.* 2.

23 His ita prænotatis sciendum, quod ad hoc vt casus
hic sit reseruatus, requiritur quod falsum dictum sit in
iudicio ab aliquo, vt testo, in gratiam, siue in alicuius
damnum, vt indicant ipsa reseruationis verba, & pro-
bat Læl. Zecch. *d. casu* 12. *vers. his ita*, vt falsus testis
iure aliquis sit, falsique pœnam incurrat necesse est,
vt sit iuridicè interrogatus, ac de veritate dicenda præ-
stiterit iuramentum, & aoto eulrauerit, aut negauerit
veritatem his, quibus dictum est, Aloys. Ricc. *in*
24 *praxi aurea, resol.* 216. *n.* 1 *vers. sed tu.* † Testis enim
a iudice legitimè interrogatus de veritate dicenda non
solum falsus est si falsum dicit, sed etiam si veritatem
celat scienter, in damnum proximi, *cap.* 1. *de crimine
falsi*, Tiraq. *de pœnis temper. causa* 44. *n.* 15. *cum se-
quentibus*, Zanchin. *de haret. cap.* 14. *n.* 2. Peña *in di-
rect. Inquisit. part.* 3. *q.* 73. *com.* 122. *vers. falsum autem
testem*, Aloys. Ricc. *d. resolut.* 216. *in princ.* Mascard. *de
probat. in præfat. q.* 5. *à n.* 70. & *concl.* 743. *n.* 12. De-
cian. *tr. crimin. tom.* 2. *lib.* 6. *c.* 10. *n.* 30. Læl. Zecch. *d. ca-
su* 12. *vers tertiò considerandum*, Farin *in praxi crimin.
part.* 2. *quæst.* 67 *à n.* 220. vbi *num* 125. ampliat etiam
in teste, qui deponit obscurè, versutè, vel per
malitiam, ad hoc vt eius depositio producenti non
prosit.

25 Amplia in deponente falsum in iudicio nullo, Fe-
lin. *in cap. nobis*, *n.* 2. *de simonia*, Afflict. *decis.* 21. *n.* 11.
& 12. Decian. *d. lib.* 6. *cap.* 11. *n.* 60. Gonzal. *ad reg* 8.
26 *Cancel. gloss.* 57. *n.* 51. † Etiamsi non iuratus testimo-
nium ferat, quia pœna falsi ordinaria plectendum
esse resoluunt Felin. *in cap.* 5. *n.* 5. *de testibus cog.*
Ias. *in repet. l. admonendi*, *n.* 223. Socin. *reg.* 153. *ad
fin.* Clar. §. *falsum*, *n.* 11. Cened. *ad Decretal. col-
lect* 139. *n.* 4. Hortens. Caualca, *n. in pract. de testibus
p.* 3. *n.* 58. Salzed. *ad Bernard. in pract. c.* 96. *vers quintò*,
in nouiss edit.

27 Limita *primò* in deponente falsum sine dolo, per
ea quæ resoluunt Menoch. *de arb tr. casu* 194. *n.* 58.
& *casu* 309. Cot. *in memorab. verb. periurium*, *pag.
mihi* 683. Clar. *in* §. *falsum*, *n.* 33. & *verb. periurium*,
n. 9. Salzed. *ad Bernard. c.* 95. *vers. tertiò*, Mascard *de
probation. conclus.* 739. *n.* 12. Rebuff. *de reprobat. te-
stium*, *n.* 206. Perez *ad lib.* 8. *Ordin. pag.* 190. Decian.
28 *d. lib.* 6. *cap.* 11. *n.* 14. Cened. *d. collect.* 139. *n.* 6. † In
dubio enim semper fieri debet interpretatio, vt quis
excusetur à periurio, ex Decian. *d. lib.* 6. *c.* 11. *n.* 58. &
29 *cap.* 12. *n.* 20. † Et ad euitandam testium falsitatem,
eorum dicta sunt impropriè intelligenda, Rebuff.
d. tract. de reprobat. testium, *n.* 100. Surd. *decis.* 263.
n. 9. & *decis.* 282. *n.* 11. *cum sequentibus.* dummodò
non sequatur absonus intellectus, Hortens. Caual.
in pract. de testib. part. 3. *n.* 67. & 68. Cùm tamen
simus in materia, quæ tangit conscientiæ forum, pœ-
nitens ipse sibi iudicet, & secundùm conscientiam
suam, & intentionem, qua testimonium profert:
nam qui ignoranter falsum dixit, vel verum celauit,
dummodò ignorantia non fuerit supina, & indebita,
non tenetur, vt resoluit Læl. Zecch. *d. casu* 12. *vers.
fallit in teste.*

30 *Secundò* limita, quando falsitas nemini est nociua,
quia tunc nec in gratiam, aut alicuius damnum te-
stimonium profuit, nec pœna ordinaria punitur, Fe-
lin. *in tract. quando conatus puniatur*, *vers. fallit se-
cundò*, Couar. *in cap. quamuis*, *part* 1. § 7. *n.* 6. *in fine*,
Clar. *lib.* 5. §. *falsum*, *n.* 25. & §. *periurium*, *n* 11. Bo-
naeos. *commun. crim. part.* 2. *verb falsitas fol* 27 Me-
noch. *de arbitr. casu* 306 *n.* 10. 23. & 30. *cum sequen-
tib.* Surd. *decis.* 282. *n.* 18. Flor. de Mena *var. lib.* 2.
q. 20. *n.* 81. Fario. *de falsitate*, & *simulat. q.* 150. *n.* 291.
Salzed. *ad Bern. c.* 96. *vers. excusabitur*, *in nouiss edit.*

Tertiò limita in dicente falsum testimonium dolo-
sè, quod tamen non valuit; quia hunc nec in gra- 31
tiam, aut alicuius damnum deposuisse dicendum est,
nec etiam pœna ordinaria puniendum, ex resolu-
tis per Hippol. *consil.* 27. *n.* 17. & *consil.* 70. *n.* 12.
& *cons.* 105. *n.* 21. Syluan. *consil.* 7. *n.* 11. Grammat.
decis. 2. *n.* 28. Cald. Pereira *de empt. cap.* 1. *num.* 19. &
dicit Hortens. Caualcan. *in practica de testib. part.* 3.
num. 68. *post princip.* quod † falsitas tria essentialia 32
requirit, dolum, mutationem veritatis, & quod alteri
noceat.

Quartò limita in teste, qui interrogatur de aliqua 33
re sibi commissa sub sigillo secreti, vel de qua quis
non est infamatus, tunc enim non tenetur reuelare fi-
ctum occultum, quia sic proximum infamaret, nisi
tendat in damnum Reipub. & quia non debet falsum
dicere iudici interroganti, idcirco debet tergiuersari,
ne mendacium incurrat; nullo tamen casu in hoc
euentu veritatem celans tenetur ad restitutionem. Ita
ex D. Thom. Nauar. & aliis resoluit Læl. Zecch. *d. ca-
su* 12. *vers secundò fallit*, faciunt quæ dixi *in alleg.* 96.
n. 44. *cum seqq.*

Quintò limita in teste falsum deponente circa 34
extrinseca, & extra factum principale, & qualitates
substantiales; quia tunc nequaquam dicitur falsus,
nec variata redditur illius depositio, Alexand. *con-
sil.* 88. *n.* 195. Cæsar de Graffis *decis.* 75. *n.* 9. Fa-
rinac. *d. quæst.* 67. *n* 159. *cum seqq.* & *num.* 179. quos
refert & sequitur Aloys. Ricc. *dict. resolut.* 216. *nu-
mer.* 2. *in fine*, Salzed. *ad Bernard. dict. cap.* 96. *vers.
secundò.*

Recordandum est pœnitenti quàm graue sit hoc 35
peccatum, dicitur enim *Prouerb.* 19. *testis falsus
non erit impunitus*, & *qui mendacia loquitur non effu-
giet*, *sed peribit.* Tribus personis est obnoxius,
primò Deo, quem peierando contemnit; *secun-
dò* iudici, quem suo testimonio fallit: *tertiò* inno-
centi, quem lædit, cui tenetur de damno per illius
falsitatem sequuto, *gloss. fin. in cap. Presbyterum*,
de homicid. Tolet. *de instruct. Sacerd. cap.* 59 *num.* 2.
in fine, quem refert, & sequitur Aloys. Ricc. *d. reso-
lut.* 216. *num.* 3. *in fine*, Læl. Zecch. *dict. casu* 12. 36
vers. si verò causa. † Non satisfacit si dicat se falsum
deposuisse, quia tunc ei fides non adhibetur, ex reso-
lutis per Stephan. Gratian. *disceptat. forens. cap.* 192.
numero 9. *cum seq.* quamuis dicat, *in articulo mortis*,
ex Mascard. resoluit Hortens. Caualcan. *dict. part.* 3.
num. 59.

Crimen hoc periurij est grauius adulterio, & fur- 37
to, ex eo quia directè aduersatur secundo præcepto
Decalogi, quod est primæ tabulæ, & per consequens
immediatè contra Deum: adulterium verò, & fur-
tum sunt contra præceptum secundæ tabulæ, ac per
consequens immediatè contra proximum, quia tanto
grauius est peccatum, quanto corrumpit ordinem
digniorem, Riccard. *in* 3. *distinct.* 39. *q.* 2. *art.* 4. & *ibi*
Gabr *art.* 3. *dub.* 4. Angel. *verb. periurium* §. 9. Sayr. *lib.*
5 *cap* 4. *n.* 9. Nec obstabit *cap. quod in omnibus*, 32.
q. 7. vbi † adulterium censetur grauius omnibus pec- 38
catis: quia in primis responderi potest, censeri grauius
omnibus peccatis commissis contra proximum, non
verò commissis contra Deum immediatè, quale est
periurium, de quo agimus. Deinde respondetur fal-
sum esse dicere adulterium esse grauius peccatis in
proximum commissis, constat namque homicidium
esse grauius adulterio, vt patet ex ordine præcepto-
rum Decalogi, & probatur ex text. *in cap. si quid ve-
rius* 32. *q.* 2. & deducitur ex *l. vlt.* §. 1 *ff. de publicanis*,
& ex his quæ tradunt D. Th. 1. 2. *q.* 70. *ar.* 6. Sot. *lib.* 5.
de instit. q. 1. *art.* 3. resoluit post alios Corras. *lib.* 2.
miscel. p. 1. Commonis ex Nau. *in cap. inter verba*,
concl. 4. *n.* 23. Nec obstat *d. cap. quod in omnibus*,
quia

quia vltra alios intellectus satisfit, si dicas cum gloss. *ibidem*, quam sequuntur Archid. & antiquiores, verba illa interrogatoria referenda esse ad exaggerationem, & in detestationem criminis adulterij, quod quidem licèt non sit grauius omnibus criminibus, est tamen secundùm se admodum graue, vt latissimè tradit Tiraquellus *l.13. connub. num.26. cum seq.* & satis constat ex pœna mortis, quæ pro adulterio imponitur, *Deuteronom.22. l. quamuis 30. in fine, C. de adulter.* Ordin.
39 Regia Lusitan. *lib.5. tit.38. in princip.* Nec obstat † *c. & si clerici, §. de adulteriis, de iudic.* vbi videtur adulterium intra minora crimina computari. Respondetur enim text. agere de adulterio, quod est crimen graue, & de aliis, quæ licèt in se sint grauia, nihilominus minora sunt illo, quod in eo text. Pontifex constituit maximum, ad effectum, vt ad illud, & non vltra, possit Episcopi dipensatio peruenire.

40 Item huiusmodi periurij crimen homicidio grauius est, prout tenent D.Thom. *quodl.1. art.18.* Sylu. *v periurium, q.2.* Sot. *de iustit. lib.8. q.2. art.3. conc.4.* Couar. *in c. quamuis, p.1. §.7. n.1.* Menoch. nihil decidens *de arbitr. casu 319. n.2.* tanquam probabilius sequuntur Azor. *instit. moral p.1. lib.11. cap.16. quæst.6.* Suar. *de relig. tom.2. tract.4. lib.3. c.3 à num.7.* Sanch. *in præcepta Decalogi lib.3. c.4. n.37.* Sayr. *d. lib.5. cap.4. n.9.* Quæ sententia primò ex eo suadetur, quia periurium est contra præceptum primæ tabulæ, ac subinde contra Deum: homicidium autem contra præceptum secundæ tabulæ, & immediatè contra proximum; peccata autem, quæ sunt immediatè contra Deum, ex se grauiora sunt, quàm ea quæ sunt contra proximum, vt per se patens est: igitur periurium est peccatum grauius homicidio. Neque huiusmodi argumentum infringet, qui dixerit, ex illo sequi grauius fore peccatum in die Dominica facere opus seruile, quàm committere homicidium, quia obseruatio Sabbati est præceptum primæ tabulæ, & institutum ad ordinandum hominem directè & immediatè ad Deum; absurdum autem videtur dicere, grauius peccatum committere illum, qui perpetrauit homicidium: ergo non videtur grauitas peccatorum consideranda ex ordine præceptorum Decalogi; siquidem doctè respondent Syluest. & Sot. *dictis locis*, asserentes obseruantiam festorum, quantum ad tempus determinatum, non esse de Iure diuino naturali, sed solùm de Iure humano Ecclesiastico, & hac ratione violatio festi non est tam graue peccatum, quàm homicidium, furtum, aut adulterium, quantum verò ad tempus indeterminatum, scilicet, vt aliquod tempus expendatur ad honorem Dei, est de Iure diuino naturali: vnde qui præceptum illud transgrederetur, ita vt tota vita nullum tempus assumeret, quod diuino cultui dicaret, grauius quàm homicida peccaret, quia tunc ageret directè contra latriam Deo debitam. Facit deinde, quia periurium videtur habere coniunctam blasphemiam, quia peierans dum adducit Deum in testem falsitatis, videtur ei tribuere, quod ipsi non conuenit, in quo sanè consistit ratio blasphemiæ, sicut & in eo, quod Deo negetur, quod ipsi conuenit, vt post D.Thom. 2.2. q.13. art.1. & Valent. 2.2. disp.1. q.13. punct.1. in initio, resoluit latè prosequutus Sanch. *in præcepta Decalogi lib.2. c.32. à n.1.* atqui blasphemia opponitur confessioni Fidei, & virtuti Religionis, iuxta explicationem, quam post D. Thom. & post Ban. Ledesm. & Valent. tradit in hanc rem Sanch. *d.c.32. n.7. & 8.* & proinde censetur peccatum maius homicidio, vt aduertit Suar. *d.c.3. n.10.* Igitur idem de periurio dicendum est.

41 *Secundò* pro hac sententia expendi potest argumentum à posteriori desumptum, ex eo quod iuramentum est finis controuersiarum, id est, in causis iudicialibus adhibetur, vt metu illius aperiatur veritas, cuius violatio controuersias dilataret, & per hoc ipsæ finiantur, Paul. *ad Hebr. 6.* habetur *in cap. etsi Christus, vers. homines, de iureiur.* & ita adhibetur in causa homicidij ad illam terminandam, & veritatem inquirendam, quod quidem frustrà fieret, si homicidium grauius peccatum esset, quàm periurium: esset namque præsumendum, quod qui maiorem culpam homicidij commisisset, non vereretur minorem periurij incurrere: vnde ex hoc ipso, quod in causa cuiuslibet peccati defertur iuramentum, manifestè ostenditur, periurium pro maximo peccato habendum esse. Confirmatur generali quadam ratione efficaciter suadente grauitatem periurij, deducta ex adductis per Couar. *d. §. 7. sub n.2. colum.2. post princip.* tum iuxta explicationem doctissimi Suarez *d. cap.3. sub n.11. col.2. ante med.* vbi inquit grauitatem, & magnam deordinationem periurij conuinci ex ea maximè ratione, quia cum illud quantum est ex se tollat certitudinem diuini testimonij in iuramento contenti, consequenter tollit hoc velut primum principium confirmandi, & stabiliendi contractus humanos, ac tandem maxima ex parte euertit humana commercia, itaut ex his omnibus mirum non sit, periurium vocari grande scelus, *in cap. prædicandum 22. q.2.* Ex quibus non videtur recipienda opinio asserentium, homicidium esse peccatum grauius periurio, ex quorum numero sunt Bellarm. *in cap. duo mala, 13. distinct. n.3.* Angel. *in sum. verb. periurium, n.8.* Gabr. *in 3. distinct. 39. q.2. art.3. dub 4. & ibi* Maior *q.5.* & alij, quos refert, & sequitur Less. *de iustitia lib.2. c.42. sub n.75.* qui distinctionis fœdere vtramque opinionem conciliare videtur, dicitque quod si sumatur periurium in sua malitia essentiali, grauius peccatum est, quàm homicidium, latè continent rationes suprà adductæ: si tamen consideretur ex parte accidentium, & circunstantiarum, grauius est illo homicidium, prout euincunt rationes, de quibus in fine casus præcedentis. Quàm grauissimum sit hoc crimen, omnique iure prohibitum, comprobat *c. vlt. 22. q.2.* ibi, *scientes hoc grande scelus esse, & in lege, & in Prophetis, & in Euangelio prohibitum, gloss. verb. deierauit, post princ. in c.2. vers. sed licet, de sent. & re iudic. lib.6.* Cou. *in c. quamuis pactum, part.1. §.7. in princ.* Petr. Greg. *syntag. Iuris lib.50. c.10. à n 6.* Tib. Dec. *d. lib.6. c.9. n.1. cum seqq.* Ioseph. Vela *d.p.1. n.91.*

Non immeritò igitur, tam Iure Canonico, quàm Ciuili, graues, & variæ pœnæ fuerunt periuris impositæ; quia grauissimis delictis grauissimæ sunt pœnæ imponendæ, iuxta *c. non afferamus*, vbi *gloss. vlt. 24. quæst.1.* cum similibus, quas referunt Clar. *§. periurium, à n.2.* Auendan. *d. cap. num.8.* Ioan. Vela *d. cap.28. n.20. cum seqq.* Petr. Gregor. *d. lib.50. syntagm. c.10. à num.10. & c.11.* Menoch. *d. casu 319. à n.3.* Ioseph. Vela *d. part.1. n.92.* Cuius criminis à laico commissi cognitio est mixti fori, ex Petr. Gregor. *ad c. conquerente, de offic. Ordin. cap. 6. num.7.* Auil. *ad cap.48. Prætor. verb. qualesquier Iuezes, n.1.* Auendan. *de exequend. mand. part.2. c.27. circa fin. principij, vers. & ob id crimen, & num.1. vers. si tamen.* Bobadil. *in sua polit. lib. 2. cap.17. num.52. ad med. vers. è finalmente, & c.18. num.173. circa fin. vers. y puede castigar al periuro, & n.198.* Ioan. Vela *de pœnis delict. c.28. n. vlt.* Sahag. *in cap.2. de indic. n.121.* Marta *de Iurisdict. part.2. c.9. n.25.* Mol. *in emporio Iuris, tit. 2 in prælud. n.126.* Gabr. Pereira *de manu Regia part 2, c.56 n.36. vers. contrarium tamen,* Ioseph. Vela *d.p.1. num.96.* 42

Omissis autem variis pœnis, quibus apud varias nationes periuria puniebantur, de quibus Tiraq. *de nobilit. cap.20. num.120. cum seqq.* Azor. *part.1. lib 11. c.12 quæst.7.* Perez *l.1. tit 4 lib.3. Ordin. pag.545. cum seq.* Decian. *tract. crimin. lib.6. c.13. n.33. cum multis seqq.* Fr. Emman. *qq regul. tom.2. q.14. art.2.* Less. *dict. c.42. dub.14. n.74.* Marta *de iurisdict. part.2. c.9. à n.27.* Christoph. de Paz *in scholiis ad leges styli, l.128.* Quod

43 attinet ad Ius Canonicum, resolue in primis † conni-
ctum de periurio simplici, quod priuato huiusmodi
præiudicium infert, puniri pœna depositionis ab Or-
dine, iuxta text. & ibi DD. *in c. cùm non ab homine, de*
44 *iudic.* notat Abb. *in c. tua 33. de iureiurand.* † quinimò
& priuatur beneficiis Ecclesiasticis obtentis, vt optimè
deducitur *ex c. querela 10. & ex d. c. tua, in fine, de iure-
iuran.* resoluunt Abb. Felin. Dec. & alij *in c. 2.* per text.
ibi, *de rescript.* post multos Couar. *in c. quamuis, p. 2. §.
7. n. 3.* Clar. *§. periurium, n. 4.* Perea *ad l. 1. verb. positio-
nes, in fine.* Bernard. & Sa... *in pract. c. 65.* aliàs *c. 95.
in vlt. edit. Venetiis excusa,* Menoch. *de arbitr. cas. 319.*
Suar. *d. lib. 3. c. 20. n. 25.* Sayr. *lib. 5. c. 9. num. 7. cum seqq.*
Viu. *decis. 120. n. 34. & seq.* Nouar. *in prax. elect. & va-
riat. fori, p. 1. q. 3. n. 16. in vlt. imp.* & non esse priuatum
ipso iure, sed priuandum, tenent Abb. & Felin. *in d. c.
querelam,* Dec. & Ripa *in d. c. 2.* post Selu. Lambertin.
Rebuff. Couar. Gutier. & alios tradunt Garc. *de benef.
p. 11. c. 10. n. 167.* Azor. *instit. moral. p. 1. lib. 15. c. 12. q. 9.*
45 † Collatio enim facta periurio est nulla, Azor. *d. c. 12.
q. 10. & p. 2. lib. 7. c. 18. col. 874.* Flamin. *de resignat. lib.
4. q. 3. n. 10. cum seqq.* Sayr. *d. c. 9. n. 9.* Item periurus pri-
uatur dignitate, & ad illam ampliùs non admittitur,
Francisc. Marc. *decis. 667. vol. 1.* Decian. *cons. 48. num. 30.
vol. 3.* Nouar. *d. q. 3. n. 16. in princip.* Et infamiam incur-
rit de iure Canonico, *c. infamis, & c. quicunque 6. q. 1.
c. querelam, de iureiur.* Perez *in l. 1. gloss. 6. pag. 545. tit.
4. lib. 3. Ordin.* Sayr. *in claui Reg. lib. 5. c. 9. n. 6.* Nouar.
d. q. 3. n. 17. vbi aduertit quod de iure Ciuili non sem-
per incurrit infamiam. Vtrùm autem Episcopus absol-
uere possit à iuramentis & periurio? Vide Mart. *de
iurisd. p. 2. c. 9. n. 10. cum seqq.*

TERTIVS CASVS.

Qui stateras, mensuras, monetasue adulterauerint, corruperintue.

46 PONdus illud dicitur falsum, quod nunquam tran-
siuit per manus affinatorum, Mascard. *de probat.
concl. 1044. n. 5.* Bobadil. *in sua politica, lib. 3. c. 4. n. 105.*
Et illo mercaturam exercentes, si in dolo sint, non
solùm crimine falsi, sed & crimine furti implicantur:
falsi quidem cùm mensuras, vel pondera adulterant,
furti verò cum eis vtuntur in alienum damnum, con-
tra duo diuina præcepta, Gambarupta *de casibus re-
seruatis fol. 114. verso, num. 5.* Ludouic. Rodolphin.
quæst. var. lib. 2. quæst. 40. num 13. qui per totam quæst.
probare intendit contra Strach. requiri scientiam in
vtente falsis ponderibus ad hoc vt criminaliter puni-
47 ri possit. Et quamuis † vtens scienter falsis ponderibus
& mensuris falsum dicatur committere, *l. 1. ff. ad
l. Cornel. de falsis, l. maiorem, C. eod. tit.* Ord. Reg.
Lusit. *lib. 5. tit. 58.* Tamen non videtur cadere in hanc
reseruationem, cùm reseruatio loquatur tantum de fal-
sante, & non extenditur ad vtentes illis iam falsifi-
catis: nam cùm casus sit pœnalis, non extenditur ad
casus non expressos, argum. *cap. in pœnis, de regul.
iuris, in sexto.* Ita Lel. Zecch. *de casibus reseruatis,
casu 18. vers. his ita præmissis,* Gambar. *d. fol. 215.
verso, num. 3.* vbi *num. 4.* resoluit non comprehendi
sub hac reseruatione mensura, stateráve iusta viden-
tem, sed minus dantem, quàm iustum pondus, vel
48 mensura exigat: † obligantur tamen omnes ad resti-
tutionem, & proculdubio tenentur resarcire omne
damnum passis, si eos nocuerunt, cum restitutio sit
facienda ei, à quo ablatum est, vel habenti causam
ab eo; non enim æqualitas iustitiæ seruatur per resti-
tutionem alteri factam eo inuito, *l. inuito, C. de solution.
gloss. a.* & communis *in reg. peccatum, de reg. iur. in 6.*
Nec satis est restitutionem fieri pauperibus, vt probant
text. *in c. cùm tu, de vsuris, & in c. sicut dignum, §. eos in-
super, de homicid.* qui sunt intelligendi vbi dominus,
vel is cui debentur, certus est, & citra scandalum, vel
periculum potest eidem restitui: aliter enim si sit in co-
gnitus post adhibitam diligentiam, vel si scandalum im-
mineat, potest fieri restitutio pauperibus, quia sic in
effectu restituitur domino, cui prodest quoad animæ
salutem. Nauar. *in man. c. 17. n. 95. & 93.* Valent. *tom. 3.
disp. 5. q. 6. punct. 4.* Lel. Zecch. *d. casu 18. propè fin. vers.
addendum insuper,* Gambarupta *d. loco, n. 5.* Sayr. *in Cla-
ui Regia lib. 10. tr. 5. c. 5. à pr.* Hi enim sunt fures com-
munes, & ob id ex dispositione legis Corneliæ con-
demnantur in duplum, & in insulam relegantur, *l. ho-
die, ff. ad l. Cornel. de falsis,* Lel. Zecch *d. casu 18. propè
fin.* Gambarupta *d. loc. n. 5.* Secundùm Canones verò
pœnitentia ieiunij triginta dierum in pane, & aqua eis
est iniungenda, *c. 5. de empt.* De his Deus per Moysen
Leuit. 9. dicit: *Nolite aliquid facere iniquum in iudicio, in
regula, in pondere, in mensura, statera iusta, & æqua sint
pondera, iustus modius, æquusque sextarius.*

Alia de adulterantibus, & vtentibus falsis ponderi- 49
bus, & mensuris, vide apud Gregor. *l. 7. & 8. tit. 7. p. 7.*
Marsilius *de ordine iudic. part. 4. distinct. 11. tit. iudi-
cium sæculare, & Eccles. à num. 44.* Mex. *in tract.
taxæ panis, concl. 5. n. 30. cum seq.* Matiens. *l. 1. gloss. 5.
& 6. tit. 13. lib. 5. noua recop.* & *l. 1. gloss. 9. tit. 14. eo-
dem lib.* Marta *de iurisd. part. 4. casu 3. num. 16. cum
seqq.* latè Hostens. Caualcan. *de brachio Regio p. 6. à
n. 354.* Ordin. Regia Lusitan. *lib. 5. tit. 54.* † De ven- 50
dentibus vinum lymphatum, vide apud Hispanos *l. 8.
& 9. tit. 17. par. 7.* Rebuff. *tom. 2. ad leges Galliæ, tit.
de hospitibus, vers. duodecima conclus. pag. 276.* Azeued.
l. 5. tit. 11. lib. 1. noua recop. Sebast. Neuiz. *in remiss. ad
l. si qui in puteum 11. ff. quod vi, aut clam,* Bobadill.
in sua politica, lib. 3. c. 4. n. 90. † De admiscentibus vi- 51
num vetus cum musto, Aueod. *de exequendis mand.
p. 1. cap. 19. n. 30. vers. quintò,* Matienς. *dict. gloss. 9. n. 6.*
De illis, qui in principio canistri ponunt poma me-
liora, Azeuedo *l. 3. n. 4. cum seqq. tit. 5. lib. 1. noua reco-
pil.* Matiens. *d. l. 1. gloss. 9. n. 11.* vbi resoluit, quod cri-
men stellionatus committitur quoties in saccis portan-
tur merces desuper bonæ, & inferius corruptæ, seu
vilioris pretij. † De Pharmacopolis vendentibus me- 52
dicinas adulteratas, vide Luc. de Pen. *in Const. Nea-
pol. lib. 3. tit. 49. fol. 101.* Bellacomb. *commun. opinion.
tom. 5. lib. 9. tit. 1.. num. 12. pag. 505.* Mascard. *de pro-
bation. concl. 5. num. 32.* Aduerte tandem Episcopum
posse punire laïcum, qui merces mixtas alia cum spe-
cie, ignorante emptore vendiderit, Abb. *in c. 1. n. 9. de
empt.* Cou. *lib. 3. var. c. 14. n. 5. vers. huius tandem,* Bel-
let. *disquis. cler. tit. de fauore clericorum, §. 5. n. 64.* me
citato *in hoc loco,* Homobon. *de examine Ecclesiastico
tract. 10. c. 4. q. 15. resol. 4.*

Circa adulterantes, corrumpentésve monetam, 53
sciendum est, teste Plinio *naturalis historia lib. 33. c. 3.*
Romanos primum ærea pecunia, deinde multò post
argentea, ac demum aliquot lapsis annis aurea vsos
fuisse. Sed ante Romanorum originem multis quidem
annis penes alias gentes fuit numismatum vsus, vt col-
ligitur ex adductis per Forcat. *in necrom iuris, dial. 48.*
Cæl. Rodig. *lect. antiq. lib. 6. cap. 1.* Fr. Hieron. Ro-
man *de Republic. Gentilica lib. 8. cap. 5.* † Triginta illos 54
denarios, quibus fuit venditus Dominus noster IESVS
CHRISTVS, in insula Rhodiensi cusos fuisse, ex vna
parte Solem, & ex altera rosam habentes, quia Rhodon
Græcè rosa interpretatur, referunt Orozco *en sus em-
blemas morales, lib. 1. c. 12.* Fr. Bernard. de Brito *in
monarchia Lusitana, part. 1. lib. 4. c. 30.* Ambros. de
Morales *in chronicis Hispaniæ, p. 5.* vbi *de descriptio-
ne Hispaniæ fol. 85. verso* Pineda *in Monarchia lib. 10.
c. 22. §. 5. & in vita Sancti Ioannis Baptistæ lib. 5. art. 4.
c. 5. pag. 110.* vbi etiam refert singuli denarij pretium
duos Iulios, excepto medio grosso, non attigisse. Sed
Anton. Augustin. *in dial. 2. de medallis,* aliquanto

aliter habet, ibi vide, nam & denarij figuram ipsam apponit. Goffrid lus autem Viterbiensis *in chronicis pag.* 14. longè diuersius, vide, si lubet & ipsum.

55 Notandum etiam est ad Principem solum, & Rempubl. spectare monetam cudere, vt probat text. *in c.* 1. *versic. moneta, qua sint regalia*, & disponit Ordin. Regia Lusitan. *lib.* 2. *tit.* 26. §. 3. *& lib.* 5. *tit.* 12. *in princ.* & apud Hispanus *l pen. tit.* 7. *part.* 7. *l.* 1. *tit.* 20. *lib.* 5. *noua recop.* Couar. *numismat. cap.* 8. *num.* 1. Mynsing. *centur.* 4 *obseru.* 24. Menoch. *consil.* 502. *n.* 28. Matienz. *l.* 1. *gloss.* 13. *tit.* 10. *lib.* 5. *noua recopil.* Pereg. *de iure Fisci lib* 1. *tit.* 6. *n.* 25. *& tit.* 2. *num* 97. Farinac. *in praxi criminal. part.* 5. *q.* 115. *n.* 22. *cum sequentib.* Morla *in emporio Iuris part.* 2. *tit.* 2. *quæst.* 24. *n.* 4. Cardoso *in praxi iudicum, & aduocat. verb moneta, n.* 2. Decian. *tract. crimin lib* 7. *c.* 26. *n.* 1. Cabed. *Lusitan. decis* 45. *part.* 2. Christoph. de Paz *in scholiis ad leges styli, l.* 78 *n.* 72. Vincent. Caroc. *in tract. de locato, part.* 1. *tit. de origine locati, n.* 4. Bened. Ægid. *ad l. ex hoc iure ff. de iustitia, & iure, c.* 8. *de empt. & vendit. n.* 7. vbi etiam asserit, quod à Principe homini priuato, seu familiæ priuatæ ducendæ pecuniæ licentia concedi nequit, & concessa non valet: ideircò falsi censendi nummi, qui non fuerint Regia auctoritate procusi, vel ex adulterina materia compositi, Couar. *d. cap.* 8. *num.* 1.

56 Moneta igitur, vt sit probata, & legitima, tria continere debet, scilicet materiam publicam, formam, & legitimum pondus, Decian. *tract. crimin. tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 13 *à n.* 9. Menoch *cons.* 49 *n.* 1. Mascard. *de probat. concl.* 1065. *n.* 7. Cabed. *d. Lusitan. dec.* 45. *n.* 2. Farin. *d. quæst.* 115. *n.* 3. Garcia Gironda *de priuileg. seu exempt. explicat. num.* 1425. Vnde
57 † adulterari, falsificari, seu corrumpi tribus modis potest, videlicet circa substantiam, circa pondus, & circa formam: quoad substantiam namque falsa moneta dicitur, quando substituitur, aut permiscetur vnum metallum pro alio, *l. Paulus, ff. de solut.* circa pondus autem quando minus pro maiori ponitur, *l.* 1. *ff. de contrah. empt.* circa formam verò, cum quis cudit monetam bonam, hoc est veri, & iusti ponderis, ac valoris, sine tamen potestate id faciendi, aut imprimendo characterem, & formam alienam absque consensu eius, cuius erat, *l. sine nemine, & l. qui nomine ff. ad l. Cornel. de falsis*; hic tamen à pœnis ex-
58 cusabitur † excudens monetam alia effigie, quàm effigie Principis illius regni, vbi habitat Decian. *lib.* 7. *cap.* 27. *n.* 12. vel falsificans monetam alterius Principis, Aloys. Ricc. *collect* 172 *limit.* 2. Farinac. *d q* 115. *n.* 77. Cabed. *p.* 2. *dec.* 89. aut mutando formam exteriorem, seu superficiem, tingendo argentum, seu deaurando illud, hos tamen casus comprehendit reseruatio hæc, prout resoluit Gambar. *dict. loco, à n* 9.

59 Huiusmodi tondentes, vel radentes Principis monetam eisdem subiiciuntur pœnis, quibus illam adulterantes, vt disponit *Ordin. Regia Lusitan. lib.* 5. *tit.* 12. §. 4. & apud Hispanos *l.* 67. *tit.* 21. *lib.* 5. *noua recopil.* & apud Neapolitanos, & Catalaunos obseruatum dicit Peguer. *decis.* 46. quem refert Aloys. Ric. *in collect. dec. p.* 1 *collect.* 172. *ampl.* 1. & apud varias nationes receptum attestantur Decian. *d. c.* 27. *n* 9. *& c.* 18. *n.* 6. Farin. *in praxi crimin. q.* 115. *n.* 99 *cum sequentibus*, Molina *de iustit. tract.* 2. *disp.* 702. *n* 8. Christ. de Paz *in schol. ad leges styli, l.* 78. *n.* 130. nouissimè Trullench. *in exposit. Decalogi, lib.* 7. *c.* 12. *dub.* 1. *n.* 6.

60 Dubium videtur de eo, qui auctoritate priuata monetam aliquam excedentem iustum pondus totondit, & mutilauit, atque ita eam ad iustum pondus reduxit, an hic dicatur monetas adulterare? Nam duo viri clarissimi, Marsil. scilicet *in d. l. qui falsam, n.* 109. *ff. de falsis*, & Alciat. *q.* 461. affirmant hunc tonsorem, seu limitatorem monetarum nullis pœnis subiacere, quia neminem lædit: quibus tamen aptè videtur resi-

pondere Menoch. *de arbitr. casu* 316. *à n.* 36. inquit enim *num.* 38. Principem iustum existimare monetæ suæ pondus, quod à suis monetarum cusoribus in publicum ab eorum officina mittitur, & quod à se factum est, in deterius mutari non velle, & facit quod scribit Nauar. *in man. c.* 87. *n.* 168 videlicet nulli licere priuata auctoritate reducere monetas ad æqualitatem iusti ponderis, imò qui id faceret, teneretur restituere id quod corraserat ei, qui cudi iussit, aut monetariis, qui eas cudunt, si illud plus cedit ipsis monetariis, & non iubenti cudere; itaque dum hunc tonsorem ad restitutionem damnat, certè eum lethalis culpæ reum statuit, & sic continebitur sub hac reseruatione qui priuata auctoritate monetam mutilauerit, illam ad iustum pondus reducendo. 61

Limitatur principalis illa resolutio *primò* in vitiante monetam reprobatam, quia pœnæ contra vitiantes monetam debent intelligi de moneta vsuali, & quæ expendi potest, vide Alexand. *cons.* 103. *in princip. vol.* 1. Hippol. *in d. l. qui falsam, num.* 64 Tiraquel. *de retract. lig* §. 1. *gloss.* 20. *n.* 12 Decian. *d. tit. lib.* 7. *c.* 25. *num.* 11.

Secundò limita in falsificante falsam monetam, Cort. 62
in memor. verb. actus nullus, Menoch. *de arbitr. casu* 316. *n.* 19 *cum sequent.* Surd. *decis.* 282. *num.* 18. Decian. *d. lib* 7. *cap.* 17. *n.* 14

Tertiò limita in tondente mediam quantitatem, 63
Peguer. *decis.* 46. Decian, *d. lib.* 7. *cap.* 27. *n.* 2. Farinac. *d. quæst.* 115. *num.* 11. Fabricans enim minimi valoris monetam excusabitur, Tiraquel. *de iudicio in rebus exig vers.* 80. *f. l. mihi* 46. Farinac. *d. q.* 115. *n* 90. Menoch. *d. casu* 316. *num.* 36. Menoch. *lib.* 1. *de success.* §. 7. *num.* 37. *& sequenti*, Decian. *dict. lib.* 7. *cap.* 27. *n.* 2.

Eadem etiam pœna puniuntur falsam monetam 64
expendentes, qua puniuntur illam adulterantes, vel radentes, vt probat text. *in l. Cornelia, § eadem pœna, ff. de falsis*, & disponit Ordin. Regia Lusitan. *d. tit* 12. § 3. resoluit Afflict. *in const. Regni Siciliæ, rub. adulterinam*, §. 1. *n.* 1. Clar. § *falsum n.* 38. Hippol. *cons* 47. *lib.* 1. Menoch. *dict. casu* 316 *à num.* 51. Vincent. de Franch. *decis* 401. Aloys. Ricc. *d. collect.* 147. *ampl.* 4. Decian. *d lib.* 7. *c.* 25 *à n.* 3 Farin. *dict. q.* 115. *n* 81. *&* *à n.* 120. me citato *in hoc loco*, Homobon. *de examine Ecclesiastico tract.* 10. *c.* 4. *quæst.* 12. *resol.* 1. † Intellige si eam scientes falsam expenderint, *d. l. lege* 65
Cornelia, §. eadem pœna, Ord. Reg. Lusitan. *d.* §. 3. ibi, *sabendo que era falsa*, Couar. *d. cap.* 8. *n.* 4 Bursat. *cons.* 166. *à n.* 8. *lib* 2. Menoch. *d. casu* 316. *n.* 55. Farin. *d quæst.* 115. *num.* 154. Decian. *d. lib.* 7. *cap.* 25. *à n.* 6. 66
vbi *num* 7. quod † ignorantia affectata, vel crassa non excusabit, quæ quidem probabitur iuramento dicentis se ignorasse falsam esse monetam, dummodò concurrat præsumptio ignorantiæ pro allegante illam, secus tamen si sint ex aduerso præsumptiones, vel coniecturæ inferentes ad scientiam, Decian. *d c.* 25. *n.* 8. Farin. *d. q.* 115. *n.* 59. Seraphin. *de priuil. iurament. priuil.* 4.
n. 136. † Quando verò expendens falsam monetam 67
docuerit à quo illam habuit, nulla lege puniri debet, vt resoluunt Anton. Fab. *in suo C. sub tit. de falsa moneta, diffinit.* 1. Decian. *d. lib* 7. *c.* 27. *num* 9 Farin. *d. q.* 115. *n.* 145. Vel quando expendens protestaretur quod si esset falsa, sibi restitueretur, quia daret bonam: non enim tunc dicitur expendisse, cùm pendeat à futuro euentu, Decian. *d. cap.* 27. *n.* 19. vbi *n.* 20. idem resoluit quando expendens nemini nocuisset, & *n.* 17. quod bona opinio, & fama expendentis monetam, vel eius, penès quem reperta est, minuit pœnam: & *c.* 25. *n.* 9. quod ludens cum falsa moneta punitur, secus si luderet computando eam pro falsa. Huiusmodi falsam monetam expendentes (vt ad rem redeamus) verius credo sub hac reseruatione non venire, quæ loquitur tantum de adulterantibus monetas, non autem de eas scienter expendentibus, quæ diuersa sunt

 crimina,

crimina,ex Menoch. d. caſu 316.n.51.& 52. & ita in terminis reſoluit Gambar. d.loco,n.9.

68 Crimen hoc grauiſſimum eſt, prout demonſtrant pœnæ pro illo impoſitæ; qui enim illud commiſerit, igne comburendus eſt,vt probat tex.in l.2. ibi,flammarum,C.de falſa moneta,& concordat Ordin.Regia Luſitan.d.tit.12. in princ. ibi, morte natural de fogo, & apud Hiſpanos l.5. & 6.tit.17. lib.8. noua recop. tradunt Couar.dict.cap.8.num.3.Decian. dict.lib.7.c.28. num.2. & 3.Chriſt ph.de Pace d.l.78.n.88. Farin. d. quæſt.115.num.13.& q 92. num.109 Cardoſu in praxi iudicum, verbo Moneta,n.3.& eius bona fiſco vendicantur, l.1.ibi,fiſco vindicetur,C.de falſa moneta, Ordin. Reg Luſit. d.tit.12 in princ. ibi, è todos ſus bens ſejan confiſcados, Menoch. d. caſu 316.Farin.d.q.115. n.14.Chriſtoph. de Paz d.l.78.n.96. Decian. d lib.7.
69 cap.28 n.11. † Domus etiam in qua fabricatur moneta falſa ſciente domino, cedit fiſco, d. l.1. ibi, domus, &c. Ordin. Reg.Luſitan. d.tit.12. §. 1. Couar.d. cap.8. num.3. verſ pœna autem,Decian. d.l.7.c 27 n.8. & cap.28. num.12. Maſcard. concl.1605. num.2. Molina de iuſt. tract.2. diſp. 702.n.3. Farin. d.q.115.n.16. Si autem dominus quamprimum id ſciuerit, indicauerit Magiſtratui, excuſabitur. Decian. d. c.27. n.8. Farinac. d. quæſt. 115. n.17. vbi reſoluit quod domus,
70 in qua fabricatur falſa moneta, habet præſumptionem contra ſe ſcientiæ, & participationis. Sic etiam † vidua excuſatur à ſcientia fabricationis falſæ monetæ cuſæ in eius domo, vt probat text. in l.1.§. vidua, ff. de falſis, Farinac. in praxi criminal. part. 3. tit. de pœnis temper.q.98.n.2.Ordin.Regia Luſitan.d.§.2.ibi, de algua viua.

71 Cætera ad hanc materiam pertinentia tractant Suar, Viu. Kirchou.& alij tom 2.commun. opinion. libro 9.tit.19.pag 514.Couar. in tractat.numiſm. cap.8. Gom. leg.83. Tauri, à num.3. & tom.3. var. capite 3. num.4. Hippol. conſ. 47. & 71. Menoch. dicto caſu 316.à num.7. Petr.Gregor.Syntag. iuris lib.36. cap 2. Did. Quanter. in quæſt. crimin. cap.7. à num.19. Maſcard. de probat. concl.1065. Decian.dict.lib.7. cap.25. vſque ad cap 28. de Franch. dec.351. & 401. Aloyſ. Ricc in collect decis. part.1. collect 172. Gutier.pract. quæſt.lib.3. quæſt. 4. Cardoſo in praxi iudicum, verb. falſum,à num 25. Azeued. l.5. & 6. tit. 17. lib.8. noua recopil. Bernard. Moſcatel. in pract crimin. tit. de falſa moneta. Padil. in ſumma legum pœnal. part. 1. cap.23. Farinac. dict. quæſt.115. Chriſtoph. de Paz d. l. 78. à num. 79. Cabed. part. 2. decis. 45. Thom. Valaſc. tom. 1. alleg. Iuris alleg.13. à num.38. nouiſſimè Trullench. in expoſit.Decalogi,lib.7.cap.12.dub.1. cum ſeqq.

TERTIVS CASVS.

Qui libertatem, ſiue immunitatem Eccleſiæ violauerint.

72 SVmmus Pontifex Benedictus XI. in Extrauag. inter cunctas,de priuil. approbat conſuetudinem, quæ reſeruauit Epiſcopis immunitatis, & libertatis Eccleſiaſticæ violatores, circa quod multas, & quotidie plures naſcentes controuerſias ſopiuit Gregor. XIV. Conſt. ſua circa protectionem ad Eccleſias fugientium perpetuò obſeruandam, quæ incip. Cùm aliàs nonnulli, dat. Romæ An. Incarn. Dom. 1591. 9.Kalend.Iunij. Hodie verò cùm iuxta Decretum Sacræ Congreg.alleg. præced. num.185. relatum, prohibeatur quibuſcumque Confeſſariis Sæcularibus, & Regularibus, ne vigore ſuorum priuilegiorum abſoluant à caſibus violationis immunitatis Eccleſiæ in terminis dict. Conſtit. Gregor. XIV. non eſt neceſſarium, vt huius caſus reſeruatio fiat, ideò de eo nil amplius. Abſolutionem tamen excommunicationis ob violatam Eccleſiæ immunitatem ad Ordinarium ſpectare, tenet Aloyſ. Ricc.in praxi aurea,reſol.333.vbi n. 2.dicit,non obſtare Bullam in Cœna Domini, quia ibi ſolùm excommunicantur ſtatuentes contra libertatem Eccleſiaſticam,non illam violantes.

QVARTVS CASVS.

Incendiarij, & qui damni, iniuriave cauſa vites,vel arbores alienas inciderint.

INcendiarius dicitur is, qui malo animo,& auctoritate propria incendit aliena, vt domum, ſegetes, & his ſimilia, cap. cùm deuotiſſimum,12. quæſt.2. Ad hoc verò, vt quis ſit in hoc caſu comprehenſus, quatuor requiruntur. Primò, quod incendat. Secundò, quod quod malo animo. Tertiò, quod auctoritate propria. Quartò, quod incendat aliena.Ita Gambarupia de caſibus reſeruatis, caſu 5.n.1.fol.198.verſo,vbi etiam reſoluit non ſufficere attentaſſe incendium,niſi fuerit ſequutus effectus incendij,aut per eum non ſteterit,quin effectus fuerit ſequutus, vt puta quia ignis extinctus eſt à ſuperuenientibus hominibus, vel etiam aliquo caſu pluuiæ,niuis, & huiuſmodi. 73

Cùm incendium connumeretur inter caſus fortuitos,Lupez l.3.verb. fuego, tit 2.p.5.Menoch.de arbit. 74
caſu 390 num.3. cum ſequentib. & lib.1. de præſumpt. quæſt. 59. num. 3. & conſ.13. num.1. Ioſeph. Ludou. Peruſ. decis.10. n.15. & decis. 25. Gutierr. practic. lib.1.quæſt.29. n.6. Mex. in tract. taxa panis, concl.6. n.115. Surd. decis.198.n.5. Maſcard. de probat. concl. 467.n.5.& concl.892.n.8. Padil. in ſum. legum pœnal. p.1.c.23.à n.1.plures refert Doctores Cened. ad Decretal. collect.40. à n. 1. † Conductor propter incendium ad damni æſtimationem non tenetur, niſi con- 75
ſtet de culpa ipſius.Gail. lib.2. obſeruat.21. quem refert Aloyſ. Ricc.in collect.decis p.2.collect.797. nec tenebitur ad reſtitutionem in foro ſcientiæ, ſi ſolùm ex negligentia, vel leui culpa committeret incendium, Gambar.d.loco,n.2.

Si verò fuerit lata culpa,cum hæc nunquam ſit ſi-
ne dolo,teneretur incendiarios ad damna, & intereſſe, 76
cap ſi egreſſus, 5. de iniur. Menoch. dict. caſu 390. num.24.Ioſeph.Ludou. d.decis.25.n.10.Farin.in praxi crim.part.3.quæſt.110.n.18. & n.24. reſoluit,quod ex incendio commiſſo culpa leuiſſima in omittendo non tenetur incendiarius ad damna,& intereſſe, ſecus ſi in committendo. Quamuis autem in foro ciuili exteriori quis teneatur de negligentia,& leui culpa,l.3. ff. ad l. Aquil. cum ſimilibus, tamen in foro conſcientiæ non imponitur ſibi pœnitentia pro illa inaduertentia, putà quia neglexit cooperire ignem vnde domus ſua cum vicinis eſt incenſa, vel quia poſuit ignem in ſtipula, non aduertens principium ventorum, ex quibus poſtea ſegetes vicini arſerunt, quia de hac culpa non grauabit eum Confeſſarius ad reſtaurationem: ſunt verba Felini in cap ſicut dignum,n.16.de homicid.& ſic non ſolum non peccauit mortaliter, ſed nec tenetur ad damna, & ideo non cadit ſub reſeruatione, cum ea fiat tantum de peccatis mortalibus, Gambar.d.caſu 5. num.2.

Verùm ſi negligentia illa fuerit nimia, cùm aper-
tæ malitiæ comparetur,argum. text. in cap.vlt. de ce- 77
lebrat.miſſ.ibi,aperta malitia,vel nimia deſipientia, & l.de ætate, §. qui tacuit,ff.de interrog.action. non excuſabitur incendiarius,cum in culpa ſit, ex tex.difficili in l magna 226. ff de verborum ſignific. dum ait,magna negligentia culpa eſt; magna culpa dolus eſt. Culpa enim in genere ſumpta, prout dolum, & culpam ſimplicem comprehendit; propriè dicitur quæcunque deuiatio à bono, quæ humana diligentia potuit præ-

uideri;

uideri, in specie verò sumpta à dolo distinguitur, qui a hic malitiæ, illa verò impudentiæ tribuitur, explicat Connan. *comment. Iuris Ciuilis, lib. 7. cap. 4. n. 7.* Lorior. *de apicibus Iuris, tit. de regulis iuris, ax.* 134. *cum seqq.* Donel. *comment. lib.* 16, *cap.* 7. Ex quibus magnam & dissolutam negligentiam, latam dici culpam, & dolo proximam, non est qui dubitet, & ideo incendiarius qui lata culpa (quæ dicitur non intelligere, quod omnes intelligunt, *l. lata culpa, ff. de verborum significat.* vel si quis in rebus alienis, quas custodiendas suscepit, eam non adhibeat diligentiam quam adhibet rebus suis, *l. quod Nerua, ff. depositi, cap.* 2. *eodem titul.*) incendium immittit, tenetur nedum ad damnum illatum dolo, sed etiam ad id, quod prouenit ex eius culpa: vt si quis incendat domum alicuius, & ignis incendat etiam domum vicini, tenetur ad vtrumque damnum; vel si comburat stipulam in agro proprio, & ignis vi ventorum impulsus incendat segetem vicini, ita per text. *in d. cap. si egressus,* tenent Franc. Marc. *Delphin. decis.* 417. *n.* 1. *p.* 3. Ioseph Ludou. *d. dec.* 25. *post n.* 4. Farinac. *dicta q.* 110. *n.* 10. Læl. Zecch. *de casibus reseruatis casu* 16. *n.* 1. *fine.*

78 Incendium à quibus in dubio emissum præsumatur, agunt Menoch. *de arbitr. casu* 390. Thesaut. *Pedem. decis.* 24 Polyd. Ripa *in tractatu de nocturno tempore, c.* 27. Mascard. *de probat. concl.* 892. *numero vlt.*

79 † Vtrumne & quando teneatur dominus de incendio per familiam suam admisso, Cephal. *consil* 362. Franc. Marc. *dec.* 112. *n.* 34. quos refert Aloys. Ricc. *dict. collectan.* 797 Menoch. *dicto casu* 390 *à num* 20. *cum seq. & consil.* 53. Bernard. Græuæ. *ad pract. Cam ra Imper. lib.* 2 *concl.* 21. *in coronide.* Vicinus vicino de damno incendij culpa oborti an teneatur. Vide Alexand. Raudens. *Pisana decis* 6. *n.* 61. *part.* 1. Mascard *conclus.* 892. *num.* 4. *&* 5.

80 Cætera pertinentia ad huiusmodi incendiarios videri possunt per Ordinarios *in l.* 1. *& seqq ff. de incendio, & in l. capitalium, §. incendiarij, de pœnis,* Gregor. *in leg.* 9. *titul.* 11. *part.* 7. Doctiss. parentem meum *in commentat. ad ordin. Regiam Lusitan. lib.* 5. *tit.* 86. Afflict. *decis.* 58. Menoch. *d. casu* 390. Boss. *in pract. tit. de incendio,* Polydor. Ripa *de nocturno tempore, c.* 27. Franc. Marc *decis.* 154. *&* 417. *part.* 2. Perez *leg* 2. *vers. quemen las casas, tit.* 18. *lib.* 8. *Ordin. pag.* 250 *& l.* 36. *in princ. tit.* 19. *eodem libro,* Fachin. *controuers. lib* 1. *c.* 83. Ludouis. *Perus. dec.* 25. *&* 26. Decian. *tract. crimin. lib.* 8. *c.* 5. Vincent. Carot. *de locato, tit. de incendio,* Bernard. Muscatel. *de cognit. delict. tit. de incendio,* Mench. *frequent, c.* 10. *n.* 47. Aloys. Ricc. *d. collect.* 797. Farinac. *in praxi criminal, tom.* 3. *q.* 110. Marta *de iurisd. p.* 2. *cap.* 25.

81 Deueniendo ad vitium, & arborum incisores, aduertendum illos teneri ad omne damnum, quod earum dominus ex ipsarum incisione patitur, etiam ad refectionem fructuum, quos eorum dominus verosimiliter quotannis ex illa arbore percipere potuisset, deductis tamen impensis, & laboribus expositis in arbore custodienda & excolenda, & hoc vsque ad illud tempus quo alia arbor denuò plantata ita excrescere possit, vt tantumdem fructus ex ea percipi possint, quia sic damnificans est causa efficax, & sine qua damnum non esset illatum, & ideo tenetur ad illud, per text. *in c. fin. de iniur. & l. nihil interest, ff. de sicar* Sed quia quantitas ista incerta esse potest: fieri enim potest, vt arbores arescant, vt fructus non ferant, ideò cùm hoc damnum incertum esse possit, æstimabitur arbitrio boni viri, ita tamen vt ad æqualitatem reducatur, quantum fieri poterit. Ita ex Nauar. tradit Læl. Zecch. *d. casu* 16. *num* 2. Si verò fructifera fuerit arbor, ipsa sola erit in consideratione, ita tamen vt semper deducatur aliquid de futuro pluris valore arboris, habita etiam ratione dubij euentus. Gambarupt. *d. casu* 5. *n.* 6.

Dubium hic oritur non contemnendum, an peccet, 82
teneaturque ad restitutionem incisor arborum, quæ in suo solo plantatæ fuerunt ab alio, vel in eo radices egerunt. In qua quæstione videbatur negatiuè respondendum, quia scienter plantans arbores in alieno solo, non efficitur earum dominus, sed eæ omnino solo cedunt, si modò radices egerint, si verò adhuc radices non egerint, remanet earum dominus, qui conseuit, *§. Titius, Instit. de rerum diuis.* ergo videtur dicendum, prædictum incisorem, cùm illo modo efficiatur arborum dominus, si illas incidat, nec peccare, nec teneri ad restitutionem. Verum potius teneiem sic incidentem peccare, ex eo quia propria auctoritate sibi ius ministrauerit, sed non teneri ad restitutionem: sicut enim surripiens quod sibi debetur, peccat, si id modo indebito faciat, non tamen tenetur ad restitutionem, vt per Richar. *in* 4. *distinct.* 15. Nauar. *in man. cap.* 17. *n.* 112. Sic in proposito, licèt peccet incidens plantam satam mala fide ab alio in proprio solo, non tamen tenetur ad restitutionem, ita in terminis Læl. Zecch. *dicto casu* 16. *num.* 2. *versic. sed difficultas, cum seqq.* vbi etiam resoluit, quod incidens arborem sitam in alieno solo, licet aspectuo sui officiat, nisi statutum, vel seruitus contraria existat, tanquam incidens arborem, in qua nullum ius habet, tenebitur ad omnem damni æstimationem; si enim fundus vicini nullam debeat seruitutem domui vicini, vel præscriptam, vel aliter acquisitam, ne luminibus vicini officiat, licebit sibi in proprio solo plantare, licet luminibus vicini officiat, *l. cum eo, vbi gloss. ff. de seruit. vrb. præd. l. alterius, Cod. eodem titulo,* & vtrobique Doctores.

Notandum valde est, quod licèt casus hic loquatur in plurali numero, ibi, *vites,* vel *arbores,* habebit tamen locum etiam in vna arbore, vel vite incisa damni, iniuriæque causa, Bonacos *commun. criminal. verb. incideas arbores,* quem refert, & sequitur Gambarupta *dicto casu* 5. *in fine.* † Vitis dicitur arbor frugifera, Perez *l.* 2. *verb. cortales arbores, tit.* 16. *libr.* 8. 83
ordinat. Auend. *de exequendis mand. p.* 1. *c.* 4. *num.* 28. Aueud. *l.* 6. *n.* 5. *tit.* 12. *lib.* 8. *noua recopilat.* Sebast. Næu. *in remiss. ad l.* 1. *§. arboris appellatione, ff. de arbor. cædendis,* Cardos. *in praxi iudicum, & aduocat. verb. arbor, n.* 1.

Huius casus reseruatio non habebit locum in eo, 84
qui non damni causa, vel iniuriæ, sed furacitatis, & rapacitatis naturalis vites incidit, aliasque arbores, Gambarupt. *d. casu* 5. *num.* 4. Nec etiam in illo qui euellit arbores, per *l. furtum, § si quis radicitus, ff. arborum furtim cæsarum.* Nec si eas asportet, postquam scissæ fuerunt, Auend. *dicto cap.* 4. *num.* 28. *vers. prædicta regula.*

SEXTVS CASVS.

Qui blasphemiam publicam, & notoriam protulerint.

BLasphematoribus publicis, & notoriis per Episco- 85
pum suum pœnitentiæ sunt imponendæ, vt probat text. *in cap.* 2. *de maledicis,* blasphemia enim est de reseruatis Episcopis, secundùm gloss. *verb. reseruantur in c* 2. *de pœnis & remiss. lib* 6. igitur de ea sunt à nobis aliqua declaranda, sic diffinitur. † Blasphemare 86
est dicere tacitè, vel expressè, verbo, vel scripto, contra Deum, aut eius Sanctos, quidpiam contumeliosum, quod quidem fit vel tribuendo Deo, quod illi non conuenit, vel tribuendo creaturæ, quod solius Dei proprium est: in hanc diffinitionem coincidunt omnes, quas referunt Couarr. *in cap. quamuis pactum, part.* 1. *§.* 7. *num.* 8. Nauar. *in manual. capite* 12. *num.* 81. Iacob. de Graffiis *in aureis decis. lib.* 2. *c.* 19.

cap.19. num.7. Gambarupt. de casibus referu. post casum 26. num.1.fol.250. verso. Marta de iurisd. part.2. capit.13.à numero 1. nouissimè Trullench. in exposit.
87 Decalogi, lib.1. cap.12. dub.1. num.1. † Diuiditur in duas species, quarum altera dicitur blasphemia hæreticalis, altera simplex, de quibus Ioan. Vela de pœnis delict. cap.4. num.14. Azor. instit. moral. part.1. lib.9. c.28.q.5. Bobadil. in sua politica lib.2.cap.17.num.77. Sanch. in præcepta decalogi lib.2. cap.31. n.36.& 37. Campan. in diuers. Iuris Canon. rub.11. cap.26. n.67. & 68. Lazar. de blasphemia q.1.num.7.& q.7. per tot. Sousa in aphorism. Inquisit.lib.1.cap.19.à n.31. nouissimè Ioseph.de Vela de potest. Episcop. circa inquirenda, & punienda crimina in suis diœcesibus commissa, p.1.
88 num.86. cum seqq. † Hæreticalis est illa, quæ cum hæresi connexionem habet; veluti quando negatur, vel renegatur Deus, aut quando aliquid dicitur contra articulos Fidei, his verbis, non credo in Deum, vel denego, aut maledico Deum, vel abnego Fidem. Lusitani, descreo de Deos. Hispani, descreo en Dios, reniego de Dios, e de la fé, e de la Cruz, e de la Chrisma de la frente, o reniego de la puridad de Nuestra Señora. Itali, Rinego Iddie. Resolutiuè igitur dico blasphemias esse hæreticales, quæ repugnant primo Decalogi præcepto, & illas, quæ contra aliquem ex duodecim Fidei articulis dicuntur, Direct. Inquisit. part 3.quæst.41. refert Gambarupt. dict. loco, n.3. Marta dict. part.2 c.13.n.12. & 13. Trullench. dict. c.12. dub.1.n.2.cum seqq.

89 De his hæreticalibus blasphemiis hæreticæ prauitatis Inquisitores priuatiuè cognoscunt, & ius habent animaduertendi, vt per Couarr. dict. §.7. n.12. versic. crimen autem blasphemia, Castro lib.5. de iusta hæretic. punit.cap.12. Armendar. in addit. ad recopilat. legum Nauarra, lib. 5. tit.4.l.vnic. de blasphemiis, n.2. Azor. inst. moral. part.1. lib 9. cap.28. quæst.5. Salzed. ad Bernard. in practic. cap.113. versic. quandoque tamen, cum sequentib. in nouiss. edit. Sanch. in præcepta Decalogi lib.2.cap.32. num.37. Aloys. Ricc. in praxi aurea, resol. 6. num.2. Farin. in praxi crimin. quæst.20. num.39. & de hæresi quæst. 178. num. 76. vbi resoluit contra consuetum blasphemare, & monitum blasphemare non cessantem, Inquisitorem posse procedere, Zanard. in direct. Theolog. part. 1. præc.1. cap.11.
90 Lorca in 2.2. D. Thomæ, quæst.13. art. 2. † Pœna autem quæ imponi solet ab Inquisitoribus pro his blasphemiis, in quibus cognitionem habent, ea quidem est quod si blasphemus infimæ sortis fuerit, flagellis cæditur cum publica pœnitentia, in publico spectaculo, lingua ferro, vel ligno comprehensa, cum abiuratione de leui. Si verò fuerit nobilis, pœna pecuniaria mulctatur, & ad tempus in monasterium detruditur; ita testatur Rojas de hæretic. part.2. num.176. quem refert Salzed. vbi proximè, Mich. Zanard. in direct. Theolog. part.2. præcep.1.cap.11.num.10. Peña in direct. Inquisit. part.2. comment.66. Lazar. de blasphemia quæst.6.num.20.

91 Simplex verò blasphemia est illa, quæ non repugnat iis, quæ tenemur credere, vel quæ Fidei confessioni non opponuntur, quamuis grauissimæ sint, vel quia negant aliquid in Deo, quod ei conuenit, vel tribuunt Deo, quod minimè ei conuenit, his verbis: Pigeat Deum, doleat Deus, per vitam Dei. Lusitani, A pesar de Deos. Hispani, A despecho de Dios, malgrado aja Dios, por vida de Dios, pese à Dios. Itali: Al despetto de Dio: Rincresca Iddie. Potta de Dio, o de la Vergine Maria. Salzed. vbi proximè, versic. & quia sæpissimè, Azor. d.cap.28. quæst. 3. Aloys. Ricc. in praxi aurea resol.9. num.3.& in collect. decis. part.1. collect.75. & sic huiusmodi blasphemiæ non dicuntur hæreticales, quia Fidei confessioni non opponuntur, ac proinde harum punitio ad Iudices ordinarios pertinet, Rojas de hæretic. p.2.num.70. Chapeauil. de casibus reseru. cap.19. q.2. Sanch. in præcepta Decalogi tom.1. lib.2.cap.32 num.36. Suar. de Relig. tom.1. lib.1. cap 5. num. 8. quidquid contrà teneant Florons de casibus reseru. part.2 casu 3. num. 8. Filliuc. in simili tract casu 3.num.2 Nald in sum verb. blasphemia, n.1. Sanctarel. de blasphemia cap.2. dub.1. num.3. Eodem etiam modo contumeliæ in Sanctos dicuntur blasphemiæ, qui enim maledicit Sanctis, maledicit eis vt sancti sunt, ac proinde maledicit in Sanctis ipsi Deo, qui Sanctos effecit, & à quo est sanctitas: nam sic etiam qui iurat per Sanctos, religiosè iurat, quia iurat per eum, à quo sanctitas existit, ac pendet. Azor. dict. c.28. quæst.4. Farinacius dict. quæst.20. num.25. Suarez de relig. tom.1. tract.3. lib.1. cap 5. num.6. Decian. tr. crim. lib 6. c.2. n.19. Sanch. in præcepta Decalogi tom.1. lib.1. cap 32 num.27.

Ad hanc simplicem blasphemiam pertinent iura- 92
tiones illæ, videlicet, sicut Deus est veritas, sicut veritatem continent Euangelia, vt Deus est filius Virginis Mariæ; hæ siquidem æquiparationes nostratum veritatum cum diuinis, blasphemiæ nomen habere videntur. Quamobrem dum falsitas sub his iurationibus affirmatur, fœdissimum est periurium cum blasphemia coniunctum: quod si affirmatio veri veritate polleat, adhuc non fugiunt qui hisce verbis vtuntur, blasphemiæ crimen & culpam; nam quamuis veritas, vt aiunt Philosophi, eo quòd adæquatio rei ad intellectum in indiuisibili consistit, non recipiat magis, nec minus, tamen quia veritates æternæ, & diuinæ ipsissimæ sunt, inaccessæque veritates, ac subinde principium, & finis creaturarum omnium, nulla nostratum veritatum cum illis est comparanda. Ita ex Soto referunt Couarr. d.§.7. n 9. versic. vndecimè, Iacob de Graffiis in aureis decis. lib.2. cap.19. num.14. Placet referre id quod Sot. lib 8. de iustit. q 2. art.3. scribit. Sunt (inquit ille) & blasphemiarum non infima species iurare per membra Dei, vt per caput, per sanguinem, per iecur, & per alia membra, quæ nominare pudet; nam præterquam quod Deo videantur isti membra tribuere, etiamsi de membris Christi intelligant, omne conuitium & contumelia est, quandoquidem hoc non est membra in testimonium afferre, sed vituperiis Christum sordidare, sicuti est nefas iurare per intemeratam Deiparæ virginitatem. Et paulò infrà: at hæc profectò si blasphemiæ non sunt, proximè accedunt. Iurare verò per corpus, aut per sanguinem Domini, si fiat cum irreuerentia, peccatum mortale est; non est blasphemia, quoniam post Christi incarnationem Deus dicitur habere corpus, & sanguinem in quantum homo, non autem in quantum Deus, Nauarrus dicto c.12 n.85.

De his autem blasphemiis, quæ hæreticales non 93
sunt, cognitio, & punitio non ad Inquisitores contra hæreticam prauitatem, sed ad Episcopos spectat, vt probat text. notab. in cap.2. de maledict. Salzed. vbi proximè, vers. & quia sæpissimè, in fine. Gambarupt. dicto loco, num.3 in fine. Aloysius Ricc. dict. resolut.9.
in fine. † & ad iudicem etiam sæcularem huius cri- 94
minis punitio spectabit, cùm sit mixti fori, vt probat text. in dict. c.2. vers. per temporalem prætereà potestatem, Menochius casu 319 num.16 Auend. de exequendis mand. part.2. cap.5. num.11 & 12. Marta de iurisdict. part. 2. cap. 13. Alt. Modern. in tractat. de cognitione per viam violentiæ, part. 2.q 85. Cur. Philipp. part.3. §.2. n.15. Salzedo dicto loco, vers. est quidem, Sanchez in præcepta Decalegi lib.2. cap.32. num.37. Auend. dicto loco, num.16. Ordin. Reg Lusitan. lib.2. tit.9. in princ. versic. blasphemos. Villalob. in sum. p.2. tract.1. diffic.15. num.6. Trullench. d.c.12. dub.3. n.1. in fine. Tib. Decian. tract. crim. lib 4. c.26. n.13. & lib.6. c.4. n.2. Azor. d.cap.28. q.5. vers quo fit, Ioan. Vela d. c.4 n.15. Ioseph. Vela d.p.1. n.88. Mich. Agia in tr. de exhibend. auxil. fund.17. rub. de blasphemia, Sigism. Scacc.

Seacc. de iud. lib 1. *c.* 12. *n.* 56. Lazar. *de blasph. q.* 6 *n* 31. Gabr. Pereir. *de manu Regia p.* 2. *c.* 56. *n.* 35.

95 Si fortè Iudex Ecclesiasticus priùs de hoc crimine cognouerit pœnamque lenem posuerit, iure optimo poterit sæcularis de huiusmodi causa iudicare, supplebitque vsque ad condignam condemnationem, Couarruuias *practic. lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 6. Gomez *tom.* 3. *var. cap.* 1. *num* 40. Gregor. *lib.* 58. *verb. effos, tit.* 6 *part.* 1. *& lib.* 4. *verb. contenles, tit.* 28. *part.* 7. Clarus §. *vlt, quæst.* 57. *à num.* 11. Petr. Gregor. *syntagm. iuris part.* 3. *lib.* 47. *cap.* 4 *in fine*, Salacdo *vbi proximè*, Auiles *ad cap.* 25. *Prat. gloss.* 1. *num.* 11. *&* 12. Auend. *de exequendis mand. part.* 2. *cap.* 5. *n.* 18. Peréz *ad l.* 1. *in princip. tit.* 8 *lib* 8. *Ord. & l.* 3. *tit.* 4. *eodem lib. vers. ad quintum.* Franc. Pen. *in director, Inquisitor, part.* 2. *schol.* 20. *colum* 5. Suar. de Paee *in pract. tom.* 2. *pral.* 2. *num.* 49. *cum sequentibus*, Decianos *tract. crimin. lib.* 4. *cap* 9. *num.* 45. *& cap.* 10. *numero* 5. *vers. & nota*, *& lib* 6. *cap.* 6. *num.* 8 Bobadil. *in sua politica. lib.* 2. *cap.* 17. *num.* 98. *& cap.* 18. *numer.* 234. Cur, Philipp. *part.* 3. §. 2, *numero* 33. Fr. Ludouicus Miranda *de ordine iudic. quæst.* 5. *art.* 7. *concl.* 2. Mend. de Castro *in praxi Eccles. Lusit. lib.* 2. *cap.* 4. *à num,* 17. plures ex antiquioribus refert Cened. *ad Decretal. collect.* 123. *num.* 3. *& collect.* 126. *n.* 4. Verùm licèt opinio ista verissima sit, & tot Doctorum auctoritatibus fulcita (vt loquar verbis Salzed. *d. loco*) à iudice laïco hoc pœnæ supplementum non fit, quia ad iudicem Ecclesiasticum tanquam digniorem spectat hæc declaratio, & semper declarauit condignam pœnam impositam fuisse.

96 Peccatum hoc blasphemiæ adeò est immane, atrox, & detestabile, vt aliquando sacræ literæ si de blasphemia sermo incidat, benedictionis nomine vtantur, per antiphrasim significantes maledictionem 1. 3. *Reg.* 21. impia Iesabel de Naboth loquens calumniando dixit, *Benedicis Deo, & Regi.* Iob 1. *Ne fortè peccauerint filij mei, & benedixerint Deo in cordibus suis: & cap.* 2. *Benedic Deo, & morere.* Ob blasphemiam filius mulieris Israelitidis præcepto Domini lapidibus fuit obrutus, eo quòd nomen Domini blasphemasset, *Leuit. cap.* 14. Ob blasphemiam Antiochus insanabili, & inuisibili plaga percussus fuit, 2. *Machab. cap* 9. Ob blasphemiam Holofernes fœminæ manu victus fuit *Iudic.* 31, & Goliath Israëlem blasphemans à Dauide lapidis ictu è funda emisso occiditur, 1. *Reg. cap.* 21. & populus ob blasphemiam Hieremiæ gladio, & fame consumptus est, *Hierem cap.* 44. cum aliis adductis per Cou. *d.* § 7. *n.* 10. *in princ.* & Salzed. *d. loco.*

97 Iure Pontificio grauissimæ pœnæ in blasphemos sunt constitutæ, videlicet *in dict. cap.* 2. *de maledicis*, vbi sancitum est, *vt si quis contra Deum, vel aliquem Sanctorum suorum, & maximè Beatam Virginem, linguam in blasphemiam publicè relaxare præsumpserit, per Episcopum suum pœnis debitis subiiciatur, videlicet, vt septem diebus Dominicis pra foribus Ecclesiæ palam, dum aguntur Missarum solemnia, existat, & vltimo die Dominico pallium, & calceamenta non habeat ligatus corrigia circa collum, & sextis quibusque feriis intra illud tempus ieiunet in pane, & aqua ieiunet, arceaturque ab Ecclesia ingressu, & tres si poterit, alioquin duos pauperes, aut vnum reficiat illis diebus. Quod si ad hoc ei facultates non suppetant, in aliam pœnam commutetur, quam si luere recusauerit, ei interdicatur ingressus Ecclesiæ, & Ecclesiastica careat sepultura, si decesserit*, &c. quam pœnam laici tantùm, non clerici subire, & perferre debent, vt testantur Innoc. Host. Ioannes Andreas & Abb. quos referunt Couarr. *d.* §. 7. *num.* 10. *vers. sed quia, Bernard in pract. c.* 113. *propo finem*, vbi Salzed. *in addit. litt. C.* rationem reddit, quia clericus non facit publicam pœnitentiam, text. *in cap.* 1. *de bigam. & in cap. de his,* 50. *distinct. & in cap. Presbyter,* 82. *distinct.* ne grex fidelium scandalum patiatur, neve dignitas Sacerdotalis vilescat, cui summa reuerentia debetur, vt ostendit Chrysost. *lib.* 3. *de Sacerdotio*, & Ambros. *lib. de dignitate Sacerdotali* cum citatis per Bellet. *disquisit. cleric. p.* 1. *tit. de disciplina clericali*, §. 1. *à n.* 1. Quæ quidem iuris pœnæ, licet in desuetudinem abierint, indicant tamen quàm execrabili scelere se polluans ij, qui impuro ore in Deum, aut Sanctos maledicta conferunt.

Synodus autem Lateranensis sub Iulio I I. cœpta, & deinde sub Leone X. continuata *sess.* 9. aduersùs blasphemos, statuit, *vt quicunque Deo palam, seu publicè maledixit, contumeliosisque, atque obscœnis verbis Dominum nostrum Iesum Christum, vel gloriosam Virginem Mariam Dei genitricem expressè blasphemauerit, si munus publicum, iurisdictionemve gesserit, perdat emolumenta trium mensium pro prima, & secunda vice dicti officij, si tertiò deliquerit, illo eo ipso priuatus existat. Si clericus, vel Sacerdos fuerit, eo ipso quod de delicto huiusmodi fuerit conuictus, etiam beneficiis quacumque habuerit, priuetur: si plura, quod ordinarius maluerit, id amittere cogatur: quod si tertiò eius sceleris conuincatur, dignitatibus, & beneficiis omnibus, quacunque habuerit, eo ipso priuatus existat, eaque liberè impetrari, & conferri possint. Laicus verò blasphemans si nobilis fuerit, pœna vigintiquinque ducatorum mulctetur, & pro secunda vice quinquaginta, pro tertia nobilitatem amittat. Si verò ignobilis, & plebeius fuerit, in carcerem detrudatur. Quod si vltra duas vices publicè blasphemauerit, mitra infami per integrum diem ante fores Ecclesiæ principalis coronatus stare cogatur. Quod si sæpius in hoc peccatum lapsus fuerit, ad perpetuos carceres, vel ad triremes damnetur. Et qui reliquos Sanctos blasphemauerit, arbitrio iudicis rationem personarum habituri aliquantulo mitiùs puniatur. Et iudices sæculares, qui in tales blasphemia conuictos non animaduerterint, nec eos iustis, & debitis pœnis affecerint, quantum in eis fuerit, quasi eodem scelere contaminati eisdem quoque pœnis subiciantur; qui verò in illis puniendis solliciti & seueri fuerint, qualibet vice decem annorum indulgentiam consequantur, & tertiam partem mulcta pecuniariæ habeant.* 98

Iulius I I I. *in Constit. Pontificali*, Incip. *In multis*, instituit iudices huius criminis Inquisitores hæreticæ prauitatis generales, & præcepit, vt scientes denuntiant apud iudicem de blasphemiis intra triduum, alioqoin in easdem pœnas incurrant, & vt denuntians possit haberi loco vnius testis, si iureiurando denuntiet. Conuicti habeantur infames, inhabiles ad quæcumque beneficia, gradus, honores, & dignitates obtinendas, si bis conuincantur. Si tertiò conuicti fuerint, sint priuati beneficiis Ecclesiasticis, officiis, dignitatibus, honoribus, magistratibus quibuscunque, & sint intestabiles actiuè, & passiuè, sintque inhabiles ad testimonium ferendum. 99

Pius V. *in Constit. sua* Incip. *Cùm primùm Apostolatus*, decreuit in blasphemos posse inquirere, & animaduertere quoslibet iudices competentes, & inter alia sic ait. *Ad abolendum nefarium, & execrabile blasphemia scelus, quod in antiqua lege Deus morte puniri mandat, & Imperialibus quoque legibus præceptum est, nunc autem propter nimiam iudicum in puniendo segnitiem, vel potius desuetudinem supra modum inualuit*, Leonis X. *Prædecessoris nostri, in nouissimo Lateranensis Concilio statuta renouantes, decernimus, vt quicunque laicus Deum, & Dominum nostrum Iesum Christum, & gloriosam Virginem Mariam eius Genitricem expressè blasphemauerit, pro prima vice pœnã vigintiquinque ducatorũ incurrat, pro secunda pœna duplicabitur, pro tertia centum ducatos soluet, ignominia notatus exilio mulctabitur. Qui plebeius fuerit, nec soluendo, pro prima vice manibus post tergum ligatis* 100

ante

ante fores Ecclesiæ constituetur per diem integrum, pro secunda fustigabitur per Vrbem, pro tertia ei lingua perforabitur, & mittetur ad triremes. Quicumque clericus blasphemiæ crimen admiserit, pro prima vice fructibus vnius anni omnium, etiam quorumlibet beneficiorum suorum, pro secunda beneficiis priuetur, pro tertia omnibus etiam dignitatibus exutus deponatur, & in exilium mittatur. Quod si clericus nullum beneficium habuerit, pœna pecuniaria, vel corporali pro prima vice puniatur, pro secunda carceribus mancipetur, pro tertia verbaliter degradetur, & ad triremes mittatur. Qui reliquos Sanctos blasphemauerit, pro qualitate blasphemiæ iudicis arbitrio puniatur. Hæc ibi. Est tamen aduertendum, verba illa, pro prima vice, interpretanda esse pro prima vice punitionis, & non blasphemiæ, etiamsi clericus fuerit pro illa prima vice inquisitus, quòd pluries blasphamasset, ad quod facit text. in c graue, de prabendis, ibi, post primam, & secundam correctionem, ita Prosper de Aug. in addit. ad. Quarantam in sum. Bullary, verb. blasphemia, Marc. Anton. Genuens. in praxi Archiep. Neapol. c. 63. in nouiss. edit.

101 Iure autem Ciuili blasphemi olim pœna mortis puniebantur, text. in auth. at non luxurientur contra natur. §. præterea, quæ quidem pœna (vt adnotauit ex aliis Couar. d §. 7. n. 10. in fine,) tunc locum habet cùm quis ex consuetudine, vt incorrigibilitate Deum blasphamauerit. Et ad hoc, vt quis dicatur consuetus blasphemare, non sufficit, quod per duas, vel tres vices id crimen commiserit, sed ad inducendum prauum vsum, & vitiosum habitum blasphemandi requiruntur multo plures reiterationes, ita ex Alex. & Ias. resoluit Prosper de Aug. dict. loc.

102 Contra blasphemos variæ inflictæ fuerunt pœnæ, iuxta vniuscuiusque Prouinciæ statuta in primis apud nostros Lusitanos per Ord. Regiam lib. 5. tit. 2. quæ primum à Rege Dionysio Vlyssipone fuerat condita, nobili qui blasphemauerit, pro prima vice imposita est pœna pecuniaria viginti scutorum cum exilio vnius anni in Africam, & si fuerit eques, aut scutifer, soluit decem scuta cum prædicto exilio vnius anni in Africam, & si fuerit plebeius, mulctatur pœna quinque scutorum, & triginta verberum ad pedem pali cum funiculo, & præconio. His pro secunda vice pœna duplicatur. Pro tertia vltra pœnas pecuniarias nobiles, equites & scutiferi mulctantur exilio trium annorum in Africam, plebei verò ad triremes per eosdem tres annos mittuntur: vltra quam quod in arbitrio iudicis sit aliis pœnis prædictos omnes punire iuxta grauitatem blasphemiarum.

103 Apud Hispanos per lib. 4. tit. 28. part. 7. blasphamus pro prima vice, præsertim si fuerit plebeius, verberatur, pro secunda notatur in labiis ferro candenti signo Crucis, pro tertia lingua mutilus fit, atque abscinditur. Deinde per leg. 2. tit. 8. lib. 8. noua recop. constitutum est, quod blasphemus in Curia Principis, aut intra quinque leucas, puniatur pœna verberum, & amputationis linguæ, & amissionis dimidiæ partis bonorum. Nouioribus tamen Constit. aliter praxis recepit, siquidem blasphemus pro prima blasphemia punitur carcere vnius mensis, pro secunda exilio sex mensium à loco habitationis, & mille quadrantum pœna in tres distribuenda partes, quarum vna accusatori, alia iudici, tertia pauperibus competit: pro tertia verò blasphemia clauo lingua perforatur, & huius perforationis loco hodie ligno premitur lingua, quod nos mordaza appellamus. Nisi blasphemus sit ex his, qui scutiferi apud nos appellantur, vel maioris conditionis homo, quia is pro tertia blasphemia punitur exilio vnius anni, & mulcta duorum millium quadrantum, ita refert Couar d. §. 7. n. 11. Armendar. d. loc. n. 21.

104 Apud Gallos pro prima vice mulctantur blasphematores, pro secunda, tertia, & quarta duplicatur mulcta, pro quinta vice maximo cum vituperio fustigantur, & impunè ab omnibus iniuriantur, & etiam mulctantur, pro sexta vice labrum superius cum ferro candenti scindendum venit, ita quod dentes appareant, pro septima vice labrum inferius, & pro octaua lingua scindenda erit, referunt Papon lib. 3. arrest. 20. Boer. decis. 301. n. 15. Couar. d. n. 11.

Apud Neapolitanos imponitur blasphemantibus 105
pœna amputationis linguæ, per Constit. Regni incip. Blasphematoribus, & postea per pragmaticam Regis Ferdinandi incip. Considerando, vltra linguæ abscissionem adest pœna tertiæ partis bonorum, & vltimo loco per pragm. Reg. Philippi incip. Perche molti ribald, vltra alias pœnas stabilita adest pœna triremium per quadriennium, sed aliquando iuxta casus superuenientes aliter iudicauit Senatus, & diuersimodè fuerunt blasphemantes puniti, Afflict. in Const. Regni rub. 54. n. 7. Thom. Grammat. decis. 50. Boer. decis. 301. Vinc. de Franch. decis. 04. Viu. decis. 275. & 388. Bernard. Muscatel. in pr. crim. tit. de blasphemia.

Insuper sciendum an à prædictis pœnis excuse- 106
tur aliquis, vel saltem an sit talis, vt cum eo mitiùs sit agendum, poterit studiosus lector videre quid de ebrio dicant in hoc proposito Auend. de exequendis mand. p. 2. c. 5. n. 19. Decian. tract. crimin. lib. 6. c. 5. num. 8. Farin. d. quæst. 20. n. 50. Et de minore Decian. dict. c. 5. n. 6. Farinac. quæst. 92. num. fin. Et de rustico Decian. dict. cap. 5. num. 10. Farinac. dict. quæst. 20. à num. 51. & de hæresi quæst. 179. §. 2. num. 11. cum sequentibus, asserit etiam in crimine hæresis aliquantulum rusticitatem excusare, nisi appareat nimia solertia, & sagacitas, vel nisi moniti pertinaciter in suis erroribus adhæserint; & de muliere dicit idem Farin. quæst. 98. num. 19. Venetiis vidisse plures flagitiosas fœminas ob blasphemiam in linguæ abscissione punitas. Ad hæc, vt excuset iracundiæ calor, quibus debeat esse vallatus circonstantiis blasphemus, vide Menoch. de arbitr. casu 319. à num. 52. & casu 375. num. 32. Tiraq. de pœnis temper. casu 1. n. 14. Albertin. quæst. 27. n. 6. Auend. d. cap. 5. num. 12. in princ. Decian. d. c. 5. n. 9. Farin. d. q. 20. à n. 47. & q. 91. num. 9. Et si quis calore iracundiæ pluries vno instanti blasphemat, præsumitur quod semel tantùm blasphemauerit, Menoch. de præsumpt. lib. 5. quæst. 2. n. 17. quem citat Prosper de Aug. d. loco, in fine.

Deueniendo iam ad nostrum casum, dicendum est vsum Episcoporum seruare, quod blasphemia ea sit reseruata, quæ publica, & notoria est, vt ait Gambar. dicto loco, num. 6 me citato in hoc loc. Trullench in exposit. Decalogi, lib. 1. cap. 12. dub. 3. n. 2. Sed qualiter dicatur notorium, quando verò occultum, colliges ex dictis allog. 39. n. 10. cum seqq.

SEPTIMVS CASVS.

Qui parentes percusserunt.

QVàm graue sit peccatum hoc, ostendunt plura 107
sacræ Scripturæ loca, vbi à Deo summoperè punitur, & detestabile habetur, dicitur enim Deuteron. 21. Si genuerit homo filium contumacem, qui non audierit patris, ac matris imperium, apprehendent eum, & ducent ad seniores ciuitatis illius, & ad portam iudicij, dicentes: Filius iste noster proteruus est, & contumax, &c. & Deuter. 27. habetur: Maledictus qui non honorat patrem suum, & matrem, & dicet omnis populus: Amen. Exod. etiam 21. Leuit. 20. Prouerb. 20. dicitur: Qui maledixerit patri, vel matri, morte moriatur, etiam Exod. 21. dicitur: Qui percusserit patrem, morte moriatur, Sic Absalon patri iniurius vitam miserabiliter finiuit, 2. Regum 18. Esau parentibus iniuriosus primogenituram miserrimè amisit, Genes. 27. Cam reuelans patris pudenda maledictus est,

est, *Genes.*9. Et Lampridius *in Alexand. Seuero*, dicit *quod manus amputabitur filio patrem percutienti*, prout refert Pineda *in Iob tom. 2. capite 31. vers. 22. pag.529.*

107 Cùm crimen hoc sit adeò detestabile, ideo huiusmodi parentum percussores exhæredari posse dicit text. *in auth.vt cùm, de appel.cognosc.§.causas, collat.*8. & censuit nostra Reg. Ord. *lib.4. tit.*88. §.4. tenent Couar. *in cap. Raynutius, in princip. n 9. de test.* P. Mol. *de instit.tract.2.disp.*176.*vers. prima est*, vbi resoluit, quod ibi nomine *manuum* intelligitur si lapide, ligno, vel alia re parentes iniuriosè attingat, nisi filius probabili ignorantia ductus patrem percuteret. Et hoc peccatum est quodammodo contra ius naturale; naturali enim quodam instinctu animantia omnia parentes iuuant, atque defendunt. Ciconiæ secundùm S. Ambros. *in hexaëmer.* parentes senes nudatos plumis tegunt, fouent alis, & nutriunt alimentis, idémque, secundum eundem, pietatis officium à cornicibus erga seniores exhibetur. Apes etiam iuniores non in opere tantùm, sed etiam in fœtu adiuuant matres.

108 Felin. igitur *in capit. afferte, num.2. de præsumpt.* admiratus discordiam patris & filij, dicit quod quando filius verberat patrem, nec iste pater, nec ille filius est censendus: sequitur Menoch. *de præsumpt. lib.5. quæst.*51. *num.*5. & facit illud quod fieri iussit Petrus Rex Portugaliæ, & refert Odoardus Nonius

109 *in vita eiusdem Regis, folio mihi* 179. † Sicut enim non præsumimus matrem, vel patrem, qui filium non diligit, vt probat Menoch. *de præsumpt. lib 6 q.*56. *num.*2. ita nec præsumere debemus filium, qui diabolico instinctu patrem, vel matrem deposita debita re-

110 uerentia & dilectione percutit: † Mulieris igitur amor infantem diuidi prohibentis indicium fuit, & argumentum, ex quo optimè collegit Rex Salomon, materna esse proculdubio viscera, quæ malebant filio priuari, ne ille vita priuaretur: adiuuauit præsumptionem altera meretricis postulatio, quæ infantem diuidi petebat, nullóque modo genuisse indicabat, quem ita crudeliter sub oculis ipsa inspectante medium secari volebat: vnde iustissimo argumento, & vehementi præsumptione ductus Rex sapiens, ex his, quæ audierat, & viderat, iudicauit illam esse matrem, quæ diuidi infantem prohibebat; aliam verò id postulantem nullo modo, & id certius putauit, quàm si mulierem parientem fuisset conspicatus, 3. *Regum c.*3. refertur *in dicto c afferte.*

111 Simili iudicio vsus fuit Carolus Magnus: is cùm accepisset patrem & filium homicidij accusari, & re vera adhibitis etiam grauissimis cruciatibus constare non potuisset, quorum alter ex eis delictum perpetrasset, vtrumque laqueo suspendi iussit: hoc cognito pater nullam inde sibi spem vitæ considerans, rem omnem patefecit, atque ita se reum criminis detexit, filiumque liberauit, referunt Menoch. *de arbitr. casu* 270.*n.*15. Sayr. *in claui Regia, lib.*12.*c.*27.*n.*28.

111 Alphonso Aragoniæ Regi simila factum accidisse narrat liber *de mirabilibus illius Regni, folio*, 0.*verso*: cùm adhuc penè puer, cum Aragoniam & vtriusque Siciliæ regna susciperet, accidit vt cuiusdam ancilla ex domino pareret & ad libertatem ex Hispana lege prouocaret: dominus ne matre cum filio priuaretur, negabat ex se natum: deerant in re clam patrata solita probationes, quid ageret, bellè se expediuit, iubet sub hasta partum vendi, vincitur dominus licitatione: ergó-ne, fecum, filius meus in seruitutem, me viuo? Quin potius potiùs fateor quod res est, & ecce paterni animi erumpunt inuito lachrymæ, subsequitur linguæ confessionem oculorum. sic patri filium, matri debitam Rex libertatem asseruit.

Tres Cymencorum Regis filij de paterno regno contendentes iudicem elegere Atiopharnem, hic iubet patris cadauer sepulchro erui, arbori alligari, & eos arcu contendere, vt qui patris cor transfixisset, is in regnum succederet: primogenitus guttur, secundus, medium pectus, corde illæso transfixit. Supererat minimo spes regni, vicit pietas, & se regno cedere malle, dum in patris cadauer pietate superior esset, quàm iaculari professus est. Huic iudex regnum adiudicauit, quia naturæ propensione se, & verè filium, & virtute præstantiorem ostendisset, refert Martin. Delr. *disquisit. magicarum lib.4. in princ. pag. mihi* 252.

Deueniendo ad intellectum præsentis casus, credo sub illius reseruatione, comprehendi filium etiam leuiter patrem percutientem, cùm propter irreuerentiam peccet filius, qui parentes etiam leuiter percutit, vt tenent Richard. *in 3. sentent. distinct.*37. Nauar. *in man. c.*14. *n.*12. *vers.*5. Filliuc. *part.*2. *tract.*28. *cap* 1. *quæst.*8. *num.*17. Valer. Reginald. *in Praxi fori pœnit. lib.*20. *num.*14. nouissimè Trullench. *in exposit. Decalogi, lib.*4. *cap.*1. *dub.*2. *num.*5. & in nostris terminis Gambar. *de casibus reseru. fol.*211. *num.*2. vbi *num.*3. resoluit, quod cùm casus iste loquatur de percutiente, non habet locum in filio manum leuante vt percuteret; qui tamen non percussit, quia verba cum effectu sunt accipienda, ex citatis *in libello de principiis vtriusque iuris, lit. V. n.*10. Trullench. *d. lib.*4. *c.*1. *dub.*2. *n.*5. dum ait percussionem parentum cum effectu esse casuum Episcopo reseruatum.

Parentum appellatione in hoc casu veniunt solùm pater, mater, auus, & alij ascendentes, à quibus naturaliter descendimus, Nauar. *in man. c.*14.*n.*3. Ferter. *in Const. Cathaloniæ, gloss.*1. *n.*430. Læl. Zech. *de casibus Episcopo reseruatis, circa casum* 14.*à n.*2. Gambar. *dicto loco, n.*2. 114

Primò limita in filio percutiente, vel occidente patrem venientem contra Fidem Christi, quia impunè illum potest occidere. Plaz. *in epit. delict. c.*22. *n.*15. Decian. *tract. crimin. lib.9.c.*15. *n.*8. Farinac. *in praxi crimin. q* 120.*n.*176. 115

Secundò limita in percutiente, vel occidente patrem ad sui defensionem, quia tunc parricida non dicitur, Decian. *d.lib.9.c.*15.*n.*12. Fario. *dict. quæst.*120. *num.* 186 Cald. Pereira *in comment. ad l. vnic. C. ex delictis defunct. part.*2.*num.*28. Trullench. *d. dub.*2. *n.*5. *in fine.* 116

Tertiò limita in filio furioso percutiente patrem, ex resolutis per Iodoc. *in pract. crimin. c.*87. *de parricid. n.*6. Farin. *d.q.*120.*n.*181. 117

Quartò limita in percutiente, vel occidente patrem sine dolo; nam hic non punitur vt parricida, *l.*1. ibi, *cuiusve dolo malo id factum erit, ff. ad legem Pomp. de parricid.* Decian. *d. lib.9.c.*15.*n.*1. & 35. Farin. *d q.*120.*n.*182. vbi *n.*138. resoluit quod in parricidio dolus non præsumitur. 118

Quintò limita in filio occidente patrem suum, ignorante sibi patrem esse, nisi talis ignorantia sit crassa, & supina, ex resolutis per Decian. *d. lib.9.c.*25.*n.*7. Farinac. *d.q.*120.*n.*184. & 185. 119

OCTAVVS CASVS.

Qui ad magicas artes, veneficia, superstitiones, & alia huius generis, Eucharistia, sacrisue rebus abutuntur.

IVre communi attento, contra diuinatores exercentes sortilegia, aruspices, incantatores, dæmonem inuocantes, aliosque similes, adest excommunicatio *in cap.*1.26. *quæst.*5. vbi dicitur: *Si quis ariolos, aruspices, vel incantatores obseruauerit, aut philacteriis vsus fuerit, anathema sit: cap. aliquanto, ead. causa & q.* Leo X. *in Bulla* 7. incip. *Superna dispositionis*, §.24. ibi: *Et cùm secundùm leges Ciuiles, &*

ſacrorum Canonum cenſuras, ſortilegia per inuocationem dæmonum, incantationes, ac diuinationes, ſuperſtitionéſque prohibita ſint, ſtatuimus, decernimus, ac ordinamus, vt clerici, qui in præmiſſis culpabiles reperti fuerint, arbitrio ſuperiorum infamia notentur; ſi verò non deſtiterint, deponantur, atque in monaſterium ad tempus arbitrio Superioris præfiniendum detrudantur, beneficiis, & officiis Eccleſiaſticis priuentur: laici verò vtriuſque ſexus excommunicatione, & aliis pœnis Iuris, tam Ciuilis, quàm Canonici ſubiaceant. Ex quibus verbis Viuald. *in candelab. aureo, tit. de excommun. nulli reſeruat. excommun* 45. Martin. Delr. *diſquiſit. magic. lib.4. c.1. q.7. ſect.4.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.17. n.167.* Suar. *tom.2. de relig. lib.2. de ſuperſtit. cap.19. a 5.* colligunt hanc excommunicationem eſſe ipſo iure latam. Sed verius eſt, nullam excommunicationem in præfatos delinquentes ipſo iure latam extare, quia nullum ius affertur continens excommunicationem ipſo iure latam, vel ſi aliquod ius afferri poteſt continens cenſuram ipſo iure appoſitam, ea tamen adhuc vſu recepta non eſt. Ita Tolet. *in inſt. Sacerd. lib.1. c.41. a.3.* Suar. *d. c.19. n.6.* Azor. *inſtit. moral p.2. lib 9. c.26. q.3.* Leſſ. *de Inſtit. lib.2. c.43. dub.5. n.29.* Sanch. *in præcepta Decal. lib.2. c 38. n.91.* Filliuc. *in quæſt. moral. tract.14. c.6. q.11. n.97. verſ. tertia,* Bonac. *de cenſur. extra Bullam, diſp.2. q.2. puncto 38 a. 1.* vbi *n.2.* reſpondet illorum iurium & Bullæ excommunicationem non fuiſſe vſu receptam.

120 Magica ars dæmonis, ſiue vt ait text. *in c. Epiſcopi, 26. quæſt. 5.* Zabulonis inuentum, multipliciter dicitur, cuius materiam ſi quis ediſcere cupiat, conſulat P. Martin. Delr. *in diſquiſit. magic* & Benedict. Pereira *in ſpeciali tract. de magia,* P. Ioan. de Torres *in Philoſophia morali principum, lib.6. c.6.* Azor. *inſtitut. moral. part.1. lib 9. c.23.* Farin. *in praxi crimin q.20. à n.2. & de hæreſi quæſt.181* Leon. Leſſ. *de inſtit. lib.2. c.43. dub 5.* Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. collect.1378.* Padil. *in ſumma legum pœnal. part.1. c.14.* optimè Sanch. *in præcepta Decalogi lib.2. c.38.* Guid. Pancir. *in theſauro var. lect. lib.2. cap.137.* Suar. *de Relig. lib.1. de ſuperſtit. cap.14. & 15.* Raph. de la Torre *in 2.2 D Thomæ, tom.2. quæſt.95. cum multis ſequentibus,* Trullench. *in expoſit. Decalogi, lib.1. c.10. dub.11.* vbi quid & quotuplex ſit magia? & *dub.12.* de quibuſdam aliis ad magiam pertinentibus.

1 Diuinationis multa ſunt genera, vel ſpecies; futura enim, & penitus latentia prænunciantur aſtrorum ſignis notatis, aut corporis humani membris, aut aliorum animalium partibus, aut elementis, aut ſomniis, aut auium volatibus, vel cantibus, aut mortuorum oſſibus, vel cadaueribus, aut monſtris, oſtentis, & hominibus, ſortibus, & aliis huiuſmodi obſeruatis, & inſpectis, de quibus agunt Petr. Greg. *Syntag. lib.34. c.3. de generali diuinationis prohibitione,* Petr. Binsfeld. *de confeſſ. malef. præl.15. cauſa 3. verb. diuinatio, & in rub. Cod de malefic. & mathem notab.8.* Iacob. de Graffiis *in aureis deciſ. part.1. lib 2. c 3. à n.6.* Azor *d lib.9. c.22. cum ſequentibus,* Raph. de la Torre *dict. q 95. art.1 cum ſequentibus,* Tolet. *inſtruct. Sacerdot. lib 4 c.15.* Gregor. de Valent. *2.2. q.95. diſp.6. quæſt.12.* Martin. Delr. *diſquiſit. magic. lib.4. cap.2. q 1 4.5.6. & 7.* Suar. *dict. lib.2. de ſuperſtit. c.7.8. & 10.* Leſſ. *d. c.43 dub.3.* Sanch. *d. c.38. à num.12.* nouiſſimè Trullench. *in expoſit. Decalogi, lib.1. c.10. dub.3.* vbi latè quid & quotuplex ſit diuinatio? Luſitan. Anton. de Souſa *in aphoriſmis Inquiſit. lib.1. c.58 cum ſeqq.*

122 Superſtitio, quæ eſt quædam vana obſeruatio, atque traditio, & proteſtatio infidelitatis, qua circa diuinum cultum erratur, Religioni oppoſita, qua exhibetur cultus, vel cui non debetur, vel modo quo non debetur, diuiditur per certas ſpecies, de quibus Tolet. *d. lib.4. cap.16.* Valent. *d. diſp.6. q.13.* Iacob. de Graffiis *d. lib.2. c.3. n.1. & c.5.* Suar. *d. lib.2. c.1. & 2.* Martin. Delr. *lib.3. c.3. quæſ.1. cum ſeqq.* Leſſ. *d. c.43. dub.10.* Sanch. *dict. lib.2. c.40.* Bonacin. *in 1. præc. diſp.3. q.5. puncto 1.* Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub.51. c.26. ex n.92.* me citato *in hoc loco* nouiſſimè Torreblanca *in practicab. Iuris ſpirit. lib.9. c.1. & 2. & ſeqq.* Villalob. *in ſum. p.2. tract.38. diffic.7. n.1. cum ſequentibus.* Trullench. *d. c.10. dub.10.* vbi latè de vana obſeruatione.

123 Diuinatio, quæ fit per dæmonum inuocationem tacitè, vel expreſſè, vt ſibi occulta reuelent, aut futura prædicent, graue eſt crimen, quod cùm manifeſtè fiat ad exercendam opera eius naturaliter impoſſibilia, putà ad ſciendum futura, vel occulta cordis, quod eſt ſolius Dei, ſapit manifeſtè hæreſim, & contra tales poteſt hæreticæ prauitatis Inquiſitor procedere, de quibus videas Repert. Inquiſit. *verb. relapſus, verſ. quid ſi inuocator dæmonum,* Clar. *§. hæreſis, n 23.* Simanch. *de Cathol. tit.30. n.26.* Azor. *d. lib.9. c.23.* Iacob. de Graffiis *d l.2. c.5. n.8.* Torrebl. *de magia lib.1. cap 1. cum ſeqq* Suar. *lib.2. c.19. n.10.* Martin. Delr. *diſquiſit. magic. lib.5. ſect.15. verſ. axioma primum.* Farinac. *de hæreſi q.181. n.73.* Bonac. *d. q.5. puncto 3.*

124 Inquiſitores enim contra hæreticam prauitatem habent auctoritatem, & ius inquirendi contra diuinantes, & ſortilegos, quotieſcunque aliqua admiſcent, quæ hæreſim ſapiunt, Matta *de iuriſdict. p.2. cap.15.* per totum, & præcipuè *à num.10.* Azor. *d. lib.9. cap.26. quæſt.4.* Suar. *d. lib.2. cap.19. num.11.* Sanch. *dict. lib.2. cap.38. num.91.* Farin. *in praxi crimin. quæſt.20. à num.79. & de hæreſi quæſt.181. à num.91.* Scort. *in Bullas Pontif. epitom.58. theorem. 158.* Et an hodie ex Bulla Sixti V. cognoſcant contra omnes ſortilegos, & maleficos? Affirmant Zanard. *in direct. Theolog p 3. c 64.* Torrebl. *de magia lib.3. c.9. poſt n.48.* Molfeſ. *in ſum. Theolog. moral. tract.15. c.7. n.145.* Ioſeph. Seſſe *tom.4. deciſ.464. num.18. cum ſeq. & deciſ 466. n.16. & 17.* D. Acuña *de Confeſſ. ſolicit. p 5. n.13.* vbi Freitas *n.35.* Sigiſm. Scacc. *de iudic. lib.1. c.12. num.53.* Moura *de incantat. opuſc.1 ſect.3. c 1. n 9.*

125 Illa tamen inuocatio facta ad id, quod eſt dæmonis naturæ, putà ad tentandum mulierem, ad concupiſcendum eum aliquo, licèt ſit malum illam facere, non tamen ſapit hæreſim, quia inuocatur dæmon ad id, quod eſt proprium ipſius, ſcilicet tentare, Iacob. de Graffiis *dict. c.3. n.8.* Scacc. *de indic. lib 1. c.12. n.89.* Seſſe *tom.4. deciſ.463. n.11.* Ricc. *in praxi tom.1. reſol. 424. n.11.* Binsfeld. *de malefic. lib.4. q.2. conc .2.* Belloch. *in praxi Theol. moral. p.2. q 9. n.64.* & ob hanc rationem præbens pocula amatoria non eſt hæreticus, vt reſoluit Farin. *de hæreſi quæſt.181. n.82.*

126 † An autem huiuſmodi pocula, vel carmina amatoria vim aliquam habeant naturalem homines inuitos alliciendi ad amandum? Vide Tiraq. *ad leges connub gloſſ.14. à princ. & n.5.* Azor. *dict. lib.9. c.26.* Eymer. *in direct. Inquiſit. part.2. q.43. n.8 verſ. & idem,* vbi Peña *in addit. litt. N,* dicit quod iſta prætenſa pocula amatoria ſunt potius apta ad inducendum furorem, quàm amorem. Et de materia incantationum, ſeu ſortilegiorum ad amorem factorum, vide Petr. Gregor. *ſyntag. iuris lib.34. c.12.* Fr. Raph. de la Torre *d. tom.2. quæſt.96. art.1. diſput.2.* Farinac. *in praxi crimin. quæſt.98. n.81. cum ſeq.* vbi reſoluit ſortilegia facientem, alicuius mulieris amore correptum eſſe puniendum. Et quod nulla ſint verba, ſiue voce prolata, ſiue litteris concepta, quæ per ſe habeant poteſtatem phyſicam, ſiue naturalem ad vllos effectus operandos viſibiles & palpabiles, tradunt Victor. *in relect. de magia, num.34.* Fr. Emman. *in ſum. tom.1. c.7. concl.15.* Paul. Griland. *de ſortileg. quæſt. 6. numero 18.*

Surane.

Simanch. de Cathol. instit. tit. 53. n. 33. Ioan. Bapt. Codroneh. lib. 2. de morb. venef. cap. 5. Leonard. Vayrus lib. 2. de fascinat. cap. 11. Fragoso de chirurg. q. 90. in gloss. 306. edit. 6. Maiol. dierum canicul. tom. 1. colloq. 3. Martin. Delr. de magia lib. 2. c. 3. quæst. 4. & lib. 3. p. 2. quæst. 4. sect. 23. Lessius de Instit. lib. 2. cap. 43. dub. 11. ex num. 63. Ludou. Beia p. 2. casu 24. Sanchez d. lib. 2. c. 40. n. 44. Campan. in diuers. Iuris Canon. rub. 11. c. 26. num. 94.

117 Augures, qui ex auium numero, garritu, vocibus, & cantibus futurorum cognitionem quærunt, damnantur, Deuteron. 18. Non inueniatur in te, qui obseruet auguria, & in cap. igitur, vers. augures, 26. quæst. 3. De quibus vide Repert. Inquisit. verb. ad intendeas auguriis, & verb. augurium. Petrus Gregor. syntagm. d. libro 34. c. 3. num. 7. Decian. tract. crimin. lib. 5. c. 17. vers. item obseruantes auguria, Lessius dict. cap. 43. dub. 7. Iacob. de Graffiis d. c. 4. num. 20. Azor. dict. lib. 9. capite 15. Martin. Delrio dict. lib. 4. cap. 2. q. 7. sect. 1. & 2. Sanchez dict. lib. 2. cap. 38. à num. 38. Torrebl. de magia lib. 1. cap. 12. cum seqq. & in Practic. Iuris spirit. lib. 8. cap. 12. à princ. Iul. Cæsar Bulenger. lib. 3. de augurib. cap. 54. Anton. de Sousa in Aphorismis Inquisit. lib. 1. cap. 53. Trullench. d. lib. 1. cap. 10. dub. 9. de diuinatione per sortes.

118 Sortilegi dicuntur, qui per sortes fortuita, futura, aut omninò occulta, præsentia, siue præterita prænunciant, aut patefaciunt, de quibus agitur in titul. de sortileg. in Decretalibus, & in cap. non obseruatis, 26. quæst. 7. Summistæ verb. sortilegium, Paul. Grilland. in tract. de sortileg. Petr. Greg. d. lib. 34. cap. 2. cum sequentibus. Iacob. de Graffiis dict. lib. 2. cap. 4. Cardoso in praxi Iudicum, verb. sortilegium. Torreblanca vbi supra, lib. 3. cap. 8. Azor. dict. lib. 9. cap. 21. Martin. Delrio lib. 3. part. 1. quæst. 1. cum sequenti, & lib. 4. cap. 4. quæst. 1. Sanch. d. lib. 2. c. 38. à n. 56. Less. d. lib. 2. cap. 43. dub. 9. Hortens. Caualcan. de brachio Regio, part. 1. num. 84. Raph. de la Torre d. tom. 2. q. 95. art. 8. p. 3. a. 30. Farin. d. q. 20. à n. 72. & de hæresi q. 181. Marcel. Vulpe in praxi iudic. fori Eccles. c. 37. à n. 4. vbi n. 21. refert quandam Constitutionem Gregorij XV. aduersùs maleficia, & sortilegia committentes, incip. Omnipotentis Dei, sub Dat. 20 May 1623. eam etiam transcripsit Lauret. de Franchis in controu. inter Episcop. & Regular. pag. 299. Torreblanca d. lib. 8. c. 7. per tot. vbi n. 62. citat meipsum in hoc loco. Petr. Caball. resol. crimin. cent. 3. casu 223. Sigism. Scacc. de iudic. lib. 1. c. 13. à n. 23. Emman. de Moura in tract. de incant. sect. 2. c. 1. cum seqq. Mich. Agia de exhib. auxil. fundam. 17. sub tit. de crimine sortilegij, Fr. Anton. Sousa in aphorismis Inquisitor. c. 57. Ioseph. Velz de potest. Episcopor. circa inquirenda & punienda crimina in suis diœcesibus commissa, p. 1. a. 74 cum seqq.

129 Necromantici vulgò dicuntur, qui vmbris, vel cadaueribus mortuorum inspectis, futuros, aut occultos rerum euentus, aduersos, vel secundos diuinant, de quibus Repert. Inquisit. verb. Necromantia, Tolet. d. lib. 4. cap. 15. n. 15. vers. aliquando, Bened. Pereira de Magia lib. 1. cap. 11 de Necromantia. Martin. Delr. eod. tract. lib. 2. q. 26. sect. 1. cum multis sequentibus, & lib. 4. c. 1. quæst. 6. sect. 2. Azor. d. lib. 9. c. 20. Raph. de la Torre d. tom. 2. q. 95. art. 3. disp. de necromantia. Iul. Cæs. Bulenger. lib. 3. diuinat. me citato in hoc loco Torreblanca d. lib. 8. c. 8. à princ.

130 Chiromantici sunt, qui manum certis quibusdam lineis inspectis, hominis statum, & vitæ conditionem, ac fortuitos euentus, tum felices, & prosperos, tum infaustos, & aduersos prænuntiant: superstitiosè faciunt, qui per manuum lineas bonam, vel malam fortunam indicant, secus si complexiones, humores, & aptitudinem. Vide Hortens. Caualcan. de brachio Regio part. 3. n. 84. Farin. in praxi crimin. q. 20. a. 112. & de hæresi quæst. 181. num 56. Sanch. d. c. 38 num. 47. vbi

num. 48. resoluit † mortale esse peccatum interrogare 131
Ægyptianam de bona, vel mala fortuna, si fiat animo firmiter credendi illius dictis, vel animo ridendi, dummodò notabile detur scandalum, nouissimè me citato in hoc loco Torreblanca in practicab. Iuris spirit. lib. 7. cap. 9. num. 6.

Somniantes dicuntur, qui se somniis adeò tribuunt, 132
vt putent omnia per illa sibi visa esse vera, ac diuinitus sibi immissa, sic putantes peccant mortaliter: nam superstitiosum, & impium est somniis credere, quia aut ex replerione, aut vacuitate, aut ægritudine, aut illusione dæmonum, aut ex caosis naturalibus eorum imagines, & phantasmata prouenire solent, de quibus Iacob. de Graffiis d. lib. 2. c. 3. num. 16. Petr. Binsfeld. in comment. ad l. 5. C. de maleficis, & math. quæst. 2. Gregor. de Valentia in 2. 2. q. 95. art. 6. q. 12. disp. 6. punct. 3. §. tertiò quoad somnia, Bened. Pereira de Magia lib. 2. c. 1. cum sequentibus, Suar. d. lib. 2 de superstit. cap. 13. Martin. Delrio lib. 4. cap. 3. quæst. 6. Azor. d. lib. 9. c. 15. Less. d. lib. 2. cap. 43. dub. 8. Fr. Raphaël de la Torre d. tom. 2. q. 95. art. 6. Sanch. d. lib. 2. cap. 38. à num. 49. cum sequentibus. Torreblanca d. tract. de practicabilib. Iuris spirit. lib. 8 cap. 6. per tot. vbi num. 26. me citato in hoc loco Anton. de Sousa in Aphorismis Inquis. lib. 1. cap. 50. n. 12. Trullench. d. lib. 1. c. 10. dub. 8. de diuinatione per somnia.

Astrologi planetarij dicuntur illi, qui vanam, & 133
falsam syderum, & astrorum scientiam professi, ex motu syderum, & astrorum prædicunt futura fortuita, aut præsentia, & præterita penitus hominibus occulta, aut ex hominum ortu, & natali die, aut quauis alia temporum, & momentorum obseruatione, & notatione iudicant, & prænuntiant de cuiusque hominis statu, conditione, vitæ cursu, honoribus, diuitiis, nuptiis, sobole, salute, moribus, morte, itineribus, certaminibus, inimicitiis, simulationibus, odiis, carceribus, exiliis, cædibus, aliisque variis discriminibus, & fortuitis rerum euentibus aduersis, vel prosperis. In duplici certitur diuisione Astrologia, alia dicitur naturalis, quæ agriculturæ, medicinæ, & nauigationi plurimùm conducit: alia iudiciaria, quæ syderibus & astris varios, ac multiplices influxus adscribit, iuxta supradictam defensionem, de quarum materia agunt latè Blasius Aluarez Miraual de la conseruacion de la salud, c. 82. Sayr. in claui Regia lib. 4. c. 5. num. 2. Bartholom. Valent. en el Repertorio del mundo, lib. 2. cap. de Astrologia, Fr. Raphaël de la Torre d. tom. 2. q. 95. art. 5. pag 231. Fr. Emman. in sum. tom. 1. c. 7. num. 3. Ioannes de la Torre de la Philosophia moral de Principes, lib. 6. cap. 5. Salas 1. 2 quæst. 9. artic. 4. disp. 1. sect. 8. num. 79. Benedictus Pereira de Magia lib. 3. cap. 1. cum sequentibus, Azor. dict. lib. 9. cap. 13. Suar. dict. lib. 2. de superstit. cap. 11 à num. 8. Farinac. in praxi crimin. quæst. 20. num. 111. & de hæresi quæst. 185. a. 55. Martin. Delrio lib. 4. cap. 3. quæst. 1. Less. dict. lib. 2. cap. 43. dub. 6. à num. 32. Sanchez dict. lib. 2. cap. 38. à num. 17.

Contra exercentes Astrologiæ iudiciariæ artem, & 134
alia quæcunque diuinationum genera, librosque de eis legentes, ac tenentes, extat Sixti V. Constit. incip. Cœli, & terræ creator Deus, Romæ publicata die nona Ianuarij 1586. quam adducunt Laurent. de Franchis in controuers. inter Episcopos, & Regulares, pag. 22. & Nald. verb. Astrologus, num. 3. Torreblanc. de magia lib. 1. cap. 4. & 8. Quaranta in summa Bullarij, verb. Astrologia iudiciaria, vbi in fine Episcopis commendatur, vt diligenter prouideant, ne Astrologiæ iudiciariæ libri, tractatus, & indices legantur, vel habeantur, qui de futuris contingentibus, successibus, fortuitisque casibus, aut iis actionibus, quæ ab humana voluntate pendent, certò aliquid euenturum affirmare audeant. Permittuntur autem iudicia, & naturales obseruationes, quæ nauigationis, agriculturæ, siue

medicæ artis iuuandæ gratia conscripta sunt. An dicta Bulla Sixti V. obliget non solùm in foro exteriori, sed etiam in interiori. Vide Dian *moral.resolut. part.2.tract.3.miscell.resolut.38.* Pro foro exteruo latam esse, non autem in foro Conscientiæ obligare, resoluunt Nald. *in sum.verb. Astrologus, num.4.* Suarez *tom.2.de Relig.tract.de irreligios.c.21.num.34.* Molfes. *in Theolog.moral.tract.11.cap.7.num.120.* Verùm in vtroque foro militare non solùm dum futura prænunciantur, verùm etiam dum Astrologos declarat se id non asseueranter affirmare, tenent Sanchez *d. lib.2. cap.38.num.34.* Ioan. Salas *1.2.tract.5.disp.2. sect.3.numer.36.* Homobon.*de examin.Eccles.tract.6. quæst.22. vers.4.* Filliuc.*tract.24.cap.4.puncto 3 num. 84 ad fin.* Bonacio.*de censur.extra Bull disp.2.quæst.2.punct.38. num.3.* vbi respondet, & *Primò*, quod facientes iudicia, vel natiuitates hominum circa futuros effectus contingentes, ab humana voluntate pendentes, rei sunt Astrologiæ iudiciariæ, & superstitiosæ. *Secundò* prædicentes ex astris præcisè futuros effectus contingentes, ab hominum voluntate pendentes, grauiter delinquere contra hanc Const. Sixti V. contra Astrologos iudiciarios, qui de statu Reipub. Christianæ, vel Sedis Apost. seu Romani Pontif. aut eius consanguineorum iudicia facere, necnon eos, qui illos desuper consulere præsumpserint: cum innouatione dictæ Constit. Sixti V. nouissimam edidit S.D.N. Vrbanus V. incip. *Inscrutabilis, sub dat. Kal. Aprilis, anno Incarnationis* 1631. quam refert Laurent. de Franchis *vbi supra, pag.27. cum sequentib.* Contra Astrologos iudiciarios possunt Inquisitores animaduertere, vt per Scott. *in Bull. Pont. epit. 140. theorem. 361.* Sousa *in aphor. Inquis. lib.1.cap.48.num 15.* Laurent. de Peyrinis *in priuileg. Minimor. tom 2. Constit.9 Pauli V. § 2. n.3.* Alphons. de Leone *de officio, & potest. Confess. p.1. recoll.22.n.15.casu 30.* Diana *moral.resol.p.4. tract.7.resol.17.* Sapit enim hæresim manifestam Astrologia iudiciaria; quia ex stellarum cursu de futuris contingentibus, quæ soli Deo reseruantur, aut actionibus ex humana voluntate pendentibus aliquid affirmare audet, de quo Iacob. de Graffiis *in decis. aureis, lib. 2. cap. de superstit. ex n.10.* Tiber. Decian. *in tract. crimin. lib.5. c.17.* Vgol. *de censuris Pontifici reseruatis, p.2 § 2.n.10.* Torreblanca *in practicab. Iuris Spirit lib.1 a c.14.n.19.* Villalob *in sum. p.2.tr.58 diffic.4.n.4. cum seq.* Anton. de Sousa *in aphorism. Inquis. lib 1 c 48.n.10, cum seqq.* Trullench. *dict. lib.1. cap 10 dub.4. num.4.* vbi *dub.3. num.12.* me citato meminit dictæ Constit. S. D. N. Vrbani VIII. contra Astrologos iudiciarios, qui de statu Reipubl. Christianæ, vel Sedis Apost. seu vita Romani Pontific. aut eius consanguineorum iudicia faciunt.

135 Prædicti omnes, & similes, si qui sunt, ad veneficia, superstitionésque, suas Eucharistia sacrisve rebus abutentes, sub reseruatione huius casus continentur. Huiusmodi enim abutentes Eucharistia in sortilegiis hæresim sapiunt manifestè, vt clarè asserit gloss. *verb. saperent, in cap. accusatus, §. sanè, de hæret. lib 6.* Castr. *de iusta hæret. punit. lib.1. cap.13.* Sousa *in aphor. Inquis. lib.1.c.57.n.11.* Farinac. *in praxi crimin. q.20. num.83. & de hæresi quæst.181.num.19.* subdens *in fine*, quod sic abutentes Sacratissimo Altaris Sacramento, Curiæ sæculari traduntur, de quo etiam Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. decis. 671. in 1. edit. & resolut. 432. vers. Eucharistia, & vers. vtentes*, Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiep. cap.68. num.10.* Diana *resolut. moral. p.4. tract.7. resol.10. in fine.* Videant miseri, qui sacra Eucharistia tam detestabiliter vtuntur, quæ de illis scribit Camill. Gallin. *de verborum significat. lib.1. cap.15. & 16.* & Horatius Gambarupta *de casibus reseruatis fol.215.* in hæc verba: *O dignum facinus! eò ergo processit hominis furor, vt quod dæmones ipsi verentur, credunt, & contremiscunt, quod ipsi dæmones aspicere non audent, homo dæmone ipso (quantum ad hoc) peior fiat, vt sacrosancta esca & potu vitali, cælesti alimonia, pane vitæ, esca vitæ, vita ipsa, poculo æternæ salutis, conuiuio Dominico, viatico tutæ peregrinationis nostræ, Paschate Christianorum, manna absconsito, pane Cæli, pane Angelorum, Sacramento Sacramentorum, Iesu salute nostra, salute nostra ipsa in sacrilegis abutatur superstitionibus. O bone IESV, iterum Iudam, adhuc satellites, & carnifices crucifigentes, etiam num membra diaboli in sanctissimam carnem, & pretiosissimum sanguinem tuum sæuientes sustines? Quàm verè scriptum est, Miserationes tuæ super omnia opera tua!* Hanc exclamationem me citato piissimam vocat Trullench. *d.lib.1.c.10.dub.3. num 4. in fine.* Pro maiori dictorum in hoc casu explicatione aduertendum est, quod licèt Episcopi soleant sibi reseruare Magiæ crimina virtute Concil. Tridentini *sess.14.cap. 7.* non intelligitur, talis reseruatio de iis quæ sapiunt hæresim, quia sunt demandata Inquisitoribus, *cap. accusatus, § sanè, de hæretic.* Ita Torreblanca *in practicalib. Iuris Spirit. lib.14.c.10.n 6. & c.15.n.12. cum seqq.* vide quando Episcopi de illis cognoscere possint.

NONVS CASVS.

Qui abortum procurauerint.

Contra procurantes abortum, consultantes, & 136
quocunque modo consentientes, rigidam edidit Constitutionem S.D Sixtus V. incip. *Effrenatam*, Romæ publicatam *die 16. Nouembris 1586.* quæ postea moderata fuit, & reducta ad terminos Iuris communis per Gregor. XIV. Constitutione sua incipiente, *Sedes Apostolica, Kalend. Iunij* 1591. per huiusmodi moderationem Gregor. XIV; non tolluntur pœnæ priuationis, inhabilitatis, degradationis, traditionis Curiæ sæculari, & præuentionis impositæ à Sixto V. post animatum fœtum; sed solùm fit moderatio in partem quoad absolutionem à peccato, & excommunicationẽ reseruatam Ordinario in foro conscientiæ tantùm: quando verò non est fœtus animatus, in totum tollitur Constitutio Sixti V. & reducitur ad dispurationem Iuris communis, vt *in c sicut, il 2. & in c. si aliquis, de homicidio*, vbi Doctores. Vide Bonac. *de excomm. extra Bullam, disp 2.q 2. punct.10.* & de his Constitutionibus Apost. nouissimè Trullench. *in exposit. Decalog. lib.5.c.1.dub.4.n.7. & 8.*

Animati verò fœtus in homine dicitur per infusio- 137
nem animæ rationalis, quæ in masculo fit post quadraginta dies, in fœmina verò post octoginta, gloss. *in sum. dist.5. cap. quod verò, cap. Moyses, 32.q.2.* Lælius Zech. *de casibus reseruatis, super casum nonum de abortu, n.2.* Gambarupta *eodem tract. fol.191. vers. n.6.* Quaranta *in summa Bullarij, verb. abortus, n.5.* latè Zechias *in quæst. medicolegalib. tit.2. q.9. & 10.* Trullench. *d. lib.4.n.2.*

Si verò non constiterit, quot dierum sit fœtus, ac 138
proinde nesciatur an animatus, vel inanimatus fuerit, ad effectum incurrendi irregularitatem, potiùs præsumendus est animatus, quia in dubio tutior pars est eligenda. Couar. *in Clem. si furiosus, p.1. in initio, num 3.* Nauar. *in man. cap. 27. num.183. & 222.* Sayr. *de censur lib.6. cap.15. num 9. vers si verò dubius sit, & d.lib.7.cap.2.num.5* Auila *dict. part. 7. disputat. 6. sect 4. vers. tertia conclusio.* Baiard. *ad Clar §. fin. quæst. 68. num.9. vers. item adde.* Sanchez *in præcepta Decal tom. 1. lib.1. cap.10. num.44.* Portell. *in dub. Regular. in addit. verb. abortus, num.1.* & nouissimè *parte 3 casu 12. num. 1. in fine*, Hieron. Roder. *in compendio quæst. Regular. resol. 4. num 9.* me citato *in hoc loco* Alphons. Carranza *de partu, cap.9. §. vnic.*
de

139 *de aborsu procurato, num. 59.* † Quoad exclusionem verò pœnæ corporalis quando criminaliter agitur, fœtus præsumitur potiùs inanimatus, quàm animatus: ita Greg. Lop. *l. 8. gloss. fin. tit. 8. p. 7.* Anton. Gom. *tom. 3. var. cap. 3. num. 32.* Azeued. *ad rub. tit. 23. n. 10. lib. 8. noua Recopil.* Molin. *de Instit. tom. 3. disp. 27. num. 4* Farin. *in praxi crimin. q. 122. num. 138.* Prosper de Augustino *in addit. ad Quarant. dict. verb. abortus, lit. B.* vbi limit. 1. prædictas pœnas asserit non procedere in eo, qui non fuit in dolo, & sic in ignorante mulierem esse prægnantem, & *limit. 2.* idem asserit in eo qui contrario sensu dederit poculum mulieri ad eam ingrauidandam, & illa eo sumpto mortua fuerit; nam tunc debet tantùm puniri pœna relegationis, *l. 3. §. ex Senatusconsulto, ff. ad legem Corneliam de sicariis,* & ratio esse potest, vt excusetur à dictis pœnis, quia finalis intentio tradentis huiusmodi poculum ad concipiendum, tendit in bonum, scilicet ad suscipiendam prolem, quod est fauorabile, licèt istud factum non debeat ex toto transire impunitum, propter malum exemplum consistens in eo, videlicet in quærendo violentare naturam, volendo imponere fœcunditatem in vtero, in quo Deus, & natura imposuerunt sterilitatem; quia tunc etiam non euadet irregularitatem, vt resoluit Prosper de Augustino *d. loco, vers. secundò limita, in fine.*

140 Postquam fœtus est viuificatus per animæ infusionem, quæ censetur infusa siue in mare, siue in fœmina, si lineamenta omnium membrorum habuerit, vt per Borgasium *in tract. de irregularit. part. 6. tit. de veneficis, sub num. 14.* licèt adhuc non sit in rerum natura, & multa possint impedire ne nascatur, *l. 1. §. sed & si quis ventrem, ff. de ventre in possessionem mittendo,* tamen illum occidens verè homicidium committere dicitur, *d. cap. quod verò, d. c. Moyses, c. consuluisti, in fine, & ibi gloss. 2. quæst. 5.* Quoad irregularitatem tamen tenendum, præbentem causam abortui esse irregularem, etiamsi dubium sit † an fœtus esset viuificatus, quia de facto dubitatur, & ita resoluunt Fr. Emman. *in sum. tom. 1. cap. 176. num. 4.* Auil. *de censur p. 7. disp. 2. dub. 1. concl. 1.* Sanch. *in præcepta Decal. lib. 1. cap. 10. n. 43.* Sayr. *de censur. lib. 6. cap. 13. n. 9.* Merol. *in disp. Theolog. tom. 1. disp. 3. c. 3. n. 237.* Farinac. *fragm. crimin. p. 2. n. 444.* Diana *moral. resol. p. 4. tr. 1. resol. 16.* nam in dubio facti homicidij censetur quis irregularis quoad priuationem suscipiendi Ordines, atque in illis ministrandi, secus verò quoad alias pœnas, quæ à iudice imponi solent pro irregularitate contracta, qualis est priuatio beneficiorum; pœna enim ordinaria statuta delicto certo, non est imponenda delicto dubio, sed extraordinaria pro dubij qualitate. Ita Sayr. *in claui regia lib. 1. c. 13. n. 24* Vasquez *1. 2. quæst. 19. art. 6. disp. 66. c. 3. n. 5.* Suar. *de censuris tom 5. disp 40. sect. 6. n. 6. in princ. & n. 10. ad fin.* Salas *1. 2. q. 21. tr. 8. disp. vnica, sect. 19. n. 176.*

141

142 Cætera ad hanc materiam pertinentia, & principaliter an, & quando dans, vel recipiens poculum, aut causam abortioni vt homicida puniatur: Vide Couar. *variar. lib. 2. cap. 20. n. 10.* Clar. *§. fin. q. 68. n. 2.* Gom. *tom. 3. var. cap. 3. n. 32.* Menoch. *de arbitr. casu 357.* Suar. *tom. 1. commun opinion. lib. 9. tit. 1. n. 71. pag. 436.* Sayr. *sub tit. de homicidio, dec. 22. & 23.* Fr. Emman. *qq. regul. tom. 2. q. 33. art. 4.* Stephan. Gratian. *discept. forens. c. 72. n. 17* Molin. *de Instit. tom. 4. tr. 3. disp. 27.* Farinac. *in praxi criminal. q. 122. n. 91. cum sequentibus,* Aloys. Ricc. *in collect. decis. p. 3. collect. 590.* plures refert Doctores ex antiquioribus Cened. *ad Decretal. collect. 51.*

DECIMVS CASVS.

Qui piis locis infantes exposuerint, etiam habeant vnde ipsos alant, neque eorum locorum damna resarcierint.

Feris peiores partus proprios exponentes sunt iudicandi, quæ licèt vsu rationis careant, prolem suam minimè negligunt, nec abiiciunt; dicuntur enim iure Ciuili huiusmodi feti parentes partum occidere, dum illum exponunt, per *l. necare, ff. de liberis agnoscendis,* vbi Iurisconsultus in hæc verba, *Necare videtur non tantùm is qui partum præfocat, sed & is, qui abiicit, & qui alimoniam denegat, & is qui publicis locis misericordiæ causa exponit, quam ipse non habet.* Refert nouissimè Nouar. *in tract. de elect. & var. fori, sect. 2. q. 10 n. 4, in vlt. impress.* Vnde Azor. *in sum. ttml. de infantibus expositis,* existimat expositos nominari filios sanguinolentos, & ideo totaliter dictos, quia pœna sanguinis istud expositionis facinus loendum est, cum pater exponens necare videatur, ex *d. l. necare, & c. fin dist. 87.* Azonem sequitur Gregor. Lopez *l. 4. gloss. 1. tit. 20. p. 4* & idem sensit gloss. *in l. 2. C. de patribus, qui filios distraxerunt,* Nouar. *d. q. 10 n. 5.* 143

Verius tamen duco † patrem exponentem filium legitimum, & naturalem, vel naturalem tantum, iudicis arbitrio esse puniendum, per *d. l. 1.* resoluunt Menoch. *de arbitr. casu 396. n. 5.* Vulpel *in cons. crim. 94. n. 11.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol. 28.* vbi contra dictum Vulpe extendit contra patrem exponentem filium spurium, Nouar. *d. q. 10. n. 5.* 144

Propter crudelitatem, qua in hac expositione in filios vtuntur parentes, ius filiationis amittunt, siue ipse pater filium exponat, siue alius eo consentiente, vel catum habente, quia idem est quoad perdendum ius patriæ potestatis, probat *cap. vnic. de infantibus expositis,* ibi, *à potestate patria fuit liberatus,* resoluunt Paleoth. *de nothis & spuriis cap. 63. n. 6.* Menoch. *de arbitr. casu 396. n.* ... Surd. *de aliment tit. 4 q. 18. n. 51. & tit. 8. priuil. 63. n. 4. & priuil. 64 n. 2. cum sequentib.* Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 2. c. 26. q. 1.* Stephan. Gratian. *discept. forens. c. 167. à princ.* vbi à *n. 34.* resoluit, quod † licèt pater exponens filium perdat patriam potestatem, non per hoc eximitur ab onere dotandi, quia solùm perdit patriam potestatem quoad ea, quæ sunt sibi vtilia, non circa sibi onerosa, & damnum afferentia, refert me citato Homobon. *de examine Ecclesiastico part. 10. c. 4. q. 14. supp. 1.* 145 146

Cum igitur grauiter peccent parentes, qui filios exponunt, si eos nutrire, & alere minimè possint, vt insinuat text. *in d. c. vnic.* ibi, *relegato pietatis officio,* & probant Azor. *d. c. 26 q. 2.* & Henriq. *in sum, p. 2. lib. 1. c. 19. §. 3.* nihilominus tamen tria requiri debent ad hoc, vt quis dicatur subiacere huic reseruationi. *Primò,* quod partum exposuerit: *secundò,* quod exponens habeat vnde partum alere possit: *tertiò,* quod non resarciat damna illorum piorum locorum; ex quibus clarè apparet sub hac reseruatione non comprehendi pauperem, qui exponit, si non habeat vnde alat, nec vnde damna resarciat; nec peccat si adhibita cautione vitæ infantis exponat, si aliter faciendo, vel non exponendo, infantis vita periclitabatur ob famem, vel aliam necessitatem: sic etiam non comprehenduntur infantes exponentes loco non pio, cùm in reseruatione exprimantur solum loca pia: quæ verò talia dicantur, colliges ex dicendis alio loco. 147

Quæret aliquis non abs re in præsenti, resolutionem non minus difficilis, quàm necessariæ quæstionis: vtrùm scilicet filij, de quorum parentibus non constat, vt sunt infantes expositi, censendi sint legitimi, vel spurij, an naturales. Et in primis videtur 148

dicendum in dubio ſputios eſſe cenſendos; nam ſpurij ſunt illi, qui patrem certum demonſtrare oon poſſunt, vt probat text. *in l. vulgo quæſiti, ff. de his qui ſunt ſui, vel alieni iuris*, quales iſtos eſſe ſupponimus, & illis æquiparari tenent Puteus *part. 1. decis. 435.* D. Barboſa *in rubr. ff. ſoluto matrim. part. 1. num. 20.* deinde quia legitimi ſunt illi, qui ex iuſtis nuptiis naſcuntur; naturales autem propriè ex concubinatu cum prædictis ſolemnitatibus: vnde cùm matrimonium, & concubinatus in facto conſiſtant, præſumi non debent, iuxta regul. *l. in bello, §. facta, ff. de captiuis, & poſtliminio reuerſis*, qui text. licèt non probet, vt bene aduertit Alciat. eſt tamen axioma vulgare, ad quod multa adducit latè Menoch. *lib. 6. præſumpt. 14.* Quo argumento expreſsè docuerunt Alciat. *de præſumpt. reg. 2. præſumpt. 2. numero 8. & reg. 3. præſumpt. 1. num. 12.* & plures, quos referunt Maſcard. *de probat. concluſ. 882. num. 1.* Menoch. *dicto lib. 6. quæſt. 54. n. 15.* Indeque expoſitos ſpurios cenſendos, & vti tales ad Ordines abſque diſpenſatione promouendos non eſſe, licèt dubitet Ancharan. *in d. c. vnic.* ſecutè docet Maiol. *de irregularit. lib. 1. c. 11. n. 1.* quem magis ſequitur Couar. *in Clem. ſi furioſus, part. 1. princip. num. 4.* reſoluens quod ipſe conſuleret ne promoueantur expoſiti, eaque ratione confirmat, quia non ſolent filij legitimi exponi, ſed potiùs expoſiti naſci ex furtiuis & illicitis congreſſibus, & Couarr. opinionem ſibi magis placere, ait Salzed. *ad Bernard. in pract. c. 14. littera C, in fine*, & eo eſſe ſecutins concludunt Suar. *tom. 5. de cenſuris, diſp. 50. ſect. 4. n. 4.* Rebell. *de obligat. iuſtit. part. 2. lib. 1. q. 3. ſect. 2. n. 15.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib. 30. n. 77. verſ. ſeptimò.* Hurtado *de cenſur. diſp. 2. de irregular. diffic. 14. n. 57.* Caſtr. *quotid. lib. 2. c. 19. n. 51.* Vgolin. *de officio Epiſcopi c. 44. §. 7.* Gate *de benefic. c. 2. n. 9. cum ſequentibus*, Seraphin. *deciſ. 1081. n. 3.*

149 Sed alij naturales cenſendos eſſe exiſtimarunt: ita Bald. Iaſ. & alij, quos refert Menoch. *d. quæſt. 54. num. 10.* ſequitur Couar. *d. c. 8. §. 3. num. 1.* ea ratione, quia cùm ſint legitimi, vel ſpurij, oportet præſumere qualitatem, quæ à natura non ineſt, ſcilicet matrimonium, vt ſint legitimi, vnde ſint ſpurij, ſi ab illis nati ſunt, qui matrimonium contrahere non potuerunt.

150 Verùm Doctores magis communiter reſoluunt hos expoſitos, de quorum parentibus non conſtat, legitimos eſſe cenſendos, ac ſucceſſionum, Ordinum, & dignitatum capaces. Ita Paleoth. *de nothis & ſpuriis c. 63. num. 3. & 7.* Bermond. *de publicis concubin. in verb. qui etiam filios ex tali concubinatu procreatos, n. 90.* Menoch. *de præſumpt. lib. 6. q. 54. n. 20. & de arbitr. caſ. 396.* Maſcard. *de probat. concl. 799.* Girond. *de priuilegiorum explicat. n. 1442. & ſeqq.* Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom. 1. q. 13. artic. 1. & q. 14. artic. 3. columna 6.* Don Sebaſtian. Orozco *en el theſoro de la lengua Caſtellana, verbo Echado, ad finem*, Stephanus Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 135. n. 31. cum ſequent. b. & c. 267. n. 21.* me citato *in hoc loco* Homobon. *de examine Eccleſiaſtico tract. 12. c. 3. quæſt. 11. ſuppoſ. 3.* Salas *in 1. 2. tract. 8. diſp. vnic. ſect. 24. n. 246.* Pelant. *in addit. ad 3 p. q. 20. diſput. 5.* Malder. *in 1. 2. D. Thomæ q. 19. art. 5. diſp. 87. in fine.* Dominic. Taſſon. *in prag. de antefato, verſ. 13. obſer. 1. n. 78.* Mercer. *in 3. p. D. Thom. de ſacram. q. 22. dub. 12. q. 2.* Squillante *de priuileg. clericor. c. 4. dub. 2. num. 39.* Diana *moral. reſol. p. 2. tract. 1. miſcell. reſol. 22. part. 4. tract. 2. reſol. 58.* Piaſec. *in praxi Epiſc. p. 1. c. 1. n. 27.* Cherubin. *ad Conſtit. 44. Gregorij XIII.* Baſil. Pont. *de matrimon. lib. 11. c. 9.* Sanctarell. *var. reſol. q. 44.* nouiſſimè Marchin. *de ſacram. Ordinis tract. 1. p. 10. num. 8. cum ſeqq. pag. 162.* nouiſſimè etiam Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccleſ. pag. 47. num. 32.* Caſtr. Palao *tom. 5. diſp. 3. puncto 5.* Turrian. *in opuſc. Theolog. opuſc. 10. diſp. 5. dub. 3.* Villalob. *in ſum. tom. 1. tract. 1. diffic. 20. num. 10.* Qui mouentur ea ratione, quia in dubio ſumenda eſt conjectura quæ delicti præſumptionem excludat, quod ſanè neceſſariò ſupponunt, & præſumunt, qui filios naturales, vel ſpurios inquiunt in dubio præſumendos. Adducunt etiam text. *in cap. lator, & in cap. peruenit, qui filij ſint legit.* vbi aduerſario iniungitur onus probandi illegitimum eſſe filium: & text. *in cap. accedens, de purgat. Canon.* vbi tunc demum quis adſtringitur ad probandum ſe eſſe legitimum, ſi in contrarium rumor, & fama extabat, vnde expoſitos potius legitimè natos eſſe præſumendos, & abſque diſpenſatione poſſe ordinari, meritò reſoluunt ſuprà citati Doctores.

Vbi tamen habentur ſtatuta requirentia qualita- 151
tem nobilitatis, & alia huiuſmodi, prout in officiis ſanctæ Inquiſitionis, & in aliquibus Eccleſiis, Collegiis, & Confraternitatibus, huiuſmodi expoſiti non ſunt capaces cenſendi, nec illos prædictas qualitates habere præſumi poteſt, vt reſoluunt Perez de Lara *de anniuerſar. & Capellaniis lib. 2. cap. 4. à num. 37.* Gar. Girond. *d. tract. de priuilegiorum explic.*
num. 1443. & ſeqq. & n. 150. reſoluit † expoſitum 152
eſſe ciuem illius loci, & ciuitatis, in qua exponitur, itavt ſi aliquod legatum relinquatur, vel priuilegium concedatur, vel puellis naturalibus, aut ciuibus alicuius ciuitatis, aut pro eis maritandis aliquid relinquatur, virgines, & puellæ expoſitæ comprehendantur.

VNDECIMVVS CASVS.

Qui matrimonium contraxerint in gradibus prohibitis.

GRadus, qui in hoc reſeruationis vſu dicuntur prohibiti, reperiuntur vel in conſanguinitate, vel in affinitate, aut in publicæ honeſtatis impedimento, compaternitate, vel cognatione legali: ſed quia in quolibet illorum diuerſi conſtituuntur, opportunè ſigillatim declarandos eſſe operæpretium
duxi. † Conſanguinitas, quæ dicitur quaſi ſanguinis 153
vnitas, & conſanguinei quaſi eodem ſanguine iuncti, vt inquit Iuriſconſultus, *l. 1. §. ſciendum, verſ. conſanguinitas autem, ff. de ſuis, & legitimis hæredi-*
bus, definitur, vt ſit † vinculum perſonarum ab eo- 154
dem ſtipite deſcendentium, carnali propagatione contractum. Ita Couarr. *de ſponſal. part. 2. c. 6. §. 6 à num. 1.* Nauarr. *in man. c. 11. num. 42.* Syluest. *verb. Matrimonium 8. §. 6.* Guillelm. *in cap. Raynutius, verb. in eodem teſtamento, 1. num. 200.* Ledeſm. *de matrimon. q. 44. art. 1.* Henriq. *in ſumm. lib. 11. cap. 9. in princip.* Sanch. *de matr. lib. 7. diſp. 5. à princ.* Gutier. *eod. tract. cap. 98. num. 1.* Bonacin. *eodem tract. q. 3. punct. 5. §. 1. n. 3.*

Diſtinguitur conſanguinitas per gradus, & li- 155
neas: linea deſcribitur, vt ſit collectio perſonarum ratione ſanguinis coniunctarum, gradus continens, numeroſque diſtinguens. Ita Ioan. Andr. *in expoſitione arboris, colum. 2. in 6.* Gregor. Lopez *l. 1.*
gloſſ. 1. tit. 6. p. 4. triplicirer diuiditur hæc linea, † alia 156
eſt aſcendentium, recta dicta, quæ ſcilicet complectitur perſonas, à quibus originem duximus, vt eſt pater, auus, proauus, & cæteri aſcendentes. Altera deſcendentium, continens eas, quæ à nobis ſunt progenitæ, vt eſt filius, nepos, pronepos, & reliqui deſcendentes. Altera tandem collateralis, vel tranſuerſa dicta eſt, in qua continentur illæ, quæ nec à nobis originem trahunt, nec nos ab eiſdem deſcendimus; ſed tantum ex latere, aut ex tranſuerſo nobis copulantur, & coniunguntur; quod probat text. *in l. 1. & vlt. ff. de gradibus, c. ad ſedem, c. vlt. 35. q. 5.* notaus

tant communiter Doctores, & vltra suprà citatos videre licet ex Antonio August *lib. 2. emendat. c. 5.* Petr. Gregor. *syntagm. iuris lib. 9. cap. 9.* Gomez *l. 6. Tauri, à principio.*

157 Quælibet ex his lineis per gradus distinguitur, qui teste Iurisconsulto *in l. iurisconsultus, vers. gradus, ff. de gradibus*, dicunt ad similitudinem graduum scalæ; etenim sicut per hos, aut sursum gradatim de proximo in proximum ascendimus, aut deorsum descendimus, ita similiter per consanguinitatis gradus de persona ad personam vsque ad truncum, seu communem stipitem ascendimus, vt videre licet ex consanguinitatis arbore; & ita mataphora vsos etiam fuisse ipsius linguæ latinæ Auctores, ex Ouid. Sueton. ac aliis obseruat Pichard. *ad princ. Instit. de gradibus cognationum, n. 3. & 4.*

158 Circa ineundam rationem consanguinitatis, agnoscendumque quo gradu cuiusvis consanguineus ab alio distet, tres à nobis sunt regulæ constituendæ.

Prior sit pro linea recta ascendentium, & descendentium: *In hac linea vtroque Iure inspecto tot sunt gradus, quot sunt personæ, dempta semper ea, à qua incipit computatio.* Colligitur ea regula ex serie text. *in l. 1. & vlt. ff. de gradibus, & ex Princip. & §§. sequentibus, Instit. eodem, & ex cap. ad sedem, & capit. vlt. 35. q. 5.* traditurque à *glos. 2. in expositione arboris consanguinitatis, in Decreto*: expressè D. Thom. *in 4. distinct. 48. q. vnic. art. 2.* quem sequitur vniuersa Theologorum ac Iurisperitorum schola, vt testantur Henriq. *d. c. 9. colum. 2.* Couar. *d. §. 6. num. 7.* Surd. *cons. 5. à num. 23.* Pichard. *in dicto Princip. n. 8. & 13.* Sanch. *d. disp. 50. n. 4.* Bonacin. *d. punct. 5. §. 1. num. 6. vers. prima.* Coninch. *de Sacram. disp. 32. dub. 1. n. 2.* Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib. 31. n. 141. & 142.* Basil. Pont *de Matrimon. lib. 7. c. 30. n. 7.* me citato *in hoc loco*, Fontanel. *Cathal. decis. 11. numer. 17. tom. 1.* Propterea cum pater & filius sint duæ personæ, si stipitem demas, id est patrem, à quo incipit computatio, pater & filius erunt in primo gradu, eo quod dempto stipite remaneat vna persona, & sic de similibus.

159 *Secunda* regula pro linea transversa æquali. *Attento iure Canonico, quo gradu vnaquæque persona à communi differt stipite, eo etiam gradu ab altero distat consanguineo.* Colligitur hæc regula ex text. *in d. c. ad sedem, & in c. parentela,* cum multis *ibidem* 35. q. 5. explicant Couar. Sanch. Pichard. Bonac. & cæteri suprà *citatis locis.* Escob. *de ratiocin. comp. 23. n. 6. vers. secunda regula,* me citato *in hoc loco* Fontanell. *dict. decis. 12. n. 23.* Ex qua colliges fratres inter se differre in primo gradu, etenim cum à parte communi stipite in primo differant, eodem etiam necesse est inter se distare. Sic etiam eorumdem fratrum filij in secundo differunt gradu, quia cum ab eo communi stipite eodem distent, etiam inter se in secundo differre debent, iuxta supradicta, & sic de cæteris philosophandum est. Nec obstat *c. vltim. vers. secundo gradu, 35. q. 5.* quatenus Isidorus in eo asserit, fratre in secundo differre gradu, qui tamen secundum nostram regulam primo continetur. Responderur enim Isidorum ibi loquutum fuisse secundum computationem Iuris Ciuilis, qua inspecta verum est fratres secundo contineri gradu, secus tamen nostro Iure Canonico attento, vt expressus est text. *in d. c. ad sedem, ad medium*, ibi, *fratres, qui secundum seculares leges dicuntur in secundo gradu, iuxta Canones numerantur in primo.*

160 *Tertia* regula est pro linea transversa æquali. *In hac linea Iure etiam Canonico inspecto, quo gradu distat remotior à communi stipite, eo etiam differt ab alio consanguineo.* Traditur expressè hæc regula à Gregorio Nono *in cap. vltim. de consanguinit. & affinit.* eandem etiam inculcat Cælestinus Tertius *in c. quod dilectio, eodem tit.* Escobar *dict. comput. 13. n. 6. vers. secunda regula*, Basil. Pont. *dict. lib. 7. c. 30. num. 9.* nouissimè me citato *in hoc loco,* Fontanell. *dict. dec. 12. num. 24.* Cuius autem regulæ sit exemplum in concurrentia, verbi gratia, patrui & consobrini, differunt enim prædicti in linea transversa inæquali, constatque quia à trunco diuersis in gradibus distant: vt igitur cognoscamus, quonam etiam gradu inter se differant, obseruanda est persona consobrini, qui est remotior à trunco, id est ab auo, & cùm is differat ab eo in secundo gradu iuxta primam regulam, iam consequenter similiter resoluendum est etiam à patruo secundo distare gradu. Sic etiamsi vnius fratris filij concurrant cum nepotibus alterius fratris, computatio gradus facienda est à persona ipsorum nepotum, quia hi remotiores sunt à trunco, id est, ab eorum proauo: & cum ab eo in tertio distent gradu, consequenter eodem etiam inter se differre debent, vt est communis per Iura *ibi in dict. cap. vlt. & in dict. capit. quod dilectio*, prosequuntur Henriq. Sanch. ac alij supra citati.

Huiusmodi gradus computatio secundùm Ius Canonicum facienda est, & semper obseruanda, argum. text. *in cap. inam,* cum similibus, *de ordine cognationum,* & eorum, quæ Valasc. *tom. 2. consult. 159. num. 3.*
†Quod verò attinet ad susceptiones, & reliqua ciuilia, 161
Iuris Cæsarei computatio est retinenda, cùm illa nec de iure quoad hæc temporalia, nec de facto reprobata sit ab Alexandro II. *in d. c. ad Sedem,* vt aduertit Bellarm. *de controu. Christianæ fidei, tom. 3. lib. 1. de Matrimonio, cap. 24. colum. 2. vers. neque enim,* Couar. *vbi suprà, n. 8.* Carrer. *lib. 2. de sponsal. cap. 3. ad finem,* Rebuff. *in praxi super regulam Cancellariæ* traditam ab Innocentio VIII. *circa dispensationes in gradibus*
prohibitis, gloss. 2. Sanch. *d. disput. 50. num. 1.* † Declara 162
tamen, & limita, ne procedat quando consuetudine, aut communi loquendi vsu receptum sit, vel lex ipsa Ciuilis secus statuerit in suis ciuilibus; tunc enim computatio Iuris Canonici in vtroque foro amplectenda erit, & ita procedit Ordinatio Regia Lusitanorum *lib. 3. tit. 21. §. 10. & lib. 5. tit. 17. §. 5. & tit. 124. §. 9.* in Regno Aragoniæ obseruari testatur Portel. *ad Molin. verb. Iudex, n. 51. cum seqq.* & in Regno Valentiæ Hieron. Leo *decis. 4. n. 9. & 50.* Si tamen scire cupias in quibus casibus sigillatim computatio sit facienda de Iure Canonico, in quibusve de Iure Ciuili? Consule Couarr. *d. §. 6. n. 8.* Tiraquell. *de retract. lignag. §. 1. gloss. 9. n. 23. ad medium,* Viu. *tom. 2. commun. opinion. lib. 6. tit. 8. n. 75. pag. 29.* Contra *in memorab. verb. graduum,* Gregor. *l. 3. verb. heredar, tit. 6. part. 4.* Surd. *consil. 5. n. 20.* Escobar *de ratiocin. computat. 23. n. 2. & 3.* Sanch. *d. disp. 50. num. 8.* Steph. Gratian. *discept. forens. cap. 77. num. 1. cum seqq.* Maria *de success. Legali, p. 3. q. 2. art. 2. num. 21.* Vincent. do Anna *sing. 397.* Franc. Milanens. *decis. 16. numero 40. lib. 1.* nouissimè Fontanell. *Cathalon. decis. 12. à princip. tom. 1.* Ripoll. *var. resolut. cap. 2. de recusat. omn. Iudic. n. 248.*

Olim Ecclesia coniugium interdixerat vsque ad sep- 163
timum consanguinitatis gradum, vt constat ex *cap. ad sedem 35. quæst. 5. & ex cap. 2. & cap. nulli, 35. q. 3.* cum similibus, Postmodum autem sub Innocentio III. *in Concilio Lateran.* restricti sunt gradus consanguinitatis vsque ad quartum, & habetur *in cap. non debet, de consanguinit.* quæ restrictio intelligenda est non solùm in linea collateralium, seu transversa, sed etiam in recta ascendentium, & descendentium linea, ita vt quicunque consanguinei vltra quartum gradum possint coniungi. Ita Sanch. *d. lib. 7. disp. 51. n. 23. & disp. 53. n. 1.* Paul. Grysal. *decis. Cathol. §. Matrimonium, num. 11.* Borell. *de præstantia Regis Cathol. cap. 16. n. 124. cum seqq.* vbi subdit in linea ascendentium, & descendentium, elapso quarto gradu, Matrimonium contrahere licere.

crimina, ex Menoch. *d. casu* 316.*n.*51.*&* 52. & ita so terminis resoluit Gambar. *d. loco, n.*9.

68 Crimen hoc grauissimum est, prout demonstrant pœnæ pro illo impositæ; qui enim illud commiserit, igne comburendus est, vt probat tex. *in l.*2. ibi, *flammarum, C de falsa moneta*, vt concordat Ordio. Regia Lusitan. *d. tit.*12. *in princ.* ibi, *morte natural de fogo*, & apud Hispanos *l.*5. *&* 6. *tit.*17. *lib.*8. *noua recop.* tradunt Couar. *dict. cap.*8. *num.*3. Decian. *dict. lib.*7. *c.*28. *num.*2. *&* 3. Christ. ph. de Pace *d. l.*78. *n.*88. Fatin. *d. quæst.*115. *num.*11. *&* 9. 92. *num.*109 Cardoso *in praxi iudicum, verbo Moneta, n.*3. & eius bona fisco vendicantur, *l.*1. ibi, *fisco vindicetur, C de falsa moneta*, Ordin. Reg Lusit. *d. tit.*12 *in princ.* ibi, *e todos sus bens sejan confiscados*, Menoch. *d. casu* 316. Fatin. *d. q.*115. *n.*14. Christoph. de Paz *d. l.*78. *n.*96. Decian. *d. lib.*7.

69 *cap.*28. *n.*11. † Domus etiam in qua fabricatur moneta falsa sciente domino, cedit fisco, *d. l.*1. ibi, *domus, &c.* Ordin. Reg. Lusitan. *d. tit.*12. §. 1. Couar. *d. cap.*8. *num.*3. *vers. pœna autem*, Decian. *d. l.*7. *c* 27 *n.*8. *&* *cap.*28. *num.*12. Mascard. *concl.*1605. *num.*2. Molina *de iust. tract.*2. *disp.* 702. *n.*3. Fatin. *d. q.*115. *n.*16. Si autem dominus quamprimum id sciuerit, indicauerit Magistratui, excusabitur, Decian. *d. c.*27. *n.*8. Farinac. *d. quæst.* 115. *n.*17. vbi resoluit quod domus,

70 in qua fabricatur falsa moneta, habet præsumptionem contra se scientiæ, & participationis. Sic etiam † vidua excusatur à scientia fabricationis falsæ monetæ cusæ in eius domo, vt probat text. *in l.*1. §. *vidua, ff. de falsis*, Farinac. *in praxi criminal. part.* 3. *tit. de pœnis temper. q.*98. *n.*2. Ordin. Regia Lusitan. *d.* §. 1. ibi, *de algua viua.*

71 Cætera ad hanc materiam pertinentia tractant Suar. Viu. Kirchou. & alij *tom* 2. *commun. opinion. libro* 9. *tit.*19. *pag* 514. Couar. *in tractat. numism. cap.*8. Gom. *leg.*83. *Tauri, à num.*3. *&* *tom.*3. *var. capite* 3. *num.*4. Hippol. *cons.* 47. *&* 71. Menoch. *dicto casu* 316. *à num.*7. Petr. Gregor *Syntag. iuris lib.*26. *cap* 2. Did. Quanter. *in quæst. crimin. cap.*7. *à num.*19. Mascard. *de probat. concl.*1065. Decian. *dict. lib.*7. *cap.*25. *vsque ad cap.*28. de Franch. *dec.*351. *&* 401. Aloys. Ricc. *in collect. decis. part.*1. *collect.*171. Guiet. *pract. quæst. lib.*3. *quæst.* 4. Cardoso *in praxi iudicum, verb. falsum, à num* 25. Azeued. *l.*5. *&* 6. *tit.*17. *lib.*8. *nouæ recopil.* Bemard. Muscatel. *in pract crimin. tit. de falsa moneta.* Padil. *in summa legum pænal. part.*1. *cap.*23. Farinac. *dict. quæst.*115. Christoph. de Paz *d. l.* 78. *à num.* 79. Cabed. *part.* 2. *decis.* 45. Thom. Valasc. *tom.*1. *alleg. Iuris, alleg.*13. *à num.*18. nouissimè Trullench. *in exposit. Decalogi, lib.*7. *cap.*12. *dub.*1. *cum seqq.*

TERTIVS CASVS.

Qui libertatem, siue immunitatem Ecclesiæ violauerint.

72 SVmmus Pontifex Benedictus XI. *in Extrauag. inter cunctas de priuil.* approbat consuetudinem, quæ reseruauit Episcopis immunitatis, & libertatis Ecclesiasticæ violatores, circa quod multas, & quotidie plures nascentes controuersias sopiuit Gregor. XIV. *Const.* sua circa protectionem ad Ecclesias fugientium perpetuò obseruandam, quæ incip. *Cùm aliàs nonnulli, dat. Romæ An. Incarn. Dom.* 1591. *9. Kalend. Iunij.* Hodie verò cum iuxta Decretum Sacræ Congreg. *alleg. præced. num* 185. relatum, prohibeatur quibuscumque Confessariis Sæcularibus, & Regularibus, ne vigore suorum priuilegiorum absoluant à casibus violationis immunitatis Ecclesiæ in terminis *dict. Constit.* Gregor. XIV. non est necessarium, vt huius casus reseruatio fiat, ideò de eo nil amplius.

Absolutionem tamen excommunicationis ob violatam Ecclesiæ immunitatem ad Ordinarium spectare, tenet Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resol.*333. vbi *n.*2. dicit, non obstante Bullam in Cœna Domini, quia ibi solùm excommunicantur statuentes contra libertatem Ecclesiasticam, non illam violantes.

QVARTVS CASVS.

Incendiarij, & qui damni, iniuriave causa vites, vel arbores alienas inciderint.

INcendiarius dicitur is, qui malo animo, & auctoritate propria incendit aliena, vt domum, segetes, & his similia, *cap. cùm deuotissimum*, 12. *quæst.*2. Ad hoc verò, vt quis sit in hoc casu comprehensus, quatuor requiruntur. Primò, quod incendat. Secundò, quod quod malo animo. Tertiò, quod auctoritate propria. Quartò, quod incendat aliena Ita Gambatupta *de casibus reseruatis, casu* 5 *n.*1. *fol.*198. *verso*, vbi etiam resoluit non sufficere attentasse incendium, nisi fuerit secutus effectus incendij, aut per eum non steterit, quin effectus fuerit sequutus, vtputa quia ignis extinctus est à superuenientibus hominibus, vel etiam aliquo casu pluuiæ, niuis, & huiusmodi. 73

Cùm incendium connumeretur inter casus fortuitos, Lopez *l.*3. *verb. fuego, tit* 2. *p.*5. Menoch. *de arbit. casu* 390 *num.*3. *cum sequentib. &* *lib.*1. *de præsumpt. quæst.*59. *num.*3. *&* *cons.*13. *num.*1. Ioseph. Ludou. Perus. *decis.*10. *n.*15. *&* *decis.* 25. Guiett. *practic. lib.*1. *quæst.*29. *n.*6. Mex. *in tract. taxæ panis, concl.*6. *n.*115. Surd. *decis.*198. *n.*5. Mascard. *de probat. concl.* 467. *n.*5. *&* *concl.*892. *n.*8. Padil. *in sum. legum pænal. p.*1. *c.*23. *à n.*1. plures refert Doctores Cened. *ad Decretal. collect.*40. *à n.* 1. † Conductor propter incendium ad damni æstimationem non tenetur, nisi constet de culpa ipsius. Gail. *lib.*2. *obseruat.*21. quem refert Aloys. Ricc. *in collect. decis. p.*2. *collect.*797. nec tenebitur ad restitutionem in foro scientiæ, si solùm ex negligentia, vel leui culpa committeret incendium, Gambar. *d. loco, n.*2. 74 75

Si verò fuerit lata culpa, cum hæc nunquam sit sine dolo, teneretur incendiarius ad damna, & interesse, *cap si egressus*, 5. *de iniur.* Menoch. *dict. casu* 390. *num.*24. Ioseph. Ludou. *d. decis.*25. *n.*10. Fatin. *in praxi crim. part.*3. *quæst.*110. *n.*18. & *n.*24. resoluit, quod ex incendio commisso culpa leuissima in omittendo non tenetur incendiarius ad damna, & interesse, secus si in committendo. Quamuis autem in foro exteriori quis teneatur de negligentia, & leui culpa, *l.*5. *ff. ad l. Aquil.* cum similibus, tamen in foro conscientiæ non imponitur sibi pœnitentia pro illa inaduertentia, putà quia neglexit cooperire ignem vnde domus sua cum vicinis est incensa, vel quia posuit ignem in stipula, non aduertens principium ventorum, ex quibus postea segetes vicini arserunt, quia de hac culpa non grauabit eum Confessarius ad restaurationem: sunt verba Felini *in cap sicut dignum, n.*16. *de homicid.* & sic non solum non peccauit mortaliter, sed nec tenetur ad damna, & ideo non cadit sub reseruatione, cum ea fiat tantum de peccatis mortalibus, Gambar. *d. casu* 5. *num.*2. 76

Verùm si negligentia illa fuerit nimia, cùm apertæ malitiæ compararetur, argum. text. *in cap. vlt. de celebrat. miss.* ibi, *aperta malitia, vel nimia desipientia*, & *l. de ætate*, §. *qui tacuit, ff. de interrog. action.* non excusabitur incendiarius, cum in culpa sit, ex tex. difficili *in l. magna* 226. *ff de verborum signific.* dum ait, *magna negligentia culpa est: magna culpa dolus est.* Culpa enim in genere sumpta, prout dolum, & culpam simpliciem comprehendit, propriè dicitur quæcunque deuiatio à bono, quæ humana diligentia potuit præuideri; 77

uideri, in specie verò sumpta à dolo distinguitur, qui a hic malitiæ, illa verò imprudentiæ tribuitur, explicat Connan. *comment. Iuris Ciuilis, lib. 7. cap. 4. n. 7.* Lorior. *de apicibus Iuris, tit. de regalis iuris, ax. 134. cum seqq.* Donel. *comment. lib. 16. cap. 7.* Ex quibus magnam & dissolutam negligentiam, latam dici culpam, & dolo proximam, non est qui dubitet, & ideo incendiarius qui lata culpa (quæ dicitur non intelligere, quod omnes intelligunt, *l. lata culpa, ff. de verborum significat.* vel si quis in rebus alienis, quas custodiendas suscepit, eam non adhibeat diligentiam quam adhibet rebus suis, *l. quod Neraa, ff. depositi, cap. 2. eodem titul.*) incendium immittit, tenetur nedum ad damnum illatum dolo, sed etiam ad id, quod prouenit ex eius culpa: vt si quis incendat domum alicuius, & ignis incendat etiam domum vicini, tenetur ad vtrumque damnum; vel si combutat stipulam in agro proprio, & ignis vi ventorum impulsus incendat segetem vicini, ita per text. *in d. cap. si egressus*, tenent Franc. Marc. *Delphin. decis. 417. n. 1. p. 3.* Ioseph. Ludou. *d. dec. 25. post n. 4.* Farinac. *dictu q. 110. n. 10.* Læl. Zecch. *de casibus reseruatis casu 16. n. 1. fine.*

78 Incendium à quibus in dubio emissum præsumatur, agunt Menoch. *de arbitr. casu 390.* Thesaut. *Pedem decis. 14* Polyd. Ripa *in tractatu de nocturno tempore, c. 27.* Mascard. *de probat. concl. 892. numero vlt.*

79 † Vtrumne & quando teneatur dominus de incendio per familiam suam admisso, Cephal. *consil. 362.* Franc. Marc. *dec. 112. n. 14.* quos refert Aloys. Ricc. *dict. collect. n. 797* Menoch. *dicto casu 390 à num. 20. cum seq. & consil 53.* Bernard. Græuæ. *ad pract. Camera Imper. lib. 2. concl. 21. in coronide.* Vicinus vicino de damno incendij culpa oborti an teneatur. Vide Alexand. Raudens. *Pisana decis. 6. n. 61. part. 1.* Mascard. *conclus. 892. num. 4. & 5.*

80 Cætera pertinentia ad huiusmodi incendiarios videri possunt per Ordinarios *in l. 1. & seqq. ff. de incendio, & in l. capitulium, §. incendiarij, de pœnis,* Gregor. *in leg. 9. titul. 10. part. 7.* Doctiss. parentem meum *in comment. ad ordin. Regiam Lusitan. lib. 3. tit. 86.* Afflict. *decis. 58.* Menoch. *d. casu 390.* Boss. *in pract. tit. de incendio*, Polydor. Ripa *de nocturno tempore, c. 27.* Franc. Marc *decis. 154. & 417. part. 2.* Perez *leg. 2. vers. quemen las casas, tit. 18. lib. 8. Ordin. pag. 250 & l. 36. in princ. tit. 19. eodem libro*, Fachin. *controuers. lib. 1. c. 83.* Ludouis. *Perus. dec. 25. & 26.* Decian. *tract. crimin. lib. 8. c. 5.* Vincent. Carot. *de locato, tit. de incendio*, Bernard. Muscatel. *de cognit. delict. tit. de incendio*, Mench. *frequent. c. 10. n. 47.* Aloys. Ricc. *d. collect. 797.* Farinac. *in praxi criminal. tom. 3. q. 110.* Matta *de iurisd. p. 2. cap. 25.*

81 Deueniendo ad vitium, & arborum incisores, aduertendum illos teneri ad omne damnum, quod earum dominus ex ipsarum incisione patitur, etiam ad refectionem fructuum, quos eorum dominus verosimiliter quotannis ex illa arbore percipere potuisset, deductis tamen impensis, & laboribus expositis in arbore custodienda & excolenda, & hoc vsque ad illud tempus quo alia arbor denuò plantata ita excrescere possit, vt tantumdem fructus ex ea percipi possint, quia sic damnificans est causa efficax, & sine qua damnum non esset illatum, & ideo tenetur ad illud, per text. *in c. fin. de iniur. & l. nihil interest, ff. de sicar.* Sed quia quantitas ista incerta esse potest: fieri enim potest, vt arbores arescant, vt fructus non ferant, ideò cùm hoc damnum incertum esse possit, æstimabitur arbitrio boni viri, ita tamen vt ad æqualitatem reducatur, quantum fieri poterit. Ita ex Nauar. tradit Læl. Zecch. *d. casu 16. num. 2.* Si verò fructifera fuerit arbor, ipsa sola erit in consideratione, ita tamen vt semper deducatur aliquid de futuro pluris valore arboris, habita etiam ratione dubij euentus. Gambarupt. *d. casu 5. n. 6.*

Dubium hic oritur non contemnendum, an peccet, 82
teneaturque ad restitutionem incisor arborum, quæ in suo solo plantatæ fuerunt ab alio, vel in eo radicea egerunt. In qua quæstione videbatur negatiuè respondendum, quia scienter plantans arbores in alieno solo, non efficitur earum dominus, sed eæ omnino solo cedunt, si modò radices egerint, si verò adhuc radices non egerint, remanet earum dominus, qui consevit, *§. Titius, Instit. de rerum diuis.* ergo videtur dicendum, prædictum incisorem, cùm illo modo efficiatur arborum dominus, si illas incidat, nec peccare, nec teneri ad restitutionem. Verum potius tenerem sic incidentem peccare, ex eo quia propria auctoritate sibi ius ministrauerit, sed non teneri ad restitutionem: sicut enim surripiens quod sibi debetur, peccat, si id modo indebito faciat, non tamen tenetur ad restitutionem, vt per Richar. *in 4. distinct. 15.* Nauar. *in man. cap. 17. n. 112.* Sic in proposito, licèt peccet incidens plantam satam mala fide ab alio in proprio solo, non tamen tenetur ad restitutionem, ita in terminis Læl. Zecch. *dicto casu 16. num. 2. versic. sed difficultas, cum seqq.* vbi etiam resoluit, quod incidens arborem sitam in alieno solo, licet aspectuo sui officiat, nisi statutum, vel seruitus contraria existat, tanquam incidens arborem, in qua nullum ius habet, tenebitur ad omnem damni æstimationem; si enim fundus vicini nullam debeat seruitutem domui vicini, vel præscriptam, vel aliter acquisitam, ne luminibus vicini officiat, licebit sibi in proprio solo plantare, licet luminibus vicini officiat, *l. cum eo, vbi gloss. ff. de seruit. vrb. prad. l. altius, Cod. eodem titulo*, & vtrobique Doctores.

Notandum valde est, quod licèt casus hic loquatur
in plurali numero, ibi, *vites*, vel *arbores*, habebit tamen locum etiam in vna arbore, vel vite incisa damni, iniuriæque causa, Bonacos. *commun. criminal. verb. incidens arbores*, quem refert, & sequitur Gambarupta *dicto casu 5. in fine.* † Vitis dicitur arbor frugi- 83
fera, Perez *l. 2. verb. cortales arboles, tit. 16. libr. 8. ordinat.* Auend. *de exequendis mand. p. 1. c. 4. num. 28.* Azeued. *l. 6. n. 5. tit. 12. lib. 8. noua recopilat.* Sebast. Næu. *in remiss. ad l. 1. §. arboris appellatione, ff. de arbor. caedendis*, Cardos. *in praxi iudicum, & aduocat. verb. arbor, n. 1.*

Huius casus reseruatio non habebit locum in eo, 84
qui non damni causa, vel iniuriæ, sed furacitatis, & rapacitatis naturalis vites incidit, aliasque arbores, Gambarupt. *d. casu 5. num. 4.* Nec etiam in illo qui euellit arbores, per *l. furtum, § si quis radicitus, ff. arborum furtim casarum.* Nec si eas asportet, postquam scissæ fuerunt, Auend. *dicto cap. 4. num. 28. vers. prædicta regula.*

SEXTVS CASVS.

Qui blasphemiam publicam, & notoriam protulerint.

Blasphematoribus publicis, & notoriis per Episco- 85
pum suum pœnitentiæ sunt imponendæ, vt probat text. *in cap. 2. de maledicis*; blasphemia enim est de reseruatis Episcopis, secundùm gloss. *verb. reseruantur in c. 2. de pœnit. & remiss. lib. 6.* igitur de ea sunt à
nobis aliqua declaranda, sic diffinitur. † Blasphemare 86
est dicere tacitè, vel expressè, verbo, vel scripto, contra Deum, aut eius Sanctos, quidpiam contumeliosum, quod quidem fit vel tribuendo Deo, quod illi non conuenit, vel tribuendo creaturæ, quod solius Dei proprium est: in hanc diffinitionem coincidunt omnes, quas referunt Couarr. *in cap. quamuis pactum, part. 1. §. 7. num. 8.* Nauarr. *in manual. capite 12. num. 81.* Iacob. de Graffiis *in aureis decis. lib. 2. c. 19.*

cap. 19. num. 7. Gambatupt. *de casibus reseru. post casum 26. num. 1. fol. 250. verso*, Marta *de iurisd. part. 1. capit. 13. à numero 1.* nouissimè Trullench. *in exposit.*
87 *Decalogi, lib. 1. cap. 12. dub. 1. num. 1.* † Diuiditur in duas species, quarum altera dicitur blasphemia hæreticalis, altera simplex, de quibus Ioan. Vela *de pœnis delict. cap. 4. num. 14* Azor. *instit. moral. part. 1. lib. 9. c. 28 q. 5.* Bobadil. *in sua politica lib. 2. cap. 17. num. 77.* Sanch. *in precepta decalogi lib. 2. cap. 31. n. 36. & 37.* Campan. *in diuers. Iuris Canon. rub. 11. cap. 26. n. 67. & 68.* Lazar. *de blasphemia q. 1. num. 7. & q. 7. per tot.* Sousa *in aphorism. Inquisit. lib. 1. cap. 19. à n. 31.* nouissimè Ioseph de Vela *de potest. Episcop. circa inquirenda, & punienda crimina in suis diœcesibus commissa, p. 1.*
88 *num. 86. cum seqq.* † Hæreticalis est illa, quæ cum hæresi connexionem habet; veluti quando negatur, vel renegatur Deus, aut quando aliquid dicitur contra articulos Fidei, his verbis, non credo in Deum, vel denego, aut maledico Deum, vel abnego Fidem. Lusitani, *desereo de Deos.* Hispani, *desereo en Dios, reniego de Dios, e de la fé, e de la Cruz, e de la Chrisma de la frente, o reniego de la puridad de Nuestra Señora.* Itali, *Rinego Iddio.* Resolutiuè igitur dico blasphemias esse hæreticales, quæ repugnant primo Decalogi præcepto, & illas, quæ contra aliquem ex duodecim Fidei articulis dicuntur, Directè. Inquisit. *part 3. quæst. 41.* refert Gambarupt. *dict. loco, n. 3.* Marta *dict. part. 1. c. 13. n. 12. & 13.* Trullench. *dict. c. 12. dub. 1. n. 2. cum seqq.*
89 De his hæreticalibus blasphemiis hæreticæ prauitatis Inquisitores priuatiuè cognoscunt, & ius habent animaduertendi, vt per Couarr. *dict. §. 7. n. 12. versic. crimen autem blasphemia*, Castro *lib. 1. de iusta hæretic. punit. cap. 12.* Armendar. *in addit. ad recopilat. legum Nauarræ, lib. 5. tit. 4. l. vnic. de blasphemiis, n. 2.* Azor. *inst. moral. part. 1. lib 9. cap. 28. quæst. 5.* Salzed. *ad Bernard. in practic. cap. 113. versic. quandoque tamen, cum sequentib. in nouiss. edit.* Sanch. *in precepta Decalogi lib. 2. cap. 32. num. 37.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resol. 6. num. 2.* Farin. *in praxi crimin. qu. 18. 20. num. 39. & de hæresi quæst. 178. num. 76.* vbi resoluit contra consuetum blasphemare, & monitum blasphemare non cessantem, Inquisitorem posse procedere, Zanard. *in direct. Theolog. part. 1. prac. 1. cap. 11.*
90 Lorca *in 2. 2. D. Thomæ, quæst. 13. art. 2.* † Pœna autem quæ imponi solet ab Inquisitoribus pro his blasphemis, in quibus cognitionem habent, ea quidem est quod si blasphemus infimæ sortis fuerit, flagellis cæditur cum publica pœnitentia, in publico spectaculo, lingua ferro, vel ligno comprehensa, cum abiuratione de leui. Si verò fuerit nobilis, pœna pecuniaria mulctatur, & ad tempus in monasterium detruditur; ita testatur Rojas *de hæretic. part. 2. num. 176.* quem refert Salzed. *vbi proximè*, Mich. Zanard. *in direct. Theolog. part. 2. præcep. 1. cap. 11. num. 10.* Peña *in direct. Inquisit. part. 2. comment. 66.* Lazar. *de blasphemia quæst. 6. num. 10.*
91 Simplex verò blasphemia est illa, quæ non repugnat iis, quæ tenemur credere, vel quæ Fidei confessioni non opponuntur, quamuis grauissimæ sint, vel quia negant aliquid in Deo, quod ei conuenit, vel tribuunt Deo, quod minimè ei conuenit, his verbis: Pigeat Deum, dolcat Deus, per vitam Dei. Lusitani, *A pesar de Deos.* Hispani, *A despecho de Dios, malgrado aja Dios, por vida de Dios, pese à Dios.* Itali: *Al despetto de Dio: Rincresca Iddio. Potta de Dio, o de la Vergine Maria.* Salzed. *vbi proximè, versic. & quia sæpissimè*, Azor. *d. cap. 28. quæst. 3.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol. 9. num. 3. & in collect. decis. part. 1. collect. 75.* & sic huiusmodi blasphemiæ non dicuntur hæreticales, quia Fidei confessioni non opponuntur, ac proinde harum punitio ad Iudices ordinarios pertinet, Rojas *de hæretic. p. 2. num. 70.* Chapeauil. *de casibus reseru. cap. 19. q. 2.* Sanch. *in precepta Decalogi tom. 1. lib. 2. cap. 32 num. 36.* Suar. *de Relig. tom. 1. lib. 1. cap 5. num. 8.* quidquid contrà teneant Floron. *de casibus reseru. part. 2. casu 3. num. 8.* Filliuc. *in simili tract. casu 3. num.* 2 Nald *in sum. verb. blasphemia, n. 1.* Sanctarel. *de blasphemia cap. 2. dub. 1. num. 3.* Eodem etiam modo contumeliæ in Sanctos dicuntur blasphemiæ, qui enim maledicit Sanctis, maledicit eis vt sancti sunt, ac proinde maledicit in Sanctis ipsi Deo, qui Sanctos effecit, & à quo est sanctitas: nam sic etiam qui iurat per Sanctos, religiosè iurat, quia iurat per eum, à quo sanctitas existit, ac pendet. Azor. *dict. c. 28. quæst. 4.* Farinacius *dict. quæst. 20. num. 25.* Suarez *de relig. tom. 1. tract. 3. lib. 1. cap 5. num. 6.* Decian. *tr. crim. lib 6. c. 2. n. 19.* Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 2. cap 32. num. 27.*

Ad hanc simplicem blasphemiam pertinent iurationes illæ, videlicet, *sicut Deus est veritas, sicut veritatem continent Euangelia, vt Deus est filius Virginis Maria*; hæ siquidem æquiparationes nostrarum veritatum cum diuinis, blasphemiæ nomen habere videntur. Quamobrem dum falsitas sub his iurationibus affirmatur, fœdissimum est periurium cum blasphemia coniunctum: quod si affirmatio veri veritate polleat, adhuc non fugiunt qui hisce verbis vtuntur, blasphemiæ crimen & culpam; nam quamuis veritas, vt aiunt Philosophi, eo quòd adæquatio rei ad intellectum in indiuisibili consistit, non recipiat magis, nec minus, tamen quia veritates æternæ, & diuinæ ipsissimæ sunt, inaccessæque veritates, ac subinde principium, & finis creaturarum omnium, nulla nostrarum veritatum cum illis est comparanda. Ita ex Soto referunt Couart. *d. §. 7. n 9. versic. vndecimò*, Iacob de Graffiis *in aureis decis. lib. 2. cap. 19. num. 14.* Placet referre id quod Sot. *lib 8. de iustit, q 2. art. 3.* scribit. *Sunt* (inquit ille) *& blasphemiarum non infima species iurare per membra Dei, vt per caput, per sanguinem, per iecur, & per alia membra, quæ nominare pudet; nam præterquam quod Deo videantur ista membra tribuere, etiamsi de membris Christi intelligant, omne conuitium & contumelia est, quandoquidem hoc non est membra in testimonium afferre, sed vituperiis Christum sordidare, sicuti est nefas iurare per uteratam Deipara virginitatem.* Et paulò infrà: *at hæc profectè si blasphemia non sunt, proximè accedunt* Iurare verò per corpus, aut per sanguinem Domini, si fiat cum irreuerentia, peccatum mortale est; non est blasphemia, quoniam post Christi incarnationem Deus dicitur habere corpus, & sanguinem in quantum homo, non autem in quantum Deus, Nauarrus *dicto c. 12 n. 85.* 92

De his autem blasphemiis, quæ hæreticales non sunt, cognitio, & punitio non ad Inquisitores contra hæreticam prauitatem, sed ad Episcopos spectat, vt probat text. notab. *in cap. 2. de maledict.* Salzed. *vbi proximè, versi. & quia sæpissimè, in fine,* Gambarupt. *dicto loco, num. 3 in fine.* Aloysius Ricc. *dict. resolut. 9. in fine.* † & ad iudicem etiam sæcularem huius criminis punitio spectabit, cùm sit mixti fori, vt probat text. *in dict. c. 2. vers. per temporalem præterea potestatem*, Menochius *casu 319 num. 16* Auend. *de exequendis mand. part. 2. cap. 5. num. 11 & 12.* Marta *de iurisd. part. 2. cap. 13.* Alt. Modern. *in tractat. de cognitione per viam violentiæ, part. 2. q 85.* Cur. Philipp. *part. 3. §. 2. n. 15.* Salzedo *dicto loco, vers. est quidem,* Sanchez *in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 32. num. 37.* Armend. *dicto loco, num. 16.* Ordin. Reg Lusi an. *lib. 2. tit. 9. in princ. versic. blasphemes.* Villalob. *in sum. p. 2. tract. 1. diffic. 15. num. 6.* Trullench. *d. c. 12. dub. 3. n. 1. in fine.* Tib. Decian. *tract. crim. lib 4. c. 46. n. 13. & lib. 6. c. 4. n. 2.* Azor. *d. cap. 28. q. 5. vers quo sic*, Ioan. Vela *d. c. 4 n. 15.* Ioseph. Vela *d. p. 1. n. 88.* Mich. Agia *in tr. de exhibend. auxil. fund. 17. rub. de blasphemia*, Sigism. 93 94

Scacc.

Scacc. *de iud. lib.* 2.c.12.n.56. Lazar. *de blasph.q.6.n.*31. Gabr. Pereir. *de manu Regia p.* 2.c.56.n.35.

95 Si forte Iudex Ecclesiasticus prius de hoc crimine cognouerit pœnamque lenem posuerit, iure optimo poterit sæcularis de huiusmodi causa iudicare, supplebitque vsque ad condignam condemnationem; Couarruuias *practic. lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 6. Gomez *tom.* 3. *var. cap.* 1. *num.* 40. Gregor. *lib.* 58. *verb. ostos, tit.* 6. *part.* 1. *& lib.* 4. *verb. conuenles, tit.* 28. *part.* 7. Clarus §. *vlt, quæst.* 57. *à num.* 11. Petr. Gregor. *syntagm. iuris part.* 3. *lib.* 47. *cap.* 4 *in fine*, Salzedo *vbi proximè*, Auiles *ad cap.* 25. *Prat. gloss.* 1. *num.* 11. *&* 12. Auend. *de exequendis mand. part.* 2. *cap.* 5. *n.* 18. Perez *ad l.* 1. *in princip. tit.* 8 *lib* 8. *Ord. & l.* 3. *tit.* 4. *eodem lib. vers. ad quintum.* Franc. Pen. *in director, Inquisitor, part.* 2. *schol.* 20. *colum* 5. Suar. de Paz *in pract. tom.* 2. *pral.* 2. *num.* 49. *cum sequentibus*, Decianus *tract. crimin. lib.* 4. *cap* 9. *num.* 45. *& cap.* 10. *numero* 5. *vers. & nota, & lib.* 6. *cap.* 6. *num.* 8 Bobadil. *in sua politica, lib.* 2. *cap.* 17. *num.* 98. *& cap.* 18. *numer.* 234. Cur. Philipp. *part.* 3. §. 2, *numero* 33. Fr. Ludouicus Miranda *de ordine iudic. quæst.* 1. *art.* 7. *concl.* 2. Mend. de Castro *in praxi Eccles. Lusit. lib.* 2. *cap.* 4. *à num.* 17. plures ex antiquioribus refert Cened. *ad Decretal. collect.* 113. *num.* 3. *& collect.* 116. *n.* 4. Verùm licèt opinio ista verissima sit, & tot Doctorum auctoritatibus fulcita (vt loquar verbis Salzed. *d. loco*) à iudice laïco hoc pœnæ supplementum non fit, quia ad iudicem Ecclesiasticum tanquam digniorem spectat hæc declaratio, & semper declarauit condignam pœnam impositam fuisse.

96 Peccatum hoc blasphemiæ adeò est immane, atrox, & detestabile, vt aliquando sacræ literæ si de blasphemia sermo incidat, benedictionis nomine vtantur, per antiphrasim significantes maledictionem 3. *Reg.* 21. impia Iesabel de Naboth loquens calumniando dixit, *Benedicit Deo, & Regi.* Iob 1. *Ne fortè peccauerint filij mei, & benedixerint Deo in cordibus suis: & cap.* 2. *Benedic Deo, & morere.* Ob blasphemiam filius mulieris Israëlitidis præcepto Domini lapidibus fuit obrutus, eo quòd nomen Domini blasphemasset, *Leuit. cap.* 24. Ob blasphemiam Antiochus insanabili, & inuisibili plaga percussus fuit, 2. *Machab. cap* 9. Ob blasphemiam Holofernes fœminæ manu victus fuit *Iudic.* 11. & Goliath Israëlem blasphemans à Dauide lapidis ictu è funda emisso occiditur, 1. *Reg. cap.* 21. & populus ob blasphemiam Hieremiæ gladio, & fame consumptus est, *Hierem cap.* 44. cum aliis adductis per Cou. d. § 7. *n.* 10. *in princ.* & Salzed. *d. loco*,

97 Iure Pontificio grauissimæ pœnæ in blasphemos sunt constitutæ, videlicet *in dict. cap.* 2. *de maledicis*, vbi sancitum est, *vt si quis contra Deum, vel aliquem Sanctorum suorum, & maximè Beatam Virginem, linguam in blasphemiam publicè relaxare præsumpserit, per Episcopum suum pœnis debitis subiiciatur, videlicet, vt septem diebus Dominicis præ foribus Ecclesiæ palam, dum aguntur Missarum solemnia, existat, & vltimo die Dominico pallium, & calceamenta non habeat ligatus corrigia circa collum, & sextis quibusque feriis intra illud tempus continentis in pane, & aqua ieiunet, arceaturque ab Ecclesiæ ingressu, & tres si potuerit, alioquin duos pauperes, aut vnum reficiat illis diebus. Quod si ad hoc ei facultates non suppetant, in aliam pœnam commutetur, quam si luere recusauerit, ei interdicatur ingressus Ecclesiæ, & Ecclesiastica careat sepultura, si decesserit*, &c. quam pœnam laici tantùm, non clerici subire, & perferre debent, vt testantur Innoc. Host. Ioannes Andreas & Abb. quos referunt Couarr. *d.* §. 7. *num.* 10. *vers. sed quia, Bernard in pract. c.* 113. *prope finem*, vbi Salzed. *in addit. lit. C.* rationem reddit, quia clericus non facit publicam pœnitentiam, text. *in cap.* 1. *de bigam. & in cap. de his,* 50. *distinct. & in cap. Presbyter,* 82. *distinct.* ne grex fidelium scandalum patiatur, neve dignitas Sacerdotalis vilescat, cui summa reuerentia debetur, vt ostendit Chrysost. *lib.* 3. *de Sacerdotio*, & Ambros. *lib. de dignitate Sacerdotali* cum citatis per Bellet. *disquisit. cleric. p.* 1. *tit. de disciplina clericali*, §. 1. *& n.* 1. Quæ quidem iuris pœnæ, licet in desuetudinem abierint, indicant tamen quàm execrabili scelere se polluant ij, qui impuro ore in Deum, aut Sanctos maledicta conferunt.

Synodus autem Lateranensis sub Iulio II. cœpta, & deinde sub Leone X. continuata *sess* 9. aduersus blasphemos, statuit, *vt quicunque Deo palam, seu publicè maledixit, contumeliosisque, atque obscœnis verbis Dominum nostrum Iesum Christum, vel gloriosam Virginem Mariam Dei genitricem expressè blasphemauerit, si munus publicum, iurisdictionemve gesserit, perdat emolumenta trium mensium pro prima, & secunda vice dicti officij, si tertiò deliquerit, illo eo ipso priuatus existat. Si clericus, vel Sacerdos fuerit, eo ipso quod de delicto huiusmodi fuerit conuictus, etiam beneficiis quæcumque habuerit, priuetur: si plura, quod ordinarius malueris, id amittere cogatur: quod si tertiò eius sceleris conuincatur, dignitatibus, & beneficiis omnibus, quæcunque habuerit, eo ipso priuatus existat, eaque liberè impetrari, & conferri possint. Laicus verò blasphemans si nobilis fuerit, pœna vigintiquinque ducatorum mulctetur, & pro secunda vice quinquaginta, pro tertia nobilitatem amittat. Si verò ignobilis, & plebeius fuerit, in carcerem detrudatur. Quod si vltra duas vices publicè blasphemauerit, mitra infami per integrum diem ante fores Ecclesiæ principalis coronatus stare cogatur. Quod si sæpius in hoc peccatum lapsus fuerit, ad perpetuos carceres, vel ad triremes damnetur. Et qui reliquos Sanctos blasphemauerit, arbitrio iudicis rationem personarum habituri aliquantulo mitiùs puniatur. Et iudices sæculares, qui in tales blasphemia conuictos non animaduerterint, nec eos iustis, & debitis pœnis affecerint, quantum in eis fuerit, quasi eodem scelere contaminati eisdem quoque pœnis subiiciantur; qui verò in illis puniendis solliciti & seueri fuerint, qualibet vice decem annorum indulgentiam consequantur, & tertiam partem mulctæ pecuniariæ habeant.* 98

Iulius III. *in Constit. Pontificali*, incip. *In multis*, instituit iudices huius criminis Inquisitores hæreticæ prauitatis generales, & præcepit, vt scientes denuntient apud iudicem de blasphemiis intra triduum, alioquin in easdem pœnas incurrant, & vt denuntians possit haberi loco vnius testis, si iureiurando denuntiet. Conuicti habeantur infames, inhabiles ad quæcumque beneficia, gradus, honores, & dignitates obtinendas, si bis conuincantur. Si tertiò conuicti fuerint, sint priuati beneficiis Ecclesiasticis, officiis, dignitatibus, honoribus, magistratibus quibuscunque, & sint intestabiles actiuè, & passiuè, sintque inhabiles ad testimonium ferendum. 99

Pius V. *in Constit. sua* incip. *Cùm primùm Apostolatus*, decernit in blasphemos posse inquirere, & animaduertere quoslibet iudices competentes, & inter alia sic ait. *Ad abolendum nefarium, & execrabile blasphemiæ scelus, quod in antiqua lege Deus morte puniri mandat, & Imperialibus quoque legibus præceptum est, nunc autem propter nimiam iudicum in puniendo segnitiem, vel potius desuetudinem supra modum inualuit*, Leonis X. *Prædecessoris nostri, in nouissimo Lateranensis Concilio statuta reuocantes, decernimus, vt quicunque laicus Deum, & Dominum nostrum Iesum Christum, & gloriosam Virginem Mariam eius Genitricem expressè blasphemauerit, pro prima vice pœnã vigintiquinque ducatorũ incurrat, pro secunda pœna duplicabitur, pro tertia centum ducatos soluet, ignominia notatus exilio mulctabitur. Qui plebeius fuerit, nec soluendo, pro prima vice manibus post tergum ligatis* 100

ante

est, *Genes.*9. Et Lampridius *in Alexand. Seuero*, dicit *quod manus amputabitur filio patrem percutienti*, prout refert Pineda *in Iob tom.* 2. *capite* 31. *vers.* 25. *pag.* 329.

107 Cùm crimen hoc sit adeò detestabile, ideo huiusmodi parentum percussores exhæredari posse dicit text. *in auth.vt cùm,de appel.cognosc.§.causas,collat.*8. & censuit nostra Reg. Ord. *lib.*4. *tit.*88. §.4. tenent Couar, *in cap. Raynutius*, *in princip. n* 9. *de test.* P. Mol. *de instit.tract.*2.*disp.*176.*vers. prima est*, vbi resoluit, quod ibi nomine *manuum* intelligitur si lapide, ligno, vel alia re parentes iniuriosè attingat, nisi filius probabili ignorantia ductus patrem percuterer. Et hoc peccatum est quodammodo contra ius naturale; naturali enim quodam instinctu animantia omnia parentes iuuant, atque defendunt. Ciconiæ secundùm S. Ambros. *in hexaëmer.* parentes senes nudatos plumis tegunt, fouent alis, & nutriunt alimentis, idémque, secundum eundem, pietatis officium à cornicibus erga seniores exhibetur. Apes etiam iuniores non in opere tantùm, sed etiam in fœtu adiuuant matres.

108 Felin. igitur *in capit. afferte*, *num.* 2. *de præsumpt.* admiratus discordiam patris & filij, dicit quod quando filius verberat patrem, nec iste pater, nec ille filius est censendus: sequitur Menoch. *de præsumpt. lib.*5. *quæst.*11. *num.*5. & facit illud quod fieri iussit Petrus Rex Portugaliæ, & refert Odoardus Nonius

109 *in vita eiusdem Regis*, *folio mihi* 179. † Sicut enim non præsuminus matrem, vel patrem, qui filium non diligit, vt probat Menoch. *de præsumpt. lib* 6 *q.*56. *num.*5. ita nec præsumere debemus filium, qui diabolico instinctu patrem, vel matrem deposita debita re-

110 uerentia & dilectione percutit: † Mulieris igitur amor infantem diuidi prohibentis indicium fuit, & argumentum, ex quo optimè collegit Rex Salomon, materna esse proculdubio viscera, quæ malebant filio priuari, ne ille vita priuaretur: adiuuauit præsumptionem altera meretricis postulatio, quæ infantem diuidi petebat, nulloque modo genuisse indicabat, quem ita crudeliter sub oculis ipsa inspectante medium secari volebat: iustissimo argumento, & vehementi præsumptione ductus Rex sapiens, ex his, quæ audierat, & videtat, iudicauit illam esse matrem, quæ diuidi infantem prohibebat; aliam verò id postulantem nullo modo, & id certius putanit, quàm si matrem parientem suisset conspicatus, 3. *Regum c.*3. refertur *in dicto c afferte*.

111 Simili iudicio vsus fuit Carolus Magnus: is eùm accepisset patrem & filium homicidij accusari, & re vera adhibitis etiam grauissimis eruciatibus confitare non potuisset, quorum alter ex eis delictum perpetrasset, vtrumque laqueo suspendi iussit: hoc cognito pater nullam inde sibi spem vitæ confidentans, rem omnem patefecit, atque ita se reum criminis detexit, filiumque liberauit, referunt Menoch. *de arbitr. casu* 270.*n.*15.Sayr.*in claui Regia,lib.*12.*c.*17.*n.*58.

112 Alphonso Aragoniæ Regi simile factum accidisse narrat liber *de mirabilibus illius Regni*, *folio*, *a.verso*: nam adhuc penè puer, cum Aragoniam & vtriusque Siciliæ regna susciperet, accidit vt cuiusdam ancilla ex domino pareret & ad libertatem ex Hispana lege prouocaret: dominus ne matre eum filio priuaretur, negabat ex se natum: deerant in re etiam patrati solita probationes, quid ageret, bellè se expediuit, iubet sub hasta partum vendi, vincitur dominus licitatione: ergóne, fecum, filius meus in seruitutem, me viuo? Quin potius potiùs fateor quod res est. & ecce paternì animi erumpunt inulto lachrymæ, subsequitur lingua confessi mem oculorum, sic patri filium, matri debitam Rex libertatem asseruit.

Tres Cymericorum Regis filij de paterno regno contendentes iudicem elegere Ariopharnem, hic iubet patris cadauer sepulchro erui, arbori alligari, & eos arcu contendere, vt qui patris cor transfixisset, is in regnum succederet: primogenitus guttur, secundus, medium pectus, corde illæso transfixit. Superetat minimo spes regni, vicit pietas, & se regno cedere malle, dum in patris cadauer pietate superior esset, quàm iaculari professus est Huic iudex regnum adiudicauit, quia naturæ propensione se, & verè filium, & virtute præstantiorem ostendisset, refert Martin. Delr. *disquisit.magicarum lib.*4.*in princ.pag.mihi* 552.

Deueniendo ad intellectum præsentis casus, credo sub illius reseruatione, comprehendi filium etiam leuiter patrem percutientem, cùm propter irreuerentiam peccet filius, qui parentes etiam leuiter percutit, vt tenent Richard. *in* 3. *sentent. distinct.*37. Nauar. *in man. c.*14. *n.*12. *vers.*5. Filliuc. *part.*5. *tract.*58. *cap* 1. *quæst.*8. *num.*17. Valer. Reginald. *in Praxi fori pœnit. lib.*20. *num.*14. nouissimè Trulleneh. *in exposit. Decalogi*, *lib.*4. *cap.*1. *dub.*2. *num.*5. & in nostris terminis Gambar. *de casibus reseru. fol.*511. *num.*5. vbi *num.*3. resoluit, quod cùm casus iste loquatur de percutiente, non habet locum in filio manum leuante vt percuteret; qui tamen non percussit, quia verba cum effectu sunt accipienda, ex citatis *in libello de principiis vtriusque iuris*, *lit. V. n.*10. Trullench.*d. lib.*4.*c.*1. *dub* 2. *n.*5. dum ait percussionem parentum eum effectu esse casuum Episcopo reseruatum.

Parentum appellatione in hoc casu veniunt solùm pater, mater, auus, & alij ascendentes, à quibus naturaliter descendimus, Nauar. *in man. c.*14.*n.*3. Ferrer. *in Const. Cathalonia.gloss.*1. *n.*430. Læl. Zech. *de casibus Episcopo reseruatis,circa casum* 14.*à n.*5: Gambar. *dicto loco*,*n.*2. 114

Primò limita in filio percutiente, vel occidente patrem venientem contra fidem Christi, quia impunè illum potest occidere. Piaz. *in epit. delict.c.*22.*n.*15. Decian. *tract. crimin. lib.*9.*c.*15. *n.*8. Farinac. *in praxi crimin.q.*150.*n.*176. 115

Secundò limita in percutiente, vel occidente patrem ad sui defensionem, quia tunc parricida non dicitur, Decian. *d.lib.*9.*c.*15.*n.*12.Farin.*dict quæst.*120. *num.*186 Cald.Pereira *in comment. ad l.vnic.C.ex delictis defunct.part.*1.*num,*28. Trullench.*d. dub.*2. *n.*5. *in fine.* 116

Tertiò limita in filio furioso percutiente patrem, ex resolutis per Iodoc. *in pract. crimin. c.*87. *de parricid. n.*6.Farin.*d.q.*120.*n.*181. 117

Quartò limita in percutiente, vel occidente patrem sine dolo; nam hic non punitur vt parricida, *l.*1. ibi, *cuiusve dolo malo id factum erit*, *ff. ad legem Pomp.de parricid.* Decian.*d. lib.*9.*c.*15.*n.*1.*&* 35. Farin.*d.q.*120.*n.*182. vbi *n.*138. resoluit quod in parricidio dolus non præsumitur. 118

Quintò limita in filio occidente patrem suum, ignorante sibi patrem esse, nisi talis ignorantia sit crassa, & supina, ex resolutis per Decian. *d.lib.*9.*c.*15.*n.*7. Farinac.*d.q.*120.*n.*184.*&* 185. 119

OCTAVVS CASVS.

Qui ad magicas artes, veneficia, superstitiones, & alia huius generis, Eucharistia, sacrisve rebus abutuntur.

IVre communi attento, contra diuinatores exercentes sortilegia, aruspices, incantatores, dæmonem inuocantes, aliosque similes, adest excommunicatio *in cap.*1.*26 quæst.*5. vbi dicitur: *Si quis ariolos, aruspices, vel incantatores obseruauerit, aut philacteriis vsus fuerit, anathema sit: cap. aliquanto, ead. causa & q.* Leo X. *in Bulla* 7.incip. *Superna dispositionis*, §.14. ibi: *Et cùm secundùm leges Ciuiles, & sacrorum*

sacrorum Canonum censuras, sortilegia per inuocationem dæmonum, incantationes, ac diuinationes, superstitionésque prohibita sunt, statuimus, decernimus, ac ordinamus, vt clerici, qui in præmissis culpabiles reperti fuerint, arbitrio superiorum infamia notentur; si verò non destiterint, deponantur, atque in monasterium ad tempus arbitrio Superioris præfiniendum detrudantur, beneficiis, & officiis Ecclesiasticis priuentur: laici verò vtriusque sexus excommunicationi, & aliis pœnis Iuris, tam Ciuilis, quàm Canonici subiaceant. Ex quibus verbis Viuald. *in candelab. aurea, tit. de excommun. nulli reseruat. excommun* 45. Martin. Delr. *disquisit. magic. lib.*4.*c.*2. *q.*7. *sect.*4. Valet. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.*17. *n.*167. Suar. *tom.*1. *de relig. lib.*2. *de superstit. cap.*19. *n* 5. colligunt haoc excommunicationem esse ipso iure latam. Sed verius est, nullam excommunicationem in præfatos delinqoentes ipso iure latam extare, quia nullum ius affertur continens excommunicationem ipso iure latam, vel si aliquod ius afferri potest continens censuram ipso iure appositam, ea tamen adhuc vsu recepta non est. Ita Tuler. *in inst. Sacerd. lib.*1.*c.*41.*n.*3. Suar. *d c.*19. *n.*6. Azor. *instit. moral p.*2. *lib* 9. *c.*26. *q* 3. Less. *de Instit. lib.*2 *c.*43.*dub.*5.*n.*29. Sanch. *in precepta Decal. lib.*2. *c* 38. *n.*91. Filliuc. *in quest. moral. tract.*14. *c.*6. *q.*11.*n.*97.*vers. tertia*, Bonac. *de censur. extra Bullam, disp.*2. *q.*2. *puncta* 38 *n.* 1. vbi *n.*2. respondet illorum Iurium & Bullæ excommunicationem non fuisse vsu receptam.

120 Magica ars dæmonis, siue vt ait text. *in c Episcopi,* 26. *quest.* 5. Zabulonis inuentum, multipliciter dicitur, cuius materiam si quis ediscere cupiat, consulat P. Martin. Delr. *in disquisit magie* & Benedict. Pereira *in speciali tract. de magia*, P. Ioan. de Torres *in Philosophia morali principum. lib.*6. *c.*6. Azor. *institut. moral. part.*1. *lib* 9. *c.*23. Farin. *in praxi crimin q.*20. *à n.*2. *& de heresi quest.*181 Leon. Less. *de iustit. lib.*5. *c.*43. *dub* 5. Aloys. Ricc. *in collect. decis. collect.* 1378. Padil. *in summa legum pœnal. part.*1. *c.*14. optimè Sanch. *in precepta Decalogi lib.*2. *c.*38. Guid. Pancir. *in thesauro var. lect. lib.*2. *cap.*137. Suar. *de Relig. lib.*1. *de superstit. cap.*14. *&* 15. Raph. de la Torre *in* 2.2 *D. Thome, tom.* 2. *quast.* 95. *cum multis sequentibus.* Trullench. *in exposit. Decalogi, lib.*1. *c.*10. *dub.*11. vbi quid & quotuplex sit magia? *& dub.*12. de quibusdam aliis ad magiam pertinentibus.

1 Diuinationis multa sunt genera, vel species; futura enim, & penitus latentia prænunciantur astrorum signis notatis, aut corporis humani membris, aut aliorum animalium partibus, aut elementis, aut somniis, aut auium volatibus, vel cantibus, aut mortuorum ossibus, vel cadaueribus, aut monstris, ostentis, & hominibus, sortibus, & aliis huiusmodi obseruatis, & inspectis, de quibus agunt Petr. Greg. *Syntag. lib.* 24 *c.*3. *de generali diuinationis prohibitione,* Petr. Binsfeld. *de confess. malef. præl.* 15. *causa* 3. *verb. diuinatio, & in rub. Cod de malefic. & mathem nat ab.*8. Iacob de Graffiis *in aureis decis. part.*1. *lib* 2. *c.*3. *à n.*6. Azor *d lib.*9. *c.*12. *cum sequentibus*, Raph. de la Torre *dict. q* 95. *art.*1 *cum sequentibus*, Toler. *instruct. Sacerdot. lib* 4 *c.*13. Gregor. de Valent. 2.2. *q.*95. *disp.*6. *quest* 12. Martin. Delr. *disquisit. magic. lib.*4. *cap.*2. *q* 1 4.5.6. *&* 7. Suar. *dict. lib.*2. *de superstit. c.*7.8. *&* 10. Less. *d. c.*43 *dub.*3. Sanch. *d. c.*38. *à num.* 12. nouissimè Trullench. *in exposit. Decalogi, lib.*1. *c.*10. *dub.*3. vbi latè quid & quotuplex sit diuinatio? Lusitan. Anton. da Sousa *in aphorismis Inquisit. lib.*1. *c.*38 *cum seqq.*

122 Superstitio, quæ est quædam vana obseruatio, atque traditio, & protestatio infidelitatis, qua circa diuinum cultum erratur, Religioni opposita, qua exhibetur cultus, vel cui non debetur, vel modo quo non debetur, diuiditur per certas species, de quibus Toler. *d. lib.*4. *cap.*16. Valent. *d. disp.*6. *q.*13. Iacob. de Graffiis *d. lib.*2. *c.*3. *n.*1. *& c.*5. Suar. *d. lib.*2. *c.*1. *&* 2. Martin. Delr. *lib.*3. *c.*3. *quæst.*1. *cum seqq.* Less. *d. c.*43. *dub.*10. Sanch. *dict. lib.*2. *c.*40. Bonacin. *in* 1. *prec. disp.*3. *q.*5. *puncto* 1. Campan. *in diuers. Iuris Canon. rub.*11. *c.*26. *ex n.*92. me citato *in hoc loco* nouissimè Torreblanca *in practicab. Iuris spirit. lib.*9. *c.*1. *&* 2. *& seqq.* Villalob. *in sum. p.*2. *tract.* 28. *diffic.*7. *n.*1. *cum sequentibus.* Trullench. *d. c.*10. *dub.*10. vbi latè de vana obseruatione.

Diuinatio, quæ fit per dæmonum inuocationem tacitè, vel expressè, vt sibi occulta reuelent, aut futura prædicent, graue est crimen, quod cùm manifestè fiat ad exercendum opera eius naturaliter impossibilia, putà ad sciendum futura, vel occulta cordis, quod est solius Dei, sapit manifestè hæresim, & contra tales potest hæreticæ prauitatis Inquisitor procedere, de quibus videas Repert. Inquisit. *verb. relapsus, vers. quid si inuocator dæmonum,* Clar. §. *heresis, n* 23. Simanch. *de Cathol. tit.*30. *n.*16. Azor. *d. lib.*9. *c.*23. Iacob. de Graffiis *d l.*2. *c.*5. *n.*8. Torrebl. *de magia lib.*1. *cap.*1. *cum seqq* Suar. *lib.*2. *c.*19. *n.*10. Martin. Delr. *disquisit. magic. lib.*3. *sect.*15. *vers. axioma primum.* Farinac. *de heresi q.*181. *n.*73. Bonac. *d. q.*5. *puncto* 3. 123

Inquisitores enim contra hæreticam prauitatem habent auctoritatem, & ius inquirendi contra diuinantes, & sortilegos, quotiescunque aliqua admiscent, quæ hæresim sapiunt, Marta *de iurisdict. p.*2. *cap.*12. per totum, & præcipuè *à num.*10. Azor. *d. lib.*9. *cap.*26. *quest.*4. Suar. *d. lib.*2. *cap.*19. *num.*11. Sanch. *dict. lib.*2. *cap.*38. *num.*92. Farin. *in praxi crimin. quest.*20. *à num.*79. *& de heresi quest.*181. *à num.*91. Scott. *in Bullas Pontif. epitom.*58. *theorem.* 158. Et an hodie ex Bulla Sixti V. cognoscant contra omnes sortilegos, & maleficos? Affirmant Zanard. *in direct. Theolog p* 3. *c* 64. Torrebl. *de magia lib.*1. *c* 9. *post n.*48. Molfes. *in sum. Theolog. moral. tract.*11. *c.*7. *n.*145. Ioseph. Sesse *tom.*4. *decis.*464. *num.*18. *cum seq. & decis* 466. *n.*16. *&* 17. D. Acuña *de Confess. solicit. p* 3. *n.*13. vbi Freitas *n.*35. Sigism. Scacc. *de iudic lib.*1. *c.*12. *num.*53. Mouta *de incantat. apusc.*1 *sect.*3. *c* 1. *n.*9. 124

Illa tamen inuocatio facta ad id, quod est dæmonis naturæ, putà ad tentandum mulierem, ad concupiscendum cum aliquo, licèt sit malum illam facere, non tamen sapit hæresim, quia inuocatur dæmon ad id, quod est proprium ipsius, scilicet tentare, Iacob. de Graffiis *dict. c.*3. *n.*8. Scacc. *de iudic. lib.*1. *c.*12. *n.*89. Sesse *tom.*4. *decis.*463. *n.*11. Ricc. *in praxi tom.*1. *resol.* 424. *n.*13. Binsfeld. *de malefic. lib.*4. *q.*2. *conc.*2. Belloch *in praxi Theol. moral. p.*2. *q.*9. *n.*64. & ob haoc rationem præbens pocula amatoria non est hæreticus, vt resoluit Farin. *de heresi quest.*181. *n.*82. † An autem huiusmodi pocula, vel carmina amatoria vim aliquam habeant naturalem homines inuitos alliciendi ad amandum? Vide Tiraq. *ad leges connub gloss.*14. *à princ. & n.*5. Azor. *dict. lib.*9. *c.*26. Eymer. *in direct. Inquisit. part.*2. *q.*43. *n.*8 *vers. & idem*, vbi Peña *in addit. litt. N*, dicit quod ista prætensa pocula amatoria sunt potius apta ad inducendum furorem, quàm amorem. Et de materia incantationum, seu sortilegiorum ad amorem factorum, vide Petr. Gregor. *syntag. iuris lib.*34. *c.*12. Fr. Raph. de la Torre *d. tom.*2. *quest.*96. *art.*1. *disput.*2. Farinac. *in praxi crimin. quest.*98. *n.*81. *cum seq.* vbi resoluit sortilegia facientem, alicuius mulieris amore correptum esse puniendum. Et quod nulla sint verba, siue voce prolata, siue litteris concepta, quæ per se habeant potestatem physicam, siue naturalem ad vllos effectus operandos visibiles & palpabiles, tradunt Victor. *in relect. de magia, num.*34. Fr. Emman. *in sum. tom.*1. *c.*7. *concl.*12. Paul. Griland. *de sortileg. quest.* 6. *numero* 18. 125 126

Simanc.

Simanch.*de Cathol.instit.tit.*63.*n.*33. Ioan. Bapt. Codronch.*lib.*2. *de morb. venef cap.* 5. Leonard. Vayrus *lib.*2.*de fascinat. cap.*11. Fragoso *de chirurg. q* 90. *in gloss.*306.*edit.*6.Maiol.*dierum canicul. tom.* 1. *colloq.* 3. Martin.Delr. *de magia lib.*1. *c.*3.*quæst.*4.*& lib.* 3.*p.*2. *quæst.*4.*sect.*13.Lessius *de Iustit.lib.*2.*cap.*43. *dub.* 11. *ex num.*63.Ludou. Beia *p.*2.*casu* 24. Sanchez *d. lib.*2. *c.*40.*n.*44.Campan.*in diuers.Iuris Canon.rub.*11.*c.*26. *num.*94.

127 Augures, qui ex auium numero, garritu, vocibus, & cantibus futurorum cognitionem quærunt, damnantur, Deuteron. 18. *Non inueniatur in te, qui obseruet auguria, & in cap. igitur, vers. augures,* 26. *quæst.*3. De quibus vide Repert.Inquisit. *verb. an intendens auguriis, & verb. augurium.* Petrus Gregor. *syntagm. d. libro* 34.*c.*1.*num.*7. Decian.*tract.crimin.lib.*5.*c.*17. *vers. item obseruantes auguria,* Lessius *dict. cap.* 33. *dub.* 7. Iacob.de Graffiis *d.c* 4.*num.*10. Azor.*dict. lib.*9. *capite* 15. Martin.Delrio *dict.lib.*4.*cap.*2. *q.*7.*sect.*1. & 2. Sanchez *dict.lib.*2.*cap.*38.*à num.*38.Torrebl.*de magia lib.*1.*cap.*21. *cum seqq. & in Practic.Iuris spirit. lib.*8. *cap.*12. *à princ.* Iul.Cæsar Bulenger. *lib.*3. *de augurib. cap.*14.Anton.de Sousa *in Aphorismis Inquisit. lib.* 1. *cap.*53.Trullench.*d.lib.*1.*cap.*10.*dub.*9. *de diuinatione per sortes.*

118 Sortilegi dicuntur, qui per sortes fortuita, futura, aut omninò occulta, præsentia, siue præterita prænunciant, aut patefaciunt, de quibus agitur *in titul. de sortileg. in Decretalibus, & in cap. non obseruatis,* 26. *quæst.*7.Summistæ *verb.sortilegium,* Paul.Grilland. *in tract.de sortileg.*Petr.Greg.*d.lib.*34.*cap.*1 *cum sequentibus,* Iacob.de Graffiis *dict.lib.*2. *cap.* 4. Cardoso *in praxi Iudicum, verb. sortilegium.* Torreblanca *vbi supra, lib.*3.*cap.*8.Azor.*dict.lib.*9. *cap.*21. Martin.Delrio *lib.*3.*part.*1.*quæst.*1.*cum sequenti, & lib.*4.*cap* 4.*quæs.*1. Sanch.*d.lib.*2.*c.*38.*à n.*56.Less.*d.lib.*2. *cap.*43.*dub.*9. Hortens.Caualcan.*de brachiu Regio, part.*1. *num.*84. Raph.de la Torre *d.tom.*2.*q.*95. *art.*8. *p.*3.*n.*30.Farin. *d.q.*20. *à n.*72. *& de hæresi q.*181. Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccles. c.*37. *à n.*4. vbi *n.*23. refert quandam Constitutionem Gregorij XV. aduersùs maleficia, & sortilegia committentes, incip. *Omnipotentis Dei, sub Dat.*20 *Maij* 1623. eam etiam transcripsit Laurer.de Franchis *in controu inter Episcop. & Regular.pag.*199. Torreblanca *d. lib.*8. *c.*7. *per tot.* vbi *n.*62. citat meipsum *in hoc loco.*Petr.Caball. *resol.crimin.cent.*3. *casu* 223.Sigism.Scacc.*de iudic.lib* 1. *c.*13. *à n.*23.Emman.de Moura *in tract de incant.sect.*2. *c.*1. *cum seqq.* Mich. Agia *de exhib. auxil.fundam.*17. *sub tit.de crimine sortilegij,* Fr. Anton. Sousa *in aphorismis Inquisitor.c.*57. Ioseph. Vela *de potest.Episcopor. circa inquirenda & punienda crimina in suis diœcesibus commissa, p.*1.*n.*74 *cum seqq.*

119 Necromantici vulgò dicuntur, qui vmbris, vel cadaueribus mortuorum inspectis, futuros, aut occultos rerum euentus, aduersos, vel secundos diuinant, de quibus Repert.Inquisit. *verb Necromantia,* Tolet.*d.lib.*4. *cap.*15.*n.*15.*vers.aliquando,* Bened. Pereira *de Magia lib.*1.*cap.*11 *de Necromantia.* Martin.Delr. *eod. tract. lib* 1.*q.*26.*sect.*1. *cum multis sequentibus, & lib.*4 *c.*1. *quæs.*6.*sect* 2. Azor. *d. lib.*9. *c.*20. Raph. de la Torre *d.tom.*2.*q.*95. *art.*3. *disp.de necromania.* Iul. Cæs. Bulenger. *lib.*3.*diuinat.* me citato *in hoc loco* Torreblanca *d.lib* 8.*c.*8. *à princ.*

130 Chiromantici sunt, qui manum certis quibusdam lineis inspectis, hominis statum, & vitæ conditionem, ac fortuitos euentus, tum felices, & prosperos, tum infaustos, & aduersos prænunciant: superstitiosè faciunt, qui per manuum lineas bonam, vel malam fortunam indicant. secus si complexiones, humores, & aptitudinem. Vide Hortens. Caualcan. *de brachio Regio part.*3.*n* 84. Farin. *in praxi crimin. q.*20. *n.*112. *& de hæresi quæst.*181. *num* 56. Sanch. *d. c.*38 *num.*47. vbi *num.*48. resoluit † mortale esse peccatum interrogare 131
Ægyptianam de bona, vel mala fortuna, si fiat animo firmiter credendi illius dictis, vel animo ridendi, dummodò notabile detur scandalum, nouissimè me citato *in hoc loco* Torreblanca *in practicab. Iuris spirit.lib.*7. *cap.*9.*num.*6.

Somniantes dicuntur, qui se somniis adeò tribuunt, 132
vt putent omnia per illa sibi visa esse vera, ac diuinitus sibi immissa, sic putantes peccant mortaliter: nam superstitiosum, & impium est somniis credere, quia aut ex repletione, aut vacuitate, aut ægritudine, aut illusione dæmonum, aut ex causis naturalibus eorum imagines, & phantasmata prouenire solent, de quibus Iacob. de Graffiis *d.lib.*2.*c.*3.*num.*16. Petr. Binsfeld.*in comment.ad l.*5.*C.de maleficis, & math.quæst.*2. Gregor.de Valentia *in* 2.2. *q* 95. *art.* 6. *q.*12. *disp.*6. *punct.*3 *§.tertiò quoad somnia,* Bened. Pereira *de Magia lib.*2.*c.*1.*cum sequentibus,* Suar *d.lib.*2 *de superstit. cap.*13.Martin.Delrio *lib.*4.*cap.*3.*quæst.*6. Azor.*d lib.*9. *c.*15. Less. *d.lib.*2.*cap.*43.*dub* 8.Fr.Raphaël de la Torre *d.tom.*2.*q.*95.*art.*6.Sanch.*d lib* 2.*cap.*38.*à num.*49. *cum sequentibus.*Torreblanca *d. tract. de practicabilib. Iuris spirit.lib.*8 *cap.* 6. *per tot.* vbi *num.*26. me citato *in hoc loco* Anton.de Sousa *in Aphorismis Inquis.lib.*1. *cap.*50.*n.*12.Trullench.*d.lib.*1.*c.*10.*dub.*8.*de diuinatione per somnia.*

Astrologi planetarij dicuntur illi, qui vanam, & 133
falsam syderum, & astrorum scientiam professi, ex motu syderum, & astrorum prædicunt futura fortuita, aut præsentia, & præterita penitus hominibus occulta, aut ex hominum ortu, & natali die, aut quauis alia temporum, & momentorum obseruatione, & notatione iudicant, & prænuntiant de cuiusque hominis statu, conditione, vitæ cursu, honoribus, diuitiis, nuptiis, sobole, salute, moribus, morte, itineribus, certaminibus, inimicitiis, simulationibus, odiis, carceribus, exiliis, cædibus, aliisque variis discriminibus, & fortuitis rerum euentibus aduersis, vel prosperis. In duplici cernitur diuisione Astrologia, alia dicitur naturalis, quæ agriculturæ, medicinæ, & nauigationi plurimùm conducit: alia iudiciaria, quæ syderibus & astris varios, ac multiplices influxus adscribit, iuxta supradictam defensionem, de quarum materia agunt latè Blasius Aluarez Miraual *de la conseruacion de la salud,* c.82. Sayr. *in claui Regia lib.*4. *c.*5. *num.*2. Bartholom. Valent. *en el Repertorio del mundo, lib.* 2. *cap. de Astrologia,* Fr. Raphaël de la Torre *d. tom.*2.*q.*95. *art.*5. *pag* 231. Fr. Emman. *in sum. tom.* 1. *c.*7. *num.*3. Ioannes de la Torre *de la Philosophia moral de Principes, lib.*6. *cap.*5. Salas 1.2 *quæst.*9.*artic.*4.*disp.*2.*sect.*8. *num.*79. Benedictus Pereira *de Magia lib.*3. *cap.*1. *cum sequentibus,* Azor. *dict. lib.*9. *cap.*13. Soar. *dict. lib.*2.*de superstit.cap.*13.*à num.*8.Farinac. *in praxi crimin. quæst.*20.*num.*111. *& de hæresi quæst.*185. *n.* 55. Martin. Delrio *lib.*4. *cap.*3. *quæst.*3. Less. *dict. lib.* 2. *cap.*43. *dub.*6. *à num.*32. Sanchez *dict.lib.*2.*cap.*38.*à num.*27.

Contra exercentes Astrologiæ iudiciariæ artem, & 134
alia quæcunque diuinationum genera, librosque de eis legentes, ac tenentes, extat Sixti V. *Constit.* incip. *Cœli, & terræ creator Deus, Romæ publicata die nona Ianuarij* 1586. quam adducunt Laurent. de Franchis *in controuers. inter Episcopos, & Regulares, pag.*22. & Nald. *verb. Astrologus, num.*3. Torreblanc *de magia lib.*1.*cap.*4.*&* 8. Quaranta *in summa Bullarij, verb. Astrologia iudiciaria,* vbi in fine Episcopis commendatur, vt diligenter prouideant, ne Astrologiæ iudiciariæ libri, tractatus, & indices legantur, vel habeantur, qui de futuris contingentibus, successibus, fortuitisque casibus, aut iis actionibus, quæ ab humana voluntate pendent, certò aliquid euenturum affirmare audeant. Permittuntur autem iudicia, & naturales obseruationes, quæ nauigationis, agriculturæ, siue

mediæ artis iouandæ gratia conscripta sunt. An dicta Bulla Sixti V. obliget non solùm in foro exteriori, sed etiam in interiori. Vide Dian *moral.resolut. part.3.tract.1.miscell.resolut.*38. Pro foro externo latam esse, non autem in foro Conscientiæ obligare, resoluunt Nald. *in sum.verb. Astrologus, num.*4.Suarez *tom.2.de Relig.tract.de irreligios.c.*21.*num.*34. Molfes. *in Theolog.moral.tract.*11.*cap.*9.*num.*120. Verùm in vtroque foro militare non solùm dum futura prænunciantur, verùm etiam dum Astrologus declarat se id non asseueranter affirmare, tenent Sanchez *d. lib.2. cap.*38.*num.*34.Ioan.Salas 1.2.*tract.*5.*disp.*2. *sect.*3.*numer.*36.Homobon.*de examin.Eccles.tract.*6. *quæst.*22. *vers.*4.Fillius,*tract.*24.*cap.*4.*puncto* 3 *num.* 84. *ad fin.* Bonacin.*de censur.extra Bull.disp.*2.*quæst.*2.*punct.*38. *num.*3.vbi respondet, & *Primò*, quod facientes iudicia, vel natiuitates hominum circa futuros effectus contingentes, ab humana voluntate pendentes, rei sunt Astrologiæ iudiciariæ, & superstitiosæ. *Secundò* prædicentes ex astris præcisè futuros effectos contingentes, ab hominum voluntate pendentes, grauiter delinquere contra hanc Const. Sixti V. contra Astrologos iudiciarios, qui de statu Reipub.Christianæ, vel Sedis Apost. seu Romani Pontif. aut eius consanguineorum iudicia facere, necnon eos, qui illos desuper consulere præsumpserint: cum innouatione dictæ Constit.Sixti V.nouissimam edidit S.D.N.Vrbanus V. incip.*Inscrutabilis,sub dat. Kal. Aprilis,anno Incarnationis* 1631. quam refert Laurent. de Franchis *vbi supra,pag.*27.*cum sequentib.* Contra Astrologos iudiciarios possunt Inquisitores animaduertere, vt per Scott.*in Bull. Pont. epit.* 140. *theorem.* 361. Sousa *in aphor.Inquis.lib.*1.*cap.*48.*num* 15. Laurent. de Peyrinis *in priuileg. Minimor.tom* 2.*Constit.*9.*Pauli V.*§ 2. *n.*3. Alphons.de Leone *de officio,& potest. Confess.p.*1.*recoll.*22.*n.*15.*casu* 30.Diana *moral.resol.p.*4. *tract.*7.*resol.*17. Sapit enim hæresim manifestam Astrologia iudiciaria; quia ex stellarum cursu de futuris contingentibus, quæ soli Deo reseruantur, aut actionibus ex humana voluntate pendentibus aliquid affirmare audet, de quo Iacob.de Graffiis *in decis.aureis,lib.* 2. *cap. de superstit.ex n.*10.Tiber.Decian. *in tract.crimin.lib.*5. *c.*17.Vgol.*de censuris Pontifici reseruatis,p.*2 §.2.*n.*10. Torreblanca *in practicab.Iuris spirit lib.*12 *c.*14.*n.*19. Villalob *in sum.p.*2.*tr.*58 *diffic.*4.*n.*4.*cum seq.* Anton. de Sousa *in aphorism.Inquis.lib* 1 *c* 48.*n.*10.*cum seqq.* Trullench. *dict. lib.*1. *cap.*10 *dub.*4.*num.*4.vbi *dub.*3. *num.*12.me citato meminit dictæ Constit. S. D. N. Vrbani VIII. contra Astrologos iudiciarios, qui de statu Reipubl.Christianæ, vel Sedis Apost. seu vita Romani Pontific. aut eius consanguineorum iudicia faciunt.

135 Prædicti omnes, & similes, si qui sunt, ad veneficia, superstitionésque, suas Eucharistia sacrísve rebus abutentes, sub reseruatione huius casus continentur. Huiusmodi enim abutentes Eucharistia in sortilegiis hæresim sapiunt manifestè, vt clarè asserit gloss. *verb. saperent, in cap.accusatus,* §. *sanè, de heret.lib* 6. Castr. *de iusta heret punit.lib.*1. *cap.*14. Sousa *in aphor. Inquis. lib.*1.*c.*57.*n.*11. Farinac.*in praxi crimin. q.*20. *num.*83. *& de heresi quæst.*181.*num.*19. subdens *in fine*, quod sic abutentes Sacratissimo Altaris Sacramento, Curiæ sæculari traduntur, de quo etiam Aloys.Ricc.*in praxi fori Eccles. decis.* 671. *in* 1. *edit.& resolut.* 432.*vers. Eucharistia,& vers.vtentes,* Marc. Anton.Gemens.*in praxi Archiep. cap.*68. *num.*10. Diana *resolut.moral. p.*4.*tract.*7.*resol.*10. *in fine.* Videant miseri, qui sacra Eucharistia tam detestabiliter vtuntur, quæ de illis scribit Camill. Gallin. *de verborum significat. lib.* 1. *cap.*15. *&* 16. & Horatius Gambarupta *de casibus reseruatis fol.*215.in hæc verba: *O dignum facinus! eò ergo processit hominis furor, vt quod dæmones ipsi verentur, credunt, & contremiscunt, quod ipsi dæmones aspicere non audent, homo dæmone ipso (quantum ad hoc) peior fiat, vt sacrosancta esca & potu vitali, cælesti alimonia, pane vitæ, esca vitæ, vita ipsa, poculo æternæ salutis, conuiuio Dominico, viatico tuto peregrinationis nostræ, Paschate Christianorum, manna abscondito, pane Cæli, pane Angelorum, Sacramento Sacramentorum, spe salutis nostræ, salute nostra ipsa in sacrilegis abutatur superstitionibus. O bone IESV, iterum Iudam, adhuc satellites, & carnifices crucifigentes, etiam num membra diaboli in sanctissimam carnem, & pretiosissimum sanguinem tuum sæuientes sustines? Quàm verè scriptum est, Miserationes tuæ super omnia opera tua!* Hanc exclamationem me citato piissimam vocat Trullench. *d.lib.*1.*c.*10.*dub.*3. *num* 4. *in fine.* Pro maiori dictorum in hoc casu explicatione aduertendum est, quod licèt Episcopi soleant sibi reseruare Magiæ crimina virtute Concil. Tridentini *sess.*14.*cap.* 7. non intelligitur, talis reseruatio de iis quæ sapiunt hæresim, quia sunt demandata Inquisitoribus, *cap.accusatus,* § *sanè, de heretic.* Ita Torreblanca *in practicalib.Iuris Spirit.lib.*14.*c.*10.*n* 6.*& c.*15.*n.*12. *cum seqq.* vide quando Episcopi de illis cognoscere possint.

NONVS CASVS.

Qui abortum procurauerint.

Contra procurantes abortum, consultantes, & quocunque modo consentientes, rigidam edidit Constitutionem S.D Sixtus V.incip.*Effrenatam*, Romæ publicatam *die* 16. *Nouembris* 1586. quæ postea moderata fuit, & reducta ad terminos Iuris communis per Gregor. XIV. Constitutione sua incipiente, *Sedes Apostolica, Kalend.Iunij* 1591.per huiusmodi moderationem Gregor. XIV, non tolluntur pœnæ priuationis, inhabilitatis, degradationis, traditionis Curiæ sæculari, & prævenitionis impositæ à Sixto V. post animatum fœtum; sed solùm fit moderatio in partem quoad absolutionem à peccato, & excommunicationẽ reseruatam Ordinario in foro conscientiæ tantùm: quando verò non est fœtus animatus, in totum tollitur Constitutio Sixti V.& reducitur ad disputationem Iuris communis, vt *in c sicut,il* 2,*& in c.si aliquis,de homicidio*, vbi Doctores. Vide Bonac. *de excomm. extra Bullam,disp* 2.*q* 2. *punct.*10. & de his Constitutionibus Apost. nouissimè Trullench. *in exposit. Decalog. lib.*5.*c* 1.*dub.*4.*n.*7.*&* 8. 136

Animari verò fœtus in homine dicitur per infusionem animæ rationalis, quæ in masculo fit post quadraginta dies, in fœmina verò post octoginta, gloss. *in sum.dist.*5. *cap.quod verò,cap. Moyses*, 32.*q.*2. Lælius Zech.*de casibus reseruatis,super casum nonum de abortu,n.*2.Gambarupta *eodem tract.fol.*191.*vers.n.*6.Quaranta *in summa Bullarij,verb.abortus,n.*5. latè Zechias *in quæst. medicolegalib.tit.*2. *q.*9. *&* 10. Trullench. *d. lib.*4.*n.*2. 137

Si verò non constiterit, quot dierum sit fœtus, ac proinde nesciatur an animatus, vel inanimatus fuerit, ad effectum incurrendi irregularitatem, potiùs præsumendus est animatus, quia in dubio tutior pars est eligenda. Couar. *in Clem. si furiosus, p.*1. *in initio, num.*3.Nauar *in man cap.* 27. *num.*183.*&* 222. Sayr. *de censur.lib.*6. *cap.*15.*num* 9. *vers si verò dubius sit, & d.lib.*7.*cap.*1.*num.*5 Auila *dict.part.* 7. *disputat.* 6. *sect* 4.*vers.tertia conclusio.*Baiard. *ad Clar* §. *fin.quæst.* 68. *num.*9.*vers. item adde.* Sanchez *in præcepta Decal tom.* 1. *lib.*1.*cap.*10.*num.*44. Portell.*in dub. Regular. in addit. verb. abortus, num.*1. & nouissimè *parte* 3 *casu* 12. *num.* 1. *in fine*, Hieron. Rodei. *in compendio quæst. Regular. resol.* 4. *num* 9. me citato *in hoc loco* Alphons. Carranza *de partu,cap.*9.§. *vnic.* 138

de

139 *de abortu procurato, num.* 59 † Quoad exclusionem verò
pœnæ corporalis quando criminaliter agitur, fœtus
præsumitur potiùs inanimatus, quàm animatus: ita
Greg. Lop. *l.* 8. *gloss. fin. tit.* 8. *p.* 7. Anton. Gom. *tom.* 3.
var. cap. 3. *num.* 32. Axeued. *ad rub. tit.* 23. *n.* 10. *lib* 8. *no-
uæ Recopil.* Molin. *de Iustit. tom.* 3. *disp.* 27. *num.* 4 Farin.
in praxi crimin. q. 122. *num.* 138. Prosper de Augustino
in addit. ad Quarant. dict. verb. abortus, lit. B. vbi li-
mit. 1. prædictas poenas asserit non procedere in eo,
qui non fuit in dolo, & sic in ignorante mulierem es-
se prægnantem, & *limit.* 2. idem asserit in eo qui con-
trario sensu dederit poculum mulieri ad eam ingraui-
dandam, & illa eo sumpto mortua fuerit; nam
tunc debet tantùm puniri pœna relegationis, *l.* 3.
*§. ex Senatusconsulto, ff. ad legem Corneliam de
sicariis,* & taliu esse potest, vt excusetur à dictis pœnis,
quia finalis intentio tradentis huiusmodi poculum ad
concipiendum, tendit in bonum, scilicet ad suscipien-
dam prolem, quod est fauorabile, licèt istud factum
non debeat ex toto transite impunitum, propter ma-
lum exemplum consistens in eo, videlicet in quæ-
rendo violentare naturam, volendo imponere fœcun-
ditatem in vtero, in quo Deus, & natura imposuerunt
sterilitatem; quia tunc etiam non euadet irregularita-
tem, vt resoluit Prosper de Augustino *d. loco, vers. se-
cundò limita, in fine.*

140 Postquam fœtus est viuificatus per animæ infusio-
nem, quæ censetur infusa siue in mare, siue in fœmi-
na, si lineamenta omnium membrorum habuerit, vt
per Borgasium *in tract. de irregularit. part.* 6. *tit. de
veneficus, sub num.* 14. licèt adhuc non sit in rerum na-
tura, & multa possint impedire ne nascatur, *l.* 1. *§. sed
& si quis ventrem, ff. de ventre in possessionem mittendo,*
tamen illum occidens verè homicidium committere
dicitur, *d. cap. quod verò, d. c. Moyses, c. consuluisti, in
fine, & ibi gloss.* 2. *quæst.* 5. Quoad irregularitatem ta-
men tenendum, præbentem causam abortui esse irre-
141 gularem, etiamsi dubium sit † an fœtus esset viuifica-
tus, quia de facto dubitatur, & ita resoluunt Fr. Em-
man. *in sum. tom.* 1. *cap.* 176. *num.* 4. Auil. *de censur p.* 7.
disp. 2. *dub.* 1. *concl.* 1. Sanch. *in praecepta Decal. lib.* 1.
cap. 10. *n.* 43. Sayr. *de censur. lib.* 6. *cap.* 15. *n.* 9. Merol. *in
disp Theolog. tom.* 1 *disp.* 1. *c.* 3. *n.* 237. Farinac. *fragm. cri-
min. p.* 2. *n* 444. Diana *moral. resol. p.* 4. *tr.* 2. *resol.* 16,
nam in dubio facti homicidij censetur quis irregularis
quoad priuationem suscipiendi Ordines, atque in illis
ministrandi, secus verò quoad alias pœnas, quæ à iu-
dice imponi solent pro irregularitate contracta, qualis
est priuatio beneficiorum; pœna enim ordinaria sta-
tuta delicto certo, non est imponenda delicto dubio,
sed extraordinaria pro dubij qualitate. Ita Sayr. *in
claui regia lib.* 1. *c.* 13. *n.* 24 Vasquez 1. 2. *quæst.* 19. *art,*
6. *disp* 66. *c.* 1. *n.* 5. Suar. *de censuris tom* 5. *disp* 40. *sect.*
6. *n.* 6. *in princ. & n.* 10. *ad fin.* Salas 1. 2. *q.* 21. *tr,* 8. *disp,
vnica, sect.* 19. *n.* 176.

142 Cætera ad hanc materiam pertinentia, & principa-
liter an, & quando dans, vel recipiens poculum, aut
causam abortioni vt homicida puniatur: Vide Couar,
variar. lib. 2. *cap.* 20. *n,* 10. Clar. §. *fin. q.* 68. *n.* 2. Gom.
tom. 3. *var. cap.* 3, *n.* 32. Menoch. *de arbitr. casu* 357.
Suar. *tom.* 1. *commun opinion. lib.* 9. *tit.* 1. *n.* 71. *pag.* 436.
Sayr. *sub tit. de homicidio, dec.* 22. & 23. Fr. Emman,
qq. regul. tom. 2. *q.* 33. *art.* 4 Stephan. Gratian. *disceptat,
forens. c.* 72. *n.* 17 Molin. *de Iustit. tom.* 4. *tr.* 3. *disp.* 27. Fa-
rinac. *in praxi criminal. q.* 122. *n.* 91. *cum sequentibus,*
Aloys. Ricc. *in collect. decis. p.* 3. *collect.* 590. plures
refert Doctores ex antiquioribus Cened. *ad Decretal.
collect.* 32.

DECIMVS CASVS.

*Qui piis locis infantes exposuerint, cùm habeant
vnde ipsos alant, neque eorum loco-
rum damna resarcierint.*

FEris peiores partus proprios exponentes sunt iu- 143
dicandi, quæ licèt vso rationis careant, prolem
suam minimè negligunt, nec abiiciunt; dicuntur enim
iure Ciuili huiusmodi feri parentes partum occidere,
dum illum exponunt, per *l. necare, ff. de liberis agnos-
cendis,* vbi Iurisconsultus in hæc verba, *Necare vi-
detur non tantùm is qui partum præfocat, sed & is,
qui abiicit, & qui alimoniam denegat, & is qui publi-
cis locis misericordia causa exponit, quam ipse non ha-
bet.* Refert nouissimè Nouar. *in tract. de elect. & var.
fori, sect* 2. *q.* 10 *n.* 4. *in vlt. impress.* Vnde Azor. *in sum.
titul. de infantibus expositis,* existimat expositos no-
minari filios sanguinolentos, & ideo totaliter dictos,
quia pœna sanguinis istud expositionis facinus iuen-
dum est, cum pater exponens necare videtur, ex *d. l.
necare, & c. fin dist.* 87. Azonem sequitur Gregor. Lo-
pez *l.* 4. *gloss.* 1. *tit.* 20. *p.* 4. & idem tenuit gloss. *in l.* 2. *C.
de patribus, qui filios distraxerunt,* Nouar. *d. q.* 10 *n.* 5.
Verius tamen duco † patrem exponentem filium legi- 144
timum, & naturalem, vel naturalem tantum, iudicis ar-
bitrio esse puniendum, per *d. l.* 2. resoluunt Menoch.
de arbitr. casu 396 *n.* 5. Volpel *in cons. crim.* 94. *n.* 11.
Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol.* 28. vbi contra dictum
Vulpe extendit contra patrem exponentem filium
spurium, Nouar. *d. q.* 10. *n.* 5.
Propter crudelitatem, qua in hac expositione in fi- 145
lios vtuntur parentes, ius filiationis amittunt, siue ipse
pater filium exponat, siue alius eo consentiente, vel ta-
tum habente, quia idem est quoad perdendum ius pa-
triæ potestatis, probat *cap. vnic. de infantibus expositis,*
ibi, *à potestate patria fuit liberatus,* resoluunt Paleoth.
de nothis & spuriis cap. 63. *n.* 6. Menoch. *de arbitr. ca-
su* 396. *n.* .. Surd. *de aliment tit.* 4 *q.* 18. *n.* 51. *& tit.* 8. *pri-
uil.* 63. *n.* 4. *& priuil.* 64 *n,* 2. *cum sequentib.* Azor. *instit.
moral. p.* 2. *lib.* 2 *c.* 26. *q.* 1. Stephan. Gratian. *disceptat. fo-
rens. c.* 267. *à princ.* vbi *à n,* 34. resoluit, quod † licèt 146
pater exponens filiam perdat patriam potestatem, non
per hoc eximitur ab onere dotandi, quia solùm per-
dit patriam potestatem quoad ea, quæ sunt sibi vtilia,
non circa sibi onerosa, & damnum afferentia, refert
me citato Homobon. *de examine Ecclesiastico part.*
10. *c.* 4. *q.* 14. *supp.* 1.
Cum igitur grauiter peccent parentes, qui filios 147
exponunt, si eos nutrire, & alere minimè possint, vt
insinuat text. *in d. c. vnic.* ibi, *relegato pietatis officio,* &
probant Azor. *d. c.* 26 *q.* 2. & Henriq. *in sum. p.* 2. *lib.* 21.
c. 19. §. 3. nihilominus tamen tria requiri debent ad
hoc, vt quis dicatur subiacere huic reseruationi. *Primò,*
quod partum exposuerit: *secundò,* quod exponens
habeat vnde partum alere possit: *tertiò,* quod non re-
sarciat damna illorum piorum locorum: ex quibus
clarè apparet sub hac reseruatione non comprehendi
pauperem; qui exponit, si non habeat vnde alat, nec
vnde damna resarciat: nec peccat si adbibita cautione
vitæ infantis exponat, si aliter faciendo, vel non expo-
nendo, infantis vita periclitabatur ob famem, vel aliam
necessitatem: sic etiam non comprehenduntur infan-
tes exponentes loco non pio, cùm in reseruatione ex-
primantur solum loca pia: quæ verò talia dicantur,
colliges ex dicendis alio loco.
Quæret aliquis non abs re in præsenti, resolutio- 148
nem non minus difficilis, quàm necessariæ quæstio-
nis: vtrùm scilicet filij, de quorum parentibus non
constat, vt sunt infantes expositi, censendi sint legi-
timi, vel spurij, an naturales. Et in primis videtur

dicendum in dubio ſpurios eſſe cenſendos; nam ſpurij ſunt illi, qui patrem certum demonſtrare non poſſunt, vt probat text. *in l. vulgo quæſiti, ff. de his qui ſunt ſui, vel alieni iuris*, quales iſtos eſſe ſupponimus, & illis æquiparari tenent Puteus *part.1. deciſ.*431. D. Barboſa *in rubr. ff. ſoluto matrim. part.*1. *num.*20. deinde quia legitimi ſunt illi, qui ex iuſtis nuptiis naſcuntur; naturales autem propriè ex concubinatu cum prædictis ſolemnitatibus: vnde cùm matrimonium, & concubinatus in facto conſiſtant, præſumi non debent, iuxta regul. *l. in bello, §. facta, ff. de captiuis, & poſtliminio reuerſis*, qui text. licèt non probet, vt bene aduertit Alciat. eſt tamen axioma vulgare, ad quod multa adducit latè Menoch. *lib.6. preſumpt.* 14. Quo argumento expreſsè docuerunt Alciat. *de præſumpt. reg.2. præſumpt.2. numero* 8. *& reg.3. præſumpt.1. num.*12. & plures, quos referunt Maſcard. *de probat. concluſ.*882. *num.*1. Menoch. *dicto lib.6. quæſt.*54. *n.*15. Indeque expoſitos ſpurios cenſendos, & vt tales ad Ordines abſque diſpenſatione promouendos non eſſe, licèt dubitet Ancharan. *in d. c. vnic.* securè docet Maiol. *de irregularis. lib.*1. *c.*11. *n.*1. quem magis ſequitur Couar. *in Clem. ſi furioſus, part.1. princip. num.*4. reſoluens quod ipſe conſuleret ne promoueantur expoſiti, eaque ratione confirmat, quia non ſolent filij legitimi exponi, ſed potiùs expoſiti naſci ex furtiuis & illicitis congreſſibus, & Couarr. opinionem ſibi magis placere, ait Salzed. *ad Bernard. in pract. c.*14. *littera C, in fine*, & eo eſſe ſecutius concludunt Suar. *tom.5. de cenſuris, diſp.*50. *ſect.*4. *n.*4. Rebell. *de obligat. iuſtit. part.*2. *lib.*1. *q.*3. *ſect.*2. *n.*15. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib.*30. *n.*77. *verſ. ſeptimò.* Hurtado *de cenſur. diſp.*2. *de irregular. diffic.*54. *n.*57. Caſti. *quotid. lib.*2. *c.*19. *n.*51. Vgolin. *de officio Epiſcopi c.*44. *§.*7. Gate. *de benefic. c.*2. *n.*9. *cum ſequentibus*, Seraphin. *deciſ.*1081. *n.*3.

549 Sed alij naturales cenſendos eſſe exiſtimarunt: ita Bald. Iaſ. & alij, quos refert Menoch. *d. quæſt.*54. *num.*10. ſequitur Couar. *d. c.*8. *§.*3. *num.*1. ea ratione, quia cùm ſint legitimi, vel ſpurij, oportet præſumere qualitatem, quæ à natura non ineſt, ſcilicet matrimonium, vt ſint legitimi, vnde ſint ſpurij, ſi ab illis nati ſunt, qui matrimonium contrahere non potuerunt.

550 Verùm Doctores magis communiter reſoluunt hos expoſitos, de quorum parentibus non conſtat, legitimos eſſe cenſendos, ac ſucceſſionum, Ordinum, & dignitatum capaces. Ita Paleoth. *de nothis & ſpuriis c.*63. *num.*3. *&* 7. Bermond. *de publicis concubin. in verb. qui etiam filios ex tali concubinatu procreatos, n.*90. Menoch. *de præſumpt. lib.*6. *q.*54. *n.*20. *& de arbitr. caſ.*396. Maſcard. *de probat. concl.*799. Girond. *de priuilegiorum explicat. n.*1442. *& ſeqq.* Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.*1. *q.*13. *artic.*1. *& q.*14. *artic.*3. *columna* 6. Don Sebaſtian. Oroaco *en el theſore de la lengua Caſtellana, verbo Echado, ad finem*, Stephanus Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.*235. *n.*31. *cum ſequentib. & c.*467. *n.*22. me citato *in hoc loco* Homobon. *de examine Eccleſiaſtico tract.*12. *c.*3. *quæſt.*11. *ſuppoſ.*3. Salas *in* 1.2. *tract.*8. *diſp. vnic. ſect.*24. *n.*246. Peſant. *in addit. ad* 3 *p. q.*20. *diſput.*5. Malder. *in* 1. 2. *D. Thoma q.*59. *art.*5. *diſp.*87. *in fine.* Dominic. Taſſon. *in prag. de anteſato, verſ.*13. *obſer.*1. *n.*78. Mercer. *in* 3. *p. D. Thom. de ſacram q* 22. *dub.*12. *q.*1. Squillante *de priuileg. clericor. c.*4. *dub.*2. *num.*39. Diana *moral. reſol p.*2. *tract.*1. *miſcell. reſol.*22. *part.*4. *tract.*2. *reſol.*58. Piaſec. *in praxi Epiſc. p.*1. *c.*1. *n.*27. Cherubin. *ad Conſtit.*44. *Gregorij XIII.* Baſil. Pont. *de matrimon. lib.*11. *c.*9. Sanctarell. *var. reſol. q* 44. nouiſſimè Marchin. *de ſacram. Ordinis tract.*1. *p.*10. *num.*8. *cum ſeqq. pag.*162. nouiſſimè etiam Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccleſ. pag.*47. *num.*32. Caſtr. Palao *tom.*5. *diſp.*3. *puncto* 5. Turriano. *in opuſc. Theolog. opuſc.*50. *diſp.*5. *dub.*3. Villalob. *in ſum. tom.*1. *tract.*1. *diffic.*20. *num.*10. Qui mouentur ea ratione, quia in dubio ſumenda eſt coniectura quæ delicti præſumptionem excludat, quod ſanè neceſſariò ſupponunt, & præſumunt, qui filios naturales, vel ſpurios inquiunt in dubio præſumendos. Adducunt etiam text. *in cap. lator, & in cap peruenit, qui filij ſint legit.* vbi aduerſario iniungitur onus probandi illegitimum eſſe filium: & text. *in cap. accedens, de purgat. Canon.* vbi tunc demum quis adſtringitur ad probandum ſe eſſe legitimum, ſi in contrarium rumor, & fama extabat, vnde expoſitos potius legitimè natos eſſe præſumendos, & abſque diſpenſatione poſſe ordinari, meritò reſoluunt ſuprà citati Doctores.

Vbi tamen habentur ſtatuta requirentia qualita- 551
tem nobilitatis, & alia huiuſmodi, prout in officiis ſanctæ Inquiſitionis, & in aliquibus Eccleſiis, Collegiis, & Confraternitatibus, huiuſmodi expoſiti non ſunt capaces cenſendi, nec illos prædictas qualitates habere præſumi poteſt, vt reſoluunt Perez de Lara *de anniuerſar. & Capellaniis lib.*2. *cap.*4. *à num.*37. Garc. Girond. *d. tract. de priuilegiorum explic.*
*num.*1443. *& ſeqq. & n.*150. reſoluit † expoſitum 552
eſſe ciuem illius loci, & ciuitatis, in qua exponitur, ita vt ſi aliquod legatum relinquatur, vel priuilegium concedatur, vel puellis naturalibus, aut ciuibus alicuius ciuitatis, aut pro eis maritandis aliquid relinquatur, virgines, & puellæ expoſitæ comprehendantur.

VNDECIMVVS CASVS.

Qui matrimonium contraxerint in gradibus prohibitis.

GRadus, qui in hoc reſeruationis vſu dicuntur prohibiti, reperiuntur vel in conſanguinitate, vel in affinitate, aut in publicæ honeſtatis impedimento, compaternitate, vel cognatione legali: ſed quia in quolibet illorum diuerſi conſtituuntur, opportunè ſigillatim declarandos eſſe operæpretium
duxi. † Conſanguinitas, quæ dicitur quaſi ſanguinis 553
vnitas, & conſanguinei quaſi eodem ſanguine iuncti, vt inquit Iuriſconſultus, *l.*5. *§. ſciendum, verſ. conſanguinitas autem, ff. de ſuis, & legitimis hæredi-*
bus, definitur, vt ſit † vinculum perſonarum ab eo- 554
dem ſtipite deſcendentium, carnali propagatione contractum. Ita Couarr. *de ſponſal. part.*2. *c.*6. *§.*6 *à num.*1. Nauarr. *in man. c.*11. *num* 42. Syluest. *verb. Matrimonium* 8. *§.* 6. Guillelm. *in cap. Raynutius, verb. in eodem teſtamento*, 1. *num.*200. Ledeſm. *de matrimon. q* 44. *art.*1. Henriq. *in ſumm. lib.*11. *cap.*9. *in princip.* Sanch. *de matr. lib.*7. *diſp.*5. *à princ.* Gutier. *eod. tract. cap.*98. *num.*1. Bonacin. *eodem tract. q.*3. *punct* 5. *§.*1. *n.*3.

Diſtinguitur conſanguinitas per gradus, & li- 555
neas: linea deſcribitur, vt ſit collectio perſonarum ratione ſanguinis coniunctarum, gradus continens, numeroſque diſtinguens. Ita Ioan. Andr. *in expoſitione arboris, colum.*2. *in* 6. Gregor. Lopez *l.*1.
*gloſſ.*1. *tit.*6. *p.*4. triplicitèr diuiditur hæc linea, † alia 556
eſt aſcendentium, recta dicta, que ſcilicet complectitur perſonas, à quibus originem duximus, vt eſt pater, auus, proauus, & cæteri aſcendentes. Altera deſcendentium, continens eas, quæ à nobis ſunt progenitæ, vt eſt filius, nepos, pronepos, & reliqui deſcendentes. Altera tandem collateralis, vel tranſuerſa dicta eſt, in qua continentur illæ, quæ nec à nobis originem trahunt, nec nos ab eiſdem deſcendimus; ſed tantum ex latere, aut ex tranſuerſo nobis copulantur, & coniunguntur; quod probat text. *in l.*1. *& vlt. ff. de gradibus, c. ad ſedem, c. vlt.* 35. *q* 5. notans

tant communiter Dnctores, & vltra suprà citatos videre licet ex Antonin August *lib. 2. emendat. c. 5.* Petr. Gregor. *syntagm. iuris lib. 9. cap. 9.* Gomez *l. 6. Tauri, à principio.*

157 Quælibet ex his lineis per gradus distinguitur, qui teste Iurisconsulto *in l. iurisconsultus, vers. gradus, ff. de gradibus*, dicunt ad similitudinem graduum scalæ; etenim sicut per hos, aut sursum gradatim de proximo in proximum ascendimus, aut deorsum descendimus, ita similiter per consanguinitatis gradus de persona ad personam vsque ad truncum, seu communem stipitem ascendimus, vt videre licet ex consanguinitatis arbore; & ita metaphora vsos etiam fuisse ipsius linguæ latinæ Auctores, ex Ouid. Sueton. ac aliis obseruat Piebard, *ad princ. Instit. de gradibus cognationum, n. 3. & 4.*

158 Circa ineundam rationem cnnsanguinitatis, agnoscendumque quo gradu cuiusvis cnnsanguineus ab alio distet, tres à nobis sunt regulæ constituendæ.

Prior sit pro linea recta ascendentium, & descendentium: *In hac linea vtroque Iure inspecto tot sunt gradus, quot sunt persona, dempta semper ea, à qua incipit computatio.* Colligitur ex regula ex serie text. *in l. 1. & vlt. ff. de gradibus, & ex Princip. & §§. sequentibus, Instit. eodem, & ex cap. ad sedem, & capit. vlt. 35. q. 5.* traditurque à *glos. 2. in expositione arboris consanguinitatis, in Decreto*: expresè D. Thom. *in 4. distinct. 48. q. vnic. art. 2.* quem sequitur vniuersa Theologorum ac Iurispetitorum schola, vt testantur Henriq. *d. c. 9. colum. 2.* Couar. *d. §. 6. num. 7.* Surd. *cons. 5. à num. 23.* Picbard. *in dicto Princip. n. 8. & 13.* Sanch. *d. disp. 50. n. 4.* Bonacio. *d. punct. 5. §. 1. num. 6. vers prima.* Coninch. *de Sacram. disp. 32. dub. 1. n. 2.* Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib. 31. n. 141. & 142.* Basil. Pont *de Matrimon. lib. 7. c. 30. n. 7.* me citato *in hoc loco*, Fontanel. *Cathal. decis. 12. numer. 17. tom. 1.* Propterea cum pater & filius sint duæ personæ, si stipitem demas, id est patrem, à quo incipit computatio, pater & filius erunt in primo gradu, eo quod dempto stipite remaneat vna persona, & sic de similibus.

159 *Secunda* regula pro linea transuersa æquali. *Attento iure Canonico, quo gradu vnaquaque persona à communi differt stipite, eo etiam gradu ab altero distat consanguineo.* Colligitur hæc regula ex text. *in d. c. ad sedem, & in c. parentela*, cum multis *ibidem 35. q. 5.* explicant Couar. Sanch. Pichard. Bonac. & cæteri suprà citatis locis. Escob. *de ratiocin. comp. 23. n. 6. vers. secunda regula*, me citato *in hoc loco* Fontanell. *dict. decis. 12. n. 23.* Ex qua colliges fratres inter se differre in primo gradu, etenim cum à parte communi stipite in primo differant, eodem etiam necesse est inter se distare. Sic etiam eorumdem fratrum filij in secundo differunt gradu, quia cum ab auo communi stipite eodem distent, etiam inter se in secundo differre debent, iuxta supradicta, & sic de cæteris philosophandum est. Nec obstat *c. vltim. vers. secundo gradu, 35. q. 5.* quatenus Isidorus in eo asserit, fratre in secundo differre gradu, qui tamen secundum nostram regulam primo continetur. Respondetur enim Isidorum ibi loquutum fuisse secundum computationem Iuris Ciuilis, qua inspecta verum est fratres secundo contineri gradu, secus tamen nostro Iure Canonico attento, vt expressus est text. *in d. c. ad sedem, ad medium*, ibi, *fratres, qui secundum sæculares leges dicuntur in secundo gradu, iuxta Canones numerantur in primo.*

160 *Tertia* regula est pro linea transuersa æquali. *In hac linea Iure etiam Canonico inspecto, quo gradu distat remotior à communi stipite, eo etiam differt ab alio consanguineo.* Traditur expresè hæc regola à Gregorio Nonn *in cap. vltim. de consanguinit. & affinit.* eandem etiam incolcat Cælestious Tertius *in c. quod dilectio, eodem tit.* Escobar *dict. comput. 23. n. 6. vers. secunda regula*, Basil. Pont. *dict. lib. 7. c. 30. num. 9.* nouissimè me citato *in hoc loco*, Fontanell. *dict. dec. 12. num. 14.* Cuius autem regulæ sit exemplum in concurrentia, verbi gratia, patrui & consobrini, differunt enim prædicti in linea transuersa inæqualis, constatque quia à trunco diuersis in gradibus distant: vt igitur cognoscamus, quonam etiam gradu inter se distent, obseruanda est persona consobrini, qui est remotior à trunco, id est ab auo, & cùm is differat ab eo in secundo gradu iuxta primam regulam, iam consequenter similiter resoluendum est etiam à patruo secundo distare gradu. Sic etiamsi vnius fratris filij concurrant cum nepotibus alterius fratris, computatio gradus facienda est à persona ipsorum nepotum, quia hi remotiores sunt à trunco, id est, ab eorum proauo: & cum ab eo in tertio distent gradu, consequenter eodem etiam inter se differre debent, vt est communis per Iura *ibi in dict. cap. vlt. & in dict. capit. quod dilectio*, prosequuntur Henriq. Sanch. ac alij supra citati.

Huiusmodi gradus computatio secundùm Ius Canonicum facienda est, & semper obseruanda, argum. text. *in cap. suam*, cum similibus, *de ordine cognationum*, & eorum, quæ Valasc. *tom. 2. consult. 159. num. 3.* †Quod verò attinet ad susceptiones, & reliqua ciuilia, 161
Iuris Cæsarei computatio est retinenda, cùm illa nec de iure quoad hæc temporalia, nec de facto reprobata sit ab Alexandro II. *in d. c. ad Sedem*, vt aduertit Bellarm. *de controu. Christiana fidei, tom. 3. lib. 1. de Matrimonio, cap. 24. colum. 2. vers. neque enim*, Couar. *vbi suprà, n. 8.* Carrer. *lib. 2. de sponsal. cap. 3. ad finem*, Rebuff. *in praxi super regulam Cancellaria* traditam ab Innocentio VIII. *circa dispensationes in gradibus prohibitis, gloss. 2.* Sanch. *d. disput. 50. num. 1.* † Declara 162
tamen, & limita, ne procedat quando consuetudine, aut communi loquendi vsu receptum sit, vel lex ipsa Ciuilis secus statuerit in suis ciuilibus; tunc enim computatio Iuris Canonici in vtroque foro amplectenda erit, & ita procedit Ordinatio Regia Lusitanorum *lib. 3. tit. 21. §. 1n. & lib. 5. tit. 17. §. 2. & tit. 124. § 9.* in Regno Aragoniæ obseruari testatur Portel. *ad Molin. verb. Iudex, n. 51. cum seqq.* & in Regno Valentiæ Hieron. Leo *decis. 4. n. 9. & 30.* Si tamen scire cupias in quibus casibus sigillatim computatio sit facienda de Iure Canonico, in quibusve de Iure Ciuili? Consule Couarr. *d. §. 6. n. 8.* Tiraquell. *de retract. lignag. §. 1. gloss. 9. n. 23. ad medium*, Viu. *tom. 2. commun. opinion. lib. 6. tit. 8. n. 75. pag. 29.* Contra *in memorab. verb. graduum*, Gregor. *l. 3. verb. heredar, tit. 6. part. 4.* Surd. *consil. 5. n. 20.* Escobar *de ratiocin. computat. 23. n. 2. & 3.* Sanch. *d. disp. 50. num. 8.* Steph. Gratian. *discept. forens. cap. 77. num. 1. cum seqq.* Marta *de success. Legali, p. 3. q. 2. art. 2. num. 21.* Vincent. de Anna *sing. 397.* Franc. Milanens. *decis. 16. numero 40. lib. 1.* nouissimè Fontanell. *Cathalon. decis. 12. à princip. tom. 1.* Ripoll. *var. resolut. cap. 2. de recusat. omn. Iudic. n. 248.*

Olim Ecclesia coniugium interdixerat vsque ad septimum consanguinitatis gradum, vt constat ex *cap. ad sedem 35. quæst. 5. & ex cap. 2. & cap. nulli, 35. q. 3.* cum similibus, Postmodum autem sub Innocentio III. *in Concilio Lateran.* restricti sunt gradus consanguinitatis vsque ad quartum, & habetur *in cap. non debet, de consanguinit.* quæ restrictio intelligenda est non solùm in linea collateralium, seu transuersa, sed etiam in recta ascendentium, & descendentium linea, ita vt quicunque consanguinei vltra quartum gradum possint coniungi. Ita Sanch. *d. lib. 7. disp. 51. n. 23. & disp. 53. n. 1.* Paul. Grysal. *decis. Cathol. §. Matrimonium, num. 11.* Bnrell. *de præstantia Regis Cathol. cap. 16. n. 124. cum seqq.* vbi subdit in linea ascendentium, & descendentium, elapso quarto gradu, Matrimonium contrahere licere. 163

164 Affinitas ex copula licita orta dirimit Matrimonium vſque ad quartum gradum, ſicut erat ſtatutum in cap. non debet, de conſanguinit. & affinit. quia per Concil. Trid. ſeſſ.24. de reform. Matrim. capit.4. reſtricta non eſt, cum tantùm reſtringat affinitatem ex fornicatione contractam, alia autem, quæ procedit ex copula licita, cùm ſit omiſſa à noua diſpoſitione Concil. in dict. cap 5. intelligitur ſecundùm Ius antiquum in d.cap. non debet, argum. l. ſi verò, §. de viro ff. ſoluto matrim. & l. commodiſſimè ff. de liberis, & poſtb. cum citatis in libello de princip. vtriuſque rei, litt. C, n.3. Quare ita tenent Nauarr. in man. cap.23. num.43. Viuald. in candelabro aureo, tit. de Sacram. part.1. vbi de Matrim num.295. Philiarch. de officio Sacerd. tom.1. part.2. lib.2. cap.12. verſ. conſanguinitatis. Lar. in l. ſi quis à liberis, in princip. n.90. ff. de liberis agnoſc. Emman. Sà in ſum. verb. Matrimonium, tit. de impedim. Matrim. num.13. Perez l.5. colum.3. tit.15. lib 8. Ordin. Llam. p 3. methodi Curatorum, cap.8. §.19. Tolet. in ſum. lib.7. cap.11. num.4. Azeued. l.7. num 9. tit.20. lib.8. noua recop. Valent. part.4. diſp.10. quaſt.5. puncto 3. vbi de impedim. affinitatis, Fr. Emman. tit.1. ſum. c.228. num.4. Henriq. lib.12. cap.10. num.1. litt. H, Rebell. de obligat. Iuſtitia p.2. lib.3. q.15. n.6. Sanch. de matrim. lib.7 diſp.67. num.5. Gutier. eodem tract. cap.99. n.14. Bonacin. eodem tract. q.3. puncto 12. n.6. Sanctar. var. q.67. n.2. Quod quidem impedimentum affinitatis vſque ad quartum gradum oritur ex matrimonio rato, non conſummato, S. Cong. Conc. ſub die 17. Auguſti 1617. Borell. de præſtantia Regis Catholici c.16. num.109. Petr. de Bollo in œconomia Canonica, claſſe 3. c. 5. §.6.

165 Ex illicita verò copula attento hodierno Iure Concilij Trident. dict. cap.4. oritur impedimentum dirimens Matrimonium vſque ad ſecundum gradum, Henriq. d.c.10. §.1. Sanch. d. diſp.67 num.4. Coninch. de Sacrament. & cenſuris tom.2. diſp.32. n.56. Armend. in addit ad recop. legum Nauarra, lib 4 tit.15. de Matrim. n.69. Reginald. in praxi fori pœnit. lib.31. n.147. Baſil. Pont. de impedim. Matrim. c.38. §.1. verſ. deinde, Gutier. d.c 99. n.12. Bonacina d puncto 12. n.16. Sanctarell. var reſolut lib.1 q.57. à princip. Fernandez in examine Theologia moralis, p.3. c.16. §.2. ſect.11. à num 4. Borrel. d. c.16. n.110. & 118. Et iam hodie per Concil. dicto loco ſublatum eſt impedimentum tertij gradus affinitatis ex fornicatione contractum, quo non obſtante matrimonium poteſt contrahi ſine diſpenſatione Apoſt. licèt huiuſmodi affinitas contracta fuiſſet ante confirmationem Conc. Trid. prout deciſum refert Armend. in addit. ad recopil. legum Nauarra, lib.4 tit.25. l.1. de Matrimon. in declarat. num.92. in aliis verò gradibus, exceptis duobus, nec impedire iamdudum declarauit Pius V. in ſuo Motu proprio incip. Ad Romanum, prout referunt Sanch. d. diſput.67. n.4. Farin. in praxi crimin. p.5. q.149. n.116. Gutier. d. cap.99. n.13. Affinitatem ex copula fornicaria inter infideles contrahi, aſſerunt Ioan. Andr. in c.1. n.3. de controuerſ. infidel. vbi Butr ſub n.2. Cardin. n.1. oppoſ.1. dum inquiunt per Baptiſmum tolli peccatum adulterij, ſed remanere affinitatem ortam ex ea, his terminis tenent Cardin. Bellarm. de Sacram. Matrim. controu 4. c.30. verſ. denique affinitas, Anton. Ricciul. de iure perſonarum extra gremium Eccl. exiſtens lib.2. c.5. à n.6.

Contra Nauarr. conſ.7 de ſponſal. in antiq aliàs conſ. 12. num. 2. & 3. de conſanguinit. & affinit. in nouis, & Sanch. de Matrimon. lib 7. diſp.65. n 9 exiſtimantes affinitatem ortam ex copula fornicaria non eſſe naturalem, ac proinde tempore infidelitatis non oriri.

Vnde infidelem cognoſcentem fornicariè mulierem ad Fidem conuerſam, non poſſe ducere in vxorem conſanguineam dictæ mulieris, contra Sanchez d. d.65. n.10. verſ. ac clarius eſt, concludunt Vega in ſum to.2. c.34. caſu 129. Anton. Ricciul. d.c.5. n.14. vbi n.15. eſſerit, quod ſi fidelis rem habeat cum infideli fœmina, & illa habeat ſororem infidelem, affinitatem cum illa ſorore infideli contrahit, quam ad fidem conuerſam ducere nequit, quamuis ſit nata longè poſtquam primam ſororem cognouit.

Computantur autem gradus affinitatis hac ratione. 166
Qui copulantur non cenſentur eſſe affines, ſed quaſi ſtipes, & truncus vnde ſumitur initium affinitatis. Eius non alij ſunt gradus, quàm conſanguinitatis; & ita quo gradu quis diſtat in conſanguinitate à viro, eodem gradu affinitatis diſtat ab eius vxore. Ita Baſil. Pont. d. §.1. verſ. computantur, me citato in hoc loco Fontanell. d. deciſ.22 n 27.

Vt vtraque contrahatur affinitas, requiritur ea co- 167
pula, quæ ſit ſufficiens ad generationem, vel qua efficiatur ſanguinis commixtio, ſeu qua vir, & fœmina vna caro efficiantur, c. fraternitatis, 35. quæſt.1. Ita Emman. Sà de imped. Matrimonij num.13. Henriq. dict cap.10 §.1. Sanch. dict. lib.7. diſp.64. n.11. Reginald. lib.31. n.146. Coninch. d diſp.32. dub.4. n.46.
Gutier. de Matrimon. cap.87. num.15. † Et parum re- 168
fert ad affinitatem contrahendam, quod fœmina ſeminet, vel non, cùm eius ſemen ad generationem neceſſarium non ſit. Sanch. dict. lib.7. diſp.64. n.1. Gutier.
c.54. n.25. Bonacina d. puncto 22. † Etiamſi copula ſit 169
cum fœmina inuita, & coacta, c. ad diſcretionem, de eo qui cognouit, vel ignorante dormiente, ebria, inſana, quia ea copula ſatis eſt ad generationem, Viuald. in candelabro aureo, part.1. tit. de matrimon. n.200. & 201. Gaet. in repet. c. ad limina 30. q.1. §.4. quaſt.212. n.202. Azeved. d. lib.7. n.13. tit.20. lib.8. noua recopil. Marienſ. in rub. tit.1. gloſſ.1. n.273. lib.5. noua recop. Sanch. d. lib.7. diſp.64. n.17. Valer. Reginald. d. lib.31. n.147.
Baſil. Pont. de impediment. matrim. c.38. §.1. † Vnde ſi 170
ſemen alicuius viri ope dæmonis deferatur in vterum fœmineum, non contrahitur affinitas, quia illi non ſunt facti vna caro, nec ſibi adhæſerunt, & aliàs innumeros ſcrupulos iniiceret ea opinio dubitantibus hominibus, an ab illis dormientibus effuſum ſemen raptum à dæmone, aliò delatum eſſet, quamuis contrarium teneant plures citati per Sanch. lib.2. diſp.21. n.2. & Bonac. puncto 12. n.13.

Nec etiam contrahitur ſi caſu ad ſe traheret vte- 171
rus fœmineus ſemen viri cum ea ludentis, Baſil. Pont.
de impedim. matrim. c.38. in princip. † Requiritur 171
præterea, vt in ea copula ſit effuſio veri ſeminis, qua ratione ex copula eunuchorum vtroque teſticulo carentium non oritur affinitas vlla, nec ex copula non conſummata aliorum, ſi ante ſeminationem ſeparentur, Sanch. d. diſp.64. n.21. Bonac. dict. puncto 12. n.14.
† Nec denique ex copula ſodomitica oritur aliqua 173
affinitas, vt per Bonacoſ. crimin. part.2. verb. affinitas, fol.3. verſo, Vio. tom.1. comm. opin. lib.2. tit.26. n.24. verſ. nec ipſa affinitas, pag.348. Cened. ad Decretal. collect.35. num.1. in fine, Azeued. lib.7. n.20. tit.20. lib.8. noua recop. Sanch. d. diſp.64. n.13. Farin. dict. q.148. n.54. Valer. Reginald. d. lib.31 n.146.

Impedimentum publicæ honeſtatis, quod oritur 174
ex Matrimonio nondum conſummato, ad eoſdem gradus extenditur, ad quos conſanguinitas, vel affinitas, ſcilicet vſque ad quartum gradum; nam limitatio per Concil. Trident. facta ſeſſ.24. de reformat. matrim. c.3. de impedimento publica honeſtatis, intelligitur tantùm de honeſtate orta ex ſponſalibus, vt declarauit Pius V. in quodam Breui, de quo infra. Ita Petr de Ledeſma de Matrim. q.55. art.1. prope finem, Fr. Emman. in ſum. p.1. c.234. Henriq. lib.12. c.10 n.2. Valentia tom.4. diſp.10. q.5 puncto 3. §. honeſtat, Sanch. dict lib.7. diſp.68. n.10. cum ſequentibus, Bonacina de Matrim. quaſt.3. puncto 11. num.16 Baſil. Pont. de impediment. Matrimonij c.18. §.1. Benedict. Ægid.

in

in tract. de priuileg. honestatis, art. 17. *num* 2. Gasp.
Hurtado *de matrim disp.*21.*diffic.*2.*num.*8. Basil Pont.
175 *de matrim. lib.*7. *cap.*36. † Ex matrimonio enim per
verba de præsenti, copula non sequuta, non oritur af-
finitas, remanet tamen impedimentum hoc vlterioris
gradus ; & ita decisum referunt Francisc. Leo *in
thesauro fori Eccles.part.*2.*c.*9.*num.*92.Piasec.*in praxi
noua Episc.part.*2.*c.*4.*num.*34. Armendat *in addit. ad
recopil.legum Nauarra,lib.*4 *tit.*5.*l.* 1.*de matrim.in de-
clarat.num.*89. Rebell. *dict.part.*2.*lib.*4. *in appendice,*
176 *n.*106. Gutier. *de Matrimon. c.*103. *numer.*24. † Sed
quando impedimentum publicæ honestatis simul
concurrit cum impedimento affinitatis in dispensatio-
ne (quam solus Summus Pontif. præstare potest)
vtrumque impedimentum explicitè, vel saltem im-
plicitè in petitione explicandum est, Couar. *de spons.
part.*2.*c.*6.§.7. Henriq. *d.cap.*19.*n.*3. Bonacin. *d. pun-
cto* 12.*n.*22.

177 Vt autem ea publica honestas oriatur ex matrimo-
nio nondum consummato, saltem requiritur ne sit in-
ualidum defectu consensus, veluti si metus sufficiens
interuenisset, vel error personæ, &c. nam ex matrimo-
nio rato, alio capite inualido, consurgit hoc impedi-
mentum, cùm non sit recedendum à Iure antiquo
hoc disponente, *in cap. sponsam, de sponsal.* dum Iure
nouo non est aliter decretum, vt patet ex *dict. Breui
Pij V.* Ita Sanch. *d.lib.*7.*disp.*70.*n.*5. Valent. *d* §. *hone-
stas*, latè Benedict. Ægid *d art.*17.*n.*3. Rebellus *d. p.* 2,
lib. 5. *quæst.*14.*n.*2.*& lib.* 4. *sect.*5. *in declaration. Car-
din.n.*101. Henriq. *lib.*11.*c* 10 *n.*2. Bonacina *d. punct.*
178 11. *n.*11. vbi *num.*12. resoluit † ex matrimonio rato
amentium, vel puerorum, non consurgere impedi-
179 mentum hoc publicæ honestatis. † Nec obstat text. *in
c.innenis, de sponsalib.* dum probat ex Matrimonio an-
te septennium oriri hoc impedimentum: quia respon-
detur procedere ex eo, quia iam erant proximi septen-
nio, cùm tentauit vir eam cognoscere, licèt implere
non potuerit, vt text. ille tenet, vnde præsumit mali-
tiam sufficientem ad consensum.

180 Ex matrimonio autem celebrato sub conditione de
futuro, non oritur impedimentum hoc antequam
181 adimpleatur conditio, quia † contractus non obligat
ante conditionis euentum, ea verò adimpleta, statim
inducitur impedimentum absque nouo consensu. Ita
Henriq. *d.c.* 10.*n.*2. Gutier. *dict.c.* 103.*num.*26. Sanch.
*d.disp.*70.*num.*21. Bonacina *d.puncto* 11. *num.*16. vbi
*num.*18. contra Sanch. *dict. disp.*70. *num.*13. asserit
huiusmodi impedimentum oriri ex matrimonio con-
tracto sine Parocho & testibus, cùm hoc Matrimo-
nium non videatur inualidum defectu consensus, sed
defectu solemnitatis ab Ecclesia præscriptæ: quod
ego non approbo, cum hæc nullitas proueniens ex
defectu Parochi, & testium sit irremissibilis, nulloque
alio modo possit suppleri, nec contrahentium consen-
su validari, & ita decisum fuisse post hæc scripta inue-
ni apud Armend. *dicto loco,n.*87.

182 Ex sponsalibus etiam validis, & certis iure Ecclesia-
stico oritur huiusmodi impedimentum in primo gra-
du, vt patet ex Concil. Trident. *dict. cap.*3. vbi hoc
impedimentum in sponsalibus restrictum est ad pri-
mum gradum : & ita declarauit Pius V. *in suo Motu
proprio*, qui incipit, *Ad Romanum spectat*, *edito de
anno* 1568. in hæc verba : *Auctoritate Apostolica, te-
nore præsentium declaramus, & definimus, Decretum
Conc. huiusmodi omnino intelligendum esse, & procede-
re in sponsalibus de futuro duntaxat, non autem in
Matrimonio sic, vt præfertur, contracto, sed in eo
durare adhuc impedimentum omnibus illis casibus, &
gradibus, in quibus de Iure veteri ante prædictum
Concil. decretum introductum erat* : referunt Nauar.
*in man. c.*22. *num.*56. Henriquez *dict.c.* 10. §. 2. Va-
lent. *part.*4. *disp.* 10.*quæst.*6. *puncto* 3. Sanch. *d. lib.*7.
*disput.*7. *num.*5. Rebell. *d.lib.*4.*in appendice,num.*98.
Reginaldus *dict. lib.*31. *numer.* 128. Coninch. *dict.
disputat.* 32.*dub.*5. *num.*70.*conclus.*3. Benedict. Ægid.
*dict. art.*17.*n.*2. *in fine*, Sanctarel. *var. lib.*1.*quæst.*56.
*num.*4.

Ex quibus *primò* infertur, impedimentum hoc pu- 183
blicæ honestatis non induci, quando aliquis fictè con-
sentit ; quia Concil. Trident. *citato loco* decernit, ex
sponsalibus quacunque ratione inualidis, non oriri im-
pedimentum publicæ honestatis, sed in hoc casu spon-
salia sunt inualida, cùm ad sui valorem postulent in-
teriorem consensum ; ergo non inducitur impedimen-
tum publicæ honestatis, quando aliquis fictè consen-
sit. Ita Petr. de Ledesm. *q.* 55. *art.*4. *vers. nihilominus,*
Nauarr. *in manual.c.*22.*n.*57. Bonacin. *d punct.*11.*n.*3.
Hurtad *d disp* 21. *diffic.*1. *n* 3.

Secundò infertur ex sponsalibus, aut matrimonijs 184
metu, aut errore personæ, vel deliberatè, aut à destituto
sufficienti ratione contractis, ideoque inualidis, nedum
nasci impedimentum, sicut nec nascitur ex sponsalibus
cum incerta contractis : quia deficit legitimus consen-
sus, qui debet in certam personam ferri. Ita Rebel. *d q.*
14.*n* 5. Coninch. *d.disp.*32.*n* 61. Regin. *d.lib.*31.*n.*127.
Gutierr. *d.c.* 203.*n.*18.

Tertiò infertur, ex sponsalibus conditionatis ante 185
aduentum conditionis non oriri huiusmodi publicæ
honestatis impedimentum ; ob defectum consensus,
qui suspenditur vsque ad illius euentum. Ita Sanch.
*lib.*7.*disp.*69.*n.*3. & 21. Petr. de Ledesm. *d c.*15.*concl.*9.
*dub.*2.*in fine*, Regin. *lib.*31.*n.*129. Coninch. *d.disp.*62.
*num.*61. Gutier. *d.c.*103.*n.*19. & 20. Bonacina *d. punct.*
11.*n* 5. vbi *n.*6. resoluit infidelem, qui tempore infideli-
tatis contraxit sponsalia cum Bertha, posse validè ma-
trimonium inire cum eius matre, vel sorore, non solùm
ante Baptismum, sed etiam post illud susceptum ; quia
huiusmodi impedimentum non est inductum iure na-
turæ, vel diuino ; sed iure Ecclesiastico, cui non sunt
subiecti infideles.

Quartò infertur, ex sponsalibus contractis à paren- 186
tibus nomine filiorum sine eorum consensu, non oriri
publicæ honestatis impedimentum. Ita Sanch. *lib.*7.
*disp.*68.*n.*18. & 19. Reginald. *d.lib* 31.*n.*129. *vers. ad-
uerte*, vbi secus resoluendum putat, si iidem filij con-
senserint, siue expressè, siue tacitè, veluti si parentes
fuerint, nec cùm iam essent doli capaces, contradixe-
rint, de quo etiam Petr. de Ledesma *d. cap.*16. *concl.*3.
dub 2.

Quintò infertur, ex omnibus sponsalibus quacun- 187
que ratione irritis, quamdiu ipsa publica sunt, & nul-
litas occulta ; oriri publicæ honestatis impedimen-
tum. Ita Nauarr *in man.cap.*22.*n.*57. Coninch. *disp.*32.
*n.*69. Reginald *d.lib* 31.*n.*127. vbi *n.*70. resoluit matri-
monium clandestinum, cum habeat rationem sponsa-
liorum, inducere eodem modo impedimentum, atque
alia sponsalia.

Sextò infertur, impedimentum publicæ honestatis 188
contractum ex sponsalibus validis, & certis, non cessa-
re quando sponsalia dissoluuntur mutuo contrahen-
tium consensu, quia impedimenta matrimonij non
dependent à voluntate contrahentium, sed ab Eccle-
sia, quæ constituit, vt impedimentum publicæ hone-
statis consurgat ex sponsalibus validis, sponsalia autem
non ob id fuerunt inualida, eo quòd postea dissoluan-
tur. Ita Sanch. *lib.*7.*disp.*68.*num.*21. Bonacina *d.pun-
cto* 11.*num.*7. Sed contrarium meliùs tenent Sà *n.*12.
& Gutier. *n.* 11. *citatis locis*. Hurtado *d.disp.*21.*diffic.*1.
*num.*5. Rebell. *p* 2. *de obligat. iustit. lib.*3. *quæst.*14. *n.*2.
& in declarat. Cardin. sect. 5 *n.*99. Armendar. *d. loco,
num.*86. & 72. quorum duo vltimi referunt decisum,
sponsalia per verba de futuro contracta posse quan-
doque ante contractum matrimonium per verba de
præsenti mutuo contrahentium consensu dissolui, at-
que vbi sic dissoluta fuerint, nullum hodie inducere
impedimentum.

Cogna

Cognatio spiritualis inter quos contrahatur, atque impedimentum sit ad Matrimonium contrahendum, dixi suprà *alleg.* 30. *num.* 53. *&* 54. *& à n.* 32. latè de hac materia.

289 Cognatio legalis procedens siue ex adoptione perfecta, quæ dicitur arrogatio, siue ex imperfecta, quæ communi nomine appellatur adoptio, quamuis in multis differant, semper impedit, & dirimit Matrimonium, videlicet inter adoptantem, & adoptatum, & descendentes adoptati vsque ad quartum gradum, & hæc cognatio inter has personas semper impedit, etiamsi adoptio dissoluta fuerit, *c. diligere* 30. *q* 3. Deinde inter vxorem adoptati, & adoptantem, & perpetuò durat sicut prima, etiamsi adoptio sublata sit, *l. adoptiuus, ff. de ritu nupt.* Denique inter filios, seu filias adoptantis, & adoptatum, seu adoptatam, & durat quamdiu filij, vel filiæ adoptantis existunt sub illius potestate, *c.* 1. *de cognat. legali, cap. per adoptionem* 30. *q.* 3. quæ omnia latissimè declarant Couar. *de sponsal. p.* 2. *c* 6. §. 5 Henriq. *in sum. lib.* 12. *c.* 12. Cened *ad Decretum collect* 38. *n.* 5. Sanch. *de Matrim. lib.* 7. *disp.* 63. Gutier. *eodem tract. c.* 102. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 31 *n.* 158. *cum seq.* Basil. Pont. *de impedimentis Matrim. cap.* 25. Bonacin *de magno Matrimonij Sacramento, q.* 3. *punct.* 5. §. 3. apud quos videbis quicquid in materia desiderari potest, quod recensere non est instituti nostri, cùm ex dictis possis colligere quinam Matrimonium contrahere dicuntur in gradibus prohibitis, vt sub reseruatione præsentis casus contineantur.

Allegatio LII.

A casibus Episcopo reseruatis qui possint absoluere.

SVMMARIVM.

1 *Absoluere potest à casibus reseruatis, qui eos reseruauit.*
Episcopi in casus reseruatos à seipsis incidere non possunt, & cur. ibid.
2 *Capitulum Sede vacante succedit in omnibus, quæ sunt iurisdictionis Episcopalis, nisi in casibus iure expresso vetitis.*
Episcopus si absit in longinquis partibus, Capitulum administrare debet si vicarium mori contingat, vel per potentiam Regiam à regno ejiciatur. ibid.
3 *Capitulum Sede vacante potest confessarium instituere, qui absoluat à casibus reseruatis.*
4 *Episcopus potest vices suas delegare absoluendi à casibus reseruatis.*
5 *Casus omnes sibi reseruatos concedens, non videtur concedere facultatem absoluendi à censuris.*
6 *Episcopus concedens alicui omnem suam auctoritatem ad audiendas Confessiones, non videtur ideo concedere casus sibi reseruatos.*
7 *Absoluendi concessa generalis facultas à Sum. Pont. ab omnibus censuris, siue ab omnibus excommunicationibus sibi reseruatis, an comprehendat casus, & excommunicationes, quas Episcopi in specie sibi reseruarunt, ostenditur.*
8 *Priuilegia omnia, etiam Mare magnum, Confessariis Regularibus olim concessa absoluendi à casibus Episcopo reseruatis, sunt reuocata.*
9 *Absoluendi concessa facultas à casibus reseruatis, simpliciter extenditur ad præterita, & futura.*
10 *Licentia concessa alicui ab Episcopo absoluendi à casibus reseruatis, extenditur ad eos, quos ipse reseruauit.*
11 *Delegatus ab Episcopo ad absoluendum pœnitentem à casu particulari reseruato, prædictum casum alteri delegare non poterit.*
12 *Absolutio quomodo sit impertienda super casu reseruato, quando fit confessio ei, qui facultatem non habet absoluendi ab illo, ostenditur.*
13 *Confessarij delegati ad absoluendum à reseruatis quomodo se habere debeant, ostenditur, & n.* 14.
14 *Parochus habens facultatem absoluendi à casibus reseruatis Episcopo suo, potest absoluere pœnitentem alterius Episcopatus habentem peccata reseruata suo Episcopo domicilij, vel originis in cuius diœcesi peccauit.*
15 *Vagabundus potest absolui à commissis alibi, etiamsi in loco patratorum criminum essent reseruata, si hîc non sunt reseruata.*
16 *Pœnitentiarius electus vigore Concilij non habet auctoritatem absoluendi à casibus Episcopo reseruatis.*
17 *Mendicantes Ordines an possint virtute suorum priuilegiorum absoluere à casibus reseruatis Episcopo. ibid.*
18 *Regularium Superiores quorum casuum absolutionem sibi reseruare possunt.*

A Casibvs reseruatis potest absoluere, qui eos sibi reseruauit; eius enim est soluere, cuius est ligare, *l.* 3 *ff. de re iud. c. verbum, de pœn. dist.* 1. vbi dissonum est, par, & æquale ius esse soluendi, & ligandi: ille etiam qui potuit excommunicare, potest absoluere, vt tradit gloss. *verb. inferior, in cap. inferior,* 21, *dist.* probant text. *in c. prudentiam, §. sexta, de officio deleg & in cap. ad reprimendam, de officio Ordin.* & non solùm potest absoluere à censuris latis à se, sed etiam à suis prædecessoribus, Mar. Alter. *de censur. tom.* 1. *disp.* 2. *de absolut. ab excom. lib.* 4 *cap.* 2. Bonacin. *eodem tract. disp.* 1. *q.* 3. *puncto* 2. *n.* 1. Sic etiam successor illius qui casus sibi reseruauit, potest ab eis absoluere, Piasec. *in praxi noua Episcopal. part* 2 *cap.* 1 *num.* 16. Coriolan *de casibus reseruat. p.* 1. *sect.* 1. *art.* 7. Ex quibus omnibus fit consequens, à casibus reseruatis absoluere posse omnes illos, qui peccata reseruarunt, vel qui in iurisdictione fori Sacramentalis eis fuerint Superiores, aut quibus ipsi speciales concesserint. Probatur. Certum in hac materia est, reseruationem in eo consistere, quod Ecclesia, vel Superior aufert iurisdictionem Sacerdotibus inferioribus, eámque sibi retinet: ergo idem Superior poterit absoluere, vel is, qui Superior fuerit eodem, aut cui ipse concesserit: consequentia bene infertur, nam si alij non possent, quia reseruans iurisdictionem sibi retinuit, bene sequitur in reseruante iurisdictionem non deficere, quemadmodum neque in superiore eiusdem, iuxta reg. text. *in l. iudicium soluitur, ff. de iudic. c. cum inferior, de maior. & obed.* cum similibus, atque etiam neque in eo, cui concesserit, iuxta *reg. l.* 1. *§. qui mandatum, ff. de officio eius,* iuncta *reg. Qui per alium facit, de regulis iuris lib.* 6. cum vulgaribus, & in terminis resoluit aliis adductis Henriq. *lib.* 6. *c.* 24. §. 9. Suar. *tom.* 4. *disp.* 30. *sect.* 1. *à princip.* notatores superiorem reseruantis intelligi non respectu maioris iurisdictionis in foro exteriori, vt est Archiepiscopus respectu Episcopi, sed respectu fori Sacramentalis, qualis est Pontifex respectu Episcoporum, & Generalis respectu Prouincialis, & Prouincialis respectu inferiorum Prælatorum: refert Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta, part.* 2. *lib.* 8 *c.* 8 *n.* 2. *&* 3. Vtrùm autem possit Episcopus nominatim excommunicatus, non toleratus, suspensus, irregularis, aut interdictus validè aliquem absoluere à reseruatis, aut dare licentiam alteri Sacerdoti, vt illum absoluat? In hoc dubio negatiua opinio verior est, ex eo, quia huiusmodi absolutio, & delegatio est actus proprius iurisdictionis, sicut

actus proprius illius est absoluere ab ipsis reseruatis: vnde sicut ipse non potest absoluere per se, sic nec etiam delegare, ac committere alteri Sacerdoti hanc absolutionem. Ita docent expressè Henriq. *lib. 3. de Confirmat.c.* 13.§.3.Sanch.*lib.3.de Matrimon.disp.*21. *num.*7. quos refert, & sequitur Fagundez *d.lib.* 8. *c.*8. *num.*4. Contra Palud. Syluest. Tabien. Nauar. & Fr. Emman. contrarium tenentes. Illud est magna consideratione dignum, Episcopos in casus reseruatos à se ipsis incidere non posse, quia secum iurisdictionem exercere non possunt, Alaed. *de præcellent. Episcop. dignitat. part.* 1. *c.*5.*n.*125.*in princ.*

2 Capitulum Sede vacante cùm succedat in omnibus quæ sunt iurisdictionis Episcopalis, nisi in casibus Iure expresso vetitis, vt probat text. *in c.*5.*ne sede vacante*, & resoluunt Flamin. *de resignat.lib.*7. *q.*23. *à n.*26. Azor. *instit. moral. p.*2. *lib.*3. *c.*27. *quæst.* 6. poterit

3 † Confessarium instituere, qui absoluat à casibus Episcopo reseruatis, ex eodem Azor. *d.c.*57.*quæst.*16. Vgolin. *de potest. Episcopi cap.*36. Sedes vacat non tantùm per obitum Episcopi, sed etiam si longo tempore absens est à diœcesi, nec patet aditus ad eum, vt si detineatur vinctus apud infideles, ex *cap. si Episcopus, de suppl.neglig. Prælat. lib.*6. hoc enim casu non Archiepiscopos, sed Capitulum, ac si Sedes per mortem vacaret, in spiritualibus, & temporalibus ministrare debet. Ita Mat. Alter. *d.c.*5.*vers. neque.* Hinc si Episcopus absit in longinquis partibus, Capitulum administrare debet, si Vicarium mori contingat, vel per potentiam Regiam è Regno eiiciatur, ad not. per Bobadil. *in sua politica.lib* 5.*c.*18. *à n.*60. Cened. *canon.qq. lib.*1.*q.*45.*n.*24. Ioseph. Sesse *de inhibit.cap.*8.§.3.*n* 98. Salgado *de Regia protect. p.*1.*c.*5. *num.*273. *cum seq.* quos nouissimè refert, & sequitur D. Francisc. de Amaya *ad l.*60.*n.*40 *C. de decurionib lib.*10. vbi *n.*41. subdit, quod vera vacatio est per mortem, altera per longam absentiam, quia tunc Prælatus non potest administrare, & reputatur tanquam mortuus, & consequenter debebit Capitulum Vicarium constituere.

4 Potest Episcopus, vel alius quicunque facultatem habens reseruandi sibi casus, vices suas expresse delegare ad absoluendum à prædictis casibus sibi reseruatis, vt firmat Vgolin. *d cap.*36 §.1. virtute huius delegationis, & mandati poterit delegatus ab eis absoluere, dummodo ante absolutionem non moriatur; delegatio enim morte delegantis extinguitur, *l. & quia, ff de iurisdict.omn. iud.* Quinimò addo maximè expedire, si Episcopi in solemnioribus, & præcipuis anni festiuitatibus in diœcesi, præsertim in locis à Cathedrali Sede remotis, Pœnitentiarios plures instituant, quibus etiam liceat facultatem à reseruatis casibus absoluendis aliis Confessariis imperriri, ex *S. Congreg.Cardinalium* tradunt Piasec. *in praxi Episcop.pars.*1.*cap.*1. Megal. *part.*1.*instit. Confess.lib.* 1.*c.*13 *num.*24. Homobon. de Bonis *de humana vita statibus, part* 1. *cap.*10. *vers.primò*; secus verò si per modum licentiæ alicui fuerit concessa à prædictis casibus absolutio, vt per text. *in c.si gratiosè, de rescript.lib.*6. resoluunt Vgolin. *dict.cap.*36 §.2.& post Suar. Posseuin. *de officio Curati cap.*7.*num* 11. *vers.quæres fortè.* Quapropter videndum est, an casus omnes sibi sint delegati, an verò aliqui tantum, an per mandatum, vel licentiam, aut qualibet verborum forma, ne fines mandati excedens actum nullum reddat, seséque æternis suppliciis dedat, argum. *l.diligenter.ff mandati*, resoluit Læl. Zecch. *de casibus Episcopo reseru. in princ. obseru.*1. Et hac de re nonnulla aduertit Fr. Alphons. de Madrigal. *in tract de Episcopis, sub tit.de considerat. Episcopor. circa concedendos suos casus reseruatos, pag.* 18. vbi inter alia dicit, quod quando ab Episcopo petit facultatem ipse pœnitens, vt possit à quolibet Confessore absolui à peccatis illi reseruatis, Episcopus tenetur ad sigillum Confessionis, sicut Confessor, taliter vt nullo modo vltra personam pœnitentis procedat, neque peccatum quod inuestigari possit; & poterit iurare se nihil scire, sicut Confessor, intelligendo vt possit illud reuelare. Deinde admonet, quod quando Confessor ex parte alicuius pœnitentis petit facultatem ab Episcopo absoluendi à peccatis sibi reseruatis, non tenetur declarare Episcopo pœnitentiam, aliàs malè faciet, & peccabit: sed solùm tenetur ab ipso Episcopo obtinere facultatem absoluendi in communi quemcunque pœnitentem à peccato ipsi reseruato. Quod si fortè fortuna Confessor declaret Episcopo pœnitentem, vel si pœnitens ex tali petitione facta Episcopo veniat ei in cognitionem, tenetur Episcopus illum habere sub sigillo Confessionis, & tandem remedium affert eo casu, quo Episcopus nolit concedere facultatem absoluendi à suis casibus reseruatis.

Episcopus concedens omnes suos casus sibi reseruatos, non videtur concedere facultatem absoluendi à censuris, cùm sint diuersa peccata, siue casus; quoniam à diuersis non fit illatio, *l Papinianus exuli, ff. de minoribus.* Nam † cùm Episcopus soleat aliquando reseruare casus cum censuris, aliquando sine illis, oportet vt vtrumque concedat, nec etiam concedendo quod possint absoluere à casibus, & censuris, concedit absolutionem, vel dispensationem votorum, aut irregularitatum, eadem ratione, quia facultates istæ non possunt extendi. Ita docent Nauar. *in man. cap.*27. *num.*261. Iacob. de Graff. *in aureis decis.lib.*1.*cap.*13. *num.*63. Suar. *tom.*4 *de Pœnit disp.*30.*sect.*1.*num.*3.*in fine*, quos refert, & sequitur Fagundez *d. lib.*8. *cap.*8. *num.*10. vbi excipit, nisi quando ex circunstantiis, aut ex antecedentibus, & consequentibus aliud constiterit de intentione Episcopi. Hoc tamen solùm procedit in Episcopis, nam in Summo Pont. cum nunquam peccata de facto, & in actu reseruentur absque censura, concessa facultate ad absoluendum à casibus reseruatis, etiam censetur concessa ad absoluendum à censuris, & de facto nunquam vnum tollitur sine alio, sicut nunquam vnum sine alio ponitur. Ita docent Sà *verb. casus reseruatus, n.*2. Nauar. *in man.cap.*57 *num.*261. Iacob. de Graff. *d. cap.*13. *num.*40. Viuald. *in candelab. aureo*, vbi *de absolut.num.*8.*&* 56 Suar. *tom.*4 *disp.*29. *sect.*1.*num.*11. Sanch. *in præcepta Decalogi tom.*1. *lib.* 2.*c.*8. *num* 5. quos refert, & sequitur Fagundez *d.c.*8. *num* 11. Nec si Episcopus concedat alicui omnem suam facultatem, & auctoritatem ad audiendas Confessiones, videtur ideo concedere casus sibi reseruatos, nisi de illis specialem fecerit mentionem, ea consideratione, quod reseruata non veniunt sub generali concessione, vt probat *c.*2. *in princ.de Pœnit.lib.*6.& obseruant Nauar. *in man.cap.*27. *num.*561. Læl. Zecch. *d. tract.de casib. Episcopo reseru in princ. obseruat.*1. Gambar. *de casib. Papæ reseru. c.*5. *n.*22. Fagundez *d. lib.*8.*c.*8 *num* 7. Iacob. de Graff. *in aureis decis.lib.*1. *cap.*13.*num.*65. Suar. *d.sect.*1. *n.*3. Verùm si vnum casum expresserit reseruatum, & deinde generalem clausulam adiiciat, quod omnem suam potestatem concedit, ex vi huius clausulæ, præcedente expressione vnius casus, poterit absoluere à reseruatis non expressis, iuxta reg. text. *in c qui ad agendum, vers. sed si aliquis, de procurator.lib.*6. cum similibus, de quibus Couar. *lib.* 2.*var.c.*5. *n.*8. quemadmodum etiamsi Episcopus concedat omnem suam potestatem, excepto vno casu reseruato, censebitur concedere omnes alios casus non exceptos, quia exceptio vnius firmat regulam contrariam in reliquis omnibus, iuxta reg. text. *in l. nam quod liquidò, § vlt.ff de penu legata, cum simil.* de quibus latè Couar. *d c.*5.*n.*4 *&* 5. ex quibus rationibus in nostris terminis has doctrinas tradunt Nauar. *d.c* 27. *n.*261.*vers.*11. Fagundez *d c.*8. *n* 8. Sà *verb. casus, n.*1. Suar. *d.sect.*1. *n.*3. notantes etiam secundùm communem vsum loquendi, quando Episcopus concedit suos casus, videri intellexisse de omnibus sibi reseruatis.

Quæret

7 Quæret aliquis, an concessa generalis facultas à Summo Pont. absoluendi ab omnibus censuris, siue ab omnibus excommunicationibus sibi reseruatis, comprehendat casus, & excommunicationes, quas Episcopi in specie sibi reseruarunt? In qua quæst Nauar. *in cap. ita quorundam, not. 11. gloss. vlt. n. 35. de Iudæis*, Iacob. de Graffiis *in aur. decis. lib. 4 cap. 15. num. 28.* Bonacina *de censur. disp. 1. q. 3. punct. 1 n. 10.* Lauor. *de Iubil. p. 2. c. 28. num. 13.* tenet Confessarium habentem potestatem absoluendi ab omnibus excommunicationibus iuris, & Bullæ Cœnæ Domini, non posse quem absoluere ab excommunicatione prædicta Episcoporum, nisi habeat etiam aliunde legitimam potestatem absoluendi ab eorum excommunicatione: hæc autem sententia in eo fundari potest, quia Papa huiusmodi concessione videtur velle concedere tantùm facultatem absoluendi ab excommunicationibus, quarum absolutiones pertinent ad Papam, & nullo pacto velle præiudicium aliquod inferre Episcopis, sicut cùm Papa promulgat legem generalem, non vult derogare consuetudinibus particularibus, legitimis, & approbatis, nec statutis Episcoporum, *cap. 1. de Constit. lib. 6.*

Verùm contrarium, imò Confessarium habentem generalem facultatem à Papa absoluendi ab omnibus excommunicationibus, & censuris reseruatis Sedi Apost. posse absoluere etiam à casibus in specie Episcopo reseruatis, non caret probabilitate: nam Papa habet super omnes Christianos iurisdictionem; *Extrauag. vnam Sanctam, de maiorit. & obed.* immediatam quoad omnia spiritualia, quam nemo potest ab illo tollere, vel diminuere, *cap. cuncta per mundum, c. per principalem, 9 q 3.* Et quamuis potestas reseruandi aliquos casus conueniat Episcopis, vt patet ex Concil. Trident. *sess. 14 cap. 7.* non tamen inde colligitur conuenire illis iure diuino, vt non possit Papa ex iusta causa limitare, & coarctare, & de casibus ab illis reseruatis disponere, quia hæc reseruandi potestas non pertinet ad essentiam Ordinis Episcopalis, neque ad iurisdictionem necessariam ad absoluendum, sed ad iurisdictionem externam gubernationi Ecclesiasticæ accommodam, & Christiani populi disciplinam. Papa enim iure proprio, alij verò Episcopi non iure proprio, sed à Romano Pont. dependenti possunt casus reseruare, & tenet Gambar. *d. tract. de casibus reseru. c. 1. n. 21.* Quo fundamento redarguens quendam contrariam opinionem tenentem, hanc etiam partem sequi videtur idem Nauarr. *in man. c. 27. n. 263.* Sed expressiùs eam sequuntur Suar. *de censur. tom. 5 disp. 7 sect. 5. n. 14.* Mat. Alter. *eod. tr. to. 1. lib. 4 disp. 4. c. 2. dub. 2* Cæs. Botton *in obseru. circa Bullam Sixti V. vers. eos à quibusvis, pag. 251. in fin. & pag. 262.* Zerola *in praxi Episc. p. 1. verb. absolutio, §. 6. & in praxi de Pœnit. c. 15. q. 19.* Ioan. à Cruce *de statu Relig. lib. 1. c. 6. dub. 15. concl. 4.* Hieron. Pharaon. *in suo prompt. tr. 1. sess. 18. casu 23.* Paul. Laym. *in sum. Theolog. moral. lib. 1. tract. 5. c. 7. n. 5.* Gauant. *in man. Episcop. verb. Censura, n. 5.* Floron. *de casib. reseruat. p. 1. c. 2 § 4. n. 13. & § 2. n. 7.* Leon. *de Iubil. p. 2. n. 34. & 38* nouissimè me citat. *in hoc loco*, Boss. *de triplici Iubil. priuileg. sect. 2. casu 3 per tot.* Sed primam veriorem iudico, licèt hæc communior sit, & probabilis.

8 Vnde absolutio à casibus specialiter Episcopo reseruatis penès ipsum, eiusque delegatos adeò annexa est post Concil. Tridentin. vt non hodie sint reuocata omnia priuilegia Confessariis Regularibus olim concessa absoluendi ab eis, & quando id ita non esset, iam expressimè nunc reuocata sunt per nouum Edictum, Decretum, ac Constitutionem, de qua suprà, vt tenet Fr. Ludouic. Miranda *in man. Prælat. tom. 1. q. 46. art. 4. conclus. vnic.* Torreblanc. *in practicab. Iuris spirit. lib. 14. cap. 10. num. 25.* Itavt Regulares etiam per priuilegium, quod Mare magnum vocatur, facultatem non habeant absoluendi Pœnitentes à casibus Episcopis reseruatis: referunt per *Sacram Congregationem* decisum Fr. Ludouic. Beja *responsorum casuum conscient. p. 2. casu 21. in fine, vers. nunc tamen, & part. 3. casu 3. in fine, vers. hoc tamen.* Zerol. *in prax. Episcop. parte 1. verb. Absolutio, §. 5. vers. dicet quis, & parte 2. eodem verb. §. 1. vers. respondendum secundò, & in praxi de Pœnit. capit. 24. quæst. 9.* Campan. *in diuersorio Iuris Canonici, rubr. 12. capite 83. numer 63.* Miranda *dict. quæst. 46 art. 2. in fine.* Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ, lib. 2. titul. 18. l. 7. de Religionibus, numer 56.* Nicol. Garcia *de benefic. parte 3. cap. 2. numer. 269* Fr. Emman. *quæstion. Regular. tomo 1. quæstione 61. articulo 13.* Homobon. de Bonis *de examine Ecclesiastico tract. 5. cap. 1. q. 10* Filliuc. *tom. 2. tract. 15. num. 258.* Boss. *d. sect. 1. casu 3. num 9.*

Sacerdos, seu Confessarius, cui facultas fuit data absoluendi à casibus reseruatis simpliciter, potest absoluere à præteritis, & futuris, iuxta reg. *l. de pretio, ff. de Public. in rem act.* Et etiam quando illi fuit concessa licentia pro aliqua tantùm persona, potest eam absoluere à reseruatis, quæ post licentiam habitam etiam commisit, pro prima tantùm vice. Secus verò si licentiam petiit, vt absolueret quempiam à casibus, in quos incidit, quia hoc casu à commissis solùm absoluet, non autem ab iis, quos deinceps commisit. Si verò licentia fuit petita à pœnitente, vt absolui posset à reseruatis, tunc à præteritis tantùm absolui poterit, nisi etiam expressè concedatur, vt possit absolui, etiamsi deinceps in huiusmodi peccata incideret. Ita Vgolin. *d. c. 36. §. 5.* Fr. Emman. *in Bull. Cruc. §. 9. n. 93. & n. 109* Henriq. *in sum. lib. 3 c. 15 § 6. litt. T,* Suar. *de Pœnit. disp. 38. sect. 3. n. 7.* Less. *de Iust. lib. 6. c. 16. §. 3. lit. N.* Zerola *de Iubil. lib. 1. c. 16. q. 21. & lib. 2. c. 13. quæst. 3. & cap 17. quæst. 5* Filliuc. *in quæstion. moral. tom. 1. tract. 8. c. 6. num 187.* Sanch. *in præcepta Decal. lib. 4. c. 53. n. 27. & c. 54 n. 9* Floron. *de casibus reseru. p. 1. c. 4 §. 3. n. 22.* Ioan. Malder. *de virtut. tr. 10. c. 5. dub. 11. in fine,* Basil. Pont. *de Matrim. lib. 8. c. 10. n. 8.* me citato *in hoc loco* Boss. *de triplici Iubilæi priuil. sect. 1. casu 14. per tot.* 9

Licentia concessa alicui ab Episcopo absoluendi à casibus reseruatis extenditur ad eos, quos ipse reseruauit, non verò intelligitur concessisse licentiam absoluendi etiam à casibus iure ipsi reseruatis, nisi speciatim facultatem concessisset Episcopus absoluendi etiam à censuris, & à casibus iure ipsi reseruatis. Ita Vgolin. *d. c. 36. §. 6.* Vigore tamen facultatis concessæ Societati cum clausula, *vt ingrediens in talem Societatem posset absolui ab omnibus casibus, etiam Sedi Apostolicæ reseruatis*, poterit tunc absolui pœnitens à quibuscumque reseruatis Episcopo, tam à iure, quàm ab homine, resoluit F. Ludouic. Beja *responsor. casuum conscientiæ part. 2. casu 21. per totum.* 10

Huiusmodi ab Episcopo delegatus ad absoluendum pœnitentes à casu particulari reseruato, prædictum casum alteri delegare non poterit; iudex enim delegatus delegantis potestatem non habet, *l. à iudice, C. de iudic.* nisi Ordinarius speciatim subdelegandi facultatem concesserit, vel quis ad vniuersitatem delegatus esset; qui enim delegatur ad vniuersitatem, Ordinarius quasi est, vt dicit gloss. *verb. delegatus, in c. cum causa, de appellat.* ita Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resol. 179.* Nauar. *consil. 22. de Pœnit.* Vgolin. *d. c. 36. §. 7.* vbi etiam resoluit, quod vbi quis subdelegandi potestatem habet, non potest subdelegare facultatem alicui, qui ipsum subdelegantem à reseruatis absoluat. 11

Absolutio quomodo sit impertienda super casu reseruato, quando fit concessio ei, qui facultatem non habet absoluendi ab illo, variis modis docent Iacob. de Graffiis *in aureis decis. part. 1. lib. 1. cap. 13. num. 70,* Læl. Zecch. *de casibus Episcopo reseruatis* 12

in

in princ. obseruat.4. Gambat. *dict.c.*2. *num*.38. Piasec. *in praxi Episcop. part*.2. *cap*.1. *num*.18. Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verbo Pœnitentia, different*.10. & omissis, quæ super hunc art. diffusè tradunt, semper consulerem, vt fiat quod tradit Nauarr. *in man. cap*.26. *num*.6. in hæc formalia verba: *Octauò quod pœnitentem habentem peccatum reseruatum non debet absoluere ab eo sine priuilegio, Bulla, vel alia licentia eius, qui illa potest dare; sed debet absoluere à quibus potest, & pro absolutione reseruati mittere ad eum, cui reseruatum est, cui solum reseruatum confiteatur, vt ab illo absoluatur, aut absoluendus ad priorem Confessarium remittatur. Quare, vt cuidam doctissimo respondi, non debet dicere absolutè, Absoluo te ab omnibus peccatis mihi confessis, sed cum limitatione, exceptis tali, & tali: posset item pœnitens per se, vel per alium, ante, vel post suam Confessionem impetrare facultatem secretam, verbo, aut scripto ab eo, cui reseruatum est, absoluendi à proprio Confessario: sed quia hic modus periculosus est, eo quòd peccatum extra Confessionem detegitur, tutius esset, vt Confessarius per se, vel alium impetraret sibi facultatem absoluendi ab illo peccato ei reseruato. Superior autem, cui est reseruatum peccatum, non potest absoluere ab illo, antequam ipsi, vel alteri omnia fuerit confessus.* Hæc Nauarr. *d.loco*.

Sed pro clariori multorum casuum decisione, qui euenire possunt, aliqua obseruanda duxi, & in primis quod si pœnitens habens peccata reseruata adeat primò Superiorem, & Superior audiat in Confessione omnia peccata, tam reseruata, quàm non reseruata, ab omnibus simul tenetur absoluere pœnitentem, & si intendat absoluere à reseruatis tantùm, & non ab aliis, peccabit quidem mortaliter; valebit tamen Sacramentum, & gratiam conferet, & velit nolit, omnia simul peccata, tam reseruata, quàm non reseruata absoluit: ex graui tamen, & vrgenti causa licitè poterit Superior audire tantùm reseruata, & pro aliis non reseruatis remittere pœnitentem ad alium Confessarium, dummodo ipsa non reseruata in Confessione non audiat. Ita docent Nauarr. *in c consideret § causis, n*.12.18 & 19 *de Pœnit. dist*.5. Tolet. *lib*.3. *sum.c*.8 *n*.3. Henriq. *lib* 2. *de Pœnit. c*.12.§ 4. Suar. *tom*.4. *disp*.31 *sect*.1, *n*.3. quos refert, & sequitur Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta, part*.2. *lib*.8.*c*.3.*à n*.1. vbi *n*.7. cum Suar. *d.sect*.1.*n*.10. contra Henriq. & plores alios affirmat in eo casu, in quo pœnitens ritè & rectè Sacramentaliter fuit absolutus de solis reseruatis à Superiore, non teneri ampliùs illa confiteri, sed satisfacere integritati Confessionis, si alteri Confessario illa peccata tantùm non reseruata fateatur, quæ Superiori non fuit confessus, & *n*.9. obseruat, licet Superiori ex causa vrgenti absoluere à reseruatis tantùm, remittendo alia alteri Confessario, ita id licitum esse Religioso, vel cuicunque alteri Sacerdoti habenti priuilegium ad absoluendum à reseruatis ex causa vrgenti, & graui; additque, quamuis Superior non audiat casus reseruatos, vt ab illis Sacramentaliter absoluat, sed solùm ad tollendam illorum reseruationem, & ad remittendam illorum absolutionem inferiori nihilominus teneri ad sigillum, & *n*.11. asserit, quoties ex causa licitum est Superiori absoluere Sacramentaliter de solis reseruatis ex tali Confessione, & absolutione verum perfici Sacramentum, & formaliter integrum, verè conferens gratiam, distinctum ab alio, quod postea ab inferiori confertur: & *n*.12. resoluit, quando subditus confitetur Superiori, & ab illo simpliciter absoluitur ab omnibus reseruatis, & ab omnibus excommunicationibus, pœnitens tamen per obliuionem inculpabilem omisit vnum peccatum reseruatum, vel vnam excommunicationem, auferri tunc reseruationem quoad peccatum oblitum, & iam tale peccatum oblitum, vel excommunicationem non manere reseruatam, & citat Nauarr. *in d.cap. cum consideret, num*.32. & *in man.c*.26.*n*.13. Couar. *in c. alma mater, part*.1.§.11.*n*.12. Suar. *tom* 4. *disp*.31. *sect*.1.*n*.15. Fr. Emman. *in explic. Bullæ Cruciatæ*, §.9.*dub*.3.

Si verò habens peccata reseruata priùs adeat inferiorem, quàm Superiorem, tenetur dicere ipsi inferiori omnia peccata, tam reseruata, quàm non reseruata, & inferior auditis omnibus solùm eum potest absoluere à non reseruatis, & pro aliis reseruatis tenetur eum remittere ad Superiorem, ideoque tenetur Superiorem adire, talisque absolutio est licita, & valida, & fructum gratiæ confert. Ita Syluest. *verb. Confessio* 1.*n*.20. Nauarr. *in d c. cum consideret, n*.10. Medin. *in C. de pœnit. quæst*.13. Tolet. *d. lib*.3.*c*.8. *n*.33. Suar. *tom*.4. *disp*.31. *sect*.2.*n*.1. 4. & 6. Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. Pœnitentia, differ*.10. Fagundez *d lib*.8.*c*.3.*n*.13. vbi *n*.15. & 16. notat si superior absque legitima, & vrgenti causa pro mera tantum voluntate & libertate sua absoluat ipsum pœnitentem remissum ab inferiore à reseruatis tantum, & hæc audiat, & nolit audire non reseruata, peccare mortaliter, & talem absolutionem non solùm esse illicitam & sacrilegam, sed etiam inualidam.

13 Videant huiusmodi delegati, an casus sint sibi liberè concessi, vel cum limitationibus appositis; quando enim Episcopi alicui concedunt facultatem absoluendi in specie ab aliquo peccato sibi reseruato, & committunt nudam absolutionem, siue nudum ministerium absoluendi cum hac, vel tali moderatione, modo, vel satisfactione, is modus omninò seruandus est, aliàs absoluens nihil agit, cum limitata causa limitatum producat effectum, *l. in agris ff. de acquir. rerum dom.* & fines mandati sunt diligenter obseruandi, *l. diligenter, ff. mandati.* Ita Iacob. de Graff. *dict. lib*.1. *c*.32.*n*.3. Læl. Zecb. *d.loco, obseruat*.3. Gambat. *d.c*.2. *num*.48.

14 Aduertant etiam in qua regione sibi sit huiusmodi potestas concessa; nam cum iurisdictio non extendatur vltra terminos demandatos, *l*.1. *in princ. ff. de iurisdict. omn. iud. c*.1. *in princ. de pœnit. distinct*.6. absoluens extra suam iurisdictionem nihil ageret, tanquam sententia lata à iudice non suo, & extra territorium, *l fin. ff. de iurisdict. omn iud. l. præses, ff. de offic Præs.* quo fundamento ita resoluit Læl Zech. *d.loco, obseruat*.2.

15 Non abs re quæres iam, an Parochus habens facultatem absoluendi à casibus reseruatis Episcopo suo, possit absoluere pœnitentem alterius Episcopatus habentem peccata reseruata suo Episcopo domicilij, vel originis in cuius diœcesi peccauit? Respondendum est quod sic; nam peregrinus habens casus reseruatos in suo Episcopatu, sed non reseruatos vbi confitetur, debet absolui ab habente facultatem in casus reseruatos. Ita Nauarr. *d.c*.27 *n*.261. *vers. decim*. Gamb. *d.c*.2.*n*.34. Marcel. Megal. *lib*.1. *instr. Confessar c* 13.*n*.31. Molfes. *in sum. Theologiæ moralis, tract*.7.*c*.21.*n*.53. Iac. de Graff. *d. c*.13. *n*.48. Viuald. *de absolut n*.58. Suar. *tom*.4. *disp* 30. *sect*.1.*n*.4 Fagundez *d. lib* 8.*c*.8 *n*.28. Posseuin. *de officio Curati c*.7. *n* 49. vbi etiam dicit, quod si veniat habens casum reseruatum, qui quando est factus, non erat reseruatus, sed postea est reseruatus, non absoluit nisi ab habente dictam facultatem, quia in absolutione reseruatórum respicitur tempus, in quo datur absolutio. Si veniat habens casum reseruatum, sed cùm factum fuit non credebat mortale, seu ignoratum fuit inuincibiliter, absoluitur ab omni exposito, quia solùm mortale potest reseruari, at hoc non est tale, Graff. *d.lib*.1.*c*.3.*n*.71. Henriq. *in sum. lib*.3. *cap*.14. *num*.6. Posseuin. *d. num* 49. *vers. si veniat, in vlt.*

Vtrùm Confessarius nullam omninò habens facultatem circa casus reseruatos, possit absoluere pœnitentes alterius diœcesis à peccatis reseruatis in

diœcesi pœnitentis? In quo dubio Suar. *tom.4. disp. 30 sect.1.n.6.* sub distinctione sic respondet: vel peccatum est reseruatum in vtraque diœcesi, vel in diœcesi pœnitentis tantùm: si in vtraque reseruatum est, fatetur non posse; secus verò si in diœcesi pœnitentis tantùm reseruatum sit, quia tunc absolui posse existimat ex eo, quia talis pœnitens iudicandus est vt incola illius diœcesis, in qua absoluitur, & iuxta formam eius. Ego tamen probabiliorem censeo contrariam opinionem, quam tenent Sot. *in 4. distinct 18. q.4.art.2.col.9.in fine*, Iacob. de Graffiis *d. c.13. n.46.* Veg. *in sum.l b.2.casu 326.* quos refert, & sequitur Fagundez *dict.cap.8.num 20.* quia absolutè loquendo Sacerdos alterius diœcesis non habet iurisdictionem in aliquos casus reseruatos, & pœnitens non est exemptus à subiectione sui Episcopi, qui peccatum reseruauit, vnde quandiu non mutauit domicilium, aut quasi domicilium, videtur non posse absolui; præsumitur enim aliò se contulisse fraudulenter, vt sic absque mutatione domicilij, vel quasi domicilij effugeret pœnam reseruationis proprij Episcopi volentis ea restrictione liberiorem licentiam amputare peccandi. Quid autem si Parochianus aliquis versetur in aliena diœcesi, & peccata ibi reseruata committat? Vide Fagundez *d. c. 8. n.21.* vbi resoluit posse absolui à quocunque Sacerdote approbato.

16 Vagabundus verò nullam certam sedem habens potest absolui à commissis alibi, etiamsi in loco patratorum criminum essent reseruata, si hic non sunt reseruata, quia cùm iste nullum habeat domicilium, adstringitur tantùm legibus Episcopi loci, vbi confitetur: sic tradit Sot. *in 4.sentent.dist.19 quæst 4.artic.2.col.10.* quem refert Gambat. *vbi proximè, n.36.* Aduertendum tamen, quod si Curatus, qui habet casus reseruatos, audit suum Parochum in aliena Episcopatu casum habentem ibi reseruatum, non reseruatum autem in Episcopatu Curati, potest eum absoluere, quia cùm hic Curatus absoluat auctoritate sui Episcopi suum subditum legitimè confitentem, & casus à suo Episcopo non sit reseruatus, validè absoluit, Posseuin. *d.n.49. vers. quid sit.*

17 Pœnitentiarius electus vigore Concil. Trident. *sess.24 de reform.cap.8.* si non habet auctoritatem absoluendi ab Episcopo, non potest absoluere à casibus Episcopalibus, ex ratione, & vi solius officij, cum de casuum reseruatorum absolutione nouo iure nihil decretum sit. Ita Nauar. *consil.10.sub tit. de pœnit. in nouis*, Syr. *in floribus dec sub eodem tit. dec.44.* Zerola *in praxi Episc part.1 verb dimissoria, § 1.* Aloys. Rice. *in praxi aurea, resol.179.in fin.* Aduertit tamen Homobon. de Bonis *de humana vita statibus, p.1 c.10.statim in princ.* iam passim vsu receptum esse, vt ex munere in foro interiori absoluat, quinimò non ex vi verborum Concilij Trid. sed Episcoporum consuetudine, qui vbique se ad hoc assumere huiusmodi Pœnitentiarios declarant, vt illis in casibus reseruatis, censuris, & aliis forum Conscientiæ concernentibus deseruiant, quasi Episcopalem iurisdictionem habere censentur, ita vt à Doctoribus Vicarij in spiritualibus nuncupentur, & citat inter alios Zerol. *in praxi Sacram. Pœnitent.cap 22.quæst.5.* Sbroz. *de officio Vicarij lib.2. quæst.19.* Antonuc. *in catechesi Neapolit.c.34.*

Mendicantibus Ordinibus virtute suorum priuilegiorum, etiam Maris magni, quibus eis permittitur quoscunque, & vndecunque ad eos venientes absoluere à cunctis peccatis, & censuris, etiam Pontifici Maximo reseruatis, exceptis iis, quæ in Bulla Cœnæ domini continentur, an liceat absoluere à reseruatis Episcopo casibus? Olim fuit quæstio dubia, in qua licèt affirmatiuam partem multis defendere nitatur post alios Torreblanc. *de Magia lib.4 cap.5.num.19. cum seqq.* Nihilominus tamen hodie ex quadam declaratione, *Sacra Congreg.S R.E. Cardinalium negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita*, quam suprà retuli *alleg.50 n.189* id totum illis, & Regularibus cuiusvis Ordinis, Congregationis, & Societatis prohibitum reperitur.

Clemens octauus anno Domini 1593. expendens, 18
quod quidam Regulares dum Superiori conscientiam suam detegere formidant, adduci possunt in æternæ damnationis periculum, & spiritualis remedij desperationem, sanxit ne eorum Superiores sibi absolutiones reseruent, nisi in casibus expressis, seu eorum aliquibus, cùm hæc scilicet crimina commissa erunt.

Veneficia, incantationes, sortilegia.

Apostasia à Religione, siue habitu dimisso, siue retento, quando eo perueniret, vt extra septa Monasterij, seu Conuentus fiat egressio, etiam non animo apostatandi facta.

Proprietas contra votum paupertatis, quæ sit peccatum mortale.

Iuramentum falsum in iudicio regulari, seu legitimo.

Procuratio, auxilium, seu consilium ad abortum faciendum ad animatum fœtum, etiam effectu non sequuto.

Falsificatio manus, aut sigilli officialium, Monasterij, aut Conuentus.

Furtum de rebus Monasterij seu Conuentus in ea quantitate quæ sit peccatum mortale.

Lapsus carnis voluntarius opere consummatus.

Occisio, seu vulneratio, aut grauis percussio cuiusque personæ.

Malitiosum impedimentum, seu retardatio, aut apertio litterarum à Superiori ad inferiores, aut ab inferioribus ad Superiores, & quando aliud reseruandum videbitur, fiat ex deliberatione Generalis, vel Prouincialis in ea prouincia. Non audiant superiores Regularium Confessiones, nisi aliqui huiusmodi reseruatum admiserint, aut sponte petierint; sed habeant duos, aut tres alios deputatos, nec vllatenus vlli ea notitia ad externam gubernationem vtantur: possunt tamen in genere graues aliquas pœnitentias, etiam non reseruatis imponendas decernere. Sed quia nostri instituti non est agere de his casibus Prælatis Regularibus reseruatis, pro illorum declaratione, qui plura scire cupit, consulat P. Suarez *tom 4 disp.28.sect.3.& de Relig.etiam tom.4.tract.8.lib 2.c.18.* Quarant. *in sum. Bullarij, verb. casus reseruatus, in princ.* Fr. Emman. *quæst. Regular.tom.1. q.20.art.1. cum seqq.* Fr. Ludou. Mirand. *in manual Prælatorum tom.2.q.34. art. 7. cum seqq.* Iacob de Graff. *lib.3.de casibus reseruatis*, Marcel. Megal. *parte 3. instit. Sacerdotum, libro 1. capit. 12.* Francisc. Coriol. *in tract.de casibus reseruatis iuxta regulam decreti fel. record. Clement. VIII. Regularibus præscriptam*, Molfes. *in summa Theologiæ Moralis, tractatu 7. capit. 26.* de *casibus reseruatis Prælatis Religiosorum*, Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta, parte 2. libro 8. cap.1. cum sequent.* Lezana *in summa quæstion. Regular. parte 1. capit. 18. numer. 20. cum sequentib.* latè Stephanus Daluin. *de potestate Episcopor. cap. 32. & 33.* nouissimè R. P. Giniperus à Drepano *de casibus reseruatis*, siue *de Regular. Prælatorum iure reseruationis iuxta formam Constitutionis Clementis VIII. super casuum reseruatione ab omnibus Regularium superioribus obseruandam.*

ALLEGA

ALLEGATIO LIII.

Episcopus ad residentiam an semper teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Doctores referuntur de residentia Episcoporum agentes.*
2 *Residentia in Episcopis, & Parochis est de iure diuino.*
3 *Residentia Episcoporum facienda est in loco, vbi est ipsa Ecclesia Cathedralis.*
4 *Mala ex non residentia Episcoporum quæ sequantur, ostenditur.*
5 *Episcopi vltra tres menses singulis annis quando possint à suis Ecclesiis abesse.*
6 *Charitas Christiana, quæ excusat Episcopum à residentia qualis, ostenditur.*
7 *Necessitas vrgens, quæ excusat Episcopum à residentia, quomodo intelligenda.*
8 *Abesse ab Ecclesia iustè potest Episcopus, occurrente temporali persecutione persona, & non Ecclesia, vel aliarum omnium suarum.*
9 *Abesse à sua Ecclesia non potest Episcopus propter perpetuum morbum.*
10 *Obediantia debita, propter quam excusatur Episcopus à residentia, qualis dicatur.*
11 *Episcopi lege residendi Summi Pontificis consensu solui possunt.*
12 *Cardinales sunt pars corporis Papæ illique assistere tenentur, itavt à Curia sine eius licentia illis discedere non liceat.*
13 *Cardinales Romano Pontifici assistentes iustam habent causam, vt absint ab Ecclesiis suis.*
14 *Vtilitas Ecclesiæ euidens, quæ excusat Episcopum à residentia, qualis.*
15 *Vtilitas Reipublicæ euidens quæ dicatur?*
16 *Episcopus euidenti Reipubl. exigente vtilitate potest esse Legatus, siue Orator Principis sæcularis.*
17 *Episcopi in Curia Regum, & aliorum sæcularium Principum fungentes munere & officio Regij Præsidis, Confessarij, vel Consiliarij, quando à residentia excusentur.*
18 *Residentia est de iure diuino.*
19 *Auctoritas D. Cypriani refertur.*
20 *Residentia Episcoporum non solùm in assidua corporis præsentia sed potius in mentis solicitudine, & Charitatis studio consistere debet.*
21 *Episcopus absque iusta causa à sua Ecclesia absens, quas pœnas incurrat, ostenditur.*
22 *Votum suscipere non possunt Episcopi, quo vinculum, per quod sunt suis Ecclesiis addicti, dirimatur sine speciali Summi Pontificis licentia.*
23 *Religionem intrare non potest Episcopus sine Papæ licentia.*
24 *Resignandi Episcopatum non est iusta causa si Episcopus velit ingredi Religionem approbatam causa mutandi statum & vitam.*
25 *Religionem vouens an possit fieri Episcopus, non adimpleto voto, ostenditur.*
26 Cap. per tuas 10. de voto, *declaratur.*
27 *Iuramentum factum de non acceptando Episcopatum, an sit validum? ostenditur.*
28 *Iuramenta illa non sunt obligatoria, quæ melioris boni fuerint directè impeditiua.*
29 *Episcopalis status est perfectior statu Religionis.*
30 Cap. vnic. distinctione 85. *secundum verum intellectum declaratur.*
31 *Iurans se non facturum aliquod opus consilij & perfectionis, venialiter tantùm peccat, iurans tamen se nunquam illud facturum, mort. peccabit.*
32 *Peccatum mortale non impedit promouendum, nec sufficit ad repellendum electum, nisi irregularitatem inducat, vel talem infamiam pro se ferat, vt morum honestatem tollat.*
33 Cap. vnic. *secundùm verum intellectum*, dist. 85. *declaratur.*
34 *Alternatiua non gaudet Episcopus in sua diœcesi non residens, quamuis abesset pro exercitio alicuius officij Inquisitoris Generalis.*
35 *Alternatiua non fruitur Episcopus absens, etiam ex causa à Consilio approbata.*
26 *Alternatiuam ob absentiam amittens Episcopus, an retineat aliquod tempus ad conferenda beneficia? ostenditur.*
Alternatiuæ acceptatio ex quibus probetur, remissiuè, ibid.
37 *Proponuntur certa dubia in hac materia resoluenda.*
38 *Regula quatuor ad illa decidenda constituuntur.*
30 *Fundamenta prædictarum Regularum ostenduntur, & earum rationes dantur*, n. 40. 41. 42. 43 & 44.
Alternatiua an possit vti Episcopus, quando fuit præsens tam in principio mensis, quàm tempore vacationis, sed ante ipsam vacationem recessit ad modicum tempus, d. n. 43.
35 *Rota Romana decisio in vna* Papien. beneficij, decima Aprilis 1617. coram R. P. D. Martino Andrea *refertur.*
49 *Alternatiua non gaudet Episcopus in illo mense, etiam ad illum spectante, in cuius principio absens fuit.*
47 *Rubrica habens rationem perfectam potest allegari ad decisionem causarum.*
48 *Regula de octo est reseruatoria mensium.*
49 *Reseruatio illa de octo mensibus non tollitur per alternatiuam Episcopo concessam, & ab eo acceptatam.*
50 *Episcopo non residente in aliquo ex quatuor mensibus sibi à Papa non mutuatis, si contingat casus vacationis, Papa non confert iure deuolutino, sed ex titulo primæuo reseruationis.*
51 *Alternatiua non est mera, & simplex remotio obstaculi, sed quasi contractus inter Papam, & Episcopum.*
52 *Papa ex octo mensibus sibi reseruatis concedit Episcopo quatuor, & viceuersa Episcopus de suis quatuor dimittit Papæ duos.*
52 *Menses quatuor alternati, quos occupat Episcopus, sunt, & remanent Papæ quoad proprietatem, non quoad vsum, durante residentia Episcopi.*
54 *Respondetur traditis* in decis. Sulmonen. & n. 55. & 56.
57 *Adducuntur responsiones aliquibus obiectis.*
58 *Martius, & September, qui erant Episcopi, per alternatiuam fiunt Papæ, suspensa Ordinarij facultate concessa in illis conferendi, siue Episcopus resideat, siue non*, n. 62.
59 *Absens Episcopus an possit conferre in mensibus Iunij & Decembris, quos firmos appellamus.*
60 *Residentia in alternatiua desiderata debet esse mense integraliter facta.*
61 *Mensis à principio cœptus Apostolicus, semper remanet Apostolicus.*
63 *Prouisio per Episcopum facta in principio, vel in medio mensis Ordinarij erit legitimè facta, veluti in tempore habili, etiamsi postea in fine recesserit.*
64 *Episcopus in principio mensis recedens, cur ita absens non gaudeat alternatiua in reliqua parte mensis.*

65 *Parochi cur ita dicti?*

66 *Parochialis Eccleſia qua dicatur?*

67 *Parochialis Eccleſia quomodo dignoſcatur?*

68 *Parochiale, ſeu curatum beneficium quoad reſidentiam non dicitur illud, quod non eſt actu curatum, ſed habitu.*

69 *Beneficium in dubio non cenſetur curatum, ſed ſimplex.*

70 *Parochi in ſuis Eccleſiis debent reſidere, etiamſi beneficium ſit modici valoris.*

71 *Parochi in Eccleſiarum domibus cogendi ſunt habitare, qua ſi non ſint, in propinquioribus intra Parochiarum limites.*

72 *Parochus tenetur in Parochia reſidere, etiamſi in illa tres, vel quatuor eſſeat incola.*

73 *Reſidentia facienda eſt in Eccleſia digniori, vbi fuerint dua aquè principaliter vnita: quod ſi non conſtat, qua ſit dignior, in frequentiori, quod ſi vna fuerit extra, & altera intra Vrbem, reſidendum eſt in ea, qua eſt intra.*

74 *Parochus non habetur pro reſidente, ſi in ciuitate habitet ab Eccleſia ſua tribus, vel quatuor milliaribus diſtante, quamuis Dominicis, & feſtiuis diebus ad illam accedat.*

75 *Magiſter Grammatica non poteſt deputari in ciuitate, cum excuſatione reſidentia ſua Eccleſia à dicta ciuitate vltra duo milliaria non diſtante, etiamſi velit ſingulis diebus feſtiuis Parochiali intereſſe.*

76 *Epiſcopus poteſt compellere Rectores ad reſidendum, non obſtante conſuetudine reſidendi in loco diſtanti à Parochia per ſex milliaria.*

77 *Parochialem obtinens Eccleſiam poſt Conc. Trid. ſtudendi licentia, atque in abſentia ſtudiorum cauſa fructus percipiendi non datur.*

78 *Capellani, & coadiutores Rectorum Parochialium inſtituti auctoritate Apoſtolica, tenentur ad perſonalem reſidentiam, vt rectores ipſi.*

79 *Parochialem habens in qua Vicarium perpetuum legitimè inſtitui obtinuit, eo viuente reſidere non tenetur.*

80 *Baptiſmalem Eccleſiam obtinens, cui incumbit ſola cura baptizandi omnes infantes oppidi, tenetur ad reſidentiam.*

81 *Vicarium deputare, donec prouideatur de Rectore, ſpectat ad Epiſcopum, in cuius diœceſi Parochialis exiſtit.*

82 *Parochias duas habens vnitas aquè principaliter, poteſt in qua maluerit reſidere.*

83 *Canonicatum & Parochialem obtinens, in Parochiali reſidere tenetur.*

84 *Reſidens in Parochiali, qua non longè abeſt à Collegiata, in qua Canonicatum obtinet, diebus feriatis ad Eccleſiam Collegiatam accedere, & in ea diuinis inſeruire poteſt.*

85 *Epiſcopo non licet pro Cathedrali Eccleſia ſeruitio, & etiam ſuo, aliquem ex curatis ſua diœceſis ex ex ipſorum Eccleſiis, conſtituto in illis idoneo Vicario, ad certa negotia adhibere.*

86 *Epiſcopus non poteſt vti opera Parochi in viſitatione, vel in alio ſeruitio ſua diœceſis, niſi pro tempore duorum menſium, & tunc relicto idoneo Vicario.*

87 *Inquiſitoris officium à reſidentia Parochialis non excuſat.*

88 *Subcollectoris Apoſtolici officium exercens à reſidentia Parochialis non excuſatur.*

89 *Inimicitia graues quando legitima ſint cauſa, propter quas quis reſidere non tenetur in Parochiali.*

90 *Aeris intemperies non excuſat Parochum à reſidentia Parochialis.*

91 *Senectus Parochi non excuſat à reſidentia, ſed debet poni Vicarius idoneus, cum aſſignatione congrua portionis ex ipſius Parochia redditibus.*

92 *Abeſſe non dicitur, qui ſtatim eſt reuerſurus.*

93 *Parochus ſine legitima cauſa, & licentia in ſcriptis habita non reſidens, mortiferè peccat, & fructus beneficij pro rata temporis, quo abeſt, ſuos non facit.*

94 *Bona acquiſita ex beneficio Parochi abſentis extra ſuam Parochiam morientis, tanquam ſpolia ad Cameram Apoſt. pertinent.*

95 *Cauſa legitima ab Epiſcopo approbata excuſat à pœnis contra non reſidentes prolatis.*

96 *Licentia diſcedendi requiritur ab Epiſcopo etiam in duobus menſibus à Concil. Trident. Parocho conceſſis.*

97 *Conſtitutio Epiſcopi ne Parochi poſſint abeſſe vltra duos dies ſine eius licentia, valida eſt.*

98 *Parochus non ſatisfacit petens licentiam, iurans ſe grauem habere cauſam, quam non expediat manifeſtare.*

99 *Parochus habens licentiam per mendacium, in abſentia fructus percipiens, eos reſtituere tenetur.*

100 *Abſens ex cauſa rationabili, licèt peccet ob inobedientiam non petendo licentiam, non tenetur tamen ad reſtitutionem.*

101 *Fructus amittuntur duntaxat pro rata illius temporis, quo quis abeſt ſine licentia, nec poteſt componi reſtitutio debita fructuum malè perceptorum obtinentibus Bullam Cruciata.*

102 *Parochus vltra duos menſes abſens poteſt cogi per Epiſcopum ad reſtitutionem fructuum pro rata temporis abſentia.*

103 *Fructus non reſidentium debet Epiſcopus applicare fabrica Eccleſia Parochialis.*

104 *Epiſcopus procedens per ſubtractionem aduerſus Parochos non reſidentes, iuxta Trid. tenetur ſeruare interualla, de quibus ſeſſ. 6. c. 1.*

105 *Parochi ob non reſidentiam quomodo beneficiis ſunt priuandi.*

106 *Parochus abſens ex iuſta cauſa, ſiue cum licentia, ſiue abſque ea, tenetur relinquere ſubſtitutum Vicarium idoneum, & approbatum, qui pro ſe populo ſeruiat, niſi abſentia fiat per ſex, vel octo dies.*

107 *Canonici in Cathedralibus, vel Collegiatis Eccleſiis ita tenentur ad reſidentiam, vt eis non liceat vigore cuiuſlibet ſtatuti, vltra tres menſes etiam continuos ab eiſdem Eccleſiis quolibet anno abeſſe.*

108 *Abbates, Priores, & alij Superiores Collegiatarum Eccleſiarum, licèt habeant iuriſdictionem in Canonicos, ad reſidentiam cogi poſſunt per Epiſcopos, ſub quorum diœceſi ſunt.*

109 *Dignitas principalis in Collegiata cum regulariter habeat curam animarum, requirit ætatem 25. annorum inceptorum.*

110 *Canonicatum, & Monaſterium in commendam obtinens debet in canonicatu reſidere, niſi Monaſterium habeat curam animarum.*

111 *Monaſterium in commendam ſecularis habens, non obtinet curam Conuentus, nec Monachorum, ſed tota eſt penes Priorem conuentualem.*

112 *Commendatarij Abbatia curam iuriſdictionalem tantùm, non autem Sacramentalem habentes, ad reſidentiam non tenentur.*

113 *Canonicatum & Parochialem habens in duabus diœceſibus, & non reſidens in Parochiali ex permiſſu Epiſcopi, cogendus eſt ad reſidentiam in Canonicatu.*

114 *Archidiaconatus duos habens dignitate pares, tenetur reſidere in quo magis ſibi placuerit.*

115 *Conſuetudo immemorialis non excuſat à reſidentia in Cathedralibus, & Collegiatis inſignibus.*

116 *Conſuetudo immemorialis, qua licebat Canonicis*

vltra

vltra tres menses abesse, sublata per Concilium Tridentinum, nisi esset confirmata per Sedem Apostolic.

117 Consuetudo, vel statutum, quo cauetur seruitium quadraginta annorum Ecclesiæ præstitum, liberare beneficiatum à residentia, obseruari potest.

118 Absentiæ causam legitimam non est necesse assignare, nec licentiam à Prælato obtinere pro absentia trium mensium à Concilio Tridentino concessorum, dummodo omnes Canonici eodem tempore non absint.

119 Menses tres, quibus Canonici abesse possunt, prouidere debent Episcopi, ne incurrant in Natale, aut Pascha Domini, vel similes maximas solemnitates.

120 Menses tres, quibus Canonici abesse possunt, debent continere nonaginta dies, & possunt accipi non solum continui, sed etiam interpolati.

121 Absentia trium mensium Canonicis conceditur, si constitutiones Ecclesiæ seruitium totius anni requirunt.

122 Canonici vltra tres menses absentes, licèt in ciuitate, vbi ipsa Ecclesia existat, sint præsentes, incidunt in pœnas Concilij.

123 Episcopus ob legitimam causam dare potest Canonicis suis facultatem, vt possint abesse per quatuor menses.

124 Canonici an pro tribus mensibus sibi concessis in absentia distributiones quotidianas consequantur.

125 Coadiutor, & coadiutus possunt abesse tribus mensibus.

126 Archidiaconus potest abesse vltra tres menses ratione visitationis.

127 Cura animarum incumbens imminenti suæ dignitati habetur pro præsenti.

128 Canonicatum, & Parochialem habens, & residens in Parochiali, quomodo quotidianas distributiones lucretur.

129 Canonici curam animarum habentes, quæ illi Ecclesiæ imminet, habentur tanquam præsentes in choro, dum sunt in actu administrandi Sacramenta.

130 Canonicatum, & Parochialem habenti, in quo non potest sine discrimine vitæ propter inimicitias residere, permittitur vt in Canonicatu resideat.

131 Canonici, & Dignitates in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis, etiam seclusa consuetudine, vel statuto, tenentur iusto cessante impedimento psallere in choro.

132 Distributiones tenentur restituere assistentes in choro non cantando, vel de ordinario, & frequenter confabulando.

133 Canonici debent interesse omnibus diebus, & horis, præterquam in tribus mensibus singulorum annorum.

134 Celebrans in Ecclesia ex deuotione, vel obligatione, tempore quo cantatur vna hora, non potest dici illi interfuisse.

135 Distributiones quotidianæ non possunt percipi à Canonicis absentibus, & per substitutum Ecclesiæ suæ inseruientibus, nisi expresso ad id priuilegio iuuarentur.

136 Statuti non est habenda ratio, quo cauetur posse Canonicos inseruire per substitutos, vel alternatim vnum pro alio, quia est contra Concil.

137 Canonici personaliter ad canendum Missam sunt cogendi illis diebus, quibus ex instituto, & legitima consuetudine illius Ecclesiæ deobligantur.

138 Canonicatus, ac Dignitates obtinentes, præsertim in Ecclesiis Cathedralibus, Episcopo solemniter celebranti assistere tenentur.

139 Capitulum, seu Clerici inferiores sine Episcopo non possunt statuere de quotidianis distributionibus.

140 Distributionum amissionem ob nonresidentiam non potest Episcopus, aut Capitulum remittere.

141 Canonici associantes Prælatum quandoque volentem audire Missam in Ecclesia extra Cathedralem, non sunt participes distributionum quotidianarum.

142 Canonici duo interessentes Episcopo ad mentem S. Canonum non percipiunt distributiones quotidianas, nisi tamen in illis consisterent omnes fructus.

143 Episcopus Canonicis sibi seruientibus indulgere potest, vt in absentia præbendarum, seu portionum suarum fructus percipiant.

144 Episcopus Canonicum, seu Capellanum ex causa legitima comprehensa in c. vnic. de cleric. non resid. à residentia sine consensu aliorum Canonic. excusare potest.

145 Episcopus ob legitimam causam potest dare Canonicis licentiam absentiæ quatuor mensium.

146 Absens per annum à dignitatis, canonicatus, seu præbendæ distributionibus est priuatus, &c.

147 Pœna contra obtinentes canonicatus, & non residentes, non procedit in Canonico simplici carente præbenda.

148 Pœnarum gradus præscripti à Concilio contra non residentes, necessariò seruandi sunt, antequam deueniatur ad punitionem, aliàs erit nulla.

149 Citatio vna contra non residentem ante priuationem non sufficit, si personaliter fiat, si tamen sit absens, trina citatione per edictum publicum est vocandus, nec sufficit vna pro tribus, aliter enim facta priuatio est nulla.

150 Fructus præbendæ, quibus Canonici, qui abfuerunt à seruitio Ecclesiæ vltra tres menses, priuandi sunt, applicandi sunt in vsum Ecclesiæ, aut proportionabiliter seruientib. & residentib. & n. 152.

151 Pœnam contra non residentes potest Episc. ante sententiam minuere, vel augere, sed non in totum tollere.

153 Absens à seruitio suæ Ecclesiæ, vt possit fructus, & distributiones lucrari, duo copulatiuè requiruntur, iusta causa absentiæ, & licentia ordinarij.

154 Concil. Trid. sess. 21. de reform. c. 2. & sess. 22. de reform. c. 3. declaratur.

155 Auditores Rotæ Romanæ consequuntur fructus, & distributiones suarum præbendarum in absentia.

156 Inquisitores contra hæreticam prauitatem habentur in suis præbendis, & dignitatibus pro præsentibus, & residentibus, non tamen in beneficiis curam animarum habentibus.

157 Collector generalis Cameræ Apostolicæ, Subcollectores, Aduocati, Procuratores Fiscales, & Notarij in causis spoliorum, eorum officio durante, lucrantur distributiones quotidianas in absentia.

158 Concilio generali interessentes lucrantur distributiones quotidianas.

159 Limina Apostolorum visitans Episcopi nomine, vel ipsum comitans ad eadem limina, quotidianas lucratur distributiones.

160 Pœnitentiarius dum Confessiones audit, censetur pro præsente in choro.

161 Examinatores beneficiorum à Synodo diœcesana electi, si causa examinis absunt à choro, possunt ex statuto Capituli quotidianas distributiones lucrari.

162 Curam animarum exercentes, quæ illi Ecclesiæ, vbi sunt Canonici, imminet, dum sunt in actu admini-

administrandi Sacramenta, distributiones quotidianas lucrantur.

163 *Visitans Ecclesiam, iura, vel redditus sua Prabenda, percipit distributiones quotidianas.*

164 *Senex beneficiarius quando non assistens diuinis officiis habeat quotidianas distributiones.*

165 *Obses datus ab Ecclesia, aut etiam repressaliarum causa captus, quotidianis distributionibus priuandus non est.*

166 *Infirmus, qui personaliter diuinis officis adesse non potest, quotidianas percipit distributiones.*

167 *Intellige si solitus erat residere, & interesse diuinis, dum bene valebat.*

168 *Intellige, etiamsi quis propriâ culpâ in morbum inciderit.*

169 *Medicinam tuenda valetudinis causa cum Medici consilio sumens, quotidianas percipit distributiones.*

170 *Pestis causa qui absuerit, quotidianas distributiones non lucratur, nisi consuetudo sit vt darentur absentibus ex legitima causa.*

171 *Absentes pro vtilitate Ecclesia distributiones quotidianas non amittunt, pracipuè stante consuetudine, &c.*

172 *Absenti à seruitio Ecclesia ex iusta causa, & pro defensione iurium ipsius Ecclesia, vel sui beneficij, debentur fructus, & distibutiones.*

273 *Excommunicatus pro causa Ecclesia, & defensione ipsius iurium, lucratur fructus, & distributiones beneficij.*

174 *Excommunicatus iniquè distributiones quotidianas exigere potest.*

175 *Suspensus iniustè, siue ab officio, siue à beneficio, recuperat quotidianas distributiones.*

176 *Interdictus iniustè, vel nulliter ab ingressu Ecclesia, recuperat quotidianas distributiones, constito de iniustitia, vel nullitate.*

177 *Pensio imposita super Canonicatu, dum Canonicus fuit suspensus, debet solui per Capitulum.*

178 *Incarceratus iniustè, semota quacumque consuetudine in contrarium, debet percipere distributiones quotidianas.*

179 *Procuratores Generales nullo modo cogi possunt vt apud Sedem Apostolicam, & in curia Regis Catholici negotia peragant, durante illorum deputatione.*

180 *Clerus, seu status Ecclesiasticus Regnorum Castella, & Legionis, cùm aliquando in vniuersum se congregat, Canonicum aliquem, vel in dignitate Ecclesiastica constitutum in suum Procuratorem eligere, & ad congregationem huiusmodi dimittere debet.*

181 *Beneficia simplicia obtinentes non possunt cogi per Episcopum ad aliquod seruitium personale in eis faciendum.*

182 *Monitiones S. Caroli Borromai ad Canonicos.*

1 DE residentia Prælatorum in suis Ecclesiis facienda agit Concil. Trident. *sess. 6. de reformat. cap. 1. & sess. 23. etiam de reformat. cap. 1.* & latè tractarunt Bartholom. Carranza *in suo speciali tractatu de residentia Episcoporum*, Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. part. 3. cap. 2. à num. 4. cum sequentibus*, Mare. Anton. Genuens. *in manual. Pastorum, cap. 3.* Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 7. c. 4.* Vgolin. *de potestate Episcopi cap. 4. §. 13.* Valer. Regin. *in praxi fori pœnit. lib. 30. tractat. 4. n. 54. cum seqq.* Alphons. Aluarez *in speculo Iuris Pontificij, cap. 9.* Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauar. lib. 2. tit. 23. l. 2. §. 2. rubr. verum Episcopi possint se absentare à suis Episcopatibus, vel debeant in eis residere?* nouè Sanctarel. *variar resolut. à quast. 1. vsque ad quast. 16.* Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. Parochus, differ. 3.* Galgan. *de iure publico lib. 3. tit. 9.* Petr. de Bollo *in œconomia canonica, class. 3. c. 2. §. 2. de personali residentia Episcoporum in diœcesi, pag. 355.* Item super residentia Prælatorum, & aliorum curam animarum habentium, & residere debentium, emanauit Constit. Pij IV. incip. *in suprema, dat. Roma Kalend. Decembris* 1564. Postea ab eodem Pio IV. super executione Concilij, & litterarum eiusdem Sanctissimi contra Archiepiscopos, Prælatos, & alias personas Ecclesiasticas non residentes in suis Ecclesiis emanauit Motus proprius, incip. *Motu proprio, publ. die 11. May 1565.*

2 Cùm præcepto diuino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est, oues suas cognoscere, vt ait Trid. Synodus *d. sess. 23. c. 1.* ideò Episcopos, & Parochos suis Ecclesiis Iure diuino ad residentiam compelli resoluunt Caietan. 2. 2. *q. 185. art. 5.* Carranza *d. tract. cap. 2.* Sot. *de iustit. lib. 1. q. 3. art. 1.* Couar. *lib. 3. var. c. 13.* Alphons. Aluar. *d. c. 9. vers. de residentia*, Nauar. *in manual. c. 35. n. 121.* quos refert, & sequitur Azor. *instit. moral. d. cap. 4. q. 1.* Mandos. *cons. 16. num. 7.* Ferrer. *cons. 32. ex num. 14.* Monet. *de commut. vltimar. vol. c. 4. num. 95.* Zypæus *in analyt. lib. 3. tit. de cleric. non resid. n. 7.* Cauall. *comm. q. 585.* Possen. *de officio Curati, c. 1. n. 1.* Salzed. *ad Bernard. in pract. c. 54. lit. A. in nouiss.* Vargas *d. Episcop. iurisd. axiomate* 12. Rott. *de Synodo part. 3. artic. 1. n. 150.* Zech. *de munere Episcopali cap. 5. n. 3.* Nicol. Garc. *de benefic. part. 3. c. 2. num. 16.* Vasq. *in opusc. de benefic. c. 4. §. 2. dub. 1. n. 121. cum seqq.* Card. Tusch. *verb. Residentia, concl.* 247. Valent. *tom. 3. disput. 10. q. 3. punct. 5. vers. altera sententia.* Monet. *de commutat. vlt. volunt. cap. 4. n. 95. & 113.* Cordub. *in quest, lib. 1. q. 19.* Melch. Galleg. *de Parochorum oblig. tempore pestis, p. 1. disp. 1. n. 46. cum seqq.* Paul. Grisald. *in decis. Cathol. verb. Episcopus*, Ioan. Baptista Conrad. *in resp. casuum Conscient. q. 317.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. n. 52.* Molfes. *in sum. Theol. moralis, tract. 6. c. 11. n. 13.* Sanch. *de Matrim, lib. 8. disp. 6. n. 5. & in pracepta Decalogi lib. 4. cap. 37. n. 15.* Less. *de instit. lib. 2. cap. 34. dub. 29 n. 153.* Lotter. *de re benef. lib. 3. q. 27 n. 37.* Alzed. *de præcellent. Episc. dign. p. 1. c. 6. n. 4. & 7.* latè Sanctar. *var. resol. q. 1. à princ.* Contra Alban. Thom. Camp. & Cathar. *de resid. Episc.*
3 Et † huiusmodi Episcoporum residentiam debere fieri in Cathedrali, id est, in loco vbi est ipsa Ecclesia Cathedralis, dicit gloss. *in cap. Episcopus 4. de consec. dist. 3.* Mare. Anton. Genuens. *d. c. 31. num. 6.* Nam quis dubitat, quod ianitor ad ianuam, villicus ad villam, gubernator nauis ad gubernaculum, præceptor ad scholam, & alij ad sua munera sedere debeant? alioqui qui non residet (cùm aliò non abducunt præscriptæ à sacro Concilio causæ, de quibus infrà) ostendit se sponsum non esse, sed peregrinum: non patrem, sed extraneum: non pascentem oues, sed seipsum: non ædificantem, sed ferè destruentem.

4 Ex non residentia item Episcoporum nonnulla mala sequi manifestum est: clerici efficiuntur irreligiosi, sæculares irreuerentes, perit doctrinæ puritas, pauperes nimis patiuntur; & alia munera Pastoralia obiri non possunt. Trid. *sess. 23. c. 1.*
5 vbi † sub pœnis ibi contentis prohibet Episcopis singulis annis vltra tres menses abesse, & dummodo ex causa rationabili, & sine gregis detrimento, quod an ita sit, conscientiæ Episcopi relinquitur, non tamen in Aduentu, Quadragesima, Natiuitate Domini, Resurrectione, Pentecoste, & festo Corporis Christi, vltra verò tres menses non liceat, nisi vrgeat Christiana charitas, vrgens necessitas, euidens Reipublicæ vtilitas, euidens Ecclesiæ vtilitas, & debita obedientia, & licentia est concedenda in scriptis, & approbanda à Papa, aut Metropolitano, vel viciniori Episcopo, nisi causa sit notoria, & repentinas

ita

ita habetur *in d. c.* 1. *Concil. Trid.* Vnde Metropolitanus, vel illo absente Episcopus antiquior, debet prouidere, vt Prouinciales Episcopi, iuxta Concilij Decreta in eorum Ecclesiis resideant, & super absentia inquirere, Armendar. *vbi supra, n.* 5. *&* 6. me citato Sanctar. *d. q.* 4. *n.* 7.

6 Christiana Charitas intelligitur proximorum vtilitas, vt si aliqua Ecclesia versatur in magno periculo hæresis, & Episcopi prædicatione posset succurri, vel ob pacem Magnatum componendam. Sed ista causa debet intelligi, dummodo in propria Ecclesia non sequatur notabile detrimentum, quia esset contra ordinem Charitatis, Cardin. Tolet. *in Instruct. Sacerd. lib.* 5. *c.* 4. *n.* 3. quem refert, & sequitur Marc. Anton. Genuens. *d. c.* 31 *n.* 3. Sanctar. *var. q.* 3. *n.* 5. Molfes. *d. c.* 11. *n.* 29.

7 Vrgens Necessitas intelligitur, quando scilicet aliquo graui morbo affectus est, & nisi locum mutet, vitæ periculum imminet, præcipuè si Ecclesia sua ex hoc detrimentum spirituale non patiatur, quod si sequi possit, quia tyrannus, vel hæreticus studet nocere ouibus in spiritualibus, tunc debet potius mori, quàm deserere gregem, Tolet. *d. c.* 4. *n.* 3. *vers.* 3. Marc. Anton. Genuens. *d. cap.* 31. *n.* 3. Azor. *d. c.* 4. *q.* 4. Carranza *d. tract. de resid. Episcop. c.* 12. *vers. secundò*, vbi do-
8 ctè asserit, quod † occurrente temporali persecutione personæ, & non Ecclesiæ, vel aliarum ouium suarum, iustè potest abesse ab Ecclesia durante persecutione, quia Paulus missus est in sporta, vt fugeret Damasci persecutionem Iudæorum, & Athanasius fugit ab Ecclesia sua instante persecutione Constantini Imper. Arriani, quo tempore exulati multi Sancti Episcopi ab Ecclesiis suis. Sic Beatus Thomas Cantuariensis licitè aufugit, & suam Ecclesiam deseruit. Petr. de Bollo *in œconomia Canonica, class.* 3. *cap.* 2. §. 3. *pag.* 365.

9 Quoad primum verò credo verius † Episcopo non licere à sua Ecclesia abesse, etiam propter perpetuum morbum, vt decisum refert Armendar. *d. loco, n.* 4. *&* 7. nam tempore pestis, si Parochi moriantur, vel aufugerint, tenetur ipse Sacramenta propter necessitatem ministrare, ex Diu. Thom. & Suar. resoluit Marc. Anton. Genuens. *d. c.* 31. *n.* 4.

Vnde ex S. Thom. 2. 2. *q.* 185. *art.* 5. colligunt Caiet. Sot. & Miranda, quos citat & sequitur Vasq. *in opusculo de benefic. c.* 4. §. 2. *art.* 1. *dub.* 2. *num.* 135. principalem resolutionem procedere quoties non immineret detrimentum ouium: si enim tale detrimentum immineret spiritualibus, ex nulla causa posset abesse, quia bonus Pastor animam suam ponit pro ouibus suis, vt habetur *Ioan.* 10. Nam munus Episcopale adeò strictè obligat, vt minus æstimare debeat bonus Pastor detrimentum propriæ vitæ, quàm detrimentum in spiritualibus suarum ouium, quarum curam suscipit, vt egerunt S. Thomas Archiepiscopus Cantuariensis, Stanislaus Episcopus Cracouiensis, & alij plures; idem est si tempore pestis opus sit præsentia Pastoris ad iuuandum oues spiritualibus remediis, eisque Sacramenta præstanda, nisi iam possit per alium ad id tempus æquè bene illud præstare, & ita egit S. Carolus tempore pestis Mediolani; nam per seipsum præcipuè id præstiót, exponens vitam propriam periculo mortis, vt adiuuaret oues sibi commissas spiritualibus remediis, & Sacramentis per seipsum, & per alios eius exemplo, vt per Carol. à Basilica S. Petri *in eius vita lib.* 4 *c.* 8. & Homobon. de Bonis *de humana vita statibus part.* 1. *c.* 6. *propè finem*, vbi etiam ait quod Episcopus tempore pestis etiam cum periculo vitæ, aliis deficientibus, residere tenetur, & Sacramenta instante necessitate administrare, & citat Suar. *de Sacramento extremæ Vnctionis disp.* 44. *sect.* 3. Ioan. Chapeauil. *in tr. de necessitate administrandi Sacramenta tempore pestis, q.* 3. Benson. *in speculo Pastorum, lib.* 1. *disp.* 2. *q.* 1. quod etiam generaliter de omnibus habentibus curam

animarum tradit Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcept. p.* 3. *lib.* 3. *c.* 3. Excusatione tamen dignum reputo Prælatum si sine detrimento Ecclesiæ suæ, & ouium ad saluandam propriam vitam absit, vel fugiat furorem persecutionis, vt se indemnem & incolumen seruans possit meliùs in vinea sibi commissa laborare, vt fecit S. Athanasius, quia contra ipsum tantùm erat persecutio, & oues non patiebantur detrimentum, & fuga sua resultauit in maiorem vtilitatem, & sui, & vniuersalis Ecclesiæ, vt bene prosequitur Molfes. *dict. tr.* 6. *c.* 11. *n.* 32. Sed hoc absolutè procederet vbi ex tali absentia periculum in fide, & moribus immineret suæ Ecclesiæ, quia tunc teneretur illic sustinere ægritudinem etiam vsque ad mortem, Petr. de Bollo *d.* §. 3. *vers. secunda rationabilis causa, pag.* 366.

Debita Obedientia, quando scilicet aliquis à Summo Pontif. vocatur, Salz. *ad Bernard. in pract. c.* 54. *vers. tertius casus*, Azor. *d. c.* 4 *quæst.* 4 *vers. ad tertium*. Nam Summi Pont. mandato accersitus ad tempus aliquod breue pro ministerio aliquo, & bono Ecclesiæ vniuersalis, vel Reip. Christianæ, iustè à residentia excusatur, dummodò expedito ministerio redeat ad propriam Ecclesiam, quamuis commodè possit suppleri per non Episcopum: ita Carranza *d. c.* 12. *vers.* 3. Quod Episcopi tempore Anni sancti possint absque licentia speciali peregrinari ad Vrbem, Iubilæi adipiscendi causa, quia Papa in Bulla Iubilæi Anni sancti videtur omnibus Episcopis talem licentiam concedere, videntur tenere Benzon. *de Iubilæo lib.* 5. *c.* 5. *dub.* 12. Fabrin. *eod. tr. c. vlt. dub.* 14. Lauor. *in simili tract. p.* 1. *c.* 22. *n.* 24. Greg. Polach. *in Bull. Vrbani VIII. sect.* 41. *n.* 29. nouissimè Boss. *de triplici Iubil. priuileg. sect.* 3. *casu* 22. §. 3. *n.* 37. 10

An iusta possit esse causa, vt quis Episcopus à lege residendi Summi Pontif. consensu soluatur, si sit Curiæ Romanæ Camerarius, Vicecancellarius, vel Summus Pœnitentiarius, vel Cameræ Apostol. Thesaurarius, vel Auditor Rotæ, vel à Secretis, aut Confessionibus Papæ? Negatiuè videtur respondendum, si adsint alij satis idonei ad hæc munera, & officia, cum Caiet. & Sot. quos refert, & sequitur Azor. *d. c.* 4. *q.* 5. licèt autem iuris diuini sit, vt Episcopi, & Parochi suis Ecclesiis per seipsos inseruiant, & Papa non possit suo arbitratu huius legis rigorem gratia alicuius relaxare, poterit tamen iustis de causis, his videlicet, quas recta ratio, & lex charitatis rescripserit, hunc, vel illum hac lege soluere. 11

Cardinales igitur, cum sint pars corporis Papæ Moneta *de decimis c.* 9. *quæst.* 3. *num.* 114. & illi assistere teneantur, Flamin. *de resign. lib.* 2. *quæst.* 1. *num.* 34. *& lib.* 8. *quæst.* 12. *n.* 14. itaut à Curia sine licentia illis discedere non liceat, Flamin. *lib.* 1. *q.* 10. *numero* 27. Camill Borrel. *in summa omnium decis. tit.* 10. *num.* 8. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloss.* 24 *n.* 123. *& sequenti.* 12
† iustam habent causam, vt absint ab Ecclesiis, qua- 13
rum sunt Episcopi. Ita Martin. Laudens. *de Card. q.* 5. *& in alio tractat. de Card. q.* 68. Andr. Barbat. *de præstantia Card. q.* 12. Villad. *de origine Cardin. q.* 5. *num.* 11. *&* 12. *& quæst.* 13. *num.* 62. Gonzal. *dict. gloss.* 24 *num.* 128. Hieron. Gig. *de resident. Episcopi, cap.* 17. *num.* 30. Anastas. Germon. *in tract. de indult. Cardin.* §. *tibi quoad vixeris*, *num.* 10. dum ait se putare, quod si Cardinales agunt in Romana Curia, & à Summo Pontifice inde discedere non iubeantur, perinde esse ac si residerent; quia tacita illa Papæ approbatio videtur dispensatio. Sed contrarium non sine fundamento tenent Turrian. *de residentia pag.* 45. Sà *verb. residentia*, Azor. *d. cap.* 4. *q.* 7. *& cap.* 6. *quæst.* 1. Sanctarel. *variar. resol. quæst.* 2. Flamin. *d. lib* 1. *quæst.* 19. *n.* 8. Valent. *tom.* 1. *disp.* 10. *quæst.* 3. *puncto* 5. *col.* 3. *vers. sed quæres.* Vasq. *in opusculo de benefic. cap.* 4. §. 2. *dub.* 2. *num.* 141. *cum seqq.* Molfes. *in sum. moralis Theologia, tract.* 6. *c.* 11. *n.* 34.

vbi aduertit ideò S. Carolum requisitum à variis Pontificibus, vt ex causis prædictis Romæ resideret, semper se excusasse summa modestia, & vt gregem sibi commissum gubernaret, renunciauit omnibus aliis beneficiis, & Archiepiscopatum Mediolanensem tantum sibi retinuit, & fructus in vsus pauperum expendebat, solo victu, & vestitu contentus, vt in eius vita legimus. Et decreta Concilij Trident. *de personali residentia in Patriarchalibus, Primitialibus, Metropolitanis, & Cathedralibus Ecclesiis facienda*, Gregorius XIII. per suum consistoriale decretum declarauit etiam in S. R. E. Cardinalibus locum habere quocunque titulo illis præessent, itaut à reatu, & pœnis in dicto Concilio statutis non excusarentur, nisi absentiæ causa in scriptis approbatæ foret, scientiaque vel tolerantia non excusaret eosdem Cardinales, nec alios Episcopos; & hanc declarationem, ac alias Apostolicas Constitutiones confirmauit, & approbauit, multaque de nouo statuit S.D.N. Vrbanus VIII. prout infra *num.12. in fine*, nouissimè stante Bulla S.D.N. Vrbani VIII. hanc partem sustinet Diana *moral. resol. p.5. tr.2. de potest. & priuil. S.R.E. Cardinalium, resol.8.*

14 Evidens Ecclesiæ vtilitas intelligitur quando abest ad defendendum iura suæ Ecclesiæ, vel ob aliud simile vocatus accedit; vel si contingat celebrari Concilium aliquod generale, vel Prouinciale, quandiu scilicet durat Concilium Tolet. *dict. num.3. vers. quartus*, Salzed. *d. cap.54. vers. quartus*, Cattanza *dict. cap.11. vers. tertiè*, Molfes. *dict. cap.11. n.36.* Marc. Anton. Genuens. *d. cap.31. numero 5.* me citato Sanctarel. *q.3. n.5.* Petr. de Bollo *d. §.3. vers. tertia causa, pag.396.* vbi reddit rationem, quia bonum partis ordinatur ad bonum totius vt ad finem, & debet pars exponi pro totius bono, etiamsi oporteat detrimentum pati, vt patet in abscissione manus vt conseruetur persona in esse; sic Ecclesia particularis tenetur pro bono vniuersalis Ecclesiæ pati damnum absentiæ sui Pastoris.

15 Evidens Reip. vtilitas. Intelligitur quando postulauerit euidens vtilitas suæ ciuitatis, aut totius Regni, ita quod per alios id fieri non potest, post Tolet. refert Marc. Anton. Genuens. *dicto cap.71. num.6.* Molfes. *dict. cap.11. num.36.* Petr. de Bello *d. §.3. vers. tertia, pag.367.* vbi ideo ait excusari Episcopum si mitteretur Legatus ad Pontificem pro tractandis negotiis Fidei, aut ad Principes pro negotiis pacis & Ecclesiæ, vbi non facile inuenitur alius quàm Episcopus ita dextrè ea negotia tractaturus.

16 Episcopus enim euidenti Reipubl. exigente vtilitate potest esse Legatus, siue Orator Principis sæcularis, vt habetur *in cap. cùm parati, de appellat. gloss. vnic. verb. Legatum, in cap. Episcopus 14. dist.* Corset. *in tract. de potest. Regia, part. vlt. num.47.* Carol. de Grassis *de effectibus clericalibus, effectu 61. numero 2.* Zecch. *de casibus reseru. casu 3. numero 2.* me citato *in hoc loco* Alzed. *dict. p.1. c.6. num.39.*

17 In Curia tamen Regum, & aliorum sæcularium Principum fungentes munere, & officio Regij Præsidis, vel Confessarij, vel Consiliarij, aut Protegis, non eximuntur à residentia suorum Episcopatuum, nisi ea sit hominum penuria, vt alij satis idonei minimè reperiantur, qui hæc præstent obsequia, nec in hoc Cæsaris facultas, de qua *in Auth. quom. oport. Episcop. collat.1. & in Auth. de sanctissimis Episcopis, collat.9.* aliquam vim habet, cùm sit causa spiritualis Episcoporum residentia; ideò dato communi Reipubl. commodo non Cæsaris indulgentia, sed Romani Pont. habita licentia Episcopi ab Ecclesiis suis abesse possunt, prout resoluit Azor. *dict. p.2. lib.7. c.4. q.6.* & me citato *in hoc loco*, tenet Diana *moral. resol. p.1. tr.1. resol.5. in fine*, aliter enim nullo modo existentes in seruitio, aut officiis Regis excusari possunt à residentia Nicol. Garc. *de benefic. p.3. c.2. à n.388.* Contra quos inuehitur Rebuff. *in praxi, tit. de dispensat. de non resid. n.5.* quem refert Card. Anton. Zapata *in discursu de la obligacion de resider, p.1. concl.5. n.6.* ibi: *Quidam ex nostris Prælatis terruerunt nos, qui in vita populum sibi commissum non visunt, nec quidem instruunt. Quid ergo faciunt? curas sæcularium Principum, & aliorum, & cum terreni sint, assumunt, &c.*

Nam si residentia, vt suprà dixi, est de Iure diuino, 18
vt Numer. *c.18. Solis filiis Leui mihi seruientibus in Tabernaculo, & portantibus peccata populi dedi omnes decimas filiorum Israël in possessionem*, & Apostol. *ad Thess.2. c.3. Neque gratis panem accepimus ab aliquo, sed in labore, & fatigatione, die, ac nocte operantes, vt nosmetipsos formam daremus vobis ad imitandum nos*, & Matth.10. & Lucæ 10. *Dignus est operarius mercede sua*: & non residere est contra debitam Christi charitatem, nam amor eius non est apud eum, qui parui pendet, quæ maxima sunt Christi, scilicet salutem animarum sibi commissarum, Alphons. Aluarez *d. c.9. prope finem.*

Meminerint Episcopi elegantia Diui Cypriani ver- 19
ba *in tractat. de lapsis*, relata per Cardin. Cæsar. Baron. *annalium Ecclesiæ tom.2. anno Christi 253. pag. 301.* & sunt quæ sequuntur: *Episcopi plurimi (quos & hortamento esse oportet cæteris, & exemplo) diuina procuratione contempta audent procuratores rerum sæcularium fieri, derelicta cathedra, plebe deserta, per alienas Prouincias aberrantes, negotiationis quæstuosæ nundinas aucupari, esurientibus in Ecclesia fratribus non subuenire, argentum largiter fundere, velle fundos insidiosis fraudibus rapere, vsuris multiplicantibus fœnus augere: quid non perpeti tales pro peccatis huiusmodi merentur.*

Meminerint etiam huiusmodi residentiam, non so- 20
lùm præsentiam corporis assiduam, sed etiam mentis sollicitudinem, & charitatis studium præseferre debere. Quid si habitans in Ecclesia sua Episcopus, in eadem, cum concionandi tempus instat, obmutescat? Quid si de sceleribus profligandis, de virtutibus disseminandis, de subleuanda inopia, de disciplina restituenda, de blasphemis, de aleatoribus, de luxu, & de obscœnitate ablegandа nihil, aut parum laboret? Quid si in eius Ecclesia non Synodus diœcesana quotannis habeatur, non Confirmationis Sacramentum in locis remotioribus ministretur; imò nec diœcesis ipsa, nisi perrarò, & non integrè visitetur; & quæ alia præcipuè à Tridentino Concilio præcepta fuerunt, lentè admodum in vsum inducantur? Siue cùm crassa admodum in pluribus diœcesibus Parochorum imperitia deprehendatur, nulla tamen industria adhibeatur, vt lectio Theologalis habeatur, vel vt casus conscientiæ examinentur, siue vt Congregationes aliquot, qua aptiore fieri potest ratione, ad eos instruendos instituantur, seu alia huiusmodi ad illorum fructuum subsidia excogitentur? Hic certè nudum potiùs nomen, ac simulacrum Episcopi in otio, & desidia, quàm veri pastoris formam, quæ cum zelo, ac solicitudine coniuncta esse debet, omnibus refert. Nam quamuis sola corporis præsentia humano iudicio, Ecclesiasticisque sanctionibus tuti, immunésque esse videantur, sciant tamen non eos supremum illud, acertimúmque Præpotentis Dei Tribunal euasuros, nisi & alia multa cum hac personali residentia coniunxerint, quæ eos non specie tantùm, sed verè Episcopos, Pastorésque esse declaret. Hinc Concil. Tridentinum diuino præcepto hæc inter cætera illis nominatim mandata esse recensuit: oues suas agnoscere, pro his sacrificium offerre, verbum diuinum prædicare, Sacramenta administrare, bonorum omnium operum exemplo pascere, pauperum, miserabiliúmque personarum curam paternam gerere, & in cætera munia Pastoralia diligenter incumbere.

Vnde

Vnde bene Posseuin. *de officio Curati c. 1. n. 3.* & *ibid.* Victorel. *num.* 10. omnino videndus, qui postquam molta in hanc rem vtilissima dixit, tandem concludit: *Residemia non solum inter oues habitationem indicat, sed pastorale munus, sed vigilem curam, sed diligens Sacramentorum, & diuini verbi ministerium, per seipsum Ecclesia sua Parochus deseruire debet*, &c. & Paulo inferiùs: *Non residet enim, qui cùm debet, & potest, non seruit Ecclesia. Si seguiter, oscitanterque, pastorale munus obeas, nihil refert an adsis, vel absis*, &c. Optimè Iacob. de Graff. *in decis. aureis tom. 1. lib. 2. cap. 97. num. 57.* ibi: *Verbum* residere *significat Ecclesia deseruire, nam debet intelligi cum effectu, aliàs parum esset residere, nisi cura habeatur de beneficio*, &c. Couar. *lib. 3. var. c. 13. num.* 8. Gabr. Vasquez *de benef. c. 4. art. 5. § 2 dub. 1. n. 133. & dub. 4. ex n. 152.* Nicol. Garc. *d. p. 2. cap. 2. n. 53.* Quare præcepto residentiæ minimè satisfacere residentem quidem in loco, sed non exercentem officium suum, proindeque in vtroque foro punibilem esse, & mortaliter peccare, tenet Posseuin. *d. cap. 1. num* 12. neque facere fructus suoa resoluit Victorel. *ibidem num.* 10. & Vasq. *vbi proximè*: quicquid contrarium teneat Nicol. Garc. *d. p. 2. cap. 2. num. 55.* Sed proh dolor, iam hodie suam negligunt sic commendatam obligationem: non minus doctè quàm iustè excandescit Diuus Chrysostomus *in Genesis c. 31. & homil.* 57. his verbis: *Vidisti Pastoris Iacob vigilantiam, qua exurget aduersùs eos, quibus rationales greges crediti sunt, qui magnam præseferunt negligentiam, & quotidie iuxta Prophetam pecudes alias mactant, alias à bestiis captas contemnunt, alias verò raptas reducere non curant. Vide quid dicat, die vrebar æstu, & nocte gelu, & discedebat somnus ab oculis meis, quis hæc nunc potest dicere quod propter eos, quos pascit, tot ferat pericula, & labores.* Refert Petr. de Bollo *in œconomia Canonica, classi 2. §. 5. c. 3. pag.* 223.

21 Absque iusta causa à sua Ecclesia absens Episcopus, qui propriæ salutis immemor, terrena cœlestibus, ac diuinis humana præferens, in diuersis Curiis vagatur, aut in negotiorum temporalium sollicitudine, ouili derelicto, atque ouium sibi commissarum cura neglecta se detinet occupatus, vltra mortalis peccati reatum, quem incurrit pro rata temporis, quo abest, fructus suos non facit, nec tuta scientia illos retinere potest, sed tenetur eos fabricæ Ecclesiæ, vel pauperibus erogare, Concil. Trident. *dict. cap. 1. vers si quis autem, sess.* 13. Si tamen per sex menses continuos nullo legitimo impedimento, seu iustis, & rationabilibus caussis cessantibus extra suam diœcesim morando abfuerit; ipso facto quarta parte fructuum illius anni priuatur, quæ pars per Superiorem Ecclesiæ applicanda est fabricæ, & pauperibus loci. Quod si per alios sex menses in absentia perseuerauerit, aliam quartam eadem ratione amittit, applicandam per eundem eisdem. Postremò crescente contumacia intra tres menses, Metropolitanus de absentia suffraganei Romanum Pont. per litteras nuntiúmque certiorem facere debet, alloquin elapsis prædictis tribus mensibus, ipso facto ingressu Ecclesiæ priuatus est ipse Metropolitanus, ita habetur in Conc. Trid. *d. c. 1. sess. 6 de reform.* me citato *in hoc loco* Alz. d. *d. p. 1. c. 6. n. 11.*

22 Bona Patriarcharum, & Episcoporum cuiuscunque quantitatis mortuorum extra suas Ecclesias contra Concil. Trident. tanquam spolia ad Cameram Apostolicam pertinent per Bullam Pij quarti, quæ incip. *In suprema militantis Ecclesiæ*, publicata *die 4. Decembr.* 1654. & exequutorem idem Pius Quartus dedit Auditorem Cameræ, iuxta formam, quæ habetur in Bulla eiusdem, incip *Cùm tamen per sacrosanctam.*

23 Circa residentiam huiusmodi, S. D. N. Vrbanus VIII. in sua Constit. incip *Sancta synodus, sub dat. Romæ die 7. Decembris* 1634. sic nouissimè statuit.

Insuperque omnes, & singulos Ecclesiis Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, Archiepiscopalibus, & Episcopalibus quocunque nomine, seu titulo præfectos, etiam S. R. E. Cardinales à præfatis suis Ecclesiis absentes in virtute sanctæ obedientiæ, & sub interdicti ingressus Ecclesiæ, amissionisque tam fructuum earundem Ecclesiarum pro tempore, quo absentia durauerit, quàm facultatum testandi, & disponendi de bonis suis à Sede Apost. sibi aliàs concessarum eo ipso absque alia declaratione incurrendis, necnon priuationis à regimine, & administratione suarum Ecclesiarum huiusmodi, aliisque pœnis Romani Pont. pro tempore existentis arbitrio infligendis, districtè præcipiendo monemus, vt omnibus postpositis quantocitius in Romana Curia videlicet moram trahentes, intra vnum, extra eam verò in Italia, intra duos, extra verò Italiam existentes, intra quatuor menses à die publicationis præsentium in locis infra scriptis facienda computandos, quos pro talibus canonicis monitionibus, peremptoriisque dilationibus, & terminis respectiuè eis assignauimus, & assignatos esse volumus, se itineri committere, & legitimis itineribus ad Ecclesias, seu Diœceses suas proficisci, & se personaliter conferre, ac ibidem, vt tenentur, residere debeant, eisdemque præfectis, postquam personaliter ad residentiam se contulerunt, necnon quibuscunque aliis apud suas Ecclesias quandocunque personaliter residentibus, sub eisdem pœnis etiam eo ipso respectiuè incurrendis iniungit ne ab eorum Ecclesiis discedant, nisi priùs obtenta nostra, & Romani Pont. pro tempore existentis, per Breue, seu litteras missiuas licentia, illos etiam qui in posterum per Nos, seu Romanos Pont. nostros successores alicui præfatarum Ecclesiarum Patriarchalium, Primatialium, Metropolitanarum, Archiepiscopalium & Episcopalium quouis nomine, vel titulo præfecti fuerint, etiamsi S. R. E. Cardinales quandocunque fuerint, vel sint, sub iisdem pœnis etiam eo ipso respectiuè incurrendis debeant, & quilibet eorum debeat infra præfatum tempus à die eorum promotionis ad aliquam Ecclesiarum præfatarum inchoandum, quod eis pro tribus monitionibus & dilationibus, vt præfertur, ex nunc assignauimus, pariter se itineri committere, & ad Ecclesias, siue diœceses sibi commissas, ad personaliter in eis residendum conferre, & respectiuè postquam residere incœperint, ab illa non discedere nisi obtenta à nobis & Romano Pont. pro tempore existente licentia præfata. A quarum pœnarum incursu noluit posse aliquem se excusare prætextu, & ratione cuiuscunque seruitij quomodolibet præstiti, & præstandi pro gerendis & tractandis negotiis quorumcunque Principum, etiam Imperatoris, & Regum, aut Rerumpublicarum, Regnorum, & Prouinciarum, nec ratione prosecutionis, seu defensionis quarumcunque litium, seu controuersiarum etiam Ecclesiasticarum, vel ineundi fœderis, aut cuiuscun-

que

que alterius negotij, etiam grauissimi, & specialis nota digni, tractandi, vel distantia locorum, aut breuitatis temporis, ob quam non videtur expectanda Sedis Apostol. licentia præfata, antequam à suis Ecclesiis, & Diœcesibus discedant, aut ratione cuiuscunque alterius causæ, vel occasionis, etiam publicæ, vel aliàs fauorabilis, & aquè piæ, etiam cuiuslibet vtilitatis, siue necessitatis Ecclesiarum, & personarum, præterquam personalis interessentiæ in Synodis prouincialibus, vel congregationibus, vel Assembleis generalibus, in quibus Ecclesiastici interuenire solent, vel ratione muneris, aut Reip. officij Episcopatibus, vel Ecclesiis maioribus præfatis adiuncti, cuius ratione ad certum tempus occupari solent, & tunc pro tempore, quo illa Synodus, Congregationes, & Assemblea, exercitiumque muneris, seu officij publici ipsis Ecclesiis adiuncti actu durauerint, quibus finitis recto tramite ad Ecclesias præfatas sibi commissas se conferre debeant. A prædicta quoque residentia, & pœnarum præfatarum incursu voluit excusari S.R.E. Cardinales, nunc & pro tempore existentes alicui præfatarum Ecclesiarum præfectos, seu præficiendos, etiamsi tanquam in ordine priores aliquem ex dictis titulis Episcopalibus prope vrbem, vel in eius districtu consistentibus obtineant, & imposterum obtinuerint, & in prædictis Episcopatibus titularibus vrbi proximis resederint, vel in Romana Curia in suis titulis respectiuè, etiam Nobis, ac Romanis Pontificibus nostris successoribus scientibus, videntibus, & quomodolibet tolerantibus moram traxerint, itaut nulla nostra ac Romanorum Pont. successorum nostrorum conniuentia, taciturnitate, & ad quarumcunque functionum, & actuum Pontificalium, etiam publicorum & solemnium celebrationem receptione, & admissione vnquam tueri se possint. Et pro præmissorum, & infra scriptorum inuiolabili obseruatione committimus, & mandamus C. A. generali nunc & pro tempore existenti, quatenus contra omnes & singulos prædictos, tam in vrbe quàm alibi, & vbique locorum nunc & pro tempore commorantes, & in suis Ecclesiis, seu Diœcesibus non residentes, per affixionem ad valuas basilicæ S. Petri, ac in acie campi Floræ, & quoad præsentes in Romana Curia ad abundantiorem cautelam, etiam domi dimissa copia, procedat, & constito sibi quantum sufficere videbitur, summariè, simpliciter & de plano, sola veritate inspecta, & manu Regia, de contrauentione, & inobedientia præfatis, vsque ad sententiam exclusiuè procedat, & deinde Nobis, & Romano Pont. pro tempore existenti referat, vt Nos, ac Romanos Pont. pro tempore existentes in Consistorio ad sententiam declarationis incursus pœnarum, ac respectiuè priuationis, seu depositionis, aliarumue punitionum præfatorum inobedientium valeat procedere. Volumus tamen Episcopos, Archiepiscopos, Metropolitanos, Primates, & Patriarchas, etiam S.R.E. Cardinales citra montes, vel mare existentes per quatuor, alios verò vltra montes, vel mare degentes per septem menses continuos à residentia in præfatis Ecclesiis facienda ad effectum visitandi limina SS. Apostolorum Petri & Pauli, iuxta sacros Canones, & Apost. constitutiones pro qualibet visitatione excusari; ita tamen vt tunc illis durantibus visitationes huiusmodi omnes explere teneantur, nec ad alios actu se diuertant. Cardinalibus verò nunc & pro tempore existentibus, qui in casu vacationis Sedis Apost. ad electionem Romani Pont. faciendam accedere solent ad locum Conclauis ad hoc designati licentiam concedimus discedendi ab Ecclesiis præfatis sibi commissis, habita tamen priùs certa notitia vacationis ipsius Sedis Apostol. & extra residentiam in loco, in quo electionem huiusmodi celebrari continget, commorandi, & permanendi vsque ad peractam electionem, ac etiam postea per duos menses postquam Romanus Pont. Coronationis suæ insignia susceperit, quo tempore elapso præfati Cardinales, nisi illico, vt præfertur, ad Ecclesias præfatas, quibus præsidere eos contigerit, se contulerint, subiaceant, pœnis prædictis, &c.

Incidit dubium super hac Constitutione, cui Sacra Congr. in hæc verba respondit. *Die 3. Februarij 1635. requirentibus nonnullis Episcopis, Sacra Congreg. Cardinalium Concilij Trid. interpretum, habito prius verbo cum Sanctissimo Domino nostro, respondit per Constitutionem super Episcoporum etiam S.R.E. Cardinalium residentia ab eodem S. D. N. nuper editam, non fuisse sublatam facultatem ab eodem Sacro Concil. cap. 1. sess. 23. de reform. concessam æqua ex causa abessendi aliquantisper à residentia, dummodò absentiæ spatium duos, vel ad summum tres menses non excedat.*

F. Card. VEROSPIVS.
FRANC. PAVLVTIVS
S. Cong. Concil. Secret.

Episcopi adeò sunt obstricti ad residentiam suarum 22
Ecclesiarum, vt ne votum quidem suscipere possint, quo vinculum, per quod sunt suis Ecclesiis addicti & obligati, dirimatur, sine Romani Pontificis licentia, *c. nisi cum pridem, de renunc. c. licet, de regul. c. magna, de voto.* Azor. *instit. moral. p. 1 lib. 11 c. 26 quæst. 2.* Sayr. *in claui Regia lib 6. cap. 5. n. 24. vers. secundò vouere.* Syluest. *verb. votum 5. quæst.* 1. me citato *in hoc loco* Alzed. *dict. p. 1. c. 5. numer.* 130. Marc. Anton. Genuens. *dict. c. 11. num.* 10. vbi *num. 11. vers. tertiò,* cum Azor. *d. cap. 16 q. 2. versic quæres,* resoluit Episcopum, qui longinquæ peregrinationis votum fecerit, oportere soluere expensas, quas inter eundum, commorandum, & redeundum fecisset; laborem verò peregrinationis cum vigiliis, precibus, ieiuniis & aliis pietatis officiis commutare debere. Ego tamen tenerem Episcopum ad prædicta non obligari, cùm huiusmodi votum longinquæ peregrinationis non possit emittere sine Papæ licentia, vt tenet Panormit. *in dict. c. magna,* quem refert, & sequitur Alphons. Aluarez *in speculo Iuris Pontificij c. 9. in princ. pag. mihi* 27. & optima ratione probat Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 1. lib 4. c. 25. n. 41.* vbi *n. 42.* asserit, quod licèt aliqui accipiant votum eundi in subsidium Hierosolymitanum, quasi illud emittere & exequi inconsulto Romano Pontifice sit integrum Episcopis; id tamen hodie non est licitum, cum aditus non pateat in Terram sanctam sine Pontificia licentia.

Si

Si tamen votum Episcoporum sit modicæ peregrinationis, vel precum, vel abstinentiarum, quæ munus exequi non impediunt, est absolutom, & obligat nulla Pontificis expectata licentia, quia nulla alia ratione ea necessaria est, nisi ne impediatur munus ad quod ex iustitia tenetur Episeopua, ac proinde exequutio votorum non impedientium nulla indiget licentia, nec pendet à dominatiua alicuius potestate, sed in iia est sui iuris ad vouendum. Ita Angel. *verb. votum* 2.*q*.1. Syluest. *eod. verb*. 3.*q*.1. Tabien. *eod. verbo* 5. *q*.1.*n*.2. Azor. *dict.c*.16.*q*.2. Iacob. de Graff. *in aureis dec.p.*2.*lib*.2.*c*.12.*n*.2. Sayr. *in claui Regia lib* 6. *cap*.5. *n*.24.*vers. secundò vouere*, Soar. *de Relig tom*.2.*tract.de voto,lib*.3.*c*.4.*n*.10. quos refert, & sequitur Sanch. *d. c*.25.*num*.43.

23 Sic etiam sine Papæ licentia Episcopi, aut in Episcopali dignitate constituti ad Religionem admitti non possunt, quia status Episcoporum altior est statu Religiosorum, & ita ab illo ad istum non fit transitus sine dispensatione summi Pontificis, *dict. cap. licet, vers. illa*, Menoch. *de arbitr. casu* 423. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit.lib*.18.*n*.377 *vers postremò*, Marc. Anton. Genuens. *in practicab. Eccles.q*.502.*n*.3. Mirand. *in man. tom*.1.*quæst*.17. *art*.4. Suar. *de Relig.tom*.3.*lib*.1. *cap*. 19.*num*.13. me citato *in hoc, loco* Leaana *dict.c*.24.
24 *num*.12. † nec est iusta causa resignandi Episcopatum, si Episcopus velit ingredi Religionem approbatam, causa mutandi statum & vitam, *c.suggestum* 7. *q*.1. *cap. sciscitaris* 9.*q*.1. Maiol. *de irregul. lib*.3. *cap*.3. *n*.31. *in fine*. Flamini. *de resign.lib*.5. *quæst*.3. *n*.233. tenebitur tamen, quantum in se fuerit, à Papa facultatem petere abdicandi se à munere Episeopali, Aaor. *dict. quæst*.2.*vers. quæres*, Marc. Anton. Genuens. *dict.cap*.31. *num*.21.

25 An qui vouit Religionem, possit fieri Episcopua non adimpleto voto? Quæstio est, in qua text. *in cap. per tuas* 10.*de voto*, dicit, quod prius debet adimplere votum, Marc. Anton. Genuens. *dict.c*.31.*n*.12. Iacob. de Graff. *in aur. dec part*.1.*lib* 1.*cap*.24. *num* 12. Valer. Reginald. *dict. libro* 18. *num*.382. Lezana *dict. cap*.24.*num*.27.*in fine*, Azor. *instit. moral. p*.1. *lib*.11. *cap*.16 § *quæres*, Henriq. *in sum.tom* 2.*lib*.10. *c*.32. §.5. Sos. *de la obligacion con que quedan los Religiosos Obispos*,*n*.90. *cum seqq*.

25 Sed dubio non caret, cur Episeopns creatus post simplex Religionis votum, teneatur Episcopatu relicto ad Religionem transire, cùm votum non infringat, qui commutat in melius, *cap. peruenit*, *il* 2. *de iureiur*. & status Episcopi sit perfectior statu regulari, *c.*
26 *veniens*, *eod. tit. cap. licet, de Regularibus*. † Quare sunt aliqui qui asserunt Summum Pontif. *in dict. cap. per tuas*, loqui de consilio, ibi, *Consulimus*, cùm nulla sit culpa acceptare Episcopatum, & ob id non implere Religionis votum. Ita Pr. Emman. *in summa,tom*.2.*c*.6. *n*.6. Henriq. *in sum,lib*.10 *de Sacram.Ordinis*, *cap*.32. *vlt, in com. littera I*, Marc. Anton. Genuens. *d. n*.12. Verùm dicendum puto bone tenere dimisso Episeopatu ad Religionem transire, quia acceptans Episcopatum admittit impedimentum Religionis promissæ, & ideo erit voti reus; quamuis enim non repugnet, vt Religiosus fiat Episcopus, repugnat tamen vt Episeopus fiat Religiosus; qoia oportet illum priùs fieri nouitium, & in operibus humilibus versari, quæ dignitatem Episcopi dedecent. Ita post Angel. Syluest. Tabien. & alios, tenent Sanch. *in præcepta Decalogi lib*.4.*c*.18.*n*.5. Azor. *dict.cap*.16.*quæst*.2.& *cap*.12. *quæst.vlt.* & *parte* 2.*lib*.3.*cap*.32. *quæst. vltim*. vbi respondens ad obiectionem illam de statu Episcopali, quod sit perfectior statu Religiosorum, asserit eam nihil euincere, quia votum sub præcepto cadit, Episcopatus verò consilij, non præcepti oputest: & ad illud quod licitus est transitus à Religione ad Episcopatum, respondit huiusmodi transitum fieri auctoritate Sum. Pont. non propria voluntate Religiosi.

Ex quibus difficilis redditur text. *in cap. vnico*, 27
distinct.85. ibi, *vel si tactis*, &c. quatenus probat iuramentum factum à quodam Archidiacono de non acceptando Episcopatu, validum censeri, & colligit gloss. *ibi, verbo Sacrosanctis*. Difficultas ex eo prouenit, † quia illa iuramenta non sunt obligatoria, quæ 28
melioris boni fuerint directè impeditiua, D. Thom. 2.2.*q*.89.*artic*.7.*ad* 2.& *quodlib*.5.*art*. 27. Abb. *in c. si verò*, *n*.3. *de iureiur*. Couarr. *in cap. quamuis*, *p*.1. §.6. *num*.7. Sayr. *in Claui Regia lib*.5. *cap*. 7. *num*.3. Suarez *de Relig tom* 2.*lib*.2.*de Iuramgnt*. *c*.17. *num*.7. *cum sequent*. atqui acceptatio Episcopatus inter opera meliora censeri debet, ex reg. *cap. in scripturis*, & *cap. qui Episcopatum* 8.*quæst*.1. Igitur iuramentum de illo non acceptando inualidum debet iudicari. Confirmatur deinde difficultas, quia † iuramentum de non in- 19
grediendo Religionem, non obligat, secundùm supra citatos, sed status Episcopalis est perfectior statu Religionis; ille namque status est perfectior, qui magis charitatem attingit, qualis est Episcoporum, quia consistit in officio pastorali, iuxta illud Ioan. 10. *bonus pastor*, & Tridentin. *sess*.13.*de reformat.cap*.1. ob idque præ omnibus aliis statibus charitatem attingere dicendum est, iuxta illud Ioan. *maiorem charitatem*, &c. refertur ad hoc propositum *in c. nisi cùm pridem*, §.*quippe*, *de renunc*. & hinc fit, quod faciliùs indulgetur vt monachus ad Episcopatum ascendat, quàm Præsul ad Monachatum descendit, vt probat opt. text. *in d. c. nisi*, *vers. nec putes*, text. etiam opt. *in c.licet*, *vers. illa*, *de Regular*. D.Thom.2.2.*q*.84.*art*.1. ergo à fortiori iuramentum de acceptando Episcopatu obligatorium non est censendum, argumento *Authent. multò magis*, *C de sacros. Eccles*.

Vnde minimè valere votum non procurandi, aut 30
non acceptandi Episcopatum, eo quòd impediat perfectiorem Ecclesiæ statum, illique vtilissimum, asserunt Roman. *sing*.507. Nauarr. *in cap*.12.*n*.16. D.Barbos. *in l.alia*, §.*eleganter*, *n*.38. *ff. soluto matrim*. Azor. *instit. moral. part*.1.*lib*.11.*c*.5. *quæst*.1. *vers. quæres an eiusmodi*.

Vnde ad text. *in d.cap.vnico*, respondentes Abb. 31
in dicto cap. si verò, *num* 4. Selu. *de iureiurand. part*.3. *quæst*.1.*num*.21. Aogel. & Syluest. *verb. iuramentum*, 5. §.3. Diu. Antonin. *part*.2.*tit*.10.*cap*.6. §. *tertius casus*, & alij citati à Suarex *dict.lib*.2.*cap*.13.*num* 14. asserunt † iuramentum illud attendi in specie illius textus, non quia fuit validum, aut obligatorium, sed quia illud emittens mortaliter peccauit actu iureiurandi, licèt enim simpliciter iurans se non facturum aliquod opus consilij, & perfectionis venialiter tantum peccet, ex sententia D.Thomæ *d.art*.7.*ad* 2. vbi Caietan Sot. *de iustit.lib*.8.*q*.1.*art*.3.*concl*.5. Couar. *d.n*.7. Nauar. *in man.c*.12.*n*.16. & aliorum, quos refert, & sequitur Sayr. *lib*.5.*c*.4. *n*.36. Nihilominus tamen mortaliter peccat, qui iurat nunquam se illud opus facturum, quia includit casum necessitatis, in quo iam non ex consilio, sed ex præcepto tenetur, vt per gloss. *verb. sacrosanctis*, *in princip. in d.c.vnic*. Couar. *d.n*.7. Nauar. *d.n*.16. Sayr. *d. n*.36. Vnde quia Archidiaconus, de quo *in d. c. vnico*, iurauit se nunquam Episeopatum acceptaturum, vt text. habet, vbique mortaliter deliquit, vt aduertit Caietan. 2.2.*q*.89.*art*.7.*ad* 2. & ideò ad Episcopatum non promouetur.

Verùm hic intellectus nullo modo est admitten- 32
dus, quia peccatum mortale non impedit promouendum, nec sufficit ad repellendum electum, *c.sicut*, 27. *iuncta gloss*.1, *de iureiurand gloss verb. emendato*, *in capite diffinitio* 22. *quæst*. 4. sic aliàs solum illud peccatum impedit promouendum, quod vel irregularitatem inducit, vel saltem talem præ se fert infamiam, vt

motum

morum honestatem tollat, ex Felin. *in cap. dilecta, n.4. de except.* Couar. *in cap. alma, part.1.* §.8. *n.4.* Deinde verius est, Archidiaconum iurantem, de quo *in dict. cap. unico*, nullum commisisse peccatum in ipso actu iurandi, vt infrà ostenderur: ergo non propter peccatum est ab Episcopatu repulsus. Quare Sot. *lib.8. de iustit. q.1. art.8. in 2. arg.* asserit Archidiaconum illum fuisse coactum à Pontifice accipere Episcopatum, eo quòd iudicatus fuit Ecclesiæ necessarius, & ideò oportuisse infringere iuramentum. Sed hic intellectus nullum habet fundamentum: imò literæ omninò repugnat, & Epistolæ originali Gregorij, ex qua text. desumitur, cuius verba ad hoc propositum refert Suar. *d.c.13.n.15.*

33 Reiectis igitur his, atque aliis intellectibus, tu die in hoc euentu iuramentum duobus modis fieri posse: priori modo, quando verbi gratia, iuramentum generaliter fit de non acceptando Episcopatum, animo etiam resistendi Superiori præcipienti, vt accipiat: item animo non acceptandi quantumcunque vrgens necessitas, vel vtilitas Ecclesiæ id exposcat, & tale iuramentum peccatum mortale includit, tam in actu iurandi, quàm in sui obseruantia, & ideò nullatenus est obligatorium: posteriori verò modo potest fieri hoc iuramentum cum debita moderatione, videlicet non acceptandi Episcopatum, nisi necessitas, vel vtilitas Ecclesiæ, aut præceptum Superioris interueniat, iuxta reg. *cap. venientes, de iureiur.* In hoc vltimo casu dubium est, an obliget iuramentum extra casum necessitatis, in quo resolue quod sic, quia tale iuramentum simpliciter est de meliori bono, nec in actu iurandi, nec in sui obseruantia aliquod datur peccatum, quamuis gloss. *d. verb. sacrosanctis*, existimet committi saltem in hoc iuramento peccatum veniale, sed immeritò: licèt namque Episcopatus sit status perfectionis, *d. cap. qui Episcopatum, d.cap. nisi cùm pridem, vers. quippe, d.cap. licèt, vers. illa*; eius tamen acceptatio ob honorem, & diuitias ei hærentes, & ob alia pericula adeò à perfectione recidit, vt optimum consilium sit illud non acceptare, imò erit opus minus perfectum illud accipere, nisi quando vrgeat vtilitas Ecclesiæ, vel præceptum Superioris, iuxta doctrinam Gregor. *lib.13. moral. c.13.* & resoluta per Sanch. *in præcepta Decalogi, tom.1. lib.4. c.8. n.37.* Hoc supposito resolue Archidiaconum, de quo *in d. cap. vnic.* non iurasse iuxta priorem modum, sed tantùm iuxta posteriorem, in quo nullum commisit peccatum, vnde cùm iuramentum non sit melioris boni impeditiuum, ex supradictis, suam habet vim obligandi, atque adeò impedit promouendum, iuxta illum text. quem sic interpretantur Caiet. *d. art.7. ad* 2. Sayr. *lib.5. c.7. n.3.* Suar. *d.c.13 n.13. cum sequentibus.*

Quis autem sit Prælatus potens cogere ad acceptandum Episcopatum, non abs re dubitari potest. In quo dubio Valent. 2.2. *disp.10. quæst.3. puncto 3. col.5. conclus.6.* quem refert, & sequitur Sanch. *in præcepta Decalogi, tom.1. lib.4. cap.8.* n.38. ait optimè, nullum Prælatum etiam religionis posse ad id cogere, sed id esse solius Pontificis, quod eius sit ad id cogere, qui potest Episcopus confirmare.

34 Episcopum non residentem in sua diœcesi, alternatiua non gaudere, declarauit Sacra Concilij Congregat. prout referunt Galet. *in margarita casuum conscient. verb. Episcopus*, Stephan. Gratian. *disceptat. forens. c.156.* Aloys. Riec. *in praxi fori Eccles. decis. 540. in prima edit. & resolut.462. in secunda edit.* Gunz. *ad reg.8. Cancell. gloss.43. num.84.* vbi asserit, quod cùm quidam Episcopus Hispaniæ abesset à propria diœcesi pro exercitio sui officij Inquisitoris Generalis in Curia Hispaniarum Regis, vbi Generalis Inquisitor cum suo Tribunali residere solet, & instanter supplicasset Clem. VIII. quod concederet indultum speciale, vt posset gaudere beneficio alternatiuæ, quamuis non resideret in proprio Episcopatu, illud obtinere non potuit, me citato *in hoc loco*, Alzed. *d. part.1. cap.6. num.66.* nouissimè Castr. Palao *in opere morali, tom.2. tract.13. disputat.2 puncto 23.* §.2. *num.2.* vbi refert quod de anno 1603. Maximilianus ab Austria Episcopus Segobiensis, gaudens alternatiua à suo Episcopatu ad domum de Escurial profectus fuit causa inuisendi Regem Philippum III. eius cognatum, & vt ei gratias, ageret ob id quod ad Archiepiscopatum Compostellanum illum præsentauerat, & cum duobus tantùm diebus ob hanc vrgentem causam à sua diœcesi discessisset, euenit vt beneficium quoddam in ea tunc vacaret, cuius prouisionem credens sibi competere, contulit D. Hieronymo de Padilla eius Vicario, sed à Papa vti reseruatum alteri prouisum fuit, & cum causa commissa esset in Rota, tandem resolutum fuit *sub die 26. Martij* 1604. non esse locum alternatiuæ, sed potiùs reseruationi, & *num.3.* adhærens opinioni Garciæ contra Gonzales resoluit locum non esse alternatiuæ si Episcopus coactus timore mortis, vel violentia impeditus à sua diœcesi abfuerit. Nec obstat quod Flamin. *de resignat. lib.2. q.10. n.58.* dicat declaratum fuisse contrarium, quia respondet Gonzal. *d. loco*, id procedere attento tenore regulæ Greg. XIII. in qua tunc non erat apposita dictio illa, *verè*, prout ad præsens adest in moderna regula, quæ veram residentiam præcisè requirit, refert Nicol. Garc. *de benefic. p.11.5. c.1. num 467.* & tenet Moneta *de optione, cap.3. num.79. in vltima editione*, vbi *num.97.* cum Gonzal *d. gloss.43.* à n.136. resoluit, vt mensis dicatur Ordinarius vigore alternatiuæ acceptatæ non requiri integram residentiam illius mensis in quo vacat beneficium, sed sufficere maiorem partem eiusdem.

Quæstio est non contemnenda, an Episcopus absens ex causa à Concilio approbata fruatur alternatiua, quam Sanctissimus concessit verè & personaliter duntaxat residentibus? In quo dubio variè decisum fuit, illud tamen obtentum cùm referretur ad Sanctissimum, quod non fruatur Episcopus alternatiua, quando abest etiam ex causa à Concilio approbata, idque ad tollendas lites, quæ oriri possunt super hoc articulo, quæ causa sit approbata, vel non. Ita Sanctissimum respondisse referunt idem Garcia *in addit. ad dict. cap.1. n.463.* Ioan. Anton. Massobr. *in praxi habendi concursum, præl.23. dub.3. secundùm Romanam impress.* 35

Deinde non abs re dubitari potest, an Episcopus, qui ob eius absentiam amisit alternatiuam, retineat aliquod tempus ad conferenda beneficia? In quo dubio olim Rota innuit *in vna Sulmon. Canonicatus*, coram D. Cantuccio, *quarta Maij* 1583. Episcopum absentem à diœcesi posse conferre beneficium vacans quouis quatuor mensium, licet acceptauerit alternatiuam, sequuntur Anastas. Germon. *de indultis Cardinalium*, §. *volumus*, 18. Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. p.1. c.18. n.4.* Moneta *d. q.3. num.95. prope finem.* Verùm ab illa decisione *Sulmonen. Canonicatus* recessit Rota in *alia Sulmonen. alternatiua*, 14. *Maij* 1610. coram Illustrissimo Card. Lancelloto, vbi dubitatum fuit, an collatio beneficiorum vacantium in mensibus Martij, & Septembris, Episcopo à suo diœcesi absente, ad Episcopum, vel potiùs ad summum Pontif. spectaret? Super quo dubio Rota consulta respondit collationem pertinere ad Sum. Pontificem, cùm isti duo menses, qui aliàs sunt Ordinarij, vigore acceptationis alternatiuæ efficiantur Apostolici, eam refert, aliamque in proposito adducit, contrariis bene respondens Aloys. Riec. *in praxi fori Eccles. decis.684. in prima edit. & resolut.582. in secunda edit.* & antea fuisse decisum in *vna Maurien. Canonicatus*, 15. *Nouembris* 1593. ac etiam sæpe dicit Gonzal. *gloss.43. n.134.* me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *dict. disp.2.* 36

puncto

punct. 23. §. 21. *num.* 4. Quamuis illis respondere frustra elaboret Garc. *in addit. ad d. c.* 1. *n.* 691.

Per absentiam enim Episcopi à sua diœcesi nec resoluitur alternatiua in præiudicium Papæ, itavt Episcopus possit redire ad suos menses ordinarios; neque aliud inducitur, quàm simplex suspensio vsus alternatiuæ in præiudicium ipsius Episcopi absentis. Ratio primi dicti est, quia acceptatio alternatiuæ facta in vim regulæ habet vim cuiusdam contractus nominati, videlicet permutationis, vt censuit Rota apud Mohedan. *decis.* 3. *n.* 1. *de rescript.* Nam Papa ex illis octo mensibus quatuor communicat Episcopo, Episcopus verò ex illis quatuor duos communicat Papæ, vnde etiamsi adhuc res foret integra, quia scilicet adhuc Episcopus non incœpisset conferre in mensibus alternatis, posset recedere à tali contractu, nisi concurrat etiam voluntas Papæ *l.* 1. *Cod. quando liceat ab empt. disced. l. nihil tam naturale*, vbi Dec. & alij, *de regulis iuris*, & fuit decisum *in Fauentina Canonicatus*, 19. *Decembr.* 1585. coram Blanchetto, & *in d. Sulmon. alternatiuæ.*

Alternatiuæ acceptatio ex quibus probetur? Vide Seraph. *decis.* 146. *n.* 1. *cum seqq.* vbi *n.* 3. subdit, quod alternatiua ab Episcopo recusata, ampliùs non reuiuiscit, sed dicitur consumpta.

37 Verùm, vt occasione præcedentis quæstionis omnia, quæ in materia occurrere possunt, breuissimè discutiantur, & quid in ea sit tenendum, ostendatur, sub duplici quæsito illa resoluenda putaui, videlicet vtrum menses alternatiuæ debeant esse integri, vt Episcopus ea frui possit; exempli gratia, si Episcopus habens alternatiuam acceptam sit absens à sua diœcesi principio mensis Februarij, Aprilis, aut alterius alternati, & reuertatur in eodem mense, an gaudeat alternatiua in beneficiis vacantibus in tali mense post reditum ad Episcopatum? Deinde si Episcopus secunda Februarij, vel alterius mensis alternati acceptet Romæ alternatiuam, an ea gaudeat beneficiis post acceptationem vacantibus in tali mense? In quibus dubiis decidendis quatuor infra scriptæ regulæ sunt constituendæ, ex optimo cuiusdam moderni in hac re iudicio.

38 Prima regula: *Alternatiua acceptatione recepta in Dataria in aliquo mense Apostol. non incipit vsus illius, nisi toto mense peracto, secus si in Ordinarij.* Secunda regula: *Menses Aprilis, & Octobris semel facti Apostolici, propter absentiam Ordinarij, semper remanent Apostolici, quamuis ipse reuertatur de nouo.* Tertia regula: *Menses Februarij, & Augusti, semel per absentiam Ordinarij facti Apostolici, tales esse non desinunt reuertente Ordinario ad suum Episcopatum: in qua recedo à regula constituta in prima impressione.* Quarta regula, *Mensis Iunij, & Decembris nunquam sunt Apostolici, quamuis Ordinarius nunquam resideat.*

39 Fundamentum autem prædictarum regularum apertius patebit, si primò consideremus, quod in alternatiuæ acceptatione dicitur Ordinarius quasi contrahere cum Papa, sub specie cuiusdam permutationis mensium, ex allegatis per Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancellar. gloss.* 43. *n.* 106. & *gl.* 58. *n.* 24. Vnde ratio postulat, quod æqualitas inter Papam, & Episcopos seruetur, sicut inter omnes contrahentes de Iure seruari iubet text. *in l. si id quod*, §. *fin. de resc. vend.*

40 Quod autem seruata sit æqualitas in supradictis regulis, apparet ex eo quod Papa iuxta primam *regulæ* 8. aliàs 9. *Cancellariæ*, partem habet octo menses, nempe *Ianuarium, Februarium, Aprilem, Maium, Iulium, Augustum, Octobrem, & Nouembrem.* Ordinarius verò quatuor, *Martium, Iunium, Septembrem & Decembrem.* Vnde in alternatiua lucratur Ordinarius menses *Aprilis & Octobris*, mutuatque *Martium* pro *Februar.* & *Septemb* pro *August.* Menses autem *Iunij, & Decemb.* nec lucratur, nec mutuat, sed illos retinet, vt prius, quos ideò menses suos appellamus.

Quapropter primæ regulæ ratio in eo consistit, quod acceptatio, vel non acceptatio alternatiuæ est in sola facultate Ordinarij, qui si acceptauerit in principio alicuius sui mensis, sibi imputet, cum potuisset expectare finem talis mensis: si verò acceptauit in aliquo mense Papæ, non est rationi consonum, vt hoc Papæ præiudicet, cum ipse etiam posuerit in facultate Ordinarij, quando velit acceptare alternatiuam, me citato *in hoc loco* Alzed. *d. p.* 1. *c.* 6. *n.* 75. 41

Secundæ regulæ ratio ea est, quia Ordinarius lucratur illos duos menses Papæ, *Aprilem* scilicet, & *Octobrem*, absque aliqua mensium ipsius permutatione, & nullo alio nisi residentiæ onere abiecto. Vnde cùm eos gratis accipiat, æquissimum erit vt quantocunque paruo tempore à sua diœcesi abfuerit, illos amittat, itavt semel facti Apostolici, semper remaneant Apostolici, vsque ad vltimum diem illius mensis, quo abfuerit. 42

Tertiæ regulæ ratio in eo fundatur, quia licèt aliqui asserant, quod Ordinarius non simpliciter accipiat à Papa menses *Februarij, & Augusti*, sed in cambium *Martij & Septembris*; vnde cum nullo casu possit Ordinarius ea parte Papæ iterum habere *Martium & Septembrem*, iustissimum etiam erit, quod Papa non ita absolutè, & rigore stricto recuperet *Februarium, & Augustum*, sed sit satis, quod per illud solum tempus, quo fuerit absens Ordinarius, Papa prouideat beneficia vacantia in sua diœcesi, reuertente verò ad eam Ordinario, desinant esse menses Apostolici. Verùm hanc rationem optimo Iure refutat Massob. *in sua praxi habendi concursum, prælud.* 24. Quemadmodum enim Papa concessit Episcopis gratiam hanc distributiuè in singulos alternatos menses propter residentiam, ita censetur exigere eandem residentiam in singulos eosdem menses integros; adeò quod non sequuta residentia initio mensis, illico totus mensis sit affectus, neque superueniente residentia in ipso mense tollat eam affectionem, quæ semel à principio totum mensem tanquam vnum indiuiduum peruasit, quemadmodum qui diuinas operas dare damnatus est, si non à mane, sed à sexta diei hora det, nihil dedisse videtur, *l.* 2. *ff. de annuis legat.* Mens enim Papæ concedentis, & Episcopi acceptantis, sufficit vt ea illa distributione temporis in menses certos dicatur constitutum indiuiduum, id quod aliàs natura diuiduum est, *l. cum eiusdem, ff. de ædilit. edicto.* Vnde si initio mensis Episcopus, vel per momentum abfuerit à sua diœcesi, nihil illi proderit, si eodem mense redeat antequam vacet beneficium, quominus Papa de eo prouideat, reseruat enim *reg.* 8. *Cancell.* non beneficia vacantia in mensibus ibi enumeratis, sed ipsos menses, & sic partem anni integralem; proindeque eum initio mensis propter absentiam Episcopi, sit ius quæsitum Papæ ratione mensis, semper ille mensis remanet reseruatus, vt *in Papiensi beneficij* infrà relata, & prius in *Fauentina Canonicatus*, 16. *Decembr.* 1585. coram *Card. Blanchetto*, & exactè fuit etiam deductum *decis.* 144. *à num.* 1. *p.* 2. *recent.* Gemon. *de indultis Card.* §. *volumus autem, ex n.* 11. Lotter. *de re benef. lib.* 2. *q.* 30. *n.* 87. vbi *num.* 88. subdit, quod quamuis Garc. *dict. cap.* 1. *ex n.* 695. & Gonzal. *dict. glos.* 43. *ex numero* 140. reluctentur contra Rotæ auctoritatem, ea potissimùm ratione, quod simpliciter debeat attendi tempus vacationis in statuenda, vel excludenda vacatione, iuxta doctrinam Archid. *in cap. statutum, sub numero* 2. *vers. Guilielmus enim, de præbend. in* 6. Rota *diuers. p.* 3. *lib.* 3. *decis.* 774. *num.* 3. & 13. attamen hæc ratio nihil valet, cum vinculum reseruationis iniectum sit à principio mensis; & illud totum, tanquam vnum quid integrale, peruadat, vt iam dictum est; quapropter quandocunque vacet beneficium, semper dicetur reseruatum Papæ; & sic etiam inspecto tempore vacationis optimè dicetur intrare reseruatio. E conuersò si

initio menſis præſens fuerit Epiſcopus, & vacauerit beneficium, illudque vi alternatiuæ contulerit, moxque receſſerit, nihilominus irrita erit illius prouiſio, & Papa prouidebit tanquam de reſeruato; nam ab euentu colligitur Epiſcopum non habuiſſe animum reſidendi per totum menſem, *§ pauonum, verſ. reuertendi autem animum, Inſtit. de rerum diuiſ.* perinde ergo eſt ac ſi nec tunc præſens fuiſſet, quia non dicitur is eſſe in loco, quem corpore occupat, qui mente, & animo abeſt, *l. poſtliminij, §. captiuus ff. de capt. & poſtlim. reuerſ.* cum latè adductis per Rot. coram Greg. XV. *deciſ. 60. num. 3. & 4.* & per totam: reſidentia enim non conſtituitur ex ſola præſentia, ſeu ex commoratione continua, Archid. *in cap. licet canon, num. 5. de elect. in 6.* & ita reſoluit Rota in his terminis, in *vna Elnen. beneficij S. Saluatoris, 30. Octobris* 1602. coram *bonæ mem. Card. Lancellotto*, quæ legitur impreſſa inter recent. *p. 4. deciſ. 613. num. 1.* & rurſus 15. *Nouembris eiuſdem anni* 1602. coram *Peña*, quas reſcripſit Marcheſan. *tom. 1. fol. 350. num. 4.* Vnde ſi Epiſcopus verè reſideat tempore vacationis, nec detur præexiſtens aliqua cauſa remigrandi ad alium locum, in quo teneretur reſidere, verumtamen poſt factam prouiſionem receſſit à ſua reſidentia, ita vt nullo modo poſſit dici quod totum menſem verè, ac perſonaliter reſederit, prouiſio iam facta valet, quia cùm illa fuerit facta de tempore habili, ex quo verè & perſonaliter reſidebat, non debet retractari, licèt caſus poſtea eueniat, à quo non poſſint inchoari, *cap. factum legitimè 73. de regul. iuris in 6.* & in his terminis induxit, & probauit Rota *in d. Papien. beneficij*, & reſoluit Lotter. *d. lib. 2. q. 40. à num. 83.* Verùm ſi præſumatur in Epiſcopo animus perpetuò apud ſuam Eccleſiam non morandi propter neceſſitatem ſibi iniectam aliò remigrandi, ex munere aliquo antea ſuſcepto, quod itidem perſonalem exigit reſidentiam, quamuis non ſolùm tempore vacationis, ſed etiam initio menſis & per totum continuatiuè præſens eſſet, minimè gauderet beneficio alternatiuæ, quia cùm non detur animus perpetuò morandi apud ſuam Eccleſiam, non poteſt videri reſidens; neque enim is dicitur eſſe in loco, quem corpore occupat, dum mente & animo abeſt, *dict. l. poſtliminij*: abeſſe autem mente, intelligitur, dum præexiſtit cauſa remigrandi in locum, in quo conſueuit continuam habere reſidentiam, *§. in his autem animalibus, Inſtit. de rerum diuiſ.* & ita concludit Rota coram Gregor. XV. *deciſ. 70. n. 3. & 4.* & prius idem cenſuerat *in eadem cauſa Elnen. beneficij S. Saluatoris, 30. Octobris* 1602. coram *Card. Lancellotto*, impreſſa *p. 4. diuerſ. deciſ. 613. n. 1.* & *in eadem die 15. Nouembris eiuſdem anni*, coram *Peña*, impreſſa per Marcheſ. *de commiſſionib. tom. 1. pag. 350. n. 4.* refert Lotter. *d. lib. 2. q. 40. n. 81. & 82.*

Verùm autem quando Epiſcopus fuit præſens, tam in principio menſis, quàm tempore vacationis, ſed ante ipſam vacationem receſſit ad medium tempus, poſſit vti alternatiua? Hic caſus difficilis eſt, vnde in *vna Regien. Canonicatus, coram R. P. D. meo Pirouano*, articulo hoc ſæpiùs propoſito, dominorum ſuffragia ſemper fuerunt, ita æqualiter ſecta, vt non potuerit capi reſolutio, adeò quod in vltima poſitione, quæ fuit habita *ſub die Veneris* 26. *Maii* 1628. iuſſum fuerit cauſam omnino concordari, in qua erat Aduocatus pro prouiſo Apoſtolico Lotterius, vt ipſe teſtatur *d. q. 40. n. 92.* quò loci, & *numeris ſeqq.* probat neque hoc caſu poſſe Epiſcopum vti alternatiua in eo menſe.

44 Quartæ regulæ ratio in eo conſtituitur, quia cùm Papa retineat ſibi medietatem ſuorum octo menſium, Ianuarium ſcilicet, Maium, Iulium, & Nouembrem, in quibus nullo caſu voluit poſſe competere Ordinario ius aliquod, etiam perpetuò reſidendi, æquiſſimum etiam erit, quod Ordinarius ſibi etiam retineat medietatem ſuorum quatuor menſium, Iunium ſcilicet, & Decembrem, in quibus nullum vnquam ius poſſet competere Papæ, Ordinario nunquam in ſua diœceſi reſidente. Colliges hæc omnia ex eleganti, & elaboratiſſima Sacræ Rotæ deciſione, quam huic noſtro tractatui adiungere operæpretium duxi, cùm omnia quæ in materia deſiderari poſſunt, ibi pleniſſimè adducantur, & eleganter diſcutiantur; quam quidem poſt primam huius tractatus editionem, refert etiam Ioan. Anton. Maſſob. *in praxi habendi concurſum, pral. 25. dub. 2. à n. 5. ſecundùm Romanam impreſſ.*

R. P. D. Martino Andrea, Papienſis Beneficij, Lunæ 10. Aprilis 1617.

PRæſuppoſito quod Epiſcopus Papien. eſſet in poſ- 45
ſeſſione conferendi beneficia ſuæ diœceſis vigore Alternatiuæ acceptatæ.

Et quod fuerit abſens à ſua diœceſi per aliquot menſes, & in principio menſis Aprilis, quodque ad eam redierit die 10. vel 11. dicti menſ. 1615.

Et quod 14 eiuſdem Aprilis extra Rom. Cur. vacauerit beneficium ſimplex Canonicatus nuncupati Plebes Cairi Papien. Diœceſis Epiſcopo iam reſidente.

Et præſuppoſita prouiſione Apoſtolica dicti beneficij vigore regulæ viij. facta in perſonam Ioannis Baptiſtæ Naldini.

Et præſuppoſita prouiſione Ordinarij eiuſdem beneficij facta vigore dictæ alternatiuæ in perſonam Ludouici Somaſci.

Fuit, me proponente, dubitatum: An collatio huiuſmodi beneficij ſpectaret ad Papam, vel ad Epiſcopum? Quo dubio ſæpiùs propoſito, & maturè diſcuſſo, tandem *ſub die* 10. *Aprilis* 1617. Rota cenſuit collationem ſpectaſſe ad Papam.

Ratio deciſionis fuit, quia licèt beneficium vacaue- 46
rit in menſe Aprilis, Epiſcopo tunc reſidente, qui menſis vigore alternatiuæ ſpectat ad Ordinarium; attamen cùm Epiſcopus in principio menſis fuerit abſens, ceſſauit commodum alternatiuæ ad eius fauorem, & fuit acquiſitum ius Papæ; ita vt totus menſis fuerit ei reſeruatus, vt per bonas rationes fuit firmatum *in deciſione Fauentina Canonicatus*, 16. *Decembris* 1585. coram bonæ mem. Card. Blanchetto, quam Rota ſequuta fuit inconcuſsè in pluribus cauſis, & ſignanter *in Elnen. beneficij*, 22. *Maij* 1599. coram Illuſtriſſ. Millino, & in eadem 30. Octobris 1602. coram Illuſtriſſ. Ludouiſio, & Segobien. beneficij, 26. Martij 1604. coram bonæ mem. Iuſto, prout latiùs, ac pleniùs examinato articulo eandem deciſionem approbauit *in Salmantina beneficiorum de Almena*, 10. *Iunij* 1605. coram R. P. D. meo Manxanedo, & ab ea non receſſit, immò expreſsè confirmauit *in Sulmonen. Alternatiua*, 14. *May* 1610. coram Illuſtriſ. Lancelloto, quicquid in hac vltima tota vis tormentorum ad euertendam illam primam tot propugnaculis ſeptam, ac munitam, per informantes pro Somaſco fuerit conſtituta.

Quod autem menſis Aprilis fuerit reſeruatus ab initio, viſum fuit non poſſe dubitari. Quia regula 8. habet duas partes: in prima Papa reſeruat ſibi octo menſes, quorum vnus eſt Aprilis ad effectum conferendi beneficia in eis vacantia, vt patet ex rubrica, quæ ſic
cantat, *Reſeruatio menſium Apoſtolicorum*: & † cùm 47
habet orationem perfectam, etiamſi non incipiat per VT, vel per NE, dicitur continere ius commune, & poteſt allegari ad deciſionem cauſarum, Felin. *in princip. rub. vt lit. non conteſt.* Euerad. *in loco à rubr. n. 3. verſ. immò quod plus eſt*, adeò quod Papa licet in nigro reſeruet ſuæ diſpoſitioni omnia beneficia, in ſingulis dictorũ octo menſiũ vacatura, atque ita reſeruet beneficia, & non menſes, attamen, ex quo rubrum eſt generalius nigro, debet illud ampliare, vt ſic non ſolùm beneficia, ſed etiam menſes Papa reſeruare voluerit. gloſſ. *l. 1. & ibi Bar. C. de capit. ciu. qui cenſ. exim. lib. 11.*

cùm

cum aliis per Euetar. vbi suprà *n.11.vers.quid autem è contra*, & in nostris terminis quod † regula de octo sit reseruatoria mensium, tradit Put. *decis.53. lib.*2. idem *decis 492.num.3. & decis.507. per tot.eodem lib.* Achil.*decis.1.super reg.reseru* 8.*mens.*& pro indubitato tenuit Rot.*in illa Fauentinu*, & aliis *vbi suprà*. In secunda verò parte *in vers. insuper*, Papa concedit Episcopis facultatem conferendi in sex mensibus alternatis, quamdiu apud suas Ecclesias, aut
49 diœceses resederint, non obstante reseruatione, † quæ reseruatio non tollitur per concessionem alternatiuæ sed alternatiua operatur, vt Ordinarius possit conferre in mense reseruato, remanente natura ipsius reseruationis, quæ propterea non cessat, iuxta *decis.* Cassad.8.*n.*10. *de præbend.* quam in istis terminis sequuta fuit Rota *in Tuden. Canonicatus*, 21. *Aprilis* 1570.coram bonæ mem.Card.Lancelloto seniore, & *in causa Oueten.beneficij* 30.*Iulij* 1610. coram Reuerendiss.D. meo Decano. Et quod reseruatio non tollatur per alternatiuam Episcopo concessam, & ab eo acceptatam, fuit sine difficultate resolutum *in Eluen. beneficij S. Saluatoris*, 30. *Octobris* 1062. coram Illustriss.Ludouisio.

50 Hinc Domini inferebant, quod non residente Episcopo in aliquo ex quatuor mensibus sibi à Papa mutuatis, si contingat casus vacationis, Papa non confert iure deuoluto, sed ex titulo primæuo reseruationis. Quia cùm dicta alternatiua non tollat reseruationem, sed illa remanente aperiat viam prouidendi de reseruatis, sub illa tamen conditione, & qualitate residendi, cessante residentia, cessat effectus alternatiuæ, &, consequenter non intrat deuolutio, sed reseruatio. Quia semel reseruatum semper durat reseruatum, vt in puncto arguit Cassad. *vbi suprà*, & Rota *in illa Oueten.* Quod etiam comprobatur ex stylo Cancellariæ, quæ in casu isto dat expeditionem tanquam de reseruato vigore reseruationis octo mensium, vt in fide Reuerendiss.DD. Abbreuiatorum de Parco maiori, qui stylus in hac materia attendendus est, cùm declaret mentem Papæ, Cassad. *decis.2. n.4. vers. & iste stylus, & decis.2.n 3 ad fin.vers.pro qua interpretatione, de reseru.* Mandos. *in proœm.regul.q.2.n.3.*& fuit dictum in *Ieuencen. Archipresbyteratus*, 26.*Iunij* 1591. coram bon.mem. Card. Pamphilio, vbi quod stante communi cursu, & stylo Cancellariæ, cessat omnis difficultas, & in proposito etiam fuit consideratum *in Paduana Prioratus*, 17. *Maii* 1611. coram R. P. D. meo Pirouano.

51 Nec placuit responsio ad decis. Cassad. & Rot. *in illa Tuden.* quod loquatur retenta opinione antiqua, nempe quod alternatiua esset simplex remotio obstaculi, non secundum opinionem modernam, quod excedat simplices terminos remotionis obstaculi, & per eam dicatur initus quidam permutationis contractus inter Papam, & Episcopum, de qua latè *in d. Sulmonen. alternatiuæ*, coram Illustriss. Lancellotto, quia & antiquo tempore vigebat eadem opinio, quod alternatiua non esset mera, & simplex remotio obstaculi, sed quasi contractus, eo quòd tunc prout hodie, fiebat hæc mensium permutatio inter Papam, & Episcopum, Mohed. *dec.3.n.1. de rescrip.* Achil. *decis.2. super reg.modif.indul.* Put.*decis.*88.*lib.*3.per quas decis. debent declarari, & cum his concordari aliæ, quæ dicunt gratiam alternatiuæ esse remotionem obstaculi causati per reseruationem octo mensium, ad text.*l.non est nouũ, cum duabus seqq ff.de legib & c.cùm expediat de elect.in* 6.& in terminis, fuit dictũ *in eadẽ Sulmonen.*

52 Præterea aliqui ex DD. censebant multùm referre quid veniat in huiusmodi contractu permutationis, quia licèt Papa ex octo mensibus reseruatis concedat Episcopo quatuor, vice versa Episcopus de suis quatuor dimittit Papæ duos; illa tamen concessio de reseruatis non fit quoad proprietatem, sed solùm (vt ita dixerim) quoad vsumfructum, proprietate scilicet remanente penes Papam, ita vt illi quatuor menses propriè dicantur ipsius Papæ, *l. rectè dicimus, ff. de verb. significat.* vbi Iurisconsultus ait, rectè dicimus, eum fundum totum nostrum esse, etiam cuius vsusfructus alienus est, *l. Mauius, §. penult. Digest. de leg.*2. gloss.*in leg.4.de vsufruct.*Bart.& Doct. *in l.qui vsumfructum.ff.de verb oblig.* Pinel.*in l.1.part.3.n.5.vers.acquesitu, C.de bon.matern.* Et vt propriùs loquamur, Papa non concedit menses Episcopo, sed facultatem conferendi in mensibus, & hæc dicitur alternatiua, quæ quoad proprietatem, spectat ad Episcopum; quoad vsum verò, quamdiu resederit, vt sonant verba expressa regulæ, & distinguit. Rot.*in illa Sulm*

Quamuis igitur *in dict. decis.* Moh d.3 *de rescript.*& 53
in aliquibus, tam antiquis, quàm modernis decis.& in ipsa *eadem Sulmonen.* dicatur fieri hanc mensium permutationem, ac vulgò menses alternatis pro Episcopo dicantur Ordinarij, hoc tamen non propriè, & restrictiuè, sed largè, & demonstratiuè accipiendum est, quod non mirum videri debet, cum ipsæ etiam leges, & antiqui Iurisconsulti proprietatis amatores impropriè, & abusiue, ac vt Græci dicunt καταχρηστικῶς aliquãdo fuerint loquuti. Vlpian.*in leg* 2 § 1.*ff.quemadm. testament.aper.Testamentum*(inquit)*propriè illud dicitur quod iure perfectum est, sed abusiuè testamenta quoque appellamus ea, quæ falsa sunt, vel iniusta, vel irrita, vel rupta.* Iulian.*in l.fideiussor obligari, §.fideiussor, ff de fideiusser.* Nam licèt minus propriè debere dicantur naturales debitores, per abusionem intelligi possunt debitores, &c. Papin. *in l inter libras ff.ad leg. Iul. de adult.* vt Florentino rectius, quàm in Notico lex Stuprum, & adulterium promiscuè, & καταχρηστικώτερον appellat, sed propriè adulterium in nuptam, stuprum verò in virginem, viduamve committitur. Caius *in l.licet.58.ff.de verb.significat.* licèt inter gesta, & facta videatur esse quædam subtilis differentia. Attamen, καταχρηστικῶς, idest, abusiuè nihil inter factum, & gestum interest, vbi rectè declarant Alciat. & Rebuff. idem Alciat.*lib.1.dispunct.c.26.* Bud. & Cuiac. *in d.l. inter liberas, ff. de adulter.* ergo non oportet syllabas ancupari, neque decisionum verba captare, sed qua mente quid dicatur, in eis animaduertere, *l.penultim ff. ad exhib.l scire leges, Digest.de legibus, c.intelligentia, de verb. significat.* Mens itaque & sensus illarum decis. & vsus loquendi est, quod menses quatuor alternati, quos accipit Episcopus, sunt & remanent Papæ quoad proprietatem, non quoad vsum durante, residentia Episcopi, non tamen vsus mensium est Episcopi, sed vsus alternatiuæ, idest facultatis conferendi limitatiuè quamdiu resederit, proprietate alternatiuæ in absentia penes ipsum remanente.

Hinc facilè videbatur, posse euitari alia omnia, quæ 54
tanquam decisa allegabantur *in dict. decis. Sulmon.* nempe quod à reseruatione octo mensium fuit recessum per acceptationem alternatiuæ, neque ad eam fit reditus ob non residentiam, quia non dissoluitur permutatio facta in acceptatione alternatiuæ, sed tantùm suspenditur illius vsus, absentia durante: illa enim decisio non negat, quin stante acceptatione alternatiuæ duret reseruatio octo mensium, vt *in d.decis.*Cassad.8 *de præb & in d.Tuden.& Oueten.* sed tantùm dicit, quod per absentiam Episcopi non dissoluitur permutatio, quid autem fuerit permutatum, & quomodo hoc intelligatur, patet ex prædictis.

Non obstat *eadem decis.Sulmonen.* dum in ea dici- 55
tur, quod durante absentia Episcopi suspenditur vsus alternatiuæ, quasi quod reuertente Episcopo, statim vsus recuperetur, ex illa dictione, *quamdiu*, & aliis allegatis hîc per informantes. Quia principalis articulus indecisus fuit, an Episcopus amittat alternatiuam per discessum à sua Diœcesi, ita quòd redeat ad suos quatuor menses, & possit conferre beneficia vacantia in mense Martij, & Septembris, & fuit decisum, quod non, in hoc recedendo à decis. bon.

memor. Cantuccij, sed an sediens in aliquo ex dictis mensibus & aliis alternatis, postquam ille mensis incœperat spectare ad Papam vigore *reg. de octo*, possit conferre beneficia post eius reditum vacantia in dicto mense, hoc ibi non discutitur, imò nec tangitur. Et licèt ratio, de qua suprà, inferat quod redeunte Episcopo, & sic cessante causa suspensionis vsus alternatiuæ, cesset effectus suspensionis, ad *reg. cessante causa*; cùm tamen ex deductis *in illa Fanent.* & aliis suprà allegatis fuerit ab initio acquisitum Ius Papæ in illo mense integraliter, & non per dies mensis, intrat limitatio, quod cessante causa non cessat illius effectus, vbi ius iam fuit quæsitum alteri ex causæ existentia. Nam licèt illa postea deficiat, ius tamen illud quæsitum retinetur, Ioan. Andr. *in reg. decet, num. 5. ad fin. vers.* & idem *in similibus, de reg. iur. in 6.* Tiraq. *in tract. Cessan. caus. limit. 21. num. 1. & 2*

56 Nec obstat, quod hoc modo Episcopus egeret noua acceptione alternatiuæ, quod esset contra eandem Sulmonens. Quia cùm per absentiam Episcopus non amittat proprietatem alternatiuæ, sed solùm suspendatur illius vsus, *in eadem decis.* & Papa habeat ius quæsitum in illo mense, resultat quod finito mense, absque alia noua acceptatione intret vsus alternatiuæ, vt in simili, qui habet indultum percipiendi fructus beneficiorum primi anni vacantium vsque ad quinquennium, si aliqui de speciali priuilegio fructus dicti primi anni debeantur, licèt non possit gaudere fructibus primi anni, in quibus alteri est ius quæsitum, non propterea amittit indultum, sed eo vti poterit in fructibus anni sequentis, *gloss. fin. in cap. si propter, in 2. intellectu, vers. alij dicunt*, & *ibidem* Butr. *num. 4. & 11. vers. ista ratio, de rescr. in 6.*

57 Hinc cessare dicebant aliud obiectum, quod si Episcopus non gauderet vsu alternatiuæ statim post eius reditum, contractus diceretur claudicare, atque ita vel standum esse alternatiuæ in totum, vel ab ea recedendum, *l. Iulianus, § si quis colludente*, ibi, *aut stetur emptioni, aut discedatur, ff. de action. empt.* Quia hoc obiectum fuit sublatum *in dict. decis. Sulmonensi*, vbi traditur ratio diuersitatis inter reseruationem octo mensium, quæ est pura, & inter eius limitationem ad fauorem Ordinariorum, cum qualitate residendi, qua stante diuersitate, & quod propter absentiam Episcopi fuit acquisitum ius Papæ in illo mense integrali statim à principio, vt dictum fuit, contractus non dicitur claudicare, nec Episcopus ab eo potest recedere, vt fuit firmatum *in dict. decis.* Vltra quod non est inconueniens, vt contractus possit claudicare, vbi adest ratio diuersitatis, glos. & Castrens. *in dict. § si quis colludente*, Cagnol *in l. singularia, num. 190. & seq. ff. si cert. pet.* Surd *decis. 187. n. 21. vers. propterea.*

58 Non etiam obstare videbatur, quod secunda reseruatio sex mensium, de qua regula, sit superflua si prima non tollitur per alternatiuam. Quia hæc secunda fuit apposita ad reseruandum expressè duos menses, scilicet Martij & Septembris; quos Papa ex quatuor Ordinariis capit ad tollendam difficultatem, quæ posset oriri, an sine dicta secunda reseruatione illi dici possent reseruati, vt constat ex *decis. Put. 492. & 507 lib. 2. & decis. 4. part. 3. lib. 1. diuers. & decis. 21. eadem p. 3. lib. 2.* ibi enim alternatiua fuerat concessa Episcopo pro solitis sex mensibus, & dubitatur, an in aliis sex Papa censeretur reseruasse collationem beneficiorum; & fuit dictum, quod sic, eo quòd tunc aderat regula reseruatoria octo mensium, ex quo apparebat, quod ex illis sex mensibus Episcopo concessis, Papa voluit impedimentum remouere, & licèt Martius, & September non essent de illis octo; nihilominus quia in alternatiua dicebatur, *ita tamen, vt facultate Ordinariis concessa non vtaris*, hinc apparebat mens Pontificis, quod Episcopus in quatuor mensibus Ordinariis concessis non conferret, atque ita quod Martius, & September essent reseruati: illa igitur verba regulæ, *qua etiam dispositioni sua, vt præfertur, reseruauit*, non inducunt nouam reseruationem respectu quatuor mensium, quos Papa sibi retinet in concessione alternatiuæ, & sunt reseruati in prima parte regulæ, vt ostendunt illa verba, *etiam vt præfertur*, secundùm vnum intellectum, vt referantur ad primam partem; sed benè eam inducunt respectu duorum mensium, quos capit ex quatuor Ordinariis, & non erant in prima parte comprehensi; & idem secundùm alium intellectum, quem tenet Modern. ibi *gloss. 54. n. 1. & 5. vers. hinc sunt opposita*, nempe quod illa verba, *vt præfertur, reseruauit*, præsupponant anteriorem reseruationem sex mensium, quæ expressa non fuerat, sed duntaxat tacita, eo ipso quod alij sex menses fuerunt Ordinariis concessi. Qui tamen secundus intellectus potest procedere quoad Martium & Septembrem, qui non fuerant expressi in prima parte regulæ, sed non quoad alios quatuor in dicta prima parte expressè seruatos, & quorum respectu non fuit sublatum impedimentum, vt sunt expressæ illæ decis. *Put.* & aliæ, quæ se fundant in ista expressa reseruatione; priorem denique sensum tenuit Rot. *in dict. decis. Sulmonen. in fine*, dum dixit quod Papa in secunda parte concessionis alternatiuæ reseruat sibi alios sex menses, vt præfertur, scilicet modo quo supra in regula sibi purè reseruauit.

59 Nec etiam mouit Dominos illa ratio, quod si verum esset, quod alternatiua sit remotio obstaculi in hunc sensum, vt aperiat facultatem de reseruatis, firma remanente proprietate reseruationis, vt suprà dictũ fuit, sequeretur, quod cùm ex mensibus alternatis ad fauorem Episcopi aliqui sint de Apostolicis effecti Ordinarij, vt Februarius, Aprilis, Augustus, & October, alij verò duo, nempe Iunius, & December, sint ipsius Ordinarij vigore regulæ de octo, quos fixos appellamus, alternatiua esset remotio obstaculi præfato modo, quantum ad menses ex Apostolicis effectos Ordinarios; quo verò ad menses fixos, non esset remotio, & tamen sub eadem forma, & iisdem verbis conceditur facultas conferendi Ordinariis in fixis, atque in Apostolicis Ordinariis effectis; sicque vna, & eadem forma verborum concepta diuerso iure censeretur, & eadem concessio alternatiuæ, & acceptatio, quoad duos menses, quos Papa capit, erat contractus, vt *in decis. Sulmonen.* Quoad duos alios autem fixos, non erit. Quia *primò* fuit responsum, quod cùm principalis intentio contrahentium fuerit remouere obstacula modo, quo suprà, & inuicem permutare menses, & si non omnes permutentur, & obstacula in omnibus non remoueantur, nihilominus alternatiua in omnibus sex mensibus erit remotio obstaculi, & contractus permutationis, vt declarat Bart. *in l. Aristo, num. 2. ff. de donat.* Abb. *in c. quæstione, n. 4. de rer. permutat.* Tiraquellus *de retract. lignag. § 30 gloss. 1. num. 2.* Couarr. *lib. 2. variar. cap. 4. num. 9.* Pinell. *in leg. 2. part. 1. rubr. num. 2. C. de rescind. vend.* & in terminis quod alternatiua sit remotio impedimenti quoad alios sex menses Ordinarij, tradit Put. *decis. 507. num. 1. in fine, lib. 2.* aliàs *decis. 495. in princip. vers. nam præsupponebatur, in nou.* *Secundò* fuit dictum, quod licèt Episcopus dimittat Papæ tantùm duos menses, & retineat duos ex suis Ordinariis, attamen recipit quatuor ex Apostolicis, & sic propter illum maiorem numerum tota alternatiua dicitur remotio obstaculi, & permutatio, argum. text. *in l. quæritur ff. de stat. homin. & in cap. quod in dubiis, de consecrat. Eccles. vel Alt.* sicque tradunt Butr. Abb. & cæteri, *vbi suprà* *Tertiò* fuit responsum quoad istos duos menses fixos, nullam posse considerari reseruationem, ex quo neque in prima parte regulæ, neque in secunda Papa eos reseruat. Nec transit

sine

sine dubio, An Episcopus absens possit conferre in dictis doobus mensibus? & negatiuam latè defendit Gonzal. *in reg.8. gloss.43. num.121. vers. ex aduerso.* Et licet ab ea recedat Garz *de benef.5. part. cap.1.n.306. in fin.* vbi subdit ita videri communi sensu, & praxi receptam, quod etiam innuere videtur illa decis. Salmonen. quidquid tamen sit de hoc articulo, non est inconueniens, quod diuersis respectibus vna & eadem res diuersò iure censeatur, gloss. *in c. cum Capella*, vbi alij scribentes, & in specie Butr. *n.7.* Anch. *n.3. in 4. not.* Abb *n.5. in fin. de priuil.* Tiraq. *de nobilit. c.18.n.12.*

60 Nec obstat, quod *in dict. Faentina*, ideo Rota censuerit dictionem, *quamdiu*, esse appositam mensi integrali, ne fiat fraus Papæ in duubus mensibus permutatis, quod cùm hodie cessat propter d. Salmonen. sequitur cessare quoque prædictam resolutionem. Quia, vt apparet ex *d. decis. Fauentin.* ea non tam fundatur in præsumpta fraude, quàm in eo, quod dictio, *quamdiu*, est apposita mensi integraliter: quod fundamentum latè fuit comprobatum *in illa Salmantina beneficij*, coram R.P.D. meo Manzanedo, in qua nulla cadebat fraus, neque illius præsumptio. Vltra quod hodie etiam potest habere locum fraus, possent enim Episcopi continuè extra diœcesim vagari, nempe in mensibus Apostolicis, eo quòd in eis beneficia conferre non possunt, in suis verò mensibus redire duntaxat quando imminet vacatio alicuius beneficij, propter instantem infirmitatem beneficiati, illa verò sequuta, & collatione facta, statim à diœcesi recedere, & iterum ad eam redire instante aliqua alia simili vacatione, & denuo se absentare, & sic residentiam facere momentaneam contra omnem iuris intellectum, & mentem Papæ, qui concessit alternatiuam Episcopis, vt eos ad residendum inuitaret, ita vt contrarium operaretur, vt fuit consideratum *in dicta Fauentina*, & post eam *in dicta Salmonensi.* Et quando hæc ratio cessaret, quæ tamen non cessat, aliæ etiam concurrunt, scilicet distributio mensium integraliter, & non per dies, neque horas, ac momenta, ad euitandam confusionem, quæ daretur in computatione momentorum, & ne ius Sedis Apostolicæ sit in incerto, vt fuit que animaduersum *in causa Vicen. Praceptoria, 4. Decembris* 1592. coram bonæ memor. Card. Blanchetto, *& in eadem Salmonen.* ac propterea non debet cessare dicta resolutio *in causa Fauentina*, iuxta regulam *§. affinitas*, vbi not. Doct. *Instit. de nupt.* cum aliis per Tiraq. *in tr. Cessante causa, limit.22.*

61 Non obstat responsio ad eandem decisionem *in causa Fauentina*, quod ibi ageretur de vacatione in mense Septembris, qui erat alternatiuus ad fauorem Papæ, & eodem modo *in dicta Salmantin. de Almenara*, acceptatio alternatiuæ erat recepta, & recognita in Dataria, inceptro mense Augusti, qui erat Apostolicus, & sic benè intrabat ratio in vtraque decisione, quod quia mensis à principio erat cœptus Apostolicus, vsque ad finem durauit talis: at in nostro casu mensis Aprilis est alternatiuus pro Episcopo, & sic non fuit cœptus Apostolicus: vnde non potest durare talis, hæc enim diuersitas non tollit fundamentum illarum decis. & manifestum continet æquiuocum. Illæ enim decis. illam rationem habent, quod menses sunt integrales, & propterea cum ab initio mensis fuerit acquisitum ius Papæ, semper ille mensis remanet reseruatus, sicuti beneficium semel affectum, semper durat affectum. Quæ ratio æquè militat in mense Aprilis, qui vt suprà dixi, etiam stante alternatiua; remanet Apostolicus, & reseruatus, sed illius tamen vsus impeditus, quamdiu Episcopus resederit. Vnde cùm per absentiam Episcopi ab initio Papa acquisierit ius in illo mense, & ille sit integralis, etsi in medio redierit Episcopus, non propterea desinit esse reseruatus, & quidem ad istam effectum parum interest, in quo mense absentia Episcopi contigerit, dummodo in principio mensis illa fiat, quia siue ille mensis sit de illis, quos Papa sibi retinet, siue de aliis, quos Ordinario dat, & in principio Ordinarius recedit, semper ille mensis intrat Apostolicus.

Vnde etiam cessat, quod si vacatio contingeret de mense Martij, vel Septembris, Episcopo non residente Papa conferret, sed non vigore regulæ, quia isti duo menses non sunt ex octo reseruatis, & sic dici non potest, quod mensis effectus Apostolicus duret Apostolicus. Quia licèt dicti duo menses non reseruati per primam partem reg. sunt tamen reseruati per secundam, vt præfertur, id est, eodem modo, quo in prima. Et ideò in tubr. nou dicitur restrictiuè reseruatio octo mensium Apostulicorum, sed absolutè, & infinitè reseruatio mensium Apostolicorum, vt indicet, & designet omnes menses Apostolicos in ea reseruatos, indefinita enim æquipollet vniuersali, *cap. quia circa, de priuileg.* Vnde sequitur necessariò, quod acceptata alternatiua, siue Episcopus resideat, siue non resideat, in istis duobus mensibus Papa conferi vigore regulæ, vt fuit etiam dictum *in eadem Salmonen.* 62

Postremò non obstat, quod articulum hunc ex professo disputant, & resoluunt pro Episcopo Gonzal. *in d. reg.8. gloss.43. num.142. & seq.* Garz. *de benef. part.5 cap.1.§.12. à num.692. vsque ad* 699. Quia si auctoritatem spectemus, Rotæ auctoritas seipsam ostendit: si verò rationem, sine qua illa nihil diiudicare solet, *in causa Fauentina, & Salmantina*, expressæ rationes è media iurisprudentia deriuantur, & adductis in contrarium præponderant, solù supetest ad omissa, & ex eisdem auctotibus modo repetita satisfacere.

63 Non igitur obstat, inconueniens, quod si esset necessaria integra residentia totius mensis, sequeretur quod omnes collationes factæ in mense Ordinario in principio, & in medio per Episcopum residentem, illo postea in fine recedente corruerent. Quia cùm prouisio fuerit de tempore habili, & sic legitimè facta, ex eo quod postea Episcopus discesserit à diœcesi non corruit, etiam quod cesset qualitas residentiæ requisitæ, iuxta regulam, *factum legitimè, de reg. iur. in 6. l. in ambiguis, §. non est nouum, ff. eod.* Tiraq. *in tract. Cessante caus. limit.4. & 12.*

64 Nec obstat aliud inconueniens, quod si principium mensis esset attendendum, itaut talis duret, qualis cœpit esse, resultaret quod posset Episcopus in principio residere, & postea recedere, & absens gaudere alternatiua in reliqua parte mensis, ne partim esset Ordinarius, partim Apostolicus? Quia Episcopum non sufficit habere alternatiuam, sed vlterius requiritur, quod resideat, vt possit. Et ideò cum tempore vacationis cesset qualitas residentiæ, cessare quoque debet priuilegium alternatiuæ *l. athleta. §.1. & l. idem Vlpianus, ff. de excusat. tut. l. Titia Seio, §. vsuras*, vbi gloss. & Doct. *ff. de leg.2.* cum aliis per Tiraq. *vbi suprà, in 1. part. n.*203.

Ex quibus ita conclusum fuit, collationem spectasse ad Papam, &c. Hæc decisio D. Martini Andreæ repetitur inter eius impressas *decis. vlt.*

De residentia Parochorum.

65 Parochi olim apud Ethnicos dicti erant, qui Legatis publicè Romam missis salem & ligna præpatabant, hoc est, qui omnium rerum copiam Legatis Regum, Principum, ac populorum hospitio receptis suppeditabant: instar horum dictos esse Parochos in Ecclesia quidam arbitrantur, eo quòd sint Sacerdotes auctoritate Episcoporum Ecclesiis præfecti, vt plebibus, siue populis sacrum diuini verbi, & Sacramentorum pabulum ad pascendas animas subministrent. Alij verò putant Parochum dictum, quasi parcum; parcos autem Græcis est incola, siue habitator in loco: vnde Pomponius Iurisconsultus *in l. pupillus, ff. de verborum significat.* ait, incola est, qui in aliquam regionem

regionem domicilium ſuum contulit, quem Græci
parœcon vocant: quare Parochus ex eo dicitur in-
cola, & habitator loci, quia in eo continuò reſidere
debet, de quibus etymologiſa vide, ſi lubet, Theſau-
rum linguæ Latinæ verb. Parochus, Lambinum ad Ho-
ratium lib. 1. Satyra 5. pag. 68. & lib. 7. ſatyra 8.
pag. 234. Budæum in prioribus annotat. ad Pandectas,
pag. 195. Iacob. de Giaffiis in aureis deciſ. part. 1. lib. 2.
cap. 39. num. 7. Gabriel del Toro in theſauro miſeri-
cordia, a. 29. Azor. inſtit. moral. part. 2. lib. 3. cap. 12.
66 quaſt. 1.
Parochia eſt Eccleſia ad quam conuenit populus
ad recipienda Sacramenta, & ad audienda Sacra die-
bus feſtis, vbi ſunt ſepulturæ, & audire debent Paro-
chiani verbum Dei, ac rudimenta Fidei, ac decimas,
& oblationes ſoluere. Zerola in praxi Epiſcop. part. 1.
verb. Parochia, §. 1 pag. 269. me citato in hoc loco Vi-
uian. in praxi iuriſpatron. lib. 2. cap. 7. n. 16. in 2. edit.
67 † Dignoſcitur autem meliùs Eccleſia Parochialis, ex
eo quod habeat populum certis limitibus, ac finibus
diſtinctum, quaſi non ſufficiat, ſi ſacri baptiſmatis
fontem habeat, ac ſepeliendi actum exerceat, Re-
buff. in praxi, tit. de diſpenſat. ſuper ætate, verſ. etiamſi
curam habeat animarum, & in concord. tit. de collat. §.
ſtatuimus, il ſecondo, pag 666. Maſcard. de probation.
concluſ. 888. Azor. dicto c. 12. quæſt. 3. Gonzal. ad reg.
Cancell. gloſſ. 6. n. 37. & à num. 48. Stephan. Gratian.
68 diſceptat. forenſ. capite 298. à num 42. Viuian. dict.
cap. 7. num. 17. † Non dicitur tamen Parochiale,
ſeu Curatum beneficium, nec vt tale regulandum,
ad effectum de quo agimus, illud quod non eſt actu
Curatum, ſed tantùm habitu, veluti quia populus
ſit deſtructus, & omnes Parochiani aliqua ex cauſa
mortui ſunt & eſſe deſierunt, licèt Eccleſia Parochia-
lis ſemper firma maneat, vt per Rebuff. d. verſ. etiamſi
curam habet animarum, & in tract. nominat. q. 16.
n. 23. Duen. regul. 71. n. 4. Gutier. allegat. 8. n. 7. Maſ-
card. concluſ. 589. n. 5. Gonzal. dict. gloſ. 6. num. 89. & 90.
Azor. dict part. 2. lib. 6. c. 8. quæſ. 9. vbi reſoluit, quod ſi
quia ad hanc Ecleſiam promoueatur, non tenetur in-
tra annum ad Sacerdotium aſcendere: ſi tamen Paro-
chiani, quia fortè captiui erant, redierint, Parochialis
Eccleſia, quaſi iure poſtliminij ad ſua iura, & bona
reuertitur, ac proinde is, qui ipſi præeſt, debet in-
tra annum computandom ab eo tempore, quo Eccle-
ſia cœpit Parochianos habere, ad Sacerdotium aſ-
cendere, de quo etiam Zerola in praxi Epiſcopali
part. 1. verb. beneficia, §. dico quartò, verſ. ſecundum du-
69 bium. Aduerte tandem in dubio † beneficium non
cenſeri Curatum, ſed ſimplex, ex Gonzal. dict. gloſſ. 6.
n. 9. Nicol. Garcia de beneficiis part. 1. c. 6. n. 8. Cardin.
Tuſch. littera B, concl. 63. n. 4. Aloyſ. Ricc. in collect. de-
ciſ. part. 5. collect. 1696.
70 Parochi, qui Eccleſiis præſunt, curamque gerunt
animarum, in eis reſidere debent, vt probant text.
in cap. quia nonnulli, & in cap. conquerente, vbi gloſſ.
& in cap. relatum, & in cap. tua fraternitatis, de cleri-
cis non reſident. & diſponit Concil. Trident. ſeſſ. 6.
de reformat c. 1. & ſeſſ. 7. de reformat. cap. 3. & ſeſſ. 23.
etiam de reformat. cap. 1. latè de hac perſonali Paro-
chorum reſidentia Petr. de Bollo in œconomia Cano-
nica, claſſi 2. c. 3. §. 3. & in §. 4. tractat quibus de cauſis
liceat Paſtori à grege ſibi commiſſo diſcedere, etiamſi
modici commodi ſit beneficium, quia hoc etiam re-
ſidentiam requirit, prout per text. in d. cap. conque-
rente, reſoluunt Sanctarel. var. reſolut. 4. n. 45. in fine,
Rebuff. in tract. nominat. quæſt. 9. num. 27. Valer. Regi-
nald. in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. n. 294. verſic ſi
71 obiicias. Et † cogendi ſunt in propriis Eccleſiarum do-
mibus habitare, quæ ſi non ſint in propinquioribus
intra Parochiarum limites, prout deciſum referunt
Nicol. Garc. de beneficiis part. 5. c. 2. n. 179. in 22. de-
clar. Armendar. in addit. ad recopilat. legum Nauarra,
lib. 1. tit. 23. l. 2. §. 2. de reſidentia, vel abſentia Parocho-
rum, num. 150. Et licèt Eccleſia Parochialis ſit in loco,
vbi minor vbi pars Parochianorum inhabitat, & ma-
ior pars habitat longè in oppidis; nihilominus Paro-
chus tenetur prope Eccleſiam habitare, & ſuccurren-
dum eſt eis, qui longè habitant, ſecundùm loci anti-
quam conſuetudinem, per cap. 4. ſeſſ. 21. de reformat.
referunt deciſum Garcia dict. num. 179. in 20. declarat.
& Armendar. dicto loco, num. 148. † Rector, ſeu Paro- 72
chus, qui habet Parochiam, intra cuius limites adhuc
habitant Parochiani, tenetur in ea reſidere, etiamſi
tantùm eſſent in illa Parochia tres, vel quatuor incolæ
† & vbi fuerint duæ Eccleſiæ æquè principaliter vni- 73
tæ, reſidendum eſt in digniori: quod ſi non conſtet,
quæ ſit dignior, in frequentiori; quod ſi vna fuerit
extra, & altera intra vrbem, reſidendum eſt in ea,
quæ eſt intra referunt etiam deciſum Garcia dicto
numero 179. in 14. declar. Armendar. dicto loco,
num. 142.
Quamuis Parochialis tribus, aut quatuor milliari- 74
bus tantùm diſtet à ciuitate, non habebitur parochus
pro reſidente, ſi in ciuitate habitet, dominicis, & feſti-
uis tantùm diebus ad ſuam Eccleſiam accedens, deci-
ſum referunt Garcia dicto c. 2. num. 179. in 17. declarat.
Armendar. dicto loco, n. 145. me citato in hoc loco
nouiſſimè Bonacin. var. tract. 5. diſput. 5. puncto 1.
num. 4 in fine. Et Presbyter obtinens Parochialem,
etiam à ciuitate vltra duo milliaria non diſtantem,
† non poteſt deputari magiſter Grammaticæ, & ob id 75
à reſidentia excuſari, etiamſi velit ſingulis diebus fe-
ſtiuis Parochiali intereſſe, Garc. dict. n. 179. in decl. 19.
Armend. dict loco, n. 147. Sanctarell. dict. quæſt. n. 33.
† Et etiam deficiente magiſtro Grammaticæ in ciuita- 76
te, non poteſt in ea Curatus habitare, relicto idoneo
vicario, & approbato cum congrua mercede in Paro-
chiali, quamuis ſolemnibus diebus interſit, refert de-
ciſum Aloyſ. Ricc. in praxi deciſ. 502. in prima edit. &
reſolut. 393. num. 2. in ſecunda edit. Sanctarell. var. re-
ſolut. quæſt. 3. num. 32. Et Epiſcopus poteſt compel-
lere Rectores ad reſidendum, non obſtante conſue-
tudine reſidendi in loco diſtanti à Parochia per ſex
milliaria, Garc. d. num. 179. in 18. declarat. Armen-
dar. d. loco, num. 146. Etiamſi illius collatio ad infe-
riorem etiam Abbatem Regularem ſpectaret. Garc.
d. n. 179. in 2. & 27. declar. Armendar. d. loco, n. 153.
& 154.
Obtinentibus parochialem Eccleſiam poſt Con- 77
cil. Trident. ſtudendi licentiam, atque in abſentia ſtu-
diorum cauſa fructus percipiendi non dari referunt
deciſum Henriq. conſ. 23. num 4. Gonzal. ad regul. 8.
Cancel. gloſſ. 6. n. 251. Nicol. Garc. d. c. 2. n. 81. in 4. de-
clarat. Armendar. d. loco, n. 122. Aloyſ. Ricc. in praxi
fori Eccleſ. deciſ. 502. in prima edit. & reſolut. 393. in
fine, in 2. edit. Sanctarel. var. q. 3. n. 25.
Capellani, & Coadiutores Rectorum parochia- 78
lium, instituti auctoritate Apoſtolica, tenentur ad
perſonalem reſidentiam, vt Rectores ipſi, referunt
deciſum Piaſec. in praxi Epiſcop. part. 2. cap. 3. n. 27.
Armendar. dict. loco, num. 1. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. 79
gloſſ. 5 §. 9. n. 17. Campan. in diuerſorio Iuris Canonici,
rubric. 7. cap. 6. n. 104. Moneta de option. c. 4. quæſt. 8.
num. 167. Galer. in margarita caſuum conſcientiæ, verb.
Reſidentia 1. Aloyſ. Ricc. dict. reſolut. 393. ampl 5. Vgo-
lin. de poteſt. Epiſcopi c. 15. §. 3. n. 3. verſ. poſtremò, San-
ctarel. var. q. 4. n. 27. † Habens parochialem, in qua
Vicarium perpetuum legitimè inſtitui obtinuit, eo vi-
uente, reſidere non tenetur, Armendar. dicto loco, n. 193.
Gonzal d. gloſſ. 6 n. 99.
Sed obtinens Eccleſiam baptiſmalem, cui incumbit 80
ſola cura baptizandi omnes infantes oppidi, & exi-
ſtentes ſub cura Archipresbyteri, tenetur ad reſidentiã
tanquam coadiutor Eccleſiæ Parochialis, præſuppoſi-
to quod in Eccleſia Archipresbyter præter Baptiſmum
cætera

cætera Sacramenta administret, Armendar. dicto loco, n. 178.

81 Deputatio Vicarij donec prouideatur de Rectore spectat ad Episcopum, in cuius Diœcesi parochialis est, refert decisum Armendar. in addit. ad recop. legum Nauarra, lib. 1. tit. 18 l. 7. de Episc. n. 86.

82 Duas Parochias habens vnitas perpetuò inuicem æquè principaliter, & non vnam alteri accessoriè, ambasque pares, itaut vna non sit dignior, & principalior altera, potest in qua maluerit residere, decisum referunt Garcia d. cap. 2. n. 179. in 16. declar. Armendariz dicto loco, n. 144.

83 Obtinens verò Canonicatum, & Parochialem quocunque in loco sit, in Parochiali residere tenetur, nec ob hoc est priuandus Canonicatu, sed solum eius quotidianas distributiones perdit, etsi quid absens iusta aliqua de causa non percepit, Armend. d. loco, n. 197.

84 Residens in Parochiali, quæ non longè abest à Collegiata, in qua Canonicatum obtinet, diebus feriatis ad Ecclesiam Collegiatam accedere, & in Diuinis inseruire potest, modò in omnibus diebus, & horis suis debitis, & congruis Parochiali inseruiat, & nihil prorsus relinquat ex debito seruitio ipsius Parochialis, Armendar. d. loc. n. 195.

85 Episcopo non licet pro Cathedralis Ecclesiæ seruitio, & item suo, aliquem ex Curatis suæ diœcesis ex ipsorum Ecclesiis, constituto in illis idoneo Vicario, ad certa negotia adhibere, cum hi dum in huiusmodi sunt seruitio, à suis Ecclesiis abesse censeantur; decisum referunt Piasec. in praxi noua Episcop p. 2. cap. 3. n. 27. Quaranta in summa Bullarij, verb. residentia, pagin. 446. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss 6. n. 258. Garc. d. c. 2. n. 42. in 2. declar. Armendar. d. loc. n. 167. Sanctarel. var. q. 3. n. 49. me citat. in hoc loco Alzedo d. p. 1. c 5. n. 128. Vtrùm autem Ecclesiæ Cathedralis Parochus possit vicariatus officio fungi? Vide Aloys. Ricc. Neapol. decis. 319. p. 5.

86 Nec etiam Episcopus potest vti opera Parochi in visitatione, vel in alio seruitio suæ Diœcesis, nisi pro tempore duorum mensium, & tunc relicto idoneo Vicario, Posseuin. de officio Curati, c. 1 n. 12. Garc. d. c. 42. in 1. declar. Armendar. d. loc. n. 166. & n. 175. dicit etiam decisum non excusari à residentia Parochum, si Episcopus iudicauerit expedire vti illius opera pro Secretario, vel Vicario foraneo.

87 Inquisitoris officium à residentia Parochialis non excusat, prout referunt decisum Gonzal. d. gloss. 6. n. 265. & gloss. 43. n. 164. Aloys. Ricc. d. resol. 303. n. 2. me citato in hoc loco Sanctarel var. quæst. 11. n. 4.

88 Subcollectoris Apostol. officium exercens à residentia non excusatur, Gonzal. d. gloss. 6. n. 266. Aloys. Ricc. d. resol. 393. num. 4.

89 Inimicitiæ graues sunt legitimæ causæ propter quas quis residere non tenetur in Parochiali, & illis durantibus potest Episcopus (cognito prius an sint veræ, & graues, & absque Parochi culpa?) ei licentiam concedere, vt in alio viciniori, & tutiori loco manere possit, ac à suo beneficio per annum abesse, posito tamen in illo per Episcopum idoneo Vicario, seu Oeconomo, congruenti mercede ex eius fructibus illi assignata, referunt decisum Salzed. ad Bernard. in pract. c. 53. in addit. lit. C, Galet. in margarita casuum conscient. verb. residentia, Aloys. Ricc. in praxi fori Eccles. resol. 645. in a. edit. Armendar. d. loc. n. 182. 183. & 184. Zerol. in praxi Episcop. part. 1. verb. priuatio, §. 4. dub. 1. vbi etiam aduertit, quod si intra annum inimicitiæ non extinguantur, & Curatus, seu beneficiatus fuerit in culpa tam causandarum inimicitiarum, quàm non extinctionis earundem, priuari potest, si verò inimicitiæ crescant sine Parochi culpa, alius annus dari potest, Armend. d. loco, n. 134.

90 Propter aëris intemperiem non potest Parochus etiam non oriundus alibi habitare relicto in Ecclesia Vicario approbato, de quo agit latè Melch. Galleg. in suo tract. de Parochorum obligat. tempore pestis; tenetur enim tempore pestis, vel alterius contagiosi morbi ex lege charitatis, & iustitiæ residere, Ripa de peste, num. 174. Suarez, tom. 4 disput. 44. sect. 3. Hæc est enim lex boni Pastoris à Christo omnium Pastorum Principe præscripta, vt quando salus gregis hoc postulat, vitam corporalem pro eius spirituali vita exponat. Et sic Sancti Patres illud Ioan. semper intellexerunt, Bonus Pastor animam suam ponit pro ouibus suis. Card. Paleoth. in Archiepisc. Bonon. part. 7. serm. 5. Ioan. à Chapeauil. de necessitate, & modo administrandi Sacramenta tempore pestis, Bañes 2. 2. q. 26. art. 5. Ioseph ab Orru in speculo Parochorum, cap. 1. quæst 1. Rutil. Benzon. in speculo Episcop. & Curat. lib. 1. disp. 1. Anton. Cuch. institut. maior. tit. 16. n. 34. Sic tempore Valeriani Imp. cùm Alexandriæ sæuissima pestis grassaretur, maxima cum laude peste correptis seruierunt, & qui in eo ministerio abierunt, nil à Martyrij splendore abesse visi sunt, vt dixit Dionys. illius Vrbis Episcopus, Tymp. in speculo Eccles. signo 46. latè & eleganter Fagundez in quinque Eccles. præcepta, part. 3. lib. 3. cap. 3. Si tamen adeò infirmus sit, & in loco Parochialis curari non possit defectu Medicorum, medecinarúmve, tunc potest ab Ordinario ei dari dilatio trium, aut quatuor mensium, vt in locis viciniotibus maneat sanitatis causa: interea ab ipso Ordinario in Parochia idoneo Vicario cum congrua portione ex redditibus Parochialis constituto, referunt decisum Garc. d. cap. 2. num. 179. in 4. declar. Armendar. dicto loco, num. 132. praxis Episcop. part. 1. verb. residentia,
§. 7. & 9. vbi etiam quod † senectus in Parocho non 91
excusat, sed debet poni Vicarius idoneus cum assignatione congruæ portionis ex ipsius Parochi redditibus; cum infirmis enim & decrepitis dispensandum est, vt eorum Ecclesiis, quæ personaliter residentiam requirunt, per Vicarios seruiatur, prout definitur in Concil. Trident. sess. 23. de reformat. cap 1. Armend. dicto loco, n. 130. Et Parochus debet residere in loco, vbi sita est Ecclesia Parochialis, etiamsi ei esset datus coadiutor ratione infirmitatis, referunt decisum Garc. d. cap. 2. num. 178. Armendar. d. loco, num. 129. Potest etiam, nulla cogente necessitate Parochus sibi Vicarium, ex approbatis tamen ab Ordinario, pro Sacramentorum administratione veluti adiutorem, vt aliqua impleat ministeria, generaliter, & absque vlla temporis limitatione assumere, ita tamen vt Curatus ipse laboret; non enim debet ob id à ministerio cessare, si vult esse dignus stipendio & mercede, Vasquez in opuscul. tit. de benefic. cap. 4. art. 1. §. 2. dub. 1. num. 133. & num. 155. Posseuin. d. cap. 5. num. 10. vbi Parocho hac de re sic consulit. & vtatur Capellano, non vt homine, qui portet pondus diei & æstus, sed vt socio laboris, &c.

Quæ omnia de residendi obligatione dicta, non 92
ita amarè accipienda sunt, vt debeat Curatus manere quasi in compedibus, vt ex Sot. aduertunt Posseuin. d. cap. 1. num. 6. Iacob. de Graff. in aureis decis. tom. 1. lib 2. cap. 97. num. 57. Vnde non desinit residere, qui per breue tempus vel abfuit, vel personaliter non deseruiuit, vt ex Archid. & Gemin. tradit Zerol. in praxi Episcop. part. 2. verb. residentia, §. 4. & Perez de Lara de anniuers. & Capellan. lib. 2. cap. 8. à num. 20. cum seqq & num. 25. ibi: Et licèt residere dicatur qui continuò moratur, vt notat Archid. in cap. licet canon, de elect. in 6. tamen ex eo quod aliquis aliquibus diebus diuerterit, non dicitur non residere, moraliter intelligendo. Quia abesse non dicitur, qui statim est reuersutus, vt probat text. in l. postliminium, §. captiuis, & in l. nihil. ff. de captiuis, & postlimin reuers. sicut etiam venisse non videtur qui statim abiit, vt ad plures Iuris effectus considerant Rebuff. in pra-

xi, part. 3. tit. de permutat. num. 12. & in concord. Gallia, rub de collation. §. 1. gloſſ. in verb. Et ſi reſidentiam deſeruerit, Tiraq. in l. ſi vnquam, verb. ſuſceperit liberos, num. 176. quos refert Dionyſ. Paul. de vera quatuor Patriarchal. Sedium erectione, cap. 9 num. 31. & in his reſidentiæ terminis adducit Concil. Trident. ſeſſ 23. de reformat. cap. 1 verſ. quoniam, & probat Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 43. n. 5. Vnde continui commenſales dicuntur, qui pro negotiis animo reuertendi ſe abſentant, Simon. de reſeruat. benef. q. 35. a num. 12. & abſens à Parochia per breue tempus animo reuertendi, illam non amittit, cap. is qui, de ſepultur. in 6 Maſcard. de probat. concluſ. 145. Hoc autem breue tempus, de quo agimus, ad octo tantùm dies extendit Poſſeuin. d. cap 1. n. 19 Valer. autem Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 1. cap. 6 ſect vlt. n. 51. vult vt ad ſpatium trium hebdomadarum non accedat: Thom. verò Sanch. de matrim. lib. 3. diſp 31. n. 11. abſolutè ait per ſpatium trium hebdomadarum eſſe debere, ex c. ſi quis in clero, 7. q. 1. Vnde Parochum ruralem, qui ſingulis quibuſque hebdomadibus in Vrbem venit, cauſa inuiſendi parentes, & cum illis vno tantù n die moratur, relicto ad occurrentes caſus Capellano, non peccare lethaliter, nec teneri ad reſtitutionem fructuum, reſoluit Ludou. Beja reſponſ. caſuum conſc p 4 caſu 21.

93 Parochus ſine legitima cauſa, & licentia in ſcriptis habita non reſidens, mortiferè peccat, Concil. Trid. d. c. 1. verſ. eadem omninò, & fructus beneficij pro rata temporis quo abeſt, ſuos non facit, idem Concil. d. c. 1. Franc. Leo in theſauro fori Eccleſ. p. 3. cap. 2. n. 15. Flamin. de reſignat. lib. 1. q 10. num. 32. etiam ante ſententiam, vt optimè probat Vgolin. de poteſtate Epiſcopi cap. 15. §. 4 n. 1. & §. 5. n. 2. in fine, cum Na-

94 uar. conſ. vltim de clericis non reſid reſoluit † bona acquiſita ex beneficio Parochi abſentis extra ſuam Parochiam morientis, tanquam ſpolia ad Cameram Apoſt. pertinere.

95 Ad huiuſmodi pœnas euadendas requiritur legitima cauſa ab Epiſcopo approbata, vt habetur in Concil. Trident. d. cap 1. verſ. eadem omninò; & expreſſa eius licentia, Garc. d. cap 2. num 35. Armend dicto loco, num. 164. quam licentiam etiam locorum Ordinarij Epiſcopo inferiores, vt Abbates, & alij ſimiler habentes iuriſdictionem, concedere poſſunt, ac etiam Capitulum Sede vacante, ex Azot. reſoluit Poſſeuin.

95 dict. cap. 1. num 28. & 29. † Et licet in duobus menſibus à Concilio conceſſis licentiam Epiſcopi non requiri teneant Nauarr. in man. c. 25 num. 121. Azor. inſtit. moral. part. 2. lib. 7. c. 4. quaſt 9. & 10. Franc. Leo in theſauro fori Eccleſ part. 3. c. 1. num. 19. & 21. Sanch. de matrim. lib. 5. diſp 31. n. 11. tamen contrarium verius exiſtimo cum Vgolino dict. §. 5. num 2. Tolet. lib. 5. cap. 5. Leſſ. de iuſtit lib. 2 cap. 34. dub. 29. num. 159. Poſſeuin. dict cap. 2. n. 21. Sanctarel. var. q. 4. n. 2. Alzedo d. part. 2. cap 9. num. 40. nam diſcedere non debet, niſi cauſa cognita, & probata ab Epiſcopo, & licentia in ſcriptis, & gratis concedenda, vt ait Conc. Trident. d. cap. 1. & comprobant Azor. d. c. 4. quaſt. fin. & cap. 5. q. 4 & 5. Sanch d. lib. 3. diſp. 7. num. 27. & deciſum fuiſſe referunt Garc. in cap 2. num 23. in prima declarat. & part. 9. c. 2. num. 295. in ſecundo dubio, Armendar. d loco, num. 155. vbi etiam aſſerunt

97 † valere Epiſcopi conſtitutionem, ne Parochi poſſint abeſſe vltra duos dies ſine licentia. Hinc etiam poteſt Epiſcopus prohibere ſub pœna pecuniaria arbitraria, quæ tamen dimidiam non excedat, ne vltra biduum à ſuis Eccleſiis poſſint abeſſe; non tamen id prohibere poteſt ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, Ita referunt deciſum Garcia d. cap. 2. num. 23. in 2. declar. Armendar. d. loco, n. 156. An iuſta cauſa abſentiæ iudicialiter ſit probanda, vide Aloyſ. Ricc. in deciſ. Curia Archiepiſc. Neapol. deciſ. 152. part. 2. & deciſum inuen † non ſatisfacere Parochum ſi petat licentiam, iurans ſe grauem habere cauſam, quam non expediat manifeſtare, vt per Garc. d. c. 2. n. 37. Armend. d. loco, n. 165. 98

Si Parochus habeat licentiam, ſed per mendacium, & abſentiæ fructus percipiat, eos reſtituere tenebitur, quia Concil. requirit duo ad iuſtitiam abſentiæ, nempe cauſam iuſtam, & eius approbationem, vt acquirantur fructus in abſentia, & cum ſit falſa prima, erit etiam inutilis ſecunda, maximè cum tota ratio acquirendorum fructuum dependeat à cauſa iuſta, Sanctar. d. q. 4. n. 16. Azor. d. p. 2. lib. 6. c. 10 q. 5. Poſſeuin. d. c. 1. num. 24. 99

Vnde † abſens ex cauſa rationabili, licèt ob inobedientiam non petendo licentiam, non tenetur tamen ad fructuum reſtitutionem, Zecch. de caſibus reſeruatis caſu 3. n. 3. 100

Fructus amittuntur duntaxat pro rata illius temporis, quo quis abeſt ſine licentia, nec poteſt componi reſtitutio debita fructuum malè perceptorum obtinentibus Bullam Cruciatæ, vel vigore aliorum priuilegiorum, & facultatum obtentarum per Concilium, referunt deciſum Garcia d. c. 2. n. 27. Armendar. dicto loco, n. 158. 101

Curatum inferiorem, qui vltra duos menſes abfuit à ſua reſidentia, poſſe & debere cogi per Epiſcopum ad reſtitutionem fructuum pro rata temporis abſentiæ, iuxta c. 2 ſeſſ. 23. de reform. nec ad eam rem requiri citationem, vel monitionem, referunt Garc. d. c. 27. Armendar d loc. n. 159. 102

Epiſcopus ſemper debet applicare fructus non reſidentium, de quibus in ſeſſ. 23. c. 1. de reformat. fabrica Eccleſia Parochialis, etiamſi non indigeat, nec pauperes intra limites reperiantur, quæ poteſt tamen in dies indigere, ſaltem quoad ornamenta, Garcia d. c. 2. n. 31. Armendar. d. loc. n. 160. 103

Epiſcopus procedens per ſubtractionem aduerſus Parochos non reſidentes, iuxta Trident. tenetur obſeruare eadem interualla, eandemque rationem, quæ contra Epiſcopos non reſidentes ſtatuit idem Concil. ſeſſione 6. capite 1. quoties in pœnam omiſſæ reſidentiæ vult ſubtrahere partem fructuum, quos ſuos fecerunt; non verò tenetur obſeruare eadem interualla in executione facienda ſuper illis fructibus, quos Parochi pro rata temporis abſentiæ ſuos non fecerunt, deciſum referunt Nicol. Garc. d. cap 2. n. 32. Armend. d. loco, n. 161. me citato in hoc loco Alzedo d. p. 2. cap. 9. num. 58. 104

Parochos ad reſidentiam opportunis remediis cogendos eſſe, ait Concil. Trid. ſeſſ. 6. de reform. c. 2. & ſi ipſi in præſentia citari poſſunt, citabuntur dato termino idoneo ad redeundum, habito reſpectu ad perſonas, loca, & tempora, cap. inter quatuor, de clericis non reſident. Et ſi non redierint, impoſita excommunicatione, vel ſuſpenſione, ſi non venerint, beneficiis priuari poſſunt, c. 2. c. relatum, c. ex parte, & c. qualiter, de clericis non reſident. priuari enim quis non debet, niſi priùs monitus ad reſidentiam, Card. Tuſch. littera R, concluſ. 254. n. 6. Et ita priuationem præcedere debet monitio, & deinde pœna cenſurarum, poſtea ſubtractionis fructuum, ita quod poſt quemlibet terminum pœnæ, expectetur ad minus per ſex menſes: aliter enim non ſeruata hac forma à Concilio præſcripta, non teneret ſententia priuationis, vt fuit deciſum in Rota in vna Salmantina, die quinta Decembris, anno 1567. coram Illuſtriſſimo Cardin. Seraphino, inter eius impreſſas deciſ. 27. vbi quod Epiſcopus poteſt ob non reſidentiam deuenire ad priuationem beneficij, ſeruato tamen iuris ordine, nempe per cenſuras priùs Eccleſiaſticas procedendo, ac per ſequeſtrationem, & ſubhaſtationē fructuū, aliaque iuris remedia, & vſque ad priuationem, ad quam debet procedere per tres citationes in Eccleſia ſucceſſiuè factas, & vnica peremptoria non ſufficit. Piaſec. in praxi Epiſc. p. 2. c. 4. n. 96. in fine. 105

105 Absentes tamen, qui ignorantur vbi sint, per edicta tria in sua Ecclesia fixa citabuntur, Concil. Trident. *sess. 23. de reformat. cap. 1. vers. eadem omninò*, separata scilicet, vt ait Abb. *in cap. ex tua, n. 4. de clericis non resident.* qui si non venerint, vlteriùs procedetur contra illos vsque ad priuationem, post terminos elapsos, de quibus suprà. Verùm vt clariùs procedamus, videtur in hac materia aliquos casus esse distinguendos. *Primus* est quando absentia fuit à principio iusta, & cum licentia Superioris concessa ad certum tempus quod iam est elapsum, quo casu Ioan. Andr. *in c. quoniam frequenter, n. 52. vt lite non contest.* distinguit quod vel in ipsa licentia inserta est monitio vt reuertatur intra tempus, aliàs quod priuabitur; vel non est inserta, vt in priori casu non sit necessaria aliqua monitio, sed elapso tempore sine vlla citatione, vel admonitione priuari possit: secundò verò necessaria sit talis monitio, aut citatio. *Secundus* est casus quando temere recessit, scitur tamen locus, in quo moratur, neque ipse latitat, vel impedit accessum ad suam personam; & tunc debet legitimè moneri, vt ad suam Ecclesiam reuertatur intra tempus conueniens secundùm locorum distantiam, & temporis qualitatem arbitrio ipsius Episcopi præfigendum, & si non redierit, vel causam iustam quominus redeat, ostenderit, poterit postmodùm ipsa Ecclesia priuari, vt est casus *in c. inter quatuor, & in c. vlt. de cler. non resid.* Et post huiusmodi monitionem personaliter exequutam, & effluxum tempus in ea contentum, non est necesse aliud tempus expectare, sed illicò potest procedi ad spoliationem mediante promotione alterius. Mantic. *dec. 67. n. 5.* Seraph. *decis. 1346. sub n. 5. vers. nam si praecessisset*, quod obtinet etiamsi aliter constet monitionem ad eius notitiam deuenisse, Coccin. *decis. 10. n. 3.* *Tertius* est casus quando non ignoratur locus, sed ipse impedit ne personaliter moneatur, & tunc probato huiusmodi impedimento, debet citari per edictum, eaque citatio operabitur eundem effectum quem personalis, vt est text. *in d. c. quoniam frequenter, §. porrò*, vbi Bald. *n. 2. vt lite non contest.* *Quartus* denique est casus quando penitus ignoratur locus, in quo est, vt possit personaliter citari; & tunc succedit dispositio text. *in c. ex tua de cleric. non resid.* vt debeat tribus edictis citari in Ecclesia & expectari per sex menses, quibus effluxis, & non antea spolietur. Mant. *dec. 12. n. 2. & dec. 67. n. 4.* Et isti sex menses computari debent post lapsum vltimi peremptorij, Abb. *cons. 67. sub n. 2. vers. post quartum lapsum, p. 1.*

Declaratoria super vacatione ob non residentiam prolata, sufficit, nec est necessaria positiua pronunciatio super priuatione. Mantic. *d. decis. 67. n. 8.* non potest Ordinarius remittere pœnam incursam, sed tantùm summus Pont. vt notat Archid. *in c. felicis, sub num. 13. in verb. iniuriam, de pœnis*, vbi Ioan. Andr. *sub n. 4. in verb. ruinarum*, & Franc. *n. 3.* & multò minus poterit ex facto eiusdem Ordinarij euitari effectus Iuris circa reseruationem resultantem ex Extrauag. *Ad regimen, de præb.* inter commun. indicendo videlicet pœnam eandem priuationis ex aliqua Synodali Constitutione contra Rectores absentes, nisi intra certum tempus ad residendum redierint.

106 Ab Ecclesiis suis nunquam Parochis abesse licebit, nisi ex quatuor causis, de quibus suprà dictum fuit, dum ageremus de Episcoporum residentia, relatis à Concilio Trident. *d. cap. 1. sess. 23. de reformat.* Azor. *part. 2. lib. 7. cap. 4. quæst. 4.* Posseuin. *de offic. Curati cap. 1. num. 12.* Et cùm abest iusta de causa, siue cum licentia, siue absque ea, tenetur relinquere substitutum, qui pro se populo seruiat. Posseuin. *dicto cap. 1. num. 13.* dummodo sit idoneus, & admissus in illo Episcopatu pro administratione Sacramentorum, vt dicit Concil. *dicto cap. 1.* ibi, *Vicarium idoneum relinquat ab Ordinario approbandum.* Ex quo colligitur, etiam consulto Episcopo esse relinquendum. Posseuin. *dicto cap. 1. num. 19.* Nisi absentia per sex, vel octo dies fiat, quia tunc poterit substituere sine Episcopo, ita declarante consuetudine vniuersali, nisi Episcopus per suas constitutiones inhibeat. Poterit etiam sine licentia, & substitutione Vicarij discedere per aliquos dies cùm causa est vrgens, & non patitur dilationem, nec habet quem mittat ad Episcopum pro licentia, & pro Vicario substituendo, Azor. *dict. cap. 4. quæst. vlt.* Posseuin. *d. cap. 1. num. 15.* Si tamen Curatus rationabiliter iudicauerit (veluti quia nullus infirmatur) posse abesse per duos, aut tres dies non festos, licitè aberit, etiamsi nullum substituat, quia consuetudo optima legum interpres ita declarat, etiam apud timoratos. Et si contingat Curato rationabiliter absente aliquem è Parochianis suis mori sine Sacramenti sumptione, quæ verè recepisset, si Curatus adfuisset, putà quia infirmi, vel domestici ea petebant, non peccabit, quia rationabiliter abfuit: ita Posseuin. *dict. cap. 1. n. 5.* At verò si illo tempore, quo repentina vrget discessio ob incommodum repentinum, causam legitimam, vel periculum instans, adsit infirmus, & non habeat Parochus quem substituat ad conferenda Sacramenta necessaria, nec infirmus commodè possit expectare alium Sacerdotem aliunde accersendum, tenetur Curatus subire quoduis periculum potius, quàm deserere talem infirmum, ex D. Thom. resoluit Posseuin. *in dict. cap. 1. num. 16.* Non enim quandoque satisfacit Parochus suæ obligationi, nec verè & formaliter residere dicitur, si absque causa legitima per se non ministrauerit, etiam quod sui loco alium substituerit. Ita Posseuin. *dict. cap. 1. num. 11.* Vasq. *de benefic. cap. 4. art. 2. dub. 1.* Lessius *de iustit. libr. 2. cap. 34. dub. 29. num. 159.* Layman. *in Theolog. moral. lib. 4. tract. 2. cap. 6.* quos refert, & sequitur Zapata *en el discurso de la obligacion in Conciencia y Iusticia que los Prelados tienen de proueer los dignidades y beneficios Ecclesiasticos in personas que puedan, y quieran, y tengan intencion, y proposito de residir, part. 1. concl. 2. num. 21. vers. lo tercero.* Beja *p. 4. casu 28. vers. ad id*: quod procedit etiamsi adsit consuetudo deseruiendi per Vicarium, vt optimè tradit Henric. de Bottis *in tract. de synodo Episcopi, concl. 10. n. 49* ibi: *Attento etiam, quod non valet consuetudo, quod quis in beneficio Curato possit deseruire per Vicarium, vt dicunt Gemin. & Card. in c. frustra, dist. 8. Ripa in c. cum M. Ferrariensis, n. 41. de constit. & lib. 1. resp. c. 24. n. 33. peccat enim mortaliter regulariter Curatus in non residendo, quia facit contra naturalem iustitiam, quia tenetur ipsemet ex suscepto officio gerere ouium Christi curam, teste* Caiet. *in sum. peccatorum, verb. beneficium Ecclesiasticum, cl. 2. Ioan. Maior in 4. sent. dist. 24. q. 7. &c.* & ex Conc. Rhemensi *c. 11.* refert Adam. Conceotius *lib. 6. politicor. cap. 45. §. 8.* Card. Zapata *dict. part. 1. conclus. 3. vers. mas por satisfacer.*

De Residentia Canonicorum Ecclesiarum Cathedralium, & Collegiatarum in eisdem Ecclesiis facienda.

OBtinentes in Ecclesiis Cathedralibus, aut Collegiatis Dignitates, Canonicatus, Præbendas, aut portiones, tenentur ad residentiam, ita vt non liceat eis vigore cuiuslibet statuti vltra tres menses, etiam continuos (vt *Sacra Congregatio* declarauit) ab eisdem Ecclesiis quolibet anno abesse, saluis nihilominus earum Ecclesiarum Constitutionibus, quæ longius seruitij tempus requirunt: ita decisum refert Franc. Leo *in thesaur. fori Ecclesiastici, part. 3. cap. 2. num. 11.* & docet Concil. Trident. *sess. 24. de reformat. cap. 12. vers. præterea*, de quo multa Nauar. *consil. 2. de clericis non resident.* Azor. *instit. moral. part. 3. lib. 7.* 107

cap. 3.

*c.3 colum.916.*optimè Nicol. Garcia *de beneficiis p.3.
c.5 n.180.cum ſeqq.*Armend.*in addit.ad recopil.legum
Nauarra,lib 2 tit.23 de reſidentia, rub. Aa Canonici,
vel alij habentes dignitatem teneantur reſidere in ſuis
Eccleſiis,a.8 cum multis ſeqq.*

108 Ad hanc reſidentiam tencotor etiam Abbates Prio-
res,& alij Superiores Collegiatarum Ecclcſiarum (vt
eſt Prior noſtræ Collegiatæ inſignis Vimaranenſis)
quamuis habeant iuriſdictionem in Canonicos ; ad
hoc enim cogi poſſunt ab Epiſcopis,ſub quorum diœ-
ceſi ſunt : ita deciſum referunt Garcia *d.c.2.n.181.* Ar-
mend. *dicto loco, a.11. & 12.* & faciunt quæ Aloyſ.
109 Ricc.*in collect. deciſ.p.7. collect.*1591. nam † dignitas
principalis in Collegiata cum regulariter habeat cu-
ram animarum in foro interiori,vel exteriori,requirit
ætatem 25. annorum inceptorum , Nicol. Garcia *de
benefic.part.7.c 4.n.65.*

110 Obtinens Canonicatum , & Monaſterium in com-
mendam,debet in Canonicatu reſidere, niſi Monaſte-
rium habeat aliàs curam animarum : ita referunt Gar-
111 cia *d.c.2.a.183.*Armend.*d.loco,n.13.* † Sæcularis enim
habens Monaſterium in commendam non habet cu-
ram Conuentus, nec Monachorum, ſed tota eſt penes
Priorem Conuentualem, Rota Roman. apud Farinac.
*deciſ.*112.*n.*10.*in nouiſſimis.*

112 Commendatarij Abbatiæ curam iuriſdictionalem
tantum,non autem Sacramentalem habentes , nullo
Concilij Decreto ad reſidendum adſtringuntur, neque
ſi non reſideant , pœnis ab eo in non reſidentes con-
ſtitutis arcentur:ita deciſum refert Garcia *in addit. ad
dictum c.2.n.*183.

113 Habens Canonicatum , & Parochialem in duabus
diœceſibus, & non reſidens in Parochiali ex permiſſu
Epiſcopi,vt tenetur per Bullam Pij Quinti,congendus
eſt ad reſidentiam. in Canonicatu : ita deciſum refe-
114 runt Garcia *d.c.2 n.*184.Armend.*d.loco, n.*14. † Item
habens duos Archidiaconatus dignitate pares,reſidere
poterit , in quo ſibi magis placuerit : ſi alter eſt dig-
nior, tenetur in eo reſidere,huius verò,in quo non re-
ſidet,quotidianas diſtributiones perdit ; in quibus di-
ſtributionibus intelligitur etiam comprehenſa tertia
pars præbendæ , quæ ex Trident. conuerſa fuit in di-
ſtributiones quotid. Ita deciſum referunt Garcia *d.c.2.
n.*185.Armend.*d.loco,n.*15.16.& 17.

115 Immemorialis conſuetudo non excuſat à reſidentia
in Cathedralibus,& Collegiatis inſignibus. Ita reſolu-
tum aſſerunt Nicol. Garcia *d.part.3. cap.2. num.*197.
Armendar. *d. tit. de reſidentia,n.*20. me citato *in hoc
loco,*Sanctarel.*var.reſol. q.4. num.* 33. latè me citato *in
hoc loco* Caſtr.Palao *d.puncto 9. § 12.à princ.*In Col-
legiatis autem non inſignibus poſſunt excuſari Cano-
nici , ſi Eccleſiæ ſunt rurales prorſus deſtitutæ , aut in
quibus nunquam antea ſupra hominum memoriam
ſolitum eſſet reſidere , aut in quibus adeò tenues red-
ditus eſſent,vt Canonicos aliunde non habentes vnde
viuerent , alere non poſſet,& ſufficit ad excludendam
immemorialem, quod aliqui Canonici reſederint : ita
deciſum referunt Nicol.Garcia *d.c.2.n.*197. Sanctarel.
*dict.c.4.num.*59 Armend. *dict.loco, num.*10. Piaſec. *in
praxi noua Epiſc part.2.c.3. num.*10. *in fine* , Aloyſ.
Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſtici deciſ.* 500. *in prima
edit.& reſol.*390 *n.*4. *in ſecunda edit.*& ita tenuit Rota
*in vna Papien.reſidentia,*10. *Martij* 1613. coram Or-
tembergo , vbi fuit reſolutum,conſuetudinem imme-
morialem non excuſare à reſidentia in Collegiatis in-
116 ſignibus. † Immemorialis conſuetudo ita ſublata eſt
per Concil.vt ſtatuta iurata nihil valeant,illa verò au-
ctoritate Apoſtolicâ confirmata non eſſe ſublata re-
ferunt deciſum Nicol. Garcia *d.c.*1.*n.*197.*in tertia de-
claratione,*Armendar.*dict.loco* , *n.*21. Sic etiam præ-
textu immemorialis conſuetudinis non licet canonicis
vltra tres menſes quotannis ab Eccleſia abeſſe,referunt
deciſum Garcia *in addit.ad dict.c.2 .n.*197. Armendar.
*d.loco, n.*43. Aloyſ.Ricc.*in d praxi,reſ.*392.*n.*2. Si ve-
rò ſtatutum,quo permiſſum eſt quatuor menſes Cano-
nicis quolibet anno ab Eccleſia abeſſe , à Papa confir-
matum fuerit, non eſt ſublatum à Concilio , & ideò
obſeruari debet : ita referunt deciſum Garcia *d cap.2.
n.*216. Armend.*d.loco,a.*26.& 27.

Conſuetudines introduci poſſe , vt quotidianæ di-
ſtributiones conferantur iis , qui iuſſu ſuarum Eccle-
ſiarum occupantur in computatione redditum , vel
ſumptuum ipſarum Eccleſiarum , docent Moner. *p.2.
quæſt.*11.*n.*47.Cened.*d.q.1.n.*68.Sanctarel. *d. quæſt.*10.
*n.*18. inualidam eſſe conſuetudinem, qua introductum
fuerit , vt is qui habet Canonicatus in diuerſis Eccle-
ſiis,percipiat diſtributiones in vtraque,cum tamen in
vna tantùm reſideat,tenent Curt. *in c. fin. de conſuet.
ſect.5.num.*45.Moner. *part.2.quæſt.*12*.num.*40. & San-
ctarel,*dict.q.*10.*n.*20. Item quod mortuo beneficiario
diſtributiones primi anni dentur eius hæredibus , no-
tat Azor.*inſtit. moral.part.2.lib.7.cap.7.q.5.*Cened.*d.
quæſt.1.n.*41. Sanctarel.*d.q.*10.*n.*21. Bonacin. *de horis
Canon. diſput.2.q.5 puncto 6.n.*11.vbi *n.*12.ſecus dicit
de fructibus.Item quod Canonici qui vna hebdoma-
da inter ſunt diuinis Officiis , poſſint lucrari diſtribu-
tiones ſequentis etiam hebdomadæ , quamuis illis
non interſint,ex Azor *d.c.7.q.5.*Sanctarel.*d.quæſt.*10.
*num.*23. Item vt vna hora , vel duabus intereſſentes
lucrentur maſſam groſſam,ſiue præbendam,amiſſis di-
ſtributionibus quotidianis , referunt deciſum Gar-
cia *dict.c.2.num.*399. *in 2. declar.* Armendar. *d. loco,
num.*52.

Si autem ſtatuto,vel conſuetudine,qua cauetur vitium 117
quadraginta annorum Eccleſiæ præſtitum liberare
beneficiatum à reſidentia , lucrarique diſtributiones
quotidianas in abſentia,quamuis ipſe non interſit diui-
nis,obſeruari poteſt,vel potiùs tolerari,prout reſoluunt
Cened. *p.3.collect.*15. *in fine,*Moner.*de diſtributionib.
quotid.p.2.q.7.n.*21.& *q.*12.*n.*61.& *q.*13. *n.*41. Piaſec.
in praxi noua Epiſcop.p.2.c.3.n.9.verſ.de ſono, Steph.
Gratian.*diſcept.forenſ.c.*208.*n.*19.Bonac.*de Horis Ca-
non.q 5 puncto 6.n.*15.& 16.me citato *in hoc loco,*San-
ctar.*var,reſol.q.*10.*n.*26.& *q.*8 *n.*14.

Ad abſentiam trium menſium à Concilio conceſ- 118
ſorum non eſt neceſſe aſſignare abſentiæ cauſam , nec
licentiam ſui Prælati petere , dummodo tamen omnes
Canonici eodem tempore non abſint , ne Eccleſia
ſuo debito ſeruitio deſtituatur ; ſed tantùm illa quar-
ta Canonicorum , quæ videbitur arbitrio Epiſcopi,
vel Capituli : referunt deciſum Zerola *in praxi Epiſ-
cop. part.1. verb. priuatio, §.2. dub.4.* Sanctar. *d. q.4.
n.*28. Galet. *in margarita caſuum conſcientiæ , verb.
Canonicus*, Nicol. Garc. *d. c.2. n.*515. Franciſcus Leo
*in theſauro fori Eccleſiaſtici,part.2.c.2.num.*21. & 22.
Aloyſ. Ricc.*in d.praxi,reſol.*592.*num.*4.& 5.Armend.
*d.loco,n.*36.

Huiuſmodi tres menſes Epiſcopi prouidere debent 119
ne incurrant in Natale,aut Paſca Domini , aut ſimiles
maximas ſolemnitates,prout deciſum referunt Zerola
*d.verb.priuatio,§.4.n.2.præſentiali,dub.3.*Garcia *d.c.2.
n.*316. Armend.*d.loco,n.*38.Sanctarel. *var. reſol. q.4.
n.*10.me citato *in hoc loco,*Caſtr.Palao *in opere morali
tract.7.diſp.3.puncto 9.§.1.n.9.in fine.*

Qui quidem tres menſes debent continere nona- 120
ginta dies, & vnus menſis triginta.Et cum Concilium
abſolutè illos concedat , nec exprimat à quo tempore
incipere debeant , poſſunt accipi non ſolum continui,
ſed etiam interpolati.Ita Menoch.*de arbitr,caſu* 50.*à
n.*11. Gonzal.*ad regul.8.Cancel.gloſſ.*11.*n.*8. Garcia *d.
c.2.n.*306. Intellige concedi Canonicis † abſentiam 121
trium menſium, ſi Conſtitutiones Eccleſiæ ſeruitium
totius anni requirunt, pro vt deciſum referunt Garcia
*d.c.n.*312.Armendar. *dicto loco,n.*35.

Si vltra tres menſes abſint Canonici , licèt in ciui- 122
tate vbi ipſa Eccleſia exiſtit, ſint præſentes, incidunt
in

in pœnas Concilij d.c.12. Ita decisum referunt Garc. d.c.2.n.322. Aloys. Ricc. dict. praxi, resolut. 392.n.2. Armend. d. loc. n.43. Francisc. Leo in thesauro fori Ecclesiastic. part.3. cap. 2. à num. 19. Piasec. in praxi noua Episcop. part.2. c.5. num.10. in fine, Sanctarel. d. quæst. 4. num.24.

123 Potest tamen Episcopus ob legitimam causam dare Canonicis suis facultatem, vt possint abesse per quatuor menses, referunt decisum Armend. d. loc. n.124. Comit. resp. moral. lib.1. q.59. n.2. me citato in hoc loco Alzed. de præstantia Episcop. dign. p.2. c.9. n.39.

124 Non possunt Canonici pro illis tribus mensibus distributiones quotidianas consequi, cùm sint distinctæ à præbendis. Ita decisum referunt Flamin. de resign. lib. 1. q. 10. n.65. Gonzal. ad regul. 8. Cancell. §.9. proœmiali, n.182. Moneta de distributionibus quotidianis p.1. q.6. à princip. Francisc. Leo dict. cap.2. num.22. Piasec. in praxi noua Episcop. part.2. c.3. n.8. in medio, pag.124. Armend. dicto loco, num. 36. in fine. Aloysius Riccius dict. praxi, resolut. 385. num.10. Trullench. dict. cap.8. dub.9. num. 9. Quod non procedit quando distributiones quotidianæ succedunt loco præbendæ, & tanquam fructus habentur, quia tunc absentes ex legitima causa illas lucrantur, ex eodem Aloys. Ric. in dict. praxi decis. 499 in prima edit. & resol. 390. n.2. in secunda edit. Vnde licèt distributiones quotidianæ non percipiantur à Canonicis, qui inseruiunt Episcopo visitanti, si tamen fructus omnes consistunt in illis, debent percipere duas illarum partes, amissa tertia, quæ accrescit interessentibus. Ita decisum referunt Franciscus Leo d. cap. 2. n. 18. Galet. in margarita casuum Conscientia, verb. distributiones, Aloys. Ricc. d. resol. 390. n.4.

125 Coadiutor, & coadiutus possunt abesse his tribus mensibus, vt per Nauar. cons. 1. n.6. de clericis agrot. Rota in Salmantina integra portionis, 18. Octob. 1584. coram Peña, Moneta de optione Canon. c.4. q.8. n.172. vbi etiam docent legitimè impeditum coadiutorem posse percipere distributiones.

126 Archidiaconus potest abesse vltra tres menses ratione visitationis ei incumbentis ratione suæ Dignitatis, potestque pro tempore dictæ absentiæ lucrari fructus sui Archidiaconatus, dummodo dari consueuerint absentibus ex legitima causa, non tamen lucratur distributiones merè quotidianas. Ita decisum referunt Garcia d.c.2.n.332. Monet. d.q.11.n.63. Cened. d. quæst. 1. n.36. & 74. Armendar. in addit. ad recop. legum Nauarra, lib.1. tit.6. l.6. de visitat. num.81. vbi n. 82. limitat, nisi extet Ecclesiæ consuetudo, vt Archidiaconus visitans nihil fructuum percipiat: & repetit idem Armendar. d. tit. de residentia, vel absentia clericorum, à n.54. vbi n.82. & Nicol. Garc. d.c.2. n.332. in 2. dub. aduertunt etiam hoc casu durante visitatione non posse Archidiaconum percipere fructus illius Canonicatus, quem obtinet ex dispensatione, vel Ecclesiæ consuetudine. Si verò Archidiaconus, vel Canonicus visitauerit Ecclesiam, iura, vel redditus suæ præbendæ, non amittere distributiones quotidianas, cum visitando prædicta iura, & loca, seruiat Ecclesiæ in re vtili, dicunt decisum Monet. d.q.11.n.63. Cened. d. q.1. n.36. Garc. p.3. cap.2. num.333. & seq. Azor. instit. moral. parte 2. lib.7. cap.7. q.10. me citato Sanctarell. d. quæst. 11. num.9.

127 Incumbens curæ animarum imminenti suæ dignitati habetur pro præsenti & interessenti, lucratúrque distributiones, Concil. Tridentin. sess.22. de reformat. cap.3. vers. quod si alieni, referunt decisum Aloys. Ricc. d. resolut. 389. num.4. Zech. de Repub. Eccles. cap.24. num.6. Zerola in praxi Episcop. part.1. vers. distributiones, num.3. vers. secundò debentur, me citato in hoc loco, Trullench. dict. lib. 1. cap.8. dub.12. §.7. Cened. dict. q.1. num.75. me citato in hoc loco Sanctar. d. q.15. n.11. Bonacin. de horis Canonicis disp. 1. quæst. 5. puncto 3. §.7. Marchin. de Sacram. Ordinis tract.3. p.2. cap. 35. sub num.9. vers. idem dicendum, Stephan. Vveyms in 24. Constit. ex Iure antiquo desumptas, & per Concil. Trident. innouatas, constit. 11. num. 21. in princip. Dum tamen est in actu administrandi Sacramenta, vel alia exercendi, quæ spectant ad ipsam curam, ex declarat. S. Congreg. quam refert Franciscus Leo d. c. 2. n.24. Sub quo non comprehenduntur Canonici habentes Ecclesias parochiales, non tamen Canonicatibus annexas, seu vnitas: qui si in Parochialibus resederint, & fuerint priuilegiati ad perceptionem fructuum, exceptis distributionibus quotidianis, iuxta Bullam Pij V. vel ex indulto Apostolico, non poterunt optare, neque domus Canonicales, neque Canonicatum presbyteralem, & similia, cùm non habeantur pro præsentibus, sed tantùm sunt priuilegiati ad percipiendos fructus, & id quando scilicet extat consuetudo, vel statutum, quo absentes non possunt optare. Ita decisum referunt Nicol. Garcia d. cap.2. n.337. Armend. d. loco, n.58.

Canonicatum, & Parochialem habens, & residens in Parochiali, ex dicta Bulla Pij V. distributiones quotidianas integras lucratur, si Canonicatus consistit solùm in distributionibus non habens præbendam, quando scilicet vtrique seruire nequit: nam si ambobus commodè seruire posset, lucraretur solùm iuxta seruitium, quod præstaret: idem Armendar. d. loco, num.65. & 66. Garcia d.c.2. num.114. † Habentur tamen tanquam præsentes in choro, qui curam animarum exercent, quæ illi Ecclesiæ imminet, dum sunt in actu administrandi Sacramenta, vel alia exercendi, quæ spectant ad ipsam curam, referunt decisum Garcia d. cap.2. num.335. Armendar. d. loco, num 57. & resoluit Theodos. Rub. inter disceptat. forens. Stephan. Gratian. c.298. n.22. At si haberent curam animarum in aliis Ecclesiis, dum in eis residerent ac Sacramenta administrarent, non posse percipere distributiones, quas perciperent si in Ecclesia Cathedrali, vel Collegiata, in qua habent Canonicatus, vel Dignitates, residerent, resoluunt Monet. part. 2. q.12. n. 69. & Sanctar. d. quæst. 11. n.13. 128 129

Habens Canonicatum, & Parochialem, in qua non potest sine discrimine vitæ propter inimicitias residere, cogendus non est residere in ea, sed ei est permittendum, vt in Canonicatu residcat: referunt decisum Salzed. ad Bern. c.54. in nouiss. edit. lit. C, in fine, vers. octauus, Armendar. d. loc. n. 101. 130

Canonici, & qui Dignitates obtinent in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis, etiam seclusa consuetudine, vel statuto, etiamsi adsint Mansionarij, seu Capellani, tenentur iusto cessante impedimento psallere in choro, seu canere psalmos & hymnos, ac cætera huiusmodi, quæ vel alternatim in choro decantantur, vel ad Sacerdotis hebdomadarij pronunciationem, seu recitationem respondendo dicuntur: aliàs ad distributionum quotidianarum restitutionem teneri resoluunt Nauar. in tract. de orat. & horis canon. cap.10. n.47. & cap. 11. n.41. & cap.13. num.17. Azor instit. moral part. 1. lib.10. c.11. quæst.5. cum seqq. Beia p.1. respons. conscientia, casu 55. Petr. de Ledesin. in sum. part.2. tr.9. c.4. concl.1. diffic.1. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib.18. à n.175. Squillante de obligat. clericor. p.1. à n.60. Paul. Laym. in sum. Theolog. moral. lib 4. tit.2. c.7. num.6. Oliuer. Bonart. de obligat. Horarum Canonicar. lib 2. c.23. n.9. Tamburin. de iure Abbatum tom. 2. disp.10. quæst.3. num.4. propè finem, Barth. à S. Fausto de horis Canon. lib.3. q.13. Sebast. Cæs. in relect. de Eccles. hierarchia, disp. 12. §.1. n.7. cum seqq. Vgolin. de potest. Episcopi p.1. cap.19. §.1. num 4. Castr. Palao in opere mor. tom.2. disp.3. p.4. n. 5. nouissimè me citato in hoc loco, Trullench. in exposit. Decalogi lib.1. cap.8. dub.7. à princ. Paul. Comitol. respons. moral. lib.1. quæst.62. num.2. Quicquid aliud velint Petr. Nauarr 131

de

de restit.lib.2.c.2. dub.3. num.217. cum seqq. Petr. de Aragonia 2.2.q.83.art.13.Less. de iustitia lib.2.c.34. dub.33. Suar. de Relig. tom.2. lib.4 capit.2. num.18. Bonacin. de horis Canon.disp.1. q.3. punct.2. §.1. n.17. Cened. canon. lib.1.;q.2. à princ. & præcipuè à n.14. Nicol.Garc. de benefic.p.3.c.2.num.514. Monet.de distrib. quotid.p.2.q.3.Diana moral.resol.p.4. tract.4. resol.217.in fine, Sanch. in opuscul. moral. tom.2. lib.2. cap.2.dub.100. num.2. Canonici autem, & cæteri beneficiarij ad recitationem Horarum Canonicarum in choro adstricti, debent ibi eas recitare,nec à peccato excusantur, scilicet veniali, nisi iustam habeant causam absentiæ; mortale tamen committent,si per contemptum, aut contra Prælati particulare præceptum fieret talia absentia, vt resoluit Valer. Reginald. dict.
132 lib. 18.num.176.† domi enim recitantes,& assistentes in choro, non recitando, nec cantando, tenentur restituere distributiones quasi totas, vt per Fr. Emman. in sum. tom.2. capit.154. numero 4. Sic etiam teneri, qui de ordinatio,& frequenter confabulantur in choro, testatur Ludou. Lopez in instructorio conscientia, tom.1. cap. 246. quem sequitur Vega in summa p.1. cap.128. casu 10. nouissimè Trullench. d. c.8. dub.3. num.6.

133 Omnibus diebus & Horis, præterquam in tribus mensibus singulorum annorum, debent Canonici interesse,vt resoluunt Garcia dict. cap.1.n.325.Armendar. dict.loco, n.47. Et non possunt iuuari aliqua consuetudine,quin teneantur omnibus septem Horis inseruire,tenet Theodosius Rubeus inter disceptationes forenses Stephani Gratiani c.298. n.20.

134 Qui tempore, quo cantatur vna Hora in choro Missam celebrat in eadem Ecclesia ex deuotione, vel obligatione,non dicitur interfuisse illi Horæ,nec illius distributiones accipere potest: si verò iussus fuerit à Superiore,vt celebret, tunc reciperet: Superior verò debet cauere à tali iussione, refert decisum Aloys. Ricc.in praxi fori Ecclesiast. decis.494.in prima edit. & resolut. 385. n.2. in secunda edit. resoluunt Galet. in sua margarita casuum conscientia, verb. distribut. pag.81.Henriq. consil.22. Theodos.Rub. dict. c.298. n.21. Francisc. Leo in thesauro fori Ecclesiastici, p.2. c.13. num. 6. Gonzal. ad regul 5. Cancell. § 7. proœm. n.181. Piasec. in praxi noua Episcop.parte 2 c.3. n.8. pag. 114. me citato Bonacina de Sacrament. disp.4. q.vlt. puncto 7.§.5. num.7. & de Horis Canon. disp.2. quest.5. punct.3.§.4. Armendar. dicto loco, n.81.& 83. Aloys. Ricc. Neap.decis.113. part.4. vbi multipliciter intelligit, me etiam citato in hoc loco, Sanctarel. variar.q.7.n.19. March. de sacram. Ordinis tract.3. p.2. c.35. num.9. Et sacra Congreg. Concilij in Oriol.27. Martij 1632. in resp. ad 12. censuit Canonicos, seu alios Præbendatos tempore, quo diuina Officia celebrantur in choro, seu cantatur Hora, Missas planas, vel Anniuersarium celebrantes, non lucrari distributiones quotidianas, nec emolumenta,nisi illa hora ad celebrandas Missas ab eo ad quem pertinet, iussi, aut compulsi fuerint.

135 Distributiones quotidianæ non possunt percipi à Canonicis absentibus,& per substitutum Ecclesiæ suæ inseruientibus, nisi expresso in id priuilegio iuuarentur, in facti contingentia consuluit Calderin. consil.1. sub titulo de clericis non resid.dub.2.quem refert Galet. dicto verb. distributiones, antepen.

136 Vnde si factum sit aliquod statutum, quod Canonici possint inseruire per substitutos, vel alternatim vnus pro alio, non habetur eius ratio, quia est contra Concilium, vt referunt decisum Zerol. in praxi Episcopal.part.2.verb.Canonicus,§.5. Garcia dict. c.2. n.498.Rota Romana apud Farinac. decis.659. n.3. in nouiss. me citato in hoc loco Castr.Palao dict. punct.9.
137 §.2.n.3.in fine.† Personaliter ad canendum Missam cogendi sunt Canonici illis diebus, quibus ex instituto, & legitima consuetudine illius Ecclesiæ deobligantur, refert decisum d.c.2.n.495.

Obtinentes Dignitates, Canonicatus, vel Portio- 138
nes in Ecclesiis,præsertim Cathedralibus,cuiuscunque qualitatis sint, Episcopo solemniter celebranti, aut Pontificalia exercenti assistere, ac vestibus sacris indutos eidem inseruire,necnon munera eisdem Dignitatibus, Canonicatibus, & Portionibus in decantatione Missæ, Euangelij, Epistolæ, & similium functionum præstatione incumbentia, & annexa per se ipsos subire & exercere iuxta sacrorum Canonum, & Concilij Tridentini dispositionem, ac cuiusque Ecclesiæ particularem ordinationem certum esse respondit sacrorum Rituum Congregatio, quod si quando aliquis legitimo impedimento detentus ea per seipsum adimplere non poterit, tunc alios, eiusdem tamen ordinis, & gradus, non autem inferioris dignitatis,nempe alias Dignitates, Canonici Canonicos,& Portionarij respectiuè Portionarios in sua quisque hebdomada, ne graduum,& ordinum prærogatiua confundatur,deputare debebit, idque per Episcopum opportunis remedijs, etiam huius decreti vigore prouidendum fore censuit eadem Congregatio, supplicante Capitulo, & aliis Ecclesiæ Abulensis Portionariis, refert Garcia d. cap.2.n.146.

Capitulum, seu Clericos inferiores sine Episcopo 139
non posse statuere de quotidianis distributionibus, quatenus earum distributio attingit,aut concernit statum vniuersalem Ecclesiæ, diuináque Officia, earumve regimen, resoluit Moneta de distribut. quotid. part.2,q.15.n.26. in vltima edit. me citato in hoc loco, nouissimè Trullench.in exposit. Decalogi,lib.1. cap.8. dub.3. num. 4. Quamuis putent posse id facere quando nihil constituunt contra Episcopi iurisdictionem, nec contra ius commune. Azor. instit. moral. part. 2. lib.7. cap.7. quæst.17. Sanctar.var.resol.q.13. num.8.

Non posse Episcopum, aut Capitulum remittere, 140
aut donare amissionem distributionum ob non residentiam,probat Conc. Trident. d.cap.12. ibi, quauis collusione, aut remissione exclusa, & resoluunt Nauar. de orat.& horis canon.c.22.miscel.14. num.48. & consil.7.de clericis non resident.num.1. Menoch. de arbitr. casu 429.num.6.Piasec. in praxi noua Episcop.part.2. cap.3. num.8. in fine,pag.124. me citato in hoc loco Castro Palao d. punct.9. §.13. num.6. decisum in sacra Cardinalium Congregat. referunt Galet. in margarita casuum conscientia, verb. distributiones 4. Armendar. d. loco,num.90. & 91. & sæpe resolutum fuit in Rota, prout in vna Hispalensi distribut. Veneris secunda Maij 1603. coram Reuerendissimo Domino meo Coccino Rota Decano, quæ est prima ex impressis post tractatum de distrib.quotidian. Ioan.Petri Monetæ n.3.& me citato nouissimè Sanctarel. var. resolut. q.13. num.7. Cui resolutioni non obstat gloss. verb. suas,in c.1. de clericis non resident. lib.6. quæ videtur contrarium dicere, quia non inquit posse conueniri, quod distributiones in absentia remittantur, sed solùm quod is, cui iam ipso iure accreuerunt, possit eas remittere, ne is, qui illas perdidit, teneatur restituere, quod est longè diuersum à pactione, qua quis distributiones in absentia perdat,& hanc glossam ita intelligit Nauar.d.c.22.miscel.14. n.49.

Non possunt Canonici, videlicet duo, aut plures 141
associantes eorum Prælatum quandoque volentem audire Missam,non in Cathedrali, sed in alia Ecclesia ciuitatis, participes fieri distributionum quotidianarum,quæ non nisi præsentibus,& interessentibus dantur,referunt decisum Piasec. in praxi noua Episcopal. p.2.c.3.n.8.pag.124.Aloys. Ricc. dicta resol.385. n.3. Gonzalez ad reg.8. Cancell.§.7. proœm.n.183. Monet. de distrib.quotid p.2.q.8.n.14.prope finem,Armendar.d. tit.de resident. Canon. n.61.

Sic

142 Sic etiam Canonici duo interessentes Episcopo ad mentem sacrorum Canonum, non percipiunt distributiones quotidianas, nisi tamen in illis consisterent omnes fructus, quorum tali casu duas partes solum reciperent, reliqua tertia accrescenre interessentibus. Ita decisum refert Galet. *in margarita casuum conscientiæ, verb. Canonicus pag. 29. in fine, & verb. distrib penultime*, Armendar. *dict. loc n* 97. *& lib.* 1. *tit.* 6. *l.* 5. *§.* 2. *n.* 10. Steph. Vveims *in Coust.* 24. *ex Iure antiquo desumpt.a, & per Concil. Trident. specialim innouatas, constit.* 11. *num.* 20. *in fine, & n.* 21 *pag.* 101. Theodos.
143 Rub *sing Rot. tom.* 2 *p.* 5. *fol.* 500. *c.* 2. † Distributiones enim quotidianæ non debentur his, qui Episcopis deseruiunt, *cap. de cetero, de cleric. non resident.* Nauarr. *cons.* 11 *eodem tit*: Gonzal. *dict.* §. 7. *proœm. numero* 183. Stephan. Gratian. *discept. forens. c.* 166. *n.* 20. Poterat tamen Episcopus Caonicis indulgere sibi seruientibus, non aliis clericis, vt in absentia Præbendarum, seu Portionum suarum fructus percipiant. Moneta *de distrib. quotid p.* 2. *quæst.* 8. *num.* 2. Cened. *pract. lib.* 1. *quæst.* 1. *num.* 35. Gonzal. *gloss.* 6. *num.* 255. Azor. *instit moral. part.* 2. *lib.* 7. *c.* 4. *quæst.* 3. *vers. sexta causa*, Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 30. *tractat.* 3. *num.* 54 *vers. quarta*, Stephan. Quaraut. *verb. residentia, pag* 444. Stehan. Gratian. *dict. cap.* 166. vbi etiam resoluit, quod hodie non poterit Episcopus Canonicos ab Ecclesia extrahere pro suo seruitio, inspecta vbertate redditoum Episcopatuum, & multitudine peritorum. Præsentes etiam quoad hunc effectum dicuntur qui cum Episcopo pro suo & ipsius Ecclesiæ seruitio commorantur, *d. c. de catero, cap. ad audientiam, de cleric non resid* & sic posse Episcopum in sui seruitio habere duos Canonicos suæ Ecclesiæ, qui fructus præbendarum in absentia, non tamen distributiones quotidianas percipiant. Ita Gutierr. *can. lib.* 1. *c.* 1. *n.* 149. Marc. Anton. Genuens. *in pract. Neap. c* 95. *n.* 2. *in vlt. impress. de ann.* 1619. Vgolin. *de potest. Episcop. c.* 19. *in princ. n.* 6, *vers. tertiò*, Lotter. *de re benef. lib.* 3. *q.* 26. *numer.* 182 *cum seqq.* Aloys. Ricc. *in collect.* 2444. *vers. secundò nota*, vbi extendit ad Canonicos Doctorales, & Magistrales. Nisi ex quadragenaria consuetudine Canonicis in seruitio Episcopis dentur distributiones, Sbroz *de offic. vic. lib.* 1. *q* 43. *n.* 3. Garc. *d. c.* 2. *num.* 348. Moneta *d. q* 8. *n.* 15. Sanctarel. *d. q.* 7. *n.* 31. Et an hoc priuilegio gaudeant Canonici ex Collegiata? Vide *de Canon. c.* 25. *n.* 8.

Proposito sic dubio, *Eminentissimus, & Reuerendissimus D. Cardinalis Spinola Archiepiscopus Compostellanus Canonicatum & prebendam in dicta sua Ecclesia vacantes contulit Don Lupo de Huarte familiari suo, ac magistro cubiculi, quem declarauit velle pro seruitio suo retinere iuxta Decretales in c. de catero, & in c. ad audientiam, de cleric. non resid. Nihilominus Capitulum & Canonici Compostellani prætendunt non teneri illi respondere de fructibus dictæ prabendæ sub prætextu cuiusdam statuti eiusdem Ecclesiæ requirentis primam residentiam per quatuor menses ad hoc vt fructus percipere valeat. Quare supplicatur per Eminentias vestras Reuerendissimas responderi, an capta possessione, & facta Fidei professione per procuratorem, Capitulum teneatur Oratori de fructibus dicta sua prabenda iuxta formam præfatorum Iurium in d. c. de catero, & in d. cap. ad audientiam, respondere, non obstante dicto statuto, & quod nunquam orator accesserit ad dictam Ecclesiam. Die 2. Iul. 1633. Sacra Congreg. Cardinalium Concil. Trid. Interpretum re maturè discussa, censuit huiusmodi statutum non obstare quominus Oratori in seruitio Eminentis. Archiep. commoranti de integris fructibus sua prabenda responderi debeat.*

144 Ordinarius potest excusare à residentia in choro aliquem Canonicum, seu Capellanum ex causa legitima comprehensa *in c. vnico, de clericis non resident. lib.* 6. sine consensu aliorum Canonicorum, seu Capellanorum, quorum interesse videtur propter ius accrescendi, quia id Conc. non derogat, nec requirit Capituli consensum. Ita decisum referunt Garcia *d. cap.* 2.
n 407. Armend. *dict. loco, num.* 85. † Et Episcopus po- 145
test ob legitimam causam dare licentiam absentiæ quatuor mensium Canonicis, vt referunt decisum Garcia *dicto cap.* 2. *num.* 408. Armendar. *dicto loco, num.* 86.

Absens per annum à Dignitatis, Canonicatus, seu 146
præbendæ distributionibus, est priuatus, & priuari debet dimidia parte fructuum; si verò perseuerauerit in absentia, priuandos est non fructibus, sed beneficio: ita refert decisum Armend. *dict loco, n.* 98. & priùs citandi sunt huiusmodi absentes, quare non debeant puniri secundùm Trident. *sess.* 24. *de reform. c.* 12. & bonus iudex arbitrabitur quanto tempore valeat vltra tempus permissum absentes expectare antequam contra eos pœnas exequatur: ita etiam decisum referunt Garcia *d. c.* 2. *n.* 145. Armend. *dict. loc. num.* 108. *&* 109. Item & Canonici, qui maiori seruitio Ecclesiæ, quàm nouem mensium sunt adstricti, iisdem pœnis, de quibus in Trident. *dict. c.* 12. subiacent, si non resederint. Garcia *d. c.* 2. *n.* 144. Armendar. *d. loc. n.* 107. Dispositio
text. Concilij *d. c.* 12. † & pœna contra obtinentes Ca- 147
nonicatus, & non residentes, non procedit in Canonico simplici carente præbenda, vt resoluit Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. decis.* 11. *in* 1. *edit. & resolut.* 624. *in* 2. *edit.*

Necessariò seruandos essa pœnarum gradus præ- 148
scriptos à Concilio *d. c.* 12. antequam deueniatur ad priuationem, aliàs esse nullam, fuit decisum in Rota Romana coram Illustrissimo Seraphino, *in vna Salamantina del Petroso, die* 15. *Decembris* 1576. in impressis *decis.* 27. *&* 1346. *& decis.* 176. *n.* 4. *p.* 1. *recent.* & optimè *in vna Oriolen. Canonicatus*, 14. *Martij* 1622. coram *Reuerendissimo D. meo Nauarro*, testantur praxis Archiepiscop. Neapolit. *c.* 112. Piasec. *in praxi noua Episcop. p.* 2. *c.* 3. *n* 9. *vers. necessariò*, vbi etiam asserit,
quòd † citari debet huiusmodi non residens persona 149
ante priuationem, si sciatur vbi moretur, gloss. *in cap. quoniam frequenter*, § *si verò in Canonibus, vt lite non contest.* Caputaq. *decis.* 375. *n.* 3. *& decis.* 378. *p.* 2. Seraphin. *decis.* 1346. *n.* 3. *& decis.* 290. *num* 4. Rota *in dicta Oriol. Canonicatus*, coram *D. Nauarro*, & si non sciatur, citandus est per edictum publicum trina citatione, nec sufficeret vna citatio pro tribus, & aliter facta priuatio esset omninò nulla, intellige quando quis personaliter non potuit citari; vnica autem sufficit, si personaliter fuit exequuta: ita Rot. Rom. *in vna Zamor. Capellania, Luna* 12. *Iunij* 1589. coram *Illustriss. Mantica*, quæ est impressa inter suas decisiones *dec.* 67. *n* 5. vbi *n.* 6. asserit ex declaratione Illustriss. Cardin. decisionem Concil. *d. c.* 12. *vers. præterea*, non afficere Episcopos, qui possunt procedere ad priuationem ob non residentiam, tametsi illa temporum interualla non
fuerint obseruata. † Fructus præbendæ, quibus Cano- 150
nici, qui abfuerint à seruitio Ecclesiæ vltra tres menses, priuandi sunt, applicandos esse in vsum Ecclesiæ, ac illius vtilitatem, decisum referunt Garcia *dict. cap.* 2. *n.* 146. Armen. *d. loco, n.* 10. me citato *in hoc loco*, Castro Palao *in opere morali, tract.* 7. *de orat. disput.* 3. *punct.* 8. *num.* 6.

Posse tamen Episcopum hanc pœnam ante sen- 151
tentiam minuere, vel augere, sed non in totum tollere, resoluunt Garcia *vbi suprà, n.* 150. Armend. *d. loco, num.* 111.

Distributiones tamen non seruientium, & non re- 152
sidentium proportionabiliter applicantur seruientibus, & residentibus, vt tentum fuit *in vna Asturicen. residentia, Luna* 6. *Iunij* 1616. coram Reuerendissimo D. meo Coccino Rotæ Decano, *& in vna Gerunden. distributionum, Luna* 16. *Februarij* 1604. coram *Illustriss. Cardin. Bononiensi*, nunc *S. D. N.*

Gregorio XV. resoluunt gloss. *verb. pars dimidians, Clement. 2. de ætate*, gloss. *verb. suspensos, in Clem. 2. de vita, & honestate clericorum*, Nauar. *in manual. c. 25. n. 123. & de horat. c. 7. num. 34. & miscel. 59. n. 9.* Azor. *institut. moral part. 2. lib. 7. c. 7. q. 8.* & Moneta *de distribut. part. 3. q 6. n. 16.* Sanctar. *var. resol. quæst. 13. num. 2.* me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *in opere moral. tract. 7 de orat. disp. 3. puncto 8. n. 8.*

153 Absenti à seruitio suæ Ecclesiæ ad effectum vt lucretur fructus & distributiones, duo copulatiuè requiruntur, videlicet iusta causa absentiæ, & licentia Ordinarij, iuxta tradita per gloss. *verb. Prælatorum, in c. relatum*, vbi Abb. *notab. 4. de clericis non resid.* & tenuit Rota *in vna Leciensi fructuum, 21. Aprilis 1603.* coram *Illustrissim. Card. Pamphilio, & in Placentina solarij, 7. May 1606.* coram *Reuendiss. D. Peña Decano, & in vna Carthagin. fructuum, Luna 2. April. 1612.* coram *R. P. D. Pirouano, & in vna Calaguritana fructuum & distributionum, Luna 26. May 1614.* coram *R. P. D. Vbaldo.*

154 Decisio Concilij *sess. 22. de reform. c. 3.* dum decidere videtur portionem distributionum iis contingentem, qui non intersunt, applicari debere fabricæ Ecclesiæ, quatenus indigeat, vel alteri pio loco arbitrio Ordinarij, repugnare videtur decisioni ipsiusmet Concilij *sess. 21. c. 3.* Sed Nauar. *dict. miscel. 56. de oratione, n. 9.* vtramque Concilij decisionem sic ad concordiam reducit, quod scilicet text. *in d. c. 3. sess. 22.* loquatur tantùm de distributionibus extraordinariis, & impropriis, quæ de redditibus particularibus Dignitatum, Personatuum, & officiorum constituuntur, lucrifaciendæ ab eis solis, qui huiusmodi beneficia habent, implendo officia, & seruitia diuina eis ab Episcopo præscribenda, ac designanda. Aliud verò Decretum, quod habetur *sess. 21. c. 3.* intelligitur de distributionibus ordinariis, & propriis, quæ constituuntur de fructibus communibus lucrifaciendæ ab obeuntibus communiter Officia diuina, & ideò subdit Nauar. illas extraordinarias meritò aliis non accrescere, quibus ordinariæ accrescunt, quoniam hæ de communibus fructibus constituuntur pro officiis communiter ab omnibus obeundis: illæ verò de fructibus particularibus præfatarum Dignitatum, Personatuum, & Officiorum, pro officiis, ac seruitiis à solis ea obtinentibus faciendis, & obeundis: hanc Nauar. ad vtrumque decretum conciliationem post Philiarch. sequuntur Gales. *in margarita casuum conscientiæ, verb. officium diuinum, pag. 190.* Fusc. *de visitat. lib. 1. c. 15. n. 25.* Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 7. c. 7. q. 8.* Campan. *in diuersorio Iuris Canon. rub. 7. cap. 6. n. 15. vers. consuli*, Moneta *de distrib. quotid. part. 3. q. 6. n. 29.* Sed melius dic *dict. c. 3. sess. 22.* loqui in Dignitatibus à quibus Ordinariis tertiam partem fructuum in distributiones quotidianas conuertendo separare potest, & dato quod distributiones quotidianæ non sint tenues, & in odium obtinentium Dignitates, & negligentium residere, & quando illa tertia pars ita subtracta non seruientes amittitur, locis piis est applicanda. At verò *c. 3. sess. 21.* loquitur solùm quando distributiones ita sunt tenues, vt negligantur, & hoc casu tertia fructuũ pars ita separata, & in distributiones ab Ordinario conuersa, si per non seruientes amittatur, proportionabiliter seruientibus accrescit, refert decisum Nicol. Garcia *de benefic. part. 3. c. 2. n. 465.* & declarasse Sacram Congregationem testatur Rota *in vna Asturicensi Residentiæ, Luna die 6. Iunij 1616.* coram *Reuerendissimo Domino meo Coccino Rotæ Decano.*

Absentes in seruitio Papæ de Iure communi lucrari fructus, sed non distributiones resoluunt, Ioan. Selu. *de benefic. p. 4. q. 6. n. 36.* Garcia *d. cap. 2. n. 385.* Marign. *de horis Canon. cap. 17. n. 124.* Bonacin. *in simili tract. disp. 2. q. 5. punct. 3. §. 1.* Sanctarel. *variar. resol. quæst. 7. num. 34.* Cenod. *canon. lib. 1. q. 1. num. 3.* Vgolin. *de potest. Episc. p. 1. c. 19. in princ. num. 6. vers. multò magis*, Barthol. à S. Fausto *de horis Can. lib. 3. disp. 66. & 67.* Rot. *in Barbastr. Canonicatus, 26 Iunij 1626.* coram *R. P. D. Duran.* impressa *p. 5. diuers. decis. 22.* Sic etiam absentes in seruitio Cardinalis Legati lucrari fructus, non tamen distributiones præbendarum suarum, docent Gambat opt. *de officio Legati de latere lib. 2. de auctor. legati, num. 56.* Zerola *in praxi Episcop p. 1. verb. Residentia, §. 4.* Nicol. Garc. *d. c. 2. num. 382.* Monet. *d. p. 2. q. 9.* Sanctarel. *d. q. 7. n. 33.* Barb. à S. Fausto *d. lib. 3. q. 64.*

Auditores Rotæ Romanæ consequuntur fructus, 155
& distributiones suarum præbendarum in absentia, ac si actualiter residerent, ex Bulla Clement. VII. incipit, *Conuenit*, prout tradit Læl. Zecch. *in Repub. Eccles. part 11. num 2.* Cened. *pract. & canon. quæst. lib. 1. quæst. 1. n. 3.* me citato Sanctarel. *variar. q. 11. n. 1.* & Castro Palao *in opere morali tract. 7. disp. 3. punct. 9 § 8 n. 3.*

Inquisitores hæreticæ prauitatis habentur in suis 156
præbendis, & Dignitatibus pro præsentibus, & residentibus, & percipiunt integros fructus suarum præbendarum simul cum distributionibus quotidianis, ex priuilegio speciali fauore Fidei à Paolo III. & Pio V. Pont. Max. eis concesso, referunt Roias *de priuilegiis Inquisit. num. 420. & in tract. de hæret. sing. 96* Castr. Palao me citato *in hoc loco, d. § 8. num. 3. in fine.* Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ, lib. 2. tit. 23. l. 2 §. 2. de residentia, vel absentia Canon. n. 71.* Nicol. Garcia *d. cap. 2. num. 356.* Sanctarel. *quæst. 11. num. 3.* Cenod. *d. q. 1. num. 28.* Ceuall. *commun. contra commun. q. 585. num. 12.* Diana *moral. resolut. p. 4. tract 8. resol. 71. in fine*, nouissimè Escobar *de nobilit. & purit. proban. p. 1. q. 4. § 5. num. 71.* Spino *in Speculo testament. gloss. 3. princip. num. 78.* vbi etiam resoluit hoc priuilegium competere etiam habentibus beneficia curata, cuius contrarium verius esse resoluit Ceual. *q 585. n. 12.* & dixi suprà *hac alleg. num. 87.* Quoad nostros verò Inquisitores aliter se res habet; illis enim, necnon consultoribus, & procuratoribus in Romana Curia, & aliàs vbilibet residentibus, secretariis, fiscalibus, relatoribus, ac commissariis ad causas sancti Officij deputatis, & deputandis, actu tamen inseruientibus, in Castellæ, Legionis, Aragonum, ac Hispaniarum, & vtriusque Siciliæ Regnis existentibus, concessum fuit per diuersos summos Pont. de quinquennio in quinquennium, prorogantes ab Innocentio VIII. vsque ad Paulum V. in sua Constit. incip. *Aliàs per Nos accepto, sub die 5. Martij 1610.* ampliando ad vnum quinquennium, & ad aliud de nouo à fine illius incipiendo, & durante hoc tempore omnes fructus, redditus, & prouentus, quotidianas distributiones, & etiam quæ manualia nuncupantur, anniuersaria, ac alia emolumenta, & obuentiones quorumcunque beneficiorum Ecclesiasticorum ad præsens obtentorum, vel in posterum obtinendorum, etiamsi Canonicatus, & præbendæ, non tamen Theologales, quibus actu deseruiri solent, Dignitates, personatus, administrationes, vel officia in Cathedralibus etiam Metropolitanis, etiamsi post Pontificales maiores, vel in Collegiatis Ecclesiis huiusmodi principales fuerint, dummodo beneficia ipsa, Parochiales Ecclesiæ, vel earum perpetuæ Vicariæ, aut beneficia curam animarum habentia non existant, prædicti omnes officiales, & ministri percipere, exigere, & leuare valeant, perinde ac si in eisdem Ecclesiis singulis, tam diurnis, quàm nocturnis horis, anniuersariis, & processionibus, ac aliis officiis interessent, etiamsi in illis primam residentiam personalem non fecerint, &c.

Collector generalis Cameræ Apostol. Subcolle- 157
ctores, Aduocati, Procuratores, Fiscales, & Notarij

in

in causis spoliorum, & iurium præfatæ Cameræ, eorum officio durante, lucrantur distributiones quotidianas in absentia, ex Bulla Sixti V. *Romæ in monte Quirinali, sub Annulo Piscatoris die 8. Maij 1590. sui Pontif. anno sexto*, Monet. *part. 2. q. 11. n. 111.* Sanctarell. *dict. q. 11. n. 6.* Cened. *dict. q. 1. n. 94.* Castr. Palao me citato *in hoc loco, d. §. 8. n. 3. in fine.*

158 Concilio generali interessentes lucrantur distributiones quotidianas, vt per Rebuff. *in praxi parte tertia, tit. de dispensatione de non residen. n. 34.* Salzed. *ad Bernard. in pract. c. 52. lit. C. vers. quartus casus.* Similiter Concilio Prouinciali, seu Synodali Clericos interessentes distributiones quotidianas percipere resoluunt Salzed. *d. c. 52. litt. C, vers. idemque pari ratione*, Cened. *pract. q. 2. n. 67. vers. idem pari ratione*, Sanctarel. *d. q. 11. n. 22. & q. 10. n. 17. in princip.* Vgolin. *dict. c. 19. §. 2. n. 6. vers. secundò excipitur.* Barthol. S. à Fausto *d. lib. 3. q. 32.* Sic etiam qui tanquam Theologus, vel Canonista Concilio interest nomine sui Capituli ab eo missus, easdem distributiones lucratur, vt tenet me citato *in hoc loco*, Trullench. *dict. lib. 1. c. 8. dub. 12. in princip. n. 7.* Moneta *de distribut. quotid. part. 2. q. 11. n. 91.* post Cened. idem dicit Sanctarel. *d. q. 11. n. 7. in fine*, vbi *n. 8.* cum Moneta *d. q. 11. n. 92.* asserit Canonicum percipere posse distributiones, si à Capitulo gratulationis causa mitteretur ad Pontificem, Principem, vel Ciuitatem; de omnibus Castr. Palao me citato *in hoc loco, in opere morali tract. 7. disput. 3. punct. 9. §. 3. n. 3.*

159 Canonici missi ab eorum Episcopo ad visitanda limina Apostolorum eorum nomine, vel comitantes ipsos Episcopos ad eadem limina, ex Constit. Sixti V. distributiones quotidianas lucrantur, prout decisum referunt Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori Eccles. decis. 498. in 1. edit. & resolut. 389. n. 3. in 2. edit.* Armendar. *d. loco, n. 82.* Nicol. Garcia *d. c. 2. num. 349.* Moneta *d. part. 2. q. 8. n. 23.* Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. part. 3. c. 2. n. 23.* me citato *in hoc loco*, Homobon. *de examine Ecclesiast. tract. 11. c. 9. q. 21. resol. 1.* Sanctar. *d. q. 11. n. 14.* vbi *in fine*, cum Garc. asserit idem esse in aliis præbendatis, licèt non sint de Capitulo, Barthol. à S. Fausto *d. lib. 3. q. 32.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. tract. 7. disp. 3. puncto 9. §. 3. n. 4.*

160 Pœnitentiarius interim dum Confessiones audit, censetur pro præsente in choro, nec amittit distributiones. Concil. Tridentin. *sess. 22. de reformat. cap. 8.* Aloys. Ricc. *dict. resolut. 389. n. 3.* Bonacina *de horis Canon. disp. 2. q. 5. puncto 3. §. 3.* me citato *in hoc loco* Sanctarel. *variar. resol. q. 7. n. 13.* Barth. à S. Fausto *d. lib. 3. q. 74.* Stephan. Vveyms *in 24. constit. ex iure antiquo desumptas, & per Conc. Trid. innouatas, const. 11. n. 23. pag. 102.* me citato *in hoc loco*, Trullench. *lib. 1. c. 8. dub. 22. in princ. n. 8.* & adde quæ dixi agendo de Pœnitentiario in Cathedrali Ecclesia constituendo *alleg. 53. n. 50.* me citato *in hoc loco*, Trullench. *d. lib. 1. c. 8. dub. 102. §. 5.*

161 Examinatores beneficiorum à Synodo diœcesana electi, si causa examinis absunt à choro, lucrantur distributiones quotidianas, prout decisum refert Læl. Zech. *de republ. Ecclesiast. tit. de beneficiatis, n. 13.* Sed verius credo, huiusmodi examinatores dum ea de causa à choro absunt, cum non Ecclesiæ suæ, cui sunt adscripti, sed duntaxat Ecclesiæ suæ Ciuitatis, ac diœcesis, seu Episcopi sui deseruiant, non debent quotidianas distributiones percipere, nisi huiusmodi examinatoribus examinis causæ absentibus illæ concedantur, vel ex speciali priuilegio, vel ex consuetudine legitimè præscripta, vel denique ex statuto Capituli, & Ecclesiæ propriæ, prout tenet Moneta *d. part. 2. q. 61. num. 61.* Garc. *d. c. 2. n. 355.* Sanctar. *d. quæst. num. 37.* Homobon. *de examine Eccles. tract. 1. c. 6. q. 29.* Trullench. me citato *d. lib. 1. c. 8. dub. 12. §. 8. n. 2.*

Animarum curam exercentes, quæ illi Ecclesiæ, 162
vbi sunt Canonici, imminet, dum sunt in actu administrandi Sacramenta, vel alia exercendi, quæ spectant ad ipsam curam, distributiones quotidianas lucrantur, & tanquam præsentes in choro habentur, Armend. *dict. loco, n. 57.* Aloys. Ricc. *d. res. 389. n. 4.* Nicol. Garc. *d. c. 2. n. 355.* Franc. Leo *d. c. 2. n. 24.* me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *dict. tract. 7. disp. 3. punct. 9. §. 3. n. 8.* vbi reprobat limitationem Bonacinæ *disp. 2. q. 5. puncto 3. §. 7. in fine*, existimantis distributiones proprias & ordinarias constitutas ex bonis communibus Ecclesiæ, & inter præsentes diuinis Officiis diuidendas, non lucrari præbendarium, cui animarum cura inest, nisi priuilegio, vel consuetudine muniatur, vel nisi eius præbenda non habeat alios fructus, præter distributiones quotidianas.

Visitans Ecclesiam, iura, vel redditus suæ præben- 163
dæ, percipit distributiones quotidianas, cum visitando prædicta iura, & loca seruiat Ecclesiæ in re vtili. Moneta *d. p. 2. q. 11. n. 63.* & vide quæ suprà *hac alleg. n. 126.* me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *d. tr. 7. disp. 3. puncto 3. § 3. n. 9.*

Senex beneficiatus non assistens diuinis Officiis 164
(si aliàs residere solitus erat) habet distributiones, quando senio ita confectus est, vt non possit commodè personaliter Ecclesiæ deseruire: ita referunt decisum Hoied. *de incompatib. benefic. p. 1. c. 17. num. 17.* Menoch. *de arbitr. casu 60. n. 10.* Moneta *disp. 2. q. 7.* Armendar. *dict. loco, n. 76.* Aloys. Ricc. *dict. resolut. 389. n. 7.* Franc. Leo *d. c. 2. n. 27.* Cened. *d. q. 2. n. 15.* Azor. *d. lib. 7. c. 7. q. 12.* me citato *in hoc loco*, Sanctarell. *d. q. 8. n. 12.* vbi *n. 13.* asserit Iudicis arbitrio standum esse, cum quis propter senectutem excusatur, quominus possit in choro interesse diuinis Officiis; & tamen possit lucrari distributiones.

Obses datus ab Ecclesia, aut etiam repressaliarum 165
causa captus, & detentus, quotidianis distributionibus priuandus non est, Moneta *p. 2. q. 5. n. 56. cum sequentibus*, me citato *in hoc loco*, Castro Palao *d. tract. 7. d. 3. punct. 9. § 3. n. 12.* & Trullench. *d. lib. 1. c. 8. dub. 12. in princ. n. 14.*

Infirmus, qui personaliter diuinis Officiis adesse 166
non potest, quotidianas percipit distributiones in absentia, *cap. 1. de clericis non resident. in 6.* Couar. *lib. 3. var. cap. 13. num. 8.* Duenh. *reg. 206. vers. limita 7.* Hoieda *dict. cap. 17. num. 13.* Nauar. *consil. 2. num. 3. de cleric. non resident.* Thom. Act. *in tract. de infirmit. part. 1. cap. 50. num. 25.* Garc. *part. 3. cap. 2. n. 363.* Carol. de Graffiis *de effectib. clerical. effectu 1. n. 172.* Selo. *de benefic. part. 4. quæst. 6. n. 9.* Fusch. *de visitat. lib. 2. cap. 13. num. 25. vers. & infirmo, & cap. 20. num. 26.* Gutier. *canon. lib. 1. cap. 1. num. 140.* Spin. *in speculo testament. glos. 9. princip. n. 20.* Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part. 3. cap. 2. num. 27.* Piasec. *in praxi nona Episc. part. 2. cap. 3. num. 9. vers. infirmus*, nouissimè Trullench. *d. cap. 8. dub. 8. num. 2.* Armendar. *d. loco, num. 75.* Moneta *dict. part. 2. quæst. 6. n. 7.* Bonacin. *de horis Canon. disp. 2. quæst. 5. puncto 1.* me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *d. tract. 7. de orat. disp. 3. punct. 9. §. 1. n. 1.* & me citato *in hoc loco*, Sanctarel. *var. resol. q. 8. à princ.* Cened. *d. q. 2. n. 7.* Stephan. Vveyms *d. const. 11. n. 19.* Lotter. *de re benef. lib. 3. q. 27. à n. 133.* & tenuit Rota *in vna Hispal. distributionum, Veneris 2. Maij 1603.* coram *Reuerendissimo Domino meo Coccino Rotæ Decano.*

Intellige procedere si solitus erat residere, & in- 167
teresse diuinis Officiis cum bene valebat, secus verò si huiusmodi ægrotus, dum sanus erat, Horis Canonicis interesse non solebat; tunc enim infirmitas illius non iudicatur pro præsentia, & interessentia, cùm eo casu ipsa infirmitas non præstiterit causam absentiæ: ita tenuit Rota *in d. Hispal. distributionum*, & resoluunt Cotset. *sing. 152. incip. An quilibet infirmus*,

Nauar *de horis canon. c.11. à n.9.* Couar. *d n 8. verſ. ſexta,* Spino *d gloſſ 9.n.30.verſ. ſed tenendum.* Henriq.*in ſum.lib.13 c.13.n 4 in fine,in commento lit.T,*me citato *in hoc loco,* nouiſſimè Trullench. *d. c.8. dub.8. n.3 in princ.*Fr.Emman.*in ſum.part.1. c.33 n 6.*Azot. *part.2.lib.7.cap.7.q 11.*Cened.*d q.1 num.9.* me citato *in hoc loco,* Caſtr.Palao *d.tractat.7.diſp 3 punct 9 §.1. num.4.* vbi reprobat Petr. Nauar. contrarium tenentem, me citato *in hoc loco,* Sanctarel. *d, quaſt. 8. num* 8. Moneta *d.part.2. quaſt 6. n 21.* Cald. Perena *de renocat emphyt.quaſt.5 num.23. verſ. vnde ſi Canoniens,* Bonacina *de cenſuris diſp.3 q 2. punct.4. num.5. in fine,* Gutier.*d.cap.1. num.*138. vbi *num* 139. aſſerit tunc demùm infirmum conſequi debere distributiones, quando præſens eſt in luco, vbi eſt Eccleſia, vel ſi extra illam abſens ex legitima cauſa infirmus ſit, de quo latè Moneta *d.q.6 à n.19.* Vaſq.*in opuſc de beneſic.cap 4.§.1. n* 215. Nicol. Garc. *d c.2.num.*160. *&* 3.4 Bonacin *d. diſp.2.q.5. punct.1. num 6.* me citato *in hoc loco,* Caſtr.Palao *d. tract.7. diſp.3. num 3. puncto 9. §.1. num.6.* vbi intelligit de eo, qui abſque legitima cauſa à loco beneficij abeſt, quia hic cenſetur tunc non ex infirmitate tanquam ex malitia abeſſe, ſicuti ille qui abſque cauſa ſolitus erat in infirmitate abeſſe,ſubditque quod ſi tempore vacationis aliò te transferas, ibique infirmeris, ob quam infirmitatem venire ad reſidendum non poſſis, lucraberis diſtributiones, ac ſi præſens exiſteres, quia per te non ſtat quominus aſſiſtas.

168 Intellige etiam procedere ſupradictam reſolutionem, etiamſi quis propria culpa in morbum inciderit, Couar *dict. n 7.verſ.7.* Fuſch. *dict. cap.20. n.26.* Gutier.*d. cap.1. num* 138. Fr. Emman. *dict. c.33 n.6. verſ.de aqui ſe infiere,* me citato Trullench. *d. cap 8. dub.8.n.4.*Zerola *in praxi Epiſcop.part.1.verb diſtributiones, § 4 verſ.ſextò debentur,* Cened.*d. quaſt.1. num* 8. me citato Sanctarel.*d.q* 8. *n.6.* Moneta *d. q.6. à n.12.*Azor.*inſtit moral part.2. lib.7.c.7. quaſt* 11. vbi idem dicit de eo, qui ex culpa vulnus accepit, me citato *in hoc loco,*Caſtr.Palao *d.tract.7 diſp.3.punct 9. §.1.n.3.*

169 Intellige quoque procedere non modò in eo, qui verè morbo detinetur, ſed etiam, qui tuendæ valetudinis cauſa cum phyſici conſilio medicinam ſumit, aut ſanguine minuitur, Iacob. de Graffiis *in deciſ. aureis p.2. lib.3. c.13. num.10.* Azot. *d. c 7.q.10.* Cened.*d. quaſt.1. num.7.* me citato Trullench. *d. c 8. dub.8 num.2.* Sanctarel. *d, quaſt 8. n 4.* Moneta *dict. quaſt.6. num.8.* vbi *num.10.* amplat habere locum ſi oporteat huiuſmodi clericum aliò ſe conferre acquirendæ ſanitatis cauſa; putà ad balnea,vel ad celeberrimum aliquem medicum, vel etiam, vt cœli ſibi officientis inclementiam effugiat, & ad ſalubrius ſe transferat, de quo etiam Cened.*d. q.1.n.11.* Sanctarel.*d.q.8.n* 4. me citato *in hoc loco,*Caſtr.Palao *d.tract. diſp.3.puncto 9 §.2.n.2.*

170 Peſtis cauſa qui abfuerint, diſtributiones quotidianas non lucrantur, niſi probetur legitima conſuetudo, quod diſtributiones huiuſmodi dareotur abſentibus ex iuſta cauſa, reſoluunt Couar. *dict. num.8. verſ. nonò* Ripa *de peſte, c.1, num.145.* Anton. Fabric.*lib.2.tit. de præbendis num.*39. Rutil. Benzon. *in ſpeculo Epiſcop.& Curat. lib.1. diſp.1.q.1. concl.3.* Bonacin. *de locis Canon. diſp.2. q.5. puncto 2. num.7.* Barth à S Fauſto *in ſimili tractat. lib.3. quaſt.35.* latè Ciarlin. *controuerſ. forenſ. cap.26.per tot.*vbi *num.22.* refert ita reſpondiſſe *Sacram Concilij Congr. in Mediolan.9. Nouembris* 1630. Bonac. *d. diſp.2. quaſt.5. puncto 2.n.7.* Caſtr. Palao *d. tract.7. diſp.3. puncto 9. § 2. num 2. verſ. quintò,* & referunt deciſum Moneta *dict.part.2.quaſt.5. num.76.* Armendariz *d. loco,n.74.* Nicol. Garcia *dict. cap.2. num.362.* Quicquid abſolutè teneant Trullench. *dict.c.8. dub.9. num* 4. quod poſſunt Canonici abſentes cauſa peſtis percipere, dum graue & probabile periculum imminet illius contrahendæ: illud autem hic adnotandum eſt, antequam diſcedat beneficiarius propter peſtem, facultatem a ſuperiore petere debere, ſi facilè peti poſſit; non eſſe autem neceſſe eam obtinere, vt ſatis probat Ripa *d.c.1.n.140. & ſequentib.* Si verò aliquis peſte, lepra, vel alio morbo contagioſo à ciuitate abeſſe iubetur, interim nullum damnum ſentire debet, cùm inuitus ſine culpa abſit: ita Moneta *d. p.2. q.6.n.11.* Cened. *d.q.1.n.12* Sanctar. *d.q.8.n.5.*

Abſentes pro vtilitate Eccleſiæ diſtributiones quotidianas non amittunt, præcipuè ſtante conſuetudine quod Canonicus miſſus à Capitulo pro aliquo ſeruitio ipſius Eccleſiæ, ſeu Capituli, percipiat omnes fructus, & quotidianas diſtributiones, vt per Couarr. *d.num.8.verſ.8.* Duenh. *reg.206.limit.6.* Læl. Zech. *de republ. Eccleſ. c.24. num.6. verſ. quando,* Nauar *conſil.10.à n.4 de clericis non reſident.* Seraphin. Rot. Roman. *deciſ.1239. part.2.* latè Caſtr. Palao *d. tract.7. diſput.3. puncto 9. §.3. à princ.* & in *Sacra Congregat.* deciſum referunt Armendar. *d.loco, num.73.& 95.*Nicol.Garcia *dict.c 1. num.361.* & bis fuiſſe in Rota reſolutum aſſerit Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſtic deciſ.498. in prima edit.& reſol.389. in ſecunda edit.* me citato Trullench. *d. lib.1. cap.8. dub.12. à princ.* Et † clerico abſenti à ſeruitio Eccle- 172
ſiæ ex iuſta cauſa, & pro defenſione iurium ipſius Eccleſiæ, vel ſui beneficij,debentur fructus,& diſtributiones, per text. *in cap.ex parte,il ſecundo,de clericis non reſident.*reſoluit Couar. *d.n.8. verſ. decimò,* & fuit dictum *in vna Salmantina cenſurarum* 28., *Nouembris* 1694. coram *Illuſtriſſimo Cardinali Seraphino,*quæ eſt *deciſ.1598 n.3.p.2.* in impreſſis,*& Aſtenſ. fructuum 15.Martij* 1613.coram *Illuſtriſſimo Patriarcha Manzanedo, & in Calaguritana fructuum, & diſtributionum Luna 26. Martij* 1614. coram *Domino Vbald.*Caſtro Palao me citato *in hoc loco, d.puncto 3. §.3.n.11.*

Excommunicatus pro cauſa Eccleſiæ, & defen- 173
ſione ipſius iurium, lucratur (etſi diuinis non interſit) fructus,& diſtributiones beneficij, Nicol. Garc. *d.c.13.n.126.* Anton.Ricciol.*d.c.14.num.37.*Ego ipſe *in collect.ad d.cap.paſtoralis 33.n.13.in fine, de appellat* Gutier *Canon.lib.1.c.1 n.142 & 147.*inferens *n.150.* eas pari ratione lucrari prouiſores, & officiales generales à Capitulo Sede Epiſcopali vacante deputatos, ſi excommunicentur ob cauſam officij, cuius eſt iuriſdictio, quam exercent, Caſtr. Palao me citato *in hoc loco vbi proximè.*

Excommunicatus iniuſtè diſtributiones quoti- 174
dianas recuperare poteſt,ſi eo tempore,quo excommunicatio iniuſta in eum lata fuit, præſens erat in loco beneficij ſui, eratque ſolitus diuinis Officiis ante impedimentum excommunicationis adeſſe, docent Couar. *d.n.8.verſ. cæterum,*Petr. Nauar. *de reſtitution.lib.2.c.2.n.238.* Fr.Emman *d.c.33.n.6.*Bart.à S. Fauſto *d lib.3. q.36.* Cened.*d q.1.n.9.* Stephan. Gratian.*diſcept.forenſ.tom.4.c.191.n.38.* Ferentil. *in annot. ad deciſ.Buratti 694.n.10.*Carol.Macign.*de Horis Canon.cap.71.n 67.cum ſequentib.*Marc. Anton.Genuenſ. *in practic.Eccleſiaſtic.q.206 n.2.*Perez *l.1 verſ.aduertendum tamen eſt,tit.5.lib 8.Ordin.pag.175.*latè Trullench *d. lib.1. cap.8. dub.11. num.1. cum ſequentibus,* Surd. *de alimentis tit.1. quaſt.82. num.15. verſ. aliàs ſecus,* Gutier. *d. cap.1. n.157.* Moneta *d.part.2. q 15. à num 33.* Henriq.*lib.13. cap.13. num 4 in fine,* Sayr. *de cenſuris lib.2.c.3. num.27.* Bonacina *eodem tract. diſp.2. quaſt.2.puncto 4. § 2. n.3.* Auila *eodem tract. p.2.diſp.6 dub 1.concl.1. in fine.*Sanctarell *d. quaſt.9. num.9.* idem Bonacin. *de Horis Canonicis diſp.2. q.5. puncto 2 §.2.* Ego ipſe *in collect. ad cap. paſtoralis 53. n.124.de appellat.*

A quo autem iniustè excommunicatus amissas distributiones recuperet, aliqualis videtur extare controuersia. Etenim Vgolin. *de censur.tab.2.c.12. in pr. n.14.* opinatur repetere non posse ab illis clericis, quibus iam sunt acquisitæ, sed ab eo, qui iniustè excommunicauit; & hoc idem affirmant Sayr. *de cens.lib.2. c.5.n.27.*& Suar. *tom.5.disp.13.sect.2. num.15.* Verùm Moneta *d.quæst.15. num.33.* annuit à clericis ipsis repetenda esse, quia illis iam erunt quæsitæ reuocabiliter, quam sententiam expresse tenent Gutier.*dict.c.5. num.136.* Nicol. Garc.*de benef.part.7.c.13. num.120. & seq.*Campan.*in diuersorio Iuris Canon.rubr.11.c.15. num.70.* Anton. Ricciul.*de iure personarum extra gremium Ecclesiæ existent.lib.4.c.14.n.33.*Bonacin.*d.puncto 2.§.2.*

Limita tamen, quando excommunicatus esset in mora petendi absolutionem, quia pro eo tempore, pro quo mora considerari potest, non recuperat distributiones quotidianas, vt per Nicol. Garc.*d.c.13.n.124.* & Anton. Ricciul. *d. c.14. num.36.* quos refero ego ipse *in d. collect.ad d. c. pastoralis,n.15.* Vasq. *in opusc. de benef.c.4.§.3. dub 4. num. 230.* me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *dict. tract.7. disp.3.puncto 9 §.1.n.4. cum sequentibus.*

175 Suspensus iniustè, siue ab officio, siue à beneficio, recuperat distributiones quotidianas, Moneta *d. p.2. q.15.n.42.* Piasec.*in praxi noua Episcop. p.2. c.3. n.9.* Zerol. *p.1.verb.distributiones,§.3.vers. octauò*, Cened. *d.q.1.n 52* Bonac.*d disp.2.q.5.punct.2. §.3.* Sanctar.*d. q.9.n.12.*Gratian.*d.c.592.n.38.*Lott.*d.lib.3.q.27.n.139.* me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *d. tract.7. disp.3. puncto 9.§.2.num.9* & Trullench. *d.lib.1. c.8. dub.11. num.4.*

176 Interdictus iniustè, vel nulliter ab ingressu Ecclesiæ, recuperat quotidianas distributiones, constito de iniustitia, vel nullitate, Moneta *d.part.2.q.15.à n.46. & part.3.q 6.num.46.*Cened. *d.q.1.num.59.* me citato Sanctarel.*d.q.9 n.13.*Bonacin. *d.puncto 2.§.3.*me citato Trullench. *d.lib.1.c.8.dub.11.num.5.* Et interdicta Ecclesia, vel polluta, beneficiatus, qui consueuerat in ea residere, & non dedit causam interdicto, consequitur distributiones quotidianas, Moneta *eadem part.2. quæst.16.n.29.*Cened. *d.q.1.num.59.& 60.*Bonacin. *d. puncto 2.§ 6.* Sanctarel. *d.quæst.9. num.14.* Vnde obligatum esse Capitulum ad solutionem pensionis, charitatiui subsidij, & aliorum onerum, quæ præbendæ impositæ sunt, dum ipsum Capitulum recipit distributiones, & fructus alioquin obuenturos præbendato, si esset, vel resideret, Diuinisque interesset, resoluunt Gig.*de pensioa.q.51.*Quarant. *in sum. Bullarij,verb. distributiones quotidianæ, ad fin.* Nauarr. *consil.3. n.3. in fine,de solution.* vbi mutauit sententiam, quam amplexus fuerat *consil.1.sub eod.tit.*Nicol. Garc. *de benefic. part.1.c.5.num.124.*Gonzal. *ad reg.8.Cancel.gloss.5.§.4.num.44.cum sequentib.* Ceuall. *commun. contra commun.tom.4. quæst.897. n.505. cum sequentibus*, Bonacin. *de distribut. disp.2. quæst 6 puncto 3. num.9.*Marescot. *var. resolut. lib.2. cap.18. à num.51.* latè me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *tom.2. disp.5. de oratione publica in choro, puncto 7. num.11. cum sequent.* vbi affirmat sic declarasse Clementem VIII. *de anno* 1592 quodam Breui in fauorem D. Alphonsi Colona, postea Episcopi Carthaginensis; præcepit enim Capitulo Vlysbonensi soluere ei pensionem sexcentorum Ducatorum impositam super Canonicatu illius Ecclesiæ, vti à Capitulo debitam, eo quòd perceperit distributiones Canonicam, super quibus erat pensio imposita; cui declarationi inhærens Rota Romana sæpe in hanc partem tulit sententiam. Rationem huius resolutionis optimam assignat Rot. *dict. decis.133. n.2.* quia quamuis pensio imponatur super distributionibus, quæ non acquiruntur à titulari ante præstitum seruitium; tamen intentio Papæ est grauare ab initio in fauorem pensionarij non solùm illas distributiones, quæ acquiruntur titulari post seruitium, sed etiam eas, quæ sunt destinatæ Canonicatui, quas titularis residendo & inseruiendo acquisiuisset: idem ferè dicit Castro Palao *vbi suprà,n.12.* dum ait quod ante diuisionem fructuum, & cuilibet illorum applicationem obligatum est Capitulum ad solutionem pensionis, si in se velit retinere; aut alijs interessentibus applicare illam partem fructuum, quæ beneficiato grauato, si assisteret, esset concedenda, quia illa pars indeterminatè à cumulo fructuum ex voluntate Pontificis est extracta, & ad pensionem grauata ex gratia Pontificis independenter à seruitio possessoris: latè hanc quæstionem examinaui *in mea praxi exigendi pensiones,q.7. numero 19.cum sequentibus*, vbi hanc partem multis comprobaui, & *à num.25.* eandem resolutionem teneo etiam eo casu, quo litteræ Apostol. reseruationis pensionis non fuerunt Capitulo intimatæ antequam fructus, super quibus est reseruata pensio, distribuerentur inter præsentes.

177 Pensio Imposita super Canonicatu, dum Canonicus fuit suspensus, debet solui per Capitulum, vbicunque portio Canonici suspensi spectat ad Capitulum per ius accrescendi, secus verò si portio spectet ad Capitulum per ius non accrescendi, tenuit Rota *in vna Colimbrien. pensionis, Veneris 28.Ianuar.1605.* coram *Illustrissimo Domino meo obseruandissimo Cardinale Millino*, apud Farin. *decis.133.p.2. recent.* vbi etiam quod pensionarius, quando pensio est imposita super distributionibus quotidianis, & Canonicus fuit suspensus, duplicem habet viam, vel dirigendo actiones contra Canonicum suspensum, vel contra Capitulum, quod distributiones percipit: quod iterum censuit eadem Rota *dec.176.p.2.recent.* refero ego ipse *in collect.ad d.c.pastoralis,n.vlt.* me citato Trullench. *dict.lib.1. c.8 dub.11. n.7.*

Cessatione à diuinis durante Canonicos debere percipere distributiones quotidianas, probari videtur ex text.*in capite si Canonici,de officio Ordinar.lib.6.*& ex resolutis supra de interdictis, & suspensis: in quam sententiam satis inclinauit *Sacra Congregatio Concilij Trident. de anno 1623. in vna Aquilana cessationis.* Contraria tamen opinio communis, & receptior est ab omnibus ferè Doctoribus asserentibus Canonicos cessatione durante non recipere distributiones ab Ecclesia, vt per Couarruu.*in c. alma mater, part.1. § 4. num.7.*Henriquez *in sum. lib.13. cap 52. §.3. & c.53. §.2.circa med.*Fr.Emman. *qq. Reg.tom.2.q.116.art 4.* Sayr.*de censur.lib.5.c.19.n.17.*Moneta *p.2.q.16. n.36.* Anton. de Campos *de cessatione à Diuinis,à num.98. vers.si autem, & in tit. declaracion de lo que se ha de guardar en tiempo de cessacion, declarat.34.* Alphons. Vega *in sum parte 1. c.103. casu 6.* Anton. Gom. *in explicat.Bullæ Cruciatæ,ad 5.clausul.in vltimis verbis*, Menoch *de arbitr. casu 180.* Auila *de censur. part.6. disp.2.dub.5.concl.3.* Bonac. *de horis Canon. disput.2. q.5.puncto 2. §.5.*

178 Incarceratus iniustè, & absque legitima causa, semota quacunque consuetudine in contrarium, percipere debet distributiones quotidianas, Glossa & DD. *in capite super causa 2. quæst.4.* Fabric. *de re benef. lib.2.tit. de præbendis, num.39. in fine*, Lotter. *dicto lib.3.quæst.27.num.142.* Gratian.*dict.c.591. num.49.* Rota *decis.168.part.4.diuers.* Couarruuias *dict. n 8. vers. vndecimò*, Armendar. *d. loco, num.77.* Nauarr. *consil.11.n.3.cum sequentibus, de clericis non resident.* Læl. Zecch. *de Republ. Ecclesia,c.24. n.6. vers.sextò debentur*, Azor. *instit.moral. part.2. lib.7. c.7. quæst.2.* Zerola *in praxi Episcop part.1.verb.distributiones, § 8.* Ceuall. *communium contra communes, quæstione 383. num 15.* Garcia *dict. cap.2. num.362.* Gonzalez *ad regul. 8. Cancell.gloss.5.§.9.num.15. & 118.* Moneta

dict.part.2.q 5.n.80. Nald. verb. distributiones, n.10. Bonac. de horis Canon. disp.2.q.5.puncto 2.§.1. me citato in hoc loco, Sanctarel. var. resol. q.9.n.5. me etiam citato in hoc loco, Trull. dicto c.8 dub. 10.n.2. Vnde posse clericum lucrari distributiones, cum per vim ab aliquo detinetur, & propterea non potest in sua Ecclesia Diuinis interesse Officiis, resoluunt Nauar. d. cons. 11 n.4, Monet. part.2. quæst.5. num.54. Cened. dict. quæst. 1. num. 10. vers. quintò, Azor. d. cap.7. quæst. 10. Sanctarel. d. quæst. 9. num. 8. me citato Trullench. d. c. 8. dub. 9. num 6.

179 Procuratores generales à statu Ecclesiastico, seu maiori parte Regnorum Castellæ, & Legionis de gremio Ecclesiarum Cathedralium, seu etiam quorumcunque Regnorum præfatorum Collegiatarum deputati, seu deputandi, aut generali Congregatione absoluta per Ecclesiam Toletanam, aut commissarios eligendi, vt apud Sedem Apostol. & in Curia Regis Catholici negotia peragant, durante deputatione huiusmodi ad residendum in Ecclesiis, in quibus ipsi Canonicatus, & præbendas, ac Dignitates, & Officia, aliave beneficia obtinuerunt (dummodo tamen Dignitates ipsæ in Cathedralibus, etiam Metropolitanis Ecclesiis actu post Pontificales maiores non sint, ac Canonicatus, & præbendæ huiusmodi Doctorales, Magistrales, aut Pœnitentiarij, seu de lectura minimè nuncupentur, quas pro tempore obtinentes in similes procuratores deputati non possunt) à quocunque nullo modo cogi, aut compelli possunt, gaudentque in absentia huiusmodi omnibus fructibus, emolumentis, redditibus, & prouentibus, etiam manualibus, ac distributionibus quotidianis, quæ duntaxat à solis præsentibus, ac diurnis, & nocturnis horis Canonicis, & aliis Diuinis officiis personaliter interessentibus, ac dictæ Ecclesiæ actu, & realiter inseruientibus dari & concedi solent, etiamsi in illis primam, & eam quam vocant rigorosam, residentiam non fecerint, pariformiter, & perinde ac si inibi præsentes, & in illis per seipsos etiam quotidie horis tam diurnis, quàm nocturnis, aliisque personaliter inseruirent, & diuinis Officiis supradictis interessent. Ita Clemens VIII. *in sua Constitut.* incip. *Exponi nobis, sub die 28. Februarij 1597.* In aliis verò beneficiis residentiam requirentibus, illud acceptans tenetur sub peccato mortali absolutum propositum residendi habere, ac omnibus beneficij oneribus satisfacere, vt argum. *c. quia nonnulli, de cleric. non resid.* ibi, *talis ad hoc persona quæratur, quæ residere in loco, & curam ipsius per seipsam valeat exercere,* &c. *cap. relatum, eod. tit.* ibi, *vt persona talis Ecclesia, vel beneficium Ecclesiasticum conferatur, quæ residere in loco, & curam eius per se valeat exercere,* &c. *l. generaliter sancimus, C. de Episcop. & cleric.* ibi: *Eos tamen clericos & Monachos huiusmodi habere beneficium sancimus, qui apud sacrosanctas Ecclesias, vel monasteria permanent, non diuagantes, neque circa Diuina ministeria desides, cum propter hoc beneficiũ eis indulgeamus, vt omnibus aliis derelictis Dei omnipotentis ministeriis inhæreant,* &c. *l. 2. tit. 16. p. 1. Qualquiera destos sobredichos deue ser tal que quiera, y pueda seruir la Iglesia quotidianamente per si mismo, segun que conuiene a menester el lugar que tiene cada uno dellos,* &c. vbi ita ait Greg. Lopez: *In vtrisque requiritur voluntas, & possibilitas seruiendi quotidie Ecclesiæ personaliter in his, quæ cuilibet ex eis incumbunt,* &c. & ex *c. commiss. 2, §. cæterum, de elect. lib. 6* ibi, *non intendens promoueri,* iuncto ibi, *ipsam postmodùm dimissurus,* &c. resoluunt in terminis Host. *in d. c. relatum, n. 2.* vbi Butr. *n. 4* & Abb *n. 5.* Sylu. *verb beneficium 3. in fine,* Sot. *de Iust. lib. 30. q. 5. art. 6.* Nau. *miscel. 44. n. 2. & miscel. 45. num. 2.* Tolet. *in sum. lib. 5. c. 9. vers. 4.* Bañes 2.2. *quæst. 12. art. 1.* Flamin. *de resignat. lib. 4. q. 11. n. 42.* F. Emman. *in sum. tom. 1. verb. beneficios, cap. 50. num. 15.* Gutier. Angel. Rebuff. & alij, quos refert, & sequitur Cardin. Zapata *en el discurso de la obligacion en Conciencia y Iusticia que los Prelados tienen de proueer las dignidades y beneficios Ecclesiasticos en personas que puedan, y quieran, y tengan intencion y proposito de residir, p. 1. concl. 3.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. glos. 15. num. 89* Marc. Anton. *de eccles. resident. part. 3. c. 33. n. 3.* Ad plura infert idem Card. Zapata *d. discursu,* in quo eadem *p. 1. conclus. 3.* latè probat, non esse licitum beneficium acceptare cum proposito residendi dum illud obtinuerit, & dimittendi quando se obtulerit occasio renunciationis, & *concl. 5.* similiter sustinet habentem impedimentum ad residendum propter aliquod sæculare officium, quod obtinet sine animo illud dimittendi, si acceperit beneficium cum residentia, peccare mortaliter, & *concl. 6.* pariter probare intendit ab obligatione intentionis perpetuæ residentiæ nobilitatem, seu qualitatem Parochi eum non excusare, & *concl. 8.* resoluit peccare mortaliter illum, qui beneficium cum animo dubio, siue conditionali non residendi acceptat.

Ad quod meliùs percipiendum aduertere oportet quod Clerus, seu status Ecclesiasticus Regnorum Castellæ, & Legionis, cum aliquando in vniuersum ad grauia, & magni momenti negotia tractanda se congregat, vnumquodque Capitulum Canonicum aliquem, vel in dignitate Ecclesiastica constitutum in suum procuratorem eligere de gremio suo, & ad congregationem huiusmodi mittere debet, & vt hoc exactiùs obseruetur, committitur Nuntio Sedis Apost. pro tempore existenti, & in partibus Hispaniarum commoranti, vt præmissa debitæ executioni mandari faciat, & curet contradictores quoslibet, & ad dictam Congregationem non accedentes, per sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas, seu etiam pecuniarias, aliaque opportuna iuris, seu facti remedia, appellatione remota compescendo. Ita Clem. VIII. *in sua Constit.* incip. *Ex iniuncto, sub die 9 Maij 1569.* Hi autem Canonici Dignitates, qui à Capitulis ad dictam Congregationem destinabuntur, in Sacris Ordinibus constituti, ac proprietatij, non autem coadiutores Dignitatum, & Canonicorum esse debent, qui si cessante legitima causa in tempore præstituto Congregationi non aderunt, aut sine eiusdem Congregationis licentia discedant, à Nuntio S. Sedis Apostolicæ in Regnis Castellæ, & Legionis commorante in expensis eis à suis Capitulis destinatis pro rata temporis, quo contrafecerint, appellationa remota mulctari debent: stipendia verò huiusmodi pro communi status Ecclesiastici vtilitate applicari respectiuè debent. Ita Gregorius XV. *in sua Constit.* incip *Aliàs à felicis, sub die 13. Augusti 1622.* 180

Episcopus non potest cogere obtinentes beneficia simplicia aliquod personale seruitium suis beneficiis impendere, cum ex antiquissima Ecclesiæ consuetudine, non nisi ob officium recitandum teneantur. Ita decisum referunt Nicol. Garc. *dict. cap. 2. num 9.* Armend. *dict. loco, numer. 202. & 205.* me citato *in hoc loco* Alzedo *dict. part. 1. cap. 9. numer. 43.* Tenentur verò ad inseruiendum illis per alios, qui approbati sint ab Ordinariis, cum mens non fuerit Pij Quinti *in Bulla de residendo edita 8. Iulij 1569.* incip. *Cupientes,* cogere habentes beneficia simplicia in eis residere. Ita Nicol. Garcia *dict. num. 9.* Armendar. *dict. loco, num. 204.* Nihil tamen innouandum in huiusmodi beneficiis simplicibus, quæ etiam clericatus nuncupantur, in Ecclesiis Parochialibus, vel alibi constitutis, quorum fructibus possessores gaudent, nullum seruitium nec per se, nec per substitutos præstando, vt possint cogi vel per seipsos, vel per substitutos inseruire, si tanto tempore possessores non sunt coacti ad aliquid istorum, nec apparet quod ad certum sint obligati, satis esse si dicant Horas Canonicas, referunt 181

decisum

decisum Gatcia *d.c.2.n.9.ia 6.declar.* Armendar. *d.leco, num.*106.

Monitiones S. Caroli Borromæi, ad Canonicos.

VOs qui in Cathedrali Ecclesia dignitates obtinetis Canonici, item tum eiusdem Ecclesia, tum reliquarum quarumuis Ecclesiarum Collegiatarum, vel Vrbanarum, vel diœcesanarum, quicumque sitis, in omni canonicalis disciplina officio ita agite, vt Canonicè, nempe canonum legibus ad vita vestra institutum pertinentibus, & constitutionum prouincialium, diœcesanarumque rationi congruenter viuatis. Idque primò maximè studete, vt in conspecta Dei omnipetentis puro corde, & casto corpore ministretis.

Tum singuli vos Ordinis dignitati, aut Canonicatui annexi functiones explete, Canonicalisque muneris partes præstate: omnes in choro statis horis assistite, & ad Deum pro fidelibus pias, religiosasque fundite preces.

Dum eo loco estis, memores estote adesse Christum Iesum Dominum, cui seruite cum timore, & tremore.

Non pigri, non somnolenti, non oscitantes adstote, non meate vaga, non vagis oculis, non indecenti corporis statu.

Attentè, studiosè, ritè, piè, religiosè diuinas laudes concelebrate, & psallite Deo in conspecta Angelorum, cantantes in cordibus vestris Domino.

In choro nemo priuatim, nemo tacitè officiam recitet, sed omnes pariter, quicunque adestis, senes cum iunioribus laudate nomen Domini in Psalmis, Hymnis, & Canticis.

A quibuscunque colloquiis, & à litterarum, librorumque lectionibus, atque omni vagatione abstinete.

Pro temporis autem, & officij ratione sedete, state, genua flectite, caput aperite, & inclinate.

Accuratè demùm omnia obseruate, quæ eo de genere vobis præscripta sunt, itavt vestro exemplo, aliis Sacerdotibus, clericisque, & rectè, ritéque psallendi, & sanctè orandi, ac piè agendi animum addatis.

In Psalmorum autem, Canonicorum, & Hymnorum intelligentiam studiosè incumbite, vt dum psallitis pro sensuum sanctissimorum quos mente concepistis, rationc vos ad omnem pietatis deuotionisque affectum excitetis.

Non ordinaria distributionis lucro adducti, sed Dei charitate, Religionisque cultu commoti, diuinis officiis adesto, vt verè ex animóque Psalmi verba illu concinatis: Voluntariè sacrificabo tibi, & confitebor nominè tuo Domine, quoniam bonum est.

Diuinis officiis absolutis paululum omnes in choro piè orate: inde abeundi signo per Præfectum dato, consurgentes, quo ordine in chorum accessistis, eodem in Sacristiam redite, vbi cappas qui illis induti estis, & superpelliceа sine strepitu vllo, & susurratione deponite.

Canonicales vestros conuentus statis hebdomada diebus capitulariter habete omnes, qui debetis ad illos conuenire.

Inde ne discedite, nisi missione à Capituli præfecto impetrata, singuli ordine, & loco sedete.

Sententiam modestè dicite, & suo quisque loco, non præposterè.

A verbis scurrilibus abstinete.

In rebus consultandis rixas, iurgia, & contumelias cauete.

In initio & fine vniuscuiusque Capituli statas orationes dicite.

Priori loco tractanda proponite, quæ ad diuinum cultum, ad spiritualis vita progressionem, ad Ecclesiasticam disciplinam tuendam, tum quæ ad rerum temporalium gubernationem pertinent, ne negligite.

Cætera hoc de genere toto seruate, quæ prouincialibus Constitutionibus præscripta sunt.

Omnia in primis agite, pace mutua, concordi volantate, & charitate fraterna vos inuicem diligite, Canonici enim estis, qui sicut pro collegij ratione in antiquo constituto tum in Collegiata Ecclesia, tum etiam in canonicali domicilio collocati fuistis, ita vos pacis, & charitatis fœdere, vnaque animorum consensione coniunctissimi, sicut nascentis Ecclesia ministri, quorum erat cor vnum, & anima vna, experiendo videte, sicut in Psalmo scriptum est, Quàm bonum & quàm iocundum sit habitare fratres in vnum.

ALLEGATIO LIV.

Episcopus Vicarium Generalem qualem constituere debeat.

SVMMARIVM.

1 *Vicarium qualem debeat Episcopus assumere, ostenditur.*
2 *Exteros non expedit eligi ad vicoriatum.*
3 *Episcopus non potest creare Vicarium ante apprehensionem possessionis Episcopatus.*
Alienigena, cui prohibitum est lege Regia Aragonia obtinere Dignitatem, &c. an possit esse Vicarius Generalis Episcopi? ibid.
4 *Laicus non potest esse Episcopi Vicarius.*
5 *Vicarius Episcopi debet habitam clericorum deferre.*
6 *Clericus coniugatus non potest esse Episcopi Vicarius, etiamsi cum vnica, & virgine contraxisset, & habitum, & tonsuram portasset.*
7 *Laïcus potest constitui Vicarij assessor, & consultor, etiam in causis criminalibus contra clericos.*
8 *Laicus vti minister iudicis Ecclesiastici, cum assistentia alicuius clerici potest cognoscere de causis clericorum.*
9 *Laïcus potest deputari Vicarius Episcopi tantùm in temporalibus.*
10 *Laicus potest esse Episcopi Vicarius ex dispensatione Summi Pontificis.*
11 *Bigamus Episcopi Vicarius esse non potest, etiamsi effectus sit clericus, nisi prius solutus fuerit ab impedimento bigamia.*
12 *Monachus, vel religiosus potest ab Episcopo cum consensu Abbatis, vel Superioris Vicarius creari.*
13 *Monachus si illegitimus sit, quamuis professione legitimatus fiat, vicarij officium exercere non potest.*
14 *Regulares Ordinum Mendicantium professi, aut in strictiori religione existentes, ab Episcopo vicarij institui non possunt.*
15 *Vicarij in iure tripliciter accipiuntur.*
16 *Vicarij legitimi, seu nati dicantur, qui à lege ipsa constituti sunt, veluti Archidiaconus, & Archipresbyter.*
17 *Archidiaconi ipso iure absque aliquo facto, Episcopis absentibus, & eorum officialibus, vicariorum munus exercent, & dimissorias literras ad suscipiendos Ordines, ac monitoria concedunt.*
18 *Foranei Vicarij appellantur illi, qui extra ciuitatem in qua est Episcopi sedes, iurisdictionem exercent.*
19 *Datiui Vicarij, seu Constituti Generales appellantur hi, quos Episcopus creauit, vt eius vices gererent in eodem tribunali, & loco, in quo ipse ius dicere consueuit.*

20 Nati Vicarij,id eſt, Archidiaconi,vel Archipresbyteri ordinariam habent iuriſdictionem,inferiorem tamen illa,quam habet Epiſcopus, & ideò ab illis ad Epiſcopum appellatio defertur.

21 Appellatio an detur Vicario foraneo ad Epiſcopum, dubitatur, & pro vtraque parte referuntur Doctores.

22 Appellationem à Vicario foraneo Epiſcopi ad ipſum dari,tanquam probabilius amplectitur.

23 Foraneus Epiſcopi Vicarius delegata ab Epiſcopo iuriſdictione fruitur.

24 Vicarius Epiſcopi generalis in ciuitate tantùm conſtitutus,vti foraneus regulatur.

25 Officialis verbum ſimpliciter prolatum quando ad foraneum, vel generalem ſit referendum? oſtenditur.

26 Vicarij Epiſcopi generales ordinariam habent iuriſdictionem.

27 Vicegerentes alicuius Magiſtratus ordinarij iudices ſunt.

28 Vicarij correctorum, Epiſcoporum,ſeu aliorum magiſtratuum ab ipſo principe, ſeu lege auctoritatem ad id tribuente conſtituti cenſentur.

29 Vicarij iuriſdictionem habent ratione officij,& tituli vicariatus.

30 Vicarium Epiſcopi generalem delegatam habere iuriſdictionem,qui teneant.

31 Iuriſdictio eadem penes duos in ſolidum eſſe non poteſt.

32 Iuriſdictio ordinaria ea dicitur,quæ à lege datur,& deſcendit.

33 Iuriſdictio ordinaria perpetua eſt.

34 Vice alterius fungens nihil proprium habet,ſed delegata vtitur iuriſdictione.

35 Iuriſdictio ordinaria mortuo adhuc concedente permanet, delegata verò re integra morte delegantis expirat.

36 Ordinarij iudices qui dicantur.

37 Argumentum de iuriſdictione ad dominium non rectè deducitur.

38 Duo inſimul eandem rem, & eodem modo inſolidum poſſidere non poſſunt,non ita ſi diuerſo modo,& diuerſis reſpectibus.

39 Dominium eiuſdem rei diuerſis reſpectibus in ſolidum penes duos ſtare poteſt.

40 Vicarij ab Epiſcopis permiſſione, & auctoritate Pontificum nominati, ob ipſis Pontificibus electi cenſentur.

41 Omnis res per quaſcunque cauſas naſcitur, per eaſdem diſſoluitur.

42 Vicem alterius gerens in eodem tribunali Ordinarius eſt.

43 Datur differentia inter titul.de officio delegati, & tit.ff.de officio eius,cui mand.eſt iuriſdict.& inter tit Cod.eod.

44 Vicarius protinus quod ab Epiſcopo conſtituitur,accipit a lege iuriſdictionem.

45 Appellationis ſubſtantia exigit,vt de inferiori ad ſuperiorem deferatur,non ad æqualem, vel ad eundem.

46 Appellatio de Vicario generali Epiſcopi ad ipſum Epiſcopum non datur.

47 Papa Chriſti Vicarius dicitur.

48 Appellatio de Vicario Epiſcopi ad Epiſcopum,etiam partibus conſentientibus non datur, imò proceſſus inde ſequutus nullus & inefficax eſt.

49 Supplicatio non datur de ſententia Vicarij ad Epiſcopum, niſi in reſtitutionis remedio ſuam fundet intentionem.

50 Appellatio datur ad Epiſcopum ob interlocutoria Vicarij.

51 Index decretum,quod interloquendo pronũciauit,mutare,ſeu emendare poteſt,non ſolùm ſemel,ſed millies.

52 Appellatio cauſarum, quæ in generali vicariatus commiſſione non continentur, datur de Vicario ad Epiſcopum.

53 Vicarius, & officialis in quo differant.

54 Vicarium generalem debet Epiſcopus creare peritum in iis,quæ ad ſuum munus exercendum pertinent.

55 Mandatum in ſcriptis teſtibus munitum debet Epiſcopus Vicario dare.

56 Forma vicariatus qualis.

57 Vicarius generalis is tantùm dicitur,qui in ſpiritualibus, & temporalibus eſt creatus ſecundùm vnam opinionem; ſufficit tamen ſecundum alteram veriorem.quod conſtituatur in ſpiritualibus.

58 Vicario ſecundo creato primus cenſetur reuocatus.

59 Conceſſio generalis Vicarij non continet ea, quæ ſpeciale requirunt mandatum.

60 Beneficia conferendi poteſtas non conceditur in generali vicariatus commiſſione.

61 Vicariam perpetuam non poteſt Vicarius ex generali vicariatus commiſſione conferre.

62 Beneficia conferendi data Vicario ſpecialiter facultate,non intelligitur conceſſa poteſtas conferendi ea beneficia,quæ Epiſcopus iure ſpeciali, aut priuilegio conferre poteſt.

63 Beneficia conferendi conceſſa Vicario ſpecialis poteſtas eſt latè interpretanda.

64 Beneficia conferendi ſpeciali Vicario data poteſtate,intelligitur data poteſtas commendandi.

65 Epiſcopus etiam data facultate Vicario conferendi beneficia,illum poteſt præuenire.

66 Reſignationes beneficiorum ſine ſpeciali mandato Vicarius admittere,& approbare non poteſt.

67 Reſignationes admittendi data facultate abſolutè & ſimpliciter,non intelligitur data facultas reſignata beneficia conferendi.

68 Reſignationes factas cauſa permutationis facultatem habens Vicarius approbandi, non poteſt reſignata beneficia permutantibus conferre.

69 Mandatum ſpeciale requiritur in beneficiorum collatione.

70 Confirmare electos,& inſtituere præſentatos abſque ſpeciali conceſſione poteſt Vicarius.

71 Beneficium ſupprimere abſque ſpeciali mandato non poteſt Vicarius.

72 Beneficia vnire,reuocare vniones, & Eccleſias diuidere ſine ſpeciali conceſſione non poteſt Vicarius.

73 Coadiutores vicarios imperitis Rectoribus Eccleſiarum ſine ſpeciali conceſſione non licet Vicario deputare.

74 Iuſpatronatus ex cauſa donationis, fundationis, vel conſtructionis alicui reſeruare ſpeciali conceſſione non poteſt Vicarius.

75 Iuriſpatronatus donationi decretum, ſeu auctoritatem interponere ſine ſpeciali mandato non poteſt Vicarius.

76 Parochias nouas ſine ſpeciali Epiſcopi licentia non valet Vicarius erigere.

77 Penſionem ſuper beneficiis,vbi Epiſcopus poteſt,ſine eius ſpeciali mandato nequit Vicarius imponere.

78 Oeconomum Eccleſiæ Vicarius conſtituere non poteſt,niſi Epiſcopi ſpeciale accedat permiſſum.

79 Deponere à beneficiis,officiis,aut Ordine ſine ſpeciali Epiſcopi licentia non poteſt Vicarius.

80 Dignitatis creationi à Canonicis factæ non poteſt Vicarius generalis Epiſcopi auctoritatem interponere.

81 Eccleſias vetuſtate collapſas,quæ ob earum,& Parochianorum inopiam nequeunt reſtaurari, in matrices,vel alias viciniores abſque ſpeciali mandato Vicarius Epiſcopi transferre non poteſt.

82 Præſentare non poteſt Vicarius generalis ad beneficium iuriſpatronatus ad Epiſcopi præſentationem pertinens,abſque eius ſpeciali mandato.

83 Ordi

83 Ordinis Episcopalis ea quæ fuerint, exercere non potest Vicarius, etiamsi Episcopus sit, ex generali commissione.
84 Ordinis Episcopalis ea quæ sunt, præter speciale sui Episcopi mandatum, committere non potest Vicarius, etiam Episcopus, alteri Episcopo.
85 Hæresis crimen sine peculiari commissione Vicarius Episcopi non punit.
86 Absoluere à crimine hæresis, etiam de licentia Episcopi, non potest Vicarius generalis.
87 Pœnitentias publicas imponere, non pœnitentes reconciliare sine speciali mandato Vicario generali non licet.
88 Voluntatem puellæ habitum regularem suscipere, aut professionis votum emittere volentis, ex generale commissione Vicarius explorare non potest.
89 Ædificationi monasterij per testatorem relicti assensum, & auctoritatem Vicarius generalis Episcopi sine eius licentia interponere nequit.
90 Indulgentias prætextu generalis commissionis Vicarius generalis concedere nequit.
91 Confessionis audiendæ facultatem, seu licentiam Vicarius generalis Episcopi ex generali concessione alijs concedere non potest.
92 Confessiones fidelium ex vi mandati generalis potest Vicarius generalis audire, si sit Sacerdos.
93 Monacho licentiam causa studiorum proficiscendi impertiri non potest Vicarius generalis prætextu commissionis generalis, in locis, in quibus Episcopus loco Abbatis est.
94 Matrimoniales causas cognoscere, aut eas tractare ex vi generalis commissionis Vicarius generalis Episcopi non potest.
95 Matrimonij monitionibus etiam iusta causa interueniente dispensare non potest Vicarius generalis absque Episcopi assensu.
96 Interdicta relaxare non potest Vicarius generalis, nisi speciali mandato.
97 Dimissorias, seu commendatitias litteras ad Ordines suscipiendos clericis sua diœcesis non potest Vicarius generalis concedere, nisi Episcopo in remotis agente.
98 Episcopus in remotis agere quando dicatur.
99 Substituere alium Vicarium generalis Vicarius non potest, nisi Episcopi specialis licentia præcedat.
100 Vicarius constitutus ab Episcopo cum facultate, & clausula substituendi, non potest facere alium Vicarium, nisi substituat ad modicum tempus.
101 Vicarius generalis potest vnam, vel plures causas delegare ex vi commissionis generalis.
102 Visitare diœcesim absque speciali licentia non potest Vicarius generalis.
103 Synodum diœcesanam congregare citra speciale mandatum non potest Vicarius generalis Episcopi.
104 Defunctorum pias voluntates exequi non potest Vicarius generalis, nisi specialis facultas ab Episcopo fuerit concessa.
105 Vicarius generalis ex officio potest compellere ad exequendum pias defunctorum voluntates fideicommissarios, & executores laicos.
106 Alienationibus, seu transactionibus rerum Ecclesiasticarum Vicarius generalis absque speciali mandato decretum interponere non potest.
107 Absoluere ab irregularitatibus, & suspensionibus ex delicto occulto prouenientibus, sine particulari concessione Vicarius generalis non potest.
108 Restitutionis in integrum causam tractare Vicarius generalis non potest.
109 Iuramentum purgationis Canonicæ non defertur Vicario sine mandato.
110 Appellationis omisso articulo consentire non potest Vicarius generalis, vt Metropolitanus cognoscat in principali negotio.

111 Delegata specialiter Episcopo causa Vicarius generalis cognoscere non potest.
112 Feudales causæ, nisi speciale adsit mandatum, Episcopi Vicarius cognoscere non potest.
113 Exemplum ex originali sumptum, vt eandem vim & auctoritatem cum originali habeat, Vicarius generalis auctorare non potest.
114 Repressalias sine speciali mandato concedere non potest Vicarius generalis.
115 Excommunicationes ad finem reuelationis pro rebus deperditis, seu ablatis sine speciali facultate non potest decernere generalis Vicarius.
116 Absoluere à casibus reseruatis per ipsum Episcopum ex generali concessione non potest Vicarius generalis.
117 Causas criminales, nisi specialiter commissæ fuerint, Vicarius generalis expedire non potest.
118 Absoluere condemnatum inquisitum Vicarius generalis non potest.
119 Confiscare clericorum bona non potest Vicarius generalis.
120 Pœnas corporales in pecuniarias non potest conuertere Vicarius generalis.
121 Dispensare non potest Vicarius generalis ex generali vicariatus mandato.
122 Charitatiuum subsidium Vicarius generalis imponere non potest, nisi hoc sit sibi ab Episcopo specialiter demandatum.
123 Quartam decimarum, mortuariorum, & synodaticum Vicarius generalis absque speciali mandato imponere non potest.
124 Clausula generalis (& ad omnia alia, etiamsi exigant speciale mandatum) comprehendit casus, quos Vicarius generalis expedire non potest absque Episcopi assensu.
115 Episcopus an teneatur Vicarium sibi constituere? ostenditur.
126 Episcopus potest binos principales Vicarios creare, vt causarum expeditioni facilius consulatur.
127 Vicarius generalis dicitur ille, qui constitutus est cum generali potestate in loco, vbi Episcopus sedem habet.
128 Complutensis Vicarius generalis non est, quia nec creatus est, nec residet vbi Episcopus sedem habet.
129 Episcopus duarum diœcesum etiam æquè principaliter vnitarum, non potest duos Vicarios generales cõstituere in principal. locis prædictarum diœcesum.
130 Vicarius constitutus in vna diœcesi, censetur etiam in altera sibi vnita constitutus.
131 Diœceses duæ, etiam æquè principaliter vnitæ respectu Episcopi reputantur.
132 Vicarius Episcopi, quia est constitutus in dignitate, potest esse Papæ delegatus.
133 Dignitas Ecclesiastica est rerum Ecclesiasticarum administratio cum iurisdictione.
134 Vicarius Episcopi habet iurisdictionem rerum Ecclesiasticarum.
135 Prælatus dicitur Vicarius Episcopi ratione iurisdictionis, quam habet cum administratione.
136 Vicarius Episcopi potest esse executor gratiarum beneficialium, quæ expediuntur in Curia Romana, & conseruator.
137 Vicarius Capituli Sede vacante potest esse delegatus Papæ, ac gratiarum beneficialium executer.
138 Vicarius Episcopi electi, & confirmati, licèt nondum consecrati, esse potest Papæ delegatus.
139 Vicarius foraneus non potest esse delegatus Papæ.
140 Vicarij foranei dicuntur potius obtinere officium, quàm dignitatem.
141 Vicarij nominati à Prælatis inferioribus habentibus Episcopalem, & ordinariam iurisdictionem, non possunt esse Papæ delegati.
142 Commissa Episcopo, vel eius Vicario, non possunt expediri

expediri per Vicarium Capituli Sede vacante.

143 *Vicarius Episcopi ipsius Episcopi repræsentat personam & auctoritatem, eiusque locum tenet.*

144 *Vicarius Episcopi præcedit Archidiaconum, etiamsi haberet privilegium obtinendi primam Sedem post Episcopum, præcedit etiam Abbates, Archipresbyteros, Canonicos etiam Episcopos, & alios Prælatos Episcopo inferiores.*

145 *Vicarij iurisdictio ab Episcopo reuocari potest.*

146 *Episcopus si fuerit maiori excommunicatione notatus, & publicè denunciatus, eius officialis, seu Vicarius generalis iurisdictionem suam exercere non potest.*

147 *Collatio beneficij non valet, si dum Episcopus excommunicatus est, Vicarius conferat.*

148 *Vicario Episcopi excommunicato, non est excommunicatus eius subuicarius, aut successor.*

149 *Suspectus recusari potest Vicarius ex suspicione Episcopi.*

150 *Suspecto Vicario Episcopi quando censeatur ipse Episcopus suspectus, & coram quo causa suspicionis cognosci debeat, ostenditur.*

151 *Vicarij iurisdictio per Episcopi mortem expirat etiam quoad negotia iam cœpta.*

152 *Gesta à Vicario ignorante mortem Episcopi longè distantis valida sunt.*

153 *Beneficia conferre potest Vicarius ante scientiam mortis Episcopi, si conferendi potestatem habebat.*

154 *Vicarij iurisdictio non solùm expirat morte naturali ipsius Episcopi, sed etiam ciuili.*

155 *Canonicus Ecclesiæ Cathedralis, vel alius Prælatus, qui tempore commissionis constitutus erat in dignitate, & inter iudices Synodales designatus, potest post eandem dignitatem renunciatam esse iudex, & causa sibi commissa cognoscere.*

156 *Vicarius generalis finito officio non potest procedere in illa causa, quæ sibi commissa fuit, non sub nomine proprio, sed sub nomine dignitatis.*

157 *Iurisdictio Episcopi Sede vacante ad Capitulum deuoluitur.*

158 *Capitulum Sede vacante intra octo dies post mortem Episcopi eligere tenetur Vicarium, aliàs illius deputatio deuoluitur ad Metropolitanum.*

159 *Forma ponitur, qua Vicarius generalis à Capitulo Sede vacante creari solet.*

160 *Sedes Episcopalis vacare dicitur, donec litteræ Apostolicæ Prælati, cuius Sedes vacabit, fuerint expeditæ & præsentatæ Capitulo.*

161 *Episcopus promisus non potest Episcopatum administrare, nisi litteris expeditis, & ostensis.*

162 *Vicarius à Capitulo Sede vacante si aliquibus non vocatis creatus fuerit, est reuocandus, & Capitulum denuò congregandum ad ipsius Vicarij constitutionem.*

263 *Archidiaconus non sustinet Vicarij vices in illis octo diebus, infra quos Capitulum cogitur Vicarium eligere, quia in illis totum Capitulum administrare debet.*

164 *Terminus octo dierum, infra quem tenetur Capitulum Sede vacante Vicarium constituere, non currit, nisi à die scientiæ translationis Episcopi ad aliam Ecclesiam.*

165 *Capitulum Sede vacante an possit plures Vicarios sibi constituere? ostenditur.*

166 *Vicarius à Capitulo Sede Vacante si Canonicus sit, & absit à choro, non percipit distributiones quotidianas, quamuis sit in actu exercendi officium.*

167 *Vicarius Sede vacante constitutus debet in choro sedere in loco proprio sui Canonicatus, antiquiores non præcedendo.*

168 *Vicarius Capituli Sede vacante debet eligi Doctor, Licentiatus, vel aliàs quantum fieri potest, idoneus, & si non esset Doctor, potest Capitulum in ipso actu deputationis dare ei consultorem Doctorem.*

169 *Diœcesis quando veniat appellatione vrbis?*

170 *Vicarius Episcopi ad beneplacitum potest reuocari.*

171 *Vicarius à Capitulo Sede vacante constitutus, an possit ab eo reuocari? ostenditur.*

172 *Capitulum constituens secundum Vicarium, censetur primum reuocare.*

173 *Capitulum si constituat Vicarium simpliciter absque temporis præfinitione, eius officium durabit durante Sedis vacatione.*

174 *Capitulum Sede vacante in deputatione sui Vicarij potest apponere clausulam, vt in causis Canonicorum procederet cum voto certi consultoris.*

175 *Per Constitutionem Vicarij generalis in spiritualibus & temporalibus non transeunt ea quæ requirunt speciale mandatum.*

176 *Capitulum in commissione Vicarij potest sibi aliqua reseruare.*

177 *Vicarius Capituli substituere non potest, nisi ei in mandato substituendi facultas concedatur.*

178 *Vicarius Episcopi Sede vacante debet habere salarium.*

179 *Vicarius Episcopi iam defuncti non potest petere salarium non conuentum à suo successore pro seruitio præstito eius prædecessori.*

180 *Capitulum Sede vacante si suspensionis censura sit irretitum, principalis eius Vicarius iurisdictionem exercere non potest.*

181 *Vicarius Capituli Sede vacante, finito officio tenetur stare syndicatui.*

182 *Episcopus per se rationem administrationis officij gesti à Vicario Capituli Sede vacante exigere, ac in aliquo delicto compertum punire potest.*

183 *Vicarius Episcopi non tenetur ad syndicatum.*

1 IN assumendo Vicario non oscitanter se gerere debet Episcopus, sed personam tenetur eligere qualificatam, circumspectam, bonæ, & approbatæ vitæ, timentem Deum, veridicam, liberalem, temperatam, fortem, magnanimam, mansuetam, doctam, & quæ non declinet ad dexteram, nec ad sinistram, vt post multos admonet Sbroz. *de Vicario Episc. lib. 1. q. 33.* & eleganter Petrus Blesensis *epist. 25.* agens de his Episcopi officialibus, qui vtplurimum non habent prædictas qualitates, ita eos depingit. *Credo huiusmodi officiales, non ab officio nomine, sed ab officio verbo mutuasse vocabulum: nam genus est hominum, quod dicunt officiperdi. Tota officialis intentio est, vt ad opus Episcopi, sua iurisdictioni commissas miserrimas oues, quasi vice illius tondeat, emungat, excoriet; isti enim sunt Episcoporum sanguisugæ, euomentes alienum sanguinem, quem biberant, quia testimonio Scripturæ diuitias, quas congregauit impius euomet, & de fauci bus illius extrahet eas Deus: isti sunt quasi spongia in manu prementis, quasi quædam colatoria diuitias suis dominis influentes, & execrandis acquisitionibus nihil sibi præter peccati sordem & fæculentiam retinentes. Quod enim aggregant per oppressionem pauperum, Episcopis quidem ad delicias cedit, officialibus ad tormentum.*

Sic vos non vobis mellificatis apes.
Sic vos non vobis accumulatis opes.

Isti sunt secretiora illa ostiola, per quæ ministri Belis sacrificia, quæ super mensam ponebantur, à Rege clanculum asportabant. Sic Episcopus quasi longa manu bona aliena diripit, & notam criminis a se remouens,

suis

suis officialibus culpa,& infamiæ discrimen impingit,
&c.Et mox: Officium officialium, quorum te numero
aggregasti, hodie est Iura confundere, suscitare lites,
transactiones rescindere, innectere dilationes, suppri-
mere veritatem, fouere mendacium, quæstum sequi, æqui-
tatem vendere, inhiare exactionibus, versutias concin-
nare. Isti sunt, qui hospites suos grauant superflua eue-
ctione,& multitudine clientelæ. Quærunt delicatos, &
superfluos cibos, cùm scriptum sit, comedentes,& biben-
tes, quæ apud illos sunt. De alieno enim prodigi, de pro-
prio sunt auari, verborum insidiatores, & aucupes syl-
labarum tendunt laqueos, & pedicas in capturam pe-
cuniæ. Iura interpretantur ad libitum,& ea pro volun-
tate sua nunc abdicant, nunc admittunt, bene dicta de-
prauant, prudenter allegata peruertunt, rumpunt fœde-
ra, nutriunt simulates, fornicationes dissimulant, matri-
monia distrahunt, adulteria fouent, penetrant domos.&
mulierculas peccatis oneratas captiuas ducunt, diffa-
mant innoxios, & nocentes absoluunt. Et vt multa sub
verborum paucitate concludam, dum omnia venaliter
agunt, filij auaritiæ, serui mammonæ, se diabolo venales
exponunt. Hactenus Pet. Blesensis.
2 Sunt equidem innumera mala, quæ ex malo offi-
ciali procedunt, de omnibus tamen Episcopus Domino
rationem reddere debebit, vnde vt hæc effugiat, offi-
cialem, seu Vicarium eligat, quem nulla tangant ma-
lorum scelera, nec contra illum possit aliquid apponi,
quod conscientiam lædere, aut sibi imputari possit,
aliaque perscrutetur ad huiusmodi officium ritè & re-
ctè obeundum necessaria. Vnde idem Sbroz. d.lib.s.
q.34. dicit quod non expedit eligere extetum ad Vica-
riatum,& quæst.46.num.15. post Felin. cons.40. num.7.
3 tenet † Episcopum non posse creare Vicarium ante
apprehensionem possessionis Episcopatus, quamuis
fuerit per Papam pronunciatus Episcopus. Circa illud
autem quod Vicarius, vbi commodè fieri potest, exte-
rus non est assumendus, sed ciuis, vt notos habeat loci
hominum mores. addo Cuch. in instit. Canon. de Vica-
rio Episc. Zecch de officio Episcopi, c.7.n.32. Menoch.
de præsumpt. lib.5. præsumpt.12. vbi ait iure præsumi
originarium maiori fide, & diligentia administratu-
rum. Aliter aliqui senserunt, vt S. Carolus, de quo
Carolus à Basilica S.Petri in eius vita, lib.7.c.36. sic ait:
Vicarium verò generalem in primis grauem, pietate, re-
ligioneque præstantem, doctrina spectatum, Iurisconsul-
tum, tum præterea disciplina sacra studio incensum Sa-
cerdotem eligebat. Hos verò, nempe Vicarium genera-
lem,& duos alios, qui tum ad ciuilia, tum ad criminalia
deputabantur, adhibere exteros solebat, ne fortè amici-
tia, propinquitate, gratia, aut vere metu adducti ius ali-
quo modo quandoque violarent, minusve liberè dicerent:
refert Homobun. de Bonis de humana vita statibus
c.7.vers.vbi commodè. Ætas autem ad Vicarium gene-
ralem requisita vigintiquinque annorum est, Azor.
instit. moral. p.2. lib.3.c.43.q.10. me citato in hoc loco,
Alzed. de præcellent. Episcop. dignitat. p.2.q.2.n.3. Ho-
mobon. d.c.7. vers. ætas, vbi etiam addit super minori
ætate Vicarij Episcopum dispensare non posse, citat-
que Card. in Clem.1.q.38. de officio Vicar. An alienigena
cui prohibitum est lege Regia Aragoniæ obtinere
dignitatem, beneficium, vel officium Ecclesiasticum,
possit esse Vicarius generalis Episcopi? Affirmatiuè
resoluit Cened. can. q.18. per tot.
4 Debet etiam Episcopus in Vicarium eligere Cle-
ricum, saltem primæ Tonsuræ, non verò laicum, c.
decernimus, vbi Abb. num.12. Felin. num 6. Dec. n.15.
Ripa num.56. & cæteri omnes, de iudic. Hoied. in cap.
alma mater, §.11. n.3. Milis in repert. verb laicus, Lan-
celot. in instit. Canon. in tit. de officio Vicarij, §.1. Ber-
tachin. in tract. de Episcopo, tit. de Vicario Episcopi,
n.14. Ioan. Selua de benefic. p.2 q.23. n.13. Rebuff. in
pract. benefic. tit. de Vicario Episcopi, n.35. Lel. Zecch.
de Republ. Eccl. c.23. de Vicario Episc. §.1.n.1. Anton.
de Præris in tract. de iurisd. Episc. c.6.n.43. Paslard.
diff.9.§.1.n.33. Moscou. de maiest. milit. Eccles. lib.1.
part.1.c.16. pag 270. Monet. de decimis, cap.9. n.196.
Azor. inst. moral. p.2. lib.3.c.43. q.10. Piasec. in praxi
noua Episc. p.2.c.4. num.6. Vgol. de potest. Episcopi c.4.
§.8.n.1. Parlad. in sesquicent. different.9. §.1. num.339.
Menoch. cons.52.n.106. nouissimè Valenzuela tom.2.
cons.101.n.66.& 67. Nicol. Garc. de benef. part.5. c.8.
n.2. Alph. Aluarez Guerrero in Speculo Iuris Pontifi-
cij c.27. Bellet. disquis. cleric. tit. de fauore clericorum
reali, §.2. n.60. & §.3. n. 59. Suar. tom.5. de censur.
disp.2. sect.3. à n.8. Sbroz. de Vicario Episcop. lib.1.
quæst.8.n.2.& q.31. Sahag. in cap.2. de iud. num 110.
Ioan. Segura Daualos in direct. Iudicum Ecclesiast.
part.2.c.12.n.1. & 2. Filliuc. tract.41. de benef. cap.2.
num.47. Fr. Ludou. Miranda de ordine iudic. q.2. art.7.
Anastas. German de sacrorum immun lib.3 c.1.n.11 &
cap.14. n.15. Mosla in emporio Iuris Ciuilis, part.1.
tit.2.q.22. n.10. nouissimè D. Hieron. Venero & Ley-
ua in examine Episcoporum lib. 4. cap. 11. numero 2.
& 3. Cened. dicta q.18. num.14. Alzed. d c.2. numero 4.
† qui habitum clericorum deferat, arg. cap in noua, 16. 5
q.7. iuxta Azor. d.c.43. q.10. vers. præterea. Homobon.
de Bonis d.c.7. vers. primo. Dummodo nòn eligat cleri-
ricum coniugatum, † hic enim non potest esse Vica- 6
rius Episcopi, Bertachin. repert. verb. Clericus coniuga-
tus non potest, Lambert. in tract. de iurepatron. lib.2.
part.1.q.7. art.4.n.3. Lap. in c.1.n.2. de officio Vicarij,
lib.6. Zerol. in praxi Episcop. p.1. verb. Vicarius, dub.7.
Segura Daualos d.c.11.n.2. Cened. d.q.18.n.14. Suar.
d. sect.3.n.10. Rebuff d. tit. de Vicario Episcop. num.36.
Sanch. de Matrimon. lib.7. disp.46. num.14. Garc. d.
c.8. num.3. Bellet. d.§.3. num.20. Sbroz. d. q.31. n.5.
cum seqq. vbi asserit procedere etiamsi clericus coniu-
gatus contraxisset cum vnica & virgine, & deferret
habitum, & Tonsuram; me citato in hoc loco, Ciar-
lin. forens. contr. lib.1. cap.53.n.8. nouissimè Marcel.
Vulpe in praxi iudic. fori Eccles. c.40. num.13. vbi
limitat si Episcopus habeat iurisdictionem tempora-
lem, quia in ea potest in Vicarium nominare clericum
coniugatum, Camil. Borell. in sum. decis. tom.2. tit.8.
num.20.
Licèt autem non possit laïcus constitui Episcopi 7
Vicarius, potuit tamen constitui eius assessor, & con-
sultor, etiam in causis criminalibus contra clericos,
Abb. in c. decernimus, num.28. vbi Felin. & alij de iu-
dic. Cuch. in instit. maior. in tit. de Vicario Episcop.
num.49. Ioan. Segura Daualos in direct. Iud. Eccles.
part.2.c.11.n.2. Decian. tract. criminal. tom.1. lib.4.c.9.
num.73. Sbroz. d.c.32. num.10. & 12. Vgolin. d. cap.4.
§.50 n.3. † Sæcularis enim vti minister Iudicis Eccle- 8
siastici, & cum assistentia alicuius clerici potest cog-
noscere de causis clericorum, cap. Mennam 2. quæst 5.
Aufrer. in tract. de potest. iudicis laici super personas
Eccles. reg. 2. num. 21. Marsil. in tract. de bannitis, verb.
iudice, n.198. Iacob. de Graffis in decis. aureis part.1.
lib.4.c.18.n.152. vers. quintus quando, Carol. de Graffis
de effectibus clericat. effectu 1.n.686. Bellet. d.§.3.n.18.
Potest etiam † laïcus deputari Vicarius Episcopi tan- 9
tùm in temporalibus, si ipse habeter solùm iurisdictio-
nem temporalem in aliquibus locis, Aufrer. d. tr. reg 4.
n.36. Bellet. d.§.3.n.20. vers. si autem, Pasqu. in. de potest.&
officio Capituli Sede vacante, in 2. p. princ. q.10. n.15.
Anton. de Præris d.c.6. n.44. Sbroz. d. c.31. n.11. vbi
n.13. resoluit † laïcum posse esse Vicarium Episcopi,
accedente Summi Pontificis dispensatione.
Vicarius generalis, seu Prouisor, aut officialis, Iu- 10
dexque Ordinarius alicuius Archiepiscopi, vel Episco-
pi, aut alterius personæ iurisdictionem Ecclesiasticam
obtinentis in Regnis Castellæ, & Legionis, nullus post-
hac in perpetuum esse potest, qui in aliquo saltem ex
Ordinibus sacris non fuerit constitutus, itaut omnes &
singulæ deputationes, & electiones, assumptiones,
admissio

admissiones, ac dispensationes ad huiusmodi munera, aut aliquod illorum, de quibusvis personis in aliquo sacro Ordine non constitutis quandocumque, & per quoscunque faciendæ, nullæ, & inualidæ, ac nullius valoris, & momenti sint. Ita Clemens VIII. *in sua Constit.* incip. *Ecclesiastici Ordinis, sub die* 1. *Februar.* 1601. quam approbauit, & confirmauit S. D. N. Vrbanus VIII. *in sua Constit.* incip. *Decet Romanum Pont. sub die* 16. *Decembris* 1633. Pariter constitutum est Iudicem Ordinarium, vel delegatum ordinarium appellationum non posse esse Canonicum, qui præbendam Doctoralem, aut Magistralem, vel illam obtinet, cui munus legendi sacram Scripturam incumbit, necnon & Pœnitentiarius, & Presbyteri Parochiales Ecclesias obtinentes in tota prouincia Toletana, vt per Paulum V. *in Const.* incip. *Ecclesiæ vniuersæ, sub die* 17. *Augusti* 1615. quam Gregorius XV. *in sua Constit.* incip. *Aliàs felicis, sub die* 9. *Maij* 1621. extendit ad Ecclesias omnes Metropolitanas. Cathedrales, Collegiatas, & Parochiales totius Regni Castellæ, & Legionis. *Et in alia Const.* incip. *Aliàs felicis, sub die* 6. *Aprilis* 1621. extendit omnes primas Dignitates post Pontificalem Cathedralium, & Collegiatarum Ecclesiarum. Et refert Cened. *d.q.* 18. *n.* 15. quod in Synodo Prouinciali Cæsaraugust. *in tit. de officio Ordinarij, const. vlt.* stabilitum est Vicarios generales, aut principales Officiales Diœcesanorum, vel Ordinariorum Ecclesiasticorum, esse debere in sacris Ordinibus constitutos, & definit omnes actus Vicarij, aut principalis Officialis non constituti in sacris Ordinibus (si quos contigerit actitari) nullius esse coloris, aut valoris.

11 Bigamus Episcopi Vicarius esse non potest, vt post Sbroz. Zech. Sayr. & alios resoluit Nicol. Garc. *d.c.* 8. *n.* 4. censetur enim omni clericorum priuilegio exutus, vt per text. *in c. vnic. de bigam. lib.* 6. tenet Azor. *d. part.* 2. *lib.* 6. *c.* 4 *q.* 12. Nec bigamus effectus clericus poterit esse Vicarius, nisi prius solutus fuerit ab impedimento bigamiæ, Moscon. *de maiestat. milit. Eccles. lib.* 1. *p.* 1. *c.* 16. *pag.* 170. Conrad. *in templo omnium ind. lib.* 2. *c.* 6 *de Vicar. Episc.* §. 1. *n.* 2. & 6. Nicol. Garc. *d c.* 8. *n.* 5.

12 Monachus, vel religiosus potest ab Episcopo, cum consensu tamen Abbatis, vel Superioris, Vicarius creari, argum gloss. *in cap. de præsentium,* 16. *q.* 1. & *in cap si quis,* 58. *dist.* resoluunt Rota 3. *de Offic. Vic. in antiq.* Fusc. *de visit. lib* 2. *c.* 15. *n.* 100. Aloys. Ricc. *d. collect.* 143. *in fine,* Sbroz. *lib.* 1. *q.* 38. Nauar. *com* 1. *de Regul. n.* 68. Azor. *d.c.* 43. *q.* 10. *vers. quæres itidem,* vbi addit debere Monachum socium habere ex eodem cœnobio ascitum, Campan. *in diuers. Iuris Canon. rub.* 11. *c.* 13. *n.* 118. vbi etiam cum Maiol. *de irre-*
13 *gular. lib.* 1. *c.* 10. *sub n.* 3. *vers. ideoque,* tenet † huiusmodi Monachum, si illegitimus sit, quamuis professione legitimatus fiat, Vicarij officium propter præeminentiã, & iurisdictionem, quam habet, exercere non posse, qui Religiosi, si Iuris Canonici peritia careant, assessorem Doctorem sibi asciscere debent. Brun. *cons.* 89. Homobon. de Bonis *d.c.* 7. *vers. prima.* nouissimè Lauret. de Franchis *in controuers. inter Episcop. & Regulares, q.* 128. *pag.* 481. vbi tamen refert se vidisse in Curia Romana obseruari quod quoties Episcopus pro Ecclesiæ suæ necessitate alicuius Monachi opera indiget, vt sui Vicarij officio fungatur, cùm neminem idoneum habeat ex Clero sæculari, qui eo munere fungi possit, sacram Cong Regularium consulit, quæ attenta exposita necessitate impartitur, vt Monachum in suum
14 Vicarium constituere valeat. † Si quis fuerit religionem Mendicantium professus, aut in strictiori religione existat, ab Episcopo Vicarius institui non poterit, vt tenent Azor. & Fusc. *dictis locis,* Sbroz. *lib.* 1. *quæst.* 40.

15 Vicarij in Iure tripliciter accipiuntur, quidam nati, seu legitimi sunt, & foranei constituti, alij verò dati, siue constituti generales nuncupantur. † Legitimi 16
namque, seu nati dicuntur, qui à lege ipsa constituti sunt, Archidiaconus videlicet, & Archipresbyter. *cap.* 1. *de offic. Archid.* ibi, *vt Archidiaconus post Episcopum sciat se Vicarium esse in omnibus.* Et ibi, *ad vicem sui Episcopi Vicarius reperiatur, c. vt singula, de officio Archipr.* vltra Ordinarios in præcitatis Iuribus, tenent Mandos. *regul.* 14. *Cancell. q.* 6. *n.* 16. Maranta *de ordine iudic. part.* 4. *dist.* 5. *princ. n.* 7. Rebuff. *in praxi benefic. tit. de forma vicariatus, num.* 199 *pag.* 41. Zerola *in praxi Episcop. p.* 1. *verb Archidiaconus.* Azor. *instit. moral. part.* 2. *lib.* 3. *c.* 14 *quæst.* 2 & *q.* 6. & *c.* 16. *vers. alter verò.* Franc Leo *in thesauro fori Eccles. p.* 1.
c. 10. *n.* 2. *vers. sexta.* † Archidiaconi enim ipso iure 17
absque aliquo facto, Episcopis absentibus, & eorum officialibus, Vicariorum munus exercent, vti ex Butr. Host. Mandos. Franc. Marc. & aliis tradit Sbroz. *de vicario Episcop. lib.* 1. *q.* 5. *n.* 15. & *q.* 36. *n.* 10. Dimissorias literas ad suscipiendos Ordines dare possunt, Cuch. *inst. maior. lib.* 2. *tit* 9. *de offic. Archid. n.* 7. & monitoria concedere, Petr. Lazar. *de monitoriis sect.* 1. *q.* 6. *num* 11.

Foranei autem illi appellantur, qui extra ciuitatem, 18
in qua Episcopi Sedes est, iurisdictionem exercent, viputa quos Episcopus in certa diœcesis parte, vel in oppidis constituit, gloss. *in Clement. & si principalis, verb. foraneus, de rescript. & in c.* 1. *eod. verbo, de offic. Ordin. lib.* 6. & vtrobique Doctores, D. Hieron. Venero & Leyua *in examine Episcop. lib.* 4 *c.* 13. *n.* 5. nouissimè Valenzuela *tom.* 2. *cons.* 193. *n.* 11. Sbroz. *lib.* 1. *q.* 3. *n.* 28. & *q.* 13. *n.* 1. & *q.* 20. *n.* 3. & 8. & *q.* 39. *num.* 10. Ob idque foranei nuncupantur, quia foris, id est extra locum, in quo Episcopalis sedes est, Episcopi vice funguntur, vel quia forum teneant, aut quia foris veniant, vt ait gloss. *verb. foraneus, in d. cap.* 1. Syluest. *in sum. verb. Vicarius, q.* 4. *in princ.* Rebuff. *in praxi benefic. tit. de forma, & declar. noua prouis. verb. Officialis Episc. n.* 1. Franc. Marc. *Delphin. dec.* 317. *n.* 17 *p.* 1. Cuch. *lib.* 2. *inst. maior. c.* 8. *de Vicar. num.* 3. Anastas. Germon. *lib.* 1. *animaduersionum Iuris, c.* 7. *in pr.* Sanch. *de Matrim. lib.* 3. *disp.* 29. *n.* 10. & Nicol. Garc. *de benefic. p.* 4 *c.* 7. *n.* 39. Dicitur etiam Vicarius foraneus, qui solùm in ciuitate, in qua residet Episcopus, constituitur. Mohedan *sub tit. de appellat. dec.* 5. *n.* 3. Sbroz. *lib.* 1. *q.* 23. *n.* 4. & *q.* 29. *n.* 1. Ioan. Bapt. Costa *cons.* 24 *n.* 2 Sanch. *d. lib.* 3. *disp.* 29. *n.* 11. Valenzuel. *d. cons.* 193. *n.* 13.

Datiui tandem Vicarij, seu constituti generales, ap- 19
pellantur hi, quos Episcopus creauit, vel constituit, vt eius vices gererent in eodem tribunali, & loco, in quo ipse ius dicere consueuit, vt tradunt Marane. Franc. Marc. Couar. & alij, quos refert Sbroz. *lib.* 1. *q.* 1. *n.* 4.

Vicarij nati, id est Archidiaconi, vel Archipres- 20
byteri, licèt ordinaria lege ratione officij, & dignitatis sibi tributa fruantur iurisdictione, vt docet gloss. *verb. referant, in c. vlt. de officio Archiep.* per text. *in c.* 3. *de officio indic. ordin.* Marant. *d. disp.* 5. *à num.* 6. Cuch. *d. lib.* 2 *tit.* 10. *de officio Archid à num.* 18. Azor. *d cap.* 15. *q* 6. quia tamen non eandem, quam Episcopus, sed inferiorem quidem obtinet, vt colligitur ex text. *in c. Romana,* §. *ab Archidiaconis, de appellat.* ibi, *aliisque inferioribus.* Cuch. *d. tit.* 8. *de vicar. à num.* 23. ideo ab illis rectè ad Episcopum appellatio fertur, vt probat text. *in d.* §. *ab Archidiaconis.*

Maior verò dubitatio est, an à Vicario foraneo ad 21
Episcopum detur appellatio? In qua negatiuam partem tuetur Anastas. Germon. *dicto cap.* 7. & *de indultis Cardin.* §. *tibi quoad vixeris, num.* 88. ex text. *in cap. non putamus* 2. *de consuetud. lib.* 6. in quo Roman. Pontifex statuit de officiali Episcopi ad Episcopum appellari non posse, constat Vicarium foraneum simpliciter

simpliciter officialem Episcopi dici; per text. in c.vlt. de officio Vicarij, lib.6.ibi, officialis, aut generalis Vicarius, &c. Iura enim de Vicario generali loquentia, eum officialem principalem; vel generalem appellant, vt constat ex Clem.2. de rescript. ibi, principalis officialis Episcopi, & in d.c.vlt. ibi, aut Vicarius generalis Episcopi: deinde mouetur argumento desumpto ex text. in d.c. Romana, §. ab Archidiaconis.

22 Contrariam tamen opinionem, imò à Vicario foraneo Episcopi ad ipsum dari appellationem, tenent Ioan. Andr. Innoc. Archid. Anchar. Geminian. & Philipp. Franc. in d. cap. non putamus, Guid. Papæ dec.436. num.42. Rot. decis.3. de officio Vicarij, aliàs 350. in nouis, & decis.197. num.1. part.2. diuers. Marth. Apicella in tract. de suspic. official. num. 58. Mastrill. Siciliæ decis. 237. num. 12. part. 3. Valenzuel. d. tom. 2. cons.192. num. 15. Couarr. pract. cap. 4. num. 8. Mandos. reg.24. Cancell. quæst.6. num.6. Maranta dict. dist. 5. princip. num.14. & 13. & part. 6. actu 2. num. 369. Franc. Marc. decis.181. numer. 6. part.1. Sbroz. de Vicario Episcopi lib. 2. q. 56. num. 33. & quæst.62. n. 6. & 7. & lib.3. quæst.6. num.24. & 25. Zerol. in praxi Episcop. part. 1. verb. Vicarius, § 2. pag. mihi 335. Azor. institut. moral. part.2. lib. 3. cap. 35. q.12. & 15. Roderic. in praxi de modo videndi, seu examinandi processum, cap.1. num.31. Marchesan. de commissionibus part.1. cap.6. num.67. Nicol. Garc. d. part.5. c.8. num.29. & 34. Sanchez de Matrim. lib.3. disp. 29. num.10. & 12. Molina de instit. tom. 6. disp.13. num.4. Iacob. Laurent. in tract. de iudice suspecto, cap.4. n.14. in fine. Vgolin. de officio, & potestate Episcopi cap.4. §.9. num. 2. Auila de censur. part. 2. cap.5. disp. 6. dub. 4. Cardin. Tusch. littera A, conclus. 350. num. 43. & litt. V, conclus. 183. num. 9. & conclus. 186. num. 6. D. Barbosa in l. cùm Prætor, §. 1. num. 223. ff. de iudic. Aloys. Ricc. in decis. Curiæ Archiep. Neapol. decis. 8. part. 1. & me citato in hoc loco, nouissimè Lotter. in tractat. de re beneficiar. lib. 1. quæst. 21. num. 46. Quæ opinio

23 ex eo comprobatur, † quia vicarius foraneus diuersam ab Episcopo iurisdictionem habet. siquidem Episcopus habet Ordinariam, cap. cùm Episcopus 7. de officio ordinar. in 6. cap. conquerente, cap. cùm dilectus, eodem titul. in antiq. cap. cùm venerabilis, de exception. ipse verò cùm non ex titulo officij, sed ex sola commissione, delegata ab Episcopo iurisdictione fruatur, gloss. in clement. 2. verb. foraneo, & ibi Cardin. de rescrip. vt fatentur omnes pro hac opinione suprà citati, cumque de delegato ad delegantem prouocari non possit, cap. super quæstionum 27. §. porrò, de officio delegat. c. dilecti, de appell. l. 1. & vlt. ff. quis, & à quo appell. l. vn. vers. hac teneant. C. de appell. Card. Tusch. lit. A, concl. 352. n. 40. Molin. d. tom. 6. tract. 5. disp. 21. n. 6. & dispur. 22. num. 1. Sigism. Scacc. de appellat. q. 7. n. 63. & q. 8. n. 31. & 34. D. Barbosa d. §. 1. n. 218. ideo de Vicario foraneo, tanquam à delegato, ad Episcopum delegantem, cùm idem tribunal, & auditorium non constituant, meritò appellatio defertur. Et proce-

24 dit in † Vicario generali in ciuitate tantùm constituto, quia iste verè generalis non est, imò foraneus propriè dici potest, nisi generaliter ad totius diœcesis causas deputetur. Ita Nicol. Garc. d. c. 8. n. 33. contra Sbroz. lib. 3. q. 2. n. 5.

25 Non obstant igitur fundamenta, quibus contrarium tenuit Anastas. Germon. loco suprà relato: nam ad primum principale respondetur, verbum Officialis, simpliciter prolatum, nullo iure solùm ad Vicarium foraneum deferendum esse, aliqua verosimili ratione defendi posse: Summi enim Pontifices in dict. cap. vlt. de offic. Vicarij lib. 6. & in Clem. 2. de rescript. ac aliis iuribus Vicarium foraneum simplici Officialis verbo nominarunt, non vt propriam verbi Officialis significationem exprimerent, quasi illo verbo non alius, quàm Vicarius foraneus regulariter comprehen-

deretur, & ex diuerso generalem Vicarium, principalem officialem, seu Vicarium generalem appellant, non vt significent ad denominandum Vicarium generalem, verbum Officialis, sufficiens non esse absque adiectione principalis, aut generalis, sed potiùs vt palam, & sine vlla dubitatione percipiatur, an de generali Vicario, an de foraneo, vel de vtroque loquantur: vnde verbum, Officialis, simpliciter prolatum, tam de Vicario generali, quàm de foraneo intelligitur, nisi in eisdemmet iuribus, vbi ita profertur, appareat Pontifices ad foraneos tantùm respexisse; quando verò additur verbum, generalis, vel principalis, fit ad exclusionem Vicarij foranei, cum sub illo tantùm verbo, Officialis, comprehenderetur: vtrumque probatur in d. Clem. 2. de rescript. vbi Summus Pontifex, postquam verbo, Officialis principalis, adiecit ad denominandum Vicarium generalem, & paulo pòst de Vicario foraneo loquens, non tantùm officiali simpliciter dixit, sed foraneo addidit his verbis, in officiali tamen foraneo quasi significet, Officialis verbo vtrumque comprehendi; & ideo ad constituendam differentiam inter ipsos, alterum principalem Officialem, alterum foraneum nominari necessarium fuit.

Generales Episcopi Vicarij, qui Datini appellantur, ordinariam habent iurisdictionem, vt tenet glossa verb. officialem, in cap. 2. de officio Vicarij lib. 6. & verb. generaliter, in cap. Romana, de appellat. eodem lib. verb. & iurgia, in cap. perlectis, distinct. 25. & vltra ordinarios in præcitatis iuribus, resoluunt Puteus in rub. de officio eius, num. 20. & in l. mire 5. num. 91. & 92. de iurisdict. omnium iud. Gregor. Lopez in l. 21. gloss. 1. tit. 4. part. 3. Syluest. verb. Vicarius, quæst. 4. in princip. Couarr. practic. cap. 4. num. 8. & lib. 3. variarum, cap. 20. num. 4. Maranta dict. dist. 5. num. 12. & 13. Vant. de nullitatib. tit. de nullit. ex defectu iurisdict. deleg. num. 25. Cortius de benefic. parte 2. cap. 8. numer. 23. Bertachin. de Episcopo lib. 4. parte 7. de Vicario Episcopi, numer. 1. Mandos. d. regul. 14. quæst. 6. num. 6. Molin. de primogen. lib. 1. cap. 25. n. 13. Gambat. de potestate Legati lib. 9. num. 53. Federic. Scot. tom. 2. resp. lib. 8. resp. 3. n. 9. Panin. de potest. Capituli Sede Vacante part. 1. quæst. 1. n. 2. & 3. & part. 2. q. 10. n. 1. & 4. Lel. Zech. de republ. Eccles. cap. 23. de Vicario Episcopi, §. 2. num. 1. Alphons. Aluarez Guerrero in speculo iuris Pontif. cap. 27. in princ. Salzed. ad Bernard. c. 76. in gloss. verb. dispenset, pag. 305. in nouissima edit. Masc. de probat. conclus. 1412. num. 9. & 22. Azeued. l. 1. n. 7. tit. 9. lib. 3. nouæ recopilat. Vgolin. de censuris tab. 1. cap. 1. §. 20. num. 6. & de officio, & potestate Episcopi, cap. 4. §. 9. num. 2. Suar. de Pace in practic. tom. 1. temp. 1. numero 6. & 7. tom. 2. præl. 3. numero 3. Gutier. canon. lib. 2. capit. 17. numer. 27. & de Matrimon. c. 69. num. 7. Sayr. de censuris lib. 1. cap. 7. num. 2. Morl. in emporio iuris, part. 1. tit. 2. de iurisdict. omnium iudicum, in prælud. num. 86. & quæst. 27. num. 35. Iacob. de Laurent. in tract. de iudice suspecto, c. 4. n. 21. post med. Azor. instit. moral. parte 2. lib. 3. c. 42. quæst. 3. Sbroz. d. lib. 2. quæst. 55. Sahag. in rubr. de officio deleg. n. 10. & 11. Monet. de commutat. vlt. volunt. cap. 5. à num. 472. Moscon. de maiest. milit. Ecclesiæ, lib. 1. part. 1. cap. 10. pag. 269. & 273. Franc. Leo in thesauro fori Eccles. part. 1. cap. 10. de vicar. num. 11. & cap. 16. numero 61. Arnat. Roderic. in pract. de modo videndi, seu examinandi processum, cap. 1. num. 30. Fr. Basil. Pont. de impedimant. Matrim. c. 26. § 6. vers. idem etiam dicendum, pag. 340. Molin. de Iustit. tract. 3. disp. 59. num. 2. & tract. 5. disp. 10. n. 1. 3. & 5. & disp. 14. n. 4. & disp. 26. num. 7. in fine, Bobadil. in sua politica, lib. 1. cap. 12. n. 37. D. Barbosa in l. quia tale, n. 92. ff. soluto matrim. & in l. cum prætor, §. 1. n. 372. ff. de iudic. Fr. Ludouic. Miranda de ordine iudic. quæst. 2. art. 6. Sanchez de Matrimon. lib. 3. disp. 29. n. 3. Nicol. Garc. de benefic. part. 5. c. 8. n. 21. Cardoso in praxi iudicum, verb. Vica-

rint, n.7. Francisc. Mos. de ritu nupt. lib.2. differ. 11. n.64. Aloys. Ricc. in collect. decis. p.5. collect. 1600. & in praxi aurea resolut. 99.

27 Sic etiam vicarij, seu Vicegerentes alicuius Magistratus, seu Ordinarij (quales sunt Correctorum in Hispania, quibus permittitur, imò iubetur, vt secum habeant Locumtenentes, seu Vicarios iurisperitos, l.10. tit.5. lib.4. noua recopilat. qui vulgò appellantur, tenientes, ó aloados maiores) Ordinarij iudices sunt: ita gloss. in rubr. tit. C. de officio eius. & verb. rectorum, in l.2. eodem tit. quas post Bart. in l. nec quicquam, §. vbi decretum, num.5. ff. de officio Procons. sequuntur Alciat. in rubr. de officio Ordinar. n.25. Matant. dict. dist.5. n.17. & 28. Aules ad c.4. prat. verb. iustitia, Molin. de primog. lib.1. c.25. n.12. alius Molina d. tr.5. disp. 23. n.2. Bobadil. d. lib.1. c.10. n.44. Azeued. d. l.1. n.9. Nicol. Garcia d. c.8. n.26. Hi locum alterius magistratus absentis, scilicet mortui, vel impediti, substituuntur ab eis, qui à lege ad id potestatem habent, vt deducitur ex l.1. ibi, sine Proconsulatum, &c ff. de tutorib. & curator. dat. ab his, ideoque appellantur etiam suffecti, l.2. §. post hunc, in fine, ibi, quo suffectus fieret, &c. ff. de origine iuris, c. quadam, ibi, suffecti consules, dist.2. Illi verò ab Episcopis substituuntur, quibus facultas est concessa constituendi sibi vicarios generales, iuxta totum tit. de officio Vicarij lib.6. ne forensibus negotiis impediti, verbo & ministerio Dei circa oues sibi commissas vacare non possint.

28 Huiusmodi Vicarij, licèt interueniente nominatione Correctorum, Episcoporum, seu aliorum Magistratuum constituantur, ab ipso tamen Principe, seu lege auctoritatem ad id tribuente constituti censentur, ex reg. l.2. vers. omnia enim, C. de veteri iure enucl. tradit ex aliis Nicol. Garc. d. c.8. n.26. & seqq. ac subinde iurisdictionem habent ratione officij, & tituli Vicariatus, quem obtinent, vt bene insinuant c.2. ibi, per commissionem officij, de officio Vicarii lib.6. c. cùm nullus, in princip. ibi, cùm ad hoc se ipsius officium non extendat, de temporib. ordinat. eodem lib. obseruant Abb. cons.21. n.3. lib.1. Couar. practic. c.4. à n.4. in fine; siue enim dicamus talem iurisdictionem eisdem à lege concedi cum officio, vbi primum Vicarij constituuntur, vt ex gloss. verb. generaliter, ibi, vel dici posset, in d.c. Romana in princ. Abb. in c.2. ad fin. ne pralati vices suas, Sbroz. lib.2. q.55. n.14. & 26. Sanch. d. lib. disp.29. n.13. Siue etiam asseramus eos iurisdictionem accipere ab Episcopo, vel Magistratu ex consensu, & permissu legis, sicut accipit Legatus à Proconsule, l. Legati, ff. de officio Proconsul. l. cùm Prator, vers. is quoque, ff. de iudi. vt tenet post Couar. lib.3. var. cap. vlt. n.4. Garc. d. c.8. n.24. vtcumque

29 denique sit, illam habent † ex titulo, & officio Vicariatus, ex quo fit illos iudices Ordinarios dici, cùm tales illi dicantur, qui iure sui officij, dignitatis, vel magistratus iurisdictioni, seu iuridicundo præsunt, Morla in emporio Iuris p.1. tit.1. in prælud. n.88. Molin. de iustit. tom.6. disp.8. num.2. & 3. & bene explicat D. Barbosa in l. cùm prætor, §.1. à num.15. de iudic.

30 Verùm cum homines sint faciles ad dissentiendum improbandumque quod alteri placet, l. item si vinum, §. principaliter, ff. de receptis arbitr. vel quia cùm opposita iuxta se posita magis elucescunt, l. vnic. §. & cum triplici, C. de caduc. toll. & optimum ex contrario nitet, ex Senec. epist.121. necesse ideò fuit homines in diuersas trahi sententias quoad veritas à facultate firmiùs distinguatur, iuxta illud D. Pauli 1. ad Corinth. c.11. oportet & hæreses esse, vt qui probati sint, manifesti fiant in nobis. Vel quia summus rerum opifex Deus pœnam contumaciæ primi parentis nimium satagentis, & scire cupientis, tradiderit mundum disputationi, vt legitur Eccles. 3. omissis aliis pluribus, quæ referri possent ex Chassan. in catal. gloria mundi consid.24. vers. & vt reassumam, p.12. consid.16. vers. secunda opinio, Marsil. Ficin. ad Plat. de legibus, lib.6. Tiraq. ad leg.7. connub. gloss.1. num.14. & seqq. Petr. Crinit. de honesta discip. lib.4. c.14. Barthol. Sibyl. in spec. peregr. q.3. d.1. q.2. c.9. Petr. Greg. de Repub. lib.4. c.4. n.3. & lib.10. c.6. n.17. Menoch. de arbitr. lib.1. casu 57. n.44 & seqq. Decian. in apolog. pro Iurisprud. contra Alciat. c.30. n.9. & c.20. Marsil. Columna de redditib. cap.34. n.1. Thesaur. in præfat. suarum decis. n.33. Ceuall. in præf. tom.4. n.1. & 2. Non desunt igitur qui acriter defenderint Episcopi Vicarium generalem, delegatam, non ordinariam habere iurisdictionem, ex quorum numero sunt Alex. in rubr. ff. de officio eius, n.17. Goffred. in sum. de officio Vicarij, n.2. relatus à Gloss. verb. generaliter, in dicto cap. Romana, Alciat. in rub. de officio Ordinarii, n.54. Sot. in 4. dist.18. q.4. art.3. vers. circa concessiones, Anastas. Germon. lib.1. animaduers. c.6. per totum, & de indultis Cardin. §. tibi quoad vixeris, n.43. & 86. Anton. Gomez in Bull. Cruciata c.4. circa quartam q. n.21. Ioseph. Gonzal. variar. qq. c.27. per totum, post Gloss. verb. absque rationabili, in c. vt debitus honor, 59. de appell. in c.2. verb. puniatur, secundùm vnum intellectum, ne prælati vices suas, & in c. perlectis, verb. & surgia, in fine, dist.25. qui pro sua opinione non leuia, aut insubtilia argumenta afferunt.

Primò sic argumentantur. Episcopus Ordinariam habet iurisdictionem, c. Episcopus 7. de officio Ordinarij lib.6. c. conquerente, c. cùm dilectus, eodem tit. in antiq. c. cum venerabilis, de exception. ergo in personam sui Vicarij eadem iurisdictio consistere non potuit; sequeretur enim absurdum, quòd vna & eadem iurisdictio penes duos insolidum esset, naturali rationi repugnat, nam sicut vna possessio, vel idem dominium penes duos residere non potest, l.3. §. ex contrario ff. de acquir. possess. l. si vt certo, §. si duobus vehiculum, ff. commodati, ita nec iurisdictio, cùm validum sit argumentum de possessione, & dominio ad iurisdictionem, l. qui furere, 20. ff. de statu homin. 31

Secundò sic: iurisdictio Ordinaria ea dicitur, quæ à lege datur, & descendit, l. & quia 6. cum similibus, ff. de iurisdict. omnium iudic. Octauian. Vestr. in praxi lib.3. cap.3. n.2. Vant. de nullitat. tit. de nullit. sentent. ex defectu iurisdict. n.32. Moliu. de primogen. lib.1. c.25. n.11. & 12. Sed in vniuerso Iuris Pontificij, aut Ciuilis corpore nulla lex, aut constitutio extat, quæ Episcoporum Vicariis iurisdictionem tribuat: ergo eorum iurisdictio ordinaria non est. 32

Tertiò: Si iurisdictio Vicarij ordinaria fuisset, omnino perpetua esset, nec tempore aliquo reuocaretur, d.l. & quia, vbi omnes communiter: at iurisdictio Vicarij perpetua non est, cùm ab Episcopo reuocari possit, vt infra dicetur num. 145. ergo ordinaria non est. 33

Quartò. Episcopi Vicarius illius Vicem gerit, vt vtriusque vnum est tribunal, d.c. Romana, ibi, eorum vices supplendo, & ibi, vnū sit consistorium. Sed ille qui vice alterius fungitur, nihil proprium habet, sed delegata iurisdictione vti creditur, vt ait Papinian. in l.1. §. qui mandatam ff. de officio eius. Qui mandatam, inquit, iurisdictionem suscepit, proprium nihil habet, sed eius qui mandauit iurisdictione vtitur, & l. etsi prator 3. cod. tit. l. solet 16. de iurisd. omnium iudicum: ergo Vicarium Episcopi delegatam iurisdictionem habere dicendum est. 34

Quintò sic argumentantur. Inter iurisdictionem ordinariam, & delegatam illa constituitur differentia, quod prior mortuo adhuc concedente permanet, c. legatos 2. de officio legati, lib.6. l. more maiorum §. de iurisd. omnium iud. Menoch. de arbitr. lib.1. q.69. num.2. Petr. Gregor. syntag. iuris lib.47. c.32. num.2. Morl. d. tit.2. num.104. & 105. D. Barbosa in d. l. quia

tale

tale, num. 84: Sanch. *de matrim lib.* 8. *disp.* 28. *num.* 4. & 5. Posterior verò re integra morte delegantis finitur, *c. relatum, de offic deleg. c. si delegatus*, *eodem tit. lib.* 6. *l. eum qui* 15. *cum duabus sequentibus, de iurisd. omn. iud.* Sed iurisdictio Vicarij per Episcopi mortem exspirat, *Clem. fin.* vbi gloss. *verb. contestata, de procurator.* & dicemus infra *n* 151. Igitur Vicarij iurisdictio magis cohæret delegatæ iurisdictioni, quàm ordinariæ.

36 *Sextò*, & vltimò, Vicarium generalem ab Episcopo constitui nemo dubitat, sed iurisdictio ordinaria ab Episcopo concedi non potest, gloss. *verb. statuuntur, in c.* 2 *ne Prælati vices suas*, & clariùs ostenditur ex *cap. à iudicibus* 2. *q.* 6 ibi, *Ordinarij verò sunt, qui ab Apostolico, vt Ecclesiastici, vel ab Imperatore, vtpote sæculares, legitimam potestatem accipiunt*; vnde reliqui omnes excludi videntur, & per consequens Episcopi, à potestate creandi Ordinarios, argument. *c. nonne, de præsumpt.* Ergo huiusmodi Vicarium non ordinariam, sed delegatam habere iurisdictionem dicendum est. Augetur etiam, quia si Vicarius principalem, & ordinariam iurisdictionem diceretur habere, sequeretur quod ipse posset omnia illa, quæ potest Episcopus, aut saltem ea, quæ sunt iurisdictionis: sed sic, quod Vicarius non potest vacantia beneficia conferre, nisi beneficiorum collatio sit ei particulariter concessa, *cap. vlt. de officio Vicarij, lib.* 6. & infrà dicetur *n.* 60. sicut nec potest alia huius generis ei interdicta, de quibus sigillatim tractabitur. Igitur Episcopi Vicarius delegatus dicitur, non autem Ordinarius.

37 His tamen non obstantibus verior est prima opinio, quæ habet generales Episcopi vicarios ordinarios esse, quam ampliandam duxi etiam quoad ea, quæ requirunt speciale mandatum, de quibus infrà *à n.* 60. sibi ab eo concessa, si illa Episcopus vnica commissione concessit cum generali mandato, quia ordinaria iurisdictio tanquam dignior trahit tunc ad se delegatam minus dignam sibi annexam, vt resoluunt Sbroz. *lib.* 2. *q.* 55. *num.* 37. & 39. Sanch. *d. lib.* 3 *disp.* 29. *num.* 8. Nicol. Garc. *d. cap.* 8. *à n.* 40. Monet. *de commutat. cap.* 5. *n.* 483.

38 Argumentis verò suprà in contrarium adductis facilis patet responsio. Nam ad *primum* respondetur, nõ rectè deduci de iurisdictione ad dominium ob diuersitatem rationis inter vnum, & alterum, Sbroz. *de Vicario Episcopi lib.* 2. *q.* 55. *n.* 28. Rot. Rom. apud Farin. *dec.* 696. *in nouissim.* aliàs *p.* 4. *diuers.* tamen licèt fateremur procedere argumentum, & verum esse † duos in solidum eandem rem possidere non posse, vt probant textus *in l. si vt certo, § si duobus vehiculum, ff. commodati*, ibi, *duorum quidem insolidum dominium, vel possessionem esse non posse, l. duo* 18 *ff. de precario, c. licet causam, vers. ex præmissis*, ibi, *duo insimul eandem rem, & eodem modo insolidum possidere non possunt, de prob.* cum citatis per Gomez *ad l.* 45. *Tauri, n.* 99. Mant. *Paralip. dialog.* 50. Vacon. *declarat. Iuris lib.* 2. *c.* 39. Cuiac. *lib.* 9. *obseruat.* 32. Guilchen. *de præscript. p.* 1. *c.* 6. *n.* 203. Cardin. Tusch. *tom.* 6. *littera P, conclus.* 429. hoc esse intelligendum procedere solùm quando duo possident eandem rem insolidum eodem modo, eodemque respectu, vt declarauit Pontifex *in d. c. licèt causam, vers. ex præmissis*,

39 † non ita si diuerso modo, & diuersis respectibus, veluti quia vnus naturaliter, alter verò ciuiliter possidet, vel quando vnus respectu dominij, vt debitor, alius respectu iuris pignoris, vt creditor; vel quando alius respectu vsusfructus, & alius respectu vsus rem tenet, notauit gloss. *verb. eodem modo, in d. c. licèt causam*, post gloss. magnam *in fine, in l.* 3. *§ ex contrario, ff de acquir. possess.* quam ibi sequuntur Bart. *num.* 8. & 10. Alex. *num.* 28. & 30 Iason *num.* 41. & 60. & Gomez *d. l.* 45. *num.* 100. Cardin. Tusch. *d. conclus.* 429. *num.* 9. Sic etiam non inconuenit, quod eiusdem rei dominium diuersis respectibus insolidum sit penes duos, directum scilicet penes dominum, vtile penes emphyteutam, vt Doctores communiter *in d. § si duobus vehiculum*, Pinell. *in l.* 2. *C. de bonis mat. part.* 3. *num.* 11. quos explicat Valasc. *de iur. emphyt. q.* 13. *à princ.* & præcipuè *num.* 3. & *num* 12. *vers. non obstat.* Similiter etiam non erit inconueniens, quod iurisdictio vna Ordinaria sit penes Episcopum principaliter, & naturaliter, & penes eius Vicarium secundariò in exercitio ex commissione legis.

Ad *secundum* respondetur, quod licèt nulla lex Canonica, aut Ciuilis in vniuerso iure reperiatur, quæ expressè iurisdictionem ordinariam huiusmodi Vicariis tribuat, tamen cùm Iure Canonico liceat, & permittatur Episcopis Vicarios constituere, *cap. cum Episcopus, de offic Ordin. cap. vt officium* 11. & *cap. vltim de hæret. lib.* 6. ideò prædicti Vicarij ab Episcopis permissione, & auctoritate Pontificum nominati, ab ipsis Pontificibus electi censentur, & per consequens eis ordinaria iurisdictio tributa. 40

Ad *tertium* respondetur, quod sicut Vicarius, mediãte Episcopi nominatione, ordinariam iurisdictionem à lege consequitur, ita etiam contraria eiusdem Episcopi voluntate tollitur, & eius iurisdictio reuocatur, quia omnis res per quascunque causas nascitur, per easdem dissoluitur, *c. omnis res, de regul. iuris, lib.* 6. *c. omnes* 27. *q.* 2. cum citatis *in libello de principiis vtriusque iuris, littera R, n.* 19. 41

Ad *quartum* respondetur, non ex eo, quod quis alterius vicem gerit, ab Ordinaria iurisdictione excludi, quia Legatus Papæ eius vices gerit, *c.* 1. *de officio legati*, & tamen habet Ordinariam iurisdictionem, *c.* 1. *de officio legat. lib.* 6. & quæ ibi communiter tradunt scribentes, teste Sabig. *in rubr. de officio delegat. n.* 11. Vnde Sanch. *d. disp.* 29. *n.* 13. asserit vicem alterius gerentem in diuerso tribunali delegatum esse: si verò ita alterius vicem gerat, vt constituat idem tribunal cum Episcopo, vt *in c.* 2. *de consuetud. lib* 6. & *in dicto c. Romana*, tunc Ordinarius erit, cùm & Episcopi iurisdictio ordinaria sit. † Quamuis autem tam iudex delegatus, quàm Vicesgerentes, seu Vicarios alterius vice fungantur, inter vtrumque tamen, & per consequens inter titulum *de officio delegati*, & tit. *ff. de officio eius*, & inter tit. *C. eodem*, magna datur differentia, delegatus etenim, de quo *in tit. deleg.* & *in d. tit. ff. de officio eius*, vice delegantis fungitur in iurisdictione, sine vllo tamen officio, cui talis iurisdictio adhæreat, sed ex sola commissione: per contrarium verò Vicarius, seu Vicesgerens, de quo loquitur *d. tit. C. de officio eius*, licèt alterius vice fungatur, est tamen sub ratione officij, & tituli Vicariatus, ratione cuius, non verò solius commissionis, eidem iurisdictio defertur; vnde benè obseruat Bellon. *lib.* 2. *c.* 12. *n.* 2. *ad fin.* delegatum personam quidem delegantis cum iurisdictione, non verò locum, aut officium eius repræsentare: Vicarium verò non tantùm personam illius, in cuius vicem subrogatur, sed magis locum, seu officium tueri, bonus text. sic intelligendus *in l.* 2. *C. de officio eius*, ibi, *tueri locum Rectorum prouinciarum noscuntur.* 42 43

Ad *quintum* respondetur, iurisdictionem Vicarij nõ inesse principaliter, & per se in eo, sed tanquã accessoriam alterius, Episcopi scilicet, iuxta *d. c.* 2. & *d. c. Romana, in princ.* iurisdictio enim in his terminis, non Titio, aut Seio Vicario, verbi gratia, sed ei delata est, quem Episcopus Vicarium constituerit; & ideo Episcopo moriente, iam non datur, & cessat, optimè in specie Quintanad. *lib.* 2. *de iurisd. n.* 14. confirmans exemplo Legati Proconsulis, qui moriente Proconsule cessat, & amittit non solùm iurisdictionem, quæ à Proconsule mandatur, de qua *in l. legati* 13. *de offic. Proconsul.* sed & dationem tutoris, quæ tamen non ex mandato Proconsulis, sed proprio iure ex legis datione eidem competit, iuxta *l.* 1. *vers. legatus quoque, ff. de tutoribus* 44

& curatoribus, l. & legati, 15. iuncta gloss. *de officio Proconsf.*

44 Ad *sextum* respondetur negando Vicarium iurisdictionem ab Episcopo accipere. Nam licèt Episcopus Vicarium constituat, & ob eius nominationem officium exerceat, protinus tamen quod ab Episcopo constituitur, lex illi iurisdictionem tribuit; ideò non rectè dicitur ab ipso Episcopo iurisdictionem accipere, sed à iure potiùs, ministerio, facto, & nominatione Episcopi interueniente, Sbroz. *d. c.* 55 *num.* 26 Sanch. *d. disput.* 29. *num.* 13. Sicut neque ad hunc effectum aliquid inconuenit, quod ad eum iurisdictio in totum non transeat, sed nonnulli casus eidem reperiantur prohibiti, de quibus *in d. cap.* 2. *& vlt. de officio Vicary lib.* 6. *authent. de collator.* §. *ad hac, verf. antequam*, ibi, *citra tamen*, &c. *collat.* 9. sufficit namque, quod generaliter per commissionem officij illis factam, & transeat iurisdictio, quæ iuxta naturam eiusdem officij ei cohæret, *d. c.* 2 *in princ.* quemadmodum aliàs ex eadem ratione cæteri Magistratus Ordinarij dicuntur, quamuis in multis casibus, exceptis Principi, seu aliis maioribus magistratibus reseruatis, iurisdictionem non habeant.

45 Ex quibus omnibus colligitur generalem Episcopi Vicarium ordinariam sibi à lege conceßam, non delegatam iurisdictionem potiri; vnde prouenit, quod cùm æqualis iurisdictio vtriusque sit, imò & eadem, & vnum tribunal, & auditorium constituant, de vno ad alium appellari non possit, quia substantia appellationis exigit, vt de inferiori ad superiorem deferatur appellatio, non ad æqualem, vel ad eundem, *c. anteriorum* 2. *quæst.* 6. *l.* 1. §. *abeo, ff. quis & à quo appell. l. præcipimus, C. de appellat.* cum similibus, & ideò † non

46 dari appellationem de Vicario generali Episcopi ad ipsum Episcopum, probant text. *in d. cap.* 2. *de consuetud. lib.* 6. *& in d. cap. Romana*, & vltra Ordinarios ibi tenent Batt. *in l.* 1. *in fine. Dig. quis & à quo appell.* Abb. *in cap. si quis, lect.* 1. *num.* 26. *& lect.* 2. *num.* 31. *de foro competent.* Gregor. Lop. *l.* 2. *gloss.* 1. *post med. tit.* 3. *part.* 3. Anton. Cuch. *lib.* 2. *inst. maior. tit.* 8. *de Vicariis*, Mohed. *decis.* 5 *sub tit. de appellat.* Marant. *de ordine iud. part.* 6. *tit. de appellat. à n.* 280. Petr. Gregor. *in c. conquerente, de officio Ordinary, cap.* 11. *num.* 22 Put. *decis.* 94. *in fine, lib.* 1. Rebuff. *in praxi benefic. tit. de Vicario Episcopi num.* 6. *& num.* 40. Anastas. Germon. *d. cap.* 7. Menoch. *consil.* 51. *num.* 12. *cum seqq. & consil* 52. *num.* 17. 108. *&* 160. Segur. *in direct. iudicum part.* 2. *c.* 16. *num.* 3. Suar. de Pace *in pract. tom.* 2. *prel.* 3. *num.* 4. Sbroz. *lib.* 1. *quæst.* 22. *num* 8. *& lib.* 3. *quæst.* 2. Iacob. de Laurent. *de iudice suspecto cap.* 4. *num.* 12. Vgolin. *d. cap* 4. §. 9. *num.* 2. Sanch. *d. disp.* 29. *num.* 12. Azor. *dict. part.* 2. *lib.* 3. *c.* 43. *q.* 6. Cardin. Tusch. *littera V, conclus.* 184. *num.* 1. *& conclus.* 186 *num.* 1. *&* 2. Nicol. Garc. *d. cap.* 8. *num* 29. *&* 30. Barbosa *in c. cum prætor,* §. 1. *ff. de iudic. n.* 215. *&* 233. *cum sequentibus*, Molina *d. tract.* 5. *disp.* 10. *n.* 1. Cardoso *dicto verb Vicarius, num.* 8. Scacc. *de appellat. q.* 8. *à num.* 33. *cum multis sequentibus*, Aloys. Riec. *in collect. dec. part.* 4.

47 *collect.* 1166. Vnde cùm † Summus Pontifex Christi Domini nostri Vicarius sit, *c. inter corporalia, cap. quanto, c. licet, de translat. Episcopi*, & vnum idemque tribunal, & consistorium eum Christo habeat, secundùm Innoc. & alios *in d. c quanto*, Franc. Marc. *q.* 1315. *n.* 1. *tom.* 1. Maluet. *de canoniz. Sanct. dub.* 2. *n.* 10. Selo. *de benef. part.* 3. *quæst.* 8. *num.* 25. Menoch. *cons.* 55. *num.* 15. *lib.* 1. Iacob. Laurent. *in tract. de iudice suspecto, c.* 2. *num.* 3. Anton. Ricciul. *de iure personarum lib.* 9. *cap.* 2. *num.* 11. nouissimè R. P. Iunip. à Drepano *pro Iuris Pontificy defensione q.* 1. *c.* 1. *n.* 10. Mich. Ferr. *de precedens. Ecclesiast. q.* 31. *num.* 1 Homobon. *de statib. hum. vita, p.* 1 *cap.* 4. *num.* 1. adeò vt defuncto Pontifice, Ecclesia vacata non dicatur, vt ex gloss. *in Clement. ne Romani, de elect.* tradit Franc. Marc. *vbi supra, n.* 2. ideò hæresim sentire videtur, qui à sententia Papæ ad Christum appellat, quasi Papam Christi non esse Vicarium, nec cum eo idem tribunal habere credat, vt inquit Paul. Rub. *de iure obtent. Regni Nauarra, p.* 2. §. 4. *in princ.* August. de Ancona *de potest. Papa, q.* 6. *art.* 3. Iacobat. *de Concil. lib.* 10. *art.* 1. Ricciul. *d. c.* 2. *num.* 13.

Ampliа appellationem de Vicario Episcopi ad Episcopum adeò prohibitam esse, vt si de facto contigerit appellari, etiam partibus consentientibus, processus inde sequutus nullus, & inefficax sit. Ita Ioan. Andr. *in c.* 2. *de consuet. lib.* 6. & ibi Philip. Franc. *n.* 10. & Dominic. *n.* 3. Sbroz. *lib.* 3. *q.* 2. *n.* 11. *&* 12. Castellion. *consil.* 34. *n.* 6. Card. Tusch. *littera A, concl.* 349. *num.* 5. Amplia etiam non solùm quoties iudicialiter appellatur; verùm etiam si Episcopus extraiudicialiter prouocetur, Rot. *dec.* 7. *n.* 2. *de officio Vicarij*, aliàs 371. *in nouis*, Sbroz. *d. q.* 2. *n.* 10. 48

Amplia denique procedere in supplicatione, vt ex pluribus receptum tradit Sbroz. *lib.* 3. *quæst.* 52. *per totam*, quamuis à sententia Vicarij ad Episcopum supplicari posse post Anch. & Roland. à Valle existimauerit Mathes. *de commiss. p.* 1. *c.* 6. *num.* 18. *pag.* 260. *in vlt. impress.* nisi supplicatio in restitutionis remedio suam fundet intentionem; nam tunc rectè poterit Episcopus supplicationi deferens in integrum restituere contra sententiam sui Vicarij, sicut etiam poterit ipsemet Vicarius contra sententiam à seipso latam condemnato restitutionem concedere. Ita Capell. Tholosan. *decis.* 4. 9. Marant. *part.* 6. *tit. & quandoque appellatur, n.* 381. Caballin. *milloq.* 747. Bertachin. *de Episcop. p.* 5. *lib.* 4. *n.* 67. *& n.* 127. *& part.* 7. *n.* 37. Cuch. *de institution. maior. lib.* 2. *tit.* 9. *de Episc. n.* 307. *& tit.* 8. *de Vicar. n.* 127. Zetol. *in praxi Episc. part.* 1. *verb. Vicarius*, § 5. Sfort. *de in integr. restit. p.* 1. *quæst.* 31 *art.* 12. *n.* 156. Iacob. Laurent. *tract. de iudice suspecto, cap.* 4. *num.* 12. Sbroz. *lib.* 3. *quæst.* 12. *num.* 15. *& quæst.* 13. *num.* 6. 49

Limita in appellatione ab Interlocutoria Vicarij, quia nihil impedit quominus ab ea ad Episcopum appellatio per viam recursus à grauamine interponatur, gloss. *verb. officiali, in d. cap.* 3. vbi Gemin. *n.* 3. & Franc. *num.* 4. Put. *lib.* 2. *decis.* 502. Iacob. de Laurent. *d. c.* 4. *num.* 20. Quia † sicut index decretum, quod interloquendo pronunciauit, mutare, siue emendare rectè potest, *l. quod iussit*, 14. *ff. de re iudic l. qualem* 19. §. *dicere*, aliàs *l. dicere*, 6 *vnde videndum, ff. de arbitr. c. cum cessante*, 60. *de appellat.* Ordin. Regia Lusitan. *lib.* 3. *tit.* 65. *in princip.* apud Hispan. *l.* 2. *tit.* 18. *& l.* 2. *tit.* 22. *part.* 3. Azeued. *l.* 2. *num.* 50. *tit.* 17. *rubr.* 4. *recopil.* Cardoso *in praxi iudicum, verb. index, num.* 66. *&* 67. Aloys. Ricc. *in collect. decis. part.* 5. *collect.* 1474. *vers. quartè limita*, latè & eleganter Cald. Pereira *quæst. forens. lib.* 1. *quæst.* 9. *à princip.* non solùm semel, sed etiam millies, Stephan. Gratian. *disceptat. forens. c.* 147. *num.* 11. *& cap.* 155. *num.* 16. *cum sequentibus*, dummodo executioni non sit mandata, Cald. Pereira *d. quæst.* 9. *num.* 8. nec finem imponat iudicio, aut processui, *ibidem num.* 9. nec sit geminata, idem Cald. *de potest. nomin. cap.* 1. *num.* 38. aut transeant decem dies, quia efficitur quoad partes irreuocabilis, Stephan. Gratian. *dict. cap.* 155. *num.* 35. Similiter etiam Episcopus cùm eandem iurisdictionem, & auditorium cum Vicario habeat, sententiam, quam Vicarius ipse interloquendo pronunciauit, tanquam à se ipso prolatam corrigere, & emendare poterit. 50 51

Limita deinde in appellatione causarum, quæ in generali Vicariatus commissione non continentur, sed Vicario specialiter committuntur, de quibus infrà agetur; nam in his cum Vicarius delegatam habeat iurisdictionem, & non ordinariam, ab eo ad Episcopum prouocabi- 52

prouocabitur, gloss. *verb. officialem, in c. 2. de officio Vicarij, lib. 6.* vbi Ancharan. *num.* 2. Domin. *num.* 9. Franc. *num.* 4. *in fine*, Sbroz *lib.* 2. *q.* 55. *num.* 35. Sanch *dict. disp.* 29. *num.* 6. Nicol. Garc. *dict. cap.* 8. *num.* 40. Iacob. Laurent. *d. c.* 4. *num.* 12. Azor. *d. lib.* 3. *cap.* 43. *q.* 5. Sed hoc ita demùm locum habebit, si prædictæ causæ Vicario ab Episcopo separatim delegentur; non verò si simul cum generali commissione, vt sæpè fieri solet, tribuantur; quia tunc in omnibus ordinariam iurisdictionem consequitur, & via appellationis ad Episcopum intercluditur. Ita post multos, quos referunt, tenent Sanch *d. lib.* 3. *disp.* 29. *à num.* 6. Nicol. Garcia *d. c.* 8. *num.* 41. Sicut etiam ordinariam iurisdictionem nanciscetur Vicarius, licèt separatim ei committantur, si in commissione Episcopus dixerit: *Hæc Vicario nostro committimus, ampliantes & extendentes priorem potestatem per nos commissam*, Sanch. *d. disp.* 29. *num.* 8.

53 Vicarius, & Officialis idem significant, & in effectu nulla inter eos, nisi in nomine versatur differentia, Hippol. Riminald. *in rub. ff. de offi. io eius, numer.* 113. Couar. *lib.* 3. *var. c.* 20. *n.* 46. Mandos. *in tract. de commission. in commiss. verb per Breue* 28. *Vicarie, & in reg.* 14. *Cancell. q* 6 *n.* 16. Menoch. *consil.* 3 1. *n.* 38. Gonz. *ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 5. §. 5. *n.* 8. Romanæ Curiæ stylus obseruat, vt in expeditionibus, seu delegationibus ad Italiam, Vngariam, Dalmatiam, Epyrum, & Cretam, & partes Orientales, Siciliam, Sardiniam, & Corsicam concernentibus, Cancellaria verbo *Vicarij* semper vtatur. Sed vltra montes Alp. vt in Hispania, Gallia, Germania, Polonia, Anglia, & in Vltramarinis, vt in Africa, Officiales nominantur, vt testantur Mandos. *d breui* 28. *verb. Vicario Bononiensi, & d quæst.* 6. *n.* 8. Hieron. Paul. *in pract. Cancellar. fol. mihi* 7. & 8. Sbroz. *lib.* 1. *q* 2. *n.* 10.

54 Episcopus suum Vicarium generalem debet creare peritum in iis, quæ ad suum munus exercendum pertinent, in Iure Canonico, & Ciuili versatum, ac moralis Theologiæ non ignarum, & forensium causarum peritum, vt dicit Vgolin. *d. cap* 4. § 8. *n.* 3. videlicet, qui sit Doctor, aut Licentiatus in Iure Canonico, ex Sbroz. *lib.* 1. *quæst.* 36. *à n* 9 & Azor. *d. part.* 2. *lib.* 3 *c.* 43. *quæst* 10. vbi etiam quod ætas idonea censetur ad id muneris, & officij, si fuerit vigintiquinque annorum:
55 idem dicit idem Sbroz. *lib.* 1. *quæst.* 35. Et † mandatum in scriptis testibus munitum illi dare debet, ex Rebuff. *in praxi, tit. de Vicario Episcopi, num.* 8. & 13. tenet Vgolin *d.* § 8. *num.* 5. sine consensu Capituli, cùm Episcopus de illius consensu Vicarium instituere non teneatur, Pauin. *de officio, & potest. Capit. Sede vacante, part.* 2 *quæst.* 10. Rebuff. *d. tit. de Vicar. Episcopi, num.* 1. quos refert, & sequitur Azor. *part.* 2. *lib.* 3. *cap* 43. *q.* 2. Sbroz. *lib.* 1. *quæst.* 54. me citato *in hoc loco*, Alzed. *p.* 2. *c.* 2 *num.* 2. Forma autem, qua Vicarius Episcopi creari debet, si Episcopus tantùm concedat ei generalem potestatem, est illa, quam habet Sbroz. *lib.* 1. *quæst.* 70. videlicet:

56 *Vniuersis præsentes litteras inspecturis, & N. Dei, ac Sanctæ Sedis Apostolicæ gratia Episcopus N. salutem in Domino. Noueritis, quod nos attendentes multiplices occupationes nostras, & curam animarum, quæ nobis subiecta sunt, & quod etiam nobis cura est munera nostra aliis impertiri, qui moribus, scientia, & ætate reperti sint probatissimi. Considerantes igitur probitatem, legalitatem, scientiam, discretionem, & industriam discreti viri N. iuris vtriusque Doctoris, ipsum nostrum Vicarium generalem in Ecclesia, Ciuitate, & diœcesi nostra, tam in spiritualibus, quam in temporalibus, tenore præsentium facimus, constituimus, & creamus, citra tamen reuocationem aliorum Vicariorum nostrorum per nos aliàs institutorum, dantes, & concedentes eidem plenam & liberam potestatem, & mandatum speciale, Ecclesias, altaria, oratoria, ac cœmeteria ædificata benedicendi, & consecrandi, cæteráque loca, & vasa, vestesque diuino cultui deputata, & eadem polluta reconciliandi, Episcopos suffraganeos, Abbates, & Abbatissas, ac moniales benedicendi, & consecrandi chrisma, oleum catechumenorum & infirmorum conficiendi die Iouis sancto, pueros, & puellas baptizatas confirmandi, clericos ordinandi, vsumque Pontificalium exercendi, & reliqua conficiendi, quæ Ordinis sunt Episcopalis, vel prædicta omnia, & singula committendi, vt fiant, & exerceantur per alium Episcopum, necnon indulgentias concedendi in casibus à iure permissis, exhibendi Sacramenta diœcesanis ad eum recurrentibus, Confessiones audiendi, prædicandi, publicas, & solennes pœnitentias iniungendi, synodum diœcesanam celebrandi, Prouinciale Concilium conuocandi, dimissorias, siue commendatitias ad Ordines, & Sacramenta concedendi, clericos iudicandi, causas matrimoniales cognoscendi, & decidendi, decimam oblationum in casibus à iure expressis, necnon synodaticum, vel cathedraticum, quartam funeralium, procurationem visitationis, subsidium charitatiuum, & iur census in casibus à Iure permissis exhibendi, & reliqua faciendi, & exercendi, quæ sunt dignitatis Episcopalis, necnon subiectionem subditorum nostrorum, & reuerentiam, ac iuramenta ab ipsis recipiendi, electos sibi subditos confirmandi, nouas Parochias erigendi, erectas collapsas conficiendi, in matrices Ecclesias transferendi, eligendi, præsentandi, præsentatos instituendi, destituendi, beneficia conferendi, pensiones super illis imponendi in casibus à iure permissis, resignationes illorum recipiendi, eadem resignata conferendi, innouandi, alienandi, dispensandi, vota commutandi in casibus nobis permissis, causas omnes ad forum Episcopalem spectantes, & pertinentes cognoscendi, & decidendi, etiam feudales, visitandi, reformandi, præcepta, & edicta faciendi, & constitutiones, illasque exequendi, corrigendi, mulctandi, excommunicandi, anathematizandi, absoluendi etiam à casibus quibuscunque nobis reseruatis, suspendendi, interdicendi, deponendi, delinquentes incarcerandi, torquendi, condemnandi, tam ad tempus, quàm ad perpetuos carceres, prout sibi conuenire videbitur, causasque omnes criminales cognoscendi, & decidendi, clericos degradandi, brachium sæculare inuocandi, pœnas mitigandi, gratias faciendi delinquentibus, prout sibi videbitur expedire, purgationes indicendi, pias voluntates exequendi, & easdem commutandi, vnum, vel plures Vicarios loco eius cum eadem, & simili, vel minori auctoritate faciendi, creandi, & substituendi, & cætera omnia, quæ sunt Episcopalis, & Archiepiscopalis iurisdictionis exercendi, & terminandi, & omnia alia, & singula faciendi, & committendi, etiamsi talia essent, quæ mandatum exigerent speciale, & maiora, & grauiora expressis, prout ad vicariatus officium noscitur quomodolibet pertinere, cuius gesta, sententias & mandata rata, & grata habere promittimus, mandantes quibuscunque ad quos spectat, sub pœna excommunicationis, quam ex nunc, prout ex tunc, ferimus in his scriptis, quatenus ipsum N, tanquam Vicarium, & officialem nostrum recipiant, suscipiant, & admittant, ac eidem in his quæ ad Nos, & iurisdictionem nostram ordinariam qualitercunque spectant, vel spectare poterunt, pareant, faueant, & assistant, ac efficaciter obedire teneantur. In quorum testimonium has nostras litteras fieri iussimus per Cancellarium, & Notarium nostrum, subscriptione nostra, ac maioris nostri sigilli impressione roboratas, &c.*

In hac forma dicitur, *Vicarium generalem in spiri-* 57
tualibus, & temporalibus; quia non sufficit si in spiritualibus tantùm, vel in temporalibus crearetur, cùm Vicarius generalis is tantùm dicatur, qui in spiritualibus, & temporalibus est creatus, Pauin. *d. q.* 10. *n.* 6. Rebuff. *d. tit. de Vicariis Episc. n.* 18. & *in forma vicariat. num.* 16. Azor. *d. cap.* 43. *q.* 7. & *cap.* 46. *q.* 1. *vers. dicitur*;

Ecclesia enim solet spiritualia, & temporalia habere, *c. si quis 1. q. 3.* Verius tamen existimat sufficere si constituatur Vicarius generalis in spiritualibus, post Marchesan. Sbroz. Sanch. Nicol. Garc. *d. c. 8. num. 122. & 123.* asserens in Bullis, & litteris Apostol. aliquando Vicarium in spiritualibus generalem appellari, & apertè id ipsum dicit Concil. Trid. *sess. 13. de reformat. c. 2.* ibi, *seu illius etiam Vicario in spiritualibus generali.* Ponitur etiam, *citra tamen reuocationem aliorum Vicariorum*, quia sicut procuratore secundo constituto, primus reuocatus censetur, nisi fuerit hæc clausu-
58 la adiecta, *l. si quis, ff. de procurat.* sic etiam † secundo Vicario constituto, primus censetur reuocatus, Azor. *d. q. 1. vers. circa*, Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. decis. 478. in prima edit. & resol. 502. in secunda edit.* Sbroz. *lib. 3. q. 33.*

59 In generali Vicarij concessione conceduntur tantùm quæ in generali mandato continentur, etiamsi clausula adesset, *dantes, & concedentes ei plenam & liberam potestatem*, argum. text. *in l. procurator cui, ff. de procurator.* cum similibus, non tamen potest ea, quæ verosimiliter non esset eum constituens concessurus, peragere, & expedire, ac ea, quæ speciale postulant mandatum, *c. qui generaliter, de procurator. lib. 6.* quod *gloss. vlt. in capit. 3. de offic. vicar. lib. 6.* ampliùs extendit ad eum casum, quo Episcopus Vicario suo diceret: *Constituo te Vicarium meum vniuersalem cum facultate, & potestate, vt omnia loco mei efficere possit, quæ ego possum, etiamsi talia sint, quæ speciale requirant mandatum.* Quia etiam tunc non consequetur talis Vicarius vi solius clausulæ generalis præfatæ potestatem ad quicquam eorum efficiendum, quæ speciale requirunt mandatum, sequitur Molin. *de Iustit. tract. 5 disp. 10. n. 9.* vbi ad alia descendit in hac materia vtilissima, & quotidiana, ideò necessarium fuit omnia in dicta forma contenta specificare, & vt meliùs percipiantur non abs re erit breuiter adscribere, quibus in casibus Vicarius speciali indigeat Episcopi commissione, & sunt qui sequuntur, vt omnibus innotescant.

60 *Primò* in generali Vicariatus commissione, beneficia conferendi potestas non venit, nisi ei beneficiorum collatio specialiter sit commissa, *cap. vlt. de offic. Vicarij, lib. 6.* vbi Doctores, Petr. Greg. *in cap. conquerente, cap. 11. num. 2. de offic. ordinar.* Franc. Marc. *Delphin. decis. 86. num. 13. volum. 4.* Marchesan. *de commission. part. 1. cap. 6. num. 68.* Cott. *in memorabilib. verb. Vicarius, in princip.* Marant. *consil. 84. num. 9.* Sahag *in rubr. de offic. deleg. num. 8.* Anastas. Germon. *de indultis Cardin. §. tibi quoad vixeris, num. 86. & 87.* Zerola *in praxi Episcop. part. 1. verb. Vicarius, §. 9. cum sequentibus*, Couarr. *lib. 3. variar. cap. 20. num. 7.* Gonzal. *ad regul. 8. Cancel. §. 4. procem. num. 24.* Flamin. *de resignat. lib. 7. quæst. 21. num. 9. & quæstione 24. num. 4. & 52. & lib 9. quæst. 7. num. 32.* Sbroz. *lib. 1. quæst 7. num. 11. & lib. 2. quæst. 71. num. 1.* Azor. *d. part. 2. lib. 5. c. 44. quæst. 1.* post Selu. Rebuff. Lambertin. Duaren. Cuch. & alios Nicol. Garc. *d. cap. 8. num 81.* Vgolin. *d. cap. 4. §. 7. num. 2.* Filliuc. *tract. 41. de benefic. cap 2. num. 48.* Quintanaduen. *ecclesiasticon lib. 1. cap. 5. in fin.* vbi subdit non posse alteri, qui Vicarius generalis non sit hoc ius conferendi beneficia mandare, Doctores *in cap. vlt. de officio Vicar. & in cap. deliberatione, §. vlt. de officio deleg. in 6.* Et tunc Vicarius huiusmodi, cui hoc ius ab Episcopo specialiter mandatum est, quibuscunque personis rectè conferet, præterquam ipsi Episcopo, cuius ille vice fungitur, *cap. 1. de consti. in 6.* Quintanaduen. *citato loco*, Aloys. Ricc. *part. 1. decis. 140.* Anguian. *d. legib. lib. 3. controu. 29. num. 8.* Alzedo *dict. p. 2. cap. 2. num. 16.* latè Castro Palao *in opere moral. tom. 2. tract. 23. disput. 2.*
61 *puncto* 30. Et sicut † non potest conferre beneficia sine speciali facultate, ita nec potest conferre Vicariam perpetuam, nec illam erigere. Gonzal. *gloss. 5. §. 3. numer. 25.* nec collationi consentire, Stephan. Gratian. *discept. forens. c. 303. n. 1.* Azor. *dict. lib. 3. cap. 44. quæstio. 3.* me citato *in hoc loco* Castro Pal. *dict. punct. 38.*
n. 3. † Data Vicario specialiter facultate conferendi be- 62
neficia, non intelligitur concessa potestas conferendi ea beneficia, quæ Episcopus iure speciali, aut priuilegio conferre potest, idem Azor *d. c. 44. q. 2.* vbi etiam cum Pauin. & Rebuffo tenet censeri datam facultatem conferendi beneficia, quæ iure deuoluto ad Episcopum pertinent ob negligentiam, vel delictum inferiorum, quorum erat ius conferendi, nisi beneficia sint deuoluta ad Episcopum, tanquam Sedis Apostolicæ delegatum, putà ob negligentiam Regularium, *Clem. 1. de suppl. neglig. Prælat.* Zerol. *in praxi Episcop p. 1. verb. beneficia, §. 3.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. punct. 30. n. 14.*

Quando Episcopus Vicario specialem potestatem 63
concedit conferendi beneficia, ea potestas est latè interpretanda, ita vt comprehendat quælibet beneficia, etiam ea, quæ sunt in Ecclesia Cathedrali, aut curam habent animarum, Rebuff. *d. tit. de vicar. à n. 118.* Azor. *d. ct. c. 44. quæst. 8.* & *quæst. 7.* idem dicit de Dignitatibus, quod est intelligendum de beneficiis existentibus, non tamen de illis, quæ post commissionem erecta & instituta fuerunt, vt declarat idem Azor. *d. quæst. 8.* Et
etiam eo ipso, quòd † Vicario data est specialis pote- 64
stas conferendi beneficia, intelligitur data potestas commendandi. Rebuff. *in praxi, tit. forma vicar. n. 119. lib. 2. q. 83.* Azor. *d. c. 44 q. 10.* & *q. 9.* asserit posse Vicarium, etiam extra diœcesim huiusmodi beneficia conferre, gloss. *verb. per seipsos, in c. statutum, de præb. lib. 6.* Rebuff. *in tract. nomin. q. 14. num. 95.* Gratian. *Marchia decis. 98. n. 5.* de quo plures DD. refert Garc. *d. cap. 8. n. 126.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloss. 62. n. 3.* Castr. Palao *d. punct. 30. n. 16.*

Licèt autem Episcopus Vicario suo prædictam con- 65
tulerit facultatem, potest per seipsum conferre antequam Vicarius conferat, ex Azor. *d. c. 44. q. 12.* vbi etiam quid dicendum si beneficium Episcopus & Vicarius vna die contulissent, & *q. 13.* resoluit Vicario specialem facultatem habenti conferendi beneficia, non eo ipso intelligi datum ius priuandi clericum illo.

Secundò sine speciali mandato Vicarius resignatio- 66
nes beneficiorum admittere, & approbare non potest, vt per text. *in cap. quæsitum, de rerum permutat.* resoluunt Rebuff. *d. tit. de Vicar. num. 104.* Zerola *in praxi Episcopal. part. 1. verb. Vicarius, §. 10.* Vgolin. *dict. cap. 4. §. 7. num. 2.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resolut. 471.* Azor. *institutionum moralium part. 2. lib. 7. capite 29. quæst. 4.* Mantic. *decis. 260. num. 7.* Nicol. Garc. *de beneficiis p. 11. cap. 4. num. 74.* Sbroz. *lib. 2.*
quæst. 130. Flamin. *lib. 4. quæst. 24. num. 3.* † Nec etiam 67
data speciali facultate admittendi resignationes absolutè, & simpliciter factas, intelligitur data facultas resignata beneficia conferendi: ita Rebuff. *in addit. ad reg. 13. Cancell. verb. aut Vicarios perpetuos, vers. item Vicarius Episcopi, & d. tit. de forma Vicar. à n. 105.* Rota apud Post. *post tract. mandati de manut. dec. 199.*
num. 7. † Nec denique Vicarius habens facultatem 68
approbandi resignationes factas causa permutationis, poterit resignata beneficia permutantibus conferre, Rebuff. *d. tit. forma Vicar. num. 104. & 106.* Sbroz. *lib. 2. q. 71. n. 9.* licèt contrà teneant Azor *dict. part. 2. lib. 3. c. 44. q. 6.* Nicol. Garc. *d. p. 5. c. 8. à n. 104.* Castr.
Palao *d. puncto 30. n. 15.* eo quòd † in beneficiorum 69
collatione requiritur speciale mandatum, tenent Cardos. *in praxi iudicum, verb. procurator, num. 40.* quem cito Ego ipse *in meis Remiss. de diction. & clausulis, claus. 17. n. 29.*

Tertiò, absque speciali concessione Episcopi præ- 70
sentatum à patrono Vicarius instituere non potest,

vt

vt tenaciter defendunt Rolan. *conf.47. num.45. vol.1.* Rebuff. *in praxi benefic. tit. forma Vicar. à num.126. & in add. ad reg.13. Cancell. verb. aut Vicarios perpetuos, vers. item Vicarius generalis.* Verùm in contrarium est communis Doctorum opinio, quod scilicet Vicarius absque speciali concessione potest confirmare electos, & instituere præsentatos. Ita gloss. *verb. non possunt, in cap. fin. de officio, Vicar. lib.6.* Roch *de Iurepatr. verb. competens, quæst.31. num.66. & 67.* Lambertin. *eod. tract. part.3. lib.2. art.5. q.1. princ.* Couar. *lib.3. var. cap.20. num.7.* Selua *de benefic. part.2. quæst.14.* Cald. Pereira *de renou. emphyt. q.12. n.11.* Viuian. *in praxi Iurispatron. part.2. lib.2. c.2. n.3.* Sbroz. *lib.2. q.111.* Gonzal. *ad regul.8. Cancel gloss.9. §.1. à n.78.* Suar. de Paz *in tract. tom.2 prel.3. num.7. & 8.* Filliuc. *tract.41. de benefic cap.2. num.49.* Quaranad. *lib.1. Ecclesiast. cap.5. numero 7.* Zerol. *in praxi Episc. p.1. verb. Vicarius, §.14.* Azor. *d.c.44. q.5. & libr.6. c.22. quæst.3.* Rota apud Post. *post d. tract. decis.217. num.10.* Nicol. Garc. *dict. c.8. n.84 cum seq.* vbi *n.86.* refert, *Sacram Illustriss. Card. Congr.* censuisse Vicarium mandatum limitatum non habentem instituere posse, & *p.8 n.50.* refert Rotam Rom. ita tenuisse, & ideo libenter huic opinioni subscribo.

71 *Quartò*, absque speciali mandato Vicarius beneficium supprimere non potest, Put. *dec.53. lib.3.* Sbroz. *lib.2. q.117. num.5.* Aloys. Ricc. *in collect. dec. p.1. collect.143. post princ.* Monet. *de commut. vlt. volunt. c.12. n.129. cum sequentibus.* Sicut non potest erigere, nec iurispatronatus fundationi consensum præstare. Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiepiscop. Neapol. part.1. decis.140.*

72 *Quintò*, nec beneficia vnire, nec reuocare vniones, & Ecclesias diuidere, Sbroz. *lib.2. quæst.115.* & dicam inf. à *alleg.66. num.10. p.3. alleg.54. num.72. in fine*, latissimè in vtramque partem D. Lotter. *in tract. de re benefic. lib.1. q.28. à n.118.* etiamsi à constituente habeat facultatem conferendi beneficia, adiecta clausula illa generali, *& ad omnia alia etiam requirentia speciale mandatum*; quoniam non ideo fieri debet extensio ad maiora expressis, *c. qui ad agendum, de procurat. lib.6. Clem.3. eod. tit.* tenent plures DD. quos referunt, & sequuntur Nicol. Garc. *de benef. p.12. c.2. n.69* & Monet. *de commut. vlt. volunt. c.11. n.359.* contra Mohedan. *decis.3. de officio Vicar.* Hieron. Gabr. *cons.200. n.3. lib.1.* Gambar. *de offic. Legati lib.5. rub.1. à n.115.*

73 *Sextò*, coadiutores Vicarios imperitis Rectoribus Ecclesiarum secundùm formam Sacri Concilij Tridentini *sess.21. de reform. c.6.* sine speciali concessione non licet ei deputare, Put. *dec.239. n.2.* quem sequitur Sbroz. *lib.2. q.112. à n.2.*

74 *Septimò*, nec iuspatronatus ex causa dotationis, fundationis, vel constructionis alicui reseruare potest. Ita Hieron. de Monte *q.12 num 8. & 25.* praxis Episc. *d. verb. Vicarius, §.13.* Viuian. *in praxi Iurispatron. part.1. lib.1. c.1. num.24. in 1. edit.* aliàs *lib.2. c.1. n.10.* Sbroz. *lib.2. q.31.* Stephan. Grat. *discept. forens. c.303. num.12.* Nicol. Garc. *part.5. c.9. n.43.* & censuit Rota *in Nepesina iurispatron. 13. Martij 1611.* coram *Reuerendissimo Domino Coccino*, impressa per Farin. *dec.337. n.5. p.2. recent.* vbi ampliat etiam absente Episcopo, item *in Vsalen beneficij, 15. Iunij 1609.* coram Gregor. XV. impressa per Farin. *decis.257. n.2. p.2. recen. & in Lucana iurispatron. 14. Aprilis 1616.* coram *Illustrissimo Patriarcha Manzanedo*, impressa per Farin. *dec.576. p.1. recent.* & coram Buratto *dec.702. n.3.* vbi *n.4.* subdit Vicarium præsumi habuisse sufficientem facultatem præstandi assensum erectioni iurispatronatus, etiam minori spatio 30. annorum. Quamuis contrarium consuluerit Port. *cons.99. n.43.* in fauorem Vicarij Episcopi Vicentini, aduersùs quem latè scripsit Ferret. *cons.347. vol.2.*

Octauò, nec etiam donationi Iurispatronatus decre- 75
tum, seu auctoritatem interponere potest. Ita Rebuff. *d. tit. de forma Vicar. n.184.* Ferret. *cons.343. num.7. & cons.344. num.1. volum.1.* Zerol. *in praxi Episcop. d. verbo Vicarius, §.11. & 13.* Sbroz. *lib.2. q.197.* Garc. *d.c.9. n.76.* Vgolin. *d.c.4. §.7. n.2. vers. decimo non potest*, Azor. *d. lib.3. c.45. in princ.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea resolut.469.* Amplia *primò*, vt nec etiam in casu absentiæ Episcopi possit Vicarius præstare consensum in donatione Iurispatronatus, Ferret. *cons.347. n.17. vers. nec obstat*, Rut. *dec.337. n.5. p.2. recent.* Amplia *secundò*, vt nec etiam valeret consuetudo in contrarium. Ferret. *cons.545. n.5. & seq.* Rot. *dec.576. sub n.3 p.1. recent.* vbi etiam dicitur quod in omnem euentum talis consuetudo esset contra ius, & ideò deberet esse vel quadragenaria, vel immemorabilis. Amplia *tertiò*, vt non præsumatur mandatum in Vicario ex lapsu longi temporis, nisi sit enunciatum, vt fuit dictum *in Lucana Iurispatronatus, 30. Ianuarij 1614.* coram *Illustrissimo Patriarcha Manzanedo.*

Nonò, nec nouas quærit erigere Parochias, Sbroz. 76
lib.2. q.117. n.1. nec alia beneficia creare. Sbroz. *dict. lib.2. q.31. n.4.* Ferret. *cons.327. num.4. & consil.343. n.1.* Bursat. *cons.310. n.27.* Garc. *de benef. p.5. c.9. num.75.* Rot. *in Segobric. Capellania, 28. Aprilis 1625.* coram *Vbaldo.*

Decimò, nec imponere potest pensionem super be- 77
neficiis, vbi Episcopus, seu Archiepiscopus posset, putà ob instam causam, vel pro bono pacis, & concordiæ. Sbroz. *lib.1. q.71. n.4.* Monet. *de commutation. vlt. volunt. c.5. n.496.*

Vndecimò, nec œconomum Ecclesiæ constituere 78
potest, nisi Episcopi speciale permissum accedat. Sbroz. *lib.2. q.53. n.2.* Intellige de œconomo, qui vicem Episcopi gerit in colligendis Ecclesiæ redditibus, & distribuendis in clericos, & pauperes: alij verò, qui ad custodiendos fructus Ecclesiæ patronatæ vacantis nondum prouisæ, ob patronorum discordiam constituuntur, præsentari possunt à Vicario ex generali commissione, de qua loquitur Suar. de Paz *in pract. tom.2. prælud.3. n.8.*

Duodecimò, nec à suis beneficiis, officiis, vel admi- 79
nistrationibus, aut ab Ordine aliquos amouere, seu deponere potest, *cap. licet, de officio Vicar. lib.6.* Sbroz. *lib.2. quæst.111. num.7. & quæst.130. num.4. & quæst.155.* quod non potest reuocare clericum ab exilio, nisi speciale haberet mandatum, Suar. de Paz *d. prel.3. num 9.* Vgol. *dict. numero 2. vers. septimò inquirere.*

Decimotertiò, nec valet auctoritatem interponere 80
creationi Dignitatis à Canonicis factæ, aut nouum beneficium in Ecclesia creare, Felin. *in cap. cum accessissent, num.15.* vbi Dec. *num.9. de Constitut.* Ferret. *cons.327. num.4.* & alij citati per Sbroz. *lib.1. q.31. num.4. & n.5.* quod nec etiam potest transferre iuspatronatus in laicum titulo donationis sine consensu Episcopi.

Decimoquartò, nec Ecclesias vetustate collapsas, quæ 81
ob earum, & Parochianorum inopiam nequeunt instaurari, vocatis his, quorum interest, in matrices, vel alias Ecclesias viciniores absque speciali concessu transferre potest, Sbroz. *lib.2. q.117. n.3.* Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. p.2. c.16. n.16.* Nec potest mutare statum alicuius Ecclesiæ, etiam in casibus in quibus eis posset, cuius est Vicarius, vt per Monet. *de commut. vlt. volunt. c.11. n.358.* vbi *num.360.* limitat, si ad id speciale mandatum habeat, vel à constituente habeat facultatem, quæ mandato speciali æquipolleat.

Decimoquintò, nec præsentare potest ad benefi- 82
cium iurispatronatus ad Episcopi præsentationem pertinens, Paul. de Citadin. *de Iurepatr. part.6. q.41. cum sequenti.* Roch. de Curte *eodem tr. verb. honorifi-*

cum, q.5. Lambert.eodem tract.p.3. lib.2. art.3. prima p.princ.n.2.quos refert Sbroz lib.2.q.110.n.2.Nicol. Garc.d.p.3.c.8. n.82. Quicquid aliud velit Castro Palao d.punct.30.n.15.

83 *Decimosextò*, nec potest Vicarius, si Episcopus fuerit, ex generali commissione ea, quæ sunt Ordinis Episcopalis, exercere, vt Ecclesias, Capellas, Oratoria, vel cœmeteria reconciliare, Ordines conferre, Chrisma conficere, oleum infirmorum sacrare, Sacramentum Confirmationis ministrare, & alia similia. Ita Francisc.Marc. *decis.*348.*n.*1.*vol.*2.Cuch.*d.tit.*8.*n.*119. & 120.Rebuff.*d.tit.de Vicar.num.*33.& *n.*168.*cum seq.* Sbroz.*lib.*2.*q.*5. *n.*10. & *q.*6.& *q.*2.*n.*2.*cum qq. seqq.* Azor.*d.p.*2.*lib.*3.*c.*45.*q.*9.& *cap.*46.*vers.Confirmationes*, Vgolin.*d.c.*4.§.7.*n.*2. *vers. octauò*, Franc. Leo *in thesauro fori Eccles.p.*1.*c.*12.

84 *Decimoseptimò*, nec Vicarius institutus, qui Episcopalem dignitatem non habet, alteri Episcopo potestatem exercendi ea, quæ Ordinis Episcopalis sunt, præter speciale sui Episcopi mandatum, committere potest, Rebuff. *vbi suprà n.*171. praxis Episcop. *p.*2. *verb.Vicarius*, §.6.Sbroz.*lib.*2.*q.*12.*n.*1.& *seq.*

85 *Decimooctauò*, nec de hæresis crimine sine peculiari commissione cognoscere potest. Decian. *tractat.criminal.tom.*1.*lib.*3.*cap.*21. *num.*7. Sbroz.*lib.*2.
86 *q.*161. *n.*4. & 5. † Nec licentia Episcopi potest subditos à crimine hæresis absoluere, sicut potest Episcopus, iuxta Concil. Trident. *sess.*24. *de reform.c.*6. ibi, *eis tantùm, non eorum Vicariis sit permissum*, Sbroz. *lib.*2.*q.*20.

87 *Decimononò*, nec ei publicas pœnitentias imponere, aut publicè pœnitentes reconciliare licet, Domin.de S. Geminian. *in c.*2.*n.*8.*de officio Vicar. lib.*6. Sbroz.*lib.*2.*quæst.*17. *num.*2. *cum seq* & *q.*18. *num.*3. Marc.Anton.Genuens. *in praxi Archiepisc.cap.*43. *in nouiss.*

88 *Vigesimò*, nec voluntatem puellæ habitum regularem suscipere, aut professionis votum emittere volentis, explorare potest, vt experiatur an coacta, an seducta sit, & an sciat quid agat, & cætera iuxta dispositionem sacri Concil.Trid. *sess.*25. *de regularibus*, *c.*17.Sbroz.*lib.*2.*q.*208.

89 *Vigesimoprimò*, nec ædificationi Monasterij per restaurorem electi assensum, & auctoritatem interponere potest, Calder.*cons.*3. *de officio Vicar.* quem refert Sbroz.*lib.*2.*q.*199.*n.*1.

90 *Vigesimosecundò*, nec prætextu generalis commissionis Indulgentias concedere potest, Boegas. *de irregul.p* 3 *tit.de indulgent.Episcop.n.*2. & *part.*7.*c. fin. n.*23. Rebuff.*d. tit.de forma Vicar.n.*172.Sbroz.*lib.*2. *q.*50.*n.*3.Azor.*d.lib.*3.*c.*45.*q.*13.Franc.Leo *in thesauro fori Eccles.part.*1.*c.*10.*n.*12.*in fine*,Benzon. *de Iubilaeo lib.*2.*c.*30. *vers. conueniunt, in fine*, Iul. Lauor. *de indulg.p.*2.*c.*11.*n.*51.

91 *Vigesimotertiò*, nec potest ex generali concessione facultatem, seu licentiam Confessionis audiendæ aliis concedere, Host. *in sum. tit. de pœnitent.* §. *cui confitendum, ad finem.* Ioan. Andr. *in cap.*2. *de pœnit. lib.*6. vbi Domin. *num.*6. Anchar. *num.*1. Philip. Franc. *num.*7. Sot. *in* 4. *dist.*18 *quæst.*4. & *q.*14. *num.*3. Albet. *in diction. verb. Vicarius, vers. Vicarius etiam Episcopi*, Sanch.*d.lib.*3.*disp.*29.*n.*14. qui *numsequenti* contrariam sententiam vt probabiliorem tuentur, illamque vberiori Doctorum numero confirmat, quem refert, & sequitur Monet. *de commut.*
92 *vlt. volunt.c.*7. *n.*42. † Ipse tamen Vicarius generalis ex vi mandati generalis potest fidelium Confessiones audire, vt post Anton. Cuch Lancel.Gutier.& alios resoluit Aluys. Ricc.*in praxi aurea resol.*284.Monet. *loco proximè citato.*

93 *Vigesimoquartò*, in locis, quibus Episcopus loco Abbatis est, non potest Vicarius generalis commissionis prætextu impertiri licentiam Monacho causa studiorum proficiscendi, Abb. *cons.*88. *n.*5. *cum seq.* Pauin. *de officio, & potestate Capituli Sede Vacante, part.*2.*princ.q.*8.*n.*23.Sbroz.*lib.*2.*q.*200.*n.*2.& 3.

Vigesimoquintò, nec matrimoniales causas cognoscere, aut eas tractare valet, vt per Rebuff. *d.tit. de forma Vicar. n.*153. Ledes. *de Matrim. q.*43. *artic.*1. *puncto* 3. *dub.*4. Vgolin. *d. cap.*4 §.7.*n.*2. *vers. nonò*, contrarium tamen verius est, & tenent Couar. *de sponsalibus part.*2 *cap.*8.§.12.*n.*1.Cuch.*d. tit.*7.*n.*105. Anton. Gomez *super Bullam Cruciata, c.*4.*q.*4 *n.*28. Sbroz.*lib.*2.*q.*44.*in fine*, Salzed.*ad Bernard.in pract. c.*73.*ad fin.* Azor.*d.lib.*3.*c.*45. *q* 2. Sanch. *d. disp.*29. *à num.*18. post gloss.*verb.misso,in cap.*1.per text. *ibi, de frigidis, & in cap.fin.de cognat spirit.* & quod vicarius generalis possit matrimonio assistere, dixi *alleg.*333.*n* 56. 94

Vigesimosextò nec in matrimonij monitionibus dispensare potest, etiam iusta causa interueniente, Cephal.*cons.*421. *n.*72 *volum.*3. Menoch. *de arbitr.casu* 433.& *n.*3.*cons.*69. *à n.*55. Soar. de Paz *in pr. tom.*2. *præl*u*d.*3.*à n.*11.Spin.*in speculo testam.gloss.*15.*n.*18.*cum seq* Nicol.Garcia *d.c.*8.*à n.*50. Sed verius quod suprà tenui pluribus ad id citatis Doctoribus, *alleg.*33.*n.*29. 95

Vigesimoseptimò, nec potest, nisi ex speciali mandato, relaxare interdicta, Sbroz. *lib.*2 *q.*185. *num.*2. *cum seq.* 96

Vigesimooctauò, nec potest dimissorias, seu commendatitias litteras ad Ordines suscipiendos clericis suæ diœcesis concedere, nisi Episcopo in remotis agente, dixi suprà *alleg.*7. *n.*9. Sed dubitari potest 97
† quando dicatur Episcopus in remotis agere, de 98
quo plures refert opiniones Aloys.Ricc.*in praxi aurea, resolut.*18. Inprimis gloss. *verb. remotis, in cap.*3. *de temporib. ordinat. lib.*6. credit arbitrarium iudici, quis locus dicatur remotus. Sequuntur Zabar. *in Clementin. causam, in verb.ex remotis, de elect.* Menoch. *de arbitrar. casu* 221. *n.*26. sed videtur verius illud quod resoluit Aloys. Ricc. *vbi proximè*, videlicet Episcopum dici in remotis agere, quando est vltra montes; sufficit enim quod huiusmodi remotio sit inconueniens ordinandis.

Vigesimononò nec potest facere, seu subministrare alium Vicarium, nisi Episcopi specialis licentia præcedat, *c. clericos, de officio Vicarij*, gloss. *verb.ipsius, in cap.*1.*eodem tit.lib* 6.vbi Anchar.*num.*2. Domin.*n.*11. Alphons.Aluarez Guerrero *dict.c.*27.Ripa *respons* 24. *à num.*1.Franc. Marc. Delphin. *d. decis.*317. *n.*4. *volum.*1.Cuch.*d tit* 8.*num.*40.Rot.*decis.*4.*de offic.vicar. in nouis*, Guid. Papæ *decis.*374 *num.*6. Philip. Port. *cons.*87 *n.*16.Aloys.Ricc. *in collect. decis. part.*1. *collectan.*143. *in med.* Redoan. *de rebus Ecclesiæ non alien. rub.de auctoritate Prælat.num.*46. Put.*decis.*168 *lib* 1. Lop. *de Vicario Episcop.* §. 2. *num.*4. *vers.*8. Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resolut.*119. Marania *de ordine iudic.part.*4. *dist.*3. *num.*22. Auendan. *de exequendis mand. part.*1. *c.*3. *num.*5. Azeued. *l.*1. *num* 8. *titul* 9. *lib.*3.*noua recop.*Zerol. *in praxi Episcop. part.*1. *verb. Vicarius, dub* 4.Petr.Lazar.*de monit.quæst.*6. *num.*10. Iacob. Laurent. *in tract. de iudice suspecto, capite* 4. *num.*20.Nicol.Garc. *d c.*8. *à n.*148. Vgolin. *d. cap* 4. §.7.*num* 2.*vers. vndecimò*, Castro Palao *d. puncto* 10. *num.*18. Seraphin. *decis.* 1033. *numero* 2. vbi quod facultas substituendi vicario concessa intelligitur, dummodo sit ad modicum tempus, & ex iusta causa, & de consensu Episcopi, Molin. *de instit. tract.*5. *disputat.* 10. *num.*8. Marches. *de commission. punct.*1. 99
*cap.*6. *num.*119. *pag.*160. † Amplia procedere, siue 100
fuerit institutus ab Episcopo cum facultate, & clausula substituendi, siue non: Put. *decis.*168. *n.*1. Sbroz. *lib* 2. *quæst* 66. *num.*11. & 17. & tenuit Rota *in vna Oriolen. beneficiorum*, coram D. Seraphino, 11. *May* 1593. inter eios impressas *decis.* 1026. teste Aloys. Ricc. *dict. resolut.*113. *vers.amplia.* Potest tamen

tamen ſubſtituere ad modicum tempus, & ex cauſa, etiamſi non habeat pnteſtatem ſubſtituendi, Matant. Menoch. Azeu. Cuch. & Aloyſ. Ric. *dict. locis.*
101 † Pnteſt etiam vnam, vel plures cauſas delegare, gloſſ. *verb. ipſius, in c.1. de offic. Vicar. lib.6.* Sanch. *de Matrim. lib.3. diſp.7.n.11.*

102 *Trigeſimò* nec poteſt abſque ſpeciali conſenſn diœceſim viſitare, argum. text. *in c. Epiſcopum* 1n. *q.1. c. inter cætera, de offic. Ordin. c. ſi Epiſcopus 6. eod. tit. lib.7.* Rebuff. *d. tit. de forma Vicar. n.*100. & 101. Azor. *d. libro* 3.*c.*45.*q.*4. Sbroz. *lib.2.q.*12n. *num.*2. Vgolin. *d.*§.7. *verſ. tertiò nec viſitare.*

103 *Trigeſimoprimò* contra ſpeciale mandatum diœceſanam Synndum congregare non poteſt, Henric. Bottæus *in tr. de Synodo Epiſc. p.2.n.2.* Rebuff. *d. tit. de forma Vicar. n.*151. Cuch. *d. tit.*8.*n.*107. Azor. *d. lib.*3.*c.*45. *q.*5. Sbroz. *lib.*2. *q.*46.*n.*1.

104 *Trigeſimoſecundò*, nec pias defunctorum voluntates, niſi ſpecialis facultas ab Epiſcopo fuerit conceſſa, exequi poteſt, Sbroz. *lib.*2. *q.*49. *num.*2. & *q.*50. quod
105 † executores, fideicommiſſarios, etiam laïcos compellere poteſt ex officin ad exequendum pias defunctorum voluntates, & *q.*51. quod poteſt prorogare tempus executoribus piarum voluntatum. An autem & quando poſſit ſine ſpeciali facultate cnmmutare vltimas voluntates, vide latè tractantem Mnnet. *de commutat. vltim. voluntat. capit.*5. *num.*484. *cum multis ſequentibus.*

106 *Trigeſimotertiò*, nec io alienatinnibus, ſeu tranſactionibus rerum Eccleſiaſticarum decretum interponere poteſt, Aug. Bero. *concluſ.*83. *num.*19. *volum.*1. Capel. Tholoſ. *quæſt.*97. Rebuff. *dict. tit. de forma Vicar. numer.*184. Cuch. *d. tit.*8. *num.*105. Redoan. *de rebus Eccleſ. tit. de auctor. Prælat. non alien. interpon. num.*60. Zerola *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. Vicarius*, §. 12. Azor. *d. lib.*3. *cap.*45. *q.*3. Nec ſes Eccleſiæ alienare in illis caſibus, in quibus poteſt Epiſcopus, Sbroz. *lib.*3. *quæſt.*118.

107 *Trigeſimoquartò*, nec poteſt ſine particulari conceſſione abſnluere ab irregularitatibus, & ſuſpenſinnibus ex delicto occulto pinuenientibus, dixi ſuprà *allegat.*29 *n.*10.

108 *Trigeſimoquintò*, nec de cauſa reſtitutionis in integrum diſceptare poteſt, ita per text. *in l. illud* 25. §.1. *ff. de minorib.* tenent Sbroz. *lib.*2.*q.*35.*n.*4. Sanch. *de Matrim. lib.*2. *diſp.*40.*n.*12. *in fine.*

109 *Trigeſimoſextò*, iuramentum purgationis Canonicæ non deferunt Vicario ſine mandato, Sbrnz. *lib.*2 *q.*167. *num* 2.

110 *Trigeſimoſeptimò*, conſentire nequit, vt Metropolitanus cognnſcat in principali negotio, omiſſo appellationis articulo, poſt Fetret. *conſ.*307. *num.*1. tenet Sbroz. *lib.*2.*q.*204.

111 *Trigeſimooctauò*, nec ſpecialiter commiſſa Epiſcopo, ſeu delegata Vicarius cognoſcere poteſt, Abb. *in c. quoniam, n.*13. *de offic. deleg.* Soc. *conſ.*39.*n.*30. *vol.*4. Zerol. *in praxi Epiſcop p.*1. *verb. Vicarius*, §.21. *dub.*4. Sbrna. *lib.*2.*q.*36. *num.*3. & *q.*135. *num.*1. & *q.*177.*n.*5. Vgolin. *dict.* §.7. *verſ. duodecimò*, Campan. *in diuerſorio Iuris Canonici, rubr.*11. *cap.*23. *num.*148. vbi reſnluit Vicarium Epiſcopi non poſſe ſun Antiſtiti delegata exequi, niſi fuiſſent in reſcripto addita verba illa, ſiue eius generali Vicarin, quamuis in litteris vicariatus adeſſet clauſola generalis, ſiquidem nec tunc intelligerentur commiſſa, quæ ipſi conſtituentl competerent ex delegatione.

112 *Trigeſimononò*, nec feudales cauſas, niſi ſpeciale adſit mandatum, cognoſcere poteſt, Cardin. *in Clem.*1. *n.*19. *de officio Vicarij*, Sbroz. *lib.*2.*q.*123.*n.*3.

113 *Quadrageſimò* nec auctorare exemplum ex originali ſumptum, vt eandem vim, & auctoritatem cum originali habeat, *c. fin. ibi, coram Ordinario iudice, vel delegato ab eo ſpecialiter præſententur, de fide inſtr.* per quem text. ita ibi tenuerunt Goffred. & Hoſt. Tiber. Decian. *reſp.*24. *num.*44. *vol.*1.

Quadrageſimoprimò, nec repreſſalias ſine ſpeciali 114
mandato concedere poteſt, Sbroz. *lib.*2. *quæſt.*165. *num.*1, De materia repreſſaliarum vide Bart. *in ſpeciali tract. de repreſſaliis*, Greg. *l.*15. *verb. en otras, tit.*10. *part.*7. Victor. *in relect. de iure belli, num.* 41. Syluan. *conſ.*34. *ad finem*, Bonacoſ. *commun. crimin. part.* 2. *verb. repreſſalia, pag.* 77. Sebaſt. Næuiz *ad auth. vt non fiant pignorationes, collat.* 5. *n.* 4. Couar. *in reg. peccatum, p.*2. §.9.*n.*3 *verſ. hinc denique*, Henriq. *in ſumm lib.*13. *cap* 43. §.5. *in comm. litt. G.* Perez *l.*6. *tit.*16. *lib.*8 *Ordin.* Azeued. *l.*6. *n.*1. *tit.*12. *lib.*8. *noua recopilat.* Moneta *de iuriſdict. part.* 4. *caſu* 44. *n.*13. Valdeſ. *ad Xuar p.*2. *pag.*93.

Quadrageſimoſecundò, nec poteſt decernere ſine 115
ſpeciali facultate excommunicationes ad finem reuelationis pro rebus deperditis, ſeu ablatis, quæ monitoriales litteræ vulgò nuncupantur, de quo latè dixi *alleg.*96.*n.*6. *cum ſeq.*

Quadrageſimotertiò, nec abſoluere à caſibus reſer- 116
uatis ab ipſo Epiſcopo poteſt; nam in generali conceſſione hæc non veniunt, *c. pen. de pœnit. lib.* 6. poſt Rebuff. ita tenent Vgolin. *d.c.*4 §.7. *n.*2. *verſic. poſtremò*, Sbroz. *lib.*2. *q.*19. Galet. *in margarita caſuum conſcientiæ, verb. Vicarius, penult.* vbi etiam adduxit, quod quandn datur hæc poteſtas, cnncedi ſnlet, vt & alteri delegari poſſit.

Quadrageſimoquartò, nec criminales cauſas, niſi 117
ſpecialiter commiſſæ fuerint, expedire poterit, ita vt nec inquirere, corrigere, aut pnnire ſubditorum exceſſus queat, *cap.*2. *de officio Vicar. lib.*6. Cuch. *dict. titulo* 8 *de Vicar. num.*17. Rebuff. *in addit. ad reg.*13. *Cancell. verb. aut Vicarius, verſ. notandum eſt.* Clar. §. *fin. quæſt.* 40. *num.*3. Zerola *in praxi Epiſcopor. part.* 1. *verb. Vicarius, verſ. tertium dubium*, Nauarr. *in cap. ſerpens, de pœnit. diſtinct.* 1. *numer.*4. Fetret. *conſ.* 214. *num.*1. Vgolin. *dict.* §.7. *numero* 2. *verſ. ſeptimò inquirere*, Sanch. *lib.*3. *diſput.*29. *numer.*16. *in princip.* Hieronym. Buccaron. *in tractat. de differ. inter iudic. ciuil. & crimin. different.*127. *num.*20. Sbroz. *lib.*2 *q.*142. vbi *quæſt.*156. quod nec poteſt reuocare clericum ab exilio.

Quadrageſimoquintò, nec cnndemnatum inquiſi- 118
tum abſoluere poteſt, Rip. *in l. qui condemnare, numero* 9. *verſ. ſed certè, ff. de re iudic.* quia qui condemnare non poteſt, nec etiam abſnluere, *l. nemo qui condemnare, de reg. iuris*, cum citatis *in libello de princip. vtriuſque iuris, litter. A, num.*1. Sed hoc tantùm intelligendum duco, ſi Vicarius velit inquiſitos à crimine abſoluere, ſecus verò quandn ab inquiſitione, ſi eos immunes, & innocentes inuenerit, abſnluere vult. Ita Menoch. *de arbitr. lib.*1.*q.*43. *num* 28. Suarez de Paz *in pract. tom.*1 *prælud* 3. *numer.*11. Sbrna. *lib.*2. *q.*156.

Quadrageſimoſextò, nec clericorum bnna confiſ- 119
care, Baldus *in l. Imperatores, in fine, ff. de officio Præfecti Vigilum*, Alexand. *in l.*1.*n.*73. *de officio eius*, Franc. Marc. *deciſ*613. *num* 1. *part.*2. Sbroz. *lib.*2. *quæſt.* 158. *num.*3.

Quadrageſimoſeptimò, nec pœnas corpnrales in pe- 120
cuniarias cnnuertere poteſt, Rebuff. *d. tit. de forma Vicar. num.*153. *cum ſeq.* Cuch. *d. tit.*8. *num.*109. Azor. *d. lib.*3.*c.*45 *n.*6.

Quadrageſimooctauò, nec poteſt diſpenſare ex ge- 121
nerali Vicariatus mandato, Rebuff. *d. tit. de forma vicar. num.*44. *cum ſequentibus*, Suar. de Pace *dict. prælud.*3. *num.*11. Gutier. *canon. lib.*1. *cap.*19. *num.*25. Sbroa. *lib.*2.*q.*35. poſt Felin. Cuch. Fr. Emman. Vegam. & Perr. Ledeſm. Nicol. Garcia *dict. cap.*8. *num.*47. Vgolin. *dict. c.*4. §.7.*n.*2. *verſic. ſextè*, Azor. *dict. lib.*3. *cap.*45. *quæſ.*6. nouè Monet. *de commutat. vlt. volunt. c.*5. *num.*478.

Quadrage

122 *Quadrageſimononò*, nec poteſt imponere,& exigere
charitatiuum ſubſidium, niſi hoc ſit ſibi ſpecialiter
ab Epiſcopo demandatum, Bartbol. Bellencin. *in tract.
de charit. ſubſidio quæſt*. 11. Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 9.
cap. 14. q. 5. verſ. Vicarius*, Sbroz. *lib. 2. q.* 48. vbi etiam
123 tenet † Vicarium Epiſcopi ſine mandato ſpeciali
non poſſe exigere quartam decimarum, mortuario-
rum,& ſynodaticum.

124 In Vicariatus commiſſione prædictos omnes ca-
ſus nominatim exprimere neceſſum non eſt, ſufficit
enim aliquos exprimi cum clauſula generali, & ad
omnia alia, etiamſi exigant ſpeciale mandatum, opt.
text. *in c. qui ad agendum, §. ſed ſi aliquis, de procura-
tor. lib. 6.* Couar. *lib. 1. variar. cap. 6. n. 2. verſ. quartò,
& lib. 2. c. 5. n. 8.* Sbroz. *lib. 1. q. 65. n. 5. & q. 67. n. 3.*
Sanch. *d. diſp. 29. n. 8.* Monet *d. c. n. 479.* vbi declarat
vt commiſſio extendatur ad ſimilia vel minora, non
autem ad maiora, iuxta text. *in Clem. non poteſt, de
procurat.*

De duobus quæri poteſt *Primò*, an Epiſcopus, te-
neatur conſtituere Vicarium. *Secundò*, an poſſit duos
Vicarios generales creare.

125 Ad *primum* videbatur dicendum, Epiſcopum te-
neri ſibi Vicarium conſtituere propter ingentes oc-
cupationes, in quibus Epiſcopale regimen, & ani-
marum cura verſatur; per ſeipſos enim, etſi diligen-
tiſſimos ob amplas & diffuſas diœceſes non valent
omnia miniſtrare. Ita reſoluunt Bald. *in l. aliquando,
num. 1. in quarta oppoſit. ff. de offic. Proconſ.* Abb. *in
cap. quoniam. n. 3. de offic. Ordinar.* Boet. *deciſ. 347.
num. 6.* Gabr. *conſ. 32. n. 22. lib. 2.* Coſm. *in pragmat. ti-
tul. de collation. verb. Vicariis, folio* 233. Azor. *inſtit.
moral. part. 2. lib. 3. cap* 19 *quæſt. 3. verſ. quo loco*, Lan-
cellot. *inſtitut canon. lib. 1. tit. de officio Vicar. in gloſſ.
verb. non poteſt*, Rebuff. *in tractat. nominat. quæſt. 4.
num. 61.* poſt Cuch. Hojed. Couar. & alios quos re-
fert, hanc ſententiam ſequitur Sbroz. *de Vicar.
Epiſcop. lib. 1. quæſt. 46.* Auguian. *de legib. lib 2. con-
trou. 29. num. 16.* Alzed. *dict. part. 5. cap. 2. n. 39. cum
ſeqq.* vbi diſtinguit. Verùm contrarium amplexa eſt
ſacra Rota Rom. apud Put. *deciſ. 43. lib. 2.* Mohe-
dan. *deciſ. 4. de offic. Vicarij*, & fuit dictum *in vna Ca-
laguritana fructuum, 18. Martij* 1583. coram Bubalo,
quæ eſt inter *deciſ. diuerſ. 222. num. 5. p. 2.* quas refert
Aloyſ. Ricc. *in collectan. deciſ part. 5. collectan.* 1602.
& nouiſſimè *in vna Viterbien. & Tuſcan. Vicarij, Ve-
neris 3. Martij* 1617. coram *R. P. D. Canalar.* inter
eius impreſſas *deciſ.* 418. & *in Calciat. iuriſdict. 10.
Maij* 1654. coram *Remboldo*. Et in puncto quod
Communitas loci non poſſit petere manutentio-
nem contra Epiſcopum, vt retineat in illo loco Vi-
carium generalem, eſt *deciſ. Caputaq. 306. numer. 3.
part. 1.* Cardin. Tuſch. *practic. concluſ. verb. mandatum
de manutenendo, concl. 69. num. 6.* Caualer. *deciſ.* 418.
n. 9. cum ſeqq. Alzed. *dict. cap. 2. num. 6.* Ludou. Poſt.
in tract. mandati de manutenendo, obſeruat. 33. num. 9.
vbi reddit rationem, quia Epiſcopus non tenetur
habere Vicarium, ſed eſt in eius facultate, an velit
illum retinere. Ex iis enim, quæ fiunt, ſeu fieri ſo-
lent, vel permittuntur iure facultatis, vel ex gratia &
voluntate aduerſarij, nullum quæritur ius, nec ori-
tur poſſeſſio, vel quaſi, quæ ſit attendenda. Pontan.
de ſpol. lib. 2. c. 16. n. 166. Paciſic. *de Salmiano interdicto
inſpect. 1. cap. 6. n.* 30. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. col-
lect.* 1293. *in fine*, Card. Mantic. *deciſ. 276. n. 2.* Ro-
ta *deciſ. 297. ſub num. 4. part. 2. diuerſ. & deciſ. 597.
num 3 & deciſ. 640. num. 3. part. 2. recentior.* Et quod
poteſt Epiſcopus in quacunque parte diœceſis Vica-
rium retinere, probat text. *in cap. cum Epiſcopus, de
officio Ordin. lib. 6.* Sbroz. *de officio vicar. lib. 1. q. 70.
n. 1. cum ſeqq.* Rota apud Poſtium *poſt ſuum tract. de-
ciſ. 139. n. 3.*

126 Ad *ſecundum* deueniendo dico Epiſcopum poſſe
binos principales Vicarios creare, vt cauſarum ex-
peditioni faciliùs conſuleretur, ex *cap. quoniam in
pleriſque 14. de offic. Ordinar. & Clement. & ſi Princi-
palis*, iuncta gloſſ. & *ibi* Cardin. *à num. 3. de reſcript.*
Felin. *in c. cauſam matrim. numero 8. de offic. delegat.*
praxis Epiſcop. *p. 1, verb. vicarius, in princip.* Vgolin.
de officio, & poteſt. Epiſcop. cap. 4. §. 6. num. 4. Sbroz.
lib. 1. quæſt. 50. num. 4. dummodo tamen eos conſti-
tuat in loco vbi ſedem habet; † generalis enim Vi- 127
carius dicitur ille qui conſtitutus eſt cum generali
poteſtatem in loco vbi Epiſcopus ſedem habet, vt do-
cent Bartol. *in l. 1. in fine, ff. qui & à quo appellitur*,
Maranta *de ordine iudic. part 4. diſp. 5. princip. n. 8.* An-
ton. Cuch. *lib. 2. inſtit. maior. tit. 18. n.* 131. Guillelm.
de Monte Laud. *in repet. d. Clement. & ſi principalis,
num. 2. de reſcript.* Sbroz. *lib. 1. q. 28. num. 7. & quæſt.*
69. *num. 2.* Sanch. *d. quæſt. 29. num. 11.* Campanil. *in
diuerſorio iuris canon. rubr. 11. capite 23. num. 150.
verſ. inſuper.* Vnde rectè tenent Flores de Mena *var.
lib. 1. quæſt. 4. num. 8.* & Nicol. Gare. *dict. cap. 8. num. 36.*
† Complutenſem Vicarium generalem non eſſe, quia 128
nec creatus eſt, nec reſidet vbi Epiſcopus ſedem ha-
bet, licet nouiſſimè Valenz. *d. conſ. 192. n. 5.* dicat vi-
carios duos generales Toletanos reſidentiam ordina-
riam habere in Regia Vrbe Toleti, & oppido Com-
pluti: & *num. 19.* poſt Mohedan. *deciſ. 3. n. 2. de ap-
pellat.* reſoluit quod Vicarius Archiepiſcopi Compo-
ſtellani deputatus in Ciuitate Salmantina ad cognoſ-
cendum de appellationibus quinque, aut ſex Epiſco-
patuum Suffraganeorum, non eſt Vicarius generalis,
ſed foraneus, & *n.* 32. dicit deceptum eum, qui citauit
Flores de Mena *d. quæſt. 4. n. 8.* & Molin. *lib. 1. de Iu-
ſtit. diſp.* 10. ad probandum de Iure quod Vicarij Ar-
chiepiſcopatus Toletani qui ſunt extra Toletum, &
Complutum ſunt Vicarij generales, quia Molina nec
verbum de hoc loquitur, & Flores de Mena contra-
rium aſſerit, ſolumque addit quod propter præemi-
nentiam dictorum officiorum, eo quod præſident in
locis principalibus, & habent diſtrictum ſuæ iuriſdi-
ctioni ſuppoſitum, multoties ſolent eis commiſſiones
dirigi.

Ex quibus infertur, Epiſcopum duarum diœce- 129
ſum, etiam æquè principaliter vnitarum, non poſſe
duos Vicarios generales conſtituere in principali-
bus locis prædictarum diœceſum ſic vnitarum, quia
tunc neceſſariò vnum ex illis conſtituerit in loco,
vbi ſedem non habet, contra iura & Doctores ſupra
citatos; ſufficit enim † Vicarius conſtitutus in vna, 130
cùm cenſeatur etiam in altera conſtitutus, ſecundùm
Cardin. *in Clem. 2. q. 2. de reſcript.* quem citat Sbroz.
lib. 1. quæſt. 27. n. 10. Quamuis enim cuiuslibet iura in-
tegra remaneant, vt conſuluit Mandoſ. *conſ.* 27. quem
refert Gonzal. *ad reg. 8. Canc. gloſſ. 5. §. 7. num.* 118.
reſpectu tamen Epiſcopi reputantur vna diœceſis, &
poteſt in vna reſidendo explere factum alterius, vt
in terminis dicit Rebuff. *in praxi, tit. de vnionib. bene-
fic. n.* 16. per doctrinam Innocent. *in cap. nouit, in fine,
de offic. Legati*, & Iacob. Rebuff. *in l. vnic. C. de
Metropol. Beryto, lib.* 11. & facit text. *in c. & temporis*,
iuncta gloſſ. *in verb. vtramque*, 16. *q.* 1. videtur etiam
poſſe in vno tantùm Epiſcopatu Vicarium conſtituere,
ad quem accedere debeant ſubditi vtriuſque diœce-
ſis, vt probat Rebuff. *dict. tit. de vnionib. n. 52. verſ.
quartò conueniri poterunt.* Sic in ſimili ſi conſtituatur
Legatus duarum Prouinciarum, quoad ipſum cenſetur
vna Prouincia, licèt aliàs ſint diſtinctæ quoad limites
& prærogatiuas, tenet Innocent. *in dict. cap. nouit.*
quem ſequuntur *ibidem* Hoſtienſ. *num.* 13. Ioan. Andr.
num. 3. verſ. & nota, Gambar. *de officio Legati extra
prouinc. num. 2. &* 3. quod idem ſentit Bart. in duabus
prouinciis vnitis ſub vno Præſide, *in d. l. vnic. C. de
Metropol. Beryto, numero* 11. & Iaſ. *in l. vlt. numero 9.
ff. de iuriſd. omnium. iud*, & ita cenſuit Rota *in dicta*

Viterbien.

Viterbien. & Tuscanen. Vicaria, Veneris 3. *Martij* 1617.
coram *R. P. D. Caualerio*, quam citat nouissimè post
hæc scripta visus Stephan. Gratian. *disceptat. forens.*
tom. 4. *cap.* 655. vbi per totum nuncupatim disputat, an
pro Episcopatibus Viterbien. & Tuscanen. æquè prin-
cipaliter vnitis vnus tantùm, vbi Episcopus sedem ha-
bet, sit constituendus Vicarius generalis. Si quandoque
contingat quod Episcopus in aliquo loco suæ Diœce-
sis retinuerit Vicarium etiam generalem, non potest
communitas illius loci contra Episcopum intentare se
manuteneri in illa possessione, Verall. *decis.* 306. *n.* 3. *cum*
seqq. p. 1. Steph. Grat. *March. dec.* 113. *n.* 6. Marta *tom.* 6.
Digest. nouissim. tit. de Episc. c. 7.
132 Vicarius Episcopi, quia est constitutus in dignitate,
potest esse Papæ delegatus, vt firmauit gloss. *verb. de-*
legatus, in Clement. 2. *de rescript.* vbi Zabarel. *num.* 22.
& Imol. *n.* 18 tenet Rebuff. *in pract. benef. titul. forma*
Vicar. num. 27. *& tit. de Vicario Episcopi, n.* 4. *& in tr.*
de pacif. possess. n. 79. Anton. de Prætis *in tract. de iuris-*
dict. Episcopi, c. 6. *n.* 51. Sbroz. *lib.* 2. *q.* 22. *à n.* 1. Me-
noch. *cons.* 51. *n.* 33. Stephan. Gratian. *disceptat. forens.*
cap. 106. *n.* 28. Cened. *canon. quæst.* 18. *n..* me citato *in*
133 *hoc loco*, Alzedo *d. p.* 2. *c.* 2. *a.* 8. † Dignitas enim Eccle-
siastica nihil aliud est, nisi rerum Ecclesiasticarum ad-
ministratio cum iurisdictione, Ioan. Andr. Innocent.
Archid. Abb. Vant. & Port. quos refert, & sequitur
134 Sbroz. *lib.* 2. *q.* 27. *n.* 31. & cum † Episcopi Vicarius ha-
beat iurisdictionem rerum Ecclesiasticarum, *e. non pu-*
tamus, cum gloss. *in verb. videatur*, vbi Archid. Franch.
& alij *de consuet. lib* 6. *c. Romana, in princip. de appell.*
eodem lib. & administrationem, *cap. petitio*, & *ibi* Doct.
de procurat. x. in noua, ibi, *qui administrationibus asso-*
ciantur, 16. *quæst.* 7. *c. causa*, iuncta gloss. *verb. habeati-*
bus, de restitutione in integr. ideò illum in Ecclesiastica
dignitate constitutum esse dicimus; nam ratione iuris-
135 dictionis, quam habet cum administratione, † dicitur
Prælatus, Fosch. *de visit. lib.* 1. *cap.* 15. *n.* 32. Pauin. *in tr.*
de officio, & potest. Capitul. Sede vacante, p. 2. *q.* 10 *n* 16.
vers. an autem Vicarius, Anton de Prætis *d. c.* 6. *num.* 50.
vbi inquit Vicarium dici spectabilem, & de mediis
magistratibus.
136 Vnde posse esse executorem gratiarum beneficia-
lium, quæ expediuntur in Curia Romana, resoluunt
Flores de Mena *var. lib.* 1. *quæst.* 4 *num.* 6. Sbroz. *lib.* 2.
quæst. 23. *n.* 6. Conseruatorem tenet Cochier *de iurisd.*
Ordin. in exemptos, part. 1. *q.* 39. *a* 4. Intellige quando
commissio fit & dirigitur ipsi Vicario, non ita si di-
rigatur soli ipsi Episcopo, quia tunc Vicarius in ea se
intromittere non potest, ex eo, quia ibi Vicarius no-
minatus non est, nec de nominato iudice delegato ad
non nominatum fieri potest iurisdictionis delegatæ
transitus, Sbroz. *de Vicario Episcopi lib.* 2 *q.* 135. Cor.
Philip. *p.* 1. § 4 *num.* 12 Lazzar. *de monitor. sect.* 1. *q.* 6.
num. 7. *& sect.* 2. *quæst.* 1. *n.* 18. Campan. *in diuers. Iu-*
ris Canon. rub. 11 *c.* 23. *à num.* 148. Narbona *de appell.*
à Vicario ad Episcopum, part. 1. *num.* 243. Nisi huius-
modi commissionis subdelegatio fiat per Episcopum
ipsi Vicario, Sbroz. *d. lib.* 2. *quæst.* 44. *n.* 6. *&* *q.* 39. *n.* 4.
& 5. Gratian. *discept. forens. c.* 145. *à n.* 16. Nicol. Garc.
de benef. p. 6. *c.* 2. *n.* 23. Sicut è conuerso vbi commissio
fuerit directa Vicario, seu officiali Episcopi, præsentari
nequit Episcopo ipsi, vt eam exequatur, Sbroz *d. lib.* 2.
q. 136. vbi *in addit.* declarat, nisi Vicarius eam causam
Episcopo subdeleget, & *lib.* 3. *quæst.* 51. Zerola *in praxi*
Episc. p. 1. *verb. Vicarius, dub.* 5. *& p.* 2. *eod. verb.* §. 1.
Vgolin. *de officio Episcopi c.* 4 § 7. *n.* 2. *vers.* 11. Sanch.
de matrim. lib. 8. *disp.* 27. *n.* 30. Piasec. *in praxi Episcop.*
part. 2. *c.* 4. *n.* 7. Nicol. Garc. *d. p.* 6. *c.* 2. *à num.* 19. Salas
de legib. disp. 20. *sect.* 17. *n.* 124. Gratian. *discept. forens.*
c. 92 *à num.* 6.
137 Amplia in Vicario Capituli Sede vacante, qui po-
test esse delegatus Papæ, ac gratiarum beneficialium,
quæ expediuntur in Curia, executor, Gloss. *verb. Epis-*
copi, in d. Clem. etsi principalis, Pauin. *d. q.* 10. *n.* 6. *&* 8.
Sbroz. *d. q.* 23. *n.* 3. Menoch. *cons.* 320. *n.* 42. Sanch. *de*
Matrim. lib. 8. *disp.* 27. *n.* 32. Flores de Mena *d. q.* 4.
num. 11.
Amplia etiam in Vicario Episcopi electi, & confir- 138
mati, licèt nondum consecrati, gloss. *verb. Episcopi, in*
d. cta Clement. etsi principalis, Pauin. *d. q.* 10. *n.* 6. Sbroz.
d. q. 23 *a.* 4. Sanch. *d. disp.* 27. *n* 35.
Limita in Vicario foraneo, qui non potest esse de- 139
legatus Papæ, nec executor gratiarum beneficialium,
quæ expediuntur in Curia Romana. Ita Flores *d. q.* 4.
à n 6. nisi illi fieret delegatio ex certa scientia Summi
Pontificis, Sbroz. *d. q.* 23. *a.* 9. vel respectu alicuius Dig-
nitatis, *ibid. a.* 10. ratione enim officij nullam habet
dignitatem, Rebuff *dict. tit. de Vicario Episc. n.* 4. Vant.
de nullit. tit. ex defectu iurisdict. deleg n. 66. Sbroz. *dict.*
lib. 2. *q.* 22. *n* 13. cùm † potius dicatur obtinere offi- 140
cium, quàm dignitatem, Aloys. Ricc. *in praxi fori Ec-*
clesiastici, dec. 577. *n.* 1. *in prima edit. & resol.* 552. *a.* 1.
in secunda edit. vbi ex professio agit, an Vicarij foranei
præcedant Præpositis Ecclesiarum Collegiatarum? &
negatiuè respondet.
Limita etiam in Vicariis nominatis à Prælatis in- 141
ferioribus habentibus Episcopalem & Ordinariam iu-
risdictionem, qui non sunt capaces delegationis, nec
harum executionum, gloss. *verb Episcopi*, ibi, *vel infe-*
riores ab Episcopo, in d. Clement. etsi principalis. Sbroz.
d. q. 21. *n* 8 licèt contrarium teneant Flores de Mena
d. q 4. *à num.* 14. Sanch. *dict. disp* 27 *num.* 34. † Com- 142
missa Episcopo, vel eius Vicario, non possunt expe-
diri per Vicarium Capituli Sede vacante, cùm non sit
Vicarius Episcopi, sed iurisdictionis Episcopalis, Aloys.
Ricc. *in decis. Curiæ Archiepiscop. Neapol. decis.* 38.
num. 1. *part.* 1. Gallet. *in margarita casuum conscient.*
verb. Vicarius 2. Franc. Leo *in thesauro fori Eccles.*
p. 1. *c.* 10. *a.* 8. *vers. secundò fallit.* Ragut. *de voce Canon.*
quæst. 38.
Cùm generalis Episcopi Vicarius ipsius Episcopi 143
repræsentet personam, & auctoritatem, eiusque locum
teneat, illi deberi eandem prærogatiuam, & exinde
honorem, qui Episcopo debetur, dicendum est, & mul-
tis comprobant Menoch. *cons.* 51. *num.* 16 Afflict. & *super*
constit. Regni, rubr de iniur. cur. pers. irrog. num. 3. Sbroz.
lib. 2. *q.* 24. *à n.* 1. latissimè Valenzuela *tom.* 2. *cons.* 101.
num. 31. *cum multis seqq.* Igitur † Vicarium Episcopi 144
esse Archidiacono suæ Cathedralis præferendum, te-
nent Rebuff *dict. tit. de Vicar. Episcop. num.* 7. Abb.
cons. 21. *volum.* 1. Boër. *in tract. de auctoritate magni*
consilij, n. 77. *in fine*, omnium quos viderim latissimè
Valenzuela *tom.* 3. *cons.* 101. *num.* 40 *cum pluribus seqq.*
Chassan. *in catalogo gloriæ mundi p.* 4. *consider.* 46. An-
ton. de Prætis *de iurisdict. Episcopi c.* 9. *n.* 41. quos re-
fert Sbroz. *lib.* 2. *quæst.* 15. *à n.* 1. vbi *n.* 7. ampliat etiamsi
Archidiaconus haberet priuilegium obtinendi primam
Sedem post Episcopum, & *a.* 4. ampliat, vt non solùm
debeat præcedere Archidiaconum, verùm etiam Ab-
bates, Archipresbyteros, Canonicos, & alios Prælatos
Episcopo inferiores, & *a.* 11. cum Anton. de Prætis *d.*
c. 6. *n.* 55. quod præcedit Canonicis, etiam Episcopis, in
sedendo & ambulando, in choro, & in processionibus,
etiam præsente Episcopo. Menoch. *cons.* 257. *num.* 94.
Sbroz *vbi proximè, n.* 12. Nisi esset Canonicus, quia tunc
sedebit in loco suo, Sbroz. *a.* 17. Et quod Gubernato-
rem, vulgò Capitaneum, in functionibus Ecclesiasticis
Vicarius Episcopi præcedat, tenet Aloys. Ricc. *in pra-*
xi fori Ecclesiastici, decis. 580 *in prima editione, & re-*
solut. 555. *in secunda editione.* Vide Alzedo *dict. p.* 2. *c.* 2.
num. 9.
Sicut Vicarius mediante Episcopi nominatione 145
ordinariam iurisdictionem à lege consequitur, vt su-
prà ostendimus, ita etiam contraria eiusdem Episco-
pi voluntate illa tollitur, & reuocatur; res enim per
quascunque causas nascitur, per easdem dissoluitur,
cap.

cap. omnis res, de regul. iuris in 6. cum citatis *in libello de principiis vtriuſque iuris, littera R, n. 19* & ideo Vicarij iuriſdictionem ab Epiſcopo reuocari poſſe tenent Caldorin. *conſ. 2 de offic. Vicarij*, Barbat. *in cap. poſtulaſtis, notab. 1 in fine, de reſcript. & in c quoniam, n. 37 de Officio deleg.* Abb. *in c 1. n. 3. ne Sede vacante*, Philipp. Franch. *in c. 1. num. 5. de officio Vicarij, lib. 6.* Purpur. *in l. more 5. n. 101 & 102. de iuriſdict. omnium iud.* Bertachin. *de Epiſcop. p. 7. lib. 4 tit. de Vicariis Epiſcopi, n 14.* Ripa *in cap. 1. num. 44. de iudic.* Rebuff *d tit. de forma Vicar.* Archid, *n. 190. & 191.* Scot. *lib 8 reſp. reſponſ. 4. n. 6.* Cuch. *inſtitut. maior. lib 2. tit. 8. num. 135. cum ſeq.* Sbroz *lib 3. q. 6. n. 7 & q. 14. n. 5 verſ. ſecundò adducitur*, Iacob Laurent. *de iudice ſuſpecto cap. 4 n. 7.* Sanch. *de Matrimon. lib 3. diſp. 15. n. 11* D. Barboſ. *in l quia tale 14. num. 87. ff. ſoluto matrim* Azor. *dict. lib. 5. cap. 45. quaeſt. 14.* Vgolin *dict. cap. 4. §. 6. num. 4.* nouiſſimè Valenzuela *tom. 2. conſ. 102. n. 9.* vbi *num. 10.* poſt Sbroz. *lib. 3. quaeſt. 32. num. 5* Anton. Gabr. *commun. lib. 2. tit. de iureiurand. concl. 1. num. 14.* & alios reſoluit hoc procedere etiamſi Epiſcopus Vicarium non reuocare iuraſſet.

146 Deinde ſi Epiſcopus fuerit maiori excommunicatione notatus, & publicè denunciatus, eius Officialis, ſeu Vicatius generalis iuriſdictionem ſuam exercere non poterit, quia ſicut per huiuſmodi excommunicationem ſuſpenditur Epiſcopi iuriſdictio, *cap. ad probandum, 24. de re iudic cap. audiuimus, 14 q. 1.* & communiter notatur *in c. ſciſcitatus, de reſcript.* Suarez *de cenſur diſp. 13. ſect. 2. num. 15.* ita ſimiliter eius Vicarij iuriſdictio ſuſpenditur, cùm acceſſoria ſit, & idem auditorium vtriuſque reputetur, probat text. *in cap. cit. verſ. ipſius officialis, in fine*, & Franch. *in vltim. col. de officio Vicarij, lib. 6.* Specul. *in tit. de iud. deleg. § reſtat, num. 7.* Roman *ſing. 612.* Maranta *dicta diſt. 5. princip. n. 70.* Sylueſt. *verb. Vicarius, q 4. verſ. quartum*, Selu. *de benefic. p. 2. q. 14. n. 6 & p 6. tit. de Vicario Epiſcopi, n. 3.* Anton. Cuch. *d. tit. 8. de Vicar. n. 134.* Rebuff. *d. titul. de Vicario Epiſcopi, n. 217. cum ſequenti, & in concord. tit. de excommunic. non vit. gl. 1. verſ. collatio etiam facta*, Feder. Scot. *dict. reſp 4 n. 5.* Surd. *conſ 50 num 32* Guti. *t. canon. lib. 1. c. 1. n. 83. cum ſeq.* Zerola *in praxi Epiſc. part. 1 verb. Vicarius, §. 8.* Sbroz. *lib. 3. q. 17. à num. 3.* Suarez *de cenſuris diſp. 14. ſect. 1. n. 1.* Azor. *d. lib. 5. c. 45. q 14.* Laurent. *d c. 4 n. 10.* Auila *de cenſuris, p 2. c 6. diſp. 6. dub 4.* Vgolin. *d. c. 4. §. 2. n. 3. & §. 6. num. 5.* Gonzal. *ad reg 8. Cancell gloſſ. 5. §. 9. n. 125. & 127.* Molina *tr 5 diſp. 10. n. 2.* plures per Sanch *d lib. 3 diſput. 30. n. 5. cum ſeq.* Anguian. *de legib lib 3. controuerſ. 20. n 13.* Alzedo *dict. part. 2. c. 2. num 25.*

147 Hinc non val re collationem, ſi dum Epiſcopus excommunicatus eſt, Vicatius conferat, in ò ſſici irregularem, docuit Aretin. *in cap. cùm non ab homine, de iudic.* Franciſc. Marc. *deciſ. 1231. num. 4. & 6 & deciſ. 1232. in princip. p. 1.* Pariſ *conſ 89 n. 5. vol. 4* Sbroz. *dict. quaeſt. 17. num. 2.* Niſi Epiſcopus eſſet toleratus, vel occultè excommunicatus; nam tunc fauore publici iuris cùm communi opinione pro non excommunicato habeatur, collatio à Vicario, ſiue ab Epiſcopo facta valebit, vt colligitur ex Abb. *in c veritatis, n 41. de ſentent. excomm* Felin. *in c ad probandum, n. 6 de re iudic.* Franc. Marc. *deciſ. 967. num. 7. & 13.* Vgolin. *d. num 5.* Auila *d. p. 1. c. 6. diſp. 6. dub. 3. verſ. ex dictis primo ſequitur.* Si verò Capitulum Sede vacante ſuſpenſionis cenſurâ ſit irretitum, an eius Vicarius iuriſdictionem exercere poſſit, dicam infrà *n. 181.* Et quid

148 † ſi tantùm fuerit Viertius Epiſcopi excommunicatus, nunquid etiam ſit excommunicatus eius Subuicarius? Et non eſſe probatur *in c. 1.* vbi omnes, *de officio Vicarij lib. 6.* Pauin. *dict. q. 10. n. 2.* Sbroz. *lib. 3. q. 18. & 19.* quod excommunicato Vicario non erit excommunicatus illius ſucceſſor, *& quaeſt. 23.* quod Epiſcopus poteſt alterum eligere Vicarium, quando electus eſt excommunicatus.

Hinc etiam Vicarius ex ſuſpenſione Epiſcopi poteſt vt ſuſpectus recuſari, quamuis contra Vicarium nulla adſit ſuſpicio, *cap. inſinuante*, vbi Abb. *num. 2. de officio deleg.* gloſſ. *verb. Epiſcopi, in c. ſi contra vnum, de officio deleg. lib. 6.* Rip. *in cap. 1. n. 44. de iudic.* Gemin. *in cap. non putamus, n. 8. de conſuet. lib. 6* Bertrand. *conſ. 184. n. 2. & 3.* Marant. *de ordine iudic. part 6 n. 28.* Ant Burg. *in repet. c. caeterùm, n 128. de reſcrip.* Bertachin. *d. lib. 4 part. 5. n. 69. & part. 6. tit. de Vicario Epiſcopi, n. 12.* Aufret. *de recuſat. n. 10. in fine, verſ. d tima ſi Vicarius*, Redoan. *de rebus Eccleſiae non alien. cap. 3. num. 29.* Rebuff *in praxi, tit. de forma vicariatus, num. 190.* Rot. *deciſ. 2. num 21. cum ſeqq. p. 2 diuerſ.* Perez *l. 1. tit 8. lib. 3. Ordin. pag 569.* Sbroz. *de officio Vicarij lib. 3. q. 14* vbi ampliat in Vicario Epiſcopi electi, & confirmati, nondum conſecrati, & in Vicario Capituli Sede vacante Gutier. *canon. lib. 1. c. 1. num. 86.* Iacob. de Laurent. *de Iudice ſuſpecto c. 4. num. 7. & 8.* Marcheſ. *de commiſſion. p. 1. rub. de commiſſ. appellat. extra Romanam Curiam, c. 6 ſub num. 76. in 2. impreſſ.* Bobadil. *in ſua politica, lib. 1. c. 12. n 39.* Cardin. Tuſch. *verb ſuſpectus, concl. 908. n. 3.* Quarant. *in ſum Bullarij, verb. Archiepiſcopi auctoritas, n. 19. verſ. vlterius quaero.* Sigiſm. Scacc. *de appellat. q. 8 n. 68* nouiſſimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori eccleſ. c. 25. n. 15.* Alzed. *d. p. 2. c. 2. n. 25. in princip* Marcheſ. *de commiſſ p. 1. c. 3. n. 123. pag 261.*

Amplia, ſiue ipſe Vicarius ſolus cauſam cognoſcat tanquam Vicarius, ſiue etiam tanquam delegatus inſimul cum Epiſcopo, vt per Sbroz *d. tr. lib. 3. q 14. n. 7.* Iacob. Laurent. *d. c. 4 n. 11. poſt med. verſ. & ideo vbi Epiſcopus*, Scac. *d q. 8. n. 89.*

Limita tamen *primò* è conuerſo, nam Vicario Epiſcopi ſubiecto exiſtente, non poteſt ex eadem ratione recuſari ipſe Epiſcopus. gloſſ *verb. Epiſcopi, in d. c ſi contra vnam*, vbi Franch. *col 2. in fine*, Bertach. *d. tit. de Vicario Epiſcopi. n. 11.* Marcel. Vulpe *d. c. 25. n. 16.* Sbroz *dict lib. 3 quaeſt. 15.* Scacc. *dict. q 8. n. 57. verſ. ſeptimò quia*, vbi *num. 45.* ait quod ſi Vicarius Epiſcopi recuſatur vt ſuſpectus, poterit Epiſcopus loco Vicarij dare alium iudicem, quia ſuſpicio contra Vicarium non militat contra Epiſcopum, quicquid dicant Dec. *in cap. 1. n. 17. de offic. deleg.* & Rebuff *d. tit. de vicar. Archiep. n. 219.*

Limita *ſecundò* in Vicario cauſam cognoſcente non tanquam Vicarius, ſed tanquam delegatus à Papa, vel etiam ab Epiſcopo; tunc enim non poteſt recuſari ex eo quod Epiſcopus ſuſpectus ſit, Felin. *in d. cap. inſinuante, n. 1.* Sbroz. *d. lib. 3. q. 14 à n. 8* Scacc. *d quaeſt. 8. num. 70.* Quicquid dicat Iacob. de Laurent. *dict. c. 4. num. 11.* 150

Limita *tertiò* in Vicario Epiſcopi electo, ſeu confirmato per Papam, vel alium ſuperiorem, quo caſu non poteſt vt ſuſpectus recuſari, ex eo quod Epiſcopus ſit ſuſpectus, Felin. & Rip. *dictis locis*, Sbroz *d lib. 3. q 14. num. 11.*

Limita *quartò* in Vicario ſeorſim ab Epiſcopo habitante, qui tunc recuſari non poteſt, ex eo quod pars Epiſcopus ſit ſuſpectus, vt per Rot. *d. deciſ. a n. 23.* Scac. *d. q. 8. n. 71.*

Nota tamen quod quando ſuſpicio, propter quam Vicarius Epiſcopi eſt recuſatus, tangeret etiam Epiſcopum, prout eſt quando Vicarius recuſatur ex eo quod Epiſcopus habetur pro ſuſpecto, tunc ſuſpicionis cauſae non cognoſcuntur coram Epiſcopo, ſed Epiſcopus earum cognitionem alicui alteri confidenti committit, vt referunt Sbroz *dict. lib. 3. q. 16. n. 8.* Iacob. Laurent. *d. c. 4. n. 6. ad med.*

Vbi verò Epiſcopi Vicarius fuerit aliunde recuſatus vt ſuſpectus, ſuſpicionis cauſa probanda eſt coram ipſo Epiſcopo, ad text. *in d. c. ſi contra vnum*, vbi Anchar. *in 4.*

Hinc etiam Vicarius (margin: 14)

in 4. & 5 not. & cæteri scribentes, Sbroz. *d. lib. 3. q. 16. n. 1.* Iacob. Lauren. *d. c. 4. sub n. 6. ad med.* Marcel. Vulpe *d. c. 25. n. 18.* vbi rationem reddit, quia recusatio Vicarij concernit eius personam, nec quoad illam fuit idem tribunal cum Episcopo, & non prohibetur cognoscere causas recusationis sui Vicarij, sicut prohibetur cognoscere causas appellationis, & *num. 19.* post Quarant. *in verb. Capitulum Sede vacante, n. 5.* resoluit quod quando allegatur ex aliqua causa suspectus Vicarius Capitulo dignitatis Episcopali Sede vacante, tunc recurrendum est ad ipsum Capitulum, quod potest eligere arbitros ad cognoscendum causas suspicionis, quæ proponendæ sunt eo modo, quo Episcopus potuisset, quod si causæ suspicionis militauerint, eo casu potest Capitulum talem causam à Vicario auferre, & alteri committere. Episcopo absente quisnam cognoscat de causa suspicionis, recusati eius Vicarij? Vide Sbroz. *dict. lib. q. 16. n. 4. & sequent.* Iacob. Laurent. *d. cap. 4. n. 17. &* 18. Marcel. Vulpe *d. c. 25. n. 38. in fine.*

Quando Episcopus est ex aliqua causa allegandus suspectos, causæ recusationis proponi debent coram eodem Episcopo recusato, & eliguntur arbitri, vnus scilicet ab ipso recusatore, & alius ab Episcopo recusato, & arbitri electi cognoscere debent, an causæ suspicionis militent, *c. cum speciali, de appell.* Et si arbitri inter se fuerint discordes, debent ipsi tertium adhibere intra competentem terminum præfigendum ab Episcopo recusato, *c. legit. de appell. lib. 6.* quæ causæ si nō probantur, aut illegitimæ fuerint iudicatæ, tunc causa vel ad Episcopum remittitur, aut illam Episcopus alteri committit, de consensu tamen recusatoris, vt *in d. c. cum speciali, in fine,* & *ibi* gloss. *verb. de recusatoris.* Si verò per arbitros fuerit pronunciatum, causas suspicionis, vel aliquam earum legitimas esse, causa deuoluitur ad superiorem. Ita Marcel. Vulpe *d. c. 25. n. 13.* vbi *n. 14.* subdit quod recusans potest eligere arbitrum alibi quàm in loco Iudicis recusati, dummodo non in loco valde remoto, id est, vltra diætam legalem, nouissimè Sperell. *in decision. fori eccles. decis. 93 à n. 13.* vbi resoluit, quod si Vicarius allegatur suspectus ex causa communi cum Episcopo, vel Episcopus est absens, vel etiam ipse Præsul, aut alius Ordinarius allegatur suspectus, etiam ille coget partes ad eligendum arbitros, qui de causis suspicionis cognoscere, & iudicare debent, & *n. 18.* tenet quod in causa ipsius Episcopi suo subdito litem pro bonis temporalibus mouentis, non est agendū de recusatione, cum etiā intra illā Iudex esse nequeat, nec in suo Tribunali causa sit agitanda, sed de necessitate Iuris eligendi sunt arbitri, qui in Iudicis locum suffecti negotiom principale dirimant: & *n. 27.* probat de generali Curiarum Ecclesiasticarum consuetudine causas ad mensam Episcopalem spectantes coram ipsis Ordinariis agitari solere.

151 Hinc denique fit, Vicarij iurisdictionem per Episcopi mortem (cùm vtriusque vnum tribunal sit) expirare, *Clem fin.* iuncta gloss. *verb. contestata,* vbi communiter scribentes, *de procurat.* Abb. *in c. 1. n. 5. ne Sede vacante, & in c. extirpanda, § quia verò, n. 14. de prabend.* Butr. *in c. tua, n. 9. de officio Vicarij.* Paris. *cons. 89. n. 6. volum* 4. Pauin. *d. quest.* 10. *n.* 12. Feder. Scot. *d. respons. 4. n.* 6. Molin. *de primogeniis lib. 1. c. 25. n. 13.* Azor. *lib. 3. c. 45. quas.* 14. Vgolin. *d. c. 4. § 6. n. 4.* Sbroz. *lib. 3. q. 44.* Stephan. Gratian. *discept. forens. c. 106. n. 27.* Sanch. *de Matrim. lib. 3. disp. 30. n. 1. cum sequentib.* Gutierr. *eodem tract. c. 69. n. 16.* Anguian. *d. contr. 20. n. 12.* Alzed. me citato *in hoc loco, p. 2 c. 2. num. 26.* D. Barbosa *in l. quia tale, n. 93. ff soluto matrim.* vbi asserit per mortem Episcopi censeri extinctam iurisdictionem ordinariam in persona Vicarij, etiam quoad negotia iam cœpta: quod etiam post mulios, quos refert, tenet Sbroz. *d. lib. 3. q. 46.* & Henriq. *in sum. lib. 7. c. 21. § 5. in comm. littera S.* dicit non expirare de per se mortuo
Episcopo, sed per Capitulum Sede vacante deponi, &
inde infert † valere gesta à Vicario ignorante mor- 152
tem Episcopi longè distantis, quod etiam tenet Steph.
Gratian. *disceptat. forens. c. 18 num. 50.* Galet. *d. verb. vi-*
carius 7. Sanch. *de Matrim. lib. 3 disp 22. n. 59. & disp.*
30. n. 4. Gutierr. *d. c. 66. n. 18.* nouissimè Sperell. *decis. 30.*
n. 3. cum seqq. & † ante scientiam dictæ mortis posse 153
beneficia conferre, si conferendi potestatem habebat,
tenent Put. *dec. 370. lib* 2. Lancellot. *de attent. p. 2. c. 10.*
n. 29. & 30. Flamin. *de resignat. lib 7. quast. 24. à n. 33.*
quos refert, & sequitur Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. § 5.*
proœm. n. 103. & gl. 15. § 2. n. 91. Quo fit, vt si Episco-
pus ad manus hostium peruenerit, & captiuitate deti-
neatur, eius Vicarius nec excommunicare, nec alia
huiusmodi, quæ iurisdictionis sunt, exercere possit,
quia captiuitas ciuilis mors dicitur, *l. pater 10 in fine*
principij, l. in omnibus 28. de captiuis. Et sicut † Episco- 154
pi naturali morte Vicarij iurisdictio cessat, ita in ciui-
li, quæ eundem in proposito sortitur effectum Sayr. *de*
censur. lib. 1. c. 5. n. 39. & tunc Capitulum administrat,
c. 2. de suppl. neglig. Prælat. in 6. Galet. *in margarità*
casuum conscientia, verb. Vicarius, antepen. Vnde etiam
per ingressum Religionis, renunciationem, depositio-
nem, cessionem, translationem, relegationem, permuta-
tionem, vel per aliam similem Episcopi abdicationem
Vicarij iurisdictionem extingui, ex pluribus resoluit
Sbroz. *lib. 3 q 42.*

Illud hic animaduersione dignum existimo, quod tradit Iacob. Laurent. *de iudice suspecto c. 4. n. 9. & 11. post med.* videlicet Vicarium ab Episcopo electum, licèt confirmatum à Papa, vel ab alio quàm ab Ordinario constitutum posse ab Episcopo remoueri, etiam inconsulto Papa, licèt non sic esset in electo Vicario immediatè ab ipso Pontifice, quem nos Vicarium Apostolicum nuncupamus.

Quamuis Canonicus Ecclesiæ Cathedralis, vel alius 155
Prælatus, qui tempore commissionis constitutus erat
in dignitate, & inter iudices synodales designatus,
possit post eandem dignitatem renunciatam esse iu-
dex, & de causa sibi commissa cognoscere, vt firmat
Sbroz. *lib. 3. quæst. 47. num. 4.* & decisum fuisse in Sacra
Congregatione referunt Flamin. *de resig. lib. 1. q. 11.*
numer. 14. in fine, Ceuall. *commun. contra commun.*
quæst. 668. num. 10. in fine, Aloys. Ricc. *in praxi fori*
Ecclesiastici, decis. 616. in prima edit. & resolut. 414.
num. 2. in secunda edit. Galet. *in margarita casuum*
conscientia, verb. delegatus 3. & verb. renunciare, vl-
tim. † Vicarius tamen finito officio non potest proce- 156
dere in illa causa quæ illi commissa fuerit, non sub no-
mine proprio, sed sub nomine dignitatis, gloss. *verb.*
principalis, in Clem. de rescr. vbi Cardin. *n. 7.* & Imola
n. 11. & 13. post Abb. Felin. Barbat. & alios. Ita tenent
Sbroz. *lib. 3. q. 47.* & *q. 46.* resoluit, quod Vicarius Epis-
copi, cum fuit commissa causa, sub expresso nomine
proprio, potest adhuc in ea procedere, quamuis desi-
nat esse Vicarius, si cœpisset de causa cognoscere: latè
Sperell. *decis. 31. num. 12. cum sequentibus,* vbi resoluit
quod licèt regulariter commissio facta sub nomine
dignitatis transeat in successorem, eo quòd dignitas
nunquam moriatur, id tamen non procedit quando
dignitas ipsa extinguitur, prout in dignitate, vel
præeminentia, quam habet Vicarius, quæ per eius
mortem, vel remotionem, aut cessationem ab offi-
cio extinguitur, isque non dicitur habere successo-
rem, sed alius, qui ei subrogatur, de nouo creari
dicitur; & ideo Vicarius successor non potest co-
gnoscere, nec decidere causas commissas Vicario an-
tecessori, siue ille cognoscere cœperit, siue re integra
eius officium expirauerit, licet ipse Sperell. *numero se-*
quenti, asserat contrarium sibi semper placuisse, quan-
do est contemplatum officium, & non fuit expressum
nomen proprium.

Cùm Episcopi iurisdictio Sede vacante ad Capi- 157

tulum deuoluatur, c. vni, & ibi gloss. de maiorit. & obed. lib.6. Abb. in cap. cum olim, notab. vltim. n.2. eodem tit. in antiq. Roman. cons.506. num.13. in fine, Feder.de Senis cons.30. num.3. Cardos.in praxi iudicum, verb. Capitulum, numer. 2. Molina de iustit. tract.5. disputat 11. numero 13. & 10. Aloys. Ricc. in praxi fori Ecclesiastici, decision.357. numero 4. in prima editione, & resolut. 305. in secunda editione, Sbroz. lib.1. quaestion. 16 Quaranta in summa Bullary, verb. Capitulum Sede vacante, Episcopi instar Vicarium generalem constituere potest. Abb. in cap. irrefragabili, numero 2. de offic. Ordin. Felin. in dict.cap. cum olim, numer. 9. de maiorit. & obediens. Patin. dict. quaestion. 10. numero 1. & 2. Sbroz dict. quaestion.16. numero 8. & disponit Sacr. Concil. Trident. sess.24. de reformat. cap.16. ibi: Item officialem, seu Vicarium infra octo dies post mortem Episcopi constituere, vel existentem confirmare omnino teneatur, qui saltem in Iure Canonico sit Doctor, vel Licentiatus, vel alias, quantum fieri poterit, idoneus, &c.

158 Ex quo Concilij decreto collige, teneri Capitulum Sede vacante infra octo dies post mortem Episcopi eligere, seu constituere Vicarium, vel constitutum confirmare, aliàs illius deputatio deuoluitur ad Metropolitanum, & si Ecclesia ipsa Metropolitana fuerit, aut exempta, tunc antiquior Episcopus ex Suffraganeis in Metropolitana, & propinquior in exempta Vicarium idoneum constituere potest. Ita Sà in Aphorism. verb. Vicarius, numer.4. Zerola in praxi Episcop. parte 1. verb. Capitulum, §. 3 Franc.Leo in thesauro fori Ecclesiastici, part. 1. cap 19. numero 7. Molin. dict. tom 5.disputat. 11. num.1. Quaranta dict. verb. Capitulum Sede vacante, vers. duodecimò quaero, numero 2 Gallet. in margarita casuum conscientiae, verb. Vicarius Sede vacante, numero 5. Aloys. Ricc.in praxi rerum fori Ecclesiastici, deci.473.in prima editione, & resolution.493. in secunda editione, Vicarius hic à Capitulo Sede Episcopali vacante deputatus eandem habet iurisdictionem, quam Vicarius Episcopi habebat, exceptis aliquibus, prout in cognitione causarum Vicario Episcopi delegatarum, vel in exequutione litterarum Apostolicarum, quas Vicario generali Episcopi delegatas Vicarius generalis à Capitulo Sede vacante deputatus exequi non potest, Feder.de Senis cons.30.ante numer.1.vers.suo iure agitur, Franc.Leo dict. cap.10.numero 8 vers.secundò, & vers. quartò Forma autem, qua Vicarius generalis à Capitulo Sede vacante creari debet, cui pro voluntate Capituli addi, vel minui potest, est illa quam habet Quaranta dict. loco. & sequitur.

159 *Nos Canonici, & Capitulum Cathedralis N. Sede vacante per obitum bonae memoriae N. Episcopi, &c. Reuerendo N. salutem in Domino sempiternam. Cùm ex Sacrorum Canonum dispositione Ecclesiarum Cathedralium Capitula in deficientium Episcoporum (praesertim si ex humanis eximi contigerit) locum subrogentur, eisque in spiritualibus & temporalibus succedant, eorum munus erit viduatis Ecclesiis ita consulere, vt ministrorum solertia, & diligentia viduitatis incommoda minimè sentiantur. Ne igitur supradicta Ecclesia nostri culpa aliquid detrimenti in spiritualibus & temporalibus patiatur, nos dictis sacris Canonibus, & Concilij Tridentini decretis obtemperare volentes, vocatis omnibus, & singulis Canonicis infra tempus à dicto Concilio statutum, ad Vicarium, qui vices nostras sustinere debeat, deputandum, congregatisque iis, qui debuerunt, voluerunt, & potuerunt interesse, habitisque interessentium votis, de consensu, & voto eiusdem Capituli. te Reuerend. N. de cuius probitate, scientia, sufficientia confisi, generalem in spiritualibus, & temporalibus Vicarium nostrum in praedicta Ecclesia Cathedrali, ciuitate, & dioecesi, tenore praesentium deputamus, creamus, & constituimus per menses sex, vel Episcopali Sede vacante, cum omnibus, & singulis facultatibus, priuilegiis, honoribus, oneribus, praeminentiis, & praerogatiuis ad huiusmodi munus exercendum necessariis, & oppertanis; dantes tibi plenam, & liberam potestatem omnia & singula exercendi, quae Capitulo Sede vacante, in vtroque foro à iure permittuntur, & proinde causas omnes, tam ciuiles, quàm criminales, & mixtas, etiam haeresis, & matrimoniales audiendi, prouidendi, & decidendi, cum facultate excommunicandi, & censuras proferendi, cum voto tamen ordinariorum consultorum nostrae Curiae in sententiando, & procedendo ad actus, quorum grauamen per appellationem à diffinitiua reparari non potest; necnon ea omnia faciendi, quae nos facere, & mandare possumus, etiamsi speciale mandatum requirant. Reseruantes nobis collationem beneficiorum, eorumque institutionem ad Capitulum spectantem, deputationem examinatorum, officialium, altaariorum, & ministrorum Curiae, regimen Seminarij, facultatem cognoscendi de causis suspicionum, & denegata iustitia, & consitutis (seruatis de iure seruandis) alteri delegandi. Volumus autem, vt licentiam ordinandi, etiam ad primam tonsuram (in casibus à sacro Concilio Tridentino Capitulo permissis) & prouidere de Praedicatoribus in Aduentu, & Quadragesima, ac dispensare in foro exteriori, etiam quoad temporum interstitia, & casus reseruatos de nouo facere non possit, absque expresso nostro consensu capitulariter habito. Nec approbare confessores, ordinandos, & ad beneficia obtinenda, nisi praeuio examine ab examinatoribus deputatis, quorum approbationes per Secret. annotentur in libro. In casu verò infirmitatis, vel absentiae substituere non possit, vel causas delegare, sed in his casibus prouisio ad nos spectare debeat. Praecipimus itaque vniuerso Clero huius ciuitatis, & dioecesis, aliisque huius Ecclesiae iurisdictioni subiectis, quatenus te in Vicarium, Officialémque nostrum generalem recipiant, tibique in omnibus praemissis pareant, & obediant. Dantes tibi vices, & voces nostras, &c. contradictores, & inobedientes poenis & censuris Ecclesiasticis compescendi, & ita te in Vicarium deputamus, cum solutione salarij per eum, cui incumbit, facienda. In quorum fidem praesentes scribi iussimus per notarium nostrae Curiae, & manu propria subscripsimus. Dat. in nostro Capitulo Cathedralis Ecclesiae N. die, &c. Anno, &c.*

Circa quam commissionem aliqua sunt obseruanda pro illius intellectu, & in primis aduertendum circa 160
verba illa, *Sede vacante*, Sedem Episcopalem dici vacare, donec litterae Apostolicae Praelati, cuius Sedes vacabat, fuerint expeditae, & praesentatae Capitulo, probat text. in extrauag. iniunctae, de election. notant Reboff. in praxi, tit. de Simonia in resign. num. 11. Henriq cons.29.num.4. Aloys.Ricc.in praxi rerum fori Eccles.dec.376. in prima edit. & resol. 500. in secunda editione. † Episcopus enim prouisus non potest Epis- 161
copatum administrare, nisi litteris expeditis, & ostensis, Azor. instit.moral.p.2 lib.3 cap.29. q.9. vers. caeterùm, Flamio.de resignat.lib 8.quaest.1. n.33. D.Barbosa in l.diuortio, in princ.p.2. num.50. ff soluto matrimonio, & secundùm Stephan. Gratian. disceptat forens.cap.17. non sufficeret fuisse promotum ad aliam Ecclesiam, si litterae non essent expeditae, & secundùm Quarantam vbi proximè, n.13. vers. decimotertiò dubitatur, potest Vicarius Capitularis exercitium continuare, donec nouus Praelatus adeptus fuerit possessionem: allegat Patin.d.quaest.10 num.9. Hinc Gonzal. ad regul.8 Cancell, gloss.15. § 2. num. 88. refert fuisse conclusum, validam esse quandam collationem Canonicatus in mense ordinario vacantis factam à Capitulo Burgensi, spreto Episcopo iam promoto, & habente expeditas litteras suae prouisionis, qui tamen nondum

illas

illas ostenderat, nec præsentauerat, quamuis alias D. Episcopus simultaneam haberet collationem cum Capitulo, quia cum adhuc duraret vacatio dictæ Ecclesiæ, potuit collatio fieri à solo Capitulo sine vlla citatione, requisitione, aut interuentione Episcopi promoti, iuxta text. *in cap. no Sede vacante, lib.6.* Hodie tamen aliter se res habet: nam S. D. N. Vrbani VIII. *in sua const.* incip. *Nobis nuper, sub Dat. 20. Marty 1625. de consilio S.R.E. Cardinalium Concily Trid. Interpretum, quibus negotium mature, ac diligenter examinandum, & sibi referendum commisit, declarauit Ecclesiam, à qua Episcopus de suo consensu transfertur, ab eo tempore vacare, quod idem Episc. ab illius vinculo in existentis pro tempore Romani Pont. Consistorio absoluitur, etiam ante expeditionem litterarum Apostol. vel adeptam secunda Ecclesiæ possessionem, posteaquam verò ex testimonio, seu documento Secretarij Sacri Collegij, vel alio modo huiusmodi absolutionis notitiā Episcopus translatus habuerit, illico eum ab exercitio Ordinariæ iurisdictionis abstinere debere, eamque in Capitulum transire, itaut statim Capitulum iurisdictione vti, Sedem vacantem publicare, atque officialem, seu Vicarium ad Concily Trid. præscriptum constituere possit, & debeat, &c.*

162 Ibi, *vocatis omnibus, & singulis*, aduertendum, quod si aliqui de Capitulo dicerent de nullitate, & quod non fuerint vocati, nec auditi, nullitas hæc proponi potest coram Superiore Capituli, per quem si hoc prætextu fuerit electio irritata, poterit Capitulum denuo congregari, & ad Vicarij constitutionem deuenire: ita respondisse Sacram Congregationem asserit Quaranta *dict. verb. Capitulum Sede vacante, in fine.*

163 Ibi, *infra tempus à prædicto Concilio statutum.* Aduertendum etiam est, quod stante præfixione termini octo dierum, infra quem Capitulum cogitur Vicarium eligere, interim dum de illius electione agitur, Archidiaconus sustinet Vicarij vices in iis, de quibus de iure communi est Vicarius, Sbroz. *lib. 1. q. 61.* per text. *in c. 1. & in c. ad hac, de officio Archidiac.* Verùm, quia ea diuersis non fit illatio, & dicta iura loquuntur Sede repleta, non autem Sede vacante, quo casu de iure transit in Capitulum iurisdictio, ideò infrà illos octo dies totum Capitulum administrare debere posseque prædictum numerum octo dierum pro Vicarij electione restringere, breuiorem statuendo, resoluunt Quaranta *dict. verb. Capitulum Sede vacante, §. duodecimò quæro, vers. primò*, & Aloys. Ricc. *post resol. 505. in notab. de materia Vicar. à Capitulo Sede vacante, vers. 1. & in decis. Curia Archiepisc. Neapol. decis. 505. n. 3. p. 4.* Ragus. *de voce Canonic. q. 37. n. 2.* Ex quo sequitur infra illos octo dies non arctari Capitulum ad constituendum Vicarium, & successiuè posse de per se administrare, ait idem Quaranta *vbi proximè, vers. terminum.*

Qui quidem octo dierum terminus currit Capitulo
164 etiam à die scientiæ translationis sui Episcopi ad aliam Ecclesiam, quando tamen à Pontifice Episcopus fuerit absolutus à vinculo prioris: statim enim post translationem absque alio consensu Episcopum translatum perdere iura primæ Ecclesiæ, resoluunt Fr. Emman. *in sum. tom. 3. c. 56. vers. los otros*, Alzed. *in præcellent. Episcop. dignit. p. 1. c. 3. n. 86. vers. sed aduertente, cum seqq.* & censuit Rota apud Farin. *decis. 475. part 1. recent.* refert decisum Massob. *in sua praxi habendi concursum, requis. 1. dub. 9. secundum Roman. impress.* me citato *in collect. ad c. 1. n. 5. de transl. Episcopi*, Ecclesiam, à qua volens transfertur, seu quam dimittit Episcopus, vacare ab eo tempore, quo idem Episcopus ab illius vinculo absoluitur in consistorio Sanctitatis suæ, etiam ante expeditionem litterarum Apost. vel adeptam possessionem secundæ Ecclesiæ, & posteaquam huiusmodi absolutionis notitiam Episcopus habuerit, etiam ex testimonio, seu documento Secretarij Sacri Collegij, illico teneri eum abstinere ab exercitio ordinariæ iurisdictionis, eamque transire in Capitulum tanquam Sede vacante, & ita posse, & debere Capitulum statim ea iurisdictione vti, ac Vicarium iuxta Concil. Trid. *sess. 24. de reformat. c. 18.* præscriptum eligere, Sedemque vacantem publicare: sunt formalia verba Decreti à Sacra Congregat. nouissimè emanati, quod refero *in collect. ad d. c. 1.* Si verò infra prædictos octo dies Capitulum Vicarium non deputauerit, vel minùs idoneum elegerit, Archiepiscop. Metropolitanus poterit illum deputare ex decreto Conc. Trid *sess. 24. de reformat. c. 16 vers. si secus factum fuerit*, referunt Quaranta *in summa Bullary, verb. Archiep. auctoritas, n. 36* Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiepisc. Neapol. c. 70. n. 6.* Metropolitano verò ipso negligente suum Vicarium constituere, Episcopus antiquior ex suffraganeis in Metropolitana illum constituere potest: at Episcopo exempto negligente, Episcopus propinquior deputabit, vt statuit idem Concil. Trident. *d. c. 16. vers. & sub Ecclesia ipsa Metropolitana*, & resoluunt. Cuch. *instit. iuris Canon. lib. 2. tit. 8. de officio vicar. n. 39.* Sbroz. *de Vicario Episcopi lib. 1. q. 58.* Designatio Vicarij Capitularis per octo dies notitiæ vacationis Ecclesiæ non ita deuoluitur Metropolitano, vt amplius Capitulum non possit moram purgare, & Vicarium designare, quia ad Metropolitanum non deuoluitur ius nominandi priuatiuè, sed cumulatiuè; tum quia hæc deuolutio non est alicuius beneficij Ecclesiastici, seu officij, ac proinde non est necesse quod naturam deuolutionis beneficiorum sequatur, præcipuè cùm sit constitutio pœnalis, & ideò ita resoluunt Garc. *d. p. 5. c. 7. n. 7.* Castr. Palao *de puncto 29. n. 6.* contra Quarant. *d. verb. Capitulum Sede vacante, n. 3.* & Suar. *tom. 5. de cens. disp. 18. sect. 3. n. 3.*

Ibi, *Te Reuerendum N*, sicut Episcopus plures Vi- 165
carios sibi constituere potest, vt suprà ostendimus, ita etiam Capitulum Sede vacante, Pauin. *d. q. 10. n. 6.* Sbroz. *lib. 1. q. 50. n. 3.* Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 3. c. 37. quæst. 18.* Molin. *de iust. tract. 15. disp. 11. n. 1.* Nicol. Garc. *part. 5. c. 7. n. 36.* me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *in opere moral. tom. 2. tr. 13. disp. 2. punct. 26 n. 2.* Quaranta *vbi suprà, vers. nonò dubitatur*, vbi refert *Sacram Congreg.* censuisse à Capitulo Sede vacante vnum tantum Vicarium eligendum, nisi adesset legitimè immemorabilis consuetudo duos, aut plures eligendi. Si discordia fuisset inter Canonicos in electione Vicarij, & plures ad hoc officium assumerentur, magis idoneus, & habens qualitates Concilij remanere debet, cæteris remotis, Quaranta *vbi proximè, vers. secundò dubitatur.* Aloys. Ricc. post *dict. resol. 505. vers. secundò.* Quamuis Capitulum non teneatur eligere personam in Vicarium de gremio ipsius Capituli, si tamen adesset idoneus, cæteris paribus erit præferendus, & refert decisum Quarant. *vbi proximè, vers. sextò dubitatur*, & Aloys. Ricc *in decis. Curia Archiep. Neapol. decis. 180. p. 4* qui dum à choro absens est, & exercet officium suum, illique tempore diuinorum officiorum incumbit, distributiones quotidianas non percipit, vt resoluit Moneta *de distribut. quotid. p. 1. q. 11. n. 83.* contra Cened. *d. lib. 1. q. 1. n. 72.* & Sanctarell. *d. q. 11. n. 18.* quod intellige vbi consuetudo illum absentem non excusat, cum Rebuff. *d. tit. de Vicar. Episcop. n. 5.* Rota Romana *dec. 222. n. 6. p. 2. diuers.* Quaranta *vbi suprà, vers. octauò dubitatur, in fine.* Canonicum autem qui munere Vicarij Episcopi fungitur, non lucrari distributiones quotidianas, si horis Canonicis non intersit; etiamsi à tempore immemoriali obseruatum sit vt debeantur, refert decisum Nicol. Garc. *in addit. ad suum tract. de benefic. p. 3. c. 2. n. 348.* ea ea ratione, quia non abest ex iusta causa, cùm Vicarius deseruiat soli Episcopo, & non Ecclesiæ, vt inquit Rot. *decis. 222. n. 5. p. 2. diuersor.*

166 Vnde ſi choro interueniat cum canonicali appa-
167 ratu, vt distributiones quotidianas lucretur, † debet
ſedere in loco proprio ſui Canonicatus, antiquiores
non præcedendo, Quar. *vbi proximè,verſ.* 8. *dubita-
tur, in princip.* Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſt.
deciſ.* 475. *in* 1. *edit. & reſol.* 499. *in* 2. *edit.* vbi *n.* 8.
dicit deciſum per Rotam *in vna Lucana benef.* 18.
Decemb. 1679. coram Seraphino, ead. Rot. *deciſ.* 288.
n. 2. apud Farin. *p.* 2. *recent.* Vincent. Grilenz. *conſ.* 121.
Hnmobon. da Bonis *de humana vita ſtatibus*, *part.* 1.
c. 7. *verſ. porrò*, Sbroz. *lib.* 2. *q.* 25. *n.* 18. vbi *n.* 20. reſol-
uit, quod quando non eligitur Vicar. ex Canonicis,
in illis proceſſionibus præferendus eſt Archidiacono,
ſeu alia dignitas maior, & prima poſt Epiſcopum,
prout eum refert Quaranta *vbi proximè.*
168 Ibi, *de cuius probitate, ſcientia*, &c. aduertendum
quod cùm Epiſcopi Vicarius non ſolùm moribus &
ætate idoneus eſſe debeat, verùm etiam ſcientia, vt
ſcribit Reb ff. *d. tit. de Vicar. Epiſcopi*, *n.* 28. *&* 33.
quem refert Sbroz. *lib.* 1. *q.* 36. *n.* 2. ita Vicarius Capi-
tularis Sede vacante non ſolum ſcientia idoneus, ſed
Doctor vel Licentiatus eligi debet, aut aliàs quàtum
fieri poterit idoneus, & ita deciſum fuiſſe ſuper De-
cretum Conc. *d. c.* 16. referunt Sbroz. *d. q.* 36. *n.* 12. vbi
in addit. refert deciſum, quod Sede Epiſcopali vacante
Vicarius debet eligi Doctor, aliàs electio eſt nulla, nec
debet confirmari Epiſcopi demortui Vicarius, niſi eſſet
Doctor, quod repetit *in addit. ad q.* 55. *ſub n.* 2. Galei. *in
margarita caſuum conſcienti., verb. Vicarius* 4. Nauar.
conſ. 2. *de officio Vicarij*, Sayr *deciſ.* 2. *eodem tit.* Henriq.
conſ. 90 Caſtr. Palao *d. punct.* 29 *n* 4. Aloyſ. Ricc. *dict.
reſolut.* 477. *n.* 2. *& in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1602. vbi
limitat in Vicario Capituli Eccleſiæ Collegiatæ Se-
de vacante, Raguſ. *de voce Canon. in Eccleſia quaſ.* 37.
n. 6. Et Doctorem ſacrorum Canonum præferri Ma-
giſtro Sacræ Theologiæ quoad officium Vicariatus,
reſoluit Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curia Archiep. Neapol.
deciſ.* 305. *n.* 15 *pars.* 4. vbi *n.* 16. tenet electionem in
Vicarium factam de Theologo, omiſſo Canoniſta, va-
lere. In caſu verò, in quo Vicarius conſtitutus ido-
neus quantum fieri potuit, non eſſet Doctor, poteſt
Capitulum in ipſo actu deputationis dare ei conſul-
torem Doctoré, alioqnin poterit ipſe Vicarius aligare
conſultorem ſibi bene viſum, partibus non ſuſpe-
ctum, in caſibus in quibus eo opus erit, Sbroz. *d.
q.* 36. *n.* 13 optimè Quaranta *vbi ſuprà. n.* 5. *in fine*,
Aloyſ. Ricc. *poſt d. reſol.* 505. *in notab. de materia Vi-
carij, &c. n.* 4. *verſ. Capitulum.*
169 Ibi, *Ciuitate, & diœceſi.* Notandum eſt diœceſim
non venire appellatione Vrbis, vbi aliud non expri-
mitur, vt videtur probare text. *in c. ſua, de officio Vi-
car.* vbi Abb *n.* 5. *& in l. fin. ff de officio Præfecti vrbis.*
Sed pro contraria parte pugnant aliqua non leuia
fundamenta; nam commiſſa cura Ciuitatis dicitur
commiſſa cura districtus, *l.* 2. *§. cum vrbem, ff. de officio
Præf vrbis*, Abb. & Felin. *in c. Rodulphus*, *n.* 8. *de re-
ſcript.* & conceſſa alicui ciuitate, intelligitur conceſſa
cum omni ſua iuriſdictione, Bart. *in l.* 2. *in Princ. ff. de
verb. ſign. & in l. fin.* vbi Iſſ. *n.* 8. *ff. de conſt. Princ.*
Quare paucis diſtinguendum ducimus, an diœceſis
fiat mentio in materia fauorabili, aut odioſa: ſi in
fauorabili, appellatione diœceſis comprehenderetur
ciuitas; ſi verò in materia odioſa, minimè: ita Petr.
Andr. Gammarus *ad c. vn. n.* 106. *cum ſeqq. ſuper gloſſ.
verb. diœceſis, de rerum permut. lib.* 6. Chochier *de iu-
riſdict. Ordin. in exemptos, p.* 4 *q.* 74. Gonzal. *ad reg.* 8.
Cancel. gloſſ. 45 *à n.* 193. Sahagun *in c.* 1. *n.* 14. *de offic.
deleg.* Steph. Grat. *diſcept. forenſ. tom.* 2. *c.* 383. *ex n.* 15.
verſ minus obſtat, & tom. 5. *c.* 893. *n.* 35 Nicol. Garc. *de
benef. p.* 1. *c.* 6. *n.* 76. *&* 78 me citato in hoc loco, Io-
ſeph. Vela *de poteſt. Epiſcoporum circa inquirenda cri-
mina in ſuis diœceſibus commiſſa, p.* 1. *n.* 128. *cum ſeqq.*
quapropter tutius eſſe in Conſtitutione Vicarij ex-
primere ciuitatem, & diœceſim, ſicut communiter
exprimi ſolet, dicit Sbroz. *d. q.* 19. *in fine.*
Ibi, *deputamus, creamus, & conſtituimus.* Sicut 170
Vicarius Epiſcopi ad beneplacitum poteſt reuocari,
vt inquiunt gloſſ. *in Clement. vltim. de procurat. & in
Clement. & ſi principalis, verb. per electionem*, vbi
Cardin. *num.* 10. *de reſcrip.* Rebuff. *dict. tit. de forma
Vicar. n.* 192. Sbroz. *lib.* 3. *quaeſt.* 35. *à n.* 1. *& n.* 5. am-
pliat † etiamſi Epiſcopus iuraſſet non reuocare, quod 171
etiam tenet Ceuall. *commun. contra communes, q.* 767.
n. 8. Alzed. *d. p.* 2. *c.* 8. *n.* 55. *& ſeqq.* vbi citat meipſum
in hoc loco, ita etiam Capitulum facta electione, vel
confirmatione illum poſtea poterit reuocare, vt tenent
Pauin. *d. q.* 1 n. *ſub n.* 7. Galet. *verb. Vicarius n.* 5. Aloyſ.
Ricc. *reſolut.* 505. & etiam dato iuramento de illo non
reuocando, Sbroz. Azor. *inſtitut. moral. part.* 2. *lib.* 5.
cap. 57. *quaeſ.* 18. Molin. *de Iuſtit. tract.* 5. *diſp.* 11 *n.* 1,
Sbroz. *d. q.* 32. *num.* 7. quod exiſtente iuſta cauſa fate-
tur Quaranta *d. verb. Capitulum Sede vacante, §. duo-
decimo quæro, verſ. tertiò dubitatur.* Sed facta electio-
ne Vicarij, non poſſe Capitulum illum ad libitum re-
uocare, & nouum conſtituere, dicit par *Sacram Con-
gregat.* deciſum Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 5. *collect.*
1612. *in fine, & in deciſ. Curia Archiepiſc. Neapolit.
deciſ.* 178. *p.* 4. & reſoluit Raguſ. *de voce Canonic.
quaeſ.* 37. *n.* 4. Nicol. Garc. *d. p.* 5. *c.* 7. *n.* 12. Marc. Anton.
Genuenſ. *in pract. Archiep. Neapol. c.* 48. aliàs 86. *n.* 4.
Caſtr. Palao *d. punct.* 29. *n.* 7.
Capitulum conſtituens ſecundum Vicarium, cen- 172
ſetur primum reuocare, vt cenſuit Rot. Rom. *in vna
Oriolen. beneficiorum*, 31. *May* 1593. coram *Illuſtriſſ.
Seraphino*, & patet ex eius *deciſ.* 1026. *&* 1035.
p. 2. & tenet Aloyſ. Ricc. *in praxi deciſ.* 478. *in* 1. *edit.
& reſol.* 502. *in* 2. *edit.* vbi *n.* 4. cum Put. *deciſ.* 168. *lib.* 5.
declarat quãdo prima nominatio, ſeu conſtitutio Vi-
carij eſſet ſpecialis, & ſecunda generalis, & *n.* 5. cum
eodem Put. *deciſ.* 168. *lib.* 1. limitat quando conſtat, &
euidenter apparet de contraria voluntate conſtituẽtis.
Ibi, *per menſes ſex.* Aduerte Capitulum in commiſ- 173
ſione Vicarij poſſe præfigere tempus, & modum pro-
cedendi, ſed non poſtea, tenet Raguſ. *de voce Canon.
q.* 40. *n.* 14. Si tamen Capitulum conſtitueret Vicarium
ſimpliciter, abſque temporis præfinitione, eius offi-
cium durabit, durante Sedis vacatione, ita Quaranta
*d. c. verſ. Capitulum Sede vacante, prope finem, verſ.
circa quam commiſſionem.*
Ibi, *cum voto tamen Ordinariorum conſultorum.* 174
Aduerte quod in ipſa deputatione Vicarij Doctoris
iuris Canonici poteſt Capitulum, vt maturiùs, ac
conſultiùs in decidendis cauſis procedatur, apponere
clauſulam, vt adhibeat etiam votum aliorum con-
ſultorum, præſertim ſi Epiſcopus adhibeat, & vt in
cauſis Canonicorum procederet cum voto certi con-
ſultoris, quia vt plurimum Vicarij capitulares ſolent
eſſe exoſi iis, qui ſibi non dederunt vocem ad fauo-
rem, ita Quarant. *d. loco, prop. fin. verſ. idem erit.*
Ibi, *etiamſi ſpeciale mandatum requirant.* Quia per 175
conſtitutionem Vicarij generalis in ſpiritualibus, &
temporalibus, non tranſeunt ea, quæ requirunt ſpe-
ciale mandatum, Pauin. *d. q.* 1 n. *n.* 17. Quaranta *vbi ſu-
prà, verſ. circa quam*, Vnde ex ſola deſignatione non
habere Vicarium Capituli ampliorem iuriſdictionem,
quàm habet Vicarius Epiſcopi, ſed indigere ſpeciali
commiſſione ad ea, quæ requirunt ſpeciale manda-
tum, reſoluunt Nicol. Garc. *d. p.* 5. *c.* 7. *à n.* 29. me citato
Caſtr. Palao *d. punct.* 29. *n.* 5. vbi aſſignat rationem,
quia Conc. Trident. ſolùm ſtatuit eligendum eſſe Vi-
carium à Capitulo, quod autem debeat omnem Ca-
pituli iuriſdictionem habere, non decidit.
Ibi, *reſeruantes*, &c. Quia † in commiſſione Vi- 176
carij poteſt Capitulum ſibi aliqua reſeruare, vt ait
Quaranta *d. loco, verſ.* 4. *dubitatur, & verſ. idem erit.*
Ibi, *in caſu verò infirmitatis, vel abſentia ſubſtituere* 177
non

non possit, quia ex causa infirmitatis, vel alterius impedimenti posse Vicatium delegare causas tunc pendentes, tenuit Pauin. *d. q.* 10. *num.* 21. sed hoc bene intelligit Quaranta *in* 10. *dub.* de consensu ipsius Capituli, cuius nomine iurisdictionem exercet, aliàs si Capitulum se opponeret, & vellet durante infirmitate Vicarium constituere, dicit quod possit, idem Quaranta *vbi proximè*. Vicatius enim Capituli substitnere non potest, nisi ei in mandato substituendi facultas concedatur. Rota *decision.* 159. *libro* 3. *diuers.* Put. *decis.* 487. *libro* 2. Stephan. *decis.* 1033. *part.* 2. *in praxi rerum fori Eccles. decisione* 477. *in* 1. *edit. & resolut.* 501. *in* 2. *edition. & resolution.* 503. resoluit per mortem Vicatij substituentis non expirare potestatem substituti.

178 Ibi, *cum solutione salarij*, quia Vicatius Capituli Sede vacante debet habere salarium, sicut quilibet extraneus Vicatius, & deducere expensas, quas domi facturus esset, tanquam reputatus præsens, & residens propter Ecclesiæ seruitium, Pauin. *d. q.* 10. *n.* 5. Sbtoz. *lib.* 1. *quæst.* 55. *n.* 7. Quaranta *d. loco, vers. septimò dubitatur*, licèt vbi fuerit Canonicus, fructus percipiat, cùm censeatur inseruire Episcopatui, *cap. ad audientiam, de cleric. non resid.* Rota *decis.* 222. *num.* 6. *part.* 2. *diuers.* Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloss.* 6. *n.* 264. Moneta *de distribut. quotid. part.* 2. *quæst.* 11. *n.* 89. Nicolaus Garcia *de benefic. part.* 3. *cap.* 2. *num.* 358. distributiones tamen quotidianas, seclusa consuetudine, statuto, vel priuilegio, non lucratur, dum tempore diuinorum officiorum Vicatij munus exercuerit, Prosper de Augustino *ad Quarantam dicto verbo Capitulum Sede vacante, num* 8. *in fine*, Moneta *d. q.* 11. *n.* 83. Idem in Vicario Episcopi resoluendum tenent Sbtoz. *lib.* 1. *quæst.* 43 *num.* 3. Gatcia *dict. cap.* 2. *n.* 357. Moneta *d. q.* 11. *n.* 78. nam tenetur illi congruum salarium subministrare, *cap. si Episcopus*, vbi gloss. *de officio Vicar. in* 6 Sbtoz. *lib.* 1. *quæst.* 55. *à num.* 1. Segur. *in d. rect. iud.* §. 1. *cap.* 14 *à num.* 1. Et cùm fuisset dubitatum, an salarium etiam non conuentum deberetur Vicario Episcopi, & ratio dubitandi ex eo deducebatur quod ad effectum exigendi salatium non conuentum, erant probanda extrema, nempè quod Episcopus solitus esset conducere, & Vicarius locare operas suas, iuxta Alex. *cons.* 109. *lib* 3. Dec. *cons.* 132. *in fine*, contrarium tamen, nempe deberi salarium, censuit Rot. *in Turritana mercedis*, 20. *Maij* 1569. coram *Illustrissimo Seraphino*, inter eius decisiones impressas *decis.* 74. & apud Marchesan *part.* 1. *pag* 1192 illud enim quod dicitur per Alexand. & Decium procedit in famulis, & aliis vilibus personis, quæ sæpe numero inseruiunt pro expensis, etiam sine salario. Vnum adderem vtilissimum
179 quod † Vicarius Episcopi non potest petere salarium non conuentum à successore pro seruitio præstito eius prædecessori, vt resolutum fuit in Rota, teste Puteo *decis.* 43. *lib* 2. & referunt Flamin. *de resignat. lib.* 1. *quæst.* 16. *num.* 53. Galet. *d. verb. Vicarius* 9. me citato *in hoc loco* Alzed. *d. cap.* 2. *n.* 32. nam cùm constitutio Vicarij sit voluntaria, potuit Episcopus carere opera Vicarij, & sic non tenetur ad eius salarium, cùm successor non teneatur ad debita voluntaria, sed ad necessaria tantum, vt declarat Rota coram Seraphin. *d. decis.* 74. *n.* 6.

180 Si Capitulum Sede Vacante suspensionis censura sit irretitum, & iurisdictionis vsu priuetur, principalis eius Vicatius iurisdictionem exercere non poterit, vt per Soar. *de censur. disp.* 7. *sect.* 3. *num.* 13. quamuis contrarium teneat Vgolin. *tract. de censur. tab.* 1. *cap.* 4. §. 2. quia via officij, & iurisdictionis Vicarij ab ipso Capitulo dependet, & suspenso Capitulo, erit suspensus eius Vicarius, vt per Quarant. *vbi proximè*, *vers. idem erit*; nec refert, an à Capitulo, vel à Metropolitano ob negligentiam Capituli generalis Vicarius constituatur secundùm formam Concilij *dict. cap.* 16. quia ob negligentiam Capituli non deuoluitur iurisdictio ad Metropolitanum: nam aliàs ipse auctoritate ordinaria excommunicare, & absoluere posset, sed deputatio tantum, siue ius constituendi Vicarium nomine Capituli, qui quidem Vicarius taliter constitutus iurisdictionem habet pendentem à iurisdictione, quæ in ipso Capitulo residet, Tridentina enim Synodus noluit iurisdictionem Capituli ob eius negligentiam in Metropolitanum deuolui; sed solum Capitulum obstringere, & obligare necessitate Vicarium nominandi, vt eleganter explicat Soar. *dict. sect.* 3. *num.* 14.

Vicarius huiusmodi Capituli Sede vacante finito 181
officio tenetur stare syndicatui, vt disponit Concilium Trident. *d. c.* 17. ibi, *rationem exigat*, & tenent Aloys. Ricc. *in dict. praxi, decis.* 481. *in* 1. *edit. & resolut.* 504. *in* 2. *edit.* Quaranta *dict. loco, vers. dubitatur denique, num.* 14. vbi etiam asserit in Vicario Episcopi consuetudinem se habere in contrarium Sbtoz. *lib.* 3. *q.* 52. † Episcopum per se rationem administrationis officij gesti à Vicario Capituli Sede vacante constituto exigere, atque in aliquo delicto compertum punire posse refert decisum Armendar. *in addit. ad recopil.*
legum Nauarra, lib. 1. *tit.* 18. *l.* 7. *de Episcopis n.* 99. ob- 182
seruant Vgolin. *de officio Episcopi cap.* 2. §. 2. *num.* 2. & Aloys. Ricc. *in decis. Curia Archiepiscop. Neapol. decis.* 291. *p.* 4.

Vicarius autem Episcopi non tenetur ad syndica- 183
tum, vt expressè declarauit Gregor. XIII. *in quadam Bulla ann.* 1578. directa Clero, & communitati Tarentinæ, siquidem cùm communitas, & Clerus prætenderent Vicatios Episcopi esse obnozios syndicatui, Gregor. XIII. respondit his verbis: *Statuimus, & mandamus, quod Vicarij, & officiales, siue generales, siue particulares, etiam foranei nuncupati, per eundem Archiepiscopum, siue eius pro tempore successores in dicta Ecclesia Tarentina, siue eius diœcesi deputati, vel deputandi, ad aliquem sydicatum nullo modo teneantur, aut eidem sub quouis prætextu sint obnoxij*, referunt. Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiepiscop. Neapol c.* 58. *in nouiss. edit.* Homobon: de bonis *de humana vita statibus, cap.* 7. *in fine*. Vnde non venit admittenda Hispaniæ constitutio *in l.* 4. *tit.* 7. *lib.* 3. *noua recopil.* contrarium disponens, quam defendit Azened. *ibi*, præfatam Gregorij Constitutionem fortè non videns.

Quando Vicatius ita delinquit in officio, vt offen- 184
dat iurisdictionem Metropolitani, veluti si nolit deferre appellationi ad eum legitimè emissæ, vel illius inhibitionem spernat, tunc poterit Archiepiscopus eum coërcere censura Ecclesiastica, in quibus terminis procedit text. *in cap.* 1. *de officio Vicarij, lib.* 6. qui venit coniungendus cum alio text. eiusdem Innocentij IV. in eadem controuersia inter Archiepiscopum Remens. & eius suffraganeos, siue eorum Officiales *in cap. Romana Ecclesia, in princip. de appellat.* Quando verò deliquit in officio, præiudicando simpliciter partibus & Iustitiæ, cognitio & punitio pertinet ad ipsum Episcopum, qui habet facultatem à Iure, prout quiuis alicuius Magistratus coërcendi Officialem suum appellatione remota, *l. nulli Officialium, C. quor. appell. non recip.* registrata per Gratian. *in cap. si qui appellat*, §. *nulli quoque* 2. *q.* 6. & ita in his terminis optimè resoluit Lotter. *in tract. de re benef. lib.* 1. *q.* 12. *n.* 100. *cum seqq.* vbi intelligit, nisi propter notorietatem, & grauitatem criminis facta sit deuolutio; & ideo secundum hanc distinctionem accipiendus est Geminian. *in dict. c.* 1. §. *fin. sub n.* 4.

ALLEGATIO LV.

Episcopus in Ecclesijs Cathedralibus Pœnitentiarium quomodo instituere teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Pœnitentiarium cum vnione prabenda proximè vacatura in sua Cathedrali Ecclesia debet Episcopus instituere, modò id commodè fieri possit.*

2 *Pœnitentiarij officium, & electio persona ad solum Episcopum absque consensu Capituli spectat.*

3 *Pœnitentiaria per Episcopum erecta cum vnione prabenda proximè vacatura, talis vnio non comprehendit prabendam vacantem in mense Sedi Apostolica reseruato.*

4 *Pœnitentiarius debet esse Magister, vel Doctor, aut Licentiatus in sacra Theologia, vel iure Canonico, seu aliàs qui aptior pro loci qualitate reperiatur.*

5 *Gradus Doctoratus, vel licentiatura requisitus ad beneficia, seu dignitates, sufficit si habeatur sine scientia competenti.*

6 *Doctoratus gradus ad beneficia, seu dignitates requisitus non sufficit si habeatur non facta professione Fidei, aut contra Academia statuta, vel consuetudines receptas.*

7 *Pœnitentiarius Canonicus debet esse in atate quadraginta annorum.*

8 *Ætatis quadraginta annorum defectus in Pœnitentiario non obstat, vbi aliàs aptus pro loci qualitate reperiri non potest, in ciuitate scilicet, aut diœcesi.*

9 *Anni quadraginta in Pœnitentiario debent esse completi.*

10 *Pœnitentiarius ab Episcopo cum vnione prabenda proximè vacatura institutus, officium exercere, ac pœnitentiaria inseruire tenetur, & interim quo vacat prabenda, non habet locum nec in Capitulo, nec in choro, nec distributiones quotidianas percipere potest, & sedere debet in loco sui Canonicatus, cum illum fuerit assecutus.*

11 *Pœnitentiaria prabenda collatio ab illis fieri debet, ad quos antea spectabat.*

12 *Prasentationem habens prabenda Pœnitentiaria vnita poterit in ea postea prasentare electum ab Episcopo.*

13 *Pœnitentialis prabenda vacans in mense Apostolico, vel si adsit alia reseruatio, seu affectio, tunc electio, & collatio pertinebit ad Papam ratione reseruationis.*

14 *Pœnitentiarij in electione non potest Capitulum se intromittere, etiam Episcopo absente.*

15 *Pœnitentiarij electio pertinet ad solum Episcopum, vel eo absente ad Vicarium suum, cui Episcopus in specie delegauerit hanc facultatem.*

16 *Pœnitentiarij electio non facta per Episcopum, vel per eius Vicarium intra semestre à die notitia vacationis, deuoluitur ad Capitulum.*

14 *Pœnitentiaria vacans Sede Episcopali vacante, non potest prouideri à Capitulo, quamuis collatio prabendarum sit communis Episcopi & Capituli, vel etiam solius Capituli.*

18 *Pœnitentiaria vacantis Sede Episcopali vacante electio, & collatio pertinet ad Papam, etiam seclusa reseruatione, & non est reseruanda futuro Episcopo.*

19 *Pœnitentiarius eo ipso quod est institutus, habet à iure, & Concilio facultatem audiendi Confessiones, & iurisdictionem ad absoluendum à peccatis, absque alia Ordinarij licentia.*

20 *Pœnitentiario quilibet confessus peccata satisfacit precepto cap. omnis vtriusque sexus, de pœnis. & remiss.*

21 *Pœnitentiarius institutus pro audiendis confessionibus vnius diœcesis, non potest eas audire in alia, etiam habentium Bullam, vel licentiam sui Parochi.*

22 *Pœnitentiarius potestatem, quam habet absoluendi, aliis delegare, seu committere non potest.*

23 *Pœnitentiarius à casibus, quos Episcopus expressè sibi reseruauit, absoluere non potest.*

25 *Pœnitentiarius non potest casus Episcopo reseruatos, & ab eo sibi commissos, aliis subdelegare.*

25 *Absolutio Concil.* sess. 24. de reformation. c. 6. *committi potest ab Episcopo, non tamen à Vicario generali, aut Pœnitentiario, vel Vicario ad id specialiter deputato.*

26 *Pœnitentiarius ad audiendas Confessiones semper paratus debet existere, nec potest pœnitentes recusare, quia si hoc faciat, poterit ab Episcopo puniri, & priuari.*

27 *Confessiones integras, & non solos casus reseruatos, tenetur Pœnitentiarius audire.*

28 *Pœnitentiarius horis opportunis, loco & Sede Episcopi, ad quem hoc pertinet, pro arbitratu peccata confiteri volentibus sui copiam facere tenetur.*

29 *Pœnitentiarius virgam, seu bacchettam in manu, sicut in vrbe, tenere non debet, pracipuè in locis vbi hoc non est in vsu.*

30 *Pœnitentiarius dum audit Confessiones in Ecclesia, siue in confessionario siue extra, habendus est pro prasenti in choro, pro illo tempore duntaxat quo actualiter eas audit.*

31 *Pœnitentiarius dum confessiones actualiter audit, non solùm habetur pro prasenti in choro ad lucrandas quotidianas distributiones, sed etiam eleemosynas ipsas, qua distribuuntur inter Canonicos pro associandis, & sepeliendis defunctorum cadaueribus, &c.*

32 *Pœnitentiarius non habebitur pro prasenti in choro, si extra Ecclesiam Confessiones audiat, etiam infirmorum.*

33 *Pœnitentiarius non tenetur ad maiorem residentiam, quàm alij Canonici, dummodo non absit tempore quo frequentius pœnitentes accedunt, & diebus festis solemnibus.*

34 *Pœnitentiaria potest resignari etiam in fauorem, & cum reseruationibus pensionis.*

35 *Pœnitentialis prabenda postquam est effectum sortita, nec potest optari, nec Pœnitentiarius etiam valet optare, nec retento, nec dimisso officio.*

36 *Pœnitentialis prabenda erectio non habet locum in ea, qua vigore statuti à sequenti Canonico optatur, sed illa prabenda, quam dimiserit Canonicus, qui nouissimè optat, huic muneri affecta, & vnita remanet.*

EPISCOPVS in sua cathedrali Ecclesia, modò id commodè fieri possit, pœnitentiarium, idest, aliquem, qui Pœnitentes audiat, & pœnitentiæ Sacramentum administret, cum vnione præbendæ proximè vacaturæ, instituere debet, vt disponit Concil. Trident. *sess.* 24. *de reform. cap.* 8. de cuius materia, & de Pœnitentiarij institutione, 1

institutione, & officio multa cumulat Salazar de Men-
doza, Canonicus Pœnitentiarius S. Ecclesiæ Toletanæ
*in libello de institutione Canonicatus Pœnitentiaria in
dicta Ecclesia Toletana*, aliaque ad materiam perti-
nentia tractant Zerola *in praxi Episc. p. 1. verb. Pœni-
tentiarius*, Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. dec. 555.
in 1. ed e. & res. 477. in 2. edit.* Vgol *de officio, & pote-
state Episcopi c. 33.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell gloss. 34. à
n. 78.* latè Nicol. Garcia *de benefic p. 5. c. 4. n. 130. cum
multis seqq.* Homobon. de Bonis *de humana vita stati-
bus c. 10. de statu, & obligatione Pœnitentiarij.*

2 Hæc Pœnitentiarij officij institutio, & electio per-
sonæ, quoties opus fuerit pro exercendo tali officio, ad
solum Episcopum spectat, ita vt Capituli consensus
minimè requiratur, cùm hoc solius Episcopi arbitrio
relinquatur, prout decisum referunt *in Sacra Congreg.*
Nauarr. *c. vnic. ne Sede vacante, in fine*, Nicol. Garc. *d.
c. 4 n. 138.* Aloys. Ricc. *d. resol. 477. n. 1.* Vgolin. *d. c. 33.
n. 2.* Flamin *de confid. q 45. n. 17.* Zerol. *d. verb. Pœniten-
tiarius*, § 3. & tenuit Rot. Rom. *in vna Abul. Canoni a-
tus Pœnitentiaria 17. Aprilis* 1589. coram *Illustrissimo
Mantica*, quæ est inter eius decisiones impressas *dec.*
56. & iterum *in Maioric. Canonicatus, 15 Nouembris*
1593. coram *Illustrissimo Domino meo obseruandissi-
mo Card. Millino.*

3 Erecto Pœnitentiario per Episcopum cum vnione
præbendæ proximè vacaturæ, huiusmodi vnio non
comprehendit præbendam vacantem in mense Sedi
Apostolicæ reseruato, vt respondit Sacra Congregat.
Episcopo Vicent. ex eo, quod Concil. *d. c. 8.* non ca-
primit de præbendis etiam reseruatis Sedi Apostol. &
quando voluisset eas comprehendere, expresse hoc di-
xisset, vt patet in Seminario *sess. 23. cap. 17.* ac in sim-
plici vnione facienda Cathedrali pauperi *sess. 24. c. 15.*
referunt Aeued. *cons. 7. n. 31. & 32 & cons. 14. num. 14.
& 15.* Nicol. Garcia *in addit. ad d. cap. 4 num. 127.* Salaz.
de Mendoza *in d. libello*, § 2. vbi etiam refert decisum,
31. *May* 1595. præbendam officio Pœnitentiarij
vniendam integram, atque Canonicalem esse de-
bere.

4 Deputare debet Episcopus in Pœnitentiarium Ma-
gistrum, vel Doctorem, aut Licentiatum in sacra
Theologia, vel iure Canonico, seu aliàs, qui aptior pro
loci qualitate reperiatur, vt habetur in Concil. Trid.
d. c. 8. & tenent Homobon. de Bonis *d. c. 10. vers. secun-
da.* Nicol. Garc *de benefic part. 7. c. 4. n. 32. & c. 7. n. 49.*
5 vbi *num.* 50. resoluit † ad beneficia, seu dignitates re-
quirentia gradum, sufficere eum habere, etiam sine
scientia competenti, ita vt adeptio, & impetratio talis
beneficij, seu dignitatis in foro Ecclesiæ iudiciali rata
& firma sit, quod etiam tenet Azor. *instit. moral.
part. 2 lib. 9. c. 6. quæst.* 1. Et aduertendum quod idem
6 Nicol. Garcia *d. cap 7. n 51.* tenet † non sufficere gra-
dum non facta professione Fidei iuxta Constitutionem
Pij IV. aut contra Academiæ statuta, vel consuetudi-
nes receptum, vt quia quis falsò probauit cursus neces-
sarios, vel descriptionem in matricula, aut non fuit ser-
uata forma præscripta in examine, seu aliàs. Quomo-
do autem in Regnis Hispaniarum Canonicatus, &
præbendæ Pœnitentiarij sint prouidendi, extat de hoc
Bulla Gregorij XV. quæ refertur in calce huius cap.

7 Vltra prædictum gradum Doctoratus, vel Licentia-
turæ, requiritur vt huiusmodi Canonicus Pœniten-
tiarius sit in æ ate quadraginta annorum, seu aliàs,
quando aptior pro loci qualitate non reperitur, vt ha-
betur in eodem Concil. Trident. *d. cap. 8.* & tenent
Gutierr. *Canon. lib. 1 c. 16 num. 40.* Valer. Reginal. *in pra-
xi fori pœnitens. lib 30. tract. 3 n. 194. in fine*, Campanil,
in diuersorio Iuris Canonici, rubr. 7. cap. 6. num. 27. Ni-
col. Garc. *d. tit. part. 7. c. 4. num. 32.* me citato *in hoc loco*,
Castr. Palao *in opere moral. tom. 2 tract. 13 disp. 4. pun-
cto 3. n. 17.*

8 Defectus huius ætatis non obstat vbi aliàs aptior
pro loci qualitate reperiri non potest, existimoque suf-
ficere, quod non reperiatur in ciuitate, aut etiam diœ-
cesi persona apta cum dictis qualitatibus, nec esse quæ-
rendam extra diœcesim, argum. *c. nullus, 61. distinct. &
c. sacrorum, 63. dist.* Salazar de Mendoza *in dicto libel-
lo* § 3. Nicol. Garcia *dicto c. 4. num. 33.* vbi *num. 34.* re-
soluit, quod si in diœcesi non reperiatur talis persona
apta, & Episcopus velit eum eligere extra diœcesim,
non poterit eligere nisi habentem dictas qualitates, si
talis ibi reperiri potest commodè. Et † huiusmodi qua- 9
draginta annos debere esse completos, resoluit Nicol.
Garc. *d c. 4. num. 35.* quamuis sufficere inchoatos te-
neat Azor. *d. lib. 6. c. 5. quæst. 6. in fine, & d. p. 2. lib. 6.
c. 5. q. 6. in fine*, Castr. Palao *d. puncto 3. num. 17. in fine
cap. 4.*

Pœnitentiarius ab Episcopo sic ad præscriptum 10
Concilij institutus, & deputatus, cum vnione præben-
dæ proximè vacaturæ, tenetur officium exercere, & in-
seruire Pœnitentiariæ; ac Parochialem, si quam obti-
net, dimittere, etiam ante vacationem præbendæ: &
interim quod vacat, non habet locum nec in Capitu-
lo, nec in Choro, nec potest distributiones quotidianas
percipere, & postea sedere debet loco sui Canonicatus,
cùm illum fuerit assecutus: ita refert decisum Nicol.
Garc. *in addit. ad d. p. 5. c. 4. n. 111.*

Quamuis electio Pœnitentiarij quandocunque fa- 11
cienda ad solum Episcopum spectet absque Capituli
consensu, vt suprà dixi, collatio tamen præbendæ vni-
tæ ab illis fieri debet ad quos antea spectabat, ita deci-
sum referunt Nicol. Garc. *d. p. 5. c. 4. num* 138. addit. *ad
Nauarr. d. consil. vnic.* Gonzal. *ad regul. 8 Cancell. gl. 9.
§. 2. num* 84. Aloys. Ricc. *d. resol. 477. n. 2.* & *in vna Za-
moren.* declarauit *Sacra Congreg.* † idem in præsenta- 12
tione, ac in collatione esse dicendum, dummodo
præsentatio fiat de electo ac Episcopo, testatur Nicol.
Garc. *in addit. ad d. c. 4 num.* 143. vbi idem dicit in ele-
ctione, si electio spectaret ad Capitulum, seu alios;
nam eadem est ratio de electione, ac præsentatione. 13
† Id autem quod dictum est, electionem personæ Pœ-
nitentiarij quandocunque faciendam ad solum Episco-
pum pertinere, non procedit vbi officium Pœnitentia-
rij. & vnita præbenda vacat in mense Apostolico, vel
adest alia reseruatio, seu affectio; nam tunc ad Papam
pertinet ratione reseruationis. Ita Gonzal. *d. gloss. 9. § x.
à numer.* 84. Salazar. de Mendoza *in d. libello*, § 2.
& 3. Cenal. *commun. contra comm. q. 897. n. 488.*

Et quamuis Episcopus sit absens, Capitulum non 14
potest se intromittere in electione Pœnitentiarij, licèt
ad ipsum collatio spectet, sed ipse Episcopus absens
poterit, vbi est, eligere Pœnitentiarium, non enim ad
id est necessaria præsentia, seu existentia in diœcesi;
nam etiam extra illam potest expediri, cùm non sit
contentiosæ, sed voluntariæ iurisdictionis, prout deci-
sum fuisse *in vna Burgen.* refert Nicol. Garc. *in addit.
ad d. c. 4. n. 143.* vbi etiam testatur ibi † tentum fuisse 15
electionem personæ pertinere ad solum Episcopum,
vel eo absente, ad Vicarium suum, cui Episcopus in
specie delegauerit hanc facultatem, expensis tamen ip-
sius Episcopi: † Si tamen intra semestre à die notitiæ 16
vacationis Episcopus per se, vel per Vicarium non ele-
gerit Pœnitentiarium, deuoluitur electio ad Capitu-
lum, cùm ad Episcopum pertineat proprio iure, & Or-
dinarium ex Concilio, iuxta *c. 2. de concessione præben-
da*, & ea quæ infra suo loco dicemus.

Occurrente vacatione Pœnitentiariæ Sede Episco- 17
pali vacante, Capitulum non poterit illam prouidere,
& Pœnitentiarium eligere, esto collatio præbendarum
sit communis Episcopi, & Capituli, vel etiam solius
Capituli, ex quo electio personæ & prouisio officij
Pœnitentiarij ad solum Episcopum spectat, vt dictum
est; & Capitulum Sede vacante non succedit in pro-
uisione beneficiorum ad Episcopum spectante. Ita
decisum referunt Nicol. Garcia *dicta part. 5. c. 4.
num. 145.*

18 num. 143. Aloys. Ricc. dict. resol. 477. num. 4. † Sed eius
electio, & collatio pertinebit ad Papam, etiam seclusa
reseruatione; & non est reseruanda futuro Episcopo,
prout decisum refert in vna Iannen. Nicol. Garcia in
addit. ad dict. c. 4. n. 150.

19 Pœnitentiarius institutus eo ipso habet à Iure, &
Concilio facultatem audiendi Confessiones pœniten-
tium illius diœcesis, & iurisdictionem ad absoluendum
à peccatis, & est veluti Parochus totius diœcesis, nec
requiritur noua licentia Ordinarij. Ita resoluunt Vgol.
d. cap. 33. num. 2. & 3. Lælius Zecch. de Republ. Eccle-
siast. c. 24. de Capitulo & Canonicis sub num. 16. Aloys.
Ricc. d. resolut. 477. n. 5. Salazar. de Mendoza in dicto li-
20 bello, §. 5. & † quilibet potest ei confiteri sua peccata, &
satisfaciet præcepto; cap. omnis vtriusque sexus, de
pœnit. & remiss. vt decisum referunt Aloys. Ricc.
vbi proximè, & Nicol. Garc. d. part. 5. cap. 4. num. 113.
21 † non tamen poterit audire Confessiones in alia diœ-
cesi, etiam habentium Bullam, vel licentiam sui Pa-
rochi: nam cùm dubitaretur an obtinens Parochiale
beneficium in vna diœcesi, possit in alia absque Ordi-
narij loci approbatione eligi in Confessarium ab ha-
bentibus priuilegium vigore Iubilæi eligendi Confes-
sarium idoneum, cùm is generaliter, & absolutè sit
approbatus à Concilio, vt cum aliis resoluit Viuald.
in Candelab. aureo, part. 1. de Confessione, n. 28. nihi-
lominus decisum fuit minimè posse, prout refert Ni-
col. Garc. d. p. 5. c. 8. dub. 4. quicquid post alios dicant
Henriq in summa, lib. 7. c. 12. n. 3. Suar. tom. 4. de pænit.
disp. 28. sect. 4. n. 18.

22 Illud tamen aduertendum duxi, quod licèt huius-
modi Pœnitentiarius sit Ordinarius diœcesis Confes-
sor, non videtur posse delegare, seu committere suam
potestatem, non solùm generaliter, sed nec particu-
lariter, maximè cum in eo censeatur electa industria
personæ, argum. text. in cap. vlt. §. is autem, de officio
delegati. & quæ resoluunt Peregrin. lib. 1. variar. ad
rub. de officio & potestate iudicis delegati, n. 7. Surd.
cons. 413. num. 15. & in propriis terminis comprobat
Homobon. de Bonis de humana vita statibus, part. 1.
c. 10. vers. est autem. Quicquid dicant Cueh. in instit. ma-
ior. lib. 5. tit. 4. n. 160. Ioan. à Chapeauil. de casib. reseru.
c. 3. diffic. 2.

23 A casibus, quos Episcopus sibi expressè reserua-
uit, non potest Pœnitentiarius absoluere quemquam,
nisi ipsemet Episcopus hanc illi speciatim dederit au-
ctoritatem. Ita resoluunt Nau. cons. 20 sub tit. de pæ-
nit. & remiss. in nouis, Sayr. in floribus decis. sub eodem
tit. decis. 44. Henriq. consil. 62. n. 7. & seq. Vgolin. dict.
cap. 33 n. 3. Aloys. Ricc. in praxi aurea, resol. 179. in fin.
& decisum referunt idem Aloys. Ricc. in praxi fori
Eccles. decis. 751. in 2. editione, & resol. 492. n. 2. in se-
secunda editione. Nicol. Garc. d. p. 5. cap. 4. num. 115.
Quamuis ipsum Pœnitentiarium, si suæ præbendæ
fuerit annexum pœnitentiariæ officium, posse absol-
uere absque alia facultate ab omnibus casibus Episco-
po reseruatis, teneat Piasec. in praxi noua Episcop. p. 2.
c. 1. n. 16. cum Chapeauil. de casibus reseruatis, c. 3. q. 1.
different. 2. & videatur tenere Salazar. de Mendoza in
d. libello, §. 5. Zerola in praxi Pœnitentia, cap. 22. q. 5.
Sbroz. de offic. Vicarij lib. 2. quæst. 19. & Antonin.
in catechesi Neapolit. cap. 34. quos refert, & sequi-
tur Homobon. dict. cap. 10. statim in princ. & de ca-
24 sibus reseruatis part. 1. cap. 5. Vnde † si ei fuerint
commissi ab Episcopo casus sibi reseruati, non po-
terit subdelegare, quia in eis censetur electa indu-
stria personæ; tum quia est delegatus inferioris à Prin-
cipe. Ita Nicol. Garcia in addition. ad dict. cap. 4 n. 112.
25 Hinc etiam † absolutio Concilij sess. 24. de reform.
cap. 6. committi potest ab Episcopo, non tamen à Vi-
cario generali, seu etiam Pœnitentiario, aut Vica-
rio ad id specialiter deputato, prout referunt decisum
Aloys. Ricc. dict. resolut. 477. num. 5. in fine, Nicol.
Garcia d. part. 5. cap. 4. n. 116. Salazar de Mendoza
d. § 5.

Debet præfatus Pœnitentiarius semper paratus 26
existere ad audiendas Confessiones, quare minimè
recusare potest pœnitentes, & decisum referunt Aloys.
Ricc. d. resolutione 477. num. 6. Nicol. Garc. d. part. 5.
c. 4. num. 118. Et recusans audire Confessiones potest
puniri, & priuari ab Episcopo, prout etiam decisum
fuisse testantur Aloys. Ricc. & Nicol. Garcia citatis
locis, Salazar. de Mendoza d. libello, §. 7. Campan. d.
c. 6. num. 27. † Et quamuis habeat facultatem absol- 27
uendi à casibus reseruatis, tenetur nihilominus inte-
gras Confessiones audire, & non solos casus reserua-
tos, cum sit Confessor ordinarius: teneturque † ho- 28
ris opportunis, loco, & sede Episcopi, ad cuius hoc
pertinet arbitratum, peccata confiteri volentibus sui
copiam facere, † in manu tamen virgam, seu bacchet- 29
tam, sicut in Vrbe, non debet tenere, præcipuè in lo-
cis, vbi hoc non est in vsu. Ita decisum in vna Abu-
len. 21. Aprilis 1587. referunt Nicol. Garcia dicta p. 5.
c. 4. n. 117. Vgolin. d. cap. 33. n. 6. Salazar. de Mendoza
d. § 7.

Pro præsente in choro habendus est Pœnitentia- 30
rius, dum audit Confessiones in Ecclesia, vt habetur
in Concil. Trident. d. cap. 8. siue in Confessionario,
siue extra, non tamen pro tempore, quo residet in
Confessionario, nec audit Confessiones, aliis in choro
Diuina celebrantibus, nec item si dicerit Missam, aut si
priuatim Officium dicat, etiam vt opportuniùs Con-
fessiones audiat, censendus est præsens in choro. Ita
decisum referunt Moneta de distribut. quotid. p. 2. q. 11.
n. 64. cum sequentibus, Vgolin. d. cap. 33. n. 5. Aloys. Ricc.
dict. resol. 477. n. 6. Salazar. de Mendoza in dicto libello,
§ 6. Campan. d. n. 27. Nicol. Garc. d. p. 5. c. 4. n. 124. &
seq. Bonac. de horis can. disp. 2. q. 5. puncto 3. §. 5. me cita-
to in hoc loco, Castr. Palao in opere moral. tract. 7. disp. 3.
puncto 5. §. 5. & Trullench. in exposit. Decalogi, lib. 1.
c. 8. dub. 12. §. 5. à princ.

Et Pœnitentiarius non solùm censetur præsens in 31
choro dum actualiter Confessiones audit ad lucran-
das distributiones quotidianas, sed etiam eleemosynas
ipsas, quæ distribuuntur pro associandis, & sepeliendis
cadaueribus defunctorum, vel pro supplicationibus,
& processionibus, quæ per Vrbem aguntur. Bonac.
d. § 5. num. 4. & me citato in hoc loco, Castr. Palao dict.
disp. 3. punct. 3. §. 5. num. 2. Trullench. d. dub. 12. §. 5. n. 2.
in fine. Ita decisum refert Nicol. Garc. d. part. 5. cap. 4.
num. 125. Quamuis contrarium velit Moneta d. q. 11.
num. 65.

Cùm Pœnitentiarius iste ad id tantùm institutus 32
sit, vt Confessiones in ipsa Ecclesia Catholica audiat,
& Concilium illum in Ecclesia Confessiones audien-
tem pro præsenti in choro habeat, talis non censebi-
tur, si Confessiones extra Ecclesiam, etiam infirmo-
rum audiat, vt resoluit Nicol. Garc. in addit. ad d. p. 5.
c. 4. n. 125. in fin. Vnum casum de alio Canonico, qui
tempore Diuinorum Confessiones audit, adducunt
Monet. d. part. 2. q. 11. n. 68. & Castro Palao d. disp. 3.
puncto 3. §. 5. n. 4. quando scilicet præsente Pœniten-
tiario alius, vel alij in illius adiutorium ad audiendas
Confessiones designantur ob multitudinem pœni-
tentium; nam hoc casu meritò tenent eos tali assig-
natione facti lucrari distributiones, ac si choro præ-
sentes essent; quia occupantur in euidenti Ecclesiæ
vtilitate, cùm vtile sit Ecclesiæ, immò necessarium
ministros habere, qui populo in re ita necessaria sa-
tisfaciat.

Ad maiorem residentiam, quàm alij Canonici, non 33
tenetur Pœnitentiarius, dummodo non absit tempo-
re, quo frequentiùs pœnitentes accedunt, & diebus
festis solemnibus, veluti tempore ieiuniorum, Qua-
dragesimæ, Aduentus, Quatuor temporum, Resurre-
ctionis, & Ascensionis, Pentecostes, Corporis Christi,
Assumptio

Assumptionis Beatæ Mariæ, Natiuitatis Domini, & omnium Sanctorum. Ita referunt decisum Vgolin. *d. c.33. n.6.* Salazar de Mendoza *d. libello*, §.7. Nicol. Garcia *d.p.5.c.4.n.122.& ibi in addition.* dicit dubitatum fuisse, an facultas, quam habet Capitulum Burgen. ex statuto à Sede Apostolica confirmatu, vt eius Canonici possint quinque menses abesse ab Ecclesia, competat etiam Pœnitentiario eiusdem Ecclesiæ; & insuper an possit fungi officio Visitatoris, & dicit decisum fuisse negatiuè, cum ista esset multùm longa absentia Pœnitentiario, & in magnum detrimentum sui officij, & ministerij, ac pœnitentium: & ideò in ista Ecclesia satis esset abesse per tempus trium mensium à Concilio Canonicis permissum; sed hoc intelligendum, quod non possit frui ista quinque mensium vacatione, quoad Confessiones, & officium pœnitentiarij, bene tamen poterit ea vti quoad chorum, & officium diuinum, sicut cæteri Canonici.

34 Pœnitentiaria potest resignari sicut alia præbenda, etiam in fauorem alterius, dummodo habeat qualitates requisitas, vt resoluunt Salazar de Mendoza *in d. libello*, §.5. Ceual. *commun. contra commun. q.897.n.485.* vbi *n.* 489. tenet posse etiam super eam imponi pensionem.

35 Præbenda hæc pœnitentialis potest optari, nec Pœnitentiarius potest aliam præbendam optare, quia in ea electa videtur industria personæ: tum quia vbi beneficium requirit certas qualitates, aut examen, si cui indulgetur, vt possit consequi aliam dignitatem, aut beneficium, illud non venit, quod examen, aut qualitates illas requirit, vt est opt. text. *in cap. fin. de translat. Episcopi*, tum quia cùm sit huiusmodi officio Pœnitentiarij vnica præbenda, non potest mutari, sed immobilis remanere debet; tum denique, cùm vnio, aut diuisio beneficiorum vnitorum requirat auctoritatem, & solemnitatem, & iustam causam id faciendi, hanc potestatem hominibus priuatis, & Pœnitentiariis ipsis tot vniones, vel diuisiones ad libitum faciendi, Concilium dedisse non est verosimile. Quare ita resoluunt Nauarr. *cons.22. sub tit. de prabendis, & dignit. in antiq. & cons. 14. sub tit. de rebus Eccles. non alienand. in nouis*, Sayr. *in floribus decis. sub illo tit. de prabend. decis.22.* Galet. *in margarita casuum conscientia, verb. Canonicus, pag.29. colum.1.* Gonzal. *ad regular.8. Cancel. gloss 34. num.78. & 79.* Moneta *de optione canon. cap.3. quast.5. num.129.* Nicol. Garcia *dict. part.5. cap.4. a num.132.* vbi *num.134.* refert decisum, Pœnitentiarium, nec retento, nec dimisso officio, posse optare aliam præbendam, cuius officio fuit perpetuò vnitus vnus Canonicatus, & certa præbenda. Vnde fuit decisum 12. *Februarij* 1601. Pœnitentiarij præbendam, etiam postquam est effectum sortita, non subiacere optioni, & *in vna Vercellen. Iunij* 1601. etiam fuit tentum, quod non solum non potest optari præbenda Pœnitentiarij, sed nec titulus, ac Ordo illius, refert Nicol. Garcia *in addit. ad dict. cap.4 num.132. & ibi num.130.* dicit declaratum *in*
36 *vna Lunen. 6. Iunij* 1592. † erectionem præbendæ Theologi, vel Pœnitentiarij non habere locum in ea, quæ vigore statuti à sequenti Canonico optatur; sed illam præbendam, quam dimiserit Canonicus, qui nouissimè optat, huic muneri affectam, & vnitam remanere.

37 Pro Regnis Hispaniarum Gregor. XV. *sua Const. incip. Supremæ dispositionis, sub Dat. Nonis Nouembris* 1622. statuit & ordinauit, quod *ex tunc deinceps perpetuis futuris temporibus, omnes & singuli Canonicatus & Prabenda Pænitentiarij quarumcunque Metropolitanarum, seu Cathedralium Ecclesiarum in Regnis Hispaniarum nunc & pro tempore existentium, tam huc usque instituti, quàm deinceps quandocunque pro complemento decretorum Apost. instituendi, quotiescunque illos quibusuis modis, & ex quorumcunque personis, etiam Romani Pont. pro tempore existentis, seu quorumuis Cardinalium etiam tunc viuentium familiaribus continuis commensalibus, seu Romana Curia officialibus, aut alias quomodolibet reseruationem inducentibus etiam per cessum, etiam permutationis causa in manibus eorum Ordinariorum, vel decessum (non tamen in Curia, aut apud Sedem pradictam,) seu quamuis aliam dimissionem, vel amissionem, aut priuationem (extra tamen eandem Curiam) seu Religionis ingressum, aut matrimonij contractum ex nunc & pro tempore obtinentium, seu ius in illis, vel ad illos habentium, aut aliàs quibusuis modis (non tamen per obitum apud Sedem pradictam) ac etiam in aliquibus ex mensibus, in quibus beneficiorum Ecclesiasticorum dispositio Sedi Apostol. etiam per Constitutiones Apostol. & regulas Cancellaria fuerit reseruata, & etiamsi possidentes, vel ad illos ius habentes, familiares Curia, ac Sedis pradicta officiales etiam sub diuersis Constitutionibus Pauli II. seu ex quauis alia causa dispositioni Apostol. specialiter, vel alias generaliter reseruati, aut ex generali reseruatione Apostol. affecti, seu ad Sedem eandem deuoluti existant, per Ordinarios locorum, & capitula dictarum Ecclesiarum, tantum prauio concursu per edictorum affixionem, hoc modo, videlicet in singulis vacationibus Canonicatuum, & prabendarum Pœnitentiariorum huiusmodi edicta propom, & terminus sexaginta dierum assignari debeat, dictoque termino elapso per Ordinarios & Capitula in prasentia oppositorum ex aliquo libro forte aperto vnum punctum materiarum moralium tradi. & super eo intra viginti quatuor horas singuli oppositores per integram horam, seruato tamen inter eos ordine susceptorum graduum in singulis facultatibus publicè legere, & duo alij per aliam horam argumentari, & si tales oppositores in Theologia Magistri, vel Baccalaurei, aut illius professores existant, dato eis puncto super Euangelium per horam similiter publicè pradicare, seu concionari debeant, & aliàs in omnibus, & per omnia prout in concursu Prabendarum Magistralium, & Doctoralium fieri consueuit. Quibus peractis ad Canonicatus, & Prabendas Pænitentiarios vacantes huiusmodi illi dumtaxat ex concurrentibus, qui peracto examine cateris omnibus iudicio ipsorum Ordinarij & Capitulorum magis habiles & idonei reperti fuerint, assumi, seu eligi, talesque assumpti, vel electi, si Canonicatus & Prabenda vacantes huiusmodi in mense Apostol. vacauerint, aut aliàs ratione persona, vel loci generaliter, seu specialiter reseruati, seu affecti fuerint, intra sex menses à die eorum electionis per Ordinarios, & Capitula huiusmodi facienda litteras Apostol. desuper expedire, ac iura Camera Apostolica, & aliis praterea debita soluere teneantur. Singuli verò tempore electionis huiusmodi in quadragesimo anno, & vltra constituti, atque in sacra Theologia, vel iure Canonico iuxta decretorum Concilij Tridentini dispositionem graduati esse, & omnibus diebus ferialibus quilibet, vel in sua Ecclesia, vel in alio loco ei ad hoc per Ordinarium loci, & Capitulum ipsius Ecclesia assignando spatio vnius hora publicè Conscientia casus legere, & difficultates soluere, necnon Confessiones Sacramentales omnium vtriusque sexus Christi fidelium ad eum accedentium prauia Ordinarij huiusmodi licentia in eadem Ecclesia etiam publicè audire, aliaque omnia & singula, qua similes Canonici Pænitentiarij ex prafata Concilij forma & alias facere, exequi, & exercere solent, & debent, similiter facere, exequi, & exercere teneantur. Si tamen inter ipsos concurrentes aliquem adesse contigerit, qui eruditionis, & doctrina, aliorumque meritorum prastantia cateros omnes concurrentes arbitrio eorumdem Ordinarij, & Capituli longè antecellat, & atatem quadraginta annorum non attingat, illo non obstante defectu atatis huiusmodi, dummodo tamen triginta annis maior sit, ad Canonicatum & prabendam Pænitentiarios huiusmodi per Ordinarium,*

&

& Capitulum prædictos, ſi ita illis ex iuſtis & rationabilibus cauſis expedire videbitur, eligi debere & licitè valeat, ſuper quo Ordinarij & Capituli eorumdem Conſcientiam onerat. Et quotieſcunque ipſi Canonici Pænitentiarij in huiuſmodi oneribus, & functionibus obeundis impediti fuerint iuxta eiuſdem Concilij decreta, in choro præſentes eſſe cenſeantur, ſed ſi eos in eiuſdem oneribus, & functionibus adimplendis negligentes, aut remiſſos eſſe contigerit, arbitrio ſuorum Ordinariorum, & Capitulorum mulctari poſſint, &c.

ALLEGATIO LVI.

Epiſcopus quibus in Eccleſiis curare debet, vt Theologalis Præbenda, & lectio ſacræ ſcripturæ habeatur.

SVMMARIVM.

1 *Lectio Sacræ Scripturæ in iis Eccleſiis haberi debet, in quibus præbenda, aut præſtimonium pro lectoribus deputatum reperitur.*

2 *Præbenda Theologalis, vbi ab Epiſcopo inſtitui debeat? oſtenditur.*

3 *Præbenda primò vacatura, vt ſit Theologalis, & in Theologalem maneat erecta, requiritur actualis deputatio.*

4 *Electio perſonæ ad præbendam Theologalem pertinet ad ſolum Epiſcopum, ſi vacet in ſuo menſe ordinario, collatio verò ad illos, ad quos antea pertinebat.*

5 *Præbendæ Theologales in Francia, & in Regnis Coronæ Caſtellæ, & Legionis per Ordinarios in quocunque menſe vacauerint, prouidentur.*

6 *Theologalis Canonicus quo tempore, & hora, & ſuper qua materia lecturus ſit, arbitrio Epiſcopi relinquitur.*

7 *Theologalis Canonicus vacare poteſt à lectione tribus menſibus, Iulij, Auguſti, & Septembris.*

8 *Theologales Canonici diebus, quibus legunt, habendi ſunt ſicut præſentes in choro, non modò pro illis horis, vt ſi manè legant pro horis matutinis, & Miſſa ſolemni, ſed etiam pro tota die.*

9 *Theologalis Canonicus quamuis toto die, quo legit, habeatur pro præſente, non cenſetur tamen præſens matutino, quod dicitur pro die ſequenti in veſperi præcedenti.*

10 *Præbenda Theologalis nec poteſt optari ab alio, nec præbendatus Theologalis poterit illam dimittere, & aliam optare.*

11 *Oppoſitum in oppoſito idem operatur, quod propoſitum in propoſito.*

12 *Theologalis Canonicus, nec retento, nec dimiſſo officio poteſt optare aliam præbendam.*

13 *Theologalis Canonicus poteſt ab Epiſcopo occupari in ſuo ſeruitio, & fructus in abſentia percipit.*

14 *Theologalis, ſeu Magiſtralis præbenda vacans, debet dari in commendam vni Canonico idoneo eiuſdem Capituli, donec titularis prouideatur.*

15 *Theologalis præbendæ collatio ſuſpendenda eſt, donec inueniatur Theologus ſæcularis, cui fieri poſſit, & interim fructus omnes tradendi ſunt Superiori alicuius Ordinis, qui curet vt aliquis Theologus ex ſuis Regularibus ibi publicè doceat Sacram Scripturam.*

16 *Lectio ſacræ Scripturæ in Monaſteriis Monachorum, vbi id commodè fieri poteſt, haberi debet, ad quod per Epiſcopum ipſi Regulares compelli poſſunt.*

17 *Lectio ſacræ Scripturæ in Conuentibus Regularium poteſt haberi abſque licentia, ſeu examine Ordinarij.*

18 *Sacram Scripturam docentes in ſcholis publicis, & diſcipuli, qui in illis ſtudent, priuilegiis omnibus de perceptione fructuum præbendarum, & beneficiorum ſuorum in abſentia fruuntur.*

19 *Abſens cauſa ſtudij diſtributiones quotidianas non percipit.*

20 *Abſens cauſa ſtudij, etiam obtenta licentia à Sede Apoſtolica, non excuſatur ab amiſſione diſtributionum quotidianarum.*

21 *Studentes vt percipere poſſint fructus præbendarum, & beneficiorum ſuorum in abſentia, litteris operam dare debent in ſtudio generali, ſeu celebri vniuerſitate.*

22 *Studium generale dicitur illud, quod eſt erectum, & inſtitutum per Papam, Regem, ſeu Principem.*

23 *Scholares in Eccleſiis Cathedralibus non gaudent eiſdem priuilegiis, ſicut ſtudentes in ſtudiis publicis, & Academiis.*

24 *Scholaſticorum priuilegiis non gaudent, qui non ſtudent, & ſcholas non frequentant, nec abſentes cauſa ſtudij fructus ſuorum beneficiorum percipiunt.*

25 *Abſentes cauſa ſtudij poſſunt percipere fructus ſuarum præbendarum, etiamſi pluſquam duo Canonici ſint, dummodo ſtatus Eccleſiæ patiatur.*

26 *Studentes ius Canonicum eodem priuilegio gaudent, quo Sacræ Scripturæ operam nauantes.*

27 *Docentes Sacram Scripturam, vel ius Canonicum, tunc percipiunt fructus præbendarum ſuarum, cum conducti, ſeu ſalariati docent, aut ratione ſtipendij, ſeu Cathedræ, quam habeat.*

28 *Studiorum cauſa nullus poteſt abeſſe, niſi de licentia ſui Prælati, etiamſi quis obtinuerit indultum à Sede Apoſtolica.*

29 *Ordinarius quibus concurrentibus teneatur dare licentiam Canonicis, aut Beneficiatis curam animarum non habentibus, volentibus facere abſentiam cauſa ſtudij.*

30 *Parochiales Eccleſias obtinentibus poſt Concil. Trid. ſtudendi licentia, atque in abſentia ſtudiorum cauſa fructus percipiendi non datur.*

31 *Licentia vt quis abeſſe poſſit cauſa ſtudij à ſeruitio ſuæ Eccleſiæ, vel ſui Canonicatus, non ſuffragatur vltra quinquennium à die quo cœpit ſtudere.*

32 *Docentes ius Canonicum, vel Sacram Scripturam quoad priuilegium percipiendi fructus, non habent vllam temporis determinationem, ſed eo gaudent quamdiu docuerint.*

33 *Docentes non tenentur licentiam obtinere ab Epiſcopo quoad priuilegium percipiendi fructus, ſicut ſtudentes.*

34 *Presbyteris, ſeu aliis in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutis, an liceat Ius Ciuile publicè legere, necnon ad Cathedras Cæſarei iuris in aliqua vniuerſitate ſe apponere?* & n. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. & 48.

SACRÆ Scripturæ lectio in iis Eccle- 1
ſiis haberi debet, in quibus præben-
da, aut præſtimonium, ſeu aliud quo-
cunque nomine nuncupatum ſtipen-
dium pro Lectoribus ſacræ Scripturæ
deputatum reperitur; Epiſcopis autem incumbit, vt
prædictum ſtipendium habentes munus hoc obire fa-
ciant; ſi verò non poſſint, vtpote quia idonei ad id
non ſint, per alios ſuis ſumptibus id efficere Epiſco-
pus curabit. † In Eccleſiis autem Metropolitanis, vel 2
Cathedralibus, & in Collegiatis, quæ ſunt in aliquo
inſigni

insigni oppido, etiam nullius diœcesis, si ibi Clericus numerosus sit, operam Episcopus dabit, vt lectio prædicta habeatur, & pro stipendio Theologi, qui sacram Scripturam doceat, si nihil sit præscriptum, ei præbenda primò liberè vacans tribuatur, & si nulla, vel sufficiens aliud adsit, Episcopus fructus alicuius simplicis beneficij assignabit; vel si neque hac ratione huic Theologo prouideri possit, tunc per eos, qui beneficia habent in ciuitate, & diœcesi, vel aliàs, vt commodiùs fieri poterit, Episcopus de Capituli consilio huic prouidebit; non tamen ob hanc alia lectio omitti debet, sed & ea habenda, si haberi consueuerat: ita habetur in Concil. Trident. *sess.5.de reform.c.*1. de cuius materia & intellectu vide Fusch. *de visitat. lib.*1.*c.*17. *n.*11.*&* 12. Zerol.*in praxi Episc.p.*1. *verb. Præbenda Theologalis*, Nicol.Garc.*de benefic.p.*5.*c.*4. *n.*130. *cum seq.*Monet.*de distribut.quotid p.*2.*q.*10 *& de commut. vlt.volune. c.*10.*n.*191. *cum seq.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol.*175.*& in decis.Curiæ Archiep. Neapol, decis.*101 *p.*4 Homobon.de Bonis *de humana vita statibus p.*1.*c.*11.*in princ.& c.*12.

3 Huiusmodi præbenda primò vacatura, vt sit Theologalis, & in Theologalem maneat erecta, requiritur actualis deputatio, vt decisum refert Nicol. Garcia *de benefic.part.*5.*c.*4 *n.*155. Electio personæ ad huiusmodi præbendam Theologalem pertinet ad solum Episcopum, collatio verò ad illos, ad quos antea spectabat: ita resolutum fuisse testantur Nicol. Garc. *d. c* 4. *n.*162. & Gonzal. *ad regul.*8. *Cancell. gloss.*9.§.2.*n.*83.

4 Intellige procedere † quando talis præbenda vacaret in mense ordinario; nam si vacaret in mense Apostolico, vel aliàs esset reseruata, seu affecta, electio personæ, & collatio spectaret ad Papam, sicut dictum est de Pœnitentiaria, *alleg. præced. n.*11. Ita Nicol.Garc.*d.c.*4.*n.*164. Gonzal. *vbi proximè*, quamuis Zerola *in praxi Episc. part.*1. *verb. beneficium*, §.3 *dubio* 4. *& verb præbenda Theologalis*, §.4. teneat
5 † electionem ad Ordinarium semper spectare; quod quidem in Regnis Coronæ Castellæ, & Legionis seruari magis videtur, vbi in omnibus Ecclesiis Cathedralibus, & in nonnullis Collegiatis, Canonicatus, & Præbendæ Theologales lectionis sacræ Scripturæ prouidentur ab Episcopis per concursum in quibuscunque mensibus vacent indifferenter, ac si essent Præbendæ Doctorales, & Magistrales, & non conferuntur à Sede Apostolica, sicut cætera beneficia, & referunt Gonzal. *dict.* §.2.*n.*86. Nicol. Garcia *d. c.*4. *n.*165 qui *n.*162. *versic tertia*, dicit decisum fuisse, supradicta procedere, etiam in Ecclesiis Collegiatis, quarum præbendæ sunt de Iurepatronatus laïcorum, quia etiam tunc deputanda est prima præbenda vacatura, concurrentibus omnibus requisitis; persona tamen non erit nominanda ante vacationem, qua occurrente eius electio ad Episcopum, si in suo mense ordinario contingat, pertinebit; collatio verò ad quem legitimè spectabat ante prædictam deputationem. Quomodo autem sint prouidendi Canonicatus & Præbendæ Magistrales, & Doctorales in Regnis Castellæ & Legionis, vide Bullas Sixti IV. Innocentij VIII. & Leonis X & demùm S.D N. Vrbani Papæ VIII. *in fine operis, constit.* 71. In regno etiam Franciæ Canonicatus Theologalis est semper prouidendus per Ordinarium & Capitulum vni Theologo in quocumque mense vacauerit, vt sancitur *in rubric. de collation.* §.1. & *ibi* Rebuffus *verb. Theologalem, & verb.teneantur*, refert Gonzal. *gloss.*9.§.2 *n.*17.

6 Arbitrio Episcopi relinquitur, quo tempore, & hora & super qua materia Theologalis Canonicus lecturus sit, qui Concilio satisfaciet si Theologiam Scholasticam legerit, à cuius lectione tribus mensibus, Iulij,
7 Augusti, & Septembris vacare potest. Ita decisum referunt Nicol.Garc.*d cap* 4.*num.*156.*&* 157. Gallet. *in margarita casuum conscientiæ, verb. legere* 2.me citato *in hoc loco*, Alzedo *d.p.*2.*c.*9.*n.*42.

Dum in Ecclesiis huiusmodi Canonici legerint, 8
quamuis à seruitio chori absentes sint, possunt de iure fructus percipere suorum Canonicatuum, exceptis quotidianis distributionibus: ex gratia tamen diebus, quibus legunt, habendi sunt sicut præsentes in choro, & inseruientes, non modò pro illis horis, vt si mane legant, pro horis matutinis, & Missa solemni, sed etiam pro tota die. Ita decisum à *Sacra Congregatione* referunt Piasec. *in praxi noua Episcop.part.*2.*c.*3.*n.*9. *vers.similiter*, Gonzal. *ad regul.*8.*Cancell.*§.7. *proœm. n.*180. Nicol.Garcia *de benefic.part* 3 *c.*2 *num.*118. Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ, lib.*1, *tit.*23.*l.*2.§ 2. *de residentia, n.*68. Moneta *de distribut. quotidian part.*2. *q* 10. *n.*27. Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast decis* 495. *&* 498. *in prima editione*, *& resolut.*386.*n.*6 *& resolut.*589 *n.*6. *in secunda editione.* Bonacin *de horis Canon.disp.*2.*q.*5.*puncto* 3.§.6.me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *in opere morali, tract.*7. *disp.*3.§.6.*n* 1. & nouissimè Ioan. à Solorzano *tom.*2. *de Iure Indiarum, lib.*3.*c.*14.*n.*33.34. *&* 35. Trullench. *in exposit. Decalogi, lib.*1. *c.*8. *dub.*12. § 6. *num.*1. Et
† quamuis toto die, quo legit, habeatur pro præ- 9
sente in choro, etiam quoad distributiones, non censetur tamen præsens matutino, quod dicitur pro die sequenti in vespere præcedenti, secundùm consuetudinem aliquarum Ecclesiarum, prout resolutum dicunt Garc. *d.cap.*2 *num.*118. Armendar *d loco, n.*70. Gallet. *in margarita casuum conscientiæ, verb. Canonicus*, *pag.*29. Nald. *verb. distributiones, num* 9. Bonacina *de horis Canon. disp* 2. *q.*5. *punct.* 3. §.6. me citato *in hoc loco*, Sanctarel. *d. q.* 11. *n.*15. Castr. Palao *dict* §.6 *num.* 1, *in fine*, Trullench. *d.*§.6 *n.*1.

Præbenda, quæ fuit erecta, & deputata in Theo- 10
logalem pro Theologo, à sequenti Canonico optari non potest, vt decisum referunt Moneta *de optione Canon.c.*3.*q.*6.*n.*129. Gonzal. *ad reg.*8. *Cancell. gloss.*
34 *n* 80. vbi *n.*81. resoluit, quod † sicut Theologalis 11
præbenda non potest ab alio optari, ita nec præbendatus Theologalis poterit illam dimittere, & aliam optare, vt decisum fuit *in vna Astensi*, 26. *Februarij* 1601. prout refert Nicol. Garc. *in addit. d. c.*4 *n.*134. quia idem operatur oppositum in opposito, quod propositum in proposito, *l.etsi contra tabulas* 35 *ff.de vulgari & pupillari substit. l fin. de legat.*3. cum citatis *in libello de principiis vtriusque iuris, lit. O, n.*13. Intelligendo cum declarationibus suprà adductis *allegatione præcedenti*, circa optionem Pœnitentialis præbendæ.

Et sic quod Canonicus Theologalis, nec retento, 12
nec dimisso officio potest optare aliam præbendam, censuit *Rota in vna Lucana optionis domus*, 24. *Ianuarij* 1067. coram *D. Patriarcha Manzanedo*, quamuis contrariæ sententiæ libentiùs adhæreat Moneta *de optione Canon.c.*4.*q* 1. *à n.*11. dicens melioribus niti rationibus, & seruatam audiri Mediolani in Ecclesia Sancti Nazarij, in qua qui priùs Theologalem præbendam obtinebat, aliam optauit, ea simul cum onere & officio legendi dimissa, quæ deinde alteri collata fuit: & deinde *in d. Lucana optionis domus*, etiam resolutum fuit, quod facta erectione præbendæ vacantis in Theologalem cum applicatione domus, quæ simul cum ea vacauit, non potuit postea talis domus optari ab alio virtute consuetudinis, & statuti optandi tam præbendas, quàm domus, vigentis in dicta Ecclesia, &c. quæ resolutio fuit postea confirmata in eadem coram eodem, 13. *Martij* 1609.

Cùm Episcopus queat in suo seruitio occupare 13
duos Canonicos Ecclesiæ Cathedralis, vt fructus in absentia percipiant, *cap.de cætero,c.ad audientiam, de clericis non residentibus*, Gutier, *Canon.lib.*1.*cap.*1, *n.*149.

n. 149. Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part.* 3. *c.* 2 *n.* 28. Hieron. Venero *in exam. Episc. lib.* 4. *c.* 40. *n.* 1. me citato *in hoc loco*, Alzed. *de præcellent. Episcop. dignit. p.* 1. *c.* 5. *n.* 127. poterit etiam occupare Canonicatum Doctoralem, & Magistralem, vt fuit resolutum *in Placentina fructuum*, 14. *Martij* 1550. teste Put. *decis.* 294. *lib.* 3. quem refert Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell gloss.* 6. *n.* 257.

14 Vacante Magistrali, seu Theologali præbenda, debet illa dari in commendam vni Canonico idoneo eiusdem Capituli, donec titularis prouideatur, vt resoluit Gonzal. *ad reg* 8. *Cancell. gloss* 5. § 8. *n.* 36. †
15 Quando verò sæcularis clericus non reperitur tam pro Theologali præbenda, quàm pro eius officio exequendo, collatio illius suspendenda est, donec inueniatur Theologus sæcularis, cui fieri possit; & interim nullus est deputandus custos, aut curator fructuum ipsius præbendæ, sed illi omnes tradendi sunt Superiori alicuius Ordinis, qui curet vt aliquis Theologus ex suis Regularibus publicè in Cathedrali Ecclesia doceat sacram Scripturam, prout mandatur Decreto Concilij *dict. c* 1. atque in primis necessaria subministret de prædictis quod fructibus, quod reliquum fuerit in vsum Monasterij conuertat: resolutum refert Zerola *in praxi Episc. part.* 1. *verb. præbenda Theologalis*, §. 5. *& in* §. 2. dicit etiam decisum, quod vbi viget consuetudo, quod detur à Capitulo stipendium proprio Theologo, ea seruanda est, quod si illud etiam poterit Theologum reddere diligentiorem in sui muneris functione, triennium eius conductionis Ordinarius vnà cum Capitulo præfinire debet.

16 In monasteriis Monachorum, vbi id commodè fieri potest, sacræ Scripturæ lectio haberi debet, vt probat Concil. Trid. *d. cap.* 1. *vers. in Monasteriis*, Fusch. *de visitat. lib.* 2. *cap.* 15. *num.* 73. quapropter poterit Episcopus Regulares suæ diœcesis, vt à Sede Apostolica delegatus, compellere, vt lectionem sacræ Scripturæ in Monasteriis suis habeant. Ita resoluunt Franc. Leo *in thesauro fori Eccles part.* 2. *c.* 2. *n.* 59 Campanil. *in diuersor. Iuris Canon. rub.* 11. *c.* 13. *num.* 5. me citato *in hoc loco*, Nouar. *in lucerna Regular. verb. lectio, n.* 5. Piasec. *in praxi noua Episcop. p.* 2 *cap.* 3. *n.* 41 *vers. item*, vbi etiam refert Paulum V. felicis recordationis ordinasse, vt in omnibus Regularium domibus, seu Monasteriis, lectio linguarum Hebraïcæ, Græcæ, Latinæ, & Arabicæ habeatur, & à Regularibus diligenter addiscatur, Constitut. sua incip. *Apostolicæ seruitutis, an-*
17 *no* 1610. *Kalendis Augusti.* † Ad illam lectionem sacræ Scripturæ in Conuentibus Regularium habendam non requiritur licentia, seu examen Ordinarij, prout refert decisum Galet. *in margarita casuum conscientiæ, verb. legere, & verb. licentia* 3. Hæc sunt quæ veluti frequentiora de Theologalis præbendæ institutione, & collatione adducere in præsentiarum operæ pretium duxi, quorum occasione opportunum iudicaui, vt aliqua de docentibus, vel studentibus sacram Scripturam in studio generali, seu celebri vniuersitate hîc adducerem, quæ pro complemento *huius alleg.* & faciliori Decreti Concilij Trid. *in d. c.* 1. explicatione, sequuntur.

18 Docentes sacram Scripturam in Scholis publicis, & discipuli, qui in illis student, priuilegiis omnibus de perceptione fructuum præbendarum, & beneficiorum suorum in absentia à Iure communi concessis pleoè gaudent, & fruuntur. Ita disponit Conc. Trid. *d. cap.* 1. *in fine*, id quod iure communi cautum fuit *in cap. vlt. de magistris*, ibi, *docentes verò*, &c. vbi Abb. Rebuff. *in praxi, tit. de dispensat. de non resid. n* 25. *& in tract. de priuileg. Scholar. priuileg.* 29 *&* 31. Horat. Lut. *eod. tract priuileg.* 99 *&* 100. Fr. Emman *in sum tom.* 1. *c.* 33. *n.* 2. *& tom.* 2. *c.* 36. *n* 2. *& in addit ad Bullam Cruciatæ c.* 7. *ad conclus. num.* 27. Nicol. Garç. *d. cap.* 2. *num.* 54. Vega *part.* 1. *cap.* 36. *casu* 41. Fusch. *de visitat. lib.* 2. *c.* 9. *num.* 10. Petr. Lesnaud. *in tract. de priuileg. Doct p.* 1. §. 22. Iacob. Ben. *in tract. de priuil. Iurisconsult. part.* 1. *priuil.* 15. *num.* 1. Carol. de Grassis *in tract. de effectibus cleric. in prælud. à n.* 106. Vgolin. *de officio, & potest. Episcopi c.* 19. *in princ. num.* 6 *& c.* 43 §. 2. Azor. *inst. moral. part.* 2. *lib.* 7. *c.* 4. *quæst.* 3. *& cap.* 5. *q.* 1. *&* 8. Gonzal *ad reg.* 8 *Cancell* §. 7. *proœm. n.* 180. Aloys. Ricc. *in collect. decis.* 446. Alex. Moneta *de distribut. quotid. p.* 2 *q.* 10. *à princip.* Sanctarel. *var. resol. q.* 3. *à n.* 9. nouissimè Ioan. de Solorzano *d. lib.* 3. *cap.* 14 *n.* 26. Nam, vt inquit Iacobus Bennius *in tract. de priuil. Iurisconsf. p.* 1. *priuil.* 15 *n.* 6. *in fine*, non minus seruire dicitur Ecclesiæ qui studet, vel docet, quàm cæteri Diuinis interessentes. Cui conuenit Horat. Lut. *de priuil. Scholar. priuil.* 110 *post princip.* dum inquit quod Iuris interpretatione abesse non videtur, qui docet in Scholis, me citato *in hoc loco*, Trullench. *in exposit. Decalogi, lib.* 1. *c.* 8. *d. b.* 12. §. 9. *à princip.*

Distributiones tamen quotidianas non percipit ab- 19
sens causa studij, vt probat *c. licèt, de præbendis*, ibi, *nolumus tamen, vt quotidianas distributiones, quæ tantum residentibus in Ecclesiis, & his qui intersunt horis Canonicis, exhibentur, ei tribui faciatis*, vt ibi adnotarunt gloss. Abb. & alij Doctores, alia gloss. *verb. integrè, in d. cap. vltim* & hoc procedit etiam post Concil. Trident. quod nihil circa hoc innouauit: & ita decisum fuisse referunt Ioan. Gutier. *canon. lib.* 1. *c.* 15. *n.* 12. Zerola *in praxi Episcop. part.* 1. *verb. distributiones quotidianæ*, §. 3. Gonzalez *d.* §. 7. *proœm. à num.* 78. Garcia *d. cap* 4. *num.* 112. Sandou. *de officio Eccles. part.* 6. *c.* 17. Quaranta *in summa Bullarij, verb. residentia, vers. quod autem*, Moneta *d. c.* 10. *n.* 23. Stephan. Gratian. *discept. forens. c.* 166 *n.* 17. Vgolin. *d. c.* 19. §. 1. *n.* 6. Armend. *dict. loco, num.* 67. Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. dec.* 495. *in* 1. *edit. & resol.* 386. *n.* 3. *in* 2. *edit.* me citato *in hoc loco*, nouissimè Ioan. de Solorzano *in tract. de iure Indiar. tom* 2. *lib.* 3. *cap.* 14. *num.* 21. &c. Castr. Palao *dict* §. 9. *num.* 13. *in fine*, me citato Trullench. *d.* §. 9. *in princ.*

Qui enim studiorum causa quacunque facultate 20
absunt, nec distributiones quotidianas eo ipso absentiæ tempore, nec vero illam præbendæ suæ partem tertiam in eius generis distributiones Trident. Decreti auctoritate iam conuersam capere possunt: referunt decisum Aloys. Ricc. *d. resolut.* 486. *n.* 3. *in fine*, Moneta *d. n.* 24. Ita vt absentia causa studiorum, etiam obtenta licentia à Sede Apostol. non excuset ab amissione istius tertiæ partis detractæ, sicut neque excusat ab amissione distributionum quotidianarum: ita etiam Armendar. *d. loco, n.* 123. Gonzal *d.* §. 7. *proœm. n.* 189. Et aduertit Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resol* 70. *n.* 3. quod quando præbenda est tenuis, & ferè omnes fructus consistunt in distributionibus, absens causa studij lucratur etiam distributiones, dempta tertia parte. Idem circa hanc tertiam partem distributionum detrahendam tenent. Piasec. *in praxi Episcop. p.* 1. *c.* 3. *n.* 10. Nicol. Garc. *in addit. ad d. c.* 2. *n.* 353. Quicquid aliud velit nouissimè Ioan. de Solorzano *d. lib.* 3. *cap.* 14. *num.* 28.

Debent huiusmodi studentes ad percipiendos fru- 21
ctus præbendarum, & beneficiorum suorum in absentia litteris operam dare in studio generali, seu celebri Vniuersitate, *c. tua, de clericis non resid. c.* 2. *de priuil. in* 6. Læl. Zecch. *de Republ. Eccles. tit. de cleric. num.* 7. *vers.* 28 Horat. Lut. *ad fin. tract. de priuil. schol. tit. de his qui gaudent priuilegiis scholarium, numer.* 23. Flores de Mena *var. lib* 3. *q.* 24. *num.* 19. me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *in opere moral. tr.* 7. *disp.* 3. *punct.* 5. §. 9. *n.* 1.
& Trullench. *d.* §. 9. *n.* 3. † Et studium generale illud di- 22
citur, quod est erectum, & institutum per Papam, Regem, seu Principem, Perez *l.* 1 *tit.* 10 *lib.* 1. *Ordin.* Chassan. *in Catalog gloriæ mundi, p.* 10. *consid.* 32. Hortig. *in patrocinio pro Cæsaraugust. gymnasio, p.* 1. *à n.* 10. *& p.* 3. *num.* 2.

n.2. me citato *in hoc loc.* Solorz. *d. lib.* 3. *c.* 14. *n.* 36. Vnde non sufficit studium, quod non est Vniuersitas, quamuis in eo optimè legatur, & publicè cuicunque audire volenti, quicquid dicat Moneta *d. q.* 10. *n.* 17.

23 Hinc etiam Scholares in Ecclesiis Cathedralibus non gaudent eisdem priuilegiis, sicut studentes in studiis publicis, & Academiis, prout decisum referunt Nicol. Garcia *d. cap. num.* 117. Armendar. *d. loco, n.* 124. me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *d. §.* 9. *num.* 1. *in fin.*

24 In studiis autem publicis litteris operam dantes debent summa diligentia illis incumbere; otiosi enim, qui non student, & scholas minimè frequentant, non gaudent priuilegiis Scholasticorum, nec absentes causa studij fructus suorum beneficiorum percipiunt, iuxta resoluta per Tiraquell. *in tract. cessante causa, p.* 1. *num.* 113. Mascard. *de probat. concl.* 1290 *n.* 9. *cum sequentib.* me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *dict. §.* 9. *n.* 3. Fr. Emman. *quæst. regular. tom* 3. *quæst.* 9. *art.* 10. Prosper de Augustino *in addit. ad Quarantam, in summa Bullarij, verb. residentia, vers. limita, pag.* 443. Sanctarel. *var. res. l. q.* 3. *n.* 16.

25 † Hoc tamen priuilegio gaudebunt studentes, licet aliquando diuertant ad Curiam Romanam, neque semper studeant, modò id faciant pro maiori parte anni. Moneta *d. q.* 10. *n.* 19. *& n.* 20. resoluit numerum Canonicorum, qui absentes causa studij percipere possent fructus præbendarum, non esse indistinctè restringendum ad duos Canonicos, sed posse ad plures extendi, modò id status Ecclesiæ patiatur.

26 Quamuis Concil. Trident. *d. cap.* 1. prædictum priuilegium Scholaribus sacræ Scripturæ studentibus concedere videatur, idem tamen est in studente, vel docente sacros Canones, & Ius Canonicum, vt per Abb. *in cap. tuæ fraternitatis, num.* 5. *&* 6. *de cleric. non resid.* me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *d. §.* 9. *num.* 3. & Trullench. *dict. §.* 9 *num.* 4. Nicol. Garc. *d. cap.* 2. *num.* 65. Moneta *d. c.* 10. *num* 4. & *num.* 21. resoluit clericum, qui abest causa studij in Iure Ciuili, percipere fructus in absentia, dummodo non sit Sacerdos, Archidiaconus, Decanus, Præpositus, Cantor, vel Personatum habens; nam his prohibitum est sub pœna excommunicationis ipso facto Leges, & Physicam audire, vt habetur *in cap. fin. ne Clerici, vel Monachi*, Carol. de Grassis *de effectib. cleric. effectu* 29. *à n.* 1. quare super hoc erit ab huiusmodi clerico impetrandum speciale priuilegium. Et redeundo ad nostrum institutum dico, quod ex eo prædictum priuilegium Scholaribus sacræ Scripturæ studentibus concessum procedit in studentibus Iuri Canonico, quia hodie ad Ecclesiam bene regendam non minus prodest Ius Canonicum, quàm Theologia. Iacob. Beun. *in tract. de priuileg. Iurisconsult. priuil.* 15. *n.* 4. *p.* 1. Carol. de Grassis *de effect. cleric. in prælud. n.* 95. *cum seqq.*

27 Quoad doctores verò id videtur intelligendum de iis, qui docent conducti, seu salariati, aut ratione stipendij, seu Cathedræ, quam habent, non verò de iis, qui sponte, aut voluntariè legunt sine stipendio, & Cathedra, nisi legant cum licentia Vniuersitatis, seu claustri, siue Collegij Doctorum; nam *in d. cap. vlt. de Magistris*, & in Concil. *d. c.* 1. solùm requiritur, quod publicè in Scholis doceant, seu legant, & ne quilibet hoc titulo velit se à residentia excusare, requiritur licentia Vniuersitatis, seu claustri, quæ non debet dari nisi iis, qui apti, & vtiles videantur ad docendum; ita refert decisum Garcia *d. c.* 2. *n.* 39. *&* 60. me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *d. §.* 9. *n.* 2.

28 Nullus studiorum causa potest abesse, nisi de licentia sui Prælati, *c. cùm ex eo, de elect. in* 6. *cap. tuæ fraternitatis, de clericis non resid.* ibi: *Canonici, quibus studiorum gratia est indultum, vt in absentia sua fructus percipiant præbendarum*, iuxta primum intellectum quem affert *ibi gloss.* 1. *verb. indultum*; hoc est indultum ab Episcopo, vel etiam in iis verbis sequentibus, accepta licentia, se ad villas transferunt, iuxta secundum intellectum eiusdem gloss. *ibi*, iuncta expositione Abb. *ibidem*, & aliorum *ad verb. accepta licentia*; quasi licentia sit accipienda etiam à Prælato, cùm quis ea de re indultum obtinuit à Sede Apostol. huiusmodi enim licentia Prælati requiritur, ne indociles, & inepti se conferrent ad studia contra mentem Iurium id permittentium, ne multitudo nimia in detrimentum, & diminutionem seruitij Ecclesiæ absit: & ita post multos, quos refert, & resoluit Nicol. Garc. *dict. c.* 2. *n.* 88. quem refert me citato *in hoc loco*, Castr. Pal. *d. §.* 9. *n.* 7 *vers. nihilominus*, & declarauit Pius IV. *sua Constit. incip. Sanctissimus, die* 24. *Nouemb.* 1564. 29

† dispensationes, & indulta de percipiendis fructibus præbendarum, & beneficiorum in absentia causa studij, quæ à sacra Pœnitentiaria, vel Sede Apostol. concedi, & emanare contigerint, nequaquam huiusmodi absentibus suffragari, nisi singulorum Ordinariorum locorum, in quibus singula beneficia huiusmodi consistunt, consensus gratis præstandus ad id accedat, refert Moneta *d. q.* 10. *n.* 9. Vnde in Canonicatibus, & aliis beneficiis non Curatis residentiam requirentibus tenebitur Ordinarius dare licentiam absentibus ratione studij, dummodo in petentibus concurrant requisita, de quibus *suprà*, ac vt in publico, celebrique gymnasio Theologiæ, vel sacris Canonibus studeant, & minores sint 30. annis, prout decisum referunt Sanctarel. *d. q.* 3. *n.* 23 Garc. *d. c.* 2 *n.* 82. *&* 86. Armend. *in addit. ad recop. legum Nauarra, lib.* 3. *tit.* 23. *l.* 2. *§.* 2. *de absentia, n.* 121. me citato *in hoc loco*, Trullench. *d. §.* 9. *n.* 3. *post princip.*

Obtinentibus tamen Parochiales Ecclesias post Concil. Trident. studendi licentiam, atque in absentia studiorum causa fructus percipiendi non dari, decisum referunt post Gonzal. Prosp. de Augustino *in addit. ad Quarantam, verb. residentia, vers. item limita*, Farin. *dec.* 29. *in nouiss.* Aloys. Ricc. *in collect. dec. p.* 3. *collect.* 563. *in med & in praxi fori Eccl. dec.* 501. *in fin. in* 1. *edit & resol.* 393. *in fin. in* 2. *edit. item & dec.* 364. *& resol.* 310. *n.* 1. *in fine, in* 2. *edit.* me citato *in hoc loco*, Trullench. *d. §* 9. *n.* 3 *vers. obtinentibus*, & constitutum est in Concil. Brachar. IV. *act.* 4. *cap.* 9. Ideo Parocho causa studiorum licentia hodie danda non est, quia per Concil. non admittuntur, nisi qui per concursum magis idonei fuerint iudicati: referunt decisum Garcia *d. cap.* 2. *n.* 81. Armend. *d. loco, n.* 122. & ita praxis Curiæ Romanæ obseruat. Quamuis posse Ordinarium Parocho studere volenti hanc licentiam concedere, non obstante Tridentino, existimarint Selu. Nau. Horat. Lu. Tolet. Gregor. de Valentia, Salzedo, Fr. Emman. Anton. Gomez, Zerol. Less. Azor. & alij, quos refert, & sequi videtur Castr. Palao *d. §.* 9. *n.* 9. 30

Licentia hæc, vt quis abesse possit causa studij à seruitio suæ Ecclesiæ, vel sui Canonicatus, non suffragatur vltra quinquennium à die, quo cœpit studere, prout de iure probat text. *in d. c. vlt. de Magistris*, & ex eo tradunt Garc. *d. c.* 2. *n.* 105. me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *d. §.* 9. *n.* 11. Moneta *d. q.* 10. *n.* 14. vbi *n.* 15. nititur respondere ad text. *in c. ex eo, de elect. in* 6. quo attento videtur extendi ad septennium: referunt decisum Salzed. *ad Bernardum in pract. crimin. c.* 33. incip. *In nullo beneficio resident.* Armend. *dicto loco, n.* 99. *&* 102. 31

Sed id referendum non est ad docentes; nam ipsi quoad priuilegium percipiendi fructus non habent vllam temporis determinationem, sed eo gaudent quamdiu docuerint, vt patet ex Concil. Trid. *d. c.* 1. *& ex d. c. vlt. de Magistris*, vbi Abb. *n.* 4 *&* 5. quem refert, & sequitur Monet. *d. q.* 10. *n.* 10. me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *d. §.* 9. *n.* 11. 32

† Nec etiam in docentibus requiritur licentia Episcopi, sicut in studentibus, prout ibi decisum fuisse refert Nicol. Garc. *d. c.* 2. *n.* 559. 33

ad quartum, me citato in hoc loco, Castr. Palao d. pun. 9. n. 4. in fine.

34 Quæstio est dubia, an Presbyteris, seu aliis in Ecclesiastica dignitate constitutis liceat Ius Ciuile publicè legere, necnon ad Cathedras Cæsarei Iuris in aliqua Vniuersitate se opponere: Olim Vallisoleti hac de re fuit multum disceptatum. Pro negatiua allegabatur text. in c. non magnopere, ne clerici, vel monachi, vbi Expressè Religiosis prohibetur ne leges, vel physicam legant, citabatur etiam text. in c. super specula, de priuil. vbi Honorius III. firmiter interdicit, & inhibet, ne Parisiis, vel in ciuitatibus, seu aliis locis vicinis, quisquam docere, vel audire Ius Ciuile præsumat, ex quo tex. colligunt Rebuff. in tract. nominat. quæst. 5. num. 18. cum seqq. Menoch. de arbitr. cas. 425. n. 33. prohibitum esse in Presbyterali Ordine, seu dignitate Ecclesiastica constitutis non solùm audire, sed etiam publicè Leges interpretari, & docere. Deinde pro hac parte adducitur l. culpa, C. de malefic. & mathem. ibi, Culpa similis est tam prohibita discere, quàm docere, iuncta l. omnes, ibi, vel docere, vel discere. C. de hæreticis. Denique plures ad hoc comprobandum adducuntur rationes. Prima, quæ colligitur ex d. c. non magnopere, ibi, ne occasione scientiæ spirituales viri mundanis rursus actionibus inuoluantur, &c. & ex d. c. super specula, ibi, quia Theologiæ studium cupimus ampliari, &c. Secunda ex indecentia, quæ hinc oritur, pondetata l. repetit, C. de Episcop. & cler. & l. consulta diualia, C. de testam. ibi, absurdum clericis est, imò etiam opprobriosum, si peritos se velint ostendere disceptationum esse forensium. Quare hanc partem sustinere videntur Ioan. Monach. in c. 1. n. 5. ne clerici, vel monachi, lib. 6. Maiol. de irregul. lib. 2. c. 1. n. 13. Syluest. in sum. verb. excommunicatio 9. n. 36. Quintil. Mandos. in praxi, tit. licentia audiendi leges & physicam, vers. Idem Honorius, vbi firmat quod Monachi professi & Presbyteri, ac alij suprà nominati Leges audire prohibentur, illasque aliis publicè legere, & declarare.

35 Contrarium verò, imò docere publicè Leges esse licitum Presbyteris, illisque nullibi reperiri prohibitum, videntur insinuare gloss. in d. c. non magnopere, vocab. 1. dum ex illo text. colligit auditum tantum prohiberi, & nihil de prohibitione doctrinæ adiicit: de auditu etiam tantummodò summauit Host. in prine. ibi, sic dicens, prohibetur ne Religiosi leges, vel physicam audiant; sequuntur per eadem ferè verba loquentes Ioan. And. Henric. Boich. Collectar. Cardin. Zabarel. Anchar. Anton. de Butrio, Abb. Panorm. & Boetius Epon Frisius, & ita habetur in summario eiusdem text. Idem probant gloss. & omnes in d. c. super specula, fin. vbi auditu tantùm acceperont, & summauerunt illum textum, gloss. etiam in c. 1. notab. 1. eod. tit. lib. 6. Host. in sua sum. tit. ne cleric. vel monachi, n. 11. vers. & Religiosi, & tit. de sentent. excomm. §. quis possit excommunicare, vers. 52. & 53. Greg. Lop. & Montalo. l. 28. tit. 7. p. 1. & in l. 5. tit. 9. p. 1. vers. la onzena, Gambar. de auctoritate Legati lib. 2. tit. de variis Ordin. nomin. n. 582. cum seqq. Selua de benefic. part. 3. q. 5. fol. 194. Ludouic. Gom. ad reg. de non tollendo iure quæsito, q. 3. in fine, Petr. Greg. syntag. Iuris part. 2. cap. 7. num. fin. & cap. 9. in fine. & in partit. Iuris Canon. lib. 4. tit. 8. cap. 10. num. 3. Bernard. Diaz in praxi, cap. 59. Maiol. de irregul. lib. 3. cap. 5. num. 8. Zerol. in praxi Episcop. part. 1. verb. studium, §. ad 5. el 1. vers. primum dubium, Albert. Trot. de vero, & perfecto clerico, lib. 2. cap. 35. Matta de iurisd. part. 4. casu 168. n. 2. Ex Theologis S. Antonin. in sum. tom. 3. tit. 24. c. 55. Sum. Armil. verb. excommunicatio 48. Caietan. eod. verb. cap. 50. Aluar. Pelag. de planctu Ecclesiæ lib. 2. c. 69. coll. 22. fol. mihi 199. Læl. Zecch. de Republ. Eccles. tit. de clericis, vers. 3. num. 88. & tit. de Relig. ingred. cap. 4. vers. ij verè à multis cauere debent, Viuald. in candel. aureo, in tract. de excommun. num. 132. vers. 6. Crespet. in sum. Ecclesiastica disciplina, verb. Monachum interdicitur, pag. 627. Fr. Ludou. Lopez in instruct. Conscient. tit. de Clauibus Eccles. c. 50. de excommun. nulli reseruatis, pag. 944. Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 3. q. 67. art. 3.

Et magis in terminis Ioan. Andr. in reg. cum quid vna via, de regul. Iuris in 6. vbi post longam disputationem, & responsionem ad omnia argumenta, concludit circa fin. quod doctrina Legum non est prohibita, & quod sic de Iure communi etiam sine priuilegio posset Presbyter doctorari, & docere: nec esse simile ait quod dicitur de patrocinando in Iure Ciuili; quia illud specialiter, & expressè inuenitur prohibitum, docere verò Ius Ciuile minimè. 36

Gasp. Calderin. consil. 2. magist. inter consilia Ioannis Calder. ait non obstare opinionem eorum, qui dicunt Religiosos non posse etiam priuatim incumbere studio Iuris Ciuilis; quia illud procedit in eo, qui de nouo incipit studere, non in eo, qui studuit ante Monachatum, & post Monachatum, & dignitatem Abbatialem vult licentiari, & doctorari in Iure Ciuili. 37

Abb. Panormit. in d. cap. super specula, ex n. 16. ita ait: Concludo quod c. non magnopere, & istud solùm loquuntur in audientibus, seu studentibus addiscendo, & isti sunt, qui incurrant pœnas prædictas, legentes autem idest, docentes, non puto incurrere has pœnas, nec etiam illos, qui non student vt addiscant, quia verba conueniunt, & à verbis Constitutionis pœnalis non est recedendum, &c. 38

Boëtius Epon Frisius in lib. 4. quæstionum heroïcarum Iuris Canon. vbi scripsit commentaria ad tit. ne clerici, vel mon. in lectura ad dict. cap. non magnopere, num. 27. ibi: Ad legendas leges, & paulò post, legesue mundanas legendas. Legendas, id est, audiendas: auditores enim quoque legunt & relegunt audita. Sic præter interpretes alios hæc Alexandri III. verba bini Pontifices interpretantur, Honorius III. videlicet, & Bonifacius VIII. vbi pro legere (quod hic ponitur obscurius) ipsi ponunt audire. Seruiunt hæc ad varias quæstiunculas de Monacho, vel alio clerico studere Ciuilibus legibus prohibito dissoluendas, vt exempli gratia qui non audiat quidem profitentes Doctores, at per sese studeat, ac leges Ciuiles legat, relegatque; tametsi pro studio suo principali, sit-ne videlicet ob tale studium censendus anathemate per huius c. decisionem percussus: quia cum Constitutiones pœnales strictam recipiant interpretationem, nec ab ipsis earundem verbis, & quidem syllabis recedendum sit, vt proprium casum non excedant, quantumlibet fortè ratio videretur eadem, proprius est vt hæc excommunicatio non tangat. Quemadmodum nec illos tangit Monachos, vel Clericos, qui leges Ciuiles vel priuatim, vel etiam publicè docere aggrederentur. 39

Nauarrus vir quidem pius, & doctus in man. c. 27. n. 116. ait quod nemo ex contentis in d. cap. super specula, incurrit pœnam illius text. eo quòd doceat Ius Ciuile etiam extra domum suam, iuxta Innoc. & Panorm. quicquid dicat Syluest. &c. Et in c. non dicatis n. 5. vers. tertiò dico, ibi: Iure verius esse contrarium eius, quod Rebuffus ait, nempe quia solu auditio publica, & studium audientium publicè vetatur Monachis, sed non auditio priuata, nec prælectio, seu (vt ita dicam) doctio publica, vt efficaciter probat Panorm. in d. c. super specula, per contextum illius, adiuncto contextu c. non magnoperè, quod solidè confirmatur per prædictam determinationem Calderini d. cons. 2. de Magistris, &c. & cons. 2. ne clerici, vel mon. ait, quod Presbyter etiam sine alicuius licentia, & incursione pœnæ potest doctrinari in Iure Ciuili, & cons. 5. eod. tit. num. 2. ait quod non vetatur prælectio legum Ciuilium etiam in institutis in dignitate, sed tantùm auditio. 40

Iacobus de Graffis in dec. aureis casuum Conscientiæ. 41

tia lib. 4 c 11. n. 3. ibi, *non tamen incurrunt si docent leges, vel physicam etiam extra domum suam, iuxta Innoc. & Panorm. contra Syluest.* &c.

41 Salzed. *ad Bernard. Diaz. c. 59. vers. illud*, tenet quod is qui ante Clericatum Iuri Ciuili operam dedit, post clericatum ad doctoratum poterit promoueri, & reprehendit Rebuffum, qui de contrario Curiæ stylo attestatur, & *in vers. fin.* ait quod *in d. c. super specula*, tantùm legum auditio clerico prohibetur, non tamen ipsarum prælectio.

43 Card. Tolet. *in sum. lib. 1. c. 37. n. 4.* ibi, *Nec comprehendit docentes scientiae.*

44 Stephan. de Auila *in tract. de censuris, part. 7. disp. 5. sect. 3. dub. 10 vers. si opponas*, vbi referens & sequens Panormitanum ait, quod quamuis non liceat Presbyteris audire leges, licet tamen eas docere.

45 Vega *in summa Hispana, tom. 1. c. 85 verb. Descomunion, caso* 179. sic ait in proposito: *Lo quarto y vltimo que se ha de notar es que ninguno destos incurre por enseñarla, aunque sea fuera de su casa, segun Innocentio y Panormitano, aunque Sylvestro diga lo contrario.*

46 Franc. Suarez vir vsque ad miraculum doctus, *tom. 5. de censur. disp. 23 sect. 3. ex n. 17.* vbi ex professo quæstionem tractat, & cum Innocentio, Panorm. & Nauarro contra Host. & Archidiac. tenet quod ducentes non comprehenduntur, & quod verbum *legendi*, intelligendum est vt non sit idem quod docere, sed quod studere huiusmodi doctrinis, & *n. 18.* quod ita declaratum est à sequentibus Summis Pont. & quod decisio *dicti c. super specula, & d. c. non magnopere*, est pœnalis, & odiosa, nec valet in ea argumentum ob similitudinem rationis, & quod est maxima disparitas in exitu ad docendum has disciplinas, quia rarissimus est, & vix moraliter contingit, & ideo de illo non oportuit legem condere.

47 Eandem sententiam sustinent Sayr *de cens. lib. 3. c. 32. n. 10.* Filliuc. *tr. 14 c. 7 quæst. 2. n. 164.* Sanctarel. *de apostasia c. 2. n.* 18. apud quos omnes videbis responsiones ad fundamenta in contrarium adducta.

48 Nam ad primum de *d. c. non magnopere*, respondetur in eo tractari de Religiosis Leges docentibus, non tanquam purè magistris, sed de illis, qui eas docendo student, iuxta illum versiculum,

Discere si quæris, doceas: sic ipse doceris,

quem refert Rebuff. *de priuil. Scholar. priuil.* 51. *n.* 136. Vnde ex mente & verbis illius text. particula, *lectionis*, accipitur pro lectione discipuli & non magistri, sicut accipitur in multis aliis Iuribus *c. 1. de elect. c. cum ex eod. tit. in 6 c. fin 36. dist. c. fin. de ætate & qual. c. post translationem, de renunt.* vt dicit in terminis Ioan. Andr. *in reg. cum quid vna via n 8 in mercurialib* quem refert & sequitur Abb. *in d. c. super specula n. 16.* sic concludens *Dico quod d c non magnopere, non loquitur de legentibus, sed de addiscentibus, vnde ponitur ibi legere largo modo, quia omnis qui studet, vt proficiat, legit.* Ad tex. verò *in c. super specula, illo tit. ne clerics vel Mon.* eodem modo respondetur, quod scilicet non prohibet clericis secularibus, quod tanquam magistri legere, & docere alios possint. Sed ad aliud *super specula, de priuil.* respondetur decisionem huius text. non importare constitutionem generalem, sed specialem pro ciuitate tantum Parisiensi, aliisque vicinis. Ad *l. culpa*, & *ad l. omnes*, respondent ferè omnes, loqui de facultatibus, & scientiis reprobatis, & à Iure prohibitis, qualis est magia, de qua *in d l. culpa*, & de hæresi *in d. l. omnes*, scientia verò legalis prohibita non est, sed laudata & approbata in vtroque Iure, *l. 1 ff de Iustis & iure, l 1 ff. de var. & extraord. cognit* ibi *est quidem res sanctissima Ciuilis scientia, dict. c. super specula, de priuil. c 1. & 2 de noui operis nunt.* cum pluribus aliis adductis à Rebuff *dict. tract. nominat. q 5. ex num.* 14.

ALLEGATIO LVII.

Episcopus quæ beneficia possit conferre.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiorum omnium in diœcesi existentium collatio, & institutio de iure spectat ad Episcopos loci Ordinarios, & in iure ea conferendi fundatam habent intentionem.*

2 *Beneficia in quolibet mense vacantia poterant olim conferre Episcopi.*

3 *Episcopus vniuersalis Ecclesiæ est Summus Pontifex.*

4 *Orbem totum pro propria diœcesi habet Summus Pontifex.*

5 *Episcopus Episcoporum dicitur Summus Pontifex.*

6 *Ordinarius Ordinariorum est Summus Pontifex, concurritque cum omnibus Ordinariis.*

7 *Summus Pontifex in beneficialibus liberam, ac plenissimam habet potestatem.*

8 *Beneficia omnia respectu Summi Pontificis sunt manualia, & in eis vti potest plenitudine potestatis.*

9 *Papa quamuis transtulerit potestatem in Episcopos conferendi beneficia suarum diœcesum, penes ipsum tamen maior remansit.*

10 *Papa etiam in mensibus, quos Ordinariis concessit, si præueniat in conferendo, valet eius collatio.*

11 *Præueniendi voluntas colligitur ex clausula contenta in litteris, dummodo tempore datæ non fuerit alicui ius quæsitum.*

12 *Papa, & Ordinarius si alicui conferant beneficium cum eadem data, & die, si prouisus ab Ordinario sit in possessione, eius prouisio est præferenda.*

13 *Collatio facta duobus à diuersis eodem die, si non apparet, cui prius fuerit facta, potior est conditio possidentis.*

14 *Beneficij collationem à Papa vnus habens, alius verò ab Ordinario, si non apparet de prioritate, præfertur qui à Papa impetrauit propter prærogatiuam concedentis.*

15 *Beneficij collatio facta vna die à Papa, & Ordinario, præualet collatio Ordinarij, si in ea apposita sit hora, & in collatione Papæ non.*

16 *Papa etiam quod prouideat in mensibus alternatiuæ, non est necessaria illius derogatio.*

17 *Papa Ordinariam potestatem conferendi beneficia per reseruationes coarctare potest.*

18 *Reseruationes generales, & speciales quæ dicantur.*

19 *Reseruata sunt dispositioni Rom. Pont. omnia beneficia vacantia apud Sedem Apostolicam, vel in Curia.*

20 *Ordinarius si prouideat de beneficio quod vacauit in Curia, prouisus non habebit titulum coloratum.*

21 *Vacare apud Sedem Apostolicam quando dicatur beneficium, vt sit reseruatum.*

22 *Beneficia apud Sedem Apostolicam vacare dicuntur non solum per obitum, sed etiam per resignationem.*

23 *Resignantes beneficia in Curia Romana permutationis causa, si moriantur extra Curiam ambo, vel vnus eorum ante completam permutationem, ea beneficia in curia vacare dicuntur.*

24 *Beneficia in curia vacare dicuntur quando ibi priuatio, aut alij vacationis modi inducuntur.*

25 *Beneficia Iurispatronatus laicorum non dicuntur vacare in curia, vt dispositioni Summi Pont. reseruentur.*

26 *Beneficia Iurispatronatus laicorum non comprehenduntur reseruationibus, etiamsi sint generales, & in corpore iuris clausa, quamuis ad fine in reseruatione verba illa, ad cuiuscunque collationem, prouisionem, electionem presentationem, &c.*

27 *Beneficia, quæ sunt mixta Iurispatronatus clericorum, & laicorum, cum ad propositum laicalia censeantur, non comprehenduntur sub reseruatione beneficiorum in curia vacantium.*

28 *Beneficia Iurispatronatus laicalis competentia ex priuilegio vel præscriptione, non tamen ex fundatione, constructione, vel dotatione, dicuntur vacare in curia.*

29 *Beneficia regularia non veniunt in reseruatione vacationis in curia.*

30 *Beneficia curam Animarum habentia si vacent in curia ante collationem Apostolica Sede vacante, collatio ad Ordinarium ob animarum periculum pertinet.*

31 *Beneficia illorum, qui in vrbe degunt ratione originis, vel domicilij, non comprehenduntur sub reseruatione beneficiorum in curia vacantium, nisi etiam curiam sequantur, & curiales existant.*

32 *Beneficia de Vrbe non comprehenduntur sub reseruatione de beneficiis vacantibus apud Sedem Apostolicam.*

33 *Beneficia dispositioni Romani Pontificis reseruantur per solam appositionem suæ manus, quamuis inutiliter factam.*

34 *Papa si manum apposuit in aliqua commissione signanda per eandem signaturam, voluit totum negotium ad se aduocare, & inferiorum manus ligare.*

35 *Beneficia vacantia Sede Episcopali vacante, cuiuscumque speciei, & qualitatis sint, reseruantur dispositioni Summi Pontificis.*

36 *Beneficiorum collatio, quæ vacant propter crimen hæresis cum cura, & sine cura, secularia, & Regul. reseruantur Summ. Pontif. dispositioni.*

37 *Prouisio facta de beneficio incarcerati propter crimen hæresis, an sit valida ante sententiam criminis declaratoriam, ostenditur.*

38 *Beneficia per crimen hæresis an vacent ipso iure, vel post sententiam latam, ostenditur.*

39 *Beneficia vacantia per priuationem sunt reseruata dispositioni Summi Pont.*

40 *Beneficia collata personis prohibitis propter suum genus, ad nouam Romani Pont. prouisionem pertinent.*

41 *Beneficia quæcumque recepta in confidentiam, vacant ipso iure, & sunt Apostolicæ Sedi reseruata.*

42 *Beneficia quæcumque recepta in confidentiam, non solùm vacant ipso iure, sed etiam quæ obtinebat confidentiarius.*

43 *Beneficia parochialia collata non seruata forma* Concil. Trident. sess. 24 de reformat. cap. 18. *sunt Sedi Apostolicæ reseruata.*

44 *Beneficia, quæ intra sex menses à die, quo nouit beneficium vacare, Ordinarius conferre noluit, & similiter Archiepiscopus, statim ad Papam deuoluuntur.*

45 *Beneficia omnia, quæ per resignationem, vel obitum auctoritate Apostolica conferuntur cum decreto, quod prouisus beneficium tunc obtentum in manibus Papæ intra duos menses dimittere teneatur, illis elapsis, non facta huiusmodi dimissione, Sedi Apostolicæ reseruantur.*

46 *Beneficia vacantia ob non publicationem resignationum reseruantur Sedi Apostolicæ.*

47 *Beneficia vacantia per violationem sequestri lite pendente in curia, reseruantur dispositioni Summi Pontificis.*

48 *Subrogatio in iuribus defuncti spectat ad Papam.*

49 *Beneficia litigiosa ad effectum, vt Ordinarius non possit prouidere, dici possunt dispositioni Summi Pontificis reseruata.*

50 *Canonic. & præbenda Metropolitanæ Cæsaraugustæ in mensibus Ianuarij, Aprilis, Iulij, & Octobris sunt reseruata Sedi Apostolicæ.*

51 *Beneficia consistentia in Vrbe soli Papæ, veluti Episcopo Rom. reseruantur.*

52 *Beneficia collata à Cardinalibus vigore suorum indultorum reseruantur Summo Pontifici, quando intra sex menses prouisi à Sede Apostol. nouas prouisiones non impetrauerint.*

53 *Beneficia vacantia in Abbatia S. Crucis Camaldulen. sunt reseruata dispositioni Romani Pont.*

54 *Beneficia Regni Germaniæ vacantia, & vacatura in mensibus Ianuarij, Maij, Iulij, Septembris, & Nouembris, sunt reseruata Summo Pontifici.*

55 *Beneficia vacantia per delictum offendentis litigantes in Romana Curia, eorumque Iudices, Aduocatos, & Procuratores, testes, vel Notarios, reseruantur dispositioni Summi Pontificis.*

56 *Beneficia illorum, qui seipsos examini pro aliis supponunt, reseruantur dispositioni Sedis Apostolicæ.*

57 *Beneficia vacantia ob non delationem habitus clericalis reseruantur dispositioni Sedis Apostolicæ.*

58 *Papa quilibet initio sui Pontificatus regulas Cancellariæ de nouo constituit.*

59 *Cancellariæ regulas aliquas tulit, easque in scriptis redegit primus omnium Ioannes XXII.*

60 *Cancellariæ regulæ expirant morte cuiusque Pontificis, reassumuntque per nouos Papas renouatæ.*

61 *Cancellariæ regula quælibet facit legem separatam, diuersamque reseruationem.*

62 *Cancellariæ regulæ, vt ligent non est necessaria illarum publicatio, quia statim ab initio quando sunt factæ ligant, quamuis publicatæ non sint.*

63 *Regula prima Cancellariæ refertur.*

64 *Reseruationes, quæ continentur in prima parte* Extrau. ad regimen. de præbend. inter communes.

65 *Beneficia vacatura per depositionem, priuationem, translationem, ac muneris consecrationis susceptionem auctoritate Apostolica factas, reseruantur dispositioni Summi Pontificis in dicta Extrauag. Ad regimen.*

66 *Beneficia vacantia per promotionem ad Patriarchatum, Archiepiscopatum, Episcopatum, vel monasteriorum regimina, sunt reseruata dispositioni Summi Pontificis in dicta Extrauag. Ad regimen.*

67 *Beneficia obtenta vacant ipso iure per promotionem ad Episcopatum post adeptionem possessionis, & consecrationem sequutam.*

68 *Beneficia prouisi per Romanum Pontificem ad Episcopatum, statim quod ad eum promotus est, possunt conferri tanquam vacantia, non expectata consecratione.*

69 *Beneficia, obtenta prorogatione, vel retentione, non vacant per promotionem ad Episcopatum.*

70 *Beneficiorum sub retentione, quæ alias vacabant per promotionem ad Episcopatum, non comprehenditur facultas transferendi pensiones.*

71 *Beneficia etiam simplicia vacant per promotionem ad Episcopatum.*

72 *Præceptoria Militiæ, & Ordinis S. Ioannis Hierosolymitani vacant per promotionem ad Episcopatum.*

73 *Pensiones vacant per promotionem ad Episcopatum.*

74 *Beneficia promoti ad Episcopatum in terris infidelium existentem, seu titularis, cum per eum non stet assequi illius possessionem, non vacant.*

75 *Episcopo dignitatum, vel beneficiorum facta collatio non valet, nisi ex dispensatione Papæ.*

76 *Episcopo tutelari, vel qui renunciauit Episcopatui facta collatio, præsertim de beneficiis simplicibus, valet.*

77 *Beneficia vacantia, & vacatura per assecutionem pacificam quorumcunque prioratuum, dignitatum, &c. auctoritate Apostolica promisserum, dispositioni Sedis Apostolicæ reseruantur.*

78 *Dimissio facienda virtute decreti appositi per Summum Pontificem, videlicet ut ipse Orator infra duos menses à die habitæ possessionis secundi primum dimittat beneficium, debet esse pura, & simplex, & non potest prædicto Decreto satisfieri per æquipollens.*

79 *Beneficia vacantia per execrabilitatem dispositioni Summi Pontificis reseruantur.*

80 *Beneficia de quibus Ordinarij, & alij collatores contra Concil. Trid. decreta disposuerunt, & disponent in futurum, reseruantur Summi Pontificis dispositioni.*

81 *Regula secunda Cancellariæ refertur.*

82 *Ratio cur hæc Regula secunda addita fuit de nouo à Sanctissimo Domino Nostro Gregorio decimoquinto, assignatur.*

83 *Declaratio reseruationis beneficiorum per assecutionem pacificam vacaturorum refertur.*

84 *Regula tertia Cancellariæ refertur.*

85 *Patriarchales, Archiepiscopales, & Episcopales Ecclesiæ dispositioni Summi Pontificis reseruantur.*

86 *Episcopales Ecclesiæ, quæ sunt iurispatronatus regij, non comprehenduntur sub reseruatione prædicta regula tertia.*

87 *Iuspatronatus ad aliquem Regem, vel Principem pertinens non censetur derogatum, nisi specialis de illo mentio fiat.*

88 *Episcoporum nominatio Lusitaniæ, Hispaniæ & Galliæ Regibus iurispatronatus titulo competit.*

89 *Hispaniarum Rex quamuis sit patronus Cathedralium in Hispania existentium, & præsentet ad dignitates Episcopales, non tamen est patronus aliorum beneficiorum in eisdem Ecclesiis Cathedralibus consistentium.*

90 *Beneficia vacantia tempore vacationum Episcopatuum reseruantur dispositioni Summi Pontificis, etiamsi ad Episcopum spectaret electio, nominatio, seu præsentatio, & collatio, vel institutio ad alium: limitatur hoc in tribus casibus ibi relatis.*

91 *Abbatiæ Monasteriorum, quæ Sedi Apostolicæ reseruata sint.*

92 *Beneficia vacantia post renunciationem Episcopatus à Papa admissam, vel post translationem ad alium Episcopatum, quando Sedi Apostolicæ reseruata censeantur.*

93 *Cardinales an comprehendantur sub reseruatione Regulæ tertiæ Cancellariæ.*

94 *Regula quarta Cancellariæ refertur.*

95 *Dignitates maiores post Pontificalem in Cathedralibus, & principales in Collegiatis iuxta Prouinciarum, & Ecclesiarum consuetudinem dignosci possunt.*

96 *Decanus in ferè tota Hispania in Ecclesia Cathedrali post Episcopum maiorem dignitatem habet.*

97 *Prior in aliquibus Hispaniæ partibus Collegiatarum Ecclesiarum principalis dignitas dicitur, in aliis verò vocatur Abbas, alibi Præpositus.*

98 *Dignitates, quæ reseruantur in regula quarta Cancellariæ, debent esse maiores, seu principales actu.*

99 *Dignitas erecta in primam conditionaliter pendente conditione, & nondum purificata, non cadit sub reseruatione Regulæ quartæ.*

100 *Dignitas tantum vna maior in qualibet Cathedrali & vna principalis in qualibet Collegiata, reseruata est per Regulam quartam Cancellariæ.*

101 *Dignitates si duæ sint æquè maiores in Cathedralibus, & æquè principales in Collegiatis, ambæ erunt reseruatæ.*

102 *Dignitas vna tantum si adsit maior in Cathedrali, hæc erit reseruata.*

103 *Prioratus, Præpositura, ac aliæ dignitates Conuentuales, ac Præceptoriæ generales Ordinum quorumcunque, sed non Militarium, comprehenduntur sub reseruatione regulæ quartæ Cancellariæ.*

104 *Dignitates principales Regularium Conuentualium, seu Monasteria Fratrum, quæ non reguntur per Abbates, reseruantur Regula quarta Cancellariæ.*

105 *Prioratus, & dignitates Conuentuales, non Claustrales, cadunt sub reseruatione Regulæ quartæ Cancellariæ.*

106 *Familiares, & continui commensales Papæ ad effectum reseruationis Regulæ quartæ Cancellariæ, qui dicantur.*

107 *Familiares familiarium habentes partem, seu expensas ab ipso Papa, an dicantur eius familiares.*

108 *Familiares Cardinalium qui dicantur.*

109 *Cohabitare non dicitur, qui stat in eadem domo, nisi ad eandem mensam & conuictum moretur.*

110 *Familiares domestici dicuntur, etiamsi aliquando abesse pro dominorum negotiis gerendis contingat.*

111 *Familiares Cardinalium non dicuntur qui in eorum domibus habent expensas, seu partem, non vt familiares, & seruitores, sed vt amici, aut consanguinei.*

112 *Vicarij, seu Prouisores Cardinalium in eorum Episcopatibus, an dicantur eorum familiares.*

113 *Familiaris beneficium dicitur reseruatum, etiamsi is mortis suæ tempore familiaris esse desierit.*

114 *Familiaris habens beneficium reseruatum ratione familiaritatis in Ecclesia, in qua adest consuetudo optandi, an possit eo dimisso quod habet, optare aliud, & optatum non maneat reseruatum.*

115 *Regula quinta Cancellariæ refertur.*

116 *Collectoris, vel Subcollectoris officij exercitium, an requiratur, vt eorum beneficia sint reseruata, resoluitur sub distinctione.*

117 *Subcollectorum beneficia impetranti vt reseruata, sufficit probare subcollectoriam, aduersario verò incumbit onus probandi pluralitatem, cùm sit præsumptio de vnitate.*

118 *Subcollectorum vnicorum in qualibet ciuitate beneficia reseruata sunt, etiamsi ibi sit Collector generalis.*

119 *Subcollector vnus si sit in ciuitate, & alius in diœcesi, neutrorum beneficia comprehenduntur sub reseruatione regulæ quintæ Cancellariæ.*

120 *Subcollector vnicus debet tantum esse in tota diœcesi cum suis ciuitatibus, vt eius beneficia reseruata censeantur.*

121 *Beneficia omnium Subcollectorum sunt reseruata, si deputentur in aliqua ciuitate, vel diœcesi successiuè, ita quod eodem tempore vnicus tantùm fuerit.*

122 *Subcollectorem secundum deputando quis primum tacitè reuocare videtur.*

123 *Beneficia omnia Collectorum, seu Subcollectorum quæ habuerunt tempore officij, sunt reseruata, etiamsi ante officium illa obtinuissent.*

124 *Subcollectoria non requiritur vt probetur per scripturam, sed sufficit dictum vnius testis cum aliquibus adminiculis, nisi ageretur de probanda facultate vt soluere debentes cautè soluant.*

125 *Subcollectoria ad effectum probandi reseruationem non probatur per testes de communi reputatione, & publica voce, & fama.*

126 *Subcollector debet esse Canonicus Ecclesiæ Cathedralis.*

dralis, vel aliàs in dignitate Ecclesiastica constitutus tempore deputationis.

117 Regula sexta Cancellariæ refertur.

118 Curia Romana an sit vbi est Papa, vel an potius vbi est causarum, & litterarum Apostolicarum audientia, ostenditur.

119 Regula septima Cancellariæ refertur.

120 Cubiculariy honoris nuncupati beneficia dispositioni Summi Pontificis sunt reseruata, quod de nouo additum est à S.D.N.Greg XV.

121 Cursores Papæ qui dicantur?

122 Regula octaua Cancellariæ refertur.

123 Beneficia Ecclesiarum S. Ioannis Lateranensis, ac S. Petri & B. Mariæ Maioris de Vrbe, cur Papa reseruauit, cum sit Vrbis Episcopus, ostenditur.

124 Clericatus, seu beneficiatus Ecclesiarum S. Ioannis Lateranensis, & S. Petri ac B. Mariæ Maioris de Vrbe, non comprehenduntur sub reseruatione Regulæ octauæ.

125 Cardinales à Curia Romana sine legitimo Romani Pontificis consensu abesse non possunt.

126 Cardinalium officium est Papæ assistere, & ob id pars corporis ipsius dicuntur.

127 Cardinales obtinentes Episcopatus, vel Archiepiscopatus, & in eis residentes, solent habere indultum à Papa, vt omnibus gratiis, prærogatiuis, & fauoribus, &c. concessis Cardinalibus præsentibus in Curia gaudeant.

128 Decretum irritans in fine Regulæ octauæ Cancellariæ positum, non solum refertur ad omnia contenta in illa regula, sed etiam ad omnes regulas præcedentes.

129 Decretum reseruationis impedit restitutionem in spolio, & manutentionem.

140 Regula nona Cancellariæ refertur.

141 Beneficium Ecclesiasticum vt dicatur, quæ conditiones requirantur.

142 Capellania, seu Oratoria, quæ sunt fundata absque Episcopi, vel alterius Superioris auctoritate, non sunt beneficia Ecclesiastica.

143 Capellania erecta auctoritate Summi Pontificis, vel Episcopi sunt beneficia Ecclesiastica.

144 Iuspatronatus mixtum quando cadat sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ, ostenditur.

145 Præbendæ temporales, quæ nihil spiritualitatis habent, non comprehenduntur sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ.

146 Vicariæ temporales, & non perpetuæ, quæ non dantur in titulum, non veniunt sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ.

147 Vicaria temporalis, seu ad nutum amouibilis, non est beneficium.

148 Hospitalia appellatione beneficij non comprehenduntur, nec veniunt sub dispositione regulæ nonæ Cancellariæ.

149 Præstimonia qualia veniunt sub dispositione regulæ nonæ Cancellariæ, ostenditur.

150 Pensio reseruata super beneficio non comprehenditur sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ, nisi constitueretur ad particulare alicuius commodum, super fructibus alicuius Ecclesiæ, vt deinceps sit beneficium Ecclesiasticum.

151 Pensionem habens, & incedens in habitu, & Tonsura, gaudet fori priuilegio.

152 Beneficia manualia non cadunt sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ.

153 Collationem beneficiorum sibi Papa reseruans, videtur intelligere propriè de collatione, quæ fit perpetuò de beneficio.

154 Commenda non comprehenditur sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ.

155 Beneficia de mensa censentur reseruata sub dispositione regulæ nonæ Cancellariæ.

156 Coadiutoria non venit in reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ.

157 Coadiutor dum viuit coadiutus, non habet ius in re, sed ad rem.

158 Beneficia vnita accessoriè non censentur reseruata sub dispositione regulæ nonæ Cancellariæ, secus si sint vnita æquè principaliter.

159 Beneficium curatum vt dicatur, quæ concurrere debeant.

160 Cura animarum non infertur per actum baptizandi.

161 Beneficium curatum non dicitur ex iure sepeliendi.

162 Parochialis Ecclesia non bene ex eo colligitur, quod percipiat, vel non percipiat decimas.

163 Beneficium curatum potest dici, quod habet curam iurisdictionalem, etiam fori exterioris.

164 Collegiata Ecclesia habens curam animarum, talis cura non pertinet ad singulos Canonicos illius sed ad totum Collegium vnicam personam Rectoris repræsentans.

165 Beneficium curatum non dicitur, quod habet curam ad certum tempus, non tamen in perpetuum.

166 Curatum beneficium non dicitur Prioratus per Vicarium perpetuum deseruiri solitus.

167 Beneficia omnia præsumuntur sæcularia, nisi Regularia probentur.

168 Beneficia Regularia dicuntur, de quibus in fundatione dictum fuit, vt per Religiosos regerentur, vel illa, quæ per quadraginta annos consueta sunt Regi per viros Regulares.

169 Vltimus rei status in beneficialibus inspicitur.

170 Beneficia Regularia Regularibus conferri debent.

171 Beneficia Regularia non possunt conferri nouitiis, sed expressè professis.

172 Beneficia Regularia defectu Regularium sæcularibus conferri possunt.

173 Equites Capellani Religionis S.Stephani Papiæ ad Ecclesias sæculares præsentari possunt.

174 Milites Regulares militiæ S. Iacobi de Spatha, aliique huiusmodi non emittentes omnia tria vota substantialia, capaces sunt beneficiorum sæcularium.

175 Prioratus Religionis S.Augustini, & S.Dominici, & aly similes, qui non sunt perpetui, non comprehenduntur sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ.

176 Beneficia omnia cuiuscumque generis & qualitatis fuerint, & vbicumque existentia, comprehenduntur sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ.

177 Dictio qualitercunque, est vniuersalis, & comprehendit maiora expressis.

178 Canonicatus Doctorales, & Magistrales, qui præsertim in Hispania conferuntur per concursum, non comprehenduntur sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ.

179 Beneficia consistentia in Ecclesia non numerata, non includuntur sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ.

180 Beneficium monoculare comprehenditur sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ.

181 Beneficia curata, & fundata post promulgationem Regulæ nonæ Cancellariæ, comprehenduntur sub illius reseruatione.

182 Beneficia vbicunque existentia, siue in Ecclesiis Patriarchalibus Metropolitanis, seu Cathedralibus, siue aliàs, comprehenduntur sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ.

183 Mensium quilibet, de quibus in regula nona Cancellariæ, terminatur in media nocte vltimi diei.

184 Nox media erit, vbi cœpit sonare hora duodecima media

mediæ noctis, etiam ante finitos pulsus illius horæ.

185 *Nox media, vbi sunt plura horologia, regulatur secundum horologium parochiæ, seu viciniæ.*

186 *Horologio illi standum est, duobus stantibus, quod fauori magis adhæreat: pluribus verò stantibus, illis credendum quæ numero vincunt, & certiora esse solent, quàm alia.*

187 *Nox media vbi non est horologium, ex galli cantu regulari potest.*

188 *Beneficium si vacet circa mediam noctem vltimi diei, itavt minimè constare possit, an finitus, sit mensis Apostolicus, & cœptus alius Ordinarius, prouisus à quo debeat præualere ostenditur.*

189 *Beneficium vacans in mense Ordinarij potest ab ipso Ordinario conferri cœpto iam mense Apostolico.*

190 *Regula nona Cancellariæ non est perpetua, sed expirat, & extinguitur morte Papæ illius conditoris.*

191 *Gratia ad beneplacitum Papæ, vel Regis, morte Pontificis, seu Regis expirat.*

192 *Sede Apostolica vacante omnes menses sunt Ordinarij.*

193 *Beneficia consistoria in Romana Curia, ibique vacantia non cadunt sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ.*

194 *Beneficia vacatura de iure & facto, & de iure tantum, aut de facto tantum, includuntur sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ.*

195 *Beneficia renuntiata in manibus Ordinarij, non cadunt sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ.*

196 *Beneficium vacans per habentem tantum ius ad rem, non comprehenditur in reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ.*

197 *Electus, seu præsentatus ad aliquod beneficium, acquirit tantum ius ad rem.*

198 *Beneficium dicitur vacare per obitum habentis ius in re ad illud.*

199 *Beneficium vacat per obitum beneficiarij, ita vt si miraculosè resurgeret, non recuperaret illud.*

200 *Beneficiis, titulum, & possessio amittitur per renunciationem.*

201 *Beneficium vacat ipso iure per assecutionem alterius incompatibilis, quod quando verum sit, ostenditur.*

202 *Beneficium vacat per contractum Matrimonium per verba de præsenti, etiam non sequuta copula.*

203 *Beneficium ita vacat per Matrimonium, vt eo iam contracto, resignari non possit in fauorem tertij.*

204 *Beneficium vacat per Matrimonium etiamsi vxor non illo consummato religionem ingrederetur.*

205 *Clericus per Matrimonium amittit accessus, & regressus, ac alia iura ad beneficium competentia.*

206 *Pensio Ecclesiastica per contractum Matrimonium amittitur.*

207 *Beneficium amittitur ipso iure per Matrimonium etiam irritum ob consanguinitatem, vel aliud impedimentum dirimens, quod ibi limitatur aliquibus casibus.*

208 *Beneficium ipso iure non vacat per ingressum religionis, sequuta professione, non antea.*

209 *Ecclesia Parochialis vacat ipso iure, si is qui eam assequutus est, intra annum Sacerdotio non initietur.*

210 *Beneficium Curatum obligat ad promotionem Sacerdotij spatio vnius anni.*

211 *Ecclesia prima vacat per translationem Prælati ad aliam, litteris tamen expeditis, & ostensis Capitulo.*

212 *Electus si intra mensem à tempore electionis ei præsentatæ non consenserit electioni, vacat Prælatura.*

213 *Electus si intra tres menses post consensum electioni præstitum, non petierit confirmationem, ipso facto priuatur iure sibi per electionem quæsito.*

214 *Electus, vel præsentatus quando ante confirmationem, vel institutionem per se, vel per alium administrauerit, eo ipso priuatur iure sibi quæsito, & beneficium vacat, vt prius.*

215 *Beneficium vacat ipso iure per promotionem ad Episcopatum post adeptionem possessionis, & consecrationem sequutam.*

216 *Beneficium vacat ipso iure per militiam sequutam.*

217 *Beneficium non solùm vacat ipso iure, sed etiam pensio illius, qui tonsuram, & habitum clericalem non assumit.*

218 *Beneficium vacat ipso iure per electionis cessationem.*

219 *Beneficium vacat per postulationem, vel repulsionē.*

220 *Beneficij ius eo ipso perdit quis per violentam ingressionem in possessionem illius.*

221 *Beneficium vacat per violationem sequestri impositi vigore sententiæ definitiuæ in Romana Curia prolatæ in causa beneficiali, & quomodo hoc procedat? ostenditur.*

222 *Beneficium vacat ipso iure per non ostensionem tituli, seu dispensationis coram Ordinario, postquam beneficiatus monitus fuerit.*

223 *Titulum probare, & ostendere tenetur possessor etiam pacificus.*

224 *Ordinarius potest non obstante regula de triennali possessorem compellere ad ostendendam dispensationem.*

225 *Tituli beneficiorum Ecclesiasticorum non acquiruntur præscriptione.*

226 *Beneficium vacat ipso iure per alienationem rerum Ecclesiæ sine solemnitate factam*, Extrauag. Ambitiosæ, §. inferiores verò, de rebus Ecclesiæ non alienandis.

227 *Beneficium vacat si habeatur pro derelicto.*

228 *Beneficium an vacet ipso iure propter crimen hæresis? ostenditur.*

229 *Hæreticorum filij, ac nepotes non sunt priuati, nec priuandi beneficiis antea obtentis.*

230 *Beneficia quæ fuerunt obtenta per preces hæreticorum, vacant ipso iure.*

231 *Beneficium per crimen realis simoniæ commissæ vacat ipso iure.*

232 *Simonia conuentionalis reddit quemuis inhabilem ad obtinenda beneficia, non autem inducit vacationem obtentorum ipso iure.*

233 *Beneficium vacat ipso iure per crimen læsæ maiestatis.*

234 *Beneficium propter crimen falsitatis litterarum Apostol. vacat ipso iure.*

235 *Beneficia percutientis Cardinalem vacant ipso iure.*

236 *Cardinalem offendentium filij, ac nepotes priuantur omnibus beneficiis, & dignitatibus Ecclesiasticis, & ad illas imposterum obtinendas efficiuntur inhabiles.*

237 *Beneficia occidentis, vel percutientis Episcopum vacant ipso iure.*

238 *Assassini beneficia vacant ipso iure.*

239 *Beneficia occidentis Rectorem suæ Ecclesiæ vacant ipso iure.*

240 *Verbum*, amittat, *an contineat sententiam ipso iure latam?*

241 *Beneficium illius, qui carcerauerit clericum, donec resignauerit suum beneficium, vacat ipso iure.*

242 *Beneficia committentis crimen sodomiæ vacant ipso iure.*

243 *Resignans quando non superuixit per viginti dies, iuxta regulam 19. Cancellariæ, vacat beneficium: ponuntur etiam declarationes ad prædictam regulam.*

244 *Beneficium ob non publicationem resignationis vacat ipso iure.*

245 *Beneficium curatum ob non seruatam formam Constit. Pij V. vacat ipso iure.*

246 *Examini se supponentes pro aliis, amittunt ipso iure beneficia.*

247 *Beneficium per dispositionem, & priuationem vacat ipso iure.*

248 *Beneficium per apprehensionem possessionis de beneficio collatum à Papa ante litterarum expeditionem, vacat ipso iure.*

249 *Beneficia retinentis indebitè scripturas spectantes ad Cameram Apostolicam, & illas non restituentis, vacant ipso iure.*

250 *Beneficia offendentium litigantes in Romana curia, eorumque Iudices, Aduocatos, &c. vacant ipso iure.*

251 *Beneficia per confidentiam vacant ipso iure.*

252 *Priuatio beneficij ipso iure non inducitur, nisi in casibus à iure expressis.*

253 *Beneficium quando vacat ipso iure, vacat in ipsomet puncto, quo actus, vel delictum fit, per quod talis pœna imponitur.*

254 *Delictum committens per quod priuatur ipso facto beneficiis, amittit titulum, vt sua in conscientia teneatur dimittere ante sententiam.*

255 *Beneficium, quo quis est priuatus ipso iure, statim non expectata sententia potest conferri, seu impetrari.*

256 *Beneficiis priuatus ipso iure non potest ea in fauorem alicuius resignare.*

257 *Beneficia iurispatronatus Ecclesiastici comprehenduntur sub reseruatione regula nona Cancellaria.*

258 *Beneficia, etiam ad vnius tantum collationem pertinentia, sub reseruatione regula nona Cancellaria comprehenduntur.*

1 VM omnis iurisdictio, & potestas disponendi de beneficiis Ecclesiasticis non Apostolicis, sed Petro illorum Principi, à Christo data fuisset, *cap ita Dominus*, §. *hunc enim, distinct.* 19. *cap. final distinct.* 11. *cap. in nono, distinct.* 21. Gomes. *in tract. de expectatiuis*, *n.* 10. Ideò solus Papa initio nascentis Ecclesiæ ordinauit, & instituit Dignitates, & alia Ecclesiastica beneficia, *cap.* 1. *&* 2 *dist.* 22. Selu. *in tract. de benef. part.* 2. *q.* 22. *n.* 3. Illorum enim fundatio & institutio, excepto Papatu & Episcopatu, ac modus, formaque acquirendi beneficia Iure tantum humano positiuo, hoc est Ecclesiastico, introducta fuit, vt ex *cap.* 1. 22. *distinct. cap. nullus*, ac ferè per totam 9. *quæst.* 2. atque aliis probant Hoied. *de benefic. incompatibil. part.* 1. *in præfat. n.* 5. Vgolin. *de simon. tab.* 3. *c.* 3. §. 4. *à num.* 1. *&* *c.* 48. *à n* 2. Columna *de redditib. Eccles. part* 1. *cap.* 8. *à num.* 12. Gonzal. *ad reg.* 7. *Cancell.* § 1 *proœm. n.* 1. 2. *&* 3. Monet. *de commutat. vltim. volunt. cap.* 10. *n* 46. Nicol. Garc *de benef. part.* 5. *cap.* 1. *num.* 3 & consequenter ad solum Papam spectat collatio omnium beneficiorum in Vrbe, & in toto Orbe, qui ideo dicitur Dominus omnium beneficiorum, *cap.* 2. *de præb. lib* 6. Ludou. Gom. *in proœm. Regul. Cancell num* 7. nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic fori Eccles.* c 48. *n.* 1. Selu *d. tt. num.* 3. Flamin. *de resign. lib.* 1. *quæst.* 10. *n.* 47. Deinde Summus Pontifex concessit Archiepiscopis, & Episcopis facultatem, vt quilibet in sua diœcesi beneficia ibidem existentia conferre posset, *cap. de creto, ibi, quæ vices suas*, &c. *cap. qui se scit. in principio* 2 *q.* 6 Hieron. Gabriel *conf.* 197. *n.* 3. *&* 9. Simonet. *de reseruat. q* 3. Flamin. *d n.* 49. me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *in opere moral. tom.* 2. *tract.* 13. *disput.* 2. *punct.* 27. *n.* 1.

2 Ob idque omnium beneficiorum in diœcesi existentium collatio, & institutio de Iure spectat ad Episcopos loci Ordinarios, qui in Iure conferendi beneficia in sua diœcesi existentia fundatam habent iure communi intentionem, *cap. omnes Basilica*, *cap. nullus omnino*, 16. *quæst.* 7. *cap. exigenda* 10. *q.* 1 *cap. conquerente de offi. io Ordinary*, *cap. ex frequentibus, de institut. c. cum ex iniuncto, in fine, de hæret.* Felin. *in cap. cùm venerabilis*, *n.* 31. *de exception.* Bellam. *decis.* 69. *n.* 3. Seraph. *decis.* 799. *num.* 2. Cassad. *decis.* 3. *n.* 4. *de priuil. & decis.* 4 *num* 1. *&* 2. *eod. tit.* Put. *decis.* 492. *num.* 3. *lib.* 2. Caputaqu. *decis.* 214. *num.* 5 *p.* 2. Mil. *in repertor. verb. beneficiorum collatio, & verb. Episcopus fundat.* Staphil. *de litteris gratia in proœm.* Anton. de Prætis *de iurisd Episcopi c.* 1. *num.* 1. *&* 2. Gomes. *de expectatiuis, n.* 13. 18. *&* 20. Zech *de benef. c.* 5 *num* 6. *vers. ex quibus*, Valer Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 30. *tr.* 3. *num.* 239. Zerola *in praxi Episcopal. p.* 1. *verb. beneficium.* §. 2 Flamin. *de resignat lib.* 1. *q.* 10 *à n.* 49 *& lib.* 7. *q.* 14. *n.* 2 Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell.* §. 1. *proœm n.* 21. *&* 22. *& glos.* 11. *n.* 38. *&* 39. *& gloss.* 29. *n.* 2. Nicol. Garc. *de benef. p* 5 *c.* 1. *num.* 52. Piasec. *in praxi noua Episc p.* 1. *c.* 6. *n.* 1. Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici p.* 2. *c.* 3. *n.* 1. Frechila *in repetit. c. admonet, de renunc n.* 12. Vgolin. *de potestate Episcopi cap* 50. § 2. *n.* 1. Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiastici, decis.* 394. *in prima edit. & resolut.* 333. *n.* 1. *in secunda edit. & in praxi aurea resolut.* 236. *n.* 1. Cochier *de iurisd. Ordinary in exemptos, part.* 4. *q.* 25. Duran. *decis.* 442. *num.* 1. *p.* 2. Rota apud Post. *in tract. mandati de manutenendo, decis.* 125. *n.* 1. & inter recentior. *decis.* 382. *n.* 1 *p.* 2. Lotter. *de re benef. lib* 2. *q.* 2. *n.* 3. nouissimè Marcel. Vulpe *in dict. praxi, cap* 48. *num.* 2. Alzed. *de præcellent. Episcop. dignit. p.* 1. *cap.* 6. *num.* 52. Et sic olim poterant conferri beneficia in quolibet mense vacantia, & habebant omnes menses liberos, Put. *decis.* 492. *n.* 3. *lib.* 2. Caputaq. *decis.* 214. *n.* 5. *p.* 2. Gonzal. *d.* §. 1. *proœm. num.* 22. me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *in oper. moral. tom.* 2. *tract.* 13. *disput.* 2. *punct.* 13. *à princip.* & hoc etiam extra propriam diœcesim, quia conferre est voluntariæ iurisdictionis, præterquam in Curia, præsente Papa de stylo, Stephan. Gratian. *Marcb. decis.* 96. *num.* 7.

Verùm Summus Pontifex cùm sit Episcopus vni- 3
uersalis Ecclesiæ, Flamin. *lib.* 11. *de resign. quæst.* 13. *num.* 132. Zerol. *in praxi Episcopal. part.* 1. *verb. pragmatica*, §. 3. † habeatque pro propria diœcesi to- 4
tum Orbem. Host. *in sum. de auctorit & vsu pallij, num.* 6. *vers. speciale ergo*, Anton. Burgos *in repet cap. cognoscentes, num.* 211. *de constitut.* Ludou. Gom. *in repet. cap.* 1. *num.* 34. *de constitut. lib.* 6. Anastas. Germon. *de sacrorum immun. lib.* 3 *cap.* 5. *n.* 60. *&* 61. quos refert Dionysius Paul. *de vera quatuor Patriarch. Sedium erect cap* 17. *num.* 5. Gonzal. *d* §. 1. *proœm n.* 8.
† Sitque Episcopus Episcoporum, Gom. *in cap.* 1. *n* 34. 5
de constit. Flamin. *lib* 8. *quæst.* 7. *num* 100. † Ordina- 6
rius Ordinariorum, *cap cuncta per mundum* 9. *quæst.* 3. Gonzal. §. 2 *proœm. num* 44. Camil. Borell. *in summa omnium decisionum, tit.* 4. *num.* 10. concurratque cum omnibus Ordinariis, *cap. si eo tempore, de elect in* 6. Gonzal. *dicto* §. 1. *proœm. à num.* 12. *&* § 2. *à princ.* Matta *de iurisd part* 3. *cap* 21. *à num.* 15. Rota *dec.* 221. *num.* 9 coram Gregorio XV & *decis.* 306. *n.* 7. coram Duran. vbi *numeris seqq.* declarat quando Papa velle concurrere dicatur, & *decis.* 350. *n.* 4 vbi quod Papa potest præuenire Ordinarios in conferendo, cùm per alternatiuam illis concessam non censeatur sibi ligasse manus, & *n.* 5 *cum seqq.* quando censeatur præuenire voluisse; quinimò nedum concurrit Papa, sed & præcurrit, quia multa in singulorum diœcesibus potest, quæ ipsi non possunt diœcesani, Sylu. Aldobrand. *cons.* 1. *num* 159. Blasius Nauarrus *de Sacro Ecclesia principatu, lib.* 2. *c.* 12. *vers. quasi vera sunt*, quos refert Dionys. Paul. *d. c.* 17. *num.* 53.

† &

7 † & in beneficialibus supremam, ac plenissimam habeat potestatem, *c. 2. in princ. de prabend. n. 6. Clem. 1. in fine, vt lite pendente*, Paris. *cons. 5. n. 84. & cons. 82. n. 22. lib. 5.* Nicol. Garcia *d. cap. 1. n. 1.* Rot. apud Farin.
8 *dec. 778. n. 1. part. 2. recent.* quia † omnia beneficia respectu illius sunt manualia, & obedientialia, & in eis vti potest plenitudine potestatis, ac clericum suo beneficio sine causa à clerico data, sed ex causa maioris boni Ecclesiæ vniuersalis, priuare, de quo vide Doctores, quos refert Cened. *ad Sextum, collect. 21. n. 1.* & alios citatos à Nicol. Garc *d. c. 1. n. 2.* & Mobed. *dec. 4. n. 2. de rest. spoliat.* Seraphin *dec. 997. n. 7.* Pinell. *in rubrica de rescind. vendit. part. 1. c. 2. n. 29. & 30.* Nauarr. *de spol. cleric. §. 3.* Cotta *in memorabil. verbo beneficia, pag. 71.* Viu. *tom. 1. communium opinion. lib. 1. tit. 9. num. 5. pag. 151.* Anton. Gabriel *tom. 3. commun. lib. 3. tit. de iure quæsito, conclus. 1. n. 9. cum seqq.* Menoch. *remed. 15. recuper. n. 43. & seqq. & cons. 83. num. 1. & num. 15. & cons. 181. num. 49. & de præsumpt. lib. 2. quæst. 10. num. 18. & vsufreq. cap. 2. num. 8.* Peregrin. *de iure fisci lib. 1. tit. de habentibus iura fiscalia, n. 24.* Ceuall. *communium contra communes, q. 528.* Farinac. *in praxi criminal. p. 7. fragmentorum criminal. litt. C. n. 87.* Cabedo *Lusit. decis. 38. n. 13. & dec. 36. n. 2. p. 2.* Gonzal. *§. 1. proœm. num. 33.* Molin. *de Iustit. tract. 2. disp. 29. q. 2.* Less. *in simili tr. lib. 2. c. 4. dub. 4.* Filiuc.
9 *tract. 41. de benef. cap. 2. à num. 6.* † & licèt prædictam potestatem in Episcopos transtulerit, vt quilibet in sua diœcesi beneficia ibidem consistentia conferre posset, *dict. c. decreto*, ibi, *qua vices suas ita aliis impertiuit Ecclesiis, vt in partem sint vocata sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis*, *c. multùm stupeo, 3. q. 6.* ibi, *vices enim nostras ita tua credimus potestati.* Gonzal. *dict. §. 1. proœm. n. 4. & 5.* penes ipsum tamen maior remansit, *c. dudum, §. nos igitur, de prebend. in 6. c. per hoc, 17. de hæret. eodem lib.* ad quod multa cumulat Gonzal. *§. 2. proœm. à principio*, adeò quod impossibile sit Papam suæ derogare potentiæ, seu ita alicui priuilegium concedere, vt non possit absolutè per ipsum reuocari, cùm in hoc non cadat quæstio potestatis, sed voluntatis tantùm, Aym. *cons. 125. n. 4.* & sic potestati Episcoporum à se concessæ derogare, sibique collationes reseruare potest, *c. præsenti, c. licet, illo tit. & lib.* gloss. singularis *verb. reseruamus, in Extrauag. execrabilis, Ioan. XXII.* ac per consequens de omnibus beneficiis, & in omnibus mensibus prouidere, & liberè disponere valet, in quo non ideo detrahit alieno iuri, sed proprio vtitur, nec inde modo aliquo turbatur ordo Ecclesiasticus, vt latè probat Lotter. *de re benef. lib. 2. q. 13.* vbi ait Summum Pontificem beneficia diffusa per totum Orbem in quibusvis diœcesibus, ac prouinciis quintuplici iure prouidere. *Primò* concursu, quatenus tanquam Episcopus vniuersalis concurrit cum cæteris inferioribus collatoribus. *Secundò* iure deuoluto, quia videlicet ex causa aliqua iuris conferendi de inferioribus collatoribus ad ipsum facta sit deuolutio. *Tertiò* iure præuentionis, cum videlicet præueniendo vacationem beneficij mandat ea succedente certæ personæ conferri, etiam ipse ex tunc confert. *Quartò* iure reseruationis. *Quintò* denique simplici via iustitiæ, de quibus omnibus agit Lotter. *dicto lib. 2. q. 16. cum seqq.*

10 Vnde etiam in mensibus, quos Papa Ordinariis concessit de nouo, non abdicauit totaliter à se potestatem conferendi, itavt si ipse præueniat, valeat eius collatio, *d. c. dudum, § nos igitur, & cap. si à Sede Apostolica, de præbendis in 6.* Gomez *de expect. n. 14.* Anastas. Germon. *de indultis Cardin. §. per quæ sublatis, n. 80. & 81.* Zech. *de benef. c. 2. n. 6.* Nicol. Garc. *d. c. 1. à n. 9.* vbi *n. 11.* refert decisum *in vna Salamantina Parochialis de Garates, 1. Decembris 1578.* coram *D. Bravo*, quæ est *part. 1. diu. dec. 442. n. 4.* quod per præseruationem factam à Papa iurium Ordinarij in quatuor mensibus ordinariis, non ligantur eius manus, cùm sit Ordinarius Ordinariorum, & quod in beneficiis vacantibus in mensibus ordinariis sit locus præuentioni inter Papam, & Ordinarium, & illius prouisio præualeat, quæ prius facta fuerit, tradit Gonzal. *§. 3. proœm. à n. 1.* vbi latè de præuentione, & materia *d. c. si à Sede Apostolica*, & *in vna Calaguritan. de Oliuaris, 15. Decembris 1604.* coram *D. Peña* fuit resolutum, quod
11 † voluntas præueniendi colligitur ex clausula contenta in litteris, *dummodo tempore data non fuerit alicui ius quæsitum*, vbi cùm cessante reseruatione, hinc inde proferuntur prouisiones, videlicet Apostolicæ, & inferiorum collatorum, nil magis attenditur, quàm data circa tempus, vt qui est in data anterior, censeatur in iure potior, iuxta *reg. qui potior, de regul. Iuris in 6.* & in puncto firmauit Rota *in vna Regien. Capellaniæ, 2. Decembr. 1619.* coram *Cardin. Caualerio.*

12 Quando verò prouisiones Papæ, & Ordinarij currunt in eadem data, & die, & prouisus ab Ordinario est in prouisione, eius prouisio est præferenda, ex clara dispositione *dict. c. si à Sede Apostolica*, censuit Rota *in vna Hispalen. beneficij de Villanueua, de mense Ianuary 1604. & antea 2. Maij 1603.* coram Iusto; nam cùm semper ad fauorem possessoris, & rei præsumatur, *§. commodum, Instit. de interdict. c. 3. de probat. cap. cùm sint partium iura obscura, de reg. iuris in 6.* cum plenè adductis per Gonzal. *§. 3. proœm. à num. 51.* Ideo
13 † quando collatio facta est duobus à diuersis eodem die, nec apparet cui prius fuerit facta, potior est conditio possidentis, Menoch. *de arbitr. lib. 2. casu 48. n. 10. & sequent. & remed. 4. adipisc. n. 797.* Rebuff. *de pacificis possessoribus, n. 297. cum seq.* Tiraq. *de iure primog. q. 17. opin. 11. n. 1. & opin. 12. n. 2.* Zerol. *in praxi Episcop. p. 2. verb. beneficium, vers. 2. pag. 10.* D. Barbosa *in l. 1. ff. soluto matrim. part. 2. n. 4.* & vbi est dubium quis debeat præferri in collatione beneficij, præfertur qui prius adeptus est possessionem, & in ea est, gloss. *verb. neuter, in d. c. si à Sede Apostolica.* Vnde si vacatio contingat circa mediam noctem vltimi diei mensis, itavt minimè constare possit an fuerit finitus vnus mensis, & cœptus alius, & dubitetur verùm in mense Apostolico, aut potiùs Ordinario vacatio contigerit, pro possessore est iudicandum, Put. *decis. 207. lib. 3.* Gonzal. *ad regul. 8. Cancel. gloss. 11. à num. 26.* & pleniùs *infrà.*

14 Si verò nondum adepta possessione vnus habeat collationem beneficij à Papa, alius ab Ordinario, si non appareat de proprietate, præfertur qui à Papa impetrauit, propter prærogatiuam concedentis, vt notant per *d. cap. si à Sede Apostolica*, Vezit. *tom. 1. commun. opinion. lib. 4. titul. 11. num. 67. vers. & hoc idem, pag. 568. col. 2.* Cotta *in memorab. verb. hora*, Mascard. *de probat. concl. 314.* Aloys. Ricc. *in collect. dec. part. 4. collect. 144.*

15 Sed quando in collatione Ordinarij est apposita hora, & in collatione Papæ non, tunc collationem Ordinarij præualere resoluunt gloss. *verb. nec appareat, in dict. cap. si à Sede Apostol.* Gomes. *l. 45. Tauri, n. 148.* Rebuff. *in tract. de pacificis possess. num. 199.* Tiraquell. *de iure primogen. quæst. 17. opin. 11. n. 3. & de retractu lignag. § 11. gloss. 1. n. 10.* D. Barbosa *d. l. 1. part. 2. n. 10.* Qua in re aduertendum in prouisionibus inferiorum cadere suspicionem antidatæ, nisi sint in forma publici instrumenti cum testibus, & aliis solemnitatibus, etiamsi aliàs sint in forma litterarum patentium cum sigillo, & subscriptione Episcopi, vel Secretarij eius, vt censuit Rota *apud Bellamer. decis. 321. & decis. 441. & in antiq. de probat. decis. 17. n. 1.* idque propter facultatem supplantandi prouisiones Apostol. cuius præsumptio ne quidem remoueretur ex publico in-
16 strumento, in quo essent testes adhibiti, si illi essent domestici, & familiares Episcopi, vt singulariter notat Rebuff. *in praxi sub rub. requisita ad col. bonam, n. 22.*

Et

16 Et advertere † non esse necessariam derogationem regulæ alternatiuæ in prouisionibus Papæ, etiam quod Papa prouideat in mensibus alternatiuæ, quod pluribus Rotæ decisionibus confirmant Nicol. Garcia *d.c.1. n.19.* Aloys. Ricc. *in collect. decis. part. 5. collect.* 1595.

17 Ordinariam potestatem conferendi, quam Episcopis (vt ita dicam) Summus Pontifex precariò concesserat, coarctare potuit per reseruationes, de quibus tractatus ediderunt Gaspar Perus. Æneas Falcon. & Simoneta ac Campeg. & aliqua tractauit Rebuff. *in praxi, tit. de reseruat.* Et † huiusmodi reseruationes aliæ
18 dicuntur generales, aliæ speciales: generales sunt illæ, quæ non de certis beneficiis, seu pro certis personis fiunt, putà de beneficiis Collectorum, seu Subcollectorum, officialium Curiæ, &c. speciales verò sunt, quæ fiunt de certis beneficiis, seu pro certis personis. Ita Gemin. *cons.* 11. *n.* 4. Cassad. *decis.* 2. *n.* 3. *de reseruat.* Lotter. *de re bene. d. lib.* 1. *q.* 26. *n.* 24. ex multorum resolutione colligit Nicol. Garc. *d. c.* 1. *à n.* 18. Plures reseruationes tam in Iure, quàm in regulis Cancellariæ reperiuntur, quarum notitia Episcopis vtilis erit, ne de beneficiis Summo Pontifici reseruatis prouidere audeant, cum dispositio omnis inferiorum circa reseruata sit nulla, *c. nomen* 1. *q.* 1. *c. dudum, & c. multum sin pro* 3. *q.* 6. *c. si eo tempore de elect. in* 6. Ideò Nicol. V. per suam *constit.* incip. *Ad sacram Petri Sedem*, & Clem. VIII. *in constit.* 46 incip. *Admonet, de anno* 1594. & Gregor. XIII. *in const.* 41. incip. *Quæ in Ecclesia Dei, de anno* 1576. annullant collationes factas de beneficiis reseruatis.

Cùm autem reseruatio sit odiosa, gloss. *verb. finitur, in cap. præsenti, de offic. deleg.* B sign. *decis.* 1. *in fine de prebend.* Cassad. *decis.* 3 *n.* 5. *de reseruat.* eaque non inducatur, nisi in casibus in iure expressis. Cassad. *decis.* 2. *n.* 9. *de reseruat.* Simonet. *de reseruat.* q. 5 cum aliis ibi relatis *in appendice*, Rot. *in Seguntina Archidiaconatus & Canonicatus*, 19. *Martij* 1601. coram *Card. Lancelloto* iam impressa per Farin. *decis.* 45. *n.* 3. *part.* 1. *recent.* ideò operæpretium duxi aliquos casus referre, quibus beneficia S. Sedi Apost. reseruata reperiuntur, vt Episcopus eos non ignoret, ac proinde ne in huiusmodi beneficiorum collationibus intromittat.

19 In primis reseruantur de iure dispositioni Romani Pontificis omnia beneficia vacantia apud Sedem Apostolicam, seu in Curia *in c.* 2. *& cap. statutum, & in c. præsenti, de præbendis in* 6. *& in Clem.* 1. *vt lite non contest.* Simonet. *de reseruat. quæst.* 30. Gambar. *de offic & potest. Legati de Latere, lib.* 3. *tit. de potestate legati in beneficiis conferendis, n.* 123. Nicol. Garcia. *d. cap.* 1. *à num.* 68. Anastas. Germon. *de indultis Cardin.* § *per quæ sublatis n.* 34. Flamin. *de resignat. lib.* 1. *quæst.* 16. *n.* 18. Rebuff. *de nominat. quæst.* 15. *num.* 27. Valasc. *consil.* 163. *num* 8. Aloys. Ricc. *d. resolut.* 333. *vers. quartò*, Vgolin. *d. c.* 50. § 5. *num.* 1. *vers. quartò*, Valenz *cons.* 57. *n.* 2. *&* 4. Perez de Lara *de anniuers. & Capell.* 2 *p. c.* 30. *n.* 11. nunc citato *in hoc loco*, Rebuff. *de præcell. Episc. dignit. p.* 2 *c.* 9. *n.* 16. Rot. *decis.* 740. *n.* 1. *part* 2. *recent.* Rebuff. *in praxi, tit. de forma mandati Apostolici, pag.* 732. Zerola *in praxi Episc. p.* 1. *verb. beneficia, vers. ad secundum, pag.* 38. nouissimè Marcel. Vulpe *in d. praxi, c.* 48. *num* 4. In tantum,
20 quod † si Ordinarius prouideat de beneficio, quod vacauit in Curia, prouisus non habebit titulum coloratum, Valasc. *consult.* 79. *n.* 7. *& seq.* Quod adeò certum est, vt si reseruerit certum beneficium ad fauorem certæ personæ, licèt ad iciatur claus. *eius insi generaliter, vel specialiter reseruatam*, &c. non tollitur hæc reseruatio maior in corpore Iuris, de qua *in d. c.* 2. Lotter.
21 *d. q.* 26. *n.* 25. Et † illud beneficium dicitur vacare apud Sedem Apostolicam, vt sit reseruatum, quod vacauit in locis vicinis Ipsius Sedis Apostolicæ, & Romanæ Curiæ, vel prope eam intra duas diætas legales, vt disponit text. *in dicto c. præsenti*, & docent Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 43. *num.* 45. *cum sequent.* Azor. *instit. moral. part.* 2. *lib* 6. *c.* 346 *vers. porrò*, Moneta *de option. can. cap* 3. *n.* 18.

Beneficia etiam apud Sedem, seu in Curia vacare 22
dicuntur, non solum per obitum in illa (ex qua tantummodo insurgit reseruatio clausa in corpore Iuris (vt probant *dict. cap* 2. *d. cap præsenti, de præbend. in* 6. *Extrauag. ex debito, Ioan. XXII. de elect. & Extrauag. ad regimen, cum seq. & Extrauag. pia sollicitudine, de preben.* quia beneficium illius, qui est mortuus in Curia, dicitur reseruatum, Rot. *decis.* 700. *n.* 4. *apud Farin p.* 1. *recent.* sed etiam per resignationem factam in manibus Papæ, quam constat verè, & realiter dici vacationem in Curia, etiam si mediante procuratore alibi constituto, Ioan. Andr. *in dict. cap.* 2. *num.* 7. quem sequitur ibi Anchar. *sub n.* 1. *super verb. apud Sedem*, Gemin. *n.* 7. & alij passim, late Simonet. *de reseruat. q.* 8. *à n.* 1. Lotter. *d. lib.* 2. *q.* 27. *n.* 331. ex qua vacatione facta per resignationem, vt suprà, non inducitur reseruatio clausa in corpore Iuris, cum non sit per obitum, sed inducitur ex appositione manus Papæ, quæ habet vim reseruationis specialis, vt clarè determinant *Extrauag. Ne Romani*, § *nos qui vigilijs, vers. Romani quoque Ioan. de præbend. inter commun.* Gonzal. *gloss.* 51. *n.* 7. Vnde etiamsi resoluatur resignatio, putà propter regulam de viginti, non tamen resoluitur reseruatio inducta per appositionem manus validam, Roman. *cons.* 342. *à num.* 1. Sarnen. *ad reg. de infirmis, q.* 33. *ad fin.* quod non satis videtur perpendisse Simon. *dict. q.* 18. *sub num* 6. vt doctè aduertit Lotter. *de re bene. d. lib.* 2. *q.* 27. *n.* 35. *gloss. verb. mors, in Clem.* 1. *vt lite pendente.* Nauar. *cons.* 3. *fin. de renunc. at.* Flamin. *lib* 1. *q* 4. *num.* 34. Moneta *d. cap* 3. *num.* 17. Nicol. Garc. *dict. c.* 1. *num.* 37. Aloys. Ricc. & Vgolin. *vbi proximè.*

Vnde Ægid. *p.* 7. *q.* 1. Andr. Gambar. *de permutat.* 23
benef. p. 2. *n.* 17. quos refert, & sequitur Azor. *instit. moral. p.* 2. *lib.* 7. *c.* 30. *q.* 9. resoluunt quod si duo Clerici Bononienses in Curia Romana, vbi etiam Episcopus Bononiensis commoratur, sua beneficia permutent, eo ipso vacant in Curia, per *c. licèt canon, de præbendis in* 6 & idem Gambar. *d. p.* 2 *n* 67. & Azor. *dict. q.* 9. tenent resignantes beneficia in Curia Romana permutationis causa, si moriantur extra Curiam ambo, vel vnus illorum ante permutationem completam, vacare ea beneficia in Curia, quia non habent ratio temporis, in quo mortui sunt clerici, sed eius in quo resignarunt, quia tunc beneficia vacasse intelliguntur.

Sic etiam in Curia beneficia vacare dicuntur, quan- 24
do ibi priuatio, aut alij vacationis modi inducuntur, Moneta *dict. cap.* 1. *num.* 36. Nicol. Garcia *d. c.* 1. *n.* 73. & *num.* 79. resoluit, quod vbi priuatio inducitur à Iure, seu ex decreto propter actum positiuum, beneficium dicitur vacare, vbi fit actus, ob quem inducitur priuatio à Iure, seu decreto. Beneficium igitur vacans per sententiam priuationis latã in Curia contra se defendentem, vel verum contumacem, qui de Iure habetur pro præsenti, dicitur vacare in Curia, quia data tali præsentia, siue vera, siue falsa, propter talem contumaciam etiam metaliter loquendo, verè & realiter talis vacatio in Curia contingit, vt considerat Verall. *decis.* 64. *n.* 1. *&* 2. *p.* 1. *& decis.* 327 *p.* 1. secundùm quam intelligenda est Rot. *decis.* 35 *de præb. in antiq.* quatenus ponit regulam vniuersalem, beneficium vacare in loco, vbi quis eo priuatur, ex doctrina Franc. *in cap. præsenti, sub n* 4 *vers. adde, de præb. in* 6. vbi refert hoc inter casus vacationis in Curia, distinguens tamen inter effectum directum, & consequutiuum, vt ibi per eum cum aliis allegatis per Verall. *vbi suprà*, refert Melch. Lotter. *d. lib* 1. *q.* 27 *n* 30. obseruans *n.* 31. tale beneficium esse reseruatum virtute *Extrauag. ad regimen, de præbend. inter commun.* non tamen ea

reseruatio

reseruatione, quæ dicitur clausa in corpore Iuris. Sic etiam vacatio inducta per decretum de dimittendo, non malè dici potest vacatio in Curia, Rot. *decis.*65. *de rescript. in antiq.* Simon, *de reseruat. q.*27. *n.*56. vbi *n.*57. subdit idem statuendum circa vacationem per assecutionem, ex Extrau. *ad regimen, de prabend. inter commun.*

De his tamen beneficiis apud Sedem Apostolicam vacantibus Pontifex intra mensem à die vacationis prouidere debet, alioquin dicto tempore elapso valebunt collationes ab Ordinariis factæ potestate ordinaria, proindeque ac si nulla vnquam reseruatio extitisset, *d.c. statutam*, Anton. Fab. *lib.*1. *definit. forens. tit.* 2. *definit.* 32. quod verum est in vacationibus apud Sedem; nam in cæteris nullum est præfinitum tempus ad conferendum, Ant. Falcon. *q.* 5. *princip. effectu* 20. Gaspar Perus. *tract. de reseruat. q.*5. Mensis autem de quo supra, incipit currere à die vacationis, non scientiæ, gloss. *verb. numerandum, in d. cap. statutum*, Anton. Fab. *d. tit.* 1. *definit.* 35. Aduertendum tamen, quod restrictio hæc ad mensem non operatur, quod post mensem omni modo excludatur Pontifex, vt conferre non possit, sed hoc tantum, vt post hunc mensem manus Ordinarij vlterius non censeantur ligatæ: potest tamen Papa moram purgare in conferendo beneficia vacantia in Curia, quæ intra mensem non contulerat; si tamen res sit integra, vt resoluit Massobr. *in praxi habendi concursum, requis.*7. *dub.*49. vbi *dub.*50. quærit, an valeat collatio Episcopi qui contulit intra mensem Papæ, si postea Papa de illo non prouideat? & *dub* 48. obseruat hodie dari litteras super beneficiis vacantibus in Curia datarij sub die obitus. Et quod in beneficiis vacantibus in Curia non cadat consuetudo optandi, ostendit Moneta *d.c.*3. *n.* 13.

An idem sit vacatio apud Sedem, ac vacatio in Curia, dubitari potest, cum plures ex Doctoribus suprà citatis confusè, ac promiscuè vno pro alio vtantur. Veritas tamen est, quod vacare apud Sedem est quando beneficium vacat per obitum in Curia, iuxta *d. c.*2. *de prabend. in* 6. iuncto *c. statutam* 3. *& c. præsenti* 34. *eod. tit. & libro*, Lotter. *d. lib.* 2. *q.*27. *n.* 25. *cum seqq. & n.*28. per quod dictum *cap.*2. in certis casibus extenditur ad duas diætas extra curiam Romanam: quod intellige per obitum Curialium, seu aliorum non habentium originem, & domicilium Romæ, nec de beneficiis sitis in Vrbe, quia in his non habet locum vacatio apud Sedem, *d. cap.* 2. *de prabend. in* 6. Gonzal. *ad reg.*8. *Cancell. gloss.* 13. *n.*13. *& præcipuè num.* 14. *cum seqq.* Vacare autem in Curia dicuntur beneficia non solùm quando vacant apud Sedem, per *d.c.* 2. sed pluribus modis, quos prosequitur Monet. *dict. cap.* 2. *n.* 18. Garc. *dict. cap.* 1. *§.* 1. *à num.* 68 Gonzal. *d. gloss.* 13. *per totam*. Vnde licèt vacatio apud Sedem per *d. c.*2. *de prabend. in* 6. quæ aliàs dicitur clausa in corpore Iuris, sit vacatio in Curia, dicuntur vacationes apud Sedem, in puncto Sarnen. *de triennali q.* 31. *à princ. vsque ad §. secundus igitur*, optimè Couar. *pract. c.*36. *num.*4. *vers. cæterùm ad hanc*, benè Put. *decis.*36. *aliàs* 38. *in nouis, lib.*2. tenet Rot. *in Cordubens. capellania*, registrata per Garc. *d. p.* 5. *cap.*1. *num.*425. ad quam ipse refert *num.*88. Gonzal. *d. gloss.* 15. *num.*29. vbi firmat quid sit vacare apud Sedem, *& num.* 48. vbi firmat vacare apud Sedem esse vacare in Curia, non tamen è conuerso, vt *n.*49. *&* 50. vbi cum Sarnen. *d. q.* de triennali, respondet ad gloss. *verb. in Curia, in c. statutum* 3. *de prabend. in* 6. quod vacare in curia impropriè dicitur vacare apud Sedem, & *n.*53. dicit quod vulgariter dici solet vacare in Curia pro vacare apud Sedem, & *n.*55. quod propriè loquendo licèt vacare apud Sedem sit vacare in Curia, non tamen è contra, ex Put. *d. decis.*36. *aliàs* 38. *in nouis, lib.* 2. & vt id vnico verbo dicam, vacatio apud Sedem est vacatio per obitum vera, aliæ vacationes dicuntur fictè in Curia, & illa dicitur in corpore Iuris clausa, aliæ non. Hæc quidem post primam huius tractatus impressionem mihi animaduertit Conlusitanus noster Doctor Odoardus Pinto, vtriusque Iuris consultissimus, ac in Romana Curia Aduocatus integerrimus.

Limita *primò* in beneficiis iurispatronatus laicorum, per gloss. *in c. licet, de prabend. in* 6 vbi Gemin. *num.*12. Dec. *cons.*149. *n.*6. dum tamen fundatione, vel dotatione fuerit acquisitum, secus si priuilegio, Lancell. *decis.*304. *p.*2. *diuers.* Simonet. *quæst.*9. Est tamen valida hæc causa vacationis in Curia ad inducendum supremum Pontificem ad dispensandum, & in totum derogandum iuripatronatus, Couarr. *pract. c.*37. *sub n.*4. post Mandos. *in signatura gratia, in verb. derogationes iurispatronatus*, & Staphil. dicit Flamin. *de resignat. lib.*2 *q.*4. *n.*45. nouissimè Melch. Lotter. *de re beneficiar. lib.*2. *q* 8 *sub tit. Iurispatronatus causa finalis quæ, vers. primè*, Rota *in Placentina capellania*, 19. *Ianuarij* 1622. coram *R. D. Coccino, & in Camaclen. & Ferrarien. Præpositura & beneficij*, 15. *Decemb.* 1615. coram bon. mem. *Remboldo*, Ferentil. *in annot. ad decis. Buratti* 769. *n.*12. *in med.* & hoc procedit nedum in reseruatione expressa, verùm etiam tacita, quæ resultat ex appositione manus Papæ, Garc. *de benefic. p.*5. *c.*1. *n.*591. Matescot. *var. lib.* 2. *c.*94. *num.*26. 25

Generaliter tamen beneficia iurispatronatus laïcorum ex fundatione, vel dotatione, non comprehenduntur in reseruationibus, etiamsi sint generales, & in corpore Iuris clausæ, nec Legatus à latere illa potest conferre, Roch. *de iurepatronat. verb. competens, q* 24. *num.*54. me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *d. disp.* 2. *punct.*16. *num.*9. Lambertin. *part.* 1. *lib.*2. *quæst.*6. *art.* 2. *& part.*3. *quæst.* 9. *art.*16. Simonet. *quæst.*6. Selua *part.*3. *quæst.* 11. *qualit.* 12. *num.* 12. *&* 21. Palat. *in libello de benef. in Curia vacant. §.* 11. *&* 12. Gambat. *de officio Legati lib.* 3. *à num.* 239. *&* 242. Couar. *pract. cap.* 36. *num.* 2. *&* 5. Ioseph. Ludou. *tom.* 5. *commun. opinion. tit. de iurepatron. concl. vn. amp.* 19. *vers. declarat* 12. *pag.* 531. Hojeda *de incompatib. benefic. cap. fin. num.* 109. Azeued. *l.* 5. *num..* *tit.* 6. *lib.* 1. *nouæ Recop.* Spin. *in speculo testam. gloss.*4. *num.* 44. Cald. Pereira *in respons. pro Peñeranda, num.* 1. Rebuff *de nominat. quæst.* 8. *num.* 52. *& quæst.* 15. *num.* 2. Cabed. *de patronat. Regia Corona cap.*35 *num.* 2. *&* 4. Perez *lege* 2. *vers. dubium etiam, tit.*6. *lib.* 1. *Ordin. pag.* 150. Menoch. *consil.* 90. *num.* 85. Put. *decis.* 319. *lib.* 1. Valasc. *consult.* 163. Gonzal. *ad regul.* 3. *Cancel. gloss.* 18. *num.* 2. Ceual. *communium contra commun. q.*897. *n.*452. *cum seqq.* Cened. *ad Decretal. collect.* 79. *num.* 1. *& ad Sextum collect.* 21. *num.* 1. Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol.* 236. *vers. tertio*, latè Monet. *de option. cap.* 3. *q.* 3. *à n.* 115. Achil. *decis.* 3. *de iurepatron.* Seraph. *decis.* 1354. *n.*6. Card. Caualer. *decis.*659 *num.*4. Greg. XV. *dec.*48. *num.* 5. Rota, *dec.* 680. *num.* 2. *part.* 1. *recentior. & decis.*541. *part.* 2. *& in Leodien. Parochialis*, 18. *Decembr.* 1625. *& in Bergomen. Capellania*, 26. *Aprilis* 1627. coram *R. P. D. Merlino, & in Mutinen. plebis & Iurispatronatus*, 21. *Februar.* 1625. coram *R. P. Coccino Decano*, quæ quidem resolutio *primò* procedit quamuis iuspatronatus sit mixtum, partim scilicet spectans ad Ecclesiasticos, & partim ad laicos, quia ad effectum exclusionis reseruationis censetur merè laicale, Couar. *d. cap.* 36. *num.* 55. *vers. & ideò*, Achil. *d. decis.* Put. *decis.*157. *lib.* 3. Seraph. *decis.*719 *num* 4. *& decis.* 1534. *num.*7. Cabal. *decis.*547. *num.* 5. *& decis.*639. *num.* 4. Gonzal. *d. gloss.* 18. *n.*13. *&* 14. Garc. *d p.*5. *cap.*1. *n.*582. Lotter. *de re benef. lib.* 5. *q.*10. *n* 76. *Secundò* procedit, etiamsi in reseruatione adsint illa verba, *ad cuiuscumque collationem, prouisionem, electionem, præsentationem, & quamuis aliam dispositionem pertineant.* Ita Mandos. *ad reg.* 1. *Cancell. quæst.* 10. *num.* 2. Gig. *de pension. quæst.* 19. *num.*7. aut etiamsi adsit clausula, *Motu proprio*, Polydor. Ripa *de actis in mortis art. s.* 54. *n.*22. Monet. *d.c.*3. *n.*114. 26

qui

qui *numeris sequentibus*, cum Couar. Mandos. & aliis *cit. loc.* † id procedere asserit, licèt beneficia sint mixta iurispatronatus clericorum, & laicorum, & licèt essent de iurepatronatus competenta clericis ratione bonorum patrimonialium, com tanquam laicale censeantur.

27 Limita tamen *primò* in iurepatronatus laicali, quando eis non competit ex fundatione, constructione, vel dotatione, sed ex priuilegio, vel præscriptione. Nicol. Gate. *p.5.cap.1.n.573.* Derogationes autem quantumcunque generales, nonquam extenduntur ad patronatus Regios, Concil. Trid *sess.25 de reform. c.9.* Callist. Ramirez *de lege Regia* § 27.n.18. Alfar. *de officio fiscalis gloss.1.num.*19. Gonzal. *ad 8. reg Cancell gloss.19. n.97. cum seq & gloss 24. n.159.* Nicol. Gate. *d.p.5.c.1. n.219.& 575* nouissimè Ioannes de Solorzan. *de iure Indiarum tom.2. de Indiarum gubernatione, lib.3.cap.1,*
28 *num.19.*

Limita *secundò* in beneficiis Regularibus, quæ non veniunt in reseruatione vacationis in Curia, Gonzal. *ad reg.8. Cancell gloss.8.n.11.*

29 Limita *tertiò* vbi beneficia curam animarum habentia vacant, Apostolica Sede vacante, tunc enim ad Ordinarium collatio ob animarum periculum pertinet: idem si vacent in Curia viuo Pont. sed ante collationem Apost. Sedes vacat, *cap si Apostolica 35. de præbend. in 6.* Rebuff. *de nominat. q.15.n.28. vers. secundò fallit.* Vgol. *d.§.2. vers. quartò.* Gonzal. *ad reg 8. Cancel. §.5 proœm. n.125. cum sequentib. & gloss. 24. n.121, & 127.*

30 Limita *quartò* in beneficiis illorum, qui in Vrbe degunt ratione originis, vel domicilij, nisi etiam Curiam sequantur, & Curiales existant, gloss. *verb. originis, in c. præsenti 34. de prob. lib. 6.* Mon. *d. cap. 3 n 25.* Rot. Rom. apud Farin. *decis 616 n 1. in nouissimis nouissimarum, alias p.4. diuers.* Lott. *d lib.2.q.32.n.39.*

3 Limita *quintò* in beneficiis de Vrbe, in quibus locum non habet reseruatio de beneficiis vacantibus apud Sedem Apost. Ita Gonzal. *gloss.13.n.14.*

32 *Secundò* Reseruationis beneficia dispositioni Romani Pont per solam appositionem suæ manus, quamuis inutiliter factam, ita quod si Papa prouidet alicui, vel prouideri mandat de aliquo beneficio, si prouisio fuerit nulla, vtpotè facta inhabili, vel incapaci, aut propter subreptionem, vel alium defectum, beneficium remanet Papæ affectum, & in illo Ordinarius non potest se intromittere, etiamsi aliàs non fuisset reseruatum, vt probat *c. vt nostrum 56. de appellat.* resoluunt Rebuff. *in praxi, tit. de reseruat. num.30 & 34.* Simon. *quæst 58* Zech. *de benef c.5 sub num.6.* Henriq. *in sum. lib. 13. de excom. cap. 14. § 2. litt. O,* Gonz *ad reg 8. Cancell. §. 3. proœm. n.146. & gloss 52.* Rot. *decis.190.*
33 *n.6 p.1. recent.* Nicol. Gate. *d. c.1. à n.138.* Intellige quatenus actus ille appositionis manus non impeditur sortiri affectum ex contraria mente ipsius Papæ, veluti cum processit sub conditione aliqua; quia tunc nec quidem decretum afficit, cum conditio nihil ponat in esse. Simonet *de reseru. q.60. n.2.* Lotter. *d. lib.2. q.26. n.36* Rot. *dec.290. n.8. p.2. recent.* Reseruatio per appositionem manus Papæ maioris potentiæ est, quàm reseruatio deducta ex reseruationibus generalibus. Rot. apud Farin. *dec. 401. n.2. p.2 recent.* Et reseruatum non dicitur beneficium, seu affectum ex qualibet appositione manuum Papæ, sed ita demùm, nisi Papa moueatur ex falsa causa tangente pertinentiam collationis, ead. Rot. *decis.186. num.4. & p.2. recent.* vbi contrarium tenentes declarantur; secus verò quando est error circa qualitatem prouisi, vt *ibidem* dicitur *num.3.* Neque omnis appositio manus afficit beneficium, sed ea tantùm, ex qua resultat mens vlteriùs prouidendi, vt in Commenda, & vnione ad vitam, Gonzal. *d. gloss.52. n.38. & 42.* Gate. *d. p.5 cap.1. ex n.175.* Lotter. *d. lib.2, q.26. n.30.*

Papa quando manum apposuit in aliqua commis- 34
sione signanda, per talem signaturam voluit totum negotium ad se aduocare, & inferiorum manus ligare, Gonzal. *dict. gloss.52. num.31.* Camil. Borel. *in summa omnium decis tit 4 num.11.* Maranta *disp.6. n.21.* Rebuff. *tom 2. ad leges Galliæ, tract. de reuocat. n.110. pag. mihi 271.* faciunt quæ Couarr. *pract. c.9. n.5. in princ.* Menoch. *cons.340 num 49.* D. Barbosa *in l.1 ff. de iudic. tract.4. num.42.* Verùm quando Papa non vniuersaliter manum apposuit, sed determinate solùm ad aliquem certum effectum, per huiusmodi manus Papæ appositionem beneficium non remanet affectum, sed illud per obitum illius, qui resignare intendebat, potest Ordinarius conferre, Lancellot. *de attent. p.2. c.10. n.9.* Gonzal. *ad reg.8. Cancel. gloss.52. n.50.* vbi quod manus appositio Papæ ad effectum prouidendi ex vacatione per resignationem, non inficit prouisionem per obitū. Nicol. Gate. *d.p.5. c.1. n.155.* dum ait, quod decretum in resignatione factum, vel manus appositio Papæ in eadem, licèt operetur, quod nullus inferior possit in eadem vacatione conferre, tamen non inficit prouisionem per obitum. Mari. *de claus. p.1. claus.191. n.11.* vbi tradit quod quamuis appositio manus Papæ operetur, vt nullus inferior possit manus apponere, & conferre, tamen hoc procedit in resignatione, secus in prouisione per obitum. Ratio autem omnium, quæ suprà diximus, illa solet assignari, quia resignans in fauorem certæ personæ, videtur conditionaliter resignare, videlicet dum tamen beneficium illi quæratur, & ius quod alteri non quæritur, à me non abdicetur, Pit. *dec 158. n.2. lib.3.* Flamin. Paris. *de resignat. benefic. lib 1. q 3. n 8. cum seqq.* Anast. Germon. *de indultis Cardin. §. si verò illa, n.72.* Gregor. XV. *decis.159. n 8.* Stephan. Gratian. *discept. forens. c 159. n.21. cum seqq.*

Tertiò. Reseruantur dispositioni Summi Pontificis 35
beneficia vacantia Sede Episcopali vacante, cuiuscumque speciei, & qualitatis sint, per Bullam Pij Quinti incip. *Sanctissimus in Christo Pater*, referunt Aloys. Ricc. *dict. praxi fori Ecclesiast. resol 333. n.2. versic. excipiuntur tamen primò,* Vgolin. *dicto §.2. n 2. versic. excipiuntur tamen primò,* Azor. *instit. moral p.2 lib 6. c.34. quæst.12. vers. eiusdem.* Flamin. *de resignat. lib.2. q.16. n.30.*

Quartò collatio beneficiorum, quæ vacant propter 36
crimen hæresis cum cura, & sine cura, sæcularia quorumuis Ordinum, etiam S. Ioannis Hierosolymitani, & aliarum quarumuis Militiarum, regularia quæcumque, & qualiacumque sint, vt habetur *in Bulla 29.* eiusdem Pij Quinti, incip. *Cùm ex Apostolatus*, quæ est *in Bull. nouo tom.2. pag.213. sub dat. 6 Kalend. Febr 1566.* referunt Aloys. Ricc. *d. resol. 333. vers secundò, & in collect. decis. p.5. collect. 1659.* Vgolin. *d. §. 2. vers. secundò,* Gonzal. *d gloss.51. n.101.* Nic. Gate. *d. cap.1. n.81.* Piasec. *in praxi noua Episcop. d cap.5. ante n.4.* Azor. *inst. moral p.2. lib.6. c.34. q.12. vers. Pij quoque,* Flamin. *d. quæst.16. num.29.* me citato *in hoc loco*, Castro Palao *in opere moral. tom. 2. tract. 13. disput.2. puncto 24. num.3.*

Dubitaui, an prouisio facta de beneficio incarcerati 37
propter crimen hæresis, sit valida ante sententiam criminis declaratoriam; in quo dubio si rigorem Iuris spectemus, videbitur resoluendum, esse inualidam, cùm beneficia antequam vacent, conferri non possint, *cap. 1. & 2. de concess. præbend.* & quod † beneficium 38
dicti incarcerati non vacauerit ipso iure à die commissi delicti, nisi post sententiam prolatam, videtur deduci ex text. qui pro contraria parte solet allegari, *in c ad abolendam, §.1. de hæreticis,* vbi sic habetur: *Sancimus, vt quicumque fuerint in hæresi deprehensi, si clericus est, vel cuiuslibet religionis obumbratione fuscatus, totius Ecclesiastici ordinis prærogatiua nudetur, & sic omni officio & beneficio spoliatus Ecclesiastico, sæcularis relinquatur.* Ex quibus pondero verba illa,

illa, *nudetur*, & *spoliatus relinquatur*, quæ cum sint præsentis temporis imperatiui modi, ad iudicem directa, importaut tantum priuationem per sententiam ferendam, sed sequitunt aliam personam, nimirum iudicis, vt pœnam infligat; nec in aliis Iuribus, quibus hæc pœna statuitur, prout *in c.excommunicamus, §.credentes, de heret.* cum similibus, inueniuntur verba significantia priuationem, & sententiam ipso iure latam, quam quidem nullum crimen inducit, nisi sit iure cautum, ex multis, quos refert Nicol.Garc *p.11. c.10 n.3.* & in dubio nunquam præsumitur, nec intelligitur priuatio ipso iure, sed per sententiam. Put. *decis.229. lib.3.* Achil. *decis.1. de pœnis*, Gonz. *ad reg.8. Cancel gloss.15. n.153.* Verùm licèt hæc opinio in Iuris rigore vera sit, communia tamen sententia est in contrarium, quæ asserit hæreticum beneficio esse ipso iure priuatum, Abb. *in c.inter dilectos, n.11. de excess. Prælat.* Couar. *lib.2. var. c.8 n.4.* plures per Nicol Garc. *de benefic. c.10. p.11. n.60.* quibus adde Farin. *de hæresi q.189. num.77.* & Sanch. *in præcepta Decalogi, lib.2. c.26. n.5.* Ricciul. *de iure personar. extra gremium existentium, lib.5. c.19. n.9.* Et ob id posse à quocumque impetrari ante sententiam, resoluit Flamin. *lib.3. q.1. n.30.* tenuit Rota *in vna Mutin. Capella, 16. Iunij 1562.* coram *Palcoto*, vbi fuit resolutum beneficia hæreticorum vacare in partibus vbi fuit commissum delictum & non in Curia, vbi sententia lata fuit; nam vacant ipso iure, & possunt impetrari, & conferri etiam ante sententiam: habetur *decis.707. n.3. & 4 lib.3. diuers.* referunt Mandos. *de signatura gratia de absolutione ab hæresi, vers. hæreticorum beneficia*, Flam. *de resign. lib.3. q.1. n.32.* Aloys. Ricc. *in collect. dec. p.5. collect.1659* Nicol. Garc. *vbi sup.* Ricciul. *de iure personar. extra gremium Ecclesiæ exist. lib.5. c.19. n.11.* vbi *n.12.* verum asserit quod ad hoc vt priuatio suum plenarium sequatur effectum, requiritur sententia declaratoria hæresis incursæ, nec antè poterit hæreticus remoueri à possessione: & *n.13.* quod hæreticus post hæresim contractam non potest resignare.

39 *Quintò.* Beneficia vacantia per priuationem sunt reseruata dispositioni Summi Pont. ex Constitut. Pauli III. incip. *Sanctissimus*, quæ est in ordine 67. Aloys. Ricc. *d. resolut. 333. vers. decimò*, videlicet beneficia vacantia per simoniam, quia est crimen quod æquiparatur crimini hæresis, & læsæ maiestatis *in c.1. vbi gloss. vlt. de testibus in 6.* Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. p.2. c.5. n.36.*

40 *Sextò.* Beneficia collata personis prohibitis propter suum genus, aut propter crimen hæresis, vel apostasiæ à Fide, nullius sunt momenti, sed ad nouam Romani Pont. prouisionem pertinent, vt habetur *Bulla* Gregorij XIII. 66. incip. *Ecclesiis: est in Bull. nouo tom.2. pag.448. sub dat. Idibus Nouembr. 1580.* referunt Azor. *quæst. 12. vers. Gregor. XIII.* Flamin. *d. q.16. n.31.* Gonz. *d. gloss.51. n.103.* Aloys. Ricc. *d. resol.333. vers. tertiò*, Vgolin. *d. §.2. vers. tertiò.* Mantic. *decis.158. n.1.*

41 *Septimò.* Beneficia quæcunque recepta in confidentiam, quæ vacant, ipso iure Apostol. Sedi reseruata sunt per Const. Pij IV. incip. *Rom. Pont.* quæ est in ord 85. *in Bullar. nouo tom.2. pag.120.* & per Const. Pij V. incip. *Intolerabilis*, quæ est in ord.78. referunt Nauar. *in man. c.13. sub n.110. versic.3.* Azor. *d. quæst.12. vers. idem Pius IV.* Flamin. *de resignat. lib.2. q.16. n.26. & de confident. benefic. q.7. n.79.* Aloys. Ricc. *d. resol.333. vers. septimò*, Vgolin. *d. §.2. vers. septimò*, Piasec. *in praxi noua Episcop. d. c.5. n.4. in princ.* Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. p.2. c.5. n.14.* nouissimè

42 Marcel. Vulpe *in dict. praxi, c.48. n.11.* Et † procedit non solùm in beneficiis, in quibus commissa est confidentia, sed etiam in aliis, quæ obtinebat confidentiarius, vt *in Bulla Pij V. vers. sed nec quisquam*, Flamin. *d. q.7. n.81.*

Octauò. Beneficia parochialia collata non seruata forma Concil. *d. sess.24. de reformat. c.18.* sunt reseruata 43
per Bullam Pij V. incip. *In conferendis, in Bull. nouo tom.2. pag.219.* quæ est ordine 32. referunt Azor. *dict. quæst.12. vers. eiusdem Pij V.* Aloys. Ricc. *d. resol.333. vers. octauò*, Vgolin. *dict. §.2. vers. octauò*, Franc. Leo *d. c.7. n.16. & 32.* Flamin. *dict. q.16. n.32.* nouissimè Marcel. Vulpe *d. c.48. n.10.*

Nonò. Vbi intra sex menses Ordinarius à die, qua 44
nouit beneficium vacare, & conferre potuit, & noluit ad illud prouidere, tunc collatio ad Capitulum pertinet: quod si etiam intra hoc tempus & ipse negligens fuerit, ad immediatum Superiorem pertinebit, veluti ab Episcopo ad Metropolitanum, ab hoc ad Primatem, ab illo ad Patriarcham, & demùm ad Summum Pontificem, c.2. vbi Abb. *n.7. & cap. quia diuersitatem, de concess. præbend.* Aloys. Ricc. *dicta resol.333. vers. sextò*, Franc. Leo *dict. c.5. n.30.* Vgolin. *d. §.2 vers. sextò*, nouissimè Marcel. Vulpe *d. c.48. n.12.* Piasec. *in praxi noua Episcop. d. c.5. n.4. vers. reseruata*, Zerola *in simili praxi Episcop. 1. verb. beneficia, §.2. in princ. pag.38.* vbi hoc intelligit quando hodie darentur omnes isti gradus, sed pro maiori parte ab Episcopo ad Archiepiscopum statim ad Papam fit deuolutio, & idem quod dicis in collatione, & præsentatione, Azor. *instit. moral p.2. lib.6. c.27.* latè Nicolaus Garc. *de benefic. p.10. c.3. per totum*, vbi latissimè de materia, & *n.4.* ampliat locum habere in patronis, etiam laicis, & *n.9.* resoluit prædictum semestre non currere Superiori, ad quem gradatim fit deuolutio, nisi à die notitiæ, latè Rota *decis.309. p.1. recentissim in posthum.* vbi quod collatio si non fiat intra sex menses ab Ordinario, deuoluitur, itaut non possit Ordinarius elapso dicto tempore amplius conferre, etiamsi Papa non contulerit; & quod dictum tempus currit solùm à die scientiæ, vel à die, quo scire debuit. Si autem Cardinalis collator non contulit beneficium, quod vacauit in mense aliàs Apostolico infra sex menses, ita quod sit locus deuolutioni ad Superiorem, iuxta supradicta, an tunc possit conferre Archiepiscopus, qui Cardinalis non est, seu alius ad quem de iure competit deuolutio, an verò solus Papa? Vide Gonzal. *ad reg 8. Cancellar. glos.24. à n.78.* De hac materia pleniùs *alleg 126. à n.37.*

Decimò. Sunt specialiter reseruata omnia beneficia 45
quæ per resignationem, vel obitum auctoritate Apostolica conferuntur cum decreto, quod prouisus Beneficium tunc obtentum in manibus Papæ intra duos menses, aut aliud tempus resignare, seu dimittere teneatur, & quod de eo per Sedem Apostolicam duntaxat prouideri possit, & similes reseruationes sunt speciales pro beneficiis tunc expressis, Gonzalez *gloss.11. n.69.* Monet. *de option. c.3. n.44.* Franc. Leo *d. c.5. n.31.* nouissimè Marcel. Vulpe *d. c.48. n.13.* vbi subdit quod dictum tempus appositum dimittendi beneficium incipit currere à die captæ possessionis, non autem à die prouisionis.

Vndecimò sunt reseruata beneficia vacantia ob non 46
publicationem resignationum, iuxta Const. Greg. XIII. in ordine 85 incip. *Humano vix iudicio, sub data Nonis Ianuar. 1584. in Bullar. nouo tom.2. pag. 469.* referunt Quaranta *in summa Bullar. verb. beneficiorum resignatorum public.* Flamin. *de resign. lib.13. in præfat. n.5.* Nicol. Garc. *de benef. p.11. c.3. à n.137.* Gonzal *gloss.51. n.106.*

Duodecimò. Item beneficia vacantia per violatio- 47
nem sequestri lite pendente in Curia Romana. *Clement. vnic. §. si quis autem, de sequestr. possess.* Gonzal. *ad regul.8. Cancell. §.7. proœm. n.8.* quia cùm sint in Curia litigiosa, Sedi Apostolicæ sunt reseruata, nisi sequestrum fuerit violatum lite pendente in Rota per appellationem, quo casu vt euiterur circuitus, potest Auditor in odium sequestrum violantis,

 benefi

beneficium in collitigantis perſonam conferre, *Clem. Auditar de reſcriptis*, Gonzal.*gloſ.*17.*n.*14.quod eſt ſpeciale in Rotæ Auditoribus, vt per gloſ. *verb. deputatus à nobis, in dicta Clem. Auditor.* Et aliis caſibus altero decedente non poteſt Ordinarius de beneficio litigioſo in ſuperſtitem diſponere, quia lite pendente nihil eſt innouandum.*Clem.*1. *&* 2. *vt lite pen-*
48 *dene.* Et † ſubrogatio in Iuribus defuncti ſpectat ad Papam,*c.fin eod.tit.in* 6. Flam.*de reſign.lib.*2.*q.*3.*n.*105. Gonzal. *glaſ.*6.*n.*146.

49 *Decimotertiò*.Reſeruantur beneficia litigioſa, nam quamuis beneficium litigioſum propriè non dicatur reſeruatum, tamen ad effectum, vt Ordinarius non poſſit prouidere,idem importat litigium quod reſeruatio, Gonzal.*gloſ.*11.*n.*111. Lancellot.*de attent.part.*1. *c.*3.*n.*90.*& ſequent.* Rot.*dec.*312.*num.*1. *p.*2.*recentior.* quod ſingulariter intelligendum eſt in beneficiis impetratis propter crimen,ſi beneficia non ſunt litigioſa, ſed perſona accuſata; vnde beneficium collitigatoris vacans per eius obitum in menſe Ordinarij, poterit Ordinarius liberè conferre. Simon. *de reſeru.q.*10.*n.*5. Vnde quoad effectum,de quo ſuprà, beneficium dicitur litigioſum, quando agitur de iure reali ſuper collatione facta,Rot.*dec.*342.*n.*2,apud Parin.*part.*1.*recent.* non dicitur enim beneficium litigioſum, niſi lis ſit ſuper titulo Rot. *dec.*356.*n.*3.*in fine p.*1.*recent.* vbi etiam quod non dicitur litigioſum ad effectum vt poſſit dici reſeruatum ex lite inter patronum, & Ordinarium ſuper libertate beneficij, ſatis autem dicetur litigioſum ex commiſſione cauſæ appellationis ex citatione cum inhibitione,& illius exequutione.Rot.*dec.*455.*n.*1.*p.*2. *recent.* Non dicitur verò litigioſum quando non petitur vt ſuum,ſed vt ſibi conferendum,Rot.*dec.*253.*n.*5. *part.*2.*recentior.*

50 *Decimoquartò*.Reſeruantur diſpoſitioni Sanctæ Sedis Apoſtolicæ Canonicatus, & præbendæ Eccleſiæ Metropolitanæ Cæſarauguſtanæ menſibus Ianuarij, Aprilis,Iulij,& Octobris.Gonz.*gloſſ.*51.*n.*116.

51 *Decimoquintò*. Beneficia conſiſtentia in Vrbe, in quibus ſoli Papæ eſt reſeruata collatio, veluti Epiſcopo Romano,*c.ſi quis Epiſcopus, poſt princ.* ibi,*dignetur Epiſcopus Romanus*, &c.*q.*1. Æn.Falcon.*de reſeru.* *q.*2.*princ.n.*9.Moneta *de optione Canonica c.*3.Gonzal. *ad reg.*8.*Cancell.gloſſ.*13.*à n.*3.*& gloſ.*3. *n.*19. vbi tamen ſcribit non cadere reſeruationem in Eccleſiis titularibus Cardinalium, ſed illos habere ius conferendi, & Ordinariam iuriſdictionem,*c.his quæ*,vbi plenè Felin. Abb.& Anton. de Butr. *de maioris.& obed.* quod intellige quando ſunt Cardinales in Vrbe; nam in abſentia ſolus Papa confert, vt habetur *infrà regul.*8. Licèt enim tituli in Vrbe ſint,& eorum beneficia iure Ordinario ad Pontificis Maximi, veluti ad proprij Epiſcopi collationem,& prouiſionem ſpectent, vt tamen Pontifices oſtenderent Cardinales ſibi verè filios, & fratres eſſe, & vt eos ſuorum titulorum ſtudioſos per reſidentiam magis allicerent, pleniorem eiſdem dederunt conferendi poteſtatem, Anaſtaſ.Germon.*de indultis Cardinalium*,§.*tam ratione*, *n.*14.

52 *Decimoſextò*.Reſeruantur beneficia collata à Cardinalibus vigore ſuorum indultorum, quando prouiſi intra ſex menſes à die ſibi factæ prouiſionis computandos, nouas prouiſiones à Sede Apoſtolica non impetrauerint,& iura Cameræ Apoſtolicæ,& aliis propterea debita non perſoluerint; vnde lapſu dicto tempore vacant ipſo iure,& poſſunt per alios à Sede Apoſtolica dumtaxat liberè impetrari, dummodo prouiſi de legitimo impedimento non docuerint, Gonz. *gl.*51. *à num.*109.

53 *Decimoſeptimò* reſeruantur beneficia vacantia in Abbatia S. Crucis Camaldulenſi,diœceſis Eugubinæ, per Conſtit.Gregorij XIII.incip.*Vt Apoſtolica,de anno* 1578. *Pontificatus ſui ſeptimo.* Sed hæc Abbatia fuit vnita Collegio Germanico in Vrbe pro ſuſtentatione nobilium Germanorum, qui in dicta Vrbe literis, ac Theologiæ aſſiduè operam nauant.

Decimooctauò. Beneficia Regni Germaniæ vacan- 54
tia, & vacatura in menſibus Ianuarij,Maij, Iulij, Septembris,& Nouembris, iuxta Conſtit.Nicolai Quinti.Gonzal.*d.gloſſ.*51.*num* 99.

Decimonono. Beneficia vacantia per delictum of- 55
fendentis litigantes in Romana Curia, eorumque Iudices, Aduocatos, & Procuratores, teſtes, vel Notarios; nam ratione talis delicti vacant beneficia offendentis, ſeu iniuriantis ipſo iure, & ſunt diſpoſitioni Apoſtolicæ reſeruata,vt diſponuit *conſt.*11.Alexandri Sexti, incip. *In eminenti, in Bullario nouo tom.*1.*pag.*400. de qua Put. *dec.*102. *cum duabus ſeqq. lib.*1.Rot.*deciſ.*161.*part.*2.*diuerſ.*Gonzal.*dict.glaſ.*51. *num.*105.

Vigeſimò. Beneficia illorum, qui ſeipſos pro aliis 56
examini ſupponunt, vel annuas penſiones offerunt pro conſequendis beneficiis, aut beneficia impetrant pro aliis, vt ab eis aliquid conſequantur, vel quando pro ſeipſis impetrant beneficia cum intentione illa reſignandi,vacant enim ipſo iure,& ſoli Sedi Apoſtolicæ eſt illorum diſpoſitio reſeruata, ex *conſtit.* 12. Pauli IV. incip.*Inter cæteras ſub dat.*27.*Nouembris* 1557. *in Bullario nouo tom.*1.*pag.*731. Gonzal. *dict.gloſſ.*51. *num.*107.

Vigeſimoprimò. Beneficia vacantia ob non dela- 57
tionem habitus clericalis, Sixtus V. *Conſtit.*62. §.2. *circa fin.verſ.in futurum*, eſt *in Bullario nouo tom.*2. *pag.*653.

De Beneficiis in reſeruatoriis Regulis Cancellariæ Apoſtolicæ S. D. N. D. Gregorij XV. Sanctæ Sedi Apoſtolicæ, eiuſque diſpoſitioni reſeruatis.

QVilibet Summus Pontifex initio ſui Pontificatus 58
volens dare normam, & ordinem rebus, de nouo generales regulas Cancellariæ conſtituit, addendo aliquid, vel mutando, iuxta negotiorum, & occurrentium cauſarum varietatem, prout dicitur *in regul.* 28.
† Primus omnium Ioannes XXII. qui floruit 59
anno 1316. regulas quaſdam, ſiue leges ad Cancellariam tulit, eaſque in ſcripta redegit: tulerunt & ſequentes Pontifices ſuorum Prædeceſſorum veſtigiis inhærendo, donec Nicolaus V. eas omnes ad hunc ſtatum,& ordinem reduxit. Sequentes Summi Pont. immediatè poſt ſuam creationem eas ordinare ſolent, Piaſec.*in praxi noua Epiſcop. part.*2.*cap.*5. *num.* 3. *in princip.* Nicol. Garcia *de benefic.p.*5.*cap.*1. *num.*190.
nam † cùm expirent morte vniuſcuiuſque Pontif.Me- 60
noch.*conſ.*112.*n.*53.*& conſ.*183. *num.*12.*& conſil.*190. *à n.*17. Piaſec. *dicta p.*2. *cap.*5. *num.*2.*verſ.Sede item*, Flamin. *de reſignat.lib.*11. *quæſt.*2. *num.*31. *& lib.*12. *q.*11.*num.*2.Zerol.*in praxi,Epiſcopali p.*1.*verb. regula Cancellariæ*,§.7.Gonzal.*ad regul.*8.*Cancell.*§ 3 *proœm. n.*2. nouiſſimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccleſ. cap.*48. *num.* 25. reuiuiſcunt per nouos Papas renouatæ,ac ſubrogatæ cum eiſdem qualitatibus,& moderationibus,Gonzal.*gloſſ.*5.§.3.*num.*73.*&* 74.*& gl.*9.
§ 2. *num.*10. † & ſic latæ habent vim legis, Zerol. *in* 61
praxi Epiſcopali, dict. verb. Regula Cancellariæ, §.8. Imò Regula quælibet facit legem ſeparatam, diuerſamque reſeruationem continet.Gonzal.*gloſſ.*1.*num* 8. quæ adeò eſt ſtricti iuris, vt nec extendi, nec egredi fines ſuos poſſit, Flamin. *lib.*3. *quæſt.*5. *numer.*17. Gonzal. §.6.*proœm. num.*13.Nicol.Garcia *dict.cap.*1. *num.*67.

Aduertendum eſt, quod † vt ligent huiuſmodi re- 62
gulæ,non eſt neceſſaria earum publicatio, quia ſtatim ab initio quando ſunt factæ, ligant, quamuis publicatæ non ſint, & beneficia vacantia in iſto tempore intermedio

intermedio in mensibus Apost. cadunt sub reseruatione, Gonzal. §.5. *proœm. n.54.* vbi *n.56.* dicit quod statim incipiunt ligare quoad effectum nullitatis actus in contrarium, non tamen nisi post publicationem quoad pœnas incurrendas: refert Ioan. à Cochier *in comm. proœm. Reg. Cancel. n.* 10. & sic earum publicatio non fit ad effectum, vt innotescat, sed vt appareat de voluntate approbatoria ipsius noui Pontificis, Rota *decis.* 256. *n.3. & 4 p.2. diuers.*

63 Vnde infertur, quod Sede Apost. vacante cessant Regulæ reseruatoriæ, & omnes menses sunt Ordinarij, possuntque Episcopi tanquam ad Ius commune redeuntes (exceptis tamen iis, qui concordatis Nationis Germanicæ subsunt, quorum beneficia etiam Sede vacante in mensibus Papæ vacantia successori remanent affecta) prouidere de beneficiis vacantibus in quolibet mense. Massob. *in praxi habendi concursum, reg 7. dub.* 43. Caputaq. *decis.* 86. *p.1. & decis.* 214. *part.1.* Rot. *decis.* 144. *n.10. p.2. recent.* Gonzal. *ad reg.8. Cancell.* §.5. *proœm. n.*46. vbi ait quod non solùm erunt omnes menses Ordinarij ante assumptionem noui Papæ, sed etiam antequam faciat regulas Cancellariæ, quæ semper fieri solent die immediatè sequenti dictæ assumptioni, ita quod si etiam in illo medio tempore ab assumptione vsque ad editionem Regularum, vacaret aliquod beneficium in mensibus aliàs reseruatis, nullum obstaculum Ordinarius habere dicatur, & allegat Gemin. *cons.* 92. incip. *In causa Canonicatus, n.1.* nisi aliàs beneficia sint affecta, aut Papa postea electus declaret non expirasse reseruationem, aut illa de nouo reseruet, prout fecit Paulus V. fel. record. de omnibus beneficiis tempore suæ assumptionis non prouisis in Bulla ad fauorem Conclauistarum, *sub dat. pridie Kalend. August.* 1605. referente Nicol. Garcia *de benef. part.5. cap.1. n.645. cum sequentib.* & prout fecit etiam S.D.N. Vrbanus VIII. generaliter *reg 68. Cancellaria*, ab eo nouiter addita, tenoris sequentis. *Item S.D.N. prouidè considerans consueuisse quandoque Romanos Pontifices prædecessores suos beneficia, quæ va ãto Sede Apost. vacare contigerat, dispositioni suæ reseruare, intendens de beneficiis huiusmodi tam Conclauistis, quàm pauperibus Clericis, & aliis benemeritis personis prouidere, omnia & singula beneficia per regulas Cancellaria Apost. aut quaslibet alias Apost. Constitutiones temporales Rom. Pont. pro tempore existentis dispositioni quomodolibet, & ex quauis causa reseruari solita, quæ à die obitus felicis rec. Greg XV. Prædecessoris sui vsque ad diem supradictam septimam Augusti vacauerunt, & de quibus per quoscumque Ordinarios collatores tunc dispositum non fuerat, suæ dispositioni reseruauit, decernens irritum,* &c. refert Ioan. Ant. Massobr. *in praxi habendi concursum, requis.1. dub.10. n.2.*

Cùm autem, vt suprà dicebamus, per mortem Pontificis conditoris vis, & auctoritas regularum Cancellariæ expiret, vt præter suprà citatos tradunt Caputaq. *decis.* 86. *n.3. lib.1.* Seraph. *decis.* 980. *n.12.* Gom. *in proœm. Regularum, quæst.1. n.2.* Ideo Sede Apostolica vacante omnes menses sunt Ordinariorum, possuntque Episcopi tanquam ad Ius commune reuertentes, prouidere de beneficiis vacantibus in quolibet mense, iuxta tradita per Caputaq. *d. dec.* 86. *n.3. part.1. & decis.* 214. *n.5. p.2.* Cencen. *dec.3. num.4 de priuileg.* Ludou. Gom. *de expect. num.10.* Put. *dec.*462. *num.3. lib.2.* Nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori eccles. c.48. num.25.* Gonzal. *ad reg.8.* §.5. *proœm. n.46.* Verùm in hoc articulo duo casus sunt omnino distinguendi. Primus est quando agitur de reseruatione, quæ fit ratione temporis, prout *in reg. 8.* tunc enim reseruatio, & affectio non contrahitur, nec inducitur nisi in mensibus *in d. reg. 8.* statutis, vacatio beneficij contingat. Et ad effectum huius reseruationis consideratur illud tempus vacationis, Cassad. *dec.8. n.9. & 12. de præbendis.* Rot. *dec.774. num.3. & 10. lib.3. part.3. diuers.* quia hæc reseruatio beneficij inducitur solùm in ipso obitu possessoris, & vacationis contingentis tali mense Sedi Apost. ad conferendum assignato. Vnde si talis vacatio contingeret Sede Ipsa Apost. vacante, etiamsi aliàs esset mensis Apostolicus, nihilominus collatio spectaret ad Ordinarium, quia vacatio Sedis Apost. impedit, & excludit reseruationem, & regulæ Cancellariæ tunc non operantur, & ita procedunt Doctores allegati, & considerat Gonz. *super reg.8.* §.5. *proœm n.94. post n.ed. vers. secus verò*, & alij inferiùs allegandi. Alter verò est casus, quando agitur de reseruatione, quæ inducitur vel ratione personarum, vtputà quia possidens beneficium erat familiaris Cardinalium, vel Collector, vel Subcollector, vel alia adesset reseruatio, quæ personæ possessoris adhæret, vel ratione ipsius beneficij, vel quia esset prima dignitas, monasterium, vel alio modo ratione rei affectum Sedi Apostol. tunc enim, etiamsi vacatio contingat Sede Apostol. vacante, attamen collatio spectat ad futurum Papam, quia reseruatio hoc casu non inducitur in ipso obitu possessoris, & sic in vacatione, quo tempore iam Regulæ Cancellariæ expirarunt, sed reseruatio fuit inducta, & iam infixa à principio statim ac ille fuit familiaris, Collector, vel Subcollector, seu beneficium fuit prima dignitas, aut alio modo antea affectum Sedi Apost. quo tempore Regulæ Cancellariæ vigebant, & suum effectum, nempe reseruationem, iam induxerant, & quamuis Sede Apost. vacante dictæ Regulæ, Cancellariæ, tanquam auctoritate tunc destitutæ non inducant eo tempore reseruationem, non inde tamen reseruationes prius viuente Papa, & regulis vigentibus inductæ & infixæ desinunt, nec expirant, immo beneficium semel affectum semper remanet affectum. *Extrauag. ad Rom. de præbend.* Anch. *cons.158. n.3* Gemin. *cons.93. n.16.* qui hoc tritissimum dicit axioma, Rota *dec.10 de præbend. in nouis, & dec.12. n.2. & dec.31. n.1. eod. tit.* Et in terminis reseruationis ratione familiaritatis, vel alterius qualitatis personalis, quod etiamsi familiaris, vel alius decedat Sede Apost. vacante, nihilominus collatio spectet ad Papam, & Ordinarius non possit se intromittere, tradunt Gemin, seu potiùs Felin. ad dictum illius *cons.93. n.16.* idem Felin. *in c. in nostra, corol.2. n.20. vers. & tunc, de rescript.* Sarn. *super reg. de publican. resignat. q.6. n.6. versic. sic etiam*, Simonet. *de reseruat. q.17. n.1. versic. sed hodie, & n 5.* & etiam in terminis reseruationis, ex eo quod beneficium sit prima dignitas, obseruant Gonzal. *d.* §.5. *proœm. n 93 versic. quia hoc rectè procedit*, Nicol. Garcia *de benefic. p 5 c 3. n 789.* vbi *n.791.* refert ita Rotam censuisse *in Abul. Parochialis, 24. Ianuarij* 1594. coram Card. Colligitur hæc ita eleganter disposita ex adductis *in Andrien. Archidiac. 5. Decemb.* 1625. coram *R.P.D. Merlino.*

REGVLA I.

Reseruationes generales & speciales.

IN primis fecit easdem reseruationes, quæ in Const. felicis recordationis Benedicti Papæ XII. quæ inc. Ad 64
regimen, continentur, & illas innouauit, ac locum habere voluit, etiamsi officiales in eadẽ constitutione expressi Apost. Sedis officiales ante obitus eorum esse desierint, quoad beneficia quæ tempore, quo officiales erant, obtinebant. Declarans nihilominus beneficia quæ dictæ Sedis officiales, qui ratione officiorum suorum huiusmodi eiusdem Sedis notarij erant, etiam dimissis ipsis officiis, & quandocunque assequuti fuerint, sub huiusmodi reseruationibus comprehendi. Ac reseruauit beneficia quæ per const. piæ memoriæ Ioannis Papæ vigesimisecundi

cundi, quæ incip. Execrabilis, vacant vel vacare, con-
tigerit. Quam constitutionem, & reseruationem San-
ctitatis suæ tam ad beneficia, quàm ad alia quæcun-
que, de quibus Ordinarij collatores contra Concilij Tri-
dentini decreta disposuerunt, & disponent in futurum,
extendit, & ampliauit. Et ea beneficia dispositioni suæ
reseruauit, de quibus per dictos Ordinarios, aut alios
collatores, contra eiusdem Concilij decretorum formam
dispositum fuerit. Latè de hac reseruatione Lotter. de
re benef. lib. 2. 30. q. per tot.

Prima pars huius regulæ innouat reseruationes,
quæ continentur in Constit. Benedicti duodecimi
incip. Ad regimen, & habetur inter Extrauagantes
communes, sub tit. de præbendis, & dignitat. cap. 13.
quâ reseruantur quæcunque beneficia vacatura per
obitum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, &
Officialium Sedis Apostolicæ, videlicet Camerarij,
Vicecancellarij, Notariorum, Auditorum, litterarum
contradictarum, & Apostolici Palatij causarum Audito-
rum, Correctorum, & Scriptorum litterarum Apo-
stolicarum, ac Pœnitentiarij præfatæ Sedis, ac Abbre-
uiatorum, necnon commensalium, & aliorum quo-
rumcunque Capellanorũ Sedis eiusdem, & etiam quo-
rumcumque Legatorum, siue Nuntiorum, ac in terris
Ecclesiæ Rom. Rectorum, & Thesaurariorum per Ro-
manos Pontifices specialiter deputatorum, seu misso-
rum, aut deputandorum, aut mittendorum in poste-
rum, vbicumque dictos Legatos, vel Nuncios, seu Re-
ctores, aut Thesaurarios, antequam ad Romanam Cu-
riam redierint, seu venerint, rebus exire contigerit ab
humanis.

65 Item in d. Extrauag. Ad regimen, reseruantur be-
neficia vacatura per depositionem, priuationem,
translationem, ac muneris consecrationis susceptio-
nem, auctoritate Apostolica factas, & fiendas, Flamin.
de resignat. lib. 2. q. 16. n. 17. Gonzal. gloss. 51. n. 32. me
citato in hoc loco, Castr. Palao d. tr. 13. disp. 2. punct. 17.
vers. secundò.

66 Item in eadem Extrauag. Ad regimen, post med.
versic. Rursus Monasteria, reseruantur beneficia va-
cantia per promotionem ad Patriarchatuum, Archie-
piscopatuum, Episcopatuum, vel Monasteriorum regi-
mina, Æn. Falcon. de reseruat. q. 2. princip. sub n. 12.
Simon. eodem tractat. q. 27. Gonzal. dict. gloss. 51. n. 35.
Nicol. Garcia de benefic. part. 11. c. 6. n. 30. me citato in
67 hoc loco, Castr. Palao dict. punct. 17. vers. 5. † Nam be-
neficia obtenta vacant ipso iure per promotionem ad
Episcopatum post adeptionem possessionis, & conse-
crationem sequutam, vel postquam præfixum tem-
pus ad consecrationem petendam lapsum fuerit, cap.
cùm in cunctis, §. cùm verò, de elect. Concil. Tridentin.
sess. 7. c. 9. & sess. 23. de reformat. cap. 2. Flamin. lib. 3.
quæst. 1. n. 76. Petr. Gregor. de benefic. cap. 24. num. 10.
Anastas. Germon. de indultis Cardinal. §. si verò, à
n. 20. Azor. instit. moral. part. 2. lib. 7. cap. 16. quæsito 12.
Cardinal. Tusch. practic. conclus. littera B, conclus. 71.
Ioan. à Cochier. ad reg. 24. Cancell. n. 26. Put. decis.
438. num. 1. & 3. lib. 2. Zerol. in praxi Episcop. p. 2.
verb. vacatio, §. 1. Piasec. in praxi simili, in proœm. n. 8.
Massobr. in praxi habendi concursum reg. 1. dub. 2.
n. 14. Vgol. de officio, & potestate Episcopi, cap. 1. §. 2.
num. 3. Gonzal. ad regul. 8. Cancel. gloss. 13. num. 51.
Verall. decis. 400. n. 1. lib. 2. Aloys. Ricc. in collect. decis.
p. 4. collect. 865. Camill. Borell. in summa omnium dec.
tit. 2. n. 84. & 86. Alzed. de præcell. Episc. dign. part. 1.
c. 3. à n. 76. Steph. Gratian. discept. forensium c. 223. à
n. 38. & cap. 296. Nicol. Garcia de benefic. part. 1. cap. 6.
à n. 1. Seraph. dec. 110. per tot. vbi ait quod de iure
communi ad inducendam vacationem beneficio-
rum, vel pensionem electi ad Episcopatum, duo
requiruntur; nempe adeptio possessionis Episcopa-
tus, & consecratio electi: in translato verò de vno
Episcopatu ad alium, cum iam sit consecratus, loco
consecrationis lapsus trimestris datum ad consecran-
dum. Vnde collatio beneficij facta electo in Episco-
pum ante confirmationem, seu adeptam possessionem,
valet. Garcia d. c. 4. n. 47.

Aduertendum tamen, quod promissus per Roma- 68
num Pontificem (quæ prouisio & electionis, &
confirmationis vim habet) statim quod per eum pro-
motus est, beneficia ipsius possunt conferri tan-
quam vacantia, non expectata consecratione, vt de
stylo Curiæ seruatur, ita vt iam non possint renun-
tiari. Ita Flamin. dicta quæst. 1. num. 77. Azor. dict.
quæst. 12. Vgolin. d. §. 2. num. 3. Anastas. Germon. d. §.
si verò, num. 21. Granut. ad Simonet. quæst. 27. num. 6.
Seraphin. d. decis. 110. num. 2. vbi intelligit quando
in promotione, vel translatione Papa decernit be-
neficia vacare, & sic quando adest expressum vaca-
tionis decretum, aliàs secus, Alzed. p. 1. cap. 3. n. 76.
cum seqq. Quicquid velit Ioan. à Cochier vbi proxi-
mè. † Nisi prorogatio, vel retentio obtenta fuerit, 69
Couar. pract. c. 36. n. vltim. Flamin. d. q. 1. n. 84. Vgo-
lin. d. §. 2. n. 3. vers. tertiò, Caputaquens. decis. 303. &
304. & 400. p. 2. Gonzal. d. n. 53. Camill. Borell. d.
tit. 21. n. 85. Steph. Gratian. discept. forens. c. 296. n.
78. in fine, Alzed. d. p. 1. cap. 3. n. 86. vbi tenet, quod
dispensatus ad beneficia cum Episcopatu retinen-
da, non retinet eadem beneficia si ad alium Episco-
patum transferatur, nisi iterum Papa dispenset. Et
dicit Aloys. Ricc. dict. collect. 866. sub ampl. 1. vers.
amplia etiam, quod data retentione beneficiorum
non comprehenditur facultas transferendi pensiones,
Et † data beneficiorum retentione, si huiusmodi Epis- 70
copi, quibus concessa fuit, Episcopatus permutent, po-
stea non vacant eadem beneficia, Anast. Germon.
dict. §. si verè, n. 36. quem refert Ioan. à Coch. vbi
proximè.

Amplia, vt per promotionem ad Episcopatum 71
modo suprà relato, vacent etiam beneficia simpli-
cia, Flamin. dicta q. 1. num. 76. Simonet tit. de reseru.
q. 27. in fine, Mandos. hic q. 15. n. 7. Rot. in Conchen. be-
neficij 10. Iunij 1624. coram Illust. Patriarcha Man-
zanedo. Nic. Garc. d. c. 6. n. 6. Et præceptoriæ Militiæ, 72
& Ordinis S. Ioannis Hierosolymitani, vt declara-
uit Gregor. XIII. const. 82. incip. controuersia, de anno
1583. in Bullar. nouo tom. 2. pag. 466. † Et pensiones, 73
Anast. Germon. d. §. si verò. n. 20. & 39. Ferret. cons.
53. n. 4. Flamin. d. q. 1. n. 8. & 78. lib. 9. q. 2. num. 121.
Nicol. Garcia part. 5. cap. 5. numero 10. & sequent.
Stephan. Gratian. vbi proximè, ac etiam facultas
amittitur illas transferendi, vt ea Bisignet. decis. 3.
de præbend. colligit Aloys. Ricc. dicta ampliat. 5.
nisi expressè sit concessa retentio, Verall. decis. 303.
num. 1. & 2. part. 1. Valenz. qui alios refert cons. 51.
num. 19. Rot. in Carthaginensi translationis, 19. Iunij
1606. coram. Manzanede, apud Marchesan. de com-
missionib. p. 1. § 2. pag. 637. vbi vbi dicitur quod facul-
tas retinendi pensionem concessa promoto ad Epi-
scopatum, non intelligitur cum facultate transfe-
rendi, quæ ante promotionem competebat, nisi fuerit
expressa, eo quòd facultas transferendi est odiosa, ideò
specialiter exprimenda. Et pensionem vacare per trans-
lationem Episcopi ad aliam Ecclesiam, si non detur re-
tentio, quæ probari debet, censuit Rot. in Veglien. pen-
sionis, 16. Ianuarij 1570. coram Card. Seraph. impressa
per Marchesan. d. p. 1. §. 1. pag. 638. & reperitur etiam
inter eius impressiones decis. 91. Sed si spectemus Ius
commune, necesse est, vt dicamus pensionem illo at-
tento extingui per assumptionem pensionarij ad Epis-
copatum, quicquid dicant Ferret. & alij suprà citati. &
distinguant Gig. de pension. q. 56. mouentur enim falsa
imagine, dum æquiparant pensiones cum benefi-
ciis simplicibus, de quibus tantùm loquitur text. in
cap. cùm in cunctis, de elect. quam hallucinationem
multi in hoc puncto agnouerunt, & damnauerunt:
totum

totum ergo referendum est ad stylum Curiæ, vt aduertit Rot. *decis.* 233. *n.* 1. *p.* 2. *diuers.* ex quadam Extrauag. Iulij, quam *an.* 1520 Leo X. expressiùs innouauit, decernendo pensionem huiusmodi extingui, nisi in ipsamet cedula consistoriali fuerit dispensatum. Vnde cessante hoc iure singulari, nulla de iure communi est incompatibilitas inter Episcopatum, & pensiones, quod etiam notauit Rot. *decis.* 454. *num* 6. *p.* 1. *diuers.* & apud Marches. *de commiss. p.* 2 *pag.* 589. Valeox. *d. cons.* 51. *num.* 41.

Sed quæro, an in concedenda retentione pensionis accedere debeat consensus titularis, aut sit exprimenda qualitas quod sit reseruata super beneficio iurispatronatus, a cedente patroni consensu, vel quod consisteret in distributionibus quotidianis? In quo dubio sic distinguendum est, aut retentio concessa est eodem contextu cum promotione ad Episcopatum, vel post promotionem? in primo casu est aduertendum, quod cum illa retentio non faciat nouam gratiam, sed tantum remoueat obstaculum, quod impedit quominus pensionarius possit donec viuat retinere pensionem, & ista remotio obstaculi ante extinctionem non affectat præiudicium titulari, qui non habet ius nisi extincta pensione, Lambert. *de iurepatron.* 3. *p.* 2. *lib.* q 9. *art.* 19. *circa fin. pag* 372 Staphil. *de litteris gratia & iustit. tit. de modo & forma imp vers.* 4. *& vlt. pro nunc*, ac proinde gratia non sit noua, neque præiudicialis titulari, sequitur subiectionem non sequi ex eo quod non fiat mentio de illo, quod super distributionibus quotidianis sit reseruata pensio, vel non accedat tunc, sicut in prima reseruatione, patroni consensus; secus autem erit in secundo casu. Ita eleganter Rota *in Firmana pensionis*, 2. *Iuny* 1593. coram *bonæ mem Cardin. Millino*, impressa per Marchesan. *de commiss. p.* 2. *pag.* 489. *in vlt. impress.* vbi ait sufficere ad hoc vt dicatur concessa retentio eodem contextu cum promotione ad Episcopatum, si ante adeptionem possessionis, consecrationem, & lapsum trium mensium, & sic ante extractionem pensionis fuerit concessa, quia eo casu non potest impugnari vti subreptitia, neque erat necessaria derogatio regulæ de non tollendo iure quæsito. Additque eadem Rota, quod licèt retentionem Prioratus, de quo ibi, concessam post promotionem, non facta mentione de iurepatronatus laicalis, subreptitiam existimauerint olim maior pars Dominorum de Rota, vt refert Ægid. *decis.* 752. tamen ipse tenuit contrarium, & eiusdem opinionis fuit Collector *decisionum, decis.* 1. *de praben. in nouis*, quæ est in eodem casu. Vtrùm autem per assumptionem Cardinalis pensionarij ad Summum Pontificatum, extinguatur pensio? Affirmatiuè respondet Gibr. *cons.* 200 *lib.* 1.

Quæro deinde an Prælatus Regularis, qui in Episcopum eligitur, desinat esse talis Prælatus? A die acceptationis vacare Prælaturam existimarunt Fr. Emman. *in sum. tom* 4. *cap.* 67 *num.* 33. Alzed. *de præcellent. Episcop. dignit. part.* 1. *cap.* 3. *num.* 40. Verù n Villalob. *in sum p* 2. *tract.* 45 *diffic.* 41. *n.* 4. tenet quod Prælatura vacat statim post confirmationem. Sed melius P. de Peirinis *in formul. Reg. lit. C, cap.* 6 *n.* 5. tenet quod non vacat, nisi post consecrationem, per *d. cap. cùm in cunctis*, *§. cùm verò*, & addit quod tunc electio pertinet ad illos electores, ad quos pertinuisset si esset mortuus (nisi aliud per Summum Pont prouideatur,) qui quandoque concedit, vt generalis Prælatus in Episcopum consecratus possit continuare in officio Generalatus vsque ad Capitulum Generale, sic concessit Lusitano nostro R. Fr. Bernardino de Seoa totius Ordinis Minorum Generali in Episcopum Visensem consecrato, & Fr. Francisco de Mayda Minimorum Generali, & in Episcopum consecrato. Statim enim ac aliquis Religiosus est in Episcopum creatus, vel confirmatus à Papa, & consecratus, potest cella priuari, & à Conuentu dimitti, quia non potest amplius frui Religionis priuilegiis,

Fr. Emman. *quæst. Regul. tom* 1. *quæst.* 38. *art.* 4. *& in sum. tom.* 4. *c.* 68. *n.* 20. Sanch. *dict. c.* 6. *n.* 35. *&* 33. P. de Peirinis *in constit. sui Ordinis tom.* 1. *constit.* 4. *Sixti IV. num.* 44.

Limita in promoto ad Episcopatum in terris infidelium existentem, seu titularem, cum per eum non stet assequi illius possessionem, Anastas. Germon. *d. §. si verò, n.* 26. Nauat. *cons.* 14. *de elect. n.* 3. Ioan. à Cochier *vbi proximè*, Flamin. *d. q.* 1. *n* 9 *&* 89. Axor. *d. c.* 16. *q.* 12. Nicol. Garc. *d. p.* 11. *c.* 6 *n.* 24. Vgolin. *d. p.* 1 *c.* 1. *§.* 2. *num.* 2. me citato *in hoc loco* Alzed. *d. p.* 1. *c.* 3. *n.* 82. vbi *num.* 83. subdit quod beneficia Episcopi, qui non recipitur à populo, nec percipere potest fructus, non vacant, per *c. si tibi concesso*, & ibi gloss. *verb. vacare*, *de præbend.* 74

75 † Nam licèt collatio dignitatum, vel beneficiorum facta Episcopo non valeat, nisi ex dispensatione Papæ, vel iusta causa, *c. cum nostris, de concess. præben.* vbi Abb. *n.* 4. 7. *&* 15. Less. *de Iustitia lib.* 2. *c.* 34. *n.* 139. Nicol. Garcia *d. c.* 6. *n.* 44. 76 † Episcopo tamen titulari, vel qui renunciauit Episcopatui, collatio præsertim de beneficiis simplicibus facta valebit, Nauarr. *cons.* 14. *&* 15 *de elect.* Nicol. Garcia *d. c.* 6. *n.* 45. Sed quid si quis promotus sit cum retentione beneficiorum, & deinde moriatur in partibus, an beneficia illa censeantur reseruata, vt de iis solus Papa possit disponere? & esse reseruata scribit Simonet. *tr. de reseruat. benefic. q.* 27. *n.* 5. quia cùm ad certum tempus promotionis se non restringant, generaliter debent intelligi pro quocumque tempore sint vacatura, me citato *in hoc loco*, Alzed. *d. p.* 1. *c.* 3. *n.* 85.

In Hispania ex antiquissima consuetudine, & vsu introductum est, quod promotus ad Episcopatum iurispatron Regij renuntiet beneficia, quæ ante promotionem obtinebat in fauorem personæ à Catholico Rege assignatæ, & huic, & non alteri Pontifex confert. Ita Hieron. Veneto à Layna *in exam. Episc. lib.* 4. *cap.* 4. *n.* 15. Alzed. *d. p.* 1. *c.* 3. *n.* 80.

Item *in eadem Extrauag. Ad regimen, & in Extrauag. ex debito, § huiusmodi, de elect.* reseruantur beneficia vacantia, & vacatura per assecutionem pacificam quorumcumque Prioratuum, Dignitatum, Personatuum, Officiorum, Canonicatuum, Præbendarum, & aliorum beneficiorum auctoritate Apostolica prouisorum, seu prouidendorum, me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *d. puncto* 17. *vers. sextò* Simonet. *de reseruat. q.* 56. *n.* 1. vbi *num.* 5. bene declarat procedere non solùm in vacatione, quæ prouenit ex decreto Papæ, sed etiam ea dispositione iuris, quamuis tale decretum non adsit, & fuit dictum *in vna Segobiensi Canonicatus*, 24. *Nouembris* 1588. coram *D. Plato*. Hodie verò in gratia facta de aliquo beneficio habente aliud incompatibile, seu ius ad illud, apponitur decretum, *quod ipse orator infra duos menses à die habita possessionis secundi, seu qua per eum steterit quominus illam assequatur, primum dimittere, seu iuri competenti cedere in manibus Romani Pontificis tantùm liberè, cum specifica mentione præsentis decreti omninò teneatur, alioquin ambo vacent eo ipso, itavt de illis per Sedem Apostolicam duntaxat disponi possit, ac irritum*, &c. 77

Per quam clausulam apertè constat huiusmodi dimissionem puram, & simplicem debere fieri, & illum, cui illa posita est, siue post habitam possessionem secundi, siue ante, non posse resignare primum coram D. Papa conditionaliter, seu causa permutationis, non facta mentione dictæ clausulæ, nec etiam coram ordinario simpliciter, vel causa permutationis; aliàs elapso termino duorum mensium, vacabit vtrumque ad dispositionem solius Papæ, ex dicto decreto, cui non paruit. Adde quod dicto decreto de dimittendo in manibus Sanctissimi satisfit per æquipollens, vt fuit resolutum *in vna Compostel. Canonicatus*, 20. *May, ann.* 1600. coram Illust. *Card. Lancel.* vbi propterea fuit decisum, quod dimissio facta in manibus 78

Notarij Cameræ Apostolicæ in executionem dicti decreti sufficiebat, quia omnis fraos cessabat, refert Gonzal. *ad regul*. 8. *Cancell. gloss*. 15. *nam*. 119 me citato *in hoc loco*, Castro Palao *dict. punct*. 17. *vers. sextò*, *in fine*.

79 *Secunda* pars huius Regulæ innouat reseruationes, quæ continentor *in Const* Ioannis Papæ XXII. quæ incipit, *Execrabilis*, & habetur inter Extrauagantes prædicti Summi Pontificis *sub tit de prabend. cap*. 1. & iterum inter Extrauag. communes *sub eodem tit. cap*. 4. qua reseruantur beneficia vacantia per exectabilitatem, nempe quando quis assequutus fuit secundum beneficium incompatibile cum primo, quia non solùm vacat primum, & est reseruatum Sedi Apostolicæ, si ab eadem Sede secundum beneficium obtinuit, sed etiamsi statim primum non dimittit, sed de facto illud cum secundo habere prætendat, vacat similiter secundum, & sic vtrumque, & eorum prouisio remanet Sedi Apostolicæ reseruata. Gonzal. *d. gloss*. 51. *n*. 38. me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *d. punct* 17. *vers. septimò*.

80 *Tertia* pars huius Regulæ reseruat beneficia, de quibus Ordinarij, & alij collatores contra Concil. Trident. decreta disposuerint, & disponent in futurum, Gonzal. *d. gloss*. 51. *num*. 48. Filliuc. *tract*. 41. *de benefic. cap*. 3. *n*. 10. Castro Palao *d. disp*. 2. *puncto* 17. *vers. octauò*. Veluti si conferat aliquod beneficium Curatum ei, qui vigesimumquintum suæ ætatis annum non attigerit, quod est contra decretum Concil. Trident. *sess*. 7. *de reform. c*. 3. Vel si conferat Dignitates, Personatus, Officia, Præbendas, Portiones, aut quælibet alia beneficia, quibus onera varia sunt annexa, videlicet vt alij Missas, alij Euangelium, alij Epistolas dicant, seu cantent, iis qui ætatem, & cæteras habilitates integrè habere dignoscantur, quod est contra decretum Concilij *cap*. 4. *sess*. 22. *de reform*. Vel conferat beneficium aliquod, etiam simplex, alicui qui saltem prima Tonsura initiatus, & in decimoquarto suæ ætatis anno constitutus non sit, quod est contra decretum Concilij *sess*. 23. *de reform. c*. 6. vel si conferat Officia, vel Dignitates, quæ Scholastriæ dicuntur, iis qui non sint Doctores, vel Magistri, aut Licentiati in sacra pagina, aut in iure Canonico, quod est contra decretum Concilij *sess*. 23. *de refor. c*. 18. *vers. de catero*. Vel si conferat aliquam ex Dignitatibus, quibus animarum cura subest, ei qui saltem vigesimumquintum suæ ætatis annum non attigerit, & in clericali ordine versatus, doctrinam ad suum munus exequendum necessariam non habuerit, aut si conferat Archidiaconatum ei, qui Magister in Theologia, seu Doctor, aut Licentiatus in Iure Canonico non sit, aut conferat Dignitatem, Canonicatum, aut Portionem ei, qui eo Ordine Sacro non sit initiatus, quem illa Dignitas, Præbenda, aut Portio requirit, aut in tali ætate constitutus, vt infra annum initiari non valeat, quod est contra decretum Concil. Trident. *sess*. 24. *de reform. cap*. 12. Vel si præbendam Pœnitentiariæ conferat alicui, qui Magister non sit, vel Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel iure Canonico, & annorum quadraginta, quod est contra decretum Concilij *sess*. 24. *de reformat. cap*. 8. Vel si conferat beneficia filiis clericorum, qui non ex legitimo nati sunt matrimonio, consistentia in Ecclesiis, vbi eorum patres beneficium aliquod Ecclesiasticum habeant, aut habuerunt, quod est contra Decretum Concilij *sess*. 25. *de reformat. c*. 15. de his quoad propositum Lotter. *de re benef. lib*. 2. *q*. 38. *à princ*.

REGVLA II.

Extensio reseruationis beneficiorum per assecutionem pacificam vacaturorum.

81 *Item de beneficiis Ecclesiasticis, præsertim curam animarum habentibus, seu aliàs personalem residentiam requirentibus, dum pro tempore vacant, Apostolica auctoritate prouisi, seu prouidendi ante illorum assequutionem alia cum eisdem incompatibilia beneficia Ecclesiastica per eos tunc obtenta in fraudem reseruationis sua resignent seu dimittant, voluit, decreuit, & declarauit, quod si in posterum quib. sua personis de aliquibus beneficiis Ecclesiasticis tunc vacantibus, seu vacaturis per Sanctitatem suam, aut eius auctoritate prouideri, ipsosque prouisos, seu prouidendos intra vacationis, & prouisionis, seu assecutionis eorumdem beneficiorum tempora, quæcunque alia cum illis incompatibilia beneficia Ecclesiastica, sæcularia, vel quorumuis Ordinum, ac etiã hospitalium regularia per eos tunc obtenta, nulla speciali, & expressa de eisdem in prouisionibus prædictis facta mentione, simpliciter, vel causa permutationis, aut aliàs quomodolibet, siue in Sanctitatis sua, vel aliorum Rom. Pont pro tempore existentis, aut Legatorum, vel Nuntiorum dictæ Sedis siue Ordinariorum, vel aliorum Collatorum quorumcunque manibus resignare, seu dimittere, aut iuribus sibi in illis, vel ad illa competentibus cedere contigerit, omnes & singula concessiones, collationes, prouisiones, & quæuis alia dispositiones de beneficiis, seu iuribus sic resignandis, & dimittendis, & cedendis pro tempore facienda, eum inde secutis quibuscunque cassa, & irrita, nulliusque roboris, vel momenti existant, nec cuiquam suffragentur: sed beneficia, & iura, vt præfertur, resignata, dimissa, & cessa eo ipso vacent, & vacare, ac sub reseruatione prædicta quam Sanctitas sua, etiam quoad hoc extendit, & ampliauit, comprehensa censeantur. Ita quod de illis per alium quàm eandem Sanctitatem suam, vel pro tempore existentem Romanum Pontif. nullatenus disponi possit in omnibus, & per omnia, perinde ac si per pacificam assecutionem beneficiorum aliorum huiusmodi verè & realiter vacauissent. Decernens irritum, &c. attentari, &c.*

82 Hæc Regula est de nouo addita à S. D. N. Gregorio XV. non tamen de nouo facta, nam Illustrissimus Dominus meus D. Cardinalis Tontus omnium litterarum scientia valde eruditus, & iuris vtriusque consultissimus, dum S.D. Pauli V. felicis recordat. Datarius extitisset, prætextu euitandi hominum malitias, exemplo cuiusdam, quem nostri bene norunt, obtinuit ab eodem S. D. Paulo V. reseruationem beneficiorum per assecutionem pacificam vacaturorum, extendi etiam ad vacatura ante assequutionem resignata, seu dimissa, vt in sequenti Constitutione.

Declaratio reseruationis beneficiorum per assecutionem pacificam vacaturorum.

83 *Sanctissimus in Christo Pater, & Dominus noster Dominus Paulus diuina prouidentia Papa V. in crastinum eius assumptionis ad summi Apostolatus apicẽ vestigiis felicis recordationis Benedicti XII. & aliorum Romanorum Pontificum prædecessorũ suorum inhærendo, omnia, & singula beneficia Ecclesiastica per pacificã assequutionem quorumcunque aliorum, & per Sanctitatem suam, seu eius auctoritate conferendorũ beneficiorum Ecclesiasticorũ, ex tunc vacatura, ordinationi, & dispositioni suæ cum Decreto irritante desuper apposito, inter alia duxit reseruanda, & quia ex fide dignorum relatione innotuit, quod plerique de beneficiis Eccles. præsertim curam animarũ habentibus, seu aliàs personalem residẽtiam requirentibus, dum pro tempore vacant, Apostolica*

aucto

auctoritate prouisi, seu prouidendi, vnte illorum assecutionem alia cum eisdem incompatibilia beneficia Ecclesiast. per eos tunc obtenta, in fraudem reseruationis, & Decreti prædictorum resignabant, seu dimittebant, cupiens opportunum super hoc remedium adhibere, voluit, decreuit, & declarauit, quod si in posterum quibusuis personis de aliquibus beneficiis Ecclesiast. tunc vacantibus, seu vacaturis per Sanctitatem suam, aut eius auctoritate prouideri, ipsosque prouisos, seu prouidendos intra vacationis, & prouisionis, seu assecutionis eorundem beneficiorum tempora quæcumque alia cum illis incompatibilia benefic. Ecclesiast. sæcularia, vel quorumuis Ordinum, etiam Hospitalium regularia, per eos tunc obtenta, nulla speciali, & expressa de eisdem in prouisionibus prædictis facta mentione, simpliciter, vel causa permutationis, ac aliàs quomodolibet, siue in Sanctitatis sua, vel alterius Rom. Pont. pro tempore existentis, aut Legatorum, vel Nuntiorum dictæ Sedis, siue Ordinariorum, vel aliorum collatorum quorumcunque manibus resignare, seu dimittere, aut iuribus sibi in illis, vel ad illa competentibus cedere contigerit, omnes & singulas concess. collationes, prouisiones, & quæuis alia dispositiones de benef. seu iuribus sic resignandis, dimittendis, & cedendis, pro tempore facienda, cum inde secutis quibuscumque, cassa, & irrita, nullimsque roboris, vel momenti existant, nec cuiquam suffragentur, sed benef. & iura, vt præfertur, resignata, dimissa, & cessa, ipso iure vacent, & vacare, ac sub reseruatione, & priori decreto præfatis, qua Sanctitas sua, etiam quoad hoc extendit & ampliauit, comprehensa censeantur. Ita quod illis per alium quàm eandem Sanctitatem suam, vel pro tempore existentem Rom Pont. nullatenus disponi posse in omnibus, & per omnia, perinde ac si per pacific. assecutionem aliorum benefic. huiusmodi verè, & realiter vacauissent. Decernens sic per quoscunque iudices, etiam causarum Palatij Apost. Auditores, ac S. R E. Cardinales, dictæque Sedis Legatos, & Nuntios, Sublata, &c. iudicari, & definiri debere: irritúmque, &c attentari Placet, publicetur, & describatur. C. lecta, & publicata fuit supradicta regula Romana in Cancellaria Apost. anno Incarn. Dominicæ 1609. die verò Iouis 25. mensis Februarij, Pontificatus prædicti Sanctissimi Domini nostri Papæ anno 5.

M. Perettus Custos.

Est *in Bullario nouo Constit.* 62. aliàs 40. *tom.* 3. *pag* 250.

Hæc constitutio fraudem, & illius commentum colligit ab euento, si contingat resignantem de secundo prouideri, *l. si seruus plurium, §. vlt. ff. de leg.* 1. cum similibus; sat enim est quod id potuerit opinari, quæ ipso iure sunt reseruata, etiamsi electus ea dimiserit ante acceptationem, si sciuit electionem, Simon. *d. q.* 26. *n.* 5. *vers. & propterea*, Anton. August. *in epitome sub reg.* 1. *n.* 5. *vers. Extrauag. ad regimen*, Cassad. *dec.* 1. *de const.* & ita fuit responsum *in vna Conchensi Parochialis*, 9. *Februar.* 1615. coram *Vbaldo sen.* vbi etiam tentum fuit, prouisionem factam alteri ea causa resignationis huiusmodi, non posse seruire pro titulo colorato, stante decreto irritanti, refert Lotter. *de re benefic. lib.* 2. *q.* 27. *à n.* 36.

REGVLA III.

Reseruatio Cathedralium Ecclesiarum, & Monasteriorum, ac de tempore vacationis Episcopatuum vacaturorum beneficiorum.

84 *ITem reseruauit generaliter omnes Ecclesias Patriarchales, Primatiales, Archiepiscopales, Episcopales, necnon omnia monasteria virorum, valorem annuum ducentorum florenorum auri communi æstimatione excedentia, nunc quomodocunque vacantia, & in posterum vacatura. Et voluit quod excessus huiusmodi in litteris exprimatur. Ac etiam reseruauit dignitates, & beneficia omnia ad collationem, præsentationem, electionem, & quamcunque aliam dispositionem Patriarcharum, Primatum, Archiepiscoporum, Episcoporum, Abbatum, & aliorum quorumcunque collatorum, & collatricum, sæcularium, & Regularium, quomodolibet (non tamen ad collationem cum alio, vel aliis, aut etiam ad alterius præsentationem, vel electionem pertinentia) quæ post illorum obitum, aut Ecclesiarū, seu monasteriorum, vel aliarum dignitatum suarum dimissionem, seu amissionem, vel priuationem, seu translationem, vel aliàs quomodocunque vacauerint vsque ad prouisionem successorum ad easdem Ecclesias, aut Monasteria, vel dignitates Apost. auctoritate faciendam, & adeptam ab eisdem successoribus pacificam illorum possessionem, quomodocunque vacauerint, & vacabant in futurum.*

Huius reg. prout iacet auctor fuit Sixtus V. & eam retinuerunt, seu innouarunt alij Pontifices successores, vt memorat Nicol. Garc. *de benefic. p.* 5. *c.* 1. *n.* 228. qui pergit eam declarare, quod etiam exequitur Ioan. à Cochier *in comment. ad eundem reg. ex a.* 17. vbi quod ea non obtinet vbi vigent concordata, Lotter. *de benefic. lib.* 1. *q.* 34.

Prima pars huius Regulæ reseruat Ecclesias Pa- 85
triarchales, quæ etiam Primatiales appellantur, *c.* 1. *ad*
med 99. *dist.* Item Ecclesias Archiepiscopales, & Epis-
copales, quarum omnium electio de Iure communi ad
Capitulum, & Canonicos spectabat, *cap. cùm Eccle-*
sia Sutrina 3. *de causa possess.* ea scilicet ratione, vt
tolerentur sic discordiæ magnæ, quæ quotidie orie-
bantur in electionibus à Capitulo, & Canonicis fa-
ctis, vt aduertit Lancellot. *in suis inst. Canon. tit. qui*
eligere, eligiue possunt, in princip verb. hodie, † non de- 86
rogat iuripatronatus Regio, etiamsi ea priuilegio, vel
consuetudine competat, Couar. *practic. c.* 36. *num.* 2.
& num. 6. *vers. secundam*, Palat. *de benef. in Curia va-*
cant. §. 11. & plures alij, quos refert, & sequitur Nicol.
Garcia *d cap.* 1. *num* 219. quibus adde Gonzal. *ad reg.*
Cancel. gloss. 24. *à num.* 552. *& gloss.* 51 *num.* 49. Cabed.
tract. de patronatibus Regiæ Coronæ, cap. 10. *n* 3. *& c.* 35.
num. 7. & multos relatos per Cened. *ad Decretal. col-*
lect. 79. *n.* 2. me citato *in hoc loco*, Cast. Palao *in opere*
moral. tract. 13 *disp.* 2. *punct.* 18. *n.* 2. *tom.* 2. † Nam ius- 87
patronatus ad aliquem Regem, vel Principem perti-
neos non censetur derogatum, nisi specialis de illo
mentio fiat. Marta *Pis. dec.* 193. Aloys. Ricc. *in col. dec.*
p. 3. *coll.* 494 † Recepta ideò est totius Lusitaniæ, His- 88
paniæ, & Galliæ consuetudo, secundùm quam à
Regibus nominatio fit Episcoporum ex iurepatrona-
tus sibi competens, ad quod faciunt text. *in c. cùm lon-*
gè, ibi, *quoscunque Regalis potestas elegerit*, 63. *dist. &*
in c quod sicut 28. ibi. *debet Princ. præsentari, de elect.*
Et de iurepatronatus nostræ Lusitaniæ agit Cabed. *de patr. Regiæ Coronæ. c* 37. *per totum.* Et de iurepatronatu Hispaniæ tractant *l.* 18. *tit.* 5. *p.* 1. vbi Gregor. Lop. & Humada *ad eum, & l.* 3. *tit* 3. *& l.* 2. *tit.* 6. *& lib.* 1. *Ordin.* vbi Did. Perez, *& l.* 5. *tit.* 6. *lib.* 1. *noua recop.* vbi Azeued. Palat. *de benef. in Curia vacantib. a* §. 8. Couar. *in reg. possessor, p.* 2. §. 10 *à n.* 5. Spin. *in speculo testam. gloss* 4 *n* 13. Gutier. *pract. lib.* 3. *q.* 13. *n.* 72. Bobadil. *in sua politica, lib.* 2. *c.* 19. *n.* 215. Camil. Borrel. *de Regis Catholici præstantia, c.* 50. *per totum*, Menoch. *illust. c.* 22. *n.* 14 *& sequentibus*, plures refert Cened. *ad Decretam collect.* 51. *n.* 3. ea ea ratione, quia Lusitaniæ, & Hispaniæ Reges ea priuilegio Romani Pontif. ad Cathedrales Ecclesias Episcopos nominant: tum quia constat eos Regna, & Ecclesias à Maurorum faucibus, & potestate eruisse, vt meminit *gloss. pen. in c. Adrianus, in* 2. 63. *distinct.* tum quia Ecclesias ipsas maxima ex parte erexerunt, & amplissimis redditibus exornarunt, vt latissimè prosequuntur Thom. Bozius. *de*

ſignie Eccl. ſia lib. 10. *ſigno* 87. *c.* 6. Valdes *de dignitate Regum Hiſpania cap.* 21. De iurepatronatus Regum Franciæ agunt Carol. de Graſſal *lib* 2 *Regalium Franciæ, iure* 3. Guillelm. Benedict. *in c. Raimnius, verb. vxorem nomine Adelaſiam, deciſ.* 2. *à n.* 78. Rebuff. *in tract. nominat.*
89 *q.* 1. *n.* 28. † Aduerte tamen quod quamuis Rex noſter Hiſpaniarum ſit patronus Cathedralium, & præſentet ad dignitates Epiſcopales, non tamen eſt patronus aliorum beneficiorum in eiſdem Eccleſiis Cathedralibus conſiſtentium, nec ad illa ius præſentandi habet, Gonzal *gloſſ.* 10. *n.* 13.

90 *Secunda* pars huius Regulæ, quæ agit de reſeruatione benaficiorum vacantium de tempore vacationum Epiſcopatuum, procedit ſi ad Epiſcopum ſpectatet electio, nominatio, ſeu præſentatio perſonæ, quamuis collatio, ſeu inſtitutio ad alium pertineat, ſeu ſit communis Epiſcopi, & aliorum, quia attendenda eſt prima diſpoſitio beneficij: ſicut è conuerſu quando præſentatio, vel electio ad alium pertinet, quamuis collatio, ſeu inſtitutio ad Epiſcopum ſpectet, non intrat hæc reſeruatio. Ita Nicol. Garc. *d. c.* 1. *n.* 230. & 231. nam beneficia, quorum collatio non poteſt fieri ab Epiſcopo abſque alterius electione, præſentatione, ſeu interuentu, non comprehenduntur ſub hac reſeruatione, Gonzal. *gloſſ.* 45. *n.* 10. Non procedit tamen vbi ſimultanea ex concordia eſt diuiſa per turnos, ita vt vna vice prouideat Epiſcopus, & altera Capitulum, non ſolùm quando beneficium vacat in turno Capituli, in quo non eſt difficultas, ſed etiam quando beneficium vacat in turno Epiſcopi, quia etiam tunc mortuo Epiſcopo, ſeu aliàs vacante Sede, poteſt Capitulum iure proprio conferre Canonicatus, & alia beneficia ſimultanea, in quocunque turno vacet, vt reſoluunt Nicol. Garcia *d. c.* 1. *à n.* 237. Gonzal. *ad regul* 8. *Cancell gloſſ.* 45 §. 3. *n.* 39. *cum ſeqq.* Deinde hæc reſeruatio non procedit vbi collatio beneficiorum ſpectantium aliàs ad collationem Epiſcopi, Sede Epiſcopali vacante ad aliquem ſpectet, nec reſeruatur futuro ſucceſſori, quia Regula non intendit tertio præiudicare, vt deciſum in Rota refert Nicol. Garc. *dict. c.* 1. *n.* 244. Caſtr. Palao *d. diſp.* 2 *punct.* 18 *n* 4 & 5.

91 *Tertia* pars huius Regulæ, quæ eſt reſeruatoria monaſteriorum, id eſt, Abbatiarum virorum, non tamen Monialium, quæ habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, ex Mandoſ. *in reg.* 26. *quæſt.* 3. *n.* 9. *verſ aduertant tamen iuniores*, comprehendit monaſteria electiua, propter verba generalia, quia ſit mentio de Dignitatibus electiuis. & quia Prioratus regulariter ſunt electiui. Ita fuiſſe in Rota deciſum refert Nicol. Garcia *d. c* 1. *n.* 118. vbi *num.* 119. reſoluit, quod etiam comprehendit alias Dignitates inferiores electiuas, & beneficia electiua, & *n.* 122 *cum ſeq.* idem dicit etiam non facta mentione de electione. De iure communi monaſteria ſunt electiua, & confirmatio ſpectat ad Superiorem, *c.* 2. §. *priore*, vbi Abb. *n.* 10. *de ſtatu Reg.* Rot. *deciſ.* 584 *p.* 3. *lib.* 3. *diuerſ.* Probatur tamen monaſterium eſſe conſiſtoriale, cùm ſit taxatum in libris Cameræ. Rot. *dec.* 540. *n.* 4 *p.* 3. *diuerſ.* & latè *in Palentin. Abbatiæ de Beneuiuere*, 14. *Decemb.* 1618. coram *R. D. Coccino Decano.*

92 *Quarta* pars huius Regulæ in illis verbis, *dimiſſionem, ſeu amiſſionem, vel priuationem*, comprehendit beneficia vacantia poſt renunciationem Epiſcopatus à Papa admiſſam, vel poſt tranſlationem ad alium Epiſcopatum, etiam antequam Epiſcopus habeat, aut habere poſſit notitiam de eis, non obſtante quod ante habitam notitiam admiſſionis, reſignationis, aut tranſlationis, poſſit Epiſcopatum adminiſtrare, & poſſeſſioni eius inſiſtere, vt reſoluit Nicol. Garcia *d. c.* 1. *à n.* 145. qui *in addit.* aſſerit à Summo Pontifice fuiſſe deciſum, Epiſcopum Terulen. tranſlatum ad Eccleſiam Cæſarauguſtanam, non poſſe amplius poſt tranſlationem ſe immiſcere diſpoſitioni beneficiorum Terulen. quia à die tranſlationis debentur fructus Eccleſiæ ſecundæ, ad quam ſit tranſlatio, & inter fructus Epiſcopatus eſt etiam collatio beneficiorum, me citato Alzed. *d. c.* 3. *n.* 88. Caſtr. Palao *d. diſp.* 2. *punct.* 18. *num.* 92.

Hanc regulam non habere locum in Cardinalibus 93
tenuit Rot. *in vna Toletana Paroch. de Alcandete, tertio Iuly* 1595. coram Illuſtriſſ. *Seraphino*, quæ eſt in impreſſ. *deciſ.* 1148. & refert Nicol. Garc. *d. c.* 1. *n.* 252. de cuius reſolutione dubitat *n.* 253.

REGVLA IV.

Reſeruatio Dignitatum, necnon ſuorum, & S. R. E. Cardinalium familiarium beneficiorum.

ITem reſeruauit generaliter diſpoſitioni ſuæ omnes 94
Dignitates maiores poſt Pontificales in Cathedralibus, etiam Metropolitanis, & Parochialibus, necnon valorem decem florenorum auri communi æſtimationi excedentes, principales in Collegiatis Eccleſiis. Reſeruauit etiam Prioratus, Præpoſituras, Præpoſitatus, ac alias Dignitates Conuentuales, & Præceptorias generales Ordinum quorumcunque (ſed non Militarium.) Ac quæcunque beneficia quæ ſu͂, etiam dum Cardinalatus fungebatur honore, exiſtentes ac Sancta Romana Eccleſia venientium nunc, & qui erant ſuo tempore Cardinalium familiares continuis commenſales obtinent, & in poſterum obtinebunt, eorum familiaritate durante, ac in quibus, ſeu ad quæ ius eis competit, aut competierit, etiamſi ab ipſa familiaritate per obitum Cardinalium eorundem, vel aliàs receſſerint. Declarans Dignitates, quæ in Cathedralibus etiam Metropolitanis poſt Pontificales non maiores exiſtunt, quæ ex Apoſt. Sedis indulgentia, vel ordinaria auctoritate, aut conſuetudine præſcripta, vel aliàs quouis modo in collegiatis Eccleſiis principalem præeminentiam habere noſcuntur, ſub reſeruatione prædicta comprehendi debere.

Ad cognoſcendas Dignitates maiores poſt Pontifi- 95
calem in Cathedralibus Eccleſiis, & principales in Collegiatis, attendenda eſt conſuetudo prouinciarum, & Eccleſiarum, gloſ. *verb. elect. propè finem, in c. deliberatione, de officio Legati lib.* 6. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 6. *c.* 34 *q.* 10. *verſ. per tertiam reg.* ibi, *item dignitates principales*, Flam. *de reſignat. lib.* 2. *q.* 1. *num.* 81. & 83. me citato *in hoc loco*, Caſtr. Palao *in opere mor. tom.* 1. *tract.* 13. *diſp.* 5 *punct.* 19. *n* 2. † In noſtra Luſi- 96
tania, & in ferè tota Hiſpania Decanus in Eccleſia Cathedrali poſt Epiſcopum maiorem Dignitatem habet, & in Eccleſiis Collegiatis principalis dignitas dicitur Prior, qui præeſt toti Canonicorum collegio: in quibuſdam verò Hiſpaniæ partibus vocatur Abbas, alibi Præpoſitus. † Et denique principalis ea dicitur 97
Dignitas, quæ in Eccleſia Collegiata omnium maxima eſt, vt tenet Azor. *inſt. moral. p.* 2. *lib.* 6. *c* 3. *q* 8. *in fine.* Circunſtantiæ autem, quæ magis conſpicuam reddunt ipſam Dignitatem in concurſu alterius, colliguntur ex qualitate extrinſeca ornamentorum perſonæ, ex qua prouenit maioritas Dignitatis, *c. vt Apoſtolica, de priuil. in* 6. Andr. Barbat. *de præſt. Card. p.* 1. *q.* 1. *ſub n.* 47. Item ex loco in quo ſedet, ſedes enim nobilior aſſignatur ei, qui maiorem obtinet Dignitatem, gloſſ. & Doct. *in l. decernimus, C. de ſacroſ. Eccleſ.* Gamb. *de offic. Legat. lib* 3. *num.* 107. Rot. *dec* 518 *ſub n.* 3. *circa fin. p.* 2. *diuerſ.* Et ex præſtantia muneris, quod ibidem obit, Chaſſan. *in catal. glor. mundi, p.* 4. *conſ.* 42. de his omnibus Lotter. *d. lib.* 2. *q.* 33 *ex n.* 45. vbi *a num.* 40. diſputat an dignitas, ſiue officium Cimeliarchatus in Eccleſia Neapolitana ad hunc effectum dicatur prima Dignitas.

Regula hæc intelligenda eſt de Dignitatibus prin- 98
cipalibus actu, nec ſufficit vt intret hæc reſeruatio,
quod

quod Dignitas sit erecta in maiorem post Pontificalem in p. stenum post mortem obtinentis nunc primam, vt fuit tentum in vna *Vallisoletana Decanatus*, 11. *Decembr.* 1600. coram *Illustriss. Domino meo Cardinale Millino*, referunt Nicol. Garcia *dict. cap.* 1. *num.* 157. Gonzal. *gloss.* 51. *n.* 58. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. punct.* 19. *n.* 2. *vers. debet tamen dignitas*, assereorea è conuerso regulam comprehendere illam Dignitatem, quæ tunc est actu prima, licèt esset iam ordinatū, quod eū in primùm vacare contigerit, desineret esse talis; & idem Garc. *dict. cap.* 1. *num.* 260. tenet ex verbis huius regulæ clarè apparere, quod Dignitates Ecclesiarum Cathedralium, quæ ibi post Pontificalem non maiores existūt, habent tamē sub se Canonicos in Collegiatis, seu principalem præeminentiā, sunt reseruatæ. † Verùm
99 quando erectio in primam Dignitatē esset conditionaliter facta pendente conditione, & nondum purificata, non cadet sub reseruatione, vt fuit in Rota decisum *in vna Medial. Præpositura*, 16. *Martij* 1590. corā *D. Bubalo*, refert Aloys. Ricc. *in coll. par.* 5. *collect.* 1670 vbi ampliat etiamsi in erectione esset adiecta clausula, *ex nunc prout ex tunc*, quoniam licèt sit talis virtutis, vt retrohatur à die datæ, Crescent. *decis.* 260 & plenea à me ipso citati *in Remiss. de dictan. & clausulis, claus.* 26. *n.* 7. nō tamen hoc procedit ad effectum reddendi nullam collationem præcedentem, & in præiudicium iuris alteri medio tempore quæsiti, Cardin. Put. *decis.* 190. *lib.* 2. Marta *de claus. p.* 1. *claus.* 55. *num.* 3. Camill. Borell. *in summa omnium decis. tom.* 1. *tit.* 20. *num* 383.

100 Per hanc regulam vna tantùm Dignitas maior in qualibet Cathedrali, & vna tantùm principalis in qualibet Collegiata reseruata est, non obstante quod regola loquatur in plurali, quia pluralitas illa resoluitur in singularitates, & respicit pluralitatem Ecclesiarum. Ita Mao los. *hic*, *q.* 3. Menoch. *consil.* 190. *n.* 4. *cum sequentib.* Nicol. Garc. *d. c.* 1. *num.* 262. & dixi *alleg.* 45. *num.* 16. me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *d. puncta* 19 *num.* 3.

101 Verùm si in aliqua Cathedrali essent duæ Dignitates maiores post Pontificalem, & in Collegiata duæ principales æquales, ambæ erunt reseruatæ, Guidobon. *dec.* 34 quem refert, & sequitur Aloys. Ricc. *d. collect.* 1670. *ampl.* 1. adde Mandos. *q.* 4. Azor. *vbi proximè, vers. quæras deinde*, Nicol. Garc. *de cap.* 1. *n.* 265. *cum seqq.* me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *d. punct.* 19. *n.* 5. *in fine.*

102 Procedit Regula hæc in Cathedralibus, in quibus adest vna tantùm Dignitas, vt resoluunt Mandos. *hic quæst.* 5. Simoneta *quæst.* 85. me citato *in hoc loca*, Castr. Palao *d. punct.* 19. *num* 4. *vers & contrarium*, & fuisse in Rota resolutum *in vna Turriana Archipresbyteratus*, 9. *Maij* 1574. coram *D. Mortis Fasculon.* referunt Aloys. Ricc. *d. collect* 1670. *ampliat* 2. Nicol. Garc. *d. cap.* 1. *à n.* 267. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. glos.* 9 §. 4. *sub n.* 18. *vers quinimò in terminis*, Lotter. *d. lib.* 2. *quæst.* 33. *num.* 30. Et habet etiam locum in secunda, si prima Dignitas esset vnita Capitulo, vt tenuit Rota *in vna Verdun. Decanatus*, 9 *Martij* 1580. coram *Illustrissimo Card. Lancel. sen.* referunt Aloys. Ricc. *d. collect.* 1670. *ampl.* 3. & Nicol. Garc. *d. cap.* 1. *à num.* 269. Vbi igitur contigerit primam Dignitatem esse de iurepatronatus laicorum, reseruatio huius reg. comprehendit aliam subsequentem, ex Lotter. *d. lib.* 2. *quæst* 33. *n* 43 Castr. Palao *d. puncta* 19. *num.* 5.

103 Circa secundam partem huius Regulæ, in qua reseruantur Prioratus, Præpositutæ, Præpositatus, ac aliæ Dignitates Conuentuales, ac Præceptoriæ generales Ordinum quorumcunque, sed non Militiarum, sciendum est cum glos. *verb. militiarum*, *in Clem. quia contingit*, *de relig. domib.* esse quosdam Ordines, qui militiæ non sunt, sed hospitalitati ex Regola, & instituto operam dant, cuiusmodi sunt Ordo sancti Spiritus in Saxia, in Vrbe Ordo Cruciferorum, Ordo Sancti Antonij Vienoensis in Gallia: Militares sunt Ordo Militum Sancti Ioannis Hierosolymitani, Sanctæ Mariæ Teothonicorum, Christi Domini, Sancti Iacobi, & Sancti Benedicti Auisij in Lusitania, Sancti Iacobi, Calatrauæ, & Alcantaræ in Hispania, Sancti Stephani à Magno Florentiæ Duce instituti: hi Ordines Militares excipiuntur, illi verò comprehenduntur, cum generalis Præceptor, seu Præpositus Ordinis per electionē à Religiosis simul congregatis non creetur. Et vt testatur Iacob. Boss. *in histor. Ordin. S. Ioannis p.* 2 *lib.* 14. ante hanc reseruationem Innoc. VIII. priuilegium Ordini Sancti Ioannis Hierosolymitani concesserat, in quo dicit se nunquam daturum Prioratus, Commendas, & beneficia Ordinis, quamuis in Curia Romana vacent, relinquit liberam facultatem Magno Magistro Ordinis, qua ea conferat; declarat eosdem Prioratus, Commendas, & beneficia in reseruationibus Pontificiis non comprehendi. Idem priuilegium confirmauit Iulius IV. *in Const.* quæ incip. *Circumspecta Romani Pont.*

Reseruantur igitur per hanc Regulam in secunda parte Dignitates principales Regularium Conuentualium, seu Monasteria Fratrum, quæ non reguntur per Abbates; non tamen Prioratus, Præpositurae, & aliæ Dignitates temporales, vt Ordinum Mendicantium. Mandos. *hic quæst.* 20. *& seqq.* Nicol. Garc *dict cap.* 1. 104
num. 271. *&* 272. Gonzal. *dict. glos.* 8. *num.* 10. † Reseruantur etiam omnes Prioratus, & Dignitates Conuen- 105
tuales, non claustrales, quia Conuentuales sunt beneficia perpetua, & electiua: cætera verò beneficia non sunt electiua, neque dantur in perpetuum, sed ad nutum Abbatis, Azor. *inst moral p.* 1. *lib.* 1 2. *c.* 12 *quæst.* 8 Et *in vna Astoric. Prioratus*, 18. *Decemb* 1598. coram *Illustr. Card. Seraph.* vt in eius *dec.* 1305. fuit resolutum, quod ista Regula reseruans Prioratus Conuentuales, procedit in Prioratibus solitis dari in commendam.

Circa tertiam partem, in qua reseruantur beneficia familiarium Papæ, ac Cardinalium commensalium, 106
notandum est, quod sunt verè familiares, & continui commensales Papæ, ad effectum reseruationis huius Regulæ, & alios effectus, Cubicularij, & Scutiferi, ex *Const.* 14. *Leon. Decimi.* Milites Sancti Petri, ex *Const.* 36. *Leonis Decimi.* Milites Sancti Pauli, ex *Const.* 23. *Pauli tertij.* Milites Pij, ex *Const.* 5. *&* 16. *Pij Quarti.* Milites Lauretani, ex *Const.* 35 *Sixti Quinti*, Conclauistæ, ex *Const.* 32. *Sixti Quinti*, incip. *Circumspecta, anno primo*, Commissarius Cameræ, *per Const.* 44 *Sixti Quinti*, incip. *Ad excelsum*, *anno secundo*, Thesauratina Datariæ, per *Constit.* 44. *Sixti Quinti*, incip. *At ingens*, *anno secundo.* Auditor Cameræ Confidentiarum, per *Const Sixti Quinti*, incip. *Diuina Dei prouidentia*, *anno secundo.* Et denique Paulus Tertius *Const. sua*, incip *Sanctissimus*, declarauit reputari veros Papæ familiares, & continuos commensales Referendarios, & alios Officiales ex Palatio panem habentes, Protonotarios, Subdiaconos, Auditores Rotæ, Acolytos, Secretarios, litterarum Apostolicarum Scriptores, Cubicularios, reliquosque Officiales, deseruientes, & custodiam facientes in Palatio Romani Pontif. pro tempore existentis, licèt in eodem non habitauerint, nec in tinello comederint: quamuis enim isti reuera non sint commensales Papæ, nec vllam partem victus illorum aliqui ab eo recipiant, tamen ex quo ipse Papa vult, quod habeantur pro veris familiaribus, & continuis commensalibus, perinde est, ac si realiter essent tales, & consequenter eorum beneficia sunt reseruata per hanc regulam, Mandos. *hic* *q.* 18. Simoneta *de reseruat. quæst.* 31. *n.* 25. *&* 27. Gonzal. *d. gloss.* 51. *à n.* 16. Farin. *decis.* 691. *n.* 3. *in nouiss.* me citato *in hoc loco*, Castro Palao *dict. punct.* 19. *n.* 7. Beneficia Protonotariorum, qui ratione officij eorum tales efficiuntur, sunt reseruata, etiam illa quæ dimissis ipsis officiis

offi.:is postea essequuti fuerunt, Rot. *in vna Comment. Capella, 7. Februar.* 1650. coram *R.P.D. Remboldo*, de quibus infrà *alleg. 74. n. 39. cum seqq.*

107 Procedit in familiatibus familietium babentibus partem, seu expensas eb ipso Pepa, quia seruiendo familiatibus Papæ, dicuntur illi seruire, facit *l. quæsitum, §. sed an instrumenti, ff. de fundo instructo*, & ita Rotam censuisse referunt Mandos. *hic quæst.* 17. Nicol. Garc. *d. cap. 1. n.* 357. Filliuc. *tract. 1. cap. 3. n.* 41. latè Lotter. *d. lib. 5. quæst.* 23. *à num. 62. vsque ad* 68. Non procedit tamen in beneficiis Cubiculariorum, seu Cameratiorum honoris, qui recipiunt de Palatio partem panis, vt fuit per Rotam resolutum *in vna Seguntina Archidiaconatus, & Canonicat.* 19. *Martij* 1601. coram *Illust. Lancellotto*, quam referunt Gonzal. *d. gloss. 51. num.* 93. Nicol. Garc. *d. cap. 1. num.* 331, quod tamen hodie locum non habet, cùm de hoc sit specialis reseruatio, infrà *reg.* 7. Item *in vna Beneuentana benef.* 15. *Nouembr.* 1597. coram *Illustr. Seraphino*, quæ est in suis impressis *decis.* 1251. fuit resolutum conclauistas esse verè familiares Papæ, & illorum beneficia spectare ad liberam collationem Papæ sine consensu Cardinalis, cuius sunt familiares, ex *Constit.* 35. *Sixti Quinti, de priuilegiis Conclauistarum*, Flam. *de resignat. lib. 2. quæst. 16. n.* 37. Gonzal. *d. gloss. 51. n.* 55. Sed loquitur de Conclauistis conclauis, in quo ipse Sixtus ad Summi Pontificatus apicem assumptus fuit, vnde in aliis non habebit locum, nisi adsit alia similis Constitutio.

Huic regulæ consequutiua est altera quæ *in ordine est* 35. per quam decernitur, quod impetrans beneficium vacans per obitum familiaris alicuius Cardinalis, teneatur exprimere nomen & titulum ipsius Cardinalis, & si ille in Curia fuerit, eius ad id accedat assensus, aliàs gratia desuper facta sit nulla: idemque seruari si Cardinales quomodolibet ab ipsa Curia absentes, & vbilibet, etiam in locis intra duas diætas vicinis degentes, familiamque & lares in eadem Curia retinentes ab ipsa Curia recesserint, ad eandem illicò reuersuri, & infra decem, vel ad summum quindecim dies verè & realiter reuersuri fuerint, ita quod Cardinalibus, aliàs quàm vt præfertur, ex quacunque causa quantumlibet necessaria, ac qualibet alia necessariò exprimenda absentibus facultas præstandi consensum huiusmodi non competat, sed beneficia huiusmodi ad liberam Sanctitatis suæ, Sedisque Apost. prouisionem & dispositionem pertineant. Declarans regulas, & Constitutiones suorum Prædecessorum etiam à die earum editionis, & publicationis super assensu huiusmodi præstando, sic intellectas & intelligendas fuisse. Irritumque, &c. Quodque si prædicti familiares eorumdem Cardinalium familiares esse desierint, seu ad aliorum Cardinalium familiaritatem similem transierint, quoad beneficia, quæ familiaritate propria durante obtinuerint, & in quibus, vel ad quæ, priori ipsa familiaritate durante, ius ei competierit, Cardinales quorum priùs familiares fuerint, suum babeant adhibere consensum. Declarans eandem regulam locum non habere in illis beneficiis, quæ familiares ipsi tempore obitus eorum in dicta Curia, vel extra eam obtinerent, aut ante obtinuissent, & ratione officiorum per eos obtentorum dictæ dispositioni generaliter reseruata, vel affecta fuisse apparent. Necnon illos, quoad effectum eiusdem Regulæ, familiares eorum Cardinalium censeri, qui ipsorum Cardinalium familiares continui cammensales ad minus per quatuor menses, etiam ante Cardinalatum fuisse probarentur. Decernens irritum, &c.

Addita deinde est altera *regula in ordine* 33. qua idem Papa ad euitandas lites & contentiones, quæ ex præcedenti *regula* 32. exoriri possent, vestigiis Prædecessorum suorum inhærendo, statuit quod si beneficia, quæ per obitum familiarium, continuorum commensalium eorundem Cardinalium in futurum vacabunt (cessantibus Apost. reseruationibus) ad alterius Cardinalis collationem, vel aliàs dispositionem pertinere deberent, in dicta præcedenti regula non comprehendantur, quoad hoc vt in prouisionibus talium beneficiorum super expeditione litterarum illius Cardinalis, cuius familiaris defunctus ille extitit, consensus requiri debeat, sed beneficia huiusmodi ad collationem, seu quamuis dispositionem Cardinalis Ordinarij collatoris, vt præfertur, liberè spectare censeantur. Et si apud Sedem Apostol. beneficia huiusmodi per obitum dictorum familiarum vacauerint, tunc in prouisione talium beneficiorum super expeditione litterarum illius Cardinalis exigatur consensus (si in Romana Curia præsens fuerit) ad quem eorundem collatio, & dispositio, vt præfertur, pertinere deberet.

Denique sanctæ mem. Paulus V. per quandam suam perpetuam Constit. publicatam 22. *Octobris* 1609. quæ est in *nouo bull* 58. quæ incip. Sanctissimus in Christo Pater, super moderatione indultorum Cardinalium in articulo collationis beneficiorum, inhærendo simili declarationi factæ per Gregorium XIV. quæ est in eodem Bullario inter Constitutiones eius Pontificis 19. (reseruata facultate eisdem Cardinalibus præstandi consensum ad formam dictæ regulæ) decreuit quod eadem beneficia per obitum familiarium continuorum commensalium eorundem Cardinalium deineeps, tam apud Sedem, quàm extra Romanam Curiam vacantia, etiamsi ad alicuius alterius Cardinalis collationem, vel aliam dispositionem pertinere deberent, etiamsi tunc cessarent aliæ reseruationes eatenus editæ, nihilominus in posterum dispositioni Sanctitatis suæ reseruata censeantur: itaut in prouisionibus talium beneficiorum super expeditionibus litterarum illius Cardinalis, cuius tunc familiaris defunctus extitit (si ipse Cardinalis tunc præsens in eadem Curia fuerit) consensus omnino requiri debeat, non autem beneficia huiusmodi, etiam eodem ab ipsa Curia absente, seu prædefuncto, vel aliàs conferre impedito, ad collationem, seu quamuis aliam dispositionem Cardinalis Ordinarij collatoris vllo modo pertineant, neque eiusdem Cardinalis Ordinarij collatoris etiam in dicta Curia tunc præsentis consensus quoquo modo requiratur. Easdemque Constitutiones, & regulas Cancellariæ, etiam declaratorias super beneficiis familiarium prædictorum Cardinalium editas, & edendas, tam quoad Cardinales indulta conferendi habentes, quàm non habentes, atque adeo indulta ipse ad terminos eius Constitutionis reduxit, & moderatus fuit. Et insuper statuit quod in quibuscumque facultatibus, & indultis, quæ deinceps singulis Cardinalibus præsentibus, & futuris super beneficiorum dispositione, aut de consensu ipsorum Cardinalium in prouisionibus eorundem beneficiorum requirendo per Sanctitatem suam, & quoscumque alios Romanos Pont. successores suos, dictamque Sedem pro tempore concederentur, eadem Constitutio ad vnguem omnino obseruari debeat, omnesque litteræ desuper, &c. absque limitationibus, & moderationibus prædictis, &c. etiā Motu proprio, &c. nullius sint roboris & momenti, &c. Sed solet in dubium reuocari quid dicendum in eo casu, quo idem Cardinalis est patronus, & ordinarius collator? In quo Lotter. *de re benef. lib. 5. q. 32. n.* 500. *cum seqq.* ait in quadam causa Cremon. posita *die* 16. *Nouembr.* 1626. suffragia DD. Rot. ita fuisse secta, vt non potuerit capi resolutio, & quamuis *ibid.* dicat se scripsisse pro Papa, nihilominus scribentes pro Cardinali solido eo nitebantur fundamento, quod licèt beneficia spectantia ad collationem Cardinalis comprehendantur sub *reg.* 4. & sub constitutionibus moderatoriis indultorum, nihilominus neque in regula, neque in eisdem constitutionibus

tionibus aliquid disponatur in hoc casu, quando videlicet beneficium vacat ex persona familiaris eiusdem Cardinalis Ordinarij collatoris, vnde non videtur casus hic comprehensus sub eisdem, aut regula, aut constitutionibus, & ideo non comprehensus, cùm reseruationes sint odiosæ, & cum simus in casu mixto, non videtur comprehensus sub simplici, maximè in hac materia odiosa, eo maximè quia pro hac parte stat fauor ordinariæ collationis, & prætogatiua Cardinalitiæ dignitatis: sed reproposita dicta causa Cremonensi, fuit contrarium resolutum.

108 Quoad huiusmodi Cardinalium familiares aduertendum est illos dici, qui eis subsunt ratione potestatis, & cum eis cohabitant, Flamin. *de resignat. lib.* 5. *q.* 6. *n.* 19. Rota *decis.* 403. *n.* 11. *p.* 2. *recentissim. in posthum.* latè Lotter. *de re benef. lib.* 2. *q.* 32. *à n.* 4. Castr. Palao *d.*
109 *punct.* 19. *n.* 9. & dicit Sutd. *decis.* 35. *n.* 3. † quod cohabitare non dicitur, qui stat in eadem domo, nisi ad eandem mensam, & conuictum moretur, & *n.* 16. quod habitatio non attenditur, sed sufficit vt quis ab aliquo victum recipiat, vt cum eo stare dicatur. Et tenent Gomez *in reg. de impetrandis beneficiis vac. q.* 13. Boër. *decis.* 213. *n.* 13. *&* 15. familiares dici, qui in actu deseruiunt, & continuam in domo commensalitatem habent, in eaque habitant, & non in diuersis. Et asserit Fr. Emman. *quæst. Regular. tom.* 2. *q.* 67. *art.* 1. familiares domesticos intelligi omnes qui expensis alicuius commensales continuè existunt, etiamsi aliquando abesse pro eius negotiis gerendis contingat. Quoad hoc propositum familiares dicuntur deputati ad honestum seruitium domini, qui dicuntur seruitores, seu famuli, ita post Flamin. & Azor. tenet Nicol. Garc. *d. c.* 1. *n.* 315. & sic debent probare se seruitia Cardinali præstitisse, & ab eo recepisse victum, & habitationem, Samen. *in regul. de imperan. per obitum famil. q.* 12. *num.* 9. *in fine, & n.* 10. Simon. *de reseruat. q* 35. *n.* 3. Rot. *d. decis.* 403. *n.* 9. vbi *n.* 7. subdit attestationem Cardinalium non probare familiaritatem ad effectum reseruationis in præiudicium prouisi ab Ordinario, & sic tertij. Et probari debet familiaritas hæc, ac continua in domo commensalitas, Flamin. *lib.* 10 *q.* 3. *num.* 11. saltem per quatuor menses, vt disponitur *in dict. reg.* 32. *Cancell.* Stephan. Grat. *discept. forens. c.* 230. *n* 32. Tria videntur principalia media iustificandi familiaritatem huiusmodi. *Prius* est cum præfertur liber domesticus ipsius Cardinalis, quem vulgò nuncupant Rotulum, in quo apparet descriptio omnium familiarium talis Cardinalis; circa quem librum est aduertendum, quod si agatur de probanda affirmatiua, quod scilicet talis fuit familiaris, Rot. censuit huiusmodi librum, siue Rotulum non sufficere, Simon. *de reseru q.* 36 *num.* 15. Put. *decis.* 401. *n.* 1. *lib.* 1. *in correct.* Rot. *decis.* 584. *n.* 9. *part.* 1. *recentior.* Gregor. XV *decis.* 166. *num.* 1. Si verò agatur de probanda negatiua quod talis non fuit familiaris, nihil est quin talis liber sufficiat, Paris. *cons.* 136. *n.* 32. *lib.* 4. Rot. apud Mareh. *de commissioa. tom.* 3. *pag.* 468. nisi fortè ex testibus liquidò constaret de stylo Cardinalis in non habendo pro familiaribus alios quàm descriptos in tali libro; tunc enim prorsus hæc probatio negatiua excluderet quodcumque argumentum contrarium, quasi quod scriptura esset necessaria ad indicandam mentem Cardinalis, sine qua non posset formari familiaritas, Rot. *d. decis.* 584. *n.* 9. *p.* 1. *recent. Secundum* medium probandi familiaritatem, quando profertur aliqua dispositio ipsius Cardinalis iam defuncti implicans tractatum proprium positiuum, tanquam de tali familiari, carentem omni suspicione aut fingendi, aut simulandi, veluti cum exhibetur testamentum ipsius Cardinalis, in quo talem honorauit titulo Legati. Ita Rot. *in nullius, siue Spoletana benefic.* 20. *Martij* 1623. coram *R. P. D. Nauar. Tertium* medium probandi familiaritatem est per testes ad eam concludentes ex circumstantiis suprà expressis; si enim concordent in dicto, ista probatio sufficit, Gregor. XV. *decis.* 166. *num.* 2. vbi Beltramin. *in vers. hinc est quod Rota*, subdit testes deferre debere causas scientiæ quoad punctum deputationis ad certum seruitium.

Aduertendum tamen, quod familiaritas quoad pro- 110
positum non probatur, si Sede vacante in familiā Cardinalis fuerit receptus, & ea vacante cacat; nam eo casu beneficia istius non sunt reseruata, ex quo regula hæc, sicut & reliquæ, moriuntur cum persona conditoris, vt dixi suprà *n.* 60. Mandos. *ad reg.* 32. *quæst.* 11. Anastas. Germon. *de indultis Card.* 5. *per quod sublatis, n.* 89 Ioan. à Coch. *in proœm. Regul. Cancell. num.* 23. Ex quibus

Collige *primò* illos, qui in domibus Cardinalium 111
haberent expensas victus, seu partem, non vt familiares, & seruitores, sed vt amici, aut consanguinei, vel ex eleemosyna, vel alia causa, non esse familiares, nec eorum beneficia esse reseruata, vt resolutum fuit in Rot. *in vna Salamant. & Abul. Benefic.* 6. *Iunij* 1599. coram *D. Peña*, quam referunt Nicol. Garc. *d. c.* 1. *n.* 317. & Salust. Tiber. *in praxi lib.* 3. *sub c.* 9. idem fuit resolutum *in Hispalen. Archidiaconatus*, 20. *Febr. &* 26. *Iunij* 1606. coram *D. Iasto.*

Collige *secundò* Vicarios, seu Prouisores, aut Audi- 112
tores generales Cardinalium in eorum Episcopatibus, seu Abbatiis, habentes ab eis expensas, seu mensam, aut salarium, seu stipendium, non dici eorum familiares, id est, seruitores, seu famulos; sed officiales, & tanquam tales, non tanquam familiares recipere expensas, cùm videatur eorum seruitium præstari Dignitati potiùs, quàm personæ. Ita Nicol. Garc. *d. cap.* 1. *n.* 318. Rot. *in Parmen. Canonicatus*, 11. *Feb.* 1585. coram *Gipsio*, cuius meminere Steph. Grat. *discept. forens. c.* 257. *n.* 1. & Lott. *d. lib.* 2. *q.* 32. *n.* 12. nisi officium fuisset familiaritati superductum, Simon. *de reseru. q.* 35. *n.* 21. Gratian. *d. c.* 257. *n.* 42. Lotter. *d. q.* 32. *n.* 128. Quamuis Sarn. *select. lib.* 7. *c. vlt.* asserat quod Vicarius Episcopi est eius familiaris, & Segura de Aualos *in direct. iudic. Ecclesiast. p.* 1. *c.* 14. *n.* 38. dicat Iudices ordinarios, seu delegatos Episcoporum venire appellatione famulorum, & ex communi vsu loquendi famulos nuncupari, quem sequitur Sbroz. *de Vicar. Episc. in addit. ad q.* 147. *lib.* 2. Nisi ille, qui constitutus fuit Vicarius, esset ex familiaribus continuis commensalibus Cardinalis; nam tunc talis etiam Vicarius effectus manet, cum adhuc sit in seruitio Cardinalis, & eius expensis viuat, Gonzal. *d. gloss.* 51. *n.* 66. Quintilian. Mandos. *reg.* 3. *Cancell. de reseru. q.* 19. Sbroz. *de Vicario Episcopi lib.* 3. *q.* 109.

Familiaris beneficium dicitur reseruatum, etiamsi 113
is mortis suæ tempore familiaris esse desierit, Menoch. *de arbitr. casu* 201. *n.* 113. *cum sequentib.* & sufficit ad hunc effectum, quod durante familiaritate beneficia obtinuerit, quantumcunque paruo tempore duret familiaritas, Nicol. Garc. *p.* 5. *c.* 1. *n.* 279. & sic postmodum cesset, vt hæc ipsamet regula declarat, Gonzal. *gloss.* 51. *n.* 62. Garc. *d. c.* 1. *n.* 277. Lott. *d. lib.* 2. *q.* 32. *n.* 75. nec tantùm beneficia reseruantur, quæ tempore Cardinalitiæ Dignitatis, vel familiaritatis adepta sunt, sed etiam quæ ante, cum qualitas ipsa beneficij personæ mutatione non immutetur, Anton. Fab. *lib.* 1. *defin. forens. tit.* 2. *definit.* 16. Greg. *dec.* 166. *n.* 4. Lotter. *d. lib.* 2. *q.* 32. *n.* 76.

Et aduerte quod familiaris habens beneficium re- 114
seruatum ratione familiaritatis in Ecclesia, in qua adest consuetudo, seu priuilegium optandi, potest eo dimisso, quod habet, optare aliud, & optatum manet reseruatum, & loco dimissi subrogatur. Ita Paul. Gran. *ad Simon. q.* 35. *n.* 42. Gonz. *gloss.* 34. *n.* 40. Nicol. Garc. *dict. c.* 1. *à n.* 334. vbi *n.* 340. dicit optatum non subrogari loco dimissi reseruati, & sic ratione subrogationis non esse reseruatum, nisi tempore optionis adhuc duret qualitas inductiua reseruationis. Vtrùm autem

hæc

hæc regula capiat illud quoque beneficium familiaris vnius Cardinalis, quod sit ad ordinariam collationem alterius Cardinalis, vide latè Lott. *d.q.32. num.79. cum multis seq.* & *à n.*100. dispotat quid dicendum eo casu, quo idem Cardinalis est patronus, & Ordinarius collator,

REGVLA V.

Reseruatio beneficiorum Collectorum, & Subcollectorum.

115 *ITem reseruauit generaliter omnia, & singula beneficia Ecclesiastica quorumcunque Collectorum, & vnicorum in quacunque ciuitate, vel diœcesi, qui suo tempore officia exercuerint Subcollectorum fructuum, & prouentuum Cameræ Apost. debitorum, illa videlicet beneficia duntaxat, quæ durante eorum officio obtinebant, & in quibus, seu ad quæ ius tunc competebat.* Circa hanc Regulam

116 *Primò* notandum est, valde controuersum esse, an requiratur exercitium officij Collectoris, vel Subcollectoris, vt eius beneficia sint reseruata? Pro affirmatiua parte aliquando tenuisse Rotam referunt Crescent. *in decis.*17. *de prabend.* Cardin. Put. *decis.*31 *lib.*1. Triuisan. *decis.*114. *in manuscriptis*, Rot. *diuers. in decis.*1846. *p.*3 *& in vna Florentinen. Capella, 3. Iunij* 1586. coram *Granutio.* Sed contrarium receptius est hodie, vt tenent Caputaq *decis.*140 *p.*1. *& decis.*76. *p.*3. Mandos. *hic q.*4. Zerola *in praxi Episcop. p.* 1. *verb. beneficia,* §. 2. *limit.*8. *& p.*2. *verb. exempti,* §. 6 Flamin. *de resignat. lib.*2. *q.*16 *n.*16. Nicol. Garc. *d. cap.* 1. *à n.*345 Aloys. Ricc. *in collect. decis p.*5. *collect.* 1647. Filliuc. *tract.* 41. *c.*3. *à n.*47. Lotter. *de re benefic. lib.*2. *q.*32 *à n.*155. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *in opere moral. tract.* 13. *disp.* 1, *punct.*20. *n.*4. qui dicunt solam deputationem sufficere etiam absque acceptatione, & exercitio: & fuit resolutum *in vna Vrgellensi Canonicatus, 7. Maij* 1593. coram *Illustrissimo Card. Blancheto, & in vna Salamantin. portionis, 15. Octobris* 1584. coram *Reuerendissimo Mediol. & in vna Astoric. Archidiaconat. 6. Nouemb* 1602. coram *Card. Lancell. sen.* vbi decisum fuit non requiri exercitium, sed sufficere subcollectorem paratum esse ad exercendum, quotiescumque se offerat occasio, & *in Placentina, seu Compostellana Thesauraria, 25. Maij, & 16 Nouemb.* 1609 coram *Ostembergo,* & nouissimè *in Cremonen. Canonicatus, 14. Ianuarij, & 15. Aprilis* 1630. coram *Reuerendissimo Episcopo Vrgellen.* & coram eodem *decis.*263. *n.*3. *p.*1. ibi: *Et licet non requiratur quod Subcollectoriam acceptauerit, aut exercuerit, sed sufficiat sola deputatio, etiam quod illam non viderit, nec receperit, iuxta magis veram sententiam Mandos. super regulas, ad reg.*4. *quæst.*4. *vbi rationem assignat Simon. de reseruat. q.*31. *num.*8. *cum seqq. Æn. de Falconib. de reseruat. quæst.*3. *in princ. num* 16. *Cochier super de regul.*4. *num.* 20. *quam Rota, tam antiqua, quàm moderna sequitur, vt in decis.* 12. *de prabend. in nou. Verall. decis.* 143. *n.*2. *part.*2. *Put. dec.*329. *n.*4. *p.*1. *in correct.* &c. Idem D. Duran. *decis.*233. *numero* 17. Et verba illa Regulæ, *qui suo tempore officia exercuerint*, intelliganda videntur ad differentiam eorum, qui non verè, sed fictè essent subcollectorales, & *in d. Astoric.* dicitur, quod decisio Putei, & aliæ allegatæ supra in contrarium, intelligendæ sunt de exercitio largo modo, scilicet quod per ipsos non stet, quod sint parati exercere. Ego tamen eas etiam intelligerem date exercendi officium consuetudine; quamuis enim huiusmodi subcollectores actu illud non exerceant, quia occasio non sese obtulit, sufficit quod sint parati, & habeant potestatem, vel soliti sint per se, vel iam fuerint per antecessores suos in prouincia, vel Episcopatu, vbi constituuntur, illud exercere; at verò si deficiat consuetudo exercendi, quia nunquam ibi tale officium fuit exercitum, vel defectu fructuum, & prouentuum Cameræ Apost. debitorum, vel aliquo priuilegio, aut consuetudine, crederem eorum beneficia non esse reseruata, & in his terminis intelligenda esse prædicta verba huius Regulæ. Data autem potentia exercendi, sola deputatio sufficit etiam antequam suam potestatem habeat, vel recipiat. Rot. *dec.* 12. *de prabendis in nouis*, Mandos. *hic q.*4 Falcon. *q.*3. *princ. num.*16. Reuerendissimus D. Duran. Episcop. Vrgellen. *decis.*233. *num.*14. vbi quod non requiritur exercitium actuale, sed sufficit potentia, idest vt occurrente occasione exercendi, sit paratus exercere. Nec obstat doctrina Rotæ *decis.*21. *de conc. prabend. in nouis*, aliàs 459. quod iurisdictio, seu potestas delegata non acquiritur iudici, etiam quoad habitum, nisi scienti, & consentienti, & receptis litteris, quia respondetur cum Nicol. Garc. *d. c.* 1. *n.*349. & Aloys. Ricc. *d. collect.* 1647. *vers. amplia tertiò*, verius esse transferri iurisdictionem quoad habitum in delegatum à tempore datæ, licèt quoad exercitium requiratur præsentatio literarum, secundùm eandem Rot. *d. decis.* 12. *de prab in nouis.*

117 *Secundo* notandum est, quod quamuis ista regula reseruet beneficia vnicorum in quacunque ciuitate, vel diœcesi subcollectorum, tamen impetranti beneficium vt reseruatum ratione Subcollectoriæ, sufficit illam probare, nec tenetur probare quod erat vnicus, sed aduersario incumbit onus probandi pluralitatem, cùm sit præsumptio de vnitate, vt tenuit Rota *in vna Calaguritana Scholastria de Legroño, vlt. Maij* 1546. coram *D. Antonio Augustino*, prout referunt. Nicol. Garcia *d c.* 1. *n.*356. Aloys. Ric. *d. collectan.* 1647. *vers. notandum est secundò*, Duran. *d. decis.*263. *n.* 8. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. disp.* 1. *punct.* 20 *n* 6. *vers. praterea, in fine.* Intellige tamen, nisi vnicitas sit expressa per impetrantem in sua gratia, quia tunc erit per eum iustificanda, & probanda ista qualitas, & narratiua vnicitatis, vt fuit resolutum *in causa Licien. beneficiorum, 4. Februarij* 1608. coram *Card Canalerio.*

118 *Tertiò* notandum, quod licèt beneficia Subcollectorum vnicorum in qualibet Ciuitate sint reseruata, Rota *decis.*715. *n.*5 *p.*1. *recent.* & coram Duran. *decis.*263. *n.*1. *p.*2. tamen adhuc stante Subcollectore generali in vna Prouincia, beneficia Subcollectoris particularis in vna eius ciuitate sunt reseruata, propter istam regulam loquentem de vnico, quia est vnicus non obstante generali Subcollectore in Prouincia: & ita tenuisse Rotam testantur Aloys. Ricc. *dict. collect.* 1647. *vers. notandum est* 3. Nicol. Garcia *d. cap.* 1. *n.* 357. vbi *num. sequenti*, resoluit hinc à fortiori esse reseruata beneficia Subcollectoris vnici in vna Ciuitate, vel Diœcesi, licèt ibi sit Collector generalis. Nam ista Regula comprehendit æquè Collectores ciuitatum, & diœcesum, ac Collectores prouinciarum, Simonet. *de reseruat. quæst.*33. *in princ.* Duran. *d decis.* 233. *num.*11.
119 † Verùm si esset vnus Subcollector in Ciuitate, & alius in diœcesi, neuter comprehenderetur ista Regula, quia mens illius reseruantia beneficia vnicorum in quacumque ciuitate, vel diœcesi Subcollectorum, videtur esse, quod pro tota diœcesi non sit nisi vnus Subcollector. Ita Gonzal. *ad reg.*8. *Cancell. gloss.*43. *à n.*167. *& gloss.*51. *à n.*73. Nicol. Garc. *d. c.* 1. *n.*374. dicentes quod quamuis vna diœcesis sit valde lata, & habeat plures Cathedrales, ac Ciuitates, vt in diœcesi Calaguritana, & aliis pluribus Hispaniæ, non potest esse in tota diœcesi cum suis ciuitatibus, nisi vnicus duntaxat Subcollector, vt fuit resolutum *in vna Calaguritana beneficiorum, 2. Decemb.* 1601. coram *Illustr. Lancellota*, & fuit confirmatum *in alia Burgen. beneficij, 23. Maij* 1603. coram *D. Litta*, quia in casu prædictarum decisionum fuit deputatus Subcollector ciuitatis, & diœcesis Calcinten. à D. Orphino Collectore generali,

generali, nempe eum præsupposito, quod haberet fines distinctos, & separatos à diœcesi, & ciuitate Calaguritana; quo præsupposito cessante, quia est vnica diœcesis, cessabit quoque dicta deputatio Subcollectoris, & per consequens illius beneficia non fuerunt reseruata ratione Subcollectoriæ, vt ibi fuit resolutum. Et aduertit Lotter. *dict. lib. 2. q. 32. n. 182.* cadere pluralitatem in Collectoribus, adeo vt si sint plures in eadem diœcesi, omnium beneficia sint reseruata, quia terminus vnicitatis ad ipsos non est referendus, sed ad Subcollectores tantùm.

120 *Quartò* notandum est, quod si Collector successiuè plures Subcollectores deputauit in aliqua ciuitate, vel diœcesi, ita quod eodem tempore vnicus tantùm fuit Subcollector, eorum omnium beneficia sunt reseruata per hanc regulam, quia satis est quod eodem tempore vnus tantum Subcollector reperiatur. Ita Bellencin. *de charit. subsid. quæst.* 118. Simonet. *de reseruat. quæst.* 33. Nicol. Garcia *dict. c. 1. n.* 365. Aloys. Riccius *d. collect. 1647. vers. notandum est tertiò, in fine.* Rota *in Licien. Canonicatus*, 19. *Febr.* 1629. coram
121 *R.P.D. Dunozetto.* Subcollectorem secundum deputando quis, primum tacitè reuocare videtur, Rot. *decis. 9. de prebend. in nouis.* Nicol. Garcia *d. cap. 1. n.* 366. Aloys. Ricc. *d. collect.* 1647. *ampl.* 5.

122 *Quintò* notandum est, beneficia, quæ Collectores habuerunt tempore officij, esse reseruata ex hac regula etiamsi ante officium illa obtinuissent, Rota *dec. 10. de prebend. in nouis*, Bellencin. *d. tract. q.* 119. *in fine*, Simonet. *q* 32. Aloys. Ricc. *d. collect.* 1647. *ampl.* 4. me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *d. disp. 2. punct. 20. n. 7. in fine.* Nicol. Garcia *d. c. 1. n.* 352. vbi *n.* 373. resoluit hanc Regulam non habere locum in Subcollectore particulari deputato ab alio Subcollectore particularis alicuius ciuitatis, vel diœcesis, quamuis à Papa esset data facultas quod subcollector subcollectorem facere possit, vel esset consuetudo quod Subcollector Subcollectorem deputare possit: nam quamuis in istis casibus talis diceretur verus Subcollector; tamen non comprehenderetur à regula ista, quæ solum reseruat beneficia vnicorum Subcollectorum.

123 *Sextò* notandum est, scripturam non requiri ad probandum quod quis sit Subcollector, sed sufficere dictum vnius testis cum aliquibus adminiculis, vt fuisse resolutum in Rota, refert Aloys. Ricc. *d. collect.* 1647. *ampl.* 2. nisi ageretur de probanda facultate ad effectum, vt soluere debentes cautè soluant: nam tunc requiruntur litteræ ipsius Subcollectoriæ, Nicol. Garc. *d. c. 1. n.* 377. & non sufficit illarum transumptum, Simonet. *de reseruat. q. 34. fol.* 111. Monera *de decimis cap 9. q 5. n.* 212. vbi limitat nisi sumptum fuerit nulla lite pendente, seruata forma *c. fin. de fide instrum.* vel
124 sumptum fuerit ex registris Bullarum Papæ. † Nec ad effectum probandi reseruationem probatur Subcollectoria per testes de communi reputatione & publica voce, & fama, vt fuit resolutum *in vna Feretrana Parochialis*, 4. *Maij* 1588. coram D de Rubeis, Aloys. Ricc. *d. coll.* 1647. *ampliat. sexta*, Nicol. Garcia *d. c. 1. n.* 379. Moneta *q. 5. n.* 234.

125 *Septimò* notandum est, quod cùm Subcollector sit delegatus Apost. & iurisdictionem habeat, debet saltem esse persona qualificata, nempe Canonicus Ecclesiæ Cathedralis, vel aliàs in Dignitate Ecclesiastica constitutus tempore deputationis, quamuis postea desinat esse, ex glos. *in cap. statutum, verb. Catalogus, ad finem, de rescript. in* 6. aliàs deputatio erit nulla, & reseruatio cessabit. Gonzal. *dict. gloss. 51. n.* 79. Nicol. Garcia *dict. c. 1. n.* 385.

126 *Octauò* notandum est, quod licèt hæc regula loquatur de Collectoribus fructuum & prouentuũ Cameræ Apost. comprehendit nihilominus Collectores deputatos ad exigendum subsidium impositum à Papa pro subuentione Imperatoris contra Infideles, Simonet. *de reseruat q. 33. n. 3.* Bellencin. *de charit. subsidio q.* 115. Cochier *super reg. 4. Cancell. n.* 17. Et ratio est, quia appellatione Collectorum prouentuum Cameræ, veniunt etiam prædicti Collectores, ex quo huiusmodi subsidium nomine Cameræ exigitur, eidemque applicatur erogandum postmodùm in subuentionem Imperatoris, vt in terminis huius Collectoris fuit resolutum *in Licien. Canonicatus 19. Februarij* 1624. coram *R.P.D. Dunozetto*, *& in Cremon. Canonic. 14. Ianuar.* 1630. coram *Reuer. Duran. Episcopo Vrgellen.* inter eius impressas *decis.* 233. *num.* 18. Vltimò notandum, quod ad inducendam reseruationem necessaria non est vnicitas Collectoris, quia regula requirit vnicum subcollectorem, non autem vnicum Collectorem, Bellencin. *de charitatiuo subsidio q.* 118. Simon. *de reseru. q. 33. n.* 1. Rota *in d. Licien. Canonicatus.* 19 *Febr.* 1629. & 16. *Martij eod. anno*, coram *R.P.D. Dunozetto.* De Protonotariorum beneficiis reseruatis dixi infrà *alleg. 64 à n.* 30.

REGVLA V.

Reseruatio beneficiorum Curialium, dum Curia transfertur.

Item reseruauit omnia, & singula beneficia Ecclesiastica quorumcunque Curialium, quos dum Curia Romana de loco ad locum transfertur, eam sequendo decedere contigerit in quouis loco, quantumcunque etiam à dicta Curia remoto. 127 128

Circa hanc Regulam dubitari solet quomodo hìc accipiatur Curia Romana: & quamuis non desint, qui teneant, Curiam ibi esse, vbi est Papa, de quorum numero sunt Rebuff. *in concord. tit. de forma mandati, verb. extra Romanam Curiam, vers. & aduerte quod ibi est curia Romana*, Gom. *reg. de verisimili, q.* 7. *& in reg. de triennali, quæst.* 31. *n.* 14. Mandos. *reg.* 5. *Cancell. q. 2. n.* 1. Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloss* 13. *§.* 1. *à n.* 1. D. Barbosa *in l. 2. §. Legatus, à n. 37 ff. de iudic.* Tamen alij meliùs sustinent ibi esse Curiam, vbi est causarum, & litterarum Apost. audientia, licèt ibi non sit Papa, *Clem. ne Romani, § sanè, de elect.* & ibi Bonif. *n.* 18. Perez *l. 39 tit. 19. lib* 8. *Ordin. pag* 389. Nicol. Garcia *dict. cap* 1. *n.* 388. Filliuc. *tract.* 11. *de benefic. cap. 3. n.* 51. Sic etiam Regia Curia est locus vbi Rex est cum suis Consiliariis, & aliis, qui eius lateri assistunt, vt ei consulant in regimine totius Regni, Couar. *pract. cap. 4. num.* 10. Gregor. *l. 27. verbo corte, tit. 9. part.* 2. Ioan. Garc. *de expensis cap.* 12. *num* 25. Çabed. *Lusit. decis. 13. n. 3. p* 1. Quare in terminis huius Regulæ tunc dicendum est Curiam transferri, cum Papa vadit cum Cancellaria & Tribunalibus suis, seu cùm Cancellaria, & alia Tribunalia mutantur. Ita Nicol. Garcia *d. cap. 1. num.* 391. Verùm declarauit Clemens VIII. *Constit. 54. in Bullario nouo tom. 3. fol.* 70. vnam, & eandem Romanam Curiam existere, & censeri in Vrbe, & vbi est Papa, etiam quoad beneficia, quæ tam in dicta Vrbe, quàm in ciuitate, ad quam Papa se contulisset, vacarent, quod etiam tradit Mar. Alter. *de cens. tom. 1. lib. 5. disp. 9. c.* 3.

REGVLA VII.

Reseruatio beneficiorum Cubiculariorum, & Cursorum.

Item reseruauit generaliter idem D.N. Papa dispositioni suæ omnia beneficia Cubiculariorum, etiam honoris nuncupatorum, ac cursorum suorum. Declarans in prædecessorum suorum Romanorum Pontificum Constitutionibus, & Regulis reseruatoriis benefi- 129

siorum Cubienlariorum,etiam Cubicul.ıios honoris uuncupatos, etiam à die earum editionis, & publicationis intelligi, & comprehendi,ae comprehenſos fuiſſe & eſſe, irritum, &c. attentari decerneut.

130 Circa hanc regulam notandum eſt verba illa, *etiam honoris uuncupatorum*, & à *verſ. declarans*, vſque ad finem, de nouo à S. D.N. Gregorio XV. addita fuiſſe; & per ea ſublatam dubitationem, de qua Gonzal. *ad Regul.*8. *Cancell gloſſ.*51. *à uum* 91. Azor. *inſtitut. moral p.*2.*lib.*6.*cap* 34.*queſ.*19.*verſ per VI. Regulam*, Nicolaus Garcia *d.c.*1. *n.*398. Filliuc. *tract.*41. *de benef. cap* 3.*num.*53. Rot. *deciſ.* 43. *part.*1. *recentior. & deciſ* 573. *part.*2.*recentiſſim.iu poſthum.* Lotter. *de re beneſ lib.*2.*q.*32. *num.*162. & 163. me citato *in hoc loco*, Caſtr. Palao *in opere moral. tom* 2. *tract.*13. *diſp.*2. *puncto* 21 *n.*2.

131 Curſores Papæ ſunt illi, qui habent locum ad inſtar Tribunalis, quod vulgo ban hum curſorum nuncupatur, & ferè omnes ſunt elerici, & in clericali habitu incedunt. Mandoſ. *hic quæſt.*2.*num.*5. Filliuc. *dict. cap.*3. *num* 54. horum officium eſt Cardinalibus intimare Capellas, & Conſiſtoria Papæ, & alia, vocanturque Curſores ad differentiam aliorum, qui mandatarij dicuntur, Paul. V *Conſtitut.* 71. §.21. *in Bullario nouo tom.*3. *f.l* 482. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *vbi ſuprà.*

REGVLA VII.

Reſeruatio beneficiorum Eccleſiarum S. Ioannis Lateranenſis, & Sancti Petri, ac Beatæ Mariæ Maioris de Vrbe, & beneficiorum titulorum Cardinalium à Curia abſentium.

132 *ITem reſeruauit diſpoſitioni ſuæ generaliter quoſcunque canonicatus, & prebendas, ac dignitates, perſonatus. & officia in S. Ioannis Lateranenſis & Principis Apoſtolorum, ac B. Mariæ Maioris de Vrbe Eccleſiis, necnon ad collationem, prouiſionem, & præſentationem, ſeu quamuis aliam diſpoſitionem S. R. E. Cardinalium à Romana Curia abſentium, ratione ſuorum Epiſcopatuum, Cardinalatus, ac ipſorum Cardinalium titulorum, & Diaconiarum ſpectantia, & prebendas, dignitates, perſonatus, adminiſtrationes, & officia, cæteraque beneficia cum cura, & ſine cura vacantia, & antea vacatura, tam iu eadem Vrbe, quàm in Eccleſiis, ciuitatibus, & diœceſibus dictorum Epiſcopatuum conſiſtentia. Ac decreuit irritum*, &c.

133 Circa hanc regolam notandum *primò*, ſpeciatim trium prædictarum Eccleſiarum beneficia ſibi Papam reſeruaſſe, non obſtante quod ſit Vrbis Epiſcopus iure ordinario habens poteſtatem conferendi beneficia, quia fortè olim Archipresbyteri harum Eccleſiarum, cum ſint Cardinales, ius beneficia conferendi ſibi ſumpſerant; aut fortè ne tanquam Cardinales ſibi ius ea conferendi conuenire arbitrentur. Ita Azorius *inſtitut. moral. part.*2. *lib.*6. *cap.* 34. *quæſt.*10. *verſ. per VII. regulam*, Gonzal. *gloſſ.*13. *num.*22. Filliuc. *tract.*31. *de benef.cap.*3.*num.*15. Cochier. *in addit ad gloſſ antiq. ſuper regul.*7.*in princip.* latè Lotter. *de re beneſic lib* 2.2. *q.*38. *à num.*2. Caſtro Palao me citato *in opere moral. tom.*2. *tract.*13. *diſp.*2. *puncto* 21. *n.*3.

431 *Secundò* notandum eſt, quod iſta regula reſeruatoria beneficiorum S. Petri, ac S. Ioannis Lateranenſis, & S. Mariæ Maioris, reſtricta eſt ad Canonicatus, Præhendas, Dignitates, Perſonatus, & Officia, & non comprehendit clericatus, ſeu beneficiatos in ea non expreſſos, quorum collatio eſt Archipresbyteri, & Capituli, ex priuilegiis diuerſorum Pontificum & antiquiſſima obſeruantia, vt fuit dictum *in vna Romana clericatus S. Petri*, 17. *Nouemb.*1602. coram *Card. Pamphilio ſen.* quæ eſt apud Farin.*dec.*616 *p.*4. *diuerſ.* nouiſſimè me citato *in hoc loco*, Caſtr. Palao *vbi ſupra.*

Circa ſecundam partem huius regulæ aduertendum, eam intelligi, & loqui de beneficiis vacantibus 135 in Eccleſiis titularibus Cardinalium de Vrbe, ſiue in diœceſibus ſex Epiſcoporum Cardinalium antiquorum, quorum Epiſcopatus ſunt annexi Cardinalatibus, & optantur per ſex antiquiores Cardinales Presbyteros, qui in Vrbe tempore vacationis reperiuntur, & ſunt Epiſcopatus Hoſtien. Portuen. Præneſtin. Tuſculanen. Sabinen. & Albanen. Gonzal. *gloſſ.*24 *n.*141. Filliuc. *tract.*41. *de benef. cap.* 3. *n.*57. me citato *in hoc loco*, Caſtr. Palao *d. punct.*21. *n.*5. vbi *n.*6. aſſerit hanc regulam eſſe intelligendam de ſex illis Cardinalibus, quibus ratione Cardinalatus eſt Epiſcopatus annexus: quoniam iure citra ipſius Papæ conſenſum abeſſe non poſſunt, Flamin. *de reſignat. lib.*1.*q.*10 *n.*27. Gonzales *ad regul.*8. *Cancell. gloſſ.*24. *n.*124. Camil. Borell. *in ſumma omnium deciſ. tom.*1. *tit.*10. *n.*8.† cum eorum officium ſit aſſiſtere Papæ, 136 Flamin.*lib.*2.*q.*1.*n.*34 & *lib.*7 *q.*12. *n.*14. & ob id dicantur pars corporis ipſius Papæ, Moneta *de decim. cap.*9.*q.*3. *n.*114. nonnunquam tamen dicuntur conſiliarij, coadiutores, aſſeſſores, Patres conſcripti, vices gerentes Apoſtolorum, & filij primi gradus amotis Pontificij, Iſidor. Moſcon. *de Maieſtate militantis Eccleſia lib.*1 *c.*5. Germon. *de ſacrorum immun.p.*5. *c.*6. Lancellot. Conrad. *in templo omnium Iudicum lib.*2. *c.*2. quos refert Homobon. de Bonis *de humana vita ſtatibus part.*1. *c.*5. *paulò poſt princip.*

Deinde aduertendum, quod alij Cardinales obtinentes accidentaliter, non autem ratione Cardinalatum, Epiſcopatus, vel Archiepiſcopatus, & in eis reſidentes, non comprehenduntur ſub reſeruatione huius regulæ, Gonzal. *gloſſ.*24. *num.*164. ſolent habere indultum à Papa, vt omnibus gratiis, prærogatiuis, fauoribus, &c. conceſſis Cardinalibus præſentibus in Curia, gaudeant, ac ſi præſentes, &c. ita Gonzal. *gloſſ.*24. *à n.*121. Nicol. Garc. *d.c.*1 *n.*406. & *n.*437. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. p.*2. *c.*5. *num.*24. 137

Circa tertiam verò partem huius Regulæ eſt aduertendum, quod decretum irritans in fine ibi poſitum refertur non ſolum ad omnia contenta in iſta Regula, ſed etiam ad omnes Regulas præcedentes, Cardin. Put. *dec.*108. *lib.*3. quem refert Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part.*3. *collectan.*1672. *in princip.* vbi etiam dicit dari differentiam, quod reſeruatio cum decreto afficit ante notificationem, non verò reſeruatio ſine decreto: me citato *in hoc loco*, Caſtr. Palao *d. punct.*2. *n.*7. 138

Vlterius ſciendum, quod decretum reſeruationis impedit reſtitutionem in ſpolio, & manutentionem, vt pluribus Rotæ deciſionibus obſeruant Aloyſ. Ricc. *in dict. collect.*1672. Nicol. Garcia *d. cap.*1. *à num.*421. 139

REGVLA IX.

Reſeruatio menſium Apoſtolicorum, & de alternatiua pro Epiſcopis reſidentibus.

ITem cupiens idem S.D.N. Papa pauperibus clericis, & aliis benemeritis perſonis prouidere, omnia beneficia Eccleſiaſtica, cum cura, & ſine cura, ſæcularia, & quorumuis Ordinum Regularia, qualitercunque qualificata, & vbicunque exiſtentia, in ſingulis Ianuarij, Februarij, Aprilis, May, Iunij, Auguſti, Octobris, & Nouembris menſibus vſque ad ſuæ voluntatis beneplacitum extra Roman. Curiam, aliàs quàm per reſigna- 140

tionem quocunque modo vacatura, ad collationem, prouisionem, præsentationem, electionem, vel quamuis aliam dispositionem quorumcumque collatorum, & collatricum, sæcularium, & quorumuis Ordinum Regularium (non tamen S.R.E. Cardinalium, aut aliorum sub concordatis inter Sedem Apostol. & quoscumque alios initis, & per eos, qui illa acceptare, & obseruare debuerant, acceptatis, & obseruatis, quæ lædere non intendit comprehensorum) quomodolibet pertinentia, dispositioni suæ generaliter reseruauit. Volens in supplicationibus, seu concessionibus gratiarum, quæ de dictis benef. tunc vacantibus, etiam Motu proprio fient, de mense, in quo vacauerint, dispositiuè mentionem fieri, alioquin gratias nullas esse. Ac consuetudines etiam immemorabiles optandi maiores, & pinguiores præbendas, necnon priuilegia etiam in limine erectionis concessa, & indulta Apost. circa ea, ac etiam disponendi de huiusmodi benef. aut quod aliàs sub huiusmodi reseruationibus nunquam comprehendantur, etiam cum quibusuis derogatoriarum derogatoriis, & fortioribus, efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus, & aliis decretis, quorum tenores pro expressis haberi, & latissimè extendi voluit, quibusuis personis, & collegiis cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, & conditionis existentibus quomodolibet concessa aduersus reseruationem huiusmodi minime suffragari. Insuper Sanctitas sua ad gratificandum Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis intenta, ipsis quamdiu apud Eccles. aut diœceses suas verè ac personaliter resederint duntaxat, de omnibus & quibuscumque beneficiis Ecclesiast. cum cura, & sine cura, sæcularibus, & regularibus (ad liberam ipsorum duntaxat, non autem aliorum cum eis dispositionem, seu præsentationem, vel electionem, nec etiam cum consilio, vel consensu, seu interuentu Capitulorum, vel aliorum, aut aliàs pertinentibus) quæ antea in mensibus Februarij, Aprilis, Iunij, Augusti, Octobris, & Decembris extra curiam ipsam vacare contigerit (dummodo aliàs dispositioni Apostolicæ reseruata, vel affecta non fuerint) liberè disponendi facultatem concessit. Ac etiam voluit, vt si ipsi in collatione, aut alia dispositione beneficiorum in aliis sex mensibus, videlicet Ianuarij, Martij, Maij, Iulij, Septembris, & Nouemb. vacaturorum, quæ etiam dispositioni suæ, vt præfertur, reseruauit, seu etiam aliorum dispositioni suæ, & dictæ Sedis aliàs quomodolibet reseruatorum, vel affectorum, sese intromiserint, aut quominus prouisiones, & gratiæ Sanctitatis suæ de illis debitum effectum consequantur, impedimentum quoquo modo præstiterint, vsu, & beneficio prædictæ facultatis eo ipso priuati existant, ac collationes, & aliæ dispositiones de beneficiis, illius prætextu deinceps faciendæ, nullius sint roboris, vel momenti. Illi verò, qui gratiam alternatiuæ prædictæ acceptare voluerint, acceptationem huiusmodi per patentes litteras manu propria subscriptas, suoque sigillo munitas, & in sua quisque ciuitate, vel diœcesi datas declarare, & litteras ipsas huc ad Datarium Sanctitatis suæ transmittere teneantur. Quibus ab eo receptis, & recognitis, tunc demum, & non antea, vti incipiant gratia supradicta. Decernens sic in prædictis omnibus per quoscunque, &c. iudicari debere, ac irritum, &c. attentari.

Omnia beneficia Ecclesiastica.

141 AD hoc vt beneficium Ecclesiasticum dicatur, sequentes requiruntur qualitates. *Primò*, quod sit fundatum auctoritate Episcopi, gloss. *verb. si beneficiorum, in fine, in Clem. 2. de decimis*, vbi communiter Doctores, Cæsar de Grassis *decis. 13. num 9. de præbendis*, Rot. *diuers. decision. 509. num. 1. part. 1.* Gonzal. *hîc gloss. 5. num. 7.* Lotter. *de re benefic. lib. 1. quæst. 5. num 40.* Caualcan. *decis. 659. num. 8.* Rot. *in Monopolitana hebdomada, 1. Iulij 1613.*

coram *bonæ memor. Patriarcha Manzanedo*, & *in Melfiten. legati pij, 14. Ianuar. 1629.* coram *R. P. D. Dunozette. Secundò* quod habeat quid spiritualitatis annexum, Abb. *consil. 47. incip. Illud de iure, n. 1. vers. tertium consideratur*, Gonzal. *gloss. 5. num. 8.* Nicol. Garcia *de benefic. part. 1 cap. 2. à num 7. Tertiò* quod sit conferendum clerico, non laico, *cap. cum adeò, de rescript. cap. 2. de instit.* Gonzal. *gloss. 9. num 9.* Nicol. Garcia *dict. cap. 2. num. 28 cum sequentibus*; Aloys. Ricc. *in collect. decis. part. 5. collect. 1657.* Rot. *in dict. Monopolitana. Quartò*, quod conferri non possit, nisi ab Ecclesiastica persona, putà Episcopo, vel Prælato, non verò à laico, *cap. si quis deinceps, cap si quis nullus, 16 quæst. 7.* Gonzal. *gloss 5. num. 10. Quintò* quod sit perpetuum, hoc est, quod non conferatur ad certum tempus, sed perpetuò, & ad vitam eius, cui confertur; hoc enim proprium beneficiorum est, *cap. Sanctorum, distinct. 7. c. pen. de cleric. ægrot.* Gonzalez *gloss. 5. n. 11.* Azor. *instit moral. p. 2. lib. 3. c. 1. quæst. 2. vers. ex his*, Less. *de Iustit. lib. 2. cap. 24. dub. 11 n. 3.* speciali tamen iure, & priuilegio possunt aliqua beneficia non esse perpetua, Nicol. Garc. *d. part. 1. c. 2. n. 75.* Rot. *in Gerunden. personatus, & causa pia, 17 May 1630* coram Cardin. *Verospio. Sextò* quod conferens, non sibi, sed alteri conferat, & quidem purè, & sine aliqua extrinseca conditione, *c. fin. de instit. cap si quis dator, & seq. cap. si quis obiecerit 1. q. 3.* Gonzal. *gloss. 5 à n. 14.* Quas omnes qualitates desiderat Nicol. Garc. *d. c. 2. n 61.* Ricc. *in praxi aurea, resolut. 358.* Ex quibus omnibus

Primò infertur, quod Altaria, Oratoria, & Capel- 142
laniæ, quæ sunt fundatæ absque Episcopi, vel alterius Superioris auctoritate, non sunt beneficia Ecclesiastica, nec incidunt in reseruationem huius Regulæ, sed sunt sub pia dispositione fundatoris, & eius hæredum, seu successorum, qui possunt tales Capellanias donare sine Episcopo, quibus voluerint, dummodo sint idonei, iuxta dispositionem fundatoris, Moneta *de decimis, quæst. 9. num. 21.* Gonzal. *gloss. 5. à num. 19.* plures refert Nicol. Garcia *dict. cap. 2. à num. 102.* Petr. Gregor. *in instit. rei benefic.*
cap. 12. num. 10. Secus † si essent erectæ auctoritate 143
Summi Pontif. vel Episcopi, & in titulos creatæ; tunc enim caderent sub reseruatione huius Regulæ, quia essent beneficia Ecclesiastica, gloss. *verb. beneficiorum, in Clement. fin. de decimis*, Zerola *in praxi Episc. part. 1. verb. beneficia. §. 1. ad finem. & part. 2. eodem verbo, §. 10. & verb. capellania*, Falch. *de Visitat. lib. 2. cap. 11. num 2.* Gonzal. *gloss. 5. num. 68.* Moneta *dict. cap. 9. num. 20.* Nicol. Garc. *dict. cap. 2. num 95.* Aloys. Ricc. *in praxi aur. resolut. 209. num. 3.* Hoc ta-
men limitatur, † nisi essent iurispatronatus laïcalis, 144
vel mixti; quia huiusmodi beneficia sub hac regula non comprehenduntur, sicut nec sub aliis reseruationibus generalibus, vt supra dixi à n. 25. Et licèt nonnulli voluerint iuspatronatus mixtum, hoc est, partim laicale, partim Ecclesiasticum, sub reseruatione huius regulæ cadere, quasi iuspatronatus Ecclesiasticum tanquam dignius, trahat ad se laicale minus dignum, nihilominus contraria receptior est opinio, cùm in fauorabilibus potius sit attendenda qualitas laicalis, ne laicus propter clericum perdat suum priuilegium; & ideo tale iuspatronatus mixtum non cadit sub generalibus reseruationibus, & tetigi hac *alleg. n. 27.* quod tamen intelligit Gonzal. *gloss. 18. num. 15.* quando patroni laici habent maiorem, vel saltem æqualem partem vocum in dicto iurepatronatus mixto, secus tamen esset si pars vocum patronorum Ecclesiasticorum esset maior, & potentior, ac præponderaret vocibus laicorum, cùm semper à potentiori fiat denominatio, *l. quæritur, de statu hominum.* Sed an iuspatronatus Ecclesiasticum certis duntaxat personis debitum, seu certo

generi personarum, putà consanguineis fundatoris, aut filiis patrimonialibus, sub hac Regula comprehendator? Negatiuè quoad Hispanos duntaxat, seu Castellanos resoluit Nicolaus Garcia *part.5. cap.1. num.562.* vbi *num.563.* in affirmatiuam sententiam etiam inclinat, cùm ea sit per Rotam recepta *in vna Placentina portionis, de anno* 1544. apud Pudeum *dec.* 164.*lib.2.* & *in vna Calagnritana benef. de Arcaya*, 26. *Iunij* 1591. coram *Illustriss. Seraphino dec.* 962.

145 *Secundò* infertur præbendas temporales, quæ nihil spiritualitatis habent, cuiusmodi sunt prædia, quæ conferuntur pro soluendis salariis Aduocati, procuratoris, musicorum & similium, de quibus gloss. *in cap. cum M, de const.* non comprehendi sub hac reseruatione.

146 *Tertio* infertur Vicariam temporalem, & non perpetuam, quæ non datur in titulum, quales etiam sunt eæ, quæ sunt ad nutum amouibiles, quæ dantur à Monachis, seu Regularibus mendicantibus, non venire, nec comprehendi sub reseruatione huius regulæ, per ea quæ latè tradit Gonzal. *gloss.5.§.3.num.59 cum sequentibus.* Gomez *de expectatiuis, num* 94. *vers. ex quo infero, quod nec vicarium temporalem.*
147 Ratio est, quia † Vicaria huiusmodi temporalis, seu ad nutum amouibilis, non est beneficium, nec titulus beneficialis, vt cum aliis resoluit Nicolaus Garcia *part.1. cap.2. num.93* Secus verò in Vicariis perpetuis, quæ dantur in titulum, cùm sint vera Ecclesiastica beneficia, *cap. postulastis, de rescriptis, cap. ad hac.* & *ibi* Abb. *de officio Vicarij.*

148 *Quartò* infertur hospitalia non venire sub dispositione huius regulæ, cùm regulariter appellatione beneficij non comprehendantur, etiamsi Ecclesias, vel Capellas habeant annexas, decimasquè, & alia iura spiritualia, *Clement per litteras 1. de præbend.* cùm laïcis committantur, *Clement. quia contingit, §. vt autem, de religiosis domibus*, Nicolaus Garc. *d. part.1. cap.3. num.1.* Gonzal. *gloss.5 §.4. num.16. qui* hoc limitant si Ecclesiæ, seu Ecclesiastico beneficio essent vnita, vel in titulum ex ordinatione fundatoris, vel per viam electionis etiam clericis sæcularibus essent danda.

149 *Quintò* infertur præstimonia, & præstimoniales portiones non venire sub dispositione huius regulæ: de his dico, quæ in sola temporalitate consistunt, aut quæ non dantur in titulum perpetuum, neque habent aliquod annexum obsequium spirituale, quia tunc nec sunt beneficia Ecclesiastica, nec in illis intrat reseruatio: quod secus esset si in titulum perpetuum data fuissent, & habuissent, & annexum aliquod obsequium spirituale, vide Gonzal. *gloss.5 §.2.* Nicol. Garc. *d part.1. cap 2. à num.117.* Flamin. *de resignat lib 2. q 1. cap.2. à num.125.*

150 *Sextò* infertur pensionem reseruatam super beneficio non comprehendi sub hac regula reseruatoria, cùm pensio non sit beneficium Ecclesiasticum, nec beneficij nomine intelligatur, sed temporale quid distinctum, & separatum ab ipso beneficio, Gig. *tract. de pension. q.28.* Mandos. *ad reg.19. Cancell. q.11. n.11.* Flamin. *lib.1. q.10 n.69. & lib.2. q.15. n.11. & lib.11. q.4. n.31.* Gonzal. *gloss.5.§.5.* Nicol. Garc. *dicta part.1. cap.5. à num.3.* Azor. *instit. moral. part.2. lib.3. c.5. q 2. & lib.8. cap.5. q.4.* Quod tamen limita, nisi pensio constitueretur ad particulare alicuius commodum super fructibus alicuius Ecclesiæ, vt deinceps sit beneficium Ecclesiasticum. Abb. per text. *ibi in c. conquerente, n.1 notab. 1. de cleric. non resid.* dicens notandum esse ex illo textu, quod super redditibus vnius Ecclesiæ potest constitui certum beneficium, assignando certam pensionem ex redditibus Ecclesiæ in temporalitate beneficij nouiter creati; talis enim pensio esset Ecclesiasticum beneficium, Gig. *d q.20. vers. quartò limita, & q 67. n.1. & quæst.99 n.22. in fine*, plures per Nicol. Garciam *d c.5. n.5.*

An obtinens pensionem habeatur pro clerico, 151
foríque priuilegio gaudeat? Quæstio est admodum controuersa apud Doctores, vt videre est per citatos *alleg 12. n.3.* Verior tamen opinio est affirmatiua, nam cum quæstio hæc nouissimè incidisset inter Reuerendissimum Episcopum Portugalen. D. Rodericum à Cunha, & inter Senatum Regium eiusdem ciuitatis, de mandato prædicti Reuerendissimi eius Agens in Curia Paulus de Barros de Beza, nobilis Lusitanus, in sacra Congregatione Concilij dubium ita proponit, *An clericus in minoribus habens pensionem, & incedens in habitu, & tonsura, gaudeat priuilegio fori?* Cui sic responsum fuit: *Sacra Congregat. Cardinalium Concil. Trident. interpretum censuit gaudere, die* 10. *Aprilis* 1622. R. Card. Vbaldinus. Cuius declarationis proprium originale ego vidi, & legi.

Septimò infertur beneficia manualia non cadere 152
sub reseruatione huius regulæ, siue sint sæcularia, siue regularia, glos *verb. reuocari, ad finem, verb & ob hanc causam, in Clement. vnic. de supplenda negligent. prælatorum.* Calder. *cons.26.* incip. *An in reseruationibus, de præbendis.* Rationem assignans, quia † Papa re- 153
seruando sibi collationem beneficiorum videtur intelligere propriè de collatione, quæ fit perpetuò de beneficio: sequuntur plures, de quibus Gonzal. *d. gloss.5.§.6. n.12.* & quamuis regula hæc exprimat beneficia regularia, quæ regulariter, & natura sua sunt manualia, vt per Garcia *d p 1. c.2. n.67.* tamen aliquando sunt perpetua, idem Garc. *p.1. cap.1. n.518.* Flamin. *de resignat. lib.11. q.3. n.82. cum sequentibus.*

Octauo infertur regulam hanc reseruatoriam non 154
habere locum in commenda, siue ea sit temporalis, & ad nutum amouibilis, donec Ecclesiæ prouisum, sit de Rectore, vt in casu *c. deinceps, 15. de elect. lib.6.* siue sit perpetua ad fauorem personæ, & vitam commendatarij, cum iure percipiendi fructus; quia licèt ista sit perpetua ad vitam, tamen ad effectum reseruationis beneficium propriè non dicitur, sed cessante commenda per obitum commendatarij, non dicitur beneficium per obitum illius vacare, sed vacat semper, vt prius, itaut non sit attendendus mensis, in quo obierit commendatarius. Mohedan. *decis.4. & 9. de præbend.* Simonet. *de reseru. q.59. n.6.* latè Gonzal. *gloss.5 §.8 à n.54.*

Nono infertur, beneficia de mensa non censeri re- 155
seruata sub dispositione huius regulæ: beneficium enim de mensa dicitur illud, quod est perpetuò incorporatum mensæ Episcopali, aut Capitulari, seu Abbatiali, ita quod nunquam vacat, nec in tali beneficio datur negligentia in prouisione, gloss. *verb. de mensa, in Clem. 1. de supplenda negligentia Prælat.* vbi Imol. *n.42.* & Cardin. *n.5.* ideoque cùm non detur vacatio, sequitur quod non comprehendantur sub hac regula loquente de beneficiis vacaturis, vt decisum *in vna Tarnisina Parochialis*, 10 *Decemb.* 1603. coram *Domino Litea*, refert Gonzal. *d. gloss.5.§6. in fine.*

Decimò infertur huiusmodi regulam locum non 156
habere in coadiutoria, siue ea sit simplex, siue cum futura successione ob fauorem, & vtilitatem Ecclesiæ, propter ægritudinem corporis, vel animi coadiuti, cum talem coadiutoriam obtinens non dicatur beneficiatus, sed beneficiati coadiutor, ideoque talis coadiutoria non vacat, aut vacare potest in aliquo ex mensibus huius regulæ, sed cessat, & extinguitur cessante vita, & impedimento coadiuti, nam interim dum ille viuit, † coadiutor non habet ius
in re, sed ad rem, Nauar. *in c. si quando, de rescriptis,* 157
prælud.10. & in tract. de orat. & de horis canon. c.20. n.18. Porrò materiam coadiutoriæ concernentem, vide apud Gonzal. *gloss.5.§.9.* Nicol. Garc. *p.4. c.5.*

Vndecimò infertur beneficia vnita accessoriè non 158
censeri

censeri reseruata sub dispositione huius regulæ; nam cum per vnionem perdant titulum, nec amplius possint beneficia nominari, sed quædam sint prædia, non intrat reseruatio huius regulæ loquens de beneficijs Ecclesiasticis vacantibus. Staphil. *de litteris gratia, tit. de formis mandati de prouidendo.§ secunda forma, n. 1. vers. dico excludendo.* Rebuff. *in praxi, tit. de vnion. n. 31.* Gonz. *gloss. 5. §. 7. per tot.* & præcipuè *n.* 25. & 38. vbi *n.* 39. dicit, quod si beneficium vnitum est alteri, in quod cadat reseruatio, tunc quidem veniet in reseruatione, non tanquam beneficium de per se, quod non est, sed vt prædium, & patrimonium alterius beneficij, ex regula *accessorium, de regulis iuris in 6.*

Limita *primò* si beneficium esset vnitum alteri æquè principaliter, & iura vtriusque beneficij salua permanent, licèt ad inuicem communicentur, tunc enim cum beneficium sic vnitum non perdat nomen, nec titulum, nec effectum beneficij, nulla est ratio, cur hoc beneficium, quod remanet ex duobus beneficiis vnitis compositum, non comprehendatur sub reseruatione huius regulæ.

Limita *secundò*, nisi vnio sit facta solùm quoad erectionem, & gubernationem ambarum Ecclesiarum, non etiam vt bona illarum vtriusque communicentur, quia tunc haber locum reseruatio huius regulæ, Gonzal. *d. §. 7. n. 112.*

Cum cura, & sine cura.

159 CVm sub dispositione huius regulæ includantur beneficia cum cura, videndum est obiter, quæ sint illa, & quæ concurrere debeant, vt sint beneficia Curata.

Primò igitur requiritur, vt habeat potestatem ligandi, & soluendi in foro pœnitentiali, Monet. *de commun. vlt. volunt. c. 10. n. 16.* quæ non cadit nisi in Sacerdotem, *c. in nouo, dist. 21. c. omnis, de pœniten. & remiss.* & non omnis Sacerdos hanc curam habere dicitur, sed is tantum, qui necessitate astringitur Ecclesiastica ministrare Sacramenta, & fideles quibus administret, ad eum accedere coguntur, gloss. *verb. impediant. in Clem. dudum, de sepult.* quam ibi sequuntur Imol. *n.* 32. Abb. *n.* 24. & Anchar. *n.* 20. ac alij, quos refert Gonzal. *gloss. 6. n. 32.*

Secundò requiritur, quod sit certa Parochia, vel locus certis finibus, & limitibus constitutus ac designatus, in qua populus alicui Ecclesiæ deputatus degit, *c. Ecclesias, in principio 14. q. 1.* Concil. Trid. *sess. 24. de reform. c. 13. ante finem*, ibi, *vbi Parochiales Ecclesiæ certus fines non habent*, &c. Gonz. *d. gloss 6. n. 37.* Monet. *d. c. 10. n. 26.*

Tertiò requiritur, vt illius possessor exerceat curam nomine suo, & non alieno, *c. extirpanda, §. qui verò, de prebendis*, Rebuff. *in praxi, titulo de non promotis infra ann. n. 36.* Milis *in repertor. verbo Ecclesia Parochialis qua dicatur*, Gonzal. *d. gloss. 6. n. 40.* Monet. *dict. c. 10. n. 26.*

Quartò requiritur, vt solus suo nomine regat, non cum duobus aliis, vel pluribus: quia vt vnum corpus duo capita habere non potest, nisi monstrum sit, ita nec Ecclesia duos, vel plures Curatos, *c. non minores, de prabendis, cap. in apibus 7 q 1. c. sicut vna 21. q 1.* Mascard. *de probat. conclus.* 468 incip. *Curam animarum, n 5. cum duobus sequentibus.* Moneta *vbi proximè*. Quicquid aliud velit Nicolaus Garcia *part. 1. c. 5. n. 128.* Ex quibus omnibus

160 *Primò* infertur, quod etiamsi deficeret fons Baptismalis, non propterea desineret esse Ecclesia Parochialis, quia per actum baptizandi non infertur cura animarum, Hojed. *de incompatibilit. benef. c. 13. n. 8.* Mascard. *concl. 468. n. 8 & 9* Flamin. *de resignat. lib. 2. q. 1. n. 109.* Gonzal. *gloss. 6. à n. 48.*

Secundo infertur idem dicendum quoad sepulturam, seu actum sepeliendi; nam ex iure sepeliendi non dicitur Ecclesia curata, Mascard. *vbi supra, n. 10.* Flam. *d. q. 1. n. 108.* Gonzal. *d. gloss. 6. à n. 53.* Stephan. Gratian. *disceptat. forens. c. 298. à n. 41.* 161

Tertiò infertur idem quoque dicendum, si Ecclesia non percipiat decimas, quia ex hoc non benè colligitur, minimè esse Parochialem, nec è contra. Mascard. *vbi suprà, n. 6* Gonzal. *d. gloss 6. n. 56.* 162

Quarto infertur potestatem fori contentiosi, veluti quod quis habeat iurisdictionē in spiritualibus in foro tantum exteriori, non facere strictè, & propriè beneficium curatum, Gonz. *d. glos 6 n. 10.* Sed meliùs potest dici beneficium curatum, quod haber curam iurisdictionalem, etiam fori exterioris, vt *in c. dudum 2. de elect.* Nauar. *cons. 4. n 1. sub tit. de ætate, & qualitate ordinand. & cons. 5 n. 2 & 3. sub tit. de prabend.* Mascard. *vbi supra, n 2.* Azor *inst. moral. p. 2. lib. 9. cap. 5. quæst. 14 vers. curata Ecclesia*, Nicol. Garc. *de benef p 1. c. 6. n 7.* 163

Quinto infertur, quod quando Ecclesia Collegiata habet curam animarum, talis cura non pertinet ad singulos Canonicos illius, sed ad totum Collegium vnicam personam Rectoris repræsentans. Oldrad. *cons. 67. n. 1. in fine*, Put *decis. 220. lib. 1.* Gonz *glos 6. n. 71.* In Hispania autem, & in alia tales sunt plures Collegiatæ, & Parochiales Ecclesiæ, quæ reguntur per omnes de Collegio hebdomadatim: in nostra tamen insigni Vimaranensi apud duos medios Canonicos, quos Capellanos vocamus, extat Parochianorum illius Collegiatæ cura; nam principaliter ea residet penes Reuerendissimum Priorem, qui est verè Rector illius Ecclesiæ, sicut Episcopus sui Episcopatus. 164

Sextò infertur, non dici beneficium Curatum, quod non habet curam perpetuam, sed tantùm ad certum tempus. Hoied. *d. cap. 13. num. 52. p. 1.* Gonzal. *gloss. 6. num 93.* 165

Septimò infertur, Curatum beneficium non dici Prioratum per Vicarium perpetuum deseruiri solitum, quia solus Vicarius perpetuus habet curam, non verò Prior. Ita Prob. *ad Monachum in c. super eo 6. n. 17. de prabend. lib. 6.* Gunzal *gloss. 6. à n. 97.* Et quod in dubio beneficium non censeatur Curatum, sed simplex, dixi *alleg. 53. n. 69.* 166

Sæcularia, & quorumuis Ordinum Regularia.

SEcularia in dubio præsumuntur omnia beneficia, nisi Regularia probentur. Rebuff. *in praxi, tit. quotuplex sit beneficium, n. 4* Hoied. *de incompatibilit. benefic. in præfat. n. 6.* Petr. Gregor. *rei beneficiaria c. 10. n. 12* Mascard. *de probation. concl. 172. n. 1.* Gunz. *gloss. 7. à princip* Zerola *in praxi Episc. c. 2. verb. beneficium, §. 12. & 19.* Nicol. Garc *part. 7 c. 10. num. 1.* Monet. *de commutat. vlt. volunt. cap. 10. num. 21.* Porrò non solùm reseruat hæc regula beneficia sæcularia, sed etiam regularia quorumuis Ordinum, quia nimirum in generali reseruatione beneficiorum non censentur reseruata beneficia regularia, nisi specialiter exprimantur, Gaspar de Perus. *de reseruat. quæst. 4. num. 29.* Flamin. *de resign. lib. 11. quæst. 3. num 82.* † Dicuntur autem regularia beneficia, de quibus in fundatione dictum fuit, vt per Religiosos regantur. Selu. *de benefic. part. 1. quæst. 4. num. 24.* Petr. Gregor. *dict. cap. 10. n. 12.* Hoied. *d. cap. 14. num. 91.* vel illa, quæ per quadraginta annos consueta sunt regi per viros Regulares, text. *in cap. cum beneficio. de prabend. in sexto*, Rota *decis. 2. num. 2. de prabendis in nou.* Monet. *d. cap. 10. num. 21. in fine*, In dubio autem ad hoc, vt beneficium dicatur sæculare, vel regulare, attenditur vltimus status illius, hoc est, an vacauerit per obitum personæ regularis, vel sæcularis, Gonzalez *gloss. 7. num. 23.* Nam † in beneficialibus vltimus rei status inspicitur, 167 168 169

inspicitur, & maximè consideratur, Mar. Antonin *variarum resolution. lib. 1. resolut 55 n. 6.* Gonzalez *gloss. 5. § 1. n. 14. & § 3. n 18. & gloss. 45. § 2. num. 14.* Marc. Anton. Gennens. *in praxi Curia Archiepiscop. Neapol. cap 102. vers. quod si.* Anton. Monach. *Bononiens. decis. 36. n. 13. cum sequenti,* etiamsi sint beneficia iurispatronatus, vt ex Crauet. & Roland. dicit Mar. Anton. *d. lib. 1. resol. 80. n. 7.* & quamuis appareat de variatione, Vincent. de Franch. *decis. 81. num. 2. part. 1.* nisi constaret de contrario statu legitime præcedente, Rota Romana apud Farin. *decis. 188. num. 1. tom. 1. part. 1. recentior.*

170 Et cùm indecorum sit, & rationi non congruat, homines disparis professionis, vel habitus Ecclesiis præficere, aut in eadem Ecclesia sociari, *Clem. 1. de elect.* ideò Religiosum vnius Religionis non esse capacem beneficij Regularis alterius Religionis, docent Rebuff. *in praxi benefic. tit. de dispensat. cum Regularib. à n. 1.* Nauar. *commento 4. de Regular. n 23 in princip.* Fr. Emman. *quæst. Regular. tom. 1. quæst. 34. art. 8.* Gonzal. *ad reg 8. Cancel. glos. 6 n. 96 cum seqq.* Sanch. *in præcepta Decalogi tom 2. lib. 7. c 29. num. 19.* vbi *n 20.* aduertit nec Pontificem solitum esse concedere Regularibus gratiam assequendi beneficium alterius Ordinis, nisi transferendo illos ad id Monasterium, ad cuius collationem beneficium assequuntur, & *n. 31.* colligit integrum non esse duobus Religiosis diuersorum Ordinum permutare beneficia Regularia de licentia suorum Prælatorum, & citat Bellam. *de permut. benefic. p. 2. quæst. 11. n. 1.* Vnde etiam sæcularia beneficia sæcularibus, regularia regularibus conferri debent, *cap. cùm de beneficio, de præbendis in sexto, Clem. 1. § sanè, de statu monachorum,* Concil. Trident. *sess. 14. de reform. c. 10.* de quorum iurium materia vide Rebuff. *respons. 103. & de nominat. q. 15. numero 15.* Flamin. *de resignat. lib 4. quæst 5. n 2* Nauar. *cons. 3. & 9. de præbendis,* Zerol. *in praxi Episcop. part. 2 verb. beneficia, § 5.* Rot. *in Ferrarien. Prioratus, 18. Aprilis* 1611. coram Attebaten. Fr. Emman *q. Regular. tom. 1 qq. 34. art 3.* Azor. *instit. moral. part. 1. lib 6. c. 4.* Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast part. 2. c. 3. n. 19* Iulian. Viuian. *in praxi iurispatr. part. 1. lib 6 c. 2.* Massobr. *in praxi habendi concursum pract. 7. dub 21.* Aloys. Ricc. *in praxi aur. res. 331. part. 4. collect 763* Gonz *gloss. 8. per totam.* Nicol. Gate. *p. 7. cap. 10 per totum,* Monet. *de comm vltim. vol. c. 10. num. 88.* Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 7. cap 29 à n. 27.* quæ regula fallit in Episcopatu, ad quem, licèt sit in Ecclesia sæculari, potest Regularis assici, vt expresè habetur *in cap. nullus, de elect. lib. 6. & in Clement. 1. eodem tit.* Lamb. *de iurepatronat. lib. 2. part. 1. q. 7. art. 19. num. 3.* Gonzal. *gloss. 7. n. 49.* Monet. *d. cap. 10 num. 90.* vbi *numeris seqq.* alias fallentias adducit.

171 Beneficia regularia non posse conferri nouitiis, sed expresè professis, resoluit Nicol. Gate. *d. c. 10. num 4.* Posse tamen Ordinarios Collatores beneficium Regulare sæculari clerico conferre, qui habitum suscipere, & professionem emittere omninò teneantur. Abbatias tamen, & beneficia administrationem habentia nonnisi professis, iuxta Canones per Ordinarios collatores conferri posse, referunt decisum Gonz. *ad reg. 8. Cancell gloss 8. numero 77 & 78.* Piasec. *in praxi Episcop. part. 2. c. 5. n. 23. pag. 336.* Campan. *d. cap. 7. num. 16.* Massobr. *in sua praxi habendi concursum, prælud. 7. dub. 31. a 9.* Sanch *d. lib. 7. cap. 4. num. 24.* & probat text. *in cap cùm singula, § prohibemus, de præbend. in 6* Rota apud Post *post tract. mandati de manutenendo, decis. 121. n 8.* vbi *n 9.* quod beneficia Regularia possunt auctoritate Apost. in commendam dari etiam clerico
172 sæculari. † Defectu tamen Regularium sæcularibus conferri posse tenent Gonzal. *d gloss. 8. n. 43.* & Gate. *d. c. 10. num. 16.*

173 Equites Capellani Sacræ Religionis S. Stephani Papæ & Martyris, etsi habeant proprias Ecclesias dictæ Religioni subiectas, præsentantur ad alias Ecclesias sæculares, ex *lib. statutorum, & constitutionum dictæ Religionis,* prout refert Viuian. *d. cap. 2. num. 5.* & quod Equites huius Militiæ beneficiorum sæcularium capaces sint, fuit decisum ex sententia Cardinalium Arigonij, Pamphilij, & Seraphini, vt colligitur ex quodam voto, quod reperitur impressum *decis. 228. p. 1. recentissim. in posthum.* Et hoc confirmatur per quoddam decretum *Congregationis super rebus Dataria Vrbis,* in quo statuitur Equites Militis sancti Stephani posse prouideri de beneficiis sæcularibus, editum *die Luna 9. Septembris* 1591. ad instantiam Pompeij Lentuli Diaconi Tiburtini Militis S. Stephani, qui supplicauerat sibi prouideri de Canonicatu S. Mariæ in via Lata Vrbis, non obstante quod esset Regularis dictæ militiæ: quod decretum sic habet. *Congregatio super rebus Dataria censuit quod Militia S. Stephani, cum non sit propriè Religio, nec in ea emittantur tria vota substantialia, non impedit quominus Milites possint retinere beneficia sæcularia, & ita fuit decretum de anno* 1579. 22. *Iunij in vna Lucana plebis coram R. P. D. Robusterio. Posset, si S. D N. placet, indultam dicta possessionis sibi concedi, & eo magis, quia votum obedientia non videtur incompatibile cum beneficiis sæcularibus; nam Sacerdotes sunt exempti à seruitio Religionis, & non Sacerdotes possunt inseruire per interpositam personam, vt in const. dicta Militia, c. 9.* Habetur hoc decretum *in const. dicti Ordinis S. Stephani,* quæ fuerunt typis mandatæ Florentiæ *anno* 1620. refert Boss. *de triplici Iubilæi priuilegio sect. 2. casu 19. a. 11.*

174 Vnde decisum fuisse 10. *Nouembr.* 1605. testatur Nicol. Gate. *in addit. ad 1. p. sui tract. de benef. cap. 4. num. 24.* Milites Regulares Militiæ Sancti Iacobi de Spatha, aliosque huiusmodi non emittentes omnia tria vota substantialia, videlicet paupertatis, castitatis, & obedientiæ, non esse incapaces beneficiorum sæcularium, seu simplicium, siue curatorum, neque etiam pensionum. Quare his militibus sæcularia beneficia conferri posse teneant Gamb. *de offic. & potest. Legati de latere lib. 6. n. 269.* Azor. *inst. moral. p. 1. lib. 13. c. 3. q. 1. ad fin.* Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 7. c. 29. n. 108.* Castr. Palao *in opere moral. tom 2. tr. 13. disp. 1. punct. 3. § 3. n. 2.*

175 Notandum denique est, quod etiam hæc regula comprehendat regularia beneficia quorumuis Ordinum, non tamen venient, aut comprehendentur Prioratus Religionis Sancti Augustini, & Sancti Dominici, & alij similes, quia perpetui non sunt, prout requiritur vt dicantur beneficia Ecclesiastica, nec etiam dicti Fratres Mendicantes possunt habere beneficia Ecclesiastica, vt tradit Alphonsus glossator antiquus *hîc, vers. ex quo sequitur.* An autem comprehendat beneficia regularia Ordinum Militarium? Vide Gonzal. *gl. 8. n. 52. cum seqq.* Et quod comprehendat beneficia religionis S. Ioannis Hierosol. fuit decisum *in Rota* apud Farin. *p. 2. tom. 2. dec. 569. in recentior.*

Qualitercumque qualificata.

176 AD explicationem horum verborum multa eruditè cumulat Gonzal. *gloss. 9. per totam,* vbi in principio refert illa addita fuisse, vt moueretur omnis scrupulus, an sub generali reseruatione beneficiorum venirent beneficia qualificata: nam in generali beneficiorum reseruatione qualificata beneficia sæpe non includuntur, text. *in c. licet canon 14. iunct. c. statutam, de election. in 6.* Deinde vt postquam iam expresserat regula nonnullas qualitates in specie, videlicet omnia beneficia cum cura, & sine cura; item sæcularia, & regularia, demùm vniuersali locutione comprehenderentur omnia genera, omnesque qualitates beneficiorum, & sic includuntur omnia beneficia,

cuiuscun

cuiuscunque generis, & qualitatis fuerint, & vbicunque sita fuerint, vt in verbo, *vbicunque existentia*, nimirum site fuerint in Ecclesiis Patriarchalibus, Metropolitanis, seu Cathedralibus, & Collegiatis, siue fuerint beneficia diuersarum Prouinciarum vnita, siue etiam fuerint beneficia patrimonialia, quæ nimirum conferri debent natis, vel oriundis illius patriæ, vel ciuitatis, in qua consistunt, vel certo generi personarum, hoc est ipsis filiis naturalibus, & patrimonialibus, Put. *decis.* 164. *n.* 1. *&* 2. *lib.* 1. Flamin. *de resign. lib.* 2. *q.* 2. *n.* 16. nisi tamen indulto, seu priuilegio concesso super beneficiorum patrimonialium prouisione adsint tales clausulæ, quæ vincant, & superent reseruationem huius regulæ, vt in illo Clem. VIII. super beneficiis patrimonialibus diœcesis Calaguritanæ, de quo Gonzal. *gloss.* 9. §. 1. *n.* 72.

177 Cùm dictio illa, *qualitercunque*, sit vniuersalis, & generalissima, & comprehendat etiam in materia odiosa maiora expressis, *cap. solita, versic. quodcunque ligaueris*, vbi Abb. *not. vlt. de maior. & obedient.* Seraphin. *Rota Romana decis.* 317. *n.* 3. & omnia quæ excogitari possint, *l. etiam, ff. soluto matrimon.* Ego ipse *in meis Remiss. de diction. & clausul. dict.* 352. *n.* 1. sub hac regula dicendum est necessariò comprehendi omnes Dignitates, etiam maiores post Pontificalem, & principales in Collegiatis, si iam reseruatæ non fuissent, ac minoris cuiuscunque qualitatis, Gonzal. *gloss.* 9. *à n.* 31. qui
178 tamen *in* §. 2. latissimè probat † non comprehendi sub reseruatione huius Regulæ Canonicatus Doctorales, & Magistrales, qui præsertim in Hispania sunt
179 conferendi per concursum vni Doctori, seu Licentiato in iure, vel in Theologia, & *in* §. 3. tenet † beneficia consistentia in Ecclesia non numerata, vbi scilicet non adest certus numerus Canonicorum, seu aliorum beneficiorum, sed secundùm fructuum supercrescentiam, vel decrescentiam, beneficia crescunt, seu decrescunt, non includi sub hac regula reseruatoria, ex eo quia nunquam vacant, sed confestim quod titularis decedit, supprimuntur, expirant, & cessant, ac esse desinunt, *c. dilecto* 25. *vers. præterea, de præbendis*, & citat in hanc sententiam Gasp. Perusin. *in tract. de reseru. benefic. c.* 2. *sub num.* 8. *vers. fructus excrescentes*, Simon. *q.* 91. *n.* 1. Rot. *decis.* 771. *lib.* 3. *part.* 3. *diuers. & in vna Calaguritana beneficij de Genizarus*, 13. *Octobr.* 1587. coram *Illustriss. Pamphilio.*

180 Sed quid si in vna Ecclesia vnum tantùm beneficium consistat, vel alicui competat collatio vnius tantum beneficij, hoc vnicum, & monoculare beneficium an comprehendatur in reseruatione huius Regulæ? Cui dubio respondet Gonzal. *d. gloss.* 9. §. 4. illud sub hac regula comprehendi, quia generaliter, & plenissimè loquitur de omnibus beneficiis qualitercumque qualificatis; nam aliàs sequeretur, quod ferè omnia beneficia curata, quæ vtplurimum sunt sola, & monocularia in Parochialibus, non venirent sub reseruatione, contra verba regulæ exprimentia beneficia cum cura, & sic ait, quod tentari posset, quod quando sine veri præiudicio Dignitates maiores post Pontificalem in Cathedralibus, & principales in Collegiatis, si essent monoculares, non comprehenderentur sub reseruatione Regulæ 3. tamen caderent sub reseruatione huius regulæ.

181 Deinde idem Gonzal. *dict. gloss.* 9. §. 5. mouet quæstionem, an regula hæc capiat beneficia creata, & fundata post illius promulgationem? pluribus adductis pro parte negatiua, tandem à *n.* 45. affirmatiuam sequitur sententiam, nempe quod sub hac Regula cadunt beneficia postmodum creata, siue dotata, quia Regula hæc cum sit lex generalis, semper reseruat, & semper loquitur, *l. Arriani, C. de hæret.* tum quia quando reseruatio est generalis, & fauorabilis, non autem specialis, nec pro certa persona, vt in hoc casu, reseruatio capit beneficia postea erecta, Gaspar Caldesin. *in c.* 2. *n.* 8. Petr. Gregor. *rei benefic. c.* 17. *n.* 1. Falcon. *q.* 3. *princ. n.* 8. tum quia amplissima verba huius Regulæ remouent omnem difficultatem. Et addit idem Gonzalez *d.* §. 5. *n.* 49. *&* 50. talia beneficia venire sub reseruatione huius Regulæ, etiam in prima vacatione per nouam creationem & erectionem, cuius contrarium resoluit Nicol. Garcia *p.* 1. *n.* 520. tenens hanc Regulam non procedere in ipsa prima vacatione per creationem, & erectionem, sed in vacationibus succedentibus post primam priuationem.

Et vbicumque existentia.

PEr hæc verba ampliatur reseruatio huius Regulæ 182
non solùm ad omnia beneficia qualitercumque qualificata, sed etiam vbicunque existentia, id est, siue in Ecclesiis Patriarchalibus, Metropolitanis, seu Cathedralibus, siue aliàs, quæ tamen verba maioris declarationis gratia, & omnis dubitationis tollendæ causa sunt adiecta; nam etiam sine eis illa comprehenderentur in reseruatione generali, & per viam legis, licèt secus in reseruationibus specialibus pro certis personis, Gonzal. *gloss.* 10. *à princ.* vbi *n.* 29. quod supradicta verba non extenduntur ad beneficia existentia in Ecclesiis non numeratis.

In singulis Ianuarij, Aprilis, Maij, Iulij, Augusti, & Nouembris mensibus.

EPiscopi igitur habent solùm quatuor menses, vi- 183
delicet Martium, Iunium, Septembrem, & Decembrem, aliis octo remanentibus Papæ dispositioni. Verumtamen si Episcopi voluerint acceptare gratiam, quæ alternatiua dicitur, de qua in hac regula mentio fit, & suprà egimus *alleg.* 55. *n.* 34. *cum seqq.* debent illam petere à Summo Pontif. qui statim illam concedit, per quam alternatiuam adduntur duo alij menses, in quibus Episcopi possunt conferre beneficia, & sic habent sex menses, & sunt videlicet Februarius, April, Iunius, Augustus, October, & December, ita nouissimè Marcell. Vulpe *in praxi iud. fori Eccles. c.* 48. *num.* 18. Mensium horum quilibet terminatur in media nocte vltimi diei, & ex illa media nocte in posterum incipit mensis ordinarius, & durat vsque ad dimidiam noctem vltimi diei illius mensis, *l. more Romano, ff. de feriis, c. consuluit* 24 *de officio deleg.* Tiraquell. *de retract. lign.* §. 1. *gloss.* 11. *n.* 7. me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *d. disp.* 2. *punct.* 22. §. 2. *num.* 1. Francolin. *in tract. de tempore Horarum canonicarum*, *c.* 87. *cum sequenti*, Polyd. Ripa *de nocturno tempore cap.* 3. *à num.* 17. *& c.* 158. Gonzal. *gloss.* 11. *n.* 10. *&* 11. aduertit quod quando Episcopus confert aliquod beneficium vacans ad finem sui mensis, vel in principio illius, in illa vltima nocte, quæ dat finem mensi Ordinario, & principium mensi Apostolico, vel è conuerso, consultè faciet si ante collationem faciat examinari testes de hora, & puncto obitus vltimi possessoris, & in ipso collationis instrumento annotauerit, vt sic euitetur controuersia, quantum possibile sit, super tempore vacationis, an contigerit in mense ordinario, vel potiùs in Apostolico.

Mediæ nox erit, vbi cœpit sonare hora duodecima 184
mediæ noctis, etiam antequam desinat sonare horologium, seu ante finitos pulsus illius horæ; quia cùm primus pulsus horæ sonat, iam est hora expleta, Nicol. Garc. *d. c.* 1. *n.* 524. Villalob. & Diana *infrà citandis locis*: faciuntque Sanchez *de matrim. lib.* 2. *disp.* 41. *n.* 40. Stantibus pluribus horologiis, videtur hanc mediam noctem esse regulandam secundum horologium parochiæ, seu viciniæ, in qua defunctus obiit, aut illud per quod communiter sequitur, cessante tamen fraude, aut notabili deordinatione horologij, idem Nicol. Garc. *d. cap.* 1. *n.* 525.

tamen, *num.* 99. *&* 100. Zerola *in praxi Episcop. p.* 2. *verb. beneficium*, §. 2. Flores de Mena *var. lib.* 1. *q.* 4. *n.* 51. Gonzal. §. 5. *proœm. à n.* 46. qui *n.* 53. ait, quod non solum erunt omnes menses ordinarij ante assumptionem noui Papæ, sed etiam antequam faciat regulas Cancellariæ.

Extra Romanam Curiam.

193 NAm beneficia in Curia consistentia, ibidemque vacantia, non cadunt sub hac reseruatione, cùm Iure communi illorum collatio spectet ad Papam, vti Episcopum Romanum, in quocunque mense vacent, Gom. *ad reg. de annali*, *quæst.* 3. *num.* 18. & tetigi suprà hac *allegat. num.* 133. Nec etiam beneficia vacantia in Romana Curia, de quibus suprà à *num.* 19. non includuntur in reseruatione huius Regulæ, cum per eam solùm reseruentur beneficia extra Romanam Curiam vacantia, nec beneficia illa in Romana Curia vacantia egent reseruatione huius Regulæ, quia semper, & quocumque mense vacent, sunt reseruata principaliori, & potentiori, fortiorique reseruatione in corpore iuris clausa *in c.* 2. *de prabend. in* 6.

Aliàs quàm per resignationem.

194 PEr hæc verba excipiuntur vacationes per resignationem, & sic beneficia, quæ vacauerint in quocumque mense anni ex causa resignationis in manibus Ordinarij factæ, non erunt reseruata, nec inclusa in reseruatione huius Regulæ, Gonzalez *gloss.* 14. *à princip.* Nicol. Garcia *d. cap.* 1. *à n.* 542. & vide quæ dixi infrà *alleg.* 69.

Quocumque modo vacatura.

195 SVb reseruatione huius regulæ includuntur omnes modi vacationis, excepta vacatione in Curia, & per resignationem, qui etiam non appositis his verbis comprehenderentur, Æn. Falcon. *de reseru. q.* 1. *princip. sub n.* 2. *vers. vacatura*, Gonzal. *gloss.* 15. *à princip.* Nicol. Garc. *d. part.* 5. *cap.* 1. *n.* 547. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. puncto* 22. § 3. *n.* 4. Procedit Regula hæc non solùm in vacatione de iure, & de facto, sed etiam in vacatione de iure tantum, aut de facto
196 tantum, Gonzal. *gloss.* 15. §. 1. † Non habet tamen locum quoties beneficium vacat per habentem tantum ius ad rem, Gonzal. *gloss.* 15. § 2. Nicol. Garc. *d. cap.* 1.
197 *n.* 549. † veluti per mortem electi, vel præsentati ad aliquod beneficium, ex qua electione, vel præsentatione fuit quæsitum ius ad rem, Falcon. *de reseru. q.* 4. *princip. effectu* 47. *num.* 5. *&* 9. Flamin. *de resignat. lib.* 7. *quæst.* 1. *a num.* 78. *& lib.* 2. *quæst.* 23. & ideo cùm per eam non acquiratur ius perfectum, non dicitur plenum beneficiũ, nec extincta prima vacatio, sed adhuc vacat beneficium, vt prius, & ideo beneficium non vacat per obitum electi, vel præsentati; gloss. *verb.*
198 *collatio*, *in cap. penult. de prabendis lib.* 6. † Si verò vacet per obitum habentis ius in re ad beneficium (quale acquiritur per collationem, etiam ante adeptam possessionem, *cap. si tibi absenti*, *de prabendis, lib.* 6. Couar. *lib.* 3. *variar. cap.* 16. *num.* 3. *&* 5. Flamin. *de resignat. lib.* 2. *q.* 16. *n.* 1. *& lib.* 10. *q.* 6. *n.* 2. *&* 55. *& q.* 8. *n.* 5. Molin. *de iustitia tract.* 1. *disp.* 2. *vers. dixi superius*, *& disp.* 3. *in fine*, Aloys. Ricc. *in collect. decis. par.* 1. *collect.* 1658. Gonzal. *gloss.* 15. §. 2. *num.* 31. vbi *num.* 32. ampliat procedere, quamuis litteræ non sint expeditæ, cum per solam supplicationem signatam à Papa sit gratia perfecta, dummodo sit registrata, & parti tradita; nam antea non dicitur aliquod ius considerabile quæsitum, & de facili potest talis supplicatio signata lacerari, Rot. *decis.* 791. *num.* 5. *part.* 1. *diuers.* Flamin. *de resignat. lib.* 8. *quæst.* 8. *num.* 186.) cessat reseruatio, ita vt si talis decedat extra Curiam in mense ordinario, dicatur per illum beneficium vacare, vt possit Ordinarius de illo disponere, Flamin. *d. quæst.* 8. *num.* 21. Put. *decis.* 146. *lib.* 2. Gonzal. *gloss.* 15. §. 2. *num.* 34. Est ergo necessaria acceptatio collationis factæ absenti, cum ante illam acquirat tantum in beneficio ius ad rem, Gonzal. *gloss.* 26. *num.* 14. & non dicatur beneficium vacare per eum, cui facta fuit in absentia collatio ante acceptationem, Gonzal. *gloss.* 15. §. 1. *num.* 6.

Quoniam autem vacationes de Iure permultæ sunt, & sparsim per Canonum, & Doctorum volumina leguntur, compendio illas perstringam, lectorem remittens ad Gonzal. *gloss.* 15. & Nicol. Garciam *pa. 1.* 11. *c.* 2. *cum sequentibus*, qui duo insignes viri in materia Beneficiali clarum lumen nobis præbuerunt, eamque doctissimè & plenissimè tractarunt, ita vt nihil amplius desiderari possit.

Primus igitur vacationis modus est per obitum, 199
& mortem naturalem, *cap. susceptum*, *de rescriptis in sexto*, Petr. Greg. *rei beneficiaria c.* 3. *à n.* 1. Massobr. *in praxi habendi concursum, requis.* 1. *dub.* 2. *n.* 1. secundùm Romanam impress. latè Lotter. *de re benef. lib.* 3. *q.* 10. Pauin. *de officio*, *& potestate Capituli Sede vacante, prælud.* 7. *num.* 4. vbi dicit, quod ita vacat per mortem beneficium, quod si miraculosè resurgeret, non recuperaret illud, Gonzal. *gloss.* 15. *à n.* 3. Nicol. Garcia *part.* 11. *c.* 2. *n.* 1. *cum sequentibus*, qui hoc limitant vbi beneficium suppressum esset ab habente potestatem, vel quando est vnitum, vel de mensa, vel Ecclesia non est numerata.

Secundò vacat beneficium per renunciationem, seu 200
resignationem, vt *toto tit. de renunciat.* per quam amittitur omne ius in beneficio competens, proprietas, titulus, & possessio, Flamin. *de resign. lib.* 1. *quæst.* 5. *à num.* 15. Gonzal. *gloss.* 15. *à num.* 8. Lotter. *dict. lib.* 3. *quæst.* 14. Nicol. Garc. *part.* 11. *c.* 3. *à n.* 1. vbi *n.* 3. id verum dicit, etiamsi ex causa permutationis facta sit renunciatio.

Tertiò vacat beneficium ipso iure per assecutionem 201
alterius beneficij incompatibilis, *cap. de multa*, *de prabend. cap. quia nonnulli*, *de clericis non resident. Extrauag. execrabilis*, §. *qui verò*, *de prabend.* Concil. Trident. *sess.* 7. *c.* 4. Gonzal. *gloss.* 15. *à num.* 9. Nicol. Garcia *part.* 11. *c.* 5. *à principio.* Massobr. *d. requis.* 1. *dub.* 2. *num.* 4. *cum seqq.* secundùm Romanam impress. latè Lotter. *dict. lib.* 3. *quæst.* 23. *per tot.* In quo notent iuniores, quod licet *d. cap. de multa*, quo statuitur primum beneficium Curatum ipso iure vacare per assecutionem secundi, & si vtrumque retinere contendat, priuari etiam secundo per sententiam, non autem ipso iure, tametsi *dict. Extrauag. execrabilis*, §. *qui verò* etiam secundo ipso iure priuetur, loquatur de beneficiis Curatis, & Dignitatibus, tamen per Concil. Trident. *sess.* 14. *cap.* 17. extenditur dicta incompatibilitas (si tamen vltra sex menses retinuerint) ad duos Canonicatus, vel vnum cum Parochiali, vel portiones in Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesiis, vt censuit *Sacra Congregat.* Quædam enim est incompatibilitas illorum beneficiorum, quæ simul teneri non possunt, & quorum primum vacat ipso iure per assecutionem secundi, qualia sunt illa, de quibus *in d. cap. de multa*, *& in d. Extrauag. Execrabilis*, *& in cap. litteras*, *de concess. prabenda*, *& in Clement. fin. de prabendis.* Alia incompatibilitas est quoad retentionem tantùm, scilicet beneficiorum, quæ simul licitè retineri non possunt, licèt non vacet primum ipso iure per assecutionem secundi, vt in Parochiali cum Canonicatu, & duobus simplicibus residentiam requirentibus, Reboff. *in praxi*, *tit. de dispensat. ratione ætatis*, *verb. incompatibilia*, Nicol. Garcia *d. part.* 11. *c.* 5. *n.* 67. Quoad incompatibilitatem primi generis vacatio inducitur ipso iure per assecutionem pacificam

pacificam secundi incompatibilis, non solùm de facto, sed etiam de iure, id est, non litigiosè, sed absque controuersia iuris, & facti, Mascard. conclus. 183. n.40. Anton. Fab. definit. forens. tit. 2. definit. 31. Mandos. ad reg. de triennali, q.53. & in reg 34. q.26. item pacifica possessio secundi intelligenda est, non de possessione sterili, sed fructuum, vel maioris partis eorum, vt tradunt Doctores per text. ibi in cap. si tibi concesso, de præb. in 6 Less. de iustit. lib. 2. c.34. dub.27. num.141. Nicol. Garcia dicta part.11. c.6. n.123. cùm omnis possessionis effectus consistat in perceptione fructuum, l bona fidei 48 ff. de acquir. possess. & fuit dictum in Rota coram D. Buratto anno 1615. die 13. Martij, beneficium primum non censeri vacare per assecutionem secundi, nisi dicti secundi beneficij possessio pacificè habita fuerit per duos menses. Quoad beneficia simplicia, quando incompatibilia sint, & non possint retineri, dicam infrà alleg. 62.

202 Quartò per contractum Matrimonij per verba de præsenti vacat beneficium, etiam non sequuta copula, cap. 1. & 3. de clericis coniug. c. 1. eodem tit. lib. 6. Clar. §. fin. q.73. num.5. vers. clericus beneficiatus, Bonacos. commun. crimin. part. 1. verb clericus, fol. 27. verso, Petr. Gregor. rei beneficiariæ c.25. n 4. Mascard. de prob. concl. 181. Perez. l. 1. versic item quia, tit. 1. lib. 5 Ordinam. Matiens. in rubr. tit. 1. gloss. 1. n.158. & leg. 7. gloss. 12. num. 2. tit. 8. lib. 5 noua recopil. Flamin de resignat. lib. 1. q. 1. num. 12. Ceuall. commun. contra commun. q.147. Sayr. de censur. lib. 6. c. 1. n. 10. & seq. Azor instit. moral. part. 2. lib 7. cap. 16. quæst. 4. cum seq. Sanch. de Matrimon. lib 7 disp. 42. à num. 4. Gonzal. gloss. 15. num. 43. Nicol. Garc. p. 11. cap. 8. à principio, Cald. Pereira de potestate eligendi cap. 5. num. 14. Farinac. fragment. criminal. part. 1. littera C. verb clericus, à num. 325. Aloys. Ricc in praxi fori Ecclesiast. decis. 240. num. 3. in prima edit. aliàs resolut. 321. in secunda edit. Less. de iustit. lib. 2. cap. 34. dub. 21. Valer. Reginald. in praxi fori pœnitent. lib. 30. tract. 3. num. 322. & seq. Gutier. de Matrim. cap. 97. num. 1. Molfes. in summ. moralis Theologia tract 6. c. 12. num. 13. Massobr. d. reg. 1. dub. 2. n 7. Lotter. d. lib. 3. q. 26. n. 61. cum. seqq. me citato in hoc loco, Escobar. de puritate probanda p. 1. quæst. 4. §. 7. n. 55. nouissimè Trasmiera lib. 2. de polygamia, q. 4.
203 à n. 20. Et ita † vacat beneficium per matrimonium, vt eo iam contracto resignari non possit in fauorem tertij, Flamin. lib. 3. q. 1. num. 28 Ceual. d. q. 147. num. 6. Gutier. d. c. 97. n. 7.

204 Amplia primò procedere etiamsi vxor non consummato matrimonio Religionem ingrederetur. Couar. de sponsal par. 1. c. 6. §. 7. num 6. Sayr. d. c. 5. num. 14. Sanch. d. disp 42. n. 6. Farinac. d. lit. C. num. 329. Nicol. Garcia d c. 8. num. 3.

205 Amplia secundò, vt per matrimonium amittat clericus etiam accessus, & regressus, ac alia iura ad beneficium competentia, Clar. d. q 73. num. 5. Flamin. d. q. 1. n. 14. Ceuall. d. q. 147. n. 2. Farinac. dicta lit. C, num. 330. Nicol. Garc d. c. 8. n. 2. Gutier. d. c. 97. num. 4. Lotter. d. q. 26. num. 69.

206 Amplia tertiò, quod etiam per contractum matrimonium amittitur pensio Ecclesiastica, Couar. d. §. 3. n. vltim. me citato in hoc loco, Castr. Palao in opere mor. tom. 2. tract. 13. disp. 2 puncto 11. §. 10. num. 3. Nauar. in tract. de orat. c. 21. n. 53. Salzed. ad Bernard cap. 80. littera E, vers. emittit, Flamin. d. lib. 1. q. 1. n. 15. & lib 6. q. 2. n. 115. Ceuall. d q. 147. n. 7. Sanch. d. lib. 7. q. 44. Farinac. dicta littera C, num. 331. Lotter. d. q 26. num. 69. Rota in Barcinon. pensionis, 16. Ianuarij 1612. coram Cardin. Caualerio, impressa per Marchesan. de commis. part. 1. §. 2. pag. 628. vbi declarat pensionem non extingui lata sententia pro Matrimonij validitate, quando est per appellationem & restitutionem in integrum suspensa.

Amplia quartò in clerico non solùm in sacris, sed etiam in minoribus Ordinibus constituto, vt per Bonacos. tom. 1 commun. opinion. lib. 1 tit. 7. num. 12. Farin. d. verb. clericus, n 327.

Amplia quintò, vt etiam per matrimonium irritum ob consanguinitatem, vel aliud impedimentum dirimens, amittat beneficium ipso iure is, qui solis minoribus Ordinibus est initiatus, Tiraquell. de retract. lign. § 26. gloss 2. n. 9. Hippolit. cons. 70. num. 16. Gregor. lib. 1. verb. el beneficio, tit. 6. part. 1. Bonacos. dicto tit. 7. n. 12. & 13. & tom. 2. lib. 9. tit. 7. n. 3. vers & ista communis, Flamin. d. q. 1. num. 12. Gonzal gloss. 5. n. 44. & gloss. 57. n. 44. Sanch lib. 3. disp. 3 n. 3. & lib 7. disp 43. n. 5. Francisc. Molin. de ritu nuptiar. l. b. 1. comparat. 19. n. 147 Nicol Garcia d cap. 8. n. 4 cum sequentibus, vbi n. 8. resoluit, quod talis beneficiatus contrahens matrimonium in grandu prohibito ignoranter, bona fide, & cum debita solemnitate, non amittit beneficium ipso iure: & n. 10. asserit beneficium non perdi per matrimonium nullum ex defectu consensus ipsius clerici, vt quia non erat sanæ mentis, vel fuit vi, aut metu coactus: quem refert, & sequitur Massobr. in praxi habendi concursum, requis. 7. dub. 33. vbi dub. 34. cum Garc. citato loco, à n. 13. tenet contrahentem matrimonium sine Parocho, aut testibus non perdere ipso facto beneficium: & idem Garc. d. loco, n. 17. dicit quod beneficiatus in Sacris constitutus matrimonium contrahens de facto, indistinctè non perdit ipso facto beneficium, cum sit omnino inhabilis ad matrimonium, sed illis est priuandus per sententiam iudicis. 207

Quintò vacat ipso iure beneficium per ingressum Religionis professione sequuta, & non antea, cap. beneficium, de Regular. lib. 6. Henriq in summa, part. 2. lib. 12. cap 5. § 4. in comment littera X, Flamin. de resignat. lib. 5. quæst. 6. num. 164. cum seqq. & l. 7. quæst. 14. n. 28. Cald. Pereira in l. si curatorem, verb. implorare, num. 27. Sanch de Matrim. lib. 9. disp. 35. num. 19. Gonzal. gloss. 15. num. 45. Fr. Emman. quæst. Regular. tom. 1. quæst. 57. art. 1. Sayr. in claui regia lib. 6. cap. 5. num. 25. Nicol. Garc. part. 11. c. 9. à principio, Massobr. d. requis. 1. dub. 2. n. 9. Molfes in summa moralis Theologia, tract. 6. cap 12. num. 18. latè Lotter. d. lib. 3. q. 26. ex num. 9. Patribus tamen Societatis IESV expressè concedi à Gregor. XIII. in sua Constit. incip. Quanto fructuosius, Kalend. Februar. 1582. & in alia Ascendente Domino, Kalend. Iunij 1584. vt qui emiserint tria vota simplicia, possint retinere beneficia, pensiones, ius, & dominium bonorum suorum, ad effectum ea distribuendi in pios vsus, ne postea dimissis eis priuati remanerent, refert Rot. in Caput. pensionis 18. Aprilis 1616. coram Martino Andrea. 208

Sextò per non promotionem eius intra annum, qui assequutus est Ecclesiam Parochialem; elapso enim anno, nisi initietur Sacerdotio, vacat dicta Ecclesia ipso iure, cap. licet canon, de elect. lib. sexto, latè Flamin. lib. 3. quæst. 1. plena manu Rebuff. in praxi, tit. de 209
non promotis infra annum, per totum, † beneficium 210
enim Curatum obligat ad promotionem Sacerdotij spatio vnius anni, Zerola in praxi Episcopal. p. 1. verb. beneficia, vers. dico quartò principaliter, Spino. in speculo testam. gloss. 4. princip. n. 65. Cened. ad Sextum, collect. 10. num. 1. Azor. instit. moral. part. 2. lib. 6. c. 8. q. 1. vbi q. 3. tenet pœnam dicti cap. licèt canon, de iure locum non habere in Decanis, Præpositis, Abbatibus, Prioribus, Archipresbyteris curam animarum quidem, sed non parochialem Ecclesiam habentibus, & q. 4. quod etiam non afficit eos, qui præficiuntur Ecclesiis collegiatis, quæ aliàs parochiales quoque sunt, & q. 9. quod etiam illius text. dispositio non habet locum in illo, qui Ecclesiæ parochiali habitu tantum, & non actu parochianos habenti præficitur: quod etiam repetit eadem p. 2. lib. 9. cap. 3. quæst. 14. vers. quæstio dubia est.

Septimò

211 *Septimò* per translationem Prælati ad aliam Ecclesiam vacat prima, litteris tamen expeditis, & ostensis Capitulo, *c.in apibus,§.translatis,7.q.1.cap. quanto, de translat. Episcop.* Flamin.*lib.7.q.21.n.14. & q.23. n.47.*Gonzal.*gloss.15.n.48. & 49.* Massobr. *d. requis. dub.2.n.10.*

212 *Octauò* si electus intra mensem à tempore electionis ei præsentatæ, vel à tempore sibi præstito non consenserit electioni; nam tunc vacat prælatura, *cap.quàm sit,§.electus verò,de election lib.6. Extrauagans.si religiosos,eodem tit.inter communes*, Gonzalez *gloss.15,num.50.*Massobr.*dict.dub.2.num.11.*

213 *Nonò* si electus intra tres menses post consensum electioni præstitum non petierit confirmationem; nam ipso facto priuatur iure sibi per electionem quæsito, *d.capit.quàm sit,§.caterùm*, Petr. Gregor.*rei*

214 *beneficiaria cap.15.num.12.*Gonzalez *gloss.15.n.15.*

Decimò quando electus, vel præsentatus ante confirmationem, vel institutionem, per se, vel per alium se immiscuerit, vel administrauerit; nam eo ipso priuatur iure sibi quæsito, & beneficium vacat vt prius, text. *in cap.auaritia 3. de elect. lib.6.* Gonzal. *gloss 15.num.52.* Massobr.*d.dub.2 n.13.&* procedit in præsentatione, Flamin.*de resignat. lib.12.q.3.n.26.* Et per præstationem obedientiæ dicitur quis administrasse, & incidisse in pœnam illius text. Put. *decis. 45 part.3.*non procedit tamen in eo, qui ante electionem aliquid fecit. Card. Tusch.*tom.1 littera C,conclus. 44 num.22.* Aduertit Gonzal. *vbi proximè*, quod isti tres modi vacationis, videlicet octauus, nonus, & decimus, sunt improprij, quia per electum non dicitur vacare beneficium, sed semper durat prima vacatio, ex quo collatio non adest, vt suprà dictum est.

215 *Vndecimò* vacat beneficium ipso iure per promotionem ad Episcopatum post adeptionem possessionis, & consecrationem sequutam, vel postquam præfixum tempus ad consecrationem petendam lapsum fuerit, iuxta text. *in cap.cùm in cunctis, §.cùm verò,de elect.* Lotter.*d.lib.3.q.26.num.50.* dixi suprà hac *alleg.n.67.cum seqq.*

216 *Duodecimò* vacat ipso iure beneficium per militiam sæcularem, gloss *verb redierint, in cap vltim.de clericis non residentibus*, Flamin.*lib.1.q.1.n.22.* Anton. Fab.*lib.1 definit. forens.tit.3. definit.25.* Gonzal.*gloss. 13.n.54.* Farinac. *fragment.criminal.part.7.littera C, n.183.* Massob.*d. requis.1.dub.2. n.15.* Lotter.*d.q.26. à n.84.* me citato *in hoc loco*, Ciarlin. *controuers. forens.26. num 43.* nam Ecclesia pro derelicta habetur eo ipso, quod beneficiarius fit miles, ita vt Ordinarius iure possit illam alteri concedere, vt dicit Azor. *institut.moral.part.2.lib.7 cap.15.in princip.*

217 *Decimotertiò* vacat ipso iure non solùm beneficium, sed etiam pensio illius, qui Tonsuram, & habitum clericalem, vestes scilicet talares, non assumit, vel iugiter non defert, per Constitut. Sixti Quinti, incip. *Cùm sacrosanctum, sub quinto Idus Ianuarij* 1588. Gonzal. *gloss.15. n.56.* Azor. *instit. moral.part.2. lib.7. c.17.q.1. vers. decimumquartum crimen.* Lotter. *d. lib 3. q.26. ex n.90.* vbi *n.95.* subdit quod ad istum effectum ita est instituenda probatio, vt concludat sui adiectionem, & quodammodo ad despectum Ordinis clericalis permissum, videlicet in habitu läicali in locis publicis, & populo frequentibus, ac sine rationabili causa, vt ferè explicatur *in Clem 2.in princ.de vita & hon.cleric.*

218 *Decimoquartò* vacat ipso iure beneficium per electionis cassationem, *c.considerauimus 10.c, super eo 12. cum similibus,de elect.*Gonzal *gloss.15.n.56.*

Decimoquintò, per postulationem, vel repulsio-

219 nem, *c.2. & 3.de postulat. Pral. Extrauag. ex debito, §.huiusmodi, de elect.* quanquam hi duo modi propriè dici non possint modi vacationum, vt ostendit Gonzal *gloss.15.n.51.in fine.*

Decimosextò per violentam ingressionem in posses- 220
sionem beneficij perdit quis eo ipso ius, quod ad illud habebat, & vacat ipso iure, *cap.eum qui, 17. de præbend. lib.6.* Conanus. *lib 3. variar. cap.16. num.6.* Rebuff.*de pacificis possessor.n.231.cum seqq.* Menoc. *remed.9. recuper.n.306.* Zerola *in praxi Episcop. part.2. verb.possessio beneficij, §. 2.* Gonzal. *gloss.15. n.58. & gloss.17.n.46.*Lest.*de Iust.l.2.c.34. dub.34. n.187.* Farinac. *in praxi criminal.part.4.decis.66.n.1. cum seqq. & part.6 q.75.à n.64.*Massobr.*d. dub 2. num.18.* latè Lotter.*d.lib.3.q.22.per tot.*

Decimoseptimò per violationem sequestri impositi 221
vigore sententiæ definitiuæ in Romana Curia prolatæ in causa beneficiali, *clement.1. de sequestrat. possessionis, & proprietatis*, Mohed. *decis.2. de sequest. possessionis, & fructuum*, Perez *l.1. vers. quærere oportet, tit.10.lib.3.Ordinam.pag.661.*Gonzal.*§ 7 proœm.n.41. & 46.& gloss.15.n.59* Procedit in sententia lata super quocumque beneficio Ecclesiastico, siue illud simplex, siue curatum sit, siue dignitas, siue personatus, siue etiam pensio perpetua, quæ conceditur in titulum Ecclesiastici beneficij; hæc enim omnia appellatione beneficij continentur in terminis illius text. Marescot.*variar.lib.2.cap.77 n.20. & 39* Ita vt beneficium quod vacat per violationem sequestri, impetrari possit per quemcunque sub generali clausula, vel alio quouis modo, Mohed.*d. decis 2.* quem referunt Gonzal *d.gloss.15. n.59. in fine*, Aloys. Ricc. *in collect.decis.part.1.collectan.223.in fine.*

Limita *primò*, quando sententia non esset lata super petitorio, vel possessorio; secus tamen si sit prolata in causa attentatorum, Puteus *decis.33. & decis.45.l.2.*Lancellot. *de attentatis p.3.cap.28.n.143.* Gonzal.*gloss.15. num 60.* Aloys. Ricc. *d. collect 223. vers.limita.*

Secundò limita, vt iste text.non procedat, quando sequestrum non est appositum principaliter super beneficio, sed super membro, vel re ipsius, Caputaq. *decis.153.p.3.* quem refert Aloys. Ricc. *d. collect.231. vers.limita secundò.*

Tertiò limita, vt hoc sequestrum cesset, si beneficium fuerit per triennium, & pacificè possessum, vt ille text.habet, Marescot.*d.c 77 à n.35.* Cald. Pereira *qq.forens.lib.1.q.21. n.54.*Gonzal *§ 7. proœm. n.72.* & tunc non est necesse quod immediatè quis triennio possederit, sed sufficit quod semel per triennium continuè possederit, Caputaq *decis.159.p.3.* quem refert Aloys.Ricc.*d.collect.223 prope finem.*

Decimooctauò. Vacat ipso iure beneficium per non 222
ostensionem tituli, seu dispensationis coram Ordinario, postquam beneficiatus monitus fuerit, *cap. Ordinarij, §.quod si fortè, vbi gloss.verb.eo ipso,de officio Ordinarij, lib 6.*qui text.renouatur à Concil.Trid. *sess 7.c.5.*Gonzal *d.gloss.15.num.62.* Massobr. *d.dub.2.*
num.23. † Possessor enim etiam pacificus tenetur 223
probare, & ostendere titulum, cùm Superior ex officio inquirit. Mascard. *de probat. concl.1372. à n.18.* Cauarr.*in reg possessor.part.2 §.10.num.9.col.2.*Flamin. *de resignat lib.11.quæst.14.num.35. cum seqq.* Zerol. *in praxi Episcop p.1.verb. Bulla,§.5.* Aloys. Ricc. *in collect. decis.p.4. collect.889.* & † etiam Ordinarius po- 224
test, non obstante regula de triennali, possessorem compellere ad ostendendam dispensationem, Flor. de Mena *variar.lib.3.q.23 num.61.cum sequentibus*, † 225
non acquiruntur enim præscriptione beneficiorum Ecclesiasticorum tituli, Caldas Pereira *de renouat. emphyt. q.15. num.22.* An, & per quod tempus possit Episcopus compellere beneficiatos, vt ostendant suorum beneficiorum titulos? Vide per citatos à Cened. *ad Sextum collect 18.n.2.*

Decimononò vacat ipso Iure beneficium per aliena- 226
tionem rerum Ecclesiæ, siue ipsius beneficij, sine solemnitate, *in Extrauag. ambitiosæ, §. inferiores verò,*

de

de rebus Ecclesiæ non alienan. inter commune, Petr. Greg. *rei beneficiaria c.25. num.*16 Maffobr. *d. dub.*2. *n.*:4. *secundum Romanam impress.* Gonzal. *d. gloss.* 15. *n.*61. latè Lotter *d. lib.* 1. *q.*15.

227 *Vigesimò.* Vacat beneficium si habeatur pro derelicto, *c. ex parte* 8. vbi Abb. *num.* 1. *de clericis non residentibus*, Panir. *de officio, & potestate Capituli Sede vacant. praelud.* 7 *n* 71. *vers. septima si habeatur pro derelicto*, Flamin *lib.* 1. *q.* 1 5. *n.*21. Maffobr. *d. dub.*2. *num.* 25. Gonz. *gloss.* 15. *num* 64. latè Lotter. *d lib.* 3. *q.*16. *ex num.* 1.

228 *Vigesimoprimò.* Vacat ipso iure beneficium propter crimen hæresis, *c. ad abolendam*, §. 1. ibi, *sit omni beneficio spoliatus*, vbi gloss. *de hæretic.* Couarr. *lib.* 2. *variar. cap* 8. *num* 4 *& seq* Maffobr. *d. dub.* 1. *num.* 16. Azor. *part.* 2. *lib.*7. *cap.* 17. *in princip* Flamin. *lib* 3. *quæst.* 1. *num.* 31. *& seq.* Gonzal. *gloss.* 15. *n* 65. Petr. Ledesm. *in summ part.* 1. *tract.* 1. *cap.* 4. *conclus.* 14 plures quos refert, & sequitur Garcia *d part.* 11. *cap.* 10. *num.* 60 *cum sequentibus*, quibus adde Sanch. *in præcepta Decalogi lib.* 2. *cap.* 16. *num* 5. Farinac. *de hæresi q.* 189. *num* 77. Ricc. *de iure person. extra gremium Eccles. exist. lib.* 5 *cap.* 10. *num.* 9. latissimè Lotter. *d. lib.* 3. *quæst.* 18. Sed contrarium de Iuris rigore verius dixi supra hac *alleg. num.* 37. *&* 38. nam in Iuribus, quibus hæc pœna statuitur, non inueniuntur verba significantia priuationem, & sententiam ipso iure latam, vt in *cap. ad abolendam & in cap. excommunicamus*, §. *credentes*, *eo tem tit.* Vnde hanc contrariam sententiam tuentur Alphonsus à Castro *lib.* 2. *de iusta hæreticorum punit. cap.* 9. Simanch. *de Catholic. instit. cap* 46. *num.* 72. Aragon. *t.* 2. *quæst.* 11. *art.* 3. *vers. secunda pœna*, Candelabr. aureum *in appendice, cap.* 1. *num.* 15. Zerol. *in praxi Episc. op. part.* 1. *verb. priuatio,*

229 *in princ.* Sic † etiam filios, aut nepotes hæreticorum non esse priuatos, nec priuandos beneficiis etiam antea obtentis, tenent Abb. & Felin. *in cap. vergentis, num.* 3. *de hæreticis*, Rebuff. *in praxi*, *tit. de modis amittendi beneficia*, *num* 15. Couar. *d. cap.* 8. *num.* 4. Rota *decis.* 87. *&* 90. apud Farin. *com.* 1. *consil.* Peña *in comment. ad directior. Inquisitor. comment.* 163. Suar. *tom.* 5 *de censur d sp* 43 *sect.* 3 *num.* 1. & videtur tenere Flamin *l b* 3 *q.*1 *num.* 34. *&* 35. sequuntur Ricc. *d lib* 5. *cap.* 29. *num.* 4. Quamuis contrarium velint post plures à se citatos Gonzal *gloss* 15. *n.*67. Farin. *de hæresi q.* 191. *n.*44 *&* 45. Nicol. Garcia *d p* 11. *cap.* 10. *à n.*71. Quod etiam vacant ipso iure beneficia per adhæsionem hæreticis, asserunt Gonzal. *d. gloss* 15. *num* 92. Maffobr. *d. dub.* 1. *n.*17. vbi *n.*18 idem dicit per adhæsionem Antipapæ, *& n.*50. idem per filiationem hæreticorum.

230 *Vigesimosecundò.* Vacant ipso iure beneficia, quæ fuerunt obtenta per preces hæreticorum, *cap.* 1 §. *ad hæc, de hæreticis, lib* 6. Gonzal *gloss.* 15. *num* 68. Azor. *instit. moral. part.* 1. *lib.* 8 *c.* 21. *q.* 8. *vers. octaua pœna.*

231 *Vigesimotertiò.* Vacat ipso iure beneficium per crimen realis simoniæ commissæ, vt disponitur *in Extrauag. cum detestabile, de simonia, inter commun.* Menochr *remed* 1. *re uper. n.*135 *& n* 336. *& remed* 5. *n.*68. *& consil.*67. *n.*4. Couarr. *in reg. peccatum p.* 1. §. 8. *num.*7. Flamin. *lib.*7. *q.*2 *num* 12. Gonzal. & pluris ab eo citati *d. gloss.* 15. *num.*69 Paul. Comitol. *respons. moral. lib.* 6. *c.* 41. Maff br. *d. dub* 2. *num.*26. Farinac. *in praxi crimin. part.* 7. *in fragment. littera C. num.* 199. la-

232 tè Lotter. *d. lib.* 3. *quæst.* 19. *per tot.* † Sola autem conuentionalis inhabilem reddit ad obtinenda, non autem inducit vacationem obtentorum ipso Iure, Put. *decis.* 80. *l b* 2. Achil. *de Graffis decis.* 2. *de simonia*, Gutier. *canonic. cap.* ... *lib.* 9. *à princ.* Azor. *instit. moral. part.* 2. *lib.* 7. *cap.* 17. *quæst.* 1. *vers. nonum*, Henriq. *in sum. lib.* 1 1. *cap.* 37. §. 3. *lit. X*, Suar. *de Relig tract.* 8. *de simon. lib* 4. *c.* 53. *& c.* 55. *n.*4. Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.* 1. *q.*2 *art.* 13.

Vigesimoquartò. Vacat beneficium ipso iure per crimen læsæ maiestatis, vt tenent Reb. ff *in praxi, tit. de modis amittendi beneficia*, *n.*31. Gonzal. *gloss.* 15. *n.*72. Maffobr. *d. dub.* 2. *n.* 30. latè Lotter *d l.* 3. *q.*20. *per tot.* 233

Vigesimoquintò. Vacat ipso iure beneficium propter crimen falsitatis litterarum Apostolicarum, *cap. ad falsariorum, de crimine falsi*, Petr. Gregor. *rei beneficiariæ cap.* 26. *num.* 12. Gonzal. *gloss.* 15. *num.*73. Nicol. Garc. *part.* 11. *cap.* 10. *num.* 170. Azor *institut. moral. part.* 2. *lib.* 6. c. 17. *quæst.* 1. *vers.* ... *crimen.* Maffobr. *d. dub* 2 *num.* 31. Lotter. *d. lib.* 3. *quæst.* 30. *num.* 90. *cum seqq.* 234

Vigesimosextò. vacant ipso iure beneficia percutientis Cardinalem, *cap. felicis*, §. *si qua verò, de pœnis, lib.* 6. Rebuff. *in praxi*, *tit. de modis amittendi beneficia*, *num.* 38 Gonzal. *gloss.* 15. *num.*73. Nicolaus Garcia *part.* 11. *cap.* 10. *num.* 55. Azor. *dicta part.* 2. *lib.* 7. *cap.* 17. *quæst.* 1. *vers. tertium* Maffobr *dict. dub.* 2. *n.* 12. Lotter *d lib.* 3. *quæst.* 30. *num* 109. Et † etiam filij, ac nepotes offendentium Cardinalem priuantur omnibus beneficiis, & Dignitatibus Ecclesiasticis, & ad illas in posterum obtinendas efficiuntur inhabiles. Farinac. *in praxi criminal. part.* 5. *quæst.* 112. *num.* 121. *&* 122 Sanch *in præcepta Decalogi lib* 2 *c.* 28. *num.* 20. nam Cardinalem hostiliter insequens tenetur crimine læsæ maiestatis, etiam quod non ceperit, aut percusserit, *d. cap. felicis*, Far n *d. q.* 112. *num.* 81. vbi *n. seq.* plura de hac materia cumulat, quæ deseruire possunt ad declarationem *d. cap. felicis.* 235 236

Vigesimoseptimò. Vacant ipso iure beneficia occidentis, vel percutientis Episcopum, illa scilicet, quæ obtinet in Ecclesia, cui talis Episcopus præest, *dict. cap felicis*, *Clement* 1. §. *à fendo*, *de pœnis*, Gonzal. *d. gloss.* 15. *num.* 75. Petr. Gregor. *rei beneficiariæ cap* 26. *num* 10. Azor. *dict cap.* 17. *q.* 1. *vers. quartum est*, Nicol. Garc *d. p.* 11. *c.* 10. *n.*56. Maffobr. *d. dub.* 2. *n.*33. Lotter. *d. lib.* 3. *q.* 30. *num.* 112. Si verò occidat Episcopum electum, non dicitur interficere Episcopum, Gonzal. *gloss.* 9 § 5 *num* 27 Mandos. *in reg* 16. *q.* 19. *num* 13. *de iure personarum extra gremium Ecclesiæ, lib.* 5. *cap.* 3. *n.*19. 237

Vigesimooctauò. Vacant ipso iure beneficia assassini, Gonzal. *dicta gloss* 15 *n.*76. Azor. *dict. cap.* 17. *q.* 1. *vers. octauum est*, Maffobr. *d. dub.* 2. *n.*34. Farin. *in praxi crimin. part.* 5 *q* 123 *per totam*, vbi latè de hac materia, Lotter *d. lib.* 3. *q* 31. *n.*35. 238

Vigesimonono. Vacant ipso iure beneficia occidentis Rectorem suæ Ecclesiæ, *cap. in quibusdam* 11. *de pœnis*, Rebuff. *dict. tit. de modis amittendi beneficia*, *n.*45. Tuzzan. *tom.* 1. *commun. opin. libr.* 111. 9. *num.* 50. *pag* 285 Hieronym. Gabr. *consil* 196. *num.* 6. *lib.* 1. *& cons.* 187. *n.*8. *lib.* 2. Petr. Greg. *rei beneficiariæ cap.* 26. *num.* 13. Gonzal. *gloss.* 15. *à num* 77. Maffobr. *d. dub.* 2. *num.* 35. Nicol. Garcia *dict part.* 11. *c.* 10. *n.*57. Farin. *in praxi crimin. par.* 5. *quæst.* 119. *num.* 68. vbi asserit, quod hæc priuatio ipso iure procedit ea ratione speciali in beneficio illius Ecclesiæ, in qua videtur deliquisse, non autem in beneficiis, quæ obtinet in aliis Ecclesiis, Lotter. *d. lib.* 3 *q* 30 *n* 113 vbi *n* 116. subdit quod Rectorem Ecclesiæ interficiens non incurrit pœnam priuationis ipso iure respectu beneficiorum, quæ obtinet in alia Ecclesia. Neque obstat, quod ait Abb *in d. cap. in quibusdam*, *n.*7. quod ibi non constat de priuatione ipso iure, cùm tantùm ibi dicatur, *amittant*, quod verbum † non continere sententiam ipso iure latam, sed iudicis sententiam ferendam asserit in his terminis Azor *d lib* 6. *c.* 18 *q* 1. *vers. deinde quæres*, quia respondetur dictum verbum *amittant*, de quo in illo text. sententiam latam significare, ex resolutis per Sayr. *in Claui regia lib.* 3. *cap.* 8. *num* 21. *vers. fallit.* Deinde respondetur, quod quamuis verbum illud sententiam ferendam significaret, non sic 239 240

in

in illo text cum dictio, *prorsus*, præcedat dictum verbum, quæ importat ipso iure, vt per Tiraq *in l si vnquam, verb reuertatur, n.71.* Bernardin. Muscate. *de modo procedendi, p 1, modo 14. n.12.* Sanch. *de Matrimon. lib. 3. d. sp. 53. n 8.*

241 *Trigesimo* Vacat ipso iure beneficium illius, qui carcerauerit clericum, donec resignauerit suum beneficium, *Clem. multorum*, §. *quod si infortores, de pœnis,* Gonzal. *d. gloss. 15. n.80.* Massobr. *d. dub. 2. n. 37.*

242 *Trigesimoprimò.* Vacant ipso iure beneficia committentis crimen Sodomiæ, ex constitut. Pij Quinti, Massobr. *dict. dub. 2. n. 38* Lotter. *d. lib. 3. q. 31. à n. 57. & præcip. è n 59.* de qua, & de hac materia latè egimus suprà *alleg 44. à n. 29.*

243 *Trigesimosecundo*, quando resignans non superuixit per viginti dies, iuxta regulam *Cancel. 19. in nouis,* Gonzal. *dicta gloss 15. n. 84.* Massobr. *d dub. 2. n. 39.* latè Lotter. *de re benef lib. 3. q. 15. per tot.* nisi fuerit dictæ regulæ derogatum, Flamin. *lib. 12. q. 14. n. 2.* vbi asserit, quod hodie communiter, & de stylo derogatur illi regulæ, quando resignans est absens à Curia. Lotter. *d. q. 15. num. 57.* vbi quod hæc regula non afficit beneficium extra Curiam resignatum, etiamsi obitus contingat in mense Apost. An sub dispositione illius regulæ comprehendantur resignantes coram Ordinariis? Vide Rebuff *in praxi tit. de infirmis resignantibus gloss. 11. n. 3. & in tract. nominat q. 16 num. 8* Mandos. *q. 16.* Gom. *q 26.* Flamin. *d lib. 12. q 5 n 8* Et quid in resignantibus beneficia patrimonialia? Vide Mandos. *ad illam regulam, q. 15. n 11 in fine,* Gomes *q 21.* Flamin. *d lib 12 q. 3. n. 10* Quid in beneficio iurispatronatus? Vide Gom. *q 17.* Flamin. *d lib. 12 q. 4. num. 8.* Azor. *p. 2. lib. 7. c. 28. vers sextò quæritur,* vbi concludunt pro affirmatiua. Quid in beneficiis Regularibus? Vide Anastas. Germ. *in suo tr de indultis Cardinalium*, §. *Regularia, n. 3* Rebuff *ad illam regulam, gl. 1. in fine,* vbi scribunt locum esse illi regulæ. Quid in commenda? Vide Flamin. *lib 12. q. 13.* & Rebuff *d. tit. gloss. 7.* vbi scribit Commendatarium morientem intra viginti dies sub hac regula comprehendi, quod caret dubio, cum in regulis posteriorum Pontificum expressè nominentur. Quid in renunciatione, seu translatione? Vide Gom. *q. 16.* Mandos. *q 11.* Flam. *d. lib. 12. q. 3. n 56. & lib. 6. q. 4. n. 34.* qui resoluunt pro negatiua, sed hodie attentis dictis nouissimis regulis, res est explorata, vt sub illis includatur. Quid in vnione? Vide eundem Mandos. *q 10.* Gom. *q. 15.* Flamin. *d q. 3. n. 47.* vbi resoluit pro affirmatiua, sed hoc etiam clarum est, cum in nouissimis regulis expressè contineatur. Quid in resignatione beneficij, reseruatis fructibus? Vide Mandos. *q. 14.* Gomes *q. 20.* ac Flam. *lib 12. q 5.* Quid in beneficiis consistorialibus? Flam *d lib. 12. q. 1.* vbi etiam quid in concessione iuris. Postremò quid in beneficiis reseruatis litigiosis, & piis, quæ electiua dicuntur? Vide Azor. *dict lib. 7 c. 18.* vbi cum Rebuff sentit, regulam illam in his beneficiis locum obtinere.

244 *Trigesimotertiò.* Vacat ipso iure beneficium ob non publicationem resignationis, iuxta formam Const. Greg. XIII. *de publicandis resignat 85 in ord.* vt videre est apud Flamin *de resign. lib. 11. q. 7* Massobr *d. dub. 2. n. 40.* & apud Lotter. *d lib. 3 q. 21. per tot* Gonzal. *d. gloss. 15. n. 85.* vbi *n. 86.* dicit, quod ista vacatio est ita fortis, & potens, vt quamuis reliquæ omnes vacationes comprehendantur sub clausula, *vel alio quouis modo,* vacatio tamen ista ob non factam publicationem nullatenus comprehenditur sub quibuscunque clausulis amplissimis, nisi specialiter exprimatur.

245 *Trigesimoquartò* Vacat ipso iure beneficium Curatum ob non seruatam formam Constit. Pij V. quæ incip. *In conferendis. sub Data 15. Kalendis Aprilis 1566.* Gonzal. *gloss. 15 num. 88.* Massobr. *d. dub 2. num. 43.*

246 *Trigesimoquintò.* Vacant ipso iure omnia illorum beneficia, qui pro obtinendis beneficiis seipsos pro aliis examini supponunt, vel annuas pensiones offerunt, aut beneficia impetrant pro aliis, vt ab iis aliquid consequantur: vel quando pro seipsis impetrant beneficia cum intentione illa resignandi, reseruata sibi pensione, vel non reseruata ad fauorem aliorum, vt cauetur *in Constit. 33.* Pauli IV. quæ incipit, *Inter ceteras sub die 26. Decembris 1557.* quæ infligat pœnam excommunicationis in tales, à qua absolui nequeant, nisi à Pontifice, præterquam in mortis articulo, & priuationem omnium beneficiorum obtentorum. Massobr. *d dub. 2 n. 41.* Ideoque inoleuit iam in curia stylus, vt exigatur iuramentum à petente beneficium, quod non accipit animo illud dimittendi, Flam. *de resignat. lib. 8 q 10 n. 4 & 5.*

Trigesimosextò. Vacat ipso iure beneficium per depositionem, & priuationem, *c. ex litteris, c. graue, de excessibus Prælatorum*, Gonzal. *gloss. 15. num 97.* Massobr. *d. dub 2. n 45.* Lotter. *d. lib. 3 q 33. num. 40 cum seqq.* 247

Trigesimoseptimò. Vacat ipso iure beneficium per apprehensionem possessionis de beneficio collato à Papa ante litterarum expeditionem, ex *Const. 31.* Iulij III. incip *Sanctissimus, sub 27 May. 1553* Mandos. *in reg. 27. de non iudicando iuxta formam supplicationis q. 30 à n. 3.* Gonzal. *d. gloss. 15 n. 98.* Massobr. *d. dub. num 46.* latè Lotter. *d lib. 3 q 19* 248

Trigesimooctauo Vacant ipso iure beneficia retinentis indebite scripturas spectantes ad Cancellariam Apostolicam, & illas non restituentis, necnon scientis, & non reuelantis, ex Const. Iulij III. *sub vltima die Aprilis 1552* Massobr *d. dub. 2 n 47.* 249

Trigesimononò Vacant ipso iure beneficia offendentium litigantes in Romana Curia, eorúmque Iudices, Aduocatos, & procuratores, vel notarios, vt habetur *in Const 11.* Alexandri VI. incip. *In eminenti Sedis,* de qua Mandos. *cons 60. & 61.* Pur. *dec. 102. cum duabus sequentibus, lib. 1* Massobr. *d dub 2. n 48.* Gonz. *gloss 15. n. 10* Lotter. *d. lib. 3. q. 30. n 123 cum seqq.* 250

Quadragesimò. Vacant ipso iure beneficia per confidentiam, vt putè quando quis resignat alicui beneficium sub confidentia, quod resignatarius postea resignet alteri personæ resignanti dilectæ, vel in aliis casibus contentis in Constit. Pij IV. incip. *Romanum Pontificem, sub 17 Kalendas Iun. 1564* & in Const. Pij V. *sub Kalendas Iun. 1569.* Massobr. *d. dub 2 n 49. secundùm Rom. impress.* de quibus Flam. *de confident. q. 58. per totam.* 251

Pluribus aliis modis vacare beneficia ipso iure adiungit Massobr. *d. dub. 2.* videlicet *n. 52.* per insordescentiam in excommunicatione, & *n 53.* per decretum de dimittendo, & *n. 54.* per malam promotionem ad Ordines, & *n. 56.* per dispositionem fundationis, & *n. 57.* per nouam creationem beneficij, & *n. 59.* per malam valoris expressionem, & *n. 61.* per collationem factam consanguineis, aut affinibus, vel familiaribus collatoris, vel resignantis de beneficiis resignatis in manibus Ordinarij, ex Const Gregor. XIII. incip. *Humano*, & *n 63.* per intrusionem.

Omnes prædictos casus enumerare non inutile iudicaui, ex eo, quia nullum crimen, etiam priuatione dignum, inducit priuationem beneficij ipso iure, nisi sit iure cautum; nam in dubio præsumitur quis per sententiam priuandus. Farin *in praxi, crim. p. 1. q. 19. n. 46.* Rebuff *de pacificis possess n 318* Gonz *gl. 15. n. 153.* plures per Nic. Garciam *p. 11. c 10. n. 5.* nonnulli etiam effectus ex priuatione ipso iure facta resultant. 252

Primus est, quod si vacat beneficium ipso iure ratione alicuius capitis ex suprà relatis, vacat in ipsomet puncto, quo contrahitur matrimonium, aut emittitur professio, vel contrahitur delictum, &c. Prob. *in addit. ad Monach. in c. fin. num. 19. de consuetud.* Gonzal. *gloss. 15. n. 141.* 253

254 *Secundus* est, quod committens delictum ob quod priuatur ipso iure, seu ipso facto beneficiis, seu officiis publicis, ita illorum amittit titulum, & dominium, vt ea in conscientia teneatur dimittere, non solum post sententiam, sed etiam ante illam, Flam. *de resign. l. 3. q. 1. n.* 81. Lorca *l. 11. disp. 14. de legib. memb.* 1. *§. vlt.* Felin. *in cap in nostra, de rescript. col. 2. num.* 12. *&* 13. contra plures defendit Nicol. Garc. *d p.* 11. *c.* 10. *n.* 18. Gonzal. *gloss* 15. *n.* 150. fructusque suos non facit, sed ad illorum restitutionem tenetur, vt plures citat à Gonzal. *gloss.* 15. *num.* 150. Sed verior sententia tenet obligationem de restituendis fructibus à die commissi delicti vix sustineri in eo delicto pro quo pœna priuationis beneficij inducitur ipso iure, Cou. *de sponsal. p. 2. cap. 6. § 8. n* 3. Monet. *de distribut quotid part. 2. quæst.* 17 *n.* 8. Lotter. *de re benefic. lib. 3. quæst.* 18. *n.* 60. *& q.* 33. *num.* 72. *cum seqq.*

255 *Tertius* effectus est, quod cum quis est priuatus beneficio ipso iure, etiam in pœnam, statim, nulla expectata sententia, nec citato possessore, potest conferri, & impetrari præsentatio, vel electio fieri, vt *in c. licet Episcopus, de prabendis in* 6. gloss. *verb. te non vocato, in c. 1. de homicid. lib.* 6. Flamin. *d q. 1. n.* 81. Nicol. Garc *d c* 30. *n.* 13. Gonzal. *gloss.* 15. *an.* 148.

256 Vnde iam non poterit sic priuatus ipso iure beneficia in fauorem alicuius resignare, plures per Flamin. *d. q. 1. n.* 21. Gonzal. *gloss.* 15. *à n.* 146.

Ad collationem, prouisionem.

De his verbis agit Gonzal. *gloss.* 16. *&* 17.

Præsentationem.

257 NOta, quod beneficia iurispatronatus Ecclesiastici sub hac reseruatione comprehenduntur, non ita beneficia iurispatronatus æquè laïci, vel mixti, de quo latè cum amplissimis declarationibus Gonzal *gloss* 18. Nicol. Garc. *part. 5. c. t. n.* 552. *cum multis sequentibus*, & aliqua dixi suprà hac *allegat. num.* 17. Et quod beneficium de iurepatronatus Ecclesiastico cadat sub reseruatione, si vacat in mense reseruato, firmauit Rota *dec.* 740. *num. 1. part. 2. recentior.* & coram Duran. *dec.* 406. *num. 5. part. 1.* vbi *n* 6. quod si in fundatione fuerit cautum, quod in collatione illius neque Episcopus, seu alius Prælatus, possit se intromittere.

Electionem, & quamuis aliam dispositionem.

DE quibus Gonzal. *gloss* 19. *&* 20. ad quem se remittit Nicol. Garcia *d. c. 1. n.* 617.

Quorumcunque collatorum.

258 BEneficia etiam ad vnius tantùm collationem pertinentia sub hac reseruatione comprehenduntur, quia pluralitas illa resoluitur in suas singularitates, *l. falsa* 33. *§. fin. ff. de condit. & demonstrat. l. Lucius* 78. *§. Caio Seio, ff. ad Trebell.* ad quod plura adducit Gonzal. *gloss.* 21. *à princip.* Capiunt hæc verba non solùm Ordinarios collatores, quales sunt Episcopi in suis diœcesibus, *Extrau. execrabilis, §. caterùm ordinarius, de prabendis*, Reb. *ff. in concord. titul. de collationib. § prælati Ordinarij. in gloss. verb. ordinarij*, Gonzal. *gloss.* 21. *à n.* 31. verum etiam extraordinarios, quibus nimirum competit collatio ex priuilegio, vel iure speciali, gloss. *verb. spectat, in cap. cum clericus* 11. *§. fin. de prabend. in* 6. Nicolaus Garcia *d. cap. 1. num.* 619. Gonzal. *gloss.* 21. *num* 18. vbi *num.* 19. cum Simon. *quæst.* 68. *num* 4. limitat non procedere quando ius conferendi non esset perpetuum, sed temporale, puta ex indulto, seu priuilegio ad certum tempus, seu ad vitam, & *num.* 39. dicit, quod huius Regulæ reseruatio locum habet, quamuis collator sit in fundatione nominatus, & in eadem fundatione disponatur, quod in tali beneficio non intret reseruatio, dum tamen tale beneficium non sit iurispatronatus laïcalis, aut mixti.

Cætera, quæ ad explicationem singulorum sequentium verborum huius Regulæ desiderari possunt, sicut omnia supradicta doctissimè glossauit Hier. Gonzal. Hispan. ideò in illis explicandis nil amplius immoror. Illa verò quæ ad Episcoporum alternatiuam pertinent, iam supra dixi *allegat.* 53. dum agerem de eorum residentia in suis Ecclesiis facienda.

ALLEGATIO LVIII.

Episcopus intra quod tempus debeat de beneficiis vacantibus prouidere.

SVMMARIVM.

1 *Tempus semestre ad conferendum beneficium competit Episcopo.*
2 *Beneficia omnia vacantia, etiam in quibuslibet Cathedralibus, & aliis Ecclesiis, ab Episcopo ad quem collatio spectat, sunt conferenda.*
3 *Parochialium prouisio intra sex menses facienda est ab Episcopo, quando earum collatio ad illum spectat; intra quatuor verò menses, quando ad Papam spectat.*
4 *Hospitalia, qua conferuntur in titulum beneficij, intra sex menses ab Episcopo sunt conferenda, si ad eum spectat collatio.*
5 *Menses sex dati ad conferendum incipiunt currere à tempore scientia vacationis.*
6 *Vacationis beneficij notitia præsumitur in Prælato, considerata per iudicem beneficij qualitate.*
7 *Vacationis modo, & temporis illius longitudine, ac distantia locorum, fama qua constituit Episcopum in negligentia de morte beneficiati, debet esse clara, & non dubia.*
8 *Mensis quilibet, vbi absolutè de mense fit mentio, triginta dies continet.*
9 *Menses sex dati Ordinariis ad conferendum, computantur secundum Calendarium, & secundum quod occurrunt.*
10 *Episcopus, vel is ad quem spectat collatio, si infra sex menses non disposuerit, collatio deuoluitur ad Superiorem.*
11 *Deuolutio debet probari gradatim de inferiori ad proximum Superiorem, & quilibet eorum habet sex menses ad conferendum à tempore scientia.*
12 *Menses sex dati Ordinariis ad prouidendum, vbi primùm lapsi fuerint, statim potest Papa prouidere.*
13 *Deuolutio in exemptis immediatè Papa subiectis, fit immediatè ad Papam, vel Legatum de Latere.*
14 *Legatus non potest conferre benef. ad Episcopum deuoluta ex negligentia Prælati Regularis exempti, qua Episc. confert auctoritate propria.*
15 *Deuolutio in beneficiis vnitis respectu vicaria non habet locum in vnitis mensa Prælati, qua nunquam vacare censentur.*
16 *Beneficium de mensa Prælati illud dicitur, quod est perpetuò incorporatum mensa Episcopali, aut Capitulari, seu Abbatiali.*
17 *Beneficia deuoluta lapso semestri concesso Ordinario ad conferendum, non dicuntur de nouo vacare.*
18 *Deuolutio vbi fit gradatim ad quemlibet Superiorem non currit semestre, quod sibi datur ad conferendum, nisi à die notitia.*

19 *Negli*

19 Negligentia non præsumitur, sed est probanda, & non præsumitur ignorantia, nisi scientia probetur.

1 Episcopvs habet intentionem fundatam in essistentia Iuris communia quoad ius conferendi omnia beneficia inferiora suæ diœcesis, *c. omnes Basilicæ, 16. q. 4.* post Gonz. Garc. & alios Filliuc. *tr. 41. de benef. c. 2. n. 24.* Selua *de benef. p. 2. q. 22. n. 41.* Rot. apud Farin. *dec. 382. n. 1. & dec. 416. n. 1. & dec. 756. n. 4. p. 2. recent.* Seraph. *dec. 799. n. 1.* Greg. XV *dec. 291. n. 1.* vbi adden *sub n. 4.* tam sæcularia, quàm Regularia existentia in sua Diœcesi, *c. conquerente, de offic. Ord. c. ex frequentibus, de inst.* Vitalin. *in Clem. vnic. n. 56. de suppl. neglig. Præl.* Selu. *de benef. p. 2. q. 26. n. 28* Gonz. *ad reg. 8. Cancell. §. 1. proœm. n. 21.* Reuerendiss. Duran. *dec. 441. n. 1. p. 2.* etiamsi sint Canonicatus & præbendæ in Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesiis, non tamen per se solum, sed simul cum Capitulo, Filliuc. *d. c. 2. n. 25.* ead. Rot. *dec. 232. n. 2. p. 1. recent.* qui quidem vt validè conferat, duo potissimum requiruntur. *Primum*, vt beneficium quod confert, spectet ad liberam eius collationem, *secundum* quod ipse saltem semel contulerit, ead. Rot. *dec. 229. n. 5. 6. & 7. p. 1. recent.* quia beneficia reseruata Ordinarius conferre non potest, ead. Rot. *dec. 186. n. 2. p. 2. recent.* Et cùm Ordinarius confert, nulla opus est iustificatione, quia motu proprio prouidet Ecclesiis, non personis, de quarum etiam qualitate censetur benè informatus. Selu. *de benefic. p. 3. q. 12. n. 9.* Seraphin. *dec. 1467. n. 1.* Rot. *decis. 190. num. 1. p. 1. recent.* Nicol. Garc. *de benef. p. 6. c. 2. n. 221.* Duran. *dec. 233. n. 1. & dec. 350. n. 2.* Quod procedit licèt Episcopus Cardinalis prouideat vigore indulti, cùm nihilominus prouideat Motu proprio, & militet eadem ratio, quod prouidet Ecclesiis, & præsumitur de personis informatus. Puteus *dec. 293. lib. 3. in correct.* Duran. *d. decis. 233. n. 2.* Rot. *in Leodien. Canon. S. Dionysij, 24. Martij, & 3. Iulij 1623.* coram *Reuerendissimo Coccino Decano.* Non debet Ordinarius esse suspensus, quando confert; tunc enim collatio ab eo facta est ipso iure nulla, Vitalin *in Clem. 1. §. si quis, n. 10. de statu monach.* & non sustinetur ratione communis erroris, & ignorantiæ suspensionis, stante concursu prouisi Apostol. Lap. *alleg. 89. col. 6.* Ferret. *cons. 9. n. 1. p. 1.* Boër. *dec. 150. n. 13.* Rot. *dec. 17. n. 4. & 5. p. 2. recent.* Nec excommunicatus declaratus & pro tali habitus debet esse, Rot. *dec. 534. n. 3. p. 2. recent.* cui quidem aliàs non impedito semestre tempus ad conferendum competere probant *c. nulla 2. de concess. præbend. c. licet, de supplend. neglig. Prælat. Clemen. 1. eod. tit.* Rebuff. *in praxi, tit. de deuolut.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resol. 184. n. 1.* me citato *in hoc loco*, Alzed. *de præcellent. Episc. dignit. p. 2. cap. 9. n. 11. cum seqq.* latè Nic. Garcia *de benef. p. 10. c. 2. à n. 1.* vbi *n. 2.* asserit habere locum non solùm in collatione, sed etiam in electione.

2 *Primò* amplia de omnibus beneficiis vacantibus debere Episcopos, ad quos collatio spectat, intra sex menses prouidere, quamuis sint in quibuslibet Cathedralibus, & aliis Ecclesiis, tam sæcularibus, quàm Regularibus constituta, Rebuff. *in dict. tit. de deuolut. n. 4. & in concord. tit. de Regia ad Prælaturas nomin. §. 1. verb. intra sex menses*, Nicol. Garcia *d. c. 2. n. 3.*

3 *Secundò* amplia in prouisione Parochialium, etiam stante Concil. Trid. *sess. 24. de reformat. c. 18.* quando earum collatio ad Episcopos pertinet, licèt quando earum collatio ad Papam, aut alios spectat, debeant infra quatuor menses personam magis idoneam prævio concursu eligere, & electam illis significare, vt in Constit. Pij V. incip. *In conferendis, Kalend. Aprilis 1566.* refert Nicol. Garcia *p. 9. c. 2. n. 3.*

Tertiò amplia in hospitalibus, quæ conferuntur in
4 titulum beneficij, Rebuff. *dicto verbo intra sex menses, vers. item quando*, Nicol. Garcia *dicta part. 10. c. 2. n. 9.* Illud aduertere oportet, quod Episcopus existens in Curia tempore vacationis beneficij, potest illud conferre, quamuis ob reuerentiam Papæ debeat exire extra mœnia, vt per Anastas. Germon. *de indultis Cardin. §. tibi quoad vixeris, n. 76.* Massobr. *in praxi habendi concursum, req. 7. dub. 44.* Quidquid dicat Paulin. *de potestate Capituli Sede vacante, p. 2. q. 1. vers. & quia potestas.*

Tempus illud sex mensium datum ad conferendum, 5
est à tempore scientiæ vacationis numerandum, *cap. quia diuersitatem, in fine, de conc. præbend. d. c. licet. &* ibi gloss. *verb. notitia*, Tiraquell. *de retract. lignag. § 35. gloss. 4. à num. 1.* Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 6. c. 20. quæst. 10.* Cald. Pereira *de renouat. Emphyt. q. 6. n. 24.* Flores de Mena *variar. lib. 1. q. 3. n. 6.* Zerola *in praxi Episcop. p. 1. verb. Iuspatronatus, §. 8. dub. 1.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gl. 6. n. 132.* Aloys. Ricc. *d. resol. 184. n. 1.* me citato *in hoc loco*, Alzed. *d. p. 2. c. 9. n. 15.* Rota *decis. 186. n. 2. p. 2. recent.* Nicol. Garcia *d. p. 10. c. 2. n. 15.* vbi *n. 43.* resoluit, quod de momento ad momentum est huiusmodi computatio facienda. Et Rota Romana censuit *in vna Ciuitatis Castellana, 18. Iunij 1557.* coram *Card. Quiroga*, in sex mensibus datis Ordinariis ad conferendum, computari diem termini, & *in vna Placentina Parochialis de Malpartida, 28. Iunij 1585.* coram *Illustr. Seraphino*, est inter impressas *dec. 702.* tenuit tempus sex mensium datum Ordinariis ad conferendum Parochiales ad eorum collationem spectantes, per dictam Bullam Pij V. quæ dicit à die vacationis, intelligi à die vacationis notæ, quamuis Episcopus nondum accepisset possessionem Episcopatus, cum per ipsum stetisset, refert Nicol. Garc. *d. p. 10. c. 2. n. 22. & 23.* Sic etiam tempus quatuor mensium concessum Ordinariis ad collationem faciendam de beneficiis curam animarum habentibus, aliàs Sedi Apost. reseruatis, non currit nisi à die notitiæ vacationis habitæ, vt tentum fuit in Rota *in vna Toletana beneficij, 28. Nouembr. 1578.* coram *Illust. Seraphino*, in impressis *decis. 380.*

Sed inde grauis dubitatio oritur, nempe an ista no- 6
titia præsumatur in Prælato? In qua videtur resoluendum, illam præsumi; cum etiam præsumatur habere certam notitiam beneficiorum vacantium in sua diœcesi, quia tenetur visitare singulis annis, *cap. Ordinarius, de offic. Ord. lib. 6.* Concil. Trident. *sess. 14. de reform. cap. 8* Aloys. Ricc. *in d. resolut. 184. num. 2.* considerata per Iudicem beneficij qualitate, vacationis modo, & temporis illius longitudine, ac distantia locorum, Rot. *decis. 6. de iurepatr. in nouis, & in d. Toletana beneficij*, coram *Illust. Seraph. decis. 380. n. 4.* Zerola *in praxi Episc. verb. Iuspatronat. § 8. dub. 1. & 2.* Nicol. Garc. *d. p. 10. c. 2. n. 31.* & ita prædicti sex menses incipiunt currere ab eo tempore, quo scire potuit, vel debuit Episcopus, vt tenuit Rot. *in vna Vicen. Paroch. Castri Tertieli, 14. Ianuar. 1618.* coram *R. P. D. Manzanedo*, apud Farin. *p. 1. recent. dec. 323. n. 1.* & antè tenuerat *in vna Burg. Canonicatus, 27. Martij 1583.* coram *Bubalo, & in vna Maceraten. beneficij, 3. Iun. 1594.* coram *Litta*, refert Nicol. Garc. *d. p. 10. c. 2. n. 28. & 29.*
vbi *n. 33.* dicit in eadem Sacra Rota tentum fuisse† fa- 7
mam, quæ constituit Episcopum in negligentia de morte beneficiati, debere esse claram, & non dubiam: & illam dicit dubiam si habuerit ortum à duobus, vel tribus, qui dicebant se audiuisse, vel quia affines, aut coniuncti, dato quod adesset fama de morte; non tamen fecerunt luctum, ad notata per Bart. *in l. 2. § quod si dubitetur, ff. quemadm. test. aperiantur*, vt per Achill. *dec. 46 seu vnic. de suppl. neglig. Præl.* sequitur Mascard. *de probat. concl. 626. n. 11.*

Mensis quilibet, vbi absolutè de mense fit men- 8
tio, triginta dies continet, quia tot diebus Luna in circuitu Solis remoratur, & ad suas vices redit, cursumque conficit, Gregor. *l. 5. tit. 6. p. 6.* Menoch. *de*

arbitr. casu 50 n.8. cum seqq. Cald. Pereira de resolut. emphyt. c.14. num.2. & de emptione c.4. n.21. Melch. Phœbos Lusitana dec 51. num.24. tom.1. Alexand. Trentacinq.var.resol.lib.5 tit.de dilat.resol.51.n.4.

9 Et dicti sex mensas debent computari secundùm Kalendarium, & secundùm quod occurrunt,& iacent per totum circulum anni, & quod deficit de primo mense,accipiendum est de vltimo. Ita gloss.verb.mensem, in c. quàm sit,de elect in 6.vbi omnes, plures per Sanch.de matrim.lib.2 disp.54.n 15. Nicol.Garciam d. c.2 n.42 & Gonzal.ad reg.8 Cancell.gloss.11.n.7. & 8.

10 Ne Ecclesiæ diu maneant in suspenso, quod valde dispendiosum,& damnosum illis est, d.c.quàm sit, & ne iura Ecclesiastica diu maneant in incerto, arg. l.1. ff. de vsucap. Rebuff. in praxi benefic. part.1.tit. de deuol.num.8.ideò iura statuere, quod si Episcopus, vel is ad quem spectat collatio infra sex menses non disposuerit, collatio deuoluitur ad Superiorem, vt ab Episcopo ad Metropolitanum, ab hoc ad Primatem, ab illo ad Patriarcham,& demum ad Summum Pontif. c. licèt, de suppload. neglig. Prel. c.5. de concess. preb. Rebuff.tit.de deuolut.n.7.Corras.de benef part.11 c.7.num.8. Azor. institut moral. p.2. lib.6.c.27. Cald. Pereira respons.3.pro Alphonso de Pañaranda, num.2. Cochier. de iurisd.Ord.in exemptos, part.4. quæst.30. num.3. Rot decis 186.n.1 part.2 recent. Nicol. Garc. de benefic. part.10. cap.3 num.10. Zerola in praxi Episcop. p.1. verb Beneficia,§ 2. in princ. vbi hoc in-
11 telligit † quando hodie darentur omnes isti gradus, sed pro maiori parte ab Episcopo ad Archiepiscopum, & statim ad Papam fieri deuolutionem: & in Spoletana beneficiorum,31. Ianuar. 1594. coram Illustriss. Mantica, inter eius impressas decis.260. fuit resolutum deuolutionem debere probari gradatim de inferiori ad proximum superiorem, & quemlibet eorum habere sex menses ad conferendum à tempore scientiæ, refert Garcia dict. part. 10. cap.3.num.11. vbi num. 42. post multos quos citat, resoluit deuolutionem fieri cum onere, & qualitatibus requisitis in
12 prima prouisione; statim tamen, † ac lapsum est primum semestre,potest Papa prouidere. Gonzal. ad reg 8. Can.oll. § 3 proœm. num 5. Vnde Rot. apud Farinac. dec.186. num 1. part.5. recent. censuit quod vt probetur deuolutio ad Papam, debet probari semestris negligentia, & quod Papa quando prouidet vti de deuoluto,non præsumitur velle vti præuentione, & in dicta Placentina Parochialis,coram Illustriss.Seraphino dicta dec.702. tentum fuit prouisionem Parochialis intra sex menses fieri debere, aliàs Papam in conferendo præuenire posse tam potestate Ordinaria, quàm vigore Bullæ Pij V. reseruantis beneficia, de quibus per Ordinarios collatores intra sex menses non fuit facta prouisio. Illud aduertere oportet, quod vbi negligentia, quam Prælatus ipse habuit, dum teneretur vt non Episcopus, sed vt quilibet alius cum cæteris Canonicis intra sex menses beneficium conferre, non nocet ei, vt tanquam ad Prælatum ob negligentiam ad ipsum conferendi potestas deuoluatur, quia non fuit negligens vt ipse solus, sed cum aliis, quod efficit vt ad ipsum tanquam ad Superiorem meritò deuolutio fiat. Ita per c.postulasti 25. de concess. prebend. notant Domin. à S. Gemin. in c. à collatione 11. n 1. de appellat. in 6. vbi Franch. n 4. Innoc. in c. irrefragabilis 13. n.2. & ibi Zabarel. Host. & alij de offic. Ordin. Secus autem esset si electio, vel collatio à solo Episcopo tanquam Canonico facta, vel facienda fuisset; nam tunc nullo modo ad eum appellatio interponeretur, nec facultas conferendi deuolueretur, quia deesset personarum diuersitas, quæ in his casibus necessariò desideratur. Rot. dec.1 sub tit de suppl. neglig. Prelat.in nouis, aliàs dec.113. Vnde aduerte, quod si collatio facta fuisset ab ordinario post incursam deuolutionem etiam die mox sequenti, non tenet, vt fuit dictum in Toletana Paroch. de Gnecas,17. April.1595. coram Card. Pamphil. Et talem deuolutionem non mutare modum vacandi,sed præsupponere beneficium vacare, illudque deuolui cum qualitatibus requisitis censuit Rot.dec.774.n.2.part.3.diuers.Seraphin. decis.1309.

In exemptis immediatè Papæ subiectis deuolutio 13
fit immediatè ad Papam,vel ad Legatum de latere, per c.licet,cap. sicut, de suppl. negligent. Prelat Roman. consil.351.Abb.in cap.graue,num.6.& 7.de officio Ordin.& in d.c.2.de concessione prebend.Selua de benefic. part.3. q.49 n 4. Rebuff. in concord. §. si quod verè, verb.ad alium,de collat. & d.tit.de deuol.num.36.vers. nonò,quos refert, & sequitur Cochier d.q.30.n.5. Ratio est, quia ista deuolutio iuxta determinationem Concilij Lateranensis d.c.2. fit ad immediatum Superiorem, proximus autem Superior exemptorum est Papa,c. nulla, dist.94. c. auctoritate, cum ibi notatis, de priuil. in 6. Selu.d. num.4. † Non poterit Legatus 14
conferre beneficia ad Episcopum deuoluta ex negligentia Prælati Regularis exempti, quæ Episcopus confert auctoritate Apost.Ita Nicol.Garcia de benefic. p.5. c.3. n.32. quia ab exempto fit deuolutio ad Ordinarium, qui Apost. auctoritate conferet, c.cùm singula de prebend. in sexto,Rebuff.tit.de deuolut. n.32. Cochier.d.q 30.n.8. vbi intelligit nisi prælatus Regularis habeat alium Prælatum, cui immediatè subiiciatur,tunc enim ad illum fiet deuolutio, Cardin in Clement. in vnic. q.3. de supplend. neglig. prel.

Collatio, & deuolutio in beneficia vnitis respe- 15
ctu Vicariæ, non habet locum in beneficiis vnitis mensæ Prælati, quæ nunquam censentur vacare, Flores de Mena var.lib.1.q.10.n.14.

Illud verò dicitur beneficium de mensa Prælati, 16
quod perpetuò incorporatur mensæ Episcopali, aut Capitulari, seu Abbatiali, & ideo nunquam vacat, neque in tali beneficio datur negligentia in prouisione. gloss.verb.de mensa, in dicta Clem. vnic.de supplenda neglig. prel. Gonzal. ad reg.8. Cancell gloss.5.§.6. n.61.Rot. apud Farin.dec.204.p.2.recent.

Beneficia deuoluta lapso semestri concessu Ordina- 17
rio ad conferendum, non dicuntur de nouo vacare, Gonzal ad regul.8.Cancell.gloss.15.§.2.n 20.& 21. & gloss.24.n.78. quærit si Cardinalis collator non contulit beneficium, quod vacauit in mense aliàs Apostolico, infra sex menses, ita quod sit locus deuolutioni ad Superiorem, an tunc possit conferre Archiepiscopus, qui Cardinalis non est, seu alius, ad quem de iure competit deuolutio, an verò solus Papa?

Cuilibet autem Superiori ad quem gradatim fit de- 18
uolutio,non currit semestre, quod sibi datur ad conferendum, etiamsi deuolutio fiat à patrono laico, qui tantùm habet quadrimestre, nisi à die notitiæ. Rot. decis.6. de iurepatr. in nouis, & in Sabinen. beneficiorum,13. Maij 1584.coram. Gaptio, & in Salymantina portionis,23.Iunij 1586.coram Bubalo,Lamb.p.3.lib.2. q.2.art.8. Card.Seraphin.Rot.Roman dec 380. Aloys. Ricc.in praxi fori Ecclesiastici,resol.155.versic tum secundò,Castr.Palao in opere morali,tom.2.tract.13.disp. 3.punct.3.n.13.& 14.Zerol.in praxi Episcopal.part.1. verb Benefic.§.3.ibi,à die deuolutionis, vel verisimilis notitia,Nicol.Garc.d.p.10. cap.3.num.9.vbi n.10.dicit in vna Calciaten.coram D.Orano de anno 1584.fuisse resolutum deuolutionem ad Papam non probari, nisi constat de lapsu temporis Superioribus etiam præfixi, & num.16. quod qui impetrat certo modo tanquam deuolutum,debet probare deuolutionem,gradatim tamen fieri debet, & per semestre lapsum cuilibet inferiori. Rebuff. d tit. de deuolut. n.3. & etiam cum scientia & patientia omnium collatorum, vt fuit dictum in Aretina Capella, 5.Martij 1610.coram Card. Lancell. plenè scilicet & concludenter, Rot. dec 186. n.1.part.2. recent.vbi numero 2. censuit ad effectum.

devolutionis

deuolurionis scientiam debere esse certam,& non suf-
19 ficere præsumptam ; † negligentia enim non præsu-
mitur , sed probanda est, *l.3.§.si ad diem, ff. de re mi-
lit.* Afflict.*dec.*13.*n.*18. Grat.*conf.*100.*n.*1. *lib.*2. Coch.
d. q. 30. *n.*18. & præsumitur ignorantia nisi scientia
probetur, in nostris terminis Rebuff. *d. tit. de deuolut.*
*n.*12. post Lamb. & Mascard. dicit Nicol. Garcia *d.p.*10.
*c.*4.*n.*23. vbi *n.*22. tenet quod Iudex arbitratur an præ-
dictus Superior præsumatur scire ex qualitate benefi-
cij, modo vacationis, quantitate temporis, distantia lo-
corum, & fama.

20 Vnde scientiam etiam in inferiore collatore pro-
bandam esse , vt deuolutioni locum esse admittatur,
tenuit Rota *in Bonomien. terrarum*, 20. *Octobr.* 1582.
coram Bubal. & *in Firmana beneficij*, 12. *Maij* 1595. co-
ram *Carain Blanchetto.*

21 In beneficijs verò de iurepatronatus locorum non
dicitur factus locus deuolutioni ad fauorem Episcopi,
nempe vt ipse conferre possit , si diuersi præcedentes
Patroni , de quo tamen legitimè constet , duos
præsentarunt, qui inter se litigant, quis sit præferendus
in institutione , immò in tali casu si ipse Episcopus
conferat extraneo , attentare dicitur, vt fuit resolutum
in Arotina capellaniæ, 19. *Mart.* 1601. coram Peña.
22 † Quod quidem amplia procedere etiam quando lis
vertitur inter patronos & Episcopum, vel prouisos ab
eis, tunc enim non habet locum dispositio *c. quoniam,*
de iurepat. Ioan. Andr. *in c. cum vos, n.*2. *vers. vnde iura,*
vbi Butr. *n.*7. *vers. iura ergo,* & Imol. *n.*7. *vers. si autem
erat dubium, de offic. Ordin.* Lap *alleg* 78. *n.*15. cum al-
legatis *in* 2. *Perdon. iurispatr.* 19. *Febr.* 1601. coram
Peña, & *in Bracharen. benef.* 3. *Martij* 1603. coram
Gregorio XV.

Allegatio LIX.

Episcopus quas Ecclesias, & ad quod tempus commendare possit.

Svmmarivm.

1 *Commenda alicuius Ecclesia in perpetuum datur, cum committitur alicui, vt eam administret, & regat dum viuit in sui vtilitatem, cum facultate disponendi de fructibus sicut verus beneficiarius.*
2 *Commenda perpetua beneficij est titulus canonicus.*
3 *Commendam perpetuam habentes non se promouentes infra annum, incidunt in pœnam* cap. licèt canon, de elect. lib 6.
4 *Incompatibilitatem inducit commenda perpetua.*
5 *Commenda perpetua potest resignari , vel permutari.*
6 *Ordinarius nullus inferior Papa potest perpetuò commendare.*
7 *Ecclesiam commendans Papa simpliciter alicui , in perpetuam , hoc est , ad vitam eius , commendare videtur.*
8 *Ecclesia simpliciter commendata per Papam alicui, commendatarius tunc non habet liberam potestatem statuendi de eius fructibus.*
9 *Ecclesiam ad certum tempus commendatam per Papam potest Episcopus conferre post elapsum tempus.*
10 *Commenda ad tempus dicitur cùm Ecclesia Pastore, vel debito sibi ministro destituta, vel viduata alterius fidei, & curæ committitur.*
11 *Commendare nihil aliud est, quàm deponere.*
12 *Commendatarius ad tempus non facit fructus suos, imò tenetur de eis rationem reddere.*
13 *Commendatarius ad tempus , nec resignare , nec permutare potest beneficium sibi commendatum.*
14 *Commendare Ecclesiam alicui ad tempus regendam res est antiqua, & in Ecclesia vsitata.*
15 *Commendare potest Episcopus parochialem Ecclesiam, & alia beneficia , quibus inest cura animarum, ad sex menses.*
16 *Commendare Abbatias, Prioratus, & Præpositur as, beneficiaque Regularia solus Papa potest.*
17 *Commenda perpetua , quæ datur de beneficio , seu Prioratu Regulari, non requirit possessionem.*
18 *Commendatarius potest ad libitum reuocari , ad nutumque remoueri per Episcopum , etiam ante semestre finitum.*
19 *Commendatarius coram Ordinario absolutè, & simpliciter commendationi cedere potest.*
20 *Commendationis etiam ad tempus debet fieri mentio, vbi ipsa impetratur.*
21 *Commendatum beneficium, siue in perpetuum , siue ad tempus non vacat per obitum Commendatarij , sed vacat semper, vt prius.*
22 *Commendare Ecclesiam , seu beneficium non potest inferior Episcopo, nisi habeat iurisdictionem quasi Episcopalem.*
23 *Commendari non potest Parochialis Ecclesia Episcopi auctoritate , nisi clerico ætatem legitimam habenti, videlicet ad Sacerdotium promoto.*
24 Concil. sess. 14. de reformat. cap. 18. in princip. *declaratur* & n. 25.
26 *Vicario Parochiali simpliciter dato congrua debetur portio, nec Episcopus à principio fructus omnes eidem assignare potest , nisi ad congruam portionem, & sustentationem essent necessarij.*
27 *Vicarij deputatio non est de forma concursus, & prouisionis.*

Ecclesiæ Parochiales in perpetuum, vel ad 1
tempus commendari possunt ; in perpetuum
commendatur Ecclesia, cum committitur ali-
cui, vt eam administret, & regat, dum viuit in sui vtili-
tatem, cum facultate disponendi de fructibus, sicut ve-
rus Beneficiarius. Ita Nicol. Garc. *de benef. p.*4 *c.*4.*n.*7.
Azor. *instit moral. p.*2. *lib.*6. *c.*31 *q.*1. *in fine*, † hæc enim 2
commenda perpetua beneficij est titulus canonicus, *c. si
plures* 21. *q.*1. *c. dudum, il* 2 *de elect.* Mandos. *in reg. de
verisimili, q.*3. *n.*2. *in reg.* 32 *q.*7 *n.*12. Puteus *decis.* 158.
*n.*4. *lib.*1. Rot. *decis.* 765 *n.*5. *p.*3. *diuers.* quos refert, &
sequitur Gonzal. *ad reg.* 8 *Cancell gloss.* 5. §. 8. *n.*2. Gam-
bar. *de officio, & potest. Legati de Latere lib.*4 *tit. de po-
testate Legati in commendando beneficia, à num.*16 Re-
buff. *de pacif possess n.*35. Paul. Fusch. *de Visitat. lib.*2.
*c.*9. *num* 4. Anton. Fab. *in suo C. lib.*1. *tit.*2. *diffinit.* 10.
*vol.*1. Camill. Borel. *in sum. dec. tom.* 1. *tit.* 31. *n.*2. Flam.
*de resign. lib.*2. *q.*17. *n.*11. Lotter. *de re benef. lib* 3 *q.*8.
*n.*120. Rota *decis.*131. *n.*6. *vers. quia commendatarij per-
petui , part.* 1. *recentior.* Castro Palao *in opere moral.*
*tom.*2. *tr.*13. *disp.*1. *punct.*8. *n.*6. ita vt pœna *c. licèt ca-
non, de elect lib.*6. † contra non promouentes se infra 3
annum , habeat locum in his Commendatariis perpe-
tuis, Clem. *in agro, §. cæterùm de statu Monach.* ibi,
*infra annum computandum à tempore collationis , &
commissionis.* Gonz. *d* §.8. *n.*7 & 8. incompatibilitas in-
ducta à *c. de multa, de prabendis, & Extrauag. execrabi-
lis, eodem tit.* † habet locum in his commendis per- 4
petuis, Gonzal. *d.* §.8. *n.*20 Nicol. Garcia *d. c.*4. *num.*33.
Nam † ex quo Commendatarius ius, ac titulum in be- 5
neficio sibi in perpetuum commendato consequitur,
vt suprà dictum est, ideo illud resignare, etiam in fauo-
rem, ac permutare valet, Flamin. *d. q.*17. *n.*9. & 10. Gam-
bar. *vbi suprà, n.*113. ac proinde huiusmodi beneficia
commendata impetrari possunt, Rot. *dec.*572. *n.*4. *p.*2.
recentior.

Nullus Ordinarius inferior Papa potest perpetuò, 6
hoc est, ad alicuius vitam , commendare, Læl. Zecch.

de benefic. & pensionibus, cap. 7. num. 2. Gambar. *dicto*
loco, *n. 145. cum seqq.* Fusch. *de visitat. lib. 2. cap. 9.*
num. 6. Camill. Bortel. *in sum. decis. tom 1. tit. 31. à*
num. 13. Nicol. Garcia *d. c 4. n. 13.* per *cap. nemo dein-*
ceps 15. de elect. Castr. Palao *d. punct 8. n. 9.* vbi ex-
tendit Legatum de latere non habere potestatem
commendandi. Amplia vt nec Episcopus possit per-
petuò beneficium iurispatronatus sine patroni con-
sensu commendare, voluit gloss. communiter recepta
verb. commendare, in c. nemo deinceps, *de elect. lib. 6.*
ac post alios Roch. *de iurepatron. verb. honorificum,*
quaest. 3. n. 8. vers. item ad praedictam conclusionem, &
Lambert. *eodem tract. lib. 2. part. 3. quaest. 7. art. 1.* vbi
etiam quoad hoc, an patronus non reuocata commen-
da possit praesentare, remittit se ad ea, quae post Gemin.
d. c. nemo, tradidit *eodem lib. 2 part. 1. quaest. 6. princip.*
7 *art. 14* † Papa si Ecclesiam commendet simpliciter,
hoc est, nec certum tempus, nec perpetuum expri-
mendo, in perpetuum, hoc est, ad vitam eius, com-
mendare videtur; quia cùm non in perpetuum, sed ad
tempus commendat, solet certum illud tempus expri-
mere, me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *d. puncto 8.*
n. 9. in fine, Azor *d. c. 31. n. 12.* vbi *q. 19.* resoluit, quod
8 † quando Papa sic simpliciter, nulla alia adiecta
clausula, alicui beneficium, vel Ecclesiam commen-
dat, Commendatarius tunc non habet liberam po-
testatem de fructibus statuendi, quia solet Papa cum
Ecclesiam in perpetuum commendat, clausulam ap-
ponere, his verbis: *Vt commodius onera sustinere*
queas, de alicuius subuentionis auxilio prouidere cupi-
entes, tale Monasterium, vel benef. auctoritate Apostol.
concedimus, commendamus, & prouidemus, per te quan-
diu vixeris, tenendum, & possidendum, ita quod durante
commenda huiusmodi de fructibus, redditibus, & prouen-
tibus ipsius disponere & ordinare valeas, sicut veri Ab-
bates ipsius benef. qui fuerunt pro tempore, ordinare, &
disponere potuerunt, & debuerunt, alienatione tantùm
bonorum immobilium, & pretiosorum mobilium ipsius
benef. tibi penitus interdicta. Aduertendum maximè
9 est, quod † vbi Rom. Pontifex Ecclesiam ad certum
tempus commendauit, non potest Episcopus conferre
post elapsum tempus, quia eo ipso, quod Papa com-
mendauit, censetur affecta, vel reseruata, hoc est ip-
sius iuri, & potestati ita subiecta, & obnoxia, vt eam
nullus conferre queat. Ita Azor. *d. c. 31. q. 7.* & plures,
quos refert, & sequitur Nicol. Garc. *dict. c 4. n. 68.*

10 Ad tempus alicui commendatur Ecclesia cùm Pa-
store, vel debito ministro destituta, vel viduata alte-
rius fidei, & curae committitur, donec idoneum Re-
ctorem acceperit, Azor. *d. c. 31. quaes. 1.* Gonzal. *d. §. 8.*
n. 35. Nicol. Garcia *d. c. 4 n. 7.* ac proinde is, cui Eccle-
sia commendatur, fit depositariu similis, cùm Eccle-
sia causa custodiae tantùm ei concedatur, Menoch. *re-*
med. 15. recup. possess. n. 38. cum seqq. Castr. Palao *d.*
punct 8. n. 6. vers. secus verò. Nam † commendare ni-
11 hil aliud est, nisi penes aliquem deponere, *l. commen-*
dare, ff. de verb. sign. l. Lucius 14. ff. depositi, gloss.
verb. commendare, in d. cap. nemo deinceps, Put. *dec. 25.*
n. 2. lib. 1. Azor. *d. q. 1.* Gonzal. *d. § 8. numero 38.* Nicol.
Garcia *d. c 4. n. 6.* Camill. Bortel. *d. tom 1. tit. 31. n. 1.*
12 Et † ideo non facit fructus suos, sicut depositarius,
gloss. *d. verb. commendare.* Gambar. *dict. loco, n. 116.*
13 Gonzal. *d. §. 8. n 39.* imò † tenetur de eis rationem
reddere, *c. placuit 10. q. 3* ac proinde nec resignare, nec
permutare huiusmodi beneficium, si ad tempus com-
mendatum sit, valet: Flamin. *d. q. 17. n. 2.* quia nec in
re, nec ad rem in illo ius habet, Gonzal. *d. §. 8. n. 37.*

14 Commendare Ecclesiam alicui ad tempus regen-
dam, res est antiqua, & in Ecclesia vsitata à tempore
Gregorij. Nam Leo IV. *in c. qui plures, 21. q. 1.* decre-
uit, vt in vna Ecclesia titularis alteram sibi commen-
datam possit habere; ideo eundem Leonem IV com-
mendae inuentorem fuisse refert Camill. Borrel *tit. 31.*
n. 16. nam olim Ecclesiae commendari consueuerunt
ad tempus donec idoneus Rector eligeretur, & crea-
retur; & quia saepè Rectorum electio ob dissidia, &
lites differebatur, commendari coeperunt Ecclesiae ad
sex menses, vt in casu *d. c. nemo deinceps*, vbi dis-
ponitur, quod huiusmodi commendae temporales,
quae fiunt ad vtilitatem Ecclesiae, non possint con-
cedi, nisi per vnum semestre, & ex euidenti necessi-
tate, vel vtilitate ipsius Ecclesiae suadente, licèt finito
illo semestri, si adhuc durabat eadem necessitas, vel
vtilitas, poterat per aliud semestre commendari, vt de-
clarat gloss. *ibi, verb. durare*, Rebuff. *in praxi, tit. de*
Commenda, n. 65. Gonz. *d. § 8. num. 35.*

Potest igitur Episcopus Parochialem Ecclesiam 15
ad praedictos sex menses commendare, & alia be-
neficia, quibus inest animarum cura, etiam absque
patronorum consensu, si de iurepatronatus sint, *c.*
cum vos, de offic. Ordin. Concil. Trident. *sess 24. c. 18.*
vers. in omnibus quae, Lambertin. *de iurepat. lib. 2. p. 3.*
q. 7. art. 2. & part. 2. q. 1. art. 29. & 39. Monet. *de com-*
mutat. vltim. volunt c. 10. n 348 Filliuc. *d. tract. 41. c. 3.*
n. 132. Camill. Borrell. *dict tit 31. n. 14.* Castr. Palao
dict. punct. 8. n. 7. in princ. † Simplicia verò benefi- 16
cia commendari non solent. Caeterùm Abbatias,
Prioratus, & Praepositúras solus Papa commendat,
solus item ipse ius habet commendandi beneficia Re-
gularia, quoniam exempta sunt. Ita Azor. *d. c. 31. q. 15.*
ac saecularis de regulari prouidet in commendam, & è
contra, me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *d. punct. 8.*
n. 9. in med. Rebuff. *d. tit. de commenda*, *n. 7.* Nicol.
Garcia *d. c. 4. n. 18.* vbi *n 27.* resoluit, quod † quando 17
beneficium, seu Prioratus Regularis datur in com-
mendam perpetuam, non requiritur possessio, & *n. 28.*
quod habens in commendam beneficium regulare,
cogi non potest profiteri Religionem, sicut habens in
titulum cogeretur.

Episcopus, qui ad sex menses Parochialem com- 18
mendauit, non potest ante semestre tempus nutu suo
commendationem reuocare, nisi adiecerit clausulam,
donec ipse voluerit, gloss. *in d. c. nemo*, Rebuff *d. tit. de*
commenda, n. 58. Azor. *dict. cap. 31. quaes. 6. vers. quares.*
Verius tamen credo huiusmodi Cõmendatarium, cùm
nec in re, nec ad rem ius habeat, vt suprà dixi, posse
ad libitum reuocari, ad nutumque remoueri, gloss. *in*
c. si constiterit, de accus. & in c. qui plures, 21. q. 1. Man-
dos. *reg. 39. q. 3. n. 8.* Gonzal *dict. § 8. n. 35. & 37.* Nicol.
Garcia *dict. cap. 4 à n. 53.* vbi distinguit *n. 54. & 55.*
† Ita etiam poterit dictus Commendatarius coram 19
Ordinario absolutè & simpliciter commendationi ce-
dere, non tamen gratia, & fauore alterius; quia ius,
& titulum in beneficio non habet, vt suprà dixi, &
intra sex menses potest Episcopus quandocumque
voluerit Ecclesiam commendatam repetere, Azor.
d. cap. 31. q. 8. vbi *q. 13.* resoluit Episcopo commen-
dante Ecclesiam Parochialem Titio ad sex menses,
posse ipsum Titium à Papa impetrare temporis pro-
rogationem, antequam praedicti sex menses prae-
tereant; quia illis elapsis non habebit locum proro-
gatio; cum totum, quod fecerat Episcopus, finitum
sit, ac proinde Ecclesia desinat esse commendata. Illud
in praesentiarum est omninò aduertendum, quod † in 20
impetratione Ecclesiae, commendatae etiam ad tem-
pus, debet fieri mentio commendationis, aliàs impetra-
tio esset subreptitia, ac proinde irrita, & inanis. Archi-
diac. Domin. & Franch *in d. cap. nemo deinceps*, Azor. *d.*
cap. 31. q. 6. quia Ecclesia commendata non omninò
vacare dicitur, cum eius possessionem, & administratio- 21
nem Commendatarius habeat, tum quia Papa iuri ali-
cuius derogare non creditur, *c. super eo, de offic. deleg.*
c quamuis, de rescrip. in 6. Deinde notabis, quod † be-
neficium commendatum, siue in perpetuum, siue ad
tempus, non vacat per obitum Commendatarij, sed va-
cat semper, vt prius, ita vt non sit attendẽdus mensis,
nec

nec locus, in quo Commendatarius obierit, Pur. *decis.25.n 6.lib.1.*Nauar.*in man.c.25. n.126. & consf.30. de præbend. in antiq.* aliàs 28. *in nouis*, Sayr. *in florib. dec.sub eodem tit.decis.*31.Famiu.*de resign.lib.1. q.19. n.13.*Gonzal. *dict.§ 8. n.48. cum sequentibus*, Nicol. Garc.*d.c.4. n.64.* me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *d. punct.*8.*num.11.*

22 Inferior Episcopo non potest Ecclesiam, seu beneficium commendare, etiamsi ius habeat conferendi beneficium priuilegio, præscriptione, vel consuetudine, Domin. *in dict. cap. nemo deinceps, n.14.* & *ibi* Franc. *n 8.* Gambar. *de officio Legati lib. 4. rub. de potestate Legati in commendando benefic. à n.165.* Cuch *in institut.maiorum,lib.3.tit.6. num.46.* Flam. *de resign.lib.7.q.10.n.23.*Azor.*d. cap.31. quæst.11.* Nicolaus Garcia *d. c.4. num.8.* Nisi habeat iurisdictionem quasi Episcopalem, quia tunc poterit beneficia commendare ad tempus, sicut Episcopus, Flores de Mena *variar.qq lib.3. q.24. n.16.* Nicolaus Garcia *d.c.4. num.12.* & in capitulo Sede vacante admittit Filliuc. *tract 42.de benef cap.2.n.46.*

23 Parochialis Ecclesia non potest Episcopi auctoritate commendari, nisi clerico ætatem legitimam habenti, videlicet annum vigesimumquintum agenti, & nonnisi ad Sacerdotium promoto, vt possit interim Sacerdotis munus, & officium obire: sic habetur *in d.c.nemo deinceps*, Azor *d.lib.6.c 8 q.7.*

24 Attento iure nouissimo Concilij Trid. *sess.24. de reform. c.18. in princ.* debet Episcopus statim habita notitia vacationis Ecclesiæ (scilicet Parochialis) antequam vllum fiat examen (vt declarauit sacra Congr.) si opus fuerit, idoneum in ea Vicarium, cum congrua, eius arbitrio, fructuum portionis assignatione constituere, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, donec ei de Rectore prouideatur, de quo Iacob. de Graff. *in aureis decis. p 2. lib.2. c.26. num.28.* Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. p.2. cap.18. n.52.* Aloys Ricc.*in praxi fori Eccles.dec.575.in 1. edit. & resol 495.n.3.in 2 edit.*Viuian.*in praxi iurispp.2.lib.8. c.8.*Castr.Palao *d.punct.8. n 8.* etiamsi institutio pertineat ad inferiorem, Franc.Leo,& Viuian.*dictis locis*, vel ad collationem aliorum, vt resoluit Nicol. Garcia *de benefic. p 9. c.2. n.10.* Et ita Commendæ, quæ ad sex menses in Ecclesiis Curatis fieri poterant ab Ordinariis, iuxta *c.nemo deinceps*, amplius post Concil. locum non habent, cùm debeat in eis deputari Vicarius ad formam supradictam relatam in Concil. Trid. *d. c.18.* Ita declarauit *Sacra Congr.* teste Nicol. Garc.*d.p.4.c.4.n.15.*

25 Eò tendunt verba illa, *si opus fuerit*, quia in eadem Ecclesia possent adesse alij Ministri Sacramentorum, qui interea curam quoque illam, quæ ad defunctum spectabat, exercerent, vel aliqui vicini Parochi libenter idem præstarent, aut alij similes casus euenirent, quibus appareret, non opus esse constituere alium Vicarium. *S.Congr.* decisum refert Nicol. Garc. *d.cap.2 n.13.*

26 Vicario Parochiali simpliciter dato, non omnes fructus, sed congrua portio debetur, nec Episcopus à principio fructus omnes eidem assignare potest, nisi ad congruam portionem, & sustentationem essent necessarij, Nauar.*consil. 1. sub tit. de offic.Ord. in nouis*, Sayr. *in floribus decis. eodem tit. decis.17.* Nicol.Garcia *d.c.2. num.16* & *num.19.* dicit in Rota

27 decisum † huiusmodi Vicarij deputationem non esse de forma concursus, & prouisionis, de quo pleniùs *alleg.seq.*

ALLEGATIO LX.

Episcopus in habendo concursum ad Parochiales Ecclesias vacantes, quomodo se gerere debeat?

SVMMARIVM.

1 *Vicarium constituere quando debeat Episcopus, occurrente Parochialis Ecclesiæ vacatione? ostenditur.*

2 *Vicarij deputatio ab Episcopo facienda in vacatione Parochialis Ecclesiæ, potest impediri à collitigantibus, etiam interposita appellatione ab electione œconomi*

3 *Vicarij deputatio occurrente Parochialis Ecclesiæ vacatione spectat semper ad Episcopum vel illo defuncto, ad Capitulum Sede vacante, in cuius diœcesi Parochialis existit, etiamsi eius institutio pertineat ad inferiorem.*

4 *Casus proponitur, qui accidit in vacatione Thesaurariæ, de qua Auctor prouisus fuit, circa commendationem Parochialium dictæ Thesaurariæ annexarum, inter Illustr. Archiepiscopum Bracharen. & Collegiatæ Vimaren. Priorem.*

5 *Commendare Ecclesiam, seu beneficium non potest inferior Episcopo.*

6 *Natale vt vnusquisque diligat naturale est.*

7 *Vimaranum oppidum quondam Lusitaniæ caput, vbi primus eius Rex natus fuit.*

8 *Vimaranum oppidum antiquissimum est.*

9 *Vimaranum multis Sanctorum corporibus exornatur.*

10 *Beati Gualteri corpus, qui fuerat Seraphici P. Francisci discipulus, in Cœnobio sancti Francisci oppidi Vimaranen. situm est, ac multis claret miraculis.*

11 *Collegiata Ecclesia Vimaranen. Lusitaniæ inter omnes insignis, & antiqua est.*

12 *Constitutio Pij V refertur.*

13 *Concursus in vacatione Parochialis Ecclesiæ debet fieri iuxta formam Concilij, aliàs collatio erit nulla, & Papæ postea reseruatur.*

14 *Concursus confertur per viam regulæ circa beneficia quæ curam habent animarum.*

15 *Concursus in beneficiis Curatis reseruatis Sedi Apostolicæ, quomodo faciendus? ostenditur.*

16 *Concursus edicta debent proponi si beneficium Curatum iurispatronatus Ecclesiæ in mensibus Apostolicæ Sedi reseruatis vacauerit, & Ordinarius nulla habita ratione patronorum idoneum eligere, ac Romam mittere potest.*

17 *Concursus forma, quam Concilium præscribit in conferenda Parochiali, quæ sit iurispatronatus mere Ecclesiastici, seruanda est, etiam si Ecclesia sit iurispatronatus partim Ecclesiæ, partim laici, vel pro duabus partibus pertineat ad laicum*

18 *Examen per concursum fieri non debet in vacatione Parochialium, quæ sunt iurispatronatus laicorum, sed sufficit quod in Diœcesana Synodo deputatus, & idoneus iudicetur.*

19 *Examen per concursum in vacatione Parochialium, quæ sunt iurispatronatus laicorum quando sunt plures præsentati, pertinet ad Episcopum, qui eligere potest, quem cæteris magis idoneum iudicauerit.*

20 *Iuspatronatus deuolutum ad Ordinarium confertur per concursum pro ea vice.*

21 Examen per concursum fieri non debet in resignationibus Parochialium factis in manibus Papæ in fauorem.

22 Concil. Trid. sess. 24. cap. 18. de reform. ibi, per resignationem in Curia, declaratur.

23 Examen per concursum quando requiritur in permutationibus Parochialium? ostenditur.

24 Abbatia dignitas concursu non confertur, quamuis vnita sit ei perpetuò, & accessoriè Parochialis Ecclesia.

25 Dignitas, quæ Parochialem perpetuò, & accessoriè vnitam habet, concursu non confertur.

26 Parochialis Ecclesia, quæ est vnita Canonicatui, concursu non confertur.

27 Parochialis, cui vnitus est Canonicatus, assumit naturam, consuetudines, & priuilegia illius.

28 Beneficium Curatum, quod verè est dignitas, non est conferendum per concursum.

29 Dignitas habens curam animarum in Ecclesiis Collegiatis, concursu non confertur, nec in illa examen est necessarium, quale requiritur in Parochialibus.

30 Cura animarum, quæ in Ecclesia Collegiata exercetur per Canonicos, vel hebdomadarios, concursu non confertur.

31 Parochialis Ecclesia quando est subiecta Monasterio, vel annexa, seu de eius mensa, concursu non confertur.

32 Vicariæ perpetuæ Parochialium vnitarum concursu non conferuntur.

33 Beneficia Regularia, quæ Regularibus conferr[i] [n]on sueuerunt, concursu non sunt conferenda.

34 Prioratus Regulares habentes curam animarum soliti commendari sæcularibus, concursu non conferuntur.

35 Parochiali, quam quis acquirit per regressum, non est necessarium examen per concursum, si eam iam possedit.

36 Beneficia simplicia concursu non conferuntur.

37 Parochialis litigiosa concursu non confertur.

38 Parochialis quando esset exigui redditus aut nullus esset, qui velit examinari, vel ob dissidia, aut grauiores rixas, absque concursu conferri potest.

39 Approbatus, & electus per concursum, si non vult consentire pensioni, quæ à Papa super beneficio reseruatur, tunc Papa solet beneficium alteri conferre absque concursu.

40 Inferiores Episcopo habentes ius conferendi non possunt facere concursum.

41 Vicarius Episcopi, etiam Episcopo non impedito potest mandare, vt coram se examen fiat.

42 Inferiores exempti habentes proprium districtum, & Episcopalem iurisdictionem, habent facultatem faciendi concursum.

43 Edictum est de substantia, atque de forma in concursu Parochialium.

44 Edictum debet apponi ab Ordinario loci, vbi existit beneficium, & ibidem examen est peragendum, etiamsi ab Ordinario alterius diœcesis sit conferendum.

45 Edictum debet remanere affixum ad valuas Ecclesiæ per spatium decem dierum, quod per aliud simile poterit prorogari, non vltra.

46 Termino elapso per edictum ad examen constituto, nullus est admittendus, quod limitatur certis in casibus.

47 Termino edicti transacto, omnes qui descripti fuerint, ab examinatoribus in Synodo diœcesana deputatis examinari debent.

48 Examinatores semel in Synodo deputati, si Synodus quotannis non fiat, munus suum debent exercere, donec Synodus habeatur.

49 Examinatorum Synodalium officium expirat, si anno elapso aliqui ex eis mortui fuerint.

50 Examinatores Synodales si non adsint eo tempore, quo debet fieri prouisio per concursum, potest Episcopus, non obstante Concilij forma, deputare alios examinatores absque celebratione Synodi.

51 Concursus faciendus est, etiamsi vnus tantum, vbi alij non adsunt, se describi faciat ad illum cui, si idoneus inueniatur, beneficium est conferendum.

52 Examinatores synodales nihil prorsus occasione examinis, nec ante, nec post accipere possunt.

53 Examinatoribus deputatis in Synodo pro concursu Parochialium, non potest Ordinarius statuere aliquod stipendium, etiam minimum, nisi contrarium vsu receptum sit, vt in aliquibus Hispaniæ Ecclesiis.

54 Simoniæ vitium cur tam ipsi examinatores, quàm alij dantes incurrant, ostenditur.

55 Simonia committi potest ex parte competitorum, si duo concurrentes ad beneficium, alter ad impedimentum tollendum alt[eri] pretium det, vt à concursu desistat, & sic solus existens ipse obtineat.

56 Simonia committitur, si fieret pactio, quod alter alteri in concursu defectus, vel exceptiones non opponat.

57 Examinatores ad beneficia scientiam examinandorum, iuxta beneficiorum qualitatem debent attentè rimari.

58 Dignitates omnes, & saltem dimidia pars Canonicatuum in Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesiis insignibus, vbi id commodè fieri potest, hortatur Concilium, vt nonnisi Doctoribus, vel Licentiatis in Theologia, aut Iure Canonico conferantur.

59 Dignitatibus sine Sedis Apostolicæ authoritate non licet onus imponere, quod quis nisi graduatus non possit eas obtinere.

60 Archidiaconi, qui vel curam habent animarum, vel iurisdictionem, in omnibus Ecclesiis, vbi id fieri potest, Magistri, seu Doctores, aut Licentiati in Theologia, vel Iure Canonico debent esse.

61 Decanus nullo Concil. Trident. decreto subetur, vt necessario sit Magister, seu Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel Iure Canonico.

62 Scholastria conferenda est Doctori, vel Magistro, aut licentiato in Theologia, vel Iure Canonico, aliàs prouisio est nulla.

63 Dignitas principalis in Ecclesia Collegiata exempta conferri debet Doctori, vel Licentiato, vt principalis Dignitas in Cathedrali, non tamen necessariò.

64 Dignitas principalis in Collegiata requirit ætatem vigintiquinque annorum inceptorum, cùm habeat curam animarum in foro interiori, & exteriori.

65 Dignitates in Cathedralibus possunt obtineri ab habentibus ætatem viginti duorum annorum, nisi habeant curam animarum principaliter, secus si accessoriè.

66 Ætas viginti duorum annorum quæ requiritur ad Dignitates in Cathedralibus, debet esse completa, & non sufficit si vigesimus secundus annus sit inceptus.

67 Dignitates in Collegiatis possunt obtineri ab habentibus decimumseptimum annum.

68 Pænitentiarius Canonic. Ecclesiæ Cathedralis debet esse Magister, vel Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel Iure Canonico, & annor. 40. seu alias, qui aptior pro loci qualitate reperiatur.

69 Canonicus in Cathedralibus quam requirat scientiam, ostenditur.

70 Canonicatus in Cathedralibus quam requirat ætatem, sub distinctione demonstratur.

71 *Canonicatus Collegiatarum Ecclesiarum possunt obtineri ab habentibus ætatem quatuordecim annorum, ex dispositione Concilij, etiamsi habeant Parochiales sibi accessoriè vnitas.*

72 *Beneficium simplex consequi volenti satis est si Canonicas Horas recitare, ac construere sciat.*

73 *Beneficium simplex nullus ante decimumquartum annum potest obtinere.*

74 *Beneficium simplex ex dispensatione Summi Pontificis infanti potest conferri.*

75 *Episcopus non potest indulgere cuiquam, vt ante decimumquartum annum inceptum beneficium simplex obtineat, quod si faciat, peccabit mortaliter, & collatio erit nulla.*

76 *Beneficium simplex vt possit obtineri, sufficit quod decimusquartus annus sit cœptus, quamuis non sit expletus.*

77 *Fundationi standum est, qua statutum fuit, vt beneficium simplex etiam minor quatuordecim annorum consequi valeat, cum ei non fuerit derogatum per Concilium Tridentin.*

78 *Ætas quatuordecim annorum, quæ desideratur ad beneficium simplex, requiritur, etiamsi illud daretur per viam præsentationis, electionis, aut alterius cuiuscumque prouisionis.*

79 *Pensio non potest obtineri, nisi ab habente ætatem quatuordecim annorum.*

80 *Curata beneficia quam peritiam flagitent, ostenditur.*

81 *Curata beneficia qui vult obtinere, debet esse constitutus in ætate viginquinque annorum incœpterum.*

82 *Curatò beneficij collatio potest fieri prima tantùm tonsura initiato, dummodo in ea sit ætate, vt intra annum ad Sacerdotium promoueri possit.*

83 *Beneficium Curatum obligat ad promotionem Sacerdotij spatio vnius anni, aliàs vacat Parochia ipso iure.*

84 Cap. licet canon, de elect. lib. 6 *declaratur.*

85 *Præsentatus, seu electus ad beneficium, potest absens institui ab Episcopo, si ei notum sit esse idoneum notoriè.*

86 *Examen in Parochialibus præcisè necessarium est, nec omitti potest, ex eo quod prouisus notoriè dignus sit, etiamsi esset famosissimus Doctor, vel Vicarius Episcopi.*

87 *Nicol. Garcia reprehenditur.*

88 *Marcus Aurelius Meraldus Papæ Datarius laudatur.*

89 *Examinatus, & approbatus semel ad vnum beneficiũ simplex, non amplius examinatur ad aliud simile.*

90 *Beneficium superius qui est adeptus, examinari denuo debet, si ad simile beneficium promoueatur, in Ecclesia tamen vel loco ampliori, maiorive, aut nobiliori.*

91 *Examinari denuò debet promotus ad simile, & æquale beneficium, si in priori examine minus idoneè, & aptè respondit, aut si creditur eum post examen se negligenter in studio litterarum gessisse.*

92 *Examinatores peracto examine debent eos ex communi sententia renunciare Episcopo, quos idoneos repererint, vel data causa eos ad Ordinarium remittere.*

93 *Examinatores ab Episcopo, vel Vicario, quibus beneficia prouidere incumbit, tenentur significare, & subscribere quis sit dignus, & quis dignior sub peccato mortali.*

94 *Examinatorum relatio quominus executionem habeat, non potest impediri per vllam deuolutionem, aut appellationem, etiam ad Sedem Apostolicam interpositam.*

95 *Examinatores tenentur examen facere de ætate, moribus, doctrina, prudentia, & aliis rebus ad vacantem Ecclesiam gubernandam opportunis, itaut non sufficiat solùm de scientia.*

96 *Examinatorum vota quomodo danda, ostenditur.*

97 *Examinatoribus non incumbit, sed ad Episcopum spectat eligere ex approbatis magis idoneum sub peccato mortali, licèt in foro exteriori non inualidetur actus, si prætermisso digniore eligatur dignus.*

98 *Restituendi nulla obligatio contrahitur, si digniore prætermisso dignus eligatur, cum nullum iustitiæ ius per oppositum illi acquiratur.*

99 *Beneficium digno diœcesano, omisso digniore alterius diœcesis, absque peccato conferri potest.*

100 *Beneficium digno vbi confertur omisso digniori cum exiguitate damni, non committitur peccatum mortale.*

101 *Graduatus in aliqua scientia, & literatus, & maiori habilitate præditus præfertur has qualitates non habenti.*

102 *Doctus minus, modo idoneus, cuius mores sunt noti, & apporbati, præfertur doctiori, cuius vita ignoratur.*

103 *Dignus de gremio Ecclesiæ potest eligi, posthabito digniore extraneo.*

104 *Appellans à iudicio, seu electione examinatorum quomodo audiendus sit, ostenditur.*

OCCVRRENTE Parochialis Ecclesiæ vacatione, debet Episcopus statim, illius habita notitia, si opus fuerit, idoneum in ea Vicarium 1
cum congrua, eius arbitrio, fructuum portionis assignatione constituere, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, donec ei de Rectore prouideatur, vt habetur in Concil. Trident. *sess.* 24. *de reformat. cap.* 18. colligitur ex adductis per Bornign. *decis.* 11. *num.* 53. *part.* 3. Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part.* 2. *cap.* 18. *num.* 52. Lambert. *de iurepatron. lib.* 2. *part.* 2. *quæst.* 1. *num.* 29 Iacob. de Graffiis *in aureis decis. lib.* 2. *cap.* 26. *num.* 28. Filliuc. *tract.* 41. *de benefic. c.* 4. Lotet. *de re benefic. lib.* 2. *quæst.* 31. *n.* 12. me citato *in hoc loco* Alzed. *de præcellent. Episcop dignit. part.* 6. *cap.* 9. *n.* 17. me sæpe citato *in hoc loco*, Castr. Palao *in opere morali tom.* 2. *tract.* 13. *disp.* 3. *punct.* 2. *à princip.* Aloys. Riec. *in praxi fori Eccles. decis.* 575. *in prima edit. & resol.* 495. *n.* 3. *in secunda edit.* vbi etiam cum Bornign. *decis.* 37. *n.* 51. *&* 52. *part.* 2. resoluit non posse impediri à collitigantibus, etiam interposita appellatione ab electione œconomi. Viuian. *in praxi iurispatr. p.* 2. *lib.* 8. *cap.* 8.

Deputationem Vicarij cum congrua esse de forma concursus, & Ordinarium posse in huiusmodi 2
Vicarios deputare alios viciniores Parochos, vel alios etiam hebdomadarios, vel diurnos, nec cessationem congruæ facere cessare obligationem deputationis Vicarij, tenet me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. disp.* 3. *punct.* 2. *num* 2. post Nicol. Garc. *de benefic. part.* 2. *cap.* 1. *num.* 13. nouissimè post primam huius tractatus impressionem visus Ioan. Anton. Mass. *in sua praxi habendi concursum, requis.* 1. *dub.* 1. secundum Romanam impress. & *dub.* 2. asserit Vicarium cum congrua esse constituendum in qualibet Parochiali vacante, siue de Iure, siue de facto, siue de facto tantùm, & siue per obitum, siue per simplicem resignationem, aut priuationem vacent. Vnde illa verba Concil. *d. c.* 18. ibi, *si opus fuerit*, quæ videntur importare arbitrium, referuntur ad nudum modum in hac parte prouidendi, id est, vel per Vicarium, vel per mercenarium aliquem ministrum, non autem ad omni modo neglectum, Lott. *d. q.* 31. *num.* 14. Et huiusmodi Vicarium cum congrua deputandum, dummodo sit idoneus, non esse necessariò examinandum docet Massobr. *d. requis.* 1. *dub* 11. Et

cum

cum Concil. Trident. *citato loco* dicat *statim*, posse ta-
men Episcopum constitutionem huiusmodi Vicarij
vsque ad tres dies à die notitiæ vacationis, non autem
vlterius differre, resoluit idem Massobr. *d requis. 1. dub.*
15. Constitutum semel Vicarium cum congrua non
posse remoueri sine causa, quia Episcopus non retra-
ctat, quod semel fecit pro exequutione Concilij, te-
net idem Massobr. *d requis. 1. dub* 26. vbi *dub* 27. ait
quod si Vicarius constitutus cum congrua subeat exa-
men, & eligatur tanquam magis idoneus, debet se re-
trahere à prosecutione exercitij curæ, & administra-
tione bonorum, alioquin incurreret pœnam *cap. aua-*
ritiæ, de elect. in 6. quod etiam tenet Nicol. Garc. *part. 9.*
c. 2. n. 25. & 34. licèt contradicat Castr. Palao *d. disp. 3.*
puncto 2 n. 5. congruam portionem assignandam Vica-
rio esse arbitrariam Episcopo, statuit *Concil. citato loco*,
quam quidem pensatis qualitate personæ, beneficij, &
loci, arbitrari debere Episcopum, referunt decisum
Garc. *de benefic. part. 9. c. 2. n. 15.* & Mass. *d. requis 1.*
dub 25. me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *d puncto 2.*
n 4. Et posse esse duorum aureorum singulis mensi-
bus, asserunt Gallet. *in margarita casuum Conscient.*
verb Vicarius 8. & Campan. *in diuersorio Iuris Ca-*
non. rub 7. c. 6. n. 116. in fine.

3 Deputationem Vicarij donec prouideatur in Re-
ctore, spectare semper ad Episcopum in cuius diœcesi
Parochialis est refert decisum Armendar. *in addit. ad*
recop. legum Nauarra, lib. 1. tit 18. l. 7. de Episcopis, n. 86.
Ac proinde inferiores, qui non habeant iurisdictio-
nem quasi Episcopalem cum facultate congregandi
Synodum, non posse deputare huiusmodi Vicarium,
resoluunt Franc. Leo in *thesauro fori Ecclesiast. p. 2.*
c. 18. n 51. Nicol. Garc. *d. c. 2. num.* 8. & Massobr. *d. re-*
quis. 1. dub 8. *&* 11. Lotter. *d. lib. 2. q. 31. n* 12 *&* 13. vbi
citat Germon. *de indult. Cardinal §. quibusuis, sub n.* 27.
4 *ad fin. vers. de hac tamen.* † Et in facto proprio ha-
bui; nam cum vacaret anno præterito Thesaurariæ
dignitas insignis Ecclesiæ Vimaran. cui vnitæ sunt ac-
cessoriè, & in perpetuum duæ Parochiales, & in hac
Curia à S. D. Paulo V. felicis recordationis ad eã pro-
uisus fuissem, in partibus dubitatum fuit me absente,
& adhuc possessionem non habente, ad quem pertine-
ret prædictarum Parochialium commendatio? Illu-
strissimus Dominus meus Archiepiscopus Bracharen.
in cuius diœcesi sita est prædicta Vimaranen. Eccles.
de iure illas commendare, Vicariósque constituere ad
se pertinere allegabat. At Reuerendiss. prædictæ Ec-
cles. Prior, seu eius Vicarius, ad se huiusmodi Paro-
chialium commendationem spectare dicebat, eo quòd
prædicta insignis Ecclesia, licèt sub districtu Brachar-
ren. diœcesis sita fuisset, ab Archiepiscopi tamen iu-
risdictione quasi exempta apparebat, sed hoc non ob-
stante, Illustrissimo Archiepiscopo hoc pertinere li-
benter sum amplexus; quia omnia beneficia qualiter-
cumque exempta, atque Parochiales, siue sæculares, aut
Regulares circa curam animarum subiiciuntur Episco-
pis, iuxta dispositionem Conc. Trid. *sess. 25. de Reg. c.* 11.
& Episcopo incumbit prouidere de Vicario, qui illius
curam teneat, donec prouideatur de Rectore, etiamsi
institutio pertineat ad inferiorem, vt resoluunt supra
5 citati: tum quia † commendare Ecclesiam, seu benefi-
cium, non potest inferior Episcopo, etiamsi ius ha-
beat conferendi beneficium privilegio, præscriptione,
vel consuetudine, nisi habeat iurisdictionem quasi
Episcopalem, vt cum Flamin. Nicol. Garc. Azor. Flor. de
Mena, ac pluribus aliis resolui suprà *alleg. praced n.* 12.
tum etiam, quia cùm hoc à Concilio sit Episcopis con-
cessum, non potest Prælatus Eccles. Collegiatæ, quam-
uis exemptæ, qui non habeat iurisdictionem quasi
Episcopalem, hanc commendationem facere, prout
à simili in suppressione præbendarum in terminis
Concil. Tridentini *sess. 24. de reformat. c* 15. dicit deci-
sum à Sacra Congregat. Moneta *de distribut. quotid.*
part. 1. cap. 5. n 30. Et quia in præsentiarum opportu-
nissima sese offert insignis Ecclesiæ Vimaranen. me-
moria, aliqua de illius antiquitate à me sunt dicenda,
licèt aliquatenus à suscepta materia discedere videtur,
cum ad hoc natiuus patriæ amor, & charissima pa-
rentis, & propinquorum recordatio me impellant, quia
† naturale est, vt vnusquisque natale diligat, & nihil 6
dulcius habeat, quàm patriam, *l. qui habeat, & ibi*
gloss. ff. de legatis 3. Chassan. *in catalogo gloria mundi,*
part. 12. consider. 17. Aules *ad c 1. prætor. verb. terra,*
n. 13. fol. 45. verso.

VIMARANUM oppidum, vulgo *Guimaraens*, no- 7
stræ quondam Lusitaniæ caput, vbi Primus eius Rex
fuit natus, octauo à Brachara milliario distans, antiquis- 8
simum est, cuius nomen † à Gothis habitatoribus
originem duxit, scilicet à Vimarano Infante Regis,
Fruelæ fratre, de quo Ambros. de Morales *in chron.*
Hispan q 3 fol. 30. verso. & fol. 33. refert † prædictum 9
Vimaranum a fratre Fruela mortuo anno 768. mul-
tis Sanctorum corporibus exornatum; † habet enim 10
in cœnobio Sancti Francisci Beatum GUALTERUM
eius discipulum, qui hodie multis claret miraculis, de
quo agunt Reuerend. Gonzaga *in lib. monasteriorum*
Ordinis in prouincia Portugal. monast. 3. Estazo *in an-*
tiq Lusit. c. 29. in humanioribus litteris supra modum
doctus nouissimè Illustriss. D. Acuña *in historia eccles.*
S Ecclesia Brachar. p. 2. c. 27. vbi adducit Epitaphium
eius sepulchro vnico versu impositum,

Gualteri tegit hoc venerabilis ossa sepulchrum.

Quod à charissimo parente meo compositum, eius se-
pulchro ab eo structo fixum extat. Et in Sancti Domi-
nici monasterio summa veneratione sepulchro ab eo-
dem parente meo extructo conditum manet † corpus 15
Beati LAURENTII MENDI, è Sancti Dominici
familia alumni: hoc versiculo,

Hic sita Laurenti Mendez sunt ossa Beati,

vt referunt idem Illustriss. D. Acuña *in d. historia, p. 2.*
c. 33. Ludou. à Sousa *in histor. S. Dominici, lib. 2. c. 15. &*
16. & Estazo *cap* 52. Nostra Collegiata Ecclesia Lusi-
taniæ inter omnes insignis, & antiqua est, circa annum
929. vt refert Illustriss. D. Acuña *d. p. 2. c. 7. n. 6.* vbi *n. 7.*
ex eo de Oliua hanc insignem Ecclesiam vocari asse-
rit, propter miraculum, quod ibi die 8 Sept. 1342. ob-
uenit, regnante in Lusitania Rege Alphonso IV. In
decentiori loco constructa cum nobili Priorali pala-
tio, Sancti Benedicti monialium quondam cœno-
bium fuisse constat, conditumque anno à partu Vir-
ginis nongentesimo decimonono. Hæc ædificij forma
sub Beatæ Virginis tutela, quæ de Oliua nuncupatur,
Ioannis Regis Lusitaniæ huius nominis primi sump-
tu, & munificentia primùm extructa, exteriùs magnifi-
ca, gratissimaque prospectu, intus triplici testudine
conformata, Beatum DAMASUM Pontificem Maxi-
mum, patronum, & conciuem agnoscit, Illustriss. D.
Acuña *in d. historia, p. 1. c. 151.* Itemque TORCATUM
Sancti Iacobi Hispaniarum Præsidis, vt creditur, dis-
cipulum; est enim ipsius corpus ad duo milliaria se-
pultum in templo, quod Monasterium olim Sancti
Augusti fuerat, nunc tamen vnitum mensæ Capitulari
huius Collegiatæ Ecclesiæ existit, Illustriss. D. Acuña
in d. historia, p. 1. c. 100. *n.* 8. Sex adsunt in Capitulo
dignitates, vltra primam absentem, præbendæ vi-
ginti octo. His omnibus Prior dignitas præest, qui Vi-
carium nominat, ad quem minora crimina in Prima-
tiali Visitatione referuntur, ad Primates verò grauiora.
Huius insignis Ecclesiæ ad gloriam Omnipotentis
Dei Thesaurarius Maior sum, post Priorem secunda
dignitas, Præbendam vnam cum duabus Parochiis
illis accessoriè, & in perpetuum vnitis habeo, substituo
minorem Thesaurarium, cui omnia excellentiora tra-
duntur vasa multa argentea deaurata, vaporaria, lebe-
tes, & coclearia magnifica. Sed inter omnia excedit
maioris pretij argenteum tabernaculum Natalis, Epi-
phaniæ,

phaniæ, & Passionis Christi Domini figuris decoratum, ducentas quinquaginta, & quatuor habens libras argentei ponderis, singulis libris sexdecim vncias continentibus. Hic Sanctæ cuiusdam caput argento inclusum colitur, cuius nomen temporis obliuione deletum, sed multis clarum miraculis. Reliquiæ aliæ quamplures, & insignes, sactosancti ligni fragmentum, Beatæ Virginis tunicæ pars, ac singulæ Apostolorum omnium particulæ.

12 Ad assumptum præsentis quæstionis redeundo aduertendum, quod post deputatum in vacanti Ecclesia Rectorem intra decem dies Episcopus eligere debet aliquas personas, vel concursu proposito inuitare, qui se velint subdere examini examinatorum deputatorum Synodo diœcesana: demum verò vnum ex approbatis ab examinatoribus, quem ipse iudicauerit, prouidere de vacante Ecclesia. Et quidem neminem prouidere debet de Parochiali sine præuio huiusmodi examine, vel concursu, alioquin prouisio esset omnino nulla, ex Constitut. Pij Papæ V. quæ sequitur.

In conferendis beneficiis Ecclesiasticis, & præsertim Parochialibus Eccles. personis dignis, & habilibus, qui in loco residere, & per seipsos curam exercere valeant, quantam diligentiam adhiberi oporteat Alex. III. in Lateran. & Greg. X. in Lugdun. generalibus Conc. Innoc. similiter III. & aliorum Romanor. Pont. prædecessorum nostrorum editæ constitutiones testantur, quod vt diligentius, ac rectius perficiatur, statuit etiam Synodus Tridentina, vt occurrente vacatione Parochialis Ecclesiæ, etiam generaliter, vel specialiter, etiam vigore indulti in fauorem sanctæ Rom. Ecclesiæ Cardinalium, aut aliàs quomodolibet reseruatæ, vel affectæ, debeat Episcop. habita notitia vacationis Ecclesiæ, si opus fuerit, idoneum in ea Vicarium cum congrua eius arbitrio fructuum portionis assignatione constituere, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, donec ei de rectore prouideatur. Et deinde Episcopus, & qui ius patronatus habet, intra decem dies, aut aliud tempus ab Episcopo præscribendum, aliquos clericos ad regendam Ecclesiam idoneos examinatoribus iuxta formam eiusdem Synodi deputatis, nominet, & nonnisi eisdem examinatoribus per concursum aliorum examinatorum, etiam tanquam magis idoneo ab Episc. iudicato, & electo de Eccles. prouideatur, aliàs prouisiones, seu institutiones omnes præter formam prædictam factæ surreptitiæ censeantur. Sed quoniam res humana semper in deterius prolabuntur, nisi sit qui eas retineat, ac debita executioni demandet, & verendum sit, ne propter Constitutionum huiusmodi transgressionem maximi abusus oriantur. Nos ad quorum notitiam non sine graui nostra molestia peruenit, nonnullos ex venerabilibus Fratribus nostris Archiep. & Episc. occurrente vacatione Paroch. Ecclesiarum, eas nullo, aut minus ritè seruato examine, præsertim illo, quod per concursum fieri debet ex Conc. Trid. vel etiam examine ritè seruato, personis minus dignis carnalitatis, aut alia humana passionis affectum, non rationis iudicium sequentes, contulisse, & de eis prouidisse; volentes quantum cum Deo possumus huiusmodi, atque etiam futuris periculis occurrere, eorundem Prædecessorum nostrorum Constitutiones præfatas etiam innouando, auctoritate Apost. tenore præsentium, omnes & singulas collationes, prouisiones, institutiones Paroch. Ecclesiarum ab eisdem Episcopis & Archiep. ac quibusuis aliis collatoribus, tam Ordinariis, quàm delegatis, etiam S. R. E. Cardinalibus ac Sedis Apost. Legatis, vel Nuntiis, præter, & contra formam ab eodem Concil. Trid. præsertim in examine per concursum faciendo præscriptas factas, aut in futurum faciendas, nullas, irritas, ac nullius roboris, vel momenti, fore & esse, nullumque prouisis ius, aut titulum, etiam coloratum possidendi præbere, & Parochiales Ecclesias huiusmodi, quæ vacabant, ex tunc vacare statuimus, decernimus, & declaramus, easque omnes eorum, quibus ius conferendi eas, præterquam Episcopis & Archiepiscopis, qui curam dicti examinis iuxta decretum eiusdem Concilij habere debent, competet, dispositioni reseruamus. Insuper ne Parochiales Ecclesiæ diu in suspense maneant, in maximum animarum periculum, quarumcunque Parochialium Ecclesiarum, quarum dum pro tempore vacant, ad Episcopos, Archiepiscopos, Primates, & Patriarchas, & quosuis alios Ordinarios collatores in mensibus Ordinariis collatoribus, etiam per nostras regulas assignatis prouisio, & collatio spectat, & pertinet, de quibus iidem Episcopi & Ordinarij prædicti intra sex mensium spatium à die vacationis earundem, perfecto examine iuxta formam Conc. Trid. præfati non prouiderint, ac illarum etiam, quarum collationes nobis, & dictæ Sedi generaliter, vel specialiter ex quauis causa reseruatæ, seu affectæ existunt, aut aliis ex indulto Sedis Apost. competunt, ad quas occurrente illarum vacatione Episcopi, & Archiepiscopi præfati personas pro examine concursu mutuo habito iuxta dicti Conc. Trid. formam approbatas, & magis idoneas non elegerint, aut electas nobis, vel successoribus nostris, aut iis, ad quos collatio spectabit pro collatione obtinenda intra quatuor mensium spatium à die illius vacationis non significauerint, necnon Parochialium Ecclesiarum similium, quæ iurispatronatus Ecclesiastici, vel laicorum, seu clericorum, & laicorum simul fuerint, si præsentatus intra tempus eisdem patronis à iure præfixum præuio examine iuxta formam dicti Concilij approbatus petatur institui, institutioque ipsa per duos menses à die præsentationis dilata fuerit, collationem, prouisionem, institutionem, ac omnimodam dispositionem nobis, & ipsi Sedi, ac personis indulta huiusmodi conferendi, prouidendi, seu instituendi obtinentibus respectiuè reseruamus, data tamen in Parochialibus iurispatronatus optione ipsis patronis, vt si institutio ad Ordinarios spectabit, iis Ordinariis illam facere negligentibus, & vltra dictos duos menses differentibus, possint pro huiusmodi institutione obtinenda habere recursum ad Metropolitanum, vel viciniorem Ordinarium aut ad Sedem Apost. Prohibentes etiam eisdem Ordinariis ne tempus decem dierum eisdem Ordinariis, & patronis ab eodem Concil. Trid. ad nominandum idoneos clericos coram deputatis examinatoribus præfixum, vltra alios decem dies prorogare audeant, vel præsumant. Districtius inhibentes ne quis præter Roman. Pontifice aut alios indulta huiusmodi obtinentes, vt præfertur, quacunque fit super hoc auctoritate munitus, de huiusmodi beneficiis sic reseruatis, vt præfertur, disponere, vel circa illa, etiam per viam permutationis, vel aliàs innouare quoquo modo præsumat. Vt autem non solùm digni, sed magis idonei reperti iuxta eiusdem Concilij decreta Parochiales Ecclesiæ conferantur, volumus & eadem auctoritate decernimus, quod si Episcopus minus habilem, posthabitis magis idoneis elegerit, possint ij, qui reiecti fuerint, à mala electione huiusmodi ad Metropolitanum, vel si ipse eligens Metropolitanus, aut exemptus fuerit, ad viciniorem ordinarium vti nostrum, & Sedis huiusmodi delegatum, aut aliàs ad ipsam Sedem Apostol. appellare, ac prælectum ad nouum examen coram ipso appellationis iudice, & eius examinatoribus prouocare, & constito de prioris eligentis irrationabili iudicio, eoque reuocato, Parochialis magis idoneo per eundem iudicem appellationis, auctoritate nostra (quatenus collatio ad Episcopum à quo appellatum fuit, spectaret) conferatur, alias eidem magis idoneo per iudicem appellationis approbato conferenda remittatur ad eum, ad quem collatio, prouisio, vel institutio spectabit. Hæc tamen appellatio interposita interim non impediat, aut suspendat, quominus electio per Ordinarium primo loco facta interim debitæ demandetur executioni, & prouisus ab eadem Ecclesia causa appellationis huiusmodi

dependente non amoueatur. Et si quis à sententia per iudicem appellationis lata duxerit appellandum, is tunc ad Sedem ipsam Apostol. appellabit si secus in præmissis omnibus & singulis actum, & attentatum fuerit, irritum decernimus, & inane. Volumus autem quod præsentium transumptis manu alicuius Notarij, &c. Dat. Romæ anno Incarn. Domin. 1566. 15. Kal. Aprilis.

13 Iuxta supradictam Constit. constat in vacatione Parochialis Ecclesiæ debere fieri concursum, iuxta formam Concil. Trident. d.c. 18. aliàs collatio erit nulla, & Papæ postea reseruator, quæ forma per Episcopū omitti non potest, etiamsi vellet Parochialem conferre personæ quantumcunque notoriæ, doctæ, idoneæ, & benemeritæ. Ita Rot. *decis.* 151. apud Farinac. *in collect. nouissimarum*. Fusch. *de visit. lib. 2. cap. 5. n.* 10. Cened. *ad Decretum, collect. 15. n. 5.* Flamin. *de resignat. lib. 8. quæst. 9. n.* 83. Nicol. Garc. *de benefic. part. 9. c. 2. n.* 102. Zerola *in praxi Episc. verb. Parochia, §. 2. dub. 2.* vbi dicit decisum, me citato *in hoc loco*, Alzed. *p. 2. c. 9. n. 7.* Aloys. Ricc. *d. resol.* 351. *n. 2. & versic. amplia secundò*, tenet prouisum de Parochiali, non seruata supradicta forma, non esse tutum in foro conscientiæ, Massobr. *in d. praxi habendi concursum, requis. 17. dub. 4. & dub. 2.* asserit formam Concilij circa concursum seruandam esse dumtaxat vbi Concilium ipsum receptum est, & iam fuerit coacta Synodus, & in ea electi examinatores.

14 Beneficia ea (quod pro regula habemus) concursu conferuntur, quæ curam animarum habent, vt habetur in Concil. *citato loco*, & disponit prædicta Pij V. Constitut. firmat Vgolin. *de potestate Episc. c. 50. §. 3.*

15 *n. 1.* † In beneficiis Curatis etiam reseruatis Sedi Apost. & quibuscumque aliis, Ordinarij proponent edicta concursus, & à Sede Apostol. prouisio fiat approbato ab examinatoribus in Synodo diœcesana deputatis, si habet fidem approbationis ab Ordinario, refert decisum Anastas. Germon. *de indultis Card. §. quibusuis, n.* 17. Flamin. *de resign. lib. 10. q. 7. n.* 11. Piasec. *in praxi noua Episc. p. 2. c. 5. n. 17. propè finem*. Gonz. *ad reg. Cancell. gloss. 6. n.* 112. Nicol. Garc. *d. c. 2. n.* 154. Salzedo *de protect. Reg. tom. 1. part. 1. c. 9. n.* 98. etiamsi constet de reseruatione, vel quia beneficium vacauit in mensibus Apostol. Matescot *variar. resol. lib. 1. c. 12. num. 2.* Aloys. Ricc. *resol.* 351. *versic. amplia tertiò*. vbi *in vers. amplia 4.* tenet procedere etiam in beneficio reseruato, vel affecto specialiter vigore induli, seu priuilegij in fauorem S. R. E. Cardinalium, seu Abbatum, vel Capitulorum, vel etiamsi eius cura Episcopo incumbat, & per vnum, vel plures administretur, vt in specie Rot. *in vna Gerunden. Sacristiæ, dec. 48. 7. 8. p. 1. diuers.*

Beneficia tamen vacantia in Curia, seu apud Sedem, siue per obitum, siue per simplicem resignationem, aut dimissionem ex vi decreti de dimittendo primom incompatibile, solere Datariam prouidere sine concursu, & sufficere vt examinetur super sufficientia, attestantur Gonzal. *ad reg. 8. Cancellar. gloss. 6. n.* 15. Nicol. Garc. *in addit. ad sum. tract. de benef. p. 9. c. 2. n.* 153. Piasec. *in praxi noua Episc. p. 2. c. 5. n. 17. vers. de curatis*, Massobr. *in d. praxi prol. 3. dub. 3. num.* 45.

16 Si beneficium Curatum iurispatronatus Ecclesiæ in mensibus Apost. Sedi reseruatis vacauerit, Episcopus ipse Ordinarius nulla habita ratione patronorum, debet edicta concursus proponere, & idoneum eligere, ac Romam mittere cum fide ipsius met Ordinarij à Summo Pontifice instituendum, sicut in aliis Curatis, quæ non sunt iurispatronatus, refert decisum Piasec. *in d. praxi noua Episc. d. c. 5. n. 17. in fine*. Salzed. *de protect. Regia tom. 1. p. 3. c. 9. n.* 99. Gonzal. *d. gloss. 6. n.* 116. Aloy. Ricc. *d. resol.* 351. *vers. amplia sextè* & addit ad hunc concursum admitti debere, tam nominatos à patronis, quàm alios, & censuit *Sacra Congreg. in vna Florentina Paroch. de anno* 1599. quam declarationem sequuta fuit Rota *in d. Florentina de eodem anno* 28. *Maij*, coram *Iu'o*, eadem Rota *decis.* 453. *num. 1. p. 1. recentiss. in posth.* vbi dicitur quod concursus requiritur nedum in Rectoriis de iurepatronatus Ecclesiastico, sed etiam in Vicariis perpetuis.

Ampliatur etiamsi Ecclesia Parochialis sit iurispatronatus partim Ecclesiæ, partim laici, quia tunc seruanda est forma examinis per concursum, quam Concil. præscribit in conferendis Parochialibus, quæ sunt iurispatronatus mere Ecclesiastici, & id in dicendum est quando iuspatronatus pro duabus partibus pertinet ad laicum, & pro vna tantum ad Ecclesiasticum, quia omne mixtum sequitur naturam sui simplicis magis digni, ex Concil. *pract. c. 36. n. 5.* Mandos. *in reg. 1. Cancell. q. 10. n. 2.* Lucius Gom. *in c. 1. n. 47. in fine, de rescript. in 6.* Quare hanc partem tenent, decisumque referunt Gonz. *d. gloss. 6. n.* 135. Gal. *in margarita casuum conscientiæ, verb. iuspatronatus, pag. 145. col. 2.* Nicol. Garc. *d. c. 2. n.* 178. Aloys. Ricc. *d. praxi fori Eccles. res.* 420. *in 1. edit. & resol. 357. n. 3. in 2. edit.* Massobr. *in d. praxi prol. 7. dub. 25. n. 2.* me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *dict. punct.* 2. *§. 5. n. 3.* vbi ait hanc resolutionem non habere difficultatem, Matescot *var. resol. lib. 1. c. 52. n. 7.* Lotter *d. lib. 2. quæst. 31. num.* 132. Beltramin. *in annot. ad Greg. XV dec.* 498. Ferentil. *ad Farin. decis. 25. in fin. vers. & hoc procedit*. Verùm licet hæc opinio ex tanti tam virorum auctoritatibus nobis aliquando placuerit, ab ea nunc in hac vltima impressione recedere cogimur, propter nouissimam declarationem *Sacræ Congreg. Concilij in vna Pisana, sub die 3. February* 1628 quæ censuit in collatione Ecclesiæ Parochialis iurispatronatus mixti, id est, partim Ecclesiastici & partim laicalis, non requiri formam examinis per concursum, quam refert Viuian. *in sua praxi iurispatr. lib. 10. c. 1. n. 34. in appendice, pag.* 760. secundùm no issim. impress. & Ego ipse *in tr. de officio, & potest. Parochi, c. 2, num.* 116. & multis tuetur hanc partem Phœbus *Lusit. dec. 214. per tot. tom. 2.* vbi refert secundum eam fuisse iudicatum, & multipliciter respondet ad fundamenta contraria, latè etiam Gabr. Pereira *de manu Reg. p. 1. c. 7. à n.* 32. 17

Parochiales Ecclesiæ quæ absque concursu possunt conferri.

PRimò. In vacatione Parochialium, quæ sunt iurispatronatus laicorum, examen per concursum fieri non debet, sed sufficit quod deputatis à patronis examinetur ab examinatoribus in diœcesana Synodo deputatis, & idoneus iudicetur. Referunt decisum Lælius Zechius *de republ. Eccles. c. 28. de parocho, num 6. pag.* 125. Zerola *in praxi Episc. p. 1. verb. Parochia, §. 7. pag.* 271. Flamin. *de resignat. lib 8. q. 9. num.* 115. Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici p. 2 cap. 3. n.* 19. Piasec. *in praxi noua Episcop. p. 2. c. 1. n. 18 in princip.* Lessius *de iustit. lib. 2. cap. 34. n. 58. & 81.* Vgolin. *de potestate Episcop. c. 50. § 3. vers. tertiò.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 6. n.* 124. Nicol. Garc. *de benefic. part. 9. cap. 2 n.* 255. Aloys. Ricc. *in dicta praxi fori Ecclesiast. resol.* 357 *n. 1.* Rota *in vna Vlysbonen. concursus, prima Iuly* 1611. coram Reuerendissimo D. meo Coccino Rotæ Decano apud Farinac. *part. 2. tom. 2. decis.* 759. *n 4.* Massobr. *dict. praxi, requis. 7. dub. 25. à num. 4.* Lotter. *dict. lib. 2. quæst. 31. numero 129. cum sequentibus*, me citato *in hoc loco*, Alzedo *de præcellent. Episcop. dignit. p. 2. cap. 9. num 2.* & me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *dict. disp. 3. puncto 2. § 5. num. 2.* † Quando verò plures sunt præsentati, requiritur examen per concursum inter ipsos præsentatos tantùm; ex his qui facto examine idonei ab examinatoribus renunciati fuerint, 18 19

fuerint, Episcopus eum eligat, quem cæteris magis idoneum iudicauerit, atque illum, & non alium instituat: referunt decisum Gonzales *dict. gloss 6. n.* 138. Piasec *in praxi noua Episcop d. c. 5. n.* 18. *vers. eueniente*, Vgolin. *dicto loco*, Nicol. Garc. *dict. c.* 2. *n.* 256. Matescot. *variar. lib.* 1. *c.* 52. *n.* 11. Aloys. Ricc. *dicta resolut.* 357. *n.* 2. Massobr. *dict. requis.* 7. *dub.* 25. *n.* 5. Lotter. *d. q.* 31. *n* 130. vbi *n.* 131 post Garc. *d. c.* 2. *n.* 257. Beltramin. *ad Greger. XV. dec.* 494. *sub n.* 3. *vers. verùm hoc habet locum*, id restringit quando essent plures, sed inæqualiter præsentati, adeò vt tota vis consistat in hac æqualitate, me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *disp.* 3. *puncto* 2. §. 5. *n.* 2. *vers. quod verum*. Sic etiam iuspatronatus deuolutum ad Ordinarium, conferri per concursum pro ea vice, refert decisum Galet. *in margarita casuum conscientiæ, verb. iuspatronatus, pag.* 145. *col.* 2. Salgad. *dict. pars.* 3. *c.* 11. *n.* 89. quidquid Massobr. *dict. requis.* 1. *dub.* 22. Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiepiscop. Neapol. c.* 66. *n.* 19. dicant me citato *in hoc loco*, Castro Palao *dict* §. 5. *n.* 2. *in fine*.

20 *Secundò*. In resignationibus Parochialium factis in manibus Papæ in fauorem, examen per concursum fieri non debere, referunt decisum Flamin. *de resign. lib.* 1. *quæst.* 7. *n.* 7. Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. decis.* 416. *in* 1. *edit. & resol.* 353. *in* 2. *edit.* Massobr. *in dict. praxi habendi concursum, requis.* 13. *dub.* 3. me citato *in hoc loco*, Alzed. *dict. part.* 2. *c.* 9. *n.* 5. Castr. Palao *dict. puncto* 2 §. 5. *num.* 4. Gonzal. *dict gloss.* 6. *num.* 121.
21 *cum sequentibus*. vbi etiam resoluit, quod † resignatarius prouisus à Papa, vel mandatum de prouidendo in forma Dignũ obtinens, dumtaxat examinari debet absque concursu, & approbari, si idoneus repertus fuerit ad curam animarum, siue resignatarius sit præsens in Curia, siue absens in partibus: de quo etiam vide Gutierr. *Canon. lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 15. Zerola *in praxi Episcop. part.* 1. *verb. Parochia*, §. 2. *dub.* 5. & 6. Less. *de Iustit. lib.* 2. *c.* 34. *n.* 84. Prosper de Augustino *in addit. ad Quarant. in summa Bullarij, verb. benefic. paroch.*
22 *collatio, q.* 3. *vers. tertius*, vbi etiam † verba illa in Concil. posita *per resignationem, etiam in Curia*, intelligit de resignatione simpliciter facta, & non de ea, quæ fit in fauorem; sic etiam intelligunt Gonz. *d gl.* 6. *n.* 122 *& seq.* Matescot. *var. resol. lib.* 1. *c.* 52. *n.* 6. Aloys. Ricc. *d. praxi fori Eccles. res.* 151. *vers. amplia quintò*, Vgolin. *d. c.* 50. § 3. *vers. secundò*, me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *d.* §. 5. *n.* 4. *in fine*.

23 *Tertiò*. In permutationibus Ecclesiarum Parochialium non requiritur examen: si verò adsit magna inæqualitas numeri parochianorum, vel permutantes non fuissent examinati eo tempore, quo Parochiales adepti, tunc sunt examinandi, sed absque concursu. In permutationibus verò, quæ fiunt de beneficio simplici & Curato, licèt non sit necessarius concursus, examen tamen necessarium est, refert decisum Nicol. Garcia *d. p* 9. *c.* 2. *n.* 163. resoluunt Læl. Zecch. *de Republ. Eccles. c.* 28 *de Parocho, n.* 6. Flam. *d. q.* 9. *n.* 95. Thoming. *decis.* 129. Vgolin. *d c.* 50 §. 3 *versic. septimò*, Less. *d. c.* 34. *dub.* 16. Aloys. Ricc. *in d. praxi fori Ecclesiast. dec.* 419. *in* 1. *edit. & res.* 356. *in secunda edit*. Filliuc. *d. tr.* 41. *cap.* 4. *num.* 137. me citato *in hoc loco*, Castro Palao *d.* §. 5. *n.* 3.

24 *Quartò*. Dignitas Abbatiæ concursu non confertur, quamuis vnita sit ei Parochialis Ecclesia, dummodo hæc vnio auctoritate Sedis Apostolicæ, ac perpetuò & accessoriè facta sit, referunt decisum Nicol. Garcia *d. cap.* 2. *num.* 193. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloss* 5. *c.* 6. *num.* 12 *& gloss* 6. *num.* 191. Lessius *d. c.* 35. *n.* 82. me citato *in hoc loco*, Castro Palao *d.* §. 5. *num.* 6.

25 *Quintò*. Dignitas quæ Parochialem perpetuò accessoriè vnitam habet, concursu non confertur, referunt decisum Anast. Germon. *de indultis Card.* §. *quibusuis*, *n.* 7. Stephan Gratian. *discept. forens. c.* 273. *n.* 48. Nicol. Garc. *d. c.* 2. *n.* 193. me citato *in hoc loco*, Castro Palao *d* §. 5. *n.* 6.

Sextò. Parochialis Ecclesia, quæ est vnita Dignitati, 26
vel Canonicatui, concursu non confertur, referunt decisum Galet. *in margarita casuum conscient. verb. Parochus*, Aloys. Ricc. *d. praxi fori Eccles. dec.* 417. *in prima edit. & resolut.* 354. *n.* 2. *in secunda editione*, & latiùs *resol.* 381. Gonzal. *d. gloss.* 5. §. 7. *n.* 2. tenuit Rot. *in vna Vicen. Parochialis Castri Tortoli*, 14. *Ianuar.* 1511. coram *R P. D. Manzanedo*, apud Farinac. *p.* 2. *recent. decis.* 523. *n.* 8. me citato *in hoc loco*, Castr. Palao
d. §. 3. *n.* 6. † Nam Parochialis, cui vnitus est Canonica- 27
tus, assumit naturam, consuetudines, & priuilegia illius, Petr. de Perus. *in tr. de vnionibus Eccl. c.* 2. *n.* 10. *&* 19 Nauar. *cons.* 6. *num.* 1. *de verb. signif & cons.* 6. *n.* 2. *&* 3. *de maior. & obed.* Gonz. *d gloss.* 5. §. 7. *n.* 2. & residentia facienda est in Canonicatu, & non in Parochia, Nic. Garc. *de benef. p* 12. *c.* 2 *n.* 23. vbi *n.* 26. resoluit ad Canonicatum, cui vnita est Parochialis, non requiri ætatem 25. annorum.

Septimò. Beneficium Curatum, quod verè est Digni- 28
tas, non est conferendum per concursum, refert decisum Galet. *in margarita casuum conscient. verb. beneficium, pag.* 24. *& v. Canonicus, vlt.* refert quoque decisum ad Canonicatum habentem annexam curam animarum, etiam in perpetuum non esse examinandum.

Octauò. Dignitas habens curam animarum in Ec- 29
clesiis Collegiatis concursu non confertur, nec in illa examen est necessarium, quale requiritur in Parochialibus, referunt decisum Piasec. *in praxi noua Episc. d. cap.* 5. *num* 18. *in fine*, Nicol. Garc. *d. c.* 2. *n.* 195. Gonzalez *d. gloss.* 6. *n.* 162. Massobr. *d. prælud.* 3. *dub.* 3. *à num.* 38.

Nonò. Cura animarum, quæ in Ecclesia Collegia- 30
ta exercetur per Canonicos, vel hebdomadarios, iuxta text. *cap statutum, de elect. in* 6. concursu non confertur, nam in isto casu cura dicitur esse penes collegium, & non penes singulos, aut quemcunque Canonicum per se, ita vt Canonicus dicatur Curatus referunt decisum Prosper de Augustino *dict. q.* 3. *vers. quorum primus est*, Vgolin. *dict. c.* 50. §. 3. *in fine*, Flamin. *dict. q.* 9. *num.* 94. Gonzal. *d. gloss.* 6 *num.* 158 Aloys. Ricc. *resol.* 358. *vers. quartò*, *& in dec. Curiæ Archiepiscop. Neapol. dec.* 370. *part.* 4. Massobr. *in dict. praxi, requis.* 1. *dub.* 7. *n.* 6. me citato *in hoc loco*, Castro Palao *dict.* §. 5. *num.* 7.

Decimò Parochialis Ecclesia, quando est subiecta 31
monasterio, aut annexa, vel de eius mensa, concursu non confertur, quòd Monasterium nominat Rectorem, & Episcopus confirmat, me citato *in hoc loco*, Castro Pal. *d.* § 3 *n.* 9. & fuit resolutum *in vna Tirason. iuris præsentandi*, 23. *Maij* 1588. coram *Bubalo*, & *in vna Vlysbon. iuris conferendi*, 2. *Decembris* 1605. coram *Litta*, relata per Farin. *dec.* 102 *p.* 1. *tom.* 1. Quando autem dicatur beneficium de mensa Monasterij, vide Rotam *in vna Vlysbon. iuris conferendi*, 13. *Iunij* 1607. coram *Illustriss. Lancelloto*, apud Farin. *tom.* 1. *par.* 2. *decis* 204.

Vndecimò. Vicariæ perpetuæ Parochialium vnita- 32
tum concursu non conferuntur, sed solùm ad nominationem, seu præsentationem illorum, quorum Dignitati, vel Ecclesiæ parochialis est vnita, & annexa, deputandi, vel instituendi suos Vicarij autem Ordinarij, seu alius Vicarij, prævio examine, iuxta Constit. Pij V. incip. *Ad exequendum*, *sub dat. Kalend. Decemb.* 1567. *vers. Volumus insuper.* Ita Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gl.* 5. §. 3. *n.* 53. *&* 54. Filliuc. *in qq. moral. tom.* 1. *tr* 41. *c* 4. *n.* 147. Lotter. *de re benef. lib.* 2. *q.* 31. *n.* 21. Caualer. *dec.* 595. *n.* 4. Buratt. *dec.* 214. *n.* 1. *& dec.* 203. *n.* 10. *& decis.* 911. *n.* 1. *&* 2. referunt decisum Galet. *in margarita casuum conscient. verb Vicarius* 3. Nicol. Garc. *d. cap.* 2. *num.* 289. Aloys. Ricc. *in d. praxi fori Eccles. resol.* 338. *num.* 1. *vers. secundò*, Vgolin. *d. cap.* 50. §. 3. *vers. octauò*,

me citato *in hoc loco*, Castro Palao *d.* §.5. *n.*10. Quotiescunque verò in Vicarium transfertur non solum exercitium curæ, sed etiam omnimoda cura, habere locum concursum probat Lotter. *d.q.*21.*num.*22. censuit Rota *in vna Vlysbon. concursus*, 1. *Iulij* 1612. coram *Reuerendiss. D. meo Coccino Rotæ Decano*, apud Fatin. *part.*2 *recent. decis.*579. & clariùs *in alia Vlysbonen. concursus*, 1. *Iunij* 1615 coram *R. P. D. Remboldo*, apud Fatin. *part.*2. *recent. decis.*710. vbi etiam *num.*5. tentum fuit quod nihil refert ad hunc effectum, an Vicarius sit perpetuus, vel ad nutum amouibilis? & *num.*3. censuit curam totalem beneficij vniti tunc dici esse penes Vicarium, quando ipse percipit omnes fructus beneficij certa portione Rectori Ecclesiæ, cui facta fuit vnio, assignata, quod etiam aduertit Lotter. *d. quæst.*31.*n.*24 Et ad hoc propositum est bona Rotæ decisio *in vna Barcionen. Vicaria*, 17. *Maij* 1624. coram *Merlino*, vbi sic habetur: *Proposui dubium in decis. coram me in hac causa facta* 9. *Februarij prætoriti reseruatum, an scilicet concursus intraret? & Domini dixerunt non intrare, quia stante prædicta decisione, in qua fuit firmatum constare de vnione valida, apertè sequitur concursui locum non esse. Cum enim Ecclesia vnita omnino suppressa remaneat, & efficiatur prædium illius Ecclesiæ cui ipsa vnio facta fuit, vtique eiusdem Ecclesiæ Prælatus est etiam Rector & Prælatus Ecclesiæ vnitæ, ideoque ad illius nominationem, seu præsentationem deputari, & institui debet Vicarius absque alio concursu, iuxta Constit. Pij V. in antiq. Bulla* 46 §. *volumus*, & post alios Garc de *benef. part.*9. *cap.*2. *num.*286. Gonzal. *super reg.*8 *gloss.*5.§.3. *num.*53. *qui ita censuisse refert Sacram Congreg. Concil. Trident. & plurics etiam firmauit Rota, & signanter decis.*102. *num.*1. *part.*1. *& decis.*579. *n.*4. *& decis.*610. *num.*2. *p.*2. *recent. & in Dertusen. Vicaria*, 28. *Nouembr.* 1616. *coram Vbaldo, & in Barcinonensi Vicaria.* 9. *Decemb.* 1616. *coram Buratto. Neque obstat quod conclusio prædicta solum procedat, quando cura actualis tantum, siue ipsius curæ exercitium fuit translatum ad Vicarium, secus autem quando in illum totalis vtriusque curæ, actualis nimirum, & habitualis, translatio facta fuit, iuxta distinctionem, quam ex mente dicta S. Congregat. Concilij amplexa est Rot. decis.*579. *n.*1. *& decis.*710 *num.*1. *part.*2. *recent. in quibus aliæ decisiones referuntur, quoniam in hac vnione fuit apertè dispositum, quod Vicarius præsentari deberet ab Archidiacono, & institui ab Ordinario, quod manifestè concursum excludit, & apertissimè arguit curam ipsam quoad exercitium fuisse tantum translatam, quoad habitum verò remansisse penes Archidiaconum, cuius dignitati vnio ipsa facta fuit. Rot. decis.*103. *n.*10. *vers. & reseruatur. part.*1. *& decis.*204. *num.*1. *circa finem. part.*2. *recentior.* Hactenus Rot. *in dict. Barcinonen.*

33 *Duodecimò.* Beneficia Regularia, quæ regularibus conferri consueuerunt, concursu non sunt conferenda, referunt decisum Piasec. *in praxi noua Episcop. d c.*5. *num* 18. *vers. hoc decretum*, Gonzal. *ad regul.*8. *Cancellar. gloss.*6. *num.* 162. Nicol. Garc. *d.c.*2. *n.*197. Vgolin. *d* §.3. *vers. quartò*, Aloys. Ricc. *in d. praxi fori Eccles. decis* 4.1. *in* 1. *edit. & resol.* 357. *n.*1. *in* 2. *edit.* Rota *in vna Vcen. paro. b. astri Tertioli*, 14. *Ianuar.* 1611. coram *R. P. D. Manzanedo*, apud Fatin. *p.*2. *recent. decis* 223. *n.*6. Massob. *d. pral* 3. *dub.* 3. *n.*34. me citato *in hoc loco*, Castro Palao *d* §.5. *n.*1 Quid in beneficiis, seu doctrinis Indorum Curatis, quæ regularibus commendantur? Vide latè Ioan. de Solorzano *de Iure Indiarum tom* 2. *lib* 3. *cap.*16. *per tot.* vbi *cap* 17. disputat qualiter regulares huiusmodi doctrinas Indorum habentes, sæcularium examini, collationi, subiectioni, correctioni, & excommunicationi subiaceant.

34 *Decimotertiò* Prioratus Regulares habentes curam animarum, soliti commendari sæcularibus, concursu conferuntur, refert decisum Nicol. Garc. *d.c.*2. *n.*199. me citato *in hoc loco*, Massobr. *d. pral.*3. *dub* 3. *num.*37. me citato etiam *in hoc loco*, Ioan. de Solorzano *d. lib.*3. *c.*17. *n.*21. me quoque citato *in hoc loco*, Castro Palao *d.* § 5. *n.*12.

Decimoquartò. In Parochiali, quam quis acquirit per regressum, non est necessarium examen; quod intelligendum est, si illam possederit, secus si eam nunquam possederit, refert decisum Nicol. Garc. *d. cap.*2. *num.*168. 35

Decimoquintò. Beneficia simplicia concursu non conferuntur, vt tenuit Rota Romana *in vna Calaguritana reductionis motus proprij*, 29. *Mart.*1591. coram *Illustrissimo Seraphino*, inter eius impressas *decis.*942. *n.*6. & 7. refert Aloys. Ricc. *d praxi fori Ecclesiastici, decis.*415. *in* 1. *edit. & resol.*352. *in* 2. *edit.* Massobr. *d. praxi, pral.*5. *in princ. n.*7. 36

Decimosextò. Parochialis litigiosa concursu non confertur, quia tunc si alter colitigantium cedat, vel decedat, siue sit possessor Parochialis, siue non, cum ab Ordinario alter subrogari nequeat, ne multiplicentur colitigantes, aut colitiganti superuenienti præiudicium irrogetur, concursus cessat, Flamin. *de resignat. lib.*2 *quæst.*3. *num.*97 Massobr. *in d. praxi, pral.* 3. *dub.*3. *à num.*18. Gonzal. *d. gloss.*6. *à num.*142. Aloys. Ricc. *ad resolut.* 356. *vers. tertiò*, me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *dict.* §.5. *num.*8. Quando verò Summus Pontifex noluerit colitigantem subrogare, vel ius demortui in alium transferre, locum habebit decretum Conc. *in dict. cap.*18. nisi illi Sanctitas sua voluisset derogari, refert decisum Nicol. Garc. *dict. cap.*2. *n.*170. 37

Decimoseptimò. Parochialis quando esset exigui redditus, vt examinis pro concursum operam non ferret, aut nemo esset, qui se dicto examini velit subiicere, aut ob apertas factiones, seu dissidia, quæ in aliquibus locis reperiuntur, facilè grauiores rixæ, aut tumultus possent excitari, concursu non confertur, vt disponit Concil. *d.c.*18. *vers. si tamen*, tenet Aloys. Ricc. *d. resol.* 358. *in fine*, Gonzal. *d. gloss.*6. *n.*139. *cum sequentib.* Seraphin. Rotæ Roman. *decis.*942. *n.* 10. *p.*1. Campan. *in diuers. iuris Canon. rub.*5 c.3. *n.*10. me citato *in hoc loco* Castr. Pal *d.* §.5. *n.*13. & 14. Verùm in prouisione Parochialis, etiam modici valoris, tres examinatores esse adhibendos resoluit, refertque decisum Galei. *verb. beneficium, pag.*25. *col.*2. quia etiam in impetratione debet fieri mentio de qualibet beneficio, quamuis modico, vt tenuit Rota *in vna Calagurit. Canonic.*8. *Febr.*1580. coram *Illustris. Seraph.* nunc inter eius decisiones impressas *decis.*445. 38

Decimooctauò. Quando approbatus per concursum, & electus non vult consentire pensioni, quæ à Papa super beneficio de tempore prouisionis reseruatur, tunc ipso sic recusante, Papa solet beneficium alteri conferre absque concursu, præuio solo examine simplici ad curam animarum, cum derogatione expressa, vel tacita dicti Concilij, propter decretum irritans, Rota Rom. *decis.*4º. *p.*1. *diuers.* quam citat Aloys. Ric. *in praxi fori Eccles. resol.*359. 39

Decimonono Quando nullus comparuit, aut certè nullus ex comparentibus vult subire examen, Episcopum assignare debere aliud tempus, siue edictum, & si adhuc nemo compareat, tunc posse Parochiam absque concursu conferri, decisum referunt Nicol. Garc. *d.c.*2. *n.*218. Massobr. *in d. praxi, reg.*3. *dub.*9. secundùm Romanam impress.

Visis igitur in quibus Parochialibus Ecclesiis, & beneficiis concursus cesset, generaliter, & per viam regulæ in aliis fieri debet, & cùm apertè loquatur Concil. Triden. in *dict. c.*10. *vers. transacto*, ibi *ab Episcopo, siue eo impedito, ab eius Vicario*, ab inferioribus Episcopis habentibus ius conferendi non potest fieri. Sc 40

tenere

tenent Zer.d.c.28.de Parochο,n.6. Flamin. de resignat. lib.8. quæst 9. num.96.Nicolaus Garcia dict c.2.n.121. Germon.de indultis Cardin.§.quibusuis, ad finem, & sæpiùs decisum fuisse in Rota dicit Aloys. Ricc. in dict. praxi fori Ecclesiastici, resol.361. Et citata verba
41 Concil. Trident. non tollunt † quin coram Vicario possit fieri examen, etiam Episcopo non impedito, sed posita esse ad denotandum conueniite, quod ab ipso Episcopo, cessante impedimento, fiat examen, resoluit Nicol. Garcia dict.cap.2 num.117. Massobr.dict.reg.3.
42 dub.3. † Inferiores tamen exempti habentes proprium districtum, & Episcopalem iurisdictionem, ac ius congregandi Synodum, habent facultatem faciendi concursum, referunt decisum Nicol. Garcia dict. cap.2. num. 136. Aloys. Ricc. vbi proximè, Flores de Mena variarum lib 3. quæst.24 n.21. Flamin. de resignat. lib 8 quæst.9.num.96 Germon. de indultis Card. §. quibusuis, ad fin. Massob. d. praxi, reg.2.dub.8.11. & 12.

43 Edictum esse de substantia, atque de forma in concursu Parochialium, probat Concil. dict. cap.18. ibi, per edictum etiam publicum vocentur, qui volent examinari, Aloys. Ricc. dicta praxi, resolut.364. me citato in hoc loco, Massob. in d praxi, requ.2. dub.3. Quicquid teneant Vgolin.de officio Episcopi c.50.§.4 n.3.Garc.d. p.9.c.2.n.36.Castr.Pal d.puncto 2.§ 1.n.6. † & debet
44 apponi ab Ordinario loci, vbi existit beneficium, & ibidem examen est peragendum, etiamsi ab Ordinario alterius diœcesis sit conferendum, vt decisum referunt Flam.de resign.lib.8.c.9 n.102. Gonzal. gloss.10. n.31.
45 Quod † edictum debet remanere affixum ad valuas Ecclesiæ per spatium decem dierum, Zerol. in praxi Episcop.p.2.ve b.Parochia, & per alios decem dies potest prorogari, sed non vltra, vt disponit citata Pij V. Bulla, in §.Prohibentes, prout testatur Zerola in praxi Episc.d.verb. Parochia,§.2.dub 3.Nicol.Garcia p.9.c.2. n.45.& 47.Massobr.dict.req.2 dub.8.& 9. Aloys.Ricc. d.resol.364. n.2. vbi intelligit ex causa probabili, & legitima: vnde si prolixior terminus statuatur, quicquid vltra viginti dies fit, nullum est propter decretum irritans, de quo in dicta Constit. Pij V. Seraph. decis.1148. num.4. & ex mente Sacræ Congreg. super Concilio, sæpissimè fuisse responsum in Rota refert Lotter. d lib.2. quæst. 31. num.41.& me citato in hoc loco, Castr.Palao dict puncto 2.§.1.n.6.in fin. Quod quidem edictum non esse necessariò legendum, sed sufficere vt affigatur, tenent Nicol.Garc. dict.c.2. num.42. & 43. & Massobr. dict. requis.2. dub.7. contra Zerol. dict.verb Parochia,§.2. dub.1. Et in eo apponendam esse diem propositi concursus censuit Rota apud Seraphin.decis.148. quam refert Massobr. dict.requis. dub.10.

Termino præfixo decem, vel ad summum viginti
46 dierum elapso, ad examen nullus est admittendus, ex Seraph. d.decis. 548. n 4. p.2. quem citat Aloys. Ricc. vbi proximè. In praxi tamen obseruatur, vt possit Ordinarius aliquem ad concursum admittere, non obstante quod terminus ab eo præfixus sit elapsus, & aduersarius, qui comparuerat durante termino, contradicat. Ita resolutum fuit in Rota in vna Calagurritana dimidij beneficij, 22. Aprilis 1602.coram Ottembergo, teste Aloys. Rice. resolut. 360. quemadmodum etiam examen factum ante lapsum termini in edicto expressi, nullo postea comparente subsistit. Nicol.Garcia d.c.2. n.326. & tenuit Rota in vna Carthag. Parochialis, 9. Decembris 1588 coram Orano, teste Aloys.Ricc.d resol.360 in fine. Quando verò termino elapso, & re adhuc integra, alius venit oppositor, admittendus est, prout decisum referunt Gunz ad reg.8. Cancell. gl.9. §.1.n.115.Nicol.Garc.d.c.2.n.206 Massobr.in d praxi, requis.me citato in hoc loco, Castr.Palao d.punct.2.§.2. n.2.Et huiusmodi oppositio non illi tribuit ius ad rem considerabile, vt tenent Sarnens.in reg. de iure quæsitu

quæst.1 n.10.Cassad decis.18. n 3.de prabend. Gonzal. ad reg.8. Cancell. glos.9. §.1. n.89. & fuit dictum in Barcinon. beneficij, 15. Ianuar. 1625. coram R.P.D. meo Pirouano.

Transacto constituto tempore, omnes qui descripti 47
fuerint ab Examinatoribus examinentur, vt disponit Concil.dict.c.18.vers. transacto; adueniente que vacatione cuiuslibet Ecclesiæ tres ex illis eligat Episcopus, qui cum eo examen perficiant; vnde Episcopum adhibere debere in concursu plusquam tres examinatores, sed non pauciores, referunt decisum Nicol.Garc. part.5.cap.9.num.55.& Massobr.d sua praxi, requis.12. dub.1. etiamsi beneficium sit modici valoris, ampliat Galet.in margarita casuum Conscientiæ, verb.beneficium pag.23 col.2.

Examinatores debere singulis annis proponi in Synodo ad nutus sea, & ab ea Synodo probari statuit Concil.Trid.d.c.18. vers. examinatores autem singulis annis, &c.& non plus viginti, vt censuit Sacra Congregat.Concilij Trident. in vna Cæsaraugustana Synodi, de anno 1627. eorumque officium etiam post annum suæ electionis minimè expirare asserunt Nicol. Garc.p.9. c.2.n.73.Massobr in d praxi, requis.11.dub.1.vbi d. b.3. ait Concil.Trident.dicto loco, nullam formam præscribere super propositione examinatorum: illos tamen debere proponi nominatim, & non in genere, nisi proponerentur in genere, qui reuera tunc extarent, si per huiusmodi genericam expressionem haberetur etiam expressa persona, tenent Nicol. Garc.dict.cap.2. n.339.Massobr.dict.requis.11.dub 3 vbi dub.7.ait quod examinator vt dicatur probatus à Synodo, debet dimidiam partem suffragiorum ferre ab iis, qui vocem habent in Synodo. Si ex sex examinatoribus aliqui intra annum suæ electionis mortui fuerint, totam facultatem examinandi vnà cum Episcopo ad superstites etiamsi vnus tantùm superesset, spectare debere anno durante, sed in loco demortuorum eligendos esse alios cum approbatione Capituli, referunt decisum Nicol. Garc.dict.c 2 n.8.Massob.in dict.praxi, requis.12.dub.2. Vnde Sbroz in addit.ad suum tract. de officio Vicarij, lib.2 quæst 211. dicit in Sacra Congreg. Concilij decisum Vicarium Sede Episcopali vacante in loco examinatorum absentium, vel defunctorum alios auctoritate propria sufficere non posse, sed curare debere vt elapso anno alij in loco demortuorum sufficiantur, seu eligantur in Synodo, alioquin pro legitimis non haberi, qui superfuerunt. Atque ita quotiescunque occurret casus vacationis Parochialis Sede Episcopali vacante, si supponatur lapsus annus, à quo celebrata est Synodus, & in ea facta deputatio examinatorũ aut ex illis adhuc tot non supersint, qui possint in præfinito numero examini interesse, quia hoc casu est quod imputetur Capitulo, si illico non curauit conuocari Synodum ea hac præcisa causa deputandi nouos examinatores, bene intrant resolutiones adductæ per Garc. d.loco. Ita Lotter d.lib.2.quæst.31. n.84.

Si verò omnes examinatores decedunt, vel in longinquas partes recedunt, Episcopum intra annum ad celebrandam Synodum ex antiquis, qui fuerint, sex, & non pauciores subrogare debere, & si non extabunt tot antiqui, eligere posse illos, qui extabunt, & alios supplere de nouo approbatos à Capitulo vsque ad sex; quod si nulli antiqui extiterint, nouos tunc à Capitulo probandos non pauciores sex deputare debere, vsque ad futuram Synodum in fine anni à posttema Synodo celebrandam, referunt decisum Nicol Garc. dict.cap.2. n.73 & Massobr.d.requis.12.dub.3.& censuit Rota in Panormitana Archypresbyteratus, 4. Decemb.1618. coram D. Buratto. Hæc circa constitutionem examinatorum vtilia & quotidiana sunt in materia concursus; nam prouisio parochialis facta ei, qui non fuit examinatus, & approbatus ab examinatoribus in Synodo deputatis, sed ab aliis, quos Episcopus eligit,

est nulla, & beneficium potest impetrari vti reseruatum, ita per supradictam Pij V. Const. referunt decisum Nicol Garc. *d.c.a.n.341.* & Massobr. *in praxi requis.3.dub 5.*

48 Et pariter concursum vitiari si adhibeatur examinator non synodalia cum synodalibus, referunt decisum Nicol. Garc. *d.c.2.n.83.324.* & *341.* Massob. *in d. praxi, requis.13. dub 1.* Quidquid dicat Homobonus de bonis *in examine Eccles. tract.2 cap.3. quaest.30.* Sicut etiam vitiatur si non iurarunt iuxta formam Conc. *d.c.18.* ibi, *iurentque omnes*, &c. prout Massobr. *in dict. praxi, requis.14.dub.1.* vbi *dub.5.* cum Nicol. Garcia *d. c.2 n.356.* dicit esse de forma vt praestetur huiusmodi iuramentum tactis sacrosanctis Euangeliis, & *dub. 3.* cum eodem Garc. *n.356.* asserit posse praestari extra Synodum iu manibus notarij, & *dub 4* tradit probari per attestationem notarij, & litteras ipsorum examinatorum, de quibus Lotter. *d.lib.2.q.31.à n.91.*

49 Examinatores synodales durant donec alij in Synodo deputati fuerint, si verò anno elapso aliqui ex eis mortui fuerint, officium omnium expirat. Ita decisum referunt Nic. Galer. *in margarita casuum consc. verb. Examinatores 1.* Aloys. Ricc. *d. praxi fori Eccles. resolut.361. in 2. edit.* Nicol. Garc. *d.c.2. in addit. n.75.* Massobr. *d. requis.12.dub 4.n.3.* vbi inquit locum non ha-
50 bere, quando post annum supersint sex adhuc. † Episcopum non excusari si post annum adhibeat examinatores superstites, non extantibus sex, etiamsi caperet praetextum quod ipse de nouo esset adeptus possessionem Episcopatus, cum annus celebrandi Synodum non incipiat currere à die captae possessionis, sed à die Synodi vltimo loco celebratae, tenent Garc. *d.c.2.n.92.* &
51 *seq.* Massobr *d requis.12. dub.6.* & censuit Rot. *in Panorm. Archipresbyt. 5 Iunij* 1650. coram *D. Buratto.* Necessariò huiusmodi examinatores eligi debere, qui sint Magistri, seu Doctores, aut Licentiati in Theologia, aut Iure Canonico, si extent, alioquin alios clericos esse eligendos, qui ad id videbuntur magis idonei, refert nouissimè sibi fuisse responsum *à sacra Congr. Concilij* Massobr *in d. sua praxi, requis.11 dub.1.* & sentit Vgolin. *de offic. Episc.c.50 §.5.n.1.vers secundò.*

Quamuis Concil. Trid. *d cap.18.* dicat qui descripti sunt, examinandos esse, quasi omnes descripti debeant examini subiici, vel saltem ad illud singulariter vocari, Seraph. *decis.1148 n.5* Lotter. *dict. lib.2.q.31. num.54. cum seqq.* non repugnat tamen, quin vnus, si alij non adsint, se describi faciat ad concursum, & si idoneus inueniatur, beneficium ei sit conferendum. Ita censuit *Sacra Congregat.* teste Vgolin. *d.c.50 §.10. n.4.* Nicol. Garc. *d.c.2. num. 215.* Massobr. *in dict. praxi, requis.3. dub.7.* & *8.* me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *d. punct.5. §.1 n.8.* Vtrùm autem Episcopus possit statuere, seu limitare certum numerum personarum ad concurrendū in concursu Parochialium. Vide Aloys. Ricc. *in decis. Curiae Archiep. Neapol. decis.31. p.4.* Elapso termino edicti posse per Episcopum inchoari examen, sed non posse eadem die claudi, vbi plures fuerunt descripti, sed esse expectandos, vel vocandos, alioquin vitiari concursum, si ex pluribus descriptis vnus, aut non omnes examinentur, & eis non expectatis claudatur concursus, censuit pluries Rot. apud Nicol Garc. *d.c.2. à n.33.* Seraphin. *decis.1148. num.5.* refert Massobr. *d. requis.3. dub.10.*

52 Caueant examinatores huiusmodi, ne quicquam prorsus occasione huius examinis, nec ante, nec post accipiant, vt admonet Conc. *d.c.18 vers. Caueant*, quacunque etiam immemoriali consuetudine non obstante, vt censuit *Sacra Congreg.* alioquin vitium simoniae tam ipsi, quàm alij dantes incurrent, citant, & explicant Zerol. *in praxi Episcopal. dicto verb. Parochia, §.2.dub.11.* Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastic. part.1.c.3. num.23.* Petrus de Ledesma *in sum. part.2. tract.7.cap.2.concl.7.prope finem*, Vgolin. *de simon. tabel.4.cap 48 §.1* & *de potestate Episcopi cap.50 §.5. num 2* Fauin. *cons.15.num.3.* & *47.* Massobr. *in d praxi, requis.15.* Soar. *de relig lib.4.de simonia, cap.49 num.2.* Nicol. Garcia *dict cap.2. à num.368.* Lotter. *dict. lib 2.*
quaest 31.num.39. Itavt † nec etiam possit Ordinarius 53
statuere aliquod stipendium, etiam minimum examinatoribus deputatis in Synodo pro concursu Parochialium, & si Synodus dioecesana secus statuerit, decretum esset irritum, & nullum, refert decisum Nicol. Garc. *dicto cap.2e à numero 374* Sed in Ecclesiis Hispaniae contrarium communi vsu receptum esse testatur Petrus Ledesma *dict. conclus. 7. prope finem, vers. la difficuldad*, quem citat Garc. *dict. cap. 2. numero 372.*

Ratio autem quare vitium Simoniae tam ipsi examinatores, quàm alij dantes incurrant, à qua absolui nequeunt, nisi dimissis beneficiis, &c. ea est, quia per approbationem factam in concursu acquiritur approbato ius ad beneficium, & sic pro illo iure spirituali datum videretur temporale examinatoribus, Nauar. *cons.58.vers.ad quartam, in antiquis*, aliàs 67. *in nouis, de simonia.* Et ex parte competitorum committi potest simonia, si duo concurrentes ad beneficium, alter ad impedimentum tollendum alij pretium det, vt à concursu desistat, & sic solus existens ipse obtineat, Maiol. *lib.5.de irreg c.45.n 3.* Prosper de August. *in addit. ad Quarant. ver. simonia, add.3 pag mihi 593.* Vgol. *d.c.50.*
§.9.n.2. † Committitur etiam simonia si fieret pactio, 55
quod alter alteri in concursu defectus, vel exceptiones non opponat, cum realiter possit obiicere, sed se examini submitterent, & qui per Superiorem dignior iudicaretur, beneficium haberet, & solueret alteri pensionem annuam cum beneplacito Sed. Apost. Nauar. *cons. 3 num.1. de simon. in antiq aliàs 39 4.* & *41. in nouis*, Prosper de August. *vbi proximè*, Flamin. *de confident. benef. q.47.n.9.* Vgolin. *d.c.50.§.8. in fin.* † Committitur 56
denique simonia si quis per virum potentem, cui pecuniam traderet, seu promitteret, metum aliis inferret, vt à concursu cessarent, Vgolin. *de simon. tab.1.c.48.§.3. sub n.5.* & *d.c.50.§.9. in fine.*

Examinatores ad beneficia scientiam examinandorum iuxta beneficiorum qualitatem debent attentè rimari, quae vt pateat, aduertendum Dignitates omnes, 57
† & saltem dimidiam partem Canonicatuum in Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesiis insignibus, vbi id commodè fieri potest, non nisi Doctoribus, seu Licentiatis in Theologia, vel iure Canonico cōferendas, esse vt habetur in Concil. Trident *sess.24. de reform.c.12.* Aloys Ricc. *in praxi fori Eccles. dec.473. in prima edit.* & *res 497. in fine, in secunda edit.* me citato in hoc loco Card. Anton. Zapata *en el discurso de la obligacion en Conciencia y Iusticia que los Prelados tienen de proueer las dignidades y beneficios. p 2. conc.6. n.52.* quod quidem Concilij decretum id hortatur, non autem praecipit; vnde † in Synodo Prouinciali non licere im- 59
ponere onus Dignitatibus, quod quis nisi graduatus non possit eas obtinere sine Sedis Apostolicae auctoritate, refert decisum Nicolaus Garcia *de benef p.7. c.7. n.45.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea, res.138.n.3.* Castr. Pal. *d.tr.13.disp.4 punct.6. n.13.*

Archidiaconi, qui oculi dicuntur Episcopi, *cap. ad hec, de officio Archid ac.* (quasi ab eo in specula & statione positi, glos. *verb. oculi, in c. Diacons, 93. dist.* Anton. Fabric. *in praxi benefic. tit. de benef. cum Dignitate, num.25. in fine*, debent esse in omnibus Ecclesiis, vbi fieri potest, Magistri, seu Doctores, aut Licentiati in Theologia, vel Iure Canonico, vt habetur in Conc. Trident. *sess.24. de reform. cap.12. vers. Archidiaconi etiam*, referunt Nicol. Garcia *dict. cap.7. num.36.* Gonzal. *ad reg.8. Cancell. gloss.4. n.68.* Campan. *in diuers. iuris Can. rub 7. cap. 6. num.41.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resol.138. à n.2.* & *in decis. Curia Archiepisc. Neapol. dec. 305, num.12. part.5.* Galgan. 60
de

19 *de iure publico lib. 3. tit. 21. n. 1.* Homobon. de Bonis *de examine E. clesiastico tract. 1. cap. 9. quaest. 55.* Benn. *de priuil. Iurisconf. par. 2. priuil. 28. n. 2.* Moscon. *in sum. tract. 6. c. 7. n. 6.* Nouar. *in sing. Canon. concl. 41.* Sebastian. Caes. *in relect. de Eccles. Hier. disp. 12. §. 1. n. 9.* Squillante *de priuil. cleric. c. 4. n. 109.* Enim tamen locum amplissima *Congreg. DD. Cardinalium Concilij* interpretata est procedere in iis tantùm Archidiaconis, qui vel curam habent animarum, vel iurisdictionem, prout habetur *in tit. de Archid.* non autem de iis, qui nomine dumtaxat sunt Archidiaconi, cuius declarationis idonei sunt nobis testes Anastas. Germon. *in tr. de indultis Card. §. quibusuis, n. 4.* Campan. *d. n. 41.* Piasec. *in praxi, nona Episc. part. 2. c. 5. num. 20.* Aloys. Ricc. *dict. in praxi dec. 473 in prima editione, & res. 497. n. 3. in secunda editione.* Mallob. *in praxi habenda con cursum, req. 10. dub. 6.* secundùm Rom. impress. Squillante *d. 4. n. 111* Nouar. *d. concl. 41. n. 2.* Nicol. Garcia *d. c. 7. n. 41. & n. 40.* dicit *Sacram Congr.* respondisse huiusmodi Archidiaconos habentes iurisdictionem contentiosam debere esse Doctores & promotos in publico gymnasio, aliàs gradus ei non suffragare, ex Bulla 63. Pij V. refert Mallob *d. dub 6. n. 6.*

61 Decanus nullo Concil. Trid decreto iubetur, vt necessariò sit Magister, siue Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel Iure Canonico, vt respondit *Sacra Cong.* teste Zerol. *in praxi Episc. part. 1. verb. Canonia, §. 2. in fine.* Nicol. Garc. *dict. cap. 7. n. 43. &* Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resol. 238. in fine, & in dec. Curia Archiepisc. Neapolit. dec. 248. n. 5. part. 4.* me citato *in hoc loco,* Castr. Palao *dict. puncto 6. n. 16.* ideo loci consuetudinem in hoc esse seruandam necessariò dicendum.

62 Scholastria conferenda est Doctori, vel Magistro, aut Licentiato in Theologia, aut in Iure Canonico, aliàs prouisio est nulla, ex decreto Concil. Trident. *sess. 29. de reforme. c. 18.* ibi, *De catero verò officia, vel Dignitates illa, qua Scholastria dicuntur, non nisi Doctoribus, vel Magistris, aut Licentiatis in sacra Pagina, aut in Iure Canonico, & aliis personis idoneis, & qui per seipsos id munus explere possint, conferantur, & aliter facta prouisio nulla sit & inualida, non obstantibus quibusuis priuilegiis, consuetudinibus etiam immemorialibus,* refertunt Ben. *de priuil. Iurisconf. priuil. 28. n. 6.* Molfes. *in sum. tr. 6. c. 7 n. 61.* Squillante *d. c. 4. num. 104. & 105.* Circa quod *Sacra Congreg.* declarauit conferendam esse Scholastriam Doctoribus, vel Magistris, aut Licentiatis in sacra Pagina, aut in Iure Canonico, in qualibet Vniuersitate approbata, nec obstare quod non esset ex illis, quae essent in illa regione, in qua esset Scholastria, refert Nic. Garc. *d. c. 7. n. 35.* me citato *in hoc loco,* Solorzan. *in tr. de Iure Indiarum, to. 2. lib. 3. c. 14. n. 18.* vbi subdit illud decretum Concil. Trid. non comprehendere Scholastrias existentes in locis, in quo erectum non est Seminarium, vel vbi in eius institutione alij praeceptores sunt designati, me citato Castr. Palao *d. punct. 6. n. 14.*

63 Principalis Dignitas in Collegiata Ecclesia exempta, cui Ordinaria iurisdictio cum aliquibus iuribus quasi Episcopalibus competit (prout est Prior insignis nostrae Collegiatae Vimaranen.) conferri debet Doctori, vel Licentiato, vt principalis Dignitas in Cathedrali, non tamen necessariò, quia Concil. quando loquitur de Dignitatibus, *sess. 24. de reformat. c. 12.* hortatur, vt conferantur Doctoribus, & non praecipit. Ita refert decisum Nicol. Garc. *d. c. 7. n. 33. &* Fr. Sigism. à Bononia *de elect. dub 63, n. 1. vers. quod autem.*

64 † Et ad quamcunque principalem Dignitatem in Collegiata requiri aetatem vigintiquinque annorum inceptorum, cum regulariter habeat curam animarum in foro interiori, vel exteriori, resoluunt Nicol. Garc. *d. 4. p. 7. c. 4. n. 65.* Filliuc. *d. tr. 41. c. 5. q. 3.*

65 Ad memoratas Dignitates in Cathedralibus Episcopatu inferiores, quibus nulla inest animarum cura, ex consuetudine, statuto, vel priuilegio adsciscì sine dubio possunt minores vigintiquinque annis, dummodo non minores viginti duobus, iuxta decretum Conc. Trident. *sess. 24. de reform. c. 12.* ibi, *& viginti duobus annis non minores adsciscantur.* Nouar. *in sing. Canon. concl. 15.* Squillante *de priuil. cleric. c. 4. n. 74.* in quibus Episcopus dispensare non potest. S. Congreg. Conc. *sub die 20. Septembris 1631.* Si verò curam animarum habeant, vigesimusquintus iam coeptus requiritur annus, *c. cum in cunctis, §. inferiora, de elect.* confirmauitque Concil. *d. c. 12.* ibi: *Nemo igitur deinceps ad Dignitates quascunque, quibus animarum cura subest, promoueatur, nisi qui saltem vigintiquinque aetatis sua annum attigerit.* Nouar. *d. loco, concl. 14.* Squillante *d. c. 4. n. 72.* Lotter. *de re benef. lib. 2. q. 49. n. 23. & 24.* *Sacra Congreg. Conc. sub die 4. Decembr. 1617.* noue Castru Palao *in opere moral. tom. 1. tr. 13. disp. 4. puncto 3. n. 4.* vbi intelligit non solùm in Dignitatibus saecularibus, sed etiam in Regularibus. Id tamen intelligitur si principaliter cura subest; si verò accessoriè vnita sit Dignitati, eam obtinens non debet necessariò attingere vigesimumquintum annum. Ita referunt decisum Galet. *in margarita casuum conscientia, verb Parochus 6.* Campan. *d. c. 6. n. 22.* Mallobr. *d. requis. 10. dub. 11. n. 24.* Homobon. de Bonis *de humana vita statibus p. 2. c. 9 vers. secunda.*

66 Praedictos autem viginti duos annos, qui secundùm Concil. *d. c. 12.* requiruntur ad Dignitates in Cathedralibus, debere esse completos, refertunt decisum Nicol. Garc. *d. c. 4. n. 70.* Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarra, lib. 1. tit. 89. l. 7. n. 2.* & post alios resoluunt Filliuc. *d. tr. 41. c. 6. n. 30.* Mandos. *in tr. de atate min. c. 5. n. 12.* Nouar. *d. concl. 15. n. 2.* Squillante *d. c. 4. n. 75.* Vasq. *de benefic. c. 5. §. 2. dub. 2. n. 18. & dub. 4. n. 24.* Castr. Palao *dict. puncto 3. n. 10.* Less. *de Iustit. lib. 2. cap. 24 n. 108.* dicens illam formulam, *vt non sit minor viginti duobus annis,* insinuare annos 22. debere esse completos. Quamuis praedictum vigesimum secundum annum requiri inceptum, non autem completum, asserunt Emman. Sà *verb. beneficium, n. 31.* Zerol. *in praxi Episc. part. 1. verb. beneficia, §. 1. versic. ad dignitates,* Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 6. cap. 5. quaest. 3. in fine,* quorum opinio in Rota recepta est, vt *in vna Verdunen. Canonicatus, 23. Februar. 1581.* coram *Illustrissimo Seraphino,* & est inter eius impressas *decis. 500.* vbi fuit dictum ad obtinendum Canonicatum sufficere, quod promissus sit in vigesimoprimo aetatis anno, vigore Concil. Tridentini.

67 An praedicti viginti duo anni, qui requiruntur ad Dignitates in Cathedralibus, requirantur etiam in Collegiatis? Quaestio est dubia, & eos requiri refertunt decisum Nicol. Garc. *d. p. 7 c. 4. n. 59. & 62. cum sequentibus,* Armendar. *d. n. 2.* Filliuc. *d. c. 5. n. 30. vers. in quo,* me citato Castr. Palao *d. punct. 3. n. 7.* Sed melius dicendum puto Collegiatas Ecclesias non comprehendi sub decreto Concil. *in d. c. 12.* cùm tantùm loquatur in Cathedralibus, & ideo requisita aetatis ad illa remanere in dispositione Iuris communis dicunt Zerol. *in praxi Episc. p. 1. verb beneficia, §. 1. vers. ad dignitates, & verb Canonia, §. 9.* Piasec. *in simili praxi, p. 2. c. 5. n. 21. pag. 330.* Aloys Ricc. *in praxi fori Eccles. dec. 735. in prima edit. & resol. 512. n. 3. in fine, in secunda edit.* Fr. Emman. *qq reg. tom. 1 q. 11. art. 2. & in addit. ad Bullam Compositionis, n. 4.* vbi ait Christophorum Vellam Archiepiscopum Burgensem contulisse dignitatem Scholastriae Collegiatae Ecclesiae de Aguilar de Campo cuidam scholari, qui non habebat maiorem aetatem 17. annorum, & eum litigatetur super hoc, fuisse iudicatum collationem esse Canonicam, & iuridicam, me citato *in hoc loco,* Alzed. *dict. part. 2. cap. 9. num. 14.*

68 Pœnitentiarius Canonicus Ecclesiæ Cathedralis debet esse Magister, vel Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel iure Canonico, & annorum quadraginta, seu aliàs qui aptior pro loci qualitate reperiatur, vt habetur in Concil. Trid. *sess. 23. de reform. cap. 4.* de quo latè diximus *alleg. 55.* & ibi citatis addo Castr. Palao *dict. punct. 3. n. 17.*

69 Canonicatum aliquem Cathedralis Ecclesiæ impetrans maiori præditus debet esse scientia, quàm is, qui simplex, & residentia carens vellet consequi beneficium, eumque solertius examinatores debent interrogare, strictiorique examine cum eo vti, quia beneficium simplex, perpetuam tamen requirens residentiam, comparatur Curato, ex Lapi resolutione *alleg. 16. incip. Hispanus, sub n. 2.* per doctrinam Innoc. & Ioan. Calderin. *in c. clericos, de clericis non resideat.* Homobon. de Bonis *de humana vita statibus, part. 1. cap. 9. vers. tertiò.*

70 Dubium maximum est, quænam ætas post Concil. Trident. requiratur ad Canonicatus in Cathedralibus? Pro cuius decisione sic distinguendum est; vel enim loquimur facta Ordinum distributione per Canonicatus, vel vbi nulla est. *Primo* casu certum est nullum esse recipiendum, qui eo Ordine sacro non sit initiatus, quem requirit, aut in tali ætate, vt infra tempus de Iure, vel eadem Sancta Synodo (hoc est, annum) statutum initiari valeat, *c. 12. sess. 24 de reform.* ergo dũ ad Subdiaconatum promoueri quis potest in vigesimo secundo, ad Diaconatum in 23. ad Presbyteratũ in 25. eod. Conc. *c. 12. sess. 23 de reform.* inde fit quod Canonicatum Subdiaconalem in 21. Diaconalem in 22. & Sacerdotalem in 24. anno obtinere valebit. Vnde censuit *Sacra Congregat.* ad obtinendum in Cathedrali Canonicatum, cui est annexus Ordo Subdiaconatus, sufficere quem esse constitutum in tali ætate, vt infra annum possit promoueri ad Subdiaconatum: refert decisum Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarra lib. 1. tit. 10. l. 1. de ætat. num. 7.* & docent Fillinc. *tract. 41 de benefic. cap. 5 num. 28.* Vgolin. *de officio Episcop. part. 1 cap. 10. num. 1.* Sanchez, *in opuscul. moralib. lib. 7. cap. 1 dub. 48. num. 7.* Paul. Layman. *in Theolog. moral. lib. 4. tract. 2. cap. 14. num. 1. vers. porrò.* Squillante *de priuileg. cleric. cap. 4 num. 65.* Stephan Gratian. *discept. forens. cap. 591. num 5. cum sequent.* vbi *n. 9.* subdit sufficere annos illos ingressos, non verò requiri completos, nouè Stephan. Vveyms *ad Const. tit. 24. desumptas ex Iure antiquo, & renouatas per Concil. Trident. constitut. 3 numer. 23. pag. 34. Secundo* verò casu, vbi scilicet nulla adest facta Ordinum distributio, & Canonicatus nullum habent sibi annexum Sacrum Ordinem, de Iure communi minores 14. annorum illos habere possunt, *gloss pen in cap. si eo tempore, de rescript. lib. 6.* Abb. *in cap. indecorum, num. 3. de ætate, & qual.* Rot. *antiq decis. 1. de ætate*, Bellam. *decis. 753.* Camill. Borel. *in sum. decis tom. 1. tit. 29. n. 13.* Steph Gratian. *d. cap. 591. num. 4.* Aloys. Ricc. *in collect. 2451. vers. septimò aduerto.* Thom. Valasc. *tom. 1. allegat. 7. n. 6.* & in hoc non reperio quod aliquid innouasset Concil. Trident.

Attamen vigesimum secundum annum requiri ad Canonicatos in Cathedralibus videntur insinuare plures Sacræ Congregat. declarationes. Prima *censuit obtinentem Canonicatum in Cathedrali Ecclesia etiam ante factam Ordinum distributionem, in ea saltem ætate oportere esse constitutum, vt intra annum ad Subdiaconatum possit promoueri*, refert Armendar. *dict. l. 1. de ætate, num 6.* Secunda, *si neque ante Concilium, neque post Concilium Trident. nullus Ordo, siue Diaconalis, siue Presbyteralis Canonicatui annexus fuerit, & Parochialis Ecclesia legitimè, & perpetuò eidem Canonicatui vnita, tanquam Parochiale accessorium. attendenda est natura Canonicatus, non autem Parochialis, & ita sufficit, vt is, cui collatio facta est, sit in ætate viginti duorum annorum, quæ in Canonicatus collatione requiritur*; referunt Anastas. Germon. *de sacalitiis Cardinal. §. quibusuis, numero 6.* Campanil. *dict. rubr. 7. cap. 6. num. 26.* Tertia, *si aliqua Parochialis Ecclesia esset vnita alicui Canonicatui Ecclesiæ Cathedralis accessoriè, sufficiunt viginti duo anni*, de qua Gonzales *ad regul. 8. Cancel. gloss. 9. num. 4.* & fuisse in Rota decisum refert Seraphin. *decis. 1138.* Quæ quidem declarationes præsupponunt ætatem saltem 22. annorum necessariam esse in Canonicatu carente Ordine Sacro annexo, nisi eas intelligamus, vbi Canonicatus solent esse Sacris Ordinibus annexi ante factam illorum distributionem.

71 Ad Canonicatus Collegiatarum Ecclesiarum ætas annorum 14. sufficiebat, ex dispositione Iuris *in cap. super inordinato, iuncta gloss. verb. pueri, de præbend.* Rebuff. *de dispensatione ætatis, n. 2.* Moneta *de distribution. quotidian. part. 2 quæst. 19. num. 24.* Homobon. *dict. cap. 9. vers. vnde*, Squillante *dict. cap. 4. numero 64.* Franc Leo *dict. p. 2. cap 18 num 20. in fine*, Zerol. *in praxi Episcop part. 1. verb. Canonia, §. 9.* Gonzalez *gloss. 5. in princip. num. 6.* Stephan. Gratian. *dict. cap. 591 num. 12.* Marchin. *de Sacram. Ordin. parte 5. tractat 1. cap. 2. num. 19.* me citato *in hoc loco*, Castro Palao *dict. puncto 3. num 18.* & in ea nihil innouasse Concilium Tridentinum, censuit Sacra Congregat. prout nobis sunt idonei testes Galet. *in margarita casuum Conscient. verb. Canonicus 3. pag. 29.* Gonzal. *ad regul. 8. Cancell gloss. 5. num. 29.* Piasec. *in praxi noua Episcop dict. cap 5. num. 21 pag. 350.* Aloys. Ricc. *in dicta praxi fori Ecclesiast. decis. 735. in 1. edit. & resol. 522. num. 3 in fine, in 2 edit.* Armendar. *dict. l. 1. de ætate, num. 8.* Intellige si huiusmodi Canonicatus Ecclesiarum Collegiatarum ex statuto, vel consuetudine nullum requirant Sacrum Ordinem, aliàs enim deberent de illis prouidendi esse constituti in illis Sacris Ordinibus, quos requirunt ipsi Canonicatus, vel in ea ætate, quod infra annum à Iure statutum possint ad illos promoueri Ita Aloys Ricc. *in praxi aurea, resol. 239. numero 3.* Franc Leo *dict. part. 2. cap. 18. numero 22.* Stephanus Vveyms *ad dict. constitut. 3. num. 23.* Et non requiritur vltra 14. annos, etiamsi aliquæ Parochiales Ecclesiæ essent vnitæ aliquibus eorum, quia censuit *Sacra Congreg.* attendendam esse naturam Canonicatus, & non Parochialis, & sufficere quod promotus sit in ea ætate, quam exigit Canonicatus, si Parochialis vnita sit perpetuò, & accessoriè Canonicatui, secus si æquè principaliter, quia tunc non assumit naturam Canonicatus. Ita decisum referunt Henriq. *cons. 32. num. 4. & sequentib.* Piasec. *in praxi noua Episcop. dict. c. 5 num. 21 pag 330.* Galet. *verb. Canonicus 5. & verb. Parochus* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. decis. 735. in 1. edit. & resol. 522. in 2. edit. & in praxi aurea resolut. 239.* Si verò aliquis ex Canonicis exerceat animarum curam annexam eius Canonicatui, debet esse viginti quinque annorum; nam actu curam exercet, tametsi habitu penes totum Collegium illa resideat: ita resoluit Campan. *dict. cap. 6. num. 30.*

72 Simplex beneficium consequi volenti satis est si Canonicas horas recitare sciat, Flamin. *de resignat. lib. 4 quæst. 11, num. 30.* Campanil. *in diuersorio iuris Canon. rub. 5. cap 3, num. 2.* & habeat scientiam per Concil. Trident. necessariam ad primam Tonsuram, de qua *allegat. 11. num 4 & 5.* vlterius, quod sciat construere, per gloss *verb. reparamus in Clem. 1. de concess. præbend.* Aloysius Riccius *in praxi fori Ecclesiast. decis 390 in 1. edit. & resol 319 num. 6 in 2. edit.* Piasec. *in praxi noua Episcop part. 2. cap 1. numero 40.* Gonzal. *ad regul. 8. Cancell. gloss. 4. sub numero 37.* Campan. *dict. numero 2.* 73 Et licèt † de Iure communi ad beneficia simplicia obtinenda iusta ætas illa censere

conferretur, quæ feptennium exceffit, *gloff pen. in c. fi eo tempore, de refcript. in* 6. Hodie attenta difpofitione Concilij Tridentini *feff.*23.*de reformat. cap.*6. nullus ante decimumquartum annum beneficium poteft obtinere: referunt Petr. Pech. *in reg. beneficium, num.* 27. *verfic. cæterùm quid in iftis, lib.* 6. Gutier. *Canon. lib.* 1. *cap.*16. *num.*33. Henriq. *in fum. libr.* 10. *cap.* 19. *n.* 1. Azor. *inftit. moral. part.* 2. *lib.* 9. *cap.* 5. *q* 7. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib.* 30. *tract.* 3. *num.*166. *in fine*, Gregor. Lop. *lib.* 3. *verb. quatorze años t. 1. part.* 16. Petr. Ledefm. *in fum. parc.* 1. *de Sacram. Ordinis, cap.* 7. *verf. de la prima, & p.* 2. *tract.* 7. *cap.* 1. *conclus.* 7. *proj é fiem*, Cenall. *commun. contra commun. quæft.* 523. *n.* 3. Aloyf. Ricc. *in collect. decif. part* 4 *collect.*860. *& in praxi fori Ecclefiaft. dec.* 392. *& decif.*485. *in prima edit.* aliàs *refolut.* 331. *& refolut* 325. *num.* 3. *in fecunda edit. & in decif. Curia Archiep. Neapol. decif.*281. *num* 2. *part.*4. Homobon. de Bonis *de examine Ecclefiaftico part.*1. *tract.* 1. *cap.* 10. *quæft.* 60. *verf. quinimò*. Armendar. *in addit. ad recopil. legum Navarræ, lib.* 1. *tit.* 20. *l.* 2. *de ætate, num.* 5. Molfef. *in fum. Theologia moral t. tractat.* 6. *cap.* 7. *num* 44. Viuian. *in praxi iurifpatron. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 7. *num.* 2. Leff. *de Iuftit. lib.* 3. *cap.* 34. *dub.* 20. *num.* 309. Nicol. Garc. *de benef. part.* 7. *cap* 4. *num.* 8. Campan. *dict. rub.* 7. *cap.* 6 *num.* 2. Flamin. *de refignat. lib.* 3. *quæft.* 7. *num.* 65. *& lib* 4. *quæft* 1. *num* 7. *& quæft.* 11. *num.* 13.

74 † Ex difpenfatione tamen Summi Pontificis beneficium fimplex infanti poteft conferri, Flamin. *dict. quæft.* 7. *n.* 66. Azor. *d. c.* 5. *quæft.* 8. *verfic. fed quæret aliquis*, Thom Valaf. *allegat. inrit tom.* 1. *alleg.* 7. *n.* 10.

75 † Epifcopus verò non poteft indulgere cuiquam, vt ante decimumquartum annum inceptum beneficium fimplex obtineat, Azor. *d. cap.* 5. *quæf* 9. *verf. fi quæras*, Leff. *d. lib.* 2. *cap* 34. *num.* 108. Nicolaus Garcia *d. part.* 7. *cap.* 4. *num.* 57 me citato *in hoc loco*, Caftr. Palao *d. puncto* 3. *num* 20. *verf. deinde*, Aloyf. Ricc. *dict. refolut.* 331. *num.* 2. vbi in fine refoluit Epifcopum conferentem beneficium minori quatuordecim annorum, peccare moraliter, & collationem effe nullam, & *num.* 3. *verfic. habetur*, dicit *Sacram Congreg.* cenfuiffe 14. *Augufti* 1586. quod prouifo in decimotertio ætatis anno de Canonicatu in Ecclefia Collegiata, vbi vigore ftatuti Ecclefiæ prouifi ante realem poffeffionem, & fructuum perceptionem tenentur expectare per biennium, obftat decretum Concilij *dict. cap.*6.

76 Aduertendum maximè eft, non oportere effe expletum quartumdecimum annum ad obtinendum fimplex beneficium poft Concil. fed cœptum fufficere. Ita decifum referunt Henriq. *dicto cap.* 19. § 1. Galet. *verb. beneficium* 4. Armendar. *dict. lib.* 2. *de ætatibus, num* 5. Cenall. *quæft.* 323. *num.* 4. *& quæft.* 593. *num.* 18. Aloyf. Ricc. *dict. collect.* 860. *verf. limita fecundò, & refolut.* 325. *num.* 3 *verf nihilominus*, Azor. *dict. cap.* 5. *quæf.* 7. *in fine*, Cardinal. Tufch. *tom.* 3. *littera E, conclus.* 338 *num.* 12. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. glof* 5. *in princ. num* 90. Thom. Valafc. *tom.* 1. *allegat.* 8. Campan. *dict. cap* 6 *num.* 2. *in fine*, nouiffimè Alphonf. de Leone *de officio Capellani quæft.* 4.

77 *praxi* 6. *num.* 33. *cum fequentibus.* † Si verò in fundatione fit ftatutum, vt illud etiam minor quatuordecim annorum adipifci valeat, ftandum eft fundationi, cui non fuit derogatum per iamdictum Concilij decretum? Ita referunt decifum Gonzalez *d. glof.* 5 *n* 91. Aloyf. Ricc. *d. collect.* 860. *verf. nunc limita, & primò*. Maffobt. *in fua praxi habendi concurfum, req.* 7. *dub.* 12. *& req.* 20. *dub.* 11. *num.* 10. & alij per me citati infrà *allegat.* 72. *num.* 72. *in fine*, & per Alphonf. de Leone *dict. quæft.* 4 *praxi* 6. *num.* 36. vbi *num.* 38. *verf. fuprapofitam*, ampliat eandem doctrinam, quod fundator in limine fundationis poffit difponere, quod minor quatuordecim annorum admittatur ad beneficium, vt procedat, etiamfi illi imponat onus celebrationis Miffarum, & *in verf. amplia*, fubdit poffe fundatorem ftatuere, vt Cappellania poffit conferri pueris minoribus feptennio, & fic laicis, qui teneantur per alios Miffas celebrari facere; Rota *in Granaten. Capellaniæ*, 12. *Ianuarij* 1607. coram *Reuerendiffimo D. Lugdunenfi*, apud Farinac. *tom.* 1. *part.* 2 *decif.* 194 Lotter. *de re benef. lib* 1. *q.* 3 *n.* 15 Ferentil. *ad dec. Burutti* 735 *n* 15 Ciarlin *contron forenf. lib* 1. *c.* 33 *n* 52. Campan. *d. c.* 6 *n.* 2. *in fine* vbi *n.* 3. dicit fe fciuiffe declaratum effe non cenferi inualidam præfentationem factam de perfonâ nondum attingente quartumdecimum annum (licèt in eo benefi io minor ætas non concedatur ex fundatione) fufficit enim, quod ante inftitutionem pertingat eam ætatem, probatque Lambert. *de iurepatr. p. vlt. lib.* 2. *q.* 2. *art.* 4. eam tamen reftrinxit Rota coram Oiano 19. *Nouembris* 1584. non fubfiftere fi fuit præfentandus proximè clericandus; nam prouiius indignus tunc non erit, & fufficiet fi ante inftitutionem fuerit tonfuratus, me citato *in hoc loco*, nouiffimè Alphonf. de Leone *d. q.* 4. *praxi* 6. *n.* 39. vbi *n.* 40. refoluit contra Ricc. & Squillant. valere præfentationem ad beneficium de minore quatuordecim annorum factam cum conditione, fi impetrauerit à Papa difpenfationem, fi verificetur conditio infra tempus datum ad præfentandum de Iure.

Poterit igitur præfentari & inftitui minor 14. annorum, non obftante difpofitione Concilij *dict loco*, fi fundator tacitè id voluiffet, mandando præfentari clericum in minoribus conftitutum, Rot. *decif.* 482. *ad fin. part.* 1. *diuerf.* Garcia *de benefic. part* 7. *cap* 4. *num* 9. *&* 10. Aloyf. Ricc. *collect.* 169 *verf. nunc limita, & primò*. Vel fi mandauit præfentari clericum primæ Tonfuræ, Rot. *in Metropolitana beneficij*, 6. *Iunij* 1622. coram *R. P. D Merlino*, quia de Iure feptimum ætatis annum agens tonfurari poteft, *c. nullus*, & *ibi gloff. verb. infanti, de tempor. ordin. in* 6. Quod Ego intelligo verum, quando fundatio eft ante Concilium Tridentin. de quo tempore fecundùm Iuris communis difpofitionem etiam clericus primæ Tonfuræ, & in feptimo anno conftitutus erat capax fimplicis benefic. j, *cap. fi eo tempore, de refcriptis*. Garc. *d. c.* 4 *n.* 4. *cum fequent.* Rot. *d. decif.* 194. *n* 1 *part.* 2. *recent.* At vbi fundatio effet poft Concilium, & in ea non reperiretur expreffè cautum, quod puer, aut minor 14. annis præfentari poffit, fed tantum quod præfentetur clericus primæ Tonfuræ, vel in minoribus conftitutus, intelligitur, dummodo præfentandus habeat ætatem 14. annorum requifitam à Concilio. Ita Rot. *in dict. Metropolitana beneficij, & in Corduben. Capellania*, 5. *Decembris* 1629. coram *Reuerendiffimo D. Duran*. in impreff. *dec.* 128. *n.* 8. Hac de re extat fpecialis *declaratio Eminentiffim. Cardinalium Sacri Concil. Tridens. interpretum*, quam refert Ciarlin. *d. ct. lib.* 1. *cap* 33. *num.* 51 in hæc verba: *Illuftriffim. & Reuerendiffim. Dom. Thomas de Spinellis, aliàs l'Atata, diœcefis Regien. fundauit fimplex beneficium iurifpatronatus defcendentium Balthafaris, & fratrum de Spinellis, teftatoris agnatorum, cum declaratione quod dictus Rector, fiue Rectores dicti beneficij, vt fupra eligendi, effe debeant Sacerdotes Miffam celebrantes, honefta vita, bonorum morum; his tamen demptis, qui forent, aut effent de ftirpe, & progenie prædictorum de Spinellis, quos eligi poffe voluit in Rectores dicti beneficij, etiamfi non effent nifi in minoribus, & puri clerici, & prohibuit alios extraneos eligi, donec fint, qui eligi poffint de ftirpe prædicta. Quæritur an patronus dicti beneficij poffit præfentare filium fuum clericum ætatis annorum decem circiter, non obftante Concilio Tridentino c.* 6. *feff.* 23. *Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini interpretum cenfuit ex lege fundationis huiufmodi, quam non fuftulit ipfius Concilij decretum c.* 6. *feff.* 23. *ad beneficium prædictum præfentari poffe patroni filium, qui clericus in aliquo fal-*

21 Examen per concursum fieri non debet in resignationibus Parochialium factis in manibus Papæ in fauorem.

22 Concil. Trid. sess. 24. cap. 18. de reform. ibi, per resignationem in Curia, declaratur.

23 Examen per concursum quando requiritur in permutationibus Parochialium? ostenditur.

24 Abbatia dignitas concursu non confertur, quamnis vnita sit ei perpetuò, & accessoriè Parochialis Ecclesia.

25 Dignitas, quæ Parochialem perpetuò, & accessoriè vnitam habet, concursu non confertur.

26 Parochialis Ecclesia, quæ est vnita Canonicatui, concursu non confertur.

27 Parochialis, cui vnitus est Canonicatus, assumit naturam, consuetudines, & priuilegia illius.

28 Beneficium Curatum, quod verè est dignitas, non est conferendum per concursum.

29 Dignitas habens curam animarum in Ecclesiis Collegiatis, concursu non confertur, nec in illa examen est necessarium, quale requiritur in Parochialibus.

30 Cura animarum, quæ in Ecclesia Collegiata exercetur per Canonicos, vel hebdomadarios, concursu non confertur.

31 Parochialis Ecclesia quando est subiecta Monasterio, vel annexa, seu de eius mensa, concursu non confertur.

32 Vicaria perpetua Parochialium vnitarum concursu non conferuntur.

33 Beneficia Regularia, quæ Regularibus conferr on sueuerunt, concursu non sunt conferenda.

34 Prioratus Regulares habentes curam animarum soliti commendari sæcularibus, concursu non conferuntur.

35 Parochiali, quam quis acquirit per regressum, non est necessarium examen per concursum, si eam iam possedit.

36 Beneficia simplicia concursu non conferuntur.

37 Parochialis litigiosa concursu non confertur.

38 Parochialis quando esset exigui redditus aut nullus esset, qui velit examinari, vel ob dissidia, aut grauiores rixas, absque concursu conferri potest.

39 Approbatus, & electus per concursum, si non vult consentire pensioni, quæ à Papa super beneficio reseruatur, tunc Papa solet beneficium alteri conferre absque concursu.

40 Inferiores Episcopo habentes ius conferendi non possunt facere concursum.

41 Vicarius Episcopi, etiam Episcopo non impedito potest mandare, vt coram se examen fiat.

42 Inferiores exempti habentes proprium districtum, & Episcopalem iurisdictionem, habent facultatem faciendi concursum.

43 Edictum est de substantia, atque de forma in concursu Parochialium.

44 Edictum debet apponi ab Ordinario loci, vbi existit beneficium, & ibidem examen est peragendum, etiamsi ab Ordinario alterius diœcesis sit conferendum.

45 Edictum debet remanere affixum ad valuas Ecclesiæ per spatium decem dierum, quod per aliud simile poterit prorogari, non vltra.

46 Termino elapso per edictum ad examen constituto, nullus est admittendus, quod limitatur certis in casibus.

47 Termino edicti transacto, omnes qui descripti fuerint, ab examinatoribus in Synodo diœcesana deputatis examinari debent.

48 Examinatores semel in Synodo deputati, si Synodus quotannis non fiat, munus suum debent exercere, donec Synodus habeatur.

49 Examinatorum Synodalium officium expirat, si anno elapso aliqui ex eis mortui fuerint.

50 Examinatores Synodales si non adsint eo tempore, quo debet fieri prouisio per concursum, potest Episcopus, non obstante Concilij forma, deputare alios examinatores absque celebratione Synodi.

51 Concursus faciendus est, etiamsi vnus tantum, vbi alij non adsint, se describi faciat ad illum cui, si idoneus inueniatur, beneficium est conferendum.

52 Examinatores synodales nihil prorsus occasione examinis, nec ante, nec post accipere possunt.

53 Examinatoribus deputatis in Synodo pro concursu Parochialium, non potest Ordinarius statuere aliquod stipendium, etiam minimum, nisi contrarium vsu receptum sit, vt in aliquibus Hispaniæ Ecclesiis.

54 Simoniæ vitium cur tam ipsi examinatores, quàm alij dantes incurrant, ostenditur.

55 Simonia committi potest ex parte competitorum, si duo concurrentes ad beneficium, alter ad impedimentum tollendum alij pretium det, vt à concursu desistat, & sic solus existens ipse obtineat.

56 Simonia committitur, si fieret pactio, quod alter alteri in concursu defectus, vel exceptiones non apponat.

57 Examinatores ad beneficia scientiam examinandorum, iuxta beneficiorum qualitatem debent attentè rimari.

58 Dignitates omnes, & saltem dimidia pars Canonicatuum in Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesiis insignibus, vbi id commodè fieri potest, hortatur Concilium, vt nonnisi Doctoribus, vel Licentiatis in Theologia, aut Iure Canonico conferantur.

59 Dignitatibus sine Sedis Apostolicæ authoritate non licet onus imponere, quod quis nisi graduatus non possit eas obtinere.

60 Archidiaconi, qui vel curam habent animarum, vel iurisdictionem, in omnibus Ecclesiis, vbi id fieri potest, Magistri, seu Doctores, aut Licentiati in Theologia, vel Iure Canonico debent esse.

61 Decanus nullo Concil. Tridens. decreto iubetur, vt necessario sit Magister, seu Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel Iure Canonico.

62 Scholastria conferenda est Doctori, vel Magistro, aut licentiato in Theologia, vel Iure Canonico, aliàs prouisio est nulla.

63 Dignitas principalis in Ecclesia Collegiata exempta conferri debet Doctori, vel Licentiato, vt principalis Dignitas in Cathedrali, non tamen necessariò.

64 Dignitas principalis in Collegiata requirit ætatem vigintiquinque annorum inceptorum, cùm habeat curam animarum in foro interiori, & exteriori.

65 Dignitates in Cathedralibus possunt obtineri ab habentibus ætatem viginti duorum annorum, nisi habeant curam animarum principaliter, secus si accessoriè.

66 Ætas viginti duorum annorum quæ requiritur ad Dignitates in Cathedralibus, debet esse completa, & non sufficit si vigesimus secundus annus sit inceptus.

67 Dignitates in Collegiatis possunt obtineri ab habentibus decimumseptimum annum.

68 Pœnitentiarius Canonic. Ecclesiæ Cathedralis debet esse Magister, vel Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel Iure Canonico, & annor. 40. seu aliàs, qui aptior pro loci qualitate reperietur.

69 Canonicus in Cathedralibus quam requirat scientiam, ostenditur.

70 Canonicatus in Cathedralibus quam requirat ætatem, sub distinctione demonstratur.

71 Canon

71 *Canonicatus Collegiatarum Ecclesiarum possunt obtineri ab habentibus ætatem quatuordecim annorum, ex dispositione Concilij, etiamsi habeant Parochiales sibi accessoriè vnitas.*

72 *Beneficium simplex consequi volenti satis est si Canonicas Horas recitare, ac construere sciat.*

73 *Beneficium simplex nullus ante decimumquartum annum potest obtinere.*

74 *Beneficium simplex ex dispensatione Summi Pontificis infanti potest conferri.*

75 *Episcopus non potest indulgere cuiquam, vt ante decimumquartum annum inceptum beneficium simplex obtineat, quod si faciat, peccabit mortaliter, & collatio erit nulla.*

76 *Beneficium simplex vt possit obtineri, sufficit quod decimusquartus annus sit cœptus, quamuis non sit expletus.*

77 *Fundationi standum est, qua statutum fuit, vt beneficium simplex etiam minor quatuordecim annorum consequi valeat, cum ei non fuerit derogatum per Concilium Tridentin.*

78 *Ætas quatuordecim annorum, quæ desideratur ad beneficium simplex, requiritur, etiamsi illud daretur per viam præsentationis, electionis, aut alterius cuiuscumque prouisionis.*

79 *Pensio non potest obtineri, nisi ab habente ætatem quatuordecim annorum.*

80 *Curata beneficia quam peritiam flagitent, ostenditur.*

81 *Curata beneficia qui vult obtinere, debet esse constitutus in ætate viginquinque annorum incœptorum.*

82 *Curati beneficij collatio potest fieri prima tantùm tonsura initiato, dummodo in ea sit ætate, vt intra annum ad Sacerdotium promoueri possit.*

83 *Beneficium Curatum obligat ad promotionem Sacerdotij spatio vnius anni, aliàs vacat Parochia ipso iure.*

84 Cap. licet canon, de elect. lib. 6 *declaratur.*

85 *Præsentatus, seu electus ad beneficium, potest absens institui ab Episcopo, si ei notum sit esse idoneum notoriè.*

86 *Examen in Parochialibus præcisè necessarium est, nec omitti potest, ex eo quod prouisus notoriè dignus sit, etiamsi esset famosissimus Doctor, vel Vicarius Episcopi.*

87 *Nicol. Garcia reprehenditur.*

88 *Marcus Aurelius Meraldus Papæ Datarius laudatur.*

89 *Examinatus, & approbatus semel ad vnum beneficium simplex, non amplius examinatur ad aliud simile.*

90 *Beneficium superius qui est adeptus, examinari denuo debet, si ad simile beneficium promoueatur, in Ecclesia tamen vel loco ampliori, maiorive, aut nobiliori.*

91 *Examinari denuò debet promotus ad simile, & æquale beneficium, si in priori examine minus idoneè, & aptè respondit, aut si creditur eum post examen se negligenter in studio litterarum gessisse.*

92 *Examinatores peracto examine debent eos ex communi sententia renunciare Episcopo, quos idoneos repererint, vel data causa eos ad Ordinarium remittere.*

93 *Examinatores ab Episcopo, vel Vicario, quibus beneficia prouidere incumbit, tenentur significare, & subscribere quis sit dignus, & quis dignior sub peccato mortali.*

94 *Examinatorum relatio quominus executionem habeat, non potest impediri per vllam deuolutionem, aut appellationem, etiam ad Sedem Apostolicam interpositam.*

95 *Examinatores tenentur examen facere de ætate, moribus, doctrina, prudentia, & aliis rebus ad vacantem Ecclesiam gubernandam opportunis, itaut non sufficiat solùm de scientia.*

96 *Examinatorum vota quomodo danda, ostenditur.*

97 *Examinatoribus non incumbit, sed ad Episcopum spectat eligere ex approbatis magis idoneum sub peccato mortali, licèt in foro exteriori non inualidetur actus, si prætermisso digniore eligatur dignus.*

98 *Restituendi nulla obligatio contrahitur, si digniore prætermisso dignus eligatur, cum nullum iustitiæ ius per oppositum illi acquiratur.*

99 *Beneficium digno diœcesano, omisso digniore alterius diœcesis, absque peccato conferri potest.*

100 *Beneficium digno vbi confertur omisso digniori cum exiguitate damni, non committitur peccatum mortale.*

101 *Graduatus in aliqua scientia, & literatus, & maiori habilitate præditus præfertur has qualitates non habenti.*

102 *Doctus minus, modo idoneus, cuius mores sunt noti, & approbati, præfertur doctiori, cuius vita ignoratur.*

103 *Dignus de gremio Ecclesiæ potest eligi, posthabito digniore extraneo.*

104 *Appellans à iudicio, seu electione examinatorum quomodo audiendus sit, ostenditur.*

OCCVRRENTE Parochialis Ecclesiæ vacatione, debet Episcopus statim, illius habita notitia, si opus fuerit, idoneum in ea Vicarium cum congrua, eius arbitrio, fructuum portionis assignatione constituere, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, donec ei de Rectore prouideatur, vt habetur in Concil. Trident. *sess.* 24. *de reformat. cap.* 18. colligitur ex adductis per Bonign. *decis.* 11. *num.* 53. *part.* 3. Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part.* 2. *cap.* 18. *num.* 52. Lambert. *de iurepatron. lib.* 2. *part.* 2. *quæst.* 1. *num.* 29 Iacob. de Graffiis *in aureis decis. lib.* 2. *cap.* 26. *num.* 28. Filliuc. *tract.* 41. *de benefic. c.* 4. Lotter. *de re benefic. lib.* 2. *quæst.* 31. *n.* 12. me citato *in hoc loco* Alzed. *de præcellent. Episcop dignit. part.* 6. *cap.* 9. *n.* 17. me sæpe citato *in hoc loco*, Castr. Palao *in opere moralis tom.* 2. *tract.* 13. *disp.* 3. *punct.* 2. *à princip.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. decis.* 575. *in prima edit. & resol.* 495. *n.* 3. *in secunda edit.* vbi etiam cum Bonign. *decis.* 37. *n.* 51. & 52. *part.* 2. resoluit non posse impediri à collitigantibus, etiam interposita appellatione ab electione œconomi. Viuian. *in praxi iurispatr. p.* 2. *lib.* 8. *cap.* 8. 1

Deputationem Vicarij cum congrua esse de forma concursus, & Ordinarium posse in huiusmodi Vicarios deputare alios viciniores Parochos, vel alios etiam hebdomadarios, vel diurnos, nec cessationem congruæ facere cessare obligationem deputationis Vicarij, tenet me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. disp.* 3. *punct.* 2. *num* 2. post Nicol. Garc. *de benefic. part.* 2. *cap.* 2. *num.* 13. nouissimè post primam huius tractatus impressionem visus loco. Anton. Mass. *in sua praxi habendi concursum, requis.* 1. *dub.* 1. secundum Romanam impress. & *dub.* 2. asserit Vicarium cum congrua esse constituendum in qualibet Parochiali vacante, siue de iure, siue de facto, siue de facto tantùm, & siue per obitum, siue per simplicem resignationem, aut priuationem vacent. Vnde illa verba Concil. *d. c.* 28. ibi, *si opus fuerit*, quæ videntur importare arbitrium, referuntur ad nudum modum in hac parte prouidendi, id est, vel per Vicarium, vel per mercenarium aliquem ministrum, non autem ad omni modo neglectum, Lott. *d. q.* 31. *num.* 14. Et huiusmodi Vicarium cum congrua deputandum, dummodo sit idoneus, non esse necessariò examinandum docet Massobr. *d. requis.* 1. *dub* 12. Et 2

rum

cum Concil. Trident. *citato loco* dicat *statim*, posse tamen Episcopum constitutionem huiusmodi Vicarij vsque ad tres dies à die notitiæ vacationis, non autem vlterius differre, resoluit idem Massobr. *d. requis. 1. dub. 15.* Constitutum semel Vicarium cum congrua non posse remoueri sine causa, quia Episcopus non retractat, quod semel fecit pro exequutione Concilij, tenet idem Massobr. *d. requis. 1. dub 26.* vbi *dub. 27.* ait quod si Vicarius constitutus cum congrua subeat examen, & eligatur tanquam magis idoneus, debet se retrahere à prosecutione exercitij curæ, & administratione bonorum, alioquin incurreret pœnam *cap. auaritiæ, de elect. in 6.* quod etiam tenet Nicol. Garc. *part. 9. c. 2. n. 15. & 34.* licet contradicat Castr. Palao *d. disp. 3. puncto 2 n. 5.* congruam portionem assignandam Vicario esse arbitrariam Episcopo, statuit *Concil. citato loco*, quam quidem pensatis qualitate personæ, beneficij, & loci, arbitrari debere Episcopum, referunt decisum Garc. *de benefic. part. 9. c. 2. n. 15.* & Mass. *d. requis. 1. dub 25.* me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *d. puncto 2. n. 4.* Et posse esse duorum aureorum singulis mensibus, assetunt Gilet. *in margarita casuum Conscient. verb Vicarius* 8. & Campan. *in diuersorio Iuris Canon. rub 7. c. 6. n. 116. in fine.*

3 Deputationem Vicarij donec prouideatur in Rectore, spectare semper ad Episcopum in cuius diœcesi Parochialis est, refert decisum Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarra, lib. 1. tit 18. l. 7. de Episcopis, n. 86.* Ac proinde inferiores, qui non habeant iurisdictionem quasi Episcopalem cum facultate congregandi Synodum, non posse deputare huiusmodi Vicarium, resoluunt Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. p. 2. c. 18. n. 51.* Nicol. Garc. *d. c. 2. num. 8.* & Massobr. *d. requis. 1. dub 8. & 21.* Lotter. *d. lib. 2. q. 31. n. 12. & 13.* vbi citat Gemin. *de indult. Cardinal §. quibuscuis, sub n. 27. ad fin. vers. de hac tamen.*

4 † Et in facto proprio habui; nam cum vacaret anno præterito Thesaurariæ dignitas insignis Ecclesiæ Vimaran. cui vnitæ sunt accessoriè, & in perpetuum duæ Parochiales, & in hac Curia à S. D. Paulo V. felicis recordationis ad eã prouisus fuissem, in partibus dubitatum fuit me absente, & adhuc possessionem non habente, ad quem pertineret prædictarum Parochialium commendatio? Illustrissimus Dominus meus Archiepiscopus Bracharen. in cuius diœcesi sita est prædicta Vimaranen. Eccles. de iure illas commendare, Vicariósque constituere ad se pertinere allegabat. At Reuerendiss. prædictæ Eccles. Prior, seu eius Vicarius, ad se huiusmodi Parochialium commendationem spectare dicebat, eo quòd prædicta insignis Ecclesia, licèt sub districtu Bracharen. diœcesis sita fuisset, ab Archiepiscopi tamen iurisdictione quasi exempta apparebat; sed hoc non obstante, Illustrissimo Archiepiscopo hoc pertinere libenter sum amplexus; quia omnia beneficia qualitercumque exempta, atque Parochiales, siue sæculares, aut Regulares circa curam animarum subiiciuntur Episcopis, iuxta dispositionem Conc. Trid. *sess. 25 de Reg. c. 11.* & Episcopo incumbit prouidere de Vicario, qui illius curam teneat, donec prouideatur de Rectore; etiamsi institutio pertineat ad inferiorem, vt resoluunt supra

5 citati: tum quia † commendare Ecclesiam, seu beneficium, non potest inferior Episcopo, etiamsi ius habeat conferendi beneficium priuilegio, præscriptione, vel consuetudine, nisi habeat iurisdictionem quasi Episcopalem, vt cum Flamin. Nicol. Garc. Axor. Flor. de Mena, ac pluribus aliis resolui suprà *alleg. praeced n. 12.* tum etiam, quia cùm hoc à Concilio sit Episcopis concessum, non potest Prælatus Eccles. Collegiatæ, quamuis exemptæ, qui non habeat iurisdictionem quasi Episcopalem, hanc commendationem facere, prout à simili in suppressione præbendarum in terminis Concil. Tridentini *sess. 24. de reformat. c. 15.* dicit decisum à Sacra Congregat. Moneta *de distribut. quotid. part. 1. cap. 5. n 30.* Et quia in præsentiarum opportunissima sese offert insignis Ecclesiæ Vimaranen. memoria, aliqua de illius antiquitate à me sunt dicenda, licèt aliquatenus à suscepta materia discedere videtur, cum ad hoc natiuus patriæ amor, & charissima parentis, & propinquorum recordatio me impellant, quia

† naturale est, vt vnusquisque natale diligat, & nihil 6

dulcius habeat, quàm patriam, *l. qui habeat*, & *ibi gloss. ff. de legatis 3.* Chassan. *in catalogo gloriæ mundi, part. 12. consider. 17.* Aules *ad c 1. pretor. verb. sierra, n. 13. fol. 45. verso.*

VIMARANVM oppidum, vulgo *Guimaraens*, no- 7

stræ quondam Lusitaniæ caput, vbi Primus eius Rex fuit natus, octauo à Brachara milliario distans, antiquis-

simum est, cuius nomen † à Gothis habitatoribus 8

originem duxit, scilicet à Vimarano Infante Regis, Fruelæ fratre, de quo Ambros. de Morales *in chron.*

Hispan q 3 fol. 30. verso. & fol. 33. refert † prædictum 9

Vimaranum a fratre Fruela mortuo anno 768. mul-

tis Sanctorum corporibus exornatum; † habet enim 10

in cœnobio Sancti Francisci Beatum GVALTERVM eius discipulum, qui hodie multis claret miraculis, de quo agunt Reuerend. Gonzaga *in lib. monasteriorum Ordinis in prouincia Portugal. monast. 3.* Estazo *in antiq Lusit. c. 29.* in humanioribus litteris supra modum doctus nouissimè Illustriss. D. Acuña *in historia eccles. S. Ecclesiæ Brachar. p. 2. c. 27.* vbi adducit Epitaphium eius sepulchro vnico versu impositum,

Gualteri tegit hoc venerabilis ossa sepulchrum.

Quod à charissimo parente meo compositum, eius sepulchro ab eo structo fixum extat. Et in Sancti Dominici monasterio summa veneratione sepulchro ab eo-

dem parente meo extructo conditum manet † corpus 11

Beati LAVRANTII MENDI, è Sancti Dominici familia alumni: hoc versiculo,

Hic sita Laurenti Mendez sunt ossa Beati,

vt referunt idem Illustriss. D. Acuña *in d. historia, p. 2. c. 33.* Ludou. à Sousa *in histor. S. Dominici, lib. 2. c. 15. & 16.* & Estazo *cap 52.* Nostra Collegiata Ecclesia Lusitaniæ inter omnes insignis, & antiqua est, circa annum 929. vt refert Illustriss. D. Acuña *d. p. 2. c. 7. n. 6.* vbi *n. 7.* ex eo de Oliua hanc insignem Ecclesiam vocari asserit, propter miraculum, quod ibi die 8 Sept. 1342. obuenit, regnante in Lusitania Rege Alphonso IV. In decentiori loco constructa cum nobili Priorali palatio, Sancti Benedicti monialium quondam cœnobium fuisse constat, conditumque anno à partu Virginis nongentesimo decimonono. Hæc ædificij forma sub Beatæ Virginis tutela, quæ de Oliua nuncupatur, Ioannis Regis Lusitaniæ huius nominis primi sumptu, & munificentia primùm extructa, exteriùs magnifica, grauissimaque prospectu, intus triplici testudine conformata, Beatum DAMASVM Pontificem Maximum, patronum, & conciuem agnoscit, Illustriss. D. Acuña *in d. historia, p. 1. c. 151.* Itemque TORCATVM Sancti Iacobi Hispaniarum Præsidis, vt creditur, discipulum; est enim ipsius corpus ad duo milliaria sepultum in templo, quod Monasterium olim Sancti Augusti fuerat, nunc tamen vnitum mensæ Capitulari huius Collegiatæ Ecclesiæ existit, Illustriss. D. Acuña *in d. historia, p. 1. c. 100. n. 8.* Sex adsunt in Capitulo dignitates, vltra primam absentem, præbendæ viginti octo. His omnibus Prior dignitas præest, qui Vicarium nominat, ad quem minora crimina in Primatiali Visitatione referuntur, ad Primates verò grauiora. Huius insignis Ecclesiæ ad gloriam Omnipotentis Dei Thesaurarius Maior sum, post Priorem secunda dignitas, Præbendam vnam cum duabus Parochiis illis accessoriè, & in perpetuum vnitis habeo, substituo minorem Thesaurarium, cui omnia excellentiora traduntur vasa multa argentea deaurata, vaporaria, lebetes, & coclearia magnifica. Sed inter omnia excedit maioris pretij argenteum tabernaculum Natalis, Epiphaniæ,

phaniæ, & Passionis Christi Domini figuris decoratum, ducentas quinquaginta, & quatuor habens libras argentei ponderis, singulis libris sexdecim vncias continentibus. Hîc Sanctæ cuiusdam caput argento inclusum colitur, cuius nomen temporis obliuione deletum, sed multis clarum miraculis. Reliquiæ aliæ quamplures, & insignes, sacrosancti ligni fragmentum, Beatæ Virginis tunicæ pars, ac singulæ Apostolorum omnium particulæ.

12 Ad assumptum præsentis quæstionis redeundo aduertendum, quod post deputatum in vacanti Ecclesia Rectorem intra decem dies Episcopus eligere debet aliquas personas, vel concursu proposito inuitare, qui se velint subdere examini examinatorum deputatorum Synodo diœcesana: demum verò vnum ex approbatis ab examinatoribus, quem ipse iudicauerit, prouidere de vacante Ecclesia. Et quidem neminem prouidere debet de Parochiali sine præuio huiusmodi examine, vel concursu, alioquin prouisio esset omnino nulla, ex Constitut. Pij Papæ V. quæ sequitur.

In conferendis beneficiis Ecclesiasticis, & præsertim Parochialibus Eccles. personis dignis, & habilibus, quæ in loco residere, & per seipsos curam exercere valeant, quantam diligentiam adhiberi oporteat Alex. III. in Lateran. & Greg. X. in Lugdun. generalibus Conc. Innoc. similiter III. & aliorum Romanor. Pont. prædecessorum nostrorum edita constitutiones testantur, quod vt diligentius, ac rectius perficiatur, statuit etiam Synodus Tridentina, vt occurrente vacatione Parochialis Ecclesiæ, etiam generaliter, vel specialiter, etiam vigore indulti in fauorem S. R. Ecclesiæ Cardinalium, aut aliàs quomodolibet reseruata, vel affecta, debeat Episcop. habita notitia vacationis Ecclesiæ, si opus fuerit, idoneum in ea Vicarium cum congrua eius arbitrio fructuum portionis assignatione constituere, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, donec ei de rectore prouideatur. Et deinde Episcopus, & qui iuspatronatus habet, intra decem dies, aut aliud tempus ab Episcopo præscribendum, aliquos clericos ad regendum Ecclesiam idoneos examinatoribus iuxta formam eiusdem Synodi deputatis, nominet, & nonnisi eisdem examinatoribus per concursum aliorum examinatorum, etiam tanquam magis idoneo ab Episc. iudicato, & electo de Eccles. prouideatur, aliàs prouisiones, seu institutiones omnes præter formam prædictam factæ subreptitiæ censeantur. Sed quoniam res humanæ semper in deterius prolabuntur, nisi sit qui eas retineat, ac debitæ executioni demandet, & verendum sit, ne propter Constitutionum huiusmodi transgressionem maximi abusus oriantur. Nos ad quorum notitiam non sine graui nostra molestia peruenit, nonnullos ex venerabilibus Fratribus nostris Archiep. & Episc. occurrente vacatione Paroch. Ecclesiarum, eas nullo, aut minus ritè seruato examine, præsertim illo, quod per concursum fieri debet ex Conc. Trid. vel etiam examine ritè seruato, personis minus dignis carnalitatis, aut alia humanæ passionis affectum, non rationis iudicium sequentes, contulisse, & de eis prouidisse; volentes quantum cum Deo possumus huiusmodi, atque etiam futuris periculis occurrere, earundem Prædecessorum nostrorum Constitutiones præfatas etiam innouando, auctoritate Apost. tenore præsentium, omnes & singulas collationes, prouisiones, institutiones Paroch. Ecclesiarum ab eisdem Episcopis & Archiep. ac quibusuis aliis collatoribus, tam Ordinariis, quàm delegatis, etiam S. R. E. Cardinalibus ac Sedis Apost. Legatis, vel Nuntiis, præter, & contra formam ab eodem Concil. Trid. præsertim in examine per concursum faciendo præscriptas factas, aut in futurum faciendas, nullas, irritas, ac nullius roboris, vel momenti, fore & esse, nullumque prouisis ius, aut titulum, etiam coloratum possidendi præbere, & Parochiales Ecclesias huiusmodi, quæ vacabant, ex tunc vacare statuimus, decernimus, & declaramus, easque omnes eorum, quibus ius conferendi eas, præterquam Episcopis & Archiepiscopis, qui curam dicti examinis iuxta decretum eiusdem Concilij habere debent, competet, dispositioni reseruamus. Insuper ne Parochiales Ecclesiæ diu in suspenso maneant, in maximum animarum periculum, quarumcunque Parochialium Ecclesiarum, quarum dum pro tempore vacant, ad Episcopos, Archiepiscopos, Primates, & Patriarchas, & quosuis alios Ordinarios collatores in mensibus Ordinariis collatoribus, etiam per nostras regulas assignatis prouisio, & collatio spectat, & pertinet, de quibus iidem Episcopi & Ordinarij prædicti intra sex mensium spatium à die vacationis earundem, perfecto examine iuxta formam Conc. Trid. præfati non prouiderint, ac illarum etiam, quarum collationes nobis, & dictæ Sedi generaliter, vel specialiter ex quauis causa reseruatæ, seu affectæ existunt, aut aliis ex indulto Sedis Apost. competunt, ad quas occurrente illarum vacatione Episcopi, & Archiepiscopi præfati personas pro examine concursu mutuo habito iuxta dicti Conc. Trid. formam approbatas, & magis idoneas non elegerint, aut electas nobis, vel successoribus nostris, aut iis, ad quos collatio spectabit pro collatione obtinenda intra quatuor mensium spatium à die illius vacationis non significauerint, necnon Parochialium Ecclesiarum similium, quæ iurispatronatus Ecclesiastici, vel laicorum, seu clericorum, & laicorum simul fuerint, si præsentatus intra tempus eisdem patronis à iure præfixum præuio examine iuxta formam dicti Concilij approbatus petitur institui, institutioque ipsa per duos menses à die præsentationis dilata fuerit, collationem, prouisionem, institutionem, ac omnimodam dispositionem nobis, & ipsi Sedi, ac personis indulta huiusmodi conferendi, prouidendi, seu instituendi obtinentibus respectiuè reseruamus, data tamen in Parochialibus iurispatronatus optione ipsis patronis, vt si institutio ad Ordinarios spectabit, ipsis Ordinariis illam facere negligentibus, & vltra dictos duos menses differentibus, possint pro huiusmodi institutione obtinenda habere recursum ad Metropolitanum, vel viciniorem Ordinarium aut ad Sedem Apost. Prohibentes etiam eisdem Ordinariis ne tempus decem dierum eisdem Ordinariis, & patronis ab eodem Concil. Trid. ad nominandum idoneos clericos eorum deputatis examinatoribus præfixum, vltra alios decem dies prorogare audeant, vel præsumant. Districtiùs inhibentes ne quis præter Roman. Pontific. aut alios indulta huiusmodi obtinentes, vt præfertur, quacunque sit super hoc auctoritate munitus, de huiusmodi beneficiis sic reseruatis, vt præfertur, disponere, vel circa illa, etiam per viam permutationis, vel aliàs innouare quoque modo præsumat. Vt autem non solùm dignis, sed magis idoneis repertis iuxta eiusdem Concilij decretum Parochiales Ecclesiæ conferantur, volumus & eadem auctoritate decernimus, quod si Episcopus minus habilem, posthabitis magis idoneis elegerit, possint ij, qui reiecti fuerint, à mala electione huiusmodi ad Metropolitanum, vel si ipse eligens Metropolitanus, aut exemptus fuerit, ad viciniorem ordinarium vti nostrum, & Sedis huiusmodi delegatum, aut aliàs ad ipsam Sedem Apostol. appellare, ac prælectum ad nouum examen coram ipso appellationis iudice, & eius examinatoribus prouocare, & constito de prioris eligentis irrationabili iudicio, eoque reuocato, Parochialis magis idoneo per eundem iudicem appellationis, auctoritate nostra (quoties aus collatio ad Episcopum à quo appellatum fuit, spectaret) conferatur, aliàs eidem magis idoneo per iudicem appellationis approbato conferenda remittatur ad eum, ad quem collatio, prouisio, vel institutio spectabit. Hæc tamen appellatio interposita interim non impediat, aut suspendat, quominus electio per Ordinarium primo loco facta interim debitæ demandetur executioni, & prouisus ab eadem Ecclesia causa appellationis huiusmo-

di

fuerint, Episcopus eum eligat, quem cæteris magis idoneum iudicauerit, atque illum, & non alium instituat: referunt decisum Gonzales *dict. gloss 6. n.* 138. Piasec *in praxi noua Episcop d. c. 5. n.* 18. *vers. eneniente*, Vgolin. *dicto loco*, Nicol. Garc. *dict. c. 2. n.* 256. Marescot. *variar. lib. 1. c. 52. n.* 11. Aloys. Ricc. *dicta resolut.* 357. *n.* 2. Massobr. *dict. requis. 7. dub. 25. n. 5.* Lotter. *d. q.* 51. *n* 130. vbi *n.* 131 post Garc. *d. c. 2. n.* 257. Beltramin. *ad Gregor. XV. dec. 494. sub n. 3. vers. verùm hoc habet locum*, id restringit quando essent plures, sed inæqualiter præsentati, adeò vt tota vis consistat in hac æqualitate, me citato *in hoc loco*, Castr. Palan *disp. 3. puncto* 2. §. 5. *n. 2. vers. quod verum*. Sic etiam iuspatronatus deuolutum ad Ordinarium, conferri per concursum pro ea vice, refert decisum Galet. *in margarita casuum conscientia, verb. iuspatronatus, pag. 145. col.* 2. Salgad. *dict. part. 3. c. 11. n.* 89. quidquid Massobr. *dict. requis. 1. dub.* 22. Marc. Anton. Genuens. *id praxi Archiepiscop. Neapol. c. 66. n.* 19. dicant me citato *in hoc loco*, Castro Palao *dict* §. 5. *n. 2. in fine*.

20 *Secundò*. In resignationibus Parochialium factis in manibus Papæ in fauorem, examen per concursum fieri non debere, referunt decisum Flamin. *de resign. lib. 1. quæst. 7. n. 7.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. decis. 416. in 1. edit. & resol. 553. in 2. edit.* Massobr. *in dict. praxi habendi concursum, requis. 13. dub. 3.* me citato *in hoc loco*, Alzed. *dict. part. 2. c. 9. n. 5.* Castr. Palao *dict. puncto* 2. §. 5. *num.* 4. Gonzal. *dict gloss. 6. num.* 121.

21 *cum sequentibus*. vbi etiam resoluit, quod † resignatarius prouisus à Papa, vel mandatum de prouidendo in forma Digni obtinens, dumtaxat examinari debet absque concursu, & approbari, si idoneus repertus fuerit ad curam animarum, siue resignatarius sit præsens in Curia, siue absens in partibus: de quo etiam vide Gutiert. *Canon. lib. 2. cap. 11. num.* 15. Zerola *in praxi Episcop. part. 1. verb. Parochia*, §. 2. *dub.* 5. & 6. Less. *de Iustit. lib. 2. c. 34. n.* 84. Prosper de Augustino *in addit. ad Quarant. in summa Bullarij, verb. benefic. paroch.*

22 *collatio, q. 3. vers. tertius*, vbi etiam † verba illa in Concil. posita *per resignationem, etiam in Curia*, intelligit de resignatione simpliciter facta, & non de ea, quæ fit in fauorem; sic etiam intelligunt Gonz. *d. gl. 6. n. 122 & seq.* Marescot. *var. resol. lib. 1. c. 52. n.* 6. Aloys. Ricc. *d. praxi fori Eccles. res. 551. vers. amplia quintò*, Vgolin. *d. c. 50 § 3. vers. secundò*, me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *d. §. 5. n. 4. in fine*.

23 *Tertiò*. In permutationibus Ecclesiarum Parochialium non requiritur examen: si verò adsit magna inæqualitas numeri parochianorum, vel permutantes non fuissent examinati eo tempore, quo Parochiales adepti, tunc sunt examinandi, sed absque concursu. In permutationibus verò, quæ fiunt de beneficio simplici & Curato, licèt non sit necessarius concursus, examen tamen necessarium est, refert decisum Nicol. Garcia *d. p 9. c. 2. n.* 165. resoluunt Læl. Zecch. *de Republ. Eccles. c. 28 de Parocho, n.* 6. Flam. *d. q. 9. n.* 95. Thoming. *decis.* 129. Vgolin. *d c. 50 §. 3. versic. septimò*, Less. *d. c. 34. dub.* 16. Aloys. Ricc. *in d. praxi fori Ecclesiast. dec* 419. *in 1. edit. & res. 356. in secunda edit.* Filliuc. *d. tr. 41. cap. 4. num.* 157. me citato *in hoc loco*, Castro Palao *d. §. 5. n. 5.*

24 *Quartò*. Dignitas Abbatiæ concursu non confertur, quamuis vnita sit ei Parochialis Ecclesia, dummodo hæc vnio auctoritate Sedis Apostolicæ, ac perpetuò & accessoriè facta sit, referunt decisum Nicol. Garcia *d. cap. 2. num.* 193. Gonzal. *ad regul. 8. Cancell. gloss 5. 6. 6. num. 12. & gloss 6. num.* 191. Lessius *d. c. 35. n.* 82. me citato *in hoc loco*, Castro Palao *d. §. 5. num. 6.*

25 *Quintò*. Dignitas quæ Parochialem perpetuò accessoriè vnitam habet, concursu non confertur, referunt decisum Anast. Germon. *de indultis Card. §. quibusuis, n.* 7. Stephan. Gratian. *discept. forens. c.* 273. *n.* 48. Nicol. Garc. *d. c. 2. n.* 195. me citato *in hoc loco*, Castro Palao *d §. 5. n. 6.*

Sextò. Parochialis Ecclesia, quæ est vnita Dignitati, vel Canonicatui, concursu non confertur, referunt decisum Galet. *in margarita casuum conscient. verb. Parochus*, Aloys. Ricc. *d. praxi fori Eccles. dec. 417. in prima edit. & resolut. 554. n. 2. in secunda editione*, & latiùs *resol.* 381. Gonzal. *d. gloss. 5. §. 7. n* 2. tenuit Rot. *in vna Vicen. Parochialis Castri Tertoli, 14. Ianuar.* 1511. coram *R P. D. Manzanedo*, apud Farinac. *p. 2. recent. decis. 323. n.* 8. me citato *in hoc loco*, Castr. Palao 26

d. §. 5. n. 6. † Nam Parochialis, cui vnitus est Canonicatus, assumit naturam, consuetudines, & priuilegia illius, Petr. de Perus. *in tr. de vnionibus Eccl. c. 2. n. 10. & 19* Nauar. *cons. 6. num. 1. de verb. signif. & cons. 6. n. 2. & 3. de maior. & obed.* Gonz. *d gloss. 5. §. 7. n. 2.* & residentia facienda est in Canonicatu, & non in Parochia, Nic. Garc. *de benef. p 12. c. 2 n* 23. vbi *n.* 16. resoluit ad Canonicatum, cui vnita est Parochialis, non requiri ætatem 25. annorum. 27

Septimò. Beneficium Curatum, quod verè est Dignitas, non est conferendum per concursum, refert decisum Galet. *in margarita casuum conscient. verb. beneficium, pag. 24. & v. Canonicus, vlt.* refert quoque decisum ad Canonicatum habentem annexam curam animarum, etiam in perpetuum non esse examinandum. 28

Octauò. Dignitas habens curam animarum in Ecclesiis Collegiatis concursu non confertur, nec in illa examen est necessarium, quale requiritur in Parochialibus, referunt decisum Piasec. *in praxi noua Episc. d. cap. 5. num 18. in fine*, Nicol. Garc. *d. c. 2. n.* 195. Gonzalea *d. gloss. 6. n.* 162. Massobr. *d. præl. 3. dub. 3. à num.* 38. 29

Nonò. Cura animarum, quæ in Ecclesia Collegiata exercetur per Canonicos, vel hebdomadarios, iuxta text. *cap. statutum, de elect. in 6.* concursu non confertur, nam in isto casu cura dicitur esse penes collegium, & non penes singulos, aut quemcunque Canonicum per se, ita vt Canonicus dicatur Curatus referunt decisum Prosper de Augustino *dict. q. 3. vers. quorum primus est*, Vgolin. *dict. c 50. §. 3. in fine*, Flamin. *dict. q. 9. num.* 94. Gonzal. *d gloss. 6. num.* 158 Aloys. Ricc. *resol. 358 vers. quartò, & in dec. Curiæ Archiepiscop. Neapol. dec. 370. part. 4.* Massobr. *in dict. praxi, requis. 1. dub. 7. n. 6.* me citato *in hoc loco*, Castro Palao *dict. §. 5. num. 7.* 30

Decimò Parochialis Ecclesia, quando est subiecta monasterio, aut annexa, vel de eius mensa, concursu non confertur, quòd Monasterium nominat Rectorem, & Episcopus confirmat, me citato *in hoc loco*, Castro Pal. *d. § 5. n. 9.* & fuit resolutum *in vna Tirason. iuris præsentandi, 23. Maij* 1588. coram *Bubalo*, & *in vna Vlysbon. iuris conferendi, 2. Decembris* 1605. coram *Litta*, relata per Farin. *dec. 102 p. 1. tom. 1.* Quando autem dicatur beneficium de mensa Monasterij, vide Rotam *in vna Vlysbon. iuris conferendi, 13. Iunij* 1607. coram *Illustriss. Lancelloto*, apud Farin. *tom. 1. par. 2. decis.* 204. 31

Vndecimò. Vicariæ perpetuæ Parochialium vnitarum concursu non conferuntur, sed solùm ad nominationem, seu præsentationem illorum, quorum Dignitati, vel Ecclesiæ parochialis est vnita, & annexa, deputandi, vel instituendi sunt. Vicarij autem Ordinarij, seu eius Vicarij, præuio examine, iuxta Constit. Pij V. incip. *Ad exequendum, sub dat. Kalend. Decemb.* 1567. *vers. Volumus insuper*. Ita Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gl. 5. §. 3. n. 53. & 54.* Filliuc. *in qq. moral. tom. 2. tr 41. c. 4. n.* 147. Lotter. *de re benef. lib. 2. q. 31. n.* 22. Caualer. *dec.* 595. *n.* 4. Buratt. *dec. 214. n. 1. & dec. 203. n. 10. & decis.* 921. *n.* 1. & 2. referunt decisum Galet. *in margarita casuum conscient. verb Vicarius* 3. Nicol. Garc. *d. cap. 2. num.* 289. Aloys. Ricc. *in d. praxi fori Eccles. resol. 358. num. 1. vers. secundò*, Vgolin. *d. cap. 50. §. 3. vers. octauò.* 32

me citato in hoc loco, Castro Palao d. §. 5. n. 10. Quotiescunque verò in Vicarium transfertur non solum exercitium curæ, sed etiam omnimoda cura, habere locum concursum probat Lotter. d. q. 21. num. 21. censuit Rota in vna Vlysbon. concursus, 1. Iuly 1612. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Rotæ Decano, apud Farin. part. 2 recent. decis. 579. & clariùs in alia Vlysbonen. concursus, 1. Iuny 1615. coram R. P. D. Rembaldo, apud Farin. part. 2. recent. decis. 710. vbi etiam num. 5. tentum fuit quod nihil refert ad hunc effectum, an Vicarius sit perpetuus, vel ad nutum amouibilis? & num. 3. censuit curam totalem beneficij vniti tunc dici esse penes Vicarium, quando ipse percipit omnes fructus beneficij certa portione Rectori Ecclesiæ, cui facta fuit vnio, assignata, quod etiam aduertit Lotter. d. quæst. 31. n. 24. Et ad hoc propositum est bona Rotæ decisio in vna Barcionen. Vicaria, 17. Maij 1624. coram Merlino, vbi sic habetur: Proposui dubium in decis. coram me in hac causa facta 9. Februarij præteriti reseruatum, an scilicet concursus intraret? & Domini dixerunt non intrare, quia stante prædicta decisione, in qua fuit firmatum constare de vnione valida, apertè sequitur concursui locum non esse. Cum enim Ecclesia vnita omnino suppressa remaneat, & efficiatur prædium illius Ecclesiæ cui ipsa vnio facta fuit, vtique eiusdem Ecclesiæ Prælatus est etiam Rector & Prælatus Ecclesiæ vnitæ, ideoque ad illius nominationem, seu præsentationem deputari, & institui debet Vicarius absque alio concursu, iuxta Constit. Pij V. in antiq. Bulla 46. §. volumus, & post alios Garc. de benef. part. 9 cap. 2. num. 286. Gonzal. super reg. 8 gloss. 5. §. 3. num. 53. qui ita censuisse refert Sacram Congreg. Concil. Trident. & pluries etiam firmauit Rota, & signanter decis. 102. num. 1. part. 1. & decis. 579. n. 4. & decis. 610. num. 2. p. 2. recent. & in Dertusen. Vicaria, 28. Nouembr. 1616. coram Vbaldo, & in Barcinonensi Vicaria, 9. Decemb. 1616. coram Buratto. Neque obstat quod conclusio prædicta solum procedat, quando cura actualis tantùm, siue ipsius curæ exercitium fuit translatum ad Vicarium, secus autem quando in illum totalis vtriusque cura, actualis nimirum, & habitualis, translatio facta fuit, iuxta distinctionem, quam ex mente dictæ S. Congregat. Concilij amplexa est Rot. decis. 579. n. 1. & decis. 710. num. 2. part. 2. recent. in quibus aliæ decisiones referuntur, quoniam in hac vnione fuit apertè dispositum, quod Vicarius præsentari deberet ab Archidiacono, & institui ab Ordinario, quod manifestè concursum excludit, & apertissimè arguit curam ipsam quoad exercitium fuisse tantum translatam, quoad habitum verò remansisse penes Archidiaconum, cuius dignitati vnio ipsa facta fuit. Rot. decis. 103. n. 10. vers. & reseruatur. part. 1. & decis. 204. num. 1. circa finem. part. 2. recentior. Hactenus Rot. in dict. Barcinonen.

33 *Duodecimò*. Beneficia Regularia, quæ regularibus conferri consueuerunt, concursu non sunt conferenda, referunt decisum Piasec. in praxi noua Episcop. d. c. 5 num 18. vers. hoc decretum, Gonzal. ad regul. 8. Cancellar. gloss. 6. num. 162. Nicol. Garc. d. c. 2. n. 197. Vgolin. d. §. 3. vers. quartò, Aloys. Ricc. in d. praxi fori Eccles. decis. 412. in 1. edit. & resol. 357. n. 1. in 2. edit. Rota in vna V cen. parochialis Castri Tertioli, 14. Ianuar. 1611. coram R. P. D. Manzanedo, apud Farin. p. 2. recent. decis. 223. n. 6. Massob. d. præl. 3. dub. 3. n. 34. me citato in hoc loco, Castro Palao d. §. 5. n. 1. Quid in beneficiis, seu doctrinis Indorum Curatis, quæ regularibus commendantur? Vide latè Ioan. de Solorzano de Iure Indiarum tom 2. lib 3. cap. 16. per tot. vbi cap 17. disputat qualiter regulares huiusmodi doctrinas Indorum habentes, sæcularium examini, collationi, subiectioni, correctioni, & excommunicationi subiaceant.

34 *Decimotertiò*. Prioratus Regulares habentes curam animarum, soliti commendari sæcularibus, concursu conferuntur, refert decisum Nicol. Garc. d. c. 2. n. 199. me citato in hoc loco, Massobr. d. præl. 3. dub 3. num. 37. me citato etiam in hoc loco, Ioan. de Solorzano d. lib. 3. c. 17. n. 21. me quoque citato in hoc loco, Castro Palao d. § 5. n. 12.

Decimoquartò. In Parochiali, quam quis acquirit per regressum, non est necessarium examen; quod intelligendum est, si illam possederit, secus si eam nunquam possederit, refert decisum Nicol. Garc. d. cap. 2. num. 168. 35

Decimoquintò. Beneficia simplicia concursu non conferuntur, vt tenuit Rota Romana in vna Calagurritana reductionis motus proprij, 29. Mart. 1591. coram Illustrissimo Seraphino, inter eius impressas decis. 942. n. 6. & 7. refert Aloys. Ricc. d. praxi fori Ecclesiastici, decis. 415. in 1. edit. & resol. 352. in 2. edit. Massobr. d. praxi, præl. 5. in princ. n. 7. 36

Decimosextò. Parochialis litigiosa concursu non confertur, quia tunc si alter collitigantium cedat, vel decedat, siue sit possessor Parochialis, siue non, eum ab Ordinario alter subrogari nequeat, ne multiplicentur collitigantes, aut collitiganti superuenienti præiudicium irrogetur, concursus cessat, Flamin. de resignat. lib. 2 quæst. 3. num. 97. Massobr. in d. praxi, præl. 3. dub. 3. à num. 18. Gonzal. d. gloss. 6. à num. 142. Aloys. Ricc. ad resolut. 356. vers. tertiò, me citato in hoc loco, Castr. Palao dict. §. 5. num. 8. Quando verò Summus Pontifex noluerit collitigantem subrogare, vel ius demortui in alium transferre, locum habebit decretum Conc. in dict. cap. 18. nisi illi Sanctitas sua voluisset derogari, refert decisum Nicol. Garc. dict. cap. 2. n. 170. 37

Decimoseptimò. Parochialis quando esset exigui redditus, vt examinis pro concursum operam non ferret, aut nemo esset, qui se dicto examini velit subiicere, aut ob apertas factiones, seu dissidia, quæ in aliquibus locis reperiuntur, facilè grauiores rixæ, aut tumultus possent excitari, concursu non confertur, vt disponit Concil. d. c. 18. vers. si tamen, tenet Aloys. Ricc. d. resol. 358. in fine, Gonzal. d. gloss. 6. n. 139. cum sequentib. Seraphin. Rotæ Roman. decis. 942. n. 10. p. 1. Campan. in diuers. iuris Canon. rub. 5 c. 3. n 10. me citato in hoc loco Castr. Pal. d. §. 5. n. 13. & 14. Verùm in prouisione Parochialis, etiam modici valoris, tres examinatores esse adhibendos resoluit, refertque decisum Galei. verb. beneficium, pag 25. col. 2. quia etiam in impetratione debet fieri mentio de quolibet beneficio, quamuis modico, vt tenuit Rota in vna Calagurit. Canonic. 8. Febr. 1580. coram Illustris. Seraph. nunc inter eius decisiones impressas decis. 445. 38

Decimooctauò. Quando approbatus per concursum, & electus non vult consentire pensioni, quæ à Papa super beneficio de tempore prouisionis reseruatur, tunc ipso sic recusante, Papa solet beneficium alteri conferre absque concursu, præuio solo examine simplici ad curam animarum, cum derogatione expressa, vel tacita dicti Concilij, propter decretum irritans, Rota Rom. decis. 48. p. 1. diuers. quam citat Aloys. Ric. in praxi fori Eccles. resol. 359. 39

Decimonono. Quando nullus comparuit, aut certè nullus ex comparentibus vult subire examen, Episcopum assignare debere aliud tempus, siue edictum, & si adhuc nemo comparet, tunc posse Parochiam absque concursu conferri, decisum referunt Nicol. Garc. d. c. 2. n. 218. Massobr. in d. praxi, reg. 3. dub. 9. secundùm Romanam impress.

Visis igitur in quibus Parochialibus Ecclesiis, & beneficiis concursus cesset, generaliter, & per viam regulæ in aliis fieri debet, & cùm apertè loquatur Concil. Tridentin. dict. c. 10. vers. transacto, ibi ab Episcopo, siue eo impedito, ab eius Vicario, ab inferioribus Episcopis habentibus ius conferendi non potest fieri, & 40

a..

tenere

tenent Zer.d.c.28.de Paroc.ho,n.6. Flamin. de resignat.
lib.8. quaest.9. num.96.N.colaus Garcia dict c.2.n.121.
Germon.de indultis Cardin.§.quibusvis, ad finem, &
sæpiùs decisum fuisse in Rota dicit Aloys. Rice. in
dict. praxi fori Ecclesiastici, resol.361. Et citata verba
41 Concil. Trident. non tollunt † quin coram Vicario
possit fieri examen, etiam Episcopo non impedito, sed
posita esse ad denotandum conuenire, quod ab ipso
Episcopo, cessante impedimento, fiat examen, resoluit
Nicol. Garcia dict.cap.x num.117. Massobr.dict.reg.3.
42 dub.3. † Inferiores tamen exempti habentes pro-
prium districtum, & Episcopalem iurisdictionem, ac
ius congregandi Synodum, habent facultatem facien-
di concursum, referunt decisum Nicol. Garcia dict.
cap.2. num. 136. Aloys. Ricc. vbi proximè, Florea de
Mena variarum lib 3. quaest.24 n.21. Flamin. de resig-
nat. lib 8 quaest.9.num.96 Germon. de indultis Card.
§. quibusvis, ad fin. Massob. d. praxi, reg.1.dud.8.1.5.
& 52.
43 Edictum esse de substantia, atque de forma in con-
cursu Parochialium, probat Concil. dict. cap.18. ibi,
per edictum etiam publicum vocentur, qui volent exa-
minari, Aloys. Ricc. dicta praxi, resolut.364. me citato
in hoc loco, Massob.in d.praxi, requis.2. dub.3. Quicquid
teneant Vgolin.de officio Episcopi c.50.§.4 n.3.Garc.d.
p.9.c.2.n.36.Castr.Pal d.puncto 2.§ 1.n.6. † & debet
44 apponi ab Ordinario loci, vbi existit beneficium, &
ibidem examen est peragendum, etiamsi ab Ordinario
alterius diœcesis sit conferendum, vt decisum referunt
Flam.de resign.lib.8.c.9 n.102. Gonzal. gloss.10. n.35.
45 Quod † edictum debet remanere affixum ad valuas
Ecclesiæ per spatium decem dierum, Zerol. in praxi
Episcop.p.2 ve b.Parochia, & per alios decem dies po-
terit prorogari, sed non vltra, vt disponit citata Pij V.
Bulla, in §.Prohibentes, provt restatur Zerula in praxi
Episc.d.verb. Parochia §.2.dub 3.Nicol.Garcia p.9.c.2.
n.46.& 47.Massobr.dict.req.2.dub.8.& 9. Aloys.Ricc.
d.resol. 364. n.2. vbi intelligit ex causa probabili, &
legitima: vnde si prolixior terminus statuatur, quic-
quid vltra viginti dies fit, nullum est propter decre-
tum irritans. dè quo in dicta Constit. Pij V. Seraph.
decis.1148. num.4. & ex mente Sacra Congreg. super
Concilio, sæpissimè fuisse responsum in Rota refert
Lotter. d lib.2. quaest. 31. num.41. & me citato in hoc
loco Castr.Palao dict puncto 2.§.1.n.6.in fin. Quod qui-
dem edictum non esse necessariò legendum, sed suffi-
cere vt affigatur, tenent Nicol.Garc. dict.c.2. num.42.
& 43. & Massobr. dict. requis.2. dub.7. contra Ze-
rol. dict.verb Parochia, §.2. dub.1. Et in eo apponen-
dam esse diem propositi concursus censuit Rota apud
Seraphin.decis.148. quam refert Massobr. dict.requis.
dub.10.
Termino prædicto decem, vel ad summum viginti
46 dierum elapso, ad examen nullus est admittendus, ex
Seraph. d.decis. 148. n 4. p.2. quem citat Aloys. Rice.
vbi proximè. In praxi tamen obseruatur, vt possit Or-
dinarius aliquem ad concursum admittere, non ob-
stante quod terminus ab eo præfixus sit elapsus, & ad-
uersarius, qui comparuerat durante termino, contra-
dicat. Ita resolutum fuit in Rota in vna Calaguritana
dimidij beneficij, 21. Aprilis 1602. coram Ottembergo,
teste Aloys. Ricc. resolut. 360. quemadmodum etiam
examen factum ante lapsum termini in edicto expressi,
nullo postea comparente subsistit. Nicol. Garcia d.c.x.
n.326. & tenuit Rota in vna Carthag. Parochialis, 9.
Decembris 1588 coram Orano, teste Aloys. Ricc. d re-
sol.360 in fine. Quando verò termino elapso, & re ad-
hoc integra, alius venit oppositor, admittendus est,
provt decisum referunt Gonz ad reg.8. Cancell. gl.9.
§ 1.n.135.Nicol.Garc.d.c.2.n.206 Massobr.in d praxi,
requis.me citato in hoc loco, Castr.Palao d.punct.2 §.2.
n.2. Et huiusmodi oppositio non illi tribuit ius ad rem
considerabile, vt tenent Sarnens.in reg. de iure quaesito

quaest.1.n.10. Cassad.decis.18. n 5.de prabend. Gonzal.
ad reg.8. Cancell glos.9. §.1. n.89. & fuit dictum in
Barcinon. beneficij, 15. Ianuar. 1625. coram R.P.D.
meo Pirovano.
Transacto constituto tempore, omnes qui descripti 47
fuerint ab Examinatoribus examinentur, vt disponit
Concil.dict.c.18.vers. transacto, adueniente que vaca-
tione cuiuslibet Ecclesiæ tres ex illis eligat Episcopus,
qui cum eo examen perficiant; vnde Episcopum ad-
hibere debere in concursu plusquam tres examinato-
res, sed non pauciores, referunt decisum Nicol. Garc.
part.5.cap.9.num.32.& Massobr.d sua praxi.requis.12.
dub.1. etiamsi beneficium sit modici valoris, ampliat
Galet.in margarita casuum Conscientia, verb beneficium
pag.25 col.1.
Examinatores debere singulis annis proponi in Sy-
nodo ad minus sex, & ab ea Synodo probari statuit
Concil.Trid.d.c.18. vers. examinatores autem singulis
annis, &c.& non plus viginti, vt censuit Sacra Congre-
gat.Concilij Trident. in vna Caesaraugustana Synodi, de
anno 1627. eorumque officium etiam post annum suæ
electionis minimè expirare asserunt Nicol. Garc. p.9.
c.2.n.73.Massobr in d praxi, requis.11.dub.1. vbi d. b.5.
ait Concil.Trident.dicto loco, nullam formam præscri-
bere super propositione examinatorum; illos tamen
debere proponi nominatim, & non in genere, nisi
proponerentur in genere, qui tenera tunc extarent,
si per huiusmodi genericam expressionem haberetur
etiam expressa persona, tenent Nicol. Garc.dict.cap.x.
n.339.Massobr.dict.requis.11.dub 3 vbi dub.7.ait quod
examinator vt dicatur probatus à Synodo, debet di-
midiam partem suffragiorum ferre ab iis, qui vocem
habent in Synodo. Si ex sex examinatoribus aliqui
intra annum suæ electionis mortui fuerint, totam fa-
cultatem examinandi vnà cum Episcopo ad superstites
etiamsi vnus tantùm superesset, spectare debere anno
durante, sed in loco demortuorum eligendos esse alios
cum approbatione Capituli, referunt decisum Nicol.
Garc.dict.c.x n.8.Massob.in dict.praxi, requis.12 dub.2.
Vnde Sbroz in add.t.ad suum tract. de officio Vicarij,
lib.2 quaest 211. dicit in Sacra Congreg. Concilij deci-
sum Vicarium Sede Episcopali vacante in loco exa-
minatorum absentium, vel defunctorum alios aucto-
ritate propria sufficere non posse, sed curare debere
vt elapso anno alij in loco demortuorum sufficiantur,
seu eligantur in Synodo, alioquin pro legitimis non
haberi, qui superetunt. Atque ita quotiescunque oc-
curret casus vacationis Parochialis Sede Episcopali va-
cante, si supponatur lapsus annus, à quo celebrata est
Synodus, & in ea facta deputatio examinatorũ aut ex
illis adhuc tot non supersunt, qui possint in præfinito
numero examini interesse, quia hoc casu est quod im-
putetur Capitulo, si illico non curauit conuocari Sy-
nodum ex hac præcisa causa deputandi nouos exami-
natores, bene intrant resolutiones adductæ per Garc.
d.loco. Ita Lotter d.l.b.2.quaest.31. n.84.
Si verò omnes examinatores decedunt, vel in lon-
ginquas partes recedunt, Episcopum intra annum ad
celebrandam Synodum ex antiquis, qui fuerint, sex,
& non pauciores subrogare debere, & si non extabunt
tot antiqui, eligere posse illos, qui extabunt, & alios
supplere de nouo approbatos à Capitulo vsque ad sex;
quod si nulli antiqui extiterint, nouos tunc à Capitulo
probandos non pauciores sex deputare debere, vsque
ad futuram Synodum in fine anni à postrema Synodo
celebrandam, referunt decisum Nicol Garc. dict.cap.2.
n.73 & Massobr.d.requis.12.dub.3.& censuit Rota in
Panormitana Archypresbyteratus, 3. Decemb.1618.
coram D. Buratto. Hæc circa constitutionem exami-
natorum vtilia & quotidiana sunt in materia concur-
sus; nam prouisio parochialis facta ei, qui non fuit
examinatus, & approbatus ab examinatoribus in Sy-
nodo deputatis, sed ab aliis, quos Episcopus eligit,

est nulla, & beneficium potest impetrari vti reseruatum, ita per supradictam Pij V. Const. referunt decisum Nicol Garc. d. c. 2. n. 341. & Massobr. in praxi requis. 3. dub 5.

48 Et pariter concursum vitiari si adhibeatur examinator non synodalis cum synodalibus, referunt decisum Nicol. Garc. d. c. 2. n. 83. 324. & 341. Massob. in d. praxi, requis. 13. dub 1. Quidquid dicat Homobonus de bonis in examine Eccles. tract. 2 cap. 3. quaest. 30 Sicut etiam vitiatur si non iurarunt iuxta formam Conc. d. c. 18. ibi, iurentque omnes, &c. prout Massobr. in dict. praxi, requis. 14. dub. 1. vbi dub. 2. cum Nicol. Garcia d. c. 2 n. 356. dicit esse de forma vt praestetur huiusmodi iuramentum tactis sacrosanctis Euangelijs, & dub. 3. cum eodem Garc. n. 356. asserit posse praestari extra Synodum in manibus notarij, & dub 4 tradit probari per attestationem notarij, & litteras ipsorum examinatorum, de quibus Lotter. d. lib. 2. q. 31. a n. 92.

49 Examinatores synodales durant donec alij in Synodo deputati fuerint, si verò anno elapso aliqui ex eis mortui fuerint, officium omnium expirat. Ita decisum referunt Nic. Galer. in margarita casuum consc. verb. Examinatores 1. Aloys. Ricc. d. praxi fori Eccles. resolut. 361. in 2. edit. Nicol. Garc. d. c. 2. in addit. n. 75. Massobr. d. requis. 12. dub 4. n. 3. vbi inquit locum non ha-
50 bere, quando post annum supersint sex adhue. † Episcopum non excusari si post annum adhibeat examinatores superstites, non extantibus sex, etiamsi capeeet praetextum quod ipse de nouo esset adeptus possessionem Episcopatus, cum annus celebrandi Synodum non incipiat currere à die captae possessionis, sed à die Synodi vltimo loco celebratae, tenent Garc. d. c. 2. n. 92. &
51 seq. Massobr. d requis. 12 dub. 6. & censuit Rot. in Panorm. Archipresbyt. 5 Iunij 1620. coram D. Buratto. Necessar ò huiusmodi examinatores eligi debere, qui sint Magistri, seu Doctores, aut Licentiati in Theologia, aut Iure Canonico, si extent, alioquin alios clericos esse eligendos, qui ad id videbuntur magis idonei, refert nouissimè sibi fuisse responsum à sacra Congr. Concilij Massobr in d. sua praxi, requis. 11 dub. 2. & sentit Vgulin. de offic. Episc. c. 50 §. 5. n. 1. vers secundè.

Quamuis Concil. Trid. d cap. 18. dicat qui descripti sunt, examinandos esse, quasi omnes descripti debeant examini subiici, vel saltem ad illud singulariter vocari, Seraph decis. 1148 n. 5 Lotter. dict. lib. 2. q. 31. num. 54. cum seqq. non repugnat tamen, quin vnus, si alij non adsint, se describi faciat ad concursum, & si idoneus inueniatur, beneficium ei sit conferendum. Ita censuit Sacra Congregat. teste Vgolin. d. c. 50 § 10. n. 4. Nicol. Garc. d. c. 2. num. 215. Massobr. in dict. praxi, requis. 3. dub. 7. & 8. me citato in hoc loco, Castr. Palao d. punct. 5. §. 1 n 8. Vitium autem Episcopus possit statuere, seu limitare certum numerum personarum ad concurrendū in concursu Parochialium. Vide Aloys. Ricc. in decis. Curia Archiep. Neapol. decis. 31. p. 4. Elapso termino edicti posse per Episcopum inchoari examen, sed non posse eadem die claudi, vbi plures fuerunt descripti, sed esse expectandos, vel vocandos, alioquin vitiari concursum, si ex pluribus descriptis vnus, aut non omnes examinentur, & eis non expectatis claudatur concursus, censuit pluries Rot. apud Nicol Garc. d. c. 2. à n. 33. Seraphin. decis. 1148. num 5. refert Massobr. d. requis. 3. dub. 10.

52 Caueant examinatores huiusmodi, ne quicquam prorsus occasione huius examinis, nec ante, nec post accipiant, vt admonet Conc. d. c. 18 vers. Caueant, quacunque etiam immemoriali consuetudine non obstante, vt censuit Sacra Congreg. alioquin vitium simoniae tam ipsi, quàm alij dantes incurrent, citant, & explicant Zerol. in praxi Episcopal. dicto verb. Parochia, §. 2. dub. 11. Francisc. Leo in thesauro fori Ecclesiastic. part. 2. c. 3. num. 25. Petrus de Ledesma in sum. part. 2. tract. 7. cap. 2. concl. 7. prope finem, Vgolin. de simon. tabul. 4 cap 48. §. 1. & de potestate Episcopi cap. 50 §. 5. num 2 Farin. cons. 15. num. 3. & 47. Massobr. in d praxi, requis. 15. Soar. de relig lib. 4. de simonia, cap. 49. num. 2. Nicol. Garcia dict cap. 2. à num 368. Lotter. dict. lib 2. quaest 31. num. 39. Itavt † nec etiam possit Ordinarius 53
statuere aliquod stipendium, etiam minimum examinatoribus deputatis in Synodo pro concursu Parochialium, & si Synodus dioecesana secus statuerit, decretum esset irritum, & nullum, refert decisum Nicol. Garc. dicto cap te 2. numero 374 Sed in Ecclesiis Hispaniae contrarium communi vsu receptum esse testatur Petrus Ledesma dict. conclus. 7. prope finem, vers. la difficuldad, quem citat Garc. dict. cap. 2. numero 372.

Ratio autem quare vitium Simoniae tam ipsi exa- 54
minatores, quàm alij dantes incurrant, à qua absolui nequeunt, nisi dimissis beneficiis, &c. ea est, quia per approbationem factam in concursu acquiritur approbato ius ad beneficium, & sic pro illo iure spirituali datum videretur temporale examinatoribus, Nauar. cons. 58. vers. ad quartum, in antiquis, aliàs 67. in nouis, de simonia. Et ex parte competitorum committi potest simonia, si duo concurrentes ad beneficium, alter ad impedimentum tollendum alij pretium det, vt à concursu desistat, & sic solus existens ipse obtineat, Maiol. lib. 5. de irreg c. 45. n 3. Prosper de August. in addit. ad Quarant. ver. simonia, add. 3 pag mihi 593. Vgol. d. c. 50.
§ 9. n. 2. † Committitur etiam simonia si fieret pactio, 55
quod alter alteri in concursu defectus, vel exceptiones non opponat, cum realiter possit obiicere, sed se examini submitterent, & qui per Superiorem dignior iudicaretur, beneficium haberet, & solueret alteri pensionem annuam cum beneplacito Sed. Apost. Nauar. cons. 3 num 1. de simon. in antiq alias 39 41. & 42. in nouis, Prosper de August. vbi proxime. Flamin. de confidens.
benef. q. 47. n. 9. Vgolin. d. c. 50. §. 8. in fin. † Committitur 56
denique simonia si quis per virum potentem, cui pecuniam traderet, seu promitteret, metum aliis inferret, vt à concursu cessarent, Vgolin. de simon. tab. 1. c. 48. §. 3 sub n. 5. & d. c. 50. §. 9. in fine.

Examinatores ad beneficia scientiam examinando- 57
rum iuxta beneficiorum qualitatem debent attentè rimari, quae vt pateat, aduertendum Dignitates omnes,
† & saltem dimidiam partem Canonicatuum in Ca- 58
thedralibus, & Collegiatis Ecclesiis insignibus, vbi id commodè fieri potest, non nisi Doctoribus, seu Licentiatis in Theologia, vel iure Canonico cōferendas, esse vt habetur in Concil. Trident. sess. 24. de reform. c. 12. Aloys. Ricc. in praxi fori Eccles. dec. 473. in prima edit. & res 497. in fine, in secunda edit. me citato in hoc loco Card. Anton. Zapata en el discurso de la obligacion en Conciencia y Iusticia que los Prelades tienen de proueer las dignidades y beneficios p 2. conc. 6. n. 12. quod quidem Concilij decretum id hortatur, non autem
praecipit; vnde † in Synodo Prouinciali non licere im- 59
ponere onus Dignitatibus, quod quis nisi graduatus non possit eas obtinere sine Sedis Apostolicae auctoritate, refert decisum Nicolaus Garcia de benef p. 7. c. 7. n. 45. Aloys. Ricc. in praxi aurea, res. 238. n. 3. Castr. Pal. d. tr. 13. disp. 4 punct. 6. n. 13.

Archidiaconi, qui oculi dicuntur Episcopi, cap. 60
ad hec, de officio Archidiac. (quasi ab eo in specula & statione positi, glos. verb. oculi, in c. Diaconi, 93. dist. Anton. Fabric. in praxi benefic. tit. de benef. cum Dignitate, num. 25. in fine, debent esse in omnibus Ecclesiis, vbi fieri potest, Magistri, seu Doctores, aut Licentiati in Theologia, vel Iure Canonico, vt habetur in Conc. Trident. sess. 24. de reform. cap. 12. vers. Archidiaconi etiam, referunt Nicol. Garcia dict. cap. 7. num. 36. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 4 n. 68. Campan. in diuers. iuris Can. rub 7. cap. 6. num. 41. Aloys. Ricc. in praxi aurea, resol. 238. à n. 2. & in decis. Curia Archiepisc. Neapol. dec. 305. num. 11. part. 5. Galgan-

de

19 de iure publico lib. 3. tit. 21. n. 1. Homobon. de Bonis de examine Ecclesiastico tract. 1. cap 9. quaest. 53. Bonn. de priuil. Iurisconf. par. 2. priuil. 28. n. 2 Mosfel. in sum. tract. 6. c. 7. n. 61. Nouat. in sing. Canon. concl. 41. Sebastian. Caes. in relect. de Eccles. Hier. disp. 12. §. 1. n. 9. Squillante de priuil. cleric. c. 4. n. 109. Eum tamen locum amplissima Congreg. DD. Cardinalium Concilij interpretata est procedere in iis tantùm Archidiaconis, qui vel curam habent animarum, vel iurisdictionem, prout habetur in tit. de Archid. non autem de iis, qui nomine dumtaxat sunt Archidiaconi, cuius declarationis idonei sunt nobis testes Anastas. Germon. in tr. de indultis Card. §. quibusuis, n. 4. Campan. d. n. 41. Piasec. in praxi, noua Episc part. 2. c. 5. num. 20. Aloys. Ricc. dicta praxi dec. 473 in prima editione, & res. 497. n. 3. in secunda editione. Massob. in praxi habendi concursum, req. 10. dub. 6. secundùm Rom. impress. Squillante d. 4 n. 111. Nouat. d. concl. 41. n. 2. Nicol. Garcia d. c. 7. n. 41. & n. 40. dicit Sacram. Congr. respondisse huiusmodi Archidiaconos habentes iurisdictionem contentiosam debere esse Doctores & promotos in publico gymnasio, aliàs gradus ei non suffragare, ex Bulla 63. Pij V. refert Massob. d. dub 6. n. 6.

61 Decanus nullo Concil. Trid decreto iubetur, vt necessariò sit Magister, siue Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel Iure Canonico, vt respondit Sacra Congr. teste Zerol. in praxi Episc. part. 1. verb. Canonia; §. 2. in fine. Nicol. Garc. dict. cap. 7. n. 43. & Aloys. Ricc. in praxi aurea, resol. 238. in fine, & in dec. Curia Archiepisc. Neapolit. dec. 248. n. 5. part. 4. me citato in hoc loco, Castr. Palao dict. puncto 6. n. 16. idem loci consuetudinem in hoc esse seruandam necessariò dicendum.

62 Scholastria conferenda est Doctori, vel Magistro, aut Licentiato in Theologia, aut in Iure Canonico, aliàs prouisio est nulla, ex decreto Concil. Trident. sess. 29. de reform. c. 18. ibi, De caetero verò officia, vel Dignitates illa, quae Scholastria dicantur, non nisi Doctoribus, vel Magistris, aut Licentiatis in sacra Pagina, aut in Iure Canonico, & aliis personis idoneis, & qui per seipsos id munus explere possint, conferantur, & aliter facta prouisio nulla sit & inualida, non obstantibus quibusuis priuilegiis, consuetudinibus etiam immemorialibus, referunt Ben. de priuil. Iurisconf. priuil. 28. n. 6. Molfes. in sum. tr. 6. c. 7. n. 61. Squillante d. c. 4. num. 104. & 105. Circa quod Sacra Congreg. declarauit conferendam esse Scholastriam Doctoribus, vel Magistris, aut Licentiatis in sacra Pagina, aut in Iure Canonico, in qualibet Vniuersitate approbata, nec obstare quod non esset ex illis, quae essent in illa regione, in qua esset Scholastria, refert Nic. Garc. d. c. 7. n. 35. me citato in hoc loco, Solorzan. in tr. de Iure Indiarum, to. 2. lib. 3. c. 14. n. 18. vbi subdit illud decretum Concil. Trid. non comprehendere Scholastrias existentes in loco, in quo erectum non est Seminarium, vel vbi in eius institutione alij praeceptores sunt designati, me citato Castr. Palao d. punct. 6. n. 14.

63 Principalis Dignitas in Collegiata Ecclesia exempta, cui Ordinaria iurisdictio cum aliquibus iuribus quasi Episcopalibus competit (prout est Prior insignis nostrae Collegiatae Vimaranen.) conferri debet Doctori, vel Licentiato, vt principalis Dignitas in Cathedrali, non tamen necessariò, quia Concil. quando loquitur de Dignitatibus, sess. 24. de reformat. c. 12. hortatur, vt conferantur Doctoribus, & non praecipit. Ita refert decisum Nicol. Garcia d. c. 7. n. 33. & Fr. Sigism.

64 à Bononia de elect. dub. 63. n. 1. vers. quod autem. † Et ad quamcunque principalem Dignitatem in Collegiata requiri aetatem vigintiquinque annorum inceptorum, cum regulariter habeat curam animarum in foro interiori, vel exteriori, resoluunt Nicol. Garc. d. 4. p. 7. c. 4. n. 65. Filliuc. d. tr. 41. c. 5. q. 3.

65 Ad memoratas Dignitates in Cathedralibus Episcopatu inferiores, quibus nulla inest animarum cura ex consuetudine, statuto, vel priuilegio adscisci sine dubio possunt minores vigintiquinque annis, dummodo non minores viginti duobus, iuxta decretum Conc. Trident. sess. 24. de reform. c. 12. ibi, & viginti duobus annis non minores adsciscantur. Nouat. in sing. Canon. concl. 15. Squillante de priuil. cleric c. 4. n. 74. in quibus Episcopus dispensare non potest S. Congreg. Conc. sub die 20. Septembris 1631. Si verò curam animarum habeant, vigesimusquintus iam coeptus requiritur annus, c. cùm in cunctis, §. inferiora, de elect. confirmauitque Concil. d. c. 12. ibi: Nemo igitur deinceps ad Dignitates quascunque, quibus animarum cura subest, promoueatur, nisi qui saltem vigesimumquintum aetatis suae annum attigerit. Nouat. d. loco, concl. 14. Squillante d. c. 4. n. 72. Lotter. de re benef. lib. 2. q. 49. n. 23. & 24. Sacra Congreg. Conc. sub die 4. Decembr. 1627. noue Castro Palao in opere moral. tom 1. tr. 13. disp. 4. puncto 3. n. 4. vbi intelligit non solùm in Dignitatibus saecularibus, sed etiam in Regularibus. Id tamen intelligitur si principaliter cura subest; si verò accessoriè vnita sit Dignitati, eam obtinens non debet necessariò attingere vigesimumquintum annum. Ita referunt decisum Galet. in margarita casuum conscientiae, verb Parochus 6. Campan. d. c. 6. n. 22. Massobr. d. requis. 10, dub. 11. n. 24. Homobon. de Bonis de humana vita statibus p. 1. c. 9 vers. secunda.

Praedictos autem viginti duos annos, qui secundùm Concil. d. c. 12. requiruntur ad Dignitates in Cathedralibus, debere esse completos, referunt decisum Nicol. Garc. d. c. 4. n. 70. Armendar. in addit. ad recopil. legum Nauarra, lib. 1. tit. 89. l. 7. n. 2. & post alios resoluunt Filliuc. d. tr. 41. c. 6. n. 30. Mandos. in tr. de aetate min. c. 5. n. 12 Nouat. d. concl. 15. n. 2. Squillante d. c. 4. n. 75. Vasq. de benefic. c. 5. §. 2. dub. 2. n. 18. & dub. 4. n. 24. Castr. Palao dict. puncto 3. n. 10. Less. de Iustit. lib. 2. cap. 24. n. 108. dicens illam formulam, vt non sit minor viginti duobus annis, insinuare annos 22. debere esse completos. Quamuis praedictum vigesimum secundum annum requiri inceptum, non autem completum, asserunt Emman. Sà verb. beneficium, n. 31. Zerol. in praxi Episc. part. 1. verb. beneficia, §. 1. versic. ad dignitates, Azor. instit. moral. part. 2. lib. 6. cap. 5. quaest. 3. in fine, quorum opinio in Rota recepta est, vt in vna Verdunen. Canonicatus, 23. Februar. 1581. coram Illustrissimo Seraphino, & est inter eius impressas decis. 500. vbi fuit dictum ad obtinendum Canonicatum sufficere, quod prouisus sit in vigesimoprimo aetatis anno, vigore Concil. Tridentini. 66

An praedicti viginti duo anni, qui requiruntur ad Dignitates in Cathedralibus, requirantur etiam in Collegiatis? Quaestio est dubia, & eos requiri referunt decisum Nicol. Garc. d. p. 7 c. 4. n. 59. & 62. cum sequentibus, Armendar. d. n. 2. Filliuc. d. c. 5. n. 30. vers. in quo, me citato Castr. Palao d. punct. 3. n. 7. Sed melius dicendum puto Collegiatas Ecclesias non comprehendi sub decreto Concil. in d. c. 12. cùm tantùm loquatur in Cathedralibus, & ideo requisita aetatis ad illa remanere in dispositione Iuris communis dicunt Zerol. in praxi Episc p. 1. verb beneficia, §. 1. vers. ad dignitates, & verb Canonia, § 9. Piasec. in simili praxi, p. 2. c. 5. n. 21. pag. 330. Aloys Ricc. in praxi fori Eccles. dec. 755. in prima edit. & resol. 512. n. 3. in fine, in secunda edit. Fr. Emman. qq. reg. tom. 1 q. 11. art. 2. & in addit. ad Bullam Compositionis, n. 4. vbi ait Christophorum Vellam Archiepiscopum Burgensem contulisse dignitatem Scholastriae Collegiatae Ecclesiae de Aguillar de Campo cuidam scholari, qui non habebat maiorem aetatem 17. annorum, & cum litigaretur super hoc, fuisse iudicatum collationem esse Canonicam, & iuridicam, me citato in hoc loco, Alzed. dict. part. 2. cap. 9. num. 14. 67

68 Pœnitentiarius Canonicus Ecclesiæ Cathedralis debet esse Magister, vel Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel iure Canonico, & annorum quadraginta, seu aliàs qui aptior pro loci qualitate reperiatur, vt habetur in Concil. Trid. *sess. 23. de reform. cap. 4.* de quo latè diximus *alleg. 55.* & ibi citatis addo Castr. Palao *dict. punct. 3. n. 17.*

69 Canonicatum aliquem Cathedralis Ecclesiæ impetrans maiori præditus debet esse scientia, quàm is, qui simplex, & residentia carens vellet consequi beneficium, eumque solertius examinatores debent interrogare, strictiorique examine cum eo vti, quia beneficium simplex, perpetuam tamen requirens residentiam, comparatur Curato, ex Lapi resolutione *alleg. 116. incip. Hispanus, sub n. 2.* per doctrinam Innoc. & Ioan. Calderio. *in c. clericos, de clericis non resident.* Homobon. de Bonis *de humana vita statibus, part. 1. cap. 9. vers. tertiò.*

70 Dubium maximum est, quænam ætas post Concil. Trident. requiratur ad Canonicatus in Cathedralibus? Pro cuius decisione sic distinguendum est; vel enim loquimur facta Ordinum distributione per Canonicatus, vel vbi nulla est. *Primo* casu certum est nullum esse recipiendum, qui eo Ordine sacro non sit initiatus, quem requirit, aut in tali ætate, vt infra tempus de Iure, vel eadem Sancta Synodo (hoc est, annum) statutum initiari valeat, *c. 12. sess. 24 de reform.* ergo dũ ad Subdiaconatum promoueri quis potest in vigesimo secundo, ad Diaconatum in 23. ad Presbyteratũ in 25. eod. Conc. *c. 12. sess. 23 de reform.* inde fit quod Canonicatum Subdiaconalem in 21. Diaconalem in 22. & Sacerdotalem in 24. anno obtinere valebit. Vnde censuit *Sacra Congregat.* ad obtinendum in Cathedrali Canonicatum, cui est annexus Ordo Subdiaconatus, sufficere quem esse constitutum in tali ætate, vt infra annum possit promoueri ad Subdiaconatum: refert decisum Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarra lib. 1. tit. 10. l. 1. de ætat. num. 7.* & docent Fillluc. *tract. 41 de benefic. cap. 5 num. 28.* Vgolin. *de officio Episcop. part. 1 cap. 10. num. 1.* Sanchez, *in opuscul moralib. lib. 7. cap. 1. dub. 48. num. 7.* Paul. Layman. *in Theolog. moral. lib. 4. tract 2. cap. 14. num. 5. vers. porrò.* Squillante *de priuileg. cleric. cap. 4 num. 65.* Stephan Gratian. *discept. forens. cap. 591. num 5. cum sequent.* vbi *n. 9.* subdit sufficere annos illos ingressos, non verò requiri completos, nouè Stephan. Vveyms *ad Constit. 24. desumptas ex Iure antiquo, & innouatas per Concil. Trident. constitut. 3 numer. 23. pag. 34.* *Secundo* verò casu, vbi scilicet nulla adest facta Ordinum distributio, & Canonicatus nullum habent sibi annexum Sacrum Ordinem, de iure communi minores 14. annorum illos habere possunt, *gloss pen. in cap. si eo tempore, de rescript. lib. 6.* Abb. *in cap. indecorum, num. 3. de ætate, & qual.* Rot *antiq decis. 1. de ætate,* Bellam. *decis. 753.* Camill. Borel. *in sum. decis tom. 1. tit. 29. n. 13.* Steph Gratian. *d. cap. 591. num. 4* Aloys. Ricc. *in collect. 2451. vers. septimò aduerte.* Thom. Valasc. *tom. 1. allegat. 7. n. 6.* & in hoc non reperio quod aliquid innouasset Concil. Trident.

Attamen vigesimum secundum annum requiri ad Canonicatus in Cathedralibus videntur insinuare plures Sacræ Congregat. declarationes. Prima *censuit obtinentem Canonicatum in Cathedrali Ecclesia etiam ante factam Ordinum distributionem, in ea saltem ætate oportere esse constitutum, vt intra annum ad Subdiaconatum possit promoueri,* refert Armendar. *dict. l. 1. de ætate, num. 6.* Secunda, *si neque ante Concilium, neque post Concilium Trident nullus Ordo, siue Diaconalis, siue Presbyteralis Canonicatui annexus fuerit, & Parochialis Ecclesia legitimè, & perpetuò eidem Canonicatui vnita, tanquam Parochiale accessorium. attendenda est natura Canonicatus, non autem Parochialis, & ita sufficit, vt is, cui collatio facta est, sit in ætate viginti duorum annorum, quæ in Canonicatus collatione requiritur:* referunt Anastas. Germon. *de indultis Cardinal. §. quibusuis, numero 6.* Campanil. *dict. rubr. 7. cap. 6. num. 26.* Tertia, *si aliqua Parochialis Ecclesia esset vnita alicui Canonicatui Ecclesiæ Cathedralis accessoriè, sufficiunt viginti duo anni,* de qua Gonzales *ad regul. 8. Cancel. gloss. 9. num. 4.* & fuisse in Rota decisum refert Seraphin. *decis. 1138.* Quæ quidem declarationes præsupponunt ætatem saltem 22. annorum necessariam esse in Canonicatu carente Ordine Sacro annexo, nisi eas intelligamus, vbi Canonicatus solent esse Sacris Ordinibus annexi ante factam illorum distributionem.

Ad Canonicatus Collegiatarum Ecclesiarum ætas 71
annorum 14. sufficiebat, ex dispositione Iuris *in cap. super inordinato, iuncta gloss. verb. pueri, de præbend* Rebuff. *de dispensatione ætatis, n. 2.* Moneta *de distribution. quotidian. part. 2 quæst. 19. num. 24.* Homobon. *dict. cap. 9. vers unde,* Squillante *dict. cap. 4. numero 64.* Franc. Leo *dict. p 2. cap 18 num 20. in fine,* Zerol. *in praxi Episcop part. 1. verb. Canonia, §. 9.* Gonzalez *gloss 5. in princip. num. 6.* Stephan. Gratian. *dict. cap. 591 num. 12.* Marchin. *de Sacram. Ordin. parte 5. tractat. 1. cap. 2. num. 29.* me citato *in hoc loco,* Castro Palao *dict. puncto 3. num 18.* & in ea nihil innouasse Concilium Tridentinum, censuit Sacra Congregat. prout nobis sunt idonei testes Galer. in *margarita casuum Conscient. verb. Canonicus 3. pag. 29.* Gonzal. *ad regul. 8. Cancell gloss. 5. num. 29.* Piasec. *in praxi noua Episcop dict. cap 5. num. 21. pag. 350.* Aloys. Ricc. *in dicta praxi fori Ecclesiast. decis. 735. in 1. edit. & resol. 522. num. 3. in fine, in 2 edit.* Armendar. *dict. l. 1. de ætate, num. 8.* Intellige si huiusmodi Canonicatus Ecclesiarum Collegiatarum ex statuto, vel consuetudine nullum requirant Sacrum Ordinem, aliàs enim deberent de illis prouidendi esse constituti in illis Sacris Ordinibus, quos requirunt ipsi Canonicatus, vel in ea ætate, quod infra annum à Iure statutum possint ad illos promoueri. Ita Aloys Ricc. *in praxi aurea, resol. 239. numero 3.* Franc Leo *dict. part. 2. cap. 18. numero 22.* Stephanus Vveyms *ad dict. constitut. 3. num. 23.* Et non requiritur vltra 14. annos, etiamsi aliquæ Parochiales Ecclesiæ essent vnitæ aliquibus eorum, quia censuit *Sacra Congreg.* attendendam esse naturam Canonicatus, & non Parochialis, & sufficere quod prouisus sit in ea ætate, quam exigit Canonicatus, si Parochialis vnita sit perpetuò, & accessoriè Canonicatui, secus si æquè principaliter, quia tunc non assumit naturam Canonicatus. Ita decisum referunt Henriq. *cons. 32. num. 4. & sequentib.* Piasec. *in praxi noua Episcop. dict. c. 5 num. 21 pag. 330.* Galer. *verb. Canonicus 5. & verb. Parochus* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. decis 735. in 1. edit. & resol. 512. in 2. edit. & in praxi aurea resolut. 239.* Si verò aliquis ex Canonicis exerceat animarum curam annexam eius Canonicatui, debet esse vigintiquinque annorum; nam actu curam exercet, tametsi habitu penes totum Collegium illa resideat: ita resoluit Campan. *dict. cap. 6. num. 30.*

Simplex beneficium consequi volenti satis est si 72
Canonicas horas recitare sciat, Flamin. *de resignat. lib. 4 quæst. 11. num. 30.* Campanil. *in diuersorio iuris Canon. rub. 5. cap 3. num. 2.* & habeat scientiam per Concil. Trident. necessariam ad primam Tonsuram, de qua *allegat. 15. num 2 & 5.* vlterius, quod sciat construere, per gloss *verb. reputamus in Clem. 1. de concess. præbend.* Aloysius Riccius *in praxi fori Ecclesiast. decis. 390. in 1. edit. & resol 319 num. 6 in 2. edit.* Piasec. *in praxi noua Episcop part. 2. cap. 1. numero 40.* Gonzal. *ad regul. 8. Cancell. gloss. 4. sub numero 37.* Campan. *dict. numero 2.* Et licèt † de Iure commu 73
ni ad beneficia simplicia obtinenda iusta ætas illa censere

censeretor, quæ septennium excessit, *gloss. pen. in c. si eo tempore, de rescript. in 6.* Hudie attenta dispositione Concilij Tridentini *sess. 23. de reformat. cap. 6.* nullus ante decimumquartum annum beneficium potest obtinere: referunt Petr. Pech. *in reg. beneficium, num. 27. versic. caeterùm quid in istis, lib. 6.* Gutier. *Canon. lib. 1. cap. 26. num. 33.* Henriq. *in sum. libr. 10. cap. 19. n. 1.* Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 9. cap. 5. q 7.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib. 30. tract 3. num. 166. in fine*, Gregor. Lop. *lib. 3. verb. quatorze años, tit. 1. part. 16.* Petr. Ledesm. *in sum part. 1. de Sacram. Ordinis, cap. 7. vers. de la prima, & p. 2. tract. 7. cap. 1. conclus. 7. propè finem*, Ceuall. *commun. contra commun. quæst. 523. n. 3.* Aloys. Ricc. *in collect. decis. part 4 collect. 860. & in praxi fori Ecclesiast. dec. 392. & decis. 385. in prima edit.* aliàs *resolut. 331. & resolut 325. num. 3. in secunda edit. & in decis. Curia Archiep. Neapol. decis. 281. num 2. part. 4.* Homobon. de Bonis *de examine Ecclesiastico part. 1. tract. 1. cap. 10. quæst. 60. vers. quinimò.* Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarra lib. 1. tit. 10. l. 1. de ætate, num. 5.* Molfes. *in sum. Theologia moral. 1, tractat. 6. cap. 7. num. 44.* Vittan. *in praxi iurispatron. part. 2. lib. 6. cap. 7. num. 2.* Less. *de Iustit. lib 5. cap. 34. dub. 20. num. 309.* Nicol. Garc. *de benef. part. 7. cap 4. num. 8.* Campan. *dict. rub. 7. cap. 6 num. 2.* Flamin *de resignat. lib. 3. quæst. 7. num 65. & lib 4. quæst 1. num 7. & quæst. 11. num. 13.*

74 † Ex dispensatione tamen Summi Pontificis beneficium simplex infanti potest conferri, Flamin. *dict. quæst. 7. n 66.* Azor. *d. c. 5. quæst. 8. versic. sed quæret aliquis*, Thom Valasc. *allegat. iuris tom. 1. alleg. 7. n. 10.*

75 † Episcopus verò non potest indulgere cuiquam, vt ante decimumquartum annum inceptum beneficium simplex obtineat, Azor. *d. cap. 5. quæst 9. vers. si quæras*, Less. *d. lib. 2. cap 34. num. 108.* Nicolaus Garcia *d. part. 7. cap. 4. num. 57* me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *d. puncto 3. num 20. vers. deinde.* Aloys Ricc. *dict. resolut. 331. num. 2.* vbi in fine resoluit Episcopum conferentem beneficium minori quatuordecim annorum, peccare mortaliter, & collationem esse nullam, & *num. 3. versic. habetur*, dicit *Sacram Congreg.* censuisse 24. *Augusti* 1586. quod prouiso in decimotertio ætatis anno de Canonicatu in Ecclesia Collegiata, vbi vigore statuti Ecclesiæ prouisi ante realem possessionem, & fructuum perceptionem tenentur expectare per biennium, obstat decretum Concilij *dict. cap. 6.*

76 Aduertendum maximè est, non oportere esse expletum quartumdecimum annum ad obtinendum simplex beneficium post Concil. sed cœptum sufficere. Ita decisum referunt Henriq. *dicto cap. 19. § 2.* Galet. *verb. beneficium 4.* Armendar. *dict. lib. 2. de ætatibus, num 5.* Cenall. *quæst. 523. num. 4. & quæst. 593. num. 18.* Aloys. Ricc. *dict. collect. 860. vers. limita secundò, & resolut. 325. num. 3 vers nihilominus*, Azor. *dict. cap. 5. quæst. 7. in fine*, Cardinal. Tusch. *tom. 3. littera E, conclus. 338 num. 12.* Gonzal. *ad regul. 8. Cancell. glos 5. in princ. num 90.* Thom. Valasc. *tom. 1. allegat. 8.* Campan. *dict. cap 6 num. 2. in fine*, nouissimè Alphons. de Leone *de officio Capellani quæst. 4.*

77 *praxi 6. num. 33. cum sequentibus.* † Si verò in fundatione sit statutum, vt illud etiam minor quatuordecim annorum adipisci valeat, standum est fundationi, cui non fuit derogatum per iamdictum Concilij decretum? Ita referunt decisum Gonzalez *d. glos. 5 n 91.* Aloys. Ricc. *d. collect. 860. vers. nunc limita, & primò.* Massobr. *in sua praxi habendi concursum, req. 7. dub. 12. & req. 20. dub. 11. num. 10.* & alij per me citati infrà *allegat. 72 num. 72. in fine*, & per Alphons. de Leone *dict. quæst. 4 praxi 6. num. 36.* vbi *num. 38. vers. suprapositam*, ampliat eandem doctrinam, quod fundator in limine fundationis possit disponere, quod minor quatuordecim annorum admittatur ad beneficium, vt procedat, etiamsi illi imponat onus celebrationis Missarum, & *in vers. amplia*, subdit posse fundatorem statuere, vt Cappellania possit conferri pueris minoribus septennio, & sic laicis, qui teneantur per alios Missas celebrari facere; Rota *in Granaten. Capellania*, 12. *Ianuary* 1607. coram *Reuerendissimo D. Lugdunensi*, apud Farinac. *tom. 1. part. 2 decis. 194* Lotter. *de re benef. lib 1. q. 32. n. 15* Ferentil. *ad dec. Buratti 755. n. 15.* Ciarlin. *controu. forens. lib 1. c 53. n 12.* Campan. *d. c. 6. n. 2. in fine.* vbi *n. 3.* dicit se scuisse declaratum esse non censeri inualidam præsentationem factam de persona nondum attingente quartumdecimum annum (licèt in eo beneficio minor ætas non concedatur ex fundatione) sufficit enim, quod ante institutionem pertingat eam ætatem, probatque Lambert. *de iurepatr. p. vlt. lib. 2. q. 2. art. 3.* eam tamen restrinxit Rota coram Orano 19. *Nouembris* 1584. non subsistere si fuit præsentandus proximè clericandus; nam penitus indignus tunc non erit, & sufficiet si ante institutionem fuerit tonsuratus, me citato *in hoc loco*, nouissimè Alphons. de Leone *d. q. 4 praxi 6, n. 39.* vbi *n. 40.* resoluit contra Ricc. & Squillant. valere præsentationem ad beneficium de minore quatuordecim annorum factam cum conditione si impetrauerit à Papa dispensationem, si verificetur conditio infra tempus datum ad præsentandum de iure.

Poterit igitur præsentari & institui minor 14. annorum, non obstante dispositione Concilij *dict. loco*, si fundator tacitè id voluisset, mandando præsentari clericum in minoribus constitutum, Rui. *decis. 482. ad fin. part. 1. diuers.* Garcia *de benefic. part 7. cap 4. num 9. & 10:* Aloys. Ricc. *collect. 269 vers. nunc limita, & primò* Vel si mandauit præsentari clericum primæ Tonsuræ, Rot. *in Metropolitana beneficij, 6. Iunij* 1612. coram *R. P. D Merlino*, quia de iure septimum ætatis annum agens tonsurari potest, *c. nullus*, & *ibi* gloss. *verb. infanti, de tempor. ordin. in 6.* Quod Ego intelligo verum, quando fundatio est ante Concilium Trident. de quo tempore secundùm iuris communis dispositionem etiam clericus primæ Tonsuræ, & in septimo anno constitutus erat capax simplicis beneficij, *cap. si eo tempore, de rescriptis.* Garc. *d. c. 4 n. 4. cum sequent.* Rot. *d. decis. 194. n 2 part. 2. recent.* At vbi fundatio esset post Concilium, & in ea non reperiretur expressè cautum, quod puer, aut minor 14. annis præsentari possit, sed tantum quod præsentetur clericus primæ Tonsuræ, vel in minoribus constitutus, intelligitur, dummodo præsentandus habeat ætatem 14. annorum requisitam à Concilio. Ita Rot. *in dict. Metropolitana beneficij, & in Corduben. Capellania*, 5. *Decembris* 1619. coram *Reuerendissimo D. Duran.* in impress. *dec. 118. n. 8.* Hac de re extat specialis *declaratio Eminentissim. Cardinalium Sacri Concil. Trident. interpretum*, quam refert Ciarlin. *dict. lib. 1. cap 53. num. 51* in hæc verba: *Illustrissim. & Reuerendissim. Dom. Thomas de Spinellis, alias l'Aiata, diœcesis Regien. fundauit simplex beneficium iurispatronatus descendentium Balthasaris, & fratrum de Spinellis, testatoris agnatorum, cum declaratione quod dictus Rector, siue Rectores dicti beneficij, vt supra eligendi, esse debeant Sacerdotes Missam celebrantes, honesta vita, bonorum morum; his tamen demptis, qui forent, aut essent de stirpe, & progenie prædictorum de Spinellis, quos eligi posse voluit in Rectores dicti beneficij, etiamsi non essent nisi in minoribus, & puri clerici, & prohibuit alios extraneos eligi, donec sint, qui eligi possint de stirpe prædicta. Quæritur an patronus dicti beneficij possit præsentare filium suum clericum ætatis annorum decem circiter, non obstante Concilio Tridentino c. 6. sess. 23. Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini interpretum censuit ex lege fundationis huiusmodi, quam non sustulit ipsius Concilij decretum c. 6. sess. 23. ad beneficium prædictum præsentari posse patroni filium, qui clericus in aliquo salu-*

tem ex minoribus Ordinibus conſtitutus, & alioquin idoneus reperiatur, etiamſi decimum ſuæ ætatis annum non exceſſerit.

78 Annotandum pro Intelligentia Concil. *d. cap. 6* prohibitionem de obtinendo beneficio ante illam ætatem 14. annorum ſubſiſtere, nedum ſi per viam collationis daretur, verùm etiam præſentationis, electionis, aut alterius cuiuſcunque prouiſionis, ſtante generica Concilij prohibitione, & ob verbum in eo poſitum, *obtinere*, quod generale eſt. Flamin. Paciſ. *de reſignat. benef. lib. 4. cap. 9.* Aloyſ. Ricc. *in dec. Curiæ Archiepiſcop. Neapolit. part. 4. deciſ. 343.* Squillante *de priuileg. cleric. cap. 4. num. 62.* Viuian. *in praxi iuriſpatron. lib. 7. cap. 6. num. 7.* me citato *in hoc loco*, Alphonſ. de Leone *d. q. 4. praxi 6 n. 37. prope fin.* Gacc. *dict. part. 7. cap 4. num. 85.* Vaſq. *in opuſc de benef cap. 3. §. 2. dub. 3. in fine, num. 23.* me citato *in hoc loco*, Caſtr. Palao *dict. puncto. 3. num. 20.* vbi ſubdit quod non ſolùm tempore impetrationis, ſed etiam tempore oppoſitionis, ſeu eo tempore, quo te legitimè opponere potes, eam ætatem habere debes, Mandoſ. *in tract de minori ætate, cap 4. num 17.* quem citat Campan. *dict. cap 6. num. 6.* vbi *n. 5.* aſſerit ad penſionem extendi placuiſſe Sacræ Congregat. & repetit *rubric. 21. cap. 14 num. 16. verſic. de legitima*, & me citato *hoc loco*, Caſtr. Palao *in opere mor.*
79 *tom. 2. tr. 13. diſp. 1. pun. 11. n. 4.* quamuis † ætatem ſeptem annorum ad illam ſufficere aſſerant Aloyſ. Ricc. *in dict. praxi, deciſ. 430. in 1. edit. & reſolut 367. in 2. edit.* & Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. tom. 3. c. 397. n. 17.*

80 Ad Curata verò maiorem quandam flagitant Iura peritiam, quandoquidem animarum cura ars artium eſt, *cap. cùm ſit, de ætate & qualitat.* Gonzal. *ad leg. 8. Cancell. gloſſ. 4. à n. 71.* atque ideò onus vix Angelicis humeris ſuſtinendum, vt eam depoſcant ſcientiam, quæ ad finem, moreſque pertineat, & ſalutarem doctrinam tradendam ſatis ſit: vel ſufficit tanta, qua plebem ſibi commiſſam paſcere valeant ſalutaribus verbis, atque exemplis, quod omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem, eos admonendo breuibus quidem, & dilucidis verbis de vitiis, quæ declinare, vitareque, ac virtutibus, quas ſectari eos oporteret, vt æternam euadant pœnam, atque cæleſtem gloriam adipiſcantur, quæ clarius explicat Sot. *in 4. ſentent. diſt 25. artic 4 concl. 3. verſ. & per hoc*, ſequentibus verbis. *Qui verò Parochia in paſtorem præficitur, vt idoneus habeatur, ea ſcire debet, quæ plebi ſunt cognitu neceſſaria, nempe illa, quæ ſunt de neceſſitate ſalutis, vt videlicet docere ſuos ſubditos ſciat Fidei articulos, & Decalogum, atque ordinaria peccata, quæ ei per Confeſſionem deteguntur, vtque pœnitentibus ſalutaria conſilia præſtare valeat, præſertim verò cum D. Thom. in 4 ſentent. diſt. 17. n. 2 ſcripto, credo tantam debere eſſe in eo ſcientiam, qua diſtinguere noſcat peccatum, & non peccatum, atque inter mortale, & veniale, quinimò & ſacris litteris præditus eſſe debet, cum eius ſit peculiare munus prædicare, iuxta Concil. Trid ſeſſ. 24. de reform. c. 4* &c.

81 Curata beneficia qui vult obtinere, debet eſſe conſtitutus in ætate 25. annorum incœptorum, vt probat text. *in c. cùm in cunctis, §. inferior. de elect* Menoch. *remed. 15. recuper. n. 442.* Rebuff. *in tract de pacificis poſſeſſ num. 182.* Henriq. *lib. 10. cap. 19. §. 3.* Flamin. *de reſignat. lib 4. quæſt 9. num. 24. cum ſeqq. & quæſt. 11. num. 14.* Cened. *part. 3. collect. 30. num. 1.* Vgolin. *d. c. 50. §. 8. num. 3.* Campan. *dict. rubr. 7. cap 6. num. 29.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 4 num 164. verſ. aduerte*, & plures alios refert Nicol. Garcia *dict. cap. 4. numero 41.* Zerol. *in praxi Epiſcopal. part. 1. verb. beneficia, verſ ad dignitates, pag. 38.* Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiepiſcop. Neapol. deciſ. 281. n. 1. & dec. 349. part 4.* Salon *2. 2. quæſt. 63. art. 2 controu. 1. concl. 2.* Leſſ. *de iuſtit. lib 2. cap. 34. num 107.* Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 6. cap. 5. quæſ. 1.* Fr. Ludou. Miranda *in man. Prælat. tom. 2. quæſt. 3. art. 1. concl 1.* Filliuc. *tom 3. tract. 41. cap. 5. num. 24* Homobon. *de humanæ vitæ ſtatibus, p. 1. c. 22.* Maſſobr. *in praxi habendi concurſum, req. 10. dub. 11. n. 27.* iuxta Rom. impreſ. Vaſq *de benef. cap. 3. §. 2 dub 2. in fine*, me citato *in hoc*
loco, Caſtr. Palao *d. punct. 3. n. 12.* Et † ſufficit ad vali- 82
ditatem collationis cuiuſcunque beneficij Curati, quod prouiſus ſit prima Tonſura initiatus, & ætatem habeat, vt intra annum ad Sacerdotium promoueatur, vt per *c. licèt canon, & c. commiſſa, de elect. lib 6.* cum ſimilibus reſoluunt Rebuff. *in praxi, tit. requiſita ad collat. n. 24* Roch. *de iurepatron. verbo honorificentia, n. 24.* Gutlet. *canon. lib. 2. cap. 15. n. 33.* Petr. Gregor. *res benef c. 15. n 8.* Nicol. Garc. *de benef p. 3. c 4. à n. 2.*
& ideò † beneficium Curatum obligat ad promotio- 83
nem Sacerdotij ſpatio vnius anni, Zerol. *in praxi Epiſcop. d. verb. beneficia verſic. dico quartò principaliter, pag. 44* Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſſ. 4. princip 65.* Azor. *inſtit moral. part. 2. lib 6. c. 8. q. 2.* Cened. *dict. collect. 30. n. 1.* Aloyſ. Ricc. *in collect dec p. 5. collect. 1988.* in tantum quod ſi quis obtinens Parochialem non promoueretur intra illud tempus ad Sacerdotium, Parochia vacat ipſo iure, vt probat *d. c. licet canon*, & reſoluunt Gonzalez *ad reg 8. Cancell. gloſſ. 15. numero 47.* latè nouiſſimè Alphunſ. de Leone *d. quæſt. 4. praxi 6. n. 71.*
cum ſequentibus, qui † text. procedit, & intelligitur 84
quando ſcilicet canonicè Parochus poſſedit beneficium vltra annum, & non ſe promouerit in futurum, ſecus verò ſi non canonicè, quia tunc non vacat, Maſcard. *de probat. concl. 885. n. 16.* Sic etiam illius pœna non habet locum in Rectore, qui intra annum à die adeptæ poſſeſſionis pacificæ, vel intra tempus legitimè ei prorogatum comparuit, & ſe promoueri petiit, offerens quantum in ſe erat, ſe paratum ſuſcipere Sacerdotium, vel Ordines, & noluit eum Ordinarius propter illiteraturam, vel aliam cauſam promouere, refert in *Sacra Congreg.* deciſum Nicol. Garc. *d. cap. 4. num. 7.* Debet tamen Parochus, & tenetur ſub peccato mortaliter habere propoſitum Ordines ſacros ſuſcipiendi, vt probat text. *in § commiſſa, §. cæterum, de elect. in 6.* Iacob. de Graffis *in dec. aureis lib 2 cap. 39. n. 15.* Cardinal. Anton. Zapata *en el diſcurſo de la obligacion en Conciencia y Iuſticia que los Prelados tienen de proueer los dignidades y beneficios eccleſiaſticos, &c. p. 1. concl. 1. à princ.*

Præſentatus, ſeu electus ad beneficium poteſt ab- 85
ſens inſtitui ab Epiſcopo, ſi ei notum ſit eſſe idoneum notoriè, veluti quia Doctor eſt in aliqua Vniuerſitate ſtudij generalis graduatus; hic enim examine non indiget, ex doctrina gloſ *verb. ignota, in cap. de Petro, diſtinct. 47.* iuncto Concil. Tridcot *ſeſſ. 6. de reform. cap. 13. in fine*, reſoluunt Cened. *ad Decretum coll. 15. n. 3.* Henriq *in ſum. lib. 10. c. 18. in princ.* Sà *in aphoriſm verb. examen.* Quare ſic notum Epiſcopo poſſe ab eo abſentem inſtitui, & præſentationem, ac inſtitutionem validam eſſe, licet inſtitutus abſens ſit, notat Innoc. per text. ibi *in cap. in Lateran.* in vltimis verbis, *de præbend.* Abb. *conſ. 76. num. 2. part. 2.* Nicolaus Garcia *part. 4. cap. 1. à num. 13* vbi *à num 21.* refert declarationem Illuſtriſſ. Cardinalium ſecundùm quos intelliges ſupradicta de perſona notoriè digna, & Epiſ-
copo nota: & limitabis, quod † non procedat in præ- 86
ſentato ad Parochialem, in hac enim examen præcisè neceſſarium eſt, nec omitti poteſt ex eo, quod prouiſus notoriè dignus ſit: Doctor enim, aut Licentiatus in Theologia, vel iure Canonico, & in publica Vniuerſitate graduatus non excuſatur ab examine, quando petit prouideri de aliqua Eccleſia Parochiali. Ita deciſum per ſacram Congregat. referunt Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 4. n. 90.* Nicol. Garcia *part. 9. c. 2. n. 103.* Piaſec. *in praxi noua Epiſc. p. 2. c. 5. n. 17. verſ. Doctor.* Aloyſ. Ricc. *d. reſol. 351 n. 2* Proſper de Auguſt. *in addit. ad Quarant, verb. benef. Paroch. collatio, quæſt. 1.*

Zerola

Zerola *in praxi Episc p.2.verb. Doctor*, §.1. resoluunt Lambertin.*de iurepatronatus.p.1.lib.2.q.1.1 art.3. n.5.* Rebuff.*de priuileg.scholarium, priuil.*86. *n.*4. Flamin. *de resignat.lib.*8.*q.*9.*n.*83.*cum seqq.* Vgol. *d.c.*50. §.6. *n.*6.*&* 9. *n.*6.Less.*de Iust. lib.*2.*c.*34.*n.*82.Aloys.Ric. *in dec.Curia Archiep.Neapol.dec.*139.*p.*1. Cened. *ad Decretum,collect.*15.*n.*5.etiamsi esset famosissimus Doctor,qui eum maximo applausu per plures annos legerit,iuxta tradita per Fusch.*de visit.lib.*2.*c.*5. *n.*10. & etiamsi esset Vicarius ipsius Episcopi, Flamin. *d.q.*9. *num.*87.

87 Canebis igitur à Garc. *part.*9.*cap.*3. *num.*5. *&* 14. dum scribit hanc resolutionem procedere in quocunque Beneficio Ecclesiastico; nam quamuis ex Concil. Trid. *d. c.*13. examen necessarium esse in omnibus beneficiis agnoscamus, pro forma tamen in solis Parochialibus requiri,receptissima est scribentium resolutio; in aliis verò simplicibus eum residentia,vel sine illa, non requiritur de necessitate,nec fit,si prouisus est persona insignis,& notoriè idonea, & ita vidi seruari in hac Curia : namque eum anno transacto, videlicet 1621. prouisus fuissem de dignitate Thesaurariæ Maioris in signis Ecclesiæ Vimaranensis, Illustrissimus

88 Dominus † Marcus Aurelius Meraldus, integerrimus Sanctissimi Domini Pauli V. felicis recordat.Datarius, & meritissimus vtriusque Signaturæ Referendarius, Bullas Apostol.de hac Dignitate mihi expediri absque examine iussit, qui singulari eruditione, & acerrimo iudicio ornatissimus,litterarum, ac rerum gerendarum notitia illustris,& vtriusque iuris peritissimus,adeò incorruptè atque integrè Datarij officio functus fuit,vt ab eo nihil iniustum,indecorum,indebitum,iuri,ac bonis moribus repugnans vnquam factum fuisse verè credendum sit,propter maximam illius in distribuendis gratiis, & beneficiis erga litteratas,benemeritas,ac pauperes personas rectitudinem, curam, iustitiam,& prouidentiam. Verè quidem vir iste doctissimus nostras semper adamauit lucubrationes,nostrisque laboribus plurimum detulit,& cum D. Ambrosio *lib.* 1. *de Cain & Abel,c.*4. dicere solebat, *nulla sine labore virtus, quia labor processus virtutis est*.Ob idque præmia sic laborantibus concedenda affirmabat cum eodem Ambr.*d. lib.* 1. *c* 4. *Non dormientibus, neque otiantibus, sed vigilantibus,& laborantibus pollicentur præmia,& labori merces parata est*; cuius auctoritates nouissimè refert Dominus Don Ferdinandus Pizarro y Orellana

a Supremi Castellæ Consilij meritissimus Auditor *in historia virorum illustrium noui Orbis*, *in vita Ferdinandi Pizarri,c.vlt.obseru.vnica in fine, pag.* 343. aliqua ad rem tradidit Emman. de Faria *in comment. ad Ludouicum de Camoens cent.* 10. *&* 45.

89 Semel examinatus, & approbatus ad vnum beneficium simplex, non amplius examinatur ad aliud simile, idem est si semel fit approbatus ad Canonicatum,vel dignitatem in Collegiata,non amplius examinatur ad similem Canonicatum,vel Dignitatem in alia Collegiata; semel approbatus ad Curatum, vel Canonicatum, seu Dignitatem in Cathedrali, non vltra examinatur ad simile, vel simile m. Ita seruari in Curia referunt Gonzal.*ad regul.*8.*Cancell.gloss.*4. *num.*84. & Aloys.Ricc.*in d.praxi fori Ecclesiast. decis.*410. *in* 1. *edit.& resolut.*356.*in* 3.*edit.* Ioan. Anton. Massobr. *in sua praxi habendi concursum,prælud.*3. *dub.*3. *n.*30. Homobon. de Bonis *de examine Ecclesiastico tract.*2. *cap.*3. *quæst.*31. *in fine.* Sed Campan. *in diuers. Iuris Canon.rub.*3.*cap.*3.*num.*8 *prope fin.* concludendum asserit, quod licèt attento iure communi non sit iterum examinandus,per text.*in cap.accepimus, de ætate, & qualit. ac decis.* Paleot.83. & Capitesg. *decis.*367. *lib.*2.inspecta tamen Concilij sanctione examini semper esse subiiciendum, edocet Seraphin.Rotæ *decis.* 1323. vbi propterea conclusit Rota,quod eum in ascensione ad alterum quærat nouus titulus, iuxta *consil.*18. Oldrad.idcò fit etiam tunc examinandus,refert etiam declarationem *Illustrissimorum D D.Cardinalium*, quod exceptus beneficiasit in quolibet assensu denuo examinetur, atque ita præterea resolutum fuisse memorat *in vna Cæsaraugustana* coram Card. *Pamphilio sen.de anno* 1587. Ego tamen scio de stylo Curiæ primum verum, secundum verò Campan.& Seraphini assumptum.in partibus sibi locum habere dicendum est,vel vbi per concursum examen fit : refert Massobr *d dub.*3.*n* 32 Hinc prouisum à Papa Rom.æ in forma gratiosa de simplici beneficio factum Ordinem anneaum habente, non debere rursus ab Episcopo examinari,si adiunctum Ordinem suscipere intendat, tradunt Campan *dict. c.*5.*n.*26. Homobon. de Bonis *dict. tract.*1.*q.*35.*in fine.* Et Episcopum non posse denuo subiicere examini pro simplici beneficio illum, quem iam examinauerat pro Ordinis Sacri promotione,resoluunt Garc. *d p.*9 *c.*3.*n.*15. Ioan Ant. Massobr. *in dict.sua praxi habendi concursum,requis.*10.*dub.*10. *num.*1.*&* 2.Homobo.de Bonis *d. tract.*2. *quæst.*35. *in fine.*

Si verò ad beneficium superius sit promouendus, 90 examinari eius scientia nihilominus denuo debet, quoniam litteratura pro Dignitatis maioris, vel minoris conditione maior minorve requiritur.Item si ad simile beneficium promoueatur, in Ecclesia tamen vel loco ampliori,maiorive,aut nobiliori, vel celebratiori, est etiam examinandus, & dicit seruari stylo Curiæ Romanæ Azor.*inst.moral.p.*2. *lib* 6.*c.*6.*q.*9. vbi etiam aduertit † examinari debere promotum etiam ad simile,& æquale beneficium similis loci,& Ecclesiæ, si in 91 priori examine minus idoneè,& aptè respondit; aut si creditur eum post examen se negligenter in studio litterarum gessisse,& oblitum esse eius, quod ante didicerat,aut si alij sint candidati,qui vnà cum eo beneficium petunt.

In prouisionibus de Parochialibus per Sedem Apostolicam faciendis inseri solet clausula illa (*si per diligentem examinationem per te adhibitis examinatoribus in Synodo diœcesana deputatis, ad hoc idoneum esse repereris, super quo conscientiam tuam oneramus*) quam 92 illa conditionem importat, & operatur, quod examen cum Synodalibus examinatoribus requiratur pro forma, itavt illud prætermitti nequeat, quantumcunque impetrans sit reuera idoneus, ex latè deductis per Nicol.Garciam *de benef.p* 6 *c.*2.*n.*153.*cum multis sequentibus*,& præsertim *n.*266.vbi refert decisionem *in Calaguritana beneficij de Ornillas,*12. *Octobris* 1587. coram Cardin.*Pamphilio sen.* in qua dictum fuit id procedere etiamsi fuisset examinatus,& approbatus etiam ad Parochiales. Attamen visa post primam huius tractatus impressionem Sac.Rot. *decisio in vna Pistorien. Parochialis*, 6.*Febr.*1623.coram *D.Merlino*, mihi videtur conditionem,se formam huiusmodi satis superque adimpletam ex eo quod quis iam ante fuerat coram eodem Ordinario, Synodalibus examinatoribus adhibitis examinatus,& idoneus repertus,& approbatus ad eandemmet Parochialem.Nam prædicta clausula debet intelligi de examine facto,vel faciendo,quatenus illud iam ante factum non fuisset,quia siue conditio prædicta dicatur casualis,ex quo etiam idoneus casu,vt pota memoria labente,vel Præsulis,& examinatorum aspectu perterritus deficere potest in examine, siue mixta,tanquam dependens etiam ab arbitrio,& iudicio Ordinarij,vel examinatorum,non est necessariò adimplenda post rescripti præsentationem, sed sufficit quod fuerit antea in rei veritate modo prædicto adimpleta, quoties tempore rescripti Princeps ignorabat adimplementum,ad *l.hæc conditio*,§. *fin.* Bart.& Socin. *ff. de cond.& demonstr.l si ita scriptum*,§. *fin. ff. de leg* 2. Ruin.*consil.*89 *n.*1.*lib.*4. Pulchre Surd. *consil.*69. *num.*19. *&* 10. Præsumitur enim quod si papa tale adimplementum sciuisset, non quidem in forma dignum, sed

in forma gratiosa ,& absque tali conditione probauisset , in similibus terminis considerant Socin. *in d. l. hac conditio,n.4 in fine* , Ruin.*d. cons.89. n.2.* quos sequitur Surd.*cons.69,num* 10.

Cum quo etiam consonat stylus Cancellariæ Apostolicæ,secundū quem exhibita approbatione ad eandem Parochialem, passim mutari consueuit supplicatio ex forma Dignum in formam gratiosam , ea quo apparet formam huiusmodi per clausulam prædictam importatam non esse mentalem , & consequenter illius omissionem processum non vitiare , vt tradit Butr.*in c. super litteris n.16.de rescript.*& Brun.*in tract. de forma,tit. de potestate , & effectu formæ,vers. tertio prædicta conclusio , fol mihi* 56.

Ex quibus patet responsio ad ea , quæ tradunt Nicol.Garc.*de benef.d.part.6.cap.2.num.155.cum seqq.* & Gonzal.*ad reg.8. Canc. gloss* 4. *n.89. & 96.cum seqq.* procedunt enim , vt ipsi loquuntur, quando non præcessit examen cum tribus examinatoribus synodalibus iuxta formam præscriptam ; vel quando fuit factum ab alio Ordinario , & approbatio fuit tantummodo generalis ad Parochiales , in quibus terminis versabatur casus *in d. Calagurritana de Onrilles*,coram *Card. Pamphilio fen.*vt ibi deprehenditur ; non autem quando præcessit specialis approbatio ad talem Parochialem præuio examine : & euidens est ratio differentiæ inter vtrumque casum , quia per examen generaliter factum ad Parochiales non est plenè consultum disciplinæ Christianæ , & curæ animarum alicuius certæ Parochialis : fieri enim potest , quod talis Parocialis exigit in suo Rectore præcipuas qualitates, quæ ab extraneo Ordinario examinante pro alia Parochiali non potuerint excogitari ; quod secus est vbi ad eandem Parochialem , & ab eodem Ordinario quis prius fuerit examinatus , & approbatus. Colliguntur hæc omnia ex *dicta Pister. Parochialis*, coram *D.Merlino.*

Vtrùm autem semel reprobatus , & reiectus possit iterum admitti ? Respondeo quod sic ; nouum enim examen est optimus modus probandi scientiam examinati , alias reiecti, & grauamen ab examinatoribus illatum , Rota *in decis* 8.*de probat.in nou. & decis.*18. *n.14.de concess præbenda,etiam in nou.* Greg. *dec.*527. *n.1.& dec.*558.*n.2.& in Calagurritana de Mont lla*,15. *Iuny* 1612.coram *Reuerendissimo D.meo Coccino Decano.*

Nec subsistit obiectum quod huiusmodi reiectus post reprobationem poterit doctus euadere , itaut habilitas præsumatur acquisita medio tempore , quo casu reiectus non solet admitti ad nouum examen, vt *in dec.*505. *n* 4. *p.*2. *recent. & in Calagurritana beneficy de Cereura*, 8 *Febr.*1591.coram *Penia* ,& *in Paduana coadiutoria* 6 *Nouembris* 1623 coram *Merlino*; quia respondetur allegatam præsumptionem excludi ex breuitate temporis quatuor mensium , vel circa , Greg.*dec.*517 *n.*3. & *dec.*558. *n.*4. ex quibus decisionibus Rotæ censent tempus quindecim mensium esse breue ad effectum, vt reprobatus in vno examine possit medio tempore iam eruditus fieri,vt postea in alio examine approbationem meruerit ; ita resolutum fuit deductis omnibus supradictis,*in Nepesina Canonicatus* 25.*Febr.*1625.coram *D.Merlino.*

92 Peracto examine occurrentium ad concursum,examinatores debent eos ex communi sententia renunciare Episcopo , quos idoneos repererint , refert decisum Nicol.Garc.*part.9 cap* 2. *num.*104. vel data causa eos remittere ad Ordinarium , quia cumulatiuè, & non priuatiuè illis est tributa iurisdictio , vt censuit Rot *dec.*647.*n* 1.apud Farin.*in nouiss.* al.às *p.*4. *diuers.* Et in dubio spectat ad examinatores renuntiare quis sit magis idoneus , Zerol. *in praxi Episcop. p.*1. *verb. Parochia*,§ 2.*in princ.*†Et examinatores ab Episcopo,

93 vel Vicario , quibus beneficia prouidere incumbit,acceptos teneri significare , & subscribere , quis sit dignus , & quis dignior , sub peccato mortali,asserunt Fr.Ludou *in instr.conscient.tom.*1.*cap.*127. Petr. de Ledesma *in sum part.*2.*tract.*7.*cap.*1.*concl.*7 *diffic.*13.Rota Roman.apud Farin. *decis.*671. † Nec prædictorum 94 examinatorum relationem, quominus executionem habeat , vlla deuolutio , aut appellatio etiam ad Sedem Apostol.siue eius Sedis Legatos , aut Vicelegatos , aut Nuncios , seu Episcopos , aut Metropolitanos , Primates , vel Patriarchas interposita impedit, vt habetur in Concil. *d. cap.*18. *prope fin.* Azeued. *l.*1. *n.*4. *tit.*16. *lib.*5. *noua recop.* Gonzal. *gloss* 9. §.1. *in annot.contra nullit.n.*186.& 209. & *glos.6.à n.*163. Ceuall. *tom.*4.*q.*897.*n.*833.*cum seqq.* Rot. *in Pampilon. Abbatia de Artisso*,22. *Aprilis* 1612. coram *Reuerendissimo D. meo Nauarre.*

Examinatores tenentur examen facere de ætate , 95 moribus , doctrina , prudentia , & aliis rebus ad vacantem Ecclesiam gubernandam opportunis , vt habetur in Concil. Trident. *d cap* 18 *vers.peracto*, Gonzal. *d. glos.*4. *num.*10 ita vt non sufficiat si relationem fecerint solùm de litteratura , examen verò circa mores , ætatem , & reliqua Episcopo relinquantur;ita decisum refert Nicol. Garc. *de benef. part.*5. *cap.*7. *num.*11. *vers. ad tertium*, & *part.*9 *cap* 2. *num* 238. Massobr. *d. praxi , requis.*4. *dub.*1. quia approbantes examinatum quoad scientiam tantum , non etiam quoad vitam & mores , non satisfaciunt decreto Concilij expressè iubentis, quod *peracto examine renuncientur quotquot ab eisdem examinatoribus idonei iudicati fuerint ætate , moribus , doctrina , prudentia* , &c. referunt decisum Galc. *in margarita casuum conscientiæ, verb.examinatores* 2. Aloys. Ricc. *in d.praxi fori Eccles. resolut.*631. *in* 2.*edit.* & censuit Rota *in Barcinon. Parochialis.* 29. *Nouembris* 1613. & 26. *Ianuar.* 1615. coram Buratto,cuius meminit Lottet. *d lib* 2. *q.*31.*n.*97 *vbi num.*98. cum ead. Rota id intelligit, dummodo per eosdem examinatores expressè non renuntietur quis magis, vel minus idoneus sit , sed simpliciter qui sint idonei ; maioris enim vel minoris idoneitatis æstimatio ad Episcopum pertinet, & *n.*99.& 100. subdit se credere non inde vitiari examen , si fiat de vno tanquam magis idoneo , ex quo Episcopus non propterea arctatur in hoc sequi eorum iudicium.

Magis expedit , vt examinatores inter se sua vota 96 palam conferant , deinde notario iubeant, vt in actis suis simpliciter scribat Titium approbatum idoneum, Seium verò reprobatum: ita refetunt decisum Nicol. Garcia *d.cap.*2.*n.*107. Franc Leo *in thesauri fauri Ecclesiast.p.*2 *cap.*3 *num.*25.Et debere examinatores dare vota dum simul congregati sunt cum Episcopo , non autem separatim , sicut etiam Episcopum , vt detur locus accessui , debere accedere examinatoribus simul congregatis,resoluunt Nic. Garc.*d cap.*2.*num.*58. Massobr. *in d.praxi, requis.*4. *dub.*2. Appellationem à reprobatione examinatorum dari tantùm deuolutiuam , non suspensiuam , resoluit Massobr.*in d. praxi, requis.*5. *dub.*4. vbi *dub.*6. cum Nic. Garcia *d. c.*2. *n.* 245. tenet dari appellationem à relatione examinatorum in Parochialibus patronatis laicorum , quando vnus tantùm est præsentatus , & *dub.*7.*cum eod.* Garc. *d c.*2.*n* 75. tradit appellationem à reprobatione examinatorum dari in prouisis in forma Dignum, Aloys. Ricc. *in decis. Curia Archiepisc. Neap. dec.*19. *n.*2. *p* 4. Et ad nouum examen quando fit deuentendum stante appellatione à relatione examinatorum,ostendit Aloys.Ricc *vbi proximè,decis.*381.*eadem part.*4.

Non spectat ad examinatores , sed ad Episcopum eligere ex approbatis magis idoneum , vt pariter referunt decisum Franc. L o *d. c* 3. *n.*34. Nicol. Garc. *dict. cap.*2. *num.*108. & 109. Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarra lib.* 1. *tit.*18. *l.*7. *de Episcopis,*

scopis, n.58. Massobt. d. requis. 4. dub. 4. vbi quod Episcopus deber expectare vt examinarorea renuntient, sed non renetur eliecre ex collatione vototum habita collatotum, & dubio 5. asserit decisum Episcopum non habere votum decisiuum io concursu, sed rantùm accedere vbi vota sunt paria, vel singula, & dubio 6. ostendit, qoando dicantur vota paria, qnando siogularia? Er Episeopum posse eligete extra iocum examinis, & eriam absentibus examioatoribus, cum Nicol. Garcia d. cap. 2. num. 59. tesoluir Massobr. in dict. praxi, requis 5. dub. 20. vbi dub. 21. cum eodem Garcia dict. cap. 2. num. 109. ait quod Episcopua potest eligere illum, qui tantum dimidiam vototum tolerit, relictia iis, qui omnia vota repostarunr, & dubio 22. an & quando electus in concutsu ius acquirat considerabile, & requis 6. dub. 1. tradit electionem factam de magis idoneo, significandam esse intra quatuor menses, & si fuerit transmissa, nec peruenerit ad manus collatoris, intra dictum tempus prouisionem deuolui. Episeopua io omni euentu tenetur eum eligere, quem cæteris magis idoneum iudicauerit, vt habetur in Concil. Trident. dict. cap 18. versic. peracto, cum certum sit peccare mortaliter minus dignos seruitio Dei applicando, cap. li èt, versic. qui præstantior 8. quæst. 1. cap. Metropolitano, dist. 63. & ita in foro conscientiæ obligarur quis simpliciter eligere meliorea, vel in comparatione ad bonum commune, licèt si dignum tanrùm nominauerit, prætermisso digniore in foro exteriori, mioimè iovalideiur actus. Ita D. Thom 2. 2. quæst. 63. art. 2. & ibi Caietan. in fine glos. verb. qui præstantior, in dicto cap. licèt ergo, vbi Archi 3. num 2. Bellamet. num. 5. Cardinal. de Turreet. num 1. cum sequent. & Alexand. de Næuo notab. 4 sub num. 13. & sub num. 20. & 21. in cap. constitutus, il secundo, de appellat. vbi Ioan. Andr. glos 3. num. 21. Zabatel. glos. 3. sub num. 2. Butr. num. 4. Abb. notab. 3. num 4 & notab. 5. num. 7. Franch. num. 4. & seq. Sot. lib. 3. de iustit. quæst. 6. art. 2 & lib. 10. quæst. 2. art. 3. Ledeima 2 p. 4. quæst. 18. dub. 9. D. Antonin. part. 2. tit. 1. cap. 20 §. 1. Angel. Rosel. Syluest. Tabien. & cæteri Summistæ verb. electio, Couar. in reg. peccatum, part. 2. § 7 num 4. vers. igitur iura, quem expresse sequuta est Rota in Eugubina Parochialis S. Venantij, 13. Ianuarij 1613. coram bonæ mem. Remboldo, Bannes de Iust. quæst. 63 art. 2 post dub. 3. vers. ad confirmationem, Tortian. etiam de iustit. tom. 2. disp. 22. dub. 1. & 2. Filliuc. tract. 41. de benef. cap 4 à n. 177. Lambert. de iurepatron. lib. 2 p. 1. q. 10 art. 3. per totum, & præcipuè n. 26. vers. tu circa, Roch. de Curte eodem tract. verb. honorificum, n. 42. Nauat. in manual. c. 17. n. 72. & in tract. de orat. miscel. 43. post n. 76. Petr. Nau. de rest. lib. 2. c. 21 n. 120. Greg. de Valent. 2. disp. 5. q. 7. punct. 22. §. secundò quæritur, vers. secunda assertio, Iacob. de Graffiis in aureis decis. p. 2. lib. 2. cap 99 n. 2. Flamin. de resign. lib. 10. quæst. 11. n. 16. Aloys. Ricc. in collect. decis. part. 4. collect. 931. Vgolin. d. cap. 50. §. 13 num. 2. Azor. instit. moral part. 2. lib. 6. c. 15. quæs 2. Rebell. de obligat. Iustit. part. 1. lib. 3. q. 4. Valer. Reginald. in praxi fori pœnitent. dict. tract. 4 n. 195. Campan. in diuers. Iuris Canon. rub. 6. c. 3. n. 32. & rubr. 7. c. 6. n. 70. Molfes. in suo promptuario triplicis Iuris, tract. 6. tit. de benef. n. 6. Castellin. de elect. c. 9. Fr. Sigism. à Bononia in simili tract. dub. 33. Villalob. in sum. tom 2. tract. 8. diffic. 2. & seqq. latè Trulleneh. in exposit. Decalogi, lib. 7. c. 11. dub. 8. Petr. de Bollo in œconomia Canonica, classi 2 cap. 3. § 5. pag. 173. Diana moral resol p. 2. tr. 15. resol. 38. 40. 41. latè Beltram. ad Greg. XV. decis. 11. lit. E, vbi tres constituit conclusiones Prima est, quod in foro Conscientiæ eligens dignum omisso digniore mortaliter peccat, quia offendit iustitiam distributiuam Secunda quod in Curatis, & Parochialibus etiam in foro exteriori debet eligi magis dignus, aliàs electio est nulla. Tertia, quod in aliis beneficiis, præterquam in Parochialibus sufficit in foro exteriori eligere dignum, omisso digniore. Omnium latissimè multis sacræ Scripturæ, & vtriusque Iuris auctoritatibus adductis. Alex. Raudens. decis. 54. à n. 78. Rationem nostræ resolutionis adducit Rebuff. in concord. tit. de electionis derog. verb. idoneiorem, pag. 95. vbi ait, Qui non eligit idoneiorem, & meliorem, peccat mortaliter: tum quia est infidelis domino suo, vt dicitur in Euangelio, Fidelis seruus, & prudens, quem constituit Dominus. Tum quia cedit in detrimentum Ecclesiæ, & dedecus. Graue est enim inexpertes Dei seruitio applicare, c. monasterius 19 q. 3. gloss. pen. in c. ad Apostolicam, de regular. Et quia transgreditur Canones volentes meliorem eligi debere, & Ius diuinum, vt supra dictum extitit, &c. Less. de iustitia lib. 2. c. 34. §. 14. n. 64 ibi, Ad beneficia habentia curam animarum, vel aliam functionem magni momenti in Ecclesia eligere, postulare, aut præsentare dignum, omisso digniore, qui in promptu est, est peccatū mortale, &c. Et paulò inferius. Ergo qui præsentant, vel eligunt, vel beneficia liberè conferunt, grauiter peccant, si digniores prætermittant, siue sit Papa, siue Episcopus, siue Princeps sæcularis, non domini beneficiorum, sed œconomi, &c. & n. 65. ibi. Tenemur in re tanta sub peccato mortali eligere aptissimos, quod non solum verum est de electore, & collatore libero, sed etiam de patrono, &c. Quare concludimus sententiam sancti Th. d. q. 63 art. 2. ad 3. prædictam distinctionem facientis esse securam, illius autem verba sunt quæ sequuntur. Quantum ad hoc, quod electio impugnari non possit in foro iudiciali, sufficit eligere bonū, nec oportet eligere meliorem, quia sic omnis electio posset habere calumniam: sed quantum ad conscientiam eligentis, necesse est eligere meliorem, &c. maximè in non Curatis beneficiis, latissimè Ioan. Paul. Xammar, de officio Iudicis, p. 1. q 22. à n. 10. cum seq. vbi probat quod in foro Conscientiæ tenetur quis eligere, seu prouidere digniorem ad munera publica sæcularia, & officia administrationis iustitiæ, & à n. 21. quod conferens officium publicum digno, prætermisso digniore, etsi mortaliter peccet, non tamen tenetur ad restitutionem, & à n. 44 tenet qood licèt grauiter peccet, vt diximus, electio tamen illa, siue prouisio valida est, nec in foro iudiciali potest rescindi.

Nulla tamen contrahitur restituendi obligatio digniore prætermisso, si nullum iustitiæ ius per oppositionem, aut aliquem legitimum titulum acquisierit quoad beneficium, cathedram, officiumque publicum. Ita Rebel. d. lib. 3. q. 3. quem refert Campan. d. n. 70. vers. Caterùm, vel si beneficium non debetur digniori ex aliquo statuto, vel lege. Steph. Grat. dec. 97. num. 22. cum seqq. vbi explicat in Parochialibus, quæ in concursu conferuntur iuxta formam Concil. Trident. & Bull. Pij V. in quibus si prætermisso digniore, dignus eligatur, elector talis tenebitur digniori damnum resarcire, quod exinde illatum sibi fuit, vt expressè docent Caiet. 2. 2. q. 62. art. 2. ad 4. in dubio, & in sum. verb. acceptio personarum, Sylu. in sum. verb. restitutio 3. q. vlt. vers. secundò, Ludou. Lop. in instr. Conscient. tom. 1. c. 125. & 127. Arag. 2. 2. q. 62. art. 2 & q. 63 art. 2. & ibi Solon. q. 63. art. 4. contr. 3. conclus. 4. Petr. Nauarra de restitut. lib. 2. cap. 2. à num. 176. Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 108. num. 6. Petr. Ledesma etiam in sum p. 2. tract. 8 c. 4. conclus. 1. & c. 8. Nicol. Garc. d. p. 7. cap. 16 n. 30. in fine. 98

Obligatio hæc conferendi beneficia sub mortali dignioribus, intelligitur de possibilibus haberi in diœcesi; hi enim de quibus constat, quod ibi haberi non possunt, extra latitudinem eligibilium computandi sunt, ex Caiet. & D. Th. d. q. 93. art. 2. vers. fin. non enim tenetur perquirere totum mundum, vt meliorem habeat, cui conferat, quia excusaretur conferendo bonis in diœcesi existentibus, quique facilè & in promptu haberi possunt, post Caietan. tradit Mich. Salon. in tr. 99

de iustitia q.63.art.2.controu.3. vers. tertiò certum est.

100 † Sic etiam vbi confertur beneficium digno, omisso digniori, cum exiguitate damni, id est, si dignioris maior idoneitas parum excedat idoneitatem minus digni, non committitur peccatum mortiferum. Ita Nauarr. *d miscel.43.vers. fallit tertiò*, Gregor. de Valentia *dict. disp.5.q.7 punct.2 vers. secundò quæritur*, in *fin.* Etiamsi excessus esset alterius considerationis, si electio non esset ad minus magni momenti, Salon. *dict. art.2. controu.3. vers. his positis*, & ibi Bannes *vers. sit prima.* Quamuis pro validitate electionis satis sit vt minùs dignus eligatur, & electio de digno, omisso digniore sustineatur; id tamen procedit quando celebrata est electio, quæ ex omissione dignioris non retractatur, & litium occasiones amputantur, sed ante electionis celebrationem omnia iura clamant, quod meliores, & sanè sanctiores eligantur, sunt verba expressa Rotæ *decis.80* apud Farin. *p.1. recent.* & ad hæc reducendi sunt Nicol. Garc. *d.c 2.n 225.* Azeued. *d. cons. n.30.* & Massobr. *d. praxi, req 5. dub.1.* ac alij per eos citati arbitrantes electionem, & prouisionem in concursu Parochialium faciendam de digno omisso digniore esse nullam, & subreptitiam, vti forma Concilij, & dictæ Const. Pij V. non obseruata, stante decreto irritante: ita intelligenda Rota *in Dertuson. Parochialis*, 18. *Decembris* 1581. coram *Gypsio*, *&* *in Tuden. Parochialis*, 28. *Aprilis* 1603. coram *Illustriss. Cardin. Sacrato*, impressa per Farin. *decis.61.p.2 recentissim. & in Ripana Parochialis*, 1. *Iunij* 1609. coram *Ottembergo*, relata per Beltramin. *vbi suprà.*

101 Quare Episcopus semper attentè debet rimari qualitates oppositorum, vt dignioribus beneficia possit conferre, debet enim talis persona quæri, quæ residere in loco, & curam Ecclesiæ per seipsam valeat exercere, *c quia nonnulli, de cleric. non resid cap. relatum, eod. tit.* Card. Anton. Zapata *in discursu, p.1. concl.1. num.4. & p.2. concl 2. n 7.* ita vt nullo modo conferendum sit beneficium illi, qui præsumit nolle residere. Zabarel. *in d. cap. relatum, ad fin.* & dicit Imola *ibi super glos. verb. cum effectu*, quod qui dicit se velle residere, & tamen non habet intentionem residendi, non debet admitti, si hoc apparet, vel ex circunstantiis possis præsumi quod non intendebat residere, prout eos citat Card. Ant. Zapata *in d discursu, p.2. concl 2. n.4.* quod adeo verum est vt collator possit prouisum obstringere ad iurandum quod resideret in beneficio, ita Cosm. *in pragm sanct. tit. de collat. §. sequuntur qualificationes, verb. voluerit*, Garc. *de benef. p.8 c.2 n 29. & 31.* Azor. *instit mor. p.1. lib.11 c.15. in fine, & p.2 lib.6. c.9.* Valer. Reginald *tom.2. lib 30. c.13. in fine*, Card. Anton. Zapata *d. p.2. concl.4 n.9.* Debet etiam quis eligi, qui se promoueri ad Sacerdotium intendat, aliàs enim conferens, cum eum non crederet ad talem Ordinem promouendum, præter diuinam, quam exinde incurerit offensam, ad seruandam indemnem eandem Ecclesiam obligatur, vt probat *c. commissa, § cæterùm, de elect. lib 6.* Card. Anton. Zapata *in d discursu p.1. concl. 1. n. 5.* Nec est admittendus, qui animo absoluto mutandi statum clericalem accipit beneficium; secus si non certo, & absoluto, sed conditionali, si aliquid conuenientius sub proposito superueniat, id faciat. Ita Nauarr. *de Orat. miscel.44. num.2. aliàs miscel 49. n.20. & cons.17. de cleric. non resid.* Sanch. *de matrim. lib 7. disp.45. num.10.* Azor. *d. part.2. lib 6. c.8. q.4.* Card. Anton. Zapata *d. p.1. concl 4.* Nec ille venit beneficiandus, qui ea beneficia accipit animo, & intentione illa postmodùm resignandi, vt statuit Paulus IV. *in sua const.33. incip. Inter cæteras, sub dat.26 Nouemb.*1557. ob idque Curiæ Romanæ stylus iam obtinuit vt in commissione examinis ad beneficia curam animarum habentia, quæ per concursum prouidentur, inseratur hæc claus. *præstito prius iuramento, quod illud non accipiat animo renuntiandi.* Nauar. *cons.16. de cleric. non resid.* Flamin. Paris. *de resign. benef. lib 9 q 10. n.4. & 5.* Gonzal. *gloss. 15. n.9.* Fr. Emman. *in sum. tom.1. verb. benefic. cons.15.* Garc. *de benef. p.11. c.3. n. 195. in fine*, vbi illam Constitutionem procedere ait in sic obtinentibus, seu impetrantibus beneficia in Curia Romana, seu à Papa, non ab Ordinariis, seu extra Curiam, & Flauius Cherub. *in schol. ad dictam Const.* resoluit non incidere in eius prohibitionem, qui obtinet beneficium non certo & absoluto animo resignandi, sed conditionaliter, si aliquid conuenientius suo proposito superueniat, refert Cardin. Anton. Zapata *in d. discursu, p.1. concl.7. num.7.* Nulla enim beneficia etiam curata postulant animum perpetuò illa habendi, nam sufficit quod beneficiandus ea recipiat, donec pinguius possit obtinere, vel donec de Pontificis licentia illa renuntiet, vel permutet cum alio, & in hoc casu nullum peccatum incurrit, neque ad aliquam obligatur fructuum restitutionem. Nau. *in man. c.25. n.119. vers. decimò, & cons.1. n.2. de præb.* Fr. Emman. *d. verb benefic. c.56. n.7.* Vega *in sum. tom.1. c.36. casu 23.* Less. *de Iustitia lib.2. c.34 n.*[illegible]6. Nicol. Garc. *in addit. ad 2 p. c.4. post n 58 vers. sextum dubium est*, Sanch. *de Matrimon. lib.7. disp.45. num.12.* Vasq. *in opusc de benef c 3. § 3. dub.1. n.43.*

Quod attinet verò ad dignoscendam maiorem minorémve identitatem in prouisis ad beneficia, sciendum præferri debere illum, qui altero cum quo concurrit, fuerit senior, Barbatius *cons.23 post n. m. 13. volum.1.* Roland. *consil.47. num.70. lib.1.* Masc. Antonin. *variar. resolut lib.1. resolut.104 num. 2.* Lambert. *de Iurepatron p 2. lib.2. q.2. princ art.26. num.4.* Rota *decision.61. num.1 part.2. recentissim.* Et in prouisione beneficiorum præferendum esse, illum, de cuius bonis fundata est Ecclesia, tenet gloss. optima *verb. sine possessionis, in c. neminem, 70 dist* ibi, *quia potius sunt illi clerici instituendi, de quorum bonis fundata est Ecclesia*, per text. ibi. *in Ecclesiis à vobis fundatis aliunde veniens clericus non suscipiatur, in c. hortamur. 71. dist.* quam glossam extollunt, atque auream appellant, Lambertin. *de iurepatron part.3. lib.2 art.4. quæst.5. n.9.* Roch. *in simili tract. verb. honorificum quæst.18. n.46.* Greg. Lop. *l.13. verb hijos de la Iglesia, tit.15. p.2.* Azeued. *l.14. n.12. tit.3. lib.1. noua Recop.* Salzed. *in pract. Canon. c.54 n.4. vers. tum fulcitur*, Azor. *instit. moral. part.2. lib.6. cap.4. q.25 vers. & coram multis*, & probatur optimè argumento text. *in c. cùm in officiis, de testam.* Necnon Sacerdotem præferri alteri aliquo inferiori Ordine insignito, tenent Roland. *d. cons.74 n.75.* Dec. *cons.542. n.13.* Rot. *decis. 219. n.5. p.1. in posthum. & d. decis.61. n.1.* Perez de Lara *d. lib.2. c 3. n.16.* Et in pari attenditur quis prius assequutus fuit suos Ordines & gradus, vt aduertunt Ioan. de Platea *in l.2. n.1. Cod. de primicer. lib.12.* Natt. *cons.638. n.18.* Habentem nobilitatem maiorem præferendum esse asserit Lambertin. *lib.1. p.3. q.1. artic.9.* & Rot. *decis.61. nu. part.2. recentissimar.* Peregr. *cons.32 n.31. cum seqq vol.1.* Contra Sigism. à Bonon. *de elect. dub.32. n.4.* asserentem nullo pacto esse attendendam nobilitatis qualitatem ad effectum eligendi digniorem, quod verum iudico ex rationibus per me allatis *p.1. tit.3 gl.17. n 15. cum seqq.*

Et præferendum graduatum in aliqua scientia, Capiaq. *dec. 277. part.1.* Put. *dec.100. lib.3.* & ita Doctorem non Doctori, Aloys. Ricc. *decis. Curiæ Archiep. Neap. decis.135. à num.1. part.4.* Rota *dec. 36. num.2.* apud Farin. *part.4. recent.* deinde magis litteratum, Rot. Romana apud Farinac. *dec. 677. in nouiss. part.4. recent & dec.219. num.2. part.1. in posthum.* & maiori habilitate præditum, veluti prudentia, integritate, & maturitate, eadem Rot. Romana apud Farinac. *decis.* 628. & in terminis quod in concursu Parochialis præferendus sit magis litteratus ille, qui prudentia, & moribus, ac integritate aptior videtur ad gubernandam Ecclesiam, Rota *dec.521. num.1. p.1. recentissim. in posthum. & ibidem dec. 551.* Quando

verò

verò in aliquo concurrunt pietatis, misericordiæ, vel vtilitatis publicæ argumenta, promouendus etiam minus dignus præfertur, Valer. Reginald. dict. lib. 30. tract. 3. num. 200. Sic etiam † minus doctus, modò idoneos, cuius mores sunt noti, & approbati, præfertur doctiori, cuius vita ignoratur, referunt decisum Massobr. in dicta praxi, requis. 5 dub. 2. n. 19. Rota in Barcinon. Parochialis, 29. Nouembris 1613. coram Butatto, Gonzal ad regul. 8. Cancell. gloss. 4. num. 112. Piasec. in praxi noua Episcop. d. c. 5 num. 19 Nicol. Garcia part. 9. c. 2. n. 11. Aloys. Ricc in praxi fori Ecclesiast. decis. 425. in prima edit. & resolut 362. num 1. in secunda edit. Originarius idoneior iudicandus, & præferendus est, si alter sit extraneus, Dec. cons 14. num 13 Lambert. lib 2. part. 3. quæst. 7. princ. art. 4. num. 5. Roch. verb. honorificum, à num. 45. Couar. pract. cap. 35. vers. secundò aanotandum est, sub num 5. Mastril. Sicilia decis. 2. num. 147. Fusch. de visitat. lib. 2. c. 5. num. 13 & 14. & cap. 21. num. 25. Mindos. cons. 55. num. 4 Mat. Anton. d. resol. 104. num 2. Rot. decis. 299. part. 2. diuers. Azeued. lib. 24. num 25. cum sequentib. tit. 23. lib. 1. nouæ Recop. Ceuall commun co tra commun. quæst. 693. num. 33. cum sequentibus Zerol. in praxi Episcop. part. 1. verb. beneficium, §. 8. vers. secundò debent. Perez de Lara de capellan. lib. 2. cap 3. n. 19 me citato Valenzuela tom. 2. cons. 105. num. 87. cum multis sequentib & ita potest eligi dignus de ciuitate, vel gremio Ecclesiæ, posthabito digniore extraneo, iuxta cap. nullus, dist. 61. Viuian. in praxi iurispatron. part. 2. lib. 6. cap. 6. Zech. de benefic. cap. 12. num. 36. Piasec. in praxi noua Episcop. d. cap. 5. num. 12. Vgolin. dict. cap 50. §. 8. num 4. Gutier. cons. 2. n. 24. Valenzuela d. cons. 105. n. 92. vbi num. 93. hinc prouenire ait, quod taciturnitas nationis in impetratione beneficij reddit impetrationem subreptitiam, & sic nullam, eo quòd in dubio Papa intendit prouidere cuiquam in sua patria.

101 Vnde communis omnium ferè Doctorum tenet, naturales semper in beneficiorũ prouisionibus præferendos fore, quorum primus, & antesignanus fuit Abb. in d. c. ad decorem, n. 4. de institut. ibi: Credo tamen vbi inde geniti essent idonei, quod non debent postponi propter extraneos, pro quibus vide textum notabilẽ in c. nullus inuitis, 61. dist. & quamquam loquatur in Episcopis, ratio tamen textus est communis ad alia beneficia, & esse valdè honestum, & fructuosum, vt quisque in patria sua beneficiaretur, vt sic vnus non occuparet beneficia, vel stipendia alterius, nec daretur materia depauperandi beneficia, & inducuntur faciliùs ad residentiam tales indigenæ, quàm extranei, &c. Idem Abb. in cap bonæ, el 2. de postulat. Prælat. 3. num. 16. ibi: Vbi in loco reperiuntur idonei, non debet præfici extraneus, est enim quis honorandus & promouendus vbi suam peregit ætatem, neque debet alius obripere stipendia alijs debita, gloss. verb. de hoc mentionem, in cap. si proponente, de rescrip. &c. S. Thom. 2. 2. q. 63. art. 2. ad 4. Sot. de instit. lib. 3. q. 6. art. 2. ante 10. conclus. vers. enascitur autem, Cosm. in proœm prugm. Sanctionis, vers. exterorum, Roland. cons. 47. n 67. vol. 1. Didac. ab Alua de Concil. p. 2. §. 36 Paris cons. 38. n. 11. vol. 4. Duen. reg. 202. Corras. de benefic. part. 3. cap. 5. n 9. Selua de benef. p. 3. q. 16. n. 2. Lambert. Roch. de Curte, Fusch & Cou. citatis locis, Salzed. in pract. c. 54. num 4. 7. 9. & 11. in fine, Azeued. leg. 14. n. 9. tit. 3. lib. 1. nouæ Recop. Spin. in speculo testament. gloss. 3 princ. n 72. Ant. Cuch. instit. Canon. lib. 4. tit. de elect. el 1. n. 88. Flamin. Paris. de resignat. lib. 4. q. 7. a. 3. Hoj d. de incompatib. benefic. c. 23. n. 83. Rebuff. de nominat. q. 9. n. 48. & 57. Greg Lop. l. 13. verb. de aquel obispudo, titul. 15. part. 1. Mieres de maiorat. part. 1. quæst. 11. num. 289. cum sequentibus, & quæst. 57. num. 100. Cened. ad Decretal. collect. 56. num. 7. Villar. del patronado de Calatynd, part. 3. in princ. à n. 7. & 8. costumbre 4. Gutier. cons. a num. 23. & 24. Ceuall. comm. contra comm q. 693. n. 35. & 36. Surd. de aliment. tit. 1. q. 93. à n. 9. Sahag. in c. cam te, de rescript. n. 30. Zerol. in praxi Episc part. 1. verb benefi ia, §. 8. Camil. Burtel. in sum decis part. 1. tit. 10. num 163. Azor. instit. moral. part. 2. lib 6. cap. 4. q. 25. vers. & certè multis, Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 9 §. 1. num. 57. Perez de Lara de anniu & Capellan. lib 2. cap 3. num. 19. & 20. Nicol. Garc. de benef part. 7. cap. 9 ferè per tot. Less. de Instit. lib. 2. c. 34. dub. 12. n 59.

Hinc si ex fundatione, institutione, statuto, consuetudine, vel priuilegio beneficia aliqua conferenda sunt filijs patrimonialibus, seu naturalibus loci illis, & non alijs conferri debent, Couar. d. c. 35. num 4. Salzed. d cap. 54. num 11. Azeued. d lib. 14. num. 5 & sequentibus, & tit. 3 lib. 1 Recop Flamin. de resignat. lib 1. quæst. 12. Hojed. d. p. 1. c. 24. num. 86. cum sequentibus, Gonzal. ad d. reg. 8. Cancel. gloss. 4 num 163. Garc. d. part. 7. c. 13. n. 1. Azor. dict. lib. 6 c. 4. quæst. 25. Less. d. lib. 2. cap. 34. dub. 13. num. 59. Quæ statuta in vniuerso Orbe vtilissima esse, eaque vbique desiderari, referunt Cou. d. cap. 35 num. 5 in fine, ibi: V de sanctissimum esset, & Reip. consultissimum, quod summus Ecclesiæ Pontifex, aut œcumenica Synodus sanciret, vt omnia cuiusque Diœcesis beneficia saltem curam animarum habentia, pur tanti lia efficerentur, atque non reciperentur nisi ciues, vel qui inde sunt oriundi &c. Salzed. ad cap 54 n. 11. in fine, ibi. Vtinam vbique seruaretur, vt beneficia Ecclesiastica patrimonialibus filijs conferrentur, vt functius ac diligentius diuinum munus illustraretur, &c. Azeued. lib. 14 num. 9. Gonzal. d gloss 9 § 1 num 27 vers. hinc cum, ibi, valde honestum & fructuosum Ecclesijs, & diuino cultui esset, si omnia beneficia efficerentur patrimonialia, &c. Præsumitur enim indigena propriam ciuitatem, & Ecclesiam magis diligere, & à populo plus amari, iuxta S. Thom 2. 2. q. 13. art. 2. ad 4. ibi, ille qui de gremio Ecclesiæ assumitur, vt in pluribus consueuit esse vtilior, quantum ad bonum commune quia magis diligit Ecclesiam, in qua est nutritus: sequuntur Sot. de Iustit. lib. 3. q 5 art. 2. ad 4. Azor. lib. 6. cap. 4 q. 25. vers & certè, & vers. ad obiecta. Nam pluribus in locis Iure diuino, Canonico, & Ciuili hæc idem comprobatur. Deuteron. enim cap. 17 ita habetur: Non poteris alterius gentis hominem facere Regem, qui non sit frater tuus: quem locum ad hoc propositum adducunt S. Thom. 2. 1. q. 63 art. 2. ad 4. in fine. Sot. de Iustit. lib. 2. q. 6. art. 2. in resp ad. 4. Item cap. 18 eiusd. Deuteron. dicitur: Prophetam de gente tua. & de fratribus tuis suscitabit tibi Dominus Deus tuus, ipsum audies. Quem textum in idem refert Salzed. ad Bernard. in pract c. 54. n. 4. & Azeued. in l. 14. n. 1. tit. 3. lib 1. nouæ Recop vbi affirmat hanc oriundi ex loco prælationem à Iure diuino originem ducere. Quæ quidem resolutio Canonicis, & Ecclesiasticis decretis expressiùs sancita est primũ à Cœlestino Papa in cap. nullus inuitis, 61. dist. ibi, tunc unũ alter de altera eligatur Ecclesia, de ciuitatis ipsius clero nullus, quod euenire non credimus, dignus poterit reperiri, &c. quem textum ad hoc notabilem dicit Abb. in c. ad decorem, de instit n. 4. animaduertens eius rationem communem esse ad alia beneficia, etsi litera de Episcopis tantummodò loquatur, cum appellat pulcherrimum. Ad idem Gregor. Lop. l. 13. verb. de otro obispado, tit. 15. part. 1. Eandem conclusionem probat etiam text in c. obitum, eadem distinct. 61. ibi: Commonemus fraternitatem tuam, vt nullum de alia eligi permittat Ecclesia, nisi fortè inter clericos ipsius ciuitatis nullus dignus, quod euenire non credimus, poterit inueniri. Egregius text in c. ne pro defectu 41. de elect. ibi, de persona idonea ipsius quidem Ecclesiæ, vel alterius, si digna non reperiatur in ipsa, Canonici prouidere. & c. bonæ memoriæ, el 2 § intelleximus, de postulat. Prælat. ibi, Nec vellemus ei præficere alienum, cap. fin. de clericis peregr. cap hortamur, 71. dist. ibi, hortamur Christianitatem vestram, iuxta sanctorum Canonum instituta, vt in Ecclesijs à vobis fundatis,

aliunde veniens eltrieus non ſuſcipiatur,&c. Probatur eadem reſolutio *ex reg. Cancell.* 16. *de concurrentibus in data*, ibi: *Et ſimiliter cæteris paribus oriundis, non oriundo, & Diœceſanus non diœceſano præferantur*, &c. quam ad hoc allegant Salzed. *d.c.*54.*n.*9. Azor. *inſtit moral.p.*2.*lib* 6.*c.*4 *q.*25.*verſ. cæterũ, in fine*. Et ex Iure Ciuili *in l. in Eccleſiis, C. de Epiſc. & cleric.* ibi. *Clerici non ex alia poſſeſſione, vel vico, ſed ex eo vbi Eccleſiam eſſe conſtiterit, ordinentur*; quæ in prouiſionibus beneficiorum loquitur, ſicuti illam intelligunt, & interpretantur Odofred. *ibidem n.*2. & Bald. *n.*1. Salzed. *d.c.*54. *n.*2. Couar. *pract.c.*35.*n.*5. Gonz. *ad reg* 8. *Cancell. gloſſ.* 9.§.1.*n.*37. Nic. Garc. *de benef. p.*7.*c.*9 *n.*5. Alia Iura Cæſarea ponderauit Ceual. *communium contra commun. q.*693. *n.*56. videlicet textum *in l. fin. C. de officio Prætor.* ibi: *Sed hi tantummodo admittendi ſunt, vt dictum eſt, qui hic domicilium fouent*, &c. Et in *l. vnic. C. non licere habitatbr. metrocom lib.*11. ibi, *vt nulli extraneo illic quoquomodo poſſidendi licentia tribuatur*, &c. & in *l.*2. *eod. tit.* ibi: *Quam mediationem igitur, & in perpetuum ciuibus noſtris debere conferri ſancimus*, &c. Denique Iure Regio *in l.*13.*tit.*15.*p.*1. ibi, *Edeuen primeramente preſentar los patronos de los hijos de la gleſia, ſe los ouiere a tales que ſean para ello, e ſino de los otros, que ſean de aquel Obiſpado*, &c. vbi Greg. Lop. Ex quibus iam euidenter colligitur quantum omni Iure commendatum fuerit, vt indigenis & naturalibus loci potius beneficia dentur, quàm alienigenis, & extraneis, non ſolùm vt ſuprà diximus, quia cenſetur magis diligere patriam, & à ſuis conterraneis plus amari, ſed etiam quia melius reſident in beneficiis; vt in terminis aduertunt Abb. *in d. c. ad decorem, n.*4. *de inſtit.* ibi, *& inducuntur faciliùs ad reſidentiam tales indigenæ quàm extranei*, &c. Sot. *de Iuſtit. lib.*3.*q.*6.*art.*2. *circa* 10 *concl. & in reſp. ad* 4 *arg* Salzed. *d. c.*54. *n.*4. ibi, *tum quia hæc potiſſima erit cauſa propter quam homines faciliùs inuitentur ad reſidentiã, non enim paruo æſtimãdus eſt ingenitus amor, quem quiſque ad natiuum ſolum habet*, &c. Ceuall. *d q.*693 *n.*55. ibi, *quia præſumptio eſt, quod naturales, & originarij meliùs reſident in beneficiis, quã exteri, qui cum magna difficultate relinquunt dulcem, & amabilem patriam, & ſic iſta ratione naturales, & originarij præferri debent*, &c. Nicol. Garc. *d.p.*7.*c.*9.*n.*7. ibi, *quia faciliùs inducuntur ad reſidentiam indigenæ dulcedine patriæ allecti, quàm extranei*, &c. Azeued *d l.*14.*n.*17.*tit* 3.*l.*1. *noue Recop.* Azor. *d.l.*6.*c.*4 *q.*25.*verſ. & certè.*

103 Item qui nullum obtinet beneficium, præferri debet in concurſu obtinenti, vt tenuit Rota *in Calagaritana beneficij*, 20. *Februarij* 1587. coram *Illuſtriſſimo Seraphino*, & eſt inter eius deciſiones impreſſas *deciſ* 768. vbi etiam, quod ille dicitur magis idoneus in pari concurſu, qui diſpenſatione non indiget. Pauperes enim in beneficiorum prouiſionibus ſunt præferendi; Hoſt. *in c. tua*, vbi Butr. *col.*3. *de ætate & qual.* Roch. de Curte *de iurepatron. verb. honorificum, q.*15. *num.*45. Lambertin. *in eodem tractat. lib.*2. *part.*3. *q.*5. *articul.*3. *in princip* Surd. *de aliment. tit.*1. *quæſt.*93. *num.*17. Ceuall. *commun. contra commun. quæſt* 693. *num.*37. latè Gonzal. *ad reg* 8. *Cancell gloſſ.*2. *ferè per tot.* Nicol. Garc. *part.*7.*cap.*9 *num.*11. & 13. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.*211.*num.*23. Perez de Lara *de anniuerſ. & Capellan. lib.*2. *cap.*1. *num.*13. Eccleſia namque ita fauet pauperibus, eoſque diligit, vt dominos ſuorum bonorum illos appellet, *cap. quod autem* 23. *quæſt.*7. ibi, *non ſunt illa noſtra, ſed pauperum, quorum procurationem quodammodo gerimus, non proprietatem*, Gonzal. *d. gloſſ.*2.*num.*16. ob idque mater pauperum nominatur; *in cap. ſuper prudentia, ante fin.*14.*q.*2. Greg Lop. *in rub tit.*18 *part.*1. Gonzal. *d. gloſſ.*2.*n.*15. eiuſque decimæ, in quibus vt plurimum conſiſtunt beneficiorum ſuorum redditus, dicuntur patrimonia pauperum; *cap. quia iuxta Sanctorum, in princ.*16.*q.*2. Gonzal *vbi ſup. n.* 8. Et dignior iudicari debet, qui eſt magis vtilis, & aptus ad beneficium, cui præficitur, Couar. *in reg. peccatum, part.*1.§ 7.*n.*4. *ad med. verſ. dignior verò*, Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſol.* 348. Rota *in Beneuentana Parochialis*, 13. *Iunij* 1590. coram *Orano*, vbi fuit dictum, quod duobus approbatis ab examinatoribus pro æquè idoneis, electio vnius facta per Epiſcopum fuit iudicata legitima, quamuis non eſſet Doctor, vel Sacerdos, nec pauper, ſicut alter, quia huiuſmodi qualitates, quamuis ſint conſiderabiles, tamen non faciunt digniorem pro gubernanda Parochia, cum vltra doctrinam ſint maioris conſiderationis mores, & aptitudo ad munus iniunctum. Clariùs hoc ipſum oſtendit Sanctus Thom. 2.2. *quæſt.*63.*articul.*2. his verbis. *Contingit enim quandoque quod ille, qui eſt minus ſanctus, & minus ſapiens, poteſt magis conſtare ad bonum commune*, &c. Couar. *in reg. peccatum, part.*2.§.7.*n.*4.*verſ. dignior*, ibi: *Dignior verò in hac quidem diſpenſatione non ſimpliciter dicitur ille, qui doctior ſit, vel qui ſanctior, ſed is, qui iuxta munus & rem, cui præficiendus eſt, aptior eius miniſterio apparet*, &c. Azor. *d. lib.*6.*cap* 15.*q* 1.*verſ. verum*, ibi: *Is verò doctior & ſanctior habetur, qui ratione habita præfecturæ, ad quam aſſumitur, vtilior & aptior eſt, quamuis abſolutè alius eo peritior & melior inueniatur*, &c. Rebuff *in concord. tit. de elect. derog. verb. idoneiorem, pag.*95. ibi, *quod intellige meliorem ſecundum quid; videlicet quod ſit melior ad illum ſtatum, ad quem eligitur; non autem tenetur eligere meliorem ſimpliciter, qui eſt ille, qui eſt ſanctior, & in charitate perfectior*, &c. Perez de Lara *de Capellan. lib.*2.*c.*2.*n.*38. ibi, *dignior dicitur, qui rei gerendæ aptior eſt, licèt alter ſit doctior, vel ſanctior*, &c. nouiſſimè Ioan. Paul. Xammar. *p* 1. *q.*22.*n.*50.

104 Penſatis his omnibus, aliiſque per Doctores citatos adductis, Epiſcopus eum eligat, quem cæteris magis idoneum iudicauerit, vt verbis vtar Concilij Trid. ab eius tamen iudicio, ſeu electione ſi dignior reiectus fuerit, datur appellatio ad effectum ſcilicet deuolutiuum, non verò ad effectum ſuſpenſiuum, vt ſumma cum ratione decreuit Concil. Trident. *d. cap.*18. & ſtatuit dicta Conſtitutio ſanctæ mem. Pij V. Ita obſeruant Vgolin. *d c.*50.§.13.*n.*1. Campan. *in diuerſorio Iuris Canonici, rub.*7.*c* 6 *n.*75. Gonzal. *ad reg.*8. *Cancell. gloſſ.*6.*n.*238. Rot. *deciſ.*537.*n.*11. & *deciſ.*656. *num.*1. apud Farinac. *part.*1. *in recent.* & dictum fuit *in Pampiloneа. Abbatiæ de Areſſo*, 22. *Aprilis* 1621. coram *R. D. meo Nauarr.* vbi verò in gradu appellationis Metropolitanus reuocat ſententiam Ordinarij, ab eius ſententia datur appellatio quoad vtrumque effectum, nec cenſetur Cõſtitutio voluiſſe tollere appellationem ſuſpenſiuam, cùm neque id expreſſerit, neque ſubſit eadem ratio, vt latè explicat Rota *deciſ.*537. *n* 2. & 3. *part.*1 *recentior.* Beltramin. *ad Greg. XV. deciſ.*538. *n.*7. & 8. quem refert Lotter *d. lib.*2.*q.*31 *num.*119 Ferentil. *ad Burατt. deciſ.*22. *ſub litt. A.* Pro coronide materiæ electionis Parochorum addo elegantia verba Petri de Bollo *de œconomia Canonica, claſſ.*2. *cap* 3. §. *in princip. pag.*109. *Varias excitant in Eccleſia Dei tragœdias plus æquo prælati negligentiores in Paſtorum electione: multi ex hac incuria turmatim & certatim non Paſtores, ſed mercenarij euaſerunt ſemetipſos paſcentes, nubes ſine aqua, quæ à ventis circunferuntur, arbores autumnales, infructuoſæ, eradicatæ, fluctus feri maris, deſpumantes confuſa ſcandala, ſydera errantia, quibus procella tenebrarum æternis in ærumnis, niſi feſtinent ad reſipiſcentiæ portam, ſeruata eſt, vt conqueritur S. Iudas in Epiſtola. Hi ſunt, qui ſecuti impios filios Heli ſibi tantum in diuinis lucrum exigunt, nihil interim curantes quomodo cultus Dei præſtetur, & ſic populum à pietate, & charitate retrahũt, ſe ſolos ditare, & otio corpores beare ſatagunt. Quidã Magnatum coquinas inſectãt alij, aulicos ſequuntur luxus, alij venationibus, alij certo lucro,*

lucro, sed sordido dant operam: pauci Ecclesiae ciuilis creduli venerantur, non vt eorum propagetur salus, sed vt opimos prouentus recipiant, &c.

105 Prout etiam admittitur appellatio suspensiua, ita vt possessio per illam suspendi debeat quando facto concursu appellatur inter præsentatos, vel patronos laicos super pertinentia iurispatronatus, videlicet ab institutione facta ad præsentationem alterius ex patronis, vt fuit dictum *in Placentina Archipresbyteratus, 4 Iunij* 1614. coram *Card. Pamphilio iun.*

106 Intellige quæ suprà diximus de appellatione admittenda quoad effectum deuolutiuum ab electione Episcopi, vt procedat quando electio, seu iudicium Episcopi esset irrationabile, vt resoluit Marescot. *var. resol. lib. 1 c 52. n. 23. & 24.* Rot. *decis. 40. sub n. 1 part. 1. recent. & decis 654. n. 4. part. 4. in nouiss.* & apud Gregor. XV. *decis. 5 8. n 5:* & fuit dictum *in Rauennat. Parochialis, 2. Decembris* 1592. coram *Cardin. Arigonio* De qua irrationabilitatè, & dolo Episcopi liquidò & euidenter constare debet, cùm dicta Constit Pij V. loquatur conditionaliter, ibi *1 constito de prioris eligentis irrationabili iudicio.* Ita Gonzal. *d. gloss. 4 n. 139.* Marescot. *d. c. 52 n 24.* Rota *decis 40. sub n 1. part. 3. recent. & decis. 219. n. 1. part. 1. in posthum.* Marescot *var. resolut. lib 1. c 52. n. 24.* Lotter. *d l b. 2. q. 31. num* 1 8. de qua clauf. plura *in meo tract. de clausul. vsufreq. clausul. 26.* & fuit dictum *in Pampilonen. beneficij, 17. Maij* 1577. coram *Cardinal. Blanchetto,* Rota coram

107 Greg. *decis. 1 1. à num. 1.* Nam facta electione per Episcopum, est interpretatio ad eius fauorem facienda, quod omnia considerauit, & magis idoneum arbitrio suo elegerit, ex notatis per Gonzal. *d. gloss 4. à num.* 132. Non ideo poterit ab irrationabili iudicio Episcopi appellare approbatus ab examinatoribus Synodalibus, si alius similiter approbatus eligatur, quia in hoc casu locus est gratifi ationi, Lambert. *de Iurepatron. part. 3. lib 2. aam. 1.* Seraph. *decis. 152. in fine,* & fuit dictum *in Calaguritana beneficij, 13. Nouemb.* 1620. coram *Vbaldo, & in Pampilonen. Abbatin,* coram *R.D. meo Nauarro.* Nouissimè hac de re *S. Congregat. Concilij Trident. in vna Viterbien. sub die 9. Septembr.* 1628. censuit *reiectum in concursu Parochialis posse prouocare praelectum ad nouum examen coram Iudice appellationis, etiam antequam doceat de irrationabili iudicio Episcopi.* idem quoque censuit *in Pisana 17. Iunij* 1630. *& in Reatina 16. Martij eiusdem anni,* quarum memini *de officio, & potestate Parochi c. 2. n. 148. & 149.*

ALLEGATIO LXI.

Episcopus quos beneficiarios ad Fidei professionem in suis manibus faciendam cogere possit.

SVMMARIVM.

1 *Professio Fidei facienda est à prouisis de beneficiis quibuscumque curam animarum habentibus, in manibus Episcopi, vel eo impedito, coram generali eius Vicario, vltra quam quod prouisi de dignitatibus, & Canonicatibus in Ecclesiis Cathedralibus, tenentur etiam eam emittere in Capitulo.*
2 *Professionis Fidei forma vbi referatur, ostenditur.*
3 *Professionem Fidei qui tenentur emittere.*
4 *Professio Fidei facienda est à promouendis ad Episcopatum.*
5 *Canonici exempti corã Episcopo, & Capitulo Fidei professionem intra duos menses emittere tenentur.*
6 *Canonici Regulares Ecclesiarũ Cathedralium intra duos menses à die electionis obligantur Fidei professionem emittere.*
7 *Prælati Regulares intra duos menses ab adepta possessione suæ præfecturæ, tenentur Fidei professionem facere.*
8 *Professionem Fidei denuò tenentur emittere qui in adeptione beneficij similis eam iam emiserunt.*
9 *Professionem Fidei emittere tenetur, qui denuò consequitur Parochialem dignitatem, vel præbendam, quam antea habuerat, & dimisit.*
10 *Approbatus, & idoneus iudicatus ad Parochiam, est denuò examinandus si ad aliã admitti procuret.*
11 *Approbatus semel non est amplius examinandus in beneficiis simplicibus.*
12 *Commendatarij, quando sunt veri beneficiati, tenentur emittere Fidei professionem.*
13 *Coadiutores, etiam perpetui, & cum futura successione, non tenentur nisi cum factus fuerit successioni locus, Fidei professionem emittere.*
14 *Coadiutor post mortem coadiuti fit verus Canonicus, & tunc ei est assignanda vltima sedes.*
15 *Professionem Fidei non tenentur emittere Canonici & Dignitates Collegiatarum Ecclesiarum.*
16 *Professio Fidei coram Vicario generali, etiam Episcopo non impedito, fieri potest.*
17 *Professionem Fidei possunt facere prouisi de Dignitatibus, vel Canonicatibus Cathedralium in Capitulo, præsente Episcopo, seu eius Vicario, qui fortè est Canonicus, ita vt eam iterum non cogantur foris coram eodem emittere.*
18 *Professionem Fidei Sede Episcopali vacante non sufficit fieri coram Capitulo, sed corã eius Vicario.*
19 *Professionem Fidei per procuratorem fieri non posse declarauit Sacra Congregatio, & n. 17. quid attento iure sit resoluendum.*
20 *Professio Fidei emissa creditur, quando collatio beneficij est decennalis, & n. 21.*
22 *Professionem Fidei omittentes facere intra duos menses à die adeptæ possessionis, fructus suos non faciunt, nec illis suffragatur possessio.*
23 *Professio Fidei post dictos menses facta, ad fructus temporis præteriti post lapsum duorum mensium prouisis non suffragatur.*
24 *Capitulũ non potest habere pro præsentibus Dignitates, vel Canonicos, qui nunquam in Ecclesia resederunt, & Fidei professionem nondum emiserunt.*
25 *Terminus duorum mensium datus ad faciendam Fidei professionem non currit prouiso, qui non accepit possessionem, quamuis per eum stet quominus illam accipiat.*
26 Concil. Trid. sess. 24. de reform. cap. 21. *ibi,* nec illis possessio suffragetur, *declaratur.*
27 *Regula de annali tueri non potest ad fructus retinendos Fidei professionem non emittentes, nec longissima possessio illis prodest quoad dictos fructus percipiendos.*
28 *Professionem Fidei non emittentes intra duos menses, ita fructus suos non faciunt, vt in conscientia teneantur illos restituere, etiam non interueniente aliqua sententia.*
29 *Professionem Fidei per ignorantiam, seu inaduertentiam intra duos menses non facientes, quamuis in foro exteriori non excusentur, in foro conscientia non obligantur ad restitutionem.*
30 *Distributiones quotidianas suas faciunt prouisi, quamuis fidei professionem non emiserint.*
31 *Fructus amissi ob non factam Fidei professionem sunt impendendi vel in vsus pauperum, vel in fabricam Ecclesiæ.*
32 *Fructus amissi ob non factam Fidei professionem Ordinarius condonare non potest.*

1 PRovisi de beneficiis quibuscumque curam animarum habentibus in manibus Episcopi, vel eo impedito, coram generali eius Vicario, seu Officiali, tenentur à die adeptæ possessionis ad minus intra duos menses Orthodoxæ suæ Fidei publicam facere professionem, & in Romanæ Ecclesiæ obedientia se permansuros spondere, ac iurare. Prouisi autem de Canonicatibus, & Dignitatibus in Ecclesiis Cathedralibus, non solùm coram Episcopo, seu eius Officiali, sed etiam in Capitulo idem facere tenentur, alioquin prædicti omnes fructus non faciunt suos, nec illis possessio suffragatur, ex decreto Concilij Tridentini *sess.24. de reformat. cap.12. vers. Prouisi etiam.* De cuius intellectu & materia vide Fr. Emman. *in sum. tom.1. cap.19. n.7.* Petr. de Ledesm. *in sum. part.2. tract.1. c.4. concl.10.* Flamin. *de resignat. lib.8. quæst.9. à n.121. & lib.10. q.9.* Zerola *in praxi Episcopal. part.2. verb. Fidei professio*, Piasec. *in simili praxi, part.2. c.5. n.26.* Sayr. *in floribus decis. sub tit. de Summa Trinit. decis.1. cum seqq.* Aloys. Rice. *in collect. decis. part.3. collect.º 579. & in decisionibus Curiæ Archiepiscop. Neapol. part.1. decis.220. n.2.* Azor. *institut. moral. part.2. lib.7. c.2.* Nicol. Garc. *de benef. part.3. cap 3.* Vgolin. *de officio, & potestate Episcopi cap.50. §.16.* Sanch. *in præcepta Decalogi lib.2. cap.5.* Quaranta *in summa Bullarij, verb. Fidei professio*, latè Anton. Ricciul. *de iure personarum extra gremium Ecclesiæ existentium, lib.1. c.13. cum tribus seqq.* Filliuc. *tract.41. de benef. c.5. à n.5.* nouissimè me citato *in hoc & aliis locis*, Trullench. *in exposit. Decalogi, lib.1. c.1. dub.8.* Squillante *de obligat. clericor. part.1 n.86. cum seqq.* nouissimè Stephan. Vveyms *ad Constit.24 ex antiquo Iure desumptas, & per concil. Trident. innouatas, const.3. n.22. pag.33.* Bonacin. *in primum Eccles. præceptum. disp.3. q.2. punct.4.*

2 Formam autem dictæ professionis faciendæ ordinauit Pius IV. *in Constit.* incip. *Iniunctum, sub Dat. apud sanctum Petrum anno Incarnat. Domin. 1564. Idibus Nouembris*, quem referunt Piasec. *d.c.5. n.25. pag.341.* & Quarania *dicto verbo Fidei professio*, Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part.2. c.10. n.23.* nouissimè
3 Lauor. *var. lucubrat. tom.1. tit.4. c.16. n.41.* † Et illam tenentur emittere quicumque de Monasteriis, Conuentibus, Domibus, & aliis quibuscumque locis Regularium quorumcumque Ordinum, etiam Militariũ, quocumque nomine, vel titulo prouisi fuerint: item & promouendi ad Doctoratum, vel alium gradum, & professores, vel lectores alicuius scientiæ, vel Artis liberalis in quibusvis studiorum generalium Vniuersitatibus, aut gymnasiis publicis, iuxta *Constit.112.* eiusdem Pij IV. incip. *Iniunctum, dat. Idibus Nouemb. 1564.* quam refert Quaranta *vbi proximè*, & dicunt Gallet. *verb profiteri*, Nicol. Garc. *d.c.3. n.4.*

4 Promouendi etiam ad Episcopatum professionem Fidei facere tenentur, vt iubetur à Gregorio XIV. *in Bulla* incip. *Onus Apostolicæ seruitutis, sub dat.15. Martij 1591.* sicut referunt Bonac. *d. punct.4. §.1. n.5.* Vgolin. *de potestate Episcopi c.1. § 3.* Trullench. *d. dub. 8. sub n.1. vers.3.* Forma autem huius iuramenti traditur in Pontificali Romano Clement. VIII. iussu edito *fol.79* & à Franc. Leon. *d.c.10. n.15.*

5 *Primò* amplia, vt obligentur pariter Canonici exempti coram Episcopo, & Capitulo hanc Fidei professionem facere intra duos menses. Ita Nauar. *consil.9. de iureiur. in nouis*, Petr. de Ledesma *d.c.4. post concl.10. diffic.5.* Sayr. *sub tit. de summa Trinit decis.1.* Aloys. Ricc. *d. collect.579 ampl.1.* Vgolin. *d.§.16. n.2.* Sanch. *d.c.5. n.2.* Ricciul *d. lib.1. c.13. n.14.* & censuisse *Sacram Congreg.* refert Nicol. Garc. *d c.3. n.21.*

6 *Secundò* amplia, vt etiam obligentur Canonici Regulares Ecclesiarum Cathedralium, & computandi sunt duo menses à die electionis, vel à quo admittuntur ad participationem massæ Capitularis, refertque decisum Nicol. Garc. *dict. cap.5. num.16.* Ricciul. *d. lib.1. cap.13. n.13.* Homobon. de Bonis *in consult. & resp. q. mor. p.1. resp.16. vers. respondi etiam*, vbi citat Fr. Emman. Molfes. & Layman, Trullench. *d. dub.8. n.2. in fine.*

Tertiò amplia in Prælatis Regularibus, qui eandem 7
Fidei professionem intra duos menses ab adepta possessione suæ præfecturæ facere tenentur per extensionem Pij IV. *in d. sua Const.* incip. *Iniunctum.* Ita Emman. Sà *verb. Fides, in fine*, Fr. Emman. *in summ. tom 1. cap 110. n.7. & quæst. Regular. tom.2. quæst.72 art.1.* Nauar. *cons.2. de Sum. Trinitate*, aliàs *cons.10. de iureiur. in nouis*, Sayr. *sub eod tit. de Summa Trinit. dec.2.* Bonac. *dict.1. præcep. Decalogi, disp.3. q.2 punct.4 §.1. n.3. & 10.* Aloys. Ricc. *Neapol. decis.83. n.1. part.4.* Filliuc. *dict. cap.5. n.7.* Vgolin. *d.§.16. n.16.* Sanch. *d. cap.5. n.3.* Flamin. *d.q.9. n.2* Anton. Ricc. *de Iure personarum extra gremium Ecclesiæ existent. lib.1. c.13. n 5.* Trullench. *d. dub.8. n.3. in princ.* Licèt Sorb. *in compendio priuil. Mendicantium, verb. professio Fidei*, cui suffragari videtur Sanch. *d.c.5. n.5.* Portel. *in dub. Regul. verb. professio, n.3.* Tamburin. *de iure Abbatum tom.1. disp.8. q.3. n.3.* Villal. *in summ tom.2. tract.1. diffic.6. n.3.* Diana *moral. resol. p.3. tract.2. resol.78.* dicit hoc in vsu non esse. Nauar. tamen, Fr. Emman. & Ricc. *citatis locis* contrarium asserunt. Vnde deprehenditur non benè dixisse Fr. Sigism. à Bononia *de elect. dub.50. n.7.* dum tenet excusari posse dictos Prælatos Regulares professionem non facientes in regionibus, in quibus solitum non est.

Quartò amplia, vt etiam obligentur denuò emitte- 8
re professionem Fidei illi, qui in adeptione alterius beneficij similis eam iam emiserunt: tenent Vgolin. *d.§.16 in princ.* Azor *d. part.2. lib.7. c.2. quæst.8.* Campanil. *in diuersorio iuris Canon. rubr.8. c.3. n.20.* Sigism. à Bonacina *de elect. dub.50. n 4.* Lauor. *d. tit.4. c.21. n.5.* Tambur *de iure Abbatum tom.1. disp 8. q.3. n.8.* Bonacin. *d. punct.4. §.1. n 8.* & ita declarasse *Sacram Congregat.* testatur Nicol. Garc. *d. cap.3. n.17. & 18.* Quamuis Azor. *d q.8.* quem videtur sequi Sanch. *d.c.5. n.6.* nihil resoluens, dicat quosdam existimare id locum habere in his, qui dimissa priori Ecclesia, posteriorem obtinent in diuersis diœcesibus, oppidis vel locis; non tamen in his, qui secundum beneficium in eadem Ecclesia, in qua erat primum, accipiunt, quia, vt inquit Vgolin. *vbi proximè* Concilium Trident. tantum simpliciter iubet, vt professionem faciat, & non distinguit an antea fecerit: ergo nec nos distinguere debemus, iuxta *reg. l. de pretio, ff de public. in rem actione*, cum citatis *in libello ae principiis vtriusque iuris, littera L, num.28.*

Sic etiam tenebitur iterum prædictam Fidei profes- 9
sionem emittere, qui denuò adipiscitur Parochialem Dignitatem, vel præbendam, quam antea habuerat, & dimisit: qui sicut professio antea facta in alia actione, seu prouisione non iuuat ad sequentem, vt dictum est, ita etiam professio subsequuta in alia actione, seu prouisione, non supplet defectum professionis aliàs commissum, quicquid velit Sanch. *d. n.6.* dicens, quod si dictam Fidei professionem iam emiserunt alio titulo, vt Doctoratus, quamuis immemores obligationis illius facultatis, ratione beneficij antea adepti satis erit, nec tenebuntur eam iterare, quia menti Tridentini satisfactum est, quod quidem non est verum: nam professus in vna religione, si ad alteram migret, inibi rursus profiteri compellitur. Nauarr. *consil.60.* incip. *An monachus, sub tit. de regularibus*, Sorb. *in compendio Mendicant. verb. Nouitius, vers. sed aduertendum*, & apertè probat Constitutio Pij V. incip. *Postquam diuina bonitas, vers. quodque omnes.*

Sic demùm approbatus, & idoneus diiudicatus 10
ad Parochiam, est denuò examinandus, si ad aliam

admitti

admitti procuret, Campan. *in diuers. iuris Canonici,*
11 *rub.5.c.2.n.8.* Regula enim quod † semel approbatus non sit amplius examinandus, de qua *in cap. accepimus, de atate & qualit.* vendicat sibi locum in beneficiis simplicibus, Caputaq. *decis.* 367. incip. *Prasentatus, p.2.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles.* 419. *in 1. edit. & resol.* 356. *in 2. edit.* declarando per ea quæ supra dixi *alleg.60.n.87.cum seqq.*

12 *Quintò* amplia in Commendatariis aliquarum Ecclesiarum factis non ad earum, sed ipsorum vtilitatem, cum facultate disponendi de fructibus, sicut veri beneficiari; cùm enim sic eorum Commendæ censeantur habere vim & effectum tituli, vt declarat Nicol. Garcia *de benefic p.4.c.4 n.20.* ideo tenentur huiusmodi professionem emittere, & ita est accipiendus Fusc. *de visitat. lib.2.c.9.n.14.*

Sextò amplia in prouisis de beneficiis curam animarum habentibus, ex Concil. Trid. *d. cap. 12. vers. Prouisi autem de beneficiis*: intellige de cura actuali, non verò habituali, vt resoluit Ricciul. *de iure personarum extra gremium Ecclesiæ existentium lib.1 c.14.* vbi asserit prouisum de Parochiali, quæ olim habuit Parochianos, sed nunc habere desiit, nō teneri ad professionem, si contingat Parochialem habitu ad priorem statum reuocari, videlicet quia Parochiani redeunt ad habitandum. Et non procedere in iis, qui non prouidentur de titulo Parochiali, sed deputantur in Parochiis ad exercendam curam animarum, cuiusmodi sunt plures in Regnis Hispaniarum, tenet Ricciul. *d. lib.2.c.13.n.59.* vbi *n.61.* limitat, nisi essent deputati à laico, cui competit ius nominandi ad exercitium curæ.

Septimò amplia, siue sint prouisi per obitum, siue per viam reseruationis, vt per Flamin *de resign. lib.3. q.9. in princ.* Ricciul *d. lib 1.c.13 n.17.*

Octauò amplia, vt prouisi teneantur vltrò se offerre, adeò vt non requiratur de necessitate monitio ad faciendam professionem, vt per Nicol. Garc. *d. cap. 3. num.19 & 29* Ricciul *d c.13.n.18.* Castr. Palao *de Fide tract.4 disp.1 punct.9. num.4.* me citato Trullench. *d. dub.8.n.1, in fine.*

13 Limita *primò* in Coadiutoribus Canonicorum, seu Dignitatum; hi enim etiam perpetui, & cum futura successione, non tenentur, nisi cum factus fuerit successioni locus, hanc fidei professionem emittere; quia Coadiutor durante coadiutoria non est in possessione Canonicatus, sed Coadiutoriæ, vt ex Cotta & Veral. dicit Nicol Garc. *de benefic p.4 c.5. n.76.* Sarauia *in tr. de iurisd. Adiunct q.29. n.37.* & ideò post
14 mortem coadiuti fit verus Canonicus, & tunc ei est assignanda vltima sedes, ita vt eum præcedant Canonici ingressi etiam durante eius coadiutoria, & post eius receptionem, Gunzal. *ad regul.8. Cancell. gloss.5. § 9.n.510.* Nicol. Garcia *d c.5.n.74.*

15 Limita etiam in Canonicis, & dignitatibus Ecclesiarum Collegiatarum, quia Concil. *d. loco* solùm agit de prouisis Canonicatibus, & Dignitatibus in Ecclesiis Cathedralibus, & de beneficiis Curatis. Ita decisum per *S. Congreg.* refert Nicol. Garcia *d. cap.3.n.13.* Trullench *d. dub.8 n.2. in princ* & Ricciul. *d.c.13.n.56.* Squillante *d part.1.n.89.* Bonacin. *d. punct.2. §.1. n.9.* Contra Zerol. *in praxi Episc. p.1. verb. benefic. §.5. d.4.* & Vgolin. *d. §.16. n.3.* dum tenet hic vltimo loco citatus, quod prouisi de beneficiis simplicibus eandem professionem facere debent, etsi animarum curam non habeant: nam & qui Canonicatum adepti sunt, eam facere tenentur, qui nec animarum curam gerunt: ergo idem & hi ob eandem rationem, argum. *cap. cùm dilecta, de confirm. vtili*, & ex Concil. Trid. *sess.25. de reform. c.1. vers. cateri verò*, quod generaliter de omnibus beneficiis loquitur: sed locus ille Concilij id minimè probat, quia non loquitur de huiusmodi professione, sed de facienda in prima Synodo,

vt ipse Vgolin. ait *n.6.* Nec verum est eandem rationem esse in Canonicis Ecclesiæ Cathedralis, & aliis beneficiaris, imò est longè diuersa ratio, propter excellentiam & præeminentiam dictorum Canonicorum. Similiter etiam in alium errorem lapsus est idē Vgolin. *d. §.16.n.2.* dum ait, quod etsi Canonici Ecclesiæ Collegiatæ non teneantur professionem facere Fidei in Capitulo, eam tamen facere debent coram Episcopo, vel eius officiali, quod reuera est sine fundamento, & nullibi reperitur dispositum. Limita etiam in Portionariis, & prouisis de Capellaniis in Ecclesia Cathedrali, Nicolaus Garcia *d. part.3. c.3.n.13.* Sanch. *d.c.2. sub n.1.* Ricciul. *d.c.13.n.57.*

In manibus ipsius Episcopi, vel eo impedito, coram generali eius Vicario, seu officiali, Fidei professionem esse faciendam decreuit S. Concilium Tridenti. *d. cap.12.* Cui decreto satisfieri potest faciendo professionem coram Vicario, etiam Episcopo non impedito; nam illa verba solùm ponuntur ad admonitionem, & denotandum conuenientius esse eam facere coram ipso Episcopo, cessante impedimento: Ita Nicol. Garc. *d.p.3.c.3.n.23.* vbi refert ita esse accipienda verba alia eiusdem S. Concil. *sess.24. de reform. c.18. vers transacto*, ibi, *ab Episcopo, siue eo impedito, ab eius Vicario generali.* 16

Item prædicto decreto satisfaciunt prouisi de Dignitatibus, vel Canonicatibus Ecclesiæ Cathedralis; qui Fidei professionem fecerint in Capitulo præsente Episcopo, seu eius Vicario, qui fortè est Canonicus, ita vt eam iterum non cogantur foris coram Episcopo, vel eius Vicario emittere, quia verum est dicere istos fecisse professionem coram Episcopo, vel eius Vicario, & in Capitulo, vt Concilium requirit. Ita per *Sacram Congreg.* decisum fuisse *in vna Seguntina*, refert Nicolaus Garcia *d.c 3. n.24.* Bonac. *d punct.4.§.1.n.7.& §.2.* 17

Sede Episcopali vacante huiusmodi professionē non sufficit fieri coram Capitulo, sed coram eius Vicario; nam licèt Capitulum succedat in iurisdictione Episcopi, & fungatur vice illius, vt sæpe dixi, tamen cum iurisdictio Episcopalis administretur per Vicarium, magis per eum repræsentatur Episcopus, quàm per Capitulum, præcipuè cum Concilium omninò velit iurisdictionem administrari per Vicarium, & non per ipsum Capitulum. Ita Ricciul. *d lib.1.c.13.n.13.* Nicol Garcia *d. cap.3.n.27.* vbi *n.28.* tenet prouisum de beneficio curato debere facere professionem coram Vicario Capituli Sede vacante, & non coram Capitulo, me citato *in hoc loco* Bonac. *d. punct.4.§.1.n.2.* 18

Dubium in hac materia est non contemnendum, an Beneficiarius, qui dictam professionem emittere tenetur, eam per procuratorem facere queat, quando per seipsum non potest? In quo negatiuam partem tuentur Stephan. Gratian *discept forens. c.166.n 22.* Veroet. *in examine Episcop. lib.5.c.44.n.3.* Aloys. Ricc. *in praxi tom 3 resol.156.* Squillante *de obligat. cleric. part.1. n 91.* Sigism. à Bononia *de elect. dub.50.n.3.* nouissimè Diana *moral. resolut. part.5 tract.14. resolut.23.* & pro ea *Sacram Congregat.* censuisse referunt additio Nauarri *cons.11 sub tit. de iureiur.* Vgol. *d.§ 16 n.1.* Squillante *d. part 1.n.91.* Steph. Vveyms *citato loco*, + ritet contra me Sygism. à Bononia *d. dub.50. n 3.* & tenuisse Rotam attestatur Nicolaus Garcia *d. part.3.n.75.* plures refert, & sequitur nouissimè Ioan. Solorzan. *de Iure Indiarum tom.2. de Ind. gubern. lib.3.c 6.n.13.* & conformius Tridentino videri, ab omnibus personaliter esse faciendam existimat nouissimè Trullench. *d. dub.8. num.6.* 19

Verùm, si rigorem Iuris spectemus, contraria opinio accipienda est, videlicet quod per procuratorem præfata professio præstari possit, cum regulariter quicumque potest aliquid facere per semetipsum, potest illud facere per procuratorem, nisi lex, vel Canon 20

alter conſtituat, *l.* 1. *ff. de procurator. cap. qui per alium*, *& c poteſt quis, de regulis iuris in* 6. quare ita tenent Nauar. *d. conſ.* 11. *n.* 2. quod erat in antiq. *conſ* 4. *n* 2 *ſubtit de ſum. Triniт.* Petr. de Ledeſma *d. cap.* 4. *poſt* 10. *concl. diffic.* 6. Azor. *d. cap.* 2. *q.* 6 Zerola *in praxi Epiſcop. p.* 2. *verb. Fidei profeſſio*, Felician. de Vega *in c. paſtoralis. n.* 7. *de iudic.* Ioan. Balboa *in c. Ego eum, n.* 3 *de iureiur.* Sanch. *d. c.* 5 *n.* 7. Campan. *d. cap.* 3. *n.* 19. nouiſſimè poſt primam huius tract. impreſſionem viſus Anton. Ricc. *de iure perſonarum extra gremium Eccleſia exiſten. lib.* 1. *cap.* 13. *n.* 21. *cum ſequentibus*, Nauarr. *in ſingular. Canonic. concl.* 114 *n.* 8. *in fine*, Tamburin. *de iure Abbatum tom.* 1. *diſp* 8 *q.* 3. *n.* 11. Iul. Lauor. *d. tom* 1. *tit.* 4. *c.* 22 *n.* 2. Ferentil. *in annot. ad deciſ.* 522. Buratti, *n.* 6. Homobon. de Bonis *in conſult. & reſp. qq moral. part.* 1. *reſp.* 16. *in fine* Villalob. *in ſum tom* 2. *tract.* 1. *diffic..n.* 86. Aloyſ. Ricc. ſibi contrarius *part* 4 *deciſ.* 8. Caſtro Palao *tom.* 1. *tract.* 4. *diſp.* 1. *punct.* 19. *n.* 10. Ioan. Anton. Nauar. *in ſumm. Bullarum tit. de fidei profeſſione n.* 8. quæ opinio vti veriſſima eſt, ita multis ſtabilitur fundamentis, & in primis probatur ex text. *in c. optatum* 4. *in fine*, 100. *diſt.* tum etiam, quia Fidei profeſſio nihil aliud eſt quàm ſolemne iuramentum, quod tamen conſtat poſſe præſtari per procuratorem, *c. tibi Domino*, 93. *diſt c. metuentes*, vbi gloſſ. *verb. de præſenti*, 17. *q.* 4. tum quia iuramentum fidelitatis poteſt præſtari à procuratore, ſi dominus feudi conſentiat, vt colligitur ex *c.* 1. *§ verum, de ſtatu Regul. lib.* 6. Roman. *ſing.* 807. incip. *Habniſtis*, tum quia profeſſio Religioſi poteſt etiam fieri per procuratorem, vt referunt plures Doctor. quos citat, ac ſequitur Sanch. *in præcepta Decalogi lib.* 5. *cap.* 3. *num.* 7. quibus adde Barthol à S. Fauſto *in theſauro Relig lib.* 5 *q.* 217. tum denique, quia Matrimonium, licet ſit Sacramentum, & de ſui natura indiſſolubile; validè tamen contrahi poteſt per procuratorem, vt probat *cap. vlt. de procurat. in* 6. quod obſeruant ſtante etiam diſpoſitione Concilij Trident. *ſeſſ.* 24 *de reform. Matrimon. cap.* 1. Sanch. *de Matrim. lib.* 2. *diſp.* 11. *n.* 2 *&* 19 *cum ſequentibus*, Rebello *de obligat. iuſtit. part.* 2 *lib.* 2. *q* 5. *n.* 1. Franc. Molin. *de ritu nupt. lib.* 1. *compar.* 25. *n.* 5, quam quidem ſententiam de profeſſione Fidei per procuratorem faciendi expreſſè ſequuta eſt Rota Romana *in vna Varmien. Canonicatus*, 13. *Iunij* 1608. coram *Cardinal. Sacrato*, refert, & ſequitur nouiſſimè Ioan. Anton. Maſſobr. *in ſuo tract. de Synodo diœceſana, cap.* 40. *dub.* 40. vbi ex profeſſo hanc quæſtionem examinans noſtram ſequitur ſententiam ex multis fundamentis per illum latè adductis, contrariiſque bene reſpondet, & præcipuè gratis cumulatis à quodam R. P. Sigiſmundo à Bononia *de electione dub.* 26. qui parum modeſtè, vt decet Capuccinum Religioſum, in me inuehitur, eo quòd talem ſectatus fuerim opinionem; falsò mihi imponens in ea aſtruenda paruipendere Sacrorum Senatuum deciſiones, quibus omnibus reſpondere in præſentiarum non curo, cum ſatis ſuperque reſponſum ſit per eundem Maſſobr. *citato loco.*

21 An hæc fidei profeſſio credatur emiſſa, ſi pars dicat illam feciſſe? Quæſtio eſt præſentis inſtituti; in qua prouiſum teneri probare ſe feciſſe Fidei profeſſionem, quando Ordinarius ſuper illa inquirit ex officio, dicunt Nicol. Garcia *d. part.* 3. *c.* 3. *n.* 48. *cum ſequentibus*, Ricciul. *d. c.* 13. *n* 40. Et hanc Fidei profeſſionem emiſſam credi ſi pars dicat illam feciſſe, dummodo collatio beneficij ſit decennalis, reſoluunt Flamin. *de reſignat. lib.* 3. *q.* 6. *n.* 74. & in propriis terminis Campan. *d. c.* 3. *à n.* 21. Aloyſ Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſt. deciſ.* 681. *in* 1. *edit. & reſolut.* 580. *in* 2. *editione*, me citato *in hoc loc.* Trullench. *d. dub* 8. *n.* 14. Caſtro Palao *de Fide tract.* 4 *diſp.* 1. *p.* 19. *n.* 12.

22 Prædicti omnes prouiſi, qui à die adeptæ poſſeſſionis, ad minus intra duos menſes dictam Fidei profeſſionem non emiſerint, fructus non faciunt ſuos, nec illis poſſeſſio ſuffragatur; hæc Concil. Trident. *d. c.* 12. Circa quæ aduertendum eſt, quod Fidei profeſſionem, qui intra dictos menſes, vt tenetur, non facit, poſt illos, quamprimum poteſt, facere obligatur, quia iſte terminus duorum menſium non ponitur ad finiendam obligationem, ſed ad differendam executionem, ex *reg. c. cùm dilectus*, vbi Abb *n.* 12 *de dolo & contum. & l. Celſus. ff de receptis arbitr.* Quare ita tenent Nauar. *conſ.* 11 *n.* 1. *ſub d. tit. de iureiur.* Flamin. *d. q.* 9 *à n.* 13. Sayr. *ſub d. tit de ſumma Trinit. dec.* 4. Nicol. Garc. *d. part.* 3. *c.* 3. *n.* 29. *&* 30. Ricciul. *d. cap.* 13. *n.* 39.
Lauor. *d. tit.* 4 *c.* 22. *n.* 6. Tambur. *d. q.* 5. *n.* 9. † qui etiam 23
reſoluunt, quod profeſſio poſt prædictos duos menſes facta ad fructus temporis præteriti quærendos huiuſmodi prouiſis non prodeſt, quamuis ſic ad quærendos temporis futuri, quia regulariter ſemel ipſo iure perdita non quæruntur, *c. quam periculoſum* 7. *quæſt.* 1. *l. qui res*, *§. aream*, *ff. de ſolution.* Quod quidem eſt intelligendum de decurſis poſt lapſum duorum menſium, non verò de decurſis in ipſis duobus menſibus: nam ſiue faciant profeſſionem poſtea, ſiue nunquam eam faciant, Concilium non priuat fructibus decurſis illis duobus menſibus, ſed in poſterum decurrendis, vt aduertit Nicolaus Garcia *d. cap.* 3. *n.* 31. dummodo faceret primam reſidentiam, & emitteret Fidei profeſſionem: nam ſi abſens ſemper fuiſſet antequam primam faceret reſidentiam, etiam ex iuſta cauſa, cum non emiſerit profeſſionem, non poteſt haberi pro præſente, nec fructus & diſtributiones lucratur, etiam pro illis duobus menſibus, vt tenuit Rota *in vna Oxcten. mercedis*, *Luna* 12. *Decembris* 1505. coram *Reuerendiſſimo Domino meo Rota Decano*, quæ eſt impreſſa poſt *tract. de diſtribut. quotidian. Alexan-*
dri Moneta. † Non poteſt enim Capitulum habere 24
pro præſentibus Dignitates, vel Canonicos, qui nunquam in Eccleſia reſederunt, & Fidei profeſſionem nondum emiſerunt, vt cenſuit *Sacra Congregat.* teſte Garc. *d. cap.* 3. *n.* 51. *in fin.*

Et terminus ille duorum menſium datus ad facien- 25
dam profeſſionem, non currit prouiſo, qui non accepit poſſeſſionem, quamuis per eum ſtet quominus illam accipiat, Nicol. Garcia *d. cap.* 3. *n.* 32. Ricciul. *d. cap.* 3. *n* 50. vbi *n.* 62. dicit quod ad effectum vt incipiant currere prædicti duo menſes, non ſufficit fuiſſe adeptam poſſeſſionem, ſed requiritur poſſeſſio pacifica, & *n.* 63. credit poſſeſſionem dici pacificam ad iſtum effectum, ſi ſit pacifica cum cura, in cuius exercitio non fuerit ſtatim turbatus de iure, vel de facto, ſed in eo ſteterit ſine turbatione per vnum, vel duos menſes, quamuis illa pacifica poſſeſſio deinde non duret continuè.

Verba illa Concilij Trident. *in d. cap.* 12. ibi, *nec il-* 26
lis poſſeſſio ſuffragetur, excludunt prouiſos quoad fructuum perceptionem, non autem quoad titulum, & perceptionem. Ita Nauar. *conſ.* 7. *&* 8. *ſub* 6. *tit. de iureiur.* Flamin. *lib.* 8. *quæſt.* 9. *num.* 112. Nicol. Garc. *d. c.* 3. *n.* 33. Azor. *d. c.* 1. *q.* 3 Sanch. *d cap.* 5. *num.* 8. 9. *&* 12. Vgolin. *d §* 36. *num* 4. Sayr. *deciſ.* 6 *ſub tit. de verb. ſignif.* Camp. *d rub.* 8. *c.* 3. *num.* 17. reſoluentes prædicta regula de annali teneri non poſſe ad fructus retinendos, nec longiſſimam poſſeſſionem illis prodeſſe quoad dictos fructus percipiendos, quamdiu profeſſionem huiuſmodi non emiſerit, vt cenſuit *Sacra Congregat.* in deciſione relata per Flamin. *d num.* 122. & Nicol. Garcia *d. cap.* 3 *num.* 14. & reſoluunt Fr. Emman. *in ſum. tom.* 1 *c.* 219. *num.* 7. Ricciul. *d. lib.* 1. *cap* 56. *n.* 12. Aloyſ. Ricc. *in de* *Curia Archiep. Neapol. deciſ.* 220. *num* 11 *part.* 1, & refert Proſper de Auguſtino *in addit. ad Quarantam in ſum. Bullarii*, *verb. beneficiorum poſſeſſio. littera B, in fine*, *Sacram Congregat. Concilij* cenſuiſſe ſcribendum eſſe ad Nuntium
Hiſpaniarum, † ei qui profeſſionem Fidei non emi- 27
ſit, poſſeſſionem non ſuffragari quoad faciendos fructus ſuos tantum; quoad cæteros autem effectus commodo poſſeſſionis, & cæteris iuribus, ſi quæ habet,

bet, non priuari; ac aliàs declarasse omissionem professionis Fidei non priuare Canonicum aliis possessionis effectibus, sed ipsum, & vocam in Capitulo, & ius præcedendi habere à die adeptæ possessionis, nisi aliud obstet, referunt Ricciul. *d. lib. 1. c. 16. n. 10.* Ferentil. *in annot. ad decis. Buratti 525. num. 17.* & Rota *in d. Varmien. Canonicatus, 28. Iunij 1608. & 4 Febr. 1611.* coram *Cardin. Sacrato*, vbi etiam tentum fuit, possessionem adeptam per prouisum, qui tenebatur facere Fidei professionem, esse manutenibilem, etiam post tempus præfixum ad faciendam professionem, quod nouissimè censuit eadem Rota *in Tiburtina Parochialis, 27. Iunij 1639.* coram *R. P. D. meo Pironano.* Vnde tales possessores iuuari reg. de triennali ad effectum ne possint molestari super titulo, resoluunt Flamin. *de resignat. lib. 10. q. vlt. n. 4. & 5.* Sanch. *d. cap. 5. num. 9.* Ricciul. *d. c. 16. n. 12.*

28 Intra dictos duos menses Fidei professionem non emittentes fructus suos non faciunt, vt in conscientia teneantur illos restituere, etiam non interueniente aliqua sententia, quia Concil. ait, *qui eam omiserint fructus non facere suos*: ergo fructuum ius, & dominium acquirere non possunt. Ita Squillant. *d. p. 1. n. 98.* Azor *d. c. 2 q. 1. in fine*, Nicol. Garc *d. c. 3. n. 35.* Vgolin. *d. § 16. n. 4.* Ricc. *d. c. 13. n. 43.* At probabilius esse, non teneri restituere, donec condemnentur, seu sequatur sententia declaratoria, tuentur Nauar. *cons. 5. n. 2. sub tit. de Summ. Trinit in prima edit. & cons. 12. n. 1. sub tit. de iureiur. in secunda edit.* Fr. Emman. *qq. Regul. tom. 2. quæst. 72. art. 3.* Sanch. *d. c. 5. n. 10.* Bonacin. *d. punct. 3. § 3. n. 3.* dicens decretum illud Concilij esse pœnale, ac proinde etiamsi pœnam ipso iure irroget, non obligare in foro conscientiæ, Castro Palao *tract. 4. de Fide disp. 1. punct. 9. n. 16.* Villalob. *in sum. tom. 2. tract. 1. diffic. 6 n. 9. vers. in contrario*, nouissimè Trullench. *d. dub. 8. n. 8.* Omittens Fidei professionem peccat mort. quia Concil. Trident. citato loco vtitur grauibus verbis, & infert grauem pœnam. Ita Nicol. Garc. *d. c. 3. n. 56. in fine*, Squillante *d. part. 1. n. 95.* Sanch. *d. lib. 2. c. 5. ante num. 2.* Ricciul. licèt dubius *d. lib. 1. cap. 16 num. 1.* Homobon. de Bonis *in consult. seu quæst. moral. part. 1. resp. 16.*

29 Verùm si per ignorantiam, incogitantiam, vel inaduertentiam non fecerunt Fidei professionem intra prædictos duos menses, quamuis in foro exteriori non excusentur, quia est ignorantia Iuris clari, in foro tamen interiori, & quoad Deum excusantur, ita vt ad restitutionem fructuum in foro conscientiæ non obligentur, quia huiusmodi lex iustè ignorari, vel saltem memoria excidere potest, & vbi quis contra legem præcipientem, vel prohibentem aliquid fieri, sine culpa facit, pœnam non meretur. Quare ita resoluunt Fr. Emman. *d. c. 119. n. 7. in secunda edit.* Nauarr. *consil. 4. n. 3. & consil. 7. n. 2. & consil. 11. num. 3. & consil. 12. n. 2. sub tit. de iureiur. in nouis*, Azor. *d. c. 2. q. 2.* Flamin. *d. lib. 10. q. 9. n. 8. cum seq.* Læl *de repub. Ecclesiast. tit. de benefic. & pension. c. 9. n. 3. vers. requiritur etiam*, Sanch *d. c. 5. n. 13.* Nicol. Garz. *d. c. 3. à num. 66.* Aloys. Ricc. *d. decis. 220. n. 8. part. 1.* Vgolin. *d. § 16 n. 5.* Prosper de Augustin. *vbi proximè, vers. inter alia*, Sorb. *in compend. Mendicant. verb. professio Fidei, not. 2.* Molina *de Iustit. tract. 4. disput. 71. n. 8.* Ricciul. latè distinguens *d. lib. 1. cap. 13. num. 4.* Villalob. *d. diffic. 6. n. 8* me citato *in hoc loco*, Trullench. *d. dub. 8. n. 11.* Squillante *d. p. 1 n. 100.* Homobon. de bonis *de exam. Eccles. tract. 15. c. 8 quæst. 25. resolut. 1. & 2. & d. p. 1. res. 16.* Bonacina *d. punct. 4 § 4. n. 1.*

30 Distributiones tamen huiusmodi prouisi, quamuis professionem non emiserint, acquirunt, & faciunt suas, quoniam dantur ratione ministerij, & operæ personalis. Ita resoluunt Azor. *d. cap. 2. quæst. 3.* Stephan. Gratian. *discept. for. c. 166. n. 22.* Alex. Moneta *de distribut. quotid. p. 1. q. 6. & 7.* Squillante *d. p. 1. n. 99.* Nauarr. *in sing. Can. conc. 115. n. 3.* nouissimè Stephan. Vveyms *ad Constitut. 24. ex antiquo Iure desumptas, & per Concil. Trident. innouatas, const 3. n. 22.* Bonacin. *d. § 3. num. 2.* & *Sacram Congregat.* sic censuisse referunt Vgolin. *d. § 16 n. 5. versic. secundò.* Prosper de Augustino *vbi proximè*, Gonzalez *ad regul. 8. Cancell. § 6. proœm. n. 170.* Aloys. Ricc. *collect. decis. collect. 1452. vers. infertur sexto*, & *in decis. Curia Archiepisc. Neapol. decis. 112. p. 4* Galet. *in margarita casuum conscien. verb. profiteri 2.* me citato *in hoc loco*, Trulleoch. *d. dub. 8. n. 9.* Nicolaus Garcia *d. cap. 3 n. 60.* Camp. *d. c. 3. n. 18.* Rota *in Varmien. Canonicatus, 18. Aprilis, 13. Iunij, & 4. Februar. 1611.* coram *Illustriss. Cardinal Sacrato*, Ricciul *d. cap. 13. num. 51.* vbi *n. 55.* obseruat quod quando beneficium, seu Canonicatus non haberet aliquos fructus, sed emolumenta omnia consisterent in distributionibus quotidianis, tunc vt pœna addicta per Concil. *dict. cap. 12.* possit in aliquo verificari, debet intelligi de distributionibus.

Ex dictis opportunè quæri poterit, cui sint assignandi, & applicandi fructus amissi ob non factam professionem Fidei, cum id Concilium non determinet? Respondebitur eos esse impendendos vel in vsus pauperum, vel in fabricam Ecclesiæ, sicut fructus eorum, qui non resident, per Concil. *sess. 23. de reformat. c. 1 vers. si quis autem* Ita Azor. *dict. c. 2 q. 3.* Vgolin. *d. § 26. n. 4. in fine*, Sanch *d. c. 4. n. 10. ad finem*, & loquendo de Parochis firmant Fusch. *de visitat. l. 2. cap. 13. n. 4* Zech. *de beneficiis, & pensionibus, c. 13. n. 4. versic. quod si Parochiales*, Flamin. *d. lib. 10. quæst. 9. num. 123. & 124.* Nicol. Garc. *d. part. 5 cap. 3. num. 36.* In Dignitatibus verò habentibus fructus distinctos, & separatos à mensa Capitulari, videtur quod amissi ob non factam professionem sunt restituendi, & applicandi fabricæ Ecclesiæ, quatenus indigeat, aliàs alteri pio loco arbitrio Ordinarij, per Concil. Trid. *sess. 22. de reformat. cap. 3.* resoluit idem Nicol. Garcia *d. c. 3. n. 30.* At in Canonicis, & Dignitatibus habentibus fructus in mensa Capitulari, videtur amissos ob non factam Fidei professionem ad Capitulum spectare, sicut fructus non residentium, aut excommunicatorum: idem Garc. *d. c. 3. n. 40.* vbi *à n. 48* dicit quod debens fructus non posset se componere cum Capitulo, soluta aliqua parte, & *à n. 53.* refert *Sacr. Cardinalium Congregationem* censuisse Ordinarium non posse condonare fructus amissos ob non factam Fidei professionem, me citato *in hoc, loco* Trullench. *d. dub. 8. n. 15.* 31

ALLEGATIO LXII.

Episcopus an possit dispensare, vt quis plura beneficia simplicia habere possit.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia simplicia plura obtineri non possunt, sed vnum tantum singulis conferendum, vel ad summum duo, quando primum ad honestam non sufficit sustentationem.*

2 *Beneficia simplicia obtinens vltra vnum, quod sufficiat ad honestam sustentationem, peccat mortaliter.*

3 *Beneficij secundi sufficientis habita possessione, vacat primum sufficiens per sententiam, nisi sit magna beneficiorum coacernatio, quia tunc vacabit ipso iure.*

4 *Beneficium simplex insufficiens habenti, quod residentiam non requirat, licet aliud Curatũ conferre.*

5 *Episcopus potest secundum beneficium conferre illi,*

cui primum ad eum honestè susteatandum non sufficit.

6 *Beneficia duo simplicia, quando vnum sufficit ad vitam clerici commodè sustentandam, ex indulgentia, & auctoritate Episcopi nullus potest habere.*

7 *Beneficium potest Episcopus conferre habenti iam in pensionibus Ecclesiasticis sufficientem sustentationem.*

8 *Consuetudo vt possint retineri duo, vel plura beneficia simplicia, quorum ad victum sit vnum sufficient, non est seruanda.*

9 *Consuetudo Hispaniæ non tuta iudicatur in conscientia, secundum quam Ordinarij conferunt vni plura simplicia, quamuis vnum sit sufficiens ad congruam sustentationem.*

10 *Beneficia duo, tria, aut plura simplicia quando non sufficiunt ad honestam sustentationem, potest de stylo Curiæ ali.d simplex illa obtinenti conferri, si nec commode Clericum alant.*

11 *Beneficium ad congruam sustentationem sufficiens, quod dicatur, ostenditur.*

12 *Dispensare non potest Episcopus, vt quis duo simplicia beneficia vniformia, siue similia, sub eodem tecto possit obtinere.*

13 *Beneficium vniforme sub eodem tecto quando dicatur ad inducendam incompatibilitatem, remissiuè.*

14 *Beneficium situm in Capella, claustro, cœmeterio, seu ambitu contiguis Ecclesiæ, censetur esse in eadem Ecclesia.*

15 *Dispensatus ad duo beneficia nequaquam censetur dispensatus, vt illa habeat etiam simplicia in eadem Ecclesia, nisi expresse fuerit dictum.*

16 *Beneficium primum simplex vacat ipso iure, vbi secundum simile adipiscitur in eadem Ecclesia.*

17 *Beneficia duo simplicia sub eodem tecto, si sint difformia, possunt ex dispensatione Episcopi obtineri, dummodo vnum sufficiat ad vitam clerici.*

18 *Papa solus dispensat super pluralitate Dignitatum, Personatuum, Canonicatuum, & Curatorum beneficiorum.*

19 *Canonicus obtinens Dignitatem sine Apost. dispensatione perdit Canonicatum.*

20 *Dignitas etiam sine præbenda est incompatibilis sub eodem tecto cum Canonicatu.*

21 *Dignitas, & Canonicatus ex priuilegio, vel consuetudine possunt obtineri, cum vtriusque quotidianis distributionibus, & duplici voce in Capitulo.*

22 *Sacra Rota Rom. decisio in vna* Oriolen. Canonicatus, 11. Ianuarij 1619. *coram R.P.D. Remboldo*, refertur.

23 *Dignitatem, & Canonicatum obtinens, vel duo beneficia, aliàs inæqualia ex dispensatione, vel consuetudine residere debet in digniore.*

24 *Statutum in quo disponitur, quod quilibet sedeat in propria sede, aliàs perdat Horam, intelligi debet de obtinentibus vnum beneficium, & vnam sic sedem.*

25 *Vota duo debentur in Capitulo, quando Dignitas, & Canonicatus ex priuilegio, vel consuetudine obtinentur.*

26 *Hæc duo quando concurrunt in eadem persona, quorum quodlibet producit ius dandæ vocis, debet talis persona habere duas voces.*

27 *Consuetudo est stricti iuris, & non extenditur de loco ad locum, nec de persona ad personam.*

28 *Beneficij primi requirentis residentiam inducitur vacatio ipso iure per adeptionem secundi pacificè possessi.*

29 *Canonicatus duos simul absque dispensatione Apostolica per triennium, & vltra detinens, vtroque ipso iure est priuatus, neque ex regula de triennali se defendere non possit.*

30 *Dispensatio ad plura beneficia ex cursu decem, vel viginti annorum, in dubio præsumitur.*

31 *Dispensatio circa beneficiorum pluralitatem intelligitur de duobus primis beneficiis, & an procedat quando duo priora beneficia, quæ quis ex dispensatione obtinebat, cum aliis permutantur, ostenditur*, num. 32.

33 *Doctores referuntur tractantes de materia incompatibilitatis beneficiorum.*

1 PLVRA simplicia beneficia obtineri *non* possunt, sed vnum tantum singulis conferendum est, quod quidem si ad vitam eius, cui confertur, honestè sustentandam *non* sufficiat, licitum est nihilominus aliud simplex sufficiens, dummodo vtrumque personalem residentiam *non* requirat eidem conferri, vt habetur *in* Concil. Trid. *sess.* 24 *de reformat. cap.* 17. de cuius materia & intellectu agunt Nauarr. *in man. c.* 23. *n.* 113. *& de horis Canon. c.* 22. *n.* 52. *& cons.* 14. *in antiq.* aliàs *cons.* 11. *in nouis, sub tit. de præbendis*, Salzed. *ad Bernard. in pract. c.* 48. aliàs 49 *littera C, verb. quamuis simplicia*, Fr. Emman. *in summ. tom.* 1. *c.* 31. *n.* 2. *&* 6. Veg. *in summ. p.* 1. *c.* 36. *casu* 25. *& duobus seqq.* Flamin. *de resignat. lib.* 5. *q.* 6. *n.* 125. *cum sequent.* Azor. *instit. moral p.* 1. *lib.* 2. *c.* 12. *post princ. & lib.* 5. *c.* 19. *vers. consuetudo qua quis in eadem Ecclesia, & part.* 2. *lib.* 3. *c.* 7. *quæst.* 4. *& c.* 8. *quæst.* 6. *& c.* 9. *quæst.* 3. *& cap.* 10. *quæst.* 4. *& c.* 11. *quæst.* 23. Petr. Ledesma *in summ. part.* 2. *tract.* 7. *c.* 1. *conclus.* 12. *diffic.* 5. Zerol. *in praxi Episcop. p.* 1. *verb. incompatibilia*, §. 2. Ludou. Beja *resp. casuum conscient. part.* 4. *casu* 26. Cardin. Tusch. *tom.* 1. *littera B, concl.* 61. Molfes. *in sum. moralis Theologiæ, tract.* 6. *cap* 9. Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiep. Neapol. decis.* 236 *part.* 4. vbi multa ex hoc loco, me *non* citato, desumpsit, nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccl. cap.* 48. *à n.* 57. Massobr. *in praxi habendi concursum requis.* 7. *dub.* 16. 17. *&* 18. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. tract.* 3. *num.* 283. Euseb. *de visitat. lib.* 7. *c.* 7. *n.* 8. Nicol. Garcia *de benefic. part.* 11. *c.* 5. *n.* 268. *cum sequentibus*, Vgolin. *de potestate Episcopi cap.* 14. §. 2. Armend. *in addit. ad recop. legum Nauarræ, lib.* 4. *tit.* 7. *de benef. incompatib. à n.* 30. Et loquitur Concil. etiam de Cardinalibus, Flamin. *d. lib.* 5. *q.* 6. *n.* 116. Vgolin. *d.* §. 2. *n.* 1. *in fine*, Aloys. Ricc. *d. Neapol decis.* 236. *n.* 1. *p.* 4. Cuius dispositioni † si quis contra facere intenderit, mortiferè peccabit, & viuet in statu damnationis, 2
glos. *verb. retinere, in fine, in cap. dubium, il secundo, de elect.* post Nauar. Hojed. Bertach, & alios tenet Flamin. *d. lib.* 5. *q.* 6 *n.* 118.

3 Nam habita possessione secundi beneficij sufficientis vacat primum sufficiens, referunt decisum Nicol. Garcia *d. c.* 5. *n.* 283. *in* 2 *declarat.* Armendar. *d. loco, n.* 30. *non* tamen ipso iure, Flamin. *de resignat. lib.* 3. *q.* 1. *n.* 138. *in fine*, sed cogendum esse per sententiam alterum eorum relinquere, vt obseruat Nauar. *cons.* 27. *in antiq.* aliàs 13. *in nouis, sub tit de præbend.* data illi electione, *c. referente, c. præterea, de præbend* Rot. *dec.* 474. *part.* 1. Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resol.* 100. *in fine*, quia factum Concil. Trid. *non inducit* nullitatem adeptionis, sed incompatibilitatem respectu retentionis, Mohed. *decis.* 14. *de præb.* D. Dutan. *decis.* 148. *n.* 8. nisi sit magna beneficiorum coacervatio, quia tunc fit vacatio ipso iure, Flamin. *l.* 3. *q.* 1. *n.* 142. quæ dicitur magna beneficiorum multitudo.

4 Et quamuis Concil. dicat *aliud simplex sufficiens*, non tollit † quin habenti beneficium simplex *insufficiens*, quod residentiam *non* requirat, liceat conferre aliud Curatum, &c. solùm enim est vis *in* eo, quod vtrumque personalem residentiam *non* requirat, Hojed *p.* 2. *c.* 2. *n.* 1. *in fin.* Nicol. Garc. *d. part.* 11. *c.* 5. *n.* 304.

5 Dum igitur Sacr. Concil. Triden. habẽti vnũ beneficium ad honestè sustentandum eum, qui illud habet, permittit aliud simplex conferri, ad Episcopum id spectare clarè demonstrat; quia quando Canon permittit

mittit aliquid fieri, & personam non præscribit, ad Episcopum id pertinere ostendit, iuxta resoluta supra *allegat*.33 *n*.21. Quare Episcopum habenti vnum simplex beneficium, quod non sufficiat ad eius sustentationem, posse aliud conferre declarauit *Sacra Congregat.* provt referunt Vgolin. *dict*. §. 2. *n*. 2. Læl. Zech. *de Republ. Ecclesiast. tit. de beneficiatis, ad finem*, Nicol. Garcia *d. c. 5. num*. 310. *in prima declar*. Armendar. *dicto loco*; *num*. 32. *& seq*. & nouissimè Marcel. Vulpe *in dict. praxi, cap*. 48. *n*. 58. *prope fin*. Massobr. *in praxi habendi concursum, requis*. 7. *dub*. 16. secundùm Romanam impress.

6 † Vnde in indulgentia, & auctoritate Episcopi neminem posse habere duo beneficia simplicia, si vnum illorum sufficiat ad vitam clerici commodè sustentadam, nec plura vltra duo, etiamsi ambo ad victum non sufficiant, resoluunt supra citati, & præcipuè Azor. *dict. c. 9. quæst*. 3. & plures per Nicol. Garcia *d. c. 5. à num*. 371. Hic si Ordinarius conferat tertium beneficium habenti duo beneficia simplicia aliàs ad sustentationem insufficientia, collatio tertij est valida, sed si tertium sit sufficiens, vacant illa duo priora beneficia; sin minus, tenetur prouisus dimittere alterum ex illis; & si continuauerit possessionem amborum, recipiendo ex eis fructus, vtrumque beneficium vacat, provt decisum referunt Nicol. Garc. *d. cap. 5. n*. 310. *in* 1. *&* 2. *dub*. Vgolin. *dict* §. 2. *n*. 2. *vers. tertiò*, Armendar. *dicto loco, n*. 37. *dub*. 1. *&* 2. *& in eorum respons*. Verùm cùm in Sacra Congregatione Concilij Trident. hoc præsenti anno ventilaretur dubium, si Episcopus conferat tertium beneficium simplex, & insufficiens habenti iam pariter duo simplicia insufficientia, an vacet primum, vel eorum vltimum. Semel, bis, & iterum propositum, *sub die* 13. *Nouembris* 1627. censuit vacare primum.

7 Poterit tamen conferre beneficium alicui habenti iam in pensionibus Ecclesiasticis sufficientem sustentationem, vt tenent Azor. *d. p. 2. lib*. 8 *c*. 10. *q*. 8. *& c*. 12. *q*. 9. Gonzal. *ad regul. 7. Cancell. gloss* 5 §. 5. *à n*. 14. referunt decisum Nicol. Garc. *d. c. 5. n*. 310. *vers*. 4. Armendar. *d. loco, n*. 37. *in fine*.

8 Ordinarius tamen, si conferat tertium beneficium habenti duo beneficia simplicia aliàs ad sustentationem sufficientia, collationem tertij esse validam, sed si tertium sit sufficiens, vacare illa duo priora beneficia, sin minus, teneri prouisum dimittere alterum ex illis, & si continuauerit possessionem amborum recipiendo ex illis fructus, vtrumque beneficium vacare, referunt decisum Vgolin. *d*. §. 2. *n*. 2. Nic. Garc. *part*. 11. *c*. 5. *n*. 310. *in* 1. *&* 2. *declar*. Armend. *d. loco, n*. 37. *dub*. 1. *&* 2. Ordinarium posse conferre secundum beneficium obtinenti primum sufficiens iuxta suum verum valorem, & honestam ipsius possidentis sustentationem, si tempore, quo secundum confertur, non sufficiat propter onus pensionis super tali beneficio impositum, dummodo prouisus post collationem sibi factam non consenserit pensioni, asserunt resolutum Nic. Garc. *d. c. 5. n*. 310. *in* 3. *dub*. Armen. *d. loco, n*. 37. *in* 3. *dub*. Mass. *d. req. 7. dub*. 17.

9 Procedit supradicta resolutio, quamuis communiter obseruetur, vt retineantur duo, vel plura beneficia simplicia, etiam quod ad victum sit vnum sufficiens, vt resoluunt Hojed. *de incompatib. benefic. part*. 1. *c*. 19. *n*. 1. *in fine*. Flamin. *d. lib*. 3. *q* 6. *n*. 191. cum huiusmodi communis obseruantia non excuset retinentem plura simplicia beneficia, quorum vnum est sufficiens, à peccato mortali. Hojed. *dict. c*. 19. *n*. 8. Bertach. *verb. beneficiorum sufficientia*, Flamin. *vbi proximè*: tum quia consuetudo hæc est contraria Iuri naturali, & iuribus; tum quia consuetudo non excusat à pœnis æternis diuinis, licet excusare possit à temporalibus; D. Antonin. 2. *part*. 3. *tit*. *c*. 1. Tiraq. *de pœnis temp. cap*. 42. *num*. 4. *cum seq*. Vnde † non tutam iudico Hispaniæ consuetudinem, vbi refert Nicol. Garc. *dict. cap*. 5. *num*. 323. vsu receptum esse posse, Ordinarios conferre vni plura beneficia etiam vltra duo, quamuis vnum sit sufficiens ad congruam sustentationem: & *num*. 331. testatur suo tempore in hac Curia per aliquos Hispanos fuisse factas aliquas interpretationes de huiusmodi beneficiis simplicibus per Ordinarios prouisis, quæ licèt fuissent signatæ, tamen ad instantiam Regis Philippi II. & eius Oratoris non fuerunt ad effectum perductæ, refert nouissimè Salgad. *de supplicat. ad Sanctissimum à literis Apostol. part*. 1. *c*. 2. *num*. 134.

De stylo tamen Curiæ, vbi duo, tria, aut quatuor 10
beneficia simplicia non sufficiunt, potest aliud simplex conferri, donec omnia simul commodè clericum alant, ac sustentent, eo quòd idem iuris esse videtur, cum tria, quatuor ve beneficia sufficiunt, ac quando vnum non sufficit, tum quia Pius IV. Pius V. Gregorius XIII. & sequentes Summi Pontif. concesserunt sæpius vni beneficiato plura beneficia simplicia residentiam non requirentia, & nunc per S. D. N. Gregorium XV. conceduntur, refert me non citato Aloys. Ricc. *dict. Neapol. decis*. 2. 6 *n*. 5. *part*. 4. & docent Hojed. *part*. 2. *c*. 1. *à n*. 3. Azeved. *consil*. 2. *num*. 1. Cened. *ad Decretal. collect*. 150. *n* 2. Flamin. *dict lib*. 3. *q*. 1. *n* 141. Azor. *dict. part*. 2. *lib*. 6. *c*. 11 *q* 8. Perez de Lara *de Capellan. lib*. 2. *c*. 7. *num*. 12 Zerol. *in praxi Episcop part*. 1. *verb. beneficium*, §. 7. *concl*. 2. & refert Moscon. *de maiest milit. Eccles. lib* 1. *part*. 3. *c*. 3. *pag* 452 *in fine*, quod hodie de consuetudine non datur dispensatio ad plura beneficia simplicia, sed Prælati inferiores videtur quod conferre possunt, & de facto conferunt nulla habita ratione, an sint pinguia, vel tenuia, quæ secundum ea, quæ habentur in Concil. *dict c*. 17. non satis laudabilia sunt, refert Aloys. Ricc. *dict. Neapol. decis*. 236 *n*. 5 *part*. 4.

Verum autem dispositio Concil. Trident. *dicto cap*. 17. prohibentis Episcopo conferre vni vltra duo beneficia, locum habeat in beneficiis iurispatronatus? Negat Lambert. *de iurepatron. part*. 1. *lib*. 2. *q*. 7. *art*. 15. *num*. 15. asserens vniuersalem obseruantiam, & praxim esse, vt Episcopi instituant præsentatos à patronis, tametsi tertium, & quartum habeant beneficium, attestans etiam se fuisse institutum in triginta septem beneficiis, quorum maxima pars erat patronatuum laicorum & clericorum, quorum 150. de Camera, refert & sequitur Massobr. *in praxi habendi concursum, requis*. 7. *dub*. 18. & dicit decisum Armendar. *dicto loco, n*. 57 & videtur firmasse Rota coram D. Duran. *decis*. 228. *n*. 12. Quamuis decretum illud Concilij locum habere in beneficiis iurispatronatus, nisi caueatur in fundatione, vt simul cum aliis retineri possint, dicat Nicol. Garc. *de benefic. part*. 11. *c*. 3. *n*. 281. quod tamen video declaratum *in vna Bonen*. 13 *Nouembris* 1617. dum ibi dicitur, beneficium tertium simplex etiam de iurepatronatus non posse retineri cum duobus aliis prius obtentis absque Sedis Apostol. dispensatione, huiusmodique priora beneficia post pacificam possessionem tertij vacare eidem Sedi Apostol.

Nunc autem ad declarationem Concil. Trident. 11
citata *sess*. 24. *de reformat cap*. 17. videndum est, quod dicatur beneficium Ecclesiasticum sufficiens ad congruam sustentationem? Et quia hoc non est à Iure definitum, & sub certa regula comprehendi non potest, cum illud, quod respectu vnius dicitur magnum, respectu alterius dicatur paruum; vera, & recepta sententia tenet, hoc relinqui arbitrio iudicis paulo plus, vel minus æstimandum, per reg. *l*. 1. *ff. de iure deliber. & c. de causis*, § *illis etiam, de offic deleg*. consideratis considerandis, qualitate scilicet personarum, locorum, & temporum, Flamin. *lib* 5. *q*. 6. *n*. 131. *& seq*. Zerol. *in praxi Episc. part*. 1. *verb. beneficium*, §. 7. *concl*. 8. *princ*. Nau. *de orat. misc*. 62.

Gonzal,

Gonzal. *ad reg. 8. Cancell gloss. 15. n. 39.* Regln. *d. tract. 3. n. 185.* temissiuè. Nic. Garc. *d. c. 5. num. 320.* Meooch. *de arbitr. casu 216* Massobr. *in praxi habendi concursum, requis. 7. dub. 14 cum seq.* Prosper de August. *in addit. ad Quarantam in sum. Bullarij, verb. beneficiorum resignationes, causa octaua,* vbi etiam tesoluit, quod in indicaoda beneficij sufficientia non debet haberi ratio bonorum patrimonialium ipsius beneficiarij, faciunt quæ Ego ipse supra *alleg. 19 à n. 8.*

12 Aduertendum etiam est Episcopum non posse dispensate, vt quis duo simplicia beneficia vniformia, siue similia sub eodem tecto, id est, in eadem Ecclesia, possit obtinere, *gloss vlt in Clem. fin. de præbendis,* Abb. *in c. litteris n. 3. & 6 de concessione præbenda,* Flam. *lib. 3. q. 1. n. 523.* Azor. *d. lib. 3. c. 50. q. 6. & lib. 6. c. 11 q. 4 & c. 12 q. 6.* plures, quos refert, & sequitur Nicol. Garc. *d. p. 11. c. 5. n. 185* quamuis Zerol. *in praxi Episc. p. 1. verb. benefic. § 7. con. l 6.* quem videtur sequi Perez de Lara

13 *de anniuers. & Capell. lib. 2 c. 7. n. 15.* asserat, quod † hodie per decretum Concil. *d. c. 17.* potest quia habere duo beneficia conformia sub eodem tecto, modò sint simplicia, & non requirentia personalem residentiam, nec sufficientia.

14 Quando autem dicatur beneficium vniforme sub eodem tecto quoad propositum, & ad inducendam incompatibilitatem, tradunt Nauar. *cons. 16. de præbend. in nouis.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell gloss. 10. à n. 32.* Ni-

15 col. Garc. *d. c. 5. n. 259.* vbi tesoluit, quod † beneficium situm in capella, claustro, cœmeterio, seu ambitu contignis Ecclesiæ, censetur esse in eadem Ecclesia. Iura enim abhorrent, vt in eadem Ecclesia, & sic sub eodem tecto quis obtineat duo beneficia, Flam. *d. q. 1.*

16 *n. 122.* vbi *n. 25.* † tesoluit, quod dispensatus ad duo beneficia, nequaquam censetur dispensatus vt illa habeat etiam simplicia in eadem Ecclesia, nisi expressè fuerit dictum, quamuis in dispensatione adsit clausula, *Motu proprio.* Et vbi primùm clericus in eadem Ecclesia secundum beneficium simile adipiscitur; vacat primum ipso iure, *c. litt. de concess. præb.* Nauar. *cons. 27 in antiq.* aliàs 13. *in nouis, sub tit. de præb.* Staph. *de gratiis expect. § 3. form. num. 8.* Azor. *d. p. 2. lib. 7. c. 19. q 10.*

17 Verùm si huiusmodi duo beneficia simplicia sint difformia, etiam quod sint sub eodem tecto, possunt ex dispensatione Ordinarij retineri, dummodo vnum non sufficiat ad vitam clerici, gloss. *in c. 1. de consuetud. in 6.* Nauar. *cons. 18. n. 1. de præb.* Molfes. *in sum. Theologia moralis, tract. 6. c. 9. n. 46.* Azor. *d. par. 2. lib. 3. c. 50. q. 6. & lib. 6. c. 11. q. 2. & 4 & c. 12. q 6 & c. 1. q. 6.* & dicit decisum Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part. 2. c. 8. n. 55.* quæ dispensandi facultas Iure communi Episcopis competens per Concilium sublata non fuit. Nec obest *c. 4. sess. 7. de reformat.* quia ibi Concilium solum inducit vacationem beneficiorum quomodolibet Incompatibilium, quæ contra formam Sacrorum Canonum quis recipere, ac simul retinere præsumpserit: vnde non prohibet retentionem beneficiorum aliàs incompatibilium in casu à Iure permisso; & sic vbi Episcopus posset de iure dispensare, &c. quare censuit *S. Congregat.* Episcopum ex causa posse dispensate, vt quia retinere possit duo beneficia difformia sub eodem tecto, dummodo quodlibet per se non sit sufficiens ad sustentationem prouisi, referunt Nicol. Garcia *d. c. 5. n. 377.* Armend. *d. loco, num 8.*

18 Super pluralitate verò Dignitatum, Personatuum, Canonicatuum, ac Curatorum beneficiorum nunquam dispensat Episcopus, sed solus Papa. Ratio est, quia Episcopus dispensare non valet contra Concilij generalis constitutionem, ex gloss. recepta *verb. cùm se facultas obtulerit in c. dilectus 19. de præb.* Rebuff. *in praxi tit. de dispensat ad plura beneficia, n. 29.* Couar. *de sponsal part. 1. cap. 6. § 20. num. 51.* & constat pluralitatem beneficiorum obuiare Constitutioni Concilij Lateranensis, de qua *in cap. quia nonnulli, de cleric. non resid.* ergo, &c. quare Episcopi dispensationem circa pluralitatem beneficiorum non sufficere tenent gloss. *verb. per sedem, in cap. de multa, de præb. & verb. absque dispensatione, in c. 1. de consuet. lib. 6. & verb. sui beneficij, in c. Ordinarij, de officio Ordin. eodem lib. & verb. Apostolica Sedis, in cap. non potest, de præbend. eodem lib.* plures refert Doctores Nicol. Garcia *d. c. 5 n. 337.* Rot. *in vna Leodien. Canonicatus, 5. Iunij* 1610. coram *R. D. meo Coccino,* impressa per Farin. *dec. 310. num. 1. p. 2. recent.* vbi etiam tentum fuit quod retinens beneficia plura incompatibilia ipso iure illis priuatus remanet, etiam quod non habeant curam, sed solùm residentiam, absque alia monitione.

Vtrùm autem plures Ecclesiæ Curatæ possint si- 19
mul retineri ex dispensatione Episcopi, causa saltem vtilitatis, vel necessitatis Ecclesiæ, si adeò tenues sint, ut singulæ proprium non possint Sacerdotem alere? Affirmatiuam sententiam probat text. *in cap. eam te, de ætate & qualit. & in c. vnico, in fine, 10 q. 3.* vbi gloss. *verb. committatur,* gloss. *in sum. 21 quæst. 1.* Sot. *de Iustit. lib. 3. quæst. 6. art. 3. vers. primus casus,* Ioan. de Lignano *de pluralit. benef. in princip.* Hojed. *de incompatib. benef. part. 2. c. 5. à princip.* Alphons. Glossator antiquus *ad reg. 52. Cancell. de dispensat. ad duas Paro-*
chiales, statim in princip. † Cùm enim clericus inser- 20
uiens Ecclesiæ de ipsius redditibus debeat sustentari, *c. cùm secundùm, de præbend* & vna Ecclesia non sufficiat ad huiusmodi sustentationem, meritò duæ assignari possunt. Verùm licèt hæc sententia in puncto Iuris communis defendi posset, contrarium tamen verius esse, ex noua Conc. Trid. dispositione, ac S. Congregationis declaratione, censuit Rota *in Leodien. Canonicatus, 5. Iulij* 1610. coram *Reuerendissimo D. meo Coccino,* impressa per Farin. *decis. 310. n. 4. p. 2. recent.* vbi non obstante exiguitate distantiæ, & tenuitate fructuum Parochialis & Canonicatus, quos quidam ex dispensatione Episcopi possidebat, tentum fuit cadere sub incompatibilitate, & si vtrumque retinere pergeret, esse vtrumque ipso iure absque alia admonitione priuatum, refert Ioan. à Cochier *in comment. ad*
regul. 52. Cancel à n. 4. pag. 477. cum seq. Ex quibus † 21
Canonicum obtinentem Dignitatem sine Apostolica dispensatione perdere Canonicatum censuit *Sacra Congreg.* apud Nic. Garc. *d. c. 5. n. 244.* Armend. *d. loco, n. 24.* & tenuit Rota Romana coram Seraphin. *dec.* 1298. Et dignitas etiam sine præbenda est incompatibilis sub eodem tecto cum Canonicatu, vt tenuit Rota *in vna Lucana beneficij 4. Nouembris* 1579. coram *Cardinale Seraphino,* quæ est inter eius decisiones impressa *dec. 420.* vbi etiam quod dispensatio de retinendo Archipresbyteratum cum Canonicatu, non facta mentione de præbenda illius, dicitur subreptitia, si præbendæ sint incompatibiles. Ex priuilegio tamen, vel consuetudine in vna Ecclesia quis duplici officio fungi potest, vt sit Thesaurarius, Canonicus, & propterea duplices lucrari distributiones, quia obtinet eas diuerso iure, cum inter Dignitates suppleat numerum Canonicorum, nec egeat substituto. Ita declarauit Sacra Congregatio, provt referunt Nicol. Garc. *d. c. 5. n. 245.* Armend. *d. loco, num. 25.* Nec huiusmodi consuetudini derogatum fuisse per Conc. Trid. *sess. 24. de reform. c. 17.* decidit eadem *Sacra Congreg.* apud Nic. Garc *d. c. 5. n. 246. cum seqq.* Armend. *d. loco, num. 26.* Vnde S. Rota Romana *in Oriolen. Canonicatus, 10. Iulij* 1619. coram bonæ mem. *Remboldo,* censuit quotidianas distributiones deberi ratione Dignitatis & Canonicatus: & per consequens eadem Rot. *in d. Lucana benefic.* coram *Cardinale Seraphino,* tenuit posse Archipresbyterum habere vocem, non solùm ratione præbendæ, sed etiam ratione Dignitatis, quando simul retenti sunt, vel ab erectione, vel

de-

de consuetudine, vel ratione præscriptionis, aut Apostolica auctoritate nouissimè hoc tenuit eadem Rota Romana in sequenti decisione.

R. P. D. REMBOLDO.

Decisio in causa Oriolensi Canonicatus.

Veneris 11. Ianuarij 1619.

22 PRo posito dubio, quæ Sedes, & quot vota debeantur D. Thomæ obtinenti auctoritate Apostolica Dignitatem Archidiaconatus, & Canonicatum in eadem Ecclesia, Domini, altera parte sæpius citata non comparente, in omnibus ad eiusdem D. Thomæ fauorem responderunt, videlicet *ipsi deberi sedem Archidiaconi, & duo vota.*

23 Nam quoad sedem, certi iuris videbatur, quod obtinens Dignitatem, & Canonicatum, vel duo beneficia aliàs inæqualia, ex dispensatione, vel consuetudine, residere debet in digniori, iuxta not. per Abb. *in c. extirpanda, §. qui verò, n. 5 de prab. in 6. c. non potest, §. illud, n. 11.* & *ibi* Franch. *n. 5. eodem tit. in 6.* & fuit dictum *in Seguntina Præcedentia, 17. Martij* 1613. coram *R. P. D. Vbaldo sen.*

24 Neque huic Iuris dispositioni refragari visum est statutum, in quo disponi dicitur, quod quilibet sedeat in propria sede, aliàs perdat horam. Quia præterquam quod D. Thomas satisfacit statuto residendo in Sede Archidiaconi, cum illa sit propria ipsius sedes, vt ex supradictis apparet, dictum etiam statutum intelligi debet de obtinentibus vnum beneficium, & sic vnam sedem tantummodo; non verò de obtinentibus ex dispensatione, seu consuetudine duo beneficia, & per consequens duas sedes, quia cum isti naturaliter in vtraque sede residere non possint, virtualiter, & ciuiliter residendo in altetutra, satisfaciunt vtrique, ad trad. per Felin. *in c. at si clerici, §. de adulteriis, n. 16. vers. fallit secundò, de iudic.*

25 Quo verò ad vota, pariter dubitatum non fuit, quin vnum dicto D. Thomæ, vti Canonico debeatur, alterum verò vti Archidiacono, iuxta receptissimam Doctorum sententiam, *cap. cùm olim, de re iud.* vbi omnes, & præcipuè Abb. *n. 2.* Felin. *n. 2.* tradunt,
26 quod si † duo iura concurrunt in eadem persona, quorum quodlibet producit ius dandæ vocis, debet talis persona habere duas voces, quia censetur iure diuersorum, & quod hæc sit communis, & verissima opinio, testatur post alios Couar. *variarum resolut. c. 13. n. 6 post med. lib. 3.* & dicit Rota *in Sen. Archipresbyteratus, 23. Iunij* 1606. coram *Illustrissimo Cardinale Lancellotto.* Hactenus decisio.

27 Postea in alia decisione super hac causa, & coram eodem *Lunæ vndecima Martij* 1619. Domini steterunt in decisis, non obstante articulata consuetudine contraria in aliis Ecclesiis partium Hispaniarum, quia consuetudo cum sit stricti iuris, Bald. *in authent. si quis ruinas, in 1. col. C. de sacros. Eccles.* Castrens. *cons. 340. ad fin. versic. superest.* Nat. *cons. 554. n. 26.* non extenditur de loco ad locum, quemadmodum nec de persona ad personam, *l. 3. §. sequitur hoc interdicto*, & *ibi* Bart. *ff. de itin. actuq. priuato.* Dec. *consil. 483. num. 22.* Natt. *cons. 555. sub n. 5.* Menoch. *consil. 163. n. 10. & remed. 5. retin. n. 563.* Mascard. *de probat. conclus. 423 n 12. & 13.* Seraphin. *decis. 1159. n. 6.* Nam vbi ius est certum, illud attenditur, & in defectum dicti iuris, particularis consuetudo, & hac demùm etiam deficiente, consuetudo aliorum locorum, vt post alios tradit Innoc. *in cap. fin. sub n. 8. vers. item, & n. 9. de officio Archidiac.* Mohed *decis. 3. n. 2. de decim.* Aduertendum in hac re duxi *Sacram Congregat.* censuisse, obtinentem Canonicatum, cui post Concilium munus sit iniunctum Pœnitentiarij, non posse in eadem Ecclesia vnà cum dicto Canonicatu obtinere Dignitatem in vim consuetudinis Ecclesiæ permittentis Canonicum posse retinere Canonicatum cum Dignitate: referunt Salzed. de Mendoza Pœnitentiarius Ecclesiæ Toletanæ §. 3. *e fin.* Nicol. Garcia *in addit. ad suum tract. de benef. p. 11. c. 5. n. 149.* Item non posse ex consuetudine retineri Dignitatem cum Portione, pro qua tenetetur subire seruitia inferiora, censuit Rota *in Gienen. Portionis, 5. Iunij* 1613. coram *Vbaldo sen.*

Per decretum Concilij Tridentini *dicta sess. 7. c. 4.* 28
iuxta dispositionem *cap. de multa*, in beneficiis requirentibus residentiam, aut aliàs quocunque modo incompatibilibus, etiamsi Canonicatus sint, inducitur vacatio primi ipso iure per adeptionem secundi pacificè possessi: referunt decisum Nicol. Garcia *dict. cap. 5. num. 84. in 6. declarat.* Armendar. *dicto loco, num. 17.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiastici decis. 193. in prima edit. & resolut. 332 num. 12. in secunda edit.* Vnde per assequutionem Scholastriæ vacasse ipso iure Portionem, quam de Scholastria prouisus in eadem Ecclesia obtinebat, respondit *Sacra Congreg.* quam sæpe sequuta est Rota, & signanter *in Zamoren. del Toro, 18. Martij* 1598. coram *Orano, & in Gienen. Portionis.*

Et Canonicatus duos simul absque dispensatione 29
Apostolica per triennium, & vltra detinens, vtroque ipso iure est priuatus, Garcia *dict. cap. 5. num. 381. in tertia declaratione*, Armendariz *dicto loco, num. 43.* intantùm quod possessor vtriusque Canonicatus ex *reg. de triennali* possessionem tueri, & defendere non posset, ex eodem Nicol. Garcia *dicto num. 381. in 4. declarat.* Armendar. *dicto loco, num. 44.* quia præsumpta dispensatio, in qua fundatur *dicta regula de triennali*, non habet locum contra decreta Concilij *sess. 7. cap. 4. & d. sess. 24. cap. 17. & sess. 25. de reformat. cap. 15.* Nicol. Garcia *dict. cap. 5. num. 379.* Armendar. *dicto loco, num. 40.* Campan. *in diuersorio Iuris Canonici, lib. 12. c. 13. n. 111. & 112.* Rot. *decis. 310. num. 3. in fine*, apud
Farinac. *part. 2. recent.* † Ea cursu tamen decem, vel 30
viginti annorum præsumi in dubio dispensationem ad plura beneficia, tenent Flamin *lib. 3. q. 6. n. 74.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. decis. 711. in prima edit. & resol. 593. in secunda edit.* vbi refert ita in sacra Rota decisum fuisse.

Illud pro complemento materiæ obseruandum duxi, dispensationem circa beneficiorum pluralitatem 31
intelligendam esse de duobus primis beneficiis, *cap. Ordinarij, de officio Ordin. lib. 6. cap. non potest. de praebend. eod. lib.* vbi Anchar. *n. 1.* Domin. & Franch. *n. 3.* Mandos. *ad reg. 8. Cancell q. 7. n. 4.* Rebuff. *in praxi, tit. de dispensat. ratione ætatis, verb. illaque simul dimittere*, Hojeda *de incompatib. benef. part. 4. c. vlt. num. 73.* Ioan. à Cochier *in reg. 51. Cancell. n. 36.*

Dubium tamen est, vtrùm hoc idem procedat quan- 32
do duo priora beneficia, quæ quis ex dispensatione obtinebat, cum aliis permutantur? Partem affirmatiuam tenet gloss. *verb. ex qua, in d. cap. Ordinarij*, quam Doctores ibidem sequuntur, & pluseulis argumentis defendit Gemin. *in d. cap. non potest, §. illud autem, n. 9.* Ioan. Andr. *in cap. 1. de filiis Presbyt.* Verùm contrarium, immò posse quem virtute dispensationis beneficia permutata retinere, melius mihi probatur argum. text *in l. filia 28. §. 1 ff. de condit.* vbi conditio concepta in vnam rem includit aliam, quæ in illius locum successit, facit reg. text. *in l. eum qui, §. qui iniuriarum, ff. si quis caution.* iunctis resolutis per Tiraquell. *in l. boues, §. hoc sermone, in princ. à n. 28 ff. de verb. sign.* Bald. *in cap. dudum, il 2. n. 2. de elect.* Palat. *in rubr. de donat. inter virum, & vxorem, §. 4. n 3.* Vvames. *cons. 16. n. 3. de elect. vol. 1.* Nec obstat d. gloss. *verb. ex qua*, procedit enim in terminis text. ibidem, scilicet vbi plura beneficia incompatibilia ex dispensatione obtinenti nouum

nouum aliud beneficium confertur: & vt collatio valear, oportet quod diſpenſatio ad ea retinenda oſtendatur, vel quod priora omnino dimittantur, & in hac ſpecie ait gloſſ. quod non ſufficit illa per viam permutationis dimittere ad effectum vt retentis quæ per permutationem obtinentur, collatio effectum ſortiatur, & ita non loquitur gloſſ. vbi ſolummodò intendit ea retinere, quæ in locum priorum ex titulo permutationis ſubrogantur, nec extra formam *d. c. Ordinary*, nouum aliud beneficium prætenditur, in qua ſpecie gloſſa eſt intelligenda. Vnde cum in noſtro caſu priora beneficia retinere poſſit, nec dimittere teneatur, poterit etiam & illa retinere, quæ permutatione in priorum locum ſubrogantur.

33 Cætera circa materiam incompatibilitatis beneficiorum tractant Dionyſ. Carthuſ. & Hieron. Curial. *in ſuis tract. de pluralitate beneficiorum*, Hoieda. *in tract. de incompat. benef.* Rebuff. *in praxi benef. part. 1. tit. de diſpenſ. ad plura beneficia*, Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. p. 2. c. 3. n. 10. cum ſeqq.* Flamin. *de reſign. lib. 3. q. 1. n. 521. cum ſeqq* Azor. *inſtit. moral. pars. 2. lib 6. c. 13. cum ſeqq.* Proſper de Auguſt. *in addit. ad Quarant. in ſum. Bullarij, verbo beneficiorum reſignatio, cauſa 9.* Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p. 3. collect. 174. & in deciſ. Curia Archiep. Neapol. p. 4. deciſ. 236.* vbi multa ex hoc loco me non citato colligit Nicol. Garc. *de benef. part. 11. c. 5.* Paul. Comit. *reſp moral. lib. 1 q 73.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib. 30. tract 3. c. 19. à n. 575.* Armendar. *in addit. ad recopil. legum Navarra, lib 4. tit. 7. l. 5 de beneficiis incompat.* Vgolin. *de offic. Epiſcop. c. 14. §. 5.* Monet *de optione canon. c. 6. q. 6. n. 67. cum ſeqq.* Ioan. Anton. Maſſobr. *in ſua praxi habendi concurſum, req. 7. dub. 16. 17. & 18.* Vaſq. *in opuſculo de benef. cap 4. §. 2. dub. 5. n. 259. cum ſeqq.* Molfeſ. *in ſum. Theolog moralis, tract. 6. c. 9.* plures ex antiquioribus refert Cened. *ad Decretal. collect. 150.*

ALLEGATIO LXIII.

Epiſcopus quando illiteratis, ſenio confectis, aut morbo impeditis coadiutores deputare poſſit?

SVMMARIVM.

1 *Illiterato penitus facta beneficij collatio eſt inualida & irrita.*

2 *Illiterati ſunt incapaces beneficiorum.*

3 *Illiterato, ſed non penitus, facta beneficij collatio non eſt ipſo iure irrita, tenetur enim ſub peccato mortali ediſcere, vel illud remittere, aut renunciare.*

4 Concil. Trident. ſeſſ. 7. de reform. c. 3. & ſeſſ. 22. de reform. cap. 4. in fine, *conciliatur.*

5 *Illiterati, qui aliàs honeſta vita ſunt, quoad obtenta beneficia ob cauſam tolerari poſſunt.*

6 *Illiteratis poſſunt Epiſcopi tanquam Sedis Apoſtolica delegati coadiutores dare, & aſſignare eis partem fructuum pro ſufficienti victu.*

7 *Coadiutores illiteratis dare non poteſt Vicarius ex generali commiſſione.*

8 *Parochus, cui datus eſt coadiutor propter inſufficientiam, non poteſt abeſſe à reſidentia.*

9 *Coadiutor datus illiterato, ſicut Rector tenetur ad reſidentiam.*

10 *Coadiutoris deputatio facta ab Ordinario vigore* Concilij ſeſſ. 21. de reformat. cap. 6. *non eſt attentata, etiamſi ſit executa poſt appellationem interpoſitam à ſententia eius, qui iudicialiter proceſſit.*

11 *Coadiutoria temporalis dari poteſt ab Epiſcopo, cùm beneficij Rector ſenio, vel morbo officium ſuum exercere non poteſt.*

12 Cap. tua nos, de clerico ægrotante, *declaratur.*

13 *Redditiuum beneficij generalis adminiſtratio quando competat coadiutori? oſtenditur.*

14 *Coadiutori auctoritate Epiſcopali certa redditiuum portio aſſignanda eſt.*

15 *Redditus Eccleſiæ quando coadiutori, & ægrotanti beneficiario non ſufficiunt, quid faciendum ſit, oſtenditur.*

COLLATIO beneficij facta penitus illiterato, eſt inualida & irrita, per text. & gloſſ. *in cap. 1. diſt. 36 & in c. præcipimus, diſt. 34.* reſoluunt Rebuff. *in tract. de pacificis poſſ. n. 215. aliàs 260.* Flamin *de reſign. lib. 4. c. 11. n. 19. & lib. 5 q. 3. n. 76.* Carol. de Graſſ. *de effect. cleric. in præl. num. 71.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 6. c. 6 q. 3. cum ſeqq & c. 16 q. 11.* Leſſ. *lib 2 de Iuſtit. c. 34. n 129.* Nauarr. *de orat. miſcel. 40 n. 8. & miſc. 33 n. 7.* me citato *in hoc loco*, Caſtr. Palao *in opere moral. tom 2. tract. 13. diſp. 4. punct. 6. n 6* vbi *n. 9.* exiſtimat illiteratum eſſe ſolum illum, qui legere & ſcribere latinè neſcit, multos refert, & ſequitur Nicol. Garc. *de benef. p. 7. n. 12.* & illi ſubſcribit Camp. *in diuerſ. iuris Canon. rubr. 11. c. 14. num. 5.* † Illiterati enim ſunt incapaces beneficiorum, *c. illiteratus, diſt 36. cap. pœnitentes, diſt. 55.* Hoieda *de incompat. benef p. 1. c. 24. n. 58.* Flamin. *d. q. 3. n. 25.* Carol. de Graſſis *d. præl. n. 72.* 1 2

Id tamen non debet intelligi in illis, qui non ſunt penitus illiterati, ſed beneficium acquirunt, requiſita ad illud ſcientia carentes, quia tunc prouiſio illis facta non eſt ipſo iure irrita; ſed venit irritanda, ex Conc. Trid. *ſeſſ. 7. de reform. c. 3* ibi, *omnino irritetur*; poterant enim interea addiſcere, & neceſſariam acquirere ſcientiam; quod ſi non facerent quamprimùm commodè potuerint, peccarent, teſte Nauarr. *in c. ſi quando, except. 18. ſub n. 4 de reſcriptis*, Salzed. *ad Bernard. in pract. c. 21. litt. H*, illudque dimittere tenetur, & fructus interea perceptos reſtituere, prout ex Quintanad. Azor. & Arag. reſoluit Campan. *d. c. 14. n. 5.* Et hoc caſu cogi poterunt illud renunciare, ſeu relinquere, Flamin. *l. 3. q. 18. n. 20 & 21.* Carol. de Graſſis *d. præl. n. 70.* 3

Sed obſtat text. *in c. 4. ſeſſ. 22. de reform. in fine*, qui irritam pronunciat omnem prouiſionem illi factam, qui ætatem, & cæteras habilitates integrè non habuerit, ex quo ponderato verbo illo, *integrè*, colligitur prouiſionem eſſe nullam factam tam penitus illiterato, quàm carenti integra ad collatum beneficium ſcientia, quod ex diametro videtur contrariari diſpoſitioni eiuſdem Concilij *in d. cap. 3.* quatenus præcipit, vt beneficia perſonis dignis, & habilibus conferantur, & in fine in hæc verba prorumpit: *Aliter autem facta collatio, & prouiſio omnino irritetur*; quibus iuribus nullam meliorem dare poſſumus reſponſionem, niſi conciliando dicamus, in his quæ certam habent diſpoſitionem iuris nullius cognitioni remiſſam procedere text. *in d cap. 4.* aſſerentem collationem plenè illiterato factam irritam eſſe, quaſi in eo, qui eſt penitus ignarus, nullum cadat arbitrium: in aliis verò, quæ certam habent ſuperioris relaxatam cognitionem, ſubſiſtere alterum *in d. c. 3* quaſi tunc arbitrio Superioris relaxata facultas cognoſcendi, & determinandi neceſſariam ſcientiam in prouiſo, interim dum hoc non fit, irrita prouiſio non debet cenſeri. Vnde Rectores habentes curam animarum non eſt neceſſe quod ſint eminentes, & excellentes litterati, ſi idonei in litteris fuerint, & non rudes, nec ignari, Rot. *dec. 23. n. 3. p. 1. recentiſſim.* vbi *n 7.* ſubdit teſtibus dicentibus Sacerdotem inhabilem ad Sacramenta miniſtranda minùs credi, quàm dicentibus eum habilem. 4

Illiterati, qui aliàs honeſtæ vitæ ſunt, ob cauſam 5
quoad

quoad obtenta tolerari possunt, scilicet si ex longo vsu, & rerum experientia sciant rectè exercere omnia ad suum officium spectantia, vel si charitatis perfectio scientiæ defectum suppleat, vt probat Campan. *in di-*
6 *uersorio. Iuris Canon. rubr. 5. c. 5. n. 3.* † His etenim dare debent Episcopi, etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegati coadiutores, vel Vicarios pro tempore, & assignare eis partem fructuum pro sufficienti victu, vel aliter prouidere, vt disponit Sac. Concil. Trid. *sess. 21. de reform. c. 6.* & tenent Franc. Leo *in praxi fori Eccles. p. 2. c. 2. n. 71.* Valer. Regin. *in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 30. n. 172.* Gonzalez *ad reg. 8. Cancel. gloss. 5. §. 9. n. 29.* Nicol. Garc. *de benef. p. 4. c. 5. à num. 7.* Aloys. Ricc. *in praxi fori pœnit. decis. 574. in prima edit. & resol. 494. in secunda.* Zerola *in praxi Episcop. p. 1. verb. parochia, §. 7.* vbi propter identitatis rationem asserit procedere in Parochiis exemptis.

7 Coadiutorem hunc dari non posse, nisi ab Episcopo, nec illius dationem censeri comprehensam in generali commissione Vicariatus, tenent Sbrozz. *de officio Vicarij lib. 2. q. 212. à n. 2.* Aloys. Ricc. *d. resol. 494. n. 10.* Narbona *de appellatione à Vicario ad Episcopum, p. 1. n. 210.*

8 Parochus, cui datus est coadiutor propter insufficientiam, non potest abesse à residentia, prout decisum referunt Gonzal. *d. §. 9. n. 30.* Garcia *d. c. 5. n. 8.* Quaranta *in sum. Bullar. verb. residentia, vers. præter Summistas,* Piasec. *in praxi noua Episcop. p. 2. c. 3. n. 27.* Vgolin. *de potest. Episc. c. 15. § 3. ad finem, & c. 54. n. 3.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *in opere moral. tom. 2. tractat. 13. disp. 1. punct. 9. n. 12.*

9 Nec etiam præfatus coadiutor abesse poterit; ille enim quemadmodum eius rector, tenetur ad residentiam, prout decisum referont Galet. *in margarita casuum conscientiæ, verb. residentia 1.* Aloys. Ricc. *d. resol. 494. n. 14.*

10 Et ex dicto decreto Rota *in Dertusen. Archipresbyteratus 16. Nouembr.* 1594. coram *Pēña* tenuit deputationem coadiutoris factam ab Ordinario vigore illius decreti *in d. c. 6.* non esse attentatam, etiamsi in executa post appellationem interpositam à sententia eius, qui iudicialiter processit, &c. tollitur enim appellatio ad effectum suspensiuum, sed non deuolutiuum, vt *Sacra Congreg.* declarauit: eaque appellatio poterit interponi ad Metropolitanum, non obstante quod procedat tanquam Apostolicæ Sedis delegatus, nisi quando procederet contra exemptum vt delegatus, quia tunc esset ad Sedem Apostolicam interponenda. Ita Nicol. Garc. *d. c. 5. n. 9.*

11 Potest etiam ab Episcopo dari coadiutoria temporalis, & reuocabilis, cum Ecclesiæ, seu beneficij Rector, qui senio, vel morbo non perpetuo, nec incurabili factus est inutilis, & impeditus ministrare, suum officium exercere non potest; tunc enim adhibetur coadiutor, qui pro eo ministret, & officium exerceat, *c. de Rectoribus, cap. ex parte, & c. fin. de clerico ægrot. c. 1. eodem tit. in 6. c. 1. de supplend. neglig. prælat. eodem lib.* Concil. Trid. *sess. 25. de reform. c. 7. vers. quod si,* Gambar. *de officio, & potest. Legati de Latere, lib. 5. de Coadiutoribus, à n. 1.* Gonzal. *d. §. 9. n. 31.* Nicol. Garc. *d. c. 5. n. 5.* Nota tamen vnum casum, quo coadiutor datus per Episcopum, vel Legatum, erit perpetuus, videlicet quando dabitur infirmo consentienti, cui infirmo decernentur per Episcopum alimenta in bonis beneficij, Abb. *in cap. tua nos, in fine, de clerico ægrot.* Gambar. *dict. tit. de coadiutoribus, n. 16.*

12 • Nec obstat text. *in c. tua nos, de clerico ægrot.* ibi, *ab administrationis officio debet remoueri,* quia intelligendos quoad exercitium solum, vt tenet ex aliis Nicol. Gar. *d. c. 5. n. 7.* agit enim tex. ille de leproso, qui ratione scandali, & horroris ab administratione quoad exercitium remoueri potest, Flam. *de resign. lib. 1. q. 6. n. 17.*

13 Et aduerte, quod quando beneficiarij morbus talis est, vt ipse nec temporalia, nec spiritualia administrare possit, tunc ad coadiutorem pertinet generalis administratio, qui portione commoda beneficiario data, & sibi etiam reseruata alia congruenti, reliquos beneficij fructus in pios vsus impendet, & de hoc casu loquitur text. *in d. c. tua nos.* Quando verò morbus talis est, vt solùm impediat spiritualium administrationem, tunc ad beneficiarium pertinet generalis redditum administratio, qui sibi necessaria redditum portione retenta, iustam ac debitam dabit adiutori, & in hoc sensu procedit dictum *c. de Rectoribus.* Ita Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 3. c. 2. q. 10.*

Auctoritate Episcopali certa redditum portio coadiutori assignanda est, vt probat Azor. *d. p. 2. lib. 8. cap. 6. quæst. 1.* & ex ipsius Ecclesiæ facultatibus detrahenda, ex eodem Gambar. *d. tit. de coadiutoribus, n. 10. & 11.* Azor. *d. p. 2. c. 2. lib. 3. q. 9.* Aloys. Ricc. *d. resol. 494. n. 11.* 14
† Quando autem redditus Ecclesiæ coadiutori, & ægrotanti beneficiario non sufficiunt, alimenta potius danda sunt coadiutori, quàm beneficiario infirmo, prout tenet Azor. *d. quæst. 9.* Sed melius dicendum puto, parocho infirmo imprimis esse prouidendum, deinde in subsidium teneri parochianos ad alimenta coadiutoris, cum Aloys. Ricc. *d. n. 11.* 15

ALLEGATIO LXIV.

Episcopi ad reparationem Ecclesiarum an teneantur, & quas personas cogere possint.

SVMMARIVM.

1 *Reparationi Ecclesiarum, existentibus fructibus quarta pars est assignanda.*
2 *Ædificans Ecclesiam dotem sufficientem ei assignare tenetur, alioqnin Episcopus permittens ædificari sine dote, ad dotandum de proprio obligaretur.*
3 *Dos in Ecclesiæ ædificatione quanta requiratur?*
4 *Reparatio Ecclesiæ, vbi quarta pars, portio, aut sumptus deputatus non est, facienda est à Rectore & aliis, qui in ea beneficia habent, & contribuere debent pro rata redditum.*
5 *Reparatio Ecclesiæ Cathedralis pertinet ad Episcopum, nisi egeat magna reparatione, & fructus sint tenues, quia tunc supplet Capitulum, detractis prius sibi necessariis.*
6 *Parochiani ad fabricam Ecclesiæ reparandam compelli possunt, si ad hoc non supersit ipsius redditus, deducto necessario beneficiatorum alimento.*
7 *Nobiles, & alij exempti ad Ecclesiam reparandam tenentur, vbi beneficiatorum redditus non supersunt.*
8 *Episcopi Parochianos ad Ecclesiam reparandam, in casibus quibus tenentur, cogere possunt.*
9 *Vicarius generalis cum speciali madato potest parochianos cogere ad Ecclesiam reparandam.*
10 *Forensis alio in loco domicilium habens potest collectari ratione bonorum immobilium, quæ habet in loco, in quo Ecclesia construitur.*
11 *Parochianus non tenetur contribuere ad fabricam Ecclesiæ noniter constructa in loco opportuniori, ex quo vetus Ecclesia sufficiebat.*
12 *Parochianus non tenetur ad refectionem Ecclesiæ, si per eam forma antiqua mutaretur.*
13 *Ecclesiam, quæ minatur ruinam, si populus restaurare nolit, ea debet penitus dirui.*

14 *Lapides altarium,vel Eccleſiarum deſtructarum poteſt Epiſcopus vendere, non tamen in ſordidos vſus conuertere.*

15 *Cathedralem Eccleſiam non poteſt Epiſcopus ſine Apoſtolica auttoritate in alium locum transferre.*

16 *Patronus ſi non dedit ſufficientem dotem pro Eccleſia ſui iurispatronatus, ipſe ad hoc tenetur, quamuis ſine dote Epiſcopi auctoritate fuerit ædificata.*

17 *Epiſcopus ſine licentia Papæ non poteſt de ſuperfluis fabricæ vnius Eccleſiæ fabricæ alterius aſſignare.*

18 *Penſionem habens ſuper beneficio Eccleſiaſtico & fructibus eius impeſitam,pro rata ad eius Eccleſiæ reparationem tenetur.*

19 *Eccleſiæ veteſtate collapſæ quando reparari nequeunt,ſunt in totum deſtruendæ.*

1 D reparationem Eccleſiarum, exiſtentibus fructibus, quarta pars eſt aſſignanda, *cap. vobis*,12. *quæſt*.2. not. *in cap. decreuimus* 10. *quæſt*.1.Fuſch.*de viſit. lib.* 1. *capite* 10. *num.* 16. † ædificans enim Eccleſiam, dotem
2 ſufficientem aſſignare ipſi tenetur,alioquin Epiſcopus permittens ædificari ſine dote,ad dotandum de proprio obligaretur, *c.cùm ſicut*, iuncta gloſſ. *de conſecratione Eccleſiæ, Authent de Eccleſ tit.*§. *Si quis autem*, *collat*.9.Piaſec.*in praxi noua Epiſcop p*.1.*c*.4.*num*.1. quia non aliter Epiſcopus ſuum conſenſum fundationi beneficij adhibere debet, quàm illi aſſignata dote congrua,*c.nemo Eccleſiam ædificet,de conſecr.diſt* 1.Lotter.
3 *de re benefic.lib*.1. *q*.31.*n*.3. Et † debet eſſe tanta in Parochialibus,quanta requiritur,vt ex ea viuere commodè poſſit vnus Presbyter cum clerico miniſtro, habita ratione obuentionum ſpiritualium, per text. *Authent vt nullus fabricet Oratorij domos*,§.*ſancimus*, vbi habetur requiri dotem, quæ ſufficiat ad luminaria, & ad domus cuſtodum alimenta, & ad ſacrum miniſterium,vide Abb *conſ*.89.*n*.6.& 7.*p*.4.Bellet.*diſquiſ.clerical p*.1.*tit.de clerico debitore*,§.15. *n*.4. Azor. *inſtit. moral p*.2.*lib*.9.*c*.3.*quæſ*.7.Lotter.*d.q* 31. *n*.2. vbi *n*. 8. ſubdit,quod quamuis in ſtatuenda dote congrua maximè verſetur Iudicis arbitrium, hoc tamen aliis eſt regulandum circumſtantiis quàm regulêtur in ſtatuendo congruam dotem mulieri.

4 Quando verò Eccleſia ad eius reparationem prædictam quartam partem,aut alteram portionem deputatam ad ſumptus non habet, ſi populus non conſueuit expendere, Rector, & alij, qui in ea beneficia habent, conferre, & contribuere debent pro rata redditruum,vt probat text.*in c*.1.*de Eccleſiis ædific.cap.fin.de iis, quæ fiunt à maiori parte Capituli*, & reſoluunt Surd. *conſil*.62.*à n*.1.Flamin.*de reſignat.lib*.3.*q*.15.*num*.1, Ripa *reſp*.22. *num*.3 Aloyſ.Ricc. *in aurea praxi,reſol*. 476. *num* 4.Azor.*inſtit.moral.p*.2.*lib*.9.*cap* 3.*quæſ*.10.Lambert.*de iurepatron.lib*.3 *q*.7.*art* 2.*num*.4 *verſ.tertius eſt caſus*,& *n* 7.*verſ*.& *ſi iſti beneficiati*, Abb.*conſ*.70.*n*.2. *part*.1 Beller.*diſquiſ.cleric.part*.1.*tit.de clerico debitore*, §.14.*n*.6.Mantic.*dec*.284.*à n*.1.Valaſ.*tom*.2.*conſult*.179. *n*.12.plures ex antiquioribus refert Cened. *ad Decret. collectan*.153.*n*.1.Rot.*deciſ* 545.*n* 1,*part*.1. *recentiſſ. in poſth*. vbi quod Eccleſiæ reparatio ſpectat ad Rectores, quibus decimæ ſoluuntur, nedum vſque ad quartam redditruum,ſed etiam vltra, ſi quarta non ſufficit. Paul.Comitol.*reſponſ. moral lib*.1. *quæſt*.92 *concluſ*.3. vbi reſoluit teneri rectorem ad reparationem, ſi beneficij bona ſuſtentandæ vitæ ſuperſint, quamuis ad ſuendam conditionem, ſeu ſtatum non ſufficiant, cum beneficiorum fructus non ad creſcendos, aut augendos, ſeu fouendos mundanos titulos, ſed ad pauperes alendos, & diuinum cultum inſtituendum ſint conceſſi: & *concluſ*. 5. tenet, quod vbi eſt conſuetudine imperratum, vt plebs, & populus, quem curat Sacerdos,ſuis opibus Eccleſiæ prouideat, ea conſuetudo retinenda eſt.Fuſch.*dict.cap*.10 *num*.5.vbi dicit, quod ſpectat ad Epiſcopum Eccleſiæ Cathedralis reparatio, ad cuius reparationem (circumſcripta particulari conſuetudine, quæ in hoc primum ſibi locum vendicat, vt latè probat Bero. *conſ*.3.*à num*.3.*volum*.1.) tenetur ipſe Epiſcopus de quarta redditruum ſuorum nō ſolum futurorum,ſed etiam præteritorum, quos ad iſtum effectum debet conſeruare,vt per Berot. *d.conſ*.3 *num*.6. Barbat.*conſ*.26.*ſub num*.4.*verſ* & *prædicta omnia,lib*.3. Surd.*conſ*.62.*n*.23.Lotter *de re benef.lib*.1.*q*.11.*n*.79. Et ſi magna egeat reparatione, & fructus ſint tenues, quod vix ſufficiant ad parcum victum,tenetur ſupplere Capitulum ipſius Eccleſiæ de fructibus, qui ſunt detractis neceſſariis. Si redditus tamen Epiſcopi, & Canonicorum non ſufficiant,poterit Epiſcopus,accedentibus Canonicis,redditus beneficiorum vacantium applicare fabricæ Eccleſiæ Cathedralis, Abb.*in cap*.1.*de Eccl,ædiſ*.Felin.*in c.cum acceſſiſſent,de conſtit*.Lamber.*d.art*.2.*n*.3.& 4.Beller.*d.tit. de clerico debitore*,§. 13. *à num*.12.*cum multis ſeqq*.vbi *n*.16.*verſ. immò*, reſoluit poſſe Epiſcopum compellere Canonicos, vt dent de ſuperfluis pro refectione illius Eccleſiæ, & *n*.17. cum Lamb.*d.art*.2.*n*.4. *verſ. ſi autem dato*, tenet quod ſi Epiſcopus & Canonici ſimul non ſufficerent,tunc Epiſcopus vnà cum Capitulo poſſet ſtatuere, quod alij inferiores Clerici de ſuperabundantibus fructibus, deductis ſibi neceſſariis, ad contribuendum dictæ fabricæ tenerentur.

Circa hanc reparationem Eccleſiæ Cathedralis,quæ illa indiget, attendendam eſſe conſuetudinem, ſtatutum,ſeu priuilegium,cuius expenſis reparari debeat,ait Bero.*conſ*.3 *à princ. vol*.1 & cenſuit Rot. *in Maioric. fabricæ*,16.*Iunij* 1614.coram Reuerend.*D.meo Coccino Decano*,impreſſa per Farin.*deciſ*.627. *n*.1.& 2. *p*.1. *recent*.& obſeruat Marc.Anton.Genuenſ *in practicab. Eccl.q*.347 Circumſcripto verò ſtatuto, & priuilegio, reparari debere ex propriis fructibus pro ſabrica deſtinatis,ſi verò non adſunt fructus ad fabricam deſtinati, onus reparandi ſpectare ad Epiſcopum de quarta ſuorum redditruum, iam futurorum, quàm præteritorum, reſoluunt Bero.*d.conſ* 3.*n*.6.& *ſeq*.Barbat. *conſ*. 26. incip. *difficile eſt,n*.4. *verſ*. & *prædicta omnia,lib*.3. quoa refert & ſequitur Surd.*conſ*.62.*n*.23.& illis citatis Rot. *d.deciſ* 627.*n*.3.vbi *n*.4.addit quod ſi quarta pars redditruum Epiſcopi non ſufficit ad illius reparationem, contribuere tenentur Canonici,& alij, qui in Eccleſia poſſident beneficia,deinde verò parochiani,& *n* 5. refert quod Domini de Rota deciſionem *Sacræ Congreg.* cuius meminit ipſamet Rot.*deciſ*.325. *p*.2. *diuerſ*. quæ habebatur Epiſcopum poſſe aſſignare fabricæ diſtributiones quotidianas deficientium, intelligebant procedere Iuris ordine ſeruato,ſcilicet in euentu quod quarta Epiſcopi ſufficeret, tunc poſſe applicare diſtributiones Canonicorum. 5

Quoad Eccleſias inferiores,ſi deducto neceſſario ad alimenta beneficiatorum non ſuperſit redditus Eccleſiæ, ad fabricam reparandam compelluntur parochiani Eccleſiæ: nam ex quo ibidem audiunt Diuina, & percipiunt Eccleſiaſtica Sacramenta, tenentur ad refectionem Eccleſiæ,prout reſoluunt Ripa *dict reſp*.22. *col*.1.*verſ*.& *ubi redditus*, Aloyſ Ricc. *d.reſol*.476 *n*.7. Auiles *ad c*.23.*Prætorum,verb den orden,n* 11.Azor. *d. cap*.3 *quæſ* 20.Cabed.*Luſit de* 3 *part* 1. *deciſ*.91 *n*.8. Valaſc.*d.conſul* 179 *num* 16.Rota *d deciſ*.545.*num*. 1. *p*.1.*recentiſſimar*. aliàs *part* 3. *recent* vbi quod Eccleſiam reſtaurare non tenentur Parochiani, niſi in ſubſidium, & quatenus redditus Eccleſiæ non ſufficiunt. Gregor.Lopez *l*.2.*tit*.1 *part*.1. vbi addit, quod nec poſſet Parochianus volendo vitare hoc onus, cedere vſui Eccleſiæ, quia hoc non pendet à facultate ſua, *cap.omnis,de pœnit.*& *remiſſ*. de quo etiam Lambert. 6

de

de iurepatron.lib.3.q.7.art.2.n.7. vers. & si isti benefi-ciati, & art.5. n.2. vbi loquitur de Episcopo volente resignare Episcopatum, vt euitaret onera, & eorum præstationem, benè Bellet.*disquisit.cleric.p.1 tit.de clerico debitore* 14.*n.*7. *vers. & in tantum.* Quæ quidem procedunt quoad restaurationem domus Rectoris, cum eadem ratio sit in domo Sacerdotis, quæ est in Ecclesia, Vgolin.*de officio Episcopi cap.*14.§.1. *n.*5. Bellet.*d.* §.14.*n.*4. Monet, *de commun.vlt.vol.c.*11.*n.*194. nouissimè Spetell.*decis.*68.*n* 4.*cum seqq.* vbi *n.*9. idem dicit de paramentis, ornamentis, Calice, patenir, luminariis, & aliis Ecclesiæ necessariis, quæ sunt accessoria, & à pari procedunt, ac Iure communi cum Ecclesiæ restauratione patificantur.

7 Et cùm hoc sit opus publicum, & commune, ac concernens omnium vtilitatem, & necessitatem, teneri contribuere nobiles, & alios exemptos, docent Auendan. *de exequendis mand.lib.*2 *c*14.*n.*19. Cened *d.coll.*153. *n* 3. Cabed *d.dec.*91.*n.*1. *cum seqq.* Aloys.Ricc.*Neapol. dec.*15.*n.*4.*part.*4. Bobadill. *in sua politica,lib.*3. *cap.*5. *n.*34: Sarmient *in defens.de redditibus Eccles.p.*1. *monite* 82.*n.*3.*in fine*, Auiles *ad c.*23. *Pratorum, verb. den orden, num.*11. Cened.*ad Decretal. collect.*153. *n.*1. *in fine*, Gabr Pereira *in tract.de Manu Regia,p.*1.*c.*19. *de indictionib.num* 8.*vers.& qui ad primam*, vbi *n* 9. subdit quod non solùm ad Prælatos spectat hæc cognitio, & discussio, qualia opera debeant fieri, sed etiam contributionem decernere, & ad illam subeundam cogere, quia cui committitur aliquid, committuntur ea, quæ ad illius expeditionem necessaria sunt, argum. *l. quicunque,§. si ei, ff. de instit.action.l.pen.ff.de vsufruct.*

8 Episcopis à S.Concil.Trid.*sess.*21.*de reform.c.*7 maximoè commendatur, vt collapsas Ecclesias refici, & instaurari procurent ex fructibus, & prouentibus quibuscunque ad easdem Ecclesias quomodolibet pertinentibus, qui si non fuerint sufficientes, omnes patronos, & alios, qui fructus aliquos ex dictis Ecclesiis prouenientes percipiunt, aut in illorum defectum parochianos, omnibus remediis opportunis ad prædicta cogant, quacunque appellatione, exemptione, & contradictione remota: ex quo Concilij Trid. decreto constat, per Episcopum & ad illius instantiam & coactionem contributionem faciendam, & tenet Valasc.*d consult.*91. *n.vlt.* Quando autem Rector compellitur, extra dubium est, agendum fore in iudicio Ecclesiastico, vt tradunt Guillelm. Benedict.*in c.Raynutius, de testam.vers si absque liberis,n.*33. Pech.*de Eccles.reparat.c.*14. Gabr. Pereira *d.tr.de Manu Regia,p.*1.*c.*18. *de indiction.n.*7. Quando verò Prælati, siue Rectores sunt exempti, eo casu per Pontificem compelli possunt, & secundum aliquos, vel per Regem, quia censentur damnum in Regno dare, dum patiuntur suas Ecclesias corruere, quæ negligentia dissipatio est, vt per Guillielm.*d.verb.si absque liberis, n* 35. nam Regibus etiam incumbit Templorum defensio, & protectio, vt per Auend.*de exequen.mand.lib.*1 *c.*14.*n.*23. Bobad.*in sua politica,lib.*2.*c.*18.*n.*127 Ceual. *p.*4.*q.*897.*n.*621. Gabr. Pereira *d.n.*5. *vers.primò.* Sed quando compelluntur Parochiani laici ad Ecclesiarum reparationem, cognitionem illam, siue compulsionem mixtam esse renuerunt Pech.*de reparat. Eccles c.*28 Guillielm. *in d.c. Raynutius, verb. domum, n.*17. Gabr. Pereira *d.c* 18. *de indictionib num.*5. Quamuis quoad huiusmodi Parochianos per Iudices sæculares compulsionem fieri posse indistinctè teneant Rebuff *resp.*135. Mex.*in tr.taxa panis.concl.*5.*à n* 68. Cened.*d.collect.*153.*n.*1.*ad fin.* & Ceuall.*in tract.de cognit per viam violentia p.*2. *q.*99. & disponit Ordin.Regia Lusitan.*lib.*1.*tit.*64 § 76. nisi verè intelligamus pro meliori prædictorum executione,
9 † non impedito Episcopo, imò ad eius requisitionem eos etiam cogere, prout sibi commodius videbitur, vel poterat procedere ante Concilium, quod postea omnem auctoritatem Episcopo dedisse apparet, quam quidem potestatem Vicario concessam censeri, si habeat speciale mandatum, resoluit Franc.Leo *in thesauro fori Eccles p.*2.*c.*16.*n.*16.

10 Forensis alio in loco domicilium habens potest collectari ratione bonorum immobilium, quæ habet in loco, in quo Ecclesia constituitur, Cabed.*d.decis.*91. *n* 9. nouissimè Melch Phœbos *Lusitan.decis.*24.*tom.*1.

11 † Non tenetur tamen vllus contribuere ad fabricam Ecclesiæ nouiter constructæ in loco opportuniori, ex quo vetus Ecclesia sufficiebat, imò nec ad refectionem illius Ecclesiæ
12 † si per eam forma antiqua immutaretur, nisi collecta fuerit imposita pro impensa vtili, & necessaria, cùm illa non dicatur talis, sed potius sit voluntaria, quasi nemo teneatur rem communem meliorem facere, per *l.parietem,ff.de seruitutib vrban. prad.* resoluit Steph. Gratian.*discept.forens.c.*84. *n.*21.

13 Si populus noluit Ecclesiam, quæ minatur ruinam, restaurare, ea debet penitus dirui, prout decisum referunt Fusch.*de visit.lib.*1.*cap.*10 *n.*16. Zerol. *in praxi Episcop.p.*2 *verb Parochia*. §.6. Aloys. Ricc. *in dicta praxi aurea, resol.*201 *in fine.*

14 Et Episcopus potest vendere lapides Altarium, vel Ecclesiarum destructarum, Nauarr.*de spoliis cleric.* §. 18.*n.*11.*vers.*1. Zerola *d verb visitatio*.§.9. Aloys.Ricc. *in dec.Curia Archiep.Neap dec.*215.*p.*2 Azmen.*in addit.ad recop.legum Nauarr.lib.*1.*tit.*18. *l.*7.*de Episcopis,n.*85.
15 Sed † debet animaduertere ne emptor faciat illos conuertere in sordidos vsus, Aloys Ricc. *in praxi aurea, res.*201. vbi refert in Sacra Congreg sic decisum fuisse. *Ordinarius non debet profanare Capellas, & si aliquam causam profanandi habuerit, earum camenta potius sunt tribuenda Ecclesia, qua est caput dictarum Capellarum, quàm alteri.* Episcopus tamen sine Apostolica auctoritate non potest transferre Matricem, id est, Cathedralem Ecclesiam in alium locum diœcesis, prout decisum refert Menoch.*cons.*75.*n.*46.

16 Quando Ecclesia, vel Capella est de iurepatronatus, si patronus non dedit dotem sufficientem pro victu Sacerdotis, pro luminariis, fabrica, & aliis necessariis, ipse tenetur ad ista, quia fundans Ecclesiam tenetur prædicta præstare, *c.nemo, de consecr.dist.*1. etiamsi Ecclesia fundata fuerit auctoritate Episcopi sine assignatione dotis, & necessariorum, quia hoc casu adhuc patronus compelli per Episcopum poterit, & in eius defectum tenebitur Episcopus, Gl.*in d c.nemo*, & sic poterit in Visitatione fieri præceptum patrono, vt infra competentem terminum prouideat de necessariis, sub pœna priuationis iurispatronatus, & Capellæ, refert nouissimè me citato *in hoc loco*, Spetell *d. dec.*68. *n.*11. & 11.

17 Sed an Episcopus possit de fructibus vnius Ecclesiæ superfluis, assignare fabricæ alterius Ecclesiæ pauperis? Quæstio est ad præsens institutũ non contemnenda, in qua affirmatiuè per gl. *in c. constituens, de relig.domib. & in c* 1.*de rebus Eccles.non alienan.* respondet Burg. *in c.qua in Ecclesiarum, de constit. n.*272. quem refert, & sequitur Marc. Ant.Genoces.*in man Pastorum c.*36. *n.*8. Verius tamen videtur, quod de superfluis fabricæ vnius Ecclesiæ, aliquid fabricæ alterius Ecclesiæ pauperis carentis fabrica sufficienti ad parietes eius reficiendos, & ad ornamenta emendanda, sine auctoritate, & licentia Papæ assignare nequit, cùm hoc nullo iure ei concessum esse constet, præsertim cum semel donata, data, & relicta à fidelibus in suarum Ecclesiarum vtilitatem, & vnum casum pium, ad alium etiam pium, tam iure antiquo *in c* 12 *q.*1. *& in Clem. quia contingit, de relig domib.* quàm noua Conc.Trid.constitutione *sess.*7.*c.vlt. de reform & sess* 25.*c.*8.*de reform.* applicari non possint sine Papæ auctoritate, qui non facilè eam cuilibet Episcopo impertiri solet, etiam in casu licito faciendam, cum etiam alienationem rerum Ecclesiæ suæ in casu licito Episcopo non concedat, nisi se

prius consulto, Pius I I. *in Extrauag.* 1. *de rebus Eccles. non alienandis*. Quare hanc sequitur sententiam Nauar. *cons.* 2. *in antiquis*, aliàs 15. *in nouis, de rebus Eccles. non alien.*

18 Quæres deinde non abs re, quando pensionem habens super beneficio ad Ecclesiæ reparationem teneatur? In quo dubio consuluit Nauar. *cons. vnic. de Ecclesiis ædificandis*, quod clericus pensionem habens super beneficio Ecclesiastico, & fructibus eius impositam, pro rata ad eius Ecclesiæ reparationem tenetur, nisi pensio ita imposita fuerit, vt ab omni onere libera solueretur.

19 Quando Ecclesiæ vetustate collapsæ reparari nequeunt, sunt in totum destruendæ, & vbi erant, erigenda est Crux, Aloys. Ric. *d. res.* 201. vel ad alias Ecclesias transferantur, per quam translationem non censetur facta vnio, idem Aloys. Ric. *in d. praxi aurea, resol.* 208.

Allegatio LXV.

Episcopus an possit dispensare, vt filij beneficia suorum parentum aliquo modo obtinere possint.

SVMMARIVM.

1 Concil. sess. 25. de reform. c. 15. *& Doctores de eius materia agentes referuntur.*

2 *Conciliaris Constitutio* sess. 25. de reform. c. 15. *in quibus differat à Iure communi.*

3 *Clerici filius an prohibeatur obtinere beneficium, vel seruire tanquam capellanus amouibilis in Ecclesia in qua eius pater, tanquam capellanus amouibilis, seu Vicarius temporalis seruiuit.*

4 *Ratio vbi eadem viget, ibi debet esse eadem iuris dispositio.*

5 *Verba proœmialia inducunt causam finalem.*

6 *Naturales filij procreati tempore, quo parentes eorum nondum erant effecti clerici, non possunt parentum beneficia obtinere.*

7 *Beneficium quando dicatur pater obtinere, vt in eo filius succedere non possit, ostenditur.*

8 *Filius Presbyteri illegitimus non potest obtinere beneficium, quod olim eius pater absque legitimo titulo, & minus pacificè aliquando possedit.*

9 *Dispensatio præsumpta, in qua fundatur regula de triennali, non iuuat obtinentem beneficium in Ecclesia parentis sui.*

10 *Filij Presbyterorum beneficia legitimè obtenta retinere non prohibeatur, in quibus fuerunt beneficiati eorum parentes, qui ante Concilij publicationem è vita migrarunt.*

11 *Filij non prohibeatur obtinere parentis Ecclesiam, quæ accessoriè alteri est vnita.*

12 *Filius illegitimus non prohibetur obtinere canonicatum, qui erat portio tempore, quo pater illum obtinebat.*

13 *Filius illegitimus non prohibetur succedere in capellania, quæ absque Episcopi auctoritate fundari solet.*

14 *Beneficium non potest obtinere filius illegitimus in Ecclesia, in qua eius pater habuit solam sedem in choro ratione dignitatis.*

15 *Canonicatum non potest obtinere filius illegitimus in Ecclesia, vbi pater fuit Canonicus.*

16 *Filij legitimi clericorum possunt adipisci beneficia quæcunque in eadem Ecclesia, vbi genitores habuerunt, vel etiam habent.*

17 *Parentes immediatè consequi possunt, eadem beneficia, quæ eorum legitimi filij habuerunt.*

18 *Nepotes legitimi Presbyterorum ex filio illegitimo possunt consequi auorum beneficia.*

19 *Filius illegitimus beneficium patris potest obtinere, si in eo mediatè post triginta annos successerit.*

20 *Ministrare, aut Epistolam canere, vel Sacristæ officio fungi in Ecclesiis parentum filij illegitimi nullo modo possunt.*

21 *Antiphonam ratione oneris beneficij alteri Ecclesiæ annexi filius illegitimus in eadem Ecclesia, vbi parens habet beneficium, canere non potest.*

22 *Processionaliter possunt insimul incedere pater & filius, vnus tanquam beneficiatus, alter tanquam capellanus diuersarum Ecclesiarum.*

23 *Missam filius, & pater possunt celebrare in eadem Ecclesia, dummodo ambo non obtineant beneficium in ea.*

24 *Filij illegitimi clericorum non prohibentur à Concilio Trid. cum patribus habitare.*

25 *Pensionem super beneficio resignato in fauorem tertij non potest pater imponere soluendam filio illegitimo.*

26 *Pensionem, quam parens obtulit, vel aliam super parentis beneficio non prohibetur filius illegitimus habere.*

27 *Pensio potest transferri in filium illegitimum à parente facultatem habente illam transferendi.*

28 *Resignationibus reciprocis debet Episcopus obuiare.*

29 *Resignationes reciprocæ post Concilium in fauorem filiorum facienda prohibentur.*

30 *Dispensare non valet Episcopus cum illegitimis, vt habeant eadem beneficia, quæ pater habuit, nec ad habendum ea, quæ in eadem existunt Ecclesia, in qua genitor habuit.*

31 *Dispensatio vt illegitimus valeat in Ecclesia ministrare, vbi pater habuit beneficium, debet esse in specie derogatoria Bulla Clement. VII. & Concilij Trident.*

32 *Dispensatio vna non tollit omnes defectus.*

33 *Derogationes generales non operantur quando talia sunt impedimenta, quæ difficiliorem reddere solent concedentem ad dispensandum.*

T paternæ incontinentiæ memoria à locis 1
Deo consecratis (quos maximè puritas, sanctitasque decet) longissimè arceatur, non licet filiis clericorum (qui non ex legitimo nati sunt matrimonio) in Ecclesiis, vbi eorum parentes beneficium aliquod Ecclesiasticum habent, aut habuerunt, quodcunque, etiam dissimile beneficium obtinere, nec in dictis Ecclesiis quoquo modo ministrare, nec pensiones super fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel aliàs obtinuerunt, habere. Ita Concil. Trid. *sess.* 25. *de reformat. cap.* 15. de cuius materia latè Stephan. Gratian. *discept forens. c.* 397. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloss.* 5. Nicol. Garc. *de benefic. part.* 7. *cap.* 3. Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarra, lib.* 2. *tit.* 19. *l.* 1. *de filiis Presbyterorum, numero* 10. *cum seqq.* Campan. *in diuersorio Iuris Canon. rubr.* 11. *cap.* 13. *à num.* 67. optimè Seraphin. *decis.* 1442. Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiep. Neapol. decis.* 327. *part.* 4. Fr. Sigism. à Bononia *de elect. dub.* 75. nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccles. capite* 47. *n.* 27. *cum seqq.* Iul. Lauor. *var. lucub. tit.* 4. *c.* 16. *n.* 48. *cum seqq.* Nauar. *in sing. Iuris Canon. concl.* 30. Illustrissimus D. Acunha *ad c.* 13. *dist.* 56. latè me sæpissimè citato *in hac alleg.* Castro Palao *in opere moral. tom.* 2. *tract.* 13. *disp.* 4 *punct.* 2.

In quinque differt prædicta Conciliaris constitu- 2
tio à iure communi. *Primò*, quia non solùm ratione successionis, prout de iure communi, sed etiam ob incontinentiæ paternæ memoriam inualuit prohibitio *d. cap.* 5. *Secundò*, quod talis memoria longissimè arceatur non solùm immediatè, sed etiam mediatè, contra Abbat. *in cap. dilectus, notab.* 2. *de filiis Presbyt.* *Tertiò*, quod

quod non solùm prohibetur successio in eodem be-
neficio, sed in alio quocunque, etiam dissimili, dummo-
do sint in eadem Ecclesia, contra ius commune, de quo
Abb. *in c. ad abolendam, post princ. de filiis Presbyt.*
Quartò, nedum prohibetur filius obtinere benefi-
cium in Ecclesia, in qua pater obtinet, sed & ministra-
re contra ius commune, quo tanquam patri ministra-
re prohibetur. Abb. *in c. cum decorem, de filiis Presbyt.*
2 *Quintò*, quod nec pensiones super fructibus bene-
ficiorum, quæ parentes eorum obtinuerunt, vel obti-
nent, habere poterunt filij, contra Ius commune; nam
illo attento licebat parentibus renunciare beneficia ad
fauorem tertij imposita pensione soluenda propriis fi-
liis, vt multis impulsus rationibus resoluit Gig. *in tract.*
de pensionib q. 86. n. 5. vers. prædictis tamen non obstan-
tibus; ita referunt Nicol. Garc. *d. c. 3. n. 14.* Armendar.
d. loco, n 6. Fr. Sigism. à Bononia *d. dub. 75. post n. 7. ver-*
sic. 8. dubitari potest, Aloys. Ricc. *d. Neapol. dec. 323.*
parte 4.
3 Circa primum, scilicet quod non solùm ratione
successionis, sed etiam ob incontinentiæ paternæ me-
moriam inualuit supradicta prohibitio, dubitari potest,
an scilicet filius clerici prohibeatur obtinere benefi-
cium, vel seruire tanquam Capellanus amouibilis in
Ecclesia in qua eius pater, tanquam Capellanus amo-
uibilis, seu Vicarius temporalis seruiuit? In qua quæst.
affirmatiuè respondendum videbatur; nam memoria
incontinentiæ paternæ pariter viget, tam in illo, qui ti-
tulum beneficij habet, quàm in eo, qui eam exercet abs-
4 que titulo, quia in vtroque datur eadem ratio, † ergo
debet esse eadem Iuris dispositio, *l. illud, ff. ad legem*
Aquil. Rebuff *in l. in lege censoria* 203. *§. item qua, de*
verb. signif. Gutier. *pract. lib. 3. q. 17. n. 84. cum seq.* Gon-
zal. *ad reg 8. Cancell. §. 7. proœm, n.* 105. Facit deinde, quia
illa verba Concilij sunt procemialia, & inducunt cau-
sam finalem, ex text. *in l. fin.* & ibi Doctor. *ff. de hæred.*
instit. Batt. *in l. 1 ff. de origine iuris.* Hinc dicimus. quod
† sicut corpus ab anima, ita dispositio à proœmiali ra-
5 tione regulatur, ex Ias. *in l. qui quadraginta, col. 2. ff. ad*
Trebell. quod eo magis patet, cum apponatur dictio, *vt*,
quæ propriè causam finalem inducit, *Clem. vt hi qui*, &
ibi Card. *not. 1. de ætate, & qualit. Clem. 1. de re iud.* cum
aliis citatis à me ipso *in meis Remiss. de dictionibus, dict.*
281. *n. 1.* faciunt quæ in simili casu resoluit Flam. *de*
resign. lib. 3. q. 5. n. 9. cum seqq. Sed his non obstanti-
bus, quæ in puncto Iuris veriora iudico, contrarium
decisum esse à *Sacra Congregat.* testantur Armend. *d.*
loco, n. 32. Nicol. Garcia *dict. cap. 3, n. 72.* Steph. Gratian.
discept. forens. cap. 397. à n. 14. Campan. *d. c. 13. n. 67.*
vers. & quia, Aloys. Ricc. *in dec. Curiæ Archiepiscop.*
Neapel. dec. 204. part. 4. Fr. Sigism. à Bononia *de elect.*
dub. 75. n. 6.
6 Prædicta prohibitio locum habet in filiis naturali-
bus procreatis tempore, quo parentes eorum nondum
erant effecti clerici, vt decisum referunt Garc. *d. cap. 3.*
n. 15. Armen. *d. loco, n. 7* Balb. *dec. 29.* Sigism. à Bonon.
de elect. dub. 73. n. 2. Contra Fr. Emman. *qq. Reg. tom. 1.*
q. 13. art. 7. & Fr. Ludou. Miranda *in man. Prælat. tom. 2.*
q. 1. art. 10.
7 Qui per procuratorem apprehendit possessionem
beneficij, aut Canonicatus, etiamsi nunquam in Ec-
clesia ministrauerit, aut fructus perceperit, dicitur be-
neficium, vel Canonicatum obtinere, ad hoc, vt filius
in eadem Ecclesia alterum Canonicatum, aut benefi-
cium obtinere non possit, referunt decisum Armend.
d. loco, n. 20. & 44. Nicol. Garc. *d. c. 3. n. 56.* Campan.
d. c. 13. n 67.
Si tamen de Canonicatu, aut beneficio prouisus
Apostolicas litteras non expediuit, & possessione non-
dum habita, alteri cessit vigore Apost. prouisionis, aut
illud reliquit, non dicitur habuisse ad prædictum effe-
ctum, Armend. & Camp. *locis proximè citatis*, Nicol.
Garc. *d. c. 3. n. 56 in 2. & 4. declar.*

Filius Presbyteri illegitimus non potest obtinere 8
beneficium, quod olim eius pater absque legitimo ti-
tulo, & minùs pacificè aliquando possedit, Nicol. Garc.
d. c. 3. n. 59. Armend. *d. loco, n. 23.* me citato *in hoc loco*,
Castro Palao *d. puncto 2. n. 7.*
Præsumpta dispensatio, in qua fundatur regula de 9
triennali, non habet locum in hac materia, cùm huius-
modi præsumpta dispensatione beneficium possidentes
contra dispensationem Concilij *in d. c. 15.* possessionem
suam tueri non valeant, vt referunt Garc. *d. c. 3. n. 58.*
Armend. *d. loco, n. 42.* Episcopus enim si filium Pres-
byteri in Ecclesia paterna intrusum repererit, assigna-
to ei competenti termino ad docendum de dispensa-
tione Apost. si fortè ea suffultus existat, potest eum
amouere, non obstante quacunque possessione, quia
nulla data dispensatione Apost. est ipso iure priuatus,
Grat. *d c. 397. n. 31. & 32.* vbi *n. 35.* resoluit, quod non
sufficit qualiber dispensatio, nisi in specie dispensetur
ad obtinenda beneficia in Ecclesia, in qua pater, &c.
Collatio enim huic facta, est ipso iure nulla, Saye.
dec. 1. de constit.
Non prohibentur Presbyterorum filij beneficia re- 10
tinere legitimè obtenta in eisdem Ecclesiis, in quibus
fuerunt beneficiati eorum parentes, qui ante Concilij
publicationem è vita migrarunt, vt referunt decisum
Nicol. Garc. *d. c. 3. n. 43.* Armend. *d. loco, n. 10.*
Nec etiam prohibentur obtinere Ecclesiam filialem 11
dependentem, seu aliàs vnitam Ecclesiæ matrici, cuius
pater fuit Rector, modò vnio sit facta accessoriè, & per
viam subiectionis Ecclesiæ matricis, & pater in ea
non ministrauerit; prohibetur tamen obtinere vnitam
æquè principaliter, aut si in vtraque pater ministrauit:
referunt decisum Garc. *d. c. 3. n 62* Armend. *dict. loco, &*
n. 24. Campan. *d. c. 13. n. 67. vers. cum verò*, me citato *in*
hoc loco, Castr. Palao *d. puncto 2. n. 12.*
Filius illegitimus non prohibetur obtinere Canoni- 12
catum, qui erat portio tempore, quo pater illum ob-
tinebat, Achil. de Grassis *dec. 1. de filiis Presbyt.* Gonz.
ad reg. 8. Cancel gloss 5. proœm. sub n. 35. Lott. *de re be-*
nefic. lib. 3. q 48. n. 210. Vnde *Sacra Congr. Concilij sub*
die 12 Februarii 1598. censuit filium illegitimum non
prohiberi obtinere Episcopatum nuper erectum ex
parte Diœcesis, in qua eius pater fuit Archiepiscopus,
quia Conc. *d. c. 15.* strictè est intelligendum in casu
odioso, vt loquitur in Ecclesia in qua pater ministrauit:
quod hîc secus est, cùm non sit eadem Ecclesia, me ci-
tato *in hoc loco*, Castr. Palao *d. disp 4 puncto 2. n. 15.*
Nec prohibetur succedere in Capellania, quæ fun- 13
dari solet, maximè in Hispania, absque aliqua Episcopi,
vel alterius Superioris auctoritate, vt in illis succedant
clerici de parentela, Gonzal. *d. gloss. 5. n. 33 & seqq.* me
citato *in hoc loco*, Castro Palao *d. disp 4 pun 2. n. 15. in*
fine. † Excluditur verò ne possit obtinere beneficium 14
in Ecclesia, in qua eius pater habuit solam sedem in
choro ratione Dignitatis, quam in alia Ecclesia obti-
nebat, Garcia *d. c. 3. n. 66.* Armen. *d. loco, n. 17* Fr. Sigism.
à Bononia *d. dub. 75. n. 7. vers. 7.* me citato *in hoc loco*,
Castro Palao *d. pun. 2. n. 13.* vbi *n. 14.* resoluit filium il-
legitimum excludi à beneficio in Ecclesia, quæ est so-
ror alterius Ecclesiæ, in qua pater beneficium habet;
sunt enim in Hispania aliquæ Ecclesiæ, quæ vocantur
Sorores, in quarum vna residens censetur in alia resi-
dere ex priuilegio Pontificis. † Item etiam non potest 15
obtinere Canonicatum in aliqua Ecclesia, vbi pater
fuerit Canonicus, Rebuff *in prax. benef tit. de dispens.*
super defectu natalium, n. 37. & 38. Azor. *inst. moral.*
p. 2. lib. 6. c. 4. q. 16.
Attento Iure communi iuxta veriorem opinionem 16
filij legitimi clericorum possunt adipisci beneficia
quæcunque in eadem Ecclesia, in qua genitores ha-
buerunt, vel etiam habent, vt probat text. *in c. ad hæc,*
de filiis Presbyt. & tenet Host. *in sum. tit. de filiis Pres-*
byt. n. 5. Caldes. *cons. vnic. eod. tit.* Fel. *in c. in nostra, sub*

n.13.vers.tertium corol.de rescriptis,Rebuff. *dict.tit.de dispensat,ex defectu natal.n.*37. non illa quidem, quæ partes obtinuerant, sed diuersa in eisdem Ecclesiis, quibus inseruierant, Azor.*instit.moral. p.2. lib.6.c.14. q.*16.me citato *in hoc loco* Castr.Palao *d.punct.*2.*n.*2.& cum hac opinione videtur manere dispositio Concil. Trid.*d.c.*15. dum sub illis verbis, *qui non ex legitimo nati sunt matrimonio*, continet expressam licentiam respectu legitimorum adipiscendi dicta beneficia in ipsa Ecclesia,vbi parentes alia possident; effectus enim argumenti à contrario sensu validissimus est,præcipuè cum contrarium non sit de Iure expressum, iuxta citata Iura,& Doctores *in libello de principiis,& locis communibus vtrinsque iuris,verb.argumentum*, *n.*131. Sed meliùs de Iure communi dicerem huiusmodi legitimos clericorum filios paterna beneficia immediatè obtinere non posse,secus verò mediatè,iuxta *c. ex transmissa,& c.ad extirpandas,de filiis Presbyt.* & illa suffragatur ratio, quod Apostolicum est decretum inhibens filios succedere in paternis beneficiis,ne successio in Ecclesia Dei sit hæreditaria,*c.Apostolica*,8.*quæst.*1. Quod quidem admitterem etiam de Iure nouissimo Concilij *d.c.*16. quod cum loquatur de filiis ex fornicatione natis, & non ex legitimo matrimonio, quoad legitimos remanet Ius antiquum correctum, *l.præcipimus, C. de appell.* Ita docent Nauar. *in c. si quando,except.*21.*n.*2.*de rescript.*Salzed.*ad Bern. c.*48. *n.*3. Put. *dec.*225.*lib.*3.Fr.Emman.*qq.reg.tom.*1.*q.*13.*art.*7.Gonzal.*ad reg.*8.*Cancell.gl.*5.*n.*33.Nicol.Garc.*d.c.*3. *n.*18. referunt decisum Armend.*d.loco*, *n.*4. *addit. eiusdem Garc.d.c.*3.*n.*19. *in fino*,Illustr.D.Acuña *in d.c.*13.*n.*5. & Rota coram Seraph.*dec.*1442.*n.*6. censuit filios legitimos non prohiberi obtinere diuersum beneficium in eadem Ecclesia,sed idem quod pater obtinuit,idque immediatè. Vnde *Sacra Congreg.Concilij die* 23. *Augusti* 1631.censuit filium legitimum egere dispensatione ad obtinendum immediatè beneficium paternum.

17 Ea eadem ratione sunt, qui teneant parentes immediatè consequi non posse eadem beneficia,quæ eorum illegitimi filij habuerunt, eo quòd ipsamet ratio prohibitionis militat,ne Ecclesiastica beneficia hæreditario iure possideantur; nam vbi est eadem ratio, Ibi debet esse eadem Iuris dispositio,*l.illud ff.ad legem Aquil.l.illud,C.de sacrosanct. Eccl.*cum citatis per Farin.*in fragmen.crimin.littera E,n* 51.*cum seq.*Narbona *de appell. à Vicario ad Episc.p.*2.*n.*6.cum infinitis propemodum aliis citatis *in libello de principiis, & locis communibus vtrinsque iuris, littera R,n.*6.Sed contrarium communi Doctorum calculo recipitur, vt per Campan.*d.c.*13.*n.*78.Fr.Emman.*in sum. tom.*1.*cap.*25. *n* 4.*in fine*, Fr. Sigism.à Bononia *de elect. dub.*75. *n.*3. nouissimè Marcel. Vulpe *d.c.*47.*n.*28. & tenuit Rota coram Seraphin.*d.dec.*1442.Nicol.Garc.*d c.*3 *n.*29. & decisum referunt addit.eiusdem Garc.*d.c.*3.*n.*29.*in fin.* Armend. *d.loco*, *n.*4. vbi etiam asserit tentum patrem nulla dispensatione indigere ad obtinendum immediatè beneficium filij legitimi,me citato *in hoc loco*,Castr. Pal.*d.punct.*2.*n.*5.& *Sacr.Congr.Concil. in vna Maceraten.*18.*Nouemb.*1628. censuit patrem non prohiberi obtinere immediatè beneficium filij sui illegitimi.

18 Quoad nepotes tamen dictam prohibitionem extendi docet *gloss.d.c.ad extirpandas, & in d.cap. Apostolicam* 8.*q.*1.vbi Archid. *n.*1. Guilellmus Benedictus *in repetit.c.Raynutius,de testamentis,verb. & vxorem. n.*693.Salaed.*ad Bernard.in pract.c.*48.*litt. A*,Rebuff. *de pacificis possess.n.*266.*& seq.*Lessius *de iustitia lib.*2. *c.*34.*n.*91. Sed verius est,attenta Iuris communia, & Concilij dispositione, non comprehendi nepotes legitimos Presbyterorum, ea filio illegitimo respectu beneficij,aut prout resoluunt Ceual.*q.*796.*à n.*9. Vgolin.*de potest Episcop c.*30.§.7.*n.*3.§.8.*n.*2.Nau. *cons.*9. *n.*9.*sub tit.de filiis Presbyt.* Spin. *in speculo testamentorum,glos.*3.*à n.*23.Garc.Gironda *de priuileg.explicat. n.*1049.Sayr.*de censuris lib.*6.*c.*10.*n.*46.Azor *institution. moral p* 2.*lib.*6. *n.*4. *q.*17. Seraph. *d decis.*1442. *n.*11.Steph.Grat.*d.c.*397.*n.*6.Bellet.*disquisit.cleric.p.*1. *tit.de disciplina cleric.*§ 3.*num.*33. Aloys.Ricc. *in dec. Curiæ Archiep.Neapol.p.*4.*dec.*283. D.Acuña *ad c.* 1. *n.*8 *dist.*56. & censuisse Rotam Roman. asserit Nicol. Garc.*d.c.*3.*n.*22. & decisum fuisse *in Sacra Congregat.* testantur idem Garcia *in addit d n* 22. Gallet *in margarit a cas.conscient.verb.benefi* *um* 1.me citato *in hoc loco*,Castr.Palao *puncto* 2.*n.*3.Armend.*d.loco,n.*1.Campanil. *d.c.*13.*n.*76.& nouissimè censuit *Sacra Congreg. Concilij sub die* 13.*Augusti* 1622. In nepote etiam illegitimo idem dicendum videtur, quod scilicet minimè prohibeatur obtinere beneficium, quod auus habuit,prout decisum referunt Garc.*d.c.*3.*n.*27.Armend. *d loco,n.*3. Sed hæc resolutio non caret dubio, ex eo, quia *in d.c.*15.*Concil. Trid.* adest verbum, *longissimè*, quod excludit omnem personam,etiam mediatam,propter quod id ipsum fuisse decisum refert Campanil. *d. n.*76. Sed primæ declarationi standum est,prout tenet Garc.*d.n.*27.

19 Circa secundam differentiam inter Constitutionem Conciliarem,& Ius commune, suprà relatam, notandum est memoriam paternæ incontinentiæ arceti debere,itavt neque mediatè, neque immediatè liceat filio in patris beneficio succedere, prout denotant proœmialia Concilij verba supra relata. Ego tamen moderatem huiusmodi prohibitionem ad illum solum casum,si alius per triginta annos mediatè successerit,quia tunc cum lapsu huius temporis memoria paternæ incontinentiæ ex medio tolli videatur,tunc filium posse in patris beneficio succedere,consequens videtur,prout docet Gonz.*ad reg.*9.*Cancell.gloss.*5.*n.*33.me citato *in hoc loco*,Castr.Pal.*d.puncto* 2.*n.*8.

20 Circa quartam differentiam notarem filios illegitimos ita in Ecclesia parentum quoquo modo ministrare non posse, vt disponit Concil. *d. c.*15. vt nec Epistolam canere, aut Sacristæ officio fungi possint; nec vt simplices cantores musicæ in eadem Ecclesia canere,prout decisum referunt Nauarr.*cons* 1.*q.*17.*sub tit.de const.*Sayr.*dec.*1.*sub eod. tit.* quem refert Aloys. Ricc.*in collect.decisionum,collect.*1367. *vers.in amplia, p.*4.Garcia *d.c.*3.*n.*68.Armend. *d.loco. n.*29. Stephan. Grat.*d.c.*397.*n.*26.*cum seq.*vbi *n.* 28.testatur quod nec etiam antiphonam in eadem Ecclesia canere potest ratione oneris beneficij alteri Ecclesiæ annexi, me citato *in hoc loco*,Castr.Pal.*d.puncto* 2.*n.*16. 22 † An verò filius illegitimus laicus,qui in Ecclesia,in qua pater nec beneficium habet,nec pensionem,sed vt cantor musicæ tantum in ea Ecclesia cantat,comprehendatur huiusmodi prohibitione? Affirmatiuè decisum fuisse referunt Garcia *d.n.*68.Armend. *d.loco,n.*28. Aloys. Ricc. *d. Neapol.dec.*283. *n.*1.*p.*4.

22 Non impeditur,quin pater,& filius possint insimul processionaliter incedere, vnus tanquam beneficiatus, alter tanquam Capellanus diuersarum Ecclesiarum. Verùm si processionaliter accederet ad Ecclesiam in qua pater obtinet beneficium, filius non poterit aliquo modo ministrare,referunt decisum Nic.Garc. *d.c.*3 *n.*68.*in* 3.*declar.*Armen.*d,loco,n.*30.Vbi autem sunt Collegiatæ Ecclesiæ, quarum Decani & Canonici vigore statuti Cathedralium accedunt ad certas processiones,in certis diebus festis anni, & insimul canunt vnum versiculum, non potest filius illegitimus Canonici Cathedralis ad Decanatum, vel Canonicatum illarum Collegiatarum eligi, quia quoquo modo inseruire dictæ Cathedrali videtur. Ita referunt decisum Camp. *d.c.*15.*n.*67.*vers.& quia*,Garcia *d.c.*3.*n.*69. Armend.*d. loco,n.*31.

23 Non prohibetur tamen, quin pater & filius possint Missam celebrare in eadem Ecclesia, dummodo ambo non obtineant beneficium in ea, sed id fiat ab altero deuotionis gratia, ab altero causa legati, quod

relictum

relictum sit Missam celebrantibus, vt decisum referunt Campanil. *vbi proximè*, Garcia *d.c.3.n.73*. Armendar. *d. loco, n.33*. Fr. Sigism. à Bononia *de elect. dub.75. n. 7. in princip.* Quara existimo non esse molestiam exhibendā illegitimo Presbytero celebranti Missam ob quoddam legatum in eadem Ecclesia in qua pater celebrat ob deuotionem, cum neuter habeat beneficium, & hic casus non sit prohibitus à Concilio. Ita Garc. *dict. c.3.n.37*. Armend. *d.loc.n.34*. me citato *in hoc loc.* Castr. Palao *d.punct.2.n.17*.

24 Illud tamen in filiis Presbyterorum peculiare esse videtur, vt cum parentibus suis habitare non possint, sicut resoluit Bermond. *de publicis concubin. verb. apud patres suos*, vbi scribit grauissimam hanc esse pœnam patrum Presbyterorum, quod cohabitatio suorum filiorum eis interdicatur; addit tamen Benedict. Ægid. *in tract. de priuileg. honest. art. 11. n.24.* quod hoc non tam pœnæ causa, quàm fauore honestatis inductum fuit, quia superinrum cum patre Presbytero cohabitatio generat scandalum in clero, & præbet malū exemplum in populo; est enim spurius paternæ turpitudinis assiduus testis. Verùm licèt hoc sit honestius, nullo tamen Concilij Tridentini decreto prohibetur huiusmodi spurios cum patribus Presbyteris cohabitare, vt tenent Nicol. Garcia *dict. cap. 3 numer. 74.* & Armendar *dict. loco, num. 35.* vbi tamen refert in Episcopatu Pampilonensi talem cohabitationem prohiberi *lib. 1. Constitutionum Synodalium, tit. de filiis Presbyterorum, fol. 27.*

25 Circa quintam differentiam, iam supra notauimus de Iure antiquo licere patribus renunciare beneficia, quæ obtinebant ad fauorem tertij, imposita pensione soluenda propriis filiis illegitimis, quod quidem de Iure nouissimo Concilij Tridentini non est licitum, vt constat ex *d.c.15.* in quo prohibetur filium illegitimum posse habere pensionem super beneficio aliàs à patre obtento, quod non habet locum in eis, qui pensionem huiusmodi ante confirmationem ipsius Concilij legitimè impetrarunt, vt referunt decisum Nicol. Garc. *d. c.3.n.46.* Armen. *d. loco, num. 14. & 15.* vbi *num. 19.* resoluit illegitimum beneficiatum in Ecclesia, in qua pater simile, vel dissimile beneficium habuit, eo mortuo ante Concilij publicationem non posse ex vigore cuiuscunque eius dispensationis ante Concilij publicationem obtentæ, obtinere aliud beneficium, dimisso eo, quod obtinebat in eadem Ecclesia, in qua pater reperitur beneficiatus, nec optare ex vi statuti illius Ecclesiæ aliud beneficium, quod sibi competebat, veluti antiquiori: acquiruntur enim de nouo, & dispensationibus per Concil. sublatis remanet indispensatus, de quo etiam Nicolaus Garc. *d. cap. 3. num. 53.*

26 Pensiones igitur quascunque filij clericorum habere non possunt super fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel obtinuerunt, Stephanus Gratianus *dict. cap. 397.* quem refert Campan. *d cap. 13. n.70.* Aloysius Riccius *in decisionibus Curiæ Archiep. Neapolitan. decision. 186. num. 3. part. 4.* Rota apud Farinac. *decis. 349. num. 4. part. 2. recent.* & post Nauarr. resoluit Seraphin. *decis 1442 num. 15.* Butarr. *decis. 53. num. 3.* vbi Ferentil. *littera B*, me citato Castro Palao,
27 *dict. puncto 4. num. 10.* † Si verò pater habeat facultatem transferendi pensionem, posse illam transferre in filium illegitimum, resoluunt Gig. *de pension. quæst. 86. num. 5.* Flamin. *de resignation libro 6 quæst. 4. numer. 21. & 22.* Gonzalez *ad regulam 8. Cancellar. gloss. 5. §. 5. numer. 22. & 23.* P. Azor. *instit. moral. parte 2. lib. 8. cap. 8. quæst. 7.* Nicolaus Garcia *dict. cap. 3 num. 34.* Stephanus Gratianus *dict. cap. 397. numero 1. & 7.* Aloysius Riccius *dict. part. 4. collect. 1367. in fine, & Neapol. decis. 186. num. 1. & 7. part. 4.* Sacra Congregatio *in Zamoren. 9. Nouembr. 1619. & 15. Septembr. 1629.* Potest aliquando euenire, vt scilicet Antonius legitimus obtinens Canonicatum illum resignet in fauorem Nicolai, reseruata pensione super Parochiali, quam obtinet pater ipsius Nicolai: hæc reseruatio comprehenditur decreto *dict. cap. 15.* & sic pater in fraudem consentit pensioni. Ita decisum fuisse attestantur Garc. *d.c.3. n.8.* Armend. *d. loco, num 41.*

Episcopus debet maximè obuiare reciprocis resignationibus, quas prohibet & abominatur Concilium Tridentinum *dict. cap. 15. vers. ad hæc reciproca*, de quibus addunt Nauarr. *cons. 5. de renunciat.* Emman. Roderic. *in sum. part. 2. cap. 56. numer. 8. & 9.* Gitonda *in tractat. de priuilegiorum & exemptionum explicat. num. 1275.* & faciunt quæ Flamin. *de resignat. lib. 14. quæst. 9.* Nicolaus Garcia *part. 7 cap. 3 num. 87.* me citato *in hoc loco*, Castro Palao *dict. puncto, num. 18.* vbi ait interdictam esse à Concilio Tridentino omnem reciprocam renunciationem, si quæ à parentibus clerici in fauorem filiorum suorum fiat, & quod illa dicitur reciproca resignatio à Concilio prohibita, in qua pactum, & conuentio de mutuò facienda resignatione interuenit, quæ quidem prohibitio loquitur tantum circa reciprocas resignationes post ipsum Concilium in fauorem filiorum faciendas, vt referunt resolutum Garcia *dicto capite 3. numero 82. in 3. respons.* Armen- 28
dat. *dicto loco, numer. 5.* Verùm si dempta fraude clericus habens filium renuntiat proprium beneficium in fauorem filij alterius clerici, qui post aliquod tempus in remunerationem accepit beneficij reciprocè suum renunciat beneficium in fauorem filij primi clerici renuntiantis, nulla committitur simonia, nec decisioni dicti Concilij Tridentini contrauenitur. Ita ex Fr. Emman. *citat. loc.* resoluit Gitonda *vbi suprà*, addens idem dicendum, licèt præcedat aliqua mentalis intentio reciprocæ renunciationis; quia à principio defuit talis pactio. 29

Cum huiusmodi illegitimis dispensare non valent Episcopi, vt habeant eadem beneficia, quæ pater habuit, teste Staphil *de litteris gratia, tit. de qualit. & fa-ctu benef. vers. 2. quod si illegit.* Geminian. *in cap. 1. n.8. vers. in glossa ibi, de filiis presbyt. in 6 gloss. fin. in dict. cap. ad abolendam*, me citato *in hoc loco*, Alzedo *de præcellent. Episcop. dign. part. 2. cap. 9. num. 36.* neque ad habendum ea, quæ in eadem existunt Ecclesia, in qua genitor habuit, aut in præsenti retinet beneficium, quia ad fauorem illegitimorum, etiam ante clericatum paternum natorum, solus Papa, non ipsi Episcopi elargiri queunt huiusmodi facultatem, vt ait gloss. *verb. patiaris, in c.3. de filiis presb. gloss. vltim. in cap. conquerente, eod. tit.* Mandos. *tract. de signatura gratiæ, sub tit. de dispens. ad beneficia in Ecclesia in qua pater*, refert, & sequitur Campanil. *d. lib. 21. c. 13. n. 87.* me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *d. punct. 2. n. 19.* Et dispensatio debet esse in specie derogatoria Bullæ Clement. VII. & 30
Concil. Trid. † vt illegitimus valeat in Ecclesia ministrare, vbi pater habuit beneficium, Rebuff. *in praxi, tit. de dispens. super defectu natalium, n. 24. & 55.* Vna 31
† enim dispensatio non tollit omnes defectus, sed tot debent esse dispensationes, quot obstacula, Gemin. 32
cons. 33. n 8 Cassad. *decis. 9. n. 4. de præbend.* Rot. *decis. 233. p. 1. diuers.* † Neque generales derogationes, & 33
clausulæ operantur, quando talia sint impedimenta, quæ difficiliorem reddere solent concedentem ad dispensandum, Felin. *in c. nonnulli, n. 21. vers. quinta conclusio, de rescript.* Alex. *cons. 195. n. 10. lib. 2.* Menoch. *de arbitr. cas. 103. num. 12.* Quo fundamento ita in terminis Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resol. 369.*

Allegatio LXVI.

Episcopus quæ beneficia vnire possit.

SVMMARIVM.

1 *Vnio est beneficiorum,seu Ecclesiarum ab Episcopo, vel alio Superiore ob vtilitatem, seu necessitatem facta annexio.*

2 *Vnio tribus potissimùm fit modis.*

3 *Episcopus confirmatus, licèt nondum consecratus, stando in iure communi antiquo potest vnire beneficia & Ecclesias suæ diœcesis ex legitimis causis.*

4 *Vnire potest Episcopus alicui Religioni beneficium, seu Ecclesiam suæ diœcesis.*

5 *Beneficium ob Episcopi negligentiam deuolutum ad Papam potest Episcopus vnire.*

6 *Beneficium, cuius collatio vigore concordiæ spectaret ad Capitulum,potest Episcopus vnire.*

7 *Beneficia reseruata vniri possunt per Episcopum, dummodo ex huiusmodi vnione præiudicium non fiat expectanti facto à Sede Apostolicâ beneficia illa.*

8 *Vnire ad tempus, seu ad vitam non potest Episcopus.*

9 *Beneficia exempta à iurisdictione Episcopi non valet ille vnire.*

10 *Vicarius generalis Episcopi non potest beneficia vnire, nisi specialiter sibi ab Episcopo committatur.*

11 *Capitulum Sede vacante potest vnire ea beneficia, quæ potest Episcopus, dummodo per eam vnionem iurisdictioni Episcopali nihil detrahatur.*

12 *Legatus de Latere potest vnire beneficia prouinciæ suæ legationis,absque tamen præiudicio Episcopi.*

13 *Archiepiscopus vnire potest beneficia in sua diœcesi, non autem suffraganeorum.*

14 *Abbates,atque alij Prælati Episcopo inferiores ita plenè subiectas sibi Ecclesias habentes,vt iurisdictione quasi Episcopali in eis fungantur, seu existente priuilegio, aut consuetudine legitimè præscripta,possunt vniones facere.*

15 *Causa iusta in vnione requiritur,quæ in hac parte est necessitas,vel vtilitas Ecclesiæ.*

16 *Vnio facta per Ordinarium sine causa, vel ex falsa causa, etiam seruata Iuris forma, est nulla ipso iure.*

17 *Citari debent ij omnes,quorum interest in vnione facienda.*

18 *Ecclesiam subiectam Abbati aut alij inferiori Prælato non potest Episcopus vnire absque illius consensu.*

19 *Patroni consensus exigitur, vt Episcopus Ecclesiam sui iurispatronatus vnire possit.*

20 *Rectoris,siue possessoris beneficij ab Episcopo vniendi consensus non exigitur.*

21 *Capituli Ecclesiæ Cathedralis consensus in vnione per Episcopum facienda accedere debet.*

22 *Consensus Capituli in vnione facienda per Episcopum satis est si postea accedat.*

23 *Vnio per Episcopum absque consensu Capituli fieri potest,extante consuetudine in contrarium.*

24 *In vnione facienda ab Episcopo ipsi Capitulo, an sufficiat illius consensus,ostenditur.*

25 *Nullitas vnionis ob defectum consensus Capituli,an possit opponi ab alio quàm ab ipso Capitulo,ostenditur.*

26 *Capituli consensus an exigatur in vnione per Legatum facienda,ostenditur.*

27 *Possessor beneficij vniti attenta dispositione Concilij* sess. 7. de reform. c. 6. *non potest quadragenaria præscriptione se tueri, quominus liceat Episcopo vnionem perpetuam à quadraginta annis citra factam examinare.*

28 *Beneficia diuersæ diœcesis nulla ratione hodie Episcopus vnire valet.*

29 *Capituli consensus an sit necessarius cum Episcopus vniones facit tanquam Sedis Apostolicæ delegatus.*

30 *Vnio cuiuscunque beneficij Curati monasterio, aut cuicunque operi pio,seu beneficiis similibus prohibita.*

31 *Episcopus potest vnire beneficia absque patroni Ecclesiastici consensu,si Iurispatronatus Ecclesiastici sint.*

32 *Beneficium liberum beneficio iurispatronatus potest Episcopus vnire.*

33 *Ordinarius non potest concedere laico iuspatronatus super beneficio libero.*

34 *Vnio vnius beneficij facta alteri accessoriè operatur extinctionem,& suppressionem nominis, & tituli beneficij vniti.*

35 *Curam animarum non censetur habere, qui beneficium curatum habet accessoriè annexum alicui beneficio simplici.*

36 *Beneficij principalis natura, & qualitas attenditur, non autem annexi.*

37 *Vnitum beneficium assumit naturam, consuetudines, & priuilegia principalis.*

38 *Vnita Ecclesia per vnionem supprimitur, & omnia transferuntur in eam,cui fit vnio.*

39 *Vnita Ecclesia Parochialis possessa vti membrum alterius, non inducit incompatibilitatem.*

40 *Beneficium curatum annexum simplici assumit naturam simplicis.*

41 *Ætas viginti quinque annorum non requiritur ad Parochialem vnitam accessoriè, & perpetuò, sed sufficit illa,quæ ad principalem requiritur.*

42 *Concursus non est faciendus in prouisione dignitatum habentium vnitam Parochialem perpetuò, & accessoriè.*

43 *Beneficium principale in impetratione sufficit tantum exprimi, nec opus est exprimere accessoriè vnitam.*

44 *Dispensare potest Episcopus cum illegitimo ad beneficium simplex,cui vnita est Parochialis.*

45 *Promotus ad Ecclesiam Parochialem, quæ est vnita accessoriè alicui non Parochiali, minimè tenetur lege posita in* cap. licet canon. de elect. lib. 6.

46 *Vnio æquè principaliter quæ sit,ostenditur.*

47 *Canonicatum obtinens,cui est vnita Parochialis ad vitam,debet in Parochiali residere, & non in Canonicatu ac facere mentionem in impetratione de vtroque beneficio sic annexo.*

48 *Vnio quomodo accessoriè,vel æquè principaliter facta cognoscatur? remissiuè.*

49 *Vnio non præsumitur, sed probari debet ab eo, qui factam asserit.*

50 *Vnio probanda est per instrumentum, seu litteris ipsius vnionis,vel ex diuturnitate temporis immemorialis.*

51 *Vnio ex verbis enunciatiuis quando probetur? ostenditur.*

52 *Vnio probari potest per confessionem partis aduersæ, concurrentibus adminiculis, & coniecturis, & per testes deponentes de publica voce, & fama.*

VNio est beneficiorum, seu Ecclesiarum ab Episcopo, vel alio superiore facta annexio, 1
Bapt. Caccialup. *in tract. de vnionibus,art.* 1. Rebuff. *in praxi,tit. de vnionibus benef. à num.* 1. N col. Garcia

Garcia *de benef. part.* 11. *cap.* 2. *num.* 3. illo amplius addito, *ob vtilitatem seu necessitatem Ecclesiæ*, vt colligitur ex Concil. Trid. *sess.* 24. *de reformat.* c. 13. & tradit Vgolin. *de officio, & potest. Episcopi* c. 52. *in princ.* n. 2. me sæpissimè *in hac allegat.* citato, Castr. Pal. *in opere mor. tom.* 2. *tr.* 13. *disp.* 6 *pun.* 12. §. 1. *à princ.*

Tribus potissimùm modis fit vnio.

2 *Primò*, vt ex duobus beneficiis vnum fiat, vt probatur ex *c. decimas* 16. *q.* 1. aut si ex duabus Parochiis fiat vnica.

Secundò, vt Ecclesia vna alteri subiiciatur, & tunc vnita erit accessoria, fruetutque priuilegiis principalis, cui vnitur, *c. recolentes, in fine, de statu monach.*

Tertiò fit vnio duorum beneficiorum, seu Ecclesiarum inuicem æquè principaliter, vt per Rebuff. *loco citato, à n.* 11. *vsque ad* 14. Filliuc. *tract.* 41. *de benef.* c. 3. *num.* 121. Hojeda *de incompatib. benef. p.* 1 *c.* 3. *n.* 2. Petr. Gregor. *de benef.* c. 20. *n.* 2. Azor. *instit. moral p.* 2. *lib.* 6. *c.* 28. *q.* 2. Nicol. Garcia *d. c.* 2. *n.* 7. Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 2. *lib.* 7. *c.* 29. *n.* 146. Gambar. *de officio & potest. Legati de latere, tit. de potestate Legati in vniendo, à princ.* me citato à Castro Palao *dict. punct.* 12. §. 1 *n.* 2.

3 Episcopus stando in Iure communi antiquo potest vnire beneficia & Ecclesias suæ diœcesis ex legitimis causis, vt probant text. *in c sicut vnire, de excessib Prælat. & in c. exposuisti, de præbend. & in c. consultationibus, & in c. pastoralis, de donation Clem. si vna, de rebus Ecclesiæ*, cum similibus, Rebuff. *d tit. de vnionib. n.* 22. *& in repet cap. extirpanda, §. qui verò, de præbend. proœm.* 4 *& notab.* 3. *vers. de iure autem*, me citato *in hoc loco* Alzed. *de præcell. Episcop. dignit p.* 2. *c.* 9 *n.* 48. Fusc. *de visitat. lib.* 2. *c.* 2. *n.* 19. Azor. *d. c.* 28. *q.* 6. Nicol. Garcia *d. c.* 2. *n.* 62. Sanch. *dict cap.* 2. *num.* 147. Rot *decis.* 133. *num.* 5. *part.* 2. *diuers.* Lotter. *de re benef. lib.* 1. *q* 28. *num.* 111. & rectè quidem suæ diœcesis, cùm nequeat vnire beneficia alterius diœcesis, Coccin. *decis.* 449. *n.* 3. Atque id potest Episcopus confirmatus, quamuis nondum consecratus sit, quippe quod hoc est iurisdictionis, vt bene docent Marian. Socin. *in d. c. sicut vnire art.* 4. *n.* 53. *&* 54. *q.* 10. Sanch. *d. cap.* 29. *n.* 147. *in fine.*

4 Amplia *primò*, hoc ipsum non tantum verum esse si velit Episcopus vnire Ecclesiam sæcularem sæculari, sed etiam posse vnire Religioni alicui Ecclesiam, seu beneficium suæ diœcesis, vt docent gloss. *verb. denotentur*, per text. *ibi in Clem.* 2. *de rebus Ecclesiæ non alienan.* vbi Card. *in princip. num* 4. *not.* 4. *& n.* 11. *q.* 7. Anchar *n.* 4. *not.* 4. Imola *n.* 2 *&* 3. *not.* 2. *&* 3. & Bonif. *n.* 3. Mar. Socin. *in d. c. sicut vnire, art.* 4. *q.* 4. *n* 61. *&* 62. Calderin. *cons.* 5. *n.* 1. *de rebus Eccles. non alien.* Doctores *in d. cap. consultationibus*, Selu. *de benef. p.* 3. *quæst.* 11. *n.* 126. Azor. *d c.* 28. *quæst.* 19. Sanch *d. c.* 29. *num.* 148.

5 *Secundò* amplia, quamuis collatio illius beneficij ob Episcopi negligentiam deuoluta esset ad Papam, cùm alio iure deuoluatur, alio autem vniatur, vt per Butr. *in d. c. sicut vnire, n.* 10. & *ibi* Abb. *n.* 6. & Anchar. *num.* 5. Marian. Socin. sen. *à n.* 67. Boër. *dec.* 346. *ad finem.* Azor. *d. c.* 48. *q.* 15. Sanchez *d. c.* 29. *n.* 149.

6 *Tertiò* amplia, etiamsi collatio vigore concordiæ spectaret ad Capitulum, vt censuit Rota *in Oscen. Canonicatus*, 1. *Februarij* 1593. coram *Card. Seraphino*, & est inter eius decisiones impressas *dec.* 1011. *n.* 2.

7 *Quartò* amplia, quamuis beneficia illa reseruata sint à Pontifice, dummodo ex huiusmodi vnione præiudicium non fiat expectanti authoritate Apostolica beneficia illa, ac proinde hæc vnio effectum non habebit, nisi post expectantis mortem, vel donec illo beneficio priuatus sit, vt per Abb. *in d. cap. sicut vnire n.* 7. & *ibi* Anchar. *num.* 5. Cardin. *n.* 3. *q.* 1. & Marian. Socin. sen. *art.* 4. *quæst.* 6. *num* 63. Gamb. *de auctoritate Legati lib.* 5. *tit. de potestate Legati in vniendo cap.* 63. Boër. *decis.* 346. *ad finem.* Rebuff *d. tit. de vnion. benef. num.* 31. Hojeda *de incompatib. benef part.* 2. *cap.* 3. *n.* 7. Sanch. *d. cap.* 19. *n.* 150. Seraphin. *dec.* 1078. *num.* 5. latè Beltramin. ad Gregor. XV. *decis.* 419. *num.* 7. Verùm omnia in hac ampliatione contradictoria ad vnam consonantiam reduci possunt si distinguantur duo casus. *Primus* est quando Papa simpliciter sibi reseruauit collationem alicuius beneficij, tunc aut quæritur an Episcopus possit simpliciter vnire? & dicendum est posse, quia reseruatio non tangit aliud quàm collationem, quæ sicuti non impedit beneficium vniri, ita nec impedit vnio ipsa collationem fieri, cùm beneficium possit esse eodem tempore, & collatum sine præiudicio vnionis, & vnitum sine præiudicio collationis, *cap. consultationibus, de donat.* & propterea hoc casu tenet vnio, sed suspenditur eius effectus donec reseruatio consummetur ita, & non aliter; sic Rot. *dec.* 4. *&* 6 *de rebus Eccles. non alien. in antiq.* cum aliis per Nicol. Garc. *d. c.* 2. *n.* 91 & hoc procedit, siue vnio fiat ante reseruationem, siue post, vt *in d. dec* 4. *Alter* est casus quando Papa non simpliciter reseruauit sibi collationem, sed quamcunque aliam dispositionem, illam expressè auferendo ab Ordinariis, & hoc sanè casu non potest Ordinarius vnire, vt per Abb. *in d. c sicut vnire, sub n.* 7. *ad finem*, refert, & sequitur Lotter. *de re benef. lib* 1 *q* 29. *n.* 42. *&* 43.

Limita *primò* in vnione ad tempus, seu ad vitam, quia est interdicta Episcopo, vt per Staphil. *de litteris gratia, tit. de modis prouisionis, num.* 19. Zerol. *in praxi Episc. p.* 1. *verb. vnio* §. 7. Azor *d. lib.* 6. *c.* 28 *q.* 7. Nicol. Garc. *d. c.* 2 *n.* 84. Sanch. *d. c.* 29 *n* 152. 8

Limita *secundo* in beneficiis exemptis à iurisdictione Episcopi; tunc enim nequiret Episcopus ea vnire, vtpote quæ suæ dispositioni subiecta non sunt, & ideo tunc vnio pertinebit ad Pontificem, vt per Rebuff. *d. tit. de vnionib. n.* 22. Hojed. *d. c.* 3. *num.* 7. Sanch. *d. c.* 29. *num.* 151. 9

Vicarius generalis Episcopi non potest beneficia vnire, nisi specialiter sibi ab Episcopo committatur, vt docent Marian. Socin. *in d c. sicut vnire, art.* 3. *n.* 43. *cum sequentibus*, Rebuff *tit. de vnionib benef n.* 37. *& tit. de forma Vicariatus, n.* 102. Anton Cuch *lib* 2 *inst. canon. tit.* 8. *n.* 106. Hojed. *de incompatib. benef. part* 2 *cap.* 3. *n* 7. *vers. non est etiam omittendum*, Sbroz. *de officio Vicarij lib.* 2. *quæst* 115. *& quæst.* 116. *n.* 1. Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. part.* 2 *c* 51 *n.* 16 Azor. *d. c.* 28. *q* 10. Nicol. Garc. *d. c* 2. *num.* 69. Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. dec.* 492. *in* 1. *editione*, aliàs *resol.* 383. *ante n.* 1. *in* 2. *edit. & d. Neapol dec.* 198. *num.* 5. *part.* 4. Steph. Gratian. *discept. forens cap.* 278. *n* 35. Sanch. *d. c.* 29. *num.* 123. Narbona *de appell. à Vicario ad Episcopum, p.* 1. *n.* 223. Lotter *d q.* 28. *n.* 118. Mar. Anton. *var. res p.* 1. *res.* 109. *n.* 1. Quamuis Hier. Gabr. *cons.* 100. *num.* 3. *vol.* 1. teneat, hoc posse Vicarium ex suo officio. 10

Capitulum Sede vacante potest vnire ea beneficia, quæ potest Episcopus, dummodo per eam vnionem iurisdictioni Episcopali nihil detrahatur. Ita docent Doctores *in Clem* 5. *de statu Monach.* Marian Socin. *in dict c sicut vnire, art.* 3. *n.* 40. *quæst.* 6. Caccialup. *de vnionib. Eccles. art.* 3. *n.* 19 Perusin. *de vnionib. cap.* 5. *n.* 26. Rebuff. *d. tit. de vnionib. numero* 36 Hojeda *d. c.* 3. *n.* 7. *vers. similiter Capitulum*, Azor. *d. lib.* 6. *c.* 28. *q.* 5. quos refert, & sequitur Sanch. *d. c* 29. *n.* 155. quibus adde Zerol. *in praxi Episc. p.* 1. *verb. vnio* §. 11. *& part.* 2. *verb. Capitulum*, §. 4. *& verb. vnio*, §. 7. Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiep. Neapo c.* 85. *n.* 25. Quarant. *in summa Bullarij verb. Capitulum Sede vacante, q* 9. *vers. qua conclusio*, Nicol. Garc. *dict c.* 2. *n.* 67. *&* 68. Raguſ. *de voce Canonicorum in Capitulo, q.* 16. quidquid dicat Cuch. *d. lib.* 2. *tit.* 9. *n.* 857. & Azor sibi contrarius *d part.* 2. *lib.* 3. *c.* 38. *q.* 9. Lotter. *d. q.* 28. *num.* 140. 11

Legatus

12 Legatus de Latere cum possit in sua prouincia quicquid Episcopus in sua diœcesi, potest vnire beneficia prouinciæ suæ legationis, absque tamen præiudicio Episcopi. Ita tenent Abb. *in d.c. sicut vnire, n.5.* vbi Cardinal. *n.1.* Imola *in fine*, Dec. *à n.19.* Rebuff. *d. tit. de vnionibus, à n.24.* Gambat. *de officio, & potestate Legati, lib.5.* vbi *de potestate Legati in vniendo beneficia, à n.40* Hojeda *d.c.3.n.7. vers. vlterius Legatus*, Azor. *d.c.28.q.8. & eadem p.2.lib.5.cap.29.q.14.* quos refert & sequitur Sanchez *d.c.29.n.158.* quibus adde Nicolaum Garciam *d.cap.2.n.65.* Aloys. Rice. *d. resol. 383. num.2. & d. Neapol. dec.198. num.2. part.4.* Vgolin. *de officio, & potest. Episcopi c.5.§.1. num.1.* Lotter. *d.q.28. num.116. & 117.*

13 Archiepiscopus vnire potest beneficia in sua diœcesi existentia, cum in ea eandem iurisdictionem exerceat, quam Episcopus in sua; sed nequit vnire beneficia diœcesis suffraganeorum, vt resoluunt Mat. Socin. *in d. cap. sicut vnire, art.3.q.5.n.35.* Rebuff. *d. tit. de vnionib. n.29. & 30.* Hojeda *d.c.3. num.7.* Azor. *dict. cap.28.q.7.* quos refert, & sequitur Sanch. *dict. cap.29. num.156.*

14 Abbates, atque alij Prælati Episcopo inferiores ita plenè subiectas sibi Ecclesias habentes, vt iurisdictione quasi Episcopali in eis fungantur, seu existente priuilegio, aut consuetudine legitimè præscripta, possunt vniones facere, vt per Mat. Socin *in d. cap. sicut vnire, art.1.n.41. & 42.* gloss. *verb. Ordinarios, in Clem.1.§. adhæc, de statu Monach.* plures quos refert Sanchez *d.c.29. num.160.* quibus adde Sbroz. *de officio Vicarij lib.2. quæst.115.n.12.* Azor. *d.c.28. quæst.10.* Nicol. Garcia *d.c.2. num.71. cum sequentibus*, Aloys. Ricc. *d. resol 383. num.3. & d. Neapol. dec.198. n.4. p.4.* Velut quando ad eos iurisdictio quasi Episcopalis pleno iure spectat, Rot. *in pract. de vnion n.11.* Petr. Gregor. *de benef. c.20.n.7.* Lotter. *d.q.28.n.133.* vbi *à n.134.* probat inferiores ab Episcopo posse vniones facere iure speciali, putà ex priuilegio Apost. siue vero, siue præsumpto, ex immemorabili, vel ex quadragenaria cum titulo.

15 Ad hanc vnionem per Episcopum, aliosque Prælatos supra enumeratos ritè faciendam, requiruntur aliquæ conditiones, quarum prima est causa iusta quæ in hac parte est necessitas, aut vtilitas Ecclesiæ, vt expressè habetur *in cap. exposuisti, de Præbend. & in c.1. de rebus Eccles. non alien. lib.6.* & docent Rebuff. *d. tit. de vnionib. num.38.* Azor. *d. part.2. lib.6. cap.28.q.4. & 13.* Nicol. Garc. *d. cap.2. num.108.* Sanch. *d. cap.29. num.161.* Necessitas est quando Præbenda, cui vnio facienda est, caret sufficientibus redditibus ad alendum ministrum, *d. cap. exposuisti*, ibi, *de redditibus præbendarum suarum nequeunt sustentari*, Concil. Trident. *sess. 21. de reformat. c.5.* ibi, *propter eorum paupertatem*, censuit Rota coram *Cardin. Seraphino dec.1078. n.4.* Vel si Ecclesia sit destructa ab hostibus, vel desolata, *c.2. de relig. domibus*, vel propter populi detrimentum, *cap. ad audientiam, il 2. & cap. fin. eod. tit.* Vel quando Ecclesiæ sunt vicinæ, & restant pauci de populo, aliis mortuis,
16 vt probatur *in c. & temporis 16.q.2.* Vtilitas autem est, quando propter fructuum tenuitatem non inueniuntur clerici idonei ad deseruiendum, vt probant *d.c. exposuisti, & c.1. ne Sede vacante*, ibi, *ne plus sanisse personæ, quàm Ecclesiæ videremur.* Si verò sine causa, vel ex falsa causa, etiam seruata Iuris forma, vnio facta sit per Ordinarium, nulla est ipso iure, vt per Bursat. *cons. 185.n.13. lib.2.* Nic. Garc. *d.c.2.n.113.* vbi *n.117.* resoluit subreptionem vitiare ipso iure vnionem Apostol. Quicquid dicant prædictam vnionem non esse ipso iure irritam, sed irritandam ope exceptionis, Mat. Socin. Rebuff. Azor. & alij plures, quos refert & sequitur Sanch. *d.c.29. n.175.* Causæ vnionis veræ non præsumuntur, etiamsi Ordinarius, vel delegatus eas inserat in vnione, & asserat esse veras, sed iuuans se vnione tenetur illas probare, vt resoluit Nicol. *dec.120.* vbi *n.121.* resoluit, quod si Ordinarius, vel Legatus in ipsa vnione enuntiet adhibuisse causæ cognitionem, & solemnitates requisitas, & reperisse causas esse veras, videtur standum eius assertioni, & præsumendum esse pro vnione, donec contrarium probetur, etiamsi processerit parte non vocata, quia fortè tunc nullus aderat, qui deberet vocari, refert Ioan. à Cochier. *ad reg. 13. Cancell. n.17.*

Secunda conditio est, vt citentur hi omnes quorum interest in vnione facienda. Ita *Clem. vnica, §. ad hæc, de statu Monach.* Rot. *decis.133.n.4. p.1. diuers.* Rebuff. *d. tit. de vnionib n.43.* Azor *d.c.28. q.14.* Hojeda *d.c.3. n.9.* Henriq. *cons.99.n.6.* Nicol. Garcia *d. cap.2. n.203.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. dec. 486. in 1. edit. aliàs resol.377.n.3. in 2. edit. & iterum decis.491. in 1. edit. aliàs resol.382. num.1. in 2. edit.* Sanch. *dict. c.29.n.163.* Seraph. *dec.1078.* Lotter. *d. q.29.n.166 cum seqq.* 17

Vnde si Ecclesia sit subiecta Abbati, aut alij inferiori Prælato, non potest Episcopus eam vnire absque illius consensu, vt per Mat. Socin. *in dict. cap sicut vnire, art.4.q.5.n.62.* vbi *art.6. n.95. concl.4.* rectè ait exigi quoque consensum clericorum constituentium Capitulum cum eo Prælato inferiori, & *concl.3.n.96.* bene etiam dicit, exigi quoque consensum Capituli Ecclesiæ Cathedralis: refert Sanchez *d. cap.29. num 167.* 18

Insuper si Ecclesia sit iurispatronatus, exigitur consensus patroni, vt Episcopus eam vnire possit, quippe quod præiudicium fiat iuri præsentandi competenti patrono per vnionem illam; & ideo vt ea rata sit, exigitur vt patronus consentiat. Ita per *cap. suggestum, de iurepatr.* docent Mat. Socin. *in d. c. sicut vnire, art 6. concl.8.n.98.* Boër. *dec.345.n.4. in fine*, Lambert. *de iurepatron. lib.3.q.6. art.2.* Bertrand. *cons.73. vol.4.* Couar. *pract. cap 36. num.11.* Nauar. *cons.3. num.2. de iurepatron. in antiq.* Hojeda *d. cap.3. num.9.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. dec.486. in 1. edit aliàs resol.377.n.1. in 2. edit.* vbi *n.5.* resoluit consensum patroni non præsumi, nec de eo stari assertioni Episcopi, Flamin. *de resignat. benef. lib.2.q.4.n.11.* Campan *in diuers. iuris Canon. rubr.11.c.13 n.177.* Azor. *d.c.28. q.12.* & sequitur Sanch. *d.c.29 n.168. & n.170.* dicens etiam neutri patrono, tam sæculari, quàm Ecclesiastico posse Episcopum præiudicium inferre, resoluitque satis esse subsequi consensum patroni. Et si plures patroni sunt, omnium requiritur consensus. Verall. *dec.246.p.3.* Lotter. *d.q.18.n.170.* 19

Præterea non exigitur consensus Rectoris, siue possessoris beneficij ab Episcopo vniendi, aut si vacet, defensoris illius beneficij, maximè quando vnio debet sortiri effectum post Rectoris obitum, vt probat *Clem. fin. vers. quod si Rector*, vbi gloss. *verb. vocatus, de rebus Eccles. non alien.* & ibi Cardin. *quæst.1. num.7.* Anchar. *num.5.* Rot. *decis.133. num.14. p.2. diuers.* Seraphin. *dec.1078. n.3.* Aloys. Ricc. *in d. praxi fori Eccles. resol.382.* Nic. Garc. *d.c.2. num 24. & num.203.* Sanch. *d. cap.29. num.171.* Ioan. Cochier. *ad reg.13. Cancellar. n.28.* Lotter. *d.q.28 num.171. cum seqq.* Quod si dicas præiudicium generari, quia impeditur ne cum alio permutari valeat, vel in gratiam alterius illi renuntiari, respondent Rebuff. *ad reg.21. Cancel. de vnionib. gl.11. n.9. & 10.* Hojeda *d. cap.3. n.9.* Azor. *d. c.28. q.12.* id præiudicium non esse considerabile, eo quod permutatio illa, & resignatio pendeant à voluntate Superioris, & sint modi extraordinarij comparandi beneficia: quare id præiudicium cedere debet vtilitati communi, ob quam vnio beneficiorum fit: tum etiam, quia ex resignatione huiusmodi nullum, vel modicum infertur præiudicium illi cui est facta vnio, cùm facile sit, vt contingat citius mori resignatarium, quàm resignantem, Put. *dec.347. n.3. lib.2. in nouis*, Flamin. *de resign.* 20

lib. 2.

lib.2.q 9. ex n.8. Steph. Gratian.*discept.forens.c.* 278. *n.*29.Rot.*dec.*38.*n.*5.*p.*1. *recent.* Minimè etiam plebs vocari debet, nisi allegaret causam rationabilem, ne fieret vnio, vt per Nic.Garc.*d.c.*2.*n.*219. vbi *n* 220. asserit resolutum *in Gerund. vnionis*, 20. *Martij* 1600. coram *Illust Card. Sacrat.* Parochianos esse legitimas personas in causa hoc respiciente, cùm illorum intersit bonum habere Pastorem.

21 *Tertia* conditio est, vt accedat consensus Capituli Ecclesiæ Cathedralis in vnione per Episcopum facienda, vt expresse deciditur *in d.Clem.*1.*de rebus Ecclesiæ non alien Clem ne in agro, de statu Monach* & docent Rebuff *d.gloss.*11.*n.*2. Fusch *de visitat, lib.*2. *c.*26.*n.*5. Pett.de Perusio *de Vnion.c* 5. *n.*17. Hojed. *de incomp.benef p.*2.*c.*3.*n.*9.*vers. tertiò requiritur.* Seraph. *decis.*1078.*n.*1. Azor.*d c.*28 *q* 12.Nicol.Garc.*d.cap.*2. *n.*145. Rot.apud Farin.*dec.*688.*n.*2 *p.*1.*recent.* vbi reddit rationem quare in donatione iurispatronatus solus consensus Episcopi requiratur, in vnione verò Ecclesiæ requiratur etiam consensus Capituli, Aloys.Ricc. *in dec. Curiæ Archiep.Neapol.*198.*n.*17.*p.*4. Sanch.*d.*
22 *c.*29.*n* 165. vbi addit quod si Canonici consentire nollent, & iusta causa vnionis faciendæ subesset, possunt compelli.

Sed circa hanc conditionem aliquæ suboriuntur difficultates.

Prima est, an consensus ille præcedere debeat, an potius satis sit si postea accedat? Et communiter Doctores respondent satis esse si postea accedat, argum. text.*in c.cum nos,& in c.cura,de iurepatron.* Ita docent Boër.*dec.*345.*num.*3 & 4. Rebuff. *d.gloss.*11. *num.*20. & 21. quos refert, & sequitur Sanch.*d.c.*29. *num.*165. quibus adde Azor.*d q* 12.*in fine*, Nicol. Garc. *d.cap.*2. *n.*147. *cum seqq.* & Stephan. Gratian. *discept. forens. c.*278 *n.*30.

23 *Secunda* est: Vtrùm extante consuetudine in contrarium possit fieri vnio per Episcopum absque consensu Capituli? Affirmant Fusch.*d.lib.*2.*c.*26.*n.*5. Petr. Greg. *de benef.c.*20.*n.*6. Nicol.Garc.*d.c.*2.*num.*152. vbi *n.*153. intelligit de consuetudine generali, quæ esset propriè consuetudo, & non præscriptio. Quamuis huiusmodi consuetudinem in contrarium non valere teneant gloss.*verb.consentiente,in Clem si vna*, vbi Imola, & Bonif.*à n.*16. Abb.*n.*2. & Felin. *in cap.cùm causam,n.*10.& 20.*de sent.& re iud.*

24 *Tertia* est: Vtrum in vnione facienda ab Episcopo ipsi Capitulo sufficiat illius consensus? Non sufficere, cum non possit auctorizare in facto proprio, sed requiri auctoritatem Papæ, resoluunt gloss.*verb.mensa,in dict.Clem. si vna* quam sequuntur *ibi* Card *num* 3. & Abb.*num.*6.& alij, quos refert, & sequitur Nic. Garcia *d. c.* .. *n.*163. & censuit Rota *in Perus. benef.*4 *Iulij* 1601 coram *Peña*, vbi quod in vnione, quæ fit ad fauorem Capituli, quam ipsum potest auctorizare, requiritur auctoritas Papæ, etiamsi non fiat vigore Concilij *sess.*21 *de reformat.c.*5 Si verò vnio fieret alicui Dignitati, vel Præbendæ, sufficere Capituli consensum, & non requiri auctoritatem Papæ, censuit Rot. *decis.*788.*n.*4 *p.*1.*div.* quod etiam locum habere, quando vnio fit omnibus præbendis distinctis, non simul, separatim, & distinctè vnicuique post multos, quos refert, resoluit Nic. Garc.*d.c.*2 *n.*170 & eiusdem sententiæ sunt Gonz *ad reg.*8.*Cancel.gloss.*37.*n.*25. Stephan. Grat.*discept.forens.c.*274 *n* 34.*in fine.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles.dec.*488.*in* 1.*edit.aliàs resol.*379.*n.*4. *in* 2 *edit.*

25 *Quarta* est: Vtrum nullitas vnionis ob defectum consensus Capituli possit opponi ab alio quàm ab ipso Capitulo? A nullo posse opponi, cùm hæc exceptio illi soli concedatur, censuit Rot. *dec.*133. *n.*10. *part.*2. *divers.* resoluit Stephan. Grat. *discept. forens. c.*278. *n.*30. Contrarium tamen, vt quilibet scilicet, qui haberet interesse, possit dare de tali defectu, cum solemnitas hæc sit introducta fauore Ecclesiæ. & sic fauore publico, amplexa est eadem Rot. *in Vercellen. vnionis*, 21. *Aprilis* 1611. coram *Cardinal Lancellotto iuniore*, & iterum *in Gerud. hebdomadariæ*, 3. *Iunij* 1613. coram *Card. Pamphilio*, impressa per Farin. *dec.*453. *n.*5.*part.*2.*recent.*

Quinta est. An in vnione hac à Legato de Latere 26
facienda exigatur consensus Capituli? Illum non requiri eo quòd huiusmodi Legatus nullum consortium cum Capitulo habeat, tenent Boer.*dec.*513.*num.vnic.* Gambarupt. *de officio & auctorit. Legat. tit. de potest. Legati ad vnienda beneficia*, *n* 58. Hojeda *d. c.*3. *n.*9. Ego verò cum Mar. Socin. *in d. c. sicut vnire, art.*6. *concl.*14.*n.*115. quem refert, & sequitur Sanch.*d.c.*29. *c.*166. sic distinguendum esse iudico; si eam vnionem faciat vt Pontificiæ commissionis, in qua consensus Capituli mentio non fiat, non exigetur is consensus, quia tunc non vnit vt Ordinarius, sed vt Pontificis delegatus; quare sicut Pontifex potest absque consensu Capituli vnire, ita & ipse. Si autem id faciat ex sua potestate Ordinaria, indiget consensu Capituli, quia tunc non ampliorem in beneficiis vniendis habet potestatem, quàm Episcopus. Si ergo hic indiget consensu Capituli, ergo & ille.

Hæc omnia supradicta circa has vniones proce- 27
dunt attento Iure communi antiquo; attento verò nouiori Concilij Tridentini multa sunt aucta, alia verò correcta, vt singula singulis referendo ostendam. Et

Primò colligo, aut correctum esse, aut saltem au- 28
ctum Ius commune per Concil. Trid.*sess* 7. *de reformat.c.*6. nam Iure communi pateret possessor beneficij vniti se tueri præscriptione illa ferè quadragenaria, ne Episcopus de illius valore cognosceret, vel ne integrum vnionis effectum impediret, aut si adhuc Episcopus instaret, cum solam potestatem Ordinariam ad id haberet, licet possessori sic vexato ad Archiepiscopum, cuius ille Episcopus suffraganeus est, appellare; at hodie attento illo Trid. decreto *in d. c.*6. non potest se illa præscriptione tueri, quominus liceat Episcopo vnionem perpetuam à quadraginta annis citra factam examinare, & si nondum integrum effectum sortita sit, impedire, nisi constet ex legitimis causis factam esse, & si possessor velit appellare, nequit ad Archiepiscopum, sed ad solum Pontificem, quia in eo decreto conceditur Episcopo, vt tanquam delegatus à Sede Apost. procedat in ea causa. Ita Sanch.*d.c.*29. *num.*179.

Secundò colligo per Concil. Trid.*sess* 14 *de refor-* 29
*mat.c.*9. correctum esse Ius antiquum, quippe quod eo attento integrum erat Episcopo vnire beneficium suæ diœcesis cum altero alienæ diœcesis, accedente consensu Episcopi illius, vt bene tradit Mar. Socin. *in d.c. sicut vnire,art.*4.*q* 13.*n* 80.& *art.*6.*concl.*11.12. & 13. *n* 102.103.& 104. At verò attento illo Conc. Trid. decreto *in d.c.*9. nulla ratione licet vnire beneficia diuersæ diœcesis, & docent Fusch.*de Visit. lib.*1. *c.*26. *n.*24. Zerola *in praxi Episc p.*1.*verb vnio*.§.8. Nicol.Garc. *d c.*2.*n.*85. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit lib.*30. *tract.*3.*n.*302. Aloys. Ricc *in praxi fori Eccles.dec.*492. *in* 1.*edit aliàs resol.*383 *n.*5.*in* 2.*edit.* Sanch *d cap.*29. *num* 180.

Tertiò colligo in Concil. Trident. *sess* 21. *de refor-* 30
mat.cap 5. cum conceditur Episcopis facere quorumcunque beneficiorum vniones, etiamsi illa reseruata sint, confirmari Ordinariam Episcoporum auctoritatem, qua poterant vnire Ecclesias & beneficia suæ diœcesis, etiamsi illa reseruata essent, vt dixi suprà *n* 7. augerique hanc potestatem, quia attento Iure antiquo poterant sola potestate Ordinaria. At attento Trid. decreto possunt quoque potestate delegata, vt constat ex Concil. *ibi, possint Episcopi etiam tanquam Sedis Apost delegati.* Quare licere Episcopis vtraque pote-

stato

state procedere, & quando sic procedunt, ad solum Pontificem appellari posse docet Sanch. *d.c.29.n.*181. & conducunt dicta per me *alleg.* 92.

Dubium tamen extat, an attento hoc decreto Concilij *d.c.5.* integrum sit Episcopis vnire beneficia absque sui Capituli consensu, quod vtens sua potestate Ordinaria nequibat? Sunt duæ sententiæ, vna tenet Capituli consensum non esse necessarium, cum Episcopi vniones faciunt tanquam Sedis Apostol. delegati, quam tuentur Nauar. *cons.* 10 *de officio delegat. in nouis*, & Zerola *in praxi Episc. p* 2. *verb. Vnio.* §.9. Altera verò, cui tanquam probabiliori adhæreo, asserit exigi consensum Capituli, sequuntur Nicol. Garc *d.c.2 n.*158. Aloys. Ricc. *in praxi Eccles. dec.*487. *in* 1. *edit. aliàs resol.*378. *in* 2. *edit. & d. Neapol. dec.*198. *n.*15. *cum seqq. p.*4. Sanch. *d.c.29 n.*183.

30 *Quartò* colligo correctum esse Ius commune per Concil. Trid. *sess.*24 *de reformat. c.*13. quippe quod Iure communi non erat restricta facultas Episcopi ad vnienda beneficia Curata monasterijs, aut alijs beneficijs; at Concilio Tridentino attento, interdicta est vnio cuiuscunque beneficij Curati monasterio, aut cuicunque operi pio, aut beneficiis simplicibus, referunt Zerol. *d. verb. Vnio*, §.2 Azor. *d. cap.*28. *q.*17. Nicol. Garc. *d. cap.*2. *n.*86. Sanch. *d.c.*29. *n.*184. Et Parochialis vnio ita est prohibita à Concilio, vt etiam aliqua pars eius fructuum vniri non possit, prout referunt decisum Nicol. Garcia *d. c.*2 *num.*87. Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccl. dec.*492. *in* 1. *edit. aliàs resol.* 383. *n.*5. *in* 2. *edit.* Parochias verò, quæ certos fines non habent, sed certum tantùm populum, & per certas familias distinguuntur, vniri posse, quia Decretum illud Concilij *d. c.*13. prohibens Ecclesias Parochiales vniri, locum habet, quando verè sit Ecclesia Parochialis, & habeat certos fines, aliàs non, referunt decisum Nicol. Garcia *dict. c.*28. *n.*88. & Gonzal. *ad regul.*8. *Cancell. gloss.*6 *n.*96. qui etiam *gloss.*5. §.7. *n.*46. resoluit saluari, & excipi posse vniones, quæ fiunt pro fundatione, augmento, vel conseruatione Collegiorum, & aliorum piorum locorum, ad Fidei Catholicæ defensionem & propagationem, bonarumque artium cultum.

31 *Quintò* colligo correctum quoque esse ius commune per Concil. Trid. *sess.*24. *de reformat. cap.*5. nam attento Iure communi, in vnione facienda per Episcopum Ecclesiæ iurispatronatus, exigebatur consensus patroni, siue sæcularis, siue Ecclesiastici, vt supra dixi: sed Concil. Trid. *d. cap.* 5. concedit supprimi aliquas præbendas Ecclesiæ Cathedralis, ipsisque aliqua beneficia vniri per Episcopum cum patronorum consensu, si de iurepatronatus laicorum sint. Quare à contrario sensu concedit, vt possit id efficere absque consensu patroni Ecclesiastici: ita docet Sanch. *d.c.*29. *n.*185. vbi *n.*186. probat hanc potestatem esse delegatam, & *n.*187. similiter probat, stantibus supradictis Conc. Trid. decretis integrum esse Episcopo vniri Religioni beneficium aliquod, sicut poterat Iure communi attento, vt suprà dixi *ampl.*1. & *n.*188. resoluit posse Episcopum statuere, vt id beneficium sæculare ab ipso Religioni vnitum, regatur per Religiosos, idque statutum operari dispensatiuè cum monacho præficiendo illi beneficio, quamuis aliter Episcopus nequeat dispensare super hanc translationem.

Sextò colligo, quod licèt de Iure permissum sit vniones per suos prædecessores factas quandocunque reuidere, & si minus Canonicæ sint, illas dissoluere, & irritare, siue per viam simplicis grauaminis, adhibito consilio Capituli, nisi detrectet consentire, siue per viam iudiciariam, citatis iis, quorum interest, prout hos duos modos, siue vias proponit Oldrad. *cons.* 262. *n.*5. non tamen eidem est permissum retractare vniones factas per Sedem Apost. *c.*1. & 2. *de confirm. vtili*, Rot. *dec.*737. *n.*2 *p.*2. *recent.* Proindeque respectu vnionum, quæ processerunt à Sede Apost. & nihilominus per obreptionem & subreptionem fuerunt extortæ, opus fuit prouisione Concilij *sess.*7. *de reform. c.*6. vt videlicet reuiderentur per Episcopum tanquam ipsius Sedis Legatum, quæ tamen ne induceretur summa aliqua rerum perturbatio, restricta legitur ad vniones factas intra quadraginta annos retroactos, quod tempus computatur ex die, quo auctoritate Pontificis Concilium fuit promulgatum, Azor. *inst. moral. p.*2. *lib.*6. *c.*28. *q.*22. Zypæ. *in analyt. lib.*5. *de excessib. Prel. sub n.*1. *vers. vbi computari*, Sanch *d. cap.*29. *n.*178. Lon. *d. lib.*1. *cap.*29 *à n.*10 Zer. *d. verb. vnio*, §.6. vbi refert decisum possessorem duarum Parochialium, quæ per consuetudinem à 40. annis citra tanquam vnitæ semper sine collatione collatæ fuerunt, molestandum non esse.

Illud in hac materia est maximè obseruandum, 32
quod licèt Episcopus non possit vnire beneficium iurispatronatus, inscijs & spretis patronis, *c. cùm debitus, de iurepatr.* Caputaq. *decis.*346. *part.*3. Flamin. *de resignat. lib.*2. *q.*4. *c.*11. Franc. Leo *d.p.*2. *c.*31. *n.*13. Mar. Antonin *d. lib.*1. *resol.*109. *n.*2. vbi *n.*12. id intelligit procedere nisi patroni passi fuerint vniri huiusmodi beneficium; nihilominus tamen poterit Episcopus vnire beneficium liberum beneficio Iurispatronatus, vt censuit Rota *in Firmana Altaris*, 9. *Iunij* 1608. coram *Card. Marquemont*, apud Farin. *dec.* 222. *p.*2. *recent.* ex ea ratione, quia non reperitur Iure cautum, quod Episcopus beneficium liberum vnire non possit beneficio patronato, quin potius facultas vniendi competens Ordinariis refertur ad omnia beneficia. Rebuff *d. tit. de vnion. n.*4. & 6. Hojeda *de incompatib. benef. p.*2. *c.*3. *n.*6. & Petr. de Perus. *de vnionib. c.*4. *n.*28. dicit notandum, quod potestas Episcoporum circa ius vniendi, non reperitur de Iure restricta, nisi tantùm quoad Ecclesias Cathedrales, & diuersarum Religionum. Idemque *c.*6. *n.*2. dicit obseruandum esse, quod Iura loquentia de vnione Ecclesiarum, non distinguunt de qualitate ipsarum; sed simpliciter, & absoluè dicunt vnam Ecclesiam posse vniri alteri; quodque ista vnio beneficij liberi ad beneficium patronatum fieri possit, videtur supponere S. Concil. Trident. *sess* 25 *de reform c.*9. *vers. insuper*, dum reuocat ex huiusmodi vnionibus illas quæ non sunt effectum sortitæ, quæcunque auctoritate etiam Apostolica concessæ fuerint, ponderando illam dictionem, *etiam*, quæ cùm implicatiua, & extinctiua sit, Calderin. *in Clem.*1. *in fine, de sent. & re iudic.* apertè comprehendit vniones factas ab Ordinariis.

Non obstat quod Ordinarius non potest concedere 33
laico iuspatronatus super beneficio libero, Abb. *consil* 106. *n.*4. & *cons.*28. *lib.*2 Roch. *de iurepatron. vers. pro eo quod de diœcesanis*, *q.*16. Lamber. *in simili tract. lib.*2. *p*1. *art.*4. *q.*10 *n.*4. Quia respondetur id non procedere quando Episcopus ex causa facit de beneficio libero patronatum, vt declarat Abb. *d. cons.*106. & post Roch. Lamb. *d.q.*10. *n.*5. & 6. & si vnio facta fuit ex causa legitima, videlicet ob tenuitatem redituum beneficij patronatus, Rebuff. *d. tit. de vnion n.*39. Vel respondetur aliud esse quod Episcopus possit concedere iuspatronatus super beneficio libero, aliud quod possit vnire beneficium liberum beneficio iurispatronatus, & differentiæ ea ratio est, quia primo casu beneficium liberum reducitur ad seruitutem, in secundo autem casu post vnionem beneficium vnitum non habetur amplius vti beneficium, sed vti prædium beneficij, cuj vnitum fuit, ex infrà dicendis.

His sic constitutis, & resolutis circa potestatem 34
Episcoporum in vniendis beneficiis, tam Iure communi antiquo, quàm nouiori Concilij Trid. attento, necessarium duxi circa secundum vnionis modum, qui forsan frequentior est, aliqua prælibare, quæ ad plura deseruire possunt. Et in primis aduerto vnionem beneficij factam alteri accessoriè, operari extinctionem,

nem, & suppressionem nominis, & tituli beneficij vniti, ita vt amplius beneficium dici non possit, sed iudicatur vt prædium eius, cui fit vnio. Ita Rot. *decis.* 758. *n.6.p.1.& decis.113.n.16.p.2.diuers. & decis.199. n.5. & decis.710 n.2.part.2 recent.* Coccin. *decis.328. n.1.* & apud Puteum *decis.6.de vnionib.* plures, quos refert, & sequitur Nicol. Garcia *d.c.2. num.11.* Flamin. *de resignat.benef. lib.2. q.8. n.3. & lib 3. q.1. num.120. & lib 12.q.3.n.47* Gonzal. *ad regul.8.Cancell gloss.1.§.7.* Valasc. *consult.14.n.1.* Flores *ad Gam.decis vlt.* Lotter. *d.lib.1.q.28. num.98.* Et sic non intitulatur quis in Parochiali annexa, sed in beneficio principali, Franc. *in c.1.n 6 de filiis Presbyterorum,lib.6.* Nic. Garc. *p.11.*
35 *cap.5.n.193.* Lotter. *d.q.28.n 104* & † non censetur habere curam animarum, Felin. *in cap.in nostra, de rescriptis, corollar.10.* Dec. *in cap ad aures, eodem tit.n.13.* Menoch. *de arbitr.lib.2 casu 201.n.97.* Nauar. *cons.13. n.4.de rebus Ecclesiæ, in nouis.* Quintanadueñas *Eccle-*
36 *siasticon lib.4 n.70.* Nicol. Garcia *d q.11.c.5.n.194.* † Et ita attenditur tantùm qualitas, & natura beneficij principalis, non autem annexi, gloss. *verb. Ecclesias, in Clement. per litteras, de præbendis,* vbi Card. *q.17.* Imo-
37 la *à n.9.* Abb. *n.5.* Bonifac. *à num.20.* Nam † vnitum assumit naturam, consuetudines, & priuilegia principalis, cui est annexum, gloss. *verb. vnire, in c.& tempore 16. quæst.1.* glos. etiam *verb vniendo, in c.1 ne Sede vacante,* Gonzal. *ad reg.8.Cancell.d §.7.à n.a.* D. Barbosa *in*
38 *l.quia tale.n.95.in fine.ff.soluto matrim.* Et † per vnionem supprimitur Ecclesia vnita, & omnia transferuntur in eam, cui fit vnio, Rota *in Illerden. dismembrationis, 27. Ianuarij 1593.* coram *Illustriss. Seraphino,* inter eius impressas *dec.1009 n 4.*

39 *Primò* ex dictis infertur, Ecclesiam Parochialem possessam vti vnitam, & membrum alterius, non inducere incompatibilitatem, Rot. *diuers. dec.76. n 3.p.1.* Garcia *d. p.11. c. 5.n. 195.* vbi etiam resoluit, quod
40 † vnum beneficium Curatum annexum simplici, assumit naturam simplicis, & citat Rebuff *in praxi, tit. de non promotis, n.31.* Valasc. *consult.14.n.1.* Lessium *de iustit.lib.2.c.34.n.148.* Azor. *inst.moral. p.2.lib.6.cap.28. q.20. in fine.*

41 *Secundò* infertur ad Canonicatum, seu Dignitatem, cui est vnita Parochialis accessoriè, & perpetuò, non requiri ætatem viginti quinque annorum, sed sufficere ætatem ad Canonicatum, seu Dignitatem requisitam: ita decisum referunt Henriq. *cons.32. n.4. & seqq.* Piasec. *in praxi noua Episc p.2 c.5.n 21.pag 330.* Nic. Garc. *d part.12.c.2.n.26.* Galer. *in margarita casuum conscientiæ, verb. Canonicus 5. & verb. Parochus,* Gonzal. *ad regul.8. Cancell. gloss 9. n.4.* Aloys. Rice. *in praxi fori Ecclesiast.dec.735.in 1.edit. & resolut.512.in 2 edit.*

42 *Tertiò* infertur, in prouisione Dignitatum habentium vnitam Parochialem perpetuò, & accessoriè, non esse faciendum concursum: ita decisum referunt Galet. *in margarita casuum conscientiæ, verb. beneficium, pag.24.* Nicol Garc. *p.9.c.2.num.193.* Gonzal. *ad reg.8. Cancell.gloss.5.§.7.n.13.& gloss.6.n.162.* Less. *de iustit. lib.2.c.34.n.82.*

43 *Quartò* infertur in impetratione principale beneficium tantùm exprimendum, nec opus esse exprimere vnitum accessoriè, Menoch. *d.casu 205.n.67.* Rota Romana *diuers. dec.786 sub n.3.p.1.* Selu. *in tr. de benef. p.3.q.12.n.64 vers.14 qualitas,* Flam *de resignat.lib.10. q.1.n.36.* Azor. *d.c.18. q.20.* Campan. *in diuers. Iuris Canon rubr.11.c.13.n.83.* Garc. Nicol. *d. c.2. n 20.* vbi *n.28* refert in Rota decisum, quod in beneficio vnito non habet locum regula de triennali.

44 *Quintò* infertur Episcopum posse dispensare cum illegitimo ad beneficium simplex, cui est vnita Parochialis, Geminian. *in cap.1 num.12.de filiis Presbyterorum, lib.6.* Rebuff. *in tract.nominat. quæst.16. num.27.* Ioannes Maria Bellet. *disquisit. clericalium p.1. tit. de disciplina clericali, §.3. n.34.* Campanil. *d. capit.131 num.83.* Stephan. Gratian. *disceptation. forens. c.273. num.47.*

Sextò infertur promotum ad Ecclesiam Parochialem, quæ est vnita accessoriè alicui non parochiali, minimè teneri lege posita *in c. licet Canon, de elect. in 6.* vt resoluit Azor. *d.p.2.lib 6.c.8 q 8.* 45

Vnio verò facta æquè principaliter nihil aliud operatur, nisi vt Rector vnius sit Rector alterius, & vtrumque beneficium manet beneficium, sicut antea erat, & quælibet Ecclesia in suo statu, & honore remanet, & proprios redditus agnoscit, & gaudet suis priuilegiis, gloss. *in d cap & temp.& in d.cap.1.& in d.Clem. per litteras,* Rebuff. *d.tit.de vnionibus,n.1.* & post alios quos refert, optimè resoluit Nicol. Garc. *d.cap.2. n.47.* 46
vbi *n.38.* asserit † idem quando vnio facta est ad tempus, seu ad vitam, & *n.39.cum sequentibus,* asserit obtinentem Canonicatum, cui sit vnita Parochialis ad vitam, debere in Parochiali residere, & non in Canonicatu, ac facere mentionem in impetratione de vtroque beneficio sic annexo. 47

Quomodo autem vnio accessoriè, vel æquè principaliter facta cognoscatur? Vide Mascard. *de prob conclus.14 8.* Menoch. *de præsumpt.lib 6 q 8.. n 6* Rota Roman. *diuers dec.114.p.2.* Gonzal. *ad reg 8. Cancell, gloss.5.§.7 à n.120.* 48

Ex *reg.12. Cancellariæ* quisque Romanus Pont. reuocat omnes vniones, suppressiones, & dismembrationes, siue Apost. siue quacunque alia auctoritate factas, quæ suum non sunt sortitæ effectum, præterquam si sint factæ in executionem decretorum sacri Concil. Trid. vt patet ex regula, quæ tamen non se extendit ad factas ex causa necessaria, putà dotationis, vel augmento dotis necessario pro sustentatione cultus diuini, Mohedan. *dec.7.n.1, de priuil.* Crescen. *dec.1.n.1.de Paroch.* Put. *dec.331.& 337.lib.1.* Gonzal. *ad reg.8. Cancel.glos.597.n.49* Genuens. *in pract. Eccles. q.440.* Seraph. *dec.982.* Gregor. XV. *dec.419.n.3* vbi Beltramin. *n 6* Lotter. *d.lib.1 q.29.n.15.* vbi *n 17.* subdit dici causam necessariam ex donatione, vel augmento dotis, vbicunque vel nulla est dos, vel ita tenuis vt prorsus insufficiens sit ad sustentationem ministrorum, & *n.19. cum seq.* asserit verba vnionis esse perpendenda, vt si dicatur vnionem factam vt commodè ministri sustentari valeant, iam concluditur ad necessitatem, secus si dicatur vt commodius, vel pro commodiori sustentatione. Vnde Beltramin. *d. loco,* ex Puteo *d dec.337. lib.1.* ac Rotæ decisionibus, hoc intelligi debere ait quando augmentum est necessarium, secus autem si est voluntarium: & ideo *in Valentina subsidij, 14. Martij 1616.* fuisse dictum subdit vnionem factam mensæ Capitulari subiacere reuocationi, quia non censetur facta ex causa necessaria, cum Capitulum per prius sine dicta vnione se sustentauerit.

Vnio cùm sit quid facti, & odiosum, non præsumitur, sed probari debet ab eo, qui factam asserit, Rebuff *consil 8 vers.5 respondetur,* Masc. *d.concl.1418. n.1. & 2.* Menoch *d.q.80 n.1.* Rota Roman. *diuers dec.557.* 49
n.5.lib.3.p.3. † Probanda est igitur vnio per instrumentum, seu litteras ipsius vnionis, Mascard. *concl.587. n.1.* 50
Zerol. *in praxi Episcop p.1. verb. vnio.§.8.* Vel ex diuturnitate temporis, immemorialis scilicet, Menoch. *d q.80.n.5* Flor. *variar.lib.1 q.10.n.19* Cacheran. *Pedem.dec.116.n.11.* Put. *dec.218 lib.1 & dec.209. lib.2.* necessaria enim est immemorabilis, vel quadragenaria possessio cum titulo putatiuo, Rot. *decis.232. sub n.5.vers.nec per tempus, p 1.recent.* Lotter. *d.quæst.28.*
num.105. † Vel etiam probatur vnio ex verbis ennunciatiuis plurium instrumentorum antiquissimorum supra centum annos, in quibus talia beneficia tanquam vnita enunciantur. Mascard. *d.concl.1418 n.12.* Put. *dec.209.* quæ est *in nouis 204.lib.2.* Capuraq. *dec.344. n.2.& dec.347.à n.2.p.3.* Veral. *dec.344.& 347.p.3.* 51

Seraph. *dec.1272.in princ.* Rot. apud Farin. *dec.626. n 2.p.1.recent.* vbi etiam fuit dictum,huiuſmodi enunciatiuas,licèt non ſint indiuiduæ vnionis, tamen ſufficere quod virtualiter eam contineant, *& dec.724.n.3. par.1.recentior. & in Barcinonen. Vicaria, 9. Februarÿ* 1624. coram *R.P.D. Merlino*, Lotr. *d.q.28.n.106. cum ſeqq.* præcipuè ſi eſſent euuocatiuæ factæ ſimul ab Epiſcopo,& Capitulo, qui poſſunt vnire , Mantic. *dec.35.n.6. & dec.359.n.7.* Rot. *dec.580 part... recentior.* Lott. *d.q.28 num.108.* Et inſtrumenta ad minus duo requiri,ex pluribus Rotæ deciſionibus tenet Nicol. Garcia *d. cap.2. num.259.* vbi *num 258.* intelligit ſi emanauerint à perſonis non ſuſpectis , & *à n.260. cum ſequentibus* , tenet inſtrumenta antiqua illa dici,
54 quæ ſunt centum annorum. † Probari etiam poteſt vnio per confeſſionem partis aduerſæ, concurrentibus adminiculis,& coniecturis Maſc. *d.concl* 1418. *n.15.* Nicol. Garc. *d c.2.n.273.* & demùm probari per teſtes deponentes de publica voce & fama, vel antiquas collationes,cenſuit Rota *d.dec.726.à n.4.p.1.recentior.*

ALLEGATIO LXVII.

Epiſcopus præbendas ad pauciorem numerum quando reducere poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Supprimere præbendas in Cathedralibus, & Collegiatis inſignibus quando poſſit Epiſcopus , oſtenditur.*
2 *Præbendas extinguendi Collegiatarum non inſignium,nullam habet Epiſcopus poteſtatem.*
3 *Capitulo Sede vacante non licet ſupprimere portiones vigore Concilÿ* ſeſſ.24 de reform.c.15.
4 *Suppreſſionem præbendarum tenuium facere non poteſt Collegiatæ Eccleſiæ Prælatus,licèt ſit exemptus,& Eccleſiæ inſignis. Collegiata inſignis quæ dicatur? oſtenditur.ibid.*
5 *Suppreſſio tituli nunquam fieri debet , niſi redditus Eccleſiæ diminuti probentur.*
6 *Redditus Eccleſiæ aucti potius,quàm diminuti in dubio præſumuntur.*
7 *Beneficia de ſui natura præſumuntur congrua..*
8 *Interpretatio illa fieri debet,quæ ſit fauorabilis argmento cultus diuini.*
9 *Suppreſſio & extinctio alicuius dignitatis , vel præbendæ , non poteſt fieri ab Epiſcopo ex cauſa cum conſenſu Capituli,quando bona Epiſcopi, & Capituli ſunt communia,nec etiamſi id caderet in vtilitatem Capituli.*
10 *Supprimere poteſt Epiſcopus cum conſenſu Capituli præbendam , & applicare ſingulis Canonicis , vel ſingulis de Capitulo.*
11 *Prælati ſæculares iuriſdictionem habentes quaſi Epiſcopalem,non poſſunt ſupprimere eius beneficia etiam in caſibus in quibus Epiſcopi poſſunt in ſua diœceſi.*
12 *Vicarius Epiſcopi, ſeu Capituli Sede vacante non poteſt ſupprimere aliquod beneficium etiam in his caſibus.*
13 *Prælati Regulares ſupprimere non poſſunt beneficia Regularia ſuarum Eccleſiarum.*
14 *Collegiata in Eccleſia ſi ſupprimatur aliqua præbenda vltra conſenſum Capituli Cathedralis , an requiratur alius Capituli ipſius collegiatæ,oſtenditur.*
15 *Redditus præbandarum,ſeu beneficiorum,cùm eorum aliqua ſupprimenda ſunt , quomodo taxandi , remiſsiuè.*
16 *Diſmembratio,ſeu diminutio beneficiÿ eandem cauſam,& ſolemnitatem requirit,quam vnio poſtulat, ſeu alienatio rerum Eccleſiæ.*
17 *Rectoris,vel defenſoris vocatio in diſmembratione Beneficÿ requiritur,& alia ſolemnitates in alienatione rei Eccleſiæ requiſita.*
18 *Diſmembratio beneficÿ cauſa cognita,& de conſenſu Rectoris valet.*
19 *Parochialis pinguedo eſt cauſa ſufficiens diſmembrationis.*
20 *Epiſcopus non poteſt diſmembrare fructus vnius beneficÿ , & illos alteri applicare ſine ſolemnitatibus.*
21 *Diſmembrationis cauſa ſufficiens eſt pinguedo Parochialis.*
22 *Diſmembrare non poteſt Epiſcopus fructus vnius beneficÿ , & illos alteri applicare ſiue ſolemnitate in alienatione bonorum Eccleſiæ requiſita , & de conſenſu Rectoris.*
23 *Diſmembrare non poteſt Ordinarius beneficia Curata,ac vnire beneficiis ſimplicibus.*

VM beneficiati non debeant eſſe in Eccleſia plures , quàm quot poſſunt ex redditibus illius ſuſtentari, *cap* 1.vbi Abb. *de inſtitut.* ideò in Cathedralibus , & Collegiatis inſignibus, vbi frequentes , adeóque tenues ſunt Præbendæ ſimul cum diſtributionibus quotidianis, nec illis vniri aliqua ſimplicia beneficia poſſunt , licitum eſt Epiſcopis , aliquibus ex iis ſuppreſſis , cum patronorum conſenſu , ſi de iurepatronatus laicorum ſint , quarum fructus & prouentus reliquarum Præbendarum diſtributionibus quotidianis applicantur, eas ad pauciorem numerum reducere,ita tamen vt tot ſuperſint , quæ diuino cultui celebrando , ac dignitati Eccleſiaſticæ commodè valeant reſpondere. Ita Concil. Tridentin. *ſeſſ.24. de reformat. cap.15.* Zerola *in praxi Epiſcop. part.1. verb.beneficia , §.1. verſ.11.* Moneta *de diſtribut. quotid quæſt.1. cap.5. à num.27.* Gonzalez *ad regul.8. Cancell gloſſ.5. §.7. à num.147.* Ioan. Selu. *in tract.de re benef.part.4. quæſt.7. n.130. cum ſequentibus*, Roch.de Curte *de iurepatr. verb. pro eo quod de diœceſani conſenſu,quæſt.12.ſub n.27.* Lamberrin. *eod.tractat.lib.5.quæſt.6. art.7. n.10. cum ſeqq.* Garc. *de benefic part.12.cap.1. num.2. & 4.* Monet. *de commutat. vltim. volunt. cap.12. num.113.* Vgolin. *de offic.c.52.§.1.num.4.* me citato *in hac allegatione*, Caſtr. Palao *in opere moral.tom.2.tract.13.diſp.6 punct.9. §.9. & 10.* 1

Quod quidem ſolùm in ſuppreſſionibus perpetuis, 2
non autem ad tempus,locum habere reſoluit Moneta *dict.c.12.num.* 289. & quod etiam ſolùm in Eccleſiis Cathedralibus, aut Collegiatis inſignibus locum habet , in aliis verò nulla datur Epiſcopis poteſtas extinguendi præbendas , vt augeantur diſtributiones, etiam ad augmentum cultus diuini , vt deciſum refert
idem Moneta *d.q 5.n.28.* Et quod † Epiſcopus poteſt 3
cum Capitulo Dignitatem Eccleſiæ ſupprimere propter diminutionem redditnum,reſoluunt Abb. *in cap. cum M, num.1.* vbi Rip. *n.20.de conſtitut* Felin. *in cap. cum acceſſiſſent,n.23.eod.tit.* Rebuff *in praxi benef tit. de vnion. n. 23.* & illis citatis cenſuit Rot. *in Foroliuien. Decanatus,4.Iunÿ* 1590. coram *Illuſtriſſ. Cardin. Mantica*, inter eius deciſiones impreſſas *dec.ſ.114.n.2.* Et non licere Capitulo Sede vacante ſupprimere beneficia vigore Concilij Trident *d c.15.* aſſerunt Cuch. *inſtit.maior.lib.2 tit.9 n.87.* Azor. *inſtit. moral. p.2 lib.3. c 38 q.9.in med.* Monet. *d.c.12 n.117.& d q.5. n.29* vbi
n.30. reſoluit † Collegiatæ Eccleſiæ Prælatum hanc 4
ſupergreſſionem præbendarum tenuium facere non poſſe , licèt ſit exemptus, & Eccleſia ſit inſignis,cum hoc ſolum Epiſcopis Concilium conceſſerit cùm ſuorum conſenſu Capitulorum.

Cùm

5 Cùm suprà mentionem fecerim de Collegiatis insignibus, in quibus posse Episcopum supprimere præbendas, iuxta formam Concil. Trident. *d. cap.* 15. minimè verò in aliis insignibus pariter ostenderim, non abs re dubitari posset quæ tales dicantur? In primis Card. Mantic. *Rota decis.* 175. *n.* 2. ad ostendendum quod Collegiata, de qua in ea decis. agebatur, non esset insignis, asserit hoc probari ex numero Canonicorum exiguo, modicis redditibus, & qualitate seruitij, ac depositionibus testium, traditque hoc esse arbitrarium, citans Doctores *in cap. statutum, de rescript. lib.* 6. & Albetic. *in dictionar. verb. insignis*, quibus addo Lap. Specul. Tiraquell. & alios apud Menoch. *de arbitr. casu* 158 *n.* 4. In diiudicatione huiusmodi insignitatis fieri potest consideratio ex qualitate loci, prout decisum videtur à *Sacra Rituum Congregatione in vna Collegiata Ecclesia S. Pauli oppidi ciuitatis nouæ, Firmana diœcesis*, ad instantiam D. Ludouici Centofloreni, qui obtinuit prædictam Collegiatam dici insignem, eo quòd oppidum in quo sita est, insigne reddat numerus quatuor mille habitatorum, hoc est Focularium 820. quatuor Regularium, & vnum Sanctimonialium Monasteria ibi existentia, copia peritorum, & nobilium: refert Ioan. Anton. Massobr. *in tract. de Synodo Episcopi, c.* 4. *dub.* 14 *n.* 9 *& seq.* & ego ipse *in collect. ad c. vlt. n.* 3. *de verborum significat.* vbi *in addit.* de prælatione Canonicorum Collegiatarum insignium in omnibus actibus, & sessionibus publicis, refert idem Massobr. *in sua praxi habendi concursum, prælud.* 2. *dub.* 3. *secundùm Roman. impress.* Et locus insignis quando dicatur, vide Nauar. *cons.* 1. *alias* 3. *de verbor. signific.*

Cùm suppressio huiusmodi tendat ad diminutionem diuini cultus, atque ideo difficiliùs permittatur, *c. cùm accessissent, cap. ex parte, de constit.* ideo exigit causam præcisè necessariam, quæ secundùm Petrum Gregor. *de benef. c.* 19. triplex est. Prior quidem est fructuum diminutio, quæ assignatur per text. *in cap. vlt. de verb. signif.* cum adductis per Lotter. *d. lib.* 1. *q.* 28. *à n.* 80. vbi ostendit qualiter articulanda & iustificanda sit huiusmodi fructuum valoris diminutio, & ait non in genere esse articulandam, sed in specie cum sua causa, cùm possit esse temporaria, & vbi deficit causa hæc testibus cognita, articulandum esse valorem per decem annos continuos retroactos, computato fertili cum sterili; deinde subdit, non simplicem diminutionem articulandam, sed talē vt persona idonea non possit cum fructibus illis viuere, & ferre omnia onera, & denique *n.* 85. post Seraph. *dec.* 1385. *n.* 3. tenet articulandam, probandamque istam diminutionem non simpliciter, sed habito respectu quantitatis assignatæ à principio fundationis, aliàs non cōcluderet; certum est enim suppressionem tituli nunquam fieri debere, nisi redditus Ecclesiæ diminuti probentur, *d. c. ex parte de constit.* Fel. *in*
6 *c. constitutis, n.* 2. *de rescriptis.* † Et in dubio redditus Ecclesiæ aucti potius, quàm diminuti præsumuntur, Angel. *cons.* 274. *n.* 4. *in fine* Seraph. *dec.* 1385. *n.* 5. Lotter.
7 *d. q.* 28 *n.* 29. † Et beneficia de sui natura præsumuntur congrua, *c. nemo, de consecrat. dist.* 1 Caputaq. *decis.* 62. *num.* 5. *part.* 1. tenuit Rota *in Calaguritana beneficij de Iocano*, 9. *Aprilis* 1601. coram *Illustriss. Seraphino*, &
8 est inter eius decisiones impressas *decis.* 1585. † Et interpretatio illa fieri debet, quæ sit fauorabilis augmento cultus diuini, vt tenuit eadem Rota *in vna Calaguritana portionis de Narbaia*, 2. *Iulij* 1589. coram *R. P. D. & in Burgen. reductionis beneficiorum*, 17. *Nouembris* 1610. coram *Illustrissim. Card. Bononien.* postea S. D. Greg. XV. impressa per Far. *dec.* 316. *n.* 4. *p.* 2. *recent. Secunda* est causa reducendi numerum quando fuit in eo excessum contra determinationem fundatoris, quam videtur agnouisse Iustin. *in auth. vt determ. sit n. cler.* Lotter. *d. q.* 28 *n.* 91. *Et tertia* denique vbi in nimiam esset effusus multitudinem. Lotter. *vbi suprà, num.* 94.

Hæc suppressio, & extinctio alicuius Dignitatis, 9
vel præbendæ (quam ea causa potest facere Episcopus cum consensu Capituli, vt resoluit Nicol. Garc. *de benef. part.* 12. *c.* 1. *à n.* 2. vbi *num.* 31. intelligit si Episcopus sit auctor ipsius dismembrationis) non habet locum quando bona Episcopi, & Capituli sunt communia, prout resoluit glos. *verb. mensæ suæ, vers. item facit, in Clem. si vna, de rebus Ecclesiæ non alien.* quam ibi sequitur Card. *n.* 1. Gamb. *de officio Legati lib.* 5. *rubr. de dismembr. n.* 22. Abb. *in cap. cum accessissent, n.* 3. *de constitut.* & neque etiam hoc posse Episcopum, quamuis bona illius, & Capituli sint diuisa, si id cederet in vtilitatem Capituli, quia fructus applicantur ipsi Capitulo, seu mensæ Capituli, ac tenet Butr. & Imola *in dict. cap. cùm accessissent*, & ibi Felin. *n.* 22. ac Dec. *num.* 57.
Sed verius est quod † licet mensæ Capituli applicare 10
non possint Episcopi fructus præbendarum suppressarum, cum agatur de interesse ipsius Capituli, & ipsum auctorizare non possint in facto proprio, tamen si vellent applicare vni præbendæ, vel etiam singulis, possent, quia tunc non auctorizarent in facto proprio, cum aliud sit applicare Capitulo, aliud singulis Canonicis, seu singulis de Capitulo, prout tenet Imol. quem sequitur Decius *d. cap. cùm accessissent, à n.* 54 & Hieron. Gabr. *consil.* 186. *lib.* 2. dicens, quod potest item Episcopus cum consensu Capituli supprimere præbendam, dignitatem, aut officium, eius fructus applicando non Capitulo, sed distribuendo inter singulos Canonicos, assignando scilicet cuique Canonico, vel præbendæ certam portionem, quo casu dicit procedere *cap. cùm accessissent*, quicquid reprobet Monet. *d. c.* 12. *n.* 245.

Cùm Tridentina Synodus *d. c.* 15. concedat ex- 11
pressè, licere Episcopis cū consensu Capituli, & Episcopi scilicet, supprimere beneficia, & non vtatur verbo *Ordinariis*, quod latè patet, iam sequitur huiusmodi facultatem Episcopis tantùm, & non aliis conuenire, ac proinde Prælatos seculares iurisdictionem habentes quasi Episcopalem supprimere eius beneficia non posse, etiam in casibus, in quibus Episcopi possunt in sua diœcesi, resoluunt Nicol. Garc. *d. c.* 1. *n.* 75 *& seq* Monet. *d. tr. de comm. vlt. volunt. cap.* 12. *à n.* 124.
† Sic etiam Vicarium Episcopi, & Capituli Sede Epis- 12
copali vacante supprimere non posse aliquod beneficium, etiam in casibus, in quibus is posset cuius est Vicarius, tenent Sbroz. *de Vicario Episcopi lib.* 2.
q. 116. *n.* 9. Monet. *d. c.* 12. *à n.* 129. † Sic etiam Præla- 13
tos Regularium supprimere non posse beneficia Regularia suarum Ecclesiarum, neque secularia in illis, aut aliis Ecclesiis existentia, etiamsi in iis habeant iurisdictionem quasi Episcopalem, resoluit Monet. *dict. cap.* 12 *n.* 135.

In suppressione beneficiorum iuxta formam Con- 14
cilij *d. c.* 15. facienda regulariter necessarius est consensus patroni, siue Ecclesiastici, siue laici, ac inferioris collatoris, & electorum. Ita per Concil. *d. cap.* 15. tenent Garc. *d. cap* 2. *n.* 208. *& à num.* 283. Monet. *d. c.* 12. *num.* 226. Circa tamen consensum Capituli, qui interuenire debet in his suppressionibus faciendis, illud considerandum est, quod licet cùm agitur de supprimendis aliquibus præbendis, seu earum numero minuendo in Ecclesia aliqua Collegiata, quæ Cathedralis non sit, iuxta terminos Concil. *in dict. cap.* 15. omninò requiratur consensus, vel certè vocatio Capituli prædictæ inferioris Ecclesiæ, ratione interesse, quod in tali suppressione, seu diminutione prætendere posset; tamen requiritur etiam consensus Capituli Cathedralis, quod decisum fuisse refert Monet. *dicto cap.* 12. *num.* 250. vbi *n.* 251. resoluit sufficere huiusmodi consensum tacitum, seu quod superueniat post actum, licèt ex interuallo.

Quomodo autem taxandi sint redditus præbenda- 15
rum, seu beneficiorum, cum eorum aliquot supprimenda,

menda ſunt, ſeu quæ reddituum portio, & quantitas
remanere debet in ſingulis præbendis, ſeu beneficiis il-
lius Eccleſiæ non ſupprimendis, vide latè per regulas
Monet. *d.c.* 12. *d.n.* 255.

16 Diſmembratione autem, ſeu diminutione beneficij
(quæ prohibita fuit in Concilio Turonenſi, vt legitur
in cap. maioribus, & in cap. tua, de præbend. permiſſa ex
cauſa, vt *in cap. ad audientiam, de Eccleſ. ædifican.*)
eædem cauſæ, & ſolemnitates requiruntur, quę in vnio-
ne, ſeu alienatione rerum Eccleſiæ, Rot. *deciſ.* 1. *de re-*
bus Eccleſ. non alien. in nouis, & in Aquilana nullitatis
erectionis, 24. *Maij* 1610 coram *R. P. D. Pirouano*, apud
Farinac. *deciſ.* 239. *n.* 5. *p.* 1. *recent.* Gambat. *de officio, &*
poteſt. Legati de Latero lib. 5. *tit. de diſmembratione, à*
n. 14. & ſic conſenſus Capituli, Pauin. *de poteſtate Capi-*
tuli Sede vacante, 2. *q.* 2. *cart. num.* 19. Mandoſ. *regul.* 22.
quæſt. 13. *n.* 8 & 9. Nicol. Garc. *de benefic. part.* 12. *cap.* 3.
Lotter. *de re benefic. lib* 1. *quæſt.* 28. *num* 21. vbi dicit
quod non ſufficit conſenſus ſingulorum de Capitu-
lo, ſed requiritur conſenſus capitulariter, Rota *dict.*
17 *deciſ.* 239. *num* 5. Requiruntur † etiam vocatio Re-
ctoris, vel defenſoris, & ſolemnitates in alienatione rei
Eccleſiæ requiſitæ, *c.* 1. *de rebus Eccleſ. non alien. in* 6.
c. 1. *ne Sede vacante*, gloſſ. *verb. defenſor*, *in c.* 1. *de rebus*
Eccleſ. Mandoſ. *d q.* 13. *num.* 12 Gamb. *de offic. Legati,*
lib. 5. *rub de diſmembrat n.* 14 & 15. Marc. Anton. Ge-
nuenſ. *in praxi Archiep. Neapol. c.* 75. *n.* 17. & 18. Rota
Romana in vna Toletana beneficij, 12. *Octobr.* 1579. co-
ram *Card. Seraphino*, eſt inter eius impreſſos *deciſ.* 314.
18 vbi fuit tentum † diſmembrationem beneficij cauſa
cognita, & de conſenſo Rectoris valere. Et *in altera*
Toletana beneficij, 2. *Decembris eiuſdem anni* 1579. co-
ram eodem *Card. Seraphino*, & eſt inter eius deciſio-
19 nes impreſſas *deciſ.* 428. fuit reſolutum † pinguedi-
nem Parochialis dici eſſe cauſam ſufficientem diſ-
membrationis. Et *in alia Mediolanen. diſmembratio-*
nis, 28. *Ianuarij* 1596. coram *ipſomet Cardinal. Seraphi-*
20 *no*, *deciſ.* 1062. dictum fuit † non poſſe Epiſcopum diſ-
membrare fructus vnius beneficij, & illos alteri appli-
care ſine ſolemnitatibus in alienatione locorum Ec-
cleſiæ, & conſenſu Rectoris, quod iterum tenuit eadem
Rota *in vna Salernitana Parochorum*, 1. *Ian.* 1611. co-
ram *Illuſtriſſ Card Bonon.* nunc Sanctiſſimo D. noſtro
Gregor. XV. & eſt apud Farin. *p.* 2. *recent. dec.* 348 *n.* 2.
latè Lotter. *d. lib.* 1 *q.* 28. *n.* 5. *cum ſeqq.* vbi quod voca-
tio Rectoris eſt omnino neceſſaria propter graue
præiudicium, quod ei infertur, & *n.* 10. quod ſi vocatus
Rector noluerit conſentire, poſſit Epiſcopus eo inuito
(ſi ſubſit iuſta cauſa) procedere ad talem diſmembra-
tionem, & à *n.* 14. quod ſi conſenſus non exigit ſcrip-
turam, nec vt expoſt fiat dummodo procedat tracta-
tus in quo deliberetur, diſmembrationem fieri opor-
tere propter Eccleſiæ vtilitatem & *n.* 17. ait talem con-
ſenſum debere eſſe expreſſum, & explicitum, & à *n.* 24.
ait iuſtam cauſam in hac materia reputari cauſam,
quæ impleat animarum periculum, cui alia ratione
non poteſt proſpici, iuxta terminos *cap. ad audientiam,*
de Eccleſ. ædif. aliquando tamen vel ſola pinguedo
reddituum vnius, & exilitas fructuum alterius Eccleſiæ
reputatur iuſta cauſa pro diſmembratione, vt ibidem
n. 25 reſoluit.

21 Diſmembrare non poteſt Ordinarius beneficia Cu-
rata, ac vnire beneficiis ſimplicibus. Item nec poteſt ſe-
parare ab Eccleſiis Parochialibus beneficia ſimplicia,
ſiue oratoria, ſi illis vnita eſſent, quamuis illis ſeparatis
parochiales non egeant, referunt deciſum Aloyſ. Ricc.
in praxi fori Eccleſ. dec. 492. *in* 1. *edit.* Nicol. Garc. *de*
benef. part. 12. *c.* 2. *n.* 87.

ALLEGATIO LXVII.

Epiſcopus in Parochiis multiplicandis, & creandis dignitatibus, ac Eccleſiis in Collegiatas erigendis, quam habeat auctoritatem.

SVMMARIVM.

1 *Parochias nouas conſtituendi, etiam inuitis Rectoribus, facultas Epiſcopis conceditur, vbi ob locorum diſtantiam ad diuina officia audienda parochiani accedere non poſſunt.*
2 *Epiſcopi arbitrio relinquitur quantum vna Eccleſia ab altera diſtare poſſit, vt commodè Sacramenta ſumere inde poſſint Parochiani.*
3 *Appellare an liceat à decreto erectionis Parochialis facta per Epiſcopum? oſtenditur.*
4 *Parochialem diuidere poteſt Epiſcopus ſine maioris partis parochianorum conſenſu.*
5 *Capellanus Eccleſiæ nouiter erectæ, quibus concurrentibus recipere debeat obuentiones villæ, & parochianorum, ad quorum commodum fuit inſtituta? oſtenditur.*
6 *Parochiam diuidere tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatus poteſt Epiſcopus, etiamſi ſubiecta ſit Regularibus, vbi ob locorum diſtantiam ad diuina officia audienda parochiani accedere non poſſunt.*
7 *Parochialis ſeparatio non eſt facienda ob locorum diſtantiam, quando in loco minimè difficili oratorium adeſſet, vel Eccleſia cum fonte baptiſmali.*
8 *Papa ſolus poteſt erigere Collegiatam Eccleſiam in Cathedralem, & Epiſcopalem in Metropolitanam.*
9 *Papa an ſolus poſſit erigere Eccleſiam in Collegiatam? oſtenditur.*
10 *Dignitates inferiores an poſſit Epiſcopus creare oſtenditur*, & n. 11. & 12.
13 *Eccleſiam ſimplicem in Curatam, & parochialem an ex cauſa poſſit erigere Epiſcopus, oſtenditur.*
14 *Beneficium Curatum quando dicatur, vt in ſimplex conuerti non poſſit per Epiſcopum, remiſſiuè.*

VBI 1 ob locorum diſtantiam ſine magno in- a
commodo ad percipienda Sacramenta, &
diuina Officia audienda parochiani accede-
re non poſſunt, Epiſcopis conceditur auctoritas etiam
inuitis Rectoribus, nouas Parochias conſtituendi,
etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatis, aſſignata
Presbyteris præficiendis Eccleſiæ nouiter erectæ con-
grua portione ex fructibus Eccleſiæ matricis, & ſi ne-
ceſſe fuerit compellendi populum eam ſubminiſtrare,
quacunque reſeruatione generali, vel ſpeciali, vel affe-
ctione ſuper dictis Eccleſiis non obſtantibus. Ita diſ-
ponit Sac. Concil. Trident. *ſeſſ.* 21. *de reformat. cap.* 4.
verſ. Iuris, & antea text. *in c. ad audientiam* 3. *de Ec-*
cleſ. ædific. concordat Concil. vlt. Brachat. *tract.* 4. *c.* 26.
latè tractant Mandoſ. *in praxi ſignaturæ, tit. Erectiones,*
Zerola *in praxi Epiſc. part.* 1. *verb. Parochia*, §. 6.
pag. 273. Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *libr.* 3. *cap.* 12.
quæſt. 7. me citato *in hoc loco*, Alzedo *de præcel-*
lent. Epiſcop. dign. part. 2. *cap.* 9. *num.* 47. Matth. Suar.
in pract. & ordine viſitandi, *cap.* 4. *num.* 1. Rebuff.
in tract. de decimis, *quæſt.* 6. *num.* 21. Franc. Leo *in*
theſauro fori Eccleſ. part. 2. *cap.* 2. *num.* 68. Rota *in*
Aquilana

Aquilana nullitatis erectionis, 10. *Maij* 1631. coram *R.P.D. Pirouano*, apud Farin. *decis.* 482. *part.* 1. *recent.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. dec.* 554. *in* 1. *edit.* & *resol.* 476 *in* 2. *edit.* Henriq *consil.* 80. Ioan. Bapt. Costa *de remed. subsidiar. remed.* 75. Piasec. *in praxi noua Episcop part.* 1. *cap.* 5. *num.* 1. Vnde si intra mœnia ciuitatis includatur antiqua Parochia, ad quam saltem noctu pateat accessus Comitatensium, qui illi prius suberant, iusta subest causa aliam Parochiam extra ciuitatem erigendi, vt in casu Lapi *alleg.* 66. *in princ.* & *num.* 1. quem refert, & sequitur Lotter. *de re benef. lib.* 1. *q* 28. *num.* 16. Similiter si exiet medius fluuius, vel torrens intra Ecclesiam, & partem populi illi subiecti, qui sæpe exundans ita iter obsideat vt aliquando cogantur infirmi sine Sacramentis Ecclesiæ mori, hæc similiter reputabitur iusta causa, vt probat text. *in d. cap. ad audientiam*, vbi gloss. *in verb. magna difficultate, de Eccl. ædific.* Lotter. *d. q* 28. *n.* 17. vbi citat Rot. *in Lucana dismembrationis*, 9. *Maij* 1611. coram *Ozembergo.*

Pro iusta autem causa non reputabitur loci distantia, vel etiam angustia Ecclesiæ, si per nouam ædificationem, aut ampliationem Ecclesiæ, atque in loco accessibili possit his difficultatibus occurri, exigit enim Canon non quamlibet necessitatem, sed necessitatem euidentem *in cap.* 1. *de rebus Eccles. non alien.* Ita Rota *in d Aquilana nullitatis erectionis*, Lotter. *dict*, *q.* 18. *à n* 29. Minusque reputabitur pro iusta causa numerositas populi, cui succurri potest per multiplicationem ministrorum, vt *in Elboren. dismembrationis*, 18. *Nouembris* 1600. coram *Iusto*, Lotter. *d. q.* 28. *n.* 28. nam quando solus Curatus eodem tempore pluribus infirmis prouidere non potest, non dari iustam causam diuidendi Parochiam, sed adhibendi ministros coadiutores, censuit Rota *d. dec* 484. *n.* 5. *in fine*, & Episcopum in vim decreti Concilij *d c.* 4 *in princ.* non posse erigere coadiutoriam, sed vtique cogere Rectorem ad adiungendum sibi tot sacerdotes, qui sufficiant Ecclesiis in Sacramentis ministrandis, refert decisum Armend. *in addit. ad recopil. legum Nauarra, lib.* 1. *tit.* 18 *l.* 7. *de Episcopis*, *n* 43.

2 Episcopi arbitrio relinquit S. Conc *d loco*, quantum vna Ecclesia ab altera distare possit, vt commodè Sacramenta sumere inde possint parochiani, prout resoluunt Rebuff. *in praxi benef. part* 1 *tit de erect. in curat.* & *paroch. n* 9. optimè Menoch. *de arb. cas.* 497. *per totum*, Aloys. Ricc. *d. resol.* 476. *num.* 5. vbi etiam ad-

3 uertit † à decreto erectionis, vti facto per Episcopum, etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegatum, licere quidem appellare, sed solum ad Sanctissimum Pontificem, nisi ea ordinatio facta fuerit in visitatione, præcipuè sine figura iudicij, quoniam ab ordinationibus factis in visitatione per Ordinarium non appellatur, saltem quoad effectum suspensiuum, tanquam ab executione constitutionis Conciliaris, vt alibi dixi.

4 Vnde cùm nouissimo Iure tota causæ iustitia in Episcopi arbitrio resideat, poterit ipse maioris partis parochianorum consensu circa separationem agere, vt aduertit Aloys. Ricc. *d. resolut.* 476. *num* 6. explosa illorum resolutione, qui tenent requiri consensum maioris partis parochianorum; & si sunt plures plebes, & terræ sint aut sub vno Rectore, aut Curato maioris Ecclesiæ, quæ tamen sint tanquam corpora separata, debere consentire saltem duas partes ex tribus singulorum corporum, de quo Bim. *cons.* 184. *à n.* 23. Henriq. *cons.* 80. *num* 15. & 16. Nec ideo admitterem Abb. doctrinam *in d. cap. ad audientiam*, *col.* 3. resoluentis debere interuenire ad secundæ Ecclesiæ ædificationem consensum parochi, seu Curati primæ, cùm Concil. *d. loco*, illo inuito Episcopis auctoritatem concedat nouas parochias constituendi, dummodo tamen sine præiudicio, nimirum possidentis, fiat, vt declarauit

Congr. Conc. Episcopo Andr. *de anno* 1594 teste Piasec: *in praxi noua Episcop. d c.* 5. *n.* 1.

Diligenter quoad erectionem nouæ Parochiæ obseruandam esse dispositionem text. *in d. c. ad audientiam*, monet Lotter. *d. lib.* 1. *q.* 18. *n.* 45. quæ non habet locum nisi pluribus concurrentibus, videlicet. *Primo*, vt reseruetur ius præsentandi Rectorem nouæ Ecclesiæ Matrici, à qua fit dismembratio, quasi in recompensam, inquit gloss. *ibi*, *in verb Rectoris*, quod intelligitur vbi Ecclesia antiqua contulit de suo pro dote Ecclesiæ nouiter erectæ, vt *ibi*, per Abb. *n.* 10. neque hinc quæritur patronatus consanguineis Rectoris, sed ipsi Ecclesiæ. *Secundò*, vt eidem nouæ Ecclesiæ Rectori assignentur pro eius sustentatione oblationes pro modo Parochiæ dismembratæ, quo nomine veniunt etiam decimæ, vt latè disputat, & concludit Lap. *d alleg* 66. *n.* 3. *vers. quaro igitur*, & *n.* 4. & 5. ita vt Ecclesia filialia sic de nouo erecta habeat fundatam intentionem super perceptione decimarum, contra matricem Rebuff. *de decim. q.* 6. *n.* 14 & 23. Lotter. *d. q.* 28. *n* 48. Rota *decis.* 178 *p.* 1. *recent* quæ necessitas assignationis decimarum non est præcisa, sed causatiua, in defectum scilicet aliorum redditu um Ecclesiasticorum, Mandos. *cons* 31. *n* 9. *ad fin.* atque ideo si aliàs congruè dotetur Ecclesia, nihil est quin decimæ debeantur, maximè si concurrat obseruantia, vt censuit Rota *dec.* 19. *n.* 9. & *dec.* 448. *n.* 2. *p.* 2. *recent.* *Tertiò* tandem, vt competens honor in ea pro facultate loci matrici Ecclesiæ reseruetur, vt dicit idem text. *in d. c. ad audientiam*, id est annua aliqua pensitatio arbitrio Episcopi moderanda, inquit gl. *ibidem*, *in verb. honor.* Lotter. *d. q.* 28. *n.* 51. vbi *n.* 53. ait se non negare, quin etiam in signum subiectionis possint matrici Ecclesiæ reseruari ea, quæ aliàs iure Parochiæ in filialem transfunderentur, vt sunt non solùm ipsæ decimæ, sed etiam iura sepulturæ, & baptizandi.

Capellanus Ecclesiæ nouiter erectæ tribus concurrentibus recipere debet obuentiones villæ, & parochianorum, ad quorum commodum fuit constituta, videlicet si antiqua baptismalis redditibus abundet; si ædicula sit necessaria, si non habeat sufficientes redditus ad sustentationem Presbyteri: alioquin si fundator, vel parochiani concederent redditus sufficientes, tunc non teneretur Ecclesia baptismalis quicquam concedere, ita Rebuff. *de decim. q.* 6. *n.* 22. 5

Amplia supradicta procedere, etiamsi Ecclesiæ subiectæ essent Regularibus, prout *Sacr. Congreg.* censuisse refert Franc. Leo *d. c* 2. *n.* 69. 6

Limita, nisi in loco minimè difficili, nec incommodo oratorium adesset, vel Ecclesia cum fonte baptismali, & cæteris ad parochiam necessariis, ibique proponeret in sui adiutorium Sacerdotem, qui ibidem resideret, & Sacramenta posset administrare; quia tunc non posset fieri separatio, ex Menoch. *cons.* 477. *n.* 9. & Baptista Costa *de remedius subsid. remed.* 76. resoluit Aloys. Ricc. *d resol.* 476. *n.* 6. nouissimè me citato *in hoc loco*, Trullench. *in exposit. Decalogi*, *lib.* 3. *c.* 3. *dub.* 8. *num.* 7. 7

Cùm solus Papa Ecclesiam Collegiatam erigere possit in Cathedralem, & Episcopalem in Metropolitanam, *c.* 1. *ne Sede Vacante*, Azor. *inst moralium p.* 2. *lib.* 5. *c.* 29 *quæst.* 25. & *lib* 6 *c.* 30. *quæst.* 2 & 4 Nicol. Garc. *de benef. p.* 12. *c.* 5. *n.* 1. Monet. *de commut. vlt. vol c.* 21. *n.* 251. Lotter. *de re benef. lib.* 2. *q* 12. Rota *decis* 612. *n.* 1. *p.* 2. *recent* cum aliis citatis suprà *alleg.* 50. *n.* 5. † Non exilis hinc oritur dubitatio, an etiam solius Papæ sit erigere Ecclesiam in Collegiatam? In qua affirmatiua opinio communior est, & receptior, vt concludunt Rebuff *in sua praxi benef. tit. de erect. in Collegiatam.* Filliuc. *tract.* 41 *de benef. cap.* 3. *n.* 112. Azor. *instit. moral. par.* 2. *lib.* 5. *c.* 29 *q* 25. & *c.* 3. *quæst.* 2. quod tutius videtur Fusch. *de visit lib.* 2 *c.* 1. *n.* 6. sequitur Ioan. Ant. Massobr. *in sua praxi habendi concursum*, *pral.* 2. *dub.* 1. Ferentil. *in annot. ad dec. Buratti* 122. *n.* 14. Lotter. *d. lib.* 2. *q.* 14. *n.* 38. 8 9

cum seqq. vbi n.49 attestatur ita censuisse Sacram Congreg Concilij in vna Conuersona, 27. Iunij 1626. & n 53. subdit debere patronum assentire, si Ecclesia quæ desideratur in Collegiatam erigi, pattonata sit; quamuis Nicol. Garc. de benef. part. 12. c. 5. n. 4. dicat aliquando Ecclesiam erigi in Collegiatam per Episcopum, licèt soleat fieri auctoritate Papæ. Collegiata ex quibus signis dignoscatur, & probetur? Vide Massobr. d. pral. a. num. 7. 8. & seqq. & n. 15. & dubio 2. n. 10. & seq. Rot. dec. 482. n 4. & dec. 315. num. 3. & 4 part. 2. recent. decis. 673. apud Farin. part. 1. recent. Potissima autem Collegialitatis signa sunt quod Canonici consueuerunt congregari ad libitum principalis dignitatis illorum capitis, seu illius, ad quem de iure, vel de consuetudine spectat congregare Capitulum, ad sonum campanæ, & quod habeant sigillum commune, ac essent quoque communia alia, ita vt fructus communiter diuiderentur, colliguntur hæc ex Achil. decis. 3 n. 2. & 3. de preb. Fabric. in praxi benef. tit. de benef. in Cathed. & Colleg. n. 3. Mantic. dec. 175. n. 1. & dec. 215. n. 1. Greg. XV. decis. 482. n. 4 Lotter. d. lib. 1. q. 14. n. 71. cum seqq. Rota in Placentina Præpositura, 16. Aprilis 1627. impressa p. 5. diuersor. dec. 56. & 4. Decembris 1628. coram R. P. D. Pirouano, & in Cremonen. Præpositura, 14. Maij 1621. coram Remboldo, in Asculana Plebania, 13. Ianuar. 1644. coram R. P. D. Merlino.

10 De reliquis autem inferioribus Dignitatibus DD. variè sentiunt, quidam enim affirmant Episcopum posse huiusmodi inferiores Dignitates creare, ex quorum numero sunt Innoc. referens gloss. verb. concessimus, in c. cùm olim, de consuet. Selu. de benef. p. 1. q. 4. n. 18. & p. 4. q. 7. n. 20. casu 116. vbi citat Bertach. de Episcopo p. 2. lib. 4. & alios, & videtur sentire Seraph. dec. 1495. n. 1.

11 Alij verò negant, vt sunt gloss. verb. omnes, in c. 1. 22. dist. Mandos. de signatura gratia, tit. exactiones, vol. 1. vers. pro noua erectione, Imol. in d. c. cùm olim, n. 1. Rom. in l. impium, sub n. 2. vers. item potestatem interponendi auctoritatem ff. de iurisd. omnium iudic. Abb. Clem. fin. n. 12. vbi gloss. verb. mensa sua, de rebus Ecclesiæ non alien. Zerol. in praxi Episc. p. 1. verb. beneficia, vers. ad dignitates assequendas, vbi refert secundùm hanc opinionem fuisse ab Vrbe responsum: refert Monet. de Conseru. c. 5. n. 69. Aloys. Ricc. in praxi rerum fori Eccles. dec. 381. in 1. edit. aliàs resol. 322. in 2. edit. & sequi videtur Fillinc. tr. 41. de benef. c. 3. n. 114. Valenz. tom. 1. cons. 33. n. 87.

12 Ego tamen sub distinctione sic rem esse componendam iudico, vel Dignitas quæ est erigenda, est omnino noua, quippe quæ aliàs non reperitur in Ecclesia; & tunc non potest creari sine licentia Papæ, quo casu intelligendi veniunt text. in d. c. 1. 22. dist. & citati pro secunda negatiua sententia ex Imola in c. cùm accessissent, n. 4. de constit. vel fuit iam instituta communiter pro vniuersa Ecclesia, qualea sunt Archidiaconatus, Archipresbyteratus, & similes, & tunc non solum Episcopum, sed etiam Capitulum cum illius consensu huiusmodi dignitatem in aliqua Ecclesia creare posse, obseruat Imola d. n. 4. addiicens d. c. 1. 22. dist. & c. præcipimus, 16. q. 1. & c. sicut 8. de excessib. Prælat. & respondet ad d. c. cùm olim, per quod videtur quod in creatione nouæ Dignitatis in Ecclesia requiritur auctoritas Papæ, ex eo procedere, quia ibi ad cautelam, non de necessitate fuit petita licentia à Papa, vel quod Episcopus volebat solus sine consensu Capituli inducere nouam Dignitatem in Ecclesia: refert & sequitur Ioan. Anton. Massobr. in sua praxi habendi concursum, prælud. 21. dub. vnico, à n. 13. vbi n. 16. asserit consuetudinem inoleuisse, vt Episcopi nedum in Collegiatis, & Parochialibus simplicibus etiam pagorum erigant Rectorias in Dignitates, verùm etiam in Cathedralibus: & Rota in vna Forolinien. Decanatus, 4. Iun. 1590. coram Illustriss. Card. Mantica, inter eius decisiones impressas dec. 114. n. 3. cum seqq. censuit Capitulum sine consensu Episcopi in ipso actu interuenieute non posse Dignitatem in Ecclesia constituere, clarè præsupponens hanc nostram sententiam, quam quidem expressè sequitur cum prædicta distinctione Gamb. de officio, & potestate Legati de latere lib. 5. tit. de potestate Legati in erigendo noua beneficia, n. 12 & 13.

Ecclesiam simplicem in Curatam, & Parochialem 13 erigere ex causa posse Episcopum notant Rebuff. in praxi, tit. de erectione in curatam & Parochialem. Azor d. c. 29. q. 25. & d. c. 30. q. 3. & 4. Nicol. Garcia d. c. 5. n. 2. Verùm Sacra Congreg. censuit beneficia simplicia in Curata ab Ordinario conuerti non posse, vt referunt Aloys. Ricc. in praxi fori Ecclesiast. dec. 492. in 1. edit. & resol. 383 n. 6. & 7. in 2. edit. Nicol. Garcia d. c. 5. n. 3. vbi hanc declarationem intelligit cessante causa, & necessitate. † Sic etiam Ecclesia Curata in simplicem 14 ab Episcopo reduci non potest. Mat. Anton. var. lib. 1. resol. vlt. casu 69. Curatum verò beneficium quando dicatur, vt in simplex conuerti non possit per Episcopum, tradit Aloys. Ricc. d. praxi, dec. 2. in 1. edit. & resol. 618. in 2. edit.

Et demùm quod Episcopus sua Ordinaria auctori- 15 tate, vel alius quiuis inferior à Papa nequeat erigere Parochialem Collegiatam, censuit Sac. Congreg. Concil. in vna Conuersana, 27. Iun. 1616. vt refert D. Lotter. in tract. de re benef. lib. 1. quæst. 14. num. 49. Et ideo audiendi non sunt qui existimarunt, Episcopum posse erigere Parochialem Ecclesiam in Collegiatam, per text. in cap. quoniam, de vita, & honest. cleric. vbi Abb. antiq. num. 1. Ioan. Andr. num. 3. But. num. 2. ad fin. Panorm. num. 2. & 6. Imol. qui attestatur de communi, num. 1. quos retulit & sequi visa est Rot. in Regien. vnionis, 12. Maij 1625. coram Reuerendissimo Domino meo Coccino Decano.

Allegatio LXIX.

Episcopus an & quando, & quorum beneficiorum resignationes recipere possit.

Summarium.

1 *Resignatio beneficiorum libera & simplex coram Episcopo, vel alio Superiore Ordinario fieri potest.*

2 *Superior Ordinarius, coram quo fieri potest libera resignatio, debet esse Superior Ecclesiasticus habens spiritualia.*

3 *Ordinarij consensus in liberis resignationibus faciendis debet ab eo præstari vnico contextu, cum fit resignatio.*

4 *Prælatus omnis ius habens conferendi, instituendi, & à beneficio quosque clericos amouendi, potestatem habet liberas beneficiorum resignationes admittendi.*

5 *Abbas quem Ecclesia in temporalibus recognoscit, non potest liberas beneficiorum resignationes admittere.*

6 *Coadiutor datus Episcopo dementi potest renunciationem liberam beneficij accipere.*

7 *Vicarius Episcopi an possit beneficiorum resignationes accipere, remissiuè.*

8 *Capitulum Sede vacante potest liberas beneficiorum resignationes recipere, tribus concurrentibus.*

9 *Permutatio beneficiorum simpliciter fieri potest coram Episcopo, vel alio superiore Ordinario.*

10 *Beneficium in vna diœcesi situm, si permutetur cum alio*

alio alterius diœcesi, requiritur in ea permutatione vtriusque Episcopi, ad quos illa beneficia spectant, auctoritas, & consensus.

11 *Permutari possunt beneficia coram Episcopo in quolibet loco.*

12 *Permutatio coram Ordinario facienda non requirit mentionem de obtentis.*

13 *Permutatio coram Ordinario simplex, non verò triangularis fieri debet.*

14 *Episcopus quando beneficia permutata sunt in æqualia, potest ex officio mandare, cessante pacto, quod recipiens beneficium pinguius soluat aliquam pensionem suo tempore duraturam.*

15 *Pensionem ex iusta causa potest Episcopus reseruare, & imponere.*

16 *Resignare, vel cum alio permutare potest quis coram Ordinario, quamuis nondum adeptus sit possessionem.*

17 *Ius in re acquiritur in beneficio per collationem acceptatam ante adeptam possessionem.*

18 *Resignari coram Ordinario potest beneficium, etiam ad fauorem, litteris expeditis, non adepta tamen possessione.*

19 *Beneficium litigiosum, super quo pendet lis, non potest resignari vel permutari, nisi lis esset super priuatione beneficiati.*

20 *Resignari, vel permutari coram Episcopi beneficia iurispatronatus possunt accedente patronorum consensu.*

21 *Patronorum interest videre ne habeant Rectorem eis odiosum, & non acceptum.*

22 *Resignationes beneficiorum existentium in diœcesi, potest Episcopus etiam in Curia recipere, non tamen conferre.*

23 *Resignari coram Episcopis poterunt beneficia reseruata, non tamen conferri.*

24 *Resignationes in mensibus, in quibus collatio spectat ad Cardinalem ratione indulti, potest recipere Episcopus, non tamen conferre.*

25 *Permutari coram Ordinariis possunt reseruata beneficia, non tamen conferri.*

26 *Renunciatio beneficij facta in manibus potestatem non habentis, est nulla.*

27 *Resignatio beneficiorum coram Ordinariis facienda requirit causam, quæ præsumitur in Episcopo, si eam admittit.*

28 *Constitutio Pij V. super resignationibus coram Ordinariis faciendis refertur, & n. 29 & 30.*

31 *Sene volente resignare debet Ordinarius suorum beneficiorum resignationes admittere, cum hæc sit causa iusta admittendi resignationem.*

32 *Senes qui dicantur, remittitur iudicis arbitrio.*

33 *Infirmitas est causa iusta resignandi beneficium coram Ordinario.*

34 *Valetudinarius quis dicatur, iudicis arbitrio relinquitur.*

35 *Beneficiatus corpore impeditus habet iustam causam resignandi beneficium coram Ordinario.*

36 *Beneficiatus corpore vitiatus habet iustam causam resignandi coram Ordinario.*

37 *Crimini obnoxius beneficiatus habet iustam causam resignandi coram Ordinario.*

38 *Criminosi inquisitione pendente quando beneficia possint resignare ostenditur.*

39 *Censuris Ecclesiasticis irretitus habet iustam causam resignandi beneficium.*

40 *Beneficiatus, qui nequit, aut non debet Ecclesiæ, vel beneficio inseruire, habet iustam causam resignandi coram Ordinario.*

41 *Resignandi coram Ordinario causa iusta est, si beneficiatus vnum, aliud, aut plura obtinuerit beneficia.*

42 *Resignandi coram Ordinario causa iusta est, si contingeret beneficiatum ad aliud beneficium promoueri.*

43 *Religionem ingredientes, aut matrimonium contrahentes, habent iustam causam resignandi coram Ordinariis, dummodo re ipsa id exequantur.*

44 *Resignandi coram Ordinario iusta causa est, si beneficiatus nequeat, aut non audeat propter capitulares inimicitias in loco beneficij securus residere.*

45 *Resignatio, vel permutatio an ex iusta causa facta præsumatur, ostenditur.*

46 *Renunciationes factæ absque iustis causis sunt nullæ, Ordinarij verò illas admittentes nullam pœnam incurrunt.*

47 *Episcopi, coram quibus resignantur beneficia, debent obseruare, vt resignantes, si sint in Sacris constituti habeant aliunde vnde viuere, & vitam commodè sustentare possint.*

48 *Episcopi admittentes liberas beneficiorum resignationes non debent illa suis conferre, quod an in Hispania seruetur, dubitat Garcia.*

49 *Episcopi beneficia coram ipsis resignata, si consanguineis resignantium, aut suis conferant, quam pœnam incurrant, ostenditur.*

50 *Renuntians coram Ordinario ea intentione, vel spe concepta, quod Ordinarius conferat beneficium cui ipse velit, quando nihil est in conuentione deductum non peccat mortaliter, nec aliqua simonia labe maculatur.*

51 *Permutationis forma coram Ordinario facienda constituitur.*

52 *Resignantes duo sua beneficia ex causa permutationis, & facta collatione vni, si alter decedat post factam sibi collationem, superstes non habet regressum ad beneficium à se dimissum.*

53 *Beneficium à compermutante resignatum, & alteri collatum, potest compermutante decedente ab altero retineri, etiamsi suum postea non resignet.*

54 *Permutatio beneficiorum an ob læsionem rescindi possit, remissiuè.*

55 *Possessio omnis amissa dicitur per renunciationem factam, & ab Episcopo admissam.*

56 *Resignans ad fauorem coram Sanctissimo non amittit possessionem, nisi postquam resignatario est perfectè quæsita.*

57 *Resignatario in possessionem beneficij iustè & legitimè immisso datur manutentio.*

58 *Resignans dicitur possidere ante acquisitionem possessionis resignatarij.*

ORAM Episcopo, vel alio Superiore Or- 1
dinario libera, & simplex beneficiorum resignatio de iure communi fieri potest, vt
probant text. *in cap admonet, de renunciat,*
ibi, *nusque assensu tuo intrare audeant, detinere, dimittere, aut te inconsulto,* &c. *& in c. 1. de rerum permutat. lib. 6.* ibi, † *liberè, sine fraude in manibus tuis ipsa 2
resignet, & in Clement multorum, de pœnis.* Per quæ iura ita docent Rebuff *de pacificis possess. n. 104.* Fusch.
de visit. lib. 2. c. 10. n. 19. & c. 28. n. 11. Azor. *institut. moral p. 2 lib. 7. c. 29. q. 4.* Gonzal. *ad regul. 8. Cancel. glossa 14 à n 21.* Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. p. 2. c. 5.
n. 66.* Vgolin. *de potestate Episcopi c. 50. §. 18. in princ.*
Flamin. *de resignat. lib. 7. q. 14. n. 1.* nouissimè Marcel.
Vulpe *in praxi iudic fori Eccl. cap. 48. à num. 34.* † qui 3
quidem consensus præstari debet à Superiore Ordinario vnico contextu, cum fit resignatio, ita vt à tergo
litterarum præstari non possit, ex Flamin. *lib. 8. q. 9. à n. 127.*

Intellige de Superiore Ecclesiastico habente spiritualia, Fusch. *d. c. 28. n. 12.* Ruffin. *tract. de benef. cap. 14. n. 41.* Flamin. *d q. 13. n. 18.* Cok. *de iurisd. Ordinar. in
exemptos, p. 4. q. 68. in princ.* † Et de omni alio Prælato, 4

qui ius habet conferendi, instituendi, & à beneficio quosque clericos amouendi; cuiusmodi sunt Abbates, & alij Prælati Episcopis inferiores, qui Episcopalem iurisdictionem consuetudine, vel priuilegio habent,& nulli sunt Episcopo proximè subiecti. Panorm. *in cap. quæsitum, n.4. de rer. permutat.* Flamin. *d.q.14.à n.19.& q.15.* Azor. *d.q.4.* Cocbier. *de iurisd. Ordinarij in exemptos, p.4.q.67.& q.68.* cum Flamin. *d.q.15.n.18.* resoluit,
5 quod † si Ecclesia in temporalibus recognoscat Abbatem, in spiritualibus verò Episcopum, coram Episco-
6 po erit resignatio expedienda. Sic etiam † coadiutor datus Episcopo dementi, cum in spiritualibus & temporalibus generalem & liberam potestatem habeat, poterit renunciationem beneficij accipere, Flamin. *d.lib.7.q.20.à n.15.* vbi *à n.23.* resoluit, quod si coadiutor datur infirmo, vel seni, tunc cum consensu ipsius Episcopi resignationes valet recipere. Hinc Cardinales possunt recipere resignationes beneficiorum existentium in suo titulo, quia possunt conferre illa beneficia, & destituere beneficiatos. Ita Flamin. Paris. *de resignat. benef. lib.7.q.12.n.8. cum seqq.* nouissimè Diana *moral. resol. p.5. tract.2. de potestate, & priuil. S. R. E. Card. resol.14.*

7 De Vicario verò Episcopi an possit beneficiorum resignationes recipere, si non habeat mandatum speciale, dixi suprà *alleg.54.à n.66.* & citatis nouissimè addo Castr. Palao *d.tract.13.disp.6.punct.2.§.2.n.3.*

8 Item Capitulum Sede vacante potest beneficiorum resignationes recipere, tribus videlicet concurrentibus. *Primò* quando fieret ex causa necessaria, non autem liberè, & simpliciter. *Secundò* quando collatio ad Episcopum, & Capitulum simul pertinet. *Tertiò* quando talis resignatio, & collatio fiunt ante prouisionem factam de Prælato in Consistorio, etiam antequam possessionem capiat. Ita Quaranta *in summa Bullarij, verb. Capitulum Sede vacante, q.9 prope finem, vers. quartò limita.* Flamin. *d.lib.7.q.23.* Nicol. Garcia *de benef. p.11. cap.3. n.256.& cap.14.à num.75.* Filliuc. *tract.41. de benefic. cap.2.n.45.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resolut.243.* Bellacomb. *tom.1. commun. opin. lib.3.tit.1.num.11.* Vnde si beneficiorum permutandorum collatio pertineat ad Episcopum & Capitulum simul & coniunctim, Sede vacante solum Capitulum permutationes admittere poterit, quasi iure quodam accrescendi; secus verò quando soli competit Episcopo beneficiorum permutandorum collatio: ita Boët. Epo *de saturn. permut. benefic. iure, ad Clement. vnic. de rerum permutat. num.303.* illud demum obseruandum est, quod resignatio beneficij non valet, nec ex illa inducitur ipsius beneficij vacatio, si fiat in manibus eius, qui non habet potestatem recipiendi. Mantic. *decis.260.n.8.& 9.* & infrà *n.26.*

9 *Primò* amplia, vt non solùm coram Episcopo, & aliis iurisdictionem Episcopalem habentibus, quamuis fortè dignitatem Episcopalem non habeant, possit beneficiorum resignatio fieri, sed etiam permutatio, simpliciter tamen, & absque pactis, ac conditionibus. Ita gloss. *verb. conferuntur. in Clem. vnic. de rer. permut.* Steph. *de litteris gratiæ, in verb. resignationis modus, n.7.* Fusc. *de visit. lib.2.c.28.num.22.* Quarant. *in sum. Bullarij, verb. beneficiorum permutationes,* Gonz. *d. glos.14.n.57.* Læl. Zech *de republ. Eccl. c. de beneficiatis, n.8.* Zerol. *in praxi Episc. p.1. verb. permutatio, §3. dub.1.* Azor. *d.c.29 q.16.* Flores de Mena *var. quæst.24. n.21.* Garcia *d.c.4.à n.61.* Suar. *tom.1. de Relig. lib.4. c.32.n.11.* Valer. Reg. *in praxi fori pœnit. lib.23. n. 261.* Mar. Ant. *var. resol. lib.1. resol. 112 casu 39.* nouissimè Bonac. *var. tract.1. de simon. q.4. §.12. num.7. vers. alij verò,* quicquid dicat Flam. *lib.5. q.6. num. 231.* Boët. Epo sacrarum & humanarum litterarum eruditione clarus, *de saturn. permut. benef. iure, ad cap. cum olim, de rer. permut. n.119.* vbi quærit, si beneficiorum permutandorum collatio non pertineat ad Episcopum, sed ad alios quosdam Episcopo non inferiores, vtrubi resignatio talis ex causa permutationis fieri debeat? Et respondet rationem permutationis beneficialis approbandæ cogere, vt Episcopum nihilominus hac de re dicamus adeundum; quandoquidem cæteri collatores Episcopo minores hac approbandæ, vel reprobandæ permutationis auctoritate carent, *cap. quæsitum, de rerum permut.* nisi consuetudine, vel præscriptione sibi liceret, idem Boët. Epo *ad cap. vnic. de rer. permut. in 6.n.225.*

Quando beneficium in vna diœcesi situm permuta- 10
tur cum alio alterius diœcesis, requiritur in ea permutatione vtriusque Episcopi, ad quos illa beneficia spectant, auctoritas, & consensus, quia in permutatione duorum beneficiorum vtrumque dimittitur, & vtrumque confertur, ac proinde necesse est vt vtrius Episcopi intercedat auctoritas. Ita Azor. *d.cap.29 quæst.8.* Et
†quamuis per permutationem beneficia vacare dican- 11
tur, *c. vnic. de rer. permut. in 6.* Gomez *in reg. de publicandis, q.3.n.3.* tamen in quolibet mense anni possunt permutari beneficia coram Episcopis, & Episcopi possunt admittere resignationes in fauorem ex causa permutationis, quas faciunt permutãtes, & eorum cuilibet collationem de beneficio resignato facere, Gonzal. *ad reg.8. Carcel. gloss.14.n.32.* Nicol. Garc. *de benef. p.5.c.3. n.543.* Requiritur in permutatione beneficiorum consensus Episcopi, vt penitus tollatur ambitionis præsumptio, & pura partium nundinatio, quæ non potest non esse periculosissima conscientiis, propter præsentissimum simoniæ metum: at interueniente Episcopi consensu beneficia iure collationis, & institutionis Canonicæ possidentur, quia partes permutantes prius beneficia sua resignare tenentur in Ordinarij manus. & deinceps fit compermutantibus eorundem beneficiorum collatio cum institutione Canonica hinc inde, & cessat ideo simonia, cessante nimirum priuatæ nundinationis temeritate; nec enim qui sic permutant, dicendi sunt habere beneficia hæc ex permutatione, sed ex institutione Canonica, quantumlibet permutatio fuerit causa sine qua non fuisset ventum ad hanc institutionem. Ita Boët. Epo *de saturnino perm. benef. iure, ad c. cùm olim, de rerum permutat. num 75.*

Et in hac permutatione coram Ordinario facien- 12
da non est opus facere mentionem de obtentis, sicut nec in alia prouisione ab eo facta, *Clem.2. de offic. Ordin.* Menoch. *de arbitr. casu 201. num. 150.* post Rot. Corras. & alios Nic. Garc. *d.c.4.num.99.* Vt autem permutatio beneficiorum Ecclesiasticorum valida sit, & legitimè ac canonicè fiat, quæ requirantur? Vide Marcel. Vulpe *in d. praxi, c.48.à n.50.* Boët. Epo *de saturn. permut. benef. iure, in Clem. de rerum permut. n.294.* vbi reddit rationem quia non simpliciter, nec ex mera gratia confertur beneficium vacans ex resignatione propter permutationem facta, sed beneficium vnum in locum alterius beneficij succedit, non pro singulari lucro, vel ex causa lucratiua, neque pro noua locupletatione, sed pro iusta pensatione proprij beneficij pro beneficio alieno resignati, ita vt nihil noui videatur acquisitum.

Beneficia cum aliis beneficiis ita sunt permutanda, vt nec cum spiritualibus aliis rebus inter sese permutari valeant, nec etiam cum pensione, quantumuis tituli vice fungatur, & affinitatem habeat cum beneficiis, quia pensiones defuncto pensionario mox redeunt ad sua beneficia vnde delibabantur, tanquam ad suam naturam, & cum eis coalescunt & absorbentur, & intercidunt; ideoque nihil inuenirent viri diuitiarum suis in manibus, qui beneficia sua cum talibus pensionibus permutassent: ita Boët. Epo *ad d. Clem. vnic. n.161.* vbi deinde *n.292 pag.154.* hinc non inferri ait, quasi beneficia quoque permutanda necessariò prorsus esse debeant eiusdem generis, vel qualitatis, pos-

sunt

ſunt enim beneficia ſimplicia permutari cum dignitatibus & Curatis, & vice verſa, dummodo capacitas perſonarum non deſit.

13 Aduertendum maximè eſt, quod permutatio hæc ſimplex fieri debet, non verò triangularis, vel quadrangularis; veluti, ſi ego reſigno vnum beneficium in fauorem Ioannis, vt ipſe Ioannes reſignet ſuum beneficium, non in fauorem mei, ſed in fauorem alterius, quia eſſet ſimoniaca talis permutatio triangularis, Nauar. conſ. 43. ſub tit. de ſimonia. num. 3. in fine, in nouis edit. poſt Capitaq. Imol. & alios, ita tenent Gonzal. d. gloſſ. 14. num. 58. Coch. de permutat. benef. par. 2. c. 25. Molfeſ. in ſum. tract. 6. cap. 13. num. 33. Leſſ. de iuſtit. lib. 2. cap. 35. dub. 14. num. 48. optiſſimè Bonacin. var. tract. 1. de ſimon. quæſt. 4. §. 14. num. 4. verſ. idem ibid. num. 13. in fin. vbi, num. 4. verſ. idem. Optimè Boër. Epo de ſaturn. permut. benef. iure, ad Clem. vnic. de rer. permut. num. 333. cum ſeqq. vbi de triangulo non mathematico, ſed beneficiorum permutatario, † poterit
14 tamen Epiſcopus quando beneficia permutata ſunt inæqualia, ex officio mandare (ceſſante pacto) quod quod recipiens beneficium pinguius, ſoluat aliquam penſionem ſuo tempore duraturam ad coæquandos fructus vtriuſque beneficij permutati, Anchar. conſ. 479. incip. Quæſtio proponitur, Nauar. dict. conſ. 43. n. 4.
15 Gonzal. d. gloſſ. 14. n. 38. † Nam licèt regulariter, & ſine cauſa nequeat Epiſcopus penſionem reſeruare, & imponere, ex iuſta tamen cauſa, vtpote pro bono pacis, vel ſtudio alicuius ſcholaris pauperis, vel in vtilitatem Eccleſiæ, vel ex alia rationabili cauſa, poteſt illam reſeruare, & imponere. Rebuff. de priuilegiis ſcholar. priuileg. 42. Nauar. conſ. 15. num. 13. de rebus Eccleſiæ, & conſil. 4. num. 2. de ſimonia in nouis, Gambar. de Le a. to lib. 6. à numero 392. & fuit reſolutum in vna Mi..ten. Canonicatus ſexta Martij 1596 coram Illuſtriſſimo Domino meo D. Cardinale Millino, & in altera Algarbien. Canonicatus, nona Iunij 1579. coram Card. Lancellotto ſen. quæ eſt in impreſſis deciſ. 519. ſub num. 3. p. 1. diuerſ. de quo vide reſoluta infrà alleg. 85. poſt n. 11. Vide latiùs infrà alleg. 85. num. 3. & 11. cum ſeqq.

16 Secundò amplia etiamſi nondum adepta ſit poſſeſſio, nam habens ius in re, non tamen adeptam poſſeſſionem (quia per collationem acceptatam ante adeptam poſſeſſionem ius in re beneficio acquiritur, cap. ſi tibi abſenti, de præbend. lib. 6. Flamin. de reſign. lib. 2. quæſt. 16. num. 2. & lib. 10. q. 6. numero 2. & q. 8. numero 5. Molina de Iuſtit. tract. 2. diſp. 2. verſ. dixi ſuperiùs. Gonzal. ad regul. 8. Cancell. gloſſ. 15. §. 1. n. 15. & 33. Rota in vna Vercell. Canonicatus 11. Decembr. 1603. coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino, apud Farinac.
17 p. 2. tom. 1. dec. 498.) poteſt beneficium coram Ordinario reſignare, vel cum alio permutare, Franc. c. 2. n. 16. & ibi Gambar. n. 86. de rerum permut. in 6. Prob. ad Monach. in cap. licèt Epiſcopus, n. 6. de præbendis in 6. Corraſ. de benef. p. 9. n. 1. Nauarr. conſ. 4. n. 2. ſub tit. de ſimonia in nouis, Cardin. Mantica de tacitis, & ambiguis conuent. lib. 23. tit. 9. n. 2. & 9. Nicol. Garc. d. c. 4. num. 15.
18 † Etiam ante apprehenſam poſſeſſionem, litteris tamen expeditis, Anton. de Burg. in c. cæterum, n. 151. de reſcriptis, Gemin. conſ. 127. in fine, Petr. Gregor. ſyn-
19 tagm. iuris lib. 37. cap. 17. n. 16. Flamin. lib. 2. q. 26. † Et licèt beneficium litigioſum, ſuper quo pendet lis, non poſſit reſignari, vel permutari, Lancell. de attent. lib. 2. cap. 3. num. 254. Put. deciſ. 354. lib. 3. Flamin. lib. 2. quæſt. 3. à num. 1. Azor. dict. cap. 29. q. 5. Nec ab Epiſcopo inferri, Seraphin. Rota Romana deciſ. 945. hoc non procedit quoties lis eſſet ſuper priuatione beneficiati: nam hoc caſu huiuſmodi lis non facit beneficium litigioſum, vt fuit reſolutum in Hiſpal. attentatorum, coram Domino Aquenſi 16. Nouembris 1553 & referunt Put. dec. 66. lib. 2. Flamin. d. q. 3. n. 56. vbi n. 57. declarat, niſi lis eſſet ſuper priuatione, & vt adiudicetur alicui beneficium, quia hoc caſu dicitur litigioſum, & per conſequens reſignari non poterit.

Tertiò amplia, vt etiam beneficia iuriſpatronatus 20
poſſint reſignari coram Epiſcopo, accedente tamen patronorum conſenſu, Put. deciſ. 412. num. 2. lib. 1. Flamin. lib. 7. q. 14. num. 8. Sic etiam eodem patronorum conſenſu accedente, poſſunt permutari, cap. decernimus 6. quæſt. 7. Flamin. de reſignat. benefic. lib. 2. quæſt. 4. num. 18. Mar. Anton. var. reſol. lib. 1. reſol. 109. num. 32. Conar. pract. cap. 36. num. 9. Stephan. Quarant. in ſumma Bullarij, verb. beneficiorum permutationes, in addit. Vgolin. d. c. 50. §. 19. n. 4. Azor. d. cap. 29. quæſ. 6. Boër. Epo ad d. cap. cùm olim, de rerum permut. num. 110. vbi reſoluit permutationem, collationemque abſque patroni conſenſu factam ipſo iure valere, ſed collatoribus, vel patronis eam non ferentibus reuocandam, reſcindendamve, vel vt noſtri loquuntur, annullandam, cap. quod ſi at 18. de elect. cap. cùm in Eccleſiis 33. de præbend. in 6. & reſpondet textum in cap. decernimus 16. quæſt. 17. de permutatione non agere, ſed de vltronea Epiſcopi collatione beneficij non permutati, ſed ſimpliciter vacantis, vbi patroni nominatio, ſiue præſentatio iam locum inuenerat: plus itaque permittitur Epiſcopo in beneficiis permutatis, vtpote non ſimpliciter vacantibus, quàm in beneficiis ſimpliciter vacantibus, vbi collatoribus, & patronis acquiſitum eſt iam ius. Requiritur enim in permutatione conſenſus illorum, ad quos collatio, electio, ſeu præſentatio pertinet, quia ipſorum intereſt, quamuis Epiſcopus totum debeat expedire, gloſſ. verb. collationem. in d. c. 1. gloſſ. etiam in dicta Clem. 1. & multi quos refert, & ſequitur Nicol. Garc. d. c. 4. num. 72. nam † patrono- 21
rum intereſt, vt videant ne habeant Rectorem eis odioſum, & non acceptum; vnde cùm de eorum præiudicio tractetur, ſequitur illos neceſſariò eſſe vocandos, eorumque conſenſum requiri, per reg. quod omnes tangit, de regul. Iuris, in ſexto, niſi ipſi patroni fuerint peremptoriè vocati, dato eis termino ad comparendum cum expreſſione cauſæ, & ipſi infra terminũ præfixum non comparuerint ad contradicendum permutationi, quia tunc ſequuta Ordinarij inſtitutione ampliùs non audientur, nec poterunt ſe opponere etiam infra reſiduum temporis dati ad præſentandum: ſi verò comparuerint declarando ſe permutationi nolle conſentire, & velle alium præſentare, tunc licet non præſentauerint infra tempus præfixum in edicto per Epiſcopum appoſito, poterunt nihilominus vti beneficio temporis legalis vſque ad finem quadrimeſtris. Ita Proſper de Auguſtino in addit. ad Quarantam, d. verb. beneficiorum permutatio, in princip.

Quartò amplia, vt Epiſcopus poſſit recipere reſi- 22
gnationes beneficiorum exiſtentium in ſua diœceſi, etiam in Curia, non tamen conferre, quia tunc beneficia dicuntur vacare in Curia per reſignationem, & eo caſu collatio palam ad Summum Pontificem ſpectat, c. 2. de præbend. in 6. Et hanc ampliat. tenent Conarr. lib. 3. var. c. 10. ſub n. 8. Flamin. lib. 7. q. 14. n. 23. Proſper de Auguſt. d. verb. beneficiorum reſignationes, prope fin. verſ. An autem Ordinarij. me citato in hoc loco, Alzed. d. p. 2. c. 9. n. 25. Maſſobr. in praxi habendi concurſum, requiſ. 7. dub. 29. num. 21. qui tamen adhibent hanc cautelam in conferendo, vt exeant ab Vrbe, ad hoc vt dicantur eſſe in aliena diœceſi, & fuit reſolutum in Rota, vt per Puteum deciſ. 167. lib. 1. & aduertit Maſſobr. d. requiſ. 7. dub. 44.

Quintò amplia, vt beneficia reſeruata poſſint reſig- 23
nari coram Epiſcopis, qui poterunt reſignationes dictorum beneficiorum recipere, non autem illa conferre. Flamin. d. quæſt. 14. num. 6. me citato in hoc loco, Maſſobr. in praxi habendi concurſum, requiſ. 7. dub. 39. n. 22. non admiſſa diſtinctione Azor. d. c. 29. q. 10. Sic etiam
† quamuis Epiſcopus in manibus ſuis poſſit recipere 24
reſignatio

resignationes in mensibus in quibus collatio spectat ad Cardinalem ratione indulti, non poterit tamen conferre, sed Cardinalis habebit collationem. Gabriel *cons.* 187. *lib.* 1. Flamin. *d. q.* 14. *num.* 13. vbi *n.* 30. cum Abb. *in cap. ad supplicationem, num.* 5. *de renunciat.* re-
25 soluit † posse Episcopum recipere resignationem beneficiorum obtentorum per alium Episcopum. Sic etiam coram Ordinariis possunt reseruata beneficia permutari, dummodo ea non conferant, cum hoc ad Summum Pontif. solum spectet, & ita post multos resoluit Flamin. *lib.* 2. *quæst.* 16. *in princip.* Solius tamen erit Summi Pont. ex iure quidem communi permutationes beneficiorum admittere, quæ sint in Ecclesiis ab Ordinario exemptis, & immediatè subiectis Apost. Sedi, sed ex consuetudine, vel indulgentia potissimùm Pontificis poterit esse capitis inferioris earundem Ecclesiarum, vel etiam Capituli, siue Collegij cuiuspiam; ita Boët. Epo *de saturnin permut. benef. iure, ad c. vnic. de rerum permut. in* 6 *n* 226.

26 Aduertere oportet renunciationem beneficij factam in manibus potestatem non habentis esse nullam, vt censuit Rota *in Camerinen. Parochialis, 27. Nouembris* 1587. coram *Card Seraphino*, est inter eius decisiones impressas *dec* 803.

27 Illa tamen simplex beneficiorum resignatio nunc, vt validè fieri possit coram Ordinario, requiritur causa de expressis in Constit. Pij V. 58. incip. *Quanta Ecclesiæ. dat. Romæ anno Incarnationis Dominicæ* 1568. *Kalend. Aprilis*, quem referunt Quaranta *in sum Bullarij, verb. beneficiorum resignationes*, Vgolin. *d. c.* 50. §. 18. *n.* 3. Flamin *de resign lib.* 5. *q.* 6. *n.* 2. & de ea meminit Massobr. *in praxi habendi concursum, requis.* 7. *dub.* 5. & Marcel. Vulpe *d. c.* 48. *n.* 36. *cum sequent.* cuius pars essentialis sic se habet:

28 *Posthac Episcopi, & alij facultatem habentes, eorum duntaxat resignationes recipere, & admittere possint, qui aut senio confecti, aut valetudinarij, aut corpore impediti, vel vitiati aut crimini obnoxij, censurisque Ecclesiasticis irretiti, aut nequeunt, aut non debent Ecclesiæ, vel beneficio inseruire, seu qui vnum, aliud, vel plura beneficia obtinuerint, vel quos ad aliud contigerit promoueri. Religionem quoque ingressuri, vel matrimonium contracturi, si statim postea id re ipsa exequantur. Denique cum quis ex aliis casibus acciderit, qui constitutione felic. record. Innocentij Papæ III. de dimittendis Cathedralibus Ecclesiis edita continentur. Qui etiam ob capitales inimicitias nequeunt, vel non audent in loco beneficij residere securi, sed ne horum vllus sacro Ordini mancipatus, nisi religionem ingressurus valeat vllo modo beneficium, vel officium Ecclesiasticum resignare, nisi aliunde ei sit, quo in vita possit commodè sustentari. Ad hæc beneficiorum & officiorum permutationes admittere, quæ Canonicis sanctionibus, & Apostolicis constitutionibus permittuntur. Caueant autem Episcopi, & alij prædicti, itemque omnes electores, præsentatores, & patroni, tam Ecclesiastici, quàm laici, quicunque sint, ne verbo quidem, aut nutu, vel signo futuri in huiusmodi beneficiis, & officiis successores ab ipsis resignantibus, aut aliis eorum significatione, vel hortatu designentur, aut de his assumendis promissio inter eos, vel etiam intentio qualiscunque intercedat.*

29 *Cæterùm præcipimus, atque interdicimus, ne ipsi Episcopi, aut alij collatores de beneficiis, & officiis resignandis prædictis, aut suis admittentium consanguineis, affinibus, vel familiaribus, etiam per fallacem circuitum multiplicatarum in extraneos collationum audeant prouidere, quod si secus, ac etiam quicquid præter, vel contra formam prædictorum fuerit à quocunque temerè attentatum, id totum ex nunc vires, & effectum decernimus non habere.*

30 *Qui verò contrafecerint, vt in eo, quo deliquerint puniantur, à beneficiorum & officiorum collatione, necnon electione, præsentatione, confirmatione, & institutione, prout cuique competierit, tamdiu suspensi remaneant, donec remissionem à Rom. Pont. meruerint obtinere, & qui talia beneficia, seu officia receperint, eos prædictis pœnis volumus subiacere. Et nihilominus in eos, qui sic suspensi conferre, eligere, præsentare, confirmare, vel instituere ausi fuerint, excommunicationis, quoad personas, quo verò ad capitula, & Conuentus, à diuinis suspensionis sententias ipso facto promulgamus, quibus etiam nullus alius, quàm ipse Rom. Pont. siue absolutionis, siue relaxationis gratiam (excepto mortis articulo) valeat impertire, prohibitione, & litteris nostris prædictis nihilominus in cæteris omnibus perpetuò valituris. Non obstantibus*, &c. Quam quidem Constitutionem præscribentem casus, in quibus Ordinarij possunt admittere resignationes, in Hispania non fuisse receptam, sed ab ea ad Sedem Apostol. supplicatum, probat Nicol. Garc. *de benef p.* 11. *c.* 3. §. 3. *d. n.* 270 *cum seqq.* & saltem quoad illā partem Constitutionis præfatæ de non conferendis beneficiis resignatis consanguineis, affinibus, aut familiaribus Episcoporum, nouissimè tradit Salgado *de supplicatione ad sanctissimum à litteris Apostolicis, p.* 1. *c.* 2. *n.* 136.

Recolligendo huiusmodi causas, ex quibus Ordina- 31
rij possunt beneficiorum resignationes admittere, prout eas refert Filliuc. *tractat.* 41. *de benefic. c.* 10. *n.* 13. & Castro Palao *in opere morali, tom.* 3. *tract.* 13. *disput.* 6. *punct.* 3 §. 1. dico, quod prima est quando beneficiatus volens resignare est senex, prout habetur *in d. Constit. Pij V.* ibi, senio *confecti*, & de Iure communi probat text. *in cap. nisi cum pridem, de renunt.* vbi Abb. *num.* 7.
Gratian. *Marchia decis.* 189. *n.* 3. & 4. † Et senes qui 32
dicantur, remittitur iudicis arbitrio, considerata personarum qualitate, propter complexionum diuersitatem, Menoch. *de arbitr. casu* 59. *n.* 3. Flamin. *de resign. lib.* 5. *q.* 9. *num.* 8. Prosper de Augustin. *in addit. ad summam Bullarij, verb. beneficiorum resignationes, in princip.* Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiep. Neap. cap.* 53. *n.* 1. *in nouiss. edit.* & in his terminis Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archip Neapol. decis.* 18. *p.* 4. Massobr. *d. requis.* 7. *dub.* 6.

Secunda causa est infirmitas volentis resignare be- 33
neficium, vt habetur *in d. constit. Pij V* ibi, *aut valetudinarij*. Flamin. *d. q.* 6 *n.* 9. Prosper de August. *dict. loco, vers. secunda.*
† Et valetudinarius quis dicatur, etiam 34
iudicis arbitrio relinquitur, Menoch. *de arbitr. casu* 60. Marc. Anton. Genuens. *d. c.* 53. *vers. aut valetudinarij*, Massobr. *d. requis.* 7. *dub.* 9.

Tertia causa est, quando beneficiatus est corpore 35
impeditus, vt patet ex dict. Constit. Pij V. ibi, *aut corpore impediti*, si impedimentum sit tale, vt non possit præstare id, ad quod tenetur, vel aliàs ipsi Ordinario videretur esse sufficiens, Prosper de Augustin. *d. loco, vers. tertia*, Marc. Anton Genuens. *dict. cap.* 53. Flamin. *d. quæst.* 6 *num.* 31. & 32. vbi *à num* 16. exemplificat in octo morborum generibus, videlicet in leproso, in scabroso herculeo, in paralytico, in apoplectico, in habente morbum comitialem, in lunatico, in laborante morbo Gallico producente vlcera per corpus, in habente manus tremulas, vel chiragram continuam, de quibus morborum generibus tractaui *allegat.* 62. *à num.* 4.

Quarta causa est, quando beneficiatus est corpore 36
vitiatus, vt habetur in dicta Constitut. Pij V. ibi, *vel vitiati*, &c. Flamin. *dict. quæst.* 6. *à num.* 33. Massobr. *dict. requis.* 7. *dub* 10. Prosper de Augustino *d. loco, vers. quartò*, vbi exemplificant in sex corporis deformitatibus, scilicet in cæco, in claudo, in habente manum mutilam, vel articulatas manus ad vtendum inefficaces, in habente crus penitus abscissum, aut adeo contractum, vt ligneo pede sit opus, in gibboso, & tandem in diminuto qualibet parte corporis notabili, de quibus defectibus dixi *d. alleg.* 62 *à n.* 26.

Quinta causa est, si beneficiatus est crimini obnoxius, 37
vt

vt patet *in d. Constit.* ibi, *crimine obnoxij*, qui quia crimina committunt, faciliùs ad renuncianda beneficia admittuntur, cum ad eorum priuationem Iura conueniant, Fusch. *de visitat. lib. 2. cap 28. num. 25.* Flamin. *d. q. 6. à num 57.* Massobr. *d. requis. 7. dub. 11.* Prosper de Augustino *d. loco, vers. quinta*, qui exemplificant in casibus in quibus ob crimen commissum veneris beneficio priuandus, videlicet in homicida, in simoniaco, in adultero, in concubinario, qui post admonitionem non resipiscit: in sustinente excommunicationem per
38 annum, in periuro, & in blasphemo. † Huiusmodi criminosi inquisitione pendente, etiam post receptas probationes, & conclusum in causa, imò & pendente appellatione à sententia priuationis simpliciter possunt beneficiis coram Ordinario renunciare, modò fiat mentio criminis, & processus incœpti, nisi crimen illud renunciantem indignum redderet, Flam. *lib. 3. q. 16. n. 25.* Prosper de Augustin. *vbi proximè*, Marc. Anton. Genuens. *d. c. 53. in annot.*

39 *Sexta* causa est, quoties beneficiatus esset censuris Ecclesiasticis irretitus, vt habetur in dict. Constitut. Pij V. ibi, *censuris Ecclesiasticis irretitis*, &c. Fusch. *d. cap. 28. num. 14.* Flamin *d. quæst. 6. num. 67.* Prosper de August. *d. loco, vers. sexta*, Marc. Anton. Genuens. *capit. 53.* & hæc censura diuiditur in excommunicationem, suspensionem, & interdictum, *cap. quærenti, de verbor. signif.*

40 *Septima* causa est, quando beneficiatus nequit, aut non debet Ecclesiæ, siue beneficio inseruire, vt dicitur in dicta Constit. Pij V. ibi, *aut nequeunt, aut non debent Ecclesiæ, vel beneficio inseruire*, &c. Flamin. *d. q. 6. à n 91.* Prosper de Augustino *d. loco, versic. septima*, qui exemplificant quoad primam partem in clerico bannito, in dæmoniaco, & in muto effecto; quoad secundam partem, de illis scilicet, qui etsi possint, non tamen debent Ecclesiæ, vel beneficio deseruire, exemplificant in clerico turpiter, & scandalosè viuente, in lunatico, in patiente stomachi languorem, & sic vomitum, in illiterato, & in habente morbum caducum.

41 *Octaua* causa, qua Ordinarij possunt recipere beneficiorum resignationes, est quando beneficiatus vnum, aliud, aut plura obtinuerit beneficia, vt habetur *in dict. Constitut. Pij V.* ibi, *seu qui vnum aliud, aut plura obtinuerit beneficia*, &c. Flamin. *dict. quæst. 6. à num. 104.* Massobr. *d. requis. 7. dub. 13. & 14.* Prosper de Augustino *d. loco, vers. octaua*; namque vnus vno debet esse contentus beneficio, quod quidem si ad vitam eius honestè sustentandam non sufficiat, licet aliud simplex sufficiens, dummodo vtrumque personalem residentiam non requirat, eidem conferri, vt disponit Concil. Trid. *sess. 24. de reform. c. 17.* ad cuius intellectum deseruiunt per me dicta *alleg. 62.*

45 *Nona* causa est, quando contingeret beneficiatum ad aliud beneficium promoueri, vt patet in dicta Constit. Pij V. ibi, *vel quos ad aliud contigerit promoueri*, Flamin. *d. q. 6 à n. 157.* Prosper de Augustin. *d. loco, vers. nona*: quia talis resignatio non tam dicitur fieri propria voluntate, quàm ex necessitate, per tex. *in c. de multa de prabend. & in Extrauag. execrabilis, vers. qui verò deinceps, eodem tit. inter communes.*

Decima causa est, quando clericus beneficiatus vel-
45 let Religionem ingredi, aut matrimonium contrahere, dummodo statim re ipsa id exequatur, vt habetur in dict. Constit. Pij V. ibi, *Religionem quoque ingressuri, vel matrimonium contracturi, si statim re ipsa id exequantur.* Fusch. *d. lib. 2. c. 28. num 18* Flamin. *d. q. 6. à n. 163.* Prosper de Augustino *d. loco, vers. decima*, me citato *in hoc loco*, Alzedo *d. p. 2. c. 9. n. 23.* qui vnam differentiam constituunt inter Religionem ingredientes, & Matrimonium contrahentes: quia si Ordinarius admisit renunciationem illius, qui vult matrimonium contrahere, illo contracto de præsenti, potest conferre illud beneficium; si verò admittat renunciationem illius, qui vult ingredi Religionem, eo ingresso Religionem, statim non potest conferre illud beneficium, sed debet expectare per annum, intra quem potest exire. Et ideò Garc. *de benef. p. 11. c. 9 n. 23.* dicit quod illa verba, *Religionem ingressuri*, intelligenda sunt non quidem de habitus susceptione, sed planè de professionis emissione, & sic Massobr. *in sua praxi habendi concursum, requis. 7. dub. 32. num. 9.* vbi *num. 15.* cum Flamin *d. quæst. 6. num. 165.* dicit quod poterit Ordinarius conferre beneficium resignatum ab eo, qui vult Matrimonium contrahere, non obstante quod postea matrimonium iam contractum dissoluatur, vel ex eo quod vxor ante consummationem intrauerit Religionem, vel inuenta fuerit esse consanguinea.

Vndecima causa est, quando beneficiatus nequit, 44
aut non audet propter capitales inimicitias in loco beneficij securus residere, vt dicitur in d. Constitut. Pij V. ibi, *qui etiam ob capitales inimicitias, vel non audent in loco beneficij residere securi.* &c. Fusch. *d. c. 28. n. 8* Flamin *d. quæst 6 n 169.* Prosper de Augustino *d. loco, vers. vndecima*, Marc. Anton. Genuens. *d. c. 53. n. 4.* Quæ autem dicantur capitales inimicitiæ, dixi suprà *alleg. 41. num. 10.*

Ex relatis causis possunt Ordinarij beneficiorum 45
resignationes admittere, & in dubio non præsumitur resignatio, aut permutatio facta ex iusta causa, nec creditur Ordinario dicenti se facere illam iusta de causa, nisi illa probetur, vt contra aliquos tenent Nicol. Garc. *de benef. part. 11. capit 4. numer. 52.* Aloys. Ric. *in praxi aurea, resolut. 460.* Rota verò coram Seraphin. *decis. 1350. num. 3.* censuit renunciationem per Ordinarium admissam præsumi ex causa rationabili, per *cap. in præsentia, de renunciat.* † Si tamen re- 46
nunciationes factæ sint absque prædictis causis, sunt nullæ, Ordinarij verò illas admittentes nullam pœnam incurrunt Fusch. *d. c. 28. n. 56.* Flamin. *d. q. 6. n. 225.* Vgolin. *d. §. 18. n. 6.*

Illud tamen maximè obseruare debent, vt coram 47
eis renunciantes, si sint in Sacris constituti, habeant aliunde vnde viuere, & vitam commodè sustentare possint, aliàs renunciationes admittere non valent, prout exprimitur in dict. Constitut. Pij V. ibi: *Sed ne horum vllus Sacro Ordini mancipatus, nisi Religionem ingressurus, valeat vllo modo beneficium, vel officium Ecclesiasticum resignare, nisi aliunde ei sit, quo in vita possit commodè sustentari.* Massobr. *d. requis. 7. dub. 37.* &c. & faciunt quæ dixi supra *alleg. 19 à n. 33.* Requiritur etiam publicatio; nam publicanda est resignatio simplex facta in manibus Ordinarij. Rota *dec. 662. ex n. 1. p. diuers. & dec 666. etiam ex n. 1. ead p. 4* Seraph. *dec. 1309 n. 1. & 4.* Lotter. *de re benef lib. 3. q. 21. n 9.* licèt non esse hoc per vsum receptum in Hispania, fateatur Nicol. Garc. *d. p 11. c. 3 n. 332.* Salgado nouissimè *de supplicat. ad Sanctissim. p. 1. c 2 n 237.*

Postquam Summus Pontif. Pius V. *in dicta sua Constitut.* suprà relata prædictas exarauit causas statuit ne resignationes coram Episcopis, vel aliis collatoribus fiant cum pacto, seu conditione, vel designatione futuri successoris, cui resignans intendit beneficium conferri, utrumque aliter factum. ref. et nouissimè Bonac *var. tr. 1. de Simon. q. 4 §. 14. n. 5.* vbi antea *n. 3* probat resignationem beneficij non putam labem simoniæ continere, si coram Prælato inferiore Papa fiat, hinc inferens simoniam committi dum quis alteri beneficium resignat ea conditione, vt sibi pensionem soluat, & citat Suar. *tom 1. de Relig. lib 4. c. 35 n 22* Fillinc. *tr. 45. c 8 q. 10. n. 34* Et idem Bonac *eod § 14 n 3.* asserit simoniam pariter committi dum beneficiatus, qui beneficium litigiosum cum multis expensis assequutus fuerat, & postea dum in pacifica extitit possessione, resignat illud alteri coram inferiore Papa, cum pacto vt is, cui resignat beneficium, soluat expensas, &

citat

citat Flamin. de resignat. lib. 14. quæst. 7 num. 1. Suarez d. c. 35. n. 24. Filliuc. d. q. 10. n. 35. Valer. Reginald. lib 23. c. 18.

48 Deinde Ordinarij obseruare debent, vt admittentes beneficiorum resignationes ex his causis, non debeant illa beneficia conferre suis, aut admittentium consanguineis, & affinibus, vel familiaribus, etiam per circuitum, vt dicitur in dict. Constit. Pij V. ibi: *Cæterùm præcipimus, atque interdicimus, ne ipsi Episcopi, aut alij collatores de beneficiis, & officiis resignandis prædictis, aut filiis, aut admittentium consanguineis, affinibus, vel familiaribus, etiam per fallacem circuitum multiplicatarum in extraneos collationum, audeant prouidere.* Quia si hoc facerent, hæc renunciatio præsumeretur tacitè, & indirectè facta ad fauorem, quæ coram eis fieri non potest. Ita Flamin. d. q. 6. n. 180. Francisc. Leo d. p. 2. c. 3. n. 69. Prosper de Augustino dict. loco, post vndecimam causam, vers. & quare, Filliuc. in quæstion. moral tom 3. tract. 45. cap 8. num. 29. Villalob. in sum tom 2. tract. 7. diffic. 32. num. 2. nouissimè me citato in hoc loco, Diana moral. resol. p. 5. tract. 14. resolut. 26. nouissimè Marcell. Vulpe in sua praxi, c. 49. num. 19. Mar. Antonin. var. resolut. lib. 1. resol. 112. casu 34. vbi resoluit Episcopum ob dictam Bullam Pij V. non posse conferre suo familiari beneficium coram se resignatum. Sed in hac parte non videri huiusmodi Constitutionem in Hispania seruari, sed esse ab ea supplicatum, asserunt Nicol. Garc. d. p. 11. c. 3. n. 170. in fine, Alphons. Moscoso in sum. tractat. 15. c. 10. n. 2 Diana d. res. 26. §. verum, Salgado citatus suprà n. 30.

Quod autem beneficia iurispatronatus non comprehendantur sub dict. §. *Cæterùm*, declarauit Gregor. XIII. vt attestantur Piasec. in praxi Episcop. p 2. c. 5. n 22. Nicolaus Garcia de benef. part. 11. cap. 3. §. 3. n. 268. & contra Franc. Leonem idem dicit Massobi. in sua praxi habendi concursum, requis. 7. dub 27. secundùm Romanam impres. In quoto autem gradu prohibeantur consanguinei quominus possint prouideri ab Episcopo de beneficiis in eorum manibus resignatis, non abs re erit inuestigandum. In quo dubio Flam. de resignat. benefic. lib. 5. q. 6. n 194. dicit quod relinquitur dispositioni Iuris communis in l. commodissimè 10. ff. de liberis, & posth. & ita vsque ad quartum gradum exclusiuè prohiberi resoluit Massobi. d. requis. 7. dub. 25. vbi dub. 26. tenet affinitatem ad inducendum impedimentum collationis beneficij resignati in manibus Ordinarij, si sit ex licito coïtu, non extendi vltra tertium gradum; si verò sit ex illicito coïtu, gradum secundum non debere excedere, & dub 27. tradit attinentiam non impedire collationem beneficij resignati in manibus Ordinarij, & dub. 29. etiam asserit, publicam honestatem non impedire, & dub. 30. ait quod Episcopus potest conferre familiari sui Vicarij etiam comedentis in tinello, beneficium resignatum in suis manibus; at verò Vicarius nequit huiusmodi beneficium conferre familiari ipsius Episcopi, tametsi resignatio facta sit in manibus ipsius Vicarij, & dub. 31. cum Garcia de benefic. p. 6. c. 2. n. 210 tradit quod consanguinei, affines, & alij impediti à consecutione beneficij resignati in manibus Ordinarij impediuntur etiam à concursu Parochialis resignatæ, secus si vacet per obitum.

49 Si verò huiusmodi Ordinarij beneficia coram ipsis resignata consanguineis resignantium, aut suis, vel familiaribus conferant, suspenduntur à collatione, electione, & institutione beneficiorum, donec à Summo Pontifice absolutionem obtinuerint, vt dicitur in dict. Constitut. Pij V. vers. qui verò contrafecerint, refert Rota apud Farin. decis. 17. p. 3. recentior. & si hac suspensione non obstante, istorum aliquid fecerint, excommunicantur, vt habetur in vers. Et nihilominus, vbi etiam respectu Capituli, & Conuentus imponitur pœna suspensionis à Diuinis ipso iure, quæ est species interdicti, vt scribit Maiol. de irreg. lib. 3. c. 20. col. 3. Ordinarij autem sunt suspensi duntaxat suspensione, quæ pertinet circa collationem, & speciem eius, vt resoluit Flamin. d. q. 6. n. 216. quamuis ignorauerint hanc pœnam per dict. Constitut. sibi esse impositam, quod aduertunt ita in praxi receptum Flamin. d. q. 5. num. 225. Vgolin d. §. 18. n. 5. in fine, Prosper de Augustino d. loco, post vndecimam causam, vers. & quid si Ordinarij. Nicol. Garc. d. p. 11. c. 3. n. 271. me citato in hoc loco, Alzedo d. p. 2. c. 6. n. 21. quia etiam data hac ignorantia renunciationes factæ absque prædictis causis sunt nullæ, cum decretum irritans, de quo dict. Constitut. *Quod si secus*, &c. liget ignorantes respectu nullitatis actus, Flamin. d. q. 6. n. 230. & consanguinitatem ad hoc propositum probari per testes de publica voce & fama censuit Rota dict. decis. 17. n. 2. apud Farin. par. 2. recentior.

Hac de re Prosper de Augustino loco proximè citato, Redoan. de simon. part. 1. cap. 25. Valer. Reginald. in praxi fori pœnitent. lib. 23. num. 149. Nicol. Garc. de benefic. p. 11. c. 3. num. 209. Bonacin. dict. §. 14. n. 5. me citato in hoc loco, Alzedo dict. p 2. c. 9 num. 22. videntur insinuare, non obstante prædicta Pij V. Constitut. prohibente, vt in huiusmodi renunciatione coram Ordinario facienda, nec etiam nutu designari possit successor in beneficio, aliàs collatio sit inualida, posse resignantem nutu non præcedente, dimissione facta in foro conscientiæ rogare collatorem absque labe simoniæ, vt conferat beneficium à se nominato; neque enim peccare renunciantes ea intentione, vel spe concepta, quod Ordinarij conferrent illud beneficium, cui ipsi vellent, quando nihil horum est in conuentione deductum, cum aliàs esset iniicere laqueum, contra text. in c. de viduis, 27. quæst. 1. quia vix aliquis ad hoc spontaneè inducitur, sequuntur Suar. tom. 1. de Relig. lib 4 cap. 35. num. 18. vers hoc ergo, Filliuc. tractat. 45. capit. 8. quæsito 9. num. 26. Vnde probabile videtur, non committi propriè loquendo vitium simoniæ non solùm contra Ius diuinum, verùm etiam nec contra ius Canonicum, si resignatio fiat cum designatione personæ, sed absque vllo pacto, nullaque coniuncta collatori obligatione conferendi designatæ personæ, vt tenent Couarr. libr. 1. var cap. 5. num. 3. Filliuc. tom. 3. tract 45. cap 8. quæst. 7. num. 2. nouissimè Bonac. var. tractat. 1. de sim quæst. 4. §. 14 in fine. Sed tutius est vt dicamus renunciationem beneficij coram Ordinario factam in fauorem alterius, hoc est, adiecto modo vt conferatur illi, vel illi, esse simoniacam, nisi fieret in manibus Papæ secundum stylum Curiæ à multis sæculis obseruatum. Ita Nauarr. in man. c. 23. n. 117. vers. ad 10. doctè & piè Boët. Epo d. tr. de saturn. permut. benef. iure, ad c. olim, n. 83. de rerum permut. vbi reprobat Duaren. qui nimis audacter, vt ille ait, scriptitat, lib. 8. de sacris Ecclesiæ minister. ac benef. c. 2. §. quomodo beneficium curandum sit. huiusmodi conditionem ad simoniacum ambitum nihil pertinere, & dicit nouam, singularem, ac insolentem hanc opinionem; & idem Boët. Epo vbi supra, n. 76. differit, cur Pontifex vitium simoniæ hic purget, Episcopus non item, n 87. sic ait, *Sed omni pactione seposita, longissimeque per ipsum resignantem reiecta, si quempiam commendauerit Episcopo, simpliciterque beneficium resignauerit, nihil peccabit, aut Episcopus, aut resignator, illum commendatũ ad hoc beneficium prouehendo, quinimò perhumaniter vterque faciet, si modò commendatus ille beneficio non fuerit indignus; at verò si resignatio conditionalis fuerit, idest in fauorem facta, & non aliter, & Episcopus, & resignator peccarent, si ratio fauoris huius haberetur, Episcopus quidem propter admissam, & adiutam à se pactionem talem simoniacam, resignator propter ipsam pactionem simoniacam. Vnde perspicitur, quantum referat, an liberè prorsus Ecclesiastica beneficia resignentur, an verò pactionibus interuenientibus; nam legem dicere beneficiorum resignationibus, idest spiritualibus actionibus, est* 50

improbum;

sed Episcopo quempiam nudè tantum commendari per ipsum resignantem, nihil habet improbitatis, conditio nempe, seu lex inducit simoniam, iuxta glossographum at. que Doctores in cap. cum pridem, & in cap. pactionibus vlt. sup. de pactis; at sola nudaque commendatio, nihil minus. Hactenus Boët. Epo, qui *n. 91. cum seqq.* disputat, an conditionalis hæc, vel in fauorem resignatio facta coram Ordinario sit omnino nulla, sic videlicet vt nec resignanti quidem noceat, sed beneficium suum retineat, quasi non resignasset; an verò resignatio quidem valeat ipsa, sed conditio sola reijciatur, itaut ordinarius perinde possit id conferre cuilibet alteri cuicumque velit ipsemet, ac si simpliciter & purè facta fuisset resignatio? benè Sanch. *in opusc. tom. 1. lib. 2. c. 3. dub. 36. n. 23.* dum tenet non videri contra dictum Motum proprium Pij V. significare Prælato successorem, relinquendo omnino in eius voluntate prouisionem, & addit quod illa verba, *caueant ne nutu, aut verbo*, &c. intelliguntur taliter, vt inducatur pactum tacitum, vel expressum, aut de his assumendis promissio, scilicet expressa, vel intentio in pactum tacitum deducta, aliàs dicendum esse quod punit solum actum internum, ecfert & sequitur Diana *d. p. 5. tract. 14. resol. 26. in fine.*

51 Formam permutationis coram Ordinario faciendæ ponit Vgolin. *d. c. 50. §. 20. n. 3.* quod *primò* examinabuntur permutaturi ab Episcopo, seu eius Vicario, iuxta Trid. *sess. 24 de reform. c. 18. Secundò* collatio fiet idoneis repertis. *Tertiò* litteræ permutationis simul expedientur. *Quartò* antequam possessio accipiatur, publicatio fiet de hac permutatione in Ecclesiis permutatis, vel earum cœmeteriis, iuxta formam Gregor. XIII. *in Bulla* incip. *Humano vix iudicio. Postremò* in possessionem mittentur, ac Fidei professionem facient. Cum expeditur permutatio, administrare possunt in suis Ecclesiis, quas renunciauerunt, cùm retineant adhuc possessionem. Flamin. *lib. 1. q. 7. n. 9.* me citato *in hoc lo o*, nouissimè Trullench. *in exposit. Decalog. lib. 1. cap. 8. dub. 4. num. 3.* Illud tamen est aduertendum, quod regulariter permutatio debet fieri ex causa, quia ad permutationem iusta causa requiritur, quam Episcopus disquirere & recognoscere debet, *cap. quæsitum, de rerum permut.* Aloys. Ricc. *in decis. p. 1. decis. 37. n. 2.* vbi *n. 3.* quod sussi it vt ex parte vnius permutantium adsit vtilitas Ecclesiæ & *n. 4.* quod in dubio præsumitur quod permutatio sit facta ex iusta causa ab Ordinario, quando ennntiat se adhibuisse causæ cognitionem. Si aliquando accidat, quod permutatione collatū beneficium euincatur, poterit is permutatione etiam facta ad resignatum benefi ium Superioris auctoritate redire, Ro: *decis. 3. de rerum permut. in nouis.*

Qui tamen scire cupit quando & intra quod tempus reiectio, vel admissio resignationis factæ in manibus Ordinarij debeat ab ipso Ordinario fieri, & à prouiso publicari, consulat dictam Constit. Greg. XIII. de publicandis resignat. incip. *Humano vix iudicio*, quæ ad hoc propositum ita cantat: *De beneficiis autem, quæ deinceps in manibus Ordinariorum collatorum etiam Cardinalium, etiā indulta & facultates ad hoc ab Apostol. Sede habentium, ac Legatorum etiam de Latere, & delegatorum etiam specialem eiusdē Sedis, extra Romanam Curiam resignari, etiam ex causa permutationis cōtigerit, ipsi intra mensem negotium vniuersum admissionis, vel reiectionis resignationis huiusmodi, & (si per eos facienda erit) prouisionis resignati beneficij iuxta Apostolicas, & alias Canonicas sanctiones omninò absoluant, & qui sic prouisus fuerit, intra tres menses à die sibi factæ prouisionis illam publicet, & possessionem beneficij capiat modo & forma supradictis; alioquin, illis elapsis, nulla sit eius prouisio, & beneficium vacare censeatur eo ipso, Ordinariique & alij prædicti, qui hæc, vti eis præscribuntur, non perfecerint, eo casu potestate disponendi de ipsis beneficiis sint ea vice priuati, eorumque dispositio eo ipso ad Sedem Apostol. deuoluta existat, aut aliis idoneis ab ipsa Sede dumtaxat modo & forma prædictis concedantur.* Hæc in d. Constit. Gregorij, quam exponens Flamin. *de resign. lib. 11. q. 2. concl. 3. n. 6.* concludit, quod in resignationibus, quæ fiunt extra Curiā, ij coram quibus fiunt, debent admittere, vel reijcere illas renunciationes infra mensem, & intra eundem conferre illa beneficia vacantia per resignationem, si illam admiserint, addens quod hoc non fuerat consideratum per reg. Cancellariæ, neque per dictam Constit. Pij V. & quod optima ratione videtur positum, ne fiat fraus: & sic notat, quod restringitur tempus vt conferat intra mensem, idem annuit *lib. 11. q. 5. n. 4. 10. & 13.* quem refert, & sequitur Nicol. Garc. *de benefic. p. 11. c. 3. n. 285. & n. 357.* & Ioan. à Cochier *in regul. de publicandis resignat. n. 15. vers. sed hoc interest*, vbi dicit quod Ordinarius locorum, vel Legatis de latere, in quorum manibus fit resignatio beneficij, præscribitur spatium vnius mensis, vt admittant, reiiciant, aut conferant, & prouisus debeat publicare, &c. Ita Massobr. *in praxi habendi concursum requis. 7. dub. 1.* secundū Roman. impress. qui optimo iure quoad tēpus conferendi prædictorum sententiam non admittit: ratio est, quia cum ex Concil. Trident *sess. 24. de reformat. cap. 18.* concursus proponendus sit etiam in Parochialibus vacantibus per resignationem, & ad huiusmodi concursum proponendum per Constit. Pij V. quæ incip. *In conferendis*, concessum sit quadrimestre, & ad conferendum semestre, nec fuerit dictæ Constitutioni Pij V. per aliam Gregorij derogatum, videtur propterea implicare ista doctrina, & maximam proinde generare confusionem, si intra mensem facienda esset collatio præcedente concursu: existimat igitur ille prædictam Gregorij Constitutionem decidere tantùm, vt debeat Ordinarius infra mensem admittere quidem, vel reiicere resignationem, ac nihilominus habeat sex menses ad cōferendum, iuxta Apostolicas Constitutiones, & Canonicas sanctiones; itavt admissio, & reiectio, in quibus cadere potest fraus, censeantur restrictæ & limitatæ ad mensem, at collationis tempus reguletur iuxta dispositionem Iuris communis *in c. nulla 2. de concess. præbend.*, ac dictæ Constitutionis Pij V. & sic ad semestre.

Si verò succedat quod duo resignent sua beneficia ex causa permutationis, & facta collatione vni, alter decedat ante factam sibi collationem, superstes non habet regressum ad beneficium à se dimissum, quia quoad eum permutatio habuit effectum. Gonz. *ad regul. 8. Cancell. gloss. 15. §. 2. à n. 40.* quamuis superstes, cui fuit collatum beneficium à compermutante resignatum, possit vtrumque retinere illo decedente antequam ipse suum resignaret, cum per eum non stet, quin permutatio adimpleatur. Lessius *de iustitia lib. 2. c. 34. n. 197.* Azor. *d. c. 29. q. 29.* † nisi ambo essent incompatibilia, quia tunc mortuo compermutante, vacaret beneficium superstitis, tanquam prius ab eo obtentum, aut certè ei dabitur optio, vt dimittat quod voluerit, argum. illorum quæ tradit Hojed *de incompatib. benef. p. 1. c. 13. n. 56. & 57.* 52 53

Permutatio beneficiorum an ob læsionem rescindi possit? Vide latè Pinell. *in. 2. Cod. de rescind. vend. p. 1. c. 3. n. 16.* Couar. *lib. 1. variar. c. 5. n. 8.* Tiraquel. *in l. si vnquam, verb. donatione largitus, n. 122. in fine.* Mascard. *de probat. conclus. 1170. n. 20.* Gutier. *pract. lib. 2. q. 139.* Flamin. *de resign. lib. 3. q. 7. n. 41.* Molla *in emporio iuris, p. 1. tit. 9. q. 19. n. 4.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resol. 463. & resol. 465.* disserit in quibus præsumatur fraus in permutatione beneficiorum, & *resol. 480.* an beneficiorum inæqualitas sit per se sufficiens ad rescindendam permutationem. 54

Per renunciationem factam, & ab Episcopo, aut alio legitimo Superiore admissam, dicitur amissa omnis possessio, tam naturalis quàm ciuilis, Cresc. *dec. 2. alias 64. n. 1. de causa possess. & prop.* Mohed. *dec. 6. aliàs 237.* 55

de locato & cond. Put. *decis.523. num.1. lib.2 & decis. .53.n.4.lib.3.* Seraph *decis.796.n.4.* Rota *decis.92. n.2.part.1. recentior.* & adeò inducitur per illam vacatio, vt fructus à die resignationis pntè, & simpliciter factæ vsque ad diem possessionis captæ per nouum prouisum, spectent ad Cameram, & exigantur à Subcollectore spoliorum, vt per Flamin. *de resignat. benef. lib.1.q.6.n.15.& 17.*

56 Resignans verò ad fauorem coram Sanctissimo, non amittit possessionem, nisi postquam resignatio est perfectè quæsita, Put. *decis.523.n.1.lib.2.& decis.158. n.2.& 3. lib.3.* Seraph. *decis 796.n.3.* Flamin. *d.lib.1. q.4. n.64. & 74.* Gregor. XV. *decis.138.n.5.& 6.decis.159.n.6.* Cocein. *decis.358. n.5.* Rota *decis.92. n.2. & 3.p.1.recentior. & decis.111. n.3.part.2. etiam recentior.* & apud Nicol.Gare. *de benef.p.6.c.2.num.126.*

57 † At postquam resignatarius in possessionem beneficij iustè & legitimè immissus fuerit, ei datur manutentio, Argel. *de acquir. possess. ex remedio l. fin. q.19. n.118.cum seqq.* Rota *decis.155.num.1.& 2. decis.174. n.3.5.& 7.p.4.diuersor.* etiam quod resignans opponat de nullitate resignationis, Beltramin *ad Greg.XV.decis.138.sub litt.C.in fine,* ipse Greg. *decis.364.n.1.& 4.* Rota *d.decis.92. num.4. & 5. part.1. recentior.* vel de non implemento conditionum, Gregor. *decis.364. num.3.*

58 Vnde prouenit vt ipse resignans dicatur possidere ante acquisitionem possessionis resignatarij, Boccat. *de interdicto vti possid.c.2. n.65.* etiam quod resignatarius ratam habuerit resignationem, Put. *decis.158.n.3.lib.3.* Adeò vt si antequam fuerit per resignatarium capta possessio, contingat dubitari de ipsius resignationis validitate, detur resignanti manutentio tam aduersus tertium, quàm contra ipsum resignatarium, Boccat. *d.c.2.n.65.* Beltramin. *ad Greg.XV.d.dec.138.sub lit.B.*

ALLEGATIO LXX.

Episcopi sine consensu an iuspatronatus donari, vel alio modo acquiri possit?

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus Ecclesiasticum tam per laicos, quàm per clericos tribus potissimùm modis acquiritur, scilicet fundatione, constructione, & dotatione.*
2 *Fundare quis dicitur Ecclesiam, quando assignat fundum, vbi construi debet.*
3 *Iuspatronatus ex constructione quando acquiritur.*
4 *Ædificans Ecclesiam si illam à principio non dotauit, potest compelli ad illam dotandam, aliàs non dotando amittit iuspatronatum.*
5 *Construere dicitur is, qui facit expensas in cõstruendo Ecclesiam, non autem faber, qui eam construit, nisi operam suam ponat gratis, vt sit patronus.*
6 *Iuspatronatus non acquiritur ex sola reparatione, seu refectione Ecclesiæ nisi de nouo construatur.*
7 *Iuspatronatus vt ex reparatione acquiratur, totalis Ecclesiæ funditus dirutæ restauratio requiritur.*
8 *Fundare, & construere Ecclesiã non sufficit, vt iuspatronatus acquiratur, sed requiritur illius perfectio.*
9 *Dotare dicitur ad effectum consequendi iuspatronatus, qui Ecclesiam dotat, quando sine illa est fundata, & constructa.*
10 *Dotare dicitur, vt acquirat iuspatronatus, dotem assignans, quæ sufficiat ad necessaria ministrorum, & ad luminaria.*
11 *Dotans insufficienter, quod arbitrabitur Ordinarius non acquirit iuspatronatus.*
12 *Dotans vt acquirat iuspatronatus, debet protestari coram Episcopo se dotis nomine dare.*
13 *Dotans insufficienter, quamuis Episcopus consentiat, non sit patronus.*
14 *Iuspatronatus, vt acquiratur ex dotatione de nouo facta, debet constare dotem primam fuisse reductam de esse ad non esse.*
15 *Iuspatronatus ex dotis augmento non acquiritur.*
16 *Episcopus non potest erigere iuspatronatus ex augmento dotis.*
17 *Iuspatronatus præscriptione, vel consuetudine possunt laici acquirere.*
18 *Laici quare consuetudine non possint in electionibus Episcoporum vocem habere & possint iuspatronatus acquirere dubitatur.*
19 *Differentiæ ratio inter vtrumque constituitur.*
20 *Iuspatronatus ex fundatione, constructione, & dotatione acquiritur, interueniente auctoritate, & consensu Ordinarij, non aliàs.*
21 *Consensus in acquisitione iurispatronatus ex post facto interuenire potest.*
22 *Consensus in acquisitione iurispatronatus præsumitur interuenisse ex diuturnitate temporis.*
23 *Consensus in iurispatronatus acquisitione præstandus est ab Ordinario loci in quo fũdatur Ecclesia.*
24 *Consensus Episcopi requiritur, siue sit laicus, siue clericus, qui Ecclesiam fundat.*
25 *Episcopi consensus non pote facere patronum vnius ea. ella, vel Ecclesiæ ex priuilegio aliquem, qui non fundauerit, construxerit, vel dotauerit.*
26 *Consensum si diœcesanus in iurispatronatus acquisitione præstare noluerit, potest ad eum præstandum compelli auctoritate Archiepiscopi, vel Primatis.*
27 *Vxor nolens consentire alienationi rerum immobilium à marito factæ, poterit iudex illam cogere, si contradictionem iniustam iudicauerit.*
28 Cap. nullus 17. de iurepatron. *declaratur.*
29 *Episcopus antequam præstet consensum super Ecclesiæ ædificatione, quæ de necessitate debeat requirere, ostenditur.*
30 *Prælatus quilibet etiam inferior, dummodo habeat Episcopalem potestatem potest iurispatronatus acquisitioni consensum præstare.*
31 *Abbas habens potestatem dandi licentiam ædificandi Ecclesias intra suam Parochiam, habet etiam facultatem præstandi auctoritatem, & consensum creationi & acquisitioni iurispatronatus.*
32 *Capitulum Sede vacante potest dare licentiam ædificandi Ecclesias, vt acquiratur iuspatronatus.*
33 *Vicarius generalis Episcopi sine speciali mãdato nõ habet auctoritatem ad reseruationẽ iurispatronatus.*
34 *Episcopus regulariter non potest derogare qualitatibus in beneficij fundatione appositis.*
35 *Ecclesiam ab initio liberam non potest Episcopus subijcere iurispatronatus alicuius.*
36 *Episcopus non potest subiicere Ecclesiam seruituti.*
37 *Beneficium Ecclesiasticum fit, vbi in erectione accedit auctoritas Episcopi.*
38 *Ad Episcopum pertinet in erectionis limine examinare locũ dotis congruentiã & futurum regimen.*
39 *Prædicta instituendi beneficia.*
40 *Episcopus quas leges & conditiones per fundatorem peractas admittere, vel reiicere poterit.*
41 *Infans in beneficio institui potest ex lege fundatoris.*
42 *Beneficij Rector ex lege fundatoris potest sibi designare successorem.*
43 *Beneficiorum pluralitas non reprobatur, vbi eam permittant fundatores.*

IVSPATRONATVS Ecclesiasticum, tam per laicos, quàm per clericos tribus potissimùm modis acquiritur, fundatione scil. constructione, & dotatione, *gloss.1.vers. efficitur autem, in cap.piæ mentis, 17. q.7.* Lambertin. *de iurepatr. p.1. lib.1.q.2 art.2.* 1

art.2.n.1. Paul. de Cittadinis eod. tract part.3.Roch.
verb. Ecclesiam fundauit, & verb construxit, præcipuè
q.4.à n.3.verb.dotauit, Fusch. de visitat.lib.2. c ip 10.
Spin. in speculo testament. gloss.4. princip. Flamin. de
resignat. lib 4 q.4. n.40. cum sequentibus, Perez leg 1.
gloss.1 tit.6.lib.1. Ordin. Zerola in praxi Episc part.1.
verb. Iuspatr. Nicolaus Garcia de benefic.part 5.c 9. à
n.36. Iulian Viuian.in praxi Iuspatronat.part.1. lib 1.
Cardos in praxi iudicum.verb.Iuspatronatus,n.2.cũ se-
quentibus, Camill. Borrel.in summ.omnium decis tit.32.
à num 1. Filliuc. tract 41.de benefic.c.2 n.55. Gonza-
lez ad regul.8.Cancell gloss.8.n.33 cum sequent.Vgolin.
de potestate Episc.c.51.in princ n.6.Franc.Leo in the-
sauro fori Ecclesiast.part.2.c.6 n.25.Ioan.Anton.Mas-
sobr.in sua praxi habendi concursum, pral.7. dub.6 se-
cundùm Roman. impres. Rota in Maceratensi benefi-
cij.5.Iulij 16 0.coram Reuerendissimo D.meo Coccino,
impressa per Fannac decis.31 n.1.p.2.recent. Lotter.
de re benefic.lib.2.q.8.à n.1.me citato in hoc loco Castro
Palao in opere mor.tom.2. tract.13 d sp 2 punct 2.n.6.
Patrono namque fundanti, seu constr[uenti],seu dotan-
ti debetur honorificentia in Ecclesia, nimirum in ses-
sionibus,vt in altiori sedeat loco,in processionibus,vt
sibi dignior locus assignetur,& denique in præceden-
tia, dum exhibentur communia obsequia, vt videlicet
primus admittatur ad osculum pacis: ita Rota apud
Mantic.decis.244 num 1.sic etiam vt primus de laicis
thurificetur,Lambert de iurepatr. lib 3 in 1.q.n.15 ad
finem; in huiusmodi enim thurificatione plurimum
honoris, & obsequij præstatur, vt dixit Rut. in Bri-
xien.thurificationis,16. Martij 16 6.coram Remboldo,
refert Lotter.in tract de re benef.lib.2 q.4 n.2 vbi n.4.
disputat alimentorum suppeditatio, quatenus est fru-
ctus iurispatronatus, patrono qualiter debeantur, nouis-
simè D.Felic.de Vega,tunc Archiep Mexicanus in re-
lect ad c quanto 3.de iudic.n.15.cum seqq.vbi me ipsum
in hoc loco allegat.
2 Fundare quis dicitur Ecclesiam, quando assignat
fundum,vbi construi debet,cap.nobis, & ibi Doctor.de
iurepatr Iulian.Viuian. in d.praxi iurispatr.p.1. lib.1.
3 c.1.n 32.vbi n.37.cum Cardin.in d.cap nobis,n.3 oppo-
sit.4.tenet, quod † si Ecclesia sit constructa in fundo
meo,me inscio,postea sim contentus dominium fundi
in Eccl. siam transferre,efficior patronus,& n.38.quod
acquiritur iuspatronatus etiam quando quis simplici-
ter assignauit fundum pro Ecclesia construenda,ipsam-
que construxit,& dotauit,nec dixit se velle esse patro-
num,si quis dat fundum pro Ecclesia construenda, &
alter eam construit,alter eam dotet, omnes erunt pa-
troni, Abb. in rub.de iurepatr.n.6 Viuian.vbi proximè
n.33.& ideò qui habuerit aliquod ius super fundo,in
quo construitur Ecclesia, veluti si ille vtile,alter verò
directum dominium habeat,si consentiat constructio-
ni,efficitur compatronus,Roch.d.verb.Ecclesiam fun-
4 dauit,n.19.Viuian.vbi proximè,n 40. † Si verò Eccle-
siam ædificans eam non dotauit à principio, potest
compelli ad illam dotandam, vel eius hæredes, aliàs
non dotando amittunt iuspatronatus, Aloys. Ricc. in
praxi aurea,resol.11.n.6.
5 Construere dicitur is,qui facit expẽsas in construen-
do Ecclesiam,non autem faber,qui eam construit,nisi
operam suam ponat gratis,vt sit patronus, Cardin. in
d.c nobis,n.6.8.& 9.& q 9.in princip. Viuian. vbi pro-
ximè, à num. 41. † Ex sola reparatione, seu re-
fectione Ecclesiæ iuspatronatus non acquiritur, nisi
de nouo construatur,gloss.1.in c 3.de iurepatr.Staphil.
de litteris gratia,tit.de modo,& forma im etrandi,§.se-
quitur videre,n 6 Lãbert.lib.1.p.1.q.6.princ.art.5 Ro-
ta Roman.diuers.decis.598. & :.part.1. & decis.269.
part.2.Menoch.cons.90.n.27 & cons 336.n.5.cum seqq.
Aloys. Ricc. in praxi rerum fori Ecclesiast. resol.123.
vers.declaratur sextò, Azor.instit.moral.p.2.lib.6.c 11.
q.10.Zerol.in praxi Episc d verb iurispatron.pag.179.

Spin.in speculo testam gloss 4 principal.n 28.me citato
in hoc loco,Castro Palao d punct.2.num.5.Nicol. Garc.
d.c.9.d n.51.Viuian.vbi proximè,n.44 Ioan. Anton.
Massob. d.pral.7.dub. 2. Seraph. Rota decis 97. Ste-
phan Gratian. disceptat. forensium c.177 n.21. vbi re-
7 solui † ad acquirendum iuspatronatus ex reparatione
requiri totalem restaurationem Ecclesiæ fun[damen]tis di-
rutæ,de quo etiam Massob.in sua praxi habendi con-
cursum,pral.7.dub.; n -.Viuian.lib.2.c.5.n.+.in 2 edit.
8 vbi me ipsum citat in hoc loco. † Nec sufficit funda-
re,& construere Ecclesiam,sed requiritur illius perfe-
ctio,& ideò si quis cœpit tantum ædificare Ecclesiam,
& alius perficiat, perficienti acquiritur iuspatronatus,
Lambert d.p.1.q.4.art.1.Viuian.d p.1.l b 2 c.4.num.1.
in 1.edit.alias p.1.lib.1.c.1.n 54. in 2 edit & lib.2.c.3.
n.1.in ead.2 edit. Garc.de benef p 5.c.9.n.44. Zech de
benef.c.11.n.2.
9 Dotare dicitur ad effectum consequendi iuspatro-
natus,qui Ecclesiam dotat,quando sine illa est funda-
ta, & constructa, tam si dotet ante consecrationem
ipsius Ecclesiæ,gloss. in cap. pia mentis 16. q.7. quàm
post consecrationem, Roch. verb. & dotauit n 4.Viu.
10 d.p.1. lib.1.c.1 à n.51. Castr. Palao d punct.2. n.6. in
princ Et ea debet assignari dos quæ sufficiat ad necessa-
saria ministrorum, & ad luminaria, Abb.in c.cum sicut,
n.5.de consecrat. & gloss.verb. clericum,in cap vt quis-
que,de vita & honest.cleric. Viuian.vbi proximè, 56.
Rota decis.568.num 2 p.2 recentiss in posthum. optimè
Roch.de iurepatr.verb & dotauit,n.15. vbi etiam com-
muni tenet quod si Ecclesia fuerit Collegiata,erit do-
tanda secundum numerum Collegarum, siue eorum,
qui ibi habent deseruire, item debebunt considerari
alia necessaria Ecclesiæ,sequitur Lambert.d.lib.1 p 1.
q.5.art.12 & art.21.num 19.Et suadent plura iura, &
præcipuè text.in c.nemo, de consecr.dist 1. ibi, & ante
definiat,qui ædificare vult, quæ luminaria & ad custo-
diam,& ad stipendia custodũ sufficiant,&c.iuncta glos.
verb.custodum,in c.pastoralis,ibi, Parochiarũ prouentus
in vsus Ecclesiæ cederent necessarios, & stipendia mini-
strorum.&c.de his quæ fiunt à Prælat sine consensu c.& est
gloss.verb.consecranda,in c cum sicut,de consecr.Eccles.
dicens quod si construitur monasterium, tanta non
assignari debet,quod in eo possint esse Presbyteri.Dia-
coni,Subdiaconi, Cantores,& Lectores, item debent
in ea hospites recipi,& iura Episcopalia solui.
11 Vnde dotans insufficienter,quod arbitrabitur Ordi-
narius,non acquirit iuspatronatus, sed dicitur benefa-
ctor,gloss. singularis in c.quicumque,el 2. 16.q 7. quam
gloss.singulariter notandam dicit Abb: in rub.de iure-
patr.circa fin.& in c.3.de Eccles.ædificand Roch verb.
& dotauit, q.7.& 8. Greg. Lop in l.1.glos.3.& 5 tit.15.
p.1.Lambert,lib.1 p.1.q.5 n.11 Nicol Garc. d.c.9.n 51.
Viuian.d.lib.2.c.4. n.27.Castr. Palau d punct.2.n.6. in
med.Ratio est,quia Iura illud non benefactori,sed do-
tanti indulgent,c.filiis 16.q.7. Lambert, lib.1 p 1. q 6.
art.1.n.9.cum seqq.Seraph decis.1103 sub n.1.Rot.de-
cis.167 n.3.p.3.diuers. Reuerendiss. Episcop. Vrgellen.
post decis.384. in discursu n 27. p.1. & censuit sacra
Congreg.teste Armendar.in addit ad recopil legum Na-
uarræ lib.4 tit.30 lib 1. de Iurepatron. n 30. & Aloys.
Ricc.in d.praxi resol.123.n.3. vers declaratur, vbi re-
sol.163. discutit quanta dos constitui debeat à patro-
nis,vt acquiratur iuspatronatus? Nec ad competentem
efficiendam iuuat quod Ecclesia verisimiliter sit habi-
tura aliquas oblationes,quia per hoc non debebit mi-
nor dos constitui, quia ipsæ oblationes sunt incertæ,
& casuales, vnde per eas non esset succursum necessa-
riis Ecclesiæ,& ministrorum:ita Roch. de Curte verb.
& dotauit,n.15.ad med.sequitur Lambert.d.p.1. lib.1.
art.21.quinta quæst.princ.num.14.vbi reddit rationem,
quia distributiones & oblationes huiusmodi non pos-
sunt esse à principio, & quia ex earum incertitudine
non possunt computari in dotem.

Illud est animaduersione dignum, quod si plures dederunt simul dotem competentem, omnes erunt patroni, vt pro constanti tradunt Abb. *in rubr. de iurepatr. n.* 16. præter alios laudatos à Nicol. Garc *d. part.* 5. *c.* 9. *n* 54. optimè Lambert. *d. p.* 1. *lib.* 1. *art.* 6. *q.* 3. *n.* 4. *Sed si plures insimul conuenerunt, & dederunt dotem sufficientem, quilibet tamen modicum, & multa modica fecerunt vnum satis, benè omnes erunt patroni, nam Ecclesia erit sufficienter dotata*, &c. Supradicta autem declarat idem Lambert. *d. lib.* 1. *part.* 1. *art.* 15. *q.* 7. *n.* 12. locum habere cùm Ecclesia est fundata, constructa, vel dotata per populum eleemosynaliter, & singulariter, non pro parte Vniuersitatis, sed oblationum particularium, & per singulares de Vniuersitate, quia tunc non esset iuspatronatus Vniuersitatis, nec singulorum, sed Ecclesia erit libera, ex quo eleemosynis fabricata; secus verò si fundata, vel constructa, seu dotata sit à ciuitate, populo, plebe, vel Vniuersitate, ratione Communitatis, & eius nomine.

Sed dubitabit aliquis, an bona maioratus possint assignari pro dote Ecclesiæ? Huius dubij negatiua pars vera videtur, & ex eo probatur, quia dos Ecclesiæ habet omnimodam similitudinem cum dote mulieris, & eisdem ferè regulatur modis ac priuilegiis, latè Lambert. *d part.* 1. *lib.* 1. *art.* 7. *q.* 5. *per tot.* Viuian. *d p.* 1. *lib.* 2. *c.* 4. *n.* 9 at sicut mulieri bona maioratus sine Regia facultate in dotem dari non possunt quando institutor ad constituendam dotem præcisè non tenebatur, ex tutiori ac receptiori sententia, quam eruditè comprobat Molin *de primog. lib.* 4 *c.* 6. *ex n* 20 & 25. dicens in praxi receptam, Hieron. Gabr. *cons.* 119. *n.* 67. *lib* 2. Ioseph. Ramon. *cons* 1. *n.* 54. D. Barbos. *in l.* 1. *part* 4. *n.* 151. *ff. soluto matr.* Ergo idem dici debet in dote Ecclesiæ. Quamuis bona fideicommisso subiecta posse constitui pro supplemento dotis Ecclesiæ, resoluet nt Lambertin *d. lib.* 1 *q.* 5. *art* 8 *n.* 24. Padil. per text. *ibi authent. res qua, C. commun. de legat. n.* 36 *in fine*, Fusar. *de substitut. q.* 531. *n.* 31.

12 Vnde dotans protestari coram Episcopo debet se dotis nomine dare, & ad ipsum tunc Episcopum pertinebit arbitrari, an intersit hoc Ecclesiæ, necne, & an sit sufficiens dos, Vgolin *d c.* 51. *in princip. n.* 6. *vers.* 2. Et si in rei veritate dos Ecclesiæ assignata congrua non sit, etsi Episcopus consentiat, tunc dotans non fit patronus, *gloss.* 1. *in cap. quicunque, il secundo,* 16. *quæst* 7.
13 Viuian. *vbi proximè, n.* 56. *in fine.* † Ad illam quæstionem, an sine particulari reseruatione dotem danti acquiratur iuspatronatus? Affirmatiuè respondent Roch. *d. verb. dotauit, n.* 4. Rot. *decis.* 517. *n.* 2. *p.* 1. *recent.* & *decis.* 674. *n.* 1 *part.* 2. D. Duran. *decis.* 147 *n.* 1. & *in discursu* 285. *n.* 28. *cum seqq.* ita decidit: *Ex quibus non obstare dicebant suprà deducta in secunda discursus parte, in vers. ex aduerso, & in dicta decis* 22. *Maij. de qua agitur, ex Abb. Ioan. Andr Card Butr. Felin. Paris. Rocho & aliis, & Rota in decis.* 5. *de iurepatr. in antiq. videlicet quod si beneficio erecto sine dote, vel postea penitus dote destituto, dos datur, acquiritur danti iuspatronatus, etiam sine particulari reseruatione. Quæ benè procedunt in terminis, in quibus illi Doctores loquuntur, nimirum quando expressè dicitur dari, aut relinqui pro dote beneficij iam fundati, & dote penitus destituti, quo casu acquiritur iuspatronatus nisi expressè illud remittatur, cap significauit, de testib gloss. in cap. si quis Basilicam, de consecr. dist.* 1. *cap. nouit, de iurepatr. DD. in c.* 1. *eod. tit. in* 6. *Lambert. qui de communi attestatur, lib* 1 *part.* 1. *q.* 2. *dict. art.* 4. *n.* 12. & 14. & *d. q.* 6. *art.* 3. *n.* 11 *Rot. in d. decis.* 5. *de iurepatr. in antiq.* & *alij DD. in d decis.* 22. *Maij allegati, qui non est casus noster: non autem loquuntur quando, vt in casu nostro beneficio iam fundato, aliquid datur, aut confertur, imò dicunt contrarium, nempe quod tunc non acquiritur iuspatronatus, nisi exprimatur dari pro dote, aut iuspatronatus expressè reseruetur, itaut si neutrum fiat, qui donat, non censetur dotator, sed simplex benefactor dumtaxat, vt dictum fuit. Ratio autem differentiæ inter vtrumque casum est, quia à principio nunquam beneficia fundantur, neque cōsistunt sine dote, d. c. nemo, de cons. dist.* 1. *Modern. de re benef lib.* 2. *q.* 31. *n.* 1. *Rota in causa Gerund. Vm.* 4. *Maij, &* 1. *Iulij coram Eminentiss. mo Cardin. Pamphilio. Ex post facto autem beneficium consistere potest sine dote, ex Sarnen. & aliis suprà alleg.* &c. Hactenus Reuerend. Episcopus Vrgellen.

Ad acquirendum iuspatronatus ex dotatione de no- 14
uo facta, debet constare dotem primam fuisse reductā de esse ad non esse, Gonzal. *d. gloss* 18 *n.* 53 Flamin. Paris. *de confident benef. q.* 13. *n.* 240 *ad fin.* Aloys Ricc. *decis.* 72. *n.* 10 *p.* 1. Rut. *decis* 457. *n.* 18 *p.* 1. & *decis.* 428. *n.* 1. *p.* 2. *diuers.* Reuerend Episc. Vrgellen. *in d. discursu,*
n. 36. † Hinc etiam ex augmento dotis non acquiritur 15
iuspatronatus, cum necesse sit Ecclesiam suam dotem amisisse, & eidem nouam dotem dari, Steph. Grat. *discept forens c.* 177. *n.* 24 & 25. me citato *in hoc loco*, Castro Palau *d. punct.* 2. *n.* 6. *vers. ex augmento*, Aloys. Ricc. *d praxi, res.* 150. *per totam, & resol.* 572 resoluit, quod
† non potest Episcopus erigere iuspatronatus ex aug- 16
mento dotis, ad quod vide bonam Rotæ decisionem *in Firmana iurispatr* 21. *Febr.* 1641. coram *Reuer. Domino meo Coccino Rotæ Decano*, apud Farin *p.* 2. *tom.* 1. *decis.* 521. *recent.* eadem Rota *d decis.* 568 *n.* 3. *p.* 2. *recentiss.* vbi quod iuspatronatus non acquiritur ex augmento dotis, nisi Ecclesia sit penitus depauperata, & eidem noua dos consequuta. Non potest enim Episcopus ob dotis augmentum hanc seruitutem beneficiis imponere Castro Palao *d. n.* 6. *in fine.* Amissa penitus beneficij dote, non potest alius in præiudicium primi patroni de nouo dotare absque illius consensu, & eo prius non requisito an dotare vellet, Abb. *in c.* 3. *n.* 9. *vers. item debet requiri, de iurepatr.* Host. *ibid n.* 4 *vers. æquum est*, Lamb. *p.* 1. *lib.* 1. *q.* 6. *in princ. n.* 19. Viuian. *lib.* 2. *c.* 5. *n.* 13 *vers. & quod non admittatur*, quia poterit primus dotator iterum dotare priuatiuè ad quemcunque, Roch. *de iurepatr. verb. Ecclesiam fundauerit, n* 4. Lambert. *lib* 1. *q.* 1. *art.* 12. *n.* 4 Requisitum necessarium ad adquirendum iuspatronatus est reseruatio illius per patronum facta. Caldetin. *cons.* 5. *de iurepatr.* Paul. de Citadinis *in tract. de iurepatr. p.* 3. *causa* 2. *n.* 13. *vers. sed contra*, quod absque dubio in dotante agnoscit Lambert *d. lib.* 1. *p.* 1. *q.* 2 *princ. art* 4. ibi: *Et licèt supradicta bene militent in dante solum, sea construente Ecclesiam, quia possumus dicere illum consensum sufficere ad vtrūque, scilicet ad ædificandum, & ad efficiendum quem patronum, & sic illis duobus casibus possit procedere quæstio Doct si quis nihil dicat, an efficiatur patronus; sed in dotante ego non possum videre qualiter quis possit dotare, & non docere se velle esse patronum,* &c.

Vnum tamen adderem vtilissimum in hac materia, 17
quod scilicet laici iuspatronatus præscriptione, vel cōsuetudine possunt acquirere, vt notant omnes per text. ibi *in c querelam, de elect. & in c. generali* 13. *ibi, fundatione, vel antiqua consuetudine, eod. tit. lib.* 6. cum similibus, resoluunt Roch. *de iurepat. verb. ipse, vel is à quo, à n.* 18. Lamb. *eodem tract. lib.* 1 *p.* 1. *q.* 10. *princ. art.* 1. Balb. *de præscript. p.* 1. *quinta, n.* 71. Cou. *in reg. possessor, p.* 3 §. 10 *à n.* 2. plenissimè Gilchen. *de præscript. p.* 3. *c.* 9.
à n. 3. *per totum.* Verùm maxima est difficultas, quia † 18
laici nulla ratione fieri potest, vt quacunque consuetudine in electionibus Episcoporum vocem habeant, vt probant text. *in c. cum terra* 4. & *in c quisquis* 44. & *in c. Massana,* 50. *de elect.* & vltra Ordinarios explicant Firman. *de Episcopo, lib.* 2. *p.* 1. *q.* 31. Balb. *d.* 1. *p. quinta, q.* 7. *n* 17. & *q.* 10 *n.* 4. Selu. *de benef p.* 3. *q.* 23. *n.* 12 & 21. Non video enim quare magis consuetudo illa eligendi Episcopos, sit interdicta sacris Canonibus, hæc verò consuetudo acquirendi iuspatronatus sit permissa, cùm constet iuspatronatus, seu ius præsentandi ad Ecclesias similiter spiritualibus esse annexum, iuxta text.

in

in cap. quanto, de iudicijs, & in cap. de iure, de iurepatr. ac subinde, vel circa vtrumque admitti debuit consuetudo, & præscriptio, vel circa vtrumque prohibita debuit censeri, propter similitudinis rationem, ex *regul. cap. cum dilecta, de confirmatione vtili*, cum similibus.

19 Cui difficultati occurri potest assignando differentiæ rationem, quam inter omnes veriorem duco, quod scilicet electio non cõpetit, nisi illis, qui de Collegio sunt, aut Capitulo, quia eis solis lege Canonica tale ius reseruatum est, iuxta text. *in d.c. 2. & cap. quia propter, de elect.* Sicut etiam ius decimandi annexum est officio administrationis Sacramentorum, *c. 1. de decimis*; quare cum laici incapaces sint vtriusque administrationis, scilicet Sacramentorum, & Collegij, seu Capituli Ecclesiastici, meritò etiam incapaces censentur iuris decimandi, & iuris eligendi; non ita iurispatronatus, quod neque Ordini, neque Officio spirituali anneaũ est, sed potius ab Ecclesia concessum quibuscunque etiam laicis fundantibus, construentibus, vel dotantibus Ecclesias, vel eorum hæredibus, iuxta *cap. decernimus, c. filijs, vel nepotibus, 16. q. 7. cap. 1. & per totum, de iur. patr.* & consequenter neque possessio deficit, neque aliquid aliud ex quo præscriptio impediatur secundum Iuris rigorem; quamuis attento nouo Iure Concil. Trid. *sess. 25. de reformat. c. 9.* probanda necessariò sit sententia Archidiaconi, quia apertè Concilium videtur excludere omnem titulum iurispatronatus, qui non fuerit ex fundatione, vel dotatione, vel per multiplicatas præsentationes, quæ omnium hominum memoriam excedant, atque ita quamcunque aliam præscriptionem, vel consuetudinem excludit, de quo videbis multa, quæ latè tradunt Menoch. *consil. 241 per totum, vol. 2. & de præsumpt. lib. 3 præsumpt. 90 per totam*, præcipuè *à n. 16.* Cenal. *communium contra communes q. 614.* & latissimè Garc. *de benefic. part. 5 c. 9 à n. 17. & n. 81. cum sequentibus*, & adde multa, quæ de probatione iurispatronatus tradit Mascard. *de probat. concl. 959.* & infrà *allegat. sequent.* latiùs tractabimus.

20 Ex prædictis tribus causis iuspatronatus acquiritur interueniente auctoritate, & consensu Ordinarij, non aliàs, *c. nobis*, & *ibi* Doctor. *de iurepatr.* Roch. *verb. pro eo quod de diæcesani consensu, q. 2. & 4.* Lambert. *dict. part. 1. q. 5. art. 3. cum seqq. & part. 2. q. 1. art. 2. n. 5.* Rot. diuers. *decis. 222. & 223. n. 3 part. 1. & decis. 85 part. 2. diuers. & decis. 537. n. 4. p. 2. recent.* Gig. *consil. 32. n. 5. vers. secus autem*, Perez *d. l. 1. q. 3.* Fusch. *dict. c. 10. n. 5.* Zerola *d. §. 2.* Aloys. Ricc. *in dicta praxi, resol. 123. n. 2. in 2. edit.* Nicolaus Garcia *d. c. 8. n. 71.* Viuian. *d. part. 1. lib. 1. c. 1. n. 24.* Cardin. Tusch. *litt. I, concl. 600.* Azor, *d. part. 2. lib. 6. c. 91. quæst. 7.* Castro Palao *d. disput. 2. punct. 2. n. 8.* vbi reddit rationem, quia absque Superioris auctoritate neque Ecclesia ædificari potest, ne-

21 que seruituti subijci. † Qui quidem consensus sufficit, quod interueniat ex postfacto, me citato *in hoc loco* Castro Palao *disp. 2 punct. 2. num. 8. vers. hic consensus*, Calder. *cons. 5. de iurepatr.* Roch. *verb. pro eo, quæst. 4. num. 9.* Duran. *decis. 407. n. 8. part. 2. & decis. 415. n. 5.* vbi allegat Rot. *decis. vltim. n. 4. de iurepatr. in antiq.* ad hoc quod potest etiam interuenire post mortem donantis, vt censuit Rota *in Aquensi iurispatr. 7. Nouembr. 1601.* coram *Illustrissimo Lancellotto*, referunt Garcia *part. 12. cap. 2. n. 109.* & Aloys. Ricc. *d. resol. 123. n. 3.* & alibi, vt per Ferentil. *ad decis. 702. n. 9.* Buratti, vbi ampliat etiam post mortem donantis, seu testatoris, & etiam lite pendente super eo an beneficium sit de iurepatronatus, vbi defectus resultat ex isto consensu, quando nemini infertur præiudicium: iterum Rot. *in Pientina iurispatr. 23 Martij 1611* coram *Reuerendiss. Domino meo Coccino*, impressa per Farin. *decis. 337. n. 7 p. 2. recent.* vbi fuit dictum, quod si post factam donationem, ante tamen Episcopi consensum, vacet beneficium, debet in eo institui præsentatus à donante, & non à donatario.

Illud autem, quod suprà dicebamus, quod sufficiat consensum, siue confirmationem Ordinarij interuenire ex postfacto, intelligimus nisi ante huiusmodi consensum transferens, seu donans iuspatronatus pœnituisset, & donationem reuocasset, vel alteri donasset; quia tunc non potest Episcopus consentire in præiudicium transferentis, vel donantis, siue alterius, cui medio tempore est ius quæsitum, Roch. *de iurepatr. in verb. ipse vel ii, n. 36. q. 19.* Lambert. *eod. tract. p. 2. lib. 1. q. 1. art. 19.* Sanch. *consil. mor. lib. 2. c. 3. dub. 76 in fine*, & est de mente Rotæ *decis. vlt. de iurepatr. in antiq.* Non obstat quod habitus ex postfacto consensus retrotrahitur ad diem factæ donationis, Card. *in cap. cum sæculum in 6. quæst. de iurepatr.* quia contrarium est verius, dum donatio incipiat valere non à die donationis, sed à die confirmationis, & sic non valet ex tunc, sed ex nunc. Roch. *in verb. pro eo quod diæcesani, in 4. quæst. n. 10.* Lambert. *d. q. 1. art. 17. n. 16. circa med.* Nec contrarium dicit Card. *loco superiùs citato*, quia ille loquitur in legatario iurispatronatus; & licet dicat quod legatarius potest præsentare sub spe futuræ confirmationis legati faciendæ ab Ordinario, & innuat quod translatio iurispatronatus in legatarium fiat à die mortis testatoris, & sic à die purificati contractus, non autem à die confirmationis: tamen hoc procedit speciali fauore vltimæ voluntatis, & ne legatarius eludatur ab hærede; aliud tamen est in donatione, in qua militat diuersa ratio, vt bene declarant Roch. *d. verb. is, vel ipse, n. 15 & in verb. pro eo quod diæcesani, in 4. q. circa med.* Lambert. *d. art. 17. n. 16. circa med. & art. 18 num. 22.* Colligitur hæc ex Duran. *decis. vlt. à n. 7.*

Et præsumitur interuenisse ea diuturnitate temporis, ædificatione Capellæ cum insignibus, & armis, & visitatione Superioris Capellæ, vt fuit resolutum per Cappuaq. *decis. 185. part. 2.* Rot. *in Romana iurispat. 10. Martij 59.* coram *Illustr. Domino meo Cardinale Millino*, refert Garc. *d. cap. 9. n. 7. in Lucana Capella, 20. Iunij 1567.* coram *Seraphino*, nunc est inter impress. *decis. 871. n. 3* & *in Mediolanensi iurispatr. 1. Aprilis 1615.* coram *R. P. D. Pirouano*, apud Farin. *decis. 647. p. 2. recent.* maximè cum diu Ecclesia pro Ecclesia fit habita, & in ea Missæ sint celebratæ, & sint campanæ; Lambert. *d. quæst. 2. art. 6. & 7. n. 2.* & me citato *in hoc loco*, Viuian. *in praxi iurispatr. lib. 2 c. 1. n. 13. in 1. edit.* Præsumitur enim consensus Ordinarij adhibitus ex diuturnitate temporis, & obseruantia, secundùm Barbat. *consil. 33. n. 1. lib. 2.* sæpè à Rota canonizatum, vt per Seraphin. *decis. 871. n. 3.* & Rot. *decision. 517. n. 3. part. 1. recent.* refert Lotter. *in tract. de re benef. lib. 2. q. 14. n. 10.* Quæ tamen probatio præsumptiua minimè in persona potenti admitteretur, quia nihilominus semper vrget præsumptio vsurpationis, & non probationis factæ ad formam decreti Concilij Tridentini, vt fuit dictum in Rot. coram Mantic. *decis. 257 n. 4. & 5.* & coram Seraphin. *decis. 952. n. 8.* ead. Rot. *decision. 58. n. 4. part. 1. recent.* Lotter. *d. q. 14. n. 11.* 22

Et consensus hic præstandus est ab Ordinario illius loci, in quo fundatur Ecclesia, Cardinal. *in dict. c. nobis, n. 1.* Zerol. *in praxi Episc. d. verb. iurispatronatus, §. 5.* Lambert. in *d. q. 2 art. 8.* Roch. *d. verb. pro eo quod, n. 21.* me citato *in hoc loco* Castro Palao *d. disput. 2. punct. 2. n. 9 in princip.* Viuian. *d. part. 1. lib. 1. c. 1. n. 30. & lib. 2. c. 1. n. 11.* vbi *n. 18.* aliàs 2 subdit quod non est necessarius consensus Capituli. Monet. *de commut. vlt. volunt. c. 11. n. 226.* † Requiritur semper Episcopi consensus, siue sit laicus, siue clericus, qui Ecclesiam fundat, Lambert. *dicta q. 2. art. 10.* Viuian *d. lib. 2. c. 1. n. 13.* etiam in Capella fundata iussu testatoris, & tunc cum dictus consensus interuenerit post eius mortem, iuspatronatus ortum duxisse dicitur à die præstiti consensus, & ideo dictum iuspatronatus non dicitur esse in hæreditate testatoris, Lambert. *d. q. 2. art. 11. n. 2.* Viuian. *d. lib. 2. c. 1. num. 14.* 23

25 Huiuſmodi Epiſcopi cooſenſus non poteſt facere
pattoouin vnius Capellæ, vel Eccleſiæ, ea priuilegio
aliquem, qui non fundauerit, conſtruaerit, vel dota-
uerit Eccleſiam ipſam, vel Capellam, Abb.*conſ.*106.
*num.4.volum.*2.nam iuſpatronatus noo poteſt compe-
tere ex conceſſione, & priuilegio Epiſcopi,*c.*2. *de re-
bus Ecclеſ.nõ alien.lib.*6. Rebuff *in praxi part.*3.*ſigna-
tura, verb.necnon iuriſpatronatus,n.*3. Nicol. Garc.*d.
c.*9.*n.*28.Viuian.*in d.praxi,lib.*2.*c.*5.*n.*22.*in* 2. *edit.* me
citato *in hoc loco* Caſtro Palao *d.diſput.*1.*punct.*1.*n.*10.
in fine: cùm ille non poſſit concedere iuſpatronatus
ſuper Eccleſia libera ſine authoritate Papæ, Calderin.
conſil.vlt. de iurepatr. quia non poteſt Epiſcopus rei
ſacræ ſine legitima caoſa hanc ſeruitutem iuriſpatro-
natus imponere; quod non procedit quando verus
patronus cum conſenſu Epiſcopi, vult in alium iuſpa-
tronatus transferre, vt *allegat.ſequenti* dicemus.

26 Si Diœceſanus ſuum conſenſum præſtare noluerit,
poteſt ad eum præſtandum compelli auctoritate Su-
perioris Antiſtitis, videlicet Archiepiſcopi, vel Pri-
matis. Ita Card.*in d.c.nobis*, *q.*6. Abb. *conſil.*59. *col.*3.
verſ tertiò principaliter conſidero, *part.* 2. Lambert.*d.
q.*2.*art.*16 *&* 17.Viuiã *d.lib.*2.*c.*1.*n.*19.*&* 20.*aliàs* 22.
in 2.*edit.* Azor.*inſtit.moral.part.*2.*lib.*9. *c.*3. *q.*10. vbi
reſoluit, quod quando requiritur conſenſus vnius in fa-
uorem, & gratiam alterius, ſi renuerit cooſentire abſ-
que legitima cauſa, poſſumus Superiorem adire, vt
27 cogat eum ad conſentiendum. Sic etiam † maritus,
qui bona immobilia ſine vxoris conſenſu alienare non
poteſt de iure Regni Luſitaniæ, & Caſtellæ, & vxor
contradicat alienationi, poterit iudicem adire, qui cau-
ſam contradictionis diligenter examinet, quam ſi in-
iuſtam iudicauerit, ſuo arbitrio contrahendi poteſta-
tem concedet, Tiraquell.*de iure mariti gloſſ.*6.*n.*126.
cum ſequentibus. Menoch *de arbitr.caſu* 211.*n.*6.*cum
ſequentibus*, Aceued.*l.*4.*à n.*1.*tit* 3 *lib.*1.*noua recopil.*
Gonzal.*ad reg* 8.*Cancell.gloſſ* 47. *n.*37. Cald. Pereira
28 *de extinct.emphyt.c.*1a *n.*11. † Non obſtat text. *in c.
nullus*, 17.*de iurepatronat.* dum ibi Epiſcopi Adonen.
negligentia non Superiori Antiſtiti, videlicet Archie-
piſcopo, ſed Papæ nuntiatur; quia reſpondetur prædi-
ctum Epiſcopum, quia erat exemptus, alium Superio-
rem non recognoſcere niſi Papam, & ideo ad alium
pro ſupplenda eius negligentia fuit recurſum, Lamber-
tin.*lib.*1.*p.*2.*art.*20.*num.*9. Stephan. Quaranta *in ſum.
Bullary, verb. Archiepiſcopi auctoritas, verſ decimanona
n.*21.*in fine.*

29 Epiſcopus antequam præſtet conſenſum ſuper Ec-
cleſiæ ædificatione, de neceſſitate debet requirere,
quod fundans aſſignet dotem pro ipſa Eccleſia per pu-
blicum inſtrumentum, & ſi Epiſcopus Eccleſiam con-
ſecret non accepta dote, de ſuo eam dotare teneretur,
c.*cùm ſient, de conſecrat, Eccleſ.vel Altaris*, Lambert.
*lib.*1. *p.*1.*q.*5 *art.* 10. In cuius dotis datione requiritur
diœceſani conſenſus, ſicut in fundatione, & conſtru-
ctione, qui diœceſaous qualitates dotantis exquirat,
& quomodo dos ſit conſtituenda, & an ſit congrua,
vel ſufficiens, aliàs dotans non acquireret iuſpatrona-
tus, ſed dos libera Eccleſiæ remaneret, Ioan. Andr.*in
d c.nobis, col.*1. Lambert.*art.*11.*vbi ſuprà*, & *art.*13. re-
ſoluit quod ſi in datione dictæ dotis ſufficieotis con-
ſenſerit Diœceſanus, acquiritur dotanti iuſpatronatus,
ſed ab eo poterit peti ſupplemeotum, & *art.*14. tenet
quod qui dat pretium pro emenda dote de conſenſu
diœceſani, ſit patronus.

30 Ordinarij nomioe in hac materia venit quilibet
Prælatus etiam inferior, dummodo habeat Epiſcopa-
lem poteſtatem, Viuian.*part.*1.*lib* 2.*c.*1.*n.*17.*in* 1.*edit.
aliàs n.*20.*in* 2. vnde Rota *in Imolen. iuriſpatronat.* 1.
Nouembris 1578. coram *D. Cantuccio*, quæ eſt *in* 3.
31 *part diuerſ.deciſion* 85. cenſuit † Abbatem habentem
poteſtatem dandi licentiam ædificandi Eccleſias intra
ſuam Parochiam, in quandam conſequentiam habere
etiam facultatem præſtandi auctoritatem, & conſen-
ſum creationi, & acquiſitioni iuriſpatronus, & ſic po-
teſtas dandi licentiam conſtruendi Eccleſiam, trahit ſe-
cum, tanquam quid cooſequutiuum, poteſtatem con-
ſentiendi acquiſitiooi iuriſpatron. & dicta poteſtas
dandi licentiam ædificandi Eccleſiam videtur concedi
ad finem, vt ædificans acquirat iuſpatron. &c. & fuit
firmatũ 23.*Martij* 1579. vt *in deciſ.*93.*ead.p.*2. *diuerſ.*

Capitulum Sede vacaote poteſt etiam dare licen- 32
tiam Eccleſiam ædificandi, vt acquiratur iuſpatrona-
tus. Lambert.*vbi ſuprà, art.*9. Pauin.*de poteſtate Capi-
tuli Sede vacante, part.*5.*q.*2.*n.*5. Nicol. Garc.*dict.* *c.*9.
Viuian.*d.part.*1.*lib.*2.*c.*1.*n.*12.

Vicarius Generalis Epiſcopi abſque ſpeciali man- 33
dato oon habet auctoritatem ad reſeruationem iuriſ-
patronatus, dict. *allegat.*14.*num.*74. & ibi citatis adde
Mantic.*deciſ.*85. Duran.*d.deciſ.*407.*n.*7. *& deciſ.*415.
*n.*3.*part.*2. vbi inter alios citat Rot.*deciſ.*576.*n.*1. *p.*1.
*& deciſ.*337.*n.*4.*&* 5. *part.*2. *recentior.* Greg. XV. *de-
ciſ.*410.*n.*2. & *ibi* latè addeo.*n.*8.

Epiſcopus regulariter non poteſt derogare quali- 34
tatibus in beneficij fundatione appoſitis, vt docet
multis ad id adductis Monet.*de commnt.vltim. volunt.
c.*10.*n.*348.*cum multis ſeqq.* etiam pro vna vice, Vgolin.
*de officio Epiſcopi c.*52.§.1.*n.*8. Marc. Anton. Genuenſ.
*in praxi Archiep Neapol.cap.*24.*num.* 10. Nicol. Garc.
*de benef p.*7. *c.*1. *n.*121. Quamuis contrarium, immò
Epiſcopum pro vna vice poſſe derogare qualitatibus
in beneficii fundatione appoſitis, probabilitate non
careat, ob grauiſſimorum Virorum auctoritatem, qui
id ipſum tenent, ex quorum numero ſunt Zerol. *in
praxi Epiſc.part.*1.*verb.beneficium*, §.7.*concl.*8.*prius &
verb.iuſpatronatus*, § 8 *dub.*15. Zech.*de Republ Eccleſ.
tit.de benef.n* 4.*& de penſion.c* 12.21 *&* 46.*cum ſeqq.*
Perez de Lara *de anniuerſ.& Capell lib.*8.*c.*5 *à num.*28.
Emman. Sà *in aphoriſm.verb beneficium, n.*37. Nauarr.
*conſ.*6 *aliàs* 7. *n* 4. *de cleric.non reſid.* qui id dicit de
duabus vicibus, & expreſsè Rot.*in Forolinien. Capella-
nia*, 10.*Maij* 1589. coram *Illuſtriſſimo Seraphino*, quam
refert ad literam Garc.*d.c.*1 *n.*66. alios citat Monet. *d.
c.*10.*n.*53. vbi *n.*358.*verſ. ex iſto*, amplit etiam cum
conſenſu patroni, ſeu hæredis, ac ſucceſſoris eius, qui
beneficium fundauit, & *à n.*388. reſoluit Capitulum
Sede vacante regulariter non poſſe derogare qualita-
tibus in fundatione beneficij appoſitis, & *à n* 409.
idem dicit de Prælatis habentibus iuriſdictionem
quaſi Epiſcopalem, & *à n.*410. de Vicario Epiſcopi,
vel Capituli Sede vacante.

Eccleſiam ab initio liberam non poteſt Epiſcopus 35
ſubjicere iuripatronatus alicuius, vt per Abb.*conſ.*106.
*n.*4.*part.*2. Roch.*de iurepatr. verb. pro eo quod*, *q* 26.
*n.*34. Staphil.*de litteris gratia*, *de iuriſpatr.prærogati-
uis n.*3.*&* 4. Gig.48.*n* 21 *& conſ.*49.*n.*36. Beroi.*conſ.*4.
*n.*33. *lib.*1. quos refert, & ſequitur Rota *in Macerat.
beneficij*, 3.*Iulij* 1610. apud Farin. *dec.*321. *n.*3. *part.*2.
recent. Lotter.*de re benefic.lib.*1.*q.*32 *à n.*10. Epiſcopus
enim oon poteſt ſubiicere Eccleſiam ſeruituti, vel
eius libertatem alienare. Menoch. *conſ.*90. *n.*2. *&* 25.
vbi *n.*24. ſubdit, quod poteſt ex cauſa Eccleſiam libe-
ram facere patronatam. † Quando autem poſſit Epiſco- 36
pus vnire beneficium liberum beneficio iuriſpatrona-
tus? Vide *ſuprà alleg* 66.*n.*32.

Illud demùm pro complemento huius materiæ 37
aduertere oportet, quod vbi accedit auctoritas Epi-
ſcopi in electione, efficitur beneficium Eccleſiaſti-
cum, vt poſt Guid. Pap optimè tradit Rip.*in cap. de-
cernimus n.*69.*verſ.in iſto puncto, de iudic.* & eo citato
Lotter.*in tract de benef.lib.*1.*q.*5.*n* 54. cùm impoſſibi-
le ſit aliter conſtitui beneficiom Eccleſiaſticum, quàm
ſi interueniat huiuſmodi Epiſcopi auctoritas, *gloſſ.*1.
verſ.in dic contra, *in Clem.*2. *de decimis*, Guid. Pap.
*deciſ.*187.*n.*1. cum aliis adductis in *Monopolitan. heb-
domada*, 2. *Iulij* 1613. coram *Illuſtriſſ. Patriarcha
Manzanedo*,

Manzanedo, cuius meminit Lotter. *d.q.5.n.40.* Interim verò dum talis auctoritas desideratur, non est beneficium, sed res stat in pendenti, nec aliquod iuspatronatus quæritur fundatori, Felin. *in c. ex parte, el. 2. de rescript.* cum aliis per Rot. *decis. 361. n. 3. part. 2. recent.* Lotter. *d.q.5.n.55.* diciturque simpliciter pia donatio, aut pium legatum, si fortè pro Missis celebrandis, vel anniuersario, vel etiam in perpetuum quidpiam relictum sit. Rebuff. *in praxi, tit. quare sint instit. benef. n.10.* Lotter. *d.q.5. n.56.* vbi *n.57.* subdit quod beneficium ante approbationem Episcopi potest concedi per laïcum, per modum tamen simplicis deputationis Sacerdotis: & *n.59. & 60.* quod Capellaniæ cum onere celebrationis Missarum constitutæ sine auctoritate Episcopi censentur laïcales, possuntque ad eas merè laïci præsentari, & *n.61.* disputat, an sit necessaria iustificatio expressæ auctoritatis Episcopi in erigendo beneficio, vel sufficiat tacitæ.

38 Ad ipsum igitur Episcopum pertinet in fundationis limine examinare locum erectionis, dotis congruentiam, & futurum regimen, vt scribit Calder. *cons. vlt. col. 1. vers. & ratio quæ, de iurepatr.* Lotter. *dict. lib. 1. q. 32. n. 5.* nec ideo sufficeret consilium, aut ipsius consensus petitio; nam exigitur consensus expressus, vt per Lamb. *de iurepatr. lib. 1. part. 1. in 9 quæst. art. 2. n. 131.* de quo vbi constat, omnia prædicta præsumuntur ab eo diligenter excussa, etiam circa congruentiam dotis, Lambert. *d. lib. 1. part. 1. q. 5. art. 11.* & sequuta est Rot. *decis. 521. n. 1 part. 2. recent.* cuius meminit Lotter. *d. quæst. 32. num. 7.* vbi intelligit de consensu adhibito in ipso fundationis limine.

39 Quare Abb. *in c. significatum 11. sub n. 5. ad fin. vers. ex prædictis, de præbendis*, posuit practicam instituendi beneficia, secundum quam ait fundatorem posse ordinare, prout sibi videbitur, & illum Ordinem porrigere postmodum Episcopo, indeque ipsum Episcopum posse instituere beneficium, & opponere illa onera & modos, qui sibi legitimi videbuntur. Vnde si Episcopus deneget legibus per fundatorem sibi porrectis sine legitima causa consentire, poterit fundator recurrere ad Superiorem, qui eum cogat ad consentiendum, vel si contumax sit, ipse Superior consentiat, Lamb. vbi supra, *n. 112.* Lotter *d.q. 12. n. 17.* nam in statuendis huiusmodi legibus fauore Ecclesiæ, plurimum defertur fundatorum voluntati, vt ij alliciantur, & non retrahantur à fundationibus, vt considerat Anch. *cons. 129. sub n. 1. vers. præterea quilibet.*

40 Poterit tamen Episcopus, vel alius Superior illas leges per fondatorem sibi porrectas reiicere, quæ vel natura impossibiles sint, vel turpes, vel contra substantiam beneficij, vel denique contra perpetuam legum prohibitionem illas improbantium, vt fuit dictum *in Romana iurispatronatus, 31. May 1613.* coram *Card. Sacrato.*

41 At tametsi pueris beneficium conferri Ius prohibeat, tamen quia prohibitio est variabilis, veluti à mero Iure positiuo descendens, *cap 2. & 3. de ætat. & qual.* nihil erit quin toleranda sit lex fundatoris, qua mandatur puerum, quinimò infantem, institui in beneficio, vt fuit dictum *in Granaten. Capellaniæ, 12. Ianuarij* 1607. coram *Card. Marquemont* cuius meminit Lotter. *d.q. 32 n. 35.*

42 Sic etiam quamuis sit contra Ius, vt fiat electio actiua, vel passiua de personis extra Collegium, *cap. 1. de elect.* nihilominus, quia hoc non habet perpetuam causam prohibitionis in contrarium, *cap. quàm sit necessarium 18. q. 2.* tolerabitur si secus in fundatione cautum fuerit, Innoc. *in cap. cùm dilectus 2. de consuet.* Lotter. *d.q. 31. n. 37.*

43 Et quamuis neque Episcopus, neque quiuis alius beneficiarius possit sibi eligere successorem, *c. Episcopo. cum duobus seqq. 8. q. 1.* tamen quia hæc absoluta prohibitio non habet causam perpetuam à iure naturæ, nihil est quin si in fundatione dispositum fuerit, vt Rector beneficij designet sibi successorem, qui beneficium obtineat sine aliqua alia institutione Ordinarij, talis dispositio seruanda est, vt resoluunt Lamb. *d.q. 9 art. 3. n. 17.* Lotter *d.q. 32. n. 38 & 39.*

44 Similiter licet Canones vbique damnent pluralitatem, beneficiorum tamen quia id non habet perpetuam prohibitionem à Iure naturæ, sed duntaxat à positiuo, & penitus in hac parte variabili, *c. de multa, de præb.* toleranda erit lex contraria in fundatione apposita, vt fuit resolutum *in Vallisoletana Archidiaconatus, 16. Nouembris 1616.* coram *Reuerendissimo D. meo Coccino Decano.*

ALLEGATIO LXXI.

Episcopi sine consensu an iuspatronatus in aliquem possit transferri.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus de vno in alium quatuor principaliter modis transferri potest.*

2 *Iuspatronatus successione transfertur, quando cum vera vniuersitate venit, id est, cum hæreditate in qua quis succedit.*

3 *Iuspatronatus cum vera vniuersitate ad hæredes transmittitur, siue sint sui, siue extranei, siue succedat ex testamento, siue ab intestato.*

4 *Hæreditati paternæ non potest filius renunciare, & retinere iuspatronatus.*

5 *Possessor bonorum succedit in iurepatronatus, cum sit vt hæres.*

6 *Curator hæreditatis iacentis potest præsentare ad beneficium iurispatronatus dictæ hæreditatis.*

7 *Iuspatronatus hæreditate vendita, alicui villa, vel castro annexum in emptorem transit.*

8 *Contrarium verius, quando iuspatronatus esset de per se principale, & distinctum.*

9 *Iuspatronatus in fideicommissarium, cui restituta est hæreditas, non transit, sed remanet penes hæredem.*

10 *Iuspatronatus vbi cum vniuersitate, siue cum hæreditate transfertur, non requirit Episcopi consensum, secus verò si de per se transferatur.*

11 *Iurispatronatus translatio in Ecclesiam, seu locum religiosum valet sine Episcopi consensu.*

12 *Iurispatronatus translatio in laicum sine Episcopi consensu fieri non potest.*

13 *Consensus Episcopi in translatione iurispatronatus requiritur, vt aduertere possit an interueniat labes simoniaca.*

14 *Capituli consensus in translatione iurispatronatus non requiritur copulatiuè cum consensu Episcopi.*

15 *Consensus Episcopi in translatione iurispatronatus debet esse expressus, nisi scienter admissa ab Ordinario fuisset.*

16 *Donatio iurispatronatus sine Episcopi consensu legitima præscriptione præsumitur.*

17 *Consensus in translatione iurispatronatus debet esse Episcopi illius diœcesis, in qua sita est Ecclesia.*

18 *Consensus Episcopi in translatione iurispatronatus ex postfacto potest adhiberi.*

19 *Consensus vbi requiritur in aliquo actu, quandocumque præstitur, actus semper est validus.*

20 *Iuspatronatus per donationem de vno in alium transit.*

21 *Iuspatronatus in donatione omnium bonorum, iurium, & actionum venit.*

22 *Iuspatronatus in donatione generali facta à Rege non venit, nisi de eo specifica fiat mentio.*

23 *Iurispatronatus donatio si fiat de laico in laicum, necessariò interuenire debet Episcopi consensus.*

24 *Capitulum Sede vacante non potest confirmare donationem iurispatronatus.*

25 *Vicarius Episcopi quamuis iurispatronatus donationis auctoritatem interponere non possit, hac tamen auctoritas præstat titulum ad præscribendum.*

26 *Episcopi consensus non requiritur in donatione iurispatronatus facta religiosis per patronum etiam laicum.*

27 *Consensus Episcopi requiritur, si donatio fiat ab Ecclesia alteri Ecclesiæ.*

28 *Consensus Episcopi necessarius non est in donatione, qua vnus patronus alteri patrono socio ius suum remittit, vel renunciat.*

29 *Donatio licèt sine consensu Episcopi possit fieri compatrono, non tamen filio compatroni sine illius consensu.*

30 *Compatronus non reputatur filius in vita patris qui est patronus.*

31 *Iuspatronatus per permutationem de vno in alium transferri potest: quod si fiat in laicum, Episcopi consensus requiritur, secus verò si in Ecclesiam, aut clericum nomine Ecclesiæ.*

32 *Consensus Episcopi in permutatione, vel donatione iurispatronatus post interitum permutantis, vel donantis concedi potest.*

33 *Iuspatronatus de vno in alium per venditionem veræ vniuersitatis, cui inseparabiliter adhæret, transferri potest.*

Iuspatronatus sub bonorum generalitate vendi, seu alienari potest, ibid.

34 *Iuspatronatus de per se vendi non potest tunc enim patronus vendens suo iure priuatur, & Ecclesia remanet libera.*

35 *Simonia committitur quando venditur de per se iuspatronatus.*

36 *Venditio villæ, & iurispatronatus licèt non valeat, quoad iuspatronatus, valebit tamen quoad villam.*

37 *Iuspatronatus sicut principaliter vendi non post, ita nec actio ad ipsum.*

38 *Iuspatronatus annexum villæ, vel castro, transit cum ipsa villa, vel castro dato in dotem.*

39 *Sequestrata villa, vel castro, cui est annexum iuspatronatus si durante sequestro vacauerit beneficium, sequester ad illud eligere, vel præsentare potest.*

40 *Vsufructuarius omnium bonorum hæreditariorum potest præsentare in iurepatronatus ipsis bonis annexo.*

41 *Iuspatronatus transfertur cum vniuersitate, vel villa, cui est annexum, data in feudum, vel emphyteusim.*

42 *Præscripta vniuersitate præscribitur & iuspatronatus illi adhærens.*

43 *Iurispatronatus vno fructu præscripto, putà præsentationis, vtilitatis, aut alterius honoris, non intelliguntur præscripti alÿ fructus, quorum vsus non est præscriptibilis.*

44 *Iuspatronatus vt proscribatur, quod tempus requiratur, ostenditur.*

45 *Bonis omnibus confiscatis, an iuspatronatus illi annexum publicatum censeatur? remissiuè.*

1 TRANSFERTVR iuspatronatus de vno in alium principaliter quatuor modis, gloss. *verb. fundatione, in cap. pia montis, 16. quæst. 7.* Zech. *de benefic & pens. cap. 12. num* 5. Cardinal. Tusch. *litt. I, conclus. 613. num. 17.* me citato *in hoc loco* Viuian. *in praxi iurispatron. lib. 4. c. 1. n. 1. in 2. edit.* me citato *in hac allegat.* Castro Palao *in opere moral. tom. 2. tract. 13. disput. 2. puncto 4 per tot.* Azor. *institut. moral. part. 2. libr. 6. capit. 20. quæst. 4. Primò* successione, *capit. considerandum, 16. quæst. 7. Secundò* donatione, *capit. ex insinuatione, de iurepatronatus. Tertiò* permutatione, *c. p. nemini, 16. quæst 7. Quartò* venditione cum vniuersitate bonorum, in qua sit iuspatronatus, *c. cùm sæculum*, & ibi gloss. *verb. emptorum, de iurepatronatus.*

Primo modo transfertur iuspatronatus successione, 2
quando scilicet cum vera vniuersitate venit, id est hæreditate, in qua quis succedit; tunc enim transfertur accessoriè, Cardinal. Mantic. *Rota decis. 140. n. 2.* Cardin. Tusch. *pract. concl. lit. I, conclus. 62 in fine*, me citato *in hoc loco* Castro Palao *d. disput. 2. punct. 4 n. 2.* † & 3
sic transmittitur ad hæredes, siue sint sui, siue extranei, siue succedant ex testamento, siue ab intestato, *Clem. plures, de iurepatr.* Bonacos. *tom. 1. commun opin. lib. 1. tit. 5. n. 36. pag. 170.* Spin. *in Speculo testam. gloss. 4. princip. n. 46.* Aloys. Ricc. *in collect. decis. part. 4. collect. 1025.* Cardin. Pereira *de empt. cap. 12 n 16.* Vgolin. *de potest Episcopi cap. 51. in princip. n. 6. vers tertiò,* Franc Leo *in thesauro fori Ecclesiast part. 2. c. 6 n 25. vers. secundò*, & me citato *in hoc loco*, Viuian. *d. lib. 4. c. 2 n* 1. Mantant. *in repet. l. si potest, n. 33. ff. de acquirenda hæredit.* vbi etiam resoluit, quod † non potest fi- 4
lius renunciare hæreditati paternæ, & retinere iuspatronatus Ecclesiæ, imò renunciando hæreditati, perdit illud, quia transit cum vniuersitate bonorum. Sic etiam † bonorum possessor succedit in iurepatronatus, 5
cùm sit vt hæres, §. *quos autem. Instit. de bonorum possessione*, Lambert. *de iurepatr. lib. 1. p. 2. q. 1. art. 24.* † Hinc etiam curator hæreditatis iacentis potest præ- 6
sentare ad beneficium iurispatronatus dictæ hæreditatis, Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiepisc. Neapol. part. 1 decis. 11.*

An autem iuspatronatus hæreditate vendita in emptorem transeat? Quæstio est dubia, in qua communis sententia tenet transire, ex *dict. cap. ex litteris, & cap. cùm sæculum*, quia hæreditas est quid vniuersum, *l. bonorum 2 ff. de verborum significat. l. hæreditas, ff. de petitione hæreditatis.* Ita Molin. *de primog. lib. 1. c. 24. n 25.* Couar. *lib. 2. variar. cap. 18. n. 8.* Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori Eccles. resol. 162. n. 2.* vbi dicit sic tenuisse Rotam, Gratian. Grass. Marc. Ant. Genuens. Mozz Paul. de Cittadinis, Lambert. & alios, quos refert Nicol. Garc. *de benef. part. 5. cap. 9. num. 11.* Verùm contraria sententia verior est ex eo, quod † licèt ius- 8
patronatus transeat cum vniuersitate bonorum, cui adhæret, etiam sine speciali expressione, non tamen transit cum vniuersitate, in qua rerum particularium, seu singularium est necessaria specifica traditio, sicut est quando venditur hæreditas, *l. qui tibi, C. de hæred. vel action. vendit.* Quare hanc sententiam sequuntur Emman. Cost. *in c. si pater, verb. Trebellianica, n. 7. de testam. lib. 6.* Spin. *d. gloss. 4. n. 116.* Cald. Pereira *de nomon. emphyt. q. 21. n. 53.* Suar. *de relig. lib 4. de simonia, c. 28. n 12. & 17.* plures per Cened. *ad Decret. collect. 5. n. 2.* & per Garc. *d. c. 9. à n. 13.* vbi *n. 16.* intelligit cum aliis suprà citatis, quando iuspatronatus esset de per se principale, & distinctum, seu personale: nam si in hæreditate, seu bonis hæreditatis esset villa, seu castrum, cui iuspatronatus adhæret, & annexum esset, tunc ratione villæ, & castri in consequentiam transiret iuspatronatus in emptorem hæreditatis, ex *d. c. ex litteris, & c. cùm sæculum.*

In fideicommissarium, cui restituta est hæreditas, 9
non transit iuspatronatus, sed remanet penes hæredem, per *l. quia periudo, & l. quamuis, ff. ad Trebell.* ita tenent Roch. *de iurepatronat verb ipse, vel is, à quo, quæst. 9* Molin. *d. lib. 1. cap. 24. & num. 5.* alter Molin. *de Iustit. tract 2. disput. 18. ad finem*, Camill. Borrel. *in summa omnium decisionum, tit. 22. n 63.* Lusitanus noster Benedict. Ægid. *ad l. 1. C. de sacrosanctis Ecclesiis, part. 5. §. 2. num. 18.* Peregrin. *de fideicommissis art. 7. num 37.* Cened. *d. collect 5. num* 4. Nicol. Garc. *d. cap. 9. numero 17.* vbi *numer. 18.* intelligit si iuspatronatus sit personale, & non annexum bonis, nouissimè

me

me citato *in hoc loco*, Castro Palao *d. disp. 2. punct. 4. n 4.*

10 Quæ supradicta ad propositum nostrum accommodans sic intellige, vbi iuspatronatus cum vniuersitate, siue hæreditate transfertur in hæredem, vel quia succedit, vel quia emit hæreditatem, in qua erat villa, seu castrum, cui iuspatronatus annexum existebat, tunc consensus Episcopi non requiritur, *d. c. ex litteris, c. cum saculum*, & *ibi* Abb. *de iurepatronatus*, Viuian. *in praxi iurispatronatus, part. 1. lib. 4. c. 1. n. 2.* † In

11 aliis verò casibus in quibus iuspatronatus transfertur de per se, vel inter viuos, ex contractu, aut donatione, distinguendum est inter translationem, quæ fit in Ecclesiam, vel locum religiosum 3 & illam, quæ fit in laïcum, itaut ex contractu in Ecclesiam, vel locum religiosum valeat iurispatronatus translatio sine Episcopi consensu *cap. illud, de iurepatronatus, cap. vnic. eodem tit. lib 6.* Vi. *tom. 1. commun. opinio lib. 1. tit. 4. num 9. pag. 167* Stephan. Gratian. *disceptat. forens. cap. 177. num. 3* Sua. *d. lib. 4 de simonia, cap. 28. num. 15.* Viuian. *dict. lib. 4. c. 1 n. 6 in 2. edit.* Spino *cons. 26. n. 2.* Gregor. Lop. *2 l 8 verb. otorgamiento, tit. 15. part. 1.* S nch *cons. moral. lib. 2. c. 1. d. 56. n. 2.* Molin. *de primog. lib. 2. c. 2. n. 13.* & me citato *in hoc loco*, Giurba *de-*

12 *cis. 463. n 3 part. 2.* † Si autem fiat translatio in laïcum, non valet sine Episcopi consensu, *d. cap. vnic. in princ.* à contrario sensu, Mantic. *decis. 86. n. 5.* Rota apud Farin. *p. 1. recent. dec 686. n. 3.* Viu. *d. p. 1. lib. 1. c. 1. n. 24.* Seraph. *dec. 1312 n. 1.* vbi tenet quod donatio iurispatronatus Ecclesiastici facta laï o valet adhibitis solemnitatibus in alienatione requisitis, & ex causa euidentis vtilitatis. Idem est si ex vltima voluntate iuspatronatus transferatur ex titulo particulari, putà ex legato, quia si legetur Ecclesiæ, non requiritur consensus, qui tamen accedere debet, si fiat laïco, vel clerico recipienti nomine proprio, Abb. *in d. cap cum saculum, n. 6. & in d. c. illud, n. 4. de iurepatronat.* Viuian. *d. part. 1. lib. 4 cap. 1. num. 5.* alias n. 18. secundùm nouam impressi.

13 Ratio autem quare consensus prædictus requiratur in tali translatione est, vt caueatur Ordinarius an interuenerit labes simoniaca, Abb. *in dict. c. illud, n. 6.* Vel quia, sicut in fundatione reseruatur iuspatronatus cum dicto consensu ex gratia, & sic fit capax laicus iurispatronatus, ita in translatione per dictum consensum induceitur dicta capacitas in eum, in quem fit translatio, Viuian. *d. part. 1. lib 4 c. 1. n 6* vbi *n. 7.* resol-

14 uit † non requiri consensum Capituli copulatiuè cum

15 consensu Episcopi, & *n. 10.* quod † talis consensus semper d bet esse expressus, nisi scienter admissus ab

16 Ordinario fuisset, & *num. 12* quod talis donatio, si fit facta sine Episcopi consensu, legitima præscriptione

17 præsumitur, per *c. cura, de iurepatr* & *n. 15.* quod † huiusmodi consensus debet esse Episcopi illius dioecesis, in qua sita est Ecclesia, & *n. 18* per text. *in d.*

18 *cap cura, de iurepatron.* quod † consensus Episcopi ex postfacto potest adhiberi, quod etiam tenent Camp. *in diuers. Iuris Canon. rub. 11. cap. 13. num. 391.* Flamin. *de resignat lib 8. q. 10. n. 7. & 8.* Menoch. *de præsumpt. lib. 6 q. 34 n. 14. & sequentibus*, Viuian *d. lib. 4. c. 1. n. 36.*

19 *in 2. edit* Nam † vbi consensus requiritur in aliquo actu, sufficit quod quandocunque præstetur, cum siue praecedat, siue sequatur, actus semper fit validus, Anton. Gomez *l 53. Tauri num 6.* Tiraquel. *de iure mar. gloss. 6.* Flamin. *d. lib. 8. q. 8 n. 105.* Cald. Pereira *de extinct. emphyt. c. 11. n. 7.* Viuian. *d. lib. 4. c. 1. n. 36. in 2. edition.*

20 *Secundo* modo transit iuspatronatus de vno in alium per donationem, gloss. *in c pia mentis, 16. q. 7.* & est text. *in c ex insinuatione*, vbi gloss. *verb. liberaliter*, & *in cap. nullus, de iurepatronatus*, Tiraquel. *in l. si vnquam, verb donatione largitus, n. 353.* Vgolin *d. c. 51 in princip. n. 6. vers. 4.* me citato *in hoc loco*, Castro Palao *d. punct. 4. num. 7.* Francisc Leo *d. cap. 6. n. 23. vers. tertiò*

Lambertin. *lib. 1. part 2. q. 4. art. 1.* Duran. *decis. 408. n. 6.* Monet. *de commutat. vltim. volunt. c. 11. n. 213.* Card. Seraphin. *decis. 725.* vbi resoluit, quod in donatione omnium bonorum, iurium, & actionum venit iuspatronatus, quod etiam tenet Aloys. Ricc. contra Lambert. & alios *in dicta praxi rerum fors Eccl. fiast. rea fol. 147 per totam, & resol. 162. n. 2.* 21

In donatione generali facta à Rege non venit iuspatronatus, nisi de eo specifica fiat mentio, Cabed. *Lasit. dec. 27. n. 10 part. 2. & de patronat Regiæ Coronæ c. 3. n 3* Bened. Ægid. *in repet. l. 1. C. de sacros. Eccles. p. 5. §. 2. n. 18. vers. 3.* 22

In hac iurispatronatus donatione si fiat de laïco in laïcum, necessariò interuenire debet Episcopi consensus, Mantic. *decis. 80 n 5.* Rota apud Farin. *decis. 571. n 1. part. 2. recent. & decis. 576 part 1 recent.* aliàs sine dicto consensu non valet, Lambertin. *de iurepatron. lib 1 part. 2. quæst. 1. art. 2. num 5 & art 4. per tot.* Rochi *in simili tract. verb pro eo, num. 1 & seq 7.* Capotaq. *decis. 131. num 3 part. 2.* Rota *decis. 555. n. 1. part. 1. recentiss. m. in posthum & ibidem decis 6 9. per tot.* Cratlin *controuers. for. lib. 1 cap 10. num 84* Seraphin. *decis 884. num. 1.* Bottell. *dict. tit. 32. num. 3.* † quam quidem Capitulum Sede vacante confirmare non potest, ex resolutis per Steph. Gratian. *disceptat forens. cap. 501. numero 10. cum seq* † Vicarius Episcopi, qui antea iurispatronatus donationi absque speciali facultate auctoritatem interponere non possit, vt dixi *alleg. 4. num. 75* quibus addo Rotam *d. dec. 555. num 1. in fin* & citato *in hoc loco*, Cratlin *d. cap. 107 num. 84.* Si tamen de facto interpo fuerit, præstabit titulum ad præscribendum, Seraph. *decision. 884. numero 2.* 23 24 25

Si verò donatio fiat Religiosis per patronum etiam laïcum, huiusmodi consensus non requiritur, *d. cap. illud 8. de iurepatronatus d. cap vnic eodem tit. in 6* Viu. *tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit 4 num. 9. pag. 167.* Azor. *inst. t. moral. part. 2. lib. 6. cap 10. quæst 5.* Stephan Gratian. *d. cap 177. num. 3.* † Si autem fiat ab Ecclesia alteri Ecclesiæ, requiritur dictus consensus, quia sine illo Ecclesia alienari non potest, *cap. sine exceptione, 12. q 2.* quod solùm procedere, si donatio fiat laï o, dicunt decisum Seraph. *dec. 1312.* Viuian. *d. p. 1 lib 4. c. 1. n. 14.* 26 27

In donatione tamen, qua vnus patronus alteri patrono socio ius suum cedit, remittit, vel renuntiat, non est necessarius Episcopi consensus, Achil. *dec. 10. de iurepatron.* Caputaq. *decis. 284 p. 1.* & *decis. 131. part. 2.* Rot. apud Posthum *post tract. mandati de manut decis. 239 num 5 & decis. 312. n 9.* Coccin. *dec. 464. n. 8.* Cald. Pereira *de resol emphyt. cap. 8. num. 3.* Caputaq. *decis. 284 part. 1. & decis. 131. num. 4 part 2.* Camp. *in diuersorio Iuris Canon. rubr. 11. cap. 13. n 368.* Plasec. *in praxi noua Episcop. part. 2. cap. 5 num 9. vers. descendentes*, Vetall. *decis. 311. num. 1. part. 2.* Farin. *part. 1. tom. 1. decis. 707. num. 4.* Viuian *d part. 1 lib. 4 c. 1. n. 13.* vbi dicit tutius esse in hoc casu consensum adhibere, Azor. *d. p. 1. c. 20. quæst. 8.* Zerol *in praxi Episcop part. 1. verb. iuspatronatus, § 2 vers secundum dubium*, vbi dicit, quod † licèt possit fieri donatio compatrono sine consensu Episcopi, non tamen filio compatroni sine illius consensu, optimè Cald. Pereira *d cap 9. n. 3. & de potestate eligendi c. 1. num. 24.* quia filius in vita patentis, qui est patronus, non reputatur compatronus. † Quinimò & posse compatronos inter se conuentiones, permutationes, donationes, & cessiones facere sine Episcopi consensu, probat text. *in Clem. 2. de iurepat.* & *ibi* gloss. *verb. liberè*, Peregr. *cons. 87. n. 6 vol 3.* Achil. *decis. 10. de iurepatr.* Caputaq. *decis. 284 part. 1. & decis. 131. part. 2.* Rota *in Lucana iurispatronatus, 18. Ianu 1618. coram R. P. D. Dunozetto*, Gonz *ad reg. 8. Cancell gloss. 45. §. 1. n. 58.* cuius glossæ decisione posse hæredes sua auctoritate, absque 28 29 30

que ſuperioris conſenſu facere concordiam de alternis vicibus præſentando Rectorem, reſuluunt Tiraq. *de iure prim. q. 17. opin. 6. num. 9.* Azeued *l. 6. n. 2. tit. 6. lib. 1. noua recop.* Cened. *ad Sextum collect. 7. num. 2.*

31 *Tertio* modo iuſpatronatus de vno in alium per permutationem tranſit, quod ſi in laïcum transferatur, Epiſcopi conſenſus requiritur: ſecus verò ſi in Eccleſiam, aut clericum nomine Eccleſiæ Azor. *d. c. 20. q. 7.* Roch. *de iurepatron in verbo ipſe, vel is à quo, q. 16. num. 28.* Viuian. *d. part. 2. lib. 4. c. 3.* Monet. *de commut. vltim. volunt. c. 11. n. 211.* Ita etiam in ceſſione idem reſoluit Brunor. à Sole *in locis commun. verb. ius, n. 15.*

32 † Qui quidem conſenſus in hac permutatione, vel donatione ab Epiſcopo præſtandus, poteſt per interitum permutantis, vel donantis concedi, & eo tempore interitus eſt adeò validus, quod præſentatus poſteà à donatario præferatur præſentato à donantis hærede, Gail. *in repet. cap. fin. colum. 49. de elect. in 6.* Put. *decis. 16. num. 2. lib. 2.* Campanil. *d. cap. 13. num. 372.*

33 *Quarto* modo transfertur iuſpatronatus de vno in alium per venditionem veram vniuerſitatis, in qua eſt iuſpatronatus, vel cui inſeparabiliter adhæret, *cap. ex litteris. de iurepatronatus,* Spin *dicta gl. 4. n. 121.* Suar. *dict. lib. 4. de ſimonia, cap. 28. n. 22. cum ſequentibus, & à n. 18* Surd *de aliment tit. 9 quæſt 12. n. 27 & 28.* Viuian. *dict part 1. lib. 4 cap. 5.* Menoch. *de præſumption. lib. 3. quæſt 90. n. 15.* Couar. *lib. 1 variar. cap. 13 n. 3. & 4.* Gregor *l. 68. verb tal villa, tit 28. part. 3* Cened. *ad decretal. collect 5.* Menoch. *conſ 90. n. 110. & 125.* Molin. *de Iuſtit. tract. 2 diſp 610 num. 6.* Rota *in vna Tolet. iuris præſentandi. ſecunda Iunij 1612.* coram *Illuſtriſſ. Patriarcha Manzanedo,* apud Farinac. *deciſ. 389. part. 1. recent or.* Nicol. Garc. *d. cap. 9 n. 29.* Lotter. *de re beneſic.*

34 *lib. 1. q 9. ex num. 44.* Nam † iuſpatronatus vendi, ſeu alienari poteſt ſub honorum generalitate, Cald. Pereira *de renouat. emphyteuſis, q. 21. n. 53* Surd. *d. cap 28. num 11. & 17.* Ceuall. *communium contra communes tom. 4. quæſt. 897. à num 559.* non tamen bona ipſa carius vendi poſſunt ob iuſpatronatus illis annexum, itaut non poſſit hæres illud tradere alteri in compenſationem maioris portionis quàm accipit, nec alia ratione deduci poteſt in pactum, vel contractum oneroſum, Tabien *in d. verb. iuſpatronatus, n 7. & 8.* Vgolin *de ſimon cap. 49 §. 2. num. 5* Suar *d. c. 18. n 23.* Filiuc. *in qq moral. tract. 45. cap 6 quæſt. 6. n. 15.* Ripa

35 *de ſimon. part. 1. art. 4. n. 41.* † per ſe tamen vendi non poteſt: nam tunc ſuo iure priuatur, & Eccleſia remanet libera, gloſſ. & Doctores *in cap. præterea, el 1. de tranſact. & in cap querela, de ſimon.* Roch. *de iurepatron. verb vtile, num. 9.* Lambertin. *in ſimili tractat. lib. 1 part. 2 quæſt. 1. princ. art. 12. num 17. & quæſt. 4. art. 3. & lib. 3 quæſt. 9 art 6.* Redoan. *de ſimon. part. 3. cap. 12. n. 22* Suar *de Relig. tom. 1. lib. 4. de ſimon. c. 28. num. 7. & ſequentib.* Farnandez *in examin Theolog. moral. part. 1. cap. 14. §. 1. num 27.* Bonacin. *de ſimon. q. 4. §. 11. ex num. 1.* Ripa *in ſimili tract. part. 1. articul. 4. num. 57.* Et excommunicari debent ſi perſonæ ſingulares vendiderint, ſi verò Vniuerſitates ſint, interdicto ſubijci, Concil. Trident. *ſeſſ. 25. de reform. c. 9. verſ. hoc edictum,* Vgolin. *d. cap. 15. § 1. num. 3.* Et vlteriùs in tali venditione ſimonia committitur, *cap. de iure, de iurepatronatus,* Azor. *d. cap. 20. quæſt 8.* Suar. *d. lib. 4. de ſimonia, cap. 28. num. 27. cum ſeqq.* Viuian. *dicto cap. 5. n. 5.* Rebuff. *in commentar. ad l. coniunctionem, 29. ff. de verborum ſignificat. verſ. item ſi vendatur, pag. 169. in princip.* vbi etiam reſoluit, quod

36 † ſi vendatur villa & iuſpatronatus, licet non valeat venditio quoad iuſpatronatus, valebit tamen quoad villam, cum vtrumque æquè principaliter vendantur, & vno deficiente, alterum non extinguatur, de quo etiam Roch. *verb. ipſe, vel is à quo, num. 52.* Viuian. *dict. part. 1. lib. 3. cap. 6. num. 11.* Bonacina, Ripa, & alij *locis ſupra citatis.* Et † iuſpatronatus ſicut prin- 37
cipaliter vendi non poteſt, ita nec actio ad ipſum, Aloyſ. Ricc *d. praxi, reſolut 3.* Verùm autem ſi in venditione villæ, aut caſtri, cui adhæret iuſpatronatus, illud exprimatur, ſimoniaca ſit venditio? Vide Ripam *d. art. 4. num 40.* Viuian. *in praxi iuriſpatr. lib. 4. cap. 5. n. 13.* Lotter. *de re beneſic. lib. 2 q. 9. num. 62. cum ſeq.*

Primo amplia reſolutionem prædicti quarti mo- 38
di procedere in translatione villæ, vel caſtri dati in dotem, cum quo tranſit iuſpatronatus illi annexum, vt per Palat. *in repet. cap. 43. in princip* Becc *de decima tutorum, c. 23 n. 19. & tract. de non meliorandis filiabus cap. 26 n. 1.* Tiraquel. *poſt leges connubiales gloſ. 9. n. 7.* Molin *d. lib 1 cap. 14. num. 3.* Menoch. *conſil 86. n 17* D. Barb. *in l. diuortio, § ſi vir. n. 55. cum ſequentib. ff. ſoluto matrim.* Perez *l. 1. tit. 6. lib. 1. Ordinam. pag. 144* Nicol. Garc. *de beneſic. part 5. c. 9. à n. 149.* remiſſiuè Azeued. *l. 9. n. 4. tit. 6 lib. 1. noua recop & l. 7. n 2. tit. 3. lib. 6* Mantica *Rotæ dec. 140. n. 13.* Viuian. *d p. 1. lib. 4. c. 7. num. 6.*

Secundò amplia in ſequeſtratione Villæ, vel caſtri, 39
cui eſt annexum iuſpatronatus, quia cum illo tranſit iuſpatronatus: & ſi durante ſequeſtro vacauerit beneficium, cuius electio, vel præſentatio ad ſequeſtratam villam pertinebat, ſequeſter ad illud beneficium vacans eligere, vel præſentare poteſt. Ita Doctores *in cap. examinata,* vbi Innoc. *n. 1.* & Felin. *num. 10. de iudic.* idem Felin *in c. cum Bertoldus, n. 30. de re iudic.* Gigna *de penſion q. 71. n. 3.* Roch. *d. verb ipſe, vel is, n. 71.* Corraſ. *lib. 3 miſcellan. cap. 2. n. 16. & in paraphraſi Sacerdotum, part. 2. c 6. à n 1.* Rebuff. *in tract nominat. q 14. n. 76.* Gutier. *de tutelis part. 3. c. 7. n. 18.* Doctor Sahagun *in cap. fin. de ſequeſtrat. poſſeſſionis, à n. 56.* Azor. *d. part. 2 lib. 6. c 25. q. 17.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib. 30. tract. 4. n. 245.* citatı per Ceuall. quamuis ipſe contrariam opinionem veram, & receptam dicat, *communium contra commun q 740. à num. 3 cum ſequentib.* Cened. *d. collect. 5. n. 10 & practicar. ac canon. quæſt. lib. 1. quæſt. 10. per totam,* vbi *num. vlt.* reſoluit tunc demum ſequeſtrem habere ius præſentandi, quando eſt ſequeſtratum, vel apprehenſum ius, aut domicilium alicuius, cui eſt annexum iuſpatronatus; tunc enim cum nullus reperiatur dominus directus rei apprehenſæ, ſed litigantes ab illius poſſeſſione expellantur, ſic vt conſulatur Eccleſiæ vacanti; meritò ſequeſter præſentare poteſt. Secus verò quando nec dominium, nec proprietas rei, ſed fructus illius, vt pignori obligati, ſequeſtrantur; eo enim caſu cum remaneat vetus dominus, non præſentabit ſequeſter nec pignorator, quo caſu procedit text. *in c. cum Bertoldus. de ſentent. & re iudic.*

Tertiò amplia in vſufructuario omnium bonorum 40
hæreditariorum, quia cum in hæreditate ſit iuſpatronatus, debet ipſe præſentare. Menoch. *conſ. 66. n. 26.* Cened. *d collect. 5. n. 5.* Lambertin *lib. 1. p. 2. q. 9. art. 5.* Viuian *p. 1. lib 4. cap. 7. n 6* Aloyſ. Ricc. *in dec. Curiæ Archiep. Neapol. p. 1. dec. 23.* Borrel. *d. tit. 33. n. 239.* nouiſſimè Alphonſ. de Leone *de officio Capellani q. 4. praxi 3. n. 239.*

Quartò amplia in conductione, feudo, vel em- 41
phyteuſi alicuius vniuerſitatis, vel villæ, cui eſt annexum iuſpatronatus; quia acceſſoriè cum vniuerſitate data in feudum, vel emphyteuſim transferunt iuſpatronatus. Ioſeph. Ludouic. *tom 3. communium opin. tit. de iurepatron. concl. vnic. verſ. acquiritur etiam, pag. mihi 134. col. 2.* Cened. *d. collect 5. n. 10.* Viuian. *d. p. 1. lib. 4. c. 6.* vbi tamen *num. 4* cum Abb. *in c. querelam, n. 19 de elect.* reſoluit, quod ſi Parochiani debent præſentare Parochum, eum non debent præſentare conductores domorum in parochia exiſtentium, ſed domini locatores, qui habent iuſpatrona-

tua

tus ex præsumpta fundatione, constructione, seu do-
tatione, nisi consuetudo sit in contrarium.
42 *Quintò* amplia in præscriptione vniuersitatis bono-
rum, cui annexum est iuspatronatus, quia præscripta
vniuersitate, præscribitur & iuspatronatus illi hærens.
Felin *in c. causam, n.8. de præscription*, Roch. *dict. verbo*
43 *ipse, vel is à quo, q.36. n.81. cum seqq.* † Præscriptio ta-
men vno fructu iurispatronatus putà præsentationis,
vel alterius honoris, vtilitatis, vel oneris, non intelli-
guntur præscripti alij fructus, quibus vsus non est præ-
scribens, Lamb *lib.1. part.2. q.11. art.4.* Viuian. *d. part 1.*
44 *lib.4. c.8. n.5.* vbi *n.4.* quod † ad hoc, vt præscribatur
iuspatron. requiritur tempus quadraginta annorum ex
actu continuato, & quod præscribens sit in bona
fide, cum scientia, & patientia domini, contra quem
præscribitur. In iurepatronatus Regio non proce-
dit, quia hoc præscribi non potest. Cabed. *Lusit. dec.
65. num.3. part.2. & de patron. Regia Coronæ, cap.7.
num.5.* Hodie autem seruari debet decretum Conc.
Trid. *sess.25. de reform. cap.9.* vbi iuspatronatus de-
bet ostendi ex fundatione, seu dotatione, siue ex
multiplicatis præsentationibus per antiquissimum
temporis cursum, qui hominum memoriam exce-
dat, aliasve secundum Iuris dispositionem, vt *alleg.
seq.* ostendam.
45 *Sextò* amplia in publicatione omnium bonorum,
seu vniuersæ hæreditatis patroni delinquentis facta
etiam per iudicem sæcularem; nam publicando bo-
na, quibus iuspatronatus est annexum, dicitur quo-
que indirectè, & accessoriè iuspatronatus publicari,
& in Fiscum transire, qui Fiscus adueniente vaca-
tione vice patroni banniti, cuius fuerunt in Fiscum
incorporata omnia bona, præsentat Rectorem ad va-
cantia beneficia. Sed quia resolutio hæc aliquas pati-
tur declarationes, quas in præsenti tractare non est
meum, poterit lector pro pleniori illius explicatione
consulere Clar. *§. fin. q.78. num.9.* Roch. *d. verbo ipse,
vel is, q.29. num.6.* Euar. Suar. *recep. sent. verb. Pa-
tronatus ius*, Molina *dict. cap.4. à num.16.* Viuian.
tom.1. commun. opinion. lib.9. tit.31. n.2. Perez *d. l.1. glos.
si el que fuere, q.8.* Osti *d. verb. trebellianen, num.7.*
Spin. *d. gloss.4. num.115.* Decian. *tract. crimin. lib. 6. c.44.
num 24.* Sur. *d. de alimentis tit.9. q.22. num.28.* D. Schag.
in c. quanto, de iudic. à num.27. Azor. *institut. moral.
part.1. lib.8. cap.12. n.9.* Farin. *in d. praxi crimin. part.1.
q.25 num. 51. & de hæresi quæst.19. §.1. n.24.* Nicol.
Garc. *d. cap.9. à num.25.* Viuian. *in praxi iurispatronat.
part.3. lib.15. c.2.* Sanch. *in præcepta Decalogi lib.2.
cap.19. per totum*, Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesia-
stici, part.2. cap.6. num 36.* Rot. *decis 51. num.5 part.1.
recent.* Lotter. *in suo tract. de re benefic. lib.2. q.14. n.21.
cum multis seqq.* vbi *n.26.* post D. Coccin. *decis.232.
num.1.* resoluit iuspatronatus annexum alicui castro,
confiscato castro, transire in fiscum laïcum ratione
annexionis, & *num.28. & 29.* post Rot & D. Coccin.
citatis locis, docet quod quando non adest huiusmo-
di annexio, patronatus maximè transit in fiscum laï-
cum, & *num.30.* disputat an Ecclesia hinc acquirat
statum libertatis.
46 In casibus supradictis vbi iuspatronatus cum vni-
uersitate, villa, vel castro ad alium transfertur, non
requiritur Episcopi consensus, per text *in c. ex litteris,
& in c. cum seculum*, vbi Abb. *de iurepatr.* Monet. *de
commut. vlt. volunt. c.11. à n.210.*

ALLEGATIO LXXII.

Episcopus quando debeat præsentatos à patronis instituere?

SVMMARVM.

1 *Institutio propriè, per quam præsentatus à patrono instituitur dicitur translatio iuris non libera, à superiore facta, ex qua plenum ius datur instituto.*

2 *Requisita ad institutionem obtinendam sunt beneficij vacatio, existentia iurispatronatus, habilitas præsentati & præsentatio facta in tempore.*

3 *Præsentatio in beneficio iurispatronatus fit per patronos quando Ecclesia vacat.*

4 *Reges Lusitaniæ consueuerunt & solent promittere commendas vacaturas, vel præsentare aliquem in Ecclesia sui patronatus in genere.*

5 *Patronus in habitu habet ius præsentandi, illud tamen non habet in actu, nisi à tempore vacationis.*

6 *Promissio facta per patronum de beneficio vacaturo, per mortem beneficiarij non conualescit.*

7 *Vacatio beneficij propriè, & verè per mortem Rectoris fit.*

8 *Mors omnia soluit.*

9 *Vacat per renunciationem beneficium, per quam amittitur omne ius in eo competens.*

10 *Permutatio facta de beneficio iurispatronatus sine patroni consensu venit annullanda.*

11 *Consensus patroni requisitus in renunciatione beneficij iurispatronatus, potest præstari ante, & post prouisionem.*

12 *Beneficium vacat ob delictum Rectoris, priuationem seu depositionem inducens.*

13 *Beneficium primum vacat ipso iure per adeptionem secundi incompatibilis cum eo, itaut patroni possint præsentare.*

14 *Beneficium primum quando vacet per assecutionem secundi, remissiue.*

15 *Patroni semper possunt præsentare ad beneficium sui iurispatronatus, quomodocunque vacet.*

16 *Vacationis tempore ille habet Ecclesiæ custodiam, qui habet ius instituendi.*

17 *Custodia Ecclesiæ tempore vacationis spectat ad patronos Ecclesiasticos.*

18 *Custodia Ecclesiæ pertinet ad Episcopum, quando patroni sunt laici.*

19 *Custodia Ecclesiæ Parochialis cuiuscunque iurispatronatus in vacatione ipsius hodie per Conc. Trident. commendatur Vicario ab Episcopo constituendo, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, donec ei de Rectore prouideatur.*

20 *Iurispatronatus titulus ex fundatione, vel dotatione debet esse, qui ex authentico documento, & alijs à iure requisitis ostendatur.*

21 *Probationes in iurepatronatus quare tam exactæ requirantur, ostenditur.*

22 *Authenticum documentum est publica scriptura, cui creditur sine aliquo adminiculo de iure, aut consuetudine speciali.*

23 *Scriptura publica dicitur, quæ conficitur per actuarium, seu iudicem, cum duorum, vel trium subscriptione, aut præsentia.*

24 *Scriptura authentica ad probandum iuspatronatus requisita censetur Bulla Episcopi, seu consensus scripto datus ad fundandum, construendum, seu dotandum.*

25 *Probatio iurispatronatus per authenticas scripturas est facienda, itaut per testes non sufficiat.*

26 Testium

26 Testium attestationes in actis redacta censentur authentica scriptura, ita quod per illas intelligatur satisfactum dispositioni Concilij sess.25. de reformat.cap.9.

27 Scriptura vt dicatur authentica debet continere omnia requisita à iure necessaria, tam in confectione, quàm in extractione.

28 Iuspatronatus probatur ex fundatione, vel dotatione per antiquissimum temporis cursum.

26 Iuspatronatus ex fundatione probatum præsumitur, probata immemoriali, licèt hoc non appareat.

30 Præsentationes multiplicatæ probant iuspatronatus, dato etiam quod essent interpolatæ, & non successiuæ.

31 Præsentationes multiplicatæ dicuntur adminus duæ.

32 Pluralis locutio duorum numero est contenta.

33 Dictio, multùm, verificari potest in duobus, secundùm subiectam materiam.

34 Constitutio iuris communis restrictiua, seu correctoria, ita est interpretanda, vt minus lædat ius commune, quàm fieri possit.

35 Antiquum in materia probationis illud dicitur, quod excedit tempus centum annorum.

36 Tempus immemoriale probari potest memoria quadraginta annorum, & quod de reliquo tempore testis deponat secundum auditum & famam.

37 Testes ad probandum tempus immemoriale debent esse saltem ætatis 54. annorum.

38 Probatio temporis immemorialis quando fit per scripturas & instrumenta, centum requiruntur anni, si verò per testes, sufficiunt sexaginta.

39 Immemorialis per testes non dicitur sufficienter articulata, si testes non dicant, quod non audierunt, nec viderunt contrarium.

40 Iuspatronatus plenè probatur ex pluribus enunciatiuis antiquorum instrumentorum à centum annis, & citra, etiamsi enunciatiuæ haberent originem ab eisdem patronis, & personis suspectis.

41 Verba enunciatiua in antiquis plene probant.

42 Iuspatronatus etiam secundum iuris dispositionem probari potest.

43 Iuspatronatus per famam concurrente longissima præsentandi possessione probari potest.

44 Fama sola non sufficit ad probandum iuspatronatus, sed debent concurrere alia coniectura in antiquis.

45 Iuspatronatus in dubio præsumitur ex fundatione, dotatione, vel constructione.

46 Iuspatronatus non probatur ex certo subsidio alicui tanquam patrono præstito.

47 Litteræ institutionales Antistitum probant iuspatronatus.

48 Libri visitationum non sufficiunt ad probandum iuspatronatus.

49 Sententia Episcopi, quæ iudicauit ad præsentionem alicuius patroni beneficium pertinere, non probatur iuspatronatus, nisi antiqua sit.

59 Litteræ maiusculæ inscriptæ in lapide posito & publico ab immemoriali tempore citra plenè probant iuspatronatus.

51 Scriptura incisa in lapidea columna plenam fidem faciunt.

52 Lapides, seu columnæ, quibus litteræ incisæ sunt, probant confinia.

53 Chronicis, quibus à maioribus nostris fides communiter adhibita est, credere debemus.

54 Probatio quæ requiratur in iurepatronatus, quod ex vsurpatione præsumitur, ostenditur.

55 Præsentationes continuatæ, quæ omnes effectum sortitæ sint, de substantia requiruntur in probatione iurispatronatus, quod ex vsurpatione præsumitur.

56 Præsentationes effectum sortiri dicuntur, si sint confirmatæ.

57 Possessio quinquagenaria, quæ per scripturas authenticas requiritur in probatione iurispatronatus ex vsurpatione, non potest fieri per testes.

58 Forma dat esse rei, & ad vnguem est seruanda.

59 Anni quinquaginta possessionis, quæ per scripturas authenticas requiritur in probatione iurispatronatus ex vsurpatione, debent sumere initium ab illo die, quo apparet factam fuisse primam præsentationem, vsque ad diem litis postremò motæ.

60 Scriptura authentica non solum exiguntur in probandis præsentationibus continuatis, verùm etiam in probatione effectuationis.

61 Iuspatronatus ex vsurpatione præsumitur in potente.

62 Iuspatronatus in Vniuersitatibus, etiam paruis, ex vsurpatione acquisitum præsumitur.

63 Iurispatronatus vsurpatio non præsumitur, nisi constet de dolosa occupatione, cuius contrarium in persona potenti, magnate, vel vniuersitate censuit Sacra Congregatio, & Rota Romana.

64 Iuspatronatus ex vsurpatione acquisitum non præsumitur, si non totius vniuersitatis, sed illius partis esse prætendatur.

65 Personæ potentes, in quibus vsurpatio iurispatronatus præsumitur, sunt Imperator, Reges, infantes, Barones, aliique magnates, prout in quolibet de familia Romana Vrsinorum, vel Columna.

66 Iuspatronus priuatorum non admittit præsumptionem vsurpationis.

67 Iuspatronatus dicitur priuatorum, quando patroni non sunt Domini temporales loci, vbi fundatum est.

68 Probatio, quam exigit Concil. Trid. in iurepatronatus ex vsurpatione acquisito, non requiritur, vt agatur non contra Ecclesiam, sed inter ipsosmet patronos.

69 Iuspatronatus potest præscribi ab vno contra alium compatronum spatio quadraginta annorum, cum titulo colorato.

70 Successio in iurepatronatus hæreditario iure delata datur in stirpes, & non in capita.

71 Probatio descendentiæ patronorum ad effectum præsentandi non requiritur stante quasi possessione præsentandi.

72 Præsentari possunt in iurepatronatus omnes, qui prohibiti non reperiuntur.

73 Laicus est incapax beneficiorum, etiamsi incedat in habitu & tonsura, & communiter reputetur clericus.

74 Laicus non potest præsentari ad beneficium.

75 Villaloborum familia, nunc Marchiones Astorga in Sede Legionensi, ex priuilegio Pontificio Canonici sunt.

76 Nominatiò facta per patronos laicos etiam de non clerico ad beneficium est valida.

77 Laicus ad beneficium non potest præsentari, quamuis statim postea sumpserit clericatum, quia Ordo debet necessariò præcedere.

78 Capacitas tempore præsentationis in beneficiis attenditur.

79 Seruus non potest præsentari, nisi manumissus sit, & fiat clericus.

80 Infidelis, vti incapax, præsentari non potest.

81 Neophytus, id est, qui initio in Sancta Fidei est eruditione plantatus, non potest præsentari

82 Irregularis non potest præsentari, cùm non valeat ad Ordines promoueri, & collatio, seu prouisio de benefitio illi facta est nulla.

83 Illegitimus non potest eligi, nec præsentari.

84 Corpore vitiati non possunt præsentari ad beneficia.

85 Præsentare seipsum non potest clericus patronus.

86 Summus Pontifex potest seipsum eligere.

87 Procurator constitutus à patrono ad præsentandum, non potest ipsum patronum præsentare.

88 Procurator

88 *Procurator constitutus à patrono ad præsentandum non potest seipsum præsentare.*
89 *Substitutus à procuratore dato ad præsentandum, non potest nec patronum, nec suum principalem præsentare.*
90 *Patronus ad beneficium, in quo habet iuspatronatus, poterit per Episcopum vocari, & institui.*
91 *Patroni plures possunt ex se ipsis vnum nominare, & præsentare ad Ecclesiam sui iurispatronatus.*
92 *Patronus non potest cum compatronis seipsum præsentare, sed præsentationi de se factæ consentire.*
93 *Præsentare potest pater filium, auus nepotem, seu alios consanguineos.*
94 *Episcopus licitè confert beneficium filio legitimo, vel nepoti idoneo.*
95 *Donatarius iurispatronatus non potest præsentare donatorem, si donatio sit facta pro illa vice.*
96 *Excommunicatus beneficium obtinere non potest.*
97 *Excommunicatus præsentari, seu nominari ad beneficia non potest.*
98 *Suspensus nō potest eligi, nec præsentari ad beneficia.*
99 *Interdictus non potest præsentari ad beneficium.*
100 *Infames ad beneficia eligi, seu præsentari non possunt.*
101 *Præsentari ad beneficia qui vt indigni non possint, referuntur.*
102 *Clerici non ex locorum, vel generis dignitate, sed morum nobilitate innotescere debent.*
103 *Consuetudo non valet, quod non admittantur ignobiles in Canonicos.*
104 *Inhabilis quis iudicandus est ad beneficia, si talis reperiatur tempore præsentationis, nec prodest habilitas si superueniat.*
105 *Præsentantes minus idoneum, vel indignum peccant mortaliter, & si sunt patroni Ecclesiastici, priuantur ea vice iure præsentandi, si autem laici, possunt intra quadrimestre alium præsentare, nisi scienter præsentauerint.*
106 *Procurator nominans indignum ad beneficia, non præiudicat patrono.*
107 *Mandatum speciale requiritur ad præsentandum.*
108 *Deuolutio vbi ei locus est, non modò ad Episcopum, sed ad alterum quemcunque inferiorem Prælatum fit, ad quem spectat collatio, vel institutio.*
109 *Prælatus conferens beneficium iure deuolutionis tenetur seruare naturam beneficij.*
110 *Præsentatus Episcopo personaliter exhiberi debet.*
111 *Verbum*, repræsentent, *propriè significat præsentiam sui facere.*
112 *Repræsentare dicitur, qui præbetur sensibus corporeis.*
113 *Præsentatio est exhibitio personæ per patronum Episcopo, vel alteri ad quem institutio pertinet, legitimè facta.*
114 *Præsentatio de absente facta non valet, nec ordinarius tenetur præsentatum admittere, qui se personaliter non exhibet.*
115 Cap. ex nostitur, de iurepatron. *opponitur.*
116 *Patronus absens potest per litteras facere præsentationem personæ, quæ cum eisdem Episcopo se personaliter repræsentet.*
117 *Præsentati cur personaliter, & non per procuratorem se debeant Episcopo præsentare, ostenditur.*
118 *Præsentatum absentem potest Episcopus instituere, si ei notum sit esse idoneum notoriè.*
119 *Examen in notoriè litterato non requiritur.*
120 *Examen in Parochialibus præcisè necessarium est, nec omitti potest ex eo, quod promissus notoriè dignus sit.*
121 *Examen per concursum non requiritur in Parochialibus iurispatronatus laicorum, nisi plures sint præsentati.*

122 *Examen per concursum requiritur in Parochialibus iurispatronatus Ecclesiastici.*
123 *Edictorum affixio in vacatione Parochialis Ecclesiæ iurispatronatus Ecclesiastici, adeo est substantialis, vt institutio facta sine ea ipso iure annulletur.*
124 *Præsentati ad beneficia simplicia, si Episcopo eorum idoneitas nota non sit, à nullo, etiam Apostolicæ Sedis Nuncio institui debent, nisi prius fuerint ab Ordinario examinati.*
125 *Examinari, & approbari ab Episcopo prius debeat præsentati, & postea institui ab inferioribus, si ad eos pertineat institutio.*
126 *Præsentatio à patronis laicis, vel clericis ratione proprij patrimonij facienda est intra quadrimestre, & ab Ecclesiasticis intra semestre.*
127 *Tempus datum ad præsentandum est continuum, & currit diebus feriatis.*
128 *Iuspatronatus Ecclesiasticum quod dicatur, ostenditur.*
129 *Mutata conditione personæ, & bonorum conditio mutata videtur.*
130 *Priuilegiatum quod non est, si perueniat ad priuilegiatum amittit naturam antiquam, & efficitur priuilegiatum.*
131 *Iuspatronatus quando est commune, & laici Ecclesiastici, omnes simul ratione communionis habent semestre ad præsentandum.*
132 *Iuspatronatus mixtum, licèt quoad priuilegia & commoda dicatur Ecclesiasticum, tamen quoad derogationem censetur laicale.*
133 *Iurispatronatus vbi in dubio fit mentio, intelligitur de Ecclesiastico.*
134 *Tempus patronis ad præsentandum concessum incipit currere secundum veriorem opinionem à tempore scitæ vacationis.*
135 *Ignorantia potius præsumitur quàm scientia.*
136 *Præsumptio est pro patrono, vt dicatur præsentasse in tempore, & ignorasse vacationem, nisi scinsse probatum fuerit.*
137 *Regi quantumcunque scienti non currit tempus quatuor mensium ad præsentandum in beneficiis.*
138 *Tempus ad præsentandum in beneficiis non currit absenti, vel impedito.*
139 *Impedito non currit tempus.*
140 *Tempus ad præsentandum quando lite pendente super iurepatronatus patronis præsentare contendentibus currat, ostenditur.*
141 *Patronus vbi per errorem coram Ordinario præsentauerit, cum deberet præsentare coram inferiore ex præscriptione, vel priuilegio, quamuis lapsum sit tempus ad præsentandum, poterit iterum præsentare ex iusta causa ignorantiæ coram ius habente.*
142 *Præsentatio si fuit admissa, præsumitur facta in tempore.*
143 *Tempus datum ad præsentandum potest Ordinarius in sui præiudicium prorogare, non tamen abbreuiare.*
144 *Præsentatio intra tempus datum à iure fieri potest quocunque die, etiam feriato.*
145 *Actus extraiudiciales validè fiunt diebus feriatis.*
146 *Præsentatio est actus extraiudicialis, & voluntarius.*
147 *Præsentatio potest fieri extra territorium, & diœcesim habentis instituere.*
148 *Præsentatio coram Episcopo loci, vel coram habente instituere facienda est.*
149 *Præsentatio quando fieri debet coram Episcopo, Sede Episcopali vacante, fieri potest coram Capitulo.*
150 *Beneficium iurispatronatus quando situm sit in*

confinibus duarum diœceſum, coram quo Epiſcopo præſentatio ſit facienda, oſtenditur.

151 Patronus laicus, non autem Eccleſiaſticus, poteſt intra quadrimeſtre ante Epiſcopi inſtitutionem variare, & plures ſucceſſiuè præſentare.

152 Patronus clericus poteſt variare, & alterum preſentare ſicut laicus, quando preſentat ratione ſui patrimonij.

153 Iuſpatronatus clerici ratione ſui patrimonij æquiparatur laicali.

154 Præſentatio Eccleſiaſticorum vim habet electionis, in qua non cadit variatio.

155 Preſentatus à laico acquirit tantum ius ad rem.

156 Patroni laici poſſunt variare, etiamſi procedatur per viam ſcrutinij, publicato ſcrutinio, vel etiamſi ſit patronus ex priuilegio preſcriptione, aut alio modo, vel patronatus pertineat ad collegium, vel vniuerſitatem laicorum.

157 Patronus laicus ſicut poteſt variare, ita eius procurator, niſi haberet tantum poteſtatem limitatam ad vnum præſentandum.

158 Variatio à patrono quibus modis fieri poſſit, oſtenditur.

159 Variatio eſt permiſſa in patronis, ſi preſentent cumulatiuè.

160 Patronus, qui preſentauit primo vnum idoneum, & poſtea alium indignum, non punitur, quia tunc Epiſcopus primum inſtituet.

161 Patronus poteſt ſemel, aut iterum quos velles cumulando preſentare, non autem tertio, vel quarta vice.

162 Variare non poſſunt patroni lite pendente inter præſentatos à diuerſis patronis.

163 Patronus Eccleſiaſticus ſicut non poteſt variare, ita nec eius procurator, ſiue ceſſionarius.

164 Patronus Eccleſiaſticus ſi poſt primum preſentatum poſtea variando alium preſentauerit, prima præſentatio attenditur, dummodo non preſentauerit.

165 Preſentatio vbi non fuit perfecta, poterit tunc patronus Eccleſiaſticus iterum canonicè præſentare.

166 Præſentatus à duobus compatronis, vno clerico, alio laico, eſt inſtituendus, quamuis laicus variando alium preſentare poſſit.

167 Præſentatum ſi Ordinarius ſine legitima cauſa admittere nolit, patronus non tenetur alium præſentare.

168 Patroni ſi ſinant labi tempus præſcriptum ad præſentandum, & non præſentauerint, poteſt Epiſcopus eo tranſacto liberè de rectore Eccleſiæ in Eccleſia prouidere.

169 Moræ purgatio non admittitur, vbi executio facta eſt à iure.

170 Epiſcopus elapſo tempore ad præſentandum, poteſt patronum ad præſentandum admittere.

171 Epiſcopus præſentans intra tempus facit firmam collationem, ſed ex patronorum diſſenſu poteſt irritari, qui ſi intra terminum non reclamauerint, manet omninò firma collatio.

172 Inſtitutio, ac inſtituere in beneficiis, quibus modis accipiatur in iure, oſtenditur.

173 Inſtitutio pro inueſtitura, ſeu miſſione in corporalem beneficij poſſeſſionem accipitur.

174 Inſtitutio eſt conceſſio Eccleſiæ, ſeu beneficij auctoritate legitima Epiſcopi, vel alterius Ordinarij facta ei, qui eſt à patrono nominatus, & oblatus.

175 Inſtitutio dicitur tranſlatio iuris non libera, à Superiore facta ex qua plenum ius datur inſtituto.

176 Epiſcopus ſolus de iure communi poteſt præſentatos à patronis inſtituere.

177 Epiſcopi in collatione beneficiorum ſuæ diœceſis de iure communi fundatam habent intentionem.

178 Inſtituendi facultas poteſt ab Epiſcopo ſpecialiter delegari, etiam ante vacationem.

179 Epiſcopi malè inſtituentis culpa patronis non nocet.

180 Inſtitutionis nullitas non inficit præſentationem factam per patronos.

181 Vicarius Epiſcopi ſine ſpeciali facultate poteſt confirmare electos, & inſtituere præſentatos.

182 Capitulum Sede Epiſcopali vacante, non poteſt beneficia conferre, quæ ad collationem Epiſcopi ſpectant.

183 Capitulum Sede vacante poteſt præſentatos clericos à patronis admittere, ſeu inſtituere.

184 Prælati inferiores ius inſtituendi poſſunt habere ex priuilegio, preſcriptione, ſeu conſuetudine.

185 Inſtitutio auctorizabilis præſcriptione acquiri poteſt.

186 Cap. cum ſatis, de iurepatron declaratur.

187 Inſtitutio quod ſpectet ad inferiorem, de conſenſu Epiſcopi poteſt in fundatione conditio apponi.

188 Religioſis in Eccleſiis, quæ pleno iure eis ſubijciuntur, pertinet inſtitutio.

189 Vicarij perpetui ponendi ſunt in Eccleſiis, quæ non pertinent pleno iure ad religioſos, ſed habent Epiſcopi inſtitutionem; in iis, verò quæ pleno iure ad religioſos ſpectant, poſſunt ipſi ponere Vicarios ad nutum ſuum remouibiles.

190 Vicarios perpetuos in quibuſcunque beneficiis curatis, quæ vnita reperiuntur, Ordinarij deputare poſſunt ex Conc. Trid. ſeſſ. 7. de reform. c. 7.

191 Tempus à iure præfixum non currit debenti inſtituere, in quo facienda ſit inſtitutio.

192 Beneficium non eſt deuolutum ex eo quod Ordinarius diſtulit inſtituere.

193 Tempus certum per Superiorem aſſignari poteſt habenti inſtituere, infra quod ſi non inſtituerit, poteſt illum compellere.

194 Appellari poteſt ab Epiſcopo differente inſtituere ſine cauſa legitima, præcedente trina interpellatione.

195 Inſtitutio eſt actus extraiudicialis, & poteſt fieri die feriato, atque extra territorium, & diœceſim.

196 Preſentatio & inſtitutio quando pertinet ad Epiſcopos, diuerſo capite ſeparatè fieri debet, ſecus verò quando ad Epiſcopum, tanquam Epiſcopum pertinet præſentatio iuriſpatronatus, vel ad eum ex deuolutione deuoluitur, quia tunc in eius arbitrio erit vnico, vel duplici actu negotium expedire.

197 Preſentatis pluribus à diuerſis patronis, ille debet inſtitui, qui à maiori parte fuit præſentatus.

198 Dignus preſentatus à maiori parte patronorum eſt confirmandus, omiſſo digniori.

199 Gratificationi locus eſt quando duo equè idonei cumulatiuè præſentati fuerint.

200 Æqualitate dato in votis patronorum præſentantium ad beneficia, non tamen in meritis inſtituendorum, magis idoneus debet inſtitui.

201 Dignior prætermiſſus poteſt ab inſtituente appellare.

202 Dignior eſt habendus, qui ſit de linea fundatoris, ſtante idoneitate.

203 Ciuis præferri debet extero.

204 Compatronus à medietate compatronorum præſentatus dignior eſt habendus.

205 Dignior eſt habendus ad Eccleſiam iuriſpatronatus intitulatus in ea, nobilior, doctior, ſenior, & pauperior, dummodo Eccleſia non eſſet debitis onerata.

INSTITVTIO propriè, per quam præ- 1
ſentatus à patrono inſtituitur, dicitur tranſlatio iuris non libera à Superiore facta, ex qua plenū ius datur inſtituto. Ita Abb. in c. auctoritate, num. 7.

n.7.de instit. Viuian. *in praxi iurispatr. p.2. lib 12 c.1.*
2 Sed † quia requisita ad institutionem obtinendam sunt
beneficij vacatio, existentia iurispatronatus, habilitas
præsentati, & præsentatio facta in tempore, vt per
Rot. *decis.537. n.1. p.1. recent* Viuian. *d.lib.12.c.4.* ideo
de his requisitis breuiter agendum, vt postea institutio-
nis materia commodiùs explicetur, & facilius perci-
piatur.

*Beneficij vacatio quibus modis possit con-
tingere?*

3 PRæsentatio in beneficio iurispatronatus fit per pa-
tronos, vel existentes in quasi possessione, quando
Ecclesia vacat, *c. illud, de iurepatron. cap. vlt. de concess.
preb.* itavt non possint promittere se præsentaturos
aliquem ad beneficium vacaturum, nec alicui dare po-
testatem præsentandi ad illud antequam beneficium
vacet. K . chou *tom.1. com. opin. lib.1 tit.4. n 8. pag.167.*
Lambert. *de iurepatron. par.1. lib 2 quæst.6 art.1. & 19.*
Mat. Ant. *var resol. lib.1. resol.11. num.8.* Put. *p.1. de-
cis.244.* Perez *l 1. gloss.2. vers. non minus elegans, ti-
tul.6. lib.1. Ordin. pag.146.* Rebuff. *in praxi, p.2. titul.
de reprob. benef. viuent. à num.27.* Spin. *in speculo te-
stam. gloss.4 princ. num.192.* Cened. *ad Decretal. col-
lect.160.* Nicol. Garc. *de benef. p.1. c.1. à num.4.* Cabed.
4 *de patronat. Regia corona, c.14.* vbi resoluit † passim
Reges Lusitaniæ consueuisse, & solere promittere
præsentare aliquem in Ecclesia sui patronatus in ge-
nere ob benemerita, & seruitia, & de hac promissione
prouisionem Regiam fieri: & *cap.15.* idem resoluit
5 de Commendis vacaturis. Ratio est, quia † quamuis
patronus in habitu habeat ius præsentandi, illud ta-
men non habet in actu, nisi à tempore vacationis,
6 Duen. *reg.179.* & ideo † prouisio facta per patronum
de beneficio vacaturo per mortem beneficiarij, non
conualescit, Cald. Pereira *de potestate nominandi c.10.
num 2.*

7 Vacat autem propriè, & verè Ecclesia per mortem
Rectoris, *c. si sus. eptum, de rescript. in 6.* Gonzal. *ad
reg.8. Cancell. gl.15. à n.3.* Nicol. Garc. *de benef. p.11. c.2.*
Alphons de Leone nouissimè *tract. de officio Capellani,*
8 *q.4. praxi 1. à n.54.* nam † mors omnia soluit *authent.
de nuptiis §. deinceps, collat 4* cum citatis *in libello de
9 principijs vtriusque iuris, lit. M. num.36.* † Vacat etiam
per renunciationem, per quam amittitur omne ius in
beneficio competens, proprietas, titulus, & possessio,
Flamin *de resignat. lib.1. q.5. à n.15.* Hieron. Gabr. *cons.
192. lib.1* Nicol. Garc. *d.p.1. c 3.* Viuian. *in praxi iurispa-
tron. p.1. lib.6. c.6. n.3.* Etiamsi fiat renunciatio ex causa
permutationis, Nicol. Garc. *d p.11. c.4. à princ.* Alphons.
10 de Leone *d.q.4. praxi 1. n.105. cum sequentibus,* † tunc
autem non præsentant patroni, sed consentiunt tali
permutationi, quia si fieret absque eorum consensu,
per sententiam esset annullanda, & retractanda, Flam.
lib.1. q.4. Prosper de Augustin *in addit. ad Quarantam
in summa Bullarij, verb. beneficiorum permutatio,* vbi
ampliat ad permutationes, quæ fiunt in Curia, non fa-
cta mentione de iurepatronatus laicorum, & in renun-
ciationibus, siue simplicibus, siue ad fauorem alterius,
siue in manibus Papæ, siue Ordinarij factis, vt absque
patronorum consensu sint nullæ, quicquid aliud velit
Rebuff. *in praxi benef. tit. de permut. n.43.* Zerola *in
11 praxi Episc. p 1. verb. iuspatronatus, §.6.* † qui quidem
patroni consensus requisitus in resignatione beneficij
iurispatronatus potest præstari ante & post prouisio-
nem, Flamin. *lib.8. q.10. à n.5.* Vbi tamen Summus
Pontifex electum Episcopum instituerit, aut confirma-
uerit cum retentione beneficiorum, extenditur facul-
tas hæc retinendi ad beneficia etiam iurispatronatus
laicorum, Couar. *pract. c.36. n.12.* Campan. *rub.11. c.13.
num.498.*

12 Vacare dicitur etiam Ecclesia, si eius Rector ob de-
lictum sit priuatus, quia vacat, & amittitur beneficium
priuatione, seu depositione, quæ propter graue crimen
imponitur, vt homicidium, simoniam, periurium, &c.
Sch. *de benef. p.3. q.2. & 3* Corras. *eodem tr. p.1. c.10 à
n.1.* Nicol. Garcia *d. p.11. c.10. à n.1.* & tunc patronus
poterit alium præsentare, nisi Rector ipse priuatus es-
set ex delicto, quo erat inquinatus tempore præsenta-
tionis, & quod delictum erat notum patrono, quia pro
illa vice patronus, qui præsentauit scienter indignum,
priuatur iure præsentandi, *c. cùm vos, vbi gloss. verb mi-
nus idonee, de offic. Ordinar.* Lambert. *lib.2 p.1 q 6. art.7.*
Viuian. *d p.2. l b 5. c 6. n.7.* latè de materia Alphons. de
Leone *d.q.4 praxi 1 n 127 cum seqq.*

Eo modo vacat ipso iure primum beneficium per 13
adeptionem secundi incompatibilis cum primo, itavt
patroni possint præsentare, *c. de multa, de preb. cap. si
beneficia, de prebend. lib.6. c. vt quis duas, de elect. in 6,*
& hoc dummodo quomodocunque sit adeptus posses-
sionem secundi, *c. si tib. concesso, de prebend. in 6.* Et
† quando vacet beneficium primum per assecutio- 14
nem secundi incompatibilis? vide latè Hoieda *de in-
compatib. benef. c 13 & seqq* Lambert *vbi proximè, ar-
tic.16* Seraphin *dec.483. & 953.* Ni.ol. Gtrcia *d.p.11.
c.5.* Et ideo † quomodocunque verè, & cum effectu 15
vacet Ecclesia, seu beneficium, vel per modos antedi-
ctos, vel per promotionem ad Episcopatum, vel per
ingressum Religionis, vel per violentam possessionem,
per contractum Matrimonij, vel per lapsum temporis
datum ad aliquem Ordinem accipiendum, vel aliter,
semper patroni possunt præsentare, quia vbi datur
vacatio, ibi datur præsentatio, *cap vlt & ibi* Doct. *de
concess preb.* Lamb. *vbi proximè, art.18.* Viuian. *d. cap.6.
num.18.*

Tempore vacationis ille habet custodiam Ecclesiæ, 16
qui habet ius instituendi. *gloss. pen. in fine, in cap cùm
vos, de offic. Ordin.* & † si patroni sint Ecclesiastici, cu- 17
stodia Ecclesiæ spectat ad eos, ideo Episcopus in ea
non ponet œconomum, Innoc. & alij *in c vnic. vt Ec-
clesiast. beneficia, & in c.1. ne Sede vacante;* † si autem 18
sint patroni laici, custodia pertinet ad Episcopum, quia
laici non debent se intromittere rebus Ecclesiæ, nisi
quoad defensionem, *c.1.* cum sequentibus *10. q.1.* † Ho- 19
die Concil. Trid *sess.24. de reform. c.18.* statuit quod va-
cante Ecclesia Parochiali cuiuscunque iurispatronatus,
Episcopus in ea idoneum Vicarium debet constituere
cum congrua eius arbitrio fructuum portionis assig-
natione, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, donec ei
de Rectore prouideatur. Borgn. *dec 11. n.53 p.3.* Iacob
de Graffis *in aureis dec. p.2. lib.2. c.26. n.25.* Aloys. Ricc.
*in praxi rerum fori Eccl. dec 175. in 1. edit. & res 495.
n.3. in 2. edit.* etiamsi parochialis institutio pertineat ad
inferiorem, Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. p.2.
c.18. num.52.*

*Iurispatronatus existentia quomodo pro-
banda.*

DEcreuit S. Synodus Trident. *sess.25. de reformat.* 20
c.9. vt titulus iurispatronatus sit ex fundatione,
vel dotatione, qui ex authentico documento, &
aliis à iure requisitis ostendatur; siue etiam ex multi-
plicatis præsentationibus per antiquissimum temporis
cursum qui hominum memoriam excedat, aliásve se-
cundùm Iuris dispositionem: de cuius intellectu vide
Gonzal. *ad regul 8. Cancell. gloss.18. n.19. cum multis
seqq.* Mascard. *de probat. conclus.956. & conclus 1216.*
Zerola *in praxi Episc. p.1. verb. iuspatr pag.181.* Galet.
in margarita casuum Conscientiæ, verb. iuspatronatus,
Molfes. *in sum. Theologia moralis tract.6. cap.5. num.24.
cum sequentibus,* Monet. *de commutat. vltim vol. c.10.
num.210 cum sequentibus,* Ioan. Anton. Massobr. *in
praxi habendi concursum, prælud.7. dub.3 à num.14.* Car-
dinal. Mautica *dec.198. 208. 244 & 318.* Seraphin.

deciſ 1105. & 1120 & 1141. & 1367. Aloyſ. Ricc. in
collect.deciſ p.1.collect.58.& in deciſ. Curiæ Archiepiſc.
Neapol deciſ.161.p.1.& in praxi fori Eccleſiaſt. reſo-
lut.124.cum ſequentib.in 2 edit.Card. Tuſch. littera I,
concluſ 617.Franc Leo in theſauro fori Eccleſiaſt p.2.
c.21.à num.1.Valer.Reginald.in praxi fori pœnit.libro
30.tract 3. n.216. Campan. in diuerſorio Iuris Canon.
rub.11. cap.13. n.405. cum ſequentib. Viuian. in praxi
iuriſpatron.p.2.lib.11.c.3.cum ſequentibus, latè & no-
uiſſimè Alphonſ.de Leone dict. q 4. praxi 2. n.1. cum
multis ſeqq Requiruntur igitur tam exactæ probatio-
nes,quia in dubio Eccleſiaſtica beneficia præſumuntur
libera, tum quia iuſpatronatus eſt quædam ſeruitus
Beneficij,quæ non præſumitur, Seraphin. deciſ.1353.
n.1 & 2.

Et ideo non ſolent Ordinarij eſſe admodum faciles
in admittendis præſentationibus,niſi prius ibi liqueat
de iurepatronatus,Rot deciſ.11.ſub num 1 verſ.ratio, de
iurepatron.in nouis,Rot.etiam deciſ.13.n.1.p.1. recent.
Seraph deciſ.1252 n... Mantic.deciſ.150. num.3. refert
Lotter.in tract.de re ben f.lib.2 q.13.num.42. Nec in
hoc aſſertio Epiſcopi ſufficit,illa enim non poteſt præ-
iudicare Eccleſiæ,vel ſucceſſoribus,Caputaq.dec 1.8.
n.3.p.2.Ciarlin, controu forenſ.c 57.n.8. Rot. deciſ 4.1.
n.vlt. p. 2. recent. quamuis illi multum eſſet deferen-
dum, cum Ordinarij ſoleant eſſe multum difficiles in
admittendo aliquod beneficium eſſe de iurep tronatus.Rot deciſ.243.in fine,lib 2 Rot.dec.360.n 12. apud
Farin p.2.recent.

21 Primò probatur ex authentico documento funda-
22 tionis,vel donationis, vt dixi: † authenticum autem
documentum eſt publica ſcriptura, cui creditur ſine
alio adminiculo,vel iure,vel conſuetudine ſpeciali,cap.
23 cùm dilectus,de fide inſtr. † & dicitur quæ conficitur
per actuarium,ſeu Iudicem cum duobus, vel tribus te-
ſtium ſubſcriptione,vel præſentia,gloſſ verb.ſi ſcriptu-
ram,in c.1.de fide inſtrumentorum,Piaſec. in praxi noua
24 Epiſc.p.2.c.5.n.6. vbi dicit quoad propoſitum † ſcri-
pturam authenticam cenſeri Bullam Epiſcopi,ſeu con-
ſenſum in ſcripto datum ad fundandum, conſtruen-
dum,ſeu dotandum,de quo etiam Aloyſ.Ricc.in pra-
25 xi fori Eccl. reſol. 125. † Et in perſona potenti pro
forma requiritur,vt probatio fiat per authenticas ſcri
pturas, vnde regula eſt conſtituenda, quod probatio
per teſtes non ſufficiat,vt referunt à Sacra Congregat.
deciſum Gonzal.d.gloſſ.18. n.79 Piaſec. in praxi noua
Epiſcop.d.c.5.n.5 Franciſc.Leo d c.6.n.2.Rot.apud Fe-
rent ad dec Buratti 832.n.10.nam eo ipſo quod Con-
cilium non conſilit de teſtibus,conſequenter remanet
excluſa iſta probatio,cum aliter de facili ſubuerteretur
diſpoſitio Concilij dict loc.Rota in Saonen.iuriſpatro-
nat.15.Nouemb.1582.coram Sanctiſſim.D.Clem VIII.
Aloyſ Ricc.d praxi,reſol.136.Gonzal.d.gloſſ.18. n.82.
Stephan.Grat diſcept.forenſ.c.168 n.21.Molfeſ. d. c.5.
26 n 44.† Sed atteſtationes teſtium in actis redactas cen-
ſeri authenticas ſcripturas, ita quod per illas intelliga-
tur ſatisfactum diſpoſitioni Concil.Trident. concludit
Menoch.conſ 336 n.23.ſequitur Campan. dict cap.13.
n.410.& tenuit Rota apud Farin.dec.502.in nouiſſ. per
egregiam doctrinam Angeli in l.vlt.col.2.verſ.ſed In-
nocentius, C de edicto Diui Adriani tollend. & ipſum-
met Concilij decretum id oſtendit in illis verbis ibi,
qui ex authentico inſtrumento, & aliis iure requiſitis
27 oſtendatur. † Et vt ſcriptura dicatur authentica, debet
continere omnia requiſita à iure neceſſaria, tam in
confectione,quàm in extractione. Aloyſ.Ricc.in d pra-
xi,reſol.126.

28 Secundò probatur ex multiplicatis præſentationi-
bus per antiquiſſimum temporis curſum, qui homi-
num memoriam excedat; in quibus enuncietur ſpe-
ctare iuſpatronatus de iure,vel conſuetudine, quia illa
verba,de iure,intelliguntur ex fundatione,vel dotatio-
ne,Menoch.conſ.336.& de præſumpt.lib.3. q.90. n. 3.
cum ſequent.Maſcard concl 103,num.9. Gonzal d gloſ-
ſa 18.num 44.cum ſequentib Campan.d c.13. à n.425.
Franc.Leo d.cap.6.num 3. Viuian. dict.part.2. lib 11.
cap.7 n.2 Monet.de commun vltim. volunt. cap 10. nu-
mer.211.Rot apud Farin deciſ.212. n.1. & deciſ. 148.
num.1.part.2.recent & deciſ.674 n.2.p 2 recent. Nam
iuſpatronatus ex fundatione, vel dotatione probatur
multiplicatis præſentationibus per tempus ſupra ho-
minum memoriam,etiam ſi nullum inſtrumentum fun-
dationis,vel dotationis oſtendatur & quamuis etiam in
dictis præſentationibus nulla appareat facta mentio
fundationis,vel dotationis,Rota deciſ.792 n.11 part.1.
diuerſ ita deciſum refert in Sacra Congreg Gonzal.
gloſſ.18 num 46.Franciſc.Leo d.cap.6.n 3. Aloyſ Ricc.
in d praxi,reſolut.127 num.1.Galet.dict. verb. iuſpatro-
natus pag.145.col.1,Molfeſ.d tract 6.cap.5 num 47. in
med. Aloyſius Riccius in deciſ.Curiæ Archiep. Neapo-
lit part.4 deciſ.258. nouiſſimè Alphonſ. de Leone de
offic.Capellani,q.4.praxi 2.§.1.num.46.cum ſeqq.† Pro- 29
bata enim immemoriali, præſumi probatum iuſpatro-
natus ex fundatione,licet hoc non appareat, declara-
uit ead in Sacra Congreg. teſtè Piaſec. in praxi noua
Epiſcop.dict cap.5.num 7.poſt prin. vbi cum Gonzal.
vbi proximè,num.48 dicit non ſuffragari immemoria-
lem, ſeu continuas præſentationes, quando conſta-
ret de initio inualido à principio; vt ſi appareat,
quod fuerit vſurpatum iuſpatronatus ex priuilegio, &
non ex fundatione,ſeu dotatione, vel quando conſtat
de mala fide,de quo etiam Aloyſ. Ricc. in d.praxi, re-
ſol.129.

Amplia, vt præſentationes multiplicatæ probent 30
iuſpatronatus, dato etiam quod eſſent interpolatæ,
& non ſucceſſiuæ; maximè ſi probetur præfatas præ-
ſentationes effectuatas fuiſſe ob ſucceſſiuam vacatio-
nem per obitum præſentatorum, iuxta tradita per Se-
raphin. deciſ 337. reſoluit in terminis Aloyſ. Ricc. in
d praxi,reſ.127 n 2. Et ratio eſt, quia probatis extre-
mis, media præſumuntur probata, ad quod vide cita-
ta in libello de pr.iuris,litt.M num.19.Rota in Albana
iur ſpatr.4.Iulij 1629.coram R. P. D. Ghiſlerio, ibi:
Nec releuat,quod non exhibeantur omnes præſentationes
continuatæ,quia conſtito de duobus extremis,media poſ-
ſeſſio præſumitur,&c. refert Alphonſ. de Leone d. q 4.
praxi 2 n 46.

Multiplicatæ præſentationes dicuntur ad minus 31
tres,quia dictio,multum,ſignificat ad minus tres vices.
Iaſ.in l.1.num 4.C de fideicom. Cephal. conſ.225. nume-
ro 43.vol... verum duas ſufficere, vt dicantur multipli-
catæ præſentationes,tenent Caualcan. Firmz. deciſ 17.
num.14 part.1 Mat.Anton variar,reſolut. 109. num. 37.
Aloyſ.Ricc d reſol.227.in fine Campanil d. cap.13 nu-
mer.425.me citato in hoc loco,Caſtr. Pal. in opere mo-
ral.tom.2.tract 13 diſp.2. punct.3 n.4 Nauar. concl 94.
ſub n.9.Alphonſ.de Leone d.q 4.praxi 2. n.48. ex eo,
quia † pluralis locutio duorum numero eſt contenta, 32
l.vbi numerus ff.de teſtib e.pluralis locutio 40.de regulis
iuris in 6. cum citatis in libello de principiis iuris,
littera P, num 2. tum quia † prædicta dictio mul 33
tum, verificari poteſt in duobus,ſecundùm ſubiectam
materiam.Intrig Siciliæ deciſ 44. n.18. & Ego ipſe in
meis Remiſſ.de d & clauſ dict 174 In præſenti ſubiecta
materia patitur dictionem illam eſſe intelligendam in
duobus,cum Concil. d.loc.ſit reſtrictum,ſiue correcto-
rium Iuris communis, vnde venit ita interpretandum,
† vt minus lædat Ius commune,quàm fieri poſſit, ar- 34
gum.text.in l.2 C de noxalibus,c cùm dilectus, de con-
ſuetud.& in c.audientiam,vbi Abb de clericis non reſid.
Tiraq.in tract.le mort ſaiſit le vif p.1.declar.3, n.2. &
de retract.lignag §.9.gloſſ.2 n 55. Chaſſan. in conſuet.
Burgund.rub.7.§.3.in fin n.2 Menoch remed.12. recup.
n.178.& de arbitr.caſu 321.n.13.& conſ.2. n.8 & conſ.
5.n.3.& conſ.88.n.30.Surd.de alim.tit.8.priuil.90 n.4.
cum ſeqq.

Per

35 Per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriam excedat, probatur iuspatronatus, id est, ex præsentationibus continuatis, antiquis, & effectuatis per centum annos, vt censuit Rota *decis.*411.*n.*1. apud Farin.*part.*1.*recent & decis.*674.*n.*2. *part.*2.*recent.* nouissimè Alphons.de Leone *d. quæst.*4. *praxi* 2 *num.*46.*cum sequentibus*, vbi *num.*47. reputat defectum quatuor annorum in centenaria modici temporis per Rot.*in Aliphana iurispatronatus* 4 *Iul.*1629. coram *R.P.D.Ghislerio.* Quamuis autem variæ sint opiniones, quod dicatur antiquum in materia probationis, illa tamen communior,& receptior est, ad hoc requiri tempus centum annorum, Surd.*cons.*245.*n.*24. Franc. Leo *in thesauro,p* 2.*c* 21 *n.*5.Duen.*reg.*399.*n.*7. Menoch.*de arbitr.casu* 3.Mascard.*de probat concl.*103. *à n.*1. Marian. Aur.*d l.*1.*resol.*80.*n.*11. Farin. *in praxi crimin.p.*1.*quæst* 47.*n.*112.*& part.*2 *quæst.*69 *num.*42. Morl.*in emporio iuris,part.*1.*quæst.*11.*tit.*11.*num* 7.Nicol. Garc. *de benef. parte* 11. *cap.*2. *num* 263 Gutier. *cons.*1. *num.*5. Menoc. *dict. cap.*10. *num.*212. Ceuall. *comm.contra commun.quæst.*302.*num.*9 Capell.Tholosan.*decis.*440 Rot. Roman.apud Farin.*decis.*520.*cum sequentibus,& decis.*584.*in nouiss.*aliàs *p.*4 *diuers.*Nam antiquum factum dicitur, si excedat centum annos, Sylu.*cons.*36.*num* 15 Tiraq *in l.si vnquam,verb.omnia, num.*11. Menoch.*illust.cap.*84. *num.*15. Auendan. *de exequendis mand.par.*1.*c.*6 *n.*6. Gam. *dec.*88.*n.*1.Brunor. *verb. antiquitas* 4. me citato *in hoc loco*, Ciarlin. *controuers forens. cap.*57. *n.*6, qui temporis cursus in præsenti materia multò magis requiritur, cum vltra verbum,*antiquissimum*,quod illud sine dubio designat, additur,*qui hominum memoriam excedat*, idest immemoriale.quod etiam exigit centum annos,Mascard. *de probat.con.Ins.*1214.*num* 53 Valasc.*cons* 95 *num* 9. Flamin.*de confident q.*28.*n.*236. † Ad probandum huius-
36 modi tempus immemoriale, sufficit memoria quadraginta annorum,& quod de reliquo tempore testis deponat secundùm auditum, & famam, iuxta doctrinam gloss. communiter receptæ *in cap.*1. *de prescript. in* 6. Bald.*de rescript.p.*2.*quinta partis prin .q* 6.*n.*43.Cou. *in reg.possessor,p.*2. §.3 *n.*7. Mascard. *dict. concl.*1038. Ioan.Garcia *de expensis c.*9.*n.*9. Molina *de Iustit. tr.*2. *disp.*76.*n.*5.Moneta *de decimis,c.*5.*n.*77. Ceuall. *communium contra communes,q.*45.*à n* 2.Molina *de primogen.lib* 2.*c.*6.*n.*31. Card.Tusch *tom* 5. *littera M, conclus* 187. *& tom.*6. *littera P, conclus* 552 Et † testes
37 debent esse saltem 54. annorum, Brunor. à Sole *in locis communibus,verb.testis,num.*20. Aloys.Ricc.*in dict. praxi,resol.*128.

38 Verùm vt faciliùs percipiatur, quomodo probatio temporis immemorialis sit facienda, illud maximè attendendum est,quod licèr regula sit quod immemorabilis non potest probari per scripturas,glos.*in cap.*1. *de præscript. in* 6. vbi Ioan. Andr. *in fine*, Gemin. *num* 16.& Franch.*num.*15.Balb. *de præscr.*8.*par.*3.*par. princ. quæst* 6.*num.*25.Rebuff. *de decim.q.*13.*n.*97. Anton.Gabr.*commun.tit.de præscr pt concl.*1.*n* 82.nihilominus tamen hæc regula fallit quando immemorabilis enuntiatur in scripturis antiquissimis excedentibus metam centum annorum, Verall. *decis.*347. *p.*3. Flamin.Paris.*dict. quæst.*28. *n.*133. Garc. *de benefic.par.*5. *cap.*9. *num* 92.*& part.*12.*cap.*2 *n.*265 Rota *in Cordu-ben. redecimarum*,18 *May* 1618. coram *Reuerendissimo D. Coccino Decano*, quando scilicet ad minus sint duæ enunciatiuæ,quæ habent originem à diuersis personis non suspectis, Achil. *dec* 6 *de iurepatron.* Card. Mantic.*de tacit.& ambig conuent.lib* 2. *tit* 6. *num* 21. Rota *dec.*388.*p.*1.*diuers.*Et ad conficiendam huiusmodi immemorialem, tam in testibus, quàm in instrumentis,concurrere debent anni elapsi vsque ad terminum controuersiæ motæ, & non tempus decursum vsque ad Concilij publicationem, Rot *dec.*185. *in princ.& dec.*188 .*n.*1.*p.*1.*& decis.*288 *in princ.part.*2. *diuers.*Put.*decis* 449. *n.*2. *in fine*, *lib.*2. Gonzal. *dict. gloss.*18.*num* 29.Piasec. *in praxi noua Episc p.*2.*cap.*5. *n.*7.*post princ.* † Immemorialis per testes non dicitur 39
sufficienter articulata, si testes non dicant, quod non audierunt,nec viderunt contrarium,Seraph *dec* 1367. *n.*1.Put. *dec.*426. *n.*3. *lib* 2. *in correctis*, & sint ætatis 54 annorum.Lap.& Abb.*in dict.c.*1. *num* 8. Geminian.& Franch. *n.* 16. *de præscript. in* 6. Rota *in dict.* 40
Cordu-ben.Redecimarum. † Benè etiam probatur iuspatronatus ex pluribus enunciatiuis antiquorum instrumentorum à centum annis, & citra, in quibus enunciatur fundatio beneficij, licèt non enuncietur reseruatio iurispatronatus: ita censuit Rota *in vna Curien.benef.* 9. *Decembris* 1598.coram *R P.D.Corduba*, refert Nicol.Garcia *dict. par* 5. *cap.*9 *num.*90. Aloys. Ricc.*in dec Curiæ Archiepisc Neapol.dec.*274. *n.*2 *& dec.*306 *p.*4. etiamsi enunciatiuæ haberent originem ab eisdem patronis, & personis suspectis; nam adhuc in antiquissimis probat fundationem, si sunt adminiculatæ, & fuit resolutum *in Tudert. Parochialis*, 21. *Aprilis* 1595.coram *D.Peña*,& *in Reg en. Hospitalis*, 26.*Maij* 1580.coram *D. Cantuccio*, quas citat Nicol. Gar. *d c* 9.*n* 91. quia in antiquis † verba enunciatiua 41
plenè probant. Tiraq.*de præscript. vers* 28. *pag.*104. Mascard.*d.conc.*106.Mar. Anton.*in d.resol.*109.*n.*47.*& d.lib.*1.*resol* 80.*n.*3.Gutier.*lib.*3.*pract.q.*17.*n.*69. Brunor.à Sol. *verb. verbu* 4. Et in iurepatronatus nunc-upatum stadsint adminicula, firmat Rota *in vna Tuden. Parochialis*,7. *Nouembris* 1613. coram *R.P.D. Vbaldo*,apud Farin *parte* 2.*tom.*1. *dec.*560 *num.*5. *cum seq.* & latiùs quando probet enunciatiua? Rota apud Farin.*p.*2.*tom.*1.*dec.* 374.

Cùm iuspatronatus vltra supradicta probari possit 42
secundùm Iuris dispositionem, Put. *decis.*59. *part.*1. *& decis.*205 *num* 2.*part.*2 Rot. *dec.*532. *n.*1. *parte* 2. *in nouis*, Mar. Anton *variar lib.*1 *resolut.*109.*num.* 30. & decidit Concil Trid. *dict cap.* 9. ibi, † *vel alias* 43
secundum Iuris dispositionem, quod idem significat, quod alio modo; ideo probatur in antiquis per famam concurrente longissima præsentandi possessione,vt resoluunt plures citati per Mar. Anton. *dict. resolut.*104. *num.*43. & pluries tenuit Rota,vt per Cassad.*decis.*2.*num.*4 *de probat.*& Achill. *decis.*5 *de iurepatron* Put.*decis.*140. *in fine*, *lib.*1 *& in vna Brachnren Paroch prima Iulij* 1592. relata per Nicol. Garc. *d p.*5 *cap* 5 *num.*40. me citato *in hoc loco*, Castro Palao *dict puncto* 3. *num.*6. ex quibus colligitur † famam 44
solam non sufficere, sed concurrere debere alias coniecturas,etiam in antiquis, vt tentum fuit coram Paleoth.*dec.*481.*lib* 3.*p.*2.*diuers.& in vna Tirasonen. Capellania*, 14. *Decembris* 1607. *& in Militen. iurispatr.decima Maij* 1608. coram Card. *C. ualerio*,*& in alia Neapol. Rectoria Veneris* 19. *Decembris* 1609. coram *Ottembergo*,cum citatis per Stephan. Gratian. *discept forens cap.*110 *à n* 80 & Aloys. Ricc. *res.* 150. *& d Neapol.dec.*274 *n.*8.*&* 9.*p.*4. Et etiam *in Imolen. iurispatr.*28.*Maij* 1584. quæ est *prima p. diuers. decis.*7.2.non obstate dixerunt Domini,quod fama non sit qualificata, hoc est ex fundatione, vel dotatione, quia in dubio fieri debet interpretatio pro validitate actus,& sic vt sit fama iurispatronatus ex dotatione,ad text.*in l.quoties,ff.de rebus dubiis, um vulg.* & hinc est quod sufficit testes dicere iuspatronatus spectare de iure ad aliquem, cùm idem sit,ac si dicerent, ad eum spectare ex fundatione,vel dotatione. Achil.*dec.*71. *de iurepatron.in impressis.* † Iuspatronatus enim in dubio 45
præsumitur ex fundatione,dotatione, vel constructione.Lambert.*lib* 2.*par.*1.*q.*6.*print art.*6 *num.*36. Mar. Anton.*n.*9 *d.loco.*Quomodo probetur fama in hoc casu?Vide Alphons. de Leone *de officio Capellani q.*4. *praxi* 2.*n.*66 *cum sequentibus*, Castro Palao *d. punct.*5. *n.*6.*vers.sexto.*

Ex certo subsidio alicui,tanquam patrono præstito, 46

non probari iuspatronatus, tenuit Rota *decis.* 1245. *n.1.lib.3.p.3.diuers.* & facit tex. *cum gloss.in c.cùm Bertoldus,vers. quodam iure, de sententia, & re iudicata,* nisi primum tenuerit locum in Ecclesia tanquam illius patronus, ex Mohed. *dec.10.n.9.de iurepatr.* ex eo, quia nisi patens res fuerit ab initio, alij non permisissent: nec obstat quod resoluit Steph.Grat. *tom.2.c.210. n.50.* quia procedit non in hoc casu, de quo agimus, quando scilicet ei tanquam Patrono hactenus competit ius sedendi, sed in alio differenti, videlicet quando nulla causa, & sola possessione innixus in illo sedet, quod acquirere valeat laïcus in Ecclesia.

47 Sufficiens modus probandi iuspatronatus elicitur ex litteris institutionalibus Antistitum, quibus attestantur beneficium ad præsentationem alicuius Patroni pertinere, quia cum tractetur de diminuenda iurisdictione Ordinariorum, reddunt se Præsules valde difficiles in admittendo beneficium esse de iurepatronatus; & instituendo præsentatos à patronis Ita resoluunt Paulus de Citadinis *de iurepatr.par.6.q.17 n.3.* Flam. *de resignat lib.8 q.11.n.38.* Pit. *dec.161.in princ.p.1.& dec.142.p.2.* Mar.Anton *lib.1.variar.resol.80.n.1.* me citato *in hoc loco,* Castro Palao *d. puncto 3.num.6 vers. quintò,* tenuit Rota *dec.413 sint 11. de iurepatr. in nouis, & dec.376 & 1447.part.3 lib.3. diuers.* vbi habetur Bullam Episcopi instituentis eum ea assertione ad præsentationem talis Patroni, probare intercessisse præsentationem mentionatam, licèt de ea nihil appareat; quod quidem procedet si multiplicatæ adducantur literæ, quibus probarentur multiplicatæ præsentationes, & satisfactum dispositioni Conc.Trid *d.c.9.*

48 † Libri verò visitationum non sufficiunt ad probandum iuspatronatus, Piasec. *in praxi noua Episc.p.2.c.5. n.7.* Aloys.Ricc. *in dict.praxi, resol.125.n.2.* Molfes. *dict tract.6.c.5.n.45.* Vigeret tamen tanquam validum adminiculum, si ex libris visitationum appareret beneficium fuisse visitatum tanquam de iurepatronatus, idque in eis enunciaretur, vt per Verall. *dec.158.part.2.* Rot. *dec.13.vers.& præsertim, & dec.360.num.11.p.1. recent.* Lotter. *in tract. de re benef. lib.2. quæst.13. num 151.*

49 Ex sententia Episcopi, qua iudicauit ad præsentationem alicuius patroni beneficium pertinere, non probatur iuspatronatus, nisi antiqua sit, ex resolutis per Cassad. *decis.2.num 3.de probat. & decis.3. num.3. de procurat.* Put. *decis 338. lib.2.* Seraphin. *decis.1141.* Aluys.Ricc. *dict.resol.125.& in tract. de nouiss probat. iurispatron.resol 126.à num.1. & resol 233. à princip.* Ciarlin. *forens controu. lib.1. cap.5. à num 5* & tenuit Rota *in vna Comen. Capellaniæ,17. Iunij* 1591. coram *Peña, & in Neapol. Rectoria,19. Decembris* 1609. coram *Ottembergo, dec.413.sub num.1.vers. & meritò,p1. recent.* Lotter. *d.lib.2.q.13.num.151.* qui declarant antiquam æstimari quoties quadraginta retro completis annis lata fuit: at prætergressos esse quinquaginta annos oportere, censet Gratian. *tom.2.c.30. à num 90.* Sed illud prius verius, quia illa dicerut quoad propositum antiqua sententia, si lata sit post Concil.Trident. ab annis quadraginta citra, ad tradita per Ioan. de Amicis *cons.101.n.31. cum sequentibus,* Carthar. *Gen. dec.58.* Campan. *in diuers.iuris Canon. rubr.2.cap.13. n.421.* Bene verum est, quod si extarent sententiæ, seu sententia in iudicatum transacta post dictum Concilium lata cum cognitione causæ, & fisco Ecclesiæ audito, tunc vtique talis sententia probaret iuspatronatus; quoniam solent plerunque Ordinarij iurapatronatus impugnare, & ideo si ille approbet, consueuit Rota multum illi tribuere, Steph.Grat. *discept.forens. cap 310.per tot.* Aloys.Rice. *de nouiss.iurispatron. probat.resol.145.in princ.* Rota *dec.567.n.1.part.4. diuers.* Ciarlin. *dict.cap.57. num.10.* vbi subdit quod si semel lata sit sententia cum magna cognitione causæ, & fabricato processu super probatione iurispatronatus, si denuo contingat vacatio, non erit ampliùs elaborandum.

Ex scripturis verò extractis ex archiuio Episcopali probatur iuspatronatus; illæ enim dicuntur extractæ ex archiuio publico, & plenè probant, *c.2. de fide instrum.* & *ibi* Card. & Host. Franc. Mar. *dec.439.num.2.3. & 4.p.1.* Auarot. inter consilia Alberti Bruni, *consil.121.n.3.* Modern. Patau. *de priuata scriptura lib.5. c.1.n.33. Rota in Sorana beneficij, 8. Martij 1627.* coram *R.P.D. Merlino.*

Item ex litteris maiusculis inscriptis in lapide posito in publico ab immemoriali tempore citra, plenè probari iuspatronatus, teneot Caualcan. *dictn dec.17. num.5.* Franc. Leo *d.cap 6.num.4.* Molfes. *d.tract.6.c.5. num.46.* me citato *in hoc loco,* Castro Palao *d.puncto 3. num.6. vers. quartò,* & tenuit Rota *in Hispal. iurispatronatus, 26. Martij 1590.* coram *Card. Pamphilio,* quam referunt Nicol.Garc *d.cap.9.n.91.* & Aloys.Ricc. *in d praxi rerum fori Ecclesiastici,resol.125.num.3 in fine.* Vnde iuspatronatus probari per insignia alicuius familiæ sculpta in Ecclesia, censuit Rota *dec.518.n.5.* apud Farin. *p.1. recent.* & ex denominatione Capellæ alicuius familiæ, eadem Rota *dec.694.n.6.p.2.recent.* & consuluit Bald. *cons.310.sub num.1. & per totum lib.5.* Ferret *cons.298. num 9.* Lambertin. *de iurepatr. lib.2. part.2.q.10.art.9.num.3. & 4.* cum latè adductis per Rot *decis.174 num.7.part.2.recent.* & apud Reuerendiss. Dominum Coccinum *decis.230. sub num.1. vers. de inscriptione verò,* & apud Seraphin. *decis.1141.n.7.* quarum meminit Lotter. *dict.lib.2 quæst.13.num.149.* Quemadmodum ex descriptione in libro aliquo antiquo. iuxta doctrinam glos. *verb. per libros antiquos, vers.item si reperiatur,in cap.cùm causam, de probat.* Ayni *cons.158.num.5.* Rot. *decis.13.n.3.p.1.recent.* Reuerendissimus Coccin. *dec.174.n.1.* Antiquum enim per litteras scriptas, seu incisas in lapidibus probatur,
Mascard. *de prob.concl.105. n.10.* Et † scripturæ incisæ 51
in lapidea columna plenam fidem fore admittendam
resoluit Cald.Pereira *de empt.c.21.num.21.* Item † & 52
lapides, seu columnas quibus litteræ incisæ sunt, probare confinia resoluunt Mich. Graff. *tom.2. commun. opin.lib.3.tit.26 numero 6.pag.429.* Kirchou. *com.opin. lib.4.tit 9 n.188 pag.198.* Menoch. *consil.21. n.30. & cons 112.n 67.cum seqq* Mascard. *conclus.399. num.10.* Valasc. *de iure emphyt. quæst 9. num 28.* Cald. Pereira *dict.c.21. n.20.* Nec leue esset adminiculum ad probandum beneficium esse de iurepatronatus alicuius familiæ, si armorum, siue insignium eiusdem familiæ pictura, vel affixio sit in Ecclesia patronata, Anchar. *cons 114 n.4.* Rip. *in cap cum Ecclesia Sutrina,n.97. de causa possess.& propriet.* Lambert. *de iurepatron. lib.3. quæst 5. art.4.num.2.* Rot. *decis.13. numer.3. vers.& plurimùm mouebant, part.1. recent.* Reuerendiss. D. Coccin. *dec.230.n.1.* non enim talis armorum appositio consueuit fieri in re prorsus aliena, vt ponderat Rota apud Seraph. *dec.1141.n.7.* cuius meminit Lotter. *d.lib.2.q.13.n.147.* vbi tamen *n.148.* post D. Coccin. *d.dec 230.vers quamuis hæc conclusio,* intelligit nisi possit assignari alia ratio talis appositionis.

Ex chronicis veris etiam ab immemoriali tempore scriptis probari potest iuspatronatus; nam antiquis chronicis, quibus à Maioribus nostris fides communiter adhibita est, credere debemus, gloss. *verb. magis, in cap. inter dilectos, de fide instrument.* Xuat *alleg.8. n 21.& sequentibus,* Chassan. *in catalogo gloriæ mundi, part.10.consid.46 ad fin.* Mascard. *de probat.concl.105. num 9.& concl.398.n 5.* Gutier. *pract.lib 3 q.13. n.23.* Menoch. *consil.368. n.8.* Genua *de scriptura priuata lib 5.tit.de libris Chronicor.* Scacc. *de iudic.lib.1. c 15. n.265.* Ioan.Garc. *de nobilit gloss.18.n.1.* Castell. *lib.7. c.3.n.3.* 53

In iis autem personis, seu communitatibus, vel Vniuersitatibus, in quibus id Ius plerumque ex 54

vsurpatio

vſurpatione potius quæſitum præſumi ſolet, plenior,
& exactior probatio ad docendum verum titulum re-
quiritur, nec immemorialis temporis probatio aliter
eis ſuffragatur, quàm ſi præter reliqua ad eum neceſ-
ſaria præſentationes etiam continuatæ non minuti
ſaltem quàm quinquaginta annorum ſpatio, quæ om-
nes effectum ſortitæ ſint, authenticis ſcripturis pro-
bentur. Ita Concil. *d.c.9.verſ.in iis.* Ratio huius præ-
ſentationis radicatur in quodam reſpectu Ordinarij,
qui non fuit auſus Potenti contradicere, vt ex Puteo,
deciſ.55 ſub n 2.verſ. ſed Dominus Marſicanus, lib. 1.
tradit Lotter. *de beneſ.lib.2.q.13.n.135.*

Probatio iurispatronatus in perſona potenti iuxta
tenorem Concilij citato loco, requiritur tam in pe-
titorio, quàm in poſſeſſorio Gonz. *ad reg. 8. Cancell.
gloſſ 18.n.23.* Greg.XV. *deciſ.222.n.2. verſ. quæ proba-
tio,* Rot. *deciſ.756.n.31.verſ.vnde ſequitur,p.2.recentior.*
& in aliis deciſionibus citatis ab eadem Rota apud
Poſt. *poſt tract.mandati de manuten.deciſ.238 n.21.* ita
vt non ſufficiat docere de quaſi poſſeſſione præſen-
tandi ad effectum manutentionis, Gonzal. *d.gl.18.n.25.
verſ vbi etiam,* quia Concilium ſuſtulit omnem poſ-
ſeſſionem. Seraph *deciſ.1395.n.4. verſ.neque obſtat, &
n.5.verſ & ex eo.* Ratio autem cur requirantur proba-
tiones etiam in poſſeſſorio iuxta formam Concilij, eſt
clariſſima, quia cum Concilium præſcribat certam for-
mam probandi iuſpatronatus, ſi eo modo non probe-
tur, abrogat, & irritat iuſpatronatus cum quaſi poſſeſſio-
ne ſubſequuta: ſubdit tamen Rota apud Poſtium *d.de-
ciſ.238 n.23.* poſt Gonz *vbi ſup n.26 & 27.* & Seraph.
d.deciſ.1395.n.7. quod prætenſus patronus, qui ſemel
docuerit de iurepatronatus, non eſt repellendus à quaſi
poſſeſſione præſentandi, ſi tamen dum docuit de iure-
patronatus, ſeruauerit formam Conc. Trid. *cit loc.*
55 Debet huiuſmodi Concilij decretum omnino ob-
ſeruari, & verificanda ſunt illius requiſita in probatio-
ne iurispatronatus prædictarum perſonarum, ita vt non
ſufficiant præſentationes centum annorum, vel ducen-
torum, ſi non ſint continuatæ, vt ſcilicet vna ſequa-
tur aliam, prout oſtendit verbum iſtud, *continuatæ,* Fla-
min. *d q.28 n.255.* Aloyſ. *in d praxi, reſolut. 133. verſ.*
56 *amplia ſecundò.* † Nec etiam ſuffragantur præſen-
tationes continuatæ per tantum tempus, vel maius, ſi
non ſunt effectum ſortitæ omnes: effectum autem
ſortiri dicuntur, ſi ſint confirmatæ Præſentationes, vt
dicitur *in cap. Cumana, de elect* Seraph. Rotæ Romanæ
deciſ. 141. Aloyſ. Ricc. *dict. reſolut.133. verſ. amplia
tertiò, & reſol.13.* Viuian. *p 2.lib.5.c.3.n.19.* Flamin. *d.
q 8 n.256.* Maſſobr. *in praxi habendi concurſum prat.13.*
57 *dub.4.à num.3.* † Nec denique quinquagenaria poſſeſ-
ſio, quæ per ſcripturas authenticas requiritur, probari
poteſt per teſtes, vt æquipolleant eorum depoſitiones
præſentationibus, & inſtitutionibus per inſtrumenta
58 factis, quia † dicta probatio per inſtrumenta requiri-
tur pro forma à Concil. *dict. loco,* & forma dat eſſe rei,
*l. Diuus, ff. de in integr. reſtit. l. Manius, ff de condit. &
demonſtrat.* & ad vnguem eſt ſeruanda, ita vt ſi deficiat
in minimo, actus corruat, *l. cùm hi, §. ſi prætor, ff. de
tranſact. l. non dubium, C. de legib.* cum citatis *in libello
de principiis iuris, littera F, n.49. & 50.* Quare in his
terminis, de quibus agimus, ita reſoluunt Rota Roman.
deciſ.199.n.4.p.2 diuerſ. Mareſcot. *var. lib.2. c.52. n.2.*
Nicol. Garc. *d c.9 n.113.* Aloyſ. Ricc. *d. praxi, reſol.134.
& in dec. Curia Archiep Neapol. dec.10.p.4.* Gonz. *d.
gloſ.18.n.79.* Steph. Grat *diſcept forenſ. c.168. à n. 21.*
Rota apud Poſtium poſt *tract. mandati de manut. de-
ciſ.238.n.3* a Franc. Leo *d.c.6.n 6.* Flam. *d. q. 18 n.157.*
vbi *n.158.* dicit in Rota deciſum, quod deficientibus
authenticis ſcripturis non ſufficit illas probare per te-
ſtes, vide ſuprà *à n.25.*
59 Et prædictos quinquaginta annos ſumere initium
ab illo die, quo apparet factam fuiſſe primam præſen-
tationem, & antiquiorem productam in actis cum ſub-
ſequenti inſtitutione, eoſque numerari vſque ad diem
litis poſtremò motæ, in qua controuertitur an ſit, &
conſtet eſſe de iurepatronatus, refert ex Rotæ deciſio-
ne Campan. *d.c.13 num.426.* Hinc Gonzal. *d. gloſ.18.*
n 84. aſſerit † præfatam probationem per authenticas 60
ſcripturas exigi nondum in probandis præſentationi-
bus continuatis, verùm etiam in probatione effectua-
tionis.
Præſumitur iuſpatronatus in potente ex vſurpatio- 61
ne, Put. *deciſ.57. cum duabus ſequentib. & deciſ. 205.
part.1.* Rot. *deciſ.5.part.3.lib.2 & deciſ 532. part.3. li-
bro 3. & in nouiſſ* Mar. Anton. *var. lib.1 reſolut.33 n.2.*
& etiam in Vniuerſitatibus, & Communitatibus ac-
quiſitum ex vſurpatione, vt inſinuat Concil. Trid. *d.
cap. 9.* & eſt doctrina Butrij *in cap. dilectus, de officio
Legati,* Lambertin. *de iurepatron lib 1 art. 5. quæſt.10.
ſub num.47. verſ limita primò, & num.39.* quem ſequi-
tur Caualcan *deciſ.17.num.7.part.2.* Mohedan. *deciſ.1.
circa fin. de iurepatron.* Gonzal. *d.gloſ.18. n 63.* Aloyſ.
Ricc. *reſol. 131.* Put. *deciſ 205. lib.1.* † quamuis com- 62
munitas parua ſit, & ſine iuriſdictione in loco, ac
etiam Parochianorum, Nicol. Garc. *d.c.9.n.102.* Aloyſ.
Ricc. *in d. praxi, reſol.135.* Et tenuit Rota *in Bononien.
iuriſpatron de Baringana 20. Martij 1585.* coram *R. P.
D. Gipſio,* & *in alia Ar. bipresbyteratus nullius, 2. Maij*
1588. coram *Illuſtr. Cardinale Pamphilio* & apud Fa-
rin. *deciſ.305. & 513 in nouiſſ. prima recollect.* & apud
eundem Farin. *p.1 recent. deciſ 481. n 1 & deciſ.199.
p.2 etiam recentior.* Card. Mantic. *dec.234. & 253. n.1.*
& in aliis adductis ab eadem Rota apud Poſtium
poſt tract. *de manut. deciſion. 238. num.18.* vbi exten-
dit procedere etiam quod iuſpatronatus prætendatur
à paucis Parochianis, ſiue vicinis, Aloyſ. Ricc. *in
collect. deciſion. part 4. collect. 1240.* vbi addit hanc
præſumptionem præcipuè locum habere in Italia, vbi
propter receſſum Curiæ omnes populi ius præſentan-
di vſurparunt, & præſertim in locis, in quibus Ordi-
narij collatores ſunt inferiores Epiſcopo, Achil. de
Graſſis *deciſ.4. de iurepatronat.* Put. *deciſ.57. lib.1.*
nam dato concurſu paris, vel maioris potentiæ Epiſ-
copi, ceſſat præſumptio vſurpationis, ex Rota apud
Poſtium poſt *tract mandati de manutenendo, dec.238.
n.16. & n.17. in princ.* ait potentiam probari ex diuitiis,
amicis, numeroſitate perſonarum, & familiarum, ac
populari exiſtimatione, & citat Card. *in cap. vlt. de alie-
nat. iud mut cauſa facta n.3. & 5.* Intellige quod ſupra
diximus de iurepatronatus præſumendo acquiſito ex
vſurpatione, quando ſpectaret iuſpatronatus ad Vni-
uerſitatem vt vniuerſum, & non vt ad ſingulos, Rota
in Florentina iuriſpatron. 8. Nouembr. 1627. coram
Reu. D. Decano, prout in vniuerſitate iuriſtarum, quæ
ſubiacet diſpoſitioni Sacri Concilij, Rota *in Craco-
uien. Parochial. 9. Iunij 1627.* coram *Patriarcha Hiero-
ſolym.* refert Alphonſ. de Leone *d.q.4. praxi a num.93.
cum ſeqq.*
In eadem Rota *in Romana iuriſpatr. 8. Iulij 1584.* 63
coram *Illuſtriſſ. Seraph.* & eſt inter impreſſas *dec.468.*
reſolutum fuit vſurpationem iuriſpatronatus non
præſumi, niſi conſtet de doloſa occupatione. Sed pro-
pter dictionem, *plerumque,* qua Concilium *d c.9.* vti-
tur, habere locum etiam quando ceſſat præſumptio
vſurpationis, ſi prætendatur à perſona potenti, vel
Magnate, vel Vniuerſitate, cenſuit *Sacra Congregatio
Illuſtriſſ. Interpretum,* & tenuit Rota *in Sorana iuriſpa-
tron. 28. Aprilis 1603.* coram *Illuſtr. Card. Pamph.* &
in alia Iacen Parochialis, 27. Iunij 1603. coram *eodem,*
& nouiſſimè *in Lucana iuriſpatronatus, 14. Iun. 1621.*
coram *Reuer. D meo Coccino Rotæ Decano.* † Nec etiam 64
præſumitur iuſpatronatus ex vſurpatione acquiſitum,
ſi non totius Vniuerſitatis, ſed illius partis eſſe præ-
tendatur, vt declarauit *Sacra Congreg.* teſte Gonz *dict.
gl.28.n.69.* Nicolaus Garc. *vbi proximè,* Aloyſius Ricc.
dict. reſol.135. in fine. Prout etiam non præſumitur

quando Communitas , vel Vniuerſitas ſimul cum oon
ſuſpecta perſona poſſider. Rota *in Laud. iuriſpatron.*
28.*Iun.* 1630.coram *R.P.D Pirouano*,Alphonſ.de Leo-
ne *d.quaſt.4.praxi* 1.*num.*87. Vel quando iuſpatrona-
tus pertinet ad Confraternitatem , ſeu potius ad illius
Præſidentes,quia tunc non intrat præſumptio vſurpa-
tionis , cum Confraternitas noo conſtituat aliquod
Collegium publicum,cum iuriſdictione, ſeu potentia,
ſed potius ſit priuata quædam congregatio perſona-
rum ad exercitium pietatis inſtituta,Rota *in Bergomen.*
capellania, 18.*May* 1629,coram *R.P.D.Merlino*, im
preſſa per Alphonſ.de Leone *d.q.4.praxi* 2.*n.*89.*cum*
*ſeqq.*Quæ vſurpationis ratio ceſſat in Eccleſiis Mona-
ſterialibus,ſeu Conuentualibus, in quibus non acqui-
ritur iuſpatronatus. Mohedan. *deciſ* 340. Rot.*in dict.*
Laud iuriſpatronatus,28.*Iuny* 1630.coram *R.P.D.Pi-*
rouano,vbi fuit reſolutum præſumptionem vſurpatio-
nis non cadere in Eccleſia , ſeu Monaſterio Domino
Caſtri,cum ſit iuſtitiæ cultrix,refert Alphonſ. de Leo-
ne *d.q.4.praxi* 2.*n.*81.

65 Et cùm in Concil. *d. c.9.* mentio indiſtinctè fiat de
iis perſonis , in quibus iuſpatronatus plerumque ex
vſurpatione præſumitur acquiſitum , nec exprimatur
quæ ſint,ideò declarandum duxi eas eſſe,quæ potentes
ſunt,vt de Imperatore ſcripſit Put. *dec* 60.*lib*.1. Et de
Rege Aragon æ loquens Mohedan *deciſ*.10.*n* 4.*de iu-*
repatron. Et in infante de noſtro Regno Portugaliæ
mentionem faciens,firmat idem Put *deciſ.*57.*lib* 1. Et
in Barone,alioque domino iuriſdictionem temporalem
habente in loco,procedere illius textus diſpoſitionem
tenent Mohedan.*deciſ*. 1.*n.*2.*de iurepatron.* Rota *deci-*
*ſion.*56.*n.*2.6.*&* 7.*& deciſ*.119.*n.*1.*verſ.ratio*,*p*.1.*recen-*
*tior.*Greg XV.*deciſ*.122.*n*.1. & apud Poſt. poſt *tract.*
mandati de manutenendo,*deciſ*.238. *n*.13. & declarauit
Sacra Congregatio,vt referunt Gonzal.*d.gloſ*.18.*n*.66.
verſ.in his perſonis,Aloyſ.Ricc.*d praxi*,*reſol.* 132. *n*.1.
Molfeſ *d.tract.*6 *c* 5.*n* 61.Et in altero quocunque Ma-
gnate locum habere aſſerit Caputaq. *deciſ*. 128.*num*.1.
part.2.eſtque *deciſ*.1273.*lib* 3.*part*.3. *diuerſ* prout in
quolibet de familia Romana Vrſinorum cenſuit Rota
deciſ.842 *lib* 3 *diuerſ*.aut alterius ex familia Columnæ,
Caputaquen *d.deciſ*.128.*& in deciſ*.199. *lib*. 2. *diuerſ.*
Aloyſ Ricc.*dict.reſol*.132 *n* 1. refertur *in Lucana Iu-*
riſpatronatus de Podiis,5.*Martij* 1611. coram *Reue-*
rendiſſimo D.meo Coccino,aut alterius ex familia de Sa-
bellis, Rota in *Sabin. Iuriſpatronatus*,26.*Octobr*. 1595.
coram *Litta*, *&* 6.*Martij* 1596.coram *Penia*,relata *in*
d.Lucana Iuriſpatronatus de Podiis.Aut alterius ex fa-
milia de Caracciolis. Rot. *in Neapolitana Capellania*,
19.*Ianuarij* 1571.coram *Illuſtriſſimo Cardin. Lancel-*
lotto ſen. & apud Poſtium *dict.deciſ*.238.*num*.16.*in fi-*
ne. Aut alterius ex Nobilibus Venetis in ſtatu Ve-
netorum , Rota coram Seraphin. *deciſ*. 952. *nume-*
ro 6. & apud Poſtium *dict deciſ*.238.*in fine*, & in
citatis per Ferentil. *in annot. ad deciſ. Buratti* 832.
num.8.

96 Iuſpatronatus tamen priuatorum non admittit præ-
ſumptionem vſurpationis , vt tenuit Rot. *in Tuden.*
Paroch. 7. *Nouembris* 1611. coram *R. P. D. Vbaldo*,
apud Farinac.*deciſ*.360 *part*.1.*recent*. Et iuſpatronatus
dicitur priuatorum, quando patroni non ſunt domini
temporales loci,vbi fundatum eſt, Rota *in Cap. iuriſ-*
patronatus, 17.*Februarij* 1611.coram *R.P.D. Manza-*
nedo,apud Farin.*deciſ*.374.*p*.1.*recentior*. Vnde quando
non ſunt potentes in loco , licèt huiuſmodi potentia
non ſit coniuncta cum iuriſdictione, Rota *in Ferrar.*
Archipresbyteratus,16.*Iunij* 1628. coram *Reuerendiſſi-*
mo Coccino Decano,cuius meminit Ferentil. *vbi ſuprà*
num.6.

67 Rigor præſcriptus à Concilio Tridentino *dict. loco*,
& ſuprà adductus in probando iurepatronatus,non re-
quiritur,ſi agatur non contra Eccleſiam , ſed inter ip-
ſoſmet patronos , vt decidit Rota Romana coram
Mantica,*deciſ*.318.reſoluunt Gonzal. *d gloſſ* 18. *n*.59.
Piaſec *in praxi noua Epiſc.part*.2.*c*.5.*num*.7. *verſ. non*
tamen,& nouiſſimè cenſuit eadem Rot *deciſ*.548.*n*.2.
apud Farin. *p*.2. *recent*. Vnde † iuſpatronatus poteſt 68
præſcribi ab vno contra alium compatronum ſpatio
quadraginta annorum,cum titulo colorato , Rota *Ro-*
man.deciſ.219.*n*.1.*& dec*.407. *n*.1. *p*.1. *in nouiſſ*. cuius
meminit Galet. *in margarita caſuum conſciem. verb.*
iuſpatronatus,*pag* 444. *colum*. 2. Lambertin.*p*.2. *lib*.1.
art.5.*q*.11.*in princip*.Gonzal. *d gloſſ*.18. *n*. 57. Franciſ.
Leo *d.c*.6.*n* 8 *in fine*,Caualcan.*deciſ*.33 *n*.8. *cum ſeqq.*
p.5.Marc.Anton.*d.lib*. 1.*reſol*. 108.*n*.28.Rot. *deciſ*.146.
n.5.*part*.2.*recent*.& quod præſentandi ius præſcribatur
ſpatio 40. annorum, tenent Couar. *in reg. poſſeſſor*,
part.2 §.10.*num*.8.Rot.*deciſ* 407.*num*.1. *part*.1.*diuerſ.*
& apud Poſtium poſt *tract.mandati de man.deciſ*.239.
num.10.

Aduertendum vltra prædictas probationes teneri 69
deſcendentes etiam probare iure deuolutionis iuſtè ſe
eſſe patronos. Deuoluitur autem iuſpatronatus hære-
ditate,legato, donatione, vel venditione, ac aliis mo-
dis *alleg præcedenti* enumeratis , vbi de hoc latè egi.
† Sed in eo ſucceditur in ſtirpes , & non in capita, 70
vt probat *Clement. plures* , *vltim. de iurepatron.* do-
cent Menoch. *conſilio* 316 *num*.16. Tiraquell. *de iure*
primogen.q 26 *num*.4.Perez *l*.2. *verſ.monere iuuat* , *ti-*
tul 6.*lib*.2.*Ordin.pag*.140.Spin.*d.gloſſ* 4.*princ*. *num*.60.
Piaſec *in d.praxi noua Epiſcop.d.cap*.5.*verſ.deſcenden-*
tes,Stephan.Gratian.*diſceptat.forenſ*. *cap*.521. *num* 18.
Campan. *in diuerſ. Iuris Canonici*, *libro* 11. *cap*. 13.
num 384. Gonzal.*ad reg*.8. *Cancellar*. *gloſſ*.45. *num*.6.
Cened.*ad Sextum collect*.7. *num*. 1. Aloyſius Riccius
in collect.dec.part.5. *collect*.1733. *& in dec. Curia Ar-*
chiep.Neapol.dec.120.*n*.1.*part*.2.quod procedit quan-
do ſucceditur iure hæreditario,ſecus ſi alio iure, nem-
pe legati,& donationis,quia tunc ſi legetur, vel done-
tur iuſpatronatus familiæ, omnes de familia ſuccedunt
in capita,& non in ſtirpes, vt deciſum fuit *in Rota Ro-*
mana Regien. Prioratus, 13. *Nouembris* 1601. coram
R.P.D.Peña. Et ideò ſi patre mortuo plures filij ſu-
perſtites ſint,ſinguli vocem habebunt, ſi verò mortui
fuerint,& alter reliquerit filium,alter duos,tertius tres
vel quatuor,ille vnus habebit vnam vocem,& alij plu-
res ex vnoquoque alteram vocem ; non enim plures
fratres ab eodem patre nati plures voces habent , cum
patris perſonam referant,qui vnus eſt. Ita per *d.Clem.*
plures,dicit Vgolin.*d.c*.51.§.1.*n*.8.

Notandum eſt.probationem deſcendentium patro- 71
norum ad effectum præſentandi non requiri , ſtante
quaſi poſſeſſione præſentandi , vt tenuit Rota *in vna*
Gerunden beneficij,15.*Decembris* 1599.coram *Cardina-*
lo Seraphino, & eſt inter eius deciſiones impreſſas *de-*
ciſ.1334. *n vlt*.

Habilitas præſentati qualis requiratur.

AD iuſpatronatus præſentari poſſunt omnes, qui 72
prohibiti non reperiuntur,vt *in toto tit.de iure-*
patr.& 16.quaſt.per totam, dummodo ea ætate eſſe de-
beant,quam beneficij qualitas poſtular, Vgolin.*d.c*.51.
§.*in fine*, ſeruata Concilij Tridentini diſpoſitione cir-
ca ætatem ad beneficia requiſitam, Aloyſ. Ricc. *in d.*
praxi,*reſolut*.169.*à principio* , vbi *n*.3. declarat ex *Sa-*
cra Congregat.id non procedere,vbi in fundatione be-
neficij aliter eſſet cautum. Conſtituta hac regula in
vnum reducam illos , qui prohibentur præſentari , vt
faciliùs, qui ſint habiles,reperiri poſſint. Non habens
legitimam ætatem non poteſt præſentari , neque inſti-
tui ad beneficium de iurepatronatus , itavt inſtitutio
illi facta iudicetur nulla & irrita, etiam quoad forum
conſcientiæ, Garc.*de benefic p*.7.*c* 4. *à n* 83. Azor. *in-*
ſtit.moral.p 2.*lib*.6. *c* 5. *q*.2. nouiſſimè Alphonſ de
Leone *de officio Capellani q*.4.*praxi* 6.*n*.30. *cum ſeqq.*
niſi

nisi à testatore, seu fundatore ipsius iurispatronatus in limine fundationis vocentur ad ipsum minores quatuordecim annorum, vel cautè vocetur clericus primæ Tonsuræ, vt per Nouar. *consil*. 14. *n*. 5. & 6. Vivian. *in praxi iurispat*. *lib*. 6. *c*. 6. *n*. 16. Monet. *de commun. vlt. volunt. c*. 10. *n*. 132. Layman. *in sum Theolog. moral. lib*. 4. *tr*. 2. *c*. 14. *sub n*. 4 Alphons. de Leone *d. q*. 4. *praxi* 6 *n*. 36. vbi *n*. 37. per Rotam *in Corduben. Capellaniæ*, 5. *Decembris* 1629. coram *Reu. D. Duran.* inter eius impressas *dec*. 228. *n* 8. intelligit verba illa fundationis, *vt eligatur clericus*, de clerico primæ tonsuræ, etiam ætatis septem annorum, si ea reperiatur in fundatione facta ante Concil. Trid. tecus si fundatio fuit post Concil. ex rationibus in dicta decisione allatis. Vide dicta suprà *alleg* 60. *à n*. 77.

73 Laicus cùm sit incapax beneficiorum, vt probat text. *in cap* 2. *de instit*. & resoluunt Ceuall. *communium contra commun. quæst*. 523. Azor. *institut. moral. part*. 2. *lib* 6 *cap*. 2 *quæst* 5. Petrz de Lara *de anniuersar. & Capellan lib* 2. *c*. 5. *à num*. 2. Nicol. Garc. *de benef. part*. 1. *c*. 1. *à num*. 9. Valer. Reginald. *in praxi fori pænitent. lib*. 30 *tract*. 5. *n*. 147. Sanch *de matrim. lib*. 7. *disp*. 42. *num*. 14 Bellon. *de iis quæ sunt incontinenti*, *cap*. 94. *lib*. 1. Massobr. *in praxi habendi concursum prælud*. 7 *dub*. 21. *n* 85. *secun ium Romanam impress*. Castro Palao *in opere mor. tom*. 1. *tr*. 13. *di p*. 4. *punct* 8. *n*. 2. vbi *num*. 4. quod solus Papa in hoc dispensare potest, etiamsi incedat in habitu, & Tonsura, & communiter reputetur clericus, quia constando de veritate, non tenet beneficij collatio, Flami. *de resignat. lib*. 4. *quæst*. 2. *num*. 59. Gonza'. *ad reg*. 8. *Cancell*. *gloss* 1. *à n*. 64. Nicol. Garc. *d. c*. 1. *num*. 11. & 12. Mass. br. *d. n*. 85. ideò non potest patronis præsentari, *cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ, de constitut. gloss. verb. receperunt, in cap. cum M, eodem tit*. vbi ait † laicum posse habere præbendam separatam à Canonicatu, vel illam in quantum est temporalia, seu continet temporalitatem, vt per Oliban. *in comment. ad vsaticum, c*. 13. *n* 5. & in terminis quod laicus non possit præsentari, nisi nulliter, tenet Lambert. *de iurepatron. part*. 1. *lib*. 2. *q*. 7. *art*. 2. *ad fin*. & *art* 4. & 29. *ad finem*, Gutierr. *consil*. 2. *n*. 11. Card. Tusch. *lit. F. concl*. 56 *num*. 4. Flamin. *d. quæst*. 2. *numer* 5. Nicol. Garc. *part*. 7. *cap*. 1. *num*. 25. & alij citati à Mutobr. *dict. num*. 85. Perez de Lara *de anniuers. lib*. 2. *cap*. 5 *n*. 3. nouissimè Alphons. de Leone *dict. quæst*. 4. *praxi* 6. *n*. 1. & 2. *fol*. 506.

74

75 Ex priuilegio tamen Summi Pontif. laicus beneficium, seu Canonicatum obtinere poterit; nam per Papam potest conferri beneficium in tempus, quo quis erit clericus, ac etiam laico, Flamin. Pauf. *de resignat. benef. lib* 4. *quæst*. 2. *n*. 22. & 38. Alphons. de Leone *de officio, & potest. Confess. recollect*. 1. *n* 76. *in fine*, & nouissimè *de officio Capell*. *q*. 3. *n*. 78. & *q* 4. *praxi* 6 *num*. 37. ideo Marchi ones M. st rguæ priuilegium Apost. habent obtinendi Canonicatum in Ecclesia Cathedrali Legionensi, prout refert Fr. Athanas. de Lobera *in tractatu de Ecclesia, & Ciuitate Legionensi, fol*. 212. vbi simile priuilegium à Papa concessum dicit Regibus illius Regni; & idem Comiti Barchinonensi esse concessum pro Ecclesia illius ciuitatis, testatur Ant. de Olibano *d. c*. 13. *n*. 6.

76 Licèt laicus ad beneficium præsentari non possit, vt suprà diximus, nominatio tamen facta per patronos laicos de non clerico ad beneficium, est valida, vt fuit resolutum per Rotam *in Burgen Abbatiæ*, 19. *Nouembris* 1588. coram *D. Peña*, vbi ad ista dicentia præsentationem de laico factam esse nullam, fuit responsum quod sunt intelligenda de præsentatione propriè dicta, quæ tunc fit cum præsentatus coram Ordinario personaliter sistitur ab eo institutionem accepturus, refert Aloys. Ricc. *in d. praxi, resol*. 140. *num*. 3. Sufficit enim clericatus de eo tempore, quo instrumentum nominationis præsentatur Superiori, quia nominatio etsi sit præambula ad præsentationem, non tamen est præsentatio, nec per eam acquiritur aliquod ius ipsi nominato, cum actus præsentationis corporalem exhibitionem præsentati requirat coram habente potestatem instituendi. Ita in terminis Alphons. de Leone *dict. q*. 4. *praxi* 6. *n*. 16 *prope fin*.

Sed dubitari potest, an laicus possit præsentari ad beneficium, si statim post ea assumpserit clericatum? In qua quæst. Rot. Roman. *in Imolen*. *Iurispatron*. coram *Orano*, 19. *Nouembris* 1594. de qua meminit Flamin. *d. q*. 2. *n*. 5. & 6. tenuit tum præsentationem esse validam, ex eo, quia minimè lici potest facta de persona penitus inhabili, cum satis sit ante institutionem esse promotum. Verùm in puncto Iuris videbatur contrarium esse respondendum, quia ad beneficium obtinendum non sufficit quempiam habitum clericalem gestantem animum habere statim obtento beneficio assumendi Ordinem clericalem; sed hic Ordo debet necessariò procedere. Sanch. *d. disputat*. 42. *num*. 14 Gonzal. *d. gloss*. 2. *num* 66. tum quia † in beneficiis attenditur capacitas de tempore præsentationis (propriè sciliceti dictæ) Rota *decis*. 6. *part*. 3. *l b*. 1. *in nouiss*. Mat. Antonin. *variar. lib*. 1. *resolut*. 15 *num*. 1. Potest tamen non ineptè intelligi Flaminij sententia, & Rotæ decisio ab eo citata, non simpliciter, sed tantùm quando de proximo clericandus præsentatur in tempus in hanc formam: *Præsento Petrum de proximo clericandum, & peto eum ordinari*, vt bene aie Massobr. *d. prel*. 7. *dub*. 21. *n*. 86. quod Ego in sano intelligerem sensu, videlicet si taliter præsentatus, seu potius nominatus intra tempus ad præsendum præstitutum Ordines susciipiat, quos petiit præsentans, vt susciperet: vide Lauor. *var lucubrat tit*. 4. *c* 13 *n*. 26. Squillante *de priuileg. cleric. cap*. 4. *n*. 19 Alphons. de Leone *d. q* 4 *praxi* 6 *n*. 15. *in princip*. 77 78

Virum autem clericus coniugatus habens omnia requisita possit retinere, vel obtinere beneficium ex dispensatione Episcopi? Saltem ex fundatione beneficij Curati, Personatus, vel dignitatis Ecclesiasticæ eum esse incapacem etiam dispensante Episcopo, per text. *in c. fane de cler. coniug*. resoluunt Bened. Capra *reg*. 67 *n*. 33. *vers. circa primum*, Marta *de iurisd. p*. 4. *casu* 153 *n* 15. *in fine*, Carol. de Graffis *de effectib. clericat. effectu* 5. *n*. 25. Beneficium quoque simplex clerico coniugato conferre non potest Episcopus sine licentia Papæ, Flam. *de resignat benef lib* 4. *q*. 2. *n*. 28. Gonzal. *ad reg*. 8. *Cancel. gloss*. 2. *n*. 66. Garc. *de benef. p* 7. *cap*. 5. *n*. 4. Sanch. *de matr lib*. 7 *disp*. 42 *n*. 18 Carol. de Graffis *d. effectu* 5 *n* 25. *in fine*. latè Ciarlin. *controuers. forens. lib*. 1. *c*. 53. *num*. 40. *cum seq*. vbi *à num*. 48. quod potest Episcopus admittere ad beneficium præsentationem de clerico coniugato, si in fundatione dictum sit, quod etiam clericus coniugatus possit obtinere beneficium.

Seruus non potest præsentari, etiamsi sit Christianus, cum non possit ordinari, nisi prius manumittatur, *cap*. 1. 2. & 3. *distinct* 54. *cap*. 1 & *cap. consuluit*, *de seruis non ordin*. Anton. Gama *in tract. de Sacramentis præstandis vltimo supplicio damnatis, quæst*. 9. *n*. 9. Henriq. *in sum lib*. 14. *c*. 8. §. 7. *in com littera K*. Bellet. *disquisit. clerical part*. 1. *tit. de disciplina cleric* §. 14. Marta *de iurisdict p* 4. *casu* 90. *n*. 14. & ad propositum Viuian. *in praxi iurispatr. p* 2. *lib*. 6 *c*. 4. *n*. 1. vbi etiam addit quod si manumissus fit, & fiat clericus, poterit præsentari. 79

Infidelis vti incapax præsentari non potest, Lambert. *lib*. 2 *part*. 1. *q* 7 *art*. 9. Vivian. *d. c*. 4. *n* 2 † Nec etiam neophytus, id est, qui initio in Sanctæ Fidei est eruditione plantatus, *c*. 1. 48. *dist. cap. Neophytus*, 61. *dist. c. si clericatus*, 16. *q*. 1. Lamb. *de Iurepatr. p*. 1. *lib*. 2. *quæst* 7. *art*. 14. *n*. 7. & 8 Filliuc. *tr* 41 *de benefic. c*. 4. *num*. 3. & 6. Bellet. *disquisit. clerical. p*. 1. *tit. de disciplina clericali*, §. 12. *à princ*. vbi *num*. 8. dicit neophytum post factum clericum 80 81

que superioris consensu facere concordiam de alternis vicibus præsentando Rectorem , resoluunt Tiraq. *de iure prim. q. 17. opin. 6. num. 9.* Azeued *l. 6. n. 2. tit. 6. lib. 1. noua recop.* Cened. *ad Sextum collect. 7. num. 2.*

31 *Tertio* modo iuspatronatus de vno in alium per permutationem transit, quod si in laicum transferatur, Episcopi consensus requiritur: secus verò si in Ecclesiam, aut clericum nomine Ecclesiæ Azor. *d. c. 20. q. 7.* Roch. *de iurepatron in verbo ipse , vel is à quo , q. 16. num. 28.* Viuian. *d. part. 2. lib. 4. c. 3.* Monet. *de commut. vltim. volunt. c. 11. n. 211.* Ita etiam in cessione idem resoluit Brunor. à Sole *in locis commun. verb. ius, n. 15.*

32 † Qui quidem consensus in hac permutatione , vel donatione ab Episcopo præstandus , potest per interitum permutantis , vel donantis concedi, & eo tempore impetitus est adeò validus , quod præsentatus posteà à donatario præferatur præsentato à donantis hærede , Gail. *in repet. cap. fin. colum. 39. de elect. in 6.* Put. *decis. 16. num. 2. lib. 2.* Campanil. *d. cap. 13. num 372.*

33 *Quarto* modo transfertur iuspatronatus de vno in alium per venditionem veram vniuersitatis, in qua est iuspatronatus, vel cui inseparabiliter adhæret, *cap. ex litteris de iurepatronatus,* Spin *dicta gl. 4. n. 111.* Suar. *dict lib 4. de simonia , cap 28 n 12. cum sequentibus, & à n. 18* Surd *de aliment tit. 9. quæst 12. n. 27. & 28.* Viuian. *dict part. 1. lib. 4 cap. 5.* Menoch. *de præsumption. lib. 3. quæst 90. n. 15.* Couar. *lib. 1 variar. cap. 13 n 3. & 4.* Greg *in l. 68. verb tal villa, tit 18. part. 3* Cened. *ad decretal. collect 5.* Menoch. *cons 90. n. 110. & 125.* Molin. *de Iustit. tract 2 disp 610 num. 6.* Rota *in vna Toler. iuris præsentandi, secunda Iunij 1612.* coram *Illustriss. Patriarcha Manzanedo* , apud Farinac. *decis. 389. part. 1. recentior.* Nicol. Garc. *d. cap. 9 n. 29.* Lotter. *de re benefic.*
34 *lib 2. q 9. ex num. 44.* Nam † iuspatronatus vendi, seu alienari potest sub bonorum generalitate , Cald. Pereira *de renouat. emphyteusis, q. 21. n. 53* Surd. *d. cap 28. num 11. & 17.* Ceuall. *communium contra communes tom. 4. quæst. 897. à num 559.* non tamen bona ipsa carius vendi possunt ob iuspatronatus illis annexum, itaut non possit hæres illud tradere alteri in compensationem maioris portionis quàm accipit, nec aliatatione deduci potest in pactum, vel contractum onerosum , Tabien *in d. verb. iuspatronatus, n 7. & 8.* Vgolin *de simon cap. 49 §. 2. num. 5* Spar *d. c. 28. n 13.* Filliuc. *in qq moral. tract. 45. cap 6 quæst. 6. n. 15.* Ripa
35 *de simon. part. 1. art. 4. n. 41.* † per se tamen vendi non potest: nam tunc suo iure priuatur , & Ecclesia remanet libera , gloss. & Doctores *in cap. prærerea, el 1. de translat. & in cap querela , de simon.* Roch. *de iurepatron. verb. vtile, num. 9.* Lambertin. *in simili tractat. lib. 1 part. 1 quæst. 1 princ. art. 12. num 17. & quæst. 4. art. 3. & lib. 1 quæst. 9 art 6.* Redoan. *de simon. part. 3. cap. 12. n. 22* Suar *de Relig. tom. 1. lib. 4. de simon. c. 28. num. 7. & sequentib.* Fernandez *in examin Theolog. moral. part. 1. cap. 14. §. 1. num 27.* Bonacin. *de simon. q. 4. §. 11. ex num. 1.* Ripa *in simili tract. part. 1. articul 4. num. 57.* Et excommunicari debent si personæ singulares vendiderint, si verò Vniuersitates sint, interdicto subijci , Concil. Trident. *sess. 25. de reform. c. 9. vers. hoc edictum* , Vgolin. *d cap. 15. § 1. num. 3.* Et vlteriùs in tali venditione simonia committitur , *cap. de iure, de iurepatronatus* , Azor. *d. cap. 20. quæst 8.* Suar. *d. lib 4. de simonia, cap. 38. num. 17. cum seqq.* Viuian. *dicto cap. 5. n. 5.* Rebuff. *in commentar. ad l. coniunctionem, 29. ff. de verborum significat. vers. item si vendatur , pag. 169. in princip.* vbi etiam resoluit , quod
36 † si vendatur villa & iuspatronatus , licet non valeat venditio quoad iuspatronatus , valebit tamen quoad villam , cum vtrumque æquè principaliter vendatur, & vno deficiente, alterum non extinguatur , de quo etiam Roch. *verb. ipse , vel is à quo , num. 52.* Viuian. *dict. part. 1. lib. 3. cap. 6. num. 11.* Bonacina , Ripa , &
alij *locis supra citatis.* Et † iuspatronatus sicut prin- 37
cipaliter vendi non potest, ita nec actio ad ipsum, Aloys. Ricc *d. praxi, resolut 153.* Vtrùm autem si in venditione villæ , aut castri , cui adhæret iuspatronatus , illud exprimatur, simoniaca sit venditio? Vide Ripam *d. art. 4. num 40.* Viuian. *in praxi iurispatr. lib. 4. cap. 5. n. 13.* Lotter. *de re benefic. lib. 2 q. 9. num. 62. cum seq.*

Primo amplia resolutionem prædicti quarti mo- 38
di procedere in translatione villæ , vel castri dati in dotem , cum quo transit iuspatronatus illi annexum, vt per Palat. *in repet. cap. 43. in princip* Becc *de decima tutorum, c. 23 n. 19. & tract. de non meliorandis filiabus cap. 26 n. 1.* Tiraquel. *post leges connubiales glos. 9. n. 7.* Molin *d. lib 1 cap. 24. num. 3.* Menoch. *consil 66. n 27* D. Bart. *in l. Amortio , § si vir. n. 55. cum sequentib. ff. soluto matrim.* Perez *l. 1. tit. 6. lib. 1. Ordinam. pag. 144* Nicol. Garc. *de benefic part 5. c. 9. à n 149.* remissiuè Azued. *l. 9. n. 4. tit. 6 lib. 1. noua recop & l. 7. n 2. tit. 3. lib. 6* Mantica *Rota dec. 140. n. 13.* Viuian. *d p. 1. lib. 4. c. 7. num. 6.*

Secundò amplia in sequestratione Villæ , vel castri, 39
cui est annexum iuspatronatus , quia cum illo transit iuspatronatus: & si durante sequestro vacauerit beneficium, cuius electio, vel præsentatio ad sequestratam villam pertinebat , sequester ad illud beneficium vacans eligere , vel præsentare potest. Ita Doctor. *in cap. examinata* , vbi Innoc. *n. 1.* & Felin. *num 10. de iudic.* idem Felin *in c. cum Bertoldus , n. 30. de re iudic.* Gigas *de pension q. 72. n. 3.* Roch. *d. verb ipse, vel is, n. 71.* Corras. *lib. 3 miscellan. cap. 2. n. 16. & in paraphrasi Sacerdotum, part. 2. c 6. à n. 1.* Rebuff. *in tract nominat. q. 14. n. 76.* Gutier. *de tutelis part. 3. c. 7. n. 18.* Doctor Sahagun *in cap. fin. de sequestrat. possessionis, à n. 56.* Azor. *d. part. 2 lib. 6. c. 23. q. 17.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib. 30. tract. 4. n. 245.* citatus per Ceuall. quamuis ipse contrariam opinionem veram, & receptam dicat , *communium contra commun q 740. à num. 3 cum sequentib.* Cened. *d. collect. 5. n. 10 & practicar. ac canon. quæst. lib. 1. quæst. 10. per totam* , vbi *num. vlt.* resoluit tunc demum sequestrem habere ius præsentandi, quando est sequestratum , vel apprehensum ius , aut domicilium alicuius , cui est annexum iuspatronatus; tunc enim cum nullus reperiatur dominus directus rei apprehensæ, sed litigantes ab illius possessione expellantur , sic vt consulatur Ecclesiæ vacanti ; meritò sequester præsentare potest. Secus verò quando nec dominium , nec proprietas rei , sed fructus illius, vt pignori obligati, sequestrantur ; eo enim casu cum remaneat vetus dominus , non præsentabit sequester nec pignorator , quo casu procedit text. *in c. cum Bertoldus de sentent. & re iudic.*

Tertiò amplia in vsufructuario omnium bonorum 40
hæreditariorum , quia cum in hæreditate sit iuspatronatus , debet ipse præsentare. Menoch. *cons. 66. n 26.* Cened *d collect. 5. n 5.* Lambertin *lib. 1. p 1. q. 9. art. 1.* Viuian *p 1. lib 4. cap. 7. n 6* Aloys. Ricc. *in dec. Curiæ Archiep. Neapol. p. 1. dec. 23.* Bortel. *d. tit. 53. n. 239.* nouissimè Alphons. de Leone *de officio Capellani q. 4. praxi 3. n. 239.*

Quartò amplia in conductione , feudo , vel em- 41
phyteusi alicuius vniuersitatis , vel villæ , cui est annexum iuspatronatus ; quia accessoriè cum vniuersitate data in feudum , vel emphyteusim transfertur iuspatronatus. Ioseph. Ludouic. *tom 3. communium opin. tit. de iurepatron. concl. vnic. vers. acquiritur etiam, pag. mihi 534. col. 2.* Cened. *d. collect 5. n. 10.* Viuian. *d. p. 1. lib 4. c. 6.* vbi tamen *num 4* cum Abb. *in c. querelam , n. 19 de elect.* resoluit , quod si Parochiani debent præsentare Parochum , cum non debent præsentare conductores domorum in parochia existentium , sed domini locatores , qui habent iuspatrona-

tus

tus ex præsumpta fundatione, constructione, seu dotatione, nisi consuetudo sit in contrarium.

42 *Quinto* amplia in præscriptione vniuersitatis bonorum, cui annexum est iuspatronatus, quia præscripta vniuersitate, præscribitur & iuspatronatus illi hærens. Felin *in c. causam, n. 8, de præscription.* Roch. *dict. verbo* 43 *ipse, vel is à quo, q. 36. n. 81. cum seqq.* † Præscripto tamen vno fructu iurispatronatus, putà præsentationis, vel alterius honoris, vtilitatis, vel oneris, non intelliguntur præscripti alij fructus, quibus vsus non est præscribens, Lamb *lib. 1. part. 2. q. 11. art. 4.* Viuian. *d. part 1.* 44 *lib. 4. c. 8. n. 1.* vbi *n. 4.* quod † ad hoc, vt præscribatur iuspatron. requiritur tempus quadraginta annorum ex actu continuato, & quod præscribens sit in bona fide, cum scientia, & patientia domini, contra quem præscribitur. In iurepatronatus Regio non procedit, quia hoc præscribi non potest, Cabed. *Lusit. dec. 61. num. 3. part. 2. & de patron. Regiæ Coronæ, cap. 7. num. 3.* Hodie autem seruari debet decretum Conc. Trid. *sess. 25. de reform. cap. 9.* vbi iuspatronatus debet ostendi ex fundatione, seu dotatione, siue ex multiplicatis præsentationibus per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriam excedat, aliasve secundùm iuris dispositionem, vt *alleg. seq.* ostendam.

45 *Sextò* amplia in publicatione omnium bonorum, seu vniuersæ hæreditatis patroni delinquentis facta etiam per iudicem sæcularem; nam publicando bona, quibus iuspatronatus est annexum, dicitur quoque in directe, & accessoriè iuspatronatus publicari, & in Fiscum transire, qui Fiscus adueniente vacatione vice patroni banniti, cuius fuerunt in Fiscum incorporata omnia bona, præsentat Rectorem ad vacantia beneficia. Sed quia resolutio hæc aliquas patitur declarationes, quas in præsenti tractare non est meum, poterit lector pro pleniori illius explicatione consulere Clar. *§. fin. q. 78. num. 8.* Roch. *d. verbo ipse, vel is, q. 19. num. 6.* Emman. Soar. *recep. sent. verb. Patronatus ius,* Molina *dict. cap. 14. à num. 16.* Viuian. *tom. 1. commun. op nion. lib. 9. tit. 31. n. 2.* Perez *d. l. 1. glos. si el que fuere, q. 8.* Costa *d. verb. trebellianica, num. 7.* Spin. *d. gloss. 4. num. 115.* Deciani *tract. crimin. lib. 6. c. 44. num. 24.* Surd. *de alimentis tit. 7. q. 22. num. 28.* D. Sthag. *in c. quanto, de iudic. à num. 27.* Azor. *institut. moral. part. 1. lib. 8. cap. 12. n. 9.* Farin. *in d. praxi crimin. part. 1. q. 25. num. 51. & de heresi quæst. 19. §. 1. n. 24.* Nicol. Garc. *d. cap. 9. à num. 25.* Viuian. *in praxi iurispatronat. part. 3. lib. 15. c. 2.* Sanch. *in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 19. per totum.* Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici, part. 2. cap. 6. num 36.* Rot. *decis 53. num. 5 part. 1. recent.* Lotter. *in suo tract. de re benefic. lib. 2. q. 14. n. 21. cum multis seqq.* vbi *n. 26.* post D. Coccin. *decis. 232. num. 1.* resoluit iuspatronatus annexum alicui castro, confiscato castro, transire in fiscum laïcum ratione annexionis, & *num. 28. & 29.* post Rot & D. Coccin. *citatis locis*, docet quod quando non adest huiusmodi annexio, patronatus maximè transit in fiscum laïcum, & *num. 30,* disputat an Ecclesia hioc acquirat statum libertatis.

46 In casibus supradictis vbi iuspatronatus cum vniuersitate, villa, vel castro ad alium transfertur, non requiritur Episcopi consensus per text *in c. ex litteris, & in c. cum seculum,* vbi Abb. *de iurepatr.* Monet. *de commut. vlt. volunt. c. 11. à n. 210.*

ALLEGATIO LXXII.

Episcopus quando debeat præsentatos à patronis instituere?

SVMMARIVM.

1 *Institutio propriè, per quam præsentatus à patrono instituitur dicitur translatio iuris non libera, à superiore facta, ex qua plenum ius datur instituto.*
2 *Requisita ad institutionem obtinendam sunt beneficij vacatio, existentia iurispatronatus, habilitas præsentati & præsentatio facta in tempore.*
3 *Præsentatio in beneficio iurispatronatus fit per patronos quando Ecclesia vacat.*
4 *Reges Lusitaniæ consueuerunt & solent promittere commendas vacaturas, vel præsentare aliquem in Ecclesia sui patronatus in tenere.*
5 *Patronus in habitu habet ius præsentandi, illud tamen non habet in actu, nisi à tempore vacationis.*
6 *Promissio facta per patronum de beneficio vacaturo, per mortem beneficiarij non conualescit.*
7 *Vacatio beneficij propriè, & verè per mortem Rectoris fit.*
8 *Mors omnia soluit.*
9 *Vacat per renunciationem beneficium, per quam amittitur omne ius in eo competens.*
10 *Permutatio facta de beneficio iurispatronatus sine patroni consensu venit annullanda.*
11 *Consensus patroni requisitus in renunciatione beneficij iurispatronatus, potest præstari ante, & post promissionem.*
12 *Beneficium vacat ob delictum Rectoris, priuationem seu depositionem inducens.*
13 *Beneficium primum vacat ipso iure per adeptionem secundi incompatibilis cum eo, itaut patroni possint præsentare.*
14 *Beneficium primum quando vacet per assecutionem secundi, remissiue.*
15 *Patroni semper possunt præsentare ad beneficium sui iurispatronatus, quomodocunque vacet.*
16 *Vacationis tempore ille habet Ecclesiæ custodiam, qui habet ius instituendi.*
17 *Custodia Ecclesiæ tempore vacationis spectat ad patronos Ecclesiasticos.*
18 *Custodia Ecclesiæ pertinet ad Episcopum, quando patroni sunt laici.*
19 *Custodia Ecclesiæ Parochialis cuiuscumque iurispatronatus in vacatione ipsius hodie per Conc. Trident. commendatur Vicario ab Episcopo constituendo, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, donec ei de Rectore prouideatur.*
20 *Iurispatronatus titulus ex fundatione, vel dotatione debet esse, qui ex authentico documento, & alijs à iure requisitis ostendatur.*
21 *Probationes in iurepatronatus quare tam exactæ requirantur, ostenditur.*
22 *Authenticum documentum est publica scriptura, cui creditur sine aliquo adminiculo & iure, aut consuetudine speciali.*
23 *Scriptura publica dicitur, quæ conficitur per actuarium, seu iudicem, cum duorum, vel trium subscriptione, aut præsentia.*
24 *Scriptura authentica ad probandum iuspatronatus requisita censetur Bulla Episcopi, seu consensus scripto datus ad fundandum, construendum, seu dotandum.*
25 *Probatio iurispatronatus per authenticas scripturas est facienda, itaut per testes non sufficiat.*

26 *Testim*

26 *Testium attestationes in actis redacta censentur authentica scriptura, ita quod per illas intelligatur satisfactum dispositioni* Concilij sess. 25. de reformat. cap. 9.

27 *Scriptura vt dicatur authentica debet continere omnia requisita à iure necessaria, tam in confectione, quàm in extractione.*

28 *Iuspatronatus probatur ex fundatione, vel dotatione per antiquissimum temporis cursum.*

26 *Iuspatronatus ex fundatione probatum præsumitur, probata immemoriali, licèt hoc non appareat.*

30 *Præsentationes multiplicatæ probant iuspatronatus, dato etiam quod essent interpolatæ, & non successiuæ.*

31 *Præsentationes multiplicatæ dicuntur adminus duæ.*

32 *Pluralis locutio duorum numero est contenta.*

33 *Dictio,* multùm, *verificari potest in duobus, secundùm subiectam materiam.*

34 *Constitutio iuris communis restrictiua, seu correctoria, ita est interpretanda, vt minus lædat ius commune, quàm fieri possit.*

35 *Antiquum in materia probationis illud dicitur, quod excedit tempus centum annorum.*

36 *Tempus immemoriale probari potest memoria quadraginta annorum, & quod de reliquo tempore testis deponat secundum auditum & famam.*

37 *Testes ad probandum tempus immemoriale debent esse saltem ætatis 54. annorum.*

38 *Probatio temporis immemorialis quando fit per scripturas & instrumenta, centum requiruntur anni, si verò per testes, sufficiunt sexaginta.*

39 *Immemorialis per testes non dicitur sufficienter articulata, si testes non dicant, quod non audierunt, nec viderunt contrarium.*

40 *Iuspatronatus plenè probatur ex pluribus enunciatiuis antiquorum instrumentorum à centum annis, & citra, etiamsi enunciatiuæ haberent originem ab eisdem patronis, & personis suspectis.*

41 *Verba enunciatiua in antiquis plene probant.*

42 *Iuspatronatus etiam secundum iuris dispositionem probari potest.*

43 *Iuspatronatus per famam concurrente longissima præsentandi possessione probari potest.*

44 *Fama sola non sufficit ad probandum iuspatronatus, sed debent concurrere alia coniectura in antiquis.*

45 *Iuspatronatus in dubio præsumitur ex fundatione, dotatione, vel constructione.*

46 *Iuspatronatus non probatur ex certo subsidio alicui tanquam patrono præstito.*

47 *Litteræ institutionales Antistitum probant iuspatronatus.*

48 *Libri visitationum non sufficiunt ad probandum iuspatronatus.*

49 *Sententia Episcopi, qua indicauit ad præsentionem alicuius patroni beneficium pertinere, non probatur iuspatronatus, nisi antiqua sit.*

59 *Littera maiuscula inscripta in lapide posito & publico ab immemoriali tempore citra plenè probant iuspatronatus.*

51 *Scriptura incisa in lapidea columna plenam fidem faciunt.*

52 *Lapides, seu columnæ, quibus litteræ incisæ sunt, probant confinia.*

53 *Chronicis, quibus à maioribus nostris fides communiter adhibita est, credere debemus.*

54 *Probatio quæ requiratur in iurepatronatus, quod ex vsurpatione præsumitur, ostenditur.*

55 *Præsentationes continuatæ, quæ omnes effectum sortitæ sint, de substantia requiruntur in probatione iurispatronatus, quod ex vsurpatione præsumitur.*

56 *Præsentationes effectum sortiri dicuntur, si sint confirmatæ.*

57 *Possessio quinquagenaria, quæ per scripturas authenticas requiritur in probatione iurispatronatus ex vsurpatione, non potest fieri per testes.*

58 *Forma dat esse rei, & ad vnguem est seruanda.*

59 *Anni quinquaginta possessionis, quæ per scripturas authenticas requiruntur in probatione iurispatronatus ex vsurpatione, debent sumere initium ab illo die, quo apparet factam fuisse primam præsentationem, vsque ad diem litis postremò motæ.*

60 *Scriptura authentica non solùm exiguntur in probandis præsentationibus continuatis, verùm etiam in probatione effectuationis.*

61 *Iuspatronatus ex vsurpatione præsumitur in potente.*

62 *Iuspatronatus in Vniuersitatibus, etiam paruis, ex vsurpatione acquisitum præsumitur.*

63 *Iurispatronatus vsurpatio non præsumitur, nisi constet de dolosa occupatione, cuius contrarium in persona potenti, magnate, vel vniuersitate censuit Sacra Congregatio, & Rota Romana.*

64 *Iuspatronatus ex vsurpatione acquisitum non præsumitur, si non totius vniuersitatis, sed illius partis esse prætendatur.*

65 *Personæ potentes, in quibus vsurpatio iurispatronatus præsumitur, sunt Imperator, Reges, infantes, Barones, aliique magnates, prout in quolibet de familia Romana Vrsinorum, vel Columnæ.*

66 *Iuspatronatus priuatorum non admittit præsumptionem vsurpationis.*

67 *Iuspatronatus dicitur priuatorum, quando patroni non sunt Domini temporales loci, vbi fundatum est.*

68 *Probatio, quam exigit Concil. Trid. in iurepatronatus ex vsurpatione acquisito, non requiritur, vt agatur non contra Ecclesiam, sed inter ipsosmet patronos.*

69 *Iuspatronatus potest præscribi ab vno contra alium compatronum spatio quadraginta annorum, cum titulo colorato.*

70 *Successio in iurepatronatus hæreditario iure delata datur in stirpes, & non in capita.*

71 *Probatio descendentiæ patronorum ad effectum præsentandi non requiritur stante quasi possessione præsentandi.*

72 *Præsentari possunt in iurepatronatus omnes, qui prohibiti non reperiuntur.*

73 *Laicus est incapax beneficiorum, etiamsi incedat in habitu & tonsura, & communiter reputetur clericus.*

74 *Laicus non potest præsentari ad beneficium.*

75 *Villaloborum familia, nunc Marchiones Astorgæ in Sede Legionensi, ex priuilegio Pontificio Canonici sunt.*

76 *Nominatio facta per patronos laicos etiam de non clerico ad beneficium est valida.*

77 *Laicus ad beneficium non potest præsentari, quamuis statim postea sumpserit clericatum, quia Ordo debet necessario præcedere.*

78 *Capacitas tempore præsentationis in beneficiis attenditur.*

79 *Seruus non potest præsentari, nisi manumissus sit, & fiat clericus.*

80 *Infidelis, vti incapax, præsentari non potest.*

81 *Neophytus, id est, qui initio in Sancta Fidei est eruditione plantatus, non potest præsentari*

82 *Irregularis non potest præsentari, cùm non valeat ad Ordines promoueri, & collatio, seu prouisio de beneficio illi facta est nulla.*

83 *Illegitimus non potest eligi, nec præsentari.*

84 *Corpore vitiati non possunt præsentari ad beneficia.*

85 *Præsentare seipsum non potest clericus patronus.*

86 *Summus Pontifex potest seipsum eligere.*

87 *Procurator constitutus à patrono ad præsentandum, non potest ipsum patronum præsentare.*

88 *Procurator*

88 *Procurator constitutus à patrono ad præsentandum non potest seipsum præsentare.*

89 *Substituens à procuratore dato ad præsentandum, non potest nec patronum, nec suum principalem præsentare.*

90 *Patronus ad beneficium, in quo habet iuspatronatus, poterit per Episcopum vocari, & institui.*

91 *Patroni plures possunt ex se ipsis unum nominare, & præsentare ad Ecclesiam sui iurispatronatus.*

92 *Patronus non potest cum compatronis seipsum præsentare, sed præsentationi de se facto consentire.*

93 *Præsentare potest pater filium, avus nepotem, seu alios consanguineos.*

94 *Episcopus licitè confert beneficium filio legitimo, vel nepoti idoneo.*

95 *Donatarius iurispatronatus non potest præsentare donatorem, si donatio sit facta pro illa vice.*

96 *Excommunicatus beneficium obtinere non potest.*

97 *Excommunicatus præsentari, seu nominari ad beneficia non potest.*

98 *Suspensus nō potest eligi nec præsentari ad beneficia.*

99 *Interdictus non potest præsentari ad beneficium.*

100 *Infames ad beneficia eligi, seu præsentari non possunt.*

101 *Præsentari ad beneficia qui ve indigni non possint, referuntur.*

102 *Clerici non ex locorum, vel generis dignitate, sed morum nobilitate innotescere debent.*

103 *Consuetudo non valet, quod non admittantur ignobiles in Canonicos.*

104 *Inhabilis quis iudicandus est ad beneficia, si talis reperiatur tempore præsentationis, nec prodest habilitas si superveniat.*

105 *Præsentantes minus idoneum, vel indignum peccant mortaliter, & si sunt patroni Ecclesiastici, privantur ea vice iure præsentandi, si autem laici, possunt intra quadrimestre alium præsentare, nisi scienter præsentaverint.*

106 *Procurator nominans indignum ad beneficia, non præiudicat patrono.*

107 *Mandatum speciale requiritur ad præsentandum.*

108 *Devolutio ubi ei locus est, non modo ad Episcopum, sed ad alterum quemcunque inferiorem Prælatum fit, ad quem spectat collatio, vel institutio.*

109 *Prælatus conferens beneficium iure devolutionis tenetur servare naturam beneficij.*

110 *Præsentatus Episcopo personaliter exhiberi debet.*

111 *Verbum*, repræsentent, *propriè significat præsentiam sui facere.*

112 *Repræsentare dicitur, qui præbetur sensibus corporeis.*

113 *Præsentatio est exhibitio personæ per patronum Episcopo, vel alteri ad quem institutio pertinet, legitimè facta.*

114 *Præsentatio de absente facta non valet, nec ordinarius tenetur præsentatum admittere, qui se personaliter non exhibet.*

115 Cap. ea noscitur, de iurepatron. *opponitur.*

116 *Patronus absens potest per litteras facere præsentationem personæ, quæ cum eisdem Episcopo se personaliter repræsentet.*

117 *Præsentati cur personaliter, & non per procuratorem se debeant Episcopo præsentare, ostenditur.*

118 *Præsentatum absentem potest Episcopus instituere, si eū noverit esse idoneum notoriè.*

119 *Examen in notoriè litterato non requiritur.*

120 *Examen in Parochialibus præcisè necessarium est, nec omitti potest ex eo, quod provisus notoriè dignus sit.*

121 *Examen per concursum non requiritur in Parochialibus iurispatronatus laicorum, nisi plures sint præsentati.*

122 *Examen per concursum requiritur in Parochialibus iurispatronatus Ecclesiastici.*

123 *Edictorum affixio in vacatione Parochialis Ecclesiæ iurispatronatus Ecclesiastici, adeo est substantialis, ut institutio facta sine ea ipso iure annulletur.*

124 *Præsentati ad beneficia simplicia, si Episcopo eorum idoneitas nota non sit, a nullo etiam Apostolicæ Sedis Nuncio institui debent, nisi prius fuerint ab Ordinario examinati.*

125 *Examinari, & approbari ab Episcopo prius debent præsentati, & postea institui ab inferioribus, si ad eos pertineat institutio.*

126 *Præsentatio à patronis laicis, vel clericis ratione proprij patrimonij facienda est intra quadrimestre, & ab Ecclesiasticis intra semestre.*

127 *Tempus datum ad præsentandum est continuum, & currit diebus feriatis.*

128 *Iuspatronatus Ecclesiasticum quod dicatur, ostenditur.*

129 *Mutata conditione personæ, & bonorum conditio mutata videtur.*

130 *Privilegiatum quod non est, si perveniat ad privilegiatum, amittit naturam antiquam, & efficitur privilegiatum.*

131 *Iuspatronatus quando est commune, & laici Ecclesiastici, omnes simul ratione communionis habent semestre ad præsentandum.*

132 *Iuspatronatus mixtum, licèt quoad privilegia & commoda dicatur Ecclesiasticum, tamen quoad derogationem censetur laicale.*

133 *Iurispatronatus ubi in dubio fit mentio, intelligitur de Ecclesiastico.*

134 *Tempus patronis ad præsentandum concessum incipit currere secundum veriorem opinionem à tempore scito vacationis.*

135 *Ignorantia potius præsumitur quàm scientia.*

136 *Præsumptio est pro patrono, ut dicatur præsentasse in tempore, & ignorasse vacationem, nisi scivisse probatum fuerit.*

137 *Regi quantumcūque scienti non currit tempus quatuor mensium ad præsentandum in beneficiis.*

138 *Tempus ad præsentandum in beneficiis non currit absenti, vel impedito.*

139 *Impedito non currit tempus.*

140 *Tempus ad præsentandum quando lite pendente super iurepatronatus patronis præsentare contendentibus currat, ostenditur.*

141 *Patronus ubi per errorem coram Ordinario præsentaverit, cum deberet præsentare coram inferiore ex præscriptione, vel privilegio, quamvis lapsum sit tempus ad præsentandum, poterit iterum præsentare ex iusta causa ignorantiæ coram ius habente.*

142 *Præsentatio si fuit admissa, præsumitur facta in tempore.*

143 *Tempus datum ad præsentandum potest Ordinarius in sui præiudicium prorogare, non tamen abbreviare.*

144 *Præsentatio intra tempus datum à iure fieri potest quocunque die, etiam feriato.*

145 *Actus extraiudiciales validè fiunt diebus feriatis.*

146 *Præsentatio est actus extraiudicialis, & voluntarius.*

147 *Præsentatio potest fieri extra territorium, & diœcesim habentis instituere.*

148 *Præsentatio coram Episcopo loci, vel coram habente instituere facienda est.*

149 *Præsentatio quando fieri debet coram Episcopo, Sede Episcopali vacante, fieri potest coram Capitulo.*

150 *Beneficium iurispatronatus quando situm sit in*

n.7.de instit. Viuian.*in praxi iurispatr. p. 2. lib* 12 *c.* 1.
2 Sed † quia requisita ad institutionem obtinendam sunt
beneficij vacatio, existentia iurispatronatus, habilitas
præsentati, & præsentatio facta in tempore, vt per
Rot. *decis.* 337. *n.* 1. *p.1.recent.* Viuian.*d.lib.* 12.*c.*4.ideo
de his requisitis breuiter agendum, vt postea institutionis
materia commodiùs expliceiur, & facilius percipiatur.

Beneficij vacatio quibus modis possit contingere?

3 PRæsentatio in beneficio iurispatronatus fit per patronos,
vel existentes in quasi possessione, quando
Ecclesia vacat, *c.illud.de iurepatron. cap.vlt. de concess.
prab.* itavt non possint promittere se præsentaturos
aliquem ad beneficium vacaturum, nec alicui dare potestatem
præsentandi ad illud antequam beneficium
vacet. Kirchou.*tom.1.com.opin.lib.*1 *tit.*4.*n* 8. *pag.*167.
Lambert.*de iurepatron.par.*1.*lib* 2 *quæst.*6 *art.*1.*&* 19.
Mar.Ant. *var resol. lib.*1. *resol.* 11. *num.*8. Put. *p.*1.*decis.*244.
Perez *l* 1. *gloss* 2. *vers. non minus elegans,tit.*6.
*lib.*1.*Ordin.pag.*146.Rebuff *in praxi, p.*2. *titul,
de reprob.benef. vinent. à num.*27. Spin. *in speculo testam.gloss.*4
princ. num 193. Cened. *ad Decretal. collect.*160.
Nicol.Garc.*de benef.p.*1.*c.*5.*à num.*4. Cabed.
4 *de patronat. Regiæ coronæ,c.*14. vbi resoluit † passim
Reges Lusitaniæ consueuisse, & solere promittere
præsentare aliquem in Ecclesia sui patronatus in genere
ob benemerita, & seruitia, & de hac promissione
prouisionem Regiam fieri: & *cap.* 15. idem resoluit
5 de Commendis vacaturis. Ratio est, quia † quamuis
patronus in habitu habeat ius præsentandi, illud tamen
non habet in actu, nisi à tempore vacationis,
6 Duen. *reg.*179. & ideo † prouisio facta per patronum
de beneficio vacaturo per mortem beneficiarij, non
conualescit, Cald.Pereira *de potestate nominandi c.*10.
num 2.

7 Vacat autem propriè, & verè Ecclesia per mortem
Rectoris, *c.si susceptum, de rescript.in* 6 Gonzal. *ad
reg.*8.*Cancell.gl.*15.*à n.*3.Nicol.Garc.*de benef.p.*11.*c.*2.
Alphons.de Leone nouissimè *tract.de officio Capellani,*
8 *q.*4. *praxi* 1.*à n.*54.nam † mors omnia soluit *authent.
de nuptiis.§. deinceps,collat* 4 cum citatis *in libello de*
9 *principiis vtriusque iuris,litt.M.num.*36.† Vacat etiam
per renunciationem, per quam amittitur omne ius in
beneficio competens, proprietas, titulus, & possessio,
Flamin *de resignat.lib.*1.*q.*5.*à n.*15. Hieron.Gabr.*cons.*
192.*lib.*1.Nicol.Garc.*d.p.*1.*c* 3. Viuian.*in praxi iurispatron.p.*1.*lib.*6.*c.*6.*n.*3.
Etiamsi fiat renunciatio ex causa
permutationis, Nicol.Garc.*d p.*11.*c.*4.*à princ.* Alphons.
10 de Leone *d.q.*4.*praxi* 1.*n.*105.*cum sequentibus,* † tunc
autem non præsentant patroni, sed consentiunt tali
permutationi, quia si fieret absque eorum consensu,
per sententiam esset annullanda, & retractanda, Flam.
*lib.*2.*q.*4. Prosper de Augustin *in addit.ad Quarantam
in summa Bullarij, verb.beneficiorum permutatio,* vbi
ampliat ad permutationes, quæ fiunt in Curia, non facta
mentione de iurepatronatus laicorum, & in renunciationibus,
siue simplicibus, siue ad fauorem alterius,
siue in manibus Papæ, siue Ordinarij factis, vt absque
patronorum consensu sint nullæ, quicquid aliud velit
Rebuff.*in praxi benef. tit. de permut. n.*43. Zerola *in*
11 *praxi Episc.p* 1.*verb.iuspatronatus,* §.6. † qui quidem
patroni consensus requisitus in resignatione beneficij
iurispatronatus potest præstari ante & post prouisionem,
Flamin. *lib.*8. *q* 10. *à n.*5. Vbi tamen Summus
Pontifex electum Episcopum instituerit, aut confirmauerit
cum retentione beneficiorum, extenditur facultas
hæc retinendi ad beneficia etiam iurispatronatus
laicorum, Couar.*pract. c.*36.*n.*12. Campan.*rub.*11.*c.*13.
*num.*498.

12 Vacare dicitur etiam Ecclesia, si eius Rector ob delictum
sit priuatus, quia vacat, & amittitur beneficium
priuatione, seu depositione, quæ propter graue crimen
imponitur, vt homicidium, simoniam, periurium, &c.
Selo.*de benef.p.*3.*q.*2 *&* 3 Corras. *eodem tr.p.*1. *c.*10 *à
n.*1 Nicol.Garcia *d. p.*11. *c* 10. *à n.*1. & tunc patronus
poterit alium præsentare, nisi Rector ipse priuatus esset
ex delicto, quo erat inquinatus tempore præsentationis,
& quod delictum erat notum patrono, quia pro
illa vice patronus, qui præsentauit scienter indignum,
priuatur iure præsentandi, *c cum vos,* vbi gloss.*verb minus
idoneè,de offic. Ordinar.* Lambert.*lib.*2 *p.*1 *q* 6.*art.*7,
Viuian.*d p.*2.*l b* 5.*c.*6.*n.*7.latè de materia Alphons. de
Leone *d.q.*4 *praxi* 1 *n* 127 *cum seqq.*

Eo modo vacat ipso iure primum beneficium per 13
adeptionem secundi incompatibilis cum primo, itavt
patroni possint præsentare, *c. de multa,de prab cap. si
beneficia,de prebend.lib.*6.*c.vt quis duas,de elect. in* 6,
& hoc dummodo quomodocunque sit adeptus possessionem
secundi, *c.si tibi concesso, de prabend. in* 6. Et
† quando vacet beneficium primum per assecutionem 14
secundi incompatibilis? vide latè Hoieda *de incompatib
benef.c* 13 *& seqq* Lambert *vbi proximè,artic.*16
Seraphin *dec.*483.*&* 953.Nicol. Garcia *d.p.*11.
*c.*5. Et ideo † quomodocunque verè, & cum effectu 15
vacet Ecclesia, seu beneficium, vel per modos antedictos,
vel per promotionem ad Episcopatum, vel per
ingressum Religionis, vel per violentam possessionem,
per contractum Matrimonij, vel per lapsum temporis
datum ad aliquem Ordinem accipiendum, vel aliter,
semper patroni possunt præsentare, quia vbi datur
vacatio, ibi datur præsentatio, *cap vlt* & *ibi* Doct. *de
concess prab.* Lamb.*vbi proximè,art.*18.Viuian.*d.cap.*6.
*num.*18.

Tempore vacationis ille habet custodiam Ecclesiæ, 16
qui habet ius instituendi. *gloss pen. in fine,in cap cum
vos,de offic.Ordin.* & † si patroni sint Ecclesiastici, cu- 17
stodia Ecclesiæ spectat ad eos, ideo Episcopus in ea
non ponet œconomum, Innoc. & alij *in c vnic. vt Ecclesiast.beneficia,*
*& in c.*1.*ne Sede vacante;* † si autem 18
sint patroni laici, custodia pertinet ad Episcopum, quia
laici non debent se intromittere rebus Ecclesiæ, nisi
quoad defensionem, *c.* 1.cum sequentibus 10.*q.*1.† Ho- 19
die Concil.Trid *sess.*24.*de reform.c.*18.statuit quod vacante
Ecclesia Parochiali cuiuscunque iurispatronatus,
Episcopus in ea idoneum Vicarium debet constituere
cum congrua eius arbitrio fructuum portionis assignatione,
qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, donec ei
de Rectore prouideatur. Borgn.*dec* 11.*n.*53 *p.*3. Iacob
de Graffis *in aureis dec.p.*2.*lib.*2.*c.*26.*n.*28.Aloys.Ricc,
*in praxi rerum fori Eccl.dec.*175.*in* 1.*edit. & res* 495.
*n.*3.*in* 2.*edit.* etiamsi parochialis institutio pertineat ad
inferiorem, Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. p.*2.
*c.*18.*num.*52.

Iurispatronatus existentia quomodo probanda.

DEcreuit S.Synodus Trident. *sess.*25. *de reformat.* 20
*c.*9. vt titulus iurispatronatus sit ex fundatione,
vel dotatione, qui ex authentico documento, &
aliis à iure requisitis ostendatur: siue etiam ex multiplicatis
præsentationibus per antiquissimum temporis
cursum qui hominum memoriam excedat, aliàsve secundùm
iuris dispositionem: de cuius intellectu vide
Gonzal.*ad regul* 8. *Cancell. gloss.*18.*n.*19. *cum multis
seqq.* Mascard *de probat. conclus.*956. *& conclus.*1216.
Zerola *in praxi Episc.p.*1.*verb.iuspatr pag* 181. Galet.
in margarita casuum Conscientiæ, verb. iuspatronatus,
Molfes *in sum.Theologiæ moralis tract.*6 *cap.*5. *num.*24.
cum sequentibus, Monet. *de commutat.vltim vol. c.*10.
*num.*210 *cum sequentibus,* Ioan. Anton. Massobr. *in
praxi habendi concursum, prel.*7.*dub.* 3 *à num.*14. Cardinal.
Mantica *dec.* 198. 208. 244 *&* 318. Seraphin.
decis.

decis 1103. & 1120. & 1141. & 1367. Aloys. Ricc. *in collect. decis p.1. collect.* 53. & *in decis. Curiæ Archiepisc. Neapol decis.* 161. *p.* 1. & *in praxi fori Ecclesiast. resolut.* 124. *cum sequentib. in* 2 *edit.* Card. Tusch. *littera I, conclus* 617. Franc Leo *in thesauro fori Ecclesiast. p.* 2. *c.* 21. *à num.* 1. Valer. Regimald. *in praxi fori pœnit. libro* 30. *tract.* 3. *n.* 210. Campan. *in diversorio Iuris Canon. rub.* 11. *cap.* 13. *n.* 405. *cum sequentib.* Viuian. *in praxi iurispatron. p.* 2. *lib.* 11. *c.* 3. *cum sequentibus*, latè & nouissimè Alphons. de Leone *dict. q* 4. *praxi* 5. *n.* 1. *cum multis seqq.* Requiruntur igitur tam exactæ probationes, quia in dubio Ecclesiastica beneficia præsumuntur libera; tum quia iuspatronatus est quædam seruitus Beneficij, quæ non præsumitur, Seraphin. *decis.* 1333. *n.* 1 & 2.

Et ideo non solent Ordinarij esse admodum faciles in admittendis præsentationibus, nisi prius sibi liqueat de iurepatronatus, Rot. *decis.* 11 *sub num.* 1. *vers. ratio, de iurepatron. in nouis*, Rot. etiam *decis.* 13. *n.* 1. *p.* 1. *recent.* Seraph *decis.* 1132 *n...* Mantic. *decis.* 150. *num.* 3. refert Lotter. *in tract. de re ben. f. lib.* 2 *q.* 13. *num.* 42. Nec in hoc assertio Episcopi sufficit, illa enim non potest præiudicare Ecclesiæ, vel successoribus, Capitaq. *dec.* 118. *n.* 3. *p.* 2. Cittlin. *controu forens. c* 57. *n.* 8. Rot. *decis* 421. *n. vlt. p.* 2. *recent.* quamuis illi multum essent deferendum, cum Ordinarij soleant esse multum difficiles in admittendo aliquod beneficium esse de iurepatronatus. Put. *decis.* 243. *in fine, lib* 2 Rot. *dec.* 360. *n* 12. apud Farin. *p.* 2. *recent.*

21 *Primò* probatur ex authentico documento funda-
22 tionis, vel donationis, vt dixi: † authenticum autem documentum est publica scriptura, cui creditur sine alio adminiculo, vel iure, vel consuetudine speciali, *cap.*
23 *cum dilectus, de fide instr.* † & dicitur quæ conficitur per actuarium, seu Iudicem cum duorum, vel trium testium subscriptione, vel præsentia, gloss. *verb. si scripturam, in c.* 2. *de fide instrumentorum*, Piasec. *in praxi noua*
24 *Episc. p.* 2. *c.* 5. *n.* 6. vbi dicit quoad propositum † scripturam authenticam censeri Bullam Episcopi, seu consensum in scripto datum ad fundandum, construendum, seu dotandum, de quo etiam Aloys. Ricc. *in pra-*
25 *xi fori Eccl. resol.* 125. † Et in persona potenti prosonna requiritur, vt probatio fiat per authenticas scripturas, vnde regula est constituenda, quod probatio per testes non sufficiat, vt referunt *à Sacra Congregat.* decisum Gonzal. *d. gloss.* 18. *n.* 79 Piasec. *in praxi noua Episcop. d. c.* 5. *n.* 5 Francisc. Leo *d c.* 6. *n.* 2. Rot. apud Ferent *ad dec Buratti* 832. *n.* 10. nam eo ipso quod Concilium non confidit de testibus, consequenter remanet exclusa ista probatio, cum aliter de facili subuerteretur dispositio Concilij *dict. loc.* Rota *in Saonen. iurispatronat.* 15. *Nouemb.* 1582. coram *Sanctissim. D. Clem VIII.* Aloys Ricc. *d praxi, resol.* 136. Gonzal. *d. gloss.* 18. *n.* 82. Stephan. Grat *discept. forens. c.* 168. *n.* 21. Molfes. *d. c.* 5.
26 *n.* 44. † Sed attestationes testium in actis redactas censeri authenticas scripturas, ita quod per illas intelligatur satisfactum dispositioni Concil. Trident. concludit Menoch. *cons.* 336 *n.* 23. sequitur Campan. *dict cap.* 13. *n.* 410. & tenuit Rota apud Farin. *dec.* 502. *in nouiss.* per egregiam doctrinam Angeli *in l. vlt. col.* 2. *vers. sed Innocentius, C. de edicto Diui Adriani tollend.* & ipsummet Concilij decretum id ostendit in illis verbis ibi, *qui ex authentico instrumento, & aliis iure requisitis*
27 *ostendatur.* † Et vt scriptura dicatur authentica, debet continere omnia requisita à iure necessaria, tam in confectione, quàm in extractione. Aloys. Ricc. *in d praxi, resol.* 126.

28 *Secundò* probatur ex multiplicatis præsentationibus per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriam excedat; in quibus enuncietur spectare iuspatronatus de iure, vel consuetudine, quia illa verba, *de iure*, intelliguntur ex fundatione, vel dotatione, Menoch. *cons.* 336. & *de præsumpt. lib.* 3. *q.* 90. *n.* 3. *cum sequent.* Mascard *concl* 103. *num.* 9. Gonzal *d gloss.* 18. *num* 44. *cum sequentib* Campan *d c.* 13. *à n.* 425. Franc. Leo *d. cap.* 6. *num* 3. Viuian. *dict. part.* 2. *lib* 11. *cap.* 7 *n.* 2 Monet. *de commut vltim. volunt. cap.* 10. *numer.* 211. Rot apud Farin. *decis.* 515. *n.* 1. & *decis.* 148. *num.* 1. *part.* 1. *recent* & *decis.* 674 *n.* 2. *p.* 2. *recent.* Nam iuspatronatus ex fundatione, vel dotatione probatur multiplicatis præsentationibus per tempus supra hominum memoriam, etiam si nullum instrumentum fundationis, vel dotationis ostendatur, & quamuis etiam in dictis præsentationibus nulla appareat facta mentio fundationis, vel dotationis, Rota *decis.* 792 *n.* 11 *part.* 1. *diuers.* ita decisum referunt in *Sacra Congreg.* Gonzal. *gloss.* 18 *num* 46. Francisc. Leo *d. cap.* 6. *n* 3. Aloys Ricc. *in d praxi, resolut.* 127. *num.* 1. Oslet. *dict. verb. iuspatronatus pag.* 145. *col.* 1. Molfes. *d tract* 6. *cap.* 5 *num* 47. *in med.* Aloysius Riccius *in decis. Curiæ Archiep. Neapolit part.* 4 *decis.* 258. nouissimè Alphons. de Leone *de offic. Capellani, q.* 4. *praxi* 2. § 1. *num.* 46. *cum seqq.* † Pro- 29
bata enim immemoriali, præsumi probatum iuspatronatus ex fundatione, licèt hoc non appareat, declarauit eadem *Sacra Congreg.* teste Piasec. *in praxi noua Episcop. dict cap.* 5. *num* 7. *post princ.* vbi enim Gonzal. *vbi proximè, num.* 48 dicit non suffragari immemorialem, seu continuas præsentationes, quando constaret de initio inualido à principio; vt si appareat, quod fuerit vsurpatum iuspatronatus ex priuilegio, & non ex fundatione, seu dotatione, vel quando constat de mala fide, de quo etiam Aloys. Ricc. *in d. praxi, resol.* 129.

Amplia, vt præsentationes multiplicatæ probent 30
iuspatronatus, dato etiam quod essent interpolatæ, & non successiuæ; maximè si probent præfatas præsentationes effectuatas fuisse ob successiuam vacationem per obitum præsentatorum, iuxta tradita per Seraphin. *decis* 337. resoluit in terminis Aloys. Ricc. *in d praxi, res.* 127 *n.* 2. Et ratio est, quia probatis extremis, media præsumuntur probata, ad quod vide citata *in libello de pr. iuris, litt. M num.* 19. Rota *in Aliana iur spatr.* 4. *Iulij* 1629. coram *R. P. D. Ghisterio*, ibi: *Nec releuat, quod non exhibeantur omnes præsentationes continuatæ, quia constito de duobus extremis, media possessio præsumitur*, &c. refert Alphons. de Leone *d. q* 4. *praxi* 2 *n.* 46.

Multiplicatæ præsentationes dicuntur ad minus 31
tres, quia dictio, *multum*, significat ad minus tres vices. Ias. *in l.* 1. *num.* 4. *C de fideicom.* Cephal. *cons.* 425. *numero* 43. *vol...* verum duas sufficere, vt dicantur multiplicatæ præsentationes, tenent Caualcan. Fiuiz. *decis.* 17. *num.* 14 *part.* 2 Mar. Anton *variar. resolut.* 169. *num.* 37. Aloys. Ricc. *d resol.* 227. *in fine*, Campanil *d. cap.* 13 *numer.* 425. me citato *in hoc loco*, Castr. Pal. *in opere moral. tom.* 2. *tract* 13 *disp.* 2. *punct.* 3 *n.* 4 Nauar. *concl* 94. *sub n.* 9. Alphons. de Leone *d. q* 4. *praxi* 2. *n.* 48. ex eo,
quia † pluralis locutio duorum numero est contenta, 32
l. vbi numerus ff. de testib c. pluralis locutio 40. *de regulis iuris in* 6. cum citatis *in libello de principiis iuris, littera P, num.* 2. tum quia † prædicta dictio *mul-* 33
tum, verificari potest in duobus, secundùm subiectam materiam. Intrig. *Siciliæ decis* 44. *n.* 18. & Ego ipse *in meis Remiss. de d & claus dict* 174 In præsenti subiecta materia patitur dictionem illam esse intelligendam in duobus, cum Concil. *d. loc.* sit restrictiuum, siue correctorium Iuris communis, vnde venit ita interpretandum,
† vt minus lædat Ius commune, quàm fieri possit, ar- 34
gum. text. *in l.* 5. *C. de noxalibus, c. cùm dilectus, de consuetud.* & *in c. audientiam*, vbi Abb. *de clericis non resid.* Tiraq. *in tract. le mort saisit le vif p* 2. *declar.* 3. *n.* 2. & *de retract. lignag* § 9. *gloss.* 2 *n* 55. Chassan. *in consuet. Burgund. rub.* 7. § 3. *in fin n.* 2 Menoch *remed.* 12. *recup. n.* 278. & *de arbitr. casu* 321. *n.* 13. & *cons.* 4. *n.* 8 & *cons.* 5. *n.* 3. & *cons.* 88. *n.* 30. Surd. *de alim. tit.* 8. *priuil.* 90 *n.* 4. *cum seqq.*

Per

35 Per antiquiſſimum temporis curſum, qui hominum memoriam excedat, probatur iuſpatronatus,
id eſt, ex præſentationibus continuatis, antiquis, & effectuatis per centum annos, vt cenſuit Rota *deciſ.* 411.*n.*1. apud Farin.*part.*1.*recent & deciſ.*674.*n.*2. *part.*2.*recent.* nouiſſimè Alphonſ.de Leone *d.quæſt.*4. *praxi* 2 *num.*46.*cum ſequentibus*, vbi *num.*47. reputat defectum quatuor annorum in centenaria modici temporis per Rot.*in Aliphana iuriſpatronatus* 4 *Iul.*1619. coram *R.P.D.Ghiſlerio.* Quamuis autem variæ ſint opiniones, quod dicatur antiquum in materia probationis, illa tamen communior,& receptior eſt, ad hoc requiri tempus centum annorum, Surd.*conſ.*245. *n.*24. Franc. Leo *in theſauro,p* 2.*c* 21.*n.*5.Duen.*reg.*299.*n.*7. Menoch.*de arbitr.caſu* 3.Maſcard.*de probat concl.*103. *à n.*1. Marian. Aur.*d.l.*1.*reſol.*80.*n.*11. Farin. *in praxi crimin.p.*1.*quæſt* 47.*n.*112.*& part.*2 *quæſt.*69.*num.* 42. Morl.*in emporio iuris,part.*1.*quæſt.*11.*tit.*11.*num* 7.Nicol. Garc. *de benef. parte* 12. *cap.*2. *num* 263 Gutier. *conſ.*1. *num.*5. Monet. *dict. cap.*10. *num.*212. Ceuall. *comm.contra commun.quæſt.*302.*num.*9 Capell.Tholoſan.*deciſ.*440 Rot. Roman.apud Farin.*deciſ.*520. *cum ſequentibus,& deciſ.*584.*in nouiſſ.*aliàs *p.*4 *diuerſ.*Nam antiquum factum dicitur, ſi excedat centum annos, Sylu.*conſ.*36.*num* 13.Tiraq *in l.ſi vnquam,verb.omnia, num.*11. Menoch.*illuſt.cap.*84. *num.*15. Auendan. *de exequendis mand.par.*1.*c.*6 *n.*6. Gam. *dec.*88.*n.*1.Brunor. *verb. antiquitas* 4. me citato *in hoc loco*, Ciarlin. *controuerſ forenſ. cap.*57. *n.*6, qui temporis curſus in præſenti materia multò magis requiritur, cum vltra verbum,*antiquiſſimum*,quod illud ſine dubio deſignat, addatur,*qui hominum memoriam excedat*, id eſt immemoriale,quod etiam exigit centum annos,Maſcard. *de probat.con. luſ.*1214.*num* 53 Valaſc.*conſ* 95 *num* 9. Flamin.*de confident q.*28.*n.*236. † Ad probandum huiuſ-
36 modi tempus immemoriale, ſufficit memoria quadraginta annorum,& quod de reliquo tempore teſtis deponat ſecundùm auditum, & famam, iuxta doctrinam gloſſ. communiter receptæ *in cap.*1. *de præſcript. in* 6. Bald.*de reſcript.p.*2.*quinta partis prin .q* 6. *n.*43.Cou. *in reg.poſſeſſor,p.*2. §.3 *n.*7. Maſcard. *dict. concl.*1038. Ioan.Garcia *de expenſis c.*9.*n.*9. Molina *de Inſtit. tr.*2. *diſp.*76.*n.*5.Moneta *de decimis,c.*5.*n.*77. Ceuall. *communium contra communes,q.*45.*à n* 2.Molina *de primogen.lib* 2.*c.*6.*n.*31. Card.Tuſch *tom* 5. *littera M, concluſ* 187. *& tom.*6. *littera P, concluſ* 552 Et † teſtes
37 debent eſſe ſaltem 54. annorum, Brunor. à Sole *in locis communibus,verb.teſtis,num.*20.Aloyſ.Ricc.*in dict. praxi,reſol.*128

38 Verùm vt faciliùs percipiatur, quomodo probatio temporis immemorialis ſit facienda, illud maximè attendendum eſt,quod licèt regula ſit quod immemorabilis non poteſt probari per ſcripturas,gloſſ.*in cap.*1. *de præſcript. in* 6. vbi Ioan. Andr. *in fine*, Gemin. *num.*16.& Franch.*num.*15.Balb. *de præſcr.*2.*par.*3.*par. princ. quæſt* 6.*num.*25.Rebuff. *de decim.q.*13.*n.*97. Anton.Gabr.*commun.tit.de præſcr pr concl.*1.*n* 82 nihilominus tamen hæc regula fallit quando immemorabilis enuntiatur in ſcripturis antiquiſſimis excedentibus metam centum annorum, Vetall. *deciſ.*347. *p.*3. Flamin.Pariſ.*dict. quæſt.*28. *n.*133. Garc. *de benefic.par.*5. *cap.*9. *num* 92.*& part.*12.*cap.*2 *n.*265 Rota *in Corduben. redecimarum*,18 *Maij* 1618. coram *Reuerendiſſimo D. Coccino Decano*, quando ſcilicet ad minus ſunt duæ enunciatiuæ,quæ habent originem à diuerſis perſonis non ſuſpectis, Achil. *dec* 6 *de iurepatron.* Card. Mantic.*de tacit.& ambig comment.lib* 2. *tit* 6. *num* 21. Rota *dec.*388.*p.*1.*diuerſ.*Et ad conficiendam huiuſmodi immemorialem, tam in teſtibus, quàm in inſtrumentis,concurrere debent anni elapſi vſque ad terminum controuerſiæ motæ, & non tempus decurſum vſque ad Concilij publicationem, Rot *dec.* 181. *in princ.& dec.*188 .*n.*1.*p.*1.*& deciſ.*288 *in princ.part.*2. *diuerſ.*Put.*deciſ* 449. *n.*2. *in fine*, *lib.*2. Gonzal. *dict. gloſſ.*18.*num* 29.Piaſec. *in praxi noua Epiſc p.*2.*cap.*5. *n.*7.*poſt princ.* † Immemorialis per teſtes non dicitur 39
ſufficienter articulata, ſi teſtes non dicant, quod non audierunt,nec viderunt contrarium,Seraph *dec* 1367. *n.*1.Put, *dec.*426. *n.*3. *lib* 2. *in correctis*, & ſint ætatis 54 annorum.Lap.& Abb.*in dict.c.*1. *num* 8. Gemlnian.& Franch. *n.* 16. *de præſcript. in* 6. Rota *in dict.* 40
Corduben.Redecimarum. † Benè etiam probatur iuſpatronatus ex pluribus enunciatiuis antiquorum inſtrumentorum à centum annis, & citra, in quibus enunciatur fundatio beneficij, licèt non conuincetur effectuatio iuriſpatronatus: ita cenſuit Rota *in vna Curien.benef.* 9. *Decembris* 1598.coram *R P.D.Corduba*, refert Nicol.Garcia *dict. par* 5. *cap.*9 *num.*90. Aloyſ. Ricc.*in dec Curiæ Archiepiſc Neapol.dec.*274. *n.*2 *& dec.*306 *p.*4. etiamſi enunciatiuæ haberent originem ab eiſdem patronis, & perſonis ſuſpectis; nam adhuc in antiquiſſimis probat fundationem, ſi ſunt adminiculatæ, & fuit reſolutum in *Tudert. Parochialis*, 21. *Aprilis* 1595.coram *D.Peña,& in Rrg en. Hoſpitalis*, 16.*Maij* 1580.coram *D. Cantuccio*, quas citat Nicol. Garc.*d c* 9.*n* 91. quia in antiquis † verba enunciatiua 41
plenè probant. Tiraq.*de præſcript. verſ* 28. *pag.*104. Maſcard.*d.conc.*106.Mar. Anton.*in d.reſol.*109.*n.*47.*& d.lib.*1.*reſol* 80.*n.*3.Gutier.*lib.*3.*pract.q.*17.*n.*69. Brunor.à Sol. *verb. verba* 4. Et in iurepatronatus nuncupatum ſiadſint adminicula, firmat Rota *in vna Tuden. Parochialis*,7. *Nouembris* 1611. coram *R.P.D. Vbaldo*,apud Farin *parte* 2.*tom.*1. *dec.*360 *num.*5. *cum ſeq.* & latiùs quando probet enunciatiua ? Rota apud Farin.*p.*2.*tom.*1.*dec.* 374.

Cùm iuſpatronatus vltra ſupradicta probari poſſit 42
ſecundùm iuris diſpoſitionem, Put. *deciſ.*59. *part.*1. *& deciſ.*205.*num* 2.*part.*2 Rot. *dec.*532. *n.*1. *parte* 2. *in nouis*, Mar. Anton *variar lib.*1 *reſolut.*109.*num.* 30. & decidit Concil Trid. *dict cap.* 9. ibi, † *vel alias* 43
ſecundum Iuris diſpoſitionem, quod idem ſignificat, quod alio modo; ideo probatur in antiquis per famam concurrente longiſſima præſentandi poſſeſſione,vt reſoluunt plures citati per Mar. Anton. *dict. reſolut.*104. *num.*43. & pluries tenuit Rota,vt per Caſſad.*deciſ.*1.*num.*4 *de probat.*& Achill. *deciſ.*5. *de iurepatron* Put.*deciſ.*140. *in fine*, *lib.*1 *& in vna Bracharen Paroch prima Iulij* 1592. relata per Nicol. Garc. *d p.*5 *cap* 5 *num.*40. me citato *in hoc loco*, Caſtro Palao *dict puncto* 2. *num.*6. ex quibus colligitur † famam 44
ſolam non ſufficere, ſed concurrere debere alias coniecturas,etiam in antiquis, vt tentum fuit coram Paleoth.*dec.*481.*lib* 3.*p.*2.*diuerſ. & in vna Tiraſonen. Capellania*, 12. *Decembris* 1607. *& in Meliten. iuriſpatr.decima Maij* 1608 coram Card. *C. ualerio,& in alia Neapol. Rectoria Vneris* 19. *Decembris* 1609. coram *Ottembergo*,cum citatis per Stephan. Gratian. *diſcept forenſ cap.*110 *à n* 80.& Aloyſ. Ricc. *reſ.* 130. *& d Neapol.dec.*274 *n.*8.*&* 9.*p.*4. Et etiam *in Imolen. iuriſpatr.*28.*Maij* 1584. quæ eſt *prima p. diuerſ. deciſ* 7.2.non obſtare dixerunt Domini,quod fama non ſit qualificata, hoc eſt ex fundatione, vel dotatione, quia in dubio fieri debet interpretatio pro validitate actus,& ſic vt ſit fama iuriſpatronatus ex dotatione,ad text.*in l.quoties,ff.de rebus dubiis, cum vulg.* & hinc eſt quod ſufficit teſtes dicere iuſpatronatus ſpectare de iure ad aliquem, cùm idem ſit,ac ſi dicerent, ad eum ſpectare ex fundatione,vel dotatione. Achil.*dec.*71. *de iurepatron.in impreſſis.* † Iuſpatronatus enim in dubio
præſumitur ex fundatione,dotatione, vel constructio- 45
ne Lambert.*lib* 2.*par.*1.*q.*6.*princ art.*6 *num.*36. Mar. Anton.*n.*9 *d.loco.*Quomodo probetur fama in hoc caſu?Vide Alphonſ. de Leone *de officio Capellani q.*4. *praxi* 2.*n.*66 *cum ſequentibus*, Caſtro Palao *d. punct.*3. *n.*6.*verſ.ſextò.*

Ex certo ſubſidio alicui,tanquam patrono præſtito, 46

non probati iuspatronatus, tenuit Rota decis. 1245. n.1 lib.3.p.3.diuers. & facit tex.cum gloss.in c.cùm Bertoldus,vers. quodam iure, de sententia, & re iudicata, nisi primum tenuerit locum in Ecclesia tanquam illius patronus,ex Mohed.dec.10.n 9.de iurepatr ex eo, quia nisi patens res fuerit ab initio, alij non permisissent:nec obstat quod resoluit Steph.Grat.tom.2.c.210. n.50.quia procedit non in hoc casu, de quo agimus, quando scilicet ei tanquam Patrono hactenus competit ius sedendi,sed in alio differenti, videlicet quando nulla causa, & sola possessione innixus in illu sedet, quod acquirere valeat laïcus in Ecclesia.

47 Sufficiens modus probandi iuspatronatus elicitur ex litteris institutionalibus Antistitum, quibus attestantur beneficium ad præsentationem alicuius Patroni pertinere, quia cum tractetur de diminuenda iurisdictione Ordinariorum,reddunt se Præsules valde difficiles in admittendo beneficium esse de iurepatronatus;& instituendo præsentatos à patronis Ita resoluunt Paulus de Cittadinis de iurepatr.par.6.q.17 n.3.Flam. de resignat lib.8 q.11.n.38.Put.dec.161.in princ.p.1.& dec.142 p.2.Mar.Anton lib.1.variar.resol.80.n.1.me citato in hoc loco,Castro Palao d. puncto 3.num.6 vers. quintò,tenuit Rota dec.423 fine 11. de iurepatr.in nouis,& dec.376 & 1447.part.3 lib.3.diuers. vbi habetur Bullam Episcopi institutionis cum ea assertione ad præsentationem talis Patroni, probare intercessisse præsentationem mentionatam, licèt de ea nihil appareat; quod quidem procedet si multiplicatæ adducantur litteræ, quibus probarentur multiplicatæ præsentationes, & satisfactum dispositioni Conc.Trid d.c.9.

48 † Libri verò visitationum non sufficiunt ad probandum iuspatronatus,Piasec.in praxi noua Episc.p.2.c.5. n.7. Aloys.Ricc.in dict.praxi, resol.125. n.2. Molfes. dict tract.6.c.5.n.45.Vigeret tamen tanquam validum adminiculum,si ex libris visitationum appareret beneficium fuisse visitatum tanquam de iurepatronatus, idque in eis enunciaretur,vt per Verall.dec.158.part.2. Rot.dec.13.vers.& præsertim, & dec.360.num.11.p.1. recent. Lotter. in tract. de re benef. lib.2. quæst.13. num 151.

49 Ex sententia Episcopi, qua iudicauit ad præsentationem alicuius patroni beneficium pertinere, non probatur iuspatronatus, nisi antiqua sit, ex resolutis per Cassad.decis.2.num 3.de probat.& decis.3. num.3. de procurat.Put.decis 338.lib.2. Seraphin.decis.1141. Aloys.Ricc.dict.resol.125.& in tract. de nouiss probat. iurispatron.resol 126.à num.1.& resol 233.à princip. Ciarlin.forens contron, lib.1. cap.5.à num 5 & tenuit Rota in vna Comen. Capellaniæ,17. Iunij 1591. coram Peña, & in Neapol.Rectoria,19. Decembris 1609. coram Ottembergo,dec.413.sub num.1.vers.& meritò,p 1. recent.Lotter.d.lib.2.q 13.num.152. qui declarant antiquam æstimari quoties quadraginta retro completis annis lata fuit: at prætergressos esse quinquaginta annos oportere,censet Gratian. tom.2.c.30. à num 90. Sed illud prius verius, quia illa dicetur quoad propositum antiqua sententia,si lata sit post Concil.Trident. ab annis quadraginta citra, ad tradita per Ioan. de Amicis cons.101.n.31. cum sequentibus, Carihar. Gen. dec.58. Campan. in diuers iuris Canon. rubr.1.cap.13. n.421. Bene verum est,quod si extarent sententiæ,seu sententia in iudicatum transacta post dictum Concilium lata cum cognitione causæ, & fisco Ecclesiæ audito,tunc vtique talis sententia probaret iuspatronatus; quoniam solent plerumque Ordinarij iurapatronatus impugnare, & ideo si ille approbet, consueuit Rota multum illi tribuere,Steph.Grat. discept.forens. cap.310.per tot. Aloys.Ricc.de nouiss.iurispatron.probat.resol.145.in princ.Rota dec.567.n.1.part 4. diuers. Ciarlin.dict.cap.57. num 10. vbi subdit quod si semel lata sit sententia cum magna cognitione causæ, & fabricato processu super probatione iurispatronatus, si denuo contingat vacatio, non erit ampliùs elaborandum.

Ex scripturis verò extractis ex archiuio Episcopali probatur iuspatronatus; illæ enim dicuntur extractæ ex archiuio publico,& plenè probant, c.2. de fide instrum.& ibi Card & Host.Franc.Mar.dec.439.num.2.3. & 4.p.1. Auarot. inter consilia Alberti Bruni, consil.121.n.3. Modern. Patau. de priuata scriptura lib.5. c.1.n.33. Rota in Sorana beneficij, 8. Martij 1627.coram R.P D. Merlino.

Item ex litteris maiusculis inscriptis in lapide posito in publico ab immemoriali tempore citra, plenè probari iuspatronatus, tenent Caualcan. dicta dec.17. num.5. Franc.Leo d.cap 6.num.4.Molfes.d.tract.6.c.5. num.46. me citato in hoc loco,Castro Palao d.puncto 3. num.6. vers. quartò, & tenuit Rota in Hispal. iurispatronatus, 26. Martij 1590. coram Card. Pamphilio, quam referunt Nicol.Garc d.cap.9.n.91.& Aloys.Ricc. in d praxi rerum fori Ecclesiastici,resol.125.num.3 in fine. Vnde iuspatronatus probari per insignia alicuius familiæ sculpta in Ecclesia,censuit Rota dec.518.n.5. apud Fatin.p.1. recent. & ex denominatione Capellæ alicuius familiæ,eadem Rota dec.694.n.6.p.2.recent.& consuluit Bald.cons 310.sub num.1.& per totum lib.5. Ferret cons.298. num 9. Lambertin. de iurepatr. lib.2. part.2.q.10.art.9. num.3. & 4. cum latè adductis per Rot decis.374. num.7.part.2.recent. & apud Reuerendiss. Dominum Coccinum decis.230. sub num.1. vers. de inscriptione verò, & apud Seraphin.decis.1141.n.7. quarum meminit Lotter. dict.lib.2 quæst.13.num.149. Quemadmodum ex descriptione in libro aliquo antiquo, iuxta doctrinam glos. verb. per libros antiquos, vers.item si reperiatur,in cap.cùm causam, de probat. Aym cons.158.num.5. Rot.decis.13.n.3.p.1.recent. Reuerendissimus Coccin. dec.174.n.1. Antiquum enim per litteras scriptas, seu incisas in lapidibus probatur, Mascard.de prob.concl.105. n.10. Et † scripturæ incisæ 51
in lapidea columna plenam fidem fore admittendam resoluit Cald.Pereira de empt.c.21.num.21. Item † & 52
lapides,seu columnas quibus litteræ incisæ sunt, probare confinia resoluunt Mich. Graff. tom.1. commun. opin.lib.3.tit.26 numero 6.pag.429.Kirchou. com.opin. lib.4.tit 9.n.188 pag.198.Menoch. consil.21. n.30. & cons 112.n 67.cum seqq Mascard.conclus.399. num.10. Valasc. de iure emphyt. quæst.9. num 28. Cald. Pereira dict. c.21. n.20. Nec leue esset adminiculum ad probandum beneficium esse de iurepatronatus alicuius familiæ, si armorum, siue insignium eiusdem familiæ pictura, vel affixio sit in Ecclesia patronata, Anchar. cons.113 n.4.Rip.in cap cum Ecclesia Sutrina,n.97. de causa possess.& propriet. Lambert. de iurepatron. lib.3. quæst 5. art.4.num.2. Rot. decis.13. numer.3. vers.& plurimùm monebant, part.3. recent. Reuerendiss. D. Coccin.dec.230.n.1. non enim talis armorum appositio consueuit fieri in re prorsus aliena, vt ponderat Rota apud Seraph.dec.1141. n.7. cuius meminit Lotter.d.lib.2.q.13.n.147. vbi tamen n.148. post D. Coccin.d.dec 230.vers quamuis hæc conclusio,intelligit nisi possit assignari alia ratio talis appositionis.

Ex chronicis veris etiam ab immemoriali tempore 53
scriptis probari potest iuspatronatus; nam antiquis chronicis, quibus à Maioribus nostris fides communiter adhibita est,credere debemus, gloss. verb.magis, in cap. inter dilectos, de fide instrument. Xuar.alleg.8. n 21.& sequentibus,Chassan. in catalogo gloriæ mundi, part.10.consid.46 ad fin. Mascard. de probat.concl.105. num.9.& concl.398.n 5. Gutier.pract.lib.3 q.13. n.23. Menoch. consil.368. n.8. Genua de scriptura priuata lib 5.tit.de libris Chronicor. Scacc.de iudic.lib.2. c 12. n.165. Ioan.Garc.de nobilit gloss.18.n.1.Casteli. lib.7. c.3.n.3.

In iis autem personis, seu communitatibus, vel 54
Vniuersitatibus, in quibus id ius plerumque ex vsurpatio

vsurpatione potius quæsitum præsumi solet, plenior, & exactior probario ad docendum verum titulum requiritur, nec immemorialis temporis probatio aliter eis suffragatur, quàm si præter reliqua ad eum necessaria præsentationes etiam continuatæ non minori saltem quàm quinquaginta annorum spatio, quæ omnes effectum sortitæ sint, authenticis scripturis probentur. Ita Concil. *d.c.9.vers.in iis.* Ratio huius præsentationis radicatur in quodam respectu Ordinarij, qui non fuit ausus Potenti contradicere, vt ex Puteo, *decis.55 sub n 2.vers. sed Dominus Marsicanus, lib. 3.* tradit Lottee *de benef.lib.2.q.13.n.135.*

Probario iurispatronatus in persona potenti iuxta tenorem Concilij citato loco, requiritur tam in petitorio, quàm in possessorio Gonz. *ad reg. 8. Cancell. gloss 18.n.23.*Greg.XV.*decis.a 22.n.2. vers. qua probatio*, Rot *decis.756.n.31.vers.vnde sequitur,p.2.recentior.* & in aliis decisionibus citatis ab eadem Rota apud Post. *post tract mandati de manuten.decis.238 n.21.* ita vt non sufficiat docere de quasi possessione præsentandi ad effectum manutentionis, Gonzal. *d.gl.18.n.23. vers vbi etiam*, quia Concilium sustulit omnem possessionem, Seraph *decis.1395.n.4. vers.neque obstat, & n.5.vers & ex eo.* Ratio autem cur requirantur probationes etiam in possessorio iuxta formam Concilij, est clarissima, quia cum Concilium præscribat certam formam probandi iuspatronatus, si eo modo non probetur, abrogat, & irritat iuspatronatus etiam quasi possessione subsequuta: subdit tamen Rota apud Postium *d.decis.238 n.23.* post Gonz. *vbi sup n.26 & 27.* & Seraph. *d.decis.1395.n.7.* quod prætensus patronus, qui semel docuerit de iurepatronatus, non est repellendus à quasi possessione præsentandi, si tamen dum docuit de iurepatronatus, seruauerit formam Conc. Trid. *cit loc.*

55 Debet huiusmodi Concilij decretum omnino obseruari, & verificanda sunt illius requisita in probatione iurispatronatus prædictarum personarum, ita vt non sufficiant præsentationes centum annorum, vel ducentorum, si non sint continuatæ, vt scilicet vna sequatur aliam, prout ostendit verbum istud, *continuata*, Flamin. *d q.28 n.255.* Aloys. *in d praxi, resolut. 133. vers.*
56 *amplia secundo.* † Nec etiam suffragantur præsentationes continuatæ per tantum tempus, vel maius, si non sunt effectum sortitæ omnes: effectum autem sortiri dicuntur, si sint confirmatæ Præsentationes, vt dicitur *in cap. Cumana, de elect* Seraph. Rotæ Romanæ *decis.1141.* Aloys. Rice. *dict. resolut.133. vers. amplia tertiò, & resol.13.* Vioian *p 2.lib.5.c.3.n.19.* Flamin. *d. q 8 n.256.* Massobr. *in praxi habendi concursum pral.13.*
57 *dub.4.à num.3.* † Nec denique quinquagenaria possessio, quæ per scripturas authenticas requiritur, probari potest per testes, vt æquipolleant eorum depositiones præsentationibus, & institutionibus per instrumenta
58 factis, quia † dicta probatio per instrumenta requiritur pro forma à Concil. *dict. loco*, & forma dat esse rei, *l. Diuus, ff. de in integr. restit. l. Manius, ff de condit. & demonstrat.* & ad vnguem est seruanda, ita vt si deficiat in minimo, actus corruat, *l. cùm hi, §. si prætor, ff. de transact. l. non dubium, C. de legib.* cum citatis *in libello de principiis iuris, littera F, n.49. & 50.* Quare in his terminis, de quibus agimus, ita resoluunt Rota Roman. *decis.199.n.4.p.2 diuers.* Marescot. *var. lib.2. c.52. n.2.* Nicol. Garc. *d c.9 n.113.* Aloys. Ricc. *d. praxi, resol.134. & in dec. Curia Archiep. Neapol. dec.10. p.4.* Gonz. *d. glos.18.n.79.* Steph. Grat *discept forens. c.168. à n.21.* Rota apud Postium post *tract. mandati de manut. decis.238.n.32.* Franc. Leo *d.c.6.n 6.* Flam. *d. q.18 n.157.* vbi *n.158.* dicit in Rota decisum, quod deficientibus authenticis scripturis non sufficit illas probare per testes, vide suprà *à n.25.*

59 Et prædictos quinquaginta annos sumere initium ab illo die, quo apparet factam fuisse primam præsentationem, & antiquiorem productam in actis cum subsequenti institutione, eosque numerari vsque ad diem litis postremò motæ, in qua controuertitur an sit, & constet esse de iurepatronatus, refert ex Rotæ decisione Campan. *d.c.13 num.426.* Hinc Gonzal. *d. glos.18.*
n.84. asserit † præfatam probationem per authenticas scripturas exigi nondum in probandis præsentationibus continuatis, verùm etiam in probatione effectuationis. 60

Præsumitur iuspatronatus in potente ex vsurpatione, Put. *decis.57. cum duabus sequentib. & decis. 205. part.1.* Rot. *decis.5.part.3.lib.2 & decis 332. part.3. libro 3. & in nouiss* Mar. Anton. *var. lib.1. resolut.53 n.2.* & etiam in Vniuersitatibus, & Communitatibus acquisitum ex vsurpatione, vt insinuat Concil. Trid. *d. cap. 9.* & est doctrina Butrij *in cap. dilectus, de officio Legati*, Lamberrin. *de iurepatron. lib.1 art. 3. quæst.10. sub num.47. vers limita primò, & num.39.* quem sequitur Caualcan *decis.17.num.7.part.2.* Mobedan. *decis.1. circa fin. de iurepatron.* Gonzal. *d. glos.18. n 65.* Aloys. 61
Ricc. *resol. 131.* Put. *decis 205. lib.1.* † quamuis communitas parua sit, & sine iurisdictione in loco, ac etiam Parochianorum, Nicol. Garc. *d.c.9.n.102.* Aloys. Ricc. *in d. praxi, resol.135.* Et tenuit Rota *in Bononien. iurispatron de Baringana 20. Martij 1585.* coram *R. P. D. Gipsio*, & *in alia Ar hipresbyteratus nullius, 2. Maij 1588.* coram *Illustr. Cardinale Pamphilio* & apud Farin. *decis.305. & 513 in nouiss. prima recollect.* & apud eundem Farin. *p.1 recent. decis 481. n 1 & decis.199. p.2.* etiam *recentior.* Card. Mantic. *dec.234. & 253. n.1.* & in aliis adductis ab eadem Rota apud Postium post tract. *de manut. decision. 238. num.18.* vbi extendit procedere etiam quod iuspatronatus prætendatur à paucis Parochianis, siue vicinis, Aloys. Rice. *in collect. decision. part.4. collect. 1240.* vbi addit hanc præsumptionem præcipuè locum habere in Italia, vbi propter recessum Curiæ omnes populi ius præsentandi vsurparunt, & præsertim in locis, in quibus Ordinarij collatores sunt inferiores Episcopo, Achil. de Grassis *decis.4. de iurepatronat.* Put. *decis.57. lib.1.* nam dato concursu paris, vel maioris potentiæ Episcopi, cessat præsumptio vsurpationis, ex Rota apud Postium post *tract mandati de manutenendo, dec.238. n.16. & n.17. in princ.* ait potentiam probari ex diuitiis, amicis, numerositate personarum, & familiarum, ac populari existimatione, & citat Card. *in cap. vlt. de alienat. iud. mut causa facta n.3. & 5.* Intellige quod supra diximus de iurepatronatus præsumendo acquisito ex vsurpatione, quando spectaret iuspatronatus ad Vniuersitatem vt vniuersum, & non vt ad singulos, Rota *in Florentina iurispatron. 8. Nouembr. 1627.* coram *Reu. D. Decano*, prout in vniuersitate Lucistarum, quæ subiacet dispositioni Sacri Concilij, Rota *in Cracouien. Parochial. 9. Iunij 1627.* coram *Patriarcha Hierosolym.* refert Alphons. de Leone *d.q.4. praxi 2. num.93. cum seqq.* 62

In eadem Rota *in Romana iurispatr. 8. Iulij 1584.* coram *Illustriss. Seraph.* & est inter impressas *dec.468.* resolutum fuit vsurpationem iurispatronatus non præsumi, nisi constet de dolosa occupatione. Sed propter dictionem, *plerumque*, qua Concilium *d.c.9.* vtitur, habere locum etiam quando cessat præsumptio vsurpationis, si prætendatur à persona potenti, vel Magnate, vel Vniuersitate, censuit *Sacra Congregatio Illustriss. Interpretum*, & tenuit Rota *in Sorana iurispatron. 28. Aprilis 1603.* coram *Illustr. Card. Pamph.* & *in alia Lacen Parochialis, 27. Iunij 1603.* coram *eodem*, & nouissimè *in Lucana iurispatronatus, 14. Iun. 1621.* 63
coram *Rener. D. meo Coccino Rota Decano.* † Nec etiam 64
præsumitur iuspatronatus ex vsurpatione acquisitum, si non totius Vniuersitatis, sed illius partis esse prætendatur, vt declarauit *Sacra Congreg.* teste Gonz *dict. gl 28.n.69.* Nicolaus Garc. *vbi proximè*, Aloysius Ricc. *dict. resol.135. in fine.* Prout etiam non præsumitur

nisi à testatore, seu fundatore ipsius Iurispatronatus in
limine fundationis vocentur ad ipsum minores qua-
tuordecim annorum, vel cautè vocetur clericus primæ
Tonsuræ, vt per Nouar. *concl.* 14. *n.* 5. & 6. Viuian. *in
praxi iurispat. lib.* 6. *c.* 6. *n.* 16. Monet. *de commun. vlt. vo-
lunt. c.* 10. *n.* 132. Layman. *in sum. Theolog. moral. lib.* 4.
tr. 2. *c.* 14. *sub n.* 1 Alphons. de Leone *d. q.* 4. *praxi* 6. *n.* 36.
vbi *n.* 37. per Rotam *in Corduben. Capellania*, 5. *Decem-
bris* 1629. coram *Rom. D. Duran.* inter eius impressas
dec. 228. *n* 8. intelligit verba illa fundationis, *vt obliga-
tur clericus*, de clerico primæ tonsuræ, etiam ætatis
septem annorum, si ea reperiatur in fundatione facta
ante Concil. Trid. secus si fundatio fuit post Concil. ex
rationibus in dicta decisione allatis. Vide dicta suprà
alleg 60 *à n.* 77.

73 Laicus cùm sit incapax beneficiorum, vt probat
text. *in cap* 2. *de instit.* & resoluunt Cevall. *commu-
nium contra commun. quæst.* 523. Azor. *institut. moral.
part.* 2. *lib* 6 *cap.* 2 *quæst* 5. Perez de Lara *de anniuer-
sar. & Capellan lib* 2. *c.* 5. *à num.* 2. Nicol. Garc. *de be-
nef. part.* 1 *c.* 1. *à num.* 9. Valer. Reginald. *in praxi fori
pœnitent. lib.* 30 *tract.* 3. *n.* 147. Sanch *de matrim. lib.* 7.
disp. 42. *num.* 14 Bellon. *de iis quæ fiunt incontinenti,
cap.* 94. *lib.* 1. Massobr. *in praxi habendi concursum præ-
lud.* 7. *dub.* 21. *n* 85. *secundum Romanam impress.* Ca-
stro Palao *in opere mor. tom.* 1. *tr.* 13. *disp.* 4. *punct.* 8. *n.* 2.
vbi *num.* 4. quod solus Papa in hoc dispensare potest,
etiamsi incedat in habitu, & Tonsura, & communiter
reputetur clericus, quia constando de veritate, non te-
net beneficij collatio, Flamin. *de resignat. lib.* 4. *quæst.* 2.
num. 59. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloss* 2. *à n.* 64. Ni-
col. Garc. *d. c.* 1. *num.* 11. & 12. Massobr. *d. n.* 85. ideò non
potest patronis præsentari, *cap. Ecclesia Sancta Ma-
riæ, de constitut. gloss. verb. receperunt, in cap. cum M,
eodem tit.* vbi ait
74 † laicum posse habere præbendam se-
paratam à Canonicatu, vel illam in quantum est tem-
poralis, seu continet temporalitatem, vt per Oliban. *in
comment. ad vsaticum, c.* 13. *n* 5. & in terminis quod lai-
cus non possit præsentari, nisi nulliter, tenet Lambert.
de iurepatron. part. 1. *lib.* 2. *q.* 7. *art.* 2. *ad fin.* & *art* 4.
& 29. *ad finem*, Gutierr. *cons.* 2. *n.* 21. Card. Tusch. *lit.
F, concl.* 56 *num.* 4. Flamin *d. quæst.* 2. *numer* 5. Nicol.
Garc. *part.* 7. *cap.* 1. *num.* 25. & alij citati à Massobr. *dict.
num.* 85. Perez de Lara *de anniuers. lib.* 2. *cap.* 5 *n.* 3. no-
uissimè Alphons. de Leone *dict. quæst.* 4. *praxi* 6. *n.* 1.
& 2. *fol.* 506.

75 Ex priuilegio tamen Summi Pontif. laicus benefi-
cium, seu Canonicatum obtinere poterit; nam per Pa-
pam potest conferri beneficium in tempus, quo quis
erit clericus, ac etiam laico, Flamin. Paris. *de resignat.
benef. lib* 4. *quæst.* 2. *n.* 22. & 38. Alphons. de Leone *de
officio, & potest. Confess recollect.* 1. *n* 76. *in fine*, & nouis-
simè *de officio Capell. q.* 3. *n.* 78. & *q* 4. *praxi* 6 *num.* 37.
ideo Marchiones Mastorguæ priuilegium Apost. ha-
bent obtinendi Canonicatum in Ecclesia Cathedrali
Legionensi, prout refert Fr. Athanas. de Lobera *in
tractatu de Ecclesia, & Ciuitate Legionensi, fol.* 212.
vbi simile priuilegium à Papa concessum dicit Regi-
bus illius Regni; & idem Comiti Barchinonensi esse
concessum pro Ecclesia illius ciuitatis, testatur Ant. de
Olibano *d. c.* 13. *n.* 6.

76 Licèt laicus ad beneficium præsentari non possit,
vt suprà diximus, nominatio tamen facta per patronos
laicos de non clerico ad beneficium, est valida, vt fuit
resolutum per Rotam *in Burgen Abbatia*, 19. *Nouem-
bris* 1588. coram *D. Peña*, vbi ad iura dicentia præ-
sentationem de laico factam esse nullam, fuit respon-
sum quod sunt intelligenda de præsentatione propriè
dicta, quæ tunc fit cum præsentatus coram Ordinario
personaliter sistitur ab eo institutionem accepturus,
refert Aloys. Ricc. *in d. praxi. resol.* 140. *num.* 5. Sufficit
enim clericatus de eo tempore, quo instrumentum no-
minationis præsentatur Superiori, quia nominatio etsi
sit præambula ad præsentationem, non tamen est præ-
sentatio, nec per eam acquiritur aliquod ius ipsi nomi-
nato, cum actus præsentationis corporalem exhibitio-
nem præsentati requirat coram habente potestatem
instituendi. Ita in terminis Alphons. de Leone *dict q.* 4.
praxi 6. *n.* 16. *prope fin.*

Sed dubitari potest, an laicus possit præsentari ad 77
beneficium, si statim postea assumpserit clericatum? In
qua quæst. Rot. Roman. *in Imolen. siue Iurispatron.* coram
Orano, 19. *Nouembris* 1594. de qua meminit Flamin.
d. q. 2. *n.* 5. & 6. tenuit tunc præsentationem esse vali-
dam, ex eo, quia minimè dici potest facta de persona
penitus inhabili, cum satis sit ante institutionem esse
promotum. Verùm in puncto Iuris videbatur contra-
rium esse respondendum, quia ad beneficium obtinen-
dum non sufficit quempiam habitum clericalem ge-
stantem animum habere statim obtento beneficio as-
sumendi Ordinem clericalem; sed hic Ordo debet ne-
cessariò procedere. Sanch. *d. disputat.* 42. *num.* 14 Gon-
zal. *d. gloss.* 2. *num* 66. tum quia 78 † in beneficiis attendi-
tur capacitas de tempore præsentationis (propriè sci-
licet dictæ) Rota *decis* 67 *part.* 5. *lib.* 1. *in nouiss.* Mat.
Antonin. *variar. lib.* 1. *resolut.* 19 *num.* 1. Poterit tamen
non ineptè intelligi Flaminij sententia, & Rotæ deci-
sio ab eo citata, non simpliciter, sed tantùm quando de
proximo clericandus præsentatur in tempus in hanc
formam: *Præsento Petrum de proximo clericandum,
& peto eum ordinari*, vt bene ait Massobr. *d. præl.* 7. *dub.*
21. *n.* 86. quod Ego in sano intelligerem sensu, videli-
cet si taliter præsentatus, seu potius nominatus intra
tempus ad præsendum præstitutum Ordines suscipiat,
quos petiit præsentans, vt susciperet: vide Lauor.
var lucubrat tit. 4. *c* 13 *n.* 26. Squillante *de priuileg. cle-
ric. cap* 4. *n.* 19 Alphons. de Leone *d. q* 4 *praxi* 6. *n.* 15. *in
princip.*

Virùm autem clericus coniugatus habens omnia
requisita possit retinere, vel obtinere beneficium ex
dispensatione Episcopi? Saltem ex fundatione bene-
ficij Curati, Personatus, vel dignitatis Ecclesiasticæ
eum esse incapacem etiam dispensante Episcopo, per
text. *in c. sanè de cler. coniug.* resoluunt Bened. Capra
reg. 67 *n.* 33. *vers. circa primum*, Marta *de iurisd. p.* 4.
casu 155 *n.* 15. *in fine*, Carol. de Grassis *de effectib. cle-
ric. effectu* 5. *n.* 25. Beneficium quoque simplex clerico
coniugato conferre non potest Episcopus sine licen-
tia Papæ, Flam. *de resignat benef lib* 4. *q.* 2. *n.* 28. Gonzal.
ad reg. 8. *Cancel. gloss.* 2. *n.* 69. Garc. *de benef. p* 7. *cap.* 5.
n. 4. Sanch. *de matr. lib.* 7 *disp.* 42 *n.* 18 Carol. de Grassis
d. effectu 5 *n* 25. *in fine.* latè Ciarlin. *controuers. forens.
lib.* 1. *c.* 53. *num.* 40. *cum seq.* vbi *à num.* 48. quod potest
Episcopus admittere ad beneficium præsentationem
de clerico coniugato, si in fundatione dictum sit,
quod etiam clericus coniugatus possit obtinere benefi-
cium.

Seruus non potest præsentari, etiamsi sit Christia- 79
nus, cum non possit ordinari, nisi prius manumittatur,
cap. 1. 2. & 3. *distinct* 54. *cap.* 1 & *cap. consuluit, de ser-
uis non ordin.* Anton. Gama *in tract. de Sacramentis
præstandis vltimo supplicio damnatis, quæst.* 9. *n.* 9. Hen-
riq. *in sum lib.* 14. *c.* 8. §. 7. *in com littera K.* Bellet. *dis-
quisit. clerical part.* 1. *tit. de disciplina cleric* §. 14. Marta
de iurisdict p 4. *casu* 90. *n.* 14. & ad propositum Vi-
uian. *in praxi iurispatr. p* 2. *lib.* 6. *c* 4. *n.* 1. vbi etiam ad-
dit quod si manumissus sit, & fiat clericus, poterit præ-
sentari.

Infidelis vti incapax præsentari non potest, Lamber. 80
lib. 2 *part.* 1. *q* 7. *art.* 9. Viuian. *d. c.* 4. *n* 2 † Nec etiam 81
neophytus, id est, qui initio in Sanctæ Fidei est erudi-
tione plantatus, c. 1. 48. *dist. cap. Neophytus*, 61. *dist. c. si
clericatus*, 16. *q* 1. Lamb. *de Iurepatr. p.* 1. *lib.* 2. *quæst* 7.
art. 14. *n.* 7. & 8 Filliuc. *tr* 41 *de benefic. c.* 4. *num.* 3. & 6.
Bellet. *disquisit. clerical. p.* 1. *tit. de disciplina clericali*,
§. 12. *à princ.* vbi *num.* 8. dicit neophytum post factum
clericum

clericum poſſe beneficia obtinere, quod etiam nouè ait Ant. Ricc. poſt tract. de iure perſonarum, vbi de Neophytis, c.4.

82 Irregularis etiam, qui extra regulam poſitus eſt, non poteſt præſentari, cùm non poſſit ad Ordines promoueri, imò collatio, ſeu prouiſio beneficij illi facta eſt nulla. Ita Henriq. in ſum. lib. 13. c. 14. §. 1. & c. 56. §. 1. & lib. 14. cap. 2. §. 5. Azor. inſtit. moral. part. 1. lib. 6. cap. 7. quæſt. 2. Auila de cenſuris p. 7 diſp. 2. dub. 6. Gutierr. canon. lib. 1. c. 5. n 92. Flamin. de reſignat lib 4. q. 3. à n. 31. & lib. 5 q. 3. n. 181. Leſſ. de Iuſtit. lib. 2. cap. 34. n. 120. Vgolin. de officio, & poteſt. Epiſcopi cap. 1. §. 1. ad finem, & c. 50. §. 6. n. 4. poſt Couar. Rebuff. Nauar. Fr. Emman. Veg. P. Molin. & alios, Nicol. Garc. de benefic. p. 7 cap. 11. à princip. Aloyſ. Ricc. d. praxi, reſol. 167. nouiſſimè Alphonſ. de Leone d. q. 4. praxi 6. num. 96.

83 Illegitimi, quocunque nomine cenſeatur, ordinari prohibentur, cap per venerabilem, qui filij ſint leg. ideò non poteſt eligi, nec præſentari, argum. text. in c. accipimus, de ætate & qualit. Cardinal. Seraphin. Rotæ deciſ. 442. n. 9. Viuian. d. c. 4. n. 3. Aloyſ. Ricc. in d. praxi, reſol. 185. Filliuc d. tr. 42. c. 4. n. 5.

84 Corpore vitiati, de quibus alleg. 42. ad beneficia vti irregulares promoueri non poſſunt. Lambert. p. 1. lib. 2. q. 7. art. 13 n. 1. Nicol. Garc. d. p. 7. c. 12. a n. 3.

85 Clericus patronus non poteſt ſeipſum præſentare, c. per noſtras, & ibi gloſſ verb. præſentare, de iurepatron. quia cum debeat eſſe differentia inter dantem, & recipientem, & ſic inter præſentantem & præſentatum, c. fin de Inſtit. ita etiam debet eſſe differentia inter eligentem & electum, c. qualiter, de elect. Flam. de reſign. lib. 2. q. 17. n. 112. Tiraq. de Iure primog. q. 33. n. 11. Campan. d. c. 13. n. 398. Aloyſ. Ricc. d. praxi, reſol. 179. Mar. Antonin var. lib. 1. reſol. 51. n. 1. Kirchou. tom 1. commun. opinion. lib. 1. tit. 4. num 5 & 6. pag. 167. Spin. in ſpeculo teſtam gloſſ 4. princ n. 80. Azor. inſtit. moral. p. 1. lib. 6. cap. 11 quæſit. 1. Aloyſ. Ricc in dec. 36. n. 1. p 1. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib 30 tract. 3. n. 211. verſ. notandum. Viuian. d p. 1. lib. 6 cap. 8. vbi num. 3. extendit etiam ad beneficium ſimplex, me citato in hoc loco, Ciarl controuerſ. forenſ. lib. 1. c. 69. n 8. Perez conſil. 34. num 23. vol. 1. & Caſtr. Palao d. tr. 13. diſp. 2. puncto 7. n. 2.

86 Illud tamen vnicum adderem, quod Summus Pontifex poteſt ſolum ſeipſum eligere, vt per D. Ant. tradit Pineda in vita D. Ioannis Baptiſtæ, lib. 2. art. 3. c. 10. pag. mihi 412. attenta tamen nouiſſima Conſtit. Gregorij XV. incip. Æterni, de anno 1621. aliud dicendum videtur, cùm in §. 1. eiuſdem Conſtit ſic habeatur: Numerum autem ſuffragiorum duarum ex tribus partibus Cardinalium in conclaui præſentium vt electio per viam ſcrutinij, ſiue ſcrutinij, & acceſſus valida ſit, decernimus, & declaramus ita eſſe cenſendum, vt in duabus tertiis partibus ſuffragium electi non numeretur, nec quiſquam ſiue ſcrutinij, & acceſſus, ſiue compromiſſi via procedatur, ſeipſum eligere, ſeu ſuffragium ſibi dare vllatenus poſſit.

87 Amplia vt neque procurator conſtitutus à patrono poſſit ipſum patronum præſentare, vt fuit tentum in Rota in Salmunt. Capellaniæ, 14. Octobris 1552. coram D. Veſtuno, teſte Caputaq. dec. 397. lib. 2. quem refert Flamin. d. q. 17. n. 113. Campan. d. cap 13. n. 399. me
88 citato in hoc loco, Ciarlin. d c. 69. n. 11. & 12. † Nec etiam procurator conſtitutus à patrono ad præſentandum, poteſt ſeipſum præſentare, Gonz. ad reg 8. Cancell gloſſ. 2. n. 57. † Nec denique ſubſtitutus à tali pro-
89 curatore poteſt patronum, aut ſuum principalem ſubſtituentem præſentare, Lambert. lib. 2. p. 1. q. 8. art. 9. & 10. Viuian d. c. 8. n. 9.

Si autem Prælatus, ad quem pertinet inſtitutio mo-
90 tu proprio, vocet clericum patronum, eique conferat quodcunque beneficium vacans, in quo dictus clericus habet iuſpatronatus, tenebit collatio: tali enim caſu non habet originem à dicto patrono talis collatio. Abb. in d. c. per noſtras, n 3. Viuian. d c. 8. n. 4 Vgol. d c. 51. §. 2. n. 1. in fine, me citato in hoc loco, Ciarlin. dict. c. 69 n. 16.

Quando plures ſunt patroni, videlicet clerici, aut 91
vnus clericus & alter laicus, poſſunt ex ſe ipſis vnum nominare, & præſentare, gloſ. fin. in c. conſuluit 15. de iurepatr. Aloyſ. Ricc. d. reſol. 179 n. 3. Azor d p. 2. lib. 6. cap. 11. quæſt. 3. Aloyſ. Ricc. d. deciſ 36. n. 4. Rot. verb. honorificum, quæſt. 4. princip. numer. 10. me citato in hoc loco, Caſtr. Palao d diſp. 2 puncto 7. n. 3. Lambert. d. q 8. art. 5. Vgolin. dict. c. 51. §. 2. n. 1. vbi cum Cardin. Tuſch. littera P, concl. 595. tenet quod præſentatus numeratur in numero præſentantium, Viuian. d. c. 8. n. 7 vbi n. 8. di-
cit † nullo modo poſſe clericum ſimul cum compa- 92
tronis ſeipſum præſentare, ſed præſentationem eſſe faciendam à ſolis compatronis, qui electioni de ſe factæ conſentire tantùm poteſt, quod etiam tradit Mat Anton d reſolut. 51. n. 5 & Ciarlin. me citato in hoc loco, d. c. 68. num. 10.

Pater poteſt præſentare filium, aut nepotem, ſeu 93
alios conſanguineos, gloſ. verb filij, in c. quia clerici, & gloſſ. verb propria auctoritate, in c. conſuluit, de Iurepatron. Flamin d. q. 17 num. 122. Roland. à Valle conſ. 47. n. 49. & 61. cum ſequentib volum 1. Kirchou. d. tit. 4. n. 6. pag. 167. Ioſeph Ludou. tom. 3. commun. opinion. tit. de Iurepatr concl vnic. verſ ampliatur octauò, pag. 532. in fine, me citato in hoc loco, Caſtr. Palao d diſp. 2. puncto 7. n. 4. Azor d c. 11 q 1. Viuian. d. c 8. n. 11. vbi n. 12. aſſerit
† poſſe Epiſcopum licitè conferre beneficium filio ſuo 94
legitimo, vel nepoti idoneo, quia charitas in primis exercenda eſt erga domeſticos, & citat Abb. conſ. 96. vol. 2. Roch. verb. honorificum, q. 4 princip. Lambertin. vbi ſupra, art. 12 addo Gonzal. ad reg. 8. Cancel. §. 4. procem. num. 47. & 48. Valenz. conſ. 98. num 16. tom. 1. me citato in hoc loco, Alzed. de præcellent. Epiſc. dignit. p. 2. cap 9. n. 17. Sic etiamſi filius non ſit patronus, & in patrem ſit compromiſſum de clerico eligendo, vel præſentando, poterit filium eligere, ſeu præſentare; & ſi filius ſit Canonicus, & ab omnibus Canonicis vnà cum dicto filio ſit compromiſſum in patrem, poterit eligere ſuum filium, cum id non reperiatur prohibitum, Lambertin. vbi ſuprà, art. 13. Viuian. d. c. 8. n. 14. & 15.

Donatarius Iurispatronatus non poteſt præſentare 95
donatorem, ſi donatio ſit facta pro illa vice: præſumitur enim fraudulenter facta, ſecus quando illa facta eſt perpetuò cum Ordinarij conſenſu, Roch. verb. ipſe vel is, q. 20 n. 37. Lambertin. vbi ſuprà, art. 11 Viuian. d. c. 8. n. 10. me citato in hoc loco, Ciarlin. d. cap. 69. num. 19.

Excommunicatus, cum beneficia obtinere non 96
poſſit, c. poſtulaſtis, de clerico excommun. miniſt. in tantum vt collatio illi facta de iure ſit nulla, Couar. in cap. alma, part. 1. §. 7. num. 1. Flamin. de reſignat lib. 4. quæſt. 33. à num. 44. & lib 5. quæſt. 6. à num. 77 Sayr. de cenſur. lib. 2. cap. 5. num 5. Nicol. Garc. dict. part. 7. c. 13. à num. 3. Suar. de cenſur. tom. 5. diſput. 15. ſect. 1. Ioan. Coch de permut. benef c. 33. numer. 1. Leſſ. de Iuſtit. lib. 2. cap. 34. dub. 22. num. 110. Mar. Alter. de cenſur. tom. 1. lib. 2. diſput. 6. cap. 2. Rot. deciſ. 5. de præbend in nouis, & apud Caſſad. deciſ. 1. eod. tit. & in Trident. beneficij, 5. Aprilis 1604. coram Peña, latè Anton. Ricc. de iure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſt. lib. 4 cap. 6. à princ. & ego ipſe in collect. ad cap. poſtu-
laſtis de clerico excom. miniſt. & ideò † ad illa eligi, 97
præſentari, ſeu nominari non poteſt, gloſſ. in cap. vltim. per text. ibi, de elect. lib 6. Roch verb. honorificum, q. 4. n. 19. Lambertin. part. 2. lib. 2 quæſt 9 art. 1. Seraphin. deciſ. 195. p. 1. Aloyſ. Ricc. dict. praxi, reſol. 166. Flamin. dict. quæſt. 6. num 80. & 81. Sayr. d. cap. 5. à num. 16. Suar. tom. 5. diſp. 4. ſect. 7. n. 10. Azor p. 2. lib. 6. c. 7. q. 8.

Viuian-

Vivian.*d part.2.lib.6. cap.9. num. 2.* vbi id procedere aie etiam in excommunicato excommunicatione minori; quod idem tenent Couat. *in cap. alma part.1. §.7. princ.col.1.* Aloys. Ricc. *dict. resolut. 166. num 3.* nouissimè Alphons. de Leone *dict. quæst.4 praxi 6. num.93.*

98 Suspensus, cum seruire & administrare non possit, quia administrando fit Irregularis, Flamio, *d.q.6.n 83.* ideò eligi non potest, gloss. & Doct. *in cap. illa*, vbi Abb. *de elect c.fin eod.tit.in 6.* nec præsentari, Lambertin. *lib.2 p.1.quæst.9.princip.art 2.* Mar. Anton. *variar. resolut.lib.1.resol 19.n.9.* Aloys. Ricc. *dict. praxi, resolut.116.* Viuian.*d c.9 n.3.* vbi intelligit siue sit suspensus à beneficio, siue ab officio, Henriq. *in sum. lib.13. c.32.* vbi ampliat etiamsi defectus esset occultus, & toleratus, ac proinde beneficiorum incapax, *c.cùm bona, de ætate & qual.* vbi glos *verb. suspensi* & communiter Doctores, Ricciul. *dict c 6.n.38* vbi declarat procedere in suspenso ab omnibus Ordinibus, cum aliàs suspensos ab vno possit retinere beneficium ratione alterius Ordinis.

99 Interdictus, scilicet cui specialiter est interdictum officium, vel aliquis Ordo, non potest præsentari, si obstet interdictum Ordinis requisiti, vel alterius rei in præsentando, Lambertin. *lib.2 part.1.q.11. art.3.* Viuian. *d.c.9.*

100 Infames cùm non possint ad clericatum prouehi, *cap. infamis 6.quæst.1.cap fin.51. dist.cap. accusatum, de simonia*, in tantum quod debeant priuari omni officio, & deponi ab omni honore, & dignitate *l.infamem*, iuncta glossa, *& l.decurio, C.ex quib. causis infamia irrog. cap. inter dilectos, de excess. Prælat.* ideò ad beneficia eligi, seu præsentari non possunt, Duaren. *de benefic.lib.4.cap.1.* Nicol.Garc. *d. part.7. cap.8. n.4.* Viuian *d.c.9.num.13.* Et qui dicantur infames, dixi suprà *alleg.43.* Et ad nostrum propositum de schismatico agunt Lambertin *d.q.11.art 8.* Viuian. *dict.cap.9.n.15.* De apostata Lambertin. *art.9* & Viuian. *num.16. dictis locis.* De simoniaco Lambertin. *art. 11.* & Viuian. *num 17.* De periuro Lambertin. *art.15.* Viuian. *num.22.* De sodomita Lambertin. *art.18.* Viuian. *num 26.* De adultero Lambertin. *art.19.* Viuian. *n.27.* De concubinario Lambertin. *art.20.* Viuian. *num.28.* Denique de criminoso inquinato aliquo crimine inducente irregularitatem Lambertin. *art.23.* Viuian. *num.32.*

101 Item & alij sunt, qui ad beneficia præsentari non possunt vti indigni, quos enumerat Viuian. *d.part.2. lib.6. c. 10.* vbi de obligatis ad ratiocinia, de curialibus, de coniugatis, bigamis, criminosis, non habentibus ætatem legitimam, illiteratis, & pluribus aliis, quos

102 ibi videre poteris. † In conferendis beneficiis nihil aliud magis inquiri debet, quàm ætatis maturitas, morum grauitas, & honestas, litteratum scientia, vitæ virtus, & fama personæ, *c. cùm in cunctis, in princip. de elect.cap.innotuit*, ibi, *inducere videbantur*, *eodem tit.* Et non ex locorum, vel generis dignitate, sed morum nobilitate innotescere debent clerici, nec vrbium claritate, sed Fidei puritate, *cap.nos qui præsumus, 40. dist.*

103 † Beneficia igitur tam nobilibus, quàm ignobilibus sunt indistinctè conferenda, itavt non valeat consuetudo, quod non admittantur ignobiles in Canonicos Cathedralium, *c venerabilis*, vbi Abb. *n.4. de præbend.* quia non generis, sed virtutum nobilitas, vitæque honestas gratum Deo faciunt, & idoneum seruitorem, *c. sicut excellentiam, vers. non gradus 23.q.4.* Et ideò Gregor. VII. *lib.9, registr.epist* 2.in med. sic ait: *Non te pigeat, aut pudeat extraneum fortè, vel humilis sanguinis virum, dummodo idoneus sit, ad Ecclesiæ tuæ regimen, quod propriè bonos exoptat, ascire, cum Romana Respublica, vt paganorum temeore, i.e & sub Christianitate, euulit, inde maximè, Deo fauente, excreuerit, quod non tam generis, aut patriæ nobilitatem, quàm animi & corporis virtutes perpendendas diiudicauit.* Et D. Hieron. *ad Celantiam*, vetam nobilitatem vocat esse clarum virtutibus. Vnde Marc. Tullius Cicero in inuectiua contra Salustium. *Satius*, ait, *me meis fulgere moribus, quàm maiorum opinione niti, vt sim meis posterie nobilitatis initium.* Neque differentia aliqua potest stare inter hos, qui à gentilitate, & inter illos, qui à populo Israëlitico sunt ad Fidem conuersi, cum omnes per Christi passionem redempti sint. Act. 2. *Non est enim distinctio Iudæi & Græci; nam idem Dominus omnium, diues in omnes, qui inuocant illum.* Apostol. ad Roman c.1. *Omnes nos in vnum corpus baptizati sumus, siue Iudæi, siue Gentiles*, &c. Idem 1. ad Corinth. 12. *& in omnes nationes gratia Spiritus sancti effusa est*, Actor. 10. *in fine.* Nam, vt idem ait ad Ephes. cap.4. *vnus spiritus, vna Fides, vnum Baptisma vnus Deus, & pater omnium, qui est super omnes, & per omnia, & in omnibus nobis.*

Inhabilis quis iudicandus est, si talis reperiatur tempore præsentationis, nec prodest habilitas si superueniat. R *t.dec.69.part.3.lib.1.diuers. & dec.158.part.1. recentior.* vbi *n.3.* quod clericatus qualitas superueniens non validat gratiam alicui factam tanquam clerico; & *n.7.* ampliat etiam quod clericatus superueniens ante expeditionem litterarum, Mar. Antonii *var.resol.lib.1. resol 19.n.1* Seraphin. Rotæ Roman *dec.1234. num 4.* Viuian *d.part.2.lib.6.c.10.n 11.* Campanil. *in diuersorio Iuris Canon rub.11 c.13. n.461.* Aloys. Ricc. *in d. praxi resol 166.n.3.* Petez de Lara *de Capell.lib 2 c.10. d.n.53* Et patronus potest de consensu Ordinarij pro vna vice præsentare ad beneficium eum, qui non babet omnes qualitates in fundatione appositas, vt tenuit Rota apud Seraphin. *dec.871.n.4.* Vide suprà *alleg.70.n.34.* 104

Præsentantes autem minus idoneum, vel indignum, vltra peccatum mortale, quod contrahunt. Azor. *part.2.lib.6 cap.21.quæst.4* si sint patroni Ecclesiastici, qui dicuntur eligere, priuantur ea vice iure præsentandi, sicut eligentes, *c.cum in cunctis, §. vlt. de elect.* Aloys. Riec *in praxi aurea, resolut. 441. à princip. & præcipuè num 4.* Mar. Anton. *lib.1.resol.18. numer.15.* Si autem sint patroni laici, vel clerici ratione patrimonij, si præsentent minus idoneum, intra quadrimestre possunt alium idoneum præsentare, *c.cùm vos*, vbi glos. *verb.minus idonei, de officio Ordin.* dummodo non intelligatur de idoneitate requisita in fundatione, vt quia præsentandus debeat esse Sacerdos; nam tunc deuolutio fit ad Superiorem, quia videntur delinquere, ea non seruando, & abutuntur iure fundatoris. Sed si lapsum sit quadrimestre, & non sit idoneus præsentatus, deuolutio fit ad Superiorem habentem instituere, Abb & alij *in dict. cap cum vos.* Si autem tales patroni præsentauerunt indignum indignitate criminosa, sed ignoranter, poterunt intra quadrimestre alium dignum, & idoneum præsentare; sed si lapsum sit quadrimestre, deuolutio fit ad Superiorem, qui eo casu prouidet beneficio de nouo Rectore: si autem scienter præsentauerint talem indignum, ipso iure pro illa vice priuati sunt iure & facultate præsentandi, *Autheut. de sanctiss. Episcopis, §. si quis oratorij* Lambertin. *lib 2.part.1.quæst.10. princip. art.4. num.23.* Crescent. *de Iurepatron. decis.10.* Capitaq. *decis.62.n.2.& decis.291 part.2.* Mascard. *de probation concl.593.n.5.* Tiraquell. *in §.hoc sermone, limit.1. num.32.* Bellacomb. *tom.1. communium opinion. lib 1.tit.5 n 22 pag.171.* Molina *de primog.lib.2 cap 4. n.38.* Roch *verb honorificum, n 15. & 16.* Rebuff. *in praxi benefic. tit pæna contra collatores, num.1.& seq.* Petez *l.2.vers.pro quo fit, & vers. tertia conclusio, titul.6.lib.1 Ordin. pag.153.* Stephan. Gratian. *discept. forens c.38 n.11.* Cald. Pereira *de potestate eligendi, c.1. n 6.& 61.* Mar. Antoo. *d.resol.19 n vlt.* Vgolin. *de potestate Episcop.c.51.§.1.n.4.vers.secundò.* Aduertendum 105

tamen

Sà *in aphorismis, verb. examen.* Viuian. *d.c.*11.*n.*8 Vgolin. *d.c.*51.§.2.*n.*3. Aloys. Ricc. *d. praxi, resolut.*139. *&* 141. & censuit Rota *in Valentin. beneficij*, 16. *Maij* 1583. coram *Cardin. Lancellet. sen.* & *in Regien benefi. cij*, 14. *Decembr.*1587. coram *Card. Pamphilio sen.* & *in Salmantina Capell.*17. *Iunij* 1605. coram *Ottembergo*, adden. ad Greg. XV. *d. dec.*34. *n.*5. cessat etiam periculum illud Zerolæ: quare sic notum Episcopo posse ab eo absentem institui, & præsentationem, ac institutionem validam esse, licèt institutus absens sit, resoluunt Innoc. *vbi proximè*, Abb *d. cons.*76. Lamb. *art.*3. Corras. & Tusch. *d. locis*, idem *concl.*392. *n.*25. Nicol. Garc. *d.c.*1 *à n* 16. vbi *à n.* 23. refert declarationem illustrissimorum DD. Cardinalium.

119 Nam examen in notoriè litterato non requiritur, vt multis probat, Aloys. Ricc. *d. resolut.*191. *in fine*, & potest subdelegari commissio examinis etiam existenti extra Episcopatum, cum regulariter oneratio conscientiæ non implicet electionem industriæ personæ, Rota *in Bononiensi Canonicatus*, 28. *Iunij* 1610 coram *Reuerendissimo Dom Coccino*, Lotter. *de re benefic. lib* 2. *q.*50. *n.*80. quemadmodum etiam collatio potest fieri, & committi extra territorium tanquam voluntariæ iurisdictionis, Calder. *de elect. cons.*2. Lotter. *d. q.*50. *n.*81. *&* 82.

120 Quamuis prædicta sententia quoad præsentationem, & institutionem in beneficio curam animarum non habente in se vera sit, non procedit tamen in præsentato ad Parochialem, in hoc enim examen præcisè necessarium est, nec omitti potest, ex eo, quod prouisus notoriè dignus sit, cum à Trid. *sess.*24 *de reform c.*18. & per Bullam Pij Quinti, quæ incip. *In conferendis*, pro forma requiratur, vt notauit Fusch *de visitat lib.*1. *c* 5. *n.*10 & declarauit *Sacra Congregatio Doctorum, siue Licentiatorum in Theologia siue in iure Canonico, non excusari ab examine, quando petit prouideri de aliqua Ecclesia Parochiali*: referunt Paris. *de resignat. lib* 8. *q.*1. *n* 37. Belt ramin. ad Gregor. XV. *d. decis.* 34 *n.*5. Gonzal. *ad reg.*8 *Cancell. gloss.*4. *n* 50. Nicol. Garc. *p.*9. *c.*2 *n.*103. Piasec. *in praxi noua Episc. p.*2. *c.*5 *n.*17. *vers. Doctor*, Aloys. Ricc *in praxi fori Ecclesiast. dec.*414 *n.*2. *in prima edit & resol.*351. *in secunda edit.* Hinc Carc. bis ab eodem Garcia *d.p* 9. *c* 3. *num.*5 *&* 14. quatenus scribit hanc resolutionem procedere in quocunque beneficio Ecclesiastico; nam quamuis ex Trid. *d c.*13. examen necessarium esse in omnibus beneficiis agnoscamus, pro forma tamen in solis Parochialibus requiri receptissima est scribentium resolutio ex supradictis. Sed vt meliùs pateant quæ diximus, est aduertendum aliud esse quod examen requiratur pro detegenda habilitate præsentati, vt præsentatio admittatur, & longè aliud vt requiratur pro forma ad effectum institutionis. Licèt ergo notitia, quam habet Ordinarius, non suppleat hanc formam, vt sine ea possit instituere, supplet tamen examen, vt præsentationem recipiat, & illa per receptionem hanc perfectam tribuat ius ad rem ipsi præsentato, cui postea satis est se subiicere examini illi pro forma requisito de tempore institutionis, vt subtiliter distinxit Rot. *in Burgen. Abbatia de Sobarzo*, 19. *Decemb.*1588. coram *bonæ memoriæ Peña, & in Aurien, Parochialis*, 11. *Ianuar* 1613. coram *D. Vbaldo sen.* quarum meminit Lotter. *de re benef. lib.*2. *q.*6. *n.*46.

121 Illud etiam est aduertendum, quod † in Parochialibus iurispatronatus laicorum, non requiritur examen per concursum, sed solùm præsentatus examinandus est ab Ordinario cum tribus saltem examinatoribus synodalibus, & illi idoneo reperto institutio est facienda. Conc. Trident. *d.c.*18. & declarauit *Sacra Con-*

122 *greg.* teste Nicol. Garc. *p* 9 *c.*2. *n.*255 † Eueniente tamen vacatione huiusmodi iurispatronatus, quando plures sunt præsentati, requiritur examen per concursum inter ipsos præsentatos tantùm, vt ex his, qui peracto examine idonei ab examinatoribus renunciati sunt, Episcopus eum eligat, quem cæteris magis idoneum iudicauerit, atque illum, & non alterum instituat, refert decisum Gonzal. *gloss.*6. *n* 138. In Parochialibus verò iurispatronatus Ecclesiastici requiritur examen per concursum, ex Trid *d.c.*18. colligit Nicol. Garcia *d c.*2. *n.*161. etiamsi essent iurispatronatus mixti partim Ecclesiæ, & partim laici, refert decisum Gonzal. *d. gloss.*6. *n* 135. sed vide quæ dixi suprà *alleg.*58. *n.*17. & ideo in vacatione Parochialis Ecclesiæ etiam iurispatronatus Ecclesiastici, vbi illius vacationis notitia habita fuerit, erit edictum proponendum, † debebitque Episcopus 123
cum nominatis à patrono Ecclesiastico, alios etiam clericos ad concursum admittere, nisi in institutione, aut fundatione aliter cautum esset; tunc enim tantùm debebit præsentatus examinari citra concursum, & approbari ab Ordinario, etiamsi institutioni, & fundationi repugnaret: quæ quidem edictorum affixio est adeo substantialis, vt institutio facta absque illa ipso iure nulla sit, vt tenuisse Rotam Romanam testantur Cresent. *decis. vlt. de surrepatr.* Caputaq. *dec.*95. *p* 1. *& dec.*128. *part.*2. Cardinal. Put *dec.*306. *lib* 1. Seraphin *dec.*591. quos refert Aloys. Ricc. *in d. praxi resol.*143. *n.*1. vbi *n.*2 asserit non procedere, si aliud reperiretur de consuetudine illius Ecclesiæ, ad quam quis est præsentatus, & idem Aloys. Ricc. *d. praxi, resol.*144. resoluit institutionem factam intra terminum edicti esse nullam, dummodo constet literas edictales affixas fuisse, & intra terminum competentem iudicis arbitrio annotas, quod etiam tenent Mar. Anton. *variar. lib.*1. *resolut.*10. *num.*10. Perez de Lara *de Capell. lib.*2. *c.*10. *numer.*32. *&* 39. Flores de Mena *variar lib* 1. *quæst.*3. *num* 53. Nicol. Garc. *d. part.*9. *c.*4. *n.*1 *cum sequentibus*, vbi *n.*14 resoluit seruari, quod post terminum edicti, ante tamen institutionem, semper admittantur, qui præsentantur ab aliis patronis, seu prætendunt habere ius.

In beneficiis etiam simplicibus præsentati, seu electi, vel nominati (si Episcopo eorum idoneitas nota non sit, iuxta formam supra relatam) à quibusuis Ecclesiasticis personis, etiam Apostolicæ Sedis Nuntiis, non debent institui, neque confirmari, neque admitti, etiam prætextu cuiusuis priuilegij; vel consuetudinis, etiam immemorialis, nisi prius fuerint ab Ordinariis examinati, & idonei reperti. Nec appellationis remedio vllus tueri se potest, quominus examen subire teneatur, vt in Concil. Trid. *sess.*7. *de reformat. c.*13. Et 124
† si institutio ad inferiores Episcopos pertineat, præsentati debent prius, & ab Episcopo examinati & approbari, aliàs institutio ab inferioribus facta erit nulla, Concil. *sess.*25. *de reformat. c.*9. *vers. Ad hæc.* In beneficiis verò simplicibus, quorum collatio liberè pertinet ad inferiores, dicta Episcopi probatio non requiritur, sicut etiam in Canonicatibus Ecclesiarum Collegiatarum, quarum collatio liberè spectat ad Capitulum. Ita decisum refert Nicol. Garcia *d part.*9. *c.*1. *num.*10. *declar.*4. *&* 5. vbi *decl.*2. dicit adeò verum esse quod in beneficiis iurispatronatus examen ab Episcopo fieri debet, quod procedit etiamsi inferiores institutores haberent iurisdictionem Ordinariam in Clericos ad dicta beneficia præsentatos, quamuis Abbates, Commendatarij, & quicunque inferiores qualibet exemptione muniti, etiamsi ordinariam iurisdictionem haberent in locis beneficiorum, & ordinarij institutorum sint, vt in eos omnem iurisdictionem habeant, adhuc tamen instituendos haberet prius examinari super idoneitate per Episcopum suum, vt disponit Conc. *d c.*9. Piasec. *in praxi Episcop. part.*2. *c.*5. *num.*13. *vers institutio.*

Præſentatio facta in tempore quando dicatur.

126 PRæſentatio à patronis laicis, vel clericis ratione proprij patrimonij facienda eſt intra quadtimeſtre, *c.quoniam, c.cùm propter, de iurepatr.* à patronis autem Eccleſiaſticis facienda eſt intra ſemeſtre, *c.eam te, eod.tit.lib 6* Perez *l.1 tit.3.lib 1.Ordin.pag.59.* Vgolin. *de poteſtate Epiſc.c 51.in princ num.5.* Aloyſ.Ricc. *collect dec. part.1.collectan.119 & in dec.Curia Archiep. Neapol part.2.dec.228.n 14. & 15.* Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt part.2.c.6. num.23.* Lambert *de iurepatro .lib.2.part.2.quæſt.1. art.2.* Cabed. *de iurepatron.Regia Coronæ,c 18.à princ.* Cardoſ. *in praxi iudicum,& aduocat verb. iuſpatronatus.n.15 & 16.* Nicol. Garcia *de benef.part 5.c 9. n.109.* Viuian. *in praxi iurispatron. part.2.lib 7 c.1.* Ioan.Bapt.Coſta *de ſcientia facti,cent.1.diſt.90 n 35.* Gregor. XV. *dec 171. num 5.* Narbona *in l.20.gloſſ 22. n.33. lib 4. nouæ Recop.* Stephan.Gratian *diſcept.forenſ tom.3.c 560 à n.26* nouiſſimè me citato *in hoc loco*, Solorzan. *de Iure Indiarum tom.2.lib 3 c.3.n 48.* Lotter. *de re benef. lib 2. q.6. n.22* nouiſſimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccleſ.c.49 à num 12* latiſſimè Alphonſ.de Leone *d.q.4. praxi 5 n.72.cum ſequentibus*, vbi de probatione præ-
127 ſentationis in tempore. † Quod quidem tempus cùm ſit continuum, currit etiam diebus feriatis, Roch *verb. honorificum, quæſt.34 num 63.* Perez *l.1. col.29. gloſſa fatta vente dias, tit.8.lib.3.Ordin.* Viuian.*d.lib.c.4.n.5.* Illud animaduertendum duxi, quod vbi iuſpatronatus ad plures patronos ſpectat tanquam ſingulos, non autem iure collegij, poſſunt ſinguli ſeparatim præſentare, Cæſar de Graſſ. *dec.2. de iurepatron.* Aloyſ. Ricc. *d.praxi, reſol.160.*

128 Illud erit iuſpatronatus Eccleſiaſticum, quod licèt originem habuerit ex patrimonio laici, fuit tamen vel ab initio, vel poſtea fundatione, teſtamento, donatione, aut alio quouis titulo in Eccleſiam tranſlatum, aut in Capitulum, ſeu Collegium Eccleſiaſticum Canonicorum Regularium, aut ſæcularium, vel in aliquam perſonam Eccleſiaſticam ratione Eccleſiæ, dignitatis, aut beneficij *c vlt.in fin* vbi gloſſ.& Doctores *de iurepatr.in 6* Lambert *lib.1.q.1 art.9* Roch *verb. ius,q.7 n 14.* Rebuff. *in praxi, tit. de præſentat. n.5. & 7.& p 3 ſignatura, verb necnon iurispatr n.8.* Couat. *pract c.36.n.2. & 3.* Perez *l 2.tit 6.lib.1 Ordin gloſſ.1.* Aloyſ.Ricc.*in praxi fori Eccleſiaſt. reſol 152.* Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſſ.4 n 16.* Flamin. *de reſign.lib.2.q 4. num.39* Seraph. *dec.1410.num 2.* Franc.Leo *d. cap.6. n.24 & 19.* Gonzal. *ad reg.8.Cancell gloſſ.18.n.5.* Valaſc. *conſult 163. num 13.* Nic. Garc. *de benef. p.5.c.1. num.353.* Marc. Ant. *var.reſol.lib.1 reſol.8.n.14* plures per Cened. *ad Sextum collect.21.n 3.* Salgad. *de protect. Reg.part.3.c.9 ex n.100.* Felician.à Vega *in c.quanto 3. de iudic.n.27* me citato *in hoc loco*, nouiſſimè Ioan.de Solorzan. *in tr de Iure Indiarum tom 2. de Indiar. gubernat. lib.5.c 3 n.1.* Card. Seraph. *deciſ.1420* Rot. *dec.541.n.4.p.2. recentior. & in Leodienſi Parochialis*, 18. *Decemb.1623* coram *R. P. D. Merlino*: & è conuerſo iuſpatronatus Eccleſiaſticum tranſiens ad laicos permutatione, vel alio titulo oneroſo, accedente Superioris auctoritare efficitur laicale, vt fuit reſolutum in *d. Leod. Parochialis*, Ferentil. *in annot. ad deciſ. Buratti 769 à n 23.* me citato in hoc loco nouiſſimè D. Felician. de Vega nunc Archiepiſc. Mexicanus *in*
129 *relect.c.quanto 3.de iudic.num.27.* mutata enim conditione perſonæ, & honorum conditio mutata videtur, Valaſc. *de iure emphyt quæſt 17 n 15.col.2.* Gironda *de priuil & exempt.explicat n.1532* & † vbi res non pri-
130 uilegiata peruenit ad priuilegiatam, amittit naturam antiquam, & efficitur res priuilegiata, Tiraq. *de iure primog.in præf.n.133.* D.Barboſa *in l. hæres abſens, in pr.ne.n.176. ff. de iudic.* latè quando iuſpatronatus reputetur Eccleſiaſticum, vel laicale? Lotter. *de re benef. lib.1.q.10.ex n 39.* vbi *n. 40.* quod iuſpatronatus non æſtimatur Eccleſiaſticum ex ſimplici ſtatu perſonæ, niſi in ordine ad Eccleſiam: & *n.42* quod reputatur Eccleſiaſticum, ſi ſit transfuſum in collegium Eccleſiaſticum, & *a num.45.* an competens Confraternitati laicorum, aut operaris Eccleſiæ, ſit Eccleſiaſticum, vel laicum.

Quando verò iuſpatronatus eſt commune, & laici, 131
& Eccleſiaſtici omnes ſimul habent ius eſt ad præſentandum ratione communionis, *gloſſ.fin. in d.c vnic.* Lambert.*d q 1.art.3.* Nicol. Garc. *d.c.9 n.210.* Aloyſ. Ricc.*in praxi aurea, reſol. 458.* me citato *in hoc loco*, Caſtro Palao *in opere moral tom 2.tr.13.diſp.2. puncto 5.n.2.* Viuian. *d.c.1. n 5* vbi aſſerit procedere etiam ſi laicus habeat maiorem partem, quia magis dignum trahit ad ſe minùs dignum, *c quod in dubijs*, vbi gloſſ. *verb.conſecratum, de conſecrat. Eccleſia*, gloſſ. *in d. c. vnic.* cum alijs citatis *in libello de principijs vtriuſque iuris, lit. D n.27.*

Licèt autem iuſpatronatus mixtum, quoad priuile- 132
gia, & commoda dicatur Eccleſiaſticum, tamen quoad derogationem cenſetur laicale, Put. *dec. 157 num. 5. part. 3.* Flamin *de reſignat.lib.2. q.4.n.50.* Mar.Anton. *variar. lib. 1. reſolut. 39. num. 19.* & ideo non ſolùm quoad partem laicalem, verùm etiam quoad Eccleſiaſticam requiritur in eo expreſſa derogatio, gloſſ. & Doct. *in c.cùm dilectus, de iurepatr.* Felin. *in tr.quando litt. Apoſt. nocent patrono, ampl 6.* Mar. Anton. *d. reſol 39.n.10.*

In dubio tamen vbi fit mentio iurispatronatus, in- 133
telligitur de Eccleſiaſtico, Lap. *alleg.84.* Tuſchi *conſ.71. n.56.vol 1.* quos refert Mar. Anton. *var.reſol.lib. 2. reſol.109.n.10.*

Tempus prædictum præſtitutum patronis præſen- 134
tare habentibus, incipit currere à die vacationis beneficij, vt per text. *in c.2.de ſupplend neglig Prælat.& in c.2.§ cùm verò, de conceſſ.prebend & in c.eam te, de iurepatr.* tenent Rebuff. *in praxi benefic. lib.1. tit.de deuolut.num 3.* Villalob.*tom.1 commun.opin. lib.4. tit.22. num.127.pag 608.* Perez *leg. 2. verſic. quando vlterius, tit.6.lib.1.Ord.pag 153.* & poſt Lambertin. & Sebaſt. Medices, reſoluit Caualcan. *dec.11. n 36 par 3.* Verùm tale tempus non currere niſi à tempore ſcitæ vacationis verius dico, quia hæc eſt recepta in Sacra Rota ſententia, & magis communis Doctorum reſolutio, quam tuentur Tiraquell *de retract tit.2. §.35. à n.7.* Hieron.Gabr.*conſ 185.n.9. lib.2.* & Lotter. *d quæſt.5. num.23.* vbi *num.24.* quod hæc notitia debet eſſe indubitata, & *num. 23.* quod in hoc ſtatuendo Iudex plerumque conſiderat qualitatem beneficij, necnon vacationis, & locorum diſtantiam, & ex iis omnibus arbitratur ſcientiam, aut ignorantiam, Azor. *d.lib.9. cap.21. quæſ.11.* Spin.*d.gloſſ.4 princ. num.21.* Campan. *d.rubr.11.cap.13 num.193.* Capitaq. *dec.148 part.2.* quem refert Aloyſ.Ricc. *d.collect.119. & d deciſ.183. num.2.& in d praxi, reſol.155* me citato Caſtro Palao *dict puncto 5.n.2.* Zerola *in praxi Epiſc. part 1 verb. iuſpatron 6.8.verſic.hi ſunt,* Nicol.Garc.*de benefic p 10. c.2 num.34.* Perez de Lara *de anniuerſ lib 1. cap.9. num.35.* Cardoſ.*vbi ſuprà,& verb.tempus, n.7.* Cald. Pereira *de renouat. emphyt. quæſt.6. num.23.* Flores de Mena *var.lib 1. quæſt.3. à num.20* Leſſ *de Iuſt. lib.2. c.37.num.27.* Vgolin. *d.c.51.in princ. num.5.* Mar. Antonin.*variar.lib 1 reſol.29 numero 19.* & 20. Cardin. Seraphin. *Rota Rom.dec.380. num.1.* Viuian. *d part.2. lib.7.c.2 num 6.* Rota *dec. 100. & 512* apud Farinac. *in 1.collect.nouiſſimorum,& deciſ 481 num.3 part.1. & deciſ.163.* apud eundem *part.1. recentior.* vbi tentum fuit tempus datum ad præſentandum currere à die ſcientiæ, & ſcientiam debere plenè probari, nec ſufficere teſtes de auditu, nouiſſimè Alphonſ. de Leone *d.q.4.*

d.q.4 praxi 3.*n*.76.vbi *n*.77.quod debet probari scientia certa & indubitata, & *n*.79. quod scientia patroni
135 est probanda ab allegante. † Et ignorantia potius præsumitur, quàm scientia, *c.præsumitur, de regulis Iuris in 6.* Ozasc.*dec*.71. *n*.23. Anton. Monach. *Florent. dec*.7.*n*.15. Sesse *Aragon.decis*.189.*n*.18.

136 Et † præsumptio est pro patrono, vt dicatur præsentasse in tempore, & ignorasse vacationem, nisi sciuisse probatum fuerit. Hier.Gabr.*consil*.185. *n*.11. *vol*.2. Menoch *de præsumpt.lib.6.quæst*.77. *n*.14. Proindeque si non probetur patronos habuisse notitiam vacationis, ignorantia semper præsumitur, Rot. apud Farin. *dec* 525. *in prima collect. nouiss.* Vnde eadem Rota *in Parmen beneficij*, coram *Card. Pamphilio de anno* 1590. censuit patrono non currere tempus ad præsentandum in beneficio vacante per priuationem, nisi à die notitiæ sententiæ, & priuationis. Lap *alleg*.78. Et in alia *Firmana altaris*, coram *Card Blanchetto*.5. *Decemb*.1594. fuit dictum quod habens gratiam fundatam in deuolutione ob negligentiam patronorum in præsentando intra tempus à Iure præfixum, debet probare sufficienter scientiam ipsorum, refert Garc. *d cap*.3.
137 *n*.36 & 37. Et † ius præsentandi etiam in vno ex patronis, qui non habuit scientiam, conseruari potest, aliis propter scientiam exclusis, vt fuit resolutum *in causa Spoletana beneficij*, 28. *May* 1390. coram *Card Blanchetto*, refert Nic.Garc.*d.c.*1.*n*.41. Regi tamen quantumcunque scienti non currit tempus quatuor mensium ex legitima præscriptione, qua omnes Reges Hispaniæ tuti sunt, eo quòd impediti multis occupationibus, tam in bello, quàm in pace, non possunt intra illud tempus præsentare, vt probat Cabed.*de patronatib. Regia Coronæ,c*.28 *n*.7.& 8.

138 Similiter huiusmodi tempus non currit absenti, vel impedito, putà si Patronus sit absens Reipubl.causa, vel iniustè carceratus, vel si non haberet tutum accessum propter perhorrescentiam alicuius inimici, cùm Ecclesia sit pia, & cultrix iustitiæ, Rebuff. *de pacificis possess.n*.304. Viuian. *d. lib*.7. *c*.2.*n*.6. Flores de
139 Mena *d q*.3.*n*.4.vbi *n*.5. quod † absentia in dubio præsumitur, impedito enim non currit tempus, Card.Mantica *dec*.30.*n*.2. Seraph.*dec*.220.*n*.4 Menoch. *cons*.38. *n*.35 Surd.*dec*.151.*n*.4.Valasc.*cons*.130 *n*.31. Flamin.*de resign.lib*.11.*q*.13.*n*.11. Gutierr.*pract.lib*. 3 *q*. 34.à *n*.21. Nicol. Garcia *p*. 10.*c*.2 *n*.17. Card.*verb.impedimentum*, *n*.2 nec tenetur protestari. Cald. Pereira *de renouat.emphyt.q*.5 *n*.23.& *q* 7. *n*.4. vbi etiam quod nec tenetur procuratorem ad causam constituere.

140 Pendente lite super iurepatronatus an, & quando patronis præsentare contendentibus currat tempus? Quæstio est dubia, sed sub certis casibus terminanda.

Primus casus est, quando constat Ecclesiam vacantem esse patronatam, sed patroni sunt discordes, quia diuiserunt vota sua plures præsentando, & super hoc litigatur, tunc non currit nec semestre, nec quadrimestre, sed expectabitur finis litis, cum pertineat ad Ordinarium discernere numerum vocum, ac merita præsentatorum, Viuian. *d.lib*.7.*c*.3 *n*.4.

141 *Secundus* casus est, quando patroni inter se litigant de iure, aut possessione iurispatronatus super forma præsentationis, quia vnus dicit præsentationem de altero tanquam de absente factam non tenere, seu tanquam de criminoso, & simili, altero contrarium dicente, nullum currit tempus, sed litis euentus debet expectari per sententiam Episcopi, Card. *in Clem. plures*, §.*vlt.n*.1.*de iurepatr.* Viuian.*d.c*.3.*n*.8. Idem si lis moueatur super potestate eligendi, quia tunc prædictum tempus non currit, *c*.2.*de iurepatr.* Tiraquell. *de retract.lign*.§.1.*gloss*.10.*n* 37. Cald Pereira *de renouat. emphyt.q*.7.*n*.13. Zerol. *in praxi Episc.p*.1. *verb iuspatronatus*, §.5. Idem si lis est inter ipsos præsentatos in tempore super prælatione eorum præsentationis, etiamsi lis intra tempus requisitum non finiatur, Rota *in vna Tordon. iurispatronat*.8 *Februarij* 1599. & 10. *Ianuarij* 1600. coram *Peña*, Ricc. *d.lib. resol*, 170. *num*.3.

Tertius casus est, quando constat Ecclesiam vacantem esse patronatam, sed patroni non conueniunt in præsentando, & labitur semestre, seu quadrimestre, tunc ex deuolutione Episcopus eam confert, per notata *in c* 4.*de iurepatr.* vbi Card. *colum.vlt.* Viuian. *d.cap*.3.*n*.7. At Zerola *in d verb.iuspatr* §.3. tenet quod si lis est inter patronos non concordantes in præsentando, vel alter ipsorum prætendit alterum non esse patronum, vel quid simile, tunc Episcopus potest ipsis inuitis prouidere Ecclesiam, saluo iure præsentandi illi, qui postea euicerit iuspatronatus per vltimum calculum sententiæ, sed non pro illa vice. Addit Flores de Mena *lib*.1.*q*.3.*n*.31.& 32. per text. *in c.cùm propter, de iurepatr.* tempus datum patronis ad præsentandum currere per litis pendentiam super quasi possessione præsentandi inter ipsos patronos, subdens quod si lis esset super proprietate iurispatronatus, non impedirent præsentare is, qui esset in dicta quasi possessione, & sic ob eius culpam laberetur quadrimestre, & *n*.33. aduertit maximam differentiam esse inter tempus præfixum patronis ad præsentandum, & inter tempus præfixum collatoribus, & electoribus ad conferendum, & eligendum, quia in primo casu currit tempus patronis impeditis ob dictam litis pendentiam, in secundo verò casu non currit tempus taliter impeditis.

Quartus casus, quando lis est inter præsentatos tantum, quia tunc etiamsi lis non finiatur intra semestre, seu quadrimestre, Episcopus Ecclesiam non confert, cùm text. *in c.quoniam* 3. *de iurepatr.* inducens deuolutionem, quando est lis inter patronos, tanquam exorbitans, & rigorosus, non extendatur ad litem inter præsentatos, vt tenuit Rota Rom. apud Farin.*dec*.386 *n*.7. *in collect.nouiss.*

Quintus casus est, quando controuertitur inter Fiscum Episcopi prætendentis Ecclesiam vacantem pertinere ad meram collationem Episcopi, & esse liberam, & inter ipsos patronos prætendentes ius præsentandi, vel iuspatronatus ad eos pertinere, tunc durante lite Episcopus non potest prouidere inuitis patronis, sed ponet œconomum in dicta Ecclesia, quousque sit terminatum negotium, Zerol. *in praxi Episcop.vbi proximè*: nam hoc casu ob lapsum temporis non est locus deuolutioni, Abb *in d.c.cùm vos*, *n*.7. Rota *dec*.411. *n*.3.*p*.1.*diuers.*& iterum eadem Rota *in Reginensi Paroch*.7 *Octobr*.1587. coram *Illustrissimo Card.Blanchetto*, refert Aloys.Ricc.*d.resol*.170.*n*.2.

Si Patronus erret præsentando coram Ordinario, 142
cum deberet præsentare coram alio inferiori ex legitima præscriptione, seu priuilegio, quia patroni intentio fundata erat in iure, per text. *in c omnes Basilica*, 16. *q*.7. quamuis lapsum sit tempus datum ad præsentandum, & sciat tunc præsentationem fieri debere coram alio, bene poterit iterum præsentare ex iusta causa ignorantiæ coram habente instituere, Lambert.*lib*.2.*p*.2. *q*.1.*art*.24. Garc.*de benefic p*.10.*c*.3.*n*.8. Rebuff. *in praxi, tit.de deuolut n*.26. Lotter.*d lib*.2.*q*.6. *n*.40 Viuian.
d.lib 7.*c*.6. *n*.1. vbi *n*.3. quod † præsentatio si fuit ad- 143
missa, præsumitur facta in tempore, & *n*.8. quod Episcopus elapso tempore potest admittere patronum ad præsentandum, si velit. Et ad illud quod excusatur patronus à deuolutione, si præsentaret coram alio, quem rationabili aliqua ex causa crederet habere ius instituendi, vide Rebuff.*in praxi, tit.de deuolut n*.26. Lap. *alleg* 83 *ad fin.* cum aliis adductis *in Mediolanensi iurispatronatus*, impressa per Nicol.Garc. *de benef.p*.10. c.3.*n*.8 Lotter.*d.loco*.

Tempus datum ad præsentandum potest Ordina- 144
rius in sui præiudicium prorogare, Crescent. *d. decis*.12. *sub tit. de.dilat.* quem citat Aloys. Ricc. *dict. collect*.219. Vgolin.*d.cap*.51.§.1.*num*.4. *vers.tertiò, in*

fine, Flamin. de resignat lib. 6. quæst. vlt. num. vlt. Aloys. Ricc. d. praxi, resol. 195. non tamen abbreuiare. Viuian. d part. 2. lib. 7. c. 7. me citato in hoc loco, Castro Palao d. puncto 5. num. 8. nouissimè Alphons. de Leone dict. quæst. 4. praxi 5. n. 87. vbi citat Rotam in Salmantina beneficij, 4. Febr. 1630. coram R. P. D. Ghislerio, in qua fuerat dictum Ordinarium non posse restringere, neque abbreuiare tempus patronis concessum à Iure ad præsentandum; quia indultum à Iure beneficium non potest per Iudicem tolli, cap. indultum, de regul. Iuris in 6.

144 Præsentatio intra prædictum tempus datum à Iure fieri potest quocunque die, etiam feriato, & etiam Paschali, cum sit quid extraiudiciale, & sapiat spiritualitatem. Domin. in c. concertationi, de appell. lib. 6. Viuian. d. lib. 7. c. 1. num. 5. me citato in hoc loco, Castro Palao d. puncto 5. num. 4. † Actus enim extraiudiciales valide fiunt diebus feriatis, Cald. Pereira de resol. emphyt. c. 13. n. 5. Cardos. in praxi iudicum, verb. feria, num. 3. Ceuall. de cognit. per viam violentiæ part. 2. quæst. 107.

145

146 num. 4. † Cum igitur præsentatio sit actus extraiudicialis, & voluntarius, Roch. verb. honorificum, quæst. 35. num. 66. poterit fieri etiam extra territorium, & diœcesim habentis instituere, vbicumque reperiatur is coram quo fieri debet præsentatio, & etiam institutio, Viuian. d. lib. 7. c. 1. n. 9. vbi n. 10. † secus resoluit si inter præsentatos sit lis, quia tunc processus extra territorium habentis instituere fieri non posset.

147

148 Coram Episcopo loci præsentatio est facienda, cap. nobis, de iurepatron. Concil. Trident. sess. 24. de reformat. c. 13. Campan. d. c. 13. n. 395. seu coram eius Vicario generali, vt suprà diximus alleg. 54. n. 70. cui attestanti super pertinentibus ad eius officium, & de facto proprio, qualis est præsentatio coram se facta, est plenè credendum, Rota dec. 11. de iurepat. in nouis, Caputaq. dec. 87. p. 3. Rota in Regien. Archipresbyteratus, 19. Ianuary 1501. coram Cardinal. Pamphilio sen. & in Lucana iurispatronatus, 20. Decemb. 1628. coram R. P. D. Dunozetto.

149 Item coram habente instituere præsentatio fieri potest, ex Viuian. d. part. 1. lib. 8. c. 8. n. 1. & quando debet fieri coram Episcopo, Sede Episcopali vacante, fiet coram Capitulo, secundum Ioan. And. in c. nobis, de iurepatr. per text. in c. 1. de instit. lib. 6. Viuian. vbi proximè, n. 4. † Si autem Ecclesia patronata sita sit in confinibus duarum diœcesium, erit communis Episcopis illarum, sicuti communis est quo ad Parochialia, gloss. vlt. in fine, in c. licèt in regulis, 16. quæst. 3. sicut & arbor in confinio posita, § insula, Instit. de rerum diuision. Et si Episcopi discordent, Superioris Metropolitani partes erunt ordinare, vt alternis vicibus Episcopi Ecclesiam ordinent, ita ex text. in Clem. plures, § & vt fastidiis, de iurepatr. quamuis alij dicant illius Episcopi prædictam Ecclesiam esse, in cuius diœcesi situm est caput ipsius Ecclesiæ, arg. text. in l. cum in diuersis ff. de religiosis, & sumpt. funer. Alij putarunt illius diœcesis Ecclesiam esse, in cuius solo sita est ipsius porta principalis, arg. text. in l. prædiis, § qui domum, & quod ibi notat Bart. ff. de legatis 3. Alij verò existimarunt patronus rectè præsentare coram vno ex dictis Episcopis, Lambertin. p. 2. lib. 2. q. 4. art. 6. Bellencin. de charitatiuo subsid. q. 52. Vno tantùm casu non obstringuntur patronus præsentare coram Episcopo loci, veluti si Curiam adiret pro obtinenda institutione à Papa; sat enim est tunc quod de consensu constet, quia is habet vim præsentationis, vt per Cæs. de Grassis dec. 1. n. 7. & 9. de iurepatr. Rota dec. 534. n. 4. p. 1. diuers. & fuit dictum in Spoletana Capellaniæ, 15. Iuny 1620. coram bonæ mem. Buratto, cuius meminit Lotter. in tr. de re benef. lib. 2. q. 6. n. 49.

150

151 Patronus laicos potest intra quadrimestre ante Episcopi institutionem variare, & plures successiuè præsentare, non autem patronus Ecclesiasticus, c. quod autem, c. pastoralis, c. cum autem, de iurepatron. Roch. verb. honorificum quæst. 9. cum seq. Lambertin. part. 2. lib. 2. quæst. 7. Gutier. de iuram. confirmat. part. 3. cap. 13. Zerol. p. 1. verb. iuspatron. § 24. Lara de Capellan. lib. 2. c. 9. à num. 8. Flamin. de resignationibus, lib. 2. quæst. 23. num. 13. Spin. in speculo testam. gloss. 4. princip. à n. 73. Ceual. commun. contra communes, quæst. 165. & 695. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. n. 223. Nicol. Garc. d. part. 5. c. 9. n. 211. Vgol. d. c. 51. in princ. n. 5. vers. verùm, Aloys. Ricc. d. praxi, resolut. 156. Viuian. d. part. 2. lib. 10. c. 1. nouissimè Nouar. in praxi elect. & variat. fori, q. 3. n. 6. p. 1. in vlt. impress. vbi à n. 6. probat id procedere etiamsi non variare iurauerit, nouissimè Mich. Ferrus in tract. de praced. Ecclesiast. q. 14. à n. 6. nouissimè etiam Alphons. de Leone de officio Capellani § 4. praxi 5. n. 97. cum seqq. Et † patronus clericus potest variare, & alterum præsentare, sicut patronus laicus, quando scilicet clericus, patronus est ratione sui patrimonij, & sic præsentat vt laicus, & non vt clericus, Gutier. d. c. 13. n. 12. quia † iuspatronatus clerici ratione sui patrimonij æquiparatur laicali, c. cùm dilectus, 28. de iurepatr. Perez l. 2. colum. 3. versic. quod procedit, in fine, tit. 6. lib. 1. Ordin. Cabed. de patronatibus Regiæ Coronæ, c. 35. num. 3. Aloys. Ricc. in d. praxi, resol. 152. n. 2. 152

153

Rationes autem diuersitatis, quare scilicet laici patroni variare possint, non ita Ecclesiastici, plures ponuntur à Doctoribus supradictis; illa tamen verior est, quia præsentatio Ecclesiasticorum vim habet electionis, in qua electione non cadit variatio, quia statim electo acquiritur ius in re, c. publicato, vbi gloss. & c. quod sicut, de elect. sed in præsentatione laici secus est, quia præsentatus tunc tantùm acquirit ius ad rem, Abb. in c. cùm Bertoldus, opposit. 1. de re iudic. vbi Felin. col. 1. & 2. Mat. Anton. d. lib. 1. resol. 104. n. 23. Campan. d. rubric. 1. c. 16. n. 13. Seraph. dec. 1238. n. 4. Viuian. d. p. 2. lib. 8. c. 9. Flamin. de resign. lib. 2. q. 21. n. 12. & lib. 7. q. 1. n. 78. cum seqq. Zerol. in praxi Episc. p. 1. verb. ius ad rem, § 2. Rot. apud Farin. dec. 546. n. 2. in 1. collectione nouissimarum, Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 15. § 2. n. 1. etiamsi institutio fuerit nulla, Seraph. dec. 1274. Aloys. Ricc. d. praxi, resol. 188. n. 3. Item alia potest esse ratio, quia † clerici faciliùs, & meliùs possint inuenire, & noscere clericos idoneos quàm laici, qui cum sint extra clericalem militiam, possunt titubare, vt per Lambert. lib. 2. p. 3. q. 7. art. 1. & ex hoc cùm laici possint variare, habent tantùm quadrimestre, Ecclesiastici verò, qui variare nequeunt, semestre, vt suprà dictum est. 154

155

156 Adeò verum est posse patronos laicos variare, vt hoc illis liceat, si procedatur per viam scrutinij etiam publicato scrutinio, Abb. in d. c. publicato, n. 5. de elect. Lambertin. vbi proximè, art. 2. Viuian. d. p. 2. lib. 10. c. 1. n. 7. & etiamsi sit patronatus ex priuilegio, vel ex præscriptione, vel alio modo, Lambert. d. part. 2. quæst. 2. art. 18. vel patronatus pertineat ad Collegium, vel Vniuersitatem laicorum, tunc enim potest Collegium, seu Vniuersitas vno præsentato variare, & alium præsentare, Lambertin. vbi proximè, art. 19. Viuian. d. lib. 10. c. 3. n. 4. vbi respondent text. in c. cum autem, in fine, de iurepatr. agere de Collegio Ecclesiastico, non de sæculari. Et † sicut patronus laicus potest variare, ita eius procurator, Felin. in c. venerabilis, n. 3. de except. Roch. verb. honorificum, q. 20. nisi dictus procurator haberet tantùm potestatem limitatam ad vnum præsentandum, Lambertin. d. p. 2. q. 7. art. 17. Viuian. d. part. 2. lib. 10. c. 3. n. 1. & 2. 157

158 Variatio autem à patrono fieri potest duobus modis, primò vnico contextu plures præsentando, secundùm d. Clem. plures, § vlt. de iurepatron. vt is instituatur, quem Episcopus elegerit, vbi gloss. Card. & alij. Secundo modo potest fieri plures ordine successiuo præsentando, & sic diuersis temporibus, c. quod autem, c. cùm autem, c. pastoralis, de iurepatr. non recedendo à prima

prima præsentatione, d. cap. cùm autem, Viuian. d. lib. 10. c. 3. n. 7. Ferrus d. q. 34. n. 7. nec per præsentationem secundi receditur à primo, sed Episcopus instituet quem voluerit. Ioan. Andr. & alij in d. c. cùm autem, Lambertin. d. q. 7. art. 21. & 22. & ideo in Bononien. Parochialis, 24. à Nouembris 1595. coram D. Litta, fuit resolutum, quod patroni laici possunt in præsentatione variare, & alium præsentare cumulatiuè, sed non possunt recedere à prima præsentatione sine causa: refert Nicol. Garcia d. c. 9. n. 213. Vnde variatio facta priuatione nulla est, vt firmarunt Abb. in d. c. quod autem, n. 3. Lambert lib. 3. p. 3. q. 7. princ. art. 21. n. 4. & art. 22. num., Roch. de Curte in verb. honorificum, quæst. 13. Rot. decis. 513. p. 3. lib. 3. in nouiss. Turs. de iurepatr. q. 16. n. 1. quos refert, & sequitur Mar. Anton. d. lib. 1. resol. 104. n. 10.

159 Variatio igitur est permissa, si præsentet cumulatiuè, secus verò recedendo à prima nominatione, quia si ab ea expressè recedat, nihil agit, & non valet secunda nominatio. Ita Mar. Anton. d. lib. 1. resol. 104. n. 10. Mich Ferrus d. q. 34. n. 7. Azor. d. c. 21. q. 13. me citato in hoc loco Castro Palao d. disp. 2. punct. 6. n. 2. Gutier. dict. c. 13. n. 4. vbi n. 5. resoluit, quod patronus laicus si simpliciter nominet, siue præsentet secundum, non facta mentione de primo, nec dicat variando, nec accumulatiuè, nec à primo recedendo, valet hæc secunda nominatio, & datur optio Episcopo, ac data paritate potest, & debet eligere, & instituere primum; tunc etiam in hoc casu potest esse locus gratificationi, gl. 2. in cap. cùm autem, 24 de iurepatr. Roch. verb. honorificum, q. 15. n. 4 Cald. Pereira de renou. emphyt. q. 17, n. 33. cum seqq.

160 & q. 18. n. 27. † Si tamen patronus præsentauit primò vnum idoneum, postea variet, & præsentet non idoneum, seu indignum, tunc Episcopus primum instituet, nec patronus tunc puniri potest, quia iam præsentauerat dignum, & idoneum, Lambertin. d. q. 7. art. 27. Viuian. d. lib. 10. c. 4. n. 7.

161 Patronus potest quidem semel, aut iterum, quos volet, cumulando præsentare, non autem tertia, vel quarta vice. Ita Calderin. cons. de iurepatr. Roch. verb. honorificum, quæst. 10 Lambertin. d. q. 7. art. 23. Tiraq. in l boues, §. hoc sermone, in reg. n. 25. Nauar. in cap. placuit, de pœnit. distinct. 6. n. 167. & 171. Gutierr. d. cap. 13. num. 3. Cald. Pereira de potestate elig. cap. 3. num. 19. Nicol. Garc. dict. cap. 9. n. 114. Viuian. dict. part. 2 lib. 10. cap. 4. Rota in Compostel. Parochialis, 20. Februarij 1630. coram R P. D. Merlino, Ferentil. ad decis. 942. Buratti n. 6. Ferrus d. q. 34. n. 6. me citato in hoc loco, Castro Palao in opere morali, tom. 1. tract. 13. disp. 1. punct. 6. num. 3. vbi tamen in vers. nihilominus, post Decis. Card. Beroi, Spin. & Azor. existimat Patronum laicum non solùm bis, sed ter, vel quater variare posse, Perez de Lara de anniuers. lib. 1. cap. 9. num. 8 Nouar. in suis sing Canon. concl. 112. num. 8. nouissimè Alphons. de Leone dict. q. 4. praxi 5. n. 98.

162 Et tali variationi non est locus lite pendente inter præsentatos à diuersis patronis, Flamin. de resignat. lib. 12. q. 3. n. 21. Caualc. decis. 70. n. 62. p. 3. Roch. verb. honorificum, q. 13. Lambertin. d. q. 7. art. 24. Couar. pract. cap. 36. n. 7. tertiò quandoque, Aloys. Ricc. d. praxi, resolut. 159. num 5. Mar. Anton. d. resol. 104. num. 14. Nicol. Garc. dict. cap. 9. num. 217. Ferrus d. q. 34. num. 9. me citato in hoc loco, Castro Palao dict. disp. 2 punct. 6. n. 5. nouissimè Alphons. de Leone d. q. 4. praxi 5. num. 100. & fuit resolutum in vna Zamorensi beneficij de Morales, 30. Maij 1586. coram D. Orano, vbi fuit dictum, quod lite inter præsentatos pendente, altero que ex litigantibus defuncto, patrono non permittitur sine vitio attentatorum alium præsentare, & indubitatum esse affirmat ex cap. 1. vt lite pendente in 6. Quod procedit tam in vacatione naturali, scilicet per obitum, quàm in ciuili, putà per resignationem, vel assecutionem alterius beneficij, Gonz. gloss. 51. n. 212. Cum verò litigatur cum eis, qui beneficia iam sunt adepti, & sic contra præsentatum iam institutum, elatum est pendente lite non posse patronum alium præsentare, c. 2. vt lite pendente, Rota in Salamant. Capellania, 20. Nouembris 1592. coram Card. Pamphil. refert Aloys. Ricc. d. resol. 159. num. 1. vbi num 5. dicit dispositionem d. cap. 1. & 2. limitari quando superstes collitigans præsentaretur, seu prouideretur ab Ordinario; quia tunc cessat ratio per dicta capita assignata, & secuta est Rota in Mediolan. iurispatr. 10. Ianuar. 1596. coram bona mem. Cardin. Blanchetto, apud Garc p. 10. c. 3. n 8. & in d. Compostellana Parochialis, coram Merlino, Ferentil. vbi sup. n. 8. Idem Ricc. d n 5. intelligit principalem resolutionem, quando lis penderet inter duos patronos à diuersis patronis; nam tunc est licitum variare, nec vno defuncto potest alius præsentari; secus verò vbi lis verteretur inter alios, quia tunc non prohibentur patroni præsentare, aliàs sequeretur, quod posset de facili impediri patronus introducendo litem super beneficio, vt fuit in Rota resolutum in vna Burg. Capellania, 19. Iunij 1579. coram D. Bubalo.

Pro præsentis quæstionis, & aliarum, quæ in præsenti occurrere possunt, declaratione adest optima decisio Rot. in Compostellana Parochialis, 20. Februarij 1630. coram R. P. D Merlino, cuius verba sequuntur: *Hæc Parochialis est de iurepatronatu, quod Domini putarunt diuidi posse in sexdecim voces respectu personarum, quæ præsentant, & apparet Bernardum habere pro se duodecim voces, quatuor verò dumtaxat Gondisaluum, sed dubium fuit iam sub die 12. Nouembris præteriti excitatum, an præsentationes in fauorem Bernardi suffragarentur, quoniam Gregorius & Ferdinandus Xerpe prius præsentauerunt Alphonsum Rodriguez, & promiserunt sub iuramento se non reuocaturos dictam præsentationem, neque accumulaturos, quamuis regulariter patronus laicus semel possit variare non recedendo à priori præsentatione, sed solummodo addendo & cumulando, c. cùm autem, c. pastoralis, de iurepatr. Cald. cons. 16. eod. tit. Nau. in c. placuit, n. 167. & seqq de Pænit. dist. 6. Lambert. de iurepatron. p. 2. lib. 2. q. 7. art. 1. n. 1. & seqq. Gutier. de iuram. confirm. p. 3. c. 13. n. 4. & 5. Garc. de benefic p. 5. c. 9. n. 214. & fuit dictum in Bononien. Parochialis, 24 Nouemb. 1598. coram Litta, & aliàs sæpiùs. Attamen hæc conclusio habet plures limitationes, quæ ad hunc casum bene applicantur. Quarum prima & præcipua est, quando hæc accumulatio fiat lite pendente, quia tunc vti attentata licita non est, Crauet. cons. 63. n. 3. in fine. Crescent. decis. 10. de iurepatron. Cou. pract. quæst. c. 36. num. 7. vers. tertiò quandoque. Lancell. de attent part. 2. cap. 4. in præfat. num 583. Paris. de resignat. lib. 12 quæst. 3. n. 27. Garc. de benefic. part. 5. dict cap. 9. num. 217. Rot. decis. 442. num. 6. part. diuers. & in Zamoren. beneficij de Morales, 30. Maij 1596. coram Orano: non tamen hæc noua præsentatio, siue accumulatio fieret in colligantem, itavt inde difficilior eadem ret exitus litis, nec diutius protraheret iudicium; tunc enim cessat ratio cap. 2. vt lite pend. vt bene Roch. de Curte de iurepatron. verb honorificum, quæst. 23. num. 53. Lancell. de attent. lite pend. in præfat num. 576. & 590. Garc. de benefic part. 3. d. c. 9. num. 220. & fuit dictum in Mediolan. iurispatron. 29 Ianuarij 1596. coram bona mem. Cardin. Blanchetto, quæ est impressa apud eundem Garc. de benefic. part. 10. cap. 3. num. 8. in Aretina capellania 24. Ianuarij 1603. coram bona memor Cardinal. Pamphilio, & in Romana iurispatronat. 9. Maij 1603. coram bona mem. Iusto, in præsenti autem casu non apparet quod data hac variatione lis, quæ erat inter Bernardum, Alphonsum, & Gondisaluum, inde faciliùs esset terminatura. Secunda limitatio est quando quis sub iuramento promisit non reuocare, nec etiam, quod magis est, cumulare, vbi etiam patronus simpliciter promisit, & iurauit non reuocare, non dicitur contrauenire per secundam præsentationem, quia re-*

vera non reuocat primam.sed solummodo addit ,& cumulat,ita vt Ordinarius possit etiam primum præsentatum instituere,vt rectè aduertunt Castro cons.3c1. n.4. lib.2.Rip.in rubr.de iudic.n.68. Lambertin. de iurepatronat.p.1.lib.2.q 4 art.13.n.3.& p.2.lib 2.q.7. art.16. n 2.quos refert,& sequitur B tsat cons.369 n.14. lib.4. & Rota decis.547.n.4 p 2.diuers. Sed quando, prout in casu nostro,patroni signaater sub iuramento promiserunt quod non reuocarent , neque accumularent , tunc noua præsentatio in spretum religionis iuramenti , non est attendenda,&c.

Decisio est multum ampla & notabilis , probat hanc conclusionem,& respondet contrariis plenissimè, vide apud illam , quam inuenies impressam penes Alphons.de Leone *d.q.4 praxi 5.n 103.cum seqq. vsque ad n.114.*

163 Sicut patronus Ecclesiasticus variate non potest,vt supra dictum est,ita nec eius procurator, seu cessionarius,siue clericus,siue laicus,Rot.Rom. *decis.*16. incip. *Patronus clericos de renunc.*Lambert.*d q.7 art.12.* Ve-
164 rùm † si huiusmodi patrouns primò præsentauerit , & postea variando alium præsentauerit,non punitur, nec deuolutio fit ad Superiorem , dummodo non præsentauerit indignum , sed prima præsentatio attenditur; Rot.Rom.*vbi proximè*,Lambertin. *d q 7.art.9.* Roch. *d.verb.honorificum.q.9.n 31.*

165 Aduerte tamen,quod si actus præsentationis non fuit perfectus, quia defecit aliqua ex personis requisitis de necessitate ad perfectionem præsentationis , vel aliud, tunc etiam patronus Ecclesiasticus poterit iterum canonicè præsentare,& non dicetur variare, *cap. vlt. de iurepatron.*Lambert *dict.quæst.7 art.3.*Viuian.*dict.p.2. lib.10 c 1.à n* 8.Mich.Ferrus *d.q.34.n.14.*Eadem ratione poterit patronus Ecclesiasticus , si præsentauerit coram eo qui non habet ius instituendi , præsentare iterum alium coram habente ius instituendi , Card. *in Clem.2.q.9.de Iurepat.* Idem erit si patronus nulliter præsentauit ratione Collegij Ecclesiastici , tunc enim poterit alium eum Collegio præsentare,Lambert. *dict. q.7.art.6.*

166 Si autem beneficium habeat duos compatronos, vnum clericum, alium laicum , qui concorditer vnum præsentauerunt, deinde laicus variando alium præsentauerit,tunc primò præsentatus est instituendus , Abb. *in d.cap.cùm autem,n 4 de iurepatr.* Tiraq. *de iure primog quæst.17.opin.11.n.5.*si autem non concordent,laicus poterit variare,& habebit semestre,Lambert. *dict. q.7.art.12.*Castr.Palao me citato *in hoc loco, d. disp.2. punct.6.n.7.*

167 Præsentatum si Ordinarius sine legitima caosa admittere nolit , vel malitiosè differat , patronus non tenetur alium præsentare ,quia præsentatus potest ab Ordinario appellare,Perez *l.1 col.antepen.vers.quare etiam vlteriùs,tit.6.lib.1.Ordin.pag.*146. per text. *in cap pastoralis* 29. *de Iurepat.* & tunc constabit coram Iudice appellationis præseotationem fuisse legitimè factam , & ille præsentatus institui debebit, Rot Rom. *decis 4* incip.*Secundùm omnes. de iurepatron. in nouis*, Abb *cons.28.volum.2.*D. Roch. *dict.verb. honorificum, quæst 46.*

168 Si patroni sinant labi tempus præscriptum ad præsentandum, & non præsentauerint , potest Episcopus eo transacto liberè de Rectore Ecclesiæ in Ecclesia prouidere , videlicet vbi patroni laici non præsentant intra quadrimestre, Ecclesiastici intra semestre , Abb. *in c.quoniam,notab.vlt.in fin.de iurepat.*Lambert.*de iurepatr.lib.2.p.2. q.1.art.1.*Monet.*de commutat.vlt. volunt.cap.*10.*num.*373.*cap.si verò,12.de iurepat.* Spin.*d.*
169 *gloss.4.n.*18. † & postea moram purgare non poterunt, quia vbi exequutio facta est à iure.non admittitur moræ purgatio,Doct.*in l.si insulam,ff.de verb oblig.*gloss. & Dict *in reg.iur.in 6 glos.fin.in c.3.de suppl.negl.* Tiraquel.*in l.si vnquam,verb.reuertatur,n.*310. & in hoc casu exequutio fit à iure,quo deuoluitur statim ad Superiorem libera conferendi facultas,vt dicit Abb.*c.vlt. de iurepatr.*Rot.Rom.*decis.6.de iurepatr.in nouis.*Et in his casibus,in quibus Episcopus , seu Ordinarius succedit in locum patroni negligentis præsentare in tempore, debet seruare cōditiones ab Institutore præfixas & prouidere personis ab eo vocatis, Roch. *d.verb.honorificum,n.*8 Lambert.*lib 2.3.p.7.q.princ. art.13. n.2.* Azeued.*lib.5.n.2.tit.6.lib.1.noua Recop.* Gutier. *cons.2. num.*15.quos refert,& sequitur nouissimè Valenzuela *tom.2 cons* 103.*n.*14. Ita vt si patronus tenebatur præsentare aliquem de familia fundatoris, Episcopus clerico de eadem conferre debet Ecclesiam, Rebuff *de nom.n.q.8.à num.*16.Cabed.*de patronat b.Regia Corona, c.*28.*n 3 & 4.*

Potest tamen Episcopus elapso tempore facere tem 170
gratiam patrono,eumque ad præsentandum admittere, Lambert.*lib.2.p 2.art.27.n.3 q.1.*Perez de Lara *de Capellan lib.2.c.9.n* 23.Castr.Palao *d.punct.5 num.*8. *post princ.*per text.*in c.2 de suppl negl.pral.* ponderando ibi verbum, *liceat*, quod ponit causam in voluntate illius, cui licet,iuxta allegata per me *in Rem.de clausulis, & dictionibus,dict.*165 *n.2.*Quod non procedet si Episcopus, vel alius Superior intra suum semestre non contulerit,cùm tunc deuoluatur ad alium Superiorem,*c.2.de concess prabend.* Non potest tamen admitti patronus, qui scienter præsentauit indignum,& pro illa vice fuit iure suo priuatus , cum tunc priuatio sit in pœnam, *c cùm nos,de offic.Ordin.*

Verùm si Episcopus intra tempus præsentandi,con- 170
scius adhuc iuris non deuoluti, beneficium contulerit, patronis adhuc non præsentibus , firma est collatio, quamuis possit irritari ex patronorum dissensu,veluti, illis præsentantibus , aut expressim contradicentibus, cum videatur sperni, ex tunc collatio à iure reputatur irrita,per *c.decernimus,16.q.7.*in quo sensu accipienda est Doctorum opinio asserentium collationem ab Ordinario factam spreto patrono intra tempus datum ad præsentandum esse nullam,de qua Greg.*l.7.gloss.2. tit. 15.p.1.*Roch.*verb.honorificum,n.2.*Lambert.*p.3. lib.2. q.2.art.2.*Pot.*p 2 decis.*312.Spin *d.glos.4 n.96.*Flamin. *de resig.lib.2 q.4.n.15 &* 16.Kitchou.*tom. 1. com opin. lib 1.tit.4.n.23 pag.*170.Gonzal.*ad reg.*8 *Cancel gl.56 n 78.cum seq* Nicol.Garc.*d.p.5 c.9 n.231.*Latè Monet. *de commut.vlt.vol.c.*10.*n.*261.vbi *n seq.* hoc procedere ait quando patronus est absens , & Episcopus contulit iure deuoluto,tunc enim non tenet collatio, ex quo in veritate patronus nondum erat priuatus. Verùm si post collationem per Episcopum factam fuerit elapsus terminus,non reclamante, nec contradicente patrono, manet omnino firma collatio,Rebuff. *in praxi,p.3. signatura,verb.necnon iuspatron.n.52.& de nominat.q.17. n.11.*Spin *d gloss.4.n 99.*Flamin.*lib.8.q.10.n.10.* Zerol. *in praxi Episc.part.1.verb. Iuspatronatus , §.8. dub.8.* Cald.Pereira *de potestate elig c.10.n.24.* Nic. Garc. *d. c.9 n.212.*Aloys.Ricc.*d.praxi,res.154* latè Monet. *de com.vlt.vol.c.10.n.365.* vbi *n seq.* aliquos enumerat casus io quibus iostitutio,seu collatio ab Ordinario facta spreto patrono valet,videlicet *n.*372.quando patronus etiamsi vocaretur, non possit præsentare quem vellet, & ob scandalum vitandum , & vbi patroni scienter præsentant indignum, & *n.*383. vbi patroni litigantes super iurepatronatus litem non terminant intra terminum datum ad præsentandum, *& num.*273. vbi patronus variando accumulatiuè plures præsentat , aut plures patroni diuidunt sua vota , & *num.* 375. resoluit quod Episcopus potest motu proprio instituere ipsummet patronum egenum,sine eius præsentatione , quia dum patronus non impugnat, prouisio ab Ordinario facta de beneficio tanquam liberæ collationis etiam intra tempus præsentandi,est in statu validitatis, quia censetur facta sub ea conditione si patrono placuerit,Rota *dec.10.num.5 de iurepatron. in antiq.* Ve-

riall.

tall.*dec.*189.*num.*2.*p.*3. Lotter. *in tract. de re benefic. lib.*1.*quæst.*34.*num.*62.*& lib.*2.*q.*14. *n.*65. & ideo semper est ratificabilis, meroque iure tenet, vt docent Roch.*d.verb.honorificum,num.*8.*vers.vbi attingunt.* Felin.*in tract.quando in littera Apost.praind.patron.ampliat.*9.Couat.*pract.c.*36.*n.*9. *vers. tametsi frequentiori consensu,*Ferrer.*cons.*21 1.*n.*15.bene Put.*decis.*402.*n.*1. vbi plena Apostilla *lib.*1. *in correctis.* Nicol. Garc. *de benef.part.*11.*c.*3 *sub n.*19.optimè Lotter.*d.lib.*2.*q.*14. *num.*61.& à *num.*72 subdit,quod licèt text.*in d. c. decernimus,* irritet ipso iure prouisionem, eam tamen irritat supposito spretu, & quod patronus eius causam prosequatur,sed non negat spretum illum esse remissibilem,& actum ratificabilem, vt ex tunc conualescat, fiatque retrotractio ad principium, iuxta pulchram theoricam Baldi *in l.*1.*sub n.*11.*ad med.vers.non obstat primum,C.si plur.vna sent.* provt è conuerso non posset fieri hæc retrotractio,si Ordinarius prouidisset iure deuoluto ex inhabilitate extremorum coniungibilium, Rot.*decis.*10.*sub n.*4. *vers. in proposito, de iurepatron. in antiq.*

Institutio in beneficiis quomodo, & à quibus facienda.

171 PRæsentatus intra terminum Iuris exhibere debet instrumentum præsentationis coram habente instituere,Lap.*alleg.*75 *n.*6. *&* 7. Roch. *de iurepatron. verb honorificum,q.*5. *n.*26. Lotter. *de re benef. lib.*2. *q.*6. *n.*38. adeò vt respectu ipsius præsentati interueniat acceptatio intra terminum supradictum, saltem per procuratorem specialem, Lambert. *de iurepatron. lib.*2.*p* 1.*q.*11 *art.*5.*ex n.*1. Rota *in Aurien. Parochialis,*11.*Ianuarij* 1615.coram *bona mem Vbaldo sen.*quæ quidem acceptatio non requiritur explicata, sed satis est quod instituere habens illam recipiat etiam cum clausula *saluo iure alieno,* vel cum alio, *si & in quantum,* & imò satis est,quod præsentationem non reiiciat,vt ex multis decisionibus probat Lotter. *dict. q.*6. *n.*43. *&* 44. quibus peractis,examineque facto, ac obtenta Ordinarij approbatione, sequitur institutio, pro qua materia discutienda præmittenda à nobis sunt quæ sequuntur.

172 Institutio, ac instituere in beneficiis multipliciter in Iure accipitur, aliquando latè, pro quocunque scilicet prouisionis modo, vt *in reg. beneficium, de regulis iuris lib* 6. *& in c.cùm ex in iuncto,de hæreticis, & in c. in litteris,de restitut.spoliator.* atque *in toto tit. de institut.* docuit gloss. *magistra in rub.illo tit. lib.*6. Aliquando verò accipitur pro speciali modo prouidendi, qui à collatione distinguitur,quia hæc libera est,nulla scilicet præcedente patroni præsentatione, vel alterius nominatione, aut electione; institutio verò fit à patroni præsentatione, quare in potestate conferendi non contineri potestatem instituendi,quia vna ab altera diuersa est probat text.*in c.cùm illis,§.cùm autem de præbendis lib* 6. de cuius intellectu agit Gonzal. *ad reg.*7.*Cancell.gloss.*16. *à n.*9. Ex quibus & aliis hanc institutionum differentiam rectè obseruant vltra ordinarios in præcitatis Iuribus,Selu. *de benefic. p.*3. *q.*1.*à n.*10.Rebuff.*in praxi benefic.tit.de collation. n.*1. Petr. Greg.*syntagm.iuris,p.*17.*c.*4. *à n.*23. *& res beneficiaria c.*39.*n* 3.Card.Tusch.*pract.concl.tom.*4.*lit.I,concl.*233. Nicol.Garc *de benef.p.*4.*c.*1.*n.*4.Viuian.*in prax. iurispatron.p.*2 *lib.*12.*c.*1.*n.*2.

173 Accipitur etiam institutio pro inuestitura, seu missione in corporalem beneficij possessionem, quæ Iure communi ad Archidiaconum spectare dicitur, text. *in cap.ad hæc,& in cap.vt nostrum, de officio Archidiaconi,* notat gloss.*in c.authoritate,de institution.*cuius meminit Tiraq *in tract.le mort, in præfat. declar.*1. *n.*5. Petr. Gregor. *d. num.*23. & alij *proximè citatis locis.* Alium denique notant Doctores institutionis modum à prædicta tituli collatitia distinctum, quem vocant auctorizabilem; per quem, inquiunt, canonicè institutis in beneficio dari curam animarum in populum, de quo intelligunt agere Pontificem *in c. cùm satis,de officio Archid. & in c.*1.*de capellis monachor. lib.*6.

174 Institutio quoad nostrum propositum est concessio Ecclesiæ, seu beneficij auctoritate legitima Episcopi, vel alterius Ordinarij facta non simpliciter cuiuis clerico,sed ei,qui est à patrono nominatus, & oblatus.Ita Azor. *institut.moral.p.*2 *lib.*6.*cap.*22.*quæst.*1 Et † dicitur translatio iuris non libera à Superiore facta, ex qua plenum ius datur instituto,Ita Abb.*in c auctoritate,n.*7.*de instit.*Quod sit *iuris translatio,* probat gloss. *in c.*1.*de regulis iuris, lib.*6.& ideò dicitur, *non libera,* quia Superior velit nolit, tenetur præsentatum instituere,*c.decernimus,* 16 *q.*7. *cap.Pastoralis, & c. quod autem, de iurepatronatus.* 175

Duplex est autem institutio; vna quæ dicitur collatiua tituli,cuius subiectum est beneficium; & altera quæ dicitur authorizabilis, cuius subiectum est cura animarum: super vtraque fundat Episcopus intentionem suam de Iure communi,per reg generalem,quam habemus *in cap.omnes Basilicæ.*16. *q* 7. *& in cap. iniuncto,ad fin.de hæret.* Lotter.*de re benefic. lib.*2.*q.*12. *n.*6. *&* 7.

176 Episcopus igitur solus de Iure communi potest præsentatos à patronis, & per examen idoneos repertos instituere, *cap.ex frequentibus,de instit cap.*1. *eod. tit.lib.*6. *cap cùm satis,de officio Archid. Clement. plures,de iurepatronatus* Lambertin. *lib.*1. *part.*3 *quæst.*2. *princ.art* 10.*num.*1.Rota *dec.*85. *num.*1. *part.*2. *in nouiss.*Abb.*in cap.cùm Ecclesia Vulterana, de elect.* Mar. Antonin.*var.resol.lib.*1. *resol.*47 *num.*6. *& resolut* 55. *num.*11.*in fine,*Valer Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib.*30.*tract.*3.*n* 224. Vgolin. *dict. cap.*51. *§* 4. *num.*1. Viuian. *dict.lib.*12 *c.*2. *n.*1.latè & nouissimè Alphons. de Leone *in tract.de officio Capellani, quæst.*4. *praxi* 3. *num.*182. *cum sequentibus*; quia in collatione beneficiorum suæ diœcesis Episcopi de eodem Iure communi fundatam habent intentionem,*cap. omnes Basilicæ,*16. *quæst.*7. Cardinal. Seraphin. *dec.*1453. *num.*3. Valer. Reginald.*dict. tract.*3 *n.*239.Gonzal.*ad reg.*8. *Cancell.* §. 1. *proœm. n.*21. Idem Seraphin. *decis.*799. *num.*1. Gregor. XV. *decis* 391. *num.*1. vbi addent.*sub num.*4. Rota *dec.*416.*num.*1.*& dec.*382.*num.*1.*part.*2. *recent.*

177 Quæ quidem instituendi facultas potest ab Episcopo specialiter delegari,etiam ante vacationem,& ratio est, quia institutio fit coacta ad præsentationem patroni,& cessat votum captandæ mortis.Ioan.Andr. & Dominic.*in c.si confirmationem, de elect. lib.*6. Viuian.*d.lib.*12.*c.*2 *n.*1.

178 Intellige elapso tempore ad præsentandum concesso patronis iuxta ea quæ suprà resoluimus *n.*134. *cum sequentibus,* quia eo durante non potest Ordinarius ordinario iure instituere,nec conferre, etiam quod patroni præsentassent Indignum, aut non idoneum, ob variationem, quam possunt semel cumulatiuè facere patroni laici intra dictum tempus quatuor mensium, vt resoluit Caualcan.*decis.*11.*num.*53.*part.*3. vbi aduertit Ordinarium benè œconomum & Rectorem constituere posse,qui de fructibus beneficij curam habeat, lucretur fructus ad ratam temporis, iuxta dispositionem Concil.Trid.*sess.*12.*de reform.c.*18.

190 Aduertendum duxi, quod culpa Episcopi malè instituentis patrono non nocet. Rot.*in Romana iurispatronat.*14.*Octobris* 1589.coram *Card. Rubusterio,* Seraphin.*dec.*1238. vbi dicit, quod † nullitas institutionis non inficit præsentationem factam per patronos fuisse validam,& in tempore factam.refert Alous.Ricc. *d praxi resol.*188.Lotter.*in suo tract.de re benefic.lib.*2. *quæst.*13.*n.*58. vbi subdit *num.*56. quod ad validitatem 191

institutionis necesse est, vt præmittatur cognitio, videlicet quod beneficium vacet, quod existentia iurispatronatus sit clara, quod præsentatus sit habilis, & denique quod præsentatio sit facta in tempore. Vnde si vix elapso termino edicti fieret institutio, haberetur pro præcipitata, & nulla, tanquam facta non adhibita causæ cognitione, vt fuit dictum *in Valentina beneficij*, 31. *Ianuar*. 1622. coram *bon.mem. Remboldo*.

181 Vicarius Episcopi sine speciali facultate potest confirmare electos, & instituere præsentatos, vt dixi suprà, cum multis, quos citaui *allegat*. 54. *n*. 70. & *ibi* citatis addo nouissimè Alphons. de Leone *d.quæst*. 4. *praxi* 5. *num*. 186.

182 Capitulum Sede Episcopali vacante, quamuis non possit beneficia conferre, quæ ad collationem Episcopi spectant, vt per Azor. *instit. moral p*. 2. *lib*. 3. *cap*. 38. *quæst*. 1. Gonzalez *ad reg*. 8 *Cancell*. §. 4. *proœm. n*. 35. & *gloss*. 9. §. 1. *n*. 77 Filliuc. *tract* 41. *de benefic.cap*. 2. *n*. 42. Stephan. Quarant. *in summa Bullarij*, *verb. Sede vacante*, *vers. nonè quare*, *pag*. 137. Piasec. *in praxi noua Episcop.part*. 2. *cap*. 5. *num*. 16. *in fine*, plures per Garc. *de benef. part*. 5. *cap*. 7. *n*. 51. † Potest tamen præsenta-

183 tos clericos à patronis admittere, atque instituere, *c*. 1. *de instit. lib*. 6. Caldes. *consil* 3. *de iurepatr*. Rebuff. *in praxi*, *tit. forma vicariatus*, *n*. 132. Azor. *dict. cap*. 38. *quæst* 1. Quarant. *vers. quæ conclusio*, *pag*. 138. *dicto loco*, Garc. *d.c*. 7 *num*. 54. Viuian. *d.lib*. 12. *c*. 2. *n*. 6. Filliuc. *d. c* 2. *num*. 43.

184 Prælatis inferioribus ius instituendi potest competere ex causa speciali, nempe ex priuilegio, & præscriptione, scilicet immemoriali, Mar. Antonin. *d. lib*. 1. *resol*. 47. *num*. 6. seu ex consuetudine, *cap*. 2. & 3. *de instit*. Lambertin. *lib*. 2. *p*. 2. *q*. 1. *princ. art*. 10. Card. *in cap. cùm venissent. eod. tit*. Mar. Antonin. *var. resol*. *lib*. 1. *resol*. 9. *n*. 11. & *resol*. 15. nouissimè Alphons. de Leone *d p*. 4. *praxi* 4. *num*. 188. vbi etiam quod Capitulum Canonicorum potest ex priuilegio, vel immemorabili instituere, & exemplificat in Capitulo Ecclesiæ Pisanæ, & in Capitulo Lateranensis Ecclesiæ, & *num*. 190. quod Auditor Rotæ, tanquam subrogatus loco Ordinarij, potest conferre beneficium, quando causa fuit in Rota introducta, & *n* 191. secus dicit in Auditore Cameræ: non ita institutio illa, quam authorizabilem vocant, iuxta text. *in d.c. cum satis*, dum absolutè negat efficere posse consuetudinem, vt Archidiaconus sine Episcopi consensu curam tradat animarum, & adducitur pro simili text. *in c. ex frequentibus, de instit*. & text. *in c*. 1. *de capellis monach. in* 6. vbi Doctor. tenent quod licèt agat de Ecclesiis, quæ pleno iure Religiosis subiiciuntur, & ideo institutio collatiua ad eos pertineat, non tamen traditio curæ in populum, qui eisdem subiectus non est, siue institutio authorizabilis. Ita Ioan. Andr. Anton. & alij *in d. cùm satis*, Guid. Papæ *in c. auditis*, *n*. 1. *ad fin. de præscript*. & alij quos refert Felin. *ibi n*. 8. Milis, & alij, de quibus Gilchen. *de præscrip. part*. 3. *c*. 10. *n*. 10.

185 Verius tamen est etiam institutionem prædictam authorizabilem præscriptione acquiri posse, iuxta principia in materia præscriptionis, & quia nihil inconuenit, quod si Religiosi acquirunt Ecclesiam pleno iure quoad omnimodam iurisdictionem, possint etiam acquirere potestatem tradendi curam animarum, imò id clarissimè videtur supponere text. *in Clem*. 2. *vers. quidam præterea*, *de excessib. Prælat*. vt ibidem post gloss. notauit Cardinal. *in princ. opposit*. 6. & post. Felin. *in d.c auditis*, *n*. 8. Balb. *de præscrips*. 1. *part*. 5. *q*. 11. *n*. 6. Gilchen. *n*. 10. *dicto loco*, Lotter. *d.q*. 12. ex *num*. 13. vbi *num*. 33. quod hæc procedunt etiam respectu monasterij Monialium, modo respectu ipsius curæ accedat authorizabilis institutio Episcopi, & *num*. 34. subdit quod licèt moniales non sint capaces curæ, vel eius exercitij actualis, sunt tamen capaces iuris deputandi personam capacem eius potestatis.

186 Nec obstat text. *in d. cap. cum satis*, variè enim intelligitur à Doctoribus. Alij interpretantur de consuetudine, vel præscriptione non completa: alij distinguunt inter præscriptionem, & consuetudinem, vt in hac procedat *dict. cap. cum satis*, in illa *dict. c. cum olim*: alij in præscriptione sine titulo, & bona fide. Sed faciliùs cum Innoc. Domin Cardinal. Felin. Balb. & Gilchen. *citatis locis*, potest responderi, solùm prohibere Summum Pontif. *in dict. cap. cùm satis*, consuetudinem, seu magis præscriptionem, per quam aliquis inferior intendit instituere in beneficiis nomine proprio, ita non vt præscribat nomine, & vice Episcopi, si tanquam ipsius Vicarius faciat institutionem, vt deducitur ex littera eiusdem text. ibi, *sine licentia*, & *mandato Episcopi*, quæ verba ostendunt, quod si præscripserit vt faciat tanquam de mandato Episcopi, non esse prohibitum, iuxta vulgarem *reg. quod omnia, quæ priuilegio acquiri possunt, acquiruntur etiam præscriptione*, *cap. super quibusdam*, §. *præterea*, *de verbor. significat*. cum similibus, de quibus Gabr. *commun. tit. de præscrip. concl*. 1.

187 Vtrum si testator Capellam instituat, eo adiecto, vt præsentati institutio ad Episcopum non pertineat, adhuc Episcopus se valeat intromittere? Pars affirmatiua, quæ vera est, ostenditur *primò*, quia institutio ministrorum, sicut & omnium beneficiorum prouisio in sua diœcesi existentium, ad Episcopum de Iure spectat, *cap. omnes Basilicæ*, cum multis ibid. 16. *quæst*. 7. & in beneficiis iurispatronatus *cap. relatum* 21. *c. præterea* 23 *de iurepatr*. planè testatur, sicut alia quæcunque priuata persona nihil posse contra ius statuere, iuxta *reg l. nemo potest ff. de leg*. 1. Præterea quia beneficiorum prouisio, sicut & cætera omnia, quæ in Sacris & Sacerdotiis consistunt, Iuris publici sunt, *l*. 1. § *huius studij ff. de Iustit*. & *iure*, cum aliis, & ideò priuatorum dispositionibus tolli non possunt, *l. Ius publicum* 39 *ff. de pactis*. Quo fundamento hanc partem affirmatiuam tuentur Abb. *in c. nobis*, *n*. 5. *de iurepatron*. plures, vt per Couar. *in c. tua*, *n*. 8. *de test*. & *de sponsalib. p*. 2. *c*. 3. §. 1. *n. vlt*. quem refert Menoch *de successi*. §. 7. *n*. 15. qui communem fatetur, & in fortioribus terminis Valasc. *cons*. 105. *n*. 57. Qua in re excessisse videtur Menoch. *vbi proximè*, *n*. 17. dum existimat quod si in proposito testator in euentu, quo Episcopus se ingerat, pœnam adjiciat, vt Capellæ omnino extinguantur, bonaque ipsarum in alios vsus applicentur, valida sit pœnalis dispositio, idque sibi verissimum videri affirmat, seque eam opinionem contra Communem Salmanticæ publicè defendisse gloriatur, confunditur enim eisdem fundamentis, quibus supra Communis probatur, & ex aliis adductis per Gutier. *in d. l. nemo potest*, *n*. 49. Neque Menchacam defendit illud vulgare, quo primò innititur, voluntatem scilicet testatoris ante omnia, & omninò seruandam esse, *auth. de nuptiis*, §. *disponat*, *collat*. 4. *l. in conditionibus ff. de condit*. & *demonstr*. cum similibus. Respondetur enim facillimè vulgare illud procedere, quando voluntas Iuri publico non aduersatur, vt suprà probauimus. Non obstat authoritas S. Concilij Trident *sess*. 22 *de reform. c*. 9. dum cogit omnes administratores, tam Ecclesiasticos, quàm sæculares cuiuspis Ecclesiæ, Hospitalis, aut Confraternitatis ad reddendas rationes Ordinario, non obstante quacunque consuetudine, vel priuilegio, nisi forte aliud expressè cautum fuerit in institutione, vel ordinatione talis Ecclesiæ, vel fabricæ Respondent enim illud procedere, quando tempore fundationis ipsius Capellæ, vel Oratorij Episcopus consentit oneri adiecto, vt obseruant post alios Felin. *in cap. cum venerabilis num*. 35 *de except* plures vt per Roch. *de iurepatron verb. pro eo quod*, *quæst*. 12. *n*. 26. Gutier. *in d. l. nemo potest*, *n*. 40. Et ideo in ipsa fundatione conditionem apponi posse, quod institutio spectet ad inferiorem de consensu tamen Episcopi, resoluunt Abb. *in cap. cum dilectus*, *notab*. 5. *de consuetud*.

fuerat. Roch *dict. q.* 12. *n.* 25. Lambert. *de iurepatron. lib.* 1. *part.* 1 *quæst.* 9. *princ art.* 1. *n.* 55. & 96. quos refert, & sequitur Mar. Anton. *variar. resol. lib.* 1. *resolut.* 12. *num* 4.

188 Religiosis in Ecclesiis, quæ pleno iure eis subiiciuntur, pertinet institutio, vt probat text. *in d. Clem.* 1. *vers. quidam præterea, & vers. quidam etiam, de excessib. Prælat.* Roch *verb. competens, q. vlt.* Viuian *d. part.* 2. *lib.* 12. *c.* 3. *n.* 14. Cochier. *de iurisd. in exemptos. p.* 4. *q.* 80. In Ecclesiis verò, quæ pleno iure ad illos non pertinent, institutio, & destitutio, ad eos non spectat, sed Presbyteri ab illis præsentati ab Episcopo sunt instituendi, *c. in Lateranen.* 31. & *c. de monachis* 12. *de præbend. cap. cum & plantare, & c. in Ecclesiis, de priuil.* text. sic intelligendus *in d. c.* 1. *de Capellis monach. lib.* 6. Si tamen iuspatronatus ad exemptos transiret, putà cum vniuersitate aliqua, institutio ad eos non transibit, sed manebit illius, ad quem antea pertinebit; quia in eos non potest plus iuris transferri, quàm habeat transferens, *d. cap. cum sæculum,* Roch. *verb. competens alicui, num* 70. Debent quippe patroni exempti ordinandos Episcopos præsentare, Paul. de Citad. *art.* 3. *p.* 6. *n.* 79. *q.* 45. Cochier. *d. q.* 80.

189 Illud maximè adnotabis, quod in his Ecclesiis, quæ non pleno iure pertinent ad Religiosos, sed habent Episcopi institutionem, ponendi sunt Vicarij perpetui, vt decidit text *in d. c.* 1. & *in d. c. de monach.* In iis verò quæ pleno iure ad Religiosos spectant, possunt ipsi ponere Vicarios ad nutum suum amouibiles, vt argumento text. *in d. Clem.* 1. notauit ibi gloss. *verb. ad mensam, de excess. Prælat.* & glos. *verb. haberent, in Clement.* 1. *de reser.* & gl. *verb. de mensa, in Clem.* 1 *de suppl. neglig.* reddentes rationem, quia in huiusmodi beneficiis institutioni locus non est, sed principalis titulus est penes ipsum monasterium, seu Collegium, cui vnita sunt, & propterea, nunquam vacare dicuntur. Quarũ glossarum doctrinam sequuntur alij communiter ibi, vt per Imol. *n.* 16. *in d. Clement.* 1. *de excess. prælat.* Rebuff *in praxi, tit. de Vicariis perpetuis, n.* 7. & *in cap. extirpandæ, §. quia verò à n.* 59. *de præbend. & congrua portione, n.* 32. Hojed. *de incompatib. benefic. p.* 1. *cap.* 15. *num.* 3 Gonz. *ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 5. §. 3. *n.* 11. & 14. Nicol. Garcia *de benefic. part.* 11. *cap.* 2. *à num.* 3. latè Flores de Mena *var. lib.* 1. *quæst.* 10. & *num.* 13. qui varios casus percurrens eleganter vniuersam materiam resoluit.

Verùm licèt prædicta procedant de iure commu-
190 ni antiquo, hodie tamen aliquam recipiunt mutationem ex decreto Concilij Trident. *sess.* 7. *de reformat. cap.* 7. quatenus decreuit, vt ordinarij deputare possint Vicarios etiam perpetuos in quibuscunque beneficiis Curatis, quæ vnita reperiuntur Ecclesiis Cathedralibus, Collegiis, & monasteriis, non obstantibus priuilegiis, & exemptionibus quibuscunque, quæ verba comprehendunt quæcunque monasteria exempta, & Ecclesias quomodocunque eisdem, & eorum mensæ vnitas, comprobant Flores de Mena *d. quæst.* 10. *n.* 19. Nauar. *consil.* 11. *num.* 9. *de statu monac. in nouis.* Nicol. Garc. *d. p.* 11. *cap.* 2. *à n.* 5. vbi *n.* 9. asserit ita *Illustrissimos Card.* respondisse, atque etiam posse eosdem Vicarios perpetuos ab Ordinariis constitui, etiamsi in litteris vnionis expressa sit clausula, vt possint deseruire per Vicarios amouibiles, quod tamen intellige de litteris, quæ ante Trident. emanarunt, non ita si post illud sub ea clausula fuerint concessæ, vt benè aduertit idem Nicol. Garcia *vbi proximè.* Aduertendum tamen est, quod verba Concil. *d. c.* 7. iustum arbitrium Ordinariorum exigunt, & deinde quod id fiat in visitatione; vnde iusta causa necessaria est, vt erigantur perpetuæ Vicariæ in Ecclesiis, in quibus iuxta prædicta poni poterant Vicarij amouibiles, qua deficiente iustè appellabitur, vt obseruant Flor. de Mena *n.* 47. Garcia *n* 8. *dictis locis.* Et hinc iam colliges, non pugnare cum hoc Trident. decreto *in d. c.* 7. aliud *sess.* 25. *de Regular. cap.* 11. dum supponit in Ecclesiis monasteriorum Vicarios amouibiles poni posse, quia istud *in d. cap.* 7. non negat id, quod post *in d. c.* 11. statutum est, sed relinquit arbitrio Ordinariorum, vt si viderint expedire, perpetuos ponant Vicarios, quæ omnia confirmabis, & declarabis ex Bulla Pij V. incip. *Ad exequendam,* vbi amplians præd. decretum Trid. de Vicariis perpetuis ponendis in huiusmodi Ecclesiis vnitis, vnum solùm excipit casum, in quo per Vicarios temouibiles possint Religiosi deseruire, neque Ordinarij possint deputare perpetuos illis inuitis, quando scilicet Vicarij deputantur ex ipsis Fratribus, seu Monachis, quos Ordinarius idoneos iudicauerit, & consequenter huiusmodi exceptio firmat regulam in contrarium in omnibus aliis, atque etiam in beneficiis mensæ vnitis.

Vltra quem casum alios refert Flores *d. quæst.* 10. *à num* 40 & Sanch *in præcepta Decalogi, tom.* 2 *lib.* 7. & 19. *n.* 191. videlicet quando vnio facta est per viam pacti & concordiæ, cum clausula de seruiendo beneficio per Vicarium ad nutum amouibilem, approbatæ per Roman. Pont. tunc enim nequit Episcopus deputare Vicarium perpetuum. Flores *d. q.* 10. *num* 41. Vel quando à tempore immemoriali vnio facta est & tunc constat Vicarios fuisse ad nutum amouibiles scientibus, & consentientibus Ordinariis, & nunquam Vicarius perpetuus constitutus est. Flores *d. q.* 10. *n.* 44. Vel quando ex priuilegio remunerationis gratiæ concesso beneficium esset vnitum cum clausula ponendi Vicarium ad nutum amouibilem, quia in generali priuilegiorum derogatione, quam ponit Concil. *d. c.* 7 non concluduntur priuilegia remunerationis gratia concessa. Flores *d. q.* 10. *n.* 46. Vel quando pro bono pacis, & cessatione litium, rectaque beneficij gubernatione expediret nihil innouari, sed institui Vicarium ad nutum amouibilem, tunc enim nequit Episcopus perpetuum instituere, Flores *d. q.* 10. *n.* 47. Vel quando particulariter, & per se fuit vnita Vicaria perpetua, tunc enim nequit Episcopus perpetuum instituere, Flores *d. quæst.* 10. *n.* 48 Vel quando ex priuilegio Pontificio post Tridentinum decretum concesso vnitum esset beneficium Parochiale cum clausula instituendi Vicarij ad nutum amouibilis, tunc enim nequibit Episcopus contra id priuilegium Vicarium perpetuum instituere, Flores *dict. quæst.* 10. *num.* 49 & 50. vbi petit id priuilegium ex certa scientia, aut Motu proprio concessum esse.

Tempus à Iure præfixum non designatur habenti 191
instituere, intra quod facienda sit institutio, sicut præfixum est collatori ad conferendum. Rot. Rom. *decis.* 4. incip. *Secundum omne, de iurepatron. in nouis, m.* Lambert. *p.* 3 *lib.* 2 *q.* 1 *art.* 6. & 7. Anastas. Germon. *de indultis Card.* §. *volumus, à n.* 76. Roch *de iurepatron. verb. honorificum, n.* 55. Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resol.* 160. post Seluam, Rebuff. Cosm. Zerol. & alios, Nic. Garc. *p.* 10 *c.* 4. *n.* 1. Vnde Rota *in Derton. iurispatr.* 8. *Febr.* 1509. coram *D. Peña,* fuit dictum, quod beneficium non est deuolutum, ex eo quod Ordinarius distulit instituere, cùm non sit tempus præfixum, refert Nicol. Garc. *p.* 5 *c.* 6. *n.* 30.

Potest tamen per Superiorem certum tempus assig- 192
nari habenti instituere, infra quod si non instituerit, potest postea illum compellere, Lambert. *de iurepatr. lib.* 3. *part.* 3. *q.* 2. *art.* 6. vbi *art.* 7. dicit, quod si ad Episcopum pertineat institutio, poterit Archiepiscopus 193
eius Metropolitanus eidem Episcopo præfigere tempus, eiusque negligentiam supplere, vel statim quod Episcopus differat instituere sine causa legitima, appellari potest ad Superiorem à grauamine illato, Gutier. *de iuram. confirm. part.* 3. *c.* 13. *num.* 8. Zerol. *in praxi Episc part.* 1. *verb. iuspatronatus,* §. 8. *dub.* 3. Vide Rota *in Feretrina Canonicatus,* 5. *Decembris* 1603.

corarn

coram *D. Ottembergo*, resoluit quod vt possit appellari à retardata, seu denegata institutione, & negligentia, requiritur trina interpellatio, & iterum *in Calaguritana iur. ingred.* 28. *Aprilis* 1580. coram *Illustriss. Seraphino*. Vide Aloys. Ricc. *d. praxi, resol.* 162.

194 Quando quis debet conferre, seu instituere ex iure ad se deuoluto ex negligentia patroni, vel ex negligentia habentis instituere, tunc & eo casu habet semestre ad conferendum, seu instituendum, Abb. *in c. causam quæ, n.* 6. *de elect.* Rot. Rom. *dec.* 1. incip. *Fuit dubitatum, de suppl. neglig. prælat. in nouis*. Roch. *verb. honorificum, q.* 12. Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resol* 184. quod semestre currit à die notitiæ, *c.* 2. & ibi gloss. *verb. infra sex menses, de concess. præb.* Lamb. *vbi supra art.* 8. Aloys. Ricc. *d. resol.* 184. *n.* 1. vbi cum Caputaq. *dec.* 348. *p.* 3. asserit procedere, etiamsi testator præfinisset tempus ad præsentandum, & instituendum, quia debet intelligi iuxta Iuris dispositionem.

195 Cum institutio sit actus extraiudicialis, & dicatur solum fieri per admissionem præsentati, Lambertin. *lib.* 1 *part.* 3. *quæst.* 2. *art.* 12. potest fieri etiam die feriato, sicut præsentatio, dummodo fiat extra sententiam, & figuram iudicij, ac per consequens etiam in Ecclesia, in quocunque loco, quamuis non solito, dummodo honesto, Lambertin. *dict. quæst.* 2. *art.* 10. & extra territorium, & diœcesim, nisi cum plena causæ cognitione ad institutionem procedatur, Abb. *in c. nouit, n.* 4. *de officio Legat.* Roch. *verb. competens alicui, quæst.* 34. Lambert. *vbi suprà art.* 15.

196 Quando in Episcopo concurrerent duæ qualitates, nempe quia esset Abbas alicuius Ecclesiæ, & tanquam Abbas esset patronus alterius Ecclesiæ, & tanquam Episcopus haberet ius instituendi in dicta Ecclesia patronata, tunc præsentatio & institutio non debent expediri vnico actu, sed hæc separatè fieri, id est, primò debet tanquam Abbas præsentare, vel melius esset quod procurator nomine Abbatis præsentaret, & postea Episcopus instituat, secundùm text. *in c. à collatione, de appellat. lib* 6 *& in c. cum olim*, vbi Felin. *de re iudicata*, & eo casu seruanda erit forma text. *in c. fin. de elect. lib.* 6. Idem est dicendum quando ad habentem instituere spectaret iuspatronatus ratione sui patrimonij, vel si talis habeat compatronos. Idem etiam est si compromittatur ius præsentandi in habentem instituere, vel eidem tanquam priuatæ personæ sit facta donatio iurispatronatus. Idem denique quando in illum fuerit translatum iuspatronatus cum reseruatione quod præsentet cum consilio alicuius, veluti Archidiaconi, vel alterius, vel præsentet aliquem de tali familia, in his enim casibus actus præsentationis, & institutionis sunt separatim expediendi. Secus verò dicendum, quando in Episcopum tanquam Episcopum fuit à laicis patronis constatum iuspatronatus vel quando ex deuolutione Superior debet conferre beneficium, quia tunc in Episcopi arbitrio erit vnico, vel duplici actu negotium expedire. Colliges hæc ex Lambert. *lib.* 2. *p.* 3. *quæst.* 2. *art.* 19. Viuian. *p.* 2. *lib.* 12. *cap.* 10.

197 Debet igitur Episcopus, & qui instituere tenetur, admittere præsentatum ab eo patrono, qui in quasi possessione præsentandi fuerit, ad quam possessionem acquirendam plura requiruntur. Et *primò*, quod ille, qui vult præsentare, præsentauerit bona fide *Secundò* quod præsentatio fuerit admissa. *Tertiò*, quod institutus fuerit habitus tanquam Rector in possessione Rectoriæ. *Quartò*, quod præsentans credat vti iure suo *Quintò* quod ille, in cuius præiudicium possessio quæritur, hoc sciat, & patiatur. Gig. *consil.* 48. *n.* 41. *& cons.* 49. *n.* 79. *&* 80. Roch. *in verb. competens q.* 14. *n* 47. *cum sequentibus*, Lambert. *lib* 2. *p.* 1. *q.* 3. *art.* 10. Rota apud Postium post *tract. mandati de manuten. dec.* 238. *n.* 20 Et sic præsentatum ab existente in quasi possessione præsentandi tenetur Episcopus instituere, *c. consultationibus*, vbi Butr. *num.* 9. *de iurepatronat.* Rot. *decis.* 167. *num.* 7. *&* 8. *part.* 2. *diuers.* & apud Postium *vbi suprà dec.* 350. *n.* 1. *& dec.* 332. *num.* 1. *& dec.* 333. *n.* 1.

Si plures à diuersis patronis fuerint præsentati, ille debet institui, qui à maiori parte fuit præsentatus, *c. quoniam* 3. vbi gloss. Abb. & alij, *de iurepatronatus*, Mant. *decis.* 86. Lambertin. *lib.* 2. *part.* 3. *quæst.* 4. *princ. art.* 1. 4. *&* 6. Rot. *dec.* 117. *q* 2. *in nou.* Seraph *dec.* 875. *& inter recentior.* § 1. *dec.* 202 Rot. etiam *decis.* 117. *part.* 2. *diuers. & in Pampilonen. Parochialis*, 21. *Iunij* 1627. coram Duran. *& in Compostell. Parochialis*, 20. *Februar.* 1630. coram *R. P. D. Merlino*. Aloys. Ricc. *d. praxi, resol.* 173. Mar. Anton. *d. lib.* 2. *resol.* 104. *n.* 1. Lotter. *in tract. de benef. lib* 2. *quæst.* 1. *n.* 132. Nicol. Garc. *de benef. p.* 9. *c.* 2. *n.* 57 Rot *in Pampilon. Parochialis*, 26. *Iulij* 1626. coram *Buratto*, in qua declaratum fuit iniustè processisse Ordinarium stante inæqualitate votorum, qui omnes præsentatos iussit examinari, tanquam si fuissent pares, quæ decisio fuit postmodùm in gradu appellationis confirmata 21. *Iunij* 1627. coram R. P. D Duran. inter eius impressas *decis.* 44 *num.* 10. hoc enim casu non est locus concursui, vbi agitur de Parochiali, ex dispositione Concil. Trid. *sess* 24. *de reformat cap* 18. vt docent Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 6 *n.* 138. Nicol. Garc *d. part* 9. *c.* 9. *n.* 157. Gregor. *decis.* 494. *n.* 2. & *ibi* Beltram. *num.* 3. 198

Et ideo dignus præsentatus à maiori parte patronorum est confirmandus, omisso digniori, gloss. *verb qui maioribus, in d. c quoniam*, Perez *leg.* 2 *vers. hoc tamen, tit.* 6. *lib.* 1. *ordinam. pag.* 151. Molin. *de primogeniis, lib.* 2. *c.* 5 *n.* 46. Couarr. *in reg. peccatum p.* 2. § 7. *num.* 4. Lambert *de iurepatr. lib.* 2. *p.* 3. *q.* 4. *art.* 1. Rot. *dec.* 202. *p.* 2 *recent.* Duran. *d. decis.* 94 *n* 6. quia non est facienda comparatio zeli ad zelum, seu meriti ad meritũ, Roch. *verb. honorificum, q.* 25. Lambertin. *lib.* 2 *parte* 3. *q.* 4. *art.* 3. nisi à minori parte sit præsentatus dignus, & à maiori indignus, quia talis dignus debet institui, cum scienter præsentans indignum pro illa vice amittat ius præsentandi, *cap. cum vos, de Officio Ordinarij*. Intellige prædicta procedere in patronis præsentantibus ad beneficia curata, non tamen si talia non sint, & patroni Ecclesiastici sint, digniores debent præsentare, Garc. *de benef p.* 7. *c.* 16. *n.* 18. *&* 19. Gutier. *lib.* 2 *canon. cap.* 11. *n.* 17. *&* 28. Stephan. Gratian. *discept. forens. cap.* 211 *à num.* 6 Campan. *d. rub.* 6. *c.* 3. *n.* 32. *vers. patronus*. Valasc. *de priuil. pauper part.* 1. *q.* 7. *n.* 8. nouissimè Mich. Ferr. *de præcedent. Eccles. quæst.* 25. *n* 9. Ad plura condueit notabilia Abb. *in c. quoniam* 3 *n.* 13. *de iurepatr.* ibi: *Quæro extra gloss. de notabili & quotidiana quæst. Hic dicitur quod valeat præsentatio facta à pluribus, nunquid sit necesse vt conueniat maior pars, habito respectu ad omnes Patronos? an sufficiat maior pars, habita comparatione ad maiorem partem? Exemplum. Quatuor sunt patroni, duo præsentant vnum, tertius alium, quartus alium: præsentatus à duobus non habet maiorem partem habito respectu ad alios præsentatores. Ioan. Andr. dicit quod aut præsentatio fit ab istis vt à Collegio, & tunc requiritur maior pars respectu totius Collegij, & pro hoc videatur text. in c. Ecclesia, sup. de elect. Aut isti præsentant tanquam singulares, vt communiter faciunt laici, qui de patrimonio habent iuspatronatus, & tunc sufficit respectu aliarum partium, & sic intelligit istum textum*, &c. idem tenet *ibi*, Cardin. *q.* 7. & sequitur Lambert. *part.* 3. *lib.* 2. *art.* 4 *num.* 1 *fol. mihi* 354. 199

Alius se offert casus, de quo vidi dubitari. An si Iuspatronatus relinquatur aliquibus sub nomine collectiuo, veluti tali Collegio, seu incolis Parochiæ; & alteri singulari personæ, veluti Petro, aut Rectori Parochiæ, an tantam vocem habeant omnes de Collegio, seu Vniuersitate, quantam haberet Petrus, aut

Rector,

Rector, vel alia singularis persona? Et videtur verum pro medietate esse Petri, seu Rectoris, & pro alia medietate Collegij, vel incolarum; ad quod resoluendum facit quod quoties vocantur aliqui nomine collectiuo, & alius de per se nomine singulari pariter vocatur, hic vnam repræsentat personam, & vocem, omnes verò alij faciunt aliam dimidiam partem, *l. interdum, 13. ff. de hæredib. instituend.* vbi si Primus, & filij fratris instituti sint, filij fratris habentur pro vno, & Primus pro alio, *l. liber homo 59 § Titius, n. 2. ff. eod. l. si pater. 9. ff. de vulg.* text opt. *in l. si quis Attio, aliàs Titio, ff. de vsuf. accresc.* vbi relicto vsufructu Titio, & hæredibus testatoris, respondit I.C. dimidiam Titium, & dimidiam hæredes habere, *l. fin. C. de impub.* Dec. *consil. 320 n. 6. & 7.* Ruin. *cons. 163. n. 9. lib. 2.* Paris. *cons. 49 n. 1. lib. 1.* Menoch. *cons. 222. n. 16. & 28. vol. 3. & de præsumpt. lib. 4 præs. 18. n. 10. cum seqq.* Card. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib. 4 tit. 11. n. 6 cum seqq.* Clar. *§. testamentum, quæst. 80. num. 7.* Morquech. *de diuis. bonor. lib. 4. c. 1. num. 19.* Stephan. Gratian. *disceptat. forens. c. 70. ex num. 14.* Piehard. *in § si plures, num 5 Inst. de hæred. inst.* Cardos. *in tract. de iure accresc. sub §. si eadem res, illat. 7. num 4 Instit. de leg.* Vnde si Rectori, & Scholasticis alicuius Vniuersitatis concedatur ius nominandi notarium, siue bidellum, tantam vocem habet Rector, quantam omnes Scholastici, ex quo isti sub nomine collectiuo vocati constituunt vnam solam personam. Angel. & Ias. *in d. l. si pater filium ff de vulgari, & in d. l. fin. C. de impuber.* Dec. *cons. 320. n. 6.* Morquech. *d. lib. 4. de diuis. bonor. c. 1. num 11.* Menochius *dict. consil. 212. num. 27. & dict. præs. 18. num. 2.* Hinc si electio Prælati spectat ad Capitulum, & Prælatum alicujus Ecclesiæ, tamen Capitulum, etsi plures Canonicos habeat, non habet nisi vnam tantùm vocem, & Prælatus aliam, vt per text. *in Clem. si plures, de iurepatron.* resoluit Ias. *in d. l. fin. num 9. C. de impub.* Azeued. *consil. 39. per tot.* Hinc si Correctori, & veteranis alicuius Ciuitatis aliqua causa committatur, tantam vocem habet Corrector solus, quantam veterani omnes, Ias. *in dict. l. fin. n. 7. 8. & 9. C. de impuber.* & *ibi* Corras. *num. 5.* & Dec. *num. 6.* Menochius *dict. n. 13.* Hippol. de Marsil. *sing. 179.* Hinc si testator legerit iuspatronatus aliquibus sub nomine collectiuo & alteri singulari personæ, tantum ius habebit singularis persona, quantum totum Collegium, Dec. *consil. 222. prudentum facultate, vol. 1.* Roch. de Curte *in tract. de iurepatron. verb. ipse, vel is, n. 8.* Crescen. *decis. 4. de iurepatron.* Lambertin. *lib. 1. part. 2. q. princ. art. 28. fol. 118.* Mantic. *decis. 275. n. 1.* Gonzalez *ad reg. 8. Cancell. gloss. 3. n. 17.* Stephan. Gratian. *d. c. 70. num. 14.*

Superest nunc videre, an si personæ singulari adiungatur vnus ex illis sub nomine collectiuo comprehensis, dicatur hæc maior pars, & tanquam talis præualere debeat? Affirmatiuam partem tenetur Host. *in c. postulasti, de præbend. & in c. pastoralis, de rescript.* vbi quod si Episcopo adiungatur vnus de Capitulo, hæc erit maior pars Ioan. Andr. *in c. vnic. ne Sede vac. lib 6.* Roman *cons. 366. in fine.* Albert. *in tract. de Statut. q. 118.* Hippol. de Marsil *sing. 376.* Card. Tusc. *practic. conclus. tom. 5. lit. M, concl. 14. n. 8.* vbi dicit quod si quis habet dimidiam iurispatronatus, & alij decem habent aliam dimidiam, attenditur præsentatio facta ab habente dimidiam, & ab vno ex decem alterius dimidiæ. Et in materia collationis tradit Host. *in d. c. postulasti*, quod si electio pertinet ad Episcopum, & Capitulum, cum Episcopus habeat dimidium collatoris, sufficit quod vnus, vel duo ei adhæreant: sequuntur Roman. *d. cons 366. in fine*, Cardin. Tusc *d. lit. M concl. 15. num 4.* & consuluit Azeued. *d. consil 39.* & fuit tentum in Rota *decis. 408. par. 1. diuers.* vbi reprobatur doctrina Host. & aliorum, quos supra citauimus, & censuit eo casu, quo Rectori, & parochianis ius præsentandi spectat, requiri quod habeat Rector secum maiorem partem Parochianorum, quia ad eos non singulariter spectat, ita quod singuli habeant vnam vocem, sed collectiuè, ita quod omnes constituant vnam vocem: & respondit quod ex hoc non redderetur inutilis vox patroni; tum quia vice versa interpretando medietas parochianorum redderetur & ipsa inutilis: tum etiam, quia hoc verum non est, non præsentatus à patrono erit præsentatus pro medietate, & tunc intrare poterit gratificatio Ordinarij, & derogatio iurispatronatus pro medietate, de cuius tamen resolutionis veritate maximè dubito, & nisi esset Rotæ auctoritas, à contraria resolutione discedere non auderem.

Erit tamen locus gratificationi, quando duo æquè 199
idonei cumulatiuè præsentati fuerint, gloss. 2. *in c. cùm autem 24. de iurepat.* Fusc. *de visitat. lib. 2 c. 10. num. 3.* Cæsar de Graffis *dec. 1. n. 9. sub tit. de iurepatronatus*, Roch. *verb. honorificum. q. 15. n. 4* Lamb. *d. q. 4. art. 12.* Botrign. *dec. 31. n. 6. p. 5.* Sayr. *in floribus dec. sub tit. de iurepatr. dec. 3.* Aloys. Ricc. *d. resol. 173. n. 2* Cald. pereira *de renouat. emphyt. q. 17. n. 33 cum seq. & q. 18. n. 27.* Vel quando iudicium & arbitrium dignioris non apparet, vt intelligatur multùm differre inter arbitrari, & gratificari, bene Mich. Ferrus *d. q. 15. n. 14.* De gratificatione multa tradit Tiraq. *de iure primog. q. 17 opin 2. n. 3. 4. 8.* Et ideo quando duo æqualiter præsentati fuerint, vnus à duobus patronis, & alter ab aliis duobus, si æqualia sint merita præsentatorum, habens instituere poterit optare, & quem voluerit instituere, & sic est locus gratificationi, Ioan. Andr. & Abb. *in d. c. cùm autem*, Lambert. *lib. 2. p. 3 q. 5 princ art. 1. n. 2.* Cæs. de Graffis *de iurep. dec 1. n. 9.* Mar. Ant. *d. resol. 104. n. 2. vers. tum demùm*, me citato *in hoc loco*, Cast. Pal. *d. disp. 2. puncto 9. num. 1.*

Dicta prædicta æqualitate in votis, non tamen in 200
meritis instituendorum, magis idoneus debet semper institui, veluti quando plures sunt præsentati ab vno patrono, vel æquali patronorum suffragio, *c. 3. de iurepatr.* Azor. *inst. moral p. 2 lib. 6 c. 22. quæs. 14.* Perez de Lara *de capell lib 2. c. 2. n. 34.* Aloys. Ricc. *d. praxi, resol 106.* me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *d. disp. 2.*
punct. 9. n. 3. † Ita vt dignior prætermissus possit ab in- 201
stituente appellare, Nicol. Garc *d p. 9. c. 3. n. 31.* contra alios, quos *ibi* citato *n. 33.* refert.

Dignior autem habendus, qui sit de linea fundato- 202
ris, stante idoneitate, Roch *verb honorificum, quæst. 18.* Lambert. *lib. 1. p 3. q. 5. art. 4* Vel si sit diœcesanus, Roch. *vbi suprà*, Lambert. *p. 3. q 7. princ. art. 4. num. 5.* Puteus *dec. 254 p 1.* Rot. *dec. 199. p. 1. in nouiss.* Mar. Ant.
d. resol. 104. n. 2. † Ciuis enim præferri debet extern. 203
Cæs de Graffis *dec. 1. n. 12. de iurep.* Rot. *dec. 249. p. 1. diuers.* Lambert. *d. q. 5. art 4. n. 5.* Puteus *dec. 254. lib. 1.* Seraph. *dec. 193. p. 1.* Mich. Ferr *d. q. 25. n 12.* beneficia enim oriundis potiùs quàm extraneis sunt conferenda, Flam *de resig. lib 4 q. 7.* Azor *moral p 2. lib. 6 c. 4 quæs. 25.* Gonz. *gl. 7. § 1 n. 37.* Vel si sit compatronis à medietate compatronorum præsentatus, Lambert. *vbi suprà,*
art. 7 † Vel si sit intitulatus in Ecclesia, & ordinatus 204
ad titulum illius, secundùm text. *in c. postulasti, de iurepatronatus*, Roch. *verb. competens alicui, q 17.* Lambert.
d. q. 5. art 8 † Vel si sit nobilior, Lambertin *vbi supra,* 205
art. 9 Vel si sit potentior, nisi talis potens esset prauus, Lambert. *art 10.* Vel si sit doctior, Lambert. *art. 11.* Vel si sit senior. Roch. *verb. in Ecclesia, q 4 in fine, & verb. honorificum, q. 15. col. 2.* Lambert. *d. q 5. art. 13. n. 5.* Rota *dec. 122 p. 1. diuers.* Aloys. Ricc. *d. resol. 175 in fine.* Marc. Antonn. *d. resol. 104. n. 2.* Vel si sit pauperior, dummodo Ecclesia non esset debitis onerata, quia tunc diues debet instituti, Roch. *in d. verb. honorificum, q. 15. col. 2. in fine*, Lambert. *d q. 5. art. 3.* me citato *in hoc loco*, Ferrua *d. q. 25. n. 12.* Vide supra latiùs *alleg. 60. n. 101.*

ALLE

ALLEGATIO LXXIII.

Epiſcopus in viſitationibus quomodo procedere debeat?

SVMMARIVM.

1 *Viſitare eſt exceſſus inquirere, & inquiſitos caſtigare, aut emendare.*
2 *Epiſcopi tenentur viſitationem per ſeipſos exequi, niſi aliquo legitimo impedimento detineantur.*
3 *Confraternitates, Hoſpitalia, & collegia laicorum Epiſcopi tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati tenentur viſitare, non obſtante quauis exemptione, & immunitate*
4 *Capitula Cathedralium, & aliarum maiorum Eccleſiarum quomodo ſint viſitanda, oſtenditur.*
5 Concil. Trid ſeſſ. 6. de reform. c. 4. & ſeſſ. 25. de reform. c. 6. *declaratur.*
6 *Canonici duo à Capitulo eligendi, dum ab Epiſcopo viſitantur, non ſunt quotidianis diſtributionibus priuandi, ſi quando ea de cauſa tempore diuinorum officiorum abſint.*
7 *Capitula Cathedralium cum viſitantur, coram adiunctis, ac Epiſcopi notario proceſſus eſt formandus.*
8 *Fiſcalem ſuum poteſt Epiſcopus aſſumere ad viſitationem Capituli, abſque eius aſſenſu.*
9 *Epiſcopus in delictis tam grauibus, quàm leuibus contra Canonicos necesse eſt, vt cum adiunctis procedat.*
10 *Portionarij cum non dicantur de Capitulo, poſſunt corrigi & puniri ab Epiſcopo ſine Capitularibus adiunctis, etiam caſu quo de conſuetudine, aut priuilegio vocem habeant in Capitulo.*
11 *Coadiutores cum futura ſucceſſione poſſunt puniri ab Epiſcopo abſque huiuſmodi adiunctis, niſi ex forma coadiutoriæ colligatur omnia illis conceſſa fuiſſe priuilegia, quæ Canonici habent.*
12 *Canonici abſque adiunctis per Epiſcopum priuari poſſunt ex cauſa quod Ordines ſuis præbendis annexos non ſuſceperunt.*
13 *Capitularium peccata, & exceſſus poteſt Epiſcopus abſque adiunctis corrigere, & emendare illa pœna, quæ ad morum magis emendationem quàm punitionem reſpiciat.*
14 *Viſitare abſque adiunctis poteſt Epiſcopus Capitulares, & bona, ſuorumque bonorum adminiſtratores.*
15 *Viſitare abſque adiunctis poteſt Epiſcopus corpus Eccleſiæ Cathedralis, Sacramentum, Capellanias, &c.*
16 *Capitulum poteſt Epiſcopus conuocare, quando Canonicis aliquid deliberandum proponit, nec de re agit ad ſuum, vel ſuorum commodum ſpectante.*
17 *Epiſcopus vocem in Capitulo non habet.*
18 *Capitulum conuocare poteſt Epiſcopus in caſibus, in quibus poteſt eſſe iudex.*
19 *Viſitatio in inferioribus Eccleſiis quomodo incipienda? oſtenditur.*
20 *Viſitandi ius habet omnis Prælatus Eccleſiaſticus, cui iuriſdictio, & adminiſtratio conuenit.*
21 *Legati nati, vel à latere poſſunt viſitare ex officio legationis ſibi à Sede Apoſtolica demandatæ.*
22 *Decani, Archidiaconi, Archipresbyteri, & alij inferiores viſitandi ius habent, ſi id longa conſuetudine preſcripſerint.*
23 *Abbates, Generales, & Priores, Miniſtri, aliique Præſidentes habent ius viſitandi in monaſteriis Religioſorum ſuorum.*
24 *Viſitandi poteſtas Epiſcopis conceſſa tranſit in Capitulum Sede vacante.*
25 *Capitulum Sede vacante non poteſt viſitare Monialium cœnobia exempta, quæ alioquin poteſt Epiſcopus, vt delegatus Sedis Apoſtolicæ viſitare.*
26 *Capitulum aliquando ſuperſtite adhuc Epiſcopo ex præſcriptione, vel priuilegio viſitandi ius habet.*
27 *Viſitatores à Capitulo ex præſcriptione ius habente viſitandi deputati, debent eſſe approbati ab Ordinario.*
28 *Vicarius generalis ius viſitandi non habet, niſi ſpecialiter eidem committat Epiſcopus.*
29 *Epiſcopo viſitationem aggredienti non licet proponere edicta, quibus ſubditi iubeantur crimina detegere, multóque minus propoſita pœna excommunicationis.*
30 *Pœnæ ordinariæ in viſitatione non ſunt imponendæ, ſed tantùm extraordinariæ.*
31 *Viſitare licet poſſet iterum Epiſcopus Eccleſias, viſitatas ab inferioribus, non tamen poterit iterum punire punitos ab eiſdem.*
32 *Appellatio in viſitatione, etiam ad Sedem Apoſtol. interpoſita, non impedit, nec ſuſpendit illius executionem, dummodo procedatur ſine proceſſu, & ſine ſcriptis.*
33 *Appellatio admittitur in viſitatione à ſententia definitiua, quæ ſuſpendit iudicatum.*
34 *Appellatio datur in viſitatione ſi Epiſcopus procedat in exemptos, ſeu alios priuilegiatos contra eorum priuilegia.*
35 *Appellare quando contigerit in viſitatione ab Epiſcopo ſuffraganeo, etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ delegato, debet eſſe ad Metropolitanum quoad deuolutiuam, non quoad ſuſpenſiuam.*
36 *Dictio*, etiam, *vnum caſum exprimit, & alium includit.*
37 *Appellatio à mandato de reſidendo in viſitatione edito non datur ad effectum ſuſpenſiuum, ſed ad deuolutiuum.*
38 *Epiſcopus viſitans quando tanquam ſuſpectus recuſari poſſit, oſtenditur.*
39 *Viſitatio nullo certo termine præſcripto concludi iubetur, ſed arbitrio Epiſcopi relinquitur.*
40 *Epiſcopus poteſt præſtituere terminum Archidiacono ad viſitationem expediendam, & præſcribere comitatum, & equitatum.*
41 *Viſitatores quantò citius poſſunt ſe expedire, ne grauent ſubditos ſuos expenſis.*
42 *Officiales aſſumpti ad viſitationem expediendam quod ſalarium poſſint accipere à viſitatis, oſtenditur.*
43 *Viſitationis liber plenam inducit probationem quoad viſitationem perſonarum, Sacramentorum, & aliorum pertinentium ad officium viſitantis.*
44 *Pœna quæ ſit impoſita contra Epiſcopum in viſitatione præter procurationem ab Eccleſiis aliquid muneris accipientem, oſtenditur.*
45 *Conſuetudo, qua communitates procurant Epiſcopum viſitantem ſeruanda eſt, quamdiu voluerint.*
46 *Viſitans Epiſcopus clerum ciuitatis, vbi ſita eſt Cathedralis, nullam lucratur procurationem.*
47 *Procuratio nulla debetur Epiſcopo, vel alij viſitatori, dum loca ſpecialiter exempta à præſtanda procuratione viſitat.*
48 *Procuratio attento hodierno Conc. Trid iure præſcribi poteſt, nec petitur, vbi illam non dandi viget conſuetudo.*
49 *Procurationem ſemoto priuilegio, vel præſcriptione, nullus*

nullus remisisse videtur, etiamsi testatus fueris se condemnare debita sibi obsequia, siue seruitia.

50 *Procurationem nullus visitator accipere potest ab Hospitalibus & alijs locis leprosorum, domorum Dei pauperum, & infirmorum.*

51 *Procurationem à pauperibus clericis nullus potest exigere.*

52 *Episcopus visitando de proprio intendere tenetur, quando rector Ecclesiæ est pauper, & ille non indiget.*

53 *Procurandus à nemine est Episcopus, dum exit vt Sacramentum Confirmationis tantùm conferat.*

54 *Munera qualiacumque, & quomodocumque illi offerantur, recipere non potest Episcopus à visitatis ratione procurationis.*

55 *Visitator non potest fragmenta notabilia ad domum portare pro erogando pauperibus, sed tenetur illis distribuere, qui sunt in illo loco, quem visitat.*

56 *Procuratorem pecunia redimere liberum est visitatis, si velint.*

57 *Victualium appellatione quæ comprehendantur? ostenditur.*

1 EPISCOPVS, qui Ecclesiæ suæ sponsus ab Spiritu sancto positus ad eam regendam ac gubernandam, quam proprio sanguine IESVS CHRISTVS acquisiuit, & sanctificauit, tenetur commissum sibi gregem omni studio, & conatu ante oculos habere, vt eum ab omni exteriori damno, internique animi imminentibus periculis tanquam vigilans Pastor custodiat. Quemadmodum enim Pastores sæpius gregem suum inuisunt, lustrant, numerant, ne quid eorum incuria pereat; ita Episcopi nulla ratione faciliùs commissi sibi gregis saluti, ac incolumitati consulent, quàm si sæpius eum inuisant, ac lustrent, ac quicquid mali fraude dæmonum atte irrepserit, radicitus exstirpandum curauerint. Visitare enim nihil aliud est, quàm excessus inquirere, & inquisitos castigare, & emendare atque obseruantiam obligationum iuxta cuiusque personæ, ac rei exigentiam, vbi adhuc viget, conseruare, & vbi deficit, in statum pristinum restituere. Hinc illa Sacri Concil. Trid. *sess. 14 de reform. c. 3.* verba emanarunt: *Visitationum autem istarum præcipuus sit scopus, sanam, orthodoxamque doctrinam, expulsis hæresibus inducere, bonos mores tueri, prauos corrigere, populum cohortationibus, & admonitionibus ad Religionem, pacem, innocentiamque accendere: cætera, prout locus, tempus, & occasio ferret, ex visitantium prudentia ad fidelium fructum constituere.*

2 Hanc cognoscendi, custodiendi, & emendandi oues suas vigilantiam & studium in visitatione per seipsos personaliter exequendum adhibere tenentur Episcopi, nisi aliquo legitimo impedimento detineantur, quominus id præstare possint, quo non dato, singulis annis vnusquisque diœcesim suam perlustrare ac inuisere obligatur: quod si diœcesis adeo ampla sit vt, vnius annis spatio commodè lustrari, ac circuiri per Ordinarium non possit, tunc Episcopus singulis duobus annis, saltem debet visitationis munus obire, vt statuit Concil. Trid. *d. c. 3.* docet Paul. Salod. *in praxi de Visitation. part. 1 c. 1.* Vnde Clerum non posse impedire ne Episcopus visitet antelapsum triennij sub prætextu immemorialis consuetudinis, censuit Rota *in Pampilonensi iuris visitandi, 15. Martij* 1624 coram *R. P. D. Merlino*, quia Decretum Concilij Trident. submouet immemorialem; tum quia materia est impræscriptibilis, & quia semper actus ex parte Episcopi remanet merè facultatiuus, secundùm Surd. *cons. 127. num. 81.* Gratian. *disceptat. forens. cap. 298 num. 10 & cap. 399. num. 13.* Rot. *decis. 778. num. 5 part. 1. diuers.* Reuerendissimus D. Coccin. *decis. 402. num. 10.* tum deni-

que, quia aliàs ab Ecclesiastica disciplina alienissimum est, vt ex negligentia Prælati detur ansa Clero, & subditis refugiendi annuam visitationem, vtque Episcopus, vel Capitulum in graue cultus diuini præiudicium, & in perniciem animarum ipsum recusantium munus suum aliquo tempore ob incuriam prætermissum resumere, & peragere non valeat, per ea quæ tradit Lotter. *de re benefic. lib. 2 quæst. 1. n. 51.* in quo si defuerint, eorum sanguinem ex eorum manibus Dominus se requisiturum minatus est, *Ezechiel. cap. 3. & 33.* indubitatum est enim ius illud visitandi esse actum iurisdictionalem ipsius Episcopi. Rota *decis. 168. num. 2. & decis. 346. num. 2. & 3. & decis. 394. num. 4. part. 5 recent.* Seraphin. *decis. 475 n. 1. & decis. 615 n. 1. & decis. 1008. c. 4* Mantic. *decis. 322. num. 24.* Gregor. *decis. 4 num. 2. & decis. 304 num. 2.* Debent igitur non solùm omnes Ecclesias, & monasteria, sed & alia loca sacra, quæ in sua diœcesi erunt, & sibi subiecta, visitare, quæ quidem facultas Episcopis tanquam Sedis Apostolicæ delegatis tribuitur à Concil. Trident. *sess. 7. de reform. cap. 8. & sess. 21. de reform. cap. 8.*

Tenentur pariter Episcopi Hospitalia, Confraternitates, & Collegia laïcorum, non obstante quauis exceptione, & immunitate, visitare, idque tanquam Sedis Apostolicæ delegati præstare possint: quæ facultas etiam extenditur ad Ecclesias, quæ nullius diœcesis sunt, vt disponit Concil. Trident. *sess. 25. de reform. cap. 9.* Quod tamen ita intelligendum erit, vt scilicet illarum Ecclesiarum visitatio, quæ nullius sunt diœcesis, ad viciniorem spectet Episcopum. Item monasteria Monialium, quæ immediatè Sedi Apostolicæ sunt subiecta, ab Ordinariis suis, tanquam Sedi Apostolicæ delegatis, visitari, moderari, ac gubernari debent, vt habetur in Concil. Trident. *sess. 25 de Regular. c. 9.* Tenentur denique Episcopi loca, & personas exemptas, ac singulari aliquo priuilegio quouis modo decoratas, extraordinaria eorum auctoritate, ac iurisdictione, qua tanquam Sedis Apostolicæ delegati funguntur, visitare. Illud est maximè obseruandum, quod *Sacr. Congreg. Illust. DD. Cardinalium S. Concilij Trident. Interpretum* censuit, *quod si concordia per Episcopum & Capitulum à Sede Apostol. ex certa scientia, & cum causa cognitione confirmata cautum sit, vt Episcopus debeat visitare cum aliquibus assistentibus eligendis à Capitulo, talem concordiam esse quidem seruandam, vtpote decretis Concilij non abrogatam, sed Episcopus vigore eiusdem concordiæ non teneri adhibere consilium, vel consensum Capituli, vel Canonicorum, sed tantum nudam eorum præsentiam*, quod quidem *Sacra Congreg.* decretum refert Rota *in Illerden. visitationis, 13. Nouemb.* 1602. apud Farinacium *decis. 57. n. 10. part. 1. recentior.*

Capitula Cathedralium, & aliarum maiorum Ecclesiarum, illarumque personæ, nullis exemptionibus, consuetudinibus, sententiis, iuramentis, concordiis (quæ tantùm suos obligent Auctores, non etiam successores) tueri se possunt, quominus à suis Episcopis, & aliis maioribus Prælatis per seipsos, vel illis, qui sibi videbuntur, Adiunctis iuxta Canonicas sanctiones, toties quoties opus fuerit, visitari, corrigi, & emendare, etiam auctoritate Apostolica possint, & valeant, vt habetur in Concil. Trident. *sess. 6. de reformat. c. 4. & sess. 25. de reformat. cap. 6.* hoc tamen ibi addito, quod † quando extra visitationis generalis actum processerit Episcopus, Capitulum in initio cuiuslibet anni eligat ex Capitulo duos, de quorum consilio, & assensu Episcopus, vel eius generalis Vicarius, tam in formando processum, quàm in cæteris omnibus actibus, vsque ad finem causæ inclusiuè procedere valeat: quæ Concillares constitutiones non sustulerunt facultatem, aliàs ex immemoriali, & laudabiliter obseruata consuetudine, Decano, 3 4 5

& Capitulo singulares Capituli, ipsique subiectas personas cumulatiuè cum Episcopo, seorsim tamen ab eodem, ipsumque Episcopum toties quoties sua auctoritate vti volentem non excludendo, visitandi corrigendi, & emendandi; quia non dicitur Concilium eam facultatem concessisse Episcopo priuatiuè quoad alios inferiores ordinarios, de quorum exclusione non constet, & ab eis debitè punitus non est cogendus coram Episcopo denuò se purgare, vel ab eodem iterum puniri: ita referunt decisum Steph. Gratian. *disceptat. forens. cap.* 154.*n.*40. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancel.* §.2. *proœm num.* 21. Armendar.*d.tit.*6.*de Visitation. num.* 28. Nicol.Garc.de *benef. part.*3. *c.*2. *num.*294. *declarat.*3. Ratio autem, quæ mouere potuit Pontifices ac Patres Concilij Trid. ad Adiunctos huiusmodi creandos pro cognoscendis & decidendis grauioribus Capitularium causis, illa magis communiter assignari solet, scilicet ad temperandam æmulationem Prælatorum, & oppositionem, quam habent cum Capitulis, & Canonicis, iuxta considerata per Abb. *in c. fin. n.* 6. *de consuet. declar.* 3. Federic. de Senis *cons* 247 Verall. *dec.*62. *n* 4. *part.* 2. Cassad. *dec* 6. *de priuil.* Seraph. *dec.*465.*n.*1. Iam etiam attento Iure communi, iurisdictio ordinaria ad Episcopum insimul cum Capitulo spectabat, vt probatur *in cap. Episcopus, & in cap. si quid. & in c. felix, & in cap. sin autem,* 15 *q.*7. ibi, *Solus autem, ad exclusionem aliorum Episcoporum, non suorum clericorum, sine quorum præsentia sententia erit irrita,* &c. & sic intelligendus est tex *in cap.* 1. *ead. causa & quæst.* ibi, *libere,* & *in cap si quis cum clerico,* 22. *q.* 2. ibi, *nullam communem cum aliis iudicibus,* &c. & *in c. denum, de capell monach,* ibi, *Solius Episcopi,* &c. quia non excludunt proprij Capituli assensum, sed tantum aliorum Episcoporum, & exterorum Adiunctorum & ita sentiunt in proposito Anton. de Butr. *in cap. irrefragabili, de offic. Ordin. n* 20. ibi: *Si attenditur ius commune, de Iure principaliter potestas spectat ad Episcopum de consensu Capituli,* Abb. *in princ num* 2. *& in c.*7. *de excess. Prælat num.* 2. ibi, *Episcopus de iure communi etiam causam alicuius non debet sine consensu Capituli audire,* &c. gloss. *in cap.* 1. *de excess. Prælat. & in cap. irrefragabili,* vbi benè Felin. *num.* 3. Oldrad. *cons.* 251. Mohedan. *decis.*7. *de præscrip. aliàs* 154. ibi, *quia de iure communi iurisdictio spectat ad Episcopum, & Capitulum,* &c. Sarauia *de Adiunctis q.*1. *per tot.* Gonzal. *ad reg* 8. *Cancell. gloss.*47. *num.*13. Ad quod est etiam *decisio Rotæ* 325. *n.*1. *p* 2. *diuers.* qua decidi, tur per prædictum decretum Concilij potiùs extendi quàm minui Episcoporum iurisdictionem in Cathedralium Capitula, & potiùs illis ablatam, quàm de nouo concessam, perspicuè habetur *decis.* 243. *n.* 5. *part.* 5. *diuers. & decis.*325. *n.*2. *p.*2. etiam *diuers.* etiam Mansie. *decis.*180. & idem Sarauia *quæst.*2. resoluit nullam de nouo per Concilium Capitulis iurisdictionem tribui. Illam verò Concilij *in d. cap* 6. dispositionem intellige procedere tantummodo in Capitulis exemptis, vt censuit Rota Romana *decis.*121.205. & 308. *p.*2. *diuers.* & apud Seraphin. *decis.*743. vbi fuit dictum, quod cùm Ecclesia Galligensis non sit exempta, non possit in ea locum habere dispositio Concilij, & ita quoque declarauit *Sacra Congregatio,* prout referunt Armend. *in addit. ad recopil legum Nauarræ, lib.* 1. *tit.*17. *l.*7. *de Episcopis, num.* 88 Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. decis.*566. *in prima edit. & resol.*488. *in fine, in secunda edit. & in collectan. dec. collect.*751. *in princ.* Zerola *in praxi Episcop. p.*1. *verb. Capitulum,* § 9. *pag* 84. Massobr. *in praxi habendi concursum, præl.*21. *in princ. n.*14. nouissimè Ioan. de Solorzan *de Iure Indiarum tom.*1. *lib* 3. *c.*14. *num.*66. Amplia etiam procedere in Collegiatis, non solum exemptis, sed etiam habentibus concordias, vt tenuit Rota apud Farinac. *decis.* 709. *num.* 3. & *decis.*715. *n.*2. *in* 1. *collectan.* Illas verò, quæ à Sede Apostolica sunt confirmatæ, non comprehendit Concil. *in d. cap.*6 vt censuit *Sacra Congregat.* teste Armend. *d. tit.*6 *de Visitat. num.*67. Vnde in illo decreto non comprehenditur Collegiata in Cathedralem erecta quæ prius non erat exempta, sed in omnibus Episcopo subiecta, vt censuit *Sacra Congreg.* teste Armend. *loco proximè citato.*

6 Duo illi Canonici à Capitulo eligendi, quorum consilium & assensum, tam in formando libello, quàm in cæteris omnibus actibus vsque ad finem causæ inclusiuè Episcopus, seu eius Vicarius adhibere debet, dum extra visitationem contra aliquam personam Cathedralium, vel Collegiatarum Ecclesiarum procedere voluerit, si quando ea de causa sine fraude tempore diuinorum Officiorum eos abesse contingat, priuandi non sunt quotidianis distributionibus tanquam absentes, propter Ecclesiæ vtilitatem ex officio sibi attributo, vt resoluit Moneta *de distrib. quotid. part.* 2. *q.*8 *n.*19. *in vlt. impress.* Vtrùm autem Episcopus eorum consilium sequi debeat, vide Rotam pro vtraque parte latè disputantem *in Carthaginensi iurisdictionis,* 26. *Octobris* 1579. coram *Illustrissimo Card. Lancellotto sen.* apud Farin. *decis.* 9 *part.* 1. *recent.*

7 Et coram eiusdem Adiunctis ab Episcopi notario processus est fulminandus etiam in iudicialibus, & extraiudicialibus correctionibus; & tenetur visitans dare transsumptum, si repererit aliquod delictum carceratione, vel castigatione dignum, vt censuit *Sacra Congreg.* teste Armend. *d. lib.*1. *tit.* 6. *de visitat. num.*61. & 62. 8 † Ac etiam potest Episcopus suum fiscalem assumere, vel alium, quem voluerit, deputare sine capituli consensu, vt ibi interueniat, quia Capitulum nullum ius habet in electione fiscalis, qui interuenire solet in criminibus Canonicorum, sed eius electio ad Episcopum solum spectat, refert à *Sacra Congregatione* decisum Armend. *d. lib.* 1. *tit.*18. *l.*7. *de Episcopis, n.*91. & 92.

9 In delictis tam grauibus, quàm leuibus contra Canonicos necesse est, vt cum Adiunctis procedat Episcopus, vt tenuit Rota *in Carthag. iurisdictionis,* 27. *Nouembris* 1585. coram. *Card. Seraphino,* vt patet in eius *decis.*710. quam citat Aloys. Ricc. *dict. resol.*488. *n.*4. vbi *n.* 5. ampliat procedere etiam in leuibus, in quibus non est opus tela iudiciaria, & refert sic censuisse *Sacram Congreg. in vna Gaditen. statutorum* 17. *Iunij* 1580. Et sine huiusmodi Adiunctis non deuoluitur ad Episcopum facultas procedendi contra aliquem ex Capitularibus, si ipsi Adiuncti requisiti cum eo procedere negligant, vel recusent. Ita declarante *Sacra Congregat.* vt refert Armendar. *d. l.*7. *de Episcopis, n.*89 & 90.

10 Solus tamen Episcopus potest sine Adiunctis Capitularibus ad correctionem, & punitionem Portionariorum procedere, quia non dicuntur de Capitulo, vt fuit decisum *in Gerunden. Anniuersariorum* 1566. coram *Domino de Grassis, in dec.*411 *p.*1. *diuers.* & etiam casu, quo Portionarij de consuetudine, aut ex priuilegio Apostol. vel Ecclesiæ statuto in Capitulo habeant, vel vt plurimum vocem, vt censuit *Sacra Congr.* teste Armend. *d. lib.*7. *de Episcopo n* 91. nisi de consuetudine, vel statuto sit, vt contra illos Episcopos sine Adiunctis non procedat, vt fuit resolutum in Rota *in Calciaten.* 25 *Februarij* 1611. coram *Atrebaten.* quo casu accipienda sunt quæ in hoc proposito tradunt Aloys. Ricc. *in praxi aurea, res.*39 Massobr. *in praxi habendi concursum, præl.*21. *in princ n.*13. & tunc etiam poterunt in Adiunctos, & coniudices eligi, vt censuit *Sacra Congr. de mense Aprilis* 1614. teste Aloys. *d. collect.*751. *in fine.*

11 Contra coadiutores cum futura successione non tenetur Episcopus cum huiusmodi Adiunctis procedere, nisi ex forma coadiutoriæ colligatur ipsi coadiutori concessa fuisse omnia priuilegia, quæ habent

habent Canonici, vt censuit *Sacr. Congreg.* teste Nicol. Garc. *in addit. ad suum tract. de benefic. p. 4. c. 5 num 96.* vbi obseruat ex clausula ordinaria coadiutoriæ, *quod coadiutor habeat omnes & singulas prærogatiuas, præeminentias, & honores coadiuti*, non colligi concedi coadiutori huiusmodi priuilegium de Adiunctis, eo quòd illa clausula intelligatur de prærogatiuis, præeminentiis, &c. circa seruitium Ecclesiæ, vt ex tenore ipsius coadiutoriæ apparet.

12 Sine Adiunctis potest etiam Episcopus procedere ad priuationem Canonicorum, ex causa, quod Ordines suis præbendis annexos non susceperint; & ita censuit *Sacra Congreg.* prout referunt Nicol. Garc. *part. 3. cap. 4. num. 22.* Aloys. Ricc. *d. resol.* 488. *num. 2. & 3.*

13 Potest etiam Episcopus absque prædictis Adiunctis corrigere, punire, & emendare excessus, ac peccata Capitularium, quos correctione, & punitione dignos reperit, non tamen pœna ordinaria; sed ea, quæ morum magis emendationem, quàm punitionem respiciat. Ita decisum refert Armendar. *d. tit. 6. num. 39.* vbi *num* 77. Similiter *à Sacra Congreg.* declaratum asserit

14 † posse Episcopum visitare solum Capitulares, & bona, eorumque bonorum administratores, vel cum quibus sibi videbitur Adiunctis, de quo etiam Nic. Garc. *p. 3. c. 2. n.* 98 *in* 11. & 11. *declar.* qui ampliant posse solum Episcopum visitare fabricam. Iuxta dispositionem Concilij. *d. c. 6.* Episcopo tantùm conceditur facultas procedendi ad summariam informationem sine Adiunctis, quando agitur de criminibus ex incontinentia prouenientibus, de qua in decreto de concubinariis, & de atrocioribus delictis depositionem, aut degradationem requirentibus, vbi de fuga timetur, & ideo vt procedat iuxta illius formam, debet Episcopus capere informationem secretè, aut mediante processu camerario, non palam & iudicialiter, Iuris ordine seruato, præuia scilicet querelæ admissione ad Fiscalis instantiam, *Rot.* apud Paul. de Rubeis *dec. 4. à n. 2. & dec. 289. & 295. tom. 2. diuers.* aliàs *p. 7. recent.* in quarum vltima decisione habetur quod Episcopus sine Adiunctis prohibitus est citare, vel monere.

15 Potest denique absque huiusmodi adiunctis Episcopus visitare corpus Ecclesiæ Cathedralis, Sacramentum, Reliquias, vestes, ornamenta, cæteraque ad cultum diuinum destinata: item & Capellas, Capellanias, dotationes, Anniuersariorum institutiones, memorias, defunctorum pia opera, vel res, aut bona fabricæ vel Ecclesiæ, vt censuit *Sacra Congr.* teste Armend. *d. tit. 6. de visit. n. 123.*

16 Illud in præsenti aduertendum duxi, Episcopum eo duntaxat casu habere facultatem conuocandi Capitulum, quando Canonicis aliquid deliberandum proponit, nec de re agit ad suum, vel suorum commodum spectante, neque prohibetur eidem quominus Capitulum suo arbitrio conuocet. Ita refert decisum Armendar. *d. lib. 7. de Episcopis, n. 95.* & tamen in eo vocem non habet, ex eodem Armendar. *loco proximè, citato, num.* 84. Gabr. *in margarita casuum consc. verb. Episcop. antepen.* In illis igitur casibus spectantibus ad Episcopalem Dignitatem, in quibus Episcopus potest esse iudex, conuocare poterit Capitulum, secus verò in aliis, in quibus iudex esse non potest, Armend. *d. n* 95. Quam denique potestatem habeat Episcopus in Capitulo, declarat Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resol.* 214. Duobus modis potest Episcopus esse in Capitulo, primò vt Episcopus, secundò vt Canonicus, prout contingit in Ecclesiis vbi collatio Beneficiorum, vel Canonicatuum pertinet ad Episcopum, & Capitulum coniunctim, vt obseruat nouissimè Hieronym. Venero & Leyua *in examine Episcoporum, lib. 4. c. 29. num. 27.*

17 Si Episcopus sit in Capitulo tanquam Episcopus, debet sedere in superiori loco ornato & præparato, & proponere sicut caput Ecclesiæ, & Capituli, & ordinate omnia quæ in illo actu debent fieri, Abb. *in c. postulastis, de concess. præb.* Hieron. Venero *c. 29. num. 34.* vbi *n. 35* subdit quod si tunc appelletur à decisione facta ab Episcopo & Capitulo, debet appellari ad Metropolitanum, & Iudicem superiorem, non autem ad ipsum Episcopum. Non habet tamen vocem decisiuam in rebus pertinentibus ad Capitulum, sed solùm potest proponere, exquirere, & resumere, Concil. Trident *sess 25. de reformat. c 6.* Armend *in addit. ad recopil. legum Nauarra, lib. 1, tit 18. l. 7 de Episcopis, n. 84.* Hieron. Veneto *d c. 29 n. 42.* Episcopus potest ad libitum suum Capitulum conuocare, & audire vota eorum, ac concludere iuxta maiorem partem suffragiorum, dummodo res de qua agitur, non sit in commodum Episcopi, vel suorum: quia tunc licèt possit illud congregare, & rem proponere, debet relinquere Canonicos de Capitulo solos, vt ipsi liberè rem discutiant & determinent, Hieron Veneto *d. c. 29. num. 37. & 38.* vbi *n. 39.* subdit, Episcopum non posse congregare Capitulum pro omnibus casibus, in quibus non potest esse Iudex. Si habeat controuersiam cum Capitulo, non potest domi suæ illud congregare, sed debet ad Aulam capitularem accedere, in qua solitum est Capitulum semper conuenire, prout decisum referunt Armend. *d. l. 7 d. Episcopis, n* 56 Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiep. Neapol p. 4. dec.* 286. Hieron. Venero *d. c. 29. n* 41.

Quando verò Episcopus assistit in Capitulo vt Ca- 18
nonicus, quia in eadem Ecclesia est Præbendatus, obtinetque ius Canoniæ, debet sedere in sua propria Sede apparata & ornata, & primus debet dicere suam sententiam, quia à Tridentina Synodo ei datur prima sedes & omnis auctoritas: vide Abb. *in c. postulastis sub num. 8. de concess. præb* Bart. *de auctor. magni Consilij, num* 6. Stephan. Grat. *disceptat. forens. c. 106. à num. 9.* Lotter. *de re benefic. lib 1. q. 16 n. 104. & 105.* Hieron. Venero *d. c. 29 num. 28.* vbi *num. 30.* subdit quod tunc habet vnum suffragium sicut vnus de Capitulo, licèt magis ponderatiuum propter eius auctoritatem, & *num. 31.* addit, quod seruanda est consuetudo, vel statutum cuiusque Ecclesiæ, an debeat vincere sententia illa, pro qua suffragium tulit Episcopus, si paria sint suffragia, & *n. 32.* ait Decanum, vel caput illius Capituli debere proponere, & resoluere, etiam quando Episcopus assistit in Capitulo tanquam Canonicus, petita tamen cum debita vrbanitate licentia ab Episcopo, eum salutando.

Post Cathedralis Ecclesiæ visitationem cæteras 19
ciuitatis Ecclesias, & deinde reliquas in diœcesi sitas, monasteria, pia & religiosa loca, clerum, & populum visitabit Episcopus. Et prius Præsul, siue visitator, exemplo Christi Domini, *Matth.* 21. qui cùm templum Hierusalem visitare vellet, duos ex Discipulis suis præmisit, qui aduentum eius prænuntiarent in omnem ciuitatem, oppidum, & locum, quò erit ipse venturus, nuncium cum litteris Pastoralibus, ac mandato manu chirographi sui, ac notarij, quem secum ad visitationem peragendam ducet, subscriptis, mittere debet, vt sex, aut octo diebus saltem, plus, minusve, de aduentu suo subditi visitandi certiores fiant, vt se ad visitationem recipiendam congruè iuxta status sui conditionem præparare possint, ac diligentiùs, quid vnicuique eorum ex officio præstandum sit, considerare, ac præmeditari, ne imparatos eos offendat visitator, qui si fuerit ipsemet Prælatus, processionaliter à Clero recipiendus est, Fusch. *de visitat, lib. 1. c. 4 n. 10.*

Visitandi ius ad solum Episcopum spectat, nisi in 20
contrarium ostendatur priuilegium, vel consuetudo legitimè præscripta, vt post Host. Socin. & alios, tradunt Sarmient. *lib. 3. select. cap. vltim. num. 1.* Mandos. *consil. 38. num. 1. & cons. 37. num. 11.* Rot. *decis. 107.*

*n.5.part.2. diuers. & decis.*394. *n.*1. apud Farin. *p.*1. *recent.* qui fundatam habet intentionem suam visitandi omnes Ecclesias suæ diœcesis, Mantic. *decis.* 320. *num.*1. Si verò huiusmodi visitandi ius concedatur alicui, non censetur concessum priuatiuè quoad Episcopum, nisi expresse dictum sit, quod Episcopus non visitet, Rot. *in Abulen. iuris visitandi*,10. *Nouem.*1600. coram *Greg.XV.* impressa per Farinac *decis.*33. *p.2.recent.* Habet etiam visitandi ius, & potestatem omnis Prælatus Ecclesiasticus, cui iurisdictio, & administratio conuenit, *cap.*1.*§.hanc, de censib.lib.*6. post Federic. Calderin. Oldrad. & alios, Azor. *instit. moral.p.*2. *lib.*3. *c.* 40. *quæst.*6. Rebuff. *in praxi, tit. de deuolut. num.*65. Rot. *decis.* 46. *num.*1. *p.*1. *recent.* & *in Trident. iurisdictionis* 1607. coram *Card. Sacrato, & in Pampilonen. iuris visitandi*,15. *Decembr.*1623 coram *R.P.D. Merlino*, nouissimè Lotter. *in tract. de re benefic.lib.*1.*q.*2.

21 *num.*44. ac proinde præter Romanum Pontif. † Legati à latere ex officio legationis sibi à Sede Apostol demandatæ, *cap. cùm Apostolus, de censib.* Item Legati Pontificij, qui non sunt à latere, sed dicuntur nati, quibus legatio Apostol. competit ratione dignitatis, in qua sunt constituti, *cap. cum instantia, c. procurationes, de censib.* Item etiam Legati Apostolici, qui Missi, siue Nuncij Apostolici nuncupantur, si visitandi onus eis sit specialiter impositum, vel si vrgens aliqua necessitas visitationem postulet, *d. cap. cum instantia, d.c. procurationes*, Fusch. *de visitat. lib.*1. *c.*2. *num.*9.

Item Vicarius Summi Pontificis in territorio sibi iniuncto, *c. pen. de officio Vicarij*, Fusch. *d. lib.*1. *cap.*2. *num.*4. Insuper Illustrissimi Cardinales in Ecclesiis suorum titulorum, Concil. Lateranense *sub Leone X. ann.* 1514. vbi habetur Cardinales tituli sui loca, si præsentes fuerint personaliter, si absentes per Vicarium, teneri singulis annis visitare, & clericos, & populos suarum Ecclesiarum, de quibus plura ex aliis refert Fusch. *vbi proximè, n.* 5. Item Patriarchæ, *cap. felices* 3. *de censib in* 6. Conc. Trid *sess.* 14 *de reform. c.* 3. *in princ.* Fusch. *d.n.*5. Azor. *d.c.*40.*q.*6. *vers. quæres.* Archiepiscopi quoque non tantùm in sua diœcesi, sed in tota prouincia, *c. sopita* 13. *c. super eo* 22 *c. cùm nuper* 25. *de censib. c.*1. *eod. tit. in* 6. Doctores citati *suprà hoc tr. p.*1. *tit.*4. *de Archiepiscopi præstantia, vers.*27.

22 Decani, Archidiaconi, Archipresbyteri, Plebani, & alij inferiores visitandi ius habent, si id longa consuetudine præscripserint, *c. super eo, & c. cùm Apostolus, de censib.* De quibus noue Conc. Tridení, *sess.* 24. *de reformat, c.*3. ita disponit. *Archidiaconi autem, Decani, & alij inferiores in his Ecclesiis, vbi hactenus visitationem exercere legitimè consueuerunt, debent quidem assumpto notario, de consensu Episcopi, deinceps per seipsos tantum visitare.* Refert Felician. Comens. *in man. visitat. lib.*1. *tit.*3. *vers. Archidiaconi*, Fusch. *d. c.*2 *num.* 39.

23 Competit denique visitandi ius Abbatibus Generalibus, Prioribus, Ministris, aliisque præsidentibus in monasteriis Religiosorum, vel deputatis in iisdem, *c. in singulis, c. ea quæ, de statu monach.* Fusch. *d.c.*2.*n.*14. Sic & Abbatissis, & aliis mulieribus Regularibus in monasteriis in quibus degunt, & in aliis earum iurisdictioni subiectis, *Clem. attendentes, in princ. de stat. monach.* Fusch. *d.c.*2.*n.*14 *&* 15. Azor. *d.c.*40.*q.*8. *&* 9. Felician. Comens. *d. tit.*1. *vers. Visitatores.*

24 Visitandi potestas Episcopis concessa transit in Capitulum Sede vacante: potest enim visitare Ecclesias Episcopatui subiectas, vt resoluunt Federic. de Senis *cons.*16. *sub n.* 2. *vers. item potest Capitulum & consil.*40. *num* 1. Fusch. *d. c.*2. *num.*20. Molin *de Iustit. tract.*5. *disp.*11. *num.*7. *vers. ex eodem*, Rebuff. *in praxi, tit. de deuolut. num.*65. Franc Leo *in thesauro fori Eccles. part.*1 *c.*10. *num* 8. *vers. decimò*, Ragnc. *de vece Canon. quæst.*36. *num.*2. Lotter. *de re benefic. lib.*2. *quæst.*2.*n.*44 Rot. *decis.*346. *num.*2. *part.*5. *recent. & in Pampilonensi iuris visitandi*, 15. *Decembris* 1623. coram *R. P. D. Merlino.* Quaranta *in sum. Bullar. verb. Capitulum Sede vacante, vers. quibus sic prælibatis, pag.*134. Azor. *d. lib.*3. *cap.*37 *q.*14. ex eo, quia Sede vacante Capitulum succedit in omni Ordinaria Episcopi iurisdictione, nisi aliud Iure reperiatur expressum, *cap. vlt. de suppl. neglig. Prælat lib.*6. *c. cùm nullus* 3. *ad finem princip. de temporib. ordinat. eodem lib gloss.* per text. *ibi, in cap. cùm olim* 14. *de maiorit. & obed. gloss. vlt. in c.*1. *de in. st. lib.*6. gloss. *verb. Capituli*, per text *ibi in Clem.*1.*§. duro, de hæretic.* post alios Pauin. *de potestate Capituli Sede vacante, par.*1.*q.*1.*n.*45. Simanch. *de Cathol. instit. tit.*25.*n.*6 Fusch. *de Visitat. lib.*1.*c.*2. *num.*10. & alij citati suprà *alleg.* 36. *num.*9. Planè visitatio ius est Episcopale, pertinens ad potestatem iurisdictionis Ordinariæ, non verò ad potestatem Ordinis, *cap. conquerente, de offic. ord. cap.*1.*§ vlt de censib. lib.*6. Pauin. *de visit. part.* 1. *in* 1. *quæst. num.*8. Lotter. *de re benefic. lib.*2. *quæst.*1. *num* 43. Seraph *decis* 475. *num.*1. *& decis.*615.*n.*2 *& decis* 1008. *num.*4. Mantic. *decis.*322.*n.*24. Gregor. XV. *decis.*4. *n.*4. *& decis.*304. *num* 2. Rota *decis* 186. *n.*2. *part.*2. *diuers. & dec* 396 *num* 4. *par.*5. *recent.* Deinde non reperitur expressè prohibita Capitulo S. de vacante; igitur, &c. Quicquid distinguat inter visitationem generalem, & specialem gloss. *dict. verb. Capituli*, & veriorem putet Pauin. *de visitat. part.*1 *quæst.*2. *num.*46. Quicquid etiam oppositum ex diametro, videlicet Capitulum Sede vacante visitare non posse, defendat Fusch. *loco proximè citato.* Nec obstant quæ ille pro sua opinione considerat, ad illud enim quod Capitulum Sede vacante non succedit in voluntaria iurisdictione Episcopi, maximè quando futuro successori notabiliter præiudicatur, ex resolutis per Rebuff *in praxi benef. tit. de deuolut à num.*70. & Pauin. *de potest. Capituli. p.*2. *q* 1. & quod visitatio pertinet ad voluntariam iurisdictionem, seu administrationem *cap. regenda*, ibi, *vt sibi visum fuerit*, 10.*q.*1. Respondetur potestatem visitandi non ad voluntariam, sed ad contentiosam iurisdictionem pertinere, quippe cum reddatur in inuitum, & subditi velint nolint visitationem subire teneantur, quinimò Superior, cui ex officio incumbit, visitare tenetur, *c. sopita* 14. ibi, *iure communi, de censib. cap. relata, in fine*, 10.*q.*1. Aduertit Abb. *in dict. cap. cùm olim n.*2. *versic. extra gloss.* Quamuis in arbitrio consistat data causa pluries quàm semel in anno visitare, hoc vel illo tempore, *dict. c. regenda*; deinde futuro successori notabiliter non præiudicatur, cum potius ab onere releuetur, vt patet. Quapropter priorem sententiam, quæ communis est, & in praxi recepta, tenendo declarabis procedere cum supra citatis, præsertim Cardin. *d.n* 6. & Abb. *loco citato*, in visitatione, quæ competit Episcopo iure ordinario, non autem delegationis, de quo Azor. *d.c.*37.*q.*15. Ad quod propositum adest bona decisio Rotæ *in Pampilonen. Iuris visitandi*, 15. *Decembris* 1623. coram *R.P.D. Merlino*, quæ sic cantat.

Pro Capitulo Ecclesiæ Cathedralis solùm informante responsum fuit, scilicet ipsum Capitulum Sede Episcopali vacante habere intentionem fundatam in Iure visitandi vniuersam diœcesim, ac omnia & singula membra, ac proinde etiam clerum de Guipuzcoa, ea ratione quia dum Ecclesia Cathedralis suo viduata est sponso, omnia, quæ ad iurisdictionem spectant, in ipsum transeunt Capitulum, c. cùm olim, vbi Abb. *n* 2. & Bald. *in princ. de maiorit. & obed. c.*2. *ne Sede vacante*, Feder. de Senis *cons.*18.*n.*2. Nauar. *cons* 44. *n.*2. *de tempor. ordin. & consil.*7.*n.*1. *de filiis Presbyter.* Rebuff. *in praxi, tit. de deuol. n.*58. Azor. *institutionum moralium lib.*3. *c.*37. *quæst.*6. *p.*2. Gutier. *quæst. canonic. cap.*11. *num.*10. *lib.*1. Pauin. *de potestat. Capituli Sede vacante, quæst.*1. *num.*3. *cum sequentibus, & quæst.*5. *num.*2. *versic. item*

regulariter

regulariter part. 1. Parif. *de resignat. quæst.* 23. *num* 17. & 28. *lib.* 8. Suarez *de censur disput.* 7. *sect.* 2. *n.* 4. Molin. *de Iustit.* & *Iure, tract.* 5. *disp.* 11. *num.* 5. Rot. *diuers. decis.* 1. *n.* 13 *part.* 2. & *inter recent. decis.* 346 *n.* 2. *p* 1. & *decis* 632. *n.* 4. *p.* 2. &c. *in ead. causa Pampilon iuris visitandi,* 25. *Martij* 1624. coram eodem *R P. D. Merlino*, fuit denegata remissoria clero de Guipuzcoa enitenti impedire Capitulum ne visitaret Sede Episcopali vacante ante lapsum triennij sub prætextu immemorabilis consuetudinis, tum quia decretum Concilij submouet immemorabilem, ibi, *non obstante quacumque consuetudine etiam immemorabili*, &c. tum quia materia est impræscriptibilis, & quia semper actus ex parte Capituli remanet merè facultatiuus. Steph. Grat. *discept. for. c.* 298. *n.* 10. & *c.* 399 *n.* 38. Lott. *d. lib.* 1. *q.* 2. *n.* 49. & 50. Rot. *dec.* 778. *n.* 5. *p.* 1. *diuers.* Coccin. *decis.* 402. *n.* 10.

Visitatio autem diœcesis, vtpote quæ versatur nedum in accessu ad vnamquamque, si id commodè peragi potest, Ecclesiam, sed & in perquisitione, & reformatione morum, tam Cleri, quàm populi, bonos tuendo, & prauos corrigendo, vt *in c.* 5. *de censib. in* 6. & in S. Concilio Trident. *sess.* 24. *c* 3. enim sit actus præcipuè ad iurisdictionem pertinens, *c. conquerente, de offic. Ordin. c.* 1. § *final de censib. in* 6 Pauin. *de Visitat. q.* 1. *n.* 8. *p.* 1. Rot. *diuers. decis* 196. *num.* 2 *part.* 1 coram Cardin. Seraphin. *dec.* 475. *num.* 1. & *decis.* 615. *n.* 2. & *dec.* 1008. *n.* 4. & coram Cardin. Mantica *decis.* 322. & coram S. mem. Gregor. XV. *dec.* 4. *n.* 4 & *decis.* 304. *n.* 2. & *inter recent. dec.* 168 *num.* 2 & *dec.* 346. *n.* 2. & *decis.* 394 *n.* 4. *part.* 1. Sequitur vt defuncto Episcopo Capitulum succedat in hoc iure iurisdictionali, & proinde munus visitationis obire possit eodem modo, quo poterat Episcopus; & in puncto, quod Episcopali Sede vacante facultas visitandi diœcesim resideat penes Capitulum, dixerunt Abbas *in cap. cùm olim, sub num.* 2. *vers. sed indistinctè*, vbi etiam Bald. *a.* 5. *de maioritat.* & *obed.* & Franch. post Imol. Gemin. *in cap.* 1. *a* 5. *eodem tit. lib.* 6. Archidiacon. *in cap. si Episcopus*, *a.* 2. *de suppl. neglig Prælat. in* 6. Feder. de Senis *cons.* 56. *num.* 2. *versic item potest*, & *cons.* 40. *n.* 1 Rebuff. *in praxi, tit. de deuolut num.* 65. Azor. *instit. moral. lib.* 3 *cap.* 37. *quæst.* 14. *p.* 2. Rot. *inter recent. decis.* 346. *n.* 2. *part.* 5. & idem aliàs fuit dictum *in Burgen. procurationum*, 10 *Martij* 1597. coram *Orano*, & *in Tudea. Iurisdict.* 28. *Nouembr.* 1607 co-
25 ram *Card. Sacrato*, tenet quod † non potest visitare Monialium cœnobia exempta, quæ alioquin potest Episcopus, vt delegatus Sedis Apostolicæ, & ita censuit Rot. *in vna Burgen. iuris visitandi* 1588. coram *D. Orano*, vbi agebatur de visitando monasterio Monialium non exempto à iurisdictione Episcopi, & fuit ibi dictum, Capitulum Sede vacante illud visitare posse, refert Aloys. Ricc. *in praxi, fori Eccles. dec.* 609. *in prima editione,* & *resol.* 533. *in* 2. *edit.* vbi asserit procedere, etiam quando Sedes Episcopalis quasi vacat, veluti Episcopo ab hostibus, vel paganis capto, vt fuit dictum *in eadem Burgen.* 10. *Martij* 1597.

26 Aliquando tamen Capitulum superstite adhuc Episcopo ex præscriptione, vel priuilegio visitandi ius habere potest, vt colligitur ex Concil. Trident. *sess.* 24. *de reformat. c.* 3. *versic. visitatores.* Azor. *d. lib.* 3. *c.* 40. *quæst.* 8. Et tunc † visitatores à Capitulo deputati de-
27 bent esse approbati ab Ordinario, vt decisum refert Armend. *d lib.* 7. *de Episcopis, n* 110.

Sicut capitulum Cathedralis Ecclesiæ Sede vacante succedit in iurisdictionalia Episcopi, & in ius visitandi, ita etiam Sede vacante per mortem Abbatis habentis iurisdictionem quasi Episcopalem, Capitulum Collegiatæ succedit in iurisdictionem dicti Abbatis, & ius visitandi, prout censuit Rot. in *Burgensi iurisdict.* 22 *Iunij* 1611. impressa per Farin. *decis.* 346. *p.* 1. *recent.* vbi *num.* 5. ampliant, etiamsi tale ius Abbati competeret ex præscriptione, vel priuilegio, & respondet ad illud, quod ea quæ de iure speciali competunt, non solent transire in Capitulum, vt per Abb. *in c. cùm olim, n.* 2 *de maiorit.* & *obed. in* 5. *q.* & Felin. *num.* 5 & 6. Rebuff. *in praxi, tit. de deuolut.* procedunt auctoritate delegata, & quæ nomine Sedis Apostol. exercetur, vt citati DD. loquuntur: quod non conuenit cum iurisdictione ordinaria, quæ licèt ex consuetudine, vel priuilegio habeatur, exercetur tamen per Abbatem nomine proprio.

Vicarius autem generalis hoc ius visitandi non ha- 28
ber, nisi specialiter eidem committat Episcopus, vt resoluunt Rebuff *in praxi benef. tit. forma Vicariatus, n.* 100 & 101. Sbroz *de Vicario Episcopi lib.* 2 *q.* 120. *n.* 2. Fusc. *d c.* 2 *n* 18. Azorius *instit. moral p* 2. *lib.* 3. *c.* 45. *quæst* 4 Vgolin. *de potestate Episcopi c* 4 § 7. *versic. tertiò nec visitare* Narbon. *de appellatione à Vicario ad Episcopum, p.* 1. *a* 2 4.

Non licet Episcopo visitationem aggredienti pro- 29
ponere edicta, quibus subditi iubeantur crimina detegere, multòque minus proposita pœna excommunicationis. Ita censuit *Sacra Congreg.* teste Armend. *d. dict. tit.* 6. *de visitat. l.* 5. § 2. *n.* 16. nouissimè, me citat, in hoc loco Mendez à Castro *in praxi Lusitana, part.* 2. *lib.* 2. *cap.* 3. *n.* 36.

Nec etiam potest in visitatione pœnas ordinarias 30
delictorum imponere, sed tantum extraordinarias, quæ magis morum emendationem, aut correctionem, quàm ordinariam delicti vindictam respiciant, idem Armendar. *loco proximè citato num.* 11. Et licèt possit iterum visitare Ecclesias visitatas ab inferio-
ribus, vt in terminis Concil. Trident. *d. c.* 3. † non 31
tamen poterit iterum punire punitos ab eis, nec ab eis absolutos cogere ad innocentiam suam demonstrandam, idem Armendar. *dict. lib.* 7. *de Episcopis, num.* 111.

In iis, vbi de visitatione, aut morum correctione 32
agitur, proceditur omni, & quacumque appellatione, seu querela, etiam ad Sedem Apostolicam interposita, semota, quæ executionem nullo modo impedire, aut suspendere potest, Concil. Trid. *sess.* 24. *de reform. c.* 10. Lancellot *de atten.* & *innouat appell. pendente, limit.* 18. *princ n.* 6. Rugin. *de appell.* § 2 *c.* 3. *num.* 6. Marchesan. *de commission. p.* 1. *de commissione appellationum extra curiam Romanam, c.* 6. *n.* 78. *in secunda impress* quos refert Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resolut.* 7. *num.* 1. Gabriel Berart. *in speculo visitat secular. c.* 27. *num* 62. nouissimè Mendez à Castro *in praxi Lusitana p* 2. *lib* 2. *c.* 3. *n.* 32 *pag.* 45. Marc. Anton. Genuens. *in praxi Neapol. c.* 21. *n* 5. Gratian. *March dec.* 188 *n.* 1. & 2. me citato in *hoc loco*, Ciarlin. *contron. forens. lib.* 1. *c* 65. *num.* 19. dummodo Episcopi procedant sine processu, & sine scriptis etiam carcerando, & carceratos detinendo: quo casu si carcerati appellauerint, potest Iudex appellationis cognoscere de prætenso excessu in corrigendo: sed interim non impeditur, aut suspenditur executio eorum, quæ ab Ordinario sunt decreta; sed si Episcopus formato processu, & seruatis seruandis procedat, non habet locum dispositio Concil. *in d. c.* 10. *sess* 24. *de*
reform. sed à † sententia definitiua tantùm admittitur 33
appellatio, quæ suspendit iudicatum. Ita resoluit Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part.* 2. *num.* 77. & latè de hac materia vide Curiam Philip. *part.* 5. § 7. *n.* 10. Suar. de Pace *in praxi, tom.* 2. *part.* 5. *cap. vnic. n.* 14. Armendar *d tit.* 6. *de visit. num.* 104. *cum sequentibus* Salgado *de protect. Regia, p.* 2. *c.* 15. *n.* 61. me citato *in hoc loco*, nouissimè Mendez à Castro in *praxi Lusit. p.* 2. *lib* 2. *c* 3. *n.* 34. *pag.* 45. Genuens. *d. c.* 21. *n.* 5. Gra-
tian. *d. dec.* 188 *n* 3. & 4. Ciarl. *d. c.* 65 *num.* 19. † Dabi- 34
tur etiam appellatio, si Episcopus procedat in exemptos, seu aliàs priuilegiatos, contra eorum priuilegia, Marches. *d. n.* 78. Aloys. Ricc. *d. resol* 7 *num.* 3. *vers. verum.* Gabr. Berart. *in speculo visit. secul. c* 72. *n.* 67.

n.67. Salgado *d c.16.n.68.* Mendez à Castro *d.c.3.n.34. in fine,pag.45.*

Quando in visitatione regulariter appellari contingerit 35 ab Episcopo suffraganeo, etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegato, debet appellari ad Metropolitanum quoad deuolutiuam, non quoad suspensiuam, vt decisum referunt Zerola *in praxi Episcop.p a verb. visitat,§.3.* Pias.*in simili praxi,p a.c 3 n.61.* Aloys.Ric. *in praxi aurea,resol.449 n.2. prope finem*, & resoluunt Cochier.*de iurisd.Ordinar.in exemptos p 2 quæst. 14. num.5.* Thom. Valasc.*alleg.iuris tom 1.alleg.70 n 5. in* 36 *fine.* Ratio est † propter dictionem illam, *etiam*,quæ vnum casum exprimit, & alium includit, vt tenent plures à me citati *in remission. de diction.& clausul. diction.95.* vtramque potestatem, ordinariam scilicet, & delegatam Episcopus habere dicitur, iuxta notata per me *allegat.92.*

37 Sic etiam à mandato de residendo in visitatione edito non datur appellatio ad effectum suspensiuum, sed ad effectum deuolutiuum tantùm, prout decisum refert Armendar. *dicto titulo 6. de visitat. num.2.* & resoluunt Marc. Anton.*var.lib.1. resol 85. n.10.& resol.119.num.14.* Aloys Ricc.*in praxi fori Ecclesiastici, resolut.476.num 5.in fine,& in praxi aurea resol. 7. in fine.*

38 Episcopus visitans vt suprà, procedendo sine processu,tanquam suspectus recusari non potest, nisi modum in visitando excesserit, prout decisum referunt Marc. Anton. Genuens.*in praxi Archiepisc. c.21.* nouissimè me citato *in hoc loco*, Mendez à Castro *dict. part.2.lib.2.cap.3.num.35 pag.45.* Piasec. *loco proximè citato*, vbi etiam resoluit, quod quando procedit compilato processu, recusari potest si sit suspectus, & ab eo licitè appellatur appellatione non solùm deuolutiua, sed etiam suspensiua, Genuens. *dict. cap. 21. n.5.* Gratian. *d. decis.188. num.4.* Ciarlin.*d.c 65.numero 20* vbi citat meipsum *in hoc loco*, nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic fori Eccles. c.25 n.17.* Super quo rescripsit S. D. Paulus Quintus felicis recordationis Episcopo Portugal. his verbis: *Venerabilis Frater. Salutem,& Apostolicam benedictionem. Fraternitatis tuæ nomine nobis nuper expositum fuit, quod visitationes,quæ in tua diœcesi in vim Decretorum Concilij Tridentini,& aliàs legitimè fiunt, sæpius impediuntur, eo quia visitati Prælatum, seu alium legitimè visitantem suspectum allegant in magnum diuini cultus præsertim,& fabricæ Ecclesiarum præiudicium. Quamobrem nos huiusmodi abusum tollere volentes, supplicationibus tuo nomine super hoc humiliter porrectis inclinati, de consilio venerabilium Fratrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, Sacri Concilij Tridentini interpretum, Apostolica auctoritate, tenore præsentium declaramus,Episcopum, vel alium cui id legitimè competit, visitantem non posse vti suspectum recusari, non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, cæterisque in contrarium facientibus quibuscunque. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris, die 29. Octobris 1610. Pontificatus nostri anno sexto. S.Cobellutius.* Venerabili Fratri Gondisaluo Episcopo Portugalen. Refert me non citato Marcel. Vulpe *d.loco*, de qua declaratione me citato meminerunt Portel *part. 1. casu 21.* Laurent. de Peirinis *in formular.Regul litt.R, cap.2. num.2.* Antea quoque decisum à *Sacra Congregat.* fuerat, Episcopum visitationem aggredientem,atque etiam in præparatoria inquisitione non posse vt suspectum recusari,neque probatione,vel allegatione suspicionis impediri,quominus pœna extraordinaria, quæ morum correctionem, & emendationem respiciat, visitatos afficere possit,prout refert Armendar.*d.tit.6 de visitat l.5.§.2.n.8 & n.7.* asserit hoc verum, dum tamen in ea processum non compleat, & se intra visitationis terminos contineat: & quod Episcopi in visitatione non possint recusari tenuit nouissimè Conlusitanus noster Gabriel Pereira *in tract de Manu Regia cap. 7. de cognit.violentiæ, num.18 tom.1.* vbi etiam dicit & existimat vim non inferri a visitatore, si recusatus procedit ad vlteriora: limitat tamen quando ipse visitator ante visitationem fuerat iam iudicatus pro suspecto, & quod etiam possit recusari visitator quando procedit compilato processu, resoluunt Salgado *de protect. Regia parte 2. cap.15.n.63.*& Mendez à Castro *d.p.2 lib.2.c.3. n.35. pag.45.*

Nullum certum tempus præscriptum est,intra quod 39 teneatur Episcopus visitationem concludere,sed arbitrio ipsius relinquitur, quod tamen debet esse discretum,& moderatum, referunt decisum Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast.decis.717.in 1. edit. & resol. 708. n.1.in 2.edit.* Armendat.*d.l.7.de Episcopis, n 113.* Potest tamen ipse Episcopus præstituere terminum Archidiacono ad visitationem expediendam, & præscribere comitatum,& equitatum, ne oneri sit Ecclesiis, quas visitauerit. Ita *Sacra Congregat.* censuit, vt per Piasec *in praxi Episcop p.2. c.3. de visitat. quorumuis exemptorum,n.62 pag 213.*

Visitatores debent, quantò citius possunt, se expedire, 40 ne grauent subditos suos expensis, & studeant quàm celerrimè debita cum diligentia visitationem ipsam absoluere, & ne se occupent aliis negotiis ad visitationem non pertinentibus, prout tam iuris diuini, quàm humani auctoritatibus probat Zerola *in praxi Episcop.part.1.verb.visitatio, §.5. ad finem,versic.præterea*, super quod Concil. Bracarense IV. *act.2.capite 5.* ita censuit: *Visitatores plures vno die Ecclesias, quàm duas ne visitent, nisi fortè ob tenuitatem, & vicinitatem, & ne tunc quidem plures vno die, quàm tres, si enim maturius,& diligentius visitationis munus absoluent,quod nimia festinatione solet aliquando negligentius geri. Episcopi verò quot ipsi vna die visitare commodè possint, pro sua prouidentia statuant.* Deinde in prædicto Conc. *eadem act 2.c.1.* sic habetur, *Vt autem expeditius hoc visitationis salutari munere fungi possint, præcipit singulis Sancta Synodus,vt in suo equestri comitatu non plures,quàm octo comites habeant,eoque numero includant necessarios etiam visitationis ministros. Curabunt autem in primis, vt tam visitationis adiutores,quam familiares, & domestici nullam visitatis molestiam exhibeant,sed Christiano potius singularitatis, & modestiæ exemplum præbeant.*

Vnde Cancellarius, Auditor, Scriba, vel Notarius 41 Episcopi non possunt quicquam accipere à visitatis pro scriptura processus visitationis, pro copia tamen actorum, seu decretorum visitationis ab, eis qui ea petunt,licitè competentem mercedem petere possunt. Nauar.*cons.1.de censibus in nouis,* Piasec. *in dict. praxi noua Episc.d.c.3.n.63.vers neque Cancellarius,* quamvis Zerola *d.verb.visitatio,§.6.dub.4.* asserat † Secretarium, 42 vel Scribam non posse aliquid recipere pro suis laboribus,scribendo, vel transcribendo, vel dando copiam ipsius visitationis.† Cuius visitationis liber plenam 43 inducit probationem, quoad visitationem personarum,Sacramentorum,& aliorum pertinentium ad officium visitantis,prout decisum refert Aloys.Ricc.*in praxi fori Ecclesiastici decis.611.in prima edit. & resol.535.in 2.edit.*& resoluunt Caputaq.*decis. 158. p.2.* Pauin. *de visitat.quæst.4.num. 24. & 13.* latè Mar.Anton. *var. resol lib.1.resolut.116 à princip.* vbi *num. 13.* tenet in visitationibus procedendum summariè, & de plano,sine strepitu, & figura iudicij, ac sine visitandorum citatione,cum saltem virtualiter citati censeantur per edictum generale, quo monentur ad interessendum.

Ecclesiæ inferiores Episcopis, & aliis visitantibus moderatas procurationes soluere tenentur, iuxta modum & qualitatem Iure præfinitam; debent enim vel ratione visitationis, vt *in cap. cùm ex officij 16. de*

de praescript.vers. eos igitur, & in cap.cùm venerabilis, vers.quia ergo,de censib.cap.procurationes 23 eodem tit. lib.6. Vel ex vi consuetudinis,aut alterius Iuris specialis,*cap.seruitium,in princip.18 quaest.2.cap.scientes 3.de censib.* iuncta reg.*c.ad Apostolicam 42.de simonia.* Vel tandem ex pacto legitimè celebrato, tempore scilicet fundationis,*cap Eleutherius*,ibi,*tempore quo* , &c. 18. q.2. *cap.praeterea 23 vers.praesenti, de iurepatron. cap. quanto 16.*ibi,*ab ipso primordio*, & ibi , *procurationem Ecclesiasticam*,&c. *de censib.* Qua autem ratione procuratio visitationi annexa fuerit statuta, examinant post Innoc. Abb.*num.5 in dict.cap.procurationes*, Marian.*d. Visitat.num.37.* Pauin. *eodem tract part.1 q.9. in princ.*Fusch. *in simili tract.lib.1. c.1. à num.54.* & vnico verbo S.Thom.*2.2.q.100.art.3 ad 3. in vers.licèt tamen.* Quorum alij in signum subiectionis,alij vt faciliùs Praelati inducantur ad visitandum, expendentes similitudinem de quotidianis distributionibus,quae specialiter deputantur Canonicis,vt ad interessentiam Diuinorum inuitentur,quamuis aliàs ad diuina Officia teneantur , *c.vnic.de clericis non resident, lib. 6.* Ita Abb.*d.num.5.* & alij *ibidem.* Si verò proxima,& immediata ratio quaeratur , illam esse certius duco , quam reddit *d. c. cùm ex officio,propè fin.* quia nemo cogitur suis stipendiis militare, & qui spiritualia seminat , &c. habetur ex D. Paulo *1. ad Corinth.9.* bonus text. *in c. si Episcopus 6.* ibi, *cùm secundum* , &c. *de officio Ordin. lib.6 c.vltim.* ibi, *stipendia sanctis laboribus debita,1.q.2.* Ita in proposito S. Thom.& Pauin.*citatis locis.* Si tamen aliquis opponat quod haec ratio videtur remota & generica,quippe quae communis sit omnibus quorumcunque beneficiorũ redditibus,quinimò omnibus illis , qui ad Clericalem Ordinem promouentur ,*c.cùm secundum 16. in princ. de praebend.* iuncta reg. *c vltim. de rescript lib.6.* Responderi poterit *primò* , hanc rationem in indiuiduo in materia visitationis , & procurationis reddi à Summo Pontif. quoad intentum, *in dict.c.cùm ex officij , & dict. c. si Episcopus*, & ideò neque de remota, vel generica notari posse,argum.*c.ne innitaris, de constitut.* ex eo autem quod generice cum aliis concludat , notari potest. Vel *secundò* responderi poterit explicando rationem illam , si dicas prudenter satis Praelatis visitantibus procurationem deputari, vt sic magis inuitentur per seipsos personaliter visitare,cum aliter certò sciant nihil procurationis se posse exigere, *d. c.si Episcopus, in fine* : insuper ne propter defectum hospitij à personali visitatione aliquatenus deterreantur , sicut experientia docet in illis , qui extra domos proprias diuagari,vel commorari coguntur, quo casu boni spiritualis graue insurgeret detrimentum.

Vtrùm autem si Praelatus pluries , quàm semel in anno visitauerit , plures possit in anno exigere procurationes ? In qua dubio dicendum singulis annis à communiter accidentibus vnicam visitationem , ac proinde vnicam procurationem sufficere, *c conquerente,de officio Ordin* ibi, *visitationem annuam*,& ibi,*non amplius*,&c.*c.relatum*,ibi.*per annum*,*c.decernimus*,ibi, *annuis vicibus*,& ibi.*per singulos annos.10.q.1.* Conc. Trident.*sess.24.de reform.c.3. in princ.* ibi, *quotannis*, Fosch. *lib.1.c.2.num.13.* Rot. *decis.233.num 2.* Apud Farinac. *part.1. recentior.* Nisi Episcopus data causa intellexerit oportere pluries visitare , *c. regenda,* ibi, *circumire, vt sibi visum fuerit* , 10. *quaest 1. c. non semel , in princ. 18. quaest. 2. c.mandamus 6. versic. nisi fortè, de officio Archid.* quia tamen sese offerebat dubitatio circa procurationis exactionem , quasi consequens videretur quod si pluries visitaret, plures quàm binas exigere posset procurationes , quod Ecclesiis oneratis maximè foret onerosum , occurrit *d. cap. cùm venerabilis , de censib.* decernendo ne Episcopus quamuis pluries visitet , plures possit quàm binas exigere , & ita restringit ad binas vices solummodo procurationis receptionem , non autem exercitium visitationis.

Verum redditus Ecclesiarum sint tantummodò obligati pro solutione procurationum , an verò laici quoque contribuere teneantur. Pars quae affirmat Ecclesias solummodo teneri, suadetur ex Iuribus, quibus procuratio Ecclesiis vniuersitatis iniungitur iuxta earum facultates,laicorum verò nulla fit mentio,*d.c.conquerente*,ibi,*pensatis facultatibus earundem* , *cap 1. §. deinde*,ibi, *à locis tantùm recipere visitatis,de censibus lib.6.c. cùm Apostolus*,ibi,*facultatibus Ecclesiarum.c. sopita*,ibi,*secundùm facultates*, vbi *gloss. vltim. hoc tit.* obseruat in specie gloss.*verb.laicos,in d.c.1.* Host & Monach.citati à Domin *in d.c.1,in princ.* Contrarium tamen defendit *gloss. vlt. in cap placuit , 10 q.1 gloss. verb.subditos,in c. cauendum 10 q. 3.* Archid. Ioan. Andr.& Imol. quorum opinionem de Iure veriorem affirmat Dominic *dict. num.9.* Pro quibus efficaciter expenditur illud Pauli *1. ad Corinth. 9 qui spiritualia seminat*,&c.& quia nemo cogitur suis stipendiis militare , habetur in proposito *in c. cùm ex officij 16 de praescript c. si Episcopus 6 de officio Ordin. lib 6* Ergo cum munus visitandi, & labor impensus aequè dirigatur , ab vtrisque procuratio debebitur. Insuper expenditur *d.c.cauendum* , vbi agitur de visitandis subditis, tam clericis quàm laicis , & solummodò prohibetur ne immoderatè, & cum scandalo aliquid procurationis nomine exigant : facit *dict.c placuit*,ibi, *alia die conuocata plebe*, si intelligas cum *gloss vlt.* ibi, *de alia die tam in labore,quàm in mercede* ; propter quae haec pars posterior in puncto Iuris verior est , quamuis consuetudo aliud receperit, vt Domini, & modò citati rectè agnoscunt. Iura autem pro aduersantis adducta oppositam non probant , quia solùm euincunt pro ea parte , quia ab Ecclesiis visitatis procuratio soluenda est,illud commensurandum fore iuxta Ecclesiarum facultates. Illud etiam aduertere oportet,quod visitatoris assertioni quoad statum Ecclesiae multùm deferendum est,Rot.*decis 371 num 2.part.1.recentior.* & dictum fuit , *in Mediolanensi decimarum 15. Decemb. 1618.coram R.P. D. Martino Andrea,& in Iantensi Parochialis,13.Mart.1626* coram *Reu D* *an.Episcopo Vigelien.*

In visitatione praeter procurationem ab Ecclesiis Episcopus nihil muneris accipere potest , non tantùm ipse,sed nec etiam quisque suorum , sub poena maledictionis,& interdicti ingressus Ecclesiae,ac restituendi duplum infra mensem, & post mensem , non obstante remissione partium,*c.1.§.prohibitionis , & c. exigit, de censibus lib.6.*innouato à Concil. Trid.*sess. 24. de reform.c.3.*Surd. *de aliment.titul.1.q.64. num 6. & tit.4. q.21.* Azor.*inst moral.p.2.lib.3 c.42 quaes.9.*Mar. Anton.Genuens.*in man.Pastorum,c 35. num.1.* qua prohibitione non censetur sublatum Cathedraticum , quod singulis annis exigi solet ab Ordinario,tam in visitatione, quàm extra, prout decisum refert Armend. *dict. lib.6.de Episcopo,n.115.*† Si consuetudo esset,vt Communitates procurarent Episcopum visitantem, seruanda est,quandiu voluerint,ipsi tamen cogendi non sunt si recusent : ita *Sacra Congr.* apud eundem Armend. *loco proximè citato , n.122.* Et si extat consuetudo , vt Episcopo dioecesim visitante,à laicis ei victualia ministrentur , Vicario autem visitante ab Ecclesiarum Rectoribus , seruanda etiam est , dummodo in illa laici sponte perseuerent , vt refert decisum idem Armend. *loco proximè citato,n.119.*

44

45

Dum Episcopus visitat clerum ciuitatis, vbi sita est Cathedra, procuratio illi nulla debetur, prout saepiùs *Congregat.* respondisse refert Piasec. *in praxi noua Episcop.p.2. c.3. num.65.* Ali tamen debet à Rectore Ecclesiae,etiamsi facta visitatione possit recipere se in domum suam,*c.venerabilis,de censibus*, Surd. *de alim. tit.4.q.22.n.9.*Azor.*d.c.32.quaes.4* Verum post Conc. 46

Trident.

Trident. *d. c. 3.* per illa verba, *pro temporis tantum necessitate, & non vltra*, contrarium mihi videtur tenendum, quando Episcopus possit redire ad domum, quod tenet Marc. Anton. Genuens. *d. c. 35. n. 9.* quamuis Episcopum recipere posse procurationem, etiamsi Ecclesia Episcopatui contigua sit, & etiamsi domum suam ad prandium reuertatur, teneat Paul. Salod. *in praxi visitat. p. 1. c. 1. vers. expedita, pag 43.*

47 Nec etiam Episcopo, vel alij visitatori procuratio debetur, si loca specialiter exempta à præstanda procuratione visitant, Piasec. *d. n. 65.* Fr. Emman. *qq. Regul. tom. 2. q. 63. art. 7. vers. 4.* Azor. *d. c. 41. quæst. 2.* nam licèt Iure communi procuratio præscribi non posset, *cap. cùm*
48 *ex officij, de præscript.* † Hodie tamen ex noua dispositione Conc. Trid. *in d. c. 3.* præscribitur, nec peti potest vbi illam non dandi viget consuetudo, Piasec. *in praxi noua Episcop. d. c. 3. in fin.* Stephanus Grat. *discept. forens. c. 57. n. 19.* † Nullus tamen semoto priuilegio, vel
49 præscriptione, visitationem, aut procurationem ipsam remisisse videtur, etiamsi testatus fuerit se condemnare debita sibi obsequia, siue seruitia, *c. cum venerabilis, de censibus*, Boër. *decis. 153. à n. 5.* Azor. *d. cap. 38. quæst. 11. vers. potest quoque.*

50 Item nec Episcopus, aut alius visitator potest procurationem accipere ab hospitalibus, & alijs locis leprosorum, domorum Dei, pauperum & infirmorum, nec ab Ecclesia, quia debet gratis visitare. Ita resoluit Marc. Anton. Genuens. *d. c. 35. n. 9. vers. nono*, & decisum referunt Piasec. *in d. praxi noua Episcopal. loco proximè citato*, Zerola *in simili praxi, p. 2. verb. visitatio, § 6. dub. 7.* Francisc. Leo *in thesauro fori Eccles. p. 2. c. 16. à num. 41.*

51 Item nec à pauperibus clericis procurationem exigere debet Episcopus, ita gloss. *verb. prægrauari, in cap. cum instantia, de censib.* Tiraq. *de nobilit. c. 29. n. 43.*
52 nam † Episcopus visitando de proprio expendere tenetur, quando Rector Ecclesiæ est pauper, & illa indiget, Surd. *d. tit. 4. q. 22. n. 6.* me citato *in hoc loco*, Homobon. de Bonis *de examine Eccles. tract. 11. c. 12. q. 17. resol. 2.*

53 Hinc denique Episcopus exiens per villam, & oppida, vt Sacramentum Confirmationis tantùm conferat, à nemine est procurandus, prout *Sacram Cardin. Congreg.* decidisse testis est Armend. *d. l. 7. de Episcop. n. 122.* & resoluit Paul. Salod. *in praxi visit. p. 1. cap. 5. in med.*

54 Munera itaque qualiacunque, & quomodocunque illi offerantur, recipere non potest Episcopus à visitatis ratione visitationis, vt innuit Concil. *in dict. cap. 3.* nec etiam comestibilia, vt illa secum asportet, prout ex Immol. & Anchar. *in Clement. 2. de censibus*, tenent Piasec. *in praxi noua Episcop. dict. loco, num. 73.* Marc. Anton. Genuens. *dict. cap. 35. num. 7.* vbi *num. 6.* resoluit,
55 quòd † nec fragmenta notabilia ad domum portare potest pro erogando pauperibus, sed tenetur illis distribuere, qui sunt in illo loco, quem visitat, & *num. 5.* tenet quod Episcopus etiam finita visitatione, dum discedit à locis visitatis recipere non potest munera. Vnde visitator id, quod per victum sibi necessarium contingebat, non potest in pecunia taxare. Zerol. *in*
56 *praxi Episcopal. d. verb visitatio, § 6. dub 2.* † Liberum tamen erit visitatis, si velint, pecunia redimere procurationem, & tunc visitator tenetur recipere in specie, qua fuerit oblata, vt resoluit Piasec. *d. cap. 3. num. 64. in fine.*

57 Appellatione victualium expensarum comprehenduntur illæ, quæ consistunt in victu, non autem illæ, quæ concernunt alia necessaria personæ, vt ait Zerola *in praxi Episcop verb. visitatio, § 6. dub. 5.* & solùm obligantur visitati prouidere procurationem, siue alimenta illius diei, quo visitat pro ipso, & suo moderato comitatu, Piasec. *in praxi noua, d. n. 64. in princip.* Vecturas tamen, & ferraturas equorum præstare non tenentur, Zerola *d. verbo visitatio, § 6. dub. 3.* Piasec. *dicto capite 3. num. 65. in fine*, Marc. Anton. Genuens. *dict. cap. 35. num 9. in fine, & num. 10.* Si visitator tamen sit Prælatus à Summo Pontifice delegatus, tunc ei debentur mercedes equorum, & viaticum, vt de loco ad locum transire commodè possit, gloss. *verb. si voluerit, in Clement. 2. de censibus*, Azor. *dict. c. 42. quæst. 8.*

Obseruanda ab Episcopo visitare volente, ante & in ipso visitationis actu.

PRælatus, specialiter verò Episcopus diœcesim suam visitaturus, nonnulla priùs obseruare debet. *Primò* enim antequam diœcesim suam visitare incipiat, debet Synodum diœcesanam celebrare, vbi de corrigendis excessibus, & moribus reformandis, & de Ecclesiarum necessitatibus agatur, vt deinùm ea faciat in visitatione seruari, & debitam transgressoribus pœnam imponat, vt colligitur ex *cap. sicut olim, de accus.*

Secundò debet aduentum suum iis, quos visitare in- 58
tendit, nunciare, nec eos imparatos inuadere, nisi ex causa aliqua aliud videatur. Ioan. Andr. *in c. cùm sit Romana, de simon.* Specul. tit. *de inquisit. § quando aliquid, vers. si verò aliquid.* Fusch. *de visitat. lib. 1. c. 4. n. 4.* vbi *n. 7.* obseruat Rectores, præcipue Curatos Cathedralium Collegiatarum, Matricum, & Parochialium Ecclesiarum debere in ipsis Ecclesiis denunciare populo, vt tam Clerus, si adest, quàm populus, sub pœna excommunicationis conueniant omnes in die statuta, & habentes asinam, hoc est, sensualitatem, grauibus peccatis alligatam, veniant ad recipiendum iudicium fori pœnitentialis, & absolutionem à casibus à Iure reseruatis, à Patre, & Pastore, adducendo pullos, id est pueros ad suscipiendum sanctum Confirmationis Sacramentum, & monita Patris & Pastoris.

Tertiò libros visitationum præteritarum, & præde- 59
cessorum suorum examinare ad informationem eorum sumendam, quæ possent emendatione, aut supplemento indigere, argum. *c. in singulis, § porrò, de statu monach.*

Quartò duos saltem viros expertos in faciendis vi- 60
sitationibus adhibere, *d. c. singulis, Extrauag. debent, de officio Ordin. inter communes.* Notarium quoque & prædicatorem, ac pro Confessionibus audiendis Sacerdotem aliquem secum habere; personas autem inutiles, aut discolas, vel scandalosas, præsertim verò cum monasteria visitat, non adducere.

Quintò librum Pontificalem secum deferre pro cæ- 61
remoniis seruandis circa ea, quæ in visitatione facienda contingunt, vt est Chrismate confirmare, consecrationes, vel benedictiones Ecclesiasticas facere, & similia. Propterea etiam vasculum Chrismatis cum oleo Catechumenorum, & infirmorum deferre debet, saltem ad vetus innouandum, si in aliqua Ecclesia inueniatur. Similiter vestimenta Sacerdotalia, & Pontificalia, & ea omnia quæ pro Missis, & Communionibus, & aliis diuinis necessaria sunt, secum habere.

Sextò annulum suum signatorium, seu sigillum, & 62
formulas iuramentorum, & libros Canonum, & Ecclesiasticarum Constitutionum deferre, propter varias causas, quæ contingere solent.

Cùm autem Episcopus ad visitationem accedit, est 63
honorificè à Clero & populo loci suscipiendus, & ad Ecclesiam immediatè processionaliter ducendus, vbi tradito hyssopo cum aqua benedicta ante Altare maius Prælatus genuflexus facit Orationem, & cantatur Antiphona, *Sacerdos & Pontifex & virtutum opifex, Pastor bone in populo sic placuisti Domino, intercedas pro nobis, vers. Ecce vir prudens. Resp. Qui ædificauit domum supra firmam petram*; deinde dicitur Oratio, *Deus humilium visitator*, vt in Pontificali,

refert

refert Fusch. *d.c.4.n.10.* Proponet verò Episcopus populo sui causas aduentus, propter quas scilicet fit visitatio, nempe ad sacrorum Canonum obseruationem, & animarum salutem, quæ explicat Fusch. *d.c.4.n.11. cum seqq.*

64 *Primò* videat quomodo Ecclesia spiritualiter & temporaliter regatur, per ea quæ habentur *in c. placuit,* 10.*q.*1.

65 *Secundò* ad delicta, & excessus puniendos, & corrigendos delinquentes, & ad tollendos abusus, *cap. venerabilis*, vbi *gloss. fin. de censib. cap* 1. §. *sanè, eodem tit. in 6.*

66 *Tertiò* ad absoluendos pœnitentes in casibus sibi specialiter reseruatis.

67 *Quartò* ad preces in cœmeterio fundendas pro animabus defunctorum, qui ibidem requiescunt.

68 *Quintò* ad confirmationis Sacramentum conferendum, Fusch *d.c.4.n.12.*

69 *Sextò* ad populum in doctrina Christiana docendum, & monendum, vt pœnitentiam agat, *cap. cauendum* 10 *q.*3 homicidia, adulteria, periuria, falsum testimonium, & alia peccata mortifera fugiant, & nouissima sua quandoque recogitent, & alia his similia, vt monet Brachar. Concil. II. quod habetur *in d. cap. placuit*, 10.*q.*1.

70 Præcipuus autem visitationum omnium scopus sit sanam, & Orthodoxam doctrinam expulsis hæresibus introducere, bonos mores tueri, prauosque corrigere, & populum cohortationibus, & admonitionibus ad Religionem, pacem, innocentiamque accendere, vt dicit Concil. Trid *sess* 24. *de reform. c.* 3.

71 Absolutis verò precibus defunctorum, & Chrismatis vnctione peracta, & aliis, quæ præmisimus, deueniendum est ad actum visitationis, & primò visitari solet Ecclesia; secundò Sacrarium; tertiò domus Rectoris, vel Prælati, aut monasterium; quartò examinatur Rector, aut Prælatus; quintò laici & personæ eidem Ecclesiæ subditæ interrogantur; vltimò fiunt debitæ executiones.

72 Circa primum, Ecclesiam visitans quærit an sanctissimum Altaris Sacramentum loco debito, honorifico, ac mundo sub fideli Clauium custodia conseruetur, & lumen coram illo perpetuò ardeat, vt *in tit. de custodia Eucharistia*, explicat Fusch. *de visitat. lib.* 1. *c.*5. Si Ecclesia est baptismalis, an fons aquæ congruè conseruetur, & alia similia ad Baptismum conferendum necessaria, *c. placuit*, 10.*q.*1. de quibus agit Fusch. *d. lib.* 1. *c.*7. Altaria quoque quomodo sint ornata, & quemadmodum reditus eorum dispensentur, ac debita in eis officia persoluantur. Fusch *eod. lib.* 1. *c.*21. *&* 22. Si imagines sint decenter & congruè secundum morem Ecclesiæ, & si in loco congruo sint sitæ? Fusch. *eodem lib.* 1. *cap.* 9. ita & Sanctorum Reliquiæ, Fusch, *eodem lib.* 1. *c.* 8.

73 Sacrorum verò custodiam visitans perquirit, an vasa sacra ex debita sint materia, & mundè ac decenter seruentur, sicut oleũ quoque infirmorum, & Chrisma? de quo Fusch. *eodem lib.* 1. *cap.* 6. Corporalia quoque & sacra linteamina, ac pallæ Altaris, vestes sacræ, & alia huiusmodi, si munda, integra, & non consumpta habeantur, & conseruentur, *c. fin. de custodia Euchar.*

74 In visitanda autem domo Ecclesiæ scrutatur visitans ante omnia, quæ pertinent ad animarum Rectorem, aut Ecclesiasticã personam, in qua habetur, si libri sacrorum Canonum, & Ecclesiasticarum Constitutionum, sanctorum Patrum homiliæ, & casuum Conscientiæ, & Catechismi, atque Sacerdotalis officij libri in ea sint, & alia quæ & Christianum decent & Ecclesiæ Rectorem. Contra verò si in ea sint aliqua quæ non decent, libri profani, & improbatæ lectionis, atque interdicti, turpes imagines, vel picturæ, & familiares dyscoli, suspecti, & alia his similia.

Rectorem verò Ecclesiæ, vel Curatum interrogans perquirit quomodo ea, quæ sunt officij sui, diligenter exequatur, & vt Sacramenta administret, animarum saluti studeat, & diuina Officia, & Sacrificia peragat, quomodo etiam honestè, & exemplariter viuat. Præterea circa mores & vitam subditorum suorum interrogat, an in eo loco sint aliqui hæretici, aut saltem suspecti, & si qui sint, qui statutis à Iure temporibus peccata sua non confiteantur, vel communicent; si qui concubinarij, malefici, periuri, blasphemi, rixosi, atque discordes, præsertim inter coniugatos, & si quos Matrimonia illegitima constet contraxisse: si superstitiones sint, & abusus in his, quæ ad Religionem pertinent, in quibus, & aliis similibus procedit visitator, vt infra dicemus, & monet Rectorem, vel Curatum, vt in rebus huiusmodi diligentiam & curam adhibeat. 75

Interrogat deinceps loci incolas, atque laicos de vita, & moribus Rectoris, vel Curati, ac de eius in administrando diligentia. Perquirit etiam si ipsi bona, vel redditus Ecclesiarum, aut piorum locorum administrent, & si scripturas, & computa diligenter conseruent, eorum rationes redituum, & expensarum exigit, eosque monet ne sumptibus necessariis Ecclesiæ, aut pio loco desint, & ne res Ecclesiæ dissipent? De ipsorum quoque vita, & moribus eosdem examinat, & si secundùm præcepta Christi, & Ecclesiæ viuunt, si dies festos obseruant, si decimas, vel primitias secundum loci consuetudinem soluunt, si filiorum suorum curam ac diligentiam agunt, & si in vita, doctrina, ac pietate Christiana eos instruunt, & alia huiusmodi. 76

Monasteria autem virorum vel mulierum visitans, attendit primò ne ipsemet sæculares extra necessitatem, præsertim in Monasteria Monialium introducat, *c. vt iuxta, de offic. Ordin* permittitur tamen ei duos Notarios, & duas personas Ecclesiasticas, & quatuor alios viros honestos, & maturos secum habere, *Clem. attendentes, de statu monach.* In visitando autem prohibet ne fœminæ virorum monasteria, nec viri mulierum ingrediantur, aut eas absque superioris licentia alloquantur. Perquirit de diligentia Præpositorum, aut Priorum, & de vita, & moribus singulorum, de regularum statutum obseruatione, ac de iis, quæ in monasterio emendatione indigent & correctione. Visitat autem cellas singulorum, & prohibet ne libros profanos, vel interdictos, aut ornamenta quædam sæcularia, vel alia quæ dedecent Religiosos, retineant. Picturas quoque lasciuas, vel profanas præsertim monialibus interdicit. 77

Hospitalia, & alia loca pia visitans attendit vt instituta legitimè seruentur, redditus benè dispensentur, & administratores reddant fideliter rationes. 78

Denique visitans si quos criminosos inuenerit, corrigit singulos pro qualitate delicti, potest enim Episcopus visitans etiam contra laicos de quocunque crimine inquirere, & notarios criminosos per seipsum corrigere, non tamen vt Iudex in omnibus, sed vt Pastor, quia vbi ad pœnam ordinariam deueniendum esset, non indistinctè potest procedere Episcopus, quia fructus visitationis est potius commendatio quàm punitio, vt notatur *in cap. inquisitionibus, de accus.* 79

ALLEGATIO

Allegatio LXXIV.

Epiſcopus quando ius habeat viſitandi exemptos?

SVMMARIVM.

1 *Viſitare poteſt Epiſcopus tanquam Sedis Apoſtol. delegatus exempta locu Summo Pont. immediatè ſubiecta.*

2 *Exempta loca ab Epiſcopi iuriſdictione, ſed alteri Prælato ſubiecta, Epiſcopus non viſitat, ſed ipſe Prælatus.*

3 *Viſitare poteſt Epiſcopus quoſcunque Clericos exemptos, Protonotarios, &c. ratione beneficiorum in ſua diœceſi exiſtentium.*

4 *Epiſcopus non poteſt extra viſitationem clericos à ſe exemptos corrigere, aut punire.*

5 *Viſitari poteſt ab Epiſcopo proximiori Eccleſia ſæcularis nullius Diœceſis.*

6 *Exemptio à viſitatione non comprehenditur ſub generali conceſſione exemptionum.*

7 *Viſitandi parochiales Eccleſias nullius diœceſis proximior Epiſcopus facultatem habens, habet etiam auctoritatem emendandi, corrigendi, & puniendi tam in capita, quàm in membra.*

8 *Vicarius à Capitulo Sede vacante, vti proximior non habet poteſtatem viſitandi Eccleſias ſæculares nullius diœceſis.*

9 *Beneficia exempta viſitant Epiſcopi tanquam delegati Sedis Apoſt. in qua iuriſdictione cum ſit delegata, non ſuccedit Capitulum.*

10 *Prælati inferiores habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem vti proximiores Eccleſias ſæculares exemptas non viſitant.*

11 *Viſitandi ius habet Epiſcopus in omnibus Eccleſiis intra fines ſuæ diœceſis exiſtentibus.*

12 *Viſitare poteſt Epiſcopus omnes Parochiales ſuæ diœceſis, in quibus ſunt Sacerdotes ſæculares, licèt Eccleſiæ ſint Regularibus ſubiectæ.*

13 *Epiſcopus per ſeipſum Eccleſias exemptas viſitare poteſt, licèt inferioribus Prælatis ſint ſubiectæ.*

14 *Viſitare poteſt Epiſcopus Eccleſias curatas vnitas monaſterio, & ponere in eis Vicarios perpetuos, ſiue temporales, quamuis vniantur monaſterio exempto alienæ diœceſis, vel alij quod ſit Ordinis caput.*

15 *Monaſteria commendata, in quibus non viget regularis obſeruantia, quamuis exempta, Epiſcopus etiam tanquam Sedis Apoſt. delegatus ſingulis annis viſitat.*

16 *Epiſcopus in monaſteriis commendatis, vbi Regularis obſeruantia viget, debet coram ſuperiore monere, vt ipſi viſitent, & corrigenda corrigant.*

17 *Monaſteria, quæ generalibus Capitulis non ſubſunt, nec ſuos habent viſitatores Regulares ſi monita in congregationes ſeſe non receperint, in omnibus Epiſcopi iuriſdictioni ſubiecta ſunt.*

18 *Viſitari debent ab Epiſcopo monaſteria quæuis, ſeu Eccleſia Regularium curam animarum annexam habentes quoad ipſam curam.*

19 *Examinare, & viſitare poteſt Epiſcopus quoſcunque Canonicos & dignitates, & alios Clericos exemptos, & non exemptos ad curam animarum exercendam conſtitutos, quoad eorum inhabilitatem.*

20 *Regulares ſubijciuntur Epiſcopis independentibus à cura animarum.*

21 *Regularis Parochus delinquens extra Sacramentorum adminiſtrationem, & curam animarum, non ab Epiſcopo ſed à ſuis ſuperioribus punitur.*

22 *Regularium monaſteria quoties Epiſcopo viſitandi facultas conceditur ſi dum ingredi vult ob cauſam viſitationis, fores claudantur, ei licet vim inferre, ac eas frangere.*

23 *Epiſcopi incumbentes correctioni, & viſitationi exemptorum tanquam Sedis Apoſtol. delegati, poſſunt contra Conſeruatores impedientes procedere.*

24 *Curam animarum in Regularium Eccleſiis exercentes, ſiue ſæculares, ſiue Regulares ſint, ad arbitrium ipſorum Regularium poni debent niſi quod examinari & approbari priùs debent ab Epiſcopis.*

25 *Deputati in Eccleſiis Regularium ad curam animarum ad ſynodum venire debent.*

26 *Eccleſia militum S. Ioannis Hieroſolymitani, quibus cura animarum incumbit, in concernentibus ipſam curam Ordinario ſunt ſubiecta.*

27 *Prioratus militum Hieroſolymitanorum Ordinarij viſitare non poſſunt.*

28 *Subcollectores non poſſunt viſitari, nec corrigi ab Epiſcopo.*

29 *Referendarij ratione beneficiorum, quæ habent in partibus, ſubſunt locorum Ordinariis.*

30 *Protonotarij primi ſunt, & notariorum principes dicuntur.*

31 *Protonotarij à iuriſdictione Ordinarij ſunt exempti.*

32 *Beneficia vacantia per obitum Protonotariorum participantium, & non participantium, ſunt Sedi Apoſt. reſeruata.*

33 *Protonotariatus dignitas ad effectum reſeruationis acquiritur etiam ignoranti.*

34 *Protonotarij ſiue ſint creati à Papa, ſiue à legato, ſunt comprehenſi* in Extrauag. Ad regimen, de præbend.

EXEMPTA loca Summo Pont. immediatè ſubiecta Epiſcopus tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatus viſitat, vt habetur in Conil. Trident. *ſeſſ.21. de reform. c.8.* Cardinal. *in Clem. attendentes, quæſt.6. & 7. de ſtatu monach.* Paul. Fuſch. *de viſitat. lib.2.c.8.* Aloyſ. Rice. *in collect. deciſ. 396. part.5. collect.1591.* Rot. apud Farinac. *deciſ.396. part.1. recent.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.1. quæſt.36. art.3.* Cochier *de iuriſdictione Ordinarij in exemptos, par.2. quæſt.45. num.11. & part.4. quæſt.23. num.2.* Alphonſ. Villadiego *in ſpeculo viſitationum, fol.32 n.7.* 1
† Quando verò non tantùm exempta ſunt ab eius iuriſdictione, ſed ſubiecta alteri alicui Prælato, Epiſcopus non viſitabit, nec de iure delegato, nec ordinario, ſed ipſe Prælatus, cui immediatè ſubiecta ſunt, prout reſoluit idem Cochier *d. quæſt.29. num.3.* me citato *in hoc loco,* Mendez de Caſtro *in praxi Luſitana par.2. lib.2. c.3. num.31. in princ.* 2

Poteſt etiam Epiſcopus viſitare quoſcunque Clericos ſæculares, exemptos, Protonotarios Apoſtolicos, Capellanos Regios, Acolytatus Comitis Palatini, ſeu alicuius Militiæ, vel Hoſpitalis titulis inſignitos, dummodo actu militiæ, ſeu Hoſpitali, cui adſcripti ſunt, non inſeruiant: item & reſidentes in Curia Romana, & familiares Cardinalium ratione beneficiorum in ſua diœceſi exiſtentium, vt probat Concil. Trident. *ſeſſ.24. de reform. c.11.* De cuius materia aliqua tradunt Franciſc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. p.2. c.2. num.78.* Fr. Emman. *qq. Regul. tom.2. q.108. art.3.* Flamin. *de reſign. lib.3. q.11. n.5* Zerola *in praxi Epiſcop. p.1. verb. Referendarij.* 3
† Et ſi reſideant; etiam in perſona in cauſis delictorum, & correctionis mutuis, ab eodem Diœceſano, ſiue in viſitatione, ſiue extra viſitationem puniri 4

puniti possunt, vt disponit idem Concil. *sess.* 14. *de re-*
*form.c.*4. Sed non posse Episcopum virtute *d c.*4. extra
visitationem corrigere, & punire clericos sæculares
exemptos, & alteri inferiori Ordinario sæculari intra
diœcesim existenti subiectos, approbauit summus
Pontifex, teste Armendar. *in addit. ad recopilat. legum*
*Nauarræ, lib.*1.*tit.*6.*l.*5 §.2.*num.*9. qui text. *in d. cap.*4.
non derogat consuetudini immemoriali, vt asserit Se-
raphin, *Rota Romana decis.*417.*num.*7. nec corrigit tex-
tum *in Extrauag. cùm Matthæus* 3. *de hæretic. inter*
commun. ex Cenedo *ad Clement. collect.* 14. *num.*9. *cum*
seqq.

5 Ecclesias sæculares nollius Diœcesis, quantumcun-
que exemptas, & Sedi Apostolicæ immediatè subie-
ctas, earumque Prælatum sæcularem in eas iurisdictio-
nem quasi Episcopalem habentem, posse ab Episcopo,
cuius Cathedralis Ecclesia est proximior, visitari vigo-
re Concilij *cap* 9. *sess.*24. *de reform.* decisum referunt
Armendar. *d. loco, num.*13. & Zerola *in praxi Episcop.*
*p.*1.*verb. visitatio*, §.11. Rota *decis.*502.*num.* 5. *in prin-*
*cip. p.*2.*recentior.* vbi subdit fallere hanc resolutionem
quando locus nullius est in aliqua diœcesi; quia tunc
visitatio spectat ad Ordinarium, in cuius diœcesi est
locus nullius. Et tunc nullo modo exempti possunt fu-
gere visitationem viciniori Episcopi, vt Rota Ro-
mana apud Farinac. *decis.* 396. *part.* 1. *recent.* quia
6 † exemptio à visitatione non comprehenditur sub
generali concessione exemptionum. Rota *decis.*186.
*num.*2.*part.*2.*diuers.* Cochier. *de iurisdict. Ordin. part.*2.
7 *quæst.*45 *num.*12. † & huiusmodi Episcopus proximior
habens facultatem visitandi Ecclesiam Parochialem
nullius diœcesis, habet etiam facultatem emendandi,
corrigendi, & puniendi tam in capita, quàm in mem-
bra ex quauis causa, prout *Sacram Congregationem*
censuisse attestatur Francisc. Leo *in thesauro fori Eccl.*
8 *part.* 2 *c.*2.*n.*74.*in fin.* Et † potestas hæc non transit in
Vicarium à Capitulo sede vacante constitutum, vt as-
serit Franciscus Leo *in d. thesauro part.*1 *cap.*10. *num.*8.
*vers.*10. & resoluit Aloys. Ricc *in praxi aurea, resol.*118.
9 *n.*4. quia † beneficia exempta visitant Episcopi tan-
quam delegati Sedis Apostolicæ. Trident. *d.c.*9. me ci-
tato *in hoc loco*, Alzed. *d.p.*2.*c* 2.*n.*51. & in iurisdictio-
ne delegata Episcopo non succedit Capitulum Sede
10 vacante, iuxta citata per Aloys. Rice. *d. loco, n.*2. † Nec
procedit in Prælatis inferioribus habentibus iurisdi-
ctionem quasi Episcopalem, ex Flor. de Mena *var.*
lib. 3. *quæst.* 24. *numero* 24. Quando verò in ali-
quà diœcesi est locus nullius, visitationem spectare
ad Ordinarium, censuit *Sacra Congregatio*, vt at-
testatur Rot. *decis.*501. *num.*5. apud Farinac. *part.* 2.
recent.

11 Episcopus in omnibus Ecclesiis existentibus intra
fines suæ diœcesis habet ius visitandi, non obstan-
tibus quibuscunque priuilegiis, vt censuit Rota Ro-
man. apud Farinac. *decis.*396. *p.* 3. *recens.* per text. *in*
*cap.*8. *sess.*7. *de reform.* de cuius materia vide Fr. Emm.
*qq. Regularium tom.*1.*q.*56.*art.*3. Zerol. *in praxi Episco-*
*pali p.*1.*verb. visitatio, & p.*2.*verb. exemptus*, Azor. *in-*
*stit. moralium p.*2.*lib.*3.*cap.*40.*col.*216. Aloys. Ricc. *in*
*collect. decis. part.*5. *collect.* 1591. & censuit *Sacra*
12 *Congregat.* illum † posse visitare omnes Ecclesias Pa-
rochiales suæ diœcesis, in quibus sunt Sacerdotes sæ-
culares, licèt Ecclesiæ sint regularibus subiectæ, siue
etiamsi sint Ecclesiæ Regularium, quando tamen cura
exercetur per clericos sæculares refert Armendar *d.*
loco, *num.* 88. & etiam monasteria prætenderent ha-
bere iurisdictionem spiritualem immutabilem in lo-
cis, vbi dictæ Ecclesiæ sunt vnitæ, ex eodem Armen-
dar. *num.*89. Secus tamen in Ecclesiis vbi à Regulari-
bus inseruitur, nam *cap.*11 *sess.*25. *de Regular.* vbi ex-
cipiunt Abbates generales, limitatur, nisi per regulares
13 inseruiant, ex eodem Armend. *d. loco, num.* 91. † Item
poterit visitare Ecclesias exemptas, sed tunc per seip-
sum tantum, refert decisum Armendar. *d. loco, n.*144.
quamuis inferioribus Prælatis sint subiectæ, Armen-
dar. *n.*86.

Ecclesias Curatas vnitas monasteriis potest Epis- 14
copus Ordinarius loci visitare, & ponere in eis Vica-
rios perpetuos, siue temporaneos, prout ei expedire
videbitur, refert decisum Arme *d. d. loc. num.*85. etiamsi
huiusmodi beneficium, aut Parochia vniatur monaste-
rio exempto, etiam alienæ diœcesis, tunc quoque visi-
tatur ab Episcopo loci, vt tenent Henr q. *in sum lib* 7.
*c.*14 §.4.*lit. I.* sicut etiam visitantur Parochiales Eccle-
siæ vnitæ monasteriis, etiam quæ sunt capita Ordi-
num, Armend. *d. loco, n.*95.

Commendata Monasteria, etiam Abbatiæ, Priora- 15
tus, & præposituræ nuncupatæ, in quibus non viget re-
gularis obseruantia, necnon beneficia tam Curata, quã
non Curata, sæcularia, & Regularia, qualitercunque
commendata, quamuis exempta, ab Episcopis etiam
tanquam Apostolicæ Sedis delegatis annis singulis vi-
sitentur, curentque iidem Episcopi congruentibus re-
mediis, etiam per sequestrationem fructuũ, vt quæ re-
nouatione indigent, aut restauratione, reficiantur, &
cura animarum, si quæ illis, vel eorum annexis immi-
neat, aliaque debita obsequia rectè exerceantur, ap-
pellationibus, quibuscunque priuilegiis, consuetudini-
bus, etiam immemorabili tempore præscriptis, conser-
uatoriis, iudicum deputationibus, & eorum inhibitioni-
bus non obstantibus, iuxta Conc. Trid. *decretum sess* 21.
*de reform c.*8. *& sess.*25. *de Regul. c.*11. refert Armend.
*dict. loc. n.*99.

Quando verò in eis viget obseruantia Regularis, mo- 16
nere debet Episcopus eorum Superiores, vt visitent, &
corrigenda corrigant, qui si intra sex menses visitare
neglexerint, Episcopus ipse visitare posset, & corrigere,
nullo priuilegio, aut appellatione obstante, iuxta Con-
cilij decretum *d.c.*8. *sess.*21. Camp. *rub.* 12. *c.*13. *num.*50.
Aliter enim Episcopus nõ debet se intromittere in mo-
nasteriis, in quibus viget Regularis obseruantia. Ar-
mend. *d. loc. n* 99. nouissimè me citato *in hoc loc.* Nauar.
*in lucerna Regul. verb. Episcopus quoad Regul. n.*35. Po-
terit tamen visitare illa monasteria commendata, per-
petuò vnita aliis Ecclesiis, vel piis locis, etiamsi ipsa lo-
ca sint sub regulari protectione, Armendar. *d. n.* 100.
Similiter † monasteria, quæ generalibus Capitulis 17
non subsunt, nec suos habent visitatores Regulares,
si monita in Congregationes sese non redegerint,
in omnibus Episcopi iurisdictioni subiecta sunt, idem
Concil. *sess.*25. *de Regularib. c.*8.

Monasteria quæuis, seu Ecclesiæ, locáve Regularium 18
curam animarum annexam habentia, quoad ipsam cu-
ram visitari debent ab Episcopo: item & personæ hu-
iusmodi curam exercentes, siue sint sæculares, siue Re-
gulares, subsunt immediatè in iis, quæ ad dictam cu-
ram, & Sacramentorum administrationem pertinent,
iurisdictioni, visitationi, & correctioni Episcopi, in cu-
ius diœcesi sunt sita monasteria, iuxta Concil Trident.
*sess.*25. *de Regular c.*11. De cuius materia latè tractant
Fr. Emman *qq Regul tom.*1. *q.*36.*art.*4. Piasec. *in praxi*
*noua Episcop. p.*2.*c* 3 *num.*46. Franc. Leo *in praxi fori*
Ecclesiastici p 2.*c.*18.*n.*105. Aloys. Ricc. *in praxi fori*
*Ecclesiastici decis.*736.*in* 1.*edit. & resol.*513. *in* 2.*edit.*
*& decis.*608. *in* 1.*edit. & resol.*532. *in* 2.*edit.* Marius An-
ton. *variar. resol. lib* 1. *resol.*17 *n.*3. Campanil. *in diuers.*
*Iuris Canonici, rubr.*11. *c.*13. *n.* 51. *cum sequent.* Aloys.
Ricc. *in praxi aurea, resol.* 176. me citato *in hoc loco*
Mendez à Castro. *in praxi Lusitan. p.*2.*lib.*2. *c.*3. *n.*31.
versic. nec etiam Ecclesias. Non quidem vt Ecclesia, vel
Sacristia reficiatur, sed in his in quibus dumtaxat ha-
bent iurisdictionem respectu curæ animarum, & Sa-
cramentorum administrationis, vt Calices, & decen-
tia paramenta ad decorem administrationis Sacramen-
torum prouideantur, prout decisum referunt Franc.
Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part.* 2. *cap.*31. *num.*3.

Campa

Campanil *in diuers. Iuris Canon.rubr* 12. *cap.* 13. *n.*49.
Et ita ad Episcopum pertinet hæc potestas visitandi
Monasteria, tam Regularia, quàm sæcularia, circa
ipsorum curam & Sacramentorum administrationem,
vt nulli etiam ad nutum amouibiles possint deputari,
nisi de Episcoporum Ordinariorum consensu, & præ-
uio per eum, & eius Vicarium, & examinatores
synodales examine: refert Francisc. Leo *in thesauro*
*fori Ecclesiast. i.p.*1. *cap.*9. *num* 20. vbi etiam notat
quod Clemens VIII. mandauit ita seruari hoc decre-
tum, excipiendo aliqua monasteria, & capita Ordi-
num, non obstante Constitutione Pij V. quia voluit,
vt in omnibus Ecclesiis Parochialibus, in quibus cura
animarum, etiam laicorum exercetur, habeant Or-
dinarij facultatem eius Ecclesias, & personas visitan-
di, ac corrigendi.

19 Et quod Episcopus quoscunque Canonicos, &
Dignitates, & alios clericos exemptos, & non exem-
ptos, ad curam animarum exercendam constitutos,
quoad inhabilitatem eorum, non obstante quocum-
que priuilegio, aut consuetudine in contrarium, exa-
minare, & visitare possint, consuluit Nauarr. *cons.*4.
de tempor. ordin. in antiquis, aliàs 8. *de priuileg. in*
nouis, & Sayr. *in floribus decis. tit. de tempor. ordin. de-*
*cis.*5. me citato *in hoc loco*, D Lartea *Granat. decis* 98.
*num.*64. *tom.*1.

20 In dependentibus etiam à cura animarum habent
iidem Episcopi auctoritatem super Regulares, vt ait
Marius Antonin. *variar. resolut. lib.*1. *resol.* 111. *casu* 30.
propè fin. quem refert, & sequitur Campanil. *d. cap.* 13.
*num.*51. Seraphin. *decis.* 1067. *num.*1. & 2. vbi quod
Episcopus visitat Ecclesiam Monachorum, in qua cu-
ra animarum exercetur, & personas eam exercen-
tes, non obstante quacunque exemptione, nouissi-
mè me citato *in hoc loco*. Tamburin. *de iure Abbatiss.*
disputat. 17. *quæst.*3. *numer.*3. *in fine*, & Ioan. de So-
lorzano *de Iure Indiarum tom.* 1. *libr.*3. *cap.* 17. *à n.*
51. Et in terminis Regularium doctrinas Indorum
habentium, Fr. Emman. *d. quæst.*36 *art.*3. & 4. &
tom 2. *quæst* 64 *art.*1. Miranda *in Man. Prælat. q.*42.
*art.*1. *cum sequent.* & Felician. à Vega *ad cap. cæterum* 5.
de iudic. num 36. Et quandammodo venit in consequen-
tiam personarum, vt inquirant quomodo conseruen-
tur Sanctissimum Sacramentum, & Ecclesiastica or-
namenta, vt per *Sacram Congregationem* decisum fuis-
21 se refert Seraphin. *decis.* 1067. *in fine.* † Parochus ta-
men Regularis delinquens extra Sacramentorum ad-
ministrationem, & curam animarum, non ab Epis-
copo, sed à suis Superioribus punitur, prout referunt
decisum Galer. *in margarita casuum conscientia, verb.*
Parochus 3. Aloys. Ricc. *dict. resolut.* 513. *num* 2. &
resolut 532. Quando verò constaret de aliqua præ-
scriptione, vel exemptione, non potest Episcopus vi-
sitare, aliàs si de præscriptione non appareret, manu-
tenendus est Episcopus, cum habeat Iuris communis
assistentiam, vt fuit in Rota resolutum *in vna Valenti-*
na de Xatiua, 3. *Ianuarij* 1590. coram *Bubalo*, prout re-
fert Aloys. Ricc. *d. resolut.* 532. *num.*4 *vers. & primò.*

22 Quotiescunque Episcopis licet visitare monaste-
rium Regularium, aut alia exempta, si dum ipsi ingre-
di volunt monasteria ipsa ob causam prædictæ visi-
tationis, tentant Regulares illos intromittere, ostia
claudendo, Episcopis fas erit vim inferre, & ostia
frangere, vt resoluunt Innoc. *in c.*1. *versic. item alia*
ratione, vbi Abb. *num* 5. *vers. ad secundum verò, de im-*
munit. Ecclesiarum. Idem Innoc. *in c. venerabil, in.*4. *de*
censibus, Fuschus *de visit lib.*2. *cap.*19. post *n.*1. Tam-
burin. *disput.* 17. *quæst.*3. *num.*4. *in princip.* refert & se-
quitur Campanil. *dicto cap* 13. *num* 42. vbi *n* 53. resol-
uit posse Episcopum visitationem impedientes excom-
municare, etiam non adhibitis monitionibus, in ip-
so actu manifestæ violentiæ sibi illatæ pro defensione
suorum iurium, de quo etiam Marcus Anton. Genuens.
in praxi Archiepiscopali Neapolitana, cap. 18. & Ciar-
lin. *controuers. foren. lib* 1. *cap* 63. *num.* 11. & 12. vbi
citat meipsum *in hoc loco*, Tamburin *dict. quæst.*3. *n.*4.
vers. imo. † Possunt etiam Episcopi incumbentes cor- 23
rectioni, & visitationi exemptorum, vigore facultа-
tis eis tanquam Sedis Apostolicæ delegatis à Concilio
tributæ, procedere contra conseruatores impedientes,
præsertim si illi extra diœcesim commorentur, Ar-
mend. *libr.*1 *tit.*18. *l.*7 *num.*73.

Qui dictam curam exercent, siue sæculares, siue 24
Regulares sint, poni debent ad arbitrium ipsorum Re-
gularium, non autem ad arbitrium Episcopi, nisi
quod examinari, & approbari prius debent ab Epi-
scopo antequam ponantur, prout declaratum fuisse
referunt Piasec. *in praxi noua Episcop. d. c* 3. *n.*46.
Gonzal. *ad regul.*8. *Cancell. gloss.*5. §.3. *n.*34. Si tamen
in deputandis ipsi Superiores Regulares negligentes
essent, vel non deputarent tot personas quot ad exer-
citium ipsius curæ sufficerent, ab Episcopo compelli
possent, vt deputent: quod etiam fuisse declaratum
referunt Piasec. *vbi proximè*, & Confectius *in com-*
*pend priuileg tit.*5. *c.*4. † Iidem deputati ad curam 25
animarum in Ecclesiis Regularium ad Synodum Epi-
scopi venire tenentur, ex Concil. Trid. *sess.* 14. *de re-*
form. c 2. & faciunt quæ Azor. *instit. moral p.*2. *lib* 3.
*c.*27. *quæst* 3 me citatum *in hoc loco* refert Alzed. *de præ-*
*cellent. Episcop. dignit. p.*1. *c.*1. *n.*38.

Ecclesiæ Militum Sancti Ioannis Hierosolymitani, 26
quibus cura animarum incumbit, in concernentibus
ipsam curam Ordinario sunt subiectæ, & ab eodem
visitari possunt, ex rescripto Pij V. incip. *Exposcit*,
dat. Romæ 22. *Septembris* 1561. ibi: *Decernimus de-*
claramus, statuimus omnes, & singulos locorum Epi-
scopos, & alios Superiores, tanquam Apostolicæ Sedis
delegatos, omnes & quascumque Parochiales Ecclesias,
cæteraque beneficia Ecclesiastica suarum ciuitatum &
diœcesum, quibus animorum cura imminet, ad dictam
religionem, eiusque milites, Capellanos, Ministros, Recto-
res quomodolibet pertinentia, etiam quod in eis Episco-
palem, & temporalem iurisdictionem religio, & Milites
prædicti haberent, eorumque Ecclesias, Rectores, Vica-
rios, & ministros quoscunque (in his tamen dumtaxat,
quæ animarum curam, illiusque exercitium, & Sacra-
mentorum administrationem respiciunt) visitare, omnes-
que actus visitationem concernentes exercere posse, & de-
bere, ac Rectores, cæterosque huiusmodi ministros curam
animarum exercentes minus idoneos repertos, si quidem
ad nutum amouibiles sint, statim amouere, sin verò titu-
lares sint illicò suspendere, ac Superiores illorum mone-
re, vt intra aliquem breuem terminum, in locum amoto-
rum subrogent alios idoneos, prius tamen per ipsos Epi-
scopos, & alios Superiores examinatos, & approbatos,
&c. prout attestantur Alphons. Villad. *in speculo visi-*
*tat. fol.*32. *n.*6. Cochier *de iurisdict. Ordin. in exemptos*
*part.*2. *q.*45. *num.*11. Aloys. Ricc. *in praxi, resolut.* 176.
Piasec. *in praxi noua Episcop. part.*2. *cap.*3. *num.*46. me
citato *in hoc loco*, Mendez à Castro *in praxi Lusitana*,
*part.*2. *lib.*1. *cap.*3. *n.*31. *versic. Item Ecclesia Militum*
S. Ioannis. Hi tamen Milites, quatenus beneficia Curata
non obtinent, non possunt ab Ordinariis visitari, vt de-
cisum refert Armendar. *dicto loco*, *n.*92.

Prioratum Militum Hierosolymitan. Ordinarij 27
visitare non possunt, cum illi sint Præceptores, non
verò Commendatarij, & visitari debent à Capitu-
lis sui Ordinis, refert decisum Armendar. *dicto loco*,
num. 101.

Nouissimè S. D. N. Gregor. XV. *fel. record. in sua*
Constit. de exemptorum priuilegiis circa animarum
curam, & Sacramentorum administrationem, incip.
Inscrutabili, *sub dat Nonis Febr.* 1621. statuit in hæc
verba. *Hac generali ac perpetuo valitura Constitutione*
decernimus, statuimus, & declaramus, vt deinceps tam
Regulares, quàm sæculares quomodolibet exempti, siue
animarum

animarum curam personarum sæcularium, monasteriis, seu domibus Regularibus, aut quibusvis aliis Ecclesiis, vel beneficiis, siue Regularibus, siue sæcularibus incumbentem exerceant, siue alias Ecclesiastica Sacramenta, aut vnum ex illis ministrent, prauia Episcopi licentia, & approbatione, siue quoquo modo in dicta cura exercitio, aut in eorundem Sacramentorum, vel alicuius ex illis administratione de facto absque vlla auctoritate se ingerant in his, quæ eiusmodi curam, seu administrationem concernuat omnimodam, iurisdictioni, visitationi, & correctioni Diœcesani Episcopi, tanquam Sedis Apostolicæ delegati pleaè in omnibus subiiciantur. Hæc in *d. Constit.* Super qua *Sacra Congregatio Cardinalium Conc. Trid. interpretum* censuit, *nequaquam subiicere Regulares exemptos, quibus cura animarum personarum sæcularium non incumbit, Episcoporum iurisdictioni in his, quæ Sacramentorum administrationem concernunt, nisi cùm in Sacramentis personis sæcularibus administrandis iidem Regulares delinquunt, ac propterea eadem Sacra Congr. respondit Episcopis non licere in vim eiusdem Constit. visitare altaria Ecclesiarum Regularium, quibus non incumbit animarum cura personarum sæcularium, nec loca vbi in iisdem Ecclesiis asseruatur Sanctissimum Eucharistia Sacramentum, vel vbi Confessiones personarum sæcularium audiuntur.* Item eadem *Sacra Congreg.* censuit, *in vim illius Constit. non posse Episcopos Regularibus præscribere, vt certis tantùm in locis, ac temporibus, aut certarum personarum Confessiones audiant, vel aliàs illorum priuilegium in Sacramentis administrandis restringere, aut moderari, quod si aliunde Episcopis huiusmodi facultas competat, illam non fuisse ab eadem Constit. sublatam.* Quas declarationes originales præ manibus habui, & postea in Typographia R. Cameræ Apost. impressas vidi *de anno* 1623.

28 Subcollectores non possunt visitari, nec corrigi ab Episcopo, vt decisum referunt Armendar. *d. loco, n.* 80. Nicol. Garc. *de benef. part.* 3. *cap.* 2. *num.* 198. *in* 18. *declaratione.*

29 Referendarij ratione beneficiorum, quæ habent in partibus, subsunt locorum Ordinariis, Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resolut.* 30. vbi dicit Staphil. *de prorog. expect. fol.* 218 *num.* 15. quatenus habet eos non posse excommunicari, vel interdici ab Episcopo, cum sint officiales Papæ, loqui de illis Principalibus Referendariis iustitiæ, & gratiæ, qui sunt vndecim, & vndecim, Gomes. *de Signatur. gratia, & iustitia, fol.* 493.

30 Protonotarij, quos primos esse, & notariorum principes, dixerunt Mandos. *de Signatura gratia, tit. Protonotarij*, Gomes. *in proœm. super regulis Cancellariæ, q.* 1.

31 Anton. de Prætis *de iurisdict. Episcopi c.* 8. *n.* 16. † à iurisdictione ordinaria per Leonem X. esse exemptos tradunt Mandos. *vbi suprà*, Anton. de Prætis *d. c.* 8. *n.* 17. quos refert, & sequitur Cochier *de iurisdict. Ordinarij in exemptos. p.* 1. *q.* 18. *n.* 3. vbi intelligit si Rochetum, habitúmve Protonotariorum actu deferant, Lotter. *de re benef. lib.* 2. *q.* 28. *n.* 38.

32 Et quod omnia beneficia vacantia per obitum Protonotariorum, vel participantium, vel etiam non participantium, sint Sedi Apostolicæ reseruata, resoluunt Simon, *de reseruat. quæst. vltim. ex n.* 1. Lotter. *d. q.* 28. *n.* 44. & censuit Rota apud Caputaquens. *decis.* 407. *part.* 2. Verall. *decis.* 404. *p.* 2. *decis.* 27. *num.* 1. *part.* 3. Put. *decis.* 205. *num.* 1. *lib.* 1. *in noua impress.* Card. Seraphin. *decis.* 1251 *num.* 18. *& in vna Burgensi Abbatia de Salas*, 14. *Maij* 1612. coram *R. P. D. Vbaldo sen.* in qua etiam post decisiones ibidem relatas fuit dictum, quod

33 † dignitas Protonotariatus acquirebatur etiam ignoranti, ad effectum reseruationis, & etiam ante assumptionem insignium, Rota *decis.* 12. *de prabend. in nouis, & decis.* 11. *lib.* 2. *part.* 3. *& decis.* 173. *part.* 3. *lib.* 3. *diuers.* Rota in *Comensi Capella*, 7. *Februarij* 1620. coram *R. P. D. Remboldo*, vbi etiam post Mandos. *reg.* 1. *q.* 7 *sub num.* 3. dicit, quod Rota semper tenuit, quod indistinctè omnes Protonotarij, siue sint creati à Papa, siue à Legato, sunt comprehensi *in Extrau. ad regimen, de prabend.* Idem fuit dictum in eadem causa, & reperitur decisio impressa per Farinac. *decis.* 706 *part.* 1. *in recentissim. & decis.* 69. *part.* 2. *recentissimar. in posthum.* Rot. *in Romana Capellania*, 20. *Nouemb* 1628 *&* 29. *April.* 1630. coram *R. P. D. Pirouano*, quarum meminit Ferentil. *ad decis. Beratti* 706. *n* 9. Coccin *decis.* 349. latè Lotter. *d. lib.* 2. *q.* 29 *per tot.* Quæ quidem reseruatio habet locum in omnibus Protonotatiis, etiamsi non sint de numero: fuit decisum *in Palentina Scholastria, Canonicatus, & prabenda de Valladolid*, 9. *&* 13. *Aprilis* 1584. coram *Robusterio*, relata per Nicol. Garc. *de benefic. p.* 5. *c.* 1. *num.* 204. & fuit firmatum *in d. Burgensi Abbatia de Salas*, in qua plures aliæ decisiones referuntur. Non requiritur acceptatio expressa ad effectum reseruationis, sed sufficit tacita resultans ex expeditione litterarum, & expensa facta, Mohed. *decis.* 8. *de prabend* Rot *in Romana Capellania*, 20. *Aprilis* 1630. coram *R. P. D. Pirouano*, Ferentil. *vbi supra, n.* 21.

ALLEGATIO LXXV.

Episcopus quod ius habeat visitandi hospitalia, Collegia, ac Confraternitates laicorum.

SVMMARIVM.

1 *Hospitalitatis opus curare maximè debet Episcopus, vt diligenter, & fideliter administretur.*

2 *Hospitalia, Collegia quæcunque, & Confraternitates laicorum visitandi ius habet Episcopus, tanquam Sedis Apostolica delegatus.*

3 *Hospitale noviter fundatum ipso fundatore superstite visitari non potest, nisi habeat formam Ecclesia, aut sit fundatum auctoritate Episcopi.*

4 *Hospitale, quod habet formam Ecclesia, vel altare pro Missarum celebratione, si est fundatum auctoritate Episcopi, dicitur locus religiosus & pius.*

5 *Hospitale quando præsumatur Episcopi auctoritate fundatum, ostenditur.*

6 *Visitari ab Episcopo possunt hospitalia quæcunque, & alia pia loca, siue cum Episcopi auctoritate, siue sine illa instituta.*

7 *Hospitalia erecta sine Episcopi auctoritate videri possunt per ipsum, vtrum omnia procedant secundum mentem testatoris.*

8 *Episcopus potest compellere haredem, vel legatarium ad executionem legatorum ad pias causas, etiamsi testator prohibuisset, sed contrarium verius n.* 10.

9 *Testator fundans Capellam, non potest illam eximere ab Episcopi potestate.*

11 *Visitare potest Episcopus, corrigere, & formare in casibus à iure expressis, omnia Hospitalia, & pia loca, quamuis sint priuata laicorum.*

12 *Episcopus potest animaduertere in Rectores Hospitalium, leprosariarum, &c. qui negligunt administrare vt oportet.*

13 *Visitare Episcopus potest Confraternitates personarum sæcularium in Ecclesiis Regularium exemptorum existentes, non tamen earum Capellas, vel altaria, nisi quoad administrationem,*

14 *Visitare absolutè non potest Episcopus Hospitalia, Collegia, vel Confraternitates sine Episcopi auctoritate institutas, nisi ad officium inquirendi de*

operibus piis, quæ ipſis incumbunt.

15 *Sæculares iudices etiam facultatem habent, ſicuti Epiſcopi, viſitandi Hoſpitalia, & cætera loca, ſi hoc eis aliàs legitimè competat, dato præuentioni loco inter ipſos.*

16 *Hoſpitalia, & Confraternitates, quæ ſub immediata Regum fuerint protectione, Epiſcopi viſitare non poſſunt.*

17 *Confraternitas Miſericordiæ Regni Portugaliæ vbique terrarum celebratiſſima.*

18 *Hoſpitale magnum Vlyſbonenſe toto Orbe celeberrimum.*

19 *Regiam dignitatem præ ceteris conuenit anteferri.*

20 *Exceptio ſi opponatur Epiſcopo viſitanti Hoſpitale, aut Confraternitatem, quod ſit immediatè ſub regum protectione, non ad ſæcularem iudicem, ſed ad Epiſcopum pertinet de ea cognoſcere.*

21 *Collegia inſtituta pro ſuſtentatione ſtudentium pauperum, vel aliorum egenorum, ſunt loca pia, & gaudent Eccleſiæ priuilegiis, ac proinde ab Epiſcopis viſitari poſſunt.*

22 *Confraternitates laicorum Religionis cauſa inſtituta, pia ſunt, & religioſa loca.*

23 *Confraternitates huiuſmodi, quod viſitari poſſint ab Epiſcopis, vt pia loca, qui teneant Doctores, referuntur.*

24 *Contrarium qui tenuerint, citantur.*

25 *Inter vnam, & alteram opinionem diſtinctio ponitur.*

26 *Confraternitates, quæ abſque Epiſcopi auctoritate ſunt inſtituta, minimè Eccleſiaſticæ, aut religioſæ ſunt cenſendæ.*

27 *Confraternitates, & Hoſpitalia ſine Epiſcopi Auctoritate inſtituta, pia ſunt.*

28 *Piis cauſis relicta ſolui poſſunt Hoſpitalibus, & Confratriis, etiam ſine Epiſcopi auctoritate inſtitutis.*

29 *Exempta Eccleſia non cenſentur exempta Capellæ ipſi Eccleſiæ ſubiectæ accedentes, vel connexæ.*

30 *Confraternitates interueniente Epiſcopi approbatione, piæ, & Eccleſiaſticæ ſunt cenſendæ.*

31 *Confraternitatum res, vt Eccleſiaſticæ ſunt cenſendæ ſi Epiſcopi auctoritate inſtituantur.*

32 *Confraternitatum bona quod poſſint alienari ſine ſolemnitatibus in rerum Eccleſiaſticarum alienationibus neceſſariis, qui tenuerint, citantur.*

33 *Sub diſtinctione reſoluitur.*

34 *Gabella an debeatur ex bonis confraternitatum, ſi vendantur, ſub diſtinctione reſoluitur.*

35 *Vera ſolutio ponitur.*

36 *Confraternitates, & Hoſpitalia Epiſcopi auctoritate inſtituta beneficio reſtitutionis in integrum gaudeat.*

37 *Eccleſiæ appellatione, quando comprehendantur loca pia, oſtenditur.*

38 *Confraternitates, & Hoſpitalia, quæ ſine auctoritate Epiſcopi inſtituuntur, quod gaudeant beneficio reſtitutionis in integrum, qui teneant, oſtenditur.*

39 *Reſtitutionis in integrum beneficium non denegatur omnibus illis, quorum bona ſub aliena cura ſunt, vel per adminiſtratores gubernantur, vt in Republ. Ciuitate, Villa, Caſtro, ſeu quacumque alia communitate.*

40 *Collegia, ſeu vniuerſitates ſæculares, ex eo quia Reipubl. æquiparantur, beneficio reſtitutionis in integrum gaudent.*

41 *Fiſcus beneficio reſtitutionis in integrum gaudet.*

42 *Hoſpitalia, & Confraternitates, quando ſine Epiſcopi auctoritate inſtituta ſunt, reſtitutionis priuilegio non gaudere, tanquam verum, ſunt qui teneant, ſed contrarium verius.*

43 *Quarta Canonica quod ex iis, quæ Confraternitatibus relinquuntur, debeatur, qui teneant, oſtenditur, eorumque fundamenta adducuntur.*

44 *Quarta Canonica ſoluitur ex iis, quæ relinquuntur Eccleſiis, vel piis locis, non vero pauperibus, vel quando relinquuntur ad perpetuum cultum diuinum ſeu pro ornamentis.*

45 *Quarta Canonica, vt debeatur duo requiruntur, alterum, quod loco relinquatur, alterum quod locus religioſus ſit.*

46 *Quarta Canonica, quod non debeatur ex his, quæ Confraternitatibus relinquuntur, indiſtinctè qui teneant, oſtenditur.*

47 *Sub diſtinctione, & per certos caſus quæſtio diſſoluitur.*

48 *Quarta Canonica an debeatur ex his, quæ relinquuntur Confraternitatibus deuotionis cauſa Epiſcopi auctoritate inſtitutis, quæſtio eſt in duas opiniones diuiſa.*

49 *Quarta Falcidia non poteſt deduci ex his, quæ Confraternitatibus, ſiue cum Epiſcopi auctoritate, ſiue abſque ea inſtitutis relinquuntur.*

50 *Quarta Falcidia de legatis ad pias cauſas non deducitur.*

51 *Quarta Falcidia de legatis pro alimentis, & ex relictis pro ſtudio non ſoluitur.*

52 *Contrariis reſpondetur.*

53 *Trebellianica non deducitur ex fideicommiſſis vniuerſalibus, quæ ad pias cauſas relinquuntur.*

54 *Bona Hoſpitalium, & Confraternitatum, quæ Epiſcopi auctoritate inſtituta ſunt, non poſſunt præſcribi minori tempore quadraginta annorum.*

55 *Eccleſiarum res minori ſpatio, quàm quadraginta annorum præſcribi non poſſunt.*

56 *Hoſpitalia Epiſcopi auctoritate inſtituta gaudent immunitate Eccleſiaſtica.*

57 *Rationes Ordinariis ſunt reddendæ ab adminiſtratoribus piorum locorum, tam Eccleſiaſticis, quàm laicis.*

58 *Rationes Epiſcopo ſunt reddendæ de omnibus locis piis, ſiue ea ſint publica, ſiue priuata.*

59 *Ordinarij poſſunt ab adminiſtratoribus rationes adminiſtrationis exigere, donec coram eodem doctum fuerit de inſtitutione, in qua ſecus expreſsè cautum ſit.*

60 *Epiſcopi valent laicos compellere exequutionem piarum voluntatum.*

61 *Capitulum Sede vacante poteſt exigere rationem ab adminiſtratoribus piorum locorum, ſicut Epiſcopus.*

62 *Appellans à decreto reddendæ rationis ſuæ adminiſtrationis, licet admittatur appellatio, non impeditur tamen exequutio.*

63 *Rationes plurie in anno Epiſcopus poteſt exigere ab adminiſtratoribus piorum locorum, quando ei conſtiterit illas doloſè redditas fuiſſe, vel quando redditio non fuit finalis, & plena cum reſtitutione reliquorum.*

64 *Doctores referuntur de Confraternitate Montis Pietatis agentes.*

65 *Doctores referuntur, qui de viſitatione tractatus in lucem edidere.*

PISCOPI, cùm in omnibus ius viſitandi habeant, curare maximè debent, vt hoſpitalitatis opus diligenter, & fideliter adminiſtretur, prout diſponit Concil. Trident. *ſeſſ. 7. de reform. c. 15. & ſeſſ. 25. de reformat. c. 8.* In quibus Iuribus innouata eſt Conſtitutio Concilij Viennenſ. Clement. V. *in Clem. quia contingit, de relig. domib.* & de eorum Iurium materia aliqua tractant Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 2. q. 65. art. 7. verſ. quintò, & q. 84. art. 3.* Zerola 1

in

in praxi Episcop p.1.verb.hospitale,n.2.pag 173.Azor. instit.moral.p.2.lib.3.c.40.quaest.10.vers.& sessione,nouissimè Marcel.Vulpe in praxi iudic.fori Ecclesiast. c.11.

2 Et † etiam tanquam Sedis Apostol. delegati habent ios visitandi hospitalia,collegia quæcunque , ac Confraternitates laicorum etiam,quas scholas,siue quocunque alio nomine vocant, non tamen quæ sub Regum immediata protectione sunt , sine eorum licentia,ex dispositione Concil.Trid.sess.22 de reform. c.8. de cuius materia agunt Matta de Iurisdictione part.2. c.18. Praxis Episcop.part.1. verb.hospitale,§.3. Piasec. in simili praxi,part.2 c. 3.n.33.Fusch.de Visitat.lib.2 c.13. à num.21.Bobadill.in sua politica,lib 2.cap.17.num.102. Azor.instit moral.d cap.40 quaest.10. Marc.Antoo. variar.resolut.lib.14.num.7. vers.si verò , Franc. Leo in thesauro fori Ecclesiast.part.2. c.2. n.vlt. Cened.pract. & canon.quaest.lib 1.quaest.22.à n. 14. Armendar. in addit.ad recopil legum Nauarra,lib.1.tit.6.l.5. §.2. n.65. cum sequentibus,Vgolin.de potest.Episc.c.24. §. 1. n.3. vers.visitare,Aloys.Ricc.in decis.Curia Archiep.Neapol.p.4 decis.109. vbi ex hoc loco multa à nobis mutuatus est,me citato in hoc loco,Ciarlin. controu.forens. lib.1.c.65.n 1.

3 Hospitale nouiter fundatum , & ipso fundatore superstite , visitari non potest , nisi habeat formam Ecclesiæ, aut sit fundatum auctoritate Episcopi,Petrus de Vbaldis tract.de canon. Episcop. cap.4. vers. quoad secundam quaest.fol.252. Piasec. in praxi noua Episcop. d. num.38. Cochier. de iurisdict. Ordinarij in exemptos, p.1.quaest.31.num.4.Matta de iurisdict.p.2.c.23.num.12. Est enim huiusmodi hospitale non domus Dei , sed domus hominis, quam is , qui construxit , potest destruere , & alienare , Petr.de Vbaldis , Piasec. & Co-

4 chier dictis locis. Locus autem † religiosus,& pius dicitur hospitale , quod est fundatum auctoritate Episcopi,cap 2.de foro comp. cap. ad hae , de Relig. domib. Fusch.d.lib.2.cap.13.num.10.Mar.Antonin. dict. lib. 1. resol.14.num.1.Gabr.comm. tit. de pia causa, conclus.2. Tiraquell.de priuileg.pia causa,in praefat.vers. item relictum,Padill.in l.si aquam,Cod.de seruit.& aqua,n.46. Ioseph.Ludou.decis.30.n.6 & 7.& decis.93. n. 36. & 45.Redoan.de rebus Ecclesia non alien.rubr.27. & rubric.33.casu 12.Valasc.consul.105.n.28.Solis de censib. lib.2.c.3.n.11.Menoch.de recup.remed.15. n. 12. & sequenti.Gutier.canon.lib.1.c.35.num.29.Mascard.de probat. conclus.869.n.9.cum seq.Card.Mantic. de tacitis, & ambiguis conuent.lib.25.tit.6 num.69.Roch. de visitat.verb.Hospitalia,Cardio.Thusc. tom.4. litt. H, conclus 158.& conclus.163.n.2. & 4. tom.6. litt. P, conclus.338.Zerola in praxi Episcop.part.1.verb.Hospitale, §.3. dub.2. Azeued. l.1.à num.26. titul. 1. lib 4. & l.1.num.4.titul.18. lib.9. noua recopil. Ceual. commun. contra commun.tom 4.quaest.896.num.962.Lusit.Ægid. in repetit. l.1. part.1. in initio , num.54. C. de sacrosanct. Eccles.Flores variar. lib.2. quaest.21.n.179. cum sequentibus,Marc.Anton.Genuens.in praxi Archiepiscop.Neapolitana,c.17.Alexand.Tremacinq. variar.resol.lib.1.tit.de rescript. resol.4. Brunot. à Sole in locis commun.verb.Hospitale,n 3 & 4. Cardos.eod.verb. n 3. Matt.de iurisdict.part.2.c.23. n 19. & 23. latè Nicol. Garc.de benef. part.5.c.1.n.601. Farinac. in praxi criminal part.1.q.28 à n.36. Vgolin. de potest. Episcopi c.14. §.4.n.7. & §.7. ad fin. Redoan. de rebus Ecclesia non alien. q.4. n.27. & seq. & q.149. n.7. & q.28. & quaest.51.Achil.Pedroch.consil.2. num.15. Vincent. de Anna sing.90. Magon.Florent.decis.61 Carol.de Grassis de effect.cleric effectu 1.à n 122. Ciarlin. dict. lib.1. c.116.n.13.nouissimè Marcel. Vulpe dict.c.11. num 2. nouissimè etiam Nauarr. in tractat. siue praxi elect. & variar. fori , tract.2. quaest 54.num.12. Castro Palao in opere morali,tom. 2. tract.13. disput.1. punct.7. à num.2.

Auctoritate Episcopi præsumitur Hospitale fundatum,si locus ab antiquo sit in forma Ecclesiæ , vbi Sacerdotes celebrant , de quo Felin. in cap. illud , n.5. vers.& pro istis,de praesumpt. & in c sicut , n.20. de re iudic.Rota Bononiens.decis.13 n.4. Franc. Marc. Delphin.decis. 1017. num.2. Menoch. de praes.mpt. lib 6. quaest.79.n.3.Mascard. de probationib.concl. 583. 613. & 869. Valasc.consult.105. num.41. me citato in hoc loco, Homoboo. de examine Ecclesiastico tract 5. c.4. quaes.13 supp.1. in fine. Filliuc. tom.3. tract.44. cap.4. quaes.18. nouissimè Bonacin. var. tract.2.quaest. vnica, puncto 2.num.11. Rot. in Alexandrina beneficij,18. Aprilis 1625. coram R P.D. Merlina. Et ex diuturnitate temporis præsumitur Ecclesia ædificata auctoritate Episcopi, Rot Bononiens.d.decis.1. num.4. Mascard.conclus.1316.n.8.Stephan.Gratian. disceptat. forens.cap.34.num.1.Cabed.decis.52. num vltim, Item ad præsumendum eam auctoritatem adfuisse , oportet cymbalum esse constitutum s. per tectum, publiceque pulsari,vel si ibi celebretur, omnibus indifferenter ad Diuina audienda admissis Ita Sanch de matrimonio lib.9.disp 15.n.38. alia plura commemorat Mar. Antoo d.lib.1.resol.14.n.4.ex quibus cognoscitur quando auctoritate Episcopi fuit erectum hospitale , veluti si Episcopus deputaret,vel confirmaret ministrum,vel si haberet nomen Sancti sibi appropriatum , vel si in eo fuerit seruata hospitalitas per tempus antiquissimum, vel si in eo essent sepulturæ,aut cœmeterium,vel si reciperet decimas,vel non solueret collectas. 5

Hospitalia,& quæcunque alia pia loca priuata , siue cum Episcopi auctoritate,siue sine illa instituta,possunt visitari ab Episcopo , & in illis etiam procedit dispositio Concil.Trid d.sess.22. de reformat. c.8. resoluunt Altamiran.de visitat.verb.& testamentorum,à n.79. & verb aliis piis locis,Fusch. d cap.13 n.21.cum seq. Flamin.Paris.de resign.benef.l b.11 q 3 n 54.Mascard dict. concl.869 n.30.cum seq Mat. Antoo. d. lib.1. resol.14. n.7.vers si verò.Azeued dict.l.3.n.9. Bobadilla d. lib.2. c.17 num.139.Valasc. consult.105. num.59. & decisum referunt Matta.de Iurisdict p 2. c.18. à n.2. & part.4. casu 113. num.30. Nicol. Garc. dict. cap.2. num.602. in fine. 6

Licèt enim erecta fuerint sine Episcopi auctoritate, 7 tamen idem Episcopus videre potest,an omnia procedant secundum mentem testatoris,ex Abb in cap.inter dilectos,n.12 de donat.resoluit Galer. in margarita casuum conscientia,ver. Hospitale,quamuis etiam non habuerint Ecclesiam,nec altare,cum sufficiat quod sint loca pia ad hoc,vt visitari possint,& prouideri,vt omnia iuxta voluntatem testatoris procedant,etiamsi testator prohibuisset,Couar.in c.tua nos,n.6.de testam. Nauarr. cons.3.de relig dom.quos refert Piasec.d.c.3.n.38. Nisi hospitale sit merè laicale,quia tunc testatore nolente, Episcopo non subiicietur,Lap allegat.42. incip. quaeritur, Cardin.cons.11.incip. Quadam Societas, Cochier. de iurisd.in exempt.p.4 q.57.

Ex quibus colliges, non esse hodie veram senten- 8 tiam Paris.consul.34 n.16.lib 4.& Valas cons 105.n.50. dum putant Episcopum nullo modo posse visitare hospitalia , quæ sine ipsius auctoritate fuerunt erecta, quod etiam tenent Abb.in c fin.notab.1.de censibus, & Gabriel.cons.195 n.15 lib.2. nam secundùm prædictos Doctores licèt de Iure communi non competat Episcopo facultate propria visitatio hospitalis sine eius auctoritate , & consensu fundati, competit tamen vti Sedis Apost.delegato,in vim Conc.Trid.vt obseruat Rot. in Abulen.Iuris visitandi, 28. Iunij 1600. coram Illustr. Cardin.Bonon.postea Greg.XV.impressa per Farin. decis.30.n.8.p.2.recent.

Colliges etiam,quod siue hospitale , aut Oratorium sit publicum & Ecclesiasticum , siue priuatum & sæculare, si agatur de executione priorum relictorum

per viam viſitationis,competens eſt Eccleſiaſticus, *c. 3. de relig domib c.ſi hæredes 6.de teſtam.* Valaſc.*conſ.*105. *num.*59.

Colliges denique in vita illius, qui hoſpitale, vel Oratorium priuatum ædificauit, nec Eccleſiaſticum, nec ſæcularem ſe poſſe intromittere contra voluntatem inſtituentis, Card. *in Clem. quia contingit n 19. de relig.domibus.* Abb.*n vlt.in fin.c.ſopita,de cenſ.* reſoluit Marcel. Vulpe *d c.*11.*n.*3.*cum ſeqq* & non habere dubium,ex aliis affirmat Valaſ. *d.conſ.*105.*num* 45. deinceps verò ſub Epiſcopi viſitatione & correctione remanere debet,nam Epiſcopus poteſt compellere hæredem, vel legatarium ad executionem legatorum ad pias cauſas,etiamſi teſtator prohibuiſſet,ne Epiſcopus ſe intromitteret, quia illa clauſula fauore piarum diſpoſitionum habetur pro non adiecta,*d. c.tua nos,*Marta *de iuriſdict part.*4. *caſu* 88 *à num* 14.*& caſu* 113. *à num* 31.Cald Pereira *de nominat.emphyt.quæſt.*19.*n.*56. Valaſc *d conſ.*105.*n.*57.vide Alphonſ. de Leone *de officio Capellani quæſt.*5 *ſect.*12 *à num.*101.Perez de Lara *de Capell. & anniuerſ. lib.*2. *cap* 1. *à num* 16 Vnde poſſe Epiſcopum viſitare hoſpitalia, etiamſi teſtator prohibuiſſet ne ſe in tali viſitatione intromitteret, reſoluunt Fuſch.*de viſitat lib.*2.*c.*12.*n.*7 *&* 8.Zerol.*in praxi Epiſc p.*1.*verb hoſpitale,n* 2. Vgolin. *de poteſt Epiſcopi c.*24 §.1.*n.*3. Duar *in Bull.Cœna,lib.*4.*can.*15 *q.*7. *n* 16 quos refert, & ſequitur Diana *moral. reſol. p.*1. *tr.*2.*reſol.*83. *in princ.* ubi cum Gonzal. Perez de Lara & aliis intelligit, niſi Epiſcopus in fundatione conſentiat.

9 Sic etiam teſtator fundans Capellam non poteſt eam eximere ab Epiſcopi poteſtate, Anton. de Prætis *de poteſtate Epiſcopi c.*1. *n.*3. *&* 5 poſt alios Cochier *de iuriſd ict.Ordin in exemptos p.*1.*q.*35.*n* 3. me citato *in hoc loco*, Alzed. *d.p.*2. *c.*2. *n.*56. nouiſſime Franc. Carp. *de executorib.teſtament.lib.*1.*c.*22. *n.*65. *& infrà allegat.*82 *num.*2-.*cum ſequent ib.* nam ſi aliquis fundat Eccleſiam hoc pacto, quod ſubſit Abbati, nihilominus erit ſub Epiſcopo, vt per Bartol.*in l. quoties,§.fin. n.*1 *ff.de adminiſtr.tut.* Felin.*in c cum venerabilis, ſub n.*33. *verſ. & ideò dixit Bartol. de except.* vbi Dec. *in* 10.*notab n.*33.Abb.*in c.cùm dilectus,n.*4. *de conſuet. & in c.*3.*ſub n* 13.*de Eccleſ.ædif.* prout eos refert Rot. *dec* 30.*n.*5.apud Farinac.*p* 2. *recent.* Ex quibus neſcio quo iure procedat deciſio, quam refert Armendar. *d. loco, n.*66.in hæc verba.*Si in fundatione Hoſpitalis ſic dictum, quod Ordinarius non poſſit ſe intromittere in eius viſitatione, non poterit illud viſitare.* Quod etiam per ſanctam Sedem reſcriptum fuiſſe aſſerit Carol de Graſſi. *de effectib clerical.effectu* 1. *num.*610. & reſoluunt Marta *dec.*28.*num.*29 Nicol.Garc.*de benef.part.*1. *c.*2. *num* 93. vbi aſſerit ita nouiſſimè declaraſſe Paulum V niſi hoc intelligerent præſuppoſito Epiſcopi in fundatione conſenſu: quaſi ſecus dicendum eſſet eo deficiente. Vnde Abb. *in c. requiſiſti, de teſtam.* non valere ait clauſulam teſtatoris inſtituentis beneficium, vel dotantis Eccleſiam cum ea conditione, vt non ſubiaceat ordinationi Epiſcopi; cum reiicienda ſit talis conditio vt turpis,& à Iure prohibita, poſt Lamberrin. Palat. Rob. & Bernard. Diaz. ſequitur Paul. Duran.*in tract. de condit & modis impoſſib.part* 2. *c.*1. *num.*107. niſi deciſionem illam intelligendam eſſe dicamus de hoſpitalibus, & Confraternitatibus, quæ à laicis veluti merè laicales reguntur, & in quibus piæ
10 diſpoſitiones non abſunt. † Vel etiam de loco pio hoſpitalitatis cauſa primarim inſtituto intra ipſiuſmet inſtituentis ædes interclauſo, itavt ab extra, ſi quid omnis ſit ſpiritualitatis, vocetur, excepto caſu, quo ab Epiſcopo licentiam petierit quærendi eleemoſynas. cum per huiuſmodi licentiam viſitandi ius Epiſcopus acquiſierit,quia omnia noſtra facimus, qualitercunque noſtram interponimus auctoritatem; refert me citato *in hoc loco*, Homobon.*de examine Eccleſiaſt.tract.*10.*c.*4. *quæſ.*13 *ſupp.*1. Quicquid, & perperam nos reprobet Diana *d.reſol.*94. *verſ. tert o explodunt Auguſtinus Barboſa.* Non obſtat quod Epiſcopus conſentiens quod hoſpitale erigendum ſit liberum, ac proinde ab eius viſitatione exemptum, præiudicat non ſolum ſibi,ſed etiam ſucceſſoribus,ſecundum Abb.*in c.*3 *ſub n.*13. *de Eccleſ.ædific.* Felin.*in d. c. cùm venerabilis ſub n.*33.Barba.*conſ.*33.*col.antepen.verſ.& ſi dicatur Epiſcopus l b* 1. Roch.*de iurepatron verb. pro eo quod ſub n* 26 *& ſeqq.*Gonzal.*ad reg.*8.*Cancell.gl.*5. *n.*41.Perez de Lara *de anniuerſ.& capell. lib.*2.*cap.*5. *n* 48.quia reſpondetur cum Federico de Senis *conſ.*111. *n.*4 quod per talem exemptionem, ſicut per quamlibet aliam alicui Eccleſiæ ab Epiſcopo generaliter conceſſam, poteſt ille à ſe abdicare viſitationem, & correctionem, & *conſ.*247 reſoluit hoc ipſum habere locum etiam quando Epiſcopus id ageret in fundatione ipſius Eccleſiæ, & reſpondet contrariis, licèr Barbat. Abb. & Roch.*locis proximè citatis,* aliter diſtinguant.

Epiſcopus igitur viſitare poteſt omnia hoſpitalia, & 11
pia loca, quocunque nomine nuncupentur, etiamſi ſint priuata laicorum,& corrigere, & reformare in caſibus à Iure expreſſis,ſcilicet ob negligentiam, vel dilapidationem bonorum, vtque teſtatoris voluntas ſeruetur, vt ſ. fuit deciſum Armendar.*d.loco, num.*74. & Marta *d.c* 8. *n.*5. Et poteſt corrigere,& reformare in his tantum quæ ad obſeruandam voluntatem fundatorum pertinent,& habere exigendi rationem ab adminiſtratoribus ipſius hoſpitalis, vna tamen cum illis deputatis, à quibus ex conſuetudine ratio reddenda eſt, ex 12
eodem Armend. *d.loco,n.*67.† Et poteſt animaduertere in Rectores hoſpitalium, leproſariorum, eleemoſynariorum, aut Xenodochiorum, qui negligenter, ſeu non verſantur, vt oportet, in adminiſtratione, non obſtante quacunque exemptione, *Clem quia contingit, de relig. domib.* vbi Cardin. ſentit Cochier *de iuriſd. Ordinarij in exemptos,p.*2.*q.*45 *n.*79.

Poteſt etiam Epiſcopus viſitare Confraternitates 13
perſonarum ſæcularium in Eccleſiis Regularium exemptorum exiſtentes,non tamen earum Capellas,vel Altaria,quæ inter eaſdem Eccleſias conſiſtunt. Ita à *Sacra Congreg.* deciſum referunt Galen. *verb. Epiſcopus, pen.* Armend *fol.* 15.*n.*14. *&* 15 Marc. Ant. Genuenſ. *in praxi Neapol c.*21. *in princ.* Vgolin. *de officio Epiſcopi part.*2.*c* 29.§.5 *num.*3. me citato *in hoc loco*, Ciatlin. *d.c.*65. *n.*6. niſi quoad adminiſtrationem, vt reſcripſit *Sacra Congregat. Epiſcopo Imolenſi de anno* 1622. teſte Aldoyſ Ricc.*d.Neapol. dec.* 209.*num* 8. *part* 4.quam declarationem refert Ciatlin. *d. cap.* 65. *num.*8.

De Iure Luſitano Hoſpitalia,Collegia, & Confra- 14
ternitates ſine Epiſcopi auctoritate inſtitutas non poterit ipſe Epiſcopus abſolutè viſitare; poterit nihilominus viſitando inquirere de operibus piis, quæ ipſis incumbunt, ad effectum vt adimplere cogat, & negligentiam adminiſtratorum corrigat, vt intendit Ordin. Regia Luſitan. *lib.*1. *tit.*62. §.29. *in fine.* ibi. *Por en neſte caſo,* &c. quando ſcilicet abſque Epiſcopi auctoritate ſunt inſtituta, *podem os Prelados viſitando prouéer ſi ſe cumpren as cauſas pias que os inſtituidores mandaram;* quod etiam aſſeruerunt Cardin Tuſchus *lit. H. concluſ.*160. *n.*8. Valaſc. *dict. conſil* 105. *n.*55.Maſcard. *concl.*859.*n* 30.*&* 33. Et ergo differentia, quod quando Hoſpitalia, & Confraternitates ſunt inſtitutæ auctoritate Epiſcopi de omnibus oneribus,ſiue piis, ſiue profanis poteſt cognoſcere Epiſcopus, & de omnibus aliis rebus ad ipſum hoſpitale, vel Confraternitatem ſpectantibus prouidere, atque etiam circa modum electionis, & formam regiminis: at verò quando inſtitutæ ſunt ſine prædicta Epiſcopi auctoritate, inquirere ſolùm poteſt de piis, quatenus opus eſt, vt mandentur executioni, vt pluribus Arreſtis declaratum oſtendit noſter Cab do *de*

patronatibus

patronatibus Regia Corona cap. 42. Et demùm quod
Confraternitatum, quæ auctoritate Prælatorum ere-
ctæ sunt, ad ipsos Prælatos priuatiuè spectet visitatio,
docent Lup. *in tract. de liber. Eccles. q.* 16. *num.* 4. Ce-
ual. *in tr. de cog. per viam violentia, q.* 32. *in fine*, Cened.
practic. & Canon. quæst. lib. 1. *quæst.* 22. *num.* 14. nouissi-
mè Gabr. Pereira *in tract. de Manu Regia, cap.* 17. *de*
visitat. hospital. n. 8. Marta *de iurisd. p.* 2. *c.* 18. *à princ.* In
quo casu Episcopus si sit temporalis dominus, non po-
test tanquam talis rationes exigere. Dec *cons.* 27 *n.* 147.
Gabr. Pereira *d. c.* 17. *n.* 9. vbi *n.* 10. subdit quod in iis
casibus in quibus Ordinarij visitare, vel rationes ex-
poscere possunt ab administratoribus, adhuc visitat
Capellas, & loca pia in iis: quæ ad cultum diuinum
spectant. Illud tamen aduertendum duxi, quod Epis-
copi virtute Concilij *sess.* 21. *de reform. c.* 18. non solùm
in ipso actu visitationis ius habent visitandi hospita-
lia, & pia loca omnia, quomodocunque nuncupentur,
sed etiam extra visitationem, & in casibus à Iure non
expressis, vt censuit *Sacra Congregatio*, prout refert
Beller. *disquisit. cleric. p.* 1. *tit de bonis cleric* § 12. *n.* 6.
vbi *n.* 7. testatur eandem Sacram Congregationem *in*
Montis Pietatis Rauennatensi ann. 1617. respondisse,
Episcopum posse pro bono regimine Montis pietatis de-
creta ipsius confirmare, reformare, & augere, non tam in
visitatione, quàm extra & sibi reseruare facultatem hu-
iusmodi decreta reformandi, moderandi, & augendi, pro-
vt sibi videbitur, & placuerit.

15 Quamuis Concil d *sess.* 22. *de reform. c.* 8. concedat
Episcopis facultatem visitandi hospitalia, & cætera pia
loca, non prohibet tamen quin & iudices sæculares
eadem visitare possint, si hoc eis alias legitimè com-
petat, vt decisum refert Armend. *d. loco, n.* 65. & censuit
Rota apod Farin. *decis.* 33. *in princ. p.* 2. *recent.* posse
Episcopum visitare, nisi aliter cautum sit in institu-
tione. Non competit igitur hæc potestas ad Episco-
pos priuatiuè, sed inter ipsos, & sæculares Magistratus
præuentioni locus est, vt expressit Ordinat. Regia *dict.*
tit. 62. § 42. & ex Iure communi probare nituntur ma-
gis communiter Doctores, ex text. *in l. hæreditas* 53.
ad finem, ibi, *principali, vel Pontificali ff. de petit. hæred.*
Sed longè diuersum haber intellectum, vt explicat
Costa *lib.* 1 *select. qq. c.* 10. *n.* 8. Quare melius probatur ex
text. *in Auth. de Ecclesiast. titulis*, § *si quis ædifica-*
tionem, ibi, *prouidentia locorum Episcopi, & ciuilis iu-*
dicis; ex quibus ita notauit post Rom. & alios, &
Couar. *in c si hæredes, n.* 1. *de testam.* & plures de qui-
bus Suar. à Pace *in praxi, tom.* 2. *prœl.* 2. *à n.* 45. & Mar-
ta *de iurisd. p.* 2. *c.* 10. *à n.* 13.

16 Speciali fauore contra Ordinarias regulas in hac
materia constitutũ est, vt hospitalia, & confraternitates,
quæ sub immediata Regum fuerint protectione, Epis-
copi non visitent, nec in illis aliquo modo eorum of-
ficiales se intromittant, vt expressit Conc. Trid. *d. c.* 8.
& consonat Ordin. Regia *d. tit.* 62. § 42. *vers. E esta de-*
terminacion, notantque Azeu. *d. l.* 5. *n.* 9. Marta *d. c.* 18.
n. 2. Perez de Lara *de Capellan. & anniuers. lib.* 2. *c.* 1.
n. 49. Cabed. *de patronatibus Regia Corona, c.* 30 *num.* 3.
& c. 42. *n.* 5. Valasc. *cons.* 105. *num.* 62. Ceual. *commun.*
contra commun. quæst. 897. *num* 984. *& de cognit. per*
viam viol. part. 2. *quæst.* 32. *num.* 4. Alzed. *de præcellent.*
Episcop. dignit. p. 2 *c.* 2. *n.* 50. Marta *de iurisd. p.* 2. *c.* 18.
n. 8. vbi quod Episcopus cognoscit an hospitale sit
sub immediata Regum protectione, me citato *in hoc*
loco, Diana *moral. resol. p.* 1. *tract.* 2. *resol.* 100. *in princ.*
Gabr. Pereira *in dict. tract. de Manu Regia, c.* 17. *de vi-*
sitat. Hospital. n. 11. vbi *n.* 13. agit de Confraternitati-
bus in Ecclesiis Ordinum Militarium constructis.

17 † Exemplum ponit Ordin. nostra *dicto loco*, in om-
nibus domibus, siue Confraternitatibus Misericor-
diæ Regni Portugalliæ, quas sub immediata Regum
protectione esse profitetur: hæc enim Misericordiæ
Confraternitas vbique terrarum est celebratissima,

propter exi[mia] charitatis opera, in quibus confratres
exercentur in pauperibus alendis, curandis infirmis, &
orphanis, virginibus maritandis, peregrinorum neces-
sitatibus subleuandis, de cuius laudibus, & institutione
agunt Cabed. *de patron. Regia Corona, cap.* 46. *per to-*
tum, & decis. 51 *p.* 1. Benedict Ægid *ad l.* 1. *C. de sacro-*
sanct. Eccles p. 3. *in initio, à n* 34. Fr Hieronym Roman.
de Republica Christiana lib. 3. *c.* 22. *per totum.* † Sicut 18
etiam nobilissimum est, & toto orbe celeberrimum
hospitale omnium Sanctorum Vlyssiponense, quod
velut per antonomasiam Ordinatio sæpe vocat, *O*
grande hospital, de quo agunt Cabed. *dicto tractatu de*
patron. Regia corona, c. 39 & Fr. Hier. Roman. *d. c.* 22,
vers. tiene Lisboa.

Quod autem hæc concessio ab Ordinariis regulis 19
in hac materia exorbitet, ostenditur; quia secundùm
illas certum est posse Episcopos visitare omnia hospi-
talia, & Confraternitates, quæ de ipsorum auctoritate,
& consensu fuerint institutæ; & tamen ab hac regula
excipit Trident. ea, quæ sunt de immediata Regum
protectione, ex altitudine, & præeminentia Regiæ dig-
nitatis, quam præ cæteris conuenit anteferri, vt ait
text. *in c. vlt. in prin. versic. nec aliquis, de offic. delegat.*
lib 6. quam rationem ad notabiles, & vsufrequentes
quæstiones exornant Rebuff. *in praxi, p.* 3. *signatura, à*
n. 61. Lambert *de iurepatr. art.* 11. 9. *q. princip. lib.* 1. Co-
uar. *pract. c.* 36 *n.* 2. plures per Cened. *ad Decretal. col-*
lect. 79 *n.* 2.

Licet aliquando fuerit dubitatum, vtrùm in hac ex- 20
ceptione Trid. contineantur omnia hospitalia sita in
prouinciis, & ditionibus cuiusque Regni, decisum ta-
men fuit, illa tantum contineri, quæ expressè sub im-
mediata Regum fuerint protectione: si autem Episco-
po visitanti hospitale, aut Confraternitatem, opponа-
tur, quod sub immediata Regum sint protectione, non
ad sæcularem iudicem, sed ad Episcopum pertinet talis
exceptionis cognitio & decisio, prout referunt Marta
dict. c. 18 *n.* 4. *&* 8. Armendariz *dicto loco*, *n* 71. *&* 72.
me citato *in hoc loco*, Ciarlin. *dict c.* 65. *num.* 4. Illud te
scire volo, quod Gabriel. Pereira *de manu regia part.* 2.
c. 17. *num.* 12. quem refert, & sequitur Diana *dict. p.* 1.
tr. 2. *resolut.* 100. resoluit in his Confraternitatibus,
& hospitalibus de Regum protectione posse Præla-
tos visitare decentiam diuini cultus, & ornamen-
torum.

Collegia instituta pro sustentatione studentium 21
pauperum, vel aliorum egenorum, sunt loca pia; &
gaudent priuilegiis Ecclesiæ, & sunt de iurisdictione
Ecclesiastica, & si sunt instituta, seu erecta auctoritate
Ordinarij, non solùm loca pia, sed etiam religiosa sunt,
vt tenent Gironda *de gabellis p.* 7. *n.* 42. Azeued. *l.* 10.
n. 26. *tit.* 2. *lib* 4 *& l.* 1. *n.* 3. *tit.* 18. *lib.* 9. quos refert, &
sequitur Garcia *d. p* 5. *c.* 1. *n.* 611. Ac proinde possunt
ab Episcopo visitari, vt disponit Concil. *d. c.* 8. ibi, *col-*
legia quæcunque.

Confraternitates laicorum religionis causa institutæ, 22
pia sunt & religiosa loca, ac proinde à sæculari pote-
state, & iurisdictione exempta, præcipuè si proprium
habeant Templum, vel in eis seruetur hospitalitas, aut
Missæ dicantur, & alia pia opera exerceantur, vt post
Couar. *in c. officij, n.* 12. *de testam.* resoluunt Fusch. *de*
visitat. lib 2 *cap.* 14. *n.* 4. *&* 7. Zerol. *in praxi Episc.*
p 1. *verb. Confraternitas*, § 4. Ren. Chopin. *de sacra*
polit. lib 3. *c* 6. *n.* 5. Bobadil. *in sua politica, lib.* 2. *c.* 18.
n. 218. Marta *de iurisdict. p.* 4. *cent.* 2. *casu* 113. *à num.* 7.
Cur. Philipp. *p.* 1. § 5 *n.* 13. Solis *dict. lib.* 2. *de censibus,*
cap. 3. *n.* 11. Castill. *lib.* 1. *de vsufructu, c.* 54. *num* 24 Flo-
res de Mena *variar. lib.* 3. *quæst.* 21. *à n.* 190. Nicol.
Garc *dict p.* 5. *cap.* 1. *num.* 606. Vgolin. *de potestate Epis-*
copi c. 51. *in princ. n* 1. 3. *&* 4. & quod piis causis sint
annumeranda, omnibusque gaudeant piæ causæ pri-
uilegiis, ex Tiraquell. *de priuil. piæ causæ, in præfat.*
pag. 2. *vers. item relictum Confraternitatibus*, scribit

Luſitan. Bened. Ægid. in repet.l.1.C.de ſacroſ. Eccleſ.
p ıre, 1.in intio,n.54. Ceuall. commun. contra commun.
tom.4. quæſt.896.n.983. Manſtic. de tacitis, & ambig.
conuent. lib.25.tit.6. num.69. Marc. Anton. Genuenſ in
pract. Archiepiſc. Neapol.c.17. Rot. in Romana benefi-
ciatus, 22. Maij 1623. coram R.D. meo Coccino Decano.
23 Qoare † huiuſmodi Confraternitates viſitari poſſe ab
Epiſcopis, vt pia loca, expreſsè probat Concil. Trid.
ſeſſ.22.c.8.& 9.& vltra citatos latè explicant Azeued.
ad l.3.n.9.tit.15.lib 8.Ordin. Annib. Rocca in tract. de
viſit.in gloſſ.verb.laicorum, Carol.de Graſſis de effecti-
bus cleric.effect.1.num.609. Ex ea ſcilicet ratione, quia
Confraternitates auctoritate Epiſcopi, ſeu Romani
Pont. ſolent inſtitui, ac ſubinde religioſa loca debent
cenſeri, vt probat text. agens de hoſpitalibus in c.de
xenodochiis, & melius in c.ad hæc, ibi, ſicut moris eſt
auctoritate Pontificis deſtinatus, cùm ſit religioſus, &c.
de relig.domib. qua ratione ad iuriſdictionem Epiſco-
pi pertinere probant eadem Iura, & notant omnes per
text.ibi, in Clem.quia contig.eod.tit.
24 Verùm hæc reſolutio magis communiter à Docto-
ribus improbatur: frequentiſſimè enim reſoluunt laï-
corum Confraternitates loca pia cenſenda non eſſe,
ſed potius profana & ſæcularia, maximè ſi abſque Epi-
ſcopi auctoritate inſtitutæ ſint, vt docuit Bald. in auth.
hoc ius porrectum, n.2.C.de Epiſ. & cler. ideo reſoluens
bona Confraternitatum alienari poſſe ſine ſolemnita-
tibus requiſitis in alienationibus bonorum Eccleſiæ:
quod etiam benè ex communi ſententia comprobat
Gama deciſ.387. aliàs vlt.num.6 eandem etiam concl.
Apoſt. Abb. conſ.31. col. pen. part.1. Paul. de Caſtro,
Azon. & plures alios, magis communem teſtatur, &
ſequitur Gabriel lib.6. commun. opin.tit. de pia cauſa,
concl.1.num.1.iuncto num.7. Gutierr. canon. quæſt.lib 1.
cap.35. à num.9. Petr. Gregor. de Repub.lib.13.cap.2.
n.7. Menoch. remed 15. recuper. à n.34. Cardin. Tuſch.
tom.3.litt.E, concl. 18.n.5.& tom.3.lit F, concl.455. Va-
laſc.105.à n.5.& in Confraternitatibus Miſericordiæ
Regni Portugaliæ Cabed.p.1.deciſ.51. Et in Confra-
ternitatibus Corporis Chriſti, Nauar. conſ.4. de foro
comp. & de omnibus generaliter agens Perez de Lara
de Capellanis lib.2. c.1.à num 5. & cenſuit Rota Ro-
mana etiam in Confraternitatibus, quæ habent Altare
& campanile in deciſ.nouiſſ.574. num 6. part.1. & la-
tè poſt Pariſ. & Lambert Azeued. dict. l.10. num.26.
& 29.
25 Quare meliùs diſtinguendum puto inter Confrater-
26 nitates Epiſcopi auctoritate, & ſine illa inſtitutas; † illæ
enim quæ abſque Epiſcopi auctoritate ſunt inſtitu-
tæ, minimè Eccleſiaſticæ, aut Religioſæ ſunt cenſen-
dæ, ex eo quia qualitatem hanc, vt Eccleſiaſticæ, ſeu
religioſæ fiant, ſecundùm Ius Canonicum tribuere
non poſſunt priuati abſque Prælati auctoritate, ex text.
in c. ad hæc, de relig. domib. & notant ibi Doctores
communiter, & alij, de quibus Gonzalez ad reg.8.
Cancell. gloſſ.5.num.38. cum ſequentibus, & præter ſta-
tim referendos Valaſc. d.conſ.105.num.7. Perez de La-
27 ra d.cap.1.à num 5. † Pias tamen eſſe non eſt negan-
dum; cum enim opera pietatis ibi exerceantur, piis
cauſis debent annumerari, vt de hoſpitalibus ſine ea
inſtitutis expreſsè reſoluunt Paul de Caſtro conſ.167.
ad finem, vol.2. Abb. in c.de Xenodochiis, num.3. de re-
lig.domib. Roman. conſ.477. num.2. & poſt Bald. An-
char. & alios, quos refert Tiraq. in præfat. pia cauſa,
pag.1.verſ item relictum hoſpitalibus iuncto verſic. ſed
alij indiſtinctè, & poſt Felin. Seluam, & plures alios
Gabr. d.titul de pia cauſa, concluſ.2. num.1. verſ.con-
trarium, Bobadil. d.num.128. iuncta litt.C, Cardinal.
Tuſch.tom 4. lite.H, concl.158.& concl.163. n.2. & 4.
tom 6.litt P.concluſ.338. Ex quibus planè colligitur,
28 quod † licet plures, quos refert Gabr. d.concluſ.2. in
fine, & concl.1.n.17. voluerint relicta piis cauſis ſolui
non poſſe Hoſpitalibus & Confratriis inſtitutis ſine
Epiſcopi auctoritate, longè verius eſt contrarium, vt
tenent Tiraq. Valaſc. num & 38.& Bened. Ægid. citatis
locis, nouiſſimè me citato in hoc loco Nouar de variat.
fori ſect.2.quæſt 30 num 8. in vlt. impreſſ. & quæſt.56.
n.3. Et hinc fit poſſe Epiſcopum viſitare Confrater-
nitates laïcorum etiam exiſtentes intus Eccleſias Re-
gularium, ac illos ad reddendum computa compellere,
non tamen earum Capellas, vel Altaria, quæ intra
eaſdem Eccleſias conſiſtunt, vt dixi ſup. à n.13. Quoad
adminiſtrationem tamen poterit, vt hoc præſenti anno
Epiſcopo Imolenſi declarauit Sacra Congregat. † quia 29
exempta Eccleſia non cenſentur exemptæ Capellæ Ec-
cleſiæ ſubiectæ, accedentes, vel connexæ, gloſſ in c.ro-
gamus 24 q 1. c.cum capella, de priuil. Brix. in repert.
verb an exempto monaſterio, Cochier in tract.de iuriſd.
Ordin.in exemptos.p.2 q 45.n.70.
Quando verò Epiſcopi approbatio interuenit, piæ, 30
& Eccleſiaſticæ ſunt cenſendæ, itavt ſi ipſa corpora
conueniantur, ad forum Eccleſiæ pertineat cognitio,
probatur ex dict.cap. de Xenodochiis, iuncto dict. cap.
ad hæc. Non obſtat diſtinctio Bart. in l. vltim. n 15.
ff de colleg. illic. quæ etiam deducitur ex gloſſ. pen.in
cap.1.de locato, recepta per Couar. pract. cap.34.n.2.
ad med. & alios, quos referunt, & explicant Decian.
tractat. crimin. lib.4. cap.9. num.41. cum ſequentib.
Armendariz in add.1. ad recopil.legum Nauarræ, lib.3.
tit.20.de Confratriis, num.9. & alios, de quibus Aze-
ued.lib.10. num.25.tit.1.lib 8. Recopil. dum reſoluunt,
quod ſi Collegium vt Collegium conuenitur, inſpici
debet an maior pars ſit clericorum, quia tunc ad Ec-
cleſiaſticum pertinet iudicium; ad ſæculare verò, ſi
maior pars ſit laïcorum: nam ſi diſtinctio vera eſt, de
qua dubitat Decian. vbi proximè, debet intelligi de
Collegiis omninò profanis, vt in Vniuerſitatibus ſtu-
diorum, de quibus nominatim agunt; non ita ta-
men adaptatur collegiis Epiſcoporum auctoritate fun-
datis ad pia opera, vt bene explicat Azeuedo d.lib.10.
num.27.
Ex quibus colligitur, res Confraternitatum, quæ 31
Epiſcopi auctoritate inſtituuntur, vt Eccleſiaſticas
cenſendas eſſe, & conſequenter ſine ſolemnitatibus
requiſitis in rerum Eccleſiaſticarum alienationibus
alienari non poſſe, vt poſt Menoch. Lamb. Sfort. Com-
probat Gutierr. d.cap. 35. num 23. abſque dubio ve-
rum eſt, quando Confraternitates alicui Eccleſiæ, Ca-
pellæ, ſeu altari vnitæ, ſeu affixæ ſunt, quia accedente
Epiſcopi auctoritate Eccleſiæ fiunt, ac ſubinde de fo-
ro Eccleſiæ res, quæ in earum dominio incorporan-
tur, iuxta reg. text. in cap. vlt. de rebus Eccleſ. ita vt
non ſolùm viſitatio & coactio adminiſtratorum, vt
debitæ executioni mandent inſtitutoris voluntatem,
ad Eccleſiaſticos iudices pertineat, verum etiam ipſo-
rum proceſſuum, & cauſarum cognitio ſuper eiuſdem
bonis, iuxta reg. text. in cap. quanto, de iudic. & quæ
notant Doctores communiter, per text. ibi in cap.
ad noſtram, de rebus Eccleſiæ, & in cap.1.de reſtit. in
integr. cum ſimilibus, de quibus latè Cardin. Tuſch.
tom.4. litt.I, concl.447. & concluſ.450. quod ſcilicet
quoties agitur de re, quam Eccleſiaſticam eſſe conſtat,
vel quod magis eſt, clerici, indiſtinctè cognitio ad
iudices Eccleſiaſticos pertinet. Subiiciuntur huiuſ-
modi Confraternitates poteſtati Epiſcopi, vt videlicet
poſſint compelli rationem ei reddere, iuxta terminos
Concil. Trident. ſeſſ 21. de reform.cap.8. & 9 prout
reſoluit Cened. pract. & canon. quæſt lib.1. quæſt.22.
num.10.& 14. vel per eum cogi ad recipiendum, vel
reiiciendum aliquem ex eorum cœtu, ex adductis per
Bobadil. in ſua politica, lib.2.cap.17. num.141. itemque
ſi agatur de ipſis rebus Vniuerſitatis, vel iure aliquo
ſpirituali, ita quod ratione rei ſubiectæ iuriſdictio ſpe-
ctet ad Epiſcopum; in reliquis verò quatenuſcunque
ſint affixæ Eccleſiis, in quibus habent Oratoria, &
ſint inſtitutæ auctoritate Epiſcopi, non habēt priuile-
gium

gium fori, quale in vniuersum habent personæ Ecclesiasticæ, vt obseruant Bobadil, *cit.lib. c.18. n.228.* & nouissimè Lotter. *in tract.de re benef. lib.2.q.10.n.32.* Ex dictis.

32 *Primò* infertur resolutio illius quæst. vtrum scilicet bona ad Confraternitates pertinentia licitè possint alienari sine solemnitatibus in rerum Ecclesiasticarum alienationibus necessariis? In qua affirmatiuam partem generaliter, & indistinctè tuetur Bald. *in auth. hoc ius porrectum, num.3. de sacros. Eccles.* sequitur Felin. *in cap.2. num.11. vers. fraternitates, de foro comp.* Paul. de Castro, Paris. & alij, quos refert, & sequitur Gabr. *d. concl.11. num.11.* Rebuff. *in compendio alienat. n.56.* & alij, de quibus Gutier. *d. cap.35. num.16.* Cabed. *d. decis.51. num.3.* & post Redoan. *de rebus Ecclesiæ non alien. rubr.17. n.16* Baptista Costa *de iuris & facti ignor. in vers. posito post inspect.98. num.3.* Fillinc. *tom.3. tract.44. cap.4. num.19.* nouissimè Bonac. *var. tract.2. quæst. vnica, punct.2. num.10.* Quorum fundamentum illud vnicum est, quod Confraternitates & collegia laïcorum sunt merè profana, & sæcularia, & iden solemnitas requisita in alienationibus rerum Ecclesiasticarum, iuxta *c. sine exceptione 12. quæst. 2. c. nulli, & per totum, de rebus Eccl. non alien.* in illis locum obtinere non potest.

33 Sed Gutier. *vbi proximè à num.22.* distinguendum putat; aut enim, inquit ille, bona relinquuntur alicui Confratriæ, vel hospitali, vt illis deseruiant, & ad libitum de illis possint disponere; & concludit necessarias non esse prædictas solemnitates rerum Ecclesiarum, & procedere dictam Baldi doctrinam. Aut, inquit, Confraternitas, locus pius, vel oratorium exstructum est principaliter, vt sacrum sit, & Deo opt. Max. dicetur, & bona eo animo congesta, vt ad opera Oratorij necessaria, nempe pro Missis, & ad pauperes subleuandos perpetua sint: & concludit, quod etiamsi Episcopi consensus non accesserit, locus, & bona pia, & religiosa censenda sunt, & consequenter sine Episcopi auctoritate, & aliis solemnitatibus rerum Ecclesiasticarum alienari non possunt. Verùm hæc distinctio Gutier. in multis peccat, nec aliqua ratione defendi potest; inprimis enim inaduertenter, & falsò supponit, Confraternitatem, aut alium pium locum cum Oratorio construi posse, vt ibi Missæ dicantur, sine Episcopi auctoritate, contra decisionem text. in *cap. vniquique, de consecrat. dist. 1.* falsum etiam apertè est dictum secundum distinctionis membrum, dum religiosa, & Ecclesiastica censet bona Confraternitatis, aut Hospitalis, quando sine Episcopi auctoritate construuntur, contra regul. text. *in d. c. ad hæc,* & receptam traditionem, de qua supra: falsum denique est quod in primo membro supponit, posse sine illis solemnitatibus alienari bona Confraternitatis institutæ cum Episcopi auctoritate, quando relicta sunt, vt possint alienari ad libitum pro necessitatibus Confraternitatis: nam si in eius dominium transierunt, Ecclesiastica efficiuntur, ex statim dicendis. Hanc distinctionem Gutierrez me in hoc loco improbasse testatur Rota *in Hortana Rectoriarum, 26. Iunij* 1630. coram *R. D. meo Coco o Decano,* qui dum essem Romæ mihi retulit, subtiliter & bene me hunc Ioannis Gutierrez locum reprobasse; sed cum postmodum elapsis quibusdam annis legerem in oppido Matriti tractatum nouum de officio Capellani, auctore Alphonso de Leone *quæst. 5. sect. 10. num. 169.* inueni apud ipsum impressam decisionem Rotæ supracitatam, in qua de reprobatione huiusmodi meminit. Quare necessariò recurrendum est ad principalem resolutionem: vel enim Confraternitates, & Hospitalia instituta sunt absque Episcopi auctoritate, & de plano procedit Baldi doctrina, & communis resolutio, quod possint bona ad illa pertinentia licitè alienari sine Episcopi auctoritate, & aliis solemnitatibus rerum Ecclesiasticarum, ex ipsorum ratione, quod bona, & Collegia ipsa, seu loca profana sunt. Aut Confraternitates, & hospitalia instituta sunt cum Episcopi auctoritate, & procedit resolutio supradicta, quod religiosa sunt, & Ecclesiastica, & consequenter eorum bona, vt Ecclesiastica iudicanda, & requirunt solemnitates rerum Ecclesiasticarum. Ita in terminis Confraternitatum distinguunt Cardin. & Rochus, quos refert, & sequitur Gama *dec. vlt. n.6.* & ex antiquis Conciliis notat Renatus Chop. *de sacra politia lib.3. cap.6. n.6.* & in hospitalibus Gabr. *d. conclus.2. num.9. & 10.* Mascard. *d. conclus.869. n.11.* Valasc. *d. consult.105. n.34.* Card. Tusch *lit. H. concl.163. à n.9.*

Secundò infertur decisio ad alteram controuersiam præcedenti proximam: Vtrum scilicet ex bonis Confraternitatum, si vendantur, gabella debeatur, in qua Doctores sic communiter distinguunt; aut enim, inquiunt, Confraternitatum bona ad pios vsus relicta sunt, pro Missis scilicet, vel pauperibus alendis, virginibus maritandis, & similia: vel in profanos expenduntur vsus, conuiuia scilicet, ludos, & similia: primi casu inquiunt à gabellæ solutione liberas esse huiusmodi Confraternitates, & Collegia, exemplumque proponunt in Collegiis Salmanticæ, & aliarum Vniuersitatum, institutis pro pauperibus, & scholasticis alendis: in posteriori verò non ita: quam distinctionem ex Baldo tradit Auendan. *de exequendis mandatis part.2. cap.15. num.32.* & post eum, ac Gabriel & Salazar. Garcia Gironda *de Gabellis part.7. in princ. n.42.* Lassarte *de decima venditionis, in addit. cap.18 n.9.* quos sequitur Azeuedo *ad l.1. n... cum sequentibus, tit.28. lib 9. recop.* & priorum verba transcribit Gutier. *de gabel. quæst.97 num.18.* & partim sequuntur Molina *de iustitia tom.3. disput.671. in princ.* & Curia Philipp *part.1. lib.1 c.14.* Distinctionis fundamentum illud est, quod priori casu Confraternitates, & Collagia illa pia sunt, ac subinde Ecclesiastico quoque priuilegio gaudere debent, ex generali regula text *in l. omnia 34. C. de Episcopis, & Clericis,* ex qua vulgò colligitur, pia loca omnibus gaudere Ecclesiasticis priuilegiis. 34

Hæc tamen resolutio difficultatem non absoluit, quia ex eo quod pia sunt Collegia, vel loca, vel quod ad pios vsus sunt instituta, non sequitur esse Ecclesiastica, & religiosa, nisi accesserit Episcopi auctoritas. Oportebat distinguere inter Confraternitates, & hospitalia, quæ Episcopi auctoritate, vel absque illa instituuntur, quemadmodum in hospitalibus expressè distinguit Lassarte *in corpore tractatus, cap.19. num. 90.* & post eum, & plures alios, Gironda *dict. part.7. in princ. à num.57.* & Azeued. *dict. lib.1 n.4.* Aduertas tamen exemptionem hanc à gabellis, & omnibus aliis tributis Principum sæcularium dari non solùm Ecclesiis, & Ecclesiasticis personis, verùm etiam specificè & indiuidualiter omnibus piis locis, & causis, vt *in authent. item nulla communitas, C. de Episcopis, & clericis,* ibi, *Ecclesiis, vel aliis piis locis:* text. optimus *in cap. non minus, de immunitate Ecclesiarum,* ibi, *de bonis Ecclesiasticis & Clericorum, & pauperum Christi vsibus deputatis,* aduertit optimè Molin. *proximè citato loco,* & contra alios prædictorum Iuniorum immemor Mordern. *de iurisdict. part.4.* Quare licet quoad alios effectus, & quæstiones pendentes ex eo, an bona sint Ecclesiastica, attendi oporteat, vtrum Confraternitas, aut Collegium sint instituta auctoritate Episcopi, vt supra explicamus, minimè tamen ista inspectio seruit ad præsentem articulum de exemptione gabellarum, quia ad illum sufficit, quod bona ad pios vsus sint destinata; quod reperitur in omnibus Confraternitatibus, & Collegiis, seu locis, quæ ad pios vsus constituuntur etiam sine Episcopi auctoritate, vt suprà probauimus. 35

Tertiò infertur, Confraternitates, & hospitalia Episcopi 36

Epiſcopi auctoritate inſtituta beneficio reſtitutionis
in integrum gaudere, prout reſtatur Sfortia *in tract. de
reſtit. in integr. part. 1. quæſt. 3. à num. 57.* nouiſſimè No-
uar. *in tractat. ſiue praxi elect. & variat. fori ſection. 2.
quæſt. 54. num. 4. in vlt impreſſ.* ex ea ratione, quia Eccle-
ſiæ competit remedium reſtitutionis in integrum, vt
probant text. *in c. 1.* vbi Beroi. *n. 1. & 3.* Mantua *num. 3.
& 4. & in cap. auditis, de reſtitut. in integrum, cap. 1.
eodem titulo, lib. 6.* vbi Monach. *Clement. vnica,
eodem tit gloſſ. 2. in l. reſpubl. C. ex quibus cauſi. maio-
res,* Meneh. *vſufrequent. cap. 9. n. 3.* Cald. Pereira *in l. ſi
curatorem, verb minoribus, n. 60.* Morla *in emporio Iuris
tit 5. in prælud. n. 9. verſ. 6.* Molina *de iuſtitia, tract. 1.*
37 *diſp. 374 num. 1. & 2.* † Appellatione autem Eccleſiæ
comprehenduntur cætera loca pia, de quibus licèt
non reperiatur ſpecialiter in iure cautum, prout in Ec-
cleſia; militat tamen in illis eadem ratio, & inſuper,
quia priuilegia Eccleſiarum, quale hoc cenſetur, cæte-
ris locis piis communicata dicuntur, iuxta text. *in l.
omnia priuilegia, C. de Epiſcopis & Clericis.* Vnde
quoad Iuris effectus pia loca, & Eccleſiæ æquiparan-
tur, vt benè deducitur ex text. *in c. requiſiti, verſ. ſecus
autem,* ibi, *aut aliis piis locis, de teſtament.* tradunt in
ſpecie Doctores communiter, de quibus Rum. *ſingu-
lar. 272.* Molin *dict. diſp. 574 num 2* plures de quibus
Caldas Pereira *d. ẜto verb. minoribus, num. 63.* Sfortia
d. q. 3. n. 26.

38 Verùm circa alias Confraternitates, & hoſpitalia,
quæ ſine auctoritate Epiſcopi inſtituuntur, non leuis
eſt inter ſcribentes controuerſia, quod enim indiſtinctè
gaudeant prædicto reſtitutionis in integrum beneficio,
tenent communiter Doctores, qui docent omnia loca,
immò quod generalius eſt, omnem piam cauſam
hoc habere priuilegium, vt iure minoris reſtituantur,
ea Ioan. Andr. Archid. & Domin. *in d. c. 1. de reſtitu-
tione in integrum, lib. 6.* & pluribus aliis ex antiquiori-
bus, de quibus Tiraq *de pia cauſa, priuileg. 138.* Coſta
in cap ſi pater, verb. ipſis pauperibus, n. 4. ſequitur Cald.
in dict. l. ſi curatorem, verb. minoribus, num. 64. & con-
ſtanter Sfortia *dict. quæſt. 3. à num. 26.* nouiſſimè Na-
uar. *dict ſect 2 quæſt 56. num. 12. in vlt. impreſſ.* Ea di-
39 ctis autem conſtat, † omnia hoſpitalia, & Confraterni-
tates, licèt abſque Epiſcopi auctoritate inſtituantur,
pias cauſas cenſendas eſſe; quare de Hoſpitalibus, &
Confraternitatibus agentes eandem reſolutionem ſe-
quuntur Bald. & Paulus Caſtrenſ. *in l. Orphanotrophos,
C de Epiſcopis, & Clericis,* argumento illius text. quate-
nus æquiparat Hoſpitalia minoribus, & alij, quorum
meminit Tiraquel. *vbi prox.* & Maſcard. *d. concluſ. 869.
n. 10.* Sequitur Sfortia *dict. quæſt. 3. à num 46.* Quorum
fundamentum eſt præcipuum ex *d l. Orphanotrophos,*
& ex generali concluſione, quam colligunt ex *dict. l.
omnia,* quod Hoſpitalia & alia pia loca gaudent om-
nibus priuilegiis quæ Eccleſiis conceduntur. Deinde
receptum eſt generaliter, non ita hoc beneficium re-
ſtitutionis minoribus, & Eccleſiis concedi, vt aliis de-
negetur, in quibus idem fauor, & miſerationis ratio re-
peritur, quales cenſentur omnes illi, quorum bona ſub
aliena cura ſunt, vel per adminiſtratores gubernantur,
vt in Republica, Ciuitate, Villa, Caſtro, ſeu quacunque
alia communitate probat text. *in l. Reſpub. Cod. ex qui-
bus cauſis maiores, l Rempub. C. de iure Reipubl. lib. 11.*
tradunt Beroi. *num. 131. cum ſequentib.* Mantua *num. 33.*
Abb. *num. 15. in dict. cap 1 de reſtit. in integrum.* Mantic.
de reſtitut. in integrum, cap 417. & Sfortia *dict. quæſt. 3.
art. 9. 10 & 11.* Cald Pereira *dict. verb. minoribus, n 61.*
Morla *dict tit. 5 in princip. n. 9 verſ. 11.* & alij citati ab
40 Alphano *collect 6, 0* † Idemque admittendum eſt in
Collegiis, ſeu Vniuerſitatibus ſæcularibus, ea eo quia
Reipubl. æquiparantur, per *l. 1. §. quibus, ff. quod vni-
uerſitatis nomine,* proſequitur: & diſtinguit poſt
41 alios, latè Sfortia *dict. quæſt. 3. art. 12.* Denique † inter
eaſdem perſonas numerantur Fiſcus, & Princeps, quòd
ſunt minoribus, Eccleſiæ & Reipublicæ æquati, iuxta
regulam *l. vltim. C. de ſacroſ. Eccleſiis,* quod licet in fiſ-
co ſpeciali caſu *l vnica, C de ſententiis aduerſus fiſcum
latis, lib. 10.* abſque dubio procedat; in aliis tamen non
ita ſimpliciter verum eſt, ſed cum diſtinctionibus, de
quibus Lucas de Peña *in l. cubicularios, Cod. de Prrpo-
ſitis ſacri cubiculi, lib. 12.* Zaſius *in l. Princeps, num. 6.
ff de legibus,* Cald. Pereira *d. verb. minoribus, n. 62.* Sfor-
tia *d q. 3. art. 13 & 14.* Quare ſi cuilibet Communita-
ti, ſeu Collegio huiuſmodi reſtitutio conceditur, quia
per adminiſtratores reguntur, eodem modo conceden-
da eſt piis locis, & Confraternitatibus, licèt Eccleſiaſti-
ca non ſint, quia inſtituta fuerunt ſine Epiſcopi aucto-
ritate.

Contrariam tamen ſententiam, quod ſcilicet hu- 42
iuſmodi Hoſpitalia, & Confraternitates hoc priui-
legio iuuari non debeant, quando ſine Epiſcopi au-
ctoritate inſtitutæ ſunt, expreſſè ſequitur Anchar. *in
cap. auditis, num. 9. de reſtit. in integrum,* cuius ſen-
tentiam probauit Gabr. *commun lib. 6. tit. de pia cauſa,
concluſ. 1 num 21. & concluſ. 2. num. 16.* Gutier. *Canon.
libr. 1. cap. 35. num. 14* Valaſc. *dict. conſult. 105. num. 44.*
Cald. Pereira *dict. verb. minoribus, num. 63.* Sfortia
dict. quæſtione 3. numer. 45. & ſeqq., qui ſæpe alibi
in hoc propoſito diſtinguunt, an prædicta loca, &
Confraternitates Epiſcopi auctoritate inſtituta ſint,
necne? Quorum alij ea vtuntur ratione, quia putant
Confraternitates, & hoſpitalia piis cauſis annume-
randa non eſſe. Sed melius ea noſtra ratione confir-
mabis; dicimus enim, quod licèt piæ ſint, Eccleſia-
ſticæ tamen, & religioſæ non ſunt, ſi Epiſcopi aucto-
ritate non inſtituuntur: nullibi verò beneficium reſti-
tutionis piis cauſis indiſtinctè à Iure conceditur; ſed
tantum Eccleſiis, & Eccleſiaſticis, ac religioſis locis.
Ad argumenta verò in contrarium facilè videtur reſ-
ponderi poſſe. Nam ad *dict. l. omnia,* reſpondetur ſo-
lùm procedere in hoſpitalibus inſtitutis auctoritate
Epiſcopi, vt ea communi ſententia interpretatur Va-
laſc. *dict. conſul. 105. n. 12* & ſimiliter ad *dict. l. orphano-
trophos,* reſpondet Anchar. *dict. c. auditis, n. 9. in fin.* &
ſentire videtur Maſcard. *d. concl 869. num. 9.* Maſia *de
iuriſd part. 4. caſu 113. num. 25.* Licèt autem hæc ſen-
tentia ſit in puncto Iuris vera, primam tamen, eodem
attento, veriorem duco, quia non ſine violentia re-
ſtringitur littera text. *in d. l. orphanotrophos,* ad ea hoſ-
pitalia, quæ cum Epiſcopi auctoritate inſtituuntur:
immò æquiparatio, quam text. facit adminiſtratoris
hoſpitalium, & tutoris minorum, nihil commune ha-
bet cum auctoritate Epiſcopi, ſed omnibus hoſpitali-
bus, etiam abſque illa inſtitutis, maximè conuenit:
nouiſſimè hanc quæſtionem examinat Fontanel. *Ca-
thalon. deciſ. 180. & 109. p. 1.* vbi de Confratriis, *& de-
ciſ. 10 per tot.* an hoſpitalibus concedatur in integrum
reſtitutio.

Quartò infertur deciſio alterius quæſtionis in hoc 43
propoſito pariter controuerſæ. Vtrum ſcilicet ex iis
quæ Confraternitatibus relinquuntur, quarta Canoni-
ca debeatur? In qua quæſtione partem negatiuam tue-
tur *gloſſ 3. in c. 3. de ſepultur,* dum reſoluit pro relictis
in pauperum vſus nihil eſſe detrahendum, & per text.
*in l ſi quis ad declinandam §. in omnibus C de Epiſcop.
& Clericis,* quatenus illud ipſum diſponit, notant Bald.
ibi num. 19. Abb. *conſ. 31. dub. 2. volum 1.* Rum. *conſ. 177.
à num. 18.* & alij, de quibus Petr. de Vbald. *de canon.
portione, quæſt. 14. num. 15.* & plures de quibus Tiraq.
de pia cauſa priuil. g. 28. & poſt Rebuff. Menoch. *re-
med. 25. recuperandæ, num. 32.* & magis communis ex
Quaranta *in ſumma Bullarii, verb. quarta Epiſcopalis, in
fin.* Azor. *inſtit. moral. p 1. lib 9 cap. 12. quæſt 11.* Gutier.
dict cap 35 num. 13. atque ex Maſia *de iuriſ. dict. part. 4.
cent. 2. caſu 113. num. 19.* qui omnes mouentur vltra
text. *in dict. leg. ſi quis ad declinandam,* ea ea ratione
quia † ſolum Iure reperitur expreſſum, vt huiuſmodi 44
quarta

quarta præstetur ex iis, quæ relinquuntur Ecclesiis, vel piis locis, vt probat text. *in c. officij 14. de testam.* & faciunt quæ Valasc. *consul.* 105. *n.* 13. in relictis tamen generaliter pauperibus, vel sine loci determinatione, non habet locum Canonica portio, vt asserit Tiraquel. *d. priuil.* 18. sicut nec habet locum quando relinquitur aliquid Ecclesiis, vel piis locis ad perpetuum cultum diuinum, prout resoluit Valasc. *d. n.* 13. Veluti quando relinquitur aliquid pro ornamentis Ecclesiæ, seu vestibus, picturis, Calice, & aliis similibus, Bernard. *regul.* 237. *vers.* 1. Læl. Zech. *de repub. Eccles. c.* 28 *de Paroch. n.* 18 *vers.* 9. & Stephan. Quarant. *in summa Bullary, verb. priuilegia regularium, vers. quarta Episcopalis difficult.* 3. vbi *difficult.* 2. idem asserit de relictis pro restauratione Ecclesiæ matricis, ædificatione, & reparatione Ecclesiarum, Monasteriorum, Hospitalium, & aliorum locorum piorum, per text. *cap. vltim. de testament.* Cùm ergo Confraternitates huiusmodi pia loca non sint, neque ea, quæ eis relinquuntur, locis relinquantur, sed personis, videtur dicendum ex relictis Hospitali, si Episcopi auctoritate institutum sit, quartam Canonicam deberi; quia locus religiosus, & Ecclesiasticus reputatur, secus si absque illa fuerit institutum, secundùm Cardin. & plures alios, ex quibus receptum testantur Gabr. *dict. concl.* 2. *num.* 17. Valasc. *dict. consult* 105. *num.* 13. & 40. Cardin. Tusch. *tom* 4. *litt. H, conclus.* 164. & *tom.* 6. *verb. quarta, con-*
45 *clus.* 21. *num* 31. & 35. atque ita † duo requirunt præcitati Doctores, vt quarta Canonica debeatur, alterum quod loco relinquatur, alterum, quod locus religiosus sit.

46 At contrariam sententiam, quod scilicet de illis, quæ Confraternitatibus relinquuntur, quarta Canonica indistinctè debeatur, tenuit Lapus *in tract. de Canon portion. n.* 13. & 16. & multis argumentis confirmat Petr. de Vbald. *eodem tractat. quæst.* 14. *à n.* 18. & post eum Barbat. & alios, communem profitetur Couar *in d. c. officij, n* 12. & eius verba transcribens Gutierr. *d. c.* 25. *n.* 7. Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast p.* 2. *cap.* 14. *num.* 21. *cum sequentibus*, Fr. Ludouicus Miranda *in manuali Prælat. tom.* 2. *quæst.* 48. *art.* 3. *concl.* 1. Azeuedo *l.* 10. *n* 27. *tit.* 1. *lib.* 4. *recopil.* Eo ducti fundamento, quia vt quarta hæc debeatur, non requiritur, quod Ecclesiis, vel piis locis relinquatur, sed sufficit, quod sit relictum in causam piam, vt probare videtur text. *in c. requisisti, in princ de testam.* ibi, *testatori pro anima sua legat*, iuncto ibi, *Episc. debet de illis secundum diuersas consuetudines tertiam, vel quartam portionem habere*, & faciunt quæ F. Emman. *qq. Regular to.* 1. *q.* 39. *art* 1. quia etiam ratione illam differentiam inter Hospitalia priuata, vel Episcopi auctoritate instituta alij reiiciunt, volentes indistinctè ex omnibus quartam hanc deberi, quia omnia pia sint loca, quamuis Episcopi auctoritas non accesserit.

Quarè pro vera huius quæstionis decisione, & totius materiæ cognitione sequentes casus distingue.

Primus est, quando Hospitale auctoritate Episcopi institutum, aut Confraternitates eadem auctoritate erectæ, alicui locó sacro, aut religioso, aut Capellæ vnitæ sunt, aut affixæ, & in iis certum est procedere opinionem Lapi, & aliorum, qui eam sequuntur, resoluentes deberi Canonicam portionem, quia in toto rigore in illis verificantur verba prædictorum Iurium, quæ indistinctè decidunt quartam deberi de relictis Ecclesiis, vel piis locis.

Secundus casus est de Hospitalibus, & Confraternitatibus merè profanis, quæ neque auctoritate Episcopi, neque ad pia opera exercenda instituuntur: exemplum proponit Bald. in Collegiis mercatorum, vel scholasticorum, & similium artium profanarum, & in iis secorè procedit ipsius resolutio, & aliorum qui eam sequuntur, resoluentes quartam non deberi, quia cùm non sint loca pia, cessat totum fundamentum eam exigendi.

Tertius casus est de Hospitalibus ad pia sine Episcopi auctoritate institutis, & licèt quartam deberi ex 47
ea ratione dicendum videretur, quia licèt Ecclesiastica non sint, sunt tamen pia loca, vt suprà resoluimus: exquisita verò ratione contra Calderin. *cons.* 23. contrarium resoluit Roman *d. cons.* 477. *n.* 15. & 19. quia scilicet quarta debetur Episcopis ratione iurisdictionis spiritualis, & curæ, quam habent in Ecclesiis suis, & ideò in locis exemptis, quia suæ iurisdictioni non subiiciuntur, huiusmodi quartam non deducunt, vt probat text *in Clement. dudum, §. vltra. de sepult.* & resoluit Eras. à Cochier. *in tract. de iurisd. Ordin in exemptos p.* 4 *q* 6. concludunt Abb. *in dict. cap. officij*, Angel. *in sum verb. Canonica, num* 7 Petr de Vbald *d tract. c* 4. *quæst.* 6. Quare cùm huiusmodi Hospitalia, etiamsi pia sint, Episcopo non subiiciantur, vt suprà resoluimus, non videtur ex illis huiusmodi quartam deducere posse Sed aduerte hanc rationem solum vigere in quarta Episcopali, non ita in Parochiali, quæ Parochis debetur, & Funeralis dicitur; debetur enim ratione Sacramentorum, quæ Parochus administrat, & ideo debetur etiam in locis exemptis, si speciali priuilegio non muniantur, iuxta dictum §. *vltra*, & quæ circa decretum Concil. Trid *sess.* 23 *de reform. c.* 13. latè explicant Gutier. *de iuramento confirm p* 2. *c.* 4. *n.* 7. Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast p.* 2 *c* 4. F. Emman. *quæst. Regular. tom.* 1 *q* 39 *art* 2. & *tom* 3. *q* 46 Cardin. Tusch. *tom* 6 *verb quarta, conclus* 21. Cochier *d. q.* 6. *n.* 8. latè Fr. Ioao. de la Cruz *de statu religionis, lib.* 2. *cap.* 19. *dub* 5.

Quartus casus est, & in quo tota versatur difficul- 48
tas, de fraternitatibus scilicet, quæ deuotionis causa fuerint institutæ Episcopi auctoritate, vt ibi celebrentur Diuina, ac alia pietatis opera exerceantur nam indistinctè ex illis quartam deberi dicendum videbatur, etiamsi Ecclesiæ, aut alij religioso loco affixæ non sint; ex ratione, quam ex Couar. & aliis secundo loco retulimus, quod scilicet piæ sint causæ, & quia in iurisdictione sint Episcopi, atque ita cessat fundamentum Romani, de quo proxime. Verùm in hoc quarto casu contrarium in rigore Iuris verius est, ea ea ratione, quia ex illis solùm quartam deberi Iure expressum reperio, quæ Ecclesiis, vel locis piis relinquuntur? qualia non sunt Confraternitates, quæ nulli Ecclesiæ, Hospitali, Capellæ, aut alij pio loco adhærent, seu vniuntur. Nec contrarium probat text. *in dict. cap. requisisti*, vt suprà expendebamus, sed aliud, vel potius contrarium, quia ex sequentibus manifestissimè apparet, facere Pontificem differentiam inter ea, quæ pro animæ salute relinquuntur Ecclesiis, aut personis, vt ex illis, quæ Ecclesiæ relinquuntur, quarta debeatur, non ita de aliis, quæ relinquuntur personis: cum ergo constet Confraternitates loca non esse, sed potius corpus quoddam fictum plurium personarum repræsentare, non videtur, quod ex illis quarta solui debeat, iuxta motiuum Baldi, & Romani, ac aliorum, qui hoc ipsum confirmant ex auctoritate text. *in dict l si quis ad declinandam, ad fin. § in omnibus*, vbi aiunt probari de relicto pauperibus nullam portionem deducere Prælatus, & notauit gloss *in dict. cap.* 1. & alij, quos post eam retulimus: sed si aduertas, allegatio illius text. minimè facit ad præsentem quæstionem, quia *in versic. sin autem*, immediatè præcedenti, loquitur de legato facto in personas certas, vel etiam certam domum, & vtroque casu negat aliquid deduci posse, quod est contra nostram resolutionem, & prædicta quæ de relictis locis piis quartam deducendam esse decidunt. Quare vel specialiter procedit in relictis pro pauperibus, de quo videbis relatos à Tiraquell. *d. priuil.* 18.

latè

latè Petr. de Vbald. *d. tract. & 5 principali, n. 9.* Vel quod magis est, procedit secundum Ius Imperatorum, quibus quartæ Canonicæ cognitæ non fuerunt, & propterea Canonicæ dicuntur, & Lapus & Vbald. *in principio suorum tract.* annotarunt, quod loquatur de Falcidia, cuius in principio meminit, & de qua statim agendum est.

49 *Quintò* infertur ex iis, quæ Confraternitatibus, siue cum Episcopi auctoritate, siue absque ea institutis relinquuntur, quartam Falcidiam deduci non posse: diximus enim omnes Confraternitates, licèt, absque Episcopi auctoritate instituantur, pias censeri, & inter pias causas esse connumerandas: sed constat de legatis

50 † ad pias causas nullam deduci Falcidiam, iuxta text. *in Authent. similiter, C. ad l. Falcidiam*, & in corpore vnde sumitur, *in auth. de Ecclesiasticis tit. §. si autem heres, collat. 9. & ex d. l. si quit ad declinandum, ad finem*, ibi, *nulla falcidia in hac parte intercedente*, cum similibus: ex quibus ita hanc conclusionem traduot scribentes omnes eiusdem loci, vt constat ex latissimè tradiis per Tiraq. *de priuil. pia causæ priuileg. 26.* Couar. *in c. Rainald. §. 1. n. 7. de testam.* Cost. *in c. si pater, verb. Trebellianica, à n. 13.* Donel. *in commentar. iuris ciuilis, lib. 8 c. 17. vers. vtrum autem*, Spin. *in speculo testamentor. gloss. 8. principali, n. 92.* Surd. *de aliment. tit. 8. priuil. 18 à n. 2.* Peregr. *de fideicommiss. art. 3, à num. 62.* Gabr. *lib. 4. commun. tit. de Trebell. conclus. 11.* Ceual. *commun. contra commun. q. 155.* Pichard. *in princ. Inst. ad l. Falcidiam, n. 42. & 69.* Flores de Mena *variar. lib. 2. c. 21. n. 190* Paul. Comitol. *respons. moral. lib. 7 q 10. n. 3.* Marta *de Iurisdict. par. 4. centuria 1 casu 180.* Morla *in emporio iuris, p. 1. tit. 5. in prælud. n. 17. vers. neque*, nouissimè Conat. *d. q. 54. à n. 7.* Ex quibus nostram illationem ad Confraternitates ita deduxerunt Bal. Paul. Castrens. Socin. Alex. Dec. & alij, quos refert, & sequitur Gabr. *dict. tit. de pia causa, concl. 1. n. 8.* & post eum Gutier. *d. c. 35. n. 1 a.* & Flores de Mena. *vbi proximè.* Et in Hospitalibus Felin. Barbat. & alij, quos refert, & sequitur idem Gabr. *d. tit. de pia causa, conclus. 2. n. 16.* Ioseph Ludouic. *Perusina dec. 30. n. 8.* Flores de Mena *dict. quæst. 31. num. 190.* Valasc. *dict. consult. 105. n. 39.*

51 Mascard. *concl. 869 n. 1 a.* † Et in legatis pro alimentis, Lata *in l. si quis à liberis, §. vtrum, n. 17 ff. de liberis agnoscend.* Surd. *de aliment. tit. 8. priuil. 18. num. 4.* Et in relictis pro studio Theologiæ, iuris Canonici, aut Ciuilis, Canalc. *in tr. de vsufructu mulieri relicto, n. 126. addent. ad Bart. in l. fideicommissa, §. Stichus, in litt. A, ff. de leg. 3.* Horat Lut *in tr. de priuil. schol. priuil. 1.* Tiraq. *in tr. pia causa in præfat. vers. itemr elillum causa study*, Decianus *consil. 14 n. 11. lib. 1.* Carolus de Graffis *de effect. cleric. in prælud n. 56.*

52 Vnde manifestè conuincitur sententia, & fundamentum eorum, qui contrarium resoluebant, ex ea ratione, quod Confraternitates loca pia non sint, vt voluere Corneus, & Parisius, quos refert, & sequitur Menoch. *d. remed. 15. recuperanda, num. 34.* quod quidem non sufficit: quamuis enim ex dictis verum sit, Coofraternitates loca pia, seu religiosa non esse, sunt tamen piis causis annumerandæ, at de omnibus piis causis falcidiam non deduci expressè decidit Imperator *in d. Authent. similiter*, cum similibus, imò ipso iute Digest. hoc priuilegium piis causis fuisse concessum contendit Tiraq. *dict. loco*, sed melius per text. *in l. 1. §. ad municipium, & in l. Titij, in princ. ff. ad l. falcidiam*, contra Cuiac. resoluit Costa *n. 20.* Peregr. *n. 62.* Donel. *d. §. vtrum autem, d. locis.* Vnde etiam supposita communi sententia, quæ resoluit similiter ex fideicommissis vniuersalibus, quæ ad pias causas relinquuntur, Trebellianicam non deduci, vt docent Bard. Bald. Salic. & alij *in d. Auth. similiter*, & plures, de quibus Tiraq *priuil. 27.* & post Couar. *consil. 119. vbi suprà*, communem esse vtriusque iuris Doctorum sententiam testatur Costa *n. 21.* & latè Pereg. *à n 62. ed. locis*: sequitur etiam Trebellianicam deducendam non esse de huiusmodi fideicommisso, si confraternitatibus relinquatur, vt post Paul. Castrens. notarunt Mascard. Valasc. & Gutier. proximè citatis locis.

Sextò infertur, ad præscriptionem rerum pertinentium ad Hospitalia, & Confraternitates, quæ Episcopi auctoritate instituta sunt, tempus quadraginta annorum necessariò requiri; diximus enim huiusmodi hospitalia, & Confraternitates Ecclesiastica censeri, & vti talia eorum bona piis gaudere priuilegiis, quæ rebus Ecclesiasticis conceduntur; sed constat † res Ecclesiarum minori spatio, quàm quadraginta annorum præscribi non posse, *cap. ad aures, cap. illud, cap. de quarta* cum multis similibus, *de præscript.* Igitur meritò hanc illationem deducunt Abb. per text. ibi *in c. accedentibus, notab. 2. de priuileg.* quatenus agens de præscriptione contra Hospitalarios, exigit hanc quadraginta annorum præscriptionem, sequuntur Felin. *in d. c. de quarta, à n 2* Balb. *de præscript. prima pari quinta, in princip. à num 5.* Padill. *à num. 45. C. de seruitut.* vbi *num. 50.* nunc passim agit de Confraternitatibus, Valasc *d. consult. 150. num 42.* Azeued *d. l. 10. num. 28.* contrarium expressè resoluentes in Hospitalibus, & confratribus institutis sine Episcopi auctoritate, quia ea dicta profana sunt, nec subinde Ecclesiæ gaudent priuilegiis, vt resoluit vltra præcitatos sic intelligendus Corn. *consil. 116. n. 26. volum. 2.* & post eum Marta *de iurisdict. p. 4 centuria 1. casu 13 n. 14.* nouissimè me citato *in hoc loco*, Homobon. *de examine Eccles. tract. 10. c. 4. quæst. 13. resolut. 3. vers. quo etiam.* & Nouat. *d. q. 54. num. 15.*

Quæ sententia, licèt ex nostra principali resolutione rectè deduci videatur, Inaduertenter tamen Abb. & reliqui ad eius comprobationem adducunt text. *in dict. cap. accedentibus*; Hospitalarij enim, de quibus ibi, verè religiosi sunt, nec dubium est bona, quæ ad ipsorum pertinent Religionem, verè Ecclesiastica censeri. Quare meliùs probatur illatio ex elegant decisione text. *in authent. de Ecclesiast. tit §. pro temporalibus, collat. 9.* vbi expressè decidit contra Ecclesias, & alia loca venerabilia solam quadraginta annorum præscriptionem opponi posse: addit deinde hoc ipsum generaliter seruandum esse in exactione eorum, quæ ad pias causas relinquuntur: ex quo vltra præcitatos ita notarunt plures alij, de quibus Titaquell. *pia causa priuil. 139.* Conat. *in regul. possessor, part. 2. §. 2. num. 3. vers. imò*, Molin. *de iustitia tractat. 2. disp. 72. vers. hoc verò priuilegium.* Vnde absurdum non erit, si quis dicat hoc priuilegio in materia præscriptionis gaudere Hospitalia, & Confraternitates ad pios vsus, siue cum Episcopi auctoritate, siue absque ea fuerint instituta; cùm enim iam ex dictis pateat Hospitalia, & Confraternitates, in quibus pietatis opera exercentur, piis causis annumerari, quia defectus auctoritatis Episcopi efficit, ne religiosa, seu Ecclesiastica sint, non tamen impedit quominus piæ sint, ex text. *in d. §. pro temporalibus*, generaliter hoc quadraginta annorum priuilegium concedere pro omnibus præscriptionibus eorum, quæ ad pias causas relicta sunt. Nec rectè communis videtur in hoc proposito distinguere inter Hospitalia, & Confraternitates, quæ auctoritate Episcopi, vel sine illa instituuntur, sed in omnibus indistinctè debet admitti, ex regula *dict. §. pro temporalibus*, vt benè considerabat Fulgolius *in l. omnes, n. 13 Cod. de sacrosanct is Ecclesiis*, à quo tamen recedit Padill. *in dict. leg. 1, num. 46.* & audacius, & minus rectè Valasc. *consult. 105. num 43. ad fin.* Amplissiùsque hæc resolutio, vt procedat etiam, quando vna confraternitas contra alteram volt præscribere in vna Ecclesia contra alteram præscribente, probat text. *in d. cap. ad aures, & in d. c. quarta*, cum similibus, de quibus Tiraquell.

raquell. *d.priuilegio* 26. *verf.contrarium*, Bald. *n* 4. & Couar. *n.3.de locis.*

56 *Septimò* infertur, Hospitalia quæ Episcopi auctoritate fuerint instituta, gaudere immunitate Ecclesiastica, ita vt delinquens ad illa confugiens securus sit, resoluunt Padil. *in d.l.2. num.*49. Couar. *lib.*1. *variar. cap.*20.*n.*4 *in fin. verf. tertiò constat.* Renat. Chop. *in lib.*2. *Monasticôn, siue de iure cœnobiorum, tit.*1.*art.*27. Mascard. *de probat.concl.*869. *num.*18. Farin. *in praxi criminali, quæst.*28.*num.*36. Deeian. *tract.crimin.lib.*6. *cap.*24.*num.*32.& *cap.*35. *num.*18.& 19. Suar. *de relig. tom.*1. *in tract. de locis sacris, lib.*3.*cap.*9. *num.*9. Curia Philippiea *p.*3. §.12. *num.*1. Flores de Mena *variar. lib.*3.*quæst.*21.*num.*175. & *sequentibus*, Giurba *cons.*10. *n* 4. *vers. & si hospitale*, Valasc. *consult.*106. *num.*43. Bobadil. *in sua politica, lib.*2. *cap.*14. *num.*80. Azor. *instit. moral.p* 2. *lib.*9.*cap.*8.*col.*1023. Cardos. *in praxi iudicum, & aduocator. verb. Ecclesia, n.*75. Nicol. Garcia *de benefic.part.*5.*cap.*1. *num.*61. & 62. Camill. Bortel. *in sum. omnium decis. sub tit. de his qui ad Ecclesias confugiunt, n.*64. Ludou. Miranda *de Ordin.iudic.q.*16.*art.*7.*concl.*2.*in fine*, me citato *in hoc loco*, Ciarlin. *controuers. forens.lib.*1.*cap.*116.*n.*7. me citato in hoc loco, nouissimè D.Felician. de Vega, nunc Archiep. Mexicanus *in relect. cap. cùm sit generale, de foro compet.num.*45.

57 Ordinarij, vt ad rem redeamus, in petenda ratione ab administratoribus piorum locorum debent esse soliciti; ipsi enim administratores, tam Ecclesiastici, quàm Laici, fabricæ cuiusvis Ecclesiæ, etiam Cathedralis, Hospitalis, confraternitatis, eleemosynæ, montis Pietatis, quorumcunque piorum locorum rationem reddere tenentur singulis annis suæ administrationis Ordinario, consuetudinibus, & priuilegiis quibuscunque in contrarium sublatis, nisi secus fortè in institutione, & ordinatione talis Ecclesiæ, seu fabricæ expressè cautum esset. Hæc sunt formalia ferè verba Concilij Trident *sess.*22.*de reformat.cap.*9. de cuius materia vide Gutierr. *lib.*1. *cap.*33. *num.*19. & *sequentti*, Flores *variar. lib.*3. *quæst.*21. *num.*108. *cum multis sequentibus*. Stephan. Gratian. *disceptation. forens. cap.*395. Aloys. Ricc. *in collect. decis. part.*3. *collect.*714. Gonzal. *ad regul.*8. *Cancell. glos.*3.*num.*43. & *gloss.*29. *num.*3. Marta, *de iurisdict. p.*2 *c.*18.*n.*6.9. & 10. Rot. Roman. apud Farin. *decis.*255. *p* 1.*tom.*1. *recentior.*

58 De omnibus locis piis Episcopo ratio reddenda est
ab administratoribus, siue ea sint publica, siue priuata,
Ecclesiastica, vel laïcalia: refert decisum Armend. *in*
*addit.ad recopil. legum Nauarræ, lib.*1.*tit.*18.*l.*7.*n.*78.
59 † possunt ab huiusmodi administratoribus rationes
administrationis exigi, donec eorum eodem Ordinario
doctum fuerit de institutione, in qua secus expressè
cautum sit, prout decisum refert Marta *de iu-*
60 *risdict.d.loco*, & † Episcopi valent laicos compellere
ad executionem, vt tenent Stephan. Gratian. *Marchia*
*decis.*189.*dub.*2. quem refert Aloys. Ricc. *d.collect.*714.
61 *in fin.* † Et hæc potestas transit in Capitulum Sede
vacante, Quatant. *in sum. Bullarij, verb. Capitulum,*
*vers.*7.*pag.*136. Zerol. *in praxi Episcopal.p.*2.*verb.Ca-*
pitulum, §.9.

62 Si quis autem administrator piorum locorum vi-
dens se constrictum ad reddendam rationem suæ ad-
ministrationis, appellatet, licèt admittatur appellatio,
non propter hoc impeditur, aut suspenditur executio:
ita refert decisum Zerol. *in praxi Episcopali, part.*1.
verb. Hospitale, §.3.*vers.*6. me citato in hoc loco, Ho-
63 mobon. *d.quæst.*13.*resol.*3.*vers.aduerte*. Et † quamuis
tantùm semel in anno Episcopis videatur concessa po-
testas exigendi rationes à prædictis administratoribus,
tamen pluries repeti possunt, præcipuè quando Epi-
scopo constiterit illas dolosè redditas fuisse, vel quan-
do redditio non fuit finalis & plena, cum restitutione

reliquorum: ita Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiastici, resol.*134.*in* 2.*edit.*

De Confraternitate illa, quæ Montis Pietatis dici- 64
tur, cuius meminit Concilium Tridentinum *d cap.*9. multa tradunt Doctores, quos plena manu refert Cened. *ad Decretal.collect.*41.*num.*1. apud quos videre poteris plura in comprobationem horum montium omnino pauperum refugio necessariorum, quibus addo Molfes. *in sum. Theolog.moralis, tract.de contract. tit* 12.*cap.*7.*num.*23.*tom.*2. nouissimè Nouar. *d.sect.*2. *quæst* 57.& 58. Sigism. Scacc. *in tract.de commerc.* §.1. *q.*1. *n.*440. *cum seqq.* Petr. Gregor. *de republ. lib.*13. *c.*16. *à num.*8. Baptistam Gemin. *de vsuris, comment.*3. §.3. Bañes *quæst.*78 *art.*4. *ad fin.* plenè Perez de Lara *de Capellanis, lib.*1 *cap.*23. Quatantam *in summa Bullarij, verb. Montes pietatis*, Bonac. *de contract. disp.*3. *quæst.*3. *punct.*12. & melius quàm omnes de illius validitate, & occurrentibus dubiis tractarunt ex religiosissimis Patribus Societatis Iesu, Toletus *in instructione Sacerdotum*, *lib.*3. *cap.*38. *num.*5. Valent. *tom.*3. *disp.*3.*q.*23. *punct.*4. Molin. *de iustitia, tract* 2. *disputat.*325. Lessius *eodem tract.lib.*2. *cap.*20. *dub.*23. Rebell. *de obligat. inst. part.*2. *lib.*8. *quæst.*13. Paul. Comitol. *respons. moral. lib.*3. *quæst.* 35. Azor. *institut. moral. part.*3. *lib.*3. *cap.*8. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitentialis, lib.*23. *n.*206 Salas *de contract. tractatu de vsur. dub.*33. *n.*3. Dubium occurrit *an Constitutio S. mem. Pauli V. prohibens dispositionem pecunia Montium pietatis in alios quàm Pauperum vsus in ipsorum Montium erectione præscriptos, absque Sedis Apost. licentia, comprehendat dispositionem frumenti eorundem Montium, quod mutuo datur pauperibus, Sacra Cong. Cardinalium negotiis Episcoporum præposita censuit huiusmodi Constitutione prohiberi etiam dispositionem frumenti in alios quàm pauperum vsus, iuxta modum & formam in erectione Montium præscriptam.* Romæ die 14. Febr.1631. Fr. Anton. Card. S. Honufrij, P.Fagnanus Secret.

Cætera de visitatione si scire cupias, consule Doct. 65
*in c.*1.*de censibus*, *lib.*6. Pauin. *in tract de Visitatione, qui & baculus pastoralis inscribitur*, Petr. Subert. *de cultu vineæ*, Socinum *de visitatione*, Fuscum *de visitatione*, Paulum Salodium *in praxi compendiosa de visitatione*, Felicianum Comensem *in manuali visitatorum*, Mathæum Suarez Lusit. *in praxi visitationum*, Altamiranum *de visitatione*, Alphons. à Villadiego *in speculo visitationum*, Annib. Rocca *de visitatione.*

ALLEGATIO LXXVI.

Episcopo prædicandi munus quando incumbat.

SVMMARIVM.

1 *Prædicationes populo facere præcipuum Episcoporum munus est.*
2 *Prædicatio Episcopo non conceditur extra suam diœcesim, cum possit prohiberi ab Ordinario loci.*
3 *Priuilegium Episcoporum, ut per vniuersum mundum possint prædicare, intelligitur, nisi in alienis diœcesibus prohibeantur ab Episcopis locorum.*
4 *Prædicationis munus si Episcopi impediti populo facere non valent, ad illud salubriter exequendum viros assumere debent.*
5 *Prædicatorum deputandi munus ad Episcopum pertinet impeditum aliqua causa ex relatis in cap. inter cætera, de offic.Ordin.*
6 *Prædicatoris electio, & deputatio ad solos Episcopos in eorum Cathedralibus spectat, nulla habita ratione*

ratione cuiuscunque consuetudinis, etiam immemorialis.

7 Capitulum in electione concionatoris in Ecclesia Cathedrali nihil potest.

8 Prædicatores pro Ecclesiis suæ diœcesis à solo Episcopo absque Capitali consensu deputari possunt.

9 Prædicatoris munus obire per se volentes, qui animarum curam habent, non debent prohiberi.

10 Prædicator pro sola obligatione concionandi potest exigere pretium, locando libertatem suam.

11 Prædicatores deputandi sunt impensis eorum, qui eos præstare tenentur, vel soluunt.

12 Consuetudo vbi viget, quod populus soluat concionatori, est seruanda.

13 Prædicatorum solita merces nulla ex parte à pensionariis est exigenda, atque minus si populus hos sumptus facere solebat.

14 Prædicatoribus mercedem solitam exhiberi communitas dare debet, si ex consuetudine immemoriali constat eam olim fuisse illis exhibitam.

15 Prædicator pro quadragesima quorum expensis sit conducendus, quando dubitatur, debet Episcopus interim proprio sumptu conducere illum.

16 Parochus quando nullum adest solitum, nec consuetudo, si habeat redditus sufficientes, sustentare tenetur prædicatori, si vero sit pauper, tunc tenebitur populus.

17 Prædicatores Regulares prædicare volētes in Ecclesiis sui Ordinis debent à superioribus de vita, moribus, & scientia examinari, & approbari, & obtenta ab eis licentia, cum ea personaliter se coram Episcopo præsentare, & ab eo benedictionē petere.

18 Regulares prædicare volētes in Ecclesiis, quæ sui Ordinis non sunt, vltra licentiam suorum Superiorum, etiam Episcopi licentiam impetrare coguntur.

19 Regulares quando in Ecclesiis suorum ordinum prædicare volunt, obtenta suorum superiorum licentia, debent ab Episcopo petere benedictionem, si tamen eam minimè obtinuerint.

20 Regulares prædicatores quando in Ecclesiis suorum ordinum, inuitis, aut contradicentibus Episcopis prædicare non possint, ostenditur.

21 Prædicatori idoneo non est deneganda licentia prædicandi, nec potest eum Ordinarius ad libitum, & sine rationabili causa suspendere à prædicatione.

22 Prædicatorem si Episcopus suspendat, non tenetur causam exprimere quare ad hoc prohibendum moueatur.

23 Prædicatores regulares an possint de doctrina examinari ab Episcopis, ostenditur.

24 Regulares in Ecclesiis quæ suorum ordinum non sunt absque Episcopi licentia prædicantes, non ab eo, sed à suis Superioribus puniri debent.

25 Parochus, vt in sua Ecclesia prædicetur, potest dare licentiam approbatis ab Ordinario.

26 Parochus pro duabus, aut tribus vicibus potest impunè prædicandi licentiam concedere alicui viro docto, & noto Regulari, siue sæculari, nondum præsentato coram Episcopo, saltem si semel fuerit approbatus ab aliquo Ordinario, & Episcopatus constitutio non prohibeat.

27 Religio Societatis Iesu habet priuilegium, vt sui prædicatores ab aliquo Ordinario semel approbati, & à suis superioribus deputati possint prædicare verbum Dei, non repugnantibus Curatis in oppidis & locis, vbi non adest Episcopus.

28 Regulari potest Episcopus interdicere ne prædicet licentia non petita, etiam non reddita causa.

29 Constitutiones Pii V. quibus concessum erat regularibus, vt irrequisito, & contradicente Episcopo prædicare possent, per Gregorium XIII. reuocata, & ad terminos iuris, & Concilij Trident. reducta fuerunt.

30 Prædicare debent, vel facere prædicare Episcopi tempore Quadragesimæ, & Aduentus Domini.

31 Episcoporum arbitrio relinquitur an tempore Quadragesimæ, & Aduentus quotidie, vel tribus diebus in hebdomada, vel minus prædicandum sit.

32 Correctores ciuitatum facere possunt, etiam renitente Vicario generali, vt saltem omnibus diebus Dominicis, & solemnibus festis populo prædicatio fiat.

33 Professionem Fidei exigere debent Ordinarij à Regularibus, antequam officium prædicandi assumant.

34 Parochiæ suæ interesse vnusquisque tenetur pro audienda prædicatione, si commodè id fieri potest.

35 Populus admonendus est, vt diebus Dominicis, & festis maioribus frequentet suas parochias; excommunicandus tamen non est, si admonitioni non paruerit.

36 Populum non potest Ordinarius cogere mulctis, vel pœnis ire ad audiendam sacram concionem, & Missam in Ecclesia Parochiali.

37 Doctrinam Christianam, & Fidei rudimenta pueris in singulis Parochiis Dominicis, & aliis festiuis diebus edocendam esse, meminit Conc. Trident. sess. 24. de reformat. c. 4. in fine.

38 Ordinarius an possit mulctis & pœnis cogere pueros ad discendam doctrinam Christianam, ostenditur.

39 Fidei rudimenta ad quæ tenemur sub peccato mortali, qualia sint, ostenditur.

40 Absoluendus an sit ille, qui orationem Angelicam & Dominicam, Symbolumque Fidei, ac præcepta Decalogi ediscere non curat.

41 Matrimonium ne contrahant, an possint impediri illi, qui orationem saltem Angelicam, & Dominicam non didicerint.

42 Prædicationis munus committi potest Sacerdoti, aut aliis duobus sacris Ordinibus insignitis.

43 Cap. adiicimus, 16. q. 1. declaratur.

44 Prædicare non est actus proprius alicuius Ordinis, sed potius iurisdictionis.

45 Prædicandi munus per Episc. committi potest etiam clerico, qui non sit in Sacris constitutus.

46 Prædicatio tempore cuiuscunque interdicti licita est.

47 Prædicatores verbi Dei quales esse debeāt, ostēditur.

48 Prædicatoribus errores, aut scandala disseminantibus in populum, quamuis Regulares sint, potest Episcopus prædicationem interdicere, etiam in suis monasteriis.

49 Contra prædicatores etiam Regulares hæreses prædicantes procedat Episcopus.

AXIMVM, ac præcipuum munus Episcopi est prædicandi, & docendi, vt probat Alzed. *de præcellent. Episcop. dignitat. parte prima, c. 13. n. 98.* & ostendit Apostol. dum scribens ad Titum Episcopum ait: *Prædica verbum, insta opportunè, importunè, argue, obsecra, increpa,* & post pauca: *Opus,* inquit, *fac Euangelistæ, ministerium tuum imple.* Christus quoque Apostolos suos, quos constituit Episcopos, mittens in Mundum vniuersum, prædicare iussit Euangelium omni creaturæ, neque id tantùm, sed docere etiam omnes gentes ea quæ pertinent ad salutem. Hinc Euaristus Papa *in c. sicut vir, 7. q. 1.* sic ait: *Episcopus debet opportunè, & importunè, atque sine intermissione Ecclesiam docere, & illa eum tanta reuerentia eius doctrinam suscipere debet, eumque diligere vt legatum Dei, & præconem veritatis.* Vnde idem summus Pont. *in c. Diaconi, il. 2. 93 dist.* prædicanti Episcopo septem Diaconos instituit, qui eum, dum Euangelicæ prædicationis officio fungeretur, diligenter custodirent, eique prædicanti assisterent, propter honorem verbi Dei, & propter testimonium veritatis; nam secundum Apost. *ad Timoth. 3. Oportet Episcopum testimonium habere bonum* 1

ab

ab eis, qui foris sunt, vt non in opprobrium incidat. Vnde *& ad Titum 2. Verbum*, inquit, *Episcopi sanum opus esse, & irreprehensibile, vt is, qui ex aduerso est, vereatur nihil mali inueniens quod, opponere valeat*, & obseruat glos. *verb. præsumat, in c. nullus Episcopus, de consecr. dist.* 1. quod Mittam, & Baculum debet habere Episcopus cum prædicat, quia tunc allegat causam Dei apud populum.

3 Est igitur prædicationis munus præcipuum Episcopi, *c. Episcopus, il* 3. 88. *dist.* Concil. Trid. *sess. 5. de reform. c. 5.* Campan. *in diuersorio Iuris Canon. rubr.* 12. *c.* 13. *n.* 13. & id ex pluribus Conciliis comprobat Petr. de Bollo *in œconomia Canonica, class. 3. c. 3. §. 1. pag.* 373 *cum seqq.* Iuxta suam scilicet diœcesim, extra illam enim non conceditur ei prædicatio, cùm possit prohiberi ab Ordinario, cuius est diœcesis: ita declaratum fuisse per Clementem VIII. referunt Piasec. *in praxi noua Episc. p. 2. c. 3. n.* 16. Fusch. *de visitat. lib. 2. c. 20. num.* 23. Aloys. Ricc. *in dec. curia Archiep. Neapol. dec.* 180. *p. 2. & in praxi fori Ecclesiast. c.* 543. *in 1. edit. & resol.* 465. *per totam in 2. edit.* Campan. *d. c.* 13. *n.* 7. *in princ.* Stephan. Gratian. *discept. forens. c.* 393. *à n.* 9. vbi *n.* 15. resoluit quod priuilegium Episcoporum, vt per vniuersum Mundum possint prædicare, iuxta illud *Matth.* 8 *Marci vlt. in c. in nono, dist.* 21. intelligitur, nisi in alienis diœcesibus prohibeantur ab Episcopis laicorum, quasi potestas prædicandi sit intelligenda in proprio populo, non in alieno, Fusch. *dict. c.* 10. *num.* 23. *in fine.* Vnde laborare summoperè debet Episcopus, vt quando potest prædicet, alias sciat se non esse immunem à peccato mortali, vt tenet nouissimè Lauter. de Franchis *in controuers. inter Episc. & Regular. pag.* 150. *in resp. ad* 13.

4 Si verò Episcopi, Archiepiscopi, Primates, vel alij Ecclesiarum Prælati legitimo detineantur impedimento, tunc viros idoneos ad sanctæ prædicationis officium salubriter exequendum, potentes in opere, & sermone, assumere debent, qui plebes sibi commissas verbo ædificent, & exemplo, iuxta *c. Episcopus nullam, 88. distinct.* & Concil. Trident. *sess. 5. de reformat. c. 2. & sess. 24. de reformat. c. 4.* Filtsac. *de sacra Episc. auctor. cap. 1. §. 4. & cap.* 15. me citato *in hoc loco*, Alzed. *dict. part. 1. cap.* 13. *num.* 100. Ex quibus duobus Concilij Trident. decretis, teneri etiam hoc munus per se, vel per alios exequi Archipresbyteros, Plebanos, & quoscunque alios Parochiales, vel aliàs curam animarum habentes, Ecclesias quouis modo obtinentes, docemur; quinimmò, & in eos contemnentes hoc adimplere etiam in exemptos excandescere valeant supradicti Episcopi, tanquam Delegati Apostolici, in eisdem capitibus statuitur, quibus etiam ea adhibetur cautio, ne quis Regularis, aut sæcularis concionetur, nisi examinatus, probatus, & prædicandi licentiam adeptus. Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resol.* 290. Nam prædicans sine licentia Episcopi in excommunicationem incurreret, *c. excommunicamus, il primo, §. quia verò, de hæret.* Rendina *in promptuario recept. sent. tom. 1. tit. 17. n.* 24.

5 Munus deputandi prædicatorem ad Episcopum pertinet impeditum aliqua causa ex delibatis *in c. inter cætera, de off. ordin.* nisi in contrarium sit consuetudo ab immemoriali tempore: ita decisum referunt Zerol. *in praxi Episcop. p. 1. verb. prædicatio*, §. 7. Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. p. 1. c. 8. sub. n.* 4. Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarra, libr. 4. tit. 30. lib. 3. de prædicatoribus sacra Scriptura, n.* 21 Campanil. *d. c.* 13.
6 *n.* 14. † Electio tamen, & deputatio prædicatoris in Cathedralibus Ecclesiis ad solos earum Episcopos spectat, nulla habita ratione cuiuscunque consuetudinis, etiam immemorialis, quia talis deputatio Capitulo, vel Episcopo, vnà cum Capitulo, siue de eius consilio, aut cuivis alteri competeret: in aliis verò Ecclesiis non est sublata immemorialis consuetudo nominandi, vel
præsentandi prædicatorem pro illis Ecclesiis decisum
refert Armendar. *d. loco*, *n.* 12. 15. & 18 & Lauter.
de Franchis *vbi suprà, pag.* 148. *in resp. ad* 9. Et ita † Ca- 7
pitulum in electione Concionatoris in Cathedrali ni-
hil potest. Armend. *n.* 21. † Et pro aliis Ecclesiis à solo 8
Episcopo absque ipsius consensu deputari possunt hu-
iusmodi prædicatores. Armendar. *n.* 2. † Et si curatores 9
animarum per se volunt munus prædicatoris obire, non
debent prohiberi. Armend. *n.* 20.

Et cùm Concionator possit pro sola obligatione 10
exigere pretium locando libertatem suam, vt resol-
uunt Vgolin. *de simon. tab. 1. c. 9. §. 1. num. 6. &* § 2. *n.* 3.
& c. 44. *§.* 2. *n.* 18 *in fine*, Cardinal. Tolet. *in sum lib.* 5.
c. 88. *n.* 6. videndum est quis debeat expensas submini-
strare? Quidam per Concil. Trident. *d. c.* 4. ibi, *vel te-
nentur, vel solent*, apertè fatentur † prædicatores de- 11
putandos impensis eorum, qui eos præstare vel tenen-
tur, vel solent, quod etiam pro Ecclesiis Cathedrali-
bus intelligendum, dicit decisum Armendariz *d. loco,
n.* 27. & Lauter. de Franchis *loco proximè citato.* Tamen
in optione Episcoporum est vtrum ipsi malint prædi-
catores eligere, aut deputare, quando populus illos, etiam
ab immemorabili tempore eligere, & nominare con-
sueuit, vel prædictam nominationem ex immemoriali
consuetudine relinquere; ita tamen, vt si Episcopus
electionem, deputationemque prædicatoris facere
voluerit, populum ad erogandas eleemosynas non
compellat; sin vero populum prædicta facultate eli-
gendi prædicatorem Episcopus vti sinat, eundem po-
pulum cogere poterit ad eas expensas, & eleemosynas
prædicatori præstandas, quas ipse populus in hanc
causam præstare solitus est: refert decisum Armendar.
d. loco, n. 15. *&* 17.

In Ecclesiis verò Inferioribus, vbi viget consuetu- 12
do, quod populus soluat Concionatori, ea est seruanda,
nisi forsitan facultas nominandi prædicatorem Vni-
uersitati ab immemoriali tempore competeret, & Epis-
copus talem nominationem sibi vendicauerit, ita de-
cisum refert Armendar. *d. loco, n.* 22. nouissimè me ci-
tato *in hoc loco*, Sperel. *dec.* 70. *à princ.* Et † merces, quæ 13
prædicatoribus tribui solet, nulla ex parte à pensiona-
riis est exigenda, atque eò minus si populus hos sum-
ptus facere solebat, idem Armendar. *n.* 23. Si ex publico
ciuitatis ærario concionatori solent eleemosynæ dari,
ea consuetudo seruanda est, *ibid. n.* 24. Sic etiam † præ- 14
dicatoribus mercedem solitam exhiberi Communitas
dare debet, si ex consuetudine immemoriali constat
eam olim fuisse illis exhibitam, refert decisum Ga-
ler. *in Margarita casuum conscientia, verb. prædica-
tores*, 1.

Dum est dubium, quorum expensis sit conducendus 15
concionator pro quadragesima, debet Episcopus inter-
dum proprio sumptu conducere illum, decisum refe-
runt Zerol. *in praxi Episc. p. 1. verb. prædicatio*, §. 7. &
Armend. *d. loco, n.* 4. Si verò nullum adest solitum, nec
consuetudo, soluet Parochus, si habeat redditus suffi-
cientes; nam cùm sit proprium onus ipsius Parochi, per
seipsum, vel alium idoneum verbum Dei prædicare te-
netur, vt in Concil. Trid. *d. c.* 2. Si per seipsum non po-
test, debet per alium propriis expensis supplere. † Si 16
verò parochus est pauper, qui ex redditibus, & emolu-
mentis Ecclesiæ expensas necessarias prædicatori sub-
ministrandas sustinere non possit, tunc populus tenebi-
tur, cum sit rationi consonum, quod Prædicatores tali
casu ab iis, quibus seminant spiritualia, temporalia me-
tant, Paul. 1. *ad Corinth. 7. c. cùm ex officij, circa finem, de
præscript.* me citato nouissimè Sperel. *d. dec.* 70. *n.* 15.

Prædicatores Regulares prædicare volentes in Ec- 17
clesiis sui Ordinis, debent à Superioribus de vita, mo-
ribus, & scientia examinari, & approbari, & obtenta
ab eis licentia, cum ea personaliter se coram Episcopo
præsentare, & ab eo benedictionem petere, sine qua
illis prædicare non conceditur, Concil. Trident. *sess.* 5.

de reformat.c.2. ibi, *cum qua licentia perſonaliter coram Epiſcopis ſe præſentare,& ab eis benedictionem petere teneantur, antequam prædicare incipiant.* Quod
18 † ſi in Eecleſiis, quæ ſui Ordinis oun ſint, prædicate velint, vltra lieentiam ſuorum Superiorum,etiam Epiſcopi licentiam impetrare coguntur,ſine qua nullo modo valent prædicare in Eccleſiis non ſui Ordinis, ex diſpoſitione Concilij Trid.*d.c.*2 ibi: *In Eccleſiis verò, quæ ſuorum Ordinum non ſunt,vltra licentiam Superiorum, etiam Epiſcopi licentiam habere teneantur, ſine qua in ipſis Eccleſiis non ſuorum Ordinum nullo modo prædicare poſſunt,ipſam autem licentiam gratis Epiſcopi concedant*, reſoluunt Vgolin. *de poteſtate Epiſcopi c.42.§.2.n.4.* optimè Miranda *in manuali Prælatorum, tom.1.q 50.art.2.* Campanil. *in diuerſorio Iuris Canon. rubr.12.c.13.à n.6.* Aloyſ.Ricc.*in praxi aurea, reſolut.* 290.Hornubon. *de examine Eccleſ.tr.2 c.3. quæſ.36.* Alzed.*d.p.1.c.13.n.*102. Laurent.de Peirinis *tom.1. de ſubdito,q.1.de obedient.c.*22.Gauant. *in man. Epiſcop. verb.Concio ſacra,n.*16.51.53.*&* 54.Lezana *in ſum.qq. Reg.p.1.c.20.n.2.*

19 Super quo repetì deciſum Regulares in Eeclesiis ſuorum Ordinum prædicare volentes, non teneri ab Epiſcopo licentiam obtinere, ſed tantùm à ſuis Superioribus de vita,moribuſque,& ſcientia examinari, & approbari debere, ac ab eis habere licentiam, & eum ea ſe perſonaliter coram Epiſcopo præſentare, ab eoque petere benedictionem, tametſi eam minimè obtinuerint, referunt Armend. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib.*2 *tit.18.l.7 de Religionib.n.*56 Fr.Emman. *qq.regul.tom.3.q 31.art.*5. Aloyſ.Rice.*in dec.Curiæ Archiep.Neapol. dec.*219 *p.2. & in praxi fori Eccleſiaſt. reſol* 633.*in 2.edit.*Galet.*in margarita caſuum conſcientiæ,verb.licentia,*Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.*18. *num.*123.Laurent.de Peirinis*d. c.*22. Lezana *d.c.20. num.3.*

20 Prædicatores Regulares, etiam in Eccleſiis ſuorum Ordinum,inuitis, aut contradicentibus Epiſcopis prædicare non poſſunt,vt probat Concil. Trid.*ſeſſ.24. de reform.c* 4.vbi dicitur,ne vllus ſæcularis, ſiue Regularis, etiam in Eecleſiis ſuorum Ordinum,contradicente Epiſcopo prædicare præſumat, Campanil. *d. c.13.n.8.* Miranda *dict.quæſt.50. art.3. concluſ.*1 vbi dicit ſupradictum decretum de non prædicando contradicente Epiſcopo, quoad Regulares intelligendum eſſe ad limitandum de illo tempore, & hora, qua Epiſcopus prædicare voluerit, aut coram ſe facere ſolemniter prædicari, non verò aliàs,ne ſibi ipſi contraire videatur,dum primo,ſcilicet *ſeſſ. 5. de reform. c.2.* concedit prædicatores Regulares prædictos in Eccleſiis ſuorum Ordinum cum ſola Epiſcoporum benedictione poſſe prædicare etiam non habita expreſſa licentia:poſtmodum verò in prædicto decreto præcipitur, vt non præſumant prædicare,etiam in Eecleſiis ſuorum Ordinum contradicente Epiſcopo.Laurent.de Peirinis *ad priuil. Minim.tom.1.conſt.5.*Greg.XIII.§.2.*num.*21.me citato
21 *in hoc loco* Diana *moral reſol p.3.tr.5.reſol.*58.† Si præſentatus Ordinario fuerit prædicator idoneus, iuxta *c.2.ſeſſ.5.de reform.*non eſt ei deneganda licentia, nec poteſt Ordinarius ad libitum, & ſine rationabili cauſa ſuſpendere à prædicatione: ita Armend. *in additionibus ad recopil.legum Nauarræ,lib.4.tit.30.l.3. de Præ-*
22 *dicatoribus,n.*8.*&* 9 † Si tamen ſuſpendat,non tenetur cauſam exprimere, quare ad hoc prohibendum moueatur,prout referunt deciſum Franciſc.Leo *in theſauro fori Eccleſiaſtici, p.1.cap.*8.*num.*9. & Campanil. *dict. cap.13.num.*8.

23 Dubitatur tamen,an Regulares concionatores poſſint ab Epiſcopis examinari de doctrina? In qua quæſtione Henriq. *in ſumma lib.10.c.23. in commento litter.L,* tenet Epiſcopos poſſe examinare Regulares ad Ordines,Confeſſiones,& conciones,cui reſolutioni ſtipulari videtur Fr. Emman. *quæſt. Regularium tom.2. q.31.art.6.* dum vult Regulares ſemel ab vno Ordinario approbatos,fore iterum approbandos,ſi cursus prædicare velint: ex quibus verbis oſtenditur,non modò illos eſſe probandos, idest examinandos circa doctrinam,verùm etiam inſuper denuò examinandos. Verùm quamuis Epiſcopi interdum examinent prædicatores, & iuxta Concil.examinare eos poſſint,& idem ſit ferendum iudicium omninò de Confeſſoribus, ac de Prædicatoribus; non tamen id ex verbis Conc. Trid. *d.c.*2.colligitur,immò verò contrarium; nam Prædicatorum examen de vita,moribus, & ſcientia Superioribus committitur, ſeu potiùs de Iure ſupponitur eſſe commiſſum pro perfecto examine,& approbatione facta,& licentia ab eiſdem conceſſa dicitur, quod etiam in Eccleſiis ſuorum Ordinum prædicare non poſſint, priuſquam cum eadem licentia perſonaliter coram Epiſcopis ſe præſentent, atque ab eis benedictionem petant,vbi nulla fit mentio,nec ſatis conſtat de examine ab Epiſcopis faciendo, ſed tolummodò de benedictione petenda: ita Hieron.Roder *in compen d qq Regular. reſol.*112 *n* 2 Mauritius Alzedo *in praxi Epiſcop. p.2. c.13.n.*104.Diana *moral.reſol.p* 4 *tr.4. reſolut.*22. Miranda *d quæſt.50 art.2.concl.1. in med.* Et Concil.*dicto loco*, non inficit conſuetudinem in contrarium fortè exiſtentem, ideo ſi alicubi longo vſu obtentum eſſet examinari circa doctrinam Prædicatores omnes etiam Regulares, ſeruari poterit, vt reſoluit Campan.*dict. cap.13.n* 9.

Prædicatores Regulares in Eccleſiis, quæ ſuorum 24
Ordinum non ſunt, abſque Epiſcopi licentia prædicantes, non ab eo, ſed à ſuis Superioribus puniri debent,prout deciſum referunt Zerola *in praxi Epiſcop. verb.excommunicatio materialis*, §. 4. Piaſec.*in ſimili praxi,p.2.c.3.n.41.verſ.prædicans*, Quarantia *in ſumma Bullarij,verb.priuilegia Regularium.*Campanil. *d.c.13. n.10.* Tamburin.*de iure Abbatum tom.2. diſp.11. q 4. n.3.*Hieron.Roder.*in compend q.Regul.verb prædicatores, n.1.*Flau.Checubin.*in compendio Bullar.tom.1.ſuper Bull* 41. *Pij V.* Hodiè ex nouiſſima Conſtit. Gregor.XV.*incip.Inſcrutabili, ſub Dat. Nonis Februarij* 1622 aliter ſe res habet,eius autem verba ſunt quæ ſequuntur. *Ac demum habeat Epiſcopus, tanquam dictæ Sedis delegatus auctoritatem coercendi, ac puniendi quoſcunque exemptos, tam ſæculares, quàm Regulares, qui in alienis Eccleſiis, quæ ſuorum Ordinum non ſunt, abſque Epiſcopi licentia,& in Eccleſiis ſuis,aut ſuorum Ordinum,non petita illius benedictione, aut ipſo contradicente prædicare præſumpſerint*, me citato *in hoc loco*, Diana *moral.reſol p 3.tract.2.reſolut.* 11.Lezana *dict. c.20.n.3.*

Parochus vt in ſua Eecleſia prædicetur, poteſt da- 25
re licentiam approbatis ab Ordinario, vt refert deciſum Galet.*in margarita caſuum conſcientiæ, verb. Parochus*, 3.

Alicui verò viro docto,noto,Regulari,ſiue ſæculari, 26
nondum præſentato coram Epiſcopo,licentiam prædicandi poteſt parochus præſtare pro duabus, aut tribus vicibus, nec ſic prædicans peccatum committeret mortiferum,quod iuxta *c.excommunicamus, §.quia verò, de hæreticis*, patraret qui ſi ſine legitima facultate concionaretur. Ita Nauar *in manuali,c.25.n.*141 Henr. *in ſumma lib.7.c.26. prope finem,&* c. 28.§.8. *verſ. Parochus*,Fr.Emman.*qq.Regul.tom.3.quæſt.*32 *art.*1.Campanil.*d c.13 n.11.*Miranda *d q.50 art.4.concl.*1 Villal. *in ſum. tom.2.tract.35.diffic.5.n.2.*Diana *d. reſolut.*111. *verſ.notat etiam.* Saltem ſi prædicator ſemel fuerit approbatus ab Ordinario, & Epiſcopatus Conſtitutio non prohibeat.Poſſeuin.*de officio Curati, c. 3. num.4.*
† ſed quia hoc ipſum fieri poſſit ex ſpeciali priuilegio, 27
abſque illo non eſſe admittendum, probabilius duco: nam Gregorius XIII. conceſſit Societati Iesv, quod huius Sacræ Religionis Confeſſarij, ac Prædicatores ab aliquo Ordinario ſemel approbati, & à
ſuis

suis Superioribus, ad huiusmodi munera deputati, quandocunque siue mari, siue terra iter faciunt, possint, non repugnantibus tamen Curatis parochialium Ecclesiarum, verbum Dei prædicare, & quorumcunque Christi fidelium Confessiones audire, dummodo id non faciant in oppidis, aut locis, in quibus Ordinarij existunt, nisi eorum licentia desuper obtenta, refert Fr. Emman *quæst. Regul. tom 3. q. 32. art. 6.* vbi in fine dicit illo priuilegio frui prædicatores Ordinum Mendicantium, & alios, qui cum ipsis communicant in priuilegiis concessis, & concedendis.

28 Posse Episcopum interdicere Regulari ne prædicet licentiâ non petitâ, etiam non reddita causa, decisum referunt Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici p 1 c. 8. n. 9.* Piasec. *in praxi noua Episc part. 2 c. 3. n. 41.*
29 *vers si item.* Et † licèt Pius V. Constit. sua incip. *Ad hoc nos Deus, de anno* 1571. *die verò 22. Septembris,* quam refert Quaranta *verb priuilegia Regularium, pag. 537.* Regularibus concesserit, vt irrequisito & contradicente Episcopo prædicare possint, in multisque aliis contra Concil. Trident. decretum, tum illa Constitutione, tum & alia incip *& si Mendicantium, de anno* 1567. 17. *Kalend. Iul.* quam refert idem Quaranta *d. verb. priuilegia Regularium, pag. 527.* & alia incip. *Ex superna, eiusdem anni 7. Kalendas Septembris*, idemque alia incip. *Ad exequendum, eodem anno Kalendis Nouembris*, cum ipsis Regularibus dispensauerit, pariterque inter omnes Regulares, tam Mendicantes, quàm non Mendicantes eadem priuilegia, & declarationes communicauerit, illa tamen omnia per Greg. XIII. reuocata, ad terminos Iuris, & Concilij Trid. redacta fuerunt Constitutione ipsius Gregorij incip. *In tanta rerum, & negotiorum mole, public. Romæ Kalendis Martij anno* 1572. quam refert idem Quaranta *in summa Bullarij verbo priuilegia Regularium, pag. 539.* Et quamuis idem Gregorius postmodùm priuilegia Mendicantium confirmauerit cum clausula, *nullis contrariis, etiam suis obstantibus*, in ipsis tamen confirmationis literis apposita est alia clausula, *in quantum decretis Concilij Tridentini non sunt contraria*, ita quod nec posteriores confirmationes reualident dicta decreta Pij V. in quantum aduersentur Concilio; quam clausulam etiam alij Pontifices in similibus suis confirmationibus semper apponi voluerunt, vt ex ipsarum confirmationum tenore recognoscere licet.

30 Episcopi tempore Quadragesimæ, & Aduentus Domini prædicare debent, vel prædicare facere, vt probat Concil. *sess 24. de reform c. 4.* ibi, *tempore autem ieiuniorum*: quæ verba referuntur tantum ad tempus Quadragesimæ, & Aduentus, non autem ad vigilias in quibus illud prædicandi præceptum non est, prout refert decisum Armend. *d. l loco, n. 28. & 29.* vbi *n. 31.* asserit
31 etiam decisum per dictum *c. 4.* † relinqui arbitrio Episcoporum, an tempore Quadragesimæ, & Aduentus quotidie, vel tribus diebus in hebdomada, vel minus illis tribus diebus prædicetur? Quoad Aduentum Domini hodie tantum tam in hac Romana Curia, quàm in Portugaliæ Regno, Dominicis, festisque diebus prædicare video. In Quadragesima verò in illo Regno singulis diebus per loci Ecclesias distributis, excepto Sabbato prædicatur. In hac verò Curia in vnaquaque Parochiali Ecclesia singulis quibusque diebus, Sabbato excepto, verbi Dei prædicatio habetur. Verùm in aliis temporibus, saltem omnibus Dominicis, & solemnibus diebus festis prædicandum est, vt disponit Conc. Trid.
32 *d. c. 4.* Et † possunt Correctores Ciuitatum facere, etiam renitente Vicario generali, vt saltem omnibus diebus Dominicis, & solemnibus festis populo prædicetur, vt tenent Bobadil. *in sua politica, lib. 2. c. 19. n. 194. lit. K,* Fr. Emman. *Reg. tom. 2. q. 62. art. 19.*

33 Ordinariis concessum est, vt à Regularibus, antequam officium prædicandi assumant, professionem Fidei exigant prout referunt decisum Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast p. 1. c. 6. n. 8* Campanil. *d. c. 13. n. 8.* Armend. *d loco, n. 37.* Laurent. de Franchis *vbi suprà pag. 148. in resp. ad 2.* Vigore tamen Bullæ Pij V. de professione Fidei facienda Regulares concionatores non tenentur facere professionem Fidei antequam prædicandi munus assumant, potest tamen Ordinarius, quo tempore solet prædicandi licentiam concedere, ab eisdem exigere hanc Fidei professionem, si tamen videbitur sibi expedire, refert decisum Armendar. *d. loco, num. 35.*

Pro audienda prædicatione tenetur vnusquisque 34
parochiæ suæ interesse, si commodè id fieri potest, ex dispositione Concil. Trident. *d. c 4* ibi *moneatque Episcopus populum diligenter, &c.* Ita Zerol. *in praxi Episcop. p. 1. verb. prædicatio, §. 4.* Suar. *de Religione tom. 1. lib. 2. c. 16 n. 5.* Azor. *instit moral p 1. lib. 7. c. 4. q. 7. & lib. 12. c. 2 quæst. 1. vers. deinde,* & ita † populus admo- 35
nendus est, vt diebus Dominicis, & festis maioribus frequentet suas parochias; excommunicandus tamen non est, si monitioni non paruerit, prout refert decisum Armend. *d. loco, n. 33.* † Nec etiam Ordinarius potest 36
mulctis, & pœnis cogere populum ire ad audiendum sacram Concionem, & Missam in Ecclesia parochiali: refert decisum Zerol. *in praxi Episcop part. 4. verb. parochia, pag. 82.*

Circa doctrinam Christianam, & Fidei rudimenta 37
pueris in singulis parochiis, Dominicis, & aliis festiuis diebus edocendum, agit Concil. Tridentin. *d sess. 24. de reformat. c. 4 in fine:* ad cuius maiorem obseruationem emanauit Constit. Pij V. incip. *Ex debito Pastoralis officij, die 6. Octobris anni* 1572 quam refert Piasec. *in praxi noua Episcopali, part. 2. c. 3. n. 19.* † Ordinarius 38
autem non potest mulctis, & pœnis, etiam in casu notabilis negligentiæ, aut contumaciæ, cogere pueros ad discendam doctrinam Christianam, etiamsi hoc fieri noluerint in oppidis, villis, & aliis locis; extra ciuitatem: nec valet ex eo quod Concil. *d loco* dicit posse compelli per censuras Ecclesiasticas, quod intelligitur de compulsione illorum, quorum interest eam docere, & non de compulsione puerorum, seu parentum ipsorum: refert decisum Zerol. *in praxi Episcop. part. 1. verb. doctrina Christiana, §. 5.* tenet Iogol. *de Parochorum officio lib. 1 c. 1. & 9.* Homobon. *de examine Ecclesiastico tractat. 11. cap. 12. quæst, 26. resolut. 1. quæstionis,* Aloys. Riec. *Neapol. decis. 300. part. 4.* Sed verum est dicere his nostris temporibus (prout in Hispania vsu receptum est) posse Præsulem censuris compellere subditos, vt eam doceant. Ita Perez *ad l. 1. vers. aliud etiam, tit. 1. lib 1. ordinamenti, fol. 19.* Fr. Emman. *in summa, tom. 1. cap. 88 n. 3. in 1. edit.* quos refert & sequitur Campan. *in diuers. Iuris Canon. rub. 11. cap. 14. n 8.* tenet me citato Homobon. *d. loco,* Sanch. *in præcepta Decalogi, lib. 2. cap. 3. n. 14.* Filliuc. *in quæst. moral tract. 22. c. 2. n. 54.* Villalob. *in sum. tom. 2. tract. 1. diffic. 4. num. 6.* nouissimè me citato *in hoc loco,* Trullench. *in exposit. Decalogi lib. 1. c. 1 dub. 3. n. 11. in fine, & dub. 4. n. 8. & 9.*

Studere maximè debent Parochi, vt pueri Fidei ru- 39
dimenta discant, quæ secundùm Sot. sunt Symbolum Apostolorum, decem præcepta, & Oratio Dominica; præter hæc Concil. requirit, vt doceatur obedientia erga Deum, & parentes, ad quod tenentur sub peccato mortali, Azor *p. 1. lib. 5. c. 6 q. 5.* Possev. *de officio Curati, c 4. de doctrina Christiana, n. 2.* vbi etiam dicit obedientiam diligenter, & sufficienter doceri, si doceatur Decalogus explicitè, quia in ipso includitur obedientia Dei, & parentum.

Sciant Parochi nequaquam esse absoluendum eum, 40
qui ob negligentiam, orationem Angelicam, & Dominicam, Symbolumque Fidei, ac præcepta Decalogi addiscere non curat. Si verò taliter ignorans pro viribus elaborat, vt hæc memoriæ tradat, & nec verbum quidem retinere potest, absolui tunc poterit, dum-

modo tamen credat ſingulos articulos, quando ſibi proponuntur à miniſtris Eccleſiæ, & ſciat de illis, ac de præceptis Decalogi reſpondere, quando interrogatur, & deprecetur Deum, intendens ſaltem verbaliter ad ea, quæ in oratione Dominica continentur. Ita Ludouic. Beja *reſponſorum caſuum conſcientiæ, p. 3. c. 17. verſ. tandem*, Zerol. *in praxi Epiſcop. d. verb. doctrina Chriſtiana*, §. 2. latè explicans nouiſſimè Teullench. *d. dub. 4. per tot.*

41 Sic etiam huiuſmodi ignorantibus impedire poſſe ne contrahant matrimonium, donec orationem ſaltem Angelicam, Dominicam, Symbolumque Fidei, præcepta Decalogi & Eccleſiæ, ac ſeptem peccata capitalia didicerint, niſi qui præ ſenio, aut ingenij rudis tarditate incapax prorſus ſit, ex Bartholomæo de Ledeſm. reſoluit Vega *lib 3 ſummæ, cap.* 21 r. Verùm non licere abſolutè, & per longum tempus, aut vbi ſponſi inſtarent, detinere ob dictam cauſam ne matrimonium inirent; expedire tamen ſuauiter, & abſque violentia ad breue tempus impedire, vt ſic doctrinæ addiſcendæ curam habeant, tenet Sanchez *de matrim. lib. 3. diſp. 15. ſub n. 19.* quem refert Campan. *d. rub.* 15. *cap.* 14 *n.* 7.

42 Prædicationis munus committi poteſt Sacerdoti, aut aliis duobus ſacris Ordinibus inſignitis. Ita Nauar. *conſ. 1. de tempor. Ordin. in antiq.* aliàs *conſ. 7. de offic. deleg. in nouis*, vbi reſpondet ad textum dicentem ne aliqui præter Sacerdotes Domini audeant prædica-
43 re, *in c. adjicimus*, 16. *q.* 1. † vt procedat in eo qui propria, & ordinaria auctoritate prædicare præſumit, qualem quidem auctoritatem habent Curati, refert Gallet. *in margarita caſuum Conſcient. verb. prædicare* 2. & Laurent. de Franchis *in controuerſ. Epiſc. & Regul. pag.* 148. *in reſp. ad* 4.

44 Nam prædicare non eſt actus proprius alicuius Ordinis, ſed potius iuriſdictionis, quia cum Chriſtus Dominus dixit, *Prædicate Euangelium omni creaturæ*, non dedit Apoſtolis poteſtatem Ordinis, ſed iuriſdictionis; vnde officium prædicandi nemo ſibi vſurpare poteſt propria auctoritate, ſed conuenit tantum illi, qui à Prælato iuſſus eſt, iuxta illud Apoſtol. *Quomodo prædicabunt, niſi mittantur?* Et Innocent. III. *in c. excommunicamus*, § *quia verò, de hæret.* mandat excommunicare eum, qui officium prædicandi aſſumere præſumit, niſi à Sede Apoſtolica, aut diœceſano Epiſcopo licentiam obtinuerit; & ideo in Concil. Trident. *ſeſſ. 5. cap. 2. &*
45 *ſeſſ. 14 cap. 2. de reformat.* habetur, quod † prædicationis munus eſt proprium Epiſcoporum, & Parochorum, vnde per Epiſcopum committi poteſt etiam clerico, qui non ſit in Sacris conſtitutus, prout reſoluunt, deciſumque referunt Rendina *in promptuario recept. ſentent. tit.* 17. *n.* 24. Armendar. *d. loco n.* 36. Sayr. *in floribus dec. ſub tit. de tempor. ordin. deciſ.* 2. Poſſeuin. *de offic. Curati, cap. 3. n. 14. in fine*, Vgolin. *de poteſtate Epiſcopi, cap.* 42 §. 2. *n.* 1. Mihi tamen dubitationem afferre videtur Henriq. *in ſumma lib. 6. cap.* 28. §. 8. quatenus aſſerit Paulum III. Societati IESV indulſiſſe, vt ipſius Regulares valeant prædicare, licèt Sacris initiati non ſint, quod quidem ſi adhuc verum eſt, non paruam affert huic reſolutioni dubitationem, cui reſpondere non curo, dummihi de tali priuilegio non conſtat.
46 Hinc † prædicatio, cum non ſit actus alicuius Ordinis, tempore cuiuſcunque interdicti licita eſt, Fuſc. *de viſitat. lib. 1. cap. 14. num.* 13. Henriq. *in ſum. lib.* 13. *c.* 44. §. 2. *verſ. quiatò.* Vgolin. *de cenſur. tab. 5. c. 8. in princ. num.* 3. Sayr. *in eodem tract. lib. 5. c. 5. n.* 43. Campan. *d. cap.* 12. *n.* 21. per text. *in c. reſponſo, de ſententia excommunicat.*

47 Prædicatores verbi Dei, quoad maximè fieri poterit, eſſe debent docti, apprimè eruditi, vita irreprehenſibiles, moribus maturi, corde impauidi, ſpiritu feruidi; debent quoque gratiam docendi habere, vt potentes poſſint exhortari in doctrina ſana, & eos, qui contradicunt, arguere, prout habetur *in cap. oportet*, 8. *quæſt.* 1. Deinde in ſuis ſermonibus, atque concionibus non eſſe debent multùm prolixi, ne ſua loquacitate nimia, atque prolixa odioſi fiant, prout habetur *in cap. ſit Rector*, 43. *diſtinct. in fine.* Origen. etiam *homil. 6. ad librum Iudic.* ad hoc propoſitum ſic dicit: *Breuitatem auctores diligunt; nam breuis, & prudens ſermo, & auditur libentius, & attentius, ac melius memoriæ commendatur: at è contrario*, inquit Gregorius Nazianzenus *in oratione de ſancto Lauacro Satietas inimica eſt auribus, quemadmodum & ſuperfluus cibus corporibus.* Vlterius prædicatorum omnium doctrina debet eſſe ſana, & Catholica, examinata, & caſta, nullo modo laſciua, aut impudica, ſeu quæ leuitatis, ſeu vanitatis ſaporem habeat, & ita Concil. Trident. *ſeſſ. 5. de reform. cap.* 2. admonendo aſſerit, quod Prædicatores fideles pro ſua capacitate paſcant ſalutaribus verbis, docendo quæ ſcire omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem, annunciando eis cum breuitate, & facilitate ſermonis vitia, quæ eos declinare, & virtutes, quas ſectari oportet, vt pœnam æternam euadere, & cœleſtem gloriam conſequi valeant. Et *ſeſſ.* 24. *c.* 4. loquendo de eiſdem, dicit ſacram ſolummodo Scripturam, diuinamque legem in concionibus eſſe annunciandam, & prædicandam, me citato in hoc loco hoc ipſum dicit Homobon. *de examine Eccleſ. tract. 11. c. 7. quæſ. 18. reſol. 3. in princ.* & præcipuè fidelibus quinque ſunt prædicanda, videlicet quid credendum, quid agendum, quid vitandum, quid timendum, & quid ſperandum, hæc ſunt quinque verba quæ ſenſu ſuo Apoſt. 1. *ad Corinth.* 14. volebat in Eccleſia loqui, vt & alios inſtitueret; ſunt enim in primis articuli Fidei populis prædicandi, quia in ſymbolo continentur, vt ſtatuit Agath. Conc. *in can ſymbolum, de conſec. diſt.* 4. deinde præcepta diuina ſeruanda, peccata verò vitanda, æternum ſupplicium timendum, & præmium æternæ vitæ ſperandum, *Clem. accipientes, verſ. & quia, de pœnis.*

Quod ſi contingat vt prædicator errores, aut ſcan- 48
dala diſſeminet in populum, etiamſi in monaſterio ſui, vel alterius Ordinis prædicet, Epiſcopus ei prædicationem interdicat. Quod † ſi hæreſes prædicauerit, con- 49
tra eum ſecundùm Iuris diſpoſitionem, aut loci conſuetudinem procedat, etiamſi prædicator ipſe generali, vel ſpeciali priuilegio exemptum ſe eſſe prætenderet, quo caſu Epiſcopus auctoritate Apoſtolica, & tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatus procedere poteſt: curare autem ipſe debet Epiſcopus, ne quis prædicator, vel ex falſis informationibus, vel aliàs calumnioſè vexetur, néve iuſta de eo conquerendi occaſio habeatur, Concil. Brachat. IV. *act. 4. cap.* 21. notant Mirand. *d. quæſt. 50. art.* 7. Campanil. *d. rub. 12. cap. 13. num.* 21. Franch. Leo *in theſauro fori Eccleſ. part. 2. c. 8. num.* 12. & me citato *in hoc loco*, Homobon. *d. reſolut. 3. in fine.* Aloyſ. Ricc. *in dec. Curiæ Archiep. Neapol. dec. 397. n. 2. part.* 4 nouiſſimè me citato *in hoc loco*, Ioan. de Solorzano, *de Indiarum iure, tom. 2. lib. 3. c. 26. num 64. & 65.* etiam nouiſſimè me quoque citato *in hoc loco*, Nouar. *in lucerna Regul. verb. prædicatores, c. 1. pag.* 302. Aduertendum tandem duxi, prædicatores non poſſe ſuas inſpirationes, ſeu reuelationes prædicare abſque Romani Pontificis licentia, ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ cum reſeruatione, Leo X. *Conſtitut. in Concilio generali lata*, incip. *Supernæ*, prout refert Galet. *d. verb. prædicare, vltim.*

ALLEGATIO

Allegatio LXXVII.

Episcopi in erigendis, & gubernandis puerorum Collegiis quomodo se habere debeant?

SVMMARIVM.

1 *Seminarium puerorum in singulis Cathedralibus quomodo instituendum, & gubernandum, ostenditur.*

2 *Seminario debet Episcopus primum ex sua Capitulari mensa contribuere, & postea cogere alios ad contribuendum suo exemplo.*

3 *Seminario de eleemosynis piorum, & similibus, quæ in incerto consistunt, nihil debet contribui.*

4 *Episcopus si negligens fuerit in erectione Seminarij, Archiepiscopus supplet eius negligentiam.*

5 *Cardinales S.R.E. tenentur contribuere Seminario de fructibus beneficiorum, quæ habent in diœcesi vbi est Seminarium.*

6 *Hospitalia data in titulum, vel administrationem, si habeant beneficia annexa, aut redditus, vel prouentus Ecclesiasticos, tenentur soluere Seminario.*

7 *Seminarij ratione potest taxa imponi super Hospitale, quod in titulum, & non in administrationem, & merè laicale est.*

8 *Hospitalia quæ administrantur à laicis, & in quibus sunt bona laicorum, quæ data sunt in titulum, commendam, seu administrationem, non soluunt Seminario.*

9 *Hospitale vnius diœcesis habens beneficium annexum, quod est alterius diœcesis, tenetur contribuere pro rata fructuum beneficij, in qua situm est beneficium.*

10 *Confraternitates, Capellæ, & scholæ habentes redditus Ecclesiasticos, etiam intra Regularium Ecclesias existentes, tenentur contribuere Seminario.*

11 *Legata facta pro Magistro Grammatices, qui pueros pauperes edoceat, possunt applicari Seminario cum onere erudiendi pueros, sicut testator iussit.*

12 *Pensionarius tenetur pro rata pensionis soluere subsidium, & alia onera imposita respectu fructuum beneficij, ac proinde contribuere Seminario, siue illud erectum sit ante reseruationem pensionum, siue post.*

13 *Canonici de quotidianis distributionibus non tenentur Seminario distribuere.*

14 *Mendicantium monasteria Seminario contribuere non tenentur.*

15 *Mendicantium monasteria, quæ dicantur? ostenditur.*

16 *Doctores referuntur de quatuor primis ordinibus Mendicantibus tractantes.*

17 *Ordo D. Augustini est antiquior Mendicantibus.*

18 *Patres Soc. IESV inter Mendicantium ordines comprehendi voluit Pius V.*

19 *Ordo Minimorum S. Francisci de Paula adnumeratus fuit inter Mendicantes à Pio V.*

20 *Iesuatorum Congregatio Mendicantium Ordinibus adnumerata fuit per Pium V.*

21 *Carmelitas discalceatos esse ex Ordine Mendicantium declarauit Clemens VIII.*

22 *Omnes, & singulæ personæ in beneficiis S. Ioannis Hierosolymitani quomodolibet existentes à Seminarij contributione eximuntur.*

23 *Seminaria debent prius esse erecta, & in illis Scholares actualiter adesse, vt vniones eis factæ subsistant.*

24 *Seminarium erectum dicitur ex introductione puerorum, non verò ex emptione pro eo, & creatione deputatorum.*

25 *Vnio seminario nondum erecto fieri non potest, & quoad hunc effectum requiritur præparatio domus conductæ, vel emptæ, & introductio puerorum.*

26 *Possessio empta nomine Seminarij nondum erecti est nullius considerationis, & non producit iuris effectus.*

27 *Seminarium erectum vt dicatur, quæ concurrere debeant, ostenditur.*

28 *Beneficia simplicia cuiuscunque dignitatis fuerint, & qualitatis, possunt Seminario vniri, vt commodè regi valeant, sine tamen præiudicio obtinentium.*

29 *Vnio facta Seminario omnium beneficiorum simplicium, non valet.*

30 *Beneficia reseruata, vel affecta Sedi Apostolicæ, an possint Seminario vniri, ostenditur.*

31 *Canonicus electus ad Seminarij administrationem, perpetuò illam habere debet, nec remoueri potest, nisi ex legitima, & iusta causa.* 2

32 *Deputatos ad gubernationem Seminarij Episcopus tenetur adhibere in consilium, non tamen obligatur eorum consilium sequi.*

33 *Vniones factæ Seminario absque consilio deputatorum non valent.*

34 *Pueri ad Seminarium admittendi quales esse debeant, & quæ ibi discere teneantur, ostenditur.*

35 *Seminarium Bracharensis Archiepiscopatus Hispaniarum Primatis ad normam Concilij Tridentini institutum ostenditur.*

SINGVLÆ Cathedrales, Metropolitanæ, at- 1
que his maiores Ecclesiæ pro modo facultatum, & diœcesis amplitudine certum puerorum ipsius ciuitatis, & diœcesis, vel eius prouinciæ, si ibi non reperiantur, numerum in Collegio, ad hoc prope ipsas Ecclesias, vel alio loco conuenienti ab Episcopo eligendo alere, ac religiosè educare, & Ecclesiasticis disciplinis instituere tenentur; ad cuius Collegij fabricam instituendam, & ad mercedem præceptoribus, & ministris soluendam, & alendam iuuentutem, ac ad alios sumptus, pars aliqua, seu portio detrahenda est per Episcopos cum consilio duorum de Capitulo, & duorum de Clero, ex fructibus mensæ Episcopalis, & Capituli, & quarumcunque Dignitatum, Personatuum, Officiorum, Præbendarum, Portionum, & aliorum beneficiorum, necnon, ex fabricis Ecclesiarum, & aliorum locorum, atque ex quibuscunque aliis Ecclesiasticis redditibus, seu prouentibus, etiam aliorum Collegiorum, seu corporum, vel Confraternitatum, etiam Abbatiarum, Prioratuum, & quorumcunque Regularium beneficiorum, vt habetur in Concil. Trid. *sess. 23. de reformat cap. 18.* de cuius materia vide latè Zerol. *in praxi Episcopal. part. 1. verb. Seminarium, pag. mihi 326.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 5 §. 7. n. 68 cum sequent.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiastici, dec. 489 in prima edit. & resolut. 380. in 2. edit.* Paul. Fusch. *de visitat. lib. 1. cap. 16. à n. 8.* Monetam *de distributionib. quotidianis part. 3.
q. 3. à num. 13.* Aloys. Ricc. *Neapol. dec. 194. part. 4.* 3
nouissimè D. Hieron. Venero, & Leyua *in examine Episcop. lib 6. c. 30.* Lotter. *de re benef lib. 1. quæst 30. ex n. 47.* Rotam *dec. 835. cum seqq in nouissim aliàs part. 4. diuers.* me citato *in hoc loco,* Alzed. *de præcellent. Episcop. dignit. part. 2. cap 9. n 49.* nouissimè etiam me citato *in hoc loco,* Nouar. *in lucerna Regul, verb. Seminarium pag. 235.* Petr. Bollum *in œconomia Canonica, class. 3. cap. 5.*

c.5.§.8 pag.520.cum ſeq. Erecta enim & conſtituta ſunt huiuſmodi Collegia, vt adoleſcentes, & pueri à teneris annis ad pietatem & religionem informentur, doceanturque in his, quæ ſpectant ad diſciplinam Eccleſiaſticam, quaſi in Dei obſequium, & in Eccleſiæ, & diuini cultus miniſterium perpetuò inſeruituri, iuxta id, quod habetur *in Concilio Trid. c 18.* Quæ quidem Collegia fori electionem habent vt poſſunt pro ſuis rebus agere coram Iudice Eccleſiaſtico, vel ſæculari, vt concludit Nouar. *in praxi electionis fori, q.43. à n.1.* & Aloyſ. Ricc *in praxi var. reſol.413. per tot.* vbi dicit Seminaria hæc, pia loca, ſiue religioſa vocari tanquam prædictis rebus deſtinata, ſimulque aliis pietatis, ac charitatis operibus, quæ inibi exercentur, in Eccleſiæ, & totius Reip. decus & ornamentum, & ob hanc conſiderationem *in reſol. 412.* etiam concludit quod ſicut Eccleſia habet immunitatem, vt ad eam confugientes tuti ſint, ne ab illa extrahantur, iuxta *text. in cap. inter alia 6. de immun. Eccleſ.* ita & idem in his Collegiis, vt ante eum tradidit in propriis terminis Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Archiep. Neapol c.17.n.10.* vbi refert ſic fuiſſe deciſum in illo Archiepiſcopatu cum quodam homicida, qui ad domum cuiuſdam Collegij Seminarij confugerat etiam per alteram portam, quàm ordinariam, perquam pueri ingrediebantur.

2 Epiſcopus debet primum ex ſua, & Capituli menſa contribuere Seminario, & poſtea cogere alios ad contribuendum ſuo exemplo: niſi qui nominatim excipiuntur à Concil. *d.c* 18. exigitur enim pro forma, vt præceſſerit detractio fructuum de menſa ipſius Epiſcopi, & aliorum beneficiorum ipſius diœceſis ad præſcriptum ſupradicti decreti, vt cenſuit Rota *in Averſana beneficiorum, 3. Iulij* 1606. coram *Card. Sacrato, & dec. 365.n.7.p.2.recent.* Niſi fortè loco illius diſmembrationis à propria menſa Epiſcopus pinguiùs mentem Concilij adimpleuiſſet aſſignando pecunias, & redditus ex proprio patrimonio, vt fuit reſponſum per *Sacram Congreg. in vna Tyraſſonen vnionis, de anno* 1610. cuius meminit Lotter. *de re benefic. lib. 1. quæſt. 30. num. 61.*

3 De illis verò, quæ in incerto, vt in eleemoſynis piorum, vel ſimilibus conſiſtunt, nihil debet contribui, prout Epiſcopo Trident. *die 13. Maij,* 1586. reſponſum fuiſſe aſſerit Piaſec. *in praxi noua Epiſc. p.2. c.2. n.5. in fine.*

4 Quod ſi Epiſcopus in eius Seminarij erectione negligens fuerit, vel ſuam portionem denegauerit, Archiepiſcopus ſuppleat eius negligentiam, & acriter corripiat (cum ſine cauſa id omiſiſſe viderit;) Archiepiſcoporum verò negligentiam, Synodus Prouincialis, tam circa erectionem, quàm eius conſeruationem, Conc *d.c.18. verſ quod ſi Cathedralium.* Ex dictis

5 *Primò* amplia, etiam Cardinales Sanctæ Romanæ Eccleſiæ teneri contribuere Seminario de fructibus beneficiorum, quæ habent in diœceſi, vbi eſt Seminarium, vt cenſuit *Sacra Congregatio.*

6 *Secundò* infertur, hoſpitalia data in titulum, vel ad-
miniſtrationem, ſi habeant beneficia annexa, vel
redditus, aut prouentus Eccleſiaſticos, etiam teneri
ſoluere, refert deciſum Zerol. *in praxi Epiſcop. part. 1.*
verb. Hoſpitale, verſ. 10. dub... Aloyſ. Ricc. *Neapol.*
7 *dec. 196.n.6.7. & 8. part. 4.* Et † poſſe ſuper hoſpitali,
quod in titulum, neque in adminiſtrationem datur,
ſed merè laicale eſt, taxam ratione Seminarij imponi,
dicit deciſum Armendar. *in addit. ad recopil. legum*
Nauarra, lib. 4. tit. 29. l. 1. §. 2. de Hoſpitalib. num 1. &
8 *n. 13.* aſſerit † non procedere in hoſpitalibus, quæ ad-
miniſtrantur à laicis, & in quibus ſunt bona laicorum,
quæ data non ſunt in titulum, commendam, ſeu admi-
9 niſtrationem, & *n. 15.* † etiam teſtatur deciſum, hoſpi-
tale vnius diœceſis habens beneficium annexum, quod
eſt alterius diœceſis, teneri contribuere pro rata fru-
ctuum beneficij annexi ſeminario, quod eſt in diœceſi,
in qua ſitum eſt beneficium, de quo latè Fuſch. *dict. c.16. n.10.*

Tertiò amplia in Confraternitatibus, Capellis, & 10
ſcholis habentibus reditus Eccleſiaſticos, etiam intra Regularium Eccleſias exiſtentibus, quæ quidem tenentur Seminario contribuere, vt cenſuit *Sacra Congregatio*, cuius meminit Aldran. *in compendio Canon. dec. lib 2. tit. 14. n. 8.*

Quartò amplia in legatis factis pro Magiſtro Gram- 11
maticæs qui pueros pauperes doceat; illa enim poſſunt applicari Seminario cum onere erudiendi pueros, ſicut teſtator iuſſit, ita etiam bona, quæ fuerunt applicata alicui Collegio propter Chriſtianam educationem miſerabilium puerorum, ſi Collegium id ſublatum ſit, debent ea bona applicari Seminario, ſic cenſuit eadem *Sacra Congregatio*, de qua Aldan. *citato loco.*

Quintò amplia in penſionario, namcum penſio ap- 12
ponatur ſuper fructibus & redditibus beneficij, tenetur penſionarius pro rata penſionis ſoluere ſubſidium, & alia onera impoſita reſpectu fructuum beneficij. Ita Nicol. Garc. *de benefic. part. 1. c. 5. n. 171.* Mone. *de decim. c. 9 à num* 83. Azor *inſtit. moral part 2. lib 8. c. 9. quæſ. 2.* Et habere locum ſiue Seminaria erecta ſint ante reſeruationem penſionum, ſiue poſt, dicit deciſum additio ad eundem Garciam *d. n 171.* vbi etiam ſubdit titulum occaſione contributionis per eum factæ Seminario, non poſſe detrahere ex penſione, quam ſoluit, niſi pro rata penſionis, & ad eam rationem, ad quam ipſe titolaris contribuit. Declaratio autem Sacræ Congregationis ita habet, *An decretum Concilij c. 18. ſeſſ. 23. verſ. Ad hanc autem portionem, habeat locum ſiue Seminaria erecta ſint ante reſeruationem penſionum, ſiue poſt? Congregatio cenſuit habere locum; ideo beneficiatum compellendum eſſe pro penſione, quam ſoluit, quamuis Seminarium erectum fuerit poſt penſionis reſeruationem; ſed beneficiatum poſſe retinere pro rata quidquid occaſione penſionis ſoluerit Seminario.* Alia declaratio: *Canonici Regulares ſancti Auguſtini monaſterij ſancti Vincentij Viysbonenſis diœceſis quæſiuerunt an ex omnibus redditibus Eccleſiarum, quas obtinent, teneantur integraliter ad Seminarium contribuere, nulla habita ratione expenſarum factarum, & faciendarum in perceptione fructuum & redditnum, ac etiam obligationum, & onerum Capellarum dicti monaſterij; necnon vnius Collegij in Vniuerſitate Conimbricenſi, in quo ſunt viginti quatuor Collegiales expenſis dicti monaſterij viuentes? Congregatio quoad expenſas pro perceptione fructuum cenſuit habendam eſſe rationem iſtarum expenſarum. Quoad obligationes & onera cenſuit ſi impoſita ſunt ante Concilium Tridentinum, deducendam eſſe tanquam æs alienum, & de reliquis redditibus contribuendum Seminario pro rata.* Tertia declaratio. *Camillus Veranus Commendatarius Abbatia ſanctæ Mariæ de Ferrara Ordinis Ciſtercienſis contribuebat ad Seminarium monaſterij Ordinis Foſſa noua Ciſtercienſis pro bonis ipſius Abbatia, vnde ne duplici onere grauaretur, negabat velle contribuere ad Seminarium Epiſcopi Tirani, Congregatio cenſuit ſi ante Concilium cœpit contribuere, non ideò excuſari à contributione Seminarij Epiſcopi, ſed detrahendam tantam ſummam, quam ſoluit pro Seminario monaſterij, & de reliquo contribuendum ad ratam Seminario Epiſcopi. Si verò poſt Concilium cœpit contribuere, nullam habendam rationem illius deductionis ſummæ.*

Limita tamen in Canonicis, qui de quotidianis di- 13
ſtributionibus non tenentur contribuere Seminario, prout deciſum referunt Zerola *in praxi Epiſcop. p. 1. verb. diſtributiones, § 5.* Gonzal. *ad regul. 8. Cancell. §. 7. proœm, n. 170. cum ſequenti*, Moneta *de diſtrib. quotid. part. 3 q. 9. n. 14.*

Collegia, & monaſteria Mendicantium ab hac 14
exactione immunia ſunt, prout habetur in Concil. Trident. *d.c. 18.* ibi, *& omnium monaſteriorum, non tamen*

men Mendicantium, &c Fr. Emman. *quæst. Regularium tom.* 2. *q.* 5 *art.* 2 *&* *q.* 66 *art.* 3. Nouar. me citato *in hoc loco, verb. Seminarium, n.* 3. † quorum nomine veniunt
15 monasteria B. Dominici, S. Francisci, ac Eremitarum S. Augustini, necnon Carmelitarum, & seruorum Beatæ Mariæ, vt declarauit Pius V. *Constitut. sua*, quæ incip. *Romanus Pontifex, sub Dat.* 1. *Octobris* 1568.

16 De his quatuor primis Ordinibus Mendicantibus, & de eorum ordine tractant D. Anton. *in sum.* 3. *part. tit.* 6. *c.* 1. §. 8. *&* *tit.* 19. *c.* 3. *&* *tit.* 23. *&* 24. Chassan. *in Catalog. gloriæ mundi, p.* 4 *consid.* 68 69. *&* 70. Redoan. *de spol. Eccles. q.* 8. *in princip.* Zerola *in praxi Episcop. p.* 2. *verb. Mendicantes, pag* 67. Azor. *instit. moral. p.* 1. *lib.* 12. *c.* 23. Galgan. *de iure publico lib.* 3. *tit.* 41. Ludou. Miranda *in man. Prælat. tom.* 1. *q.* 1 1. *art.* 6 Fr. Emman. *qq. Regular. tom.* 1. *q.* 2. *art.* 1. *cum seqq. &* *q.* 4. *art.* 3. *&* *tom.* 3.
17 *q.* 49 *art.* 1. *&* 4 Et † Ordo D. Augustini est antiquior Mendicantium, Fr. Hieron. Roman. *lib.* 6. *de Republic. Christiana, cap.* 2. *ad fin.* sed ex priuilegio omnibus Mendicantium Ordinibus procedit Ordo Prædicatorum, vt dixi *infra alleg.* 78. *post n.* 37. *verf. Fratres Prædicatores.*

18 Postea quoque Societ. Iesv inter Mendicantium Ordines comprehendi voluit Pius V. constitutione sua, quæ incip. *Dum indefessa, dat. Romæ die* 7. *Iulij* 1571. referunt Hieron. Gabr. *consf.* 28. Fr. Emman. *d. tom. q.* 55. *art.* 5. *&* *d. q.* 49. *art* 2. Azor. *instit. moral. p.* 1. *lib.* 13. *c.* 7.
19 Redoan. *d. q.* 8. *in princ. n.* 5. † Similiter & Ordo Minimorum S. Francisci de Paula annumeratus fuit inter Mendicantes ab eodem Pio V. *Constit. sua* incip. *Apostolica*, 9. *Nouembris de anno* 1567. & alia sua Constitutione incip. *Romanus*, 29. *Nouembris eiusdem anni*.
20 Congregatio Iesuatorum Mendicantium Ordinibus annumerata fuit. Denique Clemens VIII. *Constit sua* incip. *Romanum Pontificem decet* 20. *Augusti anni* 1603.
21 † Carmelitas discalceatos declarauit esse ex Ordine Mendicantium, quæ omnia ex hoc loco desumens me non citato refert Aloys. Ricc. *d. decis.* 196. *p.* 4.

Dum Matriti essem ad manus meas peruenit petitio quædam porrecta inuictissimo Regi nostro Philip. IV. à R. P. Ioan. de Spiritu sancto Ordinis Carmelitani discalceati meritissimo Generali, in qua eleganter & doctè plura in laudem huius sacræ Religionis, & quod Propheta Dei Elias Monachorum Princeps primus extitit, ipsumque & Elisæum, filiosque Prophetarum veraciter Monachos fuisse multis ostendit, idque refert S. Hieron. *epist.* 13. *ad Paulin.* Ioan. Hierosl. *in lib. de inst Monach. c.* 2. Nuñoz *lib.* 2. *tit.* 1. *c.* 2. *art.* 3. *n.* 1. Rom. *in suo alphabet. verb. Elias*, Rupert. *lib.* 3. *super Cantic. c.* 3. Petr. Damian. *tom.* 3 *opusc.* 15. *c.* 2. *ad Stephan. Monacham*, Card. Bellarm. *lib.* 2 *de Monachis, c.* 39. Nicol. Confet. *in monarchia Ecclesiastica contra Marcũ Ant. de Dominiis, lib.* 2. *c.* 12. vbi eum carpit dum ausus fuit affirmare SS. Eliam, Elisæum & Ioannem Baptistam Monachos non fuisse Thom. VValden. *tom.* 1. *doctrinalis Fidei, lib.* 3. *art.* 2. *c.* 4. Deinde in eadem petitione cõprobat Eliam, eiusque successores tria vota emisisse, fecumque Carmelitarum Ordinem in tribus omnibus substantialibus Religionis punctis, voluntaria paupertate, obedientia, & castitate, imò & virginitate sua eundem S. Eliam prophetam saectissimum instituisse, quod sentire affirmat Fr. Onufrius Salt. *in vita S. Onufrij, c.* 18 Fr. Ioseph. de Saguença *in vita S. Hieron. fol.* 110. & 111. Fr. Th. de Aquino *lib.* 1. *de Patriarchatu Eliæ, p.* 3. *sect.* 1. Carthag. *tom.* 1. *Homil. lib.* 17. *homil.* 2. *aliàs tom.* 4. *lib.* 16. *homil.* 27. *obiect.* 7. Palionidor *lib.* 1. *de origine & antiq. c.* 1. Petr. Thom. Saracan. *In monologio de vita S. Eliæ, fol. mihi* 111. Salian. *in annal. tom.* 4. *anno* 3139. *n.* 12. Ægid. Camart. *lib. de gestis Eliæ c.* 6 *sect.* 8 Thrithem. *de laudib. Carmelitar. c.* 2. Valer. Ximenes Embrun. *in stimulo p.* 1. *c* 1. § 4. Petr. Lut. *in compendio histor. c.* 3. Ægid. Leo Deliect. *en su Iardin Carmelit. c.* 2. Fr. Ioan. Pinto *in hierarchia Carmelit. tract.* 1. *c.* 10. Fr. Emman. Roman. *in antiquit. Carmel. tract.* 1. *cap.* 2. *&* *in alphabet. verb. Elias, elucid.* 6. Fr. Marcus de Guadaxara *en su thesoro, c.* 2 Fr. Mich. de la Fuente *in catal Sanctorum Carmelit.* Palinodot. citatum à Carolo Tapia *in auth. ingressi, C. de sacros. Eccles. verb. monasteria, c.* 13. §. 1. *n.* 9. Et expressè quod S. Propheta Elias Carmelitani Ordinis fundator extitit, & auctor tenent Genebrard. *anno* 5268. dum dicit quod Ordo Carmelitarum initium habuit in desertis Syriæ, Aimerici Antistitia opera, sed eorum origo altius repetenda est, nempe à Prophetis Elia, & Elisæo, qui Carmelum montem in Terra sancta primi consecrarunt, & discipulis ibi reliquerunt quos scriptura filios Prophetarum appellat, in Europam eum adduxit Albertus Patriarcha Hierosolymitanus, Ioseph. Antiochen. *in speculo militiæ primitiuæ Ecclesiæ, c.* 17. *&* 72. Fr. Thom. de Iesv *in exposit. regulæ, p.* 1. *c.* 1 *pag mihi* 20. Erard. Carthus. *in fasciculo temporum anno* 1194 *&* *anno à creatione mundi* 4300. *&* *anno Christi* 450. VValdens. *de Sacram. tit.* 9. *cap.* 89. Nau. *de horis Canon. c.* 21. *n.* 17. Gnillelm. Eisengien. *in historia Ecclesiast. centenario primo, tit. de Religionib.* Trithem. *de laudibus Carmelit. cap.* 1. vbi ait quod sicut alij Basilium sui Ordinis habuerunt Principem, alij Augustinum, alij Benedictum, Prædicatores S. Dominicum, Minores S. Franciscum, sic huius Sacratissimi Ordinis institutor est Elias Propheta maximus, propagator S. Elisæus, &c. Chassan. *in catal. gloriæ mundi, p.* 4. *consid.* 53. Nicol. Goeff. rean. *in monarchia Ecclesiast. in discursf. lib.* 2. *c.* 12. *fol. mihi* 705. Alcazar. *super* 11. *Apocalyps. verf.* 3. Fr. Didac. de Yepes *in vita S. Teresiæ, lib* 1. *c.* 1. Paul. Morigia *de origine Religionum, c.* 30. Palionidor. *lib.* 2. *de origine Ordinis Carmelitarum*, Valer. Ximenes Embrun *en el estimulo de deuotion de la Religion del Carmen, p.* 1. *c.* 1. §. 4. Fr. Ioan. de Iesv *in el libro de la antiquedad del Carmen, en la expositiõ de la Regla p.* 1. Fr. Michaël Muñoz *in suo propugnaculo.* Et quod Carmelitana Religio sit de iure diuino, cœlitusque dimissa, eo quòd S. Elias diuinitus edoctus formam viuendi à Deo accepit, affirmant Robert. Arbotien. *tom.* 2. *de sacro cælibatu*, VValdens. *tom.* 1. *lib.* 3. *doctrinalis Fidei, art.* 1. *c.* 4. Bacon. *lib.* 3. *quodlib. quæst.* 7. *art.* 2. Ioan. Leidenen *in speculo historiæ, lib.* 3 *cap.* 7. Philip. Reboti *de gestis Carmelit. c.* 5. F. Ioan. de Iesu Maria *tom.* 1. *in vita B. Theresiæ ad Paulum V. lib.* 1. *c.* 2. Albert. Mar. relatus à Fr. Thom. de Aquino *lib. de Patriarchatu Eliæ. p.* 3 *sect.* 5. Franc. Camil. *in summaria antiquitat. Carmelit. cap.* 2. Specul. Carmelit. *lib.* 1. *c.* 2. Fr. Diego Maldonado *lib.* 5. *de su elucidario, cap.* 11. Petr. Lusit. *in compendio historiali, c.* 3. Ægid. Leo *en su Iardin Carmel p.* 1. *c.* 2. Fr. Ioan. Pinto de Victoria *in monarchia, tract.* 1. *c.* 10. Muñoz *lib.* 1. *tit.* 1. *c.* 4. *art.* 5. *&* *lib.* 2. *tit.* 1. *c.* 2 *art.* 8. Suar. *de Relig. tom.* 4. *lib.* 2. *c.* 10. *n.* 2.

Omnes & singulæ personæ (vt ad rem redeamus) 22 in beneficiis S. Ioannis Hierosolymitani quomodolibet existentes à Seminarij clericorum contributione in qualibet ciuitate iuxta sacri Concilij decretum erecti, seu erigendi, eximuntur per Bullam Greg. XIII. incip. *Quo magis, sub dat.* 23. *Martij anni* 1580. relatam *inter priuilegia Relig fol.* 57. Anton. Nouar. *d. verb. Seminarium, n.* 7.

Huiusmodi Seminaria debent prius esse erecta, & 23 in illis scholares actualiter adesse, vt vniones eis factæ subsistant, Gonzal *ad regul.* 8. Cancell. *gloss.* 7. *numer.* 68. Aloys Ricc. *d resol.* 380. *n.* 1. vbi dicit sic pluries Rotam decidisse, Rota etiam *decis.* 885. *nam* 5. *&* *decis.* 836. *n.* 4. apud Farin. *in nouissim.* aliàs *p.* 4. *diuers.* latè & eleganter Lottet. *de re benefic. lib.* 1. *q.* 30. *n.* 47. *cum seqq.*

Dicitur autem Seminarium erectum ex introdu- 24 ctione puerorum, non verò ex exemptione domus pro eo, & eleatione deputatorum, vt censuit Rota *in Cordub. præstimoniorum*, 7. *Februar.* 1601. apud Farin.

de iſ 835.*in nonis*,& ad hoc eſt bona Rotæ Rom. deciſio,quæ ſequitur.

Reuerendiſſimo P.D Coccino Decano,Adiacen beneficij,Veneris 15. *Aprilis* 1622.

DVbitaui,an conſtaret de exiſtentia Seminarij ad effectum de quo agitur: effectus autem dubij eſt,vt videatur,an Seminarium poſſideat, quia ſi poſſidet, non poteſt dari de attentatis, cum attentata in hoc caſu pendeant à poſſeſſione, iuxta reſolutionem factam in hac cauſa 21. *May* ſuperioris anni.

Hoc dubium habet tres inſpectiones. Prima eſt, an vnio poſſit fierj Seminario nondum erecto? Secunda, dato quod non poſſit fieri, an poſſeſſio capta nomine Seminarij de facto erecti ſuffragetur? Tertia,an conſtet de valida erectione.

25 Et quantum attinet ad primam difficultatem, Domini fuerunt concordes, quod vnio Seminario nondum erecto fieri non poſſit,& quod ad hunc effectum requiritur præparatio domus conductæ,vel emptæ, & introductio puerorum,vt fuit reſolutum *in cauſa Oxomen.beneficij*,24 *Octobris* 1611.coram Illuſtriſſim.Cardinal.Sacrato,*in dec.*361.*n.*3.*& ſeqq p.*2.*recentior.* vbi refert ſententiam Congregationis Illuſtriſſimorum Interpretum Concil.Trid.& alias deciſiones Rotales, & latè proſequitur Garcia *de benefic. p.*12. *c.*2. *n.*193. *cum pluribus ſeq.*& admittit Gonz.*ſuper reg.*8. *gloſſ.*5. §.7 *n.*68. qui licèt *n.*75. teneat, quod ceſſante fraude vnio facta Seminario nondum erecto valeat, quem ſequitur Modern *diſcept forenſ.c.*248.*n.*71.*&* *c.*358.*n.*5. tamen iſta ſententia,vt aduertit Garcia *loc. cit. n.*196. *in fine*, eſt contra declarationes *Congreg. Concilij*, & contra ſententiam Rotæ.

26 Quantum attinet ad ſecundam difficultatem aliqui ex Dominis dicebant, quod ad effectum poſſeſſionis ſufficit, quod Oeconomi deputati acceperint poſſeſſionem,etiam de facto,ad effectum vt dicantur eſſe in poſſeſſione, ſeu detentione, Bald. *conſil.* 135. *num.*2. *&* 3. *lib.*2. vbi loquitur de miſſo in poſſeſſionem à Prætore nulliter procedente, contra quem vti poſſeſſorem datur actio ſpolij. Doct.*in l. iuſtò poſſidet*, *ff de acq.poſſeſſ.*Aym *conſil.*18.*n.*8.& bene Mohedan.*dec.*20. *de reſtit.ſpoliat.* Cæterùm reſpondebatur ab aliis Dominis, quod concluſio procederet ſi Oeconomi voluiſſent acquirere poſſeſſionem,nedum nomine Seminarij,ſed etiam nomine proprio, quia iſto caſu falſitas verſatur tantum circa cauſam poſſeſſionis, quare non impediret acquiſitionem, quia non deficeret voluntas poſſidendi, aut nomine proprio, aut nomine ſeminarij,*l.*2.§.*ſi à pupillo*,*l.quod vulgò.ff. pro empt.* & facit text.*in l.cum in corpus* 36.*ff.de acquir.rer. domin.* prout Bartol. & Iaſ. *in l.ſi is ad quem*, *n.*2. *de acquir. hared.*& fuit dictum *in cauſa Marcerat.hereditatis*, 4. *Iunij* 1590.coram Cardinali Pamphilio ſen. ſed in hoc caſu ſi Seminarium non erat erectum,quia pueri nondum erant introducti, non poterant Oeconomi acquirere quaſi poſſeſſionem, quia noluerunt acquirere nomine proprio,ſed nomine Seminarij,quod cum non ſit erectum, poſſeſſio eſt ex falſa cauſa circa factum, hoc eſt, circa exiſtentiam Seminarij, & ideò eſt nullius conſiderationis,nec producit Iuris effectus, *l.*1.§ *hac verba,ff.ne vis fiat ei.*Bald. *d.conſ.*135. *n.*2. *lib.*2. Port. Imol.*conſil.*75.*n.*11.& facit text. *in l.ſi me in vacuam, ff. de acquir. poſſeſſ.*

27 Quantùm attinet ad tertiam difficultatem, viſum fuit conſtare de exiſtentia Seminarij. Conſtat enim Epiſcopum elegiſſe duos Canonicos pro regimine, & gubernio Seminarij. Secundò elegit duos Conſultores pro inſtituendis taxis,& faciendis vnionibus, alterum de Capitulo,& alterum de Clero, & mandauit, quod alij duo eligerentur,alter per Capitulum, & alter per Clerum, prout fuerunt electi: & deinde cum conſilio prædictorum taxauit Epiſcopus ſeipſum,& menſæ ſuæ redditus,necnon alios in decima parte fructuum, relaxando præceptum de ſoluendis taxis,& conſtituit exactores, necnon in domum Seminarij introduxit pueros, vt patet ex mandatis procuræ datis per ipſos Seminariſtas: vnde ſatis conſtat de exiſtentia Seminarij legitima de tempore vnionis, ad præſcriptum Concil.*c.*18.*de reform ſeſſ.*25.

Et ita clauſum, &c. Hactenus deciſio.

Beneficia ſimplicia cuiuſcumque dignitatis fuerint, 28
& qualitatis,poſſunt Seminario vniri,vt commode regi
valeat,ſine tamen præiudicio obtinentium, etiamſi eſ-
ſent affecta,aut in Curia effectum ſortirentur, Fuſch.
*d cap.*16.*n.*9. Non paſſunt tamen ſimplicia beneficia
ad collationem inferiorum ſpectantia, nec Canonica-
tus,neque beneficia iuriſpatronatus, etiam Eccleſiaſti-
ci,nec beneficia Sedi Apoſtolicæ reſeruata poſt illo-
rum vacationem, nec præterea vacantia in menſe re-
ſeruato per Epiſcopum ſeminario vniri, vt cenſuit *Sa-
cra Congregatio* teſte Franciſco Leo *in theſauro fori
Eccleſiaſt part.*2.*c.*16.*n.*23.& cùm Concilium Trid. *d.
c.*18.non decernat,vt omnia beneficia ſimplicia vnian-
tur Seminario,ſed aliquot, ideò † vnio facta omnium 29
beneficiorum non valet. Ita deciſum refert Aloyſ.
Ricc.*in praxi fori Eccleſiaſt.dec.*492.*in* 3. *edit.& re-
ſol.*183.*n* 4.*in* 2 *edit*,item *& dec.*720. *in* 1.*edit. & re-
ſol.*610.*n.*10.*in* 2. *edit.* Sed † cenſuit Rota *in vna Aſſi-* 30
ſien beneficij,11.*May* 1607.coram *Card. Marquemon-
tio*,vnionem factam Seminario de beneficio reſeruato
fuiſſe nullam,refert Nicol.Garcia *in addit. ad ſum.tr.
de benefic.p.*12.*c.*2.*n.*103. vbi *n.*106. dicit per *Sacram
Congreg.* deciſum, non poſſe, etiam ante vacationem,
vniri Seminario beneficia,quæ obtinent perſonæ,quæ
ob familiaritatem Cardinalium,vel aliam rationem ta-
les ſint,vt quocunque menſe decedant, certum ſit ea
fore affecta ſedi Apoſtolicæ.

Vnde deciſum extat in vna *Auerſana beneficiorum*, 31 31. *Iunij* 1606. coram *Cardin. Sacrato*, vnionem de beneficiis reſeruatis per *Extrauag ad regimen, de præbend.inter commun.*innouatam *per reg.*1.*Cancellariæ*,factam per Epiſcopum quantumcunque ad fauorem Seminarij,& ſeruata in reliqois forma decretorum Concilij,eſſe nullam,quam opinionem iterum amplexa eſt *dec.*201.*n.*5 *p.*2.*recent.* quarum Rotæ deciſionum meminit Lotter.*de re benef.lib.*1.*q.*30.*n.*43.

Canonicus electus ad Seminarij adminiſtrationem 32
perpetuò illam habere debet,nec remoueri poteſt, niſi
ex ligitima,& iuſta cauſa,refert deciſum Galer.*in mar-
garita caſuum conſcientiæ, verb. Canonicus,pag* 30.*co-
lum.*1.†Epiſcopus tenetur adhibere in conſilium præ- 33
dictos deputatos, non tamen obligatur eorum conſi-
lium ſequi. Gonzal.*ad reg.*8 *Cancell.gloſſ.*46.*n.*74. me
citato *in hoc loco*,Alzed. *de præcellent.Epiſc. dign. p.*1.
*c.*9.*n.*50.itavt † vniones factæ Seminario abſque con-
ſilio eorum, quos iubet Concilium adhiberi, non va-
leant; quia quando datur alicui poteſtas à lege,& ab
eadem adiicitur,quod faciat cum conſilio alterius,illud
de neceſſitate requiritur, *l. impuberibus*, *ff.de ſuſpect.
tutor.*& Bart.*in l.Titium*, *n.*3. *ff de admin. & periculo
tut.*ita in terminis Franciſc.Leo *d.c.*16.*n.*25.vbi aſſerit
quandoque vidiſſe diſputari de validitate, & inuali-
ditate vnionum Seminario factarū ex defectu præſen-
tiæ deputatorum, & pro nullis reputari. Quos qui-
dem deputatos etiam debet Epiſcopus adhibere in
conſilium pro tota temporali adminiſtratione prædi-
cti Seminarij, excepta exactione, quæ ad ſolum Epiſ-
copum ſpectat,Aloyſ.Ricc.*d.reſol.*380. *n.*3. Cuius Se-
minarij redditum exactionem ſingulis annis Epiſco-
pus ipſe accipere debet, adhibitis etiam præſentibus
duobus de Capitulo,& totidem à clero ciuitatis depu-
tatis,vt ſtatuit idem Concil.*d. cap.*18. *verſic. rationes*,
& declarat Fuſch.*d.c.*16.*num.*15. Dum verò huiuſmo-
di duos ex Capitulo ea de cauſa ſine fraude tempore

diuinorum

diuinorum Officiorum abesse simul cum Episcopo cootingeret priuandos non esse quotidianis distributionibus, tanquam absentes propter Ecclesiæ vtilitatem, resoluit Moneta *de distrib. quotid. p. 2. q. 8. num. 17.* vbi *n. 16.* idem resoluit de illis Canonicis, qui ex præcepto Conc. Trid. *sess. 21. de reform. c. 9.* debent adhiberi ab Episcopis, seu locorum Ordinariis in publicandis indulgentiis, aliisve spiritualibus gratiis, & *num. 18.* idem pariter statuendum asserit de illis duobus Canonicis, altero ab Episcopo, altero per Capitulum eligendo, qui donec Synodus aliqua Prouincialis celebretur, in qua ea de re statuatur, ab eodem Episcopo adhiberi debent in iis prouidendis, quæ necessaria videbuntur circa diuina officia, omnesque Ecclesiæ ministros, iuxta ea quæ eadem Tridentina Synodus decernit *sess. 24. de reform. capit. 12. in fine.* Idem etiam numeris sequentibus dicendum putat de aliis Canonicis eligendis præscripto Concil. Trid. *sess. 25. de reform. cap. 6. & cap. 8. vers. quod si hospitalia*, aliisque in locis. Sed hoc ita indistinctè verum non est, nisi id concedatur priuilegio, vel consuetudine legitima præscripta, aut statuto Ecclesiæ auctoritate Apostolica confirmato, quale est Mediolani, idem Moneta *d. p. 2. q. 11. n. 68. & seq.* optimè Nicol. Garc. *de benef. in addit. ad p. 3. c. 2. n. 355.*

34 Pueri ad hoc Seminarium admittendi, debent esse ad minus duodecim annorum, de legitimo matrimonio, habitu clericali semper vti, singulis diebus Missas audire, singulisque mensibus confiteri, ac corpus Christi sumere, si id Confessor iudicauerit, non incorrigibiles, vt admonet Concil. *d. loco, vers. Discolos,* pauperum autem filios præcipuè eligi vult, prout refert Zerol. *in praxi Episcop p. 1. verb. Seminarium, §. 2,* Itidem discere debent Grammaticam, cantum, computos Ecclesiasticos, homilias Sanctorum, atque Sacramentorum tradendorum formam, & ritum, ac cæremoniarum formulas, prout disponit Concil. *d. loco, § Verò*, & referunt Zerol. *d. verb. Seminarium*, §. 3. Fusch. *d. c. 16. num. 14.* & de educatione puerorum multa tradit Lorin. *in Act. Apost. can. 7. vers. 22.*

35 In Bracharensi ciuitate, vna de antiquioribus Hispaniæ Vrbibus, quam à Gallis Celtis cognomento Bracharis fuisse conditam, fama est anno ante Virginis partum ducentesimo nonagesimo, est celebre adolescentum Seminarium, ad normam Sacrosanctæ Tridentinæ Synodi sub Principis Apostolorum tutela, & patrocinio, cuius imago ex marmore inaurata fulget excelso, ac sublimi in loco pro foribus eiusdem Collegij Ædificij moles tum ad speciem pulchra, tum ad disciplinam tuendam perquam accommodata est, Primatialibusque ædibus vicina: hîc quinquaginta collegæ talari veste coloris cærulei induti peramplè, & copiosè sustentantur sub Rectore, & Vicerectore viris doctis, & grauibus, qui in tardos animaduertunt, & incorrigibiles expellunt Archiepiscopi auctoritate, qui reliquos pro vniuscuiusque in litteris, & virtute progressu præmiis afficit. Omnes ediscunt musicam, & ad publica gymnasia Grammaticæ, Philosophiæ, ac Moralis, & speculatiuæ Theologiæ quotidie gregatim pergunt, Vicerectore comitante; in omnibus mira modestia, mira domi, forisque disciplina elucet, magnus etiam per totam diœcesim fructus exuberat: de cuius fundatione agit illustrissim. Dom. Acuña *in historia Ecclesiast. Archiepiscopor. Bracharens. part. 2. cap. 86. n. 2. pag. 376.*

ALLEGATIO LXXVIII.

Episcopus publicas processiones quando indicere valeat, & quas personas ad illas compellere possit?

SVMMARIVM.

1 *Processiones à procedendo, & eundo dicuntur.*

2 *Processiones publicæ sunt quæ fiunt in Litaniis maioribus & minoribus, aut pro bono publico, vel in aduentu noui Episcopi, vel in festo Sanctissimi Corporis Christi.*

3 *Processiones publicas nullus valet indicere, nisi Ordinarius sit.*

4 *Processiones publicæ dirigendæ sunt quò voluerit Episcopus cum consilio Capituli.*

5 *Vicarius generalis absente Episcopo potest publicas processiones indicere.*

6 *Processiones priuatæ sunt, quæ à Capitularibus, & clericis, ac Cathedralibus tantùm fiunt ob aliquas causas.*

7 *Regulares absque Episcopi licentia processiones etiam priuatas facere non possunt, præterquam intra Ecclesiam, eiusque, & monasterij ambitum.*

8 *Exempti clerici, tam sæculares, quàm Regulares, etiam Monachi, ad accedendum ad publicas processiones compelli possunt.*

9 *Clerici omnes diœcesani, quantumcunque exempti, si beneficia habeant, etiam simplicia, vel in diœcesi obtineant officium in Ecclesiis, possunt compelli accedere ad publicas processiones.*

10 *Clerici qui sunt nullius diœcesis, vel extra ciuitatem in locis in quibus habent plebem, non possunt compelli accedere ad publicas processiones.*

11 *Clerici inseruientes Ecclesiis Religionis Hierosolymitanæ, nulla immunitate se tueri possunt quin ad processiones vocari non debeant.*

12 *Canonicos, & alios Presbyteros beneficia, vel officia Ecclesiastica obtinentes, potest Episcopus cogere, vt accedant ad processiones publicas, aut indictas pro bono publico, vel honore.*

13 *Sacerdotes nullum officium, aut beneficium Ecclesiasticum obtinentes in ciuitate, vel diœcesi, non sunt ab Episcopo compellendi ad vllas processiones accedere.*

14 *Regulares quantumuis exempti tenentur accedere ad omnes, & quascunque processiones publicas, & consuetas, aut indictas pro bono publico, vel honore.*

15 *Regulares, qui in strictiori clausura perpetuò viuunt, non possunt compelli accedere ad processiones.*

16 *Conuentus, in quibus Fratres sub arctiori clausura degunt, ita vt nec in choro cantent, nec ad mortuos accedant, non sunt compellendi accedere ad processiones.*

17 *Canonici regulares Sanctæ Crucis Conimbricensis veniunt appellatione eorum, qui in strictiori clausura viuunt.*

18 *Monasterium Sanctæ Crucis Conimbricensis ab Alphonso Henriquez I. Portugaliæ Rege extructum, & ab Emanuele restauratum fuit.*

19 *Conimbricensis Ciuitas situs præstantia, antiquitatis commendatione, ita & Regia quondam Sedis prærogatiua celebris.*

20 *Conimbricensis Academiæ laudes qui cumulent, citantur.*

21 *Regulares*

21 *Regulares absentes à ciuitate per dimidium milliare, non sunt compellendi ab Episcopo accedere ad processiones.*

22 *Regulares, vel alij habentes ex priuilegio, vt non teneantur ad processiones ire, non sunt compellendi, quamuis semel, vel sæpius iuerint.*

23 *Religiosi Soc. Iesu habens ex priuilegio, vt non teneantur ad processiones accedere.*

24 *Confraternitates laicorum an possint per Episcopum compelli accedere ad processiones publicas, ostenditur.*

25 *Regulares non accedentes ad processiones in casibus quibus tenentur, an pœnis, & censuris valeant per Episcopum puniri, ostenditur.*

26 *Controuersias omnes de præcedentia inter Ecclesiasticas personas, tam sæculares, quàm Regulares contingentes, Episcopus amota omni appellatione quoad effectum suspensiuum summariè componit.*

27 *Præcedentiæ sunt iudicandæ secundum loci consuetudinem.*

28 *Fundatio antiquior in præcedentiis componendis maximè attendenda est.*

29 *Canonici Regulares præcedunt Monachos, etiam nigros.*

30 *Fratres Prædicatores præcedunt reliquos Mendicantes.*

31 *Compromitti an possit in materia præeminentiarum, ostenditur.*

32 *Controuersia de præcedentia quomodo componenda, declarauit Greg. XIII.*

33 *Constitutio Greg. XIII. de præcedentiis habet locum in prioritate vnius diei, vel horæ.*

34 *Prioritas, seu præuentio causatur non solùm per vnum diem anterioritatis, sed etiam ratione vnius horæ.*

35 *Præcedentiæ sunt terminandæ secundùm quod in Alma vrbe omnium magistra seruatur.*

36 *Religio debet præcedere, quæ est prior in institutione, & approbatione.*

37 *Monachi trium fontium, & Sanctæ Crucis in Hierusalem, debent præcedere Monachos S. Eusebij, ex quo eorum ordo, qui est Cistercionsium, fuit prius institutus, & approbatus.*

38 *Parochus in sua Ecclesia est præferendus Decano, & Capitulo Collegiatæ ad eam Ecclesiam personaliter ex antiqua consuetudine accedentibus.*

39 *Confraternitates quomodo componenda, dum inter eas contenditur de præcedentia, remissiuè.*

40 *Iudicium possessorium pro honore competit.*

41 *Antiquiori & nobiliori competit locus honorabilior, quod si ab eo deturbetur, fit ei iniuria, quam de facto potest propellere.*

42 *Controuersias circa locum incedendi in processionibus an aliquando componat sæcularis iudex? ostenditur.*

1 PRocessiones à procedendo, & eundo dicuntur; namque conuocato, & procedente Clero cum vexillis, Crucibus, & cereis, ac sequente populo fiunt. Ita Petr. Greg. *lib. 1. partitionum*
2 *iuris Canonici, tit. 20. c. 4.* † Publicæ autem processiones sunt, quæ fiunt in Litaniis maioribus, vt in festo S. Marci, & in minoribus, vt in triduo antecedente Ascensionem Domini; cuius orationes appellantur ab Ecclesia Rogationes, vel quæ fiunt pro bono publico ratione occurrentis necessitatis, vt imminente peste, alioque flagello, vel in aduentu noui Episcopi, vel in festo Sanctissimi Corporis Christi, & quæ Episcopo videbuntur. Ita Zerola *in praxi Episcop p. 1. verb. processiones, §. 2.* Seraphin *decis. 15. num. 2.* vbi quod Rogationes dicuntur processiones generales, & *n. 1.* quod in processionibus generalibus omnes clerici debent ad Cathedralem conuenire, Prosper de Augustino *in additionib. ad Quarantam in summa Bullary, verb. præcedentia,* Vgolin. *de potestate Episc opi p. 1. c. 20. §. 2. n 6.* Aloys. Ricc *in praxi fori Ecclesiast. decis. 362. in 1. edit. & resol. 308. n. 7. in 2. editione,* Campanil. *in diuersorio Iuris Canonici, rub 12. c. 13. n. 218.* multa ex hoc loco me non citato desumpsit idem Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiep. Neap. decis. 39. n 3. p. 4* Latè Valenzuela *tom. 2. cons. 184. à princip.* Et *Sacra Congreg. Cardinalium Concil. Trid. interpretum in Ferrar. 27. Iuly 1609.* declarauit publicas processiones, ad quas exempti ab Episcopis vocati accedere tenentur, ex decreto Concilij Trident *sess. 25. de Regular. cap. 13.* esse intelligendas quæ inductæ fuerint pro bono publico, vel publico honore.

Huiusmodi autem publicas processiones indicere 3
nemo valet, nisi Ordinarius sit, vt resoluunt Campan. *d. loco* Bellet *disquisit. clerical p. 1. tit. de fauore clericorum reali, §. 2. n. 5.* Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. p. 4 c. 2. n. 141.* & censuit *Sacra Congreg. Conc. in Elbor. 14 Ianu. 1617.* vbi quod id ius habet Episcopus priua-
tiuè quoad alios, Aloys. Ricc. *d. n. 7.* subdens quod † Epi- 4
scopo competit decernere Ecclesias, quæ adiri debeant, nam processiones publicas dirigendas esse quò voluerit Episcopus cum consilio Capituli, dicunt decisum Franc. Leo *d. p 4 c. 2. n. 145.* Armend. *in addit. ad recopil. Legum Nauarræ, lib. 1. tit. 14 c. 28. §. 31. de processionibus, n. 1. & 2.* Aloys. Ricc. *d. Neapol. decis. 379. n. 4. p. 4.* Valenzuela *d. tom. 2. cons 184. à n. 22.* & sic requiri consilium, non autem consensum Capituli, censuit *Sacra Congregat. Concil sub die 28. Martij 1628.* & expressè quod consilium Capituli requiratur, declarauit nouissimè eadem *Sacra Congregatio in Comensi, 7. Februarij 1632* itavt Episcopus solus sine consilio Capituli eas edicere, & dirigere minimè valeat, Armendar. *citato loco, n. 4.* non obstante quod Capitulum, vel alij sint per longum tempus in possessione indicendi publicas processiones, vel præscribendi quomodo. & quò sint dirigendæ, *S. Congreg. Concily sub die 16. Februarij 1619* & non obstante etiam immemorabili consuetudine, *S. Rituum Congreg. in Camerinensi, 24. Augusti 1619.* † Ab- 5
sente verò Episcopo processiones publicas edicere spectat ad Vicarium generalem cum consilio Capituli, prout posset Episcopus, si præsens esset, *S. Congreg. Rit. in Vigilien. 29. Septemb. 1630.* Armend. *vbi supr. n. 3.*

Et in huiusmodi processionibus, maximè si sunt ge- 6
nerales, omnes clerici debent ad Cathedralem conuenire, *c. quoniam, dist. 38.* Seraphin. *d. decis. 15.* Boët. *de auctor magni Cons. n. 74.* Sandoual. *de officio Eccles c. 19. n. 2.* Valenzuel. *d. tom. 2. cons. 184. num. 69.* Priuatæ verò processiones sunt quæ à Capitularibus, & Clericis, & Cathedralibus tantùm fiunt ob aliquas causas, Armendar. *d. n. 3.*

Regulares tamen absque Episcopi licentia eas face- 7
re non posse vsus probat, præterquam intus Ecclesiam, eiusque, & monasterij ambitum, quod fuisse etiam non semel resolutum, testatur Zerol. *d. loco, §. 4.* & sic obseruari vidisse refert Campan. *d. c. 13. n. 118. in fine,* explosa sententia Portel. *in dub Reg verb processiones, num. 8.* quem refert Villalob. *in sum tom 2. tract. 35. diffic. 5. n 9* existimantis Regulares posse facere processiones extra Conuentum sine licentia Episcopi, & Iacob. de Graff. *cons. 20. de Regul.* opinantis illis licere per triginta passus extra ambitum processiones facere, per text. *in cap. sicut antiquitus, 17. q. 1.* Et ideo *Sacr. Congreg. Illustriss. D D. Cardinalium Concilij Trid. interpretum, sub die 2. Iulij 1620* censuit non licere Regularibus huiusmodi processiones facere extra Ecclesias, & ambitum illarum, vt refert Laur. de Peirinis *in const. sui Ordinis Minim tom. 2. Const. 7. Pij V. n. 14. vers 8. ad pag. 193.* me citato *in hoc loco.* Diana *moral. resol. p. 1. tract. 2. resol. 77. vers. non reticeam.* Circa processiones autem

Rosarij,

Rosarij, refert Festus *in Constit sui Ordinis, part.* 1. *c.* 23.
prout eum citat Laurent. de Peirinia, *d. loco*, ex declara-
tione *eiusdem Congreg.* posse illam fieri per totam ci-
uitatem, si ita habeat consuetudo à decem retro annis
seruata, & in quatuor festiuitatibus B. Mariæ, nimirum
Natiuitatis, Annunciationis, Purificationis, & assum-
ptionis. Aduertit tamen Zerola *vbi sup. vers ad* 4. quod
inspicienda sunt Regularium priuilegia, an habeāt cō-
cessionem quod possint facere processionem extra eo-
rum claustra absque licentia Ordinarij, qui ait se non
credere eos habere, cum passim videat in processioni-
bus Rosarij, Conceptionis, & huiusmodi, Neapoli, &
alibi solùm illas facere, intra claustra, & ambitum
monasteriorum.

8 Clerici omnes exempti, tam sæculares, quàm Regu-
lares, etiam Monachi, ad accedendum ad publicas pro-
cessiones compelli possunt, vt decidit Concil. Trident.
sess. 25. *de regularibus*, *c.* 13. quod citant Zerol. *in pra-
xi Episc. p.* 2. *verb. processiones*, §. 2. Fr. Emman. *in quæst.
Regul. tom.* 3. *q.* 36. *art.* 1. Steph. Grat. *decis. March.* 232.
Tuseb. *de visitat. lib.* 2. *c.* 15. *n.* 53. Marc. Anton. *var. li-
bro* 1. *resol.* 13. *n.* 18. Lezana *in sum. quæst. Regul. cap.* 9.
9 *num.* 47. † & procedere in Clericis omnibus diœce-
sanis, quantumvis exemptis, si beneficia etiam simpli-
cia in diœcesi obtineant, refert decisum Aloysius
Riccius *in Collectaneis decis part.* 4 *collect.* 882. *in prin-*
10 *cip.* † vel si non habeant, sufficit quod saltem obti-
neant officium in Ecclesiis, Bald. *decis.* 339. *p.* 2. non
comprehendere tamen eos, qui sunt nullius diœcesis,
vel extra ciuitatem in locis, in quibus habent plebem,
resoluit Franc. Leo *in Thesauro fori Ecclesiast. p.* 1. *c.* 8.
num. 18.

11 Nullæ immunitates Religioni Hierosolymitanæ
concessæ obstant, quominus eius Sacerdotes inser-
uientes Ecclesiis vocati debeant ad processiones, ac
nisi accedant, etiam compelli, vt refert decisum Salga-
do *de protect. Regia p.* 1. *c.* 9 *n.* 103. & me citato *in hoc loc.*
Nouar. *in lucerna Regul. verb. processiones, n.* 8. *pag.* 208.
Armen. *d. loco, n.* 5. Cened. *pract. & Canon. qq. lib.* 1. *q.* 26.
12 *n.* 27. idem Armend. *vbi sup. n.* 13. subdit † posse Episco-
pum cogere Canonicos & alios Presbyteros beneficia
vel officia Ecclesiastica obtinentes, vt accedāt ad omnes
& quascunque processiones publicas, aut indictas pro
bono publico, vel honore, *& n.* 12. attestatur in *Sacra*
13 *Congreg.* decisum † Sacerdotes nullum officium, aut be-
neficium Ecclesiasticum obtinentes in ciuitate, vel
diœcesi, non esse ab Episcopo compellendos ad vllas
processiones accedere.

14 Regulares, quantumvis exempti, tenentur accedere
ad omnes, & quascunque processiones publicas, &
consuetas, aut indictas pro bono publico, vel honore:
ita disponit Concil. *d. loco*, & refert decisum Armen-
dariz *vbi proximè, n.* 13. resoluunt Fr. Emman. *d. tom.* 3.
q. 36. *art.* 1. Cochler. *de iurisdict. Ordinarij in exemptos
p.* 2. *quæst.* 45. *n.* 109. Chopin. *de Sacra polit. lib.* 2. *tit.* 6.
n. 18. Franc. Leo *d. part.* 4. *c.* 2. *n.* 143. Vgolin. *d. c.* 20.
§. 2. *n.* 4.

15 *Primò* limita in Regularibus, qui in strictiori clau-
sura perpetuò viuunt, vt disponit Concil. *d. c.* 13. *in fi-
ne*, & resoluunt Franc. Leo *d. c.* 2. *n.* 144. Stephan. Gra-
tian. *d. decis.* 232. Aloys. Ricc. *d. resol.* 308. *n.* 2. Armend.
d. loco, n. 8. Vgolin. *d. c.* 20. §. 2. *n.* 5.

16 Conuentus igitur in quibus Fratres sub arctiori clau-
sura degunt, itavt nec in choro cantent, nec ad mortuos
accedant, sed tantùm studiis, & lectionibus vacent, non
sunt compellendi accedere ad processiones, vt refert
decisum Armendar. *d. loco, n.* 8.

17 Appellatione eorum, qui in strictiori clausura viuūt,
venire Canonicos Regulares sanctæ Crucis Conimbr.
refert decisum Armend. *d. loco, n.* 8. & me citato *in hoc
loco*, Nouar. *d. verb. processiones, n.* 9.

18 Monasterium hoc, quod ab Alphonso Henriq. I. Por-
tugaliæ Rege extructum, ab Emmanuele restauratum,
& perfectissima religione, cura, & opera Ioannis III.
reformatum vbique gentium est celebratissimum ob
corpora illa primorum Portugaliæ Regum Alphonsi,
& Sanctij filij, & Thentonij sanctas Reliquias, & quin-
que Marrochiensium Martyrum, & insignia virtutum
omnium exempla, quæ ibi perennant ex memoria Bea-
ti Antonij Lusitani, quem suæ familiæ aliquando ha-
buisse alumnum, in eaque prima tot, tantarumque
virtutum, quæ vniuersum iam Orbem Christianum
compleuerunt, iacta fuisse semina in supremam du-
cere possunt suæ felicitatis partem: de cuius mona-
sterij laudibus multa tradunt Marizius *in dialogis va-
ria historia, fol* 46. & 361. Odoard. Nonius Leon. *in
chronica Regum Portugaliæ in vita Alphonsi I. fol.* 55.
verso, raræ facundiæ & exquisitæ eloquentiæ vir, Fr.
Ludou. ab Angelis *in vita August. lib.* 4. *c.* 21. *pag.* 112.
Fr. Emman. *qq Regul. to.* 1 *q* 3. *art.* 1 nouissimè Illustriss.
D. Acuña *in historia Ecclesiastica Episcop. Bracharen-
sium, part.* 2. *c.* 14. qui vitæ fabulam mortalis impleuit
Vlyssipone anno 1643. † Monasterium hoc situm est 19
in Conimbricensi ciuitate, quæ situs præstantia, anti-
quitatis commendatione, & Regia quondam Sedis
prærogatiua, tantum alias inter caput extulit Vrbes,
quantum lenta solent inter viburna cupressi, cuius
agrorum vbertatem, aëris temperiem, auriferi Mundæ
amœnitatem graphicè describit Marizius *in dialog. va-
ria historia, dial.* 1. *c.* 1. *cum seqq.* de qua ita cecinit Poë-
ta noster Lusitanus.

O domus, ô Regum Sedes, ô dulce Camœnis
Hospitium, magis ô loca digna Dijs.
Vt libet has vidisse tuas Conimbrica moles,
Mœniaque Egnati versibus acta mei.
Agnosco nunc Pieridum Palatia quondam,
Lusitanorum tecta superba Ducum.
Agnosco celsas, ingens opus, Herculis arces,
Et videor lymphas cernere Munda tuas;
Non me curuati pontis bora semina, non me
Egregium tota quicquid in vrbe latet.
Omnia miratus Musis, & Appolline dixi,
Non erat in toto dignior orbe locus.

Non possum igitur à recordatione huius ciuitatis 20
pueritiæ meæ altricis discedere, in cuius celebri Aca-
demia per duodecim annorum spatium Iuri Pontifi-
cio, Cæsareoque integra semper valetudine operam de-
di, cui iure optimo studiorum, laborumque meorum
fructus, operamque meam, & industriam pro collato in-
ptioris educationis munere, me debere profiteor, de cu-
ius encomiis latè Vasæus *de Hispania antiquitatibus,
c.* 20. Hieron. Rom. *de Republ. Christiana, p.* 2. *lib.* 5 *c.* 20.
Fr. Amator Arraiz *dial.* 3. *c.* 8. Mariz. *d. c.* 1. *cum sequent.
& dial.* 5 *fol.* 353. *cum seq* Luc. Marinæ. Siculus *lib.* 2. *c.* 5
Doctor Franciscus de Moncon, sacrarum & humana-
rum literarum eruditione & cognitione elatus; *in
lib.* 1. *sui speculi Principis Christiani, c.* 36 *fol.* 85. vbi la-
tè de institutione huius celebris Academiæ Conimbri-
censis, Camill. Borel. *de præstantia Regis Catholici, c.* 40.
n. 137. vbi refert Conimbricensem Academiam in Lu-
sitania erectam fuisse à Ioan. II. Regis Alphonsi V.
filio, eamque à summis, præclarissimisque Viris in om-
ni scientiarum genere in dies excreuisse, & inde in om-
ni disciplinarum genere liberalibus artibus, & scientiis
viros eruditissimos effluxisse. De qua idem Poëta Lu-
sitanus:

Regum olim hæc fuerat, Musarum Regia nunc est,
Esse vsquam melius non potuere Dea.

Secundò limita si Regulares abessent à Ciuitate per 21
dimidium milliare, quia tunc non tenentur, nec com-
pellendi sunt ab Episcopo accedere ad processiones,
prout decisum referunt Aloys. Ricc. *d. resolut.* 308. *n.* 2.
Armendar. *d. loco, n.* 9. 11 & 14. Vgolin. *d. c.* 20. §. 2. *n.* 5.
vers. 2. Salgado *d. c.* 9. *n.* 14. Piasec. *in praxi noua Episcop.
p.* 2. *c.* 4. *n.* 47.

Tertiò limita, si haberent ex priuilegio, vt non tene- 22
rentur

rentur ad processiones ire, quamuis semel, vel sæpius iuerint: ita resoluit Aloys. Ric. *d. resol.* 308. *n.* 4. prout
23 habent † Religiosi Societatis Iesv à Gregorio XIII. *Constitut.* 36. incip. *Quacunque, die* 16. *Iuly* 1576. *in Bullario nouo tom.* 2. Patres Discalceati. Carmelitani ex Constit. Clementis VIII. incip. *Religiosorum, de anno* 1596. & in aliis per Lezan. *d. c.* 9. *n.* 47. Et nouissimè S.D.N. Vrbanus VIII. *in sua constit.* incip. *Debitum pastoralis officij, Kalendis Iunij* 1629. indulsit Clericis Regularibus pauperum Matris Dei scholarum piarum, vt de cætero perpetuis futuris temporibus in Vrbe arbitrio Cardinalis Vicarij pro tempore existentis, quibuscunque processionibus, & aliis quibuscunque actibus publicis quocunque tempore, de more, vel consuetudine, aut aliàs pro tempore faciendis, aut celebrandis, aut ab Ordinariis locorum quibusvis indicendis interesse minimè teneantur, nec vbique locorum per quoscunque Ordinarios huiusmodi, aliasque personas inuiti cogi, aut compelli possint, auctoritate Apost. perpetuò concedit, & indulget, desuper ab eisdem Ordinariis, vel aliis personis molestari, perturbari, aut inquietari nullatenus vnquam posse.

Clerici Regulares congregationis S. Pauli decollati ad processiones & actus publicos accedere non coguntur, vt eis indulsit Sixtus V. *Constit. sua* 5. incip. *Rationi, sub Dat. Kalend. May* 1585. *in Bullario nouo tom.* 2. *pag.* 490. Nec clerici Regulares pauperum Matris Dei scholarum piarum ad easdem processiones accedere tenentur, Vrban. VIII. *Const.* 100. incip. *Debitum, Kalen. Iunij* 1610. nec Fratres S. Hieron. in Regnis Hispaniarum, vt iuxta priuilegium Pij V. declarauit *sacra Rit. Congreg. sub die* 14. *Iunij* 1600. Nec Canonici Regulares, nec Lateranenses, eadem *Sacra Congregatio sub die* 30. *Iuly* 1616. Nec Cassinenses Monachi vltra solitum astringendi, vt accedant ad publicas processiones, eadem *S. Congregat. in Placentina,* 10. *Iunij* 1602. Regulares hi omnes, vel quivis alij, si qui sunt, habentes priuilegium non accedendi ad publicas processiones, non tenentur ad eas conuenire, etiamsi semel, vel sæpius conuenissent, quia est priuilegium facultatis, & possunt ire si velint, Vgolin. *de offic. Episcop. cap.* 10. §. 2. *num.* 5. Scip. de Rubeis *verb. priuilegium, num.* 5.

24 *Quartò* limita in confraternitatibus laicorum, nam per Episcopum non poterunt compelli accedere ad processiones publicas, sed solùm inuitari, prout declaratum fuisse referunt Franciscus Leo *in d. thesaur. p.* 1. *c.* 8. *n.* 18. Aloys. Ric. *resol.* 308. *n.* 5 & Campan. *d. c.* 13. *num.* 122. Vgolin. *de potestate Episcopi c.* 11. *n.* 6. Piasec. *in praxi noua Episcop. p.* 2. *c.* 3. *n.* 32. nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iudiciali fori Eccles. c.* 11. *n.* 9. Sed huiusmodi laicorum Confraternitates compelli posse dixit Papiæ decisum Mar. Ant. *var. lib.* 1. *res.* 93. & facit quod huiusmodi Confraternitates, etsi quoad temporalia non subsint Episcopis, tamen quoad spiritualia subsunt, prout resoluunt Nauar. *cons.* 3. *sub tit. de foro compet.* Tiraq. *de priuil. pia causa, in præf. vers. item relictum confraternitatibus,* Sayr. *dec.* 5. *de officio Ordinar.* Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici, p.* 1. *c.* 8. *n.* 18. *& p.* 2. *c.* 29. *n.* 22. Mar. Ant. *d. lib.* 1. *resol* 66. Sed prima opinio verior est, & vltra suprà citatos secundum illam rescripsisse *sacram Congregationem,* referunt Marc. Ant. Genuens. *in praxi Archiepiscop. cap.* 36. *n.* 7. Stephan. Gratian. *Mareb. dec.* 232. *n.* 6. Carol. de Grass. *de effect. cleric. effectu* 1. *n.* 613. Nam quamuis huiusmodi Confraternitates potestati Episcopi in quibusdam subijciantur, vt videlicet possint compelli rationem ei reddere, iuxta terminos Concilij Trid. *sess.* 22. *de reformat. c.* 8. *&* 9. prout resoluit Cened. *pract. & canon. qq. lib.* 1. *q.* 22. *n.* 10. *&* 14. vel per eum cogi ad recipiendum, vel reficiendum aliquem ex eorum cœtu, ex adductis per Bobadill. *in sua politica lib.* 2. *cap.* 17. *n.* 141. itemque si agatur de ipsis rebus Vniuersitatis, vel iure aliquo spirituali, ita quod ratione rei subiectæ iurisdictio spectet ad Episcopum; tamen in reliquis quantumcunque sint affixæ Ecclesiis, in quibus habent Oratoria, & sint institutæ auctoritate Episcopi, non habent priuilegium fori, nec ei subiiciuntur, sicut personæ Ecclesiasticæ, vt obseruant Bobadill. *dict. lib.* 2. *c.* 18. *n.* 128. & nouissimè Lotter. *de re benef. lib.* 2. *q.* 10. *n.* 52.

Et quia eiusdem Concilij dispositione cauetur licere Episcopo non modò vocare, sed cogere non curantes accedere, dubium est, qua pœna veniant plectendi Regulares non accedentes ad processiones, & an sub censuris compelli possint per Episcopum? In primis aliqui tenent censuris ab Episcopo distringi non posse, vt resoluunt multi, quos refert, & sequitur Sanch. *de matrim. lib.* 5. *disp.* 33 *n.* 28. idem tenent Henriq. *in sum. lib* 7. *c.* 25. §. 7. Fr. Emman. *in sum. tom.* 1. *c.* 74. *num.* 4. Villalob. *in sum. tom.* 2. *tract.* 35. *diffic.* 5. *num.* 17. Portel. *in addit. ad dub. Regul verb. Episcopus, num.* 5. *& verb. processiones, n.* 1. Hieron. Roder. *in compend. quæst. Reg. resol.* 118. *n.* 1. Scott. *in Bullis select. bull.* 593. *vers. si autem* Laurent. de Peirinis *tom.* 1. *in Const. sui Ordinis Minim. const.* 2. *Sixti IV n.* 60. Asc. Tamb. *de Iure Abbatum. tom.* 1. *disp.* 19. *q.* 7. *n.* 7. Ant. Diana *moral. resol. p.* 3. *tract.* 2. *resol.* 76. & dicit decisum Quaranta *d. verb. præcedentia, in fine.* Sed ab Episcopo puniri posse per censuras, & pœnas arbitrarias, aliaque iuris remedia, ā *Sacra Congr.* resolutum refert Armend. *dict. loco, n.* 7. & Papiæ decisum fuisse testatur Maceratensis *decis.* 35. *dub.* 2. & in Curia Neapolit. obseruatum dicit Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiepiscopali, cap* 45. *n.* 8. *alias c.* 59. *n.* 4. & ex aliis resoluunt Ciarlin. *contron. forens. lib.* 1. *c.* 50. *num.* 21. Lauret. de Franchis *in controu. inter Regulares & Episcopos, q.* 6. *vers. secundò fallit.* Aloys. Ricc. *d. resol.* 308. *num.* 6. Perez de Lara *de Capellan. & anniu. p.* 1. *cap.* 24. *n.* 14. Armend. *d.* §. 31. *de process.* Stephan. Grat. *Mareb. dec.* 232. *num.* 15. Cened. *canon. lib.* 1. *quæst.* 26. *n.* 16 Salgad. *de protect. Regia, p.* 2. *cap.* 9. *n.* 109. & expressè quod Episcopus possit compellere etiam sub censuris omnes Religiosos Mendicantes, & Monachos, vt accedant ad publicas, & generales processiones, etiam censuit non semel *sacra Cong. Rit.* vt *in Ferrar.* 27. *Iuly* 609. *& in Chilen. in Indiis,* 27. *Febr. &* 15. *Maij* 1610. *& in Toletan.* 4. *Iunij* 161[illegible] 25

Controuersias quoque omnes de præcedentia inter Ecclesiasticas personas, tam sæculares, quàm Regulares, in processionibus publicis, aut iis, quæ fiunt in tumulandis defunctorum corporibus contingentes, Episcopus amota omni appellatione componit, ex Trid. *d. c.* 13. tenet Aloys. Ricc. *in dec. Curia Archiep. Neapol. p.* 1. *dec.* 90. *n.* 1. & debet intelligi amota appellatione quoad effectum suspensiuum duntaxat, & compositionem hanc debere fieri breui manu, summariè, ac de plano, sine strepitu, & figura iudicij, nec comprehendi, quæ sunt nullius diœcesis, referunt decisum Armendar. *d. loco, num.* 10. Fusch. *de visitat. lib.* 2. *cap.* 15. *n.* 65. Campan. *d cap.* 13. *n.* 120. Francisc. Leo *d. cap.* 8. *n.* 18. & resoluit Fr. Emman. *quæst. Regularium tom.* 3. *q.* 57. *art.* 3. Et quod Conc. Trident. *citato loco,* solummodò, disponat vt Episcopus possit prouidere, & ordinare, quod sibi videbitur, ad euitanda scandala, & ordinatum ab eo debeat quidem exequutioni demandari, sed quod non tollat appellationem deuolutiuam, in cuius gradu bene datur manutentio possessori, censuit Rota *in Colonien. præcedentia* 9. *Iun.* 1627. coram *Card. Vbaldo iun.* impressa per Postium post suum tract. *manut. decis.* 32. Cùm igitur modus, & ordo incedendi in processionibus ferendi Crucem, sedendi in Ecclesia, & similia, sint actiones spirituales, vt tenent Nauar. *cons.* 3. *n.* 6. *de foro comp.* Perez de Lara *de anniu. & Capell. lib.* 2. *c.* 24. *n.* 29. in quibus iudicio Episcopi laici subsunt, ideo nil mirū si Iudex Ecclesiasticus sit competens etiam inter laicos, & nō Iudex sæcularis. Ita Gam. 26

decis. 1.

decis. 1. *n.* 8. Zerol. *in praxi Episcop. verb. processiones.* Stephan. Gratian. *Marchia decis.* 232. *n.* 3. Piasec. *in praxi Episcop.* 2. *c.* 3. *tit. de visit. Reg. à n.* 40. Perez de Lara *dict. c.* 24. *n.* 29. Aloys. Ricc. *in collect. decis. collect.* 2863. *in princ.* Ceuall. *de cognit. per viam viol. part.* 2. *q.* 224. *per tot.* Salgad. *de Regia protect. tom.* 1. *p.* 2. *c.* 9. *n.* 3. Campan. *in diuers. Iuris Canon. rubr.* 12. *c.* 13. *n.* 14. Cancer. *var. resol. tom.* 3. *c.* 10. *n.* 115. vbi ait quod si contingat laicos contendere super iure sedendi in priori loco, vel alio in Ecclesia, Episcopus est Iudex competens etiam inter laicos, de quo *infrà num. vlt.* Coram quo etiam dabitur actio iniuriarum contra amouentem scamnum de loco, in quo laicus habebat ius sedendi in digniori parte Ecclesiæ, vt per Rogerium *in thesauro verb. præcedentia, num.* 1. Stephan. Gratian. *discep. forens. c.* 120. *num.* 14. licèt aliàs inuito Episcopo laici non acquirant hoc ius in banchis, seu sedibus in Ecclesia, sed solùm ex tolerantia, & ex gratia. Rot. *decis.* 222. *n.* 1. *p.* 1. *diuers.* Molin. *de primog. lib.* 1. *cap.* 23. *num.* 34. *in fine.* Stephan. Gratian. *dict. cap.* 110. *n.* 19. Intellige ab initio antequam sedere cœptum sit quodammodo, non autem postquam quis consueuit sedere in aliquo loco, quia tunc ex illo solito sedendi dicitur constitui in quasi possessione sedendi, quæ non potest ex postfacto tolli: ita in terminis Apicella *alleg.* 13. *n.* 19. *cum seqq. & n.* 22.

27 In præcedentiis, & possessionibus debet attendi consuetudo loci, cui regulariter, & vtplurimum defertur, Chassan. *in catal. gloria mundi, p.* 4. *consid.* 33. *in fine, & consid.* 37. 39. 40. *&* 41. *in fine,* Nauarr. *cons.* 1. *n.* 3. *de maior. & obed.* Chopin. *monast. lib.* 2. *tit. vlt. n.* 23. Paris. *cons.* 149. *à n.* 1. *vol.* 4. Fab. de Anna *cons.* 40. *à n.* 1. Besold. *in desert. iuridica politica de præcedent. & sessionis prærogatiuis, c.* 3. *n.* 8. Valenzuela *tom.* 2. *consil.* 201. *n.* 41. *cum seqq.* Medices *Marchia dec.* 21. Surd. *de Neapol. illustr. c.* 27. *n.* 22. vbi etiam quod ad consuetudinem inducendam in materia præcedentiæ de iure Canonico requiritur decennium, Larata *cons.* 2. *n.* 27. Boër. *in tr. de auctor. magni consil. n.* 49. 32. *&* 68. Menoch. *consil.* 51. *n.* 4. 9. *&* 15. *& consil.* 257. *n.* 36. *&* 42. Gama *dec.* 1. *n.* 49. Marc. Ant. Genuens. *in practic. Archiep. Neapolit. c.* 32. *num.* 1. Stephan. Gratian. *discept. forens. tom.* 1. *c.* 106. *à n.* 8. *& tom.* 2. *c.* 298. *n.* 8. *& tom.* 3. *c.* 590. *n.* 23. Seraphin. *decis.* 964. *& decis.* 716. *n.* 18. Mastrill. *de Magistr. lib.* 4. *c.* 14. *n.* 1. *& lib.* 5. *c.* 4. *n.* 30. *& Sicil. decis.* 130. *n.* 16. D. Cōtelor. *de præcedent. n.* 6. Salgad. *de protect. Regia, p.* 2. *c.* 9. *à n.* 18. me citato *in hoc loco,* Mich. Ferrus *de præcedent. Ecclesiastic. quæst.* 18. *à num.* 7. & fuit resolutum *in Seguntina præcedentia,* 22. *Iunij* 1609. coram *Card. Pamphilio sen. & in eadem* 8. *Martij* 1613. coram *Vbaldo sen. & in d. Colonien. præcedentia,* coram *Vbaldo iun. & in Lucana præcedentia,* 24. *Ianuarij* 1628. coram *R. P. D. Ghislerio,* Nouar. *in summa Bullarij, tit. de præcedentia in processionibus, & qq. forens. p.* 1. *q.* 13. & me citato *in hoc loco,* alter Nouar. frater *in Lucerna Regul. verb. præcedentia, pag.* 197. Quod procedit etiamsi consuetudo Iuri repugnet, Menoch. *cons.* 31. *n.* 31. Seraph. *dec.* 964. *n.* 1. Gregor. XV. *decis.* 124. *num.* 2. *&* 4. Aloys. Ricc. *in collect. dec. p.* 4. *collect.* 1069. & ideo etiamsi possessio esset contra ius, est manutenibilis, quando est alicuius temporis considerabilis, Rot. *decis.* 534. *n.* 7. *& dec.* 593. *n.* 4. *p.* 1. *diuers. & in recent. dec.* 683. *n.* 3. *p.* 1. Greg. *dec.* 370. vbi Addent. *sub n.* 10. & fuit dictum *in Oriolensi iurisdict.* 22. *Martij* 1626. coram *Vbald. iun. & in dicta Coloniensi præcedentia,* coram *eodem.*

28 Perpendere tamen Episcopus debet, cum vult componere, antiquiorem fundationem, & illam, quæ est prior in institutione, & approbatione, vt veluti iure potiores præferantur. Aloys. Ricc. *in praxi aurea,*
29 *resol.* 102. *n.* 1. † dum tamen Canonici Regulares præcedant Monachos etiam nigros, vt post longam discussionem, multosque processus super inde compilatos definiuit Pius IV. *die* 23. *Septembris* 1563. prout referunt Philipp. Portius *cons.* 164. incip. *Cùm in supremis, lib.* 4. Rendina *in promptuario recept. sent. tit.* 101. *n.* 3. Paulus Fuscus *de visit. lib.* 2. *c.* 15. *n.* 66. Nauar. *com.* 4. *de Reg. à n.* 4. quamuis Chassan. *in catal. gloria mundi, p.* 3. *consider.* 54. *n.* 43. defendat monachos nigros debere
antecedere Regulares Canonicos. Item † Fratres Præ- 30
dicatores præcedunt reliquos Mendicantes, vt constitutum est *in Bulla Pij V.* & declarauit Gregor. VIII. prout referunt Fusch. *vbi proximè.* Zerol. *in praxi Episc. p.* 1. *verb. processiones, §* 4. *pag.* 286. D. Contelor. *de præcedent. n.* 8. *cum seq.* Salgad. *de protect. Regia, p.* 2. *c.* 9. *n.* 33. Mich. Ferr. *de præcedent. Eccles. c.* 43. *n.* 9. & citati *infra n.* 37. *vers. Fratres.*

Aduertendum denique est, materiam præeminentiarum regulariter esse magni præiudicij, & propterea non licere de ea sine Superioris authoritate compromittere, secus est, si compromittatur super modo incedendi & conueniendi in processionibus. Ita decisum fuit in Rota *in vna Calagurritana præeminentiarum,* 30. *Ianuarij* 1568. coram *Illustrissimo Seraph.* quæ decisio est inter eius impressas *decis.* 36. 31

Quis autem modus in controuersiis de præcedentia componendis seruandus sit, declarauit Gregor. XIII. Constitut. sua relata apud Quarantam *in summa Bullarij, verb. præcedentia, pag.* 396. *aliàs* 504. *in noua edit.* & Confectium *fol.* 250. & Piasec. *d. c.* 3. *n.* 48. Marc. Anton. Genuens. *in sua praxi Archiepiscop. Neapolit. c.* 32. *in fine,* Salgad. *de protect. Regia p.* 2. *c.* 9. *n.* 26. *&* 27. & illius meminit nouissimè Mich. Ferrus *de præcedent. Ecclesiast. q.* 16. *n.* 3. quæ est tenoris sequentis. *Exposcit pastoralis officij munus;* & infra. *De nobis attributa potestatis plenitudine volumus, & Apostolica auctoritate decernimus, quod quicunque ex dictis fratribus Mendicantibus inter se de præcedentia huiusmodi contendentibus, aut Confratribus Confraternitatum prædictarum, inter quos lites, & causa præmissorum occasione orta iam sint, seu oriri contigerit in futurum, qui in quasi possessione præcedentiæ ac iuris præcedendi sunt, ij (quibuscumque reclamationibus, protestationibus, appellationibus, & aliis subterfugiis prorsus remotis, & cessantibus, & postpositis) in processionibus tam publicis, quàm priuatis præcedere debeant, quando verò non probetur, aut non constet de quasi possessione præcedentiæ huiusmodi inter Fratres quidem Mendicantes, ij qui antiquiores in loco controuersia, inter confratres verò inter se litigantes, ij qui prius saccis vsi sunt, in processionibus tam publicis, quàm priuatis præcedere debeant, itavt si contigerit noua Monasteria, aut Domos alicuius Ordinis Mendicantium in loco, in quo alterius Ordinis ex Mendicantibus Monasteria, aut Domus priùs erecta, & instituta sint, ille Ordo qui prius Monasterium, seu Domum in loco habuerit, præcedat. Præterea, quia inter prædictos Ordines plerumque alia in processionibus, & alia in Conciliis generalibus, & aliis actibus publicis, siue priuatis, ratio circa modum præcedendi seruatur, nolumus per præsentes prærogatiuas dictorum Ordinum quoad præcedentias huiusmodi, quæ propriis Ordinibus, præterquam in processionibus prædictis debentur, aut Fratribus Capuccinis nuncupatis, qui in processionibus publicis sub Conuentualium sancti Francisci, aut Minorum de Obseruantia Fratrum nuncupatorum Cruce, vt solent, incedere possint, aliquod præiudicium generari, sicque per quoscumque Iudices, &c. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, necnon Ecclesiarum, Monasteriorum, Ordinum, Congregationum, Domorum, aut Confraternitatum quarumcunque, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate roboratis statutis, & consuetudinibus, priuilegiisque, indultis quoque, & litteris Apostolicis,* &c. *Datum Romæ apud S. Marcum, die* 15. *Iulij* 1583.

Circa quam Constitutionem aduertendum duxi 33

illam, dum definit inter Fratres Mendicantes, eos
præcedere, qui priores ſunt loco, habere locum in
prioritate vnius diei, vel horæ, quia prioritas, ſeu
præuentio cauſatur non ſolum per vnum diem ante-
rioritatis, gloſ. *verb. iam, in cap. ſi ec tempore*, 45. *de*
34 *elect. in 6.* † ſed etiam ratione vnius horæ, gloſ. *verb.*
dio obligauit, in l. ſi ex pluribus 89. §. *fin. ff. de ſolut. &*
verb. ſi non apparcat, in c. duobus 14. *de reſcriptis in* 6.
Caſſad. *deciſ.* 20. *num.* 1. *de præbend.* Put. *deciſ.* 172. *n.* 3.
lib. 3. Menoch. *remed.* 4. *adipiſc. num.* 761. Aloyſ.
Ricc. vir indefeſſi laboris & ſtudij, librorum belluo,
in praxi aurea reſol. 103. vbi etiam, quod non ſolùm
vnius horæ prioritas, ſed etiam vnius puncti, vel
momenti facit præuentionem.
35 Et quoniam poſt dictam Conſtitutionem quam-
plures ortæ fuerint lites circa præcedentiam, ideo
die 27. *Auguſt.* 1593. *Sacra Congreg. Illuſtriſſimorum*
& Reuerendiſſimorum DD. Cardinalium, negotiis &
conſultationibus Epiſcoporum & Regularium præfecta,
ad tollendas omnes lites & controuerſias, quæ inter Regu-
lares plerumque ſolent oriri ſuper eorum præcedentiis in
proceſſionibus cæteriſque actibus, tum publicis, tum pri-
uatis, illud in futurum obſeruandum cenſuit, quod in hac
Alma vrbe omnium magiſtra ſeruatur, & die 30. *Au-*
guſti eiuſdem anni 1593. *Illuſtriſſimus, & Reuerendiſſi-*
mus Dominus Cardinalis Alexandrinus retulit ſuprà
ſcriptã Congregationis ſententiã Sanctiſſimo placuiſſe,
& iuxta eam in caſibus occurrẽtibus ſemper reſcribi, &
ſi opportunum fore videbitur generalem Conſtitutionem
deſuper fieri mandaſſe, alia Gregor. XIII. quæ incip.
Expoſcit, aliiſque contrariis minimè obſtantibus. Qua-
rum declarationum meminerunt Piaſec. *in praxi no-*
ua Epiſcop. d. n. 47. *in fine.* Campan. *d. c.* 13. *n.* 121. *ver-*
ſic. & quoniam & Quarant. *d. verb. præcedentia.*
Proparte Eccleſiarum, Presbyterorum, ſeu Clerico-
rum ſæcularium Regni Caſtellæ, & Legionis in Hiſpa-
nia ſacra Congreg. Rituum expoſitum fuit, quod licèt in
libro Cæremonialis Epiſcoporum ſtatutum ſit vt in ge-
neralibus proceſſionibus Fratres, ſeu monachi, vel Ordi-
nes Regulares antecedãt, & Presbyteri, ſeu clerici ſæ-
culares Ordinis, quem ſancti Petri vocant, ſubſeqũtur,
& vltimum locum obtineant, nec mixtim cum Regula-
ribus incedant, prout per abuſum antea faciebant, idque
per breue Apoſtol. a Clemente VIII. etiam declara-
tum, & confirmatum fuit; tamen Regulares ipſi renue-
runt id obſeruare, nec vt ſolebant prius, ad proceſſiones
accedunt, vel ſi accedant, quaſi per contemptum aliquos
paucos Fratres, nouitios, ſeu cõuerſos, & ex vilioribus ad
eaſdem proceſſiones mittunt. Eadem ſacra Rituum Con-
greg. facto de prædictis omnibus verbo cũ eodẽ S. D. N.
Papa, & de eius expreſſo ordine & mandato declarauit
prædictos omnes Religioſos teneri ad obſeruantiam dicti
libri Cæremonialis, & litterarũ Apoſtol. in forma Bre-
uis expeditarũ ſuper obſeruatione præmiſſorum omnium,
& ſingulorum, & ordinauit vt moneantur omnes Gene-
rales, Prouinciales, & quicunque alij Regularium ſu-
periores, vt prædicta omnino etiam ſub pœnis arbitrio
eiuſdem ſacræ Congreg. infligendis obſeruari faciant, &
numerum debitum, decentem, & conſuetum Fratrum ad
proceſſiones mittant. Non obſtante quacunque aſſerta,
ſeu prætenſa conſuetudine in contrarium, quam abuſum
eſſe, & non conſuetudinem, eadem S. Congreg. decla-
rauit, & quibuſcunque aliis non obſtantibus. Et ita pro-
nuntiauit, decreuit & declarauit in plena Congregatio-
ne, & de ordine expreſſo prælibati S. D. N. Clementis
Papæ VIII. & inſuper ordinauit, vt præſens decretum
intimetur omnibus Generalibus, Prouincialibus, & aliis
quibuſcunque ſuperioribus dictorum Ordinum. Romæ
die 30 *Auguſti* 1602. *Alex. Card. Floren. I. P. Mu-*
contius, Proſecret. Cong. Locus ſigilli.
Poſtmodùm Clemens VIII. per ſuam Conſtit. in-
cip. *Quæ ad remouendum, ſub die* 5. *Nouembris* 1603.
ex voto eorundem Cardinalium Congregationis ſa-
crorum Rituum declarauit, *Clerum ſæcularem in omni-*
bus locis, etiã in propriis Eccleſiis, & Conuentibus Fra-
trum, Monachorum, & Religioſorum quorumcunque in
vniuerſo Regno Caſtellæ & Legionis præferendum eſſe,
& præcedere debere, &c. Quam Clementis VIII. con-
ſtitutionem obſeruari mandauit Gregorius XV. in ſua
Conſtit. incip. *Aliàs a felic. ſub die Auguſti* 1622.
commiſſa earum executione quibuſvis locorum Ordi-
nariis in Regnis Hiſpaniarũ exiſtentibus, quoties pro
parte alicuius ex clero ſæculari fuerint requiſiti, &c.
In materia præcedentiæ inter Religioſos, vbi Apo- 36
ſtolicæ Conſtitutiones non habentur, vel ſi quæ ſint,
receptæ non extant, ſeruanda eſt conſuetudo loci, ſe-
cundùm Bald. *in cap. cum olim, de conſuetud. num.* 1 Za-
barel. *conſ* 62. *num.* 1. Renat. Chopin. *monaſtic. lib.* 1. *tit.*
vltim. num. 23. Seraphin. *deciſ.* 335. *& deciſ.* 663. *& de-*
ciſ. 964. *n.* 1. vbi ampliat hoc etiam procedere, quam-
uis conſuetudo huiuſmodi repugnaret iuri commu-
ni, de quo etiam addeo ad Gregor. XV. *deciſ.* 123. Me-
noch. *conſ.* 51. *n.* 49. & 51. Rota apud Poſtium poſt
tract. mandati *de manut. deciſ.* 339. *num.* 1. & 2. Mich.
Ferr. *de præcedent. Eccleſiaſt quæſt.* 45. *n.* 30. Vel inſpi-
ciant qualis ſit prior in inſtitutione, & approbatione,
ex gloſſ. *verb. prædicator, in c. quorundam, de elect. lib.* 6.
Chaſſan. *in catalogo gloriæ mundi. p.* 4 *conſid.* 52. *verſ.*
ergo modo. Ricc *p.* 1. *deciſ.* 131. *n.* 18. Tob. Non. *conſ.* 71.
n. 35. tenuit Rota *in Orioleuſi præcedentia*, 10. *Martij*
1600. coram *D. Lutta, & in Romana præcedentia*, 24.
Maij 1600. coram *Illuſtriſſimo Card. Lancellotto ſen.*
vbi etiam fuit dictum, Monachos trium fontium, &
ſanctæ Crucis in Hieruſalem debere præcedere Mo-
nachos S. Euſebij, ex quo eorum Ordo, qui eſt Ciſter-
cienſium, fuit prius conſtitutus, & approbatus: ete-
nim illum inſtituit ſanctus Robertus Monachus ſan-
cti Benedicti anno Domini 1098. Chaſſ. *d. p.* 4 *conſid.*
58 & paulò poſt approbauit Vrban. II. vt poſt alios re-
fert Platina *in vita eiuſdem Vrban. II. in fine.* At verò
iſte Ordo, qui eſt Cœleſtinorum, fuit per ducentos
annos poſtea à S. Petro Morono, qui fuit Papa Cœ-
leſtinus V. inſtitutus, ſub eadem Regula ſancti Bene-
dicti, Chaſſan. *d. q.* 4 *conſiderat.* 60. Hieron. Rom. *de re-*
publ. Chriſtiana, lib. 6. *c.* 8. Illeſcas *in hiſtor. Pontif. lib.* 5.
c. 18. *in fin.* Qui Ordo, quamuis ab eodem Cœleſti-
no, tam in ſuis Bullis, quàm in aliis dicatur Ordo S.
Benedicti, & ita appelletur, & Monachi ſeruent re-
gulam S. Benedicti; hoc tamen non eſt, quia Fratres
ſunt eiuſdem Ordinis: nam reuera Ordo eſt diſtin-
ctus, & ſeparatus, cum ſub Ordine S. Benedicti qui-
buſdam Conſtitutionibus, ſeu ſtatutis appoſitis ſint
plures Ordines diſtincti, vt refert Chaſſan. *d. conſid.* 17.
inter quos eſt Ordo Ciſtercienſium, & Ordo Cœle-
ſtinorum, Pelag. *de planctu Eccleſ. lib.* 2. *c.* 21. Trithem.
de viris illuſtribus Ordinis ſancti Benedicti lib. 1. *c.* 3.
Clemens VIII. Motu proprio *de anno* 1699. ſui 37
Pontificatus 8. *decreuit, vt Monachi reformati Ordinis*
Ciſtercienſ. Congregationis S. Mariæ Fulienſis, in pro-
ceſſionibus, & functionibus publicis præcederent Ordines
Mendicantes, eſt in *tom.* 3. *Bullar conſtit.* 56. cuius me-
minit Mich. Ferrus *de præcede Eccleſiaſt. q.* 45. *n.* 5.
Item idem Pontifex decreuit, quod Fratres Ordi-
nis S. Mariæ de Monte Carmelo, vbique præcedant
Fratres B. Mariæ de Merceda Redemptionis Capti-
uorum, non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordi-
nationibus Apoſtol. cæteriſque contrariis quibuſ-
cumque, vt habetur *in Bullario nouo tom.* 3. *conſtit.* 95.
eiuſdem Pontificis, cuius meminit idem Mich. Ferrus
de præced. Eccleſ q. 45. *n.* 4.
Fratres Prædicatores præcedunt alios Religioſos
Mendicantes, etiam vbi Eccleſias non habent, aut alij
Mendicantes antiquiores Eccleſias poſſideant, vt decla-
rauit Pius V. *in Bulla* quæ incip. *Diuina diſponente cle-*
mentia, de anno 1568. *in Bullario nouo tom.* 2. *conſt.* 71.
eiuſdem Pont. referunt Fr. Emman. qq. *Regular. tom.* 1.
q. 55.

q.35.art.1, Zerol. *in praxi Episcop.p.1.verb.processiones, vers.ad quartum*, Piasec. *in simili praxi.p.3.c.3.fol.*210. Mich. Ferrus *de praced.Eccles.q.45.n.3.*& alij, de quibus suprà *n.30.*

Inter Fratres verò minores de Obseruantia & Conuentuales extitit olim magna controuersia super præcedentia, quæ postea ad fauorem Fratrum Minorum de Obseruantia fuit resoluta per Leonem X. *in Bullario nono constitut.* 16. *eiusdem Pontif.* incip. *Omnipotens Deus, id. Iulij* 1517. *in* §.11.

* Et de Canonicis S. Georgij in Alga, quod præcedant Canonicos Regulares Lateran. declarauit Pius V. *in sua Constit.*127. incip. *Cum alias*, 11. *Kalend. Iunij* 1571.

Cœlestini, qui sunt antiquiores origine, & confirmatione Apost. Oliuetanis, ideò eos præcedunt, vt fuit resolutum in Rot. *in Salernitana precedentie*, 21. *Iunij* 1625. coram *Burus*. inter eius impressas *decis.*877.

Fratres mendicantes semper, & vbique tribuere debent præcedentiam Monachis. *S.Congr.Rituum in Monopolitana*, 3. *Martij* 1619.

Fratres Iesuati præcedere debent Minoribus Obseruantibus. *S.Congr.Rituum in Pisana*, 4. *Sept.* 1621.

38 Rector verò in sua Ecclesia quoscunque alios, qui ordine hierarchico non sunt Superiores, antecedit in solemnitatibus Missis dicendis, aliisque omnibus præeminentiis, & ideo Rota censuit, Parochum in sua Ecclesia præferendum Decano, & Capitulo Collegiatæ ad eam Ecclesiam personaliter ex antiqua consuetudine accedentibus, quodque maior minori in eius domo cedere teneatur. Gonzal. *ad reg.8.Cancel. glos. 6. num.*101. *& seqq.*

Manutentio conceditur existenti in quasi possessione præcedentiæ, & præeminentiæ in processionibus, in delatione Crucis, in sessione in digniori loco, & in aliis actibus publicis, ac celebratione Diuinorum, Menoch. *cons.*52. *n.*49. Post. *de mandato manutenendi, obseru.*10. *n.*13 Rota apud eund. *decis.*32. 33. 35. 101. *&* 229. Aloys. Ricc. *in decis. Curia Archiep. Neapol. p.*1. *decis.*132. Quando inter fratres Mendicantes non probatur, aut non constat de quasi possessione prudentiæ, statuit Gregor. XIII. *in dict. sua Constit.* suprà relata, vt ij, qui antiquiores in loco controuersiæ fuerint, in omnibus processionibus, tam publicis, quàm priuatis procedere debeant. Ita sæpè sæpiùs censuit *S.Congreg.Rit.* vt *in Vgentin.* 23. *May* 1603. *& in Cusentin.*1. *Martij* 1614. *& in Terracinensi* 30. *Sept.* 1614. *& in Rossanen. terra noua*, 14. *Febr.* 1615. *& in Agrigent. terra Nari*, 4. *Aprilis* 1615. *& in Spoletana*, 16. *Augusti* 1618. *& in Oritan. terra Trallu*, 29. *Sept.* 1619. *& in Nucerina* 24. *Ianuar. &* 19. *May* 1617. *& in Tudertina terra Allazza*, 16. *Ianuar.* 1620.

39 Cum Confraternitatibus autem quid seruandum sit, dum inter eas contenditur de præcedentia? Vide Gutier. *lib.*1. *qq.Canon c.*35. Ceuall. *comm.contra comm.to.*4. *q.*897. *n.*236. Auend. *de exequendis mand.p.*1. *c.*1. *n.*25. *pag.*24.

40 Pro honore Competit iudicium possessorium, vt ex Bald. & Boër. resoluit Ioannes Garcia *de nobilit. gl.*35.

41 *n.*59. *post princ.* vbi etiam, quod † antiquiori & nobiliori competit locus honorabilior, quod si ab eo deturbetur, fit illi iniuria, quam de facto potest propellere, de quo etiam idem Garcia *de expens.c.8.ad finem.* Lara *in l.si quis à liberis, in princ. num* 25. *ff. de liberis agnosc.* Hinc occurrit, quod nimis properè resoluit Carolus de Grassis *de effectibus cleric. effectu* 1. *num.* 613.

41 quod scilicet † in controuersiis circa locum incedendi in processionibus, vt si debent incedere in quarto, vel quinto loco, sit iudex sæcularis competens, qui summariè, & de plano, cognita differentia causam terminare debeat. Quando autem differentia est, an aliquis sit malè cancellatus à Societatibus, vel Confraternitatibus, vel sit recipiendus, vel non, an sit canonicè quia electos ad gubernium; aut administrationem, tales & similes controuersiæ dirimuntur per Episcopum, aut eius Vicarium. Sed quamuis hæc Caroli de Grassis sententia, circa primum membrum videri possit tolerabilis, quando agitur iudicio possessorio, tamen extra illud eam non admitterem, sed potiùs resoluendum puto ad iudicem Ecclesiasticum pertinere controuersias dirimere, quæ essent inter ipsas laicorum Confraternitates circa modum procedendi, vel circa habitum, vel quid simile, refert ille citato *in hoc loco*, Diana *merul. resol. p.2.tract.*1. & nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccles.c* 11. *n.*10 *cum seqq* cùm talia sint actiones spirituales, Nauar. *cons.3.n.6.de foro comp.* in nou. & laici in dictis actionibus spiritualibus & concernentibus cultum diuinum sunt suppositi iudicio Episcopi, Stephan. Grat. *Marcb.decis.*342. *n.*4. latiùs supra hac *alleg.n.*26.

Allegatio LXXIX.

Episcopus extinguere inimicitias, & ad concordiam compellere quando debeat.

SVMMARIVM.

1 *Inimicitias in Episcopatu ortas debent Episcopi componere.*

2 *Beneficiu certo modo impetranti debet Episcopus semper consulere, & defectum obtinentem monere, vt impetret dispensationem.*

3 *Bullarū Apost. executionem iniustè impedientes, vltra excommunicationem Papalem, quam incurrunt, tenentur ad fructus deperditos, & expensas factas.*

4 *Recurrentes ad iudices laicos pro obtinendis inhibitoriis, & aliis impedimentis, sunt ipso iure excommunicati.*

5 *Recursus ad curiam secularem probatur ex iuribus minus firmiter extructis propter difficultatem illa extrahendi seruatis seruandis.*

6 *Concordes reducere sub pœna excommunicationis potest Episcopus discordes etiam laicos.*

7 *Pacis violatores tenetur sub peccato mortali Episcopus excommunicare.*

8 *Lites ne protelentur debet quilibet iudex laborare.*

9 *Litigantes potest Episcopus ad concordiam, & ad compromittendum compellere, quando lis diu durauit, & causa est intricata, vel quando imminet timor armorum.*

10 *Controuersias ancipites componere pium, & sacerdotale munus est.*

11 *Lites qui minuit, minuit peccata.*

12 *Litium occasio amputanda est.*

13 *Litium introductio criminum occasionem, & alia detrimenta prabet.*

14 *Lites sunt causa malorum.*

15 *Aduocati hac tempestate plures sunt ad bonas causas malè perpendendas.*

16 *Aduocati qui rectè, & iustè vtuntur legibus, multùm merentur apud Deum.*

17 *Christus Saluator noster aduocationis officium pro Maria Magdalena, & in mulieris de adulterio accusatione, ac suorum discipulorum criminationibus falsò impositis sustinuit.*

18 *Beatissima Virgo aduocata peccatorum dicitur.*

19 *Ambrosius vndecim annis in Curiis, & foro causas egit.*

20 *Germanus, & Lepandus Aduocati, & D. Leonardi fatres in numerum Sanctorum relati sunt.*

21 *Aduocationis officium vtile, ac necessarium Reipublica est.*
22 *Aduocati militibus, & equitibus comparantur.*
23 *Medicis prestantiores sunt aduocati.*
24 *Aduocatus debet semper esse verax in sermone, iustus in iudicio, plenus in consilio.*
25 *Secreta clientis aduocatus reuelãs tenetur pœna falsi.*
26 *Consulere vni ex partibus, & pro altera patrocinari non potest aduocatus.*
27 *Aduocatus alteris in prima instantia, non potest esse Rei in secunda, & vice versa.*
28 *Aduocatus non potest cum cliente pactum de quota litis facere.*
29 *Aduocatus domum exiens debet habere sumptus à suo clientulo antequam è domo pedem moueat.*
30 *Aduocatus pro medico aduocans contemptibilis habetur.*
31 *Aduocatus secundum sua scientia probitatem, potest mercedem quarere, etiam absque librorum reuolutione.*
32 *Salarium immedicum non potest aduocatus extorquere, quia teneretur ad restitutionem.*
33 *Salarium petens à pauperibus peccat.*
34 *Patrocinium suscipere etiam pro miserabilibus personis inuitus cogitur aduocatus.*
35 *Procurator non tenetur inuitus suscipere mandatum.*
36 *Salarium certum à duabus personis quolibet anno pro patrocinio in eorum causis prastando accipiens aduocatus, si litigent inter se, cui earum teneatur adiuuare ostenditur.*
37 *Salarium in propria causa non meretur aduocatus, nisi petat tanquam damni, & interesse.*
38 *Salarium aduocati potest quis petere, quamuis eum habeat gratis.*
39 *Salarium aduocato an in initio, medio, vel fine litis sit soluendum, ostenditur.*
40 *Aduocato patrocinium debetur, etiam causa finita per concordiam.*

1 IRCA inimicitias, quæ nascuntur in Episcopatibus, debent Episcopi summopere vigilare, quomodo illas componere possint, qui si negligentes fuerint in reuocando discordes ad concordiam, peccabunt mortaliter, quamuis in aliis sit veniale, gloss. *verb. neglexerit, in capite vnum orarium, vers. quoties* 24. *dist.* vbi citat *caput pracipimus*, 50 *dist.* Mar. Anton Genuens. *in man. Pastorum c.* 43. *n.* 1. Beller. *d. sqnisit. clerical. tit. de disciplina clericali*, §. 15. *n.* 96. & citant Felin. *in c.* 1. *n.* 5. *de trenga & pace.*

2 Cauere igitur debet Episcopus, ne alicui consulat, vt impetret beneficia ab alio detenta certo modo, sed potius moneat, & notificet obtinenti defectum ad finem impetrandi dispensationem: etenim experimento compertum est, ex dictis impetrationibus oriri inter clericos, & eorum consanguineos odia, inimicitias capitales, & homicidia, quorum non debet esse causa Episcopus, & quando sine eius consilio, aut fauore fiunt tales impetrationes, laboret, vt eos concordet, vel conferendo impetrantibus alia beneficia, vel omni meliori modo, & semper aduertat, ne sit causa discordiæ. Ideò enim dicit in Missa, *Pax vobis*, vt ostendat se esse Vicarium Christi, qui venit mittere pacem in terra, & hæc fuit prima vox eius ad Discipulos post Resurrectionem, gloss. *in capite hoc quoque, de consecrat. dist* 1. ita & eisdemmet verbis firmat Marc. Anton. Genuens. *dict. cap.* 43. *num.* 11.

3 Sed aliquando, quod summè dolendum est, non sine maximo Animarum dispendio longè aliter fit, contingit enim, vt canonicè prouisi possessione suorum beneficiorum sibi iniustè denegata, alij liti cedant, alij in impedimentis sibi obiectis dirimendis plures annos in partibus consumant, vsquedum è carceribus relaxata causa post innumeros sumptus, & expensas factas, sibi possessionem esse dandam in sacra Rota obtineant. Meminerint igitur taliter impedientes integram se teneri facere restitutionem omnium fructuum, & expensarum; aduertantque sibi esse impositam excommunicationem à Summis Pontif. Clement. VII. Leone X. & Paulo V. in suis Constitut. contra impedientes Bullarum Apostol. executionem, & *in Bulla cœnæ Domini, casu* 14. à qua nullâ poterunt se tueri excusatione; si enim in hac vita damnatis subterfugiis securo animo steterint, in alia tamen Deum vltorem habebunt.

Hinc aduertendum duxi, quod sicut Bullarum Apost. exequutionem impedientes supradictam incurrunt excommunicationem, ita etiam ad iudices laïcos pro obtinendis inhibitoriis, & aliis impedimentis recurrentes, qui sunt ipso iure excommunicati, *cap. nouerit, cap. quare, de sentent. excomm. & in Bull. in Cœna Domini*, §. 13. suprà *alleg.* 50. *num.* 60. & ideò *in vna Vlysbon. beneficij*, 16. *Ianuarij* 1598. coram *D. Lieta*, fuit declaratum clericum, qui habuerat recursum ad Curiam sæcularem, incidisse in excommunicationem Bullæ *in Cœna Domini*, quamuis recurreret ad finem impediendi executionem alicuius mandati nulliter relaxati, vt decidit Rota *in Brixien. die* 26. *Ianuarij* 1589. coram *Orano*, vbi etiam fuit dictum recursum ad Curiam sæcularem præsumi obtentum ab eo, de cuius interesse agitur, ad Bart. *l. fin ff. de quast.* Item *in altera Leodien. Canonicatus, die* 11. *Martij* 1596. 4
† coram *Illustrissimo Card. Blancheto*, fuit dictum ad probandum recursum ad Curiam sæcularem Rotam pluries fidem adhibuisse iuribus minus formiter extractis, propter difficultatem illa extrahendi seruatis seruandis, vbi etiam fuit decisum excommunicatum ob recursum non esse absoluendum, nisi prius constet de paritione. Vnde *in Oscen. Canonicatus*, 1. *Decembris* 1695. coram *D. Peña* fuit tentum bene fuisse declaratum excommunicatum quendam Paulum ob recursum ad tribunal sæculare, qui obtinuerat inhibitionem iudici Ecclesiastico, ne appellatione pendente aliud innouaret, ac fuit dictum non esse attendendam copiosam turbam Doctorum, quibus ille Paulus defendebatur, asserentium licitos esse in quibuscunque casibus recursus ad iudices sæculares; quoniam sacrorum Canonum auctoritas illis omnibus præponderat, dum habent consuetudinem tanquam improbatam, ac sacris Canonibus inimicam, quæ clericos iurisdictioni laïcorum supponit, non fuisse attendendam, *c. qualiter & quando*, vbi communiter Doct. & Abb. *n.* 7. *de iud.* Rot. *dec.* 10 *de consuet. in antiq.* Mat. Socin. *in c. si quis clericus, n.* 28. *& in c. sanè, n.* 10. *de foro comp.* 5

Potest item Episcopus per censuras compellere etiam laïcos, qui diu fuerunt discordes, & adhuc inter eos discordia durat, vt ad pacem, & concordiam deueniant, postquam eos prius admonuerit, *l. placuit, & ibi gloss.* 1. *cap. studendum*, 90. *dist.* Felin. *in rubr. de treuga & pace, n.* 5. Barbat. *consil.* 1. *num.* 2. *vers. &c. & adduce, vol.* 3. Beller. *d. tit. de disciplina clericali*, §. 15. *num.* 95. *& tit. de fauore clericorum realis* §. 15. *n.* 75. Marta *de iurisd. p.* 1. *c.* 40. *n.* 3. Vel ad inducias inter eos faciendas, Abb. *in d. rub. de treuga & pace, n.* 1. & ad treugam ex causa, Felin. *in d. rubr. n.* 9. Abb. *in cap.* 1. *illo tit.* quos refert Marc. Anton. Genuens. *d. c.* 43. *n.* 14. 6

Itamque † sub peccato mortali tenentur violatores pacis excommunicare. *cap.* 1. *de treuga, & pace, cap.* 1. §. *Episcopo, de pace tenenda, in vsib. feud.* Et iudicare potest frangentem iuramentum pacis, *cap. nouit*, vbi Abb. *n.* 49. *de iudic.* Felin. *in cap. cum sit, n.* 29. vbi etiam Abb. *n.* 28. *de foro comp.* citati à Bellero *d.* §. 5. *n.* 75. Episcopis enim incumbit ad pacem firmiter tenendam sibi mutuum consilium & auxilium præbere, Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 20. *c.* 54. *in fine.* Olim enim processus pro pace, & treugis violatis solebant 7

fieri

fieri per Episcopos in suis diœcesibus, & Parochiis, nunc verò ea omnia sunt correcta, & Constitutiones, quæ id disponebant, abierunt in dissuetudinem, atque ita in his non vocatur, nec interuenit Episcopus. Orban. *in vsatie. Alium namque, c.14. à num.23. cum seqq.* Iacob. Calid. *de Pace & treuga, dub.8. in princ.* Fontanel. *de pactis nupt. claus.2. glos.3. num.115.*

8 Ita & quilibet iudex laborare debet ne lites protelentur, & summoperè curare eas componere, pacemque omni cura inter omnes quærere, *l. quidam, ff. si certum pet. l. congruit*, vbi Bart. & alij, *& l. illicitas, §. ne potentiores ff. de offic. Præsidis, cap. finem litibus, de dolo & cont. glos. 1 in c. discordantes, 90. dist.* Grauat. *ad Vestrium in praxi ciuili, lib.3. cap.1. num 11.* Brun. à Sole *in locis commun. verb. iudex, num. 24.* Belleu. *d. §. 15. n.27.* Ant. Monach. *Bon. dec. 10. n.33.* Cardos. *in praxi* 6 *Iudicum, verb. iudex, num. 32. & 33.* † Potest etiam litigantes partes ad concordiam, & ad compromittendum compellere, quando lis diu durauit, & causa est intricata, etiamsi causa sit ciuilis, *cap. placuit, 90. dist.* Abb. *in d. rub. de treuga & pace, n.1.* & *ibi* Felin. *n.5.* vbi etiam *in vers. fallit quartò*, idem resoluit quando imminet timor armorum, si partes non concilientur, & *n.6.* quando est discussio inter personas insignes, ex qua Respublica turbatur.

10 Pium enim & Sacerdotale munus est ancipites controuersias componere, Modern. *de iurisdict. p.4. cent.2.* 11 *casu 120. n.1.* Et publica vtilitas vt lites finiantur, Flamin. *de resignat. lib.3. quæst 5. n.12.* ad conseruationem enim congregationis humanæ spectat, vt illæ terminentur. *Clem. dudum, de sepult.* Flamin. *d. q.5. n.13* Vnde dictum emanauit, qui minuit lites, minuit peccata, de quo Gregor. per text. ibi *in l. 26. tit.4. p.3.*

12 Occasio igitur litium amputanda est, vt aduertit Adrian. Paluæ. *ad edictum de alienatione iudicij, c.1. fol.10.* Nihil ita simile est dæmonum moribus, quam litigare, Paul. Montan. *de tutel. & curat, c.33 n 256.*

13 Litium enim introductio, criminum occasionem, & alia detrimenta præbet, *d. Clem. dudum*, Tiraq. *de retractu lig. gloss.7. à num.10.* Rebuff. *in proæm. concord. verb. sumptibus, pag. mihi 50. & in l lites nomen 36. ff. de verborum signif.* Cor. *in memorab. verb lites, pag. 551.* Flamin. *de resignat. lib 11. q.1. numer.25.* Montan. *d. cap.33 num.155. cum seqq.* Gonzal. *ad reg 8. Cancell.* 14 *§.7 proœm. numer.12. cum seqq.* † Est causa multorum malorum, Rebuff. *tom.1. ad leges Galliæ, in præm. gloss 5. num.154.* Montan. *d. c.33. num. 256.* Vnde lites dicuntur flagella hominum durissima, idem Rebuff. *in reg. de subrogandis collitigantibus, gloss 1.* Pulchrè ideo dicebat Beatus Iuo Aduocatorum patronus, vt refert Rebuff. *d. gloss 5. num.154.* quod in controuersiis causarum corporalea inimicitiæ oriuntur, fit amissio expensarum, labor animi exercetur, corpus quotidie fatigatur, multa & inhonesta crimina inde consequuntur, bona, & vtilia opera postponuntur, & qui semper credunt obtinere, frequenter succumbunt, & si obtinẽt, cõputatis laboribus & expẽsis, nihil acquirũt, vnde tutior est pax, incerta victoria, vt dicit text. *in l. vlt. C. commun. epist.* Lusitanè, *melhor he mao conserto, que boa demanda*, & Hispanè, *mas vale mala auencia, que buena sentencia*; quia satis lucratur, qui se à litibus eximit, Perez *ad l.33. Ordinam. tit.1. pag. 448. in fine, & l.1. tit.3. pag. mihi 515.* Hinc Cicero laudat Seruium Sulpitium, non tam ob admirabilem, & penè diuinam Iuris scientiam quàm quod semper maluerit litium controuersias tollere, quàm actiones instituere. Et Isocrates *in suo Areopagetico* laudat priscos Athenienses, quòd in foro fuerint, neque eò descenderint vnquã, nisi coacti, & magno pudore. Erubescant litigiosi, qui si de facilè, & continuè litigauerint, calumniosi præsumuntur, Rebuff. *de reprobat. testium, n.330.*

15 Plurimos hac tempestate Aduocatos fora nostra enutriunt, quos in perniciem ali Reipub. & ad bonas causas malè perdendas natos esse credas; quippe quod ad eos nulla alia ratione eatur frequẽtiùs, quàm quod minoris multò cæteris prostent. Obturbatorum loco erunt, qui callidè excogitatis ratiunculis quibusdam puniilis suffundunt tenebras, iudices supplantant, obtundunt, reiiciunt, & causas (facinus illis inclytum) in mille protrahunt annorum myriades. O quàm præstaret nebulones istos meras harpyias foro pellere, imò & loco mouere, & in Cerites rursus referre; nihil enim aliud crudelius in eos licet per Christianam pietatem optare; contra quos D. Bern. *lib.1. de considerat. ad Eugenium*, sic ait: *Miror quemadmodum aures diuina possent huiusmodi Aduocatorum disputationes, & pugnas verborum audire: hi sunt, qui linguas suas docuerunt loqui mendacium, discreti aduersus iustitiam, eruditi pro falsitate, sapientes vt faciant malum, & loquentes vt impugnent verum: hi sunt, qui instruunt à quibus fuerant instruendi, astruunt non comperta, sed suas struunt calumnias innocentia, destruunt veritatis simplicitatem, & obstruunt iudicis vias.* Plura alia in hoc propositum adducit Steph. Gratian. *discept forens. c.186 à n.57.*

Vnde non desunt, qui dicant periculosã esse Aduocatorum salutem, eo quòd iniustas litium controuersias vtplurimùm sustineant, ac ad longum maximis partium expensis protrahant: illi tamen, & iudices, qui rectè, & iustè vtuntur legibus, multùm merentur apud Deum, Chassin. *in catalogo gloria mundi part.4. consid.51. & p.7 consid.32.* Syl. nupt. *verb. est nubendum, fol paruo 56. vers. vndecima ratio*, Rebuff. *in reper. c. Raunutius, vers. imò, de testament. pag.545.* Gregor. *ad l.1. verb los iuzgadores, tit.4. part.3.* faciunt tradita per Tiraquell. *de nobilit. c.29 à n.10.* Fr. Emm. *quæst. Regul. tom.3. q.48. art.1.* Matiens. *in dialogo relatoris, part.1. c.7. n.5* Amat. Rodet. *in practica de modo, & forma videndi, seu examinandi processum, c.10 n.5.* Sarm. *lib 2. select. c.13 n 8.* Burg. de Pace *in proœmio ad leges Tauri, n.382.* Caualcan. *Finiz. decis.33. n.21 p.1.* Franc. Viu. *Neapol. decis.123. n.24.* Ceuall. *commun. contra communes, q.736. n 14.* Bernard. Græuæ *ad practicam Camer. Imper. lib.1. conclus.43. n.7.* Et † ipse Christus Saluator 17 noster, & vnicus Mediator, quin studiorum nostrorum benignissimus director IESVS Christus (cuius Sanctissimi nominis memoria in præsentiarum piè erit recolenda) Aduocationis officium pro Maria Magdalena, & in mulieris de adulterio accusatione, ac in Discipulorum suorum variis criminationibus sustinuit, prout ex D. Augustino asserunt Rol. *cons.36. n.5. vol.3.* Caccialup. *in suo tract de officio Aduocat q.1. n.2 cum sequentibus*, Ceuall. *d q 736. n.12.* Bern. Græuæ *d concl. 43. n.4.* Marta *de iurisdict part 4 casu 115. à n.1.* Quem † & in Cœlis Aduocatum habemus apud Patrem 18 æternum, *Io. iu. c.2.* Et etiam Virgo MARIA Aduocata peccatorum vocatur ab Ecclesia in quotidiana oratione, cuius exordium est, *Salue Regina*, ibi, *Eia ergo aduocata nostra.* Et de Daniele liberante aduocando iudicialiter Susannam notissima est historia. † D. Ambrosius 19 vndecim annis in Curiis & foro causas egit, Marta *d casu 115. n.2.* Ceuall. *d q 736. n.11.* † Germanus, & 20 Lipardus aduocati D. Leonardi Magni fratres in numerum Sanctorum relati sunt, Iuo etiam aduocatus inter Beatos connumeratur, Marta *d. n.2.*

Aduocationis officium quàm honestum, quàm 21 vtile, & quàm necessarium Reipublicæ sit, testatur Luper. *in l. laudabile, C. de aduocat. diuers. iudicum*, & exornant Bernard. Græuæ *d. conclus.42 à princ.* Ioan. Garc. *de nobilit. gloss.35. num.11. cum seqq.* Bobadil. *in sua politica, lib.3. c.14. à num.56.* Cardos. *in praxi iudicum, & aduocat. verb. Procurator, n.5.* Marta *d. casu 115. à n.3.* Cabed. *p.1. Lusitan. dec.214. n.1.* Amat. Roderic. *in praxi de modo & forma videndi, seu examinandi processum, c.10. num.9. cum seq.* Mendez à Castro *in praxi Lusitana, lib.1. c.3. n.17.*

22 Aduocati enim militibus, ſeu equitibus compa-
rantur, quia vt hi armis, ita legibus illi hominum
vitas & bona defendere dicuntur, l. Aduocati 14. C. de
aduoc. diuerſ. iudicior. Tiraquell. de nobilit. c. 29 à n. 11.
Baëz. de inope debitore, cap. 16. à num. 148. Ioan. Garc.
de nobilit gloſſ. 35. n. 10.

23 Medicis ſunt præſtantiores, quia ſi Medicinæ
ſcientia præciſè ad curationem corporis tendit, ſcien-
tia verò legalis principaliter ad curationem animi di-
rigitur, vt per Mozz de contract. tit. de locato, in prin-
cip. num 16. Bernard. Græuæ. d. concluſ. 43. n 6. me ci-
tato in hoc loco, Ioan. Paul. Xammar. de officio Iudic. &
aduocat p. 2. q. 2. num. 38. Multis igitur honoribus, &
prærogatiuis fruuntur, de quibus Imper. in dicta l.
Aduocati, & quia nobile eſt officium, ad illud infamis
admitti non poteſt, vt diſponit Ord. Regia Luſitan.
lib. 1. tit. 48. §. 15. reſoluunt Bern. Græuæ, d. concluſ. 43.
conſid 3. Cardoſo d. verb. procurator. n. 5. D. Barboſa in
l. cum prætor, § vlt. num. 126. ff de iudic. & ideò nec Iu-
dæus, Bart. in l. vltim. C. de poſtulando, Couar. in Clem.
ſi furioſus, p 2 § 2 ad fine. Greg. l. 1. tit. 6. p. 3. Menoch.
de arbitr. caſu 360. n. 69. Donell. commentar. iuris Ciui-
lis lib. 18 c. 3. col. 7. verſ. præterea, Cardoſo d. verb pro-
curat. n. 110 & verb officialis, n. 51. Nec etiam excom-
municatus, niſi ad negotia, Peregr. de iure fiſci lib. 3.
tit. 11. n. 30. Cardoſo d. verb procurator, n. 110.

24 Aduocatus debet ſemper eſſe verax in ſermone,
iuſtus in iudicio, plenus in conſilio, Afflict. libra 1.
25 conſtit. Neapolit. rubr. 81. num. 4. † Secreta clientis re-
uelans tenetur pœna falſi, l. 1. vbi Greg. tit. 7. part. 7.
& l. 17 tit. 16 lib. 2 nouæ recopil. Perez ad l. 1. tit. 19. lib.
2. Ordin pag 400. Stephan. Gratian, diſcept. forenſ. cap.
10. num. 16. Cald. Pereira in comment. ad l. vnic. C. ex
delictis defunct. part. 4. num. 31. cum ſeqq. plures ex an-
tiquioribus refert Cened ad Decret. collect. 18. n. 21.
Ioan. Paul. Xammar. me citato in hoc loco de officio
Iudic. & aduoc. p. 2. q. 4. n. 6. vbi num. 10. reſoluit aduo-
catum recipientem pecunias à duabus partibus con-
trariis, vel pro vtraque parte aduocantem præuari-
catorem eſſe, & vt talem puniendum, & num. 13. quod
peccat aduocatus pro vtraque parte aduocans, & à
num. 19. quod mortaliter etiam peccat ſi iura & arca-
na ſui clientis parti aduerſæ reuelauerit.

26 Non poteſt vni ex partibus conſulere, & pro al-
tera patrocinari, Ordin. Regia Luſitan. lib. 1. tit. 48.
§. 11. Auend. de exequendis mand. part. 1. c. 2. numer. 24.
Cabed. d. Luſitan. deciſ. 214. num. 16. part. 1. ſi tamen
pars vna illi ſua oſtenderit iura, & poſtea tenuerit
debitum, & iuſtam præſtare mercedem, poterit pro
altera parte patrocinium præſtare. Vide Gregor. l. 10.
verb. ſu ſalario, tit. 6 p. 3. Peregr. de iure fiſci lib. 7. tit. 2.
n. 11. Auend. de exequendis mandat. p. 1. c. 2. n. 25. verſ.
non tamen, Azeuedo l. 7. n 5. tit. 16. lib. 2. noua recopil.
Gutier. pract. lib. 1. q. 30. à n. 1. latè Xammar. d. p. 2. q. 4.
n. 21. cum ſeqq.

27 Et Aduocatus actoris in prima inſtantia, non po-
teſt eſſe Rei in ſecunda, & viceuerſa. Bernard. Græuæ.
lib. 1. in proœm. n. 41. poſt Suar. de Paz. Baiard. & Por-
toles idem tenet Xam. d. p. 2. q. 2. n. 32. cum ſeqq.

28 Nec cum cliente pactum de quota litis facere va-
let, l. qui aduocatorum 5. C. de poſtulando, c. infames, §.
arceantur etiam ii profeſſione, 3. q 7. Luſitan. d. tit. 48. §.
11. Hiſpani l. 14. tit. 6. p. 3. vbi gloſſ. 7. Bonacoſ. com-
mun. crim. p. 1. verb. pactum, fol. 125. & p 2. verb. aduoca-
tus, fol. 3. Nauat. conſ. 1. ſub tit de procurat. Donel. d. c. 3.
col 9. verſ præterea non debet aduocatus, Surd. conſ. 306.
n. 10. Caualcan. deciſ. 41. n. 43. p. 1. Azeued. l. 8. tit. 16.
lib. 2. nou. recop. Vincent. de Franch. deciſ. 205. Suar. de
Paz in pract. tom. 1. in initio annot. 5. n. 63. Bobadil. in
ſua politica, lib. 3 c. 14. n. 68 ad finem, Morla in emporio
iuris, p. 1. tit. 3. in præluд. num. 60. cum ſeqq. Sayr. in claui
Regia lib. 12. c. 23. n. 20. cum ſeqq. Bernard. Græuæ. d.
lib. 1. concl. 24. à n. 22. Farin. conſ. 70. lib. 1. Paulin. Berr.
Lucenſ. in praxi crim. Regularium, tit. 4 n. 33. Cabed.
Luſitan deciſ. 9. à n. 1 p. 1. Alexand. Trentacinq. var.
reſol. lib. 2. tit. de poſtulando, reſol. 1. pag 64. & ſeq. Car-
raſc. in explicat ad aliquas leges recop. cap. 10. n. 46. &
ſeqq. latè Xamm. de offic. Iudic. p. 2 q. 9. n. 26 cum ſeqq.

Domum exiens Aduocatus debet habere ſumptus 29
à ſuo clientulo, vt per Camill. Borrel. conſ. 21. n. 17. p. 1.
Et vbi extra habitationis locum, vel ciuitatem pro-
ficiſci in cauſa clientis neceſſe eſſet, vltra ſalarium
ſibi debent præſtari expenſæ alimentorum, & vectu-
ræ, Surdus de aliment. tit. 1. q. 68. n. 1. & tit. 4. q. 8. n. 6.
adeò vt huiuſmodi expenſæ antequam de domo pe-
dem moueat, ſibi ſoluendæ ſint, ex eodem Surd. dicto
tit. 4. q. 17. num. 32. quem refert Bernard. Græuæ. dicto
lib. 1. concl. 44. à n. 20.

Et quia Aduocatus pro modico aduocans contem- 30
ptibilis habetur, vt aſſerunt Vin. Neapol. deciſ. 123.
n. 1. Monter. à Cueua Aragonia dec. 14. n. 62. quos re-
fert Bernard. Græuæ. d. concl 44. conſid. 1. † poteſt ſe- 31
cundùm ſuæ ſcientiæ probitatem, & intellectum
mercedem quærere, etiamſi abſque labore, & libro-
rum reuolutione conſulat, Cened. ad Decretum colle-
ctan. 28. n. 20. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. c. 39. à
n. 15. Carraſc. d. c. 10. num. 26. Bobadil. in politica, lib. 3.
c. 14. n. 68. Ioan. Paul. Xammar. me citato in hoc loco,
in tract. de officio Iudicis, p. 2. q. 7. n. 10. vbi reddit ratio-
nẽ, propter præteritos dies in addiſcenda legum ſcien-
tia, & ſumptus ea ex cauſa factos. † Non tamen im- 32
modicum ſalarium extorquere valet, quia tunc te-
neretur ad reſtitutionem, Auiles ad cap. 1. Prætorum,
fol. 57. Perez l. 1. tit. 19. lib. 2. Ord. pag. 403. & ſeq. Sayr.
in Claui Regia, lib. 11. c. 23. n. 18. cum ſeq. Azeued. l. 21.
n. 3. tit. 16. lib. 2. nou. recop. Suar. de Paz in pract. tom. 1.
annot. 5. n. 50. Flores de Mena var. lib. 1. q. 7. §. 1. n. 49.
Cald. Pereira ad l. vnic. C. ex delictis defunct p. 4. n. 17.
cum ſeqq. Cened. d. collect. 28 n. 15.

Et peccat ſi ſalarium petat à pauperibus. Tiraquel. 33
de nobilit. c. 29 n. 39. Couar. pract. c. 6. num. 4. Azeued.
l. 16. per text. ibi, tit. 16. lib. 2. nouæ recopilat. Menoch.
illuſtr. c 41. num. 3. Perez l. 1. tit. 19. lib. 1. Ord. pag 400.
Rebuff. ad l. 27. ff. de verborum ſignific. pag. 157. & de
priuileg. ſcholaſt. priuileg. 90. Cornel. Benincaſ de priui-
leg. paupert. in 1. ſpec. ind. num. 10. Viu. Neapol deciſion.
159. num. 2. cum ſequentibus, Fr. Emman. in ſumm verb.
Abogados, cap 4. num. 6. Sayr d cap. 23. Cald. Pereira
d p. 2. n. 28. Camill. Burell. in ſum. omnium deciſ. tom. 1.
tit. 65. num. 38.

Inuitus enim cogitur patrocinium ſuſcipere, etiam 34
pro miſerabilibus perſonis, Suar. in theſauro commun.
opin. lit. A, num 93. Lancel. Polit. de offic. aduocat. cap. 3.
Bernard. Græuæ. d. lib. 1. concl. 43 conſid. 1. num. 4. & 5.
Carraſ. d. cap. 10. à num. 34. Xammar. d p. 2. q. 9. num. 12.
Nam ad pauperum cauſas ſuſcipiendas gratis, & Dei
amore aduocati à Iudice compelli poſſunt ſub pœna
interdictionis fori, Con. pract. c. 6. num. 4. Mynſing.
cent. 4. obſeru 52. Rol. à Valle conſ. 87. à n. 28. Tiraq.
de nobil. c. 29 à n. 40. & 46. Menoch. de arbitr. caſ. 366.
n. 4. Bobadil. in ſua polit. lib. 3. cap. 14. n. 18. & 56. Villa-
lob. in ſum. p. 2. tr. 18. diffic. 6. † licèt ſecus in procurato-
re, qui non tenetur Inuitus ſuſcipere mandatum, Ste- 35
phan. Gratian. c. 56. num. 22. & ſeq. Bernard. Græuæ. d.
conſid. 1. num. 17.

Quæri hîc non abs re poteſt, quid faciendum, ſi 36
à duabus partibus aduocatus accipit quolibet anno
pro patrocinio in eorum cauſis præſtando aliquod
ſalarium, & huiuſmodi partes in lite vnà ſunt inui-
cem contrariæ, cui earum tenebitur aduocans in
hoc caſu adiuuare? Dic illi, qui prius ſalarium huic
aduocato conſtituit, quaſi prior tempore potior ſit
iure. Vide Roland. conſ. 44. n. 24. vol 2. Alexand conſ. 118.
n. 25. & 26. vol. 5. Rebuff. ad l. 52. ff. de verb ſignif. pag.
268. Azeued. ad l. 18. tit. 16. lib. 2. nouæ recopil. Carraſc. d.
c. 10. n. 31. Cancer. p. 2. c. 14. n. 68. Xammar. d. p. 2. q. 4. n. 59.
In

37 In propria causa Aduocatus salarium non meretur, Boër. decis. 210. num. 3. Tiraquell. de retract. lign. §. 29. gloss. 4. num. 5. & 6. Menoch. de arbitr. casu 154. n. 5. & 6. Axeued. l. 21. num. 7. d. tit. 16. & l. 1. n. 20. tit. 2. lib. 4. noua recopil. Bernard. Græuæ. d. lib. 1. concl. 151. consider. 1. num. 4. nisi petat tanquam damnum, & interesse, Abb. in c. finem litibus, n. 30. de dolo. Rebuff. tom. 3. ad leges Galliæ, tit. de expens. art. 5. gloss. vnic. num. 27. & 28. Ioseph. Ludou. Perus. decis. 111. n. 13. Camill. Borell. titul. 65. à num. 111. Surd. de aliment. d. tit. 9. quæst. 39. n. 11. Viu. tom. 1. commun. opinion. lib. 2. tit. 6. num 21. vers sed aduerte, pag. 311. Stephan. Grat. disceptat. forens. cap. 33. num. 46. & cap. 36. n. 41. & 42. D. Barbosa in l. eum qui temerè, num. 260. cum sequentibus, ff. de iudic. Debet assumere alium aduocatum in propria causa, in qua patrocinium sibimet præstare non decet, & ita practicatum in Regno Lusitaniæ referunt Valasc. consult. 25. n. vltim. Bernard. Græuæ. dict. lib. 1. conclus. 151. considerat. 1. num. 14. Cardos. in praxi iudicum, verb. procurator, num. 106. D. Barbosa vbi proximè, n. 262. quamvis contra hanc praxim insurgat Carrasc. dict. c. 10. n. 23. & tunc ei debentur expensæ, etiamsi alius aduocatus gratis illi patrocinium præstiterit. Rebuff. dicto tit. de expensis, art. 5. gloss. vnic. n. 28. Ioseph. Ludouic d. decis. 121. n. 3. Camill. Borrell. d. tit. 65. n. 114. & seqq. Cened. d. collect. 28. n. 10. & 11.

38 Sic etiam potest quis petere salarium Aduocati, quamvis eum gratis habeat, Bart. in l. quod si domus, ff. locati, Hippol. in l patre, vel marito, num. 69. & 70. ff. de qq. Perez ad lib. 3. Ord pag. mihi 760. Azeuedo l. 2. n. 20. tit. 22. lib. 4. noua recop. Steph. Gratian d. c. 36. n. 14.

39 Salarium Aduocato in initio litis soluendum esse, per text in l. 1. §. proinde, ff. de variis, & extraordin. cognit. & l. vlt. Cod. de condict. ob causam, resoluit damnatæ memor. Vvesemb. in l. 5. de pactis. Et ab initio deberi dicit Alexand. in l. diem functo, ff de offic. assess. et per Magon. Flor. decis. 12 num. 3. Verùm deberi aduocato in medio litis ex officio iudicis, tenuit Mynsing. cent. 3. obseru. 7. vers. quamuis autem. Præstandum tamen esse in fine litis, resoluunt Ias. in dicta l. diem functo, n. 11. Bart. in l. Archiatri, C. de profess. & medic. lib. 10. Salic. in l. vnic. colum. 3. num. 3. in fine, vers. aut est aduocatus in vna, C. de suffrag. Denique in hoc seruandum esse statutum, vel consuetudinem, per quod datur certa quantitas, iuxta valorem causæ, præscribendo tempus principij, finis, & medij litis, quoad illius solutionem, asserit Stephan. Gratian. disceptat. forens. cap. 56. n. 1. sequitur me citato in hoc loco, Ioan. Paul Xammar. d. p. 2. c. 7. n. 13. Et huiusmodi salarij taxatio parte non citata fit, l salarium, ff. mandati, l. 1. §. in honorariis, ff. de var. & extraordin. cognit. Camill. Borrel. in summ. omnium dec. tit. 44. de citation. n. 457. Et pro salario recuperando aduocatus habet tacitam hypothecam in bonis sui clientuli, inductam cum priuilegio prælationis, Rebuff. de priuileg. schol. priuileg. 118. optimè Amat. Roderic. de priuilegiis creditorum, p. 1. art. 3. num. 18. Flores de Mena var. lib. 1. q. 8. §. 1. num. 70. Steph. Gratian. disceptat. forens. c. 257. à num. 17. cum seq. vbi extendit ad salaria Doctorum, Scholasticorum, iudicum, litteratorum, & similium. Ex quo placere poterit sententia Colerij de process. execut. p. 1. c. 2. n. 247. & Gailij lib. 3. obseru. 12. num. 5. qua volunt aduocatum posse retinere acta causæ donec salarium sibi soluatur, licèt contrariam amplectantur Boër. decis. 15. n. 3. Parlad. tom. 3. differ. 130. §. 1. n. 3. Gratian. discept. c. 36. à n. 14. & c. 618. per tot. Xammar de officio Iudic. p. 2. q. 9. n. 57. quam veriorem & praxi acceptam existimo.

40 Patrocinium Aduocato debetur etiam causa finita per concordiam, Suar. in thesauro recept. sent. lit. A, n. 105. Caualcan. p. 1. decis. 4. num. 48. Bernard. Græuæ. d. concl. 44. n. 10. & ex Cagnol. Guid. & Ias. resoluit Stephan Gratian. d. c. 55. n. 16. Cancer. var. p. 2. c. 14. n. 175. Xammar. de officio Iudic. p. 2 q 9. num 39. Et ad hæredes transmittit salarium illius anni, quo moritur, Suar. d. litt. A, n. 102. & litt. M, n. 237. Sebast. Medices in tract. Mors omnia soluit, p. 3. num. 26. Camill. Borrel. in summa omnium decis tit. 63. n. 123. tom. 1. me citato in hoc loco, Xammar. d. p. 2. q 9. n. 37. P. Rebel. de oblig. Iust.

ALLEGATIO LXXX.

Episcopus an sedere possit pro tribunali in quocumque loco suæ diœcesis etiam exempto

SVMMARIVM.

1 *Papa dicitur diœcesanus totius orbis.*
2 *Ecclesiæ omnes, & loca diœcesis Episcopi iurisdictioni, curæ & spirituali eius potestati subiciuntur.*
3 *Iurisdictionem Ecclesiasticam, tam voluntariam, quàm contentiosam in tota diœcesi exercere potest Episcopus.*
4 *Sedere pro tribunali, & ius dicere potest Episcopus in quolibet loco sua diœcesis, dummodo locus honestus sit, & litigantes sine magno incommodo eò locì venire possint.*
5 *Episcopus habens amplam diœcesim volens cognoscere de causis in loco multùm remoto à partibus, possunt partes petere causam committi in loco propinquo.*
6 *Vicarius Episcopi, siue eius Officialis, nō potest extra locū, vbi tribunal est constitutum, ius dicere partibus, nisi sit in comitatu Episcopi, vel nisi ex aliqua rationabili causa se in alium locum decentem transferre visum fuerit.*
7 *Sedere pro tribunali, & iura reddere in loco exempto non potest Episcopus.*
8 *Tribunal exigere nequit iudex extra suam diœcesim, in qua haberetur vt priuatus.*
9 *Exemptus locus, & locus extra diœcesim, siue territorium, iudicantur à pari.*
10 *Episcopus expulsus à sua diœcesi, petita, licèt non obtenta licentia, potest in aliena subditis suis iurisdictionem administrare.*
11 *Oblationes in Missa facta cedunt, & acquiruntur Rectori Parochialis Ecclesiæ.*
12 *Parochia Episcopi dicitur tota diœcesis.*
13 *Oblationes in Missa factæ Episcopo celebranti in loco exempto, de vrbanitate ei debeatur, de iure verò illi, cui competunt iura Parochialia, nisi aliud consuetudine sit obtentum.*
14 *Mitra vti non potest Episcopus in locis exemptis, nisi inuitatus.*
15 *Pontificales vestes & insignia quæcunque potest Episcopus gestare in locis exemptis.*
16 *Cathedram in loco exempto possunt præsules erigere pro eorum ornatu & dignitate.*
17 *Baldachinum erigere in Ecclesiis Regularibus licet Episcopis Pontificalia exercentibus.*
18 *Baldachinum erigere non possunt Abbates S. Benedicti, & cæteri omnes similes, quando solemniter in propriis Ecclesiis celebrant.*
19 *Abbates Cassinenses, Olinetani, & Camaldulenses quomodo Baldachinum ex concessione Vrbani VIII. erigere possint.*

QVEMADMODVM Pontifex dicitur esse Episcopus, siue diœcesanus totius Orbis, c. cuncta per mundum 9. q. 3. Troyl. tract. de canonizat. sanct. §. sequitur seruandum, num. 28. & 19. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. §. 2. proœm. num. 8. Flamin. de 1

2 *resignat. lib. 11. quæst. 13. n. 132.* Ita etiam † Episcopus in assignato sibi Episcopatu, siue diœcesi, quæ ideò dicitur territorium esse Episcopi, siue Parochia, eo quòd omnes Ecclesiæ, locave, illius iurisdictioni, curæ spirituali, & potestati subiiciantur, *cap. omnes basilicæ, 16. quæst. 7. cap. cùm contingat, de foro compet. cap. cùm Episcopus, de officio Ordin. in 6.* Socin. *in tract. de oblation. q. 18. num 63.* Troyl. *d. cap. §. incip. Sequitur secundum, num. 28. & seq.* Rebuff. *in l. pupillus, § territorium, vers. & tota ciuitas, ff. de verborum signification.*

3 † illi enim regulariter competit in tota sua diœcesi iurisdictionem Ecclesiasticam, tam voluntariam, quàm contentiosam exercere, *d. cap. cum Episcopus,* Couarr. *in cap. alma, part. 1. §. 12. num. 3.* Suar. *in praxi, tom. 2. prælud. 1. num. 4.* Fr. Emman *quæst. Regularium tom. 2. quæst. 63. art. 1. colum 2.* Nam habet intra fines suæ diœcesis intentionem fundatam pro exercitio iurisdictionis contra quoscumque, *cap. cum personæ, de priuil. in 6 c. Basilica, 16. q. 7. cap. cum venerabilis, de Relig. domib. Clem. 1. de foro compet.* Roman. *cons. 180. sub n. 4. vers. habet enim Episcopus,* Federic. de Senis *cons. 245. n. 6. ante fin. vers. vnde si aliquis.* Vtrall. *decis. 201 p. 2.* Seraph. *decis. 1104 n. 1.* Rot. *decis. 243. n. 1. p. 2. recent.* cuiusque status sint, siue Regularis, siue sæcularis. *cap. Abbates,* vbi gloss. *verb. in Episcoporum, 18. q 2.* Quod tamen respectu Regularium intelligitur de his causis, quæ sunt extra regulam, quæ enim tangunt regularem obseruantiam, subiiciuntur iudicio Prælatorum Regularium, vt post alios explicat Rot. *decis. 15. n. 4. 7. & 10. & decis. 17. n. 1. p. 1. recent.* cuius meminit Lotter. *de re benefic. lib. 1. q. 21. n 6.*

4 In tantum Episcopo competit in tota sua diœcesi iurisdictio ordinaria, vt † quouis in loco illius pro tribunali sedere, ibique ius reddere possit, *d. ct. cap. cum Episcopus,* vbi Gemin. *num. 13.* ibi: *Dic quod cum Episcopus vult perpetuò, vel ad longum tempus transferre Cathedram de sua Ecclesia principali ad aliam eiusdem diœcesis, & hoc non potest; item si velit quod Cathedra intitularetur in alio loco, quàm in Ecclesia in qua instituta est.* Gambar. *de officio, & potest. Legati de Latere, lib. 2. tit. de variis Ordinar. nominibus, n. 168.* Cuch. *institut. iuris Canonici lib. 1. c. 12. vers. cùm Episcopus,* Bellenc. *in tract. de charitatiuo subsid. q. 32. n. 3.* Barbosa *tract. de Episcopo, lib 4. part. 5. n. 70. & 71.* nouissimè me citato *in hoc loco,* D. Felician. de Vega *in relect. rub. de foro comp. n. 13.* Rot. Romana *in vna Placentina decis. 297. volum. 2. diuers.* Stephan. Gratian. *discept. forens. c. 655. n. 9. & Marchia decis. 113. n. 2. in addit.* vbi dicit non licere Præsuli ad longum tempus sine causa alibi tribunal erigere, & à ciuitate amouere, Campan. *in diuersor. Iuris Canon. rub. 11. c 13. num. 151. vers. limitatur,* Vgolin. *de offic. Episc. cap. 4. §. 14. num. 2 q. 1.* Ciarlin. *forens. controu. lib. 1. c. 60. num. 17.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel §. 2. proœm. n. 35.* ibi: *Intellige ad modicum tempus, nam ad longum tempus non potest sine iusta causa remouere Cathedram, & Tribunal à ciuitate,* &c. Idem Steph. Gratian. *disc. for. tom. 5. c. 655. n. 27.* ibi. *Tamen hoc intelligitur dummodo Episcopus hoc non faciat ad longum tempus; nam sine iusta causa non posset remouere Cathedram & Tribunal à ciuitate,* &c. plures me citato *in hoc loco,* refert Doctor Don Ioannes Calderon in Matritensi Curia Aduocatus, in sua Iuris allegatione pro ciuitate Calciatensi contra Episcopum Calagurritanum, qui in ciuitate de Logroño suæ diœcesis residere, & Tribunal erigere intendebat, sed non obtinuit. Nauar. *consil. 3. in antiq. alias 4. in nouis, sub tit. de officio Ordinar.* Sayr. *in floribus decis. sub eodem tit. decis. 3.* qui duo posteriores id intelligunt dummodo locus honestus sit, & litigatores sine magno incommodo eò loci venire pos-
5 sint; nam † si Episcopus haberet amplam diœcesim, & vellet causam cognoscere in loco multùm remoto à partibus, possunt partes petere causam committi in loco propinquo & si hoc denegaret, poterit appellari, ita resoluit Quaranta *in summa Bullarij, verb. Archiepiscopi auctoritas, n. 20. auctor. 30. post princ. p.* me citato *in hoc loco,* D. Felician. de Vega *in relect. d. rub. de foro compet. n. 14.* De qua quidem materia habemus optimam Rotæ decisionem, vt sequitur. *R. P. D. Remboldo Calciaten. iurisdictionis, 10. Maij 1624.*

Dictum fuit causas Capitularium Ecclesiæ Calciat. esse cognoscendas in domo Episcopi, seu in solito tribunali. Episcopus enim habet fundatam intentionem suam, tam inspecto Iure communi, quàm etiam vigore S. Concilij Trident.

Nam de Iure communi Episcopus potest exercere iurisdictionem suam in quacunque parte seu loco suæ diœcesis, *c. cùm Episcopus, de offic. Ordin. in 6. gloss. in c. fin. in verb. diœcesim, de constit. eod. lib.* cum aliis per Gonzal. *super regul. 8 §. 2 proœm n. 3.*

Nec obstat, quod Episcopus debet ius dicere in loco honesto, & more maiorum, & sine incommodo litigantium, vt per Anchar. *in d. c. cùm Episcopus, in 2. notab. de offic. Ord. in 6.* per text. *in l. pen ff. de iustit. & iure, & in l. locis, ff. de iudic.* quia verba illa, *more maiorum,* debent intelligi, vt non iudicet extra territorium, & per Bart. Bald. & alios *in d. l. locis,* & meliùs Host. *in sum. tit. de feudis, §. apud quem, n 13.* vbi quod si Curia deberet accedere ad locum delicti, non iudicaret more maiorum, sed more inferiorum. Et faciunt ad idem verba text. *in dict. l. pen. ff. de instit. & iure,* ibi, *salua maiestate imperij sui;* neque enim salua esset maiestas Episcopi, si teneretur in loco subditi ius dicere.

Nec dicatur prædicta locum minimè sibi vendicare, quando vnus & idem Episcopus est duarum diœcesum: tunc enim non potest delinquentem in vna diœcesi extra illam trahere, vt latè per Mandos. *consil. 27. num. 6.* Quia quicquid esset dicendum, quando dictæ duæ diœceses essent penitus distinctæ, & Episcopus retineret in vtraque Vicarium generalem, cessat in casu isto difficultas, quia Ecclesia Calciatensis est vnita Ecclesiæ Calagurritanæ, vt aliàs firmauit Rot. *decis. 196. part. 1. & decis. 708. n. 2. part. 2. recent.* & testatur Gonzal. *ad regul. 8. gloss 5. §. 7. n. 3 á.* atque ita non versamur in duabus diœcesibus separatis, nec Episcopus retinet Vicarium generalem in loco Calciatensi, nec adstringi potest vt Vicarium generalem ibidem retineat, vt in fortioribus fuit resolutum *in Viterbiensi, seu Tuscan. Vicarij,* 13. *Martij* 1617. *coram Cardin. Cauzlerio,* in qua etiam dicitur, quod licèt diœceses essent distinctæ, aut æquè principaliter vnitæ, tamen quoad Episcopum reputatur vna diœcesis, exemplo Præsidis duarum prouinciarum, Innocent. *in cap. nouit, in fine, de offic. leg.* Paul. de Castro, Ias. Alexand. Angel. & alij *in l. fin. ff. de iurisdict. omn. iud.* Barb. *in l. vnica, n. 12. C de metropol. Beryt. lib. 12.* ac propterea dicendum obiectum non applicari.

Nec etiam obstat quod saltem versamur in diœcesi multum ampla, ideoque Episcopus non potest cogere subditos ad litigandum in loco longinquo, sed debet vel ipse accedere vbi vertitur litigium, vel alium delegare, Anchar. *in cap. nonnulli, num. 5. de rescript. & in cap. cùm te, in princip. vers. 2. noto, de offic. delegat.* Anton. de Butr. *in cap. sanè, in fine, de foro comp.* & *ibi* Ioan. Andr. *num. 5.* & Barbat. *in princip. & in cap. dilectus, num. 59. cum seq. de rescript.* Felin. *in cap. vlt. sub n. 2. de iudic.*

Quia dicta conclusio communiter reprobatur à DD. vt per Abb *in d. cap. sanè, num 3. de foro comp. & in d. cap dilectus, num. 4 de rescript.* Rot. *decis. 297. n. 4. part 2. diuers.* Et restringitur vt procedat tantummodò quando locus valdè distat, & causa est modica, Barbat. *in dict. cap. nonnulli, num. 6.* & *ibi* Felin. *de rescript.* Rot. *dict. decis. 297. num. 8. part. 3. diuers.* atque

eam

eam de æquitate tantùm procedere dicit Imol. *in dict. cap. sanè, de foro compet.* & addit ad Abb. *in d. cap. dilectus, il 2. lit. G, de rescript.* sicque attento Iuris rigore Episcopus potest in quolibet loco suæ diœcesis exercere iurisdictionem, *d. c. cùm Episcopus, de offic. Ordin.* cum aliis suprà allegatis.

Hactenus decisio.

6 Vicarius tamen Episcopi, siue eius officialis, cui tribunal, siue iudicialis locus est constitutus, non potest extra illum ius dicere partibus, nisi sit in comitatu Episcopi: tunc enim ibi iura reddere potest, vbi reperitur cum Episcopo, Zaz. *in l. ius pluribus, ff. de instit. & iure*, Brèch. *in l. prouinciales, ff. de verborum signific.* Vel nisi ex aliqua rationabili causa se ad alium locum decentem transferre visum fuerit. Vant. *loco infrà citando, n. 111. vers. nisi ex aliqua*, nouissimè me citato *in hoc loco*, D. Felician. de Vega *in relect. d. rub. de foro compet. n. 9.*

7 Verùm in loco exempto Episcopum pro tribunali sedere, aut iura reddere minimè posse probat text. *in d. cap. cùm Episcopus*, glos. *verb. aut eo, in Clement. quamuis, de foro com.* Vant. *de nullit. tit. ex defectu iurisd. Ordin. n. 108.* Nauar. *d. loco*, Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gl. 13. n. 180. cum sequentibus*, Steph. Gratian. *Marchiæ decis. 113. n. 3. in addit.* Campanil. *in diuersorio Iuris Canon. rubr. 11. cap. 23 num. 151. vers. limitatur.* Ratio est
8 quia † iudex erigere nequit tribunal extra suam diœcesim, in qua habetur vt priuatus, *cap. notandum 2. q. 3 cap. Episcopum, 9 quæst. 3.* Borgas. *tract. de irregul. p. 6. q. 2. fol. 352.* Vant. *d. n. 108.* & in specie quod Episcopus extra diœcesim habetur vt priuatus, firmant Vgolin. *de officio Episcopi, c. 4. §. 14. num. 4.* Caball. *crimin. resol. casu 120. n. 1. cent. 1.* me citato *in hoc loco*, Ciarlio. *controuers. forens. lib. 1. c. 60. n. 6.* Etenim quæ sunt iurisdictionis contentiosæ, nequeunt exerceri per eum in aliena diœcesi. Vgolin. *d. cap. 5. §. 14 n. 4.* Steph. Gratian. *decis. 98. num. 4.* Caball. *d. casu 120. n. 3.* Ciarlin.
9 *d. c. 60. num. 5.* † locus enim exemptus, & locus extra diœcesim, siue territorium, iudicantur à pari, Henriq. *in sum. lib. 7. c. 15. §. 4.* vbi gloss. *lit. F.* Azeued. *lib. 1. n. 104. tit. 16. l. 8. noua recopilat.* Gonzal. *d. gloss. 4. num. 182.*

10 Nisi † Episcopus sit expulsus à sua diœcesi; is enim in aliena, petita, licèt non obtenta licentia, subditis suis iurisdictionem administrare poterit, *Clem. vnica, de foro compet.* Suar. *de censur. lib. 2. c. 21. num. 28. in fine.*

11 Vnde non abs re inquirendum venit, cuius erunt oblationes in Missa factæ Episcopo celebranti in loco exempto? In quo dubio tenent aliqui, Episcopo deberi, ex eo, quia oblationes indistinctè cadunt, & acquiruntur Rectori Parochialis Ecclesiæ, *cap. quia cap. Sanctorum, 10. quæst. 1. cap. nulli, 12 quæst. 2. cap. ex transmissa, de præscript.* Abb. *in rub. de parochiis, num. 4.* cum citatis à Bellet. *disquisit. cleric. p. 1. tit. de bonis cle-*
12 *ric. §. 5. num. 4* † & cùm tota diœcesis dicatur parochia Episcopi, *cap. licèt. 16. quæst. 3. cap. 1. & ibi* Host. *n. 6. de raptor. cap. Apostolica, in princ. & ibi* Abb. *num. 2. de donat.* Cochier *de iurisd. p. 1. q. 14. n. 3. gloss. in Clement. 1. verb. Presbyteri, de priuil.* & alij Curati dicantur auditores Episcopi, *cap. fin. de offic. Archidiac.* igitur Episcopo celebranti in qualibet suæ diœcesis parochia, pertinent oblationes, Hostiens. *in sum. titul. de parochiis, §. 1. in quibus, versic. quid ergo.* Fusch. *de visitat. lib. 1. cap. 24. num. 11.* Marc. Anton. Genuens. *in practica, c. 57. num. 8.* Afflict. *in Constitut. Neapol. lib. 1. rubr. de decimis num. 32.* quare sequendo Imolam in his terminis censet deberi Episcopo Troylus Maluet. *de oblat. imagini factis, part. 4. num. 2.* Sed hoc ad præsentem quæstionem adaptari non potest, cum locus exemptus extra diœcesim dicatur, vt suprà resoluimus. Quare Petr. de Anchar. *in Clem. Archiepiscopo, de priuil.* sic distinguit, vt si celebret exequendo officium pastorale, quod ei oblationes debeantur, idque vt subueniatur in necessitate constituto, secus verò si voluntariè, Cardin. verò Zabarella *in d. Clement. Archiep. n. 11.* cui etiam assentitur Felin. *in c. dilectus, n. 5. vers. & adde, de officio Ordinar.* quem citat Bellet. *d. §. 3. n. 47.* dicit quod † de vrbanitate Episcopo celebranti de- 13
beantur, de iure verò ei cui competunt iura parochialia. Sed hac de re rectius recurrendum esse ad priuilegia, & consuetudines tenent Mar. Socin. *in tractat. de obligation. lib. 19. num. 60. cum seqq.* Erasm. à Cochier *de iurisdictione Ordinarij in exemptos, part. 4. quæstione 18.*

An autem Oblationes, quæ sacris imaginibus de- 14
feruntur, debeantur Episcopo, vel potiùs Parocho? Quæstio est inter Doctores antiquos controuersa; multi enim partes Episcoporum tuentur, vt Angel. *in disp. incip. In refulgenti, in 2 dub.* Maluet. *de oblation. in 4 dub. 4. num. 14.* Petr. de Vbald. *de canonica portione cap. 4. quæst. 16.* & refert Decian. *consil. 16. sub num. 7. lib. 2.* Attamen verior, & hodie receptissima est sententia, quod siue in Ecclesia Parochiali positæ sint huiusmodi sacræ imagines, siue extra, intra tamen limites Parochiæ, habet fundatam intentionem Parochus super omnibus obuentionibus contingentibus intra limites suæ Parochiæ, & ad eum spectant, vrgensque est text. *in cap. pastoralis*, & *ibi* nostri, *de iis quæ fiunt à Prælatis sine consensu Cap.* & text. *in cap. hanc, 10. quæst. 1 & in cap. dilectus, de offic. Ordin.* vbi Abb. *num. 4.* qui subdit *in vers. quod primum*, Episcopo solum deberi oblationes, quando sacræ imagines reperiuntur extra omnem Parochiam, Felin. *ibid. in princip. & num. 3.* & Abb. *in cap. quoniam, num. 1. de decimis*, vbi signanter quod spectant ad Parochum, non ad Episcopum, Capell. Tholos. *decis. 483.* Feriet. *consil. 143.* qui benè distinguit *num. 2. 3. & 4.* Azor. *instit. moral. part. 1. lib. 7. cap. 38. quæst. 13.* Decian. qui fusè pro Parocho contra Episcopum in his oblationibus, quæ Iconi sanctissimi Crucifixi offerebantur, consuluit *dict. consil. 16. per totum, lib. 2.* Gutier. *canon. quæst. lib. 2. cap. 21. num. 162.* Marescot. *var. resolut. lib. 2. cap. 42. n. 6. 7. & 8.* Aloys. Ricc. *in Neapol. decis. 170 n. 7 p. 4.* & hanc eandem opinionem videtur amplexus S. Thom. 2. 2. *quæst. 86. art. 2.* præsertim *in resp. ad 2 argum.* & expressè sequuta est Rota *in Aquilana nullitatis erectionis, 20. Decembris 1610.* coram *R. P. D. meo Pirouano*, quæ est *decis. 256. part. 1. recent. & in Beneuentana spolij, 2. Decembris 1585. & 2 Decembris 1587.* coram *Orano*, vbi fuit dictum oblationes factas in Ecclesia Cathedrali spectare non ad Episcopum, sed ad Archipresbyterum, qui curam animarum ibi exercebat, & idem respondit *Sacra Congregatio Illustrissimorum Interpretum Concil. Trid. in vna Cauen.* Ius enim vniuersale habet Parochus intra limites suæ Parochiæ, mediusque est inter Deum, & populum; vnde quemadmodum dogmata, & Sacramenta, quæ proueniunt à Deo exhibet populo, ita vice versa exhibet Deo ea, quæ sunt populi, nempe preces, & oblationes, & qui Altari seruiunt, de Altari participant, vt egregiè ratiocinatur S. Thom. *d. art. 2.*

Et quamuis conclusio sibi locum vendicet, nisi obla- 15
tiones in certum vsum ex piorum offerentium voluntate fuerint destinatæ, in dubio enim solummodo spectant ad Parochum; at quoties à fidelibus præstantur ad certum finem, pro Missis scilicet, & fabrica; tunc ad Parochum nullo modo spectant, & voluntas eorum, qui eleemosynam, seu oblationes dederunt, præcisè seruari debet, vt præcitati DD. monent, & præsertim addit. *Ad Capell. Tolos. d. decis. 483.* Marescot. *d. c. 42. n. 1. lib. 2.* Ricciul. *dict. decis. 170. num. 1.* Rota *in Bracharen. oblationum, 17. Decembris 1612.* coram *Cardinal. Pamphil. iun.* Attamen aduertendum est, quod non habet quidem fundatam intentionem Parochus ad effectum, vt hoc casu oblationes conuertat in proprium vsum cum debeant in vsum à largientibus destinatum aro-

gari;

gati; verùm administratin harum oblationum etiam tali casu ad Parochum videtur spectare ex eodem iure Parochialitatis; & qua ratione oblationes spectant ad Parochum, nisi fuerint in determinatum vsum datæ; eadem, immò & maiori ratione ad eundem Parochum spectat saltem administratio oblationum, quoties in certam causam sunt erogandæ, cum & regulariter de illis oblationibus Parochus debeat esse fidelis administrator, ac dispensator, partim conuertendo in proprium vsum, partim erogando in iis, quæ concernunt cultum diuinum, & partim ad pauperum inopiam subleuandam, vt per S. Thom. *loco præallegato*, & de harum oblationum distributione idem sancitum fuit *in cap. Vulterana, & in cap. quatuor*, 12 *q.* 2. Et quod huiusmodi oblationum solus Parochus habeat administrationem, dicit Abb. *in c. postulastis, n.* 2. *vers. administrationem autem, de his quæ fiunt à Prælatis sine cons. Cap.* & Ferier *d. consil.* 143. *num.* 4. *vers. & quod.* Colliguntur hæc omnia ex deductis *in Lunensi Sarzanensi oblationum*, 8. *Februar.* 1617. coram *R. P. D. Merlino.*

16 Habet (vt ad rem redeamus) Episcopus thronum & solium in signum suæ magnæ celsitudinis & potestatis, Aggia *de exhib. auxil. fundam* 9. Alzed. *de præcellent. Episcop. dignit. part.* 1. *cap.* 12. *n.* 48. Habet etiam faldistorium, idem Alzed. *dict. loco, num.* 49. Et in sua Ecclesia Cathedrali vti potest Baldachino, etiam in præsentia Proregis, Mastrill. *de magistrat. lib* 4. *cap.* 13. *num* 183. Alzed. *d. cap.* 12. *n.* 50. Et quamuis in locis exemptis generaliter Pontificalia exercere non possit, vt disponit Concil. Trident. *sess* 6. *de reform. cap* 5. *& sess.* 14. *cap.* 4. nihilominus tamen posse in locis exemptis vti Pontificalibus vestibus, & insignibus quibuscumque, certum est, ex concessione Viennensis Concilij *in d. Clement. Archiepiscopo, de priuileg.* cuius sanctioni nunquam derogatum censetur, nisi aperta verba adsint derogatoria *cap. ex parte, de Capellis Monach.* Non obstat igitur Concil. Tridentin. *dictis locis*, quia verba facit de vsu Pontificalium, cum aliquo exercitio, vt asserit Quaranta *verb. Archiepiscopi auctoritas, auctor.* 32 *vers propterea pag. mihi* 84. Ex quo constat, posse Episcopum omnia gestare insignia Pontificalia, vestesque in locis exemptis, aliaque exequi, quæ sibi concessa fuerunt *in d. Clem. Archiepiscopo*, quinimò & solam celebrationem in Pontificalibus videri ipsis Episcopis vetitam in locis exemptis in aliena diœcesi, inferendum ob id est, sicut nec antea erat, Cochiet *de iurisdict. Ordinarij in exemptos, p.* 2. *q.* 45. *vers.* 26. *&* 62. Vnde respectu Diuinorum Pontificaliter celebrandorum posse Episcopos in quacumque Ecclesia etiam exempta suæ diœcesis ea celebrare, tenet *in dict. Clem. Archiepiscopo*, Zabar *n.* 5. *in fine*, Imol. *n.* 4. *&* 10. Vitalin. *num.* 13. non in loco exempto, Pauin. *de visit. part.* 2. *q.* 3. *n.* 9. *vers. poterunt enim*, Rot. apud Farin. *dec.* 236. *n.* 3. *p.* 2. *recent.* vbi etiam cum Vitalin. *n.* 30. *vers. ratio decidendi*, hinc infert posse Sedem Pontificalem ad Diuina celebranda constituere. Nec contrarium resoluit Nauarr. *cons.* 69. incip. *Quidam Episcopus, de sentent. excom in antiq. & cons.* 12. *de clerico excommunic. minist. in nouis*, dum scripsit incurrisse suspensionem in eo text. Concilij comminatam quendam Præsulem in aliena diœcesi vtentem Pontificalibus, quia id non vtique opinatus est propter solum vsum Pontificalium, & Mitræ, sed quoniam Calicem etiam consecrauit, & corporalia benedixit, absque licentia diœcesani.

In Ecclesiis tamen Regularium, vel aliis locis suæ diœcesis exemptis, Pontificalia exercens Episcopus potest solium, thronum, & Baldachinum erigere, vt resoluunt Lauret. de Franchis *in contron. inter Episcopum. & Regul pag.* 95. *in resp. ad* 1. vbi ait quod iuxta dispositionem dictæ Clem. *Archiepiscopo*, non poterant Episcopi prohiberi ab exemptis, sicut hodie post decretum, de quo infra; cum hac tamen differentia, quod olim oportebat agere coram Superiore exemptorum, sed hodie iuxta terminum dicti decreti Regulares negligentes, vel nolentes possunt per Episcopos compelli censuris, & pœnis Ecclesiasticis, Gambar. *in tract. de auctor. Legati*, §. *illud nosse, lib.* 2. *n.* 243. me citato *in hoc loco*, Homob. *de examine Eccles. tr.* 11. *c.* 6. *q* 12. *resol* 2. Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resol.* 313. *n.* 1. vbi *n.* 2. tenet Episcopum posse excommunicare impedientes, Lazar. *in prax. tit. de blasph. q.* 10. *n.* 61. Steph. Grat. *discept. forens. tom.* 3. *c.* 467 Campan. *in diuersoria Iuris Canon. rub.* 9. *c.* 5. *n.* 3. *vers cæteras.* Vgolin. *de officio Episc. p.* 1. *c.* 20. §. 5. *n.* 3. *&* 4 Fr. Emm. *in sum. tom* 4. *c.* 67. *n.* 35. me citato *in hoc loco*, Alzed. *d c.* 12. *n.* 51. Lezana *in sum. qq. Reg. c.* 31. *n.* 3. & censuit *Sacr. Congr. Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita*, in sequenti decreto, quod refert Quaranta *in sum. Bullarij, verb. priuilegia Regularium*, & Lauret. de Franchis *in controuers. inter Episcop. & Regul. pag.* 92. *& seq.*

Decretum, quo declaratur Episcopis in Ecclesiis Regularium Pontificalia exercentibus licere Baldachinum erigere.

DEcet Episcopis pro eo, quod in Ecclesia Dei excellunt dignitatis gradu, in quocumque suarum diœcesum loco, quoties eos ibi Pontificalia exercere, aut in Pōtificalibus adesse, & assistere contingit, eam quam par est, reuerentiam, & honorem decoro cultu, & ornatu exhiberi. Quare non sine graui animi dolore auditum est, nonnullos Regulares, vano quarundam immunitatum, & priuilegiorum prætextu, Episcopis in eorum Ecclesiis in Pontificalibus interessentibus, non modò renuisse in iis supra locum Episcopalis solij baldachinum erigere, verùm id etiam iussu ipsorummet Episcoporum curantes prohibere, & arcere ausos fuisse: atque ideo Sacra Congregatio S. R. E. Cardinalium negotiis & consuetudinibus Episcoporum, & Regulariū præposita, facto verbo cum S. D. N. Clemente Papa VIII. ac de Sanctitatis suæ speciali, & expresso mandato, hoc præsenti decreto perpetuis futuris temporibus valituro declarat, statuit, decernit, & mandat, vt de cætero Episcopi, vbi tā ex consuetudine, & priuilegio, quàm ex sacrorum Canonum constitutionibus, & Pontificalis Romani præscripto, aut alio iure Pontificalia exercere, aut Pontificalibus paramentis, cum Mitra, vel etiam sola cappa induti, in quibusuis Regularium, tam Mendicantium, quàm non Mendicantium, Monachorum etiam Cassinensium Clericorum, Presbyterorum, & cuiusuis alterius Ordinis, & Religionis, Militiæ, Societatis, aut Congregationis Ecclesiis interesse possunt, ipsi Regulares, quoties opus fuerit, teneantur ibi, & debeant in loco ad solium Episcopi constituendum opportuno, & congruo baldachinum attollere. Eis etiam facere negligentibus, aut nolentibus, liceat eisdem Episcopis illud asportari, & in quacunque eorumdem Regularium, aut alia quamuis exēpta Ecclesia supra Episcopale solium, seu Pontificale faldistoriū erigi facere, atque sub eodem sedere, & stare, quemadmodum in propriis Cathedralibus eorum Ecclesiis stare, & sedere solent: eo tamen duntaxat tempore, quo Pontificales eiusmodi functiones exercebunt, vel dum actus ipse, cui in Pontificalibus aderunt, peragetur Si qui verò Regulariū huic declarationi, statuto, decreto, & mandato inobedientes, & contumaces fuerint, sciant se ab eisdem Episcopis ad id per cēsuras, & pœnas Ecclesiasticas huius decreti virtute cogi, & cōpelli posse, aliisque pœnis tam spiritualibus, quàm temporalibus arbitrio Summi Roman Pontificis subiacere, & obnoxios fore. Non obstantibus quibusuis Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac dictorum Ordinum, Religionum, Militiarum, Societatum, & Congregationum, quocunque nomine censeantur, statutis, priuile-

gijs

giis quoque, indultis, & literis Apostolicis sub quibuscunque tenoribus, & formis, & cum quibuslibet etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, atque irritantibus, & aliis decretis in contrarium præmissorum hactenus quomodolibet concessis, confirmatis, & approbatis, quibus omnibus, & singulis, etiamsi talia essent, quæ sub generali expressione, & derogatione non venirent, sed de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, & individua mentio habenda foret, eorum tenores præsentibus pro expressis, & ad verbum insertis habens, eadem Sanctitas sua hac vice dumtaxat specialiter, & expressè derogat, cæterisque in contrarium facientibus quibuscumque, Romæ die 10. Iunij 1603.

Alexander Cardinalis Florent. Episc. Pranest.
Hier. Agucchius, Secret.

DEcretum quo declaratur Abbates S. Benedicti, & cæteros Abbates non posse vti Baldachino etiam in Ecclesiis sibi subiectis, vel in proprio monasterio.

Sacra Rituum Congregatio à Decreto aliàs in simili causa facto in vna Firmana sub die 28. Ianuarij 1606. non esse recedendum censuit, nempe vt Abbas prædictus Monasterij sancti Seuerini Ordinis sancti Benedicti, & cæteri omnes similes Abbates eiusdē, vel alterius Ordinis, in Ciuitate, & Diœcesi Neapolitana, & vbique, quādo solemniter in propriis eorum Ecclesiis celebrant, contēti sint, & esse debeāt sua propria, & cōuenienti Sede, quæ locata sit, & esse debeat in cornu Euangelij, in plano Presbyterij, cum duobus tantum gradibus paratis, & sine vllo suppedaneo suggesto lapideo, vel ligneo, ac sine baldachino desuper; sed cum postergali tantum ex aliquo panno, vel serico leui, siue auro, coloris cōuenientis solemnitati, quæ celebratur. Nec dicti Abbates quando celebrant solemniter, vt suprà, habeant duos Diaconos assistentes, sed contenti sint, & esse debeant Subdiacono, & Diacono, qui in Missa cantaturi erunt Epistolam, & Euangelium, & vno Monacho, siue Capellano cum pluuiali, qui assistat ad librum, nec alios ministros habeant præter prædictos, nisi aliquos Monachos, seu Clericos, & ministros cum cotta, qui Abbatibus prædictis celebrantibus solemniter de Mitra, & Baculo, & aliis necessariis ministrent, & Altari inseruiant, super quo Altari sex tantum, & non septem candelabra, cum totidem candelis, & sua Cruce locentur, nec abacus alius, præterquā parua mensa in cornu Epistolæ paretur, super qua duo possint locari candelabra, Mitra qua Abbas vtitur, Calix, Missale, Thuribulum cum nauicula, & alia necessaria pro actu celebrationis, & vt dicti Abbates sub Mitra vtātur paruo bireto nigro, & non alterius coloris, & ita censuit, & declarauit, & tam à dicto Abbate, & Monachis S. Seuerini Ordinis sancti Benedicti, quàm aliis omnibus similibus Abbatibus, & Monachis Oliuetanis, vel alterius Ordinis, quando solemniter in eorum Ecclesiis celebrant, tam in ciuitate, & diœcesi Neapolitana, quàm vbique Terrarum, seruandum esse censuit, & declarauit die 18. Martij 1617. Huius Decreti meminit me citato *in hoc loco,* Alzed. *d. p.1. cap.12. n.52.* & nouissimè Lauret. de Franchis *in controu. inter Episcopos & Regul. pag.92. & seq.*

Hodie Abbatibus Cassinens. quando solemniter celebrant, quod in tribus ad summum festiuitatibus facere eis permittitur, licet vti Baldachino, sine auro tamen & pompa, ac aliquibus etiam ministris paratis sacris indumentis, qui ad summum sunt duo Diaconi, & Presbyter assistentes, Diaconus, & Subdiaconus pro cantandis Euangelio, & Epistola, ac sex ad summum alij, duo cum Pluuialibus; duo cum Planetis, & duo cum Tunicellis coloris tempori conuenientis. Non debent tamen iidem Abbates habere, aut tenere sedem suam Abbatialem fixam, & permanentem prope Altare, vt Sedes Episcopalis retineri consueuit, minusque licet supradictis sex monachis paratis, vt suprà, sedere in sedibus choralibus, vt Canonicorum sæcularium mos est, sed sedes pro Abbate solēniter celebrante retineatur in Ecclesia his tantummodò tribus diebus, quibus ipse Abbas solemniter celebrat, dictique sex Monachi parati sedere debent loco congruo iuxta Ecclesiarum conuenientem situm super scabellis ad hunc effectum tunc appositis, panno laneo coopertis. Ita S. D. N. Vrbanus VIII. *Const.* 101. incip. *Exponi, 11. Iuly 1629.* Idem Abbatibus Oliuetanis concessit præfatus Vrbanus VIII. *Constit. 79.* incip. *Exponi, sub die 4 Aprilis 1629.* Idem denique Abbatibus Camaldulensibus indulsit *S. Congreg. Rit. in Camaldulen. Baldachini, 21. Augusti 1632.*

Allegatio LXXXI.

Episcopus in prima instantia an semper cognoscat de causis suorum subditorum?

SVMMARIVM.

1 *Apostolica Sedes quascumque causas Ecclesiasticas immediatè iudicare potest.*

2 *Causæ omnes ad forum Ecclesiasticum spectantes coram Ordinario loci in prima instantia decidi, & infra biennium terminari debent.*

3 *Auditor Cameræ, aut quiuis alius iudex Romanæ Curiæ, non potest cognoscere de causis Ecclesiasticis in prima instantia.*

4 *Causas Ecclesiasticas in prima instantia cognoscunt Episcopi, & exempti quasi Episcopalem iurisdictionem habentes, non autem Prælati inferiores, qui subsunt Episcopis.*

5 *Ordinarij sub vocabulo comprehenditur Episcopi Vicarius.*

6 *Capitulum Sede vacante habet priuilegium cognoscendi causas in prima instantia.*

7 *Abbates, licèt non exempti, quibus olim ex præscripta consuetudine, vel aliquo priuilegio de clericis suæ diœcesis, vel cumulatiuè cum Ordinario, vel priuatiuè cognoscere competebat, etiam hodie vti possunt iurisdictione.*

8 *Nullitatis professionis causa coram Ordinario, & superiore regulari in prima instantia, & infra biennium terminari debet.*

9 *Biennium intra quod causa Ecclesiastica coram Ordinariis locorum in prima instantia terminari debent, currit data culpa, apparenteque defectu.*

10 *Causas, quæ iuxta Canonicas sanctiones apud S. Sedem sunt iudicandæ, vel quas summus Pontif. arbitrio suo, supplicatione manu propria signata expressè ad se aduocauerit, non cognoscit Episcopus etiam in prima instantia.*

11 *Instantia in Curia Romana nunquam extinguitur, nisi per sententiam.*

12 *Beneficij possessio quando per Breue Apost. capitur, potest causa in prima instantia in Romana Curia tractari.*

13 *Conseruatores Regularium an comprehendantur sub decreto Concilij* sess.24. de reform. c.20. *ostenditur.*

14 *Contractus celebrati, & etiam delicti commissi ratione sortitur quis forum, ita vt causa ipsa non coram Ordinario in prima instantia, sed iudice contractus sit decidenda.*

15 *Contractus ratione vigore obligationis Cameralis, si*

quis

quis in Romana Curia obligetur, vndecunque veniat sortitur forum Curiæ Romanæ, in qua contractum celebrauit.

16 *Auditores Cameræ causas obligatione Camerali firmatas in partibus existentes auocare possunt, etiamsi extra Curiam contraxerint, & licet pendeant coram Ordinariis.*

17 *Auditor Cameræ, seu alius delegatus Apost. quando possit de causis beneficiorum reseruatorum Sedis Apost. etiam immediatè cognoscere ostenditur.*

1 ICET sancta Sedes Apostolica immediatè quascunque causas Ecclesiasticas iudicare possit, *cap. cuncta, cap nunc verò, quæst. 3.* ipsius tamen Curiæ stylus seruat, & Conciliaris statuit constitutio,
2 vt † omnes causæ ad forum Ecclesiasticum spectantes coram Ordinario loci in prima instantia decidantur, & infra biennium terminentur. Ità Concil. Trident. *sess. 24. de reformat. cap. 20.* per quod ita tradunt Marc. Anton. *variar. lib. 1. resolut. 15. num. 3.* Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici, part. 2. cap. 1. num. 70.* Piasec. *in praxi noua Episcop. part. 2. cap. 4. num. 3.* Viuian. *in praxi iurispatronat. part. 2. lib. 7. cap. 3. num. 5.* Zerol. *in praxi Episcop. part. 1. verb. instantia, § 4.* Fusch. *de visitat. lib. 1. cap. 3 post n. 3.* Monald. *consil. dec 94.* Aloys. Ricc. *in collect. decis. part. 4. collect. 1353 in fine*, nouissimè Ioan. Solorzan. *de Iure Indiarum tom. 2. de gubern. Indic. lib. 3. cap. 9. à princ.* Ita et hodie alij Superiores, etiam Nuncij, vel Legati de Latere specificam potestatem maiorem non habentes, causas in Curiis Ordinariorum, vel aliorum inferiorum Iudicum pendentes ad se non auocent, nisi per viam legitimæ appellationis ad ipsorum tribunalia deferantur, sicut refert decisum Aloys. Ricc. *in dec. Curiæ Archiep. Neapol. decis. 296. n. 5. part. 4.* Prout nec etiam Auditor Cameræ, † nec
3 quiuis alius iudex Romanæ Curiæ potest cognoscere de eis in prima instantia, nec monitoria decernere ad extrahendas partes à suis domiciliis, idem Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol. 126. & Neapol. decis. 171. n. 6. & dec. 273. n. 3. p. 4.* Cuius Conciliaris decreti præcipua causa fuit, & sic statuendi genuina ratio, ne scilicet partes extra suas Prouincias & Diœceses tot sumptibus, & incommoditatibus degere & litigare cogerentur, vt per Flor. de Mena *var. lib. 1. q. 12 n. 8.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol. 126.* Ioan. Maria Nouar. *in pract. noui iuris Pontif. de causis primæ instantiæ, concl. 1. aliàs 54. n. 3.* Steph. Grat. *disceptat. forens. tom. 5. c. 837. n. 15.*

Et Concil. Trident. *dict. loco* tribuens Ordinariis
4 locorum in prima instantia cognitionem causarum ad forum Ecclesiasticum pertinentium, de Episcopis, & exemptis Episcopalem iurisdictionem habentibus tantum decreuit, non autem de Prælatis inferioribus, qui subsunt Episcopis, Fr. Emm. *quæst. Regul. tom. 1. quæst. 36. art. 4.* Rota apud Farinac. post *tom. 1. consiliorum, decis. 100.* Flamin. *de resign. lib. 3. q. 11. n. 19. & n. 22.* resoluit, quod sub verbo, *Ordinarius*, de quo Concil. *d. loco*, † comprehenditur etiam Vicarius Epis-
5 copi, & faciunt quæ Sanc. *de matr. lib. 3. disp. 29. n. 5. & 17.* & Gutier. *eod. tract. c. 66. n. 14.*

Item & Capitulum Sede vacante habet priuile-
6 gium cognoscendi de causis in prima instantia ex vi Concil. Tridentini *d. loco*, cum succedat Episcopo in omnibus, quæ sunt iurisdictionis, etiam voluntariæ, vt alibi diximus. Quare in nostris terminis ita resoluit Aloys. Ricc. *in d. praxi aurea, resol. 130. & in decis. Curiæ Archiep. Neapol. dec. 273. n. 7. p. 4.*

Possunt tamen Abbates, licèt non exempti, &
7 alij, quibus olim, vel ex præscripta consuetudine, vel aliquo priuilegio clericorum suæ Ecclesiæ, vel cumulatiuè cum Ordinario, vel priuatiuè cognoscere competebat, etiam hodie non obstante Concilio *d. loco*, eadem vti iurisdictione, cùm Concilium generaliter de iurisdictione ordinaria loquatur, & iurisdictiones Abbatum iusto iure, & titulo quæsitæ, etiam Ordinariæ censeantur. Ita Nauarr. *cons. 2. sub tit. de foro compet. in antiq. & cons. 9. sub tit. de priuil. in nouis*, Sayr. *in floribus decis. sub tit. de foro competenti, decis. 2.*

In causis nullitatis professionis, quæ infra bien- 8
nium ab Ordinario, & Superiore Regulari non terminentur, esse locum decreto Conc. *d. loco*, censuit S. Congregatio, teste Armend. *in add. ad recop. legum Nauarræ, lib. 2. tit. 18. de relig. in declar. n. 40.* & nouè post primam huius tractat. editionem me non citato refert Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiep. Neapol. decis. 273 num. 6. p. 4.*

Si verò causa intra biennium non terminetur, vt 9
concedatur auocatoria, opus est quod ex parte iudicis nolentis, vel non curantis intra dictum biennium causam expedire, detur culpa, defectusque appareat; quia si per illum non stetit quominus intra dictum tempus causam diffinierit, sed ob grauitatem, & qualitatem causæ, vel partium cauillationes non sit diffinita, elapso biennio non habet locum appellatio. Ita decisum sæpè fuisse per *coram Illustriss. Cardin. Congreg.* referunt Francisc. Leo *dict. c. 1. n. 72.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resol. 334. à princ. & in decis. Curiæ Archiep. Neapol. decis. 153. part. 4.* Marchesan. *de commission. part. 2. § 4 n. 54* Et ad hoc, vt constet de culpa iudicis, debet sæpè requiri, & de hoc coram iudice Superiore instari, *decis. Pedem.* de communi attestans, *12. n. 6.* Grammat. *voto 31 n. 13.* quos refert Aloys. Ricc. *d. resol. 334. num. 1.* qui etiam *in decis. Curiæ Archiepiscop. Neapolit. decis. 120. part. 4.* ostendit an requiratur vnica interpellatio, vel plures, vt dicatur stare per Iudicem quominus causam expediat: elegantèr Marches. *de commiss. part. 1. c. 6. n. 1127. & seq.* vbi ait, quod in præfato Concilij Trident. decreto cauetur quod intra biennium causæ per locorum Ordinarios debeant terminari, si secus, ad alios Superiores deuolui possint, ac illi pariter licitum sit partes audire; in hoc autem ne per partem stetisse dicatur, saltem ad minus duæ requisitiones necessariæ sunt, & de talibus requisitionibus constare debet, & *n. 130.* quod biennium huiusmodi ad causas finiendas non currit nisi stante Ordinarij negligentia in expediendo causas, & quod tunc vna sufficit requisitio quando Iudex semel requisitus expedire recusat, & *num. 131.* quærit quid si antecessor habens causam, fuit vt præmittitur, requisitus, & non expediuit, interim superuenit successor in officio antequam alter Superior pro causæ expeditione sit aditus; & res integra reperitur, vtrum scilicet ista, seu istæ requisitiones factæ successori satis sint, vt postea causa à successore auocari valeat, & appellari? Et breuiter dicit quod non, sed quod denuò coram eo instare oportet, & acta producere, ac partem citando requirere, vt causam expediat: & *num. 135.* ait quod in ambabus Signaturis resolutum fuit, quod biennium datum à Concilio Trident. ad causas expediendas, intelligitur dummodo causa fuerit agitata, itemque pluries pro expeditione Iudex requisitus, vel expeditionem neglexerit, vel causam terminare noluerit, & ideo quando similes commissiones appellationis & auocatoriæ respectiuè porriguntur, gustat de præmissis Signatura, an ex allatis causis petitis annuendum sit, nam quando non constat de requisitione reiterata pro causæ expeditione, ac de subsequenti negligentia, non est locus supradicto biennio.

Primò limita suprà positam regulam in causis, quæ 10
iuxta Canonicas sanctiones apud S. Sedem sunt iudicandæ, vel quas Summus Pontifex arbitrio suo, supplicatione manu propria signata, expressè ad se aduocauerit, vt per Concil. Trident. *d. c. 20. versic. ab his excipiatur*, & referunt Piasec. *in praxi noua Episcop. d. c. 4. n. 3.* Franc. Leo *d. c. 1. n. 73.* Aloys. Ricc. *d. Neapol. decis. 273. num. 7. p. 4.*

Secundò

11 *Secundò* limita in Curia Romana, vbi lis, siue instantia nunquam extinguitur, nisi per sententiam, Zerol. *in praxi Episcop. p. 1. verb. instantia, vers. sextò.*

Tertiò limita quando per Breue Apost. capitur pos-
12 sessio baneficij, & aliqui volunt illius executionem impedire; tunc etiam in prima instantia potest causa in Romana Curia tractari, quia Auditos Cameræ similium causarum est iudex competens, vt censuit *S. Cong. in vna Vlysbonensi*, teste Franc. Leo *d. c. 1. n. 74.*

Quartò limita in Conseruatoribus Regularium, quia
13 censuit *Sacra Congreg.* decretum *d. c. 20.* ad Regulares non pertinere, nec conseruatorias Regularium imminuese, aut restringere, nec quoad primam instantiam ipsorum aliquid noui inducere, vt per Aldrete *in alleg. pro omnimoda Regularium exemptione, p. 1. c. 7. n. 4.* Aloys. Ricc. *d. Neapol dec. 273 n. 7. propè fin. p. 4.* & signanter quod conseruatoriæ Regularium non sint sublatæ per textum in præsenti, etiam quod causæ graues sint, & plenariam cognitionem requirant, censuisse *Sacram Congreg. in vna Mediolanensi* refert, & sequitur Rota *in Oscen. iurisdictionis, 12. Decemb.* 1614. coram *Vbaldo sen.* Quicquid dicant Nauarr. *consil. 1. sub tit. de officio deleg. in antiq. & cons. 3. n. 1. & 2 eodem tit. in nouis*, Sayr. *sub eod. tit. dec. 1.* Mat. Ant *var. resol. lib. 1. resol. 53.* Vnum tamen singulare in materia tibi aduertendum duxi, quod Ioan à Cochier. *de iurisd. Ordinarij in exemptos, tom. 2. p. 1. §. 13. n. 5.* tradidit, cum alibi non inueniatur ita facilè, eius autem verba sunt quæ sequuntur. *Itaque licèt exempti immediatè subiecti sint Summo Pontifici, c. auctoritate, de priuil. in 6.* Chopin. *de sacra politica, lib. 2. tit. 4. n. 6. fol. 231. ac Legato eius à latere, cap. si Abbatem. de elect. in 6.* Glossematores *in pragm. Sanct. tit. de causis, verb. subiectio, non tamen poterunt in prima instantia euocari ad Romanam Curiam, & ita pactis inter Romanum Pontificem, Reges Franciæ, Hispaniæ, Belgiique Principes testatum reliquit* Chopin. *d. tit. 4. n. 8. fol. 233. Proinde si contingat eos euocari, habebunt ius reuocandi domum ad Patres Prouinciales, siue Iudices quos ex priuilegio sortiuntur, quippe quod Ecclesiastica causa alibi quàm in patriis litigatorum finibus à Pontifice ratione priuilegiorum committi non soleant*, vt Guiciardinus *in sua historia* refert. *Si autem quidpiam contra hanc libertatem fiat, licebit eis, quorum intererit querela, libello supplicare Pontifici, immò etiam officium Conseruatoris priuilegiorum implorare*, Chopin. *d. loco, estque id à Concilij dispositione non alienum, sess. 14. c. 20. &c.*

14 *Quintò* limita ratione celebrati contractus, & etiam delicti commissi, quia Concil. non sustulit modos legitimos, quibus quis ex Iuris dispositione sortitur forum; ita decisum attestatur Francisc. Leo *dict. c. 1.*
15 *num. 75.* † Ratione enim contractus vigore obligationis Cameralis si quis in Romana Curia obligetus, vndecumque veniar, & sit oriundus, sortitur forum Curiæ Romanæ, in qua contractum celebrauit, Gales. *in tract. ad formam obligat. Camer. ad 3. oblig. q. 2. n. 2. & 3.* nouissimè Carleual. *de iudic. & foro compet. l. 1. titul. 1. disp. 1. q. 8. sect. 2. n. 1083.* vbi hanc resolutionem firmat etiam in Clerico, qui contrahendo, vel delinquēdo etiam sine Superioris sui consensu, sortitur iudicium iudicis loci contractus, quasi tacitè eius iurisdictionem proroget: quod etiam in his terminis tenent Caroc. *decis. 5 a. n. 24.* Sigism. Scacc. *de sent. & re iudic g. 7. q. 3. limit. 1. n. 43. cum seqq.* D. Mar. Curelli V. I. peritissimus, & in humanioribus litteris supra modum doctus, *in Codice legum Sicular. ad leg. Petri 11. not. 7. num 6. cum seq. pag. 208. cum seq.* Et licèt Salgado, ex infra dicendis id intelligat, quando contrahit sine expressa fori renunciatione, insinuans contrarium esse vbi hæc adest fori renunciatio, quod quàm sit dissonum à iure, infrà ostendimus; interim tamen ipse sciat hanc suam opinionem auctoritate, & ratione destitutam, imò contrarium in his propriis terminis tenere Carleual. *d. lib. 1. tit. 1. disp. 1. q. 8. sess. 7 n. 1252 pag. 514* his verbis: *Amplianda autem est hac resolutio vt procedat etiamsi clericus contrahens extra locum domicilij, renunciauerit foro suo sui Superioris licentia, nam ex vi huius renunciationis remittendus est ad iudicem Ecclesiasticum loci contractus, vt suprà tetigi* n. 1083. *& docuit Barbos.* in d. l. 1. art. 3. n. 223 *quem sequutus est Capiblanc.* in pragm. 8. p. 2. n. 153. de Baronibus. *Ratio est, quia renunciatio ista non dat forum, sed corroborat forum contractus à iure constitutum* in d. cap. dilecti, de foro comp. *&c.* Imò
† Auditores Cameræ causas obligationis Camerali firmatas in partibus existentes auocare posse, etiamsi extra Curiam contractum sit, & licèt pendeant coram Ordinariis, resoluunt Lancellot. *de attent. lite pendente, limit. 15. n. 3. & c. 20. lim. 6.* Flores de Mena *var. lib. 1. q. 12. n. 48.* Steph. Grat. *discept. forens. c. 118. in pnc.*, post alios Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resol. 342.* Nouar. *in sing. Iuris Canon. concl. 54. n. 5.* 16

Sextò limita in causis possessionis beneficiorum reseruatorum Sedi Apostolicæ: possunt enim immediatè ab Auditore Cameræ, seu alio delegato Apost. cognosci, quod praxi quotidiana Signaturæ seruatur, & declarauit Gregor. XIII. super executione litterarum in forma Breuis ad expetendam possessionem, *in Const. sua incip. Ad Romani Pontif prouidentiam, dat. Romæ die 10. Iulij, an. 1574.* quam refert Piasec. *in praxi noua Episc. d. c. 4. n. 3.* & sæpè diffiniuisse *Sacram Card Congr.* attestantur Franc. Leo *dict. c. 1. num. 76. & 77.* Et procedere in beneficiis reseruatis ratione manus appositionis, refert decisum Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gl. 52. num. 36. & 37.* Concil. Trid. *d. c. 20.* non intelligitur de exequutionibus, sed solùm ponitur in litibus, & causis ordinariis, & requirentibus altiorem indaginem, quia in his datur instantia, secus in exequutione Bullarum Apost. cùm magis extraiudicialis, quàm iudicialis sit, & in extraiudicialibus non detur instantia, vt cum Socin. Ias. & aliis resoluit Menoch *de arbitr. lib. 1. q. 22. n. 6.* non habet locum dispositio *d. c. 20.* Verùm si aduersùs exequutionem gratiæ Apostolicæ allegetur aliqua exceptio, quæ altiorem indaginem requirat, & gratiam efficiat nullam, vel subreptitiam, aut obreptitiam, vel Bullam falsam, aut simile, quia tunc datur instantia, non potest auferri iurisdictio ab Ordinario in prima instanti, *ex d. c. 20.* idque confirmat dicta Constitutio Gregor. XIII. ibi, *illarum tamen forma seruata*, vbi vult quod executor in prima instantia potest procedere omissa forma gratiæ; at verò in gratia semper ponitur, aut subintelligitur clausula, *si preces veritate nitantur*, aut alia æquipollens, vt dixi Ego ipse *in meis Remiss. de dictionib. & Clausulis, claus. 97. à n. 2.* Quod intelligitur non retardata executione, nisi ex contextura litterarum Apost. probaretur exceptio, vel gratia esset commissa in forma *dignum*, quæ ante executionem veniret iustificanda, vnde si narrata vera non sunt inuenta, aut aliquod ex necessariis omittatur, cessat iurisdictio executoris, & non potest exequi gratiam, aliàs declarabitur vim inferre, & debere remittere causam Ordinario in prima instantia terminandam; quia cessat omninò via exequutiua. Si tamen ex verbis gratiæ tenetur exequutor assumere partes iudicis, vel gratia sit signata manu summi Pontif. talis exequutor potest cognoscere causam in prima instantia ad effectum executionis, & non tenetur eam remittere Ordinario, quia ex appositione manus Sum. Pontif. censetur causa auocata, ex text. *in c. vt nostrum, de appellat.* vbi Abb. Franc. & alij, ita Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resol. 339.* Ex his quæ hucusque per totum hunc n. 17. adduximos, inferes quàm malè & perperam nos improbet nouissimè Salgad. *de supplicat ad Sanctissim. p. 1. c. 14. n. 51. vers. & eodem modo lapsus fuit*, nam in meo libro nihil tale quod nobis imponit, inuenire potui, nec ideo sua egemus excusatione. 17

APPENDIX.

De primis instantiis, & iure Ordinariis locorum ad cognoſcendum de cauſis ſubditorum competenti: pro reſponſione ad ea, qua contra hic reſoluta nouiſsimè excitauit D. Franciſcus Salgado.

SVMMARIVM.

1 *Materia de primis inſtantiis Ordinariis non adimendis frequentiſſima, & quare.*

2 *Franciſcus Salgado de Sommozza quid circa hanc materiam in lucem nouiſſimè ediderit, oſtenditur.*

3 *Ius Ordinariis competent cognoſcendi in primis inſtantiis de cauſis ſubditorum ſuorum fuit in fauorem vtorumque introductum.*

4 *Pralati exempti Epiſcopalem iuriſdictionem habentes, non verò inferiores, & qui ſubſunt Epiſcopis, gaudent priuilegio prima inſtantia.*

5 *Abbates qui gaudeant huiuſmodi priuilegio.*

6 *Vicarius generalis Epiſcopi venit appellatione Ordinarij in praſenti materia.*

7 *Capitulum Sede vacante habet priuilegium cognoſcendi cauſas in prima inſtantia.*

8 Concil. Trid. ſeſſ. 24. de reform. c. 20. *procedit in cauſis Fidei.*

9 *Hareticus poteſt puniri vbi reperitur, & non datur remiſſio ad locum delicti.*

10 Concil. Tsid. d. c. 20. *non ſuſtulit modos legitimos, quibus quis ex Iuris diſpoſitione ſortitur forum alienum.*

11 *Recuſationis cauſa legitima vbi probata fuerit Ordinaria, non praſeruntur illi prima inſtantia.*

12 *Triennium vbi tranſactum fuerit à die mota litis coram Ordinario, licet partibus adire Superiores Iudices, prima non finita inſtantia.*

13 *Auocatio ob lapſum biennium, quomodo fiat, & que culpa ac defectus ex parte Iudicis apparere debeat.*

14 *Cauſa, qua iuxta Canonicas ſanctiones apud Sedem Apoſt. ſunt iudicanda, non comprehenduntur ſub diſpoſitione* Concil. Trid. in d. c. 20.

15 *Cauſa qua ſuper beneficiis reſeruatis agitantur, poſſunt in prima inſtantia cognoſci in Curia.*

16 *Cauſa omnes beneficiales, in quibus ſub plumbo expedita ſunt, ac de illarum nullitate, vel intellectu tractatur, in Curia committuntur.*

17 *Executores litterarum Apoſt. poſſunt cognoſcere de cauſis ſibi commiſſis in prima inſtantia.*

18 *Cauſa poſſunt ad Curiam auocari, ſeu alicui committi in prima inſtantia per ſpeciale reſcriptum manu Sanctiſſimi ſignatum, & quomodo dicatur conſtare de tali reſcripto ſic ſignata.*

19 *Auditor Camera poteſt cauſas obligatione Camerali firmatas in quacunque inſtantia auocare.*

20 *Cauſa conſeruatoria non ſunt neceſſariò in prima inſtantia coram Ordinariis pertractanda.*

21 *Cauſe que ratione contractus, vel delicti alibi geſtorum ſunt ventilanda, non comprehenduntur ſub diſpoſitione Concilij* in d. c. 20.

22 *Franciſcus Salgado prater communem omnium ſenſum exiſtimauit clericum Roma degentem non poſſe ibi contrahendo ſe obligare in forma Camera abſque licentia ſui Ordinarij.*

23 *Clericus abſolutè conſentiens in alterius iuriſdictionem ſine licentia proprij Epiſcopi nihil agit.*

24 *Clericus contrahendo, vel delinquendo poteſt alterius iuriſdictioni ſe ſubjicere ſine conſenſu proprij Epiſcopi.*

25 *Auditor Camera habet in facultatibus ex Pontificis gratia, vt poſſit in quacunque inſtantia de omnibus obligationibus Cameralibus cognoſcere.*

26 *Franciſcus Salgado reprobatur, & eius doctrina vt pernicioſa rejicitur.*

MATERIA de primis inſtantiis Ordinariis locorum competentibus frequentiſſima eſt, quam nouiſſimè integro tractatu exornauit P. Pozza è Societate IESV, vbi *cap. primo, in verſ. Concilium Tridentinum*, plura tulit *praecedenti capiti* conducibilia; 1 ſed † quia modò ad manus meas peruenit tractatus *de ſupplicatione ad Sanctiſſimum à litteris & Bullis Apoſtol. ſiue de retentione Bullarum Apoſtol.* quem Matriti compoſuit, & typis mandauit amicus noſter Licentiatus D. Franciſcus Salgado de Somozza, vir acris ingenij, in quo poſtpoſito amicitiæ noſtræ vinculo, non ceſſat noſtris detrahere ſcriptis, & præcipuè illis, quæ habentur in allegatione præcedenti, cùm inter nos nulla præceſſerit ſic calumniandi occaſio, operæ pretium duximus nonnulla hîc aduertere, quæ ad defenſionem propriam facere videbuntur, præter alia, quæ ad materiam vtiliſſima ſunt, & ſingulari notâ digna. 2

In primis præſupponendum eſt, quod ius Ordinariis competens cognoſcendi in primis inſtantiis de 3 cauſis ſubditorum ſuorum, fuit in fauorem vtorumque introductum, nempe in fauorem Ordinariorũ, & in fauorem partium, ne traherentur extra ſuas ciuitates & loca: vnde vt huic fauori & remedio renuntiari poſſit, amborum conſenſus interuenire debet. Ita Suar. de Paz *in pract. tom. 2. pralud. vlt. n. 18.* Ludou. à Saraula *de iuriſd. Adiunctor. q. 7. n. 7.* Steph. Grat *diſcept. forenſ. to 5. c. 837 n. 16. cum ſeqq.* late Narbona *l. 59. gloſſ. 1. n 173. cum ſeqq. tit. 4. lib. 2. noua recop.* Salgado *d. tract. de ſupplicatione ad Sanctiſſim. p. [illegible] 3. 6. vnic. num. 5. cum ſeqq.* vbi *n. 7.* refert ita fuiſſe deciſum à *Sacra Congregat.* & reddit rationem, quia decretum Concil. Trid *ſeſſ 24. de reform c. 10.* emanauit non ſolùm fauore iuriſdictionis ordinariæ, ſed etiam fauore ipſarum partium; ideo quod fauore plurium introductum eſt, non tollitur vnius renunciatione, & *n. 11.* teſtatur eandem *ſacr. Congreg.* cenſuiſſe, licere Nuntio Sedis Apoſtolicæ cognoſcere de cauſis in prima inſtantia de conſenſu partium, ipſiuſque Ordinarij conſenſu accedente, ſubditque *numer. 12.* quod ſi cauſæ ſint inter Epiſcopum & alium, ad ſolius Epiſcopi inſtantiam cognoſci non poterunt parte reluctante in Curia coram alio, ſed cauſa committenda eſt viciniori, vt Curia obſeruat, & *num. 17.* ex Gratiano refert quod ſi colligigans ſit Epiſcopus, licèt ſemper cauſa inter eum, & collitigantem debeat committi, & cognoſci in partibus, tamen ſtante ſuſpicione committitur viciniori.

Quæ quidem Tridentini Concilij diſpoſitio citato 4 loco tribuentis Ordinariia locorum in prima inſtantia cognitionem cauſarum ad forum Eccleſiaſticum pertinentium, de Epiſcopis, & exemptis Epiſcopalem iuriſdictionem habentibus tantùm decernit, non autem de Prælatis inferioribus, qui ſubſunt Epiſcopis? Fr. Emman. *quaſt. Regul. tom. 1. q. 36. art. 4.* Rota apud Farin. *in praxi crimin. poſt tom. 1. ſuorum conſ. decis* 100. Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib. 3. q. 11. num. 19.* Verùm contra à nobis in hoc numero tradita inſurgit nimis rigidè Salgado *dict. p. 2. num. 4. cap. 2. cum ſeqq.* intendens oſtendere noſtram hanc reſolutionem ſuſtineri non poſſe, & ita inter ſe de eo fluctuat, vt ſit mirandum hominem aliàs doctum in re tam clara, principia Iuris non callere; non enim ignoramus qui comprehendantur appellatione Ordinariorum, nam id ipſum ſatis ſuperque expoſuimus *de appellatione verborum*

verborum vtriusque Iuris signif. appellat. 176. nec etiam nobis incognitum vnquam fuit, verum quidem esse in materia sibi adaptabili & proportionabili venire inferiores Prælatos appellatione Ordinarij, vt *dict. appellat.* 176. *num.* 1. firmauimus, & tamen hæc resolutio nihil pugnat cum superiori, vt perperam ipse Salgado *d. c. 4. num. 40. in fine* existimauit, nam patet ad oculum, materiam *dict. c.* 20. non posse adaptari Prælato inferiori, qui subest Episcopo, nec subditos & territorium habet, cum iste in quem exerceat iurisdictionem non habeat; requirit enim Concilium, vt Ordinarius, de quo loquitur, habeat districtum, hoc est, iurisdictionem loco circunscriptam, vt patet ibi, *locorum Ordinariis*, &c. ad exclusionem aliorum Prælatorum inferiorum Episcopis subditorum, & hanc nostram sententiam, & distinctionem approbauit *sacra Congreg. Concilij*, quam refert Narbona *dict. l. 59 gloss. 1. n. 70* iis verbis. *An c. 20. tribuens priuatiuè Ordinariis locorum in primn instantia cognitionem causarum omnium ad forum Ecclesiasticum pertinentium, de Episcopis tantum intelligatur, an de exemptis Episcopalem iurisdictionem habentibus, an verò etiam de Prælatis inferioribus, qui subsunt Episcopo, veluti Archipresbytero, vel Plebano Ecclesiæ Collegiatæ, itavt istis inferioribus, qui etiam in eorum plebe Ordinarij dici possunt, huiusmodi cognitio priuatiuè ad Episcopum etiam in prima instantia pertineat? Congregatio censuit non intelligi de istis, qui etsi habeant iurisdictionem Ordinariam in personas de Collegio, cap. cùm ad Ecclesiarum, vbi gloss. &* Abb. *n. 5. de offic. Ord non possunt tamen dici Ordinarij locorum, cum nullus citra Episcopum habeat iurisdictionem in diœcesi*, &c. hanc eandem declarationem per eadem verba refert etiam Salgado *d. c. 4 n* 55. Quid tamen sibi velit dum passim contra nos resoluere affirmat, non percipimus, nec vt credimus, ipse quod cumulauit, intelleait; ideóque minus bene existimat Flamin. *loc. cit.* contrarium illius, ad quod illum citauimus, affirmasse; nostram enim comprobat expresse sententiam, dum sub verbo Ordinarij intelligit omnes habentes iurisdictionem Ordinariam, non verò loquitur de Prælatis illam non habentibus, & Rot. apud Farin. *d. decis.* 100. dicit ideo cognitionem causarum iuxta decretum Concil. *in d. c.* 20. spectare ad Abbatem, de quo ibi est sermo, quia habebat Episcopalia iura, & non erat inferior Episcopo, nec ratione dignitatis, nec ratione potestatis; ergo certum est eum minimè comprehendisse illud decretum, si non haberet Episcopalia iura, & esset inferior Episcopo, ac illi subditus, quod nullus hactenus negauit.

5 Abbates tamen, licèt non exempti, & alij, quibus olim, vel ex præscripta consuetudine, vel aliquo priuilegio de clericis suæ Ecclesiæ, vel cumulatiuè cum Ordinario, vel priuatiuè cognoscere competebat, etiam hodie non obstante Concilio *dict. cap.* 20. eadem vti iurisdictione possunt, cùm Concilium generaliter de iurisdictione ordinaria loquatur, & iurisdictiones Abbatum iusto iure & titulo quæsitæ etiam ordinariæ censentur. Ita Nauar. *cons. 2. sub tit. de foro compet. in antiq. & consil. 9 sub tit. de priuileg. in nouis.* Sayr. *in floribus decis. sub illo tit. de foro compet. decis.* 2. Et facit declaratio *sacra Congreg.* quam refert Narbona *d. l. 59. gloss. 1. n. 66.* quæ sic habet. *An Episcopus vicinior posset cognoscere de causis criminalibus, & matrimonialibus subditorum Abbatis nullius diœcesis, cui ex priuilegio ante Concilium facultas de illis cognoscendi competebat? Congregatio censuit, non posse Episcopum cognoscere huiusmodi causas in locis huius Abbatis, quia non sunt de eius diœcesi. Ideo relinqui istas Abbati, si ex suis priuilegiis competunt: quam decisionem Sanctissimus approbauit. Postea cum de eodem dubitatum esset, fuit data eadem decisio sed amplius additum, dummodo tales Abbates habeant in suos subditos omnem iurisdictionem.*

6 Vicarius generalis Episcopi, appellatione Ordinarij in præsenti materia venit, vt per Flamin. *de resign. lib. 3. q. 11. n. 25.* latè Narbona, *d. l. 59. gloss. 1. n. 50. cum seq.* vbi ad plura eleganter infert, Salgado *d c. 4. n. 27.* & faciunt quæ Sanch. *de matrim. lib. 3. disp. 29. n. 5. & 17.* Gutier. *in simili tract. c. 66. n. 14.*

7 Capitulum quoque Sede vacante habet priuilegium cognoscendi causas in prima instantia, ex vi Concilij Tridentini *in dict. cap.* 20. cùm succedat Episcopo in omnibus, quæ sunt iurisdictionis, etiam voluntariæ. Ita Aloys. Ricc. *in d. praxi aurea, resol. 130. & in decis. Curiæ Archiepisc. Neapol. decis. 273. num. 7. p. 4.* Nouar. *in sing. Iuris Canon. concl.* 54. *num.* 4. Narbona *d. l. 56. glos. 1. n. 63.* vbi idem dicit de ipsius Vicario generali, me citato *in hoc loco* nouissimè Salgado *d. c. 4. num. 26.* 8

Nunc descendamus ad aliquas ampliationes & limitationes, quæ ad Concil. *in d. c.* 20. magis frequenter adduci solent. Et *primò* ampliamus dispositionem Concilij citato loco procedere etiam in causis Fidei, vt per integrum tractatum de primis instantiis & aliis recursibus latè probat P. Pozza, & eo non citato multa ab illo mutuatus est Salgado *dict. part. 2. cap.* 33. 9 Habet † tamen crimen hæresis illud singulare, quod cùm non sit momentaneum, sed successiuum, potest hæreticus puniri vbi reperitur, & non datur remissio ad locum delicti, quia vbi versatur, ibi peccando delinquere videtur. Ita resoluunt Socin. *reg. 87. fallent.* 1. Duen. *reg. 378. in 7. limit.* Arnold *de agnoscend. asser. Cathol. & hæret. quæst. 55. num.* 12. Vmbert. Locat. *in verb. inquisitor, n.* 14. Roias *sing. 173. n. 7.* Simanch. *de Cathol. instit. tit. 2. de absentibus, n.* 15. Decian. *tract. crimin. 5. cap. 21. num. 17. & cap. 32 num.* 59. Ludon. à Paramo *de origin. sanctæ Inquisit. lib. 3 q. 4. n.* 77. Chartar. *de execut. sentent. capto bannito, c. 1. num. 45. & seqq.* Farinac. *in praxi crimin. p. 1. q. 7. n. 17. & de hæresi q. 197. §. 1. num.* 10. Martin. Delrio *disquisit. magic. lib. 5. sect. 2. versic. septimò requiritur, in fine*; Morla *in emporio iuris emilis, p. 1. tit. 3. q. 20. n. 60. versic. sextus casus*, D. Barbosa *in l. hæres absens, §. proinde, ff. de iudic. in arc. de foro delicti, n.* 187. Quidquid alij contrarium sentiant, quorum sententia intelligenda solùm est in duobus casibus, veluti cum reus fugerit, vel iam in loco delicti sit causa contra eum cœpta, & crimen exterius delatum per citationem, & alias circonstantias, quæ inducunt præuentionem ex parte remissionem petentis: ita intelligendus est Conar. *pract. c. 11. n* 15. vt clarè eius verba insinuant, ibi, *per opus externum*, &c. & ibi, *hæresis crimen publicè Granata commiserit*, &c. & apertiùs hæc de re agens P. Pozza *in tr. de primis instant. c 8. vers. secunda limitatio*, ibi, *est consuetudo in viridi obseruantia, ne remittatur ab Inquisitione Hispaniæ reus aliquis etiam ad Inquisitionem Lusitanam, quæ habet eundem sæcularem Principem, & dominum, nisi vel reus fugerit postea quam citatus fuerit iudicialiter, vel capta fuerit persona, vel fuerit falsus testis, & accusator in iudicio quod actualiter fiat contra innocentes in ea prouincia, à qua fugiens discesserit*, &c. & c. 11. probat doctrinam huiusmodi de remissione non facienda, quando criminosi in Fidem non fugiunt post capturam, aut citationem iuridicam.

10 Amplia *secundò*, seu potius declara Concilium *in priuilegiato c.* 20. non sustulisse modos legitimos, quibus quis ex iuris dispositione sortitur forum alienum, vt in aliquibus casibus in limitationibus infrà referendis sigillatim ostendemus. Ita Narbona *d. l. 59. gl. 1. n.* 258. Francisc. Leo *in thesauro fori Eccles. p. 2. c. 1. n.* 75. Nouar. *d. concl. 54. n.* 12. Salgado *de protect. Regia p. 2. c. 17. n. 7. & de supplicat. ad Sanctissim. p. 2. c. 5. in princ. n* 9.

11 *Primò* tamen limita dictum Tridentini decretum præseruans primam instantiam Ordinariis locorum, omnino cessare, vbi Ordinarij Iudicis legitima adest probata recusationis causa. Ita Narbona *dict. l.* 59.

gloss. 1. *n.* 227. *&* 232. Piasec. *d. p.* 2. *c.* 4. *n.* 3. *&* 4. Steph. Grat. *d. c.* 837 *à n.* 15. Salgad. *d. p.* 2. *c.* 5 § 1. *n.* 8. vbi *n.* 11. attestatur stylum Romanæ Curiæ obseruare, vt tunc viciniori Ordinario committatur, ne pars litigana vltra suam patriam cum tanto dispendio litigare cogatur. Narbona *d. l.* 59. *gloss.* 1. *n.* 232.

12 *Secundò* limita vbi transactum fuerit biennium à die motæ litis numerandum, & intra illud causæ, quæ coram ordinariis ventilantur, terminatæ non fuerint, quia tunc in pœnam negligentiæ commissæ liberum est partibus, vel alteri illarum Iudices Superiores, aliàs tamen competentes, adire, qui causam in eo statu, quo fuerit, assumant, & quamprimum terminari curent. Ita Concil. Trident. *dict. cap.* 20 *versic. atque omnino*, Narbona *dict. l.* 58 *gloss.* 1. *num.* 71. *cum seqq. & à num.* 86. me citato *in hoc loco*. Salgado *dict. p.* 2. *cap.* 6. *num.* 2. & in causis nullitatis professionis, quæ infra biennium ab Ordinario, & Superiore Regulari non terminantur, esse locum decreto Concilij *in dict. cap.* 20. tenent Aloys. Ricc. *d. part* 4. *decis.* 273. *num.* 6. post Narbon. Salgado *d. part.* 2. *cap.* 6. *n.* 5. & censuit *sacra Congreg.* teste Armendar. *in addit. ad recopilat. legum Nanarra, lib.* 2. *tit.* 18. *l.* 7. *de Religion. in declarat. num* 40. Verùm vt in casu huius secundæ limitat. concedatur
13 auocatoria, opus est quod † ex parte Iudicis nolentis, vel non curantis intra dictum biennium causam expedire, detur culpa, defectusque appareat, quia si per illum non stetit quominus intra dictum tempus causam definierit, sed ob grauitatem, & qualitatem causæ, vel partium cauillationes non sit diffinita elapso biennio, non habet locum auocatio. Ita decisum fuisse per sacram Congreg. attestantur Marthes. *de commissionib. p.* 2 § 4 *n.* 54. Francisc. Leo *d. c.* 1. *n.* 72. Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resol.* 334. *à princip. & d. p.* 4. *decis.* 153. Salgado *de potest. Regia p.* 2. *c.* 17. *n.* 35. Ad hoc autem vt constet de culpa Iudicis, debet sæpè requiri, & de hoc coram Iudice superiore instari, decis. Pedemont. de communi attestans 11. *num.* 6. Grammar. *Voto* 31. *n.* 13. Narbona *d. l.* 59. *gloss.* 1. *n.* 100. & alij, quos refert, & sequitur Aloys. Ricc. *d. resol* 334. *n.* 1. *& d. part.* 4. *decis.* 220. vbi asserit an requiratur vnica interpellatio, vt dicatur stare per Iudicem quominus causam expediat? me citato *in hoc loco* Salgado *d. p.* 1. *c.* 6. *num.* 8. sublimita tamen non procedere in Curia Romana, vbi lis, siue instantia nunquam extinguitur, nisi per sententiam, Zerol. *in praxi Episc. p.* 1. *verb. instantia. vers sextò*.

14 *Tertiò* limita in causis, quæ iuxta Canonicas Sanctiones apud S. Sedem sunt iudicandæ, vt disponit idem Concil. Trident. *in d. c.* 20. *vers. Ab his excipiuntur*, latè Narbona *d. l.* 59 *gloss.* 1. *à num.* 188. vbi ait huiusmodi causas referri per gloss. *in cap. quod translatione, de offic. delegat.* & per *gloss. vlt. in cap. vt debitus, de appellat. num.* 190. inter eas enumerat causas exemptorum, exceptis tamen illis casibus, in quibus Concilium Tridentin. dedit Ordinariis iurisdictionem in exemptos, & *num.* 191. generaliter tradit, quod omnes causæ, quæ à principio ex dispositione sacrorum Canonum ante dictum *c.* 20. *Concilij* poterant apud Sedem Apostol. cognosci, possunt & hodie, decreto ipso non obstante.

15 Inter huiusmodi causas, quæ iuxta legitimas sanctiones apud S. Sedem Apostol. sunt tractandæ, illæ enumerantur, quæ super beneficiis reseruatis agitantur, cùm enim non comprehendantur sub dicto decreto Concilij *dict. cap.* 20. possunt in prima instantia cognosci in Curia. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloss.* 52. *num.* 36. *&* 37. Narbona *d. l.* 59 *gloss.* 1. *num.* 192. Vnde similiter inter has connumerantur illæ quæ super possessione huiusmodi beneficiorum Sedi Apostol. reseruatorum agunt; possunt enim immediatè ab Auditore Cameræ, seu alio delegato Apostolico cognosci, vt praxis quotidiana Signaturæ obseruat, & declarauit Gregor. XIII. super executione litterarum in forma Breuis ad expetendam possessionem, *in sua Constitut.* incip. *Ad Romani Pont. cis proui- entiam, sub dat. Romæ sub die* 19. *Iulij* 1574 quam refert Piasec. *in praxi Episcop. d. cap.* 4. *num.* 3. & Salgado *dict. part.* 2. *cap.* 10. *num.* 10. & *sacram Congreg.* sæpiùs censuisse attestatur Francisc. Leo *dict. cap.* 1 *num.* 76. *&* 77. vbi *numer.* 74. dicit in vna Vlysbonensi fuisse tentum, quod quando per Breue Apostol. capitur possessio beneficij, & aliqui volunt illius possessionem impedire, tunc etiam in prima instantia potest causa in Romana Curia tractari, quia Auditor Cameræ similium causarum est Iudex competens. Denique † causæ om- 16
nes beneficiales, in quibus litteræ sub plumbo expeditæ sunt, ac de illarum nullitate, vel intellectu tractatur, per signaturam iustitiæ, etiamsi essemus in prima instantia, in Curia committuntur, quia de viribus litterarum Apostolic. vel earum intellectu iudicare, ad sacræ Rotæ Auditores, non verò alios inferiores Iudices spectat, Nicolaus Garcia *de benefic. part.* 6. *cap.* 3. *num.* 6. *cum seqq.* Narbona *d. l.* 59. *gloss.* 1. *num* 194.

Quartò limita in executionibus litterarum Apo- 17
stol. quia Concilium loquitur in litibus, & causis ordinariis, & requirentibus altiorem indaginem, in quibus detur instantia: non autem agit de executionibus huiusmodi, quæ extraiudiciales sunt, ac proinde carent instantia, vt cum Socin. Ias. & aliis resoluit Menoch *de arbitr. lib.* 1. *quæst.* 22. *num.* 6. & ideo sic resoluit Narbona *dict. l.* 59. *gloss.* 1. *num.* 239. & Salgado *d. part.* 2. *cap.* 10. *per totum*. Verùm si aduersus executionem gratiæ Apostol. allegetur aliqua exceptio, quæ altiorem indaginem requirat, & gratiam efficiat nullam, vel subreptitiam, aut obreptitiam, seu Bullam falsam, quia tunc datur instantia, non potest auferri iurisdictio ab Ordinario in prima instantia, ex *dict. cap.* 20. Ita Flores de Mena *variar. lib.* 1. *quæst.* 22. *numer.* 17 *cum sequentibus*, Aloysius Riccius *in praxi aurea, resolut.* 339. Nicol. Garcia *de benefic. part.* 1. *cap.* 5. *num.* 546 Et ipse *in praxi exigendi pensiones, q.* 7. *n.* 10. Quo casu licèt dictus executor exceptiones huiusmodi Ordinario, ad quem spectat prima instantia, remittere teneatur, vt de illis plenariè cognoscat; nihilominus tamen non ob id tenetur, remissa causa, quæ coram eo pendebat, in executione supersedere, nec idem Ordinarius illis potest inhibere, aut aliquo modo impedire potestatem, quam habet exequendi, vt expressè tenent Nicol. Garcia *dict part.* 1. *cap.* 5. *num.* 525. Salgado *de protect. Regia p.* 3. *c.* 3. *num.* 44 *&* 45. Ego ipse *dict. q.* 7. *n.* 11. nisi nullitas opposita ex ipsis actis, & contextura Bullarum probaretur, nec altiorem indaginem requireret, quia tunc omnino cessaret executio, Gabriel Pereira *de manu Regia tom.* 1. *cap.* 9 *n.* 16. Ego ipse *dict. q.* 7. *n.* 5. & hoc est valde notandum in praxi, quia sæpè falluntur Iudices. At si ex verbis gratiæ teneretur executor assumere partes Iudicis, vel gratia esset signata manu Sanctissimi, de quo *num. seqq.* talis executor non obligatur eam remittere Ordinario, sed potest cognoscere in prima instantia ad effectum executionis, quia ex appositione manus Papæ censetur causa auocata, vt ex text. *in cap. vt nostrum, de appellat.* vbi Abb. Francisc. & alij, resoluit Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resol.* 339.

Quintò limita in causis, quas Summus Pontifex vr- 18
genti, rationabilique causa per speciale rescriptum sua manu propria subscribendum committere, aut auocare iudicauerit: ita Concil. Tridentin. *dict. c.* 20. *versic. nisi in vrgenti*, & ex eo colligunt Narbona *d. l.* 59. *gloss.* 1. *numer.* 195. Salgado *dict. p.* 2. *cap.* 6. *numero* 14. *cum seq.* Piasec. *d. part.* 2. *cap.* 4. *num.* 3. Franc. Leo *d part.* 2. *cap.* 1. *n.* 73. Aloys. Ricc. *d. p.* 4 *decis.* 273. *num.* 7. Gabr. Pereira *de manu Regia part.* 2. *c* 61. *num* 38. *vers. nec obstat*, ibi, *nisi quando Summus Pontifex contrarium*

inserit rescripto sua manu signato,&c. Ego ipse *d. praxi exigendi pensiones, quæst. 6. num. 15. cum seqq.* nam cùm Romanus Pontif. causarum omnium Ecclesiasticarum Ordinarius, & supremus Iudex sit, ita vt omisso Ordinario Iudice in prima instantia adiri possit, inde fit vt si causam alicui specialiter commiserit, vel auocauerit, non possit amplius per Ordinarium inferiorem ad quem aliàs cognitio pertinet, disquiri, adeo vt si quid post auocatum negotium, actum à Iudice ordinario, vel alio inferiore fuerit, ipso iure nullum reddatur Ioan. Vvamesf. *ad cap. ve nostrum 26. num 6. de appellat.* Narbona *vbi suprà num.* 196. Sufficit autem ipsas supplicationes auocationum seu commissionum causarum in prima instantia, super quibus Breuia conficiuntur, manu Pontificis esse signatas; non verò requiritur ipsa Breuia, quæ ad partes transmittuntur, manu propria Pontificis esse subscripta, vt ex duabus *sacra Congreg.* declarationibus resoluit Narbona *d. l. 59. gloss. 1. n. 204.* post eum Salgado *dict. part. 2. cap. 6. num. 44.* quidquid ipse *eadem p. 2. c. 30. §. 2. per tot.* studuerit probare ostendi debere supplicationem manu sanctissimi signatam ad hoc vt causæ auocatio legitimè fiat, intrepidè contra *sacra Congreg.* decisiones asserens ipsa Breuia, quæ sub plumbo, vel annulo Piscatoris expediuntur vigore harum supplicationum non satisfacere solemnitati requisitæ *in d. cap. 20.* subdens *n. 50.* me interloquendo illi affirmasse iuxta stylum Romanæ Curiæ solere Curiales curiosos & attentos ipsam originalem ab officiali recuperare; & sic facilè eam ostendere posse: sed hoc verum est vbi ab ipsa supplicatione Breuia in partes expediuntur, & sic non remanet in Curia. At verò quando causa in Rota committitur, supplicatio ipsa originalis consignatur Notario Rotæ, & in eius officio apud acta causæ reponitur, nec patribus vnquam traditur, de illaque nunquam satis constare hìc potest, nisi ex ipsius Notarij fide & testimonio, cui in hac parte credendum est, ac proinde in mandato Rotali vigore talis commissionis expedito eam ipse inserit, & hoc modo de subscriptione propria manu Sanctissimi facta, & non aliàs constare potest.

19 *Sextò* limita in causis obligatione Camerali firmatis, quas auditor Cameræ valet auocare, licèt in quacunque instantia pendeant coram locorum Ordinariis: ita Lancell. *de attent. limit. 15. num. 3.* Flores de Mena *var. lib. 1. quæst. 12. n. 48.* Stephan. Gratian. *discept. forens. c. 118. in fine*, Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resolut. 341.* Nouar. *in sing. Iuris Canon. conclus. 54. num. 5.* Salgado *d. part. 2. cap 5. § 3. num. 6. cum seqq.* Et licèt hactenus nullus dubitauerit de facultatibus Auditoris Cameræ à Summis Pontificibus illi concessis, & vsque ad hæc tempora innouatis, vt constat ex Bulla Pauli V. 28 *Bullarij noui*, incip. *Exemiæ*, §. 7. & 20. *sub dat. Romæ apud sanctum Marcum Kalend. Octob.* 1606. ipse tamen Salgado *d. loco*, præter omnium sensum affirmare ausus est post Concilium Tridentinum facultates Auditoris Cameræ detrahentes in aliquo primæ Ordinariorum instantiæ, sublatas esse, loquitur enim expressè contra quod totus seruat Mundus, & præcipuè Rota Romana iustitiæ cultrix, & expressè *in Romana, seu Brachar. pecuniaria*, 2. *Decembr.* 1594. coram *Orano*, impressa per Zach. *de obligation. Camer. decis. 115. num. 7. & in Elboren. fructuum*, 17. *Nouembris* 1629. coram *R. P. D. Queipo*, & 14. *Maij* 1631. coram *R. P. D. Ghislerio*, impressa per Franc. Rip. *in fine sui tr. de simonia*, & earum meminit, *in dict. praxi exigendi pensiones, q. 5. à num.* 14. ex quibus colligitur sententias Auditoris Cameræ vigore suarum facultatum latas in prima instantia contra debitores, fuisse & esse per Ordinarios exequendas, vt apud nostrates in confesso est, & in Regno Siciliæ, ex quo Rex noster pariter Sedis Apostol. Legatus est, ac exiquo causæ nullatenus extrahuntur, in dies sententiæ Auditoris Cameræ per Ordinarios exequuntur, vt affirmat Mar. Cutelli *in codice legum Siculorum, ad leges Petri II. c. 6. not. 7. ante num. 13. versic. quo fit.* Miror equidem quod Presbyter vnus sic Sedis Apostol. & suorum officialium auctoritatem diminuere studeat, vt quod nullus sæcularis vnquam cogitauit, vel cuiquam laïco in mentem venit, ipse in medium proferat, temporalesque iudices ad id prouocet, & leuissimis rationibus, ac futilibus fundamentis comprobare attendat, quibus igitur respondere superuacaneum esse iudicant.

Septimò limita in causis vigore literarum conseruatoriarum Vniuersitatibus, Regibus, seu aliis a Sede Apostol. concessarum agitatis; hæ enim causæ non sunt necessariò in prima instantia coram Ordinariis locorum pertractandæ, sed coram Conseruatoribus ipsis, vt supra deputatis, cùm certum sit decretum Concilij *d. c. 20.* ad Regulares non pertinere, nec quoad Primam instantiam ipsorum aliquid noui inducere. Ita Ceuall. *de cognit. per viam violentiæ p. 2. q. 157.* Narbona *d. l. 50. gloss. à numer.* 106 Alderete *in alleg. pro omnimoda Regularium exempt. part 1. c. 7 num.* 4. Nauar. *in sing Iuris Canon. concl. 54. num. 12.* Aloys. Ricc. *d p. 4. decis. 273. num. 7 propè fin.* Salgado *dict. p. 2. c. 11. per tot.* vbi licèt multùm insudare videatur in ostendendo quod ego *in hoc loco, & in collect. ad Concil. Trident. dict. c. 20. num.* 10. inaduertenter pro contraria parte citauerim Nauar. *consil. 1. sub tit. de officio deleg. in antiquis, & consil. 3. num. 2. eodem tit. in nouis*, Sayr. *in floribus decis. sub eodem tit. decis. 1.* Mar. Antonin. *variar. resolut. lib. 1. resolut. 15.* Nihilominus tamen in prima impressione non absolutè eos pro contraria parte refero, sed cum illis verbis *Quidquid dicant*: eo quòd Marius Antonin. priuilegium huiusmodi Conseruatoribus Iudicibus ex benignitate Apostol. concessum restringere nimis intendit, & quicquid sit, non videtur iam culpabile vnum, vel alterum Doctorem scribentium incuria malè allegare, vel extra locum suum collocare; opinionem enim sectamus veram, quam & ipse Salgado impugnare non est ausus, propter varias *sacra Congreg.* declarationes, quas præcitati Doctores referunt: & signanter quod conseruatoriæ Regularium non sint sublatæ, per Concil. *in dict. c. 10.* etiam quòd causæ graues sint, & plenariam cognitionem requirant, & censuisse eandem *sacram Congreg. in vna Mediolanensi* refert Rota *in Oscen. iurisdictionis*, 12. *Decembr.* 1614. coram *bonæ mem. Vbaldosen.*

Octauò limita in causis, quæ ratione contractus, vel ratione delicti alibi gestorum sunt ventilandæ; nam eas non comprehendi dispositione Concilij *in d. c. 20.* cum non sustulerit modos legitimos, quibus quis ex Iuris dispositione sortitur forum. Ita Francisc. Leo *dict. c. 1. num. 75.* Aloys. Ricc. *dict. p. 4. dec. 473. circa fin.* me citato *in hoc loco* nouissimè Nauar. *in praxi electionis & variat fori, p. 1. quæst. 9 n. 24. in vlt. impress* nouissimè etiam Salgado *d. p 2. c. 5. § 3. num. 2.* Attento autem Iure communi, de quo *in l. heres absens, §. proinde, ff de iudic. & in c. fin. de foro compet.* sortitur quis forum in loco vbi contraxit, quando scilicet contrahens in eo inuenitur, vt probat *c. Romana 1, § contrahentes, de foro compet. in 6.* cum citatis à me *in d. praxi exigendi pensiones, q. 5. n. 1. & 2.* Vbi verò contrahens in contractu ipso proprio foro renunciauerit, rectè poterit in loco contractus conueniri, licèt ibi non inueniatur, iuxta doctrinam celebrem *gloss. 2. in l. 1. ff si quis in ius vocatus*, quam sequuntur, eamque laudant Conat. *pract. c. 19. n. 5. in princ.* Parladot. *lib. 2. rerum quotid. cap fin. p. 2 §. 1. à num. 2.* Coler. *de processib. execut. part. 2. cap. 1, num. 50.* Antonin. de Amato *resol. 33. num. 9.* Guttier. *de iurament. confirm. part. 2. cap. 16. num. 4. & 5.* D. Barbosa *in l. 1. ff. de iudic. art. 3. n. 224.* quod quidem Iure nostro nullam patitur difficultatem, nec est qui de illa dubitet.

22 Tota autem dubitandi anſa oritur ex obligationibus,quæ Romæ fiunt in forma Cameræ cum ampliſſimis clauſulis, renuntiationibus, & ſubmiſſionibus, etiam iuramento vallatis,nam quidam volunt ſic Romæ obligatos, vel quia pecunias pro ſuis neceſſitatibus ſubleuandis ad cambium acceperunt,vel quia illas pro expeditione Bullarum, aliarumve expeditionum extorſerunt, non poſſe iuxta formam ſuarum obligationum ibidem conueniri pro adimplemento promiſſionis,& contractus, ſed cauſam debere remitti ad Ordinarium illarum partium, ex quibus contrahentes ſunt oriundi, & ſic mandata omnia Auditoris Cameræ, & aliorum Iudicum Romanæ Curiæ non eſſe exequenda exiſtimant, poſſeque ea omnia in Regiu Conſilio retineri affirmant. Et quamuis Regium Conſilium nonnunquam huiuſmodi mandata exequi mandauerit, aliquando verò ea retineri iuſſerit dum de iuſtificasione debiti dubitauit, vel de ſolutione iam facta ſibi conſtat; nihilominus Franciſc.Salgado hoc arbitrium ſupremo Conſilio adimens indiſtinctè vult huiuſmodi obligationes Camerales minimè eſſe exequandas, ſed ad locorum Ordinarios remittendas, vt coram eis partes iuſtitiam petant, ita latè comprobare nititur *dict. tract. de ſupplicatione ad Sanctiſſim. ſiue de retentione Bullarum, part 2.cap.27. per totum.*& præcipuè *à n.*14. reſoluens quod clericus Romæ obligatus obligatione in forma Cameræ, ad penſionem, vel quid aliud, ſi tempore executionis non ſit repertus in Romana Curia, non poteſt per iudicium contradictorium declarari excommunicatus, aut contra eum executio fieri: vnico tantùm mouetur fundamento, quod ſcilicet clerico prohibetur ſe ſubmittere iuriſdictioni alieni Iudicis abſque licentia proprij Ordinarij, *c.ſignificaſti,de foro competent.*D. Barboſa *in d l.*1. *art* 3.*n.*179. *cum ſequentibus,ff.de iudic.* Anguianus *de legibus lib.*3. *controuerſ.*26.*num.*8.vnde infert idem Salgado *num.*20. ſi obligatus in forma Cameræ abſque proprij Ordinarij conſenſu ſe ſubmiſerit Auditoris Cameræ iuriſdictioni, proprio foro expreſsè renuntiando, quod nulliter ſe obligauit, vtpotè quia defuit dictus conſenſus in ipſa obligatione, qui præcisè neceſſariò præcedere debebat, ad hoc vt validè clericus ſuo foro renuntiare poſſet. Et quamuis pluries cum eodem Salgado interloquendo ſuper hac materia latè diſputarem, ipſe ſua innixus opinione, non ſano, vt credo, animo totus ſeſe oſtendit in euertendo meam, quam ſequor, ſententiam, quæ vt ex infra dicendis apparebit, veriſſima reſurget; contrariam verò vt falſiſſimam reprobare non didignabor.

23 Et vt clariùs procedamus, ac certa ab incertis ſeparemus, & cum diſtinctione hac in re nos explicemus, præſupponendum eſt,poſſe clericum alieni Superioris iuriſdictioni ſe ſubmittere abſque proprij Epiſcopi conſenſu, duobus modis: *primò* conſentiendo in alterius iuriſdictionem, quo caſu nullus dubitat talem conſenſum minimè valere,ex *dict.c.ſignificaſti*, ac proinde eo non obſtante,teneri clericum coram ſuo Epiſcopo reſpondere, & hoc eſt quod voluit Couarr. *dict.cap.*10.*num.*5. *verſ.*8. cuius verba refert ad ſuam opinionem firmandam Salgado *dict. part.*2. *quæſt.*27. *numero* 21. nam loquitur de ſimplici renunciatione, iuxta terminos text. *in dict. cap. ſignificaſti, de foro compet.* quem *ibi* allegat, veluti quando fit ab ipſo clerico renunciatio proprij tribunalis, ipſeque conſentit expreſſe in alienum Iudicem, nullo ad id cogente pacto, ſiue contractu.

24 Secundo modo fit ſubmiſſio contrahendo, vel delinquendo; & tunc cùm prorogatio iuriſdictionis fiat à lege, licèt tacitè, vel expreſsè per factum hominis contrahenis, clericus ſine conſenſu proprij Epiſcopi poteſt alterius iuriſdictioni ſe ſubiicere. Ita Marta *de iuriſdict. part.*2.*c.*6.*num.*40 Benedict. Ægid. *in reper. l. ex hoc iure,ff.de iuſtit.& iure, part.*2.*cap.*13.*clauſ.*5. *num.*13.optimè D. Barboſa *in l.hæres abſens,§.*1. *n.*60. *ff.de indic.* ibi, *ſed inſiſtendum eſt, quia traditionem gloſ.*2. *in dict. l.*1. *etiam locum habere in clerico contrahente,& renuntiante proprio foro*, defendit Decian. *ibi col* 1 *ad med.* Roger.à Mota *num.*43. Marian. *in d. c.dilecti,num.*39 *de foro compet & in c.*2.*num.*68.*de iudic.*&c. & inferiùs *à num.*61. ibi, *quia clericus poteſt conueniri in loco contractus, etſi non acceſſerit conſenſus Epiſcopi proprij*, vt probat *c. dilecti, de foro compet.* & *ibi* notat Panorm. *numer* 4. Alex. *conſ.*89. *num.* 2. *lib.*7.*ergo in eo renuntiatio proprij priuilegij valida debet cenſeri, cum in effectu importet renuntiationem exceptionis declinatoria, ſi in loco contractus non reperiatur,& velle quod in eo præcisè teneatur reſpondere, & planè deciſio dicti cap. ſignificaſti, non habet locum ſi clericus renuntiauit declinatoria, & obliget ſe reſpondere coram Iudice aliàs competenti,& eius non declinare iuriſdictionem*,Panorm. *conſ.*25. *col.* 1. *lib.*1. Rip. *in cap.*1. *num* 49.*de indic.* Aliam rationem aſſignat idem D.Barboſ.*in dict. l.*1. *ff. de indic. art.*3. *num.*224. ibi, *Quod adeo verum eſt in loco contractus conueniri poſſe, etiamſi ibi non inueniatur, dummodo in contractu illo proprio foro renuntiauerit, iuxta traditionem gloſ. & in dict. l.*2. *ſup. ſi quis in ius vocatus non ierit, nam cùm hac renuntiatio proprij fori conueniat ad corroborationem fori inducti per legem,vt aliquid operetur,habebit effectum ſupra relatum, etſi non acceſſerit voluntas proprij Epiſcopi*, &c. Et hanc ſententiam ſectatum fuit Conſilium Regium Matritenſe; nam cùm Bernardus Campellus Nunciaturæ Hiſpaniæ Auditor *ſub die* 4. *Decembris* 1634. ſua diffinitiua ſententia pronuntiaſſet Ioannem Bertozanum Canonicum Placentinum teneri reſpondere coram Ordinario Hiſpalenſi, vbi contraxerat cum renuntiatione proprij fori abſque ſui Ordinarij licentia ad fauorem Alphonſi Moreni, non obſtante exceptione fori declinatoria, qua idem Ioannes ad proprium Ordinarium Placentinum remittendum fore & eſſe poſtulabat, nihilominus dictus Ioannes cauſam per viam violentiæ ad idem ſupremum Regium Conſilium detulit, vbi *ſub die* 15. *Februarij* 1635. fuit vnanimi conſenſu per DD.Conſiliarios reſolutum, Auditorem nullam vim feciſſe,nec facere: cuius decreti proprium regeſtum vidi,& non ſemel legi, ad illudque videndum & legendum Salgadum noſtrum inuitaui; qui tamen parum,aut nihil de illo curauit, ſed ſuam vt prius tenaciter tuebatur opinionem, motus tantum auctoritate Præſidis Couar. qui, vt dixi,non agit de clerico,qui contrahendo,vel delinquendo renuntiat, prout expreſſe,& in his propriis terminis tenet Dom.Barboſa locis ſuperius citatis, cuius auctoritas non videtur contemnenda, cum propter eius ſingularem in vtroque Iure peritiam longè plures alios vincat.

Vlterius id in Auditore Cameræ procedit abſque dubio, cum ille in ſuis facultatibus habeat ex Pontificis gratia ſibi ſpecialiter attributa, vt poſſit priuatiuè quoad alios Iudices de contractibus Camerali obligatione vallatis cognoſcere, vt expreſſit Paulus V. *in dicta ſua Conſtit.* 28. tum quia vtplurimum quoad Hiſpanos huiuſmodi obligationes fiunt in beneficiorum ceſſionibus, ſeu renunciationibus pro ſolutione penſionum auctoritate Apoſtolica reſeruatarum; quibus caſibus videtur indecenter,& impiè agere,qui coram Pontifice ſui ſuperioris licentiam & conſenſum quæreret ad contrahendum,& ad ipſius Pontificis iudicio,correctioni & mandatis ſe ſubjiciendum, cum in eodem Concilio *dict. cap.* 20. ſemper ſalua ſit ſanctæ Sedis Apoſtol. auctoritas; & ſit Chriſtiana pietate indignum aſſerere, per conſenſum, & auctoritatem Pontificis in facultatibus Auditoris Cameræ conceſſis, ac etiam per clauſulas, in quibus obligatos eſſe vult reſignatorios ad ſolutionem penſionum, iuxta formam, & tenorem ſupplicationis à ſe propria manu 26

ſignatæ,

signatæ, non suppleri Ordinarij consensum ad contrahendum, & se curiæ Iudicibus subijciendum, est enim Pontifex Ordinarius Ordinariorum, *c. cuncta per mundum, 9. q. 3.* cum alijs, quæ ad hoc propositum cumulauimus *in d. praxi exigendi pensiones, q. 3. n. 11.* haberque pro propria diœcesi totum Orbem, gloss. *verb priuata, in c. felicis, §. fin. de pœnis in 6.* Gonzal. *ad regul. 8. Cancell. §. 2. proœm. n. 46.*

26 Hac in re eò deuenit aliquorum audacia, vt asserere non erubuerint obligationes Camerales hodie non tenere, eo quòd in illis omnibus defensionibus renunciatur, & sine causæ cognitione ac contumacia censuræ relaxantur contra debitores, vt post Gabr. Pereira *de manu Regia p. 1. c. 9. n. 10. cum sequentibus*, tenet Salgado *d. p. 2. q. 27. n. 54. cum sequentibus*, qui *ibi* pro se allegat Marc. Anton. Genuens. *in praxi Eccles. Neapolitana, cap. 117. sub num. 5.* quam allegationem non inueni in meo codice, nec ascendit vltra centum capita, debebat enim allegare *cap. 96.* vbi contrarium resoluit, videlicet hodie solum Auditorem Cameræ procedere contra obligatos in forma Cameræ, & vigore dictarum obligationum censuras Ecclesiasticas promulgare: hoc enim est indubitatum, & Rotæ decisionibus sæpè sæpiùs inculcatum, vt *in dict. Romana, seu Brachar. pecuniaria*, & *dict. Elboren. fructuum*, de quibus memini suprà *num. 19.* & *in praxi exigendi pensiones, quæst. 5. num. 14.* & *15.* Hinc fit satis periculosum esse contrarium docere, cum hoc sit fidelium animas illaqueare, & ansam præbere vt Ecclesiasticæ censuræ contemnantur, vnde plura damna in Ecclesia Dei suborta sunt: quod autem ipse Salgado *eodem cap. 27. num. 67.* asserit inuenisse me defendere de iure Ecclesiastico vniuerso posse contra clericum obligatione Camerali obligatum exequutionem fieri in curia Romana, nullo iuris colore tutam esse posse, non eget alia responsione quàm quæ colligitur ex superius deductis: quatenus verò subdit se non mirari me hanc opinionem tueri, cum causam propriam defenderem, similiter ex dictis constabit an propriæ causæ affectio animum meum excæcauerit, vel potius expressi Iuris fundamenta, & tantorum Virorum auctoritates ad eam firmandam me induxerint, iudicet lector, & quid verius sibi visum fuerit, eligat; nam postposita omni humana affectione, & respectu, veritatem inuestigare sum solitus, quod an mihi damno fuerit, & ruinæ, vnusquisque qui me in hoc statu videt, coniecturare poterit.

Allegatio LXXXII.

Episcopus in concernentibus pietatem, & officium charitatis, an iurisdictionem habeat in laicos?

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictionem in laicos habet Episcopus in concernentibus pietatem, & officium charitatis.*
2 *Executor omnium piarum dispositionum est Episcopus.*
3 *Eleemosyna vt fiant, potest Episcopus subditos compellere.*
4 *Eleemosyna vt pauperibus erogentur, possunt diuites ab Ecclesia cogi.*
5 *Laicos potest cogere Episcopus, vt eodem pretio merces, & res victui necessarias peregrinis, & hospitibus vendant, quo publice ab incolis vendi soleat.*
6 *Annona victualia, vt iusto pretio vendi faciat, pertinet ad Episcopum, ne pauperes fame pereant.*
7 *Prædicatori ad præstandam eleemosynam potest Episcopus cogere laicos, qui eam præstare tenebantur.*
8 *Frumentum & alias res tempore penuriæ, vt vendantur, potest Episcopus laicos cogere.*
9 *Alimenta etiam à laicis coram Episcopo peti possunt.*
10 *Alimentorum causa dicitur pia.*
11 *Alimentorum legatum dicitur pium quando fit pauperi.*
12 *Monacho factum dicitur pium.*
13 *Hæredes etiam laicos potest Episcopus compellere ad solutionem relictorum ad pias causas per defunctos factorum.*
14 *Legatarios possunt Episcopi etiam tanquam Sedis Apostol. delegati cogere ad exequendas pias dispositiones, etiamsi executores sint exempti à sua iurisdictione, vel officiales S. Inquisitionis.*
15 *Testamenti executio, tam ad pias, quàm ad non pias causas, negligente hærede intra annum adimplere defuncti voluntatem, deuoluitur ad Episcopum.*
16 *Executor qui non adimplet voluntatem defuncti, peccat mortaliter secundùm negligentiæ qualitatem.*
17 *Peccati ratione efficitur laicus de iurisdictione Episcopi.*
18 *Executor testamenti ad implendam defuncti voluntatem potest statim post aditam hæreditatem cogi ab Episcopo, seu quocunque alio diœcesano, vel Capitulo Sede Vacante, nisi aliud refragetur.*
19 *Debitum quotiescunque ex contractu, vel quasi, non in diem, nec sub conditione, sed purè contractum est, statim peti potest, neque aliqua à iure dilatio conceditur.*
20 *Hæres obligatur ex quasi contractu, non in diem, neque sub conditione, sed purè.*
21 *Testamenti executio non impeditur ante aditam hæreditatem.*
22 *Tempus à iure, vel ab homine præfinitum non currit ignoranti, & legitimè impedito, etiam data culpa ex parte impediti.*
23 *Tempus intra quod tenetur hæres defuncti voluntatem exequi, potest à iudice restringi.*
24 *Monitio necessaria est ad effectum, vt data negligentia hæredis ad Episcopum deuoluatur exequendi potestas.*
25 *Monitiones plures non requiruntur, sed vnica sat est, à iudice personaliter facienda.*
26 *Testatoris mandata exequi non solùm potest, sed etiam de præcepto tenetur Episcopus.*
27 *Testator non potest prohibere ne Episcopus data hæredis, vel executoris negligentia valeat se intromittere.*
28 *Testator prohibere potest ne executores rationes reddere compellantur.*
29 *Testator fundans Capellam non potest eam eximere ab Episcopi potestate.*
30 *Abbates habentes quasi Episcopalem iurisdictionem, & Capitulum Sede vacante, habeat potestatem exequendi defunctorum voluntates.*
31 *Ordinarius loci vbi obiit defunctus, rationes testamenti exposcere debet.*
32 *Iudicandum est in dubio pro pia causa.*
33 *Legatum ad pias causas est validum, & præstandum, etiamsi relictum fuerit in testamento.*
34 *Testator potest pro salute animæ suæ relinquere incertum hæredem.*
35 *Institutio hæredis alterius voluntati commissa fauore piæ causæ valida est.*
36 *Legari potest ad pias causas ei, qui hæres institui-*

de Iure non poteſt.

37 *Legatum ad pias cauſas factum poteſt alteri ſimili vſui preſtari.*

38 *Legatum ad pias cauſas pots poteſt, ſi heres differat adire hereditatem.*

39 *Falcidia de legatis ad pias cauſas non detrahitur.*

40 *Legatum factum loco conſtruendo in fauorem pia cauſa valet.*

41 *Legatum factum Eccleſia,quam in ſpecie non expreſſit defunctus,valet.*

42 *Legata in pias cauſas non ſubiiciuntur ſolemnitatibus Iuris ciuilis.*

43 *Adminiſtratores laicos hoſpitalium , Confraternitatum, Montis pietatis, & quorumcunque locorum poteſt Epiſcopus compellere ad reddendum rationem ſue adminiſtrationis.*

44 *Epiſcopus & Canonici deputati à Capitulo non debent exigere rationem quo recitantur Hora canonica,& Diuina celebrantur.*

45 *Monaſteriorum adminiſtratores tenentur de illis Ordinario reddere rationem.*

46 *Capitulum de adminiſtratis per ſe bonis Eccleſia tenetur reddere rationem ſua adminiſtrationis Epiſcopo.*

47 *Adminiſtratores etiam laici bonorum Eccleſia ſi inueniantur debitores in rationibus reddendis coram Epiſcopo , poßunt ab eo compelli ad ſoluendum.*

48 *Regulares , ſiue Religioſi exempti poſſunt ab Epiſcopo compelli ad reddendam coram ſe geſta executionis rationem, & ab eo puniri ſi malè geſſerint.*

49 *Capitulum Sede vacante poteſt , ſicut Epiſcopus , compellere Religioſos piarum voluntatum executores ad reddendas adminiſtrationis rationes.*

50 *Regulares an , & quando poſſint eſſe teſtamentorum executores ? oſtenditur.*

51 *Fabrica Eccleſia trahit laicum reum ad forum Eccleſiaſticum.*

52 *Fabrica Eccleſie Cathedralis ratio quomodo reddenda.*

53 *Appellatio non impedit redditionem rationum piarum diſpoſitionum.*

54 *Rationes adminiſtrationis quando poſſit Epiſcopus pluries in anno exigere? oſtenditur.*

1 IN concernentibus pietatem , & officium
charitatis , & humanitatis in laicos habet
Epiſcopus iuriſdictionem,*cap.1.& 2. diſt 87.*
cap.ſuper quibuſdam, in fine,de verbor. ſignificat. Abb.
in repet.c.cum eſſes, n.32.de teſtam.& in cap.1. n. 5. 9.
vbi Hoſt.etiam *n.9.*Butr.Imol.& alij,*de empt. & vend.*
2 Aufrer.*in tract.de poteſt.Eccleſia ſuper laicos,n.3.*† Eſt
enim Epiſcopus executor indiſtinctè omnium piarum
diſpoſitionum , non ſolùm morientium , ſed etiam
viuentium , vbi nullus alius fuerit nominatus executor
, *Clement.1.de teſtam.§. ſi quis autem pro redemptione
, auth.de Eccleſiaſt.tit.*Coſt.*conſ.177.num.1. &
per tot.l.2.*Curt.iun:*conſ.66.n.2.& per tot.*Rota *in Romana*
3.Martij 1617.*verſ neque facit* , coram *Reuerendiſſimo
D.Coccino Decano* , vbi etiam quod executio
legatorum profanorum vel ad ipſum Ordinarium , vel
ad Præſidem fori ſpectat, Marta *de iuriſd.p.2.cap.10.à
princip.*Seraphio *Rota Roman.deciſ.611.n.7.p.1.*Franc.
Hieron.Leo *Valent.deciſ.29. n.1.lib.1.* Et addit Marta
*d.c.10.num.3.*quod Epiſcopus executor debet eſſe loci
Epiſcopus,aut originis,vel municipij,ſeu villæ, quæ illi
ſubeſt,aut etiam Epiſcopus loci rei , & *à n.9.* oſtendit
quis præferendus ſit pro executione piorum legatorum,an
Epiſcopus originis,an domicilij,an rei ſitæ?Ex
quibus
3 Infertur *primò*, poſſe Epiſcopum compellere ſubditos
ad elemoſynas, vt probat Fr.Gabriel de Toro *in
l.theſauri Miſericordia,c.50.* Nam † tempore penuriæ
cogi poſſunt diuites ab Eccleſia ad erogandam eleemoſynam 4
pauperibus,Benincaſſ. *in tract. de paupertate,q.7.prima.in
ſpec.ind.n.17.*Lara *in l. ſi quis à liberis,
§. & ſi impubes,n.36 & ſequentib.ff. de liberis agnoſc.*
Tiraq.*de pœnis temp cauſa 44.n.10.*Mexia *in tract.taxa
panis,concl.1.num.5.*Surd.*de alimentis,tit.3.q.3.num.27*
Azor.*inſtit.moral.part.2.l.12.cap.13.quaſt.3.* Henriq.*in
ſum.lib.13.c.17.§.5.in fine,*Marta *de iuriſdict.part.4. caſu
163.n.13.*Valer.Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.4.
n.237.*
Secundò infertur poſſe etiam cogere laicos,vt eodem 5
pretio merces, & res victui neceſſarias peregrinis , &
hoſpitibus vendant , quo publicè ab incolis vendi ſolent,
*d.c.1.*vbi Abb.*n.5 & 6.de empt.l.hereditas , in fine,*vbi
gloſſ.& Doct *ff.de petit hared.l.1.C de Epiſcop.
aud.l.nulli, § quod ſi teſtator,& §. quod ſi in via , Cod.
de Epiſcopis , & Clericis , authent. ſi verò contingit
C.de iud.*Couar.*lib.3.var.c.14.n.5.verſ.hinc tandem faciunt.*
† Ad eum enim pertinet,vt annonæ victualia iu- 6
ſto pretio vendi faciat,ne pauperes fame pereant,Cardin.
Maor.*de tacit.& ambig.conuention.lib.4.tit.4.n.12.
& tit.20.à n.23.cum ſeq* Marta *de iuriſdict.p 4.caſu e.
num.50.*
Tertiò infertur poſſe Epiſcopum cogere laicos ad 7
præſtandam eleemoſynam prædicatori, qui eam præſtare
tenentur, vel ſolent, Concil.Trid.*ſeſſ.24.de reformat
c.4.*
Quartò infertur poſſe quoque compellere cenſuris 8
laicos ad vendendum frumentum, & alias res tempore
penuriæ,*l.fin.§.item Epiſcop ff.de muner.& honor.*Abb.
*in d.c.1.n 8.& 9.*Sued.*conſ.301.n.47.*
Quintò infertur apud Epiſcopum , cæteroſque iudi- 9
ces Eccleſiaſticos alimenta etiam à laicis peti poſſe,
qui coram eo hac ratione conueniri volent , cùm cognitio
huius cauſæ ſit mixti fori, Surd. *de aliment. titul.8.priuil.6.n.6.*Sanctarell.*var.q.34.num.2.*
Belleт.*diſquiſit.cleric p.1.tit.de fauoro cleric.reali,§.5.n.69.*Ioan.
Lup.*in reper.cap per veſtras,notab.2.num.19. de donat.
inter,*Molina,*de primogen.lib.2. c.15. n.75.* Lot. *in l. ſi
quis à liberis, §. idem reſcripſit , num. 78. ff. de liberis
agnoſc.*Gutier.*pract.lib.1.q.44.*Steph. Gratian. *diſcept.
forenſ c.60.n.30.cum ſequenti,& c. 154 n.10. cum ſeqq.*
D.Barboſ.*in l.1.p 4.num. 82. ff. ſolut. matrim.* Ciarlin.
controuerſ.forenſ.c.28.num.16 † Cauſa enim alimento- 10
rum dicitur pia,*l. Mela,§.1.ff.de aliment. legatis,*Cranet.
*conſ.169.n.10.*Menoch. *conſ.62. n.10.* poſt multos
Ciarlin.*d.tract.c.56. n.7.* nouiſſimè Franciſc. Carp. *de
executorib.teſtam.cap.2.num.18.* † Alimentorum verò 11
legatum dicetur pium quando ſit pauperi , non verò
quando ſit diuiti,Menoch.*de præſumpt.lib.4 q.155. n.17,
& præſ.145.n.6 & 7.*Surd.*de alimentis, tit.8. priuil.1.
num.3.& 9* D.Barboſ.*in l.1.p.1.num.56.ff ſoluto matr.*
Ceuall.*in tract.de cognit. per viam violentia, p.2.q.13.
n.12.& q.21.à n.1.*Ciarlin.*controu.c.5.n.8.* Hinc † le- 12
gatum factum monacho dicitur pium , quia pauperi
factum dicitur , Bald. *in authent.ſimiliter,num.5. Cod.
ad legem falcid.* Et relictum ex cauſa ſtudij dicitur
etiam legatum pium , & pietatem continet, Tiraq. *de
pia cauſa,in præfat.col.12.verſ.item relictum cauſa ſtudij,*
Simoncel.*de decretis, tit.8. inſpect. 16.* Moneta, *de
commut vltim.volunt.c.4.q.4.n.3 cum ſeqq.*Ciarlin. *controu.forenſ.c.2.n.10*
Sextò infertur poſſe Epiſcopum compellere ad ſo- 13
lutionem relictorum ad pias cauſas per defunctos ſuorum
, etiamſi hæres ſit laicus,*authent.de Eccleſ. titulis.§
ſi quis autem pro redemptione,cap.nos quidem,c.ſi
heredes,c.Ioannes,c.tu nobis,*vbi Hoſtienſ. *n 6. & 7.de
de teſtam.*Concil.Trid.*ſeſſ.22 de reform.cap.8.* Abb. *in
repetit.cap.cum eſſes,n:32.eodem tit. gloſſ. fin. in fine, in
cap.relatum,*vbi Couar.*num.13. eodem tit.* Cuchus *inſtitut.Canon.tit.de
Epiſcop.n.e42.cum ſequenti,* Sbeoz.
de

de vicar. Episcopi lib.2. q 49. n.1. Marcel. Vulpe *dict. cap. 10.n.10.* nouissimè Franc. Carp. *de executorib test. lib.1.cap.2.num.1. cum sequentib* Aloys. *in collect* 714. Marta *de iurisdict.p.2 c.*18. nouissimè Fontanell. *Catalonia decis.*218. *à princ.tom.*1. Cened. *pract.quæst.*14. *à n.*2. me citato *in hoc loco*, D. Felician. de Vega *in relect.*
14 *c.ex tenore 11.de foro comp.num.*41. † Est enim Episcopus in casibus à Iure concessis omnium piarum dispositionum tam in vltima voluntate, quàm inter viuos exequutor, nouissimè Ciarlin. *de iudic.lib.1.tit.1.disp.2. quæst.5. n.534 pag* 155. vbi leges Iuris Ciuilis executionem legatorum Episcopis iniungentes, intelligit agere de legatis piis, & *n.* 535. tenet executionem testamentorum quoad ea, quæ merè prophana sunt, & pietatem non concernunt, non pertinere ad Episcopalem, aut Ecclesiasticam iurisdictionem, sed ad solos sæculares iudices, si hæres sit laicus, & tunc hæredem pro legatis prophanis soluendis esse conueniendum apud sæcularem iudicem, non apud Ecclesiasticum, *d. cap. nos quidem & d.cap si hæredes, & d. c. tua nobis.* Capra *in tract. de execut. vlt. vol. memb.*8.*n.*56 Seraph. *decis.*611.*n.*7. nouissimè Ciarlin. *controu forens.c.5.n.*11. & Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccles c.*10. *n* 10. Franc. Leo *in thesauro fori Eccles.p.2. c.2. n* 42. Et in huiusmodi causa piarum dispositionum, quarum exequutio ad ipsum spectat, potest etiam Episcopus esse Iudex, & constituere procuratorem ad agendum coram se, Gemin. *cons.*214. quem refert Card. Tusch. *tom.3.concl.*257. *num* 7. quæ quidem executio spectat ad Episcopum illum in cuius diœcesi testator morabatur, Roman *cons.*150. *in princ.* quem citat Card. Tusch. *d.tom.3 concl* 293.*n.*17. Iacob. de Canibus *in tract. de execut.vlt.vol p.1.n 26 fallent.*1. Capra *eod.tr.memb.*8. *n* 63. Marta *de iurisdict.p.2 c.*10.*n.*18. Ciarlin. me citato *in hoc loco, controuers.forens.c.*8. *à n.*16. Molin. *disput.*247. *num.*8. nouissimè Franc. Carp. *d. lib.1.cap.*21. *n.*6. Quare Concil. Trident. *d. cap.*8. hac de re statuit, *vt Episcopi in casibus à Iure concessis omnium piarum dispositionum sint executores, atque omnia quæ ad Dei cultum, ad animarum salutem, seu pauperes sustentandos instituta sunt, ex officio cognoscant & exequantur*; cuius dispositio habet locum etiamsi executores sint officiales Sanctæ Inquisitionis, & ob id exempti à iurisdictione Ordinariorum, vel professores in aliqua Vniuersitate, ratione literarum Conseruatoriarum, quæ eximunt à iurisdictione ordinaria, non autem à delegata à Sede Apostolica, vt decisum refert Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici, p.2.c.vltim. in fine.* Alzedo *d. p.2. c.2.n.*54.

Relicta autem ad pias causas dicuntur quicquid in vltima voluntate pro animæ redemptione relinquitur; quod enim testator relinquit, & disponit pro anima sua, dicitur pium, ad text. *in § si vnum, vers. occasionem, in auth. vt cum. de appell. cognosc.* Nau. *de reddit. q.*1, *mon.*26.*n.*5. & 4. Menoch. *lib.4.prof.*115.*num.*9. Molin. *de Iust.tr.2 disp.*34 *in princ.* Sanch. *de Matrim. lib.*1. *disp* 4.*n.*9. Ciarlin. *d c.5.n.*9. nouissimè Franc. Carp. *de executor. testam.c.2.à princ.*

Hoc autem lato modo, & strictè etiam potest intelligi, nam strictè sumptum relictum pro anima intelligitur quod Ecclesiæ, aut piis locis, vel ad pia opera pro animæ salute relinquitur; Ecclesiæ quidem pro celebratione Missarum, & alimentis clericorum, aut constructione, vel ornamentis ipsius Ecclesiæ, *c.fin. de testam.* piis verò locis, veluti hospitalibus, aut monasteriis, vel aliis locis, in quibus pauperes, & miserabiles personæ fouentur, & alia charitatis opera exercentur, *l si quis ad declinandam, C.de Episcopis & cler.* Ad pia verò opera intelligitur relictum, veluti quod pro redimendis captiuis, aut maritandis puellis, vel alendis egentibus datur, *l. nulli, C. eod. tit. auth. de Eccles. tit. §. si quis*, Bart. *in l.1. ff. soluto matrim.* Doct. *in c. fin. de feriis.* Mascard. *concl.* 1377. *num.*3. nouissimè Carp. *d.c.2.n.8.cum seq.* Hæc namque omnia, & similia, eo quòd ex charitate erga Deum & proximum, & mortis contemplatione fieri videntur, pro redemptione animæ facta censentur, *c. Pontifices*, 12.*q* 3. At latè sumpto vocabulo, relictum pro anima intelligitur quod pro bono publico legatur, veluti pro restauratione portuum, vel viarum, glos. *in l.1.§. ad municipium, ff. ad legem falcid.* aut pro ciuitatis custodia, & publicorum locorum, modò necessitatem loca huiusmodi paterentur, atq. *cap 2. de immun. Eccles.* & not. *in l. illud, C. de sacrosanct. Eccles.* quia tunc præsumuntur legata illa pro bono publico, & personarum vtilitate, ac consequenter pro animæ salute relicta; at si non adesset eius rei necessitas, nullam habet speciem legati ad pias causas, argum. *dict. c.2. & c.non minus, & c. aduersus, eod. tit. de immun. Eccles. & l. ad instructiones, C. de sacros Eccles.* vbi verò pro huiusmodi necessitate relinquitur, pro legato ad pias causas omninò accipietur, præterquam quod eius executio ad Ecclesiasticos non spectabit, vbi ius Ecclesiæ aliqua in re non attingeret.

15 Quamuis ad executores defunctorum vltimas voluntates adimplere sedulò spectet, ita vt executore, seu commissario testamentario existente, & à testatore assignato, Episcopus excludatur, nisi in casibus permissis, & inferiùs nominandis, *l nulli, vers & si quidem testator designauerit, vers. sin autem persona non designata, C. de Episc. & cler. l. Hisp.*7. ibi, *si non señalasse omes ciertos, tit.*10.*p.*6. Oldendorp. *de exec.vlt.vol.tit.2.n.5. & 6.* Franc. Carp. *d.lib.1. c.13. num.*3. nihilominus tamen executoribus testamentariis, nullo tempore eis à testatore præfixo ad executionem faciendam testamenti, datur à Iure annus ad soluenda quæcunque legata, quæ non sint pietatis causâ relicta, & ad exequendam in cæteris rebus vltimam voluntatem, vt *in l.nulli, C.de Episc. & cleric. c.nos quidem, de testam. l. Hisp.*10. *tit.*6. Mariens. *l.7. gloss.2. num.2. tit.4 & l.14. gloss.1. num* 45. *lib.5. noua, recop.* Ad exequenda verò legata pia sex mensium tempus à lege definitur, quod cedit à die insinuationis testamenti, vt *in authent. de Eccles tit. §. si legatum*, Ioan. à Cambos *in tract. de execut. vltim. vol. p.2. q.*43. Mariens. *dict. l.7. gloss.2. num.2 in fine, & dict. l.14. glos.1. num.*58. Spin. *in speculo testam. gloss.*18. *num.*9. Surd. *de alimentis, tit* 8 *priuileg.*32. *num.*7. Ceuall. *commun. quæst.* 374. *in princ.* nouissimè Franc. Carp. *lib.3.c.1. n.6. cum sequentibus.* Quo tempore elapso ad Episcopum deuoluitur Ius exequendi, nisi testator in casu negligentiæ huius substituerit, *dict l.nulli, dict. c.nos quidem, c. si heredes, de testam* vbi Con. *num.3. l. Hisp.5. tit.*10 *part.*6. Guerrero *in speculo Iuris Pontif. c.* 26. Mariens. *dict. l.14. gloss* 1. *num.*45. vbi Episcopo incumbere hanc curam ait, etiamsi legata non sint pia, Gutier. *pract. lib.1. quæst.44.num.4. & lib.2. quæst.45. num.1. post med. & lib.3. quæst.29.num.8. &* 27. Cened. *ad Decretal. collect.*114.*num.*1. Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiepisc. Neapol cap.69. numero* 25. latè Fr. Hieron. Leo *dict decis.*20. Azeued. *cons.*10 *num.*1. Marta *de iurisd. p.2.c.10.num* 2. Gabr. Pereira *de manu Regia p.1. c.16. num.5.* Molin. *de Iustit. tract.2. disp.*250 *num* 1. *& disp.* 251. *num.*4 Antonin. Diana *moral. resol. p.1. tract.2. resolut.*98. Bobadil. *in sua politica, lib. 2. cap.17. numer.*104. & 105. nouissimè Francisc. Carp. *dict. lib.1. c.21. per tot. & c. 22. num.*26. Dixi inter parentheses (*nisi testator in casu negligentiæ alium substitueret*,) quia si testator loco mortui, impediti, negligentis, vel aliàs officium acceptare nolentis, alium eius loco substituerit, seu delegauerit, tunc executio ad Episcopum non pertinet, sed substitutus vltimam deficientis piam voluntatem ad effectum perducet, Couar. *in d. c.3. de testam. n.1. vers. nisi testator*, Syluest. *verb. testamentum, el 2.n.8. vers. quantum verò ad deuolutionem*, Mariens. *d. l.14. gloss.1.n.45. vers. fallit tamen*, Molin. *dict. tract.2. disp.*252.

*diſp.*251.*n.*4.*verſ. ſi verò teſtator*, Bened. Ægid. *in repet. l.* 1. *C.de ſacroſ. Eccleſ. p.*6.§.1.*n.*25.*in fine*, quos refert & ſequitur nouiſſimè Franciſc. Carp. *d.lib.*1. *c.*22. *n.*5.*& lib.*2.*c.*1.*n.*7.

16 Ratio illius reſolutionis eſt, quia faciens legatum poſt eius mortem eſt miſerabiliſſima perſona, cum deſtituta ſit omnium auxilio, nec habeat aliud velle, vt *in l.*1.*C.de ſacroſ. Eccleſ.* Atqui Epiſcopus, & quilibet Iudex Eccleſiaſticus debet ſubuenire omnibus oppreſſis, & miſerabilibus perſonis deſtitutis omni auxilio, *c.ſuper quibuſdam, de verb. ſignif.* Ergo Iudex Eccleſiaſticus huiuſmodi legata prophana, & ad pias cauſas exequitur. Alia ratio mihi magis placet, quia executor, qui non adimplet voluntatem defuncti, peccat mortaliter ſecundùm negligentiæ qualitatem, vt reſoluunt Palaſ. *in rub. de donat. inter vir. & vxor.* §.65.*n.*20. Nauar. *in man. c.*25. *n.* 65. Fr. Emman. *in ſum. part.* 1. *c.*33. *n.*8. Spin. *in ſpeculo teſt. gl.*27.*princ. n.*47 48.67. *&* 68. Padil. *in ſum legum pœnal p.*1.*caſu* 25.*n.*3 Martin. Caſtillo *en la explicacion de la Bulla de los defunctos, p* 2.*c.*15.
17 *n.*8. Et † ratione peccati efficitur laicus de iuriſdictione Epiſcopi, *c.nouit, de iudic.* Steph. Grat. *diſcept. forenſ. c.*154.*n.*25. *cum ſeqq.* Sot. *in relect. de ſecreto tegendo, memb.*2.*concl.*2.*q.*2. Suar. *de cenſur. diſp.*4 *ſect.*5. *n.* 10. *ad fin.*

Non modò ad Epiſcopum cura pertinet vt vltimæ exequantur voluntates, ſed & ad Diœceſanum, etiamſi Epiſcopus non ſit, *c.Ioannes, de teſtam.* vbi Couar. *n.*1. Marienſ. *d.l.* 14.*gloſſ.*1.*n.*46. vbi ſubdit diœceſanos dici Abbates, vel Archidiaconos, qui iuriſdictionem Epiſcopalem habere ſolent ex priuilegio, vel præſcriptione, & *n.*47. ampliat ad Capitulum Epiſcopali Sede vacante, & ad Prælatos Epiſcopo inferiores, ſed exemptos iuriſdictionem Epiſcopalem habentes.

Quæ quidem vltimarum voluntatum executio ad Epiſcopum, eiuſque Vicarium, & Capitulum Sede vacante, ſeu alium Prælatum Eccleſiaſticum cumulatiuè cum ſæculari Iudice, prout quiſque præuenerit, pertinet, *l.hæreditas* 54. §. *ſi defuncte, ff. de petit. hæred.* ibi, *Principali, vel Pontificali auctoritate*, &c. *auth. de Eccleſ. tit* § *ſi quis ad ædificationem, collat.*9. ibi, *prouidentia locorum Epiſcopi, & ciuilis Iudicis*, &c. *d.l nulli, C. de Epiſc.* Rebuff. *reſp.*135.*n.*7. *l. Hiſp.*7. *tit.*10. *p.*6. vbi Greg. Lop. *gloſſ.*1. Couar. *in d.c.nos quidem, n.*8. *& in d. c.ſi hæredes, num.*3.*&* 4. Tiraq. *de priuil. pia cauſa, priuil.*149. Marienſ. *d l.*14.*gl.*1. *n.*57. Gutier. *pract. lib.*2. *q.*44.*n.*3. Suar. de Paz *tom.*2.*pral.*2.*n.*45.*cum ſeqq* Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſſ.*28.*princ. à num.*10. Gabr. Pereira *dict. par.*1.*c.*16.*num.*2.*&* 3. Bobadil. *in ſua politica, lib.*1. *c.*18.*num.*120. Molina *dict. tract.*2.*diſp.*134.*num.*5. nouiſſimè Franc. Carp. *dict. lib.*1.*c.*21.*num.*3. Franc. Hiaxon. Leo *dict. deciſ.*20. *à num.*18. *lib.*2. dum reſoluit executionem vltimarum voluntatum eſſe mixti fori, & intra annum executores teſtamentarios habere electionem reddendi rationes coram Iudice ſæculari, & ab eo obtinendi liberationem, ſeu diffinitionem, vel coram Eccleſiaſtico, nouiſſimè Ioſeph. Vela *iuris controuerſi in Hiſpalenſi Senatu, diſſert.*14.*num.*46. Refert Molina *dict. tract. diſp.*250.*num.*2. in Luſitaniæ Regno ad diſſenſiones, & incommoda vitanda de communi Principum, & Prælatorum conſenſu ſancitum eſſe, vt ſit quidem locus præuentioni, veruntamen vt intra annum & menſem de Iure eiuſdem Regni executoribus conceſſum ad defunctorum vltimas voluntates executioni mandandas, itemque intra tempus à teſtatoribus ad hoc ipſum exacutionibus conceſſum, vel ſi à Principe tempus illi ſit prorogatum, citationem factam à ſæcularibus, vel ab Eccleſiaſticis miniſtris eſſe nullam ad effectum vt ratione illius præuenta iuriſdictio cenſeatur, eaque de cauſa poſſe nihilominus tranſacto eo tempore iuriſdictionem præueniri. De hoc anno 1638. à quodam eminentiſſimo accerſitus fui, & interrogatus quid ille agere deberet, ſi huiuſmodi executio per cedulam Regiam Iudici ſæculari priuatiuè quoad Epiſcopos nouiſſimè conceſſa reperiatur, & quamuis in congregatione doctiſſimorum virorum meam interpoſuerim ſententiam, quam de Iure pro Eccleſiaſtica iuriſdictione tuenda amplecti deberent omnes, cœperunt timere, & ad Principem eſſe recurrendum Eccleſiæ armis depoſitis, cenſuerunt: quod quidem ſuperuacaneum eſſe reputaui, cum ſit auxilium in offendente quærere, & Eccleſiæ poteſtatem ad ſuam defenſionem denegare.

Quod non ſolùm in executore locum habere arbitror, ſed etiam in eo, cui à teſtatore fuerit commiſſa electio, veluti pauperum, inter quos aliquid diſtribui iubetur, vel puellarum orphanarum, quæ nuptui tradi mandantur, vel alterius ſimilis rei, is enim ſi intra annum eligere negligat, elapſo eo tempore, electio deuoluitur ad Epiſcopum, quia vtrobique eſt eadem ratio, electioque in eo euentu habetur quaſi pars quædam executionis, ad eam pertinens. Ita Couar. *in d.c.nos quidem, n.*7. Marienſ. *d.l.*14.*gloſſ.*1. *n.*61. Molin. *tr.*2 *diſp.*251.*n* 13. vide latiùs infrà, *num.*25. *verſ. vtrùm ſi alieni.*

Quoties agitur ſolummodo de implenda vltima voluntate, Epiſcopus, ſeu quicunque alius diœceſanus, necnon Capitulum Sede vacante, ſtatim poſt aditam hæreditatem cogere poterit, niſi natura operis, aut aliud ſimile impedimentum refragetur. Ita Marienſ. *d. l.*14.*gloſſ. n.*56. vbi reſoluit poſſe Epiſcopum intra quinque menſes, aliudve tempus arbitrarium cogere hæredes executores teſtamentarios, vltimam voluntatem ad exequutionem deducere per cenſuram Eccleſiaſticam, vel per interdictum adminiſtrationis bonorum defuncti: conſtat enim hæredes, ſeu executores cum primum potuerint, exequi debere, quæ in teſtamento diſpoſita fuerint, ſi enim primum potuerint, exequi tenentur, nimirum ſi ad id cogi poſſint per Epiſcopum. Quod adeo verum eſt, vt Epiſcopus poſſit propria Conſtitutione excommunicationis pœnam ſtatuere contra executores negligentes in executione vltimarum voluntatum. Ita Botiæ. *in tr. de Synodo Epiſcopi, p.*3.*art.*1.*n.*172. Couar. *in d.c ſi hæredes, n.*4.*in fine*, Greg. Lop. *d.l.*6.*verb. le mas, tit.*10.*p.*6. Marienſ. *d. l.*14. *gl.*1. *n.*56.*in fine.* 18

Dixi, *ſtatim poſt aditam hæreditatem cogere poſſe Epiſcopum ad exequutionem vltimarum voluntatum*, quia quotieſcumque debitum ex contractu, vel quaſi, non in die, neque ſub conditione, ſed purè contractum eſt, ſtatim peti poteſt, neque à Iure dilatio conceditur, ex reg. *l.eum qui* 41 §.*quoties, ff. de verb ſignif. l. quod dicimus* 105.*ff de ſolut. l.cedere diem* 213. *ff. eod. titul. de verb ſignif l.omnis obligatio, in princ.* vbi *gloſſ recepta, verb. confeſtim, ff. de verb ſign.* Couar. *in reg. peccatum, p.*1 §.1. *n.*4. Sed hæres obligatur ex quaſi contractu in diem, neque ſub conditione, ſed purè, § *hæres, Inſt. de oblig. quæ ex quaſi*, vbi *gloſſ. verb. intelligitur, l. apud Iulianum* 3.§.*vlt. cum ſeq. ff quibus ex cauſis in poſſeſſ.* cum his, quæ Menchac. *de ſucceſſ. creat in præfat. n.*27. Emman. Coſta *in c.ſi pater, verb. Trebellianica, n.*11.*de teſtam lib.*6. Igitur ſtatim cogi poteſt, neque alicuius termini dilatio danda eſt, cum ſpatium illud vnius anni non in fauorem hæredum, aut executorum, ſed ſolummodo defunctorum fuerit præfinitum. Quare ita ex Abb. Couar. & aliis concludit Molin. *d. tr.*2. *diſp.*251.*col.*7. & nouiſſimè tradit Gabr. Pereira *de manu Regia, p.*1,*c.*16.*de cauſis mixtis, n.*35. *verſ. dubitari tamen*, Franc. Carp. *d.tr. lib* 3.*c.*2.*n.*4 *&* 5. 19

Vtrùm executores poſſint diem à teſtatore deſignatum ad executionem ſuæ voluntatis alterare, vel commutare? Vide Rendinam *in promptuario recept. ſent. tit.*42.*n* 1. vbi pro vtraque parte plures refert Doctores, & ad propoſitum reſoluit Marienſ *d.l.*14.*gl.*1. *n.*54 quod annus à Iure præfixus executori teſtamentario ad executionem faciendam prorogatur Epiſcopi, 20

vel

vel Iudicis sæcolaris arbitrio iuxta operis, vel executionis qualitatem; non enim expirat officium executoria, etiamsi annus fuerit elapsus, si intra ipsum opus fuerit inceptum: vnde infert *n.55.* quod si legatarius, vel creditor executorem intra annum conuenerit, vel famulus famulitium petierit intra annum, etsi ia in plures protrahatur annos, non expirabit eius officium, Ceual. *d.q.374. in fin.* nouissimè Franc. Carp. *d. tr. de executorib. testam. lib. 3. c. 1. n. 14.*

22 Spatium dicti anni in prophanis, & sex mensium in piis relictis, aut aliud iuxta operis qualitatem à lege, vel ab homine præfinitum, siue agatur de conuincenda hæredis, alteriusve executoris negligentia, deuoluendaque potestate exequendi ad Iudicem competentem, siue de priuando proprio emolumento, non aliter currere incipiet nisi à tempore aditæ hæreditatis, & subsequutæ monitionis, arg. *l. 3. §. si quis haredi, ff. de statalib. l. à filio 15. in princ.* ibi, *postquam legatum suum acceperit, ff. de aliment. & cibar. leg.* text. opt. *in auth. de hared. & falcid. § illud quoque,* ibi, *post aditionem,* &c. *C. de caduc. tollen.* Couar. *in d. c. 3. de test. à n. 2.* Spin. *d. gloss. 28. à n. 9.* Cened. *d. coll. 514. n. 1.* Mariens. *d. l. 14. gloss. 1. n. 50.* vbi ait per *l. 6. tit. 10. p. 6.* de Iure Hispanico huiusmodi annum incipere currere post mortem testatoris, & non post aditionem hæreditatis, Ceual. *q. 374.* Franc. Carp. *d. lib. 3. c. 1. n. 9.*

23 Quod quidem tempus à Iure, vel ab homine præfinitum non currit ignoranti, vel legitimè impedito, ex reg. *l. 1. in fine, C. de annali except.* & in fortioribus terminis etiam data culpa ex parte impediri, quæ tamen non sit ordinata ad causam, probat *cap. quia diuersitatem §. vers. sic tamen, de concess. prab.* Quare ita tenent *Ordin. Reg. Lusit. lib. 1. titul. 62. §. 1.* ibi, *porque entaon lhes naon correra o tempo,* &c. Couar. *in dict. cap. nos quidem, n. 3.* Pinel. *in auth. nisi 46. Cod. de bonis mat.* Vin. *tom. 2. opin. 104.* Greg. Lop. *verb. hasta vn anno, prope fin. tit. 10. part. 6.* Mariens. *l. 7. gloss. 4. & 7. & l. 14. gloss. 1. num. 51. tit. 6. lib. 5. noua Recop.* Stephan. Gratian. *discept. forens. cap. 73. num. 11. cum seqq.* Molin. *d. disp. 251. num. 7.* Surd. *de aliment. tit. 8. priuil. 32. n. 7. & 8.* nouissimè Gabr. Pereira *de manu Reg. p. 1. c. 16. de causis mixtis, num. 35.* nouissimè etiam Francisc. Carp. *d. tract. lib. 3. cap. 1. num. 22.* Quamvis contrarium resoluant post Specul. quem refert, Card. *in d. cap. nos quidem, num. 4. vers. sextò quaro,* Bald. *in l. capiatorias, ad fin. C. de milit. testam.* Felin. *in c. cùm inter, n. 20. limit. 3. de except.* nisi eorum opinionem intelligamus, vel quando impedimentum superueniens executori sua natura perpetuum est, saltemve diuturnum, v. g. mors, absentia in remotis, vel in legatis piis, aut fauore alimentorum, Tiraq. *de priuil. pia causa, priuil. 97.* Surd. *d. priuil. 33. n. 7.* quia non debet impedimentum retardare pias causas, *l. si quando, C. de testam.* Martin. Carillo *en la explicacion de la Bulla de los defuntos, p. 2. c. 14. n. 13. cum seqq.*

24 Poterit tamen Episcopus bina monitione præmissa, maximè ex iusta causa, restringere annum, siue in legatis piis, siue in prophanis; quia in legatorum præstatione illud obseruandum est quod verisimilius fuerit testatorem voluisse præstari, *l. cùm res 49. in princ.* ibi, *verosimile est eum voluisse, &c. ff. de legat. 1.* cum his, quæ Bart. *ibidem in princ.* Abb. *propè fin.* Couar. *num. 6. in cap. indicante, de testament.* Planè nullus inficiabitur, satis verosimile esse testatorem voluisse, quanto citiùs fieri posset, omnem suam vltimam voluntatem adimpleri, arg. *l. 1. C. de sacrosanct. Eccles. l. in testamentis 11. ff. de reg. iuris,* cum vulgarib. Iuuat maximè *d. l. cùm res, in princ.* vbi habetur quod si hæres copiam habet rei legatæ, tenetur absque mora eandem præstare, *l. si domus 74. § in pecunia, ff. de leg. 1.* ibi, *confitenti haredi modicum tempus, &c* vbi gloss. *verb. modicum.* Quare hoc idem resoluunt Abb. *in c. nos quidem, num. 11.* vbi Couar. *n. 5.* Greg. Lop. *d. l. 6. gloss. 3.* Mariens. *d. l. 7. gloss. 5. n. 6. ad fin.* vbi Azeued. *num. 5. vers. si tamen,* Padill. *in auth. hoc amplius, num. 9. C. de fideicom.* nouissimè Franc. Carp. *dict. lib. 3. c. 1. n. 15.* vbi *num. 19. in fine,* ait ex eadem ratione posse Episcopum semestre tempus restringere.

Si controuersia sit inter hæredes scriptos, & venientes ab intestato de viribus testamenti, non currit interim tempus, seu annus executionis ipsius testamenti, vt resoluit nouissimè Franc. Carp. *d. lib. 3. c. 1. n. 18.* vbi *num. 35.* post Couar. *d. c. nos quidem, n. 7.* Ant. Gom. *l. 33. Tauri, num. 1.* Mariens. *d. l. 7. gloss. 3. per tot.* vbi Azeued. *n. 11. post princ.* tenet quod commissariis testamentariis non conceditur purgatio moræ, & *n. 36.* post eundem Anton Gomez *d. l. 33. n. vlt.* Mariens. *d. l. 7. gloss. 5. num. vlt. in fine,* & ibi Azeued. *n. 12.* resoluit quod nec minor commissarius restituitur aduersus lapsum horum temporum.

Dixi supra, *& subsequuta monitione,* quia necessaria est monitio ad effectum, vt data negligentia hæredis ad Episcopum deuoluatur exequendi potestas, *d. cap. nos quidem;* nam vbi agitur de priuando hærede, vel executore proprio emolumento, ex eo quod voluntatem defuncti intra tempus non adimpleuit, omninò necessaria est monitio, Doct. *in d. authent. hoc amplius, & in d. cap. si haredes,* vbi Abb. & Couarr. *n. 5.* plures quos referunt, & sequuntur Guillelm. *in c. Raynutius, verb. si absque liberis 1. à n. 198.* Menoch. *de arbitr. casu 498. à n. 58.* Molina *de iustitia tr. 2. disp. 251. n. 5.* vbi resoluit in regno Portugalliæ eo ipso, quod executores intra annum, & mensem à morte testatoris voluntatem illius non impleuerint, amittunt munus executoris, & priuantur legato, ac commodo, aut præmio ipsis à testatore relicto, quas pœnas aduersus illos executioni mandare non possunt, si integre antequam citentur, eam adimpleuerint. † Plures monitiones non requiruntur, 25
sed vnica sat est, *d. c. nos quidem,* ibi, *commoneas,* in singulari, absque aliqua duplicatione adiecta, quo casu propriè in vnica monitione verificatur, *c. tua nobis, in fine,* ibi, *monitione pramissa, de test. d. auth. hoc amplius,* ibi, *admonuimus,* vbi Bart. Salicet. & Doct. communiter, Ias. *n. 3.* Padil *n. 16.* Guillel. *vbi proximè, n. 201.* Greg. *l. 8. tit. 10. p. 9 in gloss. 1.* Menoch. *casu 498. n. 53.* Cened. *ad Decret. coll. 114. n. 3.* A iudice personaliter facienda, non verò per nuntium, aut epistolam, Paul & Ang. *n. 2.* ac Ias. *n. 3. in d. auth. hoc amplius,* Abb. *in d. c. nos quidem, n. 10* & Couar. *n. 2.* Guillelm. *d. loco, n. 99. & 103.* alij relati per Cened *d. coll. 114. n. 3.* & colligitur ex *d. c. nos quidem,* ibi, *eum commoneas, & dict. auth. hoc amplius,* ibi, *monitus à iudice.*

Vtrum verò si is, cui commissa est electio pauperum, quibus distribuenda est certa pecunia à testatore relicta, possit post annum eligere, stante Constitutione Episcopi, qua cauetur quod executores debeant intra annum exequi, aliàs executio ad Episcopum transferatur? Quæstio est dubia, in qua electum, etiam lapso anno habere facultatem eligendi, nec illam esse ad Episcopum deuolutam, tenuit Bart. *in l. cùm quidam, la 2. col. 2. vers. & per predicta dixi, n. 9. cum seq. de legatis 2. & in l. executorum, n. 2. vers. contingit, C. de execut. rei iud. & cons. 142.* incip. *Constitutione, col. 1. n. 2.* quem alij plures sequuntur, vt per Henric. Bottæ *de Synodo Episcopi p. 3. art. 1. n. 187. vers. limita.* Contrarium tamen veriùs profitentur, præcipuè in legatis ad pias causas, Bald. Angel. Corn. Petr. de Anchar. Paul. de Castro, Pelin. Barbat. Couar. & alij, quos refert, & sequitur Rendina *in prompt. recept. senten. tit. 42. n. vlt.*

Vtrum si alicui committatur electio pupillorum, vel pauperum, inter quos quantitas distribuenda sit, elapso anno cum negligentia electoris ad Episcopum deuoluatur electio, sicut executio? Partem affirmatiuam, videlicet datis paribus terminis ad Episcopum deuolui, non solùm potestatem exequendi, sed etiam eligendi, tenent Anchar. *in cap. nos quidem,*

de

de testam. num. 14. vbi Imol. num. 24. & Couar. num. 7. communis, vt per Ias. in l. vltim. §. 1 num. 5. C. commun. de leg. Plures vt per Padil. in l. cum quidam, num. 27. ff. de legatis 2. vbi in praxi communiter seruari affirmat. Greg. Lop. l. 7. gloss. 3. verb. obispos, tit. 10. par. 6. Mariens. dict. l. 14. num. 61. vers. sed nihilominus, Molin. dict. disp. 251. num. 13. Bened. Ægid. in repet. l. 1. Cod. de sacrosanct. Eccles. p. 6. §. 1. num. 25. in princ. & n. 26. vers. etiam si intra præscriptum, nouissimè Francisc. Carp. d. lib. 1. cap. 22 num. 52. & lib. 3. cap. 1. num. 17. Idque efficaciter comprobatur; & primò, quia sicut quando testator censum legat, verbi gratia, & hæres negligit præstare legatum, deuoluitur ad Episcopum potestas adimplendi, vt apud omnes in confesso est, ita si legauerit potestatem eligendi, vel nominandi, & elector intra annum non eligat, similiter deuolui debet, neque enim inter vnum & alterum casum aliqua assignari potest differentiæ ratio, sicut namque primo casu vltima voluntas adimpletur per legati præstationem, ita secundo per electionem, vel nominationem. Secundò ostenditur, quia quando distributio pecuniæ fieri iubetur personis ab electore nominatis, nominatio est pars ipsius distributionis, vel saltem accidens necessarium, sine quo distributio fieri non potest, vt patet: ergo cum distributio, seu executio in Episcopum transferatur, vt satis probat l. nulli 28. C. de Episcopis, & cleric. cum aliis supradictis, similiter vt transferatur, oportet ipsa electio sit omninò necessaria, sine qua distributio fieri non potest, iuxta reg. l. 1. ff. de iurisdict. omnium iud. & c. præterea 5. de officio deleg. Tertiò, & vltimò expenditur, quia quando alicui competit electio, & is debito tempore non eligit, statim perimitur eligendi potestas, d. l. cum quidam, vers. idem ait, & vers. videtur enim, vbi Barth. Peralta num. 8. & Padil. n. 23. Molin. de primog. lib. 2. c. 4. n. 42. Ergo cùm in proposito elector debito tempore non elegerit, perempta censeri debet respectu ipsius electoris, & ideo vt testatoris voluntati satisfiat, cùm eligendi sint incerti de incertis, oportet vt ad Episcopum talis potestas deuoluatur. Quare hæc opinio vera est, quicquid oppositum teneant Bart. n. 9. vbi addit. in d. l. quidam, Abb. in c. non quidem, n. 12. de testam. plures vt per Felin in cap. si quis contra, num. 2. de foro compet. Iacobus de Canibus de executor. vlt. vol. 3. par. n. 14. Mieres de maior. p. 1. q. 47. num. 3.

26 Aduertendum est, constito legitimè de negligentia executorum, non solùm posse, vt suprà probatum est, sed etiam teneri Episcopum testatoris mandata exequi, vt ex verbis d. c. nos quidem, importantibus præceptum, deprehenditur, ibi, per te ædificetur, & ibi, assignetur; quæ verba cum à Pontifice in Episcopum dirigantur, omninò videntur præceptum inducere, iuxta doctrinam D. Thom. 2. 2. q. 88 art. 1. & Sot. de iustitia lib. 7. quæst. 1. art. 2. Ratio est, quia supposita executorum negligentia, ad Episcopum deuoluitur executio, vt illorum defectum suppleat, vltimæque testantium voluntates, quamcitò fieri possit, adimpleantur. Sanè si in his terminis nullum Episcopo censetur iniunctum præceptum, non ita bene executorum suppletur negligentia, neque tam citò adimplentur testantium voluntates. Propter quæ satis probabile existimo, quod licèt expressè Doctores non affirment Episcopum de præcepto teneri, sed solùm illud facere, vt per Abb. n. 5. in c. hæredes, vbi Couar. num. 4. de testam. Henriq. de Synodo Episcopi, part. 3. art. 1. n. 72. ex mente tamen Iurium secundùm probabilem testatorum voluntatem præceptum in his terminis adesse negari non potest.

An possit testator prohibere ne Episcopus data hæredis, vel executoris negligentia valeat se intromittere? In qua quæst. verior est sententia negatiua, quam optimè probant text. in c. tua nos, 17. de testament. ibi, licèt etiam à testatoribus id contigerit interdici, vbi glossa authent. licèt, in princip. C. de Episcopis & cleric. auth. de Ecclesiast. tit. §. si quis autem pro redemptione, vers. licet, collat. 9. sequuntur plures, vt per Couar. in d. cap. tua nos, n. 6. Mariens. d. l. 14. gloss. 1. num. 48. Giron. de priuileg. explic. n. 715. Bubad. lib. 2. c. 17. n. 104. Cardin. Tusch. tom. 3. concl. 295. n. 18. Francis. Leo p. 4. c. 2. n. 46. Rip. in l. nemo potest, n. 527. ff. de leg. 1. Mench. de succeß. § 3. n. 8. Sarm. select. lib. 1. c. 11. n. 13. Tiraq. in tract. le mort. p. 7. declar. 5. n. 8. cum seq. Spin. in spec. testam. gloss. 18. princ. n. 20. Matta de Iurisd. p. 4. casu 88 à n. 14. & casu 113. n. 31. Cald. Pereira de nominat. emphyt. q. 19. & 56. Valasc. consul. 105. n. 57. Molin. de Iustit. tract. 2. disp. 151. n. 9. vbi id admittit in casu, quo testator de nullo alio executore in eo loco prouidit, nouissimè Franc. Carp. d. lib. 1. c. 22. n. 64. Pro qua sententia expendit Sarm. d. loc. Nouellam Iustin. in hæc verba, omnia enim facta ad pietatem pertinentia Episcopo interesse oportet, quamuis testatoris, vel donatoris verba contraria voluntatis expresserint; intellige tamen iuxta suprà resoluta alleg. 75. n. 9. & 10.

27 Sic etiam non potest testator prohibere ne executores designati rationes reddere compellantur. Ratio est, quia exigere eiusmodi rationem est munus publicæ potestatis in Reipub. commune bonum introductum, quod testator non potest impedire, præsertim cum hoc impedimentum præberet occasionem peccatis. Quare ita resoluunt Salicet. Din. & alij ex antiquioribus relati à Iacobo de Canibus de executorib. vltimarum voluntatum, p. 2. nouissim. à n. 5. plures vt per Couar. in d. c. tua, n. 6. Galeaul. in repet. l. Centurio, n. 347. ff. de vulgari, Ripa in l. nemo potest, n. 527. ff. de legat. 1. Spin. in speculo testam. gl. 2. princip. num. 20. Fr. Emman. quæst. Regular. tom. 3. q. 70. art. 5. Matta d. p. 4. casu 88. à n. 14. & casu 113. n. 31. Valasc. d. n. 57. Martin. Carillo en la explicacion de la bulla de los defuntos, p. 2. c. 14. n. 23. & expressè sequuta est Ordin. Regia Lusit. lib. 1. tit. 62. in princip. ibi, postoque os testadores digam, &c. Pro quibus expendi solet reg. l. quidam discedens, in princip. ff. de administ. tutorum, vbi habetur, quod quamuis testator prohibeat ne à tutoribus rationes exigantur, adhuc tutores cogi poterunt ad illas reddendas, quia ius publicum, quod consistit in dolo vitando, à partibus remitti non potest, vt text. habet, immò omnis remissio doli futuri omnino nulla est, lege si vnus 28. §. illud. ff. de pactis, Cou. lib. 2. var. c. 14. n. 4. vers. quartum. Non obstant l. Aurelia 21. §. vlt. ff. de liberat. leg. ibi, quæstionem curatoribus meis nemo faciat, & l. si quis rationes 10. l. petitur 31. ff. illo tit. quia reiecta responsione Padil. in l. cùm necessitatem, n. 3. C. de fideicom. respondebis illa iura loqui de liberatione circa administrationem præteritam, vel melius dic ibi censeri remissas rationes de futuro, quoad illa, quæ leui, vel leuissima culpa in ipsa administratione fortasse contigerint, non autem si dolo, vel lata culpa, quæ dolo æquiparatur, l. quod Nerua, ff. depositi.

28 Sic etiam non potest testator fundans Capellam eam eximere ab Episcopi potestate, itavt non valeat clausula testatoris instituentis Capellam cum conditione vt non subiaceat ordinationi Episcopi. Bart. in l. quoties, §. fin. ff. de administ. tutor. Abb. in cap. dilectus, not. 4. de consuet. & in cap. requisisti, n. 22. de testament. Felin. in cap. cùm venerabilem, n. 33. de except. Anton. de Prætis de iurisdictione Episcop. c. 1. n. 3. & 5. dixi suprà alleg. 75. à n. 7. Mandol. de signatura gratiæ, tit. exemptiones, column. 2. versic. amplia etiam, & col. 5. vers. exemptio ab Ordinario, vbi dicit Episcopum hoc non posse concedere patrono in fundatione, c. 1. & 2. 10. q. 5. Innocent. in cap. Lateranensi, in fine, de præbend. Menchaq. de success. creat. p. 1. 4. 7. n. 15. in princ. vers. quia in re, & n. 16. & 17. Lambertio. de iurepatr. q. 9. princ. primæ partis, lib. 1. n. 68. & 74. Gutal. commun. contra commun. q. 282. n. 21. & 22. Franc. Carp. d. lib. 1. c. 22. num. 64. cum sequentib. Aduersaretur enim Iuri, cui in

testamento

testamento renunciari non potest, *l. nemo potest, ff. de legatis* 1. Anton de Prætis *d. cap.* 1. *num.* 7. Quibus non obstat Concilium Trident. *sess.* 22. *de reform. c.* 9. ibi, *nisi secus fortè in institutione & ordinatione talis Ecclesiæ, seu fabricæ expressè cautum esset*, & *sess.* 25. *de reform. cap* 8. ibi, *nisi aliter fortè etiam in bonæ euentum in eorum fundatione, aut in institutione fuerit expressum, quod ordinatum fuit, obseruari curet Episcopus*, quia respondet Franciscus Carp. *d. lib.* 1. *cap.* 22. *num* 69. id non habere locum in illis casibus, in quibus Episcopus de iure se intromittere valet, veluti data negligentia executorum.

30 Potestas hæc, quam habent Episcopi exequendi pias defunctorum voluntates, competit etiam Abbatibus habentibus quasi Episcopalem Iurisdictionem, vt tenent Flores de Mena *variar. quæst. lib.* 2. *q.* 24. *n.* 22. Molin. *de Iustit. tract.* 2. *disp.* 250. *n.* 7. Matiens. *d. l.* 14. *gloss.* 1. *num.* 4. Franc. Carp. *d. lib.* 1. *cap.* 22. *num.* 74. & doctissimus parens meus *in annot. ad Ordin. Regias Lusitan. lib.* 1. *tit.* 62. §. 39. *num.* 4. Sic etiam quia id poterant Episcopi iure Ordinario, per text. *in dict. cap. nos quidem*, transit ea potestas in Capitulum, quatenus iure Ordinario competebat Episcopis, Couar. *in cap. Ioannes, n.* 2. *de testament.* Azor. *part.* 2. *lib.* 3. *c.* 30. *q.* 6. Rendiua *in promptuario receptarum sentent. tom.* 1. *tit.* 10. *num.* 4. Carp. *à c.* 22. *n.* 74. Sanch. *de matrim. lib.* 8. *disp.* 2. *num.* 10. tum quia in Concil. *dict. cap.* 8. adjicitur particula, *etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegati*, cuius virtute vtramque potestatem, Ordinariam scilicet, & delegatam Episcopus habere dicitur, prout probaui *alleg.* 92. *n.* 11.

31 Quid si defunctus in vna diœcesi obiit, iussitque in alia sepeliri, vel ad illam deferri: dubitari potest an Ordinarius diœcesis vbi obiit, vel potius illius vbi sepultus extitit, valeat compellere executorem vt rationes testamenti reddat? Et licèt testator quasi ex destinatione sepulturæ videretur se ibi subiicere, & contrahere, arg. *l.* 3 *ff. de eo quod certo loco*, tamen ab Ordinario diœcesis vbi defunctus obiit & degebat, rationes exposcendas esse iudicatum refert Gabr. Pereira *de manu Regia c.* 16. *n.* 40. *vers. quid si.*

32 Nunc verò superest, vt priuilegia præcipua videamus, quæ specialiter fauore piæ causæ legatis huiusmodi supra cætera legata conceduntur, vt Episcopus sciat quid Iuris in his exequendis sit. Quamuis autem plurima soleant enumerari, nos omnino ea tantùm, quæ præcipua, & certiora esse videntur, sub compendio enumerabimus. Et in primis aduertendum duximus in dubio pro pia causa iudicandum esse, *l. sunt personæ, in fine, de relig. & sumpt. fun. cap. vlt. de re iudic.* Alex. *cons.* 46. *n.* 2. Cardin. Tusch. *verb. pia causa, concl.* 333 Sanctar. *var. resol. quæst.* 69. *n.* 1. & quando sumus in diuersis opinionibus, illam præualere quæ fauet piæ causæ, ait Alex *cons.* 204. *n.* 12. *lib.* 6. Roman. *in auth. similiter, C. ad leg. falcid.* & dispositionem generalem non comprehendere piam causam, Calcan. *cons.* 13. Crauet. *cons.* 3. *n* 10. Socin. *cons.* 121. *n.* 29. *lib.* 4. quos refert Sanctarel. *dict. q.* 69. *n.* 5. & valere argumentum à libertate ad piam causam, ex multis quos refert, obseruat idem Sanctarel. *loco citato.*

33 *Primum* ergo priuilegium est, quòd cum defectu testamenti etiam legatum in eo factum vitietur, §. *ante hæredis, Instit. de legatis*, si tamen legatum sit ad pias causas, censebitur validum, & omnino præstandum, quotiescumque videlicet de mente testatoris, & de potestate legandi constiterit, *c. indicante*, & ibi Panor. *de testam. cap. cum dilectus, de success. ab intest.* & notatur *in l.* 1. *C. de sacros. Eccles.*

34 *Secundum*, cùm de iure communi hæres certus sit nominandus, vt valeat testamentum, *dict.* § *hæredis, Instit. de legatis*, si tamen testator velit pro salute animæ suæ piè relinquere incertum hæredem, veluti pauperes Christi, aut miserabiles personas, valida erit huiusmodi dispositio, *l. id quod, & l. nulli, C. de Episcopis & cleric* gloss. *verb. dispositionem, in cap. cùm tibi, de testam.* vbi *in collect.* refero plures Doctores *n* 5. Menoch. *cons.* 292. *n.* 12. Cened. *ad Decretal, collect.* 91. *n.* 3; Perez de Lara *de anniuers. & Capell. lib* 1. *cap.* 10. *n.* 97. *cum sequentib.* Bucaton. *de different. inter iudic. ciuilia & crim. differ.* 100. *n.* 28.

35 *Tertium*, cùm non valeat communiter illud testamentum, quo hæredis institutio alterius voluntati committitur, *l. illa institutio, ff. de hæred. instit.* si tamen aliquis bona sua arbitrio, & dispositioni alterius post mortem suam dimittere velit, quamuis etiam piam causam non exprimat, valida erit dispositio huiusmodi, vt ad pias causas ea bona disponantur; quia talis præsumitur voluntas defuncti, nisi aliud de mente eius appareat, *dict. c. cùm tibi*, & ibi Panor. *de testam.* Bart. *in l.* 1. *C. de sacros. Eccles.* Crass. §. *institutio*, *q* 18. *n.* 8. Tiraq. *de priuileg. piæ causæ priuileg* 64 Gabr. *commun. tit. de pia causa, concl.* 3. *n.* 6. Valasc. *cons.* 68 *n.* 4. *& cons.* 145. *n.* 5. Surd. *de aliment. tit.* 8. *priuileg.* 17. *n.* 5.

36 *Quartum*, ei qui hæres institui de iure non potest, quandoque tamen legari potest ad pias causas, veluti Religiosis, qui nec proprium in commune obtinere possunt, & ideo nec hæredes institui, legari tamen eis potest, ita vt non videantur hæredes instituti, quare non poterunt eis bona immobilia legari, nec tanta pecuniæ quantitas, quæ in bonis stabilibus magnæ æstimationis possit impendi, nisi pro fabrica, aut alio certo vsu relinqueret, *Clem. exiuit*, §. *cupientes, de verb signif.* qua de re plenè, & eleganter tractat Sanch. *in præcepta Decal. tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 26. *n.* 9. *cum multis sequentibus*, & non minus Rota *in Romana compascuorum*, 10. *Aprilis* 1630. coram *R. P. D. Merlino.*

37 *Quintum*, cùm legatum factum sub aliqua conditione non exeat personam ipsam cui legatur, sed ea ante conditionis euentum deficiente nulli de cætero debetur legatum; si tamen ita fuerit ad pias causas legatum, semper legatum alteri simili, aut ad alium pium vsum similem erit præstandum, quia talis præsumitur fuisse voluntas defuncti, nisi ratione ipsius tum personæ, quæ deficit, aut loci pij, non autem alterius, mens testatoris declarata constaret, *l. vnic.* §. *si autem aliquid sub conditione, C. de caducis toll.* Bart. *in l. pater*, §. *Tusculanus, ff de legat.* 3.

38 *Sextum*, cùm certa legata non nisi adita hæreditate petantur, legatum tamen ad pias causas peti potest, si hæres differat adire hæreditatem, aut illam repudiet, Panorm. *in c. relatum, il* 1. *de testament.* Capell. Tholos. *q.* 89. Francisc. Marc *q.* 446.

39 *Septimum*, cùm de legatis aliis, si maioris sint quantitatis, certa pars detrahi possit, quæ Falcidia, aut Trebellianica à legibus nominatur, de legatis verò ad pias causas non est detrahenda, ea saltem quæ falcidia dicitur, iuxta text. *in auth. similiter, C. ad leg. falcid.* & *in corpore* vnde sumitur, Tiraquell. *de priuileg. pia causa, priuileg.* 26. Couar. *in c. Raynaldus*, §. 3. *n.* 7. *de testament.* Costa *in c. si pater, verb. Trebellianica, à num.* 53. vide quæ diximus *alleg.* 75. *n.* 50. & quod nec Trebellianica detrahatur, videtur probari *in c. Pontifices, in fine*, 12. *q.* 3.

40 *Octauum*, cùm donatio facta loco construendo, qui adhuc non extat, aut de re, cuius traditionis, aut possessionis est incertus euentus, non valeat, adeò vt si eueniat, non debeatur, quia ab initio non valuit, *cap. Abbate sanè, de sent. & re iudic. lib.* 6. donatio tamen similis, vel legatum factum ad pias causas semper est validum, Panorm. *in cap. nos quidem, de testament*; Couar. *in cap.* 3. *n.* 12. *eodem tit.* Marc. Anton. Genuens. *in practicab. Ecclesiast. quæst.* 266 *propè fin.*

41 *Nonum*, legatum factum Ecclesiæ quam in specie non expressit defunctus, adeo vt ignoretur quam voluerit intelligere, non erit inualidum: nam si Ecclesiam S. Mariæ simpliciter nominauit, erit parochialis

Eccleſiæ,ſi eius ſit nominis, aut eius nominis pauperiori præſtaodum,vel denique Cathedrali, ſi in ea Ciuitate,vel diœceſi nulla eſſet Eccleſia, quæ ſub illo titulo vocaretur, niſi mens teſtatoris ſaltem per coniecturas valeat comprehendi,gloſſ.&Panor. *in d.c.indicanto*,Marc.Ant.Genuenſ.*in praxi Archiepiſc.Neapol. c.57.n.14 & 15.ſecundum nouiſſ.impreſſ.* Graſſ.§.*legatum,q.64.n.5.* Ant.Gom.*var.tom.2.c.11,n.*8. Molin.*de Iuſt.tr.1.diſp.*197.

42 Denique generale eſt priuilegium,ſiue prærogatiua huiuſmodi legatorum,quod non ſubiiciuntur ſolemnitatibus Iuris Ciuilis, quibus legata cætera ſunt ſubiecta,iuxta ea quæ notant Doct.& præcipuè Panor.*in c. relatum,il 1.de teſtam.*in hoc enim præcipuè omnia ferè quæ poſſent priuilegia horum legatorum recenſeri, ad hoc vnum redigi facilè poſſunt, vt in ſolemnitate teſtamentorum agnoſcit Sanctarel.*var.reſol.q.70.*

43 *Septimò* infertur,poſſe Epiſcopum compellere laicos adminiſtratores hoſpitalium,Confraternitatum,Montis pietatis,& quorumcunque piorum locorum ad reddendam rationem ſuæ adminiſtrationis,*c.indicatum,& ibi* gloſſ.*verſ.alij dicunt, 86.diſt.Clem.quia contingit,§. vt autem præmiſſ.de relig domib.*Concil.Trid.*ſeſſ.*22.*de reform.cap.*9.vbi etiam habetur,quod ſi ex conſuetudine, aut priuilegio, aut ex Conſtitutione aliqua loci,non Epiſcopo,ſed aliis ad id deputatis ratio reddenda ſit,tunc cum iis adhibeatur etiam idem Epiſcopus: refert,& expendit optimè Rota *deciſ.*355.*n.*1.apud Farin *p.*1.*recent.* Valenzuel.*tom.*2.*conſ.*122.*n.*38.vbi *n.*39. ſubdit ad Epiſcopum ſimiliter pertinere rationem exigere à cunctis clericis de Eccleſiarum redditibus, & videre an benè Eccleſiarum fructus expendantur? & procedere etiam iuxta viſitationem, & in caſibus à Iure non expreſſis, dicit deciſum Marta *de iuriſdict. p.2.c.*18.*n.*6.ſiue ea ſint publica,ſiue priuata, Eccleſiaſtica,vel laicalia loca,quod refert per *Sacram Congreg.* declaratum Armendar.*in addit. ad recopil. legum Nauarra,lib.1. tit.18.l.7. num.77.* vbi etiam dicit, pias Vniuerſitatum eſſe ſubiecta redditioni rationum coram Ordinario: & aſſerit idem Marta *loco proximè citato*, licere Epiſcopis exigere rationem ab adminiſtratoribus, etiam locorum merè laicorum, & priuatorum,& generaliter ſine vlla diſtinctione,& quando ex priuilegio,vel conſuetudine, vel alia conſtitutione aliis reddenda eſſet ratio, eiſdem reddendam eſſe adhibito cum illis Ordinario, niſi in fundatione aliter cautum eſſet, nempe quod rationes Ordinario reddendæ non eſſent,de qua coram eodem Ordinario dicendum eſt,& interim quod de ea doctum non fuerit,ipſe Ordinarius ab adminiſtratoribus hoſpitalium, aliorumque piorum locorum rationem adminiſtrationis exigere poterit: hæc ex deciſionibus *Sacra Congregationis*,refert idem Marta *vbi ſuprà*; Rota verò *dict.dec.*353.*n.*1.*p.*1.*recent.*cenſuit adminiſtratores locorum piorum de adminiſtratis rationem reddere teneri ſoli Epiſcopo, niſi contraria adſit conſuetudo; quo caſu non Epiſcopum ſolum,ſed iunctum cum illis, quibus de conſuetudine redditur ratio,rationes recipere poſſe: & *n.*10. aſſerit ideo *Sacram Concilij Congregationem* declaraſſe deputatos fabricæ vnà cum Epiſcopo recipere debere rationes,quia,vt conſtat ex declaratione, prætendebatur quod Epiſcopus non poſſet recipere rationes, ſtante quod ipſe nunquam interuenit dum fuit reddita ratio, quæ à ſolis deputatis recepta fuit,& *Sacra Congregatio* reſoluit contrarium, quia ex verbis Concilij tollitur etiam immemorabilis,& ſimiliter ipſa Rota exponendo aliam *Sacra Congregationis* declarationem, in qua dicebatur quod ratio eſſet reddenda Epiſcopo & deputatis,ait ſea ratione procedere, quia conſuetudo erat quod ſolis deputatis redderetur, & propterea intrabat limitatio Concilij Trid.*d.c.9. verſ.quod ſi ex conſuetudine*,vt iſto caſu Epiſcopus vnà cum aliis recipere poſſet rationes. Vnde benè Armend. *d.l.7. de Epiſcopis, n.79.verſ.item & adminiſtratores*, deciſum fuiſſe refert quod piorum locorum etiam exemptorum adminiſtratores nullam rationem reddentes, nam Epiſcopo reddere tenentur: quod ſi aliis reddere ſolent, cum illis tamen præſentialiter adhibendus eſt Epiſcopus, qui quoties in dicto actu ad rationem computorum adhibetur, in condemnatione, vel abſolutè adminiſtratorum vnicum votum habet.

Nec Epiſcopum, nec Canonicos deputatos à Capitulo debere exigere rationes tempore, quo recitantur Horæ Canonicæ,& Diuina celebrantur,aſſerit reſolutum Armend.*d.lib.7.de Epiſcopis,n.79.verſ.Neque.* 44

Monaſteriorum adminiſtratores de illis rationem Ordinario reddere non teneri refert deciſum idem Armend.*d.lib.7.de Epiſcopis, n.79. verſ. item adminiſtratores.*& Abbates,Præpoſitos, & Abbatiſſas vitam Regularem ducentes non teneri de bonis Regularis monaſterij,cui ſunt præpoſiti, reddere rationem Epiſcopo,pariter dicit declaratum à *Sacra Congr.* Armend. *d.l.7. de Epiſcopis, n.79 verſ.& Abbates.* 45

Capitulum de adminiſtratis per ſe bonis Eccleſiæ tenetur reddere rationem ſuæ adminiſtrationis Epiſcopo,vt cenſuit Rot.*in Ilerd.viſitationis, 6.April.*1612. impreſſa per Farin.*dec.*402.*p.*1.*recent.* 46

Quæſtio eſt quotidiana, an dicti laici adminiſtratores bonorum Eccleſiæ in redditione facienda Epiſcopo,iuxta Concil.Trid.*dicto loco*, ſi inueniantur debitores, poſſint per Epiſcopum compelli ad ſoluendum? In qua affirmatiua pars pluribus ſuadetur rationibus *Primò* ex text.*in l.quamuis,ff.de condit.& demonſtr.*ex quo colligitur rationes reddere nil aliud eſſe,quàm reliqua ſoluere: *ſecundò* ex text. *in l.cùm ſeruus, ff. eodem tit.* vbi dicitur, *ſi ſeruo legata ſit libertas ea conditione, ſi rationes reddiderit heredi, non hanc ſolum habet ſignificationem, ſi actiones inſtrumentaque omnia actus ſui exhibuerit heredi, ſed etiam & ſi aliqua debuerit ſoluat.Tertiò* ex *l.ſi ita fuerit, §. quæro,ff de manumiſſ.teſtam.& ex l,purè,in fine,ff.de fideicom.libert.*cum ſimilibus, in quibus Iuribus habetur reddere rationem duo continere,ſcilicet computum dare, & reliqua reſtituere;non enim cenſentur redditæ rationes,niſi fiat reſtitutio reliquorum & ſoluantur debita, Menoch. *de arbitr.caſu* 109.*n.*21.& parum operaretur viſitatio, niſi poſſet Epiſcopus compellere ad executionem. Ioan. Monach. & Archidiaconus *in cap.1. §.fin. de conſtitut.,in ſexto.* Quibus fundamentis hanc ſententiam tenet Aloyſ.Riec.*in praxi aurea,reſ.*2. 47

Octauò infertur,poſſe Epiſcopum, ſiue alium Ordinarium inferiorem compellere Regulares, ſiue Religioſos exemptos ad reddendam coram ſe geſtæ executionis rationem,ac eos punire ſi malè geſſerint,vt probat *Clem.1. de teſtament.*vbi gl.*verb.reddere*, Panorm. *n.*3.Gard.*à n.*11.Imol.*n.*2.*&* 16.reſoluunt Angel. *in ſum.verb.executor,num* 20. Ioan. Andr. *in addit. ad Specul.tit.de inſtr.edit.§.nunc aliqua, verſ. ſed an ſimplex commiſſarius,num* 45. Marta *Piſana deciſ.*3.Ioan. Franc.Pauin. *tract. de viſitat. quæſt.5.ſecunda partis, num.62. & de officio & poteſtate Capit. Sede vacante, p.1.princ.quæſt.8 num.5.p.2,princ.quæſt.7. num.6.* Fum. *verb.executor,num.*14. Cochier *de iuriſdict. Ordinarij in exemptos,p.4 q 49* Campan.*in diuerſ.Iuris Canonici rub.12. cap.13. num.*130. Sbroz. *de Vicario Epiſcopi, lib.2.quæſt.*42.Fr.Emman.*quæſt.Regul. tomo 3 quæſt.70. artic.5.* Aloyſ.Riec.*in collect.deciſ.collect.*503. *verſ.& primò,& in praxi fori Eccleſiaſtici,reſolut.*547. *num* 7. Molin.*dict.diſput.*347.*num.*11. nouiſſimè Franc.Carp. *de executorib.teſtament.cap.5. num. 43. lib.1.* vbi poſt Veg. *in ſum.c.*114.*caſu* 5.Sylueſt.*verb. teſtamentum* 2. *num.* 1. *verſ. quartum*, & Fr. Emman. *dict. quæſt.70. art.5. tom.*3. id intelligit in Religioſis habentibus exemptionem communem, qui tamen conueniri poſſunt ratione contractus, delicti, ſeu rei; ſecus in his, qui in prædictis caſibus conueniri nequeunt, quia 48

tales

tales nec ab Ordinario puniri, nec ei rationem reddere tenentur.

49 Potestas hæc compellendi Religiosos piarum voluntatum executores ad reddendas rationes, transit ad Capitulum Sede vacante, Paolo. *de potestate Capituli Sede vacante, p. 2. q. 7. num. 6.* quem refert & sequitur Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 3. c. 39. sub q. 6.*

50 An, & quando Regulares possint esse testamentorum executores, Couar. *in cap. tua, n. 2. ad med. de testam.* Ceuall. *commun. contra communes, q. 88. in fine*, Fr. Emman. *d. q. 70. art. 1.* Steph. Grat. *discept. forensium cap. 123. n. 25. & seqq.* Spin. *in speculo testam. gloss. 28. princ. num. 35.* Mart, Carril. *en la explicacion de la bulla de los defuntos, p. 2. c. 14. n. 7.* Camp. *loco proximè citato*, latè & eleganter Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 6. lib. 6. c. 1. per totum.* nouissimè Franc. Carp. *tract. lib. 1. c. 5. per tot.*

51 Fabrica Ecclesiæ trahit laicum reum ad forum Ecclesiasticum, Menoch. *conf. 322. n. 14.* quia ratio sumptuum fabricæ cuiuscunque Ecclesiæ est reddenda Episcopis Ordinariis, nisi in institutione eius Ecclesiæ

52 fabricæ aliter statutum sit. † Quoad reddendam rationem administrationis fabricæ Cathedralis Ordinario (nisi constet ex institutis, & ordinationibus eius non posse Ordinarium se intromittere) tenentur Capitulum, & Canonici eam reddere. Armend. *d. num. 77.* vbi *n. 79. vers. Ordinarium*, addit Ordinarium habere votum in absoluendo, vel condemnando administratores piorum locorum, sicut cæteros deputatos, & eius votum esse annumerandum cum aliis, itavt maior pars votorum, absoluat, vel condemnet, & reperit *lib. 4. tit. 29. l. 2. §. 1. de hospital. n. 20.*

53 Si quis administrator piorum locorum videns se constrictum ad reddendam rationem suæ administrationis appellatet, licèt admittatur appellatio, non propter hoc impeditur, aut suspenditur executio: ita *Sacram Congreg* censuisse refert Zerol. *in praxi Episc. p. 1. verb. hospitale, §. 3. vers. sextum.*

54 Episcopus pluries in anno poterit administrationis rationes exigere, quando illi constiterit dolosè, vel cum errore redditas fuisse, aut quando redditio non fuit finalis, & plena cum restitutione reliquorum, Aloys. Ricc. *d. collect. 714. & in praxi fori Ecclesiast. resol. 534. in 2. edit.* Steph. Grat. *Marchia dec. 188.*

Allegatio LXXXI.

Episcopus pias defunctorum voluntates quando possit commutare.

SVMMARIVM.

1 *Papa solus pias defunctorum voluntatès commutare potest.*

2 *Inferior nullus gerere potest illa, quæ supremo Principi reseruantur.*

3 *Commutandi vltimas defunctorum voluntates nullam habet Episcopus potestatem.*

4 *Onus Capellæ iniunctum, quod vel ex redituum diminutione, vel ex alia causa adimpleri non potest, per Episcopum diminui valet.*

5 *Defunctorum vltimas voluntates, concurrente iusta & rationabili causa, potest Episcopus cum hæredis consensu, tanquam Sedis Apost. delegatus commutare.*

6 *Legatum quodcunque pium ad certum vsum relictum, in alium pium Episcopus commutare potest, ob causam, quæ suo iudicio videtur iusta cum hæredis consensu.*

7 *Pecunia ad aliquem vsum legata, si ad illum non sufficiat, potest per Episcopum ad alium conuerti.*

8 *Legatus vsus quando non potest adimpleri, in alium pium per Episcopum commutari potest.*

9 *Legata res, quæ pro vsu destinato, impedimento iuris, vel facti deseruire non potest, auctoritate Episcopi in alios pios vsus commutari valet.*

10 *Monasterium, quod in certo loco testatoris iussu construi non potest, ex auctoritate Episcopi alibi construi valet.*

11 *Legatum factum pro construendo monasterio in loco campestri, quod construi prohibet Concil. Trid. poterit Episcopus commutare.*

12 *Legatum quando esset factum ad aliquem vsum non ita necessarium, potest per Episcopum in alium pium magis necessarium commutari.*

13 *Legatum factum Ecclesiæ pro fabrica & ornamentis, quibus non indiget, potest commutari de consensu Episcopi in alium fructuosum, & consimilem pium vsum.*

14 *Redditus alicuius capellæ pro Missis celebrandis deputatos, in paramentorum emptionem pro vna vice conuertere potest Episcopus.*

15 *Qualitates in fundatione beneficiorum appositas, nec de consensu patroni Episcopus tollere potest.*

16 *Legatum vbi non respicit certam personam, & causam, non potest per Episcopum commutari.*

17 *Eleemosyna inter pauperes distribuenda prius debent dari illis, qui sunt de sanguine, & distribuenda inter pauperiores, & nobiles, & vni omnes concedenda non sunt*, & num. 18. & 19.

20 *Legatum factum pauperibus concurrentibus ad portam testatoris, non potest distribui pauperibus infirmis in hospitalibus.*

21 *Deputatus ad certa bona distribuenda inter pauperes, potest eligere pauperes sibi coniunctos, & se ipsum vti pauperem, si egeat, ac filios suos pauperes, fraude cessante*, & num. 22. & 23.

23 *Spurius filius testatoris eligi non potest ab executore, cui eligendi pauperes commissa est potestas.*

25 *Prior Fratrum Prædicatorum, si illi electio pauperum commissa sit, potest eligere Fratres suos, quamuis ipsi filij sint spurij.*

26 *Testator quando mandat bona sua distribui inter virgines maritandas, non poterunt executores ea erogare in virgines ingredientes monasterium.*

27 *Legatum quando relinquitur alieni personæ determinatæ, vt matrimonium ineat, ferè certum est deberi, si religionem ingrediatur.*

28 *Legatum relictum sub hac forma*, lego tibi mille si nubas, centum verò si religionem ingrediatis, *an mille debeantur monasterio, ostenditur.*

SOLI Romano Pontif. pias defunctorum voluntates rationabili ex causa commutare licet, *Clem. quia contingit, in fine, de relig. domib.* ibi, *salua quidem Sedis Apostolica auctoritate*, Concil. Trident. *sess. 22. de reform. cap. 6.* vbi statuitur huiusmodi commutationes neque ab Apostol. Sede fieri debere, nisi ex iusta & necessaria causa: sic resoluunt Tiraq. *de priuil. pia causa, priuil. 135.* Pinel. *in rub. C. de resc. vend. part. 1. cap. 2. n. 19.* Perez *tit. 2. lib. 5 Ordin. pag. 72.* Nauar. *conf. 6. in antiq. & conf. 15. in nouis, sub tit. de rebus Ecclesiæ non alien.* Sayr. *in floribus dec. sub eodem tit. dec. 2. prope fin.* Marc. Ant. Genuens. *in praxi Archiep. c. 59. n. 1.* Henr. *in sum. lib. 7. c. 37. §. 2. littera F, & lib. 9. c. 12. §. 6 littera M*, Meneh. *illustr. c. 25. n. 26. cum seq.* Fr. Emman. *quæst. Regular. tom. 2. q. 125. n. 9.* Fr. Ludou. Beja *resp. casuum conscient. p. 4. casu 22.* Iacob. de Graff. *de arbitr. Confessorum, lib. 2 c. 69. n. 1.* Cened. *pract. qq. lib. 2. q. 35. n. 12.* Mastrill. *Sicil. dec. 77. n. 5.* Perez de Lara *de Capell. lib. 1. c. 14 à num. 18. cum multis seqq.* nouissimè Ciarlin. *controu. forensium cap. 3. n. 16. cum seq.* Franc. 1

Carp. de executor. testam. lib. 3. c. 4 à n 4. Melch. Phœbos Lusitania decis. 47. n. 1. cum seq. tom. 1. latè Monet. de commutat. vltim. volunt. c. 5. n. 241. cum seq. Aloysius Riccius, Neapol. decis. 171. p. 4. Molin. de Iustit. tract. 2. disp. 249. n. 5. vbi n. 9. subdit à Concil. Trid. d. c. 6. sancitum esse, vt quando commutatio alicuius vltimæ voluntatis à Sede Apostol. fuerit obtenta, non prius executioni mandetur, quàm Episcopus loci tanquam Sedis Apost. delegatus summariè, & extraiudicialiter cognoscat, nihil in precibus tacita veritate, vel suggesta falsitate fuisse narratum.

a Cùm nullus Inferior possit gerere illa, quæ supremo Principi reseruantur, c quod translationem 4. vbi gloss. recepta, de offic. Legati, cap. maiores 2. in princ. de Bapt. ideo Episcopus nullam habet potestatem commutandi defuncti voluntatem, argum. d. cap. tua, dum ibi deciditur, Episcopi munus esse executores compellere ad obseruandam exactissimè defuncti voluntatem, vt sic minimè valeant commutare, vt in simili argumentantur Gam. Lusitania dec. 288. num. 4. in princip. Quare ita resoluunt Abb. num 4. & Couar. in d. cap. tua, Molin. de Iustit tract. 2. disp. 249 col. 3. Mench. de successione §. 7. num. 21. Pinel par. 1. rubr. de rescind. vendit. cap. 2. num. 19. Bertachin. in tract. de Episcopo, lib 4. part. 4. num. 7. Marc. Anton. Cuch. instit. maior. lib. 2. tit. 6. à num. 338. Mat. Anton. var. resol. lib. 1. resol. 112. casu 40. ad fin. Azor. instit. moral. part. 1. lib. 5 c. 33. q. 9. in princ. Molin. d. tract. 2. disp. 249. num. 5. vers. quo fit vt inferior, Marta de iurisd. part. 2. cap. 10. numer. vlt. Nicol Garc. de benef. part. 7. c. 1. n. 110. Perez de Lara dict. c. 14 num. 20. cum seqq Franc. Carp. d. lib. 3 cap. 4. n. 15. Franc. Leo in thesauro fori Eccles. p. 2. c. 26. n. 29. & 34. Monet. de commut. c. 5. à n 312. etiamsi voluntas defuncti semel, vel nunquam habuerit executionem, Pinel. in rub. C. de resc. vend. part. 1. cap... num. 19. Couar. in c. tua, n. 7. de testam. Perez de Lara d. lib. 1. cap. 14. num 20. Quare Episcopus non potest mutare vsum eleemosynarum de vna in aliam rem, vel personam, Marta de iurisd part. 2. c. 10. num 35. Vnde si testator mandauit hæredi, vt intra annum construeret Capellam, non potest Episcopus in fauorem hæredis tale tempus prorogare, quia id tenderet fortè in damnum testatoris, & eius voluntas non obseruaretur, quæ maximè curare debet Episcopus vt seruetur, cap. vltima voluntas, 13. q 2. Ita notabiliter tradunt Bart. cons. 58. lib. 1. Marc. Anton. Genuens. in pract. Eccles. q 490. Et ideo verum est, Episcopum nullam habere potestatem commutandi defunctorum voluntates, vt id locum habeat, licèt commutatio fieret in melius, etiam de consensu hæredum, secundum Abb. in d. c. tua nobis, n. 4. Lap. Imol. Bonifac. & alios in d. Clem quia contingit, quos refert Marc. Anton. Genuens. d c. 19. num. 1. Monet. d. cap. 5. num. 314. Bertachin. in tract. de Episcopo, p. 4. num. 79. Molin. de Iustit. tract. 2. disp. 149. num. 5. Nald. in sum. verb. legatum, n. 39. Aloys. Ricc. in dec. Curiæ Archiep. Neapol. part. 2. dec. 125. Molfes. in sum. Theolog. moral. tom. 2. tr. 13. c. 5. n. 182. Quamuis contrarium, imò Episcopum posse legatum aliquod in æquale, aut in melius commutare, teneant Syluest. in sum. verb. legatum 4. quæst. 12. Ludou. Beia resp. casuum Conc. p. 4. casu 22. Fernandez in examine Theolog. moral. p. 4. c. 18. §. 2. num. 4. Marc. Anton. Genuens. mutans opinionem in practic. Eccles. quæst. 213. Iacob. de Graff. tom. 1. consil. lib. 3. cons. 2. n. 10. Comitol. respons. moral. lib. 7. quæst. 9. num. 2. Vasq. in opuscul. de testament. cap. 8. §. 5. dub. 3. n. 104. Diana respons. moral. part. 2. tract. 3. miscel. resol. 26.

3 Non obstant d. cap. nos quidem, ibi, & alibi placeat: quæ verba manifestè demonstrant, posse Episcopum commutare in alium locum diuersum opus à testatore iniunctum, & l legatum 16. ad fin. ibi, in quam rem conuerti debeat, de vsufruct. legato. Quia respondetur facillimè iura hæc procedere, vbi voluntas testatoris impleri non potest. vel de facto, vt in d. c. nos quidem, vel de Iure, vt in d. l. legatum, ibi, non licet, & ita in effectu respondet Couar. in d. cap. tua, n. 7. qui rectè aduertit data maxima difficultate circa adimplendam defuncti voluntatem, quæ non facilè moram patiatur, licet ab Episcopo commutari, argum. text. quem post alios expendit, in d. l. vlt. §. non facilè, ff. de operibus publ. Mench. d. numer. 21. me citato in hoc loco, nouissimè Franc. Carp. d. tract. de executorib. testam. lib. 3. cap. 4 num. 23. Si verò vlterius vrgeas, quod vbi voluntas testatoris adimpleri non potest, legatum redditur caducum, vel habetur pro non scripto, & ideo conuertitur in vtilitatem hæredis, vel grauati, l. vnica, §. in primo, C. de caducis tollend. ac proinde quod Episcopus non poterat cogere cum hæredis præiudicio, vt in alio loco monasterium fabricaretur; respondendum erit cum gl in d. c. nos quidem, vers. in loco, & cum Abb. ibi n. 13. & Couar. n. vlt. Tiraquell. de priuil. piæ causæ, priuil. 38. non obstante mutatione loci legatum neque fieri caducum, neque haberi pro non scripto, idque fauore piæ causæ.

4 Quid autem dicendum eo casu, quo onus Capellæ iniunctum, vel ex redditiuum diminutione, vel ex alia causa adimpleri non possit, vtrum per Episcopum tale onus diminui valeat? Affirmatiuè resolue cum Felino in c. cùm accessissent, n. 19. in fine, de constit. optimè Roch de iurepatr. verb. pro eo quod, q. 15. n. 33. quem vide ad hoc, vt huiusmodi commutationes fieri nequeant per solum Episcopum, sed insimul cum hærede, vel executore, propter verba d. c. nos quidem, ibi: tecum, &c.

5 Concurrente igitur iusta, & rationabili causa (de qua summariè cognoscendum est, Concil. Trid. sess. 22. de reform cap. 6. Perez de Lara de anniuers. & Capell. lib. 1. c. 14. n. 36.) Episcopus tanquam Sedis Apostolicæ delegatus vltimas defunctorum voluntates commutare potest, vt disponit Concil. Trident. d. c. 6. & sess. 25. de reform. c. 4. latè Perez de Lara dict. lib. 1. c. 12. n 39. Mandos. de Signatura gratiæ rub. commutatio vltimæ voluntatis, Rot. Rom. decis. 1122. part. 3. lib. 3. diuers. Mat. Antonin. variar. resol. lib. 1. resol. fin. casu 40. in fine, Mench. Ludou. Beja, & Iacob. de Graff. dictis locis, me citato in hoc loco, Alzed de præcell. Episc. dignit. p. 2. c. 2. n. 57. Carp. d. c. 4. n. 29. Item etiam potest ob causam, quæ suo iudicio videatur iusta, legatum quodcumque pium ad certum vsum relictum, in alium pium commutare, quamvis tale legatū de iure, & facto valeat adimpleri, docet Syluest verb. legatum 4. q. 12. quem refert, & sequitur Fr Ludou. Beia d. casu 22. Et aduerte quod Cardinales in eorum titulis possunt commutare vltimas voluntates in illis casibus, in quibus possunt Episcopi respectu suorum subditorum, quia de Iure habent in suis titulis iurisdictionem Episcopalem. Ita Monet. de com. vlt. vol. c. 5. q. 13. concl. 1. n. 452. nouissimè Diana moral. res. p. 5. tr. 2. de potest. & priuil. S.R.E. Cardinal. resol. 57.

6 Dubitari tamen potest, an Episcopus possit hanc commutationem solus facere? In qua quæstione tenent Doctores requiri hæredis consensum, ex d. c. nos quidem, ibi, tecum, vbi Abb. Petr. de Vbald. de Canon. Episcop. in 7. c principali. Si tamen hæres nollet consentire, posset solus Episcopus, Felin. in c. cùm accessissent, de const. quem ita intelligit Roch. de iurepatr. in verb pro eo: dicit etiam Petr. de Vbald. quod item requiritur consensus Ecclesiæ, cui legatur, ex l. legatum, ff. de vsufr. leg. & l. legatum ff de administr. rerum ad ciuit. pertin. Et si nec Ecclesia, nec hæres vellent consentire, Episcopus solus id exequetur, ex Bart. in d. l. legatum. ff. de vsufr. leg per l. 1. C. de nupt. Si hæres contradicat, & Ecclesia consentiat Episcopo commutare volenti, præualebit consensus Ecclesiæ ad tuendam voluntatem defuncti, d. l. legatum. ff. de admin. rerum. Ita Petr. de Vbald. d. loco, quem refert Marc. Anton. Genuens. d. c. 19. à n. 3.

7 Inter iustas causas, ob quas Episcopus vltimas de-
functorum voluntates commutare valet, illa *prima* est,
quando pecunia legata ad aliquem vsum non sufficc-
ret, quia tunc in alium per Episcopum conuerti potest,
Bertachin. *de Episcopo, lib. 4 p. 4. n. 71.* Roch. de Curte
in tract. de iurepatron. verb. Construxit, quæst. 11. Vgol.
d. c. 61. n. 3. Monet. *d. c. 4. n. 330.* Chopin. *dec. 91.* quem
refert Aloys. Ricc. *in collect. dec. part. 3 collect. 558. vers.
tertia causa.*

8 *Secunda* causa est, quando vsus legatus non potest
adimpleri; tunc enim Episcopus poterit commutare
quæcumque legata pia in alios pios vsus, Guid. Pap.
dec. 556. quem refert Aloys. Ricc. *d. coll. 558. vers. pri-
ma,* Monet. *d. c. 5. n. 322.* Perez de Lara *d. lib. 1. c. 14.
n. 27. cum seqq.* Molin. *d. tract. 2. disp. 249. n. 7.* nouissi-
9 mè Franc. Carp. *d. lib. 3. c. 4 n. 31.* † Vel si res legata non
possit deseruire pro vsu destinato impedimento iuris,
vel facti; quia tunc potest fieri commutatio in alios
pios vsus auctoritate Episcopi. Ita Card. Imol. Bonif. &
alij *in dicta Clement. quia contingit,* Innoc. Imol. Abb.
in c. nos quidem, per illum text. *de testam.* Pet. de Vbal-
dis *de canon. Episcop. in septimo c principali,* Socin. *de
oblat. lib. 9. quæst. pen.* Circa quæ impedimenta notan-
dum duxit Marc. Anton. Genuen. *d. c. 19. n* a. quod si im-
pedimentum facti est temporale, & speratur remotio
impedimenti, vt si testator legauit pro succursu Terræ
Sanctæ, nec potest iri propter impedimentum facti,
debet expectari tempus commodum, vt *in c. non est, &
in c. quod super his, de voto,* Pett. de Vbaldis *vbi suprà.*
Quo verò ad impedimentum iuris, idem Petrus de
Vbaldis distinguit, quod si legatum est factum Eccle-
siæ ad vsus honestos, quod de iure adimpleri potest,
tunc fit commutatio, aut ad vsus honestos, vt si relin-
quatur, vt in ea fiant ludi theatrales, qui prohibentur
in c. cum decorem, de vita, & honestate clericorum, tunc
legatum est inutile, & non fit commutatio, *l. filius, de
cond. inst.* Bart. *in l. 1. ff. eodem tit.* Amplia hanc secun-
dam causam, licèt non omnino impossibile de facto sit
vltimam voluntatem, seu dispositionem, præsertim cau-
sa mortis, vt testamentum, codicillum, & alias similes
dispositiones eo modo quo emanarunt, impleri, sed so-
lùm valdè difficile. Marc. Anton. Genuens. *d. c. 20. n. 3.*
Cuch *d. lib 1. tit. 6. n. 346.* Perez de Lara *de Capell. &
anniuers. lib. 1. c. 14. à n. 24.* Monet. *d. c. 5. n. 334.* Licèt
Mandos. *in tit. Commutat. vltima voluntatis, vers. sed
dubium facit,* contrarium sentire videatur.

10 *Tertia* causa est, si monasterium in certo loco testa-
toris iussu construi non potest, quia tunc Episcopus,
vt alibi constituatur, efficere potest, arg. *c. 3. de testam.*
vbi Cou. *n 9.* Alex. *cons. 73. volum. 7. col. 1.* quem refert
Gambatus *de officio Legati lib. 6. à n. 223.* Farin. Rotæ
Rom. *dec. 116. in nouiss.* quem citat Aloys. Ricc. *in dict.
collect. 558. in fine,* Molin. *d. tract. 2. disp. 249. n. 1. vers.
vade,* nouissimè Franc. Carp. *de executorib. testam. lib. 1.
c. 22. n. 11.* Fr. Emman. *qq Regular. tom. 2. q. 125. art. 10.*
pluribus citatis Homobon. *de examine Eccles. tr. 9. c. 10.*
11 *q. 27. in resol.* † Sic etiam legatum factum pro con-
struendo monasterio in loco campestri, quod construi
prohibet Concilium Trid. poterit Episcopus commu-
tare, Alex. Raud *Pisan. dec. 44.* quem refert Aloys. *in col-
lect dec p. 4. collect. 127. vers limita tertiò.*

12 *Quarta* causa est, quando legatum esset factum ad
vnum vsum non ita necessarium, putà ad pingendam
Ecclesiam, quæ minatur ruinam, quia tunc Episcopus
poterit pecuniam ad picturam non ita necessariò de-
stinatam, in alium pium vsum magis eidem Ecclesiæ
necessarium commutare, Aloys. Ricc. *d. collect. 1270.
vers. limita sextò,* Mart. Anton. Genuens. *in praxi Neap.
c. 19. in nouiss.* Vgol. *d. c. 61. n. 5.* Franc. Leo *in thesauro
fori Eccl. p. 2. c. 26. n. 48. & seq.* Modern. *de Iurisd. p. 4.
cas. 74. n. 10. & 11.* Monet. *d. c. 5. n. 354.* plures refert me
citato *in hoc loco,* Homobon. *de examine Ecclesiastico,
tr. 9. c. 10. q. 28. propè fin.* & quod relictum pauperibus
possit per Episcopum conuerti in fabricam Ecclesiæ,
aut eius picturam, tradit Bertachin *tract. de Episcopo,
lib. 4. q. 4. n. 74.* quem refert, & sequitur Moneta *d. c. 5.
q. 11. n. 359. in fine.*

Sic etiam legatum factum Ecclesiæ pro fabrica, & 13
ornamentis, quibus non indiget, potest commutari de
consensu Episcopi in alium fructuosum, & vtilem con-
similem vsum, ex grauissima causa, & præsumpta men-
te testatoris verosimiliter inclusa. Ita Marc. Anton. Ge-
nuens. *in practicab. Eccl. q. 213. per totam, & d. c. 19. n 6.*
Hinc quoque si testator reliquerit viginti annuatim
pro anniuersario celebrando in Ecclesia, quæ indiget
reparatione, nec sit aliunde vnde reparari possit, tunc
de auctoritate Episcopi, & eius licentia poterit illa pe-
cunia conuerti in Ecclesiæ reparationem per aliquod
tempus. Ita Guillelm. Bened. *in c. Raynutius, verb. reli-
quit, n. 17. de testam.* quem refert & sequitur Perez de
Lara *de anniuers. & Capell. lib. 1. c. 14 n. 29.* vbi *num. 30*
subdit idem dicendum, si reliquit pecuniam pro con-
struenda Capella, vbi sunt aliæ plures ad sufficientiam,
& Ecclesia indigeret reparatione. Et idem si reliquit
pecuniam pro ædificanda Ecclesia in ciuitate, vbi sunt
plures Ecclesiæ ruinosæ, & egentes reparatione, nec sit
vnde subueniri, aut prouideri possit, quia tunc auctori-
tate Episcopi poterit illa pecunia conuerti in repara-
tionem antiquarum Ecclesiarum.

Quinta causa est, vt Episcopus reditus alicuius Ca- 14
pellæ pro Missis celebrandis deputatos in paramento-
rum emptionem pro vna vice tantum conuertere pos-
sit, Aloys. Ricc. *d. collect. 55. vers. Quinta.* Et posse Epis-
copum cum consensu hæredis pro vna vice tantum, &
ad tempus alterare voluntatem defuncti, tenent Vgo-
lio. *d. c. 61. n. 7.* Mat. Soc. *tr. de oblat. libell. c. 19. n. 19.* Marc.
Anton. Cuch. *inst. maior. lib. 2. tit. 9. n. 72.* & relati à Gu-
tier. *cons. 1. n. 19.* Marc. Anton. Genuens. *d. c. 19. num. 5.*
Diana *moral. p. 2. tract. 3 miscel. resol. 26 vers. aliqui Do-
ctores,* licèt contrarium sentiat post alios Monet. *d. c. 5.
num. 332.*

Sic etiam poterit Episcopus pro vna vice tantùm de 15
consensu patroni instituere ad beneficium patronatus
non habentem requisita per fundatorem in limine
fundationis posita, & per Crescent. *decis. 1. & 7. de iu-
repatron.* quem refert Aloysius Ricc. *d. collect. 1270. li-
mit. 1.* Hodie tamen hoc non procedit, quia Conc. Trid.
sess. 25. de reform. c. 5. contrarium disponit, dicens Epis-
copum non posse tollere qualitates in beneficiorum
fundatione appositas, nec etiam de consensu patroni, vt
censuit *Sacra Congregatio,* & latè agit Nicol. Garc. *de
benef. p. 7. c. 1. n. 107. cum seq.*

Sexta causa est, vbi legatum non respicit certam
personam, & causam, Guid. Pap. *dec. 556.* quem refert
Aloys. Ricc. *d. collect. 1270. vers. quartò.*

Septima causa est, quando in Ecclesia, ad cuius fauo-
rem emanauit defuncti voluntas, negligens est, data
enim huiusmodi negligentia poterit Episcopus in alio
loco, seu alio modo testatoris exequi voluntatem. Ita
Lap *alleg. 87.* post *n. 4.* Monet. *d. c. 5. n. 533.*

Octaua causa est, si vrgeat aliunde necessitas com-
mutandi vltimas defunctorum voluntates, neque adiri
possit Summus Pont. tunc enim posse Episcopum illas
commutare, multis probat Monet. *d. c. 5. n. 348.* vbi
n. 352. ampliat procedere, licèt tunc pateat recursus
ad Nuncium Sedis Apostol. seu legatum etiam de La-
tere.

Pro complemento materiæ aduertendum duxi,
non posse Episcopum commutare vltimas volunta-
tes pertinentes ad Ecclesiam suam Cathedralem,
mensamve suam, aut Capituli eiusdem Cathedra-
lis; quia non potest authorizare rebus pertinenti-
bus ad mensam suam, vel sui Capituli, *cap. possessio-
nes, de rebus Ecclesiæ non alien.* Ita Monet. *dict. cap. 5.
num. 378.* vbi *n. seqq.* resoluit hodie cum Capituli con-
sensu, qui probatur ratione interesse, posse vltimas

voluntates ad eiusdem mensam spectantes commutare.

Episcopus non potest regulariter commutare vltimas voluntates subditorum Prælatis inferioribus, seu quæ pertinent ad iurisdictionem Prælatorum inferiorum, sed solùm data eorum negligentia. Ita Quarant. *in tract. de Archiepisc. auctoritate, num. 25. circa init.* Rot. *dec. 159. n. 1. p. 2. diuers.* Monet. *d. c. 5. n. 382. & seq.* vbi *n. 389.* resoluit non posse Episcopum vltimas voluntates pertinentes ad Ecclesias commutare, ipsis inonis ordinaria potestate, & *n. 391.* quod potest Episcopus commutare vltimas voluntates pias quoad tempus, concedendo modicã dilationem ad eas exequendas. & *n. 396.* quod potest Episcopus consentientibus Rectoribus Ecclesiarum, in quibus sepulta sunt corpora defunctorum, & horum hæredibus ex causa facultatem dare, vt prædicta corpora perpetuæ sepulturæ tradita ab vna in aliam Ecclesiam transferantur.

Capitulum Sede vacante Episcopali potest commutare vltimas voluntates in casibus, in quibus de Iure communi posset Episcopus. Ita Marc. Anton. Cuch. *instit. maior. lib. 2. tit. 9. n. 82.* Monet. *d. cap. 5. à n. 427.* & *n. 452.* resoluit posse Cardinales in suis titulis Presbyteralibus, & Diaconalibus, si habent aliquos subditos, eorum vltimas voluntates commutare in casibus in quibus possunt Episcopi respectu suorum subditorum, & *n. 454.* pariter tenet Abbates, & alios similes Prælatos Episcopo inferiores habentes quasi diœcesim, etiam intra fines diœcesis Episcopi, atque adeo iurisdictionem quasi Episcopalem posse commutare vltimas voluntates, prout possunt Episcopi in sua: & *à num. 484.* tenet Vicarium Episcopi regulariter non posse sine speciali facultate commutare vltimas voluntates, etiam in casibus in quibus potest de iure Episcopus, si eius copia commodè haberi potest.

17 Deputatis ad certa bona distribuenda inter pauperes aliqua aduertendum duxi, & in primis quod huiusmodi eleemosynæ priùs debent dari illis, qui sunt de sanguine, Menoch. *cons. 391. n. 3. & de præsumpt. lib. 4. præs. 225. n. 13.*

18 Et distribuendæ inter pauperiores, & nobiles, arg. *l. si quis ad declinandam*, ibi, *qui pauperior esse cognoscitur, C. de Episc. & cleric.* Decian. *cons. 72. n. 3.* ibi, *bona relicta pauperibus debent distribui inter illos qui sunt pauperes*, Sim. de Prætis *de interpret. vltim. volunt. interpret. 1. dub. 2. n. 94.* Azeued. *cons. 24. dub. 4. n. 44* Surd. *de alimentis tit. 1. q. 39. n. 20. cum sequentibus.* Non peccate tamen qui pauperem relicto pauperiori eligit, nam locus est gratificationi, resoluit Diana *resol. moral. p. 2. tract. 1. miscell. resol. 8. in pr. & resol. 39.* vbi citat Cordub. *in sum. q. 22.* Card. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 8. tit. 5. n. 6.* Matiens. *lib. 14. gloss. 1. n. 12. tit. 4. lib. 5. Recop.* Barthol. à S. Fausto *in specul. Confessar. p. 4. q. 176. num. 2.*

19 Et vni omnes concedendæ non sunt eleemosynæ, si in pauperes distribui mandentur, Bartol. *in l. 1. ff. de optione leg.* Auiles *ad c. 2. Prætorum, verb. ninguno, n. 3.* Aloys. Ricc. *in collect. dec. part. 3. collect. 522.* Menoch. *d. q. 125. n. 20.* Petr. Magdalen. *de num. testium in testam. requis. p. 2. c. 2. n. 43.* Viuian. *tom. 2. communium opin. lib. 6. tit. 26. n. 99. pag. 148.* Cened. *pract. & canon. quæst. lib. 1. q. 35. n. 13.* Diana *d. p. 2. tract. 2. miscel. resol. in fin.*

20 Item legatum factum pauperibus concurrentibus ad portam testatoris, non potest distribui pauperibus infirmis in hospitali, Marc. Ant. Genuens. *in pract. Eccles. quæst. 214. per totam.*

21 Item deputatus ad certa bona distribuenda inter pauperes, potest eligere pauperes sibi coniunctos, Vezin. *tom. 1. commun. opin. lib. 6. tit. 21. n. 32. pag. 141.* Menoch. *de præsumpt. lib. 3. quæst. 54. num. 3.* Surd. *de aliment. tit. 1. quæst. 93. num. 5.* nam pauperes consanguinei semper sunt præferendi in legato generaliter pauperibus relicto. Ita Tiber. Decian. *cons. 1. n. 51. vol. 3.* Azeued. *cons. 16. num 40.* quos refert, & sequitur Gironda *de priuilegiorum, & exemptionum explicat. num. 1503.*

Vtrùm executor datus ad bona inter pauperes distribuenda, possit sibi, tanquam pauperi distribuere? 22
Pro parte negatiua est text. *in c. sua nobis, de testam.* ibi, *non dubitas aliis vsibus*, &c. & ibi, *cum secundum defuncti voluntatem*, &c. Planè iussus à testatore pauperibus distribuere, distribuendo sibi non facit secundùm defuncti voluntatem, argum. *l. si mandauero 22. §. si sibi centum, ff. mandati.* Deinde suspectus est, & minus idoneus executor, si sibi capere posset, iuxta *reg. l. si quis legatum 6. ff. de falsis, & per totum, C. de his, qui sibi adscribunt.* Propter quorum aliqua hanc partem sequuntur Bart. vbi *addit. litt. B, in d. § si sibi centum, num. 1.* Cardinal. *in Clement. vnica, de testam. n. 22.* plures citati à Felin. *in c. irrefragabili, §. cæterùm, n. 11. de officio Ordin.* & Palat. *in repet. rubr. §. 65. n. 42.* & in effectu huic opinioni, saltem excepto casu extremæ necessitatis, annuere videtur S. Thom. *2. 2. q. 62. art. 5. ad 4.* & denique oppositum solummodò in foro conscientiæ cum auctoritate Episcopi, & Confessarij, quando aliorum pauperum grauior non fuerit miseria, defendit Sot. *de iustitia lib. 4. q. 7. art. 1. ad 3. col. 15.* Ledesm. *2. 4. q. 18. art. 5. vers. sed vtile est dubium*, post Bald. Anch. & Calder. quos refert, & sequitur Nau. *in man. c. 25. n. 123. & de orat. c. 7. n. 34.* Verùm contrarium, immò indistinctè in vtroque foro posse sibi proportionaliter distribuere, probatur ex seqq. *Primo ex l. 1. § vltim. in fine, ff. de collat. bonor. & ex auth. de Sanctissimis Episcopis, §. Presbyteris autem, vers. Diaconissam*, ibi, *monasterium accipiens, collat. 9.* cum aliis adductis à Card. *d. n. 22. Secundò* facit quod executor in proposito iussus est pauperibus distribuere, sed in rei veritate, vt supponimus, executor pauper est: ergo si sibi distribuat, facit secundum formam mandati. *Tertio* expenditur illud vulgare, quod charitas bene ordinata incipit à seipso, de quo *in l. præses, Cod. de seruitut. & aqua, c. æstimamus*, ibi, *nemo vnquam carnem suam*, &c. *13. quæst. 2.*

Quare hanc partem defendunt Caiet. *d. art. 5. ad 3. vers. & cùm ipse inuentor.* Palat. *in repet. rub. §. 65. n. 42.* Afflict. *in c. si inter dominum, n. 101. & 102. si de inuestitura inter dominum, & vassallum, l. 1. fol. 97.* Greg. *l. 3. verb. tuuiere, tit. 10. p. 6.* Mexia. *tract. taxæ panis, concl. 1. n. 49. & concl. 6. n. 49. vers. tandem commissarius*, Azeued. *ad Curiam Pisanam lib. 2. c. 10. n. 5.* Menoch. *de præsumpt. lib. 4. præs. 125. n. 17.* Spin. *in Speculo testam. gloss. 6. princ num. 10. & gloss. 28. n. 28.* Surd. *de alim. tit. 1. q. 94. n. 4.* Card Mantic. *de coniectur. lib. 8. tit. 5. num. 9. cum seqq.* nouissimè Francisc. Carp. *de executor. testam. lib. 1. c. 5. n. 33. cum seqq.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 2. n. 55.* Cald. Pereira *de potest eligendi, cap. 13. num. 9.* Valenz. *cons. 98. tom. 1.* Homobon. *de examine Ecclesiastico tract. 9. cap. 11. quæst. 32. in resol.* Petr. Ledesma *in sum. tom. 2. tract. 4. c. 3. concl. 15.* Ioan. Sanch. *in select. disp. 14. n. 18.* nouissimè Diana *moral. resol. p. 5. tract. 8. resol. 38.*

Et potest in filios suos pauperes, fraude cessante, distribuere, ex Bald. *in l. 1. à n. 29. C. de sacros. Eccles.* Alciat. *de præsumpt. reg. 3. præsumpt. 19. n. 8.* Mascard. *concl. 531. n. 171.* Cald. Pereira *d. c. 13. n. 9.* Gonzal. *d. gl. 2. num. 54.* 23

Spurius filius testatoris eligi non potest ab executore, cui eligendi pauperes commissa est potestas. Perez *tit. 3. l. 5. Ordinam. pag. 154.* Mex *d. concl. 6. n. 49.* Menoc. *de præsumpt. lib. 4. præs. 96. n. 12.* Surd *de alim tit. 1. q. 93. n. 5.* Gutier. *pract. lib. 3. q. 55. n. 21.* Matiens. *l. 7. gloss. 5. n. 2. cum seqq. tit. 8. lib. 5. noua recop.* Cald. Pereira *d. c. 13. n. 9. cum seqq.* 24

Si tamen electio pauperum commissa sit Priori Fratrum Prædicatorum, poterit eligere Fratres suos, 25

quam

quamvis ipsi filij sint spurij, quia non dat eia de suo, sed de alieno. Peregr. de iure fisci lib. 3. tit. 18. num. 101. Gonzal. d. gloss. 1. n. 54. D. Barbos. in priuatis scholiis ad l. si is qui, ff. de vulgari, a. 2. latè Franc. Carp. d. c. 5. a. 41. vbi resoluit Religiosum, cui aliqua distributio commissa fuit, suo monasterio largiri posse, etiamsi commissarius solus sit, & citat Synest. verb. testamentum 2. n. 2. vers. quintum, Fr. Emman. qq. Regul. tom. 3. q. 70. art. 4. Cardin. Mantic. de coniect. lib. 8. tit. 5. a. 7. in addit.

Vtrùm si testator iusserit certam quantitatem expendi singulis annis inter pauperes, seu virgines maritandas, possit executor totam quantitatem insimul primo anno expendere? Pars affirmatiua, quæ vera est, satis ostenditur ex reg. l. stipulatio ista 38. §. inter certam, ff. de verbor. obligat. l. post mortem 12. C. de fideicom. l. vxorem 39. §. Scæuola, ff. de legat. 3. quibus habetur grauatum restituere post mortem posse statim in vita restituere. Secundò expenditur, quod præmatura hæc distributio multò magis fauet animæ defuncti, argum. c. in litteris, in fine, de raptorib. cap. anima 13. q. 2. vnde melius facta, seu opportuniùs iudicari debet, quippe cum magis secundum defuncti voluntatem facta sit, argum. l. in test. 12. ff. de regulis iur. & l. in conditionibus 16. ff. de condit. & demonstr. Igitur præmaturè fieri poterit, quinimò si testator sciuisset hoc hæredem libenter facturum, statim præcepisset, obseruant Bald. in l. post mortem, num. 10. Dec. n. 2. vbi Cagnol. n. 6. communem testatur in l. cùm tempus, ff. de regulis iuris, Couar. in c. tua nobis, n. 5. de testam. Gomez l. 27. Tauri, n. 7. Mench. de success. §. 7. n. 19. Peralt. in l. cùm pater, §. à filia, n. 3. ff. de legat. 2. refert plures, affirmans olim, & nunc sibi veram videri opinionem, Padil. in l. vnum ex familia, in princ. n. 2. ff. de leg. 2. Molin. de Iustit. tr. 2. disp. 249. colum. 2. in princ. Quamvis oppositum, immò tempus à testatore præfinitum præuenire non posse, affirmet Bart. communiter receptus, & plerique alij, quos referunt Couar. Mench. & Padil. citatis locis.

26 Quando testator mandat bona sua distribui in virgines maritandas, non poterunt executores ea erogare in virgines ingredientes monasterium, Natta cons. 249. num. 4. Roland. cons. 35. n. 16. vol. 3. Boër. decis. 3. num. 13. Cardin. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 8. tit. 5. num 22. & lib. 11. tit. 23. num. 5. Simon de Præris de interpret. vltim. volunt. lib. 5. dubit. 2. num. 77. Gaspar Baeza de non meliorandis dotibus filiarum, c. 14. n. 9. Perez l. 1. tit. 2. lib. 5. Ordin. pag. 72. & 79. Iacob. de Graffiis in aureis dec. par. 1. lib. 2. cap. 59. n. 16. Mariens. l. 14. tit. 5. gloss. 1. n. 14. tit. 4. lib. 5. nouæ recop. Menoch. de præsumpt. lib. 4. præs. 189. num. 95. Surd. de alim. tit. 1. quæst. 93. à n. 35. Gutier. Canon. lib. 1. c. 32. num. 20. ad medium, & cons. 26. à n. 13. Sanch. de matrim. lib. 2. disput. 33. à num. 31. Molin. de iustit. tract. 2. disp. 207. conclus. 10. Less. eod. tract. lib. 2. c. 18. dub. 15. Fr. Basil. de impedim. matrimonij c. 17. §. 1. vers. ex his, Cened. pract. & Canon. qq. lib. 1. q. 35. n. 11. Garsia Mastril. Sicilia decis. 153. Perez de Lara de Capellaniis, & anniuersariis, lib. 1. cap. 21. n. 24. Ioan. Maria Nouar. in noua edit. de elect. fori, sect. 1. quæst. 66. num. 26. nouissimè me citato in hoc loco, Trullench. in exposit. Decalogi, lib. 7. cap. 18. dub. 12. num. 14.

27 Quando verò legatum relinquitur alicui personæ determinatæ, vt matrimonium ineat, ferè certum est deberi si Religionem ingrediatur, per auth. nisi rogati, C. ad S.C. Trebell. & auth. de Sanctissimis Episcopis, §. sed & hoc præsenti, collat. 9. Couar. lib. 1. var. cap. 9. n. 10. Emman. Costa in l. cùm tale, §. si arbitratu, limit. 4. n. 5. Menoch. d. lib. 4. q. 148. à n. 13. Perez d. l. 1. vers. legatum relictum, Sanch. d. disp. 32. à n. 29.

28 Vtrùm autem si legatum relinquatur sub hac forma, Lego tibi mille si nubas, centum si Religionem ingrediaris, mille debeantur monasterio? Affirmatiuam partem semper probabiliorem duxi: ratio quæ me in eam induxit, non sumitur ex commutatione in melius, id enim priuata auctoritate fieri non posse in vltimis voluntatibus dicit Trident. sess. 25. de reform. c. 8. sed ex Iuris dispositione, quod in hoc casu pro non adiectis huiusmodi conditiones habere voluit, Nouell. 123. de Sanctiss. Episcopis, c. 37. d. auth. nisi rogati: non quidem quia Ius hanc interpretatur fuisse testatoris mentem, vt nonnulli existimant; quomodo enim ea præsumeretur mens cùm leget sæpè etiam Religionis mentione facta? Sed contra eorum voluntatem in fauorem Religionis. Verùm attendendum censuerim, factumne id fuerit à testatore in odium Religionis, & quasi in pœnam ne ingrediatur, vel habito respectu ad morem loci, qui ferè vniuersalis est, & quantitatem dotis, quæ solet dari tam contrahenti matrimonium, quàm ingredienti Religionem, quæ semper solet esse multò maior, quæ datur nubenti, quàm ingredienti Religionem, & primo casu benè poterit amplecti prima opinio, vt dentur mille tanquam quod cedat in pœnam ipsius testatoris. Secundo verò casu à testatoris dispositione non recedendum putarem, & hoc iudicis arbitrio decernendum; aliàs non est grauandus hæres vt subleuetur legatarius: sed quia quæstio hæc altiorem petit indaginem, qui eam cupit latissimè examinare, consulat Anton. Gabr. lib. 4. commun. tit. de leg. concl. 2. Roland. cons. 35. vol. 3. Mich. Grass. lib. sent. §. legatum, q. 50. n. 12. Nicol. Mozz. de contract. tract. de matrim. tit. de diuisione matrimonij, num. 1. Ludouic. Beja respons. casuum conscientiæ, p. 1. casu 44. Cacheran. Pedem. dec. 126. n. 6. Couar. lib. 1. var. cap. 19. num. 9. Capic. dec. 204. Iacob. Cancer. lib. 1. var. cap. 44. à n. 15. Perez l. 7. tit. 1. lib. 1. Ordin. Cost in l. cùm tale, §. si arbitratu, ampl. 21. n. 5. Lar. in l. si quis à liberis, §. si quis ex his, num. 174. Menoch. de præsumpt. lib. 4. quæst. 83. num. 4. & num. 26. in fine, & cons. 169. num. 18. Zerol. in praxi Episcop. p. 1. §. legatum, vers. ad quartum, Spin. in speculo testam. gloss. 14. princ. num. 58. Less. dict. dub. 15. Paul. Comitol. respons. moral. lib. 7. quæst. 7. circa finem, Fr. Basil. vbi suprà, Marc. Ant. Genuens. in pract. Eccles. quæst. 149. Fr. Emman. quæst. Regal. tom. 2. q. 127. art. 1. Cenal. commun. q. 141. Perez de Lara d. c. 21. num. 25. Galganett. de condit. & demonstr. p. 10. c. 8. n. 44. Molin. de Iustit. disp. 107. vers. dubium deinde est, Mastrill. dict. dec. 153. num. 9. Marta de iurisdict. p. 4. casu 8. Rebel. de oblig. iust. p. 2. lib. 18. q. 16. n. 3. Benedict. Ægid. in repetit. l. Titia, ff. de condit. & demonstr. p. 1. n. 48. Benedict. Pinel. select. iuris interpret. lib. 1. c. 20. à n. 29. plures Doctores ex antiquioribus refert Cened. ad Decretal. collect. 111. n. 2. & pract. & canon. quæst. lib. 1. quæst. 35. per totam.

ALLEGATIO LXXXIV.

Episcopus an solus habeat causarum matrimonialium cognitionem.

SVMMARIVM.

1 *Matrimoniales causæ inter arduas numerantur.*
2 *Matrimoniales causæ non per inferiores, sed ab Episcopis tantùm sunt cognoscendæ.*
3 *Vicarius generalis Episcopi ex commissione generali potest de causis matrimonialibus cognoscere.*
4 *Capitulum Sede vacante de matrimonialibus causis potest cognoscere, secus de causis delegatis Episcopo, aut eius Vicario.*
5 *Inferiores Episcopo possunt ex præscriptione, consuetudine, vel priuilegio quærere facultatem cognoscendi*

cendi de causis matrimonialibus.

6 *Papa causam matrimonialem potest delegare non solùm Episcopo, sed etiam inferiori.*

7 *Matrimonialis controuersia si à Romano Pontif. cuiquam delegatur, non poterit is delegatus etiam Episcopo eam subdelegare.*

8 *Causa matrimonialis est grauis.*

9 *Mulier in causa matrimoniali testis esse non potest.*

10 *Iuramentum in supplementum probationis non præstatur in causa matrimoniali.*

11 *Causæ graues non possunt subdelegari sine magna causa.*

12 *Causæ graues, & arduæ cum delegantur, censetur electa industria personæ.*

13 *Industria persona quando est electa, non potest quis mandare alicui vices suas.*

14 Cap. ea litteris, de in integr. restitut. *declaratur.*

15 *Causas matrimoniales, quæ spectant ad Episcopum iure ordinario, potest ipse committere discutiendas, & decidendas Doctoribus, qui statuta Canonum non ignorent.*

16 *Natiuitatis incidens quæstio in iudicio seculari hæreditatis ad Episcopum, seu eius delegatum est remittenda.*

17 *Iudices laici omninò prohibiti, & incapaces sunt ad cognoscendum de his, quæ sine spiritualium supernaturalium cognitione decidi nequeunt.*

18 *Iudices incompetentes ad cognoscendum principaliter de causa aliqua, possunt cognoscere de incidentia.*

19 *Iudex Ecclesiasticus, qui respectu temporalium incompetens est, potest cognoscere de causa temporali si ea in Ecclesiasticam, quæ coram eo vertitur, inciderit.*

20 *Iudex secularis cognoscens de causa ciuili hæreditatis, an possit decidere quæstionem natiuitatis, vel aliud dubium matrimoniale, ponitur distinctio Bart. &* n. 21. *alia Abbatis.*

22 *Iudex criminalium causarum de ciuili incidenter, & iudex ciuilium de criminali incidenter cognoscere potest.*

23 *Iudices alij dicuntur competentes simpliciter, alij incompetentes, prorogabiles tamen, alij incompetentes, & improrogabiles, &* n. 24. *inter eos differentia constituitur.*

25 *Iudex Ecclesiasticus an possit cognoscere de incidentibus solùm ad decisionem causæ principalis ostenditur.*

26 Cap. causam quæ 7. qui filij sint legitimi, *declaratur.*

27 Cap. tuam, de ordine cognit. *declaratur.*

28 Cap. 1. & cap. prælatum, qui filij sint leg. *declaratur.*

29 Cap. ne prudentia, de donation. *declaratur*, & num. 30.

31 *Iudices laici de quæstione facti circa spiritualia cognoscere non possunt.*

32 *Iudices seculares de causa matrimonij, seu natalium, etiam summariè cognoscere non possunt.*

33 *Compromitti in laicum non potest de causa matrimoniali incidente.*

34 *Iudices seculares etiam super possessorio matrimonij cognoscere non possunt.*

1 MATRIMONIALES causæ cùm arduæ sint, vt tradunt Abb. *in capite mulieri, num. 7. de iureiur.* Sbroz. *de Vicar. Episcop. lib. 2. q. 44. n. 4.* † non per inferiores, sed ab ipsis Episcopis sunt cognoscendæ, quia etsi matrimonium contractus sit, quia tamen Sacramentum Ecclesiæ est, Episcopis tantum de eo cognoscendi potestatem dati probant text. *in cap. mulierum 35. q. 6. c. auditis, de præscript. cap. accedentibus, de excess. Prælat.* disponit Concil. Trid. *sess. 24. de reform. c. 20. vers. Ad hæc causæ matrimoniales*, & ita par, iustùmque Sanctissimi Patres existimauerunt tam sublimi Sacramento Superiores etiam omnium totius Orbis iudices tribuere, ac proinde cognitionem causarum Matrimonialium ad Episcopos, & non ad alios inferiores pertinere, ex citatis iuribus tenent Couar. *de sponsal. p. 2. c. 8. § 12. num. 1.* Sbroz. *de Vicario Episcopi, lib. 2. q. 43. in princ.* Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici, p. 2. c. 9. n. 6.* Gutier. *practic. lib. 3 quæst. 26. n. 1.* Soar. de Paz *in pract. tom. 2. prælud. 1. n. 8.* Gregor. Lopez *l. 7.* per text. ibi, *verb. à los Obispos, tit. 10. p. 4.* Sanchez *de Matr. lib. 3. disp. 29. n. 17.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. decis. 245. in 1. edit. & resol. 215. in 2. edit.* Franc. Molin. *de ritu nupt. lib. 3. diffin. 10. n. 14.* Seraphin. *Rota Roman. decis. 765.* Suar. de Paz. *in pract. tom. 2. prælud. 1. n. 1.* Fusch. *de visitat. lib. 2. n. 9.* Et quod Curia Romana aliis, quàm Episcopis de stylo eam committere non consueuit, asserunt plures citati à Rendina *in promptuario recept. sentent. tit. 72. n. 76.* Vnde Episcopum habere Iuris communis assistentiam in cognitione causarum matrimonialium infra limites suæ diœcesis, tenet Seraph. *decis. 575. n. 4.* Rota *decis. 273. n. 1. & decis. 385. n. 1. p. 2. recentior.* & Marches. *de commission. p. 1. cap. 6. n. 143 pag. 263. in vlt. impress. & n. 190. in fine*, vbi dicit causas matrimoniales in partibus non demandari nisi Episcopis. Ego dum essem Iudex Apostolicus in hac Matritensi Curia, non semel obseruaui huiusmodi causas non delegari nisi Episcopis diœcesim habentibus, non verò titularibus, licèt aliquando viderim aliter fieri. Et idem Marches. *d. loco, num. 191.* subdit, quod matrimonialis causa non solum dicitur quando de matrimonio agitur, sed pariter si de filiorum legitimitate tractetur.

Ac proinde non Decani, Archidiaconi, aut aliorum inferiorum iudicio etiam visitando huiusmodi Matrimonialium causarum cognitionem relinquendam esse statuit expressè Concil. Trident. *d. cap. 20. §. Adhæc*, & sic cognitionem istarum causarum solius Episcopi, non autem aliorum inferiorum examini subiecit Rota apud Post. *in tract. mandati de manut. dec. 309. à princ.* etiamsi essent exempti, vt intellexit Rota *in Constant. iurisdictionis, Veneris 29. Nouemb.* 1617. coram *Otsembergo*, & iterum inter decisiones impressas Reuerendissimi Domini mei Ioan. Baptistæ Coccini *dec. 346. n. 8.* vbi censuit sub nomine *Episcopi*, de quo in Concil. Trident. *d. loco*, non comprehendi Abbates exemptos iurisdictionem quasi Episcopalem habentes. Et dispositionem Concilij loco citato procedere in Decanis, & Archidiaconis, qui sunt in Diœcesi Episcoporum, non autem in illis, qui nullius diœceseos sunt, refert decisum Aloys. Ricc. *in dec. Curiæ Archiep. Neapolit. dec. 184. p. 4.* & censuit Rota apud Mantic. *dec. 102. n. 7.* non loqui de Decanis & Capitulo, sed de aliis inferioribus, qui habent iurisdictionem priuatiuè ad Episcopum. Propterea dispositione Concilij sæpè citato loco interdictum est Decanis, seu Archidiaconis, vel aliis inferioribus Iudicibus criminales causas etiam visitando iudicare, vti asserunt Salzed. *ad Bernard. in pract. c. 3. litt. A. in nouiss. edit.* Galgan. *de iure publico lib. 3. tit. 21. n. 2. & 3.* nam minores Episcopo ea non egere tenuit Rota apud Farin. *dec. 15. n. 8. p. 1. recentior.* Eas tamen iudicare posse Abbates habentes iurisdictionem pleno iure spiritualem, & temporalem, resoluit Aloys. Ricc. *in dec. Curiæ Archiep. Neapol. dec. 184. p. 4.* 2

Potest etiam Episcopi Vicarius huius coniugalis causæ cognitionem tractare, adhuc ex generali commissione Episcopi, quod probatur ex text. *in cap. 1. de frigidis, & malef.* vbi dicitur proponendam esse querelam coram Episcopo, vel eius misso ad diuortium, vbi gloss. *verb. misso*, explicat, id est Vicario. Probatur 3

etiam

etiam in c. vltim. de cognat spirit. vbi dicitur propositum esse impedimentum matrimonij coram Officiali Cantuariensi, & sic supponitur eum posse de causis matrimonij cognoscere. Ita tenent Anton. num. 2. Præp. num. 2. Abb. num. 4. Alexand de Neuo num. 4. in d. cap. fin. Couar. d. num. 1. vers. potest, Anton. Cuch. instit. maior. lib. 2. tit. 8. num. 105. Sbroz d. lib. 2. quæst. 44. in fine, Bettach. in tract. de Episcopo, lib. 4. part. 7. quæst. 20. n. 23. Sanch d. disp. 29. num. 18. vers. secundo, Azor. instit. moral. part. 2. lib. 3. c. 45. quæst. 2. Narbona de appellat. à Vicario ad Episcopum, p. 1. n. 201. Quidquid contrarium velint Rebuff. in praxi benef. tit. de forma Vicar. n. 155. Petr. de Ledesm. de matrim. q. 45. art. 1. puncto 3 dub. 4. Vgol de officio, & potestate Episcopi, c. 4. §. 7. n. 2. vers. nonò causas matrimoniales.

4 Item & Capitulum Sede vacante, quod quidem de causis matrimonialibus cognoscere posse probatur in cap. veniens, iuncta superscriptione, de eo qui duxit in matrim. & resoluunt Couar. d. n. 1. in princ. vers atque etiam, Panin. de officio, & potestate Capituli Sede vacante, part. 1. quæst. 10. sub num. 8. Ragus. de voce Canonic. quæst. 39. num. 1 Quaranta in summa Bullary, verb. Capitulum Sede vacante, quæst. 5. vbi asserit per Conc. Tridentinum d. loco, dispositum esse, quod causæ matrimoniales relinquantur examini, & iurisdictioni Episcopi tantùm, vt excluderentur alij Prælati inferiores, ac Capitulum, in hoc casu non dicitur inferior Episcopo, sed par. Eleganter verò sub distiunctione resoluit Aloys. Ricc. d. resol. 215. vers. sed quicquid, quod aut loquimur de causa matrimoniali ex ordinaria iurisdictione, & tunc non est dubium, quod in ea succedat Capitulum Sede vacante in locum Episcopi: aut loquimur de causa delegata matrimoniali, commissa Episcopo, aut eius Vicario, in hæc verba: Dilecto filio Vicario fratris nostri Episcopi, & tunc Capitulum non succedit in delegatione. Non enim valet Capitulum cognoscere de causa delegata Episcopo, etiamsi apposuerit ille manus ante obitum, per c. quoniam Abbas, de offic. deleg. Bellamer. dec. 166. Marches. de commiss. super commissione appellationum extra Romanam Curiam, p. 2. c. 6. n. 32. Ex quibus ducta est Sacra Rota Romana elapsis annis ad validam iudicandam interpretationem quandam beneficiorum certo modo factam à quodam Hispano, eo quia illa minùs iustè possidebat alter adhuc Hispanus & illegitimè natus, quia obtinuerat dispensationē illegitimitatis à Vicario Capituli Sede vacante, suffulto delegatione Apostolica vigore Breuis expediri cum clausula illa, Officiali, solita apponi in Breuibus directia ad partes Hispaniarum, vbi dicitur, officialis qui in Italia appellatur Vicarius, ex notatis per Bellamer. dec. 5. de officio Vicary, & addit. ad dec. Rota 2. eodem titulo in nouis.

5 Ex præscriptione, consuetudine, vel priuilegio possunt inferiores Episcopo quærere facultatem cognoscendi de causis matrimonialibus, & criminalibus, vt probatur in d. c. accedentibus, resoluunt glos. in c. 1. de consanguin. c. litteras, de restitutione spoliat. Couar. d. n. 1. vers. verùm, Palat. in repet. c. per vestras, notab. 2. §. 1. n. 33. Nauar. cons. 1. sub tit de officio iudicis deleg. n. 5. in antiq. & cons. 3. sub eodem tit. in nouis, nouissimè me citato Mendez à Castro in praxi Lusit. p. 2. lib. 2. c. 1. n. 11. Concil. enim Trid. d. c. 20. non sustulit consuetodinem, in qua sunt inferiores Prælati, si sit immemorialis, vt censuit Sacra Congregatio, prout referunt addit. ad Nauar. d. cons. 3. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 33. n. 5. Rot. in Theatina iurisd. 5. Decembris 1614. coram Reuerendissimo Domino Coccino, impressa per Farin. decis. 610. n. 1. p. 2. recent.

Illud tamen aduertere oportet, Sacram Congregat. censuisse, quod etiam quod inferior alleget immemorabilem, nihilominus Episcopus debet manuteneri, donec de ea per tres sententias cognuscatur, vt testatur Rot. in Theatina iurisdictionis, 17. Decembris 1612. coram Reuerendissimo Domino meo Coccino Decano, apud Farin. dec. 447. n. 1. p. 1. recent. vbi tamen n. 5. declarauit dispositionem Sacri Concilij esse intelligendam quoad manutentionem dandam inferiori, qui docet de priuilegio, & possessione, secundùm terminos c. cùm personæ, de priuil. lib. 6. Sed in hoc recessit postea in alia suprà dicta Theatina iurisdict. 5. Decembris 1614. dum censuit Episcopum habere non solùm de Iure, sed etiam vigore Concilij Trid. fundatam intentionem in cognitione causarum criminalium, & matrimonialium infra limites suæ diœcesis, & donec de contraria immemorabili disceptetur, manutenendum esse in sua possessione, ac proinde per Concilium esse sublatam quadragenariam cum titulo, seu priuilegio: ad quod propositum eadem Rota in Marcis. iurisdictionis, 26. Aprilis 1609. coram Illustrissimo Patriarcha Manzanedo, impressa per Farin. dec. 248. n. 1. p. 2. recent. asserit S. Congreg. Illustrissimorum Cardin. Concil. Trid. interpretum censuisse Decretum Concilij Trident d. c. 20. §. ad hæc, non excludere immemorabilem, sed donec de illa constiterit per tres sententias conformes, non inferiorem, sed diœcesanum Episcopum debere interim huiusmodi causas cognoscere, & n. 2. censuit immemorabilem debere probari cum requisitis, de quibus in gloss. c. 1. de præscript. lib. 6. quam sequuntur ibi Lap. & Franch. n. 16. & cæteri scribentes, Couar. in reg. possess. p. 2. §. 3. n. 7. Verall. dec. 71. p. 1. videlicet per testes deponentes de visu per quadraginta annos ante litem motam, & habentes congruam ætatem, qualis est annorum 54. vt latè in dicta Marcis. iurisdictionis habetur.

Dubium tamen est, an ex delegatione possit infe- 6
rior Episcopo habere causarum matrimonialium cog-
nitionem? In quo pro parte affirmatiua stant text. in
cap proposuisti, de probat. & in c. ex litteris, de in inte-
grum restit. & in c. 1. vt lite non contest. quibus probatur
causam matrimonialem à Romano Pontifice delegari
non solùm Episcopis, sed & inferioribus, nempe Ar-
chidiaconis, Prioribus, & Archipresbyteris. Abb. in c. 1.
de consanguin. & affinit. Rendina d. tit. 72. n. 6. Cou. d.
n. 1. versic. est tamen, † vbi addit non solere Romanos 7.
Pontifices causas matrimoniales, nisi ex iusta causa,
aliis quàm Episcopis committere.

Si matrimonialis controuersia à Romano Pontifice 8
cuiquam delegetur, non poterit is delegatus etiam Epis-
copo eam subdelegare, Couar. vbi proximè, Menoch.
consult. 17. tom. 1. Sbroz d. lib. 2. q. 43. n. 14. & ex eo pro-
batur, quia † causa matrimonij est grauis, gloss. in cap. 9
mulieri 35. de iureiurand. Socin. iun. cons. 86. num. 6. in 2.
edit. Sbroz d. q. 43. num. 10. & ideò in illa mulier testis
esse non potest, cum criminali par esse dicatur, vbi per
text. in d. cap. mulieri, probat Duen. reg. 315. ampliat. 1.
& contra alios declarat Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 1.
comp. 8. à n. 14. Quicquid dicant Tiraquell. l. 9. conanb.
gloss. 1. part. 9. num. 64. & de pœnis temper. cap. 51. n. 47.
& seq. Mascard. de probat. concl. 762. num. 6. Hinc † in 10
causa matrimoniali, quia est grauis, & ardua, & crimi-
nali æquiparatur, iuramentum in supplementum pro-
bationis non præstatur, gloss. verb. absoluto, in d. c mu-
lieri, Turzan. tom. 1. commun. opinion. lib. 4. tit. 10. n. 102.
propè fin. vers. limita secundò, pag. 444. & 446. Mascard.
de prob. in proœm. q. 9. n. 43. & concl. 1030. n. 1. Surd. con-
sult. 109. n. 19. Camill. Borell. in sum. omnium dec. tom. 1.
tit. 54. de iuram. supplet. num. 45. Seraph. de priuilegiis
iuram priuil. 33. à n. 123. post Gail. Caroc. Farin. & alios
Francisc. Molin. d. lib. 1. comp. 15. n. 4. Sed sic est, quod
† causæ graues non possunt subdelegari sine iusta 11
causa, vt probat text. in c. si pro debilitate 3. de offic. de-
leg quem intelligunt Menoch cons. 17. n. 8. & 11 Flam.
de resign lib. 5. q. 3. n. 26. D. Barbosa in l. cùm prætor,
§. 1. n. 396. ff. de iudic. Ergo, &c. † Probatur etiam, quia 12
cum delegantur causæ graues, & arduæ, censetur ele-
cta industria personæ, cap. is cui, de offic. delegat. lib. 6.

Menoch.

Menoch.*d.arb.lib.1.q.54. n.7. & 11. & caſu 68. n.15. & caſu 205. lib.2. de præſumpt. q.21.n.4. & conſ.69. n.58.* Aloyſ.Ricc.*in dec.Curia Archiepiſc.Neapol. p.1. dec.88. n.6.*

13 Sed quando electa eſt induſtria perſonæ, non poteſt quis mandare alteri vices ſuas, *cap.vltim. §. is autem, de offic.deleg.* Suar.*in theſauro recept.ſent.litera D, n.39.* Menoch.*d.q.21. n.2.* Vincent. Honded. *conſ.55. num.79.vol.1.* Surd.*conſ.433.n.15.& 16.* Peregrin. *var. ad rubr.de officio,& poteſt iudicis delegati, n.7.* Sanch. *de matrimonio lib.3.diſp.7.n.18* Ergo nec etiam poterit ſubdelegare cauſas matrimoniales, quæ graues, & ar-
14 duæ ſunt. † Ad text.*in c.ex literis, de in integrum reſtit.* reſpondet Cou.*d.verſ.eſt tamen, in fine,* ibi delegatum cauſam matrimonialem ſubdelegaſſe, quia eam commiſit collegæ, cui ipſe Romanus Pontifex eandem cauſam commiſerat,& cuius induſtria ab ipſo Principe ad idem negotium electa fuerat.

15 Cauſas verò matrimoniales, quæ ſpectant ad Epiſcopum iure ordinario, poteſt ipſe committere diſcutiendas,& decidendas Doctoribus, etiam qui non ſunt eius Vicarij, Alexand. *conſ.149.volum.3.* Gl.*in d.c.2. de conſanguinitate,* Sbroz.*d.quæſt.43.num.7. & 8.* Cou. *d. num 1.verſ. item ex delegatione.* Et debent huiuſmodi cauſæ matrimoniales ob ſui grauitatem cognoſci, & iudicari ab his, qui ſtatuta Canonum non ignorant, vt probatur *in d.cap.1.in fine*, vbi cauſæ matrimoniales ſolummodo committuntur peritis,& tractantur per iudices diſcretos, Couar.*vbi proximè,* Sbrox. *dict.lib.2. q.43.n.32.& quæſt.44. n.1.* Menoch. *conſ.100. n.240. & 258.* dicentes etiam iniquum eſſe quemquam coniugalem controuerſiam diffinire, qui non ſit Iuris Canonici peritus, tamen latam ſententiam validam eſſe propter iuriſdictionem, quam habet is, qui eam tulerit.

16 Adeò verum eſt Epiſcopum, ſeu ab eo delegatum, modo ſupra explicato, matrimonialium cauſarum cognitionem habere, vt etiam quæſtio natiuitatis incidens in cauſa ciuili hæreditatis, quæ vertitur coram ſeculari, ad Epiſcopum, ſeu eius delegatum ſit remittenda, vt probant text.*in cap.lator 5.& in cap. cauſam quæ 8. qui filij ſint leg.& in cap tuam, de ordine cognit.* quibus in locis obſeruant communiter ſcribentes, Mantua *lib.1.dialogo 42.* Couar.*de ſponſalib.p.2.cap.8.§.3. n.4.* Garcia *reg.353.* D Barboſa *in l.Titia, num.22. ff. ſoluto*
17 *matrim.* Ratio verò facilis eſt, quia conſtat † iudices laicos incapaces, omninò prohibitos, & incompetentes eſſe ad cognoſcendum de his, quæ ſine ſpiritualium ſupernaturalium cognitione decidi nequeunt, *c.2.de iud.* conſtat etiam cauſam legitimitatis diſcuti, & decidi non poſſe abſque eo quod agatur de iuribus, & validitate matrimonij, ex quo pendet, atque ita cum matrimonium Eccleſiæ ſit Sacramentum, *c.ad abolendam, de hæret.* Conc.Trid.*ſeſſ.24.de reform.matr.can.2,* ſubindeque cauſis matrimonialibus ſolus Eccleſiaſticus iudex ſit competens, *d.c.accedentibus, de exceſſ.Prælat.* Trid.*d.ſeſſ.24.can.12.* rectè ſequitur, minimè ſeculares de cauſa natalium, ſeu legitimitatis poſſe cognoſcere, ſed potiùs, ſi incidat in cauſa hæreditatis, quæ coram illis vertitur, ad Eccleſiaſticum iudicium eſſe remittendam.

18 Verùm, vt quicquid in hac materia adduci ſolet, pleniſſimè diſcutiatur,& veritas clariùs eluceſcat, difficultatem vnam, quam patitur ſupradicta reſolutio, in medium proferam, quæ deducitur ex reg.text.*in l.quoties, C.de iudic.& in l.2.C. de ordine iudic.* cum ſimilibus, quibus probatur iudices incompetentes ad cognoſcendum principaliter de cauſa aliqua, poſſe cognoſcere de incidentia, Menoch.*de arbitr.lib.1. quæſt.91. n.8. & 9* Gatt.*de nobilit.gloſſ.1.num,17.* Cald.Pereira *quæſt. forenſ.lib.1.quæſt 25.à num.12.& de empt. c.34. n.31.* D.Barboſa *in d.l. Titia, à n.21.* Morla *in emporio iuris,*
19 *part.1.tit.2.de prælud.n.145.* Vnde † iudex Eccleſiaſticus, qui reſpectu temporalium incompetens eſt, ex reg.*c.cùm ad verum, 86.diſt.* poteſt cognoſcere de cauſa temporali, ſi ea in Eccleſiaſticam, quæ coram eo vertitur, inciderit, veluti de dote & alimentis, vbi principaliter agitur de matrimonio, vt probant text.*in cap. de prudentia,& in c.nuper,& in c. per veſtras, de donat. inter virum,& vxorem,* reſoluunt Mantua *d. dialog.42.* Gerard. *ſing.88.* Hippol.*ſing.589.* Palat.*in repet. c. per veſtras, notab.2.num.1.* Gom.*l.50.Tauri, num.53.* Nouel. *de dote, part.9. priuileg.16.* Suar.de Paz *in pract. tom.2. præl.2.num.21.* Molina *de primogen.lib.2. cap.15. n.76.* Molina *de Iuſtit. tom.2. diſp.443.* Gutier. *pract. lib.1. quæſt.44.à num.6.& lib.3 quæſt.9.n.28.* Azeuedo *l.10. num.44 & ſeq.tit.1.lib.4.noua Recopil.* D.Barboſa *in l.1. p.1.n.46.ff.ſoluto matrim.* Ergo ſimiliter videtur dicendum, iudicem ſecularem cognoſcentem de cauſa ciuili hæreditatis, poſſe incidenter decidere quæſtionem natiuitatis.

Mouet difficultatem Bart.*in l. Titia, num.1.ff.ſoluto* 20
matr.& concludit *num 5.* quod ſi quæſtio de validitate matrimonij incidit coram iudice ſeculari, non inter coniuges ad finem, vt ſententia ab eo lata validitatem matrimonij decidat, ſed vt filius natus ſit, & iudicetur ex legitimo matrimonio per modum cauſæ, vt hæreditatem conſequi valeat, concludit ille, poſſe ſecularem de matrimonio cognoſcere, vt euincit difficultas ſuperpoſita. At contrarium *in d.c.lator,& in d.c.tuam,* procedere quando cauſa natalium ita incidit coram ſeculari, vt ſuper validitate matrimonij pronuntiare oporteat inter ipſos coniuges. Verùm hic intellectus conuincitur ex *d.cap. lator*, in quo minimè agebatur inter coniuges, ſed inter filium, & nepotem, ad effectum ſucceſſionis auitæ, atque ita non ſuper matrimonio erat pronuntiandum, ſed ſuper validitate; matrimonij autem validitas ſolum veniebat per modum cauſæ,& nihilominus probat text.ſecularem de legitimitate cognoſcere non potuiſſe, ſed neceſſariò debere remittere. Conſonat text. *in d.c.tuam*, ſecundum communem intellectum, de quo in ſummario. Quare meritò hanc Bart. reſolutionem à Doctoribus communiter improbari teſtis eſt Alexand.*in eadem.l.Titia, n. 6.* inquiens vix ſibi poſſe perſuadere, quod ea verba Bartoli ſint: ſequitur D.Barboſa *d.n.12.* poſt Albertin. & alios quos *ibi* refert.

Abb.igitur *in d.cap. tuam, n.9.* diſtinguit inter cau- 21
ſas incidentes inter eandem ſpeciem iuriſdictionis, vel diuerſam: nam ſi cauſa incidens eſt eiuſdem ſpeciei cum principali, poteſt iudex aliàs incompetens de ea cognoſcere, & procedere, *d.l.quoties*; non ita ſi ad diuerſam ſpeciem iuriſdictionis pertineat, vt eſt iuriſdictio ſecularis reſpectu Eccleſiaſticæ, iuxta reg. *cap. Eccleſia, de conſtit.* cum ſimilibus. Verùm non ſatisfacit hæc reſolutio; nam ex ea ſequeretur etiam iudices Eccleſiaſticos de cauſa ſeculari incidente in Eccleſiaſticam, veluti de dote, quando principaliter coram illis de matrimonio agitur, cognoſcere non poſſe, quia æquè diuerſa eſt iuriſdictio Eccleſiaſtica reſpectu ſecularium, vt ſecularis reſpectu ſpiritualium, ex reg.*d.cap.cùm ad verum, 96. diſtinct.* quod tamen eſt contra text.*in d.c.de prudentia,*& communem, de qua ibi, ſequitur etiam non poſſe iudicem criminalium de ciuili cauſa incidente cognoſcere; nec è contra iudicem ciuilium cognoſcere de criminali, quia diuerſas eſſe iuriſdictionis ſpecies probat text.*in l.ſolemus 61.§. latrunculator, ff.de iudic.* iunctis his, quæ de eius materia tradunt multi, de quibus Alphan.*collect.758.* Vaſ-
laſc.*conſult.27.n.5.* tamen † iudicem criminalium cau- 22
ſarum de ciuili incidenter cognoſcere poſſe, probat *l.4 § ſi dicantur, in princ.ff.finium regund.* ſicut è contra iudicem ciuilium de criminali incidenter poſſe cognoſcere probat *l. nullum, C. de teſtib.* ex quibus, & aliis notant Abb. & plures quos referunt.& ſequuntur Vant.*de nullit. tit.ex defectu iuriſdict. Ordin. num.49.*

Menoch.

Menoch. *de arbitr. lib. 1. q. 82. n. 10* Æn. Robert. *rerum iudicat. lib. 3. c. 5*.

23 Ego tamen pro clariori prædictorum explicatione iudices quoad nostrum propositum tripliciter posse considerari præmittendum duco; alij enim dicuntur cōpetentes simpliciter, alij incompetentes, & improrogabiles. *Prioris* membri exemplum poni debet in illis, qui attento iure, absque vlla prorogatiune, seu consensu litigantium adiri possunt, & debent, itavt illorum forum simpliciter competens sit, qualis est iudex illius loci respectu sui territorij, de quibus *in l. 2. ff. si quis in ius vocatus, & l. pen ff. de iurisd. Secundi* membri exemplum ponunt in iudice Ecclesiastico, respectu secularium; licèt enim incompetens sit in causis temporalibus respectu laicorum, iuxta *d. cap cum ad verum*; nihilominus tamen si laici in iudicem Ecclesiasticum consentiant, competens efficitur, possunt namque illius iurisdictionem prorogare, iuxta text. *in l. Episcopale, 9. C. de Episcop. aud.* tradunt Bart. *in l. ex consensu, in princip ff. de appellat.* communis ex Curt. *in l. 1. num. 6. ff. de iudic.* Boër. *decis. 69. num. 4. & 5. Tertij* & posterioris membri exemplum ponunt in iudice seculari respectu spiritualium, qui omnino Incompetens, vetitus, incapax, & directè prohibitus censetur ad cognoscendum de illis, etiamsi partes consentiant, *c. si diligenti. c. significasti, de foro compet.* immò nec ex delegatione Ecclesiastici iudicia, *cap. 2. de iudic.* iuncta *gl. 2* & communi, de qua Dec. *n. 5.* & Ripa, *n. 34.* atque alij ibi.

24 Vnde inferes quoad effectum cognoscendi de causis incidentibus, maximum dari inter prædictos iudices discrimen; etenim illi qui sunt vetiti, & omnino incapaces, nec principaliter, nec incidenter cognoscere possunt de causis, in quibus sunt incapaces, & directè prohibiti: at verò iudices incompetentes, non tamen vetiti, nec incapaces, quamuis non possint cognoscere principaliter, in quibus sunt incompetentes; possunt tamen de illis pronuntiare, quando illæ causæ inciderint in causa principali, in qua sunt competentes, quia licet iudex quæstionem incidentem examinet, non tamen super ea primò & principaliter, sed super alia, de qua competens est, definitiuè pronuntiat, iuxta *l. 1.* ibi, *vniuersam incidentem quæstionem examinare*, &c. *C. de ord. iudic.* explicant Anton. *in c. cum Ecclesia, n. 15. de causa possess.* Capr. *decis. 7. n. 4.* Ex quibus clarè videbis quàm magna inter iudices seculares, & Ecclesiasticos quoad causas incidentes detur differentia, etenim seculares cum sint vetiti & directè prohibiti, causas Ecclesiasticas nec principaliter, nec incidenter definire possunt, immò eas cùm in causa principali, de qua cognoscunt, inciderint, tenentur ad forum Ecclesiasticum remittere, iuxta *d. cap. lator, & d. cap. suam*, cum similibus supra citatis, iudex tamen Ecclesiasticus cum respectu causarum secularium incompetens tantùm sit, non verò vetitus, aut directè prohibitus, quamuis non possit de ipsis principaliter cognoscere, rectè tamen, si illæ inciderint in causa Ecclesiastica, in qua sunt competentes, possunt de illis pronuntiare, iuxta *d. c. de prudentia, & c. per venerabilem*, ibi, *casualiter exercemus, qui filij sint legit.*

25 Sed dubium est, an Ecclesiasticus iudex possit cognoscere de huiusmodi incidentibus, solum ad decisionem causæ principalis, vel super eis pronunciare, & diffinitiuè decidere? In quo videtur receptior opinio illa, quæ habet Ecclesiasticum iudicem solum de incidenti temporali cognoscere posse per modum causæ, vel vt suam iurisdictionem, & sententiam à se latam tueatur, impedientes coërcendo, vt voluerunt antiqui omnes, quos refert Præpos. *in c. 1. num. 5. qui filij sint leg.* & sequitur ibi Cuiac. Couar. *d. n. 4. in fine*, Robert. *d. c. 5. vers. pro Titio.* Pro quibus adduci potest ratio *d. l. 1. C. de ordine iudic.* quæ euincit iudicem, qui de principali causa cognoscit, & respectu incidentis incompetens est, solum cognoscere posse de incidenti per modum causæ in ordine ad principalem; non tamen de ea pronuntiare, nec sententiam, quam profert circa principalem, parere actionem, vel exceptionem respectu incidentis, vt colligitur ex verbis ipsius *l. 1.* ibi, *vniuersam incidentem quæstionem*, iuncto ibi, *quoniam non de ea, sed de hæreditate pronuntiat.* Deinde facit † text. *in d. c. causam, quæ 7. qui filij sint leg.* vbi de causa 26
legitimitatis principaliter agebatur coram iudice Ecclesiastico, virtute rescripti Apostol. & accessoriè de restitutione terrarum, quibus altera pars fuerat spoliata; & tamen decidit text. iudicem Ecclesiasticum de sola quæstione legitimitatis esse competentem, & iudicium possessorium Regi, seu sæculari potestati esse relinquendum. Denique facit text. *in d. c. suam, de ordine cognit.* ex cuius litera planè deprehendimus † causam 27
Natalium Reginæ Cypri principaliter coram Summo Pont. fuisse agitatam, & prius de legitimitate ipsa, quàm de hæreditate fuisse inceptum iudicium, vt denotant illa verba, causam successionis incipere; & tamen causam hæreditatis accessoriam, & ab illa Natalium dependentem, ad sæculare iudicium Regis Francorum deductam fuisse, quem intellectum in se verum esse, & iuxta eum stare propriè verba text. cùm secundum contrarium intellectum improprientur, fatetur Abb. *ibi n. 7. vers. secundus intellectus.* Si quis autem petat, in quo maneat differentia, de qua suprà, inter Ecclesiasticos, & seculares iudices, respondebitur eam posse assignari, quod seculares nullo modo, etiam per modum causæ, possunt de spirituali cognoscere, Ecclesiastici verò possunt per modum causæ, ex ratione diuersitatis superius assignata, non tamen cognoscere poterunt, ad effectum, vt pronuntient, & ex tali sententia actio, vel exceptio oriatur; immò sicut seculares tenentur incidentem quæstionem spiritualem ad Ecclesiasticum remittere, ita tenebitur Ecclesiasticus incidentem quæstionem secularem laico iudici decidendam, ac diffiniendam demandare.

Non obstant huic resolutioni text. *in c. 1. & in cap. perlatum, qui filij sint leg.* quatenus videntur decidere 28
posse Ecclesiasticum pronunciare de causa dotis, & hæreditatis incidente in causa legitimitatis, quæ coram eo vertebatur, respondetur enim cum Innocent. non iubete Pontifices ibi hæreditatem restitui, nec aliter super ea pronunciare, hoc enim tantummodo ad iudicem secularem pertinere constat ex proximè dictis, sed solum prohibent ea lata parti, ne molestet super hæreditate eum, qui legitimus iudicatus est, ex ea sola occasione, quod sit illegitimus; quia per hoc directè offenditur sententia lata ab Ecclesia super causa spirituali natalium, quæ in vtroque foro seruari debuit, & exceptionem rei iudicatæ producit, iuxta reg. *cap. 2. de except. in 6.* & quia ad eandem Ecclesiam pertinet, sicut ad quemlibet alium iudicem, suam tueri iurisdictionem, & resistentes sententiis à se ritè latis coërcere, *cap. 1. de offic. deleg.* & per totum, *ff. si quis ius dicenti non obtemperauerit.*

Nec obstat difficilis text. *in d. cap. de prudentia, de donat. inter virum, & vxorem*, dum claris verbis probat 29
Iudicem Ecclesiasticum, qui de validitate matrimonij cognouit, potuisse, & debuisse de causa dotis incidente accessoriè cognoscere, & essentialiter definire, nam habet varios intellectus propter quos infirmum est argumentum ex illo desumptum. In primis enim Innocent. Imola, Abb. & alij *ibi*, Dec. *in authent. quod locum, n. 1. C. de collationibus*, Felin. *in cap licet, de foro compet.* Aufrer. *de potest. Ecclesiæ super laicos, fall. 27.* Gomez *in c. vltim. n. 22. de iudic. in 6.* Ripa, *in l. 1. n. 48. ff. soluto matrim.* Bald. Nouel. *de dote, p. 9 priuileg. 16.* Perez *l. 2. tit. 1. lib. 3. Ordin.* Suar. de Pace *d. prælud. 2. n. 21.* existimant causam dotis, etiam principaliter motam, esse mixti fori, itavt inter iudicem Ecclesiasticum, & secularem sit locus præuentioni, & ideo potuisse iudicem

Ecclesia

Eccleſiaſticum *in d.c.de prudentia*, de prædicta cauſa dotis cognoſcere,& ſuper ea pronunciare, quod etiam probat auctoritate text.*in c.per veſtras,eodem tit.de donat.inter vir.& vxor.& cap.ex litteris,de pignorib.* Verùm intellectus iſte conuincitur ex littera prædicti text.*in cap.de prudentia*,ibi,*vos qui de matrimonio principaliter cognouiſtis,de dote,quæ iſt cauſa incidens, accesſoriè cognoſcere voluiſtis*; quæ verba oſtendunt Eccleſiaſticum iudicem non alia ratione, quàm incidentiæ,de dote cognouiſſe. Quare contra Innoc.reſoluunt Doctores magis communiter, reſoluentes ſententiam gloſſ.*verb.acceſſoriè*,ibi,*vt teſtantur*.Molin. *de primog. lib.2.c.15.n.76.* D.Barboſa,*in d.l.1.p.1. n.46.* Palat. *in repet.cap.per veſtras,notab.2.* Nec contrarium probant iura,quæ pro Innoc.adducuntur,nam ad *d. cap.per veſtras*,plenè ſatisfacit ibi Palat.*d.notab.2. n.5.* oſtendens loqui de paupere, atque miſerabili perſona, de cuius cauſa Pontificem, & Eccleſiaſticos iudices competentes eſſe notant Doct.communiter per text. ibi, *in cap. ex parte,de foro compet.* vt vel inuitus fatetur Couar. *pract.c.6.n.1.* D.Barboſa *d.p.1.n.49. ad fin.* qui etiam *n.7.* ſimiliter reſpondet ad *d.c. ex litteris*, quod mulier, de qua ibi, erat oppreſſa per iudicem ſecularem à quo propter delictum mariti fuerat propria dote ſpoliata.

30 Verùm,vt rectiùs percipere poſſis verum *d. c.de prudentia* intellectum, aduerte cauſam dotis, de qua ibi, non eſſe propriè incidentem,quaſi ad deciſionem cauſæ principalis eſſet neceſſaria, vt eſt cauſa ſtatus *in d. l.quoties*,ſed eſſe propriè dependentem ex matrimonij validitate,vel nullitate, ideo ad Eccleſiaſticũ pertinere fatemur,ex auctoritate,*d.c.prudentia*. Si verò principaliter de ea agatur inter laicos, ad iudicem ſecularem eſt deferenda, veluti quando ſoluto matrimonio repetitur ab hæredibus vxoris,vel quando eo conſtante, mulier agit ex capite inopiæ, ad quam vergit maritus vel ſi petatur à viro tanquam promiſſa,ex notatis *in l. ſi conſtante.ff.ſoluto matrimonio, & d.c.per veſtras*, & traditis per D.Barboſam *d.part.1.num.46.* Bobadill. *in ſua politica,lib.1.c.17.n.101.* Ceual.*de cognit. per viam violent.q 13.* Marta *de iuriſd.p.2. c.21. à n.15.* Cened. *pract q.37.* nouiſſimè D.Felician.de Vega me citato *in hoc loco,relect cap.ex tenore 11.de foro compet.num.39.* Pro ratione verò differentiæ inter dotem, de qua ibi, & hæreditatem de qua *in dict.cap.cauſam quæ*,occurrebat cum aliquibus præceptoribus dicere, cauſam dotis eo caſu iudicio Eccleſiæ fuiſſe ſpecialiter reſeruatam, ex text. *in cap.1.de donat. inter virum*,iuncto intellectu magis communi: de quo Couarr.*d part.2.c.6.§.8. num.16.* D. Barboſa *in rubr.ff. ſoluto matrimon. part.2. num.39.* Cuius reſeruationis ratio reddi poteſt ex maxima coniunctione, ſeu connexitate, quam habet dos cum matrimonio; nam ſine matrimonio dos conſtare non poteſt, *l.3.ff. de iur.dot.* atque ideo quod iudex Eccleſiaſticus iudicat matrimonium non valuiſſe, meritò & conſequenter debet iudicare dotem reſtituendam, quæ neceſſaria dependentia non reperitur in hæreditate, longéque minus in reſtitutione terrarum, de qua *in d.c.cauſam quæ*. Ex qua ratione non temerè tentari poteſt, abſque ſpeciali Eccleſiæ reſeruatione, connexionem hanc matrimonij cum dote ſufficere debuiſſe, vt ſecundum generales regulas iudex, qui matrimonium nullum eſſe pronuntiauit, debeat iubere dotem reſtitui, tanquam quid connexum inſeparabiliter, iuxta principium illud, de connexis idem eſt iudicium, *cap. tranſlato, de conſtitution.* cum citatis in libello *de princip. vtriuſque iuris, littera C, numer. 39.* & in materia iuriſdictionis, *cap. quanto, de iudic.* vbi ratione connexitatis, quam iuſpatronatus habet cum iure ſpirituali miniſtri, quem præſentat patronus, ex iuris principio reſpondet Pontifex, quod coram Eccleſiaſtico iudice debeat tractari, vbi notant noſtri, præcipuè Decian. *num. 3.* adducens tanquam ſimile *dict. cap. de prudentia*, & alia, quæ vide.

Ex quibus infertur, noſtram principalem reſolutionem procedere ſiue agatur de cauſa ex aliqua quæſtione iuris pendente,veluti an matrimonium legitimè ſit contractum, & validum; ſiue verſetur circa factum ſolummodo, veluti quia debitatur an matrimonium fuerit contractum de facto inter perſonas habiles ad contrahendum,de quæſtione enim facti circa ſpiritualia laicos iudices cognoſcere non poſſe tenent Bald.& Fulgoſ.*in l.quoties*. Abb.*in d.c.tuam,num.10.* & alij, ex quibus communem dicit Aretin. *in l. omni nouatione, n.3.C.de ſacroſ. Eccleſ.* & poſt Lap. conſtanter tuetur Fachin.*controuerſ.iuris lib.1.cap.44.* Azor.*inſtit moral. p.1.lib.7.c.25.q.5.in fine*,Monet.*de decim. c.8. q.1. ſub n.14.* me citato *in hoc loco*,doctiſſimus Sperell. *in deciſ. fori Eccleſiaſt.deciſ.8.num.54.* Qui pluribus mouentur fundamentis. *Primò*, quia qui cognoſcit de facto rei ſpiritualis, cognoſcit etiam de re ipſa ſpirituali; nam ex facto ius oritur,*l.ſi ex plagis §.1.& in clino,ff.ad legem Aquil.*cum citatis *in libello de princ iuris, litter.F, n.13.* Denique mouentur præcipue ex *c.ſi iudex laicus, de ſentent. excomm. in 6.* vbi agitur de ſola quæſtione facti,an ſcilicet quis ordinatus,ſeu clericus ſit,& tamen decidit ad iudicem Eccleſiaſticum pertinere, & laicos de ea non poſſe cognoſcere. Expendunt etiam verba text.*in c.vt inquiſitionis,§.prohibemus*,ibi,*quoquo modo, de hæret.in 6.* quæ verba omnem modum cognoſcendi, ſiue de iure, ſiue de facto,videntur excludere. Quamuis iudicem ſecularem de quæſtione facti poſſe cognoſcere,tenent Bart.*in d l.quoties,& in d.l. Titia*, vbi latè D. Barboſa *à n.22.& 24.& 53 verſ. ſecunda principalis concluſio*,Vant.*d.n.54 in fine.* Couarr. *d.cap & §.12. n.3.* Garcias Falcon. *reg. 253. num.12.* Menoch. *conſ.356. n.11. vol.4.* Ceuall. *communium contra commun. q.403.* Cabed. *part.1.deciſionum Portugal. arreſto 102.*

Secundò deducitur, ſeculares iudices de cauſa matrimonij, ſeu natalium etiam ſummariè cognoſcere non poſſe,vt poſt Ioan.Andr.*in addit.ad Specul. tit. qui filij ſint legitimi,§.1.verſ.competit*, tenet Dec. *in c.2. de iudic.num.24. verſ. tertiò fallit.* Pro quibus facit text. *in Clement.diſpendioſam, de iudic.* vbi inter cauſas ſpirituales, ponit Pontifex cauſas matrimoniales,de quibus agimus,cum ex dictis conſtet de his non poſſe ſeculares vllo modo cognoſcere, neceſſariò ſequitur de ſummariis cognoſcere non poſſe. Vrget etiam ratio, quia conſtat laicos omnino incapaces eſſe ad cognoſcendum de illis quolibet modo, & conſequenter cùm in cauſis ſummariis cognitio iudicialis ſit neceſſaria, ſequitur etiam hanc ſummariam cognitionem laicis eſſe denegandam,quicquid dicat Bald.*in l.filium,n.13. ff.de his qui ſunt ſui,& l.2.C.de Carbon.edicto.* 32

Tertiò deducitur de cauſa matrimoniali incidente non poſſe in laicum compromitti, ex generali reg. text.*in cap.contingit,de arbitr.* vbi probatur, quod laici arbitri eſſe non poſſunt de rebus ſpiritualibus, iuncta generali æquiparatione iudicum, & arbitrorum, de qua *in l.1.ff.de receptis arbitris*; ex qua deducitur, quod quemadmodum ex dictis laici nec principaliter, nec incidenter iudices eſſe poſſunt, ita nec arbitri. Quare ita tenent Alexand.*in d. l.Titia, n.9.* Roman. *conſ.299.* Anton.Blanc.*de compromiſſ. q 4. num 7.* Couar. *d.§.12. num.2.* qui etiam illam rationem conſiderant,quod cauſa matrimonialis in arbitrum etiam clericum compromitti non poteſt, *cap.pen.in fine, de reſtitut.in integr.* ergo multò minus poterit in laicum compromitti ſuper cauſa matrimonij, vel natalium, quæ ſpiritualis eſt. Cui argumento videbatur poſſe reſponderi,euincere ſolum,non poſſe compromitti ſuper cauſa matrimonij,vel ſtatus, vbi de ea principaliter agitur, non ita ſi agatur incidenter; tunc enim arbitros admitti poſſe docuit *gloſſ.vltim.in fine*, *in l. cùm* 33

proponat

tum proponas, C de rebus cred. Abb. *in d. c penult. n. 6.* Bau. *d q. 4 n. 15 & 18.* Cald. Percita *in l. si curatorem, verb. implorandum, n. 26.* Sed refellitur hæc solutio, *in l. vlt. in fine, C vbi & apud quem*, vbi etiam incidenter negat dari restitutionem in integrum ab arbitro, nec iure Canonico *in d. c pen.* contrarium expressum reperitur, vt debeamus inter vtrumque ius facere differentiam, quam tenuit Abb *d. loco*, contra legit. text. *in c. 1. de noni operis nunt.* Nec obstat ratio Bal. *in l. 1. n 28. C de confessis*, vbi scribit de causa matrimoniali incidenti posse in laicum compromitti, ea motus ratione, quia arbitri non tanquam iudices, sed tanquam priuatæ personæ cognoscunt, & eorum sententia actionem, vel exceptionem rei iudicatæ non producit, ac subinde Ecclesiasticæ iurisdictioni non derogant, nec vsurpant; adducitque in suæ opinionis confirmationem teg. *l. ait prætor 3. in princ. ff. de re iudic.* vbi iuncta *gl.* probatur arbitros non iurisdictionem habere, sed notionem. Respondetur enim rationem huius resolutionis non consistere in præiudicio, seu vsurpatione iuris Ecclesiastici, sed in prohibitione, & incapacitate laicorum, quos capaces facere non potest priuatorum consensus iuxta *l priuatorum, C. de iurisd. omnium iud & c. si diligenti, de foro comp.*

34 *Quartò* deducitur, vbi de possessorio agitur inter virum, & vxorem, quoties vir possessione innititur aduersus mulierem, quæ propria auctoritate diuortit, vel è contrario, non posse secularem iudicem cognoscere, sed ad Ecclesiasticum esse recurrendum, sicut in causis matrimonialibus. Ita resoluunt Afflict. *in constit. Siciliæ, lib. 8. rub 48 n. 6 7. & 8.* Couat. *d. c. 53. n. 2. vers verum, & d §. 1 x n. 3.* Ang. de Vbald. *inter cons. matrim. consil. 44. n. 57. & 60. lib. 1.* Plot. inter eadem *cons. 87. num. 15.* post Ruland. Menoch. & alios Gutier. *canon. lib. 1. c. 34 n. 26. vers & in terminis*, Valasc. *consult. 93. n. 2. ad med. vers. in causam matrimoniali*, Vincent. de Franchis *dec. 36. n. 1.* me citato *in hoc loco*, Sperell. *in dec. fori Eccles. dec. 9. n. 12.* Rot. *in Rauennatensis Emphyteusis, 28. May* 1651. coram *R P D. Merlino.* Quorum sententia probatur ex gl. insigni *verb. & ab eo, in c. ex transmissa, de restit. spoliat.* quæ expressè docuit eum, qui ad restitutionem agit coniugis, probare oportere desponsationem, & copulam: subinde docuit possessorium hoc non sicut cætera esse, non enim sola sufficit possessio, quia in matrimonio sine iure, & titulo haberi nequit, in cæteris verò possessoriis titulus, etsi coloratus, sufficit, vnde etsi in his iudices laici cognoscere possint, in illo minimè: tum quia causa matrimonialis possessoria habet admixtam causam spiritualem, ex Butr. *in c. litteras, de iuram. calumnia*, habetque admixtum titulum, gl. *in d. c. ex transmissa*: at vbi de titulo cognoscendum est, tanquam laicus ius dicere potest; communi enim sententia receptum est de causis possessoriis, quæ per titulum verum iustificari debent, laicum iudicem esse non posse, Couat. *d. c. 35. n. 1.* Menoch. *remed. 3. retin. n. 318. & remed. 15. recuper. n. 218.* Gutier. *d. num. 26.* Non obstat argumentatio nostrorum, qua parificant causam possessoriam matrimonialem cum cæteris possessoriis beneficiorum, vel aliarum rerum Ecclesiæ; quia ratione spiritualitatis propter Sacramentum excedit cætera omnia spiritualia beneficia, decimas, oblationes, & his similia, de quibus vbi de possessione mera agitur, affirmant ferè omnes iudices laicos cognoscere posse, vnde non rectè argumentum de his ad matrimoniales causas deducitur, quare minus benè sæculares iudices de hac matrimonialis possessorij causa cognoscere posse tenent & defendunt Renat. Chopin. *de sacra politia, lib. 2. tit. 1. n. 14* Thesaur. *Pedem. dec. 117.* Camill. Bottel. *in sum. omnium dec. tom. 1. tit. 43. n. 104.*

ALLEGATIO LXXXV.

Episcopus an possit Ecclesiis nouum censum imponere, vel antiquum augere.

SVMMARIVM.

1 *Census Ecclesiis dupliciter imponitur, vel in perpetuum, etiam post mortem possessoris, vel solummodò ad vitam illius.*

2 *Prælatus nullus Papâ inferior potest censum perpetuum, aut pensionem perpetuam imponere.*

3 *Census, seu pensiones personales ad vitam possessorum, vel breuius tempus licitè possunt Episcopi ex causa imponere.*

4 *Census apud Gallos vix constituitur ab alio, quàm à summo Pont.*

5 *Census perpetuus ab Episcopis imponi non potest, nisi iusta de causa, & tempore fundationis.*

6 *Censum perpetuum post Ecclesiam fundatam imponere nequit Episcopus, nisi quando locis religiosis applicauerit, & vltra iustam causam concurrat debita solemnitas.*

7 *Censum retinere potest Episcopus, si Episcopalia remiserit in Ecclesiis, quæ pleno iure ei subiiciuntur.*

8 *Pensionem Ecclesiæ imponere absque Capituli consensu non potest Episcopus.*

9 *Causa Episcopo censum imponente requiritur.*

10 *Alienatio rerum Ecclesiæ fieri nequit præsertim ab inferioribus sine iusta causa, quamuis solemnitas concurrat.*

11 *Pensiones inualidæ sunt absque iusta causa ab inferioribus impositæ.*

12 *Causa in Episcopo censum imponente probari debet concludenter, itaut illi affirmanti eam subesse credendum non sit.*

13 *Episcopi an possint Presbyteris singulos aureos, aut aliam summam singulis annis soluendam imponere, ostenditur.*

14 Cap. prohibemus, de censibus, *declaratur.*

15 *Tributa iuris publici sunt, & non nisi a Principe superiorem non recognoscente imponi valent.*

DVPLICITER potest census Ecclesiis 1
imponi, vel in perpetuum etiam post mortem possessoris, vel solummodo ad vitam illius, aliúdve tempus breuius, primo casu Episcopi, & quicunque alij inferiores nequeũt censum imponere, *c. scientes 3. cap. prohibemus 7.* cum aliis, *de censibus, Clement. 1. vers. eadem quoque, de suppl. neglig. Præl.* Sed solus Summus Pont. dispensando in sua lege, *cap ad quæstiones, 6. de rerum permut.* quem text. in id refert Sot. *lib 9. de Iustit. q. 7. art. 2. col. 2.* vbi affirmat morem esse Romanum, † nullum prælatum 2
Papa inferiorem, censum, ac pensionem perpetuã imponere posse, neque in beneficiorum permutationibus, neque in simplicibus resignationibus, Abb. *n. 2.* & Doctores communiter *in d c. prohibemus, & in cap. præterea, num. 3. eod tit.* Gig *de pensionib. quæst. 6. num. 1. & à num. 6.* Rebuff *de pacificis possessor. n. 111.* Rot. *decisione 437. num. 2. in princ.* apud Farin. *p. 1. recent.* Camill. Caut. *in princ. tract. de Episcop. à n. 5. tom. 15. tractatuum Doct. p. 12 fol. 534.* Paul. Rom. *de persion. c. 4. n. 10.* Dec. *in c. ex parte, n. 15. de offic. deleg.* vbi quod potest reseruari in acto collationis, *& cons. 142. n. 3.* Caccialup. *eod. tract. q. 15. n. 4.* Regin. *cons. 298. n. 26.* Gamb. *de*

*officio legati lib.6.à n.87.*Nicol. Garc.*de benef.p.1.c.5. à n.225.* Filliuc.*tract.42 de pension.c.3.n.4.* Rot. *decis. 166.n.4.* apud Farinac.*p.2. recent.* vbi reputat iustam causam, videlicet amorem, quo Episcopus suum ex fratre nepotem prosequebatur, ad text. *in cap. dilecto,* vbi notant DD. *de prab.* & quo commodius Sacræ Theologiæ operam dare posset, ex traditis per Rebuff.*loco proximè citato,n.23.*

Iustam similiter causam reputat eadem Rot.*in Meliten. Canonicatus 9. Martij 1595.*coram *Illustrissimo Domino meó Cardinal. Millino,* impressa per Marchesa 1. *de commission part.1. §.2 pag.711.* quia illic, ad cuius fauorem Episcopus pensionem imposuerat, originarius Melitensis erat, & in Vrbe sacris literis operam dabat; quæ causa respicit vtilitatem non solùm illius particularis Ecclesiæ, sed etiam vniuersalis, quæ ad suum regimen Viris literatis maximè indiget, ex dictis supra *allegat.46. à princip.* & ista causa est adeò fauorabilis, vt Episcopus posset etiam contra Canones dispensare, Roman. *cons.325. n.8.* cum maiori parte Capituli, & contradicente minori parte, potest statuere, vt quilibet Cannonicus de sua præbendia conferat alicui pauperi scholari studenti certam quantitatem singulis annis in subsidium, Abb *in cap. vlt.n.2. de his, quæ fiunt à maiori parte Cap.* Bologn. *in Authent habita.n.387 C. ne filius pro patre,* Bozæ. *de Synodo Episcop.p.3.concl 17.in 9.col art 1* Rebuff.*de priuileg. schol. priuil.p.42.* Et aduerte quod pensio ab Ordinario imposita causa non iustificata, est nulla, non simoniaca, vt tenuit Rot.*in d. Meliten.*

3 In secundo verò casu, Episcopi ad vitam possessorum, vel breuius tempus licitè possunt ex causa census personales, seu pensiones ad fauorem alterius imponere, *c.nisi essent 21. de prabendis, c.de catero, in fine,de transact. cap.vnic.propè finem,vers credimus vt Ecclesiast benef.* Felin.*in c.ad audientiam,num.4.& 5. de rescript.* post alios Gig. *vbi proximè num.2 3.& 4.* Cortas. *de Sacerdot. part.1.c.4.* Mandos. *de signatura gratia,tit. pensionis, verb Papa,*Boët. Epo *de saturn. permutat benef. iure, ad c.cum olim, de rerum permut. num 105.* vbi resoluit pensiones huiusmodi beneficialet ab Episcopis constitui posse ad vitam vsque pensionarij, adeo vt non solum ad eam soluendam teneatur præsens possessor, cum quo permutatio fuit inita; verum etiam eiusdem, vel mortui, vel aliò translati successor in idem beneficium quantumlibet non hæreditarius, effectus scilicet ipsomet beneficio, arg. *c de catero, de transact.* at perpetua pensione beneficium vllum grauare nequit Episcopus, vltra vitam scilicet certi beneficiarij, sed Summi Pont.ad id requireretur auctoritas,*c significauit,de censib.*

4 Ratio differentiæ est, quia in primo casu Ecclesia perpetuò oneratur, & fit censualis, quod in Concilio Lateranen.relato *in dict c.prohibemus,* vetitum est; in secundo non Ecclesia, sed persona obligatur, in quibus terminis prohibitio illa non datur: obseruant Abb. *n.9.* & Doct. communiter *in c.conuenissent,* per text. ibi,*de restitut spoliat.* Cardinal. *num.1.*& omnes *in d. cap prohibemus,* vbi Anton. *num.4.* Felin.*in c.ad audientiam 2. n.2. de rescriptis,* Gig. *de pensi.nib q.6.à princip* Rebuff. *de pacificis possess à num 106.*Couar. *in cap.quamuis pactum part.1. § 6. num.vlt.* Corras.*d. c 4.* Hodie tamen apud Gallos ab alio,quàm à Summo Pontif. vix constituitur census, vt post Gig. quem refert, affirmant Rebuff. *vbi proximè, n.195. ad finem,* Corras.*d.c.4.à n.9.*

5 Ex quibus infertur censum perpetuum ab Episcopis imponi non posse, nisi iusta de causa, & tempore fundationis, *c. præterea 23. in princip. de iurepatron.* aduertit optimè Anton. *in c. significauit 13.de censib.*
6 *n.3.*† Post fundatam verò Ecclesiam imponere nequibit, nisi quando locis Religiosi applicauerit, & vltra iustam causam concurrat debita solemnitas, nempe Capituli consensus,& cætera,quæ in alienatione rerum Ecclesiasticarum requiruntur,vt tandem fateri coguntur Abb.*in d.c.significauit,n.3.*& Card.*n.3* argumento text.*in c.tua,& in c.pastoralis 9* ibi, *viris Religiosis, de his quæ fiunt à Prælatis, c.pastoralis 7.* in eisdem ver-
bis,*de donat* † In Ecclesiis verò, quæ pleno iure Epis- 7
copis subijciuntur,potest Episcopus, si Episcopalia remiserit,censum reti. etc,*c. constitutus, de relig. domib.*
c.cum venerabilis 21. de censib. Et † quod non possit 8
absque Capituli consensu pensionem Ecclesiæ imponere, faciunt text.*in d.c. pastoralis 7. & in c si Episcopus,*vbi *gl vlt.11.q.2.*iuuat efficax ratio; etenim Episcopus non potest alienare res equi Ecclesiam,neque bona illius absque debitis solemnitatibus, *c.nouit 4.* cum multis ibidem,*c tua nuper 8. de his quæ fiunt à Prælat. c.sine exceptione,12.q 2.*planè qui pensionem Ecclesiæ, imponit,quasi alienat,*c.nulli,de rebus Ecclesiæ,* ibi *conditionem,*&c.agnoscit Reb ff.*de pacificis possess. n 108.* Igitur,&c.obseruat Innoc.*in d.c.pastoralis, ad finem,* communiter receptus,Anton *n.2 4 & 11.*Cardinal.*n.2.* Abb.*n.1.& 3.in d c.pastoralis,*in effectu Reb. *vbi proximè.*

Causa in Episcopo censum imponente requiritur, 9
argum.*d c.constitutus,& c per tuas 3 de donationib* & in fortioribus terminis *c.pen.de verbor.significat & c.si propter 16.in princ.de rescript.lib 6. Clem.vn. vers.eadem,*
*de suppl. negl g Prælat.*Etenim † alienatio rerum Ec- 10
clesiæ fieri nequit,præsertim ab inferioribus,sine iusta causa,quamuis solemnitas concurrat, *d c sine exceptione,12.q.4.*referunt plures causas Abb *c.1 n.17.de in integrum restit.*Couar.*var lib 2.c.17.n.1.*post *gloss.2.in d. c.prohibemus,gl in sum.12.q.2 gloss in c.1.de rebus Ecclesiæ,*Gig.*de pension q.6.*Rebuff *d.loco,n. 108. & 113.*
quorectè aduertunt † inualidas esse pensiones sine causa 11
ab inferioribus impositas,Dec.*cons.437.n.12.*Corras.*d. c.4 à n.12.*remissiuè Flamin.*de resignat. lib.6. quæst.2. n.134.*

Potest Episcopus ex officio cessante pacto mandare quod recipiens beneficium pinguius soluat aliquam pensionem suo tempore duraturam ad coæquandos fructus vtriusque beneficii permutati, vt per Anchar. *cons.279. Quæstio proponitur,vers.ex qua causa,n.1.*Camill.Cor.*de pension.Episcop.in princ* & ex *n. 1.* Paul. Rom *de pension.c.4 n.10* Caccialup.*eod.tract.q.13. n.4.* Gambatupt.*de offic.Legati lib.6.ex n.77.*Rota *dec.165. n.4 p.4. recentior. & in Meliten. Canonicatus,5. Martij 1595.*coram *Illustrissimo Cardinal. Millino,*& *in Albiganen.confidentia,6.Martij 1606.* coram *Cardinal. Marquemontio,*Flamin. *de confident.q 28. num 120. in princ & in fine, vers.ad coæquandam,* Rednan *de simonia,parc.2 c.11.num 34.cum sequentibus,* Boët. Epo *de saturn.permut.benefic.iure,ad c.cum olim,de rerum. permut.n.102.*vbi etiã quæritur an per constitutionem pensionis compensari magis possit inæqualitas illa beneficiorum permutandorum, quàm per numerationem pecuniæ præsentia, vel semel interuenientia, cum tamen pensio quoque consistat in pecuniis? Et respondit pensionem talem de fructibus, & obuentionibus ipsius beneficij depromendam sic deliberari, vt naturam beneficij spiritualem quadantenus retineat, vt non tam temporale quid pro beneficio pinguiori vicissim rependatur, quàm spirituale quid, aut spirituali annexum, saltem dependenter, aut consequenter.

Circa eandem materiam assignandæ,siue constituendæ pensionis per Episcopum,iam supra *n. 3.* aliqua tetigimus,& de ea agunt plures, quos refert & sequitur Steph Gratian.*discept.forens.c.617.n.1.& 2.*vbi *num.5.* resoluit, quod quamuis regulariter Ordinarius non possit reseruare pensiones, cum illæ non reseruentur, nisi auctoritate Papæ, ex *decis 437.num.2. part.1. recent,* tamen hoc intelligitur sine iusta causa; nam ea existente,passim permittitur talis reseruatio, videlicet

pro

pro bono pacis, vel pro studio alicuius scholaris pauperis, vel in vtilitatem Ecclesiæ, pro concordia litis, pro pauperibus & egenis, pro benemeritis, pro vsu pio, pro renunciantibus ex causa renunciationis loco alimentorum in quantitate moderata, & non ex pactione partium, & *num.* 18. quod non sufficit assertio Episcopi dicentis causam interuenisse in similibus pensionibus per eum reseruatis, & ideo aliunde debet constare de causa, & à *n.* 9. notat, vt talis pensio reseruetur per viam quantitatis pecuniæ, bladi, vel vini, non autem per viam quotæ, videlicet quod detur tertia, vel quarta pars redditruum, & à *n.* 12. obseruat quod in casu, quo Episcopus potest reseruare pensionem, istud intelligeretur, vt reseruatio solùm fiat vsque ad vitam onerati, itavt tantum teneatur ad talem pensionem primus oneratus, non autem successor in illo beneficio, latè hac de re Lotter. *de re benef. lib. 1. q. 35. à num. cum multis seqq.* vbi in tribus casibus Episcopum posse reseruare pensiones approbat. *Primò* quando ex compromissaria potestate inter duos super beneficio contendentes, vni illorum beneficium adiudicat, & pro bono pacis iubet per eundem, dum vixerit, alteri aliquam annuam quantitatem persolui absque præiudicio successoris. *Secundò*, quando egente aliqua Ecclesia ministro, de consensu illius Rectoris erigeret nouum beneficium, & ex eiusdem Ecclesiæ superexcrescentibus fructibus vellat instituere annuum reditum, qui deinceps deseruiret pro dote noui beneficij erecti, iuxta terminos *c. conquerente, de cleric. non resid. Tertiò* quando assignatur per Episcopum certus reditus ex propria mensa alicui pro certo seruitio Ecclesiæ, quod si sit proportionatum, toleratur. Hos & alios casus percurrit Filliuc. *tr. 32. de pensionib. c. 3. n. 4.*

Nunc superest videre, an ex noua constitutione Pij V. contra confidentias, aut aliter illis sit derogatum? Quidam existimant etiam ante Pium V. per non vsum & desuetudinem facultatem Episcopis concessam imponendi pensiones in illis casibus cessasse, & ab aula recessisse. Ita Rebuff *de pacif. possess. n. 105.* Alij idem existimant, quia Pius V. in Constitut sua contra confidentias illam abrogauit, vt per Flamin. *de confident. q. 28. n. 120. & 121.* At cæteri meliùs putant non obstante dicta Constit. Pij V. facultatem hanc in Episcopis adhuc remanere, ex quorum numero sunt Nicol. Garc. *de benef. p. 1. c. 5. n. 313.* Filliuc. *d. tr. 41. c. 5. n. 5.* vbi obseruat nullam facultatem per dictam Pij Constitutionem esse Episcopis abrogatam, qua prius vel licitè possent, sed tantummodo punitam impositionem pensionis ab ipsis factam sine causa; & hoc non in omni casu, sed in collatione beneficij.

Amplia in quolibet Regularium Superiore in beneficiis suæ Religionis, quæ ad proprietatem non transeunt in Religiosum, vt fuit dictum *in Troiana pensionis, 25. Iunij* 1610. coram *Reuerendissimo Patre Domino meo Piroano*, vbi ampliatur etiam ad omnem generalem Præceptorem Militiarum, veluti Magnum Magistrum Religionis Hierosolymitanæ, in Commendis tantum suæ Religionis spectantibus ad illum ad fauorem Religiosorum, siue Equitum eiusdem Religionis. Vide Steph. Grat. *d. c. 617. à n. 28.*

12 Hæc autem causa in Episcopo censum imponente, probari debet concludenter, itavt Episcopo affirmanti causam subesse credendum non sit, Abb. *in c. diuersis fallaciis, n. 3. de clericis coniug.* Oldrad. *cons.* 126. quem refert Rebuff. *d. loco, num* 107. Cotras. *d. c. 4. num.* 14. Pro quibus expenditur quod ei, qui non potest liberè actum facere, non creditur, nisi constito prius de veritate, *l. si fortè 8. in fine ff. de castr. pecul.* vbi Batt. & Doctores communiter, Gig. *de pensionib. q. 68. n. 2.* sanè Episcopi, & similes Prælati non possunt liberè sine causa pensiones imponere, vt suprà resoluimus.

Poterunt tamen eas imponere etiam non consulto Papa in casu remunerationis faciendæ, vt aduertit Hieron. Gig *in tr. de pensionib. q. 6. n. 2.* nam ob causam remunerationis multa diœcesanus Episcopus potest, quibus aliàs interdictus esset, ea las. *in l. ex hoc iure, n. 60. ff de iustit.* & Benedict. Canophil *in repet. extrauag. ambitiosa, n. 52. de rebus Eccles. non alien.* ac Tiraquell. *in d. l. si vnquam, verb. donatione largitus, n. 27.* Labor enim ac sudor cuiuscunque virtuosè operantis, & in Republ. auxilium afferentis remunerandus est, *c. fin. 7. q. 1.* vbi gloss. *verb. laborem, cap. charitate, vers. iustum, c. si quos, de serais*, vbi gloss. *verb. benemeritos, 12. q. 2.* Ioan. Lup. *in repet. rubr. de donat. inter virum, & vxorem, §. 50. num. 25. & 28* Loazes *in cons. pro Marchione de los Velez in oppido de Mula, in 3. fundamento pro eo, in fine, in §. prædictis satis, num. 7. & 8.* Petr. Lenaud. *de priuilegiis Doctorum, part. 3. quæst. 12. num. 26.* Et nihil magis necessarium esse in optima constituta Repub. quàm in referenda gratia, ex Cicerone commendat Paleoth. *de Sacri Consistorij consultationibus, p. 3. q. 1. vers præterea.*

Adeò quod Arrianorum fautor, & Christianorum persequutor Constantius Imper. cum sanctissimum Pictauiensem Episcopum Hilarium misisset in exilium, ipsum tamen ab exilio reuocauit, non ex eo tantùm quod accuratum librum scripsisset (licèt hoc sudoris, ac vigiliarum negotium sit, vt experti sciunt, & ex Luca de Peñ commendat Rebuff. *de nominat. q. 21. n. 49.* & terigit Dionys Paul. *in flosculo de clericorum excellentiis, in proœm. n.* 11. ex quo comprobari potest illa Angeli doctrina, quod cùm Auctori proprius codex manuscriptus furatur, actio illi competat tanquam pro magno furto, vt illum refert, & sequitur Menoch. *de arbitr. casu* 295. *n. 10. & 11.*) sed ob eam præcipuè causam, quod ipsi Imperatori librum illum detulisset, vt Breuiarium Romanum testatur *ad diem 14. Ianuar. in lect. 5.* Hæc igitur animi gratitudo, & accepti beneficij remuneratio, quæ in laicis per prædicta laudabilis est, laudabilior quidem in Ecclesia, & Ecclesiasticis Viris erit; cum præcipuè hac antidorali obligatione teneantur, *c. liberti, il 2. vers pro remuneratione, c. quicunque, e. Ecclesiasticis*, vbi gl. *verb. voluntarius, 2. q. 2.* & commẽdat Nau. *de Eccles reddit. q. 1. §. trigesimo sexto moneo*, Iacob. Simoneta *de reser. q. 3. n. 5.* vbi Paul. Granut. *in verb. Ecclesiasticis, n* 13. Redoan. *de rebus Ecclesiæ non alien. rub. n. de causa incommoditatis, n. 23. & seqq.* dicens vtile esse Ecclesiam remunerare benemeritos, vt inuitentur homines ad illi benefaciendum.

Vtrùm autem Episcopus tempore perceptæ libertatis Ecclesiæ, quam à manu laici, vel alterius vendicauit sibi, valeat censum constituere? Dubium tangit Abb. *à n. 1. in c. Ecclesiis 9. de censib.* circa illius intellectum negatiuè videtur respondere text. ibi, *de manibus laicorum eripiunt*, & ibi, *prohibemus impem*, & ibi, *præter Cathedraticum*, iuncta reg. quod exceptio firmat regulam in contrarium, *l. nam quod liquidè, in fine ff. de pena legata*, & ita exceptis iuribus Episcopalibus, de quibus *in c. conquerente 16. de officio Ordinar.* neque censum, neque aliud onus valet Episcopus exigere quocunque casu eius industriâ à manu laicorum Ecclesia liberetur, veluti si decimæ alicuius Ecclesiæ in feudum à laicis detineantur, *c. cum Apostolica 7. in fin. de his, quæ fiunt à Prælatis*, vel iuspatronatus in eadem detineatur, *cap. illud 8. vers. licèt, de iurepatr.* vel deniqua si Ecclesiæ quoad proprietatem, vel quoad censum detineantur, *d. cap. Ecclesiis*, obseruat gloss. Innoc. Anton. Card. & omnes ibi, qui bonam reddunt rationem, sic text. illum intelligentes, & ampliantes laicis, siue instè, siue iniustè aliquo ex prædictis modis Ecclesias detinentibus ratio est, quia vtroque casu viget Concilij Lateranensis prohibitio *in c. prohibemus, de censib.* & tandem quia *d. cap. Ecclesiis*, indistinctè loquitur de Episcopo Ecclesiam liberante, siue iustè, siue iniustè à laico detineatur. Non obstat quod eo casu, quo instè à laico detinetur, Episcopus non tenetur ex officio ad liberandum,

ac subinde cessat ratio propter quam exigere censum prohibetur, respondetur enim cum Cardin. *in d. c. Ecclesiis, in fina*, etiam eo casu obligationem ex debito officio considerari ad eam liberandam, quamuis iustè detineatur, cum semper ratione officij obligetur ad procurandam Ecclesiarum vtilitatem, ac libertatem, *c. vlt. de success. ab intest.* cum aliis.

13 Quæstio est ad præsens institutum non contemnenda, an scilicet Episcopi possint Presbyteris singulos aureos, vel aliam summam singulis annis soluendam imponere? In qua se pro Neapolitanis Presbyteris consuluisse refert Nauar. *cons. 7. in antiquis*, aliàs 3. *in nouis, de censibus*; & contra Prælatos citari non potest Concil. Lateran. *in d. c. prohibemus*, vetat namque

14 † Ecclesiæ census imponi, de personis autem nec verbum quidem. Similiter minus bene adducitur *c. 1. n. 2. cum seq. o. illud, c. inter cætera*, cum multis *ibidem*, 10 *q. 3.* non enim ibidem agitur de personis, sed de Ecclesiis non grauandis vltra duos solidos Cathedratici nomine, quod ius Episcopale est *d. c. conquerente* 16. vbi gl. *verb. solidos, de officio Ordinarij.* Tandem pro Presbyteris non multùm ad rem facit *c. cauendum, o. illa, ead. causa, & q.* ne Episcopi tyrannidem exerceant erga socios, neve eisdem scandalo sint, sed cum charitate, & gratiarum actione stipendia aliàs debita exigant, de talliis verò, & exactionibus minimè expendit Nauarr. *d. cons. 7. num. 1.* Idcirco pro Presbyteris aliunde agendum est, & primò contra Prælatos fortiter vrget text. *in c. cùm Apostolus 6. vers. prohibemus, de censibus*, & ra-

15 tio illa à priori efficaciter concludens, quod † tributa iuris publici sunt, & nonnisi à Principe Superiorem non recognoscente, imponi valent, vel nisi consuetudo immemorialis sit in contrarium, *c. quæ sint regalia, vers. vectigalia*, vbi Sebastian. Nau. *à num 54.* Boss. *in pract. tit. vectigalia quæ possint imponere, & tit. de Princips, n. 95.* Anton. August. *in schol. ad collect. 4. Decret. ad c. super quibusdam, verb. Imperatorum, de verborum signif.* Menoch. *cons. 302. n. 27. vers. quintò*, Menchaq. *Illustr. lib. 1. c. 8. n. 2.* Molin. *de iust. tract. 2. disp. 666.* Cardin. Tusch. *littera G, concl. 1. n. 7. & littera V, conclus. 37.* Cabed *p. 2. decis. 40. n. 4.* Alex. Trentacinq. *var. lib. 1. tit. de iure fisci, resol. 5 à n. 2.* Tertiò facit, quod etiam ad releuandas omnes necessitates Episcopi non possunt Ecclesiis, neque Ecclesiasticis personis tallias, vel collectas indicere, nisi prius Summus Pontifex consulatur, *c. aduersus 7. versic. propter, de immunit. Ecclesiar.* Ergo à fortiori in propriam vtilitatem illud facere nequibunt. Vltimò, quod Episcoporum necessitatibus, si de nouo superuenian, satis consultum est, vt si manifesta, & rationabilis causa constiterit, cum charitate moderatum valeant auxilium postulare, *d. c. cùm Apostolus, vers. sustinemus*, de quo latè *alleg. seq.* igitur nihil proponitur, quod Prælatis contra Presbyteros opituletur.

Allegatio LXXXVI.

Episcopo quando, & à quibus canonica portio, quarta decimationum, & ius Cathedraticum debeatur.

SVMMARIVM.

1 *Canonica portio nihil aliud est, quàm certa bonorum portio debita Episcopo ratione oneris, quod in administratione sui Episcopatus sustinet.*

2 *Canonica portio sic dicitur, eo quòd sit à Canonibus approbata, ac debita Decretorum Canonicorum iure.*

3 *Canonicæ portionis quantitas iuxta diuersa tempora, diuersasque diuersarum prouinciarum consuetudines assignata fuit.*

4 *Canonica portio nulla debetur ex consuetudine spatio 40. annorum præscripta.*

5 *Luctuosa in aliquibus Hispaniæ locis canonicæ portionis loco subrogata est.*

6 *Luctuosa ex quibus soluenda, ostenditur.*

7 *Canonica portio Episcopo debetur de legatis relictis Ecclesiis, vel piis locis.*

8 *Prælato, qui habet iurisdictionem quasi Episcopalem in Ecclesia, debetur Canonica portio de relictis ipsi Ecclesiæ.*

9 *Canonica portio est de lege iurisdictionis.*

10 *Canonica portio Episcopo non debetur de legata relicto loco exempto.*

11 *Canonica portio ex quibus rationibus debeatur Episcopo, ostenditur.*

12 *Episcopalia in locis exemptis Episcopus nec exigit, nec percipit.*

13 Clem. 3. §. verùm de sepultur. *declaratur.*

14 *Ecclesia exempta, quæ habet capellas, vel populum non exemptum, tenetur Episcopo ad canonicam, nisi populus pleno iure subiectus esset Ecclesiæ exemptæ.*

15 *Pleno iure dicuntur Ecclesiæ ad aliquem pertinere, quando vtroque iure, id est in spiritualibus, eidem subiectæ sunt.*

16 *Canonica an debeatur si fiat legatum Ecclesiæ exemptæ tempore mortis, subiectæ verò tempore testamenti, ostenditur.*

17 *Regulares qui eximantur à solutione quartæ funeralium Episcopo debitæ, ostenditur.*

18 Concil. Trident. sess. 25. de reformat. cap. 3. *declaratur.*

19 *Concil. Trident. fuit confirmatum die 27. Ianuar. 1564.*

20 *Canonica portio, seu quarta Episcopalis, ex quibus bonis, quæ Ecclesiæ, vel aliquibus locis piis obueniunt, deduci non possit, ostenditur.*

21 *Pauperibus quando aliquid relinquitur in genere, non debetur Canonica portio Episcopo, nisi relinquatur pauperibus certi loci, & n. seq.*

22 *Canonica portio non detrahitur de relictis personis.*

23 *Canonica portio non debetur de relictis pro ornamentis, ceris, Ecclesiæ luminaribus, anniuersariis, vel pro faciendo choro, pictura, Calice, ac aliis, quæ ad perpetuum diuinum cultum leguntur, vel etiam pro prædictis ornamentis redimendis, ornandis vel reparandis.*

24 *Canonica portio an debeatur de relictis pro restauratione, vel ædificatione Ecclesiarum, monasteriorum, hospitalium, vel aliorum piorum locorum, si illa non egeant, ostenditur.*

25 *Canonica portio non debetur quando aliquid legatur, vt omni anno fiat solemnitas alicuius Sancti.*

26 *Canonica portio non debetur quando quis in vita donat Ecclesiæ.*

27 *Canonica portio non debetur ex legato pro maritandis duabus puellis singulis annis facto.*

28 *Canonica portio an debeatur ex his, quæ hospitalibus, vel confraternitatibus relinquuntur, remissiuè.*

29 *Canonica portio non debetur si quis subditus Episcopo legat aliquid Ecclesiæ extra diœcesim constitutæ.*

30 *Episcopus, cui legatum absoluere relictum est, potest insimul canonicam vindicare portionem.*

31 *Legatum quando alicui factum est, eo adiecto, vt ille contentus, nihil amplius petat, eo ipso quod acceptat, videtur debito renunciasse.*

32 *Beneficiarius testator si absolutè leget Episcopo, cur tunc*

tunc non possit ipse Episcopus legatum, & luctuosam insimul retinere, ostenditur.

33 *Quarta decimarum Episcopo debita unde initium sumpserit, ostenditur.*

34 *Episcopus de iure communi in quarta decimarum fundatam habet intentionem.*

35 *Quarta decimarum iure communi debetur Episcopo ab Ecclesiis curatis, non autem ab ipsis Parochianis.*

36 *Decima prædij, quod in alicuius Parochia situm non est, pertinent ad Episcopum.*

37 *Parochia vbi distracta non sunt, decima pertinent ad Episcopum.*

38 *Quarta decimarum est legis diœcesana, à qua exempta sunt monasteria.*

39 *Quarta decimarum potest in totum tolli consuetudine, vel præscriptione, & idem de canonica portione.*

40 *Cathedraticum, quod ob honorem cathedræ Episcopalis sic dicitur, vltra procurationem Episcopis debetur.*

41 *Cathedraticum debetur per Presbyteros suis Episcopis, & solet dari in festo Natiuitatis, & Resurrectionis Dominî.*

42 *Cathedraticum non potest præscribi, licèt per contrariam consuetudinem possit aliter introduci,* & num. 45.

43 *Cathedratici taxa sunt duo solidi.*

44 *Solidi duo pro Cathedratico soluendi sunt secundum taxam quæ antiquitus solui consueuit, attenta semper in huiusmodi taxatione consuetudine illa, quæ bona, & rationabilis fuerit.*

45 *Cathedraticum non tenseretur remissum, licèt pleno iure liberaretur Ecclesia, nisi expressè ponatur.*

De Canonica portione Episcopo debita. § I.

1 CANONICA portio, id est, pars à Canonibus instituta, vel approbata, est duplex; vna quæ debetur Ecclesiæ Parochiali, seu Rectori de singulis legatis, aut relictis factis Ecclesiæ apud quam eligitur sepoltura, *c. cùm super, de sepultur.* de qua in præsenti à nobis nihil agendum est; altera quæ debetur Episcopo ab Ecclesiis suæ diœcesis, alia quæ debetur Ecclesiæ Parochiali, seu Rectori, *c. de his*, cum similibus, *c. officij, de testam.* & nihil aliud est quàm certa bonorum portio debita Episcopo ratione oneris, quod in administratione sui Episcopatus sustinet, introducta ex similitudine legitimæ patri aut patrono debitæ in bonis filij, vel liberti, ad instar cuius visum fuit in Episcopo, qui pater, & spiritualis patronus est, ius ad certam in bonis suorum portionem competere; diciturque † Canonica portio pro eo quod sit à Canonibus
2 approbata, ac debita decretorum Canonum iure. Sylu. *in sum. verb. Canonica portio, n. 1.* Frat. Ludou. Miranda *in manuali Prelat. tom. 2 q. 48 art. 1, in princ.* latè Host. *in sum. tit. de sepult.* & extat opusculum de Canonica quarta portione Lapi, & aliud de eadem re Petri Vbaldi Perusini.; Super qua Episcopus habet fundatam intentionem de iure communi, Greg. *dec. 519. n 1.* Rot. *dec 31. n. 5. p. 1. diuers. & decis. 402. n. 1. p. 1. recent.* & fuit dictum *in Pacen. decimarum, 12. Febr.* 1608. coram *Card. Sacrato*, Seraph. *dec.* 1449 *n. 4.*

3 Attento iure certa portio fuit diffinita, scilicet quarta pars reddituum Ecclesiasticorum, & oblationum, cæterarumque obuentionum, quæ intuitu pietatis Ecclesiis inferioribus acquirebantur, *c. concesso, c. de redditibus, c. mos est*, cum multis, ibid. 12. *quæst.* 2 Postea verò tertia pars fuit assignata, iuxta varietatem Prouinciarum, eo adiecto onere, vt Episcopis incumbat fabrica Ecclesiarum inferiorum, vt in nostra Lusitania factum probat *c. priscis, c. vnio*, cum aliis, *ibid.* 10. *q.* 3. tamen de illis bonis, quæ defunctorum iudicio relinquuntur Ecclesiis inferioribus, tertia pars ad Episcopos pertinet absque illo onere, *c. 1.* vbi de hac re agitur, neque alicuius oneris mentio fit *c. certificari, de sepultur.* Aliquando quarta, aliquando medietas, iuxta diuersarum Prouinciarum diuersas consuetudines, *d. cap. certificari, c. requisisti, in princ. de testam.* Conat. *in cap. officij 14. in princ. eod. tit.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resol.* 209 *concl. 5.* Barbosa... Bettachin *de Episcopo, lib. 4. p. 4. n. 40.*

Aliquando verò † consuetudine spatio quadraginta annorum præscripta nulla Canonica portio debetur, 4
Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. p 2 c. 14. de quarta funeralium, n. 29.* post Innoc. Petrum Perusin. & Panorm. sequitur Azor. *inst moral. p. 2. lib 9. c. 12. q. 3.* vbi *q. 4.* cum Sylu *in sum. verb. Canonica portio, q. 2.* resoluit † Episcopum non posse vi pacti renunciare iuri 5
prædictæ quartæ, quando notabili damno Ecclesia læditur. † Vnde in aliquibus Hispaniæ diœcesibus loco 6
huius quartæ, quæ penitus abrogata est, subrogatum fuit ius quoddam Episcopale, quod vulgariter dicitur luctuosa, quæ soluenda est ex bonis mobilibus beneficiarij mortui illius Ecclesiæ, quæ habebat quartam decimationum, & in aliquot locis est certa quantitas argenti, vel auri, vel in moneta, vel in materia: in aliis est pretiosior supellex quam habent beneficiarij prædicti. Et quamuis Capitula Ecclesiarum Cathedralium in certis locis habeant istam quartam mortuariorum ex aliquot piis locis, vel istam luctuosam subrogatam in locum ipsius, ex beneficiariis mortuis aliquarum Ecclesiarum Episcopatus, non per hoc desiuit prædicta quarta, vel luctuosa esse ius Episcopale suâ naturâ, licèt per accidens pertineat ad Capitula, cùm hoc habeant propter separationem bonorum factam inter ipsa Capitula, & Episcopos.

Regula igitur constituenda est in hac materia, quod 7
Episcopo debetur Canonica hæc portio de legatis relictis Ecclesiis, vel aliis locis, *cap. conquerente, de officio Ord.* vbi gloss *verb. mortuariorum, c. requisiti, c. vlt. de testam. c. 1. cum seq. 10. q. 3. c. de quarta, de præscript.* Mat. Ant. *var. resol. lib. 2. resol. 112. casu* 58. Franc. Leo *d. c. 14. n. 6.* Aloys. Ricc. *in d. praxi aurea, resol. 209. n. 1.* Fr. Ludouic. Miranda *d q. 46. art. 3.* Potissimum verò tribus ex causis, *prima* in recognitionem superioritatis, sicut cætera iura Episcopalia, de quibus *in d. c. conquerente, & in c. de quarta, & in c. auditis, de præscrip. Secunda* ob communicationem quæ inter Episcopum & Ecclesias reperitur, *c requisiti, vers. secus, de testam. Tertia* ob curam & cœleste pabulum, quod impertiunt Ecclesiis inferioribus, vt satis deprehenditur ex *c. 1. ibi, cœlesti pabulo, de sepultur.* tenent omnes ex Abb. *in c. officij 14. n. 6. de testam.* & ex Lap. *de can. portione, p. 1. n. 1.* † Epis- 8
copi autem nomine hic intelligo Archidiaconum, aut quemuis alium Prælatum inferiorem, qui habet in ea Ecclesia iurisdictionem quasi Episcopalem. Ratio est, quia † Canonica est de lege iurisdictionis Episcopo 9
debita iure Episcopali, Innoc. *in c. 1. de statu Monach.* Vbald. *tr. de Canonica Episcop. c. 1. n. 4.* Planè cùm huiusmodi Prælati habeant illud in Ecclesiis sibi pleno iure subiectis, habere etiam debent cum omnibus emolumentis connexis, & annexis Vbald. *d. tr. c. 4. q. 5. princ. n. 5. vers. notandum.*

Ex quibus *primò* dubitari potest, vtrum si legatum 10
relinquatur loco exempto, debeatur Episcopo Canonica portio? Partem negatiuam, quæ vera est, sequuntur Innoc. & Doct. communiter *in cap. officij, de testam.* vbi Abb. *num. 6.* Bald. *in l si quis ad declinandam, col. 6. vers. iuxta hoc, de Episcopis, & cleric.* Syluest. *in sum. verb. Canonica portio, quæst. 3. num. 4.* Ang. *eodem verbo, num. 7.* Lap. *d. tract. quæst. 4.* Vbald. *eodem tr. cap 4. quæst. 6.* Fr. Ludou. Miranda *d. q. 48. art. 2.* nouissimè Alphons. de Leone *de officio Capellani quæst. 4.*

*quaſt.4. praxi 6. num.*109. Pro quibus illud expendi-
11 tur, quia huiuſmodi canonica debetur Epiſcopo, vel in recognitionem ſuperioritatis, ſicut cætera iura Epiſcopalia, de quibus *in d.cap. conquerente*, vel ob communicationem, quæ inter Epiſcopum, & Eccleſias ſibi ſubiectas reperitur, *d.cap.requiſiſti,verſ.ſecus.* Vel propter onus, quod ſuſtinet in celebrando ſolemniter, Ordines conferendo, prædicando, atque alia omnia ferendo, quæ tam ad forum contentioſum, quàm pœnitentiale ſpectant, Vbald. *d.quaſt.6. num.5.* quæ rationes nullatenus vigent reſpectu exempti, quia cùm immediatè Pontifici ſubiciatur, non oportet, vt ſoluatur aliquid Epiſcopo in ſignum ſuperioritaris, quam non habet reſpectu illius loci: deinde nulla inter vtrumque reperitur communicatio, neque vlla cura paſtoralis, aut pabulum exercetur. Vlterius facit, quod
12 † Epiſcopus neque exigit, neque percipit iura Epiſcopalia in locis exemptis, *cap.luminoſo,18.q.2.cap.cùm Epiſcopus, 7. de offic. Ordin. in 6.* vbi gloſſ. recepta *verb. exempto*; cùm ſolus Papa dicatur Ordinarius Epiſcopus exemptorum, *cap.nulla, diſt.93.* iuncta *gloſſ. vlt. ibid.c. auctoritate, 4. de priuileg.in 6.* Non obſtat
13 text. *in Clem.2.§.verum, de ſepultur.* vbi † Religioſi, quamuis exempti, coguntur ſoluere Eccleſiæ Parochiali canonicam portionem de omnibus obuentionibus, tam funeralibus, quàm aliis quibuſcunque, & quomodocunque relictis; quia reſpondetur textum illum non agere de iure Epiſcopali, ſed de Parochiali, quod Parochis debetur propter miniſterium Sacramentorum, & cætera Officia paſtoralia, vt habetur *in d. §. verum, in principio*, quæ omnia cum Parochus exercuerit in Parochianum, quamuis in loco exempto elegerit ſepulturam, non mirum ſi Eccleſiæ Parochiali debeatur quarta illa portio, reſpectu cuius non deficit, immò etiam viget ratio debiti, cum tamen circa ius Epiſcopale ſuppoſita exemptione rationes omnes deficiant, vt modò conſiderauimus.

14 Illud tamen pro huius primæ dubitationis complemento aduertendum duxi, quod Eccleſia exempta, quæ habet Capellas vel populum non exemptum, tenetur Epiſcopo ad canonicam, provt per text. *in c. ex ore, de priuileg.* tenent Innoc. & Ioan. Andr. *in cap.in noſtro, de ſepultur.* Lap.*d.tract.§.quia, num.6.verſ.ſecundò quæritur*, Vbald. *eodem tract c.4. quaſ.5 & quaſ.8.cum tribus ſequentibus.* Eraſm. à Cochier *de iuriſdict. Ordin. in exemptos, part.4. quaſt.6. num.5.* me citato *in hoc loco*, Aſcan. Tamburin. *de Iure Abbatum, & Prælatorum, tam Regularium, quàm ſecularium Epiſcopis inferiorum, tom 1 diſp.16. quaſt.13. in fine.* Niſi populus pleno iure ſubiectus eſſet Eccleſiæ
15 exemptæ, Vbald. *d.cap quaſ.9 num.3.* † Pleno autem iure dicuntur Eccleſiæ ad aliquem pertinere, quando vtroque iure, id eſt, in ſpiritualibus, & temporalibus eidem ſubiectæ ſunt, *cap. quoniam, 21.de priuileg.* vbi gloſſ *& in cap.cum & plantare, §. in Eccleſiis, verb. pleno iure, eodem tit.* quas ibi ſequuntur Anton. *n.26.* Cardin.n.1. Dec.n.12.*&* 16. Rebuff. *in concordatis, tit. forma mandati, verb.plenum*, Card. Tuſch. *litt.P, concl.* 364.*n.3.* Sayr. *de cenſur.lib.1.cap.6.n.2.*

16 *Secundo* dubitatur an hæc canonica debeatur, ſi fiat legatum Eccleſiæ exemptæ tempore mortis, ſubiectæ verò tempore teſtamenti? In quo ſequentes diſtinguendi ſunt caſus. *Primus* ſi vtroque tempore, teſtamenti ſcilicet, & mortis, exemptio ſit, non debebitur canonica rationibus antea dictis. *Secundus*, ſi ſubdita ſit tempore teſtamenti, exempta verò tempore mortis, non debebitur quoque canonica; quia inſpicitur conditio, & ſtatus temporis; quo legatum cedit; non verò quo legatur, *l. poſt diem, ff. quando dies legat. l. quæ legata.ff de regulis iuris*, Lap. *dict.§. quia de, num.12.* *Tertius* ſi exempta ſit tempore teſtamenti, ſubdita verò tempore mortis, debebitur canonica, quia inſpiciendum eſt tempus mortis, non autem tempus teſtamenti, *l. ſi cognatus, ff. de rebus dub l. generaliter, §. ſi homini libero, ff. de fideicomm. libert.* Vbald. *d c.4.q.7. n.3.* Denique an Regulares eximantur à ſolutione quartæ funeralium Epiſcopo debitæ, agit Fr. Ludouic. Miranda *d.quaſt.48.art.6.* & deciſum fuit in Rota, vt videre eſt ſequenti deciſione: quam etiam poſt primam huius tract. impreſſionem finitam reperi, me *in hoc loco* citato, apud Aſcan. Tamburin. *de iure Abbatum, & Prælatorum, tam Regularium, quàm ſecularium, tom.2.diſp.16 q.14 n.3.* & me etiam citato nouiſſimè Alphonſ. de Leone *de officio Capellani q.4. praxi 6.n.126.*

R.P.D. Decano Licienſ. quartæ funeralium,
Lunæ 15. Ianuary 1618.

DOmini cenſuerunt Monaſterium Clericorum 17
Regularium non teneri ad ſolutionem quartæ funeralium Reuerendiſſimo Epiſcopo; nam etſi de iure communi iſta quarta ſpectet ad Epiſcopum, vel Parochum, *Clement. dudum, de ſepult. cap.1. &* 4. cum aliis, *eod.tit.c.cum quis pariter, eod.tit.in* 6. attamen ſecus eſt quando Monaſterium eximitur à dicta ſolutione, ad text. *in cap. priuilegia, diſt.3 c in noſtra, de ſepultur.* In caſu autem, de quo agitur, nedum prædictum Monaſterium, ſed etiam tota Religio eſt exempta à dicta ſolutione quartæ funeralium, cùm Paulus IV. & Gregorius XIV. dictis Clericis Regularibus communicauerit omnia priuilegia aliis Regularibus conceſſa, quare cenſetur etiam communicata priuilegia eximentia à dicta ſolutione quartæ, inter quæ adeſt priuilegium Iulij II. conceſſum Minimis de anno 1506. & aliud eiuſdem Pontificis conceſſum Minoribus de obſeruantia anno 1511. ſui Pontificatus 8. & aliud Pauli III. conceſſum Minoribus *anno* 1544. & poſtremò aliud Pauli IV. conceſſum Ordini Prædicatorum anno 1556. quæ per extenſum refert Archangelus Caracia *de quarta funeralium, c.1.*

Neque obſtat Concil. Trident. *ſeſſ.25. cap.13. de* 18
reformat. quia cùm iſtud Monaſterium ſit fundatum poſt publicationem Concilij, & quatenus eſſet fundatum ante, cùm non eſſet ſolitum ſoluere dictam quartam, Concilium ei non obſtat, vt declarauit Sanctiſſimus Pontifex Pius V. *in ſua Conſtit. de anno* 1567. quam refert Archangelus Caracia *loco citato*, Gutierrez *de iuramento confirmat.2. p c.4. n.3.* Eman. Rodriguez *in quaſt.regul.tom.1.q.41.art.2.* & ita etiam reſoluit *Congreg Illuſtriſſimorum Interpretum*, & refert Rodriguez *loco prædicto.*

Quod autem hoc Monaſterium fuerit fundatum 19
poſt confirmationem Concilij, ex eo probatur, quia Concilium fuit confirmatum *die 27. Ianuarij* 1546. Religio autem Clericorum Regularium fuit confirmata à Clemente VII. 14. *Iuny* 1524. vnde per neceſſe inferendum eſt, quod hoc monaſterium ſit fundatum intra quadraginta annos, de quibus loquitur Concilium, & quatenus eſſet fundatum extra dictos quadraginta annos, non probatur quod eſſet ſolitum ſoluere quartam funeralium.

Neque eſt verum, quod prædicta Conſtitutio Pij V. fuerit reuocata per Gregorium XIII. vt in eius Bulla, quam refert Nauarr. *in man.cap.27.in fin.* quia cùm dicta Bulla Pij plura contineret, per Gregorium redacta fuit ad terminos Concilij, vt cenſuit *Congregatio Illuſtriſſimorum Interpretum*, vt refert Caracia *loco citato*, qui etiam in fine tractatus refert ipſam declarationem, & bene aduertit Gutierrez *loco citato.*

Et ita fuit reſolutum vna parte tantùm informante, de qua declaratione meminit Paulus V. *conſt.4.* incip. *Decet Romanum Pont. 20. Auguſti* 1605. dum tenet quod cùm quæreretur, an Monaſteria ante annos quadraginta ædificata deberent quartam funeralium ſoluere, Eminentiſſimi S. R. E. Cardinales Decretorum

ſacri

facri Concil. Trid. interpres censuerunt Monasteria ædificata à quadraginta annis citra, non teneri ad solutionem quartæ funeralium huiusmodi, si modò sint eius Religionis, cui à Sede Apost. ante quadraginta annos indultum sit, vt eandem quartam non teneantur soluere Episcopo.

20 *Tertiò* quæri potest, an sint aliqui casus iure exempti, in quibus quarta Episcopalis ex bonis quæ Ecclesiæ, vel aliquibus locis piis obueniunt, deduci non possit? Respondendum aliquos dari, quos enumerant Azor. *d.c.* 12. *q* 7. Francisc. Leo *d.c.* 14. *à n.* 6. Syluest. *d. verb. Canonica portio, quæst.* 4. Frat. Ludouic. Miranda *dicta quæst.* 48. *art.* 3. *concl.* 1. Rota *in vna Syracusana quarta, die Mercurij* 5. *Martij* 1586. coram *Illustrissim. Seraph.* quæ reperitur impressa *decis.* 726. & per Quarantam *in summa Bullarij, verb. quarta Episcopalis.*

21 *Primus* igitur casus est, quando aliquid relinquitur pauperibus in genere, quia tunc nulla debetur quarta. Gloss. *verb. decreuit, in c.* 2. *de sepultur.* vbi Innoc. *n.* 1. & Abb. *n.* 8. Bald. *in l. id quod pauperibus, n.* 30. *vers. addo tertiam rationem, C. de Episcopis & cleric.* Roman. *cons.* 233. *n.* 2. *vers tertio fallit*, Vbald. *de Canonica Episcop. c.* 5. *n.* 10. & 11. *c.* 7. *n.* 15. & 50. Tiraquell. *de pia causa, priuil.* 28. Francisc. Leo *d.c.* 24. *n.* 9. Azor. *dict. cap.* q. 9. Seraphin. *d. decis.* 726. *n.* 1. † Ratio est, quia quando

22 relinquitur pauperibus in genere, relinquitur personis, non autem piis locis; de relictis autem personis non detrahitur quarta Episcopalis, iuxta text. *in cap. ex parte, il terzo, de verborum signific.* Vbald. *vbi proximè.* Fratr. Ludouic. Miranda *dict quæst* 48. *art.* 3. *conclus.* 3. Fallit autem causus iste in relicto facto pauperibus certi loci, quia tunc legatum videtur factum intuitu illius loci, & sic factum loco pio, vt post Ioan. Andr. limitant Abb. *in dict. cap.* 2. *n.* 3 & Petr. de Vbald. *dicto loco.* An, & quando debeatur quarta de Missis relictis? Vide Alphons. de Leone *d. quæst.* 4. *praxi* 6. *n.* 115.

23 *Secundus* casus est, quando aliquid relinquitur pro ornamentis, cereis, fabrica Ecclesiæ, luminariis, anniuersariis, vel pro faciendo choro, pictura, Calice, ac aliis quæ ad perpetuum diuinum cultum legantur, vt est text. *in c. vltim. de testam.* vbi Abb. *n.* 2. Couarr. *n.* 4. Petr. de Vbald. *de Canon. Episcop. cap.* 6. Lap. *de canon. port. p.* 2. *à n.* 24. Valasc. *consul.* 105. *num.* 13. Fr. Ludouic. Miranda *d. q.* 48. *art.* 3. *concl.* 1. Francisc. Leo *d.c.* 14. *n.* 6. Azor. *d. c.* 12 *q* 7. *casu* 2. 4. & 5. Seraphin. *d. decis.* 726. *n* 4. Amplia etiamsi relinquatur pro operibus piis in genere, & executores distribuerint legatum in fabricam, luminaria, & ornamenta Ecclesiæ, vel in concernentia diuinum cultum. Couar. *in d. c. vlt. n.* 7. & ratio est, quia distributio, quam facit executor, censetur facta ab ipso testatore, *l. vnum ex familia*, §. 1. vbi Dyn. Bart. & Doct. *ff. de legatis* 1. secus si executores distribuerint legatum in vsum non priuilegiatum locorum piorum. Idem est iudicium si legetur aliquid pro prædictis ornamentis redimendis, ordinandis, vel reparandis, Fr. Ludouic. Miranda *vbi proximè*, nouissimè in generali Congreg. S.R.E. & vniuersalis Inquisitionis, habita in Palatio Apost. montis Quirinalis coram S. D.N. Vrban. VIII. & Eminentissimis S.R.E. Cardinalibus adversùs hæreticam prauitatem Inquisitoribus generalibus à sancta Sede Apost. specialiter deputatis, die 8. Septembris 1625. *S.D.N. pro debito sui Pastoralis officij corrigere volens abusus nonnullorum in Statu Sedi Apost. mediatè vel immediatè subiecto existentium, qui libros à se compositos extra præfatum Statum absque vlla Ordinariorum, & Inquisitorum loci, vbi degunt, approbatione imprimendos transmittunt, statuit, & decreuit, vt in posterum nemo in Statu prædicto degens, cuiusuis conditionis, gradus, ordinis, & dignitatis existat, libros de quauis materia tractantes, & vbicumque compositos audeat aliò deferre, vel mittere imprimendos, sine expressa in scriptis approbatione Eminentissimi D. Cardinalis S. D. N. Vicarij, & Magistri sacri Palatij, si in vrbe: si verò extra vrbem existat, sine Ordinarij, & Inquisitoris loci illius, siue ab iis deputatorum facultate, & licentia operi præfigenda. Libros autem, quos contra præsentis decreti tenorem imprimi contigerit, præter alias pœnas arbitrio suæ Sanctitatis infligendas absque alia declaratione ex nunc prohibet, & pro expressè prohibitis haberi vult, & mandat, &c.*

Quod verò non debeatur quarta de relictis pro restauratione Ecclesiæ matricis, ædificatione, & reparatione Ecclesiarum, monasteriorum, hospitalium, & aliorum locorum piorum, probat expressè text. *in d. cap. vlt.* ibi, *seu fabrica, & in d. c. ex parte*, ibi, *vel ob fabricam*, Seraph *decis.* 726. *num.* 3. Procedit tamen hæc resolutio secundum aliquos, quando Ecclesia, cui legatum pro fabrica fit, indiget ædificiis, aut refectione parietum, secus enim si his non indigeat; quia tunc ex legato fabricæ facto ne fiat fraus Episcopo, aut parochiali, quarta detrahitur, ita Fr. Ludouic. Miranda *dict. quæst.* 48. *art.* 3. *conclus.* 1. Couarr. *in d. c. vlt. num.* 4. *vers. est tamen*, vbi dicit esse magis communem opinionem, Azor. *d. cap.* 12. *quæst.* 7. *casu* 3. Marc. Anton. Genuens. *in pract. Eccles. q.* 394. & *q.* 444. Verùm contrarium tenuerunt Goffred. Card. & Barbat. *in d. c. vlt.* relati ab eodem Couart. *loco proximè citato*, sequitur Francisc. Leo *d c.* 14. *n.* 8. per text. *in cap vobis*, 12. *q.* 2. quia legatum Ecclesia non indigente seruandum est in futuram Ecclesiæ refectionem, & restaurationem. In hoc denique opinionum conflictu Rot. *in d. Syracus. quarta*, tenet attendendam esse formam legati; si enim testator vult statim, vel in singulos annos solui aliquid pro restauratione Ecclesiæ, quæ reparatione non indigeat, tunc seruari poterit prior sententia; si verò legat pro restauratione Ecclesiæ quoties ea indigebit, tunc posterior sententia contraria erit sequenda, & sub hoc articulo cadunt etiam relicta pro subuentione Ecclesiæ respectu luminarium, ornamentorum & aliorum ad cultum diuinum pertinentium, ex his namque non debetur quarta, *dict. cap. vltim.* si verò vsus est indeterminatus, & non destinatus perpetuo cultui diuino, tunc debetur quarta, *d. cap. ex parte, & cap. requisisti, de testam.* 24

Tertius casus est quando aliquid legatur, vt omni anno fiat solemnitas alicujus Sancti, vel quod in aliqua Ecclesia constituatur præbenda, vel altare, aut pulpitum, vel aliud huiusmodi. Innoc. *in d. cap. vlt.* Franc. Leo *d. cap.* 14. *n.* 9 *in princ.* Azor. *dict. cap* 12. *q.* 7. *casu* 7. Fr. Ludou. Miranda *dict. q.* 48 *art.* 3. *concl.* 1. *vers. quintò*, vbi etiam quod de oblationibus non debetur quarta. 25

Quartus casus est quando quis in vita donat Ecclesiæ, videlicet ex donatione inter viuos, per *cap. de his, de sepult. & c.* 1. *de statu monach.* resoluunt Azor. *d. c.* 12. *q.* 7. *casu* 9. Fr. Ludou. Miranda *d. quæst.* 48. *art.* 3. *concl.* 1 *in fine.* 26

Quintus casus est quando legatur pro maritandis duabus puellis singulis annis, & pro vna puella consanguinea, quia aut sunt pauperes, & non debetur quarta, cùm legatum sit factum personis, & non locis, vt suprà diximus, aut non sunt pauperes, & vltra præfatam rationem militat alia ratio, quod tale legatum non dicitur pium, & ideo ex eo quarta non debetur, vt conclusum fuit per Rotam *in dicta Syracusana quarta*, coram Seraph. *d. decis.* 726. *num.* 6. Idem iuris est si quid legetur certo alicui clerico, vel leprosis, qui in certo loco curantur, vel Religiosis in certo loco commorantibus, vel viduis peregrinis, vt alantur, Siluest. *verb. Canonica portio, quæst.* 6. Azor. *dict. c.* 12. *quæst.* 10. 27

Quartò dubitatur, an ex iis, quæ hospitalibus, vel Confraternitatibus relinquuntur, quarta Canonica 28

debeatur? De qua quæst. satis dictum est supr à alleg. 75.n.43.

29 *Quintò* dubitatur, vtrum debeatur quarta Episcopalis, si qui subditus Episcopo leget aliquid Ecclesiæ extra diœcesim constitutæ? Negatiuè respondebitur, quia cura illius Ecclesiæ non est penes Episcopum, Abb. *in c.requisisti, de testam.* Innoc. *in c.officij*, & Ioan. Andr. *in cap.certificari, eodem tit.* quos refert, & sequitur Azor. *d.c.12.q.vltim.*

30 *Sextò* dubitatur, an Episcopus, cui legatum absolutè relictum est, possit insimul canonicam vendicare portionem? In quo dubio affirmatiuè respondendum; ratio est, quia quando duo ex diuerso capite, & à diuersis personis debita concurrunt, & non datur animus compensandi ex parte legantis, vtrumque debitum peti potest, iuuat *l. Titia 19.§.qui Marco.ff.de annuis leg.* sed quando legator absolutè legat Episcopo, & locis piis, concurrunt duo ex diuerso capite, & à diuersis personis debita; deinde ex parte legantis non proponitur animus compensandi cum canonica portione. Quare ita resoluunt per text. *in d.c officij, vers. quod si*, Anton, *ibi, num 6.* Abb. 4 Couar. 3. & plures ex notioribus relati à Valdes. *in addit. ad Xuar. l.1. tit. de las arrhas, ad n.36. vers. sed ponè*, optimè D. Barbosa *in l. cum dotem, §. si pater, n.31.ff. soluto matrimon.* Dixi *absolutè*, quia si testator sub conditione legauerit Episcopo, vt contentus legato nihil amplius petat de canonica portione, & Episcopus acceptauerit, nihil amplius valebit exigere, *dict. cap. officij, vers. consultationi.* Ratio est, quia

31 † quando legatur alicui, eo adiecto, vt amplius non petat, eo ipso quod acceptat, videtur debito renũtiasse, text. *in dict. cap officij*, ibi, *renunciasse*, &c. iuncta reg. *l. cùm ab vno 55. de legatis 2. reg. quod semel, regul, scienti, de reg. iuris in 6.* Alexand. *in l. si cum dotem 23. §. si pater, ff. soluto matrim. n.2.* Roman. *cons.79. lib.1.* Socin. Iun. *cons.173. num.3. lib.2.* Grass. §. *legatum, q.16. num. vlt.*

32 Vnde, cùm luctuosa nostris temporibus, & apud Hispanos subrogetur in locum Canonicæ portionis, quæ modò in desuetudinem abiit apud nostros, si testator ea conditione legatum Episcopo relinquat, vt illo contentus luctuosam non exigat, si Episcopus legatum acceptet, luctuosam petere non poterit, ex supradictis. Quando tamen beneficiarius testator absolutè legat Episcopo, non poterit Episcopus legatum, & luctuosam insimul retinere. Probatur manifestè, quia testator luctuosæ verè debitor est; neque enim illa exigitur ab aliqua Ecclesia inferiori, vt de Canonica portione patet: deinde neque ab aliquo tertio, sed ab hærede, prout defunctum repræsentat, Nauar. *de spoliis cleric. §.9.n.7.* Molina *de iustit. tract. 2. disp. 147 col. 10.* Deinde testator debitor est, non voluntarius, sed necessarius, quippe cum ex vi consuetudinis cogatur, velit, nolit, luctuosam soluere, vt modò citati resoluunt, & ideo censetur legasse animo compensandi, iuxta resoluta per Patentem meum *in commentar. ad Ord. Regiam Lusitan. lib.4. tit.31.§.6.n.1.* vbi plures refert Doctores. Verùm vbi testator modicum legat Episcopo, vt nihil amplius exigat, quamuis acceptet, si fraudem interuenisse probet, potest restituto, vel compensato legato integram exigere portionem, vel hodie luctuosam vendicare, dummodo tamen prudens, & sciens fraudem commissam, nihilominus non acceptet. Ratio est, quia fraus & dolus non debent alicui patrocinari, neque vt commodum consequatur, neque vt tertio præiudicium irrogetur, *cap. intelleximus, de iudic. Clem. 2. §. verùm, colum. penult. de sepult.* Hæredes Baronum defunctorum ex antiqua consuetudine solent dare Episcopo, in cuius diœcesi habent Baroniam, Regalia consistentia in lecto, equo, pileo, ense, annulo, calcaribus, & ocreis, sed paucis ab hinc annis dubitatum fuit in *sacra Congreg. super consultationibus Episcoporum, & Regularium, inter Archiepiscopum Hydruntinum & Alexanensem, an si Baro moriatur in diœcesi alterius Episcopi, sintne huiusmodi Regalia Episcopi illius vbi est Baronia, vel illius vbi moritur? Nam cum obierit Ioannes Baptista Callono Baro terra, seu casalis nuncupati Spechio delli Vrosei, in diœcesi Hydruntina existentis, procurator dicti Archiepiscopi petiit Regalia præd. ab illius hæredibus, eo quòd Baroniam habuerat in sua diœcesi, cui petitioni se opposuit Episcopus Alexanensis, qui dicebat huiusmodi Regalia ad se spectare, sub prætextu quod dictus Baro licèt possideret Baroniam in diœcesi Hydruntina, decessit tamen in terra Trimasci Alexanensis Diœcesis, & propterea Regalia sibi deberi ratione funeralium & sacramentorum. Quo negotio delato ad eandem Sacram Congregationem, Illustrissimo Lancelloto referente, fuit resolutum ad fauorem Archiepiscopi Hydruntini*: & Sacra Congregatio se fundauit in alia simili decisione facta de anno 1600. inter eundem Episcopum Hydruntinum, & Episcopum Liciensem. Cum enim quidam Baro Casalis nuncupati Castri, diœcesis Hydruntinæ decessisset in Ciuitate Licij, Episcopus Liciensis prætendit sibi deberi Regalia prædicta ratione sepulturæ & Sacramentorum, quæ in dicta Ciuitate fuerant ministrata dicto defuncto, delato negotio ad eandem *Sacr. Congregat.* ad relationem Illustrissimi Gymnasij fuit resolutum, Regalia spectare Archiepiscopo Hydruntino, in cuius diœcesi erat Baronia, non autem Episcopo Liciensi, in cuius Ciuitate Baro decesserat: ita refert nouissimè D. Iulius Lauor. multis nominibus à me commendandus *tom.11 var. elucubr. tit.2. de prisco, & recenti funerandi more, c.3.n.204.* vbi subdit rationem huius resolutionis eam esse posse, quia ista Regalia non dantur ratione sepulturæ, & Sacramentorum, sed Baroniæ.

De quarta decimationum Episcopo debita,

§. II.

DEueniendo ad quartam decimarum Episcopo de- 33
bitam, sciendum tempore primitiuæ Ecclesiæ, cum Episcopi essent pauperes, statutum fuisse, vt ipsi de oblationibus matrici Ecclesiæ factis sumerent medietatem, *c. antiquos, 30. q.1.* Procedente tempore ex parochialibus tantùm tertiam oblationum, decimarum, tributorum, & frugum habuerunt, *c. de his, cap. decreuimus, eadem dist.10. quæst.1. & c. constitutum, 16. quæst.1.* cum onere fabricæ Ecclesiarum, *cap.1. & cap. vnio, 10. quæst.3.* & de nostro Lusitaniæ regno agendo idem colligitur ex *c. priscis, eadem causa, & quæst.*
34 † Iure tamen recentiori quartam tantùm deberi Episcopis ex omnibus decimis Ecclesiarum Parochialium sui Episcopatus sine vllo onere fabricæ, probant text. *in d.c. conquerente, de officio Ordin & in c. de quarta, de præscript.* Zerol. *in praxi Episcop. p 1. verb. decima, §.10. pag.125.* Suar. *de Relig. tom.1. lib.1. de diuino cultu, c.28. num.9.* Franc. Leo *d.c.14.n.33.* ratione coniunctionis, & vniuersalis curæ, quam habet Episcopus in Ecclesiis subiectis, post Innoc. *in c. requisisti, de testam.* notant Tyndat. *tract. de decimis, n.71.* Moneta *eodem tract. c.7. quæst.2. num.14. in fine*, itaut in prædicta quarta decimarum, de Iure communi fundatus sit, Tyndar. *d. n.71.* Rebuff. *de decimis q.3. num.14. & q 7. n.11.* Moneta *loco proximè citato*, Rota *decis.31. num.5. part.1. diuers. & decis. 402. num.1. part.2. & in Cauriensi, seu nullius iurisdictionis, 1576.* coram *Lauretano, & in Toletana præstensarum redecimarum, 19 Nouembris 1585.* coram *D Aldobrandino*, postea S.D. Clemente VIII. impressa per Marchesan. *de commission part.1 pag.682.* Rota *etiam in Pacensi decimarum, 12. February 1608.* coram *Illustrissimo Cardinal. Sacrato & in Nouarien decim. 15. Aprilis 1612.* coram *Illustrissimo Cardinali Ludouisio*, nunc S.D.N. Gregorio XV. inter eius impressas *decis. 519. num.1. & 2.* Vnde Rota eadem apud Seraphin. *decis. 1449. num.4.* reprobauit opinionem illorum, qui

tenuerunt

tenuerunt istam quartam non de Iure communi, sed consuetudine ad Episcopum pertinere. Hinc Episcopus dicitur habere coæquale ius cum parocho ratione dictæ quartæ, Rota *in Conchensi decim. dell' Infantado*, 18. *Decembris* 1617. coram *Reuerendissimo Patre Domino Andrea*. Bene verum est, quod non potest exigere immediatè istam quartam à laicis, sed illam exigere debet à parocho, *cap. conquerente, de offic. Ordin.* Seraphin. *d. decis.* 1449. *n.* 5. & 6. Gregor. XV. *decis.* 529. *num* 2. & 3. Lotter. *de re benef. lib.* 1. *q.* 20 *n* 81. *cum sequentibus*, Greg. XV *decis.* 529. *n.* 2. Canaler. *decis.* 487. *num.* 1. Duran. *decis* 310. *num.* 2. *part.* 2. vbi tenet Episcopum habere Iuris assistentiam & intentionem fundatam in perceptione quartæ decimalis, cum non agitur contra laicos, sed contra Rectores.

Et hanc opinionem, quod Episcopus fundat intentionem suam super quarta decimarum de Iure debita, firmauit Rot. *decis.* 31. *num.* 6. *part.* 2. *diuers.* & nouissimè *in Nouariensi decimarum* 7. *May* 1627. coram *R. P. D. meo Pirouano*.

Nec obstat quod supradicta opinio bene procedit contra Rectorem, à quo Episcopus exigere debet suam Canonicam portionem, non autem contra parochianos incolas, qui tenentur respondere de decimis suo Rectori, & non Episcopo, *cap. cùm contingat, de decimis*, ibi, *quod cum perceptio decimarum ad parochiales Ecclesias de Iure communi pertineat*, & *c. cùm in tua, eod. tit.* ibi *alioquin Parochialibus exsoluantur, ad quas de Iure communi spectat perceptio decimarum*, Castr. *cons.* 38. *per totum, p.* 1. Seraphin. *decis* 519. *n.* 2. & *decis.* 1449. *n.* 5.

Quia Host. sentiens hanc contrarietatem illam conciliat *in d. cap. cùm contingat, n.* 1. *vers. vnde*, nam verum est quod *c. quoniam, & cap. dudum, de decim.* dicunt Episcopum fundare suam intentionem in portione Canonica: *at c. cùm contingat, & cap. cum in tua*, dicunt de Iure communi decimas spectare ad Ecclesias Parochiales: sed, inquit ille, Episcopus fundat quoad Canonicam, Parochialis verò Ecclesia quoad alia, & ita vna dispositio aliam non destruit, sed bene inter se conueniunt, & Ioan. Andr. *in d. cap. cum contingat*, *n.* 4. sequitur hanc distinctionem; propterea aut Rector non est in causa, aut neglexit exigere decimas, & Episcopus pro sua portione Canonica potest agere iure proprio, aut si vult agere pro omnibus decimis, etiam potest, sed nomine Ecclesiæ Parochialis, cui tenetur illas conseruare, *cap. fin. de success. ab intest.* Host. *in d. cap. cùm contingat, p.* 2. & Ioan. Andr. *in d. c. quoniam, num.* 5. asserentes Ordinarios habere etiam fundatam intentionem quoad petitionem nomine suarum Ecclesiarum Parochialium: quod etiam admisit Rota *in Carien. decimarum*, 13. *Martij* 1587. coram *Orano*, & per hanc distinctionem conueniunt decisiones coram *bon. mem. Cardinal. Pamphilio, & bon. mem. Iusto, in Conchen. decimarum dell' Infantado*, quæ referuntur *in decis* 442. 485. & 520. *part.* 1. *recentior.* & postmodùm coram *bonæ mem. Andrea*, 18. *Decembris* 1617. in quibus fuit firmatum, Episcopum habere in prædiis decimatoriis Ius reale, & coæquale cum Rectoribus, & esse inter se quasi portionarios, & prout tales nuncupantur per Host. *in dict. cap. quoniam*. & Ioan. Andr. *num.* 3. *de decim.* quæ realitas, & coæqualitas tolli non potest per negligentiam, aut malitiam Rectorum non comparentium: cum sit fundata in proprio Iure immediato, non autem mediato ex persona Rectorum: similiter si idem Rector est in causa, & Episcopus simul agentes contra laicos Parochianos, minor esset difficultas, quia vterque agit ex Iure suo, & admittitur ista simultanea actio *in Ceruiensi decimarum*, 25. *Aprilis* 1605. coram *Poña*. Ac demùm quando Rector nec est in causa, aut negligit, sed esse, aut agere, aut negligere non potest, quia decimæ ad illum non pertinent, tunc Iura non prohibent quin Episcopus fundet intentionem suam contra laicos, & alios quoscunque pro decimis prædialibus, *c. fin. de success. ab intestato, cap. quoniam, & cap. dudum, de decim.* & idem admittit Rot. *in Possanen. decimarum*, 18. *Martij* 1591. coram *Gypsio*: ex quibus patet consequentiam, quam faciunt Castr. *in d. cons.* 59 & Gregor. *decis.* 519. non esse tutam, quod decimæ debent percipi à Rectoribus, & ab ipsis Episcopi exigunt quartam, & sic mediatè, non autem immediatè à laicis, quia etsi *c. cum contingat, & c. cùm in tua*, expressè dicant perceptionem decimarum de Iure communi pertinere ad Ecclesias Parochiales, non tamen excludunt Episcopos, quin & ipsi fundent intentionem quoad eorum Canonicam portionem, iuxta *c. quoniam, & c. dudum, eodem tit.* attenta compatibilitate, quam ponit Host. vt dicebam *in d. cap. cum contingat, vers. non obstat*. Colliguntur hæc ex decisione *in d. Nouarien. decimarum*, coram *Reuerendissimo Patre Domino meo Pirouano*. Ex quibus

Primò infertur, hodie Iure communi deberi Epi- 35
scopis quartam decimationum ab Ecclesiis Curatis, non autem ab ipsis Parochianis: nam parochiani tenentur Ecclesiis; Ecclesiæ verò Episcopis decimas soluere, secundum gloss. *verb. decimationum*, *in dicto*
cap. conquerente. † Quando prædium non est in alicu- 36
ius parochia situm, illius decimæ pertinent ad Episcopum, *cap. quoniam*, vbi Abb. *num.* 2. & 4. *cap. dudum*, gloss. *verb. iure communi, in cap. cùm contingat, de decimis*. Reb. ff. *quæst.* 7. *n.* 8. Tyndar. *d. tract. n.* 69. Azor. *instit. moral. part.* 1. *lib.* 7. *cap.* 36 *quæst.* 9. & censuit Rota *in vna Pacensi decimarum dell' Hebrero*, 9. *Iunij* 1603. & 21. *Iunij* 1604. coram *Reuerendissimo Domino Coccino Rotæ Decano*. inter eius impressas *decis* 485. *n.* 1. & *in vna Placentina decimarum personalium de Trugillo*, 18. *Martij* 1616. coram *Reuerendissimo Patre Domino Buratto*, & *in Conchensi decimarum dell' Infantado*, 18. *Decembris* 1617. coram *R. P. D. Andrea*.
† Idem dicendum est, vbi Parochiæ non sunt distin- 37
ctæ. Tyndar. & Azor *proximè citati*, Rota *in Ciuitatensi decimarum*, 26. *Martij* & 18. *Iunij* 1618. coram *R. P. D. Verospio* Lotter. *d. lib.* 1 *q.* 20. *n.* 103.

Infertur *secundò*, nulla monasteria, vel Ecclesias 38
inferiores, exceptis Parochialibus, debere istam quartam, attento Iure communi, cùm eodem iure ad nullas alias Ecclesias pertineant decimæ, ex quibus ista quarta detrahitur. Vnde sequitur illam esse legis diœcesanæ, Cochier *de iurisdict. Ordin. in exemptos*, *part.* 1. *q.* 15. *num* 6. à qua exempta sunt monasteria, Abb. *in c.* 1. *de statu monachor.* Bonachin. *tract. de Episcopo, lib* 4. *part.* 2 *q* 55. *n* 80. quos refert, & sequitur Cochier *d. part.* 1 *q.* 16.

Infertur *tertiò*, consuetudinem posse variare circa 39
solutionem huius quartæ decimationum; potest enim in totum tollere illam, cum præscribi cursu temporis quadraginta annorum valeat contra Episcopum, & *c. de quarta*, Lotter. *d. lib.* 1. *q.* 20. *n.* 106. Vnde hodie tertia decimationum ab aliquibus Ecclesiis debetur Episcopis; ab aliis verò nec tertia, nec quarta. Et in aliquot Episcopatibus hæc tertia, vel quarta decimationum debetur Capitulis Ecclesiarum Cathedralium, propter separationem factam inter Episcopos, & Capitula ex conuentione illorum; ex quo tamen non sequitur, istam quartam, vel tertiam non esse ius Episcopale sua natura. Hinc Canonica portio, de qua supra egimus, Episcopo, vel Ecclesiæ parochiali debita pro parte, vel in totum, consuetudine, seu præscriptione potest tolli, & ad id sine titulo sufficit tempus, de cuius initio non sit memoria, quia illud habet vim tituli: cum titulo verò sufficit tempus quadraginta annorum. Ita post Panorm. & Syluest. resoluit Fr. Ludouic. Miranda *d. q.* 48. *art.* 5. *conclus.* 2.

De Cathedratico, siue Synodatico Episcopo debito. §. III.

40 CAthedraticum, quod ob honorem Cathedræ Episcopalis sic vocatur, *d. cap. conquerente, de offic. Ordin. cap pastoralis, de donat.* Flamin. *de confident. q.* 15. *num.* 5. Beller. *disquisit. cleric. p.* 1. *tit. de clerico debitore,* § 15. *n.* 7. *vers. appellatur*, & quandoque nuncupatur synodaticum, quia in Synodo solui consueuit, *cap. olim, de censib.* Host. *in d. c. conquerente, n.* 12. Beller. *loco citato*, gloss. *verb. duos solidos, in cap. conquerente, de offic. Ordin.* Lotter. *dict. lib.* 1. *quæst.* 21. *num.* 24. Gratian. *discept forens. tom.* 4. *cap.* 6 o. *num.* 1. vltra procurationem Episcopis debetur, gloss. *in sum. & cap.* 1. *& cap. inter cætera*, 10. *quæst.* 3. Francisc. Leo *dict. cap.* 14 *numer.* 5. Z rol. *in praxi Episcopali, pars.* 1. *verb.*
41 *ius Cathedraticum*, vbi *in* §. 1. asserit, quod † debetur per Presbyteros sui Episcopis, & quod solet dari pro festo Natiuitatis, & Resurrectionis Domini, &
42 *in* §. 4. † resoluit quod non potest præscribi, licèt per contrariam consuetudinem possit aliter introduci, de quo etiam Aloys Ricc. *in praxi aurea, resolut.* 182. Beller *dict. tit. de clerico debitore*, §. 12. *n.* 13. † Taxant autem
43 huiusmodi cathedratici vsque ad duos solidos ponit gloss. *in d. c. conquerente, de offic Ordin. verb. duos solidos*, Pasqualig *tract de visit p.* 1. *q* 5. *n.* 13. Rota, *decis* 465 *n.* 1. *p.* 2. *recentiss. in posthum.* vbi *n.* 7. quod de consuetudine potuit augeri, Lott *d q.* 21. *n.* 53. Gratian. *d. c.* 620. *n* 3. qui soluendi sunt secundum taxam, quæ antiquitus solui consueuit Bald. *cons* 23. *vol.* 1. quem refert Aloysius Ricc. *d. resol* 182. *n.* 1 Henric. Bottæ. *de Synodo Episcop. p.* 3 *n.* 81. & 90. Pauin *de visitat. p.* 1. *q.* 9. *n.* 13. Gratian.
44 *d. c.* 620. *n.* 4. Socd. *cons.* 454 *n* 12. Sed † quia solidorum valor conformis non est, immò varius, attenta diuersa Prouinciarum taxatione, vt per Couarr. *lib.* 1. *variar. c.* 11. *n.* 3. *de veter. numism. cap* 6. *n.* 5. Greg. *l* 9. *verb. de Oro, tit.* 4 *p.* 5 Gutie. *de iurament. confirmat p.* 1 *c* 7. *numer.* 4. Socd. *cons.* 454 *num.* 12. Molina, *de iustit. tract.* 1. *disp* 278. *vers. dubium tamen est*, Christoph. de Paz. *in scholiis ad leges styli, l.* 84. *à n.* 1. Stephan. Grat. *disceptat. forens c.* 51. *n.* 14. ideo attendenda est diuersarum Cathedralium consuetudo bona, & rationabilis in eius taxatione Zerola *in praxi Episcopali d. verb ius Cathedraticum*, §. 5. Aloys. Ricc. *d. resol.* 182. *n.* 1. *in fine*, Piasec. *in praxi noua Episcop p.* 1. *c* 2. *n.* 20. vbi resoluit etiam quod cum Cathedraticum detur in signum subiectionis, & in honorem Cathedræ, nullo tempore præscribi potest quominus debeatur, nisi concurrat tempus immemorabile, Bottæ. *d. p.* 2. *à n.* 91. *cum seqq.* Bald. *de præscript. p.* 1. *p.* 5. *princ. q.* 16. *n* 3. & *p.* 6. *in princip. n.* 2. Gratian. *d. c.* 610. *à n.* 5. Amplius neque Episcopus posset eximere Ecclesias sibi subiectas à solutione Cathedratici. Abb. *in c. cùm venerabilis* 21. *n.* 3. & *ibi* Anan. *n.* 4. *in princ. de censib.* non enim venit in generali dispositione, *c. pastoralis, de donation.* Bottæ. *p.* 3. *n.* 83. Gratian *d c.* 620 *n.* 10. & 11. Vnde licèt pleno iure liberaretur Ecclesia, adhuc non censeretur remissum Cathedraticum, nisi expressè ponatur, gloss. *in dict. cap. Pastoralis, de donat.* nemo enim censetur esse sine subiectione, alioquin censetur acephalus, *cap. nulla ratione, distinct.* 83. Regulares tamen ab illius præstatione sunt exempti, *cap. inter cætera*, 10. *q.* 3. Lotter. *d. lib.* 1. *q.* 21. *ex num.* 73.

ALLEGATIO LXXXVII.

Episcopus charitatiuum subsidium quando & à quibus exigere possit?

SVMMARIVM.

1 *Doctores referuntur qui de charitatiuo subsidio tractarunt.*

2 *Charitatiuum subsidium dicitur charitatis auxilium, quia à principio ex charitate peti debet, non per vim extorqueri.*

3 *Charitatiuum subsidium petitur quando reditus propriæ Ecclesiæ non sufficiunt.*

4 *Diuites possunt compelli officio iudicis ad dandam eleemosynam egentibus tempore magnæ famis, & necessitatis.*

5 *Episcopus subsistente manifesta, & rationabili causa, potest subditos clericos compellere ad charitatiuum subsidium soluendum.*

6 *Iudex in causa propria potest esse Episcopus subsistente manifesta & rationabili causa, quæ spectet ad dignitatem, & honorem Ecclesiæ.*

7 *Episcopi, Archiepiscopi, Primates, seu Patriarchæ in ciuitatibus, & diœcesibus suis possunt data manifesta & rationabili causa subditos ad subsidium charitatiuum cogere.*

8 *Charitatiuum subsidium exigere potest Episcopus electus & confirmatus, licèt nondum consecratus.*

9 *Archiepiscopus, Primas, & Patriarcha ab Ecclesiis, & clericis suæ prouinciæ extra diœcesim suam iure subsidium charitatiuum exigere non possunt.*

10 *Administrator, seu coadiutor datus Episcopo per Papam, vel Ecclesiæ Cathedrali vacanti, potest à subditis illius Ecclesiæ exigere charitatiuum subsidium.*

11 *Charitatiuum subsidium debet Episcopus exigere cum consilio Capituli sui, & clericorum.*

12 *Vicarius generalis Episcopi non potest charitatiuum subsidium exigere, nisi de speciali ipsius Episcopi mandato.*

13 *Capitulum Sede Episcopali vacante potest charitatiuum subsidium exigere.*

14 *Capitulum Sede vacante non potest statutum condere, quo charitatiuum subsidium in futurum ex parte minuatur.*

15 *Cardinales in Ecclesiis suorum titulorum charitatiuum subsidium petere possunt.*

16 *Legatus Papæ habet ius exigendi charitatiuum subsidium ab Ecclesiis prouinciæ delegatæ.*

17 *Prælati Episcopo inferiores non possunt de iure subsidium charitatiuum exigere, sed priuilegio, vel consuetudine.*

18 *Abbates vel Priores non possunt exigere charitatiuum subsidium ab Ecclesiis secularibus, vel Regularibus monasteriis sibi non pleno iure subiectas.*

19 *Præpositus, siue Præfectus totius Ordinis Regularis potest charitatiuum subsidium petere à monasteriis Ordinis sui pro sumptibus necessariis ad gubernationem ordinis, si aliunde non habeat bona.*

20 *Commendatarius perpetuus Ecclesiæ Cathedralis habet legitimam administrationem, & potest exercere iurisdictionem, quæ competeret Episcopo titulato.*

21 Com

21 Commendatarius perpetuus Ecclesiæ Cathedralis potest exigere charitatiuum subsidium ab Ecclesiis sibi subiectis.

22 Papa charitatiuum subsidium potest exigere ab omnibus clericis & Ecclesiis.

23 Papa liberam habet administrationem omnium beneficiorum, & est dominus, & ordinarius cunctorum, & Episcopus vniuersalis Ecclesiæ.

24 Exemptio generalis non censetur eximere à charitatiuo subsidio per Papam imposito.

25 Charitatiuum subsidium non potest præscribi.

26 Prælatus, qui potest charitatiuum subsidium exigere, debet prius congregare Clero cum charitate, & humilitate ei exprimere causam suæ indigentiæ.

27 Causa ad charitatiuum subsidium exigendum debet esse manifesta, & rationabilis.

28 Causa manifesta, & rationabilis, quæ dicatur in exigente charitatiuum subsidium ostenditur.

29 Charitatiuum subsidium potest exigere pro sua consecratione, vel pro solutione debitorum in Ecclesiæ vtilitatem contractorum.

30 Charitatiuum subsidium potest exigere Episcopus si magnas fecerit expensas in negotiis totius diœcesis communibus pertractandis.

31 Charitatiuum subsidium potest Episcopus exigere pro fabrica suæ Ecclesiæ, vel alia re continente illius publicam vtilitatem, vel conseruationem.

32 Charitatiuum subsidium exigere potest Episcopus, si iter facturus sit ad Papam, vel Imperatorem, vel Regem ob Ecclesiæ suæ vtilitatem.

33 Charitatiuum subsidium potest exigere Episcopus, si visitaturus sit limina Apostolorum.

34 Charitatiuum subsidium potest exigere Episcopus si velit ire ad Concilium Prouinciale.

35 Charitatiuum subsidium potest exigere Episcopus, si impensas necessarias, & alicuius momenti fecerit in aduentu Imperatoris, Regis, vel Principis.

36 Episcopus quoties rationabilis causa subsit, non solum semel, sed etiam pluribus vicibus potest charitatiuum subsidium exigere.

37 Charitatiui subsidij summa quæ sit exigenda, ostenditur.

38 Charitatiuum subsidium clerici ex vrgenti causa possunt compelli soluere vltra taxam solitum.

39 Charitatiuum subsidium ratione beneficiorum potest Episcopus exigere à Clero, & Ecclesiis suæ ciuitatis, & diœcesis.

40 Laici charitatiuum subsidium soluere non compelluntur.

41 Cap. cùm Apostolus, §. prohibemus, de censibus, declaratur.

42 Feudi ipsius quarta pars annui redditus pro subsidio charitatiuo est soluenda.

43 Capitulum, seu Canonici Ecclesiæ Cathedralis tenentur Episcopo suo præstare charitatiuum subsidium.

44 Charitatiuum subsidium non debetur ex distributionibus quotidianis, inspecto iure communi, nisi contrarium fuisset statutum.

45 Monasteria non tenentur præstare Episcopo charitatiuum subsidium.

46 Clem. 1. & 2. de censibus, declaratur.

47 Exempta Ecclesia non tenentur præstare Episcopo charitatiuum subsidium, quod vt intelligatur ibi ostenditur.

48 Clerici nullum Ecclesiasticum beneficium habentes non possunt cogi Episcopo præstare charitatiuum subsidium.

Subsidium an solui debeat de bonis relictis pro capellaniis non collatiuis, remissiuè ibid.

49 Clerici pauperes, qui ex redditibus suorum beneficiorum nihil habent vltra honestum victum, minimè cogi possunt ad charitatiuum subsidium præstandum.

50 Beneficium habens, sed nullos fructus aliquo fortuito casu percipiens, ad subsidium charitatiuum non tenetur.

51 Rector Ecclesiam habens in vna diœcesi, prædia verò in alia, tenetur soluere charitatiuum subsidium Episcopo in cuius diœcesi sita est Ecclesia.

52 Pensionarius an teneatur ad subsidium charitatiuum, ostenditur.

53 Charitatiuum subsidium cui Episcopo sit soluendum quando Ecclesia est in confinio duarum diœcesum, ostenditur.

54 Successor in beneficio soluere subsidium cogitur, quod antecessor beneficiarius non soluit.

55 Hospitalia quando teneantur ad charitatiuum subsidium, ostenditur.

56 Subsidij Hispanici prima concessio de trecentis millibus ducatis auri.

57 Subsidij Hispanici secunda concessio.

58 Milites S. Iacobi de Spata (excepta tamen magistrali mensa) & quatuor mendicantium Ordinum Fratres immobilia possidentes ad subsidiorum hactenus non solutorum solutionem tenentur.

59 Subsidij Hispanici concordia inter vniuersum Clerum Regnorum Castellæ, & Legionis, & Regem Catholicum inita.

60 Excusatum subsidium in Regnis Hispaniarum quando inceperit, & quomodo soluebatur, & ad quod tempus, & n. 61.

62 Excusati ad concessionem tenentur S. Hieronymi & Cisterciensis Ordinum Religiosi.

63 Pensionum ratione à S.R.E. Cardinalibus obtentarum an excusatum solui debeat.

64 Cruciatæ subsidij, & primæ decimæ excusati efficia vendi non possunt.

65 Milliones quando inceperint.

66 Milliones in quibus speciebus imponendi, & ad quod tempus solui debeant, numero 67. 68. 69. & 70.

71 Tertiæ decimarum Regibus Catholicis concessarum quando eis solui inceperint, & quomodo hodie persoluuntur, & numeris seq.

77 Decimæ prædiales, gabellæ & subsidium soluendæ sunt non deductis expensis.

78 Subsidium charitatiuum non Ecclesiasticis personis, sed redditibus imponitur.

79 Collecta quæ dicatur, ostenditur, & in quo differat à tributo.

80 Subsidium quando augeri, vel diminui possit.

81 Fructus dicuntur deductis expensis.

82 Censualia onera quomodo detrahenda.

DE charitatiuo subsidio peculiares edidere tractatus Barthol. Bellencinus, Remig. de Gonnis, & Francisc. Paulinus, & aliqua tractarunt Duen. reg. 89. Menoch. de arbitr. casu 178. & 179. Nauarr. cons. 10. in antiq. aliàs 5. in nouis, sub tit. de censibus, Sayr. in floribus decis. sub eod. tit. decis. 11. Quaranta in summ. Bullarij, verb. Concilium prouinciale, n. 8. Azor. instit. moral. p. 2. lib. 9. c. 14. Cened. ad Decretal. collect. 113. à n. 6. Piasec. in praxi noua Episcop. p. 2. c. 2. n. 11. Bellet. disquisit. cleric. par. 1. tit. de clerico debitore, §. 12. nouissimè Alphons. de Leone de officio Capellani quæst. 5. sect. 17. n. 258. cum seqq. 1

Charitatiuum subsidium secundùm Host. & alios in cap. conquerente, de officio Ordin. dicitur charitatis auxilium, quia à principio ex charitate peti debet, non per vim extorqueri, vt colligitur ex cap. ex parte, de censib. 2

&

& appellatur subsidium, quia sicut subsidiaria actio datur quando deficit propria, & specialis actio, vt *in §. fin. Instit. ad leg. Aquil. & in § fin.* vbi gloss. *Instit. de*
3 *interdict.* ita † hoc subsidium petitur quando reditus propriæ Ecclesiæ non sufficiunt pro oneribus incumbentibus, Bellencin *dict. tract. de charit. subsid. q.* 14. Azot. *d. cap.* 14. *quæst.* 2. Guid. Papæ *decis.* 371. quem refert Aloys. Ricc. *in collect. decis. part.* 1 *collect.* 52. Bellet. *d.* §. 12. *n.* 6. Præscribi autem nunquam potest; esset enim præscribere contra charitatem, Bellencin. *q* 45. Piasec. *d. n.* 11. Bellet. *d.* §. 12. *à n.* 9.

4 Quamuis huiusmodi subsidium charitatiuum dicatur charitatis auxilium, tamen cùm officio Iudicis possint diuites compelli ad dandam eleemosynam egentibus tempore magnæ famis, & necessitatis, Azor. *Instit moral. part.* 2 *lib.* 15. *c.* 13. *quæst.* 3. Henriq. *in summ. lib.* 13. *cap.* 17. §. 5. *in fine.* Surd. *de aliment. tit.* 3. *q.* 3.
5 *n.* 27. Sic † Episcopus subsistente manifesta, & rationabili causa poterit subditos clericos compellere ad huiusmodi subsidium soluendum. Ita Host. Ioan Andr. Butr. & Abb. *in cap. cùm Apostolus, de censib.* & plures alij, quos refert, & sequitur Rendina *in promptuario recept. sent. tit* 38. *num.* 12. me citato *in hoc loco* nouissimè Xammar *de officio Iudicis part.* 1. *q.* 24. *n.* 81. Immò Lap. *alleg* 20. quæ incip. *Si vacante,* dicit posse Episcopum propter hoc clericos excommunicare, quod probat ex *Clem. frequens, de excess. Prel.* & demùm per censuras posse ipsum Episcopum compellere sibi subditos ad charitatiuum subsidium soluendum. resoluunt Alexand. de Neuo *cons.* 58. *n.* 5. Boër. *decis* 136. *num.* 1. & 2. Host. *in cap cum Apostolus, de censib. n.* 7. & 8. vbi Abb. *num.* 5. Innoc. Anch. & alij Bellet. *d.* §. 12. *num.* 55. Et Auditores Rotæ *in nouis decis.* 425. aliàs 23. quæ incip. *Item extra Rotam petebatur consilium,* dicunt posse Episcopum in sua diœcesi edictum proponere, vt vbicunque clericus beneficium habens non soluerit ei charitatiuum subsidium infra certum tempus, sit excommunicatus.

6 Nec obstat quod Episcopus videatur esse iudex in causa propria, contra *l.* 1. *C. ne quis in sua causa,* quia respondetur, id non procedere ratione notorij & manifesti, Alex. Trentacinq. *loco infra citando, n.* 6. D. Barbos. *in l. si de vi, n.* 143 *ff. de iudic.* tum etiam, quia subsistente manifesta, & rationabili causa, quæ spectet ad dignitatem, & honorem Ecclesiæ, potest Episcopus esse iudex in causa propria, *cap Romana, de pœnis,* cum traditis per Zerol. *in praxi Episcop. p.* 1. *verb. Episcop.* Alexander Trentacinq. *variar. resol. lib.* 2. *tit. de iudic. resol* 5. *n.* 7. Marta *in votis nouiss. decis. voto* 57. *num.* 23. Surd. *cons.* 50. Aloys. Ricc. *in decis. Curia Archiepiscop. Neapol. p.* 1. *decis.* 244. Est enim Episcopus sic Iudex competens in causa suæ Ecclesiæ, Puteus *dec.* 110. *n.* 3. *part.* 2. Nau. *cons.* 21 *n.* 17. *de sent. ex. com.* Marant. *de ordine iudic. p.* 4. *verb. seculare, vel Ecclesiast. n.* 26. Cassad. *decis.* 6. *n.* 1. *de priuileg.* Cæs. de Grassis *decis.* 4. *n.* 1. *cum seqq. de except.* Sbroz. *de offic. vicar. lib.* 3. *q.* 60. Mat. Antonin. *var. resol. lib.* 1. *resol* 48. *sub num.* 8. quos refert Sperell. *in decision fori Eccles. decis.* 93. *à n.* 1. vbi *n.* 18. *in princ.* subdit Episcopum in causis Ecclesiæ suæ posse Iudicem agere, sed aliqua ratione allegari suspectum.

Et nota pro huiusmodi subsidio charitatiuo posse relaxari executionem non obstante appellatione, Caput. *decis.* 128 *p.* 1. quem refert Bellet. *d* §. 12. *n* 34.

Huius alleg. materia in tres diuiditur articulos, *primò* examinabitur, qui possint huiusmodi subsidium exigere, *secundò* quibus ex causis, *tertiò* à quibus personis.

Charitatiuum subsidium qui possint exigere.

7 Episcopi, Archiepiscopi, Patriarchæ, seu Primates, in ciuitatibus, & diœcesibus suis possunt, data manifesta, & rationabili causa licitè subditos exigere (cum charitate tamen, & débito moderamine) ad charitatiuũ subsidium soluendum, quo suis consulant necessitatibus, ita probant tex. *in cap. conquerente in fine, de officio Ordinarij, & in cap. cum Apostolus, §. prohibemus, de censibus,* post alios Oldrad. *cons.* 104. & 234. Lap. *alleg.* 20. Duen. *reg.* 89. Palat. *in repet. c per vestras, notab.* 2. §. 27. *à n.* 10. Chassan. *in consuet. Burgund rub.* 1. §. 4. *gloss. a num.* 13. Menoch. *de arbitr. casu* 178. *n.* 1. Cened. *ad Decretal. collect.* 115. *num* 6. Nauarr. *consil.* 7. *sub tit. de censibus, in antiq.* Sayr. *in floribus decisionum, sub eodem tit. dec.* 7. Piasec. *in praxi noua Episcop. part.* 2. *c.* 2. *n.* 11 Bellencin. *d tract. de charitatiuo subsidio, quæst.* 1. *n.* 1. Azor *d. cap.* 15 *quæst* 5. Francisc. de Alphaio *de officio fiscalis gloss.* 9. *num.* 16. † Quod quidem subsidium 8
exigere potest Episcopus electus, & confirmatus, nondum consecratus, Bellencin. *q.* 9 Azor. *d quæst.* 5. *in fine,* ex eo quia hoc est iurisdictionis, non Ordinis, *d. c. conquerente, in fine.* Et hoc intelligendum est semper, quando ille ex suo proprio, vel per se non potest satisfacere, nisi petat tale subsidium charitatiuum, Host. *in cap. cum Apostolus, §. prohibemus, num.* 7. vbi Abb. *num.* 5. *ante fin. de censib.* Alex. de Neuo *consil.* 57. *n.* 1. & *consil.* 58. *n.* 1. & 4. Menoch. *de arbitr. casu* 520. *n.* 10. Bellet *d* § 12 *n.* 6.

Archiepiscopus, Primas, & Patriarcha ab Ecclesiis 9
& clericis suæ prouinciæ extra diœcesim suam iure tale subsidium exigere non possunt, quamuis consuetudine recepta alicubi id fortassis possint, Bellencin. *d tr. q.* 2 Azor. *d. cap.* 14. *quæst.* 5. *vers. sed dubia quæstionis* 10
est. † Administrator verò, seu coadjutor datus Episcopo per Papam, vel Ecclesiæ Cathedrali vacanti, potest à subditis illius Ecclesiæ exigere charitatiuum subsidium, per text. *in c. is cui, de elect. lib.* 6 & *in cap vlt, in fine, de supplenda negligent. Prælator. eod. lib.* Bellencin. *quæst.* 8.

Et quando Episcopus à Clero suo exigere vult cha- 11
ritatiuum subsidium, debet facere cum consilio Capituli sui, & etiam ipsorum Clericorum, per text. *in c. nouit, & in c. quanto, de his quæ fiunt à Prælatis,* resoluunt Innoc. Ioan. Andr & Ant. de Butr. *in d c. cùm Apostolus.* Bellencin. *q.* 10. Alex. de Neuo *consil.* 58. *num.* 3. Bero *cons* 81 *n.* 40. *vol.* 1. Bellet. *d* §. 12. *n.* 8.

Vicarius generalis Episcopi non potest tale subsi- 12
dium exigere, nisi speciali ipsius Episcopi mandato; hoc enim nullo iure est illi concessum, proinde in generali mandato, quod accipit ab Episcopo, non continetur, Bellenc. *q.* 21. Azor *d. c.* 14. *q.* 5 *vers. Vicarius.*

Capitulum Sede Episcopali vacante potest tale sub- 13
sidium exigere, Glos. *verb aliunde, in cap. punientes, §. ad hæc, de elect lib.* 6. vbi Ioan. Monach. Archidiacon. & Dominic. Bellencin. *q.* 7. Azor. *d. q.* 5. *vers. item collegium,* Bellet. *d.* §. 12 *n.* 38. Nequit tamen statutum concedere, quo tale subsidium in futurum ex parte minuatur, Bellenc *q* 55. Azor *d c.* 14. *q.* 7 *vers item Canonicorũ.*

Cardinales, cùm in Ecclesiis suorum Titulorum iu- 14
risdictionem habeant de Iure communi, Episcopaliaque iura obtineant, *cap. querelam, de elect* Alphons. Aluarez Guerrero *in speculo Pontif. c.* 28. *post princ. vers. de Reuerendissimis, pag.* 72. Lael. Zech. *de Republ. Ecclesiastis, de Cardin, n* 9 Marc. Anton Cuch. *lib.* 2. *instit. maiorum, tit.* 4. Anastas. Germon. *de indultis Cardinal.* & alij apud Homobon. de bonis *de humana vita stati-*
bus c. 5. paulò post *princ p.* 1. † tale subsidium petere 15
possunt, Ioan. Monach. *in c.* 1 *de maior. & obed. lib.* 6. Bellencin. *q.* 1. Azor. *d quæst* 1. *vers quæres.* Remig. de Gonny *in tr. de charitatiuo subsidio, q.* 11. Marcel. Megal. *in p.* 1. *lib.* 2. *c.* 15 *q.* 3 *n.* 13. Scip. de Rubeis *in aphorism Episc. verb charitatiuum subsidium n* 9. nouissimè Diana *moral resol. p.* 5. *tr.* 2. *de potest. & priuil. S. R. E. Cardinal resol.* 45.

Legatus Papæ, cui commissum est plenæ legatio- 16
nis officium in sua Prouincia, cum omnia liberè, & immediatè

Immediatè possit, quæ quilibet Ordinarius iure, siue
consuetudine potest, vt probat Specul. *tit. de Legato*,
§. *nunc ostendendum*, *vers. Legatus*: igitur habet ius
exigendi huiusmodi subsidium in Ecclesiis Prouinciæ
sibi delegatæ, Bellencin. *q.* 12. Azor. *d. q.* 5. §. *quid di-
cendum*.

17 Prælati Episcopo inferiores iure quidem non pos-
sunt tale subsidium exigere, sed priuilegio, vel con-
suetudine. Ita Bellencin. *q.* 4. Azor. *dict. q.* 5. *vers. quid
dicendum*, Boër. *decis.* 133. quem refert Aloys. Rice. *d.
collect.* 52. Duen. *regul.* 91. Cened. *dict. collect.* 11. *n.* 7. *ad
fin.* Belles. *d.* §. 12. *n.* 38. & idem Bellencin. *q.* 5. resoluit
18 quod † Abbates, vel Priores non possunt exigere cha-
ritatiuum subsidium ab Ecclesiis secularibus vel regu-
laribus Monasteriis sibi non pleno iure subiectis & ad-
19 dit ex Calderin. *cons. de censibus*, † Præpositum, siue
Præfectum totius Ordinis Regularis posse huiusmodi
subsidium petere à Monasteriis Ordinis sui pro sum-
ptibus necessitatis ad gubernationem Ordinis, aliunde
ratione præfecturæ non habet bona, quæ ad hue onus
sustentandum destinata sufficiant.

20 Commendatarius perpetuus Ecclesiæ Cathedralis
eum habeat legitimam administrationem, & possit
exercere iurisdictionem, quæ competeret Episcopo
titulato, vt tenent Archidiac. *in cap. nemo deinceps, de
elect. lib* 6. Innocent. *in cap. si constiterit, de accusat.*
21 Cardinal. *in Clement. vlt. de procuratorib. q* 12 † potest
exigere charitatiuum subsidium ab Ecclesiis sibi subie-
ctis. Bellencin. *q* 6. Azor. *dict. q. vers. Commendatarius*.

22 De Romano Pontifice dubitari non potest, quin
hoc subsidium possit exigere ab omnibus clericis, &
Ecclesiis. Bellencin. *q.* 1. *n* 1. Azor. *d. q.* 5. *in princip.*
tum quia liberam habet administrationem omnium
beneficiorum, *c.* 2. *de præb. in* 6. *Clement.* 1. *vt lite pen-
23 dente*, tum quia † est dominus, & Ordinarius cuncto-
rum, Episcopus vniuersalis Ecclesiæ, & Ordinarius
Ordinariorum, *cap. cuncta per mundum*, 9. *q.* 3. Flamin.
de resig. lib. 8. *q.* 7. *n.* 100. Gonzal *ad reg.* 8. *Cancell.* §. 2.
proœm. n. 44. Bottel. *in summa omnium decisionum, tom* 1.
24 *tit.* 4. *n* 10. Hinc † generalis exemptio non censetur exi-
mere à subsidio per Papam imposito, Ioan. Andr. *in
cap. cum instantia de censibus*, Cochier. *de iurisdictione
Ordinarij in exemptos part.* 4 *q.* 7. nisi qui, speciali pri-
uilegio ab huiusmodi onere nominatim eximeretur.
Bellencin. *dict. tract. q* 58 *n.* 3. vbi aduertit quod non
est præsumendum, quippe quod illud concedi non con-
sueuit, per text. *in dict. cap. cum instantia, ibi, nisi fortè
per speciale priuilegium Sedis Apostol. quod non credi-
mus, sit exempta*, & per text. *in cap. accedentes, de præ-
25 script.* ibi, † *nisi per speciale priuilegium*. Episcopus ta-
men cum Clero in sui præiudicium potest aliquem
eximere à subsidio charitatiuo, Bellencin. *d tract. q.* 70.
Cochier. *d p.* 2 *q* 8. Azor. *d. c.* 14. *q.* 7. vbi etiam quod
subditi non possunt præscribere, itavt subsidium præ-
stare non debeant, quia tale subsidium quadam natu-
rali æquitate, & lege charitatis debetur, contra quæ
præscriptio non currit, de quo etiam Abb. *in d. c. cum
Apostolus n.* 5. *in fine*, Alexand. de Neuo *d. cons.* 58. *n.* 9.
Boër. *d. decis.* 133. *n.* 9 Bellencin. *q.* 50. Belles. *d.* §. 12 *à n* 9.

*Quibus ex causis charitatiuum subsidium exigi
possit.*

26 PRælatus, qui iuxta supradicta potestatem habet
huiusmodi subsidium exigendi, congregato Capi-
tulo, & Clero cum charitate & humanitate, debet illi
exprimere causam suæ indigentiæ, eumque hortari,
quod eum cuilibet proximo in necessitate sit subue-
niendum, fortius sibi subuenire debent, Alex. de Ne-
uo *cons.* 57. *n.* 2. Belles. *d.* §. 12. *n.* 8. † Causa autem ad
27 tale subsidium exigendum debet esse manifesta, &
rationabilis, ne subditi grauentur plusquam par est, vt
dicunt text. *in dicto cap. conquerente*, & *in dict. c. cum*
Apostolus, §. *prohibemus*. † Quænam dicatur mani- 28
festa & rationabilis causa quoad intentum, & hac in
re nihil certum Iure definitur, sed arbitrio iudicis re-
linquendum arbitraotur, glos. *verb. rationabiles, in d.*
§. *prohibemus*, recepta vt per Abb. *n.* 4. *in fine*, Cardi-
nal. *n.* 2. Anton. vlt. Hippol. *in l. quæstionis modum, n.* 6.
de qq. Grammat. *decis.* 88. *n.* 3. Boër. *decis.* 133. *n.* 1. &
decis. 134. *n.* 6. Belles. *disquisit. clerical. part.* 1. *tit. de
clerico debitore*, §. 12. *n.* 3. Bellencin. *q.* 16 *n.* 12. & alij;
quos refert, & sequitur Menoch. *d. casu* 178. *n.* 2. Et
in dubio rationabilis causa præsumenda non est, quia
text. *in d. c. cum Apostolus, vers. sustinemus*, non so-
lùm requirit causam rationabilem, sed quod sit ma-
nifestè talis, & casum dubium excludat, aduertit
Bellencin *q.* 8.

De rationabili causa *primò* potest exigere charitati- 29
uum subsidium Episcopus, pro sua scilicet consecra-
tione, Grammatic. *dec.* 88. quem refert Aloys. Ricc. *d.
collect.* 52. Boër. *dec.* 134. *n.* 1. 2. & 7. Purpur. *cons.* 129.
n. 2. *vol.* 1. Belles. *d.* § 12. *n.* 4. *in fine*, Lauret. de Fran-
chis *in controuers. inter Episcop. & Regul. q.* 71. *propè
fin. vers. Prima*. Item pro resolutione debitorum, quæ
contraxit Episcopus pro suæ Ecclesiæ iure tuendo, vi-
delicet quando multa, & magna sunt debita, & aliun-
de ex bonis Ecclesiæ solui commodè nequeunt, Ho-
stiens. *in sum. tit. vt Ecclesiastica beneficia*, §. 1. & *in tit.
de censibus*, §. *ex quibus causis*. Butr. & Imol. *in d cap.
conquerente*, Azor. *d. cap* 14. *q* 4 *in princ.* Piasec. *in pra-
xi noua Episcop. part.* 2. *cap.* 2. *n.* 11. Boër. *dec.* 134. *n* 2.
Menoch. *casu* 178. *n.* 5 Belles. *d.* §. 12. *n.* 4 *vers secunda*.

Secundò. Causa rationabilis exigendi huiusmodi 30
subsidium est, si Episcopus magnas fecerit expensas
in negotiis totius diœcesis communibus pertractan-
dis, Innoc. *in cap.* 1. *de statu monach.* Azor. *d. c.* 14 *q* 4.
vers. secundò. Vel si lites magnæ in bonis Ecclesiæ mo-
ueantur. Francisc. Marc. *quæst.* 472. *n.* 1. Belles. *d.* §. 12.
n. 4. *vers sexta*.

Tertiò. Si Episcopus pro fabrica suæ Ecclesiæ, vel 31
alia re continente illius publicam vtilitatem, vel con-
seruationem, fecerit magnam emptionem, Oldrad.
cons. 110. incip. *Circa propositam quæstionem*, Bellencin.
d. tract. q 19. Azor. *d. q.* 4 *vers. tertiò*, Menoch. *d. casu*
178. *n.* 8. Belles. *d.* §. 12. *n.* 4. *vers. quarta*.

Quartò, Si Episcopus iter facturus sit ad Papam, 32
vel Imperatorem, vel Regem, ob suæ Ecclesiæ, vel
diœcesis, vel etiam totius Ecclesiæ generalis commu-
ne bonum, Innoc. *in c* 1. *circa fin. de statu monach* Host.
Butr. & Imol. *in d. cap. conquerente*, Bellencin. *d. tract.*
q. 10. Azor *d q.* 4. *vers. quartò*, Menoch. *d casu* 178. *n.* 9.
& 10. Franc. Marc. *q.* 472. *n.* 3. Belles. *d.* §. *n.* 4. *vers tertia*,
Lauret. de Franchis *d. q.* 71. *vers. tertia*.

Quintò, si Episcopus visitaturus sit limina Sancti 33
Petri, vt iusiurandum impleat, iuxta formam *cap. Ego
N. in fine, de iureiur.* & *Constit.* Sixti V. Bellencin. *q.* 20.
vers. vel quando, Azor. *d. q.* 4. *vers. quintò*, Zerol. *in
prax noua Episcop. d. n.* 11.

Sextò. Si Episcopus velit ire ad Concilium Prouin- 34
ciale, Bellencin. *d. tract. quæst.* 21. Iacob. de Graffiis
lib. 1. *art.* 5. *fol.* 110. *colum.* 1. Piasec. *d. n.* 11. Belles. *d* § 12.
n 4 *vers. tertia*. Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archie-
piscop. Neapol. cap.* 71. *n.* 8. Azor. *d. q.* 1. *vers. sextò*. Qua-
ranta *in summa Bullarij, verb. Concilium Prouinciale*,
n. 8. vbi hoc intelligit, quando Episcopus esset pauper,
qui non haberet ad faciendum expensas.

Septimò. Si Episcopus impensas necessarias, & ali- 35
cuius momenti fecerit in aduentu Imperatoris, Regis,
vel Principis, præsertim si ab eo habeat regalia, dum-
modo clericos, & Ecclesias nimium in hoc grauare,
vel ad hoc compellere non debeat, Bellencin. *q.* 21.
Azor. *d q.* 4. *vers. septimò*. Belles *d.* §. 12. *n* 4. *vers septima*.
Lauret. de Franchis *d. q.* 71. *vers. quinta*.

Octauò. Quando Ecclesias formaliter visitat. Abb. *d.* 36
cap. conquerente, n. 2, *vers. tertiodecimò*, Socin. *de visit.*

lib 1 *q*.23.*princ*.*p*.6.Boër.*dec*.133.quos refert, & ſequitur Bellet.*d*.§.12 *n*.4.*verſ*. *quarta*.

36 Exiſtente qualibet ex prædictis cauſis poteſt Epiſcopus, non ſolùm ſemel, ſed etiam pluribus vicibus, quoties ſcilicet rationabilis cauſa ſubſit, charitatiuum ſubſidium exigere, Abb.hic *in d.c.cùm Apoſtolus*, Bellene.*d.tract*. *q*.13. Remig *q*.32. Azor.*d.cap*.14.*quæſt*.8.
37 Bellet.*d* §.12.*n*.5.† Dummodo etiam à volentibus non exigat, niſi tantum quantum aſcenderent procurationes ſingulæ, ſi Prælati per alium licitè viſitarent, per Extrauag. Benedict. XII. quæ incip. *Vas electionis, circa fin*.§.*præmiſſis quoque adiiciendo*, & in ſuperiore eius parte declaratur, quæ ſit quantitas illarum procurationum: Bellenein. *d. tract*. *quæſt*. 41. Quantum tamen eſſe debeat hoc ſubſidium, non eſt Iure definitum, Nauar.*conſ*.10.*in antiq*.aliàs 5.*in nouis*, *ſub tit*. *de cenſibus*,Sayr.*in floribus dec ſub eodem*,*tit*. *dec*.10. Menoch.*caſu* 179.*num vlt*.Pialec. *d*. *num*.11.*verſ*.*neque*, itavt non valeat conſuetudo, quod Epiſcopi, vel alij Prælati à ſubditis ſuis poſſint exigere, & à volentibus recipere charitatiuum ſubſidium vltra taxam poſitam *in d.Extrauag Vas electionis*, Bellenein.*q* 42. & *q*.44. oſtendit, quæ pœnæ imponantur exigentibus charitatiuum ſubſidium vltra taxam,& *q*.46.quod ſubditi poſſunt denegare charitatiuum ſubſidium Epiſcopo in eo,
38 in quo excedit taxam.Et† quod clerici ex vrgenti cauſa poſſint compelli ſoluere charitatiuum ſubſidium vltra taxam ſolitam,dicit Marc.Anton.Geouenſ. *in practicab*.*Eccleſ*. *q*.640.

A quibus perſonis charitatiuum ſubſidium exigi poſſit.

39 EPiſcopus iure poteſt tale ſubſidium ratione beneficiorum exigere à Clero,& Eccleſiis ſuæ Ciuitatis, & diœceſis,*c.conquerente*,*de officio Ordin*. Nauar.*conſ*. 10.*in antiq* aliàs 5.*in nouis*,*ſub tit*.*de cenſib*.Sayr.*in floribus dec*.10.Et licèt vrgente neceſſitate charitatiuum ſubſidium à ſuis clericis petere poſſit,*c.cùm Apoſtolus*, §.1. *de cenſibus*; aliquid tamen tanquam ſibi debitum, ceſſante illa,dummodo conſuetudine immemoriali, & buna fide illud præſcripſerit,petere nequit. Nau.*conſ*.7. aliàs 3. *in nouis*,*ſub tit*.*de cenſur*. Sayr.*ſub eodem tit*.
40 *dec*.7.† A laicis verò non poteſt,vt colligitur ex *c.quia cognouimus*,10.*q* 5. Nec obſtat quod dicitur *in c. cùm Apoſtolus*, §.*prohibemus*, *de cenſibus*, quatenus habet poſſe Epiſcopum huiuſmodi ſubſidium à ſubditis pete-
41 re,quia reſpondetur†id intelligendum de Eccleſiaſticis, vt loquitur *c.conquerente*,tum quia ſtrictè, & propriè ſumendo laici diœceſani non dicuntur ſubditi Epiſcopi,licèt quoad quædam foro ſuo ſubiiciantur, vt notat gloſſ.*verb.ſubditos*,*in Clem*.1.*de foro comp*.Ita Bellene. *de charitatiuo ſubſidio*,*q*.26. Azor.*inſt.moral*.*p*.2.*lib*.9. *c*.14 *q*.6.*in princ*.

42 Vtrum verò ratione feudi,vel officij gratuiti teneantur laici aliquid contribuere, dubium eſt præſentis inſtituti,in quo quartam annui reditus ipſius feudi pro ſubſidio charitatiuo eſſe ſoluendam, reſoluit Afflict. *dec*.136.quem refert Aloyſ. Ricc. *d*. *collect*.52. Trulleneh.*in expoſit*.*Decalogi*,*lib*.4.*c*.1.*dub*.7.*n*.6.

Cardinales non tenentur ad onus ſubſidij charitatiui pro beneficiis, quæ poſſident. Roman. *conſ*.489. *n*.1 & 4.Cephal.*conſ*.2.*n*.10.*vol*. 1. quos refert, & ſequitur Bellet.*d* §.12.*n*.25.

43 Capitulum, ſeu Canonici Eccleſiæ Cathedralis tenentur Epiſcopo ſuo præſtare charitatiuum ſubſidium, quando ab eo petitur ex legitimis cauſis, de quibus dictum eſt ſupra,quia fortius ipſi debent ei ſubuenire, quàm cæteri,cum dignius ſit, quod membra ſubueniant capiti ſuo, quam extranei, argum. *c. cùm non liceat*,*de præſcript*.& *c.requiſiſti*,*de teſtam*.Bellenein.*d.tr*, *q*.27 Remig.de Gonny *de charit*. *ſubſid*. *q*.38. Moneta *de diſtrib.quotid*.*p*. 3.*q* 9.*n*.20.

Ex diſtributionibus tamen quotidianis inſpecto Iure communi non debetur charitatiuum ſubſidium, niſi 44
contrarium fuiſſet ſancitum, Mandoſ.*conſ*.15.*n*.4 Lap. *alleg*.136.*n*.7.Bellencin.*q*.76.Gonzal.*ad reg*.8. *Cancell*. §.7 *proœm* *n*.75.Moneta *de diſtrib.quotid* *p* 3.*quæſt*.9.*à n* 19.Mant.*conſ*.1.*n*.90 *verſ non obſtat* 4.*lib*.1.Bellet.*d*. § 12 *n*.36. *verſ*.*ex diſtributionibus*.

Monaſteria non tenentur præſtare Epiſcopo chari- 45
tatiuum ſubſidium.Ita Ioan.Andr.Butr.Imol.*in c. dilectus*,*de officio Ordinar*.Innoc.*in cap*.1 *de ſtatu monach*. Abb.*conſ*.26.*n*.4.& 5 *part*.2 Hoſt. *in ſum*.*illius tit* & *tit*.*de cenſib*.§ *ex quibus cauſis*,*verſ*.*item Epiſcopus exiga*.Bellenc.*quæſt*.10 Remig.de Gonny *eod.tr*.*quæſt*.21. Fr.Emman. *quæſt*. *Regul*. *tom*.2 *quæſt*.65. *art*.1. & 2. Azor.*d*.*lit*. *quæſt*.*verſ item non poteſt*. Quicquid dicant Alex. de Neuo *conſ* 58. *num*.8. & 9. Boër. *dec*.133. *num*.5. & alij,quos refert, & ſequitur Bellet. *d*.§.12. *n*.18. Ratio eſt, quia exactio charitatiui ſubſidij eſt de lege diœceſana, & non iuriſdictionis.Bellencin. *q*.28. Cochier *de iuriſdict*. *Ordinarij in exemptos*, *part*.1. *quæſt*.25 *num*.8. à qua lege diœceſana monaſteria ſunt exempta, vt probant text.*in cap*.*nc pro cuiuſlibet*, 16.
quæſt.1.& *in cap*.1.*de ſtatu monach*.Non obſtat † *Cle*- 46
ment.1. & 2. *de cenſib*. vbi dicitur Religioſos debere ſoluere iura Epiſcopalia, & ſubire onera, niſi ſe tueri poſſint ſpeciali priuilegio Papæ,& conſuetudine: quia reſpondetur ibi ſermonem eſſe de monaſteriis habentibus Eccleſias ſeculares ſibi ſubiectas, quæ Eccleſiæ antequam monaſterio ſubiicerentur,ſoluere conſueuerant Epiſcopo tale ſubſidium charitatiuum,& alia iura Epiſcopalia, ac proinde cenſentur vnita monaſterio cum ſuo onere, cum quo tranſiuit res, *cap*. *paſtoralis*, *de act*.*im c.quia monaſterium*,*de relig*.*domibus*,ita Azor *vbi proximè*,& Cochier *d*.*n*.9. *verſ*. *limita primò*, vbi *verſ*.*limita ſecundò*, dicit quod ſi monaſterium habeat populum,ratione illius tenebitur ad omnia, quæ ſunt legis diœceſanæ, & per conſequens ad charitatiuum ſubſidium.

Exemptæ Eccleſiæ non tenentur præſtare Epiſco- 47
po charitatiuum ſubſidium. Ita Cardin. *in Clem*. *frequens*,§.*nonnulli*,*in* 3.*oppoſit*.*de exceſſ*. *Prælat*. vbi Paul. & Petr.de Anchar. *in verſ*.8.*not*. Bellencin. *q*.32. Azor. *d*.*q* 6.*verſ*.*item non poteſt*.;Cochier *de iuriſd*. *Ordin*. *in exemptos*.*p*.4 *q*.9.*per totam*, dubiè Laurent.de Franch. *in contrent*.*inter Epiſcopos*,& *Reg*.*q*.71. *pag*.394. Quod maximè procedit ſi exemptio ſit data cum plena libertate,id enim importat exemptionem non modò à iuriſdictione, ſed etiam ab omnibus, quæ ſunt de lege diœceſana, inter quæ charitatiuum ſubſidium numeratur,vt ſuprà dictum eſt *n.præcedenti*.Ita Bellencin. *d*. *q*.32 *n*.8.Cochier *d*. *q*.9 *n*.1.

Limitatur tamen *primò*, niſi exempti haberent populum non exemptum, quia eo reſpectu exigi poſſet huiuſmodi præſtatio,Bellenein.*d*.*q*.31.*n*.5.*verſ*. & *pro talibus*,Cochier *d*.*q* 9.*n*.2.

Limitatur *ſecundò*, niſi ex priuilegio exemptionis appoſita eſſet clauſula vulgaris, *volumus autem*, *quod Eccleſia huiuſmodi exempta cum charitate priori cum Epiſcopo ſuo remaneat*, Abb. *conſ*. 101. incip. *Omnipotentis Dei poſtulato ſuffragio*,*vol*.1.Bellencin.*d* *q*.32.*in fine*,Cochier *p*.1.*q*.9.& *p*.4 *q* 9 *n*.3.

Cùm huiuſmodi ſubſidium peti debeat à perſonis 48
clericorum ratione beneficiorum ſuorum, prout iuxta text. *in d.cap.conquerente*,& *in d c.cùm Apoſtolus*,reſoluunt Nauar.*conſ* 10 *in antiq* aliàs 5.*in nouis*,*ſub tit*. *de cenſibus*,& Sayr.*in floribus dec*.*ſub eodem tit*.*dec*.10. non poterunt clerici nullum Eccleſiaſticum beneficium habentes vllo iure cogi Epiſcopo ſubſidium præſtare,quamvis habeant ampla patrimonia, Bellencin. *quæſt*. 31. Azor.*d*.*q* 6.*verſ*.*inſuper*, licèt dubitet Nauar. *vbi proximè*. Ex quo inferri poteſt quod ex fructibus, oblationibus, & eleemoſynis, quæ dantur ad opus fabricæ,non ſoluitur decima,neque ſubſidium, quia iſta

non

non sunt fructus beneficiorum, arg. *l. in agris, ff. de acquir. rerum domin.* nec percipiuntur per beneficiatum, sed per depotatum ad opus fabricæ. Ita *Extrauag. vnica, §. de eleemosynis, de decim.* vbi gloss. *verb. beneficiorum*, vbi Card. *n* 3. & Imol. *n.* 5. Bonifac. de Vitalinis *in Clem.* 1. *n.* 46. *de decim.* Bellencin. *d. tract.* q. 74. Franc. Mooald. *cons.* 167, *n.* 51. *lib.* 2. Subsidium an solui debeat de bonis relictis pro Capellaniis non collatiuis, vide Alphons. de Leone *de Officio Capellani quæst.* 5. *sect.* 17. *n.* 258. *cum seqq.*

49 Clerici pauperes, qui scilicet ex suorum beneficiorum redditibus nihil habent vltra commodum, & honestum victum, minimè cogi possunt ad tale subsidium præstandum, tamen certè grauarentur, si eorum victus minueretur. Bellencin. *q.* 30. Quaranta *vbi suprà*, Piasec. *d. n.* 11. Azor. *d. q.* 6. *vers. quid dicendum*, Alex. de Neuo *cons.* 57. *n.* 1. *&* *cons.* 58. *n.* 2. Boër. *decis.* 135. *n.* 3. Bellet. *d. §.* 12. *n.* 19. *cum seqq.* vbi *n.* 21. obseruat iudicem arbitrari debere, beneficium non fore decimabile pro-

50 pter paupertatem. Hinc † beneficium habens, sed nullos fructus percipiens propter assidua bella, inundationes aquarum, vel ob alium fortuitum casum, nullo iure cogitur ad huiusmodi subsidium Episcopo præstandum. Remig. de Gonny *q.* 37. *n.* 5. *&* *q.* 40. *&* 41. Moneta *d. q.* 9. *n.* 21. Bellencin. *q.* 34. cum Azor. *d. q.* 6. *vers. Clericus*, qui etiam tenent tale subsidium exigi posse ab eo, qui est beneficij possessor, siue bona, siue mala fide: item resoluunt, si duo litigent de beneficio, quorum vterque contendit ad se beneficium pertinere, tunc liberum esse Episcopo subsidium exigere ab eo, quem maluerit: at si is, qui subsidium soluerit, victus in lite fuerit ab aduersario, ius habet repetendi tantundem, quantum soluit, alioquin iure compensationis vti potest. Minus possunt grauari huiusmodi subsidiis, & decimis etiam Papalibus Moniales pauperes, quarum redditus, & prouentus sunt adeò tenues & exiles, quod de illis sustentari nequeant, sed pro vitæ suæ sustentatione coguntur publicè mendicare, vel artificio manuum suarum, vel ex sustentatione, parentum victum procurare, Gemin. *d. cons.* 85. *n.* 25. *vsque ad finem*, quem sequitur Rebuff. *cons.* 124. *col.* 2. *vers. item Bonif. VIII.* Bellet. *d. §.* 12. *n.* 23. vbi *n.* 24. Constit. Pij IV. tenet ad huiusmodi subsidium non teneri Moniales non habentes redditus vltra summam quatuordecim ducatorum auri de Camera pro victu cuiuslibet Monialis alios redditus non habentis.

51 Rector Ecclesiam habens in vna diœcesi, in alia verò prædia, & possessiones, ex quibus fructus beneficij percipit, debet soluere subsidium Episcopo, in cuius diœcesi est Ecclesia, quia tale onus sustinent beneficiarij, ratione Ecclesiarum, quas habent. Ita Bellencin. *q.* 35. Azor. *d. q.* 6. *vers. quid dicendum.*

52 Pensionarius clericus, & Rector beneficij pro rata portione tenentur ad subsidium. Bellencin. *q.* 37. Gratian. *Marchia, decis.* 20. *n.* 1. Azor. *d. q.* 6. *vers. si quæras.* Gig. *de pension. q.* 28. *n.* 19. Flamin. *de confident. q.* 23. *n* 7. Bellet *d. §.* 12. *n.* 32. Caccialup. *de pension.* *q.* 17. Rebuff. *cons.* 125. & plures citati à Nicol. Garz. *de benefic. p.* 1. *c.* 5. *n.* 171. Sed reuera Curiæ Romanæ stylus habet, vt pensio auctoritate Papæ assignata alicui, sit immunis & libera ab omni onere, etiam subsidij charitatiui, & ideò quando Papa clerico pensionem assignat liberam ab omni subsidio charitatis, Rector beneficij debet ex toto illud soluere. Ita Gig. Ioan. Garc. Nauar. & Marchesan. quos refert & sequitur Nicol. Garc. *dict. p.* 1. *c.* 5. *n.* 172. vbi *n.* 173. post Rot. *decis.* 161 *p.* 2. *diuers.* tenet huiusmodi exemptionem in subsidio ex excusato solùm durare in Regnis Hispaniarum, vbi illud soluitur pro illo quinquennio; nam in sequenti solet derogari huiusmodi exemptionibus, & clausulis in concordia, quæ sumitur inter Regem, & statum Ecclesiasticum, & confirmatione illius.

53 Ecclesia si in confinio duarum diœcesum sit, ambo Episcopi se concordare debent, vt alternis vicibus subsidium exigant, argum. *Clem. plures, de iurepatron.* quod si conuenire renuant, tunc iure poterit Archiepiscopus præcipere, vt conueniant, eo quòd talis eorum discordia est Ecclesiæ damnosa. Ita Bellencin. *quæst.* 52. Azor. *d. q.* 6. *vers. quid dicendum.*

Successor in beneficio soluere subsidium cogitur, quod antecessor beneficiarius non soluit, argum. *l. Imperatores, de impensis, & l. hactenus, ff. de vsufruct.* Bellenc. *quæst.* 51. Azor. *d. quæst.* 6. *in fine*, vbi resoluit posse Episcopum conuenire successorem, vel antecessorem, si adhuc viuus sit, vt maluerit, & subsidium petere. 54

Hospitalia causa communis pietatis extructa, quando titulum beneficij habent, obligantur ad subsidium, Bellencin. *q.* 38. Azor. *d. quæst.* 6. *vers. si roges*, qui etiam resoluunt, quod si huiusmodi hospitalia auctoritate Episcopi fundata non sint, grauari nequeunt onere subsidij, quia religiosa, & sacra loca non sunt, & possunt ad prophanos vsus redire priuata fundatoris auctoritate; secus tamen si Episcopi auctoritate fundentur, cum ab illis, sicut ab Ecclesiis suæ diœcesis exigere subsidium charitatis, & alia iura Episcopalia Episcopus possit. Quomodo verò Episcopi auctoritate fundata dici possint, vide quæ diximus *in allegat.* 75. *num.* 5. *cum sequentibus.* 55

DE SVBSIDIO HISPANICO, excusato subsidio, Milionibus, & tertiis decimarum Regi Catholico persoluendis.

Subsidium Hispanicum quid, & quando soluendum?

SVbsidij Hispanici *prima* concessio incepit à Pio IV. *in sua Constit.* incip. *Ad Romani Pontificis indefessam, sexto Nonas Martij* 1561. de trecentis millibus ducatis auri annuis vsque ad quinquennium proximè futurum à Kalendis Ianuarij proximè futuri computandum, & deinde vsque ad aliud quinquennium Sedis Apostolicæ arbitrio, *super omnium & singularum Cathedralium, & Metropolitanarum, Collegiatarum, & aliarum Ecclesiarum, Monasteriorum, Prioratuum & beneficiorum Ecclesiasticorum, cum cura & sine cura, secularium & Regularium, Canonicatuum & Dignitatum etiam post Pontificales maiorum, Capitularium, Conuentualium, & aliarum Ecclesiarum fructibus, redditibus, & prouentibus, iuribus, obuentionibus, & emolumentis, &c. ipsius Sacr. Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, qui pro vniuersali Ecclesia iugiter laborant, Militibus Hierosolymitanis duntaxat exceptis.* 56

Secunda concessio facta fuit à Pio V. *in sua Constitut.* incip. *Cùm sicut accepimus, sub die* 16. *Martij* 1566. 57

Tertia concessio ab eodem Pio V. *in sua Constitut.* *Cùm sicut accepimus, sub die* 3. *Maij* 1571. Idem Pius V. *in alia sua Constit.* incip. *Decet Romanum, sub die* 7. *Martij* 1572. exactionem huius subsidij à Capitulis & Collegiis Prouinciæ, seu Episcopatus suscipi mandat.

Gregorius XIII. *in sua Constit.* incip. *Concessis aliàs, sub die* 11. *Februarij* 1573. declarat, *Milites sancti Iacobi de Spatha (excepta tamen Magistrali mensa) necnon quatuor Mendicantium Ordinum Fratres bona immobilia, seu quæ immobilium loco habentur, possidentes, ad subsidiorum hactenus non solutorum solutionem teneri*, &c. 58

Paulus V. *in sua Constit.* incip. *Pro nostro munere, sub die* 31. *Octobris* 1614. Confirmauit *concordiam subsi-* 59

dq inter vniuersum Clerum Regnorum Castellæ, & Regem Catholicum inituam, &c.

Excusatum subsidium quando inceperit, & quomodo hodie soluatur.

60 PApa Pius V. *per suam Constit.* incip. *Circa pastoralis, die 15. Iulij 1567.* concessit *Regi Catholico plenam, liberam, & omnimodam facultatem petendi, exigendi, & leuandi, ac recuperandi decimas tritici, hordei, vini, aquarum, lanæ, olei, casei, & aliorum quorumcunque fructuum, & rerum, ex quibus decima, tam de Iure, quàm de consuetudine, & priuilegio solui, & dari consueuerunt, ex vna domo, illiusque domino, post duas, quas vberiores, & opulentiores decimas habuerint, quàm maluerint in qualibet Parochia, tam seculari, quàm cuiusuis Ordinis Regulari ex vniuersis Parochiis in regnis & Dominiis Hispaniarum, & insulis eisdem Regnis adiacentibus; necnon decimas huiusmodi ab illis, qui hactenus ipsas perceperant, exegerunt, & leuerunt, abdicat, & separat, illosque eidem Philippo Regi per Nuntium, seu personas Ecclesiasticas ab eo deputandas, exigendas, leuandas, & recuperandas ipsi Philippo Regi seu eius pro tempore ad hoc deputatis ministris cum effectu tradendas, & consignandas applicat*, &c. *Voluit tamen concessionem, ac donationem huiusmodi à Kalendis Ianuarij proximè futuri anni 1568. incipere, & ad quinquennium ex tunc proximè futuram durare*, &c.

61 Idem Pius V. per aliam *suam Constit.* incip. *Sanè aliàs, sub die 21. Maij 1571.* illam concessionem ad aliud quinquennium extendit. Necnon per aliam *Constit.* incip. *Apostolica Sedis, sub die 24. Martij 1572.* declarauit *sub concessione huiusmodi comprehendi omnes, & singulas decimas ex Parochialibus prouenientes, ex quibus primitia percipi, vel subsidia Ecclesiastica solui solent, & quæ ex indulto Apostolico laicis, tam separatim, quàm etiam quæ eis & quibuscunque personis, & locis Ecclesiasticis mixtim, seu etiam per distinctas partes quomodolibet soluuntur, etiamsi illæ in terris olim à Mauris, & Saracenis in bello recuperatis consistant*, &c.

62 Gregorius XIII. *in sua Constit. Aliàs felicis, sub die 11. Maij 1575.* prorogauit *huiusmodi excusatum vsque ad aliud quinquennium.* Idem Gregor. *per aliam suam Constit.* incip. *Romani Pontificis, sub die 25. Nouembr. 1578* declarauit *ad huiusmodi concessionem Excusati teneri etiam sancti Hieronymi, & Cistercienses Ordinum Religiosos, Monachos, Fratres, & Moniales, necnon quascunque seculares, ac quorumuis Ordinum Regulares personas, Militias, Ordinesque Militares, Domus, Vniuersitates, Collegia, & alia pia loca*, &c. & in alia *sua Constit.* incip. *Decet Romanum, sub die 4. Ianuar. 1573.* confirmat *concordiam initam inter Clerum Regnorum Coronæ Castellæ, & Legionis cum Rege Catholico, vt scilicet pro loco huiusmodi Concessionis status Ecclesiasticus dictæ Coronæ soluat suæ Maiestati, & illi, qui suo nomine illud habere debet videlicet ducentos quinquaginta mille ducatos annuos in duabus solutionibus, pro medietate, diuidendos pro certis quantitatibus cuilibet Diœcesi dictæ Coronæ, prout diuiduntur: dummodo tamen extra hanc concordiam & diuisionem remaneant Regna Aragoniæ, Cathaloniæ, & Valentiæ, & Insulæ illis adhærentes.* Confirmationem eandem fecit Paulus V. *in sua Constit.* incip. *Pro nostro, sub Dat. die 28. Iulij 1620.*

63 Clemens VIII. *in sua constit.* incip. *Personarum Ecclesiasticarum, sub die 11. Februar. 1594. Motu proprio, & ex certa scientia* statuit, & declarat, *vt in posterum omnes, ac tota illa rata ad quam Cardinales ratione quarumuis pensionum, quas in regnis Hispaniarum quomodolibet percipiunt, & percipient in futurum, si ab eadem contributione exempti non essent, soluere tenerentur, & quæ illos, ac pensiones ipsas quomodolibet tangeret, per eos, qui dictas pensiones nunc, & quandocunque in futurum soluere debent, & debebunt, quauis Dignitate, etiamsi Patriarchali, & Metropolitana præfulgeant, ac etiamsi S. R. E. Cardinales, beneficia tamen & Ecclesias huiusmodi pensionum onere grauatas obtinentes existant, persolui debeat*, &c. Idem Clemens VIII. *in alia Constit.* incip. *Propensa nostra, die 12. Aprilis 1601.* absoluit & plenissimè liberat *Regem Catholicum, eique remittit, & condonat notabilem, ac etiam notabilissimam summam subsidij, & excusati per illum in alios vsus conuersam, quam in illos, ad quos fuit destinata, videlicet ad sustentandum sexaginta triremes*, &c.

S.D.N. Vrbanus VIII. in sua *Constit.* incip. *Apostolatus officium, die 9. Martij 1634.* committit & mandat 64
Laurentio Episcopo Segobiensi, Sedis Apostol. in Hispaniarum Regnis Nuntio, vt siquidem et Commissario Cruciatæ post elapsum Concordiæ Confirmationis Apostol. tempus nihil à Clero exigat ratione subsidij & excusati, donec alia cum eodem Clero concordia desuper inita, & Apostolica auctoritate confirmata fuerit. Necnon eundem Commissarium moneat ne Notariatus, & officia Cruciatæ subsidij, & primæ decimæ excusati, cùm Ecclesiastica officia sint, à Ministris Regiis vendi, seu alienari quoquo modo permittat, minus cogat Clerum ad solutionem aliquam faciendam eis, qui officia huiusmodi, siue alterum eorum ement, seu iam forsan de facto emerint, &c.

Milliones quando incœperint, & quomodo hodie imponantur, & persoluantur.

GRegorius XIII. *in sua Constit.* incip. *Ad auxilium, die 16. Augusti 1591. Motu proprio* statuit, 65
& concedit *Regi Catholico certa superadditionalia seruitia siue subsidia ad sexennium duratura super victualibus in Regnis Coronæ Castellæ vendendis, aut aliàs in Regnis huiusmodi consumendis, seu super molitura frumenti & aliorum frugum, declaratque omnes, & singulas Ecclesiasticas personas seculares, & cuiusuis etiam exemptionis, & Apostolicæ Sedi immediatè subiectos Ordines Regulares, Monasteria vtriusque sexus, Conuentus, & Collegia, ac Ecclesiarum Capitula Regnorum præfatorum in eisdem Regnis commorantes, & consistentes, ad conferendum, & contribuendum proportionabiliter prout laicos in dictis superadditionalibus seruitiis, & subsidiis durante sexennio dumtaxat, teneri, & obligatos esse*, &c.

Clemens VIII. *in sua constit.* incip. *Eximius, die 23.* 66
Ianu. 1601. concedit vt ad instar laicorum durante sexennio, Ecclesiasticæ personæ, de quibus supra, teneantur soluere superadditionalia seruitia, seu subsidia seu sissam super vino, & oleo in prædictis Regnis colligendis, & consumendis impositam, &c. idem *Clemens alia sua Constit.* incip. *Aliàs per nos, die 12. Augusti 1603.* statuit, *vt huiusmodi gabella, seu sissa ad carnes in eisdem Regnis vendendas extendatur, & ex tribus rerum speciebus, vini scilicet, olei, & carnis summa tantum decem & octo decies centena millium nummorum aureorum fiat, & non vltra*, &c. *Declaratque suæ intentionis esse vt exactores coram locorum Ordinariis Ecclesiasticos recusantes soluere compellant. Idem Clemens in alia sua Constitut.* incip. *Aliàs cùm accepissemus, die 1. Decembris 1605.* declarauit, *prædictam gabellam seu sissam vini, & olei contribuere debere non solum ementes, & vendentes, sed illos etiam qui illa perciperent ex propriis terrenis, aut ex affictibus aut emerent ex vinis & oliuis, seu colligerent pro decimis, aut etiam dono acciperent, vel aliàs ex quouis alio redditu, & introitu haberent, & consumerent in propriis domibus, & pro eorum & familiarum suarum vsibus, & similiter quod non solùm de vino, sed etiam de musto aquato & aceto intelligeretur, &*

vlterius

vlteriùs quod eadem gabella, seu sissa vsque ad integram exactionem dictæ summæ decem & octo decies centenorum millium nummorum aureorum durare deberet, &c. Et declarat Ecclesiasticas personas seculares, & Regulares, Monasteria, Collegia, Conuētas, & Capitula supradicta ad soluendum gabellam, seu sissam præfatam teneri iuxta declarationem prædictam quoad rerum species (non tamen quoad ea, quæ pro eorum propriis, & familiarum suarum vsibus consumant, itavt præ illorum & suarum familiarum vsibus prædictis sint omnino immunes, & exempti) ad instar laicorum Præterea declarat tempus dicti sexennij ad aliud trienniuma fine ipsius sexennij computandum, quo tantum durante si prædicta summa congesta non fuerit, adhuc gabellas, seu sissas huiusmodi persoluere teneantur. Voluit item vt exactores dictæ gabellæ, seu sissæ non per seipsos, seu per alios Ministros seculares, sed adhibita locorum Ordinariorum auctoritate, & coram illis tantum Ecclesiastices soluere recusantes compellere valeant. &c.

S.D.N. Vrbanus VIII. in sua Constitut. incip. Orthodoxa fides, 23. Nouembris 1625. Motu proprio, & ex certa scientia statuit omnes & singulas Ecclesiasticas personas, tam sæculares, quàm cuiusuis Ordinis, &c. Regnorum Castellæ teneri contribuere proportionabiliter sicut laicos gabellam sissam nuncupatam super sale, chartatum impressa, quàm non impressa cuiuslibet generis, in Regnis prædictis introducendis, seu confectis, vel productis, & vendendis, necnon vnius pro centenario aliarum rerum mobiliam, & se mouentium, ac stabilium patrimonialium tantùm, non autem Ecclesiarum, nec super aliis rerum speciebus, super quibus olim gabella, seu sissa decem & octo millionum nummorum similiter aureorum imposita fuit, quæ in totum summam duodecim millionum nummorum similiter aureorum, spatio duorum scilicet pro quolibet anno persoluenderam, conficere debeant, itavt si ante sexennij huiusmodi finem præfata summa duodecim millionum confecta fuerit, Ecclesiastici prædicti amplius contribuere, & dictam gabellam, seu sissam soluere non debeant. Idem Aliàs à nobis die 31. Maij 1628. declarauit Motu proprio, certaque scientia gabellam, seu sissam prædictam vnius pro centenario per quoscumque exigi non potuisse, nec posse, respectu bonorum stabiliam, mobilium, & se mouentium, siue fructuum, redditium, prouentuum, & emolumentorū quorumcunque, Ecclesiarum, Capitulorum, Monasteriorum, beneficiorum, & aliorum locorum piorum quorumcunque, quæ in Regnis Castellæ, & Legionis ab ipsis Ecclesiis, seu personis Ecclesiasticis prædictis quomodolibet, ac quibuslibet, & ad quemcunque vsum vendi contigerit, nec etiam respectu aliorum, quæ ab Ecclesiis, seu Ecclesiasticis, vel aliis personis nomine & ad fauorem, & commodum Ecclesiarum, Capitulorum, Monasteriorum, beneficiorum, & aliorum piorum locorum, seu etiam præuia super hoc opportuna licentia, in euidentem ipsarum Ecclesiarum vtilitatem, vel aliàs quouis modo emi, permutari, & respectiuè acquiri contigerit, &c.

69 Idem S. D.N. Vrbanus VIII. alia sua constitut. incip. Romanus Pontifex, die 29. Maij 1629. Motu proprio, & ex certa scientia statuit, vt omnes, & singula Ecclesiastica persona tā seculares, quā cuiusuis Ordinis, etiam exempti & Apostolicæ Sedi immediatè subiecti Regulares, necnon Monasteria vtriusque sexus, Conuentus, & collegia, ac Capitula Ecclesiarum, Regnorum Castellæ, & Legionis, ac in eisdem Regnis commorantes, & consistentes, teneantur ad conferendum & contribuendum proportionabiliter, & non aliter prout laici, in subsidio summam decem & octo millionum nummorum aureorum, mediante solutione gabellarum, seu sissarum super vino, aceto, oleo, & carne in dictis Regnis colligendis, & consumendis imponendarum, seu forsan impositarum, & durante nouennio proximo dumtaxat, & non vltra, non tamen quoad prædictas rerum species, quas ex propriis terrenis, seu decimis, aut aliis quibuscumque redditibus propriis, per se vel alios affictuarios suos, vel etiam ex eleemosynis percipiant, & pro diuino cultu, seu propriis familiarum suarum vsibus consumunt, quibus omnino immunes & exemptos esse declarant, itavt elapso prædicto nouennio, statim præfatus gratia expiret, & ex actio nullatenus quouis prætextu, vel causa continuari possit, etsi integra summa prædictorum decem, & octo millionum adhuc non fuisset exacta. Cum declaratione quod dicta persona ex nunc de cætero aliorum duodecim millionum subsidio supradicto impositorum nullo modo contribuere debeant, & quoad reliquam sissam vnius pro centenario pro solutione dictorum duodecim millionum, quod durare debeat tempore præfixo, & non vltra, &c. Et in alia Constitut. incip. Nuper à nobis, die 5. Martij 1633. remittit & condonat Regi Catholico, eiusque ministris pœnas, ac pecunias ad quamcunque summam ascendentes ex gabellis, seu sissis huiusmodi per eosdem ministros, seu officiales ab Ecclesiasticis exactas, eosque à quibuscunque Ecclesiasticis sententiis, censuris & pœnis absoluit, declaratque non intendere ex hac absolutione, & condonatione inductam censeri, seu induci posse futuris temporibus aliquam etiam tacitam facultatem, vel approbationem gabellarum indebitè exactarum, vel exigendarum per quoscunque ab Ecclesiis, vel Ecclesiasticis prædictis, &c.

Idem S. D. N. Vrbanus VIII. in alia sua Constitut. incip. Ad vniuersalis Ecclesiæ regimen, 5. Martij 1633. eo quòd cessauit subsidium decem & octo millionum nummorum aureorum ad nouem annos sub die 29. Maij 1629. impositum, ob nonnullasque causas effectum extunc de cætero sortiri non potuit, Motu proprio & ex certa scientia statuit, vt omnes & singulæ Ecclesiasticæ personæ, tam seculares, quam cuiusuis Ordinis, &c. Regnorum Castellæ & Legionis, ac in eisdem commorantes & consistentes, conferre & contribuere, prout laici teneantur in subsidio decem & nouem millionum nummorum aureorum cum dimidio alterius millionis huiusmodi, mediante scilicet solutione præfatarum gabellarum, seu sissarum super vino, aceto, oleo, & carne in dictis Regnis colligendis & consumendis impositarum, durante sexennio proximo à die prima Augusti 1632. non tamen quoad præfatas quatuor rerum species, quas ex propriis terrenis, seu decimis, aut aliàs quibuscumque redditibus propriis per se, vel alios etiam affictuarios suos, vel etiam eleemosynis percipiunt, & pro diuino cultu, seu propriis, vel familiarum suarum vsibus consumunt, pro quibus omnino immunes, & excepti sint, & quod elapso præfato sexennio exactio respectu Ecclesiasticorum esset, & nullatenus quouis prætextu, vel causa continuari post, etiamsi integra summa adhuc non fuisset exacta, &c. Voluit autem quod istud subsidium decem & nouem millionum cum dimidio alterius millionis, succedat loco quorumcunque aliorum subsidiorum super millionibus per se hactenus approbatorum, & concessorum, ita quod illorum vigore nihil amplius à quoquam exigi possit, quodque pecunia ex præfatis gabellis, seu sissis vt præmittitur, à dictis Ecclesiasticis exacta non in alios vsus, quàm catholicæ Religionis, ac bellorum contra hæreticos, religionisque Catholicæ Fidei hostes, ac obedientiæ erga S. R. E. conseruatores conuertantur, &c. 70

Tertiæ decimarum Regibus Catholicis concessarum quando eis solui inceperint, & quomodo hodie persoluantur.

HOnorius in sua Bulla incip. Ex parte tua, sub dat. 17. Kalend. Aprilis Pontificatus sui anno 3. refert, Archiepiscopum Toletanum sibi exposuisse tertias decimarum illius prouinciæ ornamentis Ecclesiarum & fabricis deputatas, à quibusdam laicis 71

etueri,qui eat in proprios vſus pro magna parte conuertuni , concediique et ad triennium,nullius contradictione,ſeu appellatione obſtante,vt medietatem dictarũ tertiarum inter Cruce ſignatos , quos huiuſmodi ſubuentione v deris indigere , ſecundum prouidentia ſua arbitrium diuidat. Prouiſo,vt ſi alicuius Eccleſia fabricam reparatione ſic indigere videat , stavt reliqua medietas ad eam non ſufficiat reparandam , illi nihil ſubtrahat de tertia memerata.

72 Gregorius *in ſua bulla* , incip. *Quanto charissimum,16. Kalend. Maij Pontificatus ſui anno 1.* refert *quod Ferdinandus Rex Caſtella occupauit decimarum tertias Eccleſiarum fabricis deputatas , eaſque cum offenſione diuina ſuis vſibus applicabat , ideo mandat omnibus Epiſcopis Caſtella quatenus ipſum Regem vt ab huiuſmodi vſurpatione deſiſtat , moneant prudenter & efficaciter inducant , ipſarum Eccleſiarum Rectoribus diſtrictius inhibentes ne Balliuis Regiis ipſas præſumant tertias exhibere,*repetitur in archiuiu S. Eccleſiæ *taxa 32.*

73 Clemens *per ſuam Conſtitut.* incip. *Olim clara memoria Ferdinandus,ſub dat. apud Caſtrum Noma Auenionen. diœceſis,4.Non.Nouembris Pontificatus ſui anno octauo,*conceſſit *Alphonſo Regi Caſtella,vt dua partes tertia portionis decimarum Eccleſiarum terra ſibi ſubiecta, in quibus huiuſmodi pertio ſoluebatur,ipſarum Eccleſiarum fabricis,vſque ad triennium liberè percipere poſſit pro reparandis caſtris & terris Regni ſui, qua per Sarracenos extiterant occupata,ſuaſque terras ab ipſorum Sarracenorum incurſibus defendat,ita tamen quod ſi Rex præfatus elapſo triennio ſupradicto per ſe,vel per alium,ſeu alios quicquam exigeret, vel reciperet de duabus partibus ſupradictis,eo ipſo ſententiam excommunicationis incurreret, ſuaque terra Eccleſiaſtico interdicto ſubiaceret.*

74 Alexander VI. *in ſua Conſtit.* incip. *Dum indefeſſa, ſub dat. Idib. February an. Incarnationis Domini* 1494. Ferdinando Regi , & Eliſabethæ Reginæ Caſtellæ & Legionis ex certa ſcientia conceſſit , *vt perpetuis futuris temporibus tertias decimarum in Regnis prædictis & Granata percipere, & leuare licitè , & liberè valerent , &c.*

75 Paulus III. *in ſua Conſtit.* incip. *Exponi nobis , ſub die 22. July 1541.* refert *Innocentium VIII. eiſdem Ferdinando & Elizabetha Regibus conceſiſſe omnes, & ſingulos fructus,redditus,& prouentus decimales in toto Regno Granatenſi pro tempore prouenientes , ea tamen conditione quod ipſe Ferdinandus,& Eliſabetha reges, ex eiſdem fructibus competentem dotem & portionem tum Archiepiſcopo Granatenſi,& præfati regni Epiſcopis,ac Cathedralium,& Collegiatarum Eccleſiarum huiuſmodi Capitulis , necnon beneficiatis , & hoſpitalibus, ipſorumque hoſpitalium,& dictarum Eccleſiarum fabricis aſſignare deberent , & tenerentur.* Et deinde declarat *monaſteria, domus, & ordines , eorumque Prælatos, Conuentus , Fratres , & perſonas ad decimarum huiuſmodi ſolutionem,iuxta diſpoſitionem & formam , ac tenerem Iuris communis,quibuſcumque priuilegiis non obſtantibus teneri , & efficaciter obligata , ac obligatos exiſtere,* &c.

76 De his tertiis decimarum Regibus Hiſpaniæ conceſſarum agunt Pur. *decis.19. lib.3. & decis. 332. eodem lib.* Mench. *controuerſ.illuſtr. lib.1.cap.89. num.6.* Auendan. *de exequendis mand.p.3.c.4.n.21.* Perez *l.1. col.7.verſic.vnde prouenit,tit.5. lib.1. Ordin. pag.*120. Azeued *l.1 n.1.tit.21. lib.9. noua Recopil.* Laſſarte *de decima vendit. c.19 n.28 cum ſeqq.* D.Barboſa *in l.Titia 35.ff. ſoluto matrim.à n.41.* Gutier. *practic. lib.1. q.14.& 16. & lib.3 q.26. & de gabell quaſt.5.num.16. cum ſeqq.*Bobadil *in ſua politica, lib.2. c.18. num.146.* Molin. *de iuſtit. tom.3.diſp.663. num.9.&* 10. Cenall. *commun contra commun. tom.3. q.822. ex n.71. tom.5. q.897.ex num.636. & de cognition. per viam violent. q.5. per tot.* Ioſeph Seſſe *Aragon. decis.* 113. *&* 162. Franciſc. Alfaro *de officio fiſcalis gloſ.*10 *de Regio patrim.§.12.num.469.* Ioan. Franciſc. Leo *Valent. dec. 3.* Azor. *Inſtit.moral.part.1. lib.7. cap.36. quaſt.13.* Petr. Calixto Ramirez *de lege Regia § 31. n.2.& 3.*Hieron. Zurita *in annalib. Aragon. lib.1. cap.32.col.7. & c.39. & lib.6 cap.50.* Valdes *de dignitate Regum,Regnorumque Hiſpanie,cap.20.num.25.cum ſeqq.*Illeſeas *in hiſtoria Pontificali,lib.5. in vita Petri primi Aragonia Regis,fol* 275. Mariana *lib.13.cap.22.col.4 & lib.15 c 6. & 9. & c.15. ad fin.& lib 18.cap.13. col.1. & lib.26. cap 6.* nouiſſimè Ioan. del Caſtillo Sotomaior tractatum edidit *de tertiis debitis Catholicis, & inuictiſſimis Regibus Hiſpania,ex fructibus , & rebus omnibus qua decimantur.*

Circa ſubſidij Hiſpanici Regi Catholico conceſſi 77
contributionem ſolet ab aliquibus dubitari, an ſit ſoluendum deductis oneribus? Pro parte negatiua faciunt ſequentia. *Primum* quod decimæ prædiales ſoluendæ ſunt non deductis expenſis,*cap. tua nobis, cap.paſtoralis,c.non eſt in poteſtate,c.cum homines, de decim.* Monet.*eod.tr.6.q.4.à n.28 Secundum,*quia idem fit in gabellis, Gutiert.*de gabell.lib.7.q.32. & 33 per tot. Tertium,* quia in ſubſidio id ipſum cum multis tenet Monet.*dict.tr.cap 9.quaſt.2.à n.52.quaſt.4. à num.174.* & colligitur *ex Extrauagant. vnic. verſ. rationi autem,de decim.*

Sed his,& aliis minimè obſtantibus,contrarium,vi- 78
delicet ſubſidium huiuſmodi deductis oneribus eſſe ſoluendum, verius eſt. Nam certum, & indubitati iuris exiſtit, huiuſmodi ſubſidij impoſitionem faciendam ſuper fructibus & redditibus Eccleſiarum intra Hiſpaniæ fines exiſtentium, cùm non ſit onus Eccleſiaſticis perſonis impoſitum , vt apertè colligitur ex prima conceſſione Pij IV.cuius mentionem fecit,ibi : *Super omnium,& ſingularum Cathedralium, & Metropolitanarum fructuum redditibus,& prouentibus , obuentionibus,emolumentis* , &c. & in ſpecie reſoluunt Laſſarte *cap 19.n.34 &* 35.ibi,*Planiſſima ſanè eſt, & veriſſima reſolutio ſi animaduertas quod charitatiuũ ſubſidium eſt onus iniunctum non quidem Eccleſiaſticis perſonis , ſed redditibus potius , & prouentibus totius Eccleſia in his Regnis,*&c.Fr. Emman.*qq.Regul. tom.3. q.74 art,6. in princip.*ibi,*Quia charitatiuum ſubſidium impoſitum eſt, non quidem perſonis Eccleſiaſticis , ſed redditibus potius,& prouentibus totius Eccleſia* , &c. Licèt autem à perſonis Eccleſiaſticis exigatur , nihilominus tamen id minimè fit ratiône alicuius perſonalis obligationis, ſed quatenus fructus Eccleſiaſticos percipiunt , & ſic tantum tenentur ratione redditum fructuum Eccleſiaſticorum, vt in ſpecie conceſſionis ſubſidij factæ Principi tenent Ferrer.*conſ.*133.*n.*11.Ioan. Andr.*in c.1.de immun. Eccleſ.lib.6.n.6.*& *ibi* Domin.*n.7.*Card.*in Clem.1. § ſanè,n.5.de iurepatronat.* Federic. de Senis *conſ.151. per tot.* præcipuè *à n.5.* & alij,quos refert & ſequitur Bellenc.*de charit ſubſid.q.35.*Vnde omnes conueniunt ſubſidium huiuſmodi potius æquiparari collectæ,quàm tributo ; nam collecta propriè dicitur, quæ imponitur perſonis pro rebus, vt *in d. c.1. de immun. Eccleſiaſt. lib.6.*& ibi Gemin.*n.5.*& ideo eſt variabilis ſecundùm caſus,& occurrentes neceſſitates , vt tradit Paul. *in l. Imperatores,n.3. de publican.* & comprobat Franc. de Claper.*cent.cauſarum , cauſa 42.q.1. n.8.* & idem tenent Bald.*in l neminem,n.3. C.de ſacroſanct. Eccleſiis.* Chaſſan. *in conſuet.Burgund.§.4.verſ extraordinarium n.43.*Bertach. *in tract. de gabell. in prel. num.16.* Hug. Celſ.*conſ.34.n.12.*Vincent. de Franchis *dec. 107. n.4.* Tributum verò è contra , quia eſt reale , perpetuum, vniforme, inuariabile,& ordinarium, *l.1.C. de vacat. publ mun.l.2.C.de indict.lib.10. l.omnes, C. ſi ſe cenſu.* Abb.*in cap.fin.n.12.de vita, & honeſt. cler.* Franc. de Claper.*d.loco,n.8.*

Cùm ergo ſubſidium huiuſmodi exigatur ratione 79
bonorum

bonorum & fructuum personarum & vniuersitatum Ecclesiasticarum, tanquam subsidium ex causa à Pontifice impositum, Rebuff. *de decim. quæst.* 3. *n.* 3. Franc. Monald. *cons.* 107. *num.* 1. *lib.* 2. & tanquam onus variabile, Belleucin. *d. tract. q* 69. *num.* 2. *cum seqq.* benè sequitur ad eius augmentum, vel diminutionem, iuxta eorumdem fructuum accretionem & imminutionem, vt In collecta dicit text. *in l. eum, §. inopes, ff. de muner. & honorib. l. forma*, vbi Bart. *ff. de censib. l. his oneribus, §. acutis, ff. de vacat. mun.* Franc. de Claper. *dict. loco, numer.* 8. Purpur. *cons.* 356. *lib.* 1. In decima Papali Rebuff. *cons.* 125. *num.* 11. Iuuat quod valor fructuum Ecclesiarum, & beneficiorum consideratur, quatenus ex illis superest deductis oneribus, *cap. præsenti, de offic. Ordin. lib.* 6. ibi, *hoc de illis bonis solum debet intelligi, solutis debitis,* &c. Rot. *decision.* 60. *in antiq. de concess. præbend.* Felin. *in cap. ad aures, num.* 33. *vers. duodecima conclusio, de rescript.* & in probando vero valore beneficij, quod debet probatio concedere quæ onera super eo sint imposita, vt eis deductis verus valor remaneat, per text. *in l. fructus, ff. soluto matrimon.* tradunt Ioan. Ferretus *cons.* 354. *num.* 15. Crescentius *titul. de probat. decis.* 2. & post plures Nicolaus Garcia *de benefic. p.* 5. *cap.* 3. *num.* 164. vbi quod debent deduci onera, & quod aliàs articulus super valore est ineptus, qui debet dicere, quod valet tantum oneribus deductis. Et quod fructus & redditus beneficiorum tantum æstimari debeant, quantum valeant deductis oneribus, tradit Bald. *in l.* 1. *num.* 1. *vers. sed pone, imperatur à Papa, C. de fruct. & lit. expens.* Gutier. *canon. lib.* 1. *q.* 1. *n.* 126. *cum seqq.* Ioan. Bapt. Ferret. *cons.* 156. *num.* 8 Rimin. Iun. *cons.* 717. *num.* 45. *& seq lib.* 6. Caualcan. *decis.* 37. *part.* 2. *sub n.* 39 vbi quod fructus beneficiorum sunt qui supersunt deductis oneribus, & impensis: & quod si beneficium esset ita tenue, quod onera absorberent totos fructus, tunc ille, qui ex priuilegio Papæ debet percipere, vel detrahere, nihil habebit; quia propter onera fructus non percipiuntur, & non entis nullæ sunt qualitates; & quia ex nihilo nihil fit, & nemo dat, quod non habet, idem tradit *decis.* 27. *num.* 15. *&* 16. *part.* 3. Quod procedit, licèt fiat mentio de integris fructibus, quia nihilominus intelligitur deductis oneribus. Dom. meus Barbos. *in d. l. fructus, n.* 7. *ff. soluto matrim.* cùm dictiones vniuersales, *omnes, integrè*, & similes restringantur ad ea, quæ veniunt ex natura sermonis, vt optimè probat, & declarat Caualcan. *d. dec.* 27. *n.* 15. *p.* 3. & notatur à Carolo Ruino *cons.* 62. *n.* 7. *vers. nam aliquando, vol.* 1. dicente quod quando res, de qua agitur, diminuitur verè, vel interpretatiuè, mediante aliqua detractione, tunc dispositio simpliciter loquens de re, vel de integra, siue de tota re, verificatur in eo quod superest deducta diminutione, quia totalitas & integritas ipsius rei remanet in eo, quod superest, & ad illud restringitur. Facit etiam notabilis & singularis decisio Magistri 112. vbi relicto debito fisco Regio soluendo per hæredem in casu successionis feudi, quod relenium consistit in medietate fructuum illius anni, in quo hæres successit, fuit resolutum fisco esse soluendum ex medietate fructuum, deductis oneribus.

82 Similiter censualia onera super bonis imposita sunt distribuenda, quæ quidem in solutione collectæ, quæ imponitur personis pro rebus, etiam deducuntur, vt in simili probat *d. cap.* 1. *de immun. Eccles. in* 6. Isern. *tit. quæ sint Regalia, §. & plaustrorum, n* 56. & *ibi* Afflict. *num.* 14. Luc de Peña *in l. fin. C. de fundis lim. num* 6. *lib.* 11. *& in l.* 1. *num.* 7. *C. de impon. lucr. descript.* Valasc. *de iure emphyt. q.* 17. *num.* 9. Purpurat. *cons.* 356 *lib.* 1. *per tot.* Lud. Sacca *cons.* 14. *cum seqq.* Ioan. Garc. *de expens. c.* 11. *n.* 57. Vincent. de Franchis *decis.* 107. *n* 4. Caualcan. *decis.* 22. *n.* 20. *p.* 2. Flores de Mena *var. lib.* 2. *q.* 21. *n.* 62. Iniquum enim esset quod qui non percipit omnes fructus beneficij, pro omnibus, ac si omnes percepisset, contribuat, vt tradit Philip. Dec. *cons.* 156. quem refert Cæs. de Vrsill. *ad Afflict. dec.* 242. *num.* 7. Et hac de causa in omnibus solutionibus super onera expensæ deducuntur, *l. non amplius, ff. de legat.* 1. cum multis relatis à Sanch. *de matrim. lib.* 7. *disp.* 29. *num.* 10 *cum seqq.* Non obstat, quod census huiusmodi super bonis alicuius Collegij Ecclesiastici impositi, antequam deducantur illorum redditus, sunt Ecclesiastici, ac proinde necessarium videbatur, quod ex illis subsidium solueretur, ad *d. Extrauag. vnic. de decim.* ibi, *Ratione autem æris alieni, quo persona soluens decimam obligata consistit, nihil de decima minuatur, etiamsi certa res Ecclesiasticæ propter hoc fuerint à quoquã obligata,* &c. Quia respondetur censum esse quoddam ius reale ad percipiendum annuum redditum, quod inhæret rei super qua imponitur, Couar. *lib.* 3. *var. c.* 7. *n.* 2 *&* 3. Aluar. Valasc. *de iure emphyt. q.* 32. *n.* 13. Adeò vt sine re constitui non possit, vt est verior, & communior opinio etiam Iure communi, quam latè plures referens confirmat Brunor à Sole *in suis, quæst. q.* 4. Ioan. Franc. Milanen. *Sicilia decis.* 2. *n.* 115. *cum seq lib.* 2. Surd. *cons.* 318. *n.* 2. *lib.* 3 quod hodie est sine dubio, stante Motu proprio Pij V. in quo expressè disponitur, vt aduertit Surd. *d. n.* 12. facit Nauar. *in comment. de vsur. n.* 79. dum ait requiri ad iustitiam census, vt ex fundo, vel re, super quo imponitur, percipiantur. Menoch. *cons.* 445. *n.* 11 *ad fin. vers. tertiò admisso, & n* 12. *lib.* 5. Et licèt redditus in pecunia, non verò in fructibus soluantur, hoc nihil inconuenit, quia redditus soluuntur loco fructuum, vt tradit Menoch. *vbi suprà, num.* 13. & ante eum melius dixit Bald. *in l. etiam, n.* 8. *C. de execut. rei iud.* tradens, quod huiusmodi obligatio, seu pensio annua succedit loco naturalis perceptionis fructuum & in nostra specie considerat Rebuff. alios referens *cons.* 125. *n.* 18. Proùt videmus in decima Papali, quæ licèt imponatur pro fructibus, adhuc soluitur in pecunia, vt est notum, & probatur *in Extrauag. vnic. de decim.* ibi: *Fiet autem solutio decimæ non ex ipsis rebus, quæ percipiuntur de prouentibus, sed in pecunia numerata*, &c. Vnde tanto minùs ex fructibus dicitur percipi, quantum soluendum est pro ipsis in pecunia, quia valor fructuum extenuatur deductis oneribus, Bald. *in l. sed & si hoc, §.* 1. *per illum text. de condit. & demonstr. & in l.* 1. *n.* 9. *C de fructib. & lit. expens.* latè Tiraq. *de retract. lig. §.* 14. *gloss.* 1. *n.* 6. & consequenter tantò minus debet pro subsidio imponi dictis fructibus, vt in specie argumentatur Rebuff. *dict. cons.* 125. *n.* 11. *&* 13. & in terminis quod deducendum est ad solutionem decimæ Papalis illud, quod soluitur ex censu, tradit Bellencin. *d. tract. de charitatiuo subsidio, q* 37.

ALLEGATIO LXXXVIII.

Episcopus quodnam Indulgentiæ genus conferre valeat.

SVMMARIVM.

1 *Indulgentia est remissio pœnæ temporalis debitæ pro peccatis actualibus iam dimissis, concessa homini existenti in gratia à Prælato per applicationem thesauri Ecclesiastici.*

2 *Plenaria indulgentia est illa, quæ remittitur tota pœna.*

3 *Indulgentia temporalis dicitur illa, quâ non remittitur tota pœna, sed eius tantùm pars relaxatur.*

4 *Indulgentia carena, quadragena, & septena quæ sint, ostenditur.*

5 *Papa tantum plenarias poteſt indulgentias concedere, Epiſcopi verò temporales, limitatas, ſeu partiales.*

6 *Indulgentias concedendi poteſtas eſt iuriſdictionis, & non ordinis.*

7 *Indulgentias temporales poteſt concedere Epiſcopus etiam non conſecratus, aut ordinatus, dummodo ſit electus, & confirmatus.*

8 *Indulgentias concedendi poteſtas penes Papam eſt iure diuino à Deo proximè accepta penes Epiſcopos verò eſt iure communi, & Ordinario.*

9 *Indulgentias plenarias concedendi poteſtas à Papa eſt delegabilis.*

10 *Indulgentias temporales concedendi poteſtatem Epiſcopus non ſolùm ſuo Vicario, verùm etiam Clerico demandare poteſt.*

11 *Laico non poteſt demandari ab Epiſcopo poteſtas concedendi Indulgentias.*

12 *Indulgentias non poteſt concedere Epiſcopus excommunicatus, denunciatus, ſeu vitandus.*

13 *Indulgentias validè, ac ſine peccato ſecluſo ſcandalo non preuiſo, concedit Epiſcopus dum in mort. peccato exiſtit.*

14 *Indulgentiæ temporales, quas Epiſcopus concedere poteſt, quæ ſint, oſtenditur.*

15 *Archiepiſcopus habet facultatem concedendi indulgentias per totam ſuam prouinciam, & Archiepiſcopatum, etiamſi non ſint in actu viſitationis.*

16 *Indulgentias concedere eſt voluntaria iuriſdictionis.*

17 *Indulgentias iure proprio nullus inferior Epiſcopo poteſt concedere.*

18 *Indulgentias concedit Epiſcopo inferior ex conſuetudine, etiamſi non ſit Presbyter.*

19 *Prælatus religionis quamuis habeat quaſi Epiſcopalem auctoritatem in Regulares ſibi ſubditos, iure ipſo non poteſt Indulgentias concedere.*

20 *Parochus Indulgentias concedere non poteſt.*

21 *Capitulum Sede vacante, an valeat Indulgentias concedere, oſtenditur.*

22 *Indulgentia conceſſa ab Epiſcopo, vel Archiepiſcopo ſi exceſſerint numerum taxatum* in c.cum ex eo, de pœnit. *an valeat, oſtenditur.*

23 *Indulgentias Epiſcopus concedere tantùm poteſt ſubditis ſuis.*

24 *Indulgentias pro mortuis non poteſt Epiſcopus concedere.*

25 *Indulgentias ab alio Epiſcopo conceſſas lucrantur exteri de proprij licentia.*

26 *Exemptis an poſſit Epiſcopus Indulgentias concedere, oſtenditur.*

27 *Exempti habentur inſtar extraneorum.*

28 *Indulgentiis, quas alij conceſſit, frui & gaudere poteſt Epiſcopus.*

1 INDVLGENTIA eſt remiſſio pœnæ temporalis debitæ pro peccatis actualibus iam dimiſſis, conceſſa homini exiſtenti in gratia à Prælato per applicationem Theſauri Eccleſiaſtici, Corduba *de Indulgent. q. 1.* Nauar. *in comment. de indulg. & Iubil. not. 20. num. 1. cum ſequentibus.* Alphonſ. Aluarez Guerrero *in ſpeculo Iuris Pontificij, cap. 28. in princ.* Valent. *tom. 4. diſp. 7. q. 20. punct. 1. verſ. nos autem*, Henriq. *in ſum lib. 7. de indulg. c. 1.* Franciſc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſtici p. 1. c. 7. n. 2.* & cæteri in diſcurſu citandi, nouiſſimè Torreblanca *in pract. Iuris ſpirit. lib. 14. c. 13. n. 5.*

2 Alia eſt plenaria, alia temporalis Plenaria eſt illa, qua remittitur tota pœna ſimpliciter, & ex communi eſt remiſſio totius pœnæ temporalis, quæ nimirum poſt peccata remiſſa expianda remanſit, ſiue in hac vita, ſiue in Purgatorio; cui plenariæ indulgentiæ interdum addi ſolet particula, *remiſſio omnium peccatorum*, quæ ſecundum omnes eſt potiùs declaratiua effectus Indulgentiæ plenariæ. † Indulgentia verò temporalis 3
dicitur illa, qua non remittitur tota pœna, ſed eius tantum pars relaxatur, & ſub duplici præſertim forma tribui ſolet. Aliquando enim dantur Indulgentiæ tot dierum, vel annorum; & eſt remiſſio tantæ pœnæ, quanta ſolui in hac vita debuiſſet per pœnitentiam tot dierum, vel annorum, vel quanta in purgatorio luenda foret, ſi hìc peracta non fuiſſet. † Et hæc diui- 4
di poteſt in carenam, quadragenam, ſeptenam. Carena dicitur à carendo, & eſt quaſi ciborum carentia: qua remittuntur tot pœnæ, quot fuiſſent remiſſæ peragendo pœnitentiam in pane, & aqua quadraginta diebus eam ſeptem annis. Quadragena eſt relaxatio tantæ pœnæ, quanta redempta fuiſſet per pœnitentiam quadraginta dierum. Septena eſt remiſſio tantæ pœnæ, quanta redempta fuiſſet per pœnitentiam ſeptem annorum, ſeu quanta reſpondet pœnitentiæ ſeptem annorum. Quandoque dantur Indulgentiæ reſpiciendo ad certam partem peccatorum, vt cùm datur remiſſio tertiæ, vel quartæ partis peccatorum; eſt enim remiſſio tantæ pœnæ, quanta perſolui debuiſſet hìc, vel in Purgatorio pro tertia illa, vel quarta parte peccatorum iam remiſſorum. Colliges hæc ex Valentia, *d. quæſt. 20.* Tolet. *in ſum lib. 6. cap. 24.* Suar. *tom. 4. diſp. 50. ſect. 4. & 5.* Card. Bellarm. *tom. 3 lib. 1. de Indulgent. c. 9.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 7. n. 94. cum ſeqq* Balduin. Iuo. *ſuper opera controuerſ. Bellarmin. p. 1. lib. 6. de Indulgent.* Ægid. de Conineh. *de Sacramentis, & cenſuris, tom. 2. diſp. 12.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſolut. 306.* Franciſc. Leo *dict. cap 7. à numero 3.* Bonacina *de Sacrament. diſp. 6. quæſt. 1. punct. 2.* nouè Iul. Lauor. *de Indulg. p. 2. c. 10.* nouiſſimè Torreblanca, *dict. lib. 14. cap. 14. à princip.* vbi de diuiſione Indulgentiæ in plenariam, pleniorem, pleniſſimam, & Iubilæum.

Solus Papa primariò poteſt indulgentias concede- 5
re, ſoluſque plenarias concedit, & perpetuas; Fuſch. *de viſitat. lib. 1. c. 2. n. 2.* Card. Tolet. *in inſtruct. Sacerd. lib. 6. cap. 15.* Boët. Epo *de iure Iubil. & Indulg. n. 148.* dum quærit cur cum ſolus ſponſus Eccleſiæ ſuæ ſit Epiſcopus, plenas illi Indulgentias dare nequeat: & reſpondet, quia non in plenitudinem poteſtatis vocatus eſt Epiſcopus à Pontifice, *cap. multùm, 3. quæſt. 6.* (qui ſolus hac plenitudine poteſtatis ex verbo Chriſti gaudet, *Ioan. vltim. cap. cùm ex eo, in fine, de Pœn.*) ſed in partem ſollicitudinis: deinde ſingulorum diœceſium theſaurus Indulgentiarum generali theſauro commixtos non ita locuples eſt fortaſſis, vt inde plena poſſit remiſſio concedi, ſolo theſauro generali, qui Pontifici in vniuerſum commiſſus eſt, nunquam deficiente; quinimò quo plus inde hauritur, eo plus accipit incrementi, inſtar fontis, vel putei ſemper vberius, abundantiuſque ſcaturientis, propter operum piorum, quæ temporibus Indulgentiarum fiunt, abundantiam, Lauor. *dict. part. 2. cap. 11. num. 10.* vbi *n. 11.* aſſerit quod Papa poteſt dare ſibi ipſi Indulgentias, quia recipit vt Eccleſiæ membrum; vt verò caput concedit: Epiſcopi verò, temporales, limitatas, ſeu partiales iure communi Canonico, & ab ipſo Summo Pontifice dependenti tantùm conceduntur. Ratio eſt, quia † huiuſmodi poteſtas eſt iuriſdictionis, non Ordi- 6
nis, *c. quod autem, de pœnit. & remiſſ.* quatenus ibi dicitur Indulgentiæ conceſſionem eſſe actum abſoluendi, & iudicialem, S. Thom. *in 4 diſt. 20 quæſt. 3. art. 3.* Gambar. *de officio Legat. de latere, rubr. 8. tit. quod poſſit Legatus circa Indulgentias, n. 1.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 3. c. 54. quæſ. 2.* Vgol. *de poteſtate Epiſcopi c. 41. in pr.* Aloyſ Ricc. *d. reſol. 306. num 4. & reſol. 222. n. 1.* Boët. Epo *de Iure Iubil. & Indulgent. n. 145.* vbi reſoluit poteſtatem dandarum Indulgentiarum non eſſe annexam Clauibus Ordinis, vel ſacramento Pœnitentiæ,

ſed

ſed Clauibus iuriſdictionis externæ etiam extra Sacramenta,& *n*.186. pulchrè quærit quomodo ſimul hæc duo conſiſtant, Indulgentias eſſe iuriſdictionis externæ, & nihilominus pertinere ad forum internum,ſiue conſcientiæ,ſiue animarum?Et reſpondet hæc pulchrè ſimul conſiſtere, quia quoad poteſtatem dandi Indulgentias requiritur externa iuriſdictio,cùm nemo poſſit hunc Eccleſiæ theſaurum diſpenſare, ſeu erogare, niſi qui eidem Eccleſiæ per externam iuriſdictionem præeſt: verùm quoad fructum percipiendum Indulgentiarum,is in percipientibus non eſt alius,quàm vt in locum ſatisfactionis pœnitentialis (abſque tertij cuiuſquam tamen iniuria) ſuccedat, & *n*. 187. quærit quomodo theſaurus Indulgentiarum extra Sacramentum poſſit communicari, cum ex Clauibus Ordinis, quæ ſacramentis alligantur, prima facie videatur dependere.

7 Et ob id Epiſcopus,etiam non ordinarius, aut non conſecratus,eas poteſt conferre, dummodo ſit electus & confirmatus, quia actus iuriſdictionalis eſt, per gloſſ. communiter receptam *in cap.tranſmiſſa, de electiõn.* tenent D. Thom. *d. diſt*. 20. *quæſt*. 1. *art*.4. *quæſtiunc*.2. Suar. *dict. diſput*.50.*ſect* 3.*n*.3.Reginald.*dict. loco,num*. 123.Nugn. *in addit. quæſt*.25. *art*.2. *quæſt*.3. *verſ.ſecunda concluſio*, Alphonſ.Aluarez Guerrero *dict. loco*, Aloyſ.Ricc.*dict,reſol*.306. *n*.4. Azor.*dict. cap*.55. *q*.1.*in fine,& cap*.29.*quæſt*.8. Auguſtin. de Ancona *de poteſtate Eccleſiæ quæſt* 29.Campan.*in diuerſorio Iuris Canonici,in proœmio num*,2. Iul.Lauor.*dict.part*.2.*c*.21. *num*,18.*&* 33. Sanctarel. *de Iubilæo anni ſancti, cap*.3. *dub*.2.Boët. Epo *d.tract. num*. 146 Vgolin. *dict. part*.2. *cap*.41.*num*.1. Zerol.*in praxi Epiſcop.part*.1.*verb.Indulgentia,num*.1. Suar. *de legib.lib*.4.*cap*.4.*num*.9. me
8 citato *in hoc loco*. Alxed. *dict p*.2.*cap*.3.*num*.15.† Cùm ergo hæc ſit iuriſdictionis poteſtas, & non Ordinis, rectè infertur illam,licèt penes Papam ſit Iure diuino à Deo proximè accepta,penes Epiſcopos verò eſſe Iure communi,& ordinario,ac per conſequens proximè acceptam à Papa, iuxta reſoluta per me *parte* 1. *huius tract.tit*.1.*cap*.1. Torreblanca *dict.lib*.14. *cap*.13. *n*.36. vbi quod Epiſcopi non habent immediatè à Chriſto, ſed per Papam Iure communi participant facultatem aperiendi theſaurum,& dandi Indulgentiam.Quicquid aliqui teneant, Epiſcopos poſſe Iure diuino Indulgentias conferre, quos citant, improbatque Bonacina *dict.diſp*.6 *quæſt*.1.*punct*.3.*num*.1. Sanctarel.*dict.dub*.2. *lit.B*. Azor. *dict. cap* 54. *quæſt*.2. Henriquez *d. lib*.7. *cap*.31.§.3.Lauor. *dict.part*.2.*cap*.11.*n*.45.*cum ſeqq*.vbi
9 citat memetipſum in hoc loco. † Hinc etiam cùm ea, quæ iuriſdictionis ſunt,mandari,ac delegari poſſint de Iure Pontificio,vt habetur *in c. aqua*, & *ibi* gloſſa ac Doctores, *de conſecrat. Eccleſiæ, & in c quod ſedes, de*
10 *officio Ordin*.ideo † huiuſmodi poteſtas à Papa eſt delegabilis, qui poteſt Epiſcopo indulgere poteſtatem concedendi etiam plenarias Indulgentias, vt reſoluit Aloyſ.Ricc.*d.reſ*.306.*n*.2.

Et ipſe Epiſcopus facultatem concedendi temporales,non ſolum ſuo Vicario,verum etiam Clerico demandare poteſt.Emmanuel Sà *verb.Indulgentia*, *n*.16. Valent.*d.q* 20.*puncto* 3.Suar.*diſp*.55.*ſect*.6.*n*.6.Regin. *lib*.7.*n*.116 Bellarm. *de Indulgent. lib*.1.*c*.11. Lauor. *d.c*.11.*n*.48.Nugn.*q*.28.*art*.2 *ad finem*, Vgolin.*d.c*.41. *in princ*.Bonacina *dict quæſt*.1 *puncto* 3. *n*.11. Azor. *d. lib*.3.*c*.43.*q*.13.*& d.c*.55.*q*.5. me citato *in hoc loco*, Alzedo *d.p*.2.*cap*.3.*n*.25. Torreblanca *d. lib* 14. *cap*.13. *n*.37. Nam prætextu generalis commiſſionis Vicarius Indulgentias concedere non poteſt, vt dixi *alleg*. 54. *num*.90.

11 Hæc tamen poteſtas non poteſt ab Epiſcopo concedi laico,cum laicus iure humano remoueatur à muneribus Eccleſiaſticis, vt poſt Iacob. de Graff. Suar. & Regin. reſoluit Bonac. *d.loco,n*.12.& Lauor.*d.c*.11. *num*.49.

Hinc denique fit, Epiſcopum excommunicatum, 12
denunciatum, ſeu vitandum non poſſe Indulgentias concedere, quia excommunicatus vitandus caret vſu iuriſdictionis, & conſequenter inualida ſunt ipſius acta ad iuriſdictionem pertinentia, *cap. ſanta, de exceſſ prælat.cap quia, de except.in* 6. eum citans a Bonacina *de cenſuris diſp*.2.*quæſt*.2. *punct*.7. & reſoluit in terminis Azor.*d.c*.55 *q*.7.me citato *in hoc loco*, Alzed.*d p*.2. *c*.3. *n*.22.& me etiam citato *in hoc loco*, Lauor. *d.p* 2. *c*.12. *n*.8.*&* 21.vbi *n*.9.quærit an ſaltem ſic cenſura innodatus poſſit delegare vices alteri Epiſcopo, vt concedat Indulgentias? Vtrum autem Prælatus putatiuus, ſeu præſumptus poſſit concedere Indulgentias? Vide Felin.*de Indulg.in fin*. Burgaſ.*de irregul. tit*.8. *de Indulg. Epiſcopi,n*.4.Sanch. *de matr.lib*.3. *diſp*.22.*n*.54.Lauor. *d.p*.2 *c*.12.*n*.22.

Ex quo patet à fortiori,Epiſcopum qui concedit In- 13
dulgentias, dum in peccato mortali exiſtit,validè concedere, nec peccare ſecluſo ſcandalo non præuiſo; quia peccatum mortale præcisè non tollit iuriſdictionem,Henriq.*d lib*.7.*c*.32. § 4.Valent. *loco citato, puncto* 3.*verſ tertiò aſſerimus*,Regin *l*.7.*num*. 118.Nugn.*in addit.quæſt*.27 *art*.9.*concl*.1.poſt Graff. Suar. & Cnrd. ſequitur Bonacin.*d.diſp*.6. *de indulg. quæſt*. 1. *punct*.3. *n*.9. Vnde etiam fit Epiſcopum, ſeu Archiepiſcopum non poſſe in loco exempto concedere Indulgentias, cum ſit poteſtas dignitatis, & iuriſdictionis Epiſcopalis,vt poſt Zabar.Anch.& Vital.reſoluit Quarant.*verb. Archiepiſcopi auctoritas,auct*.31.*in fine*, Lauor. *d.c* 11. *num*.30.

Indulgentiæ temporales, quas Epiſcopus concedere 14
valet, ipſo Iure communi præſcriptæ ſunt. In dedicatione enim Eccleſiæ vnius anni Indulgentiam tantum concedere poteſt,ſiue ab vno ſolùm Epiſcopo, vel à pluribus dedicetur, & in anniuerſario dedicationis, vel aliàs concedit ſolùm Indulgentiam quadraginta dierum,*c.cùm ex eo,verſ ad hæc,de Pæn*. ibi: *Decernimus,vt dum dicatur Baſilica,non extendatur Indulgentia extra annum,ſiue ab vno ſolo Epiſcopo, à ſiue pluribus dedicetur,atque in anniuerſario dedicationis tempore quadraginta dies de iniunctis pænitentiis indulta remiſſio non excedat*.Ita Vgolin.*d. c*.41. §.1. *in principio*, Henriq.*d.c*.42.§.1.Azor *d.cap*.55.*q*.6.Bonacina *d.q*.1. *puncto* 3.*num*.2.Franc.Leo *dict.cap* 7 *n*.18 Lauor. *dict. p*.2.*c*.11.*n*.18.Sanctarel.*d.c*.5. *dub*.2.*lit.C*, Boët.Epo *d. tract.de iure Iubil.& Indulg.n*.119.vbi *n*.121. ait Indulgentiam tot dierum nihil aliud ſignificare, quàm remiſſionem tantæ pœnæ, quantam pœnitens in hoc ſæculo per dies tot pœnitendo delere potuiſſet, & *numer*.125. diſſerit an ij dies continui ſint, an vtiles: & *num*.131. quærit cur quadraginta præcisè dies Indulgentiis Epiſcopalibus plerumque præſcribantur, Torreblanca,*d c*.13.*num*.36.Ægid.de Coninch. *de ſacram. diſp*.12.*dub*.1.*n*.8.Zerol.*in praxi Epiſcop p*.1.*verb. Indulgentia,num*.31.me citato *in hoc loco*, Alzed. *de præcell.Epiſc.dignit.p*.2.*c*.3.*n*.7.vbi cum Vgolin.*d*.§.1.*n*.2. reſoluit quod ſi in dedicatione plures aſſiſtant Epiſcopi, & quilibet annum indulgentiæ concedat, valebit tantum conceſſio illius Epiſcopi,cui illa Eccleſia ſubiecta eſt. Ratio autem quare Epiſcopis limitata extitit poteſtas in concedendis Indulgentiis,ea fuit,ne in tanta Epiſcoporum multitudine hac poteſtate abutentes ſuperfluas,& indiſcretas concederent indulgentias, quod annuit Alex. III. *in c. quod autem* & Innoc. III. *in Concil.generali Lateranen.in d.c.cùm ex eo*, Cnrdub. *q*.12.Triumph.*q*.29.*art*.6.Suar.*tom*.4.*diſp*.55.*ſect*.3.*n*.5 Lauor.*d.c*.11.*n*.21.vbi *n*.2.cum Suar.*cit. loc*.aduertit & ponderat rationem,quare quando conceditur facultas dandi Indulgentias in dedicatione Eccleſiæ, non additur particula illa,*de iniunctis pænitentiis*, prout addi ſolet in Indulgentia quadraginta dierum, & ponit aliqua diſcrimina inter dictas duas Indulgentias Boët. Epo *dict. tract. de Iure Iubil. & Indulg. num*.152.

vbi

vbi obseruat Indulgentias hasce Episcopales, non aliò quàm ad pœnitentias per Sacerdotem Confessarium iniunctas porrigere, *dict. cap. cùm ex eo*, cum tamen Indulgentiæ Pontificiæ non solùm pœnitentias à Confessariis iniunctas auferant, verùm etiam pœnitentias quascunque ex ipsa Iustitia Diuina, vel (si sic loqui malueris) ipsi Iustitiæ Diuinæ quomodocunque debitas: nisi Pontifex nominatim suas Indulgentias ad solas pœnitentias iniunctas restrinxerit; subditque hinc prouenire, vt his temporibus Episcopales Indulgentiæ tatò sint vtiles, cum pœnitentiæ nunc per Confessarios, vtplurimùm valde leues iniungantur, propter prauas delicatorum hominum consuetudines, atque mollitiem, graues illas pœnitentias peccatis debitas, quæ olim solebant infligi, refugientium.

15 Archiepiscopo datur facultas concedendi Indulgentias per totam suam prouinciam, & Archiepiscopatum, etiamsi non sit in actu visitationis, dummodo statutum generalis Concilij non excedat, *cap. nostro, de Pœnitent* Cord. *q.* 14. Nugn *q.* 26. *art.* 1. *vers. difficultas tamen*, Stephan. Quarant. *verb. Archiepiscop. auctoritas*, *vers.* 31. vbi limitat in loco exempto, Bonacina *d. q.* 1. *punct.* 4. *n.* 2. *vers. obserua*, Franc. Leo *d. c.* 7. *n.* 28. Lauor. *d. p.* 2. *cap* 11. *num.* 28 Henriquez *dict. cap.* 32. §. 1. Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiep. cap.* 70. *num.* 15. Coninch. *de Sacram. disput.* 12. *num.* 8. Vgolin. *d. c.* 14. §. 2. *n.* 2 me citato *in hoc loco*, Alzed. *d. p.* 3. *c.* 3. *num.* 29. vbi *n.* 30 hoc priuilegium illis ademptum dicit per Concil. Trid.

16 Nam licèt Archiepiscopus non sit iudex Ordinarius omnium de prouincia, *c. Pastoralis, de offic. Ordin.* nec extra suam diœcesim habeat contentiosam iurisdictionem, cum tamen Indulgentias concedere sit voluntariæ iurisdictionis, Suarez *disput.* 49. *sect.* 3. *num.* 9. Aloys. Ricc. *d. resol* 306. *num.* 5. Vgolin. *d. part.* 1. *cap.* 41. *n.* 1. Franc. Leo *d. p.* 1. *c.* 7. *num.* 18. me citato *in hoc loco*, Alzed. *d. p* 2. *cap* 3. *n.* 49. illas concedere potest, vt per glos. *in d. c. nostro*. Sed aduertendum cum Henriq. *loco proximè citato*, quod si concessit quadraginta dies in perpetuum, nihil amplius potest successor eius pro eadem causa concedere, quia reputantur vnus Prælatus; sed superueniens Archiepiscopus ex commissione Pontificis potest dum visitat diœcesim Suffraganei, concedere 80. dies præter 40. datos ab Episcopo; totidem enim potest Archiepiscopus dare in sua diœcesi, de quo etiam Azor. *d. c.* 55. *q* 6. & me citato *in hoc loco*, Alzedo *d. p.* 2 *c* 3. *n.* 23.

Concilium generale legitimè congregatum etiam plenissimas Indulgentias, sicut summum Pontif. concedere posse tenent Felin. *de Indulg. n.* 44. Nauar. *in simili tract. notab.* 31 *n.* 2. Henriq. *lib.* 7. *c.* 31. §. 3. Benzon. *lib.* 2. *c.* 30. *vers. quod autem, in fine*. Sed meritò negant Suarez *tom.* 4 *disp.* 56. *sect.* 1. & Lauor. *dict. p.* 2. *cap.* 11. *n.* 14. dicentes in Concil. Basileensi *sess.* 24. vbi Legati aderant nomine Pont. concessas fuisse, prout asserunt respondendum, si aliquando factum reperitur. Cardinales, si non sunt Episcopi, de Iure communi Indulgentias concedere non posse, nisi ex priuilegio, vel communione generali, aut consuetudine, quæ dat iurisdictionem, ait Hier. à Sorbo *in comp. verbo Indulgentia*, §. *secundum notab fol* 315. Nauar. *d. not.* 31. *n.* 17. And. Duual. *in p.* 2. *D. Thoma tract. de Indulg. quæst. vnic. art.* 9. *concl.* 4 Gamachæ, *in sum. Theolog tom.* 2. *disp. de indulg. c.* 8. refert nouissimè Diana, *moral. resol. part.* 5 *tract.* 2. *de potest. & priuil. S. R. E. Cardinalium, resolut.* 6. & tunc concedunt centum dies, Panor. *in cap. accedentibus*, *de excess. Prælat.* Lauor. *d. part.* 2. *cap.* 11. *num.* 15. etiam quod non sint Sacerdotes, Pauin *de potestate Capituli Sede vacante, part.* 1. *princ. q.* 4. *num.* 4 Iacob. de Graff. *in aureis dec. in append. lib.* 2. *cap.* 2. *n.* 32. Lauor. *loco proximè citato.*

Legati Papæ possunt etiam concedere Indulgentias in terminis suæ legationis ex commissione speciali, vel generali, *c. fin. de officio Leg.* vbi gloss. Anton. 3. *parte, tit.* 10. Syluest. *verb. Indulgentia*, *n.* 4. Lauor. *d. c.* 11. *n.* 16. & ex consuetudine concedunt centum dies, Gambat *de officio Legati lib.* 8. *tit. quid possint legati circa Indulgentias*, *n.* 8. vbi *n.* 20. ait quod finita legatione finiuntur Indulgentiæ, refert Lauor. *d. n.* 16. *vers. ratio*. Summus Pœnitentiarius dat Indulgentias centum dierum, non quod adsit aliquod ius, sed ex viuæ vocis oraculo, aut consuetudine, Papa sciente, & tolerante, Azor. *d. c.* 55. *vers. sextò quæritur*, Nauar. *not.* 31. *n.* 17. Lauor. *d. c.* 11 *n.* 17.

17 Neminem Episcopo inferiorem iure proprio Indulgentias posse concedere, communiter traditum est *in cap. accedentibus, de excess. Prælat. & in d. c. nostro*, Nauar. *tract. de Indulg. not.* 31. Bellarm. *de Indulg lib.* 1. *cap.* 12. *quæst.* 3. Cochier *de iurisd. Ordin. in exemptos*, *p.* 4. *q.* 54. Bonacina *q.* 1. *punct.* 3. *n.* 17. Franc. Leo *dict. cap.* 7. *num.* 19. Sanctarel. *de Iubilæo anni Sancti, cap.* 3. *dub.* 2. *lit. D*, Azor *dict. cap.* 55. *q.* 3. Lauor. *dict. c.* 11. *n.* 55. Boët. Epo *d. tract. de Iubil. & Indulg. n.* 146. quamuis sit Cardinalis, † 18 nisi ex consuetudine, & praxi concedere soleat, Henriq. *d. c.* 21. §. 4. quia tunc etiamsi non sit Presbyter eas dare poterit, Aug. de Ancon. *in tr. de Ecclesia potest. q.* 29. *art.* 8. Pauin. *de potestate Capituli Sede vacante, in* 4 *q. princip.* Gambar. *d. tit. quid possit Legatus circa Indulgentias*, *n.* 1. Torreblanca *dict. c.* 13 *n.* 44.

19 Vnde ipso iure non potest Indulgentias concedere Prælatus Religionis, vt Prouincialis, aut Generalis, quamvis habeat quasi Episcopalem auctoritatem in Regulares sibi subditos, Suar *disp* 55. *sect.* 5. *n.* 1. Lauor. *d. c.* 11. *n.* 56. Sanctarel. *d. c* 3. *dub.* 2. *litt. L*, vbi citat memetipsum in hoc loco, Henriq. *d. lib.* 7. *c.* 21. §. 5. Bonac. *d. n.* 18. Torreblanca *d. c* 13 *n.* 46.

20 Nec etiam Parochus, est enim inferior Episcopo, Lauor. *d. c.* 11. *n.* 56. Henriq. *eod. c.* 21. §. 8. Bonac. *d. puncto* 3. *n.* 25. Vgolin *d. c.* 14. §. 1 *n.* 2. Alzedo *d. p.* 2. *cap.* 3. *n.* 28. & 41. Coninch. *d. disp.* 22. *dub.* 1. *n.* 8. Franc. Leo *d. p.* 1. *c.* 7. *n.* 19. Boet. Epo *d. tr. n.* 14.

21 Nec denique Capitulum Sede vacante, quia non succedit Episcopo in potestate iurisdictionis extraordinariæ, saltem in iis, quæ sunt reseruata dignitati Episcopali, Nau. *d. not.* 31 *num.* 6. & 7. Selu. *de benefic. part.* 2. *q.* 11. *num.* 4. Sot. Cordub. & Ledesma, quos refert, & sequitur Torreblanca *dict. cap.* 13. *num.* 42. vbi declarat nisi habeat ex consuetudine, Henriquez *dict. cap.* 31. §. 4. post Suar. Reginald. & alios, sequitur Bonacina *d. punct.* 3. *num.* 23. Lauor *d. cap.* 11. *num.* 52. Sanctarel. *dict. dub.* 2. *litt. F*, me citato *in hoc loco*, Alzedo *d. part.* 2. *cap.* 3. *num.* 59. Contra quos tenent Syluest. *verb. Capitulum*, *n.* 10. Lazar. *verb. Indulgentia, num* 47. Zerol. *in praxi Episcop. part.* 1. *verb. Indulgentia, n.* 2. Aloys. Ricc. *in praxi aurea*, *resol.* 222. Azor. *dict cap.* 55. *q.* 4. & *d. lib.* 3. *cap.* 37. *quæst.* 9. Quare tutius esse, vt Capitulum hoc committeret alicui Episcopo, qui suo nomine faceret, tenet Quaranta *in summa Bullarij, verb. Capitulum Sede vacante, vers. vndecimò quæro.*

22 Sed dubitari potest an valeant Indulgentiæ concessæ ab Episcopo, vel Archiepiscopo, si excesserint numerum taxatum *in d. cap. cum ex eo?* In quo dubio respondendum est negatiuè: quoad eam tamen partem, quæ numerum præscriptum non excedit valere concludendum est, quia est res separabilis, & in separabilibus vtile per inutile non vitiatur, *l. vtile, ff. de regulis iuris, l.* 1. §. *Trebatius, ff. de aqua quotid. & æstiua.* Quare ita resoluunt per text. *in cap. Indulgentiæ*, *de Pœnitent. in* 6. Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccl. dec.* 117. *num.* 5. *in* 1. *edit. & resol.* 102. *num* 5. *in* 2. *edit.* Suar. *disput.* 55 *sect.* 3. *num* 11. Nauar. *de Indulgent. notab.* 31. *num* 16. Petr. Sot. *in l.* 2. *de indulg.* Reginald. *dict. loco*, *num.* 120. Vgolin. *d. cap.* 14. §. 1. *num.* 2. Sanctarel. *dict. dub.* 2.

dub.2.litt.G Azor.d.c.55.q.6.Bonacin.d.disp.6.q.1. puncto 3.n.3.& 4.Lauor. d.c. 11.n.39. & 40. me citato in hoc loco, Alzed.d.p.2.c.3 n.18. Torreblanca d. cap.13. num.38 Boër.Epo dict.tract.de iur.Iubil.& Indulg.numer.128.

23 Subditis suis Episcopus Indulgentias concedere tantum potest, nam sicut ab ipso tantùm ligari possunt, ita & ab eodem absolui, probat text. in c.quod autem, de pœnit. Nauar.cons.18 n 12. vers.decimosextò, de pœnit. Vgolin.d.c.41.§.2.n 1.me citato in hoc loco, Alzedo d. p.2.c.3.n.26.Henriq.d.c.32.§.2.vbi tenet cum Nauarr. quem refert in commento, quod quando Episcopus concedit Indulgentiam loco intra diœcesim sito, prodest etiam externis ibidem moram facientibus, quasi ratione habitationis diutinæ contrahant forum, & subditi efficiantur, refert Sanctarel.dict.dub.2. litt. H, & I.

24 Non potest tamen Indulgentiam concedere pro mortuis, quia ipsius facultas videtur à Sede Apost. restricta ad eius subditos degentes in hac vita, Nauarr. de indulg.notab.22.n.4.Bellarm.de indulg. lib.1.cap.11. Emman.Sà verb.indulg.n.18.Regin.lib.7.n.114.& 193. Sanctarel.d.c 3.n.2.in fin. Suar. disp.55.sect.3.num.23. Lauor.d.c.11.n.43 me citato in hoc loco, Alzedo d.p.2. c.3.n.21.

25 Si verò Episcopi speciatim suis subditis concederent vt indulgentias ab alio Episcopo concessas acciperent, tunc ea lucrarentur, vt probat text.in d. c.quod autem, vbi Abb.n.7.vers.vltimò noto, ait tutissimum esse, & valde expediens volenti peregrinari, & loca pia visitare, ipsum licentiam ab Episcopo proprio habere capiendi alienas Indulgentias, id est Indulgentias datas ab aliis, & dicit Nauar.de Indulgent. notab 31.c.vlt. n.13.vers.exceptis secundò, quod hac licentia habita, nō subditi possint acquirere Indulgentias ab alio Episcopo concessas, Ludou.Bolognin tract.de indulgent.n.60. Cochier d p.4.c.58.n.4.Lauor.d.c.11. n. 36. me citato in hoc loco, Alzedo d p.2.c.3.n.27.

26 Exemptis Episcopum Indulgentias concedere non posse, ex quo iurisdictionis nihil in eo vendicet, sed Pontifici immediatè subiiciantur, veluti proprio ac immediato diœcesano, tenent Anton.de Rosel. tractat.de indulgent.n.321.Vgolin.§.2 num.2.vers. secundo: tum

27 † quia etiam exempti habentur instar extraneorum, locaque exempta parificantur locis extraneis, c.Imminoso 18.q 2.c.1.de statu Regul.in 6.Rosel.vbi suprà, n.323. Nihilominus contrarium est resoluendum, videlicet Episcopales Indulgentias prodesse exemptis, quia inducta in fauorem exemptorum non debent conuerti in eorum læsionem, factaque in augmentum non debent parere diminutionem, l.quod fauore, C. de legib. c.quod ob gratiam, de regul.iuris in 6.l.legata inutiliter, ff.de legatis 1.cum citatis in libello de principiis vtriusque iuris, litt.R, n.249. Quare hanc sententiam tenent Ludou.Bolognin.d.loco, n.63.Bellarm.d.lib.1. c.11. q.3. vers quare cum iam, Nauar.notab.31.n.12.vers.addo septimo, Sanctarel.d.dub.2 lit.K, Cochier.d p.4.q 58. n.5. Alzed.d p.3.n.31.cum seqq.Hinc etiā resoluet dū, Episcopum posse Religiosis Indulgentias concedere iuxta suam facultatem, Palud.in 4.dist.20. p.4. art. 4. Regin. d.lib.7.n.119.quos refert, & sequitur Bonac. d. punct.3. n.15.Sanctarel.d.litt.K, Lauor.d p 2.c.11.n.m.4. Vnde colligitur, posse Episcopum extra diœcesim existentem Indulgentias concedere suis subditis pro opere intra diœcesim propriam faciendo. Ita Nau. in comment. de Iubil.notab.31.n.13. Alzedo d p.2.c.3.n.45.vbi n.47.resoluit, posse etiam Episcopum Indulgentiam concedere suis subditis, etiamsi ille extra diœcesim existat, pro opere, quod extra diœcesim fit, sine licentia Ordinarij illius loci.

28 Hinc denique non abs re dubitari potest, vtrum Episcopus gaudere & frui possit Indulgentiis, quas aliis concessit? Ratio dubitandi est, quia nemo potest vti iurisdictione in seipsum. Respondendum est tamen affirmatiuè, quia Episcopus non debet esse deterioris conditionis aliis. Ità D. Thom. in add q. 27. art.4. & ibid.Nugn. Sot. in 4 dist.21.q.1. art.4 sub fin. Nauar. notab.10.n.91.Regin. lib.7.n.199. Azor. d c.55. q. vlt. Conineh.d.disp.12 dub. 1.n 11.vers.obiicies tertiò, Suar. de legib.lib.6.c.1.n.8 & 11. me citato in hoc loco, Alzed.d.p.2.c.3.n.44.post Cordub.& Emman.Sà, sequitur Bonacina d puncto 3. n.16. Et sic Prælatus concedens Indulgentiam auctoritate iurisdictionis, & administrationis generalis toti Communitati Fidelium, illa potest frui quatenus est pars communitatis. Ita S.Thom. in addit.ad 3.p.q.27 art 4. Iacob. de Graff in aur. decis. lib.2 append.c.2.n.13 & 24 Henriq. in sum.lib.7 c 32. n.3.Fr. Emman.in Bull.Cruc.§ 8. n.11. Benzon. lib.5. c.15.n.12. Azor. d.p.2 lib.4.c.54 q.8.Zerol. de Iubileó lib.1.c.15. dub 55.& c. 19. dub. 15 Fabric. eod tract. c.vlt.Sanctarel.in simili tract.c.15. dub.6. Ioan.Valer. de different.inter vtrumque forum, verb. iurisdictio, differ.11.n.3.Filliuc.tom 1. tract.8. n.131. Paul. Layman. lib.1.tract.1.c 23.n.31. vers. sin verò hæc responsio, & non tenetur pro lucro Indulgentiæ adimplere in propria forma opus communiter iniunctum, sed potest secum dispensare, & in aliud opus pium commutare, Fr. Emman.Benzon.& Fabric. d.locis, Gregor. Polanchis in Bull.Vrban VIII sect 41 n.9 Lauor de Iubil.part.2. c.14.n.3. optimè Boër Epo d tract de iure Iubil. & Indulgent.à n. 191.cum seqq.ex ea ratione, quia quemadmodum (loquendo de Pontifice) sese potest, & quidem debet, si saluti suæ consulere voluerit, subiicere Confessario cuipiam tanquam priuatus peccator, ita nihil est causæ cur Indulgentiarum iam omnibus per ipsum patefactarum non possit ipse tanquam priuatus fieri particeps, quandoquidem non est in hoc opus alia iurisdictione, quàm in aperiēdo Thesaurum hunc Ecclesiæ; cōcedendoque, seu dispēsando, seu distribuendo quibuslibet hoc beneficio vti volentibus, quod consequuntur dum faciunt, & explent præscripta per litteras Indulgentiales: neque enim requiritur ad Indulgentias habendas alia sententia, seu peculiaris absolutio, siue per manuum impositionem, siue per aliam aliquam solemnem declarationem, sed instar legis, vel priuilegij potius habet sese Indulgentiarum datio, quo fit vt non minus ipsi danti, quàm subditis ex æquo seruiat.

ALLEGATIO LXXXIX.

Episcopus an possit aliquos eximere à sua potestate.

SVMMARIVM.

1 *Episcopum posse eximere à sua potestate, qui teneant, referuntur.*
2 *Episcopus non potest in totum à sua potestate eximere.*
3 *Exemptio Ecclesiarum pleno iure à potestate Episcoporum concedi non potest ab Episcopis, & Prælatis inferioribus, sed solùm à Romano Pont.*
4 *Pleno iure dicuntur Ecclesiæ ad aliquem pertinere, quando vtroque iure eidem subiectæ sunt.*
5 *Sententiæ suprà relatæ ad concordiam reducuntur.*
6 *Exempti exemptione data ab Episcopo ad ius reuerentiale illi tenentur, secus si Pontifex exemerit ab Ordinario.*
7 *Eximi, & ad Religiosos transferri potest Ecclesia à potestate Episcopi per præscriptionem.*
8 Cap. cùm non liceat, de præscript. *declaratur.*
9. Cap. cùm venerabilis, de censibus, *declaratur.*

10 Exem

10 *Exemptiones à se concessas non potest Episcopus reuocare in illis casibus, in quibus valet subditos à sua iurisdictione eximere.*

11 *Priuilegij à se concessi reuocatio de plenitudine potestatis solius Principis est.*

1 EPISCOPVM posse eximere à sua potestate tenent gloss. *in summa 25. quæst. 2.* & latè tuentur Calderin. *conf. 5. de rebus Ecclesiæ non alienandis*, Oldrad. *conf. 172. col. 3. n. 8. & conf. 254 col. 2* Dec. *consil. 152. n. 3. vers. non obstat ergo, & in c. cum & plantare §. in Ecclesiis, n. 13. cum seq. de priuilegiis*, interueniente scilicet consensu Capituli collegialiter, & legitimè congregati, vt addit Rot. coram Card. Caualer. impressa per Farin. *de ss 577. n. 3. p. 2. recent.* Quæ quidem principalis resolutio hac potissimùm ratione nititur, quod præscriptione, ac sententia Episcopali Iuri præiudicetur, ac aduersus illud his titulis exemptio acquiratur, *cap. auditis, de præscript. c cum inter, de re iudicata*, & ita teneto semper iure obedientiali videtur permissum Episcopo eximere in sui præiudicium, vt docet gloss. *verb. tradita. in cap. visis litteris, 16 q. 1.* modò accedat consensus Capituli, Rot. *decis. 383. n. 3. p. 2. recent.* cuius meminit Lotter. *de re benef. lib. 1. q. 23. n. 32.* quo accedente, posse Episcopum etiam in præiudicium successorum eximere aliquam Ecclesiam ab omni iurisdictione, & conferre iurisdictionem in aliena eiusdem Ecclesiæ Prælaturâ, tradidit Calder. *d. conf. 5.* per totum, qui sub *n. 1* vident: firmare hoc casu tractari de leui præiudicio Episcopi, quin nihilominus apud eum remaneat omnis potestas, & iurisdictio Episcopalis in Ecclesiis & personis suæ ciuitatis, & diœcesis, sequitur Dec. *conf. 152 sub n. 3. vers. non obstat*, & cum hac eadem iurisdictione videtur transire Rot. *dec. 447. n. 1. p. 1. recent. & dec. 382. sub n. 3. p. 2. etiam recent.*

2 Non posse tamen in totum eximere, tenet gloss. *verb. à quocunque, in cap. constitutus, de relig. dom. gloss. fen. in cap. pastoralis, de donat.* gloss. *in c. 1. in princip. de priuileg. lib. sexto*, vbi Franch. *num. 4. vers. in gloss. 2.* plures refert, & sequitur Rendina *in promptuario recept. sent. tit. 38. num 9.* Gambar. *de officio & potest. Legati de Latere, lib. 2. tit. de variis Ordinariorum nominib. n. 180.* Abb. *in cap. cùm venerabilis, num. 4. de censib.* Sbroz. *de officio Vicarij lib. 1. quæst. 51. n. 1.* Mandos. *de Signatura Gratia, §. Exemptiones ab Episcopis, col. 1. vers. eximere propriè*, Erasm. à Cochier *de iurisd. Ordinarij in exemptos, part. 1 quæst. 3. num. 13.* latè & eleganter Lotter. *in tract. de re benef. lib. 1. quæst. 13. à num. 54* Ratio est, quia iurisdictio, totumque ipsum ius Episcopale pertinet ad Ecclesiam, non autem ad personam Episcopi, proindeque neque ipse potest date, vel remittere id, quod suum non est, Ioan. Andr. *in d. cap. cùm venerabilis, sub n. 7. vers. item absurdum est, de censibus*, & cùm iurisdictiones sint Iuris publici, Bald *in cap. vnic. §. ex eadem lege, num 2. de leg. Conrad.* in vsibus feudorum, impossibile est vt hæc facultas sit in alio, quàm in Papa, itavt neque eius Legato de latere id permittatur, vt docuit Abb. *in cap. vlt. n. 1 de reformat. vtili*, quem referunt, & sequuntur Gamb. *de officio Legati, lib. 1. in princ. n. 80.* & Lotter. *d. quæst. 13. num. 37.* Vnde hinc etiam tenuetunt Domin. *in c. 1. num. 5. vers. & procedunt prædicta, de Capellis, monachor. lib. 6.* atque etiam Federic. de Senis *conf. 247.* & alij, quos refert Dec. *d. conf. 152. num. 1.* quibus addo Fusch. *de visit. lib. 2. c. 10. num. 5.*

3 † exemptionem pleno iure Ecclesiarum à potestate Episcoporum concedi non posse Religiosis ab Episcopis, & Prælatis inferioribus, sed solùm à Romano Pontifice; quia Inquiunt non posse Episcopos totam suam iurisdictionem in aliquam Ecclesiam, & visitationem ac reliqua omnia pastoralia iura ab se abdicare, ex ratione textus *in cap cùm venerabilis, de censibus*. Aduertit ex Iacob. de Graffiis *in decis. aur. p. 1. lib. 3. cap. 28. num. 66.* nouissimè Stephan. Daluin *de potestate Episcopor. q. 11. n. 18.* Episcopum posse concedere alicui Abbati Ecclesiam aliquam pleno iure, & tamen per talem exemptionem non abdicare à se de facto, immò nec abdicare posse omnem iurisdictionem, quam habet in illa; etiamsi accesserit sui Capituli consensus, idque quoad octo, Visitationem, Correctionem, Procurationem, Cathedraticum, Charitatiuum subsidium, Honorem, & reuerentiam, Institutionem, authorizabilem, quæ nihil aliud est quàm date curam animatum, Administrationem denique Ordinis Episcopalis: excipit tamen cum eodem Iacob. de Graffiis *vbi sup num. 68.* in aliquibus casibus. Primò si Episcopus eximit, & concedit plenum ius, & confirmatur exemptio talis per summum Pont. aliàs non. Secundò si exemptio plena transierit in rem iudicatam aliquando, & à sententia lata non fuerit appellatum. Tertiò si accesserit Abbatis legitima præscriptio plenæ exemptionis quadraginta, vel quasi quadraginta annorum.

† Pleno Iure dicuntur Ecclesiæ ad aliquem pertinere, 4
quando vtroque iure, id est, in spiritualibus, & temporalibus, eidem subiectæ sunt, *c. quoniam 21. de priuileg. gloss. in d. §. in Ecclesiis*, vbi Anton. *n. 16.* Card. *n. 1.* Dec. *n. 12. & 16.* Rebuff. *in concord. tit. forma mandati, verb. plenum*, Card. Tusch. *pract. concl. tom. 6 lit. P, concl. 364. n. 3.* Sayr. *de censur. lib. 1. c. 6. n. 12.* Steph. Daloin. *d. c. 21. num. 5.*

Verùm prædictæ pugnantes sententiæ ad concordiam reduci possunt in hunc modum, vt scilicet prior 5
affirmatiua procedat Episcopo huiusmodi exemptionem cum Capitulo & iusta causa concedente, posterior verò his non interuenientibus, iuxta regulam text. *in cap. fine exceptione, 12 q. 2. & in c. nulli & per totum, de rebus Ecclesiæ non alien.* & quæ latè vltra Ordinarios ibi explicant Rebuff. *in compendio alienationum, n. 9. & 11. cum seqq.* Couarr. *lib. 1. var. c. 17. à princ.* Molin. *de iustit. tract. 1. disp. 465. & 468.* & magis in terminis argum. text. *in cap. Pastoralis, de donat.* post Abb. notat idem Rebuff. *in tract. de congrua portion. n. 38.* Roch. *de iurepatron. verb. pro eo quod de diœcesanis, n. 10.* Lambert. *eodem tract. art. 8. prima quæstionis principalis 2. p. lib. 1. n. 32.* Et sic † exempti exemptione data ab 6
Episcopo ad ius reuerentiale illi tenentur, secus si Pontifex exe nerit ab Ordinario, quia tunc quoque à reuerentiali iure exempto concessa esse censetur, Ita Put. *dec. 115. p. 5.* quem ref. runt, & sequuntur Fusch. *d. c. 10. n. 22.* Cochier *de iurisdict. Ordinarij in exemptos, p. 4. q. 34.* Quintil. Mandos. *in tract. de signatura gratiæ, verbo Exemptionis ab Episcopis, vers. an autem exemptio*, Fr. Emman. *q. Regul. tom. 1. q. 6. art. 9.* Ascan. Tamburin. *de iure Abbat. & Prælatorum, tam regularium, quàm sæcularium Episcopis inferiorum, tomo 1. disput. 16. quæstione 7. in fine*, & sic intelligendus Flamin. *de resignat. in 3 q. 11. n 4.* Stephan. Daluin. *de potest. Episcop cap. 21. num. 19.* vbi quod potest quis Iura Episcopalia plenè, & vniuersaliter præscribere contra Episcopum in in Ecclesia alioqui Episcopo subiecta, latiùs infrà *alleg. 127.*

A potestate Episcopi potest etiam Ecclesia eximi, & 7
ad Religiosos transferri per præscriptionem, vt probant text. *in c. cùm olim, vers. qua, & in c. auditis*, cum multis aliis, *de præscript. & in c. cùm olim, 14 ad finem, vers. quia verò, de priuil. & in c. cùm persona, vers. si autem, eod. tit. lib 6.* quibus locis ita obseruant DD. communiter, & latè Balb. *de præscript p. 1. 5. principalis q 11. à n. 3.* Cochier *de iurisdict. Ordinarij in exemptos p. 2. q. 3. n. 7.*

Non obstat text. *in d. c. cùm non liceat*, omissis enim 8
aliorum intellectibus, de quibus Paris. *ibi, n. 41.* facilè respondetur text. illum solùm negare præscriptionem per quam omninò extinguitur obedientia Episcopo à subditis debita, non autem eam per quam talis obedientia aliis acquiritur; hanc enim expressè admittit text.

text. *in d.c. cùm olim*, cum similibus de quibus Bald. *vbi sup. q.* 52. & in præscriptione probat text. *in d. cap. cùm ex officij, de præscript.* & vltra Bald. *d. loco, q.* 16. notat Bernard. Diaz *reg.* 604. *limit.* 3. Card. Tusch. *pract. concl. tom.* 5. *lit. L. concl.* 241. *& litt. O, concl.* 5.

9 Minùs obstat *d.c. cùm venerabilis*, non enim potestatis quæstio ibi erat, sed voluntaris, de quibus scilicet iuribus Episcopos fecit remissionem: & ideo in summario habetur, quod remittens seruitia, non intelligitur procurationem ratione visitationis semisisse, & vltra Ordinasios ibi notat Felin. *in d.c. cùm officij, n.* 58. *vers. & nota.*

10 Quæret aliquis an in illis casibus, in quibus Episcopus potest subditos à sua iurisdictione eximere, possit exemptiones à se concessas reuocare? In qua quæstione habetur communiter, quod reuocare non potest, Franc. *in c. decet, n.* 4. *vers. quid autem sit, de reg. iuris, in* 6. Restaur. *in tr. de Imperat. q.* 154. *n.* 4. Felin. *in c. nouit, n.* 15. *de iud.* Abb. *in c. & si clerici, §. de adulteriis col.* 4. *eodem, tit.* per Glos. *in c. cùm ex eo, verb. septennio*, vbi Ioan. Andr. *de elect. in* 6. addit *ad Rom.* post Oldrad. *consil.* 101. præcipuè cum exemptio plenè suum sortita fuit effectum, seu cum res integra esse desiit; tunc enim regulariter pœnitentiæ locus esse non solet, *c. quod semel, de reg. iuris in* 6 Restaur. *d. n.* 14. me citato *in hoc loco*, Ascan. Tamburin. *de Iure Abbatum, & Prælatorum, tam Regularium, quàm secularium Episcopis inferiorum, to.* 1 *disp.* 16. *q.* 10. *in fine*, nam † est de plenitudine potestatis solius principis reuocatio priuilegij à se concessi, vt post multos notauit Bald. *l.* 2. *col.* 8. *C. de seruit. & aqua*, & Felin. *in d.c. nouit, n.* 55. *& seq.*

ALLEGATIO XC.

Episcopus an possit licentiam concedere legendi libros prohibitos, & inprimendos approbare.

SVMMARIVM.

1 *Librorum sana doctrina ad virtutem homines trahit, & à vitiis abducit.*

2 *Libri improbi, religionique noxij sunt apti ad dissensiones & tumultus excitandos.*

3 *Hæreticorum librorum peruersa dogmata melius est ignorare, quàm per experientiam in aliquem laqueum erroris incurrere.*

4 *Hæreticorum libri tanquam aspidum oua sunt fugiendi.*

5 *Libros prohibitos habentes non satisfaciunt illos comburendo, sed necessariè eos deferre debent Superiori.*

6 *Reuerendissimus Sacri Palatij Magister viris doctrina, ac morum honestate pollentibus dare solet in Romana Curia licentiam legendi libros prohibitos.*

7 *Episcopi locorum Ordinarij hodie non possunt dare licentiam legendi libros prohibitos, cum hoc tantum tribuatur Illustr. Cardinalibus Inquis. in plena Congreg.*

8 *Inquisitores ipsi non possunt libros damnatos legere, nisi eis ab Apost. Sede, vel per Sacram Cong. Inquisitionis fiat facultas.*

9 *Libri in Vrbe imprimi non possunt absque examine, & approbatione in scriptis Vicarij, & Palatij Apostol. magni Magistri.*

10 *Episcopi, & Inquisitoris heretica prauitatis examen, & approbatio librorum imprimendorum extra Vrbem requiritur.*

11 *Pœna imposita contra imprimentes libros absque requisita licentia, quæ sit, ostenditur.*

12 *Libros vendere, aut apud se retinere sub excommunicationis, & pecuniæ pœnis, nullus valet, nisi primùm approbati & examinati fuerint ab Ordinario.*

13 *Excommunicatio imposita à Concilio contra vendentes, aut apud se retinentes libros sine Episcopi licentia, illi est reseruata, nisi tales libri essent hæreticorum.*

14 *Regulares volentes libros imprimere, vltra Episcopi, & Inquisitoris examinationem, & approbationem, licentiam quoque à suis Superioribus impetrare tenentur.*

INTER salubres admonitiones, quas Imperator Basilius filio suo Leoni dedit, sequens circa librorum lectionem non est contemnenda. *Per historias veteres ire ne recuses, ibi reperies sine labore, quæ alij cum labore collegerunt, atque illinc bonarum, & bonorum virtutes, & improborum vitia, vitæ humanæ varias mutationes, & rerum in ea conuersiones; mundi huius instabilitatem, & multorum præcipites casus, & vt verbo complectar, malorum facinorum pœnas, & bonorum præmia, quorum illa fugies, ne in diuinæ iustitiæ manus incidas: hæc amplecteris, vt præmiis, quæ illa consequuntur, potiaris.* Ex qua admonitione colliges quantum sana librorum doctrina ad virtutem homines trahit, & à vitiis abducit, sicut è contra prauorum lectio legentium aures corrumpit; hæc penitus respuenda, quæ plus est nocitura insipientibus, quàm profutura sapientibus, vt dicit Sulpit. *in dialog.* 1. §. 1. & Vlpian. *in l.* 4. §. *tantundem ff familiæ ercisc.* apertissimis verbis asserit libros improbatæ lectionis protinus esse corrumpendos, ibique eos assimilat malis medicamentis, pro quibus Iudex officium suum interponere debet. 1

Rempubl. si expedit malis hominibus expurgari, vt illa pace, & tranquillitate lætetur, *l. congruit. ff. de officio Præsidis*, eo magis expedit expurgari improbis libris, religionique noxiis, qui sunt magis apti ad dissensiones, & tumultus excitandos. Hinc Plato *lib.* 7. *de legibus*, Poëtarum libros, qui de Diis suis parum religiosè loqui videbantur, repudiandos, & extirpandos censuit. Et Valer. Max. *lib.* 1. *c.* 1. scribit, quod cùm Romæ reperti fuissent libri qui nonnihil videbantur soluere religionem, Prætor Vrbanus ex auctoritate Senatus in conspectu populi cremauit. Et Tullius *lib.* 1. *De natura Deorum*, refert Prothagoram Abderitem, quod libros noxios religioni scripsisset, Athenensium iussu Vrbe, atque agro exterminatum, librosque eius in concione combustos. 2

Si Ethnici suæ falsæ religionis amatores, quicquid illi obnoxium scriptum reperiebant, igne concremabant, radicitúsque euellebant, quantò fortius nos, qui Christianam, Catholicam, & veram religionem amplexi sumus, hæreticorum libros, qui illam euertere impiè student, prorsus supprimere, & abolere debemus, non solùm propter falsam doctrinam, quæ in eis continetur, sed etiam ne remaneant faciorosæ peruersitatis vestigia, sed flammis combusta depereant, *leg. damnato, §. nec verò. C de heret. l. quicumque, §. omnes verò, C. eodem tit.* & de hæreticorum libris scribens S. Isidor. *in reg. c.* 8. asserit melius esse eorum peruersa dogmata ignorare, quàm per experientiam in aliquem laqueum erroris incurrere, & † perdendos esse hæreticorum libros tanquam aspidum oua scribit S. Greg. Nazianz. *oratione* 2. *de fide* quia, vt ille inquit, *nata sunt ad aspides, & basiliscos procreandos.* Quare Concil. Trid. *sess* 3. indicem librorum fieri iussit, vt omnes scirent, qui libri cauendi essent, & qui trahendi. Omnes enim siue falsam, vel erroneam contineant doctrinam aduersus Religionem, & Catholicam Fidem, siue contra bonos mores, abolendi penitus sunt, nam istos etiam è 3 4

Republica eſſe eliminandos docet Ariſt. *lib.7.Politic. c.vlt.* Vnde idem *in Poet.lib.1.* tacitè reprehendit Hermogenem,& Nicocharem, propterea quod hominum corruptos mores carmine expreſſiſſent. Poſtea Coocil. Trid. Patres in indice librorum prohibitorum ſumma prudentia,& maturitate ita ſtatuerunt: *Libri, qui res laſciuas,& obſcœnas ex profeſſo tractant, narrant, aut docent, cum non ſolùm Fidei ſed etiam morum, qui huiuſmodi lectione corrumpi ſolent, ratio habenda ſit, omninò prohibentur,& eos qui habuerint, ſeuerè ab Epiſcopis puniantur. Antiqui verò ab Ethnicis conſcripti propter ſermonis elegantiam,& proprietatem permittuntur nulla tamen ratione pueris prælegendi ſunt,&c.* Concilio III. Toletano in Hiſpania Epiſcopi Catholici duodecimo Leouigildi Regis anno libellum à Gothis Arrianis editum deteſtabantur, vt refert Ioan. Fileſacus *de ſacra Epiſc.auctoritate,c.1.§.7.verſ. Entychetis*, vbi ex Seuero Sulpitio *dial.1. c.2.* ait Epiſcopos frequentibus decreuiſſe Synodis, ne quis Origenis libros legeret, aut haberet, probatque à principio illius §. librorum improbatæ lectionis, & qui ſæuum aliquod dogma contineant, vt loquuntur Imperatores, damnandorum ius ad Epiſcopos ſemper ſpectaſſe.

5 Prohibitos libros habentes non ſatisfaciunt illos comburendo, ſed neceſſariò eos deferre debent Inquiſitoribus, vt reſoluunt Peña *in add.ad Eymeric.p.2. com.3. verſic.propterea*, Martin. Delt. *diſquiſit. magic. lib.5.sect.27.verſ ſunt autem tales libri*, Sanch. *in præcepta Decalogi, lib 2.c.10.num.56.* Azor.*inſtit. moral p.1.lib.8.c.16.q.11.* Ricc.*deciſ.253.n.4.& dec.260.num.7. p.4.* Farin. *de hæreſi;q.480.n.40.* Souſa, *in Bullam Cœnæ,c.2.d.§.15.concl.3.num.4.* Duard. *in eandem Bullam lib.2.can.1.q.52.n.1.* Homobon.*de examin. Eccleſ.p.2. tr.11.c.7.q.15.reſ.2.* me citato *in hoc loco*, Diana *moral. reſ.p.1.tr.11.reſ.37.* Quicquid contrarium ſentire videantur

6 Zanch.*de hæret.c.7.ſub n.1.* Vel† licentiam legendi obtinere, quam in hac Romana Curia concedere conſueuit Reuerendiſſ. Sacri Palatij Magiſter, qui eam nonniſi Viris doctrinæ, ac morum honeſtate pollentibus dare ſolet. Verùm pro habitantibus extra Curiam, quicquid antiquitos eſſet conſtitutum, negotium hodie eſt abſolutum ex Conſtitutione Pij IV. quæ incip.*Cum inter crimina*, per quam huiuſmodi facultas tribuitur tantum Illuſtriſſ. Cardinalibus Inquiſitoribus in plena Congregatione. Sed hodie ſtrictiùs hoc procedit, quaſcunque enim licentias legendi & habendi libros prohibitos reuocauit Vrban.VIII.*in ſua Conſtit.*incip.*Apoſtolatus officiũ,ſub Dat. Romæ 1. Aprilis* 1832.ibi, *Motu proprio,&c. omnes & ſingulas licentias legendi, & habendi libros quoſcunque ob hæreſim, vel falſi dogmatis ſuſpicionem, ſeu per Conſtitutiones Apoſt. etiam ratione Aſtrologiæ iudiciariæ, vel aliàs quomodolibet prohibitos, quibuſcũque perſonis laicis & Eccleſiaſticis, tam ſecularibus, quàm Regularibus cuiuſcunque Ordinis, Societ.& inſtitut. exiſtentibus, ac quacunq; Dignitate etiã Eccleſiaſtica fulgentibus, cuiuſcunque ſtatus gradus, conditionis, qualitatis, & preeminentiæ, etiam ſpeciali nota & mentione dignis, ac per litteras Apoſt. ad tempus, ſeu ad vitam,& aliter quomodocunque,& ex quacunque cauſa, tam in forma Breuis, quàm aliter quomodocunque à prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus, ſeu à quibuſcunque aliis à Nobis, vel ab eis facultatem,& auctoritatem habentibus, non tamen à nobiſmetipſis per litteras Apoſt. etiam in forma Breuis, ſeu chirographum manu noſtra ſignatum conceſſas, earum tenores præſentibus pro expreſſis, & inſertis habentes, hac noſtra perpetuò valitura Conſtitutione reuocamus, caſſamus,& annullamus,&c.* refert nouiſſimè Lautet de Franchis *in controuerſ. inter Epiſcopum, & Regulares, pag.298. cum ſeqq.*

7 Vnde Epiſcopos loci Ordinarios hodie non poſſe ſecum diſpenſare circa lectionem librorum prohibitorum, nec dare licentiam legendi libros prohibitos, reſoluunt Petr. Binsfel. *in l.culpa,C.de maleſic.& mathem. verſ.nec etiam Epiſcopi*, Nauar. *conſ.1.q.36 ſub tit. de conſtitution.* Martin.Delr.*d. ſect.17. verſic. ſolis Pontificalibus*, Azor.*d.c.16.q.7.* Sanch. *d.c.10. n.43.* nouiſſimè me citato *in hoc loco*, Alzedo *de præcellent. Epiſ. dig p.2.c 6.n.75.*

Immò nec ipſi Inquiſitores poſſunt libros damnatos legere, niſi eis ab Apoſtolica Sede, ſeu per Sacram Congregationem Inquiſitionis fiat facultas, ſtante Conſtitut. Iulij III. incip. *Cum meditatio cordis*, quæ expreſsè reuocat omnes, & quaſcunque facultates legendi libros damnatos, conceſſas quibuſcunque perſonis cuiuſcunque ſtatus, ordinis, & conditionis, etiamſi Epiſcopali, vel Archiepiſcopali, vel alia maiori dignitate Eccleſiaſtica, ſeu ſeculari præeminentia fulgeant, cum qua concordat *Conſtit.* 49. Pauli IV. quæ incip. *Quia in futurorum euentibus*, & alia eiuſdem *Conſt.*119. quæ incip. *Cum pro munere quod ſuſtinemus*, nouiſſimè S.D.N.Vrb.VIII. per ſuas litteras in forma Breuis, incip. Apoſtolatus officiũ, ſub Dat.Romæ apud S Petrũ, 2.Aprilis 1631. *Motu proprio,& ex certa ſcientia reuocat, caſſat & annullat omnes & ſingulas licentias legendi, & habendi libros quoſcunque ob hæreſim, vel falſi dogmatis ſuſpicionem, ſeu per Conſtitutiones Apoſt. etiam ratione Aſtrologiæ iudiciariæ, vel aliàs quomodolibet prohibitos, quibuſcunque perſonis laicis, & Eccleſiaſticis, tam ſecularibus, quàm Regularibus, cuiuſcunque Ordinis, Societatis,& inſtituti exiſtentibus, ac quacunque dignitate etiam Eccleſiaſtica fulgentibus, cuiuſcunque ſtatus, gradus, conditionis, qualitatis, & præeminentia, etiam ſpeciali nota, & mentione dignis, ac per litteras Apoſtol. ad tempus, vel ad vitam, & aliter quomodocunque à Romanis Pontificibus, non verò à memetipſo conceſſas, &c.* & Vrbani VIII. de qua ſuprà. Ita Suar. *de Fide diſp.20.ſect.2.num.28.* Sanch. *in præcepta Decal. lib.2.c.10. n.46.* Anton. Ricciul. *de Iure perſon. lib.5.cap.25. n 4.* Quicquid contradicant Farin. *de hæreſi quæſt.180.n.43* Bonac. *in Bull. Cœnæ, tom.5. diſput.1.q.2.punct.4.num.10.* Diana *p.4 tract.8. reſ. 46.* 8

Epiſcopi abſque Inquiſitore poſſunt cognoſcere, decidere, & terminare cauſas illorum, apud quos repetiuntur libri prohibiti non ſapientes manifeſtam hæreſim, *c.accuſatus, de hæret.* Eymer.*in direct.Inquiſ q.42. n.1.* Lautet.de Franchis *vbi ſuprà, pag.298.verſ.ad 8.&* cenſuit *Sacra Congreg.S.Rom.generalis & vniuerſalis Inquiſitionis, ſub die 2. Decembris 1612.*

Ne libri imprimerentur aliquid continentes reli- 9
gioni, aut bonis moribus contrarium, prohibet Summus Pont. Leo X. *Conſtit.12.* incip. *inter ſolicitudines, de anno 1515.* eaſque in Vrbe imprimi vetat abſque examine, & approbatione in ſcriptis ſui Vicarij, & Sacri Palatij Apoſtolici Magiſtri, §.1. & 2. Et in aliis diœceſibus Epiſcopi,& Inquiſitoris hæreticæ prauita-
tis,*d.*§.2.† Contrarium præſumentes libros amittunt, 10
publicè libri comburuntur, ducatos centum fabricæ
S.Petri de Vrbe † perſoluunt, per annum ab exercitio 15
imprimendi ſuſpenduntur,& excommunicationis ſententiam incurrunt,§.3. & creſcente eorum contumacia, ſupradicti Papæ Vicarius in Vrbe,& Epiſcopi alibi pœnas augeant,§.4.

Extat decretum Concilij Lateranenſis ſub eodem Leone X *ſeſſ.10.* his verbis: *Statuimus, & ordinamus quod de cætero perpetuis futuris temporibus nullus librũ aliquem, ſeu aliam quamcunque ſcripturam, tam in Vrbe noſtra, quàm aliis quibuſvis ciuitatibus, & diœceſibus imprimere, ſeu imprimi facere præſumat, niſi priùs in Vrbe per Vicarium noſtrum,& ſacri Palatij magiſtrum, in aliis verò ciuitatibus, & diœceſibus per Epiſcopum vel alium habentem peritiam ſcientia libri, ſeu ſcriptura huiuſmodi imprimenda, ab eodem Epiſcopo ad id deputandum, ac Inquiſitorem hæreticæ prauitatis ciuitatis, ſeu diœceſis, in quibus librorum impreſſio huiuſmodi fieret, diligenter*

diligenter examinentur, & per eorum manu propria subscriptionem sub excommunicationis sententia gratis, & sine dilatione imponendam, approbentur. Qui autem secus præsumpserint, vltra librorum impressorum amissionem, & illorum publicam combustionem, & pœnam pecuniariã, & anno continuo ab exercitio Impressionis suspensionem, excommunicationis sententia innodati existant. Idem ferè habetur in indice librorum prohibitorum, *reg.* 10. vbi decretum præfatum Concilij Lateranensis confirmatum, seu innouatum fuit.

12 Postea Concil. Trid. *d. sess.* 4. *in Decreto de editione, & vsu sacrorum librorum*, sub prædictis anathematis, & pecuniæ pœnis decreuit, ne aliquis in futurum vendere, aut etiam apud se retinere libros valeat, nisi primùm examinati, probatique fuerint ab Ordinario, & maximè si de rebus sacris itagen[illegible]o intellectu, & totius materiæ cognitione vide Castr. *lib.* 1. *de potest. legis pœnalis. c.* 8. *vers. est etiam quadam lex*, Couar. *lib.* 4. *var. c.* 17. *n.* 1. *vers. at hisce calamitatis temporibus*, Felician. *de censur. tit. de excommunicatione* 24. *vers. qui librum*, Andr. Gambat *de officio Legati de latere lib.* 2. *n.* 430. Fusch. *de Visit. lib.* 2. *c.* 31. *n.* 9. Azor. *instit. moral. part.* 1. *lib.* 8. *cap.* 17. *quæst.* 1. Campan. *in diuersorio Iuris Canon. rubr.* 12. *c.* 13. *n.* 1. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 19. *c.* 13. *sect.* 4. *n.* 256. Cened. *ad Decretal. collect.* 8. *num.* 7. Cherubio. post hæc scripta visus, *in compendio Bullarij, in scholiis ad prædictam Leonis Decimi Constitutionem*, Piasec. *in praxi noua Episcop. p.* 2. *c.* 3. *num.* 41. *vers. & primò*. Homobon. de Bonis *de examine Ecclesiast. tract.* 7. *c.* 2. *quæs.* 9. *in princ.* me citato *in hoc loco*, Alzed. *d. p.* 5. *c.* 6. *n.* 76. latè Bonacin. *de censur. extra Bullam, disp.* 2. *q.* 5. *punct.* 16. Alter. *in expos. Bullæ, lib.* 5. *dis-*
13 *put.* 2. *c.* 8. *q.* 1. † Quæ quidem licentia in scriptis est habenda, vt *in d. constit.* & in Concilio Trid. *locis proximè citatis*. Excommunicatio verò supradicta est reseruata Episcopo, nisi tales libri essent hæreticorum, quia tunc Summo Pontifici reseruaretur: ita ex Catech. Neapol. resoluit Iacob. de Graffiis *in dec. aureis, p.* 1. *lib.* 4. *c.* 24. *n.* 9.

14 Subjicit Concilium Tridentin. *loco citato*, quod si volentes imprimere Regulares fuerint, vltra prædictam examinationem, & approbationem, licentiam quoque à suis Superioribus impetrare tenentur, recognitis per eos libris iuxta formam suarum ordinationum. Sub qua Concilij decisione continentur lectiones, annotationes, disputationes, conciones, & alia similia; necnon tractatus permanentes, tum ad deuotionem, tum ad quietationem conscientiarum, stimulationes Fratrum; & cætera huiusmodi, quæ sibi inuicem communicant Fratres, modò communicent ad effectum imprimendi, vt declarauit *Sacr. Congreg.* prout referunt Capucin. *in compendio priuilegiorum Mendicantium, verb. imprimere*, Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.* 2. *q.* 104. *art.* 1 *in fin.* Galet. *in margarita casuum conscient. verb. legere*, Cherub. *loco supra citato*, & ex hoc loco post primam impressionem me non citato plura mutuatus est Aloys. Ric. *Neapol. dec.* 260. *n.* 6. *p.* 4 Nouar. *in sum. Bullarij, tit. de librorum impressione n.* 2. me citato *in hoc loco*, alter Nouar. frater *in Lucerna Religiosorum, verb. impressio librorum, à princ.*

15 Vnde Suar. *de censur. disp.* 23. *sect.* 7. *n.* 2. Azor. *d. q.* 2. Alter. *d. c.* 8. *q.* 2. Filliuc. *tr.* 14. *c.* 6. *q.* 6. *n.* 83. resoluunt, si manuscripta, quæ aliis communicantur, tractant de rebus sacris, incurri excõmunicationem Conc. Trid. *d. sess.* 4. *ad fin* Subdit verò Bonac. *d. disp.* 1. *q.* 2. *punct.* 16. *n.* 12. *vers. hoc tamen*, hoc debere intelligi modò huiusmodi manuscripta dici possint liber; quia in Tridentino mentio fit de libris, ex quo sequitur, ait Bonacin. communicantem alteri conciones, scripta Theologica, priuatas orationes, prælationes, annotationes, obseruationes de rebus sacris non examinatas, & approbatas iuxta supra scriptam solemnitatem, non incidere in excommunicationem, quia Concil. loquitur de libris, qui scribuntur, vel eduntur vt aliis communicentur, & diuulgentur; huiusmodi autem manuscripta non fuerunt scripta vt diuulgentur per modum librorum, sed ad priuatum vsum, & commodum. Ita Suar. *loc. cit. num.* 3. Azor. *q.* 4. Filliuc. *loc. cit. n.* 93. & Alter. *d. q.* 6.

Verùm in edendis conclusionibus, informationibus, 16
poëmatibus, aut orationibus in alicuius laudem compositis, quamuis non fiant in modum libri, seruanda est prædicta solemnitas, iuxta dispositionem dicti Concilij Lateran. ibi, *quicunque liber, aut quacunque alia scriptura*, & iuxta *dict. reg.* 10. *Indicis*, ibi, *in librorum, aliarumuè scripturarum impressione*, &c. Azor *d. q.* 2. Alter. *d. q.* 1. Filliuc. *dict. q.* 6. *num.* 83. Bonacin. *d. punct.* 16. *n.* 11. vbi ait Mediolani vsu receptum esse, vt consultationes, & aliæ scripturæ, quibus litigantes in foro contentioso vtuntur, absque prævio Superiorum examine & approbatione imprimantur, quam consuetudinem receptam videri asserit scientibus, & fortè annuentibus eorum Ordinariis, & Inquisitoribus, quia non vacat tempus ad hæc omnia examinanda, & periculum sæpe est in mora, ex qua litigantes non leue damnum paterentur, idem vidi obseruari in Curia Matritensi, dum ibi nonnullas informationes Iuris typis darem.

ALLEGATIO XCI.

Episcopus circa Medicos quam habeat auctoritatem.

SVMMARIVM.

1 *Medici qui sunt ad gradus Doctoratus sunt promouendi, vltra Fidei professionem sunt obligati iurare in manibus Episcopi, vel Rectoris obseruare statutum factum per Pium V.*
2 *Medici vltra tertium diem ægrotum non visitent, nisi per Confessarij scriptum ipsi de infirmi Confessione fides fiat.*
3 *Medici non seruantes Innoc. III. & Pij V. constitutiones, quas pœnas incurrant ostenditur.*
4 *Constitutiones Innoc. III. & Pij V. quibus habetur, vt cum Medici infirmum visitant, eum faciant confiteri, intelliguntur de quacunque infirmitate, qua ex sa lectum petat.*
5 *Medici an sint nobiles, ostenditur*, & n. 6.
7 L. vlt. ff. de iure immun. *declaratur.*
8 *Medicus Regis magnam consequitur dignitatem.*
9 D. Anton. Barbosa, *parentis Auctoris auunculus magnus*, & D. Balthas. Dazaredo, *eius concinis, Regni Portugaliæ Protomedici, laudantur.*
10 *Medicinæ præstantia, atque dignitas è Sacris litteris colligitur.*
11 *Christus Dominus Saluator noster à Sacris Scriptoribus medicus sæpe solet appellari.*
12 *Medici tanquam Dei ministri accersendi, & ad eos diuino primùm freti auxilio confugere debemus.*
13 *Asa Rex, quoniam se totum humanis applicuit remediis, nulla Dei habita cognitione, mortuus est.*
14 *Christus Dominus cur lutum posuit oculis cæci, cùm eum sanauit, ostenditur.*
15 *Parochi sicut ad animas curandas fuerunt instituti, vt illarum saluti inuigilent, sic medici ad curanda corpora constituti obstringuntur industria, consilio, & labore morbo laborantibus opem ferre.*
16 *Medici sicut solent ægrotos admonere, vt à noxiis abstineant, ne morbum contrahant, ita opportunè eosdem debent instruere, vt animi morbos, ac vitia*

declinent, ex quibus corporis ægritudines multoties ſubſequuntur.

1 QVOTIES medici ad gradus Doctoratus, ſunt promouendi vltra Fidei profeſſionem per ipſos faciendam, ſunt obligati iurare in manibus Epiſcopi vel Rectoris obſeruare ſtatutum factum per Pium V. Pont. Max. *in ſua Conſt.* incip. *Super Gregem Dominicum. Dat. ſub die 8 Martij 1566. anno primo ſui Pontificatus*, in confirmationem antiquæ & ſalutaris Decretalis Innoc. III. *in Concilio generali incip. Cùm infirmitas, de Pœnit. &*
2 *remiſſ.* vt † eum ad infirmum vocantur, primùm eum moneant, & inducant ad procurandam ſalutem animæ, vocando medicum ſpiritualem, hoc addito nouiter ipſi Decretali, quod medici vltrà tertium diem ægrotum non viſitent, niſi per Confeſſarij ſcriptum ipſis de infirmi Confeſſione fides fiat, vel niſi Confeſſarius ex iuſta cauſa longius tempus infirmo concedendum iudicet; præcipit igitur Vniuerſitatibus, & Collegiis, vt cum licentiam medendi alicui conceſſerint, aut ad Doctoris gradum eum promouerint, exigant ab eo iuramentum hæc ſeruandi: referunt Quaranta *in ſumma Bullary, verb. medicus*, Nauar. *in man. c. 25. n. 60. verſ. tertiò.* Fuſch. *de viſitat. lib. 2. cap. 30. à n. 5.* Cened. *ad Decretal. collect. 107. n. 6. & collect. 166. n. 5.* Fr. Ludou. Beja *reſponſ. caſuum conſcientiæ part. 1. caſu* 11. Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ, lib. 2. tit. 23. l. 3. de medicis*, latiſſimè Sanch. *in præcepta Decalogi lib. 3. c. 16. n. 2. cum multis ſeqq.* Aloyſ. Ricc *in praxi aurea, reſ. 399.* latè Diana *mor. reſ. p. 3. tr. 4. reſ. 93.* vbi *in fine, verſ. dico 5.* poſt Scott. & Sanch. tenet iuramentum à medicis præſtitum exequendi decreti, ſolùm intelligi in quantum dicta Conſtitutio Pij V. vſu recepta eſt, Zambran. *de caſibus in art. mortis, c. 4. in princ. n. 11.*

3 Medici non ſeruantes in viſitatione infirmorum ad lectos iacentium prædictas Innoc. III. & Pij V. Conſtitutiones, ſunt arcendi ab ingreſſu Eccleſiæ, item & periuri, ac priuandi gradu, per *d. Conſtit. Pij V.* & incurrunt excommunicationem ipſo facto per Conſtitutionem Synodalem Papiæ *cap. 36. p. 3.* quam refert Mar. Anton. *var. reſol. lib. 1. reſol. 112.* aliàs *vlt. caſu* 39. & per Conſtit. Synod. Segobien *lib. 1. tit. 4. c. 12.* quam refert Aloyſ. Ricc. *d. reſolut. 399. n. 2.* & per Concil. IV. *Bracharen. tract. 5 c. 31.* in hæc verba. *Præcipit ſancta ſynodus ſingulis huius Prouinciæ medicis ſub excommunicationis pœna, vt quo primùm die ægrotos decumbentes inuiſent, illos de ſalutari ſaltem Confeſſione facienda admoneant. Alioquin ſi cum illos reuiſent, id prætermiſſum fuiſſe compererint, denuò admoneant addita comminatione, quâ teſtentur ſe ampliùs non reuerſuros, nec decumbentium curam habituros, ſi cùm tertiò redierint factam ſaltem ab ægrotis Confeſſionem non reperient. Quod niſi re ipſa medici compleant, prædictam excommunicationis ſententiam ipſo facto incurrant, & indicta ab Ordinariis mulcta piis vſibus applicanda puniantur.*

4 Quidam prædictas Innoc. & Pij V. conſtitutiones intelligunt de infirmis à morbis vitæ periculum afferentibus, quaſi ſecus ſit quando conſtat morbum periculo carere. Ita Nauar. *d. c. 25. n. 61.* Vega *in ſum. tom. 2. c. 35 caſu 1.* Iacob. de Graffiis *in aureis dec. part. 1. lib. 1. c. 12. n. 7.* Fr. Emman. *in ſum tom 1. c. 146 in fine, & qq. regul. tom. 1. q. 47. art. 3.* Scott. *in Bullas Pontif. opit. 89. Theorem. 215.* Homob. *de ſtatib. p. 2. c. 5.* Diana *citato loco*, Zambran. *d. c. 4. in princ. n. 11* Mar. Anton. *d. caſu 30. verſ. cæterum*, vbi addit tenendum ſemper pro tutiori via, infirmitatem omnem eſſe periculoſam, ſi infirmus iaceat in lecto, cum in temporis momento infirmus repente infirmitate aggrauetur, prout præ oculis quotidie habetur mors. Verùm alij meliùs prædictas Conſtit. intelligunt non de ſolo morbo periculoſo, ſed de quocunque, qui non ex deliciis, nec ex ſolo podagræ impedimento, ſed ex ſe lectũ petat. Ita Suar. *tom. 4. d. 75 ſect. 3. n. 4. & 5.* Aloyſ. Ricc. *d. reſ. 399. n. 2.* Sanch. *d. c. 16. n. 7.*

Verùm ſi æger in probabili mortis periculo conſtituatur, non eſt deſerendus à medico, etiamſi pertinax ſit in renuenda Confeſſione, immò idem dicendum eſt quoties medici abſentia eſſet grauiter ægro nocitura, & quod plus, quando creditur certo monitionem nihil profuturam ob ægri obſtinationem, nec medicus tenetur eum admonere, nec eum docere. Ita Sanch. *d. c. 16. n. 10. 11. & 16.* Villalob. *in ſum. tom. 1. tract. 9. diffic. 27. n. 5.* Diana *d. reſol. 93 verſ. tertiò*, vbi *in verſ. dico quartò*, ſubdit non eſſe neceſſarium, quod medicus exigat fidem Sacerdotis in ſcriptis, ſed ſufficit teſtimonium illorum, qui eius curam gerunt, ſi ſint fide digni, & *in verſ. dico ſecundò*, tenet ſupradictam monitionem ſatis eſſe, vt medicus faciat per alium. 5

Illud hic non ingratum erit diſſerere, an medici nobiles ſint? Pro parte negatiua facit text. *in l. vlt. ff. de iure commun.* vbi inter alios vilem, & mechanicam artem exercentes Iuriſconſultus eos recenſet: facit etiam text. *in l. ambitioſa*, ibi, *ob liberalem artem, vel medicinam, ff. de decretis ab ordine faciendis*, cum aliis, quibus probari videtur, medicinam liberalem artem non eſſe, vt contendit Ioan. Garc. *de nobilit. gloſſ. 48. §. 4. n. 12.* iunctis multis, quæ in illius vtiliſſimæ, & neceſſariæ artis inuidiam, atque odium ſcribunt plures citati per Tiraquell. *de nobilit. c. 44. ferè per totum*, Chaſſan. *in catalogo gloriæ mundi, p. 10. conſid. 26.* Xamar. *de excellentia legalis ſcientiæ, ad finem*, & alij diſputantes quæſt. illam, an Medici Iuriſperitis ſint præferendi. 6

Verùm, quia ſæpiùs bonam eorum operam ſum expertus, honore dignos ſemper profitebor, vt monet Sacra pagina, *honora medicum propter neceſſitatem*: & quia ſcio Leges docentibus æquiparari *in l. medicos, C. de profeſſor. & medicis, lib. 10.* & optimam rationem colliges ex *l. 1. §. medicorum, ff. de variis & extraord. cognit.* dum ait eandem eſſe cauſam medicorum, & profeſſorum iuris: iunctis multis, quæ de eiuſdem artis excellentia, & prærogatiuis latè proſequuntur Tiraq. *d. c. 31. à n. 339.* Pineda *in vita S. Ioan. Baptiſtæ, lib. 2. art. 3. c. 3. pag. 284.* Chaſſan. *d. p. 10. conſid. 43.* Vnde autẽ primũ cœperint medici nobilitari, explicat Briſſon. *ſol. l. 2. c. 3.*

Non obſtat *d. l. vltim. ff. de iure immunit.* cum ſimilibus, quia reſpondetur cum Tiraq. *d. c. 31. n. 523.* diſtinguendo partes medicinæ: aliæ enim ſpeculatiuæ ſunt, & ex iis artem eſſe liberalem fateri oportet: alia chirurgia, & hanc illiberalem, ſeu mechanicam eſſe fatentur, etiãſi ipſi ſint medici, quia ſcilicet chirurgi manu operãtur: quia autem medici olim chirurgiam ſimul exercebant, vt ex *l. qua actione, §. vlt. ff. ad legem Aquil.* & pluribus aliis ex Iure noſtro, atque bonis auctoribus comprobat Briſſon. *d. lib. 2. c. 4.* non immeritò hac ex parte medici inter mechanicam artem exercentes recenſentur *in d. l. vlt.* quamvis propter alias partes, quæ ſpeculatiuam reſpiciunt, inter Philoſophos, Rectores, & Grammaticos ponuntur ab Vlpiano *in l. ſed &, in princ. ff. de excuſat. tut.* 7

Medicus Regis magnam conſequitur dignitatem. Chaſſan. *in catalogo gloriæ mundi, p. 5. conſider. 24. verſic 127. & p. 6 conſider. 12.* Tiraquell. *d. c. 30. n. 11.* Boër. *dec. 122 n. 11.* † In noſtro igitur Portugaliæ Regno magnis afficiuntur honoribus: quod ſatis probat dominus meus Doctor Antonius Barboſa, magnus parentis mei auunculus, qui Protomedicus Portugaliæ extitit, ac intimus infauſti Cardinalis Henrici, poſtea vltimi Luſitaniæ Regis Cubicularius, quem nobilitas luget. Et hac noſtra tempeſtate inſignis Doctor Baltaſar Dazaredo conciuis meus, nunc meritiſſimus illius Regni Protomedicus, & Conimbricenſis Academiæ Medicinæ primarius profeſſor emeritus, vir generoſus, & Chriſti Cruce inſignitus, qui Regis noſtri Philippi III. munificentia beneficiis auctus, Luſitanicæ gentis decus eſt, & ornamentum. 8 9

De

10 De medicinæ præstantia, atque dignitate in Sacris litteris præclara testimonia relicta legimus, veluti *in Eccles. cap. 30.* cùm dicitur, *honora medicum propter necessitatem, etenim creauit illum Altissimus*: & deinde *Ex Deo est omnis medela*: & paulò pòst, *Altissimus creauit de terra medicinam, & vir prudens non abhorrebit illam*: & paulò post, *Fili in infirmitate tua da locum medico, etenim illum Dominus creauit, & non discedat à te, quia opera eius sunt necessaria*, & apud Hierem. *cap. 8. Nunquid Regina non est in Galaad? aut medicus non est ibi?* Sed in Euangelio *Matth. 9. Marc. 2. & Luc. 5.* dicitur, *non opus est bene valentibus medico, sed malè habentibus, & non egent qui sani*
11 *sunt medico.* Imò † Saluator noster Christus Dominus à sacris scriptoribus medicus sæpè solet appellari, Cyrill. *lib. 7. contra Iulianum, tom. 2.* S. August. *in Psal. 58. & 103.* S. Ambr. *serm. 28. de Quadragesima.* Quapro-
12 pter huiusmodi † medici sunt accersendi tanquam Dei ministri, ad quos diuino primùm sieti auxilio con-
13 fugere debemus, non sicut † Asa Rex, qui in infirmitate sua non quæsiuit Dominum, sed magis in Medicorum arte confisus est, 2. *Paralipom c. 16.* Hic enim Rex, quoniam abusus est potiùs hoc præsidio, nec vt Dei beneficium agnouit; sed tantum se humanis applicuit remediis, nulla Dei habita cogitatione, Deus illum neglexit, & mortuus est. At verò Naaman Cyrus curatus fuit à lepra lotione aquæ, 4. *Regum* 5. Et Ezechiæ vlcus sanatum est superimposito ficuum cataplasmate, 4. *Regum, cap* 20. Et Diuus Ioannes Euangelista vsus dicitur balneo ablutionis gratia, quod ad sanitatem aliqui referunt, Eusebius *lib. 4. cap. 24.*
14 Imò † Christus Dominus *Ioan. cap. 9.* lutum imposuit oculis cæci, vt collyrium, & instrumentum sanitatis, quamvis ipse eo non indigeret, qui mirabiliter sanabat, vti tamen voluit, tum vt ait Franciscus Valesius *de Sacra Philosophia, cap* 39. ad indicandum medicinæ vsum, tum ad maiorem suæ virtutis declarationem, qui medicamento potius rei naturæ contrario sanitatem inducebat.

15 Sicut Parochi ad animas curandas fuerunt instituti, assiduéque illarum saluti inuigilare debent, nec quicquam prætermittere, quo possit illorum incolumitas adiouari, cum tamen sciant rectè viuendi, atque in virtutibus proficiendi subsidium, à Dei prouidentia, ac misericordia in primis pendere. Sic Medicos ad curanda corpora constitutos obstringi quacunque possint industria, ratione, ac etiam consilio morbo laborantibus opem ferre; sibi nihilominus persuadentes, illorum sanitatem, aut interitum à Dei beneplacito pendere, qui dixit per Prophetam suum, *Deuteron. 32. Ego occidam, & viuere faciam, ego percutiam, & ego sanabo, & non est qui de manu mea possit eruere.*

16 Sicut etiam solent Medici verè amantes, & studiosi aliorum sanitatis, eos etiam dum bene valent, admonere vt à nimio Solis æstu, à vino vehementiori, ab acerbioribus pomis, atque edulijs noxiis abstineant, ne morbum contrahant, sic opportunè eosdem debent instruere, vt animi morbos, ac vitia declinent, ex quibus corporis ægritudines multoties subsequuntur, & ex sacro Euangelio *Ioan. 5.* dicitur, *Ecce sanus factus es*, ex quo euidens est ob peccata, & Dei offensiones, infirmitates, ac languores, quandoque generari, vt exorditur Innoc. *in d. cap. cum infirmitas.*

ALLEGATIO XCII.

Episcopi illis casibus, in quibus tanquam Sedis Apostolicæ delegati procedunt, an delegati, vel Ordinarij iudices sint censendi?

SVMMARIVM.

1 *Episcopi quibus in locis, tam iuris communis, quàm Concilij Trident facultas conceditur, vt tanquam delegati Sedis Apost. procedant, remissiuè ostenditur.*
2 *Delegatio quoties fit ab ipsa lege, non delegatam, sed potius Ordinariam iurisdictionem tribuit.*
3 *Episcopi cum tanquam delegati Sedis Apostolicæ cognoscunt, quod Ordinariam iurisdictionem habeant, adducuntur aliqua fundamenta, sed contrarium verius.*
4 *Respondetur fundamentis primæ opinionis.*
5 *Delegatio quando fit à Canone, seu lege per modum commissionis specialis, & non sub ratione officij, delegatam, & non Ordinariam iurisdictionem tribuere censetur.*
6 *Delegatus iudex dicitur ille, cui sine magistratu, officióve, aut non habita ratione ad illud, iurisdictio mandata est.*
7 L. & quia, ff. de iurisd. omnium iudic. *declaratur.*
8 *Iurisdictio quando iudici Ordinario à lege, seu Principe committitur, quæ aliàs, semota commissione ei competebat, adiecta clausula, auctoritate nostra, vel tanquam delegatus à nobis, & similibus, fit delegata.*
9 *Delegata causa iudici Ordinario quando illum in eis procedentem delegatum, quando verò Ordinarium iudicem constituant, ostenditur.*
10 *Iurisdictio, quæ absolutè conceditur per illa verba, auctoritate Apost seu tanquam Sedis Apost. delegatus, est delegata, licèt fiat circa illa, ad quæ aliàs Episcopus iurisdictionem habebat.*
11 *Iurisdictio cum conceditur adiecta particula, Etiam, veluti cum dicitur, etiam tanquam Sedis Apost. delegatus, vel etiam auctoritate nostra, Ordinaria, & delegata est.*
12 *Dictio, etiam, vnum casum exprimit, & alium includit.*
13 *Appellatio interponitur ad Metropolitanum ex sententia prolata ab Episcopo in casu, in quo processit etiam tanquam Sedis Apost. delegatus.*
14 *Appellatio quoad effectum deuolutiuum ab Episcopo visitante etiam tanquam Sedis Apost. delegato interponitur ad Metropolitanum.*
15 *Iurisdictio quando Episcopo conceditur cum remotione obstaculi remotionis, aut priuilegiorum, Ordinaria restituta censetur.*
16 *Iurisdictio Episcopis specialiter concessa, simpliciter tamen, nulla adiecta clausula, si non personæ, sed muneri, aut dignitati perpetuò detur, ordinaria est.*
17 *Capitulum sede vacante an possit succedere in illis casibus, in quibus facultas Episcopo conceditur, vt procedat tanquam delegatus Sedis Apost. ostenditur.*

VÆSTIO hæc ad multa deseruiens, vtilis 1
est, nam passim in Iure communi Episcopis facultas concessa repetitur, vt procedant tanquam Sed. Apost. delegati, vel alia simili verborum forma, vt *in cap. ad abolendam, in fine, de*

baret. cap. irrefragabili, §. caterùm, de officio Ordin. c.1 §.vltim.de ſtatu Regular lib.6.Clem.1.de ſtatu monach.Clement.1.de ſuppl.neglig. Pralat. Clement. quia contingit, in fine princ.de relig.domibus, & ſæpè alibi: ſic etiam per ſacrum Concil. Trident. ſub eadem verborum forma eiſdem iuriſdictio paſſim conceditur, vt in c.2.ſeſſ.5. de reformatione & ſeſſ.6. de reformatione c.2.3.& 4.& ſeſſ.7.c 6.8 & 14.& ſeſſ.14.c 4.& ſeſſ.21. cap.5.7.& 8.& ſeſſ.22 c.3.5.6.8. & 10.ſeſſ.14. de reform.c.9.10.& 11.& 14.& ſeſſ.25.c 8.& 9.quæ habetur in Indice Concilij, verb. Epiſcopi quibus in cauſis,& congerunt Azor.inſtit.mor.p.2.lib 3 c.54.Franc.Leo in theſauro fori Eccleſiaſtici, p.2. n.59. cum multis ſequentibus.Aloſ.Ricc.in praxi aurea,reſol.449.ideò non abs re dubitari poteſt, vtrùm huiuſmodi iuriſdictio competens Epiſcopis virtute dictæ clauſulæ, delegata, an ordinaria ſit cenſenda.

2 Aliqui hanc iuriſdictionem Ordinariam eſſe contendunt, Primò, quia quoties delegatio fit ab ipſa lege, non delegatam, ſed potius Ordinariam iuriſdictionem tribui, videtur probare text. in l & quia, ibi, nec ipſa lex defert, per argumentum à contrario,ff.de iuriſd. omnium iudic.& in ſpecie notauit gloſſ 2. in d. cap. irrefragabili, §. caterum,quam ibidem ſequuntur plures. Berói. multis confirmans in rub. de officio deleg.num.57.Orian.in l.1.num.71 & ibidem latè Iacob. de Nigris num.37. cum ſequentibus, ff. de officio eius, Lotter de re benefic.lib.1. quaſt.25. num.92. vbi tenet quod cùm hæc omnia mandentur Epiſcopo, non ex delegatione aliqua particulari ad hanc, vel illam cauſam, neque tanquam Iudici, ſed tanquam Epiſcopo, nihil eſt quin omni caſu cenſeatur illi excitata ordinaria, etiamſi Concilium adijciat delegatam: plures Citati à Cened. canon.lib.1. quaſt.34. n.5. & à Salgado in nouiſſ.tract.de ſupplicat. ad Sanctiſſim.part.2. cap.25. num.15. qui per totum illud cap. nos in hoc loco ſæpè ſæpius citat, & cum noſtra diſtinctione, licèt inuitus remanet. Secundò, quia ſi cauſæ illæ,etiam poſt commiſſionem Epiſcopo competebant, iuriſdictionem non alterari, ſed adhuc poſt commiſſionem manere Ordinariam, probat expreſsè text. in c. licèt, de officio Ordin.vbi omnes notant Tertiò, quia etiamſi cauſæ illæ ſemota commiſſione Epiſcopo non competerent, adhuc poſt commiſſionem manere Ordinariam manifeſtè deducitur ex deciſione text. in c. cum aliquibus,verſic.ſi verò, ibi,non Apoſtolica,ſed recipientium cenſetur auctoritate receptus, iuncto principio, ibi,non obſtantibus,&c.de reſcr.lib 6.dum probat, quod vbi habenti aliàs poteſtatem de Iure communi ad aliquid faciendum, quæ tamen per priuilegia, ſeu exemptionem impedita erat, eadem iterum poteſtas conceditur, Ordinaria manet; conſtat autem,quod in ſpecie prædictorum Iurium, & ſimilium, ſi non darentur exemptiones, priuilegia, ſeu reſeruationes, Epiſcopi de Iure communi iuriſdictionem habebant ad illa omnia exercenda, de quibus in eiſdem agitur, iuxta reg.text. in cap. cùm Epiſcopus 7 de offic. Ordin. in 6.c omnes Baſilica,16 quaſt 7.& quæ paſſim tradunt Doctores, tam noſtri, quàm Theologi, aſſerentes Epiſcopos in ſuis diœceſibus omnia de Iure facere poſſe, quæ Summus Pontifex in toto orbe, niſi ſpecialiter exempta, ſeu reſeruata reperiantur, facitque regul. text.in cap.nuper,29. verſ. in ſecundo, ibi, quia tamen.&c.de ſent.excomm. Henriq. in ſum. lib.2.c 35. §.1. iuncta lit. D, cum aliis citatis ſuprà allegat.33. num.16.

3 His tamen non obſtantibus, alij melius tenent in omnibus caſibus, in quibus per Ius commune, aut Concil. Trident. Epiſcopis facultas conceditur, vt procedant tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati, non Ordinarios, ſed delegatos Iudices eſſe cenſendos; cum enim in his terminis non iure officij ſui, nec habita ratione ad illud, ſed magis ex ſpeciali delegatione eiſdem iuriſdictio committatur, vt patet, conſequens ſit illos delegatos, non verò Ordinarios conſtitui, tradunt in ſpecie poſt gloſſ. vlt. in d. c. ad abolendam,de hæret.gloſſ.2.in c.per hoc,eod. tit.lib 6.gloſſ. verb. auctoritate,in cap.1 de clerico agrot.& vtrobique Doctores, Abb n.15.& ibidem Marian.n.14.& à n.37. in d.c. ad abolendam. Dec.in rubr.n.6. de officio deleg. Coſ.n.in pragm,tit de collation.§ item circa,verb. legatorum, Pauin de poteſtate Capituli, part.1. q 10.n.3. & 4 Sanch.de matrim.lib.8.diſp.2.n.10.Aloyſ.Ricc.d. reſol.449. cumulatiuè me citato in hoc loco,Ioan. Paul. Xammar.de officio iudicis p.1.q.5.n.55.

Qua opinione retenta non obſtant, quæ in con- 4
trarium pro prima ſupra adduxi: nam ad primum re-
ſpondetur, quod † licèt delegatio à Canone, ſeu lege 5
fiat, ſi tamen fit per modum commiſſionis ſpecialis,
& non ſub ratione officij, delegatam, non verò Or-
dinariam iuriſdictionem tributam cenſeri, vt probat
text.in l.1.verſic.& ideo,ibi,lege,vel Senatuſconſulto de-
legatam,& in §.qui mandatam,ibi,ſed merum imperium
quod lege datur.&c.ff.de offic.eius,& ita in terminis re-
ſoluunt ſupra citati: deinde hoc ipſum deducitur ex
veriori iudicis delegati definitione, quæ habet † illum 6
verè dici iudicem delegatum,cui ſine magiſtratu, offi-
ciove,aut non habita ratione ad illud,iuriſdictio man-
data eſt, ſecundùm Molin. de iuſtitia tom.6. diſp.14.
n.1.Morlam in emporio iuris,tit.2.in pralud.n.88.in fine
D.Barboſa, in l.cum prator,§.1.n.21. & 22.& à n.24.
cum ſequentibus,ff de iudic.nam ideò ibi dicitur, iuriſ-
dictio mandata eſt,quia nihil refert an ab homine, vel
lege mandetur, ſi per modum ſpecialis commiſſionis
delegatur.

Nec refragatur text in l.& quia,ibi,nec ipſa lex de- 7
fert,quia reſpondetur aliud eſſe legem deferre iuriſdictionem, de quo text.ille loquitur,quod quidem ſolùm Magiſtratibus Ordinariis lex facit,dum tales creantur: aliud verò delegare,de quo agimus.vnde licèt verum ſit illos,quibus lex iuriſdictionem defert per modum Ordinarij magiſtratus,Ordinarios eſſe(quod text.ille tantum concludit)non tamen inde ſequitur illos, quibus delegat per modum ſpecialis commiſſionis,etiam Ordinarios manere, neque text.hoc ſignificat:quod verò iuriſdictio non expiret, etiamſi re integra Legiſlator moriatur, vt omnes agnoſcunt,& verum eſt,non prouenit ex eo, quod talis iuriſdictio Ordinaria ſit, ſed quia lex delegans nunquam moritur,vulgata l. Ariani, C. de hæret. facitque bonus text. in c.ſi gratiosè verſ. ſecus autem, de reſcr. lib.6.

8 Ad ſecundum reſpondetur verius eſſe, quando iudici aliàs Ordinario à lege, ſeu Principe iuriſdictio committitur, circa illa tamen, quæ ſemota commiſſione ad illius ſpectabant poteſtatem, non delegatam iuriſdictionem de nouo tribui, ſed Ordinariam, quam iam habebat, excitari.vt in ſpecie probat text.in d.c. licet, ibi,ſua iuriſdictioni ſubiectos, & per totum text vbi poſt gloſſ.penult.omnes ibi notant. Iaſ.in l.ius Ciuile,n.1.ff.de iuſtit.& iure,Cened.ad Decretal.collect. 157.n.1.Menoch.de praſ.lib 2 q.16.n.24.Attamen hoc non procedit quoties in commiſſione adiecta fuerit clauſula, Auctoritate noſtra, vel tanquam delegatus à nobis, aut ſimilis; quia tunc iuxta reg. text in l.1. §. ſi quis ſimpliciter,verſ.cum adijcitur ff de verb.obligat,videtur Superior iuriſdictionem Ordinariam inferioris
mutare in delegatam,dum vult vt ipſe non iam ſuo no-
mine,ſed delegantis cognoſcat,quod proprium eſt de-
legatorum,ſuccedit que regul.l.1.verſ.omnia enim,C.de
veteri iure enucl iuncta.l.1.§ qui mandatam,& l.3 ff.de
offic.eius,probat in ſpecie text.in d c.cum aliquibus,ver-
ſic. niſi,de reſcr.lib 6.Ex quo ita in terminis poſt Rip. 9
& alios, quos citant, tradunt Menoch. de arbitr.lib.1.
q.12.à n.4. Azened.in rub tit.9.n.17 & 18.lib.3 nouæ recop.Molina tom 6 tract.5 diſp.14.n.15 verſ quando verò.

Ad tertium reſpondetur etiam verum eſſe, quando alicui

alicui iudici Ordinario causæ aliquæ committuntur, ad quas circa commissionem, potestatem non habebat, illum non Ordinarium, sed delegatum iudicem esse censeodum, siquidem non sub ratione officij, aut Magistratus, sed ex speciali commissione eidem competunt, facit bonus text. *in l.3. ibi, & si Prior sit is, & ff. de officio eius, d.c. cum aliquibus, versic. si Canonicorum, de rescript. in 6.* & est doctrina Bart. *in l. more maiorum, n.8. ff. de iurisdict. omnium iud. & in l. ambitiosa, n.34 ff. de decretis ab ordine faciendis*, quam sequitur D. Barbosa, *in l. cùm Prætor, §.1. à n.72. ff. de iudic.* cum latè traditis per Menoch. *de præsumpt. lib.2. q.16. n.25. cum duobus seqq.* Molina, *d. tom.6. disp.14. n.1. vers. quando autem* Limitando, nisi in his terminis commissio fiat habita relatione ad officium, seu magistratum, veluti si dicatur, *ad officium talis iudicis*, vel *ad talem iudicem pertineat*, &c. tunc enim non iurisdictio noua delegata, sed magis antiqua Ordinaria prorogata, seu extensa censebitur; sicque notabiliter in his terminis ampliabitur decisio text. *in d. cap. licet, de officio Ordinar.* tradunt Bald. *in d. l. more maiorum, colum.2.* Menoch. *n.23.* D. Barbos. *n.30 cum seq proximè citatis locis.* Per contrarium tamen si causæ, quæ committuntur, eius sunt naturæ, quod secundum iuris regulas ad cognitionem iudicis ratione sui officij pertineant, cùm per priuilegia, seu aliter ab ipsius potestate essent exemptæ, iterum simpliter ei committuntur, non obstantibus illis priuilegiis, seu exemptionibus, tunc respectu illarum iudex censebitur Ordinarius, non delegatus: bonus textus sic intelligendus, *in d. cap. aliquibus, vers. si verò:* quod ex eo probatur, quia tunc cognitio, seu potestas ei competit iure proprij officij quod est iudicis Ordinarij proprium, nec ex commissione recipitur, vt in delegatis contingit, nam licèt verum sit, quod per illam commissionem remouentur impedimenta, seu exemptiones, per quas talis cognitio, aliàs iure communi competens, suspensa erat, & interdicta, nullatenus tamen ipsamet potestas cognoscendi de nouo recipitur, sed tantum impedimentis sublatis ad suam antiquam naturam redit, ac proinde ordinaria manet, iuxta regul. text. *in l. si vnus, 27 §. pactis, in fine*, iuncta gloss. *verb. redditur, ff. de pactis, in exordio, dist 35.* & optimo exemplo cernere licet in illo, qui ligatus censura aliqua Sacramenta recipere, aut conferre non poterat, dum enim postea absolutus illas recipit, aut confert, non dicitur recipere, seu conferre ex auctoritate eius, qui absoluit, sed magis ex pristina facultate, seu potestate, quam habebat, tradunt bene explicantes Anchar. & alij *in dict. c. cùm aliquibus*, Iacob. de Nigris *in d. l.1. n 39. ff. de officio eius.* Ias. *in d. l.1. §. si quis simpliciter, num.5.* & ibi Crot. *n.10. ff. de verb. obligat.* Felin. *in d. cap. cum ex Officij, n.31. vers & quia, de præscript.* Sed hæc omnia intelligenda sunt, vbi causæ hæ sublatis impedimentis simpliciter committuntur, secus si adiiciatur clausula illa *auctoritate nostra*, vel similis; tunc enim iudex non Ordinarius, sed delegatus manebit, *d. c. cùm aliquibus, vers. nisi.* D. Barbosa *in l. cùm Prætor, §.1. à num.31. ff. de iudic.* iunctis resolutis suprà *n.8.*

10 Ex quibus, vt omnis æquiuocationis occasio tollatur, obseruandum est cum Nicolao Garz. *de benefic. part.5. cap.7. à num 48* quod iurisdictio absoluè conceditur, per illa verba. *Auctoritate Apostolica*, seu *tanquam Apostolicæ Sedis delegatus*, vt in pluribus decretis Concilij Trident. & iuris communis *in d. cap. ad abolendam, & in d. c. irrefragabili. §. caterum*, adducta *in princ. huius allegat* tunc licèt concessio fiat circa illa, ad quæ aliàs Episcopus iurisdictionem habebat, sine dubio delegatus censetur, ex reg. *d. c. cùm aliquibus, vers. nisi.* Quicquid aliud distinctè dicat Cened. *in*
11 *Decretal. collect. 57. n.1.* Vel rursus † in tali concessione adiicitur particula *etiam*, veluti cùm dicitur, *etiam tanquam Apostol. Sedis delegatus* vel *etiam auctoritate nostra*, vt *sess.6. de reformat. cap.6. & sess.22. de reform.*
12 *c.10.* tunc † vtramque potestatem, Ordinariam scilicet, & delegatam Episcopus habere dicitur, iuxta naturam dictionis, *etiam*, quæ vnum casum exprimit, & alium includit, glos. *verb. Ecclesia*, iuncto textu *in Clem.2. de hæret.* cum citatis à me ipso *in tr. de clausul. vsufreq. clauf.112.* quamuis enim videatur hoc non posse subsistere cùm duæ iurisdictiones, ordinaria & delegata non sint compatibiles, neque concurrant in vna, eademque persona, vt censuit Butr. *in cap. cùm ex officij, sub num.8 vers non puto, de præscript.* tamen contraria sententia Innocentij *ibidem, sub num.2.* & est verior, & magis communis, vt testatur ex multis Lotter. *d. q.15, num.93* & sic licebit Episcopis vtraque potestate procedere, vt bene docent Innoc. *in c. cùm ex officij, n.3. de præscript.* vbi Abb. *à num.18.* & Felin. *n.22* Molin. *de primogen. lib.2. cap.10. n.74. & 75.* Sanchez *in præcepta Decalogi, tom.2. lib.7. c.29. n.181.* vbi etiam ait quod poterit eligere alterutra potestate procedere. Nec propterea cogi poterit Episcopus ad declarandum, qua potestate velit procedere, Innoc. *in d. c. cùm ex officij, n.3.* Anchar. *n.11.* Felin. *n.23. ad fin.* & Abb. *sub n.18. vers ex hoc*, Lotter. *d. q.25. n.94.* hanc distinctionem me *in hoc loco* citato refert & sequitur Salgado *d. p.2. c.25. n.16. cum seqq.*

13 Vnde si ab eodem Episcopo in hoc casu appelletur, non ad Summum Pontificem, sed ad Metropolitanum Ordinarium erat appellandum. Scacc. *de appellat. quæst.8. num.86. vers. extende 2.* Cened. *ad Decretal. collect.157. sub num.1. post med.* nouissimè Salgado *d. part.2 cap.25 n 21.* Quaranta *in sum. Bull. verb. Archiepiscopi auctoritas, n.18. vers. item si Papa* nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iud. cap 21. n.39.* si enim in visitatione appellari contigerit ab Episcopo Suffraganeo etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegato, prout in sacro Concil. Trident. *sess.14 de reformat. c.10.* debet appellari ad Metropolitanum, quoad deuolutiuum effectum, non quoad suspensiuum, prout *in sess 22. de reform. in c.1.* ita decisum refert Zerol. *in praxi Episcop. part.2. verb. Visitatio, §.9.* Aloys. Ricc. *d. resol.440. n.1. propè fin.* Villadiego *in speculo Visitatorum, fol 35. n.31.* Cochier. *de iurisd Ordinar. in exemptos, p.2. q.14. n 5.*

14 Si verò non constet qua potestate procedat, aliqui censent, prout sunt Federic. & Bobadil. citati à Sanchez *loco citato*, præsumi potestate Ordinaria procedere; quia Ordinaria iurisdictio est fauorabilior, delegata autem odiosa. Sed multò verius est, censeri potestate delegata procedere, ex his quæ Molin. *de primogen. lib.2. c.2. num.15.* & alter Molin. *de Iustit. tract.1. tom.3. disp.582. num.1.* & in propriis terminis Sanch. *d. n.181.* prout etiam delegata iurisdictione procedere censetur, ac proinde ab eius sententia indistinctè ad delegantem appellandum est, quando vtraque procedit auctoritate, ordinaria scilicet, & delegata, asserit Scacc. *de appellat. quæst 8. num.89.* & nouissimè Salgado *d part.2. cap.25. num.27.* reprobata opinione Cened. *d. q.34. n.8. & 9. in fine*, Erasm. à Cochier *de iurisd. Ordinar. in exemptos p.2. quæst.14. num. 4.* & aliorum.
15 Vel † in concessione solùm remouentur obstacula exemptionis, aut priuilegiorum, dicendo, *non obstantibus priuilegiis, seu exemptionibus*, &c. vt *in sess.5. de reform. c.2. in fino, vers. quæstores, & sess.5. & 7* cum aliis: & de iure communi *in Clem.1. de sepultur.* & sæpè alibi, & in his terminis, quicquid Anchar. & alij existiment *in c. hi qui, de præbendis lib.6.* Felin. *in d. c. licèt, de offic. Ordin. in princ.* Alciat. *in l.1. §. si quis simpliciter, num.12 ff de verbor. oblig.* asserentes iudicem Ordinarium constitui delegatum, cùm eidem potestas conceditur contra exemptos: verius tamen est, cum hoc casu solùm fiat reductio ad ius commune, solam potestatem Ordinariam restitutam censeri, iuxta *d. c. cùm ali-*
16 *quibus, vers. si verò.* Vel denique † aliqua potestas eisdem Episcopis specialiter conceditur, simpliciter tamen,

nulla adiecta clauſula, vt *ſeſſ.23.c.6. de reform.* eum ſimilibus, & tunc ſi non perſonæ, ſed muneri, ſeu dignitati perpetuò datur, licèt ſpecialiter detur, Ordinaria dicitur, competens iure ſpeciali Ordinario, iuxta doctrinam *gloſſ. in c. vltim. de officio Ordin*, quam cum infinitis à ſe relatis ſequitur Sanchez *de matrim. lib 2. diſp.40. num 14 & lib.8 diſp.2. num.10.* Suar. *de legibus lib.6. cap.37. num.1.* nouiſſimè me citato *in hoc loco*, Fr. Bartholom. de Vecchis *in praxi obſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatum nouitiis, diſp.7. dub.1. n.2.* Quas omnes diſtinctiones mente tenebis, quia ex illis tum appellationes, tum ad alia diuerſi in iure noſtro reſultant effectus: & non ſine admiratione notaui Salgad. *d.p. 2. c.25. num.47.* dixiſſe me duobus numeris præcedentibus eruditè quidem huius difficultatis veritatem fuiſſe aſſequutum, cùm pluribus in locis eiuſdem ſui tractatus ſtuduerit in noſtris euertendis opinionibus.

17 Hinc etiam colligi poteſt reſolutio ad illam quæſtionem. Vtrùm ſcilicet Capitulum Sede vacante, ſuccedat in illis caſibus, in quibus à Iure communi, vel ſacro Concil. Trident. datur facultas Epiſcopo, quod procedat tanquam delegatus Sedis Apoſtolicæ? In qua dicendum eſt, Capitulum Sede vacante in hac facultate ſuccedere non poſſe; nam, vt ſuprà reſoluimus, *n.10. cum ſeqq.* iuriſdictio conceſſa prædicto modo delegata eſt: atqui in iuriſdictione Epiſcopo delegata non ſuccedit Capitulum Sede vacante, Rot. *dec.6. de offic delegat. in antiq.* Felin. *in c. eam te, n.17 de reſcript.* Azeued. *ad Curiam Piſan lib.1. cap.8. n.12.* Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſtici, part.1 c.10. num.8. verſ. Capitulum enim*, nouiſſimè me citato *in hoc loco*, D. Felic. de Vega *in relect. c. & ſi clerici, §. de adulteriis, num.50. cum ſeq de iud.* Stephan. Quarant. *in ſumma Bullarij, verb. Capitulum Sede vacante, in principio*, Sbroz *de Vicario Epiſcopi, lib.1. q 16 n.1. & lib.2. q.135. num.4.* Nicol. Garcia *de beneficio p.5. c.7. n.42.* Azor. *inſtit. moral. p.2. lib.3. c.39. q.4.* Aloyſ. Rice. *in praxi aurea, reſol.118. per totam*, vbi *num.* 2. ampliat procedere, etiamſi poſt præſentationem mandati fuiſſet mortuus Epiſcopus: ergo non ſuccedet Capitulum in hac facultate Epiſcopo prædicta clauſula delegata. Quare ita reſoluunt Nicol. Garcia *d. cap. 7. num. 47.* & Sanchez *d. diſput.4. num. 10.* quicquid diſtinguat Molina *tom.6. diſp. 15. num. 8.* In aliis verò caſibus ſuprà relatis, in quibus Epiſcopi etiam ex poteſtate ordinaria poſſunt procedere, ſuccedit Capitulum Sede vacante, vt aduertit Nicol. Garcia *vbi proximè*.

ALLEGATIO XCIII.

Epiſcopus quando, & qualiter ſynodum diœceſanam congregare teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Synodus eſt triplex, generalis ſcilicet, prouincialis, & diœceſana.*

2 *Synodum ſemel in anno in ſua diœceſi quilibet Epiſcopus conuocare poteſt, vel ſæpius, vbi neceſſitas poſtularet.*

3 *Synodum per alium poteſt Epiſcopus iuſto aliquo impedimento detentus congregare.*

4 *Vicarius generalis Epiſcopi Synodum diœceſanam congregare poteſt, ſpeciatim Epiſcopo id ei mandante.*

5 *Sacerdotes omnes, qui animarum curam habent, tenentur ad diœceſanam Synodum venire.*

6 *Rectores parochialium nullius diœceſis tenentur accedere ad Synodum viciniorem.*

7 *Monachi, & Prælati mendicantes, quorum Eccleſiis cura animarum non eſt annexa, venire non tenentur ad Synodum diœceſanam.*

8 *Exempti omnes, qui aliàs ceſſante exemptione Synodo intereſſe deberent, nec Capitulis generalibus ſubduntur, ad eam accedere tenentur.*

9 *Abbates exempti, & qui intereſſe debent Synodo, quo amictu, & ornamentis vti debeant, remiſſiuè.*

10 *Libertas non veniendi ad Synodum an præſcribi poſſit, remiſſiuè.*

11 *Capitulum Eccleſiæ Cathedralis de neceſſitate debet inuitari ad Synodum, cuius pars tantùm debet venire, alia verò remanere in ſeruitio Eccleſiæ.*

12 *Capitula Collegiatarum quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem habentia, ad Synodum ſunt vocanda.*

13 *Synodus diœceſana intimanda eſt in tempus, quo ieiuniis, & deuotionibus, ſeu celebrationi præcipuarum ſolemnitatum non vacatur, neque graui hyeme & temporibus ad itinerandum periculoſis.*

24 *Electio conſultorum Theologorum, & in vtroque iure Doctorum, promotoris, & notarij, ſiue ſecretarij Synodi in primis eſt facienda.*

15 *Notarius Synodi omnium Synodo intereſſe obligatorum nomina legit.*

16 *Præeminentia in ſedendo in Synodo diœceſana nullum præiudicium in futurum ſedentibus operatur.*

17 *Profeſſio Fidei, & decreta Concilij Trid. de reſidentia, intelligibili voce leguntur in Synodo diœceſana.*

18 *Examinatores ad minus ſex eliguntur in Synodo diœceſana, tam per vota ſecreta, quàm aperta, qui promouendos ad beneficia curanda examinent.*

19 *Aſſignantur in ſynodo diœceſana perſonæ aptæ, ad minus quatuor, quibus cauſæ in partibus delegandæ committantur, quorum ſi aliquis deceſſerit, Epiſcopus de conſenſu Capituli in locum ipſius alium ſubſtituere poteſt vſque ad futuram Synodum.*

20 *Conſeruatores iudices pro quibuſcumque Conuentibus in Synodo diœceſana nominandi.*

21 *Miſſarum celebrandarum, vbi tam magnus numerus defunctorum diſpoſitionibus impoſitus fuerit, prouidetur in Synodo diœceſana.*

22 *Seminarij redituum rationes in Synodo diœceſana audienda.*

23 *Statuta, ſeu ordinationes aliquas licitum eſt Epiſcopo in diœceſana Synodo condere.*

24 *Ordinationes factæ in diœceſana Synodo ſunt perpetuæ.*

25 *Statuere quando poſſit Epiſcopus cum conſenſu Capituli, vel ſine illo, oſtenditur.*

26 *Conſtitutiones Synodales ante publicationem, ad Vrbem mittere non obligatur Epiſcopus.*

27 *Epiſcopus, qui in ſuis Conſtitutionibus, vel per edictum publicauit, excommunicationem latæ ſententiæ ipſo iure incurrendam contra clericos omnes, tam ludentes, quàm ludum ſpectantes, an incidat in eam ipſemet, & qui cum eo aliqua die recreationis cauſa luſerit, oſtenditur.*

28 *Epiſcopus, qui commiſit contra præceptum in diœceſi alterius Epiſcopi ſub pœna excommunicationis, non incidit in illam.*

29 *Statuta, quæ condit Epiſcopus, non debent contraire ſacris Canonibus.*

30 *Ratio oſtenditur quare Prælati inferiores Summo Pontifice*

Pontifice possint inducere consuetudinem contra Ius Canonicum, & non possint contra illud statuere.

31 *Episcopus quibus casibus possit statuere contra Canones, & constitutiones Summorum Pontificum, ostenditur.*

1 IRCA diuisionem Conciliorum non satis constat inter scribentes. In duplicem enim speciem partitur text. *in cap. regula*, §. *porrò*, 3. *dist.* in Generalia scilicet, & Prouincialia; gloss. verò *in cap. conuenientibus, verb. vniuersalis*, 1. *quæst.* 7. ex textu ibi colligit diuisionem Synodi, seu Concilij esse, quod aliud sit vniuersale, aliud locale; sed reprobatur communiter; addunt enim DD. tertiam speciem, sic diuidentes, quod aliud sit vniuersale, seu generale, id est omnium Prælatorum Orbis sub Romano Pontif. de quo Gratian. *per totam* 16. & 17. *dist.* Aliud Prouinciale, id est, Episcoporum alicuius prouinciæ sub suo Metropolitano, de quo Gratian. *per totam* 18. *dist.* aliud Episcopale, id est, clericorum vnius diœcesis sub suo Episcopo, de quo agit text. *in c.* 2. & *vlt.* 18. *dist.* & *in cap. quod super his, de maiorit.* & *obed.* & istud secundùm communem loquendi vsum dicitur Synodus, vt *in c. sicut olim, in princip.* ibi, *prouincialia non omittant Concilia, iuncto fine*, ibi, *in Episcopalibus Synodis, de excusat.* atque ita hanc trimembrem distinctionem tradit gloss. *in sum.* 17. recepta ex multis, de quibus Henric. Bottæ *in tract. de Synodo*, 1. *p. n.* 4. Turrec. *lib.* 3. *cap.* 3. Addunt alij quartum genus, scilicet Conuentuale, seu Monachale, quod propriè dicitur Capitulum, de quo *in cap. in singulis*, & *in cap. ea quæ, de statu monach.* Quintum etiam genus alij addunt, scilicet Nationale, in quibus scilicet conueniunt omnes Episcopi vnius nationis, seu Regni, præsidente Primate, seu Patriarcha; vnde in hæc quatuor membra, scilicet vniuersalia, nationalia, Prouincialia, & Episcopalia diuidit omnia Concilia Cardin. Bellarmin. *de Concilijs lib.* 4. *c.* 4. Circa quam diuisionem quid securius tenendum, dicam alibi commodiùs, interim tamen vide Vgolin. *de officio Episcop. cap.* 48. *à princip.* Azor. *instit. moral. p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 47. *q.* 8. *n.* 103. *versic. Concilium*, Pitsec. *in praxi Episcop. part.* 2. *c.* 2. *pag.* 109. In Concilio vniuersali, seu generali congregantur totius Ecclesiæ Episcopi, & omnes Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi, & etiam S. R. E. Cardinales, Abbates, Ordinum generales. Auditores Rotæ, Principum secularium Legati, Oratores, & alij, de quibus Hieron. Roman *in Republ. Christ. lib.* 5. *cap.* 1. *vers.* & *primò notа*: nec excluduntur titulares, & illi, qui renuntiarunt loco, non autem dignitati; quia sicut alij Episcopi debent vocari ad Synodum, Stephan. Gratian. *discept. forens. cap.* 191. *num.* 6. Nec contrarium insinuant suprà *part.* 1. *tit.* 1. *cap.* 6. *num.* 20. vt peperam, & malè dixit Alzedo *de precellent. Episcop. dignit. p.* 2. *c.* 1. *n.* 5. & quando Episcopi in Concilio congregantur, debent ingredi cum sacris, & Pontificalibus ornamentis, & cum Mitris albis, ac planis, sine Baculo, & Pallio, Petr. de Monte *de Monarchia Concilior. tit. de Concilioru preambulis, sum.* 3. Hieron. Veneto *de examine Episcop. tit. de Conciliorum congregat. n.* 3. & 4. Hæc satis de Concilio generali. De Synodo verò Episcopali, seu diœcesana, de quo noster est sermo, tractatus integros ediderе Héric. Bottæ. Michael Thomasius, & nouissimè Ioan. Anton. Massobrius, secundum Romanã impress.

2 Ad occurrendum igitur Ecclesiarum incommodis in dies nascentibus, & ad mores Clerici reformandos, & controuersias componendas, salubriter ordinarunt sacri Canones, vt quilibet Episcopus in sua diœcesi semel in anno Synodum conuocet, *cap. quoniam*, 18. *dist.* Concil. Trident. *sess.* 24. *de ref. c.* 2. Sebast. Medic. *de legib. part.* 1. *quæst.* 14. Fr. Emman. *qq. Regular. tom.* 3. *q.* 47. *fol.* 127. Mouta *in examin. Theolog. moral. p.* 4. *c.* 7. §. 1. me citato *in hoc loco*, Alzed. *d. part. c.* 1. *n.* 25. nisi habita sit Prouincialis Synodus, quia tunc diœcesana esset celebranda intra sex menses, Massobr. *de Synodo Episcopi c.* 2. *dub.* 5. vbi cum Bottæ. *in simili tract. p.* 1. *q.* 8. obseruat huiusmodi Synodum debere celebrari extra tempora abstinentiæ & dies festos, nec in hyeme, aut tempore collectionis fructuum; & idem Massobr. *dict. dub.* 5. *in fine*, ait huiusmodi sex menses non incipere currere statim post celebratum & dissolutum Concilium Prouinciale, sed de his dettahendum esse tempus, quo Episcopus redire potuit ex Concilio, quia interim censetur impeditus. Vbi verò necessitas postularet, sæpius in anno celebrari posse per *cap. de Conciliis*, 18. *dist.* tenet Vgolio. *vbi proximè* Si † ipse 3
Episcopus iusto aliquo impedimento detineatur, congregare Synodum per alium poterit, id quod Conc. Trid. innuit *d. cap.* 2. dum inquit, *Synodi diœcesana quotannis celebreatur*; indeterminatè enim loquitur, & non specialiter mandat Episcopis, vt ipsimet Synodum congregent: ergo per alios possunt; ita Piasec. *dict. cap.* 2. *num.* 1. & refert sic *sacram Congreg.* censuisse Vgolin. *loco citato*. Ideò † Vicarios generalis Episcopi Synodum diœcesanam congregare poterit, specia- 4
tim Episcopo id ei mandante, vt resoluimus suprà *alleg.* 54. *n.* 103. Atchiepiscopus electus, confirmatus, & consecratus, sed nondum palliatus, Synodum congregare nequit, *cap. quod sicut*, § *super eo*, vbi Panor. *n.* 4. *de elect.* Petr. Greg. *Syntag Iuris p.* 2. *lib.* 15. *c.* 11. *n.* 6. quos refert Alzed. *p.* 2. *c.* 1. *n.* 26.

Potest quoque electus, & confirmatus in Episcopum, nondum tamen consecratus, Synodum congregare, vt post Innoc. *in cap. transmissam, in fine, versic. sequitur, de elect.* resoluunt Bottæ. *de Synodo, part.* 1. *q.* 6. & Massobr. *in simili tract. cap.* 2. *dub.* 1. Episcopum verò nominatum à Rege ante prouisionem Papæ, non posse Synodum congregare, concludunt Bottæ. *d. p.* 1. *q.* 6. *n.* 36. & Massobr. *d. c.* 2. *dub.* 2. resoluentes idem in electo non confirmato, dummodo non sit exemptus, & immediatè subiectus Papæ, vel sit vltra Italiam in valdè remotis partibus, quia tunc posset administrare, per *cap. nihil*, § *fin. de elect.* An autem Episcopus electus, confirmatus, & consecratus, qui nondum tamen est adeptus possessionem, possit Synodum congregare? Vide Bottæ. *d. q.* 6. *n.* 39. & Massobr. *d. c.* 2. *dub.* 3. Capitulum Sede vacante potest, imò debet singulis annis Synodum congregare, vt per Pauin. *de potestate capituli Sede vacante, p.* 1. *q.* 7. *versic. ex præmissis*, & *q.* 10. Bottæ. *p.* 1. *q.* 6. *n.* 40. Massobr. *d. c.* 2. *dub.* 4.

Per edictum generale, vel etiam speciales litteras congregandam esse Synodum probat Massobr. *d. c.* 2. *dub.* 7. In propria scilicet diœcesi, vel extra illam de licentia tamen Ordinarij loci, iusta existente causa. Bottæ. *d. p.* 1. *q.* 9. *num.* 57. Massobr. *d. c.* 2. *dub.* 8. Consueuit autem celebrari in Ecclesia; sed potest etiam extra, & in loco priuato: idem Bottæ. *d. p.* 1. *q.* 9. *n.* 56. Massobr. *d. c.* 2. *dub.* 9.

5 Tenentur autem ad diœcesanam Synodum de Iure venire omnes Sacerdotes, qui animarum curam habent, *cap. quod super his*, iuncta gloss. *de maiorit.* & *obed.* Concil. Trid. *d. cap.* 2. ibi, *ratione tamen parochialium, aut aliarum secularium, etiam annexarum, debeant ij, qui illarum curam gerunt, quicumque illi sint, Synodo interesse*, Franc Leo *d. cap.* 9. *n.* 13. Laorent. de Peirinis *in exposit. Const.* 2. *Iulij II. pro sac ordine Minimor. n.* 64. *tom.* 1. me citato *in hoc loco*, Alzedo *d. p.* 2. *c.* 1. *n.* 28. Ascan. Tambur. *in tract. de Iur. Abbatum, & Prælatorum, tam Regularium, quàm secularium tom.* 1. *disp.* 29. *q.* 5. *cap.* 1. *n.* 4. Vgol. *d. c.* 48. § 1. *n.* 1. vbi etiam tenet locum habere non solùm vbi seculares clerici sunt, verùm etiam vbi Monachi, vel Regulares, de quo vide suprà *alleg.* 74. *n.* 25. & quod † Rectores Parochialiũ nullius diœcesis teneantur accedere ad Synodum viciniorem dicit

dicit per *Sacram Congr.* decisum Franc. Leo *loco proximè citato*, & tenet Sayr. *in floribus dec. tit. de officio Ordin. dec.* 11. quem citat Aloyſ. Ricc. *in collect. dec. p.* 4. *collect.* 1153. Piaſec. *d. c.* 2. *n.* 2. *verſ. & non ſolùm*, Vgol. *d. §.* 1. *verſ. quartò*. Laur. de Peirinis *citato loco, n* 65. Aſ-
7 can. Tambur. *d. q.* 5. *n.* 4 † Alij autem Monachi, & Prælati Mendicantes, quorum Eccleſiis cura animarum non eſt annexa, venire non tenentur, Felin. *in c. quod ſuper, de maior. & obed. n.* 1. Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. d. c.* 2. *n.* 2.

8 Exempti omnes, qui aliàs ceſſante exemptione, Synodo intereſſe deberent, aut Capitulis generalibus ſubduntur, ad eam accedere tenentur, vt habetur in Concil. Trid. *d. c.* 2. Vgol. *d. §.* 2. *n.* 1. Cochier *de iuriſd. Ordinarij in exemptos, p.* 4. *q.* 19. Maſſobr. *d. c.* 2. *dub.* 2. *n.* 2.
9 † Quo autem ornatu, & amictu in dicta Synodo vti debeant, habetur expreſſe *in c. vt Apoſtolica, de priuil. in* 6. in quo ſtatuitur, vt Abbates, quibus ex priuilegio conceſſum eſt, vt Mitra, & aliis Pontificalibus vti poſſint, in Conciliis ſcilicet Prouincialibus, & Synodis diœceſanis Mitras auro phrygiatas, non tamen aureas, vel argenteas laminas habentes, geſtare poterunt, quod ſi exempti non ſint, ſimplicibus albis planis vtantur: tradunt Speculat. *lib.* 4. *p.* 4. *rubr. de priu. & exceſſ. priuil. n.* 6. Card. Iacobat. *de Concil. lib.* 1. *rubr. de loco ſedium in Concil. verſ. poſt præmiſſos ſedebunt Abbates*, Boër. *de auctor. magni Concilij, p.* 1. *n.* 15. Alzed. *d. p.* 2. *cap.* 1. *n.* 31. *&* 32. Aſcan. Tambur. *in tr. de iure Abbatum, & Prælatorum, tam Regularium, quàm ſecularium Epiſcopis inferiorum, tom.* 1. *diſp.* 19. *q.* 5. *in fine.*

Et quando Abbas teneatur accedere ad Synodum, tradit Bottæ. *de Synodo, ex n.* 4. Tambur. *d. tom.* 1. *diſp.* 24. *quæſt.* 4. Mich. Ferrus *de præcedent. Eccl. q.* 1. *n.* 2. Seraph. *dec.* 10. vbi diſtinguit: *Si Abbas eſt exemptus, & habet curam animarum, quam per Vicarium perpetuum exercet, non tenetur per ſe accedere, ſed ſufficit quod Vicarius perpetuus accedat, penes quem actu reſidet cura; ſecus verò ſi per ſe, vel per Capellanos ad nutum amouibiles curam exerceat, cum hoc caſu cura reſideat penes ipſum Abbatem, cuius ratione tenetur.* Et de præcedentia, & loco, ſeu ſeſſione Abbatum in Synodo poſt Epiſcopum, agit latè Mich. Ferrus *de præced. Eccleſiaſt. q.* 1. *n.* 3. Intellige quando ipſe Epiſcopus perſonaliter aſſiſtit in Synodo; ſi verò per procuratorem aſſiſtit, tunc talem procuratorem eſſe poſtponendum Abbatibus in Concilio, tradunt Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. p.* 1. *c.* 9. *n.* 4. *verſ. Abbates*, Mich. Ferrus *d. q.* 1. *n.* 27.

10 Vtrùm præſcribi poſſit libertas non veniendi ad Synodum? Vide Henric. Bott. *part.* 2. *n.* 40. *cum ſequentibus.*

11 Capitulum Eccleſiæ Cathedralis de neceſſitate debet inuitari, *cap. vlt. de his, quæ fiunt à Prælat.* vbi Abb. *n.* 4. me citato *in hoc loco*, Alzed. *d. part.* 2. *cap.* 1. *n.* 29. & poteſt comparere per nuntios, ſeu alios deputatos ex gremio Capituli, non autem omnes ex Capitulo venire debent, ſed pars in ſeruitio Eccleſiæ manere, vt declarauit *ſacra Congreg. Vicario Epiſcopi Vercellen.* 10. *Aprilis* 1594. prout refert Piaſec. *d. c.* 2.
12 *n.* 2. *verſ. ſeculares*, vbi etiam deciſum aſſerit † Capitula Collegiatarum, quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem habentia, ad Synodum eſſe vocanda Vicarius Epiſcopi an ſit de illis, qui intereſſe debent in Synodo? Negat Mareſcot. *var. reſol. lib.* 1. *c.* 69. *n.* 3. contra quem Maſſobr. *c.* 3. *dub.* 4.

13 Poſtquam prædicti omnes moniti fuerint, qui Synodo intereſſe tenentur, vnica tantum monitione, vt dicit gloſſ. *in cap. ſi Epiſcopus*, 18. *diſt.* circumlato proceſſu intimatorio Synodi, & loci ac temporis ipſius celebrandæ, *c. propter*; 18. *diſt. c. vlt. de his quæ fiunt à Prælatis*, dummodo non intimetur tempus, quo ieiuniis, & deuotionibus, ſeu celebrationi præcipuarum ſolemnitatum eſt vacandum, neque graui hyeme, & temporibus ad itinerandum periculoſis. Die præfixa ad celebrationem Synodi adueniente, è domo ſua Clero comitante, campanis, & organis ſonantibus in Eccleſiam deſcendit Epiſcopus, ibique de Spiritu Sancto miſſa peracta, & orationibus, vt in Pontificali ordinatur, recitatis, ad vigilandum circa cultum diuinum, Synodumque cum fructu & vtilitate celebrandam clerum exhortatur, & ſequentia ſuo ordine in ipſa Synodo ſunt exequenda.

Primò fieri debet electio conſultorum Theologo- 14
rum, & in vtroque iure Doctorum, Promotoris, & notarij, ſiue ſecretarij ipſius Synodi, † qui notarius om- 15
nium Synodo intereſſe obligatorum nomina legat, qui ſinguli vocati reſpondentes, *Adſum*, accedere debent ad oſculum manus Epiſcopi in ſignum obedientiæ, quam ipſi reddere tenentur, *d. cap. quod ſuper, de maior. & obed.* & contra abſentes, nec legitimas excuſationes addocere curantes, veluti contumaces procedi debet, vt debita pœna mulctentur.

Quo peracto debet fieri, & promulgari decretum, 16
quod ſi contigerit quem in ſedendo, loco ſibi debito non ſteriſſe, ſeu vocatum fuiſſe, aliudve egiſſe, quod nullum circa præcedentiam patiatur præiudicium; & apponenda eſt pœna, ne quis, niſi tota ſynodalis ſeſſionis actione completa, ac benedictione obtenta, diſcedere præſumat, & ad hoc ſolent eligi punctatores, aliaque agi, quæ Epiſcopo expedire videbuntur. Item idoneos viſos deligere, ac eos iureiurando ſibi obligare, vt ad ipſum, vel alium à ſe miſſum referant quicquid in locis ſuæ ditionis fieri cognouerint contra Eccleſiaſticos Canones, & iura, ſi delictum ad forum Eccleſiaſticum attineat, *cap. Epiſcopus in Synodo*, 35. *quæſt.* 6. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 35. *quæſ.* 9.

Poſtea alta, & intelligibili voce legi debet profeſſio 17
Fidei, iuxta formam præſcriptam in Bulla Pij IV. incip. *Iniunctum*. Denique leguntur decreta Concil. Tridentini de reſidentia, quæ habentur *c.* 1. *ſeſſ.* 6. *de reform. & ſeſſ.* 23. *de reform. c.* 1. idque fit, vt magis memoriæ commendentur ad animarum ſalutem. † Eligun- 18
tur ſubſequenter ad minus ſex examinatores, qui promouendos ad beneficia curata examinent, ſuique officij rationem in Synodo de præterito reddant, & ibidem puniantur ſi deprehendantur deliquiſſe circa huiuſmodi officia. Concil. Trid. *ſeſſ* 24. *de reform. c.* 18. Hæc autem approbatio, tam per vota ſecreta, quàm aperta fieri poteſt ab ipſa Synodo, vt reſpondit *ſacra Congreg. Patriarchæ Venetiarum, die* 11. *Iulij* 1592. ſicut referunt Steph. Quaranta *in ſumma Bullarij, verb. Synodus diœceſana*, Piaſec. *d. c.* 1. *n.* 4. Vgol. *d. cap.* 48. *§.* 3. *num.* 3.

Aſſignantur & perſonæ ad id aptæ ad minus qua- 19
tuor, quibus cauſæ in partibus delegandæ committantur, quorum ſi aliquis deceſſerit, Epiſcopus de conſilio Capituli in locum ipſius alium ſubſtituere poteſt vſque ad futuram Synodum. Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de reform. cap.* 10. † Alij etiam nominantur, vt in iudices 20
Conſeruatores, pro quibuſcumque Conuentibus, Capitulis, &c. eligi valeant, iuxta Conſtitutionem Gregor. XV. incip. *Sanctiſſimus*, *ſub die* 20. *menſis Septembr. anno* 1621. vbi ſic habetur: *In futurum verò Sanctitas ſua hac generali, & perpetuò valitura Conſtitutione ſtatuit, & decreuit, vt iudices Conſeruatores huiuſmodi, ſiue prouinciales, ſiue ſubrogati, eligi, nominari, aut deputari non poſſint, niſi non ſolùm habeant qualitates requiſitas, & reſcriptas in Conſtitutione ſimilis recordationis Bonifacij Papæ VIII. etiam prædeceſſoris ſui, quæ incip. Statutum, itavt vel Dignitate Eccleſiaſtica præditi, vel Perſonatum obtinentes, vel Eccleſiarum Cathedralium Canonici exiſtant, ſed etiam in Conciliis Prouincialibus, aut diœceſanis, iuxta Decretum Concilij prædicti, iudices electi, ſeu deſignati ſint.*

Prouidere etiam debent pro ſua conſcientia iis 21

Ecclesiis, in quibus vel tàm magnus celebrandarum Missarum numerus defunctorum dispositionibus impositus fuerit, vt illi oneri singulis diebus satisfieri nequeat, Concil. Trid. *sess. 25. de reform. c. 4.* de quo latè *alleg. 29.*

22 Rationes redituum seminarij in Synodo audiendæ sunt per quatuor deputatos, quorum duo ex Capitulo, vnus electus à Capitulo, alter ab Episcopo, duo alteri ex Clero, similiter vnus electus ab ipso clero, alter ab Episcopo, esse debet. Defectus etiam seminarij corrigendi sunt: vbi verò erectum non fuerit, vel non sit sufficienter prouisum, elaborandum est Episcopo quomodo erigatur, vel dotetur; alioquin à Synodo prouinciali iuris remediis ad hoc compelli posset, Concil. Trident. *sess. 23. de reformat. c. 18.*

23 Ad retinendum in disciplina Clerum, vel abusus tollendos licitum est Episcopo in diœcesana Synodo condere statuta, seu ordinationes aliquas, prout ei visum fuerit expedire, *cap. 1.* iuncta gloss. *verb. generaliter, de consecr. dist. 3. cap. 2. de maior. & obed. cap. vt animarum, de const. in 6.* Duen. *reg. 246.* Alex. de Neuo *cons. 60. num. 16.* vbi quod potest Episcopus statuta præceptoria, prohibitoria, & pœnalia condere, Mar. Alter. *de censur. tom. 1. lib. 5. disp. 12. cap. 2. col. 5. litt. D.* Sebast. Med. *de legib. part. 1. quæst. 14.* Suarez *in simili tract. lib. 4 per tot.* Azor. *dict. cap. 47. quæst. vlt.* Bottæ. *de Synodo Episcopi, part. 3. act. 18. num. 104.* Massobr. *in simili tract. cap. 4 dub. 41.* Put. *decis. 353. lib. 1. in correctis,* me citato *in hoc loco,* Ciarlin. *controuers. forens. lib. 1. cap. 61. num. 8.* & etiam me citato Alxed. *dict. part. 4. cap. 1. num. 40.* Alia verò ab Episcopo condita extra Synodum, temporanea sunt, illiusque obitu expirant, vt per Bald. & Doctores *in l. 5. ff. de verb. signif.* Bertachin. *in tract. de Episc. p. 1. lib. 4. quæst. 15.* Aloys. Ric. *in dec. Curiæ Neapol. dec. 149. num. 1. part. 1.* & pro certo supponitur à Rota *dec. 79. num. 6 p. 1. recentior.* & hanc partem sequitur prædictos referens nouissimè Spetell. *in decis. fori Ecclesiast. dec. 14. num. 21.* contra Marc. Anton. Gennens. *in prax. Archiepiscop. Neapolit. cap. 1 sub num. 18.* Vnde infert Spetell. *citato loco, num. 22.* quod casus ab Episcopo reseruati per eius obitum expirant, nisi in Synodo facta fuerit reseruatio, *& num. 25.* quod exilium alicui ab Episcopo iniunctum per illius mortem expirat.

24 Et huiusmodi edicta, seu ordinationes factæ in Synodo diœcesana sunt perpetuæ, & non expirant morte conditoris, Gloss. *verb. statuto, in d. cap. vt animarum,* Zerol. *in praxi Episcop. part. 1. verb. edicta, §. 3.* Alzedo *d. cap. 1. num. 41.* quæ quidem statuta Episcopus cum consilio Capituli sui facere tenetur, *cap. Episcopus 24. distinct.* Videtur enim res ardua, licèt illud sequi non tenetur, & satis erit consilium perquisiuisse, licèt postea dissentiat. Quarant *in summ. Bullar. verb. Synodus, vers. in priuatis,* Piasec. *dict. part. 2. cap. 2. n. 8.* Franc. Leo *in thesaur. fori Eccles. part. 1. cap. 9. n. 15.* me citato *in hoc loco* Ciarlin. *controuers. forens. lib. 1. cap. 61. n. 11.* Bonacin. *de legib. disput. 1. quæst. 1. punct. 3. n. 24.* Homobon. *de examine Ecclesiast. p. 3. tractat. 15 cap. 7. q. 10. resolut. 5. vers. vnde.* Et addit Ciarlin. *vbi supra, num. 12.* esse intelligenda de statuto Synodali, non tamen de edictis, vel bannimentis, & eridis Episcoporum, quæ fiunt extra Synodum pro bono regimine diœcesis, in quibus non requiri consilium Capituli asserit: nam super statu Ecclesiæ non potest Episcopus sine Capitulo aliquid statuere, *c. quanto, de his quæ fiunt à Prælat. sine consensu Capituli,* Ioan. Andr. *in cap. vnic. num. 1. de cleric. non resid. in 6.* vbi Franch. *§. statuimus, num. 2.* Gemin. *num. 5.* Felin. *in cap. cùm omnes, num. 9. de constit.* vbi Dec. *num. 7. in 2 disput.* Abb. *in cap. ad audientiam, de cleric. non resid.* Lotter. *de re benefic. lib. 1. q. 21. à num. 97.* hoc ipsum limitantes in casu, quo Episcopus tollere vellet consuetudinem super non residentia Canonicorum; nam si Ecclesia valde indigeret ministris, posset solus Episcopus per statutum tollere huiusmodi consuetudinem: non tenebitur tamen ipse Episcopus vbi sine Capitulo aliquid statuere non potest, eius consilium sequi, vt scripsit *sacra Congregatio Patriarcha Venetiarum, die 27. Aprilis 1592.* & refert Piasec. *dict. c. 2. num. 8.* & infrà latè probabimus.

Nec item obligatur ante Synodi publicationem ea mittere vt Prouincialia; sic enim *eadem Sacra Congregatio rescripsit Episcopo Ostiensi,* teste Quaranta *dict. verb. Synodus diœcesana, in fine.* Capitula verò quæuis possunt de iure statuta condere in iis, quæ vniuersalem statum suæ Ecclesiæ, vel interesse Episcopi minimè concernunt, etiam sine Episcopi consensu, gloss. *verb. statutum, in cap. 2. de verb. signif. lib. 7.* Calder. *cons. 2 num. 2. de constit.* vbi eatenus exigi vult consensum Episcopi, quatenus expressè requiritur, Butr. *in cap. constitutus, num. 25. de rescript.* qui tamen facit differentiam inter capitulum Cathedralis, & alia Capitula Collegiatarum inferiorum, Abb. *in cap. cum accessissent, n. 4.* & *ibi* Dec. *num. 8. de constit.* Ferrer. *cons. 286. n. 1.* veluti in ordinatione chori, vt fuit decisum *in Illerden statuti, 19. Martij 1577.* coram *Cordula,* & vbi accedit Episcopi consensus, potest statuere etiam circa ardua, & concernentia vniuersalem statum Ecclesiæ, Capr. *reg. 9. n. 1.* Seraph. *dec. 1447. n. 1. & 2.* & fuit dictum *in Paduana sedilium, 18. May 1618.* coram *Card. Sacrato,* vbi etiam fuit animaduersum, consensum Episcopi huc casu colligi ex scientia, & ipsius tolerantia, refert Lot. *de re benef. lib. 1. q. 14. n. 88. cum seqq.* 25

Sed nunquid Episcopus suis Constitutionibus teneatur, in eisque dispensare valeat? tractaui suprà *alleg. 34.* 26

Hic tamen aduertendum duxi, difficilem esse quæstionem illam, an Prælatus, qui in suis Constitutionibus, vel per edictum publicauit in tota sua diœcesi excommunicationem latæ sententiæ ipso iure incurrendam contra clericos omnes, tam ludentes, quàm ludum spectantes, incidat in eam ipsemet, & qui cum eo aliqua die recreationis gratiâ luserit? In qua tenet vna sententia, ipsum Episcopum non esse excommunicatum, quia sermo generalis non comprehendit personam loquentis, *l. inquisitio, C. de solutionibus, cap. petitio,* vbi bona gloss. *de iureiurand.* Guid. Papæ *singul. 479.* ludentes tamen cum ipso remanere vinculo excommunicationis obstrictos, vt resoluit Ioan. Ancharan. *in repet. cap. canonum statuta, n. 183. de constitut.* vbi ostendit non esse absurdum, quod in actu inseparabili vnus peccet, alter minimè, vnus puniatur, alter non, ex *cap. proposito 32. q. 5.* sequitur Mar. Alter. *de censuris tom. 1. disp. 10. de causa excommunicat. lib. 3. c. 5. litera E.* Sed salua eius pace, mihi vltimum non placet, quia Episcopus auctor edicti ludendo cum eo censetur dispensasse, vt communiter notant Doctores *in cap. at si clerici, §. 1. de iud.* tum quia exemptio vni concessa, extenditur ad socium, *cap. licet, de priuil. in 6.* tum quia quando quis eximitur ab interdicto, intelligitur exemptus cum socio, *cap. quod in te, de pœnit. & remiss.* tum denique, quia actus ludendi est indiuiduus, quoniam non potest exerceri, nisi cum alio, sed in indiuiduis victoria vnius prodest alteri, *l. 2. & 3. C. si vnus ex pluribus.* Ideò meritò hanc sententiam amplectitur Alzed. *d. p. 1. c. 5. n. 21.* & Aloys. Ric. *in praxi aurea, resolut. 162. & res. 211.* tenet 28 † Episcopum, qui commisit contra præceptum in diœcesi alterius Episcopi sub pœna excommunicationis, incidere in illam. 27

Episcopale statutum extra territorium suum delinquentem non ligat, Rota *decis. 165. n. 3. & 4. in nouiss. alias p. 4 diuers.*

Statuta, quæ condit Episcopus, non debent contraire sacris Canonibus, *cap. institutionis, 25. quæst. Clement. ne Romani, de elect.* cum similibus, Abb. *in cap. fin. de consuetud. n. 7. & 8.* & *ibi* Roch. de Curte *sect. 3. num. 79.* 29

num.7.9.& 11.Henric. Bott *de Synodo Episcop: part.3. art.1. conclus.8. à n.36.* Albet. de Rosatis *in tract. de statutis,p.1.quæst.7.versic. sed quid si statutum*, Piasec. *in praxi nona Episcopal.dict.cap.2.num.7.* Fr. Emman. *in sum. tom.4 c.67.num.13.* Anguian. *de legibus lib.2. controuers.2.&* 3.me citato *in hoc loco* Alzed.*dict.p.2. cap.1.num.42.* Lotter.*d.lib.1.q.21. num.*100. me citato *in hoc loco*,Sperell.*decis.66.n.4.* Vgolin.*de officio Episcopi c.48.n.4.* Bonacin.*de legib.disp.1.quæst.1.punct.3. num.33.* Marta *de iurisdict part.2. cap.38.n.18.&* 19. Steph.Gratian.*discept. forens.cap.894. num.14. &* 15. me citato *in hoc loco*,Ciarlin.*dict.lib.1 cap.21.num.17.* Certum est enim Episcopum, & quemlibet Ordinarium posse facere statuta, etiam pœnalia, & ipso iure pœnam infligentia, Iuri tamen Canonico non aduersantia, *cap.vt animarum*, vbi gloss. *de constit. in 6.* Carpan.*ad statuta Mediol. in præl. num.39.* Fusch. *de visit.lib.1.cap.33.num.3.* Vgolin.*de offic.Episcop.c.47. num.2.* Piasec. *dict.p.2.c.2.num.7.* Bonacin.*d. punct.3. num.21.* Ciarlin. *d. c.61. n.1.* quorum aliqui multùm insudant in reddenda ratione quare Prælati inferiores Summo Pontifice possint inducere consuetudinem contra Ius Canonicum, seu contra Canones, iuxta *dict. cap. fin.* & non possint contra eos statuere: ex aliis illa optima est, quam indicant Abb. *in d.c.fin. num 8.in fin.*& Felin.*in dict.cap.quod super his, num.3.* quod consuetudo contra Canones non tam assumit vires ex tacito consensu virorum Ecclesiasticorum, eorumve potestate, quàm ex auctoritate Summi Pontificis permittentis, & concedentis induci consuetudinem contra Canones *in dicto cap.fin.* cum tamen id non permiserit in statutis, immò expressè prohibuerit, *Clement.ne Romani*,& aliis Iuribus suprà allegatis. Sicut Episcopus contra Ius statuere non potest, ita etiam nec contra consuetudinem rationabilem, & legitimè præscriptam, ex eo quia consuetudo parem vim habet cum lege, *l.de quibus, ff. de legibus, §. ex non scripto, Instit.de iure natur.cap.consuetudo, dist.1.* Guid.*sing.*803: Bernard.Grauæ.*ad pract. Cameræ Imper.lib.1.conclus.3.* & venit appellatione iuris.Mench. *frequent.c.3.n.1.* tum quia si Episcopus potest statuere contra Ius, conformando se cum consuetudine contra illud inducta, vt resoluunt citati *n.seq. vers. quintò*: ergo nullo modo poterit statuendo conformare se cum iure, contra quod inducta est consuetudo illud abrogans, contraria enim simul esse non possunt, *l.mutus, ff pro socio,l.1.de furtis*,quia tunc ad positionem vnius sequitur remotio alterius,*l.si inter,ff.de except. rei iudic.*Surd.*dec.24.n.10 & cons.211.n.16.*

30 Amplia vt etiam nulla Religio condere possit statutum contra Ius commune Canonicum, nisi speciali priuilegio hanc ei facultatem concedente decoretur, vt apertè sumitur ex *c.quod super his, de maiorit. & obed.*tradunt Fr.Emman.*qq.Regul tom.1.q.10.art.3. & tom.3. quæst.11. art.1. circa med.* Miranda *in man. Prælat.tom.1.q.19.art.7.vers. secundò præmitto*, Suar. *de legib. lib.6.c.26.n.4.* Duard. *in Bullam Cœnæ lib.1. c.1.quæst.1.n.7.*Greg *decis.167.n.7.&* 8, Et tunc statutum dicitur contra Ius Canonicum, quando aliquid contra aliquem Canonem, vel legem Pontificiam disponit, vt censuit Rot.*dec.197.n.1 p.1. recent.* exempli gratiâ, statutum excludens à beneficiis certum genus personarum, dicitur contra Ius, vt fuit dictum in Rota *decis.65.n.7 p.1. recent.* quia est contra *c. ad decorem, de instit.*

Verùm licèt Episcopus ex supradictis non possit statuta condere contra Ius, bene tamen potest præter ius, *cap fin.* vbi gloss. & Doctores hoc notant, *de constit.* Bald. *in c. cum dilectus, n.15. de consuet.* Calderin. *cons 5.num.2.de constit.*prout eos refert Rot. *in Burgen.de Velorado,9 Iunij* 1599. coram *D.Litta*,impressa per Farin.*decis.15 n.2.pars.2. recent.*Obseruandum est, quod statutum factum à Capitulo circa rem licitam & confirmatam ab Episcopo, est validum,*c.2. §.cæterùm*, & *ibi* glos.*verb. statutum, de verbor. signif. in 6.*Oldrad.*cons.259.num 4. in fine*, Federic. de Senis *cons.100. n.2.* quos refert, & sequitur Rot. *in Versell. optionis 28. Maij* 1612. coram *R.P. D.Pirouano*, impressa per Farin.*dec.398.n.1.p.2.recent.*

Vtrum in discernendo & statuendo quæ visa fuerint opportuna in Synodo, teneatur Episcopus sequi consilium Capituli? Quæstio est dubia, in qua videtur negatiuè respondendum ex eo, quia facultas condendi huiusmodi statuta dicitur esse meri imperij maximi, vt docet Bart. *in l. imperium, n.8. ff. de iurisd. omnium iud.*quam exornat Suar.*de legib lib.1.c 8.à n.6.* iustum autem merum imperium est in Episcopo, vt per Bald.*in rub.sub n.7.ad finem,vers.vel dic quod Episcopus,de Constit.* Imol.*in c.cum contingat,n.2.* per eum text. *de foro comp.* ac proinde prædicta potestas pendet à iure monarchico constituto in ipso Episcopo, & per consequens incommunicabili Capitulo, aut cuiuis alteri, quod vltra text. & in illius rationem *in l.1.de officio eius,cui est mandata iurisdict.*in terminis his nostris optimè firmat Suar. *in tract. de legibus, lib.4.cap.5. in 2. dub.* Vt propterea quod scriptum legitur *in cap.nouit,& c. quanto, de his quæ fiunt à Prælatis sine consensu Cap.* circa consilium requirendum per Episcopum, veniat restringendum ad statuta super alienationibus bonorum Ecclesiæ, vt aduertit Suar. *loco preciato*,vel ad iudicia,& sic ad iurisdictionalia, non autem ad ea, quæ pendent à mero imperio, & ipso iure monarchico;& nihilominus etiam in illis casibus, quamuis alioqui voluerint consilium in dictis Decretalibus sumi pro consensu, quæ fuit opinio Vincentij, & Goffredi; contraria tamen sententia verior est, cùm nec in his Capitulum aliud habeat, quàm simplex consilium absque ulla necessitate Episcopi illud sequendi, vt *in eo cap. quanto*, præ cæteris docet Host.*sub n.1. vers. vel dic quod cogitur*, Abb. *n.4 & sub n.5.vers.& est mihi indubitabile*,plures citat Mandos. *de inhibit. q.192. n.2.* & hanc esse communem sententiam agnouit Rot. apud Achill. *decis.57.* aliàs 2 *de offic.Ordin sub n.7. vers. communis tamen*, vbi *n.3.* ait non reperiri textum aliquem per quem probetur exigi consensum, & singulas rationes,& auctoritates in contrarium discuti Put.*decis.92. à.n.3 lib.3.*

31 In casibus tamen, qui sequuntur, posset Episcopus statuere contra Canones, & Constitutiones Summorum Pontificum.

32 *Primò* ex causa vrgenti non cogitata per Canonem, si nimirum Superior de facili consuli non possit, modò in huiusmodi statuto contra Canones ex vrgenti causa condito, ipsa causa exprimatur, propter quam conditur statutum, ita Abb.*in d. cap. fin. n.10.*& *ibi* Curt.*d.sect.3.n.12.& 13.*Felin.*in d.c. quod super his,n.4.& in c.1.n.49.de constit.* Piasec.*d.c.2.n.7. vers.primò.*

33 *Secundò*, si aliquid statuat antequam Canon promulgetur, tenebit enim suum statutum, licèt contrarietur Canoni, text.*in c.1.de constitut.in 6.*annotarunt Felin. *in d.cap quod super his,num.7.vers.fallit quintò*, Curte *d.sect.3.n.19.*Piasec.*in praxi noua Episc. d. n.7. vers.tertiò.*

34 *Tertiò*, si statueret contra Ius solùm in suum præiudicium, respectu iuris quærendi sibi, suæve Ecclesiæ, *c.cùm dilectus,iuncta gloss.verb.constituerunt,de consuetud.*Fel.*in d.c.quod super his,n.4.* Piasec. *d.n 7. vers. quartò*: nam in quærendis valet statutum in præiudicium Ecclesiæ, quando non odio, sed bono zelo factum est.Couar. *in reg.possess.p.2.§.4.n.9.vers. tertiò*, Mench.*vsufreq.c.9.* Menoch. *cons.350.n.6.* Cald. Pereira *de empt.c.8. n.33. & 37. & cons.48 n.22.* Ceued. *practicarum quæstionum lib.1 q.35.n.19.&* 20. Verùm ab hac resolutione meritò discedit Curt. *d. sect.3.*

n. 13. ex eo, quia huiusmodi statutum generale præiudicans Ecclesiæ esset irrationabile, ideóque non valeret, *c.* 1. cum ibi not. *de constit. in 6. cap. erit autem lex, dist.* 4. Non obstat tamen *d. c. cum dilectus*, quia procedit eo quòd patronus id petit tempore fundationis ab Episcopo, qui potest consentire fauore fundationis & constructionis nouarum Ecclesiarum, per ea, quæ resoluunt Rebuff. *in tract. de pacificis possess. n.* 111. Perez. *l.* 1. *vers. de quibus in foro, tit.* 6. *Ordin. pag.* 147. Nec etiam obstat illa Doctorum resolutio, quod in quærendis valet statutum in præiudicium Ecclesiæ, quia procedit in casibus particularibus, in quibus nulla fit prohibitio à iure, & possunt Prælati desistere à tali præiudicio: nos verò loquimur vbi fieret statutum generale pro aliqua Ecclesia, diœcesi, vel prouincia, per quod fieret præiudicium irreparabile, & illud quidem in omnibus casibus contingentibus.

35 *Quartò*, quando Episcopus statueret contra Canones, qui conditi sunt principaliter in fauorem clericorum, & illud statutum à subditis clericis acceptaretur, dummodo principaliter conditi non fuissent in fauorem publicum, vel Ecclesiæ. Curte *dict. sect.* 3. *n.* 28. quia fauori suo quilibet potest renuntiare, *c. Ad apostolicam, de regular. l. si quis in conscribendo, C. de pactis*, & ius publicum pactis priuatorum tolli, vel mutari non potest, *l. ius publicum, ff. de pactis, c. si diligenti, de foro compet.*

36 *Quintò*, quando statutum Episcopi contra Ius esset conforme consuetudini, quæ contra Ius in illa Ecclesia inducta est. Felin. *in d. c. quod super his, n.* 10. *in fine*, Butr. *in d. c. dilectus, col.* 10. *vers. ex quo infertur*, Curte *dict. sect.* 3. *n.* 24. Piasec. *d. n.* 7. *in fine*.

37 *Sextò*, quando Episcopus statueret circa aliquod dubium Iuris, quia tunc super hoc dubio eius statutum disponēs in alteram partem valeret. Phil. Prob. *in c. vnic. n.* 48 *& seq. de clericis non resid. in* 6. Felin. *in d. c. quod super his, n.* 9. *circa fin.* Hoied. *de incompatib. benef. p.* 1. *cap.* 17. *n.* 12. Curt. *d. sect.* 3. *num.* 23. Piasec. *d. num.* 7. *vers. septimo.*

38 *Septimò*, quando statutum adderet Iuri communi imponendam nouam pœnam, gloss. *in Clement. ne Romani, verb. tolli, de elect.* Curt. *d. sect.* 3. *n.* 22. Duen. *regul.* 151. Henric. Boer. *p.* 3. *art.* 1. *concl.* 13. quia lex superioris per pœnæ adiectionem potest iuuari ab inferiore, Perez *l.* 1. *tit.* 1. *lib.* 5. *Ord. pag.* 23. Gutier. *pract. lib.* 2. *q.* 1. *n.* 14. Sanch. *de matrim. lib.* 3. *disp.* 47. *n.* 12. Fr. Molin. *de ritu nupt. lib.* 2. *differ.* 7. *n.* 63.

39 *Octauò*, quando Episcopus statueret contra Canones in casibus, in quibus de Iure potest dispensare, Curte *d. sect.* 3. *num.* 21. Qui autem sint casus, in quibus potest Episcopus dispensare contra Ius commune, adduco ego ipse *alleg.* 35.

ALLEGATIO XCIV.

Episcopus an teneatur stare locationi prædecessoris.

SVMMARIVM.

1 *Episcopi successor non tenetur stare locationi prædecessoris, nisi tribus concurrentibus, primo quod locatio fuerit facta nomine Ecclesiæ, secundo quod sit facta pro vtilitate Ecclesiæ, tertio quod pecunia sit conuersa in vtilitatem Ecclesiæ.*

2 *Successor in beneficio tenetur stare locationi, quando Sum. Pont. concederet licentiam locandi ad tot annos, eo adiecto, vt illis durantibus conductor à nemine molestaretur.*

3 *Successor in beneficio tenetur stare locationi pro anno incæpto.*

4 *Successor in beneficio tenetur stare colono, existente loci consuetudine.*

5 *Prælatus, vbi tenetur stare locationi prædecessoris, potest de nouo exigere à conductore pensionem prædecessoris anticipatè solutam.*

6 *Prælatus sciens se repudiaturum prælaturam, non obligat successorem, etiamsi faciat locationem nomine Ecclesiæ.*

7 *Conductor anticipatè pensionem soluens, si à successore pro ea de nouo obligetur, habet recursum contra hæredes locatoris, si soluendo fuerint.*

8 *Successor in beneficio recipiendo pensionē, videtur consentire locationi pro anno, pro quo illam recipit.*

9 *Scholaris si locauerit fructus sui beneficij, vt posset in litterarum studio viuere, vel illic gradum sumere, si intra locationis tempus decedat, successor in illo beneficio tenebitur stare locationi.*

10 *Canonici Ecclesiæ Cathedralis, vel Collegiatæ locantes fructus suarum præbendarum, nullo casu huiusmodi locationibus successores obstringunt.*

11 *Hæredes, vel fideiussores Prælati, qui fecit locationē, si ipse decedat ante illius impletum tempus, non tenentur de euictione, neque conductor ab eis petere potest quantum sua intersit locationem impleri.*

12 *Prælatus, siue Rector, si ex causa renunciationis, vel permutationis liberè dimittat suum beneficium, eius hæredes, & fideiussores in locatione de eo facta tenentur de euictione locatoribus.*

13 *Prælatus quando bona sui beneficij locat tanquam libera, tunc eius hæredes, & fideiussores de euictione tenentur.*

14 *Locator beneficij, seu maioratus quando pro securitate vita sua, & validitate totius temporis contractus locationis bona sua generaliter, siue specialiter obligauerit, vel fideiussores dederit pro solutionibus anticipatis, tunc eius fideiussores tenentur stare conuentioni.*

15 *Conductor poterit recedere à locatione in illis casibus, in quibus mortuo locatore successor non tenetur illi stare.*

REGVLARITER Prælatus successor, aut quilibet beneficiarius, non tenetur stare locationi, vel conductioni prædecessoris, si nomine proprio locauit fructus, & redditus Episcopatus, vel beneficij in suam vtilitatem ad tempus iure, vel Synodali Constitutione permissum, ipseque ante tempus locationis expletum decedat. Quando verò Prælatus administrationem habens, non nomine proprio, sed vti Rector, & nomine Ecclesiæ, debita Iuris solemnitate seruata, locationeque ad tempus iure permissum facta, contraxit, ac locauit, eius successor tenetur stare locationi. Dixi, *debita Iuris solemnitate seruata*, quia quatuor concurrentibus illam seruari in hac materia conuenit: primò, quod locatio fuerit facta nomine Ecclesiæ secundò, quod sit facta pro vtilitate Ecclesiæ, tertiò quod pecunia sit conuersa in Ecclesiæ vtilitatem, quartò quod interueniat auctoritas Superioris. Colliges hæc ex gloss. *verb. terminum, in c. vlt. ne Prælati vices suas*, Couar. *var. lib.* 2. *c.* 15 *n.* 6. Molin. *de primogen. lib.* 1. *c.* 21. *à principio*, Caroc. *de locato, p.* 3. *tit. de rebus Ecclesiæ locandis, q.* 1. *cum sequentibus*, Mich. Grass. *tom.* 2. *commun. opin. lib.* 4. *tit.* 43. *n.* 40. *pag.* 667. vbi Vin. *n.* 123. *pag.* 661. Spin. *in specul. testament. gloss.* 19. *princip. n.* 41. Card. *in praxi iudic. & aduocatorum, verb. fructus, n.* 23. *& verb. locatio, num.* 6. Marc. Anton. Genuen. *in praxi curiæ Archiepisc. Neap. cap.* 97. Caualcan. *decis.* 44. *n.* 4. *p.* 1. *& in decis.* 25. *à n.* 1. *part.* 5. Gutier. *Canon. lib.* 1. *cap.* 36. & remissiuè *de tutelis part.* 2. *c.* 20. *num.* 10. Cardin. Puteus *decis.* 176. & 181. *p.* 1. Aloys. Ricc. *in collect. decis. p.* 4. *collect.* 1007.

& collect. 1055 in fine, & in praxi fori Eccleſiaſt. deciſio. 117. in prima edit. & reſolut. 97. in ſecunda edit. Flaminin. de reſignat. lib. 1. quæſt. 16. numer. 47. Surdus deciſ. 33. num. 7. & deciſ. 40. num. 7. & deciſ. 152. num. 1. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 37. à num. 8. & cap. 606. num. 1. cum ſeqq. Bonacina de contract. diſp. 3. q. 7. punct. vltimum. 10. verſ. reſpondeo ſecundò, nouiſſimè me citato in hoc loco, Ciarlin. controu. forenſ. lib. 1. c. 93. num. 12. cum ſeqq. Morl. in emporio iuris, part. 1. tit. 10. quæſt. 2. num. 20. Doct. Barboſ. in l. ſi filiofamilias, §. vlt. à n. 17. ff. ſoluto matrim. Marc. de Iuriſdict. p. 4. caſu 98. n. 8. & in votis nouiſſimarum deciſionum voto 180. Cardin. Tuſchus practic. concluſ. verb. locatio, concluſ. 419. Stephan. Quarant. in ſumma Bullarij, verb. Alienatio, num. 19. Molin. de Iuſtitia, tract. 2. diſp. 492. verſ. quod denique, Mar. Anton var. reſol. 45 n. 1. Ioan. Bapt. Ferret. conſ. 317. vol. 2. Valer. Reginald. in praxi fori pœnitent. lib. 25. cap. 34. num. 528. cum ſeqq. Azor. inſtitut. moral. p. 3. lib. 8. de locato, & conducto, c. 6. n. 7. Rebell. de obligat. inſtit. p. 2. lib. 14. quæſt. 11. num. 17. Cald. Pereira quæſt. forenſ. lib. 2. quæſt. 32. & de empt. cap. 26. numer. 5. Cardin. Manric. de tacitis, & ambiguis conuent. Marc. Anton. Genuenſ. in practicab. Eccleſiaſt. q. 137. plures ex antiquioribus refert Cened. ad Decretal. collect. 76. n. 5.

2 *Primò* limita, quando Summus Pontifex concederet licentiam locandi ad tot annos, & vt dicto tempore durante conductor à nemine, nec à ſucceſſoribus in beneficio moleſtari poſſit, Mandoſ. de Signatura gratia, tit. de indulto locandi, verſ. ſupponamus, Quaranta d. verb. Alienatio rerum Eccleſiæ, n. 39. verſ. quando, Aloyſ. Ricc. d. reſol. 97. n. 4.

3 *Secund.* limita, quando inchoatus eſſet annus, vel laborerium, & res non eſſet amplius integra, & præſertim ſi recollectio fructuum eſſet de proximo, quo caſu pro anno incepto ſucceſſor in beneficio tenetur ſtare locationi, Franc. Marc. Delphin. deciſ. 196. colum. fin. p. 1 Marc. Anton. Genuenſ. in praxi, dict. c. 97. n. 3. Caualcan. deciſ. 44 n. 32 p. 1. Quarant. vbi proximè, Piaſec. in praxi noua Epiſc p. 2. c. 5. num 32. verſ. tertius caſus, Marc. Anton. d reſol. 45 n. 3. Ozaſc deciſ. 81. n. 10. Bonacin. d. q 7. punct. vlt. n. 10. verſ. hac doctrina, Gratian. d. cap. 606 num 9. me citato in hoc loco, Ciarlin. d. cap. 93. num. 15 Aloyſ. Ricc. d. reſol. 97. n. 5. qui hoc ad ipſum conductorem extendunt, ſcilicet vt pro anno cœpto non poſſit recedere à locatione, vt quia fortè videret parum vtilitatis conſequuturum, de quo etiam Quaranta dict. verb. alienatio, num. 19 verſ. & hic caſus, Bonacin. d. num. 10 verſ. hac doctrina, Gratian. dict. cap. 606. num. 16. me citato in hoc loco, Ciarlin. d. cap. 93. num. 17.

4 *Tertiò* limita existente conſuetudine loci, quæ obſeruet, vt ſucceſſor in beneficio teneatur ſtare colono, Franc. Marc deciſ. 144 p. 1. Quarant. d. n. 16. in fin. Aloyſ. Ricc. d. reſol. 97. n. 7.

5 Aduertendum in hac materia eſt, quod vbi Prælatus tenetur ſtare locationi prædeceſſoris, poteſt de nouo exigere à conductore penſionem prædeceſſori anticipatè ſolutam, Gig. de penſion. quæſt. 88 à num. 1. Cardin. Tuſch. dict. concl. 419. num. 15. Surd. deciſ. 326. num. 79.

6 vbi n. 80. reſoluit quod † Prælatus ſciens ſe repudiaturum Prælaturam, non obligat ſucceſſorem, etiamſi faciat locationem nomine Eccleſiæ. Bonacina d. num. 10. verſ tertiò, Gratian. d. c. 606. n. 11. Barth. Scapuc. de ſing. ſucceſſ ampl. 16. num. 5. & 6. me citato in hoc loco, Ciar-

7 lin. dict. cap. 93. num. 16. † Habebit tamen conductor recurſum contra hæredes locatoris, ſi ſoluendo fuerint, ſecundùm reg. l. pro hæreditariis, Cod. de hæred. D. Barboſa, in l. ſi filiofamil. § fin. num. 2. ff. ſolut. matr. Surd. d. deciſ. 326. n. 47. Cald. Pereira de emption. c. 25. num. 6.

8 Succeſſor in beneficio recipiendo penſionem, videtur conſentire locationi pro anno, pro quo illam recipit. Caualcan. d. deciſ. 25. n. 3. Marc. Anton. d. reſ. 45 à n. 4. Surd. deciſ. 33 n. 1. & deciſ. 264. n. 13. & deciſ. 265. n. 15. Pur deciſ. 180. p. 1. quia quando locatio non obligat ſucceſſorem, tunc Prælatus recipiendo penſionem, non cenſetur illam confirmare vltra tempus perceptæ penſionis, Surd. deciſ. 33. n. 9.

Singulare eſt, quod Scholaris ſi locauerit fructos ſui beneficij per triennium, vel aliud minus tempus, & pecunias illius temporis receperit, vt poſſet in literatum ſtudio viuere, vel illic gradum ſumere, ſi intra hoc tempus decedat, ſucceſſor in illo beneficio, quamuis nullum ius à prædeceſſore haberet, tenebitur ſtare illi locationi, quia cenſetur facta in vtilitatem Eccleſiæ, Rebuff. de priuilegiis ſcholarium, priuil. 16. 9

Canonici Eccleſiæ Cathedralis, vel Collegiatæ locantes fructus ſuarum præbendarum, nullo caſu huiuſmodi locationibus ſucceſſores obſtringunt, quia fructus huiuſmodi ſemper ad eorum pertinent vtilitatem, Abb. in cap. ex literis, num. 7. & ibi Dec. n. 9. de probat. D. Barboſ. dict. §. fin. num. 27. ad fin. Tuſch. dict. concluſ. 419 n 16. 24. & 25. vbi etiam extendit ad omnem ſimplicem beneficiatum, qui non habet adminiſtrationem. 10

Quæres opportunè, an hæredes, vel fideiuſſores Prælati qui fecit locationem, ſi ipſe decedat ante impletum tempus illius locationis, in caſu quo eius ſucceſſor illi non tenetur ſtare, teneantur de euictione, ita vt conductor aduerſus eos poſſit habere recurſum, & ab eis petere quãta ſua interſit locationem impleri intra tempus præfinitum. In qua quæſtione dicendum puto, prædictos hæredes, vel fideiuſſores ad nihil teneri, vt reſoluunt Anton. in c. vlt. n. 9. ne Prælati vices ſuas, & ibi Innocent. Gutier. canon. lib. 1. c. 36. num. 23. ſequitur D. Barboſ. in d. §. fin. n. 21 ad finem. Pro quibus illud facit, quod talis locatio finita fuit morte locantis, ac ſi res ipſa locata periiſſet, vt alias inquit Iuriſconſult. in d. l ſi quis domum, §. 1. ff. hoc tit. ac proinde hæredes, ſiue fideiuſſores locantis non tenebuntur, quia cogitare debebat conductor euenire poſſe ante declaratum tempus locationis locatorem poſſe decedere, cuius morte locatio extingueretur, d. §. 1. Quo fundamento in hæredibus poſſeſſoris maioratus idem amplexus eſt Molina de primog lib. 1. c. 21. n 8. & 9. Per quod fundamentum idem dicendum eſt, etiamſi conductor in re locata plures expenſas fecerit, quaſi toto tempore locationis fruiturus, nec enim eas ab hæredibus locatoris conſequetur, tradit Valaſc. de iure emphyt. q. 25. n. 15. ſequitur Molina, d. n. 9. Licèt contrarium in praxi ſeruari dicat ipſe Valaſc. ne quis cum alterius iactura locupletetur, contra regulam locupletari, de reg. iuris in 6. & propter æquitatem l. ſi me & Titium, & l. ſi cum ſeruum, ff. ſi certum pet. 11

Declarabis tamen *primò* ſupra poſitã reſolutionem, vt non habeat locum eo caſu, quo Prælatus, ſiue Rector ex cauſa renunciationis, vel permutationis, vel ex alia cauſa liberè dimittat ſuum beneficium, quia tunc hæredes, & fideiuſſores ipſius de euictione tenebuntur: ratio eſt, quia propter factum voluntarium conductor non potuit frui re conducta intra tempus in locatione declaratum, in qua ſpecie procedere poteſt, l. qui fundum, 32. ff. locat multum enim refert an Prælatus moriatur, an verò voluntariè dimittat beneficium; hoc enim voluntate, ſiue facto partis contingit, illud verò voluntate Dei, quam declarationem tenent Gutier. d. c. 36. n. 25. cum ſeqq D. Barboſ. d. §. fin n. 22. 12

Secundò declarabis non procedere quando Prælatus bona ſui beneficij locat tanquam libera, quia tunc hæredes, & fideiuſſores de euictione tenebuntur, quod probari poteſt ex doctrina l. ſi quis domum, §. fin verſ. quid tamen, ff. locati, per quæ idem in poſſeſſore maioratus locante bona maioratus tanquam libera, tenuit Molina, d. c. 21. n. 11. & in noſtra ſpecie probauit Gutier. d. c. 36. n. 19. 13

Tertiò

14 *Tertiò* declarabis, non procedere quando locator beneficij, seu maioratus pro securitate vitæ suæ, & validatione totius temporis contractus locationis, bona sua generaliter, siue specialiter obligauerit, vel fideiussores dederis pro solutionibus anticipatis, vel pro interesse locationis totius temporis conuenti; nam tunc conuentio seruanda erit, ex *d. l. §. conueniat, ff. depositi, & l. semper in stipulationibus. ff. de regulis iuris, cum similibus*. Extra tamen hos casus obligatio generalis, vel specialis bonorum, vel fideiussores præstiti simpliciter pro securitate locationis, nihil quoad euictionem operabuntur: ratio est, quia sunt accessoria contractus, quo extincto ex natura ipsius, accessoria vt extingantur necesse est, iuxta vulgaria iura, & *l. si homo mortuus, ff. de verbor. oblig.* vt ex Anchar. tenet Gutier. *d. c. 36. n. 20. cum seqq.* Vnde erat optima cautela, vt aduertit Gutier. *ibid. n. 29.* quod si clerici in prædictis casibus velint sibi prouidere, quando locant fructus suorum beneficiorum in triennium, iuxta *d. Extrauag. Ambitiosæ*, pactum illud in locationibus adjiciant, vt si ante tempus in locatione declaratum decesserint, aut promoti fuerint ad aliud beneficium, aut prælaturam, siue alio quocunque modo contingat beneficia illa detinere, & possidere, quod ad nihil teneantur ratione euictionis, siue interesse, imò potius ipsi, bona sua, hæredes, & fideiussores liberi remaneant.

15 *Vltimò* aduertendum duxi, quod in illis casibus, in quibus Prælati successor non tenetur stare locationi per prædecessorem factæ, ita similiter nec conductor; quinimò poterit ab ea recedere, etiam inuito successore, vt æqualitas inter eos seruetur, & ne contractus claudicare videatur, *l. Iulianus, §. si à pupillo, ff. de actionib. empti*, notant Molin. *d. c. 21. n. 4.* Gutier. *d. c. 36. n. 12.* refert plures D. Barbosa *dict. §. fin. num. 20.* An autem, & quando successor in Episcopatu teneatur ad pensiones decursas tempore prædecessoris Vide infrà *alleg. 120.*

ALLEGATIO XCV.

Episcopus rerum Ecclesiæ alienationem quibus casibus facere possit.

SVMMARIVM.

1 *Doctores referuntur de bonorum Ecclesiasticorum alienatione tractantes.*

2 *Alienandi omnis modus etiam in casu licito, & seruatis iuris solemnitatibus, inconsulto Romano Pontifice hodie regulariter prohibetur.*

3 *Ecclesiarum res vltra triennium locari, aut alienari non possunt.*

4 *Triennium infra quod permittitur Ecclesiarum res locari, est computandum ex tribus fructuum collectionibus.*

4 *Locatio rerum Ecclesiæ facta vltra triennium, in totum vitiatur, nec quoad triennium sustinere potest.*

6 *Dicto*, omninò, *omni ex parte alienationem comprehendit.*

7 *Negatiua quæ adiungitur dictioni*, aliquid, *etiam in qualibet minima parte verificatur.*

8 *Locationem rerum Ecclesiæ factam ad plures annos, validam manere quoad dictum triennium, qui tenuerint, ostenditur.*

9 *Emphyteusis concessa in quartam, vel quintam generationem, quoad tertiam præmissam valida est.*

10 *Donatio facta absque insinuatione vltra quingentos aureos in excessu solùm vitiatur, & firma remanet in summa à iure permissa.*

11 *Concordantur prædictæ opiniones sub distinctione.*

12 *Tempus inutile ab vtili inseparabile dicitur, quando constiterit contrahentes ad minus tempus non esse contracturos.*

13 *Locatio rerum Ecclesiæ in totum corruit, si vltra triennium fiat, quando tunc datur vnicum pretium, seu merces.*

14 *Alienare prohibitus si loces ad longum tempus, locatio in totum vitiabitur.*

15 *Tempus licitum ab illicito separari dicitur, si ex coniecturis appareat contrahentes etiam pro tempore licito contracturos.*

16 Extrauag. ambitiosæ, *ibi*, nullius momenti, de rebus Ecclesiæ non alien. *declaratur.*

17 *Locatio rerum Ecclesiæ si fiat ad duo triennia, eo adiecto pacto, vt post primum triennium incipiat secundum, omnino inualida est.*

18 *Triennium, intra quod Ecclesiarum res possunt alienari, ad vnum, vel duos annos per statuta Episcoporum limitari valet.*

19 *Fructus Ecclesiarum an vltra triennium, intra tamen modicum tempus, alienari possint, ostenditur, &* n. 20. & 21.

22 *Ecclesiæ res inconsulto Romano Pontif. in emphyteusim dari possunt in casibus à iure permissis, & de bonis solitis ab antiquo dari in emphyteusim, & cum euidenti Ecclesiæ vtilitate.*

23 *Alienari possunt Ecclesiarum res causa necessitatis ipsarum Ecclesiarum, vt si debitum vrgeat ab ipsis Ecclesiis contractum vel causa pietatis, aut pro redemptione captiuorum, aut alimonia pauperum, vel quando res essent inutiles, aut incommoda ipsis Ecclesiis.*

24 *Ecclesiarum res ex causa maioris vtilitatis alienari possunt.*

25 *Contractus si sint vtiles Ecclesiæ, etiamsi fiant sine solemnitate sunt validi.*

26 *Emphyteusis perpetua bonorum Ecclesiæ concedi potest de rebus incultis parum vtilibus Ecclesiæ.*

22 *Contractus vt videatur vtrum sit vtilis, vel damnosus Ecclesiæ, inspici debet tempus celebrationis ipsius.*

28 *Emphyteusis fieri non potest de manso, seu passalibus Ecclesiæ, nec præscriptio aut præscriptus titulus admittitur.*

29 *Ecclesiæ res solita concedi in emphyteusim cum beneplacito Apostolico semel impetrato, si ad Ecclesiam reuertantur, possunt iterum emphyteuticari absque solemnitate requisita in alienatione rerum Ecclesiasticarum.*

30 *Iuramentum de non alienando sine Papa licentia non continet solita alienari.*

31 *Bona si sint solita venire in diuisionem, sufficit vt in futurum etiam diuidi debeant.*

32 *Res semel effectæ alienabiles cum solemnitate, efficiuntur perpetuò alienabiles absque solemnitate, dummodo solitum non alteretur.*

33 *Res Ecclesiæ semel alienabilis si cessauit prima causa concessionis, iterum alienari non potest.*

34 *Vtilitas Ecclesiæ euidens tempore vltimæ concessionis debet adesse in noua concessione rei emphyteuticæ, & non sufficit adesse in antiqua.*

35 *Practica ponitur, qua vtuntur Episcopi in præstando assensu super re solita alienari.*

36 *Solita concedi in emphyteusim vt bona dicantur, sufficit vnica concessio, & esse elapsos quadraginta annos.*

37 *Res Ecclesiæ, quæ seruando seruari non potest, inconsulto Romano Pontifice alienari permittitur.*

38 *Res Ecclesiæ, quæ seruando seruari non potest, dicitur*

tur mobilis,quæ non durat triennio,vel vſu conſumitur,& non fructificat.

39 *Pretioſæ res mobiles,cùm immobilibus æquiparentur, ſine cauſa,& ſolemnitate alienari non poſſunt.*

40 *Pecunia regulariter eſt de rebus,quæ ſeruari non poſſunt,quia reſenta nihil operatur.*

41 *Pecunia , quæ eſt deſtinata ad emptionem ſtabilium, cenſuum , vel mobilium pretioſorum connumeratur inter immobilia , vel mobilia pretioſa , & tunc non poteſt alienari ſine ſolemnitate.*

42 *Pecunia minoris comparandorum prædiorum cauſa deſtinata,abſque decreto alienari non poteſt.*

43 *Pecuniæ magna quantitas,quæ eſt in Eccleſiæ proprietate,non in fructu, abſque aſſenſu Apoſtolico alienari non poteſt.*

44 *Pecunia in banchis campſorum poſita cenſetur iure rerum immobilium.*

45 *Pecunia , quæ ſeruatur pro aliqua futura neceſſitate, vel pro conſeruando magis patrimonio , aut pro locatione ad pompam , cenſetur iure rerum immobilium.*

46 *Redditus annui inter immobilia connumerantur , & ideo ſine cauſa alienari non poſſunt : idem de iuribus,& actionibus ad immobilia.*

47 *Pœna contra alienantes Eccleſiæ bona abſque ſolemnitatibus requiſitis quæ ſint in Extrauaganti* Ambitioſæ , de rebus Eccleſiæ, *conſtituta , oſtenditur.*

48 Extrauagans Ambitioſæ , de rebus Eccleſiæ non alienandis , *an fuerit vbique recepta, oſtenditur,& n.49.*

50 *Eccleſiæ res immobilis parua cum conſenſu Epiſcopi, abſque ſolemnitatibus alienari poteſt.*

51 *Res exigui,ſeu modici valoris,quæ dicantur , arbitrio iudicis relinquitur.*

52 *Repudiare legatum, vel hæreditatem,aut rem Eccleſiæ non incorporatam,poteſt Prælatus abſque ſolemnitatibus.*

53 *Statutum in præiudicium Eccleſiæ valet in quærendis, quando laici non odio Eccleſiæ,ſed bono zelo faciunt.*

54 *Eccleſiarum res non ſolum acquiſitæ , ſed etiam acquirendæ, non poſſunt abſque ſolemnitatibus alienari.*

55 *Permutatio inter Rectores Eccleſiarum de bonis Eccleſiaſticis licitè fieri poteſt.*

56 *Aſſenſus Apoſtolicus non requiritur in alienatione ab vna Eccleſia alteri Eccleſiæ facta.*

57 Cap.caſellas,10. q.2.& c.ſine exceptione,12. q. 2. *declarantur.*

58 *Eccleſiarum res ſine ſolemnitatibus alienari poſſunt, quando ſumma alienandi neceſſitas inſtaret, & Papa de facili adiri non poſſet.*

59 *Bona relicta,& donata Eccleſiæ,quæ eſt incapax retinendi etiam in communi,poſſunt alienari ſine ſolemnitatibus,& pretium conuerti in Eccleſiæ neceſſitatem.*

60 *Regulares ipſorum bona alienare poſſunt ex pluribus priuilegiis ſibi conceſſis.*

*Regulares indigentes victu, nec reperientes qui credito illis tribuat,nec valentes conſenſum expectare ſummi Pont.an poſſint abſque dicto conſenſu, & abſque incurſu cenſurarum res pretioſas in pignus tradere, aut pecunias ad cambium ſumere , ſi aliter non reperiant,*ibid.

61 *Eccleſiarum bona reſtitutioni ſubiecta,abſque ſolemnitatibus reſtitui poſſunt.*

62 *Alienari poſſunt Eccleſiarum res ob remunerationem meritorum.*

63 *Tranſactio poteſt abſque ſolemnitatibus fieri ſuper aliquare Eccleſiæ , cuius poſſeſſio non ſit penes ipſam.*

64 *Caducitatis remiſſionem emphyteutæ Eccleſiæ poteſt ſolus Prælatus ſeu Rector , abſque ſolemnitatibus facere.*

65 *Emphyteuta excuſatur à commiſſo,ſi Prælatus etiam ſolus abſque Capitulo recipiat penſiones poſt commiſſum decurſas.*

66 *Eccleſiæ res,quæ inconſulto Romano Pontifice alienari non poſſunt remiſſiuè.*

67 *Bona menſæ Epiſcopalis ſunt , quæ principaliter ad illius ſuſtentationem ſunt deputata , & nullum alium Rectorem habent præter ipſum Epiſcopum.*

68 *Bona de menſa Eccleſiæ dicuntur ea , quæ perpetuò vnita fuerunt Eccleſiæ,atque ita, quæ nunquam alteri ab Eccleſia poſt à ſe quæſitum dominium conceſſa fuerunt.*

69 *Alienare , aut in perpetuam emphyteuſim concedere non poteſt Prælatus ea , quæ ſunt de menſa Eccleſiæ.*

70 *Capituli aſſenſus vltra Apoſtolicum requiritur in alienatione bonorum menſæ Epiſcopalis ſeparatæ à menſa Capitulari.*

71 *Aſſenſus Apoſtolicus ſuper alienatione rerum Eccleſiæ de ſtylo Curiæ Romanæ quando concedatur , & quibus perſonis,oſtenditur.*

72 *Aſſenſus Apoſtolicus ex lapſu triginta , vel quadraginta annorum cum poſſeſſione præſumitur.*

73 *Solemniter omnia interueniſſe præſumuntur ex longiſſimo temporis curſu, niſi ex inſpectione inſtrumenti appareat ſolemnitatem non interueniſſe.*

DE bonorum Eccleſiaſticorum alienatione tractant Redoan.*in ſpeciali tract. de rebus Eccleſiæ non alienand.*Peret.*in commentar.ad Extrauag. Ambitioſæ, illo tit.* Nauar.*de alienat rerum Eccleſ.*Villalob.*tom.1. communium opinion lib.1.tit.1.n.35.cum ſequent. pag.249.* vbi Bonacoſ.& Suar.*à num.51.*Valdeſ *ad Xuar.p.2.pag.97.* Menoch. *de arbitrar. caſu 172.* Rebuff. *in compendio alienat.*Maſcard.*de probat.concl.75.*Perez.*lib.30. tit.2. l.1. Ordin. pag.51.*Quaranta. *in ſumma Bullarij , verb. alienatio rerum Eccleſiæ,*Azor.*inſtit. moral.p.2. lib.9. cap.1. cum ſequent.* Camill. Borell. *in ſumma omnium deciſ.tit.15.de rebus Eccleſiæ non alienan.* Aloyſ.Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſiaſt. deciſ.1. cum multis ſequent.in vtraque edit.*Marc.Anton.*variar. reſol. lib. 1. reſolut.21.*Franc.Leo.*in theſauro fori Eccleſiaſt.part.1. c.15.*Valer.Reginald.*in praxi fori pœnitent.lib.30 tr.3. num.61.cum ſequentibus,*Vgolin.*de poteſtate Epiſcopi, c.14.§.4.cum ſequentibus,*Molin *de Iuſtit. tract.2. diſput.465.cum ſeqq.* Gutier. *de iurament. confirmat. p.1. c.52.& practic.lib.1 q.8.*nouiſſimè Bonac. *tr.de alien. bonorum Eccleſiaſt.*nouiſſimè me pluries citato *in hac alleg.*Ciatlin.*contron.forenſ.lib.1.c.105.per tot.* nouiſſimè etiam Marcel. Vulpe *in praxi iud. fori Eccleſ. c.7. per tot.*Lezana *in ſum.qq.Reg.tom.1.c.10.*Amat.*conſ.63. & ſeq.*Ant.Nauar.*alleg.30.cum ſeq.*Ioan.Baptiſta Thoro *in compendio dec.Neapol.verb. Alienatio rei Eccleſiæ,*Intrigl.*dec.44.*Camill.de Laratha *conſ 37.* Theſaur. *q.forenſ.lib.3.q.37.*Fachin.*lib.1.conſ.71.& lib.3.conſ.24. & 45.*Valenzuel.*conſ.3.p.1.*nouiſſimè me ſæpiſſimè citato *in hac alleg.* Caſtro Palao *in opere morali,tom.2. tract.12,q.vnica,puncto 14. & 15.* 1

Nullus olim poterat res , aut bona Eccleſiæ inconſulto Epiſcopo alienare, *cap. Abbates,& cap.placuit,12. q.2.* Epiſcopus verò eas tantùm res Eccleſiæ ſuæ alienare, aut ſubditis alienandi facultatem concedere poteſt,quæ Eccleſiæ plus incommodi,quàm vtilitatis afferrent , & ea de cauſa vt meliora proſpiceret,*cap. ſine exceptione, cum ſeqq.cap. non liceat Papæ, ead. cauſa , & quæſt.* aut ſi de propriis rebus tantùm Eccleſiæ contuliſſet , quantum alienare voluerat,*cap. ſi quis in qualibet, ead. cauſa & q.* ſed neque id poterat Epiſcopus facere abſque conſenſu Capituli , *dict. cap.* 2

cap. placuit; eadem quoque lex Romano Pontifici cir-
ca res Apostol. Ecclesiæ ponitur, teste Symmacho Papa,
in d. c. liceat Papa. Sed quoniam non recto iudicio ple-
rumque bona Ecclesiarum in graue earum damnum
etiam ab Episcopis alienabantur, & propter aliena-
tiones huiusmodi grauia detrimenta patiebantur, &
plerique ambitiosa cupiditate detenti, immobilia &
pretiosa mobilia Deo dicata, ex quibus Ecclesiæ, mo-
nasteria, & pia loca reguntur, atque illustrantur, & eo-
rum ministri aluntur, profanis vsibus applicare, atque
cum maximo illorum ac diuini cultus detrimento ex-
quisitis mediis vsurpare, aut alienare non verebantur,
propterea Rom. Pont. Paul. II. in extrauag. Ambitio-
sæ, de rebus Ecclesiæ non alien. expressè prohibuit, om-
nium rerum, & bonorum Ecclesiasticorum alienatio-
nem, aut omne pactum per quod ipsorum dominium
transfertur, concessionem, hypothecam, locationem, &
conductionem vltra triennium, necnon infeudatio-
nem, vel contractum emphyteuticum, nisi in casibus in
ea expressis, vt probat Molin. d. tract. 2. disp. 468. n. 6. &
etiam alienare, ac in feudum, vel emphyteusim quocun-
que prætextu, vel causa quæcunque bona ad Ecclesias
inferiores, & quæuis loca pia nunc, vel deinceps spe-
ctantia concedere, vel vltra triennium locare, & con-
cessiones huiusmodi renouare, vel prorogare, cum plu-
rium pœnarum impositione, prohibet Vrbanus VIII.
constitut. 51. incip. Humana, Kalend. Nouembris 1625.
Horum primus est locationis, & conductionis infra
3 triennium, cum † res Ecclesiarum vltra triennium
non possint quoquo modo locari, aut alienari, Couar.
variar. lib. 2. cap. 16. num. 4. Mascard. de probat. conclus.
603. n. 26. Henriq. in summa, lib. 13. c. 40. § 1. Aucu-
dan. de exequendis mand. part. 1. c. 4. n. 37. Perez, tit. 7.
libro 5. Ordin. pag. 202. Vgolin. d. cap. 14. § 7. n. 5. vers.
quartò, Azor. instit. moral. p. 2. lib. 7. c. 10. q. 3. & p. 3.
lib. 8. c. 3. quæst. 10. Azeued. l. 3. tit. 3. lib. 1. noua recopil.
Cald. Pereira de resolut. emphyt. c. 2. n. 28. plures refert
Cencid. ad Decretal. collect. 76. num. 1. Caroc. de locato,
part. 2. sub tit. de rebus Ecclesiæ locandis, concl. 5. & 9.
Card. Tusch. tom. 5. concl. 406. Less. de iustit. lib. 2. c. 24.
dub. 11. n. 68. Scott. in selectas Constit. theorem 117. Ste-
phan. Gratian. discept. forens. tom. 3. c. 435. n. 1. Fachin.
cons. 71. n. 7. & 10. lib. 1. Mastrill. decis. 77. n. 8. Cardin.
Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 4. tit. 8. n. 53. Ca-
mill. de Laratha, cons. 37. n. 1. Iacob. Anton. de Mauro
alleg. 31. & 50. in addit. Marcell. Maurus alleg. 89. n. 5.
nuuissimè Bonac. d. tract. 2. q. vnic. punct. 2. n. 24. & Mar-
cell. Vulpe d. c. 6. à num. 17. Rota apud Marches. de
commission. p. 1. pag. 106. nisi in contrarium esset con-
suetudo, Paris. cons. 98. lib. 4. Aloys. Ricc. in praxi fori
Ecclesiastici decis. 113. n. 5. in prima edit. & resol. 98.
n. 5. in 2. edit.

4 Et huiusmodi triennium infra quod permittitur per
d. Extrauag. Ecclesiarum res locari, est computandum
ex tribus fructuum collectionibus, ita vt si ex quoli-
bet triennio vnus tantùm fructus percipiatur, tunc
triennium pro vno anno computari debet, & locatio
fieri potest vsque ad nouennium, ita Couar. d. cap. 16.
num. 6. Gutier. canon. lib. 1. cap. 8. num. 12. Azor. d. part. 2.
lib. 7. cap. 10. quæst. 8. & lib. 9. cap. 2. quæst. 2. Cardin. Man-
tica de tacitis, & ambiguis conuentionibus, tom. 1. lib. 5.
tit. 3. num. 22. Quaranta d. verb. alienatio rerum Eccle-
siæ, numer. 18. Cald. Pereira dict. cap. 2. num. 31. Nauarr.
de alienat. rerum Eccles. num. 11. Marc. Anton. Genuens.
in praxi Curiæ Archiepisc. Neapolit. cap. 60. num. 10.
Vasq. de redditib. c. 2. § 2. dub. 6. n. 30. Filliuc. tractat. 44.
cap. 2. q. 3. Bonacin. d. punct. 2. num. 24. vers. aduertendum
tamen.

5 Quæstio est dubia, an locatio facta vltra triennium,
in totum vitietur, aut quoad triennium sustineatur. In
qua Doctores in varias diuisi sunt sententias. In pri-
mis Bart. in authent. qui rem, num. 7. & ibi Iason. n. 21.
de sacrosanct. Ecclesiis, tenet hanc locationem in totum
nullam esse, sed quoad triennium sustineri, sequuntur
Matth. de Afflict. decis. 107. num. 2. Purpur. cons. 340.
num. 7. Pinel. in l. 1. part. 3. n. 75. in fine, C. de bonis ma-
tern. Gutier. in l. nemo potest, num. 53. ff. de legat. 1. Va-
lasc. de iure emphyt. q. 29. num. 15. Cardinal. Mantica d.
lib. 5. tit. 5. in princ. Azor. d. p. 3. lib. 7. cap. 10. quæst. 4. &
lib. 9. cap. 2. quæst. 4. Cald. Pereira de resolut. emphyt. c. 2.
n. 30. & de emp. c. 32. n. 32. Stephan. Gratian. discept. fo-
rens. cap. 162. n. 22. Camil. Borrell. in sum. omnium deci-
sion. tom. 1. tit. 19. n. 5. me citato pro contraria parte
hanc dicit sibi videri probabiliorem, Castr. Palao d. tract.
puncto 14. n. 7. & tenuit Rota apud Farin. decis. 30. p. 1.
& apud Marchesan. de commission. p. 1. pag. 108. vbi po-
nit, decisionem in Brixiensi locationis, 5. Octobris
1594. coram Peña, quæ disputat in vtramque partem;
& tandem cum hac remanet. Et hanc sententiam pri-
mò probant ex d. Extrauag. Ambitiosæ, ibi, nullius om-
nino sit roboris, & momenti; vbi † dictio illa, omninò, 6
indistinctè omnes annos comprehendit, ac omni ex
parte locationem annullat, iuxta notata per me in re-
miss. de dictionibus, & clausulis, dict. 206. Secundò ex
Clem. 1. C. de rebus Ecclesiæ non alien. vbi dicitur quod
† nec recipienti ius aliquod acquiratur, quia quando 7
negatiua adiungitur cum dictione aliquid, etiam in
qualibet minima parte verificatur, gl. verb. aut earum, in
Clement. 1. de foro competent. Vbi Cardin. notat Tira-
quell. in l. si vnquam, verb. omnia, n. 5. & n. 14. & faciunt
quæ adduxi Ego ipse dict. 14. n. 6. Tertiò adducitur tex.
in auth. de non alienandis, § emphyteusim ibi, neque quod
sit, habere aliquod penitus robur sinimus. Tandem facit;
quod in his, quæ pendent à voluntate duorum, & agi-
tur de obligatione contrahenda, si contractus non va-
let vt fit, nec valebit vt valere potest, notat Bart. com-
muniter receptus in l. 1. § si quæsita, ff. de verborum
oblig.

Contrariam opinionem, scilicet locationem rerum 8
Ecclesiæ factam ad plures annos, validam manere
quoad dictum triennium, tenuit Bald. in auth. si quas
ruinas, C. de sacrosanct. Eccles. sequuntur Paul. in auth.
qui rem, C. eodem tit. n. 7. vbi Decian. n. 23. Curt. iun. tr.
de feudis, p. 2. q. 6. Couar. in c. 16. n. 5. Sylvest. Aldobran-
din. cons. 79. num. 3. lib. 1. Tiraq. de retract. lig. § 23. gl. 1.
num. 12. Clar. in § emphyteusis, q. 6. & in § feudum, q. 13.
& in § donatio, q. 17. n. 2. Molina de primog. lib. 1. c. 21.
n. 28. vers. contrarium, alter Molina de iustitia, tract. 2.
disp. 467. col. 2. Rebell. de oblig. Iustit. p. 2. lib. 14. q. 6. Ga-
ma dec. 390. Card. Tusch. verb. locatio, concl. 456. in princ.
Perez l. 1. tit. 6. lib. 5. Ordin. pag. 203. col. 1. Steph. Qua-
ranta d. verb. alienatio rerum Ecclesiæ, n. 15. Vgolin. d.
c. 14. § 7. n. 5. vers. quæro.

Sic etiam emphyteusis concessa in quartam, vel
quintam generationem, quoad tertiam permissam va-
lida est, auth. de non alienandis, § quod autem, collat. 2.
Couar. d. c. 16. n. 5. ad finem. Molina d. c. 21. n. 34. Gam. de-
cis. 72. n. 2. Cald. Pereira d. c. 32. n. 33. & de nomin. q. 19.
n. 81. Aloys. Ricc. in praxi fori Eccles. dec. 117. n. 2. in pri-
ma edit. & resol. 102. n. 2. in secunda edit.

Sic etiam donatio facta absque insinuatione vltra 9
quingentos aureos, in excessu solùm vitiatur, & firma
remanet in summa à Iure permissa, vt docet expressè
text. in l. sancimus, in princip. vers. si quid autem, C. de do-
nat. Ord. Regia Lusit. lib. 4. tit. 62. in principio, resoluunt
Clar. in § donatio q. 17. n. 2. Molin. d. tract. 2. disp. 278. in
in principio, Aloys. Ricc. d. resol. 102. n. 3. Ceuall. communi
contra commun. q. 222. n. 3. Rebell. d. q. 2. lib. 18. q. 6. n. 6.
Cardin. Mantica d. tit. 5. n. 23.

Ego verò prædictas opiniones inter se discordantes, 10
adhibita distinctione ad concordiam reducendas esse
arbitror, & vt generaliter materia percipi possit, distin-
guendum est, quod aut tempus licitum in his contra-
ctibus ab illicito separari non potest, aut potest: priori
casu dicendum est contractum, non solùm pro tempo-
re prohibito, sed neque etiam pro tempore permisso

valere,immò in totum vitiati, & in hoc casu procedit prior sententia Bart.& sequacium,de qua suprà ; cùm enim ratio totalis Doctorum,qui secundam opiniorem sunt sequuti,in eo consistat , quod in his contractibus possit vtile ab inutili separari ; cum tunc pars inutilis non tollat consensum à parte vtili , rectè, fit , vt non procedat in his casibus,quibus tempus vtile ab inutili separari non potest , vt optimè notat Molin. *dict. c.21.n.28.vers.vt autem.* Per contrarium verò quando tempus potest ab inutili separari,cum tunc pars inutilis non tollat consensum à parte vtili, rectè fit, vt contractus pro tempore permisso , & ita vtili sustineatur, & solùm vitietur respectu temporis prohibiti , & hic est posterior casus,secundum quem potest procedere opinio Baldi,& sequacium,quos supra post ipsum citaui,regula enim,Vtile per inutile non vitiatur,intelligitur in his quæ sunt diuisibilia , prout pluribus citatis Doctoribus habetur *in libello de principiis vtriusque iuris litt V,n.78.*

12 Dicetur autem tempus vtile ab inutili inseparabile quando constiterit contrahentes ad minus tempus non esse contracturos, verbi gratia si alicui considerabiliter intersit contractum pro omni tempore, quod conuentum fuit,& non pro minori durare , quo casu contractus indiuiduus,& inseparabilis ex præsumpta partium voluntate censendus erit,resoluunt Felin. *in c. cùm super,col. 2,de officio delegat.*Tiraq.*de retract. lign. § 23. gloss.1.num* 28.optimè Molina *dict. n. 28. versic. quod*

13 *intelligendum.* Vnde † quando pro multis annis datur vnicum pretium, seu merces, locatio in totum corruit, nec intra tempus permissum valet,non quidem ex eo, quod vnica tantum censeatur locatio,qua ratione mouetur Couar,*d c.16 n 5.vers.eadem ratione*,sed eo quia ex illa vnica pretij,seu mercedis assignatione pro omnibus annis satis videtur constare, contrahentes pro paucioribus annis non contracturos , Molina *d. n.28. vers.ex quibus.*

14 Hinc fit,quod si prohibitus alienare locet ad longum tempus,verbi gratia ad decennium,ad vitam,vel similiter, talis locatio in totum vitiabitur , ita vt nec pro tempore permisso , & ita infra decennium sustineatur: ratio est, quia in hac specie constat contrahentes ad minus tempus non esse contracturos,cum illorum multùm intersit contractum decennalem , vel ad vitam pro omni tẽpore durare,quia prædicta locatio alienationẽ vtilis dominij inducit,vt cum multis quos refert & sequitur,resoluit Molin *d.c.21.n.17.* per text. *ibi in l.1.§.quid autem,ff.de superficiebus* , contra Connan. *comment.lib.7. cap.12. fol.535.* & Pinel.*in l. 1. part.1. n.66. C. de bonis matern.* ac subinde cùm ex locatione ad modicum tempus dentur multa incommoda partium,quæ non dantur ex locatione ad longum tempus, propter dictam vtilis dominij translationem , rectè præsumitur , quod si partes , quibus aliàs interdicitur alienatio, locent ad longum tempus,non fuissent contracturæ pro minori tempore , & ita in tantum corruat locatio , vt eleganter circa locationem de rebus Ecclesiæ,seu maioratus factam ad longum tempus , vt in totum vitietur,prosequitur Molina *d.n.28.vers.illud tamen*,facit ad hoc propositum text.opt.*in l.cum eiusdem 34.versic.interdum ff.de ædil. edicto* , faciunt item quæ in simili Gabed. *Lusit dec.87.n.7.& 15.p.2.* circa intellectum text.*in c.Massana 46.* ibi, *nullam* , &c. *de elect.*& in hunc sensum potest intelligi *d. Clem.1.* ibi, *nec recipienti*, &c. intelligendo verba illa , ad certum tempus , scilicet decem annorum ad minus , per quod spatium inducitur alienatio , quemadmodum per locationem advitam,de qua ibi fit mentio.

15 Per contrarium verò dicetur tempus licitum ab illicito separabile,si ex coniecturis appareat contrahentes etiam pro tempore licito contracturos,& non dari notabile illorum interesse, etiamsi contractus non duret pro omni tempore.Hinc fit,quod locatio rerum Ecclesiæ facta vltra triennium, sustineri debet intra tempus licitum,& ita vsque ad triennium, quia non resultat considerabile interesse,ex eo quod locatio ad triennium solum , vel vltra valeat (dummodo tamen ad decennium fiat,iuxta supradicta) cum sit eadem locationis species, ac subinde cum respectu temporis vtilis detur præsumptiuè consensus partium , nihil mirum si respectu ipsius locatio sustineatur , & solùm vitietur respectu temporis prohibiti (quomodo autem hodie res Ecclesiæ locari possint , vide Concil. Trident. *sess.25.de reformat,cap.11.*) & idipsum dicendum est in emphyteusi concessa vltra tres generationes, vt scilicet valeat quoad tempus à lege permissum , iuxta *dict.auth. de non alien.in §.quod autem , in fine*, & ita tenent Molin. *dict.num.28 versic.in 2.specie, & vers. quid intelligendum* , Bald. *in dict. authent.si quas ruinas, C. de sacros. Eccles.* & cæteri omnes suprà citati.

Non obstat text. *in dict. Extrauag. Ambitiosa*, ibi, *nullius momenti*, quia intelligitur respectu temporis illiciti , non verò liciti : leges enim generaliter loquentes non censentur improbare id quod aliis legibus erat permissum,*l.sciendum 15. in princ.ff.qui satisd. cog.* Ita Molin.*vbi supra,vers. cui opinioni* , vbi eodem modo respondet ad *d. auth. de non alien. in §. emphyteusim, collat.2.* ibi,*nec quod si*.&c.vt scilicet prædicta emphyteusis concessio non teneat respectu temporis illiciti: quod si replicetur *d.text.in auth. in vers. si verò* , quo mouetur Couar.ad contrariam sententiam amplectendam *d.n.5.vers.tandem vt liberè*, respondebitur,quod immò text.ille pro nostra opinione facit : cùm enim ibi emphyteuta priuetur iure,suo , scilicet emphyteusi pro tempore legitimo per viam pœnæ ab ea lege appositæ , planè apparet de iure non ex eo esse nullam emphyteusim pro annis præcedentibus , quod vltra tempus legitimum fuerit concessa,& ita non probat ille text.prædictam concessionem esse de iure in totum inualidam,vt Couar. arbitratur. 16

Quæres opportunè,si locatio in specie *d. Extrauag. Ambitiosa* , fiat ad duo triennia,eo adiecto pacto , vt post primum incipiat secundum , an valeat ? Bald. *in cap. 1.§.si libellario , quibus modis feud. amit. & in l. voluntas,C.de fideicom.*in ea fuit opinione,vt existimaret talem locationem validam esse etiam quoad secundum triennium, vel tertium.Contrarium, immò talem locationem vltra triennium non tenere, amplectuntur Lap.*alleg.12.* Alex.*cons.165.*per tot.*lib 2. & cons.104. num.6.lib.3* Ruin *cons 57 num.13.lib.1.*plures alij,quos refert,& sequitur Valasc.*de iure emphyt. quæst.23. numer.15.*eandem etiam amplectuntur plures , quos refert,& sequitur Couar.*dict.c.16.n.4.* Molin. *d.tract. 2. disp.466,col.fin.*Azor.*d.lib.9.c.2 q.3.*Vasq.*in opusc. de reddit.c.2.§.2.n.25.* me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *dict,punct.14.n 3.*Lezana *dict.cap.10 num 4. prope fin. vers.non possunt*, & sic censuit Rota *in Comen. locationis 1. Martij 1600.* coram *Cardin.Pamphilio sen.*apud Marches.*de commiss.part.1.pag. 107.* vbi expressè habetur locationem fructuum Ecclesiasticorum de triennio in triennium vsque ad nouem annos esse nullam, quæ opinio probatur ex *d. auth. de non alien. §. quod autem,prope fin.collat.2.*vbi cùm prohibitum esset concedi emphyteusim rerum Ecclesiæ, nisi in vitam accipientis,& duas alias vitas,seu generationes,dicitur nullum esse pactum,quod quidam adiiciebãt,nempe quod finitis illis duabus aliis generationibus,tenerentur Ecclesiæ ministri iterum concedere in emphyteusim eandem rem sequenti successori, eumque præferrent cæteris,inquit text. in hæc verba : *In hoc enim nihil aliud est,quàm per reuolutionem & machinationem perpetuas eis emphyteuses,magis autem priuationes Ecclesiasticarum eq. rerum, sed & si quid factum est , talem nullam necessitatem esse Reuerendissimis Oeconomis duobus heredibus cessantibus cæteris tradere.* Quibus verbis 17

satis

satis ostenditur, prædictum pactum esse reuolutionem, & machinationem à Iure reprobatas, quia in fraudem legis fiunt; ob quam etiam rationem non valebit pactum, quo permittitur transacto priori triennio fieri renouationem in aliud triennium, vt per Valasc. & supracitatos Doctores, & colligitur ex his, quæ tradunt D. Barbosa *in l. filiofam.26. §. fin.n.26.ff. soluto mat.* Crot. *in l.1. §. sed si mihi Pamphilum, n.15.ff. de verb signif.*

18 Deinde si quæras an trienniom, de quo *in d. Extrauag. Ambitiosa*, possit per statuta Episcoporum limitari ad vnum, vel doos annos? Affirmatiuè respondebitur cum Alexand. *consil.160. à n.6. vol.6.* Cardin. sibi contrario *in cap. vlt.n.2. ne Prælati vices suas*, & est de menta Anch. *conf.116.n.5.* me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *d. punct.14. n.10.* Nec obstat, *d. Extrauag. Ambitiosa*, quia respondetur illam non iubere locationes fieri vsque ad illud tempus, sed ne vltra fiant, prohibet, & sicuti priuatus locando ad vnum, vel duos annos contra prædictam Extrauag. nihil facit, sic Episcopus illud statuendo, arg. glos. *in rub. C de decretis decur. lib.10.* ex Gom. *l.22. Tauri, n.20.* Quo fit valida esse statuta, quibus ordinatur ne aliter locario valeat quàm si fuerit à Prælato confirmata, provt fertur seruari in diœcesi Bracharen. ex Anchar. *d. conf.111.* probat Ias. *in l.1. §. fuit quæsitum ff ad Trebel.*

19 Dubium est in præsenti materia non contemnendum, an prædicta Extrauag. habeat locum in fructibus, siue redditibus rerum Ecclesiarum? In quo vna sententia tenet, quod licèt bona Ecclesiæ Archiepiscopalis Cathedralis, vel Collegiatæ, aut cuiuscunque alterius Ecclesiæ inferioris post triennium locari non possint per Prælatos siue eorundem beneficiatos, vt habetur *in d. Extrauag.* fructus tamen ipsarum bene possunt etiam vltra triennium, intra tamen modicum tempus, per eosdem locari. Ita quidam Senator Regius apud Gam. *Lusitan. decis.390.n.5.* Couar. *d. cap.16. n.6. ad fin.* Auend. *de exequendis mand. p.1. cap 4.n.32. ad finem*, Cardin. Mantica *de tacitis & ambig. conuent. tom.1. lib.5. tit.3. n.21.* Gregor. *l.9. verb. arrendar, tit.7. p.1.* Zerola *in praxi Episcop. p.1. verb. Alienatio. §.3. pag.12.* Cened. *ad Decretal. collectan.76. n.3. & collect 102. n.3. & ad sextum collect.32. n 2* Vasq. *de reddit. c.1. §.2. n.34.* Filliuc. *tract.44. c.4. q.1.* Scort. *in selectas Constitut. theor.115.* Pro qua opinione inprimis adducuntur verba *d. Extrau* ibi, *bonorum Ecclesiasticorum*, & ibi *Ecclesiarum euidenti vtilitate*: quæ verba videntur tantùm comprehendere bona Ecclesiæ, non autem fructus beneficiorum: deinde pro eadem parte adduci possunt verba eiusdem Extrauag. ibi, *præterquam in casibus à iure permissis*: tunc sic attento Iure antiquo permissum erat fructus Ecclesiæ ad modicum tempus, & ita etiam post triennium locare, iuxta text. *in c per vestras, de locato*, & quæ Abb. *ibi n.4.* & Card. *in Clem.1. § fin. q.4 de rebus Ecclesiæ non alien.* Dec. *conf.204. vol.1.*

20 Verùm contrariam opinionem tenet Gam. *d. decis.390. n.6.* & secundùm eam magis communiter iudicari affirmat ibi, *& decis.166. n.2.* sequuntur Emman. Sà *verb conductio, n.13.* Boët. *decis.124. num.2.* & plures quos refert Bonacin. *d. punct.2. n.25. vers. sed oppositum*, me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *d. punct.14. n.12.* Bonacin. *de contract. disp.3. q.8. punct 4 n.32. vers. falsum verò*, neruosè defendit Gutiet. *Canon lib.1. c.8. n.4.* & censuit Rot. apud Marches. *de commission p.1. pag.107.* Ex eo suadetur, quia dicta Extrauag in præfatione agit de bonis immobilibus, & pretiosis mobilibus Deo dicatis, ex quibus Ecclesiæ, monasteria, & pia loca reguntur, illustranturque, ac eorum ministri sibi alimoniam vendicant. Deinde in decisione prohibet omnium rerum, & bonorum Ecclesiasticorum alienationem, locationem, & conductionem vltra triennium: quibus verbis non solùm bona propria ipsarum Ecclesiarum, quarum fructus in vtilitatem ipsarum conuertuntur, vltra triennium prohibentur locari, sed etiam illa ex quibus Ecclesiæ, & pia loca illustrantur, & eorum ministri sibi alimoniam vendicant; & ita fructus beneficiorum videntur comprehendere, omnia 21 enim bona illa sunt Ecclesiastica: † vnde meritò Extrauag. vsa est prædictis verbis, *omnium rerum & bonorum Ecclesiasticorum*, &c. vt vtraque bona comprehenderet. Deinde ex verbis *d. extrauag. in 2. except.* quam facit ibi, *ac de fructibus, & bonis, quæ seruando seruari non possunt pro instantis temporis exigentia*, &c. manifestè videtur probari, quod si fructus, & bona vltra triennium seruati possunt, post triennium locari non valeot, vt ita exceptio firmet regulam in contrarium, iuxta *reg. l. nam quod liquidè, ff. de penu leg.* cum citatis *in libello de principiis vtriusque iuris, lit. C. n.5.* Cùm igitur fructus beneficiorum, qui post triennium nascuntur, seruando seruari possint, quinimò cum tunc nulla detur temporis exigentia, vt alienentur, si quidem adhuc nati non sunt, manifestè ex præd. Extrau. concluditur, fructus beneficiorum vltra triennium nec alienari, nec locari posse. Huius resolutionis illa vnica potest assignari ratio, vt occurreretur facilitati clericorum, qui præsentem pro pluribus annis recipientes, futuris fraudarentur alimentis, ad quæ sunt deputati reditus Ecclesiarum, *c.2. de prabend.* & Ecclesiæ seruitia, in quo conductores totum acquirunt, & ipsi nihil percipiunt, negligerentur, iuxta *c. si quis obiecerit 16. q.2.* deinde cùm in magnum successorum præiudicium redundarent huiusmodi locationes repræsentata pecunia factæ, ideo eas inualidas pronuntiat quocunque indulto, vel priuilegio non obstante, Concil. Trid. *sess.25. de reformat c.11* & faciunt quæ ad illius intellectum adducunt Rebellus *de obligat. iustit. p.2. lib.14. q.5. à n.4.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent lib.25. c.43. n.539.* Marc. Anton. Genuens. *in pract. Ecclesiast. q.166.* Piasec. *in praxi noua Episcop. p.2. c.4. n.65. vers. locationes.*

Secundus casus ex his, in quibus inconsulto Romano 22 Pontifice res Ecclesiæ alienari permittuntur *in d. Extrauag. Ambitiosa*, est emphytheusis habens tres conditiones, scilicet in casibus à Iure permissis, & de bonis solitis ab antiquo dari in emphyteusim, & cum euidenti Ecclesiæ vtilitate. † Casus hi à Iure permissi qua- 23 tuor sunt principales. *Primus* est causa necessitatis Ecclesiæ, vt si debitum vrgeat ab ipsa Ecclesia contractum, *authent. sancimus, de sacrosanct. Eccles.* Marc. Anton. Genuens. *in pract. Ecclesiast. q.459 n.2.* me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *d. puncto 13. §.2 n.5.* *Secundus* est causa pietatis, gloss. *in c.1. 12. q.1.* Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici, p.1. c.15. n.9.* Veluti pro redemptione captiuorum, *§. sacra, Institut. de rerum diuis.* vel pro alimonia pauperum, ne fame, & frigore pereant, *l. sancimus, C. de sacrosanct. Eccles. c. aurum habet Ecclesia, 12. q.1.* *Tertius* est causa † incommoditatis 24 vt quando res est Ecclesiæ incommoda, de quo est text. *in c. terrulas, 12. q.2.* veluti si aliqua res Ecclesiæ potius afferret incommoditatem, quàm vtilitatem, vt quia nullus, seu modicus ex ea percipitur fructus, & quando expenderetur plusquam redderet, potest alienari, seruata forma tradita *in d. c. sine exceptione*, ita Marcel. Vulpe *d. c.6. n.33.* *Quartus* † si res esset inutilis, 25 tunc Prælatus illam alienare potest, *c. sine exceptione, 12. q.1. cap. non liceat, 12. q.2. d. c. terrulas, Clement. 1. de rebus Eccles. non alien. l. iubemus, C. de sacrosanct. Eccles.* vbi si sumus in refectione domus, in qua maior fit impensa, quàm vtilitas Ecclesiæ, præstat quidem domum potiùs alienari, *authent. si quas, C. illo tit.* Sicut enim permittitur alienatio, vt res plus commodi tribuat, *d. c. sine exceptione, 12. q 2.* Sic permissa est alienatio, vbi plus expenditor pro reparatione, quàm deducatur, *l. sed an vltro, §.1 ff. de negot. gestis*, quia res Ecclesiæ ex causa maioris vtilitatis alienari possunt, si quippe Ecclesia

ipsa recoperet alteram rem meliorem, c. vt super, 8. de
rebus Eccles. non alien. Viu. tom. 1. comm. opin. tit. 1.
n. 36. vers nonò, pag. 150. Vnde contractus si sint vtiles
Ecclesiæ, etiamsi fiant sine solemnitate, sunt validi, An-
ton. Gabr. commun. tit. de rebus Ecclesiæ non alien. sub
n. 17. Mascard. de probat. conclus. 75. Rebuff. in compend.
alien n. 34. Fr Emman. qq. Regul. tom. 1. q. 27. art. 9. Qua-
rant dict. verb. alienatio rerum Ecclesiæ, n. 34.
26 Hinc emphyteusis perpetua bonorum Ecclesiæ cõ-
cedi potest de rebus incultis, parum vtilibus Ecclesiæ,
vt per Gam decision. 323. incip. Monasterium, n. 1. Ca-
pyc. decis. 105 Petr Rebuff respons. 111. & 112. Cened.
ad Sextum, collect. 32. n. 4. Quarant. dict. verb. alienatio
rerum Ecclesiæ, n. 42. Camill. Borrell. in summa omnium
decision. tit. 33. n. 128. Cald. Pereira de nominat. em-
phyt. q. 23. à n. 53. vbi n. 55. resoluit posse Prælatum, si
velit, de iure communi emphyteusim perpetuam con-
cedere. & n. 37. tenet, quod res sterilis pro hæredibus
& successoribus concessa, ad extraneos transit, & n. 59.
quod perpetua concessio est obseruanda sine augmen-
to pensionis, & n. 60. quod concessio temporalis rei
sterilis finita debet reformari, etiam in fauorem extra-
neorum, de quo etiam idem Cald. Pereira de renouat.
27 emphyteus. q. 12. n. 2. Et † vt contractus videatur an sit
vtilis, vel damnosus Ecclesiæ, inspici debet tempus
celebrationis ipsius contractus, Rebuff. in compendio
alienat. n. 73. in fine. Sard. de aliment. tit. 8. priuileg. 56.
n. 78 & tit. 9. q 11 n 10 Marc. Anton. Genuens. in praxi
Curia Archiepisc. Neapol. c. 89. n 3 me citato in hoc loco
Castr. Palao d punct. 16. § 2 n. 6. in princip. Aduerten-
28 dum tamen est, quod de † manso, seu pastalibus Eccle-
siæ emphyteusis fieri non potest, nec præscriptio, aut
præsumptos titulus admittitur, vt optimè resoluit
Cald. Pereira de renouat. emphyt. q. 13. n 15. Menoch de
præsumpt. lib. 3. q. 108 n. 9 & faciunt quæ idem Menoch.
cons. 143 n. 22. Mascard. de probat concl. 1371. n. 108.
29 Res Ecclesiæ solitæ concedi in emphyteusim cum
beneplacito Apostol. semel impetrato, si ad Eccle-
siam reuertantur, possunt iterum emphyteuticari abs-
que solemnitate requisita in alienatione rerum Eccle-
siasticarum, Extrauag. Ambitiosa, ibi, ab antiquo
concedi solitis, l 3. vers otrosi. tit. 26. part. 4 ibi, aquellas
cosas que los antecessores costumbraron à dar. Clar. §.
emphyteus. q 6. n. 1. & q. 8 n. 1 & verb feudum, q 13. à
princ. Menoch. de arbitrar. casu 81. à n. 5. & cons. 66.
n. 31. & cons. 79. n. 1. cum sequentibus, & cons. 90. n 22. &
de præs lib. 6. præs. 63. à n. 19 Gam decis 24. & decis 6.
n. 6. & decis. 344. n. 4. Steph. Quaranta in summa Bul-
lary. verb. alienatio rerum Ecclesia, n. 39. & 40. Zerol.
in praxi Episc. p 1. verb. alienatio rerum Ecclesia, §. 3.
Aloys. Ricc. in praxi rerum fori Ecclesiast. dec. 126. in 1.
edit. res. 110 in 2 edit. Melch. Phœbus Lusitan. decis. 82.
num. 34. tom. 1. Vgolin. d. §. 7. n. 5. vers. quintò, Camill.
Borell. in sum. omnium decis. tom. 1. tit. 33. à num. 129.
Cald. Pereira de renouat. emphyt. q. 16. num. 71. alios
Doctores citat Cened ad Sextum collect. 32. num. 3:
Gonzal. ad reg 8 Cancel. gloss. 6. num. 194 Rot. Bonon.
decis. 13. n. 7. & 8. Ceuall. communium contra comm.
tom. 4. q. 897 à n. 899 me citato in hoc loco, Castro Pa-
lao d punct 13 §. 4. n. 3. Molin. de primogen. lib. 4. c. 1.
n. 32. Andr. Gail. lib 2 obseru. vlt im. n. 3. & 4. Nicol. In-
trigl. de feudis q 53. n. 27. & à n. 37. Henric. Roseoth.
eod. tract. c. 4. conclus. 21 per tot. Guillelm. Rodoan. de
rebus Eccles. q. 31. c 6 per tot. & q 60. per totam, me ci-
tato in hoc loco, nouissimè Ioseph. de Vela Iuris comrou.
in Hispal. Senatu lib. 1. dissert. 13. n. 76. Quod proce-
dit etiam accedente iuramento de non infeudando,
vel emphyteuticando, Romano Pontifice inconsulto:
nam etiam in his terminis Prælatus præstito iuramento
non adstringitur quoad bona in emphyteusim ab
antiquo concedi solita. gloss. verb. non nouum, vers. vn-
de si Episcopus, in cap. præceptis, 12. dist. gloss. vlt. vers.
& est hic argumentum, in cap 1. 24. q. 1. & gloss. verb.
rem nouam, in c. non satis, 34. q. 1. Guil. Redoan d q. 60.
n. 8. Henriq. Roseoth. d. c. 4. conclus. 22. iuncta concl. 33.
& 34. vbi rectè cum communi limitat in rebus iterum
mensæ Ecclesiæ incorporatis, Seraphin de priu Iuram.
priuil. 32 n. vlt. vers. vlt. & ad eũ Martin. Benechẽd. plu-
res congerens n. 34. me citato nouissimè Ioseph. Vela
d dissert. 16. n. 79. Vnde † iuramentum de non alienan- 30
do sine Papæ licentia, non continet solitum alienari, c.
ex parte, de feudis, Gutier. de iuramento confirm p. 1.
c. 52. n. 4. Nauar. in tract. de alienat. rerum Eccles. n. 11.
Cald. Pereira de renouat. emphyt. q. 11. n. 30.
Hinc etiam sufficit, quod bona sint solita venire in 31
diuisionem, vt in futurum etiam diuidi debeant, Palat.
in repet. cap. .. §. 18 n. 31. Molin. de primogen lib. 2 c. 6.
n 26. Pelaez de maioratib p. 4. q. 20 n vlt.
Ecclesiæ res semel effecta alienabilis cum solem- 32
nitate, efficitur perpetuò alienabilis absque solemni-
tate, Alex. cons. 189. col. 6. vol. 2. Francisc. Leo d. c. 13.
n. 3. Gonzal. gloss 9. n. 124. Dec. cons. 88. vol. 1. Cæsar de
Grass. decis. 3 n. 14. de rebus Ecclesia non alien. Steph.
Rotæ Romanæ decis. 1490. Aloys. Ricc in praxi rerum
fori Ecclesiastici, decis. 2. in vtraque edit. Rot. in vna
Romana domus, 27 Nouembris 1588. coram Card. Blan-
chetto, & iterum in vna Imolen. bonorum, 21. May 1593.
coram Card Pamphilio Sen. Dummodo solitum non
alteretur. Clar in § feudum q. 13. Rota in d Imolen bo-
norum, Marc. Ant. Genuen. d c. 60. n. 6. vers. sixtus, Aloys.
Ricc. d. decis. 26. n. 2. Et dummodò solitum aliunde
quàm ex partium assertione probetur, Rota in vna
Auersana tenimenti, 24 Nouembr. 1591. coram Can-
tuccio, vt patet in dec. 160. n. 4. p. 2. diuers.
Si verò cessat prima causa concessionis, vt si fuit 33
datum prædium sterile, vt ad culturam reduceretur,
si illa res postea ad Ecclesiam reuertatur, prima causa
concessionis cessante, prædium deuolutum sine noua
causa alienari non potest, Abb. in cap. vt super eo, n. 11.
de rebus Ecclesia non alienand. Redoan. in q 12. n. 57.
& 58. Francisc. Leo dict c. 13. n 3. versic si verò, Marc.
Anton. Genuens. dict. cap. 60. n. 6. versic. primus, Piasec.
in praxi noua Episcop. dict cap. 5. n. 32 versic secundus,
§ vbi autem, me citato in hoc loco, Castr. Palao dict.
punct. 13. §. 4 num. 4 vers. secunda. Quia † in noua 34
concessione rei emphyteoticæ debet adesse euidens
Ecclesiæ vtilitas tempore vltimæ concessionis, seu
nouæ, & non sufficit adfuisse in antiqua, Cæsar de
Grassis decis. 4. de locato, Aloys. Ricc. in dict praxi,
decis. 5. in vtraque edition. & fuit dictum in causa
nullius Castri, 9. Marty 1580. coram Brano, & in
Romana domus, 29. Nouembris 1587. coram Card.
Blanchetto. Intellige supradicta procedere quando
non adest proximior vltimi inuestiti, quia finita em-
phyteusi debet Ecclesia illum alij cuicumque præfer-
re, Alexand. consil. 8n. n. 11. lib. 1. Dec. cons. 131. n. 2.
Rot. decis. 252 n. 12. in fin p. 2. diuers. & coram Mantic.
decis. 10. n 6. & coram Duran. decis. 251. n. .. p. 2. nisi
emphyteusis deuoluatur ob delictum, vel culpam in-
uestiti, seu vocati; quia tunc potest Ecclesia, relicto
proximiore, alium inuestire, etiam quod nolit pro se
retinere, Maresc var lib. 1. c. 3. n. 10. Phœb. Lusit. de-
cis. 30. n 4 lib. 1. Rota coram Duran. d. decis. 251. n. 3.
In præstando assensu ab Episcopo super re solita 35
alienari ita practicatur. Primò datur memoriale, vel
libellus, seu petitio Episcopo, quo petitur præstari ab
ipso assensum: secundò Episcopus decernit capi infor-
mationem, qua capta, & viso quod tendit in euiden-
tem Ecclesiæ vtilitatem, interponit decretum, & præ-
stat assensum. Ita Aloys. Ricc. in praxi rerum fori Ec-
clesiast dec. 94. in 1. edit. & resol. 70. in 2. edit.
Vt autem bona in emphyteusim concedi solita di- 36
cantur, sufficit vnica concessio, & esse elapsum spa-
tium temporis iure requisiti ad præscribendas res Ec-
clesiasticas, nempe 40. annorum, iuxta c. illud 8. de præ-
script. Vide Ias. cons. 153. colum. 2. lib. 2 Dec. consil. 142.

n. 4.

num.4.Balb.de praescript.1.p.5.principalis,q.20.Afflict. decis.305.n.10 Clar.§.feudum,q.13.n.4.Ruin. cons 35. n 30.lib.1.Cephal. cons.155.n.30.lib 2.Rebuf.de rebus Ecclesiae non alienand.n.53. Gama decis.342.n.4. Borell.d tit.33.n.36.remissiuè Cened. d.collect. 32.num.3. & Quarant.d.verb.alienatio rerum Eccles n.40. Aloys. Ricc.d.decis.26.n.3.Marc-Ant.Genuens. d.cap.90.n.5. Piasec.in praxi noua Episcop.d.cap.5.n.32. ver. secundus. Licèt ex supradictis Ias.Dec. Bald. Afflict. Ruin. Clar.Caualc.& Quarant. necnon vltra citatos,Nicol. Intrigl.de feudis quaest.53.num.42.iuncto num.51.Ouid. de Amicis de iure emphyt. quaest.62. num.1. & citati à Rosenth dict.cap.4.concl.29.n.7.litt.G,existimauerint binum actum intra spatium illud quadraginta annorum desiderari,nouissimè S.D.N.Vrbanus VIII. Constitutione sua incip Humana salutis auctor,sub dat.Romae apud Sanctam Mariam Maiorem,anno Incarnationis Dominicae 1625. Kal.Nouembris, interdicit & prohibet singulis Patriarchis,Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis; Abbatibus etiam Generalibus, caeterisque Ecclesiarum, & locorum piorum vtriusque sexus Praesulibus,& Praelatis,ne ciuitates,terras,castra, oppida,villas,arces,fortalitia, territoria, districtus, iurisdictiones, aut quaeuis alia loca, vel bona iurisdictionalia suarum Ecclesiarum, monasteriorum, & locorum piorum,in feudum, vel emphyteusim concedere, aut vltra triennium locare,aut concessiones,inuestituras, & locationes huiusmodi post finitum illarum tempus,vel aliàs quandocumque renouare, purgare,vel de nouo facere,etiam ad fauorem descendentium, haeredum,vel consanguineorum illorum, qui dictas terras,seu bona iurisdictionalia obtinuerunt, seu obtinent,etiam intuitu meritorum,etiamsi concessiones,& alia praemissa in euidentem,imò euidentissimam vtilitatem Ecclesiae,Monasterij,vel loci pij cedant, audeant, vel praesumant,&c.

37 Tertius casus ex tribus,quibus inconsulto Romano Pontifice res Ecclesiae alienari permittuntur in d. Extrauag. Ambitiosae,est alienationis rerum, quae seruando seruari non possunt: nouissimè Bonacina var.tr.2. quaest. vnic. punct.2. n.3. quas quidem res si Ecclesiae, piisque operibus vtile visum fuerit,poterit alienare ille, cui est rerum Ecclesiae integra administratio commissa,gloss verb. tractatu, in c. tua, de his quae fiunt à Prael sine consensu,Vasquez in opusc de reditibus,c.2.§.2. dub 13 in princ.n.44.Molin disp 468.concl.1.Castr.Pa-
38 lao d punct.15.§ 2.n.8.quae † autem sint illae,vix ab aliquo rectè definitur; posse autem definiri esse res mobiles, quae non durant triennio, vel vsu consumuntur, & non fructificant,argum l.quae lex,§.vltim. C. de administrat.tutorum,& c.vestra,de locato,tenet Nauar.de alienat.rerum Ecclesiast n 4.Rebuff in compendio alien. n.25 Redoan.q.6.n.29.Quarant.vbi suprà,n.38. Aloys. Ricc.in praxi fori Ecclesiastici, decis.62. in 1. edit. & resol.59.in 2.edit. Marc.Ant.Genuens. c 60. n.7. Surd. de aliment.tit.8.priuil.45.n.vlt.Castr.Palao d.punct.15. §.1.n.7.

39 Vnde sequitur,validam esse alienationem vini, olei, frumenti,ouium,caprarum, & caeterorum,factam sine solemnitate, quia huiusmodi bona non censentur pretiosa,quae seruando seruari possint.Ita Molin. de instit. disp.468.Bonac.d punct.2.n.4.

Pretiosae tamen res mobiles, cùm aequiparentur immobilibus, & pari passu ambulent in hac materia, d.l. quae tutores,l.sancimus,C.de sacrosanct. Eccles. sine causa, & solemnitate alienari non possunt Ita Quaranta d.verb.alienatio rerum Ecclesiae, n.24. vbi nomine bonorum mobilium pretiosorum,quae seruando seruari possint, intelliguntur vasa aurea, argentea,vestes pretiosae, quae longè ab interitu distant,& commodè seruari possunt,gemmae, & his similia, Azor. instit. moral p.2. lib.9.c.1.q.5.& 7. me citato in hoc loco, Castr. Palao d.disp.vnic.punct.15.§.1.n.2. vbi n.7. resoluit arbores ita praedio necessarias, vt illis sublatis praedium grauiter redderetur deterius; inter bona mobilia pretiosa quae conseruando seruari possunt, debere computari, & n.8. subdit,Reliquias Sanctorum, si insignes sint, sub bonis mobilibus pretiosis alienationi non subiectis comprehendi, quia esto pretio non aequentur, sunt supra omne pretium, refert Lezana d. c.10. n.4.in princip. vbi idem censet de copiosa bibliotheca librorum.

Item grex ouium, armentum boum, praesepium equorum: secus dic de eorum fructibus. Ita Molin. disp.464. Filliuc.tom.3.tract.44.c.4. q.19. n.24. Bonac. d. punct.2 n.2. vers. aduertendum est secundò, Lezana vbi proximè,me citato in hoc loco, Castr.Palao d. disp. vnic.q.15.§.1.n.3.

Pecunia licèt regulariter sit de rebus,quae seruando 40
seruari non possunt, quia retenta nil operatur, gloss. l.1.§.quaesitum.ff.ad Trebellian.c.ciiciens,dist.88.praxis noua Episcop.d cap.5. n.32. vers. primus, Aloys.Ricc. dict.resol.59.num.4.& resol.56.num.1. & quamvis vsui quotidiano deseruiat, & ad illum sit destinata, neque seruata illum fructum patiat, Azor.d. p.1. lib.9.cap.1. q.5.Molina d.disp.465.circa fin.Castro Palao d. punct.
15.n.4.†Nihilominus tamen illa, quae est destinata ad 41
emptionem stabilium,censuum, vel mobilium pretiosorum, vel ad occurrentes Ecclesiae necessitates seruata in arca, considerando pecuniam quoad fructuosam conseruationem, connumeratur inter immobilia; vel mobilia pretiosa.Alex.Ias.& Ripa in d.§. quaesitum, Ioseph.Ludou.com 4 commun.opin.conclus. vnic.de verborum significatione,ampliat.5.pag.541.Viu.tom.2.commun.opin.lib.7.tit.1.num.278.versic. necnon pecunia destinata,Ceuall. communium contra communes, q. 312 Bernard.Graeuae. ad practicam Camerae Imperial. lib.2. conclus 10.consider.2.Cald Pereira de emption.cap.13. num.32.Piasec.vbi proximè, contra Menoch. de praesumpt.lib.4.q.138 num.2.Pinel. in l.1. C. de bonis mat. part.2.num.41.Thesaur.Pedem.decis.160.num.6 Aloys. Ricc. dict resol. 59. in fin. Marc. Anton. Genuens. d. cap.60.n.9.& ideo non posse alienari sine solemnitate, & causa,tenent Quarant. d. verb. Alienatio rerum Eccles.n.25.Filliuc.tom.3.tract.44.cap.4 quaest.19.num.25. & 26. Bonac. dict. punct.2. num.5. Azor. dict. part.2. lib.9 c.1. q.5. vbi subdit quod dicitur destinata pecunia quando auctoritate Praelati ad Ecclesiam, seu monasterium administrantis destinata est,Castro Palao in opere morali,tom.2.tract.11.disp.vnic.punct.15 §.1. n.5. vbi intelligit hanc resolutionem, quando destinatio pecuniae ortum haberet ex eo quod sic à testatore ad illum effectum relicta fuit, vel facta fuit ex re aliqua immobili, vel pretiosa ipsius Ecclesiae, quae vt renouaretur vendita fuit, vel tradita fuit Monialibus in dotem, quia ex voluntate donantium censetur data monasterio vt perseueret pro Monialis sustentatione; asserens alias destinationes omnino videri accidentarias,
neque conditionem pecuniae mutare. Hinc † pecu- 42
niam minoris comparandorum praediorum causa destinatam, neutiquam absque decreto alienari posse,tenent Ioseph.Ludouic.Perus.dec 48.num.35. cum seqq. Simoncell.de decretis lib.3.tit.8. insp.5. num.221. vers. tertius casus est, Nicol. Reusner, lib.2. decis.13. sub n.12.Menoch.cons.114.n.32. Ioan.Aquilin. de monetis
cap.6.corol.1. Ita † etiam magna quantitas pecuniae, 43
quae est in Ecclesiae proprietate, non in fructu,absque assensu Apostol. alienari minimè potest,vt fuit resolutum in Rota Romana in Venetiarum nullitatis contractus,13. Nouembris 1602. coram Card. Pamphilo, vbi fuit quoque dictum, hoc procedere, licèt praefata pecunia veniret conuertenda in vtilitatem dictae Ecclesiae,referunt Aloys.Ricc.dict.ref.59.n.5. Marc.Ant. Genuens.in praxi Archiep Neapol.c.75.aliàs 60.in annotat.n.14.

Sic etiam pecunia in banchis campsorum posita 44
censetur iure rerum immobilium.Tiraquell.de retract.

lign.§.1.gloſſ.7.n.114.Ioſeph.Ludou. concluſ.48. à.42. Baiard.ad Clar.§ fin.q.78.n.151.Simoncel.lib.3.c.8 ſub n.118. Ren. Budel.de monetis lib.1.c.25. n.16. Marc. Anton.Genuenſ.d.c.60.num.9.in fine,Stephan.Gratian. Marchia dec.93.n.90.Caſtro Palao dict.punct.15.§.1. n.6. Licèt contrarium teneantur Mantic. & Pinel. quos refert,& ſequitur Theſaur.d.dec.160.Paul.Montan. de tutelis,c.33. num.80. Aloyſ. Ricc. in praxi fori Eccleſiaſt.dec.30. in 1. edit.& reſolut.56. in 2.edit. Idem iuris eſt de pecunia, quæ ſeruatur pro aliqua futura neceſſitate,vel pro conſeruando magis patrimonio, l. ſi Caius,§.1.ff. de legatis 3. Iaſ.in d.§.quæſitum,n.38.vel vt deſeruiret pro locatione ad pompam,l.3.in fine cum ſequenti,ff.commodati,Quarant.d.verb. alienatio rerum Eccleſ.n.25.

45 Vnde etiam annui redditus, qui cum inter immobilia connumerentur, Tiraquell.d.§.1.gloſſ.6.n.4.Menoc. remed.1.recup.n.45.Marienzo l.7.gloſſ.1. à n.18. tit.5. noua recop. Theſaur.Pedem.deciſ.160.Boër.deciſ.209. Coler.Germ.dec.99 Solis de cenſib.lib.1.c.7.à.2,& lib. 3.c.3.à n.32.& tom.2.lib.1. c.1. à.3. Rota apud Farin. deciſ.86.num.7.in nouiſſ.Aloyſ.Ricc in collect dec.p.3. collect.668. & in praxi rerum fori Eccleſiaſt. dec.44. in 1.edit.& reſol.41 n.2.in 1. edit. Gaſp. Roderic. de annuis redditibus lib.1.q.3.à 8.& q.14.Bernard.Græuæ. d.concluſ.10. in princ.Nicol.Garcia de beneſ.p.2 cap.5. num.95.ideò alienari ſine cauſa non poſſunt, Rebuff. in compend.alien.n.54.Quarant. vbi ſuprà,à.26. Aloyſ.
46 Ricc.d.dec.44.per totam,aliàs reſol.40. † Idem de iuribus, & actionibus ad immobilia tenent Viu. Neapol. deciſ.138 à n.46.Math.Coler.de proceſſib. execut. p.1. c.3.à n.236.Menoch. conſil.300. n.41. & lib.4. de præſumpt.q. 142.à n.10. Valaſc. conſ.77. in princip. Cald. Pereira de reſol.emphyt.c.12.n.9.& 10.& de empt.c.13. num.11.

47 Hi ſunt caſus,in quibus permittitur alienatio rerum Eccleſiaſticarum, per d. Extrauag. Ambitioſæ, vbi Paul.II. grauiſſimè, ſubque magnis pœnis ſtatuit diſiunctiuè contra eos, qui alienarent contra illam ſuam Conſtitutionem, aut inconſulto Romano Pontifice, ſcilicet quod alienatio eſſet inualida, & accipiens eſſet excommunicatus,& alienans incurreret graues pœnas ibi contentas, & conſequenter ad eas incurrendas ſufficit, quod alienatio fieret contra tenorem illius Conſtitutionis,vel inconſulto Romano Pontifice,cum ad veritatem diſiunctæ, ſiue alternatiuæ ſufficiat alteram partem eſſe veram, regul. in alternatiuis, de regulis iuris in 6.cui conſequens eſt, quod tam alienans inconſulto Romano Pontifice, quàm qui alienat contra præfatam Conſtitutionem, peccat, & incurrit pœnas prædictas: ita Nauar.de alienat. rerum Eccleſiaſt. n.13. Et ipſemet Prælatus, qui malè bona Eccleſiæ alienauit, poteſt nomine ipſius Eccleſiæ agere interdicto retinendæ, Caſſad. dec.7. num.13. de cauſ. poſſeſſ Beltramin.ad Gregor.XV. dec.116.n.5. Seraph. deciſ.1417.n.7.Rota apud Poſt.poſt tract.de manut. deciſ.339.n.27.

48 Quæſtio eſt controuerſa an prædicta Extrauagans fuerit recepta,necne?In qua Bertachin. de Epiſcopis 4. p.4.lib.q.36 n.10. teſtatur illam vbique eſſe receptam, Syluest.verò in ſum verb.alienatio, n.15. fatetur non eſſe moribus vtentium receptam, idem affirmat in verb excommunicatio 7.n.83.Sed Caiet.in ſum.n.75.de excomm.ad fin. inquit eſſe vbique receptam, & quod alicubi videtur recepta non in totum, ſed quoad aliquid,& ideò cautum debere eſſe Confeſſorem, vt ſciat conſuetudinem patriæ; quoad hoc ſequitur Nauarr. in man.c.27. n.150. addens quod idem per eandem rationem debet perpendere iudex fori exterioris,& quod credit nullibi eſſe omnino receptam, & quod in Luſitania non videtur recepta quoad locationem in ſolos tres annos, quia paſſim fiunt locationes in quatuor annos; & quod Salmanticæ iam tulit ſententiam, qua Iudicauit nullam fuiſſe quandam locationem factam in plures, quàm in tres annos; clericum autem, qui eam fecit, non debuiſſe iudicari excommunicatum, iuxta c.1.ne Prælati vices ſuas: vnde inquit ſe credere in paucis locis eſſe receptam quoad pœnas extrinſecas, quanquam in multis ſit recepta quoad diſpoſitionem principalem, & pœnam intrinſecam nullitatis alienationis, & locationis factæ in plures, quàm tres annos: idem reſoluunt Sarm.de redditibus Eccleſ.part.1. c.2. n.20.Tolet.in ſum.lib.5 cap.91.verſ. tertiò de hac Paulina.Quarant. d.verb. alienatio rerum Eccleſ. num.48. Salzed.ad Bernard in pract. cap.71. aliàs 74. in nouiſſ. edit.verſ.Circa quam Conſtitut.Cened. ad Sextam collect.32.n.1.Molina de iuſtit. tract.2.diſp.466.num.10. Sayr. in claui Regia lib.3 c.3. n.15.Rebell.de oblig.iuſtit.p.2.lib.14.q.5.Azor.d.p.1.lib.9.c.2. q.1. verſ. quod attinet.

Verùm prædictam Extrauag. eſſe vſu receptam, & ita præſumi,atteſtantur Balb.dec 91 quem refert,& ſe- 49
quitur Aloyſ.Ricc. in collect.dec.part.5 collect.1673.in princ.& in praxi rerum fori Eccleſiaſtici, dec.95. in prima edit. & reſol. 81. in ſecunda edit. & tom.2. reſol.171.n.1.ad fin. Redoan.de rebus Eccleſ.q.58.n.15. Fachin.controuerſ.lib.10.c.99.in princ. & conſil.24 n.2. lib.3.Fab.de Anna conſ.28.n.1.Borgnin. dec.43.à n.71. Maſtrill.dec.77.à.8.Camill.Borrell. in ſum. dec. part.7. tit.15.à.51.& tit.16.n.24.& ſeq.Henriq. in ſum.lib.13. cap.56.§.3.litt.T.me citato in hoc loco, Caſtr. Palao d. punct.14.n.2.Marc.Ant.variarum,reſol. lib.1. reſol.21. n.15.& reſol.38 n.10.& reſol.50.n.28.Filliuc.tract.44. c.1.n.8.Gutier.canon.lib.1.c.8.Garc.de beneſ.part.2.c.1. num 41.& 42. me citato in hoc loco.Ciarlin.d.cap.105. n.111.quia cùm ſit inſerta in corpore Iuris, Ius commune facere dicitur,Fab. dec.262.n.6 p.3.diuerſ. lib.3. & ita in terminis fuit reſolutum per eandem Rot. Rom.in Brixienſi locationis,5. Decembris 1594.coram Peña,impreſſa apud Farin.dec.30.n.5.part.1.recent. in qua fuit dictum, Rotam non ſeruare deciſ. Mohed.8. de locato, dicentem probandum eſſe vſum dict. Extrauag. quod etiam tentum fuit in Meliten. Abbatia,25. Ianuar.1590.coram Orano,& in vna Laud.bonorum 6. Ianu.1588. coram Gipſio, & inde receptam eſſe,& obſeruari in ciuitate, & diœceſi Neapolitana atteſtatur Marc. Ant.Genuenſ.d.c.60.num.1.& in Hiſpania aſſerit Melch.Phebos Luſit.dec.88. n.18. quamuis Couar. d. c.16.n.6.aſſerere videatur dubium eſſe apud Hiſpanos, an prædicta Extrauag.ſit in vſu, quia vidit eam adduci multoties in controuerſiam.Quod quicquid ſit,nonniſi ex Pontificis conniuentia fieri certum eſt, cuius leges ſemel latæ priuata auctoritate præteriri non poſſunt. In noſtro Luſitaniæ Regno eſſe receptam, & ſecundum eam controuerſias decidi affirmant Gam.dec.399. n.2. & Mol. d.diſp.466. col.7. aliàs n. 10. vbi addit ſe credere id verum eſſe quoad nullitatem contractus,non verò quoad pœnas excommunicationis,&alias intrinſecas,Homobon.de examine Eccleſ tr.8.c.22.q.66.ante reſol.

Vltra ſupradictos tres caſus in dict. Extrauag. 50
Ambitioſæ expreſſos, alij ſunt quibus eius diſpoſitio non habet locum, ac in eis res Eccleſiæ alienari, inconſulto Romano Pontifice, poſſunt, quos percurrere mihi non inutile viſum eſt, & ſunt qui ſequuntur.

Quartus caſus prædictis ſubſequens eſt rei immobilis paruæ, quæ poteſt alienari cum conſenſu Epiſcopi abſque ſolemnitatibus, c.terrulas, 12. q.2. & tunc tria copulatiuè requiruntur, vt res ſit exigua, & modica, quod non ſit Eccleſiæ vtilis,& neceſſitas, Rebuff. in compend. alienat. n.122. Redoan. de rebus Eccleſiæ non alienan.q.13.num.19.& q.51.c.8.& 20.num.6.Hippol.conſ.163. num.23.& 24.plures refert Doct. Aloyſ. Ricc.in praxi fori Eccleſiaſtic.dec.39. in 1.edit. & reſol.36.in 2.edit.& in praxi aurea, reſol.383. Gutier. conſ.15.

*conſ.*15.*num.*7.*cum ſequentib.*Cald.Pereira *in l. ſi cura-*
*torem,verb.contractum,n.*15. Seraph. *dec.*491.Maſcard.
de probation. concluſ. 277. *n.*12. Zerola *in praxi Epiſ-*
*cop.part.*1.*verb. Alienatio,pag.*13.Franciſc.Leo *in the-*
*ſauro fori Ecclesiaſtici,part.*1.*c.*15. *n.*6. Marc. Anton.
Genuenſ.*d.cap.*6n.*num.*3.Marcel.Vulpe *d.c.*6.*num.*52.
Lezana *d.c.*10.*num.*4.*verſ.primus.*Bernard. Græuæ, *in*
*pract. Camera Imperial.lib.*2.*coucl.*4. *conſiderat.*1. Pia-
ſec.*in praxi Epiſcop.d.cap.*5.*n.*32.*verſ.vltra prædictos.*
Vgolin.*de poteſtate Epiſcop.c.*15.§.7.*n.*4. me citato *in*
*hoc loco,*Caſtro Palao *d.punct.*6. §.2. *n.*8. & nouiſſimè
Diana *moral reſol p.*2.*tract.*5.*reſol.*57.Quarant. *d.verb.*
*alienatio rerum Eccleſiaſticarum,n.*41.vbi dicit per *ſa-*
cram Congregationem fuiſſe deciſum,neque Conſtitu-
tionem Pauli II. neque Concilij Tridentini decretum
derogaſſe diſpoſitioni *d. c. terrulas*, de qua declara-
51 tione atteſtatur etiam Marcel.Vulpe *d.c.*6. *n.*26. † Et
iudicis arbitrio eſſe remittendum quæ dicantur terru-
læ,& res exigui, ſeu modici valoris, ex Quarant. Re-
doan. & alijs dicit Aloyſ. Ricc. *d. reſolut.*36. *in fine.*
Marc.Ant.Genuenſ.*vbi proximè,*& Piaſec. *in d. praxi*
noua Epiſc.dict.verſ.vltra præd. Vnde modicum poteſt
eſſe vſque ad quinquaginta aureos, alibi vſque ad vi-
ginti,& alibi vſque ad decem,ſiue minus,ſiue plus reſ-
pectu qualitatum & conditionum locorum, ſeu perſo-
narum,Maſcard.*de probat.concluſ.*75.*n* 27.Marcel.Vul-
pe *d.c.*6. *n.*32. Et procedere etiam in locatione vltra
triennium exigui valoris,ex aliis refert Aloyſ. Ricc. *in*
praxi fori Eccleſiaſt dec 113.*n.*5. *in prima edit. & re-*
*ſol.*98.*n.*5.*in ſecunda edit.*
52 *Quintus* caſus eſt repudiationis, ſeu remiſſionis
legati,vel hæreditatis, aut rei Eccleſiæ non incorpora-
tæ,cum Prælatus, ſeu Beneficiarius poſſit præiudicare
Eccleſiæ in acquirendis Iaſ.& Ripa *in l.legatam, ff. de*
legatis 1.Rebuff.*in compend.alienat. ſub num.* 30. Syl-
ueſter *verb alienatio,n.*18.Put *dec.*519.*lib.*2.Riminald.
conſ 315.*vol.*1.Rot.Roman.*diuerſ.dec.*30.*lib.*2.*part.*3.
*& deciſ.*233 *n* 6 *& dec* 284.*n* 2 *par.*3 *lib* 3.Homobon.
*d.tract.*9 *c.*21 *q.*67.*in fine,*& propterea cùm hæreditas
delata, nondum tamen Eccleſiæ incorporata, dicatur
Ius quærendum, ideò poſſe Prælatum abſque aſſenſu
Apoſtol.repudiare tenet,Aloyſ.Ricc. *in praxi fori Ec-*
*cleſ.dec.*96.*in* 1.*edit.& reſol.*82.*in* 2.*edit.*Scort. *in ſele-*
*ctis coaſt.epiſt.*1.*theorem.*1.nouiſſimè Bonacin.*var. tr.*2.
*q.vnica,punct.*2.*n.*33.*verſ ſed mihi,* Sanch. *de matrim.*
*lib.*7.*diſp.*4.*n.*12.*& in præcepta Decal.tom* 2.*lib* 7. *c.*7.
*n,*4.Caſtro Palao *d.puncto* 15.§.1.*num.*11. Huic etiam
adiungitur, quod repudiatio non eſt alienatio,*l.alienа-*
tionis, ff. de verborum ſignificat. quemadmodum non
acquirendo non dicitur quis alienare in fraudem cre-
ditorum, *l. qui autem,ff.de his, quæ in fraudem cred.*
53 † niſi legatum communiter ſeruiret Epiſcopo, & Ca-
pitulo, quia tunc Epiſcopus renuntiare illi non poſſet
in præiudicium Capituli,Rebuff.*n.*30. Quarant. *n.*43.
Piaſec.*n.*33.*prope fin.dictis locis.* Sic etiam valet ſtatu-
tum in præiudicium Eccleſiæ, quando laici non odio
Eccleſiæ, ſed bono zelo, & pro familiarum conſer-
uatione faciunt,Dec.*in auth.caſſa, num.*7. *C. de ſacro-*
ſanct. Eccleſ. Curſen. *conſil.*27. *n.*28. Conar. *in regal.*
*poſſeſſor part.*2.§.4.*num.*9. *verſ. tertium,* Mench.*vſu-*
*frequent.c.*9 Menoch.*conſil* 350. *num.*6. Cald. Pereira
*de empt. cap.*8. *n.*33. *&* 37. *& conſil.*48.*n.*22.Cened.
*pract.& cau qq. lib.*1.*q.*35.*n* 19.*&* 20.ſecundùm quod
poteſt intelligi Ordin. Regia Luſitan. *lib.* 2. *tit.*18. *in*
princ.
54 Verùm in puncto Iuris defenderem alienationem
rerum Eccleſiaſticarum, non ſolùm acquiſitarum, ſed
etiam acquirendarum prohiberi,ex eo quia huiuſmodi
res tranſeunt in Eccleſiam ipſo iure,& poſſeſſio abſque
traditione in eam transfertur, *l.fin. C. de ſacroſanct.*
Eccleſiis: tum quia illis cedere non poteſt Prælatus,
niſi prius ſaltem ordine intellectus intelligatur adiiſſe,
& ita potius eſt in acquiſito, quàm in acquirendo.

Quare hanc opinionem tenent Lambert.*de iurepatron*
*lib.*3. *q.*9. *art.*1. *num.* 31. Filliuc. *p.*3. *tract* 44 *cap.*9.
*num.*34. Molina *dict.tract.*2. *diſp.*468. *num.*11. Qua-
rant.*d.verb. Alienatio rerum Eccleſia,n.*23. Nald.*verb.*
alienatio.
Sextus caſus eſt permutationis inter Rectores Ec- 55
cleſiarum de bonis Eccleſiaſticis, quæ licitè fieri po-
teſt,iuxta textum expreſſum *in cap. hoc ius porrectum,*
*§.ſibi inuicem,*10. *quaſt.*2. *cap.*1. *de rebus Eccleſiæ non*
alienand.cap.ad quæſtionem,de rerum perm. & ideò au-
ctoritate Ordinaria poſſunt abſque Sedis Apoſt. bene-
placito,& conſenſu permutare,vt reſoluit Aloyſ. Ricc.
in praxi rerum fori Eccleſiaſt. deciſ. 74. *in* 1. *edit. &*
*reſolut.*60.*in* 2.*edit* Permutatio bonorum Eccleſiæ an
& quando valeat ſine beneplacito Sedis Apoſtol. Vide
Rot.*deciſ.*70. *part.* 1. *recentior.* me citato *in hoc loco,*
Caſtro Palao *d.punct.*15.§. 3.*n.*7.Sic etiam † aſſenſum 56
Apoſtol. non requiri in alienatione ab vna Eccleſia
alteri Eccleſiæ facta, tenent Triuiſan. *deciſ.*56. *part.*2.
Aloyſ.Ricc.*d.praxi,deciſ.*38.*in* 1.*edit.& reſol.*25.*in* 2.
*edit.*Nec obſtat † textus *in cap. caſellas,*10. *quæſt.*2.*&* 57
*in cap.ſine exceptione,*12.*quæſt.*2.*& in d Extrauagant.*
Ambitioſa, quia procedunt tantùm in permutationi-
bus faciendis cum ſæcularibus, ne bona Eccleſiæ pro-
fanis vſibus applicentur; & ita probat expreſsè tex-
tus *in d. Extrauagant. Ambitioſa*, ibi,*profanis vſibus*
applicare, aut cum maximo illorum, aut diuini cultus
detrimento exquiſitis mediis vſurpare præſumunt. Quæ
verba cùm ſint proœmialia,cauſam finalem diſpoſitio-
nis indicant.*l.fin.*& ibi Bart.*n.*3 *ff.de hæredib.inſtituen.*
cum citatis *in libello de principiis vtriuſque iuris,lit.P,*
*n.*56. & cùm in permutationibus,quæ inter Rectores
Eccleſiæ fiunt,non transferatur dominium ad profanos
vſus,ceſſat cauſa prohibitionis; & ceſſante cauſa pro-
hibitionis,ceſſat & prohibitio,iuxta regul.*c cùm ceſſan-*
te,de appell & quæ Tiraquell. *in tr. ceſſante cauſa,p.*1.
*limit.*23 *n.*1.In praxi verò ſeruari contrarium, cum in
permutatione quoque requiratur Apoſtol. aſſenſus, di-
cit Aloyſ.Ricc.*d. reſolut.*60. *in fine,& d.reſol.*35.*in fi-*
ne,& me citato *in hoc loco,*Caſtr Palao *d.punct.*15.§.3.
*num.*7.*in fine.*
Septimus caſus eſt, quando ſumma alienandi ne- 58
ceſſitas inſtaret,& Papa de facili adiri non poſſet, &
eſſet periculum in mora, vt pro alimonia pauperum,
vrgente neceſſitate, pro redemptione captiuorum,
*cap.gloria Epiſcopi,*12.*quæſt.*2. Abb.*in cap fin. num.*8.
de Eccleſiis ædific. Rebuff. *d.compendio alienat. n.* 35.
Redoan. *q* 13. *n.*13. *cum ſequentibus, & q.*9. *num.*51.
*& q.*35. *num.*7. *&* 9 Piaſec. *in d. praxi noua Epiſcopi*
*dict.cap.*5. *num.*32. *verſic. eſſet item,*Quarant. *d. verb.*
*alienatio rerum Eccleſiaſt. num.*42. Vgol. *de poteſtate*
*Epiſcopi c.*14.§.7.*num.*5 *verſ. tertia.* Giouag. *conſ.*27.
*n.*19.*lib.*2. Bonac. *de contract.diſp* 3. *quæſt.*8 *punct.*4.
*n.*5.*verſic.prima eſt,*Filliuc. *moral qq part* 3 *q.*44. *c.*3.
*n.*11. me citato *in hoc loco,* Ciarlin. *controuerſ. forenſ.*
*lib.*1.*c.*105.*n.*53.
Octauus caſus eſt de bonis relictis, & donatis Ec- 59
cleſiæ, quæ eſt incapax retinendi etiam in communi,
vt ſunt Fratres S.Franciſci de Obſeruantia, & Capuc-
cini,de quibus mentionem facit Concil. Trid. *ſeſſ.*25.
*de Regularibus, c.*3. quæ quidem bona poſſunt aliena-
ri ſine ſolemnitatibus,& pretium conuerti in Eccleſiæ
neceſſitatem,Socin. *regul.*110. *num.*3. Dec. *in cap. in*
*præſentia,num.*69. *de probat.* Quarant. *d verb.alienatio*
*rerum Eccleſiaſt.num.*41. *verſic ſextò,* Piaſec. *in praxi*
*noua Epiſcop.d c.*5.*n.*33. *in fine, verſic. relicta*, Aloyſ.
Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſiaſt.dec.*56.*in* 1.*edit.&*
reſolut 53. *in* 2. *edit.*me citato *in hoc loco,* Caſtr.Palao
*d punct.*15.§.1. *num.*12. Ratio eſt, quia bona iſta non
ſunt Eccleſiæ incorporata,iuxta text.*in Clement.exiui,*
de verb.ſignific.& in rebus Eccleſiæ nondum incorpo-
ratis non requiritur aſſenſus in earum alienationibus,
Franch. *in c.* 2. *in fin. de rebus Eccleſ. non alien. in* 6.

Rebuff. *in d. comp. alien. n. 21.* Rol. *cons. 15. vol. 1.* Limita in rebus pretiosis mobilibus, prout sunt vestes, Calices, & his similia, quia sunt Ecclesiæ incorporata, P. Emman. Sà *d. verb. alienatio, in fine*, Aloys. Ricc. *d. resol. 53. num. 5.*

60 Regulares ipsorum bona alienare possunt ex pluribus priuilegiis sibi concessis, per Leonem X. *in eius Bulla Romæ die 27. Nouembr.* 1519. & per Clem. VIII. *die 25. Febr.* 1531. & per Greg. XIII. *die 7. Septemb.* 1572. referunt Fr. Emman. *quæst. Regul. tom. 1. q. 27.* Confect. *in sua recollect. priuilegiorum Mendicantium.* Specialiter Gregor. XIII. *in sua Constit.* incip. *Apostolicæ Sedis, de ann.* 1576. *die 28. Decemb.* id indulsit Patribus Societatis IESV, de consensu Præpositi Generalis, nulla super hoc alia petita licentia à Sede Apostol. vel à loci Ordinario, referunt Fr. Emman. *in collect. priuil. pag. 459.* Aloys. Ricc. *d. resol. 53. num. 3. & 4.* Piasec. *in praxi noua Episcop. vbi proximè*, nouissimè Marcel. Vulpe *d. cap. 6. n. 27.* vbi refert huiusmodi alienationes & permutationes de bonis Regularium esse faciendas cum infrascriptis conditionibus. *Primò*, vt adsit legitima causa alienandi, vt si est emergens necessitas, vel euidens vtilitas Ecclesiæ, vel causa soluendi debita monasterij, vel si fratres non possunt se sustentare. *Secundò* vt præcedat tractatus inter Fratres, vel Moniales, & inter se discutiatur an magis expediat alienare vnam rem quàm aliam, vel si possent subuenire eorum necessitatibus, vel vtilitatibus absque bonorum alienatione, iuxta *c. nuper, de iis quæ fiunt à maiori parte Cap. & c. dudum, de rebus Eccles. non alien. Tertiò*, vt concurrat consensus duarum partium ex tribus partibus Fratrum, seu Monialium illius Monasterij, Domus, vel loci, cuius bona alienanda sunt, & non sufficit maior pars eorum. *Quartò*, vt dicta alienatio à generali, vel Prouinciali Ordinum Regularium diligenter examinetur per duos, vel tres probos Viros, & non per ipsos Fratres examinatos, &c.

Verùm S. Concil. Trid. Cong. *sub die 7. Septembr.* 1624. *iussu summi Pontif. Vrbani VIII. Religiosis cuiuscumque Ordinis, & religionis, etiamsi aliàs ex peculiari priuilegio, & consuetudine facultatem alienandi haberent perpetuò interdicit omnium rerum, & bonorum immobilium ac pretiosorum mobilium alienationem, omneque pactum, per quod ipsorum dominium transfertur, census perpetuos, seu vitalitios, hypothecam, locationem, & conductionem vltra triennium, concessionem in feudum, vel emphyteusim, præterquam in casibus à Iure permissis: pœna autem alienantium præfata bona absque licentia in scriptis ipsius S. Congreg. gratis concedenda, est priuatio ipso facto vocis actiuæ & passiuæ perpetua inhabilitas ad illa in posterum obtinenda, sublata etiam Generali, & protectori illam moderandi, aut relaxandi facultate, & permanentibus in suo robore pœnis Constitutionum Apostol. & præsertim felicis recor. Pauli II.* quæ incip. *Ambitiosæ Alienationes verò, & pacta census, hypothecas, locationes, conductiones, & concessiones quascunque contra huiusmodi prohibitionem faciendas, Sanctitatis suæ auctoritate ipso iure nullas, atque irritas decernit, &c.* referunt Bonacin. *d. disp. 1. q. vnic. puncto* 1. Lezana *d. c. 10. n. 2.* addit quod qui hoc modo accipit bona alienata à monasterio, non potest illa in conscientia retinere.

Quæri hîc opportunè potest, an Regulares indigentes victu, nec reperientes, qui creditò illis tribuant, nec valentes consensum expectare Romani Pontif. possint absque dicto consensu, & absque incursu censurarum res pretiosas in pignus tradere, seu pecunias ad cambium sumere, si aliter eas non reperiant? Affirmatiuè respondent Megaln. *pars. var. resol. 113. num* 3. Fr. Laurentius de Peirinis *in form. Reg. litt. A, c. 11. n. 5.* vbi fundamenta referunt, vide apud illos.

61 *Nonus* casus est, vbi rem restitutioni subiectam restitueret, exempli gratia, testator reliquit sua bona Ecclesiæ, hac adiecta conditione, vt post aliquod tempus alteri restitueret, eo tempore elapso sine alia necessitate restituere ipsa potest, conditione adimpleta, argumento *l. 1. & 3. C. quando dec. opus non est*, Quaranta *d. verb. Alienatio rerum Eccles. n. 45. lim. 16.* Vgolin. *d. cap. 14. §. 7. num. 5. in fine*, me citato Castr. Palao *d. punct. 15. §. 2. num. 14.*

Decimus casus est pro remuneratione meritorum, 62
quia ad hoc potest Prælatus Ecclesiæ res alienare, gloss. *verb. de familia, in cap. consensus 3. de rebus Ecclesiæ non Alien.* Tiraq. *in l. si vnquam, verb. donatione largitus, n. 27.* Magon. *Flor. dec. 64. n. 41.* latè Camill. Borrell. *in summa omnium dec. tit. 15. à n. 12.* vbi *n. 13.* declarat procedere quando donarentur mobilia: & *n. 14.* dummodo Prælatus renunciationis metas, & limites non accederet.

Vndecimus casus est, vbi transactio fit super aliqua 63
re, cuius possessio non sit penes Ecclesiam: Rebuff. *dict. compendio alienat. num. 21.* Quaranta *d. verb. Alienatio rerum Eccles. num. 43. limit. 12.* Si tamen per transactionem Ecclesia rem relaxaret, in cuius possessione existebat, tunc requiruntur solemnitates, quia vera est alienatio. Quaranta *vbi suprà, num. 20.* Sesse *Aragonia dec. 121. n. 12.* Rota apud Marches. *de commission. part. 1. pag. 112.* & me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *d. punct. 15. §. 5. num. 2.* quia solemnitates, & iusta causa requiruntur in transactionibus rerum Ecclesiæ, prout in aliis alienationibus rerum illius, Feder. de Senis *cons. 94.* Aym. *cons. 323. num. 1.* Caputaq. *dec. 109. p. 1. & dec. 318. part. 3.* Duran. *dec. 458. num. 2. part. 2.*

Duodecimus casus est in remissione caducitatis em- 64
phyteutæ Ecclesiæ, quam potest solus Prælatus, seu Rector facere, Ias. *in l. legatum, num. 18. ff. de legatis 1.* Quarant. *d. verb. Alienatio rerum Eccles. n. 44. lim. 13.* Clar. *in §. emphyteusis, q. 10. vers. sed nunquid*, Capyc. *dec. 18. n. 10.* Vgolin. *d. c. 14. §. 7. n. 5. vers. quinto, in fine*, me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *d. punct. 15. §. 3. num. 4.*
Et ideò † emphyteuta excusatur à commisso, si Præla- 65
tus, etiam solus, absque Capitulo recipiat pensiones post commissum decursas, ad quod plures refert Doctores, Cened. *ad Decretal. collect. 144. n. 77.* quibus adde Burg. de Pace *consil. 44. n. 15.* Menoch. *de præsumpt. lib. 13. quæst. 112. n. 17. & consil. 79. n. 7. cum sequentibus.* Gam. *Lusitania dec. 268. n. 4.* Mascard. *de probat. conclus. 252. num. 12.* Cald. Pereira *in l. si curatorem, verb. vel aduersary dolo, n. 82.* Sanch. *de matr. lib. 6. disp. 4. num. 13.* Cardin. Mantic. *de tacitis & ambiguis conuent. lib. 22 tit. 33. à n. 13.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. dec. 335. in prima edit. & resol. 118. in secunda edit.* quamuis caducitatem à solo Prælato sine Capitulo non committi asserat. Bonacos. *tom. 1. commun. opin. lib. 2. tit. 2. n. 64. pag. 158.*

Pro regula in hac materia habebimus, sine licentia 66
Romani Pontificis Ecclesiæ bona alienari non posse, exceptis casibus supra positis, & si ediscere volueris casus in quibus Ecclesiæ res inconsulto Romano Pont. alienari non possunt, consule Quarantam *dict. verb. Alienatio rerum Eccles. à n. 15.* & Aloys. Ricc. *in d. praxi dec. 1. cum multis sequentibus*, ac cæteros in principio huius *alleg.* citatos. Vtrùm autem successor teneatur ratam habere alienationem à prædecessore indebitè factam, quando Ecclesiam reliquit? Vide infrà, *alleg. 115.*

Bona mensæ Episcopalis sunt, quæ principaliter 67
ad illius sustentationem sunt deputata, & nullum alium Rectorem habent, præterquam ipsum Episcopum, gloss. *verb. ad mensam, in Clem. 1. de excess. Prælat.* Innoc. *c. vt super, de rebus Eccl. non alien.* vbi Abb.
n. 9. Item etiam † de mensa Ecclesiæ dicuntur ea bo- 68
na quæ perpetuò vnita fuerunt Ecclesiæ, atque ita quæ nunquam alteri ab Ecclesia post à se quæsitum dominium,

dominium concessa fuerunt, vel quæ ad eam reuersa, vel ei incorporata sunt. Menoch. *de arbit.casu* 433. *à n.2.& conf.79.n.*10.& 11. Et ea, quæ sunt de mensa Ecclesiæ, Prælatus alienare non potest, Men. *d.casu* 434.
69 *n.*1. † Nec emphyteusim perpetuam concedere. Me-
70 noch *d.consil.*79. *à num.*1. † In alienatione bonorum mensæ Episcopalis separatæ à mensa Capitulari vltra Apostolicum assensum, requiritur Capituli assensus, per gloss. *verb. defensoro, in fin. in c.*8. *de rebus Eccl. non alien. lib.*6. vbi Gemin. *n.*7. & Franch. *n.*20. Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori Eccl. decis.*54. *in* 1. *edit. & resol.*51. *in* 2. *edit.* & fuit resolutum per Rot. Rom. *in Auximana bonorum*, 1. *Febr.* 1581. coram *Card. Seraph.* est inter eius decisiones impressas *decis.*443. *lib.*1. vbi declaratur huiusmodi consensum magis solemnitatem, quàm substantiam respicere. Illud in hac materia est animaduertendum quod si fuerit donata, aut legata res aliqua Ecclesiæ cum expressa conditione, vt possit illam Ecclesia ad eius libitum alienare, adhuc debet impetrari assensus Apostolicus non obstante voluntate testatoris, vel donatoris, vt possit alienari, quæ tanquam illicita non est seruanda, *cap. tua*, & ibi Couat. *n.*6. *de test.* Marcel. Vulpe *d.c* 6. *n* 35.

71 De stylo, & obseruantia Curiæ Romanæ, concessio assensus Apostolici super alienationibus rerum Ecclesiæ non indulgetur, nisi præuia delegatione Summi Pontificis in personam aliquorum in Dignitate Ecclesiastica constitutorum, qui videant an concessiones cedant in euidentem Ecclesiæ vtilitatem: & si ita apparuerit, illas confirment, aliàs non; & viso quod tendunt in euidentem Ecclesiæ vtilitatem, interponit decretum, & nomine Sedis Apostol. tanquam delegatus ab illa, præstat assensum. Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori Eccles. decis.*94. *in prima edit & resol.*80. *in secunda edit.* Quandoque solent fieri alienationes rerum Ecclesiæ ante beneplacitum obtentum, sed eo expressè sic reseruato, *Saluo tamen semper Sanctissimi D nostri beneplacito*, eo adhuc non impetrato, alienationes factæ nullum producunt effectum, Mohed. *decis.*1. *de simon.* Caputaq *decis.*205. *n.*3. *part.*1. Seraph. *decis* 805 *n.*8. Durand. *d. decis* 458. *n.*4. Rota *decis.*624. *n.*12. *p.*1. *recent.* & alienantes possunt pœnitere, & ab alienatione, concordia, aut transactione recedere, *cap. intellecto*, vbi gloss. *verb. Regni sui, de iureiur. c presbyterorum*, & ibi etiam gloss. *in verb. alienator, de rebus Eccles. non alienan* Maresc. *lib.*1 *var. resol. cap* 14 *n.*1. *cum seqq.* Rot. *d. decis.*624. *n.*12. Duran. *d. decis* 458. *n.*6.

72 Quæritur modò, an prædictus assensus Apostol. ex temporis diuturnitate præsumatur? In qua quæstione illa receptior est sententia, quod ex cursu triginta annorum cum obseruantia præsumatur, vt resolutum fuit in Rota *decis.*170. *diuers. volum.*2. & *decis* 237. *lib.*2. & *in Romana domus de tribus montib.* 29. *Octob.* 1581. coram *Illustr. Aldobrund.* postea Clem. VIII. & *in causa Messan pœnitentiarum*, 28. *Iunij* 1582. coram *Blanchetto*, & *in Romana Casalis* 7. *Iunij* 1591. coram *G psio*, quas citat Aloys. Ricc. *d. praxi, decis.*32. *in vtraque edit.* & in aliis causis, vt per Put. *decis.*365. *num.*4 *lib.*2. Seraph. *decis.*792. *num.*1. & 677. *num.*1. & *decis.*1080. *num.*7. & *decis.* 1228. *num.*1. Gregor. XV. *decis.*343. *num.*1.4. & 5. Coccin. *decis.*32. *num.*16. & *decis.*301. *num.*2. & 3. Stephan. Gratian. *discept. forens. tom.*5. *cap.*867. *num.*50. & *c.*893. *num.* 17 & *decis.*150. *num.*4. Nicol. Garc. *de benefic. part.*12. *c.*2. *n.*179. *vers. in qua*, & *n.*180 Homobon. de bonis *de exum. Eccles. part.*2. *tract.*9. *cap* 22. *quæst* 66. *suppos.*2. *vers. excipitur*, me citato *in hoc loco*, Ciarlin. *contr. forens. lib.*1. *cap.*39. *à princ.* & *præcipuè num.*4. Quaranta *d. verb. alienatio rerum Ecclesiasticarum, n.*46. vbi *in vers. non immeritò*, dicit prædictum tempus triginta, vel quadraginta annorum non intelligi currere viuente illo Prælato, seu Rectore, qui fecit alienationem; immò neque post mortem illius, nisi data scientia, & patientia cuiuslibet Rectoris, seu Prælati successoris. Ratio principalis resolutionis illa est, quia † ex longissimo temporis cursu omnia solemniter interuenisse præsumuntur, Mich. Grass. *tom.*1. *commun. opin. lib.*4. *tit.*4. *n.*348. *pag.*513. Surd. *decis.*231. *n.*19. Flores de Mena *variar lib.*3. *q.*23. *num.*40 & 89. Auendan. *ad l.*42. *Taur. gloss* 2. *num.*7. Menoch. *illust. c.*63 *num.*1. Mascard *de probat. concl.*75. *n.*14. & *concl.*1316. *n.*3. Gamb. *decis.*40. *n.*3. & *decis.*83. *n.*2. & *decis.*325. *n.*3. Brunor. à Sole *in locis comm verb. solemnitas* 3. Nisi ex inspectione instrumenti appareat solemnitatem non interuenisse, Bellacomb *tom.*2. *comm. lib.*7. *tit* 14. *n.*129 Menoch. *de presumpt. lib.*3. *q.*132. *n.*79. Mascard. *conc.*1140. *à n.*25. & *concl.*1316. *à n.*32. Peregr. *de iure fisci lib* 6. *tit.*8. *n.*25. Steph. Gratian. *discept. forens. cap.*268. *n.*4. Valasc. *cons.*162. *n.*20. Cald. Pereira *de empt. c.*34 *n.*40.

Allegatio XCVI.

Episcopus monitoria pro rebus deperditis inueniendis sub pœna excommunicationis quando concedere possit.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatione magna circumspectione vtendum.*
2 *Excommunicationes diebus festis, exceptis insignioribus, publicari possunt*, & num. 43.
3 *Excommunicationes pro rebus deperditis inueniendis à nemine concedi possunt, præterquam ab Episcopo.*
4 *Excommunicationum monitiones si deneget Episcopus, licet parti appellare ad Metropolitanum.*
5 *Appellari potest à commissis arbitrio iudicis, si partem lædit, aut grauat.*
6 *Vicarius generalis Episcopi an possit dare excommunicationes pro rebus deperditis prætextu generalis commissionis, quæstio dubia, & resoluitur* numer 7. & 8.
9 *Vicarius foraneus excommunicationes pro rebus deperditis concedere non potest.*
10 *Vicarius generalis à Capitulo Sede vacante, excommunicationes pro rebus deperditis concedere potest.*
11 *Legatus à latere, & Nuncius Apostolicus excommunicationes pro rebus deperditis concedere possunt.*
12 *Inferiores Ordinarij etiam exempti, & immediatè Sedi Apost. subiecti, non possunt excommunicationes pro rebus deperditis dare.*
13 *Prælati Regulares in subditos excommunicationes pro rebus deperditis dirigere non possunt.*
14 *Excommunicationes pro rebus deperditis dantur in subsidium, deficiente scilicet alia probatione.*
15 *Excommunicationes pro rebus deperditis non sunt cedendæ, quoties quis coram competenti iudice ob indicia, quæ sunt contra reum, procedere potest.*
16 *Testes si non sunt citati, conceduntur monitoria, si est datus terminus in causa.*
17 *Monitoria concedi possunt aduersus testes non cognitos alicuius negotij veritatem scientes, vel notos, si veritatis testimonium ferre renuant.*
18 *Praxis concedendi monitoria aduersus testes alicuius negotij veritatem scientes, refertur.*
19 *Monitoria excommunicationum pro rebus deperditis instante parte, & officium iudicis implorante conceduntur.*
20 *Excommunicatus, vel notorius peccator non potest*

instare pro concessione monitorij excommunicationis pro rebus perditis.

21 Monitoria huiusmodi instante iudice laico concedi possunt, modò ea imploret à iudice Ecclesiastico, non tamen iubeat.

22 Mandatum speciale requiritur ad obtinenda monitoria excommunicationum pro rebus deperditis.

23 Monitoria huiusmodi quando iudex Ecclesiasticus promulgare possit, nemine petente, ostenditur.

24 Monitoria huiusmodi sunt concedenda illi, cuius interest, non tamen aliis.

25 Monitoria huiusmodi non sunt concedenda quando certa sunt persona.

26 Monitoria huiusmodi pro qualibet parua re decerni non debent:

27 Monitoria debent continere expressionem rei deperdita, & eius valoris, nisi fiant pro Ecclesiis, & locis piis, communitatibus, &c.

28 Excommunicatio pro furto, seu rebus subtractis, non ligat communiter, nisi illos qui mortaliter furtum fecerunt.

29 Excommunicatio pro furto à pluribus dato, potest publicari, quamuis eorum singuli parum acceperint.

30 Monitoria pro qua summa in Curia Romana, & Neapol. concedantur, ostenditur.

31 Monitoria non sunt concedenda contra habentem pro se rem iudicatam.

32 Monitoria hac in criminalibus non conceduntur.

33 Monitoria non conceduntur si sint infamatoria alicuius particularis persona.

34 Testes, qui monitoriis excommunicationis impulsi veniunt testimonium veritatis dicturi, quomodo iurent, ostenditur.

35 Testes qui monitoriis excommunicat. impulsi veniunt testimonium veritatis dicturi, tenentur in scriptis reuelare, & propalare quicquid sit.

36 Testibus fides non adhibetur in his, qua excitati litteris monitorialibus deposuerunt in Curia Ecclesiastica.

37 Citatio partis non requiritur in concessione monitorialis excommunicationis.

38 Monitoria hac concedi possunt, tam ante coeptam litem, quam ea pendente, dum probationum terminus non elabitur.

39 Executio facta non seruato ordine dato in l. à diuo Pio, §. in venditione, ff. de re iud. non subiacet nullitati.

40 Monitoria quomodo concedenda, & qua praeuenire debent, ostenditur.

41 Episcopus tanquam delegatus Sedis Apostol. procedit in monitoriis vigore significauit expeditis à Summo Pont.

42 Executor monitorialium Papalium an possit absoluere ab excommunicatione, postquam paruit ei, qui in eam incidit, ostenditur.

44 Denuntiare aut restituere vi monitorij qui non curarunt, possunt declarari ob contumaciam in excommunicationem incurrisse.

45 Monitorij vi nemo tenetur seipsum patefacere, aut denuntiare.

46 Infamare se nemo debet.

47 Restituere non tenetur vi monitorij, qui effectus est potens ad restituendum.

48 Restituere non posse commodè dicitur ille, vbi restituendo damnum altioris ordinis subiret, vel vita, vel fama.

49 Restituere rem vi monitorij non tenetur ille, qui eam retinet in compensationem iustam: quod quomodo intelligi debeat, ibi declaratur:

50 Scripturas habens an vi monitorij teneatur illas exhibere, vel reuelare, quoties exhibeado, vel reuelando damnum pateretur, ostenditur.

51 Reuelare non tenentur vi monitorij scientes, quando id quod sciunt saltem vno teste probare non possunt: quod qualiter intelligi debeat, declaratur ibi.

52 Reuelare vi monitorij non tenentur, qui de iure compelli non possunt ad testificandum.

53 Parentes non possunt esse testes in causis filiorum, & de quibus filiis intelligatur, ibi declaratur.

54 Filii spirituales ex vi monitorij tenentur denuntiare patrem spiritualem.

55 Filij possunt esse testes contra patres spirituales.

56 Haereticum patrem reuelare tenentur filij.

57 Patrem lasa maiestatis crimen committentem tenetur filius denuntiare.

58 Blasphemum patrem tenetur filius denuntiare.

59 Vxor non tenetur maritum vi matrimonii denuntiare.

60 Socer an possit esse testis in causa generi, vel è contra ostenditur.

61 Frater pro fratre testis esse non potest.

62 Inhabiles ad testimonium ferendum vi monitorii tenentur reuelare.

63 Reuelare vi edicti nemo cogi potest id quod nouit sub secreto naturali.

64 Confessarius vi monitorij non tenetur reuelare ea qua in Confessione audiuit.

65 Reuelare vi monitorii non obligantur medici, procuratores, vel aduocati secreta infirmorum, clientum, &c.

66 Denuntiare nemo tenetur, qua non verè & realiter scit.

67 Reuelare nemo tenetur vi edicti, qua audiuit à personis ignotis, vel à persona nihil certum sciente.

68 Denuntiare an teneatur qui audiuit delictum ab eo, qui iam denuntiauit, ostenditur.

69 Denuntiare nullus tenetur emendatum, vel emendandum ante correctionem fraternam: quod qualiter intelligi debeat, ibi declaratur.

70 Denuntiare nemo tenetur quando probabiliter timet ex reuelatione sibi graue damnum imminere.

71 Denuntiare nullus tenetur nisi quos pars, vel iudex intendit ligare.

72 Denuntiare quando quis teneatur iustum compensatorem, ostenditur.

73 Denuntiare ratione monitorij nullus tenetur quando tempore publicationis degebat extra territorium Episcopi denuntiantis.

74 Superior non potest suis censuris subditos extra dioecesim existentes ligare.

75 Terminus in edicto propositus ad denuntiandum, non apponitur ad finiendam obligationem denuntiandi, sed ad eam solicitandam.

76 Non denuntians intra tempus praescriptum in edicto, tenetur elapso eo tempore denuntiare.

77 Terminus in monitorio praefixus an prorogari possit.

78 Monitoria hac non dicuntur statuta, sed mandata generalia.

79 Impotentes ad restituendam non tenentur denuntiare.

80 Monachi, & fratres Regulares scientes rem de qua in monitorio, si non reuelant, non sunt excommunicati.

81 Denuntiare non tenetur, qui rem habet sibi debitam, cum sint creditores ipsi anteriores.

82 Denuntiare non tenetur vi monitorii, qui ritè rem praescripsit.

83 Denuntiare non tenetur qui bona fide rem alienam pretio numerato emit à latrone, negata, aut non sperata refusione.

84 Admonitio Auctoris pro his monitoriis concedendis.

83 *Doctores referuntur, qui de monitoriis Ecclesiasticis agunt.*

1 VONIAM Ecclesia Catholica Ecclesiasticas censuras, non ad animarum interitum, sed ad medecinam adinuenit, & exercet, & omnibus patet excommunicationis gladium nervum esse Ecclesiasticæ disciplinæ; ideo huiusmodi gladio nonnisi in grauissimis causis vtendum, sobrieque, & magna circumspectione adhibita exercendum est, cum experientia doceat eam, si temerè, aut leuibus ex causis, & rebus incutiatur, magis contemni, quàm formidari, & perniciem potius parere, quàm salutem. Concilium Trid. *sess.25. de reformat.cap.3.in princ.* referunt Azor.*institut. moral parte 1.lib.12.cap.18.quæst.60.* Aloys. Riccius *in praxi rerum fori Ecclesiast dicto cap.464.in 1.edit. & resol.438.n.1.in 2. edit.* Couarr. *in initio capitis Alma, sub n.*10.*de sententia excom. lib.6.* Quaranta *in summa bullarij,verb.Concilium prouinciale, vers.36.in fin.* nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iudiciali fori Eccles. c.1.n.1.* Quamuis enim Ecclesia voluit sententiam excommunicationis etiam iniustam esse timendam, vt homo cresceret per obedientiæ meritum, parendo iniustæ sententiæ; vel ea ratione vt Clauis Ecclesiæ in maiori obedientia habeatur,dum timent Fideles etiam iniustas sententias;nihilominus non debent Iudices sententiam excommunicationis quã maturitate proferre,aliàs vltra condemnationem ad damna & expensas,& suspensionem, sunt grauiter puniendi,vt pœna docente discant quàm graue sit sententias excommunicationum sine maturitate proferre,vt notabiliter dicit textus *in cap. 1. in fine, de sent. excõm lib.6.* nouissimè Lauter. de Franchis *de controu.inter Episcopos & Regulares,q.10. pag 323.*

2 Monitoria huiusmodi,licet diebus festis concedi, & publicari possint, in certis tamen insignioribus diebus, scilicet Natiuitatis Domini,Paschatis, Resurrectionis Ascensionis,Pentecostes,& sanctissimi Corporis Christi proferri non debent; his enim,teste Lazzar. *de monit.sect.1 quæst.19.num.4.* neque monitiones fieri, neque excommunicatio promulgari debet: me citato *in hoc loco*,nouissimè Theophil. Raynaudus *de monitoriis Ecclesiast.ad extorquendam restitutionem,aut reuelationem,part.1.c.1.quæsito 13.ante fin.* quamuis Sayros *de censuris lib.1.c.14.n.10.* existimet excommunicationẽ, & aliam denunciationem illis diebus fieri posse, vbi causæ cognitio non est nececessaria: vide latiùs *n.43.*

3 Excommunicationes illæ, quæ monitionibus præmissis ad finem reuelationis,aut pro deperditis,seu subtractis rebus fieri solent,à nemine prorsus concedi possunt,præterquam ab Episcopo,& tunc non aliàs,quàm ex re non vulgari,causaque diligenter,ac magna maturitate per ipsum Episcopum examinata: Concil. Trid. *d.c.3.* referunt Sbroz.*de Vicario Episcopi lib.2.q.171. n.1.* Vgolin.*de potestate Episcopi cap.45. in princ.n.1.* Campan.*in diuers.Iuris Canonici,rubr.11.c.15.n.103.& 104.*Quaranta *in summa Bullarij,verb.excom.ad finem reuelat.in princ.*Marc.Anton. Genuens.*in practic. Archiepiscop. Neapol.c.1.n.3.* nouissimè Theoph. Raynaud.*d.tract.de monitor.Eccles.part.1.c 1.quæs.3. & 4.* vbi quæ censeri debeat res non vulgaris, habetur in Bulla Pij V. in hæc verba: *Sanctissimus in Christo Pater,& D.N.Pius diuina prouidẽtia PP V.volens super expeditione mandatorum,quæ fiunt in forma* significauit,*pro rerum subtractarum,aut deperditarum restitutione,seu illarũ,& aliàs subtrahentium reuelatione modum,& formam statuere (manente in aliis reformatione officij Correctoris litterarũ contradictarũ à Sanctitate sua edita) præsenti,quod perpetuò obseruari vult,scripto ordinat,vt mãdata pro restitutione, seu reuelatione huiusmodi dentur (modò super illis supplicationes in præsentia Suæ Sãctitatis signatæ fuerint,ad eorũ duntaxat instantiam,quorũ ciuiliter interest. Quæ supplicationes rem ipsam,de qua agitur,eiusque valorem nominatim in specie exprimant, nisi fortè sint pro Ecclesiis, locis piis,Cõmunitatibus,Vniuersitatibus, Collegiis, aut Vniuersalibus successoribus, quos verisimile est certam rerũ notitiam non habere, tunc etenim hac ipsa personarum qualitate expressa,ita demum ferri poterit quædã in genero designatio rerũ, si designatio neque nimis vaga, & incerta,atque adeo inuerisimilis sit,& tamẽ ostẽdat res ipsas(id quod præcipuè in omnibus attẽdẽdũ est) minimè vulgares existere. Cõmittatur aũt Episcopo Ordinario loci,vel eius Vicario in spiritualibus generali sub hac forma verborũ,quæ est ex Cõcilio Tridentino, videlicet si causa diligẽter, & magna maturitate examinata per ipsũ,pro rei,loci,tẽporis, & personæ qualitatibus sibi pro sua consciẽtia videbitur expedire,decernens irritũ,&c.*

Hæc Pius V Ex quibus etiã probatur Episcopos delegatos esse pro executione literarũ monitorialiũ auctoritate Apostolica concessarũ, quæ executioni mandari non debent,nisi prius Episcopus vti Apost.Sedis delegatus summarim cognoscat,an subreptitiæ, vel obreptitiæ ve sint. Concil.Trident.*sess.22.de refor.c.5.* Vtrùm ille, qui monitorio fertur, debeat esse subditus Episcopi monitorium ferentis? Vide Theoph.Rain.*d p.1.c.1.q.9.*

Si Episcopus huiusmodi monitiones excommunicationum, quæ fiunt ad finem reuelationis, deneget, licitum est parti appellare ad Metropolitanum, quamuis resideat in eius arbitrio illas concedere,per Concil.Trident.*d.cap.3.* & ita practicari asserit Prosper de Augustino *in addit.ad Quarantam in summa Bullarij, verb. Archiepiscopi auctoritas,auctor.19.in fine.* Maria *de iurisd part.1. cap 4.num 4.*me citato *in hoc loco*,Escobar *in tractatib selectiss tract.2.part 2 q.1.§ 3 n.113.* Raynaud.*d.tr. part.1. cap.1. quæs.9.in princ.* à † commissis enim arbitrio iudicis,si partem lædit,aut grauat, appellari potest, gloss.*in cap.super his,de accusat. & in c.Romana,§.quod si obijciantur,verb. minus legitima, de appellat.in 6.*Quaranta *de verb. Archiepiscopi auctoritas,auctor.18.sub n.18. versic item si Papa* Et etiam lite pendente litteræ monitoriales absque vitio attentatorum concedi possunt ab Episcopo,nisi sit inhibitus,Marc. Anton.*variarum resol lib 5.resol.fin.casu 36.* Escobar me citato *in hoc loco d § 3.n 62.* 4

Vtrum Vicarius præfatas monitiones ad finem reuelationis dare possit? non exiguum videtur dubium, in quo Ego negatiuam partem libenter amplector; prætextu enim generalis commissionis, & absque speciali facultate, seu licentia Episcopi, eas non potest Vicarius decernere: & ità tenent Vgolin. *dict cap.45. in princip.vers.secundò*,Campan.*dict.cap.14 num.105;* Narbona *de appellat.à Vicario ad Episcopũ in parte 1; n.105.*nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iudiciali fori Eccles.c.2.n.4* Sayr.*in claui Regia lib.9.c.15.n.21.*me citato *in hoc loco*, nouissimè Theoph. Raynaud. *d. part.1.c 1 quæsito 10 vers.hac cùm rata*, & constat ex Concil. Trident. *d.c.1.* vbi à nemine,præterquam ab Episcopo decernẽda statuit,& quia verba illa taxatiua Concilij (à nemine prorsus præterquam ab Episcopo decernantur)excludere videbantur alium non Episcopum,ideo *Sacra Congregat.*nostram quæstionẽ, & huiusmodi dubiũ resoluẽs,in hæc verba cẽsuit *Vicarius generalis; & ad id facultatẽ habẽs ab Episcopo,potest sine præuia cognitione facta ab ipsomet Episcopo excommunicationes ad finem reuelationis pro rebus deperditis decernere; dum tamen ipse Vicarius causæ cognitionem adhibeat.* Sed alij dubitabant ex illis verbis, *à nemine prorsus; præterquam ab Episcopo*, quia taxatiuæ alios excludunt. *Congregatio iterum sub die 15. February 1583. primam firmauit resolutionem*:Iterum *in d.c.3.*declaratio ait,*præterquam ab Episcopo, vel vicario,ex speciali mandato,& non aliàs*,per eadẽ verba Narbona *d.loco;* 5

Affirmatiuam nihilominus opinionem,immò Vicarium ex generali cõmissione huiusmodi excommunicationes; 6

cationes, seu monitoriales litteras decernere posse docuerunt, stante Concilio, Frechd. de excommun. part. 2. art. 2. num 5. me citato in hoc loco, Escobar. in tractatib. selectiss. tract. 2. p. 2. q. 2. §. 3. n. 54. Fr. Emman. in summ. tom. 1. cap. 79. num. 2. Henriq in summ. lib. 13. c. 17. §. 4. Sbroz. de Vicario Episcop. p. 2. q. 171. num. 2. Gutier. canon. lib. 1. cap. 11. num. 8. Zerola in praxi Episcop p. 1, verb. Vicarius, num 17. Soar. tom. 5. disp. 20. sect. 1. n. 2. Sayr. sibi contrarius de censuris lib. 1. cap. 9. num. 33. versic. primum est, Auil. eodem tract. part. 1. c. 5. disp. 2. dub. 3. Cur. Philip. part. 3 §. 2. n. 29 Steph. Gratian. decis. 97. n. 54. Iacob. de Graffiis tom. 1. cons. 6. de senteut. excomm. Sanch. de matrim. lib. 3 disp. 29. q. 2. n. 16. Lazar. de monitor. sect. 1. q 6. à n. 1. Francisc. Leo in thesauro fori Eccles. part. 3. c. 7. n. 17. Costa de facti scient. & ignorantia cent. 2. dub 55. n. 1. tom. 1. Filliuc. tom 1. tract. 14 cap. 1. n. 2. Aloys. Ricc. in praxi fori Ecclesiastici, decis. 270. in prima edit. & resol. 235. n 4 in secunda edit. nouissimè Doctor. Ioannes Machado indefessi studij vir, el perfetto Caufesser y Cura de Almas, lib. 1. part. 3. tract. 7. docum. 2. n. 1. in fine. Nicol. Garcia de benefic. part. 5. c. 8 n. 94 qui alios citat, & in eius confirmationem adducit triplicem Sacra Congreg. Cardinalium declarationem super d. cap. Concilij Trid. quarum prima hæc verba continet, Vicarius Episcopi potest concedere litteras monitoriales, quibus in præsenti decreta. Secunda verò sic ait: Vicarius generalis Episcopi potest has excommunicationes decernere adhibita causa cognitione, nec indiget speciali mandato Episcopi. Tertiæ quidem hæc series est: Stante hac declaratione quærebatur an eadem potestas cōpetat Vicario Capituli Sede vacante? Congreg. censuit affirmatiuè, quia ad Capitulum transeunt ea quæ sunt iurisdictionis necessaria, vt est excommunicatio, &c. Nituntur præcitati Doctores in respondendo supradictis declarationibus pro negatiua opinione adductis, & Gutier. d. loco, verba illa primæ declarat. ad id facultatem habens ab Episcopo, referenda esse dicit ad potestatem generalem Vicarij. Sed huiusmodi interpretatio nequaquam sustineri potest; nam illud satis explicitum erat illis verbis, Vicarium generalem, cum non aliàs generalis nuncupari possit, quàm si potestatem generalem haberet: ergo credendum non est potestatem, quam Vicarium habere Concilij Cong. requirit, generalem esse, sed peculiarem potiùs, & specialem. Aliter tamen respondet Auila d. loco, prædicta declarationis verba ad distinctam personam, quàm Vicarium generalē spectare, quasi sensus sit, vt alius quàm Vicarius generalis monitoriales litteras absque speciali Episcopi facultate haudquaquā decernere possit; nam alioquin coniunctio illa &, esset superflua, nisi diuersas personas coniungeret, cùm illius ea sit natura, vt diuersitatem copulatorum demonstret, Ego ipse in meis remiss. de Dictian. d. 93. n. 2. Diuersimodè tamen Garc. d. loc. n. 98. prædicta verba interpretatur, siquidē existimat posita fuisse ad excludendum Vicarium generalē habentem in hoc facultatem limitatam, seu ablatam ab Episcopo, qui non potest has excommunicationes decernere, qui etiam secundæ declarationi, quæ vigere videtur, nihil respondet, sed tantùm num. seq. certam non esse affirmat.

8 Quare prima opinio ab aliorum cauillationibus liberata bono nititur fundamento, & prædictis declarationibus sic defensis in medium prodit; quia tamen aliæ extant pro secunda, propter quas quid certum insectari debeat arduum est inuestigare, sanius credidi alia noua declaratione indigere, quæ inter prædictas falcem mitteret. Interim tamen minimè nos deterret magna Doctorum copia, quos pro secunda sententia suprà citauimus, quia cùm glossæ & Doctorum opiniones debeant intelligi & limitari secundùm Iura per eos allegata, Mandos. ad reg. 5 Cancell. q. 5. n. 7. Roland à Valle cons. 34. n. 21. lib 4. Mascard. de prob. concl. 488. per tot. Valenzuel. tom. 1. cons. 18. n. 52. Tiber. Dec. resp. 6. n. 33. & resp. 41. n. 83. vol. 1. & resp. 32 n. 99. vol. 3. Salgad. de potest. Reg. p. 1. c. 1. prælect. 5. à n. 271. vsque ad 276. si ea non bene adaptantur ad casum, vel non probant intentum, nihil refert quod innitantur Doctorum sententiæ, tunc enim opinione laboramus, non re, vt inquit Seneca, quem citat Roderic. Xuar. alleg. 35. n. 6. Vnde opinio probabilior dicitur, quæ fortioribus fundamentis innititur, vt tenet Sāch. in præcepta Decalogi, tom. 1. lib. 1. c. 9 n. 5. qui ad propositum ibid. n. 9. ait, quod non dicitur communis Auctorum numero, qui propriorum vestigia instar auium sequentes, nulla discussione præmissa eam affirmant, sed Cōmunis dicitur, si pauciores DD. habeat, qui vtriusque partis rationibus discussis, & perpensis illam affirmant: idem dicit de matr. lib. 3. disp. .. q. 44 n. 1. citans Menoch. de præsumpt. lib. 2. præsumpt. 71. n. 39. Nam aliquando DD. sequuntur alium tanquam aues, & oues, Dec. cons. 48. in fine, Menoch. consil. 37. n. 171. lib. 1. Fab. Turret. in tract. de effectib. claus. ul. codicil. q. 4. effectu 4. vers. hæc opinio, Ioan. Maria Corat. in tract. de communi Doctorum opinione, in præfat. n. 4. optimè Seneca in cap. 1. de vita beata, sic ait, Nihil enim magis præstandum est quàm ne ouium ritu sequamur antecedentium gregem, pergentes non qua eundum est, sed qua itur; atqui nulla res nos maioribus malis implicat, quàm quod ad rumorem componimur: optima ratio ea, quæ magno assensu recepta sunt, quorūque exempla nobis multa sunt, nec ad rationem, sed ad similitudinem viuimus. Inde ista tanta coaceruatio aliorum supra alios reuerentium. Quod in strage hominum magna euenit, cum ipse se populus premit: nemo ita cadit, vt nō alium in se attrahat, primi exitio sequentibus sunt: hoc in omni vita accidere videas licet, nemo sibi tantum errat sed alij erroris causa & auctor est. Nocet enim applicari antecedentibus, & dum vnusquisque mauult credere, quam iudicare, nunquam de vita iudicatur, semper creditur: versatque nos, & præcipitat traditus per manus error, alienisque perimus exemplis.

Vicarium foraneum huiusmodi monitoria concedere non posse, resoluunt Lazzar. d. tract. de monitor. sect. 2. q. 5 n. 9. Vgol. d. cap. 45. in princ. vers. excipiuntur, Ricc. resol. 135. in fine, nouissimè me citato in hoc loco, Escob. d. §. 3 n. 56. Posse tamen ei delegari ab Episcopo specialiter & expresse, & non nisi circumspectis vitis, dicit decisum Galet. in margarita casuum conscientiæ, verb. littera a. 9

Vicarius verò generalis à Capitulo electus Sede vacante, eadem concedere non impeditur, quia ad Capitulum transeunt omnia, quæ sunt iurisdictionis necessariæ, vt est excommunicationis promulgandæ facultas, Mart. de iurisd. part. 3. c. 4. n. 53. Franc. Leo d. c. 7. n. 18. Ricc. resol. 235. n. 5. Campan. d. c. 15. num. 106. Volim. d. c. 45. in princip. vers. Tertiò, Pauin. de potestate Capituli Sede vacante, q. 1. part. 1. Sayr. de cens. lib. 1. cap. 9. n. 33. Lazz sect. 1. q. 7. nouissimè Marcel. Vulp. d. c. 1. n. 6. Theoph. Raynaud. d. p. 1. c. 1. q. 10. Machad. d. docum. 2. n. 6. in fin. Et declarauit S. Congreg. die 20 Octob. 1590. præfata monitoria etiam Vicario Apostol. licere concedere, præuia causa cognitione, Theoph. Raynaud. d. q. 10. vers. omnia, nouissimè me citato in hoc loco, Escob. d. §. 3 num. 58. 50

Legatus etiam à latere, & Nuncius Apostolicus huiusmodi monitoria possunt concedere, vt resoluunt Lazz. d. q. 5. Gutierr. d. c. 11. à n. 5. Vgol. vbi proximè, Aloys. Ricc. d. resol. 235 num. 2. me citato in hoc loco, Theoph. Raynaud. d. p. 1. c. 1. q. 10. in princ. nouissimè me citato in hoc loco, Escob. d §. 3. n 60. 51

Inferiores autem Ordinarij, etiam exempti, & immediatè Sedi Apostolicæ subiecti, ac nullius diœcesis, nequeunt ea dare; etenim subditos illorū oportet ipsam Sedem pro his excōmunicationibus in forma Significauit obtinendis adire, referunt decisum Vgol. d. c 49. in principio, vers. excipiuntur, Fr. Leo in thesauro fori Eccles. p. 3. c. 7. n. 18. & 19. Campan. d. c. 15. n. 107. Marcel. 52

Vulpe

Vulpe d.c.2.n.5. Theoph. Raynaud. d. quæsito 2. vers. itaque, dicit probabilem Machado d.lib.1.part.5 tr.7. docum... nouissimè Escob. d.§.3.n.59.& 63.

13 Prælatos Regulares in subditos huiusmodi monitoria dirigere non posse tenet Fr. Emman. qq. Regular. tom.2.q.54.art.4. Miranda in man. Prælat. tom.1.q.59. art.4 Hieron. Roder. in compend. qq reg. resol.62.n.4. me citato in hoc loco, Escob.d.§.3.n.64.

In concedendis huiusmodi monitoriis, quæ sint consideranda.

14 PRimò considerandum est, quod dentur huiusmodi monitoria in subsidium, id est, deficiente alia probatione, & quando veritas alio modo haberi non potest, sic sentit Conc. Trid. d c.3. & tenent Neuisan. in sylua nupt. lib.3. in verb. monitoria, num 48. Nauarr. in cap. inter verba, coroll.66.11.q.3. Lazzar. de monit. sect.1.q.15.n.3. Marc. Anton. variar. resol. lib.1. resol. vltima, casu 75. vers. tum quia ad excommunicationem, Marc. Anton Genuens. in pract. Archiep. Neapol. cap.1. num.4. in impress. Romæ 1613. Vgolin. de potestate Episcopi, c.45.§.3. vers. quare, Campan. in diuers. Iuris Canonici, rub.11.c.25.n.89.& 119 Sayr. in floribus decisionum, dec.4. de censibus, Aloys. Ricc. in dec.4. Curia Archiep. Neapol. p.1. dec 219 p 4 dec.301. me citato in hoc loco, Homob. de examine Ecclesiastico tract. 11.c.8 q.19. supposit. in princ me citato in hoc loco, nouissimè Escobar d.§.3.n.94.

15 Concedenda enim non sunt quoties quis coram competenti iudice ob indicia, quæ sibi contra reum, procedere potest, vel habet testes, vel instrumenta, vt tradunt Sot. lib.4. sent distinct.21 quæst.1. art 2. Neuiz. d.lib.3.n.48 Francisc Marc. dec.803. p.3. Gutierr. Canon. lib 3.c.11.n.59 Fr. Emman. in summa p.1. c.70.n.5. Henriq. lib.13 c.17.n.4. littera B, Lazzar sect.1. q.15. Francisc. Leo d cap 7.num.12. quos refert, & sequitur Ricc. d. resolut.235.n. vlt. nouissimè me citato in hoc loco Escobar d.§.3. n.111. idque adeò verum est, vt si extra iudicium constaret cætera remedia deficere, ad ipsam promulgandam censuram haud esset properandum, quippe quod ex actis patere debet executionem realem, aut personalem fieri non posse, vt tunc censura feratur in subsidium. Ita censuit Sacra Congregatio, teste Campanil vbi supra, & tenuit Marc. Anton. Genuens in practic. Eccles. q 780. num.3 Idque tanta etiam veritate fulcitur, vt si duo in solidum obligentur in contractu, & contra alterum procedi possit realiter, & personaliter, contra alterum verò non possit, tunc iste non possit excommunicari: referunt decisum Gallet. in margarita casuum conscientiæ, verb. censura 2. Farinac. inter decis. Rotæ ab ipso congestas centur.1. dec.97. Quare si ille qui rem habet, compareat in termino, & asserat se paratum respondere, cessant huiusmodi monitoria, Lazzar. sect.1.q.10 n.6.& sect.4 q.1. n.1. quem refert Vgol d.§.2. in fine. Ex dictis Marc. Anton. Genuens. d.c.1 num.2, colligit practicabilia multa Curiæ Archiepiscop. Neapol. in hac materia vtilissima, di-

16 xitque ibi inolere praxim, quod † quando pendet lis, & est datus terminus in causa, si non sunt citati testes, concedunt monitoria generalia contra testes, quia adhuc possunt ignorari: verùm si sunt citati, non conceduntur.

17 Præsertim verò, quod præfata monitoria concedi possunt contra testes alicuius negotij veritatem scientes, eosque pars altera ignoret illud scire, aut si sciat quia tenuunt veritatis testimonium ferre, probant Abb. in c. ad nostram, il 2.n.2. de iureiur. Oliua super ritu 3. Archiep Curia Neap post n 10. quos refert, & sequitur Campan. d.c.15.n.93.

18 Deinde refert practicari idem Genuens: quod quando testes sunt citati, solet Vicarius concedere monitoria, cum clausula, dummodo non recipiantur reuelationes testium citatorum, vel testes citati non comprehendantur in monitorio; sed quando testes fuerunt citati in numero copioso, putà triginta, vel quadraginta, solet Vicarius in totum denegare monitoria, quia non est verosimile, quod à tot testibus pars non possit habere veritatem negotij. Item seruari testatur Marc. Ant. quod post conclusum in causa non conceduntur monitoria, præterquam Ecclesiis, mulieribus, & aliis personis priuilegiatis, cæterisque, quando eis conceditur restitutio in integrum aduersus omissas probationes, vide Aloys. Ricc d. praxi resol 237. Vlteriùs in praxi esse consuetum asserit idem Marc. Anton. quod quando hæres petit monitoria contra scientes bona hæreditaria, & pars opponit de inuentario, & propterea dicit non esse concedenda, quia veritas alio modo haberi potest, solet Vicarius concedere monitoria contra scientes bona hæreditaria, & pars opponit de inuentario. Denique dicit super facto proprio non concedi monitoria cum in eo, non præsumatur ignorantia, nisi factum esset adeo antiquum, vt in eo præsumeretur obliuio, de quo latè Ricc. in d praxi, resolutione 243.

Secundò considerandum est, monitoria hæc instante 19
parte, & officium iudicis implorante concedi, vt sentit Concil. d c.3. & tenent Neuiz. d. verb. monitoria, n.28. Mandos. in tractat. de monitor q 47. n.4 cum seq. quos refert & sequitur Vgol. dict. c 45.§.1. in princ. nouissimè Theophil. Raynaud. de monit. Ecclesiast. part.1. lib.3.q.12. † dummodo non sit excommunicatus, vel 20
notorius peccator, qui instat, vt per gloss. Abb. & alios in c. nouit, de iudic. resoluit Marc. Anton. Genuens d. cap.1. num.9. nouissimè me citato in hoc loco, Escobar d §.3. num.72. Si verò Episcopus à parte requisitus, vt decernat ista monitoria, sine causa deneget illa, potest appellari, vt supra dixi n.5 & firmat Marc Anton. d c.1. n.13 vbi etiam cum Nauar. cons.11. de offic. Ordin. tenet †posse etiam appellari, si detur breuis terminus ad re- 21
uelandum. Instante iudice laico monitorium hoc concedi potest, modò id imploret à iudice Ecclesiastico, non enim iure id potest, sentit Concil. d.c.3. & tenet Nauar cons 4. de sentent. excomm. quem refert Vgol. d. § 1 prope finem.

Ad obtinendum ista monitoria requiritur speciale 22
mandatum, ex Marc. Ant Genuensi d c.1. n.12 Aloys. Ricc d. resol.236.n.4.& Vgol. d §.1. in medio.

Ex officio etiam, id est nemine petente, iudex Ec- 23
clesiasticus monitoria hæc promulgare potest, vtpote contra detinentes res Ecclesiæ, si eas non restituant, vel contra non denunciantes eos, quos nouerint eas detinere, vt habetur in Extrauag. vnic. Ioan XXII. de furtis, Vgol d.§ 1 in fine.

Tertiò considerandum, huiusmodi monitoria esse 24
concedenda illi, cuius interest, non aliis, vt constituit Pius V. d. constitutione, vbi ordinauit quod mandata in forma Significauit, pro rerum subtractarum aut deperditarum restitutione, seu reuelatione, expediantur ad eorum dumtaxat instantiam, quorum ciuiliter interest, Vgol. d §.1. in med Lazzar. de monit. sect 1 q 9. n 3. & sect.4 q 1. n 21. cum seq Marc. Ant. Genuens. d.c 1. n.12. Aloys. Ricc. in praxi rerum fori Ecclesiastici, decis.272. in 1. edit & resol.236. in 2. edit. Si verò absque petentis interesse fuerint concessa, sunt reuocanda, Franc. Leo d.c.7.n.18. Lazzar. sect.1. q 9 quos refert, & sequitur Aloys. Ricc. d. resol.239.n.4. vbi etiam asserit posse concedi huiusmodi monitoria pro habendis testibus, & notitia bonorum, quamuis interesse non sit clarum, sed sperarur in euentu litis, quæ vertitur coram iudice laico, & timor est ne bona dilapidentur.

Quartò considerandum, monitoria minimè esse con- 25
cedenda, quando certæ sunt personæ, quia tunc ordinariè est agendum, vt deducitur ex Concil. Trid. d.c.3. & tenent Franc. Leo d. cap.7. num. 21. Giurba Siciliæ dec.94. Costa de facti s. sent. & ignor. cent.2. dist.55. n.2.

Lazzar.*ſect.* 1.*quaeſt.* 10 *num.* 6 *&* *ſect.* 4.*q.* 1.*n.* 3. Aloyſ.
Ricc.*d.praxi,reſol.* 235.*n.* 1. poſt Marc.*de iuriſd part.* 3.
cap. 5.*num* 1. Campan.*d.cap.* 15 *n.* 115. me citato *in hoc*
loco, nouiſſimè Theoph. Raynaud. *d part.* 1.*cap.* 1.*q* 8.
in princ. quia excommunicatio non comprehendit at-
que ligat eos, qui ſunt certi, Rota *deciſion.* 383.*part.* 1.
Sola *ad decreta Sabaudiæ, in tit. vt nemo inuitus, gloſſ.* 1.
num. 7. Cardinal. Tuſch *litter. F, concl.* 441.*num.* 3.
26 *Quintò* conſiderandum, ne huiuſmodi monitoria
pro qualibet parua re decernantur, vt probat Concil.
Trident. *d cap.* 3. ibi, *ex re non vulgari*, & conſtat ex *d.*
conſtit. Pij V. ibi, *id quod præcipuè attendendum eſt,*
minimè vulgares res exiſtere. Ita Vgolin. *d cap.* 45. §. 3.
in princ. Marc. Anton. Genuenſ. *d. cap.* 1. *num.* 3. Aloyſ.
Ricc. *d. praxi*, *reſolut.* 238. *num.* 1. Henriq. *lib.* 13.
27 *de excomm. c.* 17. §. 4. *littera B.* Et ideo † in iſtis moni-
toriis eſt exprimenda res, de qua agitur, & eius valor,
niſi fiant pro Eccleſiis, locis piis, communitatibus,
vniuerſitatibus, collegiis, ac vniuerſalibus ſucceſſori-
bus, & tunc debet fieri in genere quædam deſignatio
rerum, quæ non debet eſſe vaga, incerta, & inueriſimi-
lis, vt colligitur ex d. Conſtit. Pij V. & referunt Marc.
Anton. Genuenſ. *d. c.* 1. *n.* 5. Vgol *d.* §. 3. *n.* 1.
28 Excommunicatio enim pro furto, ſeu rebus ſubtra-
ctis, non ligat communiter niſi illos, qui mortaliter
furtum fecerunt, optimè Henriq *dict* § 4. *lit. P*, Marc.
Anton. Genuenſ. *d cap primo, numero* 3. Mar. Anton.
29 *dict reſol. fin. caſu* 75. *verſ ad quod facit.* † Si verò plu-
res grauſe damnum intulerint, licèt non ſimul, ſed ſe-
paratim, & ſinguli parum acceperunt non continens
peccatum mortale, vt ſi plures vineam deprædati ſint,
ſinguli tenentur ſuas partes reſtituere, vt dominus
reddatur illæſus, & hoc caſu poteſt concedi excom-
municatio, & ea ligantur accipientes, Suarez *tomo* 5.
diſp 20. *ſect.* 2 *n.* 3. Lazz. *ſect.* 3. *q. ſecunda*, Bonac.
de cenſ. diſp. 1. *q.* 9 *punct.* 1. *n.* 33. *in fine.* Henriq. &
30 Marc. Anton. Genuenſ. *dictis locis.* & *ibi* aſſerit † in
Curia Neapol. monitoria non concedi pro minori
ſumma, quàm quinquaginta ducatorum; conſiderata
tamen paupertate petentis aliquando decerni in mi-
nori ſumma decem, viginti, vel triginta ducatorum,
pro Epiſcopi arbitrio. At verò ſtylus Curiæ Romanæ
optimè obſeruat monitoria non eſſe concedenda, niſi
rerum ſubtractarum valor ſummam ſaltem quinqua-
ginta aureorum attingat, licèt ſint ſeparatim ſubtra-
cti, vt per Aloyſ. Ricc. *dict. reſol.* 238. *in fin.*
31 Vnum adderem in hac materia vtile, videlicet hu-
iuſmodi monitoria non eſſe concedenda contra ha-
bentem pro ſe rem iudicatam, & ſi fuerint concesſa,
veniunt reuocanda: ita poſt Bart. Alex. Menoch. &
alios Marc. Anton. *dict. caſu* 75. *verſ.* 2. qui ergo rem
detinet ratione rei iudicatæ, vel iuriſiurandi litis de-
ciſiui, vel tranſactionis, vel pacti iurati cum parte, eo
monitorio non obligatur. Ita poſt Lazzar. *ſect.* 4. *q* 1.
num. 12. *& ſeqq.* Vgolin. *d. c.* 45. *verſ. tertiò*, vbi etiam
cum Ripa *de peſte*, aſſerit huiuſmodi edicta genera-
lia, in quibus mandatur vt reſtituant detinentes bo-
na aliena, & vt reuelent qui ſciunt ea detinere, intel-
ligenda eſſe de iis, qui indebitè ea detinent, & de iis,
qui ſciunt ea indebitè tenere, vt furto, non autem de
eo, qui iuſtè detinet. Ideo qui eam vſucepit tanquam iu-
ſtè detinens, ſe patefacere non debet. Nau. *conſ.* 35. *n.* 8.
verſ 8. *de ſent. excom.* Lazz. *d. q.* 1. *n.* 15. *cum ſeq.*
32 *Sextò* conſiderandum, huiuſmodi monitoria in
criminalibus non concedi. Ita Aloyſ. Ricc. *d. praxi,*
dec. 278 *in* 1. *edit.* & *reſol.* 240. *in* 2. *edit.* Marc. Anton.
Genuenſ. *d. c.* 1. *n.* 7. Lazz. *ſect.* 1. *q.* 10. nouiſſimè me
citato *in hoc loco*, Eſcobar. *d.* §. 3. *n.* 12. & Noguerol.
tom. 1. *alleg.* 23. *n.* 74. *in fin.* ex ea ratione, quia infamiæ
notam afferunt; tum etiam ad euitandam irregula-
ritatem. Vnde ex ſtylo Curiæ Romanæ, & ex gene-
rali diœceſanorum vſu in ipſis monitoriis ponitur
clauſula, *Nolumus autem, quod ex reuelatione huiuſmo-*
di, ſi eam fieri contingat, niſi pro ciuili intereſſe & ciui-
liter tantum agi poſſit, alia reuelatio ipſa neque in iudi-
cio, neque extra ſidem faciat, ita quoque ſtatuit Pius V.
in d. ſua Conſt. notat Fr. Leo *d. p.* 3. *c.* 38. *n.* 2. quem re-
fert Aloyſ. Ricc. *vbi proximè*, *n.* 4. Et ideo in Curia
Neapol. quando reuelationum datur copia, in eius calce
decretum interponitur, præcipiens ſub pœna excom-
municationis latæ ſententiæ, ne aliquis præſumat quo-
quo modo prædictis reuelationibus vti, aut earum
vigore procedere in alia cauſa, quàm ciuili, refert
Camp. *d. c.* 45. *n.* 120. Quamuis ſpectata ſola rei natura,
non foret illicitum concedere monitorium, etiam in
criminali cauſa, exiſtimauerit nouiſſimè Theoph. Ray-
naud. *de monit. Eccleſ p.* 1. *c.* 1. *q.* 6. 33
Septimò conſiderandum ne concedantur, ſi ſint in-
famatoria alicuius particularis perſonæ, vt poſt Syl-
uam Nupt. & Prob. reſoluit Mar. Ant. Gen. *d. c.* 1. *n.* 6.
vbi aſſerit in praxi nunquam nominati perſonam, præ-
ſumitur rem detinere, Lazz. *d. ſect.* 1. *q.* 10. *n.* 7. Bapt.
Coſta *d. diſt* 55. *n.* 7. *tom.* 1. poſt Iacob. de Graffiis, Mar.
Men. Tepat. & alios vtrumque firmat Aloyſ. Ricc. *d.*
praxi, dec. 280. *in* 1. *edit.* & *reſol.* 242. *in* 2. *edit* & poſt
Bern. Diaz dicit Camp. *d. c.* 15. *n.* 114. latè Theoph.
Raynaud. *d. tr. de mon. eccl p.* 1. *c.* 1. *q.* 8. 34
Octauò conſiderandum, quod iſta monitoria non
compellunt deponere cum iuramento, vt tenet Mar.
Ant. Gen. *d. c.* 1. *n.* 16. me citato *in hoc loco*, Raynaud.
d p. 1. *c.* 3. *q.* 15. *verſ. vtro, in fine.* Teſtes enim, qui eiſdem
monitoriis impulſi veniunt teſtimonium veritatis di-
cturi, minimè iurant, ſed ſequentibus verbis ſolent eo-
rum reuelationes exordiri. *N. ætatis annorum triginta,*
vt dixit, teſtis veniens ad reuelationem prædicta excom-
municationis dixit, & reuelauit hoc tantum ſcire, &c.
niſi tamen in monitoriis ſanciretur, vt propalationes
fierent cum iuramento, quod quidem, & præcipi iuſtè
poſſe, & tunc non niſi præcedente iuramento admitti
teſtes ad reuelandũ, affirmant Mandel. de Alba *conſ.* 15.
ſub n. 6 *propè fi. vol.* 1. Laz. *ſect.* 4 *q.* 9 *n.* 15. Ex quibus
omnibus illud potiſſimùm deſumitur aſſumptum, † 35
teneri reuelantẽ in ſcriptis reuelare, ac propalare quic-
quid ſcit; atque ideò non ſatisfacere eiuſmodi moni-
toriis, qui Epiſcopo ore tenus illud manifeſtaret, quod
cum Nauar. *conſ.* 5. *de furtis*, ſcribit Mar. Ant. Genuenſ.
d c. 1. *n.* 19. Lazzar. *d ſect.* 2. *q.* 3. *n.* 2. nouiſſimè me citato
in hoc loco, Eſcobar *d. p.* 3. *q.* 4. §. 2. *n.* 9. Reſtringo tamen
in loco, quem memorat Hieron. Laur. *Auen. dec.* 136.
vbi non eſſe opus facti narratione ſcriptis aut verbis
ait, ſed ſufficere ſi dicat iudici, vel parti, *ſcio aliquid de*
contentis in tuo monitorio, & quando ero vocatus à iudi-
ce, offero me paratum teſtificari: & tunc fit ille exem-
ptus, ſed coram iudice laico tenebitur deinde veritatem
dicere, cum de eius mandato citabitur. Sic etiam ſi al-
ter compareat, & dicat bona ipſa penes ſe eſſe, ac tuta
conſcientia retinere, ſe probaturum promittat coram
iudice competenti, vlteriùs tunc non eſſe proceden-
dum teſtantur Gui. *libro primo canon. c.* 11. *n.* 82. Marc.
Ant. *d. reſol. vlt. caſu* 75. *verſ. verum*, poſt Bern. Aor. à
Sola, & Fr. Emman. firmat Camp. *d. c.* 15. *n.* 115. poſt
Silu. Nupt. Card. & Nauar. tenet Marc. Ant. Genuenſ. *d.*
c. 2. *n.* 11. *in fine.* Ex eo, quia † huiuſmodi teſtibus fi- 36
des non adhibetur in his, quæ excitati litteris moni-
torialibus Epiſcoporum depoſuerunt in Curia Eccle-
ſiaſtica; vt inquiunt Bertrand. *conſ.* 112. *ſub num.* 14
volum. 6. Raudenſ. *Piſana dec.* 21. *n.* 11. & 12. quos re-
fert Camp. *d. cap.* 15. *n.* 121. vbi *num.* 122. admonet,
quod ſi in eorum repetitione facta coram iudice ſæ-
culari teſtes ipſi ſe remitterent ad propalationes per
eoſdem propter monitoria prædicta coram Eccle-
ſiaſtico iudice factas, eiuſmodi eorum atteſtatio pror-
ſus corrueret, ſuffultus doctrina Cacher. *dec.* 128.
num. 13. Cauale. *de teſtib part.* 3. *n.* 204. *in addit.*
margar. Lazzar. *ſect* 4. *quæſt.* 9. *n* 3 Aloyſ. Ricc. *in dec.*
Curia Neapol p 4. *dec.* 378. *à num.* 2. me citato *in hoc*
loco

loco, Noguerol. *tomo primo*, *alleg*.23.*n*.77. & Escobar. §.2.*n*.11.

37 *Nono* considerandum, in his monitoriis partis citationem non requiri, & ita seruari in curia Neapolitana testatur Mar. Ant. *d.c.*1.*n*.11. nouissimè me citato *in hoc loco* Escobar. *in tractatib. selectiss. tr*.2. *p*.2.*q*.2. §.3.*n*.119.

38 *Decimò* considerandum est, hæc monitoria posse concedi tam ante cœptam litem, vt per Lazzar. *sect*.1. *q*.18. *sub n*.9. Campan. *d. c*.15. *n*.116. quàm ea pendente, dum probationum terminus non elabitur, Petr. Gregor. *syntagm. iuris part*.3. *lib*.48. *cap*:13. *num*.21. Francisc. Marc. *Delphin. dec*.656. incip. *Quaritur an pro testimonio, sub n*.3.*p*.2. Mandell. de Alba *cons*.14. *n*.6. *vol*.1. quos refert idem Campanil. *d. c*.15.*n*.116. vbi *n*.117. docet illa posse concedi in eadem causa, quoties & testes produci, & consequenter vbicunque in aliqua causa Iura permittuntur, iterum, atque pluries in eadem instantia posse examinari testes, articulosque produci, etiam in terminis restitutionis in integrum, & aliis casibus, in quibus tunc possunt testes produci de iure, vel etiam in causa appellationis, de quo Zerol. *in praxi Episc. part*.1. *verb. excommunicationis causa materialis*. § 2. Lazzar. *sect*.1.*q*.18.*n*.1. & *sect*.4.*q*.1.*n*.23. Mandel. de Alb. *d. conf*.15.*n*.6. Marcel. Vulpe *d.c*.2. *n*.6. Et quòd possint concedi ab Ordinario etiam pendente lite in Rota ante inhibitionem Iudici intimatam, resoluit Mat. Ant. *var. resol*.112. *casu* 36.

39 *Vndecimò* aduertendum, prædictas considerationes supra relatas non esse de forma huiusmodi monitorialium, nec Concil. Trident. *d. cap*.3. *vers. In causis verò iudicialibus*, imponere formam, sed tantùm tradere instructionem. Ita tenent Mat. Anton. *d. casu* 75. *vers. insuper dicitur*, Campan. *d. cap*.15. *num*.90. Gutier. *canon. lib*.1.*cap*.11. *num*.89. me citato *in hoc loco*, Escobar. *d*.§ 3. *num*.122. & eo potissimùm fouentur assumpto, quod text. *in d.l. à diuo Pio*, §. *in vendicatione ff de re iudic.* statuens modum tenendum in quauis executione facienda, hanc pariter admittit interpretationem, vt exequutio aliter facta non subiaceat nullitati, vt probant Bart. *in dict*. §. *in venditione*, *num*.8. Viu. *tom*.1. *commun. opin. lib*.4. *tit*.26, *n* 82. *pag*.622. Bellacomb. *tom*.2. *lib*.7. *tit*.15. *num*.64. vbi Mich. Gras. *n*.114. *pag*.282. Gam. *decis*.199. *n*.6. Azeued. *ad l. fin. num* 40. *tit* 21. *lib*.4. *noua recopil.* Parlad. *lib*.2. *rerum quotid. cap. fin. p*.5. §.3.*n*.4. Gutier. *practic. lib*.1 *q*.131. Surd. *dec*.170.*n*.3. & *conf*.39.*n*.22. Stephan. Gratian. *disceptat. forens. cap*.7 *n*.25. Alexand. Trentacinq. *var. resol. lib*.2. *tit. de expensis*, *resol*.2.*a n*.3. Vnde benè Nicol. Garcia *in addit. ad tract. de benefic. p*.1. *cap*.5.*n*.587. *in fine*, dicit declaratoriam concessam prædictis diligentiis prætermissis, non esse nullam, sed iniustam; quia Concil. Trid. *d. c*.3. non annullat excommunicationem sine illis latam, ac proinde illam esse validam, & qui taliter excommunicatur, ligatus existit, indigetque absolutione. Quamuis Sanctum Concilium dicto loco salutiferam in his monitoriis formam seruandam præscribere teneant Francisc. Leo *d p*.3.*c*.38.*n*.22. Gutier. *d.c*.11 *n*.89. Sayr. *de censur. lib*.1.*c*.9.*n*.33. Lazzar. *sect*.4.*q*.8.*n*.7. Quando verò in litteris Apost. datur facultas excommunicandi morosum in solutione pensionis, non teneri executorem in ferenda sententia excommunicationis seruare formam Concilij *in d.c*.3. nec huiusmodi facultatem censeri datam in subsidium, refert decisum Nicol. Garc. *de benef. p*.1.*c*.5.*n*.587.

40 Episcopus igitur, seu eius Vicarius, iuxta supra resoluta, semper præ oculis habere debet decretum prædictum Concilij Trident. considerando illa verba, *ex re non vulgari, causaque diligenter, ac magna maturitate examinata pro re, loco, persona aut tempore, & alia secundum iuris dispositionem recollecta*: quare tutius faciet, si prius cum iuramento interroget principalem de rei valore, eius interesse, & vt competat actio, an habeat testes, certas scripturas, vel alias probationes, & sic de cæteris, quæ addocit Quaranta *d verb. excommunicatio*, *ad finem reuelat. vers. pro tutiori*, quibus præmissis monitorium est concedendum, cuius formam ponit idem Quaranta *d. loco*, *vers. qua clausula*, me citato *in hoc loco*, Escobar. *d*.§ 3. *n*.118. vbi hanc praxim laudate Ioan. Gutier. asserit.

41 In illis verò monitoriis vigore *Significauit*, expeditis à Summo Pontifice, procedunt Episcopus tanquam delegatus, & ideò non possunt partes ad cuius instantiam fuerunt expedita, formare alia capita vltra expressa in illis, nisi adsit clausula, *latiùs arbitrio tuo*; quæ si desit, publicanda sunt de verbo ad verbum, non alterando sensum, sermonem, nec eorum verba; sed pro idiotis potest publicari materna lingua, seu vulgari, & ita rescripsisse *Sacram Congregationem Archiepiscopo Neapolitano*, referunt Quaranta *d. loco*, *vers. notando*, Campan. *d. cap*.15. *num*.125. & 121. vbi *n*.114. resoluit, quod habito hoc monitorij rescripto à Summo Pontifice, ab eodem deinde, vel altero Episcopo tanquam Ordinario, aliud in eadem causa non est dandum, suffultus Rotæ *dec*.383. incip. *Resoluerunt*, *n*.10. *part*.1. *diuers.* & auctoritate Moderni *de iurisd. p*.3.*c*.4. *sub n*.57.

42 Quæstio est non contemnenda, an vigore monitorialium Papalium possit earum executor ab ea absoluere postquam patuit, qui earum vigore in eam inciderat? Affirmatiuè resolutum fuisse asserunt Raynaud. *d. part*. 1. *cap*.4. *quæst* 1. *vers. sic Episcopus*, vbi citat meipsum *in hoc loco*, Mat. Anton. *variar. resolut. lib*.1. *resol. vlt. casu* 37. vbi complures adducit rationes, & eam præsertim, quod dicta sententia excommunicationis est generalis, prout ex verbis huiusmodi monitorialium apertè constat, dum dicitur, Generalem excommunicationis sententiam proferas; ex qua altera suboritur conclusio, vt sententia generali excommunicationis lata ab homine, absoluere valeat, qui à censura à Iure lata, & nemini reseruata posset. Doct. *in cap. grauo, de prabend* Nauar. *in man. cap*.27. *n*.44. Couar. *in cap. alma mater, part*.1. §.11.*n*.4. Tolet. *in sum. lib*.1.*c*.10.*n*.9. Sayr. *de censur. lib*.2.*c*.19.*n*.5. & *cap*.20. *num*.2. Non obstat doctrina gloss. *verb. ligare, in cap. cùm inferior, de maiorit. & obedient.* recepta per citatos à Rendina *in promptuar. receptarum sent. tit*.41. *sub num*.2. dum in eius calce tenet, non ei licere absoluere, cui tanquam exequutori commissus fuerit certus articulus excommunicandi; quia respondetur ex verbis, quibus Papa solet vti in litteris *Significauit*, apparere illum, cui delegatur potestas excommunicandi, non esse merum exequutorem, sed potiùs delegatum cum iurisdictione excommunicandi, per illa præsertim verba, *si cùm diligenter & magna maturitate per vos examinata parte, loci, temporis, & personarum qualitatibus, vobis pro vestra conscientia videbitur expedire*, &c. Item per illa verba, *duxeritis*, &c. & per alia ibi, *quando & quoties opus fuerit, & videbitur expedire, vsque ad satisfactionem condignam, & reuelationem debitam solemniter publicare*, &c. Formam autem sub qua solent huiusmodi monitoria expediri, ponunt Quaranta *dict. verb excommunicatio*, *ad finem reuelation. in princ.* Campanil. *dict. c*.15.*n*.126.

43 Monitiones pro excommunicationibus ferendis concedi, & publicari possunt festiuis diebus, quin & excommunicatio proferri, Marcell. Vulpe *d. cap*.2. *num*.23. præterquàm in certis insignioribus diebus, scilicet Natiuitatis Domini, Paschatis, Resurrectionis, Ascensionis, Pentecostes, & Sanctissimi Corporis Christi: his enim, teste Lazzar. *sect*.1. *q*.19. *n*.4. neque monitiones ipsæ fieri, neque excommunicatio promulgari debet: refert me citato *in hoc loco*, Escob. *d*.§.3.*n*.129. Verùm Sayr. *de cens. lib*.1.*c*.14.*n*.10.

opinatur excommunicationem, quin & denunciationem illis diebus fieri posse, vbi causæ cognitio non est necessaria, refert Marc. Anton. *dict. casu* 37. *versic. & dum.*

Denuntiare vi monitorij, qui non teneantur.

44 DEnuntiare, aut restituere vi monitorij, qui non curarunt, possunt declarari ob contumaciam, & inobedientiam in generaliter latam censuram incurrisse, & insuper cogi ad purgandam conscientiam, ita quod absolui non debeant, nisi prius restituerint rem, quam occupasse, & indebitè detinere conuincetur. Ita tenent Campan. *dicto cap.* 15. *num.* 134. per *decis. Rota* 383. *Resoluerunt, sub num.* 5. *part.* 1. *diuersor.* resoluit Marc. Anton. *var. resol. lib.* 1. *resol.* 112. *casu* 75. *vers. contigit*, vbi reprobat Franc. Leon. *in thesauro part.* 3. *cap.* 38. *num.* 22. Vt autem ab omnibus sciri possit quando ex vi monitorij restituere, aut denuntiare teneantur, & per consequens an lata excommunicatio eos comprehendat: operæ pretium duxi aliqua in medium adducere in hac materia haud inutilia.

45 *Primò.* Qui rem ipsam detinet, vi monitorij non tenetur ad se patefaciendum, vel denunciandum, vt tenent Vgol. *de potestate Episcopi cap.* 45. §. 4 *num.* 1. Marta *de iurisd. p.* 3. *c.* 7. *ex num.* 11. Bonac. *d. punct.* 1. §. 3. *num.* 3. & me citato *in hoc loco*, nouissimè Escob. *in tractatib. selectiss. tract.* 2. *p.* 2. *q.* 2. §. 2. *à n.* 30. Nald. *in sum. verb. excommunicatio, num.* 8. nouissimè Raynaud. *d. p.* 1. *cap.* 3. *quæst.* 10. vbi *quæst.* 11. resoluit non aliter ferè complicem obligari ad probandum complicem criminis, quàm ad probandum se ipsum, Henriq. *in sum. lib.* 13. *c.* 18. §. 2. Marc. Anton. *d. casu* 73. *vers. primò*, nouissime Machado *de perfetto Confessor, y Cura de Almas, lib.* 1. *p.* 3. *tract.* 7. *docum.* 4. *n.* 1.
46 ex eo, quia † nemo se infamare debet, *cap. quis aliquando, de Pœnit. distinct.* 1. tum quia accusatus de delicto, non tenetur illud confiteri, nisi fides ei fiat, semiplenè illud esse probatum, vt dicunt Sot. *de ratione tegendi, memb.* 2. Nauar. *in man. cap.* 2. *num.* 36. Intelligunt locum habere si contra scientes, vt reuelent, fuerint data monitoria, Campan. *in ritu* 3. *Curia Archiepiscop. Neapolit. num.* 18. *& in diuersor. Iuris Canonici, rubr.* 11. *cap.* 15. *num.* 134. Posseuin. *de Officio Curati cap.* 11. *num.* 46. *vers. principalis.* Sed hoc etiam procedere, quamuis speciatim per monitorium caueatur, vt reus se patefaceret, tenet Vgolinus *d.* §. 4. *vers. id quod.* Hinc in Curia Archiepisc. Neapolit. monitorium huiusmodi non datur contra detinentes non se patefacientes, sed tantùm contra principales non restituentes, & contra scientes qui rem detineant, si eos non patefaciant, referunt Marc. Anton. Genuens. *praxi Archiepisc. Neapolit. cap.* 2. *num.* 1. & Vgolin. *vbi proximè.* Vnde eximuntur ab obligatione denunciandi seipsos occisor, fur, & socius criminis, nisi legitimè in iudicio fuerint interrogati, secundùm Lazzar. *canon. quæst. sect.* 2 *q.* 14 *num.* 1. Marta *de iurisd. part.* 3. *cap.* 7. *num.* 10. *cum seqq.* Vgolin. *d. cap* 45. §. 4. *num.* 1. & me citato *in hoc loco*, Escobar *d. tract.* 2. *p.* 2. *q.* 2. §. 3. *à num.* 30. vbi *num.* 33. subdit quod Confessarius solicitans ad venerea in actu sacramentalis Confessionis, delictum suum coram Inquisitore vltra propalare non tenetur, & quod fœmina, & alius quilibet pœnitens se prodere non teneatur si solicitet Confessarium.

47 Aliquibus in casibus principalis vi huiusmodi monitorialium non tenetur restituere, quando scilicet effectus est impotens ad soluendum, modò restituendi animum habeat vt primùm possit, ex regula *l. impossibilium, ff. de regulis iuris*, cum citatis *in libello de principiis vtriusque iuris, littera I, num.* 12. me citato *in hoc loco*, Homobon. *de examine Eccles. tract.* 11. *cap.* 7. *q.* 13. *supp.* 3. *in fine*, & tenet Marc. Ant. Genuens. *d. capit* 2. *numero* 1. *post med.* Vgolin. *d.* § 4. *vers. octauò*, vbi etiam, quod restituere non posse dicitur, non solùm qui omnino non potest, verùm etiam & qui non commodè, *l. nepos Proculo, ff. de verbor. significat.* Velasc. *de priuileg. pauper. part.* 2. *quæst.* 65. §. 1. *num.* 275. *& seq.* me citato *in hoc loco*, Escobar *d. tract.* 2. *part.* 2. *quæst.* 2. §. 3. *num.* 35. † Non 48 commodè autem dicitur posset, vbi restituendo damnum altioris ordinis subiret, vel vitæ, vel famæ, 49 Lazzar. *sect.* 4. *quæst.* 4. *num.* 1. Vel † quando retinet in compensationem iustam, vt tenet Sylua Nupt. *d. lib.* 3. *num.* 43. Emman. *in sum. part.* 1. *capite* 79. *n.* 11. Cardin. Tolet. *in sum. lib.* 5. *cap.* 27. *n.* 10. *vers. secundò*, Marc. Anton. Genuens. *d. cap.* 2. *n.* 1. *prope finem*, Vasq. *in opusculo de restitut. cap.* 13. † *dub.* 9. *n.* 51. Laz- 50 zar. *sect.* 1. *q* 8. *&* 9. Suar. *tom.* 5. *disp.* 20. *sect.* 3. *num.* 15. Bonacina *de censur. disp.* 2. *quæst.* 6. *punct.* 1. *num.* 25. & nouissimè *var. tract.* 6. *puncto* 2. §. 6. *num.* 1. Filliuc. *tract.* 14. *cap.* 1. *num.* 18. Alter. *d. lib.* 3. *disp.* 1. *cap.* 7. *tol.* 3. *dub.* 2. nouissimè Raynaud. *d. p.* 1. *cap.* 2. *quæst.* 4. *in princip.* vbi intelligit dummodo debitum fuerit liquidum, & certum, nec qui se compensauit plus, acceperit, quàm verè esset debitum; quia excommunicatio cadit supra iniustum detentorem, non verò supra compensantem, qui talis non est; ille enim, qui nulla Iuris via posset rem propriam ab aliquo repetere ob defectum probationum, tunc sanè propria auctoritate sine peccato percipere poterit; vt per Menoc. *remed.* 1. *recuper. num.* 313. *& remed.* 9. *num.* 191. Zerul. *in praxi Episcop. part.* 1. *verb. compensatio*, Brunot. à Sole *in locis communib. verb. furtum.* 1. Cald. Pereira *de empt. cap.* 24. *num.* 63. quinimò non solùm eandem, sed aliam quamcunque rem, eiusdem tamen valoris, ex Butr. *in cap. cum olim*, *il* 1. *post num.* 22. *vers. quinimò dicunt*, *de restitut. spoliat.* Couarr. *libro* 1. *variarum, cap.* 2. *numero* 15. *vers. quartò eodem, iure*, Clar. §. *furtum*, *num* 21. Aduertit Bonacin. *d. num.* 25. quod licèt compensans fortè peccauerit accipiendo, si potuit rem sibi debitam recuperare alia via, aut sine periculo scandali, &c. non tamen peccat retinendo, modò debitum sit liquidum, nec plus retineat, quàm sibi debeatur: additque compensantem non ligari excommunicatione, quamuis in sententia excommunicationis exprimatur iusta compensatio, quia huiusmodi sententia continet errorem intolerabilem: tum quia excommunicatio non incurritur, nisi ob peccatum mortale contra inobedientiam; compensans autem retinendo rem acceptam in compensationem, non peccat mortaliter contra inobedientiam censuræ. Si compensans iustè habeat apud se rem debitoris iure depositi, eum ligari monitorio restitutionem mandante, existimant Petr. Nauar. *de restitut. lib.* 3. *cap.* 1. *dubit.* 8. *numero* 406. Aulla *de censur. p.* 2. *cap.* 5. *disp.* 5. *dub.* 1. *coroll.* 2. Comitol. *resp. moral. lib.* 3. *quæst.* 39. quia ex re apud debitorem deposita non licet se compensare, in hac enim fieri compensationem vetat *l. vlt. C. de compensat.* Verùm licet pro foro externo hoc conducat, in conscientia autem non obligat, vt rectè ait post Lessium Diana *moral. resol. part.* 3. *tractatu* 5. *resol.* 10. Quod adeò verum est, vt si iudex monitorium concedens ea quoque restitui vellet, quæ per compensationem vndecumque iustam fuissent accepta, monitorium esset nullum, quia contineret errorem intolerabilem, Medin. *q.* 11. *de restit.* Gutier. *lib.* 1. *canon cap.* 11. *n.* 67. Molin. *de Iustit. tract.* 2. *disp.* 692. Nauar. *in man. c.* 17. *n.* 114. *cum seqq.* Bonacina *var. tract.* 6 *p.* 1. §. 6. *n.* 1.

Secundò. Habens scripturas vi monitoriorum non 51 tenetur illas exhibere, vel reuelare, secundùm aliquos, quoties exhibendo, vel reuelando damnum paterentur. Ita Henriq. *in sum lib.* 13. *de excom. c.* 18. §. 2. Marc. Anton. Genuens. *d. c.* 2 *n.* 1. *ad finem*, me

citato

citato nouissimè *in hoc loco*, Escobar. *in tractatib sele-ctiss tract.*1.*p* 2 *q*.1.§.3.*n*.10. Lazzar. *sect*.2.*q* 1. Suar. *d sect*.3.*regul*.1.*num*.2. & 3. Azor. *instit.moral.part*.3. *lib*.1.*cap*.15. Bonacin. *d.punct*.1.*num*.13. & *d. tract*.6. *puncto* 1.§.6 *num* 8. Mar. Anton. *d.resolut.vlt.casu vlt. vers. primò*, nouissimè Machado *d.lib*.1 *part*.3.*tract*.7. *docum*.3. *num*.3. vbi extendit quando ex tali exhibitione damnum redundaret consanguineis proximioribus, veluti parentibus, filiis, vxori, fratribus, & similibus, me citato *in hoc loco*, Homobon. *d. quæst*.9.*resolut*.3. *in fine*, Nauar. *cons*.16. *de Pænit. & remiss.* & *cons*.35. *de sentent. excom.* & etiam Raynaud. *part*.1. *cap*.2.*quæs*.15. Cancer. *var. tom*.2.*cap*.10. *num*.39. vbi cum Nauar. *citatis locis*, ait monitorium de reuelando aliquam scripturam non ligare partem aduersam, neque eius patronos, scilicet aduocatos, & procuratores, Sayr. *de censur. lib*.1.*cap*.9. *num*.30. vbi resoluit vt certum, non teneri illum eas exhibere, si ex eis posset ius alterius confirmari, ipsius autem exhibentis ius posset aliqua ratione exinde infirmari, quia edere actori instrumentum, vel libellos reus non tenetur, cum nullus contra se illos edere obligetur, *c*.1 *de probat*. Kirchou. Villalob. & alij *tom*.1.*commun. opin.lib*.2.*tit*.1. *à num*.2. *pag*.279. Menoch. *de arbitr. casu* 499. Valasc. *de iure emphyt. quæst*.8.*num*.1. Ioan. Garc. *de nobilit. gloss*.2.§.1. *num*.12. *cum sequentibus*. Marc. Anton. Genuens. *in practicab. Eccles. quæst*.174. *à princ*. vbi latè probat, quod in fauorem Ecclesiæ tenetur. Verùm doctiss. Campan. *d. cap*.15. *num*.65. asserit se hanc sententiam non audere approbare, tenerque quando profertur sub censura, vt quicunque haberet aliquas scripturas, debeat illas producere, cogi illas exhibere, nec posse illa excusatione se tueri, quod inde pertimescit vexationem, nisi manifestissimum omninò esset illas taliter ad eius ius conducere, vt nullatenus ad alterius ius confirmandum spectent. Quæ quidem opinio certè tutior, licèt prior ab aliis, qui facilè sibi dispensant, in praxi receptior, præcipuè si ex illarum exhibitione graue damnum reuelanti possit oriri, iuxta supra citata. Illud tamen cum eodem Campan. *d.cap*.5 *n*.96. nobile, nec prætereundum iudicaui, quod non dato damno, non omnes scripturas ad ius alterius attinentes tenetur exhibere, vel propalare detinens, sed publicas duntaxat, non verò priuatas, per Nauar. *consil*.3. incip. *Inter Seium*, *n*.4. *de censib. in antiq.* siue 35. *de sentent. excom in nouis*, quia nemo compelli debet, vt suas proprias rationes, ac priuatas scripturas edat, ex *l*.1. *Cod. de edendo*, notat Dec. *in c*.1. *de probation.*

Vnde habentem scripturatum transumptum ex vi monitorij, prodere non astringi, cum illæ in iudicio fidem non faciant, resoluunt Bonac. *de censur. disp*.2. *quæst*.36. *puncto* 3. *n*.32. Filliuc *in sum. tract*.14 *cap* 2. *num*.40. Suar. *tom*.5.*disp*.20 *sect*.3.*n*.13 quos refert, & sequitur Homobon. *d.res*.3.*in fine*, Machado *d. lib*.1. *part* 3.*tract*.7.

51 *Tertiò*. Scientes non tenentur reuelare, quando id quod sciunt, saltem vno teste probare non possunt, *gloss*.1.*in cap. Sacerdos, de pænit. distinct*.7. Nauarr. *in cap*.171.*n*.134. & *cap*.15. *num*.33. & *cons*.2. *de testibus cog. in nouis*, nouissimè & latissimè me sæpiùs *in hoc loco* citato, Escobar *in tractatib. selectiss. tractat*.2. *part*.2.*q*.3 §.6, *per tot*. Laz. *de mon. sect*.3. *quæst*.12.*n*.2. Auila *de censuris*, *part*.1.*cap*.5.*disp*.5. *dub*.4. *concl*.11. Henriq. *d.cap*.18.§ 3.*lit.B*, Vasq. *de restitut. cap*.9 §.3. *num*.4. Gutier. *de matrim. cap*.59. *num*.2. Sayr. *in claui Regia, lib*.12. *cap*.14.*n* 32. Marc. Anton. Genuens. *d. c*.1.*num*.2. Marcel. Vulpe *d c*.2.*n*.18. Raynaud. *d.p*.1. *cap*.3.*quæs*.3. Bonacin. *dict puncto*.3.*n*.9 & nouissimè *var.tract*.6. *punct*.1.§.4. *num*.1. Vgolin. *d. cap*.45.§.5. *vers. sexto*, vbi extendit etiam ad participantes in furto, qui ad denunciandum non tenentur, si furtum probari non possit, quamuis iudex id iubeat, Machado *d.lib* 1.*part*.3 *tract*.5.*doc*.3.*num*.1. Vnde sequitur eum, qui furtum commissum audiuit, aut vidit committi ab ipso fure, nemine præsente, non teneri illum denunciare, quia probare non potest; secus si habeat vnum testem omni exceptione maiorem, nam ipse denuncians in hac materia valet pro teste. Ita Nauar. *d. cap*.15.*n*.33. Henriquez *lib*.13.*cap*.18. Lazzar *de blasphem. quæst*.12.*num*.55. Vasq. *de restit. cap*.9.§.3.*num*.4. Alter. *de cens. lib*.3 *disp*.1.*cap*.8.*col*.5. Filliuc. *tract*.14. *cap*.2.*num*. 39. Auil *part*.2.*cap*.5 *disp*.5.*dub*.4.*concl*.11. Gutier. *de matrimon. cap*.59.*num*.2. nouissimè Bonacin. *var. tract*.6 *puncto* 1.§.4 *n*.4.*vers*.3. Excipiuntur tamen aliqui casus. *Primus* est, quando in edicto non præcipitur denunciatio, sed testificatio; tunc enim tenemur testari, & deponere tanquam testes, si iuridicè interrogemur, etiamsi delinquens sit emendatus, Lazzar. *sect*.1 *q*.10.*n*.10. Auila *d dub.concl*.10. Saytus *d.cap*.14. *num*.33. Bonacina *d.num*.9 *vers primus*, & *d. tractat* 6. *puncto* 1.§.4.*num*.5. Marc. Anton. Genoens. *cap*.1.*n* 1. vbi dicit in Curia Neapolitana quemlibet teneri reuelare id, quod probari non potest virtute monitorialium, cum ea concedantur in causis ciuilibus, additque teneri etiam procedere occulta, quando superiores præcipiunt illa ipsis reuelari, tanquam patribus, & personis, quæ possunt obesse, & non prodesse. *Secundus* est quando præcipitur denunciari delictum respiciens Fidem, & Christianam religionem, vt est hæresis, vel blasphemia hæreticalis: in his enim denunciator habetur pro teste, & in illis vni testi creditur, *capite in omni negotio, de testibus*. Ita Ban. 2.2. *quæst*.68. *art*.1. Lazzar. *de blasphemia quæst*.11.*num*.55. Scac. *de iudic. caus. ciuil. lib*.1.*cap*.56.*n*.4. me citato *in hoc loco*, Diana *moral. resol p*.1.*tract*.4.*resol*.1.*vers. At his*. Marc. Ant. Genuens. *d. praxi*, *c*.2.*n*.2. & *cap*.18. *num*.5. Bonac. *d. num*.9 *vers*.2. & nouissimè *var. tract*.6. *puncto* 1.§.4. *num* 5.*vers*.2. Farinac. *in tract. de hæresi*, *q* 197. Filliuc. *d.cap*.2. *n*.33. & 39. Heresim enim tametsi occultam, ex obligatione detegendam resoluunt Suar. *de fide disp* 20.*sect*.4.*n*.7. Auila *de censur. part*.2.*cap* 5.*disp*.4. *dub*.3. Bonacin. *d.tract*.6 *puncto* 2.*num*.2. Sanctarel. *de hæresi cap*.9.*num*.2. Raynaud. *d.p*.1.*cap*.3.*quæs*.2. *vers. semper dico*. *Tertius* casus est in matrimonio, in quo qui aliquod impedimentum nouit, tenetur illud denunciare, quamuis probare non possit. Ita Gutierr. *canon. lib*.11.*à num* 18. Raynaud. *d.part*.1. *cap*.3.*q*.3. *vers. aiebam*, Marc. Anton. Genuens. *cap*.2.*n*.2.*vers*.3. Bonacin. *d.n*.9.*vers* 4. & *d.tractat*.6. *puncto* 1.§.4.*n* 5. *vers* 4. vnus enim testis sufficit ad impediendum matrimonium, *cap. præterea, de sponsal*. Cardos. *in praxi iudicum*, & *aduocat. verb. testis*, *num*.43. Farinac. *in praxi crimin quæst*.63.*num*.48.

Quartò, Non tenentur reuelare, qui de Iure compelli non possunt ad testificandum. Auil. *de censur. part*.1.*cap*.5. *disp* 5.*dub*.2. Lazzar. *de blasphem. q*.12, *n*.12. & *de mon. sect*.3 *quæst*.11. Filliuc. *in quæst moral. tract*.14.*c*.2.*quæst*.7. Marta *de iurisd part*.3. *cap*.7.*n*.1. & 2. me citato *in hoc loco*, Escobar *d.* §.3.*n*.36. Marc. Anton. Genuens. *d.cap*.2. *n* 3. Vgolin. *d. cap*.45.§.7. *vers*.6. Bonacin. *d. puncto* 1.*à n*.4. Raynaud. *d.p*.1.*c*.3. *quæst*.10. Hinc fit, filium non teneri ex vi monitorij, vel edicti denunciare furtum, vel aliud delictum patris, nec patrem teneri denunciare delictum filij, Auila *dict disp*.5. *dub*.2. Lazzar. *sect*.3. *quæst*.11. Vgolin. *d. vers*.6 & *cap*.46 §.5 Posseuin. *d.n*.41.*vers*.5. nouissimè Bonacin. *var. tract*.6 *puncto* 1 §.3.*n*.5. Marcel. Vulpe *d. cap*.2. *num*.16. Et si pater, vel mater interrogentur contra filium, vel vxor contra virum, si periuri fuerint, de periurio puniri non possunt, Ludouic. Rodulph. *var. concl*.5. *à num*.3 Ex eo, quia damnum patris redundat in filium, & è contra: nemo enim tenetur denunciare quando ex denuntiatione impendet magnum periculum denuncianti: tum quia parentes non possunt esse testes in causis filiorum, vt probat

probat *l. parentes, Cod. de teſtib.* & diſponit Ordio. Regia Luſitan. *lib.3. titul.56. §.1.* & apud Hiſpanos *l.14. titul. 16 part.3.* & tenent Maſcard. *de probation. concl.1148.& concl.1357.n.43.*& plures quos refert,& ſequitur Farinac. *in praxi crimin. part.2. de oppoſition. contra perſonas teſtium quæſt.54. num.145. cum ſeqq.* quibus adde Motlam *in emperio iuris, part.1. titul.1. in prælud.num.40.* Fr. Ludouicus Miranda *de ordine iudic. quæſt.22. artic.4. concl.2.* Amat. Roderic. *in practic.de modo, & forma videndi, ſeu examinandi proceſſum, cap.7. num.47.* Cur. Philipp. *part.1.§.17. num.15. in fine*, Cardol. *in praxi iudicum, verb. teſtis, num.9.* Procedit in filiis legitimis, naturalibus, ſpuriis, atque inceſtuoſis: in eorum enim cauſis parentes teſtes eſſe non poſſunt, Maſcard. *d. concl.1148. num.8.* Molin. *de iuſtit. tractat.2. diſputat.170. verſ. in reliquis*, Farinac. *dict. quæſt.54. à num.157.* Et

53 † in adoptiois, ſi ſint in poteſtate patris, Maſcard. *concluſ.1148.num.18.* Farinac. *dict. quæſt.54 num.160.* Et in emancipatis, Gabr. *d. titul. de teſtib.concluſ.17. num.7.*Maſcard.*concl.1148.num.5.* Farinac. *d. quæſt.54.*

54 *numer.154.* † Filij tamen ſpirituales ex vi monitorij tenentur denuntiare patrem ſpiritualem, vt firmant Marc. Antonin. Genuenſ. *dict. cap.2. num.3. in fine*, Lazzar. *ſect.3.quæſt.21. ad finem*, Bonacina *d. punct.1. num.6* & *var. tractat.6. punct.1.§.3. num.7.* me citato *in hoc loco*, Raynaud. *d.part.1.cap.3. quæſt.17 verſ. neque igitur*.& Diana *moral.reſolut.part.5 tractat.13.reſol.67.* Machado *d. lib.1. part.3. tractat.6. docum.5.*

55 *num.1.* quia † poſſint eſſe teſtes contra patres ſpirituales, vt tenent ſupra proximè citati, de quo vide Tiraquell. *in leg. ſi vnquam, verb ſuſceperit, num.38.* Menoch. *de arbitrar. caſu 100 num.*, *& 2.* Maſcard. *concluſ.310 num.3. & 4. & concluſ.332. à num.1. & concluſ.1357. num.50.* Farinac. *d. quæſt.54. num.198.* Cardoſo *d.verb.teſtis,num.14.*Stephan. Gratian.*diſceptat foreſ.cap.100 num.19. cum ſequentibus*, Aluyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſtici,deciſ 376. num.3.in 1. editione, & reſolut.318.n.5 in ſecunda edition.*plures ex antiquioribus refert Cened. *ad Decretum, collect.58. num.1.*

56 Excipiuntur tamen ab hac doctrina aliqui caſus, in quibus parentes contra filios, & è contra, teſtes eſſe poſſunt, ac per conſequens reuelare tenentur: veluti in crimine hæreſis, cùm illud vergat in detrimentum commune, & ſerpat vt cancer, Simanch. *de cathol.inſtitut. cap 64. num.47.* Maſcard. *d. concluſ. 857. à num.18.* Comit.*reſponſ. moral. lib.4. quæſt.8. num.1.* Auila *part.2.cap.6.diſputat.5.dub.2.* Raynaud. *d.quæſt.12. verſ aiebam*, Farinac. *d. quæſt 54. num. 174. & de hæreſi quæſt.197. num.40.* Fr. Ludouic. Miranda *d. articul.4. concluſ.2.* Soar. *de Fide,diſp.20. ſect.4. num.21.* Diana *moral.part.1.tractat.4.reſolut.4.* nouiſſimè Bonacin. *var. tractat.6. puncto 1.§.3. num.6.* Portel. *in dub. Regular. tom.1. verb. correctio fratrum, numero 11.* Caſtro Palao *in opere mor. tractat.4. diſputat.2 punct.4. numer.12. & 14.* me citato *in hoc loco*, Eſcobar *d.§.3. num 43.* vbi etiam aduertit filium denunciare patrem hæreticum aliter non teneri, niſi periculum peruerſionis plurimum immineret, me citato *in hoc loco*, Caſtr.Palao *de hæreſi tract.4. diſp.3. puncto 4. num.10.* & nouiſſimè Trullench. *in expoſit. decalog. lib.1. cap.2. dub 6. numer. 17.* Sanctatel. *de*

57 *hæreſ. capit.9. numer.15.* † Item in crimine læſæ maieſtatis Maſcard. *concluſ.561. num 9. & concluſ.857. num 20. & 23.* Azor. *inſtit. moral part.2. lib.1.cap.2. quæſt 12.&* 13.me citato *in hoc loco*,Raynaud.*d.part.1. cap.3. quæſt.12. verſ dicebam*, Farinac. *d. quæſt 64.*

58 *num.173.* Denique † in crimine blaſphemiæ,eo quòd honor, & gloria Dei præferri debeat reuerentiæ parentum,Lazzar.*de blaſphemia quæſt.12 num.57.* Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib.1.quæſt.8.* quos refert, & ſequitur Bonacin. *dict. puncto 1. numer.5. verſ. tertiò*, & nouiſſimè *var.tract.6. puncto 1. §.3. numer.6. verſ. tertiò.*

Vxor non tenetur maritum denunciare, quia cenſetur vnum & idem cum ſuo marito, ſunt enim duo in carne vna. Ita Peñ. *ad direct. Inquiſit. part.2. commento 78.*Lazzarius *de monit.ſect.3. quæſt 11.& de blaſphemia quæſt.12. num.67.*quos refert, & ſequitur Bonacin. *d.punct.1. numer 4.* quibus adde eundem Bonacin. *var. tractat.6. puncto 1. §.3. num.4.* Filliucium *tractat.14. cap.1. quæſt.7.* Vgolin.*cap.46.§.5.verſ non etiam*, † & de ſocero an poſſit eſſe teſtis in cauſa generi,& è contra? Vide Menoch.*de arbitrar.caſu 348. num.14.& conſil. 22.num.3.*Mex.*in tractat.taxe panis, concluſ.2.num.31.*Maſcard.*concluſ.1318.num.5* Surd. *de alim.titul.1. quæſt.39 num.fin.* Farinac. *d. quæſt.54. numer.11.* Don Chriſtoph. de Paz. *in ſcholiis ad leges ſtyli, l.145 à numer.1.* D. Barboſa *in l. maritum, numer.60. ff. ſoluto matr.* attenta regni Portugalliæ praxi, non poteſt teſtificari, quia in eo bona communicantur inter maritum, & vxorem, & licèt maritus agat,vel conueniatur,eſt tamen vxor pro dimidia particeps lucri,vel damni, & ita deciſum refert Cabedo *p.2. Arreſto 9.* 59

60

Frater pro fratre teſtis eſſe non poteſt,vt probat *gl. vlt.verſ.ſed de fratre quaro,in dict.l. parentes*, Rebuff. *de reprob teſtium n 218.*Maſcard. *concl.811.* Menoch. *caſu 104.*& alij plures per Farin. *d.q.54. n.85. cum ſequ. nibus*,quibus adde Vezin.*tom.1.commun.opin.l.b.4. tit.10.n.235.*Pinel. *in l.1.in princip. n.16. C. de bonis mat.*Cardoſ. *d.verb teſtis,n.23.* 61

Qui autem inhabiles ſunt ad teſtimonium ferendum, vtpote quoniam infames, & huiuſmodi,tenentur reuelare,quia eorum teſtimonium non omninò inutile dum eſt,nam etſi non probent, faciunt tamen præſumptionem,gloſ.*verb ad teſtimonium,in c.1.de teſtib. lib.7.*cum citatis à Farin.*p.1.q.62.num.174* quo fundamento ita tenet Marc.Ant.Genuenſ.*d.c.1 ,n.10.* & deficientibus aliis probationibus, vel illorum teſtimonius non excepit, fatetur Vgolin. *d.c.45 §.7.in fine.* 62

Quintò. Nemo poteſt vi edicti cogi ad reuelandum id quod nouit ſub ſecreto naturali, veluti per ſolam conſultationem præſtandam, vel ad remedium adhibendum pro ſalute animæ, aut corporis, aut honoris, aut pro defenſione bonorum externorum, & ſimilibus: is enim, cui commiſſum eſt ſecretum, non poteſt loqui de illis, quæ ſibi ſub ſecreto concredita, & communicata ſunt, ſed ſolùm poteſt de iis loqui, quatenus ea nouit alia via, quàm ſub ſecreto, niſi immineret graue damnum futurum in perniciem Reip. aut proximi, vt ſunt hæreſes, proditiones, machinationes, latrocinia, homicidia occultè graſſantia, & falſificationes monetæ,& ſimilia. Ita Nauar. *in man. capit.18. numer.12.* Salon.*2.2. quæſt.71.articul.3. concluſ. vltim.* vbi Aragon.Sayr. *in claui Regia, lib.12.cap.14.n.20.* Carraſco *d. cap.4. numer.10.* Alter. *de cenſur.lib.3. diſputat.1.c.8. col.5. verſ.3.* Filliuc. *tractat.14. cap.2. quæſt 8. num 39.* nouiſſimè Bonac. *var. tractat.6. puncto 1.§.5.* Azor. *inſtitut. moral part.3. lib.13. cap.18.* Henriq.*dict.cap 8. §.3. verſ. quartò.* Auila *d.ſputat.5. dub.2. concluſ.3.* Suar. *tom 5 diſputat.10. ſect.3 num.11.* Lazzar.*ſect.2. quæſt 16.numer.1.& quæſt.17.num.17.* Trull. Criſpolt. *de caſibus militarib. in 23.* me citato *in hoc loco.* Raynaud.*d.part.1.cap 3.quæſt.4.*nouiſſimè me citato *in hoc loco*, Eſcobar *d. p.2.q.3 §.4 per tot.* Vnde maiori cum ratione † nullo modo tenebitur Sacerdos auricularius propalare, ſi rem illam, quam detegendam eſſe monebat Superior ipſe Eccleſiaſticus,in Confeſſione Sacramentali ſciuerit? non etenim ipſum obligat excommunicatio,*gloſſ.1. cap. Sacerdos,de pænit.diſt.6.* vbi Nauar. *num 166.* Vgolin. *dict §.7.verſ. excipitur*, latè Campanil. *dict. cap 15. numer 101.* vbi *num 102.* cum Nauar. *vbi proximè, num.130* dicit hoc verum, 63

64

quamuis

quamuis Papa eidem Sacerdoti auriculatio præciperet aut secum dispensaret, vt alterius detegeret Confessio-
65 nem, quia tunc ei parere non debet. Hinc enim † reuelare non compellitur medicus, procurator, aduocatus, vel tabellio secreta infirmorum, clientum, vel aliorum, Iacob. de Graffiis *in decis. aureis, lib. 4. cap. 8. n. 23.* Campanil. *dict. cap. 15. n. 102.* Henriq. *d. §. 3. vers. quartò,* Marcel. Vulpe *d. cap. 2. n. 15.* Etenim quæ aduocatus, aut alter quicunque sciuit ab alio ipsum consulente, nedum compelli minimè potest ad propalandum, verùm celare obnoxius est, vt inquiunt Vincent. de Franch. *decis. 222. n. 12.* Afflict. *in constit. Aduocatus, post n. 6.* Campanil. *vbi proximè.* Cattasc. *dict. cap. 3. n. 9.* Lazzar. *in Canon. qq. 1. sect. 2. q. 16.* Marc. Anton. Genuens. *in pract. Archiepisc. Neapol. c. 2.* latè Ioan. Paul. Xammar. de officio iudic. & aduocat. *part. 2. q. 4. n. 42. cum seqq.*

66 *Sextò*, Nullus tenetur denuntiare, quæ non verè & realiter scit, aut accepit ab illis, quibus nulla esset fides adhibenda, quia edicta loquuntur de scientibus, qui verè, & realiter sciunt, cum scire propriè sit veritatem visu, vel alio corporis sensu perceptam mente retinere: tum quia alioquin exponeremus nos ipsos periculo leuitatis, & reum damno, quod fortassè iniustè reciperet reuelando ea, quæ non scimus verè, & realiter. Ita Fr. Emmanuel *in sum. part. 1. c. 79 n. 7.* Sayr. *d. c. 14 n. 33.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 14. n. 63.* Lazzar. *sect. 2. q. 12. n. 2.* Bonacina *d. punct. 1 n. 12.* Campanil. *d. c. 15. n. 100 vers. alios.* Vgolin. *dict. c. 48. §. 5. vers. verùm, in fine,* me citato *in hoc loco*, Homobon.
67 *dict. q. 19 suppos. 5.* Aduertendum verò est, † edicta non obligare ad denuntianda ea, quæ quis audiuit, vel quæ audiuit à personis ignotis, vel à persona nihil certum sciente, Nauar. *in cap. inter verba, num. 291.* Fr. Emmanuel *part. 1. sum. cap. 217. n. 9.* Sanch. *de matrim. lib. 3. disp. 13. n. 7.* Valer. Reginald. *dict. n. 33.* quos refert, & sequitur Bonacina *dict. punct. 1. n. 14.*

68 *Septimò*, non tenetur denuntiare, qui audiuit delictum ab eo, qui iam denuntiauit, nam ex quo iudex factus est certus, certior fieri non potest, *cap. eum qui, de regul iuris in 6.* Ita Nauar. *in cap. inter verba, num. 292.* Iacob. de Graffiis *in aureis decis. lib 4. cap. 8. num 4.* Fr. Emmanuel *dict part. 1. cap. 79. num. 7.* Auila *dict. disput. 5. conclus. 6.* Sayr. *de censuris lib. 1. cap. 9. num 34.* Lazzar. *sect. 2. quæst. 12. num. 9.* nouissimè Bonacina *var. tractat. 6. punct. 1. §. 4. num. 2.* verùm contrarium sequitur Campan. *dict cap. 14. num. 200. versic. alios*, præsertim ex eo, quod licèt vnius denunciatione sciuerit iudex veritatem, non tamen de ea ita certus est, vt possit furem, aut alium delinquentem, siue detentorem rei punire, vel condemnare, seu cogere ad rem ipsam restituendam; intelligerem eo tantum casu procedere, quoties audiuit ab altero, & non ab illo, qui prius denuntiauit: verum enim est reuelatione illius, qui audiuit à primo denuntiante, non fieri iudicem magis instructum, nec contra delinquentem maiorem dari probationem, me citato *in hoc loco*, Homobon. *dict. quæst. 19. resol. 3.*

69 *Octauò.* Nemo tenetur denuntiare emendatum ante correctionem fraternam, etsi iudex id præcipiat, nisi quando fraterna correctio non est necessaria, & in crimine hæresis, proditionis, & aliorum in perniciem Reip. vergentium, vel quando non speratur emendatio, quia superiori non præsumitur velle sibi fieri denuntiationem, cum iam sufficienter sit ipsius intentioni satisfactum: tum quia non possumus proximum infamare, nisi adsit aliqua necessitas, & rationabilis causa: tum quia Christus Dominus iussit, vt tunc Ecclesiæ diceretur, vbi peccator admonitus se non corrigeret. Ita Petr. Nauar. *de restitut. lib 2. cap. 4. n. 247.* Nauar. *in man. c. 25. n. 46.* Sot. *de iustitia lib. 5. art. 1. q. 3.* Syluest. *verb. denunciatio, q. 4.* Henriq. *dict. §. 3. litera C*, Gutier. *canon. lib. 1. c. 11. n. 73.* Valer. Reginald. *dict. lib. 14 n. 60.* Sayr. *dict. cap. 14 n. 27.* Marc. Anton. Genuens. *dict. c. 2. n. 5.* Vasq. *de restit. cap. 9. §. 3. n. 4.* Vgolin. *d. c. 46. §. 4. vers. postremò*, Suar. *d. disp. 20 sect. 3. n. 3.* Auil. *p. 2. disp. 5. cap. 5. n. 4. concl 1.* Lazzar. *sect. 2. q. 7.* Filliuc. *tract. 14. cap. 2. quæst. 1.* nouissimè Bonacin. *var. tractat. 6. punct. 1. §. 8. numer. 3.* Sanch. *in Decal. lib. 6. cap. 18. num. 49. & lib. 6. consil. cap. 2. dub. 5 num 2* Raynaud. *d. part. 1 cap. 4. quæst. 9.* Intellige, modò iudex intendat solùm emendationem, vel satisfactionem, quia secus si præter emendationem intendat etiam punitionem in sua inquisitione; nam tunc excommunicatio incurretur non denunciando delinquentem iam emendatum, modò delictum sit publicum, & quando dubitatur an Superior intendat correctionem, aut satisfactionem partis, aut punitionem, præsumi intendere punitionem, dicit Valer. Reginald. *dict. lib. 14. n. 51. & 61.* Sed melius cum Bonacin. *d. tract. 6. punct. 1. §. 3. n. 3.* Raynaud. *dict. part. 1. c. 3. q. 9. vers. At addebam, propè fin.* existimo Prælatos Ecclesiasticos in edictis generalibus magis prætendere emendationem, quàm punitionem delinquentis. Illo tamen casu reus quantumcunque emendatus venit vi monitorij denuntiandus, videlicet si sit periculum relapsus, & damni grauis inde secuturi communitati, aut etiam priuatæ personæ, vt in hæretico, qui licèt emendatus ad vomitum redibit in tempore & occasione, exemplificant Farin. *de heresi q. 179. §. 2. n. 52.* Suar. *de Fide disp. 20. sect. 4. n. 13.*

Nonò. Nemo tenetur denuntiare, nec testificari 70
quando probabiliter timet sibi aliquod graue damnum spirituale, vel temporale, siue inimicitiam capitalem euenturam ex reuelatione. Ita Nau. *in man. cap. 25. n 50.* Neuizan. *dict. lib. 3. n. 47.* Sot. *de secreto, memb. 2. q. 6. dub. 5.* Ludou. Vitalis *de reis & testib. per censur. cog. n. 37.* Raynaud. *c. 3. q. 17* Marc. Anton. Genuens. *dict. cap 2. n. 6.* Vgolin. *dict. cap 46. §. 5. vers. postremò*, Posseuin. *dict. cap. 12. n. 46. vers. quartò*, Iacob. de Graffiis *in aureis decis part. 1. lib. 4 cap. 8. n. 3.* Suar. *de censur. disp. 20 sect. 3 reg. 3. n. 9 vers secundum exemplum.* Auil. *in simili tract. part. 2 c. 5. disp. 5. dub 2.* Filliuc. *tract. 14. cap. 2. quæst. 5. & 6.* Lazzar. *dict. sect 2. quæst. 14 num. 1.* Bonacin. *var. tract. 6 punct. 1. §. 3. num 1.* Marcel. Vulpe *dict. cap. 2. num. 11.* Sousa *de Confess sollicitant. part. 2. cap. 8. n. 10 & 11.* Ioan. Sanc. *in select. disp. 51. sub n. 9.* Cabreiros *de mem lib. 1. cap 8. n. 29.* me citato *in hoc loco*, Escobar *d. tract. 2. p. 2. q. 3 §. 7. n 4.*

Decimò. Nullus tenetur denuntiare, nisi quos pars, 71
vel iudex intendit ligare; nam excommunicatio vim habet ab eorum voluntate. Ita Sot. *de iustit. lib. 5 q. 3. art. 1.* Petr. Nau. *de restitut. lib. 3. cap. 2. q 2. dub. 5.* Nauar. *in man cap. 27. n. 14.* Salon. *2. 2. q. 66. art. 3* Lazzar. *sect. 2. n. 3. & sect. 3 q. 8.* Molina *de Iustit. tract. 2. disp. 686. n. 2.* Sayr. *d. cap. 14. n. 69.* Marc. Anton. Genuens. *dict. c. 2. n. 8.* Rebell *de obligat. Iustit. part 1. lib. 2. q. 15. sect. 7. n. 15.* Vasq. *in opusc. cap 5 §. 1. dub. 7. n. 37.* Filliuc. *tract. 14. cap 2. quæsito 7. n. 18 & cap. 2. quæsito 7. n. 38.* Mar. Alter. *de cens. lib. 3. cap. 8. col. 5. vers. primò excusatur*, nouissimè Bonacin. *var. tract. 6. punct. 1. §. 1.* Raynaud. *d. part. 1. cap. 3. q. 13. & 14.* vbi meipsum citat, qui hinc inferunt, patrem non præsumi, quod velit filium, qui eius bona surripuit, excommunicari, nec maritum vxorem, & similes, nouissimè me citato *in hoc loco*, Escobar *in tractatib. selectissim. tract. 1. p. 2. q. 2. § 3. n. 22.*

Vndecimò. Nemo tenetur denuntiare iustum com- 72
pensatorem, in casibus, quibus ipse compensans vi monitorij non tenetur ad se patefaciendum, vt suprà dixi *n. 49.* etiamsi excommunicatio specialiter lata sit contra scientes, & non manifestantes; quia quando principalis non ligatur, etiam minus principalis non ligatur: tum quia nemo tenetur se, aut alterum innocentem prodere. Ita Salon. *2. 2. q. 66. art. 5. controuers. 2.*

Arag.

Arag. s. 2. q. 62. art. 1. Lessius *de iustitia lib. 2. cap. 12. dub. 10. num* 5. Sayr. *dict. cap. 14. num.* 30. Ioan. Neuzan. *in sylua nupt. verb. monitoria, num.* 43. Nauat. *in man. cap. 25. num.* 46. Clar. *in practic. verb. furtum, n.* 21. nouissimè Marcel. Vulpe *dict. cap. 2. n.* 10 Lazzar. *sect. 2. q* 8. *&* 9 Castro Palao *in opere moral. tract. 6. disp. 3. punct* 14 *num.* 5. nouissimè me pluries citato *in hoc loco*, Escobar. *d. par.* 3 *q.* 3 §. 3. *per tot.* Vide suprà *n.* 49. In tantum quod conscius iustæ compensationis liberè potest iurare se nihil habere, intelligendo intra se, vt teneatur manifestare; habet enim iustam tergiuersandi causam, Nau. *in man cap.* 13 *num.* 166. Aragon 1. s. *q.* 69. *part.* 2 *ad finem*, & *ibi* Ban. ac Salon. *controu.* 11. Valent. *tom. 3. disput. 5. quæst.* 13. *puncto* 2. Molina *disp.* 692. *ad finem*. Si verò de iustitia compensationis, vel de impotentia restituendi dubitet, tenetur denunciare, nisi rationabiliter deponat dubium, vt post Pett. Nauar. Lazzar. Henriq. Fr. Emman. & Azor. firmat Bonacin. *d. puncto* 1. *num.* 30. vbi hoc verum esse dicit, etiamsi ille, qui rem accepit, asserat se illam in compensationem accepisse, nisi fortè esset vir tantæ fidei, vt illi meritò præstanda sit fides: & *n.* 31. resoluit eos, qui occultant bona ob æs alienum, vel ob delictum commissum, ne à fisco, vel à creditoribus capiantur, teneri vi monitorij ad illa manifestanda: similiter etiam dicit, quod impetrantibus creditoribus excommunicationem contra retinentes bona Titij, & contra non manifestantes, tenetur Seios denuntiare Titium, qui sibi vendidit possessionem in confidentia, ne creditores illam caperent, si facta correctione Titius non vult satisfacere creditoribus. Quando autem possit concedi monitorium contra donatarios, vel legatarios, qui fidem præstiterunt testatori de restituendo bona filiis spuriis testatoris, vel donatoris, tradit latè Lazzar *de monitor. sect. 3. q. 5.*

73 *Duodecimò* Nullus tenetur denuntiare ratione monitorij, quando tempore publicationis, & excommunicationis degebat extra territorium Episcopi excommunicantis; secus verò, si nondum elapso termino in monitorio concesso, se transferat ad aliam diœcesim, intentione ibi manendi maiore anni parte, vel ibi perpetuò habitandi. Ita Henriq. *dict. c.* 18. §. 4. *littera I*, Marc. Anton. Genuens. *dict. cap. 5. n.* 7. Sayr. *de censur. lib. 1 cap. 7. num.* 19. Lazzar. *sect. 4. q* 17. *num.* 2. Marcel. Vulpe *dict. cap. 2 num.* 13. me citato *in hoc loco*, Escobar. *d. tract. 1. p. 2. quæst* 2. §. 3. *num.* 54. tum
74 quia † Superior non potest suis censuris ligare existentes in alieno territorio, *cap.* 2. cum *ibi* notatis, *de constit.* resolutis per Bonacinam *de censuris disp. 1. q. 1.*
75 *puncto* 11. *à num* 6. tum quia † excommunicatio lata sub conditione, vt satisfaciat infra certum tempus, ligat si pendente conditione efficiatur alterius fori, glos. *verb. impedire, in cap. præterea, il 2. de appellat.* recepta per Innoc. & Abb. ibi; Obligatio in monitoriis constituta ad reuelandum, incipit à die, & horâ qua publicatur monitorium, excepto primo die, modò eodem die monitorij notitia habeatur; tempus enim constitutum in monitoriis incipit currere à die scientiæ, Henriq. *dict c.* 18. §. 6. Suar. *tom* 5 *disput.* 20. *sect.* 3. *num.* 13. Bonacin. *in var. tractat. tract. 6 par.* 1. §. 7. *n.* 2. Diana *part* 3. *tract. 5. resolut.* 95. Raynaud *dict. p. 1. c. 1. quæst.* 14. Lazzar *sect* 2. *quæst.* 1. *num.* 2. vbi *n.* 4. tenet in monitorio lato ad denuntiandum iniustum rei alienæ detentorem intra quindecim dies, non comprehendi primum diem, nisi fortè dicatur, hinc ad quindecim dies; hac enim forma loquendi videtur terminus statim inchoari.

76 Qui non denuntiat intra tempus præscriptum in edicto, tenetur elapso eo tempore denuntiare quamprimùm commodè potest, quia terminus non apponitur ad finiendam obligationem denuntiandi, sed ad eam solicitandum, Nauar. *cap.* 25. *num.* 46. Suar. *dict. sect.* 3. *num.* 13. Fr. Emman. *in sum. par. 1. cap.* 79. *n.* 18. me citato *in hoc loco*, nouissimè Escobar. *in tractatib. selectissimis*, *tractat* 2. *part.* 2. *quæst.* 1. *num.* 27. Valer. Reginald *dict. lib.* 14 *num.* 63. Lazzar. *dict. quæst.* 1. *n.* 7. Diana *resol. moral par. 3. tract. 5. resol.* 95. me citato *in hoc loco*, Raynaud. *d p. 1. quæst. 14 vers. difficultas secundò*, vbi in contrarium citat Philiarch. Vgolin. & Naldum, quia elapso termino semper tenetur sub excommunicatione denuntiare, Graffis *in decis. aureis, par.* 1. *lib. 4. cap.* 18. *num.* 10 Lazzar. *sect. 2. quæst. 4. num.* 8. nisi impotentia, vel alia iusta causa teneretur, qua sublata sub eadem excommunicationis obligatione denuntiare obligatur, ex Suar. ac F. Emman. *dictis locis*, & Lazzar. *dict. quæst. 4. num.* 5. & tunc non denuntiando toties incurrit excommunicationem, quoties commodè potest denuntiare, quia tot sunt censuræ, quot sunt moraliter, & formaliter actus contra conceptum, seu quot sunt transgressiones formaliter, & moraliter, iuxta resoluta per Bonacin. *d. quæst.* 1. *puncto* 5. *à n.* 2. Sed æquior videtur opinio, quam Nauar. Lazzar. & alij sequuntur, dum videntur supponere, quod iste talis maneat in eadem excommunicatione, non denuntiando intra triennium, & aliam nouam non incurrat: refert, & sequitur me citato *in hoc loco*. Theophil. Raynaud. *d. part. 1. cap. 1. quæst. 14. vers. monetur quartò*, & probabilem iudicat Diana *d. part. 3. tractat. 5. resolut.* 95.

Sed an terminus in monitorio præfixus prorogari 77
possit ex sola voluntate partis, ad cuius instantiam concessum est monitorium, Iudice interim prorsus inscio, ac ne tacitè quidem consentiente in prorogationem post habitam eius notitiam? Quidam existimarunt terminum huiusmodi prorogari posse, quia monitorium in gratiam partis est concessum, vt ab iniuria indemnis fiat: si ergo pars vltrò cedat iuri suo, & sicut potest obligationem prorsus remittere, ita eam prorogct vltra terminum præfixum à Iudice, nihil obstabit quominus liceat frui beneficio partis, cui Præsul monitorium concedens velificari voluit. Ita Neuiz. *dict. lib.* 3 *num* 54. Tolet. *in instruct. lib. 1. cap* 9. *num.* 5. Suar. *de censur. tom. 5. disput* 3. *sect. 6. num.* 9. Hurtado etiam *de censur. in communi, difficul. 26. num.* 113. Alij verò contrarium sustinent, eo moti fundamento, quia excõmunicatio non potest suspendi, nec impediri quominus suo tempore effectum habeat, nisi sit in suspendente iurisdictio; hæc autem non est in parte, ad cuius instantiam concessum est monitorium: igitur non potest vim eius suspendere, quod faceret si elapso termino à Iudice præfixo, posset inducias elargiri ei, quem monitorium viget ad nunc exequendum, ex horum numero sunt Syluest. *in sum. verb. excommunicatio 2. notab. 1 casu* 13. Nauar. *in man. c.* 27. *n.* 15. Nald. *in sum. verb excommunicatio, n* 23. Sayr. *de censur. lib. 1. c. 12. n.* 20. Inter vtramque opinionem mediam viam assumit Raynaud. *dict part. 1. c. 1. q. 14. vers. est quarta difficultas*, dum ait ante factum tenendam esse secundam sententiam, quippe securiorem, sed post factum primam sententiam esse satis securam, posseque probari absque scrupulo.

Monitoria hæc non dicuntur statuta, sed mandata 78
generalia, vel specialia, lata ab homine, quæ morte, aut remotione concedentis ab officio, expirant, antequam incurratur in excommunicationem, Nauar. *in man. c.* 27. *n.* 2. Marc. Anton. Genuens. *in praxi, cap.* 1. *n.* 18. Henriq. *dict. cap. 1. §. 4. in princip.* vbi etiam quod dum edicta per modum visitationis promulgantur, expirant non quidem statim post sex dies, inter quos iubet denuntiare, sed finito visitationis tempore, aut paulò post, quamuis publicentur per parochias Vrbis vbi residere solet Episcopus.

Decimotertiò. Impotentes ad restituendum non te- 79
nentur denunciare, vt per citatos suprà *n.* 47. quibus addo Marcel. Vulpe *dict. cap.* 2. *numer.* 12. vbi subdit quod ille dicitur non posse restituere, non solùm qui

est

est in extrema necessitate, sed etiam qui commodè, non potest sine probabili damno bonorum suorum altioris ordinis, qualia sunt vitæ, salutis, honoris & famæ, nisi ille, cui facienda est restitutio, non sit in eadem, & æquali necessitate, vt quia oportet eum viuere indecentet, nisi restituantur ei sua bona ablata, vel iniustè detenta, latè Raynaud. *d.p.1.cap.2.quæstio 3.*

80 *Decimoquartò.* Monachi, & Fratres Regulares scientes rem, de qua in monitorio, si non reuelant, non sunt excommunicati, quia sunt exempti à iurisdictione Ordinariorum, qui decernunt huiusmodi monitoria, Marcel. Vulpe *d.c.1.n.14.*

81 *Decimoquintò* Non tenetur denuntiare, qui rem habet sibi debitam, cùm sint crediiores ipso anteriores, quia Iudex Ecclesiasticus intendit tantum obligare ad restitutionē, illius quod non potest retineri absque peccato, iste autem benè potest rem huiusmodi sibi debitam retinere. Ita Comitol. *resp. moral. lib.3. q.39.* Fero. *part.4.exam.c.5 n.13.* Dian. *resp. moral. p.3.tr.5.resol.10.* quos refert, & sequitur Raynaud. *d.part.1.c.2.quæst 6.*

82 *Decimosextò.* Non tenetur etiam denuntiare vi monitorij ad finem restitutionis, qui ritè rem præscripsit, quia per vsucapionem & præscriptionem res sit propria vsucapientis, & præscribentis. Ita Nau. *cons 35 n.8, de sent. excom.* Auila *de cens. p.2. c.5. disp.5. dub. 1. il. lat.3.* Raynaud. *d.p.4.c.2.q.7.*

83 *Decimoseptimò* Non tenetur etiam denunciare, qui bona fide rem alienam pretio numerato emit à latrone, negata, aut non sperata refusione pretij. Ita Rebell. *de obligat. Iustitia part.1. lib.2.quæst.9.num.6.* Sanch. *de matrim. lib 2.disp.41.à n.27.* Sayr. *in claui Regia lib.10.tract 2.c.3.num.5.* Raynaud. *d part.1. c.2. quæst.10.* vbi subdit, quod bona fide emisse is dicitur, qui inuincibiliter ignorans rem fuisse furto subductam, aut esse alienam, appendit pro ea pretium: vel qui conscius rem fuisse furtu subductam, tamen eum à latrone numerato pretio accipit eo animo vt domino restituat, si contingat illum comparere, alioquin eam sibi retenturus, Qui enim à latrone bona fide emit, quamuis iuxta opinionem Couaır. Medinæ, Mulinæ, & aliorum teneatur rem à fure emptam domino comperto reddere, etiam cum pretij dispendio, si dominus nolit illud refundere, nec possit rescindendo contractum rem latroni reddere, vt pretium à se datum recuperet; attamen iuxta sententiam valde probabilem potest contractum rescindere, & pretium suum quod aliter perderet, recuperare. Ita Nau *in man.c.17.n.12.* Philiarch. *de officio Sacerd.p.2.lib.6.c.18.* Valent. *2.1.disp.5.q 6 puncto 4.* Less. *de Instit. lib.2.c.14.n.14.* Rebell. *de oblig. Instit. p.1. lib.2. q.9.n.3.* Torres *tom.2.disp.13.dub.2.* Bonac. *de contract. disp.1.de restit q.4 puncto 2.*

84 *Decimooctauò.* Reuelare ad Episcopi monitorium nullo modo tenetur, vbi quis rem suam detentam ab aliquo propria auctoritate, sine scandalo tamen, accepisset, eo quòd via iudiciariâ ei succurri non posset. Ita Franc. Viu. *decis.223.n.4.& 5.lib.2.* Gutier. *canon lib.1. c.11.n.67.* Padil. *in l. cùm quis, n.17.C.de iuris & facti ignor.* quos & alios refert Cancer. *var. resol. tom.2.c.10, n.39.* licet enim ex interuallo rem meam occupare, quoties Iudicis auctoritate succurri non posset, ita vt per viam Iuris & iustitiæ non possem consequi ius meum, Nau. *in man.c.17.n.112.& cons.1 n.9.de iniur. & damno dato*, plures per Cancer. *d c.10.n.35.*

85 Aduertendum tamen duxi, quod cum huiusmodi monitoria sint remedium subsidiarium, & concedi non sulitum, nisi cùm probationes aliæ haberi nun possint, reuelandi obligatio extendi videtur ad omnes quivis sint, quomodocunque, & qualitercunque sciuerint, quare licet supradictas exceptiones adduxerim, quia ab aliis positas reperio, præmoneri tamen volui, ne quis ita illis ex se fidat, vt statim ex iis secum iudicet; nam si indistinctè, & incautè hoc faciat, frustatoria remanerent monitoria, quod in præiudicium non solùm earum petentium, sed etiam animarum eorum qui aliquid sciunt, vergere potest, cautela igitur præcipua erit, qui aliqua prædictarum exceptionum vti posse censuerit, non sibi fidere, sed peritum consulere, & idoneum Confessarium, qui rei veritate perpensa possit sibi dicere, teneaturne, an non teneatur reuelare. Illud demum te scire volo, quod qui eum tenetur denuntiare furem, non denuntiat, non solum incurrit excommunicationem; sed insuper tenetur restituere damnificato. Ita Aragon. *2 2.q.70.art.1* Auila *de censur. p.2. c 5. disp.4. dub.3.concl.8.* licèt in rigore contrarium sit verius, prout sustinent Theoph. Raynaud. *de monit. p 1.c.3 q.24.&* nouissimè Diana *moral. resol p 5.tr.13.resol.68.*

86 Cætera ad materiam litterarum monitorialium ad finem reuelationis sub excommunicationis pœna pertinentia, luculentissimè scripsit Petrus Anton. Lazzar. *in suo tract. de monitoriis*, & tradunt Ioan. de Neuiz. *in sua sylua nupt. lib.3 verb. monitoria*, Nauarr. *in repetit. c. inter verba 11.q.3.concl.6.coroll 66.* Franc. Marc. *Delphin. dec.850.& 852 cum seqq.* Achil de Grassis *dec.6. de sentent excom* Zerola *in praxi Episc. p.1. verb. excomm pag 154.* Gutier. *canonic. lib.1.c.11.* Quarantа *in summ. Bullar. verb. excommunicationes ad finem reuelationis.* Henriq *in sum lib.3.c.18* Franc Leu, *in thesauro fori Eccles. p.3.c.7 n.13. cum seq.* Campanil. *in diuers. Iuris Canonici, rubr.11.c.15.à n 88.* Aloys Riec. *in praxi rerum fori Ecclesiast. decis.267. cum seqq in prima edit. & resol. 233. cum multis seqq. in secunda editione*, Vgolin. *de potestate Episcopi c.45.& 46.* nouissimè Carrafe. *in aliquas leges noua recopil. c.4. de censuris monitorialibus*, Marcel. Vulpe, *in praxi iudiciali fori Ecclesiast. c.2*

ALLEGATIO XCVII.

Episcopus an possit noua miracula approbare, & Sanctorum reliquias publicè venerandas exponere.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus quod non habeat potestatem, & iurisdictionem examinandi, & approbandi noua miracula, quæ suadeant fundamenta, ostenditur.*
2 *Contrarium verius.*
3 Concil. Trid. sess.25. de inuocat. & venerat. Sanct. *declaratur.*
4 Cap. 1. de Reliq. & veneratione Sanctor, *declaratur.*
5 *Canonizatio Sanctorum soli Romano Pontifici est reseruata.*
6 *Testes diligenter examinandi super miraculis Sanctorum, & de singulis circumstantiis respondere debent, & rationem reddere tenentur, & non sufficiunt singulares.*
7 *Miraculum dicitur mirum factum.*
8 *Miraculum vt propriè dicatur, quæ requirantur, ostenditur.*
9 *Miracula examinandi potestas soli Episcopo, non tamen alij inferiori competit.*
10 *Reliquias Sancti etiam antiqui nondum canonizati, non licet Episcopo approbare.*
11 *Reliquiæ inuenta alicuius Sancti in Sanctorum numerum iam diu relati, cognoscente, & approbante Episcopo, etiam publicè coli possunt.*
12 *Preces solemnes, & publicas fundere non licet defuncto non canonizato.*
13 *Nemini licet publico, aut solemni ritu, absque Sedis*

Apostol. auctoritate personam non canonizatam venerari, & n. 14.

15 *Reliquias Sancti ab Ecclesia canonizati competit Episcopo in sua diœcesi approbare.*

16 *Episcopus extra suam diœcesim existens potest facultatem concedere, vt in ea publicè reliquia alicuius Sancti canonizati collocentur veneranda.*

17 *Reliquias noniter inuentas approbandi, an sint Sanctorum iam canonizatorum, refertur modus.*

18 *Reliquiarum sancti canonizati quæ certitudo veritatis requiratur, vt huiusmodi Reliquia venerari possint, ostenditur.*

19 *Decretum nouissimum S. Congreg refertur.*

1 PRo parte negatiua, quod scilicet Episcopus non habeat potestatem, vel iurisdictionem ad prædicta miracula examinanda, facit ratio text. *in c. audinimus*, 1. *de reliq. & vener. Sanctor.* vbi reprobat Romanus Pontifex, & reprehendit quosdam venerantes quendam, qui fuit occisus, & concludit his verbis, *cum etiamsi per eum miracula fierent, non liceret vobis ipsum pro Sancto absque auctoritate Romanæ Ecclesiæ venerari.* Facit etiam text. *in c. venerabili, de test. b.* vbi Sum. Pontif. improbat probationes quasdam factas ab Abbate quodam Cisterciensi de vita cuiusdam Religiosi, & eas committit faciendas quibusdam delegatis. Facit denique Bulla Leon. X. lecta, & publicata in Conc. Lateran. eiusdem Pontif. tempore congregati, vbi inhibentur sacri verbi Concionatores noua, & conficta miracula prædicare, & reuelationes, nisi à Romano Pontif. fuerint approbata: quibus forsan fundamentis in hanc partem inclinare videtur Dominus meus Felix Contelor. *in addit. ad* Iacob. Castellan. *de canonizat. Sanctorum q. 3. art. 1.* Philiarch. *de officio Sacerd. tom. 1. p. 2. libr. 3. cap. 9. vers. quintò*, Ioan. Baptista Sign. *de reliquiis & venerat. Sanctor. c. 3. in princ.* Dominic. Ansuss. *de sacrarum Reliq. cultu*, §. 2. *n.* 42.

2 His tamen non obstantibus affirmatiua pars verior est, quam probat Conc. Trid. *sessione 25 de inuocat. & venerat. Sanct.* ibi, *Nulla etiam admittenda esse noua miracula, nec nouas Reliquias recipiendas, nisi eadem cognoscente, & approbante Episcopo, qui simul atque de his aliquid compertum habuerit, adhibitis in consilium Theologis, & aliis piis viris ea faciet, quæ veritati, & pietati consentanea iudicauerit*: testantur Marc. Anton. *var. resol. lib. 1. resol. 112. casu* 42. Piasec. *in praxi Episc. part. 2. c. 3. n. 18. vers. miracula*, Francisc. Leo *in thesauro fori Eccles. p. 2. c. 1. n. 21.* me citato *in hoc loco*, Homobon de Bonis *de examine Ecclesiastico tr. 11. c. 3. quæsit. 16. supp. 2.* nouissimè Laurent. de Franchis *in controu. inter Episcopum & Regulares, pag. 252. vers. ad 11.*

3 Non obstat si quis dixerit verba illa Concilij Trid. esse tantum intelligenda de miraculis Sanctorum Canonizatorum, quia respondetur eius verba, *nulla etiam admittenda noua miracula*, esse vniuersalia, & comprehendere omnia miracula facta per Sanctos ante, & post Canonizationem, iuxta reg. *l. 1. §. generaliter, ff. de legatis, præst. & l. pretio ff. de public. in rem actione*, cum similibus, & ita censuit *Sacra Congregatio Concilij de mense Ianuar.* 1626. nam mihi instanti & quærenti, *an dispositio Concilij citato loco intelligenda esset de miraculis personæ etiam non canonizatæ, an verò de miraculis Sanctorum canonizatorum? respondit de omnibus esse intelligendam*, prout habetur in originali responsione apud me asseruata, de qua memini *ad c. vlt. n. 3. de reliquiis & vener. Sanctor.* Francisc. Carrasc. *ad leges nouæ recopil. c. 5* Quicquid aliter respondere conetur D. meus Felix Contelor. *d. c. 5. n. 14. vers. & ex hic.*

4 Nec etiam obstant quæ suprà pro parte negatiua expendebamus; nam ad *cap. audiuimus*, respondetur, quod ideo ibi reprehensi fuerunt quidam homines eo quòd diabolica fraude decepti quendam in ebrietate occisum venerarentur, & decisio illius text. est, non licere venerari, seu colere quemquam, etiamsi miracula fecerit, nisi auctoritas Romani Pontif. interueniat; vnde colligitur in eo text. Episcopo non adimi facultatem faciendi informationes miraculorum: nam licèt Episcopi canonizare non possint, possunt tamen capere informationes de vita, & moribus, & miraculis illius qui beatificari & canonizari petitur, Dom. Contelor. *d. tr. de canonizat. Sanctor. c. 4. n. 20.* in actu enim de quo agimus, tria diuersa considerari debent, videlicet examen miraculorum, quod Episcopus facere potest, iuxta supradicta. Et beatificatio, per quam Beatus declaratur Ciuis, non tamen dies mortis, nec officium in eius memoriam celebratur, nec etiam illi Ecclesia dedicari potest, Maluес. *de canoniz. Sanctorum dub. 1. n. 20.* Beatificatis enim adhuc non Canonizatis deferri solum potest is cultus, & veneratio, quam Summus Pont. in eius beatificatione præscripsit, D. Contelor. *d. tr. de Canonizat. Sanctor. c. 22. n. 25.* Et denique Canonizatio, quæ soli Romano Pont. Ecclesiæ Capiti, & Christi Vicario in hac Militanti Ecclesia est reseruata, vt resoluont plures per me citati *alleg. 50. n. 43.* Intellige quantum ad ipsius canonizationis decretum, & iudicium, non autem respectu cæterorum actuum, siue iudicialium, siue extraiudicialium, præcedentium ipsam Canonizationem, quales sunt inquisitiones de moribus canonizandi, peruestigationes de forma Sanctitatis, examina testium super probitate, vitæ humilitate, patientia, castitate, constantia Fidei, & charitate erga Deum, & proximum; ista enim, & similia cum non reperiantur soli Romano Pontif. & Sedi Apost. reseruata, tanquam relicta dispositioni Iuris communis, ab Episcopis, & eorum legitimis Vicariis fieri possunt, vt optimè resoluit D. Contelor. *d. tr. c. 4. n. 21.* subdens informationes & processus huiusmodi factos per Episcopos, aut eorum Vicarios, vel ab eis deputatos, seruatis de iure seruandis, legitimos esse, & validos, eisque plenam fidem adhibendam: aduertit tamen *n. 12.* quod non consueuit, licèt possit Sedes Apostolica procedere ad alicuius canonizationem ex solis processibus factis auctoritate Ordinaria: sed vlterius requiri processus factos auctoritate Apostolica. Et *n. 24.* asserit Superiores Religionum, seu earum Prælatos, nullam habere iurisdictionem, vel auctoritatem in fabricando processu super sanctitate vitæ, & miraculis alicuius Religiosi, qui subiectus sit, nec aliquam fidem illis dari si processum fabricauerint: & multo minus inferiorem Episcopo, vel habentem quasi Episcopalem iurisdictionē posse manus apponere. Vnde Molses. *cons. 46. n. 21. cum seqq.* quem refert D. Contelor. *d. tr. c. 5. n. 23.* tenet quod licet hæc procedant de stylo, de iure tamen ex solis processibus ab Ordinario ritè, & rectè fabricatis posse Papā ad canonizationē procedere.

Ad text. verò *in d. cap. venerabili*, respondetur ideo Summum Pont. ibi commisisse Corisopit. & Trecor. Episcopis, vt sigillatim examinarent testes producendos super vita, & miraculis piæ memoriæ M. Abbatis Cisterc. quos Abbas, & Monachi eiusdem Ordinis iam examinauerāt, quia eos sine debita diligentia, & minùs iudicialiter, prout oportebat, examini supposuerunt. 5

Nam super miraculis, quæ omnimodè ad canonizationem alicuius requiruntur, cum sint signa sanctitatis propter influentiam virtutis in facientem miracula, seu in impetrantem. Triumph. *de potest. Eccles. q. 15. art. 4. vers. 2.* Molses. *cons. 46. n. 42. & 43.* D. Contelor. *d. tr. c. 14. n. 16.* testes diligentissimè sunt examinandi, nec sufficit aliquem deponere de vno miraculo, & alterum de altero, sed requiritur, vt frequentia miraculorum probetur à pluribus testibus, Mascard. *de probat. concl. 262. n. 39. cum seqq.* cuius tamen opinionem reprobat D. Contelor. *d. tr. de canoniz. sanctor. c. 18 n. 10. cum seqq.* asserens si eidem locus foret, impossibile esse aliquem Sanctum canonizare, nisi ipse de cuius canonizatione agitur, eosdem testes semper secum duceret, qui viderent ipsum facientem miracula, & postea de miraculis testificarentur 6

stificarentur; Ideo melius *n.3.& seqq.* tenet ad indirectam miraculi probationem, seu ad probandum miraculum duos testes contestes, & idoneos regulariter loquendo sufficere; etiamsi sint domestici, vbi agitur de probando aliquo facto domestico, vel eius Religionis, in qua vixit, & decessit ille Sanctus, de cuius canonizatione agitur, & *n.117. cum sequent.* concludit miraculum aliquando probari per vnicum testem fide dignum, quando scilicet ex natura miraculi illud non potest probari nisi per vnicum testem, vt euenit in reuelationibus, & apparitionibus illius, de cuius canonizatione agitur, & similibus; & quando ipse testis deponit de miraculo in sua persona perpetrato, quando aliter probari non potest, vel quando cum dicto vnius testis concurrunt indicia & adminicula, ex quibus Iudex potest animum suum informare quod testi sit credendum, vt putà si cum dicto testis vnius de visu concurrat publica vox & fama, probata saltem per duos testes. Et non probant, nisi etiam rationem reddant, quia hæc transcendunt naturam, Rebuff. *de reprob. testium n.460.* Marc. Ant. Genuens. *in praxi Arch. Neap. c.49. n.3. in vltima impress.* vbi etiam eum Abb. *d.c. venerabilis,* resoluit quod testes diligenter examinari, & de singulis circumstantiis respondere debent, quod etiam tenet Piasec. *in praxi noua Episcop. d.c.3.n.17. versic. nec credendum,* Lauret. de Franchis *dict. tract. pag.249. vers.6.& in vers. ad 7.* monet huiusmodi miracula summa diligentia examinanda esse ob plurimas, quæ desuper exoriri solent, difficultates, vt discernantur vera à hallucinatoriis; & ideo Concil. Trid. in admissione nouorum miraculorum Episcoporum, Theologorum, & aliorum piorum virorum operam requirit, & *pag.251. vers. ad* 11. refert quod quando miracula fieri dicuntur in aliqua Ecclesia sæculari, siue Regular, virtute sacrarum Imaginum, statim Episcopi mandant operiri Imagines, ianuas Ecclesiæ claudi, & impediunt concursum hominum ne miracula publicentur, nisi prius per testes legitimos fuerint sufficienter probata, & processus siue aliquid huiusmodi mittatur ad Papam, & *in vers. ad* 12. tenet quod tam sæculares, quàm Regulares admittentes noua miracula puniri possunt ab Episcopo. Et hac de re plura aduertit D. Contelor. *d. tract. c.25. n.6.& cum seqq.* quod scilicet debent iurare de veritate dicenda, & sigillatim examinari, & causam sui dicti etiam non interrogati reddere, & *n.77. cum seqq.* disputat an debeat examinari super interrogatoriis, si fuerint inserta in remissoria.

7 Miraculum enim dicitur mirum factum, vel quasi admiratione plenum, & probari potest, quando probatur aliquid, quod vires naturæ superat, Mascard. *concl.* 1066 *à n.1.* Castell. *de canoniz. Sanctor q.6. vers. quaero quid sit miraculum,* Vigner. *in institut. Theolog. c.9. §.2. vers.1. titul. de miracul. definit. & essent. fol.*103. plures relati per D. meum Contelor. *d. tract. de canoniz. Sanct.*

8 *c.*16. *à princ.* † quod vt propriè dicatur, quatuor concurrere debent. *Primò,* vt suprà dicebamus, quod sit supra naturam, sicut de Virga Moysis mutata in colubrum, & de asina loquente ad Balaam, ex *c. cum ex iniuncto, de heret. in* 6. Troil. Malvet. *de canon. Sanct. dub.3. n.4.* Castell. *eod. tract. q.6.* D. Contelor. *in simili tract. c.17.n.2.* Nam illud, quod per causas naturales fieri potest, non est miraculum, Bart. *in tract. de testib. n.57. Secundò,* quod appareat illud ex Deo, non ex arte contingere, neque ex Diabolo; nam miracula quandoque fiunt per malos, *c. teneamus, c. prophetauit, 1.q.1.* Sic Balaã sceleratus ariolus Spiritu Dei prophetauit, *Numer. c.22.* Saul depravatus Rex simile donũ à Deo obtinuit, *Reg.1. c.10.* Caiphas pessimus Pontifex, & Christi hostis aeternimus, per eius mortem humano generi redemptionem esse paratam diuino Spiritu nunciauit, *Ioan. c.11.* Iudas proditor gratiam habuit miraculorum, Azorh. *in q. sacra scripturæ, q.32.* Couarruuias *de vera prophetia lib.1. c.16.* Et aliis etiam Gentilibus, & infidelibus datam

esse miraculorum gratiam, referunt S. Thom. *2.2. q.172.* Suar *p.3.q.14.tom.2.* Majol. *dierum canicular. tom.1. colloq.2.* Perez *in laurea Salmantina, certam.1. de Deo trino, & vno, dub.1. c.1. n.33. & dub.2. c.1. & certam 4.c.3.* quos refert nouissimè Turreblanca *in pract. Iuris spiritualis, lib.4. c.11. ex n.14. & n.21.* Raph de la Torre *to.2. q.90. art.2. disp.8.n.8.* Chassan. *in Catal. gloriæ mundi p.3. consid.49. vers. primò quod ex Deo,* Castell. *dict. q.6. in princip.* idem Torrebl. *de iure spirit. lib.1. c.9. à princ.* D. Contel *d. tract. c.17. n.1.* Et quod miracula per malos edi possint, expressè fatentur Thom. Valdens. *in opere Sacr. tom.1. tit.24. c.168. ex num.1.* Raph. de la Torre *tom.2. de vit. oppos. Relig. q.90. art.2. disp.8. n.8* Perez *in laurea Salmantina, cert.1. dub.1. c.1. n.12. & cert.4. dub.1. c.5.* Malvend. *de Antichristo lib.6. c.1. lib.7. 4.c.15. Tertiò,* quod effectus fiat præter solitum, & consuetum modum causandi, Ioan. *c. de caeco nato,* vbi fecit lutum, quod non solum non est illuminatiuum, sed obcæcatiuum; & sic iustificatio impij non est opus miraculosum, nam consuetus cursus iustificationis est, vt Deus moueat animam & homo conuertatur, D. Thom. *1.2. q.113. art.10. Quartò,* quod fit ad corroborationem Fidei; & idò ea quæ fiunt ministerio hominum, & non tendunt ad confirmandã Fidem, non sunt dicenda miracula, Mascard. *concl.64 n.9. Quintò* vt fiat ad bonum finem, vt patet in languido Ioan. *c.5. Vade, & noli amplius peccare,* & de paralytico, seu hydropico, Luc. *c.13. Remittuntur tibi peccata tua. Sixtò,* vt tatò, S. Aug. *st. tract.14 in Ioan.* vbi ait quotidiana viluerunt, gloss. *verb. paucitate, in c. legitimus, 93. dist.* Multa ad rem nouissimè Lauret. de Franch. *in controuers. inter Episcopum, & Regulares, pag.146. vers. ad 2. resp.* vbi *in vers. ad 3. resp* plura cumulat ad quæ fiunt miracula. Nam miraculorum potestas est vnum ex præcipuis signis, quibus Deus vsus est ad stabiliendam fidem, Catd. Bellarm. *tom.1. lib.4 de notis Ecclesc 14. & tom.2. lib.2. de Sacram. Confirm c.*: Thom. Bossi *is de signis Ecclesf. lib.5. c.6. pag 107. & lib.5. c.1. & lib 20. c.1. fol.3.6.* Lorin *in actis Apostol. c.2. n.44.* Anton. Possevin. *in bibliothec. tom.1. lib.2. c.37.* Bern. Aldrete *de antiq. Hispan. lib.2 c.15.* Totteblanca *dict. c.11. n.9.* Malvet. *de canoniz Sanct. dub.3. n 41. vers. vlt.* Castell. *eod. tract q.6. in princ.* At D. Cotelor. *dict. c.17. n.6.& Molfes. consil 46. n.45.* tenet quod non est necessè vt miraculũ fiat ad fidei corroborationem. De probatione miraculorum latè D. Contelor. *dict. tract c.18.* Et an sint necessaria miracula ad canonizationem, *c.19.&* quid in vita, & post mortem, *c.20.*

9 Ex quibus *primò* colligitur, huiusmodi potestatem examinandi miracula soli Episcopo, non tamen alij inferiori, etiam quasi Episcopalem iurisdictionem habenti competere, vt probare videtur Conc. Trid. *d. loc.* in illis verbis, *Nemini licere, nisi cognoscente, & approbante Episcopo, &c.* ponderando dictionem illam, *nisi,* quae vim haber taxatiuæ dictionis, vt resoluunt per me citati *tract. de dictionib. & clausul. dict.* 184. Ponderando etiam verbum illud, *nemini,* quod importat omnimodam exclusionem. Ego ipse *dict.* 179. Facit denique quia ibi fit mentio Episcopi, vnde excluditur inferior, Tiraquel *de retract conuent. gloss.9 n.9.* Ex quibus ita interminis concludunt Marc. Anton. *var. resol. lib.1. resol. vlt. casu 42.* Homobon de Bonis *de exam. Ecclesf. tr.12. c.3. q.15. suppos.2.* Aloys. Ric. *in praxi fori Ecclesf. dec. f. 563. in 1. edit. aliàs resol. 485 in 2. edit. & in dec. Curia Arciep. Neapol. dec. 397. n.1. p.4.* nouissimè meo citato in *hoc loco,* D meus Felix Contelor. *dict. tract. de canoniz. Sanct. c.4. n.24.*

10 *Secundò* colligitur, nullo modo licere Episcopo approbare Reliquias personæ nondum canonizatæ, ac eas publicè venerandas exponere, vt probat text. *in c. fin. de reliq. & vener. Sanct.* quatenus habet Reliquias denuò inuentas publicè absque Summi Pont. licentia non esse adorandas, cui decisioni, eum sit derogatũ per

Conc. Trid. *dict. loco*, cum oporteret specificam fieri de ea mentionem, cum clausula desumpta ex Concilio generali Lateranensi, non est derogatoria, iuxta per me resoluta *alleg. 33. n. 24.* Quare ita tenent Suar. *tom. 1. in 3 part. q. 25. art. 1. disp. 55. sect. 2. vers. sed quaret aliquis*, Sayr. *in Claui Regia lib. 4. cap. 7. n. 3. vers. & qui*, Valer. Regin. *in praxi fori pœnit. lib. 19. n. 6. in fine*, Azor. *instit. moral. part. 1. lib. 9. c. 8. q. 8. & part. 2. lib. 1. c. 26 q. 4. & lib. 5. c. 6. q. 1.* Sanch. *in precept. Decalog. tom. 1. lib. 2. c. 43 n. 10.* Fr. Emman. *qq Regul. tom. 3. q 55. artic. 1. in fine*, Emman. de Vella de Mo[r]ta *de ensalmis, & incantat. sect. 2. cap. 3. n. 34.* me citato *in hoc loco*, Diana *moral. resol. part. 2. tract. 1. miscel. resolut. 51. vers. quaritur secundò*, Trullench. nouissimè *in expos. Decalog. lib. 1. c. 9. dub. 6. a. 22 vers. infertur tertiò*, vbi *in fine, huius numeri* cum Castro Palao *tom. 2. tract 8. disp. 1. punct. 3. n. 8.* tent probabilius & tutius esse tenere, imagines & Reliquias virorum non canonizatorum etiam

11 in altari priuato collocari non posse, † nisi essent alicuius Sancti antiqui; nam *Sacra Congregat.* censuit *illas, quæ fuerint antiqua, habendas esse in illa veneratione, quæ hactenus fuerunt*, refert Bonac. *in primum Decalogi praceptum, disp. 3. q. 1. punct. 4. n. 4. vers. dixi*, vbi cum Sanch. & Suar. idem dicit de Reliquiis, quæ per antiquam Ecclesiæ traditionem, aut vniuersalem Ecclesiæ consensum approbatæ sunt, quia huiusmodi approbatio æquipollere videtur canonizationi, cum præsens canonizationis forma antiquitus non esset in vsu, & *eodem n. 4. vers. an autem*, resoluit posse Episcopum non solum in diœcesi, verùm etiam extra diœcesim Reliquias approbare, & licentiam concedere vt publicè imponantur. Antiquas Reliquias vocat Baptista Signius *de Reliq. & venerat. SS. c. 3. in princ.* illas quæ sunt exploratæ virtutis; nouas, quorum corpora non est adhuc declaratum an sint necne Sanctorum vera, & propria? & subdit Concil. Lateran. *in dict. c. fin.* loqui de Reliquiis non canonizati, seu Sancti non cogniti. Conc. verò Trid. de SS canonizatis, & Azor. *dict. c. 8. q. 9.* similiter Intelligit loqui *Conc. Lateran.* de nouis Reliquiis, Conc. Trid. de antiquis SS. Reliquiis, sequitur Dominic. Anfossius, *de Sacrar. Reliquiarum cultu, §. 22. n. 41.* ad sens Conc. Trid. loquens de Reliquiis nouiter inuentis, intelligi de Reliquiis nouiter repertis, super quibus nulla oritur dubitatio; nam si aliqua suboriretur dubitatio, vult prius esse recurrendum ad Sedem Apost. B.r. *cons. 285. n. 8. vol. 3. p. 2.* vbi tenet reliquias inuentas habendas esse ac venerandas pro Reliquiis illius Sancti nominati in scriptura publica cum illis reperta, secus si esset priuata. Iac. de Graff. *lib 5. de sent. excom. cons. 17. a 26. 27. & 28.* vbi quod Concil. Lateran. loquitur de Reliquiis nouis, Concil. Trid. de Reliquiis SS. numero aggregatis, refert hæc & alia D. meus Felix Contelor *dict. c. 5. n. 14.*

12 Illud tamen aduertendum duxi, quod si reliquiæ fuerint denuò inuentæ alicuius, qui iam pridem fuerat in Sanctorum numerum relatus, coli possunt etiam publicè, prius tamen eas cognoscente, & approbante Episcopo, vt resoluit Azor. *d. q. 8.*

13 Neminem publico, aut solemni cultu absque Sedis Apost. auctoritate debere personam non canonizatam venerari, probat text. *in c. vlt. de reliq & venerat. sanctor.* secus autem si priuatis precibus, vt per gloss. *verb. Sedis Apost. in c vnico, eod. titul. lib. 6.* Innoc. *in c. 1. in fine.* Host. *n. 11. illo tit. in antiq.* Zabar. *in d. c. vlt. n 2. vers. quartò*, & Anchar. *n 2.* nouissimè Trullench. *in exposit. Decalogi, lib. 1. c. 9 dub 6. per tot.* Iacob. Castellan. *de canoniz. SS. q 9. art. 1.* vbi D. Contelor. *n 23.* Cardin. Tusch. *verb. canonizatio, conclus 1.* Ideò licere in secreto alicui defuncto, quem Sanctum credit, preces porrigere, vt pro se apud Deum intercedat, tenent plures, quos refert & sequitur D. Contelot. *in dict tract. de canoniz. et. Sanctor. c. 22. n. 6.* Pro solemni autem, & publico cultu intelligendus est ille cultus, qui fit publicus ratione loci, vt puta si fiat in loco publico, seu coram aliis, vt obseruat D. Contelor. *dict tract. c. 22 n. 7.* vbi *n. 9.* aduertit. *in dict. c. 2. de reliq & venerat. Sanct. verb publicè*, secundùm veram significationem, & ex subiecta materia importare idem ac palam, & prohibere cultum in loco publico; & reprobat illorum opinionem, qui volunt *in dict. c. 2.* prohiberi publicum cultum, id est cultum, qui fit à persona publica nomine Ecclesiæ, vtpotè à Sacerdote, vel alio Ecclesiæ ministro. Vnde ex *dict. c. vlt.* directè iam colliges, non licere solemnes preces aut publicas fundere defuncto non canonizato, seu beatificato, vt vltra Innoc. & Abbat. *citatis locis*, tenent S. Anton. *in sum. p. 3. titul. 11. c. 8. §. 1.* Carbo *in summa summarum, tom. 3. lib. 2. c. 17. vers. tertium dictum*, Bertrand. *consil. 283. p. 2. seu vol. 6.* † nec licere festum celebrare, nec nomen eius in litaniis nominare, nec imaginem cum diademate, nec templa, aut altaria erigere, nec eius imaginem in templo, oratorio, sacristia, vel alio loco affigere, & venerari, obseruant Cardin. Bellarmin. *de Sanctorum beatitudine controuers. 7. generali, lib. 1. c. 10. n. 1.* Aluys. Turrian. *in 2. 2. S. Thoma disp. 17. dub. 11.* Philiarch. *d. tom. 1. p. 2. lib. 3. c. 9. vers. tertiò.*

Quando quis beatificatus est, & concessa fuit facultas vt Sacerdotes certæ Religionis possint de illo Missam celebrare, an in tali casu omnes Sacerdotes sæculares possint celebrare Missam de eo Beato in Ecclesia assignata in decreto Beatificationis? Negatiuam partem sustinent Aloys. Turrian. & Molfes. quos refert, & sequitur Diana *dict. part. 2. tract 1. miscel. resolut. 55.* vbi multis comprobat, nouissimè D. Contelor. *dict. tractat. de canoniz. Sanctor. cap. 21. num. 2.* vbi sic ait. *Hinc fit non licere solemnes, aut publicas preces porrigere, aut in litaniis, vel Martyrologio describere, aut canere Missam, nec Templa, aut altaria erigere, aut sepulchra extruere, cum Angelorum comitatu, miraculorum declaratione, vel simili signo. Nec ornare Ecclesias, & ad eas inuitare fideles: aut defuncti sepulturarum visitantibus quadam signa plumbea tradere sicut euntibus ad sepulchra Sanctorum. Nec cereos, aut lampades ad eius corpus accendere. Nec in die obitus in diuinis Officiis solemniter efferre. Nec pingere imaginem cum miraculis, seu reuelationibus, vel cum diademate, siue radiis, & Laureola, seu cum claritate, vel lumine veniente desuper: cùm hec claritas videatur apponi ad significandum, quod ille qui est depictus cum tali lumine sit in gloria, vel ad denotandum peculiare aliquod signum, quo Deus ostenderit defuncti sanctitatem, aut in Templis, Oratoriis, Sacristia, vel aliquo loco publico affigere imaginem. Nec defuncti vestes, carnes, aut capillos in frusta publicè scindere, vel tanquam Reliquias asseruare, vel eas applicare ad depellendas infirmitates. Nec publicè tangere Coronis, siue Rosariis corpus defuncti, quia huiusmodi cultus est ordinatus ex consuetudine Ecclesia in honorem Sanctorum approbatorum. Nec ieiunium in vniuersitate, collegio, monasterio, vel in Conuentu in defuncti memoriam indicere. Vel in die obitus pulsare campanas. Vel festum celebrare ab operibus manualibus abstinendo: quicquid in eius memoriam Deo vacare, & peculiariter latari licitum esse affirment Bellarmin. d. c. 10. de Sanctorum beatitudine, & Carbo in sum. tom. 3. lib. 1. vers octauum, Sanch.* in *Decal. lib. 2. c. 43 n. 8.* &c. Et idem D. Contelor. *d c. 22. n. 5.* ibi: *Licet cessante scandalo defuncti manus osculari, quia osculatio manus est actus indifferens, nec directè arguit cultum, aut venerationem, vel Sanctitatem, cum fieri possit propter amorem: quod osculatio fieret, vel fieri crederetur ad Sanctitatem denotandam, crederem non licere pedes, ac manus defuncti publicè osculari, nisi defunctus esset Summus Pontifex, &c.* 14

Vtrùm autem possint in loco, vbi corpus defuncti sepultum est, affigi votiuæ tabellæ, & alia huiusmodi in signum gratiæ receptæ? Affirmant Viguer. *in instit.*

Theolog.

*Theol,tit.de virtute Fidei,c.*10.§.1.Andr.Molf.*conf.*45.*n.*33.Luys.Turrian.*de Fide,Spe,& Charit.disp.*27.*dub.*10.*in fine*,Trullench.*dict.dub.*6.*n.*7.Contrarium tamen ipsimò tenet D.Contelor.*in addit.ad* Iacob.Castellan.*q.*9.*art.*1.*n.*29.quia non licet aliqnem pro Sancto absque auctoritate Sedis Apost.publicè venerari,vt habetur *in dict.c.*1.hæ autem tabellæ, & huiusmodi similia assignntur in testimonium sanctitatis , & ast quædam publica veneratio , quod & nouissimè censuit *Sacra Congregat.generalis & vniuersalis Inquisitionis,in decreto* ad calcem huius *alleg.*relata, & aduertit Trullen.h. *loco proximè citato*, quod & nouissimè sustinet idem D.Contelor.*d tract.c.*22.*n.*4.

15 *Tertiò* colligitur,Episcopo competere in sua diœcesi approbare Reliquias Sancti ab Ecclesia canonizati, & illo approbante tanquam veras,& ad illum Sanctũ pertinentes,posse absolutè venerari , vt colligitur ex Concil.Trident.*dict.loco*,nouissimè mecitato *in hoc loco*,Nauarr. *in Lucerna Regul. verb. Reliquia,pag.*226. Cui resolutioni non obstat *dict.c.fin.* quia loquitur de Sancto non canonizato, Concilium verò de Reliquiis Sancti canonizati. Quare ita resoluunt Philiarch. *de offic.Sacerd.part.*1.*lib.*3.*c* 9.*ad finem*,Suar.*dict.disp.*55.*sect.*2.*vers.quaeret aliquis*,Azor.*d q.*8. Fagund.*in quinque Ecclesia praecepta,lib.*1. *c.*4. *q.*3. Sanch. *dict.c.*43.
16 *n.*14. vbi etiam tenet † posse Episcopum extra suam diœcesim existentem, absque aliqua Episcopi diœcesis licentia eam approbationem facere , & facultatem concedere , vt in sua diœcesi publicè Reliquiæ collocentur venerandæ ; quia cùm iurisdictio hæc non sit inter partes exercenda,non est contentiosa, sed voluntaria, iuxta tradita per eund. Sanch.*de Matrim. lib.*3.*disput.*59.*num.*7. Quare hanc eandem amplectitur Fagund.*d.cap.*4. *n.*8.*vers.non potest*, me citato *in hoc loco* Diana *moral.resolut part.*2. *miscel.resolut.*51.*vers.quaeritur quintò*,Nouar.*dict.verb.Reliquia,n.*2 & 3.

17 Modus autem quem proponit Concil. Trident. *citato loco*,approbandi Reliquias nouiter inuentas,& iudicandi an sint Sanctorum iam canonizatorum , vt publicè ad venerationem proponantur, hic est. Simul atque repertæ fuerint,Episcopus adhibitis in Consilium Theologis,& aliis Viris piis ea faciet,quæ pietati, & veritati consentanea iudicauerit:qaod si aliqua grauior quæstio super iis orta fuerit, totũ negotium reseruabit ad Concilium Prouinciale Metropolitani antequam illud dirimat, cuius sententiam expectet:hæc in Concilio Tridentin. cuius auctoritate obseruat Sanch.*dict.c.*43.*n.*55.teneri Episcopum ad hanc Reliquiarũ approbationem faciendam Theologos cõsulere,& aliquos Viros pios , ac doctos,illorum tamen sententia audita solius Episcopi esse decidere,quia Concil.Trid. tantùm petit vt eos consulat,non vt suffragium ferant, sequitur Fagund.*dict.c.*4.*n.*4.Bonacin.*de legibus disp.*3.*q.*1.*puncto* 4.*n.*5.Diana *d.tract.* 1. *miscel.resol.*51.*vers.quaeritur tertiò* , vbi resoluunt vota Theologorum ita esse consultiua,vt Episcopus possit decernere aduersus eorum placita : me citato *in hoc loco*, Nouar.*dict. verb. Reliquia,n.*5.Quidquid dicat Azor.*dict.c.*8.*q.*8. aduertit tamen Fagundez *eod.c.*4.*n.*5. quod si grauis aliqua quæstio suboriatur, ita vt res deducenda sit ad Concilium Prouinciale , eiusque sententia expectanda , tunc decisio non erit Episcopi , sed Concilij Prouincialis: quia Trid. Concilium non petit consilium prædicti Concij Prouincialis,sicut petit Theologorum,sed sententiam : & quod tunc non satis erit si Metropolitanus , & omnes in Concilio congregati sententiam suam seorsim dicant,sed opus esse vt Patres collegialiter sint congregati.

18 Dubitari non abs te poterit,quæ certitudo veritatis Reliquiarum Sancti canonizati requiratur , vt huiusmodi Reliquiæ venerari possint? Respondet Diana *moral resol.part.*2 *tract.*5. *miscel.resolut.*51.*vers. quaeritur primò*, esse necessariam certitudinem moralem deductam ex probabilibus argumentis, non autem euidentiam,& argumenta infallibiliter concludentia, & citat Ambros.de Morales *in* 2 *part. historia generalis Hispania,lib.*17.*c.*5. *in fine*, narrantem inuentionem Sanctorum corporum , quæ Cordubæ inuenta sunt *anno* 1575.& *lib.*13. *c.*37. loquentem de Cruce ab Angelis fabricata tempore Regis Alphonsi cognominati el casto.Sub distinctione autem melius resoluitur quæstio, aut loquimur de cultu priuato,& tunc satis esse,si Vir pius & fidelis Reliquias tradiderit, resoluit Azor.*dict. c.*8.*q.*8. quem videtur sequi Fagundez *dict. c.*4. *n.*6.& vlterius satis esse priuatum testimonium Viri pij fide digni, vel aliam rationem & coniecturam ita probabilem,vt prudenter iudicentur illæ Reliquiæ esse Sancti canonizati , vel per vniuersum consensum & traditionem Ecclesiæ, vel per canonizationes summi Pontificis,tradunt Vasquez *de adoratione imaginũ lib.*3.*disp.*3.*c.*8.*n.*114. Sanch. *dict.c.*43.*n.*13. Si verò loquamur de cultu publico, absque dubio dicendum est,Episcopis singulis in suis diœcesibus competere approbationem Reliquiarum sancti canonizati, & post eam approbationem,& testimonium,quo iudicant illas esse moraliter veras,& ad illum Sanctum pertinere , publicè venerari possunt,vt docent citati supra *n.* 13.quibus adde Fagundez *dict.c.*4 *n.*7.vbi *n.*8.cum Sanch.*dict.c.*44.*n.*18.resoluit,quod quando Reliquiæ sunt approbatæ per Bullam Apostol.aut testimonium Episcopi Diœcesis,à qua translatæ fuerunt,non potest Episcopus diœcesis,ad quam transferuntur , earum veritatem iterum examinare,an sint eæ reliquiæ, quæ tali approbatione continentur,vt sic licentiam præstet vt collocentur in sua diœcesi publicè venerandæ.& *n.*10. obseruat cum Suar.*tom.*1.*in* 3.*part.S.Thomae,q.*25.*art.*6.*disp* 55.*sect.*2.*vers.at verò*, & Sanch.*dict.c.*43. *n.*19. Quod si debita præmissa diligentia res maneat anceps,ac dubia, an eæ reliquiæ sint alicuius Sancti canonizati , vel per vniuersum consensum Ecclesiæ ac traditionem , vel per publicum Sedis Apost. testimonium, abstinendum est à cultu illarum : non tamen sunt contemnendæ , sed seruandæ separatim in loco decenti quoad vsque de veritate constet,& *n.*12. cum Sanch.*dict.c.*43.*n.*12. tenet quod si Reliquiæ Sancti canonizati permixtæ sint cum aliis personarum nondum canonizatarum , ita vt discerni,ac dignosci non possint,non potest Episcopus eas tunc approbare,ac publicè venerandas proponere.

Feria V. die 2. Octobr. MDCXXV.

In Generali Congregatione S. Romana & Vniuersalis Inquisitionis habita in Palatio Apostolico Montis Quirinalis coram S. D. N. D. Vrbano Diuina prouidentia Papa Octauo , ac Illustrissimis & Reuerendissimis DD. S. R. E. Cardinalibus, aduersus haereticam prauitatem Inquisitoribus generalibus à Sancta Sede Apostolica specialiter deputatis.

CVm Sanctiss. in Christo Pater,& D.N.D. Vrbanus diuina prouidentia Papa VIII.die 13.Martij 1625.decretum ediderit infrascripti tenoris,videlicet:

Sanctiss.D.N.sollicitè animaduertẽs abusus,qui irrepserũt,& quotidie irrepere nõ cessant in colẽdis quibusdã cũ sãctitatis,aut martyrij fama,vel opinione defunctis,qui etsi neque Canonizationis, neque Beatificationis honore insigniti sint ab Apostolica Sede,eorũ tamẽ Imagines in Oratoriis,atque Ecclesiis,aliisque locis publicis, ac etiã priuatis,cũ laureolis,aut radiis,seu splẽdoribus proponuntur,miracula,& reuelationes,alioque beneficia à Deo per eorũ intercessiones accepta, in libris rerũ ab ipsis gestarũ enarrantur,& ad illorũ sepulchra,Tabella,

Imagines, & res alia beneficia accepta teſtificantes, & lampades,& alia lumina apponuntur. Volenſque proinde huiuſmodi abuſibus pro debito officij paſtoralis occurrere, re etiam cum Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D D. Cardinalibus contra hæreticam prauitatem in vniuerſa Republica Chriſtiana Generalibus Inquiſitoribus communicata, & maturè conſiderata ac diſcuſſa, declarauit, ſtatuit, & decreuit, quorumuis hominum cum ſanctitatis ſeu martyrij fama (quantacūque illa ſit) defunctorum Imagines, aliaque prædicta, & quodcumque aliud venerationem, & cultum præ ſe ferens, & indicans, in Oratoriis, aut locis publicis, ſeu priuatis, vel Eccleſiis tā ſæcularibus, quàm Regularibus, cuiuſcunque Religionis, Ordinis, inſtituti, Congregationis, aut Societatis apponantur, antequam ab Apoſt. Sede canonizentur, aut Beati declarētur, & ſi quæ appoſita ſunt, amoueātur, prout ſtatim amoueri mādauit.

Ac pariter imprimi de cætero inhibuit libros eorundem hominum, qui ſanctitatis, ſiue martyrij fama, vel opinione (vt præfertur) celebres è vita migrauerint, geſta miracula, vel reuelationes, ſeu quæcumque beneficia, tanquam eorum interceſſionibus à Deo accepta continentes, ſine cognitione, atque approbatione Ordinarij, qui in iis recognoſcendis Theologos, aliosque pios, ac doctos viros in conſilium adhibeat, & ne deinde fraus, aut error, aut aliquid nouum, ac inordinatum in re tam graui committatur, negotium inſtructum ad Sedem Apoſtolicam tranſmittat, eiuſque reſponſum expectet. Reuelationes verò, & miracula, aliaque beneficia ſupradicta, quæ in libris horū hominū vitam, & geſta continentibus hactenus ſine recognitione, atque approbatione huiuſmodi impreſſa ſūt, nullo modo approbata cenſeri vult, mādatque ſua Sanctitas,

Ad horum hominum ſepulchra vetuit etiam, ac inhibuit tabellas, atque imagines ex cera, aut argento, ſeu ex alia quacunque materia, tam pictas, quàm fictas, atque exculptas appendi ſeu affigi, & lampades, ſiue alia quæcumque lumina accendi ſine recognitione ab Ordinario omninò, prout ſupra facienda, Sedique Apoſtolicæ referenda, ac probanda.

Declarans, quod per ſuprascripta præiudicare in aliquo non vult, neque intendit iis, qui aut per communem Eccleſiæ conſenſum, vel immemorabilem temporis curſum, aut per patrum, virorumque Sanctorum ſcripta, vel longiſſimi temporis ſcientia, ac tolerantia Sedis Apoſtolicæ, vel Ordinarij coluntur.

Vt autem præmiſſa diligentius obſeruentur, vniuerſis & ſingulis, tam Ordinariis, quàm hæreticæ prauitatis Inquiſitoribus diſtrictè præcipit, vt in ſua quiſque Diœceſi, vel Prouincia ſedulò peruigilet, ne ſine approbationibus prædictis Imagines cū memoratis ſignis exponantur, aut miracula, reuelationes, ac beneficia prædicta publicentur, aliáve contra ſuperius diſpoſita fiant: tranſgreſſores verò ſi regulares fuerint, priuationis ſuorum officiorum, ac vocis actiuæ, & paſſiuæ, necnon & ſuſpenſionis à diuinis, ſi verò Clerici ſeculares, priuationis pariter ſuorum officiorum, ſuſpenſionis à diuinis, & ab adminiſtratione Sacramentorum, executioneque ſuorum Ordinum reſpectiuè, aliiſque arbitrio prædictorum Ordinariorum, ſeu Inquiſitorum pro modo culpæ infligendis pœnis plectendo. Qui autem libros impreſſerint, aut imagines pinxerint, ſculpſerint, ſeu quoquo modo effinxerint, vel formauerint, cæterique artifices circa præmiſſa qualitercumque delinquentes, prædicta omnia amittant, & inſuper pecuniariis, aliiſque etiam corporalibus pœnis, iuxta criminis grauitatem, eorundem Ordinariorum, ſeu Inquiſitorum arbitrio afficiantur. Contrariis quibuſcunque non obſtantibus.

Et ne præmiſſorum ignorantia poſſit ab aliquo prætendi, voluit vt Decretum huiuſmodi, ſeu illius exemplum ad valuas Baſilicæ Principis Apoſtolorum Vrbis, ac in Acie Campi Floræ affixum omnes proinde arctet atque afficiat, ac ſi vnicuique perſonaliter intimatum fuiſſet, quodque præſentium tranſſumptis etiam impreſſis manu Notarij publici ſubſcriptis, ac ſigillo alicuius perſonæ in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutæ munitis eadem prorſus fides habeatur, quæ præſentibus haberetur, ſi forent exhibita, vel oſtenſa.

POſtmodum verò idem ſanctiſſ. D. N. à quibuſdam reuocari in dubium accepit, an Tabellas, & Imagines quas in poſterum offerri contigerit, recipere, & antea oblatas conſeruare liceret. Sanctitas Sua, quæ tantummodò voluit occurrendo abuſibus, qui irrepere videbantur, certiorem parare viam ad eorum in terris gloriam, quorum ſanctimoniam diuina Clementia placuerit admirandis operibus illuſtrare, re prius cum Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. DD. Cardinalibus contra hæreticam prauitatem generalibus Inquiſitoribus communicata, præſenti Decreto declarauit, quòd ſicut nunquam prohibuit, nec ſuæ intentionis fuit prohibere oblationem, receptionemque Tabellarum, & imaginum huiuſmodi, ita vt nulli deinceps hæſitationi loco relinquatur, ſtatuit in præſentiarum, & decernit, vt quoties ad aliquam Eccleſiam, aut Oratorium, locumve alium publicum ſæcularem, ſeu regularem Tabellas, & Imagines, aliudve ſimile quiſpiam detulerit, ac interceſſione hominum inter Sanctos, vel Beatos non aſcriptorum, quamuis cum martyrij, vel ſanctitatis fama demortuorum, optata ſe impetraſſe dixerit, liceat Eccleſiaſticis perſonis, Eccleſiarum, locorumque prædictorum curæ Præpoſitis Tabellas, & Imagines, ſiue pictas, ſiue ex quauis materia fictas, atque alia quæcumque collata gratiæ fidem facientia ſimul cum deferentis, aliorumque qui conſcij fuerint atteſtationibus recipere, atque approbantibus Ordinariis, ad quos referre ſtatim omnia teneatur, in ſecreto aliquo, ſeorſum ab Eccleſia, loco cuſtodire, ibidemque iam amota collocare, & aſſeruare, vt ſi quando Dominus talium virorum merita Beatificationis, ſeu Canonizationis honore in terris decorare voluerit, extent huiuſmodi ſanctitatis qualeſcumque probationes Apoſtolicæ Sedis iudicio tunc examinandæ, contrariis quibuſcumque non obſtantibus.

Ioan Antonius Thomaſius S.Rom. & vniuerſ. Inquiſitionis Not.

Anno milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo quinto, Indictione octaua, Pontificatus S.D.N.D. Vrbani diuina prouidentia Papæ octaui, die verò 30. menſis Octobris, ſupradictæ Literæ, ſiue Decretum affixum, & publicatum fuit ad Valuas Principis Apoſtolorum Vrbis, ac in Acie Campi Floræ, vt moris eſt, per me Brandimartem Latinum, præfati Sanctiſſ. D.N.PP. Curſorem,

ROMÆ, *Ex Typographia Reuer. Cam Apoſtol.* 1625.

Refert nouiſſimè poſt aliquas huius tract. impreſſiones Lauret. de Franchis *in controuerſ. inter Epiſcopum, & Regular. pag.* 241. *cum ſeqq.*

Decretum S.Cong. Rituum ſuper immemorabili.

Sacra Rituum Congreg. S.D.N decreuit immemorabilem probatā ſuper cultu, & veneratione alicuius Sancti non canonizati, nec beatificati, non ſuffragari ad effectum quod de illo poſſit concedi Miſſa, vel Officium ſed in ſpecie, & in illo loco eſſe probandam immemorabilem quoad cultum cum Miſſa & officio, & ita in poſterum ſeruari mandauit die 20. *Nouembr.* 1628.

Decretum eiuſdem S. Congreg. ſeruandum in recipiendis informationibus pro cauſis beatificationum, & canonizationum Seruorum Dei.

Sacra Rituum Congreg. prohibet omnibus & ſingulis perſonis Eccleſiaſticis, tam ſæcularibus, quàm Regularibus, etiam S. Ioannis Hieroſolymitani, & Societatis IESV, *vel aliorum quamtumuis ſpeciali nota dignorum,*

ne

ne audeant per se, aut per alios capere informationes super sanctitate, aut miraculis alicuius Sancti, atque vllo modo exquirere atque obtinere ad hunc effectum extraindiciales testificationes, aut subscriptiones, sub pœnis arbitrio Sacræ Congreg. infligendis. Quod si Superiori, Sacristæ, seu alteri officiali illius Ecclesiæ, in qua requiescit corpus ipsiusmet defuncti, vel alterius etiã Ecclesiæ, fuerint reuelata aliqua miracula, siue prophetiæ dona, possint ea recipere sub sigillo secreti ab ipsis tantùm relatoribus, in quorum gratiam contigisse narrabitur: teneantur tamen quamprimùm commodè poterunt eadem deferre, vel obsignata transmittere Episcopo loci cum expressa declaratione, quod reuelationes sic vt supra receptæ, non faciant aliquem probationis gradum, etiam cuiusvis longissimi temporis cursu. Quod decretum cum fuerit ad notitiam, S. D. N. Vrbani VIII. deductum, Sanctitas sua illud approbauit, ac imprimi, & vbique publicari mandauit die, 12. Martij 1631.

E. Episcopus Portuensis Card. Pius.

T. Tegrimius Episc. Assisiensis, Secret.

Ista, & alia S. Congregationis, & S. D. N. Vrb. VIII, decreta referunt post primam huius tract. impressionem D. Felix Contelor. *dict. tract. de canoniz. Sanctor. cap. 22. n. 19.* & nouissimè Trullench. *in exposit. Decal. lib. 1. c. 9. dub. 6. n. 26. cum seqq.*

Allegatio XCVIII.

Episcopus an possit numerum Religiosorum, vel Monialium in quolibet monasterio statuere.

Svmmarivm.

1 *Religiosorum, & mulierum numerus in quolibet monasterio is tantum constitui debet, qui ex propriis monasteriorum reditibus, vel consuetis eleemosynis sustentari possit.*

2 Conc. Trid. sess. 25. de Regularib. cap. 3. *declaratur.*

3 *Ordinarij in monasteriis sibi subiectis, & etiam exemptis numerum Monialium statuere debent in quolibet monasterio, quæ commodè ibi sustentari possint, ex Bulla Greg. XIII.*

4 *Decisio Sacræ Congreg. refertur.*

5 *Quæ Paulus V. & S. Congreg. Gregor. XV. & S. D. N. Vrbano VIII. approbantibus circa certum numerum Religiosorum vnicuique monasterio præfigendo desiderat, ostenditur à n. 6. 7. 8. & 9.*

10 *Puellæ causa educationis in monasteriis monialium an & quando recipi possint, ostenditur ex S. Congregationis decisione.*

1 IN Monasterio, & Domibus, tam virorum, quàm mulierum is tantum Religiosorum numerus constituatur, ac in posterum conseruetur, qui ex propriis monasteriorum redditibus, vel ex consuetis eleemosynis pro modo, & facultate loci commodè sustentari possit, vt habetur in Conc. Trid. *sess. 25. de Reg. c. 3.* quod antea dispositum erat *in c. vn. §. sanè, de stat. reg. lib. 6.* per quæ iura ita tenent Nauar. *in tr. de red. Eccles. q. 1. monito 62.* Zerol. *in praxi Episc. p. 1. verb. moniales, §. 6. pag. 256.* Steph. Quaranta *in sum. Bullarij, verb. monasteria monialium, pag. 359.* Fr. Emm. *qq. Regul. tom. 2. q. 48. art. 1.* Azor. *instit. moralium p. 1. lib. 13. c. 9. q. 1.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resol. 102.* Campan. *in diuers. Iur. Canon rub. 12. c. 16. n. 7. & 14.*

2 Inter ius antiquum *in d. c. vnico,* & nouum Concilij Trid. *in d. c. 3.* ea reperitur differentia, quia illud loquebatur tantùm de Monialibus Ordinum non Mendicantium, præcipiens ne reciperentur, nisi quot possint de ipsorum monasteriorum bonis, seu prouentibus absque penuria sustentari, hoc verò postmodùm extendit ad omnes Regulares, tam masculos, quàm fœminas atque etiam Mendicantes, in quibus licèt numerus statui non possit pro facultate bonorum, vel introituum, eo quòd iis carere debent, nihilominus statuendus est habita consideratione ad consuetas eleemosynas, quibus valeant commodè sustentari. Deinde id ipsum posterioribus summorum Pontificum Constitutionibus confirmatum, auctumque fuit: refert me citato *in hoc loco,* Tamb. *de iure Abbat. disp. 5. q. 1. n. 1. vers. notat autem:* nam Pius V. *in Const. sua* incip. *Circa pastoralis officij, dat. Rom. apud S. Petrum anno Incarnat. Domin. 1566. quarto Kal. Iunij,* districtè præcipit, *ne plures Moniales in earũ monasteriis recipiantur, & admittantur, siue recipi, & admitti permittãtur, quàm ex propriis redditibus ipsorũ monasteriorum, vel consuetis eleemosynis commodè sustentari possint.* Denique Gregor. XIII. *Const. sua* incip. *Deo sacris, an. 1573.* iniunxit Ordinariis

3 *vt præfatum statuant numerum in monasteriis sibi subiectis, & etiam exemptis,* sequentibus verbis: *Eleemosynarum verò prædictarum contributionem, & applicationem durare, & valere decernimus, ac suos effectus ad plenum sortiri debere, donec numerus Monialium etiam Tertiariarum huiusmodi (quem per ipsos locorum Ordinarios, etiam in monasteriis ab earum cura, & regimine quomodocumque exemptis, cum illorum superiorum interuentu stabiliri, & ordinari, neque supra illum numerũ aliàs recipi posse, etiam de consensu suorum Superiorum volumus, & mandamus) ita imminutus fuerit, vt reliquæ Moniales, & Tertiariæ ex propriis redditibus monasteriorum ipsorũ, vel cõsuetis eleemosynis se commodè sustentare queant,* &c. refert Piasec. *in praxi noua Episc. p. 2. c. 3. n. 55. in fine,* ex quibus verbis colligit Nauar. *in cap. statuimus, n. 57. vers. tertiò nota, 19. q. 3.* & me citato *in hoc loco,* Homobon. *de examine Ecclesiastico tract. 12. c. 3. q. 15. resolut. 3. pag. 455.* vbi citat Sanch. *in præcept. lib. 7. c. 23. n. 3.* Ordinarios locorum sub pœna peccati mort. ad id faciendum obligari, fultus verbis *in dict. Constit.* appositis, ibi, *super quo Ordinariorum conscientiam oneramus;* me citato addit Tambur. *dict. q. 1. n. 4.* quod huiusmodi numerus Monialium ab Ordinario præfigendus est in monasteriis sibi subiectis; in aliis verò, quæ Regularibus subiecta sunt, ab Ordinario, cum interuentu tamen Superioris Regularis præfixio fieri debet, Pro monasteriis Monialium Regni Portugaliæ quomodo præfixio huiusmodi facienda esset, rescripsit *Sacra Congregatio,* cuius decisionem retuli *de Iure Ecclesiast. vniuers. lib. 1. c. 44. n. 29.* & illius meminit Tambur. *in d. q. 1. n. vlt. vers. pro monasteriis.*

Clem. VIII. *in Decretis de Reform. Regul.* incip. *Nullus omninò, sub die 25. Iulij 1599.* apud Quarant. *verb. monasteria, & Conuentus,* §. 14. sic ait. *In vnoquoque Conuentu Fratrum is tantum deinceps constituatur, & in posterum retineatur numerus, qui ex redditibus illius propriis, vel ex communibus consuetis, vel etiam singulorum eleemosynis, aliisve quibuscunque obuentionibus in commune, vt præfertur, conferendis commodè possit sustentari; redditus verò, & supradicta omnia in communi loco, tutò ac diligenter asseruentur.*

4 De recipiendis autem vltra numerum præfixum modo prædicto edidit *Sacra Congregatio* Regularium ordinationem, quam reperisse apud Impressores Camerales asserit Piasec. *d. c. 3. n. 55. in fine,* & vidisse sibi subscriptam manu Illustrissimi Cardinalis Florentiæ refert Campan. *d. c. 16. n. 14.* eiusque verba annecto.

Quemadmodum sacri olim Canones, & nouissimè sacrum generale Concil. Trid. summa ratione decreuit, vt in monasteriis, & domibus, tam virorum, quàm mulierum bona immobilia possidentibus, vel non possidentibus

is tantum numerus constituatur, ac in posterum conseruetur, qui ex redditibus propriis monasteriorum, vel consuetis eleemosynis commodè possit sustentari: ita quoque Sacra Congregatio Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, quæ negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præest, cui antiquius nihil est, quàm salutaria huiusmodi decreta debitæ executioni demandari curare, sæpius locorum Ordinariis rescripsit, vt certum numerum in singulis monasteriis monialium, etiam curæ Regularium, seu Militiarum subiectis, iuxta cuiusque monasterij facultates præscriberent, & si quæ supra statutum numerum reciperentur, duplicem eleemosynam afferre, & supranumerarium locum tenere deberent. Verùm quia in dubium plerumque venit, num supranumerariæ prædictæ, aliquibus ex numero in quolibet monasterio definito decedentibus in earum locum subrogari possent, aut deberent, eadem Sacra Congregatio, quæ peculiariter super ea re sæpenumero rescripsit, prouidere volens, ne quis deinceps dubitationis locus relinquatur, huius generalis decreti tenore statuit, & declarat, moniales, quæ supra numerum in quolibet monasterio constitutum recipiuntur, in locum monialium decedentium intra numerum nequam subrogari, neque impedimento esse, quin aliæ in locum earundem ex numero demortuarum recipi eo modo valeant quo in singulis monasteriis moniales intra numerum possint admitti, quinimò easdem sic supra numerum receptas supranumerarias semper quoad hoc remanere, etiamsi in cæteris ab aliis nihil differant, sed illis omnibus pares, & æquales iuxta cuiusque monasterij institutum esse debeant. Declarat insuper eadem Sacra Congregat. duplicis eleemosynæ nomine intelligi semper debere duplicatam summam eius, quæ in receptione cuiusque monialis intra numerum in quolibet monasterio constitutum erogari pro tempore consueuerit: ita tamen, vt vbi summa, quæ confertur, minor est scutis ducentis, ibi saltem ratione duplicatæ eleemosynæ soluenda sint scuta quadringenta, & non minus.

Eadem quoque Sacra Congreg. districtè prohibet, ne loca per obitum monialium intra numerum decedentium pro tempore vacatura cuiquam puellæ ad habitum Regularem recipiendæ concedantur, neque promittantur, nisi sequuta vera, & reali illorum vacatione, atque ita demum, & non antea de eis disponi, ac in moniales demortuæ locum, promissionem, aut receptionem in Capitulo, seu quouis alio modo fieri iubet, dummodo tunc temporis puella ipsa recipienda, & ætatem habeat idoneam, & cæteras qualitates requisitas, quibus etiam præditas esse debere vult eas puellas, quæ supra numerum recipiendæ sunt, iam tunc, cum eis loca vel promittuntur, vel dantur. Si quid verò contra à quoquam fieri contigerit, irritum, & inane, ac nullius roboris, & momenti fore & esse decernit. Ac nihilominus Abbatissas, Priorissas, & alios quoscunque monasteriorum superiores, qui cuiusuis puellæ receptioni, vel admissioni, aut locorum vacaturorum promissioni, seu concessioni aduersus præsentis decreti dispositionem consenserint, priuationi vocis actiuæ, & passiuæ, aliisque arbitrio eiusdem Congregationis infligendis pœnis obstrictos, & obnoxios fore declarat, saluis etiam semper, & in suo robore permanentibus aliis quibuscunque ipsius Congregationis decretis aliàs latis, præsenti decreto non contrariis, præsertim circa monialium admissionem, & receptionem ad habitum, & professionem, & circa eleemosynarum dispositionem, solutionem, & erogationem in loca stabilia, quibus nullatenus derogare vult, & intendit. Romæ die 6. Septembr. 1604. Alexand. Cardin. Florent.

Paulus V. in decreto de certo Religiosorum numero cuicunque monasterio, Conuentui, ac domui Regulari præfigendo, incip. Sanctissimus, *sub 4. Decemb. 1605.* quod refertunt Quaranta *d. verb. monasteria, & conuentus, pag. 432.* & Castellin. *de elect. in addit. pag. 502.* decreuit, & præcepit, *vt in qualibet prouincia quorumcunque, tam Monachorum, quàm Mendicantium, & non Mendicantium Regularium intra fines Italiæ, & Insularum adiacentium, Generales, seu Prouinciales, Præsidentes, &c. adhibitis duobus, aut tribus Monachis, Fratribúsve sui Ordinis, vel Congregationis probatioribus, & rerum vsu peritioribus, bona immobilia, census, redditus, & prouentus omnes, consuetas item eleemosynas, & obuentiones, tam communes Monasteriorum, Conuentuum, & domorum eiusdem Prouinciæ, quàm etiam singularibus personis Religiosis assignatas, seu permissas, in communem vsum deinceps conferendas, decem annorum diuersorum habita ratione diligenter, maturéque recognoscant, iis omnibus detractis quæ reparationes, præstationes grandines, & sterilitates consueuerunt absorbere, eaque omnia scripto fideliter exarata idem Superior, cuius interest, in primo Capitulo, seu Congregatione Prouinciali coram tribus Iudicibus ab ipsomet Capitulo, vel Congregatione diligendis proponat, qui computatis huiusmodi redditibus, eleemosynis, & obuentionibus vniuersis, ac oneribus, vt superius detractis, sedulò examinent quot Religiosi homines in vnoquoque Monasterio, Conuentu, domo Regulari, iuxta regionis, & proprij instituti morẽ, victum & vestitum in communi habentes, competenter valeant sustentari: tum earundem bonorum, redituum, eleemosynarum, & onerum præcisam notam ipsimet Congregationi, Capitulove Prouinciali exhibeant, vt in illo diligenter omnibus discussis cuicumque familiæ, Conuentus, Monasterij, & domus Regularis quouis nomine nuncupatæ in singula quoque prouincia certus earum tantum personarum numerus communi Patrum capitularium voto præfigatur, quæ redditibus, eleemosynis, obuentionibus, vt superiùs, sufficienter ali possit. Ne verò Superiores, qui id præstare debent serius, aut remissius, quàm par est muneri suo satisfaciãt, mandauit, ac mandat Sanctitas sua, vt infra annum à die dati præsentis Decreti computandum, omnia hoc de genere capitulariter gesta in authenticam formam redacta, ad Congregationem Reformationis Apost. singuli mittant, &c.*

Greg. XV. approbante *Sacr. Congreg Illustriss. D.D.* 6
Cardinalium negotiis Episcoporum & Regularium præpositorũ, sub die 17. Aug 1621. reuocat licentias à Paulo V. cõcessas erigendi nouos Conuentus, volens quod de cætero non erigãtur, nisi in quolibet eorũ saltẽ duodecim Fratres, ac Monachi seu Religiosi habitare, atque ex redditibus &c. refert Castell. *de elect. c. 16. in fin.*

S.D.N. Vrban. VIII. approbante *Sacra Congregatio-* 7
ne Concil. Trid. in Decretis de celebrat. Missarum, sub die 21. Iunij 1625. post ordinationem datam ad sciendum quot redditus & eleemosynas Monasteria habere debeãt, vt ex illis Regulares ea inhabitantes sustentari valeant, in hæc verba prorupit. *Deinceps verò Monasteria, Conuentus, domus, vel Societates Religiosorum, seu Regularium nullibi recipiãtur, nisi præter alia ad id requisita, in singulis eiusmodi locis duodecim, saltim Fratres, aut Monachi, seu Religiosi, degere, & ex redditibus, & consuetis eleemosynis, detractis omnibus, vt supra detrahendis, competenter sustentari valeant ad præscriptum Decreti Greg XV. hac de re editi. Alioquin monasteria, & loca huiusmodi posthac recipienda, in quibus duodecim Religiosi, vt supra sustentari, atque inhabitare non poterunt, & actu non habitauerint. Ordinarij loci visitationi, correctioni, atque omnimodæ iurisdictioni subiecta esse intelligantur.*

Postea *eadem Sacra Congreg.* ipsomet S. D.N. Vr- 8
ban. VIII. approbante, inter aliquas declarationes quas super prædictis decretis de celebratione Missarum in lucem edidit de anno præterito 1626. quoad hoc propositum declarauit, vt si hæc numeri præfinitio facta non fuit in vim similis decreti sanctæ mem. Pauli V. absque tamen computatione redditũum cuiusque Religiosi, esse iterum faciendam, seruata forma vltimi decreti hac de re editi: insuper declarauit *nouitios posse admitti ad professionem in monasteriis, in quibus habita, vt supra, præfixione numeri commo-*

di

dè ali non possunt si aliàs habiles existant, ac deinde in aliquo alio Monasterio eiusdem religionis collocandos esse, vbi commodè ali possint. Denique censuit supradictum decretum, vbi cauetur, vt nulli recipiantur Conuentus Regularium, nisi prater alia ad id requisita duodecim saltem fratres in eis degere, & competenter sustentari valeant, itavt alioquin sufint iurisdictioni ordinaria, comprehendere eas Religiones, quo non consueuerunt onera Missarum recipere, vt sunt Religiosi Capucinorum, ac Societatis IESV, *pariterque illud habere locum tam in Italia ad quam est restrictum, quàm extra Italiam.* Quæ quidem decreta, & declarationes desuper factas originales præ manibus habui, & impressas vidi in typographia R. Cameræ Apostolicæ.

9 Cùm expletus est numerus personarum Religiosarum, quæ ali possunt ex annuis redditibus Monasterij, vtrum possit aliqua sufficienter dotata cũ sua dote supra illum numerum admitti? In quo dubio affirmatiuam partem tuentur Nauar. *de reddit. q.1 monitu 62.* Suar. *de Relig. tr.3. lib.4. c.9. n.17.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit lib 23. n.194.* Sanch. *in pracepta Decalogi lib.7. cap.23. n.1. vers. tertia*, aduertentes Decretum Concilij *d. c.3.* prohibere, ne quando Monasterium plures fœminas alere non potest quàm in eo iam sint, admittantur aliæ sine dote expensis Monasterij alendæ, & notat Sanch. *d. n.4. vers. secunda inclusio*, quod quamuis attento Iure antiquo, *c. vnic. §. sanè, de statu Regul. in 6.* professio Monialis receptæ in monasterio non Mendicantium vltra numerum earum, quæ ex redditibus Monasterij & consuetis eleemosynis absque penuria sustentari valeant, esset irrita: hodie tamen locum non habet, quia consuetudine abrogatum est; cùm compertum sit plures sæpè admitti, nec vnquam nostris temporibus auditum sit in controuersiam verti valorem professionis, nedum illam irritari.

10 Puellas etiam causa educationis in Monasterijs Monialium recipi posse, nec obstare decretum prædictum de numeri Monialium determinatione, rescripsit *Sacra Congregatio Concilij Episcopo Hieracen.* quod rescriptum refert Quarant. *verb. monasteria monialium*, tenoris sequentis.

11 *Reuerendiss. Domine. Ex Sacra Congreg. Cardinal. Tridentini Concilij Interpretum, amplitudinis tua nomine quasitum est, an puella in monasterijs Monialium educationis causa permanere possint. Ij verò sic censuerunt ad te scribendum, iam dudum ab eadem Congregat. statutum esse, nullo Concilij decreto prohiberi, quominus puello in monasterijs monialium educentur, si tamen eadem monasteria ante Concilium consueuerint huiusmodi puellas recipere, sicque à Superioribus monasteriorum scriptam licentiam impetrauerint, atque Abbatissa, & reliquarum monialium consensus accesserit: tunc verò ha ipsa puella vestita in monasteria intromitantur, nullamque secum famulam adducant, nec manere in eis possint, nisi vsque ad atatis sua annum vigesimumquintum, atque in eis dum erunt eandem seruent clausura legem, quam moniales ipsa, & si semel exierint, nullam habeant ad eam reuertendi facultatem. Proinde Congregatio his literis impertiendam tibi hanc facultatem duxit, vt quotiescunque in ista tua Ciuitate, & diœcesi Hieracensi id expedire amplitudo tua indicauerit, possit permittere puellas in Monialium monasteria, in quibus piè, & honestè instituantur, introduci, adhibitis tamen conditionibus suprascriptis, & bene in Domino valebit.*

Amplitudinis tuæ vti frater,

Philippus Boncompagnus Card. S. Sixti.

Allegatio XCIX.

Episcopi, seu eius vicarij licentia quando sit necessaria in dispositionibus bonorum temporalium a nouitius faciendis?

SVMMARIVM.

1 *Dispositio bonorum temporalium fieri non potest à nouitijs, cum primum recipiunt habitum, sed intra duos menses ante professionem cum licentia Episcopi, vel eius Vicarij.*

2 *Doctores referuntur, qui tractant de materia* Concilij, sess. 25. de Regul. c. 16.

3 *Episcopus confirmatus, licèt non consecratus, potest concedere licentiam, vt a nouitio possit fieri dispositio bonorum temporalium.*

4 *Archiepiscopus consecratus, etiamsi nondum pallium receperit, potest licentiam impertiri in dispositionibus faciendis per nouitios de bonis temporalibus.*

5 *Capitulum Sede vacante potest licentiam concedere, vt nouitij disponant de bonis temporalibus,*

6 *Abbates, & alij Prelati habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, nullique Episcopo subiecti possunt in suis diœcesibus licentiam concedere nouitijs ad disponendum de suis bonis temporalibus.*

7 *Prelati Regulares in monasterijs exemptis, & sibi subiectis non possunt facultatem concedere nouitiis disponendi de suis bonis temporalibus.*

8 *Vicarius Episcopi, vel quorumcunque Prelatorum iurisdictionem Episcopalem habentium in sua diœcesi, ac etiam à Capitulo Sede vacante constitutus, potest facultatem concedere nouitio disponendi de suis bonis temporalibus.*

9 *Licentiam, quam Episcopi, vel eorum Vicarij concedunt nouitijs disponendi de suis bonis temporalibus, possunt alteri delegare.*

10 *Licentia, quam Episcopi, & habentes Episcopalem iurisdictionem, eorumque Vicarij concedere possunt nouitiis faciendi dispositiones bonorum temporalium, non exigitur quod sit in scriptis, nec satis est petita, sed debet esse obtenta.*

11 *Menses duo professioni proximi, intra quos renunciatio, & obligatio fieri potest de licentia Episcopi à nouitio, computantur secundùm quod occurrunt in Kalendario, & ibi vide alia vtilia super hac re.*

12 *Concilium Trid.* sess. 25. de Regularibus, cap. 16. *non habet locum in testamentis, donatione causa mortis, & codicillis.*

13 *Testamentum an ante professionem factum subsequenti professione rumpatur, & an ante professionem possit expressè reuocari, ostenditur.*

14 *Professus Religiosus non potest testamentum antè professionem reuocare.*

15 *Monachos etiam ad dignitatem Episcopalem prouectus non potest testamentum ante professionem factum reuocare.*

16 *Renunciatio, seu donatio bonorum facta ab existente adhuc in saculo prætextu & intuitu ingressus religionis, stante Concilij Trid. dispositione* sess. 25. de Regul. c. 16. *an valida sit, non obseruata illius forma, ostenditur, & n. 17.*

18 *Concilium Trid.* d. c. 16. *an procedat in maiori viginti quinque annis renunciante ostenditur.*

19 *Concilij* d. c. 16. *dispositio non habet locum in resignatione beneficij.*

20 *Renunciatio*

20 Renunciatio beneficij, cuius titulo quis eſt ordinatus, ante ſuſceptionem habitus, eſt omnino inualida.
21 Beneficij renunciatio an infra duos menſes ante profeſſionem poſſit à nouitio fieri, oſtenditur.
22 Donationes inter viuos comprehendit decretum Concilij dicto loco.
23 Renunciationem officiorum publicorum temporalium comprehendit decretum Concilij dicto loco.
24 Fideiuſſionem comprehendit Concil. dicto loco.
25 Liberationem qua nouitius tutorem, ſeu curatorem ſuum à reddendis ratiocinijs liberat; comprehendit Conc. citato loco.
26 Eleemoſynas per nouitios factas non comprehendit Concil. vbi ſuprà.
27 Donationem Deo, ſeu B. M. vel Sanctis oblatam non comprehendit Concil. vbi ſuprà.
28 Victum ac veſtitum, quem pro ſe tribuit nouitius monaſterio, non comprehendit Conc. citato loco.
29 Donationes, oblationeſve facta monaſterio ab alijs quàm à nouitijs, non comprehenduntur ſub dicto Concilij decreto.
30 Contractus quos non includat diſpoſitio Concilij citato loco, oſtenditur.
31 Notarius Canonicus neceſſariò vocandus non eſt ad electionem Epiſcopi, quamuis iure eligendi poteſtate minimè priuatus ſit.
32 Concil. Trident. ſeſſ. 23. de Regular. c. 16. non habet locum in nouitijs Societatis IESV.

1 DISPOSITIO bonorum temporalium
fieri non poteſt à nouitiis, cùm primum
recipiunt habitum, ſed intra duos men-
ſes ante profeſſionem, cum licentia
Epiſcopi, vel eius Vicarij. vt habetur
expreſsè in Concil. Trident. ſeſſ. 23. de Regul. cap. 16.
in hæc verba. Nulla quoque renunciatio, aut obligatio
antea facta, etiam cum iuramento, vel in fauorem cuiuſ-
cunque cauſæ piæ valeat, niſi cum licentia Epiſcopi, ſi-
ue eius Vicarij fiat intra duos menſes proximos ante
profeſſionem, & non aliàs intelligatur effectum ſuum
ſortiri, niſi ſecuta profeſſione: aliter verò facta etiamſi
cum huius fauoris expreſſa renunciatione etiam iuratò
fiat, ſit irrita, & nullius effectus: de cuius materia
2 tractarunt † Aloyſ. Ricc. in collectan. deciſ. part. 1. col-
lect. 454. Ceual. commun. contra commun. quæſt. 806. n. 3.
cum ſeqq. Piaſec. in praxi Epiſcopali, part. 2. cap. 3.
n. 50 verſ. renunciatio, Fr. Emman. quæſt. Regularium
tom. 2. quæſt. 47. articul. 8. Franc. Leo in theſauro fori
Eccleſ. part. 2. cap. 1. num. 38. cum ſeqq. & Stephan.
Gratian. Marchiæ deciſ. 37. Azor. inſtit. moral. part. 1.
lib. 12. cap. 2. col. 169. Molin. de Iuſtit. tract. 2. diſp. 139.
verſ. anteaquam, Leonard. Leſſius eod. tract. lib. 2. c. 41.
dub. 4. num. 40. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit.
lib. 18 num. 397. Marius Anton. var. reſol. lib. 1. reſolut.
vltim. caſu 62. Campan in diuerſ. Iuris Canon. rub. 12.
cap. 3. à num. 10. & cap. 4. num. 1. Franc. Molin. de ritu
nupt. lib. 3. quæſt. 99. aliàs vltim. num. 18. cum multis ſe-
quentibus, Annendat. in addit. ad recopil. legum Na-
uarra, lib. 2. tit. 18. l. 7. de relig. num. 18. cum ſeq. Luſi-
tanus Benedictus Ægid. in repet. l. vnica, C. de ſacroſanct.
Eccleſ. p. 4. §. 2. per tot. latè Aluar. Valaſc. de partitionib.
cap. 16 n. 2 cum ſeqq. latiſſimè Fr. Ludouic. Miranda
in manuali Prælator. Regularium, q. 33. tom. 1. Nicol.
Garc. de benef. p. 11. c. 9 à n. 10. Sanch. in præcepta De-
calogi tom 2. lib. 7. cap 5. nouiſſimè Fr. Bartholom. de
Vecchis in praxi obſeruanda in admittẽdis ad Religio-
nis ſtatum nouitiis, diſp. 8. dub. 7. cum multis ſeqq. D.
Hieron. Venero & Leyua in examine Epiſcopi, lib. 6.
cap. 25. num. 17. cum ſeqq. Vgolin. de officio Epiſcopi
cap. 20. § 7. Barthol. à S. Fauſto in theſauro Relig. lib. 5.
à quæſt. 178. vſque ad 200. Portel. in dubiis Regular.
verb. nouitij. à num 73. nouiſſimè me citato in hoc loc.
Alzed. de præcellent. Epiſcop. dign. part. 2. cap. 8. n. 44.
Hieron. Roder. in compendio quæſt. Regul. reſol 53. ex
num. 10. & reſol. 101. n. 48. cum ſeqq. Laur. de Peirinis
in Conſtit. ſuæ Relig. Minimor. conſt. 2. Sixti IV. à n. 72.
Peregr. in conſtit. cleric. Regular. part. 2. cap. 1. lit. G,
pag. 131. cum ſeqq. nouiſſimè Laurent. de Franchis in
controuerſ. inter Epiſcopos & Regulares, quæſt. 42. cum
ſeqq. pag. 357. Leaana in ſum. quæſt. Regul. cap. 24.
num. 32. cum ſeq. nouiſſimè Tamburin. de iure Ab-
batiſſar. diſp. 4. q. 10. cum ſeqq. me citato in hoc loco,
nouiſſimè Nouar. in lucerna Regular. verb. diſpoſitio
bonorum.

Ad excludendas fraudes, metum, preces importu- 3
nas, meritò exigit Concil. in præcitatis verbis in bo-
norum temporalium diſpoſitione à nouitio facienda,
vt licentia Epiſcopi, aut eius Vicarij præueniat, & ſuffi-
cit, ſi obtineatur ab Epiſcopo confirmato, quamuis
nondum conſecrato; ex eo, quia illis à tempore con-
firmationis competunt ea omnia, quæ ſunt iuriſdictio-
nis, quale eſt hoc, vt in terminis reſoluit Sanch. d. c. 5.
n. 65. & n. 66. aſſerit † Archiepiſcopum conſecratum, 4
qui nondum pallium recepit, poſſe huiuſmodi licen-
tiam in ſua diœceſi impertiri, quippe quod illi tantùm
interdicatur ante receptum pallium cogere Concili-
um, & ea, quæ ad ordinem Epiſcopalem pertinent,
exercere; non verò quæ ſunt iuriſdictionis, quæ facta
confirmatione ante receptum pallium exercere poteſt,
de quo etiam Barth. à S. Fauſto d. lib. 5. q. 196. tam in
monaſteriis ſibi ſubiectis, quàm in exemptis ſemper
exigitur licentia Epiſcopi, vel eius Vicarij, nec eſt ne-
ceſſaria, nec ſufficit licentia Prælati Regularis, quia
decretum Concil. Trid. in d. c. 16. virtute cuius huiuſ-
modi licentia ad hanc renunciationem poſita eſt, ſo-
lam Epiſcopi, aut eius Vicarij licentiam petit, quan-
do autem aliud voluit, id expreſſit: quare ita reſol-
uunt Fr. Emman. quæſt. Regul. tom. 2. q. 46. art. 14. Lau-
ret. de Franchis vbi ſupra, q. 43.

Capitulum Sede vacante, quia ſuccedit in omnem 5
Ordinariam iuriſdictionem Epiſcopis competentem,
vt probaui alleg. 39. num. 9. poteſt huiuſmodi licentiam
concedere, vt reſoluit in terminis Sanch. d. c. 5. n. 67.
Barth. à S. Fauſto d. lib. 5. q. 195. Fr. Barthol. de Vecchis
d. diſp. 8. dub. 9. num. 2. Pereg. d. cap. 1. lit. C, §. 261. nouiſ-
ſimè Tamburin. d. diſp 4. q. 10. n. 3.

Abbates, & alii Prælati habentes iuriſdictionem 6
quaſi Epiſcopalem, nullique Epiſcopo ſubiecti, in ſuis
diœceſibus poſſunt huiuſmodi licentiam concedere,
vt per Fr. Barthol. de Vecchis d. diſp. 8. dub. 9. num 2.
Sanch. d. cap. 5. num 68. vbi etiam tenet Archiepiſco-
pum in diœceſi ſuffraganei non habere poteſtatem
concedendi huiuſmodi licentiam, niſi Epiſcopo eam
denegante deuoluerit per appellationem cauſa ad ip-
ſum † Prælati Regulares eam facultatem concedere 7
non poſſunt in monaſteriis exemptis, & ſibi ſubiectis,
quia Decretum Concil. in d. cap. 16. ſolùm Epiſcopi li-
centiam ad hanc renunciationem petit. Quare ita te-
nent Fr. Emman. quæſt. Regular. tom. 2. quæſt. 47. art. 14.
Sanch. d. cap. 5. num. 74. vbi num. 75. cum eodem Fr.
Emman. in ſumma, tom. 2. cap. 7. n. 1. in fine, & Veg.
tom. 2. ſum. cap. 50. caſu 3. aſſerit in aliquibus Religio-
nibus in diſſuetudinem abiiſſe hanc petere licentiam
ab Epiſcopo: quod ille approbat, ſi conſuetudo fuerit
legitimè præſcripta, vt contra prædictum Trident. de-
cretum vires obtineat.

Vicarius Epiſcopi, vt dicit idem Tridentini Decre- 8
tum, poteſt hanc licentiam elargiri, idem etiam poteſt
Vicarius Capituli Sede vacante; quia quamuis in
Concilio expreſſa fiat mentio Vicarij Epiſcopi, qua-
lis non dicitur Vicarius Capituli Sede vacante, tamen
verius eſt, nomine Vicarij Epiſcopi intelligi Vicarium
habentem iuriſdictionem Epiſcopalem, qualis eſt Vi-
carius huius Capituli. Quare ita in terminis firmant
Barthol. à S. Fauſto d. lib. 5. q. 198. Tambur. d. q. 110.
num. 16. Sanch. d. cap. 5. n. 69. vbi num. 70. idem dicen-
dum

dum putat de Vicariis quorumcunque Prælatorum iurisdictione Episcopali in sua diœcesi gaudentium, quia censentur Vicarij Episcopi, id est habentium iurisdictionem quasi Episcopalem, & *n.72.* asserit non esse integrum Vicariis foraneis hanc licentiam concedere absque expressa commissione sibi facta, & *n 73.* tenet, quod possunt facultatem huius licentiæ concedendæ delegare tam Episcopi, & habentes iurisdictionem Episcopalem, quàm eorum Vicarij: quia cum hæc iurisdictio sit in iure communi per Tridentinum constituto annexa perpetuò non personæ, sed dignitati & officio, est Ordinaria & consequenter delegabilis, iuxta ea quæ diximus *alleg.54. n.92.*

11 Licentia, quam Episcopi, & habentes Episcopalem iurisdictionem, eorumque Vicarij concedere possunt nouitiis faciendi dispositiones bonorum temporalium, non exigitur, quod sit in scriptis, cum Tridentinum *dicto loco* nullam scripturæ mentionem fecerit, prout fecit hac eadem *sess.25. de Reg. c.5.* nec satis est petita, sed debet esse obtenta, & quamuis procedere debeat, satis tamen est eam esse tacitè habitam ex ratihabitione de præsenti, vt sigillatim in terminis tradit Sanchez *d.c.5.n.76. cum tribus sequentibus*, Fr. Barthol. de Vecchis *in praxi obseruanda in admittendis ad Religionis statum nouitiis, disp.8. dub 9. n.3 & 4.* nouissimè Lauret. de Franchis *in controu. inter Episcopos, & Regul. q.42. pag.357.*

Circa tamen aliam eiusdem Concilij *in d. c.16.* solemnitatem petitam, nempe vt renunciatio, & obligatio fiant intra duos menses professioni proximos, obseruat Sanch. *d.c.5. num 80* non exigi, vt hæc fiat integro bimestri ante professionem, sed satis esse toto eo bimestri fieri, quamuis immediatè ante professionem ex dictione *intra*, qua vtitur Concil. *dicto loco*. Et hoc casu nullam esse renunciationem si fiat absque dictis solemnitatibus, resoluit Spetell. *d. dec. 15. num. 54.* quamuis Nouar. *qq forens. part. 1. q 78.* existimauerit huiusmodi renunciationes, si fiant per paucos dies ante professionem, validas esse absque dictis solemnitatibus, Pereg. *d cap. 1. litt. G.* § 30. Tamburin. *d. q. 10. n. 4.* Et idem Sanch. *num* 81. existimat computandos esse prædictos duos menses de momento ad momentum, & secundum quod occurrit mensis in Kalendario, Fr. Barth. de Vecchis *d. dub. 9. num. 5.* Barthol. à S. Fausto *d. lib. 5. q. 193.* Pereg. *d. cap. 1. lit. G.* § 20 *vers. probatur quia*, Lauret. de Franchis *d. loco, q 44.* Tamburin. *dict. disp. 4. q. 10. num. 10* vbi subdit fuisse *à sacra Congreg. Concilij* decisum, renunciationem factam à Moniali per diem ante dictos duos menses non valere; & idem Sanch. sæpe citato *c. 5. num* 82. asserit nihil referre facta semel renunciatione bimestri illo ante professionem legitimè faciendam, vt quia transacto bimestri est completa ætas, & annus nouitiatus, differre professionem ex quacunque causa dilatio contingat, refert decisum Armendariz *in addit. ad recopilat. legum Nauarra, lib. 2. tit. 18. l. 7. de Religion. n. 28.* & *n 17.* asserit, Concilij verba, *intra duos menses*, verificari, etiamsi vltra plures menses anni probationis professio fiat, & *num.* 22. asserit quoque decisum, tenere renunciationem quam aliquis fecerit ante professionem per duos menses, licet ante expletum 26. annum. Item idem Sanch. *loco proximè citato, n.* 83. verius credit stante dispositione Pontificia, vel si nouitius nono mense professus sit, vt minor 16. annis, non posse renunciare bimestri illi ante professioné, seu renunciationem debere fieri proximè professioni, vt eodem die, vel præcedenti, & *n. 84.* id obseruandum dicit, quod si nouitius ante finem anni professionem faciat siue tacita, siue non facta renunciatione, atque iterum pœnitentia ductus redeat, renunciationem illam, quæ ex egressu irrita facta fuerat, minimè conualescere. Huiusmodi autem renunciatio, seu obligatio memoratis solemnitatibus facta adeo est valida, vt ab ipso nouitio renunciante non possit illo bimestri perseuerante in Religione amplius insinuari, vt resoluunt Sanch. *d. cap. 5. à n. 57.* Fr. Barth. de Vecchis *d. disp. 8. dub. 9. n. 6.*

Si verò nouitius professionem non emitteret, rediretque ad sæculum, tunc perspicuum esset renunciationem reuocari, vt per Menoch. *de arbitr. casu 5. n. 7.* Honded. *consil. 73 à n. 16. vol. 2.* Fr. Barthol. de Vecchis *d. disp. 8. dub. 8. n 3.* nam nonnisi realiter sequuta professione non sortiuntur effectum donationes, seu renunciationes huiusmodi factæ à nouitiis cum solemnitate petita à Concilio, ita Lezana *in sum. qq. Regul. c. 24. n. 36.* Castro Palao *tom. 3. tr. 16 disp. 1. puncto 17. à n. 34.* Noguerol. *alleg 6. n. 24. in fin.*

An renunciatio, & donatio nouitij, facta cum solemnitate Concilij *in d. c. 16.* corruat morte nouitij in Religione, tanquam non sequuta professione, Latissimè disserit Sanch. *d lib. 17. c. 5. à n. 48.* vbi affirmatiuam sustinet opinionem, cuius quidem sententiæ sectatores sunt Fr. Emman. *in sum. tom. 2. c. 90. n. 6. & tom. 3. quæst. Regul. q. 47. artic. 12.* Pallarel. *in priuil. Minor. cap. 30.* Molin. *tom. 1. disp. 148. col. 1.* Barthol. à S. Fausto *d. lib. 5. q. 186.* vbi *quæst. 187.* resoluit, vt donatio nouitij facta cum solemnitate huius decreti sit firma, requiri vt professio sit valida; de quo etiam Laurent. de Peirinis *constit. 2. Sixti IV. num. 78.* Sanch. *d. lib. 7. cap. 5. num. 65.* Lezana *d. cap 24. n. 36.* Tamburin. *d. disp. 4. q. 12. n. 1.* Ratificata verò professione censeri quoque renunciationem ratificatam & validam resoluunt Tamburin. *d disp. 12. n. 2.* Aloys. Ricc. *in dec. Curiæ Archiepiscop. Neapolit. dec. 146. part. 4.* Pro ornatu præsentis materiæ sunt à me certa dubia discutienda, & ideo.

Quæro *primò*, an prædicta Conciliaris dispositio locum habeat in testamentis, donatione causa mortis & 12
codicillis? In qua quæstione incautè admodum Spin. *in speculo testamentorum, glos. 12. n 50* scribit *d. cap. 16.* Concil. Trid. probari nullam renunciationem, donationem, aut testamentum valere eius, qui monasterium ingreditur, nisi seruata illius capitis forma. Sed verius est contrarium, immò non procedere in vltimis voluntatibus prædictam conciliarem dispositionem, quoniam sacrum Concil. libertati prospiciens eorum, qui Religionem ingressuri sunt profitendo, statuit in ea, quæ superius verba recensui; at ratio huiusmodi in testamento necessaria non est, quia potest liberè reuocari, & quæ antea libertas nouitio concedebatur, eadem ipsa ante professionem viget. Quamuis autem Gutier. *in cap quamuis pactum, de pactis, lib 6. verb. dum nuptui tradebatur, n. 4* ausus non fuerit hanc terminare quæstionem, idem tamen *lib 2. Canon. quæst. cap. 1. n. 26. cum sequentib*, hanc sequitur opinionem, quam etiam amplectuntur Garcia *regula 456. n. 7.* Nauar. *comment de Regul. num. 50. & cons. 83. n. 2 & 3. sub tit. de Regular. in nouis*, Henr. *dec. 21.* Tapia *in authent. ingressi vers. ideoque nec de his, c. 1. num. 15. in fine*, Hunada *l. 7. gloss 3. à n 4. tit. 7. part. 1.* Caualer Finizin. *decis. 10. n 113. part. 3. sub tit. de vltimis voluntatibus*, Menoch. *in addit. ad lib 2. de arbitr. casu 436. n. 16.* Molina *d. disp. 139. vers. ambiget fortasse*, Azor. *d part. 1 lib. 12. cap. 2. quæst. 14. in fine, & lib. 23. cap 9 quæst. 2* Veg. *in sum. tom. 1. cap 91. casu 4. & tom. 2. cap. 50 casu 3.* Aloys. Ricc. *in collectan. decision. collect. 584.* Fr. Emman. *quæst. Regular. tom. 3. quæst. 16. art. 1. & tom. 2. quæst. 47. art. 10. & in sum. tom. 1. c. 90. num 5. & tom. 2. cap. 7. num 7. & 8.* Leonard. Lessius *d. cap 41. num. 40.* Alnarus Valasc. *d. cap. 16. à numer. 13.* Ceuall. *commun. contra commun. quæst. 65. num. 7. & quæst. 121 à num. 4.* Cened. *ad Decretum collect. 20. in fine*, Nicol. Garcia *de benef part. 11. cap. 9. num. 17.* Emman. Sà *in sum. verb Religio, n. 5.* Zech. *de Republ. Eccles. tit. de Regular. cap. 3. n. 10.* nouissimè Sanch. *d c. 5. num. 13.* Lusitanus noster Benedictus Ægidius *d. § 2. num. 21.*

n.21.cum sequent.& num.vlt.Fr.Ludou.Miranda dict. quæst.23.art.4.optimè Campanil.d.rubr.12.c.13.n.12. Monet.de commutat.vlt. volunt.c.5 n.11. Barthol. à S. Fausto dict.lib.5.q.189. Laurent de Peirinis in const.sui Ordinis Minimor.const.2.Sixti IV.num.74. Peregr. d. cap.1.lit.G, §.4.Stephan.Gratian.discept.forens. tom.5. c.587.num.30.Moneta de commut. vlt. volunt. cap.5. num.11 Barth.de Vecchis d.disp.8.dub.10.num.3 Hieronym. Roder. in compendio quæst. Regul. resolut.53. num.19. Lezana in sum.quæst. Regul. cap.24. num.35. Melch.Phœbos Lusit.decis 137.n.6. cum seqq. part.2. nouissimè Tamburin. d.disp.4. quæst.10. n.12. & decisum fuisse referunt Franc.Molin.d.quæst 99.num.26. & Armend. d.loco, num.21.Per huiusmodi enim Concilij decretum nouitij non carent facultate condendi testamentum ante vel post Religionis ingressum, vt per Læl. Zecb. de Republ.Eccl.tit.de Regul.cap.3. n.10. Stephan.Gratian. discept. forens. tom.5.cap.587. n.30. nouissimè Fr. Barthol.de Vecchis dict.disput.1. dub.10.n.3.

13 Et cùm dixerim prædictam conciliarem Constitutionem non habere locum in vltimis voluntatibus, imò licere testari cuicunque volenti ingredi Religionem, aut etiam ingresso, dum annus probationis excurrit, non exilis inde dubitatio exoritur, testamentum istud rumpatur-ne subsequenti professione, & vtrum ante professionem possit expressè reuocari? In qua quæstione verior est opinio, quod Monachus, dum in nouitiatu agit, potest reuocare testamentum factum ante ingressum Religionis, & durante eodem nouitiatu aliud condere, cùm Laicus reputetur, & quia in illius enodatione aliquas admittunt distinctiones, longasque resolutiones vtriusque Iuris Doctores, apud illos latiùs veritatem inquirere poteris, & videre Bart.in authent. ingressi, num.1. de Sacrosanctis Ecclesiis, vbi cæteri ordinarij, Anton. Butr. in cap in præsentia, n.34. de probat. vbi Canonistæ omnes, Couar.in cap.2.num.4. de testamentis, Iuliom Clarum in §. testamentum, q.28. Crass. eod. verb. q 34.num.2.Gutier. Canon. lib 2. cap. quamuis pactum, verb. dum nuptui tradebatur, n.4. Molinam de primogenit.lib.2.cap.9.à n.38. Gomez l.3. Tauri, num.23.vbi Corneio, Fachin. lib.6. contron. cap.14. & 15. Carol. Tapiam ad dict. authent. ingressi, verb. Ideoque nec de his, à numer.46. Carol. de Grassis de effectib. clerical. effectu 4.num.31.& 32.Menoch.de successionum creat. lib 2. §.20. & numer.29. & de successionum progressu lib.1. §.1. num.52. Marienz. lib.1. gloss.3.num 4 tit.4. lib.5. nonæ recopilat. Fr. Emman. quæst. Regularium tom 2.quæst.3. art.8. Ceuall. commun. contra commun. quæst.61. & quæst.211. Azotium institut. moralium part.1. lib.12.cap.2.in fine, & cap.6. quæst.5. Nauarr. commento 1. de Regularib. num.49. Thesaur. lib 2. quæst. forens. quæst.55.num.2. Cæsar. Manent cons.58. Giouagnon. resp 85. num.7. lib.1. Fr. Ludouic. Miranda dict.quæst.23.artic. 8.Gammam Lusitania decis.316. num.5. & 6.& dec.375. num.5. Costa in cap. si pater, verb. testatorem, num.8. & 10. de testamentis lib.6. Caldas Pereira in l. si curatorem, vers sine curatore, num.59 & de nominat. Emphyt quæst.6.num.5 cum sequentibus, & de potestat. eligendi cap.3.num.17.Valer. Reginald. in praxi fori pænitent. lib. 18. num 379. Aluar. Valasc. dict. cap.16.num.14. Franc.Molin. d.q 99. num 23. & 24. Castill. quotidianarum quæst. lib.1. de vsufructu cap.65 num.6. & lib.3.cap 12.num.3. Molin. d.tract 2.disput.139.dub. vltim. & disp.64. num.3. latè Sanch. d. tom.2. lib.7. cap.3. numer.14.cum multis sequent. Marc Anton. Genuens. in practicabilib. Eccles. quæst.332. nouissimè Bartholom. de Vecchis in praxi obseruanda in admittendis ad Religionis statum nouitiis disp.8.dub.10.n.1. Hieron.Rodee. d. res.101. num.45. nouissimè Tamburin. de iure Abbatissar. disput.4. quæst.13.

Est etiam alia quæstio in hoc proposito pariter 14 controuersa, an scilicet professo integrum sit testamentum ante professionem factum reuocare? In qua vna sententia tenet absolutè posse reuocare, quam sequuntur Doctores in l.1. de testament. Bart. n.7.Cuman.n.5.& cæteri scribentes.Xuar.allegat.20.n.25.cum sequentibus, Tell.l.17.Tauri, n.6. Decian.cons.31. lib.3. Burg.de Paz l.3.Tauri, n.688.Matienzo l.1.gloss.3.n.4. tit.6.lib.5.nonæ Recopilat.Cald. Pereira de nomin. emphyt.c.3.n.17.Altera verò, & communior, ac receptior tenet, integrum non esse professo testamentum reuocare, quia per professionem ita moritur mundo Religiosus vt nihil proprium habere possit, nec deinceps de bonis antehabitis quicquā disponere, auth. ingressi, C. de sacrosanct. Eccles.& ideo hanc tuentur Abb. in cap.in præsentia, n.61. de probation. Imol.l.1. num.13. ff de testament. Nauar. com.2. de regularibus, num.53. Couar. in cap.2. num.9. de testament. Gutier. canon. lib.2. cap.1. à num.37. Tap. in d.auth. ingressi, verb. ideoque nec de his, cap.1. num 63. Spino gloss.6. rubr. in fine, Thad.Piso lib.1. var. cap.8. n vltim. & Hieron. Rod 1. resol.135. num.3. Fachin. contron. Iuris lib.6. cap.15. vers ego sententiam, Angul.de melioration.lib.1. gloss 3. num.12. Fr. Emman. in sum. tom.2. cap.35.n.2. & qq Regular.tom.3.q.16.artic.3.& q.69.artic.3.Azor. instit moral. part.1. lib.12. cap.6. q.5. Ceuall. commun. contra commun.q.806. per tot. Peregr.d.c.1.lit.G, §.35. Valasc.de partition c.16.n.18.Molina d.tract.2.disp.140. vers. vtrùm verò Religiosus, Bened. Ægid. in repet.d. l 1. part.4 §.2. n 6. in fine, Miranda in man. Prælat. tom.1. q 24. art.10. Regin. in praxi fori pænitent. l.8. c.27.n.297. Thesaur.d.q.56.n.1.Fr.Barthol. de Vecchis d.disp.8.dub.11.n.2.D.Hieron.Veneto d.c.15.n.20.

Quod adeò verum est, vt nec Monachus etiam ad dignitatem Episcopalem prouectus possit testamentum ante professionem factam reuocare, vt docent Tapia d.c.1.n.47. Ceuall. d q.806. n.119. Mar. Cutel. de donat.tom.1.tract.1. disc.2.part.3.n.145. Sanch.d.lib.7. c 11.n.6. Alzed. d p.1.cap.14. num.21. Quicquid contrarium velint I C. in d.auth. ingressi, n.17. & ibi Petr.de Veginia in addit. ad Butrigar. limit.6. Marc. Anton. Genuens. in practicab. Eccles.q.163.n.4 Molfes.cons.1. post vol.1.comment ad consuet. Neapol.n.21.vbi velle & nolle recuperare dicit, & n.22 cum duobus seqq. id confirmat exemplo mortui reuiuentis, & omnia sua recuperantis.

Vtrum legitimæ renunciatio ante professionem, 15 & iuxta Concilij Trid. normam facta monacho ad Episcopatus culmen euecto sit impedimento, vt ad illam non habeat regressum? Andr. Molfes. cons.1. post vol.1.comment ad consuet. Neapol.& cons.39.post vol.2. constanter affirmat, Monachum in Episcopum promotum posse legitimæ renunciationem ante professionem factam reuocare, legitimamque vendicare, eiusdem sunt sententiæ Philip.Pascal.de viribus patriæ potest. part.1. c.3.n.98.Aloys.Ricc.in praxi p.1.resol.152. Marc. Anton. Genuens. in practicab. Eccles q.45. per tot. vol.2. Mar.Cutell.de donat.contemplatione Matrimonii, tom.1. tract.1.disc.2 p.3.ex n.132.Et hac de re extat Eminentissimorum Patrum Concilij Trident.interpretum declaratio, vt sequitur. Die 11.Ianuarij 1631 proposito in sacra Congregatione Concilij Trid. dubio ad instantiam N.Regularis professi, & ad Episcopatum promoti, Eminentissimi Patres censuerunt dictum promotum recuperare ius succedendi, etiam in bonis ab eo renunciatis, dummodo non sint alteri quæsita. Nouissimè post hæc scripta reperi ita tenuisse Lauret. de Franchis in contron inter Episcopum & Regulares, q.118. vbi multis fundamentis hanc partem sustinet.

An autem liceat Religioso suum testamentum ante 16 professionem confectum declarare? Quæstio est dubia, in qua Gasp. Thesaur. d. quæst 56. numer 3. & Miranda d.tom.1. q.23. art.10. tenent ideò efficaciter valere pristinum Monachi testamentum, vt non

admittatur

admittatur post professionem declaratio ab eodem Monacho facienda circa verba testamenti ambigua. Verùm contrarium est omnino tenendum, dummodo testamentum dubiæ vel obscuræ voluntatis interpretatione indigeat, & Religiosus declarationem verbis congruam proferat. Ita Gozadin. *cons.* 41. *n.* 15. 16. & 17. Fr. Emman. *tom.* 3. *q.* 69 *art.* 3. Valer. Regin. *d. lib.* 18. *c.* 27 *n.* 397. Sanch. *d. lib.* 7. *c.* 13. *n.* 16. Moret. *de commut. ult. vol. c.* 5. *q.* 1 *n.* 14. Fr. Barth. de Vecchis, *d. disp.* 8. *dub.* 12. Diana *moral. res. p.* 3. *tit.* 2. *res.* 75.

16 *Secundò* quæro, an renunciatio, seu donatio bonorum facta ab existente adhuc in sæculo, prætextu, & intuitu ingressus Religionis, stante prædicta conciliari dispositione valida sit, non observata illius forma? In qua quæstione æquiorem opinionem tenere huiusmodi renunciationem nullam, & invalidam esse, affirmant Nau. *cons.* 7. & 8. *de donat. in ant. & cons.* 81. *de regul. in nouis.* Molin. *de iust. tract.* 1 *disp.* 139. & *vers. ambiget, & disp.* 149. *vers. quoad Ecclesiam, & disp.* 6. 4. *n.* 2. Cancer. *var. lib.* 1 *capit.* 8. *num.* 81. Flamin. *de resign. lib.* 3. *quæst.* 13 *num.* 9. Cenal. *quæst.* 121. *num.* 4. & 5. Fr. Ludou. Miranda *dict. quæst.* 23 *art.* 2. & 3. & multis rationibus contrariis respondens confirmat Mar. Anton. *var. resol. lib.* 1. *resol. ult. casu* 42. sequuntur Lessius *de iustit. lib.* 2. *cap.* 41 *n.* 39. & 40 Rojas *in epit. success. c.* 7. *n* 30. & 32 Fr. sc. *de Visit. lib.* 2. *c.* 18. *num.* 37. Spin. *in speculo test. gloss.* 11. *princ. num.* 5. Menoch. *consil.* 388. *num.* 7. Emman. Sà *verb. religio*, *n.* 5. Ceual. *commun. contra commun. q.* 155. *in fine* Gutier. *in c. quamuis pactum de pactis in* 6. §. *dum nuptui tradebatur*, *in fine*, Azor. *instit. moral. part.* 1. *lib.* 13. *cap* 9. *quæst.* 2. multis fulciti rationibus. Principalior est, quoniam nisi ita diceremus, fieret omnino, vt dispositio *dict. cap.* 16. redderetur elusoria, frustraretur que, eo quòd curarent parentes, vel consanguinei, vt ante ingressum filiæ renuntiarent, ne deinde post ingressum possent retrocedere vel si discedere vellent, non facilis erit recuperatio bonorum, & multa paterentur litium incommoda; mens autem Concilij fuit prouidere ne restringeretur libertas animi donantis in discedendo, vel emittendo professionem, vt ex eo ipsomet colligitur *in d. c.* 16 in finalibus verbis, dum vult monasterio ante duos menses ante professionem donari, aut renunciari non posse per ipsum ingredientem, aut ingressum, quia si velit pœnitere, & egredi, non ita liber erit animus, cum monasterium, aut alius bona donata possideat. Deinde Cancer. *suprà citato loco*, se idem consuluisse refert, & ea ratione, quoniam interpretes Legistæ ingressam in monasteria, & non ingressam, volentem tamen ingredi, æquiparant *in d. auth. ingressi*, Canonistæ *in c. in præsentia, de probat.*

17 Verùm contrariam opinionem, immò prædictam Conciliarem Constitutionem intelligi de renunciationibus tantùm factis post ingressum Religionis, non autem de factis ante ingressum, tenent multi alij non minoris auctoritatis, & opinionis Viri: quoniam text. apertissimè de ingresso, siue ingressa Religionem loquitur, à cuius verbis, & dispositione recedendum non est, *l. non aliter, cum vulgaribus, ff. de legat.* 3. Ita resoluunt Mandos. *cons.* 22 *à n.* 8. *vol.* 1. Vega *tom.* 1. *sum. cap.* 91. *casu* 4. & *tom.* 2. *c.* 50. *casu* 3. Zanard. *in direct. Theol. part.* 2. *c.* 17. *vers. primò si facta*, Thesaur. *qq. forens. lib.* 2. *q.* 56. *n.* 8. & 9. Megal. 1. 2. *lib.* 1. *cap.* 27 *num.* 25. & 26. Nald. *verb. religiosus, n.* 1. Fr. Barthol. de Vecchis *in praxi obseruanda in admittendis ad Religionis statum nouitiis, disp.* 8. *dub.* 8. *num.* 4. Stephan. Quaranta *in summa Bullary*, *verb. monasteria*, & *conuentus, vers. dubium illud*, Ceuall. *d. q.* 806. *n.* 14. Aluar. Valasc. *d. c.* 16. *n.* 12. *cum sequent.* Stephan. Gratian. *Marchiæ decis.* 37. *part.* 1. Benedict. Ægid. *in repetit. d. l.* 1. *p.* 4. §. 2. *n.* 22. *ad finem*, Francisc. Molin *de ritu nupt. dicta quæst.* 99. *num.* 30. Castill. *controuers. lib.* 1. *de vsufruct. cap.* 65. *n.* 7. Menoch. *in addit. ad lib.* 2. *de arbitr. casu* 436. *à num.* 3. Camp. *d. rubr.* 12. *c.* 3. *num* 17. Alexand. Peregr. *in comment. ad constit. cleric. Regular. part.* 2 *cap.* 1. *litter.* C, §. 3. Lezana *in sum. quæst. Regular. c.* 24. *n.* 34. Melch. Phœbos *Lusitan. decis.* 137. *n.* 12. & 13. *p.* 2. me citato *in hoc loco*, Tamburin. *de iure Abbatissar. disp.* 4. *q* 10. *n.* 1. & *q.* 11. latè Sanch. *in præcepta Decal. tom.* 2. *lib.* 7. *c.* 5. *n.* 4. & *seqq.* Barth. à S. Fausto, *d. lib.* 4. *q.* 183 Cauag. *Mediol. decis.* 17. *n.* 21 *cum seqq p.* 1. Galerat. *de renunt. lib* 3. *cap.* 7. *num* 7. *pag.* 217. Curell. *de donat. tom.* 1. *tr.* 2. *discursu* 2. *p.* 3. *num.* 152. & 153. nouissimè Petr. Diez Noguerol *in allegationib. Iuris, tom.* 1. *alleg.* 6. *n.* 24. me citato Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiepisc. Neapolit. dec.* 295. *ad finem, p.* 1 Lel. Caput. *ad consuet. Neapol. super consuet. si moriatur, p.* 3. §. 9. *n.* 6. & 7. Hermosil. *l.* 1. *gloss* 41. *n.* 14. & 15. *tit.* 3 *p.* 5. Barbat. *de diuis. fructuum*, *p.* 1. *c.* 2. *n.* 85 & 86. & decisum fuisse testantur Passatell. *in suo tractatu priuilegiorum, in princ. Minimorum*, *fol.* 20n. *n.* 37. Sorbus *in suis additionib. ad compendium Mendic. verb. nouitius*, *vers sed hic sunt aliqua aduertenda*, Fr. Emman. *tom.* 2 *q* 47. *art.* 9. Cancer. *var. lib* 3. *c.* 13. *n.* 335. & 336. Nicol. Garcia *de benef. p.* 11. *c* 9. *n.* 15. Galet. *in margarita casu in conscientia, verb. religiosus, pag.* 126. *col.* 1. & *verb Nouitius* 1. Ioan. Baptist. Confect. *in sum priu. Mendic. tit.* 13. *c.* 13. *pag* 325. Barth. de Vecchis *d. disp.* 8 *dub* 8. *num.* 4. nouissimè ego ipse *in votis dec. Canon. lib.* 1. *voto* 6. *à prin.* Melch. Phœbus *d. dec.* 137. *n.* 13. Vgol. *de potestate Episcopi c.* 20. §. 7. *n.* 1. Armend. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ, lib.* 2. *tit.* 18. *l.* 3 *de Religionibus, n.* 10. & 25. Rota in *Parmen transactionis*, 2. *Decembris* 1627 coram *Reuerendissimo D. Duran. Episcopo Vigeulensi, & in Romana donationis de Mongellinis*, 14 *Ianuary* 1636. coram *R. P D. Carrillo*, in pressa per Tamburin. *post d. tract. de. is.* 8. *n.* 13. nouissimè me citato *in hoc loco*, Nouat. *in lucerna Regular. verb. Renunciatio bonorum*, *à n* 9. *pag.* 228. Hæc opinio sic sumpta, & decisiones quibus fulcitur, reciperem tantum eo casu, quo talis donatio, seu renunciatio facta esset sine dolo fraudandi prædictam Conciliarem dispositionem, datu ipso renunciante, vel ab alio illum inducente; tali enim dolo coniun illo in ipso ingressu credo donationem factam esse nullam, & in hoc euentu potest procedere prima sententia, & declaratio, quam pro sua opinione adducunt Doctores *ibi* citati, & refert Armend. *dict. loco*, *n.* 23. nam potest euenire, vt eadem facilitate, qua non ingressurus Religionem induceretur ad donandum, posset etiam induci ad donandum intentione ingressus, & hoc casu cessat dolus fraudandi tam Conciliarem dispositionem, quàm ipsum renunciantem, vt per se patet, & hoc modo conciliare poteris plura, quæ Doctores supra citati adducunt in varias diuisi sententias, responsiones, & distinctiones. Non placet igitur, quod ducent Nauar. *cons.* 18. *de Regular.* & Molina *d loco*, ac Fr. Ludou. Miranda *d. q.* 23. *art* 1. asserentes esse inualidas donationes, seu renunciationes bonorum temporalium factas ab aliquo volente intrare Religionem antequam suscipiat habitum, cum pacto, quod in quocunque euentu, quo prædictus è monasterio exeat, dicta donatio non sit valida, prout tenet Nicol. Garc. *dict cap.* 9. *num.* 19 vbi *num.* 21. etiam resoluit non valere donationem factam à nouitio cum pacto, & modo vt eo non profitente sit nulla, ob non seruatam formam decreti *d. c.* 16. Hinc etiam prouenit resolutio, quam cum Rota defendimus *in votis decisiuis Canon. dict. part.* 1. *voto* 6. *num.* 3. quod si statutum sæculare requirat in omni donatione, seu renunciatione cum decreto irritante, vt contrahentes expressè iureiurando protestentur, & affirment donationes non esse fictas, aut simulatas, seu dolosas, sed esse veras, & fieri bona fide, donans absque illius solemnitate etiam prætextu ingressus in Religionem, dummodo eo

tempote adhuc eſſet in ſæculo,inualidè donat,de quo etiam Tamburin *d.diſp.4 q.11.n.2.*

18 *Tertiò* quæto, an prædicta Conciliatis diſpoſitio procedat in maioti 20. annis tenunciante? Et vid.batur dicendum, quod non, ex verbis dicti *c.16.* coniunctis cum aliis præcedentis cap. in quo decernitur inualida profeſſio emiſſa ante 19 annum petfectum,& ante annum profeſſionis, vt copulatiuè tequitete videatur,ſcilicet quod ptolapſus ſit annus 16. & annus profeſſionis:quare dum poſtmodum ſubiungit, *cap.16. Nulla quoque renunciatio aut obligatio antea facta*,&c. propter dictionem illam, *quoque*, & dictionem, *antea*, dicitur diſpoſitionem illius Canonis cum qualitatibus poſitis in Canone antecedenti, ſcilicet donatio vel renunciatio facta à minore 16 annorum, & ante profeſſionem,non valere, niſi infra vltimos duos menſes, & conſequenter emiſſa à maiori valeat:vnde Menoch. *de arbitr.caſu* 436.*n.*8.ſubtiliter atbitratur formam, & ſolemnitatem *d.c.16.*in ea, vel eo locum non habete, qui,vel quæ ætatis annum 16.excedit; is enim,inquit, liberè poteſt ſe obligate, & bonis tenunciate abſque Ordinarij Epiſcopi,vel Vicarij præſentia,cum eſſet minoor illa ætas 16 annorum conſiderata à Sancto Concilio,quam ad hoc aptam non credidit,ad emitiendam profeſſionem,ueque ſe obligandum,vel tenunciandum iuxta dictam Concilij diſpoſitionem, & ſequitur Theſaut *lib.5.quaſt.foren.q.56.n.7.*

Contrarium tamen tenent Gutier.*Canon. lib.2.c.1. n.34.*Cened.*ad Decretum collect* 50.*n.5.* Peguera, *deciſ.*152.Campanil. *d c.3.n.18* Franc. Molin. *dict.q.99. n.43.*Valaſe.*de partit.cap.16.num.2.*Molfeſ.*ad conſuet. Neapol.tit.de renunt.q.16.n.31.cum ſeqq.* qui teſtatur ita *Sacram.Congregat.*declataſſe, nouiſſimè Sperel.*in deciſ.fori Eccleſiaſt.deciſ.16.n 48.*Fr. Barthol.de Vecchis *in praxi obſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatum,diſp.8 dub.8 num.1.* vbi dicit ita declataſſe *Sacram Congreg, die 15. Ianuarij* 1601. Fr. Emmanuel *tom.2.q.4.art.13.*Lezana *d c.24.n.34. verſ. intelligitur tamen.*Sanch.*d.cap 5.n.7* & Armendar. *d.loco num.36.* vbi tefert deciſum *d c.16.* vendicare ſibi locum etiam in hîs,qui excedunt annum 16.& illa verba, *antea facta*,non referri ad ætatem tenunciantis, ſed ad duos menſes proximos ante profeſſionem: ex ea tatione, quia diſpoſitio Conciliaris prohibentis dictas teonunciationes,fuit facta ad euitandas fraudes, quæ in dies committebantur per patentes,conſanguineos, vel alias perſonas,& quandoque per eoſdem Monachos,vt recte aduertit Nauar.*d.conſ.8.ſub tit de donat.*atqui fraus huiuſmodi ſic committi poteſt per prædictas perſonas nouitiæ,vel nouitio ætatis 17.vel 10.annorum, ſicut in eo,qui 16.tantùm annum habet,& ideo cùm in vtroque eadem militet tatio,debet etiam eadem vigere diſpoſitio,iuxta vulgatia iura.Deinde forma illa renunciandi præſcripta à Sacro Concilio, eſt de ſolemnitate renunciationis, quia ea omiſſa vult renunciationem nullam, & inualidam iudicandam; forma autem, & ſolemoitas eadem vbique eſſe debent, oon diuerſa, & cùm Concilium genericè formam dederit in nouitiis, variare ex multiplicitate annorum non poteſt.

19 *Quartò* quæto, an prædicta Conciliatis diſpoſitio locum ſibi vendicet in reſignatione beneficij? Affirmatiuè reſolvunt Azor.*inſtit.moral. part.2. lib 7.c.20. quaſt.6.*Veg.*tom.2 ſumm.cap.10.caſu* 3. Ft.Ludou. Miranda *in man. Prælat. tom. 1. quaſt.23. art.5.* Sanch. *in præcepta Decalogi,lib.*-*.c 5.num.38* Sperel.*dict. deciſ.16.n.49.*Suarez *tom 3.de Religion.lib.5. cap 16 n.12.* nouiſſimè Fr. Barthol. de Vecchis *in praxi obſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatum nouitiis diſp.8. dub.7.num.4.*D.Hieron. Venero *dict.cap.15.num.22* & ita etiam pluries deciſum fuiſſe referunt Majol. *de irregul.lib.3 cap.6 poſt num.1.* Barthol.à S. Fauſto *dict. lib.5 q.181*, Molfeſ. *tom. 1. ad conſuetud. Neapolitan. part.4.tit.de renunc.quaſt.16.n.34. & 35. & in ſumma Moralis Theolog.tract.6.cap.12.n.18.in fine*,vbi duobus numeris ſequentibus contratiis reſpondet, nouiſſimè me citato,*in hoc loco*,Nauar.*d. verb. Renunciatio bonorum,num.8.* Ceuall.*q.121.num.4.& 5.* Fr.Ludouic. Miranda *in manuali Prælat.tom.1. q.23. art.5.* Marc.Anton.*variarum reſ lib.1.reſ.112.caſu 61.* Flamin. *de reſignat.lib.3.q.13 à n.4.* qui ex ea ratione id admittit, ne temerè quis renuntiet dum eſt nouitius, & poſtea contingat catere beneficio & monachatu; ſi fortè non admittatur ad profeſſionem,vel ipſe nolit poſtea profeſſionem emittere, & tefert etiam deciſum Epiſcopum non debere conferre illa beneficia,niſi facta profeſſione; aſſeritque habere locum ſuptadictam ſententiam affirmatiuam, etiam quando quis renuntiat ante ingreſſum intuitu ingreſſus religionis,cum videatur facta in fraudem, præcipuè quando non habet aliunde, ex quo viuere poſſit,vel eſt ordinatus ad titulum illius beneficij; nam his caſibus reſignatio non debet admitti, niſi habeatur certitudo de profeſſione; & hæc veritate niti affirmat Campan.*d.rubr.12.c.3.n.10.* Contrarium tamen,immò dictam Conciliatem diſpoſitionem non habere locum in renunciatione beneficij,cum ſolum loquatur de renunciatione, & obligatione bonorum,tenet Nicol.Garc.*de benefic.p.11.c.9.num.12. & n.13.*cum duobus ſequentibus,reſpondet fundamentis Flaminij *d. loco*, cuius Garciæ opinioni libenter aſſentior.

Renunciationem verò beneficij Eccleſiaſtici, cuius titulo quiſpiam eſt ordinatus ante ſuſceptionem habitus,eſſe omnino inualidam,non eſt dubium, non ex deciſione Conciliatis Conſtitutionis dicto loco,ſed ex alio capite,ex prohibitione ſcilicet Concil.Trid.*ſeſſ.21. de reform.c.2.*& idem procedit in tenunciatione patrimonij, cuius titulo quiſpiam ordinatus eſt, niſi ſimul habeat alia bona, quibus à Religione egreſſus ſe ſuſtentare, & viuere poſſit. Ita Fr.Ludou.Miranda *d.q.23 art 5.*Sanchez,*d.c.5.n.40.& 45.* Fr.Barthol. de Vecchis *dict.diſp.8.dub.7. num.6.* Vnde nullatenus reciperem reſolutionem Fr.Emman.*quaſt.Regul.tom 1. quaſt.37. artic. 2.* aſſetentis beneficium neque infra duos menſes ante profeſſionem poſſe à nouitio renunciari, etiam cum ſolemnitate in dicta Conciliari diſpoſitione ſtatuta, quam quidem ſententiam duabus comprobat tationibus: *prima*, quia eſt ſimoniaca renunciatio hæc,eum illi inſit tacitum pactum, quod in quocunque euentu,quo renuntians non profiteatur, aut Religionem egrediatur, ille in cuius fauorem fuit facta,reddit ei iterum præfatum beneficium; quæ omnia proculdubio eſſe ſimoniaca aſſerit Fr. Ludou. Miranda *d.loco.Secunda* deinde ratio ab eo relata eſt,quod ſcilicet præfata renunciatio ex alio capite non valeret, quamuis ſimoniaca minimè eſſet,atque, quod qui beneficium recipit,non à renunciante,ſed à collatore recipit, atque inſuper certum eſſe beneficij collationem debere eſſe perpetuam,non autem temporalem; neque aliquam expreſſam addi poſſe conditionem, aut tacitam ſubintelligi: quare addit impoſſibile videri, quod valeat nouitius infra duos menſes à Concilio ſtatutos ante profeſſionem tenunciare, cum hoc euentu temporalis ſit collatio, & conditionalis, videlicet ſi ſubſequatur profeſſio: & ſic ſubiungit teſignationem etiam infra duos menſes ante profeſſionem fieri non poſſe, ſed etiam infra paucas horas ante illam, cum ſcilicet ad eam properat, eſtque teceptus à Monachis,ſuntque omnia parata, ita quod moraliter loquendo ipſa profeſſio ſubſequi indubitanter debeat. 20

Sed iis non obſtantibus,à reſolutione Garciæ *d.loco*, non recederem; & tationibus, quas adducit Fr. Emman. *dict.loco*, facilis patet reſponſio. Ad primam igitur dico non conſiderari illic ſimoniam, quia nulla emendi, vel vendendi voluntas adeſt, nullaque 21

conuentio,

conuentio, siue pactio de emendo, vel vendendo, neque præterea simonia confidentialis potest aliquo modo in illo casu considerari, ex alia eiusdem confidantiæ definitione relata per Flamin. *de confid. quæst.* 1. *num.* 19. maximè quod tacitum illud factum cum recipiente, quod à Fr. Emmau. præsupponitur iresse, reuera non est: tum quia ipse renuncians liberè, atque absolutè renunciauit: tum quia licèt professionem postea non emittat, non propterea dici potest beneficium regredi, atque iterum deuolvi ad ipsum renunciantem, cum ab ipso abdicatum nunquam fuerit: ita disponente Concilio, quod eff-ctum ipsius renunciationis suspendit ad tempus emissæ professionis, ac prohibet renunciationis admissionem, & beneficij collationem: Ad secundam verò Fr. Emman. rationem responderi potest, considerando differentiam inter renunciationem, & collationem; prohibet enim Concilium renunciationem fieri, nisi intra duos menses ante professionem, & huius effectum suspendit vsquequò sit emissa professio, ipsius verò beneficij renunciati collationem vetat, nisi professio antecedat, ex supra adductis, ac ita perpetuò tunc durabit, & cessabit Fr. Emmanuelis dubitatio, quomodo possit infra duos menses antea renunciari, & collatio esset temporalis vsque ad professionem, contra iuris dispositionem; namque ita renunciatio erit valida, & collatio non temporanea, sed perpetua, quia facta tempore, quo vacabat beneficium; sed eleganter respondet Campan. *d cap.* 3. *n.* 11. cuius verba hic transcribere propter eius singularem doctrinam operæ pretium duxi.

22 *Sextò* quæro, an supradicta Conciliaris dispositio comprehendat donationes inter viuos? Resp. quod sic, cum Nau. *cons.* 81 & 82. *de Regul. in nouis, & comment. de Regul. n.* 5. *in fine*, Menoch *de arbitr. casu* 436. *n.* 8. Molin. *de instit. tract.* 2 *disp.* 139. *col.* 9 *vers ambiget præterea*, Barth. à S. Fausto *lib.* 5. *q.* 180. Fr. Emman. *in sum. p.* 2. *c.* 7. *n.* 8. Sanch. *d. lib.* 7 *c.* 5. *n.* 20. Pereg. *d. c.* 1. *lit. G*, § 6. nouissimè Tamburin *d disp.* 4. *q* 10. *n.* 8. *in princip.* Ratio est, quia donatio & renunciatio pari passu ambulant, & quod de vna dicitur, in alia etiam procedit, vt docent Bald. *in l. illud, num.* 7. *de sacrosanct. Eccles.* Menoch *cons.* 900 *num.* 11. Honded. *consil.* 66. *num.* 79. Stephan. Gratian *discept. forens. cap.* 49. *numer.* 18. & 19. nouissimè Merlin. *de legitima, lib.* 1. *titul.* 2. *quæstione* 11. *numer.* 3. & 4. me citato *in hoc loco*, Nouar. *in lucerna Regular. verb. dispensatio bonorum, numer.* 2.

23 *Septimò* quæro an habeat locum in renunciatione officiorum publicorum temporalium, vt si nouitius esset tabellio, vel aliud huiusmodi officium haberet? Resp. affirmatiuè, si fiat renunciatio officij, quatenus statim transferatur in eum, in cuius fauorem fit renunciatio. Ita Sanch. *d. c.* 5. *n.* 43. Fr. Barthol. de Vecchis, *d. disp.* 8. *dub.* 7. *num.* 7. Tamburin. *d. disp.* 4. *q.* 10. *n.* 8. *vers. idem.*

24 *Octauò* quæro, an comprehendat fideiussorem? Resp. affirmatiuè, vt benè docent Sanch. *c.* 5. *n.* 34. Fr. Barthol. de Vecchis, *d. disp.* 8. *dub* 7. *n.* 8. Tambur. *d. q.* 10. *num.* 8. *vers. fideiussionem.*

25 *Nonò* quæro, an habeat locum in liberatione, qua nouitius tutorem, seu curatorem suum à reddendis ratiociniis liberat? Affirmatiuè resp. cum Nauar. *cons* 83. *de Regular.* & Fr. Barthol. de Vecchis, *d. disp.* 8. *dub.* 7. *num.* 9. vbi subdunt secus esse, si hæc liberatio facta sit à nouitio in testamento, non alterando naturam testamenti, Tamburin. *d. q.* 10. *num.* 8. *vers. comprehenditur.*

26 *Decimò* quæro, an sint aliquæ donationes, & contractus, in quibus præfata Concil. Trident. dispositio locum non habeat? Resp. nonnullas extare. *Primò*, non comprehendere eleemosynas per nouitios factas tradunt Garc. *d. cap* 9. *num.* 17. Azor. *instit. mo-*
ral. p. 2 *lib.* 13. *c.* 9. *q* 2. Fr. Barthol. de Vecchis *d. dub.* 7.
num. 11. *vers. ex dictis*, vbi intelligit de eleemosynis
paruis, vel moderatis: idem dicit Lezana *d. cap* 24.
num. 35. *vers. Possunt.* Tamburin. *d quæst.* 10. *n* 9 *Secund* 27
† non comprehendere donationem Deo, seu B. Ma-
riæ, vel Sanctis oblatam, tenet Fr. Emman. *quæst. Regul.*
tom. 2. *q* 47. *art.* 5. quem sequitur Sanch. *d. cap.* 5 *n* 28.
Tamburin. *d. q.* 10. *num.* 9. Quamuis Fr. Barthol. de
Vecchis *d dub.* 7. *num.* 11. *in princ.* contrarium teneat,
dummodo attentis facultatibus nouitij sit alicuius mo-
menti. *Tertio* † non comprehendere victum, & vesti- 28
tum, quem pro se tribuit nouitius monasterio, vt ex-
pressè habetur in dicto decreto, affirmant Fr. Barth.
de Vecchis *dub* 7. *n.* 11. Lezana *d c.* 24. *n.* 35. *vers. Idem*
dico. Quarto, non includi sub illo decreto, quod tribui-
tur monasterio, vel Monialibus in ipsa professione,
non pro ipsa, sed pro sustentatione nouitiæ, & Monia-
lium, & pro solemnitate, & festiuitate prof. ssionis, iux-
ta consuetum morem, resoluit Suar. *tom* 5. *disp.* 2. *sect.* 5,
n 15. & idem credit Sanch. *d. c.* 5. *n.* 22. de conuiuio fa-
cto in ingressu in nouitiatum, & de consuetis tunc da-
ri Monialibus. Tamburin. *d. q.* 10. *n.* 9. *in fine. Quintò*
† non comprehendi sub dicto decreto donationes, 29
oblationesve factas monasterio, seu Religiosis, aut
tutoribus, curatoribus, ac consanguineis nouitiorum,
bene notant Suar. *tom* 3. *de Relig lib.* 5. *cap.* 9 *n.* 16. Fr.
Barth. de Vecchis *d. dub.* 7, *num.* 14. Idem dicendum
de donatione facta à parentibus nouitij ex proptiis
ipsorum parentum bonis, non in dotem nouitij, ob-
seruat Sanch. *d. c.* 5. *num* 23. *Sextò* † non includere con- 30
tractus emptionis, venditionis, permutationis, locatio-
nis, & alios huiusmodi, quia in iis tantumdem recipit
nouitius quantum dat, ac proinde non efficitur paupe-
rior. Idem dicendum de contractibus in quibus expo-
nitur nouitius periculo lucri & iacturæ, quales sunt
contractus societatis, eo quòd non veniunt sub nomi-
ne renunciationis, vel obligationis, resoluunt Sanch.
c. 5. *n* 33. Fr. Barth. de Vecchis *d. dub.* 7. *n.* 15. Lezana *d.*
c. 24 *n.* 35. *vers. idem etiam dico.* Tambur. *d. disp.* 4. *q.* 10.
n. 11. Denique non comprehenduntur renunciationes,
donationes, vel cessiones iurium factæ per monaste-
rium Monialium capitulariter congregatarum de hæ-
reditate, quæ debebatur ingressuræ monasterium, Al-
uar. Valasc. *d. c.* 16 *n.* 28 *vers tertius modus*, Cabal. *cons.*
104. *n.* 1. Barbar. *de diuis. fruct. p.* 2. *c.* 2. *n.* 85. & 86. No-
guerol. *d. alleg.* 6. *n* 23.

Vndecimò quæro, an nouitius Canonicus vocandus 31
necessariò sit ad electionem Episcopi, aut alicuius beneficij Canonicis competentis? In qua quæst. ex eo quod verè Canonicus sit, illum vocandum esse tenent Archid. *in cap. beneficium n.* 2. *verb. assensus, de Regular. in* 6 Card. *in Clem. fin n.* 8 *quæst.* 10. *eod tit.* Bertachin. *de gabellis p.* 7. *princ. num.* 56. Mandos. *in casibus annalibus, n.* 66. *casu* 197. Verius tamen existimo, non esse vocandum, quamuis iure eligendi priuatus minimè sit, legitima namque Religionis causa ritè, & legitimè abesse censetur, gloss. *verb. conferendum in dict. cap. beneficium*, vbi Monach. *n* 2. & cæteri scribentes, Tap. *in authent. ingressi, verb sua, c.* 2. *n.* 8 *C. de sacrosanct. Eccles.* Læl. Zecch. *de Republ. Eccles. tit. de Regularib. cap.* 3. *num* 10. Azor. *instit. moral. part.* 1. *lib.* 12. *cap.* 3. *quæst.* 1. vbi etiam addit, prædictum nouitium non posse procuratorem constituere ad eligendum, vtpote qui necessariò ad electionem vocandus non est.

Duodecimò quæro, an donatio facta ob ingressum 32
Religionis cum pacto de non reuocando, & cum iuramento, reuocari possit? In qua Rota *in d. Romana donationis de Mongellis*, 14. *Ianuar.* 1636. coram *R P. D Carrillo*, affirmatiuè respondet, ex eo quia cùm facta fuerit ob ingressum Religionis, dicitur donatio causa motiua, cum eius effectus pendeat à professione, quæ dicitur mors ciuilis; & sic rectè potest

reuocari, non obstante pacto de non reuocando; cùm illud non operetur irreuocabilitatem, quotiescunque contractus, seu donatio irreuocabilitatem non patitur, prout in hoc casu, addicque iuramentum censeri appositum iuxta naturam donationis, quæ cùm sit reuocabilis, iuramentum pariter reuocabile censeri debet.

33 Pro complemento huius Alleg. aduertendum duxi, prædictum Concilij Tridentini decretum non habere locum in nouitiis Societatis IESV, qui possunt renuntiare bonis in fauorem Societatis, vel cuiuscunque, non seruata ea forma, nec expectato bimestri ante professionem, vel ante vota biennij, ex constit. eiusdem Societatis, quæ omninò per decretum Concil. *in d. c. 16. vers. per hae*, ac Summos Pontifices Pium V. Gregor. XIII. & sequentes approbantur. Quare ita sustinent Fr. Emman. *tom. 2. q. 47. art. vltim.* Emman. Sà *verb. religio, n 5.* Molina *de iustit. d. tract. 2. disp. 139. vers. antequam*, Less. *d lib. 2. c. 41. dub. 4. n. 41* quos refert, & sequitur Sanch. *d. c. 5. n. 9.* me citato *in hoc loco*, Alzed. *d. p. 2. c. 8. n. 45.* Nouar. *d. verb. Renunciatio bonorum, n. 13.*

ALLEGATIO C.

Episcopus quando voluntatem Virginum Deo dicandarum explorare debeat?

SVMMARIVM.

1 *Episcopus, vel illo, impedito eius Vicarius, aut ab eis deputati quomodo voluntatem virginum Deo dicandarum explorare teneantur, ostenditur.*

2 *Doctores referuntur materiam tractantes Concilij Trident.* sess. 25. de Regular. c. 27.

3 *Puellis quæ sumpserunt Sacrum habitum in aliquo Monialium monasterio, debet ab Ordinario certus dierum numerus præfigi, intra quem deberent declarare vtrum velint professionem emittere, vel non.*

4 *Voluntas puellæ Deo dicandæ exploranda est per Episcopum, tam ante susceptum habitum, quàm postea ante professionis emissionem, tam in monasteriis sibi subiectis, quàm in aliis ab eius iurisdictione exemptis.*

5 *Ordinarius non debet explorare voluntatem puellæ, quæ habitum recepit in monasterio, vel petitionem illius, qui vult illam in vxorem ducere, sed expectandum tempus faciendæ professionis.*

6 *Episcopus non ingreditur clausuram, sed stat ante fenestellam cancellorum, cùm explorat puellæ voluntatem.*

7 *Puella inclusa per vim monasterio, debet inde educi; si tamen monialis effici velit desiderij sui compos est facienda, licet eius pater contradicat.*

8 *Vicarius generalis voluntatis virginis explorationem facere non potest, nisi Episcopo impedito.*

9 *Exploratio prædictarum si neutra fiat, non est professio nulla.*

10 *Episcopus potest animaduertere contra Abbatissas, aliasque superiores habitum Sacrum dantes, vel patientes profiteri Moniales absque dicta exploratione.*

11 *Doctores de materia & intellectu Concilij Tridentini* sess. 25. de Regular. capit. 7. *agentes, referuntur.*

12 *Abbatissa debet eligi non minor annis 40. & quæ octo annis post expressam professionem laudabiliter vixerit.*

13 *Illegitima absque dispensatione Papæ non potest de iure in Abbatissam eligi.*

14 *Abbatissæ, seu Priorissæ officium habere non possunt illæ quæ Virgines non sunt.*

15 *Bigama Monialis absque Apostol. dispensatione in Abbatissam eligi non potest.*

16 *Infamis non potest in Abbatissam eligi.*

17 *Abbatissæ debent eligi per vota secreta.*

18 *Abbatissarum in electione possunt vota per Episcopum vnà cùm Vicario, vel alio iure assumpto oretenus accipi.*

19 *Schedula pura & simplex ostensio secretò facta ab aliquo ex electoribus non tollit, quin electio subsequens immediatè sit secreta.*

20 *Electio reputatur secreta, & canonica si electi fuerint à superioribus aliqui, qui vota omnium eligentium recipiant.*

21 *Eligentes per schedulam aliquo patenti signo signatam faciunt electionem non secretam, & peccant mortaliter.*

22 *Electio quando sit nulla, ostenditur in casu occurrenti.* & num. 23.

24 *Abbatissa in electione ex tripartito numero Monialium duæ partes concurrere debent.*

25 *Electio officialium, qui administraturi sunt monasteriorum bona, ad monasterij spectat Superiores.*

PERTINET ad Episcopum, vel eo impedito ad eius Vicarium, aut aliquem eorum sumptibus ab eis depu[illegible], explo- 2
rare virginis voluntatem diligenter [illegible] coacta, an seducta sit, an sciat quid agat? Et si voluntas eius pia, ac libera cognita fuerit, habueritque conditiones requisitas iuxta monasterij illius, & Ordinis regulam, nec non monasterium fuerit idoneum, liberè ei profiteri liceat, & Præfecta monasterij vno mense antè de huiusmodi professione significare debet Episcopo, alioquin possit suspendi ab officio ad libitum Episcopi, vt disponit Concil. Trid *sess. 25. de Regul. cap. 17.* † de cuius materia vide Zerol. *in* 2
praxi Episcop. part. 1. verbo moniales, pag. 232 & pag. 258. vers. ad 14. Fusch. *de visitat. lib. 2. cap. 18. n. 40.* Piasec. *in praxi noua Episcop. part 1. cap. 3. num. 55. vers. explorare*, Azor. *Institut. moral. part. 1. lib. 12. c. 1. col. 1160* Fr. Emman. *quæst. Regul. tom. 1. q. 11. art. 2.* Fr. Ioan. de la Cruz *de statu Religionis, lib. 1. c. 8. in fine.* Fr. Ludouic. Miranda *de sacris Monialibus, quæst. 8. art. 2.* nouissime D. Hieron. Venero & Leyua *Archiepiscopus Montis Regalis, in examine Episcoporum lib. ... c. 25.* Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauar. lib. 2. tit. 18. l. 7. de Religionib. num. 37. & 44. cum seqq.* Sanch. *in præcepta Decalogi lib 4. cap. 18. num. 32. cum seqq.* Campanil. *in diuersorio Iuris Canonici, rubr. 12. cap. 16. à num. 11.* nouissimè me citato *in hoc loco*, Nouar. *in Lucerna Regular. verb. exploratio.* Laurent. de Peirinis *in formular. Regul. lit. M. capit 6 num 2.* Hieron. Roder. *in compend. quæst. Regul. resol. 101. num. 81. cum sequent.* Gauant. *in man Epis oper. verb. Monialium receptio, à num 21.* me citato *in hoc loco*, Lezana *in sum. quæst. Regular. cap. 25 num. 21.* Prohibere igitur poterit Episcopus Abbatissis, & aliis Superioribus Regularibus Monialium ipsis Regularibus subiectarum sub censuris, & aliis pœnis sibi beneuisis, ne quæ puella professionem emittat, nisi prius explorata illius voluntate ab Ordinario, ad præscriptum Concil. *in Burgen. 4. Decembr. 1617.* resoluit nouissimè Tamburin. *de iure Abbatissarum disput. 3. quæst. 2. n. 8 cum sequentibus*, & hac de re *eadem Sacra Cong.* sic censuit.
† *Puellis, quæ sumpserunt sacrũ habitum in aliquo mo-* 3
nasterio, debet ab Ordinario certus dierum numerus, 15. vel 20. præfigi, intra quẽ debeant declarare, vtrũ velint

professionem

professionem emittere, vel non: & si noluerint, remittenda sunt ad domos consanguineorum, vel affinium, refert Campanil. *d.c.16. n.16.* postquam Episcopus hac de re certior factus fuerit intra 25. dies, examen hoc perficere tenetur, quibus elapsis amplius de eo se non intromittat, decisum referunt Armendat. *d.loco, n.45.* & Gallet. in *margarita casuum conscient. verb. Nonitij vlt.* Campan. *d.c.16.n.10.* Tambur. *d.q.2.n.10.*

4 Voluntas puellæ exploranda est, non solùm quando professionem emittere procurat, de quo casu loquuntur supra citati Doctores, sed etiam quando habitum suscipere intendit, ita vt spectet ad Episcopum, tam ante susceptum habitum, quàm postea ante professionis emissionem dictæ puellæ voluntatem explorare, non obstante quod monasterium sit Regularibus subiectum, vel aliàs ab eius iurisdictione exemptum; & si prior exploratio non fuerit facta, sufficit quod fiat secunda, & hoc totum fuisse decisum referunt Piasec. *d loco*, Campanil. *dict. cap.16. n.10. & 11.* Armendar. *d.loco, n.37. 46. & 50.* Dicunt Fr. Emman. *quæstion. Regul. tom.3. quæst.12. art.2.* Miranda *de Monial. q.8. artic.4.* Laurent. de Peirinis *d.c.n.2.* quod vsu iam receptum est, saltem in Hispania, semel tantùm, id est ante professionem dictas puellas examinare; consuetudine enim videtur receptum, quod solùm semel ante professionem examinentur, Miranda *in tr. de sacris Monial. q.8. art.4.* Antonin. Diana *in resol. moral. tract.2. de dub. Regul. resol.47.* Lezana *d.c.25. n.12. vers. consuetudine.*

5 Ordinarius non debet explorare voluntatem puellæ quæ habitum recipit in monasterio ad petitionem illius, qui vult illam in vxorem ducere, sed expectandum tempus faciendæ professionis, & tunc si sit suspicio, quod instigatur à Monialibus, pro suo officio curabit inde duci ad exteriorem Ecclesiam monasterij, vel in aliam propinquiorem, & commodiorem, prout magis conuenire iudicauerit, vbi voluntatem eius exquirere possit. At si nulla sit suspicio, & nullam aliam iustam causam subesse apparebit, tunc non in alio loco quàm ad crates ferreas monasterij voluntatem puellæ explorabit: ità decisum referunt Armend. *d.loco, n.48.* Campan. *d.c.16.n.15.*

6 In hac voluntatis exploratione; seu alio simili actu cum fit in ipso monasterio, Episcopus non ingrediatur clausuram, sed stet ante fenestellam cancellorum examinando mentem ipsius puellæ, vt aduertit Fuscus *d.n.40. in fine*, & referunt decisum Campan. *d.n.5.* Lezana *d.c.25.n.12. in fine*, Gauant. *verb. Monialium professio, n.14. & 15.* me citato *in hoc loco*, Nou. *in Lucerna Regular. verb. clausura, n.6.*

7 Puella inclusa per vim in monasterio, debet inde educi, & si quid damni ob eam causam passa est, curare debet Episcopus, vt indemnitati eius prouideatur eorum impensis, qui talem illuc intulerunt, qui debent etiam seuerè castigari, sed puella, si Monialis effici velit, desiderij sui compos est facienda, licèt pater eius contradicat, refert decisum Campanil. *d.c.16.n.12. prope finem.* De pœnis impositis contra cogentes aliquam virginem, vel viduam, aut aliam mulierem ad ingrediendum monasterium, egi *in alleg.50.n.147.*

8 Huiusmodi voluntatis explorationem non potest facere Vicarius, nisi Episcopo impedito, iuxta Sacri Concilij dispositionem, & notant Sbroz *de officio Vicarij lib.2. q.207.* Narbona *de appellat. à Vicario ad Episcopum, part.1. n.237.*

9 Si verò Antistes alteram, vel neutram prædictarum explorationum fecerit, contra Concilium fecisse censuit *Sacra Congregatio*, addens ab istis Sacris Virginibus, à quibus non solùm habitus est susceptus, sed iam professio facta sine prædicto examine, nihil Ordinarium debere sciscitari, sed permittere eas in suo statu permanere. Vnde defectum huius examinis non irritare professionem Monialis, me citato *in hoc loco*, resoluit Lezana *d.c.23.n.20. in fine*, & Tambur. *de iure Abbatissar. disp.6. q.3. n.6.* In Abbatissas tamen animaduertere posse ait, debereque per earundem Ordinarium Moniales, earumque Superiores admoneri ne Virginibus dent sacrum habitum, nec eas patiantur in Religione profiteri, nisi prius voluntas earum perspecta sit, & explorata ab eodem Ordinario, † & ipsum 10
posse contrafacientes coërcere non solùm pœnis à Concilio Tridentino statutis, & præscriptis, sed etiam Ecclesiasticis censuris, & aliis iuris remediis, non obstantibus quibuscunque priuilegiis, refert Campanil. *d.c.16 n.1.* Ex Sanch. aduertit Laurent. de Peirinis *d.c.6.n.2. vers. & addit.* quod omissio talis examinis est quidem peccatum mortale ex genere suo, tam ex parte puellæ profitentis, quàm ex parte Abbatissæ recipientis: nam contrauenire Concilio generali in re graui, qualis censetur à Concilio res ista, vt patet ex appositione pœnæ suspensionis, quæ res grauis est, peccatum mortale est, non tamen professionem irritat, quia Concilium id non dicit, & cum simus in odiosis, non debet fieri extensio, Lezana *d.sum.n.26.c.17. vers. tenetur.*

Ad Superiores, & Prælatos Monialium pertinet earum dotes taxare, vt resoluit Tamburin. *de iure Abbatissar. disput.5 quæst.5. num.1.* vsus enim iam obtinuit, vt mulieres, quæ Deo dicantur, suas dotes habeant pro sua sustentatione, & vestitu, Miranda *de sacris monial. q.8 num 8.* Tamburin. *d.disp.5.q.2.n.1.* & sic in pactionibus, & conuentionibus super dotibus huiusmodi factis nulla committitur simonia, dummodo sit pro sufficienti, & congruenti earum sustentatione, & non tanquam pretium, vt pariter obseruat communis Ecclesiæ vsus, & consuetudo, Suar. *tom.1. de Relig. lib.4. cap.17.n.16. & tom.3. etiam de Relig lib 3 cap.9. num.15.* Surd. *de aliment. tit.9 q.27. num.5.* Miranda *d. quæst.8. art.6. & 7.* Less. *de Iustit. lib.2. cap.35. dub 13. num.15.* Hieron. Roder. *in compend. quæst. Regul. resolut.54. num.1.* Barthol. de Vecchis *in praxi nouit. disp.1. dub.3. n.5.* Portel. *in addit ad dubia Regul. verb. Moniales, num 19.* Diana *moral. resol. tract.2. de dub. Regul. resol.100.* Ripa *de simon. part.1. art.3. num.17.* Tambur. *d. disp.5. q.2.* In qua quidem dote constituenda pro Monialibus nubentibus sponso cœlesti, seruanda est moderata monasterij consuetudo, & in minori quantitate quàm vbi mulieres nubunt terrestri sponso, Anna *sing 11* Riminald. *consil.85. n.21. & consil.466. num.2.* Vrsill. *ad Afflict. decis.136. num.3.* Vincent. de Franch. *decis.44 num.2.* Giurba *ad consuet. Messanens. cap.3. glos.3. num.35.* Franc. Anton. Costi *cons.25. n.31.* Rota *dec.149. numero 5 part.2. recentior.* eadem Rota *in Romana dotis, 14. Martij 1635.* coram *R.P.D. Merlino*, impressa per Tamburin. *post d. tractatum decision.11. num.19.* qui *d.disp.5.q.4. num.6.* aduertit posse Superiores Monialium in aliquibus casibus taxam dotium limitare iustis concurrentibus causis, etiam inscijs & contradicentibus Monialibus, dummodo sufficiens semper remaneat quantitas pro sustentanda Moniali & *num.7.* subdit pro tertia Sorore Moniali & pro supernumerariis duplicem eleemosynam, hoc est duplicatam summam eius, quæ in receptione Monialis intra numerum dari consueuit, solui debere, & *n.8.* tenet tertiam sororem carere suffragio in Capitulo quousque altera ex duabus primis eius sororibus decesserit.

De ætate & qualitate eligendæ in superiorem.

CVm *alleg.102. num.46.* ex dispositione Concil. 11
Trid. *sess.25. de Regul. cap.6.* dixerim Episcopum, siue alium Superiorem, qui electioni eligendæ in superiorem Monialium præest, claustra monasterij non ingredi, sed ante cancellorum fenestellam vota singula-

rum audire & recipere debere, nisi prudenter iudicet, non posse fieri canonicè dictam electionem ipsis non instantibus, & nouissimè Greg. XV. in sua Constit. de priuilegiis exemptorum, incip. Inscrutabili, Nonis, Februar. 1621. decreuerit vt possit Episcopus vnà cum superioribus Regularibus electioni quarumcunque Abbatissarum, siue per se, siue per alium interesse, & in resp. ad dub 15. super eadem constit. Sacra Congreg. respondetit, teneri Regulares Episcopo significare diem electionis Abbatissæ, eumque vsque ad præfinitum temporis expectare, si antè ipse expresse declarauerit se vti velle facultate sibi hac in parte attributa, Abbatissarumque electionibus per se, vel per alium interesse ac præsidere, vt refert nouissimè Tamburin. de iure Abbatissar. disp. 28. quæst. 5. Operæ pretium duxi aliqua de ætate & qualitate eligendæ in Superiorem breuiter percurrere, vt Episcopus quæ efficere debeat non ignoret & in primis commendo dispositionem Concil. Trid. dict. cap. 7. hac de re editam, ac Doctores de eius materia agentes, ex quibus videri possunt Fr. Emman. qq Regul. tom. 1. quæst. 15. art. 3. Zerol. in praxi Episcop. p. 1. verb. Abbatissa, §. 1. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 13. c. 10. a princ. Zipæ. in analytica postremi iuris Ecclesiast enarrat. sub tit. de elect. n. 9. Piasec. in praxi Episcop p. 1 c. 2. de Benedict Episcopi, n. 3. pag. 71. & p. 2. c. 3. n. 57. Francisc. Leo in thesauro fori Ecclesiast. p. 2. c. 1. n. 43. cum sequentibus, Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib 30. tr. 3. n. 166. in princ. Nicol. Garcia de benef. p. 7. c. 4. n. 40. & 41. Viuian. in praxi Iurispatron. p. 2. lib. 5. c. 5. n. 7. cum sequentibus, Aloys. Ricc. in dec. Curiæ Archiep. Neapol. p. 4. dec. 281. n. 3. & dec. 309. Campan. in diuers. Iuris Canon. rubr. 7. c. 6. n. 89. Homob. de Bonis de Examine Ecclesiastico p. 2. tr. 22. c. 3. q. 15. suppos. 4. nouissimè Lauret. de Franchis in controu. Episc. & Reg. pag. 153. cum seq.

12 Primò circa qualitatem personæ aduerto, eligendam esse in Abbatissam, seu Priorissam, Præfectam aut Præpositam, non minorem annis quadraginta, & quæ octo annis post expressam professionem laudabiliter vixerit, vt disponit Concil. Trid. d. c. 7. in princip. Portel in d. b Regul. verb. Abbatissa, 3. nouissimè me citato Tamburin. de iure Abbatiss. disp. 28. q. 2. n 4. & Molfes. in sum. Theolog. moralis, tr. 6. c. 7. n. 46. Lauret. de Franchis dict loco, pag. 154. in resp ad 1. Suar. tom. 4. de Relig. tractat, 8. lib. 2. cap. 6. à n. 7. Lezana in sum. quæst. Regular. cap. 26. n. 3. Circa quam ætatem non posse Episcopum dispensare, refert decisum Armend. in addit. ad recopil. legum Nauarra, lib. 1. tit. 18. l. 7. de Episcopis, n. 102. & obseruant Azor. instit. moral. part. 2. lib. 6. c. 5 quæst. 9. Fr. Sigism. à Bononia de elect. dub. 62. num. 6. Aloys. Ricc. dict. Neapol. decis. 309. n. 9. part. 4. Nicol. Garc. d. c. 4 n. 71. vbi etiam asserit prædictos 40. annos debere esse completos. Quod si his qualitatibus non reperiatur præditus in eodē monasterio, ex alio eiusdem Ordinis eligi possit. Si hoc etiam incommodum Superiori, qui electioni præest, videatur, quod ex iis, quæ in eodem monasterio annum vigesimum excesserint, & quinque saltem annis post professionem rectè vixerint, Episcopo, vel alio Superiore consentiente eligatur, statuit Concil. Tridem. citato loco, refert Lauret. de Franchis vbi suprà pag. 555. in resp. ad 1. vers. anno. Nulla tamen erit Abbatissæ electio, quæ ætatem quadraginta annorum requisitam non habeat, si in monasterio non desunt aliæ Moniales quadragenariæ, atque habiles, licèt non adeò idoneæ sicut electa. Ita censuit Sacra Congregat. Concilij in Viterbiensi, 16. Maij 1623.

13 Secundò seclusis Religionum priuilegiis illegitimam non posse absque dispensatione Papæ in Abbatissam, vel Priorissam eligi, tenent glos. in Clem. attendentes, §. statuimus, de statu mon. Gironda de priuil. num. 1502. Majol. de irregular. lib. 1. cap. 10. fine. Mandos. de Signatura gratiæ tit. de dispens. super defectu natal. in pne, Nauar. in man. cap. 27. num 201. & comment. de Regular. num. 60. Suar. tom. 5. disp. 50. sect 5. n. 11. Flamin. de resignat. benefic. lib. 3. quæst. 22. num. 11 Sayr. de censur. lib. 6. cap. 11. num. 3. in fine, Bellet. disquisit. clerical. part. 1. tit de discipl. cleric. §. 3. n. 5. Tamburin. dict. disp. 18. quæst. 11. Sanch. in præcepta Decalogi, tom. 2. lib. 5. cap. 5. n. 19. & 20. Sanctarel. var. resol. quæst. 40. num. 7. Castellin. de elect. cap. 17. num. 5. Homobon. de statib. parte 1. cap. 24. Nald. in sum. Abbatissa, num. 2. Azeued. consil. 24. num 8. Ego ipse in collectan. ad cap. 1. num. 7. de filiis Presbyt.

Contra Fr. Emman. qq. Regular. tom. 1 q 13. art. 1. Portel. in dub. Regul. verb. Abbatissa n. 6. Miranda in tract. de monialib. q. 6. art. 3. Hieron. Roder. in Compendio qq. Reg. res. 2. n. 21. Lezana d. c. 26. n. 6. Diana moral. res. part. 3. tract. 1 res. 101. existimantes Monialem illegitimam posse esse absque dispensatione Abbatissam.

14 Tertiò non solas illegitimas, sed etiam quascunque quæ Virgines non sunt, excludi ab, Abbatissæ, seu Priorissæ officio, per cap. immaculas, 20. q. 1. & cap. 21. q 7. tenent post glossas, & Ordinarios Iuris Canonici, Mandos. de signatura gratiæ, tit. dispensatis pro corrupta, statim in princ. & § seq. & in addit. ad Lap. alleg. 60. litt. N. Selu. de benefic. par. 4. q. 7. n. 7. Majol. de irregul. libr. 1. cap. 29. n. 13. Viuald. in candel. aureo par. 3. cap. 5. n. 13. in 2. edit. Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 2. q. 54. art. 3. Tamburin. d. disp. 28. q. 12. à princ. Homobon. de statib par. 5. cap. 24. Lauor. lucub. tom. 2. titul. 4. cap. 24. num. 10. Castellin. de elect. cap. 17. n. 5. 14. & 17. Diana dict. p. 3. tr. 2. res. 99. Lauret. de Franchis vbi supra, pag. 158. in resp. ad 6. Lezana d. c. 26. num. 5.

Contra Sanch. in præcepta Decal. tom. 2. lib. 5. c. 5. n. 22. Portel. in dubiis Regularib. verb. Abbatissa, post n. 10. existimantes ad Abbatissæ munus non desiderari virginitatem, nisi vbi mos esset impertiendi Abbatissis benedictionem specialem Virginum propriam, seu consecrationem.

Sed an quis habeat in hoc casu facultatem dispensandi, solet ab aliquibus in dubium reuocari? In quo magis communis tenet solum Papam dispensare, vt resoluunt Castellin. in tract. de elect. cap. 17. num. 13. Lauor. var. lucubrat. tom. 1. tit. 4. c. 24. n. 10. Tamburin. dicta disp. 28. q. 12. n. 1. vers. quod intellige, asserentes declarasse Sacram Congregat. Concilij, quod si vidua monasticum habitum assumat, ad Abbatissæ, aut Priorissæ munus obeundum absque Sedis Apostol. dispensatione eligi non potest.

15 Quartò, bigamam Monialem absque Apostol. dispensatione in Abbatissam eligi non posse, per c. 2. 78. dist. 1. asserunt Majol. d. c. 19. n. 14 & Viuald. d. cap. 5. n. 8. obseruantes quoad hunc effectum dici etiam bigamam, quæ post castitatis votum prævaricata est, refert Sanch. dict. cap. 15. num. 23. Lezana dict. cap. 26. num. 7. me citato Tamburin. d. disp. 28. quæst. 3.

16 Quintò, infamem non posse in Abbatissam eligi resoluunt Majol. d. cap. 19 n. 12. & 13. Viuald. d. c. 5. n. 21. Sanch. d. c. 5. n. 24. extendentes, siue infamia sit iuris, siue facti, Lezana d. c. 26. n. 7. in fine, Portel. in dub. Regul. verb. Abbatissa, n. 1.

17 Per vota secreta, ita vt singulorum eligentium nomina nunquam publicentur, debere eligi huiusmodi Abbatissas, atque alias Præpositas, statuit Concil. Trident sess 25. de Regul. c. 6. in princ. vbi quamuis disponatur, quod omnes electiones Regularium debeant fieri per vota secreta, non tamen censetur sublata forma,

cap.

cap. quia propter, de elect. sed adhuc in suo robore perseuerat: ita sentiunt Fr. Emman. *in sum. p.1.c.* 102.*n.*2. Zerola, *in praxi Episcop p.1. verb. Abbatissa*, §.6. Azor. *instit. moral part.* 1.*lib.* 13.*c.* 10.*q.*2 Fr. Sigism. à Bononia *de elect. dub.* 27.*n.*10.& 11. & tentum fuit in Rota, *in Meten. Monasterij*, 5. *Iulij* 1621. *in fine, vers. denique*, coram *Reuerend. D Coccino*, & iterum *in Treueren. Abbat. S. Maximini*, 10. *Nouembris* 1624. coram *eodem*, apud Massobr. *in praxi habendi concursum praelud.* 8. *in princip. num.* 68. Quamuis contrarium, immò dispositionem text. *in d. cap. quia propter*, modò sublatam esse per Concil. *dict. cap* 6. teneat Fr. Ludouic. Miranda *in man. Pralat tom.*2.*quast.*23.*art.*15.*conclus.*2. *circa med.* Electionem Abbatissæ factam per vota non secreta per ignorantiam Decreti Concilij *d. cap.* 6. non valere, nec Episcopum posse dispensare, vt valeat, referunt Aloys. Ricc. *Neapol. decis.* 197. *num.*7. *p.*4. & Sigism. à Bononia *dub.* 31.*n.*10. Molfes. *in sum. Theolog. moralis, p.*1.*tr.*6. *c.*16. *n.*156. Nouar. *in singul. Canon. concl.* 86.*n.*6.

18 In electione Abbatissarum, vel alterius Superiorissæ posse vota per Episcopum vnà cum Vicario, vel alio Viro assumpto oretenus accipi, referunt decisum Gal. *in margarita casuum Conscientia, verb. Abbatissa*, Nicol. Garc. *de benefic. part.*5.*cap.*4. *n.* 189. Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. res.* 637. *in* 2. *edit.* Castellin. *de elect. cap.*4.*n* 4. Fr. Sigism. à Bononia *in simili tract. dub* 27. *num.* 11. Hieron. Roder. *in compendio qq. Regular. res* 2 *num.* 22. nouissimè Tamburin. *d. disput.* 28 *q.*4.

19 Priuam & simplicem ostensionem schedulæ, secretò factam ab aliquo ex electoribus ad effectum, vt videat quem ipse eligat, non tollere quin electio subsequens immediatè sit secreta, tradunt Nauar. *cons.*7. *in antiquis, alias* 4 *in nouis, de elect.* Fr. Emmanuel *in sum. p.*1. *cap.* 102. *de elect n.*4. Castellin. *d. cap.*5.*n.*3. obseruantes eo casu electionem esse irritam, & nullam, quando electorum vota culpâ, & dolo totius, vel maioris partis Monasterij, seu Capituli publicarentur, vel quando manifestatio vnius, vel plurium votorum est realis causa, vel præsumptiua rationabiliter, quod electio sequatur in hanc, vel illam personam particularem ex vi illius ostensionis, quo casu loquitur Rota *in d. Treuer. Abbatia S. Maximini*, apud Massobr. *d. prael. c.*8 *in princip. n.*53.& *n.*97. resoluens electionem esse nullam, etiamsi vnicum tantum suffragium publicetur. Nam ita strictè dispositio Concilij citato loco est intelligenda, vt si post electionem factam in Bullis confirmationis, seu patentibus exprimerentur nomina eligentium, electio esset nulla, vt refert decisum Castellin. *d. cap.*4. *num.* 61.

20 Si electi fuerint à superioribus aliqui, qui vota omnium eligentium recipiant, electionem reputari secretam & Canonicam, referunt decisum Nicolaus Garcia *d. cap.*4.*num.* 189. Aloys. Ricc. *in dec. Curia Archiep. Neapol. decis.* 197.*n.*2.*p.*4 Castellin. *de elect. cap.*4. *num.*4 Fr. Sigism. à Bononia *in simili tractat. dub.* 27. *num.* 11.

21 Eligentes per schedulam aliquo patenti signo signatam, vt innotescat scrutatoribus, vel vni ex illis, quod talis elector eligit illum nominatum ex schedula, facere electionem non secretam, & peccare mortaliter, ac proinde sic electum factum de hoc certum teneri resignare Prælaturam, siue officium, vel petere à Sanctissimo confirmationem cum dispensatione, referunt decisum Laurent. de Peirin. *tom.* 1. *de Religioso subdito, & Pralato, quast.* 1. *de obedientia, cap.* 21. Castellin. *d. c.*4.*n.*61. & dicit Fr. Emmanuel *quast. Regular. tom.*2.*q.*52.*art.*9. quod intentio Concilij *d. c.*6. fuit statuere, quod monasteria facerent electiones secretas in hoc sensu, id est quod non permittant fieri aliquid, ex quo publicari possunt nomina eligentium, & si tale quid factum fuerit, electio non valet, subdens ex doctrina Nauar. *cons.*4. *in antiq.* aliàs 9. *in nouis, de elect.* quod hoc habet locum in electione per scrutinium, non autem in electione per compromissum.

Electionem esse nullam, quando aliqui ex electoribus vnicam schedulam recipiunt vnico nomine scriptam, & nomen electi notum scribæ, vel alteri reponunt in capsula; similiter qui accipiunt de manu scribæ duas schedulas, & vnam quam voluerint, reponunt, alteram scindunt, quia scriba potuit reuelare talem, qui non habuit nisi vnam schedulam, vel talem, qui non habuit duas, referunt decisum Nicol. Garcia, *d. c.*4.*n.* 193. Aloys. Ricc. *dict. Neapol. decis.* 197.*n* 8.*p.*4. Castellin. *de elect. cap.*5. *num.*25. Fr. Sigism. à Bononia *in simili tract. dub.* 31.*num.*6. & tenuit Rota *in d. Treuer. S. Maximi*, apud Massobr. *d praelud.* 8 *n.*69. 22

Vtrum autem in electione Superiorum Regularium præsidens Capitulo possit præcipere scrutatoribus sub præcepto sanctæ obedientiæ, & pœna excommunicationis latæ sententiæ ne recipiant suffragia oretenus tradi solita pro aliquibus vltra certum numerum electionis insufficientem, sed eo completo dicant electoribus ad aures, vt seruari dicitur, vt dent aliis eorum vota, & an electio hoc modo celebrata sit valida? *Congregatio Concilij censuit de anno* 1625. *hanc eligendi rationem, qua libertati electionis, ac naturali consensui aduersatur, omnino improbari, electionesque hactenus celebratas, si scrutatores pracepto Superioris obtemperantes singulorum eligentium vota non receperint, pro Canonicis non haberi*, refert Castellin. *d. c.*4. *n.*66. 23

Ex tripartito numero Monialium duas partes concurrere debere in electione Abbatissæ, nisi alia fuerit loci consuetudo, & si fuerint discordes, posse Episcopum nominare vnam, quam magis idoneam iudicauerit, asserit decisum Piasec. *in praxi Episcop. p.*1.*c.*3.*n.*57. *vers. in monasteriis*, quem refert Zipæ. *d. n.*9. *vers. Abbatissa, in fine*, latè me citato Tamburin. *d. disp.* 28. *q.*9. Quamuis Miranda *de sacris Monial. q.*7.*art.*4.*in concl.* teneat quod ad validitatem electionis cuiuslibet in omnibus monasteriis Monialium sufficiat habere maiorem suffragiorum numerum, dummodo ipsa sint legitima. 24

Electio officialium, qui administraturi sint monasteriorum bona, ad monasterij spectat Superiores, & ideò licèt Episcopus sit eius Superior, ipsi tamen possunt eligere officiales, vt refert decisum Armend. *in addit. ad recopil leg Nauarra, lib.*2.*tit.*18.*l.*7. *de Religionib. n.*4. & Lauer. de Franchis *vbi supra, pag.*164. *in resp. ad* 1. 25

ALLEGATIO CI.

Episcopus circa Regularium professionem an aliquam habeat potestatem.

SVMMARIVM.

1 *Ordinarius potest professionem ante expletum decimumsextum annum factam nullam declarare.*

2 *Professionis nullitas si proponatur coram Ordinario, & superiore Regulari, debet intra biennium terminari, quia subintrat dispositio Concilij* sess. 24. *de reformat.* cap. 21.

3 *Profiteri nullus valet expressè, nec tacitè ante decimum*

cimum sextum annum expletum, & professio antea facta ipso iure est nulla.

4 *Doctores referuntur agentes de materia Concilij Trident.* sess.25. de Regular. cap.15.

5 *Milites Regulares non comprehenduntur decreto Concilij Trid.* sess.25. de Regular. cap.15.

6 *Milites S. Stephani non comprehenduntur sub dispositione Concilij* sess. 25. de Regular. capit.15.

7 *Fratres tertij Ordinis non ligantur dispositione Concilij* sess.25. de Regular. cap.15.

8 *Hierosolymitani Milites ex nouo ipsorum statuto comprehenduntur sub decreto Concilij Trident.* sess.25. de Regular. cap.15.

9 *Puella ad professionem ante decimumsextum annum admitti non potest.*

10 *Dispensari non potest, vt puella, que duodecimum annum non compleuit, possit habitum in monasterio suscipere.*

11 *Puella in ætate duodecim annorum matrimonio coniuncta, si religionem sit ingressa, cogendus sponsus per quatuor annos expectare vsquedum illa profiteatur.*

12 *Professio Monachi facta ante decimumsextum annum est nulla.*

13 *Professionem quorum dierum defectus nullam efficiat, ostenditur.*

14 *Professionem ante decimumsextum annum expletum, vel intra annum probationis validè emittere potest, qui ex voto Religionem ingreditur.*

15 *Professio, quæ in quibusdam Religionibus facienda est in decimo octauo ætatis anno, si fiat ante illud tempus, post tamen decimumsextum à Concil. Trid. expressum, valida est.*

16 *Annum probationis ante professionem emittendam debet habere Religiosus, aliàs professio esset nulla.*

17 *Professio intra annum probationis emissa nullum obligat, nec in specie, nec in genere Religioni, nec etiam in foro conscientiæ.*

18 *Professio durante anno nouitiatus emissa non potest haberi rata, nisi accedat Papæ dispensatio de consensu recipientium, & receptorum.*

19 *Annus probationis incipit à die susceptionis habitus, siue ab eo die, quo communem sequitur aliorum Religiosorum vitam.*

20 *Annus bissextilis an sit integrè finiendus ad professionem emittendam, ostenditur.*

21 *Annus 1582. à quo Greg. XIII. abstulit decem dies, integer reputatur ad sacros Ordines, & ad quacunque officia, vel beneficia.*

22 *Professio facta in vltimo anni die non est inualida.*

23 *Annus probationis debet esse continuus, & non sufficit interpolatus.*

24 *Tempora non coniunguntur in nouitio pro complendo anno probationis.*

25 *Absentia triuna dierum à Conuentu interrumpit annum probationis.*

26 *Professio Monachi ob non seruatum annum probationis intra claustra monasterij, dicitur nulla.*

27 *Anni probationis pars si extra monasterium iusta de causa cum habitu de Superioris licentia habeatur, non per hoc dicitur discontinuatus.*

28 *Licentiam ad exeundum in anno nouitiatus, vt ille non interrumpatur, concedunt Ministri Prouinciales.*

29 *Habitus Regularis à nouitiis deferendus est de essentia, atque substantia anni probationis.*

30 *Probatio debet fieri in habitu monachali.*

31 *Annus probationis potest impleri ab eo, qui nondum expleuerit annum decimum sextum ætatis.*

32 *Professio facta ante expletum probationis annum est nulla, neque huiusmodi terminus ex consensu partium potest remitti.*

33 *Nouitij in articulo mortis existentes ante expletum probationis annum, habentes legitimam ætatem possunt profiteri.*

34 *Monasterium virtute professionis facta a nouitio intra annum probationis in mortis articulo non potest succedere in bonis ipsius nouitij in præiudicium suorum hæredum.*

35 *Nouitiis intra annum probationis licitum est à monasterio exire.*

36 *Nouitiis nolentibus profiteri, sunt omnia bona restituenda, quæ tempore ingressus detulerunt in monasterium.*

37 *Nouitius egrediendo recuperat omnia bona, etiam feudalia, vnà cum fructibus perceptis, deductis tamen alimentis temporis, quo in monasterio fuit.*

38 *Nouitio egredienti si non vult monasterium habitum religiosum dare ei, ad minus eius pretium restituere tenetur.*

39 *Dictio, omnis, est vniuersalis, & qui omne dicit, nihil excludit.*

40 *Nouitius si decesserit intra tempus probationis, & dos soluta sit, est restituenda hæredibus, vnà cum fructibus, deducto tamen victu, & vestitu.*

41 *Informationes pro nouitiis volentibus profiteri quomodo sint faciendæ, ostenditur, & n.42.*

43 *Professio Monachi erit nulla, quando facta fuit non seruata Constitut. Sixti V. pro informationibus faciendis.*

44 *Professi nulliter, quia in eorum informatione non fuit seruata forma præscripta à Sixto V. possunt etiam post quinquennium reclamare.*

ORDINARIVS potest professionem ante expletum 16. ætatis annum factam, nullam declarare, vt asserit decisum Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarra, lib.2. titul.*18. *l.7. de religionibus, num.*11.& *num* 40. dicit etiam resolutum in causis nullitatis professionis, quæ infra biennium ab Ordinario, & Superiori Regulari non terminantur, esse locum Decreto Concil. *cap.*20. *sess.*24. *de reformat. in princip.* 1

De iure communi ad professionem emittendam decimusquartus annus completus in viro, in fœmina 2 verò duodecimus etiam completus sufficiebat, *c. ad nostram, c. significatum, de Regular. c.* 1. *eod. tit. lib.*6. *Clem. eos, illo tit. gloss. in cap.*1.20.*q.*1. Post Concil. verò Trident. † nulli licet profiteri expressè, nec tacitè ante 16. annum expletum, & professio antea facta est ipso fa- 3 cto nulla, & irrita, vt *in sess.*25. *de Regul. c.*15. vbi sequentia verba habentur. *In quacunque Religione, tam virorum, quam mulierum professio non fiat ante 16. annum expletum, professio autem antea facta nulla sit, nullámque inducat obligationem, aut alicuius regulæ, vel Religionis, vel Ordinis obseruationem, aut ad alios quoscunque effectus.* De cuius intellectu vide Nao. *cons.* 23 *de Regul. in nouis*, quod deest *in antiq.* Sayr. *in flori-* 4 *bus dec. sub illo tit. dec.*97. Zerol. *in prax. Episcop. p.*1. *verb. Moniales, §* 2. *pag.*233. Azor. *instit. moral. p.*1. *lib.*12. *c.*1. *column.*1067. *& lib.*2. *cap.*9. *col.*1316. Sanch. *de matrim. lib* 2. *disputat.*34. *num.*22. Francis. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici, part.*2. *c.*1. *num.*36. Petr. Ledesm. *in sum. part.*2. *trattado de los estados de las Religiones en comun, cap.*7. Fr. Ioan. de la Cruz *de statu Religionis, lib.*1. *cap.*8. *dub.*2. *&* 4. Campanill. *in diuers. Iuris Canonici, rub.*12. *cap.*11. *a num.*1. Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarra, lib.*2. *tit* 18. *l.*7. *de Religionibus, num.*41. *cum sequent.* Fr. Ludou. Miranda *in man. Prælat. tom.*1. *quæst.*24. *art.*2. Rot. apud Farin. *decis.*175.

decis.175.num.6.part.1. recentior. & in Metensi professionis, 2. Iunij 1636 coram R.P.D. Carillo, impressa per Tamburin. post tract. de iure Abbatiss. decis.3. num.18. nouissimè Sanch. in præcepta Decalog. tom.2. lib.5. cap.4. à num.1. Laurent. de Peirinis de subdito Religioso, tom.1. cap.10. §.3. Hieron. Roder. in compendio qq. Regul. resol.101. num 30. cum sequent. Hieron. Venero in examine Episcop. lib.6.c.15. Lezana in sum. quæst. Regul. c.2. ex n.9. me citato in hoc loco, Tamburin. de iure Abbatiss. disp.6.q.4. nouissimè me citato in hoc loco Nouar. in lucerna Regul. verb professio, à n.8. pag.214.

5 Milites Regulares decreto dicti cap.15. non comprehendi refert decisum Armendar. d. loco, num.7. & resoluunt Fr. Ludou. Beja respons. casuum conscientiæ part.4. cap.28. Gonzal. ad regul.8. Cancellar. gloss.8. à num.61. Azor. institut. moral. part.1. lib.13. cap.4. q.2. Sanch. de matrim. lib.7. disputat.44 num.8. & nouissimè d. cap.4. num 17. Flamin. de resignat. lib.6. quæst.2. num.117. cum sequent. Barthol. à S. Fausto in thesauro Relig. lib.5. quæst.169. Seraph. decis.121.n.2. quæ reperitur etiam impressa part.1. diuers. decis. 591. Barb. de Vecchis in praxi obseruanda in admittendis ad Religionis statum nouit. disputat.11. dub.2. num.4. Lezzana dict. cap. 2. num.9. versic. decretum. Quamuis huiusmodi Milites in emittenda professione comprehendi sub illo decreto affirment Fr. Emman. in sum. tom.2.c 8.n.2. concl.1. Stephan. Gratian. disceptat. forens. cap. 363. num.27. Hieron. Venero dict. cap.15. num.7.

6 Vnde in Militibus S. Stephani nuncupatim non procedere decidit Rot. Romana decis.591. par.1. diuers. in nouissima edit. quam refert Aloys. Ricc. in praxi fori Ecclesiastici, dec.1. in prima edit. & resolut.
7 617. num. 6. in secunda edit. † Nec comprehendere Fratres tertij Ordinis, censuit eadem Rota Romana dicta decis.591. num.7. relata per Aloys. Ricc. dict. resol.617.n.4.

8 Milites tamen Hierosolymitanos comprehendi sub illo decreto ex nouo ipsorum statuto illi adhærenti, referunt decisum Flamin. d. quæst.2.n.120. Armend. d. loco num.16. Barthol. de Vecchis dict. dub.2. num.4. nouissimè me citato in hoc loco, Nouar. in lucerna Regul. verb. Milites, num.10. nam in habitus susceptione emittunt professionem, quæ postea per habitus delationem intelligitur post annum ratificata. Nauar. cons.23. de Regular. Rouit. cons.96. num 9. Rota decis.591. sub n.9. par.1. Peregrin. vol.5. cons.116. Franc. Leo in thesauro fori Ecclesiast. part.2. cap.16. num.37. Azor. institu. moral. part.1. lib.13.c.4. quæst.2. Et totum Orbem habent pro monasterio, vt vbicumque sint, censeantur esse sub obedientia magni magistri, Nauarr. cons.41. num.1. & 3. de Regul. & in fauorabilibus verè Religiosi dicuntur, Mohed. decis.10. de causa possess. Nau. cons.12. num.1. de Regul. Mench. illustr. controu. lib.3. cap.105. numero 49. & 50. Ozasch. decis.27.n.18. Caball. crimin. resol. casu 64.n.2. Anna sing.207. Menoch. cons.54.n.17. Fr. Emman. qq. Regular. tom 1. q.1. art.6. Decian. tract. crimin. lib.4. cap.9 num.36. Riminald. iun. cons.517. num.23.24. & 27. Azor. dict. part.1. lib.12. cap.12. quæsit.5. Molfes. cons.33. Ponte cons.14. vol.1. Villagut. decis. 34. numer.1. & 5. Farinac. consil.197. num.1. & 10. Aloys. Ricc. collectan.216. Carol. Tapia in auth. ingressi C. de sacrosanct. Eccles. verb. sua, c.13. num.19. Cardinal. Tusch. practicab. concl. litt. H, concl.107. num.1. Nicol. Garcia de benefic. part.1. c.4. num.50. Sanch. in præcepta Decalog. tom.2. lib.7. cap.8. num. 36. Gregor. XV. decis.87 à num 1. & decis.109. per tot. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 360. à num.21. Gabriel Pereira de manu Regia tom. 2. c.27. num.20.

9 Non admittitur puella ad professionem ante dictum 16. annum, vt asserit decisum Armend. dicto loco, n.41. † Nec est dispensandum, vt puella, quæ 12. 10
annum non compleuerit, possit habitum in monasterio suscipere, ex Fr. Emman. qq. Regul. tom.3. q.12. art.1. Azor. p.1. lib.12.c.18.q.55. & 56. Nald. verb. habitus, n.6. & verb. monialis, n.5. Barthol. de Vecchis d. praxi, disp.2. dub.6.n.16. Armend. n.43. vbi n.42. asserit à Sacra Congr. responsum fuisse anno 1580. † quod si 11
puella in 12. ætatis anno matrimonio coniuncta, & Religionem ingressa sit, cogendum sponsum per quatuor annos expectare vsquedum illa profiteatur. Quamuis circa præfatam harum puellarum receptionem nullam limitationem esse constituendam existimauerint Miranda de sacris mon. q.8. art.2. in concl. Sanch. in præcepta Decalog. lib.4. cap.18.n.33. Suar tom.3 de Relig. cap.1. n.9 Vide Laurent. de Peirinis in form. Regul. lit. M.c.6 n.2 in fin.

Professio Monachi facta ante 16. annum exple- 12
tum est nulla, vt definit Concil. Trident. dict. cap.15. & censuit Rota Romana apud Farinac. decis. 173. n.6. tom.1. p.1. ita vt si deficiant 12. dies ante annum 16. expletum, professio dicatur inualida, prout resoluunt Gallet. in margarita casuum conscien. verb. professi. ter. penult. Aloys. Ricc. in praxi fori Ecclesiast. decis. 656. in 1. edit. & resol 549. in 2. edit. vbi etiam † re- 13
soluit, quod si deficiat vnus dies, nulla esset professio, asseritque habere locum in anno bissextili, quia nisi dies vna addatur, non valet professio, cum debeat fieri in vltimo anni instanti, vel post lapsum vnius anni. Ego tamen dicendum puto, professionem in suprema die 16. anni emitti posse, etiam post Concil. emissamque subsistere, ex his quæ in similibus adducit Sanch. de Matrim. lib 2 disp.24. n.22. & in terminis resoluit Campanil. in diuers. Iuris Canon. rub.7. cap.6. n.129 & rub.12. cap.11. num.1. vide tamen quæ infrà n.20 † Qui 14
ex voto Religionem ingreditur, potest in ea validè ante 16. annum expletum, vel intra annum probationis professionem emittere: ita decisum fuisse refert Franc. Leo in thesauro fori Eccles. p.1.c.2.n.37. in fine.

Dubitari potest, an stante statuto ne quis ante 18. æ- 15
tatis suæ annum ad professionem admittatur, prout adest in ordine Minimorum, seu potius Sancti Francisci de Paula, si professio fiat ante illud tempus ab statuto requisitum, post tamen 16 à Concilio Tridentino expressum, valida sit? Ego dicendum credo, validam esse professionem contra prohibitionem prædicti statuti non annullantis, aut irritantis factam, arg. text. in c. ad Apostolicam, de Regularibus, & ita tenent. Ludou. Miranda in manuali Prælatorum Regularium, p.1. quæst.14. art.2. concl.2. Peirinis, de subdito Relig. tom.1. c.16.§.3. Hieron. Venero d.c.15. n.10. & dicit decisum Armend. dict. loco, num.14. In constitutionibus Religionis sanctissimæ Trinitatis redemptionis captiuorum est constitutio confirmata auctoritate Apostolica ante & post Concil. quod in Religione aliquis non recipiatur antequam annum 20. videatur expleuisse. Hoc stante quæsierunt per Superiores Religionis, an pro validitate professionis in dicta religione sufficiat illam emisisse post 16. annum iuxta dispositionem Concilij? S. Congregatio die 2. Augusti 1631. & 24. Augusti 1632. censuit, professiones emissas iuxta dispositionem Concilij esse validas, nouissimè me citato in hoc loco, Nouar. d. verb professio, n.17. pag. 215. In dubium etiam ab aliquibus reuocabatur, an Regulares qui vltra vota solita etiam votum emittunt de non petenda, aut acceptanda extra Religionem dignitate, per quamcunque eorum translationem, seu habitus priuationem, seu dimissionem, à voto huiusmodi liberentur? Ad cuius decisionem emanarunt litteræ in forma breuis à S.D.N. Vrbano, incip. Cùm sicut, die 21. Maij 1635. in quibus declarat & decernit, quoscunque Regulares cuiusuis Ordinis, Congregationis, & Instituti, etiam quomodolibet exempti, etiam Societatis IESV, vltra alia vota etiam votum, promissionem, siue iuramentum solem-

nitter,

niter, ſiue ſimpliciter amittentes, aut praſtantes de non petenda, nec procuranda, minuſue acceptanda aliqua dignitate, neque aliqua ſuperioritate extranearom Religionum, per quamcunque tranſlationem hactenus, & impoſterum quandocumquo de ſua ad aliam Religionem, vel Ordinem, & per quancumque expulſionem, habituſque Regularis dimiſſionem pro tempore factas, non eſſe, nec fore, minuſue dici, aut cenſeri poſſe, ſeu debere a præfato voto, promiſſione, ſeu iuramēto liberatos, ſed eos hactenus & pro tempore tranſlatos, expulſos, ac à delatione habitus Regularis abſolutos, vel priuatos, quarumcunque dignitatum huiuſmodi proinde incapaces, & ad illas petendas acceptandas, & obtinendas inhabiles remanere in omnibus, & per omnia perinde ac ſi tranſlati, expulſi, ſeu à delatione habitus liberati, ſeu priuati non fuiſſent.

16 Cùm quis Religionem ingreſſus eſt, habitumque Regularem ſuſcepit, antequam prædictam profeſſionem emittat, annum debet habere, qui probationis dicitur, intra quem aſperitates regulæ experiri debebit, vt eas ſuffere aſſueſcat, cognoſcatque ſi propriæ complexioni, viribus, & voluntati congruant: quod ſi profeſſionem eo currente emittere auderet, nihil ageret, vt definit Concil. Trident. *d. cap.* 15. De cuius materia, quoad hanc partem, vide Fr. Emman. *quaſt. Regularium tom.* 2. *q* 2. *artic.* 7. *& tom.* 3. *q.* 13. *art.* 4. *& q.* 15. *art.* 1. 2 7. *&* 8. Azor. *inſtit moral part.* 1. *lib.* 12. *c* 4. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 18. *num.* 385. *cum ſeqq.* Armendar. *d l.* 7 *de Religionib n.* 4. *cum ſequent.* Campanil. *in diuerſor. Iuris Canonic. rub.* 11. *cap.* 3. *à princip.* Fr. Ludouic. Miranda *in man. Pralat. Regularium part.* 1. *quaſt.* 22. *art.* 1. *cum ſequentibus.* Sanch *d. tom.* 2. *lib.* 5. *c.* 4. *num.* 8. *cum ſeqq.* Barthol à S. Fauſto *in theſauro Religioſ. lib* 5. *quaſt.* 160. *cum ſeqq.* Bonacin. *de clauſura Religiaſ. q.* 2. *punct.* 10. *diffic.* 1. §. 2. Fr. Barthol. de Vecchis *dict. diſputat.* 11. *dub.* 2 me citato *in hoc loco,* Tamburin. *d. diſp.* 6. *q.* 4. *num.* 2.

17 Ex profeſſione, ſiue tacitè, ſiue expreſsè intra annum probationis emiſſa, non obligari aliquem, nec in ſpecie, nec in genere Religioni, nec etiam in foro conſcientiæ, referunt deciſum Nicol. Garc. *de beneficiis part* 11. *cap* 9 *num.* 6. Armend. *dict. loco, num.* 1.

18 *&* 2. itaut iam † hodie non poſſit haberi rata poſt annum huiuſmodi profeſſio, quæ illo durante emiſſa fuit; ex Nauar. *conſ.* 16 incipit, *Orta ſunt,* poſt *num.* 18. *de Regular.* præterquam ſi Papæ accederet diſpenſatio de conſenſu recipientium, & receptorum, habendo annum nouitiatus pro legitimè completo, & profeſſione rata, ex eodem Nauar. *d. conſ.* 26. *n.* 10. quem ſequuntur Iacobus de Graſſis *in deciſionibus aureis lib.* 3. *cap.* 5. *n.* 13 & Campan. *d. c.* 3 *n.* 5.

19 Probationis annus, ſiue in maſculis, ſiue in fœminis incipit à die ſuſceptionis habitus, ſiue ab eo die, quo communem ſequuntur aliorum Religioſorum vitam, & incipiunt experiri Religionis aſperitates: ita Fr. Ludou. Miranda *dicta quaſt.* 22 *artic.* 3. *concl.* 1. Barthol à S. Fauſto *d. lib* 5 *q.* 160.

20 Ad hanc profeſſionem in Religione anno biſſextili ſatis eſt ad probationem compleuiſſe dies 365. Ita Sylueſt. *verb. religio* 3. *q* 19. §. 3. Henriq. *in ſum. lib.* 10. *cap.* 19. *lit. K,* Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſtici poſt reſolutionem* 76. *in notab. de materia Sacramenti Ordinis, verſ. quoad interſtitia,* Martin. Forn. *de Ord. cap.* 3. *n.* 4. Barthol. à S. Fauſto *d lib.* 5. *q.* 161. Quamuis contrarium, imò diem biſſexti computari debere iuxta ritum, & vſum Eccleſiæ, aſſerat Bonac. *de Sacram. diſp.* 8. *quaſt. vnica, punct* 5. *n.* 15. *& de clauſura Religioſ. q.* 2 *punct.* 10. *diffic* 2. §. 3. *n.* 4. & Lezana *d. c.* 2 *n.* 9. *verſ. atas*

21 Nam probationis annus eſſe debet annus à Republ. taxatus, atque, vt ab aliis declaratur, id quod communiter ſeruatur in aliis negotiis, atque commerciis humanis. Vnde in noſtris temporibus, & noſtra ætate anno 1582. quo tempore authoritate Summi Pont. Gregor. XIII. ab anno dempti ſunt decem dies, hoc eſt a 5. die Octobris vſque ad 16. ille annus debet integer reputari, nec in ſeq. expectandi ſunt illi decem dies.; quamuis enim non fuerit integer naturaliter & ſecundum curſum ſolarem, fuit tamen integer ciuiliter, atque politicè. Ita reſoluit Fr. Ludou. Miranda *d. art.* 3. *con. l.* 2. *in fin.* & plures Theologi, ac Iuriſperiti apud Henriq. *lib.* 13. *d. excom. c.* 40. *n.* 2. *in com. litt. O,* quem citant Bonac. *d. punct* 5. *n.* 14. Barth. à S. Fauſto *d. lib.* 5. *q.* 162. nouiſſimè Sanch. *d. tom.* 2. *lib.* 5. *c.* 4. *n.* 5. vbi extendit ad ſacros Ordines, & ad quæcunque officia, & beneficia.

Et licèt huiuſmodi annus probationis debeat eſſe 21
expletus curſu Solis, lapſuque dierum 356. præteritorum, tamen poſt factam non eſt computandus ab vno puncto, & inſtanti ad idem punctum, & inſtans quia eſſet aſſertio nimis rigida, dum in poſtrema die anni emiſſam profeſſionem non eſſe validam affirmat Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. tom.* 3. *c.* 413. *n* 12. quem refert & ſequitur Camp. *dict. c.* 13. *n* 4. *in fin rubr.* 12. nouiſſimè Diana *moral. reſol. p.* 5. *tract.* 5. *reſol* 18. quamuis vltimam anni diem non ſufficere cœpiſſe, ſed debere annum integrum de momento ad momentum impleri, poſt Fr. Emman. teneat Sanch. *d. tom.* 2. *lib.* 5 *c.* 4. *n.* 31. *in fine.*

Verùm in hac tertia impreſſione, re matura diſcuſſa à mea ſententia diſcedere cogor, & ita ſecurè teneo probationis annum de momento ad momentum eſſe neceſſariò complendum. *Primò* quia Concil. Trident. *d. c.* 15. ponit initium computationis anni probationis, id eſt à die aſſumptionis habitus; & vbicunque lex requirit certum tempus incipiens ab aliqua die determinata, computari debet de momento ad momentum, *l.* 3. §. *minorem, ff. de minoribus. Secundò* quia Concil. Trid. loquitur per verba, *per annum,* quæ adiecta implemento temporis ſignificant perfectionem, iuxta per me reſoluta *in tract. de clauſul. dict.* 149. *n.* 3. *&* 4. quibus, & aliis fundamentis hanc opinionem tuentur Iacob. de Graff. *tom* 2 *conſ. lib.* 3. *conſ.* 6. *n.* 2 *de Regular.* Zinard. *in direct. Theol. p.* 2. *cap.* 26. *n.* 12. *verſ. nata autem,* Leſſ. *de iuſt. lib.* 2. *c.* 41. *dub.* 7. *n.* 59. Fr. Ludou. Miranda *in man. Pral. tom.* 1. *q.* 12. *art.* 3. Suar. *tom.* 3. *de Relig lib* 5. *cap.* 15. *n.* 1. nouiſſimè Fr. Barth. de Vecchis *in praxi obſeruanda in admittendis ad ſtatum Religionis nouitius, diſp.* 11 *dub.* 4 *à princ* Nald. *in ſum. verb. profeſſio n* 6. Villalob. etiam *in ſum. tom.* 2. *tract.* 35. *diffic.* 15. *n.* 4. Diana *moral. reſolut. part.* 3. *tract.* 2. *reſolut.* 57. Homobon de Bonis *de exam. Eccleſ. part.* 3. *tract.* 15 *c.* 9. *q.* 6. *in obſeruat. verſ. proinde,* me citato *in hoc loco,* Castin. *d. c.* 208. *n.* 20. Pereg. *in conſtit. Regularium clauſic p* 2. *c.* 2. *litt. C,* §. 6. Hieron. Roder. *dict. reſol.* 101. *n.* 38. Tambur. *de iure Abbatiſſa. diſp.* 9. *q.* 9. nouiſſimè me citato Nauar. *in lucerna Regul. verb. annus, n.* 2.

Vnde pari modo dicendum videtur, quòd ſi nouitius compleat probationis annum die 24. Februarij anno biſſextili, non dicitur expletus hic annus, niſi ſecunda die, quæ etiam appellatur 24. id eſt 25. dies: quare emittere non poteſt profeſſionem niſi eadem die 25. in puncto diei 24. Februarij præcedentis anni, in quo ſuſcepit habitum; quia vtraque dies pro vna habetur in Iure, *l.* 1. §. *minore ff. de minorib. l. cùm biſſextum ff. de verb. ſignif. cap. quaſiuit. eod. tit.* & hanc opinionem tenent. Fr. Emman. *d. tom.* 3. *q.* 15. *art.* 4. *&* 5. Molin. *de Iuſt. tract.* 2. *diſp* 573. *verſ. atque vt minori atate,* Sanch. *de Matrim lib.* 2. *diſput.* 24. *n.* 22. *verſ. ſimiliter credo,* Leſſ. *d. n* 59. *verſ. hinc ſequitur.* Iacob. de Graff & Fr. Ludou. Miranda *citatis locis,* Fr. Barthol. de Vecchis *dict. dub.* 4. *n.* 5. nouiſſimè D. meus Iul Lauor. *var. lucubrat. tom.* 1. *tit. de Comitiis, cap.* 6. *n.* 16. Pereg. *d. lit. C,* §. 7. Hieron. Roder. *d reſol.* 101. *n* 49. Tamburin. *d. diſp.* 4. *q.* 9. *n.* 1. & nouiſſimè *Sacr. Congreg. Concil. Trid. in vna Patauina, de menſe Iunij* 1627.

nij 1627. censuit non valere professionem respectu anni bissextilis cuiusdam qui ingressus est Religionem 27. Martij,& die 26. eiusdem mensis sequentis anni, currente anno bissextilis emisit professionem. Annus enim probationis debet esse completus & integes, vt censuit Sacra Congreg. Concil. die 1. February 1631. Nouar. d. verb. annus, n.4.

23 Continuus debet necessariò esse huiusmodi probationis annus, neque sufficit quod sit interpolatus. Ita Nauar. cons. 2. num. 1. & cons. 34. num. 2. & cons. 36. num. 1. & cons. 42. num. 2. & 4. sub tit. de Regularibus in antiq. & cons. 9. num. 1. & cons. 35. num. 4. sub eodem tit. in nouis, Sylu. verb. Religio 5. quest. 4. Henriq. in sum. lib. 13. cap. 40. §. 2. in medio, Flamin. de resignat. lib. 3. quæst. 13. num. 11. Fr. Emman. in sum. tom. 2. c. 8. num. 4. & quæst. Regul. tom. 3. quæst. 15. art. 8. Campan. dict. rubr. 12. cap. 13. num. 2. Fr. Ludou. Miranda d. quæst. 22. art. 4. concl. vnica, Azor. instit. moral. part. 1. lib. 12. cap. 2. quæst. 8. Sanch. d. lib. 4. c. 4. num. 31. Iacob. de Graff. in aureis decis. part. 1. lib. 3. cap. 5. num. 15. Sorb. verb. nouitius, vbi de nouitiorum professionis emissione, vers. secundò est. Less. de Instit. lib. 2. cap. 41. dub. 7. num. 59. Nald. verb. Nouitius, n. 4. Nouissimè Diana moral. resol. p. 5. tract. 5. resol. 19. Steph. Gratian. Marchiæ decis. 35. num. 3. in addit. Soar. tom. 3. de Relig. lib. 5. cap. 15. num. 3. me citato in hoc loco Ciarlin. controuers. forens. lib. 1. cap. 108. num. 15. Pereg. d. lit. C. §. 8. Hieron. Roderic. d. resol. 101. num. 42. Tambur. de iure Abbatissar. disp. 4. q. 8. n. 3. Fr. Barthol. de Vecchis in praxi obseruanda in nouitiis ad Religionis statum admittendis, disp. 11. dub. 3. n. 1, vbi n. 5. ampliat vt hæc continuatio non solum esse debeat per annum expletum, sed etiam vsque ad professionem, ita vt completo anno, si nouitius egrederetur Monasterium, & postea iterum rediret, professionem emittere non posset virtute præfatæ vnius anni probationis, sed iterum inchoare deberet nouitiatum, citans pro se Suar. d. c. 15. à num. 8. Contra Fr. Angel. & Syluest. qui existimant non esse necessariam continuationem probationis cum professione, & etiam contra Fr. Emman. d. tom. 3. q. 15. art. 16. vers. aduertendum denique, qui idem censet circa nouitias Monialium. Vbicunque enim fit mentio de tempore, quando sumus in dubio, semper intelligitur continuum, nisi aliud specialiter lege cautum reperiatur, gl. vers. sed hic notandum, in rub. de diuers. & temp. præsc. Franc. Balb. de præscript. 1. p. 4. princ. quæst. 6. & vlt. n. vlt. Ludou. Gom. in reg. de annali possess. q. 73. post princ. vers. nam lex uoluit, Franc. Pet. cons. 99. num. 14. Surd. dec. 189. num. 1. quos refert nouissimè Ioseph. Vela iuris controuers. in Hispalensi Senatu, lib. 1. dissert. 18. n. 5.

24 Tempora non coniungi in nouitio pro complendo anno probationis, tenuerunt Abb. & Anch. in cap. ad Apost. de Regul. Syluest. verb. Relig. 5. q. 4. n. 4.

25 Aliàs enim per absentiam trium dierum à Conuentu annus dicitur interrumpi, ex Nauar. & Azor. docent Gallet. in margarita casuum conscientiæ, verb. nouitius 2. Pereg. d. lit. C. §. 8. vers. quid, Sanch. d. cap. 4. n. 32. Bart. à S. Fausto d. lib. 5. q. 164. Contra Less. d. lib. 2. c. 41. dub. 7. existimantem paucorum dierum interpolationem non impedire.

26 Et ita professio Monachi ob non seruatum annum probationis intra claustra monasterij, dicitur nulla, vt censuit Rota Rom. apud Farinac. decis. 175. n. 1. tom. 1.

27 part. 1. recentior. vbi n. 2. quod † in hoc anno nouitiatus non debent nouitij extra monasteria vagari: quia, vt ibi dicitur, cum annus probationis detur in subsidium humanæ fragilitatis, & in fauorem tam nouitij, quàm monasterij, vt & ille experiatur Religionis asperitates, & cum illis suas vires metiatur, & monasterium eiusdem nouitij animum, & mores inspicere, & cognoscere possit, capit. ad Apostolicam, de Regular. manifestum est, non satisfieri dispositioni Iuris quamdiu procul à Regulari disciplina, & à Prælati oculis Nouitius in domo paterna blandè & beneuolè habetur, & forsan illis diebus, & noctibus, quibus extra monasterium degit, occurreret in Religione aliqua asperitas, quam ferre vel nollet, vel non posset, & propter quam decerneret non profiteri.

Ille verò qui de licentia sui Superioris, atque Prælati cum habitu aliqua iusta de causa intra annum probationis extra monasterium egreditus, quamuis ibidem per aliquod tempus commoretur, non per hoc discontinuari dicetur annus probationis, imò verò potest licitè profiteri, & professio ab eo facta tenet. 28
Ita Nauar. dict. cons. 82. n. 4. & cons. 41. n. 5. de Regul. & cons. 10. num. 3. de Clericis non resid. Iacob. de Graffiis in aureis decis. lib. 3. cap. 5. post num. 18. Flamin. d. q. 13. num. 12. Gonzal. Mendez de Vasconcellos diuers. iuris argumentorum lib. 2. cap. 15. Sayr. decis. 15. de Regul. Fr. Emman. qq. Regul. tom. 3. quæst. 15. art. 8. Fr. Ludouic. Beia responsor. casuum conscientiæ p. 4. casu vlt. in fine, Campan. d. rubr. 12. c. 3. n. 3. Aloys. Ricc. in praxi fori Ecclesiast. dec. 501. in 1. edit. & res. 592. num. 3. in 2. edit. Armendar. d. loco, n. 13. Stephan. Gratian. in additionib. ad dec. 35. num. 2. & disceptat. forens. cap. 66. n. 14. Suar. tom. 3. de Relig. lib. 5. cap. 15. num. 3. cum sequentib. Nald. verb. nouitius, num. 4. Fr. Barthol. de Vecchis in praxi obseruanda in nouitiis ad Religionis statum admittendis, disp. 11. dub. 3. Diana moral. resol. part. 3. tr. 2. resol. 84. me citato in hoc loco, Ciarlin. d. cap. 108. n. 24. Bonacin. de clausur. quæst. 2. puncto 10. diffic. 2. §. 2. n. 6. Hieron. Roder. in compend. qq. Regul. resol. 101. num. 44. Tamburin. de iure Abbatissar. disp. 4. q. 8. à n. 1. Fr. Ludouic. Miranda dict. q. 11. art. 5. conclus. vnica, vbi in fin. resoluit huiusmodi licentiam ad exeundum posse tantum concedere ministros Prouinciales, ipsis præsentibus in ipsorum vero absentia, & quando facilis ad eosdem non habetur recursus, vrgetque necessitas, id ipsum posse facere Guardianos, & alios Prælatos Conuentuales, nisi aliqua ordinatione generali, seu prouinciali, aut particulari mandato sibi fuerit interdictum.

Intellige supradictam resolutionem, quæ habet probationis annum, non interrumpi si nouitius de sui Superioris licentia extra monasterium maneat cum habitu, vt procedat etiamsi huiusmodi licentia nouitio illicitè, & sine rationabili causa concederetur, vt bene probant Suar. tom. 3. de Relig. lib. 5. c. 14. num. 14. post med. Fr. Barthol. de Vecchis d. dub. 3. n. 14. Diana dict. resol. 84. Contra Nauar. & alios requirentes iustam causam; quia licèt Superior præstans indebitè licentiam peccet, ob talem tamen culpam non interrumpitur nouitiatus.

Probationis anno expleto, si nouitius desereret Religionem, & postea rediret, non egere nouo probationis anno ad profitendum, tradunt Syluest. verb. Religio 5. q. 4. Fr. Emman. tom. 3. q. 15. articulo 10. Bonacin. dict. puncto 10. diffic. 2. §. 2. n. 4. Barthol. à S. Fausto d. lib 5. q. 165. vbi q. 166. asserit per Conc. Trid. d. c. 15. reuocatum esse priuilegium Iulij II. concessum Minoribus, vt nouitiatus interruptus possit continuari. Vnde durante probationis anno, si nouitia curandæ valetudinis causa de licentia Superiorum à monasterio exierit, & pòst reuertatur, eodem tempore professionem emittere posse, ac si nunquam egressa fuisset: refert decisum Arm. d. loco, n. 13.

Habitus Regularis à nouitiis deferendus est de essentia, atque substantia anni probationis, & saltem hoc tempore profiteri nullus poterit, qui existens in probatione non susceperit, & per annum detulerit habitum illius Religionis, quam intendit profiteri, vt probatur ex Concilio Tridentino d. c. 15. in illis verbis, ibi, minori tempore, quàm per annum post susceptum habitum in probatione steterit, vt optimè ex eo colligunt Azor. dict. lib. 12. c. 2. quæst. 9. Fr. Emman. tom. 5. q. 15. art. 9. 29

art.9. Sanch.d.lib.5.cap.5.n.29. Fr. Ludouic. Miranda dicta quæst.22.art.6.conclus.vnica, Fr.Barthol. de Vecchis disp.11.dub.7.num.1. D.Roder.à Cunha ad c.1. num.12. distinct.53. me citato in hoc loco, Tamburin. de iure Abbatissar. disp 4.q.4. num 6. & ante eos renuit Syluest. verb. Religio 5. q 5. per gloss.in cap. fin. verb. habitus, 17. quæst. 2. & in c. super eo, de Regul.

30 vbi dicit † probationem debere fieri in habitu monachali, & citat cap. statuimus, eod. tit. alioquin, inquit, non posset probare austeritatem monachalem, quæ magna ex parte in vestibus consistit; non est tamen de substantia anni probationis nouitium induere habitum nouitiorum ab habitu professorum distinctum, vt latè probant Suar. tom.3.de Religion. lib.5. cap.14.num.10.Fr.Barthol.de Vecchis dict. disputat.7. dub.7.n.3. Nonnullæ tamen Religiones habitum proprium non habent, vt non habet Societas IESV, cuius Religiosi ex vsu regionis, in qua habitant, vestiuntur, Sanch.in præcepta Decal. tom.2.lib.6.cap 8. num.70.D.Roder.à Cunha in dict.cap.1.n.13.dist.53. Portare enim habitum Religionis, est obligationis signum, S. Thom.2.2. q.185.art.8. quem refert & sequitur Suar. de Relig. tom.4.lib.3. cap.17. n 9.quod adeò verum est, vt dicat S. Bonauent. in speculo disciplina ad nouitios, part.1. tom.7. vsum habitus, prout habitus pro speciali signo Religionis accipitur, continuum esse debere, vt Religiosus Frater non sit, vel modicum sine ipso, siue necessitas eudens eum cogat, & Syluest in summ verb. excommunicatio 9.n.52. ait habitum adeò esse annexum officiis Monachorum quod in quocumque loco consistentes, siue in lecto quiescentes, constanter eo vti debent, per c.vidua 20. q.1. Vnde Pist.r.Gem.lib.2.Carm.Cret.refert mutationem habitus mutationis morum, & animorum argumentum esse. Habitus namque, inquit Conc. Aquisgranense c.125. singulorum Ordinum idcirco in Ecclesia Dei discreti sunt, vt his visis, cuius propositi sit gestans, vel in qua professione Domino militet, liquidò cognoscatur, & Card.Zabatel.in Clem.1.n.14.& 15.de elect. affirmat Religiones diuersificari ex diuersitate habitus, quod tradit Suar. tom.4.lib.1.c.1.a.6. & Tamburin.de iure Abbatiam tom 1. disp.27 q.1. qui quidem habitus Religiosi debet esse secundùm regulæ suæ statuta. Syluest. verb. habitus,n 1. & 3. Iacob.de Graffiis in aureis decis.part.1.lib.3.cap.3.a.71.& censetur substantialis, quem disponit regula, Suar. d. tom.4. lib.2. c.6.n 6 Et vbi figura, color, & materia vestium determinata sunt, peccaret mortaliter varians, vel mutans, nisi fieret mutatio parua, quæ non sit notabilis, vt in prolixitate, vel breuitate, in quantum talia non sunt omnino determinata sub præcepto, Alphons. Tostat. in cap.1. Matth. q.23. nam transmutatio habitus sine iusta causa absque apostasiæ incursu fieri non potest, Tamburin. d.disp.27.q.1.n.2 quod prius dixerat Ioan. Andr.de regulis Iuris reg.88 a.3.

31 Huiusmodi probationis annus potest impleri ab eo, qui nondum expleuerit annum 16. & vi talis probationis potest probatus admitti ad professionem, expleto 15. anno, prout tenent Nauar. cons.30.de Regular.ò.n.1. in 1.edit. & cons.20. n.1.in 2.edit. Azor. instit.moral part.1.lib.12 cap.4.quæst.9.in fin Henriq. lib.13. de excommunic. cap.40. numero 2. in fine. Fr. Emman. tom.3. quæst.15. artic.1. in fine, Gaiet. in margarita casuum conscientiæ, verb. profiteri, 3. Valer. Reginald. in praxi fori pœnitent.lib.18.n.385. prope finem, Sanch.d.tom.2. lib 5. cap.4.n.22. in fine. Et ideo ex hac, vel alia iusta, seu rationabili causa potest prolongari nouitiatus completo probationis anno, ex Less.lib.2.cap.41.dub 7 num.59. Suar.tom 3. de Relig.lib 5.c.13.n.8. F.Barth de Vecchis d.disp.11. dub 5. num.3. vbi n.4. post Cavalc. cons.12. n.1. subdunt differri non posse professionem illorum nouitiorum, quos Superiores expleto probationis anno habiles inuenerint, quia omnino admitti debent ad professionem.

Post Concil. Trident. nullus vnquam potest profiteri, nisi post expletum suæ probationis annum, nec huiusmodi terminus, & probationis tempus, etiam ex consensu patrum potest renunciari, aut remitti; quamuis enim hoc ipsum in Concil. Trident. d.c.15. non exprimatur, aut expressè sit prohibitum, colligitur tamen ex ipsius verbis, & eorum tenore, maximè ex illis, professio antea facta nulla sit, nullamque inducat obligationem, &c. Ita Nauar. cons.33. sub tit.de Regularib. Beja dict, casu final. vers. tertio, Stephan. Gratian. disceptat. forens.tom.5.c.830.n.16. Fr. Bartholom. de Vecchis dict disp.11.dub 2.n.7.Fr. Emman. qq. Regul.tom.3.q.15.art.7. Fr. Ludouic. Miranda dict. q.22.art.7. conclus. vnica, Pereg. d.c.1. lit. C.§.12.D. Acunha ad d.c.1.n.22. 32

33 Ex priuilegio Pij V. relato in eius Constitutione incip. Summi Sacerdotij cura, sub dat.23. Augusti 1570. quam refert Fr. Emman.tom 3.quæstione 15. artic.6. & Tamburin. de iure Abbatissar.disputat.4.q.6. in princ. concessum reperitur Monialibus nouitiis Ordinis S. Dominici, vt si contigerit tempore nouitiatus aliquam earum ex iudicio Medici ab hoc sæculo transituram esse, professionem emittere posse non expleto probationis anno, in manibus Abbatissæ, seu Priorissæ, vel alterius Superioris nouitiarum illius monasterij, dummodo in legitima ætate sit constituta. At quia hoc priuilegium est contra decretum Concilij Trident. dict.cap.15. controuertitur inter Doctores, an sit abrogatum per Gregor. XIII.in quadam sua Bulla incip. In tanta rerum, ac negotiorum mole, relata ab eodem Fr.Emman. in suis collect priuileg.in Bullas Gregor. XIII. Bulla 83. vbi reuocauit omnia concessa per Pium V. Ordinibus Mendicantium contra Concilij Trid. decreta. Quod sit abrogatum præfatum priuilegium sustinent Emman. Sà verb. Religio, num 56. Cruz de statu Relig.lib.1. cap.8 dub 4. & lib 2 cap.3. dub.6.conclus.3.Fr.Barthol. de Vecchis dicto tract.disputat.13.dub 11.n 4.

Attamen illud non esse abrogatum tenet Fr. Emman tom.1.q.8.art.9.& d.tom 3.q.15.art.6.Henriq. in sum.lib.13.c.40. n.2.& in commento lit.R, Megagl.t.1. l.b.2.c.27.n.50 Lezana in sum. qq. Regular.c.25 n.39. Diana tom 3.tract.2.resolut.17.Peirinis tom.3 priuileg. Ordin. Minim.c.6. a.13. Sanch. in præcepta Decalogi lib.5. cap.4. num 16. Petr. de Ledesma in summa,p.2. tract. del estado de los Religiosos, c.7. concl.2. diffic.1. Beja dict. casu final. vbi à principio probat professionem Nouitij ante annum probationis factam in mortis articulo esse validam; teneri tamen, si conualuerit, & ex ea infirmitate non decesserit, complere postea integrum probationis annum, & professionem de nouo emittere: & huiusmodi concessionem Pij V. asserit Fr. Ludouic. Miranda dict.q.22.art.10. non esse reuocatam per Gregor. XIII. in sua Constit. quæ incip. In tanta, quia reuocauit quicquid concesserat Pius V. super statu & regimine Monachorum, & Sanctimonialium contra Ius, & contra decreta sancti Concilij Tridentini. Nam potest dici primo, quod
† non est reuocata quoad forum conscientiæ: vel se- 34
cundò, quod Gregor. XIII. non loquitur de iis gratiis, & Indulgentiis, & maximè concessis in mortis articulo Monachis & Sanctimonialibus, sed etiam de aliis gratiis, & priuilegiis spectantibus ad statum, & regimen eorundem Monachorum, aut ipsarum Monialium. Aduertitque idem Fr. Ludouic. Miranda dicto loco, quod virtute huius concessionis, & professionis sic factæ monasterium non potest succedere in bonis nouitiæ sic professæ in præiudicium suorum hæredum, & aliorum venientium ab intestato. Quicquid teneat Tambur d.disp 4.q.6 n.19.cum seq.

Conuertitæ, eo ipso quod ingrediuntur monaste-

tium

rium, possunt emittere professionem, iuxta Bullam Pontificis ante Concilium emanatam, quæ non est sublata per illius decretum *sess.25. de Regul. c. 15.* eo quòd infrà *c.18. hac ead sess.* præseruantur earum Constitutiones, ergo multò magis hoc priuilegium Pontificis *S.Congr.Conc.sub die 11.Iann.1620.*

35 Nouitiis intra annum probationis licitum est è monasteriis exire, vt tenet Syluest. *verb.Religio 5.q.8.* vbi etiam dicit, quod non tenentur soluere expensas factas sibi à monasterio, per *c.non solùm, de Regularibus*, ibi, *aliquatenus impedire*, & quod egrediendo etiam sine licentia non incurrunt aliquam inhabilitatem ad Ordines, vel ad beneficia Ecclesiastica, iuxta *c.postulasti, de Regularib.* prout citat Fr. Ludouic. Miranda *d. q.22.*
36 *art.8. conclus. vnica.* † Nouitiis sic nolentibus profiteri, sed à Religione volentibus egredi, sunt restituenda omnia bona, quæ tempore ingressus detulerunt in monasterium, nec quid minimum ex eis retinere valent Religiosi, quod vt rectè fiat, Episcopus etiam per censuras Ecclesiasticas, si opus fuerit, compellere poterit Superiores Regulares, prout statutum est in Concil. Trid *sess.25. de Regular. c.16.* in final. verbis, & declarant Zerol, *in praxi Episcop.p.1.verb. moniales, § 3. & p.2.eodem verb.vers.11.pag.73.* Paul. Fusch. *de visitat. lib.2. c.11.n 67.* vbi etiam addit quod si moriatur ante finitam professionem, remanent bona ipsi monasterio, nisi bona detulerit, vel expressè consignauerit aliàs tantummodo intrando, quia tunc succedent proximiores.

37 Egrediendo autem recuperant nouitij omnia bona, Nan. *cons.1. de statu monach. in antiq. aliàs cons. 9. de success.ab intest. in nouis*, Sayr. *in floribus dec. sub illo tit. de statu monach. dec. 1.* Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. Regulares, differ. 8.* Campan. *in diuers. Iuris Canon. rub.1. c.13. à num.125.* Azor. *dict. part. 1. lib.13. c.9. quæst.2.* Bart. à S. Fausto *d.lib.5.q.190.* etiam feudalia, iuxta veriorem sententiam, quam tenent Thomas de Marino *in tract. de feudis, lib.1. tit.2. de feudo ex pacto, & prouidentia, num.139.* Carolus Tapia *in repet. authent. ingressi, in verb. sua, cap.14. num 16.* Caldas Pereira *in l. si curatorem, verb. implorare, à numero 27.* Carol. de Grass. *in tract. de effectibus clericalibus, effectu 4. sub n.15.* & debet intelligi vnà cum fructibus inde perceptis, deductis tamen alimentis illius temporis, quo in monasterio fuit. Ita Azor. *inst. moral. par.1. lib.13. c.9. q.2 post med.* quem refert, & sequitur Galler. *in margarita casuum conscientiæ, verb. Nouitius 5.* quando scilicet nouitius tenetur ea soluere alimenta, prout intelligitur à Sanch. *d. tom.2. lib.7. c.4. num.25.*

38 Dubium maximum in hac materia ventilari vidi in Sacra illustrissimorum Cardinalium Congreg. Sacri Concilij interpretum sæpe propositum, an scilicet Nouitio egredienti habitus religiosus esset restituendus? In qua quæstione iuxta supradicta resoluerem omnes nouitij vestes esse restituendas, propter verba illa, *omnia restituantur*, quibus vtitur Conc. Trid. *d.c.16. in fin.*
† dictio enim, *omnis*, est vniuersalis, vt citatis Iuribus,
39 multisque Doctoribus probo Ego ipse *in meis remissionibus de Diction. dict. 207.* & qui omne dicit, nihil excludit, prout dictum est *in libello de princ. & locis communibus vtriusque iuris, litt. O, n.24.* Verùm *Sacra Congr.* censuit *habitum religiosum exeunti non esse restituendum, eius tamen pretium ei soluendum esse*, vt referunt me citato *in hoc loco*, Lezana *in sum. qq. Regul. c.15. n.38. vers. pro eisdem, in fine*, & nouissimè Nouar.
40 *in lucerna Religiosorum, verb. habitus, n.6.* † Si quis tamen decessent intra huiusmodi tempus probationis, & dos soluta sit, est restituenda hæredibus, vnà cum fructibus, si quos monasterium recepisset, deducto tamen victu, & vestitu: ita refert decisum Armendar. *d. loco, num. 30.*

41 Circa Nouitiorum informationes faciendas Sixtus V. *sua Constit.* quæ incip. *Sixtus Episcopus*, edita 6. *Kalend. Decemb. anno Incarnat. Dominica 1587. statuit, ac præcepit, ne illegitimi, aut debitis onusti, ratiociniis obligati, & scelerati, criminosi & facinorosi reciperentur ad Ordines, ac voluit de iis omnibus rebus in receptione eorundem Nouitiorum, & antequam reciperentur, seu admitterentur ad habitum, fieri inquisitionem, & informationem: fuitque ipsius decretum ita rigidum, siue rigorosum, vt nullius iuuenis, seu viri à sæculo ad Religionem transeuntis, maioris 16. an. receptio, admissio, & approbatio fieri poterat, nisi in Capitulo generali, seu Prouinciali, & nisi prius per Prælatos, & Superiores Ordinis facta de eo fuisset informatio de rebus ibidem contentis, & huiusmodi informatio in Capitulo Generali, aut Prouinciali præsentata, & approbata simul fuisset per Definitores. Postmodum verò videns, quòd ex prædicta sua Constitutione innumera sequebantur inconuenientia, illam mitigare, atque modificare volens, in alia quadam, quæ* incipit *ad Romanum spectat Pontificem, statuit vt in qualibet Prouincia saltem duo, & si commodè fieri posset, tria, aut plura deputarentur monasteria, quorum Superiores infra annum saltem congregarentur ad faciendam Inquisitionem super nouitiis, & ad ipsos in religiosos suscipiendos, iuxta formam suæ præfatæ Constitutionis, & ad alia peragenda, quæ ibidem continentur. Et addidit, quod si paucitas, aut nimia monasteriorum distantia nec idipsum facere permitteret, saltem tribus antiquioribus Patribus vnius monasterij, domus, siue Prouincia huiusmodi facultas, & authoritas per Capitulum generale monachorum, vel Prouinciale Mendicantium, & reliquorum Regularium demandaretur, & concederetur*: & alia ad hoc propositum statuit, quæ *ibidem* videri possunt. Sed Gregor. XIV. amplius volens eandem Sixti V. Constitutionem declarare, & ampliare circa Nouitiorum receptionem, nouam quandam fecit Constitutionem, quæ incipit, *Circumspecta Romani Pontificis prouidentia*, quam refert Fr. Emman *quæst. Regul. tom 3 q.10 art.1.* vbi statuit, *vt Superiores monasteriorum de consensu sui Capituli, prababita simul cum his, de quibus in vnaquaque Religione, aut monasterio iuxta eiusdem constitutiones recipiendus interrogari solet, aliqua informatione super iis, quæ in dictis constitutionibus continentur, ad eorundem Nouitiorum receptionem procedere valerent, dum tamen antequam ad professionem admitterentur, plenariam de eisdem facerent inquisitionem, quæ plenaria informatio præsentaretur, examinaretur, & probaretur ab illis à quibus in prædictis monasteriis examinari, & approbari solent*, vt refert, nouiss. Fr. Bar. de Vecch. *in praxi obseruanda in admittendis ad Religionis statum nouitiis, disp.6. dub 4. n.2.*

Iuxta prædictas Constitutiones Sixti V. & Greg. 42
XIV. informationes Nouitiorum debebant fieri modo supradicto, tempore verò Clem. VIII. *sua Const.* quæ incipit, *Artissima paupertatis via*, data 14 *Aprilis* 1592. *concessum est Fratribus Minoribus de Obseruantia in Hispania tantùm, quod quocumque tempore, etiam extra Capitulum possent recipere Nouitios, & iuuenes ad prædictum ordinem venientes de consensu quatuor Definitorum, vel de consensu quatuor Fratrum ex antiquioribus illius domus, in qua iuuenes erant recipiendi. Concessum est etiam, vt coram Notario, vel per Fratres ad hoc muneris deputatos prædictam inquisitionem facere possent, vocando testes, ab ipsis recipiendo iuramentum*, de qua vide Fr. Emman. *in sum. p.2. c.4. n.3 & qq. Regal. tom. 3. q 10. art. 2. & 3.*

Vlteriùs idem Clem. VIII. *Const. sua* quæ incip. *In his, de anno* 1597. concessit *priuilegium Conuentui S. Stephani Salmanticensis, vt nouitiorum informationes fieri possint, & debeant, vel coram Iudice, & notario publico, vel coram aliquo alio Fratre ad id muneris deputato, absque omni strepitu iudiciario, sed solummodo simpliciter, & de plano*, quod quidem priuilegium licèt

tantum quoad Conuentum S. Stephani Salmanticensis Ordinis Prædicatorum fuerit concessum, eo proculdubio fruuntur omnes in vniuersum Religiones habentes priuilegium communicationis, quale habent omnes Mendicantes, & si quæ sunt aliæ quæ similem habent gratiam, vt refert Fr. Batthol. de Vecchis *d. disput. 4. dub. 4. n. 3.*

42 Professio igitur Monachi dicitur nulla, quando facta fuit non seruata prædicti Sixti V. Constitutione, videlicet capta priùs diligenti informatione de parentibus, patria, vita, & moribus, eademque informatione relata, & approbata in Capitulo Generali, vel prouinciali, provt resolutum fuit in sacra Rota Romana apud Farin. *decis. 173 n. 3. 4. & 5. tom. 2. p. 1. recentior.* me citato *in hoc loco*, Ciarlin. *controu. forens. tom. 3. c. 440. n. 14.* Ego ipse *in Votis decisiuis Canon. voto 15. n. 44 cum seqq.* Vel etiam facta Nouitiorum informatione, iuxta prædictas Clem. VIII. Constitutiones, de quibus supra. Sic etiam nulliter professos, quia in eorum informatione non fuit seruata forma præscripta à Sixto V. posse etiam post quinquennium reclamare, cum eorum professio annulletur propter bonum commune Religionis, declarauit idem Sixtus V. in sua secunda Constitutione moderatoria, & declaratoria primæ, his verbis: *Sed cùm eadem ratio vigeat in tacita professione omittenda, quæ militat in expressa, statuimus, quod in quibusuis Ordinibus, & Religionibus, nec etiam tacita professio quarumcunque Religiosorum indui possit, nec inducta intelligatur, nisi in receptione forma Constitutionis seruata fuerit*, refert Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiastici, decis. 37. in 1. edit. & resol. 550. in fine, in 2. edit.*

ALLEGATIO CII.

Episcopus circa Sanctimonialium clausuram quam habeat potestatem.

SVMMARIVM.

1 *Clausura Monialium quibus constitutionibus commendetur, ostenditur, & n. 2.*
2 *Episcopi procurare debeat, vt in omnibus monasteriis sibi subiectis ordinaria, in aliis verò Sedis Apostolica auctoritate clausura monialium inuiolabiliter obseruetur.*
4 *Moniales qua priuilegio, vel indulto Papa sunt immunes, in iis qua ad clausuram & spiritualium rerum curam pertinent, subiciuntur Episcopis.*
5 *Moniales exempta possunt toties visitari ab Episcopo quoad obseruationem clausura, quoties ei videbitur expedire.*
6 *Moniales in ciuitate degentes, sed alieno Episcopo subiecta, visitantur ab Episcopo diœcesis, sicut alia Moniales sub. ecta Regularibus.*
7 *Clausura si conseruetur in monasteriis Monialium, qua regularibus subduntur, videre debet Episcopus, nec ab ipsis Regularibus impediri poterit.*
8 *Episcopus non potest impediri quominus ingrediatur septa monastery ipsis Regularibus subiecti ad effectum videndi si clausura seruata sit, vel non.*
9 *Reprobatur opinio Fr. Ludou. Miranda.*
10 *Clausura mœnia si sint confracta, & facultates non suppeterent, fidelium eleemosynis restauranda sunt, vel monialium consanguinei ad hoc compellendi, & illis deficientibus, tunc compellendus erit is, cuius auctoritate fuit erectum monasterium.*
11 *Monialium clausura custoditur impediendo accessum ad ipsas Moniales, & colloq uia cum eisdem.*
12 *Clausura Monialium vt sciatur qualiter sit custodienda, qua sunt attendenda, ostenditur.*
13 *Monialium exitus è suis monasteriis quibus constitutionibus prohibeatur, ostenditur, &* n. 14.
15 *Moniales an possint è monasteriis egredi ex aliis casibus vltra illos tres relatos in Constit. Py V. pro parte negatiua expenduntur fundamenta, & citantur Doctores.*
16 *Pro affirmatiua fundamenta, & rationes adducuntur.*
17 *Fily licitè exhæredari possunt à parentibus ex quatuordecim tantum causis expressis, quo non excluduntur similes.*
18 *Donationes facta ob solas quinque causas iure reuocari possunt, quod etiam ad alias similes ex identitate rationis extenditur.*
19 *Dictio* tantùm, *quamuis excludat omnes casus prater expressos, non excludit tamen casus similes.*
20 *Moniales è monasterio egredi possunt in aliis infirmitatis casibus similibus illis tribus, de quibus in constitut. Py V. si infirmitas omnibus praiudicialis sit.*
21 *Conseruatio propria vita est de iure naturali, vbi periculum imminet mortis, non naturalis; sed violenta.*
22 *Casus tres, quibus licet Monialibus è monasterio egredi ex similitudine rationis extendi debent ad casus hostium inuadentium, aqua ductus, & ruina domus.*
23 *In cendium magnum, quo possunt moniales è monasterio egredi, tale debet esse, vt certum sit, aut saltem probabile, quod nisi moniales omnes statim è monasterio exeant, omnes sint simul morituræ.*
24 *Infirmitas lepra, cuius occasione Moniales possunt è monasterio egredi, potest etiam extendi ad quamuis infirmitatem adeo contagiosam, quod si ipsius radix foris non eiiciatur, citò omnes eiusdem monastery sorores inficiet.*
25 *Moniales ab vno monasterio in aliud possunt transferri causa noua fundationis, correctionis, vel reformationis, pro cuius licentia obtinenda ad Sedem Apostol. est recurrendum.*
26 *Moniales quando transferuntur de vno monasterio in aliud permissa Sedis Apostolica, quomodo, & quando huiusmodi translatio sit facienda, ostenditur.*
27 *Moniales exeundi è monasteriis iustam causam non habent, vt curam nepotum suorum gerant, etiamsi nullum propinquum haberent.*
28 *Moniales volentes exire è monasterio ob aliquem casum necessarium, à quo debeant obtinere licentiam, ostenditur.*
29 *Moniales è suis monasteriis exeuntes sunt excommunicata excommunicatione maiori Summo Pontific. reseruata, & in eandem incurrunt Prelati eisdem egrediendi licentiam quoquo modo concedentes.*
30 *Concomitantes Moniales è suis monasteriis egredientes, & recipientes eas incurrunt excommunicationem Papa reseruatam, nisi compassione quadam naturali in extrema necessitate id faciant.*
31 *Monialium monasteria ingredi prohibentur omnes cuiuscunque sexus viri, ac mulieres habentes vsum rationis, & discretionem ad peccandum.*
32 *Infantes discretione carentes absque peccato mortali admitti possunt ad claustra Monialium.*
33 *Constitutiones Greg. XIII. quibus reuocat omnes facultates ingrediendi monasteria & domus Monialium referuntur,* & n. 34.
35 *Sixtus quintus fecit reuocationem omnium licentiarum quarumcunque ingrediendi Monialium monasteria.*
36 *Monialium monasteria intrantes sine licentia an* ... *incurrant*

incurrant excommunicationem comminatam contra ingredientes vigore alienarum facultatum, ostenditur.

37 *Monasteria Monialium ex praesumptione intrantes praetextu aliquarum licentiarum sine ratione, & causa, vel à* Summis Pontif. *iam reuocatarum, incurrunt excommunicationem comminatam contra ingredientes vigore aliquarum facultatum.*

38 *Monasterij septa non licet ingredi in casibus necessariis sine licentia Episcopi, aut Vicarij generalis speciale mandatum habentis.*

39 *Monialium Praefecta, si Superior longè absit, in casibus repentinis, sed tamen necessarius, potest licentiam concedere.*

40 *Episcopi consensus absque alia Superioris Regularis voluntate an sufficiat, vt possit aliquis ingredi septa monasterij Monialium exemptarum in casibus necessariis, ostenditur.*

41 *Superiores Regulares tantum possunt concedere facultatem intrandi septa monasterij Monialium ipsis subiecta.*

42 *Episcopi ingredientes monasteria Monialium sibi non subiecta sine licentia Superioris in scriptis, includuntur sub decreto* Concil. sess. 25. de Regul. cap. 5.

43 *Episcopi, & superiores Praelati sicut possunt alij facultatem concedere ingrediendi monasteria Monialium sibi subiecta in casibus necessariis; ita etiam & ipsi visitationis, aut alterius causa necessaria gratia intrare possunt.*

44 *Ministro Generali Fratrum Minorum an hodie, sicut olim, liceat ingredi monasteria Monialium* S. Clarae, *ostenditur.*

45 *Prouinciales Ministri, atque visitatores quando possint intrare monasteria Monialium sibi subditarum, ostenditur.*

46 *Episcopus, vel alius superior, qui electioni Abbatissae praeesse potest, claustra monasterij ingredi non valet, sed ante cancellorum fenestellam vota singularum audire.*

47 *Vota Monialium earum monasteria ingredientes recipere possunt Praelati, quando prudenter iudicauerint non posse fieri canonicam electionem ipsis non intrantibus.*

48 *Causa ad intrandum Monialium monasteria non requiritur quod sit strictissima, sed sufficit, quod sit necessitas quaedam moralis, rationabilis, & manifesta.*

49 *Confessarij quibus in casibus, & pro quo tempore monasterij Monialium septa ingredi valeant, ostenditur.*

50 *Monialis cum vitam obiit, an, & quibus in casibus liceat Sacerdoti ingredi claustrum, ostenditur.*

51 *Sepultura pro Moniali defuncta an possit aperiri sine peccato ab aliquo, qui ad hoc solum ingrediatur, ostenditur.*

52 *Medicus causa multum grauis infirmitatis, cum necessitas exegerit, potest ingredi Monialium monasteria.*

53 *Medici vt possint Monialium monasteria ingredi, non necessario requiritur, quod sint Doctores, aut graduati, sed quod mederi sciant.*

54 *Tonsor ad emittendum sanguinem qualiter Monialium monasteria intrare possit, ostenditur.*

55 *Monialium monasteria officiales intrare possunt pro aliquo opere exercendo, quod commodè extra monasterium fieri non potest.*

56 *Sartores Monialium monasteria intrare non possunt.*

57 *Licentia in scriptis necessaria non est ad intrandum Monialium monasteria in casibus permissis, qui communiter solent occurrere.*

58 *Monialium clausuram intrantes pro aliquo permisso negotio, finito illo sub peccato mortali tenentur statim exire, quamuis possint per aliquantulum temporis amplius se detinere.*

59 *Confessio facta alicui de intrando monasterio Monialium, intelligitur de prima vice.*

60 *Monialium monasteria licitum est intrare mulieribus volentibus vti famulabus domesticis seruitiis incumbentibus.*

61 *Moniales ancillas pro seruitio communi habere non possunt, quibus licitum sit claustra intrare, & exire quando libuerit.*

62 *Puellae educationis gratia, licet sacra vestita induta non sint, possunt in monasteriis monialium retineri cum certis conditionibus.*

63 *Conditiones, quibus licitum est retinere puellas educationis gratia in monasteriis Monialium, referuntur.*

64 *Puellae causa educationis in monasteriis Monialium recipi non possunt minores septennio, & maiores vigesimoquinto.*

65 *Puella educationis gratia in monasteriis Monialium recepta, si statim postquam praeterit vigesimumquintum annum non egreditur, nec ipsa, nec alia quauis incidit in excommunicationem.*

66 *Nuptae mulieres quando possint in monasteriis Monialium recipi, ostenditur.*

67 *Viduae ex licentia Episcopi non possunt Monialium monasteria ingredi, vt in habitu laicali ibi permaneant.*

68 *Matribus non potest licentia praestari ingrediendi monasteria Monialium ad inuisendas filias morti proximas.*

69 *Monialium monasteria frequentantes qua poena puniantur, ostenditur.*

70 *Frequentia alloquendi cum monialibus ex quibus vicibus inducatur, ostenditur.*

71 *Causa legitima alloquendi cum Monialibus non est occasio consanguinitatis.*

72 *Regulares cuiuscunque ordinis prohibentur accedere ad Monialium monasteria.*

73 *Regulares adeuntes monasteria Monialium absque Episcopi licentia, an incidant in excommunicationem quam Episcopus suo edicto posuit, ostenditur.*

74 *Censura per statutum, aut edictum Episcopale ipso iure aduersus adeuntes monasteria Monialium, & cum illis alloquentes, an comprehendat accedentes ad exempta Regularibus subiecta, ostenditur.*

75 *Episcopus imponens poenam euntibus ad monasterium sua dioecesis, comprehendit tam subditum, quam non subditum.*

76 *Licentia pro accessu ad Monialium monasteria exempta vtrum petenda sit ab Episcopo, an à Superiore Regulari, ostenditur.*

77 *Litterarum, seu epistolarum missio ad Monachas an iure communi reperiatur prohibita, ostenditur.*

78 *Litteras scribens Moniali, & mittens, an incidat in censuram comminatam ab Episcopo aduersus euntes in monasteria Monialium, ostenditur.*

79 *Per Epistolas cum absentibus, tanquam praesentibus loquimur.*

80 *Vetitus loqui cum excommunicato, est insuper prohibitus nuncium, vel litteras ibi mittere.*

81 *Mittens litteras ad Monialem non incidit in censuram comminatam aduersus alloquentes eam illa.*

82 *Excommunicatio est poena, quae cum sit lata contra euntes & loquentes, non comprehendit mittentes.*

83 Cap. Clericus, 81. dist. *declaratur.*

84 *Malè agens odit lucem.*

85 *Foeminae in virorum monasteria qualiter ingredi prohibeantur, ostenditur,* & n. 86.

87 *Monasterij nomine quid intelligatur.*

88 *Horti Religiosorum qui subiecti sint clausuræ?*
89 *Sacristia quæ subiecta sit clausuræ?*
90 *Infirmaria non subiicitur clausuræ.*
91 *Mulierem medicam an liceat introducere in infirmaria pro curatione Religiosi infirmi?*
92 *Licentia, & indulta ingrediendi à mulieribus Religiosorum Conuentus reuocantur.*
93 *Claustra Religiosorum an liceat mulieribus ingredi cum processione,* & n.94.
95 *Mulieres ingredi possunt Fratrum monasteria, quæ sunt in fieri, vel in quæ dum fabricantur, adhuc Conuentus ad ibi morandum non fuerit introductus.*
96 *Regina, & fundatrices monasteriorum aliquorum Fratrum possunt ea ingredi absque incursu alicuius censuræ.*

1 CVM Sanctimoniales Deo Opt. Max. sint desponsatæ, & non hominibus, omninò studere debent quomodo Deo placere possint. Nam nil est quod oculos cœlestis sponsi magis delectet, quàm videre Virgines sibi desponsatas, ornatas iis monilibus, quæ tantas Reginas decent, vt meritò cum sponso possint dicere, *dilectus meus mihi, & ego illi.* Quare necesse est, vt in cœnobiis Monialium quæ Religiones ingressæ diuino se cultui manciparunt, vetus disciplina integra perduret, omni conatu Episcopi debent studere pro pastorali officio circa illarum clausuram, prout eis præcipit Sacrum Concil. Trid. *sess.25. de Regularib. capite 5.* his verbis: *Bonifacij VIII. Constitutionem,* quæ incipit. *Periculoso, renouans Sancta Synodus, vniuersis Episcopis sub obtestatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ præcipit, vt in omnibus monasteriis sibi subiectis ordinaria, in aliis Sedis Apost. authoritate clausuram Sanctimonialium, vbi violata fuerit, conseruari maximè procurent, inobedientes, atque contradictores per censuras Ecclesiasticas, aliasque pœnas quacunque appellatione postposita compescentes, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Quod auxilium, vt præbeatur, omnes Christianos Principes hortatur Sancta Synodus, & sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda omnibus magistratibus sæcularibus iniungit.* Vide Victorel. *de origine & clausura monial. § an Episcopus, pag. 33.* nouissimè Tamburin. *de iure Abbatissarum disp. 17. q. 3. n. 3. cum seqq.*

2 Cuius Decreti omnimodam obseruantiam cupiens postea Pius V. Pont. Max. eadem de re Bullam quandam, siue Motum proprium edidit *anno Dominicæ Incarnat. 1566. 4. Kalend. Iunij,* Pontificatus sui anno primo, & incip. *Circa Pastoralis officij,* vbi in fine ad propositum subdit: *Mandantes propterea in virtute Sanctæ obedientiæ, sub obtestatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ vniuersis Venerabilibus Fratribus, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, quatenus in ciuitatibus, & diœcesibus propriis præsentes nostras litteras publicare faciant, ac in monasteriis Monialium sibi subiectis ordinario, in iis vero quæ ad Romanam mediatè, & immediatè spectant Ecclesiam, Sedis Apostol. auctoritate, vnà cum superioribus eorundem monasteriorum clausuram, vt præmittitur, quamprimum potuerint seruari procurent, contradictores atque rebelles per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo, inuocato ad hoc si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Ac vt hoc tam salutare Decretum faciliùs obseruetur, omnes Principes sæculares, & alios Dominos, & Magistratus tẽporales rogamus, & requirimus, & obsecramus per viscera misericordiæ Domini nostri Iesu Christi, eisdem in remissione peccatorum iniungentes, quod in præmissis omnibus eisdem Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, & aliis Monialium Superioribus assistant, ac suum fauorem, & auxilium præstent, & impedientes pœnis etiam temporalibus afficiant. Præmissis Cõstitutionibus, & ordinationibus Apost. statutis, & consuetudinibus etiam immemorabilibus, etiam per Sedem Apost. approbatis & confirmatis, priuilegiis quoque, indultis, litteris Apost. etiam in fundatione, & institutione eisdem Monasteriis, Domibus, & Monialibus sub quibuscunque verborum formis, & clausulis irritantibus & aliis Decretis quibuslibet concessis, confirmatis, atque etiam iteratis vicibus approbatis, & innouatis. Quibus omnibus etiamsi pro sufficienti illorum derogatione de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa & indiuidua, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua exquisita forma ad hoc seruanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum insererẽtur, pro sufficienter expressis habentes, quoad effectum validitatis nostræ Constit. tantum derogamus, contrariis quibuscunque,* &c. Hanc Pij V. Constit. etiam confirmauit postmodùm Greg. III. *in alia sua Bulla,* siue motu proprio, *sub dat. Romæ anno Domini 1572. 3. Kalend. Ianu.* Pontificatus sui etiam ann. 1. qui incip. *Deo sacris.*

Ex quibus clariùs patet, quantum procurare debent Episcopi, vt omnibus in monasteriis eisdem Episcopis subiectis ordinaria, in aliis verò Sedis Apost. authoritate clausura Sanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter restituatur; & vbi inuiolata est, inuiolabiliter conseruetur. Cochier *de iurisdict. Ord. in exemptos p. 2. q. 45. n. 15. &* 81. Campan. *in diuers. Iuris Canon. rub. 15. c. 13. n. 83.* 3

Habet enim Episcopus iurisdictionem in Moniales, quæ priuilegio, vel indulto Papæ sunt immunes, in iis quæ ad clausuram, & spiritualium rerum curam pertinent, vt refert decisum Armend. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib. 2. tit. 18. l. 7. de Relig n. 95.* 4

Et huiusmodi Moniales exemptæ possunt toties visitari ab Episcopo quoad obseruantiam clausuræ, quoties ei videbitur expedire: refert decisum Gallet. *in margarita casuum conscient. verb. monialis 3.* & faciunt quæ Armend. *in dictis addit. lib. 1. tit. 6. l. 3. de visitat. quoad Canonicos, n. 18.* 5

Et si quæ sunt in ciuitate situatæ, sed alij Episcopo subiectæ, visitantur ab Episcopo diœcesis, sicut aliæ Moniales subiectæ Regularibus, refert decisum Gallet. *verb Moniales 4.* contra Sanct *lib. 6. c. 15. n. 21.* Fr. Ludouicum Mirandam *de sacris Monialib. q. 5. art. 14 n. 3.* Bonacina *de clausura Religios. q. 1. puncto 6.* existimantes non posse Episcopum ad clausuram cogere Moniales exemptas ab eis, nec illis licere intrare huiusmodi monasteria exempta, Prælatisque Regularibus subiecta, etiam prætextu videndi an violata ibidem fuerit clausura, nisi solummodo in casu quo publicè constaret illam esse violatam. 6

Clausura hæc si non seruetur in monasteriis Monialium, quæ Regularibus subduntur, videre debet Episcopus, nec ab ipsis Regularibus impediri poterit, quominus ea visitet, quoties id expedire iudicauerit, refert etiam decisum idem Gallet. *verb. clausura 1.* resoluit Zerola *in praxi Episcop p. 1. verb. Moniales, q 4. & 8. vers 3* me citato *in hoc loco* Tambur. *de iure Abbatissar. disp 24. q 9. n. 4* me citato *in hoc loco,* Nouat. *in Lucerna Regular. verb. clausura, n 4.*† Sicut etiam nec ab ipsis poterit impediri, quominus ingrediatur septa monasterij ipsis Regularibus subiecti, ad effectum videndi si clausura seruata sit, vel non: refert quoque decisum die 28. *Aprilis* 1584. Armendariz *in dictis addit. lib. 1. titulo 58. l. 7. de Episcopis, num. 44.* nouissimè die 26. *Maij huius currentis anni* 1640. *Sacra Congregat. Eminentissimorum Cardinalium Concilij Trident. interpretum censuit Episcopum Colimbriensem vti Sedis Apost. delegatum potuisse quoad clausuram monasteriorum monialium Conuentus, & ecclesias Ordinis Cisterciensis Regularibus eiusdem Ordinis subiectarum visitare, etiam assumpto secum Vicario generali, & Confessario earundem Monialium, Monialesque* 7 8

ipsas

ipsas in iis, quæ ad eandem clausuram pertinent, examini subiacere: semotis etiam suspicione violata clausura, & quacumque superiorum Regularium negligentia, ipsisque inconsultis, & irrequisitis: ac insuper eidem Episcopo licuisse Rectorem Collegij dicti Ordinis ex supradicta causa inobedientem declarare in pœnam excommunicationis, ac alias comminatas incurrisse. l. Card. Pamphilius. Ex quibus non ita facilè admitterem resolutionem Fr. Lud. Mirandæ *in tr. de Sacris Mon. q. 2.*
9 *art. 14. n. 3.* tenentis† non licere Episcopis intrare Monialium monasteria exempta, Prælatisque Regularibus subiecta, etiam prætextu videndi an violata ibidem fuerit clausura, nisi solummodo in casu, quo publicè constaret ipsam esse violatam, nec in tali casu, nisi postquam eadem de re semel, & iterum admonuerint ipsarum Monialium Prælatos Ordinarios: fallitur enim ex supradictis, & principaliter ex decis. quam refert Armendariz *loco vlt.* citatus Quicquid etiam nouissimè teneat Sanch. *in præcepta Dec. tom. 2 lib. 5. c. 15. n. 21.* videlicet non posse Episcopum ad clausuram cogere Moniales exemptas ab eis, & subditas alijs Prælatis exemptis aliorum Ordinum. Nam Moniales omnes etiam professæ Ordinum Militarium Sancti Iacobi, Calatrauæ, & Alcantaræ, clausuræ præcepto adstringuntur, vt colligitur ex Concil. Trident. *sess. 25. de regularib. cap. 22. vers. hæc omnia*, & constat ex Motu proprio Pij V. incip. *Circa pastoralis*, ibi, *cuiuscunque Ordinis, vel Militiarum, etiamsi Hierosolymitanæ sint*, Portel. *in dubiis Regular. verb. clausura, n. 1.* Nauar. *tom. 4. de Regularibus, n. 44 art. 2. & 5.* nouissimè Nouar. *de elect. & variat. fori, sect. 2 q. 79. n. 26. in vlt. impress.* Lezana *in sum qq. Regular. p. 1. c. 25. n. 17.*

Item eodem clausuræ præcepto tenentur Moniales illorum monasteriorum, à quibus ante Concil. Trid. nunquam admissa, aut seruata fuerat Nauar. *d. comm 4. n. 45. vers. 8.* Azor. *institut. moral p. 1. lib. 13. c. 8. q. 1. vers. ex his planè*, Fr Emman *d. q. 44. art. 2.* Item ad eandem tenentur clausuram Moniales Conuersæ, & Tertiariæ, siue de pœnitentia cuiuscunque Ordinis, vel congregationis sint, si vtræque verè professæ sint, ex dicto Motu proprio Pij V. Nauar. *d. comm. 4. n. 45.* Fr. Emman. *d. q. 44. art 7.* Llamas *in methodo curationis, in append. 1. ad finem* Sanch. *d. c. 15. n. 13.* Fr. Ludou. Miranda *de Sacris monialib. q. 1. art. 3. & 5.* Suar. *de Relig. tom. 4 lib. 1. cap. 8 n. 14 & 17.* Bonacin. *de clausura Relig. q. 1. punct. 2. num. 2.* vbi *num. 3.* cum Suar. *d. cap. 8. num. 16.* aduertit, nouitias non teneri ad clausuram, & *n. 4.* tenet illas fœminas, quæ non sunt verè Moniales, non teneri ad clausuram, etiamsi aliqua simplicia vota emittant, nouissimè Gregor. XV. *in sua Constit.* de exemptorum priuilegiis, incip. *Inscrutabili sub Dat. Nonis Februarij* 1622. vbi inter alia circa hanc materiam in hæc prorumpit verba: *Ad hæc tam Sæculares quàm Regulares huiusmodi nullis priuilegiis, & exemptionibus tueri se possint, quominus si deliquerint circa personas intra septa degentes, aut circa clausuram vel circa bonorum administrationem monasteriorum Monialium etiam Regularibus subiectarum, ab Episcopo loci similiter tanquam ad hoc Sedis Apostol. delegato, quoties, & quando opus fuerit, puniri, & corrigi valeant.* Super qua *Sacra Illustrissimorum Cardinalium Congregat. Concilij Tridentini interpretum postea censuit illam in suprascriptis verbis habere locum in omnibus delictis, non autem in notoriis tantum, & cum populi scandalo.*

Quid veniat appellatione clausuræ in hac materia, tractant Comitol *resp. moral. lib. 6. q. 3.* Suar. *tom 4 de Relig. lib. 1. cap. 10. n. 6.* Bonac. *de clausur. q. 1. punct. 1.* latè Tamburin. *de iure Abbatiss. disp. 18. q. 1.* breuiter, sed dilucidè declarat Lezana *in sum. qq. Regular. c. 25. n. 18.* his verbis, *Locus clausuræ, ex quo prohibitum est Monialibus egredi, est totus ille ambitus monasterij, qui ianua interiori clausa continetur. Vnde si vltra interiorem ianuam exeant ad Ecclesiam, vel ad alia loca, vbi sæculares intrant, clausuram violant. Ratio est, quia ita habetur in Bulla Gregorij XIII. superiùs adducta.* Nau. *comment. 4. num. 44. not. 4. de Regular. & lib. 3. consil. in 1. edit. tit de Regular. cons. 66.* Rodriguez *tom. 1. q Reg. q. 44. art. 3. Vnde si Monialis ascendat suprà tecti tegulas supra eam partem, quæ monasterium respicit, aut egrediatur ex aliqua domo priuata, in qua siue iustè siue iniustè è monasterio egressa commoratur, non frangit clausuram, eo quod hoc non sit egred. è monasterij ambitu*, Nau. *ibidem*, & Sanch *lib. 6. in Decalog. c. 15. n. 7. & 9. Ingredi tamen domos monasterij contiguas, etiamsi in illis solùm sint aliquæ fœminæ seruitio monasterij deputatæ, est clausuram violare, propter contrariam rationem, scilicet quia hoc est egredi è monasterij ambitu.* Nau. *de Regular commento 4 n. 56.* Bonac. *de clausur. q. 1. punct. 1. Idem dico propter eandem causam de ingressu in Ecclesiam exteriorem, ad quam scilicet sæcularibus patet accessus.* Bonac. *ibidem*, Gauant. *in man. Episcop. verb. Monialium clausura, n. 10. cum seq. Quid porrò sentiendum de Moniali, quæ se ponit in Rota, & facit illam volui versus partem externam, vbi non est clausura, ipsa tamen non egreditur è Rota? Probabile sanè est non violare clausuram, quia non egreditur ex ambitu, sed se habet ac si esset in ipso ostio clausura.* Diana *tract. 2. de dub Regul resol. 22. vbi etiam an in huiusmodi violatione clausuræ possit dari paruitas materiæ?* Hactenus Lezana.

Operati igitur debent Episcopi, vt clausura ipsa circumsepta sit, & munita altis mœnibus, excelsisque vndique parietibus claudaturque, & tamẽ, si fieri potest, porta, eaque claue, & ferro munita sit: si verò mœnia clausuræ confracta sint, & Monasterij facultates non suppeterent, fidelium eleemosynis restauranda essent, aut Monialium consanguinei ad id cogerentur: perdurat enim consanguinitatis vinculum, remanetque obligatio illas conseruandi in debita honestate, vt inquit Isidor. Muscon. *in suo tract. de militanti Ecclesia, p. 4. lib. 1. cap. 4. versic. primò itaque consecrandum*, & facit text. *in cap. si quis dereliquerit, 30 distinct.* Quod si inopia laborarent consanguinei præfati, illum compellendum esse subiungit illic Muscon. cuius auctoritate, vel potius voluntate fuit erectum monasterium, quoniam præuidere debebat huiusmodi necessitates futuras: cui resolutioni opitulatur Petr. Gregor. *in tract. de benefic. c. 15. n. 2. & 3.* vbi multa vtilissima congerit. 10

Ad auctoritatem Episcoporum in custodienda Monialium clausura pertinet impedire accessum ad ipsas Moniales, & colloquia cum eisdem, necnon ingressum intrà septa monasterij, & illarum egressum è monasteriis, iuxta dispositionem Concil. *d. c. 5.* in hæc verba: *Nemini autem Sanctimonialium liceat post professionem exire è monasterio, etiam ad breue tempus, quocunque prætextu, nisi ex aliqua legitima causa ab Episcopo approbanda, indultis quibuscunque, & priuilegiis non obstantibus. Ingredi autem intra septa Monasterij nemini licet cuiuscunque generis, aut conditionis, sexus, vel ætatis fuerit, sine Episcopi, vel Superioris licentia in scriptis obtenta, sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda. Dare autem tantùm Episcopus, vel Superior licentiam debet in casibus necessariis, nec alius vllo modo possit, etiam vigore cuiuscunque facultatis, aut indulti hactenus concessi, vel in posterum concedendi.* 11

Præfata autem clausura, vt sciatur qualiter sit custodienda, duo attendenda aduerto, & dilucidè explicanda, primùm qualiter ipsarum exitus è suis monasteriis prohibitus, & quibus permissus? Secundum aget de ingressu in ipsarum monasteria prohibendo, & quando permittendo. 12

Quod attinet ad primum, habemus expressam de hoc prohibitionem Bonifacij VIII. *in c. periculoso, de statu Regul. lib. 6.* in hæc verba: *Præsenti Constitutione* 13

perpetuò irrefrabiliter valitura ſancimus, vniuerſas & ſingulas Moniales præſentes, atque futuras, cuiuſcunque Religionis ſint, vel Ordinis, in quibuſlibet Mundi partibus exiſtentes, ſub perpetua in ſuis monaſteriis debere de cætero permanere clauſura: ita quod nulli earum Religionem tacitè, vel expreſsè profeſſa, ſit vel eſſe valeat quacunque ratione, vel cauſa (niſi fortè tanto, & tali morbo euidenter earum aliquam laborare conſtaret, quod, non poſſet cum aliis abſque graui periculo, ſeu ſcandalo commorari) Monaſteria ipſa deinceps egrediendi facultas, &c. Hæc eandem Bonifacij VIII. prohibitio innouatur in Concil. Tridentin *dict. c. 5.* verbis proximè citatis *n. 1.* Pius idem V. *dicta ſua Conſtit.* incip. *Circa Paſtoralis*, de ann. 1566. prædictam Bonifac. VIII. Conſtitutionem & Concil. Tridentini decretum renouat his verbis. *Hac igitur perpetuò valitura Conſtit. inhærentes etiam Conſtitutioni felicis recordat. Bonifacij Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri,* quæ incip. *Periculoſo, & decretis Concilij Tridentini ſuper clauſura Monialium editis, auctoritate Apoſtolica ſtatuimus tenore præſentium, atque perpetuò decernimus vniuerſas, & ſingulas Moniales præſentes atque futuras, cuiuſcumque Religionis, Ordinis, vel Militiarum, etiamſi Hieroſolymitana ſint, quæ vel in poſterum in quibuſuis Monaſteriis, ſiue domibus recipientur, tacitè, vel expreſsè Religionem profeſſæ, etiamſi Conuerſæ, aut quocunque nomine appellentur, etiamſi ex inſtitutis, vel fundationibus earum regula ad clauſuram non teneantur, nec vnquam in earum monaſteriis, ſeu Domibus, etiam ab immemorabili tempore ea ſeruata fuerit, ſub perpetua in Monaſteriis ſeu domibus de cætera debere permanere clauſura, iuxta formam dicta Conſtitutionis felicis recordationis Bonifacij Papæ VIII prædeceſſoris noſtri,* quæ incip. *Periculoſo, in Sacro Concilio Tridentino approbata & innouata, quam nos auctoritate prædicta etiam approbamus, & innouamus in omnibus, & per omnia, ac illa diſtrictè obſeruari mandamus. Quod ſi aliquæ Moniales forſan reperiantur, quæ conſuetudine etiã immemorabili, aut inſtituto, vel fundatione regulæ ſua facta, animo obſtinato huic clauſuræ reſiſtãt, aut quoquo modo reluctentur, Ordinarij vnà cum Superioribus earum, omnibus iuris, & facti remediis compellant eaſdẽ tanquam rebelles, & incorrigibiles ad præcisè ſubeundam dictam clauſuram, & perpetuò obſeruandam. Mulieres quoque, quæ Tertiariæ ſeu de pœnitentia dicuntur, cuiuſcunque Ordinis fuerint, in Congregatione viuentes, ſi & ipſæ profeſſæ fuerint, itaut ſolemne votum emiſerint, ad clauſuram præcisè vt præmittitur, & ipſæ teneantur. Quod ſi votũ ſolemne non emiſerint, Ordinarij vnà cum Superioribus earum hortentur, & perſuadere ſtudeant, vt illud emittant, & profiteantur, ac poſt emiſſionem, & profeſſionem eidem clauſuræ ſe ſubiiciant. Quod ſi recuſauerint, & aliquæ ex eis inuentæ fuerint ſcandaloſè viuere, ſeuerisſimè puniantur. Cæteris autem omnibus ſic abſque emiſſione profeſſionis, & clauſura viuere omninò volentibus, interdicimus, & perpetuò prohibemus, ac in futuram vllam aliam prorſus in ſuum ordinem, religionem, congregationemve recipiant. Quod ſi circa huiuſmodi, ac noſtram prohibitionem, & decretum aliquas receperint, eas ad ſic viuendum omninò inhabiles reddimus, ac illarum quaſlibet profeſſiones, ac receptiones irritas decernimus, & nullas, prout etiam præſenti decreto irritas facimus, & annullamus.*

Deinde anno 1569. idem Pontifex Pius V. aliam edidit Conſtitut. quæ incip. *Decori*, vbi ſeuerius prohibet exitum Monialium è monaſterio, his verbis, *Volumus, ſancimus, & ordinamus, nulli Abbatiſſarum, Prioriſſarum, aliarumve Monialium, etiam Carthuſienſium, Ciſtercienſium Sancti Benedicti, & Mendicantium & quorumcunque aliorum Ordinum, etiam Militarium & ſtatuum, graduum, conditionum, dignitatum, & præeminentiarum, etiam à regia, vel illuſtri proſapia ortarum de cætero infirmitatis, ſeu aliarum Monaſteriorum eis ſubiectorum aut domorum parentum, aliorumve propinquorum viſitandorum aliave occaſione, & prætextu licere exire, niſi ex cauſa magni incendij vel infirmitatis lepræ aut epidimiæ: quæ tamen infirmitas præter alios Ordinum Superiores, quibus cura monaſteriorum incumberet etiam per Epiſcopum, ſeu alium loci Ordinarium, etiam ſi prædicta monaſteria ab Epiſcoporum, & Ordinariorum iuriſdictione exempta eſſe reperiantur, cognita, & expreſsè in ſcriptis approbata ſit à monaſteriis præfatis exire, ſed nec in prædictis caſibus extra illa, neceſſarium tempus ſtare licere. Aliter autem, quàm vt præfertur, egredientes, ſeu licentiam exeundi quomodocunque concedentes, necnon comitantes, ac illarum receptatrices perſonas, ſiue laicas, ac ſæculares, vel Eccleſiaſticas, conſanguineas, vel non, excommunicationis maioris latæ ſententiæ vinculo, ſtatim eo ipſo, abſque aliqua declaratione ſubiacere. A qua præterquam à Romano Pont. niſi in mortis articulo abſolui nequeant. Et inſuper tam egreſſas quàm Præſidentes, & alios Superiores prædictos eis licentiam huiuſmodi concedentes, dignitatibus, officiis, & adminiſtrationibus obtentis priuamus, & ad alia in poſterum obtinenda inhabiles reddimus. Et deinde facti quoque irritas licentias, & facultates, & priuilegia, ſiue indulta exeundi è monaſteriis, ſtandi extra illa à ſe, & ab aliis Pontificibus, aut Sedis Apoſtolicæ Nuntiis & Legatis, etiam de Latere, aut Maiori Pœnitentiaria, aut Ordinum prædictorum Superioribus, aliiſve perſonis conceſſa ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, & quibuſcunque clauſulis, etiam inſolitis, etiam in cuiuſcunque perſonæ fauorem etiam Imperatorum, Regum, Ducum, & aliorum Pontificum, ac non Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium. Deinde præcipit Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & aliis vt in ſuis diœceſibus has litteras quolibet anno promulgent, & omnia obſeruari faciant, iuxta prædictum Concilij Tridentini decretum, & Conſtitutionem Bonif. VIII* &c.

Præ dicta Bonifacij VIII. Conſtitutio, de qua *in di-* 15
cto c. periculoſo, innouata per Concil *d. c. 5.* vnicum tantùm excipit caſum, ſiue cauſam, ob quam licitè fieri poſſit exitus è monaſteriis Monialium, ſcilicet cùm tanto, ac tali morbo euidenter earum aliquam laborare conſtaret, quod non poſſet cum aliis abſque graui periculo, ſeu ſcandalo commorari. Et Pius V. *in dicta ſua Conſtit. de anno* 1569. id ipſum, vt videtur, aliquantulum ampliauit, permittendo, vt licitè inde fieri poſſit exitus in tribus caſibus, vel ob tres cauſas, nempe ob incendium, infirmitatem lepræ atque infirmitatem epidimiæ. Ex quibus dubium maximum oritur, an ſcilicet ſupradicti tres caſus, de quibus loquitur Pius V. *in dicta ſua Conſtit.* extendantur, ſiue extendi poſſint, & debeant ad alios ſimiles? In qua quæſt. negatiua pars ex eo ſuadetur, quia Pius V. *in ſua Conſtit.* primò ponit generalem regulam ſtrictè prohibitiuam cuiuſcunque egreſſus Monialium è ſuis monaſteriis, quam etiam expreſsè extendit ad caſum cuiuſcunque infirmitatis, in illis verbis, *etiam infirmitatis* &c. & poſtea excipit tres ſupradictos tantùm caſus à regula prædicta negatiua; ponitque excommunicationem ipſo facto, aliter quàm vt præfertur egredienti, ſeu licentiam exeundi quoquo modo concedenti, necnon, & quod amplius eſt, concomitantibus ipſas, & priuationem omnium officiorum, adminiſtrationum, & dignitatum, &c. prout latius ibi continetur: ergo non eſt dicendum vllo modo contrarium. Quam quidem opinionem tenent Collect. *compend. Mendicantium verb. clauſura monialium, n. 5. verſ. quæritur vtrum Miniſter generalis*, Zerol *in praxi Epiſcopal. part. 1. verb. Moniales*, § 16. *verſ. ſecundò, & part. 2. eodem verb. in fine*, vbi dicit ſic declaraſſe *Sacram Cardinal. Congreg.* quod etiam refert addit. ad Nauar. *conſil. 70. in fine, ſub tit. de Regular.* Fuſch. *de Viſitat. lib. 1. cap. 18. n. 17.* Cacheran. *conſil. 22. n. 7. & ſequentib.* Boll. *in œconom. Canon.*

claſſe

classe 3.cap.4.num.10.Gutier.canon. lib.1. cap.14 per totum, Cened.ad Sextum collectan.31.n.2. Aloys.Ricc. in praxi fori Ecclesiast.° decis.545. in prima edit. & resolut.541. in secunda edit. sequitur contrariis respondens Fr.Ludou.Miranda in man.Pralat.tract.de Sacris Monialibus, q.3. art.1. & ab ea non esse recedendum attenta Pij V. Constitutione dicit Campanil. rubr.12. c.10.n.22.

16 Verùm in contrarium, scilicet affirmatiuam potius inclinarem opinionem, ex multis,& validioribus,quibus innititur rationibus: nam si Extrauag. Bonifacij VIII.in ancto cap. periculoso, vnicum duntaxat excipiebat casum, per prædictam Pij V. extensa, atque ampliata est ad tres in eadem sua Constitut. contentos,nempe ad casum magni cuiusdam incendij, vel infirmitatis lepræ,aut epidimiæ; quid igitur obstat,quominus eadem omninò prorsus existente ratione, prædicta Pij V. Extrauagans etiam amplietur, & extendatur ad alios casus similes? Confirmatur à simili.

17 † Quatuordecim in Iure tantummodo exprimuntur, atque enumerantur causæ, ex quibus filij licitè exhæredari possunt à parentibus,vt habetur in authent.non licet,C de liberis prater.& in authent. vt cum,de appellat.cognosc.§. aliud quoque capitulum,ibi, vt prater ipsas nulli liceat,collat.8.quas enumerant Cardos.in praxi indicum.verb.pater,n 8. Molina de iust.tract.2.disputat.175. & adhuc nihilominus patres ex aliis similibus causis exhæredare possunt filios suos, vt in specie tenent Palat.in repet rub.§.16 num.10. & §. 20. num.15. Conar.in cap.Raynutius in princ num.16.Gom. tom.1. variar.cap.11.num.12.Gregor. lib 8. verb. otra razon. tit.7 part.7 part.6.Cost.in §.& quid si tantum, part.3. num.173.Menoch.de arbitr.casu 130.n.4.& casu 267. num.5.& consil.150.num 28.Perez l.4. tit 8. lib.3. pag. 631.& lib.5.Ordin tit.2 pag.70. Molina de primogen. lib.1. cap.9.num 33.Surd de alimentis,tit.1 quæst.19.& quæst 64.num.20.& tit.7.quæst.1. num.4.cum sequentib. Nauar.commento 4. de Regularib. n.48. Cald. Pereira de empt.c.14.n.23 Cardos. dict.verb. pater, numero 9. Molina dict. disputat.176. vers. dubium deinde est.

18 Similiter † & donationes factæ,ob solas quinque causas Iure reuocari possunt,iuxta l.fin. C.de reuoc. donat. & tamen glos.ibi communiter recepta, verb volueris, tenet etiam ob alias similes posse reuocari, vt latissimè tradunt Clar.§.donatio,quæst.21.num.2.& 3.Ant.Gom. variar.tom 2.cap.4.num.14.Molina dict. tract.9 numero 32. Surd. de alimentis,tit.1.q.48.& tit.8.priuil.61. num.4.Cenall.communium contra communes, quæst.352. Rebel.de oblig Iustit.parte 2 lib.18.q.9. num.9. Less. de Iustit.lib.2.cap.18 n.104

19 † Sic denique quamuis dictio tantum,excludat omnes casus, præter expressos, & contineat negationem quoad alios,vt per l.qui aliena.§.libertos ff.de negotiis gestis,& plures quos Ego ipse refero in meis remiss. de diction. dict. 349. num.3. Non excludit tamen casus similes,vt notant glos. in l. ob as,C.de præd.minor.& in l. si mora, verb.dumtaxat, ff. soluto matrimon. & tenent plures citati à Sanch. de matrim. lib. 7. disputat. 31. numero 4 & à meipso d. dict.349. numero 5. idem dicendum erit in proposito, nempe quod tres exceptiones supradictæ propositæ à Pio V.in dict sua Constitut.extendi,& ampliari possunt etiam ad alios casus similes. Quare meritò ita resoluunt Nauar. d. commento 4 de Regular.n.48. & in cap. statuimus,20.q 3 numero 49, Fr Emman. tom.1. quæst. 53. artic.3.paulò post princip. & artic.5. Azor. instit. moral.part.1.lib.12. cap.8. quæst. 1. vers.3. Ioan.de la Cruz de statu religionis,lib.1. cap.5. dub 4. vers an verò liceat.Llam. in methodo curat.in append.§.10.Marcel.Vulpe dict. cap.4. numero 11. Lezana dip. cap. 25. num. 20. vers probabile etiam, Bonacin. de legib.disput.1 q 1.puncto 3 num.19.nouissimè Tamburin.de iure Abbatissarum disp.20. quæst.3. Diana moral. resol.p.2. tractat. 1. miscel. resol.23. nouissimè hanc partem multis defendere conatur Soto medicus Matritensis in discursu medicolegali, Hispanica lingua conscripto; por que causas de infirmidad pueden las Monjas salir de sus Conuentos, Sanch. d. lib. 6. cap.15. numero 37. me citato in hoc loco,Bonac.de clausura Relig.q.1.puncto 9.n.6.& Nouar.in Lucerna Reg.verb.clausura,n.12. cum seq.

Quamuis aliqui ex prædictis DD.indistinctè teneant licere Monialibus exire propter alias causas iis affines, quas Pius V.expressit,exemplum afferentes, si bellum ingruat,quod Moniales ad exitum compellat,vel si Monialis ab aliis eligatur,vt alium cœnobio præsit, aut denique si morbum habeat periculosum,qui licet aliis contagione non obsit,est tamen talis, vt medici iudicent esse alioquin morituram,nisi exierit. Ego tamen primum admitterem exemplum,aliis reiectis, quia iuxta prædictæ Const.verba extendendi sunt tantummodo illi tres casus Moniales omnes tangentes,& concernentes,itavt nisi è monasterio exeant, statim videantur morituræ,ad alios similes casus eiusdem qualitatis, morbi,& periculi omnibus præiudicialis,non sic in occurrentibus casibus particularibus, qui simile periculum,siue contagionem non habent,sed respiciunt particularem vtilitatem alicuius Monialis infirmæ,quæ ipsatum cœnobium non transcendit; nam reuera non sunt similes nisi pertineant,& spectent ad bonum, seu potius ad euitandum damnum monasterij, & totius Communitatis: & hæc fuit procuidubio prædicti Summi Pontificis mens & intentio, vt attentè ipsius verba considerantì facile erit colligere. 20

Nec obstat argumentum adductum à Nauar. d.n.49. quo probare intendebat sub illis tribus casibus à simili comprehendi morbum Monialis periculosum, propter quem medicorum iudicio proculdubio esset moritura nisi exierit; quamuis aliis contagione non obsit,& sic arguebatur: Conseruatio propriæ vitæ,naturalisque defensio est de Iure naturali,neminique videtur tollenda,iuxta Clement pastoralis, §. cæterùm, de re iudic.& l.vt vim,ff.de iustit. & iure: ergo in proposito casu licitum erit Moniali prædictæ, de qua est sermo, è monasterio exire, neque in contrarium vlla lege,præcepto,seu statuto potest cogi,aut obligari. Respondetur tamen,si adhuc verum est,quod conseruatio propriæ vitæ est de Iure naturali, naturalisque defensio nemini debeat denegari,procedere vbicunque periculum imminet mortis non naturalis, sed violentæ, non tamen id vsquequaque verum habet, vbi mors violenta non est, sed naturalis,& quæ ortum habet ab ægritudine naturali; nam in tali casu probabilissimum est conseruationem propriæ vitæ non semper esse licitam, nec vitam propriam in omnibus casibus adeo esse obseruandam,& maximè à viris religiosis,qui propter Deum suam abnegarunt voluntatem, atque vt videtur, prædicto iure se priuauerunt. Quare Moniali non posse licentiam concedi claustro egrediendi causa medendi morbo ita periculoso,vt desperaretur salus ea non egressa,nisi morbus adeo contagiosus esset, vt in reliquas serperet,tenent Gut.canon. lib.1. c.14. à n 7. Cened.ad Sextum collect.11.n.2.Hieron.Roder. ref.26. n.50 Bonacina d.q.1. puncto 9. n.18. Zerola in praxi Episcop.part.1.verb. Moniales, in fine, Fr. Miranda de sacris Monialib.q 4 art 4.Fr.Emman.tom.1.q 49.art.1. Sanch.d.lib.6 n.15.n.36 me citato in hoc loco,Tamb.d. disp.20.q.3. hanc partem probabiliorem me citato in hoc loco,dicit nouissimè Dian.moral.resol.p.3. tract. 3. resol.137. 21

Contra Nauar.comment.4.de Regularibus,n.49.& 50. Azor.d p.1.lib.13.c 8.q.1.Suar.de Relig.tom.4.lib.1.c.9. n.9.Laurent. de Peirinis tom.3.priuil. in addit. ad constit.Pij V.cap.6. not.3. existimantes posse moniali licentiam concedi claustro egrediendi causa morbo ita periculoso medendi, vt desperaretur salus ea non egressa.

Nec etiam ex ſimili ratione poſſe Abbatiſſam è monaſterio exire,vt viſitet ædificium Eccleſiæ , num ſibi placeat, vel vt cæmentariis ſignificet qua forma conſtruendum ſit,aſſerunt Sanch.*d.c.*15.*n.*52.Bonacin. *d.q.*1.*punct* 9.*n.*3.

22 Quare prædicti tres caſus ex ſimilitudine rationis extendi poſſunt ad caſus hoſtium inuadentium , aquæductus , aut ruinæ domus , vel alios ſimiles nociuos communitati Monialium,vt bene aſſerit Fr.Ioan. de la Cruz *d.dub* 4.*verſ.an verò liceat* , & cum aliis reſoluit Sanch.*d.lib.*6.*c.*15.*n.*44 Vnde poſſe Moniales tempore belli è monaſterio exire,ſeque in locum recipere , dum bellum contra hæreticos,aut infideles geritur , periculumque eſt , vt niſi Moniales monaſterio egrediantur, graui damno afficiantur,reſoluunt Azor *p.*1.*lib.*13.*c.*8. *q.*1 *ad med.verſ.tertiò quæres*,Gutiee.*d.c.*14.*n.*9.Nauar. *d.commento* 4.*n.*48.Sanch.*d.c.*15.*n.*44 Bonac. *de clauſura Relig q.*1.*punct.*9.*n.*7 contra Zerolam *verb.Moniales*,§.16.*dub.*2.

23 Circa explicationem verò illorum trium in dicta Constitut.Pij V. contentorum, ſciendum ſub nomine *incendij magni*,intelligi incendium ita magnum,& euidens,vt certum ſit,aut ſaltem probabile, quodniſi Moniales omnes ſtatim è Monaſterio exeant , omnes ſint ſimul morituræ,atque conſumendæ præ nimia exuſtione ignis. Sub nomine verò *infirmitatis, lepræ* , intelligi infirmitatem vt ita quandam contagioſam,ſi ipſius radix & origo foras non eiiciatur (hoc eſt Monialis huiuſmodi morbo infecta) citò omnes Monaſterij eiuſdem ſorores inficiet , proindeque cunctæ periclitabuntur, & prædictam lepram debere eſſe notabilem , ac talem,quod ſi perſona eſſet ſæcularis, iure poſſit extrahi de populo,& mitti ad domum aliquam in campo

24 ſeparatam. † Sub nomine denique *infirmitatis epidimiæ*, quantum ad præſens attinet propoſitum , intelligi morbum quendam peſtiferum , ſimiliter atque eadem ratione contagioſum, communitati præiudicialem , & pernicioſum,qui populariter graſſetur in populo,maioremque ægrorum partem interimat. Sic explicant Læl.Zech.*de Republ.Eccleſ tit.de Regular c.*3.*num.*15. *verſ.*9.Nauarr.*comm.*4.*de Regular n.*48.*not* 4. Gutierr. *d. cap.*14 *num.*8. Fr.Emman. *tom* 1 *q.*49.*art.*4.*verſ. ex his* Sanch *dict.cap.*15. *à num.* 33. optimè Fr. Ludouic. Miranda *dict.q.*3.*de clauſura Monialium in particulari,artic.*5.Lezana *dict cap.*25 *num.*10. & de hoc refert Diana *d.part.*2. *tract.*1.*miſc.reſol* 23. decretum *Sacra Congreg.*tenoris ſequentis , videlicet , *Sacra Congreg. Cardinalium Concilij Trident. interpretum ſupradicta opinionum varietate, ſingularumque rationibus diligenter perpenſis declinauit in ſententiam Doctoris Ludouici de la Valle medici Cameræ Hiſpaniarum Regis, cuius in reſponſo à ſe edito zelum & prudentiam in aſſequenda Sancta mem. Pij V. mente plurimum in Domino commendauit eiuſdem Pij V. Conſtitutionem de clauſura Monialium loquentem,nomine epidimiæ eam tantum epidimiam intelligere, quæ eſt vera & realis peſtis , itavt ob alias infirmitates huic aliquo pacto conſimiles ,ſed tamen benigniores , etiamſi epidimiæ nuncupentur , nullo pacto Monialibus profeſſis ex monaſterio exire liceat , atque hoc decretum ab omnibus , ad quos pertinet,inuiolabiliter obſeruari mandauit.* Ioan.Garcia Card. Millinus.

25 Quæri opportunè poteſt , an Moniales de licentia Superioris valeant tranſire de vno monaſterio ad aliud,vel cauſa nouæ fundationis,vel correctionis,vel reformationis, vel perfectionis, itavt huiuſmodi caſus comprehendatur ſub illis tribus exceptis in dicta Conſtitut.Pij V. Et videtur dicendum,quod ſic , iuxta ſupradicta ; nam huiuſmodi caſus totam concernunt communitatem Religionis,& non particularem vtilitatem alicuius Monialis,cum exeant ad plantandum,vel ædificandum aliquod monaſterium , reformandamque eandem Religionem , ob quam cauſam hanc ſententiam tenent Nauar.*in d.c.ſtatuimus* , *n* 48. *& conſ.*57. *n.*6.*de Reg.*Fr.Emm. *quæſt.reg.tom.*1.*q.*49 *art.*5.nouiſſimè Sanch.*in præcep.Decalog tom.*2 *lib.*6.*c.*15.*à n.*46. Portel.*in dubiis Regul.verb.clauſura monialium, n.*20. *&* 21.Diana *tract.*2.*de dub.reg.reſol.*99 *&* 127.Caſtellin.*de elect.c.*17.*n.*6 Gauant.*in man. Epiſc.verb.clauſura,num.*14.Tambur. *de iure Abbatiſſarum diſp.*21 *q.*1. *cum ſeqq.* ſecundùm quam pluries cenſuit *Sacra Congreg. ſuper negotiis Epiſcoporum,& Regularium*,& ſignanter *in vna Nanetenſi* 16. *Ianuarij* 1615. *& in Redonenſi* 31. *Ianuar.*1617. *& in Meſſanenſi* 9. *Octobris* 1618.quas citat D. Anton.Ricciul. almæ Vrbis aduocatus egregius, *in ſuo tractatu de iure perſonarum extra grem. Eccleſiæ exiſtentium lib.*5.*c.*5. Sed ipſa *Sacra Congreg.*cautius cenſuit in his recurrendum eſſe ad Sedem Apoſtolicam,vt teſtantur Zerol. *in praxi Epiſcop.part.*1. *verb. Monialis* , §.16 *& part.*2. *eod verb. dub.*8.*&* 12.Anton. Ricciul.*d.c.*5.*n.*11.Sanch *d.cap.*15. *num.*47.Bonacin.*d.puncto* 9.*num.*10.Marcel.Vulpe *dict. cap.*4 *n.*11.*in fine*,me citato *in hoc loco* Lezana *d c.*25. *n* 20.*in fine* , nouiſſimè Tamburin. *de iure Abbatiſſar. diſp.*21.*q.*1. Ea cauſa enim ipſa Sedes Apoſtol. concedere conſueuit quibuſdam Monialibus, vt tranſirent ad aliud monaſterium alterius obedientiæ, de conſenſu tamen Superiorum , vt refert deciſum Armendar. *in add.ad recop.legum Nauarræ,lib.*2. *tit.*18. *l.*7. *de relig. num.* 101.

Et quando ex permiſſu Sedis Apoſtol. transferuntur Moniales de loco ad locum , tranſlatio debet fieri in aurora,vt à paucis conſpici poſſint,atque à perſonis grauibus , & honeſtis , & ſanguine eis proximioribus coniunctis deducantur , earumque dotes monaſterio, quod relinquetur, remaneant, referunt deciſum Tamburin. *d.diſp.*21.*q.*10. *num.*5. Armend. *vbi proximè, num.*100. vbi *n.*205. † etiam deciſum aſſerte exeundi è monaſteriis iuſtam cauſam Moniales non habere,vt curam nepotum ſuorum gerant , etiamſi nullum propinquum haberent, referunt etiam Campan *d cap.*16. *num.*22. *prope fin.*Tambur. me citato *in hoc loco, diſp.* 19.*q.*4.*verſ.ad* 13. etiam nouiſſimè me citato *in hoc loco.* Nouar.*in lucerna Regular.verb receſſus a monaſteriis,n* 8.& Bonacina *d.q.*1.*punct.*9. *n.*4. vbi *n.*5. pariter dicit Monialem egredi non poſſe ad parentes , conſanguineos , aut alios infirmitatis cauſa , ſeu alio prætextu viſitandos. Manifeſtè tamen erit iuſta egreſſus cauſa, quando auctoritate Prælati ex cauſa iuſta totus Monialium Conuentus locum mutat , iuxta Concil. Trident. *ſeſſ.*25. *de Regular. c.*5. Fr .Emman. *d. q* 49. *art.*5.Sanch.*d.c.*16. *n.*53. Fr. Ludouic. Miranda *de ſacris Monial.q.*3.*art.*2.*verſ.ſextus*,Bonac.*d.q* 1.*punct.*9. *num.* 8. 26 27

Moniales poſſe ad aliam Religionem perfectiorem tranſire docent Tap.Zerola, Fr. Emman. & alij, quos refert Sanchez *d.lib.*6.*cap.* 7.*num* 6. quibus adde Barthol. à S.Fauſto *in theſauro Relig lib.*5.*q* 327 Anton. Ricc.*dict.lib.*5. *cap* 5. *à princip.* vbi *num* 4.probat nec Concil.Trid.nec Conſtit Pij V prohibuiſſe hanc tranſlationem , meipſum *in collect. ad cap. licet* 18. *n* 3. *de Regul.* Bonacin. *dict q* 1 . *punct.*9. *à num.*11. contra Azor *dict.part.*1.*lib.*13 *c.*18. *quæſt.*1. Moniali licitum eſſe exitum , quæ dum in proprio monaſterio aliqua de cauſa commodè corrigi non poteſt, ad aliud monaſterium correctionis gratiâ transfertur, tenent Sanch. *dict. lib.*6.*c.*15 *num.*47.Fr. Ludouic. Miranda *de ſacris Monial.q* 3. *art.*2. *verſ. quartus caſus. & art.*3. Bonacin. *d.q* 1 *puncto* 9 *n.*13.Tamburin. *dict. tract. diſp.*21. *quæſt.*3,Ego ipſe *in collect.ad d. cap. vlt. de Regularib. num.*16.

Verùm Monialis, quæ adeo incorrigibilis eſt, vt ipſius emendatio , & correctio in nullo monaſterio ſperetur, eiici poſſit ? Negatiuè cenſuit Rota *in Vlyſbonenſi monaſterij,*19.*Nouembris* 1623. coram R.D meo *Coccino*,& me citato *in collect.ad cap.vlt.*docet Bonac.

dict,

d.punct 9.num. 14 Gauant.*in man.Episcop.verb.Monialium clausura,num.* 13.Lezana *d.cap.25. num.* 17. *vers. hinc collige*,vbi tenet attenta Ecclesiæ consoetudine, & Sacræ Congreg.declaratione,incorrigibiles Moniales sine Sedis Apost.consensu eiici non posse,me citato *in hoc loco*, Tamburin.*d.disp.*21.*q.*4.contra Sanch. *d. lib.6 c.9.n.6.* existimantem talem Monialem in rigore eiici posse.

Monialibus Conuersis licitum esse exire è monasterio ad petendas eleemosynas Conuentui necessarias, dum eas per alios commodè petere non possint,seruatis conditionibus præscriptis in Motu Pij V. incip. *Circa pastoralis*,& in alio Gregor. XIII.incip. *Monialium clausura,à n.*18.Lezana,*d. c.*25.*n.* 17. *vers. circa conuersas*,vbi conditiones has refert , dummodo Conuersæ sint ætatis saltem 40.annorum,nec publicè , nec foris pernoctent,neqoe plures quam octo destinentur ad quæstum,& quod si deinde non egeant , cessent à quæstu,Bonacin.*d.q.*1.*punct.*9.*n.*15.vbi *num.*16. asserit Moniales Conuersas posse adhuc ob receptam consuetudinem recipi,& ad professionem admitti, & citat pro se Sanch. *d. c.*15.*n.*59.Suar.*de Relig.tom.*4. *lib.*1. *c.*8 *n.*19.Fr.Emm.*tom.*1.*q.*44.*art.*4.*concl* 3.*vers.secunda assertio*, contra Mirand. *de Monialib.q.*1.*art.*6. Nauar. & alios.

28 Deinde dubitari non abs re potest, quibus in casibus necessariis,& paulo ante relatis,impartietur licentia Monialibus volentibus exire è monasterio : & respondet Concil *d cap.*5.ab Episcopo approbandam esse causam : cuius decreti verba intelligenda esse inquit Nauar. vt approbatio requiratur Episcopalis , quando exire volunt è monasteriis Episcopo subiectis , vel ita exemptis,quod soli Papæ immediatè subsint, non autem de aliis exemptis , & Regularibus suppositis , in quibus satis sit scientia Superioris Ordinis. Ita ipse Nauar.*consil.*6.incip. *An generalis,sub num.*6. *de statu monach.* Fr.Bonacin. *dict. quæst.*1.*puncto* 8.*num.*1.Ludouic.Miranda *de sacris Monial.quæst.*3.*art.*6.*concl.*1. Suarez *de Relig.tom.*4.*lib.*1. *c.*9. *num.*13.Lezana *dict. cap.*25.*num.*21.Tamburin *dict.disp.*20 *q* 6.Fr.Emman. *quæst.Regul.tom.*1.*q.*49.*art.*6.vbi inquit, quod Monialis in prædictis casibus in dicta Constitut. exceptis exire potest è monasterio absque vllo conscientiæ scrupulo,cum sola licentia suorum Generalium,aut Prouincialium Prælatorum,quibus fuerit subiecta,sine vlla alia approbatione Episcopi sæcularis, & in Hispania solùm Superiorum licentiam esse necessariam dicunt Fr.Ioan. de la Cruz *d.cap.*5.*dub.*3.Sanch. *in præcepta Decalogi tom.*2.*lib.*6.*c.*15.*num.*28. Lezana *d.c.*25.*num.*21. Verùm ab illorum opinione discedere cogor propter expressa verba prædictæ Constitut Pij V. *de anno* 1569. sic disponentis : *Qua tamen infirmitas præter alios Ordinum Superiores,quibus cura monasteriorum incumberet,etiamsi prædicta monasteria ab Episcoporum,& Ordinariorum iurisdictione exempta esse reperiantur , cognita,& expressè in scriptis approbata sit* : ex quibus verbis facile erit colligere quid dicendum , atque respondendum difficultati propositæ.Monialibus enim à Monasterio exire non licet,etiam cum causa probabili, nisi adsit commonis consensus Superioris Regularis,& Episcopi diœcesani,& si illæ,quæ potestati Regularium subiectæ sunt,sine Bulla,& licentia Ordinarij egressæ fuerint,per censuras Ecclesiasticas, & alia Iuris remedia debent ipsæ,& earum Superiores (de quorum licentia è Monasterio fuerint egressæ) ab eodem Ordinario puniri , non obstantibus quibuscunque priuilegiis,ita decisum referunt Campanil.*d tit.rub.*12.*cap.*16. *n.*22 *prope finem*,Armendariz *in addition.ad dict.lib.*1. *tit.*18. *l.*7. *num.*103. nouissimè me citato *in hoc loco*, Tambur.*de iure Abbatiss.disp* 20 *q* 5.*n.*11. Extat hac de re decretum tenoris sequentis,videlicet.*Sacra Congreg.negotiis Episcoporum & Regularium præposita,sub die* 13. *Nouembr.*1610.*facultate sibi à Sanctissimo tributa statuit,& decreuit,vt deinceps intra huiusmodi septa nemini ingredi liceat, nisi licentia in casibus necessariis concedenda nedum à Superioribus Regularibus dictorum monasteriorum sed etiam à locorum Ordinariis obtenta fuerint,non obstantibus quibuscunque contrariis legibus , statutis , consuetudinibus etiam immemorabilibus. Postremò autem ad remouendam omnino difficultatem,quæ ex huiusmodi decreto forsan oriri posset,negotio iterum in S.Congreg.proposito,atque S.D N. relato die* 21.*Maij* 1630.*Sanctitas sua declarauit huiusmodi licentias à Superioribus Regularibus non esse petendas in illis locis,in quibus adesset consuetudo vt ista ab Episcopis tantum concedantur ; hoc enim esse statuit , & decreuit talem consuetudinem esse obseruandam , & ipsorum Episcoporum tantummodo licentias sufficere, etiam priuatiuè quoad ipsos Regulares.*Deinde *eadem S. Congreg.in Camerin.*21. *Febr.*1617. censuit, *licentiam eorum , quibus ordinariè intra septa monasteriorum Monialium Regularibus subiectarum ingredi necesse est, concedendam esse ab Episcopo,seu eius Vicario generali, & à Superiore Regulari,cui Moniales ipsæ subiectæ sunt coniunctim,itavt idem Episcopus,seu eius Vicarius primo loco subscribat , repertinis tamen casibus extremæ necessitatis exceptis,in quibus licentiam alterius subscriptione roborare sufficit.*

Vtrùm hæc licentia in scriptis dari debeat. Affirmatiuè definitum est in prædicto Motu Pij V.incip *Decori*,ibi,*ex causa cognita, & expressè in scriptis approbata*, & per eum tenent Miranda *d q.*3.*art.*6. *concl.*2. Suar.*de Relig.tom.*4.*lib.*1.*c.*8.*n.*16.Victorel.*loco citando,§.an ad euitandam culpam*,Tambur. *d.disp.*20. *q.* 6. Bonac.*d punct.*8.*n.*4.vbi *n.*5.resoluit licentiam non tenere, si solo verbo detur. 29

Hinc non abs re dubitari potest,an Vicarius generalis Episcopi absque speciali eius commissione hanc egressus Monialis è monasterio licentiam concedere possit?In quo dubio cùm Conc.Trid *sess.*25. *de Regul. c.*5. dicat eam licentiam ab Episcopo approbandam, credo nomine Episcopi Vicarium quoque generalem, non verò foraneum comprehendi, vt in terminis resoluunt Llamas *in methodo curationis,in appendice*,§.5. Sanch.*d.c.*15.*n.*30.vbi etiam extendit ad generales Capituli Sede vacante Vicarios,Bonac.*d.q.*1.*punct.*8. *n* 3. Victorel.*de origine & clausur.Monial.§. an solus Episcopus*,Tambur.*d disp.*20 *q.*5.

Si verò extra casus permissos Moniales è suis monasteriis exierint, ipso iure sunt excommunicatæ excommunicatione maiori latæ sententiæ summo Pontif.reseruata , & in eandem incurrunt Prælati eisdem exeundi licentiam quocunque modo concedentes,necnon & ipsas concomitantes,ac personas illarum receptatrices,vt habetur expressè in dicta Constit. Pij V. *de anno* 1569.refert me citato *in hoc loco*,Tamburin.*de iure Abbatiss disp.*19.*q.*1. *in fine.* Circa quam Constit. Nauar.*in d.cap.statuimus,n.*51.quem post Fr. Emman. sequuntur F.Ludou.Miranda,*d.q.*3.*de monialium clausura,art.*6. Zerola *in praxi Episcop.part.* 1. *verb. Moniales*,§.16.*dub.*1.Azor.*p.*1.*lib.*13.*c.*8.*quæst.*1.*vers.*3.*quæres*,Bonacin.*d q.*1.*punct.*8.*n.*6 Sanch.*d.cap.*15 *num.*72. pœnas supra positas circa recipientes,& concomitantes prædictas Moniales egredientes è suis Monasteriis, non videri comprehendere illos , qui compassione quadam naturali in extrema , vel graui necessitate id faciunt ; vt si verbi gratia , aliqua persona cognata, vel amica reciperet, vel comitaretur Monialem egressam è suo Monasterio , & aliquot milliaribus progressam noctu , vel diu in loco deserto , cum periculo amittendi vitam, vel famam,ne ipsa Monialis damnum aliquod pateretur,exhortando eam,vt ad suum Monasterium rediret,etiamsi ipsa nollet redire. Illud tandem aduertendum duxi ex quodam Motu proprio Gregorij XIII.incip.*Deo sacris,de anno* 1572. locum clausuræ dici eum, qui ianua clausa continetur , ad quam

sæcularibus non pater accessus, refert Sanch. *d. lib.6. c.15. n.6.* & *n.68.* resoluit ad incurrendas supradictas pœnas solum egressum sufficere ex stricta clausura, non verò ita leuem, vt solam venialem culpam constituat.

30 An Monialis, quæ se ponit in rota, & facit illam volvi versus partem externam, ad quam sæculares accedunt, frangat clausuram, & incidat in pœnas, etiamsi non egrediatur è Rota? Affirmatiuè respondent Paul. Comit. *resp.moral.lib.6. q.3.* Portel. *in dub. Regular.verb.clausura Monialium,n.24.* vide *supra n.9.in fine.*

31 Deueniendo igitur ad secundum assumptum, de ingredientibus Monialium monasteria, dicendum est omnes cuiuscumque sexus, viros, atque mulieres cuiuscumque status, & conditionis extiterint, habentes vsum rationis, & discretionem ad peccandum, vel qui ad peccatum incitare possint, ingredi prohiberi quarumcunque Monialium monasteria, vt habetur expressè in Concilio Tridentino *d. cap.5*, his verbis. *Ingredi autem intra septa Monasterij nemini liceat, cuiuscumque generis, aut conditionis sexus, vel ætatis fuerint, sine Episcopi, vel Superioris licentia in scriptis obtenta, sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda.* Quibus similia verba sunt *in d.c.periculoso*, ibi, *nullique aliquatenus inhonesta persona, nec etiam honesta (nisi rationabilis, & manifesta causa existat, ac de illius, ad quem pertinuerit, speciali licentia) ingressus, vel accessus ad easdem* (nempe Moniales) *pateat, vt sic à publicis, & mundanis conspectibus separatæ omnino seruire Deo valeant liberius, & lasciuiendi opportunitate sublata, eidem corda sua, & corpora in omni sanctimonia diligentius possint custodire.* De quorum materia Concil. Brachar. IV. *act.5.c.5.de Monialibus*, Auila *ad c.1. Prætor. fol.50. num.29.* Fusch. *de visitat.lib.2.c.18.à n.24.* Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici, parte 2. cap.1. num.52.* Azor. *instit.mor part.1.lib.13.cap.8.quæst.3.cum sequentibus*, Fr. Emman. *tom.1.q.46.art.1.cum sequentibus, & q.47.art 4. cum sequentib.* Fr. Ioan. de la Cruz *de statu Relig.lib.1.c.5.dub 2.* Campan. *d.rubr.12. c.16. à n.24.* Sanch. *d.lib.6.c.16.* Steph. Quaranta *in summa Bullarij, verb. Monasteria Monialium*, Armend. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ, lib.2. tit. 18. l.7. de Relig. à num.106.* Fr. Ludou. Miranda *in manual. Prælat. in fine tom.2. in tract. de sacris Monialibus, & q.2. & 4.* Vgolin. *de officio Episcopi c.21.§.3.* Bonac. *de clausura Religios.q.4.*

32 Hinc fit infantes discretione carentes, seu nondum doli capaces admitti posse ad claustra Monialium, nec illas eos admittentes incurrere aliquam excommunicationem, cum nec ipsi ad peccandum incitare possint. Ita Gambacurta *de casibus reseruatis cap.15. casu 6.n.37.fol.147.* Henriq. *in summa libro 13.c.42.§.3. in comment. litt. S*, Nauarr. *comm 4. de Regul. num.59.* Paul. Comit. *respons.mor.lib.6.quæst.19. ad finem.* Azor. *d.lib.13.c.8.quæst.5.* Aloys. Ricc. *in praxi decis. 648. in 1.edit. & resol.644.n.6.in 2.edit.* Suar. *de Religion.tom.2. lib.6.cap.16. num.4.* & me citato *in hoc loco*, Bonac. *de clausura q.4 puncto 1. num.5.& 6.* Fr. Ludou. Miranda *d.q. 2. art.1. conclus.1.* Granad. *in 1.2. D. Thomæ, controuers.7.tr.3.p.1.disp.6.sect.5.* Hieron. Roder. *in compend.quæst.Regul.resol.26. n.7.* Diana *moral. resol. p.3. tract.2.resol.67.vers.nota tertiò*, Lezana *in sum. quæst. Regul.tom.1.c.25.n.14.* nouissimè Tambur. *de iure Abbatissarum disp.22.quæst.4.* Fr. Ioan. de la Cruz *dict. c.5. dub.2.conclus.3.* vbi resoluit Concil. excludens omnes cuiusvis ætatis, loqui de habentibus vsum rationis, & de illis, qui ad peccatum mouere possunt, vt sunt fatui, qui licet intrando non peccent, peccant tamen moniales eos admittentes, & citat Nauar. *in dict.cap. statuimus, n.59.* me citato *in hoc loco*, Tambur. *d.disp.22.q.5.* quod etiam tenet Sanchez *lib.6.cap. 16. à num 8.* Quid nomine Monasterij comprehendatur, quando interdicitur hic ingressus? Vide Fr. Emman. *tom.1. q.46 art.1.in fine*, Coriolan. *de casibus reseruat.part.2. casu 3.quæst.2.num.29.* Sanch. *d. lib.6. cap.16. num.11.* Suar. *de Relig. tom.4. lib.1. c.11. n.6. & 7.* Bonac. *de claus.q.4.punct.1.num.1.* & supra ante *num.10.* Illud est aduertendum cum Homobon. *in consult. moral. tom.1. part.4. resp.61.* quod ingressus vtroque pede, & toto corpore, etiamsi ad vnum, vel duos tantum palmos ianuam introierit, clausuram perfectè violat. Quod quidem videtur nimis rigidum, & ideo verius est transgredientem clausuram modico ingressu excusari à culpa lethali, & censuris. Ita Sanch. *in præcepta Decalogi, tom.2.lib.6.c.16.n.70.* Nald. *in sum. verb. clausura, n.1.* Lopez de Texeda *in contron. tom.1. lib.2. tract.1. controuers.14.dub.1.n.9* Merol. *tom.1.disp.1 c.2.diffic.7. n.502.* vbi ait esse modicum ingressum, quando per duos solos pedes quis esset intra portæ clausuram, quia licèt ille sit verus & perfectus ingressus, tamen est in parua materia, nouissimè Diana *moral. resol p.5.tr.5.resol 22* vbi subdit dicta de violantibus clausuram Monialium modico ingressu extendi ad fœminas ingredientes claustra Religiosorum, quando ingressus est modicus.

Vt plenius consuleretur Monialium clausuræ, ne quis intrando eam violaret, Gregor. XIII. Constitut. edidit, incip. *Vbi gratia, idibus Iunij anno Incarnat. Domini 1575. qua reuocat, & abolet omnes licentias, & facultates ingrediendi monasteria, domos, & loca Monialium, atque etiam virorum quorumuis Ordinum, quibusvis etiam Comitissis, Marchionissis, Ducissis, & aliis cuiuscunque status, & conditionis mulieribus, & omnes licentias ingrediendi monasteria, domos, & loca Sanctimonialium, concessas quibuscunque viris eiusdem status, & dignitatis, a quibuscunque Pontificibus, & Sedis Apostol. Legatis, aut aliàs ex quibuscunque tenoribus, & clausulis, etiamsi Imperatoris, Regum, Reginarum, aliorumve Principum intuitu, sub excommunicationis pœna ipso facto contrahenda, à qua nisi à Romano Pontifice, præterquam in mortis articulo, absolutionis beneficium obtineri nequeat. Item præcipit Abbatissis, necnon & Abbatibus & Conuentibus, & aliis Monasteriorum vtriusque sexus Superioribus, & personis quocumque nomine vocentur, sub eadem excommunicationis pœna, necnon priuationis dignitatum, beneficiorum, & officiorum suorum, atque inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenda, ne in monasteria, domos, & loca sua quocunque prætextu huiusmodi facultatum ingredi faciant, vel permittant, & sub eisdem pœnis ipso facto contrahendis imperat quibuscunque personis Ecclesiasticis & sæcularibus, & etiam Ordinum quorumcunque, etiam Mendicantium Regularibus, ne prætextu facultatum ab Episcopis, vel Superioribus quibus illas concedendi in casibus necessariis tantum ex decreto Concilij Tridentini tribuitur, ne monasteria ipsa Monialium pro libito, sed necessitatibus vrgentibus duntaxat ingredi, neve Moniales sub eisdem pœnis illos admittere præsumant.* 33

34 Idem Gregorius per aliam suam Constitutionem *de anno 1584. die 8. Septembr. Pontificatus sui anno 13.* incip. *Qua Sanctimonialium*, similem aliam generalem prædictarum licentiarum, & quorumcunque priuilegiorum reuocationem fecit cum quadam modificatione, & limitatione, in hæc verba: *Cùm igitur post Concil. Trident. Decretum de non ingrediendo Monialium monasteria, & reuocationem à nobis factam omnium, & quarumcunque licentiarum ingrediendi Monasteria, domos ac loca Monialium quorumvis Ordinum, quibuscumque & quorumuis contemplatione, ac quocunque modo concessarum, importunis multorum precibus aliquas huiusmodi licentiarum, præsertim in Hispaniarum Regnis restituimus, & alia quoque nouiter concessimus, quarum causa vt piorum virorum relatione intelleximus, & ex frequentibus sæcularium mulierum visitationibus, & colloquiis, deuotio in dictis Monasteriis & locis tepescè*

debitat

debitaque in claustris ministeria paulatim remittuntur. Quare nos iis incommodis prouidere volentes, authoritate præsentium reuocamus, & abolemus omnes, & quascumque licentias, facultates, & indulta ingrediendi Monasteria, domos, & loca in dictis Regnis, & dominiis consistentia, cuiuscumque status, & conditionis mulieribus (præterquam ipsorum Monasteriorum, domorum, & locorum fundatricibus, aut dotatricibus, siue altricibus, necnon Marchionum, Comitum, Ducum & superiorum graduum Principum coniugibus, eorumque filiabus) etiam consideratione, intuitu, contemplatione, supplicatione, vel ad instantiam Imperatoris, Regum, Reginarum, aliorumve Principum, seu etiam Motu proprio, & ex certa scientia concessa, restituta, & innouata, quibuscumque concepta formulis, necnon reuocatiuis, annullatiuis, restitutiuis, irritatiuis, aliisque clausulis, & decretis communita cassamus, & annullamus, litteras omnes desuper confectas, &c.

35 Cui quidem Gregorio XIII. succedens postea Sixtus V. similem aliam etiam generalem reuocationem fecit omnium licentiarum quarumcunque ingrediendi Monasteria, & inibi permanendi mulieribus sæcularibus cuiuscunque status & conditionis existentibus, etiam Comitissis, Marchionissis, & Ducissis concessarum, *in sua Bulla*, quæ incip. *Sanctimonialium, sub dat. ann.* 1589. *die quinto Ianuarij Pontif. sui ann.* 4. Item Paulus V. *in sua Const.* incip. *Monialium statui, sub die* 10. *Iulij* 1612. similiter reuocauit, cassauit, & irritas fecit omnes, & singulas licentias ingrediendi monasteria mulieribus cuiuscumque status, gradus, & conditionis existentibus, etiam Marchionali, & Ducali dignitate fulgentibus, tam à Sanctitate sua, quàm à suis prædecessoribus ad tempus, vel in perpetuum concessas, inhibentes mulieribus prædictis licentiam huiusmodi habentibus sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, à qua nisi à Romano Pont. præterquam in mortis articulo absolui possint, ne monasteria Monialium prætextu licentiarum huiusmodi ingredi audeant, seu præsumant, ipsorum autem monasteriorum Abbatissis seu Priorissis, ac Superioribus sub eadem pœna, ac priuatione suorum officiorum, quæ obtinent, & inhabilitatis ad illa in posterum obtinenda ipso facto sine alia declaratione incurrendis pœnis, ne eas introducere, seu admittere, vel admissas quoquo modo retinere audeant, refert Marcel. Vulpe *d.c.*4. *n.*10. meminit Memor. Cleric. *c.*9. *n.*12.

Denique S.D.N. Vrbanus VIII. *in suo motu proprio* incip. *Sacrosanctum Apostolatus ministerium, sub dat.* 27. *Octobris* 1624. vt habetur *tom.* 4. *Bullarij*, inter Bullas Vrbani *n.* 29. declarauit consensum Monialium, qui requiritur ad hoc quod fœminæ sæculares ipsarum monasteria ingrediantur, per easdem Moniales capitulariter, & per secreta suffragia præstanda esse, aliàs licentiæ huiusmodi mulieribus, quibus concessæ fuerunt, nullatenus suffragentur, refert Lezana *in sum. qq. Regul. c.*25. *n.*33. vbi subdit Pontificem loqui ibi in casu, quo fœminæ intrare velint ex vi licentiarum à Sede Apostolica impetratarum.

36 Cùm igitur à prædictis Summis Pontif. reuocatæ sint omnes, & quæcumque licentiæ ab illis, aliisque concessæ intrandi Monasteria, & loca Monialium, & ingredientes vigore præfatarum facultatum, vel habentes licentias ab Ordinariis in casibus necessariis, ac eis vltra prædictos casus vtentes excommunicati pronuntientur, dubitari potest, an censuram illic comminatam, & reseruatam incurrat, qui sine licentia intraret? Affirmat Nauarrus asserens sub dicta excommunicatione comprehendi etiam intrantes septa monasterij non habentes licentias ex intentione Pontificis, à quo emanauit vna prædictarum Constitut. & ab vsu sacræ Pœnitentiariæ, *in commento 4. de Regularibus, ad cap. statuimus* 19. *quæst.* 2 *sub numero* 62. *versic. quartò, & in manual. cap.* 27. *sub n.* 150. *vers. adde his primò*, sequuntur Ludou. Beja *in resp. casuum consc. p.* 1. *casu* 3. Coriolan. *de casibus reseruatis part.* 2. *casu* 3. *n* 40. Prosper de Augustino *in addit. ad Quarant. in summa Bullarij, verb. Monialium monasteria, vers. Amplia, pag.* 448. *in nouiss. impress.* vbi dicit præfatas Bullas satis videri illam declarationem, & extensionem recepisse, & assumpsisse ex communi obseruantia Prætorij sacræ Pœnitentiariæ.

Verùm virtute Constitutionum prædictarum non comprehendi, nec excommunicari, nisi intrantes ex præsumptione, & qui prætextu dictarum licentiarum ab Episcopis, vel Superioribus concessarum sine sufficienti ratione, & causa, vel à Summis Pontif. iam reuocatarum intrare præsumpserint, probabilius duco, propterea quod prædictæ Constitutiones loquuntur de ingredientibus virtute alicuius licentiæ, nulla facta mentione de intrantibus sine tali facultate, ideirco non extendenda, ex *regul. odia, de regulis iuris lib.* 6. Ita Tamborin *d. tr. disp.* 22 *q.* 1. *n* 7. *&* 8. Zerola *in praxi Episcop p.* 1. *verb. Monialis*, §. 8. vbi addit intrantes sine tali facultate incurrere tantùm censuram comminatam à Concil. Trid. *d.c.*5. quæ cum non sit reseruata, aboleri valet ab Episcopo, iuxta *c. nuper, de sententia excommun.* sequuntur Hieron. Llamas *in append. ad suam summam Confess.* §. 13. Suar. *de censur. tom.* 5. *disp.* 22. *sect.* 6. *num.* 11. Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.* 1. *q.* 48. *art.* 2. me citato *in hoc loco*, Bonac. *de clausura, q.* 4. *punct.* 5. *n.* 4. latè Campan. *d. rub.* 12. *c.* 16. *n.* 24. Megal. *in* 3. *p. lib.* 4 *c.* 3. *q.* 2. *n.* 11. me citato *in hoc loc.* Diana *moral. resol. part* 1. *tract.* 4. *resol.* 23. *in fine, & part* 2. *tract.* 1. *misc. resol.* 31. Ludou. Miranda *d. q.* 2. *de clausura Monial. art.* 12. *concl.* 1. vbi *concl.* 2. limitat in ignorantibus prohibitionem factam sub tali censura, dummodo ignorantia non sit affectata, crassa, & supina, & citat pro se Nauar. *d.c.* 26. *n.* 109. vbi dicit quod qui intrant monasteria S. Claræ & S. Catharinæ de Senis ducti ignorantia iusta, vel quasi iusta, excommunicationem à Romanis Pontif. latam non incurrunt, nec etiam qui sciens ingreditur, sed persuasus causam, ob quam ingreditur, esse iustam. Idem Miranda *d. art.* 12. *concl.* 3. asserit pœnas excommunicationis, & inhabilitatum contentas in supradictis Extrauag. Gregor. XIII. & Sixti V. impositas contra Abbatissas, & Abbates conuentuum, atque alios monasteriorum vtriusque sexus Superiores, Prælatos, & Priores, quocumque prætextu prædictarum licentiarum & facultatem Ingrediendi facientes, vel permittentes, non comprehendere Monachos, siue Moniales ipsa priuatas, ac in particulari prædictas personas ad dicta Monasteria admittentes. Nec prædictis obstat verbum, *Conuentibus*, de quo in supradicta Constit. Greg XIII. *de ann.* 1575. quo significari videtur quascunque etiam singulares personas Monialium ipsos Conuentus admittentes aliquem ad clausuram prædictas pœnas, & censuras incurrere; quia respondetur verbum illud, *Conuentibus*, non significare singulares personas de Conuentibus, nec multitudinem Monialium in vnum Congregatarum, sed maiorem Conuentus, veluti Abbatissas, Abbates, & Superiores. Reseruata excommunicatione non affici illum, qui facultatem ingrediendi habet, sed non ingreditur prætextu facultatis, perinde se gerens, ac si illam non haberet, resoluunt Nauar. *d. comm.* 4. *num.* 62. *notab.* 4. Sanch *d. c.* 16. *n.* 80. Bonac. *d. q.* 4 *punct.* 5 *n.* 5. vbi *n* 6 tenet ingredientem prætextu facultatis inualidè concessæ non affici reseruata illa excommunicatione Greg. XIII. sed Concil. Trident. in præsenti, & *n.* 7. addit eum, qui tempore ingressus confingeret se habere aliquam facultatem ingrediendi claustra monialium obtentam post præfatum Gregor. XIII. Motum, non affici reseruata illius excommunicatione, sed Concil. Trident. 37

Non licet ingredi septa monasterij in casibus necessariis siue licentia Episcopi, aut Vicarij generalis spe- 38

ciale

ciale mandatum habentis, vt referunt deciſum Bonac. *d.q.4.punct.2.num.2.* Armend. *in addit ad recop. legum Nauarra, lib.2.tit* 28. *l.2. de Relig. n.*109. me citato *in hoc loco*, Tambur. *d.diſp.*23 *quaſt.1.n.3. & quaſt.2.n.*1. nouiſſimè me citato *in hoc loco*, Nouar. *in Lacerna Regal. verb. Licentia, n.*3. Et prouiſorem à Capitulo nominatum eſſe Superiorem ad licentiam concedendam dicit Fr. Ioan. de la Cruz *d.c* 5. *dub.2. concl.3. notab.1.*
39 me citato *in hoc loco*, Tamb. *d. diſp.*23. *q.*2. † Si verò Superior longè abſit, in caſibus repentinis licentiam concedere poteſt Præfecta, Fr. Emman. *d. tom.1.q.*46. *art.2. in fine*, Campan. *d c.* 16 *n.*25.

40 Vnde videtur ſufficere ſolius Epiſcopi conſenſus, obſque alia Superioris Regularis voluntate; quoniam tum in Conſtitutione Bonifacij VIII. tum in Concil. Trident. decreto ſub diſiunctione ponitur conſenſus, ſiue voluntas, cum dicitur, *vel Epiſcopi, vel Superioris*: vnde per *ſacram Congreg.* dicit deciſum Piaſc *in praxi noua Epiſc. p.2.c.3.n.*54. quod ita demum ſpectat ad Epiſcopum huiuſmodi conceſſio licentiæ, ſi fuerit conſuetudo loci legitimè præſcripta, vt licentia huiuſmodi vel à ſolo Epiſcopo, vel ab Epiſcopo, & ſoperioribus Regularibus coniunctim obtineatur; in dubio tamen ſub diſtinctione reſoluendum eſt: aut enim monaſterium eſt Epiſcopi ſolius iuriſdictioni ſubiectum, aut exemptum, ſed Romano Pont. proximè ſubditum, aut ſubiectum ſoli Superiori Regulari. Si *primò, & ſecundò*, Epiſcopus ſolus habet ius concedendi ingreſſum, auctoritate quidem propria in monaſteria ſibi ſubiecta, auctoritate verò delegata in iis, quæ Rom. Pont. ſunt proximè ſubiecta. Si verò *tertiò*, ſolios eſt Superioris Regularis facultatem ingrediendi concedere. Ita Nauar. *d.com.4.de Regul.* ſuper *cap. Statuimus*, 19. *q.3.n.*60. Azor *inſtit. moral. p.1.lib* 13. *c.8 q.*7. Hier. Llamas *in append. ad ſuam ſummam*, § 5. & 7. Fr. Emman. *qq. Regal. tom.1.q* 46. *art.*2. Fr. Ludouic. Miranda *dict. q.2. art.*2. Camp. *d. rub.*12. *c.*16. *n.*31. nouiſſimè Sanch. *d. lib.6.c.*16. *n* 13. me citato Bonac. *d. quaſt.4. punct.2.n.*5. Tambur. *d. diſp.*23. *q.*1.

41 Et facultatem concedere intrandi ſepta monaſterij Monialium Regularibos ſubiectarum pertinere ad earum Superiores Regulares, cenſuit *ſacra Concilij Trid. Congregat.* cuius decretum vidi ego ipſe hoc præſenti anno ſignatum propria manu Illuſtriſſimi Domini mei Cardi Millini, & illius verba me citato *in hoc loco*, refert Tambur. *de iure Abbatiſſarum diſp.*23. *q.1.a.*6. Lezan. *d.c.*25. *n.*25. & reſoluunt Suar. *tom.4. de Relig.* c.10. *a.*12. Camp. *d. rub.*12. c.16. *n.*31. Laurent. de Peirinis *in priuil ſui Ordinis Minimor. tom.2. conſtit.*6. Pij V. *n.*29. & *in formul. Regal. lit. M, c.3.n.*3. Andr. Victor. *de origine, & clauſur. Monial pag. mihi* 31.

42 Vnde ſub decreto Concil. *d.cap.*5. includi Epiſcopos ingredientes Monialium monaſteria ſibi non ſubdita ſine licentia Superioris in ſcriptis, reſoluunt Nau. *d. n.*39. *ad med. verſ. quartus.* Steph. Gratian. *diſceptat. foreaſ.* c.193. *a.*5. & 20. me citato *in hoc loco*, Tambur. *de iure Abbatiſſar. diſp.*24 *q* 9. *u.*1. *verſ. & ſignanter*, vbi refert ſic deciſum fuiſſe *in ſacra Cong. Concilij in Ianuen.* 10. *Maij* 1631.

43 Epiſcopi, & Superiores Prælati, ſicut poſſunt aliis facultatem concedere ingrediendi Monialium monaſteria ſibi ſubiecta in caſibus neceſſariis, & pro neceſſitatibus vrgentibos: ita etiam poterunt & ipſi viſitationis gratia, ſeu alterius rei neceſſariæ, dummodo intrent pro tam vrgenti neceſſitate, pro quanta ipſi od intrandum licentiam poſſint dare aliis. Ita Nauar. *conſ.*9. incip. *an Epiſcopus, de ſtatu monach in nouis*. Fr. Emman *tom.1.q.*46 *art.5. in initio*, Azor. *lib.*13 *c.8. q* 9 Hieron. Llaymas *in append ad ſuam ſum.* §.7. Campan *d. rub* 12. *cap.*16. *n.*38. Sanch. *d. lib.6. c.*16. *n.*25. Fr. Ludou. Miranda *d q.2 art.*14. *concl.1.* & a & clariſſimè diſpoſuit Gregor. XIII. *in ſua Bulla*, quæ incip. *Dubiis qua emergunt*, *Dat.* 23. *Decembr. an.*1581. vbi in hæc verba: *Dubiis qua emergunt, declarationis remedium expedit adhibere. Cum igitur ſuper eo quod optima primum ratione Concilium ſanxit Trident. deinde in Conſtitut. felicis recordationis Pij Papa V. pradeceſſoris Nonis Iulij, Pontificatus ſui anno quarta edita fuit prouiſum, ne cui in poſterum, niſi in caſibus neceſſariis ſepta monaſteriorum Monialium ingrediendi concederetur licentia, à nonnullis fuiſſe dubitatum ſciamus circa perſonas, qua alterius ad id licentia non indigent, ſed ſui auctoritate officij attuntur, an liceat eis pro libito ſua voluntatis huiuſmodi ſepta ingredi, vel potius ſeruare debeant ipſi quoque regulam à Concil. praſcriptam, nos omnis haſitationis materiam tollere, & viam ſcandalis precludere, ac Sanctimonialium quieti conſulere volentes, harum tenore auctoritate Apoſtol. declaramus, Pralatos omnes, tam ſaculares, quàm Regulares, quibus cura, & regimē Monaſteriorū Monialiū quouis modo incūbit, facultate ſibi ex officio attributa ingrediendi Monaſteria pradicta ita demum vti poſſe ſi id faciant in caſibus neceſſariis, & à paucis, iiſq; ſenioribus ac religioſis perſonis comitati. Quocirca vniuerſos, & ſingulos, Epiſcopos, ſeu maiori, etiā Cardinalatus dignitate praditos, necnon quorumuis Ordinum Abbates, Prapoſitos, Priores, Miniſtros, & alios quoſcumque Superiores Regulares ſerio monemus, vt facultate huiuſmodi, qui eā habent, praterquā in caſibus, vt praefertur, neceſſariis neutiquā vtātur, quod ſi contra fecerint, eadē auctoritate Apoſtolica ſtatuimus, atque decernimus, qui Pontificalis dignitatis fuerint, eos pro prima vice, qua cōtrà fecerint ingreſſu Eccleſia interdictos, pro ſecūda à munere Pontificali, & à diuinis ſuſpenſos, ac deinceps ipſo facto abſque alia declaratione excommunicatos exiſtere. Regulares verò omni officio ac miniſterio priuatos excommunicationi ſimiliter ſubiacere, non obſtantibus quibuſcunque*, &c. De his pœnis, quas incurrunt Prælati monaſteria Monialium ſine prædictis conditionibos intrantes, vide Sanch. *d. diſp. c.*16. *à n.*71. Gauant. *in man. Epiſcopor. verb Monialium clauſura, à n.*46 Lezanam *d c.*25. *n.*27.

Si auctoritate Pontificia id monaſterium cuidam ſoli peculiari Prælato Conuentuali ſubiectum eſſet, non poſſe Generalem, aut Prouincialem licentiam ingreſſus in id monaſterium concedere, quòd nullam iuriſdictionem in illud habeant, et poſſe dum viſitant inquirere an Prælatus ille iuſtè vſus fuerit hac facultate, tradunt Fr. Emman. *tom.1 quaſt.*47 *art.*5. Bonac. *de clauſ. q* 4. *punct.2.n.*4. Sanchez *d.c.*16. *n.*16. vbi ob eandem rationem idem dicendum aſſerit de Epiſcopo reſpectu clerici ſæcularis, cui ſoli monaſterium illud ſubderetur. Abbatiſſam non poſſe facultatem ingrediendi monaſterium concedere, tenent Nauar. *commeat.4. de Regularib. n.*59. *verſ. tertiò*, Azor. *part.1 lib.*13. c.8. *q* 6. Fr. Emman. *tom.1.q* 46. *art.2. verſ. obſerua*, Sanchez *d. lib.6.c.*16. *n.*22 Bonac. *d.q.4 punct.2.n.*5. Poſſe tamen iuſtè Superiorem concedere generalem Abbatiſſis licentiam, aut Confeſſariis concedendæ huius ingreſſus facultatis in caſibus frequenter occurrentibus, ne paſſim Epiſcopus, ſeu Prælatus Regularis, qui non tam præ manibus habentur, adiri debeant, docent Fr. Emman. *d. q* 46. *art.2. prope finem*, plures apud Sanch. *d. c.*16. *n.*23. Bonac. *d punct.2.n.5 verſ. hoc tamen.* Contra Suar. *de Relig. tom.4. lib.2.c.*10. *n* 14.

In regula Monialium ſanctæ Claræ ordinata per 44
Vrbanum IV. quæ habetur in monumentis Ordinum, de qua *in compendio priuileg. verb. ingredi monaſteria Monialium*, §.7. *rubr.*18. permiſſum eſt Generali Magiſtro Ordinis Fratrum Minorum ingredi monaſteria Monialium ſanctæ Claræ, quando ibidem celebrare voluerit, vel proponere ſororibus verbum Dei, cum quatuor, vel quinque Fratribus ipſius Ordinis, ſi quando ei videbitur expedire, & refert Fr. Ludouic. Miranda *d.q.2.art.*15. *concl.*1. quod Ego ita libenter non reciperem propter reuocationem prædictarum licentiarum

rom factam à Summis Pontificibus, de quibus supra, & prohibitionem Greg. XIII. *in sua Bulla, n proximè praecedenti relata*, qua sub grauibus pœnis Ministris, aliisque quibuscunque Superioribus Regularibus mandatur, ne facultate ingrediendi dicta Monasteria, si quam habent, præterquam in casibus necessariis vtantur, cum derogatione quorumcunque priuilegiorum: cùm igitur celebrationem, aut prædicationem verbi Dei intra Monasteria fieri non sit necessarium, siquidem per fenestellas Ecclesiæ videre, & audire possunt ipsæ Moniales, sequitur quod talis ingressio non sit necessaria, immò tali causa ingredientes incurrere pœnas, de quibus in dicta Constit. Gregor. XIII.

45 Visitationis tamen gratia Prouinciales Ministri, atque Visitatores poterunt intrare Monasteria Monialium sibi subditarum comitati duobus, aut tribus sociis, non ex concessione Vrbani IV. vt tenet Fr. Ludouic. Miranda *d. art. 15. concl. 2.* sed ex eo quod Visitatio est causa necessaria, qua huiusmodi Prælati, & Ministri possunt intrare monasteria prædicta, à paucis, iisque senioribus ac religiosis personis comitati, vt permisit Greg. *d. sua Bulla.* Et hoc intelligerem, vt huiusmodi Prouinciales, & Visitatores ingredi possint dicta Monialium Monasteria, non solùm ad tenendum culparum Capitulum, verum etiam ad faciendam Visitæ denunciationem, seu exhortationẽ, quæ quasi præambula præuia, atque præparatoria sunt eidem visitæ, nempe ad videndum, & prospiciendum propriis oculis, sintne omnia conuentus ædificia rectè disposita, & clausura conuenienter, & sufficienter reparata, ad visitandas infirmas, & Monialium dormitoria, an sint conuenientes, & religiosè aptata, cæterasque domus, & officinas, ex quibus vtplurimum quamplura resultant emendanda, & correctione digna, & summopere necessaria.

46 Is verò qui electioni præest Episcopus, siue alius Superior, vt verbis vtar Concil. Trid. *d. sess. 25. de Regul. c. 6. in fine*, claustra monasterij non ingrediatur, sed ante cancellorum fenestellam vota singularum audiat, vel recipiat, firmant Nauar. *in d. c. statuimus, n. 59.* Fr. Leo *in thesauro fori Eccles. part. 2. c. 1. n. 46.* Ioan. de la Cruz *de statu relig. lib. 1. c. 5. dub. 2. concl. 3. notab. 3. propè fin.* Fr. Emman. *qq. Regul. tom. 1. q. 46. art. 5.* Sanch. *d. lib. 6. c. 16. n. 50.* Fr. Ludou. Miranda *d. quæst. 2. art. 15. concl. 3.* me citato *in hoc loco*, Tambur. *d. disp. 24. q. 8. n. 2.* quæ vota vnà cum Vicario, vel alio viro assumpta oretenus accipiat, prout decisum referunt Gallet. *in Margarita casuum conscient. verb. Abbatissa*, Aloys. Ricc. *in*
47 *praxi fori Eccles. res. 637. in 2. edit.* Si tamen Prælati huiusmodi prudenter iudicent, non posse fieri canonicè dictam electionem ipsis non intrantibus ob inquietudinem Monialium, & suspicionem subornationis votorum inter ipsas subortæ, aut ob alias iustas causas à Superioribus prudenter arbitrandas, tunc solùm licitè poterunt prædicta ingredi monasteria, ibique ipsarum Monialium vota audire, & recipere, vt tenent Fr. Ioan. de la Cruz, & Fr. Ludou. Miranda *d. locis*, me citato *in hoc loco*, Bonac. *d. punct. 4. n. 7.* nouissimè S. D. Greg. XV. felic. record. *in sua Const. de exemptorum priuil.* incip. *Inscrutabilis, sub dat. Nonis Februar.* 1622. citat hanc materiam electionis Abbatissarum, &c. in hæc verba: *Ac similiter possit Episcopus vnà cum Superioribus Regularibus quarumcunque Abbatissarum, Priorissarũ, Præfectarum vel Præpositarum eorundem monasteriorũ quocumque nomine appellentur, electionibus per se, vel per alium interesse, ac præsidere, absque vlla tamen ipsorum monasteriorum impensa.* Hæc in d. Constit. Super qua postea *Sacra Congr. Illustrissimorum Cardinalium Concil. Trid. interpretum censuit ius confirmandi Abbatissas minimè fuisse Episcopis per eiusmodi constitutionem attributum*, quam quidem declarationem originalem præ manibus habui, & postea in typographia R. C. Apostol. impressam vidi *de anno* 1624.

Causa ad intrandum Monialium Monasteria non requiritur, quod sit strictissima, aut quod dicatur absolutè & simpliciter necessaria, sed sufficit quod sit necessitas quidem moralis, rationabilis, & manifesta. Ita Portel. *in dubiis Regul. verb. clausura, n. 4.* Fr. Emman. *d. q. 46. art. 4.* Fr. Ludou. Miranda *d. q. 2. art. 4. conclus. 2.* Campan. *d. rub. 13. c. 16. n. 25.* me citato *in hoc loco* Bonac. *q. 4. punct. 4. n. 2.* obseruantes minorem causam requiri in concedenda licentia fœminis quàm viris; matri aut sorori, quàm aliis; & minorem causam sufficere ad ingrediendum in loca statim post clausuræ ianuam existentia, quàm ad loca interiora. Illum qui licentiam ingrediendi Cœnobia Monialium obtinuit ex causa, quæ suberat tempore concessionis licentiæ, sed tempore ingressus cessauit, non esse tutum in conscientia ingrediendo resoluit Bonac. *d. punct. 4. n. 19.* vbi *n. 20.* docet eum, qui licentiam obtinuit ex causa, quam falsò narrauit Superiori, non posse licitè ingredi, si tempore ingressus iusta causa superueniat, & *n. 21.* asserit non esse licitum ingressum si Superior conscius erat nullitatis causæ, & nihilominus licentiam concedere voluit. 48

Aliqui sunt speciales casus, in quibus licitus est intra monasteria Monialium ingressus absque alia licentia speciali. Primus casus est de Sacerdotibus auricularibus, quibus Monasterij septa ingredi non est denegandum, si tanta corporis infirmitate detenta fuerit Monialis, quod venire ad locutorium nequeat, vel saltem commodè accedere non valeat, inhiatque propria peccata confiteri, seu Domini corpus, aut alia recipere Sacramenta, & tunc exhibiturus talia Sacramenta, alba, & stola, atque manipulo indutus ingrediatur, & solus, vbi ita fieri consueuit, vel cum duobus, aut vno saltem idoneo, & religioso socio, vbi mos est, alba similiter, vel ad minus superpelliceo indutus, quos ita vestitos oportet semper inibi morari, ita quod audita Confessione, vel alio ministrato Sacramento, inde egrediantur, vt ingressi sunt vestiti, nec moram ibi faciant longiorem, & caueant ne quandiu intra Monasterium fuerint, aliquo modo ab inuicem separentur, quin semper mutuò possint liberè se videre, sic etiam se habentes in animæ commendatione. Ita quidem Vrbanus IV. statuit in reg. quam fecit pro Monialibus S. Claræ *c. 7.* & referunt *in comp. verb. ingredi monasteria Monialium, § 6.* referunt etiam Portel. *in dubiis Regul. verb. clausura, n. 9. & 10.* Fr. Ludouic. Miranda *d. q. 2. art. 7.* Campan. *d. rub. 12. c. 16. num. 27. vers. alius præcipuus*, nouissimè Tambur. *de iure Abbatissar. disp. 24. q. 2.* Quod quidem intelligendum non est solummodo de casu extremæ necessitatis, vel de articulo mortis, sed generaliter, atque vniuersaliter, quando Monialis aliqua graui infirmitate laborat, & etiam in casibus, quibus sic existentes infirmæ aliæ Moniales communicari, seu communicare consueuerunt, ex præcepto suæ regulæ: tunc enim licitum est Vicario, seu Confessori prædictarum Monialium clausuram introire ad communicandas infirmas, quæ commodè ad communem cratem venire non possunt. Ita Fr. Emman. *d. tom. 1. quæst. 47. art. 3.* quem refert & sequitur Fr. Ludouicus Miranda *vbi proximè.* Sic etiam in illis festiuitatibus, quibus Moniales ex regula tenentur confiteri, & communicare, bene possunt earum Vicarij intrare clausuram ad celebrandum in infirmaria, ad communicandas infirmas, quia quoad Communionem in casibus, de quibus suprà, nullus negat, quoad celebrationem verò permittunt: tum quia est maior decentia, & reuerentia Sanctissimi Sacramenti, dum Sacerdos celebrans eodem loco communicat infirmas, quàm ex alio desumendo, clausuram, associatus, vt decet, ingrederetur; tum quia maxima consolatio, & spirituale gaudium infirmæ Moniales recipient, dum Sacrum audiunt, Missámque vident, cum nullibi reperiatur prohibitum ne celebretur, aut Sacrũ fiat in infirmaria, in Oratorio, siue Altari, vt moris 49

est, approbato, & ad hoc debitè disposito, & præordinato Ita Fr. Emman. *dict. art. 4 primo casu, in 2. dub.* Fr. Ludou. Miranda *d. q. 2. art. 18. concl. 2.* Et seruandam esse huiusmodi Vrbani IV. regulam pro Monialibus sanctæ Claræ factam ab aliis, saluberrima cum habeat documenta, aduertit Campan. *vbi proxime.* Et probabile est Confessarium posse intrare clausuram, non solùm quando regula confiteri præcipit, sed etiam quoties infirma dixerit se indigere Sacramento pœnitentiæ. Portel. *in dub. Regul. verb. clausura Monialium, n. 9.* Villalobos *in sum tom. 2. tract. 35. diffic 47. n. 4.* Diana *d. p. 4. tract. 2. resol. 67. vers notandum.*

50 Cum verò Monialis vitam obiit, non ingrediatur Sacerdos claustrum, sed exterius in Capella exequatur quicquid ad officium pertinet. Iuxta regulam tamen sanctæ claræ ad exequias celebrandas debet introire, si Abbatissa, & Conuentus ingressum petierint, & tunc modo supradicto ingrediendus est indutus scilicet, & cum duobus sociis, & sepulta, mortua, cum eis exeat sine mora. Ita Andr. Victor. *de orig. & clausur. monial. § an Confessor ad exequias. pag.* 49. nouissimè Tambur. *de iure Abbatissar. disp. 24. q. 5.* Fr. Ludou. Miranda *dict. quæst. 1. art. 7. concl. vnic. vers. tertius*, vbi aduertit cum Collect. priuileg. ingredientes in maiori numero non euadere excommunicationem Papalem, quod limitat quando Abbatissæ, & Conuentui visum fuerit in die funeris, quo plures Fratres sint necessarij propter imbecillitatem Sororum, quia nempe ipsæ non sont aptæ ad ferendam defunctam, neque ad extrahendam, & collocandam eam in sepultura, neque fortè ad id habent animum, quia tunc plures ingredi poterunt, per quos huic necessitati prouideri possit, vt vsus recepit. Iuxta prædictam sanctæ Claræ regulam *d. c. 7.* ad aperiendam sepulturam, seu postmodùm coaptandam, si Abbatissæ, & Conuentui visum fuerit expediens, licitum est Sacerdoti, vel alicui alij ad hoc idoneo, cum vno socio, vel duobus intrare, & eo peracto, etiam sine mora, exire, refert Portel. *in dubiis Regul. verb clausura, n. 12.* & Fr. Ludou. Miranda *d. concl. vn. vers. quartus casus.* Quoad alia alterius Ordinis monasteria certè casus iste inter casus necessitatis connumerandus venit, ideoque Superior omnibus pensatis licentiam elargietur, si cognouerit necessarium, scilicet nusquam fuisse à Monialibus, & Conuersis monasterij tale ministerium exequutum, vel fuisse hactenus exequutum, & ob earum aduersam valetudinem, vel imbecillitatem, siue animi exinanitionem id ipsum tunc expleri non posse, aduertit Campan. *d c. 16 n. 27 vers eum verò.* Circa huiusmodi sepulturam aduertit Lezana *in summa qq. Reg. c. 35. n. 43. in fine*, ne in sepultura Monialium, quæ intra clausuram est, sepeliantur extranei, & addit permittendam consuetudinem sepeliendi Moniales in Ecclesia exteriori.

51 Medicus causa multùm grauis infirmitatis, cum necessitas exegerit, potest ingredi, qui non absque duobus sociis de familia monasterij introducatur, nec ab inuicem intra monasterium separentur, vt instituit Vrbanus IV. *in secunda regula S. Claræ, c.* 18. circa quem casum aduertit Collect. *priuileg. verb. ingredi monasteria, in 1. notab. vers. quintus casus*, quod nunc iam habetur concessio facta per Sixtum IV. vt loco duorum familiarium prædictorum sufficiat quod Medicus duabus, vel tribus Monialibus antiquis associetur, aduertens etiam procedere, quoties non ita grauis infirmitudo vexat aliquam Sanctimonialem, nempe si quartana, aliave similis, subdens quod quando graui detenta Moniali infirmitate monasterium ingreditur Medicus, non potest ingredi cum illo famulus eius, neque practicus, aut alia persona: ob grauem verò illius infirmitatem, præter Medicum, siue Medicos ordinarios eiusdem Monastèrij, possunt & alij Medici conuocari, vt tenet Campan. *d c. 16. n. 27. vers. & cùm in secunda*, nouissimè me citato *in hoc loco*, Tambur. *d. disp. 24. q 6. n. 1. & 2.* † Et hoc, vt medici supradicti intrare possint 53 Monialium monasteria, non necessariò requiritur, quod sint Doctores, aut graduati; quia Medicus non à dignitate dicitur, sed à medendo, vt tradit Bart. *in l sciendum, ff. de ædilit. edicto*, quem sequitur Syluester *verb. Medicus, n. 1.* resoluit in terminis Fr. Ludou. Miranda, *d concl. vnica, vers quintus casus*, & Tambur. *dict. q. 6. n. 2.*

Minutor insuper, siue tonsor, ita quoque associatus 54 introducendus est ad emittendum sanguinem, dum tamen antea medicus sanguinis emissionem determinauerit expedirè, & necessariam esse, aut si aliqua Monialis consueuerit se aliquoties minuere, namque permittendum sibi esse cum consilio Præfectæ & Discretarum monasterij. Ita idem Collect. *in eodem vers. quintus casus.*

Licitum etiam est introire pro aliquo opere exer- 55 cendo, quod commodè extra monasterium fieri non valet: potest exemplificare in fabricatoribus, fabris lignariis, molitoribus, puteariis, & putatoribus, nam pergulas persæpè illic habent, arboresque, præsertim in hortulis, suntque alij artifices ad res necessarias, Llam. *in appen ad suam summam Confess. § 6.* Campan. *d. c. 16. n. 26.* Tambur. *d. disp. 24. q 6 n. 6.* Fr. Lud. Miranda *dict. conc. vnic. vers. septimus casus est*, vbi cum Collect. priuil. & Cordub. *in addit. ad comp. verb. ingredi monasteria Monialium, § 13. in explicat. septimi casus*, addit 56 quod † licèt Fr. Minor si fuerit artifex operis alicuius, possit ingredi sicut sæcularis; de decentia tamen fieri non debet. Illud autem quod gloss. *in c. vnic. de statu Monach lib. 6*, opinata est de sartoribus, si intelleait de iis sartoribus, qui Latinè ita dicuntur, & à sarciendo prodeunt, alióve nomine fossores appellantur, tunc subsistere illius dictum non dubito: quod si de illis sartoribus intellexit, qui à sarcio ita dicti sunt, alio nomine sutores, vel sarcinatores vocati, tunc eius resolutionem non admitterem, cum illorum introitus necessarius non sit, quia plerumque mensuram metiri ab extra facilè possint. Quando verò res aliqua nimium ponderosa defertur ad Monasterium, nec posset à Monialibus introduci, seu Conuersis dando illam à foris, neque in partes diuidi, vt sic partita intromittatur, tunc præcedente licentia ingredi posset, qui ad hoc necessarius esset & cum socio, & sociis, si vnus esset inhabilis, quod idem dicendum non ambigitur, si ex monasterio foret res huiusmodi extrahenda, & colliguntur ex notatis per Collect. *d. verbo ingredi monasteria Monialium in 1. notab. vers. septimus casus.*

Cùm igitur prædictis casibus necessitatis commu- 57 niter occurrentibus, aliisque similibus, si qui sint, permissus sit ingressus supradictorum, quorum repentina opera passim sunt necessaria, intra septa monasteriorũ Monialium, pro illis non est necessaria licentia in scriptis, vt firmant Fr. Ioan. de la Cruz, *de statu Relig. lib. 1. c. 5 dub 2. concl. 3. notab 3.* Hieron. Roder. *in comp. qq. Regul. resol. 26. n. 8.* Villalob. *in sum. tom. 2. tr. 35. diffic. 46. n. 4.* & taliter ingredientes solùm dum vrget necessitas permanere debent: concessum enim ob necessitatem, dicitur permissum quovsque durat necessitas, ita quod cessante necessitate, debeat pariter cessare quod vrgebat, ad tex. *in c. quod pro necessitate, 1. q. 1.* Host *in c cum in cunctis, sub n 4. vers. necessitate, de elect.* Bart. *in l 1. § nunciatio, n. 28. ff. de noui operis nunciat* Dec. *cons. 403. incip. Quamuis, n. 18.* Tiraq *cessante causa, à n. 184.* Desideratur autem Episcopi licentia in scriptis extra illos casus necessitatis ex dispositione Concilij Trident. *sess. 25. de Regul. c. 5.* ibi, *sine Episcopi, aut Superioris licentia in scriptis obtenta.* Suar. *de Relig. tom. 4. lib. 1. c. 10. n. 15.* Sanch. *in præcepta Decalog. tom. 2. lib. 6. c. 16. n. 30.* Diana *moral. resol. p. 3. tr. 2. resol. 129.*

Vniuersi igitur, qui in aliquo ex prædictis casibus 58 ingressuri illuc sunt, non ignorent incontinenti, omnique postposita mora debere inde exire, postquam eorum

rum ministerium expleuerunt, imminenti necessitati satisfecerunt, idque recto itinere exequi eos oportere, ita quod aliò non se diuertant, quin etiam illic comedere, aut dormire est illis prorsus inhibitum, teste *Collect. d. vers. septimus casus*, ibi, *idem Vrbanus*. Et quamuis intrantes Monialium clausuram, finitis negotiis statim debeant exire, & id facere multò sit melius, consultius, ac magis rationi congruum, nihilominus tamen quamuis aliquantulum demorentur, & se detineant ibidem, non corrupta, aut sinistra intentione, sed curiositatis, vel charitatis gratia, nec peccabunt (saltem mortaliter) nec aliquam censuram incurrent. Idemque dicendum est de Monialibus exeuntibus, & egredientibus clausuram in casu permisso, & cum debita licentia, quod non peccabunt, etiamsi finito negotio, per aliquantulum temporis amplius se detineant, quia cum huiusmodi præcepta sint moralia, moraliter sunt intelligenda, atque interpretanda, & non secundum regulas Metaphysicas, iuxta quas res in puncto consistunt indiuisibili, non sic autem est in rebus moralibus, in quibus quàm maxima est latitudo prudentum iudicio, atque arbitrio perpendenda, & consideranda. Ita Collect. priuil. *d. verb. ingredi monasteria Monialium*, §. 34. optimè Fr. Ludou. Miranda *d. q. 1. art. 10.* me citato *in hoc loco*, Tamburin. *d. disp. 20. q. 7.* Verùm si finito ministerio multo spatio ibi morentur ob malum finem, non solum peccabunt mort. sed etiam incurrent excommunicationem latam à Gregor. XIII. vt sentiunt Bonac. *de clausur. q. 4. punct. 4. n. 22*, Meiola *in disp. Theolog. moral. tom. 1. disp. 1. diffic. 7. n. 498*.

59 Concessio facta alicui de intrando ad monasteria Monialium, intelligitur de prima vice, adeò quod si semel vigore illius facultatis ingressus fuerit, amplius accedere non possit: ita iudicatum dicit Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori Eccl. dec. 649. in 1. edit. & resol. 545 in 2. edit.* Vgol. *de offic. Episc. c. 21* §. 3. Salas, *de legib. disp. 17. sect. 13. n. 61.* Diana, *moral. tr. 2. de dub Regul. res. 58.* me citato *in hoc loco*, Tambur. *disp. 26. q. 1. n. 2.* contra Bonac. *q. 3 punct. 3. n. 8.* Et extendi ad socium obtinentis obseruant Galer. *verb licentia* 2. Fr. Emman. *tom 3. q. 6. art. 2.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccl. dec. 649 in 1. edit. aliàs resol. 632. in 2. edit.* Extra casus necessitatis dare licentiam alicui ingrediendi monasteria Monialium, ad solum Papam pertinet, vt per Concil. Trid. resoluit Fr. Laurent. de Peirinis *in form. Regul. lit. M, c. 3. n. 4.* Mulieres autem in vim licentiarum huiusmodi ingredientes, quomodo, & cum quibus conditionibus eis vti possint, declarauit S. D N. Vrban. VIII. *in sua Constit.* incip. *Sacrosanctū, 29. in ord. tom. 4. Bullar.* his verbis, *Mulieres in vim licentiarum obtentarum à Romanis Pont. ingrediendi aliquod monasterium Monialium, nonnisi de expresse earundem Monialium, & illarum Superiorum consensu illud ingredi possint, aut debeant. Decernimus autem consensum dictarum Monialium de cætero per easdem Moniales capitulariter & per secreta suffragia præstandum esse, & præstari debere, aliàs licentia huiusmodi mulieribus, quibus concessæ fuerunt, nullatenus suffragentur, & quæ sanctimonialium monasteria vigore licentiarum prædictarum absque consensu capitulariter, vt præfertur, præstito ingredi præsumpserint, sententias, censuras, & pœnas contra clausuras monasteriorum Monialium violantes inflictas se nouerint incursuras*, refert Fr. Laurent. de Peirinis *d. c. 3. n. 5.*

60 Hactenus de masculis egimus, quibus licentia indulgetur pro necessitatibus occurrentibus Monialium ingredi monasteria: nunc cum fœminæ non possint monasteria Monialium sine licentia ingredi, vt ait Bonac. *d. q. 4. punct. 1. n. 3.* locus erit adiungere casus aliquos, in quibus fas erit fœminis ad illa intrare. Et primò licentia indulgetur volentibus intrare, vti famulabus, causa inseruiendi domesticis seruitiis: licitum namque videtur etiam in monasteriis Monialium S. Claræ, & aliarum, quæ à sua fundatione clausuram promiserunt, si ibi non sint Moniales laicæ, siue Conuersæ seruitiales, habere sæculares ancillas de licentia potentis illam dare, quia in Concil. *d. c. 5.* conceditur facultas præstandi licentiam ad ingrediendum Monialium monasteria in casibus necessariis, Episcopis, aliisque Superioribus Prælatis, & certum est (vt suprà dixi) quod prædicta necessitas ad ingrediendum, seu ad existendum ibidem non debet esse simpliciter necessaria necessitate absoluta, Logica, aut Metaphysica, extrema, aut strictissima, sed moralis, & rationabilis. Moraliter autem loquendo, quis non videat Moniales prædictas, præsertim vbi ad id non sunt aliæ Moniales laicæ, quàm maximè indigere supradictis sæcularibus ancillis, vt inseruiant infirmis, & exerceantur in aliis infimis ministeriis coquinæ, & aliis, in quibus commodè exerceri non possunt aliæ Moniales, quæ choro, ac diuinis Officiis sunt destinatæ, & mancipatæ, tum etiam, quia post veam concessionem Pauli III. *de ann. 1536.* aliam obtinuit Fr. Ioan. de Aguilera Rom. Curiæ Commissarius, 27. *Sept.* 1569. vt in quolibet Monialium Conuentu possint ipsæ Moniales habere tres, vel quatuor ancillas pro communi seruitio monasterij, si commodè eas sustentare possint, dummodo sint honestæ vitæ, & à Conuentu non egrediantur. Quare ita tenent Sorb. *in sua annot. ad compend. mendicant. verb. ingredi monasteria, vers. de illis verò*, Nauar. *ad d. c. statuimus, n. 66.* latè, & eleganter Fr. Ludou. Mirand. *d. q. 1. art. 5.* me citato *in hoc loc.* Bonac. *d. punct. 4. n. 10.* & vide infra *n. 65* Non poterunt tamen ancillas habere, quibus liberum sit clausurā intrare, & exire quando libuerit, etiamsi adsit consuetudo, vt declaratum existit per *sacram Congregat. Concilij in vna Abulens. die 20 Febr.* cui sub his verbis supplicauit Reuerendissimus Episc. Abulens. *Illustrissimi, & Reuerendissimi Domini. Abbatissa & Moniales monasterij sanctæ Annæ Ordinis sancti Bernardi prope, & extra muros ciuitatis Abulensis, quæ Episcopo Abulensi immediatè subiecta sunt, prætendunt quod intra claustra monasterij pro seruitio Monialium possunt habere, & retinere quasdam ancillas in habitu & vita sæculari degentes, quibus claustra intrare, & exire etiam quandocunque libuerit, & alias de nouo posse recipere testantur, quod cùm sit contra Decreta Concil. Trid. & Apost. Constitut. Reuerendiss. Dom. Episc. Abulens. Monialibus prohibuit, ne intra claustra dicti monasterij prædictas ancillas sæculares vlterius de nouo reciperent, sed Abbatissa & Moniales prædictæ contra præceptum dicti Episcopi insurgunt, ex eo quod asserunt habere consuetudinem recipiendi, & retinendi dictas ancillas, quare Reuerendissimus Episcopus Abulen. Illustrissimis & Reuer. Dominationibus vestris supplicat, dignentur illi rescribere, quid in hoc Sacra Congr. faciendum fore dignum indicabit. In Congr. autem confirmatum, & approbatum fuit quicquid per Reuerendiss. Dominum Episcopum prouisum fuit, vt suprà, ac executioni demandari*, &c. refert Campanil. *d. rub. 12. c. 16. n. 28.* & me citato *in hoc loco*, Tambur. *d. disp. 24 q. 16.*

Secundus casus, quo fœminis permittitur ingressus in monasteria monialium, est si causa educationis illuc velint ingredi. Diximus enim de mente Concilij Tridentini Episcopos, & Superiores Prælatos facultatem posse concedere intrandi, siue existendi in monasteriis Monialium in casibus necessariis: quod cùm ita sit, non à ratione videtur alienum dicere introductionem prædictarum puellarum sæcularium nobilium bonam esse ex casibus necessariis, & multùm toti Reip. Christianæ conuenientem, vt ibidem bonis ac sanctis moribus instructæ, ad Religionem afficiantur, atque ad profitendum incitentur, & præmoneantur, aut si forsan coniugalem statum voluerint assumere, sanctè, & religiosè educatæ maiorem procuIdubio virtutis curam habebunt, operibúsque misericordiæ amplius inuigilabunt, quæ omnia moralem quandam constituunt necessitatem, ob quam iuxta Concilium licitum esse 61

videatur eisdem licentiam indulgere, vt intra prædictarum Monialium monasteria nutriantur. Vnde *Sacram Congregat. rescripsisse Episcopo Hieracensi die vlt. Augusti 1575. puellas educationis gratia licèt sacro vestitu induta non sint, non prohiberi in monasteriis Monialium retineri cum certis conditionibus ibi expressis*, referunt Zerola *in praxi Episcop. part. 2. verb. Moniales*, §. 10. Piasec *in simili praxi. part. 2. cap. 3. n. 57.* Quarant. *in summa Bullarij, verb. Monasteria Monialium, pag. 449. in nouiss. impr.* Campan. *d. c. 16. n. 28. vers. secundus.* Fr. Ioan. de la Cruz *d. c. 5. dub. 2. prope finem.* Fr. Emman. *quæst. Reg. tom. 1. quæst. 46 art. 10.* Fr. Ludouic. Miranda *d. quæst. 2. art. 6.* Azor. *d. lib. 13. cap. 8. quæs. 4.* Sanchez *d. lib. 6. cap. 16. à n. 61.* Suar. *de Relig. tom. 4. lib. 1. c. 10. n. 21.* me citato *in hoc loco*, Bonacina *d. punct. 4. n. 15.* & nouissimè Marc. Vulpe *in d. praxi iud. fori Eccl. c. 4. n. 16.* Gauant *in man. Episcop. verb. Monialium educatio.* Lezana *in sum qq. Regular. c. 25. n. 29.* Andr. Victorel. *de origine, & clausur. Monial. § de puellis sæcul. pag. 42.* me citato *in hoc loco*, Tamburin. *disp. 1 q. 1. n. 2. & seq.*

63 *Prima* igitur conditio est, vt Monasterium, vbi recipiuntur, non habeat institutum in contrarium, quo id ipsum prohibeatur; nam seruanda sunt cuiuslibet Monasterij instituta, vt ex declarat. Illustr. Cardinal. dicit Fr. Ludou. Miranda *d. art. 6. concl. 2. vers. prima*, & colligitur ex illa Episcopo Hieracensi transmissa, ibi. *Si tamen eadem monasteria ante Concilium consueuerint huiusmodi puellas recipere. Secunda*, quod prædictæ puellæ non sint admittendæ, & recipiendæ, nisi de consensu Abbatissæ, & Monialium, & de consensu, & licentia in scriptis Superioris earundem, & constat ex *eadem declar. ibi, si quæ à Superioribus monasteriorum scriptam licentiam impetrauerint, atque Abbatissæ, & reliquarum Monialium consensus accesserit. Vnde sacra Congreg. super negotiis Episc. & Regul. præposita in Amelien. 4. Ianuar. 1628.* censuit Abbatissæ relationi simpliciter standum non esse, vt puella recipi possit educationis causa in monasteriis Monialium, nisi præcedat omnium consensus singulariter præstitus, nouissimè Tambur. *de iure Abbatissar. disp. 1. q. 1. n. 5. Tertia*, quod debent in monasteriis manere sine ancillis, Tamburin. *d. disp. 1. q. 2. n. 8.* nec inde exire (nisi non reuersuræ) possint, & obligatæ sunt ad clausuram, & ad cætera sicut ipsæ Moniales, alias statim excludendæ, Tamburin. *d. disp. 1. q. 2. n. 14. Quarta*, quod si semel à monasterio exierint, non sunt amplius ibidem admittendæ, & recipiendæ, nisi illæ, quæ valetudinis gratia, & alicuius infirmitatis gratia curandæ de licentia Superioris in scriptis obtenta ad balnea exierint, dummodo Abbatissæ, ac reliquarum Monialium accedat consensus, quia ob ægritudinem curandam de licentia Superioris, & consensu Abbatissæ, ac Monialium exiens cum consensu, & licentia ipsarum potest admitti. *Quinta*, quod vtantur eo vestimento, quod virginali modestiæ, & pudori conueniat, Tambur. *d. q. 2. num. 7. Sexta*, quod in prædictis monasteriis Monialium educationis gratia receptæ restituantur patribus, seu parentibus quandocunque eas petierint. *Septima*, quod non sint super numerum præfixum. Tambur. *d. disp. 1. quæst. 2. n. 6. Octaua*, quod quolibet semestri eis anticipata soluatur portio pro alimentis, Tamburin. *d. quæst. 1 1 n. 17. Nona*, quod sit locus separatus à loco, vbi degunt aliæ Moniales professæ, & nouitiæ pro dormitione, & laborario, Tambur. *d. disp. 1. quæst. 2. n. 12. & 13. Decima*, quod puellæ delectæ ex hospitalibus, & aliis piis locis, donec offeratur occasio, siue facultas ipsas nubendi, quamuis in prædictis Monialium monasteriis recipi possint, vt ibidem inseruiant, nulli tamen Moniali priuatim, atque in particulari possint inseruire. *Vndecima* quod licèt puellæ, quæ iam à parentibus suis ad Religionem destinatæ fuerint in habitu sæculari, septimo, vel octauo ætatis suæ anno in Conuentibus, seu monasteriis Monialium possint recipi, ibique manere vsque ad duodecimum, vel decimumquartum annum, vt sic possint litteras, & cantum addiscere, ac bonis moribus imbui, expleto tamen prædicto tempore, si Religionem elegerint, habitu regulari induantur, sin autem id renuerint, liberè in domum parentum suorum mittantur, & amplius monasterium non ingrediantur. Tambur. me citato *in hoc loco, d q. 2. num. 18.*

Puellæ huiusmodi causa educationis in monasteriis recipi non possunt minores septennio, & maiores vigesimoquinto, vt decisum *à Sacra Congreg.* referunt Gallet. *in margarita casuum conscientiæ, verb. Monialis 5.* Zerola *in praxi Episc. p. 1. verb. Moniales*, § 11. Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. resol. 641. in 2. edit.* Lezana *d. c. 25. n. 29* † Postquam verò præteriit tempus annorum 25. intra quod illic morari conceditur ex causa educationis, si statim puella non egreditur, neque ipsa, neque alia quæuis incidit in excommunicationem, seu censuram, sed potest Episcopus terminum constituere, intra quem eligat puella, vtrum velit Monialis fieri, aut è monasterio egredi, iuxta alteram eiusdem Congreg. declarationem, cuius testes sunt Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. p. 2. c. 16. n. 54.* Campan. *d. c. 16. n. 29.* me citato *in hoc loco*, Bonac. *d. puncto 4. n. 16.* Tambur. *d. quæst. 2. n. 9.* nouissimè me etiam citato *in hoc loco*, Nouar. *in lucerna Regular. verb. educatio, num 9.* 64 65

Famulas sæculares pro totius monasterij obsequio possunt Moniales habere, quando ibi non sunt Conuersæ, quæ istud ministerium exercere valeant, dummodo foras non exeant, & admittantur de licentia Superiorum, Nau. *d. comm. 4. de Regul. n. 66. & 67.* Sanch. *d. lib. 6. cap. 16. n. 66.* Laurent. de Peirinis *tom. 1. priuileg. Minimor. in constit. 6 Pij V. n. 31.* & dixi supra *n. 60.* Pro priuato autem ministerio alicuius Monialis nobilissimæ ægræ valetudinis, aut nimiæ senectutis, existimauit Fr. Emman. *d. tom. 1 q 46. art. 9.* posse superiores ancillas concedere, sed id non esse licitum resoluit Miranda *d. tr. de sacris Monial. q. 2. art. 9.* saltem sine licentia Sedis Apost. Gauant. *in man. Episc. verb Monialium receptio, n. 14. cum seqq.* Monialibus verò S. Claræ ancillæ non dantur in communi, ex decisione *S. Congreg. Conc. in Tarentin. 12. Aprilis, & in Foglinensi 22. Nouemb. 1619.* nec pro puellis educandis, *S. Cong. negotiis Episc. & Regul. præposita in Neapol. 12. Mart. 1619.*

66 Quoad mulieres verò nuptas dicendum in monasteriis Monialium recipi non debere, & ideò *à Sacra Congreg.* reiectam fuisse petitionem cuiusdam Comitissæ, quæ propter quandam infirmitatem à suo marito volebat separari, & cum tribus filiabus ingredi quoddam Monialium monasterium, vt asserit Fr. Ludou. Miranda *d. q. 2. art. 6. concl. vnic.* Illæ tamen, quæ sunt in discordia cum maritis, & eorum sæuitiam timent, si extra culpam sunt, quandiu iustam causam timendi habuerint, debent si sunt in monasteriis, tolerari; in posterum verò huiusmodi mulieres non possunt recipi. Ita referunt decisum Zerola *in praxi Episcop. p. 1. verb. verb. Moniales*, §. 12. Campan. *d. c. 16. n. 30.* me citato *in hoc loco*, Bonac. *de clausur. q. 4. punct. 3. n. 17.* & Tambur. *disp. 24. q. 14 n. 1.* Mulier verò, quæ venit in suspicionem marito, & timet ob id ne ab eo vis aliqua inferatur, debet permitti vt possit ingredi monasterium Monialium, si modò Constitutiones monasterij non repugnant, & accedat consensus Superiorum, Abbatissæ, & Monialium, & causa cessante ingressus, debet inde exire; & si semel exierit, nunquam postea in idem monasterium ingredi poterit, & tenetur ad clausuram, sicut aliæ Moniales, & stare sine ancillis, & seruare conditiones alias supra positas, referunt quoque decisum, Zerola & Campan. in locis proximè citatis, Fr. Ioan. de la Cruz *d. c. 5. dub. 2. concl. 3. in fine*, me citato *in hoc loco*, Tambur. *d q. 24.*

Respecta

67 Respectu verò viduarum scio quoque decisum, quod illæ, quæ viris mortuis honestatis causa se contulerunt in monasterium, modò sint bonæ existimationis, & famæ, legibusque Monialium pareant, tolerari debent, nisi Moniales fieri vellent. Et aduertendum duxi non posse Episcopum dare licentiam viduæ ingredi volenti, atque in habitu laicali permanere, etiamsi toto tempore vitæ suæ illic degere, nec amplius inde exire vellet, quia in istis nulla adest causa necessaria, referunt decisum Fr. Ludou. Miranda *d. art. 6. concl. vnic.* Campan. *d. c. 16. n. 30 vers. & respectu, & n. 31. vers. tandem*, me citato *in hoc loco*, Homobon. *de examine Ecclesiast tract. 9. q. 31. in fine*, me citato Lezana *d. c. 25. n. 28. & 30.* & me citato Tambur. *d. q. 14. n. 3.* & Naoat. *in lucerna Regul verb educatio, n. 13.*

68 Non potest præstari matribus licentia ingrediendi monasteria Monialium, etiam ad inuisendas filias morti proximas, quia iste matrum ingressus non est medium adeo necessarium ad medendum huiusmodi ægritudinibus, nec ad tollendas infirmitates, in quibus filiæ sunt constitutæ; immò ipsis filiabus Monialibus damnosus, atque nociuus & corpori, & animæ: nam præ nimia amoris teneritudine in præsentia matrum affligentur & ipsæ filiæ, distrahenturque ab intentione charitatis, & amoris, quem (maximè in tali transitu) habere debent erga Deum, quo naturali autore distractæ impedientur etiam, ne sursum corda sua leuare possint. Quare sic decisum fuisse per *sacram Congregationem* referunt F. Ludou. Miranda *d. q. 2. art. 8.* Zerol. *in praxi Episcop p. 1. verb. Moniales, §. 8. versic. secundo*, Fr. Ioan. de la Croz *d. c. 5. dub. 2. concl. 3. notab. 3.* Fr. Emman. *tom. 1. q. 46 art. 11.* Quaranta *dict. verb. monasteria Monialium. versic. sed an liceat, pag. 454. in nouiss. impr* Lezana *d. c. 25. n. 31.* me citato *in hoc loco*, Tambur. *disp. 24 q 17.*

69 Pro meliori Monialium clausuræ obseruatione, & ne illæ à Diuinis aliquatenus hominum colloquiis videantur separari, Alexand. III. *in c. monasteria 8. de vita & honest. cleric.* constituit, quòd frequentans monasteria Monialium, & monitus non desistens, si clericus sit, deponatur, si verò laicus, excommunicetur, ex quo text. gloss. ibi asserit istam frequentiam non in vnico actu exemplificari, sed pluribus, scilicet duobus, sequitur Abb. *n. 5.* frequentia enim ex duabus vicibus inducitur, iuxta resoluta per Mascard. *de probation. concl. 424 n. 16.* & in terminis quod † frequentia alloquendi cum Monialibus inducatur ex duabus vicibus,
70 tenent Cosm. *in pragmat. ad c frequens, §. quapropter, fol. 54* Stephan. Gratian. *disceptation. forens. cap. 393. n. 17.* Zerola *d. verb. Moniales, § 7.* vbi etiam dicit, quod circa frequentiam locutionum clerici cum Monialibus non est restringendum ad dictum illius glossæ quia frequentare non intelligitur, etiam qui tribus annis duodecies alloqueretur. Ego tamen credo melius dicendam istius frequentiæ declarationem, si ea intercedat in hoc casu, remittendam esse iudicis arbitrio, Nauar. *in d. cap. statuimus, n. 61. vers. quibus addo, & in cap. cùm considerет, vers. multiplici, n. 23 de Pœnit. dist. 5.* Campan. *d. c. 16. n. 40.* Sanchez *d. lib. 6. c. 16. à n. 109.*

71 Locutio cum Monialibus strictissimè prohibetur in Concilio II. Hispal. relato ab Ambrosio de Morales *part. 2. chronica Hispaniæ. lib. 2. c. 15. fol. 115.* & si adsit scandalum, praua intentio, occasio peccandi, vel suspicio de fama monasterij, vt ferè semper ex frequenti ista locutione Monialium insurgit, sine dubio est peccatum mort. propter grauitatem materiæ, Suar. *de Relig. tom. 4. tract. 8. lib. 1. c. 10. n. 27.* Lezana *d. c. 25. n. 36.* Debet autem adesse legitima causa, ob quam permittatur alloquutio cum Monialibus, & accessus ad earum monasteria, cum non sufficiat occasio consanguinitatis, Zerola *d. verb. Moniales, §. 7. vers. circa secundum.* Stephan. Gratian. *d. c. 393 n. 16.* Vnde contra Laicos sine manifesta & notabili causa frequentantes monasteria Monialium fertur excommunicatio comminatoria, quam sòlo frequenti accessu non incurrunt, nisi ab Episcopo moniti, vt desistant, nolint ab accessu desistere, *d. c. monasteria*, ibi, *si Laici, excommunicationi subdantur*, &c. refert Bonac. *de clausura Relig. q. 3. punct. 4. n. 1.* resoluit Bobad. *in sua politica, lib. 2. c. 17. n. 50.* Contra Clericum verò frequentantem monasteria Monialium, si ab Episcopo monitus corrigi noluerit, ferenda est pœna suspensionis, *d. c. monasteria* ibi, *si quispiam clericus sine manifesta & notabili causa frequentare præsumpserit, per Episcopum arceatur* (id est, *moneatur*, seu *monendo corrigatur*) *& si non destiterit ab officio Ecclesiastico, reddatur immunis* (id est, suspendatur ab officio Ecclesiastico.) Ita Bonacin. *dict. punct. 4. n. 1.* Regulares ab ipsarum Sanctimonialium habitatione, & collocutione antiquitus arcebantur, atque adeo quod si contigisset videre aliquam propinquam coram Abbatissa, permissum erat illi confabulari per modica, & compendiosa verba, breueque tempus, iuxta *c. diffinimus, 18. q. 2.* consimileque decretum prodiit ex *d. Concil. Hispalensi*, registrato *in c. in decima, eadem causa, & q.* præcipiente respectu Monachorum, vt remoti ab illarum familiaritate degerent nec vsque ad vestibulum haberent accedendi familiare permissum, & neque Abbati, vel ei, qui præficiebatur extra eam, qui præerat, loqui Virginibus Christi aliquid, quod ad institutionem earum pertineret, licuisse neque cum ea sola, quæ præerat, frequenter eos loqui potuisse, sed sub testimonio duarum, vel trium sororum, ita vt rara esset accessio, & breuis omninò loquutio.

His etiam nostris temporibus per Decretum *sacræ Congr. circa Episcopos, & Regulares iussu Sixti V. sub Nonis May 1590.* prohibentur iidem Regulares ad Monialium monasteria cuiuscumque Ordinis accedere & aufertur Episcopis, aut aliis Superioribus omnis potestas concedendi illis licentiam illuc eundi, & cum eis alloquendi, sibique eam facultatem retinuit eadem *sacra Congregatio.* Decretum autem huiusmodi est, quod sequitur. *Illustr. & RR. DD Cardinales Sacræ Regularium Congr. Præfecti, ad occurrendum scandalis, quæ contingere possunt, aliisque iustis & rationabilibus causis animum ipsorum piè mouentibus, de speciali & expresso mandato S. D. N. Sixti diuina prouidentia Papæ V. viuæ vocis oraculo eis facto decreuerunt, & mandauerunt, nulli posthac Religioso, cuiuscumque Ordinis, gradus, qualitatis, & dignitatis existat (Superiore, cui monasterij seu domus cura incumbit, Visitatore, vel Visitatoribus, Confessarioque ordinario, & extraordinario, cum ad tempus deputabitur, dumtaxat exceptis,) licere absque licentia expressa eiusdem S. Congr. accedere ad monasteria seu domus quarumcumque Monialium, vel Sororum, siue sui, siue alterius cuiusuis Ordinis colloquendum, siue tractandum cum eis. Quod si aliquando mandato sui Superioris aliquos Religiosos ad prædicandum Verbum Dei & ad celebrandas Missas in ipsarum Monialium, seu locorum Ecclesiis, siue oratoriis exterioribus siue extra claustra existentibus mitti contigerit, prohibuerunt ne dicti Religiosi vllo quæsito colore Moniales, Sorores, aut quamlibet aliam personam intra clausuram degentem alloqui possint. Confessariis autem similiter interdixerunt; ne in ædibus monasterij, seu domus, vel monasterio, seu domui Monialium, Sororum contiguis pernoctent, aut alios pernoctare faciant, vel aliàs secum retineant, neve extra tempora generalium Confessionum (quibus solum tantùm Confessario refectionem diurnam accipere vix permittitur, & tamdemum videlicet cùm sua habitatio, aut virorum domus, vel monasterium, in quo degit, à Monialium, seu Sororum monasterio, vel domo nimium distat, nisi tamen & eo casu contrarium specialiter constitutum sit) ibi nullo modo comedant, reficiantur, aut cibum sumant. Quæ omnia, & singula sub pœnis priuationis officiorum* 72

ac vocis actiuæ & paſſiuæ ipſo facto incurrendis, aliiſque eiuſdem Congr. arbitrio præceperunt inuiolabiliter obſeruari, iniungentes cunctis RR. Patribus Generalibus, &c. cuius decreti tenorem referunt Sorb. *in compendio Mendicantium, verb ingredi monaſteria.* Quarant. *dict. verb. monaſteria Monialium, pag 451. in nouiſſ. impreſſ.* Campan. *d.c.16.n.43.verſ. Illuſtriſſimi,* vbi etiam aſſerit Decretum hoc fuiſſe extanſum ad Regulares ſancti Ioannis Hieroſolymitani per *ſacram Congreg.* Vicario Neapol. reſcribentem, & Bonac. *de clauſura Regal.q.2 punct.4.n.3.* vbi *n.4.* tenet hoc decretum obligare ſub mortali, & Coriolan. *de caſibus reſeruatis, p.2. caſu 3. a.42.* refert hoc ipſum fuiſſe deciſum in hæc verba. *Sacra Congr. die 1. Iulij 1606. attentis narratis, ac dubio præfato maturè diſcuſſo, ac examinato cenſuit, ac declarauit Regulares accedentes ad monaſteria Monialium contra formam decreti quo huiuſmodi acceſſus per ſacram Congr. prohibetur, vltra pœnas priuationis officiorum, ac vocis actiuæ & paſſiuæ incurrere etiam pœnam peccati mortalis,* & de hoc decreto meminerunt Laurent. de Peirinis *tom.2. priuileg. Minimor. in conſtit.6. Pij V. n.36.* Lezana *in ſumma quæſt. Regular. cap.25.n 37 verſ. quod decretum,* ibi, *inſuper præter prædictas pœnas peccare,* Salas *in part.2. diſp.15. ſect.1. concluſ.2. num.16.* Bonac. *de clauſura quæſt.3. punct.4.n 4.* Diana *moral. reſol. part.1. tract.10. reſol.22.* Tamhur. *de iure Abbatiſſar. diſp.25 q.5.*

Nouiſſimè *a Sacra Cardinal. Congreg. ſub 12. Kalend. Decembris 1623.* de mandato S.D.N. Vrbani VIII. *conceſſum fuit Epiſcopis, vt licentiam dare valeant Religioſis alloquendi Moniales, ſeruatis certis regulis, & conditionibus,* vt patet ex ipſo ſacræ Congreg. decreto, in quo ſic habetur. *Et quatenus ſibi viſum fuerit in Domino expedire, licentiam concedere poſſuat per quatuor vices ad ſummum quolibet anno cuicumque Regulari vt Moniales ſibi in primo, & ſecundo conſanguinitatis gradu coniunctas conuenire, & alloqui poſſit, id verò non aliter quàm ſeruata ad vnguem forma infra ſcripta: Vt id nullo modo liceat diebus feſtiuis, aut in Aduentu, Quadrageſima, feria ſexta, ſabbato, & vigilijs, prædictaque licentia obtenta ab Ordinario, & ab alio, ad quem ſpectet eam concedere, conſignetur Confeſſario Ordinario monaſterij, qui penes ſe retinere debeat, iſque aſſociet, & præſcas ſit, & auſcultatrices de more, non autem alia aſſiſtant: prædictaque licentia pro die, & hora certa, & in ſcriptis concedatur, & in libris Cancellariæ eiuſdem Ordinarij annotetur. Quod ſi prædicti locorum Ordinarij per plures vices vel in vlteriori gradu coniunctis, aut aliter, quàm ſeruata forma ſupradicta licentias conceſſerint, vel permiſerint, ſciant ſe intentionis S. D. N. & ſacræ Congreg. tranſgreſſores, & iudicium reformident. Regulares autem pœnis in ſupradicto decreto contentis, ac ſi nullam licentiam obtinuiſſent, eo ipſo ſe nouerint eſſe addictos, & arbitrio ſacræ Congregationis ſeuerius puniendos. Romæ Kalend. Decembris 1623.* referunt Lauret de Franchis *de controuerſ. inter Epiſcopos & Regular. pagin.225.* Lezana *dict. cap.25. num.36 verſ. quod decretum,* Bonacina *dict. punct.4. num.4.* vbi *num.3.* reſoluit Religioſos præfatis pœnis affici vnico acceſſu, quia Decretum loquitur de accedentibus ſine licentia ſacræ Congregationis, non verò de frequentantibus: & *num.6.* aſſerit Religioſum in conſcientia teneri has pœnas ſpontè ſubire ante ſententiam Iudicis declaratoriam, ſi loquamur de priuatione vocis actiuæ, & paſſiuæ; & quia ad executionem huius pœnæ nulla hominis actio requiritur. Coriolanus verò *de caſibus reſeruatis part.1. n.43.* aſſerit pœnam illam priuationis vocis actiuæ & paſſiuæ taxatam à Congregat. Illuſtriſſimorum DD. Cardinal. contra Regulares alloquentes cum Monialibus, ſi delictum eſt occultum, non teneri quem ſubire, nec ſe prodere in foro contentioſo, ſed procurare rehabilitationem ſecreto modo: vnde nec ſtatim debet officium ſuum relinquere cum iactura ſuæ famæ & honoris, vt tenent Cordub. Nouat. Sot. & alij, licèt in foro conſcientiæ ſecus ſentiat, Portel. *in dubus Regularibus, verb. electio, num.17.* vide quæ tradit Suar. *de legibus lib.5. cap.9.* maximè *n.5. & 6.*

Regularis abſque legitima licentia accedens ad monaſterium Monialium Regularibus ſubiectarum, ibique in loco colloquiis deſtinato cum Moniali colloquens, à diœceſano Epiſcopo tanquam Sedis Apoſtol. delegato coërceri & puniri poteſt. Ita per *ſacram Congregat. Concilij* fuiſſe deciſum referunt Nouat. *in ſumm. verb. clauſura & acceſſus, num.8.* & Tamburin. *d. diſp.25.q.u.4. fin.*

Dubitari poteſt an Regulares adeuntes monaſteria Monialium abſque Epiſcopi licentia, incidant in pœnam excommunicationis, quam Epiſcopus ſuo edicto propoſuit? videbatur quod ſic, per text. *in c.1. de priuil. in 6.* & per ea, quæ reſoluunt Iacob. de Graff. *in dec. aureis, p.1. lib.2. c.39 n.68.* Nauar. *conſ.2.* incip. *Regulares, de ſentent. excomm* Campan. *d. cap.16. num.4.* intendentes reſpondere textui *in Clement.1. de priuileg.* & *Sacra Congreg.* idem cenſuit, niſi Regulares illi haberent ex priuilegio, quod non poſſint excommunicari, *ſub die 19. Aprilis 1587.* ex Capucinis refert Fr. Emman. *tom.1 q 45. art.2. in fine,* referunt etiam Quaranta *d. verb. monaſteria Monialium, verſ. dubitari, pag.453. in nouiſſ. impreſſ.* Campan. *dict. n.42. in fine,* Marcel. Vulpe *d. cap.4. num 8.* Suar. *de Relig. tom.4. lib. c.10. num.27.* Lezana *d. c.25. num.33.* Diana *part.3. tract.1. reſol.103.* Tamburin. *d. diſp.25. q.9.* ex eo quia à non ſuo iudice nemo poteſt ligari, ſicut nec ſolui, *c. cum inferior, de maiorit. & obed.* tum quia iuriſdictio, ad quam pertinet poteſtas ligandi cenſuris, non conuenit Epiſcopo in exemptos, Henriq. *in ſum. lib.7. cap.25. §.7. litter. K*: tum etiam, quia Epiſcopus non poteſt exemptos excommunicare, ſuſpendere, vel interdicere, ſi priuilegium ſpeciale habeant ne poſſint excommunicari, ſuſpendi, vel interdici, *c.1. §. in eos autem, de priuileg. lib.6.* Sanch. *de Matrim. lib.7. diſp.33.n.23.*

74 Prædicta cenſura per ſtatutum, aut edictum Epiſcopale ipſo iure aduerſus adeuntes Monaſteria Monialium, & cum illis alloquentes, comprehendit etiam accedentes ad monaſteria exempta Monialium ſubdita Regularibus, qui non ſubſunt iuriſdictioni Epiſcoporum, exiſtentia intra ſuam diœceſim. Ita cum Geminian. *in cap 1. §. & quoniam, num.8. de ſtatu Regular.* optimè reſoluit Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.393. num.23. cum ſequent.* & latè per multa fundamenta Lauret. de Franchis *vbi ſuprà, pag.228. & ſeqq.* Bonacina *de clauſur. q.3. punct.4.* dum tamen expreſsè vetitus fuerit acceſſus ad monaſteria etiam exempta, alioquin generica prohibitio non afficiet euntes ad exempta, Syluest. *verb. excommunicatio 2. num.14* Summa Roſel. *eodem verb.7. ſub num.4* Roland. à Valle *conſil.33.* incip. *Illuſtris, ſub num.32. volum.3.* quos refert, & ſequitur Campanil. *dict. cap.16. num.41.* me citato *in hoc loco,* Tamb. *d. diſp.15. q.7. & 9. n.1. in fine,* Nouat. *in ſum. Bullar. tit. de clauſura & acceſſu, num 15.* 75 † Et comprehendere tam ſubditum, quàm non ſubditum, ex eo quod Epiſcopus imponens pœnam euntí ad monaſterium, iſtud iure eſt delinquere, & ſic delictum eſt factum in loco non exempto, licèt ſit conſummatum in loco exempto, quod Ordinarius poterit punire, reſoluit poſt Roland. *dict. conſil 33. num.16.* Stephan. Gratian. *vbi proximè,* & me citato *in hoc loco,* Bonac. *de clauſur. 3. p. punct.4 num.1. prope fin.* Vnde non videtur tuta reſolutio Iacob. de Graff. *in ſuis deciſ. aureis lib.5. cap.2. num.19.* dicentis quod ſi Conſtitutio excommunicaret committentem aliquod facinus, aut

aliquid

aliquid inhonestum exequentem in monasterio quocumque, etiam exempto, vel inhonestè proferentem verba Monialibus, non eum ligaret, qui illa ageret in monasterio exempto, nisi intelligamus de monasterio exempto sito etiam in loco exempto; si verò sit in diœcesi alicuius Episcopi, & verba furis proferantur, vel ad illud eatur intentione proferendi illa, credo excommunicationem non euitare, propter rationem quam affert Stephan. Gratian. *loco citato*, & hoc tempore euidenter hoc ipsum colligitur ex Constit. Gregor. XV. *de exemptorum priuilegiis*, incip. *Inscrutabili*, de qua suprà *alleg. 9. in fine*, & ex decreto *Sacr. Congreg.* approbante S. D. N. Vrb. VIII. *de anno* 1624. refert Bonacin. *dict. quæstione* 2. *punct.* 4. *num.* 8.

76 Quo verò ad licentiam petendam pro accessu ad hæc monasteria exempta, opus est ab Episcopo licentiam obtinere, vltra aliam superioris Regularis, iuxta supradicta, quod hodie admittitur si consuetudo suppetat, quia refertur *Sacram Congreg.* censuisse facultatem concedi licentiam adeundi ad colloquium cum Monialibus Regularibus subiectis, spectare ad ipsos superiores Regulares, nisi esset consuetudo legitimè præscripta, vt huiusmodi licentiæ, etiam quoad monasteria, quæ Regularibus subsunt, ab Episcopo tantum, vel ab Episcopo, & Superiore Regulari coniunctiuè obtinerentur, tunc enim consuetudinem esse obseruandam voluit. Ita aiunt Quaranta *dict. verb. monasteria monialium*, *vers. hic tangenda*, *pag.* 453. Campan. *dict. cap.* 16. *num.* 43. me citato *in hoc loco*, Homob *de examine Eccles. tract.* 11. *cap.* 29. *in fin.* latè me citato *in hoc loco*, Tamburin. *de iure Abbatissar. disp.* 26 *quæst.* 2. Piasec. *in praxi Episcop. part.* 2. *cap.* 3. *num.* 54. Armendar. *in addit. ad recopilat. legum Nauarræ, lib.* 2. *titul.* 18. *leg.* 7. *de Relig. n.* 99. Et *Sacra Congreg. negotiis Episcoporum, & Regularium præposita in Camerinen.* 21. *Febr.* 1617. censuit, *licentiam alloquendi Moniales Regularibus subiectas concedendam esse ab Episcopo, seu eius Vicario generali, & à Superiore Regulari, cui Moniales ipsæ subiectæ sunt, coniunctim, itavt idem Episcopus, seu eius Vicarius primo loco subscribat: Edicta vero, quibus personis sæcularibus ad earundem Monialium monasteria accessus prohibetur, ab Episcopo duntaxat subscribenda, & publicanda esse.*

77 Quamuis iure communi repetiatur prohibitum Monialium frequentare monasteria, & ad eadem accedere sine iusta, manifesta, & rationabili causa, & Superioris licentia eius, ad quem illam dare spectat, vt supra dixi; non tamen iure reperiuntur prohibita missio litterarum, seu epistolarum ad moniales ipsas, nisi speciali edicto fiat: vnde Nauar. *in dict. cap. statuimus*, *n.* 61. ait Romæ factum fuisse olim edictum, ne quis vir, vel fœmina nocte, vel die loquatur, vel scribat alicui Monachæ, vel Prælatæ, vel Zitellæ, siue puellæ in monasterio inclusæ, quacumque de causa, sine licentia Vicarij Papæ, vel protectoris Ordinis, sub pœna quingentorum ducatorum, & alia arbitraria, excepto deferente eleemosynam, vel opera ab eis facienda, qui solam Abbatissam, vel Vicariam poterit alloqui, & idem Nauar. *consil.* 60 *de sentent. excomm.* refert etiam prohibitionem quandam, quam fecit Gregor. XIII. sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, Fratribus cuiusdam Religionis, ne litteras aliquas scriberent ad Moniales sui Ordinis, cuius occasione quærit an fuerit excommunicatus quidam Frater, qui Epistolam quandam scripsit ad Monialem, sed tamen illa ad eandem non peruenit? In qua partem negatiuam sequitur, nempe quod prædictus Frater non remansit excommunicatus, nec censuram aliquam incurrit, quamuis mortaliter peccauerit, quod ibi multis probat, sequuntur Fr. Emman. *tom.* 1. *q.* 45. *art.* 3. Sanch. *d. lib.* 6. *cap.* 16. *à n.* 157. Bonacin. *de clausur. q.* 3. *punct.* 2. *n.* 6. *d.* Tambur. *disp.* 25. *quæst.* 8. *vers. ad* 6.

Quæstio non est contemnenda, an scribens litteras Moniali, & mittens, incidat in præfatam censuram comminatam ab Episcopo aduersus euntes in monasteria Monialium? In qua quæstione affirmatiua pars videtur probari ex text. *in cap. clericus, distinct.* 81. vbi illis pœnis, quibus prohibetur clericis accessus ad matronarum domicilia, eisdem illis interdicitur aliquid secreti per domesticos matronæ mandari: tum † quia per epistolas cum absentibus tan- 79 quam præsentibus loquimur. Pereg. *consil.* 94. incip. *Ex facto subiecto, n.* 9. & 14. Vnde Hieron. *in epistola ad Nitiam*, *Quid est, vt ita dicam, tam præsens inter absentes, quam per epistolas & alloqui, & audire quod diligas?* Tum † quia veritus loqui cum excommunicato, est insuper prohibitus nuntium, vel litteras illi mit- 80 tere, iuxta gloss. *verb. participatione, in c. constitutum* 9. *de sent. excomm. lib.* 6. & *gloss. verb. litteris, in Clem. vlt. eod. tit.* Couar. *in c. alma, part.* 1 §. 2. *n.* 1. Suar. *tom.* 5. *de censur. disp.* 15. *sect.* 1. *n.* 2. Sayr. *eod. tract. lib.* 2. *c.* 13. *n.* 2. post multos Bonac. *eod. tract. q.* 2. *punct.* 6. §. 1. *n.* 2. 78

81 Sed his non obstantibus in contrariam opinionem potius inclinarem, quam sequuntur Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resol.* 65. *per totam*, & me citato *in hoc loco*, Homobon. *de examine Ecclesiast. tractat.* 11. *capit* 3. *quæst.* 3. *supp.* 2. D. Rodet. à Cunha *ad cap. relatum, num.* 8. *dist.* 81. me etiam citato *in hoc loco*, Tamburin. *d. disput.* 15. *quæst. vlt.* quia prohibito accessu, & loquutione cum Monialibus, ob id fit, ne illæ ab Officiis diuinis abstrahantur, & in mundanis colloquiis tempus consumant, vel ad peccatum incitentur; quod quidem deest dum litteræ mittuntur: tum quia † omnis censura est pœna, vt constat ex eius diffini- 82 tione, quam adducit Bonacin. *de censur. disp.* 1. *punct.* 1. *q.* 1. *n.* 1. & excommunicatio est censura, vt demonstrat illius definitio, de qua Nauar. Suar. & alij citati ab eodem Bonacin. *disp.* 1. *q.* 1. *punct.* 1. *n.* 2. me citato *in hoc loco*, Diana *moral. resol. part.* 2. *tract.* 2. *miscel. resol.* 32. *in fine*: excommunicatio est pœna, quæ cum sit lata contra euntes, & loquentes, non comprehendit mittentes, quia ad alios casus extendi non debet, *l. factum cuique*, §. *in pœnalibus*, vbi Dec. *ff. de regul. iur. cap. in pœnis, eod. tit. lib.* 6. me citato *in hoc loco*, Diana *moral. resolut. part.* 1. *tract.* 4 *resol* 23. *vers. adde illud*, etiamsi extensio fiat ex similitudine rationis, vt dictum est pluribus citatis Doctoribus *in libello de princip. vtriusque iuris, lit. P, num.* 15.

Non obstat igitur text. *in d. cap. clericus*, quia re- 83 spondetur ibi ex eo prohiberi aliquid secreti per domesticos matronæ mandari, quia plerumque fit ad malum finem, occultè enim & clandestinè facta suspicione non carent, *c.* 1. §. *cum enim*, & *ibi* gloss. *verb. occulta, vt Eccles. beneficia sine dimin. confer.* † malè agens 84 odit lucem, ex auctorit. Christi Domini, *Ioan.* 3 refertur *in c. consuluit* 24. vbi gloss. *verb. qui malè, de offic. deleg.* cum citatis *in d. libello de princ. vtriusque Iuris, liter. M, n.* 6. & ideo præsupponit text. eisdem matronis posse mandari omne, quod secretum non fuerit. Nec etiam obstat, quod veritus loqui cum excommunicato, est etiam prohibitus litteras, vel nuntium illi mittere: respondetur enim maximam considerari distantiam inter mittentes litteras Monialibus, & mittentes excommunicatis: quia cum Monialibus inhibetur loquutio, cum excommunicatis verò participatio, quod verbum tanquam latius, complectitur etiam litteras, aut nuntium mittentes, Socin. *in l.* 1. *n.* 7. vbi Ias. *n.* 14. *ff. de verb. oblig.* Quare debent Episcopi expressis verbis excommunicare etiam mittentes ad Moniales nuntium, vel epistolas, & suo edicto prohibere fœminis accessum ad monasteria Monialium, non omnibus tamen, sed tantum deferentibus litteras ex parte virorum, vel ambassiatas continentes aliquid turpe, & inhono-

stum, aut quoquo modo hominis cuiuslibet desiderium explicantibus, aut insinuantibus explicitè, vel implicitè, quia internunciæ persæpè sunt, atque ad malum hortatrices.

Loquens cum Moniali audiente, sed non respondente, ligatur excommunicatione lata contra alloquentes Moniales, vt resoluit Iacob. de Graff. *tom. 1. cons. 22. de sentent. excom. num. 5.* quem refert Tamb. *d. disp. 25. q. 8. vers. ad secundum*, vbi aduertit, in eandem excommunicationem non incidere Monialem quæ audit, & tacet, & *in vers. ad primum*, tenet eam incurrere, qui de domo sua prope monasterium cum Monialibus intra clausuram existentibus loquitur, & *in vers. ad nonum*, ex nostra collect. Bullatij refert censuisse *Sacram Congreg. Concilij in Verulen. 29. Ianuarij 1633. Moniales regularibus subiectas alloquentes cum Regularibus etiam eiusdem Ordinis licentiam legitimam non habentibus incurrere pœnas, & censuras à Conciliis Prouincialibus, vel edictis Episcopalibus in similibus appositas.*

85 Post hæc aduertendum opinor præfatam clausuram non modò conseruandam esse in monasteriis Monialium, ne quis tam masculus, quàm fœmina ingredi in ea audeat, verùm etiam in monasteriis ipsis virorum, non tamen, vt ita dicatur prohibitus omnis cuiuscunque sexus intrare in illa, sed mulieres duntaxat, vt omnis radicitus euellatur occasio violandi votum castitatis, *cap. peruenit*, 18. *quæst.* 2. Si verò intrare præsumpserint, afficiuntur excommunicatione reseruata, etiamsi ingrediantur absque prætextu facultatum, vt ex declaratione Pij V. quam ex Alexandro Cardin. Cribello refert Quaranta, resoluit Bonacina *de clausura Relig. quæst. 5. punct. 3.* & ex praxi sacræ Pœnitentiariæ

86 probat Filliuc. *tract. 13. cap. 5. quæst 7. n. 118*, licet illi non adhæreat Suar. *de Relig. tom. 4. lib. 1. cap. 7 num. 8* † Religiosi verò qui faciunt, aut permittunt fœminas ingredi sua monasteria prætextu facultatum à summo Pont. vel ab aliis concessarum, incurrunt excommunicationem Papæ reseruatam, & priuationem dignitatum & beneficiorum, & inhabilitatem ad illa, & alia in posterum obtinenda, vt expressè patet ex Motu Gregor. XIII. incip. *Vbi gratia.* Alij verò Religiosi, qui fœminas in monasteria intromittere, vel admittere præsumunt, etiamsi fœminæ absque prætextu facultatum ingrediantur, incurrunt ipso facto suspensionem à Diuinis, & præterea priuationem officiorum & inhabilitatum ad illa, & alia in posterum obtinenda, vt expressè decernitur in Constitut. Pij V. incip. *Regularium personarum*, obseruant, & multipliciter declarant Coriolanus *de casibus reseruatis part. 2. casu 3. à n. 36.* & Bonac. *dict. punct. 3. num. 2.* Suar. *tom. 4. tract. 8. lib. 1. de Relig. cap. 7. n. 9.* Lezana *in sum. quæst. Regul. cap 10. n. 9.* vbi *n. 10.* subdit permitti posse intrare in monasteria Religiosorum puellas paruulas, Imperatricem, & Reginas, eorumque filias.

87 Dubitari potest quid intelligatur nomine monasterij, in quod fœminæ intrare non possint? Et intelligi totum illud spatium, quod intra monasterij septa continetur, videntur sentire Fr. Emman. *quæst. Regular. tom. 1. q. 46. art. 1.* Sanch. *in præcept. Decalogi tom. 2. lib 6. c. 17. num. 12.* Bonacin. *de clausura Religios. q. 5. punct. 1. n. 1.* Lezana *d. c. 10. n. 11.*

88 Hortos Religiosorum contiguos subiectos esse clausuræ, ac proinde in eos non licere mulieres introducere, asserunt Sorb *verb. ingredi. 1.* Sanch. *d. c. 17. num. 15.* Coriol. *d. casu 3. n. 30. vers. tertiò*, Bonac. *d. punct. 1. n. 6. vers. quintò.* Lezana *vbi supra.*

89 Sacristiam, ad quam non patet aditus nisi per claustra monasterij, subiici clausuræ, ac proinde mulieres nullo modo illuc ingredi posse, contra Sanch. *n. 17.* dicto loco, obseruant Coriol. *d cap. 3. n. 31. vers. quæritur quartò*, Lezana *d. n. 11. vers. Addunt alij*, & Bonac. *d. punct. 1. n. 4. in versic. si verò*, aduertit Sacristiam, si duas habeat portas, vnam in Ecclesia existentem, alteram in claustro Religiosorum, comprehendi nomine monasterij, & *in vers. in praxi*, cum Sanch. *d. n. 17. ad finem*, subdit in praxi non esse condemnandos illos Religiosos, apud quos vsu receptum est, vt fœminas in Sacristiam causa Confessionum audiendarum, aut alia de causa admittant, quia non omninò perspicuum est Sacristiam sub monasterij nomine comprehendi.

90 Infirmarias, seu domos deputatas ad recipiendos infirmos, vel ad excipiendos Religiosos tanquam hospites, non astringi clausuræ, quia nomine monasterij non comprehenduntur; non enim Conuentum habere & Ecclesiam, referunt *Sacram Congr.* censuisse Sorb. *verb. ingredi, n. 11.* Sanch. *d. c. 17. n. 19.* Coriol. *d. cap. 3. num. 29. vers. quæritur secundo in fine.* Bonac. *d. punct. 1. num. 5.*

91 Vtrùm autem liceat introducere aliquam mulierem medicam in dormitorium pro curatione alicuius Religiosi infirmi? Respondet Coriol. *d. c. 3. n. 32.* quando infirmitas non potest aliter curari, nisi ope & arte illius, nec infirmus posset in Ecclesiam, vel aliò extra venire, quod tunc licet mulierem medicam cum honestis personis associatam cum licentia Prouincialis, vel Guardiani in infirmariam, vbi Frater infirmus manet, introducere; asseritque idem dicendum videri, si quis Religiosus absconderet pro aliquo bono fine aliquam mulierem, vtputà dum fugit persequentes, qui ei ad vitam, vel honorem insidiantur, quia pœnæ assignatæ in decretis summorum Pont. prædictorum imponuntur contra eos, qui temerario ausu, & præsumptione eas introducunt, quoad primam partem sequuntur Fr. Emman. *quæst. Reg. tom. 1. q. 46. art. 7.* Sanch. *d. lib. 6. c. 17. n. 30.* Lezana *d. c. 10. n. 10.*

92 Pius V. *in sua Constitut.* incip. *Regularium personarum*, & Greg. XIII. in altera incipit, *Vbi gratia*, reuocarunt, & annullarunt omnes licentias, facultates, & indulta, quibuscumque personis sexus fœminini antea concessa, intrandi virorum monasteria, vel domos, etiamsi ad Imperatoris, Regum, Reginarum, aliorumque Principum contemplationem, vel supplicationem concessæ, & confirmatæ fuerint, atque etiam iteratis vicibus renouatæ, prout refert Fr. Ioan. de la Cruz *d. c. 5. dub. 1. concl. 1.* vbi etiam probat sub illis Constit. non comprehendi Imperatrices, Reginas, Infantes, & ancillas, quas secum deferunt, & expressè quod præfatæ Reginæ, Imperatrices, ac ipsarum filiæ possint monasteria virorum ingredi, etiamsi nullum habeant priuilegium, tenent Fr. Emman. *quæst. Regular. tom. 1. q. 48. art. 1. versic. circa quam Decretalem*, Sanch. *d. cap. 17. n. 5.* Soar. *tom. 4. de Relig. lib. 1. c. 7. n. 5.* quos refert, & sequitur Bonac. *de claus. Relig. q. 5. punct. 1. n. 5.*

93 Ex verbis cuiusdam declarationis Pij V. constat omnibus mulieribus licere ingredi cum aliis Catholicis personis claustra, & alia similia loca, præter officinas interiores monasteriorum Regularium ex causa processionis, ordinariæ scilicet, & solitæ, vel quando in eis Missa, & alia diuina Officia celebrantur, & quando fidelium cadauera ibi sepeliuntur, atque etiam pro eis suffragia fiunt: quod insuper fas esse ait, quoties in Ecclesia Fratrum Minorum prædicaretur, & præ multitudine intrare aliunde nequirent, quàm per claustrum, vel alium locum eorumdem Fratrum, dummodo directè ad Ecclesiam pergant. Ita referunt Campan. *d. cap. 16. num. 17.* latè Lezana *d. c. 10. n. 12.* Fr. Ioan. de la Cruz *d dub. 1. concl. 3.* Coriol. *de casibus reseruatis p. 2. casu 3. n. 33.* vbi *n. 34.* quærit quid dicendum si Prælatus Regularis præciperet, vt fieret aliqua processio extraordinaria, vt illius occasione possent mulieres ad dicta loca intrare, an incurrat in pœnas? & respondet quod licet Fr. Emman. *in explicat. Bullæ Cruciatæ, folio 511.*

concludat, quod talis Superior non excusatur de peccato & de pœnis taxatis, ipse tamen dicendum putat, quod talis non incurrat pœnas in decretis prædictis taxatas, sed bene meretur puniri & grauiter à Religione, & *n.* 35. asserit idem videri dicendum in tempore consecrationis Ecclesiæ, scilicet quod tunc mulieres possunt ire ad omnia illa loca, quæ ad Episcopus eum processione, dum tamen eant simul cum processione, non autem si peractum sit officium, quia si amplius non sit processio, non licet mulieribus ingredi clausuram.

94 Sed credo quod hodie cessat supradicta declaratio Pij V. ex decreto infrascripto *Sacræ Congr. Rit.* tenoris sequentis, videlicet. *Illustrissim. & Reuerendissim. Dom. Archidiaconus Oriolensis exponit DD. VV. Illustrissim. & Reuerendissim. qualiter in ciuitate Oriolensi vsu, seu forsan etiam consuetudine immemorabili introductum est in aliquibus monasteriis Regularium, scientibus & non contradicentibus Episcopis pro tempore, vt annuatim faciant suas processiones tam solemnes Rogationum, Candelarum, Palmarum, de Sanctissimo Sacramento ac alias, quam primas de Cinco tempore Passionis, de Rosario, de carmine de cingulo Sancti Francisci, de corrigia Sancti Augustini, cum similibus, singulis mensibus per claustra dictorum monasteriorum, comitantibus vndique deuotionis, & Religionis causa vtriusque sexus Fidelibus, quod cum videatur contrarium Constitutionibus Sanctæ mem. Pij V. & Gregorij XIII. quibus præcluditur aditus mulieribus accedendi ad claustra Regularium, ideo orator supplicat declarari an hoc Iure liceat? Sacra Rituum Congregatio respondit non licere mulieribus comitari processiones per claustra monasteriorum Regularium, nisi adsit in hoc expressa licentia Sedis Apostol. die 30. Septembr. 1628. Fr. Fuluius Secret.* refert Marcel. Vulpe *in praxi iudiciali fori Ecclesiastic. 4. num. 7.*

95 Auertendum, & notandum est, quod *Illustrissimus Cardinalis Alexandrinus nomine aliorum Cardinalium S. Congreg. rescripsit Prælatis Ordinis, Capuccinorum, sub hac prohibitione non comprehendi monasteria, seu loca eorum, quæ sunt in fieri, vel in quæ, dum fabricantur, adhuc Conuentus ad ibi morandum non fuerit introductus, sed solum ibi aliqui habitauerint Fratres pro fabrica potius fortuitio, quàm aliter, & proinde clausuram non esse talem, vt si mulieres intrarent, pœnas propterea in supradictis Constitutionibus contentas incurrerent,* refert Marcel. Vulpe *dict. cap. 4. num. 8.*

96 Item Greg. XIII. ex sententia *Congregat. Concil. Trident. quærentibus Fratribus Minimorum Sancti Francisci de Paula, an per supradictam Constitutionem Pij V. censeretur derogatum suæ regulæ, vt singulæ dominæ de stirpe Regia procreatæ, ac etiam omnes illius Ordinis fundatrices, quæ locorum eiusdem Ordinis septa communiora videre postulauerint, eadem honestè cum suo comitatu intrare, ac deuotè visitare solerentur? fuit declaratum non censeri derogatum quoad Reginas & fundatrices duntaxat,* refertur Sorb. *in compend. priuil. verb. ingredi monasteria,* Camp. *d. cap. 15. num. 37. in fin.* Aloys. Riccius *in praxi fori Eccles. res. 154. num.* 8. *in secunda edit.* Laur. de Peirinis *ad Const. sui Ordinis Minimor. tom. 1. const. 6. Iulij II. à num 6. & in formulario Regul. litt. F, cap. 3. num. 3.* vbi *num. 4.* de filiabus & neptibus fundatricum.

Allegatio CIII.

Episcopus an possit dispensare cum Monialibus sibi subiectis ad retinendum moderatum peculium, seu annuos redditus, vel aliquos census pro suis particularibus necessitatibus.

SVMMARIVM.

1 *Religiosus, aut Religiosa solemniter professa nihil potest habere, quod in rigore verè sit proprium particulari.*
2 *Doctores referuntur tractantes de materia Concil. Trident. sess.* 25. de Regular. c. 2.
3 *Regulares vtriusque sexus non possunt tenere propria; sed omnia dare debent suis Superioribus, à quibus primò subueniendum est earum necessitatibus.*
4 *Regularis nullus Superior potest concedere facultatem retinendi aliquid ad vsum irreuocabilem.*
5 *Prælatis Religionum licitum est concedere Religiosis peculium ad nutum eorum reuocabile ex causa legitima ad solos vsus honestos & pios, quod correctum non est per* Concil. Trident. cap. 2. ibid. *num. 6.*
7 *Moniali an liceat possidere quod sibi legatur, relinquitur, vel datur.*
8 *Moniales non possunt possidere tanquam proprium quod suis manibus laborando acquirunt, & quo casu illa sibi comparare possint, ostenditur.*
9 *Consuetudo aliquarum Religionum licita est, in quibus ex Superiorum licentia certi annui redditus cuilibet Religioso assignantur ad victum & vestitum.*
10 *Monialis quando possit sibi constituere redditus vitalitios,* & n. 11.
12 *Monialis non dicitur contrauenire professioni & voto paupertatis retinens proprium de licentia superiorum cum certis moderationibus.*
13 *Regularibus non licet possidere agros, aliaque bona stabilia vel mobilia superflua, ex dispositione inferiorum summo Pont.*

Religiosvs, aut Religiosa solemniter professa nihil potest habere, quod in rigore verè sit proprium in particulari, vt probant text. *in c. non dicatis, 12. quæst 1. c. cùm ad monasterium, §. vlt. de statu Monach.* & strictiùs Concil. Trid *sess. 25. de Regul. c. 2.* 1
de cuius materia vide † Aloys. Ricc. *in collect decis p. 3. collect* 519. *& in decis Curiæ Archiep. Neapol dec. 340. part. 4.* Ioan. Valer. *de differ. inter vtrumque forum, verb. Regulares, diff* 9. Sanchez *in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 7. cap 22 à num. 7.* Barthol. à S. Fausto *in thesauro Relig. lib* 8. Iacob. de Graff *in aureis decis. p. 1 libro 3. cap. 5. de Regular. à num.* 48. Pussel. *in dubiis Regular. verb. Peculium*, Fr. Emman. *qq. Regul. tom. 2 quæst. 57. art. 2 & q. 47. art. 5. & tom. 3. quæst. 29. art. 8. 10. & 12.* Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. p. 2. cap. 1. num 41.* Fr. Ioan. de la Cruz *de statu Relig lib. 1. cap. 3.* Camp. *in diuersorio iuris Canon. rubr. 12. cap. 7. & cap. 16. à numer. 71.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 18 numero 397. cum seqq.* Fr. Ludou. Miranda *in tract. de sacris Monialibus, quæst. 9. & in man. Prælat. tom. 1. quæst. 28. art. 7.* Lezana, *in sum. qq Regul. c. 6.* Armend. *in add. ad recop. legum Nauarræ, lib. 2 tit. 18. l. 1. de Relig. n. 58. & 63. cum seqq.* me citato *in hoc loco,* Homob. *de examine* 2

Eccles.

*Ecclesiast.tr.*12.*q.*15.*supp.*3.*pag.*453. Coriolan. *de casibus reseruat.p.*1.*casu* 4.Laurent.de Peirinis *de subdito Religioso, tom.*2. *q.* 2. *de paupert.* Hieron. Rodetic. *in compendio quæst. Regul. resol.*98. *n.*7.*cum seqq.*

3 Per quæ iura censuit *Sacra Congregatio Regulares vtriusque sexus non posse tenere propria, sed omnia dare debere suis Superioribus, à quibus primò subueniendum est necessitatibus earum, vel eorum, quibus munera destinata fuerunt, reliquum verò conferendum in vsum monasterij,* referunt Nauar.*comm.*2.*de Regul n.*18.*& in tr. de reddit.Ecclesi.q.*1.*n.*84. Azor.*instit.moral. p.*1.*lib.*12.*c.*9 *q.*2.*propè fin.* Franc.Leo *d.c.*1.*n.*41. Armend. *in addit.ad recopil.legum Nauarra, lib.*12.*tit.*18.*l.*7.*de Religion.n.*58. Lezana *d.c.*6.*n.*8. Aloys.Ricc. *in dec. Curiæ Archiep. Neap.dec.*340.*n.*12. *& dec.* 390. *à n.*11.*p.*4. nouissimè me citato *in hoc loco*, Nouat.*in lucerna Regul.verb.proprietas,n.*1.

4 Vnde nullum Superiorum posse concedere Monacho facultatem retinendi aliquid ad vsum, irreuocabilem, tenent Nauar.*consil.*46. *n.*2. *sub tit. de statu monach.in nouis*, pluresq; alios refert, & sequitur Sanch. *in praecepta Decalogi tom.*2. *lib.*6. *c.*17. *num.* 28. Aloys. Ricc.*in praxi aurea, resolut.*194. Marcel. Vulpe *in praxi iudiciali fori ecclesi. c* 4. *n.*15. me citato *in hoc loco*, Tambur.*de iure Abbatissar disp.*8.*q.*2.

5 Verùm licitum sit Religionum Prælatis concedere Religiosis peculium ad nutum eorum reuocabile, ad solos vsus honestos & pios, idque ex causa legitima? Quæstio dubia, in qua licèt per *c.cum ad monasterium, vers. prohibemus, de statu monach.* negatiuam sententiam tenuerint Felin.*in c.cum M, n.*26. *versic. eadem reassumit, de const.*& Carol.Tapia *in auth.ingressi, C.de sacros.Eccles.verb.ipso ingressu, c.*3. *n.*54. Affirmatiua tamen (cui tanquam probabiliori adhæreo) communior & receptior est, eámque sequuntur Nauar. *commento* 2. *de Regular.n.*14.*& commento* 3.*n.*27. *& cons.* 20.*n.*5.*de Regul.in antiquis, aliàs cons.*14. *n.*5. *de statu monach.in nouis*, Fr.Emman.*qq Regul.tom.*1.*q.*29.*art.*8. *& in sum.tom.*2.*c.*31.*n* 3 *in initio*. Beja *respons.casuum Conscientia p.*4.*casu* 17. Azor. *instit.moral. p.*1. *lib.*12. *c.*52. *q.*1. Fr. Ludou. Miranda *in manual. Prælat. tom.* 1.*q.*28 *art.*8. Sanch.*d.lib.*7.*c.*22.*n.*5. asserentes text. *in d.c.cum ad monasterium*, in contrarium allegatum interdicere regulariter, & vniuersaliter concedi Religiosis peculium propter eorum importunitatem, & leues causas, secus quando ex causis grauibus & iustis.

6 Sed dubium remanet, an per Concil.Trid.*sess.*25.*de Regul. c.* 2. hoc sit correctum? Duæ sunt opiniones: *prima* ait huiusmodi peculium, quod cum communiori, Religioso concedi posse supra annuimus, iam non esse licitum, quam sequuntur Fr. Emman. *in sum. tom.*2.*c.*31. *num* 3. *vers.tenero digo, & d.q.*29. *art.* 12. Val.2.2.*disp.*1.*q.*4.*punct.*3.*col.*1. *corol.*4. Zerol. *in praxi Episc.part.*1.*verb. Moniales*,§.2. Tap. *in d.auth. ingressi, verb.ipso ingressu, c.*3.*n.*55. Molin.*de Iust. tract.*2, *tom.*3.*disp.*276.*col. pen.vers.verum autem*, Less. *de Iust. lib.*2.*cap.*4.*dub.*5. *num.*30. Suar. *tom.*3. *de Relig. lib.*8. *cap.*14.*num.*18. *Secunda* verò, cui tanquam probabiliori adhæreo, tenet non esse correctum per decretum Concilij dicto loco, cum in eo nihil noui iuris inducatur, sed solum confirmentur statuta Iure antiquo *cap.*2.*& dict.c cum ad monasterium, de statu monach* eámque tenent Nauar. *dict.commento* 2. *num.* 15. *&* 18. *& d cons.*14.*num.* 6. Iacob. de Graff. *in aureis dec. p.*1 *lib.* 3. *cap* 5. *num.* 53. Fuln. Pacian. *cons.*36. *à n.*69. Ioan. de la Cruz *de statu Relig. lib.*1. *c.*3. *dub.*2. Villal. *in sum. part* 2. *tract.*35. *dub.*30. *n.*2. Ludouic. Miranda *dict.tom.*1. *q* 28. *art.*8. Fagundez *in quinque Eccles.prae.tract.*1. *lib* 8.*c.*6. *num.*13. Hieron. Cened. *de pauper.Relig.dub.*9.*num* 4. *& seq.* Laur. de Peirinis *d.tract.de subdito Religioso, tom.*1 *q.*2 *c.*2. §. 1. Barth. à S.Fausto *d.lib.*8. *q.*30. Sanch. *d.lib.*7. *c.*22. *num.*11. vbi *num.*13. resoluit hodie licere ex iusta causa concedere cuicunque Religioso, licet non sit officialis Ordinis, administrationem aliquorum bonorum stabilium nutu Superioris amouibilium. Quæ, & quotnam sint causæ rationabiles, ob quas iustè aliquibus Religiosis peculium concedi possit? ostendunt Barthol.à S.Fausto *dict.lib.*8. *q.* 32. Sanchez *d. c.*21. *à n.*20. Peculium concessum Religioso debere esse moderatum, & non superfluum, ait Sanchez *dict. cap.*22. *num.*17. & arbitrio, ac præfinitioni Superiorum stare debere Regulares quoad mobilium superfluitatem, vel conuenientiam, nisi de excessu arbitrij constiterit, habita tamen ratione personæ, officij, & Regularis status paupertatis, quam professi sunt, & cæterarum qualitatum, refert decisum Armend.*d.loco, num.*84.

Quæ quidem, & alia inferiùs dicenda vt magis inualescant placuit declarationes Eminentissimorum DD. Cardinalium hac de re editas afferre prout sequuntur. *Quæritur primò an ex dispensatione inferiorum à summo Pont.liceat Regularibus possidere, vel tenere agros, annuos reditus, aliaque bona, immobilia videlicet, & mobilia superflua, non obstante decreto Concilij sess.* 25. *de Regul.c.*2. *Secundò an propter talem dispensationem, seu scient am Superiorum possidentes, vel tenentes immobilia, vel mobilia superflua, a culpa, vel à pœna excusentur? Tertiò, an Superioribus assentantibus huiusmodi licentias posse se concedere, fides adhibenda sit? Quartò an Superiorum arbitrio, & præfinitioni stare debeant Regulares quoad mobilium superfluitatem, & conuenientiam? Quintò, an Superiore quantumuis requisito, necessaria suis Regularibus negante, vel subtrahente, liceat ipsis clam, vel inuito eo illa sibi comparare, seu retinere? Sextò. & quatenus liceat, an idem liceat cùm necessaria ideo negantur vel subtrahuntur, quia monasterij facultates non suppetunt? Septimò an dicti Superiores Regulares dictum c.*2.*declarare & interpretari possint? Ad primum Congr. Concil. respondit non licere. Ad secundum non excusari neque à culpa, neque à pœna ipso facto incurrenda. Ad tertium minimè adhibendam. Ad quartum nisi de excessu arbitrij constiterit, vtique stari debere, habita videlicet ratione personæ, officij, & regulæ, statusque paupertatis, quam professi sunt, & qualitatum. Ad quintum non licere. Ad sextum dicere si præcisa necessitas sit ad indiuidui sustentationem: cæterum communem penuriam ab omnibus percipiendam vsque adeo, vt si quid priuatim alicui delatum, vel ab ipso partum fuerit, id omne ad Superiorem rectè deferri oporteat, qui ex eo primum succurrat eius necessitati, cuius intuitu illud obuenerit, si peculiari aliqua necessitate vltra communem prematur, reliquum Conuentui incorporetur, & in communem cedat vtilitatem. Ad septimum non posse,* refert Lezana *d.c.*6. *num.*14.

Ex quibus omnibus infertur *primò*, Monialibus non licere possidere propria, & si quid legatum, relictum, datum, donatumve fuerit, vel earum labore, aut industria partum, tradi debere Abbatissæ, quæ ex eo primum Monialis ipsius, cuius causa id quæsitum est, necessitati prouidebit, reliquum conferri debebit in vsum monasterij. Ita decisum refert Armendar. *dict.l.*7.*de Religionib.n.*74. vbi *n.*77. pariter resolutum asserit Moniales, & cæteros Regulares, res etiam parui momenti sibi donatas, aut aliàs acquisitas, vti proprias retinere non posse, Marcel. Vulpe *dict.cap.*4. *num.*15. 7

Secundò infertur Moniales, nec tanquam proprium posse possidere, quod suis manibus laborando acquirunt, vel eis à parentibus donatur, quamuis monasterium esset pauperrimum, vt per Armendar. *dict. l.*7. *de relig num.*75. vbi tamen *num.* 82. *&* 83. obseruat licere ipsis clam, vel Superiore inuito illa sibi comparare, seu retinere ad indiuidui sustentationem, si ille est 8

quantumuis requisitus necessaria negauerit, vel subtraxerit.

9 *Tertiò* infertur licitam esse aliquarum Religionum consuetudinem, in quibus ex Superiorum licentia certi ennui redditus cuiliber Religioso, assignantur ad victum, & vestitum, ita'vt si deest aliquid, ipsi quærant, si autem superest, applicent piis & religiosis vsibus, dummodo Religiosi non excedant limites licentiæ illis concessæ, & parati sint reformationi legitimæ faciendæ obtemperate; ita tenent Nauarr. *d. commento* 3. *n.* 26. 17. & 35. Tapia *d. verb. ipso ingressu, cap.* 3. *n.* 45. & 59. Sanch. *d. c.* 5 2. *n.* 14. vbi respondet ad *c.* 1. *sess.* 25. *de Regularib.*

10 *Quartò* infertur, licitè posse Monialem, cui externus centum aureos ad suum libitum expendendos concessit, de Superioris licentia alicui sæculari eos tradere, vt viginti sibi quotannis soluet, dum vixerit, atque ea defuncta centum illos aureos sibi retineat, si ita Moniali concessi sint illi centum aurei, vt concedens noluerit dominium in monasterium transferri, sed omninò cedere in Monialis, vsum, & eadem Monialis acceptantis mens fuerit; ita docent Cordub. *in tract. casuum Conscient. quæst.* 54. *dub. vltim.* Vega *in sum. tom.* 5. *cap.* 32. *casu* 19. Fr. Emman. *d. quæst.* 47 *art.* 15. & *tom.* 1. *sum. c.* 90. *num* 8 & 9. *concl.* 3. & 4. Sanch. *d. lib.* 7. *c.* 22. *num.* 16. vbi aduertit, quod quamuis Fr. Emman. *dict. cap.* 90. *num.* 9. & Vega *citato loco*, dicant hodie attento Trident. non licere Moniali iis redditibus frui, loquuntur iuxta suam sententiam habentem Ius commune correctum esse per Concilium Trident. *dict. cap.* 2.

11 *Quintò* infertur Moniales de licentia suorum Superiorum pro suis occurrentibus necessitatibus posse habere aliquos census, siue redditus annuos, cum per hoc non videantur ipsæ habere proprium, quia ex debite obedientia eos retinent, semper paratæ illos dimittere ad libitum suorum Superiorum. Ita Ioan. Andr. Panormit. & Dec. quos refert Nauarr. *in repet. cap. nullam*, 18. *quæst.* 2. *cap.* 3. *à num.* 25. Verùm ego verius puto prædictis Monialibus non licere habere census, siue redditus annuos eo modo, quo eliquibus in partibus, vt dicitur, habentur ab eisdem, non omninò tamen videtur illicitum cum debitis circumstantiis, ac moderationibus easdem habere quosdam redditus viralitios, ex quibus possint viuere, ac succurrere, & prouidere suis particuleribus necessitatibus pro victu, & vestitu, & aliis, quæ sibi à monasteriis non suppeditantur, & sic eos habentes non peccare, nec Concillo Trident. contrauenire, loquenti de redditibus vt propriis, & irreuocabilibus per Prælatos, & sine eorum licentie distrehendis. Colliges hæc ex Cordub. *in tract. casuum conscient. q.* 54. Nauarr. *in commento a de Regularib. num.* 14. Azor. *institut. moral. p.* 1. *lib.* 12. *cap.* 9 9. 5. Fr. Ioan. de la Cruz *d. cap.* 3. *dub.* 5. Fr. Ludouic. Miranda *d. q.* 9. *art.* 1. *concl.* 2. Gallet. *in margarita cas. Conscient. verb. Monialis penult.* Suer. *tom.* 3. *de Relig. lib* 8. *c.* 54. *ex n.* 12. Hieron. Roder. *in compendio qq. Regul. resol.* 98. *n.* 7. Roderic. à Cunha *in commentar. ad cap. reatum* 33. *n.* 6. *dist.* 81. Lezana *d. c.* 6. *num.* 20.

12 Monialis enim retinens proprium cum supradictis moderationibus de licentia Ordinarij; vel Superioris, non dicitur contrauenire professioni, nec voto paupertatis, Rot. Roman. *decis.* 516. *num.* 12. *p.* 2. *in nouiss.* Gallet. *in margarita casuum conscient. verb. Monialis penult.* Et ex eadem resolutione tenendum puto licitum esse Monialibus cum debita moderatione de licentie suorum Prælatorum habere aliquod peculium, non tamen illud expendere in quos voluerint vsus, etiam de eorundem licentia, vt tenet Fr. Ludou. Miranda *d. q.* 9. *art.* 5. *concl. vnic.*

13 Ex dispositione tamen inferiorum Summo Pont. non licere Regularibus possidere, vel tenere agros, alieque bona stabilia, vel mobilia superflua, ac proinde si propter talem licentiem possideent, non excusari à culpa, nec à pœna ipso iure incurrenda, refert decisum Armend. *d. l.* 7. *de Religion. n.* 64. & 65. Etiamsi Superior licentiam concedat iusta aliqua de causa magnæ vtilitatis, vel necessitatis monasterij, seu Ordinis, vt post Quarant. Petr. Nauarr. Fr. Emman. & alios resoluit Barth. à S. Fausto *d. lib.* 8. *q.* 31.

In communi Regulares omnes, exceptis Capuccinis, & Minoribus de Obseruantia, possunt retinere & possidere bona immobilia, vt disponit Conc. Trident. *sess.* 25. *de Regula.* *cap.* 3. Azor. *instit. moral. p.* 1. *lib.* 12. *c.* 53. *q.* 8. Ludouic. Miranda *in man Prælat. tom.* 1. *q.* 11. *art.* 6. In hac exceptione Fratrum Minorum de Obseruantia non comprehenduntur Moniales S. Claræ. Bursat. *cons.* 60. *n.* 51. *vol.* 1. expressè Caualcan. *dec.* 18. *n.* 55. *p.* 3. Armendariz *in addit. ad recopil. legum Nauarræ, fol.* 158. *n.* 3. 14

Verùm Hierosolymitani Fratres & Milites capaces sunt quorumcunque bonorum, etiamsi lege, vel statuto illa prohibeantur ad Religiosos venire; nam talis lex vel statutum debet intelligi de his, qui propriè & strictè loquendo sunt Religiosi, ex quo tractant de amissione bonorum, & sic materia est odiosa, in qua milites & Fratres huiusmodi veri Religiosi dici non possunt, ad not. suprà *alleg.* 101. *num* 8. *in fine*: tum denique quia appellatione Religiosorum non veniunt Claustrales, nisi adiecta aliqua dictione vniuersali. Quare ita resoluunt Bald. *in cap.* 1. *num.* 4. *de milite vass. qui arma depos.* & ibi etiam Alnator. *n.* 9. Mattin. Laudens. & Afflict *in cap.* 1. §. *qui clericus, n.* 21. *vers. sed iuxta hoc quaero, si de feudo defuncti contentio sit*, Curt. iun. *in tract. de feudis, in* 5. *part.* 1. *tertia partis princ. quæst.* 10. *num.* 29. *vers. septimò videtur limitanda*, Iacob. *in inuestitura feudali, in vers. dictique vassalli, n.* 41. *causa* 14. Neuizan. *cons.* 30. *n.* 1. & 4. vbi dicit quod hæc opinio seruatur de consuetudine in prouinciis Pedemontij, & Montisferrati, Petr. Calefat. *in tract. de equestri dignit. num.* 35. Curt. sen. *cons.* 62. *n.* 63. Rub. *cons.* 80. *n.* 1. Henr. à Rosenthal. *in tract. de feudis, cap.* 7. *concl.* 77. Petr. de Rauenna *in cap.* 1. *de milite vassal. qui arma bel. dep.* Sonsbec. *in tract. de feudis, part.* 2. *num.* 515. Schrad. *eod. tract. part.* 7. *cap.* 5. *num.* 30. Fotest. *de succ. ab intest. c.* 23. *n.* 39. Natt. *cons.* 507. *num.* 9. & *cons.* 508. *per tot. præcipuè num.* 57. vbi resoluit, posse huiusmodi Milites Hierosolymitanos parentibus, & eorum agnatis succedere ab intestato, Ozasc. multis allegatis, licèt ipse contrarium teneat, *dec.* 72. *num.* 17. Duen. *reg.* 103. *limit.* 6. Carol. Tapia *in auth. ingressi, C. de sacros. Eccl. verb. sua, c.* 14. *num.* 19. & 20. vbi dicit quod non dubitet descendere in hanc sententiam, quia in Militibus prædictis cessant omnes considerationes, quæ militent contra Religiosos, Riminel. iun. *cons.* 17. *num.* 3. *cum multis seqq.* 15

ALLEGATIO CIV.

Episcopus quando habeat iurisdictionem in Regulares prætendentes se per vim ingressos Religionem.

SVMMARIVM.

1 *Doctores referuntur agentes de materia Concilij Trident. sess.* 25. *de Regular. cap.* 18.

2 *Religionis status non precibus, vi, aut metu est assumendus, sed cum maxima libertate.*

3 *Virginem inducentes monasterium ingredi, non incidunt*

cidunt in excommunicationem comminatam à Concilio *Tridentino* ſeſſ. 25. de Regularibus, cap. 18.

4 *Hæredem mulierem instituens ea lege, vt monialis fiat, ſin minus ad monaſterium bona pertineant, non incidit in excommunicationem latam contra cogentes Virginem monaſterium ingredi.*

5 *Cogentes fœminam ad monaſterij ingreſſum, non vt profiteatur, nec vt habitum ſumat, ſed vt ibi ſæculari retento educetur, incidunt in excommunicationem Concilij Tridentini* ſeſſ. 25. de Regularibus, cap. 18.

6 *Patres, & fratres, qui filias, ſororeſque aut habitum religionis ſuſcipere, vel votum, aut profeſſionem emittere cogunt, excommunicationem incurrunt.*

7 *Cogens virginem monaſterium ingredi, ingreſſu non ſequuto, in nullam excommunicationem incidit.*

8 *Regularis prætendens ſe per vim ingreſſum Religionem, aut nulliter profeſſum fuiſſe, intra quinquennium tantum poteſt cauſas nullitatis ſuæ profeſſionis coram Ordinario, & Superiore religionis deducere.*

9 *Doctores referuntur agentes de materia Concilij Tridentini* ſeſſ. 25. de Regularibus, c. 19.

10 *Milites S. Ioannis Hieroſolymitani comprehenduntur ſub decreto Concilij Trident.* ſeſſ. 25. de Regul. cap. 19.

11 *Ordinarius coram quo, & ſuperiore Regulari nulliter profeſſus poteſt intra quinquennium cauſam nullitatis ſuæ profeſſionis deducere, ſi etiam ſit Superior monaſterij, ſufficit quod ſolus procedat.*

12 *Regularis deducens intra quinquennium nullitatem profeſſionis, tenetur eam probare coniunctim coram proprio Superiore Regulari illius monaſterij, in quo profeſſionem emiſit, & coram Ordinario illius loci, vbi exiſtit monaſterium, in quo profeſſus eſt.*

13 *Reclamatio de nullitate profeſſionis facienda eſt habitu religionis retento.*

14 *Cauſa nullitatis profeſſionis nullius, ita ſunt proponenda coram Superiore, & Ordinario copulatiuè, vt nullo modo poſſit Superior per ſe ſolum de illis cognoſcere.*

15 *Regulari prætendenti profeſſionem eſſe nullam, ſicut licet cauſas nullitatis coram Superiore ſuo, & Ordinario proponere, an ita ipſe Superior coràm eodem Ordinario illas deducere poſſit, vt è monaſterio religioſum dimittat, illo nihil proponente, remiſſiuè.*

16 *Quinquennium intra quod dici poteſt profeſſio nulla, incipit à die, quo quis expreſſam emiſit, in tacita verò à die, quo fecerit actus ſolummodò profeſſis proprios.*

17 *Quinquennio elapſo poteſt audiri Regularis deducens cauſam nullitatis ſuæ profeſſionis, ſi intra illud non potuit reclamare.*

18 *Profeſſionem aſſerens fuiſſe metu factam, & cauſam metus duraſſe, etiam poſt quinquennium, exaudiri poterit per vim reſtitutionis.*

19 *Profeſſio nulla an ratificetur à perſiſtente in religione, ignorante tamen nullitatem, oſtenditur.*

20 *Profeſſi nulliter, quia non fuit in eorum informationibus ſeruata forma præſcripta à Sixto V. poſſunt etiam poſt quinquennium reclamare.*

21 *Quinquennium intra quod Regularis poteſt deducere cauſas nullitatis ſuæ profeſſionis, an currat minori, oſtenditur.*

1 ACROSANCTI Concilij Tridentini *decreto ſeſſ. 25. de Regular. cap.* 18. cautum eſt neminem debere compellere ſuam, vel alienam virginem monaſterium inuitam ingredi, habitum ſuſcipere, & profeſſionem emittere; nec earum ſanctam voluntatem ingrediendi impedire, quæ libera eſſe debet ſub pœna anathematis, his verbis: *Anathemati ſancta Synodus ſubijcit omnes & ſingulas perſonas, cuiuſcunque qualitatis, vel conditionis fuerint, tam clericos, quam laicos, ſæculares, atque etiam qualibet dignitate fungentes, ſi quomodocunque coegerint aliquam virginem, vel viduam, aut aliam quamcunque mulierem inuitam, præterquam in caſibus a Iure expreſſis, ad ingrediendum monaſterium, vel ad ſuſcipiendum habitum cuiuſcunque religionis, vel ad emittendam profeſſionem, quique conſilium, auxilium, vel fauorem dederint, quique ſcientes eam non ſponte ingredi monaſterium, aut habitum ſuſcipere, aut profeſſionem emittere, quoquo modo eidem actui, vel præſentiam, vel conſenſum, vel auctoritatem interpoſuerint. Simili modo anathemati ſubjicit eos, qui ſanctam Virginum, vel aliarum mulierum velatatem veli accipiendi, vel voti emittendi quoquo modo ſine iuſta cauſa impedierint*, &c. de cuius materia, & intellectu agunt ex nuuioribus, qui antiquos citant, Fuſch. *de viſitat. lib. 2. cap. 15. n.* 68. Nauar. *conſ.* 55. & 56. *in antiq. de ſent. excomm. aliàs conſ.* 5. 6. & 7. *de Regular. in nouis*, Sayr. *in floribus dec. ſub illo tit. de ſent. excom. dec.* 51. & 52. & *in claui Regia, lib. 5. c. 1. à n.* 27. latè Iacob. de Graff *in aureis dec. part. 1. lib. 4. c. 24. num.* 7. Memoriale clericorum *cap. 9. num.* 60. & 61. Barb. à S. Fauſto *in theſauro Religioſorum, lib. 5. q.* 35. *cum ſeq.* Henriq. *in ſum. lib. 11. c. 19. § 4 verſ. ſecundò*, Suar. *de cenſur. diſp. 23. ſect. 5. n.* 8. Azor. *inſtit. mor. part. 1. lib. 13. c. 9. quæſ. 2. verſ præterea*, Zerola *in praxi Epiſcop. p.* 1. *verb. Moniales, §. 22. pag. mihi* 261. Petr. Ledeſma *in ſua ſumma, part. 2. tr. del eſtado de los religioſos, cap. 5. concluſ.* 8. Fr. Emman. *quæſt. 3. Regular. tom. 3 quæſt. 14. art. 3. & q. 17. art.* 18. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 18. *n.* 357. Fr. Ludouic. Miranda *in man. Prælatorum, tom. 1. q. 17. art. 4 concl.* 2. Fr. Ioan. de la Cruz *de ſtatu Religionis lib. 1. c. 8. dub. 4. verſ. nota*, latiſſimè Sanch. *in præcepta Decalogi, lib. 4. c.* 4. Armendar. *in addit. ad recopilat. legum Nauarræ, lib. 2. tit. 18. l. 7. n.* 62. Sayr. *in claui Regia lib. 5. cap. 1. n. 27. cum ſequentib.* Cened. *ad Decretam, collect. 49. num. 2. & ad Decretal. collect. 165. num.* 5. Bonacin. *de cenſur. diſp. 2. q 6. punct. 3. & de cenſur. extra Bull. diſp. 2. q. 2. puncto* 2. & 3. Fillruc. *in quæſt. mor. tr. 14. c. 6. quæſ. 5. num.* 89. Barth. de Vecchis *in praxi obſeruanda in admitten. ad Religionis ſtatum nouitiis, diſp. 1. dub. 6. concluſ.* 4. Hieron. Roderic. *in compendio qq. Regul. in addit. verb. Monialis, n. 5. cum ſeqq.* Megal. *in 3. p. lib 4. cap. 6. n.* 100. nouiſſimè Tambur. *de iure Abbatiſſar. diſp. 1. q. 4. & diſp. 2. q.* 1.

Status Religionis non precibus, vi, aut metu eſt 2
aſſumendus, ſed cum maxima libertate, & ideo Conc.
Trident. *dicto loco* † ſub anathematis pœna coërcet 3
cogentes Virginem monaſterium ingredi, quod quidem cum loquatur per verbum *coegerint*, intelligendum eſt de vi coactiua, non inductiua, prout deciſum refert Armend. *d. l. 7. n.* 62. & reſoluit me citato *in hoc loco*, Tambur. *d. tr. diſp. 3. q. 1. n.* 2. Azor. *d. quæſ. 2. verſ. quares*, vbi etiam tenet † hanc pœnam non incurrere
illum, qui hæredem inſtituit mulierem ea lege, vt mo- 4
nialis fiat, ſin minus ad monaſterium bona pertineant. Metus igitur reuerentialis non ſufficit, vt reſoluit Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſ. dec.* 708. *in 1. edit. & reſol.* 599 *in 2. edit.* nouiſſimè Tambur. *d. tr. diſp. 3. q. 2. n.* 2. vbi *n.* 3 reſoluit parentes importunis precibus ſuadentes filiabus vt Religionem ingrediantur, non affici excommunicatione, ſecus ſi illis graue minarentur malum, & *q.* 3. tenet non eſſe prohibitum puellæ Religionis ingreſſum perſuadere, vel beneuolentiam muneribus abſque vllo pacto captare.

In prædictam anathematis pœnam incurrunt 5
etiam cogentes fœminam ad monaſterij ingreſſum, non vt profiteatur, nec vt habitum ſumat; ſed vt ibi

ſæculari

fæculari retento educetur, donec ætatis aptæ matri-
monio sit. Ita Nauarr. *conf. 56. sub tit. de sentent. excom-
munic. in 1. edit. & conf. 6 sub tit. de Regular. in 2. editi*
Suar. *d. sect. 5. num. 9* Zerol. *d. verb. Moniales, n. 13.*
pag 73. Sanch. *dict. cap. 4. n. 12.* Filliuc. *in quæst. moral.*
tract. 14. c. 6. num. 89. Portel. *in addit. ad dub. Regul.*
verb. Moniales, n. 14. idem Suar. *tom. 3. de Relig. lib. 3. c. 9.*
dub. 4. Diana *mor. resol. p. 2. tract. 1. miscel. resol. 56.*
6 Sic etiam patres, & fratres, qui filios, sororésve
habitum Religionis suscipere, vel votum & professio-
nem emittere cogunt, excommunicationem incur-
runt, vt resolvunt Nauar. *in man. c. 14. n. 17.* Fr. Lud.
Miranda *d. concl. 2.* Portel. *in dub. Regul. verb. clausura*
monialium, n. 9. Tambur. *de iure Abbatissarum disp. 2.*
q. 4. Azor. *d. q. 2. propè finem, & p. 2. lib. 2. c. 21. q. 15.*
licèt nihil resoluat, tamen cum secunda sententia
manere credendum est, præcipuè cum illam *d. q. 2.*
7 primùm sequutus fuerat. † Ingressu non subsequuto
coactio effectum sortiri non dicitur; aliud est
enim cogere, aliud verò cogere conari: vnde certum
est cogentem cum effectu solummodo esse decreto
Concilij *d. loco* excommunicatum, non autem eum,
qui conatus est cogere, neque consulentes, fauentes,
siue auxilium præstantes, effectu non sequuto, Nau.
in man. c. 27. n. 55. de sent. excom. Sayr. *decis. 51. eod.*
tit. F. Lud. Miranda *d. concl. 2.* vbi etiam probat in præ-
dictam non incurrere excommunicationem, qui co-
git virum, siue puerum, cum non ibi expressè habea-
tur, licet peccet mortaliter.
8 Regularis quicunque prætendens per vim, & me-
tum ingressum esse Religionem, aut etiam dicens ante
ætatem debitam professionem emisisse, aut quid si-
mile, si velit habitum dimittere quacunque ex causa,
aut cum habitu discedere sine licentia Superiorum,
non erit audiendus, nisi intra quinquennium tantum
à die professionis, & tunc non aliter, nisi causas, quas
prætenderit, deduxerit coram Superiore suo, & Ordi-
nario, per Conc. Trident *sess. 25. de Regularib. cap. 19.*
9 de cuius materia & intellectu vide † Nauar. *tom. 4. de*
Regularib. num. 73. & 77. Zerola *in praxi Episc. p. 2.*
verb. professio, §. 2. vers verum, Fr. Emman. *qq Regular.*
tom 3 q. 17. art. 16 & seq. Fr. Ioan. de la Cruz *de statu*
Relig. lib. 1. c. 8. dub. 4. vers. secunda conclusio, Franc, Leo
in thesauro fori Ecclesiast. part. 2. c. 1. n. 42. Flamin. *de*
resignat. lib. 13. q. 5. n. 45. cum seqq. Spin. *in speculo te-*
stam gloss. 12. princip. n. 61. cum sequentib. Fr. Ludouic.
Beja *respons. casuum conscientiæ p. 4. casu 18.* Aloys.
Ric. *in praxi fori Eccles. decis. 657. in 1. edit. & res.*
550. in 2. edit. & etiam *decis. 744. in 1. edit. & res. 629.*
in 2. edit. & in decis. Curiæ Archiep. Neapol. decis. 48.
part. 4. Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum,*
verb. Regularis, differ. 2. Sanctarel. *var. resol. quæst. 48.*
per totam, Bonac. *de clausura Religios. q 2. puncto* 10.
Campanil. *in diuersorio iuris Canon. lib. 12. cap. 13.*
num. 129. Azor. *instit. moral. p. 1. lib. 12. cap. 4. quæst. 10.*
Sanch. *de matrimon. lib. 7. disp. 37.* Less. *de iust. lib. 2.*
cap. 41. dub. 7. n 63. Flores de Mena *var. lib. 3. q 23.*
num. 68. Armendar. *in addit. ad recopilat. legum Na-*
narra, lib. 2. tit. 18. l. 7. de Religionibus, n. 38. & 51. latè
Fr. Ludouic. Miranda *in man. Prælat. tom. 1. quæst. 30.*
art. 1. cum sequentibus, Diana *moral. resolut. part. 3.*
tract. 2. resol. 61. Villalobos *in summ. tom 2. tract 35.*
diffic. 25. Valer *in differ. vtriusque fori, verb. Regularis,*
differ. 2. Nouar. *in singul. concl. 116.* Hieron. Roder. *in*
compend. quæst. Regul. res. 101. n 68. cum seqq. Lezana
in sum. quæst. Regul c. 2. à n. 7. Rota *in Meten. profes-*
sionis, 2. Iunij 1636. coram *R. P. D. Carillo,* impressa
per Tambur. *post tract. de iure Abbat. dec. 3. n. 16.* vbi
refertur quod S. D. N. Vrbanus VIII. ad refrænandam
facilitatem conuolandi ad sæculum, decreuit *sub die*
18. *Decembr.* 1635. declarando decreta sanctæ mem.
Clementis VIII. vt Regulares contra eorum for-
mam professi, allegantes propterea nullitatem pro-
fessionis, non possint post lapsum quinquennij à
die professionis super huiusmodi nullitate audiri.
† Et dicto decreto comprebendi Militea S. Ioan. Hie- 10
rosolymitani dicit decisum Armend. *d. loco, num. 51.*
† Porro si Ordinarius simul sit superior, verbi gra- 11
tia si Episcopatui monasterium est vnitum, solus Or-
dinarius de nullitate potest cognoscere; nam Conci-
lium dum vtrumque coniungit, præsupponit vtrum-
que adesse.
Regularis huiusmodi deducens intra quinquen- 12
nium nullitatem professionis, tenetur eam probare
coniunctim coram proprio Superiore Regulari il-
lius monasterij, in quo professionem emisit, & coram
Ordinario illius loci, vbi existit monasterium, in
quo professus est: ita decisum refert Armend. *d. l. 7.*
n. 38. nouissimè me citato *in hoc loco,* Nouar. *in lucerna*
Regul. verb. nullitas 1. pag. 177. Si verò ante causæ co-
gnitionem propria authoritate habitum dimiserit, nul-
latenus ad allegandam quamcunque causam est admit-
tendus, sed vt ad monasterium redeat est cogendus, &
tanquam apostata puniendus, interim verò nullo pri-
uilegio suæ Religionis iuuari potest: decisum refert
Franc. Leo *d. c. 1. n. 42.* & tenent Nauar. *d. tom. 4. n. 77.*
& 78. Azor. *d q. 10. in fin.* Fr. Ludouic. Miranda *d. q. 30.*
art. 6. in princ.
Reclamatio de nullitate professionis facienda est 13
à reclamante cum habitu Religionis retento, aliàs
reclamans non exaudietur: Miranda *d. art. 6. concl. 1.*
Lezana *d. c. 2. num. 8.* & hoc esse intelligendum quan-
do habitum temerè absque causa dimisit, & non re-
assumit, tradunt Azor. *d. cap. 4. quæs. vlt.* Sanch. *d. lib. 7.*
disp. 37. num. 3. Fr. Emman. *tom. 3. quæst. 17. circa med.*
Bonac. *d punct. 10. diffic. 3. num. 1.* Aloys. Ricc *dec. 48.*
num. 7. & 8. part. 4. quod quidem etiam intelligen-
dum est procedere in foro exteriori, non in inte-
riori, si causa subsit aliter faciendi. Nauarr. *comment. 4.*
de Regul. n. 77. Bonac. *d. punct. 20. diffic. 3.* Lezana *d.*
c. 2. n. 8.
Qui verò cessante scandalo, & præiudicio alterius 14
habitum dimittit, & fugit de carceribus ante recla-
mationem, & antequam deducat causas nullitatis
suæ professionis coram Ordinario, & Superiore, sciens
aut iustè credens suam professionem non valuisse co-
ram Deo, in foro conscientiæ non peccat mortaliter,
nec etiam quoad forum exterius meretur subire pœ-
nas in prædicto Concilio positas ei, qui interueniente
aliqua iusta causa habitum dimiserit, & illo non reten-
to reclamauerit, ille nempe, qui non posset habere li-
centiam eundi ad reclamandũ, neque eũdi nisi dimisso
habitu, aut non sibi permittitur causas nullitatis suæ
professionis coram Superiore, & Ordinario propone-
re. Ita Nauar. *d. loco,* vbi inquit se vidisse in vrbe, siue
Romana Curia multos, qui prius dimisso habitu, ac
postea reassumpto, benignè exauditi sunt. Vnde dimis-
sionem habitus non impedire vt regularis non audia-
tur super nullitate professionis, si postea eundem ha-
bitum reassumat, resoluunt Campan. *in diuers. Iuris*
Canon. rub. 12. c. 11. n 18. Suar. *de Relig. tom. 3. lib. 7.*
c. 3. n. 14 Portel. *in dub. Regul. verb. professionis nullitas,*
n. 45. Gratian. *d. c. 413 n. 7. & 8.* Villalob. *in sum. tom. 2.*
tract. 35. diffic. 25. n. 4 Diana *moral. resol p. 3. tract. 2. re-*
sol. 53. in fine.
Illud aduertendum duxi, causas nullitatis profes- 15
sionis nullius ita proponendas esse coram Superiore,
& Ordinario copulatiuè, prout requirit Concil. *d.*
cap. 19. vt si Superior Regularis per se solum profes-
sionem nullam declaret, religiosumque è monasterio
eiiciat, illum teneatur ad monasterium reuocare, cum
prædicti Superioris decretum vti factum contra for-
mam, & dispositionem Concilij, fuerit nullum: sic
censuit *Sacra Congreg. mense Ianuarij* 1618. vt refert
Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resol.* 20. Illud tamen non
me latet, an sicut cuicunque Regulari prætendenti

professionem suam esse nollam, licet causam nullitatis coram Superiore suo, & Ordinario proponere, vt disponit Concil. possit etiam ipse Superior coram eodem Ordinario illas proponere, vt e Monasterio Religiosum dimittat, illo nihil proponente? Adhuc sub iudice lis est: ego dubiam iudico quæstionem, quam præsenti anno pro vtraque parte in varias diuisi opiniones disputarunt Illustrissimus D. meus Cardinalis Tontus, & D. Felix Centelotius I. V. ac Sacræ Theologiæ Doctor, in hac Romana Curia Aduocatus qui omnium litterarum scientia egregiè præditus de se multa, & grauia in dies pollicetur, post primam huius tractatus impressionem eum dignissimè in Commissarium Cameræ Apost. & Canonicum Basilicæ SS. Apostolorum, assumptum vidi, ac modò, vt audio, Secretarius sacræ Consultæ creatus est.

16 Prædictum quinquennium in professione expressè facta incipit à die, quo quis illam emisit, in tacita verò à die, quo fecerit actus solummodo professis proprios, quibus inducitur, Franc. Leo *d. c. 5. n.* 42. Franc. Miranda *d. q. 30. art. 1. concl. vn. prope finem*, Azor. *d. c. 4. q.* 10 *vers. postremò*. Bonac. *d. punct.* 10. *diffic. 4. n.* 1. vbi *n.* 2. tenet diem illam computandam esse à die professionis, etiam in illo, qui tunc temporis laborat ignorantia inualiditatis professionis, aut alio impedimento, nouissimè, me citato *in hoc loco*, Nouar. *in lucerna Regular. verb. reclamare, n. 3. pag.* 223.

17 Non reclamantem intra quinquennium, vel quia fuit impeditus, vel quia ignorauerit iusta ignorantia suam professionem esse irritam, posse reclamare etiam post quinquennium, & vti remedio extraordinario restitutionis in integrum, vt audiatur, resoluunt Bimius *cons. 57. num.* 8. *& seq.* Fr. Emman. *d. quæst.* 17. *art.* 16. quos refert & sequitur Aloys. Ric. *d. res.* 550. *num.* 5. Azor. *d. quæs.* 10. *vers. postremò, in fine*, Aluys. Ricc. *d. resol.* 550. *à num.* 2. Fr. Ludou. Miranda *dict. art. 1. concl. vn. propè finem*, Flores de Mena *var. resol. quæst.* 23. *n.* 68. Sanch. *d. disp.* 37. *num* 22. Sanctarel. *var. quæst.* 48. *num.* 3. Bombin. *cons.* 22. *num.* 7. Iacob. de Graffiis *cons.* 1. *num* 8. *de Regul. tom.* 1. nouissimè me citato *in hoc loco*, Nouar. *in lucerna Regular. verb. reclamare, n* 4. Less. *de Iustit. lib.* 2. *c.* 41. *dub.* 7 *n.* 66. Stephan. Gratian. *discep. forens. tom.* 3 *c.* 413. *n.* 9. *&* *c.* 440. *n.* 25. Diana *moral. resol. part.* 3. *tract.* 2. *resol.* 53. Portel. *in dub. Regul. verb professio, n.* 45. Hieron. Roderic. *d. res.* 1 *nt. num.* 61.

18 Sed quia hoc ita generaliter sumptum suas patitur difficultates saltem quando nullitas procedat ex defectu ætatis, vt insinuare videtur Sanch. *d. disp.* 37. *n.* 27. quia Superiores Religionis tenentur ex officio inquirere ætatem nouitij, & nouitius similiter suam, & in facto, ad quod quis tenetur, non præsumitur ignorantia, *cap. innotuit, de elect.* cum aliis citatis à Menoch. *de præsump. lib.* 6. *præs.* 23. *n.* 66. ideo remedium illud extraordinarium restitutionis in integum non est ab Ordinariis concedendum, sed vt aduertit Aloys. Ricc. *d. resol* 550. *n.* 6. *vers. tandem*, huius restitutionis petitio debet fieri coram Sanctissimo, & consequenter eius speciali rescripto obtinenda est, præmissa summaria metus, & nullitatis informatione, Niger Ciriac. *controu. forens. tom.* 2. *controu.* 371. *n.* 37. nouissimè Nouar. *in lucerna Regul. verb. professio, n.* 31. *pag.* 216. Et sic quod hodie, vt quis possit audiri post quinquennium, debet adire Sacram Congreg. Concilij Trident. per alteram *Regularium negotiis præpositam*, quæ prius cognitis saltem summariè nullitatibus deducendis, & iusto impedimento non reclamandi, intra quinquennium restitutionem concedere solet, vt seruari vidi & insinuant Portel. *d. n.* 45. *vers. circa quod*, Hieron. Roder. *d. res.* 101. *n.* 71. Et in hunc sensum Ceuall. *comm. quæst.* 500. *in fin.* Flamin. *de resignat. lib.* 13. *q.* 5. *n.* 46. Armend. *in addit. ad recopilat. legum Nauarræ, lib.* 2. *tit.* 18. *l.* 7. *de Relig. n.* 19 Bonacin. *d. punct. diffic.* 4. *n.* 4. existimantes elapsu quinquennio ad reclamandum contra professionem per vim, vel metum factam non competere restitutionem, nec reclamantem exaudiri, non sunt penitus excludendi si suam sententiam intelligant de restitutione petenda, & reclamatione facienda coram Ordinario.

Professio enim, quæ à principio fuit irrita, forsan 19
per vim, & metum etiam paternum, vt censuit Rot. Rom *dec.* 175. *num.* 1. *part.* 1. *recent.* non fit, aut fierà potest rata, & valida, nisi voluntariè ratificetur, nam Deus, vt dicitur *in c. si quid inuenisti*, 14. *quæst.* 5. cor respicit, & non manum, & qui nunquam voluit esse professus, sed semper tenuit, nunquam erit talis. Vnde quinquennio elapso, non esse in foro conscientiæ verum professum, qui ob vim, metum, vel aliquid simile professionem emisit, si illam non ratificauit, & solùm in foro externo præsumi esse Religiosum, docent Nauar. *cons.* 23. *n.* 5. *& cons.* 89. *n.* 6. *&* 7. *de Regular.* Henriq. *in summ. lib.* 11. *c.* 6. *in commento, & c.* 8. §. 9. *in com.* Sanch. *d. lib.* 7. *disp.* 37. *n* 9. Sanctarel. *d. q* 48. *n.* 18. Fr. Barth. de Vecchis *disp.* 14. *dub.* 3. *n.* 5. Rota *in Vlysbon. professionis*, 10. *Decemb.* 1621. coram *R. P. D. Merlino*, Lezana *d. c.* 2. *n.* 7. Et ita in eodem foro conscientiæ non teneri etiam post lapsum quinquennij ex vi voti seruare occultè regulas Religionis, nec vota, secluso scandalo, tradunt Azor. *p.* 1. *lib.* 12 *c.* 5. *q.* 1. Fr. Emman. *in sum. part.* 2. *c.* 92. *conclus.* 5. Sanch. *d. disp.* 37. *n.* 36. Sanctarel. *d. q.* 48. *à n.* 24. Bonac. *d. punct.* 10. *diffic.* 1. *num.* 1. Imò nec per promotionem ad sacros Ordines, si talis metus durabat, præsumendum est quempiam tacitè esse professum, Fr. Ludouic. Miranda *dict. art.* 1. *concl. vn. in fine*, & dicit Nauar. *cons.* 6. *de his quæ vi*, quod professio propter metum patris mortem minantis in Religione approbata facta, & in qua per tres annos viuente patre manens sacris Ordinibus ad titulum Religionis promouetur, per promotionem ad sacros Ordines valida non censetur, cùm votum, quod ab initio ob metum aliquem nullum est, solo tractu temporis, neque coram Deo, neque coram hominibus, concurrente etiam gestatione habitus, & permansione in monasterio, & præstatione suffragij in Capitulo, & alia faciendo, quæ solis professis competunt, conualescit, *c. non firmatur, de regulis iuris, in* 6. *l. quod ab initio, ff. eodem tit.* multoque minus per susceptionem Ordinis, durante iusta causa metus, professionem suam ratificare præsumi debet, quæ est res separata à professione, & à separatis non fit illatio, *l. Papinianus* *exuli, ff. de minorib.* cum citatis *in libello de principiis vtriusque iuris, littera I, num.* 6.

Professio igitur, quæ est ipso iure nulla, non rati- 20
ficatur ex eo, quod sic professus persistat per longum tempus in Religione, quam professus est, sed oportet vt sciat ipsam fuisse nullam, & animo approbandi, & ratificandi eam in eadem Religione persistat: quod si non fecerit, intra quinquennium, immò verò & vltra quinquennium, poterit reclamare, si alleget iustas, atque legitimas causas, ob quas non potuit ante ipsum facere: solummodo enim quispiam tacitè censetur consentire, profiteri, & reuera profitetur, quando sciens professionem fuisse nullam, & inualidam ob aliquam prædictarũ causarum, ad ratificandam, & approbandam eam sciens, & prudens in Religione persistit per integrum annum continuum, & non interpolatum, à tempore quo sciuit illam esse nullam cum animo, & intentione eam ratificandi, & de nulla faciendi eam validam, & ab eo tempore incipiet esse verè professus, & non aliter; quod si noluerit facere, intra prædictum quinquennium, immo verò & vltra illud poterit reclamare, vt per Nauar. *d. com.* 4. *n.* 71. *& cons.* 9. *de his quæ vi*, *& cons.* 34. *n.* 4. *& consil* 89. *n.* 3. *de Regular. & in man. cap.* 12 *n.* 71. Ludouic. Miranda *d. q.* 30. *art.* 9. *concl. vnica*. Et in puncto de Moniali,

quod

quod non censeatur ratificare professionem sine scientia nullitatis ipsius, tenet Rota *dec.179.n.7.& dec.379. n.5.part.4. recentior.*

Verùm in hac novissima impressione à præfata sententia discedere cogor, & ideo professionem nullam tacitè ratificari ex pluribus actibus factis in monasterio, licèt professus non habuerit scientiam indiuiduam nullitatis professionis ab eo priùs emissæ, auctoritate text. *in c.1. de Regul. in 6.* in quo non obstante nullitate professionis præcedentis, disponitur induci tacitam professionem, absque eo quod requirat aliquam scientiam dictæ nullitatis. Et confirmatur sumpto argumento ex matrimonio carnali, in quo ignorantia impedimenti illud dirimentis non inualidat ipsum matrimonium si sequatur actus, ex quo inducatur præsumptio matrimonij, vt tenet Sanchez *de matrimon. lib.2. disp.26. n.2. vers. quintò, & num.9.* Quare ita censuit *sacra Congreg. in Romana professionis, 28. August.* 1621. quam declarationem S.D.N. Vrbanus VIII. obseruari mandauit *die 1. Februarij* 1631. vt testatur Rota *in Metensi professionis, 2. Iunij* 1636. coram *R. P. D. Carrillo*, impressa per Tamburin. post suum tract. *de iure Abbatissar. dec.3. num.12.*

At si Religiosus priorem professionem irritam expressè ratificare velit, fiet quidem verus Religiosus absque eo quod nouitiatus annum iteret. Ita Nauarr. *consil.27.n.2. de Regular.* Azor *d.lib.12. cap.1.quæst.6. versic. si quæras*, Bonacina *de clausur. q.2.p.1. diffic.1. n.5.* Suar. *tom.3. de Relig. lib.7. cap. 1. num.8.* Sanctarell. *d.q.48. num.33. cum seqq.* Villalob. *dict. tract.35. difficult.24. à num.5.* Hieron. Rodetic. *d. resol.10. n.76.* Barthol. de Vecchis *d. disp.14. dub.5. à princip.* & absque nouo consensu, & acceptatione Superioris, vt cum multis resoluit Sanctarel. *dict. quæst.48. n.3.* Contra Sanchez *dict. lib.7. disput.37. n.64. & lib.2. disp.45. n.4.* & Bonacina *d. punct.10. difficult. 1.* existimantes in hoc casu non satis esse solo interno actu professionem reuocari, sed oportere iterum professionem recipi actu externo, & Superiore monasterij denuò admittente.

In dubio autem an fictè professus videatur suam professionem nullam ratificare? videtur distinguendum inter fictè professum, qui dubitare incepit de ratificatione professionis ante quinquennium elapsum, & inter illum, qui post transactum quinquennium dubitat, an priorem professionem inualidam ratificauerit, ita vt in primo casu non teneatur stare priori professioni, quia ante quinquennium non præsumit ius ratificationem professionis; secus in secundo casu cùm Concil. *dict. cap.19.* præsumat professum ratificasse suam professionem, si per quinquennium contra eam non reclamauit. Ita Meroll. *tom.1. disp.3.c.3.n.283.* Sanctarell. *variar. resol. p.1.q.48. n.46. cum seq.* quos refert, & sequitur Diana *moral. resol. p.4. tract.4. resol.49.*

20 Inhabiles ad profitendum, putà habentes perpetuum impedimentum, posse reclamare etiam transacto quinquennio, nec Concilium Trident. *dict. cap.19.* loqui de huiusmodi personis, obseruant Nauar. *consil.26. num.12. & vltim. de Regularibus.* Sanctarel. *dict. quæst.48. num.36.* Bonac. *d. puncto 10. difficult.4. num.7.* Portel. *d. verb. professio, num.5.* Villalob. *dict. diffic.24.n.8.* Hieron. Roder. *resol. 101. n. 74.* Vnde dicunt Steph. Gratian. *discept. forens. tom.3. c.440. num.14.* Ego ipse *in actis decisinis Canon. lib.1. voto 15.n.44. cum seqq.* Rota *dec.175. num.3. part.1. recentior.* & apud Nicol. Garc. *de benef. part.9. cap.2. n.338.* Hieron. Rodet. *d. resol.101. n.74.* Aloys. Ricc. *d. resol.550. in fine*, quod professi nulliter, quia non fuit in eorum informationibus seruata forma, & accurata illa, ac diligens perquisitio morum, natalium, parentum profitentis, & aliorum, de quibus in Constitutionibus felicis record. Sixti V. prima edita 6. *Kalend. Decembris* 1587. & altera 12. *Kalend. Nouembris* 1588. possunt etiam post quinquennium reclamare, cùm eorum professio annulletur propter bonum commune Religionis, & sic Sixtus V. in sua secunda Constitutione moderatoria, & declaratoria primæ, ait in hæc verba. *Sed cùm eadem ratio vigeat in tacita professione emittenda, quæ militat in expressa, statuimus, quod in quibusuis Ordinibus, & Religionibus, nec etiam tacita professio quorumcunque Religiosorum induci possit, nec inducta intelligatur, nisi in receptione forma Constitutionis seruata fuerit*, &c. quibus verbis videtur definire, quod allegatio quinquennij non admittatur, siquidem talis allegatio, saltem in foro exteriori, inducit tacitam professionem. Verùm quamuis non ita clarè deducatur ex dict. Const. adhuc tamen dico, quod supradictorum professiones sunt irritæ, & nullæ, specialiter propter defectum consensus recipientium ipsos ad Ordinem, & propter expressam protestationem, quæ hac de re eisdem fit, antequam profiteantur; faciunt quæ Nau. *consil.26. à principio*, & præcipuè *n.12. de Regular. & consil.87. eodem tit.* vbi quæstionem proponit, an qui de genere Iudæorum descendit, & contra statutum Religionis ei notum factum, cum protestatione, quod nulla esset professio, si de tali genere descenderet, interrogatus negauit se de tali genere descendere, ob quam negationem fuit admissus, secus si confessus fuisset veritatem, sit verè religiosus? Cui propositæ quæstioni, atque difficultati respondet, quod videtur sibi huiusmodi descendentem coram Deo, & in foro conscientiæ non esse verè Religiosum: tum quia professio fuit nulla, quia contra legem habentem decretum irritans facta fuit; tum etiam, quia professio in effectu est quidam contractus, & actio vltro citroque obligatoria, qua profitens obligat se monasterio, vel Ordini ad seruiendum ei, secundum regulam eius, & è contra monasterium ad alendum & tractandum ipsum vt filium, atque ita est necessarius consensus vtriusque partis, tam Conuentus, & Prælati professionem acceptantis, quàm ipsius profitentis: & inquit quod in casu proposito defuit consensus Conuentus, atque Prælati, quia fuit præstitus sub tali conditione, si non esset de tali genere; atque ita defuit conditio, sub qua fuit admissus, ex quo proinde sequitur, quod ipsa admissio nulla fuit, quia dispositio conditionalis nulla est, deficiente conditione; nam cessante causa cessat effectus; hactenus Nau. quem sequitur Fr. Emman. *quæst Regular. tom.3. q.11. art.2.* vbi præmissa difficultate, & quæstione de statuto expellente è Religione descendentes ab infidelibus prædictis, irritante, & annullante ipsorum professionem, etiamsi fiat in Capitulo generali habente licentiam à Sede Apostolica specialiter, vt in eo aliqua statuta edantur, an valeat? postquam respondet quod non, & quod huiusmodi statutum non esset iustum, quia est contra ius, & contra sacros Canones, postquam etiam dicit, quod sic recepti, & professi non sunt repellendi à Religione, neque eiiciendi, quia contra prædictum statutum, subdit, & addit, quod possunt eiici, atque expelli, si non interuenit consensus legitimus ex parte recipientium, & inquit quod licet eis quoad forum conscientiæ tantùm, ab Ordine, & Religione exire sine vlla prorsus dispensatione, cum quoad illud forum non sint ligati, vt tradunt Doctores *in cap. humanæ aures, 22. quæst.5.* Quoad forum verò exterius, sciens suam receptionem ad Ordinem & professionem fuisse nullam ob aliquam ex supradictis causis, potest & debet intra quinquennium reclamare, & ipsas coram Superiore, & Ordinario allegare, ita Fr. Ludouic. Miranda *d. quæst.30. art.4. concl.2.*

Verùm contrarium illius, quod diximus supra in principio numeri anteced. verius & receptius est in

professis sine illa perquisitione, ac informatione, & per plures annos cum habitu professorum commorantibus, actusque publicè veram professionem indicantes exercentibus, ex quibus insurgere aliam tacitam professionem per *cap. 1. de Regul. in 6.* tenent Nauar. *in cap. statutum, eod. tit. num. 37.* Menoch. *de præsumpt. lib. 6. præs. 85. à n. 5.* Fr. Emman. *quæst. Regular. tom. 3. quæst. 12. art. 1.* Huic autem tacitæ professioni nedum non obstat Conc. Trid. prout non obstare ex receptissima omnium sententia tradunt Nau. *cons. 35. num. 2. de Regular.* Sanch. *de matrim. lib. 7. disp. 37. num. 3.* Fr. Emman. *d. quæst. 17. art. 1. vers. nec hæc tacita,* & Fr. Ludou. Miranda *in man. Prælat. tom. 5. quæst. 24. art. 12.* sed etiam plurimùm fauet, cum *sess. 25. c. 19. de Regular.* expressè sit sancitum, non posse Religiosum post quinquennium contra professionem reclamare; ex lapsu autem nedum quinquennij, sed plurium annorum videtur inducta vel noua professio tacita, secundùm Fr. Emman. *d. quæst. 17. art. 17. in fine*, vel ratificatio antecedentis professionis expressæ, iuxta opinionem Sanch. *d. lib. 7. disp. 37. num 6.* Nec prædictis videtur obstare Constitutio illa secunda Sixti, dum *in vers. sed cum eadem ratio*, reuocat, & infringit quascumque tacitas professiones, nisi & in ipsis fuerit adhibita forma inquisitionis, & informationis ab eo Pont. præscripta, ob quam Constitutionem etiam post quinquennium posse professum reclamare aduersus suam professionem absque dictis informationibus emissam, & terminum quinquennij à Concilio præfixum tali casu non obstare firmat Fr. Emm. *d. quæst. 17 art. 12. vers. aduertendum*, vbi & à Senatu ita fuisse iudicatum attestatur, & etiam Sanch. *d. disp. 37. in princ.* Quia respondetur Felic. record. Clem. VIII. *in sua Const.* edita *sub die 2. Aprilis* 1602. quæ est in ordine *Constit. 83. eiusdem Pontificis*, prædictas Sixti V. Constitutiones quoad eam partem, in qua professiones non præmissis diligentiis, & informationibus emissis irritabant, ad terminos Iuris communis reduxisse, vt *in §. fin.* & sublato obstaculo Constitutionis Sixti V. nihil est quod tacitam professionem impedire possit, iuxta dispositionem Iuris communis, ad tradita per Cassad. *dec. 8 num. 6.* & Caput. *dec. 214. n. 5. cum seqq. lib. 2.* & ita in his propriis terminis dictum fuit *in Vlysbonensi professionis, 10. Decembris* 1621. coram *R. P. D. Merlino.* Clemens VIII. statuerat professionem per eos emissam, qui probationis annum in Monasteriis, seu domibus Regularibus ad id designatis, vel ab Apostol. Sede approbatis minimè fecerint, inualidam existere: sed S. D. N. Vrbanus VIII. *Constit. sua* incip. *Religiosos viros, 2. Aprilis* 1631. Ordinariis locorum, in quibus talia monasteria consistunt, seu eorum Præfectis iniungit, vt omnes & singulos Religiosos prædictos ad professionem denuò seruatis aliàs seruandis, emittendam absque nouo probationis anno, ex speciali Sedis Apost. benignitate recipiant. Postmodum idem S. D. N. *die 5. Ianuarij* 1636. *ad occurrendum motibus, qui possent in Religionibus oriri occasione receptionis nouitiorum, & professionis per eos emissæ in Conuentibus non designatis contra formam decretorum sanctæ mem. Clement. VII. de nouitiis ad habitum Regularem, & professionem non admittendis nisi in Conuentibus designatis, audita super hoc sententia S. Congregationis Concilij, declarauit, ac decreuit huiusmodi receptos, & professos contra formam dictorum decretorum, allegantes propterea nullitatem receptionis, non posse super huiusmodi nullitate post lapsum quinquennij quoquo modo audiri. Quod si aliqui contra formam præfatorum decretorum recepti & professi, è Religione infra quinquennium exire, vel Superiores extra eam respectiuè illos ejicere voluerint, eadem Sanctitas sua decreuit, vt tam ipsi professi, quàm Superiores respectiuè teneantur iura, quæ sibi fauere visa fuerint, priùs deducere coram eadem sacra Congreg. quæ ex speciali etiam suæ Sanctitatis facultate super hoc concessa prouidebit, inhibentes propterea Primatibus, Patriarchis, Archiepiscopis, Abbatibus, & Prælatis inferioribus iurisdictionem exercentibus, ac quibuscumque iudicibus Ordinariis, & delegatis, etiam causarum Palatij Apost. Auditoribus, & S. R. E. Cardinalibus, etiam de latere Legatis, Sedisque Apost. Nunciis, ne in posterum in hoc quoquo modo se ingerant absque speciali eiusdem S. Sedis commissione, sub pœna ipso facto incurrenda, quoad Episcopos, Archiepiscopos, Patriarchas, & Primates interdicti ab ingressu Ecclesiæ quoad Abbates, & Prælatos inferiores, ac alios iudices prædictos excommunicationis latæ sententiæ: quo verò ad Nuncios, & ad S. R. E. Cardinales, etiam de latere Legatos, indignationis suæ Sanctitatis, & pœnarum arbitrio eiusdem ponendarum.*

Prædictum quinquennium currere Regulari minori 21 tenet Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. dec. 658. in 5. edit. & resol. 551. in 2. edit.* vbi citat Fr. Emman. *d. art. 17. vers. ex quibus infertur.* Sed meliùs Flor. de Mena *q. 23. n. 68.* resoluit illud non currere tempore inhabili, veluti durante pupillari ætate, aut aliqua causa nullitatis irremissibilis alicuius inhabilitatis personalis. Nec obstant verba ipsius Concilij, ibi, *quamcumque causam*, quibus signare videtur, quod generaliter debet repelli ab allegandis quibuscumque causis, quæ litem possunt mouere. Quia respondetur verba illa generalia restringi per narrationem priùs factam, & per illa verba, *quicumque regularis prætendat se per vim, & metum ingressum esse religionem, aut etiam dicat ante ætatem debitam professum fuisse, aut quid simile*, &c. Vnde de his tantummodo causis intelligitur Concilium, non verò de aliis, ob quas forsan quispiam intra quinquennium non potuit, aut non fuit sibi permissum reclamare: quapropter huiusmodi non obstante, quod elapsum sit quinquennium, reclamare poterit, neque erit repellendus, sed audiendus: ita Aloys. *d. decis. 650. n. 6.* Fr. Ludou. Miranda *d. q. 30. art. 1. concl. vnica, in med.* additque Lezana *d. c. 2. num. 7.* ex Nauar. *commento 4. de Regul. à num. 71.* Concilium esse intelligendum nisi taliter professi allegauerint legitimas causas, ob quas non potuerint intra prædictum tempus reclamare, quia ita piè interpretanda est mens Concilij. Et idem Lezana *citato loco* post Laurent. de Peirinia *tom. 1. de subdito, quæst. 1. de obedient. cap. 25. §. 4.* subdit illo Concilij decreto *dict. cap. 19.* non obstante, posse Prælatos Religionis, etiam transacto quinquennio eiicere Religiosum, quem nouerint habuisse in professione defectum alicuius conditionis irritantis illam, quia Concilium solùm videtur determinare illud quinquennium pro reclamatione professorum.

Allegatio CV.

Episcopus quibus casibus in Regulares, & exemptos habeat iurisdictionem.

SVMMARIVM.

1 *Monachi omnes olim attento iure communi fuerunt Episcopis subiecti, in quorum diœcesibus monasteria sita erant.*
2 *Episcopi de iure communi intentionem fundatam habent, tam in ciuilibus, quàm in criminalibus contra Abbates, & Regulares.*
3 *Regulares ferè omnes sunt hodie exempti ab Ordinario*

dinariorum potestate ex Summorum Pont. priuilegiis.

4 *Superiores Regularium ob exemptionem ab Ordinariorum potestate ea omnia exercere possunt in suos quæ Episcopi in subditos.*

5 *Episcopus hodie nullum potest ad professionem monasticam admittere.*

6 *Dispensare non potest Episcopus cum Religioso, vt ad minus strictam religionem transeat.*

7 *Licentiam eundi ad studia absque Abbatis consensu, non potest Episcopus Monacho concedere.*

8 *Licentiam non potest Episcopus concedere, vt Religiosus munus executoris testamenti, aut cuiuscumque vltimæ voluntatis suscipere valeat.*

9 *Aduocati, & procuratoris munus, vt etiam pro se obire possit, non potest Episcopus Religiosis licentiam concedere.*

10 *Abbas potest Monacho licentiam concedere, vt procuratoris munus pro Episcopo obire possit.*

11 *Regularium monasteria à quo tempore fuerint exempta à potestate Episcoporum ostenditur.*

12 Cap. quàm sit necessarium, 18. quæst. 2 *declaratur superscriptio.*

13 *Regulares an illis casibus, in quibus subsunt Episcopis, valeant ab eis puniri, ac censuris inuolui, ostenditur.*

14 *Regularis etiam intra monasterium degens, si deliquerit, ab Ordinario loci visitari, puniri, & corrigi valet.*

15 *Concilij Trid. dispositio* sess. 6. de reform. cap. 5. *locum sibi vendicat in Equitibus S. Ioannis Hierosolymitani.*

16 *Regularis qui potest puniri ab Ordinario loci, si extra monasterium degat, intelligitur dum non viuit sub Superiori conuentualiter.*

17 *Regularis manens de Superiorum licentia sub Regulari obseruantia in aliquo membro, vel grangia sui monasterij pro religionis seruitio, si delinquat, non ab Ordinario, sed à suo Superiore puniri debet.*

18 *Regularis intra monasterij claustra degens, si extra notoriè deliquerit, instante Episcopo à suo Superiore, vel eo negligente, ab eodem Episcopo puniri potest.*

19 *Doctores referuntur, qui tractant de materia Concil. Tridem.* sess. 25. de Regular. cap. 14.

20 *Regularis intra claustrum monasterij degens, & extra illud delinquens, an possit antequam remittatur ad suum Superiorem, ad carcerem Episcopi duci, ostenditur.*

21 *Ordinarij tanquam Sedis Apostolicæ delegati in causis mercedum, & miserabilium personarum Regulares debitores cogere, & compellere ad soluendum debitum possunt.*

22 *Doctores referuntur qui tractant de materia Concil. Trid.* sess. 7. de reform. cap. 14.

23 *Concilium Tridentinum* sess. 7. de reformat. cap. 14. *an deroget textui* in cap. 1. de priuilegiis, lib. 6. *ostenditur.*

24 *Regulares absque Ordinarij approbatione, citra licentiam à suis superioribus impetratam, libros imprimi facere non possunt.*

25 *Regulares suæ diœcesis cogere potest Episcopus, vti à Sede Apostolica delegatus, vt lectionem Sacræ Scripturæ in monasteriis suis habeant, si commodè fieri potest.*

26 *Regulares in Ecclesiis, quæ sui Ordinis non sunt, prædicare volentes, vltra suorum Superiorum licentiam, Episcopi etiam licentiam impetrare coguntur.*

27 *Regulares quamuis exempti subiiciuntur Episcopis quoad Ordines suscipiendos.*

28 *Episcopi super Regulares etiam Ordinis S. Ioannis Hierosolymitani, habent auctoritatem in concernentibus curam animarum, quam ipsi exercent.*

29 *Episcopalis auctoritas in Regulares versatur circa Confessiones audiendas.*

30 *Regulares etiam exempti, si in loco non exempto Ecclesiam ædificare voluerint, id facere non possunt sine Episcopi diœcesani consensu.*

31 *Monialium clausuram in omnibus monasteriis, etiam exemptis conseruare, & restituere potest Episcopus.*

32 *Regulares omnes, etiam exempti, subiacent Episcopis in colendis festis.*

33 *Regulares peccant contra præceptum obseruationis festorum ab Episcopis præceptorum.*

34 *Regularium ritus in diebus festis quoad Missas celebrandas, & cætera diuina Officia ab ipsis in eorum Ecclesiis persoluenda, remanere debent.*

35 *Conciones, & lectiones, quas iidem Regulares ad populum habuerint, debent desumi ex Euangeliis, & Epistolis, quibus Clerus sæcularis vtitur illis diebus festis.*

36 *Festa sacra in propria diœcesi cum Clero, & populo indicere valet Episcopus in honorem alicuius Sancti in Sanctorum numerum adscripti.*

37 *Episcopus habet potestatem abrogandi, vel subrogandi dies festos prout esse magis expediens videbitur.*

38 *Princeps sæcularis non potest subditis suis indicere, & præcipere obseruantiam alicuius festi sine auctoritate Episcopi.*

39 *Festa obseruanda de præcepto potest Episcopus in Synodo absque populi consensu indicere.*

40 *Festis diebus quibus rebus liceat operam dare, ostenditur.*

41 *Episcopus procedere potest contra laïcos non obseruantes festa.*

42 *Laici Superiores pro festorum obseruatione possunt etiam statuere, & pœnas violantibus imponere: quod quomodo sit intelligendum, ibi ostenditur.*

43 *Regulares interdicta, & censuras ab Episcopo promulgata, in eorum Ecclesiis publicare, ac seruare tenentur.*

44 *Concilium Tridentinum* sess. 25. de Regular. c. 12. *an reuocet priuilegia Regularium concessa ad celebrandum tempore interdicti, & admittendos laicos ad diuina eodem tempore, ostenditur.*

45 *Regulares ad publicas processiones accedere per Episcopos compelli possunt, iis tantum exceptis, qui in strictiori clausura perpetuò viuunt.*

46 *Regulares omnes quoad renunciationes faciendas Episcopis subiiciuntur.*

47 *Episcopus per censuras Ecclesiasticas, si opus fuerit, compellere potest Superiores Regulares, vt nouitiis nolentibus profiteri omnia bona restituant, quæ tempore ingressus in monasterium detulerunt.*

48 *Regularis quicunque prætendens per vim, & metum, aut quid simile ingressum esse Religionem, debet intra quinquennium causam nullitatis coram Superiore suo & Ordinario proponere.*

49 *Regulares de manibus laicorum Ecclesias recipere sine consensu Episcopi non possunt, & quomodo id intelligatur, ibi ostenditur.*

50 *Episcopus potest compellere Regulares, siue Religiosos exemptos ad reddendum eorum se gestu testamentorum executionis rationem, ac eos punire, si malè gesserint.*

51 *Regulares, si extra loca vbi monasteria existunt, quæritare voluerint, tenentur Suorum Superiorum licentiam Ordinario ostendere.*

52 *Religiosum leuiter percutientem clericum sæcularem absoluit Episcopus.*

53 *Monachos etiam exemptos ſe ad inuicem percutientes,de æquitate abſoluit Epiſcopus.*

54 *Laicos percutientes Monachos ipſe Epiſcopus abſoluit, non verò eorum Superiores.*

55 *Moniales exemptas Epiſcopus abſoluit.*

56 *Regulares omnes, etiam exempti, in cauſis hæreſis ſubiacent Epiſcopi iudicio.*

57 *Superiores Regulares non poſſunt hodie iudicare ſuos ſubditos in cauſa hæreſis,ſed tenentur eos denuntiare Inquiſitoribus,vel locorum Ordinariis.*

58 *Epiſcopi locorum Ordinarij, & hæreticæ prauitatis vbique locorum deputati Inquiſitores procedere poſſunt,& ſeuerè animaduertere in Regulares audentes publicè aſſerere, quod B.Virgo fuerit concepta cum peccato originali.*

59 *Conſtitutio nouiſſima Sanctiſſ.D.N.Gregorij Decimiquinti ſuper Conceptione Beatiſſimæ Virginis, refertur.*

60 *Ordinarij locorum omnium Regnorum, & omnes hæreticæ prauitatis Inquiſitores poſſunt procedere, & ſeuerè animaduertere in Regulares, qui perſonas ad inhoneſta perpetranda in actu Confeſſionis Sacramentalis induxerint.*

61 *Monachus monaſterij exempti ſi ſine habitu extra monaſterium incedat, poterit per Ordinarium puniri,ſecus ſi intra.*

62 *Epiſcopus punit Regulares Mendicantes (exceptis Prædicatoribus) qui cùm debeant eſſe contenti vnica campana,plures habent.*

63 *Regulares punit Epiſcopus, qui ſibi Epiſcopalia arrogant.*

64 *Exemptos, ſi fuga ſit periculum, poteſt Epiſcopus capere, & remittere ad competentem iudicem.*

65 *Exempti ſubiiciuntur Epiſcopis in iis omnibus,quæ ſunt Ordinis Epiſcopalis.*

66 *Archiepiſcopi,& Epiſcopi poſſunt in locis exemptis ſuæ diœceſis facere ſolemnes benedictiones, & diuina officia celebrare.*

67 *Ordinarius audiri poteſt ex defectu iuſtitiæ in exemptis,vt ſuppleat.*

68 *Regulares adminiſtrantes clericis,vel laicis Sacramentum extremæ vnctionis,Euchariſtiæ,vel Matrimonij ſine licentia Parochi, poſſunt ab Epiſcopis excommunicari.*

69 *Regulares ſine Ordinarij licentia Indulgentias publicantes ſubſunt Epiſcopi iuriſdictioni.*

70 *Regulares die Sabbati maioris hebdomadæ, antequam campana Cathedralis, vel maioris Eccleſiæ pulſetur, campanas in Eccleſiis ſuis pulſantes,ab Epiſcopo in pœnam centum ducatorum condemnantur.*

71 *Epiſcopus amota omni appellatione componit controuerſias omnes inter Regulares in proceſſionibus publicis contingentes.*

72 *Exempti in cauſis matrimonialibus ſubduntur Epiſcopis.*

73 *Exempti ſubduntur Epiſcopo ad hoc, vt per eum poſſint denunciari,& mandari vt euitentur,quando eſſent notoriè excommunicati à iure,vel ab homine.*

1 OLim attento iure communi omnes Monachi fuerunt Epiſcopis ſubiecti, in quorum diœceſibus monaſteria ſita erant, *cap. Abbates, cap. monaſteria,18.quæſt.2.* Mandoſ.*de ſignatura gratiæ,tit. de exempt.ab Epiſcopis, verſ. omnes Eccleſiæ.* Triuiſan. *Venetæ deciſ.36. num.2. lib.1.* latè Cened *pract. & canon. quæſt lib.1.quæſt.16. num.1.* Homobon. de Bonis *de exam. Eccleſ.part.3.tract.15.c.9. ſuppoſ.2.* nouiſſimè me citato *in hoc loco,* Ciarlin. *forenſ. controu. lib.1.cap.50. num 16.* nouiſſimè etiam Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccleſ.c 42.in princ.* & Laurentius de Franchis *in controuerſ. tam inter Epiſcopos & Regulares, quàm inter Regulares & Laicos, quæſt.1.pag.301.*ita vt Epiſcopi, veluti Generales Monachorum quoſdam ad profeſſionem admittere, alios repellere potuiſſent,*cap.qui verè,16.quæſt.1.cap.viduitatis,27.q.1.cap.Abbates,18.quæſt.2.gloſſ verb.ſi Prælati,in c.quando,de offic Ord nar.* Abb.& communis *in cap.porrectum,de Regular.* Syluest. *verb.Religio 3.§.4.* Nauarr.*in cap.non dicatis,12.q.1 num.63.verſ.addo ſecundò,* Cabed. *diuerſorum iuris argumentorum lib.3. cap.18. in princip.* Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.1. quæſt.63.art.1.& art.3.vtrobique in princ.* Campan.*in diuerſorio Iuris Canonici rubr. 2. cap.13. n.1.* Fileſac. *de ſacra Epiſc.auctor.cap.7.§.1.cum ſeqq.*Alzed.*de præcellent. Epiſcop.dignit. part.1.cap.11.n.27.* † qui pro- 2
pterea de ipſo iure communi intentionem fundatam
ram in ciuilibus, quàm in criminalibus contra Abbates,& Regulares habent,Ioan.Andr.Butr.& alij,atque Decian.*in cap. tua nobis, n.36. de confirm.vtili,* Gonzal. *ad reg.8. Cancell.gloſ.23.n.24.* Rot. Rom.*dec.78. part.1.diuerſ.*quos refert Campanil.*d.loco* : nam quod attinet ad iuriſdictionem & gubernationem, Religioſorum cœnobia erant Epiſcopo ſubiecta, licèt Presbytero parochiali ſubeſſent in Sacramentis ſuſcipiendis, quando Regulares non erant clerici, Abb. *in cap.dilectus,n.17. de capell.mon.* Lauret. de Franchis *d.tract.q.1 in princ.*

Hodie tamen attentis Summorum Pont. priuile- 3
giis omnes ferè Regulares ſunt exempti ab Ordinariorum poteſtate, ſiue priuilegia directè, ſiue indirectè per communicationem talem largiantur exemptionem, & conſequenter monaſteria his temporibus habent iuriſdictionem pleno iure quaſi Epiſcopalem, iuxta doctrinam gloſ. receptæ *verb. proprij, in Clement.1. de rebus Eccleſiæ non alien.* Nauar.*d.n.63. verſ.addo ſecundò,* vbi gloſſam illam ſingularem dicit, Cabed. *dict.lib.3. cap.18. in princ.* Cochier *de iuriſd. Ord.in exemptos, p.1.q.17.n.9. & 25.* Sayr.*de cenſur. lib.4.c.2.num.12.* Anton. Corn. *in tract.de abſolutione iuram.p.2. q 4. num.28.*Fr. Emman. *d.q.63. art.3.* vbi varia refert priuilegia, Campan.*d.cap.13.n.2.* Fuſch. *de viſitat.lib.2.cap.15. ante n.1.* Marc. Anton. Cuch. *inſtit.maior. lib.2 tit.6. num.68.* Cened.*d.q.26.num.3.* nouiſſimè Marcel.Vulpe *in praxi iud.fori Eccleſ.c.42. n.1.* Laur.de Franchis *d q.2.verſ. Iure tamen nouo* Ita
quod † eorum Superiores ea omnia exercere poſ- 4
ſint in ſuos, quæ Epiſcopi in ſubditos, Nau. *conſ.23. de priuil.in nouis,* Sayr. *in floribus deciſ.ſub eodem tit. deciſ.25.*Cochier.*d q.17.n.25.*

Vnde cùm Epiſcopus hodie Superior Religioſo- 5
rum non ſit, nullum iam poteſt ad profeſſionem Monaſticam admittere,Abb.*in cap porrectum,n.12 de Reg.* Ang.*verb. profeſſio.n.1.* Syluest. *verb. Religio 3. q.14.* Nau *conſ.6 à n.4 ſub tit. de Regul.in antiq.& conſ.40. à num.1.ſub eod.tit.in nouis,* Azor. *inſtit.moral.lib.12. c.5.q.4.n.1.* Fr. Emm. *quæſt. Regul.tom.3.q.17.art.11.* quos refert, & ſequitur Sanch. *in præcepta Decalogi*
tom.2. lib.5.c.4. n.54. † Nec diſpenſare eum Religio- 6
ſo, vt ad minùs ſtrictam Religionem tranſeat. Greg. *l.9 verb.mas ſuertes, tit.7.part.1.* Ang.*verb.religioſus, n.24.* Sylu.*verb. religio 4.q 2.* Leſſ. *de Inſt. lib.2 c 41. dub.13.num.103.*Sanch.*d.tom.2.lib.6.c.7.n.56* & pluribus citatis DD.idem tenet Homob.de Bonis *de examine Eccl. tr.12. c.6.q.12. reſ.3.* † Nec ei dare licen-
tiam eundi ad ſtudia abſque Abbatis conſenſu,gloſ. *in* 7
caſus poſitione,in c.2.ne Clerici, vel Monachi,in 6 vbi Ioan.Andr.*n.1.* Archid *n.3.* Anchar.*n.2.not.2.* Domin. *in princ.n.8.* Sayr. *de cenſuris lib 3.c.33.n.25.* Sanch.
d. lib 6.q.8. n.86. Nec poteſt licentiam concedere vt 8
Religioſus munus executoris teſtamenti, aut cuiuſcumque vltimæ voluntatis ſuſcipere poſſit, Bald. *in rub.de maior & obed.n 3.* Sanch. *d.lib.6.c.11.n.19.*vbi *n.2.* reſoluit quod Superiore Religionis mortuo,qui hanc facultatem deberet concedere, ſi iuriſdictio Prælati reſidet in Conuentu, ſicut iuriſdictio Epiſcopalis
manet

manet eo defuncto in Capitulo, tunc poterit conuentus hanc licentiam concedere; si autem residet in aliquo priuato, qui plenas Prælati vices obtineat, illius erit dare licentiam, quod si apud nullum ea iurisdictio maneret, quod nunquam contingit, expectanda est noui
9 Prælati electio. † Nec etiam potest Episcopus licentiam Religiosis dare, vt possint munus Aduocati, & Procuratoris obire, Sanch. *d. lib. 6. c.* 13. *n.* 9. contra Inn. *in c. cum I, à n.* 3. *de sent. & re iud.* vbi Host. *n.* 2. Ioan. Andr. etiam 2. Anton. 7. Abb. 29. Henriq. 4. Quod qui-
10 dem adeò verum, vt † nec etiam Episcopus ad sua negotia valeat Religioso licentiam concedere procuratoris munus obeundi; in hoc enim casu licentia Abbatis requiritur, qui eam concedere valet, nam vtilitas monasterij est modica, habere Episcopum à quo in multis dependet, propitium, Hostien. *in d. c. sopitæ, n.* 1. *de censibus*, vbi Abb. *n.* 3. Felin. *in d. c. cum I, à n.* 12. Fulu. Pacian *cons.* 162 *n.* 190. *volum.* 1. Sanch. *d. lib.* 6. *c.* 13. *n.* 22. Quis autem exemptorum sit Iudex, & de eorum causis cognoscere valeat, & an possint euocari ad Romanam Curiam, vel de illis in patriis litigatorum finibus sit cognoscendum? Vide quæ dixi *alleg* 81. *num.* 14. *vers. quartò limita in Conseruatoribus, in fine.*

11 Sunt qui teneant Regularium Monasteria à Greg. I. fuisse exempta à potestate Episcoporum, *in c. quàm sit necessarium*, 18 *q.* 2. cuius superscriptio concipitur à Gratiano, *Item Gregor. omnibus Episcopis, de libertate Monachorum*; cum multò post per eius successores hæc exemptio illis fuerit attributa; nam auctoritas illa reperitur originaliter apud registrum D. Gregor. *lib.* 7. *epistol.* 1. *& epist.* 18. sub longè diuersa superscriptione, nempe, *Gregor. Episcopo Rauennati, priuilegium dat monasterio SS. Ioannis & Stephani*: vnde satis constat, Gratianum in superscriptione illius
12 text. in tribus peccasse. *Primò*, dum inquit epistolam Gregorij ad omnes Episcopos fuisse directam, cum tamen ex originali constet ad solum Episcopum Rauennatem missam. *Secundò*, dum subdit, de libertate Monachorum generaliter, cum tamen Gregor. ibidem libertatem, seu priuilegium exemptionis dederit vni tantum monasterio Sanctorum Ioannis, & Stephani, vt constat ex verbis, quæ habentur in originali, & in tenore ipsius Epistulæ, ibi, *& ideo quia monasterium*, &c. & ibi, *prædicti monasterij. Tertiò*, dum in plurali retulit *in d. c. quàm sit*, verbo *monasteriorum*, quod tamen in originali reperitur tantùm in numero singulari. Ex quibus & aliis satis constat, textum illum citari non posse in eum sensum, quod Gregorius magnus generaliter exemerit omnes Monachos à iurisdictione Episcoporum, prout eum citare videtur Ascan. Tamburin. *in tract. de iure Abbatum, & Prælatorum, tam Regularium quàm sæcularium Episcopis inferiorum, tom.* 1. *disp.* 16. *q.* 1. cum tamen vnicum solummodò monasterium per priuilegium in nonnullis liberauerit: patet ibi, *nullus igitur vltra audeat de redditibus, de rebus, vel chartis prædicti monasterij, vel de loco aliquo, qui ad eum pertinet, quocunque modo minuere*, &c. Itaque text. ille non probat monasteria Religiosorum exempta fuisse à Greg. I. absolutè à potestate Episcoporum, quod quidem si scire cupias, consule priuilegia exemptionis Religionibus concessa, de quibus Fr. Emman. *d. q.* 63. *art.* 3. In Gallia longè diutius Episcoporum potestas in Monachos perdurauit, vt latè probat Ioan. Filesacus *de sacra Episc. auctoritate c.* 7. § 3. *pag.* 70. *cum seq. &* §. 8. *pag* 82.

Vnde non à tempore B. Gregorij, sed potius per eius successores omnes Monachorum Congregationes, & Religiones ex speciali Sedis Apostol. gratia, & Summorum Pontif. benignitate plenariam, ac omnimodam exemptionem obtinuerunt, vt patet ex libris priuilegiorum singulorum Ordinum, ex quibus sequentes notaui.

Canonici Regulares præsupponuntur à Diœcesanorum imperio soluti *in* 1. 2. 3. *&* 4. *priuilegiis* Paschalis II. dicto Ordini concessis, relatis *in eius priuilegiorum lib. in princip.*

Ordo Cluniacensis exemptus fuit ab Ordinariorum potestate per Clement. IV. *anno* 1265. *die* 2. *Nouemb. Pontificatus sui an.* 1. vt habetur in eiusdem Pontificis Bulla relata per Renat. Chopin. *monast. lib.* 1. *tit.* 2. *n.* 20.

Cassinensis Abbatia exempta fuit ab omnium Episcoporum & Ordinariorum iurisdictione per priuilegium Sedis Apost. ei indultum à Zacharia Papa, qui Gregorio III. Summo Pont. successerat: refertur in chronica Cassinensi *lib.* 1. *cap.* 4. & apud Renat. Chopin. *monast. lib.* 2. *tit.* 1. *n.* 4. in margine. Nam licèt Ordo S. Benedicti exemptionem aliquo modo habere videretur iam à tempore D. Gregorij magni, vt colligitur ex *c. quàm sit necessarium, & c. seq.* 18 *q.* 1. tamen hæc Cassinensis Abbatia omnimodam exemptionem à Zacharia Papa obtinuit, totam verò congregationem plenariè ab Ordinariorum & aliorum iurisdictione exemit Eugen. IV. vt patet ex eius Bulla incip. *Regularem vitam, sub dat. Bononiæ, pridie Kalend. Iulij anno* 1436. Pontificatus sui *an.* 6. *& est* 9. *in Bullario nouo.*

Camaldulensis Congregationis exemptio adest in Bullario nouo *Constit.* 11. Leonis X. *sub dat. Romæ apud S. Petrum*, 4. *Non. Iulij* 1513. Pontificatus sui *anno* 1. de cuius laudibus videatur Arnuld. Vvion. Belg. *p.* 1. *ligni vitæ, lib.* 1. *c.* 22. *cum seq.*

Vallumbrosana Congregatio licet à Paschali II. & aliis Summis Pontificibus sub Diui Petri, & Sedis Apost. protectione recepta fuerit, omnimodam tamen & plenariam omnium suorum monasteriorum, ac locorum, & personarum exemptionem ab Ordinariorum & aliorum imperio obtinuit ab Innocentio IV. const. *Innocentius Episcopus*, sub dat. Assisij per manum Ioannis de Camezan, Auditoris Contradictarum, S. R. E. Vicecancellarij Vicesgerentis, 12. Id. Iulij Incarnationis Dominicæ anno 1213. de cuius laudibus vide Eudox. Locatel. *in vita S. Ioan. Galberti*, Chassan. *in catal. p.* 4. *consid.* 51. Azor. *p.* 1. *lib.* 12. *c.* 21. *quæst.* 2. Hieron. Roman. *de Rep. Christ. lib.* 6. *c.* 11. Miranda *in man. Prælat. tom.* 1. *q.* 4. *art.* 2. Suar. *de Relig. tom.* 4. *tract.* 9. *lib.* 2. *c.* 3. *n.* 8.

Cistercien. Ordo ab omni diœcesanorum imperio, & iurisdictione solutus fuit ab Alexandro III. Summo Pont. *Id. Nouembr. anno* 1161. Pontificatus sui 3. vt patet ex eius priuilegio incip. *Dilectis*, quod refert Renat. Chopin. *de sacra politia. lib.* 1. *tit.* 3. *num.* 5. de quo latè agunt Guid. Clareuallen. & Bernard. de Brito Lusitanus.

Cœlestinorum Ordo ab omni Episcoporum iurisdictione exemptionem, & immunitatem obtinuit à Cœlestino V. eius institutore anno Domini 1244. Kalend. Octob. incip. *Cœlestinus*, &c. habetur *in Bullario nouo Bulla vnica eiusdem Pont.* & refertur à Ren. Chopin. *mon. lib.* 2. *tit.* 1. *n.* 13.

Siluestrinorum Ordinem ab Episcoporum iurisdictione immunem & exemptum reddidit Innocentius IV. qui etenim S. Benedicti de Monte Fano, eius Ordinis caput, sub Diui Petri, & Apostolicæ Sedis protectione suscepit quinto Kalend. Iulij anno 1247. Pontificatus eius 5. de quo vide S. Anton. *p.* 2. *hist. tit.* 15. *q.* 23 §. 2. Chassan *p.* 4 *consid.* 57. Azor. *p* 1. *lib.* 12. *c.* 21. *q.* 10. Arnold. Vvion. *vbi sup lib.* 3. *c.* 41. Ioan. Lucid. *lib.* 10. *de tem. emendat. c.* 7. Locatel. *in vita S. Ioannis Gualberti lib* 2. *c.* 27.

Monachorum B. Mariæ Montis Oliueti Ordo omnimodam & plenariam exemptionem à diœcesanorum iurisdictione habuit à Iulio II. per eius Bullam incip. *Iulius Episcopus, pridie Non. Iunij* 1507. Pontificatus eius 4. habetur *in Bullario nouo inter Bullas eiusdem Pontificis in ord.* 12.

Monachorum B. Mariæ Montis Virginis Ordo etiam ab Ordinariorum iurisdictione exemptus fuit, eiusque principale Monasterium, quod est totius

 Congrega

Congregationis caput, sub Diui Petri, ac Sedis Apostol. protectione receptum fuit à Cœlestino III. *die 4. Nouembris* 1197. Pontificatus eius *ann.7.* Cum verò hanc Congregationem Leo X. vnitam & incorporatam habuisset Sacristæ hospitalis B. Mariæ V. per eius Constit. incip. *Dudum felicis record.* 28. *Augusti, anno Domini* 1588. Pontificatus sui 4. eam à iurisdictione dicti Sacristæ soluit.

Præmonstratenses ab Episcopotum iurisdictione exempti fuerunt per Alexandr. V. *an. Domini* 1409. *die* 31. *Iuly*, Pontificatus sui *ann.1.* vt refert Renat. Chopin. *de sacra politia lib.1.tit.3.n.7.*

Charthusiensium Ordo plenariam exemptionem, & immunitatem ab Ordinariorum, & aliorum iurisdictione obtinuit à Bonifacio IX vt in Bulla incip. *Bonifacius Episcopus*, 17. *Martij* 1391. Pontificatus sui *an* 2. quæ est in Bullario nouo tertia in ordine inter Bullas eiusdem Pontificis, de quo vide S. Antonin. *part.2.tit.15 cap.22.* Sur. *tom.5. die 6. Octobr.* Dionys. Carthus. *in opusculo de laudibus Ordinis Carthus.* Chassan. *p.4.consid.61.* Fr. Emman. *qq. Regul tom.1.q.3.art.8.* Mirand. *d tom.1.q.4.art.3.* Suar. *de Relig.tom.4. tract.9. lib.2.c.4.*

S. Basilij Ordo iam penè collapsus à Gregorio XIII. instauratus, atque ab Ordinariorum, & aliorum iurisdictione exemptus fuit per eius Bullam incipient. *Benedictus Dominus, sub dat. Kalend. Nouemb.* 1579. Pontificatus sui *an.8.* quæ est 58. in ordine in noua collect. Bullarij, Fr. Emman. Ruder. *Constit.12. dicti Greg.*

Fratres S. Spiritus de Vrbe à Superioritate, & iurisdictione omnium Prælatorum, & aliorum, præterquam Magistri generalis exempti fuerunt à Sixto IV. per eius Bullam *de an.1483.* quæ habetur *in Bullario const.22.* eiusdem Pontificis.

S. Antonij Viennen. Ordo exemptus est per multa priuilegia Summorum Pontificum, præsertim Vrbani IV. Gregorij X. Benedicti XI. Nicolai IV. Martini V. Cœlestini III. Pij II. & aliorum, quæ confirmata fuerunt à Clement. VII. *const.2. eiusdem Pontificis*, in Bullario nouo.

Prædicatorum Ordinem à multis Summis Pont. exemptum fuisse testantur eorum priuilegia, & habetur in compendio Indultorum eiusdem Religionis, & præcipuè à Gregor. XI. per eius *Const.7.* in Bullario nouo, à Martino V. vt refert Fr. Emman. *qq. Regul. tom.2.q.62. art.3.* de cuius amplitudine, & sanctitate agunt Azor. *d p.1. lib.12. c.23.* Fr. Emman. *tom.1. q.2.art.2.* Suar. *d. tract.9. lib.2.c.6.* Miranda *d. tom.1. q.4.art.5.*

Minorum Ordo à pluribus Summis Pontif. exemptus fuit, & præcipuè à Clemente IV. vt testatur Fr. Emman. *d.tom.2.q 62.art.3.*

Cruciferi approbati, & sub Sedis Apostol. protectione fuerunt recepti ab Vrbano III. vt constat ex eius Constit. quæ refertur in Bullario nouo *Constit.1.* eiusdem Pontificis.

Seruorum Beatæ Mariæ Virginis Ordo ab Ordinariorum iurisdictione exemptus fuit ab Vrbano VI. vt habetur in Bullario nouo *Constitut.2.* eiusdem Pontificis.

Minimorum Ordo receptus fuit sub protectione Sedis Apostol à Sixto IV. vt habetur in Bullario nouo *Constit.5.* eiusdem Pontificis.

Theatini similiter recepti fuerunt sub protectione Sedis Apost. & à iurisdictione Ordinariorum exempti à Clemente VII. vt habetur in Bullario nouo *Constit* 38. eiusdem Pontificis.

Clerici Regulares S. Pauli Decollati sub protectione Sedis Apostol. recepti fuerunt à Paulo III. vt habetur in Bullario nouo *Constit.5.* eiusdem Pontificis.

Societas IESV recepta est sub protectione Sedis Apostol. simulque exempta, ac multis priuilegiis munita à Paulo IV. *an.1540.* & *an.1549.* ex Fr. Emm. *citato loco.*

Clericos Regulares de Somascha exemit Sixtus V. vt habetur in Bullario nouo *Constit.4.* eiusdem Pontificis.

Ministrantes infirmis eximuntur, & multis priuilegiis decorantur à Gregorio XIV. vt habetur in Bullario nouo *Constit.17.* eiusdem Pontificis.

13 Deinde variæ Summorum Pontificum Constitutiones, ac ipsa Tridentina Synodus multis in locis prædictam exemptionem in aliquibus casibus restrinxerunt, quos quidem sigillatim referre constitui, cum annotationibus ad illorum veram declarationem necessariis, vt Episcopis notum sit, quando de causis Regularium, & exemptorum cognoscere, & in eos animaduertere possint. Nam in casibus enarrandis, in quibus Regulares omnes subsunt Episcopis, valent iidem Præsules punire, ac censuris eos inuoluere si contrafaciant, vt tenet Henriq. *in sum. lib.7. c.25.§.7.* Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. p.1. cap.8. prope num* 19 Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiep. c.59. vers. aliud est dubium*, nouissimè me citato *in hoc loco*, Mendez à Cast. *in praxi Lusit. p.2. lib.2.c.5.n.5.* Mat. Anton. *var. resol. p.2. casu* 35. Zerola *in praxi Episc. p.1. verb. excommunicationis causa materialis*, §.4. Lazar. *in pract. quæst. Canon. tit de blasp. q.10. à n.55.* & Nouar. *in Lucerna Regul. verb. excommunicare*, *à princ.* Et plures casus in quibus Episcopus potest Regulares excommunicare, cumulant Aloys. Ricc. *in praxi aurea*, *res.210.* Lauter. de Franchis *vbi suprà, q.6.* Fr. Emman *qq Regul. tom.2.q.2. art.6. & q.65. art.11.* Flamin. Paris. *de resig. benef. lib 3 q.11. ex n.8.* Ceuall. *de cognit. per viam violent. p. 2. q.22.* Narbon. *l.59. gloss.1. ex n.230 tit 4. lib.2. Recop.* Card. Tusch. *pract. concl. lit. E, concl.244.245.565. & 566.* Cened. *pract. & Canon. quæst. lib.1.q.56.n.6. cum seqq.* Erasm. à Cochier. *de iurisd. Ordin. in exemptos, tom.1.p.2.q.45. per tot.* Quamuis quoad Religiosos habentes priuilegium ne possint excommunicatione, suspensione, vel interdicto ligari, quale habent omnes Mendicantes, non posse ab Episcopis compelli censuris, defendant Quarant *in sum. Bullarij, verb. præcedentia, vers. an in casu*, nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi indic. fori Eccles. c.42.n.26.* Lauter. de Franch. *vbi sup. q.7.* Sanch. *de matr. lib.7. disp.33.n.53. & in præcepta Decalogi tom.1. lib.2 c.1.n.14* Lezana *d.c.11.n.14.*

14 *Primus* igitur casus est. Regularis extra Monasterium degens, etiam sui Ordinis priuilegij prætextu tutus non est, quominus si deliquerit, ab Ordinario loci, tanquam super hoc à Sede Apost. delegato, secundum Canonicas sanctiones visitari, puniri & corrigi valeat, Concil. Trid. *sess.6. de reformat. c.3.* Marc. Anton. Cuch. *lib.2. inst. maior. tit.6.n.163.* Paul. Fusch. *de Visit. lib.2.c.17. à n.1. & c.20 à n 7.* Cened. *pract. & canon. quæst. lib.1.q.56.n.33.* nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi ind. fori Eccl. c.42. à n.21.* Lauret. de Franch. *vbi supra, q , n.2 & q.6 vers septimò fallit.* Lezana *d. cap.11.num.8* Campan. *in diuers. Iuris Canon. rub.12. cap.13. à princip.* Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiep. Neapol. dec.213.n.4.p.1. & dec.231.p.4.* Cuius Decreti dispositio locum sibi vindicat † in Equitibus S. Ioan. 15 Hierosolymitani, Nauar. *cons 21.* incip. *An Milites S. Ioannis, sub tit de Regular. in antiq & consil.12. in nouis.* Sayr. *in floribus decisionum sub eodem tit. decis.26.* Campan. *d.c.13.n.55.* Aloys. Ricc. *in collect. decis. p.3. collect.503. vers. Amplia primò, & d. decis.231 n.1 p.4.* Azor. *instit. moral p.1. lib.13.c.4. quæs.3.* Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.2.q.2. art.4. & q 63. art.7. vers. quintò*, me citato *in hoc loco*, Nouar. *de elect. fori sect.2. q.69. n.11. in vlt. impress.* Et verbum illud † *extra monasterium*, intelligitur dum non viuit sub Superiore conuentualiter, vt declarauit *Sacra Congr.* his verbis, *Re-* 16

ligionis

gularis manens extra claustrum de licentia Superioris, etiam in domo deputata ad erectionem monastery, nisi in dicta domo sit regularis obseruantia, vt saltem viuat sub Superiore conuentualiter, si deliquerit, potest puniri ab Ordinario, referunt post multos Marc. Ant. Genuens. *in pract. Archiep. Neapol. c.59. n.2. ad fin.* me citato *in hoc loco*, Ciarlin. *controu. forens. lib.1. c.50. n.6.* Piasec. *in praxi noua Episcop. p.2. c.3. n.42.* resoluit Campan. *d. c.13. n.22. in fine.*

17 Si tamen maneat de Superiorum licentia sub Regulari obseruantia in aliquo membro, vel grangia sui monasterij pro Religionis seruitio, si delinquat, non ab Ordinario, sed à suo Superiore puniri debet, secundum formam Concil. *sess.25. de Regul. cap.14* quia cum huiusmodi Superior illi possit dare licentiam, Concil. Trident. *sess.25. cap.4.* & dicta loca sint membra & dependentia à suis monasteriis, censetur eodem iure, & gaudent priuilegiis suorum monasteriorum, *c. recolentes, §. caterùm, de stat. monach.* refert me non citato Aloys. Ricc. *decis.281. n.4. p.4.* & me relato Ciarlin. *d. c.50. n.8.*

18 Verùm si Regularis intra claustra monasterij degat, & extra ea ita notoriè deliquerit, vt populo scandalo sit, Episcopo instante, à suo Superiore intra tempus ab Episcopo præfigendum, seuerè puniatur, ac de punitione Episcopum certiorem faciat: sin minus, à suo Superiore officio priuetur, & delinquens ab Episcopo puniri possit: ita habetur in Concil. Trident. *d. sess.25. cap.14.* De cuius materia Nauar. *comm.2. de Regular. n.63.* Nald. *in sum. verb. Episcopus, num.28.* Portel. *in addit. ad dub Regular. verb. punitio Relig. extra conuentum*, Villalub. *in sum. tom.2. tract.35. diffic.5. num.5.* Diana *moral. resol p.3. tract.2. resol.132.* Duard. *in Bullam Cœnæ, lib.e. cap.1. quæst.4. n.129. ad fin.* nouissimè me citato *in hoc loco*, Ciarlin. *forens. controu.*
19 *lib.1. c.50. n.2. & 9. cum seqq.* Fr. Emman. *quæst. Regular. tom.1. quæst.2. art.6. & q.63. art.4.* Armend. *in addit. ad recopil. legum Nauarra, lib 2. tit.18. l.7. de Relig. n.59. cum seqq. & fol 86. n.71.* Aldrete *in alleg. omnimoda Regularium exempt. part.1. c.6. n.9.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. resol.546. in 2. edit. & in decis. Curia Archiepisc. Neapol. decis.202. num.6 vers. verum, p.5.* Fr. Laurent. de Peirinis *in formul. Regul. litt. P, cap.7.* Ego ipse *in collect. ad cap. vlt. n.8. de statu monach.* Emanauit Bulla S.D. Clementis VIII. contra Superiores non punientes suos subditos iuxta formam illius decreti sub pœna priuationis ipso facto dignitatum, & officiorum, & inhabilitatis, incip. *Suscepti muneris, Romæ publicata in die 18. Martij* 1596. quam referunt Quaranta *in sum. Bullarij, verb. Exemptio*, Marc. Anton. Genuens. *dict. cap 59. n.5.* Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. part.1. cap.8. num.14.* Ciarlin. *dict. cap.50. num.9.* nouissimè & latè Sperell. *decis.38. n.12. cum seqq.* Coch. *de iurisd. Ordinarij in exemptos, part.1. quæst.17. n.29.* Piasec. *in praxi noua Episcop.*
20 *part.2. cap.3. num.44.* vbi *num.43.* resoluit † posse Regularem in casu illius decreti deprehensum in delicto duci ad carcerem Episcopi, & sumpta informatione super delicto, dummodo sine mora sumatur, remitti cum copia processus ad suum Superiorem puniendum cum præfinitione termini ad puniendum: de quo etiam Vgolin. *de offic. Episcopi p.1 cap.20. §.8. n.2. vers. immò comprehendi.* Marc. Anton. Genuens. *d. c.59 n.3. in magnis*, Ciarlin. *d. c.50. num.50.* Portel. *in addit. ad dubia Regul. verb. punitio Relig. extra conuent. n.17.* Lezana *in sum. quæst. Regular. cap.16. n.27.* vbi vult intelligere in casu, quo Episcopus timeret fugam Religiosi, de quo vide Cochier. *de iurisd. Ordin. in exemptos, part.1. quæst.17. n.28. & de conseruat. part.2. quæst.97. n.4.* Aldrete *de relig. disciplina tuenda, lib.1. c.3. num.40.* Laurent. de Peirinis *in const. sui Ordinis Minim. constit.2. Sixti IV. num.62. & 64. & in formul. Regular. lit. P, c.7. n.2.* & dicit Fusch *de visitat. lib.2. cap.17. num.11.* quod Episcopus loci litteras scribat Superiori monachi delinquentis de delicto commisso, & excessibus, de scandalo populo illato, & instabit, vt intra talem terminum præfixum ipsum punire velit, & de punitione facta ipsum Episcopum certiorem reddat, aliàs, ipso Superiore negligente, poterit ipse Episcopus eum punire, & illas literas, quas requisitorias vocamus, de punitione Monachi delinquentis in præsentia duorum testium ex communi practica assignari faciet, nouissimè Laurer. de Franchis *in controuers. inter Episcopum & Regulares, pag.37.* tradit obseruari in Ordinariorum locorum Curiis, quod Regulares degentes in claustris, qui inueniuntur in domibus meretricum, vel aliàs notoriè delinquunt cum populi scandalo, iuxta *d. c.14.* carcerantur per eorum officiales, & non remittuntur ad suos Superiores antequam capiatur informatio delicti, & postea remittuntur cum copia actorum, præfixo termino Superioribus Regularibus ad docendum de punitione intra viginti dies, vel mensem. Conari tamen debet loci Ordinarius quamprimum informationem capere, & quam citius poterit, remittere eodem die, quo fuerint capti, vel sequenti: nam si differret capere informationem, & Regularem petentem nollet remittere, vt ipsum vexaret carceribus, crederem non euitare excommunicationem tanquam detinentem carceratum Regularem in casibus non permissis à iure, iuxta gloss. *verb. capiunt, in Clem. frequens, de excessib. Prælat.*

Ego ipse *in collect. ad dict. cap. vlt num.8.* refero me vidisse propria & originalia responsa Sacræ Congreg. Concilij Trident. *edita sub die 19. Septembris* 1625. ad quædam dubia proposita per, D. Ioannem Cebicos Thesaurarium Cathedralis Ecclesiæ Manilæ Metropolitanæ Philippinarum, inter quæ quod attinet ad materiam Concilij *dict. cap.14.* ita legi: *Cum cap. 14. de Regularib. sess.25. det normam Episcopo procedendi in castigando delicta Regularium, qui degunt intra claustra, & extra ea notoriè cum scandalo delinquunt, dubitatur an Episcopus statim habita notitia delicti possit capere informationem, & illam ad Superiorem Regularis mittere, vt nequeat de eodem delicto ignorantiam præsumere? Congregat. respondit, posse. Dubitatur etiam, an sufficiat quod Episcopus vnica vice Superiorem Regularem moneat, eique terminum præfigat ad castigandum subditi delictum: nam Religiosi aliqui in libris ab eis editis explicando verbum instante, asserunt necesse esse Episcopum monere, ac requirere dictum Superiorem duabus, vel tribus vicibus? Congregatio respondit, satis esse, vt Episcopus semel instet Superiori Regulari, eique tempus præfigat ad eiusdem Concilij præscriptum.* Deinde dubitatur, *eo quòd eodem cap. 14. Superiori Regulari præcipitur, quod Episcopum certiorem faciat de punitione intra tempus ab eodem Episcopo præfixum, an sufficiat quod Superior Regularis ad Episcopum mittat copiam tantùm sententiæ, vt Religiosi dicunt, vel debeat remittere acta omnia super delicto actitata ad effectum, vt Episcopus videre possit, si in hoc adimpleta fuerint verba Concilij in d. cap. 14. vt seuerè puniatur, necne. Congregatio respondit non sufficere, vt Superior Regularis sententiam, aut etiam acta ad Episcopum transmittat, sed opus esse, vt de punitione ipsa & sententia executione Episcopum certiorem faciat.* Denique dubitatur, *an quod conceditur Episcopo in præfato c. super Regulari, qui intra claustra monasterij degit, & extra ea notoriè cum scandalo deliquerit, intelligatur etiam cum delictum commissum fuerit intra Ecclesiam, vel claustra? Congregat. respondit facultatem Episcopo attributā in Regulares notoriè, & cum scandalo extra claustra delinquentes, vendicare sibi locum etiam cum Regulares notoriè, & cum scandalo intra Ecclesiam delinquunt, non ita si intra claustra.* Hactenus declaratio sacræ Congr. quam originalem præ manibus habui. Refert Summus

Pont.

Pont.Paulus V. *in quadam ſua Conſtit.*34.*aliàs* 24. incip. *Religioſorum*, 24. *Auguſti* 1607. *in Bullario nouo tom.*3.*pag.*213.quod in ſacra Congreg. S.R.E. Cardinalium Tridentini Concilij Interpretum expoſitum fuit in Hiſpaniarum Regnis, quoſdam Ordinarios locorum contendere Religioſos intra clauſtra degentes coram ipſis Ordinariis conueniri debere in cauſis ciuilibus, *cap.volentes,de priuil.in* 6.comprehenſis, propter illius innouationem à Concil.Trid. factam *ſeſſ.*7.*c.*14.quo præfatos Religioſos, eorum priuilegiis abrogatis,defendunt comprehendi. Prætetea eoſdem locorum Ordinarios pariter contendere eoſdem Religioſos intra clauſtra degentes in prima inſtantia coram ipſis conueniri debere,ex decreto eiuſdem Concilij Trident. *ſeſſ* 24.*c.*10. *de reform.* Et ſubdit ab eadem ſacra Congreg.fuiſſe reſponſum,neque conſtitutione in generali Concilio Lugdunenſi edita, quæ incipit, *Volentes*, neque decreto Concilij Trid.*c.*14. *ſeſſ.*7. comprehendi Regulares,ideoque eos iuxta eorum priuilegia coram ſuis Superioribus, vel Conſeruatoribus eſſe conueniendos: necnon decretum eiuſdem Concilij Tridentini *dict.* c.10.*ſeſſ.*24.*de reform.* ad Regulares non pertinere,nec eorum Cōſeruatorias imminuere,nec quoad primam illarum inſtantiam aliquid noui inducere,quam declarationem idem Summus Pontif.in eadem conſtitutione approbat,& ſeruari mandat quibuſcunque non obſtantibus, &c. Quidquid huic declarationi reſpondere ſtudeat Hieron.Roderic.*in compend.quæſt. Regular.reſol.*61.*n.*8.nouiſſimè Gregor. XV. *in ſua Conſtit.* incip.*Inſcrutabili,ſub dat.Nonis Februar.*1622.expreſſiùs cenſuit Regulares circa perſonas intra ſepta degentes, aut circa clauſuram ipſam delinquentes, ab Epiſcopo loci tanquam ad hoc Sedis Apoſtol. delegato,quoties, & vbi opus fuerit puniri & corrigi poſſe, quod Lotter.*de re benefic.lib.*1. *q.*24. *n.*66. & 67. ait non intelligi de notoriis tantùm dictis, & quæ ſunt ſcandalo toti populo, quaſi quod Conſtitutio debeat ſumere hanc interpretationem à decreto Sacri Concil. *in d.cap.*14.Sed de omnibus indiſtinctè, cùm in legibus indefinita oratio æquipolleat vniuerſali. Vnde bene reſoluunt Cochier *de conſeruat.p.*2.*q.*102.*à n.*5. & Laurent.de Peirinis,*d.Int.P.c* 7.*n.*3.quod ſi Regularis delinquat ita intra clauſtra,vt delictum extra clauſtrorum metas exiens, generet in populo ſcandalum, non per hoc tamen poteſt ab Epiſcopo in caſu negligentiæ ipſius Superioris puniri, nec poteſt Epiſcopus hoc caſu Prælato inſtare vt talem delinquentem puniat; nam hoc delictum non eſt commiſſum extra clauſtra,quod neceſſariò requiritur ad hoc vt Epiſcopus poſſit Superiori inſtare vt puniat, ſicut ipſe de Peirinis ratiocinatur.

21 *Secundus*.Ordinarij tanquam Sedis Apoſtol.delegati in cauſis mercedum, & miſerabilium perſonarum Regulares debitores extra monaſterium degentes cogere, & compellere ad ſoluendum debitum poſſunt, quamuis certum iudicem à Sede Apoſtol.deputatum in partibus habeant,& in aliis quoque, ſi ipſum iudicem non habuerint,priuilegiis,exemptionibus, &c. nequaquam valituris,ita habetur in Concil Trident.*ſeſſ* 7.*de reformat.cap.*14. & per illud reſoluit Marcel. Vulpe, *d.cap.*42.*num.*24.ſubdens eius auctoritate in dictis cauſis Ordinarium poſſe procedere, cauſaſque cognoſcere,& ipſos ad ſoluendum debitum cogere; ſi verò degunt Regulares intra clauſtra, ait eſſe conueniendos coram ſuo Superiore. Lauter. de Franchis *vbi ſup. q.*5.*n.*1.*pag.*310.De cuius Concilij materia aliqua tra-
22 dunt † Gutier *pract.lib.*3. *q.* 10.Aloyſ.Ricc. *in coll.*503. *verſ.tertius,& in praxi fori Eccleſ.deciſ.*651.*in* 1. *editione*, & *reſol.*347. *a.*1.*in ſecunda editione*, & *in deciſ. Curiæ Archiep.Neapol.deciſ.*14 *part.*4.Fuſch.*de viſitat. lib.*2.*c.*55.*n.*44.& *c.*56.*n.*1. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſtici,p.*1.*c.*3.*n.*34.Fr.Emman.*qq. Regul tom.*1. *quæſt.*65.*art.*5.& *tom.*2.*quæſt.*2. *art.*8. Ceuall. *commun. contra communes,tom.*4.*q* 897.*ſub n.*813.Flamin. *de reſignat.lib.*3. *q.*11. *n.*7.*verſ.tertio*,Campan.*in diuerſ. Iuris Canonici,rub.*12.*c.*13.*à n.*29 Thom. Triuiſ. *deciſ.*36. *n.*2.*lib.*1.Cened.*Canon.qq lib.*1.*q.*26.*a.*33.*in med.* Lezan. *d.c.*11.*n.*10.

Difficultas eſt,an illa Conciliaris diſpoſitio *in d.c.*14. 23
deroget in totum Innocent.IV.Conſtitutioni *in c.*1. *de priuil.lib.*6. In quo dubio pro meliori *d. c.*1. intellectu aduertendum duxi, illud locū obtinere,quando exemptionis priuilegium eſt loco certo circumſcriptum, & ideò extra illum ſic exemptus contrahens, vel delinquens,coram loci Ordinario conuenitur; non verò locum habere quando ſunt exempti non ratione certi loci,ſed perſonarum,quia vbicunque contraxerint, vel res ſita ſit,vel delictum commiſerint, minimè coram Ordinariis conueniri debent, neque illa Innocentij Conſtitutione ſunt comprehenſi. Ita Mar. Socin. *in c recipimus,à n.*57.*de priuileg.*Conat.*pract.c.*11.*num.*5. Fr.Emman.*quæſt.Regul.tom.*2. *q.*63. *art.*3. Aldrete, *in alleg.pro omnimoda Regularium exempt.p.*1.*cap.*8.*n.*17. Hoc ſuppoſito aliqui apud Aldret.*in d.alleg. p.* 1. *c.*3. *n.*13.tenent Regulares eſſe abſolutè ſub Ordinaria iuriſdictione in caſibus dictæ Conſtit.& vltra eos in illis duobus Concilij caſibus, videlicet in cauſis mercedum,& miſerabilium perſonarum, & in aliis cauſis ciuilibus, ſi non habent certum iudicem à Sede Apoſtol. deputatum in partibus, qui duo caſus intelligendi ſunt de Regularibus extra clauſtrum degentibus, vt reſoluit Marc.Vulpe *d.c.*42.*num.*24. vbi tamen ſubdit Gregor.XIII. conceſſiſſe omnibus Regularibus Italiæ, vt ſibi Conſeruatores eligerent, coram quibus conuenirentur, & ideo refert idem Aldrete *d.p.*1.*c.*7.*n.*2.ſuper hoc *à Sacra Congr.*ita deciſum fuiſſe. *Sacra Card. Congr.Concil.Tridentin. Interpretum declarauit, neque Conſtitutione in generali Concilio Lugdunenſi edita*, quæ incip. *Volentes, neque decreto eiuſdem Concilij, ſeſſ.* 7. *de reformat. cap.*14 *comprehendi Regulares, ideóque iuxta eorum priuilegia coram ſuis Superioribus, vel Conſeruatoribus eſſe conueniendos*; me citato *in hoc loco*,Nouar. *in lucerna Regular. verb. cauſa, n.*3.& 4.

Tertius. Sicut nulli licet imprimere, vel imprimi facere quoſvis libros, niſi prius examinati, probatique fuerint ab Ordinario ſub pœna anathematis, & pecuniæ appoſitæ in Concil. Lateran. *ſeſſ.*10. *de impreſſione librorum*: ita etiam Regularibus non licet abſque prædicta Ordinarij examinatione,& approbatione vltra licentiam à ſuis Superioribus impetratam, libros per eos iuxta formam ſuarum Ordinationum recognitos imprimere,aut imprimi facere,& ita Regulares pro licentiis obtinendis ad imprimendos libros Ordinariis ſubjiciuntur: colligitur ex Concil. Trident. *ſeſſ.* 4. *in decreto de editione,& vſu ſacrorum librorum*, & dixi *alleg.*90. 24

Quartus. Epiſcopus vti à Sede Apoſtol. delegatus 25
cogere poteſt Regulares ſuæ diœceſis, vt lectionem Sacræ Scripturæ in monaſteriis ſuis habeant, ſi commodè fieri poteſt, vigore diſpoſitionis Concil. Trid. *ſeſſ* 5.*de reformat. cap.*1. *verſ.in monaſteriis*, de cuius materia dixi ſuprà *alleg.* 56. *num.* 16. & 17. & ibi per me citatis adde Campan.*dict.cap.*13.*num.*5.Lezana *dict. cap.*11.*num.*11.Marcel. Vulpe,*dict.cap.*42. *num.*12.vbi *num.* 13. *in fine*, ait poſſe Epiſcopos procedere contra Regulares errores prædicantes, & *num.*14. contra eos, qui reuelationes, aut miracula non authentica prædicauerint.

Quintus. Regulares in Eccleſiis, quæ ſui Ordinis 26
non ſunt, prædicare volentes, vltra ſuorum Superiorum licentiam, Epiſcopi etiam licentiam impetrare coguntur, ſine qua nullo modo in eis prædicare valent.Concil.Trident. *ſeſſ.de reformat. cap.* 2. Laur. de Franchis *d. cap.*6 *verſ.*1. Si verò in Eccleſiis, quæ ſui Ordinis ſunt, prædicare voluerint, à Superioribus de

vita,

vita, moribus, & ſcientia examinati, & approbati,
cum eorum licentia ſe coram Epiſcopo præſentare, &
ab eo benedictionem petere tenentur, ita diſponente
Concil. Trident. *d.c.2.* & dixi ſuprà *alleg.76.* & ibi
citatis adde Cened. *d.q.26.n.12.* Marcel. Vulpe *d.c.42.*
n.3. vbi *n.4.* quod poſſunt Epiſcopi compellere Re-
gulares ad emittendam profeſſionem Fidei antequam
prædicationis munus incipiant, ſi ita ipſis Epiſcopis
videbitur.

27 *Sextus.* Regulares, quamuis exempti, ſubiiciuntur
Epiſcopis quoad Ordines ſuſcipiendos, itaut veten-
tur Ordines ſuſcipere ab alio Antiſtite, quam ab Epiſ-
copo illius loci, cui à Superiore Regulari deputati
fuerunt, vt dixi *alleg.4.à n.58.* & ibi per me citatis
adde Campan. *d.c.3.n.32.cum ſeqq.* Cochier *de iuriſd.*
Ordin. in exemptos p.2.q.45. num.49. Flamin. *d.num.7.*
verſ. nonò.

28 *Septimus.* Epiſcopi ſuper Regulares, etiam Ordinis
S. Ioannis Hieroſolymitani, habent auctoritatem in
concionantibus curam animarum, quam ipſi exer-
cent, ex Conſtit. Pij V. incip. *Expoſcit, ſub die 22. Se-*
ptembr. 1571. Marcel. Vulpe *d.c.42. n.7.* Lauret. de
Franchis *d.q.6. verſ. nonò.*

29 *Octauus.* Epiſcopalis auctoritas in Regulares ver-
ſatur circa Confeſſiones audiendas, cum nullus etiam
Regularis poſſit illas audire, niſi Parochiale retineat
beneficium, aut ab Epiſcopo per examen idoneus iu-
dicatus approbationem obtineat, iuxta Concil. Trid.
ſeſſ.23. de reformat.c.15. & dixi latè ſuprà *allegat.25.*
n.24. cum multis ſequentibus: adde Flamin. *d.n.7.verſ.*
decimoquartò. Lauret. de Franch. *vbi ſupra, q.6. verſ.*
tertiò fallit.

30 *Nonus.* Regulares etiam exempti, ſi in loco non
exempto Eccleſiam ædificare voluerint, id facere non
poſſunt ſine Epiſcopi diœceſani conſenſu, & ita Epiſ-
copalis auctoritas in Regulares verſatur circa con-
ſtitutionem Eccleſiarum, & monaſteriorum ab eis in
loco non exempto ædificandorum, de quo dixi ſuprà
alleg.26 n.3.cum ſeqq.

31 *Decimus.* Vt Epiſcopi in omnibus monaſteriis ſibi
ſubiectis Ordinaria, in aliis verò Sedis Apoſtolicæ
auctoritate clauſuram Sanctimonialium, vbi violata
fuerit, diligenter reſtitui, & ubi inuiolata eſt, conſer-
vari maximè procurent, ex Conc. Trid. *ſeſſ. 25. de*
Regul.c.5. Laut. de Franchis *d q. 6.verſ. decimoquintò,*
de quo egi *alleg.101. per totam.*

32 *Vndecimus.* Regulares, omnes etiam exempti, ſub-
iacent Epiſcopis in colendis feſtis: dies enim feſtos,
quos in ſua diœceſi Epiſcopus ſeruandos præceperit,
Regulares quoque ſervare tenentur, vt habetur in
Concil. Trident. *ſeſſ.25.de Regularib.c.12.* Aloyſ. Ricc.
in praxi aurea reſolut. 210.verſ. ſextò, me citato Trul-
lench. *in Expoſit. decalogi lib.3.c.1.dub.3.n.12.* Fuſch.
de viſitat. lib.2 c.15.num.63. Cochier *de iuriſd. Ordi-*
narij in exempt p.2.q.45.n.55. Marc. Vulpe *d.c.42.n.10.*
Lauret. de Franchis *vbi ſupra, q.6.verſ. ſexto fallit,* no-
uiſſimè me citato *in hoc loco,* Nou. *in lucerna Reg. verb.*
feſtus dies: quo textu ſuffultus Fr. Emman. *qq. Regul.*
tom.2. q.70.art.1. hæc inter alia ſcribit verba: *Quod*
Iuri conſonum eſſe patet; regimen enim monaſteriorum,
quoad celebrationem feſtorum ad Epiſcopum pertinere
videtur, arg. c. de his, diſt.23.& c. ſingulos, 9.q.3.c. qui ve-
33 *rè, 16.q.1.* & clarius *art.2.* † Et peccant contra præcep-
tum obſeruationis feſtorum, à qua obligatione non
eximuntur Regulares, cum nullum, quod viderim, illis
ſit priuilegium conceſſum, quo in diebus feſtiuis poſ-
ſint in labore ſuorum monaſteriorum operibus ſeruili-
bus ſæculares, & ipſi Religioſi occupari, quapropter
vt iam licitè facere, aut permittere poſſint, petere li-
centiam ab Epiſcopis tenentur, qui ad hæc, & alia
minimè diſpenſanda habent conſuetudine auctorita-
tem: ſine dicta enim licentia laborantes, & Prælati
permittentes laborare in dictis diebus peccato ſunt
irretiti. Circa quam feſtorum obſeruationem emana-
uit præſens Sacræ Congreg. decretum. *Congregatio*
Concilij cenſuit decretum cap.12. verſ. dies etiam feſti,
ſeſſ.25. de Regular. ita eſſe intelligendum, † *vt Regula-* 34
rium ritus illis feſtis ſemper permaneant quoad Miſſas
celebrandas, & cætera diuina Officia, tam publicè, quàm
priuatim ab ipſis Regularibus in eorum Eccleſiis per-
ſoluenda, nec circa hæc ab ipſis quoquo modo quicquã con-
trarium eiſdem Regularibus præcipi poſſe, quod ſi de
facto præceperint, Regulares neutiquam ipſis Epiſcopis
obedire teneri. Verum † *quoad conciones, & lectiones,* 35
quas iidem Regulares ad populum habuerint, debere ſe
conformare Euangeliis, Epiſtolis quibus Clerus ſæcula-
ris vtitur illis diebus feſtis, referunt Quaranta *in ſum.*
Bullarij, verb. priuilegia Regularium, Piaſec. *in*
praxi noua Epiſcopali, d.c 3.n.39. Marcel. Vulpe *d c.5.*
num.19.

Epiſcopus etiam antiquorum Canonum diſpoſi- 36
tione feſtos dies in propria diœceſi cum Clero, & po-
pulo indicere valet, *c.1. de conſecr. diſt.3. c. conque-*
ſtus, de feriis, Couar. *var. lib.4.c.19.n.9.verſ. præter hos*
feſtorum dierum, Tabien. *in ſum.verb. feria,* § 9. no-
uiſſimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori eccl.c.5.n.11.*
Filliuc. *in quæſt. moral. tract.27 c.6. q.3. n.83.* Paul.
Laym. *in theolog mor. lib.4. tract.7. c.1.n.3.* Bonacin.
in 3 præceptum Decalogi, diſp.5.quæſt.vnic.punct.1.n.3.
Trullench. *d.lib.3.c.1.dub 2 n.2.* Azor. *inſtit moral. p.2.*
lib.1. cap.26.q.1.& *quæſt.4.* reſoluit non poſſe Epiſco-
pum dies feſtos ſacrare iis, qui non ſunt auctoritate
Romani Pontif. in Sanctorum numerum adſcripti; de
quo etiam Carraſco *ſuper aliquas leges nouæ recop.c.2.*
n.32. Sanch. *in præcepta Decalogi lib.2.c.42.n.9.* Suar.
tom.1.de Relig. lib.2.de diebus feſtis, c.18.n.3. nouiſſi-
mè Doctiſſimus D. meus Felix Contelor. *in tract. de*
canonizat. Sanctor. c 4. n 15. Hinc etiam cum Rota
firmat ſolum Papam indicere poſſe feſtum in hono-
rem non canonizatorum, Fagundez *in quinque Eccle-*
ſiæ præcepta, lib.1. c.3 num.5. vbi *num.15. verſ. dubitari*
hic poteſt, cum Suar. *d. c.11. n.4. & 3.* reſoluit poſſe
Epiſcopum dies feſtos conſecrare in honorem San-
ctorum, qui iam ſunt beatificati, non tamen canoni-
zati. Adhibetur autem populus, non quidem vt cum
Epiſcopo ſtatuat venerandos dies, ſed potius vt ab
eo audiat Præſul, ſi multiplicitate feſtorum oneretur,
quæve ſint, quæ ex conſuetudine coli omiſſum eſt:
aut ſi patronorum Eccleſiarum feſta venerari præci-
piantur, necne: nam his, atque aliis auditis, ſolus
Epiſcopus ſtatuet, Petr. Greg. *lib.1. partit. iuris Canon.*
tit.19.cap.4. ſchol.3. Azor. *d.c.26.q 2.* vbi latè Fa-
gundez *d.cap.3. à num.8.* latè Caſtr. Palao. *in opere*
moral. tract.9.diſp 2. punct.2.n... cum ſeqq. vbi ſæpiſſi-
me *hoc in loco* me citat. Quinimò † abrogabit aliqua, 37
vel ſubrogabit, prout ſibi videbitur magis expedire,
itaut non prodigus, ſed parciſſimus in inſtitutione
feſtorum ſit, vt admonet Sayr. *in claui Reg lib.7.c.3.*
n.16. propè fin. Fagundez *d. lib.1.c 6.n.4.* vbi ait Epi-
ſcopos debere potius abrogare dies feſtos, quàm nouos
introducere, ſi multitudo illorum ſit.

Vnde obſeruationem feſtorum ad publicum Dei 38
cultum ordinatam, cum inter ſpiritualia contineatur,
ſæcularis Princeps non poteſt ſubditis ſuis indicere, &
præcipere ſine Auctoritate Epiſcopi. Abb. *in c.2. n.2.*
de feriis. Azor. *d.c.26.q.5.* D. Contelor. *d c.4.n.16.* Trull.
d.lib 3.c.1 dub.2.n.3. vbi idẽ ait de feſtis indictis à Re-
ctoribus Academiarum Eccleſiaſtica facultate carenti-
bus, Suar. *d lib.2.* de diebus feſtis, *c.12.n.2.* Filliuc *d.c.6.*
q.7 n.93. Bonac. *dict q. vnica, punct.1.n.5.* latè Fagund.
d.lib.1.c.5. vbi *c.6.* latè differit quid poſſit conſuetu-
do laicorum circa dies feſtos quoad eorum introdu-
ctionem & abrogationem: vbi tandem *n.6.* concludit
conſuetudinem laicorum ſeparatam à conſuetudine
Eccleſiaſticorum, & ab Epiſcopo non approbatam,
non poſſe dies feſtos introducere, aut abrogare,

de

de quo etiam Castr. Palao *d. disp. 2 punct. 2 num. 9.* vbi *n. 10.* ex hoc infert potestatem laïcam præcipientem aliquos dies feriare, intelligi de feria honoraria, & politica, non religiosa. Trul. *d. dub. 2. n. 4.*

39 Et quod Episcopus in Synodo absque populi consensu possit indicere festa obseruanda de præcepto, tenent Chassan. *in catalog. gloriæ mundi, p. 3. consid. 48.* Marc. Anton. Genuens. *in praxi Neapol. c. 51.* vbi respondet ad text. *in c. fin. de feriis*, refert me citato Castro Palao *d. disp. 2 punct. 2. sub n. 6.* Trullench. *d. lib. 3. c. 1. dub 2. n. 2. post princ.* vbi citat meipsum *in hoc loco.*

40 Circa festorum obseruationem aduertendum duxi à *Sacra Congreg.* decisum esse, *licere diebus festis dare operam rebus ad vitam necessariis, tempore penuriis, præsertim tempore vindemiarum, & messium, ac collectionis fructuum, vel vbi necessitas vrgeat, aut suadeat pietas, ad iudicium scilicet Ordinarij, ne priuatis affectibus, ac domesticarum rerum studio aliqui eò perducantur, vt ea indulgentia aliis etiam casibus abutantur: itaque rursum ibidem censuit prætextu mercatuum, nundinarum, & feriarum festa nullatenus esse violanda. Cæterum his diebus licere sarcinas, & onera nundinarum causa exonerare, incœptumque iter, Missa tamen prius audita, prosequi, non autem sarcinas componere, & iumenta onerare ad iter de nouo accipiendum, aut merces quibuscumque etiam viatoribus, & clausis apothecis vendere, nisi tantum ad victum necessaria, & alia minuscula, & modici momenti opiata confecta pro transeuntium hospitum, aduenarum, & externorum vrgenti, & præsentanea necessitate, & opportunitate. Quæ in re Episcopi propositis edictis curare debent, vt festi dies debita obseruatione colantur, & populorum eò confluentium necessitatibus, quantum sine diuina offensione fieri potest, consulatur*: refert Quaranta *in sum. Bullarij, verb. dies festi*, & Marcel. Vulpe *d. c. 5 n. 18.*

Si dubitetur, an adsit sufficiens necessitas laborandi in die festo, recurrendum est ad Episcopum, vel saltem ad Parochum pro facultate obtinenda, iuxta consuetudinem loci, vel saltem standum erit iudicio boni, & prudentis viri; nam possessio stat pro præcepto, & causa dubia non tollit obligationem præcepti, Filliuc. Sayr. Suar. Reginald. & alij, quos refert & sequitur Bonac. *d. disp. 5. q. vnic. punct. 3. num. 14.* vbi *num 21.* cum multis resoluit, in dubio causæ iustæ, & sufficientis ad seruiliter laborandum adeundum esse Episcopum, si commodè adiri potest: Episcopus enim dispensare potest in casibus frequenter contingentibus; si verò commodè adiri nequeat Episcopus, Parochus potest ob iustam causam facultatem ad tempus, non verò in perpetuum concedere; subditque idem Bonacin. Episcopum posse in obseruatione festorum cum personis particularibus, aut etiam cum populis dispensare, etiamsi dies festi non ab ipso Episcopo, sed à Summo Pont. indicti sint, vel communi consuetudine seruentur; nam hæc potestas in Episcopo necessaria est ad rectam animarum gubernationem, saltem pro casibus repentinis, & frequentioribus, & demum tenet Episcopum dare posse facultatem seruiliter laborandi, ea conditione seu onere adiecto, vt aliquid eroget ad emendas vestes pro Ecclesia, aut oleum pro luminaribus, vel quid simile fiat in vsus pios.

41 Contra laïcos non obseruantes festa procedere potest Episcopus, vt definiuit Pius V. *in sua Constit. 5. §. Cùm verò, vers. in aliis autem.* Sot. *de iust. lib. 2. q. 4.*
42 *art. 4. post med.* Couar. *de sponsal. p. 2. c. 6. n. 18.* † Possunt etiam Superiores laïci pro eorum obseruatione statuere, & pœnas contra violantes eas iam indictas ab Ecclesia imponere, *c. irreligiosa, de consec. dist. 3. l. 1. & toto tit. C. de feriis*, & pro relaxatione dictæ prohibitionis, & pœnarum indictarum licentiam operandi, & contraueniendi concedere, Sot. *d. art. 4. post med.* Alderan. Mascard. *de generali stat. interpr. concl. 1. num. 257.* vbi subdit, quod laïci sic operantes intuitu licentiæ à superiore sæculari illis concessæ, possunt nihilominus puniri à Superiore Ecclesiastico, non obstante huiusmodi licentia, quæ tantum operabitur, quod contraueniens obseruationi festorum non poterit puniri pœnis in edicto laïci contentis, & Alderan. *d. concl. 1. n. 256.* resoluit à Superiore sæculari puniri non posse laïcos non obseruantes cum licentia Episcopi prohibitionem à se factam circa festorum obseruantiam. Trullench. *d. lib. 3. c. 1. dub 6. n. 12.* vbi ait posse Episcopum concedere licentiam laborandi in die festo cum onere, & conditione, vt aliquid erogetur ad emendas vestes pro Ecclesia, aut oleum pro luminaribus, aut aliud simile; quia hoc non imponitur tanquam pretium, sed tanquam compositio, & commutatio: & *num. 15.* subdit in dubio causæ iustæ, & sufficientis ad laborandum adeundum esse Episcopum, si commodè adiri potest; si verò commodè adiri nequeat, posse Parochum ob iustam causam facultatem ad tempus, non verò in perpetuum concedere.

Duodecimus, Regulares interdicta, & censuras ab 43
Episcopo promulgatas in eorum Ecclesiis publicare, si Episcopus præcipiat, ac eas seruare tenentur, vt habetur in Conc. Trid *sess. 25. de Regul. c. 12.* quod antea dispositum erat *in c. cùm & plantare, §. Excommunicatos, de priuil.* Ita Henriq. *in sum. lib. 13. c. 42. §. 3. in fine*, Franch. Leo *in thesauro fori Eccles. p. 1. c. 7. n. 19.* Cochier. *de iurisd. Ordinarij in exemptos, p. 2. q. 45. n. 46.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea res. 210. vers quinto*, Fusch. *de Visitat. lib 2. c. 15. n. 62.* Piasec. *in praxi noua Episcop. p. 2. c. 3. num 47. vers. censuras*, Fr. Ioan. de la Cruz *de statu Relig. lib 2. c. 7. dub. 2.* nouissimè Lauret. de Franch. *in tract. de controuers. inter Regul. & Episc. q. 6. vers. quintò fallit*, & *q. 20.* resoluit quod si Regularis sit excommunicatus à iure, potest Episcopus mandare ipsum denunciari publicè, vt euitetur. Et non modò Regulares seruare Episcoporum interdicta præcipiuntur, sed etiam quod nec celebrare in locis ita interdictis faciant, nec excommunicatos ad diuina, aut Ecclesiasticam sepulturam admittant, *d. §. excommunicatos, c. Episcoporum, de priuil. in 6. c. is qui, §. si verò, de sent excomm. eod. lib.* cùm priuilegiati, & exempti Religiosi teneantur vitare excommunicatos, & nominatim interdictos, vt *d. §. excommunicatos*, vbi Abb. *num...* Couar. *in c. alma, p. 1. §. 1. num. 2.* Vgolin. *de censur. tab. 2. c. 23. in princ. à n. 2.* Sayr. *eod. tract. lib. 2. c. 21. n. 32.*

Dubitari non abs re potest, an per Concil. *d. c. 12.* 44
reuocata sint priuilegia Regularibus concessa ad celebrandum tempore interdicti, & admittendos laïcos ad Diuina eodem tempore? Partem affirmatiuam constanter tuentur Nauar. *in man. cap. 27. num. 190.* & latiùs ex professo *cons. 7. de priu. in nouis*, cuius sententiam verissimam esse contendit Nicol. Garc. *de benef. part. 3. c. 2. a num. 718.* & consultos ab Episcopo Abulensi respondisse Illustriss. Cardinal. testatur idem Garc. *p. 5. cap. 8. n. 87. vers. Ad octauum*, nam proposita quæstione prædicta, in hæc verba responderunt: *Priuilegia si ante Concilium concessa fuerunt, vtique reuocata existunt.* Et idem decisum fuisse in alia causa refert Armend. *in add. ad recop. legum Nauarra, lib. 2. tit. 18. l. 7. n. 73.* in hæc verba: *Priuilegia Regularium, quod non teneantur seruare interdicta aliquibus diebus tantum, si ante Concilium concessa fuerunt, reuocata sunt.* Quamuis contrariam negatiuam, quod Tridentini decreto specialia Regularium priuilegia, vt pro siris festis, & aliis certis diebus non seruent interdicta, non sint reuocata, tueantur Henriq. *in sum. lib. 13. c. 40. §. 1.* Sayr. *de censuris lib. 5. c. 13. n. 24. & 25.* Fr. Emman. *in Bullam Cruciatæ, §. 5. n. 15. & in addit. n. 13. & 35. & quæst. Reg. tom. 1. q. 112. art. 1.* Fr. Ioan. de la Cruz *d. c. 7. dub. 2. concl. 2.* Bonac. *de censur. extra Bul-*

lam

lam Cana, disp. 2. *q.* 8. *punct.* 4. *n.* 11. Non posse tamen Episcopum denuntiare Regulares non incidisse in excommunicationem à Iure, vel Apostolicis Constitutionibus inflictam, resoluit Marcel. Vulpe *d.c.* 42. *n.* 25. & me citato *in hoc loco* Nouar. *in Lucerna Regularium verb. interdictum, n.* 2.

45 *Decimus tertius.* Clerici omnes, tam sæculares, quàm Regulares, quicunque etiam monachi ad publicas processiones vocati accedere per Episcopos compelli possunt, iis tantùm exceptis, qui in strictiori clausura perpetuò viuunt, iuxta Concil. Trid. sanctionem *sess.* 25. *de Regul. c.* 13. Lauret. de Franch. *vbi suprà, c.* 6. *vers.* 2. de quo multa suprà *alleg.* 78. *à n.* 14. & ibi citatis adde Marcel. Vulpe *d.c.* 42. *n.* 8.

46 *Decimus quartus*, Episcopis quoad renunciationes faciendas Regulares omnes subiiciuntur, quandoquidem nulla renunciatio, aut obligatio antea facta, etiam cum iuramento in fauorem cuiuscunque causæ præualet, nisi cum licentia Episcopi, siue eius Vicarij fiat intra duos menses proximos ante professionem, ac non aliàs intelligatur effectum suum sortiri, nisi sequuta professione, ita disponente Concilio Trident. *sessione* 25. *de Regul. cap.* 16. de cuius materia multa adduxi *in alleg.* 99. & *ibi* citatis adde Marcel. Vulpe *d.c.* 42. *num.* 13.

47 *Decimus quintus.* Nouitiis nolentibus profiteri, sed è Religione volentibus egredi, sunt restituenda omnia bona, quæ tempore ingressus detulerunt in monasterium, nec quid minimum ex eis retinere valent religiosi, quod vt rectè fiat, Episcopus, etiam per censuras Ecclesiasticas, si opus fuerit, compellere poterit Superiores Regulares, vt habetur in Concil. Trid. *d.c.* 16. *in fine*, & dixi *alleg.* 101. *à n.* 36. & *ibi* citatis adde Marcel. Vulpe *d.c.* 42. *n.* 11. Lauret. de Franchis *vbi suprà*, *q.* 5. *num.* 19.

48 *Decimus sextus.* Regularis quicunque prætendens per vim, & metum ingressum esse religionem, aut etiam dicens ante ætatem debitam professionem emisisse, aut quid simile, si velit habitum dimittere quacunque ex causa, aut cum habitu discedere sine licentia Superiorum, non erit audiendus, nisi intra quinquennium tantum à die professionis, & tunc non aliter, nisi causas, quas prætenderit, deduxerit coram Superiore suo, & Ordinario, per Concil. Trid. *sess.* 25. *de Regul. c.* 19. de cuius materia tractaui *alleg.* 104.

49 *Decimus septimus.* Religiosi de manibus laicorum Ecclesias recipere sine consensu Episcopi non possunt, *cap. decimas*, 16. *q.* 7. *cap quod autem, in fine*, *cap. illud*, *vers. tum quia*, *cap. nullus*, *de iurepatron. cap. cum & plantare, in princ. vers. Ecclesias, de priuil.* vbi Ant. & Abb. Lambertin. *de iurepatron p.* 2. *lib.* 1 *quæst.* 1. *art.* 9. & 10. Intellige de donatione Ecclesiæ, quam laicus detinet, non ita tamen in donatione iurispatronatus facta loco religioso, quia tunc Episcopi consensus minimè necessarius est, vt dixi *allegat.* 71. *num.* 11. Ratio differentiæ est, quia cùm iuspatronatus à patrono transferatur, qui verus est ipsius dominus, illudque iustè possidet ex Ecclesiæ concessione, ratione fundationis, vel donationis, iuxta text. *in cap. decernimus*, cum multis *ibid.* 16. *quæst.* 7. *cap.* 3. & *per totum, de iurepatron.* meritò talis donatio facta à domino, qui magis capax, & habilis est ad illud obtinendum, rata & firma manere debet absque aliquo Episcopi consensu. At verò laicus detinens Ecclesiam iniustè donat id, quod suum non est, nec retinere potest, & ideò ius illud transferendi in Ecclesiam minimè ad eum pertinet, sed ad Episcopum, iuxta generalem reg. text. *in c. omnes Basilicæ*, 16. *q.* 7. meritóque Pontificiæ leges, quæ permiserunt Ecclesias sic malè detentas in locum religiosum transferri, requirunt eiusdem Episcopi consensum, vt post Roch. multis explicat latè Lambertin. *d. art.* 9. *num.* 36.

50 *Decimus octauus.* Episcopus potest compellere Regulares siue Religiosos exemptos ad reddendam computam se gestæ testamentorum executionis rationem, ac eos punire, si malè gesserint, *Clement.* 1. *de testament*, ad quod plures citat Doct. *alleg.* 82. & ibi citatis adde Treuis. *lib.* 1. *decis.* 36. *num.* 2. Fusch. *de visit. lib.* 1. *cap.* 17. *num.* 8 *vers. & in alio casu*, Cened. *pract. & Canon. qq lib.* 1. *q.* 26. *num.* 35. Lauret. de Franch. *d. q.* 5. *num.* 7.

Decimusnonus. Regulares si extra loca, vbi monasteria existunt, quæritare voluerint, tenentur suorum Superiorum licentiam Ordinario ostendere, vt censuit *sacra Cong. anno præterito* 1621. in decisione quam refero suprà *alleg.* 109 *n.* 10. 51

Vigesimus. Episcopus absoluit Religiosum leuiter percutientem clericum sæcularem, *cap. religioso*, *de sentent. excomm. in* 6. Lauret. de Franchis *in dicta controuers. q.* 21. *pag.* 335. † & de æquitate Monachos etiam 52
exemptos se ad inuicem percutientes absoluit ab excõmunicatione, *c. si quis suadente*, 16. *q.* 4. dixi *alleg.* 41. *n.* 17. & 18. † Et laicos percutientes Monachos ipse 53
Episcopus absoluit, non verò eorum Superiores, vt resoluunt Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. dec.* 465. *in* 1. *edit. & decis.* 439. *in* 2. *edit.* Campan. *d c* 13. *n.* 536. Lauret. de Franchis *vbi suprà, q.* 22. † Et Moniales 54
exemptas Episcopus absoluit, Cochier. *de iurisd. Ordin. in exemptos, part.* 2. *quæst.* 45. *num.* 56. nouissimè me citato *in hoc loco*, Tambur. *de iure Abbatissar. disp.* 17. *q. vlt. num.* 7. 55

Vigesimus primus. In causa hæresis Regulares omnes, etiam exempti, subiacent Episcopi iudicio, vt probat text. *in c. ad abolendam*, §. *fin. de hæret.* & *in cap. vt officy*, §. *denique, eod. tit. in* 6. Maynard. *dec.* 25. *lib.* 1. Treuis. *Venet. dec.* 36. *n.* 2. quos citat Aloys. Ricc. *d. coll.* 503. *vers. quartò, & in praxi fori Eccles. d. resol.* 547 *n.* 6. *in* 2 *edit.* & *in praxi aurea res.* 210. *vers. decimotertiò*, Zerola *in praxi Episc p.* 1. *verb. excom. causa materialis*, *vers. quartò an Episcopi*, ibi, *decimotertiò fallit* Marcel. Vulpe *d.c.* 42. *n.* 2. Lauret. de Franchis *d. tr. de controu. inter Regulares & Episc. q.* 5. *n.* 6. *pag.* 311. Cened. *pract. & canon. quæst. lib.* 1. *quæst.* 26. *num.* 29. Licèt prædicti textus solùm de Inquisitoribus verba faciant, tamen sub eisdem verbis Episcopi comprehenduntur; habent enim titulum Inquisitorum, imò sunt Inquisitores hæreticæ prauitatis, vt inquit Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.* 1. *quæst.* 20. *art.* 10. *versic. hoc tamen.* Vnde rectè Peña *in direct. inquis. p.* 3 *q* 28. *comm.* 78 *vers. iustissimè* asserit huius causæ cognitionem contra quoscunque à cæteris abdicatam, rectissimè ad solos Inquisitores, seu delegatos, siue Ordinarios delegatam, & non posse Regulares hodie iudicare suos subditos in causa hæresis, asserit idem Peña *com.* 77. *ad Eymeric. vers. tametsi.* Imò teneri omnes & quascunque cau- 56
sas de hæresi suorum Monachorum qualitercunque 57
exemptorum ipsius prauitatis Inquisitoribus, vel Ordinariis locorum vicinioribus terminandas committere, ipsosque Fratres, & Religiosos, quos hæresis labe Infectos, vel suspectos, etiam in visitatione esse nouerint, absque alia consultatione eisdem Inquisitoribus, vel Ordinariis locorum vicinioribus denunciare, decidit S.D. Paulus V. fel. record. *const. sua* 16. *Kalend. Septembris* 1606. incip. *Romanus Pontifex*, quam refert Lauret. de Franchis *in contr. Episcop. & Regul. pag.* 122. *cum seq.*

Vigesimus secundus. Episcopi locorum Ordinarij, hæreticæ prauitatis vbique locorum deputati Inquisitores, procedere possunt, & seuerè animaduertere in Regulares audentes in publicis concionibus, lectionibus, conclusionibus, & aliis quibuscunque actibus publicis asserere, quod Beatissima Virgo fuerit concepta cum peccato originali, vt censuit *Sacra Congregat. S. Rom. & vniuersalis Inquisitionis, habita in Palatio Apost.* coram S.D. Paulo V. fel. record. *feria quinta*, 31. *Augusti* 1617. cuius memini suprà *alleg.* 50 *n.* 110. 58

Nouissimè emanauit † altera decisio super Conceptione Beatissimæ Virginis die 24. Maij huius anni 1622. quam referunt Iulius Lauor. *de Iubil.p.2.c.21. n.129.* Lauret. de Franchis *vbi suprà, pag.190.* Lezana *in sum. quæst. Regul. cap.20 num.12.* quæ ita se habet. *In generali Congr. Sanctæ Romanæ & Vniuersalis Inquisitionis, habita coram S.D.N. Gregorio diuina Prouidentia Papa XV. ac Illustrissimis, & Reuerendissimis DD. S. Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus aduersus hæreticam prauitatem Inquisitoribus Generalibus à S. Sede Apost. specialiter deputatis, tenoris sequentis: Sanctissimus D. N. auditis votis Illustrissimorum, & Reuerendissimorum DD. Card. contra hæreticam prauitatem generalium Inquisitorum, Decretum alias editum à felicis recordat. Paulo V. eius prædecessore, hoc suo præsenti Decreto ex eisdem causis euitandi scandala, dissensiones, atque discordias in populo Christiano, quæ pari ratione oriri possunt, & vt accepit, in aliquibus Religionibus iam orta sunt ex sermonibus priuatis occasione assertionis affirmatiuæ, extendit, & ampliauit etiam ad priuata colloquia, & scripta; mandans, & præcipiens omnibus, & singulis supradictis, ne de cætero, donec articulus huiusmodi à Sede Apostolica diffinitus, vel per Sanctitatem suam, & Sedem Apostolicam fuerit aliter ordinatum, neque etiam in sermonibus & scriptis priuatis audeant asserere, quod eadem Beatissima Virgo fuerit concepta cum peccato Originali, nec de hac opinione affirmatiua aliquo modo agere, seu tractare, exceptis tamen, quibus à Sancta Sede Apostolica fuerit super hoc specialiter indultum. Per hoc tamen Sanctitas sua non intendit reprobare hanc opinionem, nec ei vllum prorsus præiudicium inferre, eam relinquens in eisdem statu, & terminis, in quibus reperitur, præterquam quoad in supradicto fel. record. Pauli V. & hoc suo Decreto disposita: eademque Sanctitas Sua voluit & expressè mandauit, vt in reliquis omnibus, quæ huiusmodi Decretis non aduersantur, Constitutiones Sixti IV. Alex. VI. & Pij V. ac Pauli V. eius prædecessorum super Conceptione Beatissimæ Virginis firmæ, & illibatæ remaneant, ac exactè obseruentur, perinde ac si huiusmodi Decretum non emanasset. Insuper eadem Sanctitas Sua cum Sancta Romana Ecclesia de Beatiss. Virginis Concept. Festum solemniter, & officium celebret, omnibus, & singulis personis Ecclesiast. tam sæcularibus, quàm cuiusuis Ordinis, & Instituti Regularibus mandat, ac præcipit, vt in Sacrosancto Missæ Sacrificio, ac diuino Officio celebrandis, tam publicè quàm priuatim, non alio, quàm Conceptionis nomine vti debeant. Contrauenientes autem Sanctitas Sua voluit, & declarauit subiacere debere, & subiecit censuris, & pœnis contentis in supradictis Constitutionibus, ac præfato Decreto suorum Prædecessorum ipso facto incurrendis. Et ita decreuit, & mandauit vbique inuiolabiliter obseruari, non obstantibus in hac parte Constitutionibus suprascriptis, Decreto præfato Pauli V. consuetudinibus etiam immemorabilibus, necnon omnibus, & singulis, quæ Prædecessores prædicti voluerunt non obstare, ac aliis quibuscumque in contrarium facientibus: Volens, & decernens pro obseruatione, & executione præsentis Decreti, & omnium in eo contentorum, quod contra huiusmodi transgressores etiam Regulares cuiusuis Ordinis, & Instituti, etiam quomodolibet exemptos, & alias quascunque Ecclesiasticas, & sæculares personas cuiuscunque status, conditionis, gradus, ordinis, aut dignitatis, tam Ecclesiasticæ, quàm sæcularis, Episcopi, & Prælati Superiores, aliique Ordinarij locorum, quàm hæreticæ prauitatis vbique locorum deputati Inquisitores procedant, & in eos seuerè animaduertant, tribuens eis & eorum cuilibet liberam facultatem, & auctoritatem contra eosdem transgressores procedendi, ac pœnis coercendi, & puniendi. Volens denum ne præmissorum ignorantia à quoquam prætendi possit, quod præsens Decretum, seu illius exempla ad valuas Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, & in acie Campi Floræ affixa omnes ita arctent, & afficiant, perinde ac si vnicuique personaliter intimata fuissent, quodque præsentium transumptis etiam impressis manu Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibita, vel ostensa.*

Andreas de Pettinis, Sanctæ Rom. & vniuersalis Inquisit. Not.

Item Gregorius XV. *in alia sua Constit.* incip. *Ex iniunctæ atque singulares fructus, sub dat. die 28. Iunij* 1622. Fratribus Ordinis Prædicatorum indulsit, vt de cætero in quibuscunque priuatis eorum colloquiis, seu conferentiis inter se duntaxat, & non inter alios, aut cum aliis de materia eiusdem Conceptionis B. Mariæ differere & tractare absque vllo pœnarum in dicto decreto contentarum incursu liberè possent.

Circa sollicitantes in Confessione, eorumque sic delinquentium pœnas plures Pontificiæ emanarunt Constitutiones, quarum prima exstitit Pij Papæ IV. directa Archiepiscopo Hispalensi in Regno Hispaniæ hæreticæ prauitatis Inquisitori generali, *sub die 16. Aprilis* 1561. quam referunt Patam, *de origine Inquisit. lib 3. quæst. 10. in fine,* Ir. Emman. *quæst. Regul. tom. 1. quæst. 59. art. 4.* Coriolan. *in tract. de casibus resern. p. 1. sect. 2. art. 22.* Ioan. Sanc. *in select. disp. 11. n. 18.* Deinde Paulus Papa V. aliam directam Inquisitori generali in Portugalliæ & Algarbiorum Regnis, *die 16. Septembris* 1606. quam refert D. Acuña *in princ. sui tract. de Confessar. solicit.* Pottel. *in addit. ad dubia Regul. verb. sollicitare,* Sousa *in opuscul. de sollicitantib.*

Nouissimè Sanctiss. D. N. Gregor. XV. *Motu pro-* 34
prio, dato sub die 30. Augusti huius anni 1622. incip. *Vniuersi,* confirmans Bullam Pij V. contra sollicitantes mulieres in Confessione, *præcipit, & mandat, vt omnes hæreticæ prauitatis Inquisitores, & locorum Ordinarij omnium Regnorum, prouinciarum, ciuitatum, dominiorum, & locorum vniuersi Orbis Christiani in suis quique diœcesibus, & territoriis, etiam priuatiuè quoad omnes alios perpetuò iudices delegati inquirere, & procedere possint contra quoscunque etiam quomodolibet exemptos, & Sedi Apostol. immediatè subiectos, quorumcunque Ordinum, institutorum, Societatum, & Congregationum Regulares, cuiuscunque dignitatis, & præeminentiæ, aut quouis priuilegio muniti existant, qui personas, quæcumque illæ sint, ad inhonesta, siue inter se, siue cum aliis quomodolibet perpetranda in actu Sacramentalis Confessionis, siue ante, vel post immediatè, seu occasione, vel prætextu Confessionis huiusmodi, etiam ipsa Confessione non sequuta, siue extra occasionem Confessionis, in Confessionario, aut in loco quocunque, vbi Confessiones Sacramentales audiantur, seu ad Confessionem audiendam electo, simulantes ibidem Confessiones audire, sollicitare, vel prouocare tentauerint, aut cum eis illicitos & inhonestos sermones, siue tractatus habuerint. Qui quidem hæreticæ prauitatis Inquisitores, & locorũ Ordinarij, contra eos quos in aliquo ex huiusmodi nefariis excessibus culpabiles repererint, pro criminum qualitate, & circumstantiis suspensionem ab executione Ordinis, priuationem beneficiorum, dignitatum, & officiorum quorumcunque, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa, necnon vocis actiuæ, & passiuæ, si regulares fuerint, exilij, damnationis ad triremes, & carceres etiam perpetuos, absque vlla spe gratiæ, aliasque pœnas decernant; & eos quoque si pro delicti grauitate grauiores pœnas meruerint, debita præcedente degradatione Curiæ sæculari puniendos tradant:* refert Laur. de Franchis *vbi supr. pag. 179.*

De confessariis solicitantibus in Confessione agunt D. Acuña *in speciali tract. hac de re edito,* & ibi

Seraph.

Steph. de Freitas *in addit.* Anton. de Sousa *in opusc. de sollicitatorib.* & *in aphor. Inquisit. lib.1.c.34.* Laurent. de Peirinis, *tom.2.privil. Const.4 Gregor. XV.* & *tom.3.c.11. n.3. cum sequent.* Ferdinand. à Castro Palao *tom.1. operum moral. tract.4 disp.9.* Bonac. *var. tract. disp.9.* Ioan. Sanch. *in select. disp.11.à n.17.* Laurent. à Portel. *in dubiis Regul. verb. sollicitare foeminas*, Barth. Gyptius *de casib. reserv. c.14.* Anton. Sanctar. *de haeresi, c.44. cum sequentibus*, Ludouic. à Paramo *de origine Sanctæ Inquisitionis, lib.3.c.10.* Stephan. Fagundez *de quinque Ecclesiæ præcept p.1.lib.4.c.3.n.31.* Antonin. Diana *resol. moral. p.1 tract.4.* Ioan. Bapt. Lezzana *in summ. qq. Regul. c.19* Hieron. Vener. à Leyua *in examine Episcop. lib.5.c.17.* Ioan. Angel. Boss. *de triplici Iubilæi privilegio, in appendice*, Trasmiera, *de Polygamis, lib.3.p.2.à n.31.* Hieron. Tremarch. *in tract. de Confessario abutente Sacramento Pœnitentiæ.* Illud tamen te aduertere propono, quod licet ante Bullam Greg. XV. non poterant Ordinarij cognoscere de crimine Confessariorum sollicitantium mulieres in confessione, cum talis cognitio tunc pertineret ad Inquisitores; hodie tamen post dictam Bullam possunt etiam Episcopi cognoscere de hoc crimine, ut ex ipsius verbis clarè apparet, & expresse resoluunt Sanctarel. *in tract. de hæresi, cap.44.n.11.* Bonacin. *var. tract. disp.6. punct.3.n.23.* Laurent. de Peirinis *super Privil. Minimor. tom.2 const.4. Gregorij XV. §.6.n.10.*

61 *Vigesimus tertius.* Monachus monasterij exempti, si sine habitu incedat extra monasterium, poterit per Ordinarium puniri, secus si intra, Franc. *in c.1. num.5. de privileg. in 6* Boët. Epo *in cap. relatum, num.8. ne clerici, vel monachi*, Cochier. *de iurisdict. Ordin. in exemptos, part.2. quæst.43. n.33.* Fusch. *de visitat. lib.2. cap.16. num.2.*

62 *Vigesimusquartus.* Episcopus punit Regulares Mendicantes, qui cum debeant esse contenti vnica campana, plures habent, quod tamen fallit in Prædicatoribus, *Extrava. g. cunctos, de offic. Custodis*, Abb. *in cap. patentibus, super gloss.1. de privileg.* Alber. *in diction. verb. Campana*, Cochier *d. quæst.45.n.86.* ex ea ratione, quia licet in loco exempto delinquere incipiant, effectus tamen & complementum potissimum extra locum exemptum, quia scilicet sonus Campanarum indebitus lædit, & turbat audientes extra ipsum locum.

63 *Vigesimus quintus.* Episcopus punit Religiosos, qui sibi Episcopalia arrogant, & declarat Ecclesias, in quibus exercuerint, interdictas, *cap. cum & plantare, § de confratribus, vers. quod autem, de privil.* vbi gloss. *verb. privilegiorum*, Cochier. *d. quæst.45. n.100.*

64 *Vigesimus sextus.* Episcopus exemptos, si fugæ sit periculum, potest capere, & remittere ad competentem, Felin. *in cap. fin. num.7. de foro comp.* Cardin. *in Clem.1. quæst.3. de offic. Ordin.* Fr. Emman. *quæst. Regular. tom.1. quæst.63. art.7. vers. tertiò.* Fusch. *de visitat. lib.2. cap.8. num.10. & cap.10. num.25.* Henriq. *in sum. lib.7. cap.25. §.7. in litt. Q.* Flamin. *de resign. lib.11. quæstion.11.n.12.* optimè Cened. *d. quæst.16.n.31. & d. q.45. num.11. & part.4. q.52. à princ.* vbi *num.3.* id limitat, si commodè, ac citra periculum haberi, aut expectari posset auctoritas iudicis exemptorum, Ordinarius tali captura iniuriam faceret, & exempto capto, & iudici illius, per *l. generali, ibi, si præsidis copia desit, C. de decurionib. lib.10.* non potest enim remoto tali periculo, Episcopus exemptos capere, & carceri mancipare, *Clem.1 § nonnulli, de excessib. Prel.* Fr. Emman. *d. art.7. vers. tertiò*, etiam in casibus in quibus exempti tenentur parere Ordinarijs, si non pareant, ex Natt. *cons.157. num.7.* subdens eo in casu debere Ordinarium querelam deferre ad Papam, & contra eos delegatum impetrare, Camil. Borrel. *ad Bellag. rubr.11. § videndum, in litt. F.*

65 *Vigesimusseptimus.* Exempti subiiciuntur Episcopis

in eis omnibus, quæ sunt Ordinis Episcopalis, nempè in petitione Chrismatis, consecrationis Ecclesiarum, susceptionis Ordinum, & similium, *cap. veniens*, vbi Abb. *notab. 2. de præscript.* gloss. *in cap. Abbatibus, 17. quæst. 2.* Cochier. *dict. quæst.45 num.16. & part.4 q.41.* Rota apud Postium *in fine sui tract. de manut. decis.71. num.4.*

66 *Vigesimus octauus.* Archiepiscopi, & Episcopi possunt in locis exemptis suæ diœcesis facere solemnes benedictiones, & diuina Officia celebrare, Franc. *in cap. Abbates, num.1. vers. in gloss. de privil. in 6. Clem. Archiepiscopo, de privil.* Francisc. Pauin. *in tract. de visitat. quæst.3 1.partis, num.9.* Cochier. *d. quæst.45. n.34. & 35.* me citato *in hoc loco*, Alzedo *dict. part.1. cap.13. num.78.*

67 *Vigesimus nonus.* Ex defectu iustitiæ in exemptis adiri potest Ordinarius, vt suppleat, si facilè non possit haberi recursus ad Papam, seu Superiorem exemptorum, Aufrer. *in repetit. Clem.1. quæst.10. n.3. vers. unde in principali, de officio Ord.* Cochier. *dict. q.45. num.63.*

68 *Trigesimus.* Regulares administrantes clericis, vel laicis Sacramentum Extremæ vnctionis, vel Eucharistiæ, vel Matrimonij sine licentia Parochi, possunt ab Episcopis excommunicari, *Clement. 1. de privileg.* Aloys. Rice *in praxi aurea, resolut. 110. vers. duodecimò*, Laurct. de Franchis *d. quæst.6. vers. duodecimò, & quæst.25.*

69 *Trigesimus primus.* Regulares sine Ordinarij licentia Indulgentias publicantes, quas à Summo Pontifice impetrarunt, subsunt Episcopi iurisdictioni, Concil. Trident. *sess.6. de reformat. cap. 3. & sess.14. de reformat. cap.11.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resol. 110. vers. decimosexto*, Laurct. de Franchis *d. q.6. vers. decimosexto.*

70 *Trigesimus secundus.* Et vt debitus honor Matrici Ecclesiæ reddatur, tam Regulares, quàm Clerici sæculares, etiam super hoc Apost. Sedis priuilegio muniti, die Sabbati maioris Hebdomadæ, antequam cāpana Cathedralis, vel maioris Ecclesiæ pulsetur, campanas in Ecclesiis suis pulsare minimè possunt, Contrauenientes autem pœnam centum ducatorum incurrunt, vt *in Const. 17. Leonis X. incip. Sacro approbante Concilio, § & vt debitus*, referunt Campanil. *dicta rubr.12.c.13. num.162.* Franciscus Leo *in thesauro fori Ecclesiastici, p.1.c.8.n.11.* nouissimè Marcel. Vulpe *de Episc. num.15.* Laurct. de Franchis *vbi supra, q.5. n.13.* me citato *in hoc loco*, Nouat. *in Lucerna Regular. verb. Campana, num. 1.*

71 *Trigesimustertius.* Episcopus amota omni appellatione componit controuersias omnes inter Regulares in processionibus publicis, aut iis, quæ fiunt in tumulandis defunctorum corporibus contingentes, ita disponente Concil. Trident. *sess.25. de Regular. cap. 13.* breui manu, summariè, & de plano, ac sine strepitu, & figura iudicij, vt declarauit *Sacra Congr.* prout refert Campan. *d.c.13. n.120.* & de hac materia latiùs dixi *alleg.98 à n.16.* & *ibi* citatis adde Marcel. Vulpe *dict. c.42 n.14.*

72 *Trigesimoquartò.* Episcopis subduntur exempti in causis matrimonialibus, Conc. Trident. *sess.24 de reformat. c.20.* & *ad hæc*, nisi habeant iurisdictionem primatiuè à Episcopo, vel immemorabilem prò se consuetudinem, vt censuit *Sacra Congregatio*, test. Flamin. *d. n.7. vers. duodecimò.*

73 *Trigesimoquintò.* Episcopo subduntur exempti ad hoc vt per eum possint denuntiari, & mandari vt euitentur, quando effent notoriè excommunicati à Iure, vel ab homine, Ioan. Andr. & Domin. *in c.1. de privil. lib.6.* Laur. de Franchis *q.5. num.3.* Gambarus *de officio Legati de latere, tit. de potestate Legati in Regulares, & exemptos, n.2.* & hæc opinio, data scilicet notorietate delicti, verior est, cùm eo casu declaratione opus non

non fit; licèt indiſtinctè poſſe Epiſcopum denuntiare vt euitentur, ſi Regulares exempti inciderint in aliquam excommunicationem, teneant Henriq. *lib.7. ſum.c.25.n.7.* Mar. Alter. *de cenſur tom.1 diſp.10.lib.3. c.5 in fine*, Piaſec. *in praxi Epiſcop. p.2 c.5.§.6. n.59.* Cened. *canon. q.26.n.30.* & id licere Epiſcopis tantum in illis caſibus in quibus id illis ſpecialiter permittitur aſſerunt Zerol. *in praxi Epiſcop.p.1.verb. excommunicatio*, vbi *de excommunicat. cauſa mater. in fine*. Peitinis *in priuil. Minimor. tom.1. conſt.3. Sixti IV. §.16. num.13.*

Trigeſimoſextò. Epiſcopus exceptis iis, quæ concernunt Regularia inſtituta, habet omnimodam iuriſdictionem in Monachos Regulares Cathedralis Eccleſiæ, *c.1. ne Sede vacante, gloſſ. fin. in cap. nullus, verſ. vt Epiſcopus etiam ſæcularis, de elect. in 6.* vbi Anchar. *n.3. verſ. ſed aduerte*, Ioan. Andr. *n.3. verſ. in gloſſ. vlt.* Gemin. *n.7. verſ. in ea gloſſ.* Franc. *n.5. verſ. in gloſſ. fin.* Corn. *conſ 193.n.4. & 5. lib.2.* Rot. apud Fario. *dec.69. n 2.p.1. recent.* etiam quod procedatur in forma iudicij, vt tenent omnes *in cap quartò, de offic. Ordin.* excepto Panorm. Berachin. *de Epiſcopo lib.4 p.2. q.35. n.81.* Rot. *d. dec.69 n.6.* & latiùs *dec 15. ead. p.1. recent.* Quamuis enim Epiſcopus non poſſit excommunicare, nec per cenſuras procedere contra exemptos extra caſus à Iure permiſſos, & in hac allegatione numeratos, quia non ſubſunt eius iuriſdictioni, iuxta tradita per Henriq. *in ſum. lib.7. cap.15. §.7.* Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.2. q.59. art.5. & 6.* Nat. *conſ.257. num.7.* Zerola *in praxi Epiſcop. p.1. verb. excom. cauſa mater. verſ. quartò an Epiſcopi poſſint*, tamen ſi conſtat Regularem exemptum incidiſſe in aliquam excommunicationem iuris, aut Papæ, poteſt ex cauſa illum publicè declarare, & tanquam excommunicatum denunciare, Gemin. *in c.1. §. nunquid, de priuil. in 6.* Henriq. *d. §.7. verſ. nec poteſt*, Triuiſan. *deciſ. 36.n.2. lib.1.* Fr. Emman. *d. tom.2. q.63. ar.11.* Pro quo facit, quod quamuis Ordinarius non poſſit cognoſcere de delictis exemptorum, poteſt tamen declarare ipſum delinquentem eſſe, vt tradunt Fuſc. *de viſitat. lib.2.c.8.n.8. & c.20.n.24.* Carol. Tap. *in l. fin. ff. de conſtit. princ. p.1. c.5.n.19.* Cened. *d.q.26 n.30.*

74 *Trigeſimoſeptimò.* Quia exemptiones perturbationem in Epiſcoporum iuriſdictione quandoque excitant, exemptiſque occaſionem laxioris vitæ præbere experientiâ compertum eſt, ideo S. Concil. Trident. *ſeſſ 24. de reformat. cap.11.* non obſtantibus quibuſcunque plenam tribuit auctoritatem Epiſcopis ſuper Acolytos, Comites Palatinos, Protonotarios, Capellanos Regios, & ſimiles exemptos, & decernit quod nihil ex priuilegiis conceſſis eiſdem intelligatur eſſe Ordinariis detractum, cùm exemptio à proprij Epiſcopi iuriſdictione ſit odioſa, & ſtrictè accipienda, vt notat Abb. *in c. cum capella, n.5. de priuil.* Tuſch. *d. lib.2. c.8. n.9. in fine, & c.20. n.6.* Fr. Emman. *d. tom.2. q 64. art.4.* Flamin. *de reſig. lib.3. q.11. à n.5.* & quoad Capellanos Regios iubet Concil. obſeruari *d. c. cum capella*, vbi habetur, quod dum actu ſeruiunt, ſunt exempti à iuriſdictione prædicta, Zerol. *p.1. verb. exempti, in princ.* tamen ratione beneficiorum, quæ obtinent extra dictam capellam Regiam, coërcitioni & iuriſdictioni Ordinarij ſubſunt, Zerol. *p.1. verb. Exemptio, in princip.*

75 *Trigeſimo octauò.* Quamuis ex priuilegio quis ſit exemptus à iuriſdictione Epiſcopi, non tamen videtur exemptus à iure reuerentiali ex lege diœceſana, Roman. *ſing 486.* Tuſch *d. lib.2 c.16. n.69* Chaſſan. *in catalogo gloriæ mundi p.4. conſid.27.* Carol. Tapia *in l. fin. ff. de conſtit. Princip p.1 c.5. n.20.* Camil. Borrell. *in addit. ad Bellug in ſpeculo Princip. rub.11. §. videndum, in littera F. verſ. & talos exempti.* Cened. *dict q.26.n.6. verſ. primum.* Quamuis. Flamin. *de reſignat. lib.3. q.11. n.4.* cenſeat cum Puteo exemptum non teneri ad ius reuerentiale Epiſcopo, niſi eum intelligamus in exempto à Papa, aliorum verò opinionem in exemptis priuilegio Epiſcopi, qui non poteſt concedere exemptionem à ſuo iure reuerentiali, vt tradunt Boër. *dec.133. n.8.* Fuſc. *d. lib.1. c.20. n.22.*

Trigeſimonò Habet Epiſcopus iuriſdictionem quan- 76
do eſſet in poſſeſſione, & conſuetudine iudicandi Regulares exemptos; nam tunc videtur per non vſum eos renunciaſſe ſuo priuilegio, vt tradunt Ant. Gamb. *de offic. & poteſt. Legati de latere lib.8. quæſt. de poteſt. Legati in Regulares à n 6.* Anton. Cuch. *inſtit. maior. lib 1. tit.6 à n.5.* Capr. *reg.23. à n.21.* Thom. Triuiſ. *lib.1. deciſ 36.n.2.* Lauret. de Franchis *vbi ſuprà q.5. n.8.* Verùm hoc difficultate non caret; quia exemptus ſine licentia Summi Pont. non poteſt exemptioni etiam expreſſe renunciare: ergo multò minus tacitè, ex ea ratione, quia intereſt Romani Pont. qui eſt Superior, ſubditos ſuos ab aliis non iudicari, vt tradunt per me citati *in collect. ad cap. cæterorum, n.4. de arbitr. & in addit.* & fuit plenè reſolutum *in Vlysbon. monaſterij, 19. Nouembris 1625.* coram *Reuerendiſſ. Domino meo Coccino*, & me citato *in hoc loco*, hanc partem ſuſtinent Hieron. Ruderic. *in compend. q. Regular. reſolut.63. n.23.* Diana *moral. reſol. p.3. tract.2. reſol.134.* Lezana *d.c.11.n.5.*

Quadrageſimò. Regulares, qui extra clauſtra, vel 77
ambitum ſuorum monaſteriorum faciunt proceſſiones (niſi conſuetudine, aut priuilegio id fuerit ab eis obtentum) puniri poſſunt & impediri ab Ordinario; & ratio eſt, quia non habent territorium, & id ita practicari vidiſſe teſtatur Zerol. *in praxi Epiſcop. p.1. verb. proceſſiones, verſ. ad quartum*, quem refert Cened. *d.q.26.n.18.*

Quadrageſimoprimò. Regulares abſoluentes pœni- 78
tentes, quos audiunt in Confeſſionibus à caſibus reſeruatis ipſi Ordinario, poſſunt ab Ordinario excommunicari, Concil. Trid. *ſeſſ.14. c.7. de caſuum reſeruat.* Lauret. de Franchis *d. tract. de controuerſ. inter Regulares & Epiſcopos, q.6. verſ. quartò fallit.*

Quadrageſimoſecundò. Regularis deiectus ab Ordi- 79
ne ſuo, debet ſtatim ſe præſentare Epiſcopo, & efficitur de illius iuriſdictione, Nauar. *conſ.66. & 70. de Regular.* Lauret. de Franchis *d. tract. q.5. n 9.* Zerol. *p.2. verb. Regulares, verſ. tertiò.*

Quadrageſimotertiò. Regulares, quorum Religio ex- 80
tincta eſt, vel alia ratione à Regularium iuriſdictione liberi ſunt, Epiſcopo ſubiiciuntur, *c.1. de Relig. dom. lib.6.* Laurent. de Franchis *d.q.5.n.11.* vbi ſubdit, quod Religioſus huiuſmodi non permittitur amplius in ſuis monaſteriis ſecundum ſuam regulam viuere, ſed in Epiſcopi ſui obedientiam tranſit.

Quadrageſimoquartò. Regulares commorantes in 81
Abbatiis, Prioratibus, Præpoſituris, & in beneficiis, ſiue Curatis, ſiue non, vbi non viget Regularis obſeruantia, ab Epiſcopis poſſunt excommunicari, Concil. Trident. *ſeſſ.11. de reform. c.8.* Lauret. de Franchis *d.c.6 verſ. duodecimò.*

Quadrageſiquintò. Regulares ad duodecimum nu- 82
merum non aſcendentes in aliquo monaſterio recepti, Ordinarij loci viſitationi, correctioni, ac omnimodæ iuriſdictioni ſubiecti ſunt. *Sacra Congregat. Concil. Trid.* cuius memini ſupra *alleg.26. n.6. propè fin.*

Quadrgeſimoſextò. Regulares admittentes ad di- 83
uina officia, vel ſepelientes excommunicatos ab ipſo Epiſcopo, poſſunt excommunicari per illum, Anchar. *in c. Epiſcopi, n.3. de priuil. lib.6.* Abb. *in c. ſacris, n.7 de ſepult.* Lauret. de Franchis *d.c.6. verſ. decimoſeptimò.*

Quadrageſimoſeptimò. Regulares in reconuentio- 84
ne in cauſis ciuilibus ſubſunt iuriſdictioni Epiſcopi, quia id procedit ex natura cauſæ, & non ex natura perſonæ, vt aduertit Bald. *in auth. habita, C. ne filius pro patre, n.23.* & ideo ita reſoluit in terminis Lau-

ret.

rent. de Franchis *d.q.5. num. 12.& d.q.6.vers. decimonono.*

85 *Quadragesimo-octauò.* Regulares possunt ab Ordinario reformari, vt eant bini, & bini. Ita resoluit Zerol. *in praxi Episcop. p.2.verb. Regularis, vers. quintò,* Lanter. de Franchis *in dictis controu. q.36.* nam monachus non debet stare, nec incedere solus, *cap.2. de statu monach. Clem. ne in agro, §. ad hac, eod. tit.* Rebuff. *in praxi, tit. Vicario Episcopi, n.31.*

86 *Quadragesimonono.* Regularibus non licet à suis Conuentibus recedere, etiam prætextu ad Superiores suos accedendi, nisi ab eisdem missi, aut vocati fuerint: qui verò sine prædicto mandato in scriptis obtento repertus fuerit, ab Ordinariis locorum tanquam desertor sui instituti puniri potest. Ita Lant. de Franchis *d. tract. de controuers. inter Episcop. & Regular. pag.38. vers. ad decimum.*

87 *Quinquagesimò.* Regulares, & exempti Episcopis reuerentiam præstare tenentur, Lezana *in sum. quæst. Regular. cap.11. num.3.* Vnde cum Episcopi venerint ad eorum Ecclesias ad celebrandum, reuerenter recipiendi sunt; nam possunt in Regularium Ecclesiis vti Baldachino, & contradicentes censuris, & pœnis cogere, de quo suprà *alleg.80.n.16. cum seq.*

88 *Quinquagesimoprimò.* Contra Regulares dantes, vel accipientes aliquid pro ingressu nouitij, procedunt Episcopi per censuras, Concil. Trid. *sess.25. de reformat. cap.18. ibi: Quin potius præcepit sancta Synodus sub anathematis pœna dantibus, & recipientibus, ne hoc vllo modo fiat, & vt abeuntibus ante professionem omnia restituantur, quæ sua erant: quod vt rectè fiat, Episcopus etiam per censuras Ecclesiasticas, si opus fuerit, compellat.* Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.2. q.63. art.11.* Lezana *d.c.11. n.12.*

89 *Quinquagesimosecundò,* Regulares obedire tenentur constitutionibus Synodalibus concernentibus actiones communes totius populi, & obseruantiæ Regulari non derogantibus, vt de celebrandis aliquibus festis, de quo suprà *hac allegat. n.32. cum sequent.* de ieiuniis seruandis, & aliis huiusmodi, non quidem debito obedientiæ, cùm Religiosi subditi non sint Episcopis, sed debito & iure naturali, quo sicut partes, & membra illius populi tenentur se toti corpori conformare. Ita Lezana *d.cap.11. n.13.* vbi etiam post Laurent. de Peirinis *tom.1. priuileg. Minimor. constit.2. Iulij II. n.67.* & Dianam *moral. resolut. tract.10. de legibus resolut.11.* subdit Regulares non teneri Constitutionibus Synodalibus, seu Episcopalibus solum concernentibus reformationem clericorum.

90 Restat nunc videre, quam potestatem habeat Episcopus in Canonicos Regulares, si Ecclesia Cathedralis sit Regularis, quarum plures in Anglia existentes refert Host. *in cap. causam quæ, in princip. de iudic.* & duas in Sicilia, Panormitanam scilicet, & Montis Regalis, commemorat ibidem Abb. *sub n.8. vers. & dic quod in Sicilia.* In quo dubio communis, & recepta est Doctorum traditio, Episcopis competere omnimodam iurisdictionem in Canonicos Regulares suæ Cathedralis, Abbatialis, & Episcopalis simul vnitis potentiis, vt loquitur Abb. *in d. cap. causam quæ, num.10.* quem refert Lotter. *de re benef. lib.1. quæst. 18. n.14.* vbi *num.7.* hoc intelligit, licèt non sit Religiosus: vnde in Episcopo repræsentatur duplex persona, videlicet proprij, & veri Abbatis in iis quæ concernunt instituta Regularia, vt firmat Gemin. *in c. nullus Religiosus, sub num 7. vers. in ead. gloss. de elect. lib.6.* & simul proprij Episcopi quoad reliqua, scilicet non pertinentia ad Regularia instituta, vt patet ex *d. cap. nullus Religiosus.*

91 Quo fit, vt dum confert Canonicatum, aut Dignitatem in sua Cathedrali Ecclesia, non conferat tanquam Abbas, sed tanquam Episcopus; neque enim est vllibi iure cautum, in Ecclesiis Cathedralibus Abbati competere ius conferendi, & propterea licet Episcopus etiam ibi sit loco Abbatis, tamen dum actum collationis non exercet tanquam Abbas, sed tanquam Episcopus, impossibile est, vt eundem exerceat tanquam in suum obedientiarium, vt firmauit Rot. *in Pampil. Thesauraria, 23. Ianuarij 1617.* coram *Reuerendissimo Domino meo Coccino,* cuius meminit Lott. *d. lib.1. quæst.33. num.118.* vbi *num 115.* subdit ex eadem ratione, quod Canonicus Regularis prouisus per Episcopum de Canonicatu, vel Dignitate in Cathedrali Regulari, non potest amoueri per Superiorem Regularem.

Verùm in his quæ ad regulam pertinent, Episcopus vicaria vti debet potestate Monachi alicuius, tanquam melius versati in iis, quæ ad regulam huiusmodi spectant, vt obseruant Ioan. And. & Gemin. *d. cap. nullus;* hincque dum visitat, adhibet vnum Regularem ad minus, vt disponitur *in Extrauag. debent superioribus suis, de officio Ordin. inter communes,* nec tenetur explicare, an quod faciat, magis vt Episcopus, quam vt Abbas, prout docet Panorm. *in d. cap. causam quæ, sub n.10. vers. & etiam puto;* sed quouis modo procedere posse censuit Rot. *dec.69. n.6. p.1. recent.* etiam priuatiuè quoad omnes alios Regulares, ex ead. Rot. *dec.121. n.4. d. part.1. recent.* etiamsi mensæ sint separatæ, vt *in d. dec.69. n.9.* refert Lotter *dict. lib.1. q.18. à n.14.* 92

Præcipuam vero prærogatiuam habet status hic Ecclesiæ Regularis, vt qui Clerici sæculares in ea sint recepti, vel recipiantur pro celebratione Diuinorum, teneantur ij celebrare officium Regulare, nec sint admittendi ad sæculare, pro euitando scandalo, vt optimè docuit Vitalin. *in Clement. vnic. sub num.53. vers. eodem modo, de celebr. Missar.* quem probauit Rot. *eadem part.1. recent. dec.79. num.3.* vbi *n.5. & decis.84. per tot. ead. part.1.* subdit, nec contrarium posse per Episcopum statui, vt refert Lotter. *d. lib.1. quæst.18. num.19.* 93

ALLEGATIO CVI.

Episcopus in Regularium Conseruatores an aliquam habeat iurisdictionem?

SVMMARIVM.

1 *Conseruator est iudex delegatus à Papa datus ad tuendum aliquos contra manifestas iniurias, seu violentias, iudiciali non vtens indagine.*

2 *Conseruator est iudex delegatus, nisi Bulla conseruatoria expressè concedatur, vt sit iudex Ordinarius.*

3 *Conseruator non potest subconseruatorem deputare.*

4 *Appellandum est à sententia Conseruatoris ad solum Papam.*

5 *Conseruator tanquam delegatus potest de iure procedere contra quoscunque Ordinarios, etiam Legatos, si eos impediant in suis conseruatoriis.*

6 *Differentia constituitur inter iudices Conseruatores, & iudices delegatos.*

7 *Conseruatores à solo Papa concedi possunt.*

8 *Conseruatores de iure communi esse non possunt, nisi Episcopi, aut eorum Superiores, vel Abbates, seu dignitates in Cathedralibus, vel Collegiatis Ecclesiis obtinentes.*

9 *Canonici Ecclesiarum Cathedralium delegati Sedis Apostolicæ constitui possunt, non tamen valent Conseruatores deputari.*

10 *Canonici in Cathedralibus licèt secundum latam*

interpretationem dicantur in dignitate conſtituti, non ita ex propria ſignificatione.

11 *Canonici in Cathedralibus, attentis ſpecialibus Religionis priuilegiis in conſeruatores eligi valent.*

12 *Canonici Eccleſiæ Collegiatæ Synodales iudices conſtitui non poſſunt.*

13 *Vicarij generales Epiſcoporum non poſſunt eſſe Iudices Conſeruatores.*

14 *Conſeruator nemo poteſt eſſe ſui Conſeruatoris.*

15 *Priores, ſeu Guardiani Mendicantium Conſeruatores eſſe non poſſunt.*

16 *Conſeruatores attento iure ſolummodo poſſunt procedere contra manifeſtas iniurias, ſeu violentias.*

17 *Concil. Trident. quid circa Conſeruatores diſponat, oſtenditur.*

18 *Conſeruator vt procedere valeat, neceſſe eſt quod ante omnia appareat iniuriam, ſeu violentiam fuiſſe manifeſtam, & notoriam.*

19 *Iuriſdictio vbicunque competit alicui reſpectu certa qualitate, debet ante omnia eidem de illa qualitate conſtare.*

20 *Conſeruator vbi dubitat de notorij qualitate, poterit ante omnia ſummariè examinare, an violentia, ſiu iniuria fuerit notoria.*

21 *Conſeruator non tenetur præmittere notorij examinationem, cum reus fatetur factum ad qualitatem ipſius notorium fuiſſe.*

22 *Delictum aliquod vix reperiri poteſt tam notorium, quod non poſſit habere aliquas excuſationes, ſeu dubitationes.*

23 *Notorium non offuſcatur, licèt allegentur circumſtantia notorium delictum excuſantes.*

24 *Notorij vbi qualitas exigitur ad fundandam iudicis iuriſdictionem, tunc etiamſi non vrgetur, debet ante omnia ſuper ea proceſſus fieri.*

25 *Notorium notorietate facti continui, ſeu permanentis, nulla probatione indiget.*

26 *Iniurias, ſeu violentias eſſe manifeſtas dum non conſtiterit, non poterunt ipſi Conſeruatores inhibere Iudicibus ordinariis, ne in illis procedant.*

27 *Ordinarius poteſt, & tenetur præcipere delegato etiam Principis, ne aliter ſua poteſtate vtatur, quàm in ſuis litteris continetur.*

28 *Notorium euidens illud dicitur, quod omnibus, vel pluribus Ciuitatis populis, ſeu viciniæ manifeſtum ſit.*

29 *Teſtes duo legitimi legitimè deponentes, & rationem reddentes ſufficiunt ad probandum factum aliquod fuiſſe notorium ſeu manifeſtum.*

30 *Conſeruatorum poteſtas adeo reſtricta eſt ad iniurias manifeſtas, vt ſi de aliis, quàm de illis cognoſcant, proceſſus, & ſententia ipſo iure in totum corruant, & Conſeruatores pœnam incurrant ſuſpenſionis ab officio per annum.*

31 *Conſeruatores qualem Iuris ordinem obſeruare debeant, oſtenditur.*

32 *Conſeruator vti ſuſpectus recuſari poteſt.*

33 *Appellatio à ſententia Conſeruatoris eſt admittenda.*

34 *Conſeruatoribus poteſtas eſt conceſſa non ſolùm aduerſus illatas iniurias, ſed etiam inferendas.*

35 Cap. Romana, §. caueant, de ſent. excom. lib. 6. *declaratur.*

36 *Conſeruatores ad munus, & officium ſuum exequendum per cenſuras, aliaque iuris remedia contra inobedientes, & contumaces poſſunt procedere.*

37 *Conſeruatores qualiter contra Epiſcopos procedere poſſint, oſtenditur.*

38 *Conſeruatores poſſunt per excommunicationem cogere brachium ſeculare ad ſuffragandum ſibi contra inferentes ipſas iniurias.*

39 *Delegatus iudicis Eccleſiaſtici brachium ſeculare ad exemtionem demandati ſibi negotij implorare poteſt.*

40 *Conſeruatores aduerſus debitores ex cauſa ciuili procedere non poſſunt. Amplia vt ibi habes.*

41 *Debiti negatio quomodo dicatur iniuriam importare, oſtenditur.*

42 *Concilium Tridentin.* ſeſſione 24. de reformat. cap. 6. verſ. Vniuerſitates autem, *declaratur, &* num. 43.

44 *Delegatus Summi Pontificis, in totum delegare valet.*

45 *Conſeruatores non poſſunt ſubdelegare, niſi quoad citationes, & ſententiarum promulgationes.*

46 *Conſeruatores quare nequeant committere vices ſuas, oſtenditur.*

47 *Conſeruatores limites ſuæ poteſtatis excedentes, per annum ſuſpenſi ſunt ab officio.*

48 *Suſpenſio, quam incurrunt Conſeruatores excedentes ſuam iuriſdictionem, non tantum eſt ab officio muneris Conſeruatoris, ſed etiam ab officio clericali, non tamen à beneficio.*

49 *Conſeruatoribus ſuadenics, vt ſuam tranſgrediantur poteſtatem, ſententiam excommunicationis incurrunt, à qua non poſſunt abſolui, niſi parti integraliter ſatisfecerint de expenſis.*

50 *Conſeruatoris officium extinguitur morte concedentis, quod attinet ad negotia non cœpta.*

51 *Conſeruatorum officium in ordinibus, & Religionibus, non eſt temporale, nec expirat morte concedentis.*

52 *Bulla Conſeruatoria ſunt inſpicienda, nam in ampliori forma ſunt aliquibus Religionibus, quàm aliis conceſſa.*

53 *Circa Conſeruatorum materiam videnda Conſtitutiones ſuper hac re edita à Clemente VIII. & S. D.N. Gregorio XV.*

54 *Conſtitutio Clementis VIII. refertur.*

55 *Conſtitutio S.D.N. Gregorij XV. refertur.*

CONSERVATOR eſt iudex delegatus à Papa datus ad tuendum aliquos contra manifeſtas iniurias, ſeu violentias, iudiciali non vtens indagine, *cap. 1. & vlt. de officio iudic. deleg. lib. 6.* vbi Ioan. Andr. & Domin. Sylueſt. *in ſum. verb. Conſeruator, n. 2.* Perez *leg. 1. verſ. quari poteſt, tit. 7. lib. 1. Ordin.* Sayr. *in floribus dec. ſub tit. de officio deleg. dec. 1.* Azor. *inſt. moral. p. 2 lib. 5. c. 34. quæſ. 1.* Fr. Ludou. Miranda *in man. Pralat. tom. 2. q. 47. art. 1. concl. vnic.* Cochier. *de iuriſd. Ordin. in exemptos, p. 1. q. 39. n. 1.* Fr. Ioan. de la Cruz *de ſtatu Religion. 2. p. c. 10.* Monet. *de Conſeruat. cap. 1. num. 8.* Laurent. de Peirinis *in Conſtit. 5. Gregorij XV. §. 1. num. 2.* 1

Dixi, *delegatus*, quia Conſeruatores iudices ſunt delegati, non Ordinarij; nam iuriſdictio illis conceſſa non ratione officij, ſed delegationis competit, & ſi officium habent, illud habere dicuntur iure eiuſdem legationis, vt contingit in aliis delegatis, notant gl. *verb. Conſeruatores, in princip. in dict. c. 1.* vbi Archid. & Domin. *n. 5.* Ioan. Andr. *col. 2.* Anchar *num. 2. & in d. c. vlt. n. 6. & 7.* Fuſc. *de viſitat. lib. 2. c. 23. num. 3.* Alciat. *in rubr. num 18. de offic. Ordinarij.* Ruin. *conſ. 3. num. 1. volum. 4.* Marc. Anton. *variar. reſol. lib. 1. reſolut. 16. num 4.* Valaſc. *tom 4. conſult. 152. num. 6.* Nauar. *conſ 5 aliàs 3. ſub tit de offic. iudicis deleg num. 1. in nouiſſ. edit.* Campan. *in diuerſorio Iuris Canonici, rub. 12. cap. 13. numer. 24. in fine.* Monet. *dict. cap. 1 num. 11.* Laurent. de Peirinis *citato loco,* Azor. *dict. capit. 34. quæſ. 2.* Molina *de iuſtit. tom. 6 diſputat. 29. num. 1.* cum quo aduerte hoc procedere, † niſi in Bulla conſeruatoria expreſsè conceſſum ſit, vt Conſeruatores per illam eligendi Iudices ſint Ordinarij, prout Societati IESV à Pio V. & 2 3

Gregorio

Gregorio XIII. indultum esse aduertit idem Molina *vbi proximè*.

Hinc fit Conseruatorem non posse sub conseruatorem deputare, cum hoc expressè sit cautum *in dict. cap. vlt.* vbi gloss. *verb. nulli*, dicit in hoc differre Conseruatorem à delegato Principis, Fusch. *dict. c.23. num.*8. Marc. Anton. *d. resol.*16. *num.*5. Campan. *dict. num.*24. Marc. Anton. *var. resol. lib.* 1. *resolut.* 112. *casu* 61. *versic. primò*; nisi per litteras conseruatorias id Regularibus concedatur, vt aduertunt Sorb. *in compend. tit. de conseruator. vers. item conseruator*; *pag.* 159. Fr. Emman. *quæst. Regul tom.* 1. *quæst.* 65. *art.* 18. Monet. *de conseruat. cap.* 7. *quæs.* 2. *n.* 58. Laurent. de Peirinia *vbi sup* §. 1. *num.* 5. Marc. Anton. *d. loco*. Vnde etiam fit, quod à sententia Conseruatoria tanquam delegati à Papa, ad solum Papam est appellandum, neque ad ipsius legatum attento iure potest prouocari, nisi aliud Legati habeant in suis commissionibus, vt tradunt Anchar. *cons.* 132. Ruin. *d. cons.* 3. *à n.* 2. optimè confirmantes ex reg. *c super. quæstionũ*, §. *porrò, de offic. deleg.* iuncta reg. *c.* 2. *de offic. leg.* ***, cum aliis relatis per Card. Tusch. *littera C, conclus.* 760. *n.* 6. nouissimè me citato *in hoc loco*, Mendez à Castro *in praxi Lusit. lib.* 2. *cap.* 3. *n.* 27. *p.* 2. *pag.* 44.

5 Inde etiam tales Conseruatores tanquam delegatos posse de iure procedere contra quoscunque Ordinarios etiam Legatos, si eos impediant in suis Conseruatoriis, iuxta reg. *d. cap.* 2. *de officio leg.* tradit ex eodem Anchar. *d. cons.* 132. *num.* 3. idem Cardin. Tusch. *d. conclus.* 760. *n.* 1. *&* 2. Marc. Anton. *d. lib.* 1. *resol.* 17. *num.* 5. me citato *in hoc loco*, Mendez à Castr. *d. punct.* 21 *lib.* 2. *cap.*... *n.* 27. *pag.* 44. Nec obstat, quod nonnullæ in Iure dantur differentiæ inter Conseruatores, & alios Iudices delegatos, in quibus se ad inuicem excedunt, de quibus agunt text. *in d. c.* 1 *& vlt. de officio delegati, lib* 6. Respondetur enim prædictas differentias non respicere substantiam iurisdictionis delegatæ, quæ tantum in eo consistit, quod competat ratione officij: vnde non faciunt eam mutare, vel differre specie, iuxta doctrinam gloss. *verb. noua*, *in l. pacta conuenta*, *ff. de contrah. emption.* optimè Alciat. *d. loco*.

6 Quæ autem sint illæ differentiæ, inter iudices Conseruatores, & iudices delegatos, colligi potest ex iis, quæ adducunt Doctores *in d. cap. vltim.* & enumerant Azor. *d. cap* 34. *quæs.* 5. Fr. Ludouic. Miranda *d. quæst.* 47. *art.* 3. *conclus. vnic. Primò*, inquiunt, differunt in hoc, quod iudex delegatus esse potest quilibet Canonicus cuiuslibet Ecclesiæ Cathedralis, Conseruator verò non, nisi sicut in aliqua dignitate constitutus. *Secundò* differunt, quia illius qui est iudex delegatus alicuius, potest & ille alter esse iudex delegatus in alia causa, saluo iure recusationis, secus verò est in Conseruatore, etiamsi huiusmodi non sibi opponatur exceptio. *Tertiò*, quia saluo prædicto iure recusationis, sibi subditum bene potest quis impetrare delegatum, non verò Conseruatorem. *Quartò*, quia delegatus à Principe potest causam sibi commissam in totum, vel in parte alteri committere, iuxta *c. pastoralis*, *de officio deleg.* at Conseruator non. *Quintò*, iudex delegatus, etiamsi se ingerat in his, quæ non sunt iurisdictionis, non afficitur pœna *in præd cap.* constituta, quia hoc non inuenitur expressum in Iure, secus est de Conseruatore. Præter supradictas differentias, quas hoc ordine adducunt Azor. & Ludouic. Miranda *dictis locis*, vnum notare oportet, de quo Nauar. *vbi supra*, Concil. Tridentin. *sess.* 24. *de reformat. cap.* 20. *in princip.* dum præcipit causas omnes in prima instantia coram Ordinario locorum duntaxat posse agitari, non excludere Conseruatores Religionum, & alios, qui non comprehenduntur in restrictione eiusdem Concilij facta circa Conseruatores *sess.* 14. *cap.* 5. apud illos enim causæ ad suam iurisdictionem aliàs spectantes etiam in prima instantia poterunt ventilari, & consequenter quoad hoc reputandi erunt Ordinarij, quod quidem idem Nauar. *vbi supra, num.* 2. putat se audiuisse definitum ab Illustris. Card. deputatis ad declaranda dubia Conc. Trident. & nunc decisum fuisse mihi verè constitit: de quo latè sup. *alleg.* 81. *n.* 13. *& in appenc. num.* 10.

Dixi, *à Papa datus*, quia huiusmodi Conseruatores 7
à solo Romano Pontif. concedi possunt, vt probat text. *in dict. cap.* 1. *de officio deleg. lib* 6. ibi, *concedimus, & in dict. cap. vlt. eodem tit. & lib.* ibi, *à Sede Apostolica conceduntur*, &c. vbi Ioan. Andr *col.* 2. tenent Sylu. *verb. Conseruator, quæst.* 1. *num.* 2. Fr. Emman. *dict. tom.* 1. *quæst.* 65. *art.* 2. *in princip.* Azor. *dict. cap.* 34. *quæst.* 6. Molina *dict. disputat.* 29. *num* 1. Fr. Ludou. Miranda *d. quest.* 47. *artic.* 1. *conclus.* 2. Cochier *dict. quæst.* 49. *n.* 2. Laurent. de Peirinis *dict.* §. 1. *n.* 3. Monet. *de conseru. c.* 4. vbi *quæst.* 2. quærit an Concilium generale id possit? & *quæst.* 3. an cœtus Cardinalium? & *quæst.* 4. an Legati Papæ? & *quæst.* 5. an & quando Princeps supremus sæcularis id possit? Sic etiam Iure Ciuili inferiores prohibentur loci Conseruatorem constituere, *authent. vt iudices sine quoquo suffragio*, §. *nulli quoque iudici, &* § *interdicimus*, ibi, *violentiarum inhibitores, collat.* 2. *auth. vt nulli iudicum liceat habere loci seruatorem, in princ. collat.* 9.

Quare Summi Pontifices Religionibus nonnullis Conseruatores cum amplissima facultate concesserunt, & signanter Monachis S. Iustinæ Eugenius IV. *Constitut.* 10. incip. *Militanti*, 8. *Kal. Decembris* 1436. & Montis Oliueti Iulius II. *Constit.* 3. incip. *Militanti*, 8. *Kalend. Nouembris* 1505. & Canonicis Regularibus Lateranensibus Sixtus IV. *Constit.* 10. Incip. *Dum ad vniuersos*, 10. *Kalend. Septembris* 14-6. & Monachis Camaldulensibus Leo X. *Const* 2. incip. *Etsi*, 4. *Nonas Iulij* 1513. & Fratribus Ordinis Minimorum S. Francisci de Paula Clemens VII. *Const.* 6. incip. *Conquestione*, 19. *Martij* 1524. & Clericis Regularibus S. Pauli decollati Iulius III. *Constit.* 10. incip. *Ad hoc*, 3. *Idus Augusti* 1550. & Equitibus Hierosolymitanis Pius IV. *Const.* 9. incip. *Circunspecta*, *Kalend. Iulij* 1560. Et Patribus Societatis IESV Gregorius XIII. *Const.* 1. incip. *Æquum*. 8. *Kalend. Iunij* 1572. Religiones aliæ Conseruatores non habentes per communicationem priuilegiorum cũ aliis eos habentibus possunt Conseruatores eligere, stante dispositione *dict. cap. fin. de officio deleg. lib.* 6. vbi habentur ea verba, quod plerumque à Sede Apost. Conseruatores conceduntur: ergo cum de facili concedantur, veniunt sub communicatione priuilegiorum: ita *Sacra Cong. Concilij sub die* 12. *Septemb.* 1620.

Olim ante Constitutionem Gregorij XV. de qua infra, cum Conseruatorum Regularium priuilegia ex dispositione Pij V. extenderentur ad tres diætas, & sic posset eorum iurisdictio extendi ad plures Episcopatus, & ex dispositione Gregorij XIII. tenerentur iidem Conseruatores & Regulares notificare dictam electionem; & deputationem Conseruatorum Ordinario loci; debebat illa fieri non solum Ordinario prædicti loci, sed etiam omnibus Ordinariis, ad quorum diœceses se extendit eorum facultas, seu iurisdictio. *Sacra Congregat. Concilij sub die* 11. *Iulij* 1620. Hodie post dictam Constitut. Gregorij XV. eadem *Sacra Congreg.* in *Possanensi*, 15. *Aprilis* 1628. *& in Lancianensi* 19 *Ianuarij* 1633. *censuit Regulares debere eligere Conseruatores in singulis diœcesibus, in quibus monasteria, Conuentus, seu Domos Regulares habent.*

De Iure communi Conseruatores esse non possunt, 8
nisi Episcopi, aut eorum Superiores, vel Abbates, seu Dignitates, vel Personatus in Cathedralibus, seu Collegiatis Ecclesiis obtinentes, probat text. *in dict. cap. vlt. de offic. deleg. lib.* 6. ibi, *de cætero deputari non possint nisi Episcopi*, &c. notaut omnes ibi, & Syluest.

verb. Conseruator, n.2. Petr. Gregor. syntagm. iuris lib.47.c.22.n.18. Cochier. dict. q.39.n.3. Fr. Emman. dict.q 65.art.2. Azor dict.c.34.q.4. Molina dict.disp 29. n.3. Fr. Ludouic. Miranda dict.q 47.art.2. concl.1. nouissimè Alexand Moneta in tratt. de conseruatoribus, cap.5. Marcel. Vulpe in praxi iudic. fori Eccles. c.11. à num.5. Bonacina de censur. extra Bullam disp.2, quæst 2. puncto 35. num.6. Curia Philip. tom.1. pag.3. §7. num.3. Quia tamen in proposito textu in dict. cap.vlt. recessit à decis. text. in cap. statutum, in princip. de rescript. lib.6. innouata per Trident. sess.25. de reformat. cap.10. vbi proponitur regula circa eos, qui à Sede Apostolica, vel eius Legato possunt delegati constitui, aduertendum est, quod licèt attenta decis. dict. cap. statutum, Canonici Ecclesiarum Cathedralium delegati Sedis Apostol. constitui possint, vt patet ibi, Ecclesiarum Cathedralium Canonicis, &c. vt ibi tenet Gomez à num.24. & plures, de quibus Gonzal. ad regul.8. Cancell. gloss.2. num.39. Anton. Fabric. in praxi, tit. de benef. Cathed. & Colleg. num.10. Marc. Anton. Genuens. in practicab. Eccles. quæst.612. Massobr. de synodo diœces. cap.4. dub.13. num.23. cum seqq. secundùm Roman. impress. nouissimè Steph. Vveyms in const.24. ex antiquo iure desumptas, & per Concil. Trident. innouatas, const.1. num.7. in princ. Cur. Philip. dict pars 3. §.7. num.3. dummodo non sint monachi, Duen. regul.78. Stephan. Gratian. disceptat. forens. cap.270. num.6. cum sequent. nequaquam tamen attenta dispositione text. in dict. cap. vlt. valent Conseruatores deputari, cum ex propria significatione non dicantur habere Dignitatem, vt per Aloys. Ricc. in praxi fori Eccles. decis.105. num.1. in prima edit. & resolut.90. n.1. in 2. edit. Achil. decis.1.n.2. de rescrip. Azor. instit. moral. part.3. lib 3.c.11. q.16 Sebast Cæsar in relect. de Eccles. hierarch. disp.12. §.6 n 25. Rot. decis.483. in fine, p.1. recentiss. Monet. de conseruat.c.5. n.117. Bonac. dict.
10 disp.2. q.2. puncto 35. n.6. † quamuis secundùm latam interpretationem Canonicatus in Cathedrali possit dici Dignitas, prout resoluunt Flamin. de resign. lib.2. q.1. n.102. Aloys. Ricc. dict. resolut.90. num.2. Insuper loquitur d cap. vlt. per dict. nisi, quæ cæterorum est exclusiua, secundùm Doctores, quos Ego ipse resero in meis Remiss. de dictionibus, dict.184. Quare ita tenent vltra gloss.1. in dicto cap vlt. gloss. verb. Canonicis, vers. scias, in dict. cap. statutum, in princip. quam sequuntur ibi omnes, vt per Gom. n.109 Sicul. in Clement.2. n.34 de rescript. Petr. Gregor dict. lib.47.c.22. n.18. Mandos. de Signatura gratia, tit. Conseruatoria, vers. sed quoad Canonicos, Fr. Emman. dict art.2. Cochier, dict.q.39.n.5. Fr. Ludouic. Miranda dict. conclus.1. Monet. de Conseruatorib.c.5.q.8 q.117. Laurent. de Peirinis dict.§.2.n.10. Quicquid contrarium dixerit Specul. quem refert idem Fr. Emman. vbi proximè, & constanter defendit Gomez in dict. cap. statutum,
11 n.110. quorum opinio licèt de Iure communi non procedat; satis tamen defenditur, attentis specialibus priuilegiis Religionum, quibus indultum est, vt etiam Canonicos Ecclesiasiarum Cathedralium in Conseruatores eligere valeat, prout concessit Sixtus IV. Pius V. & Gregor. XIII. vt referunt Fr. Emman. dict. quæst.65. art.3. Molina dict. disputat.19. num.3. Aloys. Ricc. d. resolut.90. num. vlt. & in praxi aurea resolut.349. quod verò generaliter esse possint, satis videtur constare ex constitutionibus Clementis VIII. & S. D. N. Gregorij XV. de quibus infrà.

12 An Canonici Ecclesiæ Collegiatæ possint constitui delegati Papæ, seu iudices Synodales? Dubia est quæstio, in qua affirmatiuam partem tenent Aloys. Ricc. in praxi fori Ecclesiast. decis.637. in 1. edit. & resolut.575. in 2. edit. quia in Ecclesia Ecclesia Collegiata solent adesse Canonici obtinentes Dignitatem, & Collegiata dicitur quoque obtinere in se Dignitatem, Seraph. decis.22. part.1. & in nonnullis æquipollent Canonicis Ecclesiæ Cathedralis, idem Seraphin. decis.1223. p.2. Verùm contrarium melius amplectitur Marc. Anton. Genuens. in pract. Eccles. q.612. n.2. vbi extendit, quamuis sint peritissimi, Monet. dict. c.5. quæst.8. n.118. Laurent. de Peirinis. d.n.10 in fine.

Vicarij, seu officiales Episcoporum Ordinarij, non 13
possunt esse iudices Conseruatores, licèt enim habeant honorem, seu officium cum iurisdictione, nequaquam tamen obtinent Dignitatem, seu Personatum in aliqua Ecclesia, Abb. in c. de multa, n.3. de præbendis, Selu. de benef. part.1. q.2. n.74. Menoch cons.51. n.23. quam tamen dignitatem text. in dict. c. vlt. requirit. Ita ex hoc, & aliis fundamentis in specie defendunt Cardin. in dict. Clem.2. q.12. & ibi Bonifac à n.36. Pauin. de potestate Capituli p.2. q.10. num.16. Fr. Emman. dict. q.65. art.13. vers. ex his. Quamuis contrarium teneat gloss. verb delegatus, in dict. Clement.2. quam sequuntur Anchar. Paul. Imola ibi, Pichard. inter consilia Menoch. cons.52. num.33. cum seqq. Aloys. in d. praxi aurea, resolut.349. Stobz. de Vicario Episcop. lib.1. quæst.27. Cochier dict. quæst.39. num.4. Monet. de Conseruator. cap.5. quæs.5. num.66. Laurent. de Peirinis vbi suprà, num.14. Quorum sententia tantùm hodie locum habere poterit, si speciali priuilegio Religioni concessum fuerit, vt possit Vicarios generales in suos Conseruatores eligere, vt obseruant Fr. Emman. dict. art.13. Fr. Ludou. Miranda dict. artic.2. conclus.2. Vicecancellarium verò Papæ, Camerarium, summum Pœniteotiarium, Clericos Cameræ, Auditorem Curiæ causarum dictæ Cameræ, Auditores Rotæ, Referendarios, Protonotarios posse eligi in Conseruatores, quia isti omnes habent dignitatem, tradunt Monet. de Conseru. c.5. à num.106. Laurent. de Peirinis citato loco, num.17. Et de Archidiaconis, Archipresbyteris, Primiceriis, Præpositis, Decanis, & aliis habentibus Ecclesiasticam Dignitatem, idem tenet Monet. d. c.5. quæs.7. n.88.89.90.91.92. & 93. Laurent. de Peirinis citato loc. num 15. vbi etiam de Priore sæculari Ecclesiæ Collegiatæ.

Nemo potest esse Conseruator sui Conseruatoris, 14
nec potest quis habere eum Conseruatorem, qui est sub eius iurisdictione, seu dominio, vel districtu Ecclesiastico, aut temporali, exceptis tamen Regibus, aut Reginis, dict. c. vlt. Cochier dict. quæst.19 n.3. Azor. d. c.34 quæs.4. Molina disp.29. n.3. vers. item non possunt, Petr. Gregor. syntagm. lib 47.c.22.n.8.

Vtrùm autem Priores Conuentuales, seu Guar- 15
diani Mendicantium possint esse Conseruatores, prout delegati dari valent in terminis d. Clem.2. de rescript. Vide Fr. Emman. d. quæst.65. art.3. vers secundò est notandum, Fr. Ludouic. Miranda d. art.2. conclus.3. & 4. Capell. Tholos. decis.13. num.3. Passar. in not. priuileg. not.32. vers. tamen per priuilegium, Monet. de Conseruatorib. cap.5. quæst.2. n.24. nouissimè Sanch. in præcepta Decalogi tom.2. lib 6. cap.12. num.79. Felician. à Vega in cap. causam quæ 9. num.46. de iudic. me citato in hoc loco, Solorzan. de Indiarum iure tom.2. lib.3. cap.26. num.123. Quidquid tamen sit de Iure communi, habemus nouissimam Illustr. Card. decisionem in hæc verba. Quærente Archiepisc. Turritano, an Regulares vnius Conuentus, Monasterij, vel Domus, aliquem Priorem, seu Guardianum, vel quemuis alium quauis dignitate regulari fulgentem, in suum Conseruatorem eligere, vel deputare possint? Sac. Cong. Card. negotiis Regularium præpositorum non posse respondit, Romæ 6. Octobris 1617. Anton. Maria Cardin. Gallus. V. Theat. Secret. Inueni tamen Sacram Cong. Concilij sub die 2. Martij 1619. censuisse Abbatem Ordinis Oliuetani posse eligi in conseruatorem, si Episcopus in Synodo eum deputauit Iudicem Synodalem.

Si electus in conseruatorem non fuerit in altero

Iurium graduatus, debet assumere sibi consultorem partibus non suspectum, quia regula est quod Iudex non graduatus in aliquo Iurium tenetur omnino sibi eligere, & assumere assessorem & consultorem non suspectum partibus, aliàs eius sententia est nulla, ex Bulla Leonis X. *in Conc. Lateranensi*, quæ inc. *Regiminis*, cuius hæc sunt formalia verba. *Iudices, & Conseruatores à Sede Apostol. deputati, si in altero Iurium graduati non fuerint, assessorem partibus non suspectum, ab his partibus, vel illarum altera requisiti assumere, & secundum eius relationem iudicare teneantur, non obstantibus*, &c. refert Marc. Vulpe *dict. c. 12. n. 10.* Vnde cùm casus incidisset in hoc tribunali Nunciaturæ Hispaniæ in quadam causa matrimoniali Toletana commissa à Sede Apost. Rom. Episcopo Aspan. Carmelitano Theologo in hac Curia commoranti, fuit ei datus in assessorem Doctor Planus del Frago.

16 Conseruatores attento Iure, semotis specialibus concessionibus, solummodo possunt procedere contra manifestas iniurias, seu violentias, id est, illas quæ iudicialem examinationem non requirunt, nec ad eos, qui talem examinationem exigunt, seu causas alias, suam possunt extendere potestatem, probant text. *in dict. cap. 1. & vltim. de offic. deleg. lib. 6.* & disponit apud Hispanos *l. 1. tit. 8. lib. 1. nouæ recopil.* resoluunt gloss. *verb. Conseruatores, in dict. cap. 1.* vbi Ioan. Andr. *col. 2.* Monach. *num. 1.* Anchar. *num. 5.* Franch. *num. 7.* Specul. *part. 1. tit. de iudice deleg. §. excipi potest, num. 24.* Anton. de Butr. *in tract. de notorio, art. 4. num. 4.* Petr. Greg. *syntagm. iuris lib. 47. cap. 22. n. 16.* Perez *l. 1. tit. 7. lib. 1. Ordin.* Gutiet. *pract. lib. 3. quæst. 9. num. 9. & 11.* Salzedo *ad Bernard. in practic. cap. 3. §. sed dubium*, Cur. Philipp. *part. 3. §. 7. num. 1.* Valasc. *cons. 152. num. 1. & 2.* Fr. Emman. *dict. tom. 1. quæst. 65. art. 11.* Azor. *dict. cap. 34. quæst. 7.* Fr. Ludou. Miranda *dict. quæst. 47. art. 7. concl. 1. cum seqq.* Molina *d. disp. 29. num. 2.* Cenall. *communium contra commun. tom. 4. quæst. 897. à n. 696.* Card. Tusch. *d. concl. 76. num. 3.* Cochier. *dict. quæst. 39. à num. 6.* Campanil. *in diuers. Iuris Canonici, rub. 12. cap. 13. num. 26.* Laurent. de Peirinis *d. loco num. 34. cum seqq.* Rota apud Marchis. *de commiss. part. 1. cap. 2. pag. 143. in Toletana iurisdiction. coram Card. Lancelloto, & pag. 144. in vna Mediolan. rescissionis contractus, coram eodem*, vbi tenet Conseruatorem non posse cognoscere circa requirentia iudicialem indaginem, sed solum in defendendo à notoriis iniuriis.

17 Hodie per Concil. Trident. *sess. 14. de reformat. c. 5.* supradicta sunt restricta, dispositumque conseruatorias litteras concessas singularibus personis cuiuscunque dignitatis, vel conditionis, etiamsi Capitulum sit, & cum quibuscunque clausulis, aut decretis, non habere locum in causis criminalibus, seu mixtis, ex criminalibus scilicet & ciuilibus, sed tantum in ciuilibus, & in istis, vbi personæ, quibus concessæ sunt, Rei fuerint, non Actores, & cum aliis limitationibus ibidem adiectis, sub qua tamen restrictione idem Concil. declarat, non comprehendi Conseruatores datos Vniuersitatibus generalibus, Collegiis Doctorum, seu Scholarium, Regularibus locis, necnon hospitalibus actu hospitalitatem seruantibus; hi enim manent in dispositione Iuris communis *in dict. cap. 1.* & tenore litterarum sub quibus fuerint dati, vt in specie notant Gutiet. *dict. quæst. 9. num. 15.* Molina *d. disp. 29. n. 2. in fine*, Fr. Emman. *d. quæst. 65. art. 12. in princip.* nouissimè me citato *in hoc loco*, Mendez à Castro *in praxi Lusit. part. 2. lib. 2. cap. 3. num 30. pag 44.* Circa quod tamen aduertes, quod licèt hodie in casibus à Concilio exemptis plerumque concedi soleant litteræ conseruatoriæ sub ampliori forma, quàm sit ea, quæ traditur *in dict. cap. 1. & vlt.* vt per Nauar. *in man. cap. 27. num. 124.* traditque latè Fr. Emman. *d. art. 12.* fatetur Gutiert. *pract. lib. 4. quæst. 63. n num. 3.* quia tamen semper clausulæ illarum litterarum ad Ius commune, de quo *in d. cap. 1.* sunt reducendæ, & secundùm illud, quoad fieri poterit, interpretandæ, nisi vbi in eis contrarium expresè fuerit dispositum, vt bene aduertit Valasc. *d. cons. 152. num. 8 & 9.* dicens se ita vidisse practicari in Bulla conseruatoria concessa Fratribus Prædicatoribus, quæ habebat amplissima verba; iam apparet quàm necessarium erit declarationes, & quæstiones necessarias in proposito eodem Iure attento adjicere, licet aliquatenus extra materiam digressum facere videamur.

18 Necessarium igitur est ad effectum, vt procedere valeat Conseruator datus sub forma *d. cap. 1.* quod ante omnia appareat iniuriam, seu violentiam fuisse manifestam, & notoriam: item quod eidem constet de qualitate notorij. Ita gloss. *verb. Conseruatores, in d. c. 1.* vbi Ioan. Andr. *col. 3. & 4.* Monach. *num. 4. & 5.* Anchar. *num. 5.* Franch. *num. 4.* Syluest. *verb. Conseruator, num. 1.* Fr. Emman. *d. quæst. 65. art. 11. vers. aduertendum insuper.* Azor. *d. cap. 34. quæst. 7.* Molina *d. disput. 29. num. 2.* Fr. Ludouic. Miranda *d. q. 47. art. 8. concl. 2.* Cochier. *d. quæst. 39. à num. 6.* me citato *in hoc loco*, Mendez à Castro *d. part. 2. lib. 2. cap. 3. num. 25.* quia iurisdictio non competit Conseruatoribus super iniuriis, & violentiis simpliciter, sed super qualificatis, & notoriis. Gutiet. *pract. lib. 3. cap. 9. num. 14.* Gabr. Pereira *de manu Regia part. 1. cap. 7. num. 5.* Anton. Ripol. *var. cap. 1. num. 48.* Mendez à Castro *d. p. 2. lib. 2. cap. 3. num. 16. pag 44.* † Vbicunque enim 19 iurisdictio competit alicui respectu certæ qualitatis, debet ante omnia eidem de illa qualitate constare, vt per Bart. *in l. multum interest, num. 2. & 5. ff. de condit. & demonstr.* Sicul. *num 50. cum seqq. in cap. 2. de offic. deleg.* Vant. *de nullit. tit. ex defectu iurisd. Ordin. num. 167.* D. Barbosa *in l. si quis ex aliena, num. 148. ff. de iudic.*

20 Si autem Conseruator dubitet de illa notorij qualitate, vel clarè de ea non appareat, poterit ante omnia summariè examinare, an violentia, seu iniuria, de qua agitur, notoria fuerit, & super eum probationes recipere ad fundandam suam iurisdictionem, itavt si inueniat illam notoriam, procedat, aliàs se incompetentem pronuntiet: ita constituunt gloss. & Doctores ferè omnes, de quibus suprà, quibus addo Mendez à Castro *d. p. 2. lib. 2. c. 3. num. 16. vers. vnde si inueniat.* Nec huiusmodi iudicialis indago illi prohabita est in violentiis, seu iniuriis notoriis, in quibus aliàs iurisdictionem habet, si tales inueniantur; nam ad hunc effectum, & ita videndum an sua sit iurisdictio, poterit indagare, & inquirere, etiam in forma iudicij, iuxta reg. text. *in l. 1. ff. de iur. omn. iud. & c. præterea, de officio iud. deleg.* vt in terminis resoluunt Ioan. Andr. *col. 3.* Domin. *num 6. & 7.* Anchar. *num 6. dict. cap. 1.* Fr. Emman. *d. quæst. 65. art. 12. vers. sed contraria*, Azor. *dict. cap. 34. quæst. 7.* Molina *dict. disp. 29. num. 2. vers. potest tamen.* Sic etiam quamuis in terminis *cap. si clericus laicum, de foro compet.* iudici Ecclesiastico competat iurisdictio aduersus laïcos, si ipsi fateantur, vel non negauerint res, de quibus agitur, esse Ecclesiæ; poterit iudex Ecclesiasticus in euentu, quo reus ad suum iudicium vocatus negauerit rem esse Ecclesiæ ad instantiam actoris summariam de hoc ante omnia cognitionem adhibere, & ea tali comperta, non obstante negatione Laïci, in causa procedere, vt bene aduertunt Abb. *col. pen.* Felin. *num. 3.* Socin. *num. 13. & 15.* Collectar. *num. 1. in dict. cap. si clericus laicum*, sic illum intelligentes, Curt. iun. *in l. 2. num. 34. ff. si quis in ius vocat.* idque per reg. text. *in l. si quis ex aliena, ff. de iudiciis*, cum similibus; quia aliàs esset in potestate laïci conuenti per simplicem negationem euertere priuilegium, *d. cap. si clericus laicum*, quod videtur absurdum.

Hanc

21 Hanc notorij examinationem non tenetur Conseruatur præmittere, cum reus fatetur factum,& qualitatem ipsius notoriam fuisse; tunc enim siue in rei veritate tale sit, siue non, semper processus validus erit; nam sufficit partis confessio, vt per illam notorium dicatur,& de notorietate appareat, licèt aliter illa non probetur, iuxta reg.text. *in cap.vestra*, vbi gloss. *verb.non diffitetur,& c.vlt.* ibi, *seu confessionem, de cohabit. cleric. & cap.cum olim, de verb.signif.* cum multis, de quibus Mascard. *de prob.concl.* 1107. *num.* 2. Farinac. *in praxi crimin.tom.* 1. *quæst.* 21. *n.* 31. Quæ quidem resolutio procedit, licèt reus, qui factum notorium fatetur, excusationem alleget, dicens se iure suo fecisse; adhuc enim Conseruator procedere poterit, solúmque tenebitur etiam admittere ad excusationes suas probandas, vt contra alios magis videtur sequi gloss. *verb. Conseruatores, vers. Si autem confiteatur, in dict. cap.* 1. ex ratio-
22 ne, quam præstat *in vers. aliàs facile esset*; nam† cum vix posset reperiri aliquod delictum tam notorium, quod non possit habere aliquas excusationes, seu dubitationes, iuxta doctrinam glos. *verb. recepit, in cap. bonæ, il* 1. *de elect.* iuncta reg.text. *in auth. de tabellionibus, §. nos autem, vers proinde, collat.* 4. Aretin. *cons.* 165. *col.* 5. *vers.* 2 *principal.* Masc. *concl.* 1106. *num.* 9. *& conclus.* 1108. Farin. *dict. quæst.* 21. *num.* 50. de nihilo esset Conseruatoris officium, si quando factum in se notorium est, procedere non posset, propter excusationes à reo allegatas, quæ notoriæ non sunt, & probationes requirunt, tradunt optimè Anchar. *dict. cap.* 1. *num.* 5. *vers. ad aliud contrarium.* Franch. *num. etiam* 5. Sylu. *verb. Conseruator, num.* 3. *vers. dico* 3. Azor. *dict. cap.* 24. *quæs.* 7. *vers. quæres*, Cochier *dict. quæst.* 39. *num.* 11.

23 † Licèt enim allegentur circunstantiæ notorium delictum excusantes, non per hoc notorium offuscatur, quominus super eo probari debeat, quamuis illas allegans ad probandum debeat admitti, vt tenent Ant. *in c. vestra, de cohabit. cleric.* Mil. *in repert. verb. notorium contra quod*, Capra *in tr. de notorio, memb.* 4. *n.* 59. *&* 69. Farin. *d. q.* 21. *n.* 5. quidquid distinguat Masc. *concl.* 1106. *num.* 11. *&* 12.

24 Quando verò reus neque fatetur, neque etiam negat, sed tacet nihil opponendo de defectu notorietatis, & incompetentia iurisdictionis, & Conseruator dubitet, & factum in se notorium non appareat, tenetur ad suam iurisdictionem fundandam, & vt certus de illa existat, ante omnia probationes facere, an illud notorium sit; nam vbi qualitas notorij exigitur ad fundãdam iudicis iurisdictionem, tunc etiamsi non negetur, debet ante omnia super ea processus fieri, ita tradunt Capra *d. memb.* 4. *num.* 56. *cum seqq.* Mil. *verb. notorium facti gesti*, Mascard. *concl.* 1108. *num. vlt.* Farin. *d. quæst.* 21. *n.* 86. *&* 87. Sin autem reus neget, distinguendum est, quod si iniuria, seu violentia notoria fuerunt notorietate facti continui, seu permanentis, ita quod nulla excusatione, seu tergiuersatione celari valeat, non tenebitur Conseruator probationes ante omnia super notorio recipere: si verò iniuria manifesta tantum fuerit notorietate iuris, tunc debeat prius Conseruator, si pars negauerit, notorij examinationem præmittere, iuxta doctrinam gloss. *verb. Conseruatores, vers. sed quid si negetur, in d. c.* 1. Ratio vtriusque membri ea est, quia † in priori notorium per se tale est,
25 quod nulla probatione indiget, iuxta text. *in cap. tuanos, ibi, nec testis, de cohabit. cleric. & cap.* 3. *de testib. eog in princip.* vbi *gloss.* 2. ac subinde in eo negatio partis rem dubiam non facit, vt videtur probare text. *in d. cap.* 3. si bene expendatur, ibi, *factum negauerit*, &c. per quem notant Felin. *ibi n.* 7. Abb. *in d. cap. tua nos, n.* 4. Mascard. *d. concl.* 1106. *num.* 8. Farin. *d. q.* 21. *n.* 18. tale negotium per negationem dubium non effici. Posteriori verò cum tale non sit, vtique per negationem dubium redditur, iuxta reg. *l.* 3. *C. quibus ad libert.* Vnde in eo ante omnia necessaria probatio erit, per quam non probatur quidem iniuria, seu violentia in se, quæ notoria est, sed magis probatur illam notoriam esse, cùm non constet esse notoriam: facit text. *in c. bona, il* 1. *vers licèt autem*, iuncta gloss. *verb. recepit, in fine, de elect. gloss.* 2. *in c. ad nostram* 21. *il* 3. *de iureiur.* Si denique Conseruatori notoriè constet de ipsa iniuria, & qualitate illius, nempe quod notoriè illata fuisset, non tamen æquè notoriè appareat de eiusdem auctore, hoc casu bene poterit procedere, nam text. *in d. c.* 1. *& vlt. de officio deleg. lib* 6. dum iurisdictionem tribuunt Conseruatoribus, non se referunt ad personas iniuriãtes, seu violentias notoriè inferentes, sed magis ad ipsas iniurias, seu violentias manifestas: ergo vbi illæ tales fuerint, iurisdictioni locus erit. Nec refert quod personæ inferentes, & ita auctores notorij non sint, quamuis contrarium teneant post Ioan. Andr. & Innoc. Anchar. *d. c* 1. *n.* 6. *ad finem*, & Domin. *n.* 9.

Interim verò dum non constiterit iniurias, seu vio- 26
lentias esse manifestas, nec per consequens de Conseruatorum iurisdictione, non poterunt ipsi (licèt delegati sint, & quoad has causas maiores Ordinariis,) inhibere ne in illis procedant, & si de facto inhibitio facta fuerit, ei parendum non erit, vt in terminis tradit Cenall. *d. tom.* 4. *quæst.* 897. *n.* 755. *cum seqq.* me citato *in hoc loco*, Mendez à Castro *d. part.* 2. *lib.* 2. *c.* 3. *num.* 16. *in fine.* Et poterit supplicari ad iudicem Coronæ Fr. Emman. *qq. Reg. tom.* 1. *q.* 65. *art.* 9. Valasc. *cons.* 100. *num.* 3. *& cons.* 152 *in princ.* Molin. *de Iustit. tom.* 4. *tract.* 5. *disp.* 29. *n.* 8 & alij quos refert, & sequitur Gabr. Pereira *de manu Reg. part.* 1. *cap.* 7. *num* 3. intendit Conc. Trident. *sess.* 7. *de reform. c.* 14 *in fine*, ibi, *& eorum inhibitionibus aduersus præmissa nequaquam valituris*, & ex eo comprobatur, quia iudex, de cuius iurisdictione, & superioritate non constat, non potest inhibere iudici, qui ab eo iurisdictionem non habet, aliterque facta inhibitio non tenet, & sperni potest, ex reg. text. *in cap. non solum, in fine*, ibi, *inhibeat canonicè*, &c. per argumentum à contrario, *de appell. lib.* 6. cum similibus, ex quibus ita tradunt omnes communiter, Beroi. *cons.* 117. *n.* 1. *cum sequentibus, vol.* 3. Mandos. *de inhib. quæst.* 28. *num.* 2. Surd. *cons.* 824 *n.* 37. *cum seq. & à n.* 52. *lib.* 3. Cenall. *d. q.* 897. *à n.* 756. Mart. *de iurisd. part.* 2. *c.* 42. *à n.* 8. planè dum non apparet iniurias, seu violentias esse manifestas, nec constat de iurisdictione, & superioritate Conseruatorum (quæ in hac qualitate solùm fundatur) nec item Ordinarius ab eis iurisdictionem suam habet, vt patet: ergo nequaquam ab eis poterit inhiberi, aut ipse tenebitur inhibitioni parêre: quod adeò verum est, vt in terminis Iuris communis liceat per contrarium ipsi Ordinario in Conseruatorem animaduertere, si fortè vltra causas sibi permissas cognoscat, illumque prohibere ne limites suæ potestatis excedat, vt aduertit Cenall. *d. q.* 897. *à n.* 762. comprobans ex decis. text. *in auth. vt iudices sine quoquo suffragio. § volumus, vers. sed etiam eos, collat.* 2. iuncta reg. *l. prohibitum*, vbi gloss. *verb. resistentibus, & l. defensionis facultas, C. de iure fisci, lib.* 10. Ex quibus Doctores communiter notant † posse, imò teneri Ordinarium præcipere delegato, etiam Principis, ne aliter sua potestate vtatur, quàm in suis literis continetur, & si excesserit, in eum animaduertere, vt per Cardin. *in Clem.* 1. *n.* 16. *de offic. Ordin.* Abbas *in c. significauit, n.* 3 *eod. tit.* Aufrer. *ad c.* 1. *Prætorum, verb. mandato, n.* 33. Nauar. *in c. contingat, remed.* 4. *de rescript.* Cenall. *d. q.* 897. *à n.* 869. Vnde verò ad tollendas huiusmodi controuersias, & difficultates, quæ inter Conseruatores, & Ordinarios poterant oriri, statuit Concil. Trid. *sess.* 14. *de reformat. cap.* 5. *vers. quod si in iis*, data tali competentia iurisdictionis nominandus esse arbitros in forma Iuris, qui de illa cognoscant, interimque in causa ab vtroque supersedendum sit, meminit Cenall. *d. q.* 897. *à n.* 741. *&* 775. ponens *ibi numeris sequentibus*, practicam procedendi ad eligendos huiusmodi arbitros inter Conseruatorem, & Ordinarium

Ordinarium deductam ex reg. text. cum ibi, notatis *in cap. suspicionis, de offic. deleg. lib. 6. & in c. 2. de appellat. eod. lib.*

28 Notorium euidens, seu manifestum vt aliquid dicatur, oportet quod omnibus, vel pluribus ciuitatis populis, seu viciniæ manifestum sit, iuxta text. *in c. cum dilectus, 15. vers. dicitur, de purgat. canon. cap. qua Lotharius*, ibi, *oculis omnium, cap. de manifesta*, ibi, *nota plurimis causa*, & ibi, *omnes enim, &c. c. vltim.* ibi, *omnibus, 2. q. 1.* & ex doctrina Archid. *in d. cap. 1.* Anton. de Butrio *tract. de notorio, art. 1. n. 3.* post alios Menoch. *de arbitr. casu 195. n. 8.* Mascard. *concl. 1106. num. 4. & 16.* Farin. *d. quæst. 21. num. 41. cum sequentibus*, controuertentes qu[...] suam personarum numerus ad hoc exigatur, vt per Mascard. *n. 17.* Farin. *n. 47. & 48.* dictis locis. Nihilomi-
29 nus tamen quia † ad probandum factum aliquod fuisse notorium, seu manifestum (vbi probatio hæc desideratur) sufficit duorum testimonium legitimè deponentium, & rationem reddentium, nec requiritur, quod omnes testificentur, qui aliàs requiruntur ad notorium efficiendum, vt argum. text. *in c. tam litteris 33. in princ. de test. & in l. 2.* iuncta gloss. *verb. doceri, C. de bonor. possess. contra tab.* obseruat eleganter *gloss. pen. vers. sed pone, in cap. Dominus omnipotens, quæst. 1.* vbi Doctores, Salic. *in l. ea quidem, n. 88. C. de accusat.* Butr. *d. art. 4. num. 63.* Capra *in tract. de notorio, memb. 6. num. 7. cum sequentib.* Gomez *tom. 3. var. c. 1. num. 44. in princ.* cum multis aliis, de quibus Farin. *d. quæst. 21. num. 109.* Ideo in proposito in casibus, in quibus probatio notorij necessaria ante omnia fuerit, sufficit Conseruatori per duos legitimos testes constare de illa notorietate, vt in specie tradit Domin. *d. cap. 1. num. 9.* ad quem se remittit Franch. ibi. *num. 5.* satisque etiam erit talem probationem de plano, & absque solemnitate iudiciorum assumere, cùm solum pertineat ad fundandam iurisdictionem, vt per Domin. *d. c. 1. num. 7.* & *ibi* Franch. *n. 4.*

30 Conseruatorum potestas in terminis Iuris communis adeò restricta est ad iniurias, seu violentias manifestas, vt si de aliis, quàm de illis cognoscant, processus, & sententia ipso iure in totum corruant, & Conseruatores pœnam incurrant suspensionis ab officio per annum, vt probat text. *in cap. vlt. vers. vlt.* iuncto *vers. vt autem, de offic. deleg. lib. 6.* & *ibi gloss. fin.* notant Syluest. *verb. Conseruator, num. 5.* Fr. Emman. *d. q. 65. art. 19.* Azor. *dict. cap. 14. quæst. 13.* Suar. *tom. 5. de censur. disp. 31. sect. 3. num. 17.* Molina *d. disp. 29. n. 2. & 6. in fine.* Quæ quidem potestas illis concessa ad eos defendendos de illis solùm iniuriis, seu violentiis, quæ notoriæ fuerint, id est, quæ non requirunt Iuris indaginem, & examinationem iustitialem, debet esse seruato Iuris ordine, qui aliàs secundum eiusdem Iuris regulas in notoriis exigitur, vt argum. text. *in cap. ad nostram, il 3.* iuncta gloss. *verb. obseruandus de iureiur.* post Imol. & Domin. concludit Franc. *dict. cap. 1. num. 3.* & sentit *ibi* Anchar. *num. 6.* declarat Fr. Emman. *d. q. 65. n. 18.* vbi secundùm decisionem text. *in Clem. sæpe, de verb. signif.* exponit qualiter intelligenda sit, & practicanda clausula illa, quæ in litteris conseruatoriis apponitur, vt Conseruatores procedant simpliciter, & de plano, sola facti veritate inspecta, sine strepitu, & figura iudi-
31 cij. † Ad illum iuris ordinem, qui in notoriis à iure requiritur, & quem Conseruatores obseruare debent, pertinet citatio ex text. expresso *in d. c. vlt. vers. vices, de offic. deleg. lib. 6.* vbi manifestè supponitur illam in processu Conseruatorum interuenire debere. Requiritur etiam sententia, prout habetur *in d. cap. vers. vices*, consonatque text. agens similiter de notorio, *in d. cap. cum dilectus 15. vers. cùm nimirum*, ibi, *sed in eum condemnationis sententia*, &c. iuncta doctrina *gloss. 2. in d. c. ad nostram, il 3. & in d. c. quæ Lotharius*, asserentis etiam in notoriis sententiam esse necessariam, quam sequuntur & communem dicunt Gomez *numero 44.* Clar. *n. 8. dictis locis*, Farinac. *d. q. 21. n. 114.* declarando etiam non exigi in proposito sententiam cum solemnitatibus illis à iure præscriptis, de quibus text. *in cap. vlt.* vbi gloss. & Doctores, *de re iud. c. lib. 6. & in tit. C. de sentent. ex breuicul. recitand.* sed qualis sufficere possit vt docent sic distinguentes in eadem materia notorij Doctores, de quibus proximè cum aliis citatis à Farinac. *d. q. 21. n. 115.* Nauarr. *cons. 12. n. 3. sub tit. de haret.*

Quamuis gloss. *verb. Conseruatores, ad finem, in dict. c. 1.* referat Bernardum existimantem appellationem, & recusationem in Conseruatoribus non admitti, vtpote quia solùm de notoriis cognoscere valent, in quibus vtraque tam appellatio, quàm recusatio à Iure prohibentur, vt de appellatione sunt text. *in cap. cum sit Romana, §. vlt. & c. peruenit 13. & in cap. consuluit 14. & in c. cum speciali 61. §. porrò, de appell.* In recusatione, *c. proposuit, 24. eod. tit.* quam glossam sequuntur Innoc. Host. & Anchar. vt per Franc. *ibi, n. 4.* & Azor. *d. c. 34. quæst. 11.* Nihilominus tamen resoluendum est, non solùm recusationi locum esse, Conseruatoremque vt suspectum recusari posse, si causa de qua agitur talis sit, in qua ipse valeat reum grauare, vt bene agnoscunt Franch. *in d. cap. 1. num. 5.* & *ibi* Domin. *num. 23.* nam his terminis & similibus etiam in notoriis recusatio admittitur, iuxta doctrinam gloss. *verb. & si manifesta*, vbi communis *in cap. quia suspecti 3. quæst. 5.* Bossat. *cons. 21. n. 25. lib. 1.* Gomez *d. c. 1. n. 46.* Farin. *d. q. 21. numer. 130.* sic limitata regula text. *in d. cap. proposuit, in fine*, & probat expressè Concil. Trid. *sess. 14. de reformat. cap. 5. vers. quod si*, vbi præscribit formam, secundùm quam procedi debeat, si Conseruator suspectus esse dicatur, & per illud ita tenet in terminis Cenall. *comm. contra commun. tom. 4. quæst. 897. num. 779. cum sequent.* 32

Sed etiam à sententia eiusdem Conseruatoris appellatio erit admittenda, vt quotidie praxi obseruatum videmus, quod in primis vbi ille procedit super notorio iuris tantum, veluti ex confessione, & appellans exprimit iustam causam, conforme est doctrinæ gloss. *verb. mandetur, in cap. Romana, § si autem, de appellat. lib. 6.* quæ in his terminis etiam in notoriis appellationem admittit, eamque sequuntur magis communiter Doctores, vt per plures, de quibus Couar. *tract. c. 23. num. 25. vers. secunda conclusio.* Farinac. *d. quæst. 21. n. 118. cum seqq. & part. 3. quæst. 101. n. 64.* facit decisio text. *in l. 2. quorum appellat. non recip. & cap. ei, qui, vers. nullus 2. q. 6.* vbi probatur non sufficere confessionem ad denegandam appellationem, sed requiri, quod reus insuper testibus conuictus sit, tradunt latè citati à Clar. *§. fin. q. 94. n. 1.* Farin. *d. q. 102. à num. 114.* Vbi verò iidem Conseruatores procedunt super notorio facti, licet magis dubium sit propter communem Doctorum sententiam, quæ habet à sententia super huiusmodi notorio appellationem non dari, vt per Gom. *cap. 1. num. 47.* Farin. *dict. quæst. 21. num. 117.* Nihilominus tamen dici potest, etiam tunc appellationem admittendam in casibus limitationum, quos ad eam regulam tradunt iidem Doctores, & prosequitur Farin. *d. q. 21. à n. 118. vsque ad 128.* 33

Non solùm aduersùs illatas iniurias, seu violentias manifestas, sed etiam inferendas Conseruatoribus potestas est concessa, quia propriè in vtrisque (licet magis propriè in inferendis) consistit defensio, tradunt gloss. *verb. defendere, in d. c. 1.* vbi Monach. *num. 5.* Franch. *n. 7.* Domin. *num. 13.* Azor. *d. c. 14. quæst. 7. vers. si iterum quæras*, Molina *d. disp. 29. n. 2. vers. potest tamen in fin.* Fr. Ludou. Miranda *d. q. 47. art. 7. conclus. 4.* Cochier. *d. quæst. 39. n. 13.* amplia posse Conseruatores violentiis, seu iniuriis probabiliter inferendis non solùm aliis modis occurrere, sed etiam proferendo generalem excommunicationis sententiam, in eos qui illas fecerint, vel commiserint, vt notat dicta gloss. 34

verb.

verb defendere, & Franch. *n.6.* ac omnes suprà citati, probatur ex reg. text. *in c. dilecto, in princip. vers quo niam, de sentent. excomm. lib.6.* iuncto text. *in cap. à nobis, il* 1. ibi, *quisquis furtum fecerit*, &c. *eod. tit. in antiq.* cum traditis per Couar. *cap. alma part.1.§.1.n.1.* Gutier. *canon. lib.1. cap.4. n.10.* Suar. *tom.5. de censuris, disp.3. sect.4. à num.4* vbi latè comprobant, & defendunt generalem praxim iudicum Ecclesiasticorum, secundùm quam vbi crimen aliquod verosimilibus coniecturis committi timetur, ad illud obuiandum cautè solent hanc generalem ferre excommunicationem in eos, qui illud commiserint. Nec obstat prohibitio text. *in cap. Romana, §. caueant, de sentent. excomm. lib.6.*
35 per quam dicebat Host. † talem generalem excommunicationem hodie ferri non posse, vt referunt Ioan. Andr. Franch. & Domin. *d. cap.1.* Respondetur enim prohibitionem, seu potius admonitionem illius text. locum non habere, vbi iusta subest causa, sicut idem text. declarat *in versic. nisi*, ibi, *aut alia rationabilis*, &c. quæ sanè iusta causa manifestè datur, vbi violentia inferenda timetur, cui Conseruator intendit obuiare, vt bene agnoscunt Monach. *in d. cap. num.5.* Gutier. *d. cap.4. num.10.* Sayr. *de censur. lib.5. cap.9. à num.54.* Suar. *d. sect.4. à num.4. & disp.20. sect.1. n.3. cum seqq.*

36 Conseruatores ad munus, & officium suum exequendum per censuras, aliaque Iuris remedia contumaces possunt procedere, prout illis conceditur in omnibus litteris conseruatoriis, Fr. Ludou. Miranda *d. q.47. à n. 8. conclus.5.*

37 Contra Episcopos tamen procedendum iuxta formam traditam *in cap. quia Pontificali, de offic. deleg. lib.6.* vbi statutum est, vt Conseruator, vel Iudex delegatus contra Episcopos procedens modestia vtatur, scilicet *primò* Episcopo interdicatur ingressus in Ecclesiam, vel Sacerdotale officium. *Secundò* vt suspendatur ab officio. *Tertiò* contra eum Ecclesiastica censura aggrauetur, nisi fortè aliud fieri suaserit nimiæ contumaciæ proteruitas, quia scilicet, vt dicit gloss. iniurias, & contumeliosa verba profert in iudicem Episcopus. Ita Syluest. *verb. Conseruator, num.4. vers. dico.* Azor. *d. cap.34. quæst.11.* Fr. Ludou Miranda *d. conclus.5.* vbi *in vers. aduerto*, tenet Episcopum non irrogare iniuriam prædictis Conseruatoribus Iudicibus pro eo, quod ab eisdem postulent, vt ostendant sibi suas litteras, quia verò nec secundùm Ius eisdem tenentur obedire, nisi dum ab eis expostulatur, vt suarum litterarum ostensionem faciant. Vnde Iudex Conseruator, siue delegatus, si de suo mandato Apostolico litterisve Conseruatoriis non vult Ordinario fidem facere, non potest ipsum excommunicare, eo quòd nolit suam sententiam exequi: nam delegatus super Ordinarium iurisdictionem non habet, nisi ei dem rebellis extiterit, nec rebellis rectè dici potest qui fidem fieri sibi petit de commissione eiusmodi; non enim aliud facit, quàm quod Iure sibi conceditur, nisi malitiosè hoc faciat, imò si ipse delegatus delinquat, poterit puniri ab Ordinario loci in quo deliquit, vt optimè resoluunt Pert. Ceuall. *resol. crimin. tom.1. casu 53. num.1. cum seqq.* Iacob. Laurent. *de Iudice suspecto cap.4. n.33.* me citato *in hoc loco* Mendez à Castro *in praxi Lusit. part.2. lib.2. cap.2. num.9 pag.41.* Farin. *fragm. crim. par.2. litt.I, num.973.* vbi *num.974.* ampliat posse ipsum delegatum conueniri coram iudice Ordinario pro damnis & interesse, si delinquat etiam in causa, in qua est delegatus in iudicando, & non reddendo Ius, & abutendo sua iurisdictione, & illam excedendo, aut aliàs litem suam faciendo, & *n.977.* resoluit Iudici delegato resisti posse ab Ordinario, quando voluerit exequi aliquid iniustum, & citat gloss. *in cap. ex litteris, de offic. deleg.* Gig. *cons.163. in fin.* Iacob. Laurent. *d. c.4. n.33.* Aufrer. *ad Capell. decis 424.*

38 Deinde Conseruatores prædicti possunt per excommunicationem cogere brachium sæculare, siue sæcularem potestatem ad suffragandum sibi contra prædictas iniurias, ac inferentes ipsas, Azor. *d. c.34. quæs.10.* Fr. Ludou. Miranda *d quæst 47. art.8. concl.7.* Ceuall. *d. quæst.897. n.718.*
39 † Delegatus enim Iudicis Ecclesiastici brachium sæculare ad executionem demandati sibi negotij implorare potest, Auiles *ad cap.20. Prætor. gloss. vsurpant, num.27* Pen. *in direct. Inquisitorum lib.3. commento 115.* Azeued. *l.55. n.3. tit.1. lib.5. noua recopil.* Bernard. Græuæ *ad practic. Cameræ Imper. lib.1. conclus.115. consid.1.* Ruger. Ruland. *de commiss. part.1. lib.6. cap.4. n.51.* Bobadil. *in sua politica lib.2. cap.17. n.179.* Farin. *in praxi crimin. q.97. num 86.* Marta *de iurisd part.1. cap.50 à n.25.* Ludouic. Rodolphin. *in tract. de brachio sæculari, num.10.* Brunot. à Sole *in locis communibus, verb. brachium sæculare*, Baptist. Costa *de remed. subsid. cap 21.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. decis.320 num.2. & resol.278. n.2. in secunda editione*, plures per Cened. *ad Sextum collectan.13.*

40 Cùm debitum non soluere nequaquam violentiam, seu manifestam iniuriam importet in eo sensu, in quo loquitur *d. cap. de officio delegati*, rectè huiusmodi Conseruatores aduersùs debitores ex causa ciuili procedere non possunt, cùm talis processus iudicialem exigat indaginem, & ita expressè tenent Alciat. *de præsumption. regul.5. præsumpt.23.* Fusch *de visitat. lib.2. cap.23. num.5.* Francisc. Leo *dicto loco. sub n.101.* Gutierr. *pract. lib.1. q.9. à n.8.* Cabed. *diuers. iuris argum. lib.3. cap.18. n.5.* Ceuall. *communium contra communes, tom.4 quæst.897 à num.751.* Campan. *in diuersorio Iuris Canonici, rubr.12. cap.13. n.10.* Fr. Ludouic. Miranda *d. quæst.46. art.7. concl.5.* Verùm contra illam ante omnes scripsit Guid. Papæ *decis.18. n. vltimo*, quem sequutus fuit Perez *l.5. versiculo Conseruatores autem, tit.7. lib.1. Ord.* & denique multis addoctis rationibus insurgit Fr. Emmanuel. *d. q 65. art.12.* vbi non solùm affirmat posse conseruatores procedere aduersùs debitores ex causa ciuili in terminis de quibus proximè, sed etiam in multis, quæ in proposito dixerat Gutier. *d. quæst.9.* adeò illum carpi, & reprehendi, vt coëgerit ab illius impugnationibus postea se liberare, *in lib.4. quæst.63.* quam totam in prædicta defensione consumpsit. Quibus non obstantibus à priori sententia ne recedas, & eam amplia procedere etiam casu, quo Religiosi Conseruatorem habentes Rei proponantur; adhuc enim non poterunt coram illo pro debito ciuili conueniri, vt comprobat Fr. Emmanuel *d. q 65. art.13.* Amplia etiamsi conseruatores Religionum sint, & ex forma litterarum suarum potestatem habeant ad cognoscendum de quibuscunque causis, sub illis verbis, in quibuscunque causis, vel aliis, tam ciuilibus, quàm criminalibus, vel mixtis; nam huiusmodi concessio ad iniurias, & violentias manifestas referenda est, ita vt sit sensus, quod de omnibus causis, tam ciuilibus, quàm criminalibus, vel mixtis, dummodo tamen sint iniuriæ, seu violentiæ manifestæ, valeant cognoscere, sentit gloss. *in d. cap.1.* in casus positione, ibi *videlicet vt possent cognoscere de iniuriis, & aliis causis*, &c. intendit Gut. *d. lib.3. q.9. n.17.* & in terminis aduertit Valasc. *consult. 152. n.8. & 9.* testatus se ita vidisse practicari in Conseruatoria Fratrum Prædicatorum quæ habet amplissima verba, quamuis contrarium fateantur idem Gutier. *d. q.63. n.3.4.6. & vlt.* Cabed. *d. c.18. n.5.*

41 Non obstant fundamenta, quæ pro sua parte in medium adducunt, nam ad præcipuum, nempe quod debitor non soluens dicitur iniuriam facere, ex doctrina Specul. *tract. de instrum. edit. §. nunc verò aliqua, vers. de hoc autem quæritur*, vel saltem creditori damnum culpa irrogare: nam omissa solutione Gutier. *d. quæst.9. n.16. & dicta quæst.63. à n.5.* respondetur retentionem, seu negationem debiti solùm importare iniuriam in generali illa significatione sumptam, prout significat quamcun

quamcunque iniustitiam, aut iniquitatem, seu omne id quod non iure fit, iuxta *l. 5. in principio, & versic. interdum, ff. de iniur. & princip. Inst. eodem tit.* & in his terminis procedit doctrina Specul. *dicto loco.* In præsenti verò materia de qua agimus, iniuria accipitur pro damno culpa dato, quod in negatione, seu retentione debiti propriè non consistit; accedit quod etiamsi talis debiti retentio damnum culpa importaret, quod negamus, nusquam tamen, licèt de illo per scripturam, vel sententiam constaret, supposita partis negatione, posse ita notorium effici, prout in præsenti materia requiritur, iuxta ea quæ de notorio resultante ex instrumento, vel sententia, tradunt communiter Doctores cum Mascard. *conclus. 1107. num. 19.* Farinac. *d. quæst. 21.*
42 *n. 23.* † Nec etiam obstat Concil. Trid. *sess. 24. de reformat. cap. 5.* dum prohibet Conseruatores cognoscere de causis ciuilibus, recipi & Conseruatores Religionum, & similes, vt *in versic Vniuersitates autem*, easdemque Conseruatorias religionum, & similium nulla ex parte diminutas esse declarant Illustrissimi Cardinales super *d. cap. 5.* Vnde videbatur succedere regula *l. enim prætor, ff. de iudic. & l. nam quod liquidè, ff. de penuleg.* Respondetur enim exceptionem Concilij, sicut & declarat Cardin. solum concludere tales Conseruatores non comprehendi sub prohibitione, & restrictione illius decreti, non tamen per hoc Concil. disponere sub qua forma, & in quibus causis debeant procedere, id enim relinquit dispositioni Iuris communis, & tenori priuilegiorum, sub quibus fuerint concessi, arg. *l. commodissime ff. de liber. & posthum.* vt agnoscunt Gutier. *d. q. 9. n. 14. & d. q. 63. n. 3.* Fr. Emmanuel *d. q. 65. art. 12. in princip.*

43 Nec denique obstat Concil. Trident. *sess. 7. de reformat. c. 14. vers. Addendo insuper*, vbi disponit Regulares quoquo modo exemptos in causis mercedum, & miserabilium personarum, conueniendos esse coram locorum Ordinariis, etiamsi iudicem aliàs habeant à Sede Apostolica deputatum, in aliis verò causis tunc demum coram eisdem Ordinariis pro debitis esse conueniendos, quando ipsi Regulares iudicem non habuerint: vnde manifestè probari videtur, quod si iudicem habuerint (prout habent, si habeant Conseruatorem) coram illo esse conueniendos, & tenet Gutier. *d. lib. 3. q. 10. à n. 2.* nec diffitetur Flam. *de resignat. lib. 4. quæst. 11. num. 9.* quem refert, & sequitur Ceuall. *dict. quæst. 897. à num. 813.* Non, inquam, obstat prædictum decretum, respondet enim latè Emman. *dict. art. 13. vers. nec supradictis*, vbi illud declarat, & interpretatur, cuius responsionem licet postea idem Gutier. *lib. 4. pract. quæst. 64.* nitatur dissolvere, & se insuper ab impugnationibus Fr. Emman. liberare, tres casus in proposito distinguens, meo tamen iudicio tantùm abest, vt Concil. *eo loco* dictam sententiam probet, quod immò contra eam retorquetur; nam vltra quod loquitur solùm de Regularibus extra monasterium degentibus, vt ex littera illius patet, & aduertit Fr. Emmanuel *vbi proximè.* Aduertendum etiam est, Concil. ibi expressè tractare de illis Regularibus, qui Conseruatores aliàs habent, vt constat ex illis, ibi, *Conseruatorum deputationibus, & eorum inhibitionibus*, &c. in quibus manifestè supponit tales Regulares, de quibus agit in illo decreto, Conseruatores habere; clausula enim hæc in fine posita refertur ad omnes casus præcedentes, ad tradita per me *in Remiss. de clausulis, clausul. 199. n. 1.* & tamen in illis terminis decidit Concil. quod si Regulares iudicem non habuerint, coram Ordinario conueniantur: ergo exceptio hæc, si ipsi iudicem non habuerint, nequaquam intelligi potest de iudice Conseruatore, sed de alio à Sede Apostolica deputato, itavt non sufficiat Regulares habere Conseruatorem ad effectum ne coram Ordinario pro istis causis ciuilibus conueniantur, & sic cessat omninò fundamentum Gutier. & aliorum suprà *citatis locis.*

Licèt quilibet Summi Pontificis delegatus in totum subdelegare valeat, ex text. *in c. si pro debilitate, & cap. super quæstionum, in fine princip. de officio deleg.* cum citatis per Cardos. *in praxi iudicum, verb. iudex, num. 75.* Moclam *in emporio part. 1. tit. 2. quæst. 55. n. 10.* Fr. Ludou. Miranda *de ordine iudic. q. 2. art. 11.* Sanch. *de matrimon. lib. 3. disput. 31.* D. Barbosa *in l. quia tale, numer. 47. ff. soluto matrimon. & in l. cùm Prætor, §. 1. num. 385. cum sequentib. ff. de iudic.* † Conseruatoribus 44 45
tamen id permittitur, nisi quoad citationes, & sententiarum promulgationes, vel vbi ex beneficio litterarum id eisdem fuerit concessum, tradunt vltra gloss. & Ordinarios *in cap. vltim. de officio deleg. lib. 6.* gloss. *verb. ipsorum, in Clement. 2. de hæret.* Petr. Gregor. *syntagm. iuris lib. 47. cap. 22. n. 27.* Quintanad. *de iurisdict. & imper. lib. 2. tit. de subdelegat. n. 7.* Fr. Emm. *d. q. 65. art. 10.* Azor. *d. cap. 34. quæst. 9.* Molina *d. disp. 29. n. 5.* Fr. Ludou. Miranda *d. q. 47. art. 8. concl. 4.* Cochier. *d. q. 39. num. 30.*

De ratione autem quare attento Iure Conseruatores nequeant committere vices suas, inquirit gloss. *in dicta Clement. 2.* eam reddens, quia scilicet eorum industria prælecta videtur, ac subinde succedit reg. *cap. is cui, de officio delegat. lib. 6.* aliam tradit Petr. Gregor. *d. num. 27.* Sed melior videtur, quam sentit gloss. *verb. nulli, in d. cap. vlt.* intendens textum ibi ius speciale constituere in proposito circa Conseruatores, sicut in multis aliis constituit ad eorum potestatem restringendam, vt quantò minus fieri posset Ordinariæ præiudicium afferret. Addit deinde text. *in d. cap. vltim. vers. sed nec tunc*, quod si ex beneficio litterarum potestas subdelegandi Conseruatoribus competat, nequaquam tamen posse eos cuicunque voluerint committere vices suas, sed illis tantùm personis, quæ aliàs in Conseruatores eligi valeant, quod idem in cæteris delegatis generale est, per text. *in c. statutum, §. in nullo, vers. & personis, de rescript. lib. 6* vbi gl. *verb. legatorum, in fine*, gloss. *verb. Superioribus, in fine, in cap. pastoralis, in princ. de offic. deleg.* vbi Abb. *n. 10.* Fr. Emman. *d. quæst. 65. art. 10. vers. aduertant*, Aluys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. dec. 622. in prima edit. & resol. 420 in secunda edit.* Azeued. *l. 20. n. 3. in fine, & num. 4. tit. 7. lib. 1. noua recop.* Subdit denique idem *c. vltim. vers. circa munera*, teneri Conseruatores circa munera, & expensas Assessorum, atque notariorum obseruare omnia ea, quæ iudicibus delegatis sunt statuta in constitutione, scilicet *c. statutum, §. insuper, cum sequentibus, de rescript. lib. 6.* vbi latè prosequuntur scribentes, Petr. Gregor. *lib. 47. cap. 22. n. 29.* Molina *d. disp. 29. n. 6. ad fin.* Fr. Lud. Miranda *d. q. 47. art. 8. concl. 8.* 46

Conseruatores limites suæ potestatis, siue suam iurisdictionem excedentes, per annum suspensi sunt ab officio, *d. c. vlt. versic. vt autem*, ibi, *eo ipso per vnum annum sunt suspensi*, tradit Fr. Ludouic. Miranda *d. q. 47. art. 9. conclus. 1.* & dixi suprà *allegat. 50. n. 205.* intellige de illis tantùm, qui id scienter egerint, non tamen sufficiet delinquere per ignorantiam Iuris crassam, vel affectatam, vt malè voluit gloss. *verb. scienter, in d. c. vlt.* cui similis *verbo scienter, in Clem. 1. de consanguin.* sequuntur Fr. Emman. *d. q. 65. art. 19.* Fr. Ludou. Miranda *d. concl. 1.* † Verius enim est requiri vt culpabiliter, & 47 48
grauiter peccando id faciant, cum text. scientiam exigat, nec sine causa verbum, *scienter*, in eo additum sit ad includendam scilicet quamcunque ignorantiam, vt in terminis defendunt Suar. *tom. 5. de censur. disp. 31. sect. 3. n. 17.* Fillitucius *in quæst. moral. tract. 17. num. 118.* Monet. *de Conseruat. cap. 7. quæst. 12.* Bonacina *de censur. extra Bullam, disp. 2. quæst. 2. puncto 36. num. 10.* Quod ex eo confirmatur, quia quælibet ignorantia etiam crassa excusat à pœna, licèt non à culpa, quando lex pœnam imponens vtitur verbo, *scienter*, vt arg. text. *in l. igitur, ff. de liberali causa*, cum similibus comprobat post alios Nauar. *in man. c. 27. num. 141.* Suspensio

Rr hæc,

hæc, licèt ex generalitate verborum includat suspensionem non tantùm ab officio moneris Conseruatoris, sed etiam ab ipso officio clericali, iuxta doctrinam, quam ex D. Thom. & aliis tradit Suar. *d. tom.5. disp. 26.sect.1. à num.3.* non includit suspensionem à beneficio, vt per Suar. *d.disp.31.n.17.in fine*, Monet. *de Conseruat.cap.7 quæst.12. num.561.* Bona. in. *d.puncto 36. num.*8. quoties enim à Iure, seu etiam ab homine suspensio ab officio præcisè, vel absolutè imponitur, si aliud non addatur, non includit suspensionem à beneficio, vt ex text. *in cap.cùm inter, in princip.de purgat. Can.* & aliis fondamentis comprubar latè idem Suar. *d.disp.26.sect.3.à num.*4. Henriq. *in sum. lib.13. cap.32.§.3.* quamuis inuolvere etiam suspensionem ab officio malè inferat gloss. *verb.officio,in d.cap. vlt.* cum qua post Atcbid. & Monach. *num.* 4. transit Domin. *ibi num.5.*

49 Suadentes prædictis iudicibus Conseruatoribus, vt suam transgrediantur potestatem, id ipsumque procurantes, incidont in pœnam, atque sententiam excommunicationis, à qua nullatenus possunt absolui, nisi prius parti integraliter satisfecerint de expensis, ita habetur *in d. cap. vltim.* ibi, *pars verò, quæ hoc fieri procurabit, sententiam excommunicationis*, &c. quod tamen intelligeodum non est de quocunque procurante, sed tantùm de eo, qui pars in iudicio existit, vt manifestè probant eius verba, & notant, ac declarant Domin. ibi *num.*2 Nauar. *in man.cap.27. num.125.* Azor. *d.c.34.quæst.13.* Suar. *tom 5.disp.23.sect.4.n.10.* Fr. Emman. *d.quæst.65.art.vlt.* Fr. Ludou. Miraoda *d. art.9. conclus.*2. aduertentes insuper eandem pœnam non incurri ex sola procuratione, nisi effectus sequatur. Licèt autem ab hac excommunicatione nequeat pars absolui, nisi prius alteri parti integraliter expensas resarciat, vt text. ait, nec subinde cautio sufficiat, quemadmodum prosequuntur declarantes, Domin. *ibi, numer.*3. Monach. *num.*4 Franch. *num.2.in fine*, gloss. *verb. manifesta, in cap.2.de sentent. excommun. lib.6.* iunctis traditis per Doctores *in cap.venerabilibus, § porrò, versic secus, eodem tit. & lib.* Couat. *in cap.alma, p.1.§.11. num.11.* Henriq. *in sum. lib.13. cap.28.* absolutio tamen ab Ordinario præstari potest, cum conseruata non reperiatur, ex regul. text. *in cap.nuper, vers. in secundo, de sentent.excommunicat.* obseruantque Domin. Franch. & Monach. *dictis locis*, Azor. *dict.cap.34. quæstione 13. in fin.*

50 Conseruatioois officium extinguitur, & expirat per obitum concedentis, quod attinet ad negotia non cœpta: in in iis enim, quæ cœpta sunt, res desinit esse iotegra, & durat post obitum Papæ concedentis, ita babetur, *in d.c.vltim.* Mandos. *de signat. gratiæ, tit. de Conseruatoria, vers.addi deberet, in fine*, Cochier. *d. quæst.39.num* 40. Fr. Ludouic, Miranda *d.q.47. art.6.in princip.* Azor. *d.c.35.quæst.14.* vbi etiam asserit negotia incepta censeri post citationem, vel aliquem actum alium iudicialem inchoatum. Moneta *de conseru. c.10.*
51 *quæst.6.n.32.* Bonacin. *d.punct.36.n.7.vers.obiicies.* † In Ordinibus, & Religionibus conseruatorum officium non esse temporale, nec expirare morte concedentis, quin verò eiusmodi delegationem in Religionum fauorem factam esse perpetuam, resoluit idem Fr. Ludouic. *d.art.6.conclus.vnic.* Quid dicendum quoad negotia iam cœpta, quando tempus præfinitur, ad quod conseruatoria limitata est, veluti in terminis Conc. Trid. *sess.13. de reformat.c.5.vers.nemo etiam*, vbi conseruatoriæ, quæ non sont Religionum, & similes ibi conceptæ qoinquennio terminantur? Disputant Domin. *d.cap.vlt.num.2 vers.quid si datur*, & ibi Franch. *num.* 1. & Ancharan. *n.9.* Fr. Emman. *d.q.65.n.9.* nouissimè Laurent. de Peirinis *in formulario Regul.lit.C.c.20. & 22.* vbi resoluit quod solita clausula, *pro futuro quinquennio*, significat quod iurisdictio isto tempore elapso finiatur etiam quoad negotia inchoata, alioquin si ea omittatur quoad negotia saltem incepta, perpetuò durabit iurisdictio, & citat Mandos. *de signat. gratia tit. conseruatoria, vers.addi deberet*, Erasm. à Cochier. *de exempt.p.1.q.39.n.18.* Vnde idem de Peirinis consulit vt semper dicta clausula in Conseruatoriis apponatur propter inconstantiam humanæ vitæ; nam eo tempore finito, in libertate eligentium est dictam iurisdictionem prorogare, Cochier. *de Conseru. part.2. q 7. num.7.* Circa notarios per Conseruatores assumendos, quærit *primò* idem de Peirinis *num.* 3. *citato loco*, an Conseruator possit sibi assumere ad placitum notarium, quo vtatur in suis negotiis, & causis expediendis? Et respondet affirmatiuè per text. *in cap.statutum, de rescript.in 6.& in c.quoniam, §.Statuimus, de probat.* Quærit *secundò*, an Episcopus possit præcipere Conseruatori vt vtatur notariis Episcopalibus? Et respondet negatiuè. Quærit *tertiò*, quid tenendum si consuetudo obtineret vt Conseruator Episcopalibus solùm notariis vtatur? Et respondet eam non posse impedire quin Conseruator possit sibi ad libitum notarium eligere. Quærit *quartò*, quid faciendum si stante dicta consuetudine Episcopus suis notariis inhibeat ne quicquam pro Conseruatore actuent? Et respondet quod ea Episcopi inhibitione non obstante, potest Conseruator assumere sibi alium notarium habentem facultatem acta scribendi in causis Ecclesiasticis, si verò omnibus inhibeatur, poterit tales inhibentes tanquam suam iurisdictionem impedientes excommunicare.

Hæc omnia à nobis supra relata procedunt de Iure 52
commnni, attenta dispositione text. *in c.1.& vlt.de offic.deleg. lib.6.* quæ quidem non habebunt quoties in Bulla Conseruatoria amplior forma à Summo Pontif. fuerit concessa; tunc enim illa inspicienda erit, arg. text. *in c.porrò, & in c. recepimus*, cum similibus, *de priuil.* & patet ex concessis aliquibus Religionibus, quas referunt Cabed. *diuers.iuris arg.lib.3. cap.18. n.3.* Fr. Emman. *dict.q.65.art.18* Gutierr. *pract.lib.4.q.63.n.6. & 7.* Conseruatores enim cum amplissima auctoritate habent Monachi S.Iustinæ, Eugen.IV. *Constit.*10. Canonici etiam Regulares Lateranenses eligunt sibi Conseruatores cum amplissima iurisdictione, iuxta *Constit.*10. Sixti IV. Monachi insuper Montis Oliueti Ordinis S. Benedicti pro ipsorum defensione Conseruatores habent, ex Iulij II. *Constit.*5. Item Frattes Ordinis Minimorum S. Francisci de Paula multis cum facultatibus per *Constit.* Clem.VIII. Qum & Hierosolymitani quoque Equites Conseruatores sibi eligunt, atque electi recusari nequeunt, sancitur *Constit.9.* Pij IV. Item Clerici Regulares Sancti Pauli Decollati Iulios III. *Constit.*10. Camaldulenses quoque per Leonis X. *Constit.*2. Necnon Patres Societatis Iesu vigore Constit. Pij V. & Gregorij XIII. de qua Fr. Emman. *d.art.11. vers.& certè*. Molin. *d.disp.29.n.2.in fine.* Marcel. Vulpe *d c.12.n.19.& 20.*

Verùm vt hac in re tam frequenti quid hodie ser- 53
uandum sit, non ignoret studiosus lector, hîc apponere censui Constitut. vnam editam *ann.*1592. à felicis memoriæ Clemente VIII. & alteram hoc præsenti anno 1621. similiter editam à Sanctissimo D. N. Gregorio XV. cuius tenorem, cùm nostris his temporibus ei standum sit, & omninò parendum, hîc inserere operæpretium duxi, & primùm sequitur illa Clementis VIII.

Sanctissimus in Christo Pater, & Dominus noster 54
D. Clemens diuina prouidentia Papa Octauus, ne ob malitiosam potentiũ suggestionem, & ex eo, quod ob locorum distantiam, personarum quibus causa mandantur, certa notitia haud ita facilè haberi potest, per iudices aliquos minus interdum idoneos in Conseruatores deputatos causas ipsas cognosci contingat, cupiens salubriter

pronid ere,

prouidere, reuocauit, ac declarauit nullas, inualidas, & subreptitias omnes, & quascunque iudicum deputationes, in litteris conseruatoriis iuxta formam in quinterno Cancellaria descriptam, seu aliàs quomodolibet expeditis hactenus per Sedem Apostolicam perpetuò, vel ad tempus nondum elapsum concessas, & directas iis Conseruatoribus, & iudicibus, qui qualitates non habent requisitas, & descriptas in Constitutione felicis recordat. Bonifacij Papa VIII. prædecessoris sui, qua incip. Statutum, quique etiam in Conciliis Prouincialibus, aut diœcesanis iuxta Decretum Concilij Tridentini electi, & designati non sunt ad instantiam quorumcunque Conuentuum, Capitulorum, Militiarum, Vniuersitatum, Collegiorum, Ordinum, ac in fauorem quorumcunque monasteriorum, hospitalium, & aliorum quorumuis piorum tam sæcularium, quàm cuiusuis Ordinis, aut instituti Regularium locorum, quantumuis exemptorum obtentas, cum quibusuis præseruatiuis, restitutiuis, mentes attestatiuis, derogatoriarum derogatoriis, efficacioribus, & insolitis clausulis, & decretis, quorum omnium tenores Sanctitas sua haberi voluit pro expressis: non tamen quoad negotia iam cœpta, vel quoad ea, in quibus illa iam sunt sortita effectum, seu exequutionem habuerunt, ac etiam insuper voluit, & ordinauit, quod omnes deinceps litteræ conseruatoriæ huiusmodi per Sedem Apostol. concedendæ, ad Conseruatores, & Iudices duntaxat dirigantur, qui qualitates iuxta dicti Bonifacij constitutionem habeant, quique in præfatis Conciliis electi, & designati sint, & non aliis, aliter verò expeditæ litteræ præfatæ nullius sint roboris, & momenti. Decernens, &c.

Post hæc emanauit Constitutio Gregorij X V. quam referunt Lauret. de Franchis *in controu. inter Episcop & sæcul pag.*169. & Peyrinis *tom.*1.*Constit. Minimor.in Constit.*5.*Gregory XV.* tenoris sequentis, videlicet.

Sanctissimi D. N. D. Gregorij Diuina prouidentia PP. X V. Constitutio de Conseruatoribus.

SAnctissimus in Christo Pater, & Dominus noster D. Gregorius diuina prouidentia PP. XV. certis rationabilibus causis animum suum mouentibus, & de voto Venerabilium Fratrum suorum S.R.E. Cardinalium Concil. Tridentini Interpretum, partim fel. record. Clementis Papæ VII. Prædecessoris sui vestigiis inhærendo, reuocauit, ac nullas & inualidas decreuit omnes, & quascumque Iudicum Conseruatorum electiones, nominationes, seu deputationes: tam in vim litterarum conseruatoriarum, iuxta formam in quinterno Cancellariæ descriptam, quàm in vim quorumcunque priuilegiorum perpetuò, vel ad tempus nondum elapsum Apostolica auctoritate concessorum, seu aliàs quocunque iure, vel titulo hactenus factas pro quibuscunque Conuentibus, Capitulis, Ministris, etiam Sancti Ioannis Hierosolymitani, Congregationibus, Collegiis, Ordinibus, Monasteriis, Hospitalibus, aut aliis quibusuis piis, tam sæcularibus, quàm cuiusuis Ordinis, etiam Mendicantium, seu Instituti, vel Societatis regularibus locis, quamtumuis exemptis, etiam de necessitate exprimendis, seu illorum personis, cuiusuis qualitatis, seu conditionis existant. In futurum verò Sanctitas sua hac generali, & perpetuò valitura Constitutione statuit, & decreuit, vt Iudices Conseruatores huiusmodi, siue principales, siue subrogati, eligi, nominari, aut deputari non possint, nisi qui non solùm habeant qualitates requisitas, & descriptas in Constitutione similis rec. Bonifacij Papæ VIII. etiam Prædecessoris sui, quæ incipit, Statutum, ita vt vel dignitate Ecclesiastica præditi, vel personatum obtinentes, vel Ecclesiarum Cathedralium Canonici existant; sed etiam in Conciliis prouincialibus, aut diœcesanis iuxta Decretum Concilij prædicti Iudices electi, seu designati sint. Quodque deinceps litteræ Conseruatoriæ per sedem Apostolicam concedendæ suprascriptis tantum dirigantur, & si quæ litteræ aliter expedientur, illæ, ac deputationes huiusmodi, omniaque exinde sequenda nullius sint roboris, vel momenti. Et nihilominus qui secus, quàm iuxta formam superius præscriptam Conseruatores huiusmodi cum effectu eligere, nominare, seu deputare, aut electis, nominatis, seu deputatis vti ausi fuerint, Regulares quidem voce actiua, & passiua sint ipso iure priuati, adeò vt habilitationem à nemine, præterquam à Romano Pontifice consequi valeant, reliqui verò aliis pœnis arbitrio Sanctitatis suæ coerceantur, & prædictorum omnium Conuentus, Monasteria, ac loca huiusmodi, eorumque personæ, ac bona careant Conseruatore ad annum, itavt illorum causæ interea coram locorum Ordinariis duntaxat cognosci, ac definiri debeant. Cæterum vt latiùs pateat Conseruatorum huiusmodi deligendorum facultas, Sanctitas sua admonitos voluit omnes locorum Ordinarios, vt in Synodis Prouincialibus, aut Diœcesanis quamplures personas ex habentibus qualitates in prædicta Constitutione eiusdem Bonifacij Prædecessoris contentas, & aliequin ad id aptas designari procurent, & si aliquem interim ex designatis mori contigerit, substituat Ordinarius loci cum consilio Capituli alium in eius locum vsque ad futuram prouincialem, aut diœcesanam Synodum. Insuper Sanctitas sua, inhærendo hac in parte decreto similis recordationis Gregor. Papæ XIII. etiam Prædecessoris sui, statuit, & ordinauit, vt regulares, ac personæ huiusmodi in Italia infra duos, extra Italiam verò infra sex menses à die publicationis in Vrbe præsentis Constitutionis inchoandos debeant sibi eligere, seu assumere Conseruatores iuxta formam superius propositam; eiusque electionis, seu assumptionis documentum infra tempus huiusmodi penes acta Curiæ Ordinariorum exhibere, & dimittere teneantur, alioquin eo termino elapso, quandiu Conseruatores secundùm formam præsentis Constitutionis non elegerint, coram eisdem Ordinariis conueniantur: quodque Conseruatores huiusmodi semel legitimè deputati, nisi ex legitima causa à Sede Apostolica, aut locorum Ordinariis, prout iisdem Regularibus, & aliis supradictis libuerit, approbanda, durante quinquennio à die deputationis amoueri, aut mutari nullatenus possint, aut valeant. Ad hæc Statuit Sanctitas sua, vt coram ipsis Conseruatoribus Regulares, ac personæ suprascriptæ conueniri quidem, aut trahi debeant, sed alios conuenire, aut trahere non possint, itaut iidem Conseruatores in causis, in quibus regulares, & alij actores fuerint, nullam prorsus Iurisdictionem habeant, sed in iis tantùm, in quibus Rei extiterint, neque extra Ciuitates, seu Diœceses, in quibus fuerint deputati, contra quoscumque procedere præsumant. Si qua verò inter Iudices Conseruatores huiusmodi, & locorum Ordinarios controuersia super competentia Iurisdictionis orta fuerit, nequaquam in causa procedatur, donec per Arbitros in forma Iuris electos super iurisdictionis competentia fuerit iudicatum. Quod si qui Conseruatores, siue in hac parte, siue aliàs quomodolibet suos limites excesserint, per annum ab officio Conseruatoris huiusmodi suspensi sint, & pars, quæ hoc fieri procurauerit, sententiam excommunicationis incurrat iuxta formam alterius Constitutionis eiusdem Bonifacij Prædecessoris, quæ incipit, Hac constitutione, quam Sanctitas sua in his omnibus, quæ præsenti Constitutioni non aduersantur, innouauit, & innouat. Per hoc tamen non intendit Sanctitas sua prohibere quominus Regulares, & alij supradicti in casibus à iure permissis petant Iudicem non suspectum à Principibus, seu Magistratibus Sæcularibus; dum tamen hæc tria copulatiuè concurrant, videlicet vt Regulares, & alij prædicti sint actores, non autem Rei,

vtque agant contra laicum, non autem contra Ecclesiasticum, vel aliàs à iurisdictione sæculari exemptum, atque vt causa, in qua Iudex deputatur, fuerit profana, non autem Ecclesiastica, & in ea iuxta sacrorum Canonum dispositionem laicus, vt præfertur, eligendus Iudex competens existat. Quæ omnia, & singula in præsenti Constitutione contenta Sanctitas sua voluit inuiolabiliter obseruari, decernens sic in iis, cæterisque omnibus præmissis per quoscunque, &c. etiam Sacri Palatij Apostolici Auditores, necnon sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, sublata, &c. iudicari, &c. necnon irritũ, & inane, &c. Non obstantibus Constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac litteris cõseruatoriis, quas omnes ad formam præsentis Constitutionis reduxit, in fauorem quorumcunque Ordinum, tam Mendicantium, quàm non Mendicantium, Militiarum, etiam Sancti Ioannis Hierosolymitani, Congregationum, Societatum, aut cuiusuis alterius instituti, etiam necessariò exprimendi, Collegiorum, Capitulorum, Ecclesiarum, Monasteriorum, ac piorum quorumcunque, tam sæcularium quàm Regularium locorum, necnon illorum etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus, priuilegiis quoque, etiam ex causa, & titulo oneroso indultis, & litteris Apostolicis, etiam Mari magno, seu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis, sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus, etiam Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet, etiam per viam communicationis, seu extensionis concessis, & iteratis vicibus approbatis, & innouatis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque tenoribus, & formis specialis, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua exquisita forma seruanda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita obseruata inserti forent, præsentibus pro expressis habẽs, quibus quoad, ea quæ præsentibus aduersantur, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter, & expressè derogauit, cæterisque contrariis quibuscunque. Cæterum vt præsens Constitutio faciliùs omnibus innotescat Sanctitas sua voluit, & mandauit, vt non solùm in Cancellaria Apostolica, sed etiam ad valuas Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, & in acie Campi Floræ publicetur, illiusque exempla in iisdem locis affixa dimittantur, ac in quinterno Cancellariæ inter Constitutiones perpetuas describatur, & annotetur.

Ex Typographia Reuer. Cam. Apost. 1621. publ. die 20 mensis Septemb. eiusdem anni.

In supradicta Constit. de Conseruatoribus edita à S. mem. Gregorio XV. inter cætera statutum est, vt coram Conseruatoribus Regulares conueniri quidem, aut trahi debeant, sed alios conuenire, aut trahere non possint, itaut memorati Conseruatores in quibus Regulares, & alij actores fuerint, nullam prorsus iurisdictionem habeant, sed in iis tantum, in quibus Rei extiterint. *Dubitatum fuit, an per hæc verba sublata sit facultas quam habent Conseruatores defendendi Regulares, & alios à manifestis iniuriis, & violentiis, quæ illis de facto inferuntur, dum à suis possessionibus deiiciuntur, & propriis bonis vti, ac frui impediuntur? Sacra Cong. Card. Conc. Trid. interpretum censuit eiusmodi verbis minimè sublatam fuisse facultatem quam habent Conseruatores defendendi Regulares a manifestis iniuriis ac violentiis, dummodo obseruent formã præscriptam Constitutionibus Innoc. IV. & Bonifacij VIII. relatis in c. 1. & fin. de offic. deleg. in 6.* refert Lauret. de Franchis *vbi suprà, pag. 176.* & Lezana *d. c. 3. n. 12. in fine.*

C. Card. de Torres.

Locus † sigilli.

Prosper Fagnanus S. Congr. Secret. 57

Item *eadem Sacra Congreg. Concilij die 6. Februarij* 1627. *censuit dictam Bullam non afficere Religionem Hierosolymitanam, nisi quoad Iudices Conseruatores, eidemque Religioni adhuc ius huiusmodi Conseruatores eligendi competere*, vt refert nouissimè Nouar. *in tract. siue praxi elect. & variat. fori, sect. 1. q. 69. n. 12. in vlt. impress.* vbi etiam testatur hoc decretum fuisse nuper confirmatum per S. D. N. Vrbanum VIII. *sub die 17. Februarij* 1628. cuius meminit Lauret. de Franchis *vbi suprà, pag. 178.*

Alia in materia Conseruatorum, & litterarum conseruatoriarum si scire cupias, vide latissimè Alexand. Monetam, & Ioan. Antonium Massobrium *in speciali tract. de Conseruatoribus*, & alios incidenter super hac materia scribentes, videlicet Azeued. *ad titul. 8. lib. 1. noua recopil. pag. 118.* Cur. Philip. *tom. 1. part. 3. §. 7. de Conseruatoribus*, Gutier. *practic. lib. 3. quæst. 9.* Aloys. Ricc. *in collect. decision. p. 4. collect. 899. & in decis. Curiæ Archiepiscop. Neapol. p. 2. decis. 218.* Fr. Emman. *quæst. Regular. tom. 1. quæst. 65.* Fr. Ioan. de la Cruz *de statu Religion. lib. 2. cap. 10.* Fr. Ludouic. Miranda *in man. Prælat. tom. 2. quæst. 47.* Ioan. Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. p. 2. cap. 3. n. 102. cum sequentibus*, Campanil. *in diuersorio Iuris Canonic. rubr. 12. c. 13. num. 24. cum sequentib.* Ceuall. *communium contra commun. tom. 4. q. 792. cum sequentibus*, Cardos. *in praxi Iudicum & Aduocat. verb. Conseruator*, Portel. *in dubiis Regular. eod. verb.* Erasm. à Cochier *in tractat. de Conseruat. Ecclesiast.* vbi 130. quæstiones adducit, Fr. Ioan. Bapt. *in suis aduertent. fol. 167. & 176.* Salgad. *de protect. Regia, part. 2. c. 10. num. 63. cum seqq.* nouissimè Ioan. de Solorzano *de Indiarum Iure tom. 2. lib. 3. cap. 26. num. 111. cum seqq.* Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori ecclesiast. cap. 12.* Lezana *in sum. quæst. Regular. cap. 3. num. 11.* Ioan. Maria Nouar. *in Lucerna Regul. verbo Conseruator*, Ioan. Anton. Nouar. *in summa Bullarum, eodem verbo:* nonnulla etiam ad hanc materiam pertinentia tradit nouissimè celeberrimus Doctor Maiorum nobilitate clarus, vtriusque Iuris consultissimus, & in omnium scientiarum genere apprimè versatus, D. Gabriel. Pereira de Castro, Senator Regius meritissimus, in suis Regni Lusitaniæ decisionibus, *decis. 118. n. 15. & 16.*

ALLEGATIO CVII.

Episcopus an habeat territorium, familiam armatam, fiscum, & carcerem.

SVMMARIVM.

1 *Familiam armatam Episcopus tenere non potest, secundùm aliquos.*
2 *Multo plures tenent eum habere posse familiam armatam.*
3 *Rubrica de Episcopali audientia quomodo intelligenda.*
4 *Territorium habet Episcopus.*
5 *Episcopus potest iudicare, & punire delinquentes.*
6 *Potest suas sententias exequi Episcopus.*
7 *Iurisdictione concessa omnia licent, quæ ad illam tuendam necessaria sunt.*
8 *Territorium dicitur à Terrendo.*

9 *Familia Episcopi quamuis sit laica, potitur fori priuilegio.*
10 *Familiaris, & de familia alicuius dicitur, qui est deputatus ad aliquod seruitium, & officium.*
11 *Notarij Curiæ Episcopi gaudent priuilegio.*
12 *Cancellaria Episcopi officium exercens gaudet fori priuilegio.*
13 *Fiscalis, nuntij, custodes carcerum, ac lictores Episcopi gaudent fori priuilegio.*
14 *Prætor habet potestatem puniendi suos officiales pro delictis in officio commissis.*
15 *Episcopus, siue eius Vicarius punire poterit excessus officialium laicorum, qui Curiæ Archiepiscopali inseruiunt.*
16 *Fiscum habent Episcopi.*
17 *Bona patrimonialia clericorum hæreticorum applicantur fisco Episcopi, secus in Hispania, & Francia.*
18 *Pœnam pecuniariam indicere possunt Episcopi, eamque sibi vel Cameræ suæ applicare.*
19 *Pœnas pecuniarias sibi Episcopus retinere non debet, sed in pios vsus erogare, nisi sit admodum pauper.*
20 *Carcerem debet Episcopus habere, tum ad custodiam delinquentium, tum etiam ad pœnam.*
21 *Carceris custos æquiparatur depositario.*
22 *Carceris custos si carnaliter cognoscat mulierem, etiam meretricem sub sua custodia carceratam, acerrimè punitur.*
23 *Mulier si prægnans reperiatur in carcere, culpa custodis præsumitur.*
24 *Brachium sæculare implorare valet Episcopus, vbi per se suas sententias exequi non potest.*
25 *Brachij sæcularis auxilium si sæcularis negat, potest ad illud præstandum censuris compelli.*
26 *Brachij sæcularis auxilium antequam sit præstandum, an possit ipse iudex laicus causæ cognitionem sumere, ostenditur,* & n. 27.
28 *Cancellarius Episcopi siue notarius quas expeditiones gratis præstare debeat, ostenditur.*
29 *Et quod salarium, siue stipendium ex aliis accipere potest, ostenditur.*
30 *Cancellarius Iudicis à quo, non teneatur gratis exhibere copiam processus criminalis reo appellanti, &c.*
31 *Episcopi pro Pastorali officio omnia crimina in suis diœcesibus à quibuscunque commissa punire possunt, ac debent.*
32 *Ad Episcopum solum spectant causæ plures ciuiles, non ad laicum.*
33 *Iudex Ecclesiasticus de Iure competens censetur aduersus laicos in criminibus mixti fori, si sæcularem præueniat.*
34 *Iudex Ecclesiasticus in crimine violationis monialis, vel eius attentatione contra laicum procedere potest.*
35 *Episcopi quoque cognoscere possunt si victualia plus æquo venundantur aduenis, quàm ciuibus, vel etiam ipsis ciuibus, vel si aromatarij, & huiusmodi merces falsas pro bonis vendant.*
36 *Episcopi, ac reliqui Ecclesiarum Prælati, & Ecclesiasticè Iudices, nedum contra laicos delinquentes censuris Ecclesiasticis procedere possunt, sed etiam eos personaliter capere, & in carcerem detrudere valeat.*
37 *Consuetudo quid hodie teneat, explicatur.*

1
VÆSTIO hæc de territorio à Doctoribus prolixè disputata in duas contrarias diuisa est sententias, quarum vna negatiuam sequitur, immò quod nisi Episcopus etiam in loco habeat temporalem iurisdictionem, non possit familiam tenere armatam, quia non habet territorium, nec fiscum, & propterea oportere eum Iudicis sæcularis implorare auxilium, ita Gemin. Prob. Anch. & Franch. *n. 7. in cap. dilecto, de sent. excommun. lib. 6.* Panor. *in c. 1. de offic. deleg.* Clar. *in §. fin. q. 37. num.* 8. Boër. *dec.* 264. *n.* 3. Palat. *in repet. c. per vestras, de donat. inter virum, & vxor. notab. 2. à num.* 1. Longanal. *in repet. l. imperium, num.* 216. *de iurisd. omnium iud.* Auil. *ad c. 20. Prætorum, n.* 14. Orban. *in comment. ad vsat. c. 15. n. 50. vers. sed quid familia,* Decian. *tract. crim. lib. 8. c. 3. n.* 47. Auend. *de exequendis mand. c. 1. n.* 22. Mench. *de success. creat. §. 6. n. 16. vers. illud autem, & §. 22. n.* 17. Petez *l. 48. gloss. 3. tit. 1. lib. 3. Ordin.* Soar. de Pace *in pract. prælud. 2. n.* 54. Azeued. *l. 14. num. 4. & 5. tit. 1. lib. 1. noua Recopil.* Berreta *cons. 4. per tot.* Bobadil. *in sua politica, lib. 2. cap. 15. n. 28. & cap. 17. n. 86. & cap. 18. n.* 85. D. Larrea *Granat dec. 1. num. 16. cum seqq. tom.* 1. nouissimè me citato *in hoc loco,* doctissimus D. Franc. de Amaya *ad l. 2. num. 36. C. de exactorib. tribut. lib.* 10. Vnde Iacob. Cuiac. *in suis paratitlis C. de Episcop. aud.* & Dionys. Gothofred. *ad eandem rub. Codicis,* negarunt Episcopos habere iurisdictionem, apparitorem, & executorem, sed eorum & Iudicum delegatorum, qui notionem, non autem iurisdictionem habent, Magistratus sæcularis impartito suo sæculari brachio sententias exequitur, ac proinde Iustinianum non tractasse de Episcopali iurisdictione, sed de audientia, id est, notione; & iurisdictionem negari Episcopis clarè probari ex Valent. *nouel. de Episc. aud.* & Sozomen. *histor. libro* 8. qui Episcopo notionem tantum concedunt, & Accursium malè fuisse interpretatum verba eiusdem rub. dum dicit audientiam idem esse quod iurisdictionem: Cuiacio, & Gothofredo assentiuntur relati à Ioanne Tilennio *in suo tract. de iurisdict. & imperio, prop.* 33. dum dixerunt plausibilius sibi videri Episcopos, & quosuis alios Ecclesiæ Antistites ex sui officij natura sæculari carere iurisdictione. Ex quo forsan prouenit illorum sententia, qui affirmant non posse Iudices Ecclesiasticos capi facere delinquentes in casibus ad punitionem Ecclesiæ spectantibus, sed tantum excommunicare, atque aliis spiritualibus vti remediis; vbi autem volunt alias pœnas, debent vti auxilio Iudicis sæcularis, prout inueni tenere Palat. *d. not. 1. num.* 18. Clar. *dict. quæst. 37. num. 8. vers. vnum tamen,* Roman. *sing.* 303. Guid. Pap. *sing.* 220. Franc. Marc. *decis.* 448. incip. *Quæritur an Episcopus, num. 2. vol.* 1. Auendan. *dict. n.* 12. Mich. Grass. *lib. commun. opinion. cap. 8. quæst.* 8. Decian. *tract. crimin. tom. 1. lib 4 cap. 47. num.* 15. Couarr. *pract. cap. 10. n* 2. Bellug. *in speculo Principum, rub. 12. de iuramento, §. quædam, num. 96. cum seqq.* Auiles *ad c. 20. Prat. num.* 14. Azeued. per text. *ibi in l. 14. & 15. tit. 1. lib. 4. noua recop.* Gutierr *pract. lib. 1. q.* 45. Ioan. Garc. *de nobilit. gloss 9. n.* 53. Bobadil. *in sua politica, lib. 2. cap. 17. num.* 167. Franc. Hieron. Leo *Val. decis. 154. num. 9. lib.* 2. vbi *num.* 15. multipliciter respondere nititur ad Conc. Trid. *sess. 16. de reform, c. 3. vers. sed liceat cis.*

Altera verò, cui tanquam veriori & probabiliori libenter adhæreo, tenet Episcopum habere territorium, in eoque vti posse iurisdictione contentiosa, tenendo familiam armatam, fiscum & carcerem: quam quidem benè probat text. *in cap. omnes Basilica,* 16. q 3. vbi cum dicitur Ecclesias esse in potestate eius Episcopi, in cuius territorio sunt positæ, patet Episcopum habere territorium, *& in cap. vt animarum, de const.* vbi cum Bonif. Pont. constituisset excommunicationem latam in fures non ligare subditos furantes extra diœcesim excommunicantis, eam suæ constitutionis rationem esse refert, quia extra territorium ius dicenti impunè non paretur, quare inde infertur diœcesim, & territorium idem esse. Ideoque hanc partem meritò tuetur Ioan. Andr. *in cap. cum contingat, 13. de fore comp. num.* 4. & Philipp. 2

Franch. in cap.fin.eod.tit.num.13. vſque ad finem,& in
cap.1.§. ſtatuto,num 3. de conſtit.in 6.gloſſ.in cap. con-
tra Idolorum,25.quæſt.8.Felin.in cap.cum ſit generale,
num 20.de foro comp. vbi Marian. Socin. in fine, Bart.
conſ.3.num. 10.Bald.in l. nam ſalutem ,§. fin. ff. de offic.
præfecti vig. Decian. in cap. ſignificaſti,n.19. verſ. vn-
de infert, & num.21.de officio deleg & in c.cum non ab
homine , nam.29. ff. de iudic. Roland. à Valle conſ.37.
lib.4.Aufret. de poteſt.Iudicis Eccleſiaſt.ſuper laicis,&
eorum bonis , num.18. Gondiſalu. de hæretic. part.11.
num 70.Segura in directt. Iud. cap.13.n.22. & 41. me
citato in hoc loco, Bonacina in Bull. Cœnæ,diſp.1.q.20.
puncto 3. §.1. Martin. Vran. Vltram. conſ.7. n.3. verſ.
ſeptimò,& n.13.& 14.lib.1. Anton. Scap. in tract. de
iure non ſcripto, lib.5.c.209. n.8. Salzed. ad Bernard.
c.140.alias 151.in noua impreſ.a.23. Ludou.Alfer. al-
leg.10.Ioã Aloyſ.Leo in auth.caſſa,n.24.C.de ſacr.Ec-
cleſ. Marcel, Vulpe in praxi iud. fori eccleſ. c.41.n 48.
Alzed.d.p.1.cap.12.n.63.& 72. Franciſc. Leo in the-
ſauro fori Eccleſ.p.1.cap.9.à n.19.& part.2.c.16.n.16.
Menoch. de arbitr.caſu 394. n.70. Sbroz. de Vicario
Epiſcopi lib.2.quæſt.191.Lxl.Iordan.in tract.de Roma-
næ Sedis origine,c 8 part.2. Penia ad direct. Inquiſitor.
p.3.commento 105. verſ. poſtremò, aliàs commento 116.
Duard. in Bullam Cœnæ,lib.2. can.1. quæſt.33. concl.2.
num.23.& 26. Ciarlin.forenſ.controuerſ. lib 1.cap.50.
num.15. Vgol. de poteſtate Epiſcopi cap.4. § 12. Mar.
Anton.var. reſolut.lib.3. reſol.14. à num.1. Carul. de
Graſſis de effectibus clericat. effect.1. num.129. Beller.
diſquiſit.cleric.part.1.tit. de fauore clericorum reali,§.1.
num.18. & tit. de bonis clericor. §. 14. num. vlt. Card.
Tuſch. lit.E,concluſ.236.n.3.& lit.F, concl.233.n.12.
Campan.in diuerſorio Iuris Can. rubr.12. cap.13.n.87.
cum ſeq. latè Franc.Molin. de brachio ſæculari cap.18.
nouiſſimè me citato in hoc loco, Sperell. in deciſ. fori
Eccleſiaſt.deciſ.3.n.9.10.& 16. & deciſ.4. num.7. cum
ſeqq. vbi atteſtatur ſic cenſuiſſe pluries Sacram Con-
gregat. eminentiſſimorum Cardinalium S. Concilij Tri-
dent.interpretum, Lotter. de re benef.lib.1.q.9.num.94.
cum ſeq. affirmans num.96. hodie non longè eſſe ab
errore , qui contrarium teneret , cum ſacrum Conc.
Trident. ſupponens iuriſdictionem Epiſcopi in laï-
cos , tanquam principum , eos coërceri perſonali-
ter , & per ſuam militiam armatam iuſſerit , prohi-
bens neque ad cenſuras, neque ad inuocationem bra-
chij ſæcularis deueniri , niſi in ſubſidium , vt legitur
ſeſſ.25. de reform. cap.3. Cuius ſententiæ plura & va-
lidiora ſunt fundamenta , prout conſtabit ex reſponſ.
ad contraria.

3 Qua quidem communi ſententia retenta , non ob-
ſtant conſiderationes Cuiacij & ſequacium,quia quod
Epiſcopus , & reliqui Primates Eccleſiæ ſint capaces
iuriſdictionis, ac proinde territorij , & cæterorum inde
prouenientium , & quod verba rub. C. de Epiſcopali
audientia, intelligenda ſunt de iuriſdictione,conſtat ex
relatis à Vveſembec. in eadem rub.n.2. vſque ad finem,
immo ipſum fuiſſe hallucinatum patet , cum concedat
Epiſcopum habere notionem, quæ tanquam generale
nomen continet ſub ſe iuriſdictionem,leg.notionem 99.
ff de verb.ſignif.

4 Minus obſtat quod aliqui ex citatis pro contraria
opinione affirmant , videlicet Epiſcopos habere iu-
riſdictionem , ſed tamen carere territorio , quod præ
cæteris nititur defendere Longau. in d. l. imperium,
num 266. loquens de Epiſcopis , & Archiepiſcopis
Franciæ, quia dupliciter reſponderi poteſt , primò iu-
riſdictionem effectualiter , & actiuè cohærere perſo-
næ habenti facultatem iudicandi , & cogendi iudica-
tos parere mandatis,ex Bart. in l.1. de iuriſd. omnium
iudic. n.15. & Sebaſt. Sap. n.63. & ſeq. Vel ſecundò
minimè poſſe fieri vim in carentia territorij , quia
diœceſis, & territorium ſunt idem , Abb. conſ.82.
incip.quamquam,n.7. lib.1.Alex.conſ.248. Ponderatis
n.10.& ſeq. lib.6. latè Rauin.conſ.22. Viſis, n.3.lib.1.
Card.Tuſch. tom.2.lit. D.concl.450.tum quia iuriſdi-
ctio ordinaria ſubſiſtere ſine territorio non poteſt.
Bald.in l.ſi quis ex conſenſu,n 9.C. de Epiſc and Boër.
d. c.227. immò territorio adhærere docuerunt Bart.
Bald. & Ang. in l. fin. C. vbi & apud quem , Moron.
conſ.46. à n.12. in tantum quod hinc euenit,vt iuriſ-
dictio dicatur ineſſe toti territorio,ſicut nebula in tota
palude, ex Bald.in d.l. imperium , Angel. in l. fines,de
emct.Abb.in cap.ſi diligenti,in 2. notab.& ibi. Felin.de
præſcript. Pariſ. conſ.16.n.21. vol.4. Curt.iuo.conſ.41.
n.9.& conſ.158.n.24.& conſ.184.n.8.

Poſito ergo,quod Epiſcopus iuriſdictionem habeat 5
cum territorio ex ſupradictis, ac proinde quod ſubdi-
tos ſuos delinquentes punire & iudicare poteſt, vt ha-
betur in cap.quoniam,18.diſt.& in c.ſtatuimus,16.q.1.
c 1.de officio Ordin. c.in Archiepiſcopatu,de rapt. cum
aliis citatis à Marc. Ant.d. reſ.14 n.1 verſ.ſecundò , &
quod † ſententias ſuas,& res iudicatas ſeipſo , & non 6
aliena ope exequi valet , c.omnes,16. q.7. cap. fin. de
conſt.libro 6. Iord.d.c.8.n.26. Franc.Leo d.cap 9.n.30.
Franc.Molin.d. cap.18.n.86. cum ſeqq. per neceſſariam
conſequentiam debemus concludere illum familiam
armatam, fiſcum , & carcerem tenere poſſe tum quia
† conceſſa iuriſdictione omnia licent , quæ ad illam 7
tuendam & exercendam ſunt neceſſaria , arg. l.2. de
iur. omnium iud.& iuxta ea , quæ tradit Eraſm. à Co-
chier de iuriſd. in exemptos part.2.q.11.n.28.& 19.tum
etiam quia † territorium dictum à terrendo,lege pupil- 8
lus,§ territorium, vbi rebuff.ff.de verb ſignif.quaſi ter-
rendi ſint & mulctandi incolæ ab eo , qui territorium
habet, cui iuriſdictio adhæret, Panot. conſ.10 num.1.
Bald. in cap.1. num.4. quibus modis feud. amit. Vn-
de Inquiſitores , quia delinquentes contra Fidem iu-
dicare , & punire poſſunt , familiam armatam ideo
tenere valent, Clem.1.§.1. de hæret. Roias de hær.ſing.
21. n 6.Lucerna Inquiſ.verb.Inquiſitor, n.14. Simanc.
de Cathol. inſtit. cap.34. num.14. & cap.41. num.15.
Iordan. d. cap.8.num.42. Menoch. d. caſu 394. n.66.
Fuſc.d.c.32.num.17.Mar. Anton. vbi ſup. verſ. tertiò,
Carol. de Graſſis d. effectu 1.n.130. Franc. Molin. d.
c.18.n 12.

Quæ quidem familia Epiſcopi , quamuis laica , po- 9
titur eodem priuilegio fori , ſicut ipſi clerici , prout
notatur in cap. cùm non ab homine , de iud. & in cap.
fin de offic. Archidiac. Clar. §. fin. q.33. num.18. verſ.
quaro nunquid familiares. Bonacoſ. in tract. de ſeruis,
& famulis , q.5. Capyc. dec.12. Boſſ. in tract. crimin.
tit.de foro compet. num.127. Burſat. conſ.25.n.13.lib.1.
Michaël Graſſus tom.1.commun.opin. lib.1. tit.2. n.48.
pag.158. Belluga in ſpeculo princ. rub.11.§. videndum,
num.6. in fine , verſ. de exiſtentibus , Matanta de ordi-
ne iud. p.4. diſt.11. num.4. Capel. Toloſan. dec.378.
Hippol. de Marſil.conſ.67. num 60. Dec. tract.crimin.
tom.1.lib.4. cap.9 num.47. Farin in praxi crimin. q.8.
num 46. Giurba conſ.68. n.1. cum ſeqq Alleg. Maſc.
de ſtatut interp concl.1.n.133.Duard in Bull.Cœnæ Do-
mini,can.15.q.8, concl.1. num.2. Marcel Vulpe d. c.41.
num.81. me citato in hoc loco, Alzedo d.part.1. cap.11.
num.73. Franc. Leo in theſaur fori Eccleſ. part.1 c.11.
num.19. Zerol in praxi Epiſcop part.2.verb.Epiſcopus,
pag 47. verſ. decimoprimò , Maria de iuriſdict. part.4.
caſu 111.num.3. me citato in hoc loco. D. Felician. de
Vega in relect c.cùm contingat,de foro compet.n 3. licèt
à n.4.contrarium aſſerere videatur. Theſaur.dec.22.n.6.
Ioan.Aloyſ.Leo in d.authent.caſſa,n.23.Villab.in ærario
communium opinion.lit.F.n.33.Stephan.Gratian.Marc.
deciſ.233.n.1. & diſceptation forenſ.c.340 n.31. & ſeq.
Mar. Anton. var.reſolut.lib.1.reſol.73. ante n.2. Carol.
de Graſſis d effectu 1.n.128. Beller. d.§.1. n.13. Mon-
tealegre in praxi Ciuili,lib.1. cap.9. num.249. Thom.
de Carleual. de iudic.& foro comp. diſput.2.q.6. ſect.3.
num.427. & 509. Gauant. in enchirid, Epiſcop. verb.
familiares

familiares Episcopi, num. 2. & verbo forum Episcopale, n. 31. Squill. de priuil. clericor. cap. 7. n. 54. Anton. de Marin. resol. quotid. cap. 11. à princip. Diana res. moral. p. 1. tract. 2. de immun. eccles. resol. 97. & p. 3. tract. 1. resol. 12. & p. 4. tract. 1. resol. 30. Ciarlin. controuers. c. 20. à n. 14. Licèt nonnulli contrarium non improbabiliter tenuerint, cum sit qualitas Concil. Trid. sess. 23. de reform. c. 6. quod prima Tonsura initiati, aut etiam in minoribus Ordinibus constituti debeant Ecclesiæ deseruire de mandato Episcopi, nec sufficere vt deseruiant Episcopo, vel eius Vicario, nisi habeant vnam ex qualitatibus Concilij: ex quorum numero videntur esse Suar. in defens. lib. 4. c. 29. n. 9. Ceuall. de cogn. per viam violent. part. 2. q. 58. à n. 9. Gabriel. Pereira de manu Regia tom. 1. c. 10. n. 13. Felician. de Vega in repet. cap. 2. de foro comp. n. 22. Mar. Cutel. part. 2. contr. n. 194. latè & eruditè D. Don Christophorus de Moscoso y Cordoua in sua iuris alleg. pro defensione Regiæ iurisdictionis contra familiares Nuncij Apost. in Regni Hispan. commorantis.

10 Amplia nostram resolutionem vt procedat etiam in familia Episcopi titularis, vt per Galup. in praxi sacri Regni Cons. Neapol. p. 2. c. 6. ex n. 47. Carleual. de iud. lib. 1. tit. 1. disp. 2. q. 6. sect. 6. n. 509. pag. 219. Ciarlin. d. c. 20. n. 16. vbi decisum refert à Sacra Congr. Immunitatis in causa Regiensi, sub die 17. Ianuar. 1628. in hæc verba. Sacra Congreg. Cardinalium controuersiis iurisdictionalibus præpositorum censuit familiares etiã Episcopi seu Archiepiscopi, titularis gaudere debere priuilegio fori, ita tamen vt conueniri debeant, & sint puniendi ab Ordinario loci vbi degunt, non ab ipso Episcopo, seu Archiepiscopo titulari.

11 Familiaris, & de familia dicitur esse, qui est deputatus ad aliquod seruitium, & officium, l. fin. C. de prox. sacr. scrin. lib. 11. Bart. in l. 1. § familia, n. 5. ff. de trib. & vectig. Thesaur. d. decis. 22. n. 2. Mascard. de probation. conclus. 756. n. 1. latè Marc. Anton. d. resol. 75. à princip. Farinac. in praxi crimin. q. 55. n. 135. & quandoque degens sub potestate & correctione alicuius, l. 1. C. si Rect. prouinciæ, l. 2. C. si quacumque præditus pot. Marc. Anton. d. resol. 75. n. 3.

12 Ex quibus infertur, Notarios Curiæ Episcopi gaudere fori priuilegio, vt resoluunt Gratian. d. decis. 334. per totam, & dict. cap. 340. à princip. Bellet. dict. § 1. n. 16. me citato in hoc loco, Alzedo dict. cap. 12. num. 74. de his ferè omnibus D. Felic. de Vega in relect. d. cap.
13 cùm contingat. num. 23. cum seqq. Item † & Cancellariæ officium exercens, Mar. Anton. dict. resolut. 75. num. 1. vers. cæterùm. Sic † etiam fiscalis, nuntij, custodes carcerum, lictores, Felin. in cap. 2. in fine, de foro compet. Mandos. de priuileg. ad instar, gloss. 21. num. 33. Rebuff. de priuileg. scholar. quæst. 166. num. 1. Gratian. d. decis. 133. num. 12. & 10. de omnibus Ciarlin. d. c. 20. num. 34. vbi à n. 16. probat hoc priuilegium concessum Episcopis concedi etiam Abbatibus, & aliis Prælatis habentibus territorium distinctum, & iura Episcopalia, vsumque Mitræ, & Baculi, cum potestate iurisdictionis.

14 Quemadmodum Prætor dicitur habere potestatem puniendi suos officiales, veluti notarios, nuntios, birruarios, & huiusmodi, præsertim pro delictis in officio commissis, Boër. decis. 9. Farin. in praxi criminal. q. 101.
15 num. 86. † ita etiam Episcopus, siue Vicarius punire poterit excessus officialium laicorum, qui Curiæ Episcopali inseruiunt, vt sunt Cancellarij, notarij, nuntij, & executores, & eorum qui sunt de sua familia, Archid. Ioan. And. & alij in capite si Episcopus, de Offic. Ordin. lib. 6. Boër. decis. 9. num. 7. & 8. Stephan. Gratian. dicta decis. 233. numer. 19. & dict. cap. 340. num. 31. Mar. Antonin. dict. resolut. 75. num. 2. Bellet. d. § 1. num. 19. me citato in hoc loco, Diana moral. resol. p. 1. tract. 1. resol. 12. me etiam citato in hoc loco, Ciarlin. d. cap. 20. num. 15. & 21. & me quoque citato in hoc loco, D. Felic. de Vega vbi supra. † Habent etiam 16
Episcopi fiscum, capite si quis, 17. q. 4. capite quia diuersitatem, vbi gloss. verb. præter, in fine, & Butr. ac Imol. de concess. præb. Cardin. in Clem. nolentes, § 2. q. 3. de hæret. Couar. lib. 2. var. cap. 9. n. 11. Bellet. d. § 1. n. 21. Oldrad. cons. 302. col. 2. & Franc. Pauin. inter eius consilia cons. 34. vers. circa 4. Cochier. de iurisdict. Ordinar. in exemptos, part. 4. quæst. 112. n. 3. Aloys. Ricc. in praxi aurea, resolut. 387. n. 2. Alzed. d. part. 1. cap. 12.
n. 60. & seq. & 70. quicquid sentiat Franc. Alfaro de 17
officio Fiscalis glos. 9. n. 9. † Cui applicantur bona clericorum hæreticorum patrimonialia, prout cum multis, quos refert, constantissimè resoluit Farinac. de hæresi q. 190. § 11. à n. 154. licèt aliter obseruet praxis Lusitaniæ, Castellæ, & Franciæ, vt attestantur Couar. lib. 2. var. c. 9. n. 11. & 12. Azeued. lib. 2. nou. 100. tit. 3. lib. 8. noua recop. Salzed. ad Bernard. c. 114. verb. hæretici, lit. F. Pereg. de iure fisci lib. 4. tit. 5. n. 31. vers. clericorum vero bona, Bobadil. in sua politica, lib. 2. c. 17. n. 201. lit. D. Sanch. in præcepta Decalogi lib. 2. c. 20. à n. 2. plures ex antiquioribus, quos refert Cened. ad Decret. collect. 55. n. 6.

Et ex eo, quod Episcopi habent fiscum, possunt in- 18
dicere pœnas pecuniarias, illisque mulctare etiam laicos in casibus ad eius forum spectantibus, vt per Bern. in pract. c. 134. aliàs 124. in nouis, vbi Salzedo, Palat. in rep. rub. § 39. n. 13. Couar. d. c. 9. n. 8. vers. postremò. Fichar. & Bonacos. tom. 1. comm. opin. lib. 1. tit. 1. n. 138. pag. 162. & n. 153. pag. 163. Clar. lib. 5. § final. quæst. 80. num. 5. Pereg. de iure fisci lib. 1. tit. de iis qui iura fiscalia habent, n. 106. pag. 30. Azeued. ad leg. 2. ad num. 3. tit. 6. lib. 3. nouæ recopil. pag. 148. Aloys. Ricc. d. resol. 387. num. 2. Bobadil. in sua politica, lib. 2. cap. 17. num. 199. Cabed. prax. Lusit. decis. 85. Concil. Brach. I V. act. 2. cap. 14. fol. 24. Zerola in praxi Episc. part. 1. verb. Compositio, vers. secundò, pag. 102. Marc. Anton. Genuens. in practic. Eccles. q. 251. Cened. ad Decretal. collect. 170. num. 1. me citato in hoc loco, Ciarlin.
d. cap. 50. num. 37. † Non licet tamen Iudici pœnas 19
pecuniarias vel indicere, vel exigere pro ipsis criminibus tolerandis; perniciosũ enim est siue ex lege, siue ex sententia, aut decreto Iudicis annuum censum à concubinariis accipere, quo soluto ipsi criminosi in sceleribus, & peccatis persceuerent, & hoc est, quod decidit text. in cap. 3. de pœnis, vt per Couar. in d. cap. 12. num. 9. vers. secundum. Quare honestius visum est, vt huiusmodi pœnas Episcopus ad effugiendam auaritiæ suspicionem sibi non retineat, in propriam conuertendo vtilitatem, sed in pios vsus eroget, & deputet: id expressè decreto Concil. Trident. sess. 25. de reform. cap. 3. & cap. 14. præcipitur, vt mulcta pecuniaria eo ipso, quod exacta fuerint, piis locis assignentur, adeò quod refertur Sacram eiusdem Concilij Congregationem censuisse, nec posse Episcopum ex mulctis, & pœnis, quas exigi contigerit in eius mercedem, & minus Cameræ Episcopalis, non obstante contraria consuetudine, etiam in minima parte; ita eleganter Stephan. Quaranta in sum. Bull. verb. pœna pecuniaria, pag. 295. & tenet Piasec. in praxi noua Episc. part. 2. c. 4. n. 97. in princ. Galer. in margarita casuum conscientiæ, verb. pœna 1. Aloys. Ricc. in praxi fori Ecclesiastici, decis. 349. in 1. edit. & resol. 300. n. 3. in 2. edit. Sbrozz. de offic. Vicarij in addit. lib. 2. q. 143. me citato in hoc loco, Ciarlin. d. cap. 50. n. 3. sed per sacram Congreg. fuisse declaratum, vbi Episcopus admodum pauper esset, eas sibi assumere posse, testatur Andr. Molfes. ad consuetud. Neapol. par. 4. q. 64. n. 24. quem refert Aloys. Ricc. d. resol. 300. num. 3. vers. limita. Super materia pœnarum & mulctarum nonnullas audio à Sacra Congr. Concilij emanasse decisiones. In primis in vna Messanensi fuit resolutum, pœnas omnes, & mulctas siue ex Constitutionibus synodalibus, siue ex præceptis, siue decretis Archiepiscopi, vel Vicarij proueniant, esse piis locis, non autem fabricæ,

vel sacristia Ecclesia applicandas. Item fuit decisum *pœnas pecuniarias, qua arbitraria fuerint, locis piis esse omnino applicandas, reliquas autem, qua non fuerint arbitraria, posse Episcopum ita demum sibi sumere, si ipse egeat, dummodo non sint mulcta pecuniaria, vel pœna non residentium, aut concubinariorum, quas omnes Concilium mandat locis piis applicari.*

20 Pœnas criminales, vbi redditus Ecclesiæ sunt pingues, non posse erogari pro fabrica Ecclesiæ Cathedralis, vel reparatione domus Episcopalis, sed aliis locis, & vsibus piis ad formam Concilij Trident. censuit *sacra Congreg. negotiis Episcop. & Regularium præposita in Auersana, 22. Ianuar.* 1591. *Pœnas criminales distribuendas esse locis piis ad abitrium Episcopi, & in pari necessitate esse subueniendum pauperibus loci, in quo habitat clericus condemnatus*, censuit *eadem sacra Congreg. in Venusina, 21. Nouembris* 1600.

Pœnarum nulla portio potest assignari depositario earundem pœnarum, nec in restaurationem carcerum Episcopalium, nec pro vestiendis Apostolis, quibus lauantur pedes in die Cœnæ Domini, nec pro supplemento salarij musicorum Ecclesiæ Cathedrali inseruientium, *sacra Congregat. Concilij in Firmana, 16. Aprilis* 1633. Nec pro birruariis Curiæ Episcopalis, *eadem sacra Congr. in Ianuen. 5. Iunij* 1632. Nec pro Vicario Curiæ Episcopalis, aut salario notarij, & ministrorum, *eadem sacra Congr. in Alban. 5. Februarij* 1618.

21 Carcerem quoque debent Episcopi habere, tum ad custodiam delinquentium, tum etiam ad pœnam, vt habetur *cap. 3. de pœnis*, & tenet Vgolin. *d. §. 12. num. 3.* Paz *in pract. part. 4. capite vnic. num. 4.* me citato *in hoc loco*, Alzed. *d. part. 1. cap. 12. num. 59.* late Marta *de iurisdict. part. 2. cap. 27. num. 10.* habent enim merum imperium, & proinde censuras, & ius incarcerandi, Abb. *in capite quod sedem, num. 7. vers. in Eccles. de offic. Ordin. & in capite cum ab Ecclesiarum, num. 4. eodem tit.* Cochier. *de iurisdict. Ordin. in exemptos p. 4. quæst. 111. num. 13.* Marta *dict. part. 2. cap. 29. per tot.* vbi probat Episcopum in suæ iurisdictionis casibus habere capturam personæ contra laïcos. Non tamen in eodem carcere mares & fœminæ poni possunt, *l. 3. C. de custodia reorum*, Bonacos. *communn. crimin. part. 1. verb. mulieres, fol. 118.* Gregor. *lege 5. tit. 29. part. 7.* Menoch. *de arbitr. lib. 1. quæst. 88. n. 21. & 25.* Azeued. *in l. 2. tit. 24. lib. 4. noua recopil.* Farinac. *in praxi crim. quæst. 27. num. 59.* † Fideli custodi carcer est tradendus, ille enim æquiparatur depositario, Boër. *dec. 216. post n. 6.* Ioseph. Ludouic. *Perusin. decis. 78. num. 6.* Farinac. *in praxi crimin. quæst. 31.*

22 *num. 76.* Vnde † si cognoscat carnaliter mulierem sub sua custodia carceratam, acertimè punitur, prout attestantur Bonacos. *part. 1. verb. custos carcerum carnaliter cognoscens*, Hippolit. *in l. 1. num. 5. ff. de sicar. & in pract. §. aggredior, num. 26.* Clar. *in §. fin. verb. fornicatio, versic. cum carcerata.* Boër. *decis. 317. num. 2. cum seqq.* Gregor. *l. 13. verb. con su serno, tit. 17. part. 7.* Plaz. *de delict. c. 10. ad fin.* Iodoc. *in pract. crim. rubr. de carc. siue comm. cap. 17. num. 16.* Perez *lege 12. tit. 14 lib. 2. Ord. pag. 336.* Mascard. *de probat. concl. 167. num. 4.* Bened. Ægid. *de priuileg. honest. art. 12. à princ.* latè Farinac. *d. q. 31. à n. 110.* Ord. Regia Lusit. *lib. 1. tit. 33. §. 4.* quamuis sit meretrix, quia tunc arbitrio Iudicis puniendus erit, Hippol. *in d. l. 1. n. 3.* Menoch. *de arbitr. casu 292.* Azeued. *l. 2. tit. 24. lib. 4. noua recopil.* Farinac. *d. q. 31. à num. 120.* Hortens. Caualcan. *de brachio Regio p. 2. à num 151. cum seqq.* Benedict. Ægid. *d. art. 12. num. 4.* Hinc etiam fit, quod si mulier

23 prægnans reperiatur in carcere, culpa custodis præsumitur. Boër. *dec. 216.* Masc. *concl. 267. n. 4.* prout etiam eius culpa præsumuntur inuecta in carcerem, ex eodem Mascard. *d. conc. 267. num. 11.* & punitur ex eo omni, quod immittitur, per quod potest sequi mors, vel fuga carcerati, si non fecerit solitam carceratorum perquisitionem, Farin. *d. q. 31. à n. 95.*

Vbi Episcopus per se suas sententias exequi non 24
posset, brachium sæculare implorare valet, *cap. 1. de Offic. Ord. cap. dilecta, de sentent. excomm. lib. 6.* Conc. Trid. *sess 24. de reform. & sess. 25. de reform. cap. 5.* me citato *in hoc loco*, Bonac. *in Bull. Cœna disp. 1. quæst. 20. punct. 2. §. 2. num. 1.* Menoch. *de arbitr. casu 432. n. 4.* Suar. de Paz *in praxi, tom 2. prælud. 1. num. 2. & 3.* Stephan. Gratian. *disceptat. forens. cap 66. num. 8. cum sequentib.* Cened. *ad Decret. collect. 101. n. 12. & 13.* Marc. Anton. Genuens. *in praxi Curiæ Arch. Neapol. cap. 36.* facit *l. 6. tit 4. lib. 1. noua Recop.* vbi prohibentur omnes Prælati, & Iudices Ecclesiastici quoscumque laïcos capere sine inuocatione brachij sæcularis, D. Franc. de Amaya *ad d. l. 2. n. 38.* Ioseph. Vela in elegant. repet. *ad dict. cap. 1. de offic. Ordin.* Salgado *de protect. Regia part. 2. cap. 4. ex num. 36.* Ceuall. *de cognit. per viam violent. q 93. ex num. 38.* Parlard. *rerum quot. lib. 2. cap. fin part. 2. §. 2. à num. 1.* Didac. Sahag. *in cap. 2. de iudic. num. 276.* Mich, Agia *de exhibend. aux. fund 27. concl. 2.* Cancer. *var. lib. 2. cap. 15. à n. 2.* Ioan. à Montealegre *in praxi ciuili, lib. 1. cap. 9. à num. 157.* Mol. *in emporio Iuris tit. 2. q. 20. ex n. 9.* Anguian. *de legib. lib. 1. controuers. 17. num. 88. & contron. 19. num. 23. & 24. & lib. 3. contron. 30. num. 11. & 20. & controuers. 31.* Moneta *de Conseruat. cap. 8. à num. 257.* Campan. *in diuers. Iuris Canon. rubr. 12. cap. 3. à num. 84.* Gabr. Pereira *de manu Regia part. 2. cap. 52. per tot. & maximè n. 9. cum seqq.* Accac. Anton. de Rippol. *var. Iuris resol. cap. 1. num. 36. cum seqq.* nouissimè Ioseph. Vela *de potestate Episcop. circa inquirenda & punienda crimina in suis diœcesibus commissa, p. 2. a princ.* Quod auxilium si sæcularis neget, 25
potest ad illud præstandum censuris compelli, *dict. c. 1.* & *ibi* gloss. *verb. publicum, l. 4 tit. 1. lib. 3. Ord.* me citato *in hoc loco*, Alzed. *dict. p. 1. c. 12. n. 68.* Fusc. *de visit. lib. 2. c. 32. n. 14.* Francisc. Leo *in thesauro fori Eccles. p 2. c. 16.* Marc. Anton. *var. resol. lib. 1. resol. 12. casu 32.* me citato *in hoc loco*, Bonac. *d. § 2. n. 2.* Cancer. *var. resol. tom. 2. c. 15. n 4. cum seqq.* Menoch. *d. casu 43. n. 4.* Bellacomb. *tom. 1. communn. opinion. lib. 13. tit. 1. n. 117. pag. 367.* Auiles *ad c. 20. Prætorum, verb. vsurp. n. 21.* Perez *lib. 4. tit. 1 lib. 3. Ordin. pag. 473.* Cened. *d. collect. 101. n. 12.* Decian. *tract. crim. lib. 4 c. 10. n. 3, vers. octauè*, Bobadil. *in sua politica, lib. 2. c. 17. n. 80.* Fr. Emman. *quæst. Regul. tom. 1. q. 8. art. 14.* Farinac. *in praxi crimin. q. 97. n. 22.* Marta *de iurisd. p. 1. cap. 52. n. 1.* Ludou. Rodolphin. *tract. de brachio sæculari, n. 45.* Francisc. Molin. *eod. tract. c. 14.*

Quamuis probabilis sit sententia eorum, qui tenent 26
sæcularem Iudicem requisitum per Ordinarium, vel obligatum per Eccasiasticum, petere non posse se instrui velle ex actis coram tali Ecclesiastico requirente factis, ex quorum numero sunt Segura Daual. *in direct. iud. Eccles. part. 2. c. 3. n. 33.* Bonacina *d. q. 20. punct. 3. §. 3. n. 1.* Moner. *de conseru. c. 8. n. 261. & seq.* Anguian. *de legib. lib. 3. contron. 31. n. 7. & 8.* à multis tamen Doctoribus probatum inuenio, prædictum auxilium minimè esse præstandum ab ipso laïco Iudice, nisi causæ cognitio anteeedat summariè præstita, an auxilium sit concedendum necne, ne celeri propeosa, & veluti præcipiti ducti voluntate Iudices, Iuris Ordine prætermisso subsidiarium alioquin impertiantur auxilium, cuius quidem sententiæ fuerunt Innocent. *in c. 1 de statu monachorum, lib. 6.* Afflict. *dec. 220 num. 9.* Roland. *cons 37. num, 7. & 8 lib. 1.* Clarus *§. fin. quæst. 96. num. 7.* Alciat. *in cap. 1. n. 120. de offic. Ordin.* Segur. *d. part. 2. cap. 13, num. 33.* Bellug. *in speculo Principum, rubr. 11. n. 41. ad med. §. tractandum, vers. & de his saltem summariè.* Nauarr. *in cap. cùm contingat, de rescript. remed. 1. num. 8. vers. ex prædictis*, Auiles *in c. Prætorum, c. 208. verb. vsurpant. num. 20.* Bernard. *in pract.* vbi Salzed. *cap. 154.*

cap.154.n.11. aliàs cap.160 num.16. Petez l.4.gloss.3. tit.1.lib.3.Ordinam.nouissimè me citato in hoc loco,D. Felician. de Vega nunc Archiepiscop. Mexican. in relect.cap.at si clerici 4.de iud.num.57. Axeued.l.15.n.1. tit.1.lib.4. recopil. Anton.Pichard.in manud.ad prax. part.2.prac.4.n.39 cum seqq D. Larrea d. decis.1.n.26. me citato in hoc loco, D. Francisc. de Amaya ad l.2. n.45 Bernard.Græuæns ad pract. Cameræ Imper.lib.1. conclus.115.n.5.Valasc. consul 48.n.13. Cened. Canon. quæst.36. n.13. & ad Decretales collect.105.n.13. me citato Alzed.d.p.1.c.12.n.69. Mar.Anton.vbi suprà.Ex eo, quia Iudex sæcularis non tenetur brachium suum impertiri, quando Ecclesiasticus nulliter processit, vel sententia est nulla, vt tenent Sbroz. quæst.190. num.7. Ceuall.comm.contra commun tom.4. quæst.897.num.89. & de cognitione per viam violentiæ part.2. quæst.93. num.69. Ludou.Rodolphin. in tract. de brachio sæculari,numero 36.Cened.Canon. quæst. libro 1. quæst.36. num.13.cum sequenti. Molin. de brachio sæculari c.9. num.27.& cap.11. num.35. & 45. admittit Bonac. d. punct.3.§.3.num.4. latè Amat.Rodet. in tract. de execut.sententiæ,capite 2. num.31. vers. verumtamen, & num.34. Vel etiam quando de incompetentia Iudicis Ecclesiastici apparet,Menoch. rem.3. retinenda,n.360. vers.debet autem Iudex, Bernard.d.conclus.115.num.9. Ludou.Rodolphin.d.tract.de brachio sæculari,n.17.

27 Quæ quidem sententia à præcitatis Doctoribus vltimo loco relata in illis terminis subsistere poterit, in quibus & Doctores ipsi magis communiter loquuntur,cum scilicet iudex Ecclesiasticus damnauit aliquem de crimine mixti fori, eumque deinde tradidit Curiæ sæculari puniendum; eo siquidem caso opinati sunt non semper teneri laïcum Magistratum exequi sententiam Ecclesiastici Iudicis, vt dicit Campan. d.c.13. num.87. At quando in criminalibus causis merè Ecclesiasticis, quarum cognitio nullatenus pertinet ad sæcularem Iudicem, quales sunt crimen hæresis, vel simoniæ, & alia huiusmodi, sæcularis Iudex requiritur vt suum impertiatur auxilium pro executione sententiæ Iudicis Ecclesiastici, tenetur,& debet illud impartiri absque eo quod sibi fiat fides de processu, seu de iustitia & viribus sententiæ. Ita Clar. §. fin. quæst.96. num.7. Suar. de Paz in practic. tom.2. prel.1. num.10. Amat. Roder. d. cap.2. num.24. Et in crimine hæresis est indubitatum, vt resolvunt Petr..Garc. in suis decis.Fidei,decis.2.Aloys.Ricc. in praxi fori Ecclesiast. dec.330. in prima edit. & resolut.287.in 2. edit. Curia Philip.part,3.§.3. num.19. Lorca in 2.2.S. Thomæ, quæst.11.art.4.disp.49.num.9. Diana moral. res. part.3. tract.2. resol.134. Auiles ad cap.20. Prat. gloss vsurpant,num.20. Anton. Scap. de iure non scripto lib.6. cap.132. Cancer. d.tom.2.c.15. n.13. & dixi alleg 40. num.50.

28 An Ordinarius, vel Iudex delegatus debeat necessariò præmittere censuras antequam imploret pro sua sententia exequenda brachium sæculare? Vide Diana d. part.1. tract.2. resolut.120.vbi pro vtraque parte Doctores refert, & tandem cum negatiua sententia remanet.

Episcopus vt suam regat Cancellariam cum iustitia, & ne in ea nimium partes grauentur, nec officiales à litigantibus, quæ sibi minimè pertinent, extorqueant, debet publicare constitutione, vel edicto ad id confecto quid exigere eius officiales debeant,in hoc sequendo decretum sacræ Congr. Concilij in vna Vien.8. Martij 1602.vbi resolutum fuit Cancellarium Episcopi,siue notarium debere gratis præstare his quorum interest,hæc omnia,videlicet:

Approbationem ad audiendas Confessiones.
Licentiam administrandi Sacramenta.
Licentiam deseruiendi beneficiis.
Licentiam sepeliendi defunctorum corpora in Ecclesia.
Licentiam celebrandi Missas.
Licentiam colligendi eleemosynas.
Mandata publicandi in Ecclesiis eos, qui primam Tonsuram,vel minores,aut sacros Ordines suscipere voluerint.

Quoad alia verò, quæ sequuntur, posse aliquid percipere declarauit eadem sacra Cong. si nullum sibi salarium,vel stipendium constitutum fuerit, nempe congruam tantùm sui laboris mercedem, quæ quoad litteras collationis, vel institutionis curatarum Ecclesiarum,vel deputationem Vicariorum in illis vnum aureum, & quoad litteras dimissorias, & testimoniales decimam vnius nunquam excedat. 29

Pro litteris collationum, institutionum,seu prouisionum beneficiorum vacantium per obitum, vel per resignationem etiam ex causa permutationis, vel alia.
Pro litteris dimissorialibus, seu testimonialibus, quæ conceduntur Presbyteris,seu clericis ad alias diœceses transituris.
Pro litteris recipiendi Ordines ab alienis Episcopis.
Pro licentia ordinandi se ad titulum patrimonij, seu pro approbatione titulorum huiusmodi.
Pro licentia absentandi se ab Ecclesia,seu beneficio.
Pro licentia erigendi Capellas.
Pro litteris approbationis concurrentium ad Parochialium vacationes in mensibus reseruatis,quæ ad Sedem Apost.transmittuntur.
Pro approbatione iurispatronatus ex fundatione,vel dotatione.
Pro creationibus Vicariorum in Parochialibus.
Pro deputationibus œconomorum dum beneficia vacant.
Pro executionibus litterarum Apost gratiam,seu iustitiam concernentibus.

Dubitatum fuit in sacra Congregat. Concilij sub die 26. Septembris 1623. an Cancellarius Iudicis à quo teneatur gratis exhibere copiam processus criminalis reo appellanti ad præscriptum Concilij Trid. cap.3. sess.13. quando ad querelam tertij, & ad illius instantiam in criminalibus causis proceditur, an verò seruari debeant forma & decisio alterius decreti cap.10. §. porro, sess.24.de reformat.& quid & quando ex officio procedatur? Et respondit non esse distinguendum, an ad querelam tertij, an verò ex officio Iudicis procedatur in causa criminali,sed d.c.3.sess 13.intelligendum esse de persona Iudicis, qui in criminali causa sententiam tulit, à qua appellatum fuit, vt ipse, quantum in se erit, acta ipsa postulanti exhibeat gratis, nec vllam mercedem sibi eo nomine accipiat: dictum autem c.10.sess.24.intelligendum esse de persona Notarij,qui ipsam actorum copiam tenebatur exhibere appellanti congrua mercede accepta. 30

Curent denique Episcopi ne Cancellariæ Episcopalis redditus locentur, sed efficiant vt per proprios eorum ministros exerceantur, vt declarauit sacra Congr. teste Piasec.in praxi Episcop.p.3.n.2.in fine.

Ex dictis iam infertur Episcopos pro Pastorali officio omnia crimina in suis diœcesibus à quibuscunque commissa,ex quibus Deus Opt.Max. iuraque spiritualia maximè offendantur, ac læduntur,& scandalum, ac prompta peccandi occasio in Christiana Rep.paretur, inquirere & punire posse ac debere,c.1.de offic.Ordin. cap.conquerente, versic.nos autem, ibi correctionem, & reformationem,eodem tit. ouium namque sibi commissarum rationem domino reddere tenentur, earumque sanguis ex suis manibus requirendus est, c. irrefragabili 13. in princ.eodem tit. cap. qualiter & quando 24. §. pen. de accusat. Exornaut Nauar. in rubr. de iudic. n.65.versic.2.& n.66.& à n.92.& in cap.nouit,notab.6. eodem tit. Lanc.Conrad.in templo omn. Iudicum lib.2. tit.5.§.3.Marc. Ant. Cuch. de institut.maiorat. lib.2. tit.6. num.75. Læl.Zech.de munere Episcop.c.3. à n.3. 31

Anastas.

Anastas.Germon.de sacrorum immun.lib.3.cap.8.à numer.58.Suat.de Paa in praxi parte 4.tom.1. capite 10. num 4.& tom.2.pral.1.per tot. Gabriel Pereira de manu Regia,tom.1.cap.10.ex num.15. Sebast. Cæsar in relect. de Ecclesiast.hierarchia,par.1.disp.6.de Episcopis, §. 4. per tot maximè num.21.& 23. Mich. Agia in tract.de exhibendis auxil,fundament. 6. in princip. vbi probat semper in Ecclesia Dei creditum esse Episcopos in suis Ecclesiis esse veros Principes Ecclesiasticos, qui possunt sua auctoritate iudicare extra forum conscientiæ in caosis Ecclesiasticis more aliorum iudicum sæculi,& punire criminosos, eosque debitis pœnis afficere, nouissimè Ioseph. Vela in tract.de potestate Episcoporum circa inquirenda & punienda crimina in suis diœcesibus commissa,p.1.à princip.subdens à n.39. merito text. in d.c.1.de officio Ordin.non tantum scelerum in communi,sed & adulteriorum specialiter meminisse vt nimirum per generale scelerum vocabulum, indistinctè significaret cuiuscunque generis crimina à clericis Episcopo subditis commissa, per adulteria verò quæ ad speciem criminum mixti fori pertinent, cætera indicaret ad eandem speciem pertinentia,à laicis quoque admissa præuentione facta.

32 Ad Episcopum solum spectant causæ plures ciuiles, & nullo modo ad laicum, prout sunt omnes causæ piæ,& etiam spirituales, cuiusmodi sunt omnes pertinentes ad Fidem,Religionem,Sacramenta,Ecclesiæque institutionem, ritus, & cæremonias, & id genus aliæ, capite si Iudex laicus,de sentent.excommunicat.in 6. vbi gloss.verb.spiritualibus, cap. tuam, de ordine cognition. cap.per venerabilem, cap. lator, qui filq sint leg. huius generis sunt omnes causæ matrimoniales, & eas tangentes, capite multorum 35.1 q.6. cap. auditis, de præscript.capite accedentibus,de excess.prel. Clem.dispendiosam,de iudic.Mich. Agia d.tract.de exhiben.auxil. fundam.15.

33 Competens etiam de Iure censetur Iudex Ecclesiasticus aduersus laicos in criminibus mixti fori, si sæcularem præueniat.Delicta ad mixtum forum pertinentia sunt hæc, videlicet adulterium,sacrilegium,concubinatus,vsura,sortilegium, blasphemia, Periurium, sodomia,Incestus,falsum commissum in litteris Apostol. vel alia re Ecclesiastica; de quibus, & aliis Petr. Greg. in d.cap conquerente, 6 n.14.Ceuall.comm. lib.4.q.897. n.573.& 574 Bobadil.in sua politica,lib.2.c.17. & 18. Matta de iurisd p.2.c.19 cum seqq.Mich. Agia d. tract. de exhibendis auxil.fundament.17.cum sequent.Ioseph. Vela dict.tract.de potestate Episcop.part.1.num.43. cum sequentib.

34 In crimine violationis Monialis, vel eius attentatione contra laicum procedere potest Ecclesiasticus Iudex,l.si quis non dicam,C.de Episcop.& cleric. Sic fœminæ,quæ cum personis Ecclesiasticis deliquerint,possunt ab vtroque Iudice puniri, & datur locus præuentioni,Mich. Agia in d.tract.de exhib.auxil. fundam. 17. rubr.de violat,monialis.

35 Cognoscere quoque possunt Episcopi si victualia plus æquo venundarint alienigenis quam ciuibus: vel si aromatarij, & huiusmodi merces falsas pro bonis vendant, contra hos enim excommunicatione procedere possunt, vt desistant,c.1.de empt.& vend. vbi in Collectan.plures Doctores retuli, quibus addo Mich. Agia d.tract.de exhibend.auxil.fundam.17.rubr.de aliis criminibus laicorum, fol.69. Similiter potest Episcopus laicis prohibere superfluos ornatus virorum,& mulierum,maximè vbi facies deturpantur, ludos & spectacula inhonesta, tripudia,& choreas in diebus festis,vel vbi sementinam vitiorum præbent, idem Mich. Agia cit. loco, & fund.18 tenet quod quamuis super omni crimine,quatenus est peccatum lethale,adiri possit Ecclesiasticus Iudex, ex cap. nouit, de iudic.nisi reus excipiat; id tamen non semper expedit,præsertim si actor malitiosè, dolo aut fraude videatur eum trahere ad forum Ecclesiasticum omisso sæculari, cuius iudicio se ait paratum stare.

36 Quam quidem potestatem Episcopis, ac reliquis Ecclesiarum prælatis, & Ecclesiasticis iudicibus concessam, delicta in suis diœcesibus à quibuscunque commissa iuxta supradicta inquirendi ac puniendi, dic eousque procedere, vt nedum contra laicos delinquentes censuris Ecclesiasticis procedere possint, sed etiam eos personaliter capere; & in carcerem detrudere valeant.Ita Domin. & Franc. in capite Cum Episcopus, de officio Ordin. in 6. Bellam. num.8. Imol. ad fin. & Guid.Papæ num.7.in capite significasti 7.de offic.deleg. Couar. pract.capite 10. num.2. versic. contrarium planè,& versic. secundò quoties, Salzed. ad Bernard. reg. 397.& in pract.cap.160.versic. contraria tamen,Marc. Anton.Cuch.in instit.maior.lib.2.tit.6.num.12. Segura Daualos in direct.Iudic.part.2.c.13.n.24 Gutier.canon. lib.1. quæst. 45. num.2. in princ. Sahag. in c.præterea, num.15.de offic.deleg.Matta de iurisdict.part.1.cap.50. à num.5. & part.2. cap.29. ex num.1. Iacob. Cancer. var.libro 3.cap.19.à numero 57.Mich. Agia dict.tract. de exhibendis auxil. fundament.11. vbi tenet Iudicem Ecclesiasticum,qui aduersus laicos in criminibus mixti fori de Iure censetur competens, & legitimus, cùm de ipso agitur crimine, posse eos personaliter capere, carcerare, atque punire, vbi id consuetudine legitimè præscripta obtentum est, Francisc. Molin. de brachio seculari,lib.1. cap.4. per tot. maximè à num.31. versic. contraria, Anton.Diana resol.moral. part.1. tract.2. de immun.Ecclesiast. resol.88. Campan. in diuersorio Iuris Canon.rubr.12.cap.13.num.85.& 87.post med.vers. sed perlegi etiam, & n 88. nouissimè Ioseph Vela d. tr.de potestate Episcop p.1.num.104. Quicquid contrarium in solo hæresis crimine Ecclesiasticis Iudicibus licitum fore laicos capere, & incarcerare, in cæteris minimè, nisi Episcopi temporalem iurisdictionem habeant, minùs bene existimauerint Clar. §. fin. q.57. n.8.Palat.Rub.in cap per vestras,not.2.§ sed est pulchra dubitatio,num.18.Auiles ad cap.20. Prætor.verb. vsurpant,n.14 & 18.Tiber. Decian. in tr. crim. lib.4. c.26. n.15.& lib.8. c 3. n.47. ad fin. Bobadil. in sua polit. lib.2.c.17.num.167.ante med.& latiùs num.170.& 173. Petr.Cened in qq.Canon.q.39.per tot.Salgad.de protect. Regia,p.2.c. 4.a n. 36. Ceuall. commun. tom.4. q.897. num.37. & de cognit. per viam violent. part.2. q.93. num.37.Anguian.de legib.lib.3. controu.30. à n. 12. Et quicquid alij perperam & temerè crediderint Ecclesiasticos Iudices non solum non posse laicos capere,& incarcerare,verùm neque clericos, alioquin sibi subditos, eo quòd in eos neque merum imperium, neque aliquam propriam iurisdictionem illos habere putent, sed solum notionem,& simplicem audientiam,ex quorum numero sunt plures citati in principio huius allegat.& illis addo Duaren. lib.1. de sacris Ecclesiæ ministr.c.4.Ioan.de Bodin. de Republ.lib.3. c.5. Anguian. de legib.lib.3.controu.30. n.6.

37 Quid hodie teneat consuetudo, bene explicat Ioseph. Vela dict. part.1. num. 106. cum seqq.his verbis: *In praxi tamen quoad delicta mixti fori, vbique ferè moribus est receptum, vt ad laicorum delinquentium capturam Ecclesiastici non procedant, vt testantur Couar.Iulius Clar.Gutier. & alij proximè relati, Sigism. Scaccia de iud. lib.1.cap 12.num.80. qui tali consuetudini omnino deferendum esse docet, idque apud nos in Iuris statutum transiit,ex l.14. & 15. tit. 1. lib.4. noua Recop. vbi contraria etiam consuetudo improbatur. Verùm huius consuetudinis improbatio (vt rectè ibi notauit Azeued. num.7.& Paz dicto 2.præludinum.55. & 56. post Couar.in pract.d.c.10.n.2. versic. tertiò illud erit) dumtaxat accipienda est in causis ciuilibus, vel criminalibus ciuiliter intentatis; in quibus improbatur consuetudo,quæ ante illas leges vigebat,vt Ecclesiastici Iudices aduersus laicos ad capturam procederent,neque*

enim

enim talis consuetudo ita aperto iure nititur ac ea, quæ in causis criminalibus ad forum Ecclesiasticum quoquo modo spectantibus incarcerandi potestatem Ecclesiasticis Iudicibus tribuit, quomodo procedunt, qua circa negandam ipsis in sua sententia executione aduersus laicos potestatem illos incarcerandi, vel in eorum bonis executionem faciendi, tradit Mich. Agia de exhibend. auxil. fundament. 12. *latè Anguian. dict. controu.* 30. *ex n.* 12 *non autem consuetudinis improbatio à prefatis Regiis legibus facta, intelligi debet in criminalibus causis criminaliter intentatis ad Ecclesiasticum forum quomodolibet pertinentibus, vt in his nequeant Ecclesiastici etiam stante consuetudine contra laicos ad capturam procedere, quia imò Iure communi poterant ante generalem consuetudinem, quo contrarium fuit receptum, vt diximus.* Hactenus Iosephus Vela.

ALLEGATIO CVIII.

Episcopus an possit iudici laico criminales Clericorum causas delegare.

SVMMARIVM.

1 *Delegare non potest Episcopus iudici laico vt cognoscat de causis criminalibus clericorum.*

2 *Laicus etiam coniunctim cum clerico de causa criminali clerici cognoscere non potest.*

3 *Delegare non potest Episcopus causas spirituales laico simul cum Clerico coniuncto.*

4 *Clerico coniugato non possunt causæ criminales Clericorum ob inferiore à Papa delegari.*

5 *Delegare potest Episcopus iudici laico criminales clericorum causas, si non adesset clericus sufficiens, & habilis, cui Episcopus posset huiusmodi causas delegare.*

6 *Assessorem laicum in causis criminalibus Clericorum potest Episcopus assumere.*

7 *Delegare potest Episcopus, & quilibet iudex Ecclesiasticus laico causas ciuiles, & temporales, non tamen generaliter.*

8 *Arbiter potest esse laicus in causa Clericorum, si in ipsum insimul cum clerico compromittatur.*

9 *Ecclesiasticus iudex adeundus est in causa commissa clerico, & laico, si ob eorum sententia appellari contingat.*

10 *Laici possunt in Episcopalem iurisdictionem consentire, & illam in profanis controuersiis prorogare.*

21 *Religio est primum & præcipuum Regnorum, & potestatum vinculum.*

12 *Iudicandi facultas olim fuit apud Sacerdotes, & Sacrorum ministros.*

1 EPISCOPVS non potest delegare iudici laico, vt cognoscat de causis criminalibus clericorum, licèt fatendum sit quod laici ex Summi Pontificis commissione possint esse delegati in causis Ecclesiasticis, & spiritualibus, gloss. *verb. laico, in cap. bene quidem, 96. dist. & gloss.* 2. *in cap.* 2. *de iud.* Couar. *in cap. alma mater, part.* 2. §. 11. *num.* 3. Tib. Decian. *tom.* 1. *lib.* 4. *c.* 9. *num.* 70. Vgolin. *de censur. tab.* 1. §. 10. Suar. *in simili tract. disp.* 2. *sect.* 3. *& de defensione Fidei, lib.* 4. *cap.* 31. *num.* 8. Sayr. *etiam de censur. lib.* 2. *cap.* 3. *à num.* 15. Bobadill. *in politia, lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 42. *cum sequentib.* Farinac. *in praxi crimin. quæst.* 8. *n.* 2. Cened. *canon. q.* 4. *num.* 4. Bonacin. *de legib. disp.* 10 *q.* 10. *de iudicio publico, punct.* 1. §. 3. *num.* 2. Ex Episcopi tamen delegatione id nullatenus licet, gloss. *verb. non præsumat, in cap.* 2. *de iudiciis*, vbi Ripa *num.* 34. & Panormit. *num.* 5. Clar. §. *final. q.* 41. *num.* 5. *versic. quæro nunquid.* Segura Daualos *in director. Iudicum Ecclesiast. part.* 1. *cap.* 11. *num.* 1. Marches. *de commission. part.* 2. *c.* 34. *cap. principalis, num.* 40. Iul. Cæs. Imbrian. *in tract. de iudice Regni, parte vltim. num.* 59. Camil. Borreli. *consil.* 68. *num.* 19. Decian. *tract. crimin. tom.* 1. *lib.* 4. *c.* 9. *num.* 70. Farinac. *in praxi crimin. q.* 8. *num* 4. *vers. sublimita.* Camill. de Curte *in diuersor. siue comprehens. Iuris feud. part.* 2. *cap.* 2. *num.* 124. *in fine*, Marc. Anton. Genuens. *in pract. Eccles. quæst.* 730. nouissimè Hieron. Buccaron. *in tract. de different. inter iudicia ciuilia & criminal. diff.* 117. *num.* 23. Anton. de Sousa *in Bullam Cœnæ, cap.* 20. *disput.* 96. *num* 3. *ad fin.* Comitol. *responsor. moral. lib.* 6. *q.* 21. Filliuc. *in quæst. moral. tract.* 16. *c.* 11. *quæst.* 5. *n.* 308. *ad fin.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 19. *num.* 66. Bonacina *in Bullam Cœnæ, disp.* 1. *quæst.* 16. *punct.* 2. *n.* 10. Sigism. Scacc. *de iudic. lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 4. Carol. de Grass. *de effectib. clericolib. effectu* 1. *num.* 566. latè D. Felician. Vega *in relect. ad cap. decernimus* 2. *de iudic. num.* 148. *cum seqq.* vbi licèt *num.* 152. asserat attento rigore iuris veriorem esse sententiam, quæ admittit delegationem simplicem quoad omnes causas in Episcopis, nihilominus tamen *numero* 156 quod attinet ad praxim, nostram sententiam receptam esse affirmat, ex ea ratione, quia maxima datur indecentia quod causæ spirituales, & criminales clericorum tractentur à laicis etiam per potestatem delegatam, quia quamuis verum sit, quod huiusmodi indecentia, quasi sublata videatur in casu, quo delegatio fit per Sedem Apostolicam propter eius auctoritatem & grauitatem; quando tamen ea fit ab Episcopis secus est, saltem quoad communem existimationem, siquidem frequenter minor reuerentia, minusque obsequium eorum mandatis præstatur, quàm quod Sedi Apostolicæ exhibetur.

2 Amplia *primò*, etiamsi Episcopus causam criminalem clerici delegasset laico simul cum clerico, vt de causa cognoscerent, quia nec laicus ita coniunctus de causa criminali clerici cognoscere posset, Abb. *cap. significasti, de foro compet.* Decian. *in d. c.* 2. *num* 5. *in fine*, Roland. à Valle *consil.* 4. *n.* 4. *lib.* 1. Clar. *dict. q.* 41. *num.* 5. Farinac. *d. q.* 8. *n.* 4 *versic. limita*, Sigismund. Scacc. *de iudic. p.* 1. *c.* 11. *n.* 40 Decian. *d. c.* 9. *n.* 71. Segura Daualos *dict. c.* 11. *num.* 1. Sbroz. *de officio Vicarii lib.* 1. *quæst.* 66. *num.* 20. Hieron. Baccaron. *loco proximè citato.* Sicut 3 † etiam non poterit delegare causas spirituales laico simul coniuncto cum clerico, Decian. *in d. c.* 2. *n.* 154. Marches. *d. c.* 5. *n.* 41. Azor. *instit. moral. p.* 2 *lib.* 3. *cap.* 32. *quæst.* 4.

4 *Secundò* amplia, vt nec etiam clerico coniugato inferior Papa possit causas criminales delegare, Abb. *in d. c.* 2. *n.* 15. & *ibi* Rip *n* 64. Clar. *d q.* 41. *n.* 6. Decian. *dict. c.* 9. *n.* 72. Sbroz. *d. q.* 60. *n.* 20. Segura Dauaios *d. cap.* 11. *n.* 1. Rendina *in promptuario recept. sentent. tom.* 1. *tit.* 17. *num.* 14.

5 Limita *primò* vbi in partibus, in quibus est facienda delegatio, non adesset clericus sufficiens, & habilis, cui Episcopus posset delegare tales causas, quia tunc poterit illas laico delegare, Iulius Cæsar Imbr. *in tract. de iudice Regni, part. vlt. n.* 60. Carol. de Grassis *de effectibus cleric. effectu* 1. *num.* 564. D. Felician. de Vega Archiep. Mexican. *in relect. dict. cap.* 2. *de iud. n.* 151. *in fine.*

Limita *secundò*, vbi pro delicto esset inferenda pœna sanguinis, quia tunc non solùm potest illas delegare, verum etiam tenetur Episcopus, vel alius quiuis Iudex Ecclesiasticus delegare sententiam ferendam laico, postquam ipse delegans de causa cognouerit, & processum compilauerit. Rip. *in d. c.* 2. *n.* 44. Decian. *d. c.* 9. *n.* 76. *in fine.* Aduertas tamen, quod 6 † licèt Episcopus regulariter non possit delegare causas criminales clericorum

corum laico, poterit nihilominus in talibus causis sibi assumere vel adhibere assessorem laicum, Abb. *in cap. significasti, de foro compet.* Camil. de Curte *dict. cap. 1. num. 64.* Rendina *dict. tit. 17. n. 21.* Bonac. *d. n. 10. vers. neque obstat.*

7 Limita denique in causis ciuilibus, & temporalibus, quas poterit Episcopus, & quilibet alius Iudex Ecclesiasticus delegare laicis, quia hoc eis non est interdictum præter potestatem imponendi censuras, gloss. *verb. non præsumat, in dicto c. 2. de iud.* vbi Abb. *n. 5.* Bald. 10. Felin. 6. Decian. 5. & cæteri scribentes, Vant. *de nullit. tit. de nullit. ex defectu iurisd. n. 69.* Segura Daualos *d. c. 11. n. 2.* Sigism. Scacc. *d. c. 1. n. 41. versic. aduerte modo*, Decian. *d. c. 9. n. 70.* Cuch. *in instit. maior. lib. 2. tit. 6. n. 139. & 140.* Marc. Anton. Genuens. *dict. q. 750.* vbi intelligit dummodo absint clerici idonei, & non fiat commissio generalis ad omnes causas ciuiles, refert nouissimè Speroll. *in decis. fori Eccles. decis. 14. n. 17.* Duard. *in Bullam Cœna can. 15. q. 12. n. 59. vers. 13.* quicquid aliter sentire videatur Bonac. *in eandem Bullam Cœna disp. 1. q. 16. sect. 1. punct. 6. n. 1.* Illud est in præsentiarum aduertendum, quod Episcopus in alieno territorio potest causas delegare, Vitalin. *in Clem. vnic. in princ. n. 24. vers. idem in delegatione*, & *ibi* Card. *n. 1.* quos refert, & sequitur Steph. Gratian. *March. decis. 98. num. 8.*

8 Sic etiam laicus potest esse arbiter in causis clericorum, si in ipsum insimul, vnà cum clerico compromittatur, vt probat text. *in cap. per tuas, 9. de arbitris*, & resoluunt Viu. *tom. 1. commun. opin. lib. 2. tit. 16. num. 17. vers. Et si compromissum*, Cou. *pract. c. 34. n. 1. versic. est etiam ratio*, Masc. *de probat. concl. 1358. n. 60.* Bonacos. *commun. crimin. p. 2. verb. laicus, fol. 45.* Cotta *in memorabil. verb. compromissum, n. 2* Rebuf. *de priuilegiis scholar. priuil. 106 vers. 7.* Alexander Monet. *in suo tract. de decimis, c. 8. n. 23.* Farin. *in praxi crimin. part. 1. q. 7. sub num. 24. versic limita 1.* Bobadill. *in sua politica lib. 2. cap. 17. num. 93.* Bernard. Græuæ. *ad practicam Cameræ Imperial. lib. 1. concl. 37. consid. 2. num. 2.* Ceued. *d. collectan. 176. num. 3* Cald. Pereira *in l. si curatorem, verb. implorandum, n. 6. colum. 6.* Stephan. Gratian. *discept. forens. c. 200. n. 51.* optimè D. Felician. de Vega *in relect. ad d. c. 2. num. 159.* vbi ait prohibitionem illius textus solummodo se extendere ad negandum, quod laici auctoritate propria, & publica possint habere iurisdictionem in causis Ecclesiasticis, & nil interesse quod fateamur quod possint in illis esse arbitri, cùm ratione arbitrij nullam consequantur iurisdictionem, eo quòd partes, à quibus eliguntur, non possunt eos veros Iudices efficere, argument. text. *in l. priuatorum consensus 3. C. de iurisd. omn. iudic.* tantùm ergo illis tribuunt notionem, quæ videtur importare tractum ministerialem, & non iudicialem, & ita ex hoc respectu non ratione iurisdictionis, vel potestatis, sed solùm metu pœnæ appositæ in compromisso illis obtemperatur, vt probatur *in l. 1. ff. de recept. arb. & in l. ait Prætor 5. ff. de re iudic.* & prosequitur idem D. Felician. de Vega *n. 170. cum seqq.* respondendo ad nonnulla, quæ in contrarium allegari solent; aduertens quod licèt ante Concilium Lateranense, de quo *in cap. contingit 8. de arbitr.* possent laici eligi in arbitros in quibusvis negotiis Ecclesiasticis, postea in eodem Concilio indecens fuit iudicatum quod deinceps fierent talia arbitria, vt in vers. *Ad hæc generaliter prohibemus*, iuncta ratione, *quia non decet vt laicus in talibus arbitretur*: vnde constat nouam prohibitionem fuisse factam, quasi limitando communem interpretationem, quæ apud omnes vbique erat recepta in contrarium, ex text. *in c. dilecti 4. & in cap. exposita 11 de arbitr.* quæ quidem indecentia cessare videtur cum compromissum fuerit factum non solùm in laicum, sed simul in clericum, & interueniente auctoritate Iudicis Ecclesiastici; propterea quod his concurrentibus, videtur iam cessare prædicta indecentia, & ad hoc notantur verba finalia, *d. c. per tuas*, ibi, *quod autem à duobus laicis, & vno clerico dicitur esse prolatum, nequaquam obuiare videtur, cum auctoritate dicti Archiepiscopi factum sit, cui causa de qua dicitur compromissum, fuerat delegata*, &c. Ita D. Felician. de Vega *vbi suprà n. 12.*

Si autem contendentes coram clerico & laico insimul non acquiescant eorum sententiæ, ad quem debeant appellare dubitatur ab aliquibus. Verior tamen sententia tenet ad Superiorem Ecclesiasticum appellandum esse, & causam vel coram Archiepiscopo, vel Papa introducendam: & ratio est, quia cùm appellatio sit interponenda coram Iudice, qui sit maior primo iudicante, *cap. Romana, §. debet, de appellat. in 6. l. imperatores, ff. de appel. l. præcipimus, C. eod.* non enim licet ad parem, vel inferiorem recurrere, *l. 1. §. si quis in appellatione, ff. de appell.* nec par in parem habet imperium, *l. nam magistratus ff. de receptis arbitr.* & est absurdum dicere, vt inferior corrigat, vel confirmet acta sui Superioris, sed naturæ ordo & ratio exposcat potius contrarium, gloss. *in cap. 1 de consuet. in 6.* Bart. *in l. 1. de appellat. num. 1.* Surd. *cons. 106. n. 11.* & videtur, ac nihil operetur appellatio ad minorem Iudicem interposita, Bart. *in l. 1. §. si quis, in fine, ff. de appellat. n. 1. & 7.* cùm quælibet persona Ecclesiastica sit maior quouis Superiore laico, *cap. beatus, 6. q. 1. cap. duo sunt, 96. dist.* gloss. *in cap. sedes, verb. maiores, de rescript.* appellatio erit vtique ad Superiorem Ecclesiasticum interponenda, nec de iustitia, vel validitate actorum iudicabit laicus superior ipsius appellantis, Ioan. Fab. *in authent. si quis in appellatione, num 13.* Alexand. *consil. 12. num. 1. lib. 6.* Hippol. *de fideiussor. numero 132.* concludentes latâ sententiâ à laico & Ecclesiastico Iudice simul appellationem esse interponendam ad Ecclesiasticum, non autem ad sæcularem superiorem, sequitur Stephanus Gratianus *dict. cap. 100. num. 52.* Et licet reductio ad arbitrium boni viri sit petenda coram Iudice, qui de causa cognouisset, si factum non fuit compromissum iuxta congesta per Surdum *cons. 106. num. 1. & sequent.* Perez *l. 12 versic. quæro art. 15. lib. 2. Ordinam. pag 364.* Stephanus Gratianus *d. num. 52.* Attamen si Ecclesiasticus simul cum laico fuerit electus arbiter, reductio sententiæ illorum ad arbitrium boni viri petitur coram Ecclesiastico, non autem sæculari superiore, vt per Bald. *in l. præcipimus 3. num. 3. C. de appellat.* & Salicet. *num. 6.* quos sequitur Marin. Vran. *cons. 32. n. 23. tom. 2.* Biuu. à Sole *q. 14. n. 2.* vbi plures concordantes, & rationes refert. 9

Nec dubium est, quin laici possint in Episcopalem iurisdictionem consentire, & illam in profanis controuersiis prorogare, vt per Socin. *in cap. significasti, de foro compet. num. 45. in princip. vers. sed quæro*, & illius opinio probatur *in l. si quis ex consensu 8. & in l. Episcopi, C. de Episc. aud.* vbi expressè dicitur iurisdictionem Episcopi à laicis posse prorogari, & sententiam illius esse validam, nec appellatione suspendi illius exequutionem, quæ tamen suspensio an negetur virtute prorogationis, vel speciali iure dignitatis Episcopalis, ait Ludou. Burghes. *in repet. l. si se subjiciant, ff. de iud. n. 173. vsque in finem.* nam † cùm primum, & præcipuum Regnorum, & potestatum vinculum sit religio, Iust. Lips. *Polit. lib. 1. c. 3.* inde factum est, † vt omni æuo apud gentes omnes fuerit apud Sacerdotes & sacrorum Ministros iudicandi facultas, sic iudicasse apud Ægyptios, qui curam sacrorum gerebant, legimus apud Ælian. *lib. 14. cap. 34.* Apud Romanos non solùm de rebus sacris, sed & de pertinentibus ad Rempubl. iudicasse Pontifices testantur Dionys. Halicarnas. *lib. 2.* & Cicero *in orat. pro domo sua*, & cum exoriente Romana Republ. ius sacrorum esset penes Reges, Dionys. Halicarn. *lib. 2.* pulsis deinde illis relicta est species, & imago eius creato Rege, qui à curandis sacrificiis Rex sacrificulus est dictus, Festus *de Sacerdot. c. 11.* & 10 11 12

Halicarn.

Halicarn. *lib.* 5. Iudicarunt & apud Hebræos in populo Dei Sacerdotes, *Paralip. lib.* 2. *cap.* 19. *Ezech.* 44. Apud Tyrum florentissimam Phœnicis vrbem,& Vlpiani patriam,vt ille testatur *in l.*1.*ff.de censib.* Sacerdotum iudicium adeò plausibile erat, teste Iustioo *in epitome Trogi,lib.*1. vt post Regem secundò illi iudicarent, & re Romana ad nutum vnius redacta,plures imperantes cum sago induerunt Sacerdotalem togam, credentes honorum summa culmina minimè conscendisse, nisi Pontificatum etiam assumpsissent, Iustin. *in epitom.lib.*18.Suet.*in Vespasian.*Nec Episcopi, & reliqui in Ecclesia Dei iuxta ea,quæ *ad Corinth.epist.*1.*c.*6. scripsit D.Paulus, sunt indigni, qui iudicent inter sæculares & sæcularia negotia,cum de Angelis,& mundo iudicaturi sint, iuxta Christi Saluatoris nostri promissionem, de qua *Luca cap.*12.*Sedebitis & vos iudicantes duodecim Tribus Israel.*Et Episcopos olim habuisse iurisdictionem in temporalibus, quicquid recentiores dixerint in contrarium, & de illis iudicasse, & ab Imperatoribus potius fuisse factam declarationem ipsis competere iurisdictionem,quàm suis Constitutionibus datam latè probat Ioseph.Steph.*tract.de potest. coactiua Rom.Pont.cap.*12.*num.*4. *vsque ad fin.* Quare dici non potest,temporalem lædi iurisdictionem, si in Episcopum consentiant litigantes laici, cùm isto casu verius dici possit reductio cognitionis, seu iurisdictionis ad priorem statum, quàm facta prorogatio; cum ab initio, quo homines cœperunt litigare, omnes causæ cognoscerentur à Sacerdotibus, *Deuter.c.*7.refertur *in c per venerabilem,§.rationibus,qui filij sint leg.* Petr.à Monte *tract.de monomachia,q.*4.*n.*6.

Allegatio CIX.

Episcopus in prauos eleemosynarum quæstores an possit animaduertere.

Summarium.

1 *Quæstorum sacræ pecuniæ qualitates describuntur.*

2 *Quæstores eleemosynarum admitendi non sunt sine Episcoporum,vel Apostolicis veris litteris.*

3 *Quæstorum vsus qua ratione extinctus fuerit, ostenditur.*

4 *Quæstores non obstante qualicumque exemptione potest Ordinarius incarcerare,excommunicare,& castigare.*

5 *Eleemosynas sponte datas in pios vsus conuertendas accipientes non comprehenduntur decreto* Conc. Trid.sess 21.de reform.c.9.

6 *Quæstnarij propriè dicuntur, qui quæstum sibi referunt.*

7 *Regulares Mendicantes, ac Fratres S. Antonij, aut pro eis quærentes eleemosynas non comprehenduntur decreto Concilij* sess.21.de reform.c.9.

8 *Regulares quæstuantes tenentur Episcopo fidem facere per litteras authenticas de licentia ad huiusmodi quæstuationem à suis Superioribus sibi data.*

9 *Eleemosynas per loca queritandi licentias concedere spectat ad locorum Ordinarios.*

10 *Regulares Ordinum Mendicantium nequaquam possunt ab Episcopis prohiberi, quominus per seipsos in diœcesibus, vbi habent Conuentus, eleemosynas quærant.*

11 *Eleemosynas petendi licentiam potest dare Episcopus pro vsu alicuius pij loci,vel operis, & ibi assignantur qualitates,quas debent habere earum collectores.*

12 *Episcopus in prauos eleemosynarum quæstores,quamuis laicos,potest animaduertere.*

13 *Eleemosynas cuiusuis Sancti nomine petentes in Regno Portugaliæ,Castella,& Gallia non permittuntur à Regiis magistratibus, nisi regias litteras ostendant.*

QVÆSTORVM sacræ pecuniæ vsus olim frequens erat, atque etiam eorum prædicandi officium, iuxta text.*in cap.inarum,de priuileg.& in cap. cum ex eo, de pœnit.& remiss.* vbi *in versic. qui autem,* describit qualitates,quas isti habere debent,ibi, *modesti sint & discreti,nec in tabernis, aut aliis locis incongruis hospitentur,nec inutiles faciant,aut sumptuosas expensas,*notant Dec.à n 3.& Socin.*n.*6.*in d.cap tuarum,* Paul.Fusch.*de visitat.lib.*4.*cap.*30. *num.*36. Petr. Boll. *in œconomia Canon. classe* 3.*cap.*2.§.4 Nauar *de indulg. notab.*31. *à num.* 46.Henriquez *in sum.lib.*7 *cap.*29.*in princ.ip.* Quia tamen facultate sibi concessa abutebantur, iustè stabilitum fuit † eos admittendos non esse 2
sine Episcoporum, vel Apostolicis veris litteris, ex quibus constet de eorum moribus, & petitorij causa, seu necessitate, sanctissimè *in generali Concilio* relato in *dicto cap. cum ex eo*, quod strictiùs deinde in Viennensi Concilio fuit statutum *in Clement.*2.*de pœnitent.* Cetneus enim Concilium abusus huiusmodi quæstorum excrescere in maximum totius Christiani Orbis scandalum, dum in prædicationibus multa confingebant mendacia de Reliquiis, & Indulgentiis, quas infinitas propè falsò prædicabant ad aurum extorquendum, eis omninò interdixit prædicandi officium, relicta solum facultate dicendi, quod in litteris Apostolicis, aut Episcoporum contineretur: quod decretum ab Atchenusij calumniis rectè tuetur Illustrissim.Cardinal. Bellarm. *tom.*2.*de Indulgent. lib.*2. *c.*20. *§.igitur.*

Sed hæc deinde omninò per se, vel per alios prædicate prohibuit Concilium Tridentinum *sess.*5.*de reformat.c.*2.*in fine, vers.quæstores.* † Quia verò neque 3
huiusmodi remedia profuerunt, imò quæstorum malitia in dies magis, ac magis excrescebat, atque etiam fidelium scandalum, indéque & peruersis eorum factis ansa hæreticis data est in vsum Indulgentiarum debacchandi, seu oblatrandi, nouissimè eadem Tridentina Synodus *sess.*21.*de reform.c.*9.statuit,vt Quæstuariorum nomen,atque vsus penitus aboleatur,neque ad hoc officium exercendum vllatenus admittantur, non obstantibus priuilegiis Ecclesiasticis, aut monasteriis, vel hospitalibus concessis; iubetque vt Indulgentiæ, & aliæ spirituales gratiæ debito tempore publicentur per Ordinarios locorum,adhibitis duobus de Capitulo, quibus datur facultas fideliter colligendi eleemosynas,nulla prorsus mercede accepta. Et aduertit nouissimè Bonac.*de censur.extra Bull.Cœna,disp.*3. *q.*3.*punct.*30. *n.*9. quod licèt ob hoc decretum nequeant Ordinarij locorum prohibere quominus Religiosi, inconsultis ipsis Ordinariis, publicent Indulgentias olim sibi à Summo Pontif.concessas,nihilominus nullus etiam Religiosus exemptus potest Indulgentias de nouo concessas publicare in sua Ecclesia absque Ordinarij licentia: & de illius decreti materia agunt citati per Cened.*ad Clem. collect.*7. *pag. mihi* 40.quibus adde Henriq. *d.c.*9.Zerol. *in praxi Episcop.part.*1.*verb.quæstores,*Stephan. Quarantam *in summ Bullarij,verb. Archiepiscopi auctoritas, vers.*26 *in fine,* Fr. Emman. *quæst. Regular. tom.*2. *quæst.*57. *art.*7. & *q.*98.*art.*1.Iul.Lauor.*de Iubilæo & Indulg. part.*2 *c.*14. Timoth.*de Eccles.milit.lib.*1 *tract* 2.*cap.*12. nouissimè me citato *in hoc loco,* Nouar.*in Lucerna Regul. verb. quæstnarij,n.*2.*pag.*210 Proinde Ordinarius,non obstante qualicumque exemptione, poterit eos incarcerare, excommunicare,& castigare,prout expedire fuerit ar-

bitratus,vt per Cochier *de iurisd. Ordin.in exemptos, p.2.q.45.n.96.* Adest prohibitio ad quæstum poblicandi Indulgentias, & Confessionalia, emanata à sanctæ mem. Pio V.*in sua Constit.99.* incip. *Quàm plenum,4. Non Ianu anno Incarnationis Dominicæ* 1570. necnon reuocatio Indulgentiarum quomodolibet concessarum continentium facultatem quæstuandi, & pro quibus consequendis porrigendæ sunt manus adiutrices, prohibitioque de cætero quæstuandi, & quæstores deputandi, ab eodem Pio V.*in Const.*30.incip.*Etsi dominici gregis,sub dat.Romæ apud S.Petrum,anno Incarnationis Dominicæ* 1567. *sexto Id. februarij*, nouissimè me citato *in hoc loco*, Sperel.*dec.*38.*n.*29.*cum seqq.*

5 Illud in præsentiarum aduertere oportet, sub prædicto Concilij Tridentini decreto prauos comprehendi eleemosynarum Quæstores, non ipsas eleemosynas, aut nuntios,seu receptores, qui collectas in pios vsus conuertendas sine fraude sponte datas accipiunt, decisum refert Galet.*in margarita casuum conscientia, verb. eleemosyna* 1.& sic per *sacr.Congreg.Concilij* fuisse declaratum attestatur Bonac.*d.disp.2.q.2.puncto* 30. *n.9.*
6 *vers.tertiò*,& confirmatur ex doctrina Baldi *consil.25. vol.2.* vbi resoluit † Quæstuarios propriè dici,qui quæstum sibi referunt,& negotia gerunt, vt sibi quæstum faciant,iuxta text.*in l sed & si adiiciatur, ff. pro socio*; nuntios autem, qui verè mittuntur, & idonei sunt ad pias eleemosynas colligendas,non ita eo nomine comprehendi, & per totum consilium multa adiicit, quæ declarationem illam ex Iuris principiis satis confirmant, meritóque Baldum laudat Card. Tusch. *tom.6. verb.quæstores,concl.46.*

7 Sic etiam eodem decreto non contineri Fratres sancti Antonij,aliosque Regulares Mendicantes, qui omnimodam profitentur paupertatem,aut pro eis quærentes eleemosynas, probat Nauar. *consil.33.de pænit.* quem refert,& sequitur Vgol.*de potestate Episcopi c.8. §.4.num.6.* Fr.Emman.*quæst. Regular. tom.2. quæst.57. art.7.* Quia cùm isti proprium nihil habere possint,lex naturalis concedit,vt per se, vel per alios mendicando victum quærant, iuxta instituti sui regulam à Sede Apostolica approbatam, ac subinde debito obseruato modo minimè eis videtur deneganda facultas, vt per se,vel per alios eleemosynas quærant. Dixi, *debito obseruato modo*, quia superfluas eleemosynas petere non possunt Regulares,& refert Lauret.de Franchis *in controuers.inter Episcopum, & Regulares,pag.39. vers.ad vndecimum*,se vidisse quod aliquando Vicarius Neapolitanus impediuit Mendicantes quærentes per ciuitatem eleemosynas superfluas,vt quia in vno Conuentu aderat vnus, vel duo Fratres ad summum,& mittebant quatuor,vel quinque quæstores per ciuitatem, sine necessitate auferendo eleemosynas verè indigentibus, de quo multi Fratres fuerunt conquesti in Vrbe, & fuit rescriptum Vicario quod prædicta faceret cum benignitate, non tamen fuit prohibitum.

8 Tenentur igitur huiusmodi Regulares quæstuantes Episcopo fidem facere per litteras authenticas de licentia ad huiusmodi quæstoationem à suis superioribus sibi data, prout decisum refert Piasec. *in praxi noua Episcop. part.2. cap.3. num.57.vers. quoad quæstuationes.*

9 Ad locorum enim Ordinarios spectat eleemosynas per loca quæritandi licentias,& facultates concedere, Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part.4. c.2. n.146.* Regulares enim prohiberi possunt per Episcopum ab immoderata exactione eleemosynæ,vel ne exigant eleemosynas pro Conuentu extra diœcesim existente,& ne exigant, nisi illi, quorum licentias confirmauerit prius Episcopus, quod praxi forum partium obseruari referunt Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiepisc. Neapol.c.59. n.11.* Campanil. *in diuersorio Iuris Canon.rubr.12.c.13.n.134.* & cùm super hoc dubium incidisset præterito anno 1621.responsum fuit à *sacra Congregatione Illustriss.Cardinalium Concilij Tridentini interpretum*,in hæc verba: *Sacra Congregatio* 10
Cardinalium Concilij Tridentini interpretum censuit † Fratres Ordinum Mendicantium nequaquam posse ab Episcopis prohiberi quominus per seipsos in diœcesibus, vbi habent Conuentus,eleemosynas quærant,sed tamen si extra loca,vbi monasteria existūt,quæritare voluerint, teneri suorum Superiorum licentiam Ordinario ostendere. R.Cardinalis Vbaldinus,Prosper Pagnanus S.Concilij Congreg.Sec. quam quidem decisionem propriam & originalem præ manibus habui, & postea in Typographia Cameræ Apost.impressam vidi.

Episcopus licentiam petendi eleemosynas dare 11
potest pro vso alicuius pij loci, vel operis, dummodo personæ, quæ eas colligunt, honestæ sint, spectatæ Religionis, & iudicio ipsius Episcopi approbatæ, & minimè participes eleemosynarum, & quæstorum nomen nullo modo gerant, sed simpliciter eleemosynarum collectores appellentur; non concionentur, non circumferant sua priuilegia, aut Reliquias; non campanulam, nec alia instrumenta pulsent ad excitandas personas; non petant tanquam debitam eleemosynam, aut aliqua arte, aut prætextu dicendi orationes Beati Antonij,aut similes, aurum extorqueant, sed simpliciter,& modestè recipiant, quod liberaliter fuerit oblatum, refert decisum Zerol. *in praxi Episc. d.verb.quæstores*, & Bonacina *d. disp.2. q.3. puncto* 30. *num.*10.

In prauos enim eleemosynarum quæstores, quam- 12
uis laicos, potest Episcopus animaduertere, *cap.tuarum*,vbi Abb.*n.1.de priuileg.Clement. abusionibus, de pænitent.* Laïci enim non possunt quærere eleemosynas pro aliqua causa, nisi re cognita per Episcopum, *l.vnica*,vbi gloss.Batt.& Ioan. de Platea, *C. de mendicant.validis,lib.*11. quia istorum mendicatio sine causa concernit materiam peccati mortalis ex subtractione,quæ inde resultat iis, qui verè indigent, *c.Pastoralis. quæst.*2. Omnes autem Indulgentiæ quæstuariæ à Pio Quinto, vel prædecessoribus concessæ, aut in posterum concedendæ quibuscumque personis,& locis,pro quibus scilicet consequendis manus sunt porrigendæ adiutrices, etiam quæ quæstuandi facultatem quomodolibet continent, ab ipso Pio Quinto reuocatæ sunt, vt refert Galet.*in margarita casuum conscientia, verb. Indulgentia*, 1. Nam cùm in Hispania inualuisset praua quædam consuetudo & corruptela,qua prætextu reparationum Ecclesiarum, & aliarum piarum causarum soluentibus certam pecuniæ summam concedebatur Indulgentia, & facultas eligendi Confessarium,qui eum à casibus reseruatis absolueret: præterea concedebatur licentia fruendi duos, vel plures compatres in baptismo,denique priuilegium Missæ, & sepulturæ tempore interdicti concedebatur; ne autem istæ simoniacæ facultates in futurum à quoquam concedantur,Pius V.*in sua Const.99.* incip. *Quàm plenam*, Episcopis,aliisque Prælatis,etiamsi Cardinalatus dignitate præditi sint, imponit suspensionem ab ingressu Ecclesiæ,& à perceptione fructuum, Summo Pontif. reseruatam,à qua absolui nequeunt, nisi præstita satisfactione, quia verò Episcopo inferioribus excommunicationem eidem Pont. reseruatam imponit, vt per Bonacin.*de censur.extra Bullam Cœnæ,disp.2.q.3.puncto* 30.*num.*5.vbi *num.*6. eos hanc censuram incurrere ait, etiamsi per alium huiusmodi Indulgentias & facultates publicent, & *n.*7. quod requiritur publicatio cum effectu, & *n.*8. quod non subiiciuntur huic suspensioni, & excommunicationi cooperantes publicationi.

In Lusitania igitur, vt plenius, & facilius omni- 13
bus abusibus, & fraudibus istorum quæstorum occurratur, per *Ordinat. Regiam Lusitan. lib. 5. tit.*103. prudenter constitutum est, ne petitoria cuiusvis Sancti nomine permittantur à Magistratibus Regiis, nisi

regiæ

regiæ litteræ ostendantur, quibus expressè nominetur persona, quæ eleemosynas quæsitura est, & nec per se, nec per alios prædicare faciant, vel Indulgentias publicare, quemadmodum *in d. Clement. 2. & in dictis Concil. Trid. decretis* constitutum est; quod si aliter factum sit, omnes pecunias ab illis quæsitas quæstori redemptionum Captiuorum tradendas præcipit, vt per Cardosum *in praxi Iudicum, & Aduocat. verb. eleemosyna, n. 1.* practicatum fuisse refert Cabed. *p. 1. dec. 193.* similis apud Hispanos extat *l. 1. & 2. tit. 18. lib. 1. Ordin.* vbi Perez, nunc *l. 1. tit. 9. lib. 1. & l. 37. tit. 6. lib. 5. noua recopil.* vbi Azeued. refert Auendan. *de exequend. mandat. lib. 3. c. 20.* & apud Gallos idem Regij Senatus decretis dispositum asserit Renat. Chopin. *de sacra politia lib. 3. tit. 5. à n. 23.*

ALLEGATIO CX.

Episcopus ad depositionem, seu degradationem quomodo, & quando procedere possit.

SVMMARIVM.

1 *Degradatio duplex, verbalis scilicet, & realis, siue actualis.*

2 *Degradatio verbalis dicitur illa, quæ sit per solam, & simplicem sententiam, qua Clericus criminosus ab Ordinibus Clericalibus, seu ab eorum executione depositus declaratur.*

3 *Priuilegium fori, & Canonis per degradationem verbalem nunquam amittitur.*

4 *Degradatio actualis, seu realis est quando vltra depositionis sententiam ob incorrigibilitatem clericus personaliter priuatur, exauctoratur, exuitur, & spoliatur Ecclesiasticis Ordinibus.*

5 *Clericus vtcunque solemniter degradatus conficit Eucharistiæ Sacramentum.*

6 *Clericus degradatus, si ex aliqua iusta causa restituatur ad Ordines clericales, non debet de nouo sacris insigniri.*

7 *Clericus etiam degradatus, adhuc clericus dicitur.*

8 *Clerici in maioribus, vt amittant priuilegium clericale, & veniant puniendi à iudice sæculari, est necessaria degradatio.*

9 *Degradationis pœna, vbi in iure, vel aliqua constitutione reperitur imposita, est intelligenda de leniori.*

10 *Degradationem verbalem, quæ crimina mereantur, ostenditur.*

11 *Degradationem realem merentur crimen hæresis, crimen falsi, & conspiratio contra proprium Episcopum.*

12 *Degradari, & Curiæ sæculari tradi potest clericus propter crimina hæresis, aut falsi, aut conspirationis contra proprium Episcopum, etiam non data incorrigibilitate.*

13 *Degradari, & Curiæ sæculari tradi potest Clericus, quando fuerit incorrigibilis, & transierit in profundum omnium malorum.*

14 *Incorrigibilis à parte rei ille dicitur, qui ita obduratus in peccata perseuerat, vt nullo modo velit ad correctionem perduci.*

15 *Incorrigibilis ex Iuris præsumptione quando quis dicatur, ostenditur.*

16 *Clericus incorrigibilis si tandem impœnitens, ac obduratus in profundum malorum venerit, an absque expressa Curiæ sæculari traditione possit per*

aam comprimi, ostenditur.

17 Cap. cùm non ab homine, de iudic. *declaratur.*

18 *Celebrans, vel Confessionis Sacramentum audiens non ordinatus, ab Ordinibus Ecclesiasticis, si quos habuerit, ritè degradatus, statim Curiæ sæculari traditur.*

19 *Sodomiam committentes, si Clerici fuerint, degradationis, & traditionis Curiæ sæculari pœna puniuntur.*

20 *Abortum animatum causans, si Ecclesiasticus fuerit, traditur Curiæ sæculari.*

21 *Mulieres sollicitantes in Confessione, si delicti grauitas petat, possunt Curiæ sæculari puniendi tradi.*

22 *Degradatio ab Ordinibus est à proprio Episcopo facienda sibi assistentibus secundum sacros Canones sex Episcopis, si degradatur Presbyter, si Episcopus, duodecim Episcopis; si verò Diaconus, siue Subdiaconus, tribus.*

23 *Degradatio attento Conc. Trid. à quo, & quibus assistentibus fieri debeat, ostenditur.*

24 *Degradare actualiter clericum non potest Episcopus electus, & confirmatus ante consecrationem, secus in verbali depositione.*

25 *Degradandi, seu deponendi suos subditos non habent facultatem Prælati Religiosorum, nisi illis concessum sit per priuilegium, vel consuetudinem à Romano Pontifice toleratam.*

26 *Prælati, quorum præsentia in degradatione Clerici necessaria est, ex dispositione Conc. Trid.* sess. 13. de reform. cap. 4. *debent cum proprio Episcopo in cognitione, & examine causæ tanquam iudices ferre suffragium.*

27 *Sententia actualis degradationis Sacerdotis proferenda nemine discrepante,* & n. 28.

29 *Non sic in Diaconorum, & Subdiaconorum degradationibus.*

30 *Degradatio quomodo fieri debeat, ostenditur.*

31 *Episcopus contra exemptos cognoscit in omnibus criminibus actualem, seu solemnem degradationem requirentibus.*

32 *Degradatus Clericus, qui famæ restitui vult, an debeat à Papa tantùm restitutionem petere, an etiam ab Episcopo à quo degradatus fuit, ostenditur.*

DEPOSITIO, prout à suspensione differt, in effectu nihil aliud est quàm perpetua remotio ab ordinibus, vel Altaris ministerio, vt post alios tradit Bern. *in pract. c. 143. in princ.* hæc autem depositio dupliciter consideratur, alia namque verbalis, quæ & verbalis degradatio appellari solet; alia verò actualis, quæ & actualis degradatio, seu vt alij volunt, degradatio simpliciter dicitur: quam duplicem depositionis speciem referunt, & declarant S acc. *de iudic. part. 1. c. 11. n. 71.* Simanch. *de Cathol. instit. tit. 46. num. 69* Conrad. Brun. *de heret. libro 4. capit. 13.* Rojas *in singularib. Fidei, singul. 48.* Petr. Gregor. *syntagm Iuris part. 3. libro 31. capit. 3.* Bernard. & Salzed. *in pract. capit. 143. in nouiss. edit.* Menoch. *de arbitr. casu 415.* Piasec. *in praxi noua Episcop. part. 2. capit 4. num. 93. in fine, & numer. 94.* Sbroz. *de Vicario Episcopi lib. 2. quæst. 157.* Clar. *§. fin. quæst. 74.* Perez *tit 4. lib. 4. Ordin. pag. 89. cum seq. & pag. 159. cum sequentibus,* Fichard. & Bonacos. *tom. 1. commun. opinion. lib. 1. tit. 2. n. 141 cum sequentibus, pag. 162* Eymer. *in direct. Inquisit p. 3. q. 46.* vbi Peña *commento 46. pag. 519. & comm. 49. pag. 352.* Henriq. *in sum. lib. 13. c. 55.* Alphons. Aluarez Guerrero *in speculo Iuris Pontificij, c. 19. pag. 74.* *praxis Episcop. verb. Degradatio,* Hortens. Caualcan *in pract. de testibus, p. 3. memb 64.* Mar. Alter. *de censur. tom. 2. disp. 2. c. 1. verb. degradatio,* Farin. *in praxi crimin.* 1

quæst 8.num.72.Carol.de Grassis de effectib.cleric.effectu 1.à num.814.Moneta de distribut.quotidian.q.17.à num.1.Bellet.disquisit.cleric.part.1.tit,de fauore clericorum personali,§.10. à num 3 Illustrissim. D.Roderic.à Cunha in tract. de Confessariis sollicitantib. mulieres in Confessione,quæst.24. Fernandez in examine Theologiæ moralis,part.2.c.14.§.1. plures alios refert Cened, ad collect.65.n.3.
2 † Prior,scilicet verbalis,fieri solet,quando oretenus sententia contra clericum profertur, per quam priuatur Ordinibus, vel altaris ministerio, à quibus remouetur, ita vt officium clericale exercere nequeat,quæ propriè & simpliciter depositio appellatur,c.Sacerdos 81.d.cap.qualiter & quando,de accusat. cap.2.de pœnis,lib.6.Clar. in §.fin. quæst.74. in princip. Menoch.d.casu 415.n.5.Ioan. Aluys.Leo in l. officiales, n.14 C.de Episcop.& cler.& Petr.Gregor.syntagm.Iuris lib.31.cap.30.num.1.2.& 8.& in partit. Iuris Canonic. lib.4.tit.15 c.4.n 8.lit.K,Scacc.d.cap.11.n 71. Flamin. Chariar.de exequut sentent.capt bann.cap.1. n 289. Farin.d.q.8.num.71. Henriq. in summ. lib.13.cap.55.§.3. Bellet.d.§.10.n.4.Carol.de Grassis d.effectu 1. à n 815.
3 Moneta d. q.17 num.1. per quam † minimè amittitur fori,& Canonis priuilegium,ex Menoch. d.casu 415. n.5.& 9.Sigism.Scacc.d.c.11. n. 72. resoluit Carol. de Grassis d.effectu 1.n.817.& ex Henriq.d.c.55. §.3. Galet.in margarita casuum conscientia,verb degradatio, & cum Nauar.in man,c.27.num.81. Sayr. de censur. lib.5. c.20.n.12.Valent.tom.4.disp.7.q.19 punct. 4. Bonacina de censur. d.sp.2.puncto vnic num 4. nouissimè me citato in hoc loco D. Felician.de Vega,nunc Archiep.Mexican. in relect.cap.at si clerici, §.de adulteriis,num.26. de iudic.

Actualis,seu realis degradatio est, quando vltra de-
4 positionis sententiam, ob incorrigibilitatem clericus personaliter priuatur,exauctoratur,exuitur, & spoliatur Ordinibus Ecclesiasticis per detractionem clericalium insignium, sicque à clericali militia remotus clericus rejicitur priuatus consortio,& priuilegio clericali, quando scilicet Episcopus, præsente iudice sæculari,cui degradandus debet tradi, publicè abradit illi loca capitis,& manuũ, in quibus in collatione Ordinum vnctio facta fuit, & postea successiuè detrahit omnia signa, quæ in susceptione Ordinum suscepit,& demum exuit eum habitu clericali,& dicit Iudici,& officiali sæculari,vt illum ita spoliatum,& depositum in suum forum, & iurisdictionem recipiat, de qua vide cap Felix, 5. quæst.7.cap.non potest, de re iudicata, cap. cùm non ab homine,de iudic.c degradatio,de pœnis in 6. Conc.Trident.sess.13.de reformat c.4. Maranta de ordine iudic. p.4.dist.11.n.71.& 72 Ioan.Aloys.Leo in d. l officiales, n.15.Scacc d.c.11.n.73.& 75.Borgas.in tract. de irregularit.tit.de sent.deposit.n.7.Menoch. d.casu 415. n.8. Andr.Gambar.de officio Legat. lib.2.num.196 Marta de iurisd.p.1.c 51.n.18.& p.4.casu 131.n.6.Carol.de Grassis d.effectu 1.à n.818.Bell.d.§.20.n.5.Bonac. d. disp.4. punct.vnic.n.2. Fr.Emman.quæst Regular.tom.2. q. 123. art.3. Henriquez dict.c.55.§.1.& 3. Moneta d. q. 17. num.4.

Clericus vtcumque solemniter degradatus conficit
5 Eucharistiæ Sacramentum, etiamsi hæreticus sit,si vtatur debita materia & forma cum intentione; non tollitur enim character impressus,Couar.lib.1.variarum, cap.10.num.8.Alex.de Neuo in cap.1.num.17.qui clerici,vel vou.Decian.tract.crim.p.3.lib.4.cap.9.num.78. in fine,Mar.Alter.dict.disp.2 cap.2. vers. secundò, Nauar. comm.2. de Regul. num.36. Sayr.de Sacrament. in genere,lib.1.cap.6.art.5.versic.ad quintum, pag.233.Cened ad Decretal. collect.65. num. 4. & pract. ac canon. quæst. lib.1.q. 20. num.85. Carol. de Grassis dict. effe-
6 ctu 1.num.819.in fine,& n.834.in fine, dicit quod † si degradatus ex aliqua iusta causa restituatur ad Ordinem clericalem, non debet de nouo Sacris insigniri, & citat Marta de iurisdict. dict. casu 132. à num.3.

† Clericus enim degradatus,adhuc clericus dicitur, li- 7
cèt verè non sit in eadem dignitate constitutus, in qua erat ante degradationem,gloss.in c.accedens,50.dist. & in c.ad abolendam,verb prærogatiuam, de hæretic. & in d c degradatio,verb.priuilegia,Decian.cons.19.num.115. lib 3.

Aduertere oportet,quod in casibus, in quibus cleri- 8
ci in minoribus amittunt priuilegium clericale, & veniunt puniendi à Iudice sæculari, est necessaria degradatio ex eo, quia clerici in minoribus dicuntur charactere clericali insigniti,Abb. in cap. clericus, de vita, & honest.cleric.& in cap. si quis Presbyter, in 1. notab.de cler.excomm.Bernard.in d.cap.143.n.3. Ceruantes ad l.5.Tauri,n.17.Carol.de Grassis effectu 1. n.839. Quamuis contrarium teneant Couar.c.32.num.3. vers. his equidem.Chassan.in consuet.Burg.rub.1.§.5.vers.Archid.num.66.Guillem. in cap.Rainutius,verb.& vxorem nomine Adelasiam,decis.2. num. 440. Suar. de Paz. in praxi tom.2.prælud. 2. n.8. Auend. de exequend. mand. c 22.n.1.

Obseruandum etiam est, quod quando in Iure, vel 9
aliqua Constitutione reperitur imposita pœna degradationis, est intelligendum de leuiori, & sic de verbali degradatione,non autem de actuali; quia verbum illud simpliciter prolatum ita interpretari debemus, vt de minori pœna, quàm sub se etiam comprehendit, veluti dispositio odiosa intelligatur, iuxta reg. in pœnis 49.lib 6.Ita Bernard.in princ.cap.143.num 4.in noua impres.Folet.in pract.crim n.27.vers.quid si statutum simpliciter,quem refert,& sequitur Bellet. d.§. 10. n.52 & Bonacina dict.punct.vnic.n.6.vers.addo, contra Tolet.lib.1.cap.17.nam cùm actualis degradatio sit grauissima pœna, ea infligi non debet, nisi pro casibus à Iure decretis,Dec.in c.at si clerici, de iud.Moneta dict. q.17.n.6.

Crimina quæ merentur verbalem degradationem 10
sunt adulterium, concubinatus perseuerans post monitionem,simonia notoria,stuprum, incestus, furtum, periurium, homicidium, etiamsi patratum sit solo consilio,delictum quo quis permittit sua culpa suum parochianum decedere sine baptismo, & præterea alia crimina maxima, & atrocia, quæ inferunt irregularitatem. Vide Emman. Sà verb.depositio 2.& Bonac. dict.puncto vnic.numero 6.Petr.Greg dict.cap.4. num.4. Bertachin.in tract de Episcop.part.8.lib.4. tit. de causa mater.d grad Henriq.d.c.55.§ 5 Moneta d q.17.num 6. me citato in hoc loco,D.Felician.de Vega de adulteriis, num.27.

Crimina verò,quæ merentur realem degradationem, 11
sunt grauiora.Primò crimen hæresis, c. ad abolendam, & cap.excommunicamus,il 2.de hæret. Bonac. d.punct. vn.n.6 Bellet.d.§.10.n.6.vers.secundus, Mar. Alter.dict. disp.2.c.6.vers.quod si,Car.de Grassis d. effect.1.n.836. Secundò crimen falsi in literis Apost.commissi, c. ad falsariorum,de crimine falsi,gl.verb postmodum,in cap. cùm non ab homine,de iud. Cou.var. tom.2. c.20. n.7. Clar.d.q 36.n.34.vers.videmus, Hermada l.60. à n.1. tit.6 p.1. Perez l.21 in gl.falsa nuestro sello,tit.19.lib. 8.Ord.Zerol.in praxi Episc.p.1.verb.falsarij, pag.162. Far. in praxi,crim.p.6.tit.de falsis.q151.à n.1.Menoch. de arbitr.casu 306. a n.6. Bobadil. in sua politic. lib.2. c.17.n.95.Aldrete de religiosa disciplina tuenda,lib.2. c.17.à n.21.Bellet.d.§.10 n.6.vers primus,Car.de Grassis d.n.836.Tertiò, crimen conspirationis contra proprium Episcopum, capite si quis sacerdotum, 11. q.1. Dec.in d capite at si clerici,n.245.Bellet.à n.6.vers.tertius.Carol.de Grassis d.n.836.Mar.Alter. d.cap.6.vers. quod si,in fine.

Propter hæc tria crimina posse clericum tantùm 12
degradari, & tradi Curiæ sæculari, & ob nulla alia, quamuis grauia,asserunt Læl. Zech. in tract. de priu. Eccles.priuil.79.n.7. Clar. d. q.36. n.31. Boss. in tract. crim.tit.de foro compet.num.135.& 136.Scacc. d. c.11.

num.60

n.60. & 61. Borgas. *in tract. de irreg. lib. 6. tit. de sent. depos. n.4.* Farin. *d.q.8. n.75.* Et licèt aliqui teneant in prædictis casibus nullum clericum posse tradi Curiæ sæculari, nisi sit incorrigibilis, hoc tamen non est tutum, quia Iura ex quibus probatur, quod in supradictis casibus potest clericus tradi Iudicibus sæcularibus, nihil prorsus dicunt de incorrigibilitate, nisi quoad crimen conspirationis in personam Episcopi, in quo requiritur incorrigibilitas, vt voluit glos. communiter recepta *in d. cap. cum non ab homine*, Soc. *reg. 55. limit. 5.* Farin. *d.q. 8. n.78.* Clar. *d.q. 36. n.33 vers. infertur.* Bell. *d. §. 10 n.6. vers. tertius.* Ex quibus rectè infertur, non esse tutam illorum resolutionem, qui asserunt quod conuictus de hæresi tunc traditur Curiæ sæculari, quando est incorrigibilis, sed si vult corrigere, & emendare se, non poterit degradari, & tradi Curiæ sæculari, sed in monasterium, vel carcerem detrudendus est, nisi esset relapsus in eodem crimine, quia si est relapsus, licèt sit paratus se corrigere, adhuc non est audiendus, sed omninò tradendus Curiæ sæculari, Soc. *d. reg. 55. n.5.* Boss. *d. tr. de foro comp. n.137.* Far. *d.q. 8. n.76.* Carol. de Grassis *d. effectu 1. n.837. in fine*, Bellet. *d. §. 10. n.6. vers. secundus.*

13 Vtrùm autem propter crimen læsæ maiestatis clericus sit actualiter degradandus, Curiæque sæculari tradendus, dubium est graue: in quo affirmatiuam partem in effectu tuentur Abb. *in capite at si clerici, in princ. n. 39. de iud.* Anch. *num. 10.* & *ibi* Alciat. *n. 22. in d. c. cùm non ab homine*, Rom. *cons. 36. à n.1. & sing 701.* Alber. *in c. 1. de hær. lib 6. q. 11. & 13.* Mench. *de success. creat. §. 2. n. 33.* contendentes propter grauitatem criminis, etiamsi in Iure expressum non sit, clericum tradendum esse Curiæ sæculari, quamuis non proponatur incorrigibilis. Contrariam tamen sententiam tenent Barb. *cons. 22. dub. 1. lib. 3.* Curt. *cons. 154. num. 1.* Rol. *cons. 4. lib. 3.* Gig. *de læsa maiest. q. 63.* Boss. *in pract. crim. tit. de foro comp. n. 137. & tit. de crimine læsæ mai. n 86.* dicit communem Clar. *in §. fin. q. 36. n. 27. §. læsæ maiestatis crimen, n.7.* Bern. & Salz *in praxi, c. 121.* quæ sententia & communis est, & tanquam verior attento Iure sequenda, quicquid inter voluntatem & obligationem tradendi Curiæ sæculari faciat differentiam Clar. *d. n. 27. in fine*, & cogitandum relinquat Cabed. *Lusit. decis. 83. p. 2.*

Vtrum etiam pro crimine assassinij clericus sit actualiter degradandus, ab aliquibus dubitari solet, inter quos negatiua sententia receptior est, quæ patet si expendas talem degradationem non fieri, nisi in casibus à Iure expressis, vt suprà dixi; è quorum numero non est crimen assassinij, neque text. *in c. 1. de homicid. libro 6.* hoc dicit, siquidem tantum asserit depositionem ipso iure à lege esse impositam, quæ depositio huiusmodi verbis, vel similibus à lege constituta non est depositio de qua agimus, sed potiùs irregularitas censetur; si autem dicatur text. illum *in d. c. 1.* etiam imponere pœnam diffidationis, dicendum videtur pœnam illam esse constitutam respectu sæcularium, quibus etiam prohibitio, de qua hîc, facta fuit, vt colligitur ex illis verbis ibi, *cum suis bonis mundanis*, iuncta regula *odia 6.* quæ pœna vtrum à Pontifice possit imponi, vide per Dominic. Anch. & alios *in d. c. 1.* Accedit quod crimen læsæ maiestatis grauius est quam crimen assassinij, iuxta text. *in l. quisquis, C. ad legem Iuliam maiest.* & tamen pro illo regulariter non imponitur depositio in ordine ad actualem degradationem, vt clericus Curiæ sæculari tradatur, vt suprà dixi: vnde de rigore iuris idem dicendum videtur in crimine assassinij, provt in effectu videtur sentire Gullelm. *post repet. c. Raimntius, in qq. de homicidio, n. 3.* quicquid contrarium teneant plures relati à Bernard. *in pract. cap. 100. n. 4.* & dicit communem Clar *d. q. 36. n. 3.* quorum sententiam in praxi seruari testatur Clar. *vbi proximè, n. 30.* quæ quidem si in praxi obseruatur, temperanda est,

dummodo circa crimen prius præcedere debeat declaratoria per Ecclesiasticum antequam à sæculari iudice clericus delinquens capi & puniri possit, arg. text. *in c. cum secundum, de heret. lib 6.* aduertunt plures, quos refert, & sequitur Bern. *vbi supra, lit. B*, licèt *n. 31.* aliud testetur de consuetudine seruari, iuxta quæ non videtur vera sententia illorum, qui affirmant propter crimen parricidij, sicut & aliud qualificatum, clericum ita esse deponendum, vt Curiæ sæculari relinquatur, de qua opinione agunt Bern. & Salz. *d. c. 100, n. 1.* Borgas. *d. tit. de sent. depos. à n. 16.* Farin. *d. q. 8. à n. 76* Bellet. *d. § 10. n. 6. vers. quartus, cum seqq.* Carol. de Grassis *d. effectu 1. n. 858.* iustum tamen videretur, provt etiam iustũ iudicant nonnulli DD. si hodie per nouam aliquam Constit. aliqua grauissima crimina exprimerentur, in quibus Clerici actualiter degradarentur, Curiæque sæculari traderentur, vt saltem timore pœnæ insolentia malorum temperaretur, provt in quodam homicidio grauissimo virtute cuiusdam Bullæ Apost. factum dicit idem Bern. referens tenorem eiusdem Bullæ *in d. p. c. 99. in fine*, secundum nouam impres.

Incorrigibilis duobus potissimum modis dici potest, vel à parte rei, vel Iuris præsumptione. Primo modo dicitur ille, qui à parte rei ita obduratus in peccato perseuerat, vt nullo modo velit ad correctionem perduci, D. Paul. *ad Hebr. 7. Nolite obdurare corda*, & *1. ad Cor. 5. tradidi hominem Satanæ*, &c. *Exod. 7. Obdurabo cor eius*, & iterum *c. 9. Cor Pharaonis*, &c. Secundo modo ex Iuris præsumptione † Clericus incorrigibilis dicitur ad effectum, vt per potestatem sæcularem iudicetur, & comprimatur, quando scilicet in graui crimine deprehensus depositus fuit, & deinde propter contumaciam † excommunicatus, insuper illa crescente anathematis mucrone percussus, & tandem impœnitens, ac obduratus in profundum malorum veniens contemnit; & tunc cùm Ecclesia vltetius non habeat quid faciat absque eo, quod expressè exuatur priuilegio clericali, aut alia subsequatur expressa Curiæ sæculari traditio, per sæcularem potestatem comprimi potest, text. sic necessariò intelligendus *in c. cùm non ab homine, de iud.* Rarius est, quam text. *ibid.* addicit, cùm Ecclesia non habeat vltra quid faciat: quasi necessariò supponat seruata forma ibi præfinita tacitè inuolui, quod clericus fuerit exutus priuilegio clericali, taciteque Curiæ traditus sæculari, aliter nõ verificantur prædicta verba, vt satis insinuant Abb. *d. c. cum non ab homine, n 29.* Boss. *sub tit. de foro comp. n 131.* communis, vt per Cou. *pr. c. 31. n. 2. vers. secundò*, & ex aliis ita tenere Doctores communiter affirmat Clar. *§. vlt. q. 36. n. 32.* plures vt per Salzed. *ad Bern. c. 139. n 4. lit. A*, aliàs *c. 142 in nouiss.* Menoch. *de arbit. casu 415. n. vlt.* qui rectè aduertit *in d. c. cùm non ab homine*, fictam dari à lege degradationem, sicut *in c. 1. de homic. lib. 6.* Gutier. *pract. lib. 4. q. 7. n. 23.* Quamuis contradicant plures citati à Cou. Clar. & Salz *dictis locis*, contendentes non aliter sæcularem posse in terminis *d. c. cùm non ab homine*, clericum punire, nisi prius Ecclesiasticus iudex formaliter sententiam ferat declaratoriam incorrigibilitatis, traditionisque Curiæ sæculari: sed manifesta fit violentia formæ præfinitæ † *in d. c. cùm non ab homine.* cui plenè satisfit, quamuis Ecclesiasticus expressè non pronuntiet super tali incorrigibilitate, eo maximè, quia si adhuc restat talis pronunciatio, iam Ecclesia habet vltra quid faciat, quod tamen text. ille in ratione vltimò adiecta prorsus negat, quamuis extra terminos illius text. in quo forma præfinitur, libenter fateamur necessarium esse, vt sæcularis clericum punire valeat, quod deponatur, actualiterque degradetur, & saltem in consequentiam exuatur priuilegio clericali, traditioque sæculari Curiæ subsequatur, bonus text. *in cap. nouimus 27. de verb. signif.* iuncto *c. degradatio 2. de pœnis lib. 6. c. ad falsariorum, 6 de crimine falsi*, ibi, *postquam per Ecclesiasticum iudicem fuerint* 14 15 16 17

degradati saeculari potestati tradantur, c. ad abolendam 9. de haeret. vers. praesens. Conc. Trid. *sess. 13. de reform. c. 14.* ibi, *deponendi, & Curiae sint tradendi saeculari*, observant plures, quos referunt, & sequuntur Bos. Clar. & Salz. *citatis locis*, Cou. *lib. 1. var. c. 10. n. 7. & d. c. 32. n. 2. vers. secundò, & vers. tertiò*, Menoch. *d. casu* 415. *n.* 14. quem vide in materia degradationis verbalis, & actualis circa Sacrum Conc. *d. c.* 14. refert plures, quos sequitur Farin. *in praxi crimin. p. 1. tit. de inquisit. q.* 8. *à n.* 71. vbi multipliciter declarat vsque ad *n.* 81. & alios modos proponit, quibus Clerici incorrigibiles praesumuntur.

18 Non Ordinatus celebrans, vel Sacramentalem Confessionem audiens, à Iudicibus S. Inquisitionis, vel locorum Ordinariis, tanquam Ecclesiae misericordia indignus, à foro Ecclesiastico abiicitur, & ab Ordinibus Ecclesiasticis, si quos habuerit, ritè degradatus statim Curiae saeculari traditur, per iudices saeculares debitis poenis plectendus, prout statuit Clem. VIII. *Const. sua incip. Et alias*, dat. *Romae 1. Decembris* 1601. quam refert Quarant. *in sum. Bull. verb. Ordo. pag.* 387. & de ea meminerunt Aldrete *de relig. disc. tuen. lib. 2. c. 10. n. 14.* Scort. *in Bull. Pontif. epit. 162. theorem.* 403. Moura *de incant. & ensalm. opus. 1 sect. 2. cap. 3. num. 9.* Sanctar. *de haeresi, c. 42. dub. vn. art.* .. *n.* 5 Homob. *in consult. p. 1. resp. 150. vol. 1.* Sousa *in opusc. de solicit. tract. 1. c. 9. n. 1.* Diana *mor. resol. p. 4. tract. 7. resol.* 11. vbi de laicis, seu Ecclesiasticis non Sacerdotibus audientibus Confessiones, & *resolut.* 12. de his Missam celebrantibus.

19 Sic etiam crimen nefandum contra naturam eadem poena degradationis, & traditionis Curiae saeculari puniri voluit Pius V. cuius Const. verba refert Nau. *in man. cap. 27. n.* 249. & dicit intelligendum esse non de quocunque committente hoc crimen, sed de exercente frequentatione actuum, vt dixi *alleg. 44. n.* 25. Et quod in Regno Portugaliae, Aragoniae, Valentiae & Barcinone Inquisitores habeant cognitionem nefandi criminis, dixi *ead. alleg. 44. ante numerum* 31.

20 Et de abortu animato, propter quod Ecclesiastica persona potest tradi Curiae saeculari, vide Quarant. *verb. abortus, n.* 6.

21 Mulieres sollicitantes in Confessione, si delicti grauitas petat, possunt Curiae saeculari puniendi tradi ex constit. Gregorij XV. de qua suprà *alleg. 105. n.* 60.

22 Quis autem sit numerus Episcoporum requisitus ad clericum deponendum, non abs re inuestigandum erit, & ideo dicendum in Sacerdote sex Episcopos, in Diacono tres desiderari, vt probat text. *in c. si quis, 15. q. 7.* ibi, *à tribus vicinis*, &c. In Subdiacono verò licèt per Canones antiquos numerus declaratus non sit, nihilominus tamen etiam tres debent interuenire, eo quòd licèt hoc tempore Decreti Ordo Subdiaconatus non connumeraretur inter Ordines maiores, postea tamen declaratum fuisse constat, vt patet ex text. *in c. miramur, pen. de seruis non ordin.* & ita in specie tradit gloss. *in cap. 1. de haeret. lib. 6. & in c. 2. verb. Canonibus, de poenis, illo lib.* Abb. *in c. 3. n. 4. de re iud.* In clerico autem posito in minoribus solus vnus Episcopus sufficit, vt probat text. *in d. c. 2. vers. quamquam*, vbi gloss. *d. verb. Canonibus.* In Episcopo verò deponendo duodecim Episcopi requiruntur, vt dicam *alleg.* 112. Vide Bellet. *d.* §. 10. *n.* 7. Piasec. *in praxi noua Episcop. p. 2. c. 4. n. 93. in fine*, Mar. Alter. *d. disp. 2. c. 7. à princ.*

23 Veruntamen, quia tantum Episcoporum numerum adhiberi posse aliquando difficile est, si quando autem interuenire possent, eorum residentia intermitteretur, propterea Conc. Trid. *sess. 13. de reform. c.* 4. statuit, & decreuit Episcopo per se, seu illius in spiritualibus Vicario generali contra clericum in Sacris, etiam Presbyteratus Ordinibus constitutum, ad illius condemnationem, necnon verbalem depositionem, & per seipsum etiam ad actualem, atque solemnem degradationem ab ipsis Ordinibus, & gradibus Ecclesiasticis in casibus, in quibus aliorum Episcoporum praesentia in numero à Canonibus definito requiritur, etiam absque illis procedere liceat, adhibitis tamen, & in hoc sibi assistentibus totidem Abbatibus vsum Mitrae, & Baculi ex priuilegio Sedis Apost. habentibus, si in ciuitate, aut dioecesi reperiri, & commodè interesse possint: alioquin aliis personis in Ecclesiastica dignitate constitutis, quae aetate graues, ac iuris scientia commendabiles existant: de quo vide Suar. *de cens. disp. 30. sect. 1. n.* 19 Auilam *eod. tr. p. 3. disp. 5. dub. 1. concl.* 3. Valer. Reginald. *in praxi fori poenit. lib. 2. tract. 1. n.* 52. Seraphin. de Freitas *ad d. tract. de Confessariis solicitantibus mulieres in Confessione, Illustrissimi Domini mei Roder. à Cunha, q. 24. num.* 107. Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. part. 1. cap. 4. num. 47. &* 48. Sayr. *de censur. lib. 5. cap. 20. num.* 18. Aldrete *de religiosa disciplina tuenda, lib. 1. capite 3. num.* 18. Piasec *in praxi Episcop. d. cap. 4. num. 93. in fine*, Bellet. *d.* §. 10. *num.* 7. Bonac. *d. puncto vnic. n.* 8.

Episcopus tamen electus, & confirmatus ante con- 24
secrationem non potest actualiter clericum degradare, quia huiusmodi degradatio videtur quidam actus Ordinis dependens ab ipsa consecratione. Ita gloss. sic intelligenda *verb. de talibus, in cap. transmissam, de elect.* Sed non habet locum in depositione verbali, etiamsi ordinetur ad actualem degradationem, quia verbalis depositio etiam respectiua nihil aliud est, quàm sententia quaedam, & ita est actus solius iurisdictionis, non Ordinis, refert Mar. Alter. *tom. 2. disp. 2. cap. 17. vers. quarunt Doctores.*

Praelati verò Religiosorum non habent facultatem 25
deponendi, vel degradandi suos subditos, nisi illis concessum sit per priuilegium, vel consuetudinem Romano Pontifici toleratam, Sayr. *d. c. 20. n.* 18 Sylu. *verb. degradatio* 1. Auila *d. disp. 5. dub.* 4. post alios Bonac. *d. n.* 8. vbi etiam resoluit degradationem Episcopi pertinere ad Papam.

Huiusmodi Praelati, quorum praesentia necessaria 26
est ex dispositione Concil. Trid. *d. cap.* 4. debent cum proprio Episcopo adesse in cognitione, & examine causae, & in pronuntianda sententia depositionis, tanquam iudices ferendo suffragium, eo modo, quo ante Conc. Trid. requirebatur, ex Gem. *in c. degradatio, n. 5. de poenis in 6.* Arch. *in sum. 3. p. q.* 8. Marc. Ant. Genuen. *in practic. Eccles. q* 730. Suar. *de censur. tom 5. disp. 30. sect. 1. n.* 20. Quicquid nec assessores, nec consultores esse, sed adhibitos ad solemnitatem, dicat Aldret. *de religiosa Discipl. tuenda lib. 2. c 17. n.* 15. & fortè ob hanc causam Conc. Trid. vbi copia tot Abbatum in dioecesi haberi non potest, & vocandae sint aliae personae Ecclesiastica dignitate insignitae, postulat, vt iuris scientiâ commendabiles existant, quia debent officium iudicis exercere, & iudicare.

Vtrùm autem de Iure communi, quo attento in de- 27
positione Sacerdotis sex Episcopi desiderabantur, sufficiat maior iudicantium pars, an verò sententia sit proferenda nemine discrepante? Dubium est ad praesentem materiam non contemnendum, in quo non requiri iudicantium concordiam in effectu, sentit gloss. *verb. praesentes, in c. cùm olim, de sentent. & re iud.* apertius Gl. *verb. Sacerdotum*, vbi Bald. *d. n. 2. in c. 3. illo tit.* dicit communem Sylu. *verb. degradatio. n. 2. &* 3. ex eo, quia factum à maiori parte, ab omnibus fieri dicitur, *l. 13. ff. quod cuiusque vniuers. l. quod maior 19. ff. ad municip.* tum quia dum text. *in c. 1. 6. q. 4.* in deponendis Episcopis requirit vnanimem iudicantium sententiam, ita vt ad illius validitatem nemo dissentiat, iam videtur probari non requiri eandem iudicantium concordiam, quando Sacerdotes, vel alij inferiores deponendi sunt.

Contrariam tamen opinionem tenuerunt Abb. 28
n. 16. Pelin. *num.* 5. Bellam. *à num.* 4. Imola & alij *in d. cap.* 3.

c.3. lo effectu gloss. *verb. plures, in cap. pastoralis, in princip. de rescript.* Abb. *n.8. in cap. causis, de elect.* sentit Maranta *de ordine iudic. p.4. dist. 11. à n.71.* Menoch. *de arbitr. casu* 222. *n.*10. quorum sententia attento iure nobis verior videtur, pro qua facit textus expressus *in d. c.3. de sentent. & re iudic.* vbi Pontifex agens de depositione Sacerdotis, patet ibi, *à Sacerdotali gradu*, requirit apertè concordem iudicantium sententiam, patet ibi, *concors Sacerdotum sententia*, quod quidem verbum, *concors*, importat iudicium nemine discrepante, vt optimè probat text. *in c. in causis*, ibi, *quem illi concorditer, vel tres ex his, &c. de elect.*

29 Obscura tamen non sic dicendum esse in aliis inferioribus, nempe Diaconis, & Subdiaconis; licèt enim certus numerus iudicantium in illorum depositione requiratur, vt supra diximus, nihilominus tamen illorum depositio per maiorem Iudicum partem regulanda est, patet si expendas attento iure ab omnibus iudicibus factum censeri, quod fit à maiori parte illorum, itavt cōcors non requiratur opinio, nisi à lege aliquid particulariter exprimatur, ea reg. text. *in l. quod maior, ff. ad municip.* Vnde cùm in depositionibus, clericorum inferiorum lex expressè non requirat concordem iudicum opinionem, sicut requirit in Episcopo, & Sacerdote, in quibus maius reperitur præiudicium, grauiorque causa iudicatur, vtique videtur talem iudicantium conformitatem non desiderari, vt in specie fatetur Abb. *n.*16. Fel. *n.*7. Bellam. *à n.4. in d. c.3.* gloss. *verb. plures, in c. pastor, in princip. de rescr.* Abb. *n.* 8. *in d. c. in causis*, Menoch. vbi *supr. n.*20.

30 Fiet autem degradatio eodem modo, quo fit exauctoratio eius, qui militiæ deseruit armatæ, cui militaria detrahuntur insignia, sicque à militia remotus castris reiicitur priuatus consortio, & priuilegio militari: clericus igitur degradandus vestibus sacris indutus in manibus habens librum, vas, vel aliud instrumentum, seu ornamentum ad Ordinem suum spectans, ac si deberet in officio suo solemniter ministrare, ad Episcopi, seu eius Vicarij præsentiam adducitur, cui Episcopus publicè singula, siue sint vestes, calix, liber, seu quæuis alia, quæ illi iuxta morem ordinandorum clericorum in sua ordinatione ab Episcopo fuerint tradita, seu collata, singulariter auferat ab illo vestimenta, seu ornamentum quod datum, vel traditum fuerat, ab vltimo incboando, & descendendo gradatim degradationem continuãs vsque ad primam vestem, quæ datur in collatione Tonsuræ, tuncque radatur caput illius, seu tondeatur, ne Tonsuræ, seu clericatus vestigium remaneat in eodem. Poterit autem Episcopus in degradatione huiusmodi vti verbis aliquibus ad terrorem illis oppositis, quæ in collatione Ordinum sunt prolata, dicendo Presbytero hæc, vel similia verba in remotione planetæ, *Auferimus tibi vestem sacerdotalem, & te honore sacerdotali priuamus*, sicque in remotione reliquorum insignium similibus verbis vtens in ablatione vltimi, qui in collatione Ordinum fuit primum, infrascripto, vel alio simili modo pronuntiet, siue dicat: *Auctoritate Dei omnipotentis, Patris & Filij, & Spiritus Sancti, ac nostra tibi auferimus habitum clericalem, & deponimus, degradamus, spoliamus, & exuimus te omni Ordine, beneficio, & priuilegio Clericali*, & ita constituit Bonac. VIII. *in dict. c.2. de pœn. in 6.*

31 Cognoscit Episcopus contra exemptos in omnibus criminibus actualem, seu solemnem degradationem requirentibus. Ioan. de Lignano *in c. ne in agro, de statu monach.* Abb. *in c. cùm contingat, col.6. circa med. de foro compet.* quos refert & sequitur Coch. *de iurisd. Ordin. in exemptos, p.2. q.45. n.98.*

32 Quæri opportunè potest, vtrum clericus degradatus, qui famæ restitui vult, debeat à Papa tantùm restitutionem petere, an etiam ab Episcopo, à quo degradatus fuit? In qua quæst. dicendum est, talem famæ restitui nō posse, nisi à Papa, vt in terminis resoluit Mar. Alter. *d. disp.1. cap.4. vers. quæret tertiò*, quia à solo Principe homo diffamatus restitui famæ debet, gloss. *verb. infamia, in c. ex diligenti, de simonia*, optimè Sfort. *de in integ. restit. p.2. q.92. art.4. cum seqq.* & ideò securè tenendum, actualiter degradatum per solum Papam posse restitui, secus verò in verbaliter deposito, qui potest per solum Episcopum restitui, Abb. *in cap. ex transmissa, num.8. de renunt.* quem refert & sequitur Bellar. *d. §.10. num.9.* Alovs. Ricc. *in praxi aurea, resol.* 21. Naoar. *cons.2. de iudiciis, in vtraque edit.* Sayr. *in floribus decis. sub eod. tit. dec.2.* Marc. Ant. Gennen. *in praxi Archiep Neap. c.48. n.1. in nouiss. edit. & in pract. Eccles. quæst.*721.

ALLEGATIO CXI.

Episcopus ob illicitam ordinationem, vel ob prauum muneris Pastoralis vsum, quando suspensionem incurrat.

SVMMARIVM.

1 *Suspensionem non incurrunt Episcopi, nisi eorum specialis & expressa fiat mentio.*

2 *Doctores referuntur, qui in vnum reducunt casus omnes, in quibus suspensionem incurrunt Episcopi.*

3 *Tonsuram si iniusto homini conferat Episcopus, ipso iure sit suspensus.*

4 *Tonsuram si Episcopus infanti præsumat conferre, per annum ab eius collatione suspenditur.*

5 Cap. vlt. de tempor. ordin. lib.6. *declaratur.*

6 *Illiterato Tonsuram conferens Episcopus, ab eius collatione per annum suspenditur.*

7 *Tonsuram si Episcopus conferre præsumat homini alienæ diœcesis sine licentia sui Superioris, ab eius collatione per annum suspenditur.*

8 *Suspensionem incurrit Episcopus ordinans, etiam in propria diœcesi alienum non subditum sine testimonio sui Ordinarij.*

9 *Pontificalia in alterius diœcesi exercens Episcopus, etiam cuiusuis priuilegij prætextu, suspensionem incurrit a Pontificalibus.*

10 *Tonsuram conferens coniugato non ingredienti Religionem, suspenditur per annum ab eius collatione.*

11 *Sacerdotem indignum, & minimè idoneum ordinans, suspenditur a collatione Ordinis Sacerdotalis.*

12 *Episcopus ordinans aliquem eodem die, vel duobus continuato ieiunio ad duos Ordines sacros, suspensus est à collatione vtriusque.*

13 *Ordinans Episcopus in aliena diœcesi absque licentia expressa Ordinarij loci, aut ordinans de licentia Episcopi sibi non subditos, a Pontificalibus suspenditur.*

14 *Episcopi titulares conferentes Ordines, aut primam Tonsuram alicui non habenti litteras dimissorias, incurrunt suspensionem per annum à Pontificalibus.*

15 *Bigamum, vel solemnem pœnitentiam peragentem, scienter ordinans, suspensionem incurrit per annum à celebratione.*

16 *Religiosos non professos absque patrimonio promouens ad sacros Ordines, suspenduntur per annum à collatione illorum Ordinum, quos huiusmodi personis contulit.*

17 *Monachum exemptum sine licentia proprij Abbatis ordinans, dicitur ipse iure alienus à communione*

aliorum Episcoporum.

18 *Ordinans aliquem accepto ab eo iuramento, vel promissione de non inferendis molestiis super eius prouisione per triennium à collatione Ordinum est suspensus.*

19 *Ordinans aliquem, vel primam Tonsuram conferens simoniacè, accepta pecunia, pretio, vel premio, suspenditur à Pontificalibus, & ab ingressu Ecclesia interdicitur.*

20 *Confirmans indignum atate, sciensia, & moribus ad beneficium curatum, perdit potestatem confirmandi primum successorem, & à perceptione proprij beneficij suspenditur, quousque restitutus fuerit.*

21 *Episcopus qui post Concilium prouinciale celebratum infra sex menses non conuocat omnes Abbates, Presbyteros, clericos, & vniuersam plebem sua diœcesis, iisque omnia gesta in Concilio prouinciali non refert, suspensionem duorum mensium ab officio incurrit.*

22 *Episcopus, qui sciens Sacerdotem subditum suum pro Sacramentis administrandis aliquid premij accipere, nisi fuerit sponte, & voluntaria oblatio, & eum negligit corrigere, suspenditur ad duos menses.*

23 *Episcopus, qui condonauerit pœnam contentam aduersus incendiarios,* in c. pessimam, 23. q. 8 *per annum ab officio Episcopali suspenditur.*

24 *Episcopus per annum suspenditur non seruans constit. Concilij Lugdun. relatam* in c. quamuis, de elect. in 6.

25 *Patriarcha, Archiepiscopi, & Episcopi suspenduntur si domos suas locent, vel sub alio titulo concedant ad fœnus vsurarium exercendum alienigenis.*

26 *Vsurarius publicus, & manifestus quando dicatur, ostenditur.*

27 Cap. 1. de vsuris lib. 6. *declaratur.*

28 *Meretrici domum locans non peccat more, dummodo nec principaliter, nec minus principaliter meretricium vsum in domum conductam exercendum intendat.*

29 *Episcopi, & Prelati Ecclesia, qui procurant, vt Clerici capiantur à dominis temporalibus, vt beneficia renuntient, vel vt citati ad Apostolicam Sedem ad ipsam ire non possint, suspenduntur à perceptione fructuum suarum Ecclesiarum ad triennium.*

30 *Episcopi suspenduntur per triennium ab officio, si odio, gratia, amore, vel lucro in crimine haresis contra aliquem procedere omiserint.*

31 *Episcopus accipiens aliquid in visitatione, in pecunia, vel victualibus, vltra id quod sibi debetur, suspenditur ab ingressu Ecclesia, donec duplum restituat.*

32 *Episcopus suspenditur à Pontificalibus, & ingressu Ecclesia, si non seruauerit ea, qua* in Extrauag. 2. de elect. Ioan. XXII. *statuta sunt.*

33 *Pontificalium nomine qua veniant, ostenditur.*

34 *Administrationem suarum Ecclesiarum Prelati recipientes absque litteris authenticis Sedis Apostol. sua promotionis, vel confirmationis, suspenduntur ab administratione fructuum earundem Ecclesiarum.*

35 *Possessionem Episcopatus nullus capere potest, nec illum administrare, nisi litteris expeditis, & ostensis.*

36 *Alienans Episcopus bona Ecclesiarum absque licentia Summi Pontif. suspenditur ab ingressu Ecclesia.*

37 *Episcopi suspenduntur, qui in causis alienationis rerum Ecclesiasticarum, in detrimentum Ecclesiarum vtuntur potestate eis commissa.*

38 *Doctoris gradum conferens Episcopus, nisi sub certa limitatione, à collatione gradus sit suspensus.*

39 *Episcopus in illis casibus, in quibus beneficiorum resignationes potest recipere, si contrafecerit, à beneficiorum collatione tandiu sit suspensus, donec remissionem a Romano Pontif. meruerit obtinere.*

40 *Episcopus qui iudicem casuum, gratiarum, & indulgentiarum, soluto certo pretio proponit, incurrit suspensionem ab ingressu Ecclesia, & perceptione fructuum.*

41 *Limina Apostolorum qui non visitauerint statutis temporibus, quas pœnas incurrant, ostenditur.*

42 *Frater Ordinis Pradicatorum promotus ad Episcopatum suspenditur a pontificalibus, si consecretur antequam resignet Ordinis libros, & alia qua habet.*

43 *Episcopus etiam ignoranter consecratus ab aliqua censura irretito non tolerato, suspenditur ab Ordine Episcopali, seu Pontificalibus.*

44 *Examinans Episcopus parum diligenter electionis processum, & personam electam ad regimen animarum suspenditur.*

45 *Bona immobilia Ecclesiarum sibi commissarum subiiciens Episcopus laicis sine licentia Capituli, & Sedis Apostol. nisi modo & casibus à Iure permissis suspenditur.*

46 *Bona Ecclesiarum & Dignitatum vacantium vsurpans Episcopus sine titulo, suspenditur ab administratione sua Ecclesia.*

47 *Monialium Monasteriorum regimen habens Episcopus etiam Card. suspenditur ab ingressu Eccles. pro prima vice, pro secunda verò à diuinis, si ea ingrediatur in casibus non necessariis.*

48 *Concubinarius Episcopus, & à synodo admonitus, non se emendans suspenditur.*

49 *Indulgentias publicans Episcopus etiam Cardin. vt illis vti possit soluto certo pretio suspenditur à perceptione fructuum.*

50 *Episcopus negligens procedere contra simoniacos suspenditur.*

51 *Iuramentum à Doctorando si prius non receperit Episcopus suspenditur.*

52 *Episcopus consecratus sine consilio, & prasentia Metropolitani suspenditur.*

53 *Beneficia Sedi Apost. reseruata, seu affecta Episcopi conquirentes suspenduntur à Diuinis & ab ingressu Ecclesia.*

54 *Commentarios super Concil Trid. Episcopus edere audens suspenditur ab ingressu Ecclesia.*

CVm Episcopi, & Superiores Prælati ob præeminentiã Episcopalis dignitatis nunquam ipso iure suspensionem incurrant, ratione cuiusvis generalis constitutionis, sententiæ, aut mandati, nisi eorum specialis, & expressa mentio facta fuerit, vt habetur *in c. quia periculosum, de sentent. excom. lib. 6.* vbi gloss. *verb. constitutionis, & verb. sententia, & in c. si compromissarius, §. huiusmodi quoque pœna, de elect. eodem lib.* & *ibi* glos. *verb. de iure, & in c cupientes, § caterùm, in verb. suspensos, eod tit.* Nauar. *in man. c. 27. num. 161. vers. quinto dico,* Savr. *de censuris lib. 1. c. 8 n. 25.* Bellet. *disquisit. cler. p. 1. tit. de discipl. clericali, §. 2. n. 47.* Mar. Alter. *de cens. tom. 1. disp 20. lib. 3. c. 5. vers.. sed quari potest,* Fr. Emman. *qq Regul. tom. 3. q. 65. art. 1,* Henriq. *in sum. c. 34. §. 2. lit. V, & capite 43 §. 5. lit. I,* Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resol. 211. n. 1.* Vgol. *de officio Episcopi p. 1. c. 2. §. 2. n. 4.* me citato *in hoc loco,* Alzed *de pracellentia Episcop. dignit. p. 1. c 7. num 4.* Iul. Lauer. *de Indulg part. 2. capite 25. num. 94.* Raiuet. *in catalogo suspensionum, in annotat.* Azor. *instit. moral part. 2. libro 3. capite 32. quæst. 8.* vbi etiam resoluit secus esse de sententia excommunicationis, tenetque Episcopos comprehendi *in c. si quis suadente, 17. q. 4 & in capite pro humani, de homicid. in 6.* 1

† ided

2 † ideò operæpretium duxi in vnum reducere, ac in præsenti Allegatione ponere suspensiones Iure communi, variisque Summorum Pont. Constitutionibus latas contra Episcopos ob illicitam ordinationem, & prauum pastoralis muneris vsum in dispensationibus, ordinationibus, confirmationibus, aut in actibus iurisdictionalibus, vel in aliis similibus ad officium Episcopi pertinentibus, vt clarè pateat quibus in Iuribus suspensionis censura Episcopis expressè imposita reperiatur, quorum expressio non est necessaria, vt fiat sub nomine Episcopi, sed sufficit, vt ex verbis, & textura constitutionis, aut sententiæ colligatur comprehendi Episcopos. provt *in c. si quis ordinauerit, de simonia*, vbi fertur suspensio contra eum, qui ordinauit aliquem sub promissione de non petendo ab ipso prouisionem, hæc suspensio afficit Episcopos, quamuis illos non nominet, quoniam ordinare est actus pertinens ad officium Episcopi.

3 *Primò* fit ipso iure suspensus per annum à celebratione Missæ Episcopus, si inuito homini conferat Tonsuram, *c. Episcopus, 2. dist. 74.* Ang. *verb. suspensio, n. 4. & verb. Ordo 1 n. 24.* Sylu. *eodem verb. suspensio, §. 6. vers. tertiò suspenditur*, Henr. *in sum. lib. 13 c. 3*. §. 3. *vers. primò*, Bonac. *de censuris, disp. 3 q. 6. punct. 5. n. 23. & de censur. extra Bullam, disp. 3. q. 2. puncto 2.* Mar. Alter. *eod. tr. tom. 2. disp. 16. de suspens. c. 1. vers. quintus casus*, Lauor. *d. c. 24. n. 28.* Molfes. *in sum. Theologia moralis, tr. 2. c. 17. n. 10.* Filliuc. *tr. 17. n. 140.*

4 *Secundò* suspenditur etiam per annum à collatione clericalis Tonsuræ duntaxat, si illam infanti præsumat conferre, *c. vlt. de tempor. ord. lib. 6.* Bonac. *d. punct. 5. n. 24. in fine.* Rainer *d. cap. 1. suspens. 6.* Henr. *d. c. 38. §. 2. littera O*, Lauor. *d. cap. 24 n. 8.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib. 32. tract. 2. n. 61.* Marcel. Vulpe *in praxi fori Eccles. c. 8. n. 19.* Suar. *de censur. disp. 31 sect. 3.* Filliuc. *tract. 17. cap. 3. quæst. 2. n. 140.* Bonac. *d. q. 2. puncto 1.* Mar. Alter. *d. c. 1. in princ.* vbi asserit, quod infantis nomine intelligitur quicunque non perueniens ad septimum annum, per glos. *verb. infanti, in d. capite vlt.* nouissimè doctissimus Ioan. Machado *in tr. del perfette Confessor y Cura de Almas, libro 1. p. 3. tr. 11. docum. 6. n. 5. vers. la quinta.* Sed additur limitatio in illo text.

5 † nisi fortè Religionem intraret, scilicet infans; tunc enim, qui illi conferret primam Tonsuram, euitaret suspensionem, quæ exceptio videtur repugnantiam includere, nam si infans est, qui septimum annum non attingit, qui in ea ætate est constitutus, ingredi nequit Religionem. Cui obiectioni respondet Mar. Alter. *dict. loco*, prioribus illis Ecclesiæ temporibus vsu receptum fuisse, vt infantes à parentibus ante illam ætatem Religioni offerrentur, & dicarentur, & hoc significare voluisse Summum Pontificem illis verbis, *præsertim si in ea ætate habitum Religionis suscepissent, licet ante legitimam ætatem non emitterent professionem*: hoc etiam intendit Henr. *vbi proximè*, dum prædicta verba, *nisi fortè infans Religionem intret*, explicat, id est, *oblatus sit monasterio, vt in illo educetur, & adultus seruiat.* Aduertit Bonac. *d. disp. 3. q. 2. punct. 1. n. 7.* quod ab hac censura potest summus Pont. non verò Episcopus absoluere, quia est lata per annum, & in suspensione latam ad tempus Episcopus non dispensat, nisi fortè delictum sit occultum, elapso verò anno cessat absque alia absolutione.

6 *Tertiò*, à collatione Tonsuræ per annum suspenditur, si illam illiterato conferat, *dict. cap. vltim.* ibi, *seu illiterato*, Sayr. *de censuris, libro 4. c. 12. n. 18.* Henr. *dict. c. 38. §. 3. vers. secundò*, Lauor. *dict. c. 24. n. 8.* Mar. Alter. *d. c. 5. vers. secundò.* Rainer. *d. c. 1. susp. 6.* Suar. *de censur. susp. 31. sect. 5. à n. 1.* Mem. cleric. *tit. de susp. Episc. n. 6.* vbi dicit reseruari Papæ. Molfes. *in sum. Theologia moralis, tr. 2. c. 17. n. 8.* Marcel. Vulpe *d. c. 8. n. 18.* Bonac. *d. q. 2. puncto 4.* Sed hanc suspensionem non esse in vsu, asserunt Emman. Sa *verb. suspensio, num. 23.* & Bonac. *d. puncto 5. num. 25.* Et an illiteratus sit irregularis, & quando cum eo possit Episcopus dispensare, habes *alleg. 46.*

Quartò, eodem modo à collatione Tonsuræ per annum suspenditur, si eam conferre præsumat alicui homini alienæ diœcesis sine licentia sui Superioris, *d. capite vltim.* ibi, *sed nec absque sui Superioris licentia homini diœcesis alienæ clericalem præsumat conferre Tonsuram*, citaui plures Doctores *alleg. 8. num. 2.* quibus adde Mar. Alter. *dict. cap. 1. vers. tertiò incurritur*; Filliuc. *tr. 17. num. 139. vers. quartò*, nouissimè Ioan. Machado *d. tr. del perfette Confessor y Cura de Almas, libro 1. p. 3. tr. 11. docum. 6. num. 4.* Marcel. Vulpe *d. cap. 8.* 7
num. 11. Bonacina *d. disp. 1. q. 2. puncto 7.* Sic etiam † suspensionem incurrit Episcopus ordinans etiam in propria diœcesi non proprium subditum, licèt is accedat cum litteris dimissoriis, vel prætextu alicuius generalis, vel specialis rescripti, vel priuilegij, si careat testimonio sui Ordinarij, quo eius probitas, ac mores commendentur, vt habetur in Conc. Trid. *sess. 23. de reform. c. 8.* Toler. *p. 1. capite 48. num. 4.* Suar. *disp. 35. sect. 5. num. 6.* Sayr. *lib. 3. cap. 12. num. 13.* Lauor. *d. capite 24. num. 5.* 8
Rainer. *d. capite 1. susp. 5.* Hinc etiam † suspensionem incurrunt Episcopi cuiusvis priuilegij prætextu Pontificalia in alterius diœcesi exercentes in alias personas, præter ipsi Ordinario subiectas, Concil. Trid. *sess. 6. de reform. cap. 5.* & est suspensio à Pontificalibus, & reseruatur Papæ, Rainer. *in catal. suspens. cap. 1. susp. 3.* Memor. cleric. *tit. de suspens. Episc. n. 3.* vide suprà *alleg. 5. à num. 10.* 9

Quintò etiam suspenditur per annum à collatione primæ Tonsuræ, illam conferens coniugato, nisi velit ingredi Religionem, aut ad sacros Ordines promoueri, *d. cap. vlt.* ibi, *nec etiam coniugato, nisi volenti Religionem intrare, aut ad sacros Ordines promoueri*, Mar. Alter. *d. c. 1. vers. quartò*, Molfes. *in sum. Theologiæ moralis, tr. 1. c. 17. n. 7.* Bonac. *d. disp. 2. q. 2. punct. 5.* 2. nouissimè Ioan. Machado *d. docum. 6. n. 3.* 10

Sextò Suspenditur à collatione Ordinis Sacerdotalis, qui indignum, & minimè idoneum ordinauerit Sacerdotem, *c. si qui Episcopi, 1. quæst. 1.* Sayr. *lib. 4. c. 12. num. 17.* Suar. *tom. 5. disp. 31. sect. 5. n. 2.* Bonacina *dict. puncto 5. n. 24.* Mar. Alter. *d. c. 1. vers. secundus casus*, Lauor. *d. c. 24. num. 26.* latè Bonacina *d. q. 2. puncto 3.* vbi quod ista suspensio non est ipso iure lata, sed ferenda, & quod solum suspendit à collatione Ordinis sacerdotalis, Marcel. Vulpe *in praxi indic. for. eccles. c. 8. n. 28.* nouissimè Ioan. Machado *d. tract. del perfetto Confessor y cura de Almas, lib. 1. p. 3. tract. 11. document. 6. num. 9.* 11

Septimò. Episcopus ordinans aliquem eodem die vel duobus continuato ieiunio ad duos Ordines sacros, suspensus est à collatione vtriusque, quousque à Sede Apost. absolutionem, & dispensationem impetrauerit, vt habetur *in cap. litteras, propè fin. de tempor. ordin.* dixi suprà *alleg. 14. num. 11.* adde Molfes. *dict. tract. 2. cap. 17. num. 17.* Filliuc. *tract. 17. num. 139. vers. tertiò.* Rainer. *d. cap. 1. suspens. 8.* Mar. Alter. *d. capite 11 vers. tertius casus*, Lauor. *d. c. 24. n. 10.* Memor. cler. *tit. de susp. Episcoporum, n. 8.* vbi dicit reseruari tantum Papæ; vel alicui ex quatuor Patriarchis, nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi indic. fori Eccles. cap. 8. n. 25.* Bonac. *d. disp. 3. q. 2. punct. 8.* nouissimè Ioan. Machado *d. docum. 6. num. 3.* 12

Octauò. Episcopus ordinans in aliena diœcesi absque licentia expressa Ordinarij loci, aut ordinans de licentia Episcopi sibi non subditos, à Pontificalibus suspenditur, & reseruatur Papæ, habetur in Concil. Trident. *sess. 6. cap. 5.* dixi suprà *alleg. 6.* & *ibi* citatis adde Memor. cleric. *de suspens. cap. 1. numero 3.* Rainer. *dict. cap. 1. susp. 5.* Molfes. *dict. tract. 2. cap. 17. n. 9.* Filliuc. *tract. 17. num. 140. vers. sextò*, nouissimè D. Hieron. Veneto & Leyua *in examine Episcopor. lib. 4. c. 17. num. 20.* 13

numero 20. Mateal. Vulpe *dict. capite* 8. *num.* 12. & 23. me citato *in hoc loco*, Alzed. *de præcellent. Epiſcop. dignit. p.* 2 *cap.* 5. *num.* 17. Epiſcopi titulares, etiam in loco nullius diœceſis, ſeu exempto conferentes Ordines, vel primam Tonſuram alicui non habenti litteras dimiſſorias, etiamſi tales Epiſcopi haberent priuilegium promouendi quoſcumque ad ſe accedentes, incurrunt ſuſpenſionem per annum à Pontificalibus, & reſeruatur Papæ, Concil. Trid. *ſeſſ.* 14. *cap.* 2. dixi *alleg.* 8. *num.* 7. adde Lauor. *d. c.* 24. *n.* 4. Rainer. *in catalogo ſuſpenſ. cap.* 1. *ſuſpenſ.* 4. & ibi citatis adde D. Hieron. Veneto & Leyus *d. c.* 18. *n.* 11. vbi *n.* 12. ſubdit, quod ſi aliquis Epiſcopus titularis ſit parochus, non poteſt in ſua parochia ſine licentia Epiſcopi diœceſani Pontificalia exercere.

15 *Nonò*. Suſpenditur Epiſcopus per annum à celebratione, qui ordinat eum, quem ſcit ſolemnem pœnitentiam peregiſſe, vel ordinat quem ſcit eſſe bigamum, *c. nullus pœnitentem, diſt.* 55. Henr. *d. c.* 38. §. 3. *verſ. tertiò*, Bonac. *d. punct.* 5. *n.* 22. Mar. Alter. *d. c.* 1. *verſ. quartus caſus*, Lauor. *d. c.* 24. *n.* 17. Filliuc. *tr.* 17. *n.* 139 *verſ ſecundò*, nouiſſimè Ioan. Machado *d lib* 1. *p.* 3 *tr.* 11. *docum.* 6. *n.* 2. Bonac. *d. q.* 2. *puncto* 9. vbi ait hanc pœnitentiam publicam iam non eſſe in vſu, ac propterea ceſſare diſpoſitionem *dict. cap nullus pœnitentem*. Pœnitentes ſolemniter, quod ſint infames, ac eum eis propter neceſſitatem, & vtilitatem ad minores Ordines poſſit Epiſcopus diſpenſare, dixi ſuprà *alleg.* 43. *num.* 6. & 7.

16 *Decimò*, Epiſcopus promouens ad ſacros Ordines abſque titulo beneficij Eccleſiaſtici, ſeu patrimonij Religioſos non profeſſos, vel illos, qui intra clauſtra monaſteriorum, ſiue domorum more Regularium in communi viuentes, nunquam, ſeu nonniſi ad certum tempus profeſſionem emittunt, & ex clauſtro exire, vel dimitti ad ſæculum liberè, & licitè poſſunt, per annum à collatione illorum Ordinum, quos huiuſmodi perſonis contulit, ſuſpenſus eſt, ex bulla Pij V. 74. *in ordine*, incip. *Romanus Pontifex de anno* 1568. Lauor. *d. c.* 24. *n.* 22. Rainer. *d. c.* 1 *ſuſp.* 9. & 24. Filliuc. *tr.* 17. *num.* 142. Mateel. Vulpe *d. c.* 8. *n.* 24. Bonac. *d. diſp.* 3. *q.* 2. *puncto* 9. & 10. à qua excepit Greg. XIII. *anno* 1582. per aliam Bullam Clericos, & Religioſos Societatis Ieſu, non emiſſa profeſſione, & declarauit non comprehendi ſub Bulla Pij V. ſi ordinarentur ad titulum ſufficientis litteraturæ, refert Mar. Alter. *d. c.* 1. *verſ ſextus caſus*, Sayr. *d. c.* 12. *n.* 11. Memor. clericorum *dict. tit. de ſuſpenſione Epiſcoporum*, *n.* 22. vbi dicit quod deſinit hæc ſuſpenſio finito anno, abſque alia abſolutione. Et de ſuſpenſione, quam incurrunt huiuſmodi Religioſi facientes ſe ordinari, egi ſuprà *alleg.* 20. *n.* 33.

17 *Vndecimò*. Epiſcopus ordinans Monachum exemptum ſine licentia proprij Abbatis, dicitur ipſo iure alienus à communione aliorum, nempe Epiſcoporum, & vt contentus ſit communione ſuæ diœceſis, quod videtur ad ſuſpenſionem quandam pertinere, *c. vlt.* 58. *diſtinct.* Henriq. *d. cap.* 38. §. 1. *verſ. ſecundò*, Bonacina *d. puncto* 5. *num.* 22. *in fine*, Mar. Alter. *d. c.* 1. *verſ. octauus*, Lauor. *d. cap.* 24. *n.* 19. Filliuc. *tract.* 17. *num.* 144. nouiſſimè Ioan. Machado *d. lib.* 1. *p.* 3. *tract.* 11. *docum.* 6. *num* 7.

18 *Duodecimò*. Epiſcopus ordinans aliquem accepto ab eo iuramento, vel promiſſione de non inferendis moleſtiis ſuper eius prouiſione, per triennium à collatione Ordinum eſt ſuſpenſus, *c. ſi quis ordinauerit, de ſimonia*, Nauar. *in man. cap.* 27. *n.* 158. *verſ decimaquinta*, Lauor. *d. cap.* 24. *n.* 11. Filliuc. *tract.* 17. *n.* 243. Mar. Alter. *d. cap* 1. *verſ ſeptimus caſus*, Rainet. *d. c.* 1 *ſuſp.* 11. nouiſſimè Ioan. Machado *d. docum.* 6. *n.* 8. Sed Sixtus V.

19 *in Bulla*, quæ incip. *Sanctum & ſalutare*, † & hunc, & quemcumque alium ordinantem, vel etiam ſolam primam Tonſuram conferentem ſimoniacè, accepta pecunia, pretio, vel præmio, ſuſpendit etiam à Pontificalibus, & ab ingreſſu Eccleſiæ interdicit, & in hoc hanc Sixti V. Bullam non fuiſſe à Clement. VIII. reuocatam reſoluunt Sayr. *d. cap.* 12. *num.* 32. *in fine*, Memor. Cler. *tit. de ſuſp. Epiſcoporum*, *num.* 9. vbi dicit talem ſuſpenſionem reſeruari ſoli Papæ, Bonac. *d. q.* 2. *puncto* 11.

Decimotertiò. Epiſcopus confirmans indignum ætate, ſcientia, & moribus ad beneficium Curatum, perdit poteſtatem confirmandi primum ſucceſſorem, & à perceptione proprij beneficij ſuſpenditur quouſque reſtitutus fuerit, vt habetur *in cap. nihil*, 44. *de elect.* Conc. Trident. *ſeſſ.* 7. *cap.* 3. *lib.* 32. *tract.* 2. *n.* 62. *in fine*, Viuian. *in praxi iuriſpatr. part.* 2. *lib.* 12. *c.* 11. *num.* 6. Mar. Alter. *d. diſputat.* 16. *cap* 2. *verſ. primo loco*, Lauor. *d. cap.* 14. *num.* 10. Sayr. *d. lib.* 4. *cap.* 12. *num.* 34. Mem. cler. *tit de ſuſp Epiſcoporum*, *num.* 10. Bonac. *d. diſput.* 3. *q* 4 *punct.* 4. 20

Decimoquartò. Archiepiſcopus, qui poſt Concilium Prouinciale celebratum infra ſex menſes non conuocat omnes Abbates, Presbyteros, clericos, & vniuerſam plebem ſuæ diœceſis, eiſque omnia geſta in Concilio Prouinciali non refert, bimeſtrem excommunicationem, id eſt, ſuſpenſionem duorum menſium ab officio incurrit. Ita habetur *in c. vlt. in fin.* 18 *diſt.* & *c. vnic. in. quaſ.* 3. ſic exponunt Sylu *verb. ſuſpenſio*, §. 6. *verſ. primò enim*, Henriq. *d. c.* 38. §. 3. *verſ. quartò ſi Epiſcopus*, Bonac. *d. puncto* 5. *n.* 28. Mar. Alter. *d. c.* 2. *verſ. ſecundo*, Filliuc. *tr.* 17. *n.* 145. vbi tamen cum Suar. *ſect.* 6. *n.* 7. aſſerit non eſſe in vſu etiam in Hiſpania, vbi Canones illi fuerunt ſtatuti Toletano Concilio, Bonacin. *d. diſp.* 3. *q.* 5. *part.* 6. nouiſſimè Ioan. Machado *dict. tract. del perfetto Confeſſor y Cura de Almas*, *lib.* 1 *p.* 3. *tract.* 11. *docum.* 6. *num.* 10. 21

Decimoquintò. Epiſcopus, qui ſciens Sacerdotem ſubditum ſuum pro Sacramentis adminiſtrandis aliquid præmij accipere, niſi fuerit ſponte, & voluntariè oblatū, & eum neglexit corrigere, ſuſpenditur ad duos menſes, *c. quicquid* 1 *q.* 1. vbi gloſſ. *verb. excommunicationi*, nomine excommunicationis ſuſpenſionem interpretatur. Ita Mar. Alter. *d. diſp.* 16. *c.* 3. *verſ. decimaquarta*, vbi etiam dicit probabile eſſe, vt nomine excommunicationis intelligatur ſeparatio à Sacramentorum perceptione, vt *in c. tanta*, 86. *diſt.* ibi, *Eos verò, quorum conſilio hoc egiſti, in duobus menſibus excommunicatos eſſe decernimus*, & ita explicat ibi Turrec. *n.* 6. Vide Bonac. *d. diſp.* 3. *q.* 5 *puncto* 11. 22

Decimoſextò. Epiſcopus qui condonauerit pœnam contentam aduerſus incendiarios *in c. peſſimam*, 23. *q.* 8. vltra obligationem reſtituendi damnum de incendio illatum, per annum ab officio Epiſcopali ſuſpenditur. Ita habetur *in d. c. peſſimam*, ibi, *ſi quis autem Archiepiſcopus, vel Epiſcopus hoc relaxauerit*, ſcil. pœnam ibi ſtatutam contra incendiarium *damnum reſtituat, & per annum ab officio Epiſcopali abſtineat*, Sayr. *lib.* 4. *c.* 12. *n.* 44. Memor. Cler. *tit. de ſuſpenſ. Epiſcoporum n.* 19. Lauor. *d. c.* 14. *n.* 19. Sayr. *lib.* 4. *c.* 12. *n.* 44. Rainer. *d. cap.* 1. *ſuſp.* 22 Filliuc. *tr.* 17. *n.* 159. *verſ. ſecunda*, Bonac. *d. diſp.* 3. *q* 5 *punct.* 6. nouiſſimè Ioan. Machado *d. tract. del perfeto Confeſſor y Cura de Almas*, *lib.* 1. *p.* 3. *tract.* 11. *docum.* 6. *n.* 22. 23

Decimoſeptimò. Epiſcopus per annum ſuſpenditur, vt habetur *in cap. prouida, de elect. lib.* 6. non ſeruans Conſtitut. Conc. Lugdun. quæ refertur *in cap. quamuis, eodem tit. & lib.* qua prohibetur ne Epiſcopi, vel Archiepiſcopi in cauſis ſpectantibus ad electionem Epiſcoporum, poſtquam à Sede Apoſt. appellatum eſt, ſe intromittant, etiamſi partes ab appellatione voluntariè recedant, niſi conſtiterit eis poſt adhibitam diligentiam nullam fraudem, vel prauitatem in tali negotio interceſſiſſe, ponitur à Memor. cler. *tit. de ſuſp. Epiſcop. n.* 7. Lauor. *d. c.* 24 *num.* 9. Rain. *d c.* 1. *ſuſp.* 7. Bonacin. *d. q.* 3. *punct.* 6. Filliuc. *tr.* 17. *n* 146. nouiſſimè Machado *in d. tract. del perfetto Confeſſor y Cura de Almas*, *lib.* 1. 24

lib.1.p.3.tract.11.docum.6.n.11. Mat. Alt. *d. disp.16. c.1. vers. tertiò*, & *in vers. secundo*, afferit quod licet *in dict. cap. pronida*, nunquam exprimantur Episcopi, sed inferiores iudices; negari tamen minimè potest nomine Superiorum iudicum ibi significare velle Episcopos, vel eorum Superiores, scilicet Archiepiscopos, & Patriarchas, quoniam de facultate cognoscendi an interuenerit prauitas simoniaca, si quis renunciauerit appellationi interiectæ ad Sedem Apost. in causa electionis ad Episcopatum, quæ inter maiores annumeratur *in d. c. quamuis*, igitur cognitio ordinaria de illis non potest, nisi ad Episcopos pertinere, qui dicuntur inferiores in diœcesi comparatione Sum. Pont. Et probabile est ad hanc suspensionem incurrendam confirmationem & consecrationem copulatiuè requiri, Suar. *disp.31. sect.5. n.8. in fine.*

25 *Decimooctauò*, Patriarchæ, Archiepiscopi, & Episcopi suspenduntur, si domos suas locent, vel sub alio titulo concedant ad fœnus vsurarium exercendum hominibus alienigenis, & aliis non oriundis ex terris ipsorum, aut illicitam negotiationem exercentibus, vel si etiam in terris suis eos habitare permittant. Ita habetur *in cap.3. de vsuris in 6.* referunt Henriq. *d.c.38.§.3. vers. quintò*, Bonacina *d. punct.5. num.13.* Lauor. *d. cap.24.n.7.* Rainer. *d. cap.1. susp.17.* Filliuc. *tract.17.n.152.* Memor. cleric. *tit. de suspens. Episcop. num.15.* Mat. Alter. *d. disputat.16. cap.1. vers. sextò.* Et procedit quoties alicui alienigenæ locarur domus, nisi sit publicus, & manifestus vsurarius, vt insinuat clarè *dict. cap.1.* in illis verbis, *publi-*
26 *cè fœneratorum pecuniam exercentem.* † Quando dicatur publicus, & manifestus vsurarius, ait glos. *ibi verb. manifestos*, & latè tractarunt Clar. *§. vsura, num.15.* Couar. *lib.2. variar. c.3. num.4.* Menoch. *de arbitr. casu 235.* Mascard. *de probat. concl.1418.* Spin. *in speculo*
27 *test. gloss.2. princ. n.18.* Sed scrupulum mouet text. † *in d. cap.1.* dum videtur permittere locationem vsurariis indigenis ibi, *non oriundis*, ad finem exercendi fœnebrem pecuniam. Cui volens occurrere Nauar. *in manual. c.17. n.196. vers. quartò, in fine*, ait licere id in foro interiori, quia in casu *dict. cap.1.* agebatur de locatione facta vsurariis indigenis, non quidem eo fine fœnerandi, quod attinet ad intentionem locantis (quamuis talis finis detur ex parte vsurarii, ad quos referuntur verba text. ibi, *ad has domos*, &c.) sed solùm ex fine, & causa iusta percipiendi vtilitatem moralem ex ipsa locatione. Ita docet Rebel. *de obligation. iustit. part.2. lib.14. q.17. n.8.* & ex Valent. & Azor. idem resoluunt Sanch. *in præcepta Decalogi lib.1. c.7. n.20.*
28 Sic etiam † meretrici domum locans non peccat mortaliter, dummodo nec principaliter meretricium vsum in domum conductam exercendum intendat, vt resoluunt Rebel. & Sanch *dictis locis*, Azor. *instit. moral. parte 2. lib.12. cap.18. præf.3.* Molina *de iust. disp.500. vers. tertia*, Less. *eodem tract. tom.1. lib.1. cap.14. dub.8.* Fr. Emman. *in sum. p.1. c.103. concl.1.* Beia *respons. casuum conscient. p.1. casu 17.* Petr. de Ledesm. *in summa, p.2. tract.17. c.9 concl.6. dub.3. vers. digo lo segundo* Benedict. Ægid. *tract. de priuilegiis honest. art.9. n.4. in med.* plures ex antiquioribus refert Cened. *in Decret. collectan.140. n.5.*
29 *Decimonono*. Episcopi, & Prælati Ecclesiæ, qui procurant vt clerici capiantur à dominis temporalibus, aut beneficia renuntient, vel vt citati ad Apostolicam Sedem ab homine, vel à iure ad ipsam ire non possint, suspenduntur à perceptione fructuum suarum Ecclesiarum ad triennium. Ita habetur *in Clem.1. de pœnis*, vbi Cardin. *n.16.* quasdam conditiones recenset, quas dicit necessariò esse attendendas, vt censuræ prædictæ Clem. incurrantur. *Prima* conditio est, vt personæ captæ sint Ecclesiasticæ, non laicæ, ex text. *ibi, viros sæpe Ecclesiasticos capere*, & notat ibi gl. quia hoc grauamē infertur personis Ecclesiasticis, vt cogantur renuntiare beneficia, quæ possident; laici verò non sunt capaces beneficiorum. *Secunda*, vt capiantur ob causam aliquam ex tribus expressis in textu[?] est, vt clericus resignet beneficium, vel ne citatus ad Sedem Apostolicam accedere valeat; vel tandem si citatus ad Sedem Apostolicam, procuret vt ipsemet capiatur, ne possit venire. *Tertia*, vt reuera sequatur captura, & clericus compellatur resignare, vt patet ex illis verbis, *fauè resignationes beneficiorum modo supradicto factas*, arg. *l.1. §. hæc verba, ff. quod quisque iuris*, & *c. relatum, de clericis non resid.* Si enim capiatur clericus ad hunc finem, vt compellatur resignare beneficium, & illud cum effectu non resignauit, non incurritur suspensio, vel si captus fuit vt non valeret ad Curiam Rom. citatus debito tempore comparere, & tamen adhuc comparuit; vel si non accessit, manifestè probari possit detentionem non fuisse causam non eundi; quia similiter in hoc casu non erit locus suspensioni. *Quarta* conditio, vt quis procuret se capi, secus enim est si per seipsum capit clericū, quia magis videntur delinquere procurantes, quam facientes, arg *l. athletas, §. Pomponius ff. de his, qui not. infam. Quinta*, vt tales procurantes sint Ecclesiasticæ personæ, refert Mat. Alt *d. disp.16. c.3. vers. octaua*, Lauor. *d. c.24. n.17.* Suar *d. sect.5. n.17.* Rainer. *d. c.1. susp.19.* Bonac. *d. disp.3. q.4. puncto 12.*

Vigesimo. Episcopi, & eorum Superiores suspenduntur per triennium ab officio, si odii, gratiæ, vel amoris, loci, aut commodi temporalis obtentu contra iustitiam, & conscientiam suam omiserint contra quemcumque procedere, vbi fuerit procedendum super huiusmodi prauitate, scilicet hæresis, aut obtentu eodem prauitatem ipsam, vel impedimentum officii sui, scilicet Inquisitionis, alicui imponendo, præter alias pœnas, &c. Episcopus suspensionis ab officio per triennium, alii verò excommunicationis censuras eo ipso incurrant. Ita habetur *in Clem.1. §. verùm, de hæret.* vbi gl. *verb. alii*, inquit, scilicet Inquisitores, vel substituti ab eis, vel ab Episcopis, vel à Capitulis vacante Sede, refert Mat. Alter. *d. disp.16. c.2. vers. sextò*, Nauar. *c.27. n.100.* Suar. *d. sect.5. n.16.* Sayr. *d. lib.4. c.13. n.50.* Rainer. *d. c.1 susp.18* Lauor. *d. c.24. n.16.* Filliuc. *tr.17. n.153.* Bonac. *dict. disp.3. q.5. puncto 10.* 30

Vigesimoprimò. Episcopus accipiens aliquid in visitatione in pecunia, vel victualibus, vltra id, quod sibi debetur, suspenditur ab ingressu Ecclesiæ, donec duplum restituat, non obstante quauis remissione: ita habetur *in c. exigit, de censibus, lib.6.* vbi glos. *verb. interdictum*, asserit quod si illo durante moriatur, non sepelietur in cœmeterio, & si tetum celebret in Ecclesia in suo officio, sicut prius, irregularis efficitur, Bonac. *d. puncto 5. num.29.* Rainer. *d. c.1. susp.29.* 31

Vigesimosecundò Episcopus suspenditur à Pontificalibus, & ingressu Ecclesiæ, si non seruauerit ea, quæ in *Extrauag.2. de elect. Ioan. XXI.* instituta sunt quoad perceptionem fructuum Episcopatus primi, & secundi anni, de quo etiam *in Extrauag. suscepti regiminis, inter com. ne Sede vacante*, referunt Mat. Alter. *d. disp.16. c.3. vers. decima*, Lauor. *d. c.24. n.21.* Memor. cleric. *de susp. Episcopor. n.11.* Suar. *disp.21. sect.5. n.21.* nouissimè Ioan. Machado *d. tr. del perfetto Confessor y Cura de Almas, lib.1. part.3. tract.11. docum.6. n.19.* Bonacina *d. disp.3. quæst.4. puncto 11.* facta tamen integra restitutione cessat absque alia absolutione, sicut aliæ similes suspensiones, & etiam illæ, quæ ad certum feruntur tempus, Nauar. *in man. c.17. num.161. in fine*, Auila *de censur. part.3. disp.6. dub.1. concl.1.* † Quænam Pontificalium nomine veniant, dixi *alleg.6. num.5. cum sequentib.* & ibi dictis adde resoluta per eundem Mat. Altet. *dicto c.4. vers. quæret aliquis*, vbi paulò infra ait, quod per suspensionem ab ingressu Ecclesiæ prohibetur Episcopus ab iis, quæ referuntur *in cap. is cui, de sentent. excommunic. lib.6.* id est, ne Ecclesia possit celebrare Diuina, & si interdicto durante decedat, non potest in Ecclesia, aut Cœmeterio Ecclesiastico, 32 33

nisi

nisi pœnitentiam egerit,sepeliri : item si Diuina in Ecclesia celebrat,contrahit irregularitatem , gloss. *verb. ingressu,in c.quia Pontificali,de officio deleg.*

34 *Vigesimotertiò* Episcopi,Abbates, vel Prælati Religionum, qui ab Apostolica Sede confirmationem recipiunt,aut ab ea promouentur , si absque litteris authenticis eiusdem Sedis administrationem suarum Ecclesiarum recipiant , suspenduntur ab administratione fructuum earundem Ecclesiarum, Capitula verò,Conuentus Ecclesiarum , & Monasteriorum, & alij quicunque ipsos absque huiusmodi Sedis litteris recipientes,vel obedientes eisdem , tandiu à beneficiorum suorum perceptione suspenduntur , donec super hoc eiusdem Sedis gratiam meruerint obtinere. Rursus Episcopi , Prælati , Abbates , & alij monasteriorum regimina exercentes prædicti,solito fidelitatis, & obedientiæ iuramento non præstito , vel illi Pontifices, quos apud prædictam Sedem pallium contingit recipere , absque litteris traditionis pallij nequaquam ab ea discedere possint. Discedentes verò quovsque huiusmodi iuramenta præstiterint,& litteras obtinuerint, nihil de ipsarum Ecclesiarum, & monasteriorum prouentibus percipere debeut , & quidquid interim per eos actum fuerit , nullius erit roboris. Ita habetur *in Extrauag.iniunctæ , de elect. inter comm.* referunt Lauor.*d.c.*24.*n.*18 Mar.Alter.*d.disp.*16. *c.*3. *vers. vndecima* , Soar.*d.sect.*5.*n.*25.Rainer.*d.c.*1.*susp.*20. Filliuc.*tr.* 17 *n.*157 Azor.*inst moral p.*2.*lib.*7.*c.*1. *quæs.*2.nouissimè Ioan.Machado *d. docum.*6.*n.*20. Bonacin.*d.disp.*3. *q.*4.*puncto* 10 Ex quo text. colligunt Doctores, quod

35 † Episcopus prouisus non potest capere possessionem Episcopatus, nec administrare,nisi litteris expeditis,& ostensis.Ita Azor.*dict.p.*2.*lib.*3.*cap.*29.*quæs.*9. *vers. caterum*,D.Barbosa *in l.diuortio,in princ. part.*2. *num.*50. *ff.soluto matrim.* Flamin.*de resign. lib.*8. *q.*5. *n.*33. qui *lib.*7.*q.*21.*num.*10.asserit text. hunc non habere locum in Commendatatio ad tempus, Iul. Lauor. *var. lucub. tit.*4. *cap.*25. *num.* 10. me citato *in hoc loco,* nouissimè Diana *moral.resol.part.*5. *tract.*2. *de potest. & priuil. S.R.E. Cardinal.resol.*47. Lotter. *de re benef. lib.*1. *q* 27. *num.*20. vbi resoluit non solum requiri litteras esse expeditas , sed etiam realiter ostensas Capitulo Cathedralis Ecclesiæ, quod videtur probare *d.Extrauag.* dum decidit ostendendas litteras Collegio antequam Prælatus administret,vel recipiatur, & *num.*32. subdit quod emananit dicta Extrauag. ad tollendos abusus aliquorum Prælatorum, qui volebant sibi credi super prouisionibus,sine litteris,& sua auctoritate malo more concutiebant Collegia ad se recipiendum,quo etiam fit vt id de sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus non nisi temerè possimus suspicari, & receptum quoque sit,ad illos dictam Extrauag.non extendi, cùm finalis ratio illius non videatur Cardinalibus vllo modo conuenire,vt punctualiter tenent Seraph.*dec.*1144. *num.*2. *vers. alia verò ratione*, & *decis.*1148. *num.*1. Gonzal.*ad reg.*8.*Cancel.gloss.*24.*num.*7.Lotter. *d.q.*27. *num* 31.

36 *Vigesimoquartò.* Episcopus alienans bona Ecclesiarum, monasteriorum , vel locorum piorum absque licentia Summi Pontificis, suspenditur ad ingressu Ecclesiæ , quæ suspensio etiam extenditur ad Abbates. Alij verò inferiores ligantur excommunicatione. Ita habetur in *Extrauag. ambitiosæ , de rebus Ecclesiæ non alien inter comm.* referunt Bonac *d.punct.*5.*n.*43. & ad longum Filliuc.*tract.*17.*n.*130.Mar.Alter.*d.disp.*16.*c.*2. *vers.alia suspensio*,Rain.*d.c.*1.*susp.*28.Memor.cleric *tit. de susp. Episc.num.*25.Bonac.*d.disp.*3.*quæst.*4.*punct.*17. Lauor.*d.c.*24 *num.*25. de qua Extrauag. multa dixi suprà *alleg.*105.nouissimè Ioan.Machado *d.tract.del perfeto Confessor y Cura de Almas,lib.*1.*p.*3.*tract.*11.*docum.*6 *n* 13.

37 *Vigesimoquintò* Episcopi suspenduntur,qui in causis alienationis rerum Ecclesiasticarum in detrimentum Ecclesiarum vtantur potestate eis commissa. Ita habetur *in Constit.*2.*Pauli Secundi*,incip. *Cùm in omnibus*, vbi Episcopus deputatus commissarius in causa alienationis rerum Ecclesiasticarum,si per gratiam,timorem, aut sordes in detrimentum Ecclesiæ vtatur potestate sibi commissa , ab exequutione officij per annum suspenditur, quod si damnabiliter se ingerat Diuinis, suspensione durante, irregularitatem incurrit,quam solus Papa potest auferre, referunt Bonac *d.disp.*3.*q.*2.*n.*18. Rain.*d.c.*15.*susp.*15.Suar.*de cens.disp.*22.*sect.*6.*n.*3. & *disp.*31.*sect.*5.*n.*12.Lauor.*d c.*24. *n.*15. Memor. cleric. *tit. de suspensione Episcoporum, n.*13. vbi dicit esse suspensionem per annum ab executione officij , & reseruari Papæ.Mar.Alter.*d.disp.*16.*c.*2.*vers.quartò*, vbi dicit , quod ad incurrendam huiusmodi suspensionem duæ debent concurrere conditiones. *Prima* , vt decretum,seu sententia , aut consensus sit in detrimentum Ecclesiæ.*Secunda* , vt Episcopus ad id moueatur per gratiam,timorem,vel sordes,nouissimè Ioan.Machado *d.lib.*1.*art.*3.*tr.*11.*docum.*6 *n.*15.

Vigesimosextò. Episcopus, qui in dando gradum do- 38
ctoratus non seruat *Clem.*1. *de mag.* in qua omnia iuramenta & professio Fidei, & omnes solemnitates quæ seruantur in tali actu ponuntur , suspenditur per sex menses ab auctoritate, & potestate dandi gradus,tanquam negligens in suo officio,vt habent *in d,Clem.*2. Henr.*d.c.*38.§.3.*vers sextò*. D.Hier. Venero & Leyua *in examine Episc.lib.*4.*c.*18.*n.*17.

Vigesimòseptimò. Episcopi, & alij ab eis facultatem 39
habentes , vt resignationes eorum beneficiorum recipere,& admittere possint,qui aut senio confecti, aut corpore impediti , aut censuris Ecclesiasticis irretiti, aut nequeunt, aut non debent Ecclesiæ, vel beneficio inseruire, &c. si contrafecerint, vt in eo , in quo deliquerunt,puniantur,à beneficiorum, & officiorum collatione,&c.tandiu suspensi remanent, donec remissionem à Romano Pontifice meruerint obtinere : quod si nihilominus sic suspensi conferre,eligere, præsentare,confirmare,vel instituere voluerint, excommunicationis sententiam ipso facto incurrant,cuius absolutio, vel relaxatio reseruatur Romano Pontifici , præterquam in mortis articulo.Ita habetur in Constit.Pij V. *in Ordine* 58. quæ incip.*Quanta Ecclesia, edita Kal. April.*1558 Pontificatus *sui anno tertio*, ponitur à Mar. Alt.*d.disp.*16 *c.*2.*vers. & quintò*, & à Sayr. *lib.*4. *c.*12. *n.*55.Lauor.*d.c.*24. *n.*6. Rainer. *d.c.*1. *susp.*16. Filliuc. *tr.*17.*n.*151.Memor.cleric. *tit. de susp. Episc. n.*14. vbi addit,si collator sit immediatè subiectus Papæ, suspensionem ei reseruari,Bonac.*d.disp.*3.*q.*4.*puncto* 2.

Vigesimooctauò.Episcopus,qui iudicem casuum, gra- 40
tiarum, & Indulgentiarum soluto certo pretio proponit,incurrit suspensionem ab ingressu Ecclesiæ,& perceptione fructuum. Ita habetur *in Const.*99. *Pij V.* incip. *Quàm plenum*,referunt Bonac.*d.punct.*5.*n.*31.Sayr. *d.c.*12.*n.*52.Memor.cleric.*d tit.de Episc.n.*23.vbi dicit soli Papæ reseruari, Filliuc.*tr.*17 *n.*159.*vers.quinta*, vbi ait esse suspensum , vel potius interdictum ab ingressu Ecclesiæ , & perceptione fructuum suarum Ecclesiarum,donec à Papa absoluatur.

Vigesimononò. Patriarchæ omnes , Primates , Ar- 41
chiepiscopi, & Episcopi per vniuersum Orbem constituti, etiamsi Cardinalatus honore præfulgeant , incurrunt suspensionem ab ingressu Ecclesiæ,perceptione fructuum,& administratione spiritualium,& temporalium, si statutis quibusque temporibus personaliter, ac per seipsos Beatissima Apostolorum Petri & Pauli limina non visitent , vel si impediti legitimè per certũ nuntium ad id speciale mandatum habẽtem de gremio suorum Capitulorum,aut alium in dignitate Ecclesiastica constitutum, seu aliàs personatum habentem, aut si huiusmodi hominem Ecclesiastica dignitate,& personatu præditum non habeant , per diœcesanum Sacerdotem , & si Clero careant omninò , per aliquem

alium

alium Presbyterum sæcularem, aut regularem spectatæ probitatis & religionis, benè de omnibus instructum hoc ipsum adimpleant: ita habetur in Constitutione Sixti Quinti *de visitandis liminibus Apostolorum*, edita 15. *Kal. Ianuarij* 1585. cuius meminerunt Marcel. Vulpe *in praxi iudiciali fori eccl.c.9. per tot.* Lauor.*d.c.24.n.24.* Rain.*d.c.1.susp.27.* vbi tempus, quo hoc visitationis debitum officium fieri debet, assignatur maius, & minus pro diuersitate longioris, & breuioris distantiæ ab Vrbe; & recensentur distinctè omnes Prouinciæ, in quibus Catholica Fides viget in qualibet mundi parte, scilicet Europa, Africa, & Asia, & quoto anno Episcopus ex qualibet dictarum Prouinciarum ad limina Apostolorum visitanda accedere debeat. Quare viciniores tertio quoque anno; alij verò pro maiori, vel minori distantia quarto, quinto, vel decimo anno iter suscipere, & Deo concedente, perficere debent. Et successiuè eisdem temporibus transactis repetere tenentur: referunt Sayr *de censur. lib.4. cap.12. num.33.* Bonacina *d.punct.5.n.32.* Mar. Alter.*dicta disp.16.cap.3. vers. noua*, Memor. cler. *tit. de suspens.Episcoporum, num.14.* Anastas. Germon. *de indultis Card.in fine*, D.Hieron. Venero, & Leyua *in examine Episcop.lib.4.cap.18. num.28.* & me citato *in hoc loco*, Homobon.*de examine Ecclesiast.tract.11.c.9. quæst.21.prælud.2.* & Alzed. *d. part.1.c.4.n.20.* Bonac. *d.disp.3.q.4.punct.7.* Vgolin. *de potest. Episcop p.1.c.3. num.8.* Nald.*verb. Episcopus, num.35.* Filliuc. *tract.17. num.159.vers.sexta*, Vulpe *in praxi fori ecclesiast.c.9.* Nouar.*in summa Bullarij, tit.de Apostolorum liminibus*, ac tet Nouar. fratet *in lucerna Regular.verb.limina.* Adueniente verò tempore dictæ sacrorum liminum visitationis faciendæ, qui ad præficiendum tenetur, debet personaliter ad Vrbem accedere, & sui Pastoralis officij rationem reddere, ac totius eius Ecclesiæ statûs relationem facere: sed si fuerit legitimè impeditus, vt si fuerit infirmitate detentus, debet per certum nuntium, seu procuratorem de gremio sui Capituli ad id speciale mandatum habentem, cum documento legitimi impedimenti hoc ipsum adimplere, Marcel.*d. c.9. n.4.* Limina igitur Apostolorum per Presbyterum existentem de Capitulo Cathedralis visitari debent; cum enim Elborensis Archiepiscopus petisset admitti ad visitanda limina eius nomine Presbyterum diœcesanum non existentem de Capitulo Cathedralis, neque in dignitate ecclesiastica constitutum, & iam ad Vrbem transmisisset, Sacra Congr. *die 4. Decembris 1627.* pro hac vice fecit gratiam, sed censuit scribendum esse Collectori Portugaliæ, qui omnes Episcopos imposterum admoneat, Non concedit Sacra Congr. Concilij vt limina Apostolorum visitentur per manentem in Curia, vt ipsamet declarauit *in Foglio.11. Iulij 1626.* Nec admittit Regularem Episcopi familiarem & commensalem, etiamsi alium non inuenisse diceret, & iste iam esset in Vrbe, eadem Congr. *in Visen.13. Nou.1627.*

Debent etiam Episcopi prædictum certum nuntium, seu procuratorem cum relatione status Ecclesiæ ad Sacram Concilij Tridentini Congregationem transmittere, quæ solet in infrascripta, vel simili forma rescribere prædicto Episcopo: *Relationem quam N. de gremio istius Capituli existens Amplitudinis tuæ nomine exhibuit Sacra Congregat. Cardinalium Concilij Trid. Interpretum, iuxta fel.record. Sixti V. Constitutionem de Beatorum Apostolorum liminibus visitandis, Eminentissimi Patres benignè exceperunt, cognoueruntque ex ea quanta animi cura, ac diligentia Amplitudo tua commisso sibi gregi inuigilet, & Pastoralia munia expleat. Quapropter ipsam tantum monitam esse voluerunt, Synodum, quæ nihil ad ægras Ecclesiæ partes reficiendas apitius, vitiaque radicitus extirpanda accommodatius; quelibet anno celebrare, istamque diœcesim visitare non prætermittat, simulque iurisdictionem Ecclesiasticam acerrimè semper, & vbique tueatur, & Deus Amplitudini tuæ in vinea sibi credita desudanti gratiæ dona impartiatur. Roma die, &c.*

Trigesimò. Frater Ordinis Prædicatorum promotus ad Episcopatum suspenditur à Pontificalibus, si consecretur antequam resignet Ordinis libros, & alia, quæ habet tempore promotionis ad Episcopatum, vel alias Prælaturas ex Constit. Clement. IV. S. Anton *p.3.tit.27.de susp.c.4.n.20.* Fr. Emman.*qq. reg. tom.1.q.58.art.6.* Lauor.*d.p.2.c.24.n.2.* Rainer. *in catalogo suspens.c.1.susp.2.* 42

Trigesimoprimò. Episcopus etiam ignoranter consecratus ab aliqua censura irretito & non tolerato, suspenditur ab Ordine Episcopali, seu Pontificalibus, *in c. gratia 1. q.1. c.1. & 2. de schism.* Suar. *de cens. disp.31 sect.1.n.65.* Lauor.*d.p.2.c.24.num.1.* Ægid. de Coninch.*disp.15 dub.5. de susp.n.31.* Rainer. *in catal. susp.n.1.susp.1.* 43

Trigesimosecundò. Suspenditur Episcopus non diligenter examinans, quando quis electus fuerit ad regimen animarum, & electionis processum, & personam electam, *in c.nihil, de elect.* Sayr.*lib.4.c.12.n.35.* Lauor. *dict.c.24 n.11.* Rain.*dict.c.1.susp.10.* 44

Trigesimotertiò. Suspenditur Episcopus subiiciens laicis bona immobilia Ecclesiarum sibi commissarum sine licentia Capituli & Sedis Apostol. nisi modo & casibus à Iure permissis *in c.hac consultissima, de rebus Eccles. non alien.* Rainer. *d. c.1. susp.13.* Suar. *disp.31.sect.5.n.9.* Lauor. *d c.24. n.3.* Filliuc. *tract.17. n.174.* Bonac.*d.disp.3.q 4 punct.16.* nouissimè Ioan. Machado *d tract. del perfetto Confessor y Cura de Almas, lib.1.p.5.tract.31.docum.6.n.12.* 45

Trigesimoquartò. Suspenditur Episcopus ab administratione suæ Ecclesiæ in temporalibus, & spiritualibus, vsurpans sine titulo bona dignitatum Ecclesiarum vacantium, & ad id ipsarum curam pertinentium, *c. exigit, de censibus lib.6.* Suar.*disp.31.sect.5.n.11.* Sayr. *lib.4.c.11.n.37.* Rainer.*d.c.1.susp.12.* Filliuc *d.tract.17. num.148.* 46

Trigesimoquintò. Suspenditur ab ingressu Ecclesiæ pro prima vice, pro secunda verò à Diuinis Episcopus etiam Cardinalis, qui curam, & regimen monasteriorum Monialium habens, ea ingreditur in casibus non necessariis in Constitut. Gregor. XIII. incip. *Dubiis*, Rainer. *d.c.1. susp.30.* Filliuc. *tract.17.n.159. vers. septima*, nouissimè Ioan. Machado *d. docum.6. num.26.* 47

Trigesimosextò. Suspenditur Episcopus sine limitatione temporis, si est concubinarius, & à Synodo admonitus non se emendauerit, in Conc. Trid. *sess.25. de reform.c 14.* Ita Auila *de cens p.3.disp.2.conc.1.* Suar. *disp.21 sect.5.n.14.* Rainer *d.c.1.susp.23.* Lau. *d.c.24. n.20.* Filliuc. *d tract.27.n.58.* nouissimè Ioan. Machado *d docum 6.n.21.* 48

Trigesimoseptimò. Suspenditur Episcopus, etiam Cardinalis, à perceptione fructuum, publicans Indulgentias, quibus possint vti, certo soluto pretio, *in Constit.99. Pij V. incip. Quàm plenum*, Sayr.*lib 4.c.12.n.52.* Bonac.*d.punct.5.n.31.* Lauor. *d.c.24 n.23.* Rainer. *d. c.1.susp.26.* Viuald.*de suspens.n.128.* 49

Trigesimooctauò. Suspenditur Episcopus negligens procedere contra simoniacos, *c. quicquid 1.q.1.* vbi gloss. *verb. excommunicatis*, Lauor.*d.c.24.n.32.* Filliuc *d. tr.17. n.139. vers. tertia*, nouissimè Ioan. Machado *d. tract. del perfetto Confessor y Cura de Almas, lib.1.p.5. tract.11.docum.6.n.23.* 50

Trigesimononò. Suspenditur Episcopus à doctorando, non recepto prius iuramento, &c *in Clement. cum sit, in fine, de mag.* Nauar.*c.17.n.153.vers. septimè dico*, Lauor.*d.c.24.n.33.* 51

Quadragesimò. Suspenditur Episcopus consecratus sine consilio & præscentia Metropolitani, *in cap. Episcopus, 65. dist.* Sed non est in vsu, sicut nec est alia suspensio *in c. Archiepiscopus, 66.dist.* contra Ar- 52

chiepiscopum non consecratum ab omnibus Suffraganeis, nec pariter alia *in cap. fin. 10. dist. in cap nullus, 55. dist. & in cap. fin. 58. dist. & in c. Episcopus, 75. dist.* quoad ea, quæ statuuntur de Conciliorum celebratione. Vide Auilam *de censur. part. 3. disput. 2. dub. 1. concl. 3.* Sayr. *lib. 4. cap. 12. num. 10.* Lauor. *d. cap. 24. num. 34.*

53 *Quadragesimoprimò*, Suspenditur à Diuinis, & ab ingressu Ecclesiæ Episcopus; & Archiepiscopus, qui quouis prætextu & quæsito colore beneficia Sedi Apostol. reseruata, seu affecta alicui conferre, aut de illis prouidere, aut in illis, vt eorum possessione quoquomodo se intromittere præsumit, *in Constitut. 35. & 36. Pij IV.* Reiner. *d. c. 4. suspens. 33.*

54 *Quadragesimosecundò*. Suspenditur ab ingressu Ecclesiæ Episcopus, qui vllos commentarios, &c. sine auctoritate Apost. edere audet super decretis Concil. Trident. etiam ad maiorem eorum corroborationem, *in Const. 96. Benedictus Deus*, Pij IV. Reiner *d. cap. 1. susp. 33.*

55 *Quadragesimotertiò*. Suspenditur à Pontificalibus Episcopus qui aliquid recepit in collatione, aut alia prouisione, seu admissione beneficiorum à propria auctoritate Ordinaria, vel Apostol. de illis *in Constit. 126 Pij V.* incip. *Durum nimis*, Rainer. *dict. cap. 1. susp. 34.*

56 *Quadragesimoquartò*: Suspenditur, vel potius interdicitur ab ingressu Ecclesiæ Episcopus, si non faciat comburi libros Talmudicos *in Constit. 46. Iulij III.* incip. *Cum sicut*, refert Filliuc. *tract. 17. num. 152. vers. quarto*, vbi dubitat an sit in praxi: videndus ad id Clemens VIII. *in sua Constitut. Cum Hebraeorum malitia*, in qua Hebræis ipsis præcipitur, vt comburant huiusmodi libros, & Christianis etiam sub excommunicatione latæ sententiæ ne eos habeant, legant, &c.

57 *Quadragesimoquintò*. Suspenditur Episcopus à beneficiorum, & officiorum collatione, necnon electione præsentatione, confirmatione, & institutione, donec à Rom. Pont. remissionem meruerit obtinere, eo ipso quod admisit renunciationem alicuius beneficij, & post illud confert. suis, aut resignantis consanguineis, affinibus, vel familiaribus in Const. Pij V. 68. incip. *Quanta Ecclesia, sub Dat. Kalend. Aprilis 1568.* quam referunt Quarant. *in summa Bullarij, verb. beneficiorum resignationes*, Flamin. *de resign. benefic. lib. 5. quæst. 7. n. 2.* Vgolin. *de potest. Episc. c. 50. §. 18. num. 3.* huius suspensionis meminit Rot. *in Assisiensi Canonicatus 25. Iunij 1599.* impressa per Farin. *dec. 17. num. 3. part. 2. recentiorum*, vbi *num. 2.* obseruat consanguinitatem quoad hoc propositum probari per testes de publica voce & fama. Vide supra *allegat. 69. n. 48. cum seqq.*

Allegatio CXII.

Episcoporum causæ quando, & quomodo sint cognoscendæ, & diffiniendæ.

Summarium.

1 *Causa Episcoporum à Romano Pontifice, Sedeque Apostolica cognoscuntur.*

2 *Deponi, aut priuari à prouinciali Concilio non potest Episcopus.*

3 *Patriarcha, aut Legatus de latere absque speciali mandato Papæ Episcopum deponere non potest.*

4 *Causa Episcoporum criminales non possunt subdelegari à delegato Papæ.*

5 *Episcopi, eorumque causæ summo Pontifici immediatè subijciuntur.*

6 *Citari non possunt Episcopi ad Romanam Curiam pro delicto etiam atrocissimo, nisi accedat specialis commissio Papæ.*

7 *Causas Episcoporum criminales si Papa extra Curiam deleget, requiritur specialis commissio ipsius manu signata; & vt adsint ad sententiam duodecim Episcopi cum Metropolitano, reseruata eidem Sanctissimo sententia diffinitiua.*

8 *Deponere Episcopos semper ad Romanum Pontificem spectat.*

9 *Causa depositionis ab Episcopatu an requirat eandem solemnitatem, quam requirit depositio ab Ordine, & dignitate, ostenditur.*

10 *Episcoporum numerus præscriptus à Concilio an requiratur quando cognoscitur contra Episcopum à iudice per Papam delegato, ostenditur.*

11 *Testes septuaginta requiruntur ad deponendum Episcopum.*

12 *Clericus ordinatus à Papa ab inferiori non deponitur.*

13 *Absolutio Episcopi an sit danda à duodecim Episcopis, & Metropolitano, ac diffinienda per Papam, sicut condemnatio.*

14 *Inquisitores contra hereticam prauitatem non possunt cognoscere de causis hæresis Episcoporum.*

15 *Causæ ciuiles, vel criminales minores Episcoporum in Concilio tantum Prouinciali cognosci, & terminari possunt, etiam non existentibus duodecim Episcopis.*

Q VANTA cum reuerentia, & circumspectione sit in Episcoporum correctione, cùm deliquerint, procedendum, & quantum sit hac in re Pontificiæ dignitati deferendum, monent Sacri Canones, Sanctique Patres docent: accusari enim & ad iudicem sæcularem trahi non posse specialiter supra cæteros clericos, vetant ipsi Canones *in cit. & per totum. q. 1.* & ciuilis constitutio *in l. qua per calumniam, C. de Episcopis & cleric.* Illorum autem accusatio non est facile recipienda; dicit enim Apost. *1. ad Timoth. 5.* aduersus Presbyterum accusationem noli recipere, nisi sub duobus, vel tribus idoneis testibus; quantò magis aduersus Episcopos, vt ait Sixtus Papa *in c. accusatio Episc. 2. q. 7.* Et Innoc. III. *in Concilio generali, relato in c. qualiter, il 2. de accusat.* dicit quod in Prælatorum inquisitionibus, cùm de crimine diffamantur, veritas est diligentius perscrutanda, quia ipsi sunt quasi signum positi ad sagittam. Vnde nec quilibet ad eorum accusationem admittitur, sed honesti tantummodo viri & probatæ fidei personæ, *c. accusatio quoque 2. q. 7.* repelluntur autem infames, & præcipuè hæretici, & criminosi, *c. alieni, cum seqq. 2. q. 7.* Sic namque ait S. Augustinus relatus *in c. præsumunt, ead. causa & q. Præsumunt*, inquit, *Prælati non debere se reprehendi, vel accusari, eo quod Canones non eos passim constituunt accusandos, quod tamen negatur solis criminosis, &c.* Verum nisi grauiter erret Episcopus, aut à Fide exorbitare noscatur, oues quæ Pastori suo commissæ sunt, eum nec reprehendere, nec accusare possunt, vt ait Euseb. Papa *in c. oues, 2. q. 7.* Si quis autem contra Episcopum quamlibet querelam iustam se habere crediderit, monetur prius eum familiariter conuenire, non semel, sed sæpissime, vt ab eo vel iustitiam, vel accusationem accipiat. Monentur etiam Ecclesiastici Iudices *in c. si qui sunt 2. q. 7.* vt Episcoporum accusatores, aut vituperatores non audiant, antequam eorum discutiatur existimationis suspicio, vel opinio, qua scilicet intentione, qua temeritate, qua conscientia, si pro Deo, aut pro inimicitia, aut cupiditate ista præsumpserint. Episcoporum igitur causas à

Romano

Romano Pontifice, Sedeque Apostolica, & non ab alio, finiri, vel ab Apostolicæ Sedis constitutis Iudicibus cognosci oportere traditur *in c. inquisitores, de haret. in 6. cap. nullam* 2. *q.* 5. faciunt *cap. omnis, cap. ad Romanam, c. si quis putauerit, c. ideo, c. si quis Episcopus,* 2. *q.* 6 *cap. dudum,* 3. *quæst.* 6 *cap.* 1. *& seq.* 6. *quæst.* 4. *cap. maiores, de baptismo, cap. vltra prouinciæ,* 3. *q.* 6. *c. Synodum, dist.* 17. *cap. ipsi canones,* 9. *quæst.* 3. *cap. cuncta per mundum, eadem causa, & quæst. c. multis,* 17. *distinct.* in quibus Iuribus habetur difficiliores & maiores causas ad Sedem Apostol. referri oportere, & *in cap. praceptis,* 12. *dist.* ait Gregor. Papa IV. *nulli dubium esse, non solùm Pontificalem accusationem, sed etiam omnem sanctæ religionis relationem ad Sedem Apostolicam quasi ad caput Ecclesiarum debere referri, & inde normam accipere, vnde sumpsit exordium,* & huiusmodi causas Episcoporum tanquam maiores ad Rom. Pont. spectare resoluunt Abb. *in d. c. maiores, num.* 1. *&* 3. *de baptismo, & in c. vt debitus, num.* 9. *&* 37. *de appell. & in c.* 2. *de accus.* vbi cum Felin. *num.* 2. *notab. vlt.* aduertit Primates posse cognoscere de crimine Episcopi, & licèt non posse deponere credatur, tamen deponendum Episcopum pronunciare, & ad Papam sententiam depositionis referre, Aug. Bero. *in cap.* 1. *de iud. num.* 69. *cum seqq.* demonstrat Episcopi priuationem ad solum Papam spectare, & ab alio deponi non posse, Turrecrem. *in c. vbique,* 15. *quæst.* 7. *num.* 5. 6. *&* 7. resoluit Episcopi causam criminalem, in qua de aut deponendo seu priuando ab Ordine agitur, solum Papam cognoscere, idque decere Summum Pontif. facere adhibito amplissimorum Cardin. consilio, sicut in cæteris arduis, de quo etiam vide Galgan. *de iure publico lib.* 3. *tit.* 10. *n.* 5. *cum seqq.* Salzed. *ad Bernard. in pract. cap.* 124. *litt. A,* Vgolin. *de offic. Episcopi c.* 2. §. 1. *num.* 4. *vers.* 11. Aloys. Ricc. *in Neapol. decis.* 242 *part.* 4. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 41.

2 *num.* 21, Itaut † à prouinciali Concilio non possit Episcopus deponi, aut priuari, imò nec deponendum pronunciari, Doct. *in cap.* 1. *de translat. Episcopi,* vbi Ant. Butr. *num.* 2. *in* 4. *notab.* Abb. *n.* 3. Aug. Bero. *in d. c.* 1. *n.* 4. Ad prouinciale namque, seu locale Concilium deferri non possunt maiores quæstiones, veluti causæ Episcoporum depositionem, & quæstiones respicientes articulos Fidei, & mores Ecclesiæ vniuersalis, vt probat *cap. Concilia,* ibi, *non de maioribus negotiis,* 17. *dist.* cum aliis, ex quibus communiter receptum testatur Bottæ. *de synodo part.* 3. *art.* 1. *n.* 25. & Castro *aduersus hæreses lib.* 1. *cap* 8. Sed in iis agitur de correctione morum clericorum, & aliis similibus, quæ minora sunt, *c. annis singulis,* 18. *dist.* consonat Concil. Trident. *sess.* 24. *de reform. c.* 5. *in fine.* Vnde Concilium prouinciale non posse formare processum in causis criminalibus grauioribus contra Episcopum ad effectum transmittendi illum ad Summum Pontificem, refert decisum Aloys. Ricc. *d. decis.* 145. *num.* 5. *part.* 4.

3 Nec à Patriarcha, vel Legato de latere absque speciali Papæ mandato deponi, aut priuari possunt, Gemin. *in c. Primates,* 2. *q.* 1. *& in c. renouamus,* 21. *dist.* vbi ita declarat *c. quia suspecti,* 3. *q.* 5. & addit cum Felin. *in*

4 *c. non potest, col.* 3. *n.* 4. *de re iud.* † criminales Episcoporum causas non posse delegari, vel vt ipse loquitur, non esse delegabiles, auctoritate gloss. magnæ *in d. c. Inquisitores, de hæret. in* 6. quod tamen sic est accipiendum, vt Papæ delegatus, vel Vicarius, iudexve in hisce casibus constitutus non possit alteri delegare, non autem quin possit Papa delegare, vt loquuntur Doct. relati à Felino *d. n.* 4. *in d. c non potest.*

5 Speciali igitur reseruatione Episcopi, eorumque causæ Summo Pontifici immediatè subiiciuntur, vt probant text. *in cap. quamuis* 3. *quæst.* 6. *cap. frater* 16. *quæst.* 1. notat Borgas. *de irregul. & dispens. part.* 6. *tit.*

6 *quis possit excommunicare, in fine,* adeò † vt nec quidem citari possint, vt personaliter compareant, nisi ob causam ex qua de Iure deponendi, siue priuandi veniren, etiamsi ex officio, aut per inquisitionem, seu denunciationem, vel accusationem, siue alio quouis modo procedatur, Concil. Trident. *sess.* 13. *de reformat. cap.* 6. *in fin.* Salzed. *ad Bernard. in pract. c.* 124. *lit. A, in nouiss. edit.* Sbroz. *de Vicario Episcopi lib.* 2. *quæst.* 59. *num.* 1. *&* 2. Stephan. Gratian. *disceptat forens. art.* 169. *num.* 15. nouissimè D. Hieron. Venero & Leyua *in examine Episcoporum lib.* 4. *cap.* 8. *num.* 3. vbi *num* 4. subdit delicta esse, quæ de Iure petunt in Episcopis depositionem, seu degradationem, crimen hæresis, crimen læsæ maiestatis contra summum Pontific. vel Reges, si Episcopus sit assassinus si falsificet litteras Apost. si agrorum depopulator sit, si sit inobediens Summo Pontif. si sit simoniacus simonia reali, si in monasteriis stupret Virgines, & si sit falsificator monetæ. Et ex quouis delicto etiam atrocissimo ad Romam Curiam citari non possunt, nisi in primis accedat specialis commissio manu Papæ signata, vt sanciuit bonæ mem. Pius IV. *in Constitut.* incip. *De salute gregis, anno eius primo,* prout refert Cochier. *de iurisd. Ordin. in exemptos part.* 1. *q.* 41. præcipuè si redsieant, Gonz. *ad reg.* 8. *Canc. gloss.* 41. *num.* 5. Testes verò contra eos in criminali causa nonnisi contestes, & bonæ famæ, & existimationis, & conuersationis fuerint, recipiendi, & si falsum deposuisse deprehendantur, grauibus pœnis esse mulctandos statuit Conc. Trid. *sess.* 13. *de refor. cap.* 7. Causas autem eorum criminales ex quibus comparere personaliter debent, à solo Romano Pont. cognoscendas, ac terminandas: † vel si 7
extra Curiam causa sit committenda, nonnisi Metropolitanis, aut Episcopis ab ipso Papa committi debere statuit idem Conc. Trid. *sess.* 13. *cap.* 8. Papa verò Alex. III. *in cap.* 2. *de offic. deleg. lib* 6. Iudicibus Ecclesiasticis à Sede Apost. deputatis iubet, vt si contra Episcopos ad correctiones aliquas, siue pœnas fuerit procedendum, ita gradus, & modestia in tali processu seruetur ab eis, vt non statim censuris, ac priuatione mulctentur, sed primò eis, si opus fuerit, ingressus Ecclesiæ, vel Sacerdotale interdicatur officium, deinde ab Episcopali officio suspendantur, & subsequenter aggrauetur censura Ecclesiastica contra eos secundum eorum culpam, & contumaciam: nonissimè D. Hieron. Venero & Leyua *in examine Episcoporum lib.* 4. *c.* 18. *n.* 1. 7. *&* 8. quamuis de Iure antiquo si contingeret criminaliter agi contra Episcopum, & crimen postularet depositionem ab Ordine, & dignitate Episcopali, examinanda erat causa ab omnibus Episcopis totius prouinciæ, vnà cum Metropolitano, vel vtminimum à duodecim Episcopis vltra Metropolitanum, vt notat glos. *in sum. verb. quod autem* 3. *q.* 8. per text. *in cap. si quis Episcopus criminaliter,* 6. *q.* 4.

Iure postea recentiori dicti Episcopi cognoscere 8
poterant vsque ad sententiam inclusiuè, sententia autem, & definitio reseruabatur Papæ, vt *in c. accusatus, in c. quamuis, & in c. multum stupeo,* 3. *q.* 6. Alphons. Aluarez Guerrero *in speculo Iuris Pontificij, c.* 29. quia semper ad solum Papam pertinet Episcopos deponere vt asserit Innoc. III. *in c. cum translationem* 4 & *ibi glos. verb. reseruata, de officio Legati,* & gloss. *verb pertinere, in c. sicut* 8. *de excess. prælat. c. inter corporalia, de transl. Episcopi,* vbi postquam idem Innocent. prædixit matrimonium spirituale Episcoporum translatione, depositione, aut cessione dissolui, subiunxit hæc verba: *Et ideo tria hæc, quæ præmisimus, non tam constitutione Canonica, quàm institutione diuina soli sunt Romano Pontif. reseruata.* Abb. *in c. graue nimis, de præbendis n.* 4. *& in c. non potest, de re iudic. n* 5. Auila *de censuris p.* 4. *disp. vnic. dub* 2. *concl.* 1. Gonzal *d. gloss* 41. *n.* 21. Azor. *instit. moral p.* 2. *lib.* 5. *c.* 5. *vers. secundum,* & præter sententiam Romani Pont. non possunt

damnari, *c. dudum, c. irritam 3. q 6.* hinc notat Felin. *in d. cap. non poteſt, n. 7. de ſent. & re indicat.* omnia Iura, in quibus legitur aliquando Epiſcopos fuiſſe damnatos ab inferioribus Papa, loqui aut de Iure antiquo, aut ex commiſſione ipſius Papæ.

Verùm vt certa ab incertis ſeparemus, ex mente Abb. *in cap. 3. de ſentent. & re ind. num. 14.* & communis, vt per Albertin. *in cap. 1. de hæretic. lib. 6. n. 8.* tria tempora conſideranda ſunt. Primum tempus fuit, in quo Epiſcopis prouincialibus cum Metropolitano data fuit cognitio criminis, de quo Epiſcopus accuſabatur; ſententia verò, vel ſaltem conſultatio Sedi Apoſt. erat reſeruata, quod quidem tempus incepit ab Apoſtolis, & continuatum fuit per Sixtum II. *anno 260.* vſque ad tempus Iulij Pontificis, vt patet *ex epiſt. 1. eiuſdem Sixti,* qui floruit eo tempore, de qua conceſſione, & reſeruatione loquitur text. *in c. accuſatus.* text. opt. *in cap. quamuis,* text. ſic intelligendus *in cap. 2. & in cap. dudum 3. q. 6.* Secundum tempus fuit, in quo propter graues Eccleſiæ perſecutiones commodè non poterant in prædictis cauſis Sedis Apoſt. iudicium requirere, ideoque ſtatutum fuit vt ab eiſdem Epiſcopis abſque aliqua reſeruatione ſententia proferretur: patet ex Concil. Antiocheno *cap. 14.* celebrato ſub Iulio I. Pont. qui floruit *an. 350.* & ex Conc. Laodiceno ſub Damaſo Pont. celebrato circa *annum Domini 380.* de quo tempore agit text *in cap. 1. & in cap ſi quis Epiſcopus 3.* cum aliis, *6. quæſt. 4.* text. ſic intelligendus *in cap. ſi quis à proprio, 21. quæſt. 5.* Quæ Conſtitutio durauit vſque ad tempora Nicolai I. qui floruit circa annum 866. quo tempore iam licuit & potuit Sedis Apoſt. iudicium expectari, & iterum decretum eſt, vt ſine Romani Pont. auctoritate non poſſet ferri ſententia, vt colligitur ex text. *cap. hæc quippe 3. q. 6.* optimè ex text. *in cap. denique, 6. q. 3.* ibi, *ad Sedem Ap. referri*, & ibi, *decreta penitus expectari*, & ibi, *quod quia omiſſum eſt hactenus dolemus*, vbi Nicolaus apertè fatetur in præteritis temporibus prædictam relationem, & conſultationem fuiſſe omiſſam, & apertè probat text. *in c. 2. de tranſlat. Præl. verſ. ſicut ergo*, ibi, *ſoli eſt Pontifici Romano reſeruata.* Quod quidem hodie tam circa definitionem cauſæ, quàm circa illius cognitionem innouauit, & declarauit Concil. Trid. *ſeſſ. 13. de ref. cap. 8. & ſeſſ. 14. de reform. cap. 5.* & antea in crimine hæreſis fuit ſtatutum per text. *cap. Inquiſitores 16. de hæret. lib. 6.* refert Marcheſ. *de commiſſ. part. 1. cap. 6. num. 146 pag. 264.* quod cauſæ contra Epiſcopos, ſi de illis criminaliter agitur, vel de depoſitione, per S. D. N. terminantur, & ſi extra Curiam contra illos aliqua veniunt demandanda, nemini præterquam Metropolitano committitur, aut Epiſcopis ab eodem Sanctiſſimo deputandis, vel Sanctitatis ſuæ Nunciis, & quod in cauſis criminalibus ſolum loquendo ab eodem Sanctiſſimo commiſſiu ſignari debet. Ex quibus omnibus

Colligitur *primò* explicatio ad text. *in c. 3. de ſent. & re ind.* dum dicit in ſententia, de qua ibi, plures Epiſcopos, deſiderari, intelligendum eſſe conſulto, & obtento prius Romani Pontificis decreto, caſu quo de Epiſcoporum criminibus tractetur: licet enim Greg. I. auctor illius textus floruiſſet circa ann. 603. & ita ſecundùm ſupra relatam computationem tempore ſecundo, nihilominus tamen poſitus in hoc volumine Decretalium à Gregorio IX. ſecundùm tertium tempus intelligendus eſt, vt decretum Romani Pontif. expectetur, ſiquidem originale illius tex. magis de Epiſcopo delinquente, quàm de Sacerdote apertè loquitur.

Secundò colligitur, non eſſe veram ſententiam gl. *verb. adnotauerit, in c. biduum, §. fin. 2. q. 6.* dum aſſerit quod licèt Epiſcopi cum Metropolitano non poſſint Epiſcopum delinquentem deponere, poſſunt tamen deponendum pronunciare inconſulto Romano Pont. Idem dicit gloſ. *in cap. frater noſter, 16 q. 1.* ſequuntur Felin. qui alios refert *num. 2. in d. cap. 3.* Domin. & alij *in cap. 2. de pœnis lib. 6.* aduertere namque debuiſſent vltra ſupradicta, quod vel per talem pronunciationem proferunt ſententiam condemnatoriam, & tunc facere non poſſunt inconſulto Romano Pont. aut ſolummodo ſuam exprimunt opinionem quatenus talis eſt, & tunc nihil agunt, ac proinde non mirum ſi contrarium dicendum ſit, prout reſoluit Abb. *n. 6. in d. cap. 3. & in cap. 2. n. 5. de officio deleg.* qui tamen loquitur contra ſupradicta Iura, dum dicit Epiſcopos prouinciales non potuiſſe aliquando cauſas criminales Epiſcoporum definire, nec de illis cognoſcere.

Tertiò colligitur explicatio ad Concil. Trident. *ſeſſ. 14 de reformat. cap. 5.* dum dicit fieri poſſe delegationem à Pontifice circa cauſam criminalem Epiſcopi deponendi, vt ſcilicet delegata etiam ſententia non poſſit aliter valere, quàm ſi nemine diſcrepante concors Iudicum delegatorum opinio inueniatur. Patet ſi expendas *Trid. in illo cap. 5.* tantummodò corrigere Ius antiquum in eo, quia cum antea per Epiſcopos Iure ordinario prædicta cauſa tractaretur, hodie tamen non poſſit, niſi iure delegationis, ac proinde dicendum videtur quod in reliquis requiſitis ius commune ſeruari debet ab eiſdem delegatis, iuxta reg. text. *in leg. ſed ad poſteriores, ff. de legibus*, cum Iurium correctio, quantum fieri poteſt vitanda ſit, Ius autem commune *in cap. 1. 6. quæſt. 4.* dictat in deponendis Epiſcopis requiri vnanimem iudicantium ſententiam, itant ad validitatem ſententiæ nemo diſſentiat; ergo, &c. Accedit quia decretum prædictum Concilij fauore Epiſcoporum delinquentium factum eſt, & vt tale non debet in odium eorum redundare, contra reg. text. *in l. quod fauore, ff. de legib. & in reg. quod ob gratiam, in 6.* quod contingeret ſi cauſæ, quæ à duodecim terminandæ ſunt, non poſſent niſi concordi ſententia definiri, & à paucis delegatis diſcordi ſententia terminarentur. Vnde ſi nihil aliud ex forma reſcripti commiſſionis appareat, neceſſarium eſt, vt ſententia delegatorum ſit concors, caſu quo non reſeruetur Romano Pontifici, ſed ab eodem iuxta formam Concilij committatur, ſic ceſſat reg. text. *in cap. vlt. de ſent. & re ind.* quod etiam notandum eſt ad explicationem Conc. Trid. *d. ſeſſ. 13. de refor. c. 8.*

Quæres non abs re, an ſupradicta procedant 9
quando non agitur contra Epiſcopum ad depoſitionem ab Ordine, & dignitate Pontificali, quia crimen non eſt adeò graue, vt dignum ſit huiuſmodi pœna, ſed tantum ad depoſitionem ab Epiſcopatu? In qua quæſt. Abb. *in dicto cap. non poteſt, num. 7.* tenet quod in cognitione huiuſmodi cauſæ, quando Epiſcopus eſt conſecratus, idem numerus Epiſcoporum exigitur, & tandem deciſio cauſæ reſeruatur Papæ, & *n. 9.* reſoluit quod ſi Epiſcopus, cuius cauſa cognoſcenda eſſet, adhuc conſecratus non fuiſſet, ſufficeret numerus ſex Epiſcoporum. 10

Vtrùm verò præſcriptus numerus Epiſcoporum requiratur, cum cauſa digna depoſitione ab Ordine, vel ab Epiſcopatu contra Epiſcopum cognoſcitur à iudice ſpecialiter per Papam delegato, Quæſtio eſt non contemnenda, in qua gl. *verb. quod autem, in fine, in ſum. 3. q. 8.* tenet eundem numerum Epiſcoporum requiri quando Epiſcopus iudicatur à delegato Papæ ex ſpeciali commiſſione. Oppoſitum tamen putat *ibi* Archid. & *in cap. illud, 23. diſt.* & Inn. *in capite graue, num. 6. de præbend.* credit hunc numerum Epiſcoporum non requiri ex neceſſitate in delegatione, ſed ex congruentia ob excellentiam dignitatis Epiſcopalis; & hanc opinionem videtur ſequi Abb. *in dict. capite non poteſt, num. 9.* Et aduerte † ad deponendum Epi- 11
ſcopum neceſſarium fuiſſe numerum ſeptuagintaduorum teſtium, *cap. Præſul, cum ſeq. 2. quæſt. 4.* etiam in eius purgatione, *capite omnibus 2. q. 5.* & refert Felin.

in

*in dict. cap. non potest, num.*10. De Iure verò Concil. Trid.*sess.*13.*de reform.c.*7.testes contra Episcopum debent esse bonæ famæ, omni exceptione maiores, conuester, aliàs recipiendi non sunt, & grauiter puniuntur, refert D. Hier. Venero & Leyua *dict.cap.*14.*n.*9. duos casus, in quibus clericus non Episcopus non deponitur ab Episcopis, sed à solo Papa. *Primus* est de eo, qui renuncieuit Episcopatui, & id permittitur ob memoriam pristinæ dignitatis, *gloss. fin. in cap. si qui Episcopi*, 92.*distinct.* *Secundus* casus de clerico or-
12 dinato à Papa, † qui ab inferiore non deponitur, gloss. & Doctor. *in cap. filium* 1.*q.*1. Sicut in depositione Episcopi causa cognoscenda est à duodecim Episcopis, & Metropolitano, ac definiende à Papa, vt dictum est, ita quoque si Episcopus de tali crimine iniustè accusetur, absolui nequit à dictis duodecim Episcopis, sed absolutionis sententia à solo Papa est pronunciande, ita glos. *verb. non tamen definire, in capite accusatus* 3.*quæst.*6. Abb. *in capite non potest, n.*5. *de re iudic.* reprobata opinione gloss. *verb. causatio, in c. præceptis, dist.*12. quia Felin. *d. capite non potest, num.*10. tradit hoc esse speciale in Episcopo, vt sicut non potest condemnari, nec deponi ab alio, quàm à Papa, ita quoque in crimine de quo accusatus fuerit, absolui non valet ab altero.

13 Hæreticæ prauitatis Inquisitores vbique constituti iudices, viri alioquin eruditione, prudentia, probitate, & auctoritate præstantes, minimè excusandi, nec laudandi sunt, immò potius vituperandi, si hæresis causam (eam si fortè sibi vendicarent suo veluti iure) in Episcopo cognoscant, cum non ignorent in Pontificali gradu dignitatis locatos, scilicet Episcopos, Archiepiscopos, Patriarchas, etiam crimine hæresis notatos, non posse, nec debere alibi, nec ab alio, quàm apud Summum Pontificem, aut eum, cui ipsum Christi Vicarium nominatim demandasse constet, damnari; sed omninò ad Papam eorum causas, licet de hæresis crimine, deferendas, vt *in dicto capite Inquisitores, de hæreticis in* 6. vbi Ioan. Monach. & Prob. *in addit. ad eam*, Eymer. *in direct. Inquisit. part.*3.*quæst.*27. vbi Peña *comm.*76. Simench. *de Cathol. institut. tit.*25.*n.*11.& 12. Castro Palao *tom.*1. *opin. mor. tract.*4. *disput.*9. *punct.*9.*num.*2. Ioan. Sanch. *in select. disput.*11.*num.*33. Trimerch. *de Confessario abutente Sacram. Pœnitent. disputat.*8.*sect.*1. *n.*3.*cum seqq.* Isidor. Moscon. *de maiestate militantis Eccl. lib.*1 *part.*1.*cap.*11.*de Inquisitorib.* Boss. *post suum tractat. de triplici Iubil. priuilegio, in appendice de Confessar solicit. dub.*19. latè Farin. *de hæresi q.*186.*n.*112. *cum seqq.* Læl. Iordan. *de maioribus Episcopi causis ad Papam deferendis, cap.*12.*à n.*11.&
14 *n.*14. tenet † ab ipsis Inquisitoribus non posse ad Romanam Sedem accusatum, capitisque reum Episcopum transmitti, quod & nouiori iure Conc. Trident. *dict. cap.*5. sancitum est, resoluunt Peña *in director. Inquisitorum, part.*3. *commento* 76. & 77. *pag. mihi* 557. Roias *sing.*55.*n.*2. Locat. *in opere iudic. verb. Episcopus.* Ferin. *de hæresi, quæst.*182. *n.*113. Nauar. *cons.*1.*n.*5. *de foro compet.* Henriq. *in sum. lib.*13.*cap.*55.§.2.*litt. P*, Fr. Emman. *quæst. Regular. tom.*2. *quæst.*81. *art.*1.*vers. aduertendum tamen*, Sousa *de sollicitant. tract.*1.*part.*2. *c.*3.*n.*3.& 4. Ioan. Sanc. *in selectis disputat.*11.*n.*33.& 34. Castro Palao *in opere morali tract.*4 *disp.*9.*punct.*9. *n.*2. nouissimè me citato *in hoc loco*, Escobar *in selectis tract.*2. *part.*1. *q.*2. vbi *n.*9. ampliat ad Nuncium & Officiales Sedis Apost. qui licèt edictis sollicitantium contineantur, non debent tamen eorum causæ tractari, nec ipsi puniri per Inquisitores. Molin. *de Iust. tract.*5.*disp.*28.*n.*19. Diana *moral. part* 4.*tr.*8.*resol.*21. & in puncto quod Episcopus electus nondum consecratus Inquisitoribus subiciatur, post Freitas, Acuñam, Ioan. Sanc. Castro Palao, & alios tenet Escobar *d. tr.*2. *p.*1.*q.*2.*n.*9 & *p.*1.*q.*1.*n.*20. Verùm licet dixerim Episcopos, Nuncios, & Papæ officiales exemptos ab Inquisitorum iurisdictione, nihilominus tamen poterunt Inquisitores probationẽ recipere contra ipsos, quam ad Sedem Apost. mittere debeant, ex text. *d. cap. Inquisitores* 16. *vers. si tamen*, vbi gloss. *verb. nunciare*, plures congesti à Farin. *de hæresi q.*186.§.5.*num.*121. & à D. Acuña *q.*11. *de Confess. sollicitant. n.*9. & *ibi* Freitas *n.*30. Martin. Bonacin. *de onere & oblig. denunc. punct.*3. *sub n.*8.*vers. secundò sequitur, post med.* Ioan. Sanc. *d. disp.*11.*n.*35. & 34. Sousa *de solicitant. tract.*2.*cap.*3. *n.*4.& 5. vbi *n.*8. subdit quod hoc intelligi debet de informatione tantùm, non verò de fulminando processum, nec de puniendo, sed tantum ad mittendum receptas informationes ad Sedem Apost. conueniunt Castro Paleo *in opere morali, tract.*4. *disp.*9.*punct.*6. *n.*4. & Fagundez *de quinque Ecclesiæ præceptis prat.*2.*lib.*4. *cap.*3. *sub n.*64. Suar. *de Fide disp.*20. *sect.*4. *n.*15. & alii apud Dian. *moral. resol. part.*4. *tract.*8.*resol.*21. *in fin.* quos omnes refert, & sequitur Escob. *d. tract. part.*3.*q.*2.*num.*8. vbi *n.*9. post Ferin. Castr. Palao, Fagundez, & D. Acuñam, addit Inquisitores posse tales carcerare, & carceratos ad Papam transmittere, si eos suspectos de fuga animaduertant, dummodo tamen hac facultate parcissimè, & ex vrgentissimis, & grauibus causis vtantur. Et habere locum etiamsi Episco- 15
pus sit titularis, obseruant Molin. *de Iust. tract.*5. *disp.*28.*n.*19. Illustriss. D. meus Roderic. à Cunha *in tract. de Confessariis sollicitantibus mulieres in Confessione, quæst.*12.*n.*6.& 7.*in princip.* Simanch. *de Cathol. institut. tit.*25.*n.*13. Ioan. Sanch. *in select. disputat.*11.*n.*35. Tri- 16
march *dict. disput.*8.*sect.*1.*n.*15.*cum seqq.* Idem dicendum est de Episcopis electis & confirmatis, licèt nondum consecratis, vt per D. Acuñam *dict. q.*12.*n.*11. Ioan. Sanc. *dicta disp.*11.*n.*35. Molin. *dict. disp.*28.*n.*19. Trimarch. *dict. disput.*8.*sect.*1.*num.*6.*cum seqq.* per ea quæ Sanch. *de matrim. lib.*6.*disput.*2.*n.*11. Secus erit si nondum confirmati electi iam sunt, Simench. *dict. tit.* 25.*n.*11. Molin. *d. disp.*28. *n.*19. Ioan. Sanc. *d. disp.*11. *num.*35. D. Acuña *vbi suprà*. Boss. *d. dub.*19. *num.*60. nisi electi fuerint à Papa, cum eius electio vicem confirmationis habeat, Simanch. *d. tit.*25. *num.*11. Ioan. Selua *de benef. p.*1.*q.*2.*n.*31. Trimarch. *d. disp.*8. *sect.*1. *num.*13.

Multipliciter declarat conclusionem principalem 17
Farinac. *d. q.*186. *à num.*114. vbi ampliat Inquisitores non solum non posse Episcopum hæreticum declarare & punire, sed nec etiam posse contra ipsum inquirere, aut procedere, etiam sub prætextu quod causam instructam velint Pontifici referre, per tex. *in d. c. Inquisitores*, & ibi gloss. *verb. Apostolica*, & *à num* 117. limitat quando sic procedendi potestas ipsis à Papa fuerit expresè concessa, vel quando hæresis est notoria, vel quando Episcopus esset suspectus de fuga, vt scilicet possint illum carcerare, carceratumque ad Papam transmittere, & *num.*120. subdit Inquisitores contra Episcopum hæreticum procedere posse quando is aliquid in manifestum Fidei detrimentum, & Fidelium perniciem moliretur, vt si hæreses prædicaret, fideles seduceret, aut quid simile graue & horrendum patraret; tunc enim Episcopum capere, & custodire, donec Romanus Pont. certior redderetur, expediret, & *num.*131. aduertit, quod licèt Inquisitores non possint contra Episcopum pro hæresi procedere, debent tamen habita notitia de hæresi alicuius Episcopi illam Papæ denunciare.

Hæc de maioribus Episcoporum causis criminali- 18
bus; ciuiles verò, vel criminales minores in Concilio tantùm Prouinciali cognosci, & terminari possunt, vel à deputandis per Concil. Prouinciale: ita de criminalibus Episcoporum causis minoribus loquens decidit Conc. Trid. *d. cap.*5. *vers. minores*, Henr. *d.* §.2. D. Hier. Venero & Leyua *d. c.*18.*n.*2. Nau. *cons.*2. *n.*5. *de foro compet.* Anguian. *de legibus lib.*2. *contrau.*26. *n.*20. Alzed. *part.*1.*cap.*7.*n.*1.*vers. minores*, & declara-

tum fuiſſe in *Sacra Congreg.* refert Armendar. *in add. ad recopilationem legum Nauarræ, lib. 1. tit. 18. l. 7 de Epiſcopis*, *n.* 80. vbi quoque dicit etiam non exiſtentibus duodecim Epiſcopis poſſe dictas cauſas criminales in Concilijs Prouincialibus tractari, quia prædicta Concilia ex minore numero Epiſcoporum vt plurimùm conſtant. Vtrùm autem, & quando Principi liceat Epiſcopos, alioſque Prælatos Eccleſiaſticos è Regno expellere? Vide nouiſſimè Ioan. de Solorzan. *de Indiarum iure tom. 2. lib 3. c 27. n. 71. cum ſeqq.* Franciſc. de Alphar. *de officio fiſcalis gloſſ* 10. §. 10. *n.* 300. vbi *n.* 341. ao Epiſcopus degradetur ob crimen læſæ Maieſtatis.

Allegatio CXIII.

Epiſcopus an, & quibus ex cauſis Epiſcopatum reſignare poſsit, & debeat.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopatus renunciatio dupliciter poteſt fieri, vel renuntiando locum tantum, vel loco ſimul, & dignitati.*

2 *Epiſcopatus renunciatio ex quibus cauſis fieri debeat, remiſſiuè.*

3 *Renunciare Epiſcopatui poteſt, & tenetur Epiſcopus propter debilitatem corporis.*

4 *Infirmitas quomodo, & quibus teſtibus ſit probanda.*

5 *Senectus, quæ Epiſcopum impotentem reddit ad exequendum officium paſtorale, relinquitur arbitrio Iudicis, id eſt Summi Pont.*

6 *Conſcientia criminis eſt cauſa renunciandi Epiſcopatui.*

7 *Scientiæ defectus eſt cauſa renunciandi Epiſcopatui.*

8 *Malitia plebis eſt cauſa renunciandi Epiſcopatui.*

9 *Scandalum graue eſt cauſa reſignandi Epiſcopatum.*

10 *Irregularitas perſonæ eſt cauſa reſignandi Epiſcopatum.*

11 *Penſio non ſolet imponi in Epiſcopatibus, quorum fructus non excedunt valorem mille ducatorum.*

12 *Conſenſus in ceſſionibus Epiſcopatuum præſtatur Cardinali, qui confecit proceſſum, & eſt relationem in Conſiſtorio facturus.*

1 DVPLICITER poteſt fieri Epiſcopatus renunciatio: vel renunciando loco tantum, vel loco ſimul & dignitati: loci renuntiatio fit, quoties renunciatur cura & adminiſtratio illius Eccleſiæ, *cap. ad ſupplicationem, de renunt.* quia renuntians ſolitariè viuere volt ſine magnis Epiſcopatus curis, vel ob ægritudines, vel quia vocatur ad præſidentiam, Alzed. *de præcellent. Epiſc. dignit p. 1 c. 5. num. 13.* & ſic renuntians poteſt appellari Epiſcopus, quia retinet dignitatem, & ea quæ ſunt Ordinis Epiſcopalis, *c. 1. de ordinatis ab Epiſcopo, qui renuntiauit Epiſcop.* vbi omnes, Fuſch. *de viſitat. lib. 1. c. 18. num. 10.* ac auctoritate Sedis Apoſt. poterit ad Eccleſiam eandem redire, vel aliam, ſiue per viam electionis, ſiue per viam poſtulationis, ſiue per viam collationis habere, Flamin. *de reſign. lib. 1. q 17. num 13.* Poterit etiam cum licentia Epiſcopi diœceſani eius ſubditos ordinare, *dict. c. 1. ibi, nam in primo caſu Ordines, ſicut antea rogatus ab Epiſcopo aliquo poterit de ratione conferre*, & ſic ab alio Epiſcopo rogatus minores, & ſacros Ordines ſicut antea conferre poterit, *d. c. 1.* Lancel. *in templo omn. Iudic. lib. 1. c. 5. tit. de potentia Epiſcopi in ſpiritualibus, n. 22.* Rague. *in lucerna Parochi. tit. de ſacram. Ordinis, q. 18.* Hieron. Veneto *de examine Epiſcop. lib. 1. c. 12. n. 14.* me citato *in hoc loco*, Alzedo *de præcellent. Epiſcop. dignit. part. 1. c. 5. n. 11. & 12.* Loci, & dignitatis ſimul renunciatio fit, quoties renuntians ex ipſa renunciatione amittit dignitatem, & denominationem illius dignitatis, quæ renunciatio regulariter fit ob crimen, Abb. *in dict. c. 1. n. 8* Maiol. *de irreg. lib. 3. c. 6. n. 6.* Alzedo *d. c. 5. n. 13.* Et ideo non poteſt Ordines conferre, etiam de licentia alicuius Epiſcopi, nec ad eandem Eccleſiam redire, vel aliam habere, Mainl. *d. c. 6. n. 8.* Fuſch. *d. c. 28. n. 10* Flamin. *d. q. 17. n. 14. & 19.*

Et quando dubitatur, an Epiſcopus renontiauerit loco, & dignitati, ſeu loco tantùm, in dubio tenendum eſt renunciaſſe loco tantùm, non dignitati. Ita Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 291. num. 50. cum ſeqq* Alzed. *d. p. 2. cap. 3. n. 14.* vbi rationem reddit, quia qui renunciauit loco, & dignitati, ideo renuntiat, quia aut criminoſus, aut inſufficiens totaliter eſt, ſed inſufficiens & criminoſus nemo præſumitur, niſi probetur, *c. cùm in iuuentute, c. dudum, de præſumpt.* & ibi etiam cum Vincent. de Anna *conſ. ſeu alleg. 133. n. 1.* tenet Epiſcopum, qui ob ignorantiam renunciauit loco, & dignitati, & poſtea operam litteris dedit, poſſe iterum eligi, & poſtulari, neque ideò repelli, quia fuit inſufficiens; nam ſtudio, & diligentia illud amouit impedimentum.

Cùm igitur Epiſcopatus poſſit renunciari, vt pro- 2
bat *cap. qualiter, 7. quæſt. 2. c. 1. de renunc.* Put *dec. 162. lib. 1.* Flamin. *de reſign. lib 2. quæſt. 1. num 53.* etiam per procuratorem, *Clem. 1.* ibi, *Pontificali, de renunc.* Flamin. *de reſign. benef. lib. 9. q. 2. n 2.* præſtito conſenſu Cardinali, qui confecit proceſſum, & eſt relationem in Conſiſtorio facturus per ſe, vel per ſchedulam, vt de quotidiana praxi teſtantur Flamin. *lib. 8. quæſt. 8 num. 10.* Ioan. à Cochier *in comment. ad reg. 43. alias 44. Cancell. n. 34. pag 411.* neceſſe eſt vt inquiramus quæ in illius renunciatione requirantur. Plures adeſſe debere legimus *in c. niſi cùm pridem, de renunc.* quas latè declarant Faſch. *d c. 18. à n 1.* Flamin. *de reſign. lib. 5. q. 3. per totam*, & nos breuiter ipſas percurremus.

Prima igitur cauſa, qua poteſt & tenetur Epiſco- 3
pus reſignare Epiſcopatum, eſt propter debilitatem corporis procedentem per infirmitatem continuam, & ſenectutem; eam tamen, quæ impotentem reddit ad exequendum officium paſtorale, refert text. *in d. cap. niſi cum pridem*, ibi, *alia verò cauſa eſt debilitas corporis*, & addunt Gig. *de reſidentia Epiſcoporum, c. 17. num. 12.* Fuſch. *d. cap. 28. n 3.* Flamin. *d. quæſt. 3. n 13.*
cum ſeqq. † Infirmitas quomodo, & quibus teſtibus 4
ſit probanda, docent Maſcard. *de prob. concl. 896.* Flamin. *d. q. 3. n. 54.* vbi refert plenè probari ex aſpectu, vel per medicos, ac per iuramentum ipſius, & per
familiares, ac teſtes domeſticos. † Senectus verò, quæ 5
Epiſcopum impotentem reddit ad exequendum officium paſtorale, iudicis, hoc eſt ſummi Pont. arbitrio relinquitur, vt per Menoch. *de arbitr. caſu 53. n. 3.* Maſcard. *concl. 1195. n. 8.* Flam. *d. q. 3. n. 56. & q. 6. n. 5. cum ſeqq.* Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi, c. 53. n. 1.* Rendina *in promptuario recept. ſent. tom. 1. propè finem, in miſcell n. 4.*

Secunda, propter conſcientiam criminis, *d cap. niſi* 6
cùm pridem, ibi, *propter conſcientiam enim criminis*, vbi Abb. *n. 3.* Redoan. *de ſimonia, p. 2. c. 13. n. 11.* S. Thom. 2. 2. *q. 185. art. 4 verſ. reſpondeo*, Gig. *d c. 17 n 12.* Fuſch. *d. c. 18. n. 2. verſ. & de primo*, Flam. *d q. 3. n. 8.* vbi hoc intelligit eo tantùm caſu, quando committit crimen, quod poſt peractam pœnitentiã impedit Ordinis executionẽ, & citat gloſſ. *verb ſed dumtaxat, verſ. quæ ergò, in d c. niſi cùm pridem*, & Innoc. *n. 1 & 3.* ac Abb. *n. 7.*

Tertia

7 *Tertia*, propter defectum scientiæ, *d. cap. nisi cùm pridem*, ibi, *pro defectu quoque scientiæ*. Gig. *d. cap. 17. num. 13.* Fusc. *d. cap. 28. num. 4. vers. ex defectu.* Flam. *d. quæst. 3. à num. 67. vbi num. 83.* ampliat vt propter defectum scientiæ non solum sit concedenda licentia Episcopo potenti, & volenti renonciare, sed etiam si noo poterat, poterit compelli vt renuntiet, & *n. 84.* interpretatur verbum, *potest*, de quo *in d. c. nisi cùm pridem*, id est *debet*; aliquando tamen tam ardens in homine charitas esse potest, vt scientiæ defectum supplere valeat, *d. cap. nisi cùm pridem*, ibi, *& ideo imperfectam scientia*, vt de Macedonio, & Antonio Anachoretis cuiusvis disciplinæ expertis ob eorum incredibilem charitatem Sacerdotio dignis, referunt Salzed. *ad Bern. in pract. cap. 21. lit. A, in fine, vers. aliquando*, Maiol. *de irreg. lib. 1. cap. 33. n. 4 cum seqq.* Flamin. *d. quæst. 3. n. 112. cum seqq.* Bellet. *disquisit. clerical. p. 1. tit. de discipl. clericali, § 4. num. 37.*

8 *Quarta*, propter malitiam plebis, ex cuius causa non potest Prælatus plebi, & gregi sibi subiectis doctrinam dare, *d. c. nisi cùm pridem*, ibi, *propter malitiam autem plebis*, vbi Innoc. *num. 4.* Host. *n. 20. & 31.* & Abb. *n. 10.* Gig. *d. cap. 17. n. 18.* Rebuff *in praxi ben. tit. de resign. expressa*, Fusc. *cap. 28. num. 5.* Flamin. *d. quæst. 3. a num. 117.*

9 *Quinta*, propter graue scandalum, *d. c. nisi cùm pridem*, ibi, *pro graui quoque scandalo*, S. Thom. *2. 2. q. 185. art. 4. vers. respondeo*, Roman. *sing. 794.* incip. *An Episcopus*, Marsil. *sing. 634. n. 2.* Couar. *in reg. peccatum, p. 1. sub n. 5.* Franc. Marc. *Delphin. dec. 944. n. 1. part. 1.* Ant. Ricc. *de iure personarum extra gremium Ecclesiæ exist. lib. 9. cap.. n. 8.* Bellet. *disq. cler. p. 1. tit. de disciplina cler. § 15. n. 19.* vbi ampliat etiamsi ipse non sit in culpa illius scandali, Gig. *d. cap 17. num. 19.* Fusch *d. c. 28. num 6.* Maiol. *de irreg. lib 1. c. 2. n 4. & c. 13. n. 7.* Flam. *d. q. 3. n. 153.* vbi *n. 176.* declarat vt quoties cogitur Episcopus renuntiare ob scandalum, ei sit danda compensa, aut contracambium redituum, vt possit viuere, & non habeat mendicare.

20 *Sexta*, propter irregularitatem personæ, *d. cap. nisi cùm pridem*, ibi, *personæ verò irregularitas*, &c. Gig. *d. c. 17. n. 20.* Fusch. *d. c. 28. n. 7.* Flam. *d. q. 3. à n. 177.* vbi *n. 179.* asserit, quod stante huiusmodi irregularitate Episcopus cogi potest renuntiare Episcopatui.

11 Episcopo an, & quando coadiutor cum futura successione dandus sit? Vide infrà *alleg. 118.*

12 Episcopus successor in Episcopatu, an & quando teneatur ad pensiones decursas tempore prædecessoris? Vide infra *alleg. 120.*

ALLEGATIO CXIV.

Episcopus de bonis suis, & intuitu Episcopatus acquisitis, an & quando testari possit?

SVMMARIVM.

1 *Vitam communem omnes fideles agebant in princio nascentis Ecclesiæ, propriumque nihil habebant.*

2 *Laici à communi vita primùm recedere cœperunt.*

3 *Ecclesiasticorum bona in quatuor partes olim diuisa fuerunt, scilicet vna Episcopo, secunda clericis, tertia pauperibus, quarta fabricæ Ecclesiæ.*

4 *Beneficiarij an habeant dominium suorum beneficiorum? ostenditur.*

5 *Episcopi ac alij beneficiarij, non Monachi testari non possunt ex fructibus suorum beneficiorum, quia à lege Canonica prohibentur.*

6 *Beneficiatus ex consuetudine totius Hispaniæ potest testari de acquisitis intuitu beneficiorum.*

7 *Episcopi quare de acquisitis intuitu Ecclesiæ, sicut clerici secundum hodiernam consuetudinem testari non valeant, ostenditur.*

8 *Vacationis tempore aduenientia ad futurum successorem pertinent.*

9 *Episcopus de bonis intuitu Episcopatus tam verè, quàm præsumptiuè acquisitis, præter Ecclesiam, nullum potest facere hæredem.*

10 *Testari de patrimonialibus, & de bonis, quæ suo labore, & industria acquisiuit, valet Episcopus.*

11 *Bona quando censeantur intuitu Ecclesiæ acquisita, ostenditur.*

12 *Bona intuitu Ecclesiæ acquisita præsumuntur, quando tempore promotionis constat Episcopum non habuisse.*

13 *Bona si inueniantur penes Prælatum, & nesciatur vtrum acquisita fuerint ante, vel post Episcopatum, tunc præsumentur intuitu Ecclesiæ fuisse comparata.*

14 *Bona penes Prælatum reperta potius ex ipsius bonis, quàm Ecclesiæ, quæsita præsumuntur, si de tenuitate beneficij, & de propriis diuitiis Prælati constet.*

15 *Inuentarium illarum rerum debet facere Episcopus, quas ipse ex ipsius patrimonio comparauit tempore, quo Episcopatum consequitur.*

16 *Episcopus translatus tenetur priori Episcopatui relinquere fructus iam perceptos, & res ex illis emptas, ac etiam libros, ornamenta, & argentaria de redditibus prioris Episcopatus quæsita.*

17 *Bona empta per Prælatum ex fructibus, vel pecunia Episcopatus, an ipso iure transeant in dominium Ecclesiæ, an verò penes Prælatum, vel alium emptorem manere debeant, ostenditur.*

18 *Testari non potest Monachus in Episcopum promotus.*

19 *Monachus factus Episcopus non eximitur à paupertatis voto, nec efficitur verus dominus redditunm Ecclesiasticorum instar Episcoperum secularium.*

20 *Monachus factus Episcopus quicquid acquirit, suæ Ecclesiæ acquirit cum sola administratione.*

21 *Monachus factus Episcopus non potest post mortem de bonis disponere.*

22 *Monachus factus Episcopus in vita tam plenè potest disponere, quàm amplè potest licitè Episcopus secularis.*

23 *Licentiam concedere potest summus Pontifex Monachis Episcopis vt testentur.*

24 *Monachus Episcopus in obtinenda à Pontifice licentia ad testandum etiam ad opera pia duplex impedimentum tenetur explicare, alterum se esse Religiosum, alterum se esse Episcopum.*

25 *Licentia concessa Episcopis ad testandum non expirat, etiam re integra, morte concedentis.*

26 *Licentia concessa Episcopis ad testandum non expirat vigore prædicto facultatis semel testamento facto.*

27 *Licentia testandi superueniens validum efficit prius testamentum absque ea factum.*

28 *Bona acquisita ab Episcopo Monacho post adeptum Episcopatum, eo defuncto non ad monasterium, sed ad Ecclesiam, cuius est Episcopus, pertinent, quamuis iure hæreditario, vel donatione, aut propria industria, & labore post Episcopatum acquisita sint.*

29 *Monachus factus Episcopus ex Minorum Fratrum ordine dum vixerit, habet ius succedendi parentibus, & agnatis, ac recuperandi bona vndecumque quæsita, in quibus ipso mortuo succedit sua Ecclesia à tempore confirmationis Pontificiæ, & n. 30.*

31 *Episcopus titularis acquirit Pontifici.*

32 *Donatio causa mortis quoad suum effectum & efficaciam accedit, & assimilatur vltima voluntati.*

33 *Donare potest Episcopus inter viuos etiam non modicè, & in profanos vsus.*

34 Cap. ad hæc, vers. viuentes, de testamentis, *declaratur.*

35 *Beneficiariis in ægritudine constitutis an liceat immoderatas facere donationes, ostenditur.*

36 *Patrimonium habens Episcopus an possit illud conseruare, & redditus Ecclesiasticos in vsus profanos expendere, ostenditur.*

37 Cap. Clericos 1. quæst. 2. *declaratur.*

38 Cap. illi autem 12. quæst. 2. *declaratur.*

1 IN principio nascentis Ecclesiæ, tempore scilicet Apostolorum, & in Ecclesia primitiua, omnibus fidelibus fuisse vitam communem, constat ex epistola Diui Clementis relata *in cap. dilectissimis*, 12. *quæst.* 1. propriumque fideles nihil habebant, sed cum ad fidem conuertebantur, vendebant omnia, & pretium Apostolis offerebant, qui loculos habebant, vbi hæc reponebantur, vt suis, clericorumque necessitatibus prouiderent, *Act. cap.* 2. 5. & 6. D. Paul. 1. *ad Cor.* 9. iear. *in c. habebat Dominus*, 12. *q.* 1. Bellet. *disquisit. cler. part.* 1. *tit. de bonis clericorum*, § 1.
2 *num.* 3. † à qua communione primùm laici recedere cœperunt, deinde clerici multis temporibus retinuerunt (degebant enim vitam communem sub Episcoporum potestate) & in Episcopi administratione erant bona omnia temporalia, constat ex *cap. quia tua*, &
3 *cap. scimus*, 12. *quæst.* 1. † cùm enim postea à tempore Constantini mirum in modum crescerent Ecclesiæ bona, vt refertur *in cap. futuram*, 12. *quæst.* 1. & clerici, ac si vita recessissent Episcopi, etiam minus fideliter, quæ offerebantur, dispensarent, prudenter Romani Pont. in quatuor partes bona omnia diuidenda constituerunt, vt vna Episcopo, secunda clericis, tertia pauperibus, quarta fabricæ Ecclesiæ applicaretur *in c. quatuor, & in c. de redditibus, cum seq.* 12. *q.* 2. Post hæc tempora diuisis iam parochiis à Papa Dionysio, vt habetur *in cap.* 1. 13. *quæst.* 1. & recedentibus clericis ab illa communi vita, cœperunt singuli oblationes, atque decimas, & alia bona quæ ad Ecclesias sibi traditas pertinebant, sibi retinere. Deinde cùm iam hæc fuerit omnibus Ecclesiis præscripta consuetudo, Romani Pontifices eam comprobarunt, vt probatur *in capite nec numerus*, 10. *q.* 3. atque ita decimæ, & oblationes pro Ecclesiastico stipendio, & loco quartæ sibi debitæ iuxta antiquam illam diuisionem singulis clericis in Ecclesiis sibi traditis relictæ sunt, cum onere tamen reparandi fabricam, vt probat *c.* 1. *de Eccl. ædific.* iunctis traditis à Cened. *ad Decretal. collect.* 133.

4 Ex quibus infertur resolutio ad illam difficilem quæstionem, an scilicet beneficiarij habeant dominium in fructibus suorum beneficiorum? In qua pars affirmatiua verior est, nam redditus beneficiorum assignant non in sustentationis stipendium, sed magis in stipendium laboris, vt satis probant auctoritates adductæ *in cap. clerici omnes*, 1. *quæst.* 2. cum similibus; constat autem eas portiones, quæ alicui assignantur in laboris stipendium, quoad plenum dominium eidem acquiri, vt apparet in stipendio militis pro militia, vel Doctoris pro lectione, & in multis aliis exemplificari etiam potest in distributionibus quotidianis, quæ dantur ministris Ecclesiæ ob laborem, vt ob illud seruitium, & ministerium, quod diuino cultui, ac diuinis Officiis impendunt, ita Redoan. *de spol. eccl. quæst.* 1. *num.* 27. Hinc in multis Iuribus beneficiarios fructus suos facere, vel non facere dicitur, quasi in eis dominium acquirant, vt in Concil. Trident. *sess.* 23. *de reform. cap.* 12. *vers. præterea obtinentibus*, ibi, *quos ratione etiam præbendæ, ac residentiæ fecit suos*, & *versic. prouisi autem*, ibi, *fructus non faciant suos*, & *sess.* 23. *de reform. cap.* 1. *vers. si quis autem*, ibi, *tunc pro rata temporis absentia fructus suos non facere.* Deinde pars hæc affirmatiua ex eo probatur, quia facta diuisione illa redditum Ecclesiasticorum in quatuor partes, omnes quibus portiones illæ fuerunt assignatæ, earum dominium liberum ab omni onere sibi acquirunt, vt patet in pauperibus, licèt enim ex sua parte aliquid superfluat, nemo dicet teneri id aliis pauperibus erogare: & similiter in fabrica; est enim titulus diuisionis à lege, vel Superiore habitus sufficiens ad dominium transferendum, non minus, quàm exemptio & similes, *l.* 1. *C. communia vtriusque*, cum similibus: igitur cum loco prædictæ quartæ subsequantur beneficiatiis oblationes, atque decimæ pro Ecclesiastico stipendio, sicut illius habent dominium, ita & huius: facit auctoritas text. *in cap. vnic. de cleric. non resident. in* 6. ibi, *dominium non acquirant.* Ex quibus hæc sententia recipitur ab omnibus nouioribus, quam sequuntur, & etiam hodie communem esse testantur Conar. *in cap. cum in officiis*, *n.* 4. *de testament.* Molin. *de primog. lib.* 2. *c.* 10. *num.* 34. Sarm. *de redditibus Ecclesiast. part.* 4. *cap.* 6. Marsil. Colum. *eodem tract. cap.* 34. & 35. Spin. *in speculo testament. in rubric. gloss.* 14. *num.* 7. D. Barb. *in l. diuortio, in princip. part.* 2. *num.* 15. *ff soluto matrimon.* P. Malder. *de Iustitia, & Religione, tit.* 4. *cap.* 4. *disp.* 2. Lell. *eodem tract. lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 43. Molin. *tract.* 2. *disp.* 242. Nicol. Garcia *de benefic. part.* 2. *cap.* 1. *num.* 5. plures per Cened. *ad Decret. collect.* 11. *num.* 5. Gregor. XV. *decis.* 401. *num.* 1. Quamuis beneficiarios quoscumque solum esse censuarios horum bonorum, ita vt necessaria sibi, & familiæ suæ habeant, quantum scilicet ad eorum victum, vestitum, cæterosque vsus congruos & necessarios sufficiat, reliqua in pauperes dispensent, mordicus defendere nitatur Nauar. *de reddit. Ecclesiast. quæst.* 1. *monit.* 20. *cum sequent.* quem sequuntur Menoch. *cons.* 66. *num.* 32. & *de arbitrar. casu* 433. *num.* 35. Paul. Comitol. *respons. moral. lib.* 1. Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.* 3. *q.* 74. *art.* 4. *versic. quinta ratio*, Hieron. Mainacia *in resp. de spol. seu de fructib. num.* 33. & 34. *pag.* 652. Valasc. *de partit. cap.* 36. *num.* 4. Cald. Pereira *de resol. emphyt. cap.* 15. *n.* 43. & *de empt. cap.* 16. *n.* 1. Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. decis.* 601. *num.* 2. *in prima edit.* & *resol.* 526. *n.* 2. *in secunda edit.* Quæ quidem sententia affirmatiua primo loco relata adeò vera, & amplectenda est, vt propterea beneficiatus vanè ac malè consumens fructus beneficij, non teneatur ad restitutionem, quamuis peccet, & quidem mortaliter, non contra iustitiam, sed contra charitatem, seu misericordiam, si in notabili quantitate id faceret, & excessus esset magnus, prout resoluunt Mol. *de primogen. lib.* 2. *cap.* 10. *n.* 46. & *n.* 52. Zerol. *in praxi Episcop. part.* 1. *verb. clericus*, §. 10. Paul. Comitol. *dict. lib.* 1. *q.* 71. & videtur tenere Redoan. *dict. q.* 1. *à n.* 25.

Hinc colligitur, falsam esse illorum opinionem, 5
qui tenent Episcopos, ac alios beneficiarios non Monachos ideo testari non posse de acquisitis ex fructibus suorum beneficiorum, quia domini illorum non sunt, conuincitur enim ex supradictis; nam vera ratio est, quod ideò Episcopi, & clerici de acquisitis intuitu suorum beneficiorum testari non possunt, quia à lege Canonica prohibentur *in cap. præsenti, & in cap. quia sæpe, & in cap. Episcopi*, 12. *q.* 1. *in c. cùm in officiis, & in c. ad hæc, & in cap. quia nos, & in c. relatum*, 12. *de testam. & in Clement. statutum, de elect.* neque valet argumentum, non potest testari, vel non potest alienare; ergo non est dominus, probat text. *in leg. non ideo minus, ff. de rei vendicat. l. pen.* & *per totum C. qui testament. facere possunt*, & *per totum Instit. quibus non est permissum facere testament.* explicat post multos

Pinel.

Pinel. *in l.1. de bonis maternis, p.2. n.1. & n.3.* Et confirmatur ex verbis illorum Iurium, quæ semper iuris prohibitionem denotant, *d. in cap. cum, officiis*, ibi, *antiquis Canonibus constat inhibitum, dict. c. quia nos*, ibi, *nullum de iure possunt facere testamentum, dict. c. ad hac*, ibi, *de iure testari non possunt.*

6 Ex consuetudine tamen potest beneficiarius testari de acquisitis intuitu beneficiorum, quæ consuetudo est in Hispania quoad clericos Episcopis inferiores, nempe quod possint de illis testari, & in illis ab intestato consanguinei succedere, de qua consuetudine testantur Couar. *in d. cap. cum in officiis, n.9.* Duen. *reg.366. n.11.* Nauar. *in man. c.25. n.129. & de reddit. Eccl. q.3. n.10. & in apologia quæst. 1. monit. 40. & q.3. monit. 5. & de spoliis clericorum §.6. n.6.* Sarm. *de reddit. Ecclesiast. p.4. cap.1. n.8.* Molin. *de primogen. lib.1. c.10. n.56.* Crass. *de success. § testamentum, q.34. n.9.* P. Molin. *de iust. tract.2. disp.147. vers. his explicatis.* Salzed. *ad Bern. in pract. c.132. lit. A, alias c.135. in nouis edit.* Garn. *dec.315. à 4.6.* D. Barbos. *in l. diuortio, in princ. p.2. n.60. ff. soluto matrimon.* Azor. *instit. moral. p.1. lib.7. c.9. quæs.1. & lib.8. c.4. quæs.4.* Surd. *de aliment. tit.9. q.12. à n.1.* Gutier. *pract. lib.2. q.114.* Valasc. *consult. 165. num.11. & de partit. cap.35. à n.7.* Marta *de iurisdict. part.4. casu 24. n.21.* Castil. *quotidian. lib.1. de vsufructu cap.79. num.7. in fine*, Nicol. Garc. *d. part.2. cap.1. à n.8.* Aloys. Ricc. *in collect. decis. part.5. collect.1718.* latè Redoan. *de spol. eccles. q.4. per tot.* vbi de consuetudine testandi, vel disponendi de fructibus, & rebus Ecclesiasticis, & *n.14.* refert Carolum V. *anno 1523.* in comitiis totius Regni Pinciæ habitis, *c.17.* hanc consuetudinem vti bonam, laudabilem, ac legitimè inductam seruari mandasse, plures per Cened. *ad Decret. collect.12. num.2.* & est apud Hispanos *l. fin. tit.8. lib.5. recopilat.* & apud Lusitanos Ordinatio Regia *lib.1. 8. §.7.* quæ consuetudo approbata est per Rotam *in vna Palentina fructuum Archipresbyteratus de Portillo, 26. February 1580.* coram *Cardin. Lancellotto sen.* relata per Garc. *dict. c.1. n.11.* & in tota Gallia eandem esse consuetudinem referunt Redoan. *d. q.4. n.14. in fine*, Anton. de Lestang, Præs. Tholos. *en ses Arrests de Tolose, arrest 5. n.6. 7. 23.* Chopin. *monast. lib.2. tit.2. n.13. in margarita tit.3. n.9.* nisi comparata bona sint sub nomine, & ad opus Ecclesiæ, Ludouic. Charond. *respons. lib.7. c.127.*

7 In assignanda differentiæ ratione, quare Episcopi de acquisitis intuitu Ecclesiæ secundam consuetudinem hodiernam testari non possint, & tamen reliquis beneficiatis consuetudo testandi facultatem generaliter concesserit, laborant Doctores: alij enim eam assignant, quod Episcopi speciali iustitiæ præcepto tenentur pauperibus superflua erogare; alij inter habentes, & non habentes administrationem distinguunt, qui omnes iusta supradicta non sunt audiendi. Gam. verò *d. decis.313. num.10.* eam esse inquit, quia clerici Episcopis inferiores introduxerunt consuetudinem suis Prælatis scientibus, & consentientibus; Episcopi autem sine scientia Summi Pontificis, qui consuetudinum particularium non habet notitiam, *cap.1. de constit. lib.6.* Quæ ratio minimè defendi potest, si aduersas consuetudines rationabiles, & præscriptas vim, & auctoritatem accipere à legibus, seu Principe, dum hanc vim consuetudini deferunt, vt legem possint vincere, non autem esse necessariam specialem in quauis consuetudine legis, vel Principis approbationem, notant contra *gloss. vltimam*, *ibi*, Abb. & Doctor. communiter *in c. vltim. de consuetud.* vt post Roch. testatur Couar. *in reg. possessor 2. part. in princ. n.9. vers. tertiò*, & multi, quos copiosè refert Duen. *reg.141.* multòque minus inferiorum Prælatorum scientia necessaria est, cùm licèt vellnt hanc vim consuetudini tribuere, non possint ex notatis *in c. quod super his, de maiorit.* cum multis, de quibus Duen. *reg.250.* Bernard. & Salzed. *reg.228.* Falcon. *reg.423.*

8 Quare facilis ratio illa potest esse, quia in Prælatis Ecclesiarum Cathedralium; qui sunt Episcopi, & similes, statutum fuit vt obuenientia tempore vacationis ad futurum successorem pertinerent, vt probant text. *in cap. quia sapè, de elect. lib.6. Clementi statutum, eod. tit.* Couar. *in c. relatum 2. n.3. de testament.* Surd. *cons.33. n.23. lib.3.* Nicol. Garc. *de benefic. p.2. c.1. n.89.* Noguerol me citato in hoc loco, *tom.1. alleg.26. n.9.* D. Barbos. *d. p.9. n.59.* licèt in Hispaniæ Episcopatibus regulariter fructus mensæ Episcopalis pro vacationis tempore ad Cameram Apost. spectent, Nicol. Garcia *de benef. p.2. c.2. n.91.* Duran. *Rota decis.314. n.2. p.2.* idque in reliquis omnibus beneficiatis statutum fuit, sub illa tamen differentia, quod in Episcopis, & similibus contraria consuetudo reprobatur *in dict. cap. quia sapè, & in d. Clem. statutum*, in aliis verò inferioribus expressè approbatur *in d. cap. præsenti*; nam vt suprà dixi, consuetudines ex legis prohibitione vires accipiunt, nimirum si in Episcopis, & similibus consuetudo non induxerit, vt testari possint de quæsitis intuitu Ecclesiæ, sed adhuc in illis sunt in viridi obseruantia Sacri Canones, qui sic relicta iubent successori reseruari, in clericis verò inferioribus contrarium induxerit: & confirmatur, quia licèt valde controuersum sit inter scribentes, an noua consuetudo valeat introduci, quando per legem aliquam in specie reprobata reperitur? Verior & receptior sententia est, non valere, nisi noua causa proponatur, ex qua rationabilis reddatur; nulla autem apparet ratio noua, quare oportuerit contra *dictam Clement. statutum*, cum similibus, quæ hanc consuetudinem improbant, de nouo eandem introducere.

Ex hucusque dictis iam infertur de bonis intuitu 9 Episcopatus, iam verè, quàm præsumptiuè quæsitis Episcopum testari, & præter Ecclesiam vllum facere hæredem non posse propter legis humanæ prohibitionem, *cap.1. cap. ad hac, cap. quia nos, de testam; c. Episcopus 12. q.1. auth licentiam, C. de Episc. & cleric.* Molin. *de primog lib.1. cap.10. n.27.* Gabr. Pereira *Lusit. decis.75. n.1. & decis.95. num.7.* De aliis verò patrimonialibus, atque aliunde, non autem contemplatione Ecclesiæ acquisitis, liberè testari valet, ac de ipsis maioratum facere, *cap. sint manifesta*, ibi, *sicut noluerit, 12. q.1 cap fixum 12. q.5 auth. licentiam, C. de Episcop & cler.* Molin. *d. lib.2. cap.10. num.27.* Marta *de iurisd. part.4 casu 24. num.3.* Cardos. *in praxi iudicium, verb Episcopus, num.55.* Item de bonis, quæ suo labore, & industria acquisiuit, quamuis ratione Ordinis, non tamen prætextu Episcopatus, vel bonorum Ecclesiæ: qualia sunt quæ Episcopus acquisiuit, quatenus Vice-Rex, vel ab illis cæteri qui ad Ordines promouentur, stipendium, & illud quod Cardinales accipiunt à Rom. Pont. ratione Cardinalitij galeri, vt vocant: ita Doctor. communiter *in authent. licentiam, C. de Episcopis, & Cleric.* Couar. *in c.1. de testamen. n.11.* Azor. *d. tom.2. lib 4. c.3. quæs.6.* nouissimè Diana *moral. resol. p.5. tract.2. de potest & priuileg S R.E. Cardinalium, resol.50.* Nauar. *de reddit. q.1 mon.19. n.1.* Clar. *§. testam. q.27. n.3.* Molin. *lib.2. c.10. n.27. & 51.* D Barbos. *in l. diuortio, p.2. ff. soluto matrim. n.66. & 67.* Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. p.3. c.3. n.1. & 2.* Emman. Sà *verb. Episcopus, n.32.* Decian. *respons.80. tom 4.* me citato *in hoc loco*, Alzed. *d. p.1. c.14. n.4 & n.45.* Redoan. *de spol eccles q 3.5. & in hac materia, n.15.* vbi quod possunt testari de illis, quæ sibi offerunt pro ordinationibus, Crass. *§. testament. q.27. num.3.* Et adde Prælatum de fructibus beneficij, qui sibi ex propria parcimonia obuenerunt, posse disponere sicut de bonis propriis patrimonialibus, Sot. *de Instit. lib.10. q.4. art.4. col.4. vers. tum ergo*, Nauar. *de reddit. eccles. q.1 mon.23. n.2. & 4. vers. qua ratio*, Molin.

d.

d.diss.146.vers.contrariam, ibi, *tertiò quoniam*, Gregor. XV. *decis.* 101. *num.* 6. Molio. *de primog. lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 50. vbi ait quod Episcopus potest pro suæ voluntatis arbitrio liberè expendere de fructibus Episcopatus qui iuxta dignitatem suam sibi pro sustentatione propria, atque familiæ necessarij sunt, tanquam de aliis rebus, quas sua industria acquisiuit, D. Barbos. *in d.l. diuortio, in princ. p.* 2 *n.* 68.

Dum Matriti essem fui interrogatus de occurrenti casu, vtrùm scilicet Prælati Occidentalium Indiarum ad libitum tam viui, quàm morientes disponere possint de tertia parte, quæ ex redditibus decimalibus Episcopatuum vacantium Rex noster successori concedere solet, tanquam de aliis suis bonis patrimonialibus, vel quasi? In qua quæstione doctissimus D. Ioannes Solorzano *de Indiarum iure tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 10. *num.* 78. meritò resoluit affirmatiuè, quia non iudicantur bona Ecclesiastica, sed potius Regia quædam donatio; & addit sic responsum fuisse per Sacram Congregat. Cardinalium ad dubitationem recolendæ mem. D. Toribij Alphonsi Mogrouejo Archiepiscopi Limani. Et ita practicatum fuit sæpè sæpius; cuius doctissimi viri resolutio his potissimùm nititur fundamentis. *Primò*, quia vocantur bona patrimonialia, quæ acquiruntur à Principe titulo habili, etiamsi obtineantur contemplatione dignitatis, seu status Episcopalis, aut Clericalis, Zabarel. *cap. fin. de pecul. cleric.* Feder. de Senis *cons* 20. Calderin. *cons.* 1. *de pecul. cleric.* Filliuc. *tom.* 3. *de statu cleric. tract.* 43. *de spoliis Ecclesiast. cap.* ... *n.* 15. ibi, *dico quartò Bona quæcunque, quæ Ecclesiasticis donantur, vel relinquuntur rationabili ex causa, etiamsi ad id dignitas, vel status clericalis concurrat vt conditio sine qua fortasse donata ac relicta illa non fuissent, ipsorum propria sunt, & quasi patrimonialia*, &c. *Secundò*, quia quæ à Sede Apostol. aliquibus Cardinalibus in subsidium expensarum conferuntur quotannis, quo se decentiùs sustentent, & quæ idem Summus Pontif. interdum in expensarum subsidium tribuit Episcopo, & his similia, patrimonialia, vel quasi patrimonialia censenda sunt, Nauar. *in tract. de redditib. Ecclesiast. quæst.* 1. *monitu* 39. Molin. *de Iustit tract.* 3. *disp.* 12. *Tertiò*, quia quæ clerici, & Episcopi acquirunt, seu lucrantur ex distributionibus quotidianis suorum Canonicatuum interessendo diuinis Officiis, prædicando, Confessiones audiendo, Missas celebrando, mortuos sepeliendo, Sacramenta administrando, visitando, seu sententias proferendo in causis coram se vertentibus, ac in illis laboriosis actibus, habentur tanquam bona patrimonialia, & vti talia ad hæredes transeunt, libereque de illis disponere possunt, Nauar. *d. monitu* 39. Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. parte* 3. *c.* 3. *n.* 14. Moneta *de distribut. quotid part.* 3 *q* 1. *n* 21. Ceuall. *commun. contra commun.* q. 672. Filliuc. *d. tract.* 43. *c.* 4. *num.* 14. Felician. à Vega *ad cap. si clericus* 5 *n.* 17. *cum sequentibus, de foro compet.* Solorzan. *d.c.* 10. *n.* 75. & 76. *Quartò*, quia cum fructus huiusmodi ex donatione, seu concessione Regia Prælatis acquirantur, non sunt iam vt tales censendi, nec appellatione fructuum comprehenduntur, ad not per Franch. *dec.* 172. Stephan. Gratian. *discept. forens. tom.* 2 *c.* 399. *n.* 25. Vnde Oldrad. *cons.* 129. quem referunt Ias. *n.* 8. & D. Barbos. *n.* 6. *in l. diuortio*, §. *quod in anno, ff. soluto matrim.* tenet quod in locatione fructuum cuiusdam Archidiaconatus, non veniunt quæ extra ordinem præstabantur Archidiacano in primo introitu.

11 Et vt scire possis quando bona censeantur intuitu Ecclesiæ acquisita, sequentes distingue casus. Aut enim constat Prælatum habuisse bona tempore suæ promotionis: aut constat quod non habeat: aut sumus in dubio. *Primo* casu non intuitu Ecclesiæ, sed personæ quæsita censentur, cum præsumatur pro possessore, & contrarium intendenti incumbat onus probandi: & deinde, quia in his terminis pro Ecclesia nulla, & pro ipso Prælato non parum probabilis detur coniectura, cùm constet bona illa iam multò ante Episcopatum fuisse penes eundem, text. *in d. cap.* 1. *de testament.* ibi, *quod eum ante Episcopatus Ordinem*, *d. cap. de Syracusana*, ibi, *vniuersa sui Episcopatus quæsita tempore Ecclesiæ suæ dominio sociaret*, quasi longè aliud in quæsitis ante Episcopatum esset resoluendum. 12 † In secundo verò casu, quando tempore promotionis constat nihil habuisse, pro Ecclesia præsumendum est, quod intuitu illius fuerint quæsita, text. *in d. c.* 1. dum probat nulla Episcoporum bona posse ab aliis detineri, nisi illa solummodò, quæ Episcopus ante Episcopatum propria habuisse constiterit, Redoan. *quæst.* 9. §. *quia*, *num.* 40. ergo cùm exceptio firmet regulam in contrarium, fateri omninò oportet, omnia quæsita post Episcopatum præsumi intuitu Ecclesiæ quæsita, interim dum aliud legitimè non probatur, iuuant maximè vltima verba eiusdem text. ibi, *vel in Episcopatus Ordine prædictum Episcopum acquisiuisse* &c. *d.c. de Syracusana, c.* 3. *de peculio clericor.* ibi, *post dies consecrationis*, gloss. *verb probentur*, per text. ibi *in authent. de Ecclesiast. tit.* § *interdicimus, collat.* 9. gloss. *verb Prælatos*, per text. ibi *in Authent. licentiam, C. de Episcopis, & Cleric* gloss. *verb. morientium, in c.* 2 *de success. ab intest.* Abb. *in d. cap.* 1. *notab.* 6. & *ibi* Couar. *num* 6. communis vt per Clar. §. *testamentum, quæst.* 27. *vers. sed quid* Monach. *illustr. c.* 105. Bellet. *disquisit cleric. part.* 1. *tit. de bonis cleric.* §. 2. *n.* 3. Menoch. *cons.* 195. *à princ.* Gam. in casu notabili, *dec.* 313. *num.* 2. † Tandem in tertio casu, quando sumus in dubio, quia neque constat bona inuenta penes Prælatum fuisse quæsita ante, vel post Episcopatum, tunc etiam pro Ecclesia præsumendum est, quod illius intuitu fuerint comparata, text. optimus *in d. cap.* 1. ibi, *vel in Episcopatus Ordine prædictum Episcopum acquisiuisse*; 13 si consideres æquiparationem, quam text. facit de bonis quæ erant Ecclesiæ ante Episcopi consecrationem, & de illis, quæ in Episcopatus Ordine Episcopus acquisiuit, ad effectum vt vtraque in Ecclesiæ dominio conseruentur; priora, quia realiter ad ipsam Ecclesiam pertinent, posteriora verò, quia saltem præsumptiuè, *d. c.* 3 *de peculio clericor. c. res in Episcopatu* 12 *q* 2. Crass. §. *testamentum, q* 34. *n.* 2 Menoch *d. casu* 105. *n.* 3. Cened. *ad Decretal. collectan.* 145. *n.* 2. Camil. Borrell. *in summa omnium decis. tom.* 1. *tit.* 6. *n.* 35 Mart. *in sum. successiion. legal. tom.* 1. *p.* 3 *q.* 13. *art.* 5. *n.* 19. *cum sequentibus*, & *p.* 4 *q* 1 *art.* 3. *n.* 19. & 33. me citato *in hoc loco*, nouissime Petrus Diez Noguerol *allegationum Iuris tom.* 1. *alleg.* 26. *n.* 16. latè Gregor. XV. *decis.* 87. *n.* 11. & 12. vbi resoluit quod in persona, præsertim Religiosa & paupertatem profitente, bona censentur potius acquisita ex bonis Ecclesiæ per ipsum administratis, Redoan. *de spol. Ecclesiast. q* 9 §. & *quia, n* 43. vbi ait quod quando non apparet de tempore, & titulo acquisitionis, præsumitur pro Ecclesia, Tiber. Decian. *tom.* 4. *resp.* 80 *n.* 1. *cum seqq.*

Si verò constet de tenuitate beneficij, & de bonis, 14 ac diuitiis propriis clerici, bona quæ reperta fuerint, potius præsumi debent quæsita ex bonis clerici, quàm Ecclesiæ, Abb. *in c.* 3. *num.* 3. *de pecul. cleric.* & *in cap. cùm esses, num.* 24. *de testament.* Couar. *in c.* 2. *num* 10. *eod. tit.* Bero. *cons.* 7. *volum.* 2. Rota *diuers. part.* 1 *dec.* 582. *num.* 7. & 10 Bellet. *d tit. de bonis cleric.* §. 6. *n.* 8. optimè Redoan. *de spoliis Ecclesiast. quæst.* 15. *num.* 22. ibi, *Et dico æqualiter, quia vnum in hoc non debet præualere alteri, ad hoc vt sit æqualis præsumptio, quia si patrimonium sit sufficiens ad acquirendū illa bona in totū, vel in partem, Ecclesia verò non, nec in totū, vel in parte, tunc est præsumptio pro hærede, & Ecclesia vel Camera habet tunc probare, quia cessat præsumptio, c.* 1. *de pecul. clericor. cap.* 1. 12. *quæst.* 4. *Vel est contrarium, quia Ecclesia erat opulenta, & sufficiens ad acquirendum, patrimoniū verò, vel industria personæ erat tenue,*

niue, & ideo est præsumendum pro Ecclesia, & habet locum præsumptio c. 1. præallegato, quia tunc si prætendat aliquid hæres, probare habet, quia omnis præsumptio est pro Ecclesia & Camera facienda. Si vero vterque erat sufficiens, puta Ecclesia, patrimonium, & industria personæ, quæ hoc casu æquiparatur patrimonio, & est vt patrimonium, & succedit loco patrimonij, tunc secundum plus & minus erit facienda diuisionis, ponderationis, & præsumptionis consideratio; & diuisio & præsumptio fiet secundum qualitatem vtriusque, &c. Hactenus Rebuffus.

15 Vt igitur omnis in hac re dubietas tollatur, debet Episcopus tempore, quo Episcopatum consequitur, inuentarium illarum rerum facere, quas ipse ex patrimonio [illegible], vel alio modo comparauit, vt probat text. *in d. cap. de Syracusan. c. 8. distinct.* [illegible] *præsentis temporis habitare non desc*[illegible] *substantiam, &c. c. manifesta, c. sint manifestæ, 12. quæst. 1.* post Specul. quem refert Comed. *d. collectan. 145. n. 2.* Abb. *in d. cap. 1. num. 9. vers. tamen Episcopus*, me citato in hoc loco, Al[illegible] *d. c. 14. num. 14.* Quod si Prælatus non fecerit, præsumitur contra eum nihil habuisse, & quod omnia intuitu Ecclesiæ acquisiuit, vt in simili de [illegible] non [illegible] ficiente inuentarium probat *auth. de* [illegible] *& fal.* [illegible] *sancimus collat. 1. vers. aptates*, Re[illegible] *quæst. 95. & quia, num. 4.* vbi quod præsumitur [illegible] [illegible] inuentarium, & [illegible] quod propter [illegible] Prælati defraudatur Ecclesia, [illegible] in litem: sic [illegible] per Decian. *d. resp. 80.* [illegible] *n. 2. &* [illegible] Alzed. *d. part. 1. c. 14. num. 14.* [illegible] Episcopum sæcularem, cuius Episcopatus apud [illegible] de omnibus bonis testari, & disponere posse, quia contra eum non est præsumptio, si [illegible] ex redditibus Ecclesiæ, cum non percipiant ex ea redditus, Boer. Epo. *de Iure protectionum Ecclesiasticor.* [illegible] *ad c. 1. de testamentis, n. 108.* vbi ait quemlibet Episcopum antequam rebus Ecclesiæ semet intromisceat, iure teneri inuentarium conficere bonorum propriorum, ne bona [illegible] cum bonis Ecclesiæ confundantur ac misceantur, [illegible] maneant omnino distincta semper, & si deficeret hoc in parte sibi Episcopus, manifesta nascitur præsumptio fraudis, i. [illegible] præsumenda esse quæsita in Episcopatu, siue hæredes Episcopo [illegible] bona arripuerint, eaque detineant, siue Ecclesia, vel eius procurator ea possideat.

16 Episcopus translatus tenetur priori Episcopatui relinquere fructus iam perceptos, & res ex illis emptas, prout resoluunt Paul. *consil. 332. n. 5. lib. 1.* Alciat, *resp. 1. n. 49. lib.* [illegible] Sarm. *de* [illegible] *lib. par. 1. c. 4.* [illegible] *fine*, sequitur D. Barbos. *in c. diuersis, in princip. n. 52. cum sequent.* [illegible] [illegible] ac etiam libros, ornamenta, paramenta, & argenta, ac de redditibus prioris Episcopatus emptas Barbos. *consil. 20. n. 13. vers. & vidi hoc aiunt*, [illegible] & sequitur Beller. *d. tit. de bonis clericorum*, §. [illegible] 6. Mouentur primò, quia vt supra dictum est, in re Episcopi conseruanda sunt in dominio Ecclesiæ omnia illius intuitu comparata, & [illegible] successori [illegible], *c. quia sæpe 40. de elect. lib. 6. c. vltim. § porro de officio Ordin. eod lib.* sanè translatus, quoad Episcopatum à quo transfertur, pro mortuo reputatur, vnde qui eidem succedit, non viuenti, sed defuncto quodammodo substituitur, *c. in apibus §. ecce, vers. transfertur, 7. q. 1. gloss. pen.* excepta *in c. suscepimus, 6. de rescript. in 6. gloss. verb. morte, in c. si Episcopus, de supplend. negl. Prælat. in 6. gloss. verb. morti, in Clement. 1. vt lite pend.* Deinde suadetur ex *c. manifesta*, [illegible] ibi, *si Episcopo contigerit inopinatus transitus, res Ecclesiæ nullo modo possint minui, aut perire*, bonus text. *in c. si quis iam translatus*, ibi. *nihil habeat commune cum priori, 21. q. 2.* Denique quia translatus legitimè dicitur ille, qui Apostolica auctoritate transit, *d. c. si quis vers. aliud est, & per totum, de translat. Prælat.* Sed Principis concessio in dubio, dum aliud non exprimit, nullum continet tertij præiudicium, *l. 2. § si quis à Principe, ff. ne quid in loco publico, c. super eo, 15. ad fin. de offic. deleg.* cum similibus. Igitur translatio non debet operari præiudicium prioris Episcopatus. Qui [illegible] quid contrarium velint Vvaldens. *de success. ab intest. part. 2. § furta, n. 11.* Paum. *de potest. Capitul. parte 2. q. 8. n. 28. vers. & adde*, Calderin. *cons. 12. de rebus Ecclesiæ*, prout omnes refert D. Barbos. *dict. n. 52.*

Vtrum autem bona empta per Prælatum ex fructibus vel pecunia Episcopatus ipso iure transeant in dominium Ecclesiæ, an verò penes Prælatum, vel alium eius loco manere debeant? Quæstio est ad præsens institutum non contemnenda; in qua pars affirmatiua, quæ vera est, suadetur ex verbis text. *in d. cap. 1. de testament.* ibi, *in eiusdem Ecclesiæ dominio conseruetur*, quæ supponit dominium iam quæsitum, illiusque conseruationem omninò procurandam, quasi eo ipso, quod sint empta, statim Ecclesiæ fuerint quæsita, bonus text. *in auth. licet etiam vers. cæteris, C. de Episcopis & clericis*, si expendas Episcopum solummodo posse disponere de acquisitis ante Episcopatum, vel de illis quæ sibi iure consanguinitatis vsque ad quartum gradum post adeptum Episcopatum obuenerint, [illegible] quibus duobus solummodo exceptis [illegible] omnia dominio Ecclesiæ reseruantur, ergo [illegible] redditus, & bona [illegible], sed etiam alia ex eisdem empta [illegible] in dominium Ecclesiæ [illegible] confunduntur. *cap. inquirendum, de peculio clericor.* vbi gloss. *verb. comparauit.* Hanc igitur [illegible] quam sequuntur gloss. *verb. comparauit, in d. c. inquirendum*, gloss. *verb. non negabit, in l. si vt proponis* [illegible] *de rei vindicat.* gloss. *verb. constituta*, [illegible] *C. si quis alteri vel sibi*, gloss. *verb.* [illegible] *in c. Apostolicos 12. q. 2.* post alios Couar. *in d. c. 1. de testam. n. 5.* Tiraquell. *de priuileg. piæ causæ priuil. 110.* Xuar. *allegat. 28. n. 25. à princip.* Sarm. *de redditib. par. 1. c. 2. à num. 5.* me citato Noguerol. *d. alleg. 25. num. 15. & 21.* Quamuis oppositum [illegible] tur post Innoc. & Socin. ac Ioan. Andr. *in d. c. inquirendum*, vbi Sicul. falsò communem dicit, Nauar. *in Apologia, q. 1. num. 17. & 66. & in c. non dicatis, § 1. n. 4. & § 6. n. 1.*

18 Vnde à fortiori, sequitur monachum in Episcopum promotum testari non posse, nam vltra rationes supra expensas in Episcopo non Monacho, viget & alia ratio in Episcopo Monacho, quia ab eo votum [illegible] non [illegible] [illegible] nisi [illegible] obstat executioni [illegible] Episcopalis tanquam [illegible] bono, iuxta resolutam per *par. 1. tit.* [illegible] Cum ergo tenebatur voto paupertatis, possessionis est Episcopus ab eo non absolutus, nec efficitur dominus redituum Ecclesiasticorum, sed solum administrator, quia abdicatio omnis dominij [illegible] obstat Episcopali muneri [illegible] modo talis Episcopus liberam habeat administrationem omnium bonorum Ecclesiasticorum, vt ea in quoslibet vsus decentes expendat. † Quare Religiosorum creatorum Episcoporum non [illegible] à paupertatis voto, nec efficitur [illegible] reddituum Ecclesiasticorum, instar Episcoporum sæcularium, sicuti [illegible] S. Thom. *quæst. 8.* [illegible] *ad 4. & q. 185. art. 4. ad 3. & in 4. sentent. dist. 38. q. 1. art.* [illegible] *ad 5.* gloss. [illegible] *c. quorundam, 2. ob. Mendicantium, de elect. in 6. & in* [illegible] *verb. legitimus, 18. q. 1.* Nauar. *tom. 1. de regul. n. 11. & tom. 2. n. 17. vers. quæstio his est, & de redditib. Eccles. q. 1. mon.* [illegible] *& mon. 11.* [illegible] *& mon. 52. n. 1. & consil. 15. n. 12. sub tit. de Regular. in antiq. & cons. 6. n.* [illegible] *sub tit. de* [illegible] *in nouis*, Couar. *in d. c. 1. n. 8. de testam.* Valent. [illegible] *disp. 10. q.* [illegible] *puncto 8.* Fr. [illegible] Pacian. *cons. 152. n. 21. & 17. volum. 1.* Henriq. *in sum. lib. 10. de sacram. Ordinis, c. 32. § 5. & cap. 33. § 1. & lib. 12. de matrim. cap. 5.*

cap.5.§.5.in fine, & in com.litt.H, Graff. *in dec. aureis, part.2. lib.3. c.19.n.87.* Molina *de primog. lib.1 c. 10. num.28.* alter Molina *d. tract.2.disp.140.ad fin.* Surd. *de alim.tit.7.priuil.79. num.99.* Tapia *in authent. ingressi, verb.sua, cap.6. num.85.& verb. ideoque nec de his,l. vn. n.32. C.de sacrosanct. Eccles.* Fr. Emmao *in sum. tom.2. c.10. n.4. & qq. Regul. tom.1. quæst.58. art.8.,* Less. *de institia lib.2.c.40.dub.14. num.113.* Suar. *de Relig.tom 4.tract.8.lib.8.c.16.ex num.4;* me citato *in hoc loco*, Alzed *d part.1.c.14.num.5.* Azor. *instit.moral. part.1. lib.12.cap.7.q.2. vers. profectò hanc quamuis,* Petr. Ledesm. *in sum.1. part.tract.32.c.3.del stado de los Obispos,conclus.25.vers. digo lo tercero*, nouissimè Sanch. *in præcepta Decalogi tom.2.lib 6. c.6. n.8.* Barthol. à S.Fausto *d. lib.6. q.190.* me citato *in hoc loco*, add. ad Molin. *de primog lib.2.c.10. num.26.cum seq.* Suar. *de Regul.tom.4.tract.8.lib 3 c.16.num.29.* Tamburin. *de iure Abbatum tom.2.disp 21. q.17.* Marta *de success. legali, p.4.q.1.art.4 n.13.* Noguerol. *tom.1.alleg.26.num.156* Rota *dec.548.num.2.tom.4. in posthumis Farin.* aliàs *part. 2. recentissim.* Quicquid velint Hurtado de Mendoza *de Fide, Spe & Charit. tom.2. disp.160.sub sect.3.§.64 vers. sed in aliquibus*, Anton. Diana *resol.moral.p 3. tract.2. resol.50.* & alij per eos citati. Votum enim paupertatis non resoluitur per transitum ad Episcopatum in his; quæ se cōpatiuntur cum Episcopali dignitate, & officio, consequenterque non potest proprium habere, neque sibi acquirere, Abb. *in c.cùm olim, num.7. de priuil & in cap. clerici, el 2. in addit.in fine, de vita, & honest.cleric.* Rota *in d. Vssellen. hæreditatis, 24. May 1629.* coram *R.P.D. meo Piravano.* Nec ex administratione tali Episcopo à Iure concessa (de qua Sanch. *lib.7. c.32.n.62.* Campan. *in diuers.Iuris Canon.rubr.12.cap.14 num.6.*) illi plenum dominium, & alienandi facultatem tribuere debemus, vt ab oppositis supponitur, cùm nuda solum bonorum post Episcopatum quouis titulo acquisitorum administratione fungatur, proprietatem autem Ecclesiæ, cui præest, proculdubio quærat, *d.cap.statutum,vers. postquam enim*, Molin *d.c.10.n.28.* Pelag. *de planctu Eccles.lib.2.cap.24* Fab. de Anna *d. cons.45. n.107.* Cened. *de pauper. Relig. dub.43.n.5. & à n.38.* Campan. *d.rubr.12.c.14.n.8*, Gabr. Pereira *Lusit. dec. 75.n.1.& 3.* Nam indubitata est differentia inter Episcopum à monachismo promotum, vel à clericatu, quòd iste omnia post Episcopatum sibi obuenientia siue iure hæreditatis, siue quouis alio, ad eum, velut ad verum dominum pertinent, deque illis liberè disponere potest; ille verò nudam tantùm habet administrationem ex munere Episcopali ipsi iniuncto competentem, Sanch. *d.c.6. n.8. & 10.* Nicol. Garcia *de benefic. p.7.c.30.n.89.*

20 Quod quidem adeò verum est, monachum scilicet creatum Episcopum habere solum administrationem omnium bonorum, vt nec de patrimonialibus, aut propria industria acquisitis liceat ei testari eo modo, quo id fas est Episcopis sæcularibus; quia paternam hæreditatem, & quicquid aliud vndecunque acquirat Religiosus Episcopus, acquirit suæ Ecclesiæ, cum sola administratione, *cap.statutum,18. q.1.in fine.* Carol. de Graff. *de effect.ib. cleric. effectu 3 n.125.* Suar. *tom.4. de Relig. tract.8. lib.3. c.16. n.14.* Molina *disp. 140 ad fin.* Azor. *d.lib.11.c.10.quæst.6.* Nauar. *tom.4. de Regular. n.6.* Fr. Emman. *tom.2.q.58. art.6. tom.3. q.69.art.4. & in sum. tom.4.c.68.n.4.* Beller. *disquisit. cleric.p 1 tit de bonis cleric.§.8.n.8.* Sanch. *d. lib.6.c.6. n.10 & d. lib.7. c.3.n.2.* Redoan. *de spoliis Ecclesiast. quæst.4.§ & in hac materia,num.13.* vbi ampliat etiamsi sit Cardinalis, & *num. 14.* dixerat Regularem non posse disponere de rebus post Episcopatum acquisitis etiam intuitu personæ, addendad Molin. *d loco.* Læl. Zech. *de Republ.Eccles.tit.de Regular. cap.3. num.14.* Gratian. *discept.forens.c.363.n.25.tom.2.& c.880.n.19.*

tom.5. Gabriel. Pereira *Lusit. dec.75.n.1.* Francisc. de Sousa *d. libello, à n.15. vsque ad 30.* Cened. *de pauper. Relig.dub.45.* Thadd. Piso *lib. 1.var.resol.c.8.n.33.* Hieron. Roderic. *in compend.quæst Regul.resol.135.n.5.* Mat. Curell. *de donat.tom.1.tract.1.discept.2.p.3.n.158. cum sequent.* me citato *in hoc loco*, Alzed. *d.p.1. c.14.n.7.* Lezana *in sum. qq. Regular. c.27. n.5.* vbi etiam post Suar. *d. c.16. n.15.* extendit ad Religiosum Religionis non succedentis in hæreditate, Noguerol. *d. alleg.26. num.157.*

Quamuis in dubio essemus, nisi constet alteri voluisse acquirere, Rota *in vna Vssellen. donat.28. Iunij 1610.* coram Illustriss. Ludouisio, nunc Sanctissimo D.N. Gregorio XV. inter eius impressas *decis.401.* &
antea *decis.409. n.5.* † Administratio autem morte fi- 21
nitur, ex qua testamentum incipit valere: ergo non est ei integrum disponere post mortem, quod fit per testamentum, Graff. *d.c.19.n.87.& 88.* Fulu. Pacian *d. consil.132.n.33.* Nau. *de reddit. q.1. mon.9.n.2. & q.3. mon.11.n.1.* Henriq. *dict.lib.10.cap.33 §.3. in fine, & §.4.* Fr. Emman. *tom.3. q.69.art.4.* Sanch. *dict.cap.6. num.10.*

Verùm Regularis effectus Episcopus possit reuocare testamentum factum ante professionem? Vide *supra alleg.at.99.n.15.* vbi etiam an Religiosus qui ante professionem donauerat monasterio vel consanguineis, ea recuperet si ad Episcopatum promoueatur.

In vita verò religiosus beneficiarius, aut Episcopus, 22
tam amplè potest disponere, quàm amplè potest licitè Episcopus sæcularis, Cardinal. *in Clement.2.vers.sed & tales,not.1.de vita, & honest. cler.* Nauar. *de reddit. Eccles.quæst.1.n.81.in prima edit. & quæst.1 mon.8.n.2. & mon.33 n.1.in secunda edit.& cons.70 n.4.sub tit.de Regular.in antiq.& cons.13.n.4 sub tit. de statu monach.in nouis* Mat. Curell. *in tract.de donat.tom.1.tract.1. disc.2.part.3.n.136.* Molfes. *d.cons.1.num.39.* Laurer. de Franchis *vbi suprà,quæst.119.* licèt dubiè, Emman. Sà *verb.religio,n.46.* Fr. Emman. *tom.2.q.8.art.8.* Rota *dec. 216 num 13 part.2.in nouiss.* Graff. *part.1 lib.1.c.5.n.43.* Anastas. Germon. *de indultis Cardin. §.regularia beneficia,num.47.* Lorca *in 2. 2. D. Thomæ,quæst.32. art.9. sect.4.disp.4.mem.1.n.31.* Granad. *in 2.2. controuers.5. tractat.11 disp.5.* Andr. Douall. *in 2.2.tract.de eleemosyna,quæst.8.art.5.in fine*; nouissimè Diana *moral. resol.part.3.tract.2.resol.50. & p.5. tract.2.resol.64.vers. notandum,* Less. *de iustit.lib.2.c.4.dub.3,num.29.& c 41. dub.11.n.93.* Molina *d.tract.2.disp.276.vers.Religiosus in conuentu*, Lezana *d.c.17 n.6.* & tenuit Rota *in vna Vssellen.spoliorum,decima tertia Febr.1609.*coram *Illustriss.Ludouisio*, nunc Sanctiss. Domino nostro Gregorio XV. impressa per Farin. *decis.241. n.4. part.1. recent.* & inter eius decisiones collectas per Beltramin. *decis.401.n.7.* eadem Rota *in Vssellen. hæreditatis, 24. May 1629.* coram *Reuerendissimo Patre Domino Pirovano*, Alphons. de Leone *in tract.de officio & auctoritate Confessariorum,part.1.resol.11.n.178.* & nouissimè *de officio Capellani q.4 in princip.n.6.* me citato *in hoc loco*, Noguerol *d.alleg.26.n.160.*

Potest tamen Summus Pontifex licentiam conce- 23
dere etiam monachis Episcopis, vt testentur, idque in praxi seruari defendunt plures citati à Nauar. *in d. c. non dicatis, à num.57.* Dilect. *de arte testandi, tit.1. cautel.4.num.2.* Ceuall. *quæst.388 num.63.* Molina *d. lib.2.c 9 num.67.& cap.10 num.30.* Azor. *instit. moral.part.1.lib.12.cap.9 quæsit.vlt.* Fr. Emman. *dict.q.69. art.6 & 7.* plures per Sanch. *dict.tom.2.lib.7.cap.7. à num 47.* Decian. *d.resp.80.n.14. tom 4.* Alzed. *d.p.1. cap.14. n.24.* Quæ quidem licentia testandi concessa Episcopo intelligitur ad pias causas, non ad prophanas, licèt in concessione dicatur ad quoscunque vsus, si non exprimatur etiam ad prophanos, Nau. *in apolog.de redditib quæst 3 mon.6.num.2.* Molin. *de primogen.lib 2.c 9.num.67.& cap.10.num.30.* alt. Molin.

*tract.*2. *disp.*147. *& disp.*6c4. *n.*4. Alzed. *d.p.*1.*c.*14. *num.*38. vbi *num.*39. post Molin. iunstam *d.tt. c.*10. *num.*30. tesoluit illum, licet habeat licentiam testandi, ad quoscunque vsus maioratum instituere non posse, cùm licentia intelligatur ad vsus pios, & cùm maioratus sit ad prophanos, nihil prodest nisi in licentia disponendi ad prophanos licentia concedatur: & *n.*40.cum eodem Molina *n.*50. posse Episcopum affirmat maioratum tuta conscientia instituere de fructibus, qui iuxta dignitatem suam erant necessarij ad suæ familiæ sustentationem, & tamen genus suum fraudando consumere noluit, sed conseruare ad maioratum instituendum; additque Episcopum sæcularem dum viuit recta valetudie validè donare, aut maioratum instituere de bonis acquisitis ex redditibus etiam ad prophanos vsus, dummodo per contractum inter viuos irreuocabilem faciat, & possessionem tradat, licèt in hoc euentu eum grauiter peccare dicat. Circa hanc materiam de licentia, vel dispensatione testandi Prælatis concessa latè agit Redoan. *de spol. Eccles. quæst.*7. *per tot.* vbi à principio tradit licentiam testandi concedi per viam iustitiæ, & per viam gratiæ, & *in* §. *occurrit*, *n.*13. tenet licentiam testandi concedi à Papa sine causa expressa, & *n.*16. quod quotidie per quemlibet obtinetur licentia pro qualiber summa testandi à Papa & *n.*27.quod valet dispositio, licèt non sit facta mentio de licentia, quia præsumitur testator voluisse vti facultate, quam habet, & *n.*56. quod licentia testandi non amittitur, etiamsi quis non testetur per decennium, & *n.*70.quod sufficit licentiam superuenire Monacho post conditum testamentum.

24 Vnde Religiosus Episcopus obtinens à Pont. licentiam testandi, etiam ad opera pia, duplex impedimentum tenetur explicare, vt dispensatio legitima sit: alterum se esse religiosum: alterum autem se esse Episcopum, quòd duplici hoc impedimento ad testandum affectus sit. Alzed.*d.c.*14.*n.*25.Catol.de Tapia *in auth.ingressi, C.de sacrosanct. Eccles. verb. ideoque, c.*1. *n.*32.vbi ampliat in Cardinali Episcopo, Sanch.*d.lib.*6. *c.*6. *n.*11. tot enim dispensationes requiruntur quot sunt impedimenta, Surd.*cons.*244 *n.*4.Gonzal.*ad reg.*8. *Cancell.gloss.*13.*n.*97. Gregor.XV. *decis.*87 *n.*6. Quod intelligendum esse in casu, in quo talis Episcopus vellet testari de bonis acquisitis intuitu Ecclesiæ, asserit nouissimè Lauret. de Franchis *in controuers. inter Episcopum & Regulares, quæst.*113 *pag.*365. Sanchez eodem *num* 11. quia si vellet de solis patrimonialibus, vel propria industria acquisitis per testamentum disponere, sufficit explicare se esse Religiosum, quia huic testandi facultati non Episcupalis status, sed solus Religiosus obstat, me citato *in hoc loco*, Alzed. *d.part.*1. *c.*17. *num.* 26. Addunt Conar. *in cap. cum ex officiis, num.*8 *de testam.*& Gianut.*theoremate* 13. Socin.iun.*cons.*89. *lib* 1. *num.*33. Cuch. *in instit. Canon. lib* 2.*tit.*4.*n* 96. Zech *de Republ. Eccles.tit.*3. *de Cardinal. num.*9. *priuil.*8. quod licentia testandi à Papa Prælatis concessa, morte Pontificis re integra expirat, ea ratione, quia hic actus odiosus est, & ideò

25 morte ipsius auctoris extinguitur. † Contrarium tamen verius est, vt tenet Nat. *cons.*647. *lib.*4. Bursat. *cons.*28.*lib.*1. Nauar.*in apologia, quæst.*2 *monitu* 8.*n.*3. Sanch *de Matrimon lib* 8.*disp.*28.*num.*82. D. Barbos. *in l. diuortio*, §. *quod in anno, num.*20.*ff soluto matrim.* Fr Emmanuel *q* 69.*art.*6. Gonzal. *gloss.*12. *in princip. num.*33. Cened.*canon. quæst. lib.*1. *quæst* 38 *num.*21. Gig. *de pension. quæst.*91.*a num.*2. Megal.*in promptuario, verb.Cardinali.num.*10. nouissimè Diana *moral. resol.p.*4.*tract.*2 *de potest. & priuileg.S.R.E. Cardinal. resolut.*54. post Gutier. & Sarment. idem tenet Fagund.*in quinque Ecclesiæ præcepta part.*2. *lib.*8. *cap.*8. *num.*14. me citato *in hoc loco*, Alzed. *d.part.*1 *cap.*14. *num.* 28. & hanc opinionem sequutam fuisse Rotam Romanam *in vna Placentia facultatis testandi*, 24. *Ianuary* 1578. coram *Reuerendiss. Patre Domino de Rubeis*, testatur Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resol.*380. vbi etiam in eadem Rotali decisione dictum fuisse profitetur, Episcopum vigore facultatis testandi posse primū testamentum reuocare, & facere secundum, dummodo aliæ solemnitates requisitæ interueniant, reprobata etiam in hoc opinione Couar. *dict. loc.* Mouentur ex eo, quod in concessionibus gratiosis, prout distinguuntur à litteris iustitiæ, regula est receptissima morte concedentis, etiam re integra, non finiri, *l.vlt.ff de constit. Principum reg. decet* 16. *de regul.iuris lib.*6. *cap. si super gratia* 9.*de offic.deleg.eodem lib.* vnde † cùm facultas testandi sit concessio gratiosa, quamuis Princeps concedens re integra moriatur, expirare non debet, sicut regulare est in quacunque concessione gratiosa.

Nec deuique expirat vigore prædictæ facultatis testamentum semel faciens, cum possit illud reuocare, & nouum toties, quoties sibi placuerit, condere, vt securè tuentur Sarm. *de reddit. Eccles.p.*4 *c.*4. *à n.*3. Nauar. *eodem tract.q* 9.*monit.*11.*n.*22. D.Barbos. *in dict.* §. *quod in anno, n.*19. *in fine, cum sequent.* Peralt *in l. si quis in principio, n.*94. *ff.de legat.*3 Gutier.*pract. lib.*3. *q.*48.*a.*7. Sanchez *d lib.*8.*disp.*1.*num.*17. Fr. Emman. *d.quæst.*69.*art.*5. Gonzal. *dict.gloss* 11.*num* 97. Ægid. de Coninck *de Sacram disp* 33.*dub.*2 *num.*18. Sim. de Præris *vbi sup.num.*42. me citato *in hoc loco*, Alzed.*d. part.*1. *cap.*14. *n.*37. quorum fundamentum potissimum illud est, quod verba cuiuscunque dispositionis, quamuis maximè odiosæ, in dubio cum effectu sunt intelligenda, argum. *cap relatum* 4. *vers. cùm igitur, de cleric non resid.* cum his, quæ Felin. *in cap. inter cæteras, n.*8. *de rescript.* Hippolyt. *in l. qui falsam, n.*84.*ff.de falsis*, Rebuff. *in* §. *hoc sermone*, *limitat.*2. Sanè testamentum tunc dicitur cum effectu celebratum, quando morte confirmatur, & immobile perseuerat, *c. cùm Marca, de celebrat. Missar.* & ideò non primum, sed secundum, cum quo testator moritur, dicitur cum effectu testamentum, vt per se patens est: igitur quamuis prædicta testandi facultas odiosa sit, non est de prima vice solummodo, sed de illa, in qua testamentum plenum sortitur effectum, accipienda, eo maximè, quia intentio Principis concedentis fuit vtiliter eam facultatem elargiri ad effectum, vt vltima testantis voluntas perfectè ad executionem perducatur, sicut ille disposuit: vnde necessariò oportet intelligere de illa testamenti factione quæ adimpletur, & ad perfectam executionem perducitur, qualis est omnis, & sola illa, cum qua testator moritur. 26

Vnde etiam colligitur, licentiam testandi superuenientem validum efficere prius testamentum absque ea factum, quia sufficiens est ad eius valorem, vt habilitas testandi adsit tempore mortis, à quo robur sumit, vt colligitur ex *l. si quis filio exhæredato*, §. *irritum, vers. qua ratione, ff. de iniust.rupt.* quare hoc non est extendere dispensationem, sed eam accommodare naturæ testamenti, quæ cum ea sit, vt nihil censeatur consummatum vsque ad mortem, licentia superueniens adest ante testamenti perfectionem, & ideò nil mirum si trahatur ad tempus præteritum, quo confectum est, argum *leg talis scriptura* 30 .*in fine, ff. de legatis* 1. *& l. iubemus, ff de sousd. cogn.* Igitur hanc sententiam in monacho de licentia Papæ testante sustinent Castr.*in dict. leg. si quis filium*, § *irritum, num.*4. & *ibi* Imola *n.*2.ac Bart.*in fin.* Anton. Gom.*l.*42.*Tauri, num.*2. Nauar. *com.*2. *de Regular. num.*57. Tapia *in authent. ingressi, verb. ideoque nec de his, cap.*1. *num.*25. *C. de sacrosanct. Eccles.* Matiens. *l.*3. *gloss.*3. *num* 4. *tit.*4. *lib.*5. *noua recopil.* Molina *disputat.*181. *in fine*, Flamin. *de resignat. lib.*11. *quæst.*7. *num* 90. Sanchez *dict com.*2. *lib.*7. *cap.*8. *num.*60. Graff. *de effectibus clerical. effectu* 1.*num.*191. Stephan.Gratian. *discept. forens. cap.*865. *num.*15. Marchin. *de sacram. Ordinis* 27

tract. 3.*p.*1.*cap.*58.*num.*15. me citato Alzed. *d.cap.*14. *num.*33.Marc.Anton.Genuens.*in pract.Eccl.* q.40. Et quod quando Papa concedit Cardinali, vel Episcopo licentiam testandi de fructibus beneficiorum, huiusmodi licentia se extendat ad testamentum iam factum, tenent Alex. & Imola *in l.ex militibus, ff.de militari testam.* quos refert, & sequitur Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resolut.*294.*in fin.* Aduertit tamen Sim. de Prætis *de interpret. vltim. volunt. tom.*1.*lib.*2.*dub.*1.*interpret.*2.*solut.*4.incip. *Inhabilis qui tempore, à n.*64. quem refert Alzed.*d.p.*1.*c.*14.*n.*34. quod ad maiorem securitatem postquam licentiam testandi acceperit, debet coram notario, & testibus per scripturam declarare, quod virtute talis licentiæ confirmat testamentum antea factum.

An autem facultas testandi concessa Episcopo extendatur ad codicillos? Vide Rodoan.*de spol.q.*6.*n.*52. Iacob. Anton. Maur.*alleg.*15.*n.*6.Alzed.*d.c.*14.*num.*31. Marc. Anton. Genuens.*in practicab. Eccles.* q.468. *n.*5. vbi resoluit non extendi, & antea *n.*1.tenuit licentiam testandi concessam Episcopo intelligi de his bonis tantùm, quæ supersunt solutis debitis, & reseruatis his, quæ sunt necessaria Ecclesiæ vacanti pro seruitoribus & ministris, ac incumbentibus oneribus vsque ad nouos redditus supportandis. Et quod Episcopus vigore licentiæ obtentæ ad testandum non possit in vita disponere, tenent Mo!fes. *cons.*24.*n.*6. post *tom.*2. *consuet. Neapol.* addent. ad Molin.*de primog.lib.*2.*c.*10. *num.*30.*in fine.*

28 Verùm si Episcopus decesserit non condito testamento, licèt haberet licentiam testandi, nihil prodest ad hoc vt bona Ecclesiæ, vel Cameræ non applicentur, nisi in licentia cautum sit quod si non condito testamento decedat, succedant proximiores ab intestato. Ita Franc. Leo *in praxi fori Eccles.p.*3. *c.*3. *num.*30. Anell. Amatus *cons.*1.*n.*55.*vol.*1. quos refert Alzed. *d. p.*1.*c.*14.*n.*29.vbi *n.*30.ex Menoch. *de arbit.casu* 203. *n.*36. subdit quod si in aliqua Ecclesia priuilegium sit quod eius Episcopus possit tempore mortis disponere vsque ad summam centum, si impetrat licentiam testandi, tenetur exprimere, ac facere mentionem de primo priuilegio.

Quo non obtento priuilegio, indubitati Iuris est, acquisita ab Episcopo monacho post Episcopatum adeptum ab eo administranda esse, dum superstes fuerit, & eo defuncto, non ad monasterium, sed ad Ecclesiam, cuius est Episcopatus, ea pertinere, vt probat tex. *in c.vnic.*18.*q.*1.vbi gloss.*verb legitimus,* resoluunt D. Thom. 2.2.*q.*188.*art.*8.*ad* 3.Abb.*in c.fin.n.*3.*de Regularib.* Sot.*de instit. lib.*10. *quæst.vlt.ad* 3. Lezana *dict. c.*17.*num.* 12. Quod quidem verum est, quamuis iure hæreditario ea bona post Episcopatum acquisita sint, Molin.*d.tr.*2.*disp.*140.*in fine*, Less.*d. lib.*2. *cap.*41. *dub.*11 *n.*92.Fr.Emman. *tom.* 2. *quæst.*58. *art.*7. atque idem dicendum est de acquisitis donatione, Less.*loco proximè citato*, Azor.*part.*1.*lib.*12.*c.*10.*quæs.*6. & propria industria, ac labore, Couar.*in cap.*1. *n.*19. *de testam.* Lezana *d.c.*57.*n.*12.Azor. *d. quæs.*6. Fr. Emman. *d.q.*18 *art.*6.

Episcopo autem negligenti bona hæreditaria, vel renuntianti, succedit Ecclesia proprietaria, ex dispositione *c.statutum*, 18 *q.*1. & pro ea Capitulum potest agere dum tractatur de præiudicio Ecclesiæ & Episcopatus, vt per Innoc.*in c.dilecti,n.* 1.vbi Abb. *n.*3.*de maior.& obed.* idem Abb.*in capite cum olim, col.*3.*n.*2. & Felin. etiam *n.*1.*de testibus* Rota *in d.Versellensi hæreditatis*, coram *R.P.D. meo Pirouano.*

29 Procedit supradicta resolutio, etiamsi Religiosus ille Episcopus sit ex Minorum Fratrum ordine, is enim factus Episcopus ius succedendi parentibus, & agnatis, administrandique bona vndecunque acquisita, dum vixerit, recuperat, Bart. *in tract. Minorit. lib.*4.*dist.*3.*c.*3.Rota *in d.Versel. hæreditatis*, coram *R.P.D. Pirouano*, quare ipsi mortuo succedit sua Ecclesia, Duen.*reg.*381.Tapia *d.auth.ingressi, verb.sua,c.*6. *n.*87.Molina *d.disp.*140.*vers.quando Religiosus Minor,* Azor.*d.lib.*12.*c.*10. *quæs.*6. *& c.*15. *quæs.*3. qui à tempore confirmationis Pontificiæ incipit Ecclesiæ acquirere, Fr.Emm.*in sum.tom.*2.*c.*70.*n.*6.*& quæst.regul. tom.*3.*q.*69.*art.*4.

Episcopum verò titularem monasterio acquirere, ex eo quod nullam Sedem habet, tenent Sot. *4 q. vltim. art.vltim.ad* 3.Fr.Emman.*d art.*4.*in fine*, Sà *verb. Religio,n.*52. Alij autem dicunt per se, & ex vi Iuris acquirere illi Ecclesiæ, cuius titulum habet, quia verò non possunt illi cum effectu applicari talia bona, in opera pia dispensanda esse: ita Suar. *tom.*4. *de Relig. tr.*8.*lib.*3.*c.*17.*n.*5 Lezana *d.c.*17.*num.*13. Sed verius 30
est † eum acquirere Pontifici, quia solutus est omninò à Religionis obedientia, subestque immediatè Papæ, Azor.*d.cap.*10. *quæs.*7.*in fine*, me citato *in hoc loco*, Alzed.*d.part.*1.*cap.*14.*num.*12.Sanch.*d lib.*7 *c.*32. *num.*68.Layman.*in Theologia morali, lib.*4.*tract.*5. *c.*7. *num.*18.Bonacin.*de clausura monial.* *q.*1. *puncto* 9. § 4. *diffic.*1.*n.*16.*ad fin.* Noguerol. me citato *in hoc loco,d. alleg.*26.*num.*199. 31

32 Cùm donatio causa mortis quoad suum effectum, & efficaciam accedat, & assimiletur vltimæ voluntati, licèt quoad modum, & ordinationem contractui comparetur, vt probat gloss.*verb.legatum, in l.*2.*princ. ff.de dote præleg.* quam Doctores passim sequuntur, vt per Clar.*verb. donatio,q.*5. Card. Mantic. *de coniect.lib.*1. *tit.*11.*n.*1.*in princ.* Fusar. *de substit.q.*681.*n.*10.Surd.*de alim.tit.*8.*priuil.*52.*n.*56.Molina *de primog.lib.*1.*c.*11. *n.*16. Cardoso *verb.donatio,n.*61. idcò sicut Episcopi de bonis intuitu Ecclesiæ quæsitis testari non possunt, sic & donationem causa mortis de eisdem facere non valent.

33 Inter viuos tamen possunt saltem in exteriori foro donare, etiam non modicè, & in prophanos vsus, Molin. Theol.*disp.*48. *concl.*14.alter Molin.*de primog. lib.*2.*cap.*10.*num.*33.Vnde Prælatus in sanitate potest primogenium instituere, & talis institutio habet vim irreuocabilis donationis, quam de bonis & fructibus suæ dignitatis Episcopalis non prohibetur facere; nam circa testamentum quoad omnia Prælatus æquiparatur vsufructuario, gloss.*verb.reseruari, in cap. præsenti, de offic.Ord in* 6. latè Molin. *d. cap.*10. *num.*33. Steph. Gratian.*discept forens.cap.*854.*n.*59. P. Molin. *d.tract* 2.*disput.*148 *num.*3.vbi quod donatio, & institutio maioratus ad vsus etiam prophanos facta à Prælato inter viuos per contractum irreuocabilem, dum prospera vtebatur valetudine, in vtroque foro valida est, ex eo quia omnis alienatio, quam Prælatus inter viuos facit, valida est, per eamque confertur ius, & transfertur dominium, illudque comparat accipiens. Rota coram Gregor. XV. *decis* 401.*à princ.* vbi quod Prælatus per actus inter viuos potest de fructibus beneficij disponere. Verùm si Prælatus ex sola familiæ conseruatione maioratum fecerit, licèt in foro fori id sibi permittatur, mortaliter tamen peccabit, nisi institutio facta sit in causam piam, vel relictum consanguineis sit moderatum, vel vbi Prælatus sibi subtrahit necessaria, & ex eis facit maioratum, vel si illum faciat ex stipendiis, & fructibus officiorum sibi datorum à Principibus sæcularibus, vt per Molin.*d. capite* 10. *num.*48. *cum seqq.* Stephan. Gratian. *dict. cap.*854. *num.*59. *cum seqq.* Intellige & declara huiusmodi donationes inter viuos fieri debere statim bonis & possessione dimissis, itaut nulla possit fieri vsusfructus reseruatio ad fauorem donantis; donans enim cum tali reseruatione dicitur donare post mortem, qua sequuta sumit effectum talis donatio, ideo non potest fieri per Prælatum, Iuxta *l.*2. §. *si pecuniam, ff.de donat.* Port.*cons.*104. Rom.*cons.*26.*in princ.* Mandel.*cons.*4.*num.*8.*& cons.*173.*num.*7. Steph. Grat.

dict.

*d.c.*854.*n.*46. Rota coram Greg. XV. *d. decis.* 401. *n.* 17. vbi refert quoddam Clem. VIII. Breue inualidans donationes factas in vita reseruato vsufructu Episcopo donanti. Valle *in praxi Collector. p. 1. cap. 9. à princip.* bene Solorzan. *de iure Indiarum tom. 2. lib. 3. c. 10. n.* 88. *cum seqq.* Noguerol. *allegat. iuris tom. 1. alleg. 26. n.* 350. *cum seq.* qui ad hoc referunt Motum proprium Pij IV. & Pij V.

34 Sed obstat difficilis text. *in cap. ad hæc, vers. viuentes, de testam.* quatenus probat beneficiarios viuentes, & in ægritudine constitutos posse facere moderatam donationem de bonis per Ecclesiam quæsitis, non per viam vltimæ voluntatis, sed intuitu eleemosynæ cum enim ex dictis constet illos dominos esse sic acquisitorum, & proinde de illis posse disponere in quoscunque vsus, excepta vltima voluntate, videbatur dicendum non solùm facere posse moderatas donationes, eleemosynæ intuitu, sed etiam non moderatas, & alio respectu præter eleemosynam, quod tamen text. ille apertè negat. Quare Molin. *de primog. d. c. 20. n.* 40. & 42. intelligit text. non agere de bonis quæsitis à beneficiario intuitu sui beneficij, sed de bonis ipsius Ecclesiæ, quod non conuenit litteræ textus, neque id asserunt Doctores, quibus Molina hoc imponit. Nauarr. igitur *d. q. 1. monitu* 81. & post eum Molina Theolog. *dict. tract. 2. disp. 148. num.* 6. respondet argumentum à contrario sensu, quod ex eo deducit, scilicet, Permittitur moderata donatio in infirmitate intuitu eleemosynæ: ergo non moderata alio respectu prohibetur, admittendum non esse, contra rationes & Iuris fundamenta, quæ contrarium concludunt. Sed mirandum est negare Nauarrum hoc argumentum à contrario, in hoc text. cùm ipse eam sequatur sententiam, quod beneficiarij non sint domini redditũum fructum beneficiorum; ea enim posita rectè sequitur argumentum. Textus permittit beneficiariis, qui domini non sunt, moderatas donationes; ergo immoderatas, videtur prohibere.

35 A communi igitur Doctorum interpretatione non videtur recedendum, qui resoluunt beneficiariis in ægritudine constitutis non licere immoderatas facere donationes, neque alio respectu, quàm eleemosynæ, propter præsumptam fraudis suspicionem. Ita Abb. *in d. c. ad hæc, in fine*, Anchar. *n.* 6. Imola & Cou. *ibi*, Sarm. *p. 4. cap. 4. num.* 6. Rota *in Arbor. Hispaly*, 17. *Iun.* 1624 coram *Illustr. Patriarcha Manzanedo*. Cùm enim beneficiarij de dictis bonis lege Canonica testari prohibeantur, qui in ægritudine constitutus maximas fecerit donationes, meritò in fraudem legis prohibentis testamentum, censendus est facere donationem, vt in simili probat text. *in leg. filiæ meæ, ff. soluto matr. & in c. de his, de sepult.* alias illusoria maneret regis Canonicæ prohibitio, cùm facilè clericus de bonis per Ecclesiam quæsitis, & de quibus per vltimam voluntatem disponere non potuit, moriens iam se donare pronunciaret: & iuxta hæc intelliges doctrinam glossæ *verb. reseruari, in d. c. præsenti*, dum beneficiarios in infirmitate constitutos æquiparat vsufructuariis ad effectum ne possint testari de quæsitis per Ecclesiam, quæ communiter recipitur, secundum Molinam, *d. c.* 10. *n.* 83. atque ita fit clarissimum, excepta dispositione per viam vltimæ voluntatis, vel quando in fraudem legis prohibentis immoderatas donationes in ægritudine fieri, beneficiarios posse in quoscunque vsus de redditibus suis disponere; ideóque Pontificem solum inuenta tempore mortis præcipere vt futuro successori reseruentur, non verò viuenti Prælato idem præceptum imponere. Vnde defensionem bonorum Prælati, vt conseruentur Ecclesiæ & successori, posse etiam spectare ad Regem in obseruantiam legis Canonistæ tradunt Bobad. *in sua politica, lib. 2. c. 18. n.* 180. Gutier. *pract. l. 2. c. 49. n.* 3. D. Barbos. *in l. hæres absens, in princ. n. 210. ff. de iudic.* Cabed. *p. 1. decis.* 84.

Denique non abs re quæri poterit, an Episcopus 36
habens patrimonium, possit illud conseruare, & redditus Ecclesiasticos in vsus profanos expendere? In qua quæstione affirmatiuam partem sequuntur Innoc. Abb. & Doctores, vt per Dec. ibi, *num. 6. in cap. Episcopus, de præbend.* Felin. *in cap. postulasti, num. 6. de rescriptis*, refert plures, quos sequitur Couar. *in d. cap. 1. de testam. num.* 2. Sot *de iustit. libro 10. quæst. 4. art.* 3. Nauar. *de redditib. quæst. 1. num.* 78 Hojeda *de compatib. benefic. c. 19. num.* 45. Sarm. *eod. tract. part. 1. cap. 1. num.* 18. Menoch. *Illustr. cap.* 105. *n.* 9. Menoch. *de arbitr. casu* 145. *num.* 5. Molina *d. tract 2. disp.* 145. plures per Cened. *ad Decretal. collect.* 33. *n* 4. Bellet. *disquisit. cleric. parte 1. tit. de bonis cleric. §. 1. num. 11. & § 6. n. 7. vers. nam clericus* me citato *in hoc loc.* Alzed. *d. c.* 14. *n.* 43. Fr. Emman. *in sum. tom 4. c. 68. n.* 5. Marcel de Mauro *alleg. 63. n.* 10 Redoan. *de spol. q. 9. § fin. num. 3. 7. & 9.*
Pro quibus *primò* illud expenditur, quod † vnusquis- 37
que licitè percipit & expendit illud, quod suis laboribus velut iusta merces deputatur, iuxta illud Pauli 1. *ad Timoth. 5. dignus est operarius mercede sua, & Matt. 10 dignus est operarius cibo suo, & 20 voca operarios, & redde: cap. cum secundum, 16. in princip. de præbend.* ne alias sequatur absurdum, quod vel cogatur quis proprijs stipendijs militare, contra *c. charitatem, in fine, 12. quæst. 2.* vel cogatur de proprio facere beneficium, contra *cap. precaria, prope finem, 12. quæst. 2.* refert *gloss pen. in cap. vnico, de cler. ægrot. in* 6. Sanè redditus Episcopales debentur Episcopis, veluti merces suis laboribus deputata, bonus text. *in capite pen.* ibi, *clerici omnes*, & ibi, *stipendia sanctis laboribus debita, 1. q. 2 d. c. cùm secundum*, cum similibus: & hoc est quod voluit Caietan. *2. 2. q. 185. art. 7. ad* 3 dum inquit præbendam se habere vt proprium clerici, vel Episcopi bonum. igitur si Prælatus habeat patrimonium, licitè poterit, illo conseruato, redditus Episcopales expendere.

Quamuis contrarium teneant Dec. *d. numero* 6. & 38
Barbat. citati à Couar. *d. numero* 2. Syluest. *in sum. verb. simonia, quæst.* 16. Adrian. *in 4. de restit. quæst.* 31. Palud. *ibi, distinct. 34. quæst.* 3. Maior *distinct. 24. quæst. 21. in fine*. Quibus non multùm opitulatur auctoritas Hieronym. *in c. clericos, 1. quæst. 2.* ibi, *quibus parentum & propinquorum nulla suffragantur bona*; explosa enim prima solutione, de qua per *gloss. 2. ibi*, & per Couar. *vbi proximè* affirmantes procedere de consilio, confunduntur namque manifestè per tex. ibi, dum habet sacrilegium committere illos, qui cùm suo patrimonio sustentari valeant, stipendia Ecclesiastica in suos vsus impendunt; quod tamen nullatenus commisissent, si Hieronymus loqueretur de consilio, iuxta reg. *capit. vltim. vers. quod præcipitur*, ibi, *offerentis arbitrium, 14. quæst. 1. gloss. in reg. nullus 62. in* 6. Planius ergo respondetur cum eadem *gloss.* & Couarrun. *dict. num. 2. vers. prima*, textum illum procedere attento tempore antiquo, quo bona Ecclesiæ erant solummodò destinata ad alendos pauperes Christianos, & clericos egenos, vt satis insinuat *caput certè 12. quæst. 1.* aduertunt post alios Sot *dict. art.* 3. Sarm. *dict. part. 1. cap. 5. num.* 17. Nec etiam in contrarium facit text. *in cap. illi autem, 12. quæst. 1. ad finem*, † quia fa- 39
cilè respondetur procedere inspecto eodem tempore antiquo, quo Ecclesia Catholica veluti nouum germen florescere incipiebat, & Apostolicis consiliis ita addicts, vt multitudinis Christianorum esset cor vnum, & anima vna; omnia namque erant communia, nemo sibi aliquid proprium vindicabat, *d. capite illi, ad fin.* refert plures, quos sequitur Couar. *d. num. 22. propè finem.*

Episcopus potest sibi sepulturam eligere vbi- 40
cunque voluerit, etiam extra diœcesim, & extra remotos limites prouinciæ, & debent fieri expensæ ex bonis ipsius defuncti, licèt acquisitis intuitu Ecclesiæ,

Gemin.*consil.1.n.5.* Hieron. Venero *de Examine Episc. lib.4.c.17.n.7.* Alzed.*d.p.1.c.12. n.46.* vbi *n.* 48. subdit quod si moriatur non electa sepultura, debet sepeliri in Ecclesia Cathedrali, & *n.49.* cum Sebast.de Medicis *de sepultur.quaest.7.num.* 6. resoluit, quod si extra ciuitatem, vbi habet Sedem Episcopalem, moriatur, ossa ad suam Ecclesiam Cathedralem reduci debent, & si fortè duos Episcopatus habuisset, quorum vnus alteri vnitus est, sepelietur in Ecclesia Cathedrali, cui vnita est altera Ecclesia Cathedralis; nam illa vt principalis habetur. Si duos Episcopatus dispensatiuè habuisset, in Ecclesia Cathedrali, vbi ferè continuò residebat. Si fuisset alterius Episcopi coadiutor, in illius Episcopi Cathedrali, cui datus erat coadiutor: si extra propriam diœcesim, & in ciuitate alterius Episcopi, in Cathedrali illius ciuitatis.

ALLEGATIO CXV.

Episcopus an teneatur ratam habere alienationem factam à prædecessore, quando Ecclesiam hæredem reliquit.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus non tenetur ratam habere alienationem factam à prædecessore, cùm Ecclesia relinquitur heres.*

2 *Ecclesiæ nomine potest quis venire contra proprium factum.*

3 *Alienatio rerum Ecclesiasticarum nulla est.*

4 *Alienationi instituentis prohibitio resistit.*

5 *Qui sub modo donat, non aliter vult donare cum effectu, quàm modo adimpleto.*

6 *Episcopum non teneri ratam habere alienationem prædecessoris, qui teneant.*

7 *Hæres Prælati alienantis bona Ecclesiæ tenetur stare alienationi in quantum heres est.*

8 *Hæres adeundo hæreditatem in quantum contrahat, & cum quibus.*

9 Cap. si quis Presbyterum, in fine, de rebus Eccles. non alien. *declaratur.*

10 *Debita prædecessoris quando teneatur Episcopus soluere.*

11 *Officia quæcunque, veluti notariatus Audientiæ Episcopalis, expirant mortuo Episcopo, potestque nouus successor illa concedere.*

12 *Episcopus non potest condonare furtum in præiudicium successoris.*

13 *Officij datio, seu concessio quando fuit facta ab Episcopo ad vitam officialis cum consensu Capituli, non potest reuocari à successore.*

14 *Episcopus successor non potest reuocare officia suæ Audientiæ concessa ab antiquo, & quæ ex diuturno tempore, & longa quasi possessione possidentur.*

15 *Officia à Prælato defuncto concessa non possunt reuocari à successore, si confirmata sunt à Summo Pontifice.*

16 *Officium collatum siue concessum à Prælato, tametsi concedatur cum clausula Ad beneplacitum, vel ad libitum, seu ad voluntatem concedentis, non potest reuocari ab ipso Prælato concedente, nisi iusta, & legitima causa interueniat.*

1 PRo parte negatiua facit primò reg. text. *in cap. si quis Presbyterorum 6. in fine, de rebus Ecclesiæ non alien.* vbi gloss. *verb. personas, & in l. iubemus 14. §. sanè, el 1. C. de sacros. Eccles.* dum
omnibus indistinctè Ecclesiasticis personis, immò &
ipsis alienatoribus repetendi, & reuocandi temerè alienata, obseruant innumeri propemodum relati à Cened.
ad Decretal. collect. 17. à num. 1. quamuis enim nulli liceat nomine proprio venire contra proprium factum,
cap. cùm super 8. vers. nec ipsi, de concess. præbend. iunctis late adductis per Pinel. *in l. 1. part. 3. à num. 81.*
Cod. de bonis mater. † nomine tamen Ecclesiæ, vel al- 2
terius, cui ius quæsitum est, rectè venire potest, vt
satis constat ex mente plurium limitationum, quas
congerit Pinel. *vbi proximè, à num. 83.* igitur omninò
videtur affirmandum, liberum fore successori temerè
alienata reuocare, quamuis Ecclesia hæres fuerit instituta, aliter restringitur, & violentia infertur, reg.
d. capitis si quis Presbyterorum. Confirmatur hoc ipsum, quia quando alienatio nulla est ex eo capite, quia
lege prohibetur, liberum est alienatori reuocare, *l. quemadmodum 7. de agricolis & cens. lib. 11. dict. § sanè, in fin.* cum his quæ Pinel. *d. part. 3. num. 75.* Peralta *in rub. de hæred. instit. num. 79.* plures, vt per D. Barbos. *in*
leg. Lucius, numero 10 ff. soluto matrimon. Planè † alie- 3
natio rerum Ecclesiasticarum in proposito nulla est
propter legis prohibitionem, vt satis deprehenditur
ex decreto irritanti adiecto *in capite sine exceptione 12. quæst. 12. capite nulli, & per totum, de rebus Ecclesiæ, non alien.* late Nauarr. *in repet. capitis non liceat Papæ 12. quæst. 2.* Couarr. *lib. 2. variar. cap. 17. per totum.* Sic
alias possessor maioratus, qui rem subiectam restitutioni alienat, potest alienationem à se factam reuocare, post alios Tiraquell. *d. tractatu, tit. 1. §. 16. gloss. 2. num. 6.* Afflict. *decis. 140. num. 8.* Peralta *d. loco, num. 73.*
resistit enim alienationi instituentis prohibitio ad si-
militudinem legis prohibentis. *Secundò* † hæc eadem 4
pars negatiua sequenti comprobatur argumento. Maliò
magis, vel saltem æquè offendit voluntatem donantis
ille, qui modum donationi adiectum non adimplet,
quam ille qui cum hæres instituitur, non habet
ratam alienationem factam à defuncto: sed quamuis
Ecclesia, cui facta est donatio sub modo, illum non
adimpleat, donatum non reuocatur: igitur quamuis
Ecclesia hæres instituta non stet alienationi factæ à defuncto, relicta hæreditas non reuocabitur, ac subinde
non tenebitur ratam habere alienationem. Maior fun-
detur ex eo quia † qui sub modo donat, non aliter vult 5
donare cum effectu, quàm modo adimpleto, sicut & ille, qui Ecclesiam hæredem facit, non aliter vult quod
hæreditas cum effectu acquiratur, quàm si hæres saltem tacitè polliceatur de adimplenda ipsius voluntate,
d. l. hæres, & ita vtroque casu propter defectum adimplementi deficit voluntas donandi, sicque datis paribus terminis vtraque similitudinis propositio in bono
sensu vera est, minor ostenditur *ex cap. verum 4. de condit. apposit.* cum his quæ Couar. *lib. 1. var. c. 14. n. 6.* igitur, &c. *Tertiò* facit text. *in c. 1. de testam.* dum ibi proponitur Ecclesia hæres instituta in tertia parte, nempe
in quatuor vnciis, vt patet, & tamen neque pro ea parte tenetur successor ratas habere alienationes, quas fecerat Episcopus testator, cùm quicquid alienatum est,
reuocari iubeatur: patet ibi, *quicquid,* &c. quo pacto
opponit Ant. *ibi n. 8.*

His tamen non obstantibus, partem affirmatiuam 6
tenet gloss. *in dict. cap. 1. verb. patiaris,* ibi, *tenetur tunc,* &c. dum putat teneri Episcopum successorem ratam
habere alienationem factam à prædecessore, saltem
pro ea parte, qua Ecclesia hæres fuit instituta: similis gloss. *verb. ab hæredibus, in capite Episcopus qui, 12. quæst. 2.* sequuntur Abb. *in dict. cap. 1. num. 3.* Imola
ibid. num. 9. & Couar. *num. 13.* communis, vt per Tiraq.
de priuilegiis piæ causæ, priuil. 88. Pro qua sententia,
quæ vera est, expenditur primò reg. *l. ex qua persona 192. ff. de regulis Iuris, & l. vendicationem 17. ff. de euiction.* melior text. *in l. cùm à matre 54. C. de rei vendicat.* quibus habetur ex ea persona, ex qua quis lucrum
capit,

capit, pro ea parte, qua illum repræsentat, non posse
venire contra illius factum, cum his quæ Gom. *l. 70.*
*Tauri, n.*10. Pinel. *in d.l.* 1. *p.* 3. *num.* 79. Gam. *decis.* 18.
num. 2. *& decis.* 222. *n.* 4. *Secundò* facit, quia quamuis
pater alienare non possit aduentitia filij bona, sicut
nec possessor maioratus bona restitutioni subiecta, *leg.*
peto 71 §. *prædium, &* §. *fratre ff. de legatis* 2. si tamen
filius, vel successor maioratus hæredes instituantur, te-
netur ille in perpetuum, hic verò saltem in vita ratam
habere alienationem talium, vt satis constat ex reg. *d.*
leg. cum à matre, iuncti*s* resolutis ad plures species per
Pinel. *d.l.* 1. *p.* 3. *à n.* 79. Clar. §. *feudum, quæst.* 42. *cum*
seq. Couar. *lib.* 2. *variar. cap.* 18. *num.* 2. *vers. quarta con-*
clusio, Valasc. *de iure emphyt. q.* 49. Molin. *de primog. li-*
bro 4. *cap.* 1. *à num.* 17. Grass §. *hæreditas, quæst.* 12. *à n.* 6.
7 D. Barbos. *in d. leg. Lucius, n.* 20. Ergo in simili † quam-
uis Prælatus non potuerit bona Ecclesiastica alienare,
si tamen Ecclesia ab eodem hæres instituatur, tenebi-
tur qua talis alienationi stare, saltem pro ea parte, qua
8 hæres est. *Tertiò*, & vltimò facit, quod † hæres adeun-
do hæreditatem, censetur quasi contrahere non so-
lùm cum legatariis, & cæteris defuncti creditori-
bus, sed etiam cum ipso defuncto, ad effectum, vt
eius voluntatem adimplere teneatur, § *hæres*, iuncta *gl.*
vlt. Instit. de obligat. ex quasi contractu: ergo cùm Ec-
clesia hæres instituta qua talis contrahere censeatur
cum defuncto de adimplenda ipsius voluntate, fit
consequens omninò teneri ratam habere alienatio-
nem factam à defuncto, saltem pro ea parte, qua hæ-
res est.

9 Qua retenta opinione, non obstant quæ pro pri-
ma affirmatiua considerauimus, omnia enim ferè vni-
ca solutione dirimuntur. Ad primum ex reg. *d. cap. si*
quis Presbyterorum, cum aliis respondetur, non habere
locum in nostris terminis quando Ecclesia, cuius nomi-
ne reuocatio fit, hæres instituitur, iuxta *d. l. cum à ma-*
tre, cum suprà adductis. Ad secundum facilè responde-
tur concedendo totum, atque ita hæreditatem non
reuocari, cogendam tamen esse Ecclesiam hæredem
stare prædictæ alienationi iuxta modò resoluta, sicut
Ecclesia donataria cogitur seruare modum adiunctum
in d. c. verùm. Ad vltimum respondetur cum Anton. *d.*
n. 8. text. intelligendum fore de rebus derentis ab aliis
non ex contractu Episcopi defuncti, vt in proposito, ex-
plicando eum D. Barbos. *in l. si cum dotem*, §. *si pater,*
n. 20. *ff. soluto matrim.*

10 Superest vt videamus, quibus casibus Episcopus te-
neatur soluere debita sui prædecessoris, vel redimere
alienata per illum? De quo latè agit Redoan. *de spo-*
liis Eccles. q. 10. *per tot.* vbi à principio probat, quod
debita contracta pro sustentatione Prælati debent sol-
ui, & quod ideo tenetur successor redimere rem Ec-
clesiæ pignoratam pro sustentatione Prælati: & *n.* 36.
notabiliter resoluit, quod hæres repetit expensas per
Prælatum de suo patrimonio pro Ecclesia factas.

11 Cùm supra egerimus, an & quando teneatur Epis-
copus ratam habere alienationem factam à prædeces-
sore, nunc se offert videndum, an mortuo Prælato, qui
concessit officia sui Episcopatus, possit eius successor
ipsa officia denuò concedere aliis, vel debeat primam
concessionem ratam habere? In quo dubio vera re-
solutio est, quod mortuo Episcopo expirant Notaria-
tus, & similia officia, potestque nouus successor illa
concedere, auctoritate glos. *verb. contestata, in Clem.*
procuratorem, de procur. & Afflict. *decis.* 101. Molin. *de*
primog. lib. 1. *c.* 25. *n.* 5. Mastril. *de Magistrat. lib.* 1. *c.* 20.
num. 50.

12 Cuius resolutionis præcipua ratio illa est, quia Præ-
latus non potest concedere futura in præiudicium suc-
cessoris, ex traditis per Bald. *in c.* 1. *qui successores feud.*
dare teneantur, immò successor potest gratiam & con-
cessionem à prædecessore factam reuocare, vt tradunt
Curt. & alij *in leg. digna vox, C. de legibus*, per text. *in*

c. si is cui, de præbend. lib. 6. & probatur *in cap. intelle-*
cto, de iureiur. & in c. Abbate sanè, de re iud. lib. 6. Deci.
cons. 25. *n.* 2. *vol.* 1. *& cons.* 2. *n.* 123. *vol.* 2. vbi ait hoc pro-
cedere etiamsi gratia, vel concessio fiat per prædeces-
sorem nomine dignitatis.

Tripliciter resolutio, de qua suprà *n.* 9. limitatur; & 13
primò quando officij datio, seu concessio fuit facta ab
Episcopo ad vitam officialis cum consensu Capituli,
quoniam in ea specie Ecclesia ipsa videtur contrahe-
re, quæ nunquam moritur, *c. liberi*, 12. *q.* 2. Afflict. *d. de-*
cis. 101. *n.* 2. *&* 3. qui hanc limitationem aliorum aucto-
ritate firmat.

Secundò limitatur in officiis concessis ab antiquo, 14
& quæ ex diuturno tempore, & longa quasi possessio-
ne possidentur, in his namque officiales, & notarij in-
quietati non possunt, immò debent conseruari per
nouum successorem, quoniam ex eo longi temporis
cursu præsumitur titulus, vt resoluit ita iudicatum re-
ferens Ceuall. *comm. contra commun. q.* 425. *num.* 11. vbi
n. 15. ampliat etiamsi prædicti Notarij accepta pecu-
nia fuissent creati ad libitum Episcopi, adhuc enim eo
mortuo non poterunt amoueri à successoribus suis.

Tertiò limitatur si huiusmodi officia à Prælato de- 15
functo concessa, confirmata sunt à Papa, ex traditis per
Rip. *in c.* 1. *n.* 14. *de iudic.* & per Gutier. *pract. lib.* 3. *q.* 11.
n. 9. & ea est ratio, quia per illam confirmationem di-
citur de nouo dare, seu concedere qui confirmat. Bart.
& alij *in lege & quia, ff. de iurisd. omn. iudic.* Gutier. *d.*
lib. 3. *q.* 17. *num.* 40. Petr. Gregor. *syntagm. iuris lib.* 17.
c. 15. *n.* 27.

Officium verò collatum, siue concessum à Prælato, 16
tametsi concedatur cum claus. Ad beneplacitum, vel
ad libitum, seu ad voluntatem concedentis, non potest
reuocari ab ipso Prælato concedente, nisi iusta & le-
gitima causa interueniat, quod in specie tradit Nicol.
Boër. *decis.* 149. *n.* 23. *&* 24. *& de auctoritate magni Con-*
cilij, n. 154. vbi de officiali constituto ab Episcopo ad
sui beneplacitum, Greg. Lop. *lib.* 2. *verb. mantenerle en*
el, tit. 10. *p.* 2. *& l.* 4. *verb. accabar en el su tiempo, tit.* 31
p. 3. Burg. à Pace *cons.* 21. *n.* 5. Guillel. Bened. *in c. Raynu-*
tius, verb. duas habens filias, n. 40. Gutier. *d. lib.* 3. *pract.*
q. 11. *n.* 4. vbi *n.* 9. agit de Vicario Episcopi confirmato
à Papa, & ait non posse remoueri per Episcopum, Ce-
uall. *commun. q.* 425. *n.* 24. *cum seqq.*

ALLEGATIO CXVI.

Episcopo legatum relictum an, & quando intuitu Ecclesiæ suæ, vel personæ propriæ relictum censeatur.

SVMMARIVM.

8 *Testator si relinquat Legatum Episcopo pro anima, Ecclesia, non persona relictum præsumnur.*

9 *Legatum relictum respectu Ecclesiæ, censetur pium, respectu verò persona sæculare.*

10 *In legatis pro anima relictis non est habendus respectus ad nomen proprium, vel appellatiuum.*

11 *Testator cum intendat potissimum anima suæ consulere, intendit quoque Ecclesiæ relinquere, absque personarum respectu.*

12 *Legatum Episcopo relictum à propinquo, præsumitur relictum intuitu personæ, non Ecclesiæ.*

13 *Donatio militi facta à consanguineo, potius ratione sanguinis facta præsumitur, quàm militia.*

14 *Testator stricta amicitia legatario coniunctus, quamuis sub nomine appellatiuo legatum relinquat, personæ legasse intelligitur.*

15 *Multoties fortius est vinculum amicitiæ, quàm sanguinis*, & n. 18.

16 *Probata affinitate, eo ipso præsumitur legatum relictum intuitu per ona.*

17 *Legatum relictum Episcopo ab extraneo valde amico præsumitur relictum intuitu personæ, non Ecclesiæ.*

19 *In donatione facta Episcopo & Ecclesiæ quomodo procedendum in diuisione*, & n. 20.

21 *Ecclesia est corpus mixtum, cuius caput est Episcopus.*

22 *Quando Ecclesiæ vel Episcopo coniunctim relinquitur, diuisio inter eos facienda est, & quomodo.*

23 *Coniungi à lege, vel ab homine quid differant.*

24 *Coniuncta legali coniunctione veluti diuersa considerantur.*

25 *Hæreditati, legato, vel alteri iuri quærendo an solus Prælatus renuntiare possit.*

1 PRo materiæ cognitione *primò* obseruandum, in claris non esse opus coniecturis; vnde si manifestè constiterit de mente testatoris, quod solius personæ intuitu legauerit, vel solius Ecclesiæ, illud ante omnia seruabitur, arg. *l. in conditionibus, ff. de condit. & demonstrat. l. non aliter, ff. de legatis 3. capit. vltima voluntas, 13. q. 21.* In dubio autem quid dicendum, vt clarius percipi possit, *secundò* obseruandum † dispositiones omnes vel in personam,
2 vel in locum terminari: & rursus illæ quæ in personam terminantur, vel expresso nomine proprio, vt *in leg. nonnunquam 24 ff ad Trebell. & in leg. turpia 57 §. vlt. leg. si hæredes 127 ff. de leg. 1. leg. si ita liber 8 ff de statulib.* vel appellatiuo, vt *in d. l. si hæredes, d. leg. si ita, leg. Lucius 78. §. Mauia, ff. ad Trebell.* Vel vtraque coniunctim præcipiuntur, & hoc vel præposito, vel postposito nomine post appellatiuum, vt docet gloss. *verb. nomina, in d. leg. si ita liber, gl. in d. l. nonnunquam*, extra quos terminos non est dabilis alius casus, qui in disputationem venire possit.

3 Iuxta quæ pro clariori ordine sit *prima* regula. † *In dubio quando legatum relinquitur alicui sub nomine proprio, solùm habetur respectus ad personam, ita vt alteri non debeatur*, iuxta reg. *d. leg. nonnunquam, d. § vlt. d. l. si hæredes*, iuncta celebri doctrina *c. quoniam Abbas 14. de officio deleg.* communemque omnium ferè mentem in prædictis locis, Abb. *in c. requisisti 15. de testam. num.* 8. vbi Couar. *à n. 1. & lib. 3. var. c. 15. n. 2.* Tursan. *commun. q. 14.* Ant. Gom. *tom. 1. var. c. 5. n. 20.* Fulgos. *in l. 1. C. de impuber.* Cuman *d. l. turpia, §. vlt. in fine*, Alciat. *de præsumpt. reg. 1. præs. 28.* Menoch *de arbitr. lib. 1 q. 68. à n. 21.*

4 *Secunda* regula. *Legatum conceptum sub nomine appellatiuo dignitatis, regulariter in dubio transit in successorem*, arg. *d. l. ita liber, & d. l. si hæredes, d. §. Mauia, d. l. nonnunquam, cum Ordinariis ibidem, & in l. 2. ff. de liberis, & posth.*

Tertia regula. *Quando sub vtroque insimul nomine legatum relinquitur, ad illud quod præcedit recurrendum est, & secundùm illud vel personale, vel reale legatum iudicandum*, bonus tex. *in leg. communis seruus 37. in fine, ff. de stipul seru.* gloss. *d. verb. nomina, d. gloss. 2.* Bald. *in d. leg. turpia, §. vlt.* Ias. *num. 21. in d. l. 1.* Gomes. *in d. cap. 5. num. 2. & in cap. vlt. n. 15.* Dilect. *de arte testandi, tit. 6. caut. 14.* Quamuis absque fundamento efficaci contradicant Dec. *in d. leg. 2. n. 6.* & *ibi* Curt. iun. *n. 20.* quos sequitur Alciat. *in leg. cohæredi, §. ex iis, n. 8. ff. de vulgari*, & hæc in dubio dum aliud ex coniecturis non constiterit, dicta sufficiant. *Tertiò* obseruan- 5
dum est, quod † si coniecturæ in oppositum magis vr- 6
geant, tunc non obstante quod sub nomine proprio conciplatur realis, & vice versa, quamuis sub nomine appellatiuo, nihilominus personalis iudicabitur dispositio. Ratio est, quia † quando plures hinc inde con- 7
currunt coniecturæ, ad fortiores recurrendum est, vt illæ præualeant, per quas verosimiliter apparet mens disponentis, argumento *c. afferte, & c. quia verisimile, & cap. litteras*, cum multis ibidem, *de præsumpt. c. licèt ex quadam, vers. ex præmissis, de probat.* His ita suppositis.

Iam *primò* infertur, quod si testator quantumcun- 8
que extraneus pro anima Episcopo relinquat legatum, intuitu Ecclesiæ, non personæ relictum præsumatur, vt probat text. *in c. requisisti 15. vers. si ab extraneo, de testam.* Marc. Anton. Genuens. *in practicab. Eccles. quæst 523. num. 2.* Ratio est, quia relictum fuit Episcopo sub nomine appellatiuo, tum vel maximè, quia in testatore, qui pro anima legatum relinquit, verisimilius est quod potius Ecclesiæ, quàm personæ legauerit: patet, quia † respectu Ecclesiæ legatum ma- 9
net pium, & multò magis suæ animæ profuturum; respectu verò personæ, sæculare, & non intendens in animæ salutem; cùm ergo testator legando intendat animæ salutem, vt Pontifex *in princ. d. capitis requisisti*, exorditur, & eidem magis consulat, si legatum pium maneat quàm si sæculare, fit consequens in his terminis intuitu Ecclesiæ relictum omninò præsumendum. Ita glossa *verb. nec est, in d. capite requisisti*, vbi Anton. *num 15.* Abb. *num. 8.* & Couar. *num. 4.* Bart. receptus *in leg. 2. ff. de reb. dub.* Lap. *de Canonica port. num. 22. tom. 4. tractatuum*, plures vt per Card. Mant. *de coniect. vlt. volunt. libro 8. tit. 1. num. 19. cum seqq.* Quæ quidem coniectura adeò efficax est, vt etsi testator pro anima legatum relinquat Episcopo, expresso nomine proprio, adhuc intuitu Ecclesiæ relictum sit præsumendum, Bart. *d. num* 2. communis, vt per Couar. *in d. c. requisisti, n. 8.* quamuis ibi contradicat Cardin. *n. 4.* arbitratus tunc solum habendum non esse respectum ad nomen proprium, quando insimul cum appellatiuo fuerit coniunctum, quasi aliter resoluendum, quando ab extraneo legatum fuerit Episcopo sub nomine proprio tantum. Communis tamen in contrarium vera est, quod † in legatis pro anima relictis 10
non est habendus respectus ad nomen proprium, vel appellatiuum, licèt autem in assignanda ratione cogitandum relinquat Bart. *d. n. 2.* illa tamen assignari potest, quod licèt regulariter in omnibus dispositionibus in dubio habenda sit ratio nominis proprij & appellatiui, vt in regulis supra positis, in legatis tamen piis siue sub vno, siue sub altero nomine concipiantur, res non est dubia, cùm enim † testator potissimum intẽdat 11
suæ animæ cõsulere, intendit quoque Ecclesiæ absque personarum respectu relinquere, cùm eo pacto, vt mox diximus, multò magis animæ cõsulat, & hæc est mens gl. *d. verb. nec est Abbas*, & aliorum, quos suprà retulimus, affirmantium extraneum, qui cessante affectione amicitiæ, vel consanguinitatis Episcopo legat, potissimũ Ecclesiam ipsam, cui præest, considerasse. Intellige tamẽ nisi qualitas rei legatæ aliud euincat, verbi grat. quando testator Episcopo legat canes solertissimos

ad

ad venandum, ceruos, mulos ad equitandum , de qui-
bus *l.cùm eiusd.34.ff.de adil.edict.* vt post Bar.& alios
resoluunt communis *in d.c.requisisti*, & Teixeira *in d.
l.2.de reb dub.*

12 *Secundò* infertur, in dubio relictum Episcopo à
propinquo,non Ecclesiæ,sed personæ intuito relictum
præsumi,vt probat Pontifex *in d.cap.requisisti,vers.si
verò*,Marc.Anton.Genuens. *dict.quæst.523.numero* 1.
Etenim consanguinitatis affectio eo vsque potens est,
vt non obstante nomine appellatiuo, respectus perso-
13 næ principaliter habeatur. Sic aliàs † donatio facta
à consanguineo alicui militi,potius ratione sanguinis,
quàm militiæ facta præsumitur,*arg. l. tutor 31. §. qua
tutoribus,ff.de excus.tut.*Couar.*in d. c.requisisti* , *n.8.*
post Corras.*libro 2. miscel. in capite 4.* in simili Bart.
*in leg. penult. ff. de rebus dub.*Abb.*in dict.cap.requisi-
sti,num.8.*Alciat.*dicta præsumpt.28.post gloss.penultim.*
communiter receptam *in cap.vltim.de testam. libro 6.*
Tiraquell.*in leg.si vnquam , verb. Donatione largitus,*
14 *num.74* Sic in simili, † quando testator stricta amici-
tia legatario coniunctus est, quamuis sub nomine ap-
pellatiuo legatum relinquat, non dignitati, sed perso-
15 næ legasse intelligitur : quia † multoties fortius est
amicitiæ,quàm sanguinis vinculum, gloss. *verb.præsu-
mitur,in d.cap.requisisti*,gloss.*d.verb.nec est* , Bartol.&
communis *in l.cùm quid,ff.si certum petatur*, latè Ti-
raq.*in leg.si vnquam,verb.libertis,n.85.& 102.*Teixeir.
*in d.l.2.col.4.*Iuuant quæ in simili Doctores resoluunt
circa amicorum affectionem,per text.*ibi,in l.amicissi-
mos 39.ff.de excus.tutor.*Ias.*in l.exigendi, C.de procur.
& in l.Titia,in princ.ff eod.tit.& in l.sancimus , C.hoc
tit.*Alciat.*in l.latè,§.amicos,de verb signific.*Hippol.*in
rub.de fideiussor n.236.*

Neque prædictis refragatur *l.hæreditate 19. ff. de
castr.peculio, in princ.* quam in his expendit Couar.*d.
num.8.* vbi habetur,quod si donatio fiat à milite con-
sanguineo commilitoni , quæritur militiæ, non per-
sonæ, quasi non obstante consanguinitate, non perso-
næ , sed militiæ contemplatione relictum videatur?
Respondetur enim reiecta solutione Cortasij , quem
refert, & sequitur Couar. vbi proximè , Iurisconsul-
tum ibidem sub distinctione respondisse , vt hære-
ditas relicta ante societatem militarem , non censea-
tur relicta contemplatione militiæ , & ideo non fit in
bonis castrensibus ; secus dicendum in hæreditate
postea relicta, sed in vtroque casu hæreditas personæ
acquiritur , vnde in nihilo nobiscum pugnat , sed ma-
gis pro nobis potuit expendi. Deinde non refraga-
tur , quod si quis ab Ecclesia beneficium accepit , &
postea Prælato legatum relinquat , quantumvis con-
sanguineo,nihilominus non personæ, sed Ecclesiæ in-
tuitu reliquisse præsumitur in remunerationem bene-
ficij accepti.gloss.*verb.Iure,in auth.licentiam , Cod. de
Episcopis & Cler.*recept.vt plures,quos sequitur Guil-
lelmus *in cap.Raynutius,verb.testamentum 3.n.47.*Al-
ciat.*reg.1.præsumpt.28* Tiraquel.*in d.l.si vnquam,verb.
donatione largitus,num.74.*Cottas.*lib.2. miscellan. c.4.
num.40.* Non,inquam,refragatur,quia hæc opinio re-
ctè procedit propter antidoralem obligationem , quæ
in dubio potentior iudicari debet , quàm sola ratio
consanguinitatis,secundùm rectam rationem , argum.
*l.sed & si 28.§.consuluit,ff.de petit hæred.c.cùm in offi-
ciis,in princ.de testam.*vbi Couarr.*n.10.* S.Thom. 2.2.
q.106.art.5 .Fortun.*in l.1.§.Ius naturale, n.57.ff.de iu-
stit.& iure.*

16 Intellige *primò*,modò resoluta de propinquo intra
quartum consanguinitatis gradum, gloss. *verb. à pro-
pinquo,in dict.cap.requisisti*,per text.quem citat *in dict.
authent.licentiam*,vbi gloss. *dict.verb. iure* , post alios
Cardin.*in d.cap.requisisti,num 4.*Imola *num.38.* com-
munis,vt per Couarr.*num.9* qui plures refert, Mantic.
de coniectur.vltim.volunt.lib.8.tit.6. num.17. quamuis
absque fundamento Iudicis arbitrio relinquendum

existiment Couarr.& Mantic.*locis proximè citatis*, lo-
cuti contra text.*in d.authent. licentiam* , iuncta regula
cap.de causa 4 de officio delegati. Intellige *secundò* de
affine intra eundem gradum ; si enim in amico maxi-
mè coniuncto idipsum communiter recipitur , vt infrà
dicetur ex verosimili mente testatoris, similiter in
tali affine admittere debemus,neque est huius rei leue
indicium,quod text.*in d.cap.requisisti*, tam in princi-
pio,quàm in *dict.vers.Si verò*,ait *propinquo* , vt sic vi-
deatur vtramque propinquitatem, tam per viam san-
guinis , quàm affinitatis comprehendere voluisse : iu-
uat maximè quod etiam in fideicommisso familiæ re-
licto nulla speciali adiectione super certis personis fa-
cta,non soli consanguinei, sed iis deficientibus affines
continentur , *l. vltim.vers.& si quis, C.de verb signif.*
consonat regula *leg.1.C.vnde vir & vxor.* Quamuis
enim ex vi verbi appellatione agnatorum,& cognato-
rum affines minimè contineantur , *per tot.tit. ff. vnde
cognati, vnde legitimi* , & alibi passim , vt plurimum
tamen ratione affectionis , & ad plerosque effectus
æquiparantur,*cap.non debet*,cum multis *ibidem* , iun-
cta *rub.de consanguin. & affinit.* atque ita in terminis
Petr *de Canonica port.*quem refert Couarr.*d.n.9.*Intel-
lige *tertiò*, prolata consanguinitate eo ipso præsumi
legatum intuitu personæ relictum,text.*in d.cap.requi-
sisti*,& ideo si Ecclesia contendat non personæ,sed sui
ipsius respectu relictum esse, probare tenebitur , quia
habens pro se Iuris præsumptionem , dum aliud non
ostenditur,tutus est,iuxta reg.*licèt Imperator, ff.de le-
gat.1.glos.vlt.recept.in l.si tutor 5.C.de periculo tutor.*
Bart.*in l vltim.ff.de publ.iudic.*Abb.*in c.1.notab.2. de
cleric.non resid* Dec.*in rub de prob.n.13.* Couar. *lib. 2.
var.c.6.n.1.*Anton.Gom.*l.9.Tauri, n.25.* Afflict. *deci-
sion.44 n.15.*

17 *Tertiò* infertur legatum relictum Episcopo etiam
ab extraneo(qui tamen valde amicus sit) ipsi relictum
videri,non Ecclesiæ : ratio est , quia amicitia consan-
guinitati similis est, *l.nemo dubitat 58.ff.de hæred. inst.
18 leg.si pater 4.C.illo tit.* & † aliquando fortius est illius,
quam sanguinis vinculum: non, inquam, quia in ple-
risque consanguinitati præfertur amicitia, argumento
*l.sed si plures 10.§.in aduocato ff de vulg leg. si seruus
plurium 53.§. vltim.ff.de leg.1.leg. Theopompus 14 ff.
de dote prælcg.l affectionis 5.de donat.leg hæreditate 19.
in princip.ff.de castr.peculio* Vnde à pari procedere in
Iure, eisdemque regulis consistere amicitiam , & con-
sanguinitatem,tenentur statim referendi Hinc est quod
amicitia coniectura est in dubio præsumendi dona-
tionem,sicut consanguinitas,Bart.*in l.cùm quid,n.11.ff.
si certum petatur*,Tiraquell. *d.verb. donatione largitus,
n.74.* Atque ita in terminis obseruat gloss. *verb. præsu-
mitur,& verb.nec est,in d.c.requisisti.* vbi Abb. *n.8.*&
Couarr.*n.7.* Guillelm.*d.verb testamentum 3.n.4.*Man-
tic.*de coniect.lib.8.tit.16.n.18.*

Quartò infertur resolutio illius dubij, qualiter inter 19
Episcopum & Ecclesiam,vel aliam piam causam diui-
sio facienda sit,quando vtriusque legatum est ? In quo
obseruandum est *primò* , quod quando aliquid relin-
quitur Episcopo sub conditione,vt nihil quæratur Ec-
clesiæ , diuisio facienda non est,sed totum cedet lucro
Episcopi,text.*in d.c.requisisti , vers. & hoc verum est*,
vbi gloss.*verb.exprimat*, † quamuis quando relinqui- 20
tur Ecclesiæ sub eadem conditione , ne Episcopo ac-
quiratur , reiecta conditione communicatur legatum.
Rationem differentiæ vnam & alteram proponit glos-
sa *d.verb exprimat aliquid*,Lap.*de Canonic. p.3. n. 23.*
inter quas illa videtur probabilior , quam præstitit
glossa *d.verb.exprimat*,quia † Ecclesia est corpus mix- 21
tũ,cuius caput est Episcopus,*c.nouit 4.de his quæ fiunt
à Præl.* Vnde non potest Ecclesia sine illo considerari,
quia maneret monstrum sine capite,contra *c.cùm non
liceat,de præscript.c. quoniam 14. de officio Ordin.* At
Episcopus potest considerari vti priuata persona sine

Ecclesia, & ideò in secundo casu, supposita conditione non datur communicatio bonorum, datur verò in primo, vt textus habet *in d. cap. requisisti*. Neque obstat idem textus in sæpe citato *cap. requisisti, ad fin. versic. quoniam*, vbi habetur maximam esse communionem inter Episcopum & Ecclesiam, cui est spirituali coniugio copulatus, vnde quæ Episcopus acquirit, illi acquirit, prout maritus respectu vxoris, & vice versa, ex resolutis per Couar. *de sponsal. part. 2. cap. 7. §. 1. num. 3.* Molin. *de primog. lib. 2. c. 10. n. 66.* Gama *Lusit. dec. 176.* Respondetur enim eiusmodi communicationem bonorum non procedere inuitis donantibus, argumento à simili, *auth. excipit, de bonis qua liberis.* Si verò vlterius vrgeatur de eodem textu *in d. c. requisisti, vers. secus autem*, ibi, *dispositio testatoris non potest*, &c. respondebit dispositionem testatoris facere non posse, vt in terminis in quibus lex iubet bona inter vtrumque communicari, impediatur communicatio, non verò vbi nullius legis prohibitio reperitur, sicut in proposito, vbi supposita conditione legatum relictum censetur soli personæ Episcopi, quo casu nullibi iniungitur legati communicatio; vnde sumus extra terminos *d. vers. secus*: neque in aliquo offendit regula ibi tradita, *& in l. nemo potest ff. de legat. 1. & in l. ius publicum, ff. de pact.* cum similibus.

22 Obseruandum deinde est, quod quemadmodum quando Episcopo, vel Ecclesiæ aliquid absolutè relinquitur, inter eosdem fit diuisio; ita etiam quando Episcopo, vel Ecclesiæ coniunctim relinquitur, diuisio facienda est, vt probat text. *in d. c. requisisti, vers. quod si relinquatur, & vers. si verò.* Itaque vnus, & alter casus in eo conueniunt, quod in vtroque diuisio facienda est secundùm canonicam portionem: differunt tamen maximè, quod in priori Episcopus, & Ecclesia censentur coniuncti à lege, seu legali coniunctione; in posteriori verò coniuncti ab homine, nempe ab ipso testatore. Vnde & illa alia insurgit notabilis differentia, quod in priori si Episcopus suæ portioni renunciet, non accrescet Ecclesiæ; & vice versa, si Ecclesia renunciauerit, Episcopo non acquiretur; non sic dicendum in posteriori. Ratio est, quia in coniunctis à lege non est locus iuri accrescendi, *l. & Proculo 20. ff. de leg. 2.* secus dicendum in coniunctis ab homine, *leg. re coniuncti 87.* vbi *leges, omnes ff. de leg. 3. l. vnic. C. quando non petent. partes*, ita Bart. Paul. & omnes *in d. leg. & Proculo*, vbi Peralt. affirmat omnium commu-
23 nem esse doctrinam, nemine discrepante, & † quinque huius differentiæ rationes refert *à n. 1. vsque ad numerum 6.* inter quas illa vulgo recipitur, vt affirmat Alciat. *lib. 4. paradox. capite 8 in fin.* quod ius accrescendi prouenit ex mente & voluntate testatoris, & in iure reputatur veluti quædam substitutio in parte accrescente, *leg. si Titio & Mauio 67. § Iulianus, ff. de leg. 2.* Gutier. *in d. leg. vnic. n. 19.* qui autem succedit ex legis dispositione, non succedit secundùm voluntatem testatoris, sed ex legis potentia, vel præter illius voluntatem, *leg. qui liberis, §. & verba, ff. de vulgari*, vnde inter coniunctos coniunctione legali non est locus iuri accrescendi, ne contingat absurdum, quod portio deficiens accrescat, vel præter testatoris voluntatem. Sed contra vulgarem opinionem insurgit Alciat. *citato loco*, dando manifestam instantiam; etenim qui contra paternum testamentum bonorum possessionem petit, aduersatur testatoris voluntati, vt palam est *l. 1. & per tot. ff. contra tabulas*; & tamen si duobus filiis, & ex altero filio duobus nepotibus bonorum possessio competat, & alter ex nepotibus non petat, pars istius alteri accrescit *l. si duobus, ff. illo tit.* deinde qui successit ab intestato, successit ex potentia legis, & non ex iudicio testatoris, *per tot. tit. de successionib. ab intestato, l. 3. vers. ab intestato, ff. de petit. hared. l. obuenire 130 ff. de verb. signific.* quamuis enim hoc fiat ex verisimili mente testatoris qui ita credit relicturus, *l. conficiuntur, ff. de iure codicill.* non tamen ex iudicio & dispositione testatoris, *d. § hac verba*, ibi, *quia non ex iudicio testatoris veniunt*, tamen si in causa intestati deficiat portio alicuius ex fratribus, alteri accrescet, *d. leg. si duobus.* Quamobrem circa veriorem intellectum *dict. leg. & Proculo*, & similium, in quibus agitur de coniunctis à lege, dicendum est cum *gloss. vnica*, communiter recepta, *in l. qui haredi 44. § si duorum, ff. de condit. & de-*
monstr. † coniuncta legali coniunctione veluti diuersa considerari, & perinde esse legatum illis relictũ, ac 24
si pluribus separatim legatum foret, patet exemplum in seruo communi plurium dominorum, qui plurium vices gerit, & sustinet, *l. communis, ff. de sepult. seru.* vnde perinde est legatum illi relictum, ac si pluribus per partes legatum foret, glossam sequuntur DD. cõmuniter *in d. l. & Proculo*, quibus maximè consonat ratio adiecta ibi, *non enim coniunctim, sed partes videri legatas*, iuncta illa ibi; *nam si ambo vendicarent eam, quemcunque legati partem habiturum, quam in seruo haberet*: itaque nulla in proposito consideratur coniunctio, quæ potens sit operari ius accrescendi, & in hanc rationem magis inclinat Peralt. *in d. l. & Proculo, n. 3. vers. tertium, & n. 6. vers. quintum.*

Remanet vt videamus an hæreditati, legato, vel al- 25
teri iuri quærendo solus Prælatus renunciare possit? In quo dubio vera est solutio, quæ affirmatiuam sustinet partem, ex Rol. *cons. 15. ex n. 23. ad 42. lib. 1.* Menoch. *de arbit. casu 171. n. 53.* Simonc. *de decretis lib. 3. tit. 8. in spect. 9. n. 67. vers. item etiam*, & pluries sequuta est Rota coram Puteo *dec. 507. lib. 1.* & in aliis relatis per Aloys. Ricc. *in collect. 3054. col. 2. circa fin. p. 7.* nam in quærendis Prælatus solus Ecclesiæ præiudicare posset, Felin. *in c. in præsentia, n. 57. vers. decimò quæro, de prob.* Mandos. *ad Lap. alleg. 25. verb. Prælatus, in princ.* Steph. Grat. *discep. forens. c. 668. n. 51. cum seqq.* Greg. XV. *dec. 401. n. 9. & 10.* Quamuis Quaran. *in sum. Bullar. verb. alienatio rerum Eccl. n. 23. vers. sed verior, & n. 43. vers. prælatus*, appellet contrariam veriorem, & tutiorem. Sed nostra sententia procedit quando repudiatio fit in eodem actu, in quo fit acquisitio, siue aditio, quæ secundum ordinem intellectus præcedere debet, & ille actus acquisitionis non præcedit simpliciter, sed tendit ad ipsam repudiationem, siue renuntiationem, ita vt acquisitio illa sit momentanea, quæ non habetur in consideratione, Nata. *cons. 441. n. 20. lib. 2.* Roland. *cons. 55. n. 34. lib. 1.* Vinc. de Franchis *dec. 14. num. 25. cum seqq.* Rot. *in Romana spolij, 31. Ianu. 1629.* coram *Reuer. Dom. Decano.* Secus autem quando essent duo actus separati, licèt incontinenti vnus post alium facti; putà, si monasterium prius adiuisset hæreditatem, & deinde in eodem instrumento cessisset, & renuntiasset, prout declarat Phanuc. *de lucro dotis, gl. 8. n. 18. vers. qua conditio.* Rot. *dec. 30. lib. 2. p. 3. diuers.* Steph. Grat. *c. 132. n. 26. & d. c. 568. in fine.*

ALLEGATIO CXVII.

Episcopo resignanti Episcopatum, seu potius resignatario, & successori, an & quando debeantur fructus naturales, industriales, seu ciuiles, vel etiam pendentes ante resignationem, & quid in aliis beneficiatis.

SVMMARIVM.

1 *Fructus ciuiles, quorum de tempore resignationis adhuc non venerat dies solutionis, spectant ad successorem, ad quem etiam spectant fructus pendentes.*

2 *Fructus*

2 *Fructus à solo separati ante diem resignationis debentur resignanti, cæteri verò omnes resignatario.*

3 *Fructus beneficij Ecclesiastici qualiter inter hæredem beneficiati defuncti, & successorem in beneficio sint diuidendi, ostenditur, & numeris seqq.*

4 *Fructus inter beneficiatum defunctum, seu etiam renunciantem, & successorem, diuidendos esse pro rata anni, sentit DD. citati.*

5 *Fructus a solo separatos inexactos spectare ad successorem, non autem ad hæredes prædecessoris, concludunt alij.*

6 *Fructus ante obitum eius, qui beneficium habebat, collectos ad hæredem defuncti transire, pendentes verò ad Ecclesiam, vel successorem in beneficio pertinere, tenet communis, & probabilior sententia.*

7 *Bulla Iulij III. quid statuat super fructibus decedentium beneficiatorum ostenditur.*

8 *Bulla prædicta Iulij III. non est vsu recepta in Regnis Hispaniarum.*

9 *Constitutio synodalis Bracharensis statuit, quod si obtinens beneficia simplicia moriatur ab intestato, habeant omnia eius hæredes integrè. & si illos non habuerit, habeat dicta bona Ecclesia.*

10 *Bulla prædicta Iulij III. an sit vsu recepta in statu Mediolanensi, ostenditur, & n. 11.*

1 CVm hæc quæstio incidisset olim inter Reuerendissimum Scimutualem, Archiepiscopum Barensem, & Reuerendissimum D. Caracciolum, in cuius fauorem Archiepiscopatum resignauerat, super fructibus decursis & inexactis vsque ad diem resignationis, Domini de Rota, vbi causa per appellationem ab A. C. factam intr oducta, dixerunt esse distinguendum inter fructus ciuiles, & naturales, seu industriales: nam quoad fructus ciuiles, quales sunt census, pensiones domorum, responsiones, & similes, quorum de tempore resignationis adhuc non venerat dies solutionis, censuerunt spectare ad successorem, ad quem etiam spectant fructus pendentes, gloss. *in c. præsenti, de officio Ord. lib. 6.* Cardinal. & alij *in c. vlt de peculio, cler.* Calder. *cons. 2. eod. tit.* latè Couar. *lib. 1 var. c. 15. sub*

2 *num. 5* † Quo verò ad fructus naturales, & industriales, iidem Domini similiter distinxerunt: nam eos, qui erant à solo separati ante diem quintam Iulij, qua die resignatarius fuit prouisus, censuerunt spectare ad resignantem, iuxta terminos *l. defuncta, ff de vsufructu, & l. diuortio,* cum ibi notatis, *ff. soluto matrim.* etiamsi fuissent locati, & dies solutionis affictus venerit post resignationem, quia de tali affictu, seu pretio locationis, quod debetur ratione fructuum idem iudicatur quod de fructibus, quorum loco affictus subrogatur, & sic non consideratur dies solutionis affictus, sed potius tempus perceptionis fructuum, pro quibus affictus soluitur, Salycet. *in leg. fructus, n. 3. vers. & probat ratione, C. de act. empti,* Alex. *cons. 28. num. 1. lib 1.* Nat. *cons. 141. n. 1* cum aliis adductis per Hond. *cons. 85. num 13. & 23. lib. 2.* & demùm fuit conclusum ex iis, & aliis deductis per informantes, fructus à solo separatos ante diem resignationis deberi resignanti, cæteros verò omnes resignatario, vt habetur *dec. 278.* apud Farin. *part. 2. recent.* & latiùs *dec. 240.* apud Farinac. *part. 1. recent.* vbi pariter fuit dictum, quod si aliquis translatus est de Ecclesia ad aliam, & sit consuetudo primæ Ecclesiæ quod fructus decedentis perueniant ad Capitulum, non habebit fructus pendentes de tempore translationis, quod & prius dixerat eadem Rot. *decis. vnic. de translat. Episcopi in antiq. & dec. 809. p. 1. diu.* vbi reijcit dictū Card. *cons. 110. n. 2.* Paulin. *de officio & potest. Capituli sede vacante, p. 2. q. 8. n. 28.* Surd. *cons. 333 n. 57. vol. 3.* Aym. *cons. 873. n. 2. vers. neque mouet, vol. 5.*

Hæc sic breuiter ex præcitata decis. pro præsentis quæsiti resolutione dicta sufficiant, quorum occasione in hoc loco resoluendam duxi quæstionem illam à DD. satis ventilatam, qualiter scilicet fructus beneficij Ecclesiastici inter hæredem beneficiati defuncti, & successorem in beneficio sunt diuidendi? Pro cuius faciliori decisione ne terminos confundamus, sciendum in primis nobis est, quid attento Iure communi tenendum, deinde quid inspecta Iulij III. constitutione, & denique quid attentis particularibus consuetudinibus. 3

Attento Iure communi aliqua extat inter DD. controuersia: quidam enim indistinctè tenent fructus inter beneficiatum defunctum, seu etiam renunciantem, & successorem diuidendos pro rata anni, arg. *l. diuortio, ff. soluto matrim.* nam cùm beneficium detur propter officium & seruitium Ecclesiæ, *c. cùm secundùm Apostolum, de præb. cap. fin. de rescript. in 6.* sicut dos propter onera Matrimonij, *l. pro oneribus, C. de iure dotium,* inducenda videtur dispositio, & diuisio; & ideo hanc partem tuetur Cou. *lib. 1. var. c. 15. à n. 12.* Flamin. *de consid. q. 35. n. 49.* Molin. *de primogen. lib. 3. c. 11. num. 4.* Sarmient. *de reddit. Eccl. lib. 4. c. 6. n. 13.* Genuen. *can. quæst lib 1. q. 33.* Zerol. *in praxi Episc. p. 1. verb. beneficium, § 6. & p. 2. verb. renunc. § 2.* Ilcub. *de ratiocin. tom. 2 comp. 20. n 53.* Castil. *quotid. lib. 1. de vsufructu, c. 70 à princ.* Molin. *de iust. tract. 2. disp. 635. n. 7.* Parlad. *differ. 120. § 1.* Marc. Ant. Genuens. *in praxi Archiep. Neapol. c. 53. in ann. n. 11,* secundùm nouam impress. Nicol. Garc. *de benef. p. 1. c. 1. n 97.* 4

Alij verò sustinent fructus a solo separatos inexactos spectare ad successorem, non autem ad hæredes prædecessoris, vt per multa iura concludit Calder. *cons. 5. num. 2. vers. tertius casus, de peculio cler.* & Ias. *cons. 76. n. 6 & seq. vol. 3* Cardinal. *cons. 110. n. 1.* & fuit dictum *in Palentina fructuum, 26. Februar.* 1580 coram *Cardinal. Lancellotto seniore, & in nullius, seu Romana pecuniaria 4. Iunij* 1593 coram *Card. Blanchetto,* impressa apud Marchesan. *de commiss. part. 1. fol. 424. n. 3.* & nouè *in Pap. fructuum 21. Februar.* 1622. coram *Remboldo,* & late consulens Surd. *cons 333. n. 6. vers. contrarium tamen, cum multis seqq.* Et hanc sententiam perpetuò sequi Rotam, ipsamet testatur coram Reuerendissimo Coccino Decano *decis. 476 num. 2.* & coram Reuerendissimo Dunano Episcopo Vrgelensi *decis 304. num 1. p. 2.* nisi probaretur consuetudo quod clerici de huiusmodi fructibus possint testari, prout eadem Rota suam limitat sententiam, & signanter *in Palentina fructuum, 26. Februar.* 1580. coram *bonæ mem. Cardinal. Lancelloto,* quæ habetur apud Nicol. Garciam *de ben. part. 2. c. 1. n. 12. & in Mediolanensi fructuum 9. Mart.* 1591. coram *bonæ mem. Orano,* apud Marches. *p. 1. pag. 558 & in Gerund fructuum, 24 May* 1590. coram *bonæ mem. Iusto, ac in Barchinon. fructuum 4 Iulij* 1607. coram *eodem,* quarum decisionum meminit Dur. *d. dec. 304. n 2.* 5

Communis tamen sententia (cui tanquam probabiliori adhæreo) tenet ad hæredem defuncti transire fructus ante obitum eius, qui beneficium habebat, collectos, pendentes verò ad Ecclesiam, vel successorem in beneficio pertinere; quia clerici in vita æquiparantur vsufructuariis, qui faciunt suos fructus iam collectos, & à solo separatos, & eos transmittunt ad hæredes. Ita gloss. *verb. primi anni, in cap. si propter,* vbi Dominic. *num. 9* & Franc. *n. 4.* & alij, *de rescr. in 6.* gloss. *etiam verb. reseruari, in cap. præsenti,* vbi Prob. *ad Monach. n. 3. de officio Ordin. in 6.* Host. *in cap. fin. num. 5.* & ibi Zabarel. Imola, & Barbat. *de peculio clericor.* Anton. Corset. *in sing. verb. clericus* Nicol. Gemin. *in enchirid. benef. tit. 4. de gratiis expectatiuis, num. 24.* Nauar. *de redditibus Ecclesiast. quæst. 2. monitu 13. & cons 7 sub tit. de success. ab intestato, & cons. 3. de peculio cleric. & cons. etiam 3. de donat. in* 6

nouis.

noais.D.Barboſ.in l.diuortio,part.1. n.44.& à num.36. Beller.diſquiſit.cleric. parte 1.de bonis cleric §.13.Rendina in promptuario recept. tit. 50.num.6. Lotter. de re benefic.lib.1.quaeſt.44. num.27. cum ſeq. Monet. de diſtribut.quotid part.2.quaeſt.4. à num.21. vbi num.24. aſſerit meritò admitti poſſe opinionem Couar.de rata temporis quoad fructus, qui percipiuntur ex domibus locatis, propter rationem, quam affert idem Couar. non quidem d.n.12.ſed n.4.vbi de emptione agit,quia penſio in prædio vrbano ſoluitur pro fructibus, qui quotidie percipiuntur, ſcilicet pro eius vſu & habitatione,quod etiam ſentit Ioan.de Imola, in d l.diuortio, in princ. dicens quod pro rata temporis præteriti in prædiis vrbanis poteſt exigi penſio propter continuatam vtilitatem,ſecus verò in prædiis ruſticis,in quibus percipitur vtilitas ſolum tempore meſſium, & vindemiarum.

7 Superuenit Bulla Iulij III. incip. Motu proprio,edita de anno 1550. qua expreſsè diſponitur fructus, vbi non ſpectant ad Cameram,tanquam ſpolia,ſpectare ad ſucceſſores,etiam quod maturati fuerint tempore beneficiati,dummodo realiter, & cum effectu percepti non fuerint, & aliis propriis bonis non incorporati, etiam quod per beneficiatos non ſteterit quominus illos exegerint, immò etiamſi pro eorum exactione omnem diligentiam iudicialiter agendo adhibuerint, cuius quidem Bullæ vigore reſolutum fuit in allegatis nullius, ſeu Romana pecuniaria, & in Papienſi fructuum.

8 Extat nunc maxima controuerſia, an prædicta Bulla Iulij III. ſit vſu recepta in Regnis Hiſpaniarum, & in ſtatu Mediolanenſi. Quoad Hiſpaniarum Regna, Nauarr.conſ.4.de ſucceſſ.ab inteſtato,in nouis,& Nicol.Garc. d.c 1. n.102. aſſerunt dictam Bullam non eſſe in illis vſu receptam, quod Rota ſæpius firmauit, & ſignanter in dicta Palentina fructuum, 26. Februarij 1580. coram Cardin. Lancellotto, & in Gerundenſi fructuum,24.Maij 1599.coram Iuſto.& in Barchinonenſi fructuum,4.Iulij 1607.coram eod.& in ead.10.Decembris eiuſdem anni,& 3. Decembris 1610. coram Reuerendiſſimo D.meo Coccino,& nouè in Cordubenſi beneficiorum,24.Februarij 1620.coram Cardinal. Caualerio, in hæc verba: Quamuis Rota per duas deciſiones, ſub diebus 16.Nouembris 1618.& 1. Iulij præteriti, reſoluiſſet fructus beneficij S. Andreæ decurſos à die obitus Ludouici, quos A.C. declarauerat reſtituendos eſſe Piccardo, deberi Ioanni Lopez,tanquam pleniſſimè ſubrogato ad ius ipſius Piccardi; nihilominus hodie cauſa de nouo propoſita ſuper eiſdem Domini receſſerunt à deciſis, & moti ſunt ex notoria conſuetudine vigenti in Regnis Hiſpaniarum,quæ non reuocabatur in dubium, & ſuper ea fuit aliàs reſolutum in Palentina fructuum Archipreſbiteratus,16.Febrrar.1580.coram Card. Lancellotto ſeniore,relata per Garc.de benefic part.1.cap.1.num.22. quod ſcilicet fructus ſeparati à ſolo ſpectarent ad hæredem,per quam conſuetudinem ceſſabat ratio illa,cui deciſiones factæ innitebantur, vt ſcilicet quemadmodum dicti fructus debebantur Piccardo, ita debeantur Ioanni in ipſius locum ſubrogato: nam ſi debetur hæredibus Piccardi, non poſſunt dici comprehenſi in ſubrogatione, &c.

9 Verùm hodie magna circumſpectione circa non receptionem dictæ Bullæ vtendum eſt.Ego enim anno 1625. in Rota coram R. P.D.Buratto in vna Bracharen. fructuum, inſtanter petij declarari dictam Bullam in Regno Luſitaniæ (quod pars eſt Hiſpaniæ, vt aſſerit Nauar. conſ.c. num. 2. de decimis) receptam non eſſe, & tamen Rota coram dicto D. in deciſione facta ſuper hac cauſa ſub die 28. Aprilis 1625. nihil certi firmare voluit, ſed dubium in hæc verba reſoluit. Iuſtitia autem dictarum trium conformiam in hoc capite, quicquid ſit de iure communi, an fructus à ſolo ſeparati ſpectent ad ſucceſſorem, vel ad hæredem, vt latè per Calder. conſ.2.de peculio cleric. & quicquid ſit ſtante conſuetudine, de qua in Regnis Hiſpaniarum, Garc. de benefic. parte 4. cap.1. num.102. & in Barchinonenſi fructuum 10. Decembris 1607. coram R.D.meo Decano, in qua aliæ deciſiones, & doctrinæ allegantur, certum eſt quod ſublata eſt difficultas ex Conſtitut. Synodali Bracharenſi, qua cauetur, quod ſi obtinentes beneficia ſimplicia moriantur ab inteſtato, habeant omnia eorum hæredes integrè, & ſi illi non habuerint,habeat dicta bona Eccleſia: ſpectant igitur ad hæredes beneficiati. Hæc in illa deciſione Bracharenſi fructuum.

Quoad ſtatum Mediolanenſem pariter aſſerunt di- 10
ctam Bullam in eo non eſſe vſu receptam, Borgnin. Caualcan.deciſ.30. num.5.part.5.& Nicol.Garc.d. c.1. num.103. Sed contrarium firmauit Rota in dicta Papienſi fructuum, coram D. Remboldo, in hæc verba: Non obſtat quod dicta Conſtitutio non fuit vſu recepta, vel quod ſaltem præſumptio obſeruantiæ dictæ Conſtitutionis eludatur ex iuribus ponderatis in Mediolanenſi fructuum,9. Mart.1592. coram bonæ mem. Orano,quia præterquam quod videbatur, quod dicta Conſtitutio fuerit publicata, habetque decretum irritans, non poſſet dari de non vſu ipſius, nec minus prætendi quod fuerit per contrarium vſum abrogata, ex deductis per Gabriel. de clauſul.lib. 6. concluſ.3. num. 4. Rot. deciſ. 197. num.3. part.1.in recenti Ceſſat etiam difficultas, ex quo etiam dicta Conſtit. circumſcriptâ dicti fructus inexacti ſpectant iuxta diſpoſitionem Iuris communis ad ſucceſſorem, vt dictum eſt, non verò ad hæredem. Non obſtat,quod dicta diſpoſitio locum non habeat, quando in contrarium vigeat conſuetudo. Calderin. d. conſ.2. ante fin.verſ. pato concludendum, Couar. in cap. cum in officiis, num. 6. de teſtam. quia non probatur quod adſit aliqua conſuetudo in contrarium in ciuitate Papienſi,quæ tamen plenè, & concludenter probanda eſſet, gloſſ. in l.1. in verb probatis, C. quæ ſit longa conſuet. Alexand. conſ.131. num.9. lib.2. Surd. conſ.313. n.23. Caſ. de Graſſis deciſ.6. num.5. de præbend. cum aliis per Mantic. de tacitis, & ambig. conuent.lib 3. tit.9.num.72. Nec dici poteſt, quod dicta conſuetudo ſit probata ex quadam enunciatiua eiuſdem Iulij III. in Breui, ſeu litteris anni 1553. quarum copia datur,quicquid eſſet dicendum,an dictæ litteræ eſſent in forma probanti, & vtrum dicta enunciatiua, vtpote quæ emanauit ad partis ſuggeſtionem, probet, & præſertim quia, vt aliqui ex Dominis dicebant, Papa in dicto Breui non dicit quòd dicta conſuetudo fuerit legitimè probata, ſed tantùm quod fuit deducta, vt apparet ex littera dicti Breuis: & inſuper viſum fuit quod dum Papa narrat quod in Statu Mediolani antiqua viget conſuetudo,quod ſpolia perſonarum Eccleſiaſticarum ad earum hæredes tranſeant, huiuſmodi narratiua intelligi debeat de fructibus ſic exactis, & in horreum reconditis. aut de bonis ex fructibus ſic exactis emptis,quæ verè & propriè dicuntur ſpolia clericorum, quia ſpolia ſunt rerum ad beneficiatos ſpectantium, & quæ in eorum peculio reperiuntur, vt in puncto fuit dictum in Romana, ſeu Vercelenſi pecuniaria coram bonæ mem. Card. Seraphino, quæ eſt inter impreſſas deciſ.594. num.5. non autem de fructibus inexactis, quos idem nec Iulius III. per Conſtit. vt ſupradictum eſt, ante dictum Breue editam voluit pertinere ad ſucceſſores, adeò quod dicta narratiua non poſſit deſeruire ad probandum aliquam conſuetudinem quoad dictos fructus inexactos, de quibus agitur, ſed tantum quoad ſpolia, id eſt, fructus exactos, qui ſunt extra controuerſiam. Et in omnem euentum, ad effectum de quo agitur, ſufficit quod ex dicta narratiua Breuis non remanet clarè probatum quod adſit in ſtatu Mediolani talis conſuetudo quoad fructus inexactos, cum maximè huiuſmodi conſuetudo eſſet plenè, & concludenter probanda, ex ſuprà allegatis,&c.

Hæc

Hæc quæ ex ſupradicta deciſione colliguntur de receptione dictæ Bullæ Iulij III. procedunt in Statu Mediolanenſi, non verò in prouincia: Papia enim non eſt de prouincia, ſed exempta, & immediatè ſubiecta Sedi Apoſt. nam in prouincia conſtat ex Concil. prouinciali Mediol. V. *p. 1. tit. de Eccleſiis, & earum ſupellectili, & fructib. §. vt linibus*, quod dicta Conſtitutio non eſt vſu recepta, immò in corroborationem prædictorum poſtea ſucceſſit Conc. Prouinciale Mediol. VII. *tit. de fructibus clerici defuncti*, in quo præſcribitur quod fructus ſeparati à ſolo pertineant hæredibus beneficiati defuncti, cum ſupportatione onerum vſque ad nouos fructus.

Poſt hæc ſcripta prodiit à Sacra Rota ſingularis deciſio ab Auditore mirabilis doctrinæ, & eruditionis extenſa, in qua omnia fermè in hac allegatione contenta, & tractata comprobantur, cuius copiam, quia multum ad rem facit, hîc inſerere operæ pretium duxi.

R. P. D. PIROVANO.

Brachar. fructuum, 3. *Decembris* 1627.

15 DVbitatum fuit, an fructus induſtriales & ciuiles ſpectent ad hæredem Archidiaconi, vel ad ſucceſſorem in beneficio; effectus autem huius diſputationis eò tendebat, quia Gregorius hæres Archidiaconi, per cuius obitum orta eſt controuerſia ſuper fructibus, obtinuit in partibus tres ſententias, pro quarum executione iuxta illarum conformitatem Signatura reſcripſit, & exinde Rota coram bonæ mem. Buratto, 28. *Aprilis* 1623. reſpondit conformes eſſe quoad fructus naturales, & executoriales relaxauit. Cæterùm quia pro induſtrialibus, & ciuilibus non cadebat eadem conformitas, nunc de prædictis ſeparatim agitur, & eos viſum fuit Georgio hæredi ſpectare.

Nam quoad pertinentiam reſpectu recollectionis, bene probatur, quia Bartholomæus Archidiaconus deceſſit *die* 29. *Nouembris*, de quo tempore iam fructus induſtriales omnes à ſolo ſunt ſeparati, ciuiles verò, qui ex re fructifera non proueniunt, & ſolent à diœceſi percipi, vſque ad illam diem ſpectabunt hæredi, nulla habita diſtinctione quod nondum venerit dies eorum ſolutionis, ex quo attenditur an verè à ſolo fuerint ſeparati, vel in illa die obitus prædeceſſoris debiti ſint, prout hæc omnia firmantur *in Parm. fructuum*, coram Illuſtriſſ. Cardin. Caualerio, quæ eſt *inter recentiores* 240. *part.* 1. & plenius *in Cremon. fructuum*, 27. *Octob. p.* 2. *recent*.

An verò de iure pertineant ad hæredes beneficiati, regula eſt in contrarium, niſi conſuetudo, aut facultas teſtandi aliter determinent, nam fructus etiam ſeparati à ſolo, nondum tamen exacti, ad ſucceſſorem in beneficio pertinent, Calder. *conſil.* 5. *de peculio cleric.* quem Rot. ſemper ſequuta eſt, vt *in cauſa nullius, ſeu Romana pecuniaria*, 15. *Decem.* 1585. *&* 4. *Iun.* 1593. coram *Card. Blanchetto*, quæ eſt apud March. *fol.* 424. *p.* 1. *& in Barchin. fructuum*, 8. *Febr.* 1610. coram *D. meo Decano, & in Varmien. fructuum*, coram me 24. *Ianuarij* 1621. & nouiſſimè *in Papien. fructuum*, 21. *Februarij* 1622. coram *bon. mem. Remboldo*.

Viſum tamen fuit conſtare de generali conſuetudine Regnorum Hiſpaniarum, quod hæredes beneficiatorum ſuccedant in fructibus à ſolo ſeparatis, & nondum exactis, quam Rota firmauit in pluribus Regnis ſub eodem nomine Hiſpaniæ comprehenſis, nempe *in Palentina fructuum*, 26. *Febr.* 1580. coram *Card. Lancellotoſen.* quæ eſt in Regno Caſtellæ, & in Regno Nauarræ *in Pampilon. fructuum*, apud Guidobun. *deciſ.* 50. & de Regno Cordubæ eſt alia deciſio coram *Illuſtriſſ. Card. Caualerio in Cordub. beneficiorum*, 24. *Februarij* 1620. & de Comitatu Cathaloniæ *in Barchinon. fructuum* 4. *Iulij* 1607. coram *bona mem. Iuſto*, in eadem cauſa 10. *Decemb. eiuſdem anni, &* 3. *Decembr.* 1610. coram *D. meo Decano, & in Gerund. fructuum* 24. *May* 1599. coram *bona mem. Iuſto*.

Non obſtat quod hæc generalis conſuetudo dici non poſſit probata ex conſuetudine aliorum locorum, dum illa non extenditur de loco ad locum, quia argumentum non deſumitur ex locali conſuetudine, aut ratione illius ad extenſionem quoad alia regna, ſed ex multis regnis ad comprehenſionem aliorum eiuſdem regionis, inter quæ regnum Luſitaniæ comprehenditur, & pro eiuſdem locali conſuetudine multa concurrunt adminicula, quæ ad perficiendam probationem ſolent admitti, *cap. fin.* ibi, *tanquam vehementer adminiculantes, de ſucceſſ. ab inteſt. l. inſtrumenta*, ibi, *adminiculis adiuuantur, C. de probat.* Guid. Pap. *dec.* 441. Achill. *dec.* 1. *de confeſſis*, Rot. *dec.* 376. *p.* 1. *recent*. nam datur vnus teſtis ex duobus in Curia examinatis, qui deponit de hac conſuetudine in diœceſi Brachatenſi, & pro notorio allegatur quod in regno Portugaliæ, prout in aliis regnis Hiſpaniarum, non colliguntur ſpolia Clericorum à Collectoribus ordinariis, ac demùm de hac generali conſuetudine atteſtantur Conar. *in c. cum in officiis, num.* 9. *de teſtam.* Nicol. Garc. *de benefic. p.* 2. *c.* 5. *n.* 102. quorum dicta etſi de per ſe non releuent ad perfectam probationem, cùm non deponant de Curia in qua practicatur, Gabriel *de probat. concl.* 4. *n.* 3. attamen pro adminiculo tanquam de fama affirmantes poſſunt deſeruire. Quibus accedit Conſtitutio Synodalis non quidem de per ſe diſponens, vt fuit præſuppoſitum *in ſupradicta dec.* 18. *Aprilis* 1625. quia non poteſt Ordinarius ſtatuere contra Ius commune, *c. venientes, de iureiur.* Felin. *in c. quod ſuper his, n.* 4 *in* 1 *fallent. de maior. & obed.* Rot. *in Calaguritana de Oliuar.* 22. *Mart.* 1604. coram *bona mem. Peña*, ſed tanquam acceſſoria, & inhærens conſuetudini, & adminiculans vniuerſalem regnorum comprehenſionem ſupradictam, quæ conſtitutio eò magis ad hanc probationem coadiuuandam videtur deſeruire, quia dantur duo teſtes bene concludentes de illius obſeruantia *ab anno* 1538. quo condita fuit à Cardinale Henrico tunc Archiepiſcopo Brachatenſi abſque eo quod ſucceſſores in beneficiis conqueſti fuerint, nec Collectores manum appoſuerint.

Nec vim facit quod hæc obſeruantia debuiſſet probari obtenta in iudicio, & coram delegato Apoſtol. ſecundùm Put. *dec.* 122 *lib*... quia loquitur de ſtylo procedendi ſeruando iuxta ſtylum delegantis, non autem Ordinarij, cuius contraria obſeruantia debet probari in contradictorio iudicio, ex quo ſtylus Ordinarij non extenditur ad ſtylum delegantis: non autem loquitur de generali obſeruantia, qui eſt caſus noſter, quæ probari poteſt ex ſolitis requiſitis, nempe vſu populi, frequentia actus, & diuturnitate temporis, quæ ponuntur per Alber. *in l. quibus, ff de leg.* Rebuff. *de conſuetud. num* 106. & ab aliis allegatis per Maſcard. *de probat. concl.* 424. *in princip.*

Non obſtat quod regnum Luſitaniæ non probetur comprehenſum inter regna Hiſpaniæ, quia & ratione ſitus eſſe eadem, Coſmographi referunt & deſignant; & ratione dominij ſub regno Caſtellæ, prout ſunt alia Regna Nauarræ, Valentiæ, Cathaloniæ, & Aragoniæ, & idem teſtatur Nauar. *conſ.* 1. *n.* 1. *de decimis*.

ALLEGATIO CXVIII.

Epiſcopo an & quando coadiutor cum futura ſucceſſione dandus ſit, & de coadiutoris auctoritate.

SVMMARIVM.

1 *Concil.Trid.*ſeſſ.25.de reform.c.7. *quid ſtatuat, refertur.*

2 *Coadiutores cum futura ſucceſſione ad quæcunque beneficia etiam Epiſcopatibus inferiora nonniſi Papa conſtituit.*

3 *Papa antequam coadiutorem cum futura ſucceſſione alicui Epiſcopo deputet, ſolet cauſam vrgentis neceſſitatis, ſeu euidentis vtilitatis à Concilio requiſitam priuatim per Cardinales, & in conſiſtorio examinare.*

4 *Cauſæ, propter quas Papa coadiutorem cum futura ſucceſſione alicui Epiſcopo deputat, quæ ſint, referuntur.*

5 *Coadiutor Epiſcopo dandus eſt ſufficiens, habens qualitates omnes, quæ in Epiſcopis requiruntur.*

6 *Coadiutor quam obtineat poteſtatem, ſiue auctoritatem, oſtenditur, & num ſeq.*

8 *Coadiutori cum futura ſucceſſione non licet ingredi ciuitatem Pontificaliter.*

9 *Cruce in diuinis, & in functionibus Pontificiis non debet vti Archiepiſcopus coadiutor.*

10 *Archiepiſcopus coadiutor exercens Pontificalia in Eccleſia præſente coadiuto vti poteſt coppa, & autem præſente vti debet mantelletto, & Rochetto.*

11 *Canonici ſunt compellendi, vt coadiutori Epiſcopo ſolemniter celebranti, & Pontificalia exercenti ſemper aſſiſtant.*

12 *Canonici non debent accedere ad circulos cum adiuto.*

13 *Coadiutor Epiſcopus debet facere confeſſionem cum Sacerdote Canonico celebrante.*

14 *Coadiutori, de licentia tamen Archiepiſcopi coadiuti, licet benedicere populo dum per ciuitatem incedit.*

15 *Canonici vt prodeant obuiam coadiutori Epiſcopo ad Eccleſiam Pontificaliter accedenti, maximè decet.*

17 *Coadiutor non habet facultatem elargiendi Indulgentias.*

19 *Beneficiorum collatio cui competat, coadiutorine, an coadiuto, oſtenditur.*

1 SACROSANCTVM Conc. Trid *ſeſſ.25. de reformat. cap.7.* decreuit, quod ſi quando Eccleſiæ Cathedralis vrgens neceſſitas, aut euidens vtilitas poſtulat Prælato dari coadiutorem, is non aliàs cum futura ſucceſſione detur, quàm hæc cauſa priùs diligenter à Sanctiſſimo Romano Pontif. ſit cognita, & qualitates omnes in illo concurrere certum ſit, quæ à Iure, & decretis huius S. Synodi in Epiſcopis & Prælatis requiruntur, aliàs conceſſiones ſuper his factæ ſubreptitiæ eſſe cenſeantur. Ex quo decreto circa hanc materiam & præſentis dubij reſolutionem:

2 *Primo* colligitur coadiutores cum futura ſucceſſione ad quæcunque beneficia etiam Epiſcopatibus inferiora nonniſi Papam conſtituere: ita in Epiſcopatibus probat *c.vnic. de clerico ægr. lib. 6.* & ſentiunt Campeg.*in ſpeciali tract. de coadiut. Epiſc. verſ. ſi coadiutor*, Gambar.*de officio legati, tit. de coadiutor. n.4.* Campan.*in diuerſorio Iuris Canon. rub.7. cap. 6. n. 105. verſ. eſt tamen*, Quarant.*in ſum. Bullorij verb. Archiepiſcopi auctoritas, n.9.* & in aliis inferioribus beneficiis agnoſcunt Flamin.*de reſignat. benef. lib.6. quæſt.5. n.15. & lib 7. q.10. num.14* Gonzal.*ad reg.8. Cancell. gloſſ.5. §.9. n.91.* Monet.*de diſtribut. quotid. p.2. q.1. num.33.* Nicol. Garc *de benef p.4. c.5. num.19.* quibus ſuppetit ratio euidens, quod ad beneficia vacatura ſolus Papa tribuit ius, *c.2. de prabend. lib.6.* & tunc dari coadiutori titulum alicuius Epiſcopatus in partibus infidelium, quo vtitur viuente coadiuto, obſeruant Piaſec. *in praxi Epiſcop. p.1. cap.1. num.9.* & Flamin. *dict. q.20. num.18.*

Secundò colligitur, Summum Pontificem antequam 3
coadiutorem cum futura ſucceſſione alicui Epiſcopo deputet, ſolere cauſam vrgentis neceſſitatis, ſeu euidentis vtilitatis à Concilio requiſitam priuatim per Cardinales, & in Conſiſtorio examinare, vt atteſtatur Flamin. *dict. lib.7 q.20 n.14. in fine.* Cauſæ autem concedendi huiuſmodi coadiutorem ſunt plures. † *Pri-* 4
ma eſt ſenectus Epiſcopi, *c. vnic. de clerico ægrot. lib.6.* Arch & Gemin. *n.5.* Rebuff. *in praxi benef. tit. de reprobat benef. viu. impetrat. num.50* Flamin. *d. quæſt.20. num.6*, Campan. *d.c.6. n.110. cum ſeq. Secundo* propter ægritudinem *Epiſcopi, c.1.7. quæſt.1. d. cap. vnic.* Pariſ. *conſ.49 num.38. lib.4.* Flamin. *d. quæſt. 20. num.7.* vbi exemplificat, ſi maiori parte anni ſit infirmus, vt non poſſit exercere ea, quæ muneri ſuo incumbunt, vel ſit cæcus, aut lepram habeat. *Tertia* propter Clementinam *Epiſcopi, d. cap. vnic.* Bertach. *de Epiſcopo 2. part. lib.4. num.24.* Flamin. *d.q.20. num. 9.* *Quarta* cauſa, ſi Prælatus ſit ſuſpectus de dilapidatione bonorum Eccleſiæ, Abb. *in cap. licèt Heli, num.8 de ſimon.* Flamin. *dict. quæſt. 20. num.10.* *Quinta* cauſa, ſi aliàs eſt inhabilis, vt non poſſit muneri ſibi iniuncto incumbere, Ioan. Andr. Zab. & alij, quos refert Flam. *d. quæſt.20. num.11.*

Tertiò colligitur dandum eſſe coadiutorem ſuffi- 5
cientem ad adiuuandum & ſubleuandum officium illius, habentem qualitates omnes, quæ à iure, & decretis ſacroſancti Concilij Trid. in Epiſcopis, & Prælatis requiruntur, idoneum ſcilicet vita, ſcientia, & ætate, Flamin. *d.q.20. num.15.* bene obſeruans in euentu quo talis coadiutor detur circa temporalia propter dilapidationem, debere eſſe prouidum, & fidelem, ac ſcire ea bene diſpenſare; ſi verò circa ſpiritualia, aduertendum, vt ſciat prouidere ſaluti animarum, Campan. *d. cap 6. num.103.* & in quocunque alio coadiutore, quod debeat eſſe eiuſdem ætatis, cuius & ille, cui datur, elatè inſinuat Gambar. *dict. tit de coadiutoribus, num.18.*

Sed quam retineat ipſe coadiutor poteſtatem, ſiue 6
auctoritatem, vltra ea, quæ ad hoc colligit Nauarr. *conſ.3. de clerico ægrot. in nouis*, habemus ſpeciale decretum *Sacr. Congreg. Rituum*, quod referunt Proſp. de Auguſtino *in addit. ad Quarant. in ſum. Bullarij, verb. Archiepiſcopi auctoritas poſt num. 12.* Piaſec. *in praxi Epiſcop. part.1. cap.1. n.10.* Campan. *dict. cap.6. n.107.* nouiſſimè Mich. Ferrus *de procedent. Eccleſ. quæſt. 15. in fine.* Cujus verba ſunt. *Die Iouis 31. Ianuarij 1591.*
† *Congregatio Illuſtriſſimorum Cardinalium ſuper ſa-* 7
cris Ritibus ad dubia nomine Illuſtriſſimorum DD. Cardinal. Paleothi, & Veronen propoſita ſic reſpondendum cenſuit.

Ad primum dubium, cenſuit coadiutori cum futura 8
ſucceſſione non licere ingredi ciuitatem Pontificaliter, quia licet ſit coadiutor cum futura ſucceſſione, ex quo tamen non habet ius in re, ſed ad rem, non debet recognoſci tanquam ſuperior & caput, ſed vti coadiutor, & eo magis quia contingere poteſt, vt non ſuccedat in Epiſcopatu, ſed prior moriatur.

Ad ſecundum reſpondit, ipſum non debere vti Cru- 9
ce

ce in Diuinis, nec in functionibus Pontificiis, nec dum incedit per Vrbem, cum Crux sit signum & ornamentum dignitatis, & iurisdictionis, & coadiutor vtraque careat.

10 *Ad tertium censuit coadiutorem Pontificialia in Ecclesia exercentem absente Archiepiscopo, vti posse cappa, cum ea sit tantum ornamentum dignitatis Episcopalis; præsente autem Archiepiscopo vti debere mansellotto, & rochetto, neque licere vnquam coadiutori vti mozzetta, & rochetto etiam absente Archiepiscopo, cum hoc proprium sit eius, penes quem est dignitas, & iurisdictio.*

Ad quartum respondit negatiuè, cum vna Sedes non capiat duos.

11 *Ad quintum, censuit Canonicos esse compellendos, vt coadiutori Episcopo solemniter celebranti, & Pontificalia exercenti semper assistant, alioquin indecorum videretur si Episcopus sine Canonicorum assistentia celebraret, nec non videretur esse contra decretum Concilij Trident. quod extensiuè huic etiam casui accommodari potest.*

12 *Quoad circulos respondit Canonicos non debere accedere ad circulos, cum ipsi circuli denotent membrorum vnionem ad ipsum caput, & ex superius deductis constat coadiutorem non debere esse caput.*

13 *Quo verò ad Confessionem faciendam cum celebrante solemniter, respondit decere, vt coadiutor Episcopus Confessionem faciat cum Sacerdote Canonico celebrante, & vt idem quoque benedicat in fine Missæ, ne populus præsens diuinis benedictione Episcopali defraudetur, & iam est vsu receptum, vt Episcopus benedicturus in fine Missæ faciat etiam confessionem cum celebrante.*

14 *Ad sextum, censuit licere coadiutori, de licentia tamen Archiepiscopi, benedicere populo dum per ciuitatem incedit.*

15 *Ad septimum respondit maximè decere, vt Canonici prodeant obuiam coadiutori Episcopo ad Ecclesiam Pontificaliter accedenti ad ostium Ecclesiæ, eumque discedentem ad idem ostium deducere, immò esset valdè commendandum, si nonnulli Canonici officij, & vrbanitatis gratia ad ipsius coadiutoris ædes accederent.*

16 *Ad octauum respondit, coadiutorem non habere facultatem largiendi Indulgentias, & sic eas Archiepiscopi nomine, si quas Archiepiscopus concedere voluerit, esse publicandas.*

Hæc sunt illius S. Congregationis verba, ex quibus non modò clara habetur cognitio multorum dubiorum per ipsam decisorum, sed insuper clarior redditur aliorum complurium ad hanc rem spectantium,
17 ac præsertim † cui competat beneficiorum collatio, nam alij coadiutori, alij coadiuto hanc tribuunt facultatem, vt per Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 23. num. 12.* & citatos à Zerola *in praxi Episc. part. 1. verb. Coadiutor, pag. mihi* 100. Filliuc. *tract. 14. de benef. cap. 2. n. 32* Mihi tamen semper placuit conciliatio illa, quam tradit Oldrad. *cons. 44.* incip. *Quæritur si Episc. sub n. 3.* vbi probat sententiam in gratiam coadiuti, quoties ob senectutem, aut alteram legitimam causam, & aduersam valetudinem corporalem, quæque mentis exilium non operaretur, datus est: alteram verò tuetur in gratiam coadiutoris, vbi datus fuit ob causam concludentem perfectum impedimentum alienationis mentis, vel intellectus, putà propter dementiam: & huic distinctioni subscribunt Gemin. *in cap. vnico, §. fin. n. 4. de clerico ægrot. in sexto*, & ex Selua Azor. *inst. moral p. 2. lib. 6. c. 25. quæst. 15.* Card. Tusch. *tom. 1. verb. coadiutor, conclus. 402. n. 11.*

ALLEGATIO CXIX.

Episcopus ad aliam Ecclesiam translatus quando primæ Ecclesiæ desinat esse Episcopus.

SVMMARIVM.

1 *Solutio Matrimonij spiritualis inter Episcopum & Ecclesiam, vt & carnalis inter virum & fœminam, reseruatur à Christo.*

2 *Matrimonium carnale in lege gratiæ planè factum est indissolubile quoad vinculum.*

3 *Matrimonij spiritualis vinculum fortius est, quàm carnalis.*

4 *Papa cum transfert Episcopum de vno Episcopatu ad alium, potest & solet eum absoluere à vinculo prioris Ecclesiæ.*

5 *Pontifices summi solent vti S. Scripturæ testimoniis in sensu morali ad propria decreta confirmanda.*

6 *Matrimonium spirituale facilè dissoluit Summus Pontifex, cum non sit reseruatum lege diuina.*

7 *Translatio quando fit de consensu ipsius translati; iste talis sic translatus perdit statim iura prioris Ecclesiæ.*

8 *Capitulum tanquam Sede vacante statim debet vti iurisdictione ac Vicarium constituere, cum Episcopus translatus est ad alium Episcopatum.*

9 *Translatus sine suo consensu non desinit esse Episcopus primæ Ecclesiæ.*

SOLVTIONEM Matrimonij spiritualis inter Episcopum & Ecclesiam contracti, sicut & carnalis, quod est inter virum & fœminam, reseruatam esse à Christo præcipiente, vt *quod Deus coniunxit, homo non separet*, probat expressè text. aliàs difficilis *in cap. inter corporalia 2. statim post princip. de translat. Episcopi.* Planè
† Matrimonium carnale consummatum in lege gratiæ 2
factum fuit indissolubile quoad vinculum, vt latè probant Mag. *in 4. dist. 27. cap. 5. & distinct. 36. cap. 3.* & *ibid.* S. Thom. *quæst. vnic. art. 5. & in addit. ad 3. part. quæst. 61. art. 1.* Duran. *l. distinct. 35. q. 2.* Ledesma *2. 4. q. 64. art. 2.* Specul. Coniug. *part. 3. art. 7.* Perez *l. 2. verb. porque, no puede tit. 15. lib. 8. Ordin.* Couarr. *de sponsal. part. 2. cap. 7. §. 4. ad fin.* Sanch. & plures ab eo citati *de Matrimon. lib. 2. disputat. 13.* Ergo & spirituale, † cuius vinculum fortius esse, quàm
carnalis, minimè dubitandum asserit text. *in dict.* 3
cap. inter corporalia, in princip. Ex quibus de Pontificis potestate circa huiusmodi translationes faciendas dubitarunt Gabr. Vasquez *in 3. part. tom. 3. disputat. 241.* & Nauarete *en la conseruacion de Monarchias, discurso 28. versic. no se quitaria.* Attamen
verissimum est, † quando Papa transfert Episcopum 4
de vno Episcopatu ad alium, posse, & solere illum absoluere à vinculo prioris Ecclesiæ, iuxta formam, de qua per Host. *in sum. tit. de translat. Pral.* & morem Curiæ Romanæ, vt *in d. cap. inter corporalia*, & per Ioan. Monach. *in cap. generali, num. 10. versic. si aliquis habet Regalia, de elect. lib. 6.* Ioan. Andr. *in cap. quod ob gratiam, num. 1. in princip. quæstionis, de regulis iuris in 6. in mercur.* & *ibid.* Franch. *num. 3. in princip.* Francisc. Marc. *dec. 1100.* incip. *Quæritur de tali casu, vers....* & maximè propter absolutionem vinculi, Abb. *cons. 101. num. 7. part. 2.* prout eos refert Rot. *in Phocensi Canonicatus, 26. Maij 1613. coram Reuerendissimo Domino meo Coccino Decano*, apud Fat. *dec. 475.* num. 1.

n.1. parte 1.recent. Zapata en el discurso de la obligacion de los Prelados, concl.3. n.7. Bañez de Iust. & Iure q.63. art.2.vers.ad octauum: nam verum est spirituale vinculum, seu spirituale fœdus coniugii, seu spirituale matrimonium contrahi inter Episcopum, seu Parochum, & Ecclesiam, d.c.inter corporalia, vbi Innocentius III. sic ait, *Cùm fortius sit spirituale vinculum, quàm carnale, dubitari non debet, quin omnipotens Deus spirituale coniugium, quod inter Episcopum, & Ecclesiam est, suo tantum iudicio reseruauerit, præcipiens, vt quos Deus coniunxit, homo non separet: non enim humana, sed potius diuina potestate coniugium spirituale dissoluitur*, &c. Idem ferè dicitur in c. fin eod.tit. cuius verba ex integra illius Decret. his per Contium, & Anton August. in collect.1. sub eod. tit. desumpta, sic se habent *Quædam verò sibi Apostolica Sedes reseruat quodammodo specialiter, & singulariter, vt præter specialem authoritatem ipsius nec iure agi valeant, nec attentari debeant cum effectu. In his autem specialiter translationes Episcoporum adeo non tam constitutio Canonica, quàm Diuina eius tantum potestati commisit, vt sint legitimi matrimonij vinculum, quod est inter virum & vxorem, homo dissoluere nequit, Domino dicente in Euangelio. Quos Deus coniunxit, homo non separet: sic & spirituale fœdus coniugij, quod est inter Episcopum, & Ecclesiam (quod in electione initiatum, in confirmatione ratum, & in consecratione intelligitur consummatū) sine illius authoritate solui non potest, qui est successor Petri, & Vicarius Iesu Christi*, &c Vnde Calderin cons.1. & 4.de translat. Episc. Abb.q.1.n.15. & c cum causa, n.2 de raptorib. Butr. in c. in præsentia, n.2. de probat. Rebuff. in praxi, tit.de requis. ad bonam collat. n.13 Hieron. Mangiar in decl. arboris consang. n.104 tom 9. tract. quos refert Card. Anto. Zapata en el discurso de la obligacion en Conciencia y Iustitia que los Prelados tienen de proueer las dignidades y beneficios Ecclesiasticos en personas que puedan y quieran y tengan intencion y proposito de residir, p.1.concl. 3.n.6 affirmant quod nec ex dispensatione posset matrimonium carnale, vel spirituale contrahi ad tempus, & addit Card. Tusch. tom.5. concl. 120.n 13.& 14 quod sicut Matrimonium carnale non contrahitur sine consensu, ita nec spirituale: & sicut Matrimonium carnale non potest contrahi ad tempus, ita neque spirituale. Qua supposita veritate, retento themate dicti c inter corporalia, vel est dicendum sub illis verbis Christ. Domini suprà relatis non reseruari Matrimonij spiritualis solutionem, cuius contrarium expressè dicit d.c inter corporalia; aut fatendum etiam, Matrimonium consummatum posse à Pontifice dissolui, contra Doctores supra relatos, qui asserunt iam hodie hæreticum esse dicere, Matrimonium consummatum in Lege gratiæ dissolui posse.

5 Potuerunt certè verba obscurissima d.c inter corporalia, & ius suprapositæ argumentationis in falsam opinionem trahere Soc. cons 18. col. pen. vol.1. Bald. in c.lator, de re iudic. Sylu. Nupt. pag.20. Ioan. Andr. in reg. actus legitimi, de regulis iuris lib.6. Philipp. Dec. in c. qua in Ecclesiarum, col 5. de constit. Grat. cons.1.n.31.vol.2. & alios, quos tacito nomine refert Sanch. d disp.13. num 11. dum omnes pessimè arbitrantur, Matrimonium consummatum dissolui posse à Summo Pontif. quasi tunc non homo separet à Deo coniunctos, sed ipse Deus: parum enim refert (vt inquit S. Bernard. lib.de dispensat. & præc. col.4.) an nobis Deus suam voluntatem exponat per seipsum, vel per suos Angelos, aut per suos Vicarios; sed quantum à veritate aberret huiusmodi sententia, ostendunt Doctores pro contraria suprà citati: nam qui homini potestatem denegauit separandi sic à Deo copulatos, Pontificem Max. excludere videtur, quia homo est.

Quare asserere oportet Christum Dominum directè & principaliter, ac in sensu litterali sub illis verbis, *quos Deus coniunxit*, &c. Matrimonium solummodò carnale suo iudicio reseruasse dissoluendum; solutionem verò Matrimonij spiritualis non sic in sensu litterali, sed in sensu morali à Christo ibidem reseruatum deprehendi, qui quidem moralis sensus licèt in sacra Scriptura ab Spiritu sancto intentus sit, non tamen facit argumentum efficax ad probandum aliquid esse legis diuinæ obligatoriæ; solent enim Summi Pontifices vti S. Scripturæ testimoniis in sensu morali ad propria decreta confirmanda, vt patet in materia pluralitatis beneficiorum; ad probandum enim aliquem non posse habere duo beneficia, adducunt verba Pauli, *oportet Presbyterum esse vnius vxoris virum*, & Christi, *nemo potest duobus dominis seruire*, quæ verba in sensu litterali longè aliud significant Sic in Extrauag. vnam sanctam, inter communes, de maiorit. & obed. Bonifacius. VIII. adducit verba Christi de duobus gladiis in sensu morali ad summam potestatem, & suam stabiliendam; cùm litteralis aliud esset, vt Sacri Doctores in eundem locum explicarunt, probat latissimè Alphons. à Castro lib.1. contra hæreses, cap.3, S.Thom.1.p.q.2.art.10. Cùm igitur † Matrimonium spirituale non sit reseruatum lege diuina in sensu litterali ipsi Christo, vt carnale est, nil mirum si illud Summus Pontifex facilè dissoluat, non verò carnale. Licet non absolutè aliquibus displiceat subtilis responsio Abb. in d.c. fin, n.13. de transl. Prælat. dum considerat in Episcopi translatione vinculi matrimonialis conseruationem respectu vniuersalis Ecclesiæ, his verbis: *Placet mihi quod effициatur innisus Prælatus alterius Ecclesiæ, quia non dicitur de nouo Matrimonium contrahere. Ecclesia enim vniuersalis est vnum corpus mysticum; vnde ex quo semel consensit Episcopari in hac Ecclesia vniuersali, non potest resistere Papæ, si pro bono publico vult eum transferre ad aliam Ecclesiam particularem: quia solum hic alteratur locus, non autem dignitas respectu Ecclesiæ vniuersalis*, &c. refert Card. Antun. Zapata d.loco, p.1.concl.3 n.7. 6

Probata Pontificia potestate in dissoluendo Matrimonio spirituali, quod contrahitur inter Episcopum & Ecclesiam, ac subinde explicato text in d.c.inter corporalia, qui ad hoc propositum difficilis meritò reputatur, restat nunc vt respondeamus ad quæstionem propositam sub distinctione: vel enim translatio Episcopi ad aliam Ecclesiam fit de eius consensu, ob benemerita, aut propter vtilitatem, necessitatemve Ecclesiæ, siue etiam ad electionem, postulationem, seu præsentationem alicuius ad id ius habentis. Aut denique fit sine consensu ipsius transferendi, quamuis transferatur ob benemerita.

In primo casu, quando scilicet translatio fit cum consensu illius, qui erit transferendus, iste statim ac translatus est, perdit iura primæ Ecclesiæ, vt per Abb cons.101.n.3. & 4 part.2. Massobr. in praxi habendi concursum, resp.1. dub.9. n.4. secundùm Romanam impress. Rot. d.decis.475.à n.5.p.1. recent. vbi ex Ioan. Andr. in c quod ob gratiam, n.5. de regulis iuris in 6 refert, quod si postulatio fiat à Capitulo de consensu transferendi, desinit esse Episcopus loci à quo transfertur, statim post ipsam translationem factam à Summo Pontif. non expectato aliter ipsius consensu, quia licèt ignoret translationem, sciuit tamen postulationem, & submisit se voluntati Papali. Et huius sententiæ est S.Congreg. Illustrissimorum Card. S.Conc. Trid interpretum, dum consulta, an Capitulum potuerit deputare Vicarium in Ecclesia, à qua quis fuit translatus, si translatio fuit facta de ipsius translati consensu, etiam ante adeptam possessionem secundæ Ecclesiæ, censuit quod sic, attestante Rot. d.decis.475.n.6 in fine, & nouissimè sub die 10. Decembris 1624. S.Congreg. Illustriss. Card. super negotiis Episcoporum præposita, 7

pariter

pariter censuit in hæc verba. *S. Congreg. S. D. N. approbante censuit, Ecclesiam à qua volens transfertur, seu quam dimittit Episcopus vacare ab eo tempore, quo idem Episcopus ab illius vinculo absoluitur in Consistorio Sanctitatis suæ, etiam ante expeditionem litterarum, vel adeptam possessionem secundæ Ecclesiæ, & postquam huiusmodi absolutionis notitiam Episcopus habuerit etiam ex testimonio, seu documento Secretarij Sacri Collegij, illicò teneri eum abstinere ab exercitio Ordinariæ iurisdictionis, eamque transire in Capitulum tanquam Sede vacante, & ita posse, & debere Capitulum statim ea iurisdictione vti, ac Vicarium iuxta Trident. Conc. præscriptum eligere, Sedemque vacantem publicare*, quam declarationem retuli Ego ipse *in collect. ad c. 1. de translat. Episcopi*, & me citato in illo loco refert etiam Massobr. *dict. dub. 9. n. 12.*

8 In secundo verò casu, quando scilicet nullus interuenit transferendi consensus, tota est difficultas, in qua Rot. *d. dec. 475. n. 6.* nihil firmare videtur, annuit tamen in simplici translatione etiam non facta pro vtilitate, aut necessitate Ecclesiæ, aut ob benemerita, statim post translationem absque alio consensu præcedente, aut subsequente translatum perdere ius in prima Ecclesia, ea ratione, quia in Episcopatibus contrahitur Matrimonium spirituale, & Papa transferendo absoluit à vinculo primæ Ecclesiæ, quocirca facta absolutione prima libera manet, nec ad eam datur regressus, Host. *in sum. de translat. Prælat. num. 6. vers. sed si Episcopus, quod verius puto*, Calderin. *cons. fin. circa princip. vers. & sic pronunciatum*, Bellam. *in cap. si quis iam translatus, n. 2. col. 10. in princip. vers. ad cuius quæstionis declarationem, & col. 11.* vbi refert huius sententiæ, ex quatuordecim Auditoribus, qui nunc erant, octo fuisse. Et rationem videtur eleganter assignare Abb. *in c. fin. n. 13. de translat. Episc.* in verbis superiùs relatis *n. 6.*

9 Sed Ego credo verius, quod translatus sine eius consensu non desinit esse Episcopus primæ Ecclesiæ, quia translatio & absolutio etiam ob benemerita sine prævio consensu facta intelligitur, quatenus translatio placuerit, cum intentio Papæ sit complacere translato, vt ex dicta decisione Rotali obseruat Massobr. *dict. dub. 9 num. 14. & 15.* tum quia hoc ipsum deprehenditur ex supradictis *Sacræ Congregat. declarationibus*, in quibus de consensu transferendi fit mentio, quasi innuens aliter resoluendum esse, si nolens transferretur, vel translatio non fuisset facta de ipsius translati consensu, eo maximè, quia Episcopus non potest ad aliam Ecclesiam etiam motu proprio transferri, nisi interueniat eius consensus. Rot. *in Cremon. fructuum*, 18. *Martij* 1610. coram *D. Peronato*, impressa per Farin. *dec. 278. n. 7. part. 2. recent.*

10 Non obstat gloss. *in cap. si quis translatus, 21. q. 2.* quatenus probare videtur, quod quis non dicitur verè translatus, nisi post adeptam possessionem secundæ Ecclesiæ, quia respondetur loqui in translatione abusiua, non autem in vera: at prouisio Papæ habet vim non solùm electionis, sed etiam confirmationis, & sic cum sit absolutus à vinculo primæ Ecclesiæ, & habeat ius acquisitum in secunda, dicitur proinde effectus sponsus secundæ Ecclesiæ; quapropter cessare debet ei omne ius, quod habebat in prima, ne videatur sponsus duarum Ecclesiarum. Ita Rota *in d. decis. 475. n. 9.* & ea citata Massobr. *d. dub. 9. n. 16. cum seqq.*

11 Nec etiam obstat, quod beneficia translati non vacant, nisi post adeptam pacificam possessionem Ecclesiæ ad quam transfertur, vt apud omnes in confesso est, quia respondetur hoc prouenire ex eo, quia ista beneficia non vacant per absolutionem à vinculo, prout vacat primus Episcopatus, sed per adeptionem Episcopatus, vt per Rotam *d. dec. 475. n. 18.* & Massobr. *d. n. 9. à dub. 20.*

12 Hac de re vnum te scire volo, quod obseruat Boet. Epo *de saturnine permutationis beneficialis iure, num. 31.* migrationes scilicet, atque translationes Episcoporum sæpius in Ecclesia primæua fuisse visas, tunc ausu temerario sua sponte migrantium, nunc etiam legitima simul auctoritate frequenter interueniente translatorum: sicuti D. ipse Petrus Antiochia relicta Romam diuino nutu migrauit, *cap. mutationes Episcoporum 7. q. 1.* propter maiorem Ecclesiæ vtilitatem; sed permutationis beneficialis exempla nulla in antiquis aut Canonibus, aut historiis Ecclesiasticis reperiri asserit, adeo vt nec apud Isidorum, nec apud Burchardum, nec apud Iuonem, nec apud ipsum quidem nouissimum Decretorum collectorem Gratianum vlla prorsus extet permutationis beneficiorum mentio.

ALLEGATIO CXX.

Episcopus successor in Episcopatu, an, & quando teneatur ad pensiones decursas, & non solutas tempore prædecessoris?

SVMMARIVM.

1 *Pensio est onus reale & coherens beneficio.*

2 *Onus rei transit cum sua causa.*

3 *Successor in beneficio obligatur ad solutionem pensionis, non solùm in futurum, sed etiam in præteritum pro terminis decursis.*

4 *Pensionarius agere potest hypothecaria contra successorem in beneficio, super quo fuerit imposita pensio.*

5 *Pensionarij in electione erit vel agere contra beneficij possessorem, vt contra heredem defuncti prædecessoris in casibus in quibus hæres est obligatus, siue contra prædecessorem in beneficio, si adhuc viuit.*

6 *Pensionarius in casu quo agat contra successorem in beneficio, idemmet successor habebit actionem contra suum prædecessorem, si viuit, vel eius hæredes.*

7 *Episcopus in sua ciuitate Episcopali pensionem super Episcopatu impositam soluere tenetur.*

8 *Pensionario datur actio contra successorem in beneficio pro terminis decursis, si diligentia processissent contra ipsummet successorem.*

9 *Successor in Episcopatu tenetur ad pensiones decursas, & non solutas tempore prædecessoris, quando constat de diligentiis factis per pensionarium contra prædecessorem: ex quibus autem probentur huiusmodi diligentia, vide ibi n. 10.*

11 *Congrua in primis deduci debet ex redditibus Episcopatus ducatorum mille moneta illarum partium.*

12 *Iurisdictio temporalis alicuius loci competens Episcopo non censetur reseruata reseruatario fructuum Episcopatus, nisi Papa expresserit.*

13 *Pensio non solet imponi in Episcopatibus, quorum fructus non excedunt valorem ducatorum mille.*

14 *Episcopo resignanti quod mille remaneant, vel non remaneant, cui incumbat, ostenditur.*

15 *Titularis an, & quando teneatur ad pensiones decursas pro tempore, quo intrusus fructus percepit?*

16 *Pensio, cuius solutionis dies venit post mortem pensionarij, quomodo soluenda sit?*

1 CVM penſio ſit onus reale,& cohærens
beneficio, *cap.ſi quis laicus*, 16.*quæſt.*5.
cap.querelam , *in fine* , & ibi Abb.
*n.*2. *de elect.*Rot *dec.*176 *num* 3.*part.*2,
recent.Gig.*de penſion.q.*39.*n.*5.*&* 6.*q.*40.
*n.*1.*& conſ.*35. *ſub n.*9.*verſ.eſt enim cenſio*, Iacob.Gall.
*conſ.*67.*n.*1. Seraphin. *deciſ.* 1351. *num.* 1. Rota *dec.*
176. *n.*3. *part.*2. *recentior.* Lotter. *de re benef. lib.*1.
quæſt. 39.*num.*71.*cum ſeqq* Decian *conſ.*37.*n.*14. *vol.*2.
2 nouiſſimè Dutan. *deciſ.*369. *num.*1. *part.*2. & † onus
rei annexum tranſeat cum ſua cauſa, *l.Iulianus*, *l Caius*, vbi Bart. *ff.de manum. teſtam.l.Pomponius*,§.1 *ff.
de acquir poſſeſſ.* Pariſ. *conſ.*147.*num.*12. *vol.*4. Tiraq.
3 *de retract.lig.*§ 1. *gloſſ.*10.*n.*10.13. *&* 14. Propterea †
obligatur ſucceſſor in beneficio ad illius ſolutionem,
non ſolùm in futurum , ſed etiam in præteritum pro
terminis decurſis ante ſuam prouiſionem, *l. quæro.ff.
de vſufructu* , Bellenein. *de charitatiuo ſubſidio q.*51.
Gambar. *de officio & poteſt. Legati,lib.*6.*tit.de penſion.
à num.*427. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ.part.*2.
*cap.*7.*num.*46. Nauar.*conſ.*1 *num* 3. *&* 4 *& conſ.*2.*n.*3.
& 5.*de ſolution.* Monet. *de diſtribut. quotid. part.*3.
*q.*8. *n.*12. Decian.*dict. conſ.*37. *n.*12. *&* 14. Beller. *diſquiſit. clerical. part.*1. *tit. de clerico debitore*, §. 8. *à
princ.* Caſtro Palau *in opere mor.tom.*2.*tract.*13. *puncto*
4 11.§.6. itaut † penſionarius agere poſſit hypothecaria
contra ſucceſſorem in beneficio ſuper quo fuerit
impoſita penſio , ſecundùm Roman.*conſ.*388. & Rimin. iun. *conſ.*297.*n.*9.*volum.*3. quos refert, & ſequi-
5 tur Beller.*d.*§.8.*n.*9. † In cuius tamen electione erit,
vel agere contra beneficij poſſeſſorem , vel contra
hæredem defuncti prædeceſſoris in caſibus in quibus
hæres eſt obligatus , ſiue contra prædeceſſorem in
beneficio , ſi adhuc viuit,vt per Gig.*d q.*39. *n.*11. *&
q.*43.*n.*5. Rot.*dec.*1182. *n.*1. *p.*3. *lib.*3. *diuerſ.* Franc.
Leo *d.p.*2.*c.*7.*n.*51. Beller. *d.*§.8. *n.*10. vbi *n.*11. cum
Gig *d. q.*39. *n.*13. aduertit conducibilius eſſe penſionario quod potius agat contra poſſeſſorem beneficij,
quàm contra hæredem defuncti prædeceſſoris , quia
contra poſſeſſorem beneficij procedit executiuè , quatenus non ſoluat : ſi autem vellet agere penſionarius
contra hæredem defuncti prædeceſſoris,tunc eſſet ne-
6 ceſſe iuris ordinem ſeruare : † in caſu verò quo
penſionarius agat contra ſucceſſorem , idemmet ſucceſſor habebit actionem contra ſuum prædeceſſorem
ſi viuit , vel eius hæredes. Ioan. Andr. *in cap. non
eſt in mora ; de regulis Iuris in* 6. Federic. *conſil.*209.
*n.*6. Gemin. *conſ.*4.*n.*9 *& per totum* , quos refert, &
ſequitur Beller.*dict.* §.8. *n.*12. Illud ignorandum non
eſt † teneri Epiſcopum in ſua ciuitate Epiſcopali pen-
7 ſionem ſoluere , vt cenſuit Rota *in Aretina penſionis*,
17.*Aprilis* 1598. coram *D. Litta*, impreſſa per Marcheſ.*de commiſſion.p.*1 §.2.*pag.*636.

8 Et licèt Rota aliquando dubitauerit, an detur actio
penſionario contra ſucceſſorem in beneficio pro terminis decurſis & non ſolutis in vita prædeceſſoris, vt
per Caſſad.*deciſ.*3.*&* 4.*de locato*,Achil.*deciſ.*3 *de penſionib.* & Creſcent. *deciſ.*3.*n.*6. *&* 7.*de ſolutionib.* ipſa
tamen poſtmodum eam conceſſit cum hoc temperamento æquitatis , ſi diligentiæ ſcilicet præceſſiſſent
contra eundem ſucceſſorem , adeò vt penſionarius
nulla notari poſſit negligentia , ita *in vna Canarienſi penſionis*, 15.*Ianuarij* 1597. coram *Gipſio*, *& in
cauſa Hiſpalenſi penſionis*,16. *Decemb.* 1677. coram
Card. Blanchetto, *& in Oſcen. & Barbaſtren. penſionis*
19. *Aprilis* 1609.coram *Card. Lancelloto iuniore* , &
ſæpiſſimè in aliis citatis *in Neriton penſionis*, 10. *Iunij* 1611.coram Greg. XV.impreſſa per Farin.*dec.*352.
*n.*2.*p.*2.*rec.*& per Beltr. *dec.*107. *n.*2. & per Campan.
*in diuerſorio Iuris Canonici rub.*11.*c.*14. *n.*20. referunt
latéque exornant Beller.*d.*§.8.*n.*13. Franc. Leo *de c.*7.
*n.*52. *&* 53. Nicol. Garc. *de benef. p.*1.*c.*5. *num.*199.
Steph. Grat.*diſcept. forenſ.c.*94.*num.*59.Marescot.*var.
lib.*1. c.18. Pacific. *de Saluiano interdicto*,*deciſ.*99. *&
inſpect.*3.*c.*4.*à n.*199.

Vnde iam infertur reſolutio ad quæſtionem ſupra 9
propoſitam , vt ſcilicet ſucceſſor in Epiſcopatu teneatur ad penſiones decurſas , & non ſolutas tempore
prædeceſſoris, quando conſtat de diligentiis factis per
penſionarium contra prædeceſſorem,vt in puncto cenſuit Rota *in dicta Neriten. penſionis* , & ſufficere diligentias contra prædeceſſorem, vel eius hæredem, &
bona, firmauit ead.Rota *in Toletana penſionis*,13. *Iunij*
1608.coram *Dom. Peña.*

Ex quibus autem probentur huiuſmodi diligen- 10
tiæ , oſtendit Rot. *in d. Neritonenſi* apud Farin. *deciſ.*
352.*n.*3.*verſ. diligentia,part.*2. *recent.* veluti ex mandato executiuo, ſequeſtro, & declaratoriis , vbi etiam
tentum fuit negligentem non dici qui petere diſtulit
multo tempore , quando non erat obligatus petere
certo tempore ; additque hæc omnia cum temperamento moderanda ,dummodo ſucceſſori congrua re-
maneat , quæ in primis , & ante omnia † deduci de- 11
bet ex redditibus Epiſcopatus , ducatorum mille monetæ illarum partium,iuxta diſpoſitionem Sac. Concilij Trident. *ſeſſ.*24.*de reform.c.*13. *verſ. ad hæc*, prout
etiam reſoluit eadem Rot. *in Campan. penſionis* , 22.
Iunij 1609. coram *Dom. Iuſto* , *& in Policaſtr. congrua*,16.*Nouembris* 1615. coram *D. Vbaldo*, impreſſa
per Farin.*deciſ.*763.*n.*1.*p.*2.*recent.*vbi *n.*3.*&* 4.tentum
fuit † iuriſdictionem temporalem alicuius loci com- 12
petentem Epiſcopo non cenſeri reſeruatam reſeruationi fructuum Epiſcopatus , niſi Papa expreſſerit , licèt
ſecus in fructibus iuriſdictionis. Vnde colligitur † in 13
Epiſcopatibus , quorum fructus excedunt valorem
mille ducatorum, non ſolere penſionem imponi, tenet
Flamin.*de reſignat.lib.*6.*q.*1.*n.*34.Nicol.Garc. *de benef.
p.*1.*c.*5.*n.*193. vbi *n.*397.*& ſeq.* diſſerit de quo tempore
debeat intelligi illa clauſula,*dummodo remaneant mille
pro Epiſcopo.*

Cui autem incumbat onus probandi , quod mille 14
remaneant Epiſcopo , dubium eſt ad præſentem materiam non contemnendum , in quo approbata eſt
diſtinctio , quod aut penſionarius agit iudicio poſſeſſorio , & tunc onus probandi incumbit Epiſcopo,
quod ei non remaneant mille , putà quaſi poſſeſſio
releuat ab onere probandi , cum non teneatur exprimere cauſam ſuæ poſſeſſionis , vel quaſi ; & ideo debet in ſua quaſi poſſeſſione tueri , donec contra eum
fuerit in petitorio pronunciatum,Abb. *in c. querelam*,
*n.*2 *de elect & not.gloſſ.*per text. *ibi in l. ſicut*, §. *ſed ſi
quæritur*, & ibi Paul.de Caſtro *n.*9.*ff. ſi ſeruitus vend.*
Ruin.*conſ.*154. *n.*10. *verſ. ſicut ergo*,*lib.*4. Aut verò
Epiſcopus agit contra penſionarium petitorio, dicens
ſe non teneri ad ſoluendam penſionem, quia reſeruatio eſt nulla, & tunc onus probandi quod mille remaneant Epiſcopo penſionario incumbit , quia cum agitur ſuper proprietate iuris percipiendi , cauſa exprimi
debet ab eo qui aſſerit ſibi deberi penſionem,nec quaſi
poſſeſſio releuat illum ab onere probandi, Abb.*in dict.
c.querelam*,*n.*12.*& ſeqq.gloſſ.*1.*in d.l. ſicuti*, vbi Paul.
de Caſtro *n.*8.*&* 9. Ruin. *dict. conſ.*154.*n.*4. quam diſtinctionem præſtitit Rota *in vna Vercellenſi penſionis*,
26. *Iunij* 1592. coram *Card. Mantica*, inter eius deciſiones impreſſas *deciſ.*196.

Quæſtionem ſuperiori non abſimilem hic appo- 15
nendam duxi , & quando titularis teneatur ad penſiones decurſas pro tempore , quo intruſus fructus
percepit ? In qua verum eſt dicere illas non deberi à
Titulari pro eo tempore , in quo non ipſe , ſed intruſus , etiam nullum titulum habens , fructus percepit
ſine culpa Titularis , vt in puncto Gig. *reſp.*29. *per
tot.* quem ſequitur Burſat. *conſ.*161.*n.*19. *verſ.*2. *quod
intruſus*, *& n.*25.*& per tot.lib.*4. Seraph.*deciſ.*66. niſi
titularis ſe obligauerit præciſè & in forma Cameræ
ad ſoluendum , quo caſu regulariter debitor non adimplet

implet cedendo, sed debet præcisè soluere. Put. *decis.10.in fine, vers. secus autem est, lib.1.* Vel nisi ipse Titularis, licèt tempore intrusionis nihil percepisset, per pluresalios annos fructus percepit, quia fructus de Iure & iuxta formam litterarum reseruationis non solùm sunt obligati pro pensionibus decurrendis singulis annis respectiuè, sed immò fructus vnius anni sunt etiam obligati pro pensioni us aliorum annorum. Gig. *de pension.q.43.n.1.vers.quia autem*, cùm dicti fructus in aliis annis percepti per Titularem præsumantur vberes,& sufficientes etiam propensionibus decursis tempore intrusionis; consequenter dum non constat de insufficientia fructuum, Titularis vigore obligationis Cameralis debet cogi ad soluendum, itaut sit in electione pensionarij pro pensionibus decursis de tempore intrusionis agere contra titularem, aut contra intrusum, Feder. de Senis *cons.81.n.4.* Gig *de pensionib.q.39.n.11.vers. aut quærimus, & q.43. per tot.* Lotter. *de re benef.lib.1.q.39.* Rota *decis.176. n.3.p.2. recentior.* Colliguntur hæc ex Duran.*decis.369.per tot. p.2.* vbi *n.9.* respondet Seraph.*d decis.66.* vbi quod titularis, etiam quod se obligauerat in forma Cameræ ad solvendum, non tenetur soluere pensionem, si fructus non percepit, quia in casu illius decisionis Seraphini titularis nunquam habuit possessionem beneficij, nec aliquos fructus percepit.

16 Vidi non semel dubitari, quomodo sit soluenda pensio, cuius solutionis dies venit post mortem pensionarij? Tres hac de re inuenio opiniones. *Prima* tenet pensionem deberi hæredibus pensionarij pro rata temporis, quo ille vixit, iuxta dispositionem textus *in l. diuortio ff.de iure dot.& in l.si operis.ff.de vsufr.* Ita Couar. *var.lib.1.c.15 n.13.* quem sequitur Molin.*de primog.lib.3.c.11.n.4.* additio *ad Thesaur.decis.143.* Nicol. Garc.*de benefic.part.2.cap.1.n 12.* vbi subdit hanc sententiam hodie veriorem sibi videri, stante Constitutione Pij V. quæ obligat pensionarios ad recitandum officium paruum B.Mariæ, itaut ex hoc pensio hodie dicatur dari propter officium, seu beneficium: fructus autem beneficiorum, circumscripta consuetudine, debere de iure diuidi inter hæredes titularis defuncti, & modernum beneficij possessorem pro rata temporis, iuxta dispositionem dictæ *l.diuortio*, firmant idem Couar. *d.lib.1.c.15.n.10. cum seqq.* Sarm. *de redditib.lib.4.c.6.n.14.* Molin. *d.lib.3.c.11.n.4.* Gutier.*canon.lib.1.q.6.à n.79.* cum aliis, quos sequitur Nicol.Garc.*d.c.1.n.96.*

17 *Secunda* sententia absolutè firmat pensionem huiusmodi non deberi nec pro rata temporis, nec pro rata fructuum, quia terminus non maturatus ante mortem pensionarij, nunquam fuit illi debitus, quem ideo non potuit ex sua persona transmittere ad eius hæredes, ex reg.text.*in l.si ex pluribus, in princ. ff. de suis,& legit. hæred.* Gutier. *in l. vnic n.3. C. quando non pet.* Quare ita resoluunt Nauar. *in apoleg. de redditib. Ecclesiast.q.2 mon.16.* asserentes de stylo Curiæ ita seruari, Sarmient. *in desens. libelli de redditib. q.2.n.16.* vbi quod ita obseruatur in Rota, vt non soluatur rata pensionis, si is cui debetur, decedat antequam dies solutionis venerit. Ceuall.*cons.ciuili 160. n.15. cum seq. vol.1.* D.Barbos.*in l. diuortio p.2. n.43. ff. soluto matr.* Castill.*de vsufruct.c.79.n.17.*

18 *Tertia* sententia, cui tanquam probabiliori adhæreo, habet terminum non maturatum ante mortem pensionarij deberi prorata fructuum perceptorum hæredibus pensionarij, quia materia pensionis Ecclesiasticæ est regulanda tam actiuè, quàm passiuè, secundum dispositiones loquentes de vsufructu, & sic iuxta text. *in l. defuncta ff.de vsufruct.* Gig. *de pension. q.44. num.52.* Vnde sicut tota pensio etiam in pecunia promissa à colonis pro fructibus vnius anni, est integraliter soluenda hæredibus vsufructuarij, quamuis illa decedat ante diem solutionis, post tamen fructus collectos per colonos, *ex dict. l. defuncta*, pariter etiam mortuo pensionario ante diem solutionis fructibus iam perceptis per titularem, integra pensio debetur, & solui debet eius hæredibus. Quare hanc partem firmarunt Alexand. *cons.15.n.3. vol.2.* Rimin. iun.*cons. 634.* vbi ex professo respondet obiectis in contrarium factis per Couar. *vbi suprà*, Bellon. sen. *cons.3.n.11.& 12.* Ferret. *cons.372.n.9 post med.versic. hinc succedit alia ratio*, Honded. *cons.86. n.23. cum sequentibus, vol.2.* Surd. *cons.333. n.2. in vers. videmus enim, & n.3. cum sequenti*, vbi cumulat plures in eandem sententiam, Caccialup. *de pens.q.25.* Gig. *in simili tract.q.53.* Gambar. *de offic Legati lib 6. n.584. q.25.* qui disputat articulum ad partes. Hieronym. Gabriel *cons.191.n.13. versic. tametsi de rigore Iuris, cum sequent.* Stephan.Grat. *discept. forens. c.548. n.43.& 44.* Rota *decis.648 p.2 diuers.* & coram Mantica *dec. 14.n.10. cum sequenti*, & coram Reuerendissimo Coccino, Decano *decis.327.n..*.& apud Marches. *p.2. pag. 277.* & coram Cardinal.Cualer.*decis.129.per tot.* quæ reperitur apud Marches.*de commission.par.1 pag 604.* & coram Reuerendissimo Duran. Episcopo Vrgelen. *dec.448. n.34.cum sequent.* vbi respondet fundamentis in contrarium.

ALLEGATIO CXXI.

Episcopus quam potestatem habeat in Iure percipiendi decimas laicis concedendo, & in earum compositionibus inter Ecclesiasticos & seculares faciendis?

SVMMARIVM.

1 *Quæstiones disputanda proponuntur.*

2 *Decimas percipiendi ius laicis regulariter concedere non potest Episcopus.*

3 *Decimæ temporales non sunt propriè decimæ, sed certæ decimationes, seu annuæ præstationes.*

4 *Decimas titulo feudi, vel alio temporali ante Concil. Lateranense concedere poterant Episcopi, & ex eo deinde prohibitum.*

5 *Decimæ si laicis fuissent concessæ, & nesciatur an post, vel ante Concil. Lateranense fuerint concessa. in dubio censentur concessa post Concil.*

6 *Episcopi consensus necessarius non est ad decimas restituendas Ecclesiæ ad quam pertinent: sufficit verò vt in aliam Ecclesiam, vel locum Religiosum transferantur, & declara n.7.*

8 *Decimæ à laicis in laicos transferri non possint etiam de Episcopi consensu, declarando vt n.9.*

10 *Decimæ si ante Lateranense Concilium laicis fuerint in feudum, vel emphyteusim concessæ, & finita generatione, ad Ecclesiam reuertantur, an possit Episcopus eas laicis iterum dare in emphytheusim, ostenditur, & n.11.& 12.*

13 *Compositio facta inter personas Ecclesiasticas nomine suarum Ecclesiarum super decimas in futurum soluendas, valet, modò causa cognitio, & superioris accedat auctoritas.*

14 *Vicarij auctoritas sufficit in compositionibus factis inter personas Ecclesiasticas super decimis in futurum soluendis.*

15 *Compositio super decimis præteritis non solùm cum Ecclesiasticis personis, sed etiam cum laicis potest fieri sine auctoritate superioris.*

16 *Episcopi auctoritate potest fieri compositio cum laicis super tempus, & locum soluendarum decimarum.*

17 *Compositio si fiat inter laicos & clericos, vt minus quàm sit, decima eis soluantur, vel vt de aliquibus rebus non præstentur, non valebit, nisi sit approbata à Papa, vel magno temporis internallo firmata, cum obseruantia scilicet 30. annorum.*

18 *Transactio valet de decimis futuris facta cum assensu Episcopi, si pro decimis compensetur Ecclesia in aliis rebus.*

1 CONTROVARSÆ sunt hac de re excitatæ per Doctores quæstiones, quæ ad quinque potissimùm reducuntur. *Prima* petit, an Episcopi aliquo tempore potuerint, vel possint hodie decimas titulo feudi, vel alio temporali laïcis concedere? *Secunda*, an sufficiat auctoritas Episcopi, vt laïci decimas transferre possint in quamcunque Ecclesiam, vel Religiosum locum, an verò necessariò restitui debeant Ecclesiis ad quas de iure pertinent? *Tertia*, an laici in laicos eas transferre possint casu aliquo saltem de Episcopi consensu? *Quarta*, vtrum si decimæ ante Lateranense Concil. laicis fuerint in feudum, vel emphyteusim concessæ, ac finita generatione ad Ecclesiam reuertantur, possit Episcopus eas laicis iterum dare in feudum, vel emphyteusim? *Quinta*, an, & quando compositio seu transactio de decimis cum consensu Episcopi valida sit, & sine eo inualida?

2 Pro quorum solutione supponendum est, Episcopum regulariter non posse ius percipiendi decimas laicis concedere, vt probant text. *in cap. peruenit*, 1. *q.4.c.benè quidem*, 96 *dist c.venerabilis, de confirmat. vtili*, & docent Rebuff *de decimis q.5. n.32. & q.13. n.73.* Azor. *institut. moral. part.1. lib.7. c.36. quæst.* 12. Monet. *de decimis cap.5.num.59.* nisi concedat aliis Ecclesiis cum aliqua causa, *cap.plures, cap statuimus, & cap. fin. vbi gloss* 16. *quæst.*1. Rebuff. *dict. num.*32. Monet. *dict. cap.5.num* 60. Verall *decis.*340. *part.*3. Rot *in Conchensi decimarum de Villanoua*, 5. *Maij* 1600. coram *Card. Pamphilio*. Vel nisi concedat ad vitam, aliudve tempus ipsarum decimarum fructus, non ius percipiendi illas, alicui laico ex iusta causa, putà quia Ecclesiam, eiusve patrimonium à tyranni oppressione liberauerit, gloss. *in c.quamuis, de decimis*, Rebuff. *dict. tract.quæst* 10.*num.*54 & *quæst.*13.*n.*110. Couar, *lib.*1.*var.c.*17 *n.*5. Azor. *dict.c.*36. *q.*11. & 14.
3 Monet. *dict.cap.*5. *num* 61. † decimæ enim temporales non sunt propriè decimæ, vt aduertit Bald. *cons.* 419. *vol.*1. sed sunt certæ decimationes, seu annuæ præstationes in quantitate frumenti, vel pecuniæ, descendentes à iure temporali, & ex contracta pro rebus debitæ. Rot. *in Ferriarensi decimarum*, 16 *Iunij* 1615. coram *Reuerend. Patre Domino Pirouano*, impressa per Fatin. *decis.*420. *p.*1. *recent.* Vel denique nisi concedat cum consensu eius, de cuius interesse agitur, non in vim priuilegij, sed alienationis, cum causæ cognitione, & aliis solemnitatibus, *c.*2.*de iis quæ fiunt à Prælatis*, Rebuff. *q.*35.*n.*62. Poterit nihilominus Papa concedere alicui Principi laico, quod percipiat decimas omnium locorum paganorum, vel hæreticorum, vel schismaticorum, quos poterit subiugare, & ad vnitatem Ecclesiæ adducere, vel reducere, vt resoluit Gregor. Lopez per text. ibi *in l.*13. *gloss.*2.*tit.*19.*part.*1. Couar *lib.*1. *var c.*17.*n.*9. D. Barbos. *in l. Titia*, *n* 40. *ff. soluto matrimon.* Gilchen. *de præscript.part.*3.*c.*8.*n* 18 Ioseph. Sesse *dec.*162.*n.*8 Melch. Reinoso *obseruat.*50. *n.*5. *cum sequentibus*. Prout concessit Alex. VI. Catholicis Regibus Ferdinando & Elisabethæ decimas Indiarum occidentalium, assignata ex eisdem priùs dote sufficiente Ecclesiis iuxta Diœcesanorum locorum ordinationem, habito respectu ad sumptos & labores intolerabiles, quibus Fidem Catholicam ad incultas, & ignotas Nationes extolli, & propagari curauerunt, Thom. Boss. *de ruinis gent. lib.*2.*per tot.* Camil. Botell. *de præct. Regis Cathol. c.*43. *n.*6. latè & eleganter Balthasar Chauarius *de notis veræ Religionis, lib.*4.*c.*4. D. Ioan. de Solorzano *de iure Indiarum lib.*3.*c.vlt.n.*88. Et quod iidem Reges Catholici decimas Regni Granatensis obtinuerunt à Pontifice Max. cum onere dotandi Ecclesias, refert Cou. *pract.c.*35.*n.*2.*vers.tertiò quoties.*

Quibus certiùs præhabitis, deueniendo ad primam quæstionem, pro firmo habendum, communem esse Doctorum resolutionem, potuisse Episcopos ante Concilium Lateranense sub Alex. III. (quod celebratum fuisse circa annum 1179. seu 1180. aduertunt per me citati *ad c.cum Apostolica* 7. *num.*2. *de iis, quæ fiunt à Prælatis*) decimas titulo feudi, vel alio temporali laicis concedere, sed ex eo deinde fuisse prohibitum, vt ex text. *in c.cum plantare, de priuil.dict.c.cum Apostol. de his quæ fiunt à Prælatis, & c.*2.*§.sanè, de decimis, in sexto*, notant Couar. *lib.*1.*var.c.*17.*n.*5.*versic.olim*, Gutierr. *pract. lib.*1.*q.*14. *n.*5.& *q.*15. *n.*4. D. Barbos. *in l. Titia*, *n.*45. *vers. non obstat.ff. soluto matrimon.* Azor. *institut.moral.parte* 1. *lib.*7.*c.*36. *q* 12. Suar. *de Relig. tom.*1. *tract.de decimis, lib* 1.*cap* 26.*num.*2. & 3. Menoch. *de præsumpt. lib.*6. *præs.*86.*num.*2. Monet. *de decim.c.*5.*q.*3. *n.*66. Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta, præc.*5.*lib.*3.*c.*1. *n.*32. & *cap.*4. *num.*2. Rot. *in Placentina decimarum*, 31. *Ianuarij* 1586. coram *Bubalo*, & *in Sabinensi decimarum* 1. *Iulij* 1609. coram *Reuerendissimo Domino meo Coccino Rotæ Decano*, & *in Ferrarien. bonorum*, 19. *Ianuarij* 1615. coram *Reuerendissimo Patre Domino Dunozetto*, nouissimè Trullench. *in exposit. Decalogi, lib.*3. *cap.*3. *dub.*8.*n.*14. Quod † si decimæ laicis fue- 5
rint datæ, & nesciatur an post, vel ante Concilium Lateranense fuerint concessæ, in dubio censentur concessæ post Concil. Rot. *in Taurin. decimarum*, 12. *Ianuarij* 1607. *versic.non obstaret*, coram *Cardin. Marquemontio*, per Beroi. *consil.*21. *n.*14. *lib.*1. qui refert Ioan. Andr. Host. Anchar. & Gemin.

Secundæ verò quæstionis communis resolutio est, 6
ad decimas restituendas Ecclesiæ, ad quam pertinent, Episcopi consensum necessarium non esse: vt verò in alteram Ecclesiam, vel religiosum locum transferantur, Episcopi consensum sufficere, vt satis deducitur ex *d. c.cum & plantare, iuncto d.c.cum Apostol & d.§.sanè*, vbi notauit gloss. & testatur communem Suar. *d. c* 26. *n.*10. asserens sine difficultate procedere in decimis iuncto titulo obtentis à laico, quia cum iam sint extra dominum Ecclesiæ, & laico iusto titulo applicatæ, nulli Ecclesiæ fit præiudicium, & ideo accedente Episcopi consensu in quemlibet Religiosum locum transferuntur: contrarium tamen asserit esse resoluendum in illis decimis, quas laici sine iusto titulo detinebant, quia istas necessariò tenentur restituere Ecclesiæ, ad quam de Iure pertinent, cui Episcopus consensu suo præiudicium facere non potest, iuxta reg. generalem text. *in l.id quod nostrum.ff. de regulis iuris*, & in terminis videtur probare text. *in c.ad hæc, de decimis*, cum similibus, sed fallitur, verius enim est decimas iniustè à laicis detentas ex concessione Episcoporum transferri posse in locum religiosum, ex *d.§. sanè.* Ad argument. verò Suarez respondetur concludere tantum secundum Iuris rigorem eidem Ecclesiæ restitutionem fieri debuisse, sed Concilium ad euitanda scandala permisisse, vt cuiconque alij Ecclesiæ fiat restitutio, vt ipsemet Suar. *d.c.*26.*n.*3. *ad finem*, aduertit.

Sed pro faciliori, & pleniori resolutione tres ca- 7
sus oportet distinguere in hoc proposito. *Primus* est de laicis intrusis, qui sine titulo aliquo decimas detinebant; & in iis veram esse agnosco sententiam Suar. quia eas necessariò debent restituere Ecclesiæ, ad quam de iure pertinent, vt euincit ratio ab eo facta. *Secundus* est de decimis, quas laici obtinent titulo

feudi

feudi perpetui habiti ab inferioribus Prælatis, qui iuxta nostram sententiam etiam ante Lateranense Concilium erat inualidus, & procedit in hix permissio, vt eas de Episcoporum consensu transferre sufficiat in aliam Ecclesiam, vel religiosum locum, neque sit necessarium facere restitutionem eidem Ecclesiæ ad quam pertinebant, vt expresse probat text. *in d.c. cum Apost. vers. quia verò, iuncto fine*, & ex vltimis verbis *d. §. sanè*, dum semper hanc Lateranensem prohibitionem, & concessionem restringunt ad decimas, quas laici titulo feudi ante Lateranense obtinebant, atque ita non procedere in aliis, quæ sine huiusmodi titulo feudi perpetui in laicum sint alienæ. *Tertius* casus est, quando decimæ à laicis titulo iusto, & valido in perpetuum obtentæ sunt, vel à Summo Pontif. vel aliis Prælatis, qui sufficienti potestate fuerint muniti, & in eo non videtur Episcopi consensus necessarius, vt in locum Religiosum transferantur, vt in donationibus tertiarum, quas à summo Pontif. obtinent Hispaniarum & Lusitaniæ Reges, communiter receptum est post Sot. *d. lib. 9. q. 4. art. 3. & q. 7. art. 1.* & post Greg. Lopez, Gutiet. D. Barbos. *d. n. 42. vers. adde*, Cabed. *Lusit. decis. 63. n. 5. p. 2.* Vnde etiam in laicos transferri posse resoluunt, de quo statim pleniùs: & ostenditur, quia si huiusmodi decimæ titulo feudi perpetui iusto & valido semel in laicum sunt alienatæ, efficiuntur ipsius patrimonium, nec in disputationem cadere potest an restitutio sit facienda Ecclesiæ ad quam de iure pertinent; siquidem postquam in perpetuum alienatæ sunt in laicum titulo iusto & valido, non pertinent iam ad Ecclesiam aliquam, & tamen text. *in d.c. cùm Apostol. vers. taliter*, in his decimis, quæ in aliam Ecclesiam pertinebant, decidit necessarium non esse eidem Ecclesiæ facere restitutionem, sed sufficere, quod religioso loco, vel alteri Ecclesiæ fiat. Ergo non de decimis titulo iusto obtentis, sed iniusto, modo prædicto, scilicet habito ab Episcopis, illa ista sunt intelligenda.

8 Tertiæ quæstionis solutio difficilior est, plures enim Doctores maximi nominis & auctoritatis tenent nullo modo decimas à laicis in laicos transferri posse, nec sine Episcoporum consensu, nec etiam eo accedente, vt expresse deducitur *in c. prohibemus, de decimis*, quæ altera est dicti Concilij Lateranensis pars, quod quidem multipliciter expenditur: primò ibi, *aliquo modo*, quasi sit sensus quod licèt in Religiosos cum Episcopi consensu decimæ transferri possint, in laicos tamen nullo modo, nec de Episcoporum consensu, nec absque eo: deinde quia Ipsum Concil. Lateranense *in d. c. cùm & plantare*, & similibus specialiter permisit, vt in alias Ecclesias, vel religiosa loca possint tales decimæ transferri de Episcoporum consensu, quia vtilius iudicauit Concilium id fieri, quàm si in laicos alienatæ perpetuò remanerent: quod ius singulare ad casus diuersos, in quibus eadem non reperitur ratio, sed potius negatiua, cessat, & contrahendum non est, iuxta reg. *l. ius singulare, ff. de legibus*, & quæ notant omnes arg. text. *in l. adigere, §. quamuis, ff. de iurepatron.* & prosequitur Tiraquel. *cessante causa p. 1. n. 130. & 165.* Sot. *de iustit. lib. 1. q. 6. art. 8.* communem Theologorum distinctionem testatur & explicat Morla *emporio Iuris Ciuilis, tit. de legibus, q. 11. à n. 17.* Facit etiam, quia vt bene considerat Rebuff. *de decim. q. 10. n. 18.* iustè Concilium iudicauit laicos, qui decimas vsurparunt, saltem in morte salutis æternæ memores eas restituros Ecclesiis, ad quas vt citiùs reuerterentur, statuit, ne in alios laicos in vita transferre possint. Ex quibus rationibus ita resoluunt, intelliguntque text. Abb. *ibi, n. 4.* Bero. *cons. 21. à n. 9. vol. 1.* & post Zausim, & alios Couar. *d. n. 3. vers. præter hæc*, D. Barbosa *d. n. 45. vers. non obstat secundò*, & constanter tuetur Azor *d. c. 37. q. 13.* Filliuc. *p. 2. tract. 27. c. 9. q. 5. 6. & 7.* Castr. Palao *tom. 2. tract. 10. disp. vnic. punct. 9. à n. 4.* Trullench. *d. lib. 3. c. 3. dub. 8. num. 15.* & expresse quod Episcopus non possit præstare auctoritatem, vt decimæ de laico in laicum transferantur, censuit Rot. *dec. 193. n. 10.* apud Farin. *p. 2. recent.*

9 In contrarium tamen est auctoritas *gloss. vltim. in d. c. prohibemus*, quam sequuntur Ioan. Andr. & alij ex antiquioribus, quos refert Azor. *vbi proximè*, & ex illis post Chassan. & alios, quos refert, & sequitur, communem, & magis communem testantur Menoch. *illustr. c. 89. n. 2.* Gutier. *d. lib. 1. c. 15. num 6.* Gilch. *de prascr. p. 3. c. 8. à n. 9.* Ceual. *commun. contra communes, q. 367.* Cabed. *d. dec. 63. n. 8.* & hanc partem sequitur Suar. *d. c. 27. n. 7.* resoluentes decimas, quas laici iusto titulo feudi perpetui habent à Summo Pontif. vel aliàs à legitimo superiore, scilicet ante Lateranense, iuxta communem sententiam ab Episcopis licitè posse in alios laicos transferre, ac de illis disponere, sicut de quibuscunque aliis bonis suis profanis per donationes, venditiones, emphyteusim, & similes contractus; quia postquam in laicos licitè fuerunt alienatæ, efficiuntur de ipsorum patrimonio, & vt profana bona censeri debent, iuxta reg. text. *in l. pater filium 36. §. quindecim, ff. de legatis 3. & c. 2. de feudis*, vbi citaui Doctores *in collect.* Retorquent enim contra priorem communem sententiam verba text. *in d. c. prohibemus*, expendentes ibi, *cum animarum suarum periculo detinentes*; quibus satis ostenditur, non agere Concilium de his laicis, qui iusto titulo, & licitè de decimas obtinent, vt etiam euincit verbum illud, *detinent*, quod propriè refertur ad iniustè detentores, non verò ad iustos possessores, nec istos impediri videtur ex tali prohibitione quominus decimas, quas iustè detinent, in alios transferant. Nec patitur litera intellectum, quem aliqui afferunt, referentes clausulam illam, *cum animarum suarum periculo*, ad verbum transferre, huiusmodi enim transpositio offendit, & impropriat literam, ex qua apertissimè constat clausulam iungi verbo, *detinentes*, vt bene aduertit Card. *ibid.* Confirmant denique hanc partem Mench. Gutier. Nicol. Garc. & Cabed. quia attestantur eam esse generali Hispaniarum praxi receptam quæ est optima legum interpres, ex reg. *l. si de interpretatione, ff. de legib. c. cùm dilectus, de consuet.* cum similibus, neque ab hac parte recedi posse absque maximo animarum periculo & plurimorum contractuum euersione, bene aduertit Mench. *d. n. 2. in fine.*

10 Quartæ quæstionis solutio pariter dubia est: nam pars negatiua ex multis suadetur, & in primis, quia diximus suprà ante Concilium Lateranense licitum fuisse Episcopis decimas laicis dare, etiam titulo temporali feudi, vel simili, post illud tamen omninò prohibitum; sed certum est, quod si decimæ ante Lateranense concessæ laicis ad Ecclesiam propter finitas generationes reuersæ iterum laicis concedantur, noua est concessio: ergo id prohibitum debet censeri. Maior ex dictis manifesta est. Minor patet ex reg. text. *in l. sed etsi manente, ff. de precario, l. 4. in princ.* iuncta gloss. *verb. renouare, ff. de damno infecto, l. cùm stipulatus sim 113. ff. de verb. oblig.* cum similibus, ex quibus receptissima illa deducitur differentia inter prorogationem quæ fit durante tempore, seu obligatione priori, & inter renouationem, quæ fit post finitam obligationem, vel exactum tempus, quo durare debuit, vt in priori casu non noua fieri, sed pristina videatur durare obligatio; in posteriori verò noua causa constitui censeatur: comprobat multis latissimè adductis Tiraq. *de retract. conuent. §. 1. gloss. 7. à n. 24.* Bero. *cons. 129. n. 2. vol. 1.* Gabr. *lib. 2. commun. tit. de dilat. concl. 2. & 3.* Gutier. *de iur. confirm. p. 1. c. 49. à princ.* Cald. Pereira *de renouat. emphyt. q. 2. à princ. & q. 14. à n. 3.* hinc plura vtiliter inferentes ad praxim, illudque præcipuum, quod licèt in prorogatione, quæ fit durante termino, scriptura, & aliæ solemnitates necessariæ non sint, requiruntur tamen in renouatione, quæ fit finito tempore, & obligatione ex prædicta ratione, quod noua concessio

17 *Compoſitio ſi fiat inter laicos & clericos, vt minus quam ſit, decima eis ſoluantur, vel vt de aliquibus rebus non præſtentur, non valebit, niſi ſit approbata à Papa, vel magno temporis internallo firmata, cum obſeruantia ſcilicet 30. annorum.*

18 *Tranſactio valet de decimis futuris facta cum aſſenſu Epiſcopi, ſi pro decimis compenſetur Eccleſia in alijs rebus.*

1 CONTROVERSÆ ſunt hac de re excitatæ per Doctores quæſtiones, quæ ad quinque potiſſimùm reducuntur. *Prima* petit, an Epiſcopi aliquo tempore potuerint, vel poſſint hodie decimas titulo feudi, vel alio temporali laïcis concedere? *Secunda*, an ſufficiat auctoritas Epiſcopi, vt laïci decimas transferre poſſint in quamcunque Eccleſiam, vel Religioſum locum, an verò neceſſariò reſtitui debeant Eccleſiis ad quas de iure pertinent? *Tertia*, an laici in laicos eas transferre poſſint caſu aliquo ſaltem de Epiſcopi conſenſu? *Quarta*, vtrum ſi decimæ ante Lateranenſe Concil. laicis fuerint in feudum, vel emphyteuſim conceſſæ, ac finita generatione ad Eccleſiam reuertantur, poſſit Epiſcopus eas laicis iterum dare in feudum, vel emphyteuſim? *Quinta*, an, & quando compoſitio ſeu tranſactio de decimis cum conſenſu Epiſcopi valida ſit, & ſine eo inualida?

2 Pro quorum ſolutione ſupponendum eſt, Epiſcopum regulariter non poſſe ius percipiendi decimas laicis concedere, vt probant text. *in cap. peruenit, 1. q. 4. c. benè quidem, 96 diſt. c. venerabilis, de confirmat. vtili*, & docent Rebuff. *de decimis q. 5. n. 32. & q. 13. n. 73.* Azor. *inſtitut. moral. part. 1. lib. 7. c. 36. quaeſt. 12.* Monet. *de decimis cap. 5. num. 59.* niſi concedat aliis Eccleſiis cum aliqua cauſa, *cap. plures, cap ſtatuimus, & cap. fin. vbi gloſſ 16. quaeſt. 1.* Rebuff. *dict. num. 32.* Monet. *dict. cap. 5. num. 60.* Verall. *deciſ. 340. part. 3.* Rot. *in Conchenſi decimorum de Villanoua, 5. May* 1600. coram *Card. Pamphilio.* Vel niſi concedat ad vitam, aliudve tempus ipſarum decimarum fructus, non ius percipiendi illas, alicui laico ex iuſta cauſa, putà quia Eccleſiam, eiuſve patrimonium à tyranni oppreſſione liberauerit, gloſſ. *in c. quamuis, de decimis*, Rebuff. *dict. tract. quaeſt* 10. *num. 54. & quaeſt. 13. n. 110.* Couar. *lib. 1. var. c. 17. n. 5.* Azor. *dict. c. 36. q. 11. &* 14.
3 Monet. *dict. cap. 5. num. 61.* † decimæ enim temporales non ſunt propriè decimæ, vt aduertit Bald. *conſ. 419. vol. 1.* ſed ſunt certæ decimationes, ſeu annuæ præſtationes in quantitate frumenti, vel pecuniæ, deſcendentes à iure temporali, & ea contracta pro rebus debitæ. Rot. *in Ferriarenſi decimarum, 16. Iunij* 1615. coram *Reuerend. Patre Domino Pirouano*, impreſſa per Farin. *deciſ. 420. p. 1. recent.* Vel denique niſi concedat cum conſenſu eius, de cuius intereſſe agitur, non in vim priuilegij, ſed alienationis, cum cauſæ cognitione, & aliis ſolemnitatibus, *c. 2. de iis quæ fiunt à Prælatis*, Rebuff. *q. 35. n. 62.* Poterit nihilominus Papa concedere alicui Principi laico, quod percipiat decimas omnium locorum paganorum, vel hæreticorum, vel ſchiſmaticorum, quos potuerit ſubiugare, & ad vnitatem Eccleſiæ adducere, vel reducere, vt reſoluit Gregor. Lopez per text. ibi *in l. 23. gloſſ. 2. tit. 19. part. 1.* Couar *lib. 1. var c. 17. n. 9.* D. Barboſ. *in l. Titia, n 40. ff. ſoluto matrimon.* Gilchen. *de praeſcript. part. 3. c. 8. n* 18 Ioſeph. Seſſe *dec. 162. n. 8* Melch. Reinoſo *obſeruat. 50. n. 5. cum ſequentibus.* Prout conceſſit Alex. VI. Catholicis Regibus Ferdinando & Eliſabethæ decimas Indiarum occidentalium, aſſignata ex eiſdem priùs dote ſufficiente Eccleſiis iuxta Diœceſanorum locorum ordinationem, habito reſpectu ad ſumptus & labores intolerabiles, quibus Fidem Catholicam ad incultas, & ignotas Nationes extulli, & propagari curauerunt, Thom. Boſſ. *de ruinis gent. lib. 2. per tot.* Camil. Borell. *de praeſt. Regis Cathol. c. 43. n. 6.* latè & eleganter Balthaſar Chauarrus *de notis veræ Religionis, lib. 4. c. 4.* D. Ioan. de Solorzano *de iure Indiarum lib. 1. c. vlt. n. 88.* Et quod iidem Reges Catholici decimas Regni Granatenſis obtinuerunt à Pontifice Max. cum onere dotandi Eccleſias, refert Cou. *praeſt. c. 35. n. 2. verſ. tertiò quoties.*

Quibus certiùs præhabitis, deueniendo ad primam quæſtionem, pro firmo habendum, communem eſſe Doctorum reſolutionem, potuiſſe Epiſcopos ante Concilium Lateranenſe ſub Alex. III. (quod celebratum fuiſſe circa annum 1179. ſeu 1180. aduertunt per me citati *ad c. cum Apoſtolica 7. num 2. de iis, quæ fiunt à Prælatis*) decimas titulo feudi, vel alio temporali laicis concedere, ſed ex eo deinde fuiſſe prohibitum, vt ex text. *in c. cum plantare, de priuil. dict. c. cum Apoſtol. de his quæ fiunt à Prælatis, & c. 2. §. ſanè, de decimis, in ſexto*, notant Couar. *lib. 1. var. c. 17. n. 5. verſic. olim*, Gutierr. *praeſt. lib. 1. q. 14. n. 5. & q. 15. n. 4.* D. Barboſ. *in l. Titia, n. 45. verſ. non obſtat ff. ſoluto matrimon.* Azor. *inſtitut. moral. parte 1. lib. 7. c. 36. q 12.* Suar. *de Relig. tom. 1. tract. de decimis, lib 1. cap. 26. num. 2. & 3.* Menoch. *de praeſumpt. lib. 6. praeſ. 86. num. 2.* Monet. *de decim. c. 5. q. 3. n. 66.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, praec. 5. lib. 3. c. 1. n. 32. & cap. 4. num. 2.* Rot. *in Placentina decimarum, 31. Ianuary* 1586. coram *Bubalo*, & *in Sabinenſi decimarum 1. Iulij* 1609. coram *Reuerendiſſimo Domino meo Coccino Rotæ Decano, & in Ferrarien. bonorum, 19. Ianuarij* 1615. coram *Reuerendiſſimo Patre Domino Dunozetto*, nouiſſimè Trullench. *in expoſit. Decalogi, lib. 3. cap. 3. dub. 8. n. 14.* Quod † ſi decimæ laicis fue- 4
5 rint datæ, & neſciatur an poſt, vel ante Concilium Lateranenſe fuerint conceſſæ, in dubio cenſentur conceſſæ poſt Concil. Rot. *in Taurin. decimarum, 12. Ianuary* 1607. *verſic. non obſtaret*, coram *Cardin. Marquemontio*, per Beroi. *conſil. 21. n. 14. lib. 1.* qui refert Ioan. Andr. Hoſt. Anchar. & Gemin.

6 Secundæ verò quæſtionis communis reſolutio eſt, ad decimas reſtituendas Eccleſiæ, ad quam pertinent, Epiſcopi conſenſum neceſſarium non eſſe: vt verò in alteram Eccleſiam, vel religioſum locum transferantur, Epiſcopi conſenſum ſufficere, vt ſatis deducitur ex *d. c. cum & plantare, iuncto d. c. cum Apoſtol & d. §. ſanè*, vbi notauit gloſſ. & teſtatur communem Suar. *d. c. 26. n. 10.* aſſerens ſine difficultate procedere in decimis iuncto titulo obtentis à laico, quia cum iam ſint extra dominium Eccleſiæ, & laico iuſto titulo applicatæ, nulli Eccleſiæ ſit præiudicium, & ideo accedente Epiſcopi conſenſu in quemlibet Religioſum locum transferuntur: contrarium tamen aſſerit eſſe reſoluendum in illis decimis, quas laici ſine iuſto titulo detinebant, quia iſtas neceſſariò tenentur reſtituere Eccleſiæ, ad quam de Iure pertinent, cui Epiſcopus conſenſu ſuo præiudicium facere non poteſt, iuxta reg. generalem text. *in l. id quod noſtrum, ff. de regulis iuris*, & in terminis videtur probare text. *in c. ad hæc, de decimis*, cum ſimilibus, ſed fallitur, verius enim eſt decimas iniuſtè à laicis detentas ex conceſſione Epiſcoporum transferri poſſe in locum religioſum, ex *d. § ſanè.* Ad argument. verò Suarez reſpondetur concludere tantum ſecundum Iuris rigorem eidem Eccleſiæ reſtitutionem fieri debuiſſe, ſed Concilium ad euitanda ſcandala permiſiſſe, vt cuicunque alij Eccleſiæ fiat reſtitutio, vt ipſmet Suar. *d. c. 26. n. 3. ad finem*, aduertit.

7 Sed pro faciliori, & pleniori reſolutione tres caſus oportet diſtinguere in hoc propoſito. *Primus* eſt de laicis intruſis, qui ſine titulo aliquo decimas detinebant; & in iis veram eſſe agnoſco ſententiam Suar. quia eas neceſſariò debent reſtituere Eccleſiæ, ad quam de iure pertinent, vt euincit ratio ab eo facta. *Secundus* eſt de decimis, quas laici obtinent titulo

feudi

feudi perpetui habiti ab inferioribus Prælatis, qui iuxta nostram sententiam etiam ante Lateranense Concilium erat inualidus, & procedit in hix permissio, vt eas de Episcoporum consensu transferra sufficiat in aliam Ecclesiam, vel religiosum locum, neque sit necessarium facere restitutionem eidem Ecclesiæ ad quam pertinebant, vt expresè probat text. *in d.c. cùm Apost.vers.quia verò, iuncto fine*, & ex vltimis verbis *d.§.sanè*, dum semper hanc Lateranensem prohibitionem, & concessionem restringuor ad decimas, quas laici titulo feudi ante Lateranense obtinebant, atque ita non procedere in aliis, quæ siue huiusmodi titulo feudi perpetui in laicum sint alienæ, *Tertius* casus est, quando decimæ à laicis titulo iusto, & valido in perpetuum obtentæ sunt, vel à Summo Pontif. vel alia Prælatis, qui sufficienti potestate fuerint muniti, & in eo non videtur Episcopi consensus necessarius, vt in locum Religiosum transferantur, vt in donationibus tertiarum, quas à summo Pontif. obtinent Hispaniarum & Lusitaniæ Reges, communiter receptum est post Sot. *d. lib.9. q.4. art.3. & q.7. art.1.* & post Greg. Lopez, Gutier. D.Barbos.*d.n.42. vers. adde*, Cabed.*Lusit.decis.63.n.5.p.2.* Vnde etiam in laicos transferri posse resoluunt, de quo statim pleniùs: & ostenditur, quia si huiusmodi decimæ titulo feudi perpetui iusto & valido semel in laicum sunt alienatæ, efficiuntur ipsius patrimonium, nec in disputationem cadere potest an restitutio sit facienda Ecclesiæ ad quam de iure pertinent; siquidem postquam in perpetuum alienatæ sunt in laicum titulo iusto & valido, non pertinent iam ad Ecclesiam aliquam, & tamen text. *in d.c. cùm Apostol.vers. taliter*, in his decimis, quæ in aliam Ecclesiam pertinebant, decidit necessarium non esse eidem Ecclesiæ facere restitutionem, sed sufficere, quod religioso loco, vel alteri Ecclesiæ fiat Ergo non de decimis titulo iusto obtentis, sed iniusto, modo prædicto, scilicet habito ab Episcopis, iura ista sunt intelligenda.

8 Tertiæ quæstionis solutio difficilior est, plures enim Doctores maximi nominis & auctoritatis tenent nullo modo decimas à laicis in laicos transferri posse, nec sine Episcoporum consensu, nec etiam eo accedente, vt expresè deducitur *in c.prohibemus, de decimis*, quæ altera est dicti Concilij Lateranensis pars, quod quidem multipliciter expenditur: primò ibi, *aliquomodo*, quasi sit sensus quod licèt in Religiosos cum Episcopi consensu decimæ transferri possint, in laicos tamen nullo modo, nec de Episcoporum consensu, nec absque eo: deinde quia ipsum Concil. Lateranense *in d.c. cùm & plantare*, & similibus specialiter permisit, vt in alias Ecclesias, vel religiosa loca possint tales decimæ transferri de Episcoporum consensu, quia vtilius iudicauit Concilium id fieri, quàm si in laicos alienatæ perpetuò remanerent: quod ius singulare ad casus diuersos, in quibus eadem non repetitur ratio, sed potius negatiua, cessat, & contrariè trahendum non est, iuxta reg. *l. ius singulare, ff.de legibus*, & quæ notant omnes arg. text. *in l.adigere, §.quamuis.ff.de iurepatron.* & prosequitur Tiraquel.*cessante causa.p.1. n.130. & 165.* Sot. *de iustit. lib.1.q.6. art.8.* communem Theologorum distinctionem testatur & explicat Morla *emporio Iuris Ciuilis, tit.de legibus, q.11.à n.17.* Facit etiam, quia vt bene considerat Rebuff. *de decim. q.10. n.18.* iustè Concilium iudicauit laicos, qui decimas vsurparunt, saltem in morte salutis æternæ memores eas restituros Ecclesiis, ad quas vt citiùs reuerterentur, statuit, ne in alios laicos in vita transferre possint. Ex quibus rationibus ita resoluunt, intelliguntque text. Abb. *ibi, n.4.* Bero.*cons.21.à n.9.vol.1.* & post Zansim, & alios Couar.*d.n.5.vers.præter hæc*, D. Barbosa *d. n.45.vers.non obstat secundò*, & constanter tuetur Azor *d.c.37.q.13.* Filliuc.*p.2.tract.27.c.9.q.5.6. & 7.* Castr. Palao *tom 2. tract.10.disp. vnic. punct.9. à n.4.* Trullench. *d. lib.3. c.3. dub.8. num.15.* & expresè quod Episcopus non possit præstare auctoritatem, vt decimæ de laico in laicum transferantur, censuit Rot. *dec.193.n.10.* apud Farin.*p.2.recent.*

In contrarium tamen est auctoritas *gloss. vltim. in d. c. prohibemus*, quam sequuntur Ioan. Andr. & alij ex antiquioribus, quos refert Azor. *vbi proximè*, & ex illis post Chassan. & alios, quos refert, & sequitur, communem, & magis communem testatur Menoch. *illustr.c.89.n.2.* Gutier. *d.lib.1. c.15. num 6.* Gilch. *de præscr.p.3.c.8.;à n.9.* Ceual. *commun.contra communes, q.367.* Cabed. *d. dec.63.n.8.* & hanc partem sequitur Suar.*d.c.27. n.7.* resoluentes decimas, quas laici iusto titulo feudi perpetui habent à Summo Pontif. vel aliàs à legitimo superiore, scilicet ante Lateranense, iuxta communem sententiam ab Episcopis licitè posse in alios laicos transferre, ac de illis disponere, sicut de quibuscunque aliis bonis suis profanis per donationes, venditiones, emphyteusim, & similes contractus; quia postquam in laicos licitè fuerunt alienatæ, efficiuntur de ipsorum patrimonio, & vt profana bona censeri debent, iuxta reg. text. *in l.pater filium 36.§. quindecim, ff.de legatis 3. & c.2. de feudis*, vbi citaui Doctores *in collect.* Retorquent enim contra priorem communem sententiam verba text. *in d.c. prohibemus*, expendentes ibi, *cum animarum suarum periculo detinentes*; quibus satis ostenditur, non agere Concilium de his laicis, qui iusto titulo, & licitè de decimas obtinent, vt etiam euincit verbum illud, *detinent*, quod propriè refertur ad iniustè detentores, non verò ad iustos possessores, nec istos impediri videtur ex tali prohibitione quominus decimas, quas iustè detinent, in alios transferant. Nec patitur litera intellectum, quem aliqui afferunt, referentes clausulam illam, *cum animarum suarum periculo*, ad verbum transferre, huiusmodi enim transpositio offendit, & impropriat litteram, ex qua apertissimè constat clausulam iungi verbo, *detinentes*, vt bene aduertit Card. *ibid.* Confirmant denique hanc partem Menoch. Gutier. Nicol. Garc. & Cabed. quia attestantur eam esse generali Hispaniarum praxi receptam quæ est optima legum interpres, ex reg. *l.si de interpretatione, ff.de legib. c.cùm dilectus, de consuet.* cum similibus, neque ab hac parte recedi posse absque maximo animarum periculo & plurimorum contractuum euersione, bene aduertit Meneh. *d.n.2.in fine.*

Quartæ quæstionis solutio pariter dubia est: nam 10 pars negatiua ex multis suadetur, & in primis, quia diximus suprà ante Concilium Lateranense licitum fuisse Episcopis decimas laicis dare, etiam titulo temporali feudi, vel simili, post illud tamen omninò prohibitum; sed certum est, quod si decimæ ante Lateranense concessæ laicis ad Ecclesiam propter finitas generationes reuersæ iterum laicis concedantur, noua est concessio: ergo id prohibitum debet censeri. Maior ex dictis manifesta est. Minor patet ex reg. text. *in l. sed etsi manente, ff. de precario, l.4. in princ.* iuncta gloss. *verb.renouare, ff.de damno infecto, l.cum stipulatus sim 113.ff.de verb.oblig* cum similibus, ex quibus recepissima illa deducitur differentia inter prorogationem quæ fit durante tempore, seu obligatione priori, & inter renouationem, quæ fit post finitam obligationem, vel exactum tempus, quo durare debuit, vt in priori casu non noua fieri, sed pristina videatur durare obligatio; in posteriori verò noua causa constitui censeatur: comprobat multis latissimè adductis Tiraq. *de retract conuent.§.1.gloss.7.à n.24.* Bero.*cons.129.n.2.vol.1.* Gabr.*lib.2.commun.tit.de dilat.concl 2.& 3.* Gutier. *de iur.confirm.p.1.c.49. à princ.* Cald. Pereira *de renouac. emphyt.q.2.à princ. & q.14. à n.3.* hinc plura vtiliter inferentes ad praxim, illudque præcipuum, quod licèt in prorogatione, quæ fit durante termino, scriptura, & aliæ solemnitates necessariæ non sint, requiruntur tamen in renouatione, quæ fit finito tempore, & obligatione ex prædicta ratione, quod noua concessio

est, nouaque causa constituitur, secundùm quam distinctionem iudicatum refert Gama *Lusitania dec.* 14. à quo inaduertenter recedit Flor. de Mena ibi *in addit.* asserens contra auctorem stare communem sententiam non aduertens quod Gama loquitur in casu, quo adhuc durabant vitæ, in quo non renouatio fit, sed prorogatio, veraque est, & receptissima resolutio solemnitates in priori concessione requisitas necessarias non esse. Quare hanc partem negatiuam, quod scilicet si decimæ ante Lateranense Concilium laicis fuerint in feudum, vel emphyteusim concessæ, & finita generatione ad Ecclesiam reuertantur, non possit Episcopus eas iterum laicis dare in feudum, vel emphyteusim, tenent Doctores communiter, & ex Ioan. Andr. *in d. c. prohibemus*, & Calder. *cons.* 1 *de decim.* veriorem, & tutiorem, ac magis communem sententiam profitetur, & comprobat Beto. *d. cons.* 21. *à n.* 12. Couar. *in d. vers. præter hac*, Menoch. *de præsumpt. lib.* 6 *præs.* 86. *à n.* 3. & multis aliis adductis Fachin. *controu. lib.* 7. *c.* 72. Et hic euenit quod si decimæ retrodonentur Ecclesiæ à laico, reassumunt primæuam suam naturam, Oldrad. *cons.* 91. *n.* 1. Rebuff. *de decimis*, *q.* 10. *n.* 50. *vers. & vbi decimæ sunt feudales*, Renat Chopin *de Doman. Franciæ, tit.* 23. *n.* 2. Rot. *in Valentina decimarum de Catalba*, 10. *Decemb.* 1601. coram *Litta*, & *in alia Valentina decimarum de Aurora*, 9. *Decemb.* 1602. coram *Peña*, cum adductis per Greg. Lopez *lit. D, arreste* 60. Franc. Grimalder. *in paraphrasi decimar. lib.* 2. *c.* 6. *n.* 50. Fabrie. *de benefic. lib.* 5. *c.* 5. *n.* 24.

11 Contrariam tamen sententiam tenent Card. *in cap.* 2. *de feudis*, vbi Imola magis communem dicit, Castr. & Aluarot. quos refert Menoch. *vbi proximè*, Curt. Ias. & alij, quorum meminere Couar. & Fachin. *citatis locis*, quod etiam testatur, & in praxi seruari refert Gilchen. *d. cap.* 8. *à num.* 10. sequitur etiam Bursat. *cons.* 127. *n.* 122. *vol.* 2. magis communem professus, adducentes pro hac parte auctoritatem gloss. *verb. laicos, in d. c. prohibemus*, mouenturque præcipuè ex textu *in cap.* 2. *de feudis*, dum decidit Episcopum, qui iurauit non alienare bona Ecclesiæ, posse sine transgressione iuramenti dare in feudum alteri, quia iuramentum non infeudandi de nouo, non comprehendit bona semel data in feudum, licèt propter finitas generationes ad Ecclesiam redierit, vnde ex eadem ratione prohibitio Lateranensis Concilij decimas dari laico non comprehendit eas, quæ semel titulo licito laicis sunt concessæ. Secundò, quia decimæ laicis semel concessæ, & ad Ecclesiam reuersæ, eis iterum concedantur, non noua videtur concessio, sed potius antiqua continuatio, vt videtur colligi *ex c.* 1. *qui testes sint necessarij ad nouam inuestituram faciendam* in vsibus feudorum; vbi feudum nouum dicitur, quod habuit initium à persona accipientis: si verò à successione primogeniti proueniat, antiquum dicitur, vt multis adductis explicat Cald. Pereira *de renouat. emphyt. q.* 1. *à n.* 3.

Quibus argumentis adductis Suar. *d. cap.* 26. *n.* 8. & 9. à communi recessit distinguens: aut enim, ait, feudum adhuc durat, & fatetur, posse in alium laicum transferri; aut extinctum est, & ad Ecclesiam reuersum: & subdistinguit, an sit iam incorporatum in dominio ipsius Ecclesiæ, quo casu fatetur procedere priorem communem sententiam negatiuam; ex ipsius fundamentis: aut Ecclesiæ incorporatum non est, & concedit non esse inconueniens quod laicis iterum concedatur, quia licèt feudum vacauerit, non statim ipso facto dominium vtile, quod erat penes laicos, in ipsa Ecclesia incorporatur, sed opus est vel expressa declaratione Prælati, quod illud velit incorporari, vel aliàs coniecturata, ex signis, quæ latè prosequuntur Doctores per text. *ibi in c. vt super, de rebus Eccles. non alien.* vbi Abb. *num.* 9. *cum seqq.* Franc. Sonsbec. *de feudis part.* 8. *num.* 8. Menoch. *de arbitr. casu* 433. *à princ. & cons.* 78. *à num.* 10. *vol.* 1. Fachin. *d. lib.* 7. *c.* 71. Ego tamen hanc Suarez distinctionem sic in totum recipiendam esse non consulo: tres enim casus continet *Primum*, quod scilicet decimæ in feudum, quod adhuc durat, concessæ licitè in laicos transferuntur, libenter recipio: similiter & *secundum*, quod scilicet decimæ reuersæ ad Ecclesiam, & in eius dominio incorporatæ, non possunt ab Episcopo iterum laicis infeudari. *Tertium* verò omninò reiicio, & in eo veriorem iudico priorem opinionem negatiuam, quod scilicet postquam decimæ ad Ecclesiam reuersæ fuerint propter finitam generationem, licèt adhuc modo prædicto incorporatæ non sint in Ecclesiæ dominio, quod iterum laicis concedi non possunt, vt efficaciter concludunt fundamenta suprà pro illa adducta.

Non obstant quæ pro posteriori contraria sententia affirmatiua supra adduxi; nam ad primum ex c. 2. *de feudis*, respondetur cum Beto. & Fachin. regulam, quæ ex eo solet deduci, quod bona solita alienari, possunt liberè alienari in quoscunque etiam laicos sine solemnitatibus, deficere in decimis respectu laicorum, in quibus specialis reperitur prohibitio, vt in Iuribus citatis in princ. huius alleg. Vnde licèt alia bona profana Ecclesiarum alienari solita, si ad Ecclesiam reuertantur, non comprehendantur in iuramento de non alienando, non inde efficax est argumentum quod decimæ laicis in eodem casu possint iterum licitè concedi, ex vulgari reg. text. *in* §. *affinitatis*, *Inst. de nupt.* cum similibus, quibus probatur, quod si lex duplici vtitur ratione, quamuis altera deficiat, sustinetur tamen decisio propter alteram, & prosequitur Valasc. *cons.* 60. *n.* 6. Deinde respondetur etiam in aliis rebus profanis non probare text. id ad quod vulgariter adducitur, nam verbũ *liberè*, solũ concludit non obstante iuramento res illas alienari, non tamẽ excludit necessitatem solemnitatum, quæ aliàs in alienationibus rerum Ecclesiasticarum requiruntur, quasi iuramentum sic intelligatur, vt non excludat casus de iure licitos, vt optimè explicat Molin. *de iust. tom.* 2. *disp.* 468. *vers. Panorm. & concl.* 8. & deducitur ex resolutis per Gutier. *de iuram. confirm. p.* 1. *c.* 52. *à n.* 3. Ad secundum, quod vbi decimæ ad Ecclesiam reuersæ iterum laicis conceduntur, non noua, sed antiqua concessio censeri debet, respondetur verius esse contrarium ex text. *d. l. sed et si manente*, text. verò adductus *in d. c.* 1. *qui testes sint necessarij*, solùm probat nouum esse feudum, quod acquirenti concessum est, antiquum verò quod à genere procedit, quod debet intelligi ex vi prioris concessionis, quæ adhuc durat; non verò negat nouum etiam dici posse, quod finitas generationibus iterum de nouo conceditur, iuxta receptissimas traditiones, de quibus supra. Ad rationem verò incorporationis, quam considerat Soat. pro sua subdistinctione, respondetur quod licèt illa ratio aliquid concluderet in aliis bonis Ecclesiasticis, non tamen rectè applicaretur decimis, quæ semel ad Ecclesiam reuersæ sunt, cum iam finitio titulo, seu tempore concessionis, si iterum concedantur, sit noua concessio, quæ laicis prohibita est, ex dictis. Deinde respondetur, verius esse generaliter bona Ecclesiæ semel alienata, si ad eam reuertantur, siue modo prædicto incorporatæ sint, siue non, alienari non posse, sine debitis solemnitatibus, siue extra casus iure expressos, vt magis probat text. *in d. cap. vt super, in fine principij*, ibi, *siue intelligantur de mensa, siue non, vt alienentur, consultius æstimamus*, resoluit Abb. *ibi n.* 11. expressè docens eo ipso quod redeunt ad Ecclesiam, fieri de mensa, & assumere naturam rerum Ecclesiasticarum, sentit Rebuff. *in compend. alienat. n.* 233. dum intelligit tum demùm posse Prælatos iterum alienare res Ecclesiæ, quæ ad eam reuertuntur, si durauerit causa concessionis antiquæ, non ita si cessauit vt in terminis de quibus agimus. 12

Quinta quæstio, quæ petit an & quando compositio seu 13

seu transactio super decimis cum consensu Episcopi valida sit, & sine eo inualida: resoluitur ex tribus sequentibus conclusionibus. *Prima* est: Valet compositio facta inter personas Ecclesiasticas nomine suarum Ecclesiarum super decimas in futurum soluendas, vt decimæ vni Curato, vel Parochiæ debitæ, alteri Parochiæ & Curato soluantur in posterum, vel etiam Religiosis Parochiam habentibus, modò causæ cognitio à Superiore facta interueniat, consensusque seu auctoritas Episcopi, vel alterius Superioris accedat: ita probant text. *in c.5.* vbi gloss. & Doctores, *de transact. c. dilecti, de decimis.* Rebuff. *de decim. q.13. n.16.* Monet. *in simili tract. c.5. à n.119.* Fagundez *in quinque Eccles. præcepta, præc.5. lib.3. c.2. n.2.* vbi *n.3.* dicit esse necessarium ad valorem istius compositionis, vt cognitio præcedat ab Episcopo, vel Superiore facta, aliàs compositio non valebit, & *n.5.* quod sufficit consensus, & auctoritas alterius in dignitate inferioris Episcopo, modò habeat iurisdictionem quasi Episcopalem, & an sufficiat auctoritas Vicarij, dubitat Rebuff. *d. q.13. n.53.* vbi
14 videtur concludere † quod sic, prout eum refert Monet. *d. c.5. n.151.* & idipsum tradit Fagundez *d. c.2. n.5.*
15 vbi *n.6.* resoluit quod † si huiusmodi compositio de non soluendis decimis in futurum inter parochos sine auctoritate Episcopi, aut superioris fiat, valebit quidem pro vita componentium, at illam non excedet. De decimis verò præteritis non solum cum Ecclesiasticis personis, sed etiam cum laicis potest fieri compositio sine auctoritate superioris, vt per gloss. & Doctores *in c. vt super, de rebus Ecclesiæ non alien.* Rebuff. *d. q.13. n.25. & 33.* Monet. *d. c.5. num.158.* Fagundez *d. cap.2. à*
16 *num.7.* *Secunda* est: † Auctoritate Episcopi potest compositio fieri cum laicis super tempus, & locum soluendarum decimarum: ita docent Rebuff. *dict. q.13. n.59.* Fagundez *d. c.2. quæst.14.* Deinde si ius Ecclesiæ dubium sit, quia v. g. ageretur de priuilegio Papæ laico concesso, tunc etiam cum auctoritate Episcopi valeret fortè compositio, cognita prius causa, an id expediat Ecclesiæ, vt per Rebuff. *d. q.13.*
17 *n.30.* & Fagundez *d. n.14.* † Si verò cõpositio fiat inter laicos & clericos, vt minùs quã sit decimæ eis soluãtur vel vt de aliquibus rebus non præstentur, non valebit nisi sit approbata à Summo Pontif. vel magno temporis interuallo firmata, cum obseruantia scilicet triginta annorum, Rota *in Mediolan. decimarum, 10. Aprilis* 1600. coram *R. D. meo Coccin. & in Taurinen. decimarum, 27. Iunij* 1607. coram eodem, Monet. *d. q.5. à n.125.* vbi *n.126.* obseruat ad hoc vt talis compositio etiam inter clericos facta perpetua sit, & valeat atque obliget successorem, debere fieri cum auctoritate Supe-
18 rioris. *Tertia* est: † Valet transactio de decimis futuris facta cum assensu Episcopi, vel alterius Superioris: si pro decimis compensetur Ecclesia in aliis rebus; ita Rebuff. *d. q.13. n.36.* & Monet. *d. c.5. n.129.* vbi *n.130.* contra Rebuff. tenet posse etiam aliquid temporale, vt prædium, dari Ecclesiæ pro se eximendo ab onere decimarum, dummodo ad id Superioris auctoritas cum Ecclesiæ vtilitate accedat, per *c. vt super, in princ.* iuncta gloss. *in figuratione casus, de rebus Ecclesiæ non alien.*

ALLEGATIO CXXII.

Episcopus proprius an necessariò sit adeundus, si clericus aduersus clericum negotium habeat.

SVMMARIVM.

1 Episcopus proprius necessariò est adeundus, si clericus aduersus clericum negotium habeat.

2 Partes possunt foro suo renunciare, & in alium Iudicem consentire.

3 Ratio multiplex specialitatis præstatur, quare partes foro suo renunciare possunt, & in alium Iudicem consentire, at clerici minimè sine Episcopi diœcesani voluntate, & num. 4. & 5.

6 Laici causis in quibus contra eos Iudex Ecclesiasticus competens est, an possint in alium Iudicem Ecclesiasticum sine diœcesani voluntate consentire, ostenditur, & num. 7. & 8.

IN hac quæstione partem affirmatiuam, quæ vera est, probant text. *in c. 1. de foro compet.* 1
vbi Socin. *num. 18. & in cap. significasti, eod. tit.* vbi Abb. *n.7.* Bart. *in l. 1. num. 1. ff. de iudic.* Couar. *practic. c.10. num 6. vers. octauò*, Boss. *in pract. sub tit. de foro compet. num.146.* Perez *ad l.1 tit.4. lib.3. Ordin.* Suar. de Pace *in pract. tom.2. prælud.1. à n.1.* Roland. *cons.4 à n.8 lib.1. & cons.23. n.10 lib.2* Gail. *lib.1. obseruat.37 à princip.* Surd. *cons.396. à num.14. lib.3.* Decian. *in tract. crimin. lib.4. c.9. à num.44.* resoluentes quod si clericus aduersus clericum causam habeat, nec potest proprium Episcopum deserere, nec ad alienum ex vi formalis consensus adire.

2 Obstat tamen maximè quod partes possunt foro suo renunciare, & in alium Iudicem consentire, siue Iure communi competat forum, siue speciali priuilegio in priuatam suam vtilitatem fuerit concessum, ex generali reg. *c. si de terra, de priuil.* secundùm quam vnicuique licet iuri suo renunciare, deinde ex reg. text. *in l.1. & 5 ff de iudic. & in l. pen. C. de pactis, & in l. si quis in conscribendo, C. de Episcopis, & cleric.* cum aliis quæ latè prosequuntur Perez *vbi suprà*, Decian. *d. lib 4. c.13. n.5.* & plures alij, quos copiosè refert D. Barbos. *in l.1. per totam,* & præcipuè *art.4. a princip ff. de indic.*

3 Sed retenta supradicta sententia ad obiectionem responsio pendet in assignanda ratione specialitatis quam text. *d. c. significasti*, cum similibus in clericis constituit, vt scilicet consentire non possint in Iudicem non suum sine Episcopi diœcesani voluntate, eos excipiendo à regula, quam *vers. præcedenti* præmiserat, quod priuatorum consensus sufficit vt eum, qui iurisdictioni præest, Iudicem suum faciant, consonant iura supra in obiectione adducta. Tres enim rationes ponit gloss. *verb. Pontif. in cap. inolita* 11. *q.1.* quæ parum concludunt, quia solum gloss. percurrit aliquos casus, seu actus, quos clerici gerere non possunt sine suo Episcopo, vt tamen laici possint, veluti iurare pro testimonio ferendo, vel de calumnia, vt *in c.1. vers. verum, de iuram. calumn.* Ordines accipere, iuxta *cap. nullus Primas*, cum moltis *ibidem 9. q.2.* atque animæ iudicem, scilicet in Sacramento Pœnitentiæ, iuxta *cap. placuit, de Pænit. dist.6.* Verùm has rationes nihil concludere apparebit si consideres *primam* de iuramento omninò separatam ab hoc proposito de prorogatione iurisdictionis, & magis spectare ad religionem iuramenti, & honestatem, ac decentiam personæ clericorum debitam, vt explicant Salzed. *in pract. c.98. à n.27.* Suar. *de Religione, tom.5. de iuramento, lib.1. c.14. n.10.* Sanch. *in præcepta Decalogi tom.1. lib.3. c.3. n.7. & 8.* *Secunda* verò & *tertia* ratio pariter concludunt in laicis, quos etiam constat sine proprij Episcopi consensu primam Tonsuram, aliosque minores Ordines accipere non posse, iuxta *d. c. nullus Primas.* Neque etiam sine proprij Sacerdotis licentia ab alio accipere possunt Pœnitentiæ Sacramentum, iuxta *d. c. placuit, cap. omnis, de Pænit. & remiss.*

4 Bartol. igitur *in d. l.1. n.1.* specialitatem in eo ponit, quod Episcopus perpetuam habet iurisdictionem, & clerici ratione beneficij ei tenentur præstare censum

censum. Sed meritò improbat D. Barbos. *d. art*, 3. *n.* 187. *cum seq.* quia huiusmodi ratio solùm militat in clerico habente beneficium, decisio autem text. generalis est. Quare magis communiter recipitur illa ratio, quod clerici magis subditi sunt Episcopis, quàm laici iudicibus suis, & ideò clerici iuramentum fidelitatis præstant Episcopo, non ita laici, *c. Ego N. de iureiur. c. quanquam*, 23. *dist.* ita Abb. *n.* 7. *cum seq. in d. c. significasti*, & *ibi* Felin. *n.* 1. Socin *n.* 44. & alij, quos adducit D. Barbos. *vbi proximè*, *n.* 190. & defendere nititur *n.* 199. Sed adhuc obstat, quia huius rationis ratio quæri potest, quare scilicet magis subiecti sint clerici quàm laici suis Superioribus. Alij ergo alias excogitarunt rationes, quod scilicet tota Ecclesiastica potestas ad bonum spirituale supernaturale ordinatur, cuius finis postulat, vt propriè Prælati subiectorum mores cognoscant, vt possint corrigere. Verùm hæc ratio nihil in clericis ponit speciale, sed magis respicit naturam causarum spiritualium respicientium bonum animæ, in quibus vera, & recepta sententia ducet etiam laicos in alienum Prælatum consentire non posse, vt statim disputabimus: deinde nihil omninò concludit ratio in causis temporalibus pecuniariis clericorum, de quibus directè, & principaliter agit text. *in d. c. significasti*. Adducunt etiam clericos in Ecclesia primitiua communem duxisse vitam sub Episcoporum disciplina, vt *in c. dilectissimi* 12. *q.* 1. & ideò licèt postea ab hac communi vita recesserint, semper tamen strictiori modo suis Episcopis subiecti remanserunt. Verùm & hæc ratio ad præsentem statum minimè pertinet, iuxta reg. text. *in c. translato, de const.* multoque minus artidere potest nouissima ratio, quam adducit dominus meus Barbos. *d. art.* 3. *n.* 195. *cum seqq.* quod scilicet clerici ratione Ordinis efficiantur res spirituales, & ideò sine Episcopi, à quo Ordines acceperunt, consensu in alium consentire non possunt; ratio enim hæc ad summum concluderet, vbi de persona ipsius clerici agitur, vel de crimine ab eo commisso, iuxta text. & quæ ibi notantur *in c. si iudex laicus, de sent. excom. lib.* 6. minimè autem concludit in dictis causis pecuniariis.

5 Quare his & aliis reiectis aliorum rationibus concludit Alex. *in l.* 1. § *& post operis*, *n.* 19. *ff. de noui operis nunciat.* primariam & formalem rationem huius decisionis ponendam esse in speciali Sacrorum Canonum prohibitione, nullamque efficacem, & concludentem rationem assignari posse, quæ prædictam differentiam inter clericos, & laicos concludat, licèt omnes prædictæ, & aliæ, quas afferunt, simul iunctæ, vel aliquæ ex illis sufficiant ad iudicandam prohibitionem sacrorum Canonum, qui prohibuerunt ne Clerici sine Episcopi consensu alium Iudicem Ecclesiasticum adire possint in causis suis, siue spiritualibus, siue Ecclesiasticis, vt *in d. c. nullus Primas*, quæ manifestius explicauit text. *in d. c. significasti*.

Vtrùm autem principalis nostra resolutio locum habeat in causis Ecclesiasticis laicorum, hoc est vtrum laici in causis, in quibus contra eos Iudex Ecclesiasticus competens est, possint in alium Iudicem Ecclesiasticum sine diœcesani voluntate consentire, quæstio est dubia, in qua Host. quem refert Abb. *d. c. significasti*, *n.* 13. & alij, qui statim sunt referendi, indistinctè tenent partem negatiuam, quod scilicet minimè possint laici in causis Ecclesiasticis absque sui Episcopi voluntate in alium consentire, adducentes pro hac parte text. *in d. c. omnis*, & text. quem fortiorem putant *in d. c.* 1. 9. *q.* 2. ibi, *nec alterius parochianum iudicares*, quæ verba pariter comprehendunt laicos, quia & hi parochiani propriè dicuntur, iuxta *c. nullus*, & per totum, *de parochiis*.

Verùm meritò sub distinctione alij quæstionem resoluunt; vel enim agitur de causis spiritualibus Sacramentalibus, veluti ad Ordines conferendos, vel quoad iudicium in Sacramento Pœnitentiæ, & procedit prædicta Host. doctrina, & ratio quam suprà considerauimus, quod in hoc Sacramentali iudicio multum interest quod à proprio Pastore subiecti iudicentur & cognoscantur, vt corrigat: aut agitur de aliis causis Ecclesiasticis, quæ Sacramentales non sunt, veluti de decimis, iurepatronatus, & similibus, & verius est, atque receptius, posse laicos sine sui Iudicis consensu in alium Ecclesiasticum Iudicem consentire, vt efficaciter deducitur ex generali regula *d. c. significasti*, quæ in solis clericis specialiter limitata reperitur. Ex quibus ita tenuerunt. Innoc. *in c. de causis, de off. c. delegati*, Abb. *in c. P. & G. eod. tit. n.* 15. *vers. item dubitatur*, testatur communem Marian. Socin. *in eod. cap. significasti*, *n.* 30. *vers. Innoc. tamen.* & post Felin. Imol. & alios sequitur Barbos. *d. art.* 3. *n.* 206. *cum seqq.* 6

Ad text. verò *in d. c. omnis*, facilè respondetur, agere de iudicio in Sacramento Pœnitentiæ; eodem etiam modo intelligi potest text. *in d. c.* 1. 9. *quæst.* 2. ibi, *& ibi iudicare*: intelligi enim potest de iudicio in foro Sacramentali Pœnitentiæ, in quo verè iudicatur Parochianus ipse, & ita ei magis conueniunt verba quàm causæ iurispatronatus, in qua Parochianus non dicitur iudicari, sed causa ipsa. Vel etiam dici potest textum illum regulam ponere simpliciter, & absolutè veram, quod nullus iudicet, vel ordinet Parochianum alienum, in iudicantem ipsum, & ordinantem referri prohibitionem, minimè verò loqui, nec verbum aliquod ibi reperiri ex quo colligatur agere Pontificem de clericis volentibus, & consentientibus, vt à Iudice non suo iudicentur, sed casum hunc ex aliis principiis esse resoluendum, & ex aliis decisionibus, in quibus magis specificè sequentes Pontifices declararunt.

ALLEGATIO CXXIII.

Episcopus an possit exemptos, si extra locum exemptum delinquant, aut contrahant, ratione delicti, vel contractus coram se conueniri facere.

SVMMARIVM.

1 *Exempti ratione delicti, contractus, vel rei sitæ coram Ordinariis locorum conueniri possunt.*
2 *In contrarium fundamenta adducuntur.*
3 *Concordantur opiniones.*
4 *Concordia & distinctio reprobatur.*
5 *Exemptionis priuilegium quando datur respectu certi loci, & eo circumscribitur, si exempti extra illum delictum committant, coram Ordinario conueniri possunt.*
6 *Priuilegium exemptionis concessum personis per viam legis, seu in corpore Iuris clausum, an per delictum amittatur, ostenditur.*
7 *Exemptio quando data est respectu generis iurisdictionis per delictum non amittitur.*
8 *Priuilegium exemptionis quando conceditur personis respectu delictorum, vt scilicet pro illis ab Ordinariis puniri non possint, satis Pontifex sub ea forma censetur eximere delinquentes quoad effectus expressos à potestate Ordinariorum.*
9 *Exemptio quando conceditur respectu certi iudicis, veluti eximendo à potestate proprij Ordinarij, tunc si exempti delinquant, conueniri poterunt coram Ordinariis locorum, in quibus deliquerunt.*
10 *Exemptio quando est simplex & absoluta respectu omnium*

omnium, & quorumcunque Iudicum, tunc exempti ratione delicti ab Ordinariis locorum, in quibus committitur puniri non poterunt.

11 *Exemptio concessa iudicatur, si Pontifex eximat ab Ordinarij potestate, vel cum plena libertate.*

12 *Item si dicat, ne audeat Episcopus ibi Cathedram suam collocare, vel quamlibet potestatem exercere, aut Ordinationem aliquam, quamuis leuissimam facere.*

13 *Item si dicat locum, siue Ecclesiam esse liberam, seu quod potiatur libertate Ecclesia Romana, aut quod eius speciali prarogatiua gaudeat.*

14 *Item si dicat*, gaudeat plena libertate.

15 *Exemptio an plenè probata censeatur, si in priuilegio dicatur, vt quis existat iuris B Petri, vel specialiter pertineat ad Romanam Ecclesiam, ostenditur.*

16 *Priuilegium, sententia, aut scriptura quando non fiunt principaliter super exemptione, seu libertate, sed incidenter propter aliud, narrando aliquam Ecclesiam, vel personam esse Iuris B. Petri, tunc per talia verba exemptio non probatur.*

17 *Princeps priuilegium exemptionis concedens, aut Iudex de exemptione ipsa sententiam proferens, quando apponunt verba quod Ecclesia sit Iuris B. Petri, aut ad Ecclesiam Romanam pertineat, tunc exemptio plene probatur.*

18 *Exemptio an plenè probata censeatur, quando verbis priuilegij narrantibus quod Ecclesia est Iuris B. Petri, accedit solutio census.*

19 *Exemptio an plenè probetur ex verbis narratiuis priuilegij, aut sententia non principaliter ad exemptionem concedendam, sed propter aliud prolatis, si sententia, aut Princeps in illis principaliter suam fundat intentionem, ostenditur.*

20 *Exemptio à potestate Ordinariorum concessa videatur, si Papa recipiat in subiectos Ecclesia Romana, secus verò si recipiat aliquos in filios, & assignatur ratio differentia.*

21 *Exemptio à potestate Ordinariorum non probatur ex solutione census facta Sedi Apost. nisi appareat quod sit in signum subiectionis, & percepta libertatis,* & n. 22.

23 Cap. recepimus 8. de priuileg *declaratur.*

24 *Vulgare illud*, Quæ non prosunt si. gula, multa collecta iuuant, *declaratur.*

25 Cap. si Papa, vers. idem dicimus, de priuileg. lib 6. *declaratur.*

26 *Exemptio ab Ordinariorum potestate an probetur ex receptione sub protectione Sedis Apostolica,* & n. 27.

28 Cap. recepimus 8. de priuileg. & cap. ad audientiam 34. de appellation. *concordantur.*

29 *Exempti tantummodò Romano Pontif. immediatè manent subiecti, & in totum eximuntur ab Ordinariorum iurisdictione.*

30 *Exemptio simplex neminem eximit à visitatione, si de illa specialis, & expressa mentio non fiat.*

31 *Exemptionis generale priuilegium minimè sufficit, vt exempti ab onere procurationis liberi censeantur, sed requiritur specialis de illa mentio.*

32 *Exemptio prodest quoad potestatem Ordinarij, non quoad potestatem Legati de latere.*

33 *Sedis Apostolico appellatione venit eius Legatus.*

34 *Exemptionis priuilegium à iurisdictione Episcopi, non suffragatur nisi probetur quasi possessio exemptionis, & pracipuè ad effectum impediendi manutentionem. ve* n. 37.

35 Cap. cùm personæ, de priuileg. lib. 6. *emanauit ad fauorem iurisdictionis ordinaria.*

36 *Ordinarius Episcopus eo ipso quod exercet iurisdictionem in vnâ parte Diœcesis, videtur constitui in quasi possessione exercendi dictam iurisdictionem quoad alias partes, in quibus alter non habet particularem quasi possessionem.*

38 *Exemptionem a iurisdictione alicuius per quasi possessionem non dicitur habere subditus ex eo solo quod non appareat superiorem in illum exercuisse iurisdictionem, nisi probetur quod venerit casus exercendi, & volens exercere fuerit repulsus, & repulsioni acquieuerit.*

39 *Argumentum à contrario sensu non valet ad inducendam correctionem Iuris.*

40 *Exemptus non potest priuilegio suo renunciare, &* n 41. 42. & 43.

44 *Exemptionis priuilegio renunciari non potest etiam in praiudicium exempti.*

PARS quæ affirmat efficaciter suadetur ex textu optimo, aliàs difficili, *in cap. 1. in princ. de priuileg. lib. 6.* dum generaliter decidit exemptos ratione delicti coram Ordinariis locorum conueniri posse, non obstante libertatis, seu exemptionis priuilegio, & in fine eiusdem principij concludit idem esse dicendum de illis, quibus concessum est priuilegium, vt nonnisi coram certo Iudice valeant conueniri: quæ Decretalis innouata, & ampliata est per Conc. Trid. *sess 7. de r form. c. 14.* Consonat text. *in auth. qua in prouincia*, ibi, *omni priuilegio cessante, C. vbi de crimine agi oport.* & facit *cap. dilecti, 17. de foro comp.* Ex quibus, atque aliis latissimè adductis hanc sententiam tenet glos. *verb. priuilegij, in c ex tenore m 11. de priuileg.* vbi Dec. *à n. 49.* Abb. *in cap. vlt. n. 11,* & *ibi* Felin *n. 5. de foro compet.* Paul, Fusch. *de visitat. lib. 2 c. 27. à princip. & c. 20. à num. 7.* Nauar. *commento 2. de Regularib. n. 64.* Decian. *tract. crimin. lib 4. cap. 17. à num 13.* Azeued. *ad l. 1. num. 118. cum seqq. tit. 16. lib. 8. noua Recop.* Card. Tusch. *tom. 3. lit. E, concl. 244 & concl. 365.* Sanch. *de Matrim. lib. 7. disp. 33. n. 23.* Cabed. *Lusit. dec. 86. n. 7. p. 2.* Lott. *de re benef. lib. 1. q. 23. n 51. cum seqq.* 1

Pro contraria tamen opinione faciunt text. *in c. frater noster, 16. q. 1. cap. sicut nobis, §. fin. de supplenda neglig. Pralat.* ibi, *nisi à iurisdictione sua exempto sint.* Vrget fortiùs text. *in cod. c. 1. § in eos*, dum expressè decidit, quod si quis priuilegium habeat ne ab aliquo Episcopo excommunicari, suspendi, aut interdici valeat, nullam quoad hoc Ordinarios in eum exercere posse iurisdictionem vbicunque deliquerit, siue in loco exempto, siue non exempto delinquant: consonat text. *in c. cùm capella, de priuil.* Et deinde facit efficax ratio, quia si exempti ratione personæ non eximantur à potestate Ordinariorum, in quorum diœcesi delinquunt, otiosum maneret suum priuilegium, contra reg. text. *in cap. in his, de priuileg.* præcipuè si Summo Pontif. per priuilegium subiiciantur, vel alieni Iudici, qui territorium non habeat; siquidem vbicunque deliquerint, contraxerint, vel res sita est, coram Ordinariis conueniuntur; atque etiam, quia sequeretur monachos delinquentes extra monasteria ab Ordinariis puniri posse, contra *d. cap. frater, 16. q. 1.* iuncto *cap. luminoso, 18. quæst. 2.* cum aliis, de quibus Decian. *d. c 17. n. 35.* Quare, hanc partem veram asserit Ecclesin. à Cochier *de iurisdict. Ordinarij in exemptos p. 4 q 32.* 2

In quibus difficultatibus resoluendis glos. *d. verb. priuilegij, in d. c. ex tenore,* multum insudat, & varias adducit concordias, & *ibi* Butr. *n. 17.* & Abb. *num. 8.* necnon Socin. *in cap. recipimus, num. 57. cum seqq & n. 70. de priuileg.* ac tandem concludunt esse distinguendum inter priuilegium exemptionis, quod simpliciter datur personis, quod resoluunt prodesse etiam quoad delicta, quæ postea perpetrarunt, iuxta *d. §. in eos, & d. c. cum capella*, & procedere rationem supra proximè factam; & inter illud, quod datur ra- 3

tione

sione loci, itaut certo loco priuilegium ipsum sit circumscriptum; quo casu inquiunt procedere text. *in d.c.1. in princ.* in eum sensum, vt si priuilegiatus extra locum illum delinquat, priuilegio iuuari non possit, eandémque resolutionem sequitur latè comprobans Couar.*pract.c.11.n.5.*

4 Verùm hæc distinctio manifestè offendit, & violenter restringit litteram text.*in d cap.1. in princ.* qui simpliciter loquitur de habentibus priuilegium exemptionis, vel vt non nisi coram certo Iudice teneantur respondere, neque ibi verbum aliquod reperitur ex quo restringi possit ad priuilegium loco certo circumscriptum: restringit etiam generalitatem text. *in d. auth. qua in prouincia*, atque etiam *in d. cap. ex tuarum*, ibi, *nullo prorsus*, & omnium Iurium, ex quibus Doctores passim notant priuilegium immunitatis delinquentibus non prodesse, *l.2. C. de priuileg. schol lib.12 auth. de mandatis Principum*, §. *quod si delinquentes*, cum aliis, ex quibus tradunt Menoch. *cons 2.n.33.* Marc. *de iurisd.p.2.c.50.n.13.*

Sed ad materiæ cognitionem præmittendum est diuersas esse exemptionum species. Vna dicitur personalis, quâ nimirum quis in sua persona ita eximitur, vt à solo Pont. Max. dependeat, à nulloque etiam Legato sanctæ Sedis, aut ab illo solo, non autem ab aliis delegatis Iudicibus excommunicari, interdici, vel suspendi possit. Ita Stephan. Daluin. *de potest. Episcop.c.21.n.25.vers. Primam.* Altera vocatur localis, quæ fit loco, seu territorio, Ecclesiæ, aut monasterio. Diuiditur hæc personalis, & localis exemptio in particularem, & vniuersalem. Particularis dicitur, qua persona, locus, aut cœnobium non in omnibus, sed in quibusdam casibus & rebus tantùm eximitur, v. g. si fortè aliqua Ecclesia quantum ad hoc sit exempta, vt nullus Episcopus, vel Archiepiscopus possit excommunicationem promulgare, aut Diuina suspendere, vel aliam aliquam iurisdictionem vt in sua Diœcesi exercere; aliàs autem Ecclesia illa teneatur illi exhibere honorem, & reuerentiam: aut alium Superiorem à Papa recognoscere, vt aliquem Prælatum Regularem: aut si Ecclesia, vel monasterium sit quidem exemptum, non autem Capellæ, aliæque Ecclesiæ vnitæ, & populi ab eo dependentes. Stephan. Daluin. *d. c.21.n.26.* Vniuersalis autem exemptio illa appellatur, qua nimirum persona simul & Ecclesia, vel Monasterium ita eximitur, vt cum vniuersitate rerum, & iurium, appendiciorum, & nominum à solo Summo Pont. & à sancta Romana Ecclesia dependeat, Metropolitanus autem aut Episcopus Diœcesanus nihil Iuris in huiusmodi Ecclesiis, Monasteriis, territoriis, & populis ita exemptis habeat, nisi fortè aliquando non vt Ordinarius, sed vt Delegatus tantum Apostol. Ita, idem Stephan. Daluin. *d.c.21.n.30.* vbi *num.31.* ait quod *exempti quidem dicuntur in Diœcesi, & de diœcesi; alij in Diœcesi quidem, sed non de Diœcesi; alij denique nullius esse Diœcesis. Sunt illi propriè in Diœcesi, & de Diœcesi, qui nullo exemptionis priuilegio muniti directè imperio, & coercitioni Diœcesani subsunt. In Diœcesi tamen, & non de Diœcesi, qui sunt quidem exempti, sed capellas, territorium ac populum exemptum habent, quòd nulli Diœcesano subsint illi, nec illorum subditi: vnde exempti habentes Ecclesias, territorium, & populum exemptum, & iura Episcopalia possunt dici nullius Diœcesis, & sunt Ordinarij, ex Concilio Trid. possuntque regulariter omnia, quæ sunt iurisdictionis Episcopalis, & Ordinarius generaliter concessa, non autem ea, quæ Diœcesanis, cùm nomen Diœcesani de inferioribus Episcopo non intelligatur.* Hactenus Steph. Daluin.

5 Quibus præmissis vt in difficili & controuerso articulo vera appareat resolutio, & certa ab incertis separentur, aliquos casus oportet distinguere.

Primus est, quando priuilegium exemptionis datur respectu certi loci, & eo circumscribitur; nam si extra illum delictum committatur, coram Ordinario conueniri potest delinquens; quæ quidem conclusio ab omnibus recepta est, & efficaci ratione probatur ex generalibus principiis, limitata causa limitatum producit effectum, *l. in agris, ff. de acquirendo rerum dominio*, cum vulgaribus: eam etiam probant Doctores ex *d.c.1. in princ.* & ex *d.c. tuarum*, quem sic intelligone Butr. *ibi d. n 17.& 19.* Socin. *in d. cap. recepimus, num.58.* sed non aduertunt text. illum *in d.c. tuarum* non loqui de ipsis Fratribus hospitalis, sed de laicis, aut clericis sæcularibus, qui ab illis nutriebantur; quare non oportet supponere exemptionis priuilegium ratione loci, aut religionis, multóque minus possunt restringi verba *d.c.1.& d c. tuarum*, ibi, *nullus prorsus*, &c. ad priuilegium, quod loco circumscribitur, sicut ex eadem ratione non probatur *in c. patentibus, de priuil.* ampliatio, quam Doctores communiter inde colligunt ad hunc casum, quod scilicet exemptus ratione certi loci puniri possit ab Ordinario, si extra locum delinquat, etiam quando delictum inchoatum est in loco exempto, & extra illum est consummatum, vt *in d.c. patentibus*, quod sic intelligunt, quibus adde longam distinctionem, quam in proposito ponit, & post Felin. *in d.c. vlt n.6.& 13.* & alios, quos latè refert, & prosequitur Farin. *in praxi crimin. p.1. q.7. à n.44.* varia quoque exempla videri possunt apud Decian. *d.lib.4.c.17.à n.9.* 6

Secundus casus est de priuilegio exemptionis concesso personis per viam legis, seu in corpore Iuris clauso; in quo communis resolutio per delictum non amitti, vt docuit gloss. *in d. auth. qua in prouincia, verb. priuilegio, vers. dic ergo*, cui similis *verb. non conqueritur, in l.2.§. legatis, ff. de iudic.* recepta ex Bart. Paul. & aliis, de quibus D. Barbos. *ibi, n.10.* & latiùs *in l.1.p.1.n.12.ff. soluto matr.* & tanquam certum tradit Couar. *d.n.5 in princ.* exemplum ponens in priuilegio clericorum, ne coram sæculari Iudice conueniantur, quod locum habet etiam in delictis, *auth. clericus, auth. cassa, C. de Episc. & cleric. c. clerici, de iudic.* cum vulgaribus: sed exemplum hoc pertinet ad casum sequentem. Deinde resolutio Glossarum certa non est, immò contrarium probatur, ex multis casibus, quos commemorat D. Barbos. *in d. §. legatis, n.117. cum seqq.* tum etiam, quia monachos Iure communi exemptos, & solis Prælatis subiectos constat ex *d.c. luminoso*, & tamen delinquentes extra monasterium in non tangentibus regulam, ab Ordinariis puniuntur, semotis specialibus priuilegiis, vt tanquam certum tradit Nauar. *d.n.63.* Paul. Fusch. *d.c.17. à princ.* Card. Tusch. *d.lit.E, concl.248.* Fr. Eman. *q. Regul. tom.1.q.63. art.11. vers. quartus*, iunctis iis, quæ specialibus priuilegiis adducit *ibi art.3.* præcipuè ex Martino V. Patet etiam & retorquetur exemplum de clericis, quia certum est attento Iure communi, apud proprios Episcopos esse conueniendos, *d. c. clerici, de foro compet.* & tamen ab Episcopo eius loci, in quo delinquunt, puniri posse nemo dubitat, sicut etiam conueniuntur in loco contractus, *c. dilecti. c. vlt. de foro compet.* cum aliis.

Tertius igitur casus est, quando exemptio data est 7 respectu certi generis iurisdictionis, quando scilicet à certo genere Iudicum exempti transferuntur ad aliud genus, velut in clericis, qui in totum eximuntur à iurisdictione sæculari, iuxta *d. auth. vt clerici apud proprios Episc. c.3. de foro compet.* cum aliis, & in his terminis per delictum non amitti priuilegium, neque clericos delicti ratione posse coram sæculari Iudice conueniri, nisi in casibus speciatim expressis, velut in terminis *cap. perpendimus, de sentent. excomm.* apud omnes receptum est, tam de Iure Ciuili, iuxta *d. auth. clericus*, quàm de Iure Canonico, iuxta *d.c. clerici*, & ex Cyno, Butr. & aliis latè explicat Abb. *à n.11.*

&

& esse apud omnes receptam comprobat Couar. *dict. n.5. vers. sic nec.*

8 *Quartus* casus est de exemptionis priuilegio personis concesso expressè respectu delictorum, vt pro illis ab Ordinariis puniri non possint, sed coram certo Iudice solum respondere teneantur, vel generaliter cum expressa derogatione *d. c. 1.* vel sub ea forma de qua *in §. in eos*, na scilicet ab ordinariis valeat excommunicari, vel interdici, cum enim censuræ sine culpa non proferantur, satis Pontifex sub ea forma censetur eximere delinquentes quoad ipsos effectus à potestate Ordinariorum, vt Abb. & Felin *d. c. vlt.* Dec. *in d. c. tuarum, n. 49.* aduertunt, licèt Fusch. *d. lib. 2. c. 29. à n. 7.* contendat etiam sub ea forma exemptos ab Ordinariis puniri posse, sed loquitur contra *d. §. in eos, & c. ne aliqui, eod. tit. & libro*, quia negandum non est, posse Pontifices aliquos eximere ab his generalibus regulis, iuxta *c. proposuit, de concess. præb. c. d.* & patet in omnibus Religiosis, quos sub hac forma exemptos tam hodie constat ex priuilegiis, de quibus Nauar. & Fr. Eman. *dict. locis.*

9 *Quintus* casus est, quando exemptio conceditur non respectu certi generis iurisdictionis, vt de secundo casu, sed respectu certi Iudicis, veluti eximendo à potestate proprij Ordinarij, vel concedendo priuilegium, vt non nisi coram certo Iudice conueniantur, in quibus terminis dicendum est ratione delicti conueniri posse coram Ordinariis locorum in quibus deliquerunt, & procedere text. *in d. cap. 1. in princ.* cuius verus sensus vt facilius percipiatur, aduertendum est, nihil speciale continere in delictis, sed potius confirmare regulam, quod priuilegium exceptis casibus specialibus per delictum non amittatur, receptum esse, vt per Socin *reg. 309.* Card. Tusch. *tom. 6 litt. P, concl. 757. num. 3.* Suarez *de leg. lib. 8. cap. 36. num. 2.* & probatur per locum ab speciali *in l. 1. C. Senatores, vel clarissimi*, vbi post commemorata certa crimina grauiora ait, *omnem huiusmodi*, &c. Sic etiam intelligi potest text. *in l. 2. in fine, Cod. de priuil. scholar. lib. 12.* ea ratione procedere, quia priuilegium non fuit simpliciter concessum, sed pro causis ciuilibus tantùm, licèt sub ampliori forma concedatur. Quare vera ratio est, quæ colligitur ex eodem *c. 1. vers. nunquid*, ibi, *quia nec coram Ordinariis ipsis*, &c. vt enim integrum, & perfectum syllogismum conficiat Pontifex, subintelligenda est maior eius propositio in illum modum: Exemptionis priuilegium solùm concessum est respectu Ordinariorum, & quoad ea in quibus potestatem suam exercere poterant, sed hanc non haberent in istis casibus, quamuis ratione priorum eis illi essent subiecti: ergo etiam exempti eisdem casibus delicti, contractus, vel rei sitæ conueniendi sunt in locis, in quibus deliquerunt, contraxerunt, vel res sita est, quem discursum vnico verbo sentire videtur Fusch. *d. c. 17 num. 5.* dum in nostro proposito considerat priuilegia imitari Ius commune, easdemque limitationes recipere in materia de qua loquuntur, quas recipit Ius commune, qui sensus planus est subintellecta maiori prædicta, & procedit iuxta reg. *subrogatum*, de qua *in l. si eum 10. §. qui iniuriarum, ff. si quis cantion, & in cap. Ecclesia vt lite pendente*, cum vulgaribus, & iuxta hos terminos intelligi potest text. *in d. auth. qua in prouincia*, vt scilicet procedat in priuilegiis, quæ aliquibus conceduntur, vt nonnisi coram certo Iudice conueniantur, veluti in clarissimis, & illustribus personis iuxta *l. 2. Cod. vbi Senatores, vel clarissimi*, & in Legatis, de quibus *in d. §. Legatis*, & in viduis & pupillis, iuxta *l. s. Cod. quando Imper. inter pupillos & viduas*, & in religiosis, iuxta *d. cap. luminoso*, iunctis resolutis per Nauar. *citato loco*, atque etiam *d. c. tuarum*, vt scilicet agat de priuilegio quod missis de quibus ibi, concessum erat, vt coram certo Iudice solùm conueniri possent. Nec obstat ratio supra facta, quod iuxta hanc interpretationem manet priuilegium otiosum; respondetur enim communiter operari quoad ciuilia, sed replicatur ex text. *in eod. c. 1. in princ.* vbi in ciuilibus ratione contractus, vel rei sitæ idem deciditur. Melius igitur responderi potest cum eodem Pontif. *in vers. nunquid*, quod operetur in aliis omnibus, in quibus coram Ordinariis potuit conueniri, atque ita si delinquant, vel contrahant, in territorio illius Iudicis ad quem per priuilegium translati sunt; quod si replices posse contingere quod is Iudex territorium non habeat, respondetur per accidens contingere, quod non attenditur iuxta vulgares traditiones.

Sextus tandem casus est, quando exemptio non est respectu certi iudicis, vel eorum, quæ ad proprij Ordinarij iurisdictionem pertinebant, sed est simplex, & absoluta respectu omnium, & quorumcunque Iudicum, quo casu etiam ratione delicti ab Ordinariis locorum, in quibus committitur, puniri non posse, verius videtur iuxta posteriorem sententiam Abb. & aliorum supra relatam, si sic explicetur. Et comprobatur efficaciter ex *dict. cap. cum capella, de priuileg.* in facti narratione ibi, *ita se dicunt exemptos, vt quantumcunque grauiter interdum excedant*, &c. iuncta decisione ibi, *quantum exempti sunt eiusdem ratione capella Apostolicis priuilegiis deferas reuerenter.* Et sic etiam intelligi potest text. *in d. § in eos*; de personarum enim agit exemptione, & tamen illa gaudere delinquentes apertè decidit. Potest etiam exemplum poni in iis, quos Summus Pontifex in suam suscepit immediatam subiectionem; de eorum enim causis nullum alium inferiorem se posse intromittere per text *in cap. si Papa, de priuil. lib. 6.* Si verò placuerit defendere communem, quod simpliciter exempti non gaudent in delictis priuilegio fori, poterit responderi ad *dict. cap. cum capella*, quod procedat iuxta terminos *d. § in eos*, & quartum casum supra positum, quando scilicet expressè respectu delictorum exemptio conceditur, veluti ne possint excommunicari, &c. Hactenus de quæstione. 10

Passim à Doctoribus dubitari solet, an, & quando, & quibus verbis Sum. Pontif. exemptionem à potestate Ordinariorum concedere videatur. Satisfaciam breuiter nonnullas formulas sparsim in Iure vsitatiores cumulando, quibus exemptionem concessam esse manifestissimè indicatur.

Primò, si Pontifex priuilegio eximat ab Ordinarij potestate, *cap. si Papa, de priuil lib. 6. si concedatur cum clausula ad beneplacitum, vel ad libitum, seu ad voluntatem concedentis, non potest reuocari ab ipso Prælato concedente, nisi iusta & legitima causa interueniat.* Vel si eximat cum plena libertate, Innoc. *in c. veniens, n. 7. de verborum signific.* Bellencin. *de charitatiuo subsidio, q. 32 num 8.* Erasmus à Cochier *de iurisdiction. Ordinarij in exemptos, part. 1. quæst. 9. numer. 1. vers. deinde.* 11

Secundò, si dicat ne audeat Episcopus ibi cathedram suam collocare, vel quamlibet potestatem exercere, aut ordinationem aliquam, quamuis leuissimam facere, *dict. cap. si luminoso, 18. quæst. 2.* Bellencin. *d. q. 32 num. 3.* Erasm. à Cochier *d. quæst. 9. num. 1. vers. si dicat.* 12

Tertiò, si dicat locum, siue Ecclesiam esse liberam, seu quod potiatur libertate Ecclesiæ Romanæ, aut quod eius speciali prærogatiua gaudeat. *cap. cum olim el 2. de priuil. d. c. si Papa. §. & est idem*, Eras. à Cochiec *d. q. 9. n. 1 vers. si dixeris.* 13

Quartò si dicat, gaudeat plena libertate, Franc *in c. 1, §. illam, n. 3. de verb signif. lib 6.* Erasm. à Cochier *d. q. 9. n. 2. vers. gaudeat.* 14

Quinto si in priuilegio dicatur, vt quia existat Iuris B. Petri, vel specialiter pertineat ad Romanam Ecclesiam, aut similibus, tunc enim plenè probatam iudicari exemptionem resoluunt Abb. *num. 2.* Socin. *n. 7.* 15

n.7.& 32.in c.recepimus,de priuil. Erasm. à Cochier *d. q.9.n.1.vers.inprimis,* Masc. *de probat. concl.723.* Cardin. Tusch. *tom.3.litt. L, concl.552.n.11.* Rationem verò expressit Pontifex *in d. c. si Papa*, quia de natura priuilegij est, vt eius verba semper aliquid operentur, iunctis iis quæ tradit Gonzal. *ad reg.8. Cancell. gl 6.à n.16.* Quare cùm omnes mundi Ecclesiæ ad ius B. Petri pertineant, & Romanæ Ecclesiæ subiectæ esse noscantur, *c.cuncta per mundum 9. q.3.* iuncta verissima & Catholica doctrina de Ecclesiæ Romanæ Primatu, quam tradit Pontifex *in c.Sacrosancta.22.dist. in cap.rogamus,24.q.1.& in cap.1.de summa Trinit.lib.6.* cum aliis citatis *in 1.p.huius tract. tit.2. cap.21 num..* rectè sequitur quod vt prædicta priuilegij verba aliquid specialiter operentur, debet fieri interpretatio, quod per illa voluit Pontifex concedere, vt speciali modo subiecti maneant iuri suo, eximendo scilicet ab omni Ordinariorum potestate. Verùm in contrarium adest ea decisio text. *in d. c. recepimus*, dum probat quod ex eo, quod aliqui specialiter iuris B. Petri existant, non probatur exemptio à potestate Ordinariorum, nisi concurrat solutio census in signum subiectionis facta, vt patet ex principio, iuncto fine illius text. & quod ita indistinctè in eo videatur probari, notauit contra alios Dec. *ibi n.11.*

16 Ego igitur in hac materia aduertendum duxi, *d.c. si Papa*, optimam esse glossam, & apostillam ad vniuersam hanc materiam, & quatuor casus principales in hoc proposito posse considerari.

Primus est, quando priuilegium, sententia, aut scriptura non fiunt principaliter super exemptione, seu libertate, sed incidenter propter aliud narrant aliquam Ecclesiam, vel personam esse iuris B. Petri, vel ad Ecclesiam Romanam pertinere, in quo planum est per talia verba exemptionem, aut libertatem non probari, & ita decidit text. *in d.c.si Papa, in princ.* & constat ex generalibus principiis, quæ docent verba narratiua, quæ non proferuntur principaliter propter se, plenam probationem non efficere, vt probat text. vbi notant omnes *in l. ex hac, ff. de donat. in l. ex his verbis, C. de testam. militis*, cum similibus de quibus Mascard. *de probat. concl 622.* Menoch. *de præsumpt. lib.3.præs 133.* Card. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.3. tit.12.* Card. Tusch. *tom.8. litt.V, concl.81.* & in verbis narratiuis Summi Pontificis probat generaliter text. *in Clem.1.de probat.* & notant omnes de illius materia agentes in locis in quarto casu referendis.

17 *Secundus* casus proponitur *in d. c. si Papa, vers. si autem*, quando scilicet Princeps priuilegium exemptionis concedendo, aut iudex de exemptione ipsa sententiam proferens, apponunt verba prædicta, quod *Ecclesia sit Iuris B. Petri*, aut *ad Ecclesiam Romanam pertineat*, vel similia, & rectè decidit ex illis exemptionem plenè probari, ex ratione suprà adducta, vt scilicet verba aliquid operentur, & ne maneant sine effectu, quemadmodum remanerent, si concedendo quod iuris Beati Petri specialiter existant, concessa censeatur exemptio ab Ordinariorum potestate, & quod soli Papæ B. Petri successori subiiciantur, & sic procedit resolutio, quam post Abb. suprà receptam ostendi.

18 *Tertius* casus est quando verbis priuilegij narrantibus quod *Ecclesia Iuris B. Petri existit*, accedit solutio census, & hic est proprius casus *d. &. cap. recepimus*; videbatur enim his duobus concurrentibus quod priuilegium narret Ecclesiam iuris esse B. Petri, vel ad Ecclesiam Romanam pertinere, & insimul quod eidem census soluatur, satis concludi specialem subiectionem, & ab Ordinariis exemptionem, quia solutio census non leue exemptionis præstat argumentum, iuxta text *in c.quanto*, ibi, *cùm nihil teneatis ab eis propter quod*, &c. *de censib.* Sed tamen Pontifex sub distinctione resoluit, vtrum census in signum subiectionis, an verò protectionis soluatur: & in priori casu solutio census, in signum subiectionis factæ ab Ecclesia, quæ B. Petri Iuris esse dicitur, efficaciter probat exemptionem; non ita in posteriori, quando soluitur in signum protectionis, ex rationibus, quas circa vtrumque membrum infrà explicabo.

19 *Quartus* casus erit, si quæras vtrum ex verbis narratiuis priuilegij, aut sententiæ, non principaliter ad exemptionem concedendam, sed propter aliud prolatis, plenè probetur exemptio, si sententia, aut Princeps in illis principaliter suam fundet intentionem, qui casus in illis Iuribus non deciditur, sed pendet ex iis, quæ latissimè Doctores scripserunt de materia & intellectu text. *in d Clem. 1. de probat.* quæ prosequuntur Cosm. *in pragm. sanction. tit. super declarat. Clem. litteris,* & Rebuff. *in concord super eadem Clem.* Mant. *dialog.79.& Paralip c.40.* Gabriel *commun. tit. de probat. concl.2.* Flamin. Paris. *de resign. benef. lib.8. quæst.17.* Mascard. *de probat. concl.1233.* Cardin. Tusch. *tom.6. concl.62 & sequenti*, quorum dicta breuiter colligendo communis resolutio est, tria cupulatiuè requiri, vt verba hæc narratiua plenam efficiant probationem. *Primum*, quod à Pontifice Romano, seu alio Principe Superiorem non recognoscente proferantur, vt deducitur ex text. ibi, *litteris nostris. Secundum*, quod sint de facto proprio, ibi, *quibus non dignitates, &c. reseruasso. Tertium*, quod super illis gratia vel intentio Principis principaliter fundetur, ibi, *quibus gratia, vel intentio nostra fundatur*: quæ omnia & singula breuissimè prosequi poteris cum Mascard. & Gabr. proximè citatis locis, qui hinc inferunt ad text. *in Clem. vlt. vers. similiter, de sentent. excomm.* quod ea ratione procedat, quia non agit de facto proprio ipsius Pontificis, vt ibi interpretatur gloss. pen. melior gloss. *verb. narramus, in fine, in d. Clem. 1.* & resoluit notabiliter Caldetin. *cons.2. de priuil.* & plenè adducti à Mascard. *d. conclus.1233. à n.52.* notantes ad casum quotidianum, in quo vulgò erogatur, si Princeps aliquem Doctorem nominat, aut equitem, non enim gradum, aut dignitatem inde probari, aut conferre voluisse dicendum est auctoritate illius text. Quare ad nostrum propositum redeundo concludendum est, quod si Princeps per verba narratiua, in quibus principaliter fundat suam intentionem, dicat Ecclesiam suscepisse in ius B. Petri, plenè probata censeri debet exemptio, non ita si eadem verba ponantur in sententia Iudicis inferioris.

20 *Sextò* Pontifex exemptionem à potestate Ordinariorum concedere videtur, si recipiat in specialiter subiectos Ecclesiæ Romanæ, *d.c si Papa.§. similiter, gloss. verb. à quorumcunque in c.ne aliqui, de priuil. in 6.* Erasmus à Cochier *d.p.1.q 9.n.1. vers. si recipiat.* Secus verò dicendum, si Pontifex recipiat aliquos in filios, vt expressè probat idem *c.si Papa, §.non sic filios*, vbi gl. Franc. & DD. Erasmus à Cochier *d q.9 n.9.* Ratio autem differentiæ inter eosdem casus, quando Pontifex aliquos recipit in specialiter sibi subiectos, vel speciales filios, notat gl. *verb. non existunt, in d.c.si Papa*; in priori enim casu si alicui inferiori præter Pontificem subiiciantur, iam non sunt ipsi Pontifici specialiter subiecti, atque subinde talis concessio & similes manifestè indicunt exemptionem à potestate Ordinariorum, quod in posteriori non contingit; ex eo enim quod in speciales filios recipiantur, non sequitur quod sint specialiter subiecti; vnius enim filios alteri quàm parenti subiectos esse non inconuenit, immò & in Iure, & in vsu quotidiano videmus in aliorum transire potestatem, vel per seruitutem, iuxta *c. 1. cum sequentib. ff. de iis, qui sunt sui, vel alieni iuris*, vel adoptionem, *l. 1. & per totum, ff. de adoptionib.* vel quoad iurisdictionem, *l qui iurisdictioni, ff. de iurisd. omnium iudic.* vel quoad tributa, & reliqua omnia, in

quibus

quibus ſubiectionis ratio poteſt conſiderari, & ideo ſpecialis hæc filij denominatio non exemptionem, ſed magis honoris titulum, & ſpeciale amoris pignus denotat, & ideo ſic recepti in filios ea gaudent priuilegij prætogatiua, vt ab alio præter Romanum Pont. aut eius Legatum excommunicari, aut interdici non poſſint, quamuis alia remaneant ſub Ordinariorum poteſtate, vt decidit text. *in c. 1. de verb. ſignific. lib. 6.* Verùm obſtat quod ius harum exemptionum regulatur ad inſtar emancipationum, manumiſſionum, & eiuſmodi iurium, idque præſertim ex Rebuff. *reſp.* 542. quorum ſimilitudine licet argumentari, quod ſicut dominus ſeruum eximit à ſeruitute nominando filium, *l. vnic. §. ſimilique modo, C. de Latina libertate toll.* ita quoque Pontifex. Sed omiſſa differentiæ ratione, quam ponit gloſſ. *verb. non exiſtunt, in d. c. ſi Papa*, & Socin. *in d. c. recepimus, à n. 41.* quod illic ſulius domini, qui ſeruum nominat filium ſuum, verſatur præiudicium, hic verò quando de exemptione agimus, verſatur præiudicium Ordinarij, à cuius poteſtate eximitur, faciliùs reſponderur Iuſtinianum exemplum Catonis, qui liberum dixit ſeruum, quem dominus in filium adoptauit, ſpeciali fauore libertatis conſtituiſſe, vt etiam liber fiat is, quem dominus apud acta, id eſt in figura iudicij filium nominauit, vt deciditur ex §. *vlt. Inſtit. de adoptionib.* & notant Duen. *reg.* 341. *limit.* 3. ſenſu Donel *comm iuris Ciuilis lib. 2. c. 15 § factis*, ibi, hæ ſunt Iuſtin. Conſtitutiones, meliùs Cuiac. dum ibidem notat per talem nominationem iure nouo fieri ciuem Romanum, qui olim tantùm fiebat Latinus.

21 *Septimò*, ex reſolutione cenſus facta Sedi Apoſtol. exemptio probatur à poteſtate Ordinariorum, ſi appateat, quod ſit in ſignum ſubiectionis, & perceptæ libertatis; vnde colligitur ex ſolutione tantum cenſus huiuſmodi exemptionem non probari, vt probat text. *in d. c. recepimus*, ibi, *non omnes cenſuales ab Epiſcoporum ſubiectione habentur immunes, d. cap. ſi Papa, verſ. & eſt idem*, iuncto *verſ. ſi verò dicatur ſimpliciter*, vt notant Franc. & poſt Abb. *in d. c. recepimus*, Soc. *n.* 3. & Dec. *n. 2. cum ſeqq.* Valaſc. *de iure emphyt. q. 32. n. 6.* & poſt Felic. *de cenſib. in proœm. n. 6.* Et ratione confirmatur, quia nomen, *cenſus*, æquiuocum eſt, varias habens ſignificationes, vt explicant Valaſc. & Felic. *locis citatis.* Rodanc. *de annuis redditib. lib 2. q 21. num. 66. cum ſequent.* & ideò rectè ſequitur ex ſolutione cenſus neceſſariò non probari ſpecialem ſubiectionem, & exemptionem ab Ordinariorum poteſtate, iuxta vulgarem regulam quod probatio debet concludere per neceſſe, non per poteſt eſſe, vt Doctores colligunt *ex l. neque natales, C. de probation. & in c praſentia, eod. tit.* cum ſimilibus, de quibus Maſcard. *conclus.* 671. *n.* 51. Cardin. Tuſch. *tom. 6. litt. P, concluſ.* 765.

22 Intellige autem regulam prædictam deficere, vbi aliæ coniecturæ concurrunt cum ſolutione cenſus; ſuccedit enim vulgaris regula, *Quæ non proſunt ſingula, multa collecta iuuant*, de qua gloſſ. *verb. legitimis, in l. 2. ff. de excuſ. tutor.* recepta ex infinitis, quos citat Gabr. *lib. 1. commun. tit. de probation. concl. 1. in princ.* Exemplum ad noſtrum propoſitum adducunt Doctores, veluti ſi Eccleſia ſoluens cenſum exiſtat in diœceſi Epiſcopi cui ſoluitur, nam cum Epiſcopus in tota ſua Diœceſi habeat iure communi fundatam intentionem, *c. cùm Epiſcopus, de offic. Ordin. in 6.* meritò ſolutio cenſus facta ab Eccleſia intra eandem diœceſim exiſtente concludit quod fiat in ſignum ſubiectionis, vt concludunt Feder. de Senis, quem referunt, & ſequuntur Abb. per tex. ibi *in c. 1. n. 4. de Relig. domib.* Dec. *in d. c. recepimus, n. 6.*

23 Non obſtat *d c. recepimus*, vbi cum ſolutione cenſus concurrebat receptio ſub protectione Papæ, vel etiam quod de iure B. Petri exiſtebat; & tamen hæc duo, vel tria ſimul iuncta non ſufficere ad probandam exemptionem decidit Pontifex, & notant poſt Abb. *n. 1.* Socin. *n. 8. & 43.* ac Dec. *in princ.* Reſpondetur enim illud vulgare, *Quæ non proſunt ſingula, multa collecta iuuant*, † procedere quando ſingula genere ſuo 24
perfecta ſunt, non ita ſi vitioſa ſint, & genere ſuo imperfecta, vt ſcripſit Bald. *in l. 1. n. 2. C. de legitimis hæred.* commendat Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſ. 39. num 6.* & faciunt multa quæ copioſè adducit Gabr. *d. concl. 1. num. 33. cum ſeqq.* Cùm ergo ex dictis conſtet cenſum eſſe quid æquiuocum, & inde ſubiectionem non inferri, ex dicendis etiam appareat friuolam, & debilem eſſe aliam coniecturam ex receptione ſub protectione, atque aliam de iure B. Petri, ex ſupra reſolutis, meritò namque omnia ſimul iuncta concludunt.

Hinc etiam inferri poteſt intellectus ad text. in ſæpe 25
citato *c. ſi Papa verſ. idem dicimus*, dum decidit non probari huiuſmodi exemptionem, ſi circa aliquid ſpecialiter libertas concedatur, veluti ne quis ab Ordinariis excommunicari, aut interdici poſſit, & deinde adiiciatur clauſula, quod in ſignum perceptæ libertatis cenſus annus perſolnatur; cum enim cenſus præſtetur in ſignum illius libertatis, quæ percepta eſt, hæc autem non ſimpliciter data ſit, ſed ſpecialiter quoad certum articulum, meritò quoad illum reſtringitur exemptio, & quoad alia Ordinarius manet ſubiectus, nec duplex clauſula, cum reſtricta ſit, & limitata, vltra expreſſa operatur, iuxta generalem regulam *l. in agris, ff. de acquir. rerum dominio*, & ad noſtrum propoſitum conſuluit Bart. *conſ.* 59. quem ſequuntur plures alij, de quibus Dec. *in d. c. recepimus, num. 9.* & magis ad noſtros terminos, & intellectum text. *in capit. cum capella, priuileg.* cenſuit Rot. *dec.* 744. *p. 1. diuerſ.* quod licèt iuxta priuilegij ſui formam excommunicari non poſſit, vel ſuſpendi ab Ordinario Capellani, de quibus ibi, aliis tamen pœnis ab eo puniri valent.

Vtrùm tamen ex receptione ſub protectione Se- 26
dis Apoſtolicæ exemptio ab Ordinariorum poteſtate probetur? Solet ab aliquibus in dubium vocari, cuius partem negatiuam probat text. *in cap ex parte* 18. *de priuil. & in cap. recepimus*, ibi, *ad iudicium perceptæ protectionis, eod. tit.* vbi Cardin. *in princ.* Socin. *à n. 7* Dec. *à num. 13.* Maſcard, *de probat. concluſ.* 713. *num. 2.* Eraſm. à Cochier. *dict. part. 1. quæſt 9. num. 5.* latè Gail. *libr. 2. obſeru. 54. à princip.* vbi *num. 4.* teſtatur eſſe communem omnium ſcribentium ſententiam. Ratio autem facilis eſt; nam protegere idem eſt, ac defendere, vt notat gloſſ. *in l. deſertorem, §. vltim ff. de milit.* ac ſubinde non importat ſuperioritatem, imò in inferiore, ſicut & defenſio, verificatur, vt patet in militibus, qui pro ſalute Regis & patriæ ad eius aſſiſtunt cuſtodiam, vt per gloſſ. *in rubr. C. de domeſt. & protect. lib. 12.* vbi *in l. 1.* benè explicat Cuiac. protectores dici eos, qui armatam militiam ſubeuntes non ſolùm defendendi corporis ſui, verùm etiam protegendi lateris Principis ſollicitudinem patiuntur, & ex auctoritate quam adducit ex Caſſiodoro, colligitur ab his domeſticos differre, quia domeſtici familiares militant, & aulæ Regiæ videntur iugiter excubare, quorum omnium munus, & qualitates bene deſcribit *l 9. tit. 9. part. 2.* vbi Gregorius Lopez multa ad propoſitum adducit. Sic etiam Romanæ Eccleſiæ protector dicitur Imperator *in Clem. 1. de iureiur.* & tamen non ideo ſuperior eſt Papæ, aut ipſius Eccleſiæ Rom. *c ſolita, de maior. & obed.* immò inferiorem ſe profitetur, *in c. Valentinian. 63. diſt.* ibi, *cui & nos, qui gubernamus Imperium, ſincerè noſtra capita ſubmittimus.* Patet etiam in Eccleſiarum patronis, qui eas tueri, & defendere tenentur, nihil tamen iuris, vel ſuperioritatis in eas poſſunt vſurpare, *c. filiis, vel nepotibus, 16. q. 7.* ibi, *ſalutarem ſolicitudinem*, iuncto *ibi, non liceat quaſi proprij iuris*, &c. conſonat *c. præterea* 23.

rerea 23.*de iurepatron.* cum ſimilibus; vnde ciuitates ſub Imperij protectione poſitas, non ſubiectas eſſe, ſed confœderatas cenſeri.ex Bart. *in l.* 1.*C.de excuſat. munerum,lib.*10.& Bald. notauit Dec. *in c. recepimus*, *n.*16.*&* 17.Gail.*d.obſeru.*54. *n.*1.

27 Verùm obſtat maximè text.*in c.ad audientiam* 34. *de appellat.*vbi iuncta gloſſ.clarè deciditur,quod poſtquam aliquis Sedis Apoſt protectioni ſe ſubiecit.non debet aliqua ſententia ab Epiſcopo condemnari, imò geſta ab illo inualida pronunciari, & conſequenter probat ſubiectos protectioni Sedis Apoſtol. eximi ab Ordinariorum poteſtate,immò in tacita ſubiectione, quæ fit per itineris atreptionem ad ipſam Sedem Apoſt. hoc ipſum decidit text. *in c.*1. *de clericis peregrin.*quorum intuitu auctoritate Fr.Emman.*qq.Regul. tom.*1.*q.*63.*art.*3.*in fine*, tenet per receptionem in ſua protectione, quam ſæpe facit Papa in priuilegiis Religionibus conceſſis.facilè induci exemptionem à poteſtate Ordinariorum.

28 Pro reſolutione tamen aduertendum duxi, duos eſſe caſus in propoſito inter ſe longè diuerſos. Primus quando quis generaliter ſubijcitur, aut recipitur ſub protectione Sedis Apoſtol. in quo procedit text.*in d. c.recepimus,& in d.c.ex parte*,cum ſimilibus, dum regulam negatiuam conſtituunt quod poſiti ſub protectione Sedis Apoſt. non eximuntur à iuriſdictione Ordinarij. Secundus eſt,quando pendente aliqua cauſa in iudicio, quis propter grauamen ſibi illatum, vel comminatum ponit ſe ſub protectione Sedis Apoſt. & talis ſubiectio habet effectum appellationis,& conſequenter ſuſpendi iuriſdictionem Iudicis inferioris, à quo ſic tacitè appellat, iuxta generalem regulam tex. *in c.ſi à iudice,de appellat.in* 6. cum ſimilibus, atque ita ex hoc capite geſta,poſtquam quis ſe ſubiecit Sedi Apoſtol. ſeu magis appellauit, tanquam attentata,ſeu innouata appellatione pendente ſunt inualida, aut remedio attentatorum reuocanda, iuxta diſtinctiones, de quibus Doctores in materia *cap. non ſolùm , de appellat.lib.*6. & ſic procedit text. *in dict cap. ad audientiam*; eius enim ratio non conſiſtit in ſubiectione inſurgente ex eo, quod ille ſe poſuerit ſub protectione Apoſtolicæ Sedis, ſed in vi, & virtute tacitæ appellationis,quæ illis verbis includitur,& explicat eleganter Præpoſ.ibi,*à num.*3.*cum ſeqq.*& poſt eum Marant.*de ordine iudic,part.*6.*c.de appellat. num.*133. ſicut in ſimili de atteptione itineris ad Papam ex cauſa grauaminis,probat text.*in cap.meminimus* 9. *& in cap. dilecti* 52.*de appell c.cum olim,in fine,de dolo , & contum.* & ex aliis proſequitur latè Lancellot. *de attentat. p.*2. *c.*12.*ampl.*6.vbi *n.*8. bene aduertit tunc effectum appellationis, & ſuſpendendi iuriſdictionem inferioris ſolum conſiderari, & operari quoad cauſam, vel articulum grauaminis, quoad reliqua verò manere poteſtatem & iuriſdictionem Ordinariorum, iuxta text. *in d.c.dilecti*,ibi,*cùm pro cauſa, & propter dictam cauſam*, &c.

29 Quamuis verba priuilegij, vt ſuprà conſiderata, exemptionem concludant in illis caſibus, quibus ea concludere ſuprà probauimus, ac proinde ſic exempti in totum eximantur ab Ordinariorum iuriſdictione, & ſoli Romano Pont. immediatè maneant ſubiecti, *c pen.de offic.Ordin.cap.cum Epiſcopus , eod. tit. in* 6. *cap.per exemptionem,de priuil.eod.lib.*gloſſ. *verb. acephalus,in cap.nulla,*93. *diſtinct.* cum multis quæ latè explicant Socin.*in d.cap.recepimus,num.*53 *cum ſeqq.* Fr Emman.*d.tom.* 2.*quæſt.*63.*art.*9.*&* 11.Card.Tuſch. *dict.litt.E,concl.*294.*& concluſ.*565.Gonzal. *ad reg.*8. *Cancel.gloſ.*42.*n.*190. Tamen varij ſunt caſus, in quibus deficit hæc regula, & Ordinarij ſuam in exemptos exercent iuriſdictionem,viginti quatuor enumerat Socin.*in dict.cap. recepimus,n.*160.*cum multis ſeqq.* multò plures cumulat Eraſm.à Cochier.*de iuriſd.Ordin. in exemptos , part.*2. *q.* 45. vbi proſequitur ca-
ſus 116. & non paucos cumulaui ego ipſe hac *p.* 3. *alleg.*105. *num.*14. *cum ſeqq.* ad quem locum remitto Lectorem, dummodo tamen vnum & alterum, quia generaliores ſunt, mente teneat: *primus* eſt is de quo *in c.*1.*in princ.de priuil.lib.*6.dum probat priuilegium exemptionis non prodeſſe exemptis quominus coram Ordinariis poſſint conueniri ratione delicti, contractus, aut rei ſitæ, de cuius materia & intellectu latè egimus in principio huius allegat. *Alter* caſus eſt in
cauſis viſitationis, ab his enim † ſimplex exemptio 30
neminem eximit,ſi de illis ſpecialis, & expreſſa mentio non fiat,notauit ex aliis Paul.Fuſch. *de Viſit. lib.*2. *c.*20.*n.*10.& cenſuit Rot. *dec.*186. *num.*2. *p.*1. *diuerſ.* licèt contrarium ſcripſerit Iacob. de Graff. *in aureis dec.part.*2.*lib.*3.*cap.*28. *num.*70. Altariman. *de Viſitat. verb.diœceſim propriam.num.*68.niſi per ſimplicem, & vniuerſalem exemptionem intelligas illam, in qua de viſitatione ſpecialis mentio fit: vnde quia viſitationi annexa eſt procuratio, *cap.cùm ex officij,de præſcript.* Eraſm.à Cochier *de iuriſd.Ordinar.in exemptos lib.*3.
*quæſt.*27. *num.*2. † generale exemptionis priuilegium 31
minimè ſufficit vt exempti ab onere procurationis liberi cenſeantur,ſed requiritur ſpecialis de illa mentio, vt probat text.*in cap cum inſtantia, de cenſib. & in c. accedentes,de præſcript.*vbi communis ex Par.*n* 7 Marian. *de Viſit. n.*46. illud in præſenti aduertere oportet,quod reſpectu Diuinorum Pontificaliter celebrandorum in explorati iuris eſt, Epiſcopos in quacumque Eccleſia, etiam exempta ſuæ diœceſis ea celebrare poſſe, *Clem.*2.*de priuil.* vbi Zabar.*n.*5.*in fine, verſ. ex hoc infertur,& §.ſimili,num.*5 *verſ. quintò quæro*, & Imola *n.*4 *&* 10. Bonif.Vital.*n.*13.*verſ.n.*13.*verſ. nam in loco exempto*,Pauin *in tract de viſit p.*2.*q* 3. *num.*2. *verſ.poterunt enim*,vnde infertur poſſe Sedem Pontificalem ad celebrandū conſtituere, Bonif. *in d. Clem* 2. *n.* 30.*verſ.ratio decidendi eſt*,Rot.*dec.*236.apud Farin. *p.*2 *recent.*

Tandem notari oportet, exemptionem prodeſſe 32
quoad poteſtatem Ordinarij, non ita quoad poteſtatem Legati de latere,hic enim eandem quam Summus Pontifex, cuius vices gerit, in exemptos exercere valet poteſtatem, vt per text. quem ad hoc ſingularem dicit,notauit Ioan.And. *in cap.* 1.*de verb. ſignif. in* 6. iuncta gloſſ.*ibi,verb. de latere*, commendat Roman. *ſing.*307.Læl.Zech *de Republ.Eccleſ.tit. de offic. Illuſtriſſimi Legati, n.*4. *poſt princ.* Fr. Emman. *d.tom.*2. *q.*63.*art* 4.& confirmatur ex generali doctrina, quam ex text.qui de exemptis agit *in cap ſi Abbat.*ibi,*à nobis,vel Apoſt.Sedis Legato,de elect.lib.*6.quod ſcilicet
† nomine Sedis Apoſtolicæ veniat eius Legatus, no- 34
tant ſcribentes ad varios caſus, vt per Nicol Garc. *de benef.p.*1.*c.*5.*n.*10 *&* 12. & ad notabilem quæſtionem, quod ſcilicet appellatione propoſita ad Sedem Apoſtolicam,ſeu Papam nomine proprio S.D N.Vrbani VIII. poteſt Legatus cognoſcere de eadem appellatione, ex Fr. Emman. & aliis Valaſc.*conſ.*62.Cabed.*diuerſ.iuris argum.lib.*4.*c.*10.*n.*11. Gonzal. *ad regul.*8.*Cancell.gloſſ.*12.*n.*30.

Vtrùm autem exemptionis priuilegium à iuriſ- 35
dictione Epiſcopi ſuffragetur exemptis non probata quaſi poſſeſſione exemptionis? Huic quæſtioni eleganter, vt ſolet, reſpondit Rot. *in Sipontina iuriſdiction.* 23. *Maij* 1613. coram *Cardin. Sacrato*, impreſſa per Farinac. *dec.*491. *à num.* 4. *part.* 1. *recent.* in hæc verba: Ad euitandam manutentionem Ordinarij non ſufficit exhibitio priuilegij, niſi vlterius adſit quaſi poſſeſſio exemptionis, vt habetur *in cap. cùm perſonæ , de priuileg.lib* 6. ibi, *Quia de priuilegio faciunt fidem in libertatis , vel exemptionis poſſeſſione, non violata,non clandeſtina , nec conceſſa precariò , de qua fidem coram eiſdem fecerint , non turbentur.* Si enim Papa mandat eos non turbari in poſſeſſione, per neceſſarium antecedens præſupponit quod poſſideant,

fideant, quia priuatio præsupponit habitum, iuxta not. in l. decem. ff. de verb. oblig.

35 Et iste intellectus suadetur ex eo, quia d. cap. cùm persona, emanauit ad fauorem iurisdictionis, Ordinariæ, vt patet in princip. ibi, *Ordinariorum correctiones, & ordinationes subterfugientes, ac eorum forum siue iudicium declinantes, nos volentes super hoc de salubri remedio prouidere, statuimus, vt hi qui se asserunt per priuileg. seu indulgentias Apost. Sedis exemptos à locorum Ordinar. requisiti*, &c. ex qua narratiua proœmij colligitur causa finalis, l. fin. ff. de heredib. test. Oldrad. cons. 103. n. a. Roman. cons. 38. n. 1. Alex. cons. 160. n. 10. lib. 6. Si igitur allegantes priuilegium exemptionis per solam exhibitionem priuilegij antequam de illius iuribus cognoscatur, liberarentur ab exercitio iurisdictionis Episcopi, dispositio text. emanasset ad illorum fauorem, siquidem per regulas iuris sola exhibitio priuilegij non tolleret exercitium iurisdictionis Ordinarij.

36 Nam eo ipso, quod ordinarios exercet iurisdictionem in vna parte suæ diœcesis, videtur constitui in quasi possessione exercendi quoad omnes in quibus alter non habet particularem quasi possessionem, Abb. cons. 71. col. fin. vers. tertiò ad idem, ibi, *nec alius erat in possessione*, lib. 2. Felin. in c. auditis, n. 19. in 3. declar. de præscript. Rebuff. in tr. de decim. q. 9. num. 9. Menoch. remed. 3. retin. num. 135. Cephal. cons. 369. n. 15. cum pluribus seqq. Rot. in causa Oriolensi decim. 19. Iun. 1591. coram Gypsio, & in Valentina decimarum, 16. Octobr. 1598. coram bona mem. Seraph. & in terminis iurisdictionis tradit Innoc. in c. dilectus, n. 3. vers. possessorium ex eo, Host. n. 1. vers. ex prædictis etiam, Ioan. Andr. n. 8. Butr. n. 15. Boich. n. 11. de capellis Monach. Verall. dec. 306. p. 1.

37 Et proinde per istam exhibitionem priuilegij, quæ concernit petitorium, remaneret Episcopus priuatus sua quasi possessione, contra notata per Abb. in cap. 1. n. 4. Butr. n. 2. vt lite pendente, Lancellot. de attentat. p. 2. c. 17. n. 161. & seq. Et in specie quod sola exhibitio priuilegij exemptionis non impediat manutentionem, fuit decisum in causa Carthaginensi decimarum, 27. Iunij 1590. coram Gypsio.

38 Nec potest subditus dici constitutus in quasi possessione exemptionis ex eo solùm quod non appareat Superiorem in illum exercuisse iurisdictionem, nisi probetur quod venerit casus exercendi, & volens exercere fuerit repulsus, & repulsioni acquieuerit, vel aliàs habuerit se pro spoliato, vt per Innoc. Hostiens. Ioan. Andr. Butr. Boich. & Verall. locis suprà allegatis.

39 Et licèt glos. in d. c. cùm persona, verb. turbentur, innuat quod sola exhibitio priuilegij sufficiat per §. seq. infrà eodem; attamen loquitur contra regulas iuris, vt patet ex prædictis, & ducit argumentum suum à contrario sensu, vt aduertunt Lap. Anch. & alij infrà allegandi, quod argumentum non valet ad inducendam correctionem iuris, vt latè per Euerard. in loco à contrario sensu, n. 8. prout induceretur in proposito casu, & iste est communis intellectus illius cap. cùm persona, vt per Lap. ibi n. 4 vers. & hoc videtur, Anch. n. 6. vers. hoc tamen, Gemin. in §. si verò, vers. & hoc videtur, Franc. ibi, n. 3. vers. & hoc procedit, dum dicunt exhibentem priuilegium ita demùm euitare manutentionem Episcopi, si ipse est in quasi possessione exemptionis. Hactenus dicta Rotæ decisio, & ita si exemptus alleget possessionem & priuilegium, proculdubio erit manutenendus contra Episcopum nitentem sola Iuris communis dispositione, vt censuit eadem Rot. decis. 447. n. 3. apud Farin. p. 1. recent. & decis. 377. n. 3. p. 2. recent.

40 Verùm verò exemptus priuilegio suo renuntiare possit? Quæstio est ad præsens institutum non contemnenda; in qua negatiuè respondet text. in cap. cum tempore, de arbitr. & per illum tradunt Abb. ibi num. 2. & in cap. graue, n. 3. de offic. Ordin. & in cap. 1. n. 19. de re iudic. Alberic. in l. nemo videtur fraudare, ff. de reg. iuris, Castr. cons. 43 x. lib. 1. Baptist. de arbitr. lib. 2. c. 4. Gail. lib. 1. obseru. 40. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. gloss. 9. num. 121. Couar. lib. 2. var. cap. 4. num. 1. Viu. tom. 1. comm. opinion. 277. Perez ad l. a. vers. vtrum autem fori, tit. 1. lib. 3. Ord. pag. 467. Surd. de aliment. tit. 1. q. 113. n. a. Fr. Emman. qq. Regul. tom. 1. q. 36. art. 3. vers. præterea facit, & tom. a q. 64. art. 10. Cened. canon. q. 26. sub n. 9. verb. cogitandum tamen. Aloys. Ricc. in dec. Curiæ Arch. Neap. p. 1. dec. 163. n. 6. Crescent. dec. vlt. de foro comp. Seraph. dec. 1025. ante n. 16. Lott. de re benef. lib. 1. q. 24. n. 238. & 239. vbi n. 237. post Seraph. dec. 182. n. 4. subdit non censeri exemptionibus derogatum per derogationes generales, cùm semper obstet regula de iure quæsito, nouissimè Tamburin. de iure Abbatissar. disp. 17. quæst. 4. Erasm. à Cochier de iurisd. Ord. in exemptos, p. 2. q. 7. n. 1. & 3. & p. 3. q. 34. Galer. de renunc. tom. x. cent. x. renunc. 140. n. 18. latè & eleganter Rot. in Vlysbonensi monasterij, 19. Nouembr. 1625. coram R. D. meo Coccino Decano.

De ratione autem huius decisionis non conueniunt 41
Doctores; quidam enim existimant, quod cum exempti à potestate Ordinariorum soli Romano Pont. subiiciantur, qui subinde eorum efficitur diœcesanus, iuxta text. in cap. auctoritatem, iuncta gloss. verb. diœcesani, de priuil. lib. 6. succedit regula text. in d. c. significasti, de foro compet. quod nullus clericus sine proprij diœcesani voluntate potest in Iudicem non suum consentire, atque ita notarunt Ioan. Andr. Butr. n. 12. Abb. num 11. & Socin. num. 42. vers. ex quibus infertur, in dict. cap. cum tempore, Fr. Emman. qq. Regul. tom. 1. quæst 36. art. 1. & tom. 1. quæst. 63. artic. 10. & hanc rationem licèt aliam insimul addat, veram & receptam non negat D. Barbos. in l. 1. art. 3. n. 47 ff. de iudic.

Verùm licèt hæc ratio efficax sit, quando agitur 42
de prorogando iurisdictione iudicis non sui, in quibus terminis procedit d. c. significasti, non ita quando agitur de sola renuntiatione priuilegij, quo ab Episcopi iurisdictione quis eximitur. Quare illa ratio videtur conformior, quod in exemptione versatur fauor non dum exempti, sed etiam Superioris, qui eximit, cuius interest huiusmodi exemptionem intactam conseruare, ac proinde interest Romani Pont. qui est Superior, subditos suos ab aliis non iudicari, quam rationem post Erasm. à Cochier. d. q. 7. n. 3. Gail. & alios præstat Rot. in d. Vlysbonensi monasterij, coram R. D. meo Coccino Decano.

Vnde infertur non esse distinguendum cum Ang. 43
in §. idem iuris, n. 44. Instit. de except. Feder. de Senis cons. 14. Felin. in c. P, & G, num. 13. de officio deleg. & Fusc. de visit. lib. 1. cap. 8. n. 11. vtrùm priuilegium exemptionis in priuatorum singularem fauorem, vel in gratiam Sedis Apost. Religionis, aut Ecclesiæ concessum sit, ita vt in primo casu ei possint exempti renunciare, ex text. in d. c. significasti, secus verò in secundo, quo casu asserunt procedere decisionem text. in d. c. ex tempore; aduertere namque debuissent, quod in exemptione non solum versatur fauor illius priuatinæ personæ, sed etiam superioris eximentis, idest Rom. Pont. cuius interest permultos habere immediatè subiectos, vt post Rebuff. resp. 142. aduertit Erasm. à Cochier. d. tr. p. 1. q 1. n. 17. & magis in his terminis p. 2. q. 34.

Ex qua etiam ratione pariter infertur, veram non 44
esse sententiam glos. verb. libertatis, in d. cap. cùm tempore, dum ait huiusmodi priuilegio exemptionis posse renuntiari in præiudicium exempti, non verò eximentis, quia vt bene aduertit Abb. ibi n. 7. non potest considerari aliquis effectus quantum ad exemptorum nam ius libertatis est ita coniunctum inter exemptum

& Superiorem, vt commodè separatio fieri non possit; quare nec etiam veritate nititur, quod ait Alb. *in l. si quis in conscribendo 39. n. 9. C. de Episc. & cleric.* quod scilicet possit renuntiari priuilegio specialis exemptionis, quando motu proprio non fuit concessum; Sylu. enim *in sum. verb. exemptio, §. 10.* dicit contrarium esse verius euidentissima ratione, quia exemptio fit gratia exemptoris, quod dictum sequitur Armil. *in eod. verb. n. 8.* Rebuff. *d. resp. 142 col. 2. vers. exempti*, refert & sequitur Rot. *in d. Vlysbonensi monast.* coram Reu. *D. meo Coccino.*

ALLEGATIO CXXIV.

Episcopo competens iurisdictio si inferiori concedatur, vel aliter acquiratur, an in dubio iudicanda sit quæsita cumulatiuè, vel potius priuatiuè.

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictio in dubio cumulatiuè, & non priuatiuè quæsita iudicatur.*
2 *Iudicum inferiorum dationes sunt odiosæ, & Ordinariorum præiudicium includunt.*
3 *Opponitur contra principalem conclusionem.*
4 Cap. generi, de regulis Iuris lib. 6. num. 5. *declaratur.*
5 *Iurisdictio quando priuatiuè quæsita, vel data iudicanda sit, ostenditur.*
6 Cap. au liris, de præscription. *declaratur.*
7 *Iurisdictio quando priuatiuè data est alicui Iudici, an possint subiecti sine eius consensu alterius Iudicis iurisdictionem prorogare, ostenditur.*
8 *Concessio specialis cum clausula*, vt is solus de illis causis cognoscat, *priuatiuè facta dicitur.*
9 *Iurisdictio quando assignatur alicui castro, vel loco, vt ibi tractetur causa per Iudicem illius loci, est priuatiua.*
10 *Iurisdictio quando concessa est Prælatis Regularibus in suos vel Monachos, vel Fratres, priuatiuè præsumitur concessa ad Episcopum.*
11 *Magistratus specialis videtur datus priuatiuè ad generalem.*
12 *Iudices Ordinarij & generales quando sunt plures, & vni ex illis certum genus causarum specialiter committitur, videtur concessum priuatiuè ad collegam.*
13 *Datâ iurisdictionis, seu possessionis cumulatiuæ præsumptione, quid probandum ad eam præscribendam contra illum, qui iurisdictionem exercet, vel possessionem habet cum alio cumulatiuè.*

1 IVRISDICTIONEM in his terminis cumulatiuè quæsitam in dubio iudicari meritò probant Ioan. Andr. Host. Ant. Imol. Fel. à *n. 2. in c. pastor, de offic. Ord.* Bart. per text. *ibi in l. 1. ff. de offic. Præfecti Vrbis*, Couar. *in c. alma mater, p. 1. §. 12. num. 1.* Roland. *cons. 80. à n. 21. lib. 2. & cons. 1. n. 134.* Grammat. *cons. 72. per totum*, Paris. *cons. 9. n. 11. lib. 4.* Menoch. *de arbitr. lib. 1 q. 40. à n. 5. & remed 3. retin. n. 367.* Vant. *de nullit. tit. ex defectu iurisdictionis, n. 25.* Cabed *p. 2 dec. 13. à n. 1.* Put. *dec. 138. lib. 3. in correctis*, affirmat magis communem Ias. *in l. quod in rerum, §. si quis post, n. 8. & in l. Titia textores in princ à n. 29. ff. de leg. 1.* Ruin. *cons. 7. n. 5. lib. 4.* Rot. apud Farin. *decis. 121. n 4 p. 1 recent. & dec. 30. num. 3. p. 2. recent.* Greg. XV. *dec. 4 n. 5.* Rot. *in Militensi praeminentiarum*, 9. *Iunij* 1625. coram *R. P. D. Vbaldo, in fin*, Greg. Auend. & alij, quos refert & sequitur Gutiet. *pract. lib. 3. q. 24 à n. 2.* Suar. de Pace *in practica, tom. 2. prælud. 1. n. 9.* Ioan. Garcia *de nobilit. gloss. 1. n. 5. vers. facit præterea*, Marescot. *var. lib. 1. c. 54.* nouissimè D. Felician. de Vega nunc Archiep. Mexican. *in relect. c. ex tenore 11. n. 44. de foro compet.* Surd. *cons. 1. n. 73. lib. 5.* post Abb. *n. 7. in c. cæterùm, de iudic.* vbi docet concessa iurisdictione à lege Rectori in causis concernentibus suam professionem, iuxta reg. *l. vlt. de iurisd. omnium Iud.* in personas illorum, qui sunt de Collegio, in dubio censeri concessam cumulatiuè, & ideò non censeri adeptam potestatem Ordinario loci etiam respectu earundem causarum, idque ad varia statuta, & iurisdictionum concessiones in praxi expendunt nouiores modò citati, vt per Gutiet. *vbi suprà*, affirmantes in his terminis locum esse præuentioni. Vnde possessionem in dubio præsumi potius cumulatiuè quàm priuatiuè acquisitam, tenent Seraph. *dec. 339. n. 2.* Post. *in tr. mandati de manutenendo, obseru. 7. n. 31.*

2 Pro quibus in auctoritatem adducuntur primò *d. l. 1. ff. de offic. Præfecti Vrbis*, text. optimus *in d. l. vlt. vers. ita tamen, C. de iurisdictione omnium iud. leg. si in aliquam, l. ne quicquam 9. de offic. Procons. leg. in prouinciali 3. ibi, vel per Prætorem, vel per arbitros, ff. de noui operis nunciat. l. solemus 61. §. latrunculator, ff. de iudic.* iuncta reg. *l. eius militis 35. §. militia*, iuncto summario, *ff. de militari testam. Auth. de defensorib. ciuitatum, §. iudicare, in princ. col. 3 l. tam collatores 18. C. de re militari, lib. 2.* bonus text. *in c. per hoc 18. de hæret. lib. 6.* Et maximè cum aliàs receptum sit, quod quælibet lex noua addens personam alicui dispositioni, nunquam videtur excludere aliam, quæ in ea habebat ius interueniendi, iuxta text. singularem *in l. 1. C. de offic. Præfecti Vrbis*, ex quo ita docent Paul. de Castro *in l. cùm Prætor 12. ff. de iud n. 5.* D. Felic. de Vega *in relect. d. c. ex tenore, n. 44. Secundò* si ratione agamus, illud facit quod huiusmodi inferiorum Iudicum dationes sunt odiosæ, & Ordinariorum præiudicium includunt, regulasque Iuris infringunt, quibus sua vnicuique iurisdictio conseruari præcipitur, *c. peruenit, ad finem, 11. q. 1. c. Episcopi, 9 q. 2.* & ideò omninò restringi debent, vt minus quàm fieri possit in dubio Ordinariis præiudicent, *l. quod verò 1 ff. de legib. reg. odia, reg. quæ à Iure exorbitant, de regulis Iuris lib 6.* Vnde in obscuris, quando res hinc inde æqualiter dubia est, sequimur id quod minimum est, *l. semper in stipulationibus, 35. ff. de reg. Iuris, c. ex parte, 18. de censib.* plures vt per Tiraq. *de retractu lig. §. 1. gl. 18. n. 73.* Cou. *in c. indicante, n. 4. de testament.* Denique ex eadem ratione dicere solemus iurisdictionem delegatam esse odiosam, & ideò restringendam, propter præiudicium Ordinariorum, quorum potestati aliquatenus derogatur; igitur, &c.

3 In contrarium verò, quod scilicet in his terminis iurisdictio in dubio censeatur concessa priuatiuè, non leuiter obstat reg. *generi 34 de reg. Iur. 1 lib. 6.* quam ad propositum expendit Alex. III. *in c. 2 de offic. Legati*, dum inquit, quod si post constitutum Legatum generalem in prouincia, qui Ordinarius est, ex *c. 2. illo tit. lib. 6* Pontifex committat in eadem prouincia certam causam specialem, derogatur per specialem commissionem generali, itavt priuatiuè constitutus censeatur, neque possit Legatus circa causam specialiter commissam cognitionem assumere, aduertit Fel. *in c. 2. n. 7. vers. limita secundò, de foro compet.* consonat *c. vnic. §. vlt. de prohibita feudi alienat. c. ex transmissa 6. c. verum 7. de foro compet.* quibus habetur iudicem in causa feudi (qualis est dominus directus, etsi feudatarius sit clericus) datum esse priuatiuè ad proprium Episcopum. Rursus in contrarium facit quod iurisdictio ab inferioribus legitimè præscripta, non cumulatiuè, sed priuatiuè acquisita censetur, vt sensit *gl. 1. c. pastoralis, 11. de offic. Ordin.* vbi Abb. *n. 71* & Felin. *n. 3.* idem Abb.

num. 7.

num.7. & Felin. *num.9. in c. auditis, de præscript.* plures vt per Couar. *d.n.3.* Balb. *de præscript.* 1. *part.5. principalis, n.88. & part.2. num.22.* Auend. *lib.1. Prætorum, c.5.n.25.* mouentur per text. *in d.c. auditis* 15. ibi, *pleno iure subiecta*, & ibi, *Episcopo super illis silentium imponatis*, quasi Episcopus per Abbatis præscriptionem ita censeatur priuatus iurisdictione, & aliis iuribus Episcopalibus, vt perpetuum sit eidem silentium impositum: similiter expedunt eadem verba *in cap. cùm olim 18. in fine*, ibi, *perpetuum silentium imponendo, illo tit. de præscript.*

4 Verùm retenta priori sententia, quæ verissima est, non obstant in contrarium adducta, nam ad primum de dicta *reg. generi*, sunt qui respondeant limitari in iurisdictione, itavt fauore illius, & ratione boni publici per dationem Iudicis specialis non censeatur derogatum generali, quia per cumulationem plurium Iudicum multò magis bono publico consulitur, atg. *l. huius studij, §. in magistratibus, ff de Iust.* iuuat *cap. prudentiam 21. vers illa quippo*, ibi, *indicium quod plurimorum, &c. de offic. deleg.* ita Dec. *in c. cæterum, n.5. de iudic.* Couar. *in cap. alma mater, p.1.§.12.n.3.* sic intelligentes text. *in d. l.1. de officio Præfecti Vrbis, & in auth. de defensor. ciuitatum, §. & iudicare, collat.3. & c. per hoc 17. de hæret. lib.6.* Sed hæc Doctorum limitatio manifestè confunditur per text. *in d.c.2. de officio Legati.* Insuper ex eo, quia nulla proponitur differentiæ ratio inter materias iurisdictionis, & cæteras; text verò *in d. l.1.* cum modò citatis procedunt secundùm communem sententiam, quam sequimur, quia in dubio iurisdictio ab inferioribus quæsita, vel aliter concessa, cumulatiua præsumitur, vt per Doctores in
5 initio huius Allegat. citatos. † Si tamen ex legitimis coniecturis colligatur iurisdictionem esse speciali Iure priuatiuè quæsitam, vel alicui secundo loco specialiter datam in fauorem aliquarum personarum, vel aliàs quando certa causa specialiter alicui committitur, tunc priuatiuè quæsita, vel data iurisdictio iudicanda erit. Ratio est, quia fauor illarum personarum specialis, certæque causæ datio demonstrant derogatum esse iurisdictioni generaliter competenti: consulitur enim maximè & personis, & certæ causæ in eo quod iudices specialiter constituantur, vt ita specialiter designati, & non multis intenti opportuniùs valeant causas diffinire, & personarum, certæque causæ iustitiæ, vtilitatique prouidere, vt in omnibus iudiciis specialibus experientia docet: ita in terminis Iacob. de Arena *in l. quod in rerum. §. si quis, ff. de leg.1.* aduertit eleganter ex aliis Cabed. *Lusitan. dec.13. num.9. p.2.* obseruant plures, vt per Riminald. *in §.1. Inst. de donat. n.182.* Dec. *n.5. in d. c. cæterum.* Castr. *in l. si procuratorio, §. Iulianus, n.2. ff. de procuratorib.* Afflict. *decis.101.* Quo supposito dicendum est *reg. generi*, &c. non habere locum quando vel ex mente disponentis, vel aliàs legitimè constat noluisse concedentem derogare generi per speciem, vel propter præiudicium tertij, quod concedens in dubio inferre non præsumitur, quando aliud non exprimit, *l.2. §. si quis à Principe, ff. ne quid in loco publico, c. super eo 12. de offic. deleg.* post alios Pinel. *in rub. C. de rescind. vendit. p.1. c.2. n.8.* vel si publica vtilitas offenditur, cui regulariter non parum consulitur quando plures Iudices ad causarum definitionem constituuntur, arg. *d. vers. illa quippo*, iuuat *l. duo ex tribus 29 ff. de re iudic.* cum aliis: planè hic mentis defectus verosimiliter præsumitur ad effectum ne in dubio iurisdictio inferioribus competens ex priuilegio, præscriptione, consuetudine, vel alio iure speciali censeatur priuatiuè competere, vt constat ex fundamentis, & Doctoribus initio huius Allegationis citatis.

6 Ad secundum ex *d. c. auditis*, respondetur *ibid.* non agi de præscriptione in dubio, sed de illa tam clara, & absoluta, vt non solùm in Abbatem transtulerit omnem iurisdictionem, & iura Episcopalia, de quibus ibi, sed etiam omnino exemerit ab Episcopi iurisdictione, & pleno iure subiecerit, putà ex verbis text. *ibi, ab eius iurisdictione prorsus exemptas*, & *ibi. pleno iure possessa*, ac tandem *ibi adiudicantes illas Abbati pleno iure subiectas*: itaque Abbas ibidem præscribens per integrum tempus præscriptionis, Episcopo excluso solus quasi possidet, solus iura Episcopalia exercet, vt constat ex prædictis verbis, ac subinde nil mirum si præscriptio tam clara & absoluta fuerit priuatiua respectu Episcopi, etenim si ibidem res foret dubia, neque constaret quod Abbas pleno iure possedisset, sanè tunc text. contrarium respondisset, quia tamen tantum præscriptum quantum possessum, *c. cùm in tua 30. de decim.* & Abb. *in d. cap. auditis*, non solùm possidet illa omnia, sed ita solus, vt Episcopus nunquam possederit, neque vsus fuerit, meritò non cumulatiua, sed priuatiua iurisdictio iudicatur, vt text. habet.

Verum autem quando iurisdictio priuatiuè data est alicui Iudici, possint subiecti sine eius consensu alterius Iudicis iurisdictionem prorogare? Negant DD. communiter, sed meliùs latè D. Barbos. *l.1. art.3. n.48. cum seqq.* resoluit quod si in priuatam aliquorum gratiam priuatiuè iurisdictio data sit, non prohibentur alterius Iudicis iurisdictionem prorogare, eum quo prosequere: plenè enim, & eruditè hunc articulum examinat, qui eadem *l.1. p.4. n.61. ff. de indic.* subdit quod quando Princeps concedit aliquibus Iudices certos priuatiuè, videtur quidem prohibuisse, ne alij Iudices propria auctoritate in illis causis se intromittant, non videtur autem tollere potestatem partibus, vt si velint, non possint prorogare alterius Iudicis iurisdictionem. 7

Aliquibus modis limitatur supradicta resolutio, & *primò* si in concessione speciali addatur clausula, *vt is solus de illis causis cognoscat*; nam tunc vt particula, *solus*, aliquando operetur, dicendum est in illis causis priuatiuè ei fuisse concessam iurisdictionem. Ita Rip. *de peste, tit. de remed. præseru. n.61.* Menoch. *de præsum. lib.2. præs.18. n.13.* vbi *n.14.* sublimitat quando iurisdictio competit ex consuetudine, D. Barbos. *d. l.1. p.4. n.98. ff de indic.* vbi *n.107.* resoluit superiores Iudices speciales non videri exclusos. 8

Secundò limitatur quando iurisdictio assignatur alicui Castro, vel loco, vt ibi tractetur causa per Iudicem talis loci, & castri, quia tunc iam est aperta mens concedentis vt sit priuatiua, Rom. *sing.21. & cons.393. num.10.* Fel. *in c. pastoralis, limit.1. de offic. Ord.* Crauet. *cons.411. num.28 vers. tertiò cessat*, Menoch. *d. lib.2. præs. 28. n. 10. & 11.* Ioseph. Sesse *tom.4. decis.438. num.24.* 9

Tertiò limitatur quando concessa est iurisdictio Prælatis Regularibus in suos, vel Monachos, vel Fratres, hoc sanè casu præsumitur concessa priuatiuè ad Episcopum, Put. *dec.239. n.3.* Menoc. *d. lib.2. præs.18. num.22.* 10

Quartò limitatur eo casu, quo constaret Magistratum specialem creatum esse, quia generalis propter multitudinem negotiorum non poterat illa commodè expedire, nam tunc specialis videbitur datus priuatiuè ad generalem, quia aliter non esset succursum necessitati publicæ, propter quam creatus est, ex *l.2. in d. §. & cùm placuisset, ff. de orig. Iuris*, D. Barbos. *in l.1. p.4. à n.123.* vbi id declarat. 11

Quintò limitatur quando iurisdictio specialis conceditur per viam priuilegij in fauorem certarum personarum; nam tunc vt priuilegium aliquid operetur, credendum est iurisdictionem datam fuisse priuatiuè ad alios Iudices, & non cumulatiuè: ita videtur probare text. *in l. nec quisquam, vers. 1. ff de offic. Procons* Vincent. de Franchis *decis.417. part.7. n.2.* Menoch. *d. lib.2. præs.18. n.18.* Ioan. Garc. *de nobil.*

gloss.1.n 9. vers. mite facit, D.Barbos. *in d.l.1. part.4. num.* 134.

12 *Sexto* limitatur quando sunt plures Iudices Ordinarij, & generales, & vni ex illis certum genus causarum specialiter committitur, videtur concessum priuatiuè ad collegam: nam cum prædictus ex sua generali potestate posset de illis cognoscere, vt commissio illa specialis aliquando operetur, debet specialis commissio censeri facta priuatiuè, *l.quoniam augeri*, iuncta gl. *verb. mandatam, C.de conuen.fisci.debit.lib.*10. Menoch. *d.l.2.pres.*18.*n.*12. D.Barbos. *d.lib.*1.*p.*4.*n.*143. *cum seqq.*

13 Sed dubium remanet, datâ præsumptione iurisdictionis, seu possessionis cumulatiuæ, quid probandum ad eam præscribendam contra illum, qui iurisdictionem exercet, vel possessionem habet cum alio cumulatiuè? Dic quod necesse habet illam probare cum ista qualitate, quod scilicet actus possessorios fecerit priuatiuè quoad alium, Martic. *dec.*107.*n.*1.*cum seqq.* Seraph. *dec.*399.*n.*1. Post. *d.obseru.*73.*n.*29. & quod etiam probet prohibitionem, & quod aduersarius prohibitioni acquieuerit, Greg.XV. *dec.*272. *n.*1. *& dec.*495. *n.*1. Post. *d.obseru.*73.*n.*30.

ALLEGATIO CXXV.

Episcopi confessio an, & quando Ecclesiæ præiudicet.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia tanquam corpus fictum sine anima confessionem per seipsam facere non potest.*

2 *Confessio Prælati habentis administrationem communem cum Capitulo non nocet, nisi sit facta cum consensu Capituli.*

3 *Confessio Prælati Ecclesiæ præiudicat, sicut & tutoris, procuratoris, & similium, si sit facta ex necessitate iudicij per modum contentiosæ iurisdictionis, secus si extra & absque necessitate iudicij per viam iurisdictionis voluntariæ.*

4 *Confessio Prælati seu procuratoris dicitur voluntaria quando fuit facta non præcedente Iudicis iussu.*

5 *Confessio Prælati, seu procuratoris voluntaria non præiudicat, nec est apta ad obligandam Ecclesiam, seu principalem in aliquo.*

6 *Confessio Prælati, seu procuratoris voluntaria reuocari debet, quamuis geminatè facta sit, & etiam non docto de errore.*

7 Cap.si diligenti, de præscriptionib. *declaratur.*

8 *Citare Episcopum non sufficit, nisi etiam citetur Capitulum quando agitur de præiudicio Ecclesiæ, itavt sententia contra Ecclesiam lata citato solum Episcopo sit nulla, & inualida. Intellige vt num.9.*

1 V M Ecclesia tanquam corpus fictum sine anima confessionem per seipsam facere non possit, ex reg. text. *in c.Romana, §.in vniuersitatem, de sent.excom. l.6.* ac proinde per Prælatum, seu alium de ipsa Ecclesia fieri debeat, non erit extra materiam quærere an, & quando Ecclesiæ ipsi præiudicet hæc Episcopi, seu Prælati confessio? In qua quæstione quidam constituunt differentiam inter confessionem Prælati non habentis Capitulum, vel saltem habentis administrationem diuisam ab illo, iuxta terminos text. *in c.odoceri, de rescript. gl.pen. vers & si vnus, in c. potuit, de locato*. &

2 per contrarium † inter confessionem eiusdem Prælati administrationem communem cum Capitulo gerentis, itavt priori casu confessio noceat, posteriori verò minimè, nisi cum consensu Capituli facta sit, gloss. celebris *in c. Constantinopolitana, verb. nescio, 22. dist. gloss. verb. de veritate, vers sed nunquid, in capit. dudum, il 2. de elect. gloss. verb. nulla, ad fin. in c. vlt. de praes. & verb conuentuum, per text. ibi in c. 2. de testib. lib.6.* quas sequuntur in specie relati per Menoch. *cons.*39.*n.*24. Abb. *in c. vlt. de præscript. num.*43. *& in d.c.2. de capellis monach. n.*5. quem refert Dec. *cons.*474.*n.*7. Card.Tusc. *tom.*2. *lit.C. concl.*669. *n.*34. *& seq.* Mascard. *de probat. concl.*367. *n.*10. *cum duobus seqq.* faciunt quæ Rot. *dec.*118. *à n.*1. apud Farin. *p.*2. *recent.* consensus autem Capituli debet præstari collegialiter, & Capitulo ad id legitime congregato, ad notata per Rot. *dec.*377.*n.*3.*p.*2.*recent.*

Alij verò Summo cum iudicio subdistinguunt inter confessionem factam in iudicio, & ita ex necessitate illius per modum contentiosæ iurisdictionis, in quibus terminis ferè omnes agnoscunt solius Prælati confessionem Ecclesiæ præiudicare, sicut & tutoris, procuratoris, vel similium, sic intelligentes text. *in c.suberta*, vbi *gloss.1. de re indic.* & *d. c.* 2. vbi gloss. *verb sponte, de capellis monach. & c.vlt. de confess. & cap.1. in fine princip.* & ibi gloss. *vt lite non contest. l. non solum, in princip. ff. de procurat.* cum similibus; & inter confessionem factam extra, & absque necessitate iudicij per viam iurisdictionis voluntariæ, quo casu non præiudicare Ecclesiæ, communiter resoluunt iuxta textus, quos in his terminis asserunt procedere, *in l.certum, §.sed an & ipsor, ff. de confessis, l.si defensor* 10. *in princ.* aliàs *l.fine, in princ. vers. sexus, ff. de interrog. actionib. l.proinde, §.si procurator, ff. ad legem Aquiliam*; quam distinctionem tradidit Bartol. post alios antiquiores *in d. §. sed an & ipsor, n.*2. vbi Paul.Cum. & alij. Sarmien. & plures ab eo relati *lib.* 3. *select. c.*15. *n.*5. citati ab Octauian. *Pedemont. dec.*39. *n.*6. *&* 34. Surd. *dec.*326. *n.*4. *lib.*3. & sequitur Rot. *in Massiliensi pecuniaria, 6. Iunij* 1611. coram *Greg.XV.* impressa per Farin. *dec.*334. *n.*5. *part.*1. *recent. & in Virdunensi Abbatia, 27. Nouembris* 1615. coram *Buratto*, impressa per eundem Farin. *dec.*968. *n.*5.*p.*2.*recent. & in Mediolanensi Fabrica, 29. Ianuar.* 1616. coram *R P.D.Pironano*, impressa per eundem *dec.* 779. *n.*2. *eadem p.*2.*recent.*

Dicitur autem Prælati, seu procuratoris confessio voluntaria, quando fuit facta non præcedente Iudicis iussu, vt per Alex. *cons.*222. *num.*16. *lib.*2. Rot. *in Pampilonensi decimarum de Gongara* 14. *Maij* 1610. coram *Reuerendissimo Bononiensi & in dict Virdunensi Abbatia* coram *Buratto dec.*768.*n.*5.*in med.p.*2.*recent.* Vel nullo Iure cogente, vt post Ægid. *dec.*694.*in princip.* exemplificat Rot. *in d. Mediolanensi pensionis*, coram *R.P.D. Pironano decis.*770. *n.*2. *in med. p* 2. *recentior.* 4

Amplia adeò verum esse confessionem Prælati, seu procuratoris voluntariam non præiudicare, nec aptam reperiri ad obligandam Ecclesiam, seu principalem in aliquo, per ea quæ tradunt Bald. *in l.1. num.*30. *C. de confessis*, Pat. *cons.*47.*n.*92.*lib.*1.*vol.*1. Aufret. *in addit. ad Capell.Tholos. decis.*392. Hondcd. *cons.*66. *num.*72. *vol.*1. quos refert, & sequitur Rot. *d.dec.*669.*n.*2. *in fine*, vt † reuocari debeat etiam non docto de errore, vt 6 per Rot. *dec.*19. *de procurat. & dec.*2. *de confess. in nouis, & in Pampilonensi decimarum, 10. May* 1610. coram *Card.Sacrato*, & quamuis geminatè facta fuisset secundùm Caput. *dec.*198 *p.*1. & Rot. *d.dec.*768.*n.*5. *in fine, p.*1.*recent.* 5

Non obstat *c.si diligenti, de præscript.* ibi, *cùm secundum confessionem tuam*, &c. ex quo deduci videtur, Ecclesiæ præiudicare confessionem simplicem solius Prælati, quia respondetur ad hunc text. varios adduci intellectus, nec placet quem refert *gloss.* 2. ibi, scilicet confessionem illam præiudicare soli Archiepiscopo

ſcopo confitenti, quia ſi adductas, præiudicat etiam Eccleſiæ Piſanæ circa quaſi poſſeſſionem, & præſcriptionem. Nec item placet reſpondere in propoſito agi de negotio, quod Archiepiſc. pus ipſe tractauerat, & de quo aliter quàm per confeſſionem illius conſtare non poterat, in qua ſpecie confeſſionem ipſius P. æiati valere, & prædicare tenet gloſſ. vlt. in d. cap. vlt. probata à Tiraq. de retractu lig. §. 1. gloſſ. 14. num. 48 prout intellexit Abb. in d. cap. vlt. à n. 43. ſiquidem hic intellectus nec in ſe verus eſt, nec conuenit textui, es his quæ poſt Anton. & Imol. notat Parif. in eod. cap. vlt. n. 54 in princip. & in d. c. ſi diliganti, n. 8. verſ. unde Abbas. Quare vltra alios intellectus, & quibus per Doctores in d. c. de Conſtantinopolitana, & per Parif. vbi ſupra, Ctot. in l. re coniuncti, in fine, ff. de leg 3. obtinuit communis, confeſſionem ſolius Archiepiſcopi in propoſito attendi, & præiudicare Eccleſiæ, quia cum liquidò conſtaret Iudicatum Calaritanum, & totam Sardiotam ad Romanæ Eccleſiæ patrimonium immediatè pertinere, vt text. habet in princip. & deducitur ex c. ego Ludouicus, 63 diſt. & cap. Conſtant. 2. 96. diſt. vtique Iuris præſumptio erat pro confeſſione Archiepiſcopi, ac ſubinde illa, tanquam Iuri & præſumptioni conformis, apparebat maximè veroſimilis, & ita admittenda fuit abſque alio concurſu vel conſenſu Capituli, etiam in eiuſdem præiudicium, prout intelligit Abb. n. 4 & alij in d. c. ſi diligenti, communis es Parif. d. n. 8. in princip. & d. n. 54. verſ. quarta. Curt. de feudis, part 4 3. n. 16. Aym. de antiquit. p. 1. d. cap. propoſitum, à n. 73. Sed nec is communis intellectus Iure probatur, nec videtur ſufficere quod confeſſio ſit veroſimilis, vt alteri quàm confitenti præiudicare poſſit, vt aduertit Ctot. vbi ſup à, & licet tota Sardinia ad Romanam Eccleſiam ſpectaret, potuit nihilominus Eccleſia Piſana aliquo titulo, vel Iure ſpeciali habere quaſi poſſeſſionem, de qua in d. c. ſi diligenti. Vnde cùm text. contrarium non aperiat, nec principaliter de confeſſione dubitatum ſit, longè verius, & ſecenti is videtur ſupponere terminos habiles, & ita quòd confeſſio ſecundùm Iuria regulas valuit etiam in Eccleſiæ præiudicium: nam ſiue dicamus (vt ts littera colligi videtur) quòd Archiepiſcopus in iudicio apud Pontificem Max. agebat, vel defendebat cauſam ſuam, vel ſaltem communem, ſiue cum Eccleſia Piſana, in qua ſpecie ſolus agere, & conueniri potuit, iuxta communem in d. cap e. doceri, vbi latè Felin. à n. 2. meritò confeſſio Archiepiſcopi ex neceſſitate iudicij procedens præiudicat etiam Eccleſiæ, vt ſuprà reſolui ius: ſi verò dicamus confeſſionem fuiſſe illic factam per viam voluntariæ Iuriſdictionis, & abſque neceſſitate iudicij, tunc vt Eccleſiæ, vel Capitulo præiudicet, neceſſariò requiritur conſenſus, vel mandatum ſpeciale, nec ſufficit generale, iuxta d. §. ſed an, vbi Batt. num. 2. & ita ſupponendi ſunt termini habiles, id eſt, quod Interuenerint omnia neceſſaria, arg. cap. 1. iuncta gloſſ verb. ab omnibus, de conſtitut. gloſſ. 2. in l. 1. C. de tranſact.

8 Verùm autem quando agitur de præiudicio Eccleſiæ, ſufficiat citare Epiſcopum abſque eo quod citetur Capitulum, ita vt ſententia contra Eccleſiam lata citato ſolum Epiſcopo ſit nulla, & inualida? In hac quæſt. Rota in Montis Regalis iuriſdiction is, 5. Iunij 1606. coram Peña, impreſſa per Farin. deciſ. 118. part. 1. recent. cenſuit in his terminis ſententiam latam contra Eccleſiam citato ſolum Epiſcopo eſſe nullam & inualidam, & præcipuè ex eo, quia appellatione Eccleſiæ non ſolùm venit Capitulum, cap. cum clerici, vbi gloſſ. verb. Eccleſia Placentina, de verb. ſignif. ſed etiam, quia illius defenſio præſertim in arduis, non pertinet ad Epiſcopum ſolum, ſed etiam coniunctim ad Capitulum, Felin. in d. cap. e. doceri, num. 3 verſic. prima declaratia, de reſcript. Innoc. in cap. fin. in verb. requiratis, & ibid. Zabatel. in 2. oppoſit. & Anchar. notab. 5. & Butr. n. 9. & 27 Abb. n. 1. & 2. de maior. & obed. Lap. alleg. 48. n. 5. verſ. quæra quid in arduis, Roman. conſ. 369 n. 11.

Verùm Farin. in apoſtilla ad d. deciſ. 118. lit. C. obſeruat quod vt ſententiæ præiudicent Capitulo, neceſſaria eſt illius citatio, ad not. per Roman. d. n. 11. in fine, & Felin. in c. fin. n. 3. & 4. de maior. & obed. addit que vt ſententia valeat, ſufficere citationem Epiſcopi, ex text. in c. ex poſtulat, de dilat. c. fin. de dolo & cont. Bellam. in d. c. fin. de maiorit. & obed. n. 9. in 3. oppoſit. Zabatel. conſ. 134 in 2. dubio, cum aliis ibidem citatis. Ratio autem quare non ſit neceſſaria huiuſmodi citatio Capituli, eſt quia magis principaliter intereſt Epiſcopi, & ad illum magis pertinet huiuſmodi defenſio, Butr. in c. dilecti, n. 7. de maior. & obed. Abb. in cap. cum olim, col. 5. verſ. fateor, de teſtib. & pro validitate iudicij ſufficit citare illum, cuius principaliter magis intereſt, Felin. in d. c. fin. de maioris. & obed. num 3. & 4. Aduertit tamen idem Farin. aliud eſſe Epiſcopum facere aliquem actum, quo amittitur libertas Eccleſiæ, & Eccleſia inducitur in ſeruitutem, & tunc fauore libertatis non amittendæ requiritur conſenſus omnium, & aliud eſſe Epiſcopum facere actum quo defenditur libertas Eccleſiæ, vt liberetur à ſeruitute in qua reperitur conſtituta, & hoc caſu fauore Eccleſiæ ſolus Epiſcopus, & quilibet alius admittitur ad vindicandam Eccleſiam à ſeruitute, vide ibi per eum.

ALLEGATIO CXXV.

Epiſcopi negligentia an, & quando per alios ſuppleatur.

SVMMARIVM.

1 *Negligentia eſt rationis cunctatio, ſeu tarditas inefficaciter ſuperandi id quod eſt tam bene conſultatum & indicatum.*

2 *Virtus, cui negligentia opponitur eſt prudentia.*

3 *Negligentia formalis & propria vitium non ſemper conſtituit peccatum mortale, & in Confeſſione ſpecificandum, niſi in duobus tantum caſibus.*

4 *Iuriſdictio contentioſa eſt illa, quæ redditur in inuitos.*

5 *Iuriſdictio voluntaria dicitur illa, quæ in volentes exercetur.*

6 *Archiepiſcopus in prima inſtantia non habet iuriſdictio em cuiuſcunque negligentiæ prætextu circa cauſas pertinentes ad ſubditos ſuffraganeorum.*

7 *Statutum, edictum, ſeu quodlibet aliud præceptum Archiepiſcopi concedentis, aut iubentis, vt ſubditi Epiſcoporum ſuffraganeorum ad eius Curiam pro audiendis, & terminandis ſuis cauſis in prima inſtantia accedant, eſt nullum.*

6 *Archiepiſcopus non poteſt in prima inſtantia cognoſcere de cauſis pertinentibus ad ſubditos Epiſcopi ſui ſuffraganei, etiamſi is ob excommunicationem in ſe latam impediatur vti Epiſcopali iuriſdictione.*

9 *Iuriſdictio contentioſa Epiſcopi excommunicati non tantum non deuoluitur ad Archiepiſcopum pro ſuis culpis, ſed nec etiam pro illius negligentia, contra aliquos citatos* n. 10.

11 *Deuolutio iuriſdictionis, vt inducatur ad Archiepiſcopum ex capite negligentiæ, vel ex alia quali bet cauſa, non eſt ſatis eam non inuenire prohibitam Archiepiſcopo, ſed oportet vt inueniatur expreſſè in iura eidem conceſſa.*

12 *Deuolutionis negotium non pendet ex ſolis rationib.* vel

vel ex rei natura, sed ex sola legis dispositione.

14 Cap. cum scimus 9.q.3. declaratur.

14 Archiepiscopus non potest adiri in prima instantia per viam simplicis querela, propter negligentiam Episcopi, secus per viam appellationis.

15 Spectantia ad iurisdictionem voluntariam, si per negligentiam omittantur, multoties suppleatur per alios, & ad hunc finem ad eos sæpe devoluitur potestas negligentibus competens.

16 Devolutio inducta ob negligentiam Prælatorum Ecclesiasticarum non procedit ex natura rei, seu aliqua ratione concludenti, sed immediatè tribuenda est voluntati, & dispositioni legis Canonicæ.

17 Dominij devolutio de vno in alium fit per præscriptionem à lege inductam, ne rerum dominia essent in incerto.

18 Devolutio potestatis Prælatorum Ecclesiasticorum propter negligentiam non inducitur extra casus à Iure expressos.

19 Ius instituendi ob negligentiam Prælati in instituendis præsentatis etiam idoneis, non devoluitur ad proximum superiorem, sed patronus legitimo tempore præsentans potest interpellare Episcopum pro institutione facienda.

20 Devolutio vbi expressè à iure inducta reperitur, non semper fit ad proximum Superiorum.

21 Cap. 1. de suppl. neglig. Prælat. in Decretalib. declaratur.

22 Episcopo negligente præstare absolutionem ab excommunicatione à se lata in eum qui ex iusta causa petit absolui, potestas absoluendi an ad Archiepiscopum devoluatur ex capite negligentiæ, ostenditur.

23 Absoluendi potestas ex solo capite negligentiæ quo casu ad Archiepiscopum devoluatur, ostenditur.

24 Archiepiscopus per simplicem querelam adiri non potest ob negligentiam Episcopi absolutionem ab excommunicatione denegantis.

25 Appellatione interposita ad Archiepiscopum ob absolutionem ab excommunicatione denegatam, an, & quando debeat excommunicatum absoluere, ostenditur.

26 Cap. significauit, de officio Ordin. declaratur.

27 Cap. nullus, de iurepatron. declaratur.

28 Episcopo negligente concedere iustè petitum consensum ad decimas, &c. ad Romanum Pontif. pro eo consensu præstando recurrendum est, & non ad Archiepiscopum, amplia quamuis negligens sit inferior Episcopo, vt n.33.

29 Cap. cum simus, vers. simpliciter, 9.q.3, declaratur.

30 Cap. 2. de transactionib. declaratur.

31 Licentia ab Episcopo iustè petita, & ab eo per iniustam negligentiam non exhibita, vt obtineatur, non potest per viam simplicis querela recurri ad alium quam ad summum Rom. Pont.

32 Archiepiscopus non potest supplere Episcopi negligentiam in præstandis licentiis, sed solum compellere ipsum Episcopum iniustè negligentem concedere dispensationem ab illo ex iusta causa per officium Iudicis petitam.

34 Archiepiscopus potest adiri ad effectum compellendi Episcopum, vt consentiat, quamuis eo negligente concedere, pro eo consensu præstando recurrendum esset ad Sum. Pont.

36 Archiepiscopus poterit præstare consensum denegatum ab Episcopo, & illius negligentiam in eo præstando supplere, vbi actum fuerit remedio appellationis.

37 Negligentia iniusta Prælati circa prouisionem beneficiorum non conuincitur, nisi per lapsum certi temporis.

38 Negligentia eorum, quibus incumbit prouisio maiorum dignitatum, conuincitur per lapsum trium mensium.

39 Negligentia prouidere debentium inferiores dignitates, & beneficia, conuincitur per lapsum sex mensium.

40 Negligentia patronorum in præsentationibus ad beneficia faciendis vt conuincatur, præfinitum laicis est tempus quadrimestre, Ecclesiasticis autem semestre.

41 Semestre tempus quare potius quàm aliud ad prouidendum de beneficiis inferioribus concessum fuerit ordinariis collatoribus, remissiuè.

42 Tempus ad conuincendam eligentium, seu collatorum negligentiam præfixum non computatur, nisi à die notitia vacationis.

43 Tempus à lege, vel ab homine præfinitum in dubio dum aliud non apparet, intelligitur continuum, intellige vt n.44.

45 Tempus ad prouidenda beneficia præfixum datur in odium negligentium.

46 Tempus conferendi currit ab eo tempore, quo Episcopus potuit, aut scire debuit vacationem.

47 Visitare debet Episcopus bis, aut semel saltem singulis annis diœcesim suam.

48 Ignorantia vacationis beneficij non præsumitur in Episcopo.

49 Tempus ad conuincendam eligentium, seu collatorum negligentiam non currit legitimè impeditis, intellige vt ibi.

50 Tempus ad conuincendam collatoris negligentiam statutum non potest per superiorem arctari.

51 Devolutio potestatis ad Superiorem non habet locum ex negligentia eorum, qui Canonicatus, & præbendas in Ecclesia non numerata minimè prouident.

52 Prælato iniustè negligenti instituere bene præsentatum, aut confirmare bene electum, nullus certus terminus à Iure præfinitur.

53 Papæ nullum tempus præfixum est ad conferenda beneficia, quia non habet Superiorem, qui possit eius negligentiam supplere.

54 Collatores commissa eorum negligentia per lapsum temporis ad conferenda beneficia sibi à Iure præfixi, statim pro ea primò occurrente collatione amittunt ipso iure potestatem prouidendi, & aliter facta collatio est nulla, vt n.55. etiamsi mora sit vnius etiam diei, vt n.56.

57 Moræ purgatio non amittitur vbi dies, & pœna simul à lege, vel ab homine ponuntur.

58 Cap. licèt Canon, de elect. lib. 6. declaratur.

59 Collator negligens infra præfinitum tempus conferre licèt non possit iure proprio, potest tamen iure alieno procedere ad collationem faciendam.

60 Collatori non elabitur tempus præfixum ad conferendam, si intra illud pro viribus fecit, quamuis prouisio effectum sortita fuerit.

61 Patrono non labitur tempus datum ad præsentandum, si bona fide se præsentauit coram non habente ius instituendi.

62 Collator, seu elector fraudulenter se gerens in collatione beneficij, qua effectum sortita non fuit, non potest iterum prouidere.

63 Episcopus in conferendo negligens potest beneficium sic devolutum vnire.

64 Potestas prouidendi beneficia Ecclesiastica ex negligentia Prælatorum, quibus hoc munus incumbit, devoluitur regulariter de inferiori ad primum superiorem, donec perueniat ad Papam.

65 Patrono negligente iuxta tempus sibi præstitutum ad præsentandum in beneficio, devoluitur ius conferendi ad institutorem, & procedit etiam in patronis regularibus, vt n.56.

66 Clem. vnica, de suppl. negl. Prælat. declaratur.

67 Instituendi ad conferendum ex negligentia patroni etiam

etiam laici sex menses à die deuolutionis,& notitia reseruantur.

68 *Prælatus Episcopo inferior si ius conferendi beneficia habuerit, eo negligente conferendi potestas deuoluitur ad Episcopum.*

69 *Potestas collatorum Regularium ex negligentia in conferendis beneficijs,an & quando ad Episcopum deuoluatur,ostenditur.*

70 *Deuolutio, quæ in casu negligentia fieri debet ad Episcopum,non potest fieri Sede vacante ad Capitulum.*

71 *Capituli Cathedralis Ecclesiæ ob negligentiam in conferendis beneficijs,quæ ad suam collationem separatim ab Episcopo pertinent, ad ipsum Episcopum tanquam immediatum superiorem fit deuolutio,etiamsi Episcopus collationi interesse debuerit vt Canonicus*,& n.72.

73 *Compromissario per Capitulum electo ad conferendum negligente,deuoluitur ipsius potestas ad Episcopum.*

74 *Beneficiorum collatio, vbi ad Episcopum & Capitulum communiter spectauerit, tunc deuolutio ex Capituli negligentia non fiet ad Episcopum, sed potius ad Archiepiscopum*,& n.77.

75 *Episcopo negligente intra debitum tempus conferre beneficia ad suam collationem separatim à Capitulo spectantia, collatio deuoluitur ad ipsum Capitulum.*

76 *Deuolutio in quibus casibus fiat à Superiore ad inferiorem,remissiuè.*

77 *Ius conferendi quando spectat simul ad Episcopum, & Capitulum, qui inter se prouisionem diuiserunt per turnos, si Capitulum in suo turno non confert infra tempus a Iure statutum, aut confert indignè,non fit deuolutio ad Episcopum, sed ad Archiepiscopum.*

78 *Collatio beneficiorum vbi spectat ad Episcopum iure speciali,vel deuoluto, eo negligente non deuoluitur ad Capitulum,sed ad Superiorem.*

79 *Episcopus vbi fuerit exemptus,& Romano Pont. immediatè subiectus,eo negligente potestas ad solum Romanum Pontif.deuoluitur.*

80 *Deuolutio ob negligentiam fit gradatim de Episcopo ad Capitulum, de Capitulo ad Archiepiscopum,de Archiepiscopo ad Patriarcham,& de hoc ad Sum.Pont.*

81 *Papa potest quandocunque ex vi maioris potestatis sibi semper reseruata conferre, quin deuolutionis ordinem expectare teneatur.*

82 *Papa in beneficijs inferiorum conferendis vti potest non solùm iure deuolutionis, sed etiam iure præuentionis.*

83 *Deuolutio ex negligentia dimanans fit cum onere,& qualitatibus requisitis in prima prouisione.*

84 *Deuolutio ex negligentia fit ad Superiorem, qui dolosè non procurauerit negligentiam collatoris.*

85 *Superior si ante deuolutionem iure deuoluto conferat,collatio est nulla,quantumuis postea deuolutio contingat.*

86 *Ordinarius si iure ordinario beneficium iurispatronatus contulerit, spreto patrono, infra tempus datum ad præsentandum, talis collatio valet non præsentante,nec contradicente patrono.*

87 *Deuolutio cessat in reseruatis.*

88 *Deuolutio fit,si ij,ad quos spectat, prouident indignis,seu inhabilibus,& incapacibus.*

89 *Vicarius si contulerit beficium indigno,non fit deuolutio,nec est Episcopus cōferendi potestate priuatus.*

1 EGLIGENTIA est rationis cunctatio, seu tarditas in efficaciter imperando eo quod est iam bene consultatum,& iudicatum, vt definit Valent.*tom.3.disp.4.q.5.punct.1.vers.negligentia*,vel est omissio actuum rationis,qui necessarij sunt, vt opus suo tempore fiat,secundum Less. *de Inst.lib.2.* 2
c.2.n.19.† Vitius igitur,cui opponitur, est prudentia, post D.Thom.2.2.*quæst.54.art.2.*& Caiet.*ibidem*,Tabien.& Syluest.*in sum. verb. negligentia*, resoluunt latè explicantes Valent.*d.q.5.punct.1.* & Lessius *dict. num.19.*

Licet autem vitium formalis & propriæ negligentiæ 3
sit contra specialem prudentiæ virtutem, ex proximè dictis, tamen ob id non semper constituit peccatum mortale,& in confessione specificandum, sed tunc solùm quando negligentia per se & ex directa intentione fuerit voluntaria, vt est contra prudentiam, nec semper etiam in hoc euentu constituit peccatum mortale,nisi in duobus tantùm casibus.

Primus est,si ex negligentia committatur,vel omittatur aliquid,ad quod non omittendum,vel non committendum negligens teneretur ex aliquo præcepto, siue diuino, siue humano obligante ad culpam mortalem,prout tradunt D.Thom *d.q.54.art.3. in corpore.* Syluest.Tabien.& alij Summistæ *verb.negligentia*, Iacob.de Graff.*in aureis decis.p.1.lib.3.c.5.n.138.& p.2. lib.3.c.15.n.81.*Less. *d.c.2.sub n.20.*Valent. *d. punct.1. vers.quartò notandum*,pariter obseruantes quod negligentia circa opus prohibitum sub veniali tantum,non verò sub mortali,obliget solùm ad veniale.Iuxta quam resolutionem reducendum, & intelligendum est illud quod de Prælato negligente tradunt indistinctè Gregor.Lop.*l.50.gl.2.col.2.post princ.* Ludou.Gom. *in reg. de annali,q 28.in epiloge casuum negligentia casu 140.* post gloss.*verb.reatu,in c.ea quæ,de officio Archid.* resoluentes negligentiam in Prælato esse peccatum mortale,vt non sit ita generaliter, & indistinctè accipiendum, sed potius moderandum iuxta grauitatem rerum quas Prælatus negligenter omiserit, iuxta modò resoluta.

Secundus autem casus in quo negligentia obligat ad mortale,tunc continget quando intellectus in imperando,& voluntas in exequendo se habuerint adeò remissè circa ea quæ sunt Dei, sicque ea quis omittat cum tali iniuria propriæ salutis spiritualis,vt nihil curet Dei amicitiam,immò totaliter ab ipsius charitate deficiat,tunc etenim etiamsi non interueniat illa directa contra prudentiam volitio, adhuc tamen constituitur specificum negligentiæ peccatum mortale in Confessione specificandum, vltra illud aliud ex ipso lethali opere ex negligentia commisso insurgens, maximè si hæc negligentia sequatur ex contemptu, vt resoluit D. Thom. *dict. art 3. in corpore*, Valent.*dict. vers.quartò notandum*, & constat ex iis, quæ eleganter, vt solet, agens de transgressione legis ex contemptu, resoluit nouissimè Soar. *de legib.3.p.cap. 24. à princip.*

Negligentia Prælatorum Ecclesiasticorum, de quibus agitur *in tit.de supplenda negl. Prælatorum*, contingere potissimùm potest duobus modis, vel in iis, quæ spectant ad eorum iurisdictionem, vel contentiosam, qualis est illa,quæ redditur in inuitos, vt explicant communiter Doctores *in leg.2. ff. de offic. Procons.*post gloss. *ibi.verb.contentiosam*, Maranta.*de ordine iudic.part.4.dist.18*,vel circa ea,quæ ad † voluntariam 4
pertinent, quæ est illa,quæ in volentes exercetur, vt prædicti Doctores explicant,prout est ordinatio,consecratio,benedictio, auctoritatis, seu decreti interpositio,absolutio, beneficiorum prouisio, dispensatio,& his similia,vt notant Doctores *in cap.decernimus, de iud.* Franc. *in cap.cùm nullus,sub n.7. de tempor.ordin. lib.6.*vbi Anch *sub n.2.*Domin.*sub n.3.vers. Religiosi*, Couar. *lib.3.var c.20.num.6.cum seqq.* Boër. *decis.30.* Vant.*de nullit tit.ex defectu iurisdictionis, num.109.* Henriq.*in sum.lib.6.c.7.§.1.* iuncta *lit.G.*qui hanc duplicem iurisdictionis speciem, & cuiuslibet exempla notant ad varios effectus, maximè ad intellectum, & limita-

limitationem text. *in l. vlt ff. de iurisd. omnium iud.* & *in c. vlt. §. statuto, de const. lib. 6.* vbi latè controuertit Lud. Gom. *n. 57. cum seqq.*

De negligentia Prælatorum in iis, quæ pertinent ad iurisdictionem contentiosam.

6 QVoad Prælatorum negligentiam in expediendis iis, quæ pertinent ad iurisdictionem contentiosam, resoluendum est Archiepiscopum in prima instantia non habere iurisdictionem cuiuscumque negligentiæ prætextu, circa causas pertinentes ad subditos Prælatorum Suffraganeorum, vt probant text. *in cap. nullus primas, 9 quæst. 3. c. 1. de offic. Legati, cap. pastoralis, de officio Ordin. c. 1. eod. tit. lib. 6. c. 1. de foro compet. eod. lib. c. 1. de suppl. negl. Prælat. eod. lib. cap. Romana, §. cum verò, de appellation. eod. lib.* tradunt Couar. *pract. c. 9. n. 2. cum seqq.* Henriq. *in sum. lib. 11 de Matrimon. c. 3. §. 4.* Spin. *in speculo testam. gloss. 15. princ. n. 39. & 40.* Sanch. *de Matrim. lib. 3. disp 28. n 3.*

7 Vnde infertur, nullum esse edictum, statutum, sententiam, seu quodlibet aliud præceptum Archiepiscopi concedentis, aut iubentis, vt subditi Episcoporum Suffraganeorum ad eius Curiam pro audiendis, & terminandis suis causis in prima instantia inconsulto Episcopo accedant; nam cùm earum respectu Archiepiscopus nullam habeat potestatem, iuxta Doctores proximè citatus, succedit reg. *ea quæ fiunt, de regulis Iuris lib. 6.* text. *in c. etsi clerici, de iud. & in c. quod autem, de pœnis* cum similibus, iunctis his, quæ de nullitate legis, aut statuti intentati à non habente sufficientem potestatem scribit post alios Suar. *de legib. lib. 1. c. 8.* & in specie probat dictum *c. 1. de suppl. negl. Pral. lib. 6.*

8 Amplia adeò verum esse Archiepiscopum non posse in prima instantia cognoscere de causis pertinentibus ad subditos Episcopi sui suffraganei, vt procedat etiamsi is ob excommunicationem in se latam impediatur vti Episcopali iurisdictione: ita probat text. *in d. c. 1. de supplenda negl. Pral. lib. 6.* vbi Doctores, tradunt Ioan. Andr. *in c. pastoralis, in princ. sub n. 21. de officio Ordinar.* vbi Adrian. *n. 3. in fine,* Butr. *n. 16.* Panorm *sub n. 10.* & Felin. *num 5. in fine,* Dec. *in cap. sollicitudinem, num. 5. de appellat.* Host. *in sum. de Offic. Ordin. §. quid pertinet, sub n. 7. col. 3. post med.* Syluest. *in sum. verb. Archiepiscopus, n. 3.* Petr. Gregor. *syntagm. iuris part. 2. c. 9. n 35. lib 17.* Ratio est, quia deuolutio potestatis de vno ad alterum induci non potest, nisi in casibus à iure expressis, vt infra ostendemus, nec de vno ad alium ad eam inducendam argui potest, etiamsi ratio videretur eadem in vtroque, nisi verba casus expressi conuenerint, itavt alium comprehendant, iuxta ea, quæ notantur *in reg. ea quæ à Iure exorbitant, de regulis Iuris lib. 6.* atqui casus in quo Episcopus Suffraganeus excommunicatus fuerit, aut aliter suspensus, expressus non est quoad hunc effectum, vt expressit text. *in dict. c. 1.* ibi, *cùm id non inueniatur à Iure concessum, de supp. negl. Pral. lib 6.* Igitur, &c.

9 Rursus amplia, vt non tantum deuoluatur Episcopi excommunicati iurisdictio contentiosa ad Archiepiscopum pro suis culpis, sed nec etiam pro illius negligentia; in hanc etenim licet ille incidat circa exercitium Episcopalis iurisdictionis contentiosæ, tamen non ob id eadem iurisdictio per viam regulæ ad Archiepiscopum deuoluetur ad effectum, vt Archiepiscopus per viam simplicis querelæ adiri possit vltra casus in Iure specialiter expressos: quæ ampliatio probatur ex eo, quia deuolutio potestatis, aut iurisdictionis alicui competentis non est ex eius negligentia inducenda, nisi in casibus à Iure expressis, vt clarè probat *d. c. 1.* atqui nullibi in Iure inuenitur concessum, vt per viam regulæ iurisdictio Episcopi ex eius negligentia deuoluatur ad Archiepiscopum. Igitur, &c. Quare meritò ita resoluunt Dominic. *sub num. 5. col. 2. in d. cap. 1.* Abb. *in cap. si quis contra, n. 4. de foro compet. & in cap. pastoralis, n. 10. de offic. Ordin.* vbi eandem regulam constituit in quolibet Iudice negligente, sequitur Felin. *ibid. sub n. 6. & in c. quoniam, in fine ext.* Gregor. Lop. *l. 11. tit. 5. part. 1. gloss. 6.* & quoad causas iam cœptas coram Iudice negligente agnoscit Gail. *lib. 1. obseru. 28. n. 1 & 3.* & habetur inter communes opiniones *tom. 1. lib. 4. sub tit. de rebus creditis, n. 139. & tom. 2. lib. 7. sub tit. de appell. num. 26.*

Contrarium verò, immò quod generaliter ex negligentia Episcopi deuoluatur iurisdictio ad Archiepiscopum, tenuerunt gloss. *verb. culpis in d. c. 1. de suppl. neglig. Pralat lib. 6 & verb. exceptis, in cap. pastoralis, de offi. Ordin & verb. Capitulum, in cap. irrefragabili, eod. tit. & in sum. 9. q 3.* Hostiens. *in sum. tit. de officio Ordin. §. quod pertinet, sub n. 7. col. 2. in med.* cui adhæret Anch. *in d. cap 1. sub n. 1.* Franc. *sub n. 3.* Dominic. *sub n. 5. col. 3. post princ.* & Monach. *sub n 1. & 2.* Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 3. cap. 34. q. 10. vers. quæres.* Ex illo tamen fundamento, quod licet in *d. cap. 1.* expressum sit, vt pro culpis Episcopi non deuoluatur iurisdictio ad Archiepiscopum, id tamen expressum non est respectu negligentiæ eiusdem Episcopi, ac proinde quod ea stante fiet huiusmodi deuolutio, præsertim quia cum Episcopus per eam negligentiam peccet in ipsammet iurisdictionem, quam per negligentiam desinit exercere, per culpas autem de quibus in illo text. non peccauerit in eam, nil mirum si ob hanc fiat iurisdictionis offensæ deuolutio ad Archiepiscopum, licèt non fiat propter illam. 10

Retenta tamen nostra ampliatione non obstat fundamentum illorum, qui contrarium tenuerunt; facilè enim respondetur quod ad inducendam iurisdictionis deuolutionem ad Archiepiscopum ex capite negligentiæ, vel ex alia qualibet causa, non est satis eam non inueniri prohibitam Archiepiscopo, sed oportet vt inueniatur expressè in Iure eidem concessa, vt habetur *in d. cap. 1.* quia scilicet huius deuolutio est de genere prohibitorum; nam inter alia quæ sunt de genere prohibitorum, respectu Archiepiscopi potissimum locum obtinent actus iurisdictionales in prima instantia exercendi inter subditos Episcoporum suffraganeorum, nam huiusmodi iurisdictionis exercitium generaliter non solùm prohibetur à Iure per modum consequutiuum, id est in consequentiam sacrorum Canonum, qui singulis Episcopis suam in suos subditos ordinariam iurisdictionem priuatiuè concesserunt, sed etiam per modum directum, videlicet directè prohibendo Archiepiscopis ne in prima instantia iudicent, vel audiant causas eorum, qui Episcopis subduntur, vt constat ex text. *in c. 1. de offic. Ord. lib. 6.* cum aliis suprà adductis, 11

Ad confirmationem verò prædicti fundamenti ex diuersitate rationis, quæ cernitur inter culpas, de quibus *in c. 1. de suppl. neglig. Pralat. lib. 6.* & negligentiam, de qua in dicta eius glossa, facilè etiam ex dictis respondetur negotiū huius deuolutionis non pendere ex solis rationibus, vel ex rei natura, sed ex sola legis dispositione, vt infra ostenditur, *n. 16.* Vnde cùm nulla lege dispositum inueniatur vt per viam reg. iurisdictio etiam contentiosa Episcopi ex eius negligentia ad Archiepiscopum deuoluatur, sequitur non esse in his terminis deuoluendam, quantumvis ipsa per huiusmodi negligentiam offensa sit, sed alio potius remedio ordinario vtendum erit, vt infrà dicetur. 12

Præterea pro gl. ss Host. & communi non facit text. cui plurimùm innituntur *in c. cum simus 9. q. 3.* quia 13

respon

respondetur procedere in suo casu, esseque vnum ex illis de quibus in Iure expressum specialiter reperitur, vt non obstante regula negatiua, quam supra firmabimus *in vers. rursus amplia, n.9.* iurisdictio Episcopi ea sua negligentia deuoluatur ad Archiepiscopum, vt cum Abb. *in c. nullus, n.7. de iurepatron.* infra latè resoluemus: qua etiam ratione specialiter à prædicta regula negatiua excipitur, & procedit text. *in authent. de quæstore, vers. si verò, & in c. Romana, §. sanè, vers. notoria, de censib. lib. 6. & in c. venerabilis, §. sanè, de sentent. excommun. eod. lib. & in c. ad reprimendam, de officio Ordin.* de quibus latè infrà agemus: sic etiam procedit Concil. Trident. *sess. 13. de reform. c. vltim. versic. quod si*, prout etiam ex eadem ratione specialitatis procedunt alia iura, in quibus specialiter expressum reperitur, vt de vno ad alium iudicem fiat deuolutio iurisdictionis ex negligentia, vt videre est *in c. significauit de offic. Ordin. & in c. quanto, eod. tit. & in c. ex tenore, & in c. ex transmissa & in c. licèt 10. de foro compet. & in Clem. 1. vers. non igitur, de celebr. Missarum, & in c. excommunicamus, §. volumus, de heret.* cum aliis, quæ facilè colligi poterunt ex traditis per Host. *d. col. 3. in med.* & per Gom. *in epilogo casuum negligentiæ, post reg. de triennali possessore.*

14 Extra hos autem speciales casus standum est prædictæ nostræ, & Abb. ac aliorum regulæ negatiuæ, ex fundamentis de quibus supra. Circa quam tamen aduertere oportet, eam solùm procedere ad effectum, ne in prima instantia per viam simplicis querelæ possit adiri Archiepiscopus propter negligentiam Episcopi; non verò ad effectum ne ad eum recurri possit per viam appellationis: etenim ad eum ex capite prædictæ negligentiæ appellari potent, proindeque ad eum causa deuoluetur, sicque parti per negligentiam Episcopi læsæ iustitia per Archiepiscopum diligenter ministrabitur; & constat tum ex generali & ordinario appellationis remedio à lege omnibus expressè non prohibitis concesso ad reputandum grauamen à iudice inilliste illatum, iuxta text. *in l. 1. ff. de appellat.* cum vulgaribus: tum etiam ex iis quæ resoluit Saneh *de Matrim. lib. 3. disp. 28. n. 4.* & diximus in prima parte huius tract. *tit. 4. de Archiepiscopali præstantia, n. 61. cum seqq.*

De negligentia Prælatorum in iis, quæ pertinent ad iurisdictionem voluntariam.

15 Vidimus supra de Prælatorum negligentia in expediendis iis, quæ pertinent ad iurisdictionem contentiosam, restat nunc vt videamus de illa, quæ contrahitur in expediendis iis, quæ spectant ad iurisdictionem voluntariam, in qua constituendum est, ad illam spectantia, si per negligentiam formalem, siue propriam, siue impropriam omittantur, suppleri multoties per alios, & in hunc finem ad eos sæpè deuolui potestatem negligentibus competentem, vt singula singulis referendo constat ex textu *in c. 1. cum seqq. de suppl. neglig. Prælat. & in c. 2. & in c. quia diuersitatem, & in c. cum nostris, & in c. dilectus, & in c. postulastis, de concess. prabend. & in c. ne pro defectu, de elect. & in c. postquam, 50 dist.* & post Ordinarios in præcitatis Iuribus obseruant & prosequuntur Sylu *in sum verb benef. 2. n. 6 & 7. & verb. Prælatus, n. 3.* latè Reboff. *in praxi benef. tit. de deuolution* Henr. *in sum. lib. 7. c. 25. n. 4. in fine,* Iacob. de Graff. *in aureis decisionib. p. 1. lib. 1. c. 5. n. 131. & n. 146. & p. 2. lib. 3. c. 15. n. 81.* Gutier. *canon. q. lib. 1. c. 28.* Petr. Greg *syntagm. iuris p. 2. lib. 17. c. 9.* Azor. *instit. moral p. 2. lib. 3. c. 34. vers. quares, & latè ib. 6. c. 27.*

Intellige tamen hanc deuolutionem inductam ob
16 negligentiam Prælatorum Ecclesiasticorum non procedere ex natura rei, seu aliqua ratione concludenti,

siue eam consideremus vt pœnalem, prout considerant Doctores post gloss. *in c. duobus, de rescript. lib. 6. & in c. quamquam, de elect. eod. lib.* teste Petr. Greg *d. c. 9. num. 17.* siue vt principaliter inductam in publicum fauorem, ex rationibus, de quibus infra: non, inquam, deuolutio hæc concluditur in prima consideratione; licet enim ratio postulet, vt hæc negligentia, vtpote culpabilis, non maneat impunita, iuxta reg. text. *in l. ita vulneratus ff ad legem Aquil. & in c. vt famæ, de sentent. excomm.* tamen nulla est ratio, quæ concludat hac vel illa pœna fore puniendam. Rursus nec concluditur in vltima consideratione, potuit enim alia via negligens cogi, vt idemmet à sua negligentia deficeret, & proprio muneri satisfaceret, ac tandem per hoc vtilitati publicæ consuleret. Igitur solùm restat vt dicamus hanc deuolutionem immediatè tribuendam esse voluntati & dispositioni legis Canonicæ, quamuis fatendum sit eam pluribus rationibus bonum Ecclesiæ concernentibus, immò & ipso legum Ciuilium exemplo suaderi. De rationibus constat: nam aliter Ecclesiæ, aut earum iura diu in suspensio essent, Pastoribus & Præfectis viduatæ, vel absolutè, vt quia propter negligentiam prouisio nec fit tam citò, & commodè fieri ab ipso negligente speratur, vt obseruat Erasm. à Cochier *de iurisd. Ordin. in exemptos, p. 2. quæst. 30. n. 2* vel secundum quid, vt ipse dum in expediendis Ecclesiasticis muneribus se negligenter gerit vti inutilis suo muneri & officio: oportuit igitur secundum suadendam rationem hac via obuiare huic diuturnæ creationi tamquam nimium periculosæ, & animabus subditorum, & Ecclesiis dispendiosæ, iuxta text. *in c. quàm periculosum, de elect & in c. 1. & 2. 84 dist & in c. 1. & 3. 86. distinct.* Deinde vt obuietur auaritiæ Prælatorum, qui alioquin permitterent Ecclesias diutius vacare, vt tandem pro eo tempore earum fructus colligerent, quos, in ipsa earum collatione reseruare, & colligere non possent, iuxta responsionem Pontificis *in c. vnic. vers. omnibus, vt Ecclesiastica beneficia.* Denique vt eorum negligentia puniatur in eo in quo per eam deliquerunt, iuxta reg text. *in c. pastoralis, de cler. excom. minist. & in c litteras, de tempor. ordin.* prout ex Doctorum sententia tradit Petr Greg. *d. n. 17.* Et hæc satis de rationibus, quibus prædicta ob negligentiam deuolutio suadetur.

De exemplo autem legum Ciuilium patet ex *l. 1. §. si mater, ff. ad Senatusc. Tertyll.* cui etiam addi potest ea dominij deuolutio, quæ de vno in alium fit per præscriptionem à lege inductam, ne rerum dominia essent in incerto, neve tam lata dominorum negligentia impunita remaneret, contra text. *in c. vigilanti, de præscript.* iuncta *l. 1. de vsucap.* Sic etiam nemini licuit inter Ethnicos impunè vineam suam incultam habere, immò Romani nota infamiæ afficiebant eum, qui negligenter fundum suum araffet, vel vineam pro derelicta habuisset, vt ex Aul. Gellio *lib. 3. c. 13.* refert Petr. Gregor *d. c. 9. n. 16.* vbi plura alia exempla adducit. 17

Cùm igitur inita supradicta constet hanc potestatis Prælatorum Ecclesiasticorum deuolutionem inductam propter negligentiam non concludi, & immediatè deduci ex natura rei, nec ex alia ratione concludenti, sed immediatè procedere ex voluntate, & determinatione iuris Canonici, iam sequitur eam non esse inducendam extra casus ab eodem iure expressos, vt vltra vulgarem reg. de legibus pœnalibus, & odiosis, non extendendis traditam à Doctoribus *in regul. odia, & in reg. in pœnis, de regulis iuris lib. 6.* probat expressè *d. c. 1. de suppl. negl. Præl. lib. 6.* supra non semel ponderatum. 18

Vnde colligitur, ob negligentiam Prælati in instituendis præsentatis etiam idoneis, ius instituendi non deuolui ad proximum Superiorem, sed patronum legitimo tempore præsentantem, iuxta text. *in* 19

c.unic.§.verùm,de iurepatr.lib.6. posse interpellare Episcopum pro institutione facienda, quamuis illud post præsentationem Ipsum fuerit, arg.text. *in cap.cùm inter 18.de elect.* & eo adhuc negligente, posse recurrere ad Superiorem, qui terminum ad institutionem faciendam præfigit inferiori, arg.text. *in c. ad reprimendam, de offic.Ordin.& in c.si graue, de prabend.* Ratio est, quia licèt negligentia Episcopi circa collationem beneficiorum operetur hanc deuolutionem iuxta infra dicenda, expressum tamen non est vt eam operetur, quando solum versatur circa prædictam institutionem, vnde succedit nostra resolutio, quare ita tenent Abb. *in c.2.n.12.de conceß.prabend.* Lambert. *de iurepatr.p.1.lib.1.q.1.art.20.n.8.declarat.2.cum seqq.* Petr. Greg. *d.c.9.n.44.*

20 Vbi autem à iure prædicta deuolutio expressè inducta reperitur, non semper fit ad proximum Superiorem, quasi hic deuoluendi ordo præcisè dependeat ex natura rei, id est ex ea subordinatione, quæ fit de inferioribus ad superiores; licèt enim huiusmodi ordinatio per se, & ex natura rei plures affectus producat, & concludat in materia obedientiæ superioribus debitæ, iuxta illud Pauli *ad Hebræos 13. Obedite Præpositis vestris*, ex reg.text. *in cap.omnis anima, de censib.* licèt item prædicta subordinatio concludat superiorem posse compellere inferiorem, vt faciat quod facere tenetur, vt benè considerat Petr.Gregor. *d.num.45.* & post multos variis in locis Lambertin. *d. art.* 20. tamen non concludit prædictum deuoluendi ordinem, nec proinde vt proximus superior conficiat quod inferior facere tenebatur, vt in quodam casu ad hanc materiam pertinente, de quo infra ex Ioan. Andr. Cardin. Panorm. *in cap.pastoralis, de offic.Ordin.* super *gloss.2.* refert Nauar. *in cap placuit, 1.q.2. de Pœnitent.dist.6.* & in pluribus aliis casibus tradit post alios Lambert. *vbi proximè*; nec id mirum, cùm prædicta subordinatio, dum aliud à iure expressum non reperitur, eò solum tendat, vt inferiores obtemperent iustis superiorum præceptis, vt constat ex resolutis per citatos Doctores, quapropter ordo prædictæ deuolutionis aliunde desumendus est immediatè, videlicet ab expressa legislatoris voluntate, ita vt secundùm eam deuolutio fiat modò ad hunc, modò ad illum, licèt superior non sit, prout in iure fuerit expressum, iuxta ea, quæ suprà diximus, & ideò cautè legendus est Erasm. à Cochier *de iurisd. Ordinarij in exemptos, parte 4. quæst.* 30. per totam; quo pacto procedit multiplex, & diuersus deuoluendi ordo, quem Ius Canonicum in hac materia præscripsit, vt ex infra dictis, quatenus spectet ad Episcopos, sigillatim apparebit.

21 *Primò* igitur ex hucusque dictis infertur intellectus ad text. *in cap.1.de supplend.neglig.Prælat.in Decretal.* dum inquit, quod si Episcopus diœcesanus legitimè requisitus negligat benedicere Cisterciensem Abbatem, ipse Abbas poterit monachos proprios benedicere, & cætera ad Abbatis iam benedicti officium spectantia exercere, quasi propter huiusmodi negligentiam potestas benedicendi Episcopo Iure communi competens deuoluatur in totum ad Ius ipsum Canonicum, & ob hoc censeatur obtenta illa benedictio per Abbatem neglectum, vt in effectu post Innoc. & Host. sentiunt ibidem Ioan. Andr. *num.4.* Butr. *n.11.* Panorm. *à n.2.* & alij communiter, idem ex rationis identitate resoluentes in confirmatione per negligentiam ab Episcopo legitimè requisito non exhibita Abbati electo, quasi hic tanquam ab ipsa lege Canonica confirmatus posset omnia in temporalibus ad iurisdictionem pertinentibus gerere, quæ solùm post confirmationem, non autem ante illam geri possunt, iuxta text. *in c.nosti, & in c.transmissam, de elect.* quod tamen vltimum non probamus, cum hic modus deuoluendæ & supplendæ potestatis Episcopalis, quoad huiusmodi confirmationis articulum non exprimatur à iure, prout exprimi necesse erat, vt induci posset, iuxta suprà resoluta.

Secundò infertur resolutio illius quæst. an scilicet Episcopo negligente præstare absolutionem ab excommunicatione à se lata in eum, qui ex iusta causa petit absolui, potestas absoluendi ad Archiepiscopum deuoluatur ex capite prædictæ negligentiæ? Pro cuius solutione præmittendum est, iustitiam causæ ob quam petitur huiusmodi absolutio, dupliciter contingere posse: primò quando excommunicatus contendit, & coram eodem excommunicatore allegat eandem excommunicationem esse iniustam, proindeque humiliter petit eius reuocationem, & absolutionem; secundò quando ipse licèt fateatur istam fuisse prædictam excommunicationem, tamen coram eodem se præsentat emendatum, & parere paratum. 22

In terminis primi casus resoluendum est, hanc absoluendi potestatem multiplici quidem vix posse ad Episcopum deuolui, sed ad nullam ex illis excepta vna, de qua infra, necessarium est considerare prædictam negligentiam, quasi eidem tribuenda sit huiusmodi deuolutio; nam absque alicuius negligentiæ respectu potest illis fieri, & primò per remedium appellationis, vbi excommunicatio in fauorem alterius collitigantis, videlicet pro offensa ei facta, vel pro debito non soluto lata fuit, iuxta text. *in cap.venerabilibus, in princ.de sent. excom.lib.6.* tum etiam, quia Archiepiscopus ad quem appellatum est, poterit de rigore si dubitetur, an iusta, vel iniusta fuerit excommunicatio, ab eadem absoluere, nisi ex honestate velit ad excommunicatorem remittere excommunicatum absoluendum, vt in eodem textu, *in § sanè, vers.quod si, & in cap.per tuas, vers. nisi, de sentent. excommun.& in cap. ad reprimendam, vers. tu verò, de offic.Ord.* iuxta intellectum Innocent. qui *in d.cap.per tuas, num.4.* credit ibi actum fuisse per viam appellationis. *Secundò* prædicta deuolutio absque respectu alicuius negligentiæ fieri potest per remedium simplicis etiam querelæ, vbi causa iniustæ excommunicationis non versatur inter subditos Episcopi Suffraganei, sed potius inter ipsum Suffraganeum, & suum subditum, iuxta reg.text. *in cap.1. 99. dist. & in cap.per singulas, 9.quæst.3. in cap. si clericus, 11. q.1.* & text. in specie *in dict. cap. venerabilibus, in princ. vers.sed si, & in dict.cap ad reprimendam, vers.tu verò,* iuxta vnum intellectum, quem plurimùm adiuuant illa verba eiusdem text. ibi, *eidem Episcopo satisfacias competenter*, dum per ea satis demonstratur causam iniustæ excommunicationis versari ibi inter ipsum subditum, & Episcopum, quod idem erit etiamsi huiusmodi causa versetur inter ipsos subditos, dummodo tamen excommunicatus contra suum Episcopum ex tali iniustitia prætendat interesse, iuxta *dict. cap.venerabilibus, in princ.vers.sed si,* & text. qui intelligitur *in c. sacro 48.vers.caueat, de sentent.excom.* iuncto *vers. cumque,* ibi, *excommunicator condemnetur ad interesse excommunicato*, quibus verbis satis ostenditur in eo text. contra Episcopum excommunicatorem actum fuisse ad interesse, cùm aliter non posset super eo fieri sententia condemnatoria, iuxta text. *in l.vt fundus.ff.communi diuidundo*, cum vulgaribus; atque ita multiplici vix potestas absoluendi deuolui poterit ad superiorem Archiepiscopum, sed non ex capite negligentiæ, vt suprà diximus, quippe quod etiam ante vllam Episcopi excommunicationis negligentiam in absolutione impendenda potest excommunicatus eam ab Archiepiscopo postulare, interposita contra Episcopum vel appellatione, vel simplici querela, iuxta suprà dicta. 23

Vix igitur per quam in terminis prædicti primi casus potestas absoluendi ad Archiepiscopum deuoluetur ex solo capite negligentiæ, tunc continget, quando post interpositam dictam appellationem, seu 24

querelam

querelam appareret prima facie ex tenore processus excommunicationem fuisse iustè prolatam, & ob hanc causam Archiepiscopus excommunicatum absoluendum ad excommunicatorem remiserit, prout (nisi periculum sit in mora) tenetur adeò remittere, vt antea non possit eum absoluere, ne aliter excommunicatori fiat iniuria manifesta, prout fieret si eo non requisito per alium in talibus terminis absolueretur, vt constat ex *d.c. venerabilibus*, §. *sanè, in princ. & ex d.c. sacro*, ibi, *qui si absque periculo mora*, &c. iuncta reg. text. *in c seruaretur*, 11. q. 3. Facta igitur huiusmodi remissione, si contingat excommunicatorem requisitum ab excommunicato absolutionem illi per malitiosam negligentiam non exhibere, tunc ad Archiepiscopum absoluendi potestas deuoluetur, vt constat ex *d. § sanè*, ibi, *nisi excommunicator requisitus malitiosè illi absolutionis beneficium deneget exhibere*, intelligendo hæc verba non tantum de denegatione quæ verbis, sed de illa etiam quæ factis, prout per prædictam negligentiam explicatur, prout intelligi necesse est, quia aliter illusoria maneret eorum dispositio, cum facilè absolutio, quæ verbis non denegatur, posset factis exhibitionem eius negligendo denegari, & iniustè retardari, contra intentionem eiusdem text. & in his terminis verum erit dicere hanc deuolutionem fieri immediatè ex capite negligentiæ formalis, quippe quod si hæc non daretur, non posset in his terminis pro huiusmodi absolutione ad Archiepiscopum recurri vlla alia via, sed solum ad ipsum Episcopum excommunicatorem, vt patet ex *d § sanè*.

24 Quod attinet verò ad secundum casum, dicendum est in eius terminis potestatem absoluendi nullatenus deuolui ad Archiepiscopum ex sola negligentia Episcopi excommunicatoris, itaut per simplicem querelam ille aditi possit pro huiusmodi absolutione impetranda; cum enim deuolutio hæc non reperiatur in iure expressa, succedunt suprà resoluta *n.* 18. Restat igitur, vt in hoc casu locus tantum sit appellationis remedio, iuxta ea quæ de licentia ad assistendum matrimonio per negligentiam à proprio Prælato non exhi-
25 bita dicit Sanch. *de matrim. lib.* 3. *disp.* 28. *n.* 4. † Interposita autem huiusmodi appellatione, & per eam delata causa ad Archiepiscopum, ipse poterit, & debebit statim absoluere excommunicatum, cautione recepta, quod ipse parebit excommunicatoris mandato, circa ea propter quæ fuit ab eo iustè excommunicatus, vt efficaciter colligitur ex text. in terminis excommunicationis etiam iniustæ loquente, *in c. per tuas* 40. *de sent. excom. & in c. venerabilibus*, §. *porrò, eod. tit. in* 6. quod ampliatur, vt Archiepiscopus non teneatur in hoc casu excommunicatum remittere ad excommunicatorem pro huiusmodi absolutione impedenda, sic limitata decisione text. *in d.* §. *sanè*, quia scilicet (vt ex eodem textu constat) remittendi necessitas, & absoluendi prohitio, de qua ibi, omninò cessat, vbi excommunicator requisitus malitiosè illi absolutionis beneficium denegat exhibere, hæc autem malitiosa denegatio datur in hoc casu supposita prædicta negligentia excommunicatoris pro huiusmodi absolutione requisiti, iuxta supradicta *in vers. præcedenti*.

26 *Tertiò* infertur intellectus *ad c. significauit*, *de officio Ord.* dum probat stante negligentia Iudicis delegati à Papa circa processum causæ, quæ super incestuosa quorundam coniunctione vertebatur, posse Ordinarium, qui eos ob eam causam infamatos excommunicauerat, in pristinam excommunicationis sententiam reuocare, quantumvis ab ea fuerint per eundem delegatum absoluti, vt scilicet procedat specialiter, cùm in eo expressum sit, vt ad prædictum effectum ex negligentia talis delegati fiat ad ipsum Ordinarium deuolutio potestatis, quæ soli delegato, non verò Ordinario competebat in eam causam, supposita Summi Pont. delegatione, & ad uocatione eiusdem causæ per eam delegationem, vtpote ex certa scientia factam inducta, iuxta reg. text. *in c. pastoralis*, §. *præterea*, ibi, *iurisdictionem priorum Iudicum reuocare, de offic. deleg.* iuncta reg. text. *in c. vt nostrum, de appell.* resoluunt Host. Henric. Abb. *n* 2. & omnes *in d. c. significauit*, & post Vincent. Rip. Staphil. & alios tradit Couar. *pract. c.* 9. *n.* 14 *in fine*. Intellige prædictam deuolutionem, de qua *in d. c. significauit* solùm habere locum ad effectum repetendæ excommunicationis, de qua ibi, non verò ad effectum, vt huiusmodi Ordinarius ad definitiuam vsque sententiam in causa procedere possit, vt denotare videntur verba eiusdem text. ibi, *donec causa*, &c. & obseruant *gloss. vlt.* Innoc. & Doctores communiter, vt per Abb. *ibid. n.* 5.

Quartò infertur intellectus ad text. *in cap. nullus, de iurepatr.* dum probat Episcopo negligente concedere iuste petitum consensum ad decimas & Ecclesias in proprietatem, hoc est, ad redditus, & prouentus temporales à laico retentos, iuxta text. *in c. extirpandæ, in princ. de præbend.* religioso etiam loco per eundem laicum donandos requisitum, iuxta terminos text. *in c. illud, de iurepat.* ad Romanum Pontif. pro eo consensu præstando recurrendum esse, vt procedat ex eo, quia sic in eo text. expressum est, vt in his terminis ex Episcopi negligentia potestas præstandi huiusmodi consensum auferatur ab eo, & ad Romanum Pontif. deuoluatur, vt per eum suppleatur. 27

Amplia *primò* huiusmodi potestatem adeò ad Romanum Pontif. deuolui, vt ille solus, non autem Archiepiscopus possit ea vti, & prædictam Episcopi negligentiam supplere consensu ab eo iniustè non exhibito; cum enim in iure non inueniatur expressum, vt in hoc casu ad Archiepiscopum hæc potestas deuoluatur, immò oppositum efficaciter colligatur ex *d. c. nullus*, succedunt suprà resoluta; & ita ex hoc fundamento hanc sententiam tenent Panorm. *ibi, n.* 3. post Card. & Ioan. Andr. *ibidem*, quos sequitur Roch. *de iurepatr. verb pro eo quod, n* 16. Paul. de Citadinis *in simili tract p.* 9. *n.* 10. *in fine*, Lambert. *in ead. p.* 2. *lib.* 1. *q.* 1. *art* 20. *n.* 8. *cum seqq.* 28

Quamuis contrarium tenuerit Calderin. relatus à Panorm. *vbi proximè, n.* 2. Palat. *in repet. rub. de donation. inter virum & vxor.* § 22. *n.* 4. & quoad speciem text. *in d. c. nullus*, sequitur post alios Cald. Pereira *de extinct. emphyt. c.* 11. *num.* 28. *in fine*, licèt *ibidem n.* 29. hoc non admittat in ea quæstione, an consensus directi domini ex ipsius negligentia in alienatione emphyteusis non exhibitus, suppleri possit per Præsidem, & in eum potestas consentiendi ad huiusmodi officium deuoluatur. Nec pro Calderin. & sequentibus facit text. *in c. cùm simus, vers. similiter*, 9. *q* 3. quia cum Panorm. & aliis post eum relatis respondetur procedere tantum in suo casu, videlicet vbi negligentia Episcopi versatur circa Constitutionē œconomi, de quo ibi: hoc itaque casu ad Archiepiscopum prædicta potestas constituendi devoluetur; quia sic expressum est in eo text. non tamen inde poterit argui ad alios casus non expressos, proindeque nec ad eum, de quo agimus in terminis text. *in d. c. nullus.* Sic etiam pro sententia Calderini non facit text. (cui multùm innititur Palat. *vbi proximè*) *in c.* 2. *de transact.* 29
† dum probat, compositionem super decimis faciendam esse de consensu Episcopi, vel Archiepiscopi, quasi (vt Palat. dicit) Archiepiscopus pro huiusmodi consensu adeundus sit, vbi Episcopus iniustè neglexerit consentire; respondetur enim facillimè cum altero ex antiquis præceptoribus, verba huius text. id non probare, quippe quod intelligenda sint respectiuè, scilicet quod ad Episcopū respectu sui Episcopatus, & ad Archiepiscopum respectu sui Archiepiscopatus pertinet facultas consentiendi in prædicta decimarum 30

compositione, quando ea alioquin licitè fieri potest, iuxta ea quæ ad illius textus, & similium explicationem latè post alios tradit Suar. *de relig. tom. 1. tract. 3. lib. 4. c. 5 1. n. 16. cum seqq.*

31 Ampliå *secundò* suprà positam illationem, vt procedat non solùm in actibus, in quibus Episcopi consensus requiritur per modum auctoritatis ad eos solemnizandos, & formandos, vt in specie text. *in d. c. nullus*; sed etiam in illis, in quibus huiusmodi consensus non ita exhibendus desideratur, sed solum ad colligendam eius voluntatem, & licentiam, ne aliter absque ea videatur iure aliquo sibi competente priuati, contra reg. *id quod nostrum, ff. de reg. iuris*, prout videre est in casu in quo clericus, nec ex causa studij potest à sua Ecclesia abesse absque licentia Episcopi, iuxta text. *in c. relatū, de cleric. nō resid.* & in casu quo absque illa nullus potest Ecclesiam construere, iuxta text. *in c. nemo, de consecrat. dist. 5.* nec in ca iuspatronatus acquirere, iuxta text. *in cap. nobis, de iurepatr.* & in casu quo absque eadem licentia nullus potest ab alieno Episcopo Ordines suscipere, iuxta text. *in c. 1. cum aliis, ibid. 9. q. 2. & in c. 1. cum seqq. de tempor. ordinat. lib. 6.* & Concil. Trident. *sess. 14. de reform. c. 2. & sess. 23.* etiam *de reform. c. 8.* & alibi. In his etenim, & aliis similibus casibus, quos ad ornandam decisionem text. *in d. c. nullus*, congerit Lambert. *in d. art. 10.* & alij, vt per Roch. *verb. pro eo quod, n. 13.* resolue pro obtinenda Episcopi licentia iustè petita, & ab eo per iniustam negligentiam non exhibita, non posse per viam simplicis querelæ recurri ad aliam, quàm ad ipsum Romanum Pontificem, cum aliud in iure non reperiatur expressum, vt bene post Abb. & alios plures resoluunt Roch. *d. verb. pro eo quod, n. 16.* & Lambert. *d. art. 10. n. 8. cum seqq.*

32 Quamuis contrarium absque bono fundamento tenuerit vnus ex antiquis præceptoribus Conimbricensis Academiæ *in scoliis ad d. c. nullus*, credens distinguendum esse inter prædictos duos modos requirendi consensum Episcopalem, quasi in primo procedat nostra resolutio, proinde prædictum consensum requisitum, scilicet per modum auctoritatis, solus Romanus Pontif. supplere possit, ex eo quia is solum, & non Archiepiscopus, nec alius Romano Pont. inferior, ex reg. text. *in c. proposuit, de concess. preb.* potest supplere Iuris defectus huiusmodi, & actuum solemnitates necessarias, prout prædictus consensus, & auctoritas, qui vt talis debuit ad validitatem prædictæ donationis aliàs non valituræ necessariò concurrere, iuxta text. *in l. obligari, §. tutor, ff. de auctor. tutorum, & in c. pen.* iuncta gloss. *verb. mandantibus, de re iud. lib. 6.* at verò in posteriori modo à cessante huiusmodi ratione dicendum est, licentiam ab Episcopo ex negligentia non exhibitam posse per Archiepiscopum suppleri. Hæc itaque distinctio quoad secundam eius partem admittenda non est, aduertere namque debuisset colendissimus præceptor, quod vt ad Archiepiscopum deuoluatur prædicta potestas ad supplendam Episcopi negligenaiam, non satis est quod agatur de supplenda tali re quæ cadere possit sub potestate Archiepiscopi, sed vlteriùs requiritur, quod talis deuolutio reperiatur in Iure expressa, iuxta ea quæ diximus *sub n. 18.* Vnde in omnibus speciebus in quibus illa non reperitur expressa, prout non reperitur in illis, quas suprà ex Lambertin. retulimus, concluditur eam non esse admittendam, proindeque in illis non posse Archiepiscopum supplere Episcopi negligentiam in præstandis prædictis licentiis, iuxta hanc secundam ampliationem, prout etiam non potest eam supplere, sed solum compellere Episcopum iniustè negligentem concedere dispensationem ab illo ex iusta causa per officium Iudicis petitam, vt bene resoluit Lambert. *d. n. 8.* post gloss. ad hos terminos reducendam *verb. causa in fine, in c. exigunt, 1. q. 7.*

33 Amplia *tertiò*, suprà dictam secundam illationem procedere, etiamsi agatur de consensu ad prædictam donationem iustè petito, & per negligentiam non exhibito ab eo, qui fuerit inferior Episcopo & cui eum consensum exhibere spectabat ratione, verbi gratia, iuris quasi Episcopalis: adhuc enim ad solum Romanum Pontif. & non ad alium ipso inferiorem pertinebit supplere, & præstare eundem consensum, ex ea ratione, quia oppositum non reperitur expressum, vnde succedunt illa quæ resoluimus suprà *n. 16. cum seqq.*

Contrarium verò in iis terminis tenet Lambert. *d. art. 10. n. 21.* existimans in illis posse Episcopum præstare huiusmodi consensum: *primò*, quia ipse respectu omnium sibi inferiorum Prælatorum habet intentionem fundatam ad iurisdictionem in eos exercendam, sicut in cæteros omnes in eiusdem diœcesi existentes, iuxta text. *in c. omnes Basilicæ, 16. q. 7. Secundò*, quia res de facili reuertitur ad suam naturam, iuxta text. *in c. ab exordio, 35. dist.* cum vulgaribus. Retenta tamen nostra ampliatione non obstant Lambertini fundamenta; nam ad primum respondeti potest, non habere locum vbi constiterit Prælatum inferiorem ex speciali titulo priuatiuè habere iura Episcopalia, & per consequens potestatem præstandi prædictum consensum; tunc enim eius respectu cessabit Ordinaria Episcopi iurisdictio, iuxta text. *in c. auditis* cum aliis *ibid. de præscript.* & consequenter illa tam propria fiet ipsius inferioris Prælati, quantumvis in Episcopali diœcesi existentis, vt ad instar cæterorum eius bonorum non possit absque ipsius consensu ab eodem auferri, etiamsi in eius exercitio negligens fuerit, nisi in casibus à iure expressis, iuxta reg. *id quod nostrum, ff. de reg. iur.* ex quo consequitur responsio ad vltimum fundamentum, neque enim regressus ad pristinam naturam admitti potest, vbi adhuc durat primus ab ea discessus, vt in nostris terminis. 34

Limita iam *primò* prædictam illationem sic explicatam, & desumptam ex *d. c. nullus*, vt procedat solùm quoad effectum ne Archiepiscopus quidē, sed solus Romanus Pontif. possit præstare prædictum consensum ab Episcopo per negligentiam non exhibitum, non verò procedat ad effectum compellendi Episcopum, vt consentiat prædictæ donationi; hæc enim compellendi facultas competit etiam Archiepiscopo, itavt is pro compellendo Episcopo adiri possit, quin Romanus Pontif. adeatur. Cùm enim Archiepiscopus sit Ordinarius superior Episcopi, iuxta text. *in c. pastoralis, de offic. Ord.* nil mirum si eum sic iniustè negligentem compellere possit; quare ita tenent Ioan. Andr. Card. Panorm. *citatis locis*, & alij communiter, vt per Roch. *d. verb. pro eo quod, n. 15.* Paul. de Citadin. *d. p. 9. n. 10.* Lambert. *d. n. 8. cum seq.* Quicquid oppositum tenuerit Host. relatus à Panorm. *in d. c. nullus, n. 2.* pro quo non facit text. *in eod. c. nullus*; licèt enim de solo Romano Pontif. mentionem faciat, id tamen procedit solùm respectu supplendi consensus ab Episcopo per negligentiam non exhibiti, vt idem text. habet, non verò respectu prædictæ compulsionis, hæc enim tanquam casus ab eodem text. omissus, regulanda est iuxta regulam ordinariam textus *in d. c. pastoralis*, vt docet illa alia reg. text. *in l. commodissimè, ff. de liberis, & posthum.* & ita in effectu respondent, & prædictam decisionem text. *in d. c. nullus*, intelligunt suprà citati Doctores, & alij communiter, vt per Lambert. *d. art. 10. n. 9.* & quidem bene, quicquid ipse ibidem aliter respondeat, intelligens ideò in eo text. solius Romani Pontificis mentionem fieri, quia eius decisio dirigebatur in Episcopum Adonensem, qui eum solum, & non alium superiorem recognoscebat, aduertere namque debuisset Lambert. (prout nos modò aduertimus lapsi aliquando) verba eiusdem text. generalia esse ad quemlibet Episcopum, vt patet ibi, *si quis Episc. &c. Secundò*, quod etiamsi daremus cum ipso Episcopo Adonensi particularibus verbis ad eum destinatis Romanum Pont. loquutum fuisse in eo text. tamen postquam is ad corpus Iuris Canonici redactus 35

ctus fuit, communis à Gregorio IX. iam non vt epistola fuit, priuata ad priuatum, sed vt lex generalis ad ad omnes censendus est.

36 Limita *secundò*, vt procedat solùm ad effectum ne per viam simplicis querelæ negotium ita deuoluatur ad Archiepiscopum, vt ipse possit præstare prædictum consensum, non verò procedat vbi actum fuerit remedio appellationis, & super ea plenè pronunciatum contra Episcopum, sententia transeunte in rem iudicatam; nam tunc ipse Archiepiscopus præstare poterit huiusmodi consensum, & Episcopi negligentiam in eo præstando supplere, quasi in his terminis ex natura appellationis suspendente, & deuoluente, iuxta tog. text. *in c. pastoralis, §. verùm, & in cap. vt debitus*, cum aliis *ibidem, de appellat. & in cap Romana, § si verò, & in c. cum appellationibus, & in c. non solùm, eod. tit. in 6.* & quæ post alios prosequitur Rebuff. *in concord. tit. de friuolis appellat. in princ. & tom. 3. ad leges Galliæ, tit. de appellat. art vlt gloss. vnica, n. 21.* Duen. *reg. 42.* Couar. *pract. c. 23. n. 1.* ad eundem Archiepiscopum sit delata potestas negligentis Episcopi, & in illum transfusa vt in terminis licentiæ, vt alienus Sacerdos assistat matrimonio, concedendæ ab Episcopo, qui iniustè negligit eam concedere, post Spin. Segur. & Fr. Emman. benè resoluit Sanch. *de matrim. lib. 3. disp. 28. num. 4.* quorum tamen resolutio ita cautè accipienda est, vt intelligatur negligentiam Episcopi in his terminis præbere quidem sufficientem causam ad iustificandam prædictam appellationem, ita ut ea probata coram Archiepiscopo, sit ab eo pronunciandum contra Episcopum negligentem, & post huiusmodi pronunciationem sit in eius defectum prædicta licentia per Archiepiscopum concedenda, non verò eidem præbere ius deuolutionis ante prædictam pronunciationem, cùm hoc in Iure expressum non sit, iuxta supra resoluta: nam deuolutio Iuris ad Archiepiscopum, vbi locum habet, operatur vt ad eum, tanquam ad immediatum Ordinarium recurri possit per viam simplicis querelæ, quod tamen secus est, vbi non ex Iure deuoluto, sed mediante remedio appellationis Archiepiscopus adeundus est, vt constat ex text. *in c. 1. in princ. de foro compet. lib. 6. & in cap. venerabilibus, in princ. vers neutra, de sentent excom. eod lib & in c. 1. de offic. Legati*, post alios prosequitur Couar. *practic. c. 9. n. 2.* Azor. *instit. moral p. 2. lib. 3 c. 34. quæst. 10.* Quæ resolutio summè notanda est, non solùm ad speciem text. *in d. c. nullus*, sed ad omnes alias, quarum meminimus suprà *in vers. amplia secundò, n. 31.*

REGVLA I.

De negligentia Prælatorum Ecclesiasticorum circa beneficiorum prouisionem.

37 IN nostra Prælati negligentia circa prouisionem beneficiorum non conuincitur, nisi per lapsum certi temporis. Constat hæc reg. *ex text. in c. 2. cum seqq. de suppl. neglig. Prælat. & in Clem. vnica, eod. tit. & in c. 2. & in c. quia diuersitatem*, cum aliis *ibidem, de concess. preb. & in c. ne pro defectu, de elect.* cum multis aliis, Azor. *instit. moral, p. 2. lib. 6. c. 27.* Nic. Garc. *de benefic. p. 10. c. 3. n. 1.*

38 Dixi, *nisi per lapsum certi temporis*; quia hoc tempus non semper est idem, sed modò breuius, modò longius, videlicet pro diuersitate casuum, & canonicarum dispositionum, nam in maioribus dignitatibus, vt Archiepiscopalibus, & Episcopalibus, & Abbatiis Regularium Ecclesiarum prouidendis negligentia eorum, quibus hæc prouisio incumbit, conuincitur per lapsum trium mensium, vt colligitur ex text. *in d. c. ne pro defectu, & in c. postquam, 50. dist.* sic antiquata decisione text. *in c. dilectus, de concess prab.* obseruat *gloss. vlt.* & omnes *ibi, & in d. c. 2.* vbi *gloss. 4.* huic similis, *verb. deuoluatur, vers sciat tamen, in c. quemquam, de elect. lib. 6.* vbi omnes notant; Nicol. Garc. *d. p. 10. c. 2. n. 3. & 4.*

In aliis verò inferioribus dignitatibus & beneficiis conuincitur negligentia illa prouidere debentium per lapsum sex mensium, siue per electionem, siue per collationem prouisio eorum sit expedienda, vt constat ex Concil. Lateran. IV. sub Alex. III. de quo *in c. 2. de concess prab.* & ex text. *in c. cum nostris, & in cap. dilectus, & in cap. postulastis, & in d. cap. quia diuersitatem, eo tit. & in c. sicut*, cum aliis *ibidem, de suppl. neglig. Pral. & in Clem vnica, eod. tit.* docent Cuch. *instit. maior. lib. 4. tit. 1. n. 168.* Nicol. Garc. *d. p. 10. c. 2. n. 5. cum seqq.* 39

Præterea ad conuincendam etiam patronorum negligentiam in præsentationibus ad beneficia faciendis, præfinitum laicis est tempus quadrimestre, Ecclesiasticis autem semestre, iuxta text. *in c. vnic. de iurepatr. lib. 6.* atque ita in his, & aliis collatoribus, de quibus suprà post Ordinarios in dictis iuribus obseruant Rebuff. *in praxi, tit. de deuolut. n. 3 & 4.* Petr. Greg. *syntagm. Iuris part. 2. lib. 17. c. 9. num. 22.* Gutier. *canon. quæst. lib. 1. c 28.* Perez *l. 1. tit 3. lib. 1. Ordin pag. 59.* Ioan. Aloys. Ricc. *in coll. decis. p 1. coll. 129.* Azor. *d. lib. 6. c. 27. quæst 2.* Cardos. *in praxi iudicum, & aduoc. verb. iuspatronatus, n. 15. & 16.* Menoch. *de arbitr. casu 572. num. 5.* Nicol. Garc. *de benefic. part. 5. cap. 9. num. 209. cum seq.* & dixi suprà hac *p. 3. alleg. 72. à num. 126.* 40

Cur autem semestre tempus potius, quam aliud ad prouidendum in beneficiis inferioribus concessum fuerit Ordinariis collatoribus, consule Petr. Gregor. *d. cap 9 num. 28. & 29.* vbi id tribuendum credit voluntati Lateranensis Concilij, motæ tamen ex pluribus vtriusque Iuris exemplis, & negotiis, in quibus ad negligentiam conuincendam præscripti sunt sex menses, vt videre est in absentia clericorum, iuxta text. *in c. ex tua, de cleric. non resid.* & ædilitio edicto, iuxta text. *in l. cum sex, ff. de ædilit edict.* & in dilationibus, iuxta text. *in l. 1. C. de dilationib.* & in appellationibus, iuxta text. *in l. sancimus, C. de appellat.* cum aliis similibus, vt per Menoch. *d. casu 562. n. 5. cum seq.* 41

Declara huiusmodi tempus ad conuincendam eligentium, seu collatorum negligentiam præfixum non computari, nisi à die notitiæ vacationis, vt constat ex text. *in d. c. quia diuersitatem, in fine, & in cap. licet, de supplenda neglig. Pral.* & patet ex ea ratione, quia cum huiusmodi tempus, iuxta modò dicta, præscriptum sit ad conuincendam, & cohibendam culpabilem Prælatorum negligentiam, hæc autem talis esse nequeat stante eorum probabili ignorantia, vtpote quia hac stante, deficit voluntas, quæ ad inducendam culpam requiritur; iuxta reg. text. *in c. cum voluntate, de sentent. excommun. & in cap. 2. in princ. iuncto fine*, ibi, *ignorantes, de const.* prosequitur post alios latè Couar. *in c. alma mater. part. 2. §. 10. num. 12.* consequitur huiusmodi tempus à solo die notitiæ vacationis esse computandum; vnde meritò hanc declarationem post Ordinarios *in d. cap. quia diuersitatem, & in d. cap. 2.* obseruant Rebuff. *vbi sup. n. 10. & in concord. tit. de nominat. Regia, §. 1. in gloss. verb. intra sex menses, in princ.* Petr. Greg. *d. c. 9. n. 30. & 31.* Greg. Lopez *l. 8. verb. supresse, tit. 16. p. 1.* Cald. Pereira *de renouat emphyt. q. 5. n. 15.* Azor. *d. lib. 6. c. 26. q. 10.* Zerol. *in praxi Episcop. p. 1. verb. Iuspatronat §. 8. dub. 1.* Flores de Mena *var. lib. 1. q. 3. n. 6.* Mantic. *dec. 270. n. 3. & dec. 158. n. 1.* & alij plures quos refert Nic. Garc. *d. p. 10. c. 2. n. 15.* Rot. *dec. 309. p. 1. recentiss. in posthum. & decis. 173. n. 1.* apud Farin. *part. 2. recent.* vbi post Mohedan. *dec. 4. n. 1. & seq. de probationib.* etiam fuit dictum probationem scientiæ 42

debere esse veram, & conclodentem, vt præsumptina
non sufficiat, quod etiam habetur *decis.186. n.2. p.2.
recent.* Mantic. *decis.271. n.4.*

43 Huic tamen declarationi obstare videtur text. *in
c.3. de prabend. lib.6.* dum probat tempus à lege datum
Romano Pontif. ad conferenda beneficia, quæ licèt
ad Ordinariorum collationem spectent, tamen in Ro-
mana Curia vacarunt, continuum esse, & ita currere à
die vacationis. Deinde obstare videtur, quia omne
tempus à lege, vel ab homine præfinitum, in dubio,
dum aliud non apparet, intelligitur continuum, iuxta
text. *in l. nunquam, §.1. ff. de vsuc.* & post gloss. celebrem
ad rub. ff. de diuers. & tempor. prascript. & Doctores *in
c. vnic. per text.* ibi, *de vita & honest. cler. lib 6.* resoluit
Ant. Gom. *var. tom.3. c.1 n.3.* hinc contra alios dedu-
cens tempus certum pro quo aliquis ad carcerem, v.g.
condemnatur, continuum esse debere, & proinde non
sufficere interpolatum, & consequenter contra eosdem
sentiens idem in Doctore, cui certum aliquod priuile-
gium concessum sit, si per aliquod tempus legerit, fore
resoluendum, nisi statuto suæ Vniuersitatis, prout Sal-
manticensis, cautum fuerit, vt non interpolaretur per
iustam absentiam, vel infirmitatem, & in nostra celebri
Conimbricensi Academia, vt habetur *in eius statutis
lib.3. tit.22. §.1.* tempus infirmitatis non discontinuat
vicennium ad iubilationem, & ad eius priuilegia præ-
finitum, extra hos terminos optima ratione procedent
prædictæ Gomezij resolutiones, quippe quod ex diffe-
rentia gloss. *verb. continuum, in Clem.1. de in integrum
restit.* receptæ communiter ex Doctoribus *ibi*, vt per
Menoch. *remed.15. recuper. n.115.* Cuiac. *lib.1. obsern.
18.* licèt tempus vtile nec diebus feriatis, nec absen-
tibus, nec impeditis currat, currit tamen, atque omnem
interpolationem excludit tempus, quod fuerit conti-
nuum, prout esse debet in dubio dum aliud legitimè
non constiterit iuxta supra dicta, & post Bapt. *in pra-
xi, § 12. in princ. c.1.* pertransit tanquam indubitatum
Cald. Pereira *in l. si curatorem, verb. infra legitimum,
n.3. C. de in integr. restit.* refert communiter receptum
Salzed. *ad Bern. in pract. c.68 lit. A,* Mynsing. *cent.3.
obsern 59. n.4.* & in casu frequentissimo notat Nauar.
cons.37. n.2. de Regul. quod cum ita sit, videtur dubia
prædicta secunda declaratio.

44 Quapropter pro pleniori explicatione & solutio-
ne harum difficultatum aduertendum est, dupliciter
quoad nostrum intentum contingere posse, quod tem-
pus à lege præfiniatur, vel enim præfiniri potest in
odium eius, cui præfinitur, & intra tale tempus ita iu-
beant facere, vt aliter eo elapso aut fructum amittat, vt
in auth. hoc amplius, C. de fideicom. aut damnū sentiat
vt *in d. c. quia diuersitatem,* vel rursus præfiniri potest
in fauorem, aut odium, non eius qui facere debet, sed
alterius, vt *in d. c.3.* vbi in fauorem Ecclesiarum, ne diu
vacarent, & Ordinariorum, vt ita citius suam confe-
rendi potestatem reassumerent, & res ad pristinam
causam rediret, non autem in odium Summi Pont. tem-
pus vnius tantum mensis ipsi fuit ad prouidendum in
prædictis beneficiis assignatum, vt bene ibidem obser-
uat gloss. *verb. numerandum, post princ.* & alij *ibid.* In-
ter vtrumque modum illud est discrimen, nam in pri-
mo tempus non currit, nisi à tempore notitiæ, proin-
déque non currit probabiliter ignoranti, propter ra-
tionem supra positam *n.41.* & in his terminis tempus
non currit continuum, cum supposita prædicta ratione
non simus in dubio, immò appareat intentio legis vo-
lentis, vt tempus sit vtile, nec proinde ad huiusmodi
terminos pertinere possunt resolutiones relatæ ex Go-
mezio *d. n.3.* In posteriori verò modo tempus contra
ignorantem curret à die, verbi gratia, vacationis; ratio
est, quia cum in his terminis non agatur de odio, sed
de fauore eiusdem ignorantis, ne ipsi præiudicium ali-
quod inferatur, nihil est quod eius scientia & negli-
gentia expectetur, sed illud solum ex quo liberius se-
quitur alterius fauor principaliter intentus, ac proinde
solius vacationis dies attendetur, & exinde tempus
computatur, iuxta text. *in d. c.3.* quem sic eleganter in-
telligit gloss. *d. verb. numerandum,* recepta per Abb. *in
repet. cap. cùm esses, n.34. de testament.* & per Rebuff.
*in concord. tit. de nominat. Regia, §.1. in gloss. verb. à die
vacationis, & d. tit. de deuolut. n.15.* & per Tiraquell. *de
retractu lig. §.35. gloss.4. n.26.*

Cùm ergo tempus huiusmodi, vt supra præfixum 45
ad prouidenda beneficia detur in odium negligentium,
vt innuit Nicol. Garc. *d. p.10. c.2. n.16.* ideò vbi pri-
mum Prælatus sciuerit Ecclesiam vacasse, statim inci-
piet currere tempus ad sui negligentiam in prouidendo
conuincendam statutum, vt apertè deducitur ex *d. c.
quia diuersitatem, & ex d. cap. licet.* Quorum decisio- 46
nes ampliantur procedere non solùm † vbi Prælatus
prædictam vacationem actualiter sciuerit, sed etiam
vbi eam scire debuerit, vt quia adhibita ea diligentia
quam eius professio postulauerit, scire potuerit prædi-
ctam vacationem: nam licèt à parte rei eam ignoret,
tamen si eam scire debuit, non excusabitur, cum hu-
iusmodi ignorantia sit crassa, & ita ab eo tempore
computabitur tempus quod sibi ad beneficium con-
ferendum assignatum est, vt bene resoluunt post alios
Rebuff. *d. tit. de deuol. n.20.* Petr. Greg. *d. num.31. in fin.*
Rot. *decis 323. n. p.2. recent.* & apud Nicol. Garc. *d. p.10.
c.1. n.29.* Vnde fit quod si vacatio sit de facto insimul,
& de iure, vt aiunt, veluti quia contigit morte bene-
ficiatij, tunc vt tempus ad prouidendum currat Epi-
scopo, non expectabitur eius actualis, & vera notitia,
quia in his terminis eius ignorantia crassa est, & su-
pina, ac proinde non excusat, iuxta ea, quæ resoluunt
Zerol. *d. verb. iuspatronatus, §.8. dub.2.* Gom. *in cap.2.
de constit. in 6. n.54.* Nicol. Garc. *d. p.10. c.2. n.30.* de-
buit enim scire, quippe quod scire potuit de morte
sui beneficiarij si debitam suæ professioni diligentiam
adhiberet, † visitando scilicet bis aut semel saltem 47
singulis annis diœcesim suam, & ita intra quodlibet
semestre antequam hoc idem tempus ad conferen-
dum sibi datum labatur, prout eam tenetur sic visi-
tare, iuxta text. *in cap. venerab. de cens.* quam rationem
post alios considerat Greg. Lop. *d. gloss. verb. sopiesse,*
& Mantic. *decis.271. num.5.* & ex ea prædictam sen-
tentiam tenuit in specie Petr. Greg. *vbi proximè,* post
Rot. *decis 6. in nou.* aliàs 263. *à num.1. de surep.* & alios
quos *ibid.* refert, quorum sententia licèt non leuiter
iuuetur ex dictis, & etiam arg. text. *in cap. cùm in tua,
qui matr. accusar. poss. in vers. alioquin,* tamen ita est ac-
cipienda & moderanda, vt dicamus † in dubio qui- 48
dem contra huiusmodi Episcopum scientiam præsu-
mi, nec ei prædictam ignorantiam, vtpote crassam pro-
desse, nisi ipse tot, & tam verosimiles probabilis igno-
rantiæ causas per arbitrium Iudicis, considerata bene-
ficij qualitate, modo vacationis & locorum distantia,
ac remotione & fama, regulandas allegauerit, & pro-
bauerit, vt benè resoluunt Rot. *d decis.6* Mascard. *de
probat. concl.626. à n.9.* Zerol. *d. §.8. dub.1. & 2.* & alij
citati à Nicol. Garc. *d. c.2. n.31.* sentit in effectu Petr.
Greg. *vbi proximè* dum resoluit ignorantiam vaca-
tionis non imputari Episcopo, quando vacatio non
ita de facto, sed de iure contigerit, cum hæc po-
tuerint impunè esse incognita Episcopo, quod exem-
plificari potest in ea, quæ resultat ex Matrimonio be-
neficiati, iuxta terminos text. cum sua materia *in c. de
clericis, de clericis coniug.* si illud fuerit clandestinè
contractum, vel etiam in ea, quæ inducitur per adem-
ptionem secundi incompatibilis beneficij, iuxta termi-
nos text. *in c. de multa, de prabend.* in remotiori alia
prouincia forsan existentis, & incogniti Episcopo pri-
mi beneficij vacantis.

Secundò declara huiusmodi tempus ad conuincen- 49
dam eligentium, seu collatorum negligentiam non
currere legitimè impeditis, siue fuerit impedimentum

Iuris,

Iuris, siue facti, vt est text. *in specie in d. cap. quia diuersitatem*, & docent Rebuff. *d. tit de deuolut. n. 13.* Couar. *in c. nos quidem, n. 4 de testament.* Menoch. *de arbitr. casu* 182. *n. 59. &* 60. Gutier. *canon. lib. 1. c. 28. n. 2. cum seqq.* Pincl. *in auth. nisi tricennale, n. 46. C. de bonis matern.* Petr. Gregor. *d. cap 9. n. 33. cum seqq.* Flamin. Paris. *de resignat. benefic. lib. 11. quæst. 13. num. 4 cum seqq.* Cabed. *Lusit. dec. 76 n. 6. part. 2.* Gonzal *ad reg 8. Cancell. §. 3. proœm. n. 38. cum seqq.* Nicol. Garc. *d. p. 10. cap. 2. n. 17.* Intellige procedere tantum vbi impeditus negligens non fuerit in remouendo eo impedimento, si enim eum posset illud remouere, tamen negligenter omisit, erit in negligentia culpabili quoad iuris effectus, ac si nullum impedimentum haberet, iuxta reg. *text. in l. qui potest* 134. *de regulis Iuris*, obseruant gloss. *verb suspensionis, in d. cap quia diuersitatem*, Panorm. *in cap. vlt. de elect.* Petr. Greg *d c. 9. n. 37.* & alij, vt per Menoch. *de arbitr. casu* 118. *ad finem*, plures vt per Flamin. *d q. 13. n. 17.* Intellige etiam procedere vbi constiterit impedimentum fuisse causam immediatam omissionis, si enim tale non fuerit, sed mediatam solam causam præbuerit, non excusabit, vt resoluunt Panorm. *in cap. plerumque, n. 6. de rescript.* & alij, vt per Flamin. *d. q. 23. n. 30.* Demùm intellige, vt procedat etiamsi huiusmodi impedimentum proueniret ex tali culpa, sine qua id non contingeret, dummodo tamen ad illud non fuerit ex se, & natura sua, vel à communiter accidentibus ordinata, adhuc enim taliter impeditus negligens non censebitur quoad effectus Iuris, vt probat expresè text. *in d. c. quia diuersitatem*, & in specie docent Menoch Couarr. Gutierr. & Pincl. *suprà citatis locis*, Valasc. *de iure emphyt. q. 27. n. 17. 39. &* 40. apud quos est vulgata illa conclusio, culpam ad casum non ordinatam non esse considerabilem.

50 *Tertiò* declara, prædictum tempus ad conuincendam collatoris negligentiam statutum non posse per superiorem arctari, proindeque non posse Episcopum certam temporis metam præfigere inferiori Ordinario, intra quam debeat conferre ea beneficia ad quorum collationem certum tempus à Iure præfinitum sit, iuxta suprà resoluta *n. 37. cum seqq.* aliter enim iam ab Episcopo priuaretur iure suo absque proprio consensu, contra reg *l. quod nostrum, ff. de regulis Iuris*; vnde meritò hanc sententiam in his terminis tenet Rebuff. *d. tit. de deuolutionib. num.* 34. & sequitur Azor.
51 *d. cap. 27. vers. pen.* benè aduertentes † oppositum ex iusta causa per Episcopum fieri posse respectu beneficiorum, pro quorum collatione non fuerit adhuc certus terminus à lege præfixus, veluti respectu canonicatuum, & præbendarum, quæ cum electo in Canonicum nascuntur, & cum eo defuncto desinunt, in illis scilicet Ecclesiis, vbi non est certus numerus præbendarum, & Canonicorum, iuxta text. *in cap. dilecto, vers. preterea, de prebend.* in his enim neque certum tempus ad prouidendum præfixum est, vtpote quia illud solet tantùm præfiniri à Iure quoad beneficia, quæ vacant, qualia non sunt hæc, quia nunquam vacare censentur, sed cessare, & euanescere, quando prouisus vel moritur, vel aliter fit ab illis alienus, vt constat ex *d. cap. dilecto, vers. preterea*; neque rursus in illis locum habet deuolutio potestatis ad superiorem ex negligentia eorum, qui prædictas præbendas, seu Canonicatus possunt denuò creare, & conferre; quia cum nunquam vacare censeantur, vt modò dictum est, non verificantur in illis verba, & intentio Lateranensis Concilij prædictam deuolutionem respectu solùm beneficiorum vacantium inducentis, *in d. cap. 2.* cum similibus, *de concess prebenda*, vt bene post Innocent. & Host. resoluit Abb. *in cap. cum Ecclesia, n. 7.* ex mente *gloss. 1. ibi, de elect.* quem sequitur Gregor. Lopez *l. 9. gloss. 1. tit. 16. part. 1.* & in specie est text. expressus *in cap. ex parte, de concess. prebenda*, per quem ita etiam resoluit Rebuff. *in concord. tit. de nominat. Regia §. 1. in gloss. verb. intra sex menses versic. item quando.* In his igitur terminis, si Episcopus viderit Ecclesiæ seruitio expedire, vt aliqui ex prædictis Canonicatibus, & præbendis, qui iuxta suprà dicta esse deficiunt, iterum nouis ministris conferantur, posse Canonicis assignari certum terminum etiam sex mensibus breuiorem, intra quem sic debeant Ecclesiæ de ministris prouidere, alioquin elapso termino ipse prouidebit, prout argum. text. *in c. irrefragabili, §. excessus, & in c. quanto, & in c. ad reprimendam, de officio Ordin.* resoluunt Host. & alij communiter, vt per Abb. *d. n. 7.* sequuntur Rebuff & Azor. *proximè*
citatis locis, † quod idem ex eadem ratione dicendum 52
videtur respectu illius Prælati qui iniustè negligit instituere in quolibet beneficio bene præsentatum, aut confirmare bene electum qua scilicet constat nullum certum terminum ad instituendum, seu confirmandum à Iure præfiniri, vt post alios resoluunt Rebuff. *d. gloss. intra sex menses, vers. in institutione, & seq. & in d. tit. de deuolut. n. 6.* Zerol. *in praxi Episcop. p. 1. verb. beneficium, §. 3. & verb. iuspatronatus, §. 8. dub. 3. & p. 2. verb. institutio*, Anastas. Germon. *de indultis Cardin. §. volumus, à n. 76.* & alij plures, quos refert & sequitur Nicol. Garc. *de benefic. p. 10 c. 4.*

Quartò, & vltimò declara supradictam regulam de 53
negligentia Prælatorum in conferendis beneficiis per lapsum præfixi temporis conuincenda, habere locum in solis Prælatis Romano Pontif. inferioribus, in illo verò minimè; etenim ipsi nullum tempus præfixum est ad conferenda beneficia, quia non habet superiorem, qui possit eius negligentiam supplere, vt argument. text. *in cap. aliorum 9. quæst. 3.* resoluit in specie Rebuff. *dict. tit. de deuolut. num. 5. & d. gloss. intra sex menses, vers. Papa verò.* Nec obstat text. *in cap. 3 de prebend. in 6.* quia reiecta sententia Rebuffi dictis locis, inaduertenter existimantis hanc vltimam limitat, ne procedat in terminis *dict. cap. 3.* quasi in eo specialiter præfiniatur tempus ad conuincendam Summi Pontif. negligentiam in conferendis beneficiis in Curia vacantibus, respondetur tempus, de quo ibi, non esse datum ad conuincendam prædictam negligentiam in Summo Pontif nec itidem ibi agi de ea per Ordinarios, & antiquos collatores supplenda, sed solùm de consulendo fauori Ecclesiarum, & Ordinariorum, iuxta ea quæ diximus suprà *in versic. quapropter, n. 44.*

REGVLA II.

POstquam Collatorum negligentia conuicta fue- 54
rit per lapsum temporis, de quo in prima regula statim, pro ea primò occurrente collatione amittunt ipso iure potestatem prouidendi huiusmodi beneficia; ea enim potestate sic priuantur à lege Canonica, vt constat ex text *in d. cap. 2.* cum aliis *ibidem, de supplend. neglig. Prel. & in d. cap. 2. de concess prebenda*, cum aliis suprà citatis *à n. 37.*

Vnde infertur collatores beneficiorum sic negligen- 55
tes elapso conferendi tempore non posse pro ea primò occurrente collatione beneficia huiusmodi conferre, aliterque factam collationem esse nullam, cum enim per huiusmodi negligentiam amiserint potestatem conferendi, succedit vulgatis reg. *ea quæ fiunt, de regulis Iuris lib. 6. & in l. factum à iudice, ff. eod.* cum iis, quæ circa eius materiam post scribentes vtrobique prosequuntur Vant *de nullitatib tit. ex defectu iurisdictionis, à num. 9.* Grauat *ad Octavian. de stylo Curia, lib. 7 cap. vlt. num. 40.* & ita in specie deducitur ex text. *in c. licet, & in cap vlt. de suppl neglig. Prelat.* & post gloss. *verb. menses, in dict c. 2. de concess prebend.* vbi Abb. *à n. 11.* & omnes *ibidem*, obseruat Rebuff. *d. tit. de deuolution. n. 27. cum sequent.* Azor. *d. c. 27.*

quæst. 16. post Host. *ex sum. illius tit. de suppl. neglig. Prælat. sub n.* 7.

Amplia huiusmodi corollarium, vt procedat etiamsi huiusmodi collatores intra modicum tempus iuris, etiam diei sequentis post lapsum prædicti temporis à lege Canonica ad conferendum præfiniti, velint moram in conferendo purgare, adhuc enim nec conferre poterunt, nec si de facto conferant, collatio valebit, vt omnes proximè citati obseruant. Accedit communis illa Doctorum traditio, secundum quam vbi dies, & pœnæ simul à lege, vel ab homine ponuntur, non admittitur moræ purgatio, vt generaliter ad hominis, seu legis dispositiones, & ad contractus siue bonæ fidei, siue stricti iuris, per text. *in l. traiectitia,* §. *de illo, ff. de actionib. & obligat. & in l. magnam, Cod. de contrah. & committenda stipul. & in l.* 1 *vers. nisi. ff. de pænn legata, & in l.* 2. *C. de iure emphyteut.* refert ex aliis Valasc. *de iure emphyt. q.* 5. *n.* 13. Couarr *varia. lib* 3 *c.* 17. *n.* 4. *versic. multò minus,* Gutierr. *de iuram confirmat. part.* 1. *c.* 56 *à n.* 4 & alij plures, vt per Cened. *ad Decretal. collect.* 144.
57 *n.* 6. Ratio autem † quare huiusmodi moræ purgatio non permittitur collatori negligenti intra debitum tempus beneficia prouidere, est quia aliter fieret præiudicium tum ipsi legi Canonicæ, quæ de tali collatore pro ea occurrente collatione non bene confidit, tum etiam alteri tertio, in quem elapso prædicto tempore statim ab eadem lege transfertur ius prouidendi, iuxta infra dicenda *in* 3. *regula.* Qua etiam
58 ratione procedit text. † *in cap. licèt canon, de elect. lib.* 6. ideò enim in eo moræ purgatio non admittitur, quia aliter fieret considerabile præiudicium tum ipsi Ecclesiæ, si tam periculosa beneficiati negligentia in suscipiendo Sacerdotio non cohiberetur, vt constat ex verbis eiusdem text. tum etiam ipsi collatori, & omnibus, quibus prædictæ Ecclesiæ prouisio incumbit, & prouidendi facultas iterum se offert, supposita priuatione. Non obstat *c. litteras, de suppl. negligent. Prælat.* quia respondetur cum *gloss. vltim.* & scribentibus ibidem, eum text. procedere ex speciali Papæ, & non alterius inferioris dispensatione inducta per eiusdem Summi Pontif. patientiam, de qua ibi, vt benedeclarat Panorm. *ibid. n.* 2. immò post *dict. gloss. vltim.* egregiè aduertens hanc dispensationem ibi operari validitatem collationis prout ex nunc, non autem prout ex tunc, iuxta vulgo notata *in reg. non firmatur, de reg. iuris lib.* 6. *& in c.* 1. *de iis, quæ fiunt à Prælatis,* & alibi, vt per Barbat. plures referentem *consil* 7. *col.* 1. *&* 2. *lib.* 3. & per Tiraquellum *in l si vnquam, verb. reuertatur, n.* 415. *cum sequenti.*

59 Limita *primò* prædictum corollarium, vt procedat solùm ad effectum ne collator negligens infra præfinitum tempus conferre, iuxta resoluta in prima regula, possit iure proprio procedere ad prædictam collationem faciendam, non verò ne id possit iure alieno, videlicet ex commissione eius, ad quem ex præfata sibi negligentia prouisio de beneficiu deuoluta fuerit, iuxta infra dicenda *in* 3. *Regula*: quam limitationem tenent Rebuff. *d. tit. de deuolut. n.* 30. & Azor. *d c.* 27. *q.* 16.

60 Limita *secundò*, vt procedat solum quando collator ita prædictum legitimum tempus non fecit, quod respectu huiusmodi prouisionis spectabat ad ipsum, non verò vbi illud pro viribus fecit, tunc enim si prouisio non fuerit effectum sortita, vt quia prouisus noluit acceptare, aut post consensum se prædicto Iure abdicauit, aut etiam quia prouisio ob aliquod occultum vitium irrita fuit, non deuoluitur ad alium potestas prouidendi, immò idemmet poterit iterum prouidere intra aliud tantum tempus, quod sibi integrum à die prædicti dissensus, renunciationis, aut irretationis reseruatur, ac si denuò beneficium vacaret, vt probat text. *in c. si electio, de elect. lib.* 6. per quem post Abb. & Rot. variis in locis ita resoluunt *ibi* Domin. *n.* 2. Anch. *col.* 2. *in princip.* Franch. *sub num.* 4. Tiraquell. *in l. bones,* §. *hoc sermone, limit.* 1. *n.* 4. *ff. de verb. significat.* Molin. *de primogen. lib.* 2. *c.* 4. *n.* 38. Rebuff. *dict. tit. de deuolution. n.* 35. Azor. *dict. c.* 27. *q.* 7. Put. *dec.* 200. aliàs
194. *in correctis lib.* 1. vbi ait † resolutum, beneficium 61
non vacare per mortem præsentati, qui non fuit institutus, sed per mortem primi, & potuisse patronos de nouo præsentare, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell gloss.* 45. §. 3. *n.* 6. Roch. *de iurepatronat. verb. honorificum, q.* 37. vbi loquitur in patrono qui bona fide præsentauit coram non habente ius instituendi, & dum interim tempus datum ad præsentandum laberetur, & postea intelligeret ius instituendi spectare ad alium, coram illo volebat præsentare, & tandem eum Lap. *allegat.* 95. affirmatiuè respondet iuxta huius limitationis resolutionem, quod etiam tradit Garc. *d. part.* 10. *c.* 3. *n.* 7. Quæ quidem secunda limitatio adeò vera est, vt huiusmodi collator, seu elector possit in eius terminis iterare collationem, seu electionem, non semel, sed etiam pluries, donec tandem collatio, seu electio effectum sortiatur, vt post gloss. *verb. aliam, in d. c. si electio,* & Ordinarios ibi, resoluunt Molin. *d. n.* 38. Azor. *d. c.* 27. *q.* 6. Et procedit etiam in patrono absque effectu, inculpabiliter tamen præsentante, vt docent Franch. *n.* 4. *in fine*, Domin. *n.* 6. & Anchar. *col.* 2. *in princip. in d. c si electio*:

Sublimita tamen, ne procedat vbi collator, seu 62
elector se gesserit fraudulenter in prædicta collatione, quæ effectum sortita non est; tunc etenim non poterit ea iterari, immò potestas conferendi, seu eligendi deuoluetur ad eum ad quem alioquin in casu omnimodæ negligentiæ deuoluenda est, iuxta infra dicenda *in* 3. *regula*, vt constat ex *d c. si electio*, vbi omnes notant, & post eos Azor. *vbi proximè*, qui vnà cum illis post gloss. *verb. fraudulenter*, optima ratione hanc fraudem exemplificat in eo collatore, seu in iis electoribus, qui vltima die termini sibi iuxta supra positam primam regulam ad prouidendum præfixi inter se conueniunt, vt eligant eum quem discessurum nouerant, vt ita nouus terminus sibi daretur, ac si beneficium denuò vacaret. Deinde sublimita, vt procedat solùm in iis collatoribus, quibus iure proprio competit conferre, seu eligere, non verò in iis, quibus id munus conceditur solùm iure deuolutionis, vnde si v. g Archiepiscopus ad quem hæc potestas ex negligentia inferioris collatoris delata fuerit, conferat, vel eligat, collatio tamen seu electio absque culpa etiam sua effectum non habuerit, iuxta terminos text. *in dict. c. electio*, non poterit iterum conferre, nec eligere, sed potius hæc facultas pertinebit ad eos, qui negligentes extiterint. Ratio est, quia horum negligentia non priuat eos iure suo pro tota illa vacatione, non solum pro prima collatione, seu electione, quæ primò occurrerit, etiā si effectum non habuerit, nec per eam cessauerit eadem vacatio, cuius respectu ipsi fuerant negligentes, vt per argumentum à fortiori deducitur ex text. *in cap. cum Vvintoniensis, de elect.* iuncto communi intellectu, vt per Abb. *ibi, à num.* 11. Cùm igitur occurrente prima collatione etiam inutili cesset prædicta priuationis pœna, & per consequens ius deuolutionis ex ea dimanans, consequitur posse prædictos negligentes reassumpto proprio iure in prædictis terminis conferre, non autem superiores, ad quos illud fuerat deuolutum, quam sententiam tenuit Abb. *vbi proximè, n.* 12. & ante eum tenuerant Host. & alij, vt per gloss. *verb. integrum, in dict. c. si electio*, quam ex prædicto fundamento sequuntur Domin. *in illo text. sub n.* 6. vbi Anchar. *col.* 1. *post med.* Tiraq. *d. limit.* 1. *n.* 49. Azor *d. c.* 27 *quæst.* 7. *& quæst.* 14.

Limita *tertiò* ne procedat quoad effectum vnien- 63
di beneficium: hanc enim ipsiua vnionem Episcopus in conferendo negligens facere adhuc poterit

cum

cum solemnitatibus alioquin ad Ecclesiarum vniones necessatiis, iuxta ea, quæ post ordinarios *in cap. sicut vnire, de excessib. Prælat* vbi Panorm. *num.2.* prosequuntur Rebuff. *in praxi, sub tit. de vnionibus beneficiorum, num 38. cum sequentib.* Azor. *instit. moral. part.1. lib.6.cap.28. quæst.4. 12. & 13. cum seq.* Ratio huius limitationis est, quia ius vniendi longè diuersum est à iure conferendi, hoc enim ad titulum beneficij, illud verò ad eius proprietatem spectat, vt constat ex traditis per Doctores proximè citatos, vnde licet negligentia in non conferendo operetur pro prima collatione amissionem Iuris ad conferendum Episcopo competentis, quia sic in Iure expressum est, tamen à cessante huiusmodi ratione id operari non debet respectu iuris vniendi, argum. eorum quæ habentur *in l. si seruitus ff de seruit. vrban. præd. & in cap. pastoralis, de priuileg.* vbi constat quòd vno Iure sublato, remanet aliud, quod ab illo separatum est; atque ita prædictam limitationem tenent Panorm. *vbi proximè n.6.* Imol. *in cap.1. num 18. ne sede vacante,* & post Federic. de Senis *cons. 111 col.3.* Rebuff. *d. tit. de vnionib. num.31.* Azor. *d. cap.28. quæst.15.* Rot. *decis.186. n.2. part.2. recentior.*

REGVLA III.

64 CAnonicis dispositionibus inductum est, vt potestas prouidendi beneficia Ecclesiastica ex negligentia Prælatorum, quibus hoc munus incumbit, deuoluatur regulariter de inferiore ad proximum Superiorem, donec perueniat ad Papam, ita tradunt Doctores *in cap. postulastis*, per text. *ibi, de concess. præbendæ.* Panormit. *in cap.2. num 7. de concess. præbenda.* Rebuff. *dict. tit. de deuolutionib. n.7.* Petr. Gregor. *syntagm. Iuris part.2. lib.7. cap.9. num.38.* Azor. *instit moral. part.1. lib.6. cap.17. in princip. & quæst.2.* Nicol. Garc. *de benefic. part.10 c 3, in princ.* Mantic. *decis.260. n.2.* Rot. *in Vercell. capellæ. 18. Iunij* 1606. coram Cardin. Marquemont, impressa per Farinac. *decis.186. part.2. recent.* & huius regulæ materiam per sequentes casus distinctè explicare conabor.

65 *Primus* igitur casus, vt ab inferioribus incipiamus, ille est, quando patronus neglexerit ad beneficium Ecclesiasticum præsentare intra tempus sibi præstitutum, iuxta supradicta *num.*40 in hoc etenim casû ius conferendi ad instituentem tanquam ad proximum huius negotij superiorem deuoluetur, iuxta text. *in cap.3. & in cap. cùm propter, & in cap eam te, de iurepatron.* notant Cardinal. *in Clement. vnica, num.5. & 9. cum sequentib. de suppl. negligent. Prælat.* Panormitan. & alij communiter *in dict cap.2. de concess. præbenda*, idem Panormitan. *in cap.1. num.10. de electione.* Gregor. Lopez *l 9. gloss.1 tit. 16. part.1.* Rebuff. *d. tit. de deuolut. num.54.* Roch. *de iurepatron. verb. honorificum, quæst.33.* Petr. Gregor. *dict. num.38.* Azor. *dict. cap.27. quæst.5.* obseruantes hoc idem resoluendum esse, quamuis instituens fuerit Episcopo inferior, & cui ex aliquo speciali titulo, veluti præscriptionis, aut simili, spectauerit instituendi potestas, adhuc enim ad eundem ius conferendi in prædictis terminis deuoluetur, idque adeò vt Episcopus illud nullatenus prætendere possit: quæ communis ampliatio probatur efficaci ratione desumpta ex eo, quia sine culpa sua nemo debet alterius odio absque causa per legem approbata grauari, ex reg. *non debet sine culpa, de reg. iuris in 6. & in l. factum 197. ff. eodem*, cum concordantiis; atqui taliter grauaretur Prælatus Episcopo inferior, si iure instituendi sibi legitimè competente priuaretur, sic eodem ad Episcopum delato propter negligentiam patroni. Igitur, &c.

66 Quæ quidem ampliatio adeò vera est, vt procedat etiam in patronis Regularibus, adhuc enim his negligentibus collatio iuxta supradicta deuoluetur ad instituentem, etiamsi non sit Episcopus, sed alius ipso inferior, vt bene resoluit gloss. *verb. dispositionem, in dict. Clement. vnica*, quam expressè sequuntur ibi Imol. *num.33.* Cardinal. *num.5.* & Rebuff. *dict. tit. de deuolution. num.16.* & est de mente omnium, quos modò citauimus. Non obstat quod negligentia Prælatorum Regularium circa beneficia ad eorum dispositionem pertinentia suppleri debet per Episcopum, iuxta text. *in dict. Clement. vnica*, quia respondetur illius decisionem procedere in beneficiis pertinentibus ad solam Prælatorum Regularium præsentationem, quippe quod per eam perfectè non disponitur de beneficio, prout ille text. requirit, sed tantum paratur via ad disponendum, nec per eam datur ius in beneficio, sed tantùm ius petendi se admitti ad beneficium, iuxta notata *in c. cùm Bertoldus, de re iud.* quorum argumento sic in specie respondent, & *dict. Clement. vnicam* intelligunt, & iuxta eius mentem, iuncta qualitate materiæ restringunt Card. & Imola *vbi proximè*, apud quos, maximè apud Cardin. *d. loco, num.2.* vide quando verba, *dispositio beneficiorum*, extra terminos text *in d. Clem. vnica*, porrigantur etiam ad præsentationem, & electionem, ad intelligentiam text. *in cap.2. in princip & in cap. cùm in illis, §. cùm autem, de præbend. lib 6.* vbi omnes notant, & *in Clement.1. post gloss. ibi, verb. quamuis, eod. tit.* post alios Flamin. Paris. *de resignat. benefic. lib.3. q.6. n.90.*

Facta sic prædicta ad instituentem deuolutione ex negligentia patroni non præsentantis, instituenti ad conferendum sex menses à die deuolutionis, & notitiæ ad hoc munus reseruantur, etiamsi patronus esset laicus, cui soli quatuor menses ad præsentandum competerent, iuxta text. *in capite 1. de iurepatronat. lib.6.* cùm enim huiusmodi deuolutio in effectu nihil aliud operetur, quàm remotionem illius seruitutis, quam veluti habebat instituens, eaque sublata ipse vtatur non noua, & aliena, scilicet patroni, sed antiqua & sua potestate, consequitur quod prout si Ecclesia non esset patronata sex menses ad conferendum haberet, iuxta *cap.2. de concess. præbenda*, cum aliis Iuribus supra adductis, pariter eosdem habebit in prædictis terminis: quare ita docent Roch. *vbi suprà, num.63.* & post Lambert. & alios Azor. *d. cap.27. quæst.11.* Hæc de prædicto primo casu, ad quem etiam spectat negligentia eorum quibus incumbit de beneficiis prouidere etiam per electionem, hæc enim supplebitur per confirmantem, quippe quod ad eum illa interueniente deuoluitur ius eligendi eodem prorsus modo, & ratione, quibus deuoluitur propter negligentiam in præsentando, vt docet gloss *d verb dispositionem*, quam plurimùm in hoc commendat Panorm. *dict. cap.1. num.10. de elect.* quem sequitur Rebuff *d. tit. de deuolution. num.18.* 67

68 *Secundus* casus est, in quo Prælatus Episcopo inferior, ratione v. g. iurisdictionis quasi Episcopalis sibi legitimè alioquin acquisitæ habuerit ius conferendi beneficia Ecclesiastica, etenim eo negligente conferendi potestas deuoluetur ad Episcopum tanquam ad proximum superiorem, ita probant text. *in d. c 2. ibi, Episcopus, de concess præbend. & in Clem vnica, de suppl. neglig. Prælat.* & notant Rebuff. *d. tit. de deuolut. num.25.* Petr. Gregor. *d. num.38. in fine*, Azor. *d. c.27. quæst.4.*

69 Amplia primò, vt præfata secundi casus resolutio procedat etiam in collatoribus Regularibus, horum etenim potestas ex negligentia in conferendis beneficiis ad Episcopum deuoluetur, vt ipse possit conferre tanquam Ordinarius, si illi exempti non fuerint: at verò tanquam Sedis Apostolicæ delegati, si exempti sint, & Romano Pontif. immediatè subiecti, vt constat ex text. *in dict. Clem. vnica*, vbi notant omnes, Rebuff. *vbi proximè, num.17. & 39.* Petr. Gregor. *dict. cap.9. n.38.* Zerol. *in praxi Episcop.*

§.2.

p.1.verb. beneficia, verſic. ad tertium, *Azor. dict.c.27. q.4.* optimè id intelligentes de Epiſcopo illius loci in quo ſita fuerint beneficia, etiamſi collatores in alia diœceſi morentur; quod etiam vltra gloſſ. *verb. locorum, in dict. Clement. vnic.* tradunt Cald. Pereira *de empt.cap.14.num.14.* & Nicol.Garc.*de benefic.part.5. cap.3. num.28.* Quam tamen ampliationem declara, vt procedat ſolùm in iis Prælatis Regularibus, qui immediatè ſubſunt Romano Pontifici, non verò in iis,qui licet exempti à iuriſdictione Epiſcopi, tamen non ſubſunt immediatè Romano Pontif. ſed alij Prælato, iuxta terminos text. *in Clemen.1. de reſcriptis*, horum etenim poteſtas ex prædicta negligentia deuoluetur ad huiuſmodi Prælatum, non verò ad Epiſcopum etiam tanquam delegatum Sedis Apoſtol.ſicque in eis locum non habebit deciſio text. *in d.Clem. vnica, de ſuppl. neglig. Prælat.* quippe quod extra terminos cum tanta prædicti Prælati iniuria,& præiudicio trahenda non eſt, ſed potius inducenda ordinaria deuolutio, quæ ſcilicet gradatim fit ad proximum ſuperiorem, quo argumento vltra alia iura in idem expenſa hanc ſententiam poſt gloſ. *verb. Prælati,in d. Clement.vnica*,tenent *ibi* Cardin.*n.6.*& Imol.*num.31. & 32.*Deinde declara ſupradict.ampliat.vt procedat pro ea parte qua prædictam conferendi poteſtatem deuoluit ad Epiſcopum tanquam Sedis Apoſt. delegatum,ex noua deciſione text. *in d. Clem vnica*, procedat ſolùm reſpectu beneficiorum, & Eccleſiarum quæ prædictis Regularibus Prælatis fuerint ſubiectæ pleno iure, idest non ſolum in temporalibus, ſed etiam in ſpiritualibus; harum itaque Eccleſiarum reſpectu locum abſolutè habet prædicta ampliatio, ad eamque neceſſaria fuit deciſio noua prædictæ *Clem vnica*, nam cum præfata regularium, & monaſteriorum exemptio, & immediata ſubiectio ſimpliciter data porrigeretur ad huiuſmodi Eccleſias, quantumuis populum habentes, *ex reg.in toto de reg. Iuris lib.6.* & ex ratione text. *in cap. cùm non liceat, de praeſcript.* inde reſultabat, vt Epiſcopus prout non poterat in eos, ita nec in eas ſuam iuriſdictionem exercere, & per conſequens nec negligentiam in eis conferendis ſupplere, iuxta text. ſic in prædictis terminis intelligendum, *in cap.2.verſ. niſi, de ſuppl.negl. Prælat* & ita neceſſaria fuit commiſſio & poteſtas Sedis Apoſtol.Epiſcopo nouiter data *in dict.Clement.vnica.*

70 Vtrùm autem deuolutio, quæ in caſu negligentiæ fieri debet ad Epiſcopum,iuxta ſuprà reſoluta in hoc ſecundo caſu, fiat Sede vacante ad Capitulum, quæſtio eſt difficilis, in qua affirmatiuam partem tuetur Ioan. Andr.*in cap. quamquam,de elect.lib.6.* quam ſequuntur Panorm. *c.2. num 3. ne Sede vacante*, & Petr.Gregor.*dict.c.9.num.43.*Contra quos meliùs oppoſitum tenent idem Panorm. ſibi contrarius *in c.cùm olim,ſub num 2.col.2.in med.de maior. & obed.* Ioan. Monach. *in dict. c. quamquam, num 6.* quem ſequitur Prob.*ad eundem ibi*, Rebuff. *d. tit.de deuolut. num.93.* Azor.*dict.c.17. n.93.* Quorum ſententia probatur ex eo, quia deuolutio in iis etiam caſibus in quibus à iure expreſsè decernitur, non debet fieri niſi ad eum ſolum Prælatum, qui ab eodem iure fuerit expreſſus, iuxta ſupra reſoluta *n.68.* conſtat autem nullibi in toto iure Canonico expreſſum eſſe, vt deuolutio, quæ de Prælatis Epiſcopo inferioribus ex eorum negligentia facienda eſt, fiat ad Capitulum; nam text. *in c.2. in fine,de conceſſ. præb.* loquitur ſolum in deuolutione collationis iure proprio competente Epiſcopo negligenti: igitur, &c. Deinde eadem ſententia probatur ex text. *in dict. cap 2. ne Sede vacante*, vbi regula negatiua ponitur aduerſus Capitulum, vt videlicet illud non ſuccedat in collatione competente ipſi Epiſcopo, dum aliud in iure cautum non inuenitur; atqui beneficia taliter ad Epiſcopum deuoluta dici verè poſſunt pertinere ad collationem ipſi competentem; ſurſus & in iure non inuenitur cautum, vt in ea Capitulum ſuccedat, imò oppoſitum ſatis expreſsè deducitur ex generalitate verborum, de quibus in proximè citato *cap.2.* igitur, &c. Non obſtat quod hæc deuolutio pertineat ad Epiſcopum ratione iuriſdictionis Epiſcopalis, ac proinde in ea debeat ſuccedere Capitulum Sede vacante,ex reg.text. *in cap.pen. de ſuppl. neglig. Prælat. lib.6.* quia reſpondetur,quod licèt deuolutio de qua agimus, pertineat ad Epiſcopum ratione iuriſdictionis Epiſcopalis, id tamen non tollit quominus verum ſit huiuſmodi iuriſdictionem verſari in his terminis circa beneficiorum collationem & propterea illam in eis exerceri ex capite negligentiæ commiſſæ per primos collatores, quæ cum ita ſint, neceſſe eſt fateri illam iuriſdictionem non deuolui niſi ad eum tantùm Prælatum, qui ad hunc effectum in iure fuerit expreſſus,iuxta ſupra reſoluta,proindeque ad Capitulum,vtpote in iure non expreſſum minimè deuolui.

Propter negligentiam Capituli Cathedralis Eccleſiæ in conferendis beneficiis, quæ ad ſuam collationem ſeparatim ab Epiſcopo pertinent,ad Epiſcopum tanquam ad immediatum ſuperiorem fit deuolutio, iuxta text.*in dict. c.1 de conceſſ. prabend.* vbi Panorm. *num.6.*& omnes alij,reſoluit eleganter gloſſa *verb. Capitulum, in c. irrefragabili, de officio Ordin.* expreſſit *l.9.tit.16. part 1.*vbi Greg. Lopez, Rebuff. *dict.tit.de deuolut.num.21.*Petr.Gregor.*d.ct.cap.9.num.40.* Azor. *dict.c.27 q.2.* Quod ampliabis † vt procedat etiamſi Epiſcopus eorū collationi intereſſe debuerit vt Canonicus,etenim adhuc in his terminis,niſi eā doloſè impedierit, & ita ipſum Capitulum in negligentiam induxerit, vtetur iure deuolutio, vt conſtat ex *cap.poſtulaſtis,de conceſſ præbend.verſ.niſi fortè*, vbi omnes obſeruant,& poſt alios Rot.*deciſ.1.in nouis,de ſuppl.negl. Prælatorum*, aliàs 313. exponit eleganter *dict. l.9. tit.16.p.1.* Ratio eſt,quia licèt Epiſcopus qualitercunque eidem collationi debuerit intereſſe, ſit naturaliter,vna & eadem perſona,ita vt ipſi pariter ac aliis de Capitulo poſſit illa negligentia naturaliter imputari; quia tamen actus, qui à communitate ſub ratione vniuerſi geruntur, non tribuitur ciuiliter ſingulis, ſed ſoli communitati, ex text.*l.1.§.ſi autem,ff.ad Trebell. & in cap. Epiſcopus, verſic. qui manumittitur,12. q.2.* & tradita per Archid.*in cap.tantis,81. diſtinct.* & per Felin. *num 2 in cap. omnipotens, de accuſat.* ideo prædicta negligentia ſingulis de Capitulo, & ita Epiſcopo vt Canonico tribui non poteſt, & per conſequens nec imputari quominus ad eundem vt Epiſcopum fiat huiuſmodi deuolutio. Ampliabis etiam prædictam reſolutionem, † vt procedat non ſolum quando negligentia contingit in ipſomet Capitulo, ſed etiam in compromiſſario per illud electo ad conferendum; hæc etenim negligentia adeo imputatur Capitulo, vt ob eam ipſius poteſtas deuoluatur ad Epiſcopum, vt bene voluit gloſſ. *verb. Epiſcopo,in cap ſi compromiſſarius, de elect. lib.6.* quam ſequuntur Dom. *ibidem ſub num.6.* & Franc. *ſub n 2.*

71

72

73

Vbi autem beneficiorum collatio ad Epiſcopum & Capitulum communiter ſpectauerit, tunc deuolutio ex capite negligentiæ non fiet ad Epiſcopum, ſed potius ad Archiepiſcopum tanquam ad proximum ſuperiorem, *d. c. poſtulaſtis,d. l.9 pariter.* Ratio eſt, quia in his terminis Epiſcopus & Capitulum cenſentur ciuiliter vnum corpus, quaſi Epiſcopus caput ſit, Canonici verò membra, iuxta text.*in cap. nouit, de his, quæ fiunt à Prælatis ſine conſenſu Cap.* proinde negligentia integro corpori imputari, & ab eo tota poteſtas deuolui debet ad Archiepiſcopum,vtpote reſpectu totius prædicti corporis immediatum ſuperiorem. Non obſtat text. *cap. vnico, verſ idem, ne ſede vac. lib 6.* quia reſpōdetur eū text.non loqui,nec procedere in caſu negligentiæ, de qua loquimur,ſed ſolū loqui 74

loqui io casu impotentiæ resultantis ex suspensione, vel excommunicatione, vt ille text. habet, vnde cum in eo contra id, quod anma ratione præiudicij ex tali deuolutione Capitulo insurgentis dictabat reg. text. *in l. id quod nostrum ff. de regulis iuris*, iuncto text. *in l. coheredibus, C. familia hercisc.* nouiter inductum fuerit, vt Capitulo suspenso à prædicta beoeficiorum collatione ad se communiter & ad Episcopum pertinente, vel omnibus de ipso Capitulo singulariter excommunicatis, ad eundem Episcopum, vtpote non culpabilem conferendi potestas deuoluatur, tamen non potest inde inferri ad casum negligentiæ Capitulo insimul, & Episcopo contingentis, tum quia id expressum non reperitur, iuxta supra resoluta *à num.*.. tum etiam quia stante ea negligentia, idemmet Episcopus culpabilis est, & proinde indignus prædicto iure deuolutionis, ex qoibus ita resolvunt gl. *verb. Capitulum, in d. c. irrefragabili*, Abb. *in d. c. 2. n. 6.* Greg. Lop. *d. l. 9.* itavt demiret viros alioqoin doctissimos, Rebuffum, Petr. Greg. & Azorium *proximè citatis locis*, inaduertenter expressisse, Capitulo oegligente, ad Episcopum collationem deuolvi, non solùm quando ipsa diuisim, sed etiam quando coniunctim pertinet ad vtrumque, contra expressum text. *in d. c. postulastis*, & alia modò à nobis resoluta.

75 *Tertius* casus ex prædicta tertia regola resultans est de Episcopo negligente intra debitum tempus conferre beoeficia ad suam collationem separatim à Capitulo spectantia: tunc etenim collatio deuoluitur ad ipsum Capitulum, iuxta text. *in d. c. 2. de concess. prabend.* vbi ootant omnes, tradunt Rebuff. Greg. Lop. & Azor. *vbi proximè*, Nicol. Garc. *d. p. 10. c. 3. n. 33.* ex qua
76 resolutione obiter notabis, in hoc casu † fieri deuolutionem à Superiore ad inferiorem, quia scilicet sic expressum reperitur, prout etiam reperitur in aliis casibus, de quibus *in c. vlt. vers. quod si, 65. dist. & in c. 2. vers. si verò, 89. dist. & in c. cum simus, 9. q. 3.* obseruant Panorm. *in d. c. 2. n. 6 de concess. preb.* nec id mirum, cum oppositum præcisè non concludatur ex rei natura, sed totum à priori pendeat ex iuris dispositione iuxta suprà resoluta *n. 16.*

77 Limita *primò* hunc tertium casum, vt non procedat vbi collatio pertinuerit ad Episcopum insimul, & ad Capitulum, tunc etenim deuolutio noo fiet ad ipsum Capitulum, sed potius ad proximum superiorem, nempe Archiepiscopum, iuxta text. *in d. c. postulastis*, & quæ supra resoluimus, vnde bene Nic. Garc. *d. part. 10. c. 3. n. 35.* obseruat, quod quando ius conferendi spectat simul ad Episcopum & Capitulum, qui inter se prouisionem diuiserunt per turnos, si Capitulum io suo turno non coofert infra tempus à Iure statutum, aut confert indigno, non fit deuolutio ad Episcopum, qui est par collator cum Capitulo, sed ad Superiorem, quia diuisio noo tollit, aut mutat ius deuolutionis, quæ est ad proximum Superiorem, & non ad eundem inferiorem, qualis est in hoc casu Episcopus; additque ipse Garcia idem esse, quando per Canonicum, cui in turno Capitoli, ex commissione, seu ordine ipsius prouisio competit, non prouideretur infra tempus.

78 Limita *secundò*, vt procedat solùm quoad beoeficia spectantia ad collationem Episcopi proprio iure, non verò vbi ad eundem pertinuerint iure speciali, vel deuoluto; tunc etenim hæc collatio negligente Episcopo oon deouluetur ad Capitulum, sed ad Superiorem, vt docent Abb. *in d. c. 2. n. 6. & 8. de concess. preb.* Felin. *in d. c. irrefragabili, n. 3.* Franc. *in c. vnic. §. cum verò, n. 3. & 4. ne Sede vac. lib. 6.* Rebuff. *d. tit. de deuolut. à n. 21.* Cassad. *dec. 8. de preb.* Anastas. Germon. *de indultis Card. §. volumus, n. 56.* Azor. *dict. c. 27. q. 2.* Nicol. Garc. *d. c. 3. n. 34.*

79 Limita *tertiò*, vt oon procedat vbi Episcopus fuerit exemptus, & Romano Pontif. immediatè subiectus, tunc enim illo negligente potestas ad solum Romanum Pontif. non autem ad Capitulum deuoluetur, vt resolvunt Panorm. *in dict. cap. 2. num. 7. & 8.* Rebuff. *dict. tit. de deuolut. n. 36. & in concordatis, tit. de coll. §. si quis verò, in gloss. verb. ad alium, vers. in exemptis*, Rot. apud Nicol. Garc. *d. p. 10. c. 3. n. 3.* & satis coostat ex text. *in c. licet, de suppl. negl. Prælat.* si intelligas ibidem agi de beneficio, cuius collatio negligenti Archiepiscopo competebat, vel iure proprio, vel iure deuoluto, ob negligentiam scilicet sui Capituli, cui alioquin eadem collatio specialiter competeret, vt satis constat ex eodem text. ibi, *quo vel ad Archiepiscopum, vel ad Capitulum donatio pertinebat*; & nihilominus in eo text. deciditur, quod licèt collatio beneficij Archiepiscopo competeret iure proprio, & proinde ob eius negligentiam esset iuxta prædictum tertium casum ad Capitulum regulariter deuoluenda, tamen qoia Archiepiscopus Romano Pontif. erat immediatè subiectus, oeque alium Superiorem habebat, hæc deuolutio non fiet, nisi ad eundem Romanum Pontificem.

Extra terminos igitur præcedentium trium limita- 80
tionum liberè procedit resolutio supradicti tertij casus. Cæterum si collatio, quæ iuxta supra resoluta ex negligentia Episcopi ad Capitulum deuolvitur, adhoc per huius negligentiam noo fiat, tunc iterum deuoluetur ad proximum Superiorem, nempe ad Archiepiscopum, iuxta text. *in c. 2. de concess. prebend.* & tunc eodem Archiepiscopo adhuc negligente fiet illa ad Patriarcham, cui idemmet subsit, iuxta tex. *in cap. duo, in fine, vers. nisi causa, de offic. Ordin.* & quæ ibi communiter notantur, atque ita gradatim ad Summum Pontif. sic enim concluditur ex illo ordine, de inferiori scilicet Prælato ad superiorem à lege Canonica ad huiusmodi deuolutionem præscripto, ex text. *in Clement. si de beneficio, in fine, de prebend.* iuncta gloss. *ibidem verb. succedentium*, & ita in specie hanc deuolutionem gradatim sic faciendam obseruant Doctores *in dict. cap. 2. de concess. prebenda*, maximè Panorm. *num. 7.* Syluest. *in sum. verb. beneficium 2. num. 6.* Azor. *dict. c. 27. quæst. 11.* & alij citati per Nic. Garc. *dict. part. 10. cap. 3. num. 41.* Quamuis oppositum, immò quod licèt ea vsque ad Archiepiscopum gradatim fiat, tamen ab eo oon ad Patriarcham, sed semper ad Summum Pontificem immediatè facienda sit, teouerint absque ratione, & text. id probante Reb. *d. tit. de deuol. n. 23. in fine, & n. 24.* sequutus Imol. *in d. Clem. si de beneficio, q. 2.* & Petr. Greg. *d. c. 9. sub n. 38.* quorum sententia solùm procedere poterit in Archiepiscopo exempto, & Romano Pont. immediatè subiecto, iuxta tex. *in d. c. licèt, de suppl. neglig. Prel.* aliter enim ex eodemmet tex. *ibi, cum pro eo*, &c. contra eos constat, semota exemptione deuoluendam fuisse potestatem ad alium ipsi Archiepiscopo Superiorem, & ita ad Patriarcham, quippe quod is solùm iuxta ordinarium, & rectum ordioem est Archiepiscopo Superior, iuxta tex. *in c. 1. vers. reliqua, 99. dist. & in c. antiqua, de priuil.*

Quamvis vt suprà dictum est, deuolutio gradatim 81
ad Romanum Pont. sit facienda, tamen non per hoc ligantur interim manus eius, quominus possit procedere ad collationem huiusmodi beneficiorum inferioribus collatoribus competentium, ea enim si ordinariis legibus, & Iuri eorum ordinatio deferre noluerit, poterit ex vi maioris potestatis sibi semper reseruatæ conferre, quin prædictũ deuolutionis ordinem expectare teneatur, ex reg. tex. *in c. ita dominus, 19 dist. & in c. cuncta per mundum, & in c. aliorum, 9 q. 3 & in c. omnes, 22. dist. & in c. 2. in princ. & in c. dudum, & in c. si à Sede, de preb. lib. 6. & in c. quia diuersitatem, vers. nisi, de concess. preb.* cum his quæ circa potestatem Papæ in beneficialibus scribit latè Spec. *tit. de legatis, §. nunc ostendendum*, Nauar. *in cap. non liceat Papa, §. 3.* ma-

*ximè n 4.12.q.1.*post alios Pinel.*in rub.de rescind.vendit.p.1.c.2,n.29. cum seq.*Sarmient.*selcct.lib 1.c.8.n.15.* Vnde meritò hanc nostram resolutionem obseruaut in materia prædictæ deuolutionis Rebuff.*d.tit. de deuolut.n.46.cum se 19.*Petr.Greg *d.c.9. n.* 23. optimè re-
82 soluentes † Sum Pontif.in beneficiis inferiorum conferendis vti posse non solùm iure deuolutionis, sed etiam iure præuentionis, iuxta text. *in d.c dudum*, vel iure concorsus,iuxta *d.c.quia diuersitatem,vers.nisi,& c.si eo tempore de elect.lib.6.*

83 Circa prædictam deuolutionem ex negligentia dimanantem notandum est *primò* illam fieri eum onere, & qualitatibus requisitis in prima prouisione: quod probatur tum ex generali reg. quæ habet rem transire cum sua causa, ex *l.alienatio ff. de contrah. empt. & ex l.traditio, ff.de acquir. rerum dominio*, & subrogatum assumere naturam eius,in cuius locum subrogatur, ex *l.si eum,§.qui iniuriarum.ff si quis caution.§.fuerat,Instit.de actionib.* tum etiam ex text. in specie *in Clem. vnic.de suppl.negl.Prælatorum*, vnde meritò hanc declarationem tenent Doctores *in d.Clem.vnica*, & maximè Anch *ibidem n.6.*Felin.*in c.cùm accessissent,col.2. de constit.*quem sequitur Gregor. Lopez *l.9. gloss. 1. tit. 16.p.1* Roch.*de iurepatr.verb honorificum, q.3 sub n.63.*Rebuff.*d tit de deuolut, num.40. cum seqq.* Azeved.*l.5.num.2.tit.6.lib.1.noua recopil.* Petr. Greg.*dict. cap.9.num.23.*Gutier.*cons.1.num.31.*Azor.*dict.cap.17. quæst.8.*Cabed.*Lusitan decis 42.num.4.& decis 98. numer.9. part.2. & de patronat. Regia Corona, cap. 28. numer.3.& 4.* Perez de Lara *de anniuers. & capellan. lib.2.cap.10.num.27.* Nicol.Garc. *d part.10. capite 3. num.42.*

84 *Secundò* notandum est, deuolutionem prædictam procedere, dummodo is ad quem ea facienda erat,non procurauerit dolosè negligentiam collatoris, aliter enim ad huiusmodi dolosum non deuoluetur potestas conferendi,vt constat ex text.*cap postulastis,in fine,de concess.prab.* vbi omnes notant,maximè Panorm. *n. 6. & 7.*subinde meritò inferens, quod si aliquis dolosè procurauerit alterius delictum, vbi ex lege, vel statuto alioquin applicata sunt ipsi bona commitentis huiusmodi delictum, non habebit in hoc casu prædicta bona, quod etiam tenuit Roman.*cons.263.* Sicul. *cons.28.*prosequitur latiùs exemplificans etiam in adulterio vxoris procurato per maritum, & in delictis Palat.*in repet.rub de donat.inter virum & vxorem, §. 70. n.21.cum seqq.* Vtrùm autem stante prædicto dolo collator in præfatam negligentiam incidens amittat pro ea collatione potestatem conferendi, ita vt ea neque ad alium Superiorem,excluso prædicto dolo deuoluatur,controuertit *glos.vlt.in d. c.postulastis*, hinc inde varia iura adducens, sed placet distinctio Ioan.Andr. *ibi,iuncta declaratione* Panorm.*ibidem n.15.* quem vidisse sat erit.

85 *Tertiò* notandum est,vt tunc demùm, & non aliter ius conferendi per deuolutionem tribuatur, quando ipsa iam facta fuerit, post amissam scilicet collatoris potestatem per lapsum temporis, & per negligentiam ipsius legitimè coniunctam: cæterùm si ante huiusmodi deuolutionem Superior iure deuoluto conferat, collatio nulla erit, quantumvis postea deuolutio contingat,nec per eius superuenientiam conualescit, nisi denuo fiat,vt per text.*in c.ex parte,vers.nos igitur, de concess prabend.* resoluunt Felin.*in c.cum ex officio,n 37. de præscript.* Rebuff *dict.tit.de deuolut.n.32* Petr Gregor *dict.cap.9.num.23.*Azor.*dict.cap.27.quæst.6.* Nicol. Garc.*dict.part.10.cap.3.num.31.* estque adeò vera, vt procedat etiamsi is, qui iure deuoluto à se putato contulit, haberet potestatem ad conferendum Iure ordinario, quod enim potuit noluit,quod voluit adimplere nequiuit *.cap.cùm super.de officio deleg. l. multum interest,vers.si verò,C.si quis alteri vel sibi*, & ita resoluit Rebuff.*vbi proximè n.52.* vbi *n. 53.* inde infert ad casum notabilem. † Non obstat quod si Ordinarius 86
iure ordinario beneficium iurispatronatus contulerit spreto patrono infra tempus datum ad præsentandum, talis collatio valet non præsentante,nec contradicente patrono,quia respondet Garc.*d.c.3.n.32.* ex quo Ordinarius tunc confert ex iure & potestate originali, collatio ab eo facta spreto patrono solum est nulla in fauorem patroni, atque adeò nolente,& reclamante,non aliàs.

Quartò notandum est, deuolutionem cessare in re- 87
seruatis; quippe cum beneficia reseruata Ordinarius conferre non possit, nec etiam illius negligentia dari possit in illorum collatione,vt per Cassad.*decis.8.n.3.& 8.de publ.* Rota *in Vrcell capella*, 28. *Iunij* 1606. coram Card.Marquemont.impressa per Farin. *decis.186. n.2.p.2.recent.*

Quintò notandum est,deuolutionem huiusmodi fie- 88
ri,si ij ad quos spectat,prouident indignis, seu inhabilibus,& incapacibus,*c.cùm in cunctis,§.fin de elect.*vbi dixi,*c si compromissar.us,eod.tit.in 6.*Zech *de benefic.& pensionib.c.5.n.15.*Nicol.Garc.*de benefic.part.10.cap 3. num.2.*Cardin. Mantic. *decis.158. per totam*, vbi ait quod quamuis non possit argui negligentia Ordinarij,nisi à die scientiæ, tamen ille debebat scire conditionem eius cui contulit beneficium, quia ita præsumitur,cum antequam conferat,de vita, & moribus illius debeat inquirere,& plenam eius notitiam habere, *c.innotuit,de elect.c bona,il 2.in fin.*vbi notat Abb.*n.15. de postulat.Prælat.* Rebuff. *in praxi benefic. sub tit. de pœnis contra collatores indignis conferentes, num.3.* ac proinde dicatur esse in mora iuxta supra resoluta. Verum si Vicarius contulerit beneficium indigno, non fieri deuolutionem, nec esse Episcopum conferendi potestate priuatum,nisi habeat ratam collationem, resoluunt Rebuff.*in pract. benefic. tit. forma Vicariatus, n.140.*Sbrozz.*de Vicario Episcopi lib.3.quæst.37.* quos refero ego ipse *in collectan.ad dict.cap.cùm in cunctis, num.38.*

ALLEGATIO CXXVII.

Episcopalia iura, & iurisdictio an, & quando ab inferioribus præscribi possint.

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictio & iura Episcopalia possunt per Romanum Pontif. priuilegio concedi aliis quàm Episcopis.*
2 *Priuilegio quæ acquiri possunt, acquiruntur etiam præscriptione.*
3 *Iurisdictio,& Iura Episcopalia etiam cum territorio, præscribi possunt ab inferioribus.*
4 *Res sacræ quæ propriè dicantur.*
5 *Iuspatronatus, ius eligendi ad beneficium, ius decimandi, & similia licet non emantur, nec transferantur aliquo temporali dato, sunt tamen in commercio, quatenus per aliquos titulos acquiruntur, transferuntur,& retinentur.*
6 *Iurisdictio Episcopi non præscribitur per iurisdictionales actus ab alio factos nomine ipsius Episcopi.*
7 *Iura Episcopalia ardua,& quæ soli Episcopis reseruantur,præscribi possunt ab inferioribus, sed non procedit in reseruatis Ordini. vt n.8.*
8 Cap quando,de consuetud *declaratur.*
9 *Collatio, seu institutio beneficiorum contra Episcopos præscribi potest,itavt ad alios inferiores pertineat.*

10.Cap.

10 Cap. ex frequentibus 3. de instit. *declaratur.*
11 *Institutio authorizabilis præscribi non potest.*
12 *Contrarium verius.*
13 Cap. cum olim, de præscript. & cap cum satis, de officio Archid. *conciliantur.*
14 *Iura Episcopalia præscripta competunt præscribenti, non accumulatiuè cum Episcopo, sed priuatiuè.*
15 *Contrarium non est improbabile.*
16 *Iurisdictio, & potestas specialis alicui communicata intelligitur accumulatiuè, non verò priuatiuè respectu illius qui Ordinariam de Iure habet.*
17 *Visitandi ius alicui concessum, non censetur concessum priuatiuè quoad Episcopum, nisi expressè dictum sit quod Episcopus non possit visitare.*
18 *Prima opinio de præscribente priuatiuè procedit, vbi præscribens solus vsus est iurisdictione; secunda verò de præscribente accumulatiuè, vbi præscribens & præscriptus simul exercuerunt.*
19 *Iurisdictio priuatiuè ab Episcopo præscribi non potest, quia saltem penes eum remaneat habitus, licèt actus sit penes inferiorem, quo negligente reuertitur ad Episcopum.*
20 *Respondetur obiectis.*
21 Cap auditis, in fine, de præscript. *declaratur.*
22 *Episcopalia Iura quæ sint, in quibus Episcopus habet fundatam intentionem de Iure communi.*
23 *Iurisdictionem exercendi in omnibus Ecclesiis suæ diœcesis fundatam intentionem habet Episcopus de Iure commun.*
24 *Exercitium Iurisdictionis spiritualis quoad omnes personas suæ diœcesis habet Episcopus de Iure communi.*
25 *Episcopus exercet iurisdictionem in loca & personas suæ diœcesis, li. et exemptionem allegent, nisi priuilegio exhibito & diligenter excusso.*
26 *Manutentio in quibus rebus & causis danda est Episcopo, etiam respectu exemptorum, seu monasterij exempti.*
27 *Exemptus seu priuilegiatus manutentionem consequitur contra Episcopum, si in possessione illius exemptionis, seu priuilegij reperiantur.*
28 *Causarum omnium cognitio pertinet ad Episcopum in sua diœcesi, in eaque habet fundatam intentionem de Iure communi.*
29 *Et in cognitione causarum criminalium, & matrimonialium.*
30 *Examinatores deputare pro collatione Parochialium spectat ad Episcopum de Iure communi.*
31 *Confessarios approbare spectat ad Episcopum, & in quasi possessione debet manuteneri.*
32 *Beneficiorum omnium super collatione habet Episcopus intentionem fundatam de Iure in tota sua diœcesi.*
33 *In cura animarum non habentium proprium Parochum habet Episcopus assistentiam Iuris.*
34 *Super decimis prædiorum, quæ sunt in nullius Parochia, & super decimis prædiorum existentium in Ecclesia Cathedrali, quæ sit Parochialis, habet Episcopus assistentiam iuris communis.*
35 *Quarta decimarum in exactione pro sua portione Pontificali habet Episcopus intentionem fundatam de Iure intra limites suæ diœcesis.*
36 *Cathedratici pro credito habet Episcopus Iuris assistentiam contra Ecclesias sibi subditas ratione visitationis, seu procurationis vsque ad duos solidos.*
37 *Manutentio in materia iurisdictionali competit ratione solius Iuris communis.*
38 *Manutentio vigore assistentiæ Iuris communis competit alia probatione.*
39 *Assistentiam Iuris communis habens pro se, dicitur habere liquidissimam probationem.*
40 *Assistentia Iuris communis quando est offuscata, & redditur turbida, tunc non sufficit vt competat manutentio.*
41 *Manutentio non datur ex sola Iuris communis assistentia, quando alius est in possessione, & quando ex aduerso allegatur & probatur exemptio, priuilegium, seu titulus, vnà cum præscriptione, seu possessione.*
42 *Episcopo sine possessione non datur mandatum de manutenendo in quarta decimarum, super qua habet de Iure communi fundatam intentionem.*
43 *Decimarum in materia Rota non dat mandatum de manutenendo propter Iuris communis assistentiam, nisi probata etiam quasi possessione.*

CVm iurisdictio, & iura omnia Episco- 1
palia saltem à Pontifice Maximo possint
priuilegio concedi aliis quàm Episco-
pis, *c. cùm contingat, de foro comp. c. acce-*
dentibus, 12. de excessib. Prælat. c. Abba-
tes 3. de priuileg lib. 6. † & ea, quæ possunt priuilegio 2
acquiri, acquirantur etiam præscriptione, vt volgò de-
ducitur ex *c. super quibusdam, vers. præterea, de verb.*
significat. d. c. accedentibus, in fine, vbi gloss. cum aliis
traditis per Couarr. *lib. 1. var. c. 19. n. 14.* & Gabr. *com-*
mun sub tit. de præscript. concl. 1. à princip. iam sequitur
† iurisdictionem, & omnia iura Episcopalia etiam cum 3
territorio præscribi posse ab inferioribus: quare ita
probant text. *in c. auditis, & in c. de quarta 4. & in cap.*
cùm olim 16. vers. quia, de præscript. & in c. vlt. de offic.
Archid. gloss. 2. in cap. quicunque, 16. q. 3. Calde-
rin. *cons. 2. de præscript.* Balb. *eodem tract. 1. p. 5. à nu-*
mer. 83 Boër. *decis. 133. n. 10.* Couar. *in cap. alma mater,*
p. 1. §. 12. num. 3. Abb. *in c. cùm contingat, num. 11. de fo-*
ro compet. Rot. *in Volaterrana, seu nullius iurisdict.*
15. April. 1584. coram Orano, *& in Constant. iurisdi-*
ction. 18. Maij 1611. coram *Reuerendissimo Atrebat.*
impressa per Farin. *dec. 324. n. 12 p. 1. recent. & in Ba-*
rensi iurisdictionis, 16. Febr. 1609. coram *Reuerendissi-*
mo D. meo Coccino Decano, impressa per eundem *de-*
cis. 243. n. 9. p. 2. recent. vbi etiam fuit dictum, quod ad
hoc propositum debet probari immemorialis, aut
quadragenaria cum titulo.

Non obstat quod iuspatronatus, ius eligendi ad 4
beneficium, ius decimandi, & reliqua ferè omnia iura
Episcopalia, & Parochialia sunt spiritualia, vel spiritua-
libus annexa, *cap. quando, de iure de iurep. tron c.*
Messana, vbi omnes, *de elect. c. causam quæ, & c. cùm*
olim, ibi, *vniuersa spiritualia, de præscript.* & dicuntur
res sacræ, *c. super eo, 7. de transact.* Atqui res sacræ præ-
scribi non possunt, *l. vsucapionem 9 ff. de vsucap. §. sed*
aliquando, Inst. eodem tit. Igitur, &c. Respondetur enim
res sacras in proposito intelligi illas, quæ per Pontifi-
ces specialiter consecrantur, & in vsum Diuinorum be-
nedictione quadam sanctitatis constituta dicantur, &
sacra constituuntur; vnde strictè loquendo sacræ effi-
ciuntur, per quam consecrationem eximuntur à com-
mercio, vt iam non sint in bonis alicuius, *l. in tantum,*
vers. sacræ, ff. de rerum diuis. §. sacra. Instit. eod. explicat
post D. Thom. & alios Nauar. *de spoliis, §. 17. n. 7.* Planè 5
† iuspatronatus, & spiritualia, de quibus suprà, non
sunt eiusmodi, quia permanent in bonis eorum,
quibus competunt, & veluti iura propria ab illis ad-
ministrantur, qui licèt non plenum, restrictum tamen
dominium, & veram quasi possessionem habent, ac
subinde licèt illa iura non emantur, neque transfe-
rantur aliquo temporali dato, vel retento ad vitan-
dum simoniæ vitium, *d. c. super eo*; nihilominus ta-
men sunt in commercio, quatenus per aliquos titu-
los acquiruntur, transferuntur, & retinentur, vt colli-
gitur ex *c. 1.* cum aliis *de iurepat. Clem. si plures, eod.*
tit. cap. querelam, ibi, *in quasi possessione, c. cum Ecclesia*
32. ibi, *iure suo, de elect. c. 1.* ibi, *iure sacerdotum, 16.*
q. 7. cap. 2. de transact. cum aliis. Intellige † princi- 6
palem

palem resolutionem procedere vbi præscribitur absque vllo Episcopi ministerio; quia illius iurisdictio non præscribitur per iurisdictionales actus ab alio factos nomine ipsius Episcopi, vt post Ruin. *cons.* 217. *n.*13.*vers.allegat etiam,lib.*1.censuit Rot. *in Marsic. iurisdict.*26.*Aprilis* 1609.coram *Patriarcha Manzanedo*, impressa per Farin.*dec.*248.*n.*6.*p.*2. *recent.*

7 Amplia id ipsum procedere etiam in iuribus Episcopalibus arduis, & quæ solis Episcopis, & ipsorum dignitati reseruantur, vt colligitur ex *d. c. cùm olim, vers quia*,& constat quia cognitio causarum matrimonialium est de ardua, quæ soli Episcopo reseruantur, & ex stylo Curiæ committuntur, *d. c. antecedentibus*, Concil.Trident.*sess.*24. *de reformat. c.*20.*vers.ad hæc*, & tamen text.*in d.c auditis*,probat huiusmodi cognitionem legitima præscriptione posse inferioribus acquiri,vt *ibi* notant omnes,vt per Paris. *num.* 3. *gloss.*2. *& vltim.* per text. *ibi dict.cap.accedentibus*, *gloss.* 1. *in capite litteras,de restitut. spoliat.* communis ex Palat. *in repet.capit.per vestras, de donation. inter virum,& vxorem,notab.*2.§.1.*num.*33.Balb.*vbi sup.num.*85. Couar. *de sponsal. part.*2. *cap* 8. §. 11. *in princip.* quicquid dicat Host. *in dict. cap. litteras*, quem sequitur Ias. *in l. more maiorum,ff. de iurisdict.omnium iud. num.*49.

8 Non obstat *cap.quanto,de consuetud.* vbi ius conferendi sacramentum Confirmationis,vti res ardua, & Episcopis reseruata,vt text.habet,non potest præscribi ab inferioribus non Episcopis: nam vltra multa, quæ ad illius materiam, & intellectum tradunt D.Th. vbi Caiet.*p.*3.*q.*71.*art.*11.Cou.*lib.*1.*var.c.*10. Martin. Ledesm.1.4.*q.*13.*art.*11. respondetur principalem huius allegationis regulam, & ampliationem huiusmodi procedere in iis, quæ reseruantur dignitati, & iurisdictioni Episcopali, non autem in reseruatis Ordini, de quibus agit *cap. quamuis* 68. *distinct.* malè allegatum à *gloss.*a.*in dict.cap.accedentibus*.Planè collatio Sacramenti Confirmationis ex Apostolorum traditione reseruata est Ordini Episcopali, vt probat text. sic intelligendus *in dict. c. quanto, c.*1. *cum seqq.de consecrat. dist.*1.cum aliis per me adductis sup *p.*2.*alleg.*30.vnde meritò præscribi non potest ab iis, qui non habent ordinem Episcopalem, quippe qui non possunt in ea specie habere possessionem legitimam, sine qua non præscribitur,reg.*sine possessione, lib.*6.& ita intendunt *glos.*4. *vers item*,Abb *num.*6.Paris.4.*in d.c. auditis.* Balb. *vbi sup.n.* 89.*vers.tertiò*,Couar. *d.c.*10. *n.*14. iuuat *c.aqua .vers.non,de consecrat.Eccles.vel Alt.*Nec aliud probat *c. peruenit*,95. *dist.* vbi ex priuilegio & commissione Sedis Apost. possunt non Episcopi Sacramentum Confirmationis conferre, ac subinde poterunt id ipsum acquirere præscriptione immemoriali,arg.*c.super quibusdam,vers præterea,de verb.signific.* nam vltra alia quæ ad intellectum *d. c. peruenit*, tradunt Doctores,vt per Couar. *d. c.*10. *à n.*7. *&* 10. & Martin.Ledesm.*vbi sup.*satisfit, vt per eundem Couar. *n.*14.& per citatos à Gabr.*commun.sub tit.de præscription.concl.*1. *à n.*16.

9 Ex quibus infertur collationem, seu institutionem beneficiorum contra Episcopos præscribi posse, itavt ad alius inferiores pertineat,vt probat *c.cùm olim,versic.quia.*ibi,*institutionibus, de præscript.* & suadetur ex eo,quia suprà diximus,iurisdictionem, & iura Episcopalia posse præscribi ab inferioribus, collatio autem, & institutio beneficiorum pertinet ad iurisdictionem & iura Episcopalia,*c.conquerente* 16 *de officio Ordin.c. nesti* 9.*de elect.* Ergo. &c.

01 Non obstat *c.ex frequentibus*, 3. *de instit.* quia solum reprobat consuetudinem,vel præscriptionem,per quam clerici recipiebant beneficia ab iis, qui potestatem non habebant, intrudentes se sine auctoritate alicuius legitimi superioris, ad quem id iure pertinet, iuxta quem sensum Pontifex in eo text. agit de consenso Episcopi,vel officialium, non vt excludat alios, qui priuilegio, vel præscriptione legitima instituendi potestatem habuerint, immò tacitè eosdem includit, dum simpliciter non egit de Episcopis, & officialibus, sed adiecit, *qui de iure possunt*: quæ verba licèt passim intelligantur ex positiuè,multò planiùs,vt pungit Abb.*ibi n.*8.accipiuntur restrictiuè ad præcedentia, quasi textus agat non de consensu Episcopi, vel officialium quorumcunque,sed illorum, qui de iure possunt.Ita quod vbi Episcopi,vel officiales iure non possunt,necessariua sit,& sufficiat consensus aliorum, qui aliàs possunt: planè vbi aliquis contra Episcopum præscripsit collationem, vel institutionem, iam non Episcopus, sed præscribens potest de iure conferre, iuxta *d.c cùm olim.*

Licèt supradicta illatio de plano procedat in institutione tituli collatiua,tamen non desunt, qui aliter sentiant in institutione illa, quam vocant authorizabilem, per quam in beneficiis Curatis committitur populus, vel animarum cura, obseruantes limitari regulam *d c.auditis,& d.c.cùm olim, de præscript.* dum habent Iura Episcopalia præscribi posse, vt non procedat in dicta institutione authorizabili, per *d. c. ex frequentibus.*Ita tenent Guid.Papæ *in d.c.auditis,n.*1. *ad finem*, & alij, quos refert Felin. *num.* 8. Milis & alij, de quibus Gilchen, *de præscript. part.* 3. *cap.*10. *num.* 10. 11

Sed his non obstantibus verius est, institutionem etiam authorizabilem præscribi posse, vt intendunt gl.1.*ad fin.in d.c.ex frequentibus,gl.*2. *in c. cùm Bertoldus,de re iudic.* Abb.*in d.c.cùm olim,n.*5.*& in c.cùm ex officio,n.*6.*de præscript. & in d. cap. auditis,num.*6. vbi post alios Felin. *n.*8. testatur in tota Italia ita seruari,Balb.1 *part.*5.*n.*88.communis ex Paris.*in d.c.auditis,n.*5.& colligitur ex *d.c.cùm olim,vers quia*, vbi Ecclesiæ ad Episcopum pertinentes possunt ab aliis pleno iure præscribi,itavt vel quoad omnia, vel quoad pleraque grauissima,de quibus *in d.vers.quia*, eximantur ab Episcopi potestate: igitur præscribi poterunt etiam quoad institutionem hanc,in qua non apparet maior,vel diuersa ratio: iuuat idem nec text. *in d.vers quia*,in verbo,*institutionibus*, sub quo comprehenditur omnis institutio ad Episcopum pertinens, siue tituli collatiua, siue authorizabilis sit. Facit tandem text.*in c.cùm satis,de Offic. Archid.* dum probat institutionem hanc posse competere Archidiacono de licentia & mandato Episcopi: igitur non occurrit cur similiter per legitimam præscriptionem acquiri nequeat. 12

Non obstat *d. c. cùm satis*, dum videtur probare Archidiaconum sine mandato Episcopi obtentu alicuius consuetudinis habere non posse institutionem authorizabilem, qui omissis multorum interpretationibus,quorum aliqui interpretantur de consuetudine, vel præscriptione non completa, alij distinguunt inter præscriptionem,& consuetudinem,vt in hac procedat *in dict.c.cùm satis*,in illa *dict.cùm olim*, nonnulli verò in præscriptione sine titulo, & bona fide: faciliùs intelligitur cum Card.*in Clem.*1.*in princ.opposit.*6.*de excessib. Prælat.*Balb.*de præscript.*1 *part.*5.*q.*11.*num.*6.& Gilchen.*eod.tract.p.*3.*c.*10.*n.*10.quod *in d.c.cum satis*, solùm prohibet Pontifex consuetudinem, seu magis præscriptionem,per quam aliquis inferior intendit instituere in beneficiis nomine proprio, non ita si præscribat nomine, & vice Episcopi, tanquam ipsius Vicarius faciat institutionem, vt deducitur ex littera eiusdem text. ibi, *sine licentia & mandato Episcopi* quæ verba ostendunt quod si præscripserit vt faciat tanquam de mandato Episcopi, non esse prohibitum, iuncta vulgari reg. quod omnia, quæ priuilegio acquiri possunt, acquiruntur etiam præscriptione, *d.c. super quibusdam, §.præterea.* 13

Iura hæc sic præscripta non competunt præscribenti 14

benti accumulatiuè cum Episcopo, quasi illi cum hoc insimul accumulentur, vt vterque vtatur, & locus sit præuentioni, sed potius priuatiuè respectu Episcopi, itavt solus Abbas præscribens vtatur, Episcopus verò priuetur, & excludatur ne amplius vti valeat, vt probant *dict. c. auditis, in fine*, ibi, *silentium imponentes*, &c. obseruant ibi Abb. *n.* 7. Felin. *n.* 9. & Patis. *n.* 7. post alios idem Abb. & Imol per text. ibi *in d. cùm olim*, Abb. *n.* 7. & Felin. *num.* 5. *in c. pastoralis in princ. de officio Ord.* Bald. *cons.* 201. *lib.* 1. Marian. *num.* 8. *in c. cùm contingat, de foro comp.* Balb. *de præscript.* 2. *part.* 5. *n.* 88. & *part.* 2. *num.* 22. refert alios Couar. *in cap. alma mater, part.* 1. §. 12. *num.* 3. & sequitur Rot. apud Mantic. *decis.* 296. *num.* 1. vbi intelligit de præscriptione longissimi temporis, Auend. *lib.* 1. *Prætorum*, *cap.* 5. *num.* 25. ex quibus iam hodie hæc videtur recepta sententia, pro qua non leuiter vrget natura præscriptionis secundùm quam ea, quæ præscribuntur, acquiruntur, itavt alius contra quem præscribitur, omninò ab illis excludatur, & eius dominium, vel ius omninò perimatur, *l.* 1. *post princ.* ibi, *excludebantur*, &c. *C. de vsucap. transform l. qui* 23. ibi, *dominium mutet, ff. de vsucapion. gloss. pen. in fine, in l.* 3. §. *ex pluribus, ff. de acquir. possess.*

15 Contrariam nihilominus sententiam, immò quod iurisdictio, & iura Episcopalia, vel similia, non priuatiuè, sed accumulatiuè ad Episcopum præscribantur, probarunt Ioan. Andr. Host. Anton. Imol. & alij *in d. c. pastoralis*, Roland. *cons.* 80. *à n.* 22. *lib.* 2. quam & praxi seruandam, & communem (antiquorum fortasse) testatur Couar. *dict. loco.* Pro quibus facit, quia † iuris-

16 dictio, & potestas specialis alicui communicata, intelligitur accumulatiuè, non verò priuatiuè respectu illius, qui Ordinariam de Iure habet, itavt locus sit præuentioni, arg. *l.* 1. *Cod. de officio præfecti Vrbis, l. vlt, C. de iurisd. omnium iud. c pro hoc, de hæret. in* 6. communis *in d. c pastoralis*, & alibi, vt per Roman. *cons.* 393. *n.* 1. *cum seq.* Ruin. qui de communi testatur, *cons.* 7. *n.* 5. *lib.* 4. Couar. & Rol. *citatis locis*, Rot. ex sententia Illustrissimorum Interpretum Concilij *in causa Pisiensi iurisdiction.* 15. *Iun.* 1590. coram *Card. Platto*, & *in Montis Regalis iurisdictionis*, 27. *Nouembris* 1606. coram *R. D. meo Coccino Decano*, impressa per Farin. *dec.* 121. *n.* 4. *p.* 1. *rec.* & *in Abul iuris visitandi*, 28. *Iun.* 1600. coram Greg. XV. impressa per eundem *dec.* 30. *n.* 3. *p.* 1. *recens.* & in eadem coram eodem 10. *Nouembris* 1600. impressa per eundem Far. *dec.* 33. *n.* 1. *d. p.* 2.

17 *recent.* vbi fuit dictum quod † visitandi ius alicui concessum, non censetur concessum priuatiuè quoad Episcopum, nisi expressè dictum sit quod Episcopus non possit visitare: tum etiam quia si iurisdictio & iura Episcopalia in proposito præscriberentur priuatiuè, vtique Episcopus priuabitur iure obedientiæ, & procurationis debitæ, contra *c. cùm non liceat*, & *c. cùm ex officij, de præscript.*

18 Vnde ex mente Abb. *in d. c. auditis*, *num.* 14. & *in dict. cap. pastoralis*, *num.* 7. Roland. *cons.* 439. *num.* 11. *vers.* 3. *lib.* 1. & aliorum dici potest, priorem opinionem procedere vbi per integrum præscriptionis tempus præscribens solus vsus est iurisdictione, & iuribus præscriptis, Episcopus verò, vel alius contra quem præscriptio processit, intra tempus vsus non fuit: tunc enim ea quo solus ille, vel quasi possedit, solus acquisiuit, & ita priuatiuè, vt colligi potest ex *l. si quisquam, ff. de diuersis, & temp. præscript.* Posterior verò opinio procedat, vbi etiam is contra quem præscriptio completur, intra tempus illius exercuit iurisdictionem, vel iura alia, quæ similiter alius præscribens quasi possidens exercuit: tunc enim quia is non solus, sed accumulatiuè cum illo præscribit, & acquirit, vt videmus contigisse in plerisque causis mixti fori, de quibus cognitio, cùm natura sua esset temporalis ex præscriptione, accumulatiuè pertinet ad Ecclesiasticos, qui non soli, sed etiam laicis cognoscentibus accumulatiuè cognouerunt. Illud tamen aduertere oportet, quod † præscribi non potest iurisdictio 19
priuatiuè ab Episcopo, quin saltem penes eum remaneant habitus, licèt actus sit penes inferiorem, quo negligente reuertitur ad Episcopum, vt obseruant Abb. *in c. cùm contingat, n.* 58. *de foro compet.* Erasm. à Cochier *de iurisd Ordin. in exemptos, p.* 1. *q.* 6. *n.* 20. Rot. *dec.* 414. *n.* 1. *p.* 1. *diuers.*

Nec aduersatur quod Episcopus, vel is contra quem 20
præscribitur, exercens iurisdictionem, vel iura alia intra tempus præscriptionis, videtur præscriptionem interrumpere, ita vt iam amplius nec etiam accumulatiuè possit alius præscribere, quia refellitur ea mente Abb. *d. num.* 14. & aliorum, si dicas huiusmodi vsum Episcopi tantummodò interrumpere, & impedire præscriptionem priuatam, cui soli aduersatur, & ita efficere ne præscribens, qui solus non exercuit, solus acquirat, non verò interrumpere ne is, qui accumulatiuè cum alio quasi possedit, accumulatiuè cum illo acquirat, qui huic acquisitioni accumulatiuæ non aduersatur simplex vsus illius contra quem præscribitur, cum quo stare potest vsus alterius accumulatiuus, ita vt locus sit præuentioni. Sic sanè rerenta hae concordia cessant omninò, & componuntur argumenta supra in vtramque partem adducta. Nam text. *d cap auditis, in fine*, procedit vbi Abbas per integrum præscriptionis tempus solus quasi possedit, & exercuit iura Episcopalia in Ecclesiis, de quibus *ibi*: idem intendit *cap. auditis*, *de in integ. restit.* ibi, *pleno iure possessa.* Sic similiter † natura præscriptionis rectè defenditur in 21
proposito, dum præscribens acquirit eo modo quo possedit, & ita priuatiuè, si solus, accumulatiuè verò si non possedit solus, in quo posteriori casu alter contra quem præscriptio currit, priuatur, & excluditur ab illo iure, quod antea habebat, secundùm quod solus Iurisdictione, & aliis iuribus vtebatur, & nunc post præscriptionem cogitur admittere alium secum accumulatiuè vtentem iurisdictione, & iuribus incorporalibus quæ possunt à pluribus in solidum obtineri, licèt in rebus corporalibus aliud seruetur, *l si vt certo*, §. *si duabus, ff commodati*; sicut etiam vbi iurisdictio specialis alicui committitur in fauorem personæ, per huiusmodi commissionem derogatur potestati ordinariæ, *c. studuisti, de officio Legati.*

De Iuribus Episcopalibus, in quibus, & super quibus per Iuris communis assistentiam ad solum Episcopum spectat cognitio, & illis datur absque alia probatione manutentia.

DVm supra variis in locis de his iuribus Episcopalibus egimus, nihil ex professo de Iuris communis assistentia & fundata intentione, quam in illis 22
habent Episcopi, ad plura deseruiente diximus: quare in hoc loco aliquid dicere operæpretium duximus, postquam de horum Iurium præscriptione supra tractauimus. Multa igitur sunt huiusmodi Iura.

Primò. Episcopus habet fundatam intentionem 23
de Iure communi super iurisdictione omnium Ecclesiarum, idest, exercendi iurisdictionem quoad omnes Ecclesias suæ diœcesis, *c. omnes Basilicæ*, 16. *quæst.* 7. *cap. conquerente, de officio Ord.* plures refert Pust. *in tract. mandati de manutenendo, obseruat.* 45. *num.* 6. Seraph. *dec.* 1104. *num.* 1. & *dec.* 1228. *num.* 1. Rota *dec.* 525. *num.* 1. *part.* 1. *recentiss.* aliàs in *posthumis Farinacij*, & quoad omnia loca existentia intra fines diœcesis, etiam quod sint nullius, Rota *dec.* 501. *n.* 1. *p.* 2. *recent.*

Secundò. Habet etiam Iuris communis assisten- 24
tiam in exercitio iurisdictionis spiritualis quoad omnes personas suæ diœcesis, *dict. cap. conquerente*,

de officio Ordin.capite cùm Epiſcopus, eod.tit. libro 6. Caputaq.*deciſion.*306. *num.*1. *&* 7. *lib.*1. *& dec.*203. *lib.*3. Poſt.*dict.tract. obſeru.*29. *n.*17. Rota *deciſ.*713. *n.*1.*p.*4.*diuerſ.& deciſ.*171.*n.*2.*& deciſion* 491.*num.*1. *part.*1.*recentior.* Etiamſi illæ perſonæ profiteantur ſe inſeruire Capellæ exemptæ à iuriſdictione Epiſcopi, Rota *deciſion.*726.*n.*2.*verſ.& quatenus,part.*1.*diuerſ.*
25 *& deciſione* 313. *n.*2.*p.*1. *recentiſſim.* † non eſt enim inhibendum Epiſcopo quominus ſuam iuriſdictionem exerceat in loca & perſonas ſuæ diœceſis, etiam ſub prætextu exemptionis,ſeu priuilegij, niſi eo exhibito, & diligenter diſcuſſo,itavt manutenendus veniat donec de exemptione, ſeu priuilegio diſputetur, *cap. cùm perſona,de priuileg.lib.*6. Seraphin. *dec.*595. *ſub num.*1.*& dec.* 1067. *num.*3. Beltramin. *ad Gregor. dec.*312. *ſub num.*4. Rota apud Marcheſ. *de commiſſ. p.*1.*pag.*957.& apud Pacif.*de Salniano interd. dec.*42. *num.*6.

26 Etiam vbi de exemptione, & priuilegio conſtiterit,adhuc manutenendus eſt Epiſcopus reſpectu monaſterij exempti quoad ea, quæ concernunt clauſuram ipſius monaſterij, & quoad viſitationem curæ animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum, admiſſionem miniſtrorum etiam amouibilium, & in his, quæ pertinent ad Ordines, Rota apud Marcheſ. *de commiſſ.p.*1.*pag.*958 *in princ.& n.*2.Poſtius *d.tract. obſeru.*45.*n.*16. & reſpectu exemptorum, qui habent ſuas Eccleſias & loca in territorio, & intra fines ſuæ diœceſis ex ſola iuris communis, & Concilij Tridentini aſſiſtentia erit danda manutentio Epiſcopo in conuocatione Synodi, vt in viſitatione Eccleſiarum Parochialium,earum Rectorum ſæcularium, necnon eorum correctione in concernentibus curam animarum,eorundemque inſtitutione,& deſtitutione,& conceſſione litterarum dimiſſorialium, Ordinumque collatione, Seraph. *dec.*127. *in princ. num.*1. *& in fine,* quæ eſt inter diuerſas *dec.*166 *p.*4. & apud Marcheſ. *d.part.*1.*pag.*982. refert Poſt. *dict. tract. obſeruat.*45. *num.*15.

27 Quæ tamen reſtringenda veniunt eo caſu, quo ille, qui exemptionem, ſeu priuilegium exhibet, ſit etiam in quaſi poſſeſſione illius exemptionis; quia tunc illi, & non Epiſcopo manutentio datur, *d.cap. cùm perſona, de priuil.in* 6.Mareſcot.*var.reſol.libro* 1. *c.*11.*n.*21.*&* 22 *cum ſeqq.*Aloyſ.Ricc. *in coll.dec. collect.*1314.Rota apud Marcheſan. *d.p.*1. *pag.* 980. *n.*2. & inter recentior.*dec.*491.*n.*4.7.*&* 9.*p.*1.vbi *n.*8.*&* 10. ait quod in quaſi poſſeſſione exemptionis tunc quis conſtitutus dicitur,ſi probetur veniſſe eaſum,& Ordinarium voluiſſe exercere iuriſdictionem, & fuiſſe repulſum,& repulſioni acquieuiſſe, vel habuiſſe ſe pro ſpoliato, non autem ex eo ſolo quod non appareret Superiorem in eum exercuiſſe,refert Poſt.*d. obſeru.*45. *n.*17.*&* 18.

28 *Tertiò.* Epiſcopus habet Iuris communis aſſiſtentiam, ac in eo fundatam intentionem in cognitione cauſarum omnium,iuxta text.*in d.c.cùm perſona,* & *ibi* Doctores *de priuil. in* 6.Rota *dec.*306. *n.*1. apud Poſtium poſt dictum eius tractatum.Et ſic in cognitione cauſarum ciuilium,& mixtarum,Rot. *dec.*383.*n.*2.*p.*1. *recentiſſim.* † Et in cognitione cauſarum criminalium,
29 gloſſ.*verb per Capitulum,in c.irrefragabilis*, § *exceſſus,de offic.Ord.*Caputaq.*dec.*203.*p.*3.Rot. apud Marcheſ.*de commiſſ.part.*1.*pag.*1069.*in vlt.impreſſ. & deciſ.*197.*à num.*1.*& dec.*306. *n.*3. *&* 5. apud Poſtium, *& inter recentior.dec.*447.*p.*1.*& dec.*610. *p.*2. vbi fuit dictum non ſolùm de Iure communi,ſed etiam vigore Concilij Trident. Epiſcopum habere fundatam intentionem in cognitione cauſarum criminalium intra limites ſuæ diœceſis, & donec de contraria immemorabili diſcutitur, manutenendum eſſe in ſua poſſeſſione,proindeque per Concilium *ſeſſ.*24.*de reform.c.*20. *prope fin.* ſublatam eſſe quadragenariam cum titulo, ſeu priuilegio,eadem Rota *inter recentiſſ.dec.*126. *n.*1. *p.*2. Et quod in cognitione cauſarum criminalium & matrimonialium habeat Epiſcopus infra limites ſuæ diœceſis fundatam intentionem, tenent Seraph. *deciſ.*595.*num.*4. Rota *deciſ.*273.*n.*1.*& dec.*382.*n.*1. & *deciſ.*610 *n.*2.*part.*2.*recent.*Vnde *Sacra Congreg.Concilij in nullius, ſiue Conuerſana*, 20. *Auguſti* 1627. cenſuit cauſarum matrimonialium, & criminalium cognitionem ad Epiſcopum ſpectare donec per alium prætendentem probetur immemorabilis, & quod ſit nullius: & iterum *in Theatina Abbatia S. Ioannis in Venere,*11.*Septemb.* 1621. fuit reſolutum ſpectare ad Epiſcopum cognitionem cauſarum matrimonialium, & criminalium, etiam in Abbatiis exempta, donec per tres ſententias conformes,vel vnicam, quæ in rem iudicatam tranſierit,Abbatiam præfatam, ac loca illi ſubiecta, ſeu ab ea dependentia nullius diœceſis eſſe conſtiterit.

Quartò. Epiſcopus cum habeat Iuris aſſiſtentiam 30
in deputandis examinatoribus pro collatione Parochialium, in quaſi poſſeſſione Iuris huiuſmodi debet manuteneri,vt per Mantic.*dec.*228.*n.*6.Poſt.*in d.tract. obſeruat.*10.*n.*18.

Quintò. Et in quaſi poſſeſſione approbandi Con- 31
feſſarios ob eandem rationem manutenendus eſt, Rota *dec.*332 *p.*1.*recent.*Poſt.*d.obſeru.*10.*n.*19.Rota *apud eundem dec.*197.*n.*13.

Sextò. Epiſcopus habet fundatam intentionem de 32
Iure communi ſuper collatione omnium beneficiorum ſuæ diœceſis,*d.c.omnes Baſilicæ,*16 *q.*7.*n.*1. Gregor.XV *dec.*291.*n.*1.vbi Adden.*ſub n.*4.Rot.*dec.*382. *n.*1.*& dec.*416.*n.*1.*p.*2.*recentior. & deciſ.*125. *num.*1. apud Poſtium *poſt eius tract.*

Septimò Epiſcopus habet aſſiſtentiam Iuris in 33
cura animarum Eccleſiarum non habentium proprium Parochum, *c.cùm ſatis*, vbi Abb. *num.*1.*&* 2. Cardin. Anchar. & alij. *de officio Archid.* Butr. *in cap.*1. *num.*7. *de capell.monach.* Rot. *dec.*93. *num.*2. *part.*2. *recentiſſ.*

Octauò. Habet quoque fundatam intentionem de 34
Iure communi ſuper decimis prædiorum, quæ ſunt nullius parochiæ, *c.quoniam in* 2.*dicto,* vbi Hoſt.*n.*1. *&* 2.Abb. *n.*2. & Boic. etiam *n.*2. *de decim. c.dudum,* vbi gloſ.*verb.de Iure communi, in verſ.vtrius puto*, & *ibi* Anch.*n.*1.*in fine.* Butr.*n.*2.*eod.tit.*Coccin. *dec.*118. *n.*5.*& dec.*237.*n.*2.*& dec.*485.*n.*1.*& dec.*254. *num.*1. Poſt.*d.tract.obſeruat.*45.*n.*46.Rot.*dec.*262.*n.*1. *part.*2. *recentior.* Et ſuper decimis prædiorum exiſtentium in Eccleſia Cathedrali, quæ ſit Parochialis, Coccin. *deciſ.*38.*num.*1.*& dec.*254. *n.*4. Poſt. *d. obſeruat.* 45. *num* 45.

Nonò. Intentionem fundatam habet Epiſcopus in 35
exactione quartæ decimarum pro ſua Pontificali intra limites ſuæ diœceſis,*c.de his, c.decernimus,*10. *q.*1. *c. conquerente,*& *ibi* Hoſt.*num.*15.Ioan. Andr.*n.*40.Imol. *n* 8.Butr.*n.*4.*de officio Ord.*Rebuff *de decim. q.*7. *n.*11. Mareſc *d.lib.*1.*c.*21.*n.*17. Seraph.*dec.*1449. *n.*4. Poſt. *obſeru.*45.*n.*54.Greg.XV. *dec.*519.*n.*1. *&* 2. Rot. *deciſ.*401.*n.*1.*p.*2. *recent.* vbi etiam quæ dicatur Pontificalis portio: intellige probata poſſeſſione, vt infrà oſtenditur,*n.*43.

Decimò Epiſcopus habet Iuris aſſiſtentiam pro 36
credito Cathedratici contra Eccleſias ſibi ſubditas ratione viſitationis, ſeu procurationis vſque ad duos ſolidos, *cap.*1. 10. *quæſt.* 3. *cap. conquerente, verb.duos ſolidos*, *de offic. Ordin.* Pauin. *de viſitat. part.*1.*quæſt.*5.*num.*13.Rot *deciſ.*465.*num.*1.*p.*2.*recentiſſim.*

Pro quorum Iurium aſſiſtentialium, & manutenibilium cognitione eſt obſeruandum, quod in materia iuriſdictionali competit manutentio ratione ſolius Iuris communis, *d. c.cùm perſona,§.fin.de priuil. lib.*6. Caput. *dec.*306. *n.*7. *lib.*1. Rot. *dec.*145. *num.*5.

in

in fine, & seq. p. 1. diuers. & decis. 313. n. 2. in fine, p. 2. recentissim.

37 Vigore enim assistentiæ Iuris competit manutentio, etiam alio non probato, seu absque alia probatione quasi possessionis, Caputaq *dec. 206. in princ. n. 1. 2. & 7 p. 1. & dec. 201. p. 2.* Marescot. *d. lib. 1. c. 11. n. 3.* Vetall. *dec. 103. p. 2.* Seraphin. *dec. 1067. n. 3* Mantic. *dec. 40. sub n. 4. & decis. 322. num. 2.* Coccin. *dec. 471.* Cardin. Caualer. *dec. 193. n. 1. & dec. 506. n. 2. & 4. & decis. 617. n. 1.* Rot. apud Pacificum *decis. 39. n. 2. & 3. & dec. 42. n. 5.* & apud Postium *dec. 125. n. 1. & dec. 184. n. 2. & dec. 306. n. 21.* eadem Rota *dec. 416. n. 1. p. 2. recentior.* † Habens enim pro se assistentiam Iuris communis, dicitur habere liquidissimam probationem, gloss. *verb. ostenderis, in l. si tutor,* vbi Bald. *n. 2. C. de priuil. tut.* Rota *dec. 4. in fine, p. 2. diuers. & decis. 313. num. 6. in fine p. 2. recentissim.*

38 Tunc autem sola Iuris assistentia absque alia probatione releuat ad effectum manutentionis, de qua agimus, quando nihil adest in contrarium, seu assistentia non est offuscata, nec redditur turbida, secus è contra, vt si respectu Episcopi sit incertum, & dubium, an locus sit intra fines diœcesis, vel pendeat super eo lis, vel adsit contra eum sententia, seu assistentia sit turbida, vel offuscata actibus, & probationibus in contrarium, Marescot. *d. lib. 1. c. 11. n. 11.* Gregor. XV. *dec. 312. n. 1.* & addent. *sub n. 4. vers. limitatur.* Seraph. *dec. 1278. n. 1. & 5.* Rot. apud Post. *dec. 184. n. 6. & dec. 187. n. 9. & dec. 200. n. 25. & dec. 305. n. 4. & dec. 306. n. 1.* eadem Rot. *dec. 382. n. 5. & dec. 501. n. 2. p. 2. recentior.* At si actus contrarij sint turbidi, interim donec probentur, debet concedi manutentio, eadem Rota *d. decis. 382. num. 6.*

39 Similiter ex sola Iuris assistentia manutentio non datur, quando alius est in possessione, Beltramin. *ad Greg. decis. 312. n. 4. vers. item assistentia,* Caual. *dec 655. n. 10.* Rot. *dec. 165. sub n. 1. p. 2. diuers. & dec 685. n. 1. in fine, p. 1. recentior. & dec. 423. n. 3. & decis. 505. n. 4. p. 2. etiam recentior. & decis. 184. num..,* apud Postium, intellige si possessio sit alicuius temporis considerabilis, Beltram. *d. n. 4. vers. item assistentia,* Rot. *apud Post. dec. 200. n. 24.* Et quando ex aduerso allegatur, & probatur exemptio, priuilegium, seu titulus, vnà cum præscriptione, vel possessione, quia tunc manuteneri debet qui titulum, & præscriptionem, seu possessionem allegat, & probat donec super petitorio cognoscatur, Marescot. *d. lib. 1. c. 12. num. 5. & 18.* Gutier. *pract. lib. 3. quæst. 14. num. 65.* Seraph. *decis. 595. num. 1. & 3. & decis. 1382. num. 1. & dec 1386. num. 1.* Rot. *dec. 382. n. 4. & decis. 493. n. 2. p. 2. recentior.* & apud Post. *dec. 166. num. 10.*

40 Denique licèt Episcopus habeat in quarta decimarum fundatam intentionem intra limites suæ diœcesis, vt dixi suprà *n. 35.* attamen sine possessione non datur illi mandatum de manutenendo, Marescot. *dict. lib. 1. c. 11. n. 17.* Seraphin. *d. decis. 1449.* Post. *dict. obseruat. 45. n. 55.* sed probata quasi possessione eidem manutentio conceditur, Seraphin. *decis. 1380. num. 1.* Ro-

41 ta *decis. 402. num. 2. part. 2. recentior.* † Sicut etiam in materia quarumcunque decimarum Rota non dat mandatum de manutenendo propter Iuris communis assistentiam, nisi probata etiam quasi possessione, Beltramin. *ad Greg. XV. dec. 312. in fine.* Post. *d. obseru. 45. num. 41.*

ALLEGATIO CXXVIII.

Episcopis, & Prælatis inferioribus debita obedientia an possit à subditis præscribi.

SVMMARIVM.

1 *Obedientiam Episcopis, & Prælatis debitam subditi præscribere non possunt.*

2 *Obedientia numeratur inter iura Episcopalia.*

3 *Præscriptio omnis extinguens omninò obedientiam Episcopo diœcesano iure communi debitam, indistinctè prohibetur.*

4 *Præscriptio quæ iuri, seu bono publico nocet, repugnantiam, confusionem, & inordinationem continet, prohibetur.*

5 *Præscriptio per quam obedientia Episcopo debita non extinguitur, sed transfertur ad alium, non excluditur.*

6 *Exemptionem à reuerentia debitam Episcopo nemo in totum præscribit.*

7 *Prælatus inferior potest præscribere, vt sua parochia praecedat Episcopum.*

8 *Exemptio extinctiuè præscribi non potest, sed translatiuè.*

9 *Populus non exemptus Abbatia exempta præscribere potest contra Episcopum exemptionem.*

10 *Obedientia quæ iure speciali debetur, potest præscribi.*

11 *Præscriptio etiam immemorialis non potest extinguere omninò obedientiam Episcopo diœcesano iure communi debitam.*

12 *Episcopalia iura licet regulariter præscribi possint; nonnulla tamen excipiuntur specialiter iure prohibita.*

13 Cap. cùm olim, il 2. de priuileg. *declaratur.*

14 Cap. cùm personæ, vers. si autem, de priuil. lib. 6. *declaratur.*

15 *Subditus Ecclesiæ Romanæ, & ab Ordinarij Episcopi subiectione exemptus vt quis per præscriptionem dicatur, quæ requirantur, ostenditur.*

OBEDIENTIAM Episcopis, & Prælatis debitam subditos præscribere non posse; probat text. *c. cùm non liceat,* ibi, *præscriptione non obstante, de præscr.* vbi gloss. & DD. tradunt, *gloss. 4. in cap. auditis, eod. tit. gloss. vlt. in c. cùm inter, de consuetud. gloss. verb. consuetudine, in c. 2. de Pœnit. & remiss. lib. 6.* Rot. *decis. 1. de præscript. in nouis, aliàs 339.* Alter. Alex. & Iason. *à n. 9. in l. is qui putat. Digest. de acquirend. hered.* latè Balb. *de præscrip. 1. p. c. 5. à n. 91.* Pereg. *de iure fisci lib. 6. tit. 8. n. 9.* 1

Obstat tamen quod obedientia numeratur inter Iura Episcopalia, *c. conquerente, de offic. Ordin.* igitur præscribi potest, iuxta *c. cùm olim, cap. auditis, de præscript.* Rursus obstant *c. cùm olim 2. ad fin. de priuileg. c. cùm personæ, eod. tit. in 6.* vbi omnimoda exemptio à potestate, & subiectione Episcopi, & ita ab obedientia eiusdem potest præscriptione comparari. Accedit, quia ratio, quam reat. *in d. c. cùm non liceat, in princ.* sentit, non videtur sufficiens, imò nec vera; licèt enim subditus contra Episcopum præscribat obedientiam, non propterea recedit à capite, cum adhuc maneat subiectus Rom. Pont. qui existit Vicarius Christi Domini, qui est caput omnium Ecclesiarum, iuxta illud Pauli *ad Ephes.* ipsum dedit caput supra omnem Ecclesiam, *Clem. 1. in princ. de iureiur.* 2

5 Verùm vt quæstio breuiter resoluatur, sequentem constituo conclusionem. *Omnis præscriptio extinguens omninò obedientiam Episcopo diœcesano à subdito iure communi debitam, indistinctè prohibetur.* Patet conclu-
4 sio, siquidem † omnis illa præscriptio prohibetur, quæ iuri, seu bono publico nocet, repugnantiam, confusionem, & inordinationem continet, & neruum Ecclesiasticæ disciplinæ infringit, vt constat ex *l. præscriptio, C. de operibus publ.* iuncta *l. 1. ff. de vsucap. c. licèt, in princ.* ibi, *confusio nasceretur*, 16. q. 3. *d. cap. cùm*
5 *inter*; sed † præscriptio omninò extinguens obedientiam Episcopo diœcesano à subditis iure communi debitam est eiusmodi, quia maximè nocet iuri, & bono publico, quod in subditorum obedientia consistit, *cap. sciendum, vers. obedientia*, 8. *quæst.* 1. *c. vltim. in princ.* 23. *quæst.* 1. insuper continet repugnantiam, confusionem, & inordinationem, dum membrum suo capiti non obtemperat, sed ab eo recedit, & quis acephalus efficitur. *cap. nulla*, 93. *distinct.* & qui subditus est, superiorem non agnoscit per obedientiam, quæ versatur in exequendis superiorum præceptis, & est de intrinseca ratione superioritatis, ex latè adductis per S. Thom. 2. 2. *quæst.* 104. *art.* 1. Syluest. & Summistas *verb. obedientia*, in quo manifesta repugnantia, confusio, & inordinatio cernitur, & tandem infringitur vis & neruus potestatis Ecclesiasticæ, dum Episcopis, qui propriè sunt Prælati, & superiores Ecclesiastici, subtrahitur obedientia sine qua inanis est potestas, quæ in imperando consistit, *l. potestatis, in princ. ff. de verb. significationib.*

6 Dixi in conclus. *omnis*, vt its includatur etiam immemorialis, & cum titulo, vt infra ostendetur. Dixi etiam, *omninò extinguitur*, ad excludendam præscriptionem, per quam obedientia Episcopo debita non extinguitur, sed transfertur ad alium, qui in subditis Episcopi eandem præscribit, vel cui ipsimet subditi se subiiciunt quoad illam, quia exemptionem à reuerentia Episcopo debitam nemo in totum præscribit, vt per Fel. *in cap. si diligenti, n. 14. de foro compet. & in c. cùm inter, num. 3. de re ind.* Castr. *in l. sed si hac, §. patronum, num. 4. ff. de in ius vocando*, Rom. *sing.* 482. Henric. Botiæ *de synodo, p. 3. n. 47. cum seqq.* † in
7 partem tamen præscribi posset, v. g. quod Prælatus inferior in sua Parochia præcedat Episcopum, Felin. *in d. cap. cùm non liceat, col.* 1. Balb. *de præscript. 1. p. partis princ. q. 12 n. 6. in fine*, quos refert Erasm. à Cochier *de iurisd Ordin. in exemptos, p. 1. q. 6 n. 16.* & ita
8 † exemptio extinctiuè præscribi non potest, sed translatiuè, Mil. *in repert. verb. præscribi non potest exemptio.* Roman. *cons.* 239. Butr. *in dict. c. auditis, col. 7 vers. oppono quod non possit, de præscript.* Balb. *d. q. 12. n. 1. sub*
9 *fin.* Vnde † populum non exemptum Abbatiæ exemptæ præscribere posse contra Episcopum exemptionem, vt subsit Abbatiæ exemptæ, tradunt Abb. *in d. cap. cùm non liceat, n. 17.* Caccialup. *in tract. de vnionib. art. 3. n. 20. cum seqq.* Erasm. à Cochier *d. quæst. 6. num.* 20.

10 Adieci, *Iure communi debitam*, vt excludatur ea, quæ iure speciali debetur, quam tex. *in d. c. cùm non liceat*, & ratio prædicta non includit. Sic sanè hanc conclusionem satis probat *d. c. cùm non liceat*, cuius verba in principio, ibi, *à capite membra recedere*, intelliguntur de recessu totali, & absoluto, per quem omninò tollitur obedientia: sicut etiam verba illa, *obedite sibi tanquam Episcopo vestro*, & ibi, *sicut alij clerici suæ diœcesis*, significant textum agere de obedientia iure communi debita Episcopo diœcesano, cui clerici, & Ecclesiæ totius diœcesis iure communi subiiciuntur, & obedire tenentur, *c. omnes Basilicæ* 16. q. 7. *d. c. cùm personæ, ad fin. de priuil. lib.* 6. obseruant *gl.* 2. & omnes *in d. c. cùm non liceat.*

11 Sic similiter conclusio prædicta, & tex. *in d. c. cùm non liceat*, procedunt etiam in præscriptione immemoriali, vt satis deducitur ex ratione præhabita, & ex verbis illius text. quæ in proposito simpliciter, & absolutè præscriptionem reiiciunt, ac subinde nec immemorialis locum habet, & ita notant Rot. *vbi suprà.* & alij, vt per Aret. *in d. l. is qui putat, n. 3.* Pro quibus efficaciter viget, quia in terminis *d. c. cùm non liceat*, Ius commune (quo Episcopi in subditos suæ diœcesis fundatam habent intentionem, *d. c. cùm personæ, ad finem*) est contra subditos præscribẽtes, & pro Episcopo contra quẽ præscribitur, & consequenter licèt præscriptio non esset prohibita, non fuit admittenda, nisi vel quadraginta annorum cum titulo, vel immemorialis, iuxta *c. 1. de præscript. lib. 6.* obseruant in specie Paris. *in d. c. cùm non liceat, n. 46.* Balb. *vbi suprà, n. 94.* & alij, igitur dum *d. c. cùm non liceat*, præscriptionem prohibet, necessariò intelligi debet illa, quæ aliàs semota prohibitione fuit admittenda, & ita etiam de immemoriali, quicquid contradicant Oldral. *cons. 172 post princ.* post alios Ias. *vbi suprà, à num.* 10. quorum fundamenta facilè soluuntur ex dictis præallegata allegat.

Nec retenta prædicta conclusione obstant argumenta supra in princ. adducta, nam ad primum ex 12
mente *gloss. 4. in d. c. auditis*, Bellam. & aliorum *in d. c. cùm non liceat*, Ioan. Andr. Domin. & Francisc. *in d. c. cùm personæ, vers. si autem*, respondetur fatendo iura Episcopalia vtplurimùm præscribi posse, non tamen omnia, quia excipiuntur nonnulla speciatim iure prohibita, in quibus diuersa ratio, & grauissimum præiudicium ita suadet, vt *in cap. cùm ex officij, de præscript.* & similibus; vnde licèt subditi præscribere possint exemptionem, & libertatem à nonnullis oneribus, in quibus subjiciuntur Episcopo, iuxta *dict. cap. auditis*, cum similibus: non tamen præscribere valent exemptionem ab obedientia, de qua hîc, quippe quæ præscribi prohibetur propter grauissimum præiudicium, & absorda supra relata, quæ in aliis iuribus præscribendis non reperiuntur, & in eis non tollitur intrinseca ratio superioritatis, nec membra à capite recedunt, vt in proposito contingit.

Nec item obstat *dict. c. cùm olim, il 2. de priuileg.* 13
quia cum Paris. *dict. num. 42.* Balb. *1. part. q. 5. num* 92. & communiter ex Aret. *in d. l. is qui putat, n. 3. ff. de acquirend. hæred.* respondetur illum non agere de præscriptione per quam eiusmodi obedientia omninò extinguitur, vt in terminis *dict. c. cùm non liceat*, sed per quam ab Episcopo transfertur ad Ecclesiam Romanam, cui se monasterium subiecerat. Qui intellectus satis suadetur ex *d. cap. cùm olim, vers. nos igitur*, ibi, *exprimebant ius nostrum*, & ibi, *in nos læsio monasterij redundaret*; siquidem Pontifex *in vers. quia verò*, admittit præscriptionem continentem idipsum, quod priuilegia concedebant; at priuilegiis concedebatur exemptio à subiectione Episcopi, ita vt monasterium quoad illam subiiceretur Ecclesiæ Romanæ.

Sic sanè text. *in dict. cap. cùm personæ, vers. si au-* 14
tem, ex omnium sententia ibi, similiter procedit in ea præscriptione, quæ secundùm ius commune admitti potuit contra obedientiam, & subiectionem Episcopi, & sic in ea per quam quis ita eximitur ab Episcopo diœcesano, vt obedientia illi debita non extinguatur, sed per præscriptionem acquiratur alij, cui se subditi subiecerunt: pro quo intellectu facere videntur verba illius textus, quæ expendit Paris. *in dicto capite Cùm non liceat*; facit text. *in dicto cap. cùm ex officij, de præscript.* ibi, *quamuis alius*, &c. nam vbi per præscriptionem obedientia Episcopo debita requiritur, alij in quem transfertur, propriè loquendo subditus non præscribit obedientiam, quam non extinguit; sed alius illam præscri-

bit

bit in sobditis contra Episcopum, & in eius præiudi-
cium, iuxta gloss. *verb. præscripsisset, in dict. cap. cùm*
olim, cum similibus, ac subinde manet ubedientia, &
subditi non sunt acephali, nec absolutè recedunt à
capite, immò recognoscunt illum, cui se in lo-
cum Episcopi subiecerunt. Sic similiter notabis quod
ad effectum, † vt quis per præscriptionem dicatur sub-
15 ditus Ecclesiæ Romanæ, & ab Ordinarij Episcopi
subiectione exemptus, requiritur quod ab ipsa Ec-
clesia Romana habitus sit, & tractatus tanquam sub-
ditus immediatus quoad illa, in quibus Episcopo
subiiciebatur; & ita Ecclesia Romana per præscri-
ptionem acquirat subiectionem specialem; nec sat est
quod tractetur tanquam subditos quoad vniuersalem
subiectionem, quam attento iure absque præscriptio-
ne Ecclesia Romana habet in omnes fideles, vt bene
aduertunt ex mente aliorum Felin. *in dicto capit. cùm*
non liceat, numero 12. *ad finem*, Paris. *num.* 45. Balb.
vbi suprà, num. 93. Castal. *de Imperat. quæst.* 54. *num.* 6.
Pro quibus facit, quia aliter cùm eiusmodi subiectio
vniuersalis semper maneat, semper admittenda esset
præscriptio contra obedientiam Episcopo debitam,
& ita esset illusoria probibitio *dicti capit. cùm non*
liceat, iuuat *dictum caput cum olim*, vbi *in vers.*
quia verò, iuncto *vers. nos igitur*, agit Pontifex de
exemptione & præscriptione, per quam Ecclesia Ro-
mana acquirebat ius, quod tolli poterat, & eo
sublato ipsa Ecclesia Romana læsionem incurrebat:
id quod intelligi non potest de subiectione vniuer-
sali, quæ per exemptionem, vel præscriptionem
non acquiritur Ecclesiæ Romanæ, nec ab eadem vl-
latenus tolli potest, iuxta *caput* 1. *in* 2. *distinct.* cum
vulgaribus.

ALLEGATIO CXXIX.

Episcopi visitatio an præscribi possit.

SVMMARIVM.

1 *Visitatio præscribi non potest.*

2 *Episcopus si aliquam Ecclesiam à se generaliter eximat, non potest visitationem, & correctionem à se abdicare.*

3 *Contraria opponuntur.*

4 *Visitatio illa propriè dicitur quæ Ordinariis Ecclesiasticis ad correctionem subditorum, & reformationem Ecclesiarum iure incumbit.*

5 *Visitatio aliquando competit iure communi, aliquando iure speciali.*

6 *Visitatio iure communi competit Episcopis intra diœcesim, Archiepiscopis etiam intra prouinciam & Legato Apostol.*

7 *Visitatio competit etiam aliis, qui consuetudine, priuilegio, fundatione, vel Ecclesiæ institutione, seu aliàs ius habent visitandi.*

8 *Præscriptio contra visitationem multis modis contingere potest, aliquando absolutè illam extinguendo, aliquando verò transferendo.*

9 *Præscriptio tollens omninò visitationem iure communi iniunctam, meritò prohibetur, quamuis admittatur, quæ illam transfert, vel alij accumulat.*

10 *Præscriptio omninò visitationem tollens quare prohibeatur, ostenditur.*

11 *Præscriptio quæ transfert visitationem, vel alij accumulat, nullo iure prohibetur.*

12 *Consuetudo visitandi in præiudicium Episcopi debet esse præscripta saltem spatio 40. annorum.*

13 Cap. cùm ex officij, de præsc. *declaratur.*

VISITATIONEM præscribi non posse probat 1
text. *in c. cùm ex officij*, ibi, *nec contra visitation.*
de præsc. tradunt *gl.* 2. *in cap. irrefragabili, de offic. Or-*
din Host. *in sum. de officio Archid. n.* 5. Marian. *de Visit.*
à n. 19. Bernard. *reg* 604. quia † nec Episcopus si ali- 2
quam Ecclesiam à se generaliter eximat, potest visita-
tionem & correctionem à se abdicare, vt post Feder.
cons. 111. *n.* 4. refert Rot. *in Abul. iuris visitandi*, 28. *Iu-*
nij 1600. coram Greg. XV. impressa per Farin. *decis.* 30.
n. 7. *p.* 2. *recent.* vbi hoc intelligit in Ecclesia iam con-
structa, & fundata, secus autem in fundatione.

Sed obstat quod iura Episcopalia præscribi possunt, 3
c. *audites, c. cùm olim, de præscr.* cum latè traditis *sup. al-*
leg. præced. igitur & visitatio præscribetur, quippe quæ
est de iuribus Episcopalibus, *c. conquerente, de offic. Or-*
din. Nec satisfacit ratio gloss *verb. visitationem, in d. c.*
cùm ex officij, existimantis visitationem continere obe-
dientiam, quæ Prælatis debetur; ac subinde præscribi
non posse, iuxta *c. cùm non liceat, de præscr.* refellitur
enim, tum quia obedientia, & subiectio huiusmodi nō
magis cernitur in visitatione, quàm in coërcitione de-
bitorum in institutionibus, & reliquis iuribus Episco-
palibus, quæ præscribuntur, vt satis deducitur ex *cap.* 2.
in princip. ibi, *in scrutiniis, baptismate, & similibus sub-*
iectionem postulans, de capellis Monach. iuncto *dict. c.*
audites, vers. quia; tum etiam, quia Abbates, de quibus
in d. c. cùm ex officij, licèt ab Archiepiscopis non visi-
tarentur, in reliquis tamen omnibus agnoscebant, &
non subtrahebant obedientiam Metropolitano debi-
tam. Et tandem quia *d. c. cùm non liceat*, agit de præ-
scriptione, per quam directè, & absolutè tollitur obe-
dientia; non verò de illa obedientia, quæ per indire-
ctum cernitur in hoc, vel illo actu particulari, alioquin
nullum Ius Episcopale præscribi posset, cum in om-
nibus obedientia, & subiectio per indirectum conside-
rari valeat.

Quare pro terminorum cognitione *primò* aduerten- 4
dum duxi, quod licèt visitatio, sicut & verbum *visitare*
multipliciter accipiantur, tam apud bonos Auctores,
quàm in sacris litteris, vt constat ex Calepino, Thesau-
ro, & aliis, Marian. *de visitat. in princip.* nihilominus ta-
men ex mente Iuris *in d. c. Conquerente, de officio Or-*
din. & c. 1. §. *vlt. & per tot. de censib. lib* 6. cum aliis, vi-
sitatio quatenus spectat ad Pastores Ecclesiarum, de-
scribi potest, vt sit illa, quæ Ordinariis Ecclesiasticis ad
correctionem subditorum, & reformationem Ecclesia-
rum Iure incumbit.

Secundò, aduertendum est hanc visitationem, vel ius 5
visitandi ad morum, & Ecclesiarum reformationem
aliquando competere iure communi, aliquando verò
iure speciali. Priori modo † competit Episcopis intra 6
diœcesim, *d. capite conquerente, capite cùm venerabilis,*
21. *de censibus*, item & Archiepiscopis Metropolitanis
non tantùm intra suam diœcesim, sed etiam intra pro-
uinciam quoad diœceses Suffraganeorum, vt *in d. cap.*
cùm ex officij, & in capite sopita 14. *& in cap.*
cùm nuper, 25. *de cens. c.* 1. *cod. tit in* 6. quamuis Suffra-
ganei non sint negligentes, *capite vlt. de censib. in* 6.
prosequitur Marian. *vbi sup. n.* 7 *vers. tertiò*, *& n.* 8. *vers.*
quartò, Rusæ. *de præeminentia Archiepisc. dignitatis*,
priuil. 16. communis contra gl. *verb. consuetudine, in d.*
capite cùm ex officij, & contra *gloss.* 1. *in d. capite cùm*
nuper, quæ tamen loquuntur ante tempora *d. c. vlt.* li-
cèt hodie id temperatum sit per Conc. Trid. *sess.* 24. *de*
reform cap. 3. competit etiam hoc priori modo Legato
Apost. qui Ordinarius est, *capite* 2. *de officio Legati*, &
ita visitat, *capite procurationes* 23. *in princ.* ibi, *Sedis*
Apostol. Legatis, de censib. † *Secundò* competit aliis
qui consuetudine, priuilegio, fundatione, vel Eccle-

ſiæ inſtitutione,ſeo aliàs ius habent viſitandi,vt etiam ſunt Archtdiaconi, *capite mandamus* , *de officio Archidiac.* vbi gloſſ.& Doctores, *gloſſ.*1. *cap. cum ſatis, eod,eit.* communis,vt per Marian.& alios citaros à Sarmient.*lib.*3.*ſelect.c.vlt.* qui,tamen vetius putat etiam io terminis Iuris communis , viſitationem Archidiacono competete,iuxta quæ intelliges *dict. cap. procurationes*,dum de Archidiaconis agit,& Conc.Trid.*d. c.*3.*verſ.Archidiatoni.*

8 *Tertiò* aduertendum præſcriptionem contra viſitationem Iure communi , vel ſpeciali comperentem multis modis contingere poſſe , aliquando abſolutè, extinguendo,& tollendo omninò viſitationem ipſam, ita vt ſubditi iam amplius à nemine viſitentut ; aliquando verò non tollendo , nec extinguendo , ſed transferendo viſitationem, vel ios viſitandi ad alium, ita vt mancat quidem viſitatio, ſed tamen non is, ad qoem pertinebat, ſed alius viſitet, & tandem aliquando non tollendo , nee transferendo , ſed accumulando , ita qood maneat viſitatio penes illum ad quem ſpectabat.ſed tamen non ſit penes illum ſolum , ſed per præſcriptionem alius eidem in viſitatione accumoletur,vt colligitur ex *dict. cùm ex officij* , cum *ibi* traditis per Doctotes.

9 His ita præmiſſis quæſtio ſub hac vnica reſoluitur concluſione : *Præſcriptio tollens omninò viſitationem Iure communi iniunctam , meritò prohibetur , quamuis admittatur,quæ illam transfert,vel aliis accumulat, ſicut etiam admittitur , quæ omninò tollit viſitationem Iure ſpeciali competentem.*

10 Probatur concluſio quoad ptiorem eius pattem: nam meritò prohibetur præſcriptio impediens morum correctionem,& Eccleſiarum reformationem,argum.*c.cùm inter* , *& c. ex parte* , *de conſuetud.* cum aliis,quippe quæ cedit in damnum publicum,& ex ea proueniunt multò maiora mala in Repul. quàm ſit bonum vitandi lites, & incettitudinem dominiorum, pro quibus bono publico introducta fuit præſcriptio , *l.*1.*ff.de vſucap.* ſed præſcriptio omninò tollens viſitationem iniunctam Iure communi impedit morum correctionem , & reformationem Eccleſiarum, & ita obuiat bono publico , qoud per viſitationem prætenditur ,ac ſubinde maiora mala proueniont; igitur , &c. Iuuat *d. cap. irrefragabili* , *in princip. verſ.vt autem* , *cap. ad noſtram* , *de appellat.* Quare ita tenent Molin. *de iuſtit. tract.* 2. *diſput.*79. *verſic. obedientia. & diſput.*85.*litt. A, in fine*, Eraſm. à Cochier *de iuriſdict. Ordin. in exemptos,part.*3.*q.*27.*ante num.*1.

11 Poſterior verò pars ſuadetur , quia præſcriptio illa admittenda eſt , quæ nullo Iure prohibetur, nec impedit motum , aut Eccleſiarum reformationem , nec aliàs obuiat bono publico , *dict. l.*1. ſed præſcriptio, quæ transfert viſitationem , vel alij accumulat , ſicut etiam omninò tollens illam , quæ competit iure ſpeciali , nullo iure probibetur, morum, & Eccleſiarum reformationem non impedit , nec bonum publicum offendit, cum adhuc maneat viſitatio facienda ab eo, in quem transfertur , vel accumulatur , vel etiam ab ipſo , cui iure coniungitur, penes quem etiam ſublata viſitatione iure ſpeciali competenti remanet viſitatio iuris communis , per quam bonum publicum reparatur. Ergo.Hanc concluſionem recipiunt in effectu omnes *in d.c.cùm ex officij* , Hoſt. & ſuprà citati, expendentes, quod in viſitatione iuris communis , de qua in illo text. verſatur ius publicum , contra quod præſcriptio admitti non debet, argum *l. præſcriptio,C.de operibus publ. & l. vltim. in princip. ff. de vſucap.* ſequitur quoad iſtam partem Rot. *in nullius de Couarruuias*,16. *Mart.*1612. coram R. P. D. *mea Pirouano*, impreſſa per Farin. *dec.*394.*n.*2.*part.*1.*recent.*

12 vbi etiam fuit dictum , quod † conſuetudo viſitandi in præiudicium Epiſcopi debet eſſe præſcripta ſaltem 13 ſpatio 40. annorum , & ſatis eandem concluſionem probat † *dict.cap.cùm ex officij* , quod agit de viſitatione Iure communi competente , qualis eſt illa, quam Archiepiſcopus exercet in prouincia , & dicit contra viſitationem hanc præſcribi non poſſe : quæ verba intelliguntur de præſcriptione , quæ ex diametro opponitur , & omoinò tollit viſitationem,hæc enim præſcriptio propriè , & abſolutè loquendo dicitur contra viſitationem : cùm verò Pontifex ſubiungit , *quamuis alius contra eandem præſcribere poſſit*, apertè ſignificat admitti præſcriptionem per quam transfertur,vel accumulatur viſitatio, quia talis præſcriptio abſolutè loquendo non eſt contra viſitationem, quam non tollit,ſed contra Prælatum , cui præiudicat , iuxta quem ſenſum verba illa text. *aliquo modo* , non ſont intelligenda de modo per quem præſcribitur transferendo , vel accumulando , ſed de modo per quem præſcribitur contra viſitationem, ſcilicet tollendo , & extinguendo illam ; nam quoad hoc nullus modus præſcriptionis admittitur, veluti ſi præſcribatur ſine titulo, vel cum illo, per tempus quadraginta annorum,vel vlterius,& ſimiles,qui omnes ad tollendam viſitationem iure communi coniunctam nullatenus proſunt. Sic planè tollitur argumentum,de quo ſupra,licèt enim iura Epiſcopalia præſcribi non prohibeantur , quia per illorum præſcriptionem non ita præiudicatur bono publico , ſed magis Epiſcopo contra quem præſcribitur ; nihilominus tamen viſitatio iure communi competens præſcribi prohibetur ob grauiſſimum Reipub. detrimentum, qood ea ſublata ſequeretur.

ALLEGATIO CXXX.

Epiſcopis debita procuratio ratione viſitationis an præſcribi poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Procura accipitur pro ſuſtento , & procuratio pro ſuſtentatione.*

2 *Procuratio in Iure Canonico dicitur ſuſtentatio, vel refectio illa , quæ Ordinariis ratione viſitationis , vel Legatis Apoſtol. iure legationis debetur.*

3 *Procurationes ab Eccleſiis viſitatis præſtandas eſſe Epiſcopis & Archiepiſcopis viſitantibus, quanam ratione lex Canonica conſtituerit, oſtenditur.*

4 *Epiſcopi vt ad Synodum celebrandam allicerentur , ſtatutum fuit vt Cathedraticum in honorem Cathedræ ſolueretur ab omnibus vocatis ad ſynodum.*

5 *Præſcriptio omnis prohibetur contra procurationem ratione viſitationis Iure communi debitam , manente viſitandi onere.*

6 *Procurationes, quæ ratione viſitationis iure aliquo ſpeciali debentur,præſcribi poſſunt.*

7 *Procuratio manente viſitandi onere præſcribi non poteſt, ſecus inſimul cum illo.*

8 *Præſcriptio an admittatur de Iure communi contra partem procurationis : & quid retento Concil. Trid.*

9 *Procuratio ratione viſitationis iure communi debita non poteſt præſcribi immemoriali præſcriptione, manente viſitandi onere.*

10 *Procuratio reſpectu modi poteſt præſcribi.*

11 *Procu*

11 *Procuratio futura licèt præscribi non possit, potest tamen præscribi præterita, id est annorum præteritorum.*

1 PRo terminorum cognitione, & faciliori huius quæstionis resolutione *Primò* aduertendum duxi, quod vltra alias acceptiones, de quibus per Calepin. Thesaur. & alios, verbum *procuro*, accipitur pro *sustento*, *& procuratio*, pro *sustentatione*, vt ex aliis obseruant idem Calepin. & Thesaur. in quo sensu frequenter Iure Canonico procuratio importat sustentationem, quæ aliquando prandium, aliquando conuiuium, vel refectio dicitur, de qua passim *in titulis de censibus, in Decretalibus, Sexto, & Clementinis*: licèt autem iuxta hanc acceptionem variæ in Iure reperiantur procurationes, quæ variis de causis debentur, vt colligitur ex *gloss. vlt.* & Doctoribus *in c. accedentes, de præscript* & ex tex. vbi gl. *in c. procuratione, de censib. Clem. 2. vers. ipsis, illo tit.* Marian. *de visit. n. 33.*
2 frequentiùs tamen, & passim apud Pontifices † procuratio dicitur sustentatio, vel refectio illa, quæ Ordinariis ratione visitationis, vel Legatis Apostol. iure legationis debetur: de priori agit *c. conquerentes, de offic. Ordin. d. c. procuratione, c. cùm ex officij, de præscript.* de posteriori verò text. *in d. c. accedentes, & in c. cùm instantia, de censib. & in Clem. 1. eodem tit.*

3 *Secundò* aduertendum est, valde dubium esse, quanam ratione lex Canonica constituerit procurationes ab Ecclesiis visitatis præstandas esse Episcopis & Archiepiscopis visitantibus, quibus pro spiritualium administratione ad congruam eorumdem status, & onerum sustentationem assignantur redditus opulenti, qui pro his omnibus satis sufficiunt, arg. *c. cùm ab omni, vers. nos, de vita, & honest. cler.* varias congerit Marian. *vbi sup. n. 37.* inter quas probabilior videtur illa, quæ colligitur ex *d. c. cùm ex officij, vers. quia secundum, & ex c. si Episcopus, de offic. Ordin. lib. 6.* scilicet quod cùm visitantes spiritualia seminent in vtilitatem Ecclesiarum quas visitant, meritò ab eisdem præstantur procurationes, & ita temporalia in sustentationem; licèt enim redditus Episcopatus, vel Archiepiscopatus sufficiant etiam ad huiusmodi opus visitationis peragendum, nihilominus lex Canonica prudenter intellexit, ne contemnatur negotium bono publico maximè conueniens, sed facilius expediatur, vt visitantes magis alliciantur, & ne pertimescant difficultatem in victualibus de loco ad locum deferendis, aut in eisdem inquirendis per Episcopatum, vel prouinciam, satius, & vtilius esse procurationes visitantibus solvi, vt sic toti incumbant visitationi, & prouentus illi quos interim non expendunt, cedant in alios vsus, & necessitates communes, vt bene considerant Abb. *in d. c. cùm ex officij, n. 9. & in d. c. procurationes, n. 5.* Marian. *vbi suprà* & alij. Sic in simili, †
4 vt Episcopi ad Synodum celebrandam alliciantur, statutum fuit vt Cathedraticum in honorem Cathedræ solueretur ab omnibus vocatis ad Synodum, vnde & Synodaticum dicitur, pro quo duo solidi persolvi iubentur, *d. c. conquerente*, vbi gl. & Doctores, *c. placuit, 10. q. 3.* Bottx. *de Synodo, num. 38. & 81.* Count. *de numism. & c. 3. §. 2. n. 8.*

5 Quibus sic præmissis, quæstio sub vulea resolvitur conclusione. *Contra procurationem ratione visitationis Iure communi debitam manente visitandi onere, prohibetur omnis præscriptio.* Probatur, nam omnis præscriptio tollens visitationem iure communi iniunctam, meritò prohibetur, ex adductis *sup. all. 129.* at præscriptio contra procurationem ratione visitationis Iure communi debitam saltem Iuris præsumptione tollit in effectu visitationem ipsam, quam Ordinarij præsumuntur negligere, & omittere, admissa præscriptione contra procurationem, quæ ad visitationem peragendam iure instituitur. Igitur, &c. & ita hanc rationem satis præsentit Pontifex *in d. c. cùm ex officij, de præscript.* dum dicit contra procurationem ratione visitationis debitam præscribi non posse; quemadmodum nec contra visitationem ipsam. Eandem rationem probant omnes ibi, aduertentes procurationem esse annexam visitationi, ac subinde de illa, & de ista circa præscriptionem idem esse iudicium, arg. *cap super eo, de parochiis.*

Dixi in conclus. *Iure communi debitam*, quia de hac 6 agit *d. cap. cùm ex officij*, & ita excluduntur procurationes, quæ ratione visitationis Iure aliquo speciali debentur, contra quas non prohibetur, sed admittitur præscriptio, per quam manente procuratione debita Iure communi, non tollitur, nec efficitur inutilis visitandi potestas, & ita obseruant post Imol. Cardin. & alios, Felin. *in d. c. cùm ex officij, n. 15.* Marian. *de Visit. n. 54* Bernard. *reg 604. vers. sextò.* Iuuat illud vulgare, quia facilius tollitur id quod competit iure speciali, quàm quod Iure communi nititur, *l. eius, §. militiæ ff. de milit. testamento.*

Adieci, *manente visitandi onere*, quia eo manente 7 prohibetur præscriptio, & viget inconueniens de quo supra, aliàs enim (nisi aliud obest) insimul cum visitandi onere procuratio præscribi potest, quia non tollitur, nec impeditur tunc visitatio, quæ à præscribente exercenda est: in quem sensum possunt accipi verba *d. cap. cùm ex officij*, ibi, *quamuis alius contra eundem præscribere possit vtramque*, nam cùm Pontifex ibi incipiat à procuratione, de qua erat controuersia, meritò dictio illa, *vtramque*, intelligenda est de vtraque insimul, id est procuratione, & visitatione; non verò de vna, vel altera per se, quia procuratio absque visitatione non præscribitur, licet incipiendo à visitatione possit illa absque procuratione præscribi; secundùm gloss. *in fine, in reg. 15. de regulis Iuris lib 6.* Fel. *in cap. audistis, n. 10. de præscrips.* Gabr. *com. tit. de præscript. concl. 2. n. 4.*

Intellige *primò* conclusionem procedere, ac proinde 8 prohibitam esse præscriptionem contra procurationem, vt supra, ratione visitationis debitam, siue totam, siue partem, veluti cum minuitur quantitas aliàs soluenda, iuxta *c. cùm Apostolus, de censib. Extrau. 1. illo tit. inter communes*, idque intendit *gloss. 1. in fine, in c. relata, 10. q. 1.* Abb. *n. 13.* & alij. vt per Fel. *n. 16.* & Parisi. *n. 10. in d. c. cùm ex officij*, & suadetur ex illo tex. ibi, *quæ ratione visitationis debentur*, siquidem procuratio, quæ debetur ratione visitationis, est illa integra, de qua *in d. c. cùm Apostolus*, & rursus ex eodem text. ibi, *nec contra visitationem ipsam potest aliquo modo præscribi*: nam aliquo modo præscribitur contra procurationem, si quoad aliquam eius partem admittatur præscriptio. Iuuat & ratio supra expensa *in vers. Secundo aduertendum*; sicut enim omittitur, & negligitur visitatio admissa præscriptione contra totam procurationem: ita etiam si contra partem illius notabilem admittatur, manente residua, quæ fortasse minima, cum non sufficiat, Ordinarius de suo expensurus à visitatione retardabitur, & consequenter cùm eadem sit ratio in parte, quæ in toto, idem vtrobique dicendum est, arg. *l. quæ de tota ff. de rei vendic.* Ex quibus hæc sententia non est improbabilis, licèt DD. communiter *in d. capite cùm ex officij, & alibi*, vt per eundem Abb. *n. 15.* & Fel. *d. n. 16. in princ.* ac Marian *de visit. n. 47 & 55.* & alij contradicant, admittentes præscriptionem contra partem procurationis, quorum opinio non probatur hodie per text. *d. Extran. verb. nostra*, vt existimant Fel. & Paris. *cit. locis*, quia text. ille non approbat præscriptiones minuentes procurationem, de qua ibi, sed consuetudines, in quibus longè diuersa videtur ratio, ex infra dicendis; & insuper versiculus ille inferri potest ad consuetudinem alicuius loci, vel prouinciæ, vt intendunt Abb. *n. 17.* post alios Par. *n. 11* & omnes *in d. cap. cùm ex officij*, Anch. & communis *in c. vlt. de censib. lib. 6.* Marian. *vbi suprà, n. 56.* quorum sententia licèt

non

non probetur *in d. c. cùm ex officij*, quod de præscriptione, non verò de consuetudine agit, satis tamen probatur *in d.c.vlt.* & suadetur ex ratione supra expensa, iuncto *c.irrefragabilis, in princ.* ibi, *nulla consuetudo, de officio Ordinar.*

9 Verùm id hodie locum non habet ex Trid. *sess. 24. de reform.c.3 vers.in his verò*, qui text. de consuetudine propria intelligendus est, iuxta *tit. de consuet.* vnde non habet locum in præscriptione, de qua *in d. c. cùm ex officij*, tum quia decisio illa, tanquam exorbitans à Iure, *in d.c.vlt.* restringenda est ad consuetudinem propriam de qua loquitur, non verò extendenda ad præscriptionem, quæ ex proprietate sermonis differt à consuetudine, vt patet ex *tit.de præscription. & ex tit. de consuetud.* tum etiam, quia in consuetudine admittenda viget multò maior, & longè diuersa ratio, cum in ea detur frequentia actuum totius multitudinis, vel maioris partis, pro qua magis præsumitur, & cui magis fauendum est, & insuper cum consuetudo rationabilis esse debeat, *c.vlt.de consuet.* necessariò in ea supponitur ratio, seu causa aliqua iusta, per quam cohonastatur, at verò in præscriptione, de qua *in d.cùm ex officij*, nec ratio eiusmodi requiritur, nec multitudinis, vel maioris partis, sed vniuscuiusque singularis præscribentis actus supponitur.

Secundò intellige procedere etiam in præscriptione immemoriali, vt probat expressè text. *in d.c.cùm ex officij*, nam Abbas & Prior, de quibus ibi, colligebant præscriptionem immemorialem, vt patet ibi, *cum non meminerint*, &c. quam allegationem cum Pontifex reiecerit, ibi, *præmissam allegationem eorum nullum penitus reputantes*, apertè significatur in proposito non admitti præscriptionem etiam temporis excedentis hominum memoriam, vt obseruant Vincent. & antiquiores, Abb. *n.4.* Paris. 3. Felin. *in princip.* & alij *in d. c.cùm ex officij*, Ioan. Andr. & Abb *in c.cùm instantia, de censib.* Felin. *in c.accedentes, n.6.vers.fallit tertiò, cum seq.* & *ibi* Paris. *n.13.de præscript.* Duen. *reg. 144. ampl. 3.* Pro quibus facit etiam *dict c.cùm ex officij*, ibi, *nec contra visitationem ipsam potest ullo modo præscribi*; nam si admittitur præscriptio temporis excedentis hominum memoriam, vtique aliquo modo præscribitur, id quod text. ille negat; vnde ex his & aliis hæc sententia probanda videtur, quicquid contradicant Marian. *vbi suprà, n.52.* & Abb. sibi contrarius *cons.26. n.4.lib.1.*

10 *Tertiò* intellige præscriptionem in proposito non prohiberi respectu modi, vt scilicet procuratio potius in fructibus his vel illis, quàm in pecunia, vel è conuerso, seu iuxta alium quemuis modum diuersum præstetur, vt obseruant Doctores communiter *in d. c. cùm ex officij*, Marian. *vbi suprà, n.49.* Bernard. *dict.reg.604. vers.1.* Iuuat gloss. recepta *verb.compositiones, Clem. 2. de censibus*, & quod habetur *in c.exigit, illo tit. lib. 6.* & apud Concil. Trident. *dict. cap.3. vers. si tamen in potiore.*

11 *Quartò* & vltimò intellige procedere in prohibitione præscriptionis contra procurationem futuram, ne scilicet in futurum eximatur quis à solutione illius; admittitur tamen præscriptio contra procurationem præteritam, id est, annorum præteritorum, secundùm omnes *in d.c.cùm ex officij*. quia cessat ratio supra expensa *in vers secundò aduertendum*, cùm nullum vertatur præiudicium visitationis, quæ iam pro illis annis præcessit, sed solius Ordinarij, cui quantitas soluenda est, contra quem præscribi posse apertè docet Pontifex, *in dict.cap.cùm ex officij*, ibi, *quamuis alius contra eundem.*

ALLEGATIO CXXXI.

Episcopatuum, seu diœcesum fines an præscribi possint.

SVMMARIVM.

1 *Fines dicuntur eo quòd finiunt aliquid, & termini, vel limites, quia terminant, & limitant.*
2 *Fines dupliciter considerantur, vel in quantum fines sunt, per quos prædia à prædiis distinguuntur, vel non in quantum fines sunt, sed in quantum solum, vel pars aliqua prædij ab illis occupatur.*
3 *Fines prædiorum etiam Ecclesiasticorum præscribi possunt.*
4 *Diœcesum, prouinciarum, seu parochiarum fines præscribi non possunt, quia non priuatu, sed publica auctoritate constitutæ sunt,* vt num. 5.
6 *Præscriptio intra fines diœcesum, prouinciarum, seu parochiarum admittitur ad effectum, vt præscribens intra illos obtineat iurisdictionem, vel iura Episcopalia, seu parochialia.*
7 *Fines ipsi præscribi non possunt ad effectum, vt desinant esse qui antea erant, & restringantur, vt alij extendantur, & sint vbi non erant.*
8 L.vlt.C.de fundis limitroph. lib.11. *declaratur.*
9 *Finibus diœcesum cohærentia præscribi non possunt.*
10 *Præscriptio etiam immemorialis prohibetur in præscribendis finibus diœcesum prouinciarum, & parochiarum.*
11 *Fines diœcesum quatenus fines sunt, & habent rationem finiendi præscribi non possunt, nisi considerentur respectu soli, quod occupant quoad dominium & proprietatem eiusdem.*
12 *Præscriptio admittitur, vbi de finibus non apparet.*
13 *Episcopus contra Episcopum locum per se conuersum ad Fidem triennio præscribet.*
14 Cap.1 de præscript. *declaratur.* & n.16. & 17.
15 *Opponitur contra communem textus intellectum, & respondetur numeris seqq.*
18 Cap.placuit, il 2.16.q.3. *declaratur, & concordatur* cum d.c.1.de præscript.

ANTEQVAM ad præsentis quæstionis resolutionem deueniamus, sciendum est fines, tam in Iure nostro, quàm apud bonos Latinæ linguæ auctores dici, eo quòd finiunt aliquid, sicut & termini, vel limites dicuntur, quia terminant, & limitant, vnde actio finium regundorum, de qua *in tit. ff. & C finium regundorum, & in c ex litteris 3.de probat.* dicitur illa, per quam habentes prædia rustica confinia, petunt illorum fines regi, id est, decerni, & suis locis constitui, vt ex Hesiod. & aliis tradit Vertut. *verb.fines.* 1

Rursus sciendum est, huiusmodi fines dupliciter considerari, vel in quantum fines sunt, per quos prædia à prædiis distinguuntur, vel non in quantum fines sunt, sed in quantum solum, vel pars aliqua prædij ab illis occupatur, vt aduertunt gl.magna, & Doctores *in c quia indicante, de præscript. & in c.quicunque, 16.q.3.* priori modo dicuntur propriè, & principaliter fines, quia habent rationem finiendi, de quibus *in d. tit. finium regund.* & principaliter nō censentur portio prædij, sed veluti qualitas eiusdem. Posteriori verò modo non dicuntur propriè fines, sed principaliter attenditur locus, vel pars prædij ab illis occupata, à qua denominantur, vt colligitur ex *l.locus 60. ff de verb. signif. l fines 10.de euict.* 2

Quibus

3 Quibus præhabitis ad quæstionem respondeo, quod licèt fines prædiorum etiam Ecclesiasticorum præscribi possint, *d.c. quia indicante*, cum latè traditis per Syluest *in sum. verb præscriptio* 2. *n* 6. Balb. *de præscript.* 1. 4 *part.* 6. *num.* 8. *vers. decimus*, nihilominus † fines diœcesum, prouinciarum, seu Parochiarum præscribi prohibentur *in cap. super eo, de parochiis*, & *in cap. quicunque*, & *in cap. licèt, cum sequentib.* 16. *quæst.* 3. resoluunt *gloss. vltim.* & communis, *in cap. cùm sine* 18. *de decimis* gloss. magna, & omnes *in dict. cap. quia indicante*, gloss. etiam *in cap. cùm non liceat, de præscript.* post alios Balb. *vbi supra*, Mich. Grass. *lib.* 3. *commun. verb. confines*, q 8. Alciat. *in l. quinque pedum, num.* 23. *Cod. finium regund.* Parlad. *lib.* 1. *rerum quotid. cap.* 1. §. 17 *num.* 3 Hieron. de Monte *de finibus regund. capite* 107. *num.* 2. Menoch. *cons.* 147. *num.* 44. secundùm quos vltra reliquas rationes, de quibus per gloss. *in dict. cap. quicunque*, illa potissima videtur, ne aliàs admissa in proposito finium præscriptione cum publico incommodo, oriatur confusio tam inter Prælatos, quàm inter subditos, vt intendit text. *in dict. cap. quicunque*, & *dict. cap. licet*, ibi, *ne per consuetudinem*, &c.

5 † quæ ratio satis defendi potest, si aduertas fines diœcesum, Prouinciarum, & Parochiarum, non priuata, sed publica vtilitate constitutos, & distinctos fuisse, *cap.* 1 *lo. distinct. cap.* 1. 13. *quæst.* 1. intendit text. *in dict. cap. super eo*, ibi, *Ecclesiastica ordinatione statutos*. Concil. Trident. *sess.* 14. *de reform. cap.* 9 & *sess.* 14. *de reformat. cap.* 13. *in fine*. Vnde fines huiusmodi quatenus fines, sunt Iuris publici, publica auctoritate, & vtilitate constituti, vt in simili probat *lex id quod* 7. §. 1. ibi, *limites, ff. de periculo. & commodo rei vend.* & consequenter immutabiles esse debent, & meritò præscribi prohibentur, ne aliàs priuata cuiusque præscribentis auctoritate sublatis antiquis, passim non limites constituantur, & tam in iurisdictione, quàm in reliquis ad publicam vtilitatem pertinentibus frequens detur occasio incertitudinis, & confusionis; id quod non ita contingit in finibus prædiorum, quia non publici, sed priuati iuris sunt, non publica, sed priuata vniuscuiusque auctoritate, & voluntate instituuntur, & mutantur, *l.* 1. *Cod. finium regund. l. in finalibus, cum seq. ff. illo tit.* & confusio, quæ timeri potest, non ita principaliter publicum, sed magis priua-

6 tum continet detrimentum. Sic sanè † licèt intra fines diœcesis, Prouinciæ, vel Parochiarum admittatur præscriptio ad effectum, vt præscribens intra illos obtineat iurisdictionem, vel Iura Episcopalia, seu Parochialia, vt colligitur ex reg. *cap. audiuis*, & *cap. cum olim*, & clariùs *ex capit. ad aures, de præscript. cap.* 1. *illo titul. lib.* 6. *gloss. vltim. in dict. cap. licet, dict. cap. quicunque*, & *dict. cap quia indicante*, *in fine*, vbi Felin. *num.* 5 *in fine cum seqq.* post Abb *num.* 6 *in dict. cap. su-*

7 *per eo*; nihilominus tamen † fines ipsi præscribi non possunt ad effectum vt desinant esse qui antea erant, & restringantur vt alij extendantur, & sint vbi non erant, quia ratio prædicta, & *dicti cap. quia indicante*, prohibitio non offenditur vbi manentibus finibus sicut antea intra illos præscribitur; nec obstat *dict. cap. cùm sint, vers.* & *attendendum*; satisfit enim vt per *gloss. vltim.* communiter receptam ex Cardin. *ibi.*

8 Amplia *primò* supradictam resolutionem ex sæpè citato *cap. quia indicante*, desumptam esse seruandam etiam in finibus Regnorum, Comitatuum, vel statuum sæcularium, vt obseruant Paris. ibi, *n.* 17. Abb. *in dict. c. super eo, in fine*, Bart. Alciat. & Mich. Grass. *citatis locis*, expendentes text. *vlt. C. de fundis limitroph. lib.* 11. qui tamen non agit de finibus huiusmodi, nec prohibet illorum præscriptionem, sed loquitur in prædiis limitrophis, seu limitaneis, qui assignabantur militibus limitaneis, id est dispositis, & constitutis per limites Regni, vel Prouinciæ ad repellendos hostium incursus, vt ex aliis explicat Valasc. *de iure emphyt. part.* 1. *quæst.* 16. *n.* 11. ac subinde non proponitur illis, quod prædia essent limites, nec prohibetur præscriptio propter limites, sed propter milites, quibus erant assignata, & pro bono publico vsucapi prohibita, ex ratione longè diuersa, quam ex Lamprid. refert Alciat *vbi suprà n.* 25. Nec item probatur hæc ampliatio ex text. *in l. nomine, col.* 2. *vers. bandalorum, ff. de officio Præfecti prætorio*, quia non agit de præscriptione, nec illam prohibet concurrentibus necessitatis, vt intendunt post alios Henric. *in d. c. super eo*, & *in c si diligenti, n.* 1. *de præscript.* Vnde melius suadebitur communis ampliatio, arg. *dict. cap. super eo*, cum similibus, iuncta ratione prædicta.

Amplia *secundò*, idipsum locum habere etiam in iis, quæ cohærent finibus, de quibus hic, vt apertè probat text. *d c super eo*, ex quo ita colligunt omnes, gloss. & communis *in dict cap. quicunque*, & *in dict. cap. cùm sint*, vbi Abb. *n.* 9. Bald. & Syluest. *citatis locis*: iuuat reg. *l. quæ Religiosis*, 44. *ff. de rei vendicat.* expensa per Doctores *in cap. quanto*, per text. *ibi de iudic.* 9

Amplia *tertiò*, procedere etiamsi præscriptio immemorialis proponatur, siquidem & hæc excluditur per 10 generalia verba *dict. cap. super eo*, cum similibus, & per rationem prædictam, Abb. illic *n.* 1. Felin. *in d. c quia indicante, n.* 5. *in fine*, & satis intendit *gl. vlt in c. filia*, 16. *quæst.* 1. Pro quibus facit, quia alia vix esset differentia inter præscriptionem finium, & præscriptionem intra fines, quoniam licèt intra fines præscriptio non prohibeatur, quia tamen communis præsumptio est contra possidentem, non procedit præscriptio, nisi cum titulo per quadraginta annos, vel nisi sit immemorialis, *cap.* 1. *de præscript. in* 6. igitur vt aliqua sit differentia in finibus ipsis, qui vltra præsumptionem Iuris communis resistentis speciatim præscribi prohibentur, fateri oportet præscriptionem cum titulo per quadraginta annos, vel etiam immemorialem admittendam non esse, quamuis contradicat Curt. *cons.* 56. quem referunt & sequuntur *addit. vlt. ad Abb. in d. c. super eo*, Balb *vbi suprà*, Paris. *in d. c. indicante, n.* 17. & *cons.* 11. *num.* 22. *lib.* 1. existimantes in proposito admittendam esse præscriptionem, quæ hominum memoriam excedit, quasi hæc prohibita præscriptione non censeatur sublata, cum vim habeat priuilegij, argum. *c super quibusdam, vers. præterea, de verb. significat.* sed fundamentum refellitur ex his quæ dixi *in tract. de clausulis vsufrequent. claus.* 88. *à n.* 2. *secundum Lugdun. impres.*

Intellige iam *primò* supradictam resolutionem, vt 11 tantùm procedat in finibus quatenus fines sunt, & habent rationem finiendi, itavt per præscriptionem desinant esse fines qui, & vbi antea erant; si verò considerentur non in quantum fines sunt, sed respectu soli quod occupant quoad dominium, & proprietatem eiusdem, itavt maneant apud fines, & retineant finiendi rationem, sicut antea, quamuis sub dominio alterius, vtique admittenda est præscriptio; quia propriè loquendo non præscribuntur fines, ac proinde cessant confusio, & rationes, de quibus suprà. Ita intendunt gloss. *in d. c quicunque*, Card. *in d. c quia indicante*, & *ibi* Felin. *num.* 5. *in princip.* & *vers. considera*, Paris. *num. vlt.* & Balb. *vbi suprà*, qui tamen post gloss. *in d. cap. quicunque, in fine*, falsò existimant fines iure proprietatis præscribi, vbi fines ipsi non manent amplius, sed desinunt esse tales, siquidem longè verius est præscriptionem iure proprietatis in proposito dici, vbi terra, vel solum ipsum præscribitur quoad dominium, vt alicuius efficiatur proprium; interim tamen manent fines sub ratione finium, quia adhuc post præscriptionem habent rationem finiendi, & limitandi, sicut antea, iuxta supradicta.

Intelliga præterea, tantum procedere vbi de fi- 12
nibus

nibus constat, nam si de illis non appareat, admittitur præscriptio, quia non præscribuntur fines, ac subinde cessant verba *d.c.super eo*, & ratio prædicta, vt satis expressit *ibi* Pontifex, text. *in d.c.inter, vers. ob hoc, cum seq.* 16 *q.* 3. Qualiter autem de finibus constare possit, & quæ probatio in eis sufficiat, vide Doctores, quos retuli *p.* 1. *huius tract. tit.* 1. *c.* 7. *n.* 12. & Rot. *dec.* 295. apud Farin. *p.* 1. *recent.*

13 Singulare est io hac materia, quod Episcopus contra Episcopum locum per se conuersum ad Fidem triennio præscribit, vt expresse probat text. *in c.* 1. *de*
14 *præscript.* † cuius quidem decisio procedit in Fidei Catholicæ fauorem, ita vt Episcopus proprius diligens fiat ne intra tam breue temporis spatium amittat locum & partem diœcesis, quæ à fide defecerat, & aliàs sperans acquirere intra illud maiori cum diligentia procuret vt locus ille, vel pars diœcesis ad Fidei, & Ecclesiæ vnitatem reuertatur, ita *gloss.* 1. *in fine*, Abb. & communis *in d.c.* 1. *gl.* 4. & omnes *in c.placuit, il* 2. 16 *quæst.* 3. *gloss. vltim. in reg. possessor, de regulis Iuris lib* 6 Balb. *de præscript* 1. *part.* 4. *quæst.* 1. *in fine*, Couarr. *in reg. possessor, part.* 2. § 11. *n.* 8. Mench. *Illustr. c.* 72. *n.* 6.

15 Verùm contra hanc resolutionem, & communem intellectum *d.c.* 1. obstat *primò* text. *in c.vlt. de præscr.* & generalia eius verba, ibi, *nulla valeat*, &c. insuper & ratio illic addita, quæ in fauorem Fidei Catholicæ negligenda non fuit, immò eo magis admittenda, quod Fides Catholica magis abhorret peccata, & magis aliena est ab omni iniustitia, & legis naturalis, seu diuinæ violatione, neque par credere est, maximos Ecclesiæ Pontifices inter Ecclesiasticos, & præsertim Episcopos admittere præscriptionem cum mala fide, quam *in c.vigilanti, & in l.vlt. de præscr.* inter sæculares, & in foro sæculari absolutè improbarunt, arg. text. *in l.in arenam, C.de iur. offic. testam. Secundò* obstat quod tempore *d.c.* 1. & Concilij Africani, ex quo desumitur, circa annum 425. non apparet lex aliqua, quæ contra Ecclesias, & Episcopos 40. annorum præscriptionem requirat, vnde Fidei fauore forsasse eo tempore minor sufficiebat, ac subinde per illud *c.* 1. non limitatur text. *in c.de quarta, & in c.illud, eod. tit. de præscript. Tertiò* viget *d. c.placuit, il* 2 16 *q* 3. quod habetur in Concil. Mileuitano sub Innoc. I. *cap.* 24. vt constat *tom.* 1. *Concil. pag.* 484. *col* 2. & rursus refertur io d. Concil. Africano *c.* 88. vbi in eadem specie de qua hic agitur, in Fidei fauorem procedit præscriptio per sex tantum modò menses, nec requiritur triennium.

16 His tamen non obstantibus prædicta resolutio & communis intellectus retinendus est. Ad primum respondetur, negari non posse fauorem Fidei in proposito attendi, & ex auctoritate legis Pontificiæ maximè operari, *primò* circa possessionem, quam lex ibi & iustificat, & tribuit Episcopo conuertenti, vt ex Iuris auctoritate iustus sit possessor, arg. *l.iustè possidet, de acquir. possess.* quam possessionem neque iustificat, neque tribuit regulariter in aliis casibus. Sanè Episcopus conuertens, de quo *in d c.* 1. quamuis sciret plebem, & partem diœcesis, quam conuertebat, esse alienam, & ad alium Episcopum pertinere, in actu practico non habebat conscientiam rei alienæ, vel peccatum iniustæ retentionis, quippe qui ex legis auctoritate iustè & absque peccato possidebat, *d. l. iustè*, & consequenter non malæ, sed bonæ fidei possessor erat, vt intendunt Angel. *in l.* 1. *n.* 63. *C de indic.* Couar. *vbi suprà. Secundò* circa tempus, quia sufficit in proposito triennium, cùm aliàs attento Iure spatium quadraginta annorum esset necessarium, *c.de quarta*, cum similibus, *de præscript.* Denique circa titulum, qui omninò requirebatur in hac præscriptione in qua Episcopus intra alienam diœcesim contra ius commune præscribebat, *capite si diligenti, ad finem*, ibi, *iustus titulus, eodem tit. de præscript. cap.* 2. *eodem titul. in* 6. & tamen in præsenti suppletur à lege in fauorem Fidei Catholicæ, qui exceptis his tribus, & circa malam fidem nihil operatur.

Ad secundum respondeti poterit, quod licèt tempore dicti Concilij Africani non tequireretur quadragenaria præscriptio contra Ecclesias, vel Episcopos, nihilominus tamen tempore Gregorij *d. c.* 1. *sub tit. de præscript.* iam erat receptissima huiusmodi præscriptio, vnde ex mente illius videtur ille text. eò loci adiectus, vt in fauorem Fidei limitetur. reg. *d.c.de quarta, & d.c.illud*, cum similibus. 17

Ad tertium communis concordia est, quod text. *in d.c.* 1. *de præscript.* suppleri debeat per *d.c.placuit*, & è conuerso, ita quod sex menses, de quibus *in d. c.placuit*, à tempore monitionis computandi, non tribuant ius loci conuersi, quasi Episcopus conuertens per illos præscribat, sed requirantur vt Episcopus proprius monitus constituatur in mora, & negligentia, qua interueniente fit facultas alij Episcopo conuertendi, & si post conuersionem proprius Episcopus per triennium non recuperat, inducitur præscriptio loci conuersi *glos.* 1. & communis *in d.c.* 1. *glos.* 3. *in c. placuit*, gloss. *in d reg. possessor*, probat ex multis Cou. *vbi suprà* Anastas Germon. *animaduers. lib.* 1. *cap.* 20. Sed hæc communis concordia non satisfacit, tum quia diuinat ad vtrumque textum; nam *in d. c.* 1. nulla fit mentio monitionis, aut sex mensium, sicut nec *in d. c placuit*, vllum est verbum de triennio; tum etiam, quia sex menses, de quibus *in d. c. placuit*, non præfiniuntur tantum vt Episcopus proprius moram incurrat, sed etiam vt illis elapsis alius conuertens statim locum acquirat, ita quod vlterior expectatio triennij non requiratur, prout significat verbum, *pertineat*, de quo *in eo text.* præsertim si adiungantur verba illa quæ præcedunt, ibi, *ad suam Cathedram pertinentia*, quæ important plenum ius competens Episcopo proprio negligenti, quod idem post sex menses acquiritur conuertenti. Nec aliquid probant verba illa, *post leges*, quia vt constat ex eodem Conc. Africano *c.* 88. & passim alibi intelligunt, id est, post leges latas de Donatistis hæreticis, vel contra eosdem hæreticos, & propterea omissa sunt à Gregorio, qui per illum text. *in dict. cap.* 1. voluit constituere legem generalem non habito respectu ad Donatistas, vel leges eorundem, de quibus Conc. Africanum loquebatur: aliàs enim si verba prædicta referrentur ad leges monitionis necessariæ, vt credit Couar. sanè Gregorius non omisisset, vel omittens apertè significaret non esse necessariam monitionem, nec illam posse à nobis suppleri, quam cum antea esset in integro, Pontif. Gregor. resecauit. Quare de hoc studioso lectori cogitandum relinquo. 18

ALLEGATIO CXXXII.

Episcopali sede vacante an currat præscriptio contra Ecclesiam.

SVMMARIVM.

1 *Præscriptio ipso iure dormit contra Ecclesiam quocumque modo vacantem.*
2 *Ecclesia dum vacat, vtpote carens legitimo defensore, iure agere prohibetur.*
3 *Ecclesia quasi vacare dicitur ad hoc vt contra illam præscriptio non currat, quando licèt Prælatum habeat, is tamen quoad res illius, vt oportet tuendas inutilis est.*
4 *Prælato excommunicato existente, tam contra Ecclesiam,*

clesiam, quàm contra ipsum, præscriptio non currit.

5 *Præscriptio ipso iure dormit contra Ecclesiam Pastore viduatam, non solùm in rebus ad Ecclesiam, vel mensam Prælati pertinentibus, verùm etiam in iis, quæ Ecclesiæ, vel Prælato insimul cum Capitulo & clericis communes sunt.*

6 *Præscriptio non currit interim dum viuit Prælatus, qui rem Ecclesiæ temerè alienauit.*

7 *Ecclesia vacare dicitur ad hoc vt præscriptio contra illam non currat, quando caret proprio, & immediato Pastore.*

8 *Duo opponuntur contra superiùs resoluta.*

9 *Præscriptio contra vacantem Ecclesiam dormit non ex eo quod deficit is, contra quem præscribitur; adest enim Ecclesia, sed quoniam ea vacante non est qui agere possit.*

10 *Præscriptio an & quando progrediatur contra hæreditatem iacentem, ostenditur.*

11 *Hostilitatis, schismatis, vel pestis aut exilij tempore dormit præscriptio contra Ecclesiam.*

12 *Impedimento facti existente, videtur aliquibus currere præscriptionem contra Ecclesiam, quamuis illi ex iusta causa detur restitutio.*

13 *Alij intelligunt procedere vbi tempore belli, vel schismatis grassantis non redditur ius partibus.*

14 *Nonnullis placet distinctionem Iuris & facti procedere attento Iure Ciuili, non autem isto Pontificio, quo attento putant præscriptionem dormire ipso iure, stante aliquo facti impedimento.*

15 *Aliquibus videtur ideo impedimentum facti æquiparari impedimento Iuris in hoc casu, quia hoc expressum est in Iure.*

16 *Præscriptio ipso iure dormit contra eos, qui non Iure, sed facto aliquo impediuntur, vbi huiusmodi facti impedimentum non fuerit, seu generale.*

17 *Episcopo capto à paganis, seu schismaticis, tunc Sedes Episcopalis quasi vacare dicitur, & iurisdictio Episcopalis pertinet ad Capitulum, non verò ad Archiepiscopum.*

18 *Mors ciuilis non æquiparatur naturali quoad iuris effectus, nisi quando ex qualitate, & natura negotij mors ciuilis fuerit eiusdem effectus, cuius est mors naturalis.*

19 *Archidiaconus, vel alius de Capitulo, qui ex legitima consuetudine, vel priuilegio iurisdictionem Sede vacante exercere potest, id poterit in vacatione vera, non autem in ficta.*

20 *Episcopus quando captus fuerit à paganis, vel schismaticis, ad quæ extendatur, & circa quæ versetur administratio Capituli, remissiuè.*

21 *Capitulum Sede vacante exercere potest omnem potestatem, administrationem, & iurisdictionem Episcopalem Ordinariam, exceptis casibus in Iure expressis.*

22 *Capitulum Sede vacante potest exercere iurisdictionem Episcopalem Ordinariam, si necessarium fuerit ad vitandum Episcopatus præiudicium, & periculum ex Episcopi defectu, seu absentia alioquin imminens.*

23 *Capitulum occasione Sedis etiam fictè vacantis non potest ita liberè etiam in necessariis administrare, quin teneatur reddere rationes nouo Episcopo.*

1 CONTRA Ecclesiam quocumque modo vacantem Prælato, nusquam currere, sed ipso iure dormire præscriptionem probat text. *in c.1. vers. si tamen, de præscript. c. de quarta, vers. nisi, c. auditis, vers. quod si, eod. tit.* tradunt Abb. *in c. cum deputati, num 19. de iudic. & in c.2* vbi Felin. *num 5. vers. dum Abbas, de præscript.* Bart. *in l. naturaliter, num. 24. ff. de vsuc.* Arnulph. *de commendis quæst. 9.* Guid. Papæ *decis. 552.* Aym. *de antiq. temporum, part. 4. c. materia, num 68.* Balb. *de præscript. 1. part. 6 princ à num. 7.* Molin. *de Iustit. tract. 2. disput. 78. num. 7.* Rota *dec 415. num. 3. p. 2. recentissim.* † quicquid contrrouertat, & 2
confundat Annib. *in dict. l. naturaliter, num.* 298. Iuuac tatio, nam Ecclesia dum vacat, vtpote carens legitimo defensore, iure agere prohibetur, *c. vlt ne Sede vacante,* ac subinde contra huiusmodi Ecclesiam iure impeditam dormit ipso iure præscriptio, quantumcunque adsint omnia ad illam necessaria, iuxta reg. *l. 1. §. vlt. C. de annali excep.* & facit, quia durante pupillari ætate, etiam illa dormit contra pupillum, *l. sicut, C. de præscrip. triginta,* Surd. *dec. 4. n. 1.* Rot. *dec. 419. n. 4.* apud Farin. *part. 1. recent.* Ratio quoque resolutionis principalis ea potuit esse, quia mortuo Prælato, Rectore beneficiato, seu altero dignitatem, vel officium detinente, vacat quidem possessio Prælaturæ, beneficij, dignitatis, & officij. & sic carent legitimo defensore, licèt bonorum, & iurium illius possessio retineatur per ipsam Ecclesiam, dignitatem, vel officium, quæ nunquam moriuntur, & nunquam desinunt possidere, ciuiliter scilicet, Salust. Tiber. *in pract. Auditor. Cameræ, lib 2. in fine,* Boccac. *de interdicto vti possid. c. 2. n 91.* Pontan. *de spol. lib. 3. c. 9. num. 149.* Redoan. *de spol. Eccles. q 7. n 35 & q 14. n. 28. & 29 & q. 15. num. 11.* Seraphin. *dec. 1127. num. 2.* Caualer. *dec. 299. num. 1.* Coccin. *dec. 49 sub n. 2.* Nicol. Garc. *de benef. p. 5. c. 5. n. 38* Paz *de tenuta, c. 50. n 25.* Cyriac. *controu. forens. lib. 2. controuers. 300. num. 38.* Rota *dec. 390. sub n. 2. & 3 p. 1. diuers.* vbi huiusmodi possessionem per Ecclesiam retentam vocat ciuilem, seu ciuilissimam, & in *Colimbriensi præstimoniorum, 10. Decembris 1631.* coram *R. P. D. Dunozetto, & 18. Iunij 1632.* coram *eodem.*

Primò intellige principalem resolutionem procedere etiam vbi Ecclesia quasi vacat, vt quia licèt Prælatum habeat, is tamen quoad iuris effectus & res Ecclesiæ vt oportet tuendas inutilis est, vtpote hæreticus, aut schismaticus, probat text *in d. c. 1. vers item si,* iuncto *c. pen. de suppl. neglig. Prælat. lib 6* resoluit Bald *vbi suprà,* Imol. reg. *c. 2. de translation. Episcopi, vers. sicut,* iuxta *gl. vlt.* per tex. *ibi, ad l. vlt. C. ad legem Flauiam,* recepta communiter ex Couar. *pract. c. 7. n. 27.* Tiraq. *ad leges connub. p. 6. n. 12.* † Sic idem est 3
vbi Prælatus excommunicatus existit, quia cum iure prohibeatur, *c. intelleximus, de iud.* tam contra Ecclesiam, quàm contra ipsum etiam in rebus propriis præscriptio dormit, iuxta *c. quia diuersitatem, de concess. prabend.* gloss. magna *in c. prima actione, 1 q. 3.* communis vt per Abb. *num. 7.* Felin. etiam *7.* Paris. *18. cum seqq. in d. c. 1.* Balb. *de præscript. 1. part. 6. n. 24.* idipsum admittentes quantumcunque excommunicatio iusta sit. 4

Secundò intellige procedere non tantùm in rebus ad Ecclesiam, vel mensam Prælati pertinentibus, verùm etiam in iis, quæ Ecclesiæ, vel Prælato insimul cum Capitulo, & clericis communes sunt, ex Abb. *n. 4.* Felin. *5. in fine,* & aliis *in d. c. 1.* Balb. *p. 2. sexta, n. 7* Ias. *in l si emancipati, n. 18. C de collat.* pro quibus vltra reg. *l. si communem, ff. quemadmodum seruitutes,* facit quod in huiusmodi rebus communibus administratio ad Prælatum pertinet, quo deficiente Capitulum, vel clerici agere prohibentur, *c. edoceri, de rescrn.* Host. & communis *in c. 1. & vlt. ne sede vacante.* 5

Tertiò intellige, seu potiùs amplia procedere etiam dum viuit Prælatus ille, qui rem Ecclesiæ temerè alienauit, vel aliquid aliud contra sacros Canones, & in Ecclesiæ præiudicium fecit; quia scilicet dum ia viuit, perinde quoad hoc, est ac si Ecclesia non haberet Prælatum, cum habeat ad hoc inutilem, quem lex verosimiliter non credit venturum contra id quod temerè fecit, vt probat text. *in c si Sacerdotes, 16. q. 3.* quem ad hoc notant gl. *verb. causa, in c. 1. de in integ.* 6

restit.lib.6.Felin.n.10. in d. cap.1. post alios Roman. sing.267. Rebuff.in compend.alienat.n.37. Balb 1.p.5. n.8.Cald Pereira in l si curatorem, verb. infra legitimum, n.5.

7 *Quartò* intellige Ecclesiam in proposito vacare, vbi caret proprio,& immediato Prælato, qui pro rebus Ecclesiæ iure agere debuit, qualis est Episcopus respectu Cathedralis, Abbas respectu Abbatialis Ecclesiæ, quantumcunque non desint alij Prælati superiores,& mediati,vt satis probat d c.1.ibi,fuerit Episcopus,& ibi,acceperit Episcopum, docent Innoc. in c. olim,il 1.de restit.spoliat.Abb.n.2. & alij,vt per Felin. in dict. c. 1. Vnde licèt Sede Imperiali vacante succedat interim Ecclesia, & summus Pontifex Imperium tegat, c.licet,de fore comp. vbi communis, quia tamen deficit Imperator proprius,& immediatus Imperij superior, contrà Imperium, vtpote vacans, dormit interim ipso iure præscriptio, Bart.in d.l. naturaliter,n.18 & ibi Annib.n.30.Abb.n.3,Felin.5.Parif.11. in d c.1.Balb.2.p 6. num 8.

8 Verùm prædictis & alijs, quæ hic traduntur per Doctores,duo maxime obstant,primum,quod vt præscriptio aliqua mero iure procedat,nec attenditur,nec requiritur existentia illius, contra quem præscribitur, probat Bartol.in l.naturaliter, n.18. receptus communiter ex Balb.3 p.6. n.23. Igitur quantumcunque Ecclesia vacet & careat Prælato, præscriptio contra illam progredietur. Rursus obstat, quia contra hæreditatem iacentem non dormit præscriptio, quinimò procedit non solum quæ antea fuerat inchoata,verùm etiam noua,arg l.vlt.ff.de vsucap.l.sed si conditione, §. seruus alienus, ff.de heredib.instituend. resoluunt post alios Ctot.in l.si is qui,n.35.ff.de vsucap. Annib. in d. l.naturaliter,num.303. tradit Abb. in d. c. de quarta, n.8.& ibi Felin.n.18.de præscript. Ergo idem erit vacante Ecclesia,præsertim quia hæreditate iacente hæres hæreditarias actiones exercere prohibetur,leg.ait prætor.ff.de iure deliber.

9 Sed retentis supradictis, ad primum argumentum vltra Annib vbi suprà, cuius resolutio confunditur ex d.c.1.& ex d.c.de quarta,& c.auditis, in quibus Iuribus probatur præscriptionem contra vacantem Ecclesiam dormire ipso iure, dici potest in his terminis dormire non ex eo quod deficit is,contra quem præscribitur,adest enim Ecclesia,sed quoniam ea vacante non est qui agere possit,vt satis innuit d.c.1.ibi,si autem non fuerit,non præiudicetur Ecclesiæ, &c.ac subinde quia dum Ecclesia vacat,regulariter ius impedit, ne quisquam agat,d.c.vlt.& per totum ne Sede vacante. Meritò contra illam,vtpote iure impeditam agere,præscriptio dormit.

10 Ad posterius verò argumentum vltra Abb.n.8. qui difficultati succumbens verius putat contra hæreditatem iacentem non progredi, sed dormire præscriptionem,arg d c.1. cum similibus, respondeti potest longè diuersam esse rationem in Ecclesia vacante, & in hæreditate iacente, vel vacante; in hac enim si aliquis sit hæres,qui adire possit,succedit reg. l.qui potest facere,de regul.Iuris, lib.6. vel poterit institutus bonorum possessionem agnoscere & administrare,iuxta l.si quis 23. in princ.cum fin.55 ff.de hæred.instituend.tradit Anton.Gom.tom.1.var.c.2.num.13. quod si hæres non appareat, dabitur curator qui administrare,& agere possit, iuxta reg. l.1.ff.de curat. bonis dand.tradit Menoch. de arbitrar. casu 150. à princip. quod si nullus extat qui succedere possit, & ita hæreditas verè vacat,defertur fisco,cuius procurator administrat,d.l.1.§.qui bona de iure fisci, Menoch vbi suprà.Vndè meritò stantibus his,& alijs,qui iacente,vel vacante hæreditate agere possint,non datur in ea impedimentum iuris agendi, prout datur in Ecclesia; neque refragatur dict.l.ait Prætor, ibi, actiones exercere, quia procedit tantum intra tempus deliberandi, & etiam in eo non simpliciter, sed absque causæ cognitione, denegat agendi facultatem, planè si hæreditate iacente hæres facto aliquo impediatur, licèt præscriptio mero iure procedat, dabitur nihilominus contra eam restitutio, secundùm Abbat. & omnes præcitatos.

Quintò intellige,seu potius amplia,procedere etiam hostilitatis tempore, & tunc etiam dormire ipso iure præscriptionem probant text. in prima actione 16. q 3.& in c.ex transmissa, ibi, præscriptione hostilitatis tempore non currente,de præscript & idipsum de tempore schismatis probat c.cùm vobis,14.ed.tit, de præscrip. Grat in c.si Sacerdote, vers.item 16.p.3. tradunt Abb.& communis in d.c.ex transmissa, Bart.in d.l.naturaliter,n.13.& 16.vbi etiam notiores,ff.de vsucap. Dom cons.153.Balb.de præscr.2.p.6.à n.3. Parif. cons. 104 à n.143.lib.1. post alios Rebuff. de pacificis possess.n.301.cum seq Rip.de peste,2.p princ.à n 121.Roland cons.79.n.20.& cons.81.à n.16.lib.1. idem resoluentes de tempore pestis (quasi tunc sit bellum inter Deum,& homines)exilij,captiuitatis,& similium,tradit decis.Pedem 177.n 5. vbi idem concludit de tempore,quo per treugam, & inducias bellum hinc inde remittitur. 11

Sed obstat maximè, quod impedimentum proueniens ex bello,schismate, & prædictis similibus, non est impedimentum iuris, sed facti, quia non lex, sed factum impedit tunc in iudicio agere, & lites exercere, ac subinde præscriptio iure currere debere, quamuis illi ex iusta causa detur restitutio, iuxta l.& Attilicinus,ff.de seruit.rust.præd.cum similibus, & ita in specie obseruat Annib. in l. naturaliter, num.294. & 303.intelligens text.in dict.c.ex transmissa, & in d. c.cum vobis, procedere impetrata prius restitutione contra præscriptionis cursum, quod tamen est contra expressa verba d.capitis ex transmissa, suprà relata,& d.c.cum vobis,ibi,cursum præscriptionis impediunt,cum similibus præcitatis,in quibus apertè dicitur præscriptionem in his terminis ipso iure, & ita seclusa omnis restitutionis beneficio non currere. 12

Nec satisfacit resolutio communis Bartoli vbi suprà,& omnium in d.c.ex transmissa, & in locis præcitatis, secundum quos text.ille,& similes procedunt, vbi tempore belli,vel schismatis grassantis non redditur ius partibus, & cessant omnia iudicia, ita quod iuris potius quàm facti impedimentum subsistat: tum quia hæc explicatio restringit verba illius text. & similium,qui simpliciter,& indistinctè dicunt bello,vel schismate durante præscriptionem non currere; tum etiam,quia quamuis partibus ius non redatur,& lites in forensibus controuersijs non exerceantur,quia tamen hoc non à lege aliqua, sed ex facto impediente prouenit, magis facti,quàm iuris impedimentum dicetur, vt per se patet. 13

Vnde alij putant distinctionem,& differentiam illam impedimenti iuris & facti tantùm procedere attento iure Ciuili,non autem isto Pontificio, quo inspecto præscriptio non procedit ipso iure, sed dormit interim dum etiam impedimentum facti perdurat, & ita intelligunt text.in d.c.ex transmissa,& in d.c.cum vobis,cum similibus,prout opinantur Imol.in princip. per text. ibi in c quia diuersitatem,de concess.prab. Par. in d.c.ex transmissa, num.13 & alij relati per Pinel.in auth. nisi,n.47.C.de bonis matern. præsentit gl. magna in d. c. prima actione. Sed & hæc resolutio communiter reijcitur,vt per eundem Pinel.Confunditur enim ex d.c.cum vobis,ibi,secundùm Iuris ordinem,& ex vulgari reg.c.1.de noui operis nunciat. 14

Tandem alijs videtur in specie d. c. ex transmissa, & dict.c.cum vobis, impedimentum facti æquiparari impedimento iuris, & illo, sicut hoc stante, præscriptionem dormire; quia Iure cautum reperitur, vt in his casibus speciatim Iure expressis limitetur prædicta differentia 15

differentia communis collecta ex *dict.l. & Attilicinus*, cum aliis, idque intendunt Abb.*n.13. ad fin.* Felin.*n* 8. *in dict.c.ex transmissa*, Boët.*dec.*40.*n.*3. Pinel. *vbi suprà c.*43.*ampl.*2.*n.*47.*colum.*2. Adhuc tamen hæc explicatio non satisfacit, tum quia refragantur verba *d.c. cum vobis*, ibi, *secundùm Iuris ordinem*, quæ inount nihil ibi speciale cootra Iuris regulas contineri, tum etiam quia Doctores passim admittunt præscriptionem dormire tempore pestis, in quibus nihil speciatim iure expressum reperitur.

16 Quare probabiliter dici potest, communem illam traditionem, quæ docet præscriptionem ipso iure dormire cootra eos, qui non iure, sed facto aliquo impediuntur, locum non habere vbi huiusmodi facti impedimentum commune, seu generale est, & vti tale notorium omnibus; tunc enim perinde ac si esset impedimentum iuris præscriptio impeditur ipso iure, nec est necessaria restitutio, & in his terminis procedunt text. *in dict.c ex transmissa, & in d.c.cum vobis*, cum similibus; id quod suadetur, quia vbi facti impedimentum generale est, & notorium omnibus, ita quod neque probatione, neque protestatione, aut excusatione vlla indigeat, eadem ferè videtur vigere ratio, quæ stante iuris impedimento suadet præscriptionem ipso iure dormire; etenim lex de illo communi, & notorio facti impedimento certa est, & frustra restitutionem requireret, quæ nihil aliud quàm circuitum & dilationem inutilem, litem, labores, & expensas continere videtur, cum certissimum & notissimum sit restitutionem in omnem euentum, & similibus competere, absque vlla probationis, aut causæ cognitionis necessitate. Iuuant quæ aliàs circa sententiam contra ius constitutionis, & ius litigatoris notantur *in c.1.& in c.cùm inter, & in c. inter cæteras, de re iudic*. Nam licèt sententia contra ius constitutionis ipso iure non valeat, neque appellatio necessaria sit, *dict. c.1. de sententia & re iudic.* per contrarium verò contra ius litigatoris prolata ipso iure valeat, & appellatio requiratur, *dict.c.cùm inter*, nihilominus si sententia contrà ius litigantis pronunciata notoriam contineat iniustitiam, perinde ac si contra ius constitutionis proferatur, nō tenet ipso iure, neque appellatio necessaria est, *dict.c.inter cæteras*, quia videlicet lex quæ certa est, de huiusmodi iniustitia notoria statim per se occurrit, & appellationem, & eius circuitum superfluum non requirit. Sic similiter licèt in proposito differant impedimentum iuris, & facti, vbi hoc particulare est contra aliquem, & à probatione pendet nihilominus tamen vbi generale, seu commune, & insimul notorium quoad omnes proponitur, perinde ac iuris impedimentum iudicabitur, & lex ipsa per se occurrens absque aliqua restitutione præscriptionem impediet, & iuxta hunc sensum intelligi potest opinio Abb.*dict.n.*13.& aliorum, quos suprà proximè citauimus, vt scilicet impedimentum facti & iuris æquiparentur in specie *d.c.ex transmissa, & dict.c. cum vobis*, quia in iuribus facti impedimentum ex bello, & schismate proueniens generale est, & notorium omnibus. Vnde si pares termini proponantur, idem dicendum est in quouis alio simili, vtputà pestis; in reliquis autem impedimentis facti, quæ nec generalia, nec notoria sunt, procedit communis differentia: quæ notari possunt ad ea, quæ prædicti Doctores resolvunt circa præscriptionem contra eos qui in captiuitate, exilio, vel carcere sunt, vt infrà ostenditur.

17 *Sextò* intellige, seu potius amplia procedere Episcopo capto à paganis, seu schismaticis; nam tunc Sedes Episcopalis quasi vacare dicitur, & iurisdictio Episcopalis pertinet ad Capitulum, non verò ad Archiepiscopum, ac si Episcopalis Sedes per mortem vacaret, vt obseruant omnes per text. *ibi in c. si Episcopus 3.de suppl.negl.Prælat.lib.*6. Alex. *cons.*110.*à n.*6. *vol.*6. Marian. Soc. *cons.*92. *in princ. vol.*1. Pauin. *de potest. Capituli Sede vacante, part.*1.*princ, q.*1.*sub n.*4.

18 † Ratio est, quia licèt mors ciuilis non æquiparetur naturali quoad iuris effectus, ex text.*in l.sed si mors* 13. *ff.de donat.inter virum & vxor.& in l.cùm pater* 77.*§. hæreditatem, il* 1. *ff. de legat.*2. *& in l. Statius Florus* 48.*§.Cornelio Felici, ff.de iure fisci*, cum similibus, tamen quando ex qualitate, & natura negotij mors ciuilis fuerit eiusdem effectus, cuius est mors naturalis, tunc vtraque mors æquiparabitur, vt per text. *in l. actione, §.publicatione, ff. pro socio, & in l. si necem, §. si deportatus, ff.de bonis libert. & in c.1. §.1. ne sede vacante lib.*6. cum similibus, quæ adducunt Menoch. *de successi. creat. §* 21. *num.*172. *vers. est tamen verum*, Pelaez *de maioratu part.*2. *quæst.*3. *num.*36. Molin. *de primogen.lib.*1. *cap.* 13. *n.*64. Gutier. *Canon.qq.lib.*2. *cap.*1.*n.*44. Card. Tusch. *tom.*3.*litt. M, conclus.*393.*n.*24. *&* 25. Atqui in hoc casu mors ciuilis proueniens ex seruitute Episcopi à paganis, vel schismaticis iusto bello capti, supposito defectu & absentia Episcopi impediti apud hostes, quominus Ecclesiam suam & Episcopatum gubernet, iam operatur idem inconueniens quod lex Canonica vitare, & regimini Ecclesiæ prouidere intendit, dum alioquin propter illud statuit, vt Episcopo naturaliter mortuo, contra Ecclesiam præscriptio non currat, sed ipso iure dormiat: igitur, &c.

19 Illud aduertendum duxi, adeo verum esse in hoc casu Episcopalem iurisdictionem pertinere ad Capitulum, vt nullo modo eam exercere valeat Archidiaconus, vel alius de Capitulo, qui ex legitima consuetudine, vel priuilegio illam Sede vacante exercere potest, vt resolvunt Dominic. *in d.c.si Episcopus* 3.*n.*6.& Franch.*n.*2. ex ea ratione, quia consuetudo & priuilegium huiusmodi verificari solum debent in vacatione propria, & vera, quæ scilicet contingit per mortem, aut per alium similem modum, iuxta ea, quæ latè prosequitur Pauin. *de potestate Capituli, prælud.*6. *num.*4. *cum seqq.* non verò in vacatione ficta, quæ scilicet contingit per captiuitatem Episcopi, de qua agimus, vel per alium similem modum, ex adductis per Pauin. *vbi proximè & n.*13. nam sic postulat consuetudinis, priuilegij natura, quod videlicet ita restringatur, vt minus lædatur Ius commune, iuxta *reg. ea quæ à Iure exorbitant, & reg. odia, de regulis iuris lib.*6. & text. *in c.vlt. de offic. Archid. & in cap. sanè & in c.porrò, de priuil.*

20 Constito igitur administrationem Episcopatus ad Capitulum pertinere, quando Episcopus captus fuerit à paganis, vel schismaticis, ac si Sedes Episcopalis hoc modo fictè vacauerit, superest videndum ad quæ extendatur, & circa quæ versetur hæc administratio: sed quia huius loci non est peculiarem huius rei disputationem facere, ideo sit satis legere *gloss. vltim.in c. his quæ, de maiorit.& obedient. gloss. vltim. in c. cùm olim, eod.tit.* vbi Abb *à n.*2. Domin.*n.*4 *&* 5.& Anch.*n.*2. *in dict.cap.si Episcopus*, Dec. *in cap. si clerici, §. de adulteriis, n.*21, *de iudic.* Bart. *in l. vbi adsunt, num.*2. *ff. de tutor. & curat. datis ab iis*, prosequitur per varia exempla Pauin. *de potest. Capituli, part.*1. *princip.quæst.*1. *cum seqq.* Rebuff. *in praxi benefic. part.*1. *tit. de deuolution. num.*37. *cum seqq.* Menoch. *de arbitrar. casu* 209. *num* 9. Couar. *in cap Ioannes, num.*2. *de testament.* Gregor. Lopez *l.*2. *gloss.*6. *tit.*6. *part.*5. Sarmient. *select. lib* 3. *cap.*15. *sub num.*1. Azeued. *ad Curiam Pisanam lib.*1. *cap.*8. *num.*10. *cum seqq.* Lambertin. *de iurepatron lib.*1. *quæst* 2. *princip. partis* 1. *art.*9. *num.*1. *&* 2. Molin. *de Iustit. tom.*6. *tract.*5. *disputat.*11. *num.*3. *cum seqq.* Card. Tusch. *tom.*1. *liter. C, conclus.*56. *cum duobus seqq.* Cardos. *in praxi iudicum, & aduocat. verb. Capitulum, num.*2. apud quorum plures licèt controuersum sit an regula affirmatiua pro Capitulo, an verò negatiua contra illud, exceptis casibus à Iure expressis, constituenda sit in hac materia, tamen verior, & re-

21 ceptior eſt regula affirmatiua, quod videlicet † Capitulum Sede vacante exercere poſſit omnem poteſtatem, adminiſtrationem, & iuriſdictionem Epiſcopalem ordinariam, tam in temporalibus, quàm in ſpiritualibus, exceptis caſibus, quæ vel Iure in contrarium exprimuntur, vel ex aliqua ratione concludente pro expreſſis habentur, vt contra alios pro regula conſtituit Rebuff. *vbi proximè, n.* 58. Card. Tuſch. *dict. concl.* 56. *num* 5. Azened. *dict. cap.* 8 *num.* 20. *cum ſequentib.* Molin. *dict. diſp.* 11. *n.* 3. & eſt communis, vt per eoſdem per text. *in dict. c. ſi Epiſcopus, & in c. vlt. de ſuppl. negl. Pral. lib* 6 *& in c. vnic de maior. & obed. eod. lib. & in dict. c. cùm olim*, cum ſimilibus.

22 Declara tamen hanc reſolutionem, ne procedat, niſi quatenus exercitium iuriſdictionis Epiſcopalis ordinariæ neceſſarium fuerit ad vitandum Epiſcopatus præiudicium, & periculum ex Epiſcopi defectu, ſeu abſentia alioquin imminens. Ceſſante autem huiuſmodi neceſſitate, non poterit Capitulum vti prædicta iuriſdictione, neque enim ius Canonicum eam illi indulſit, vt eſſet adminiſtrator voluntarius, ſed ſolummodo neceſſarius, qui tanquam talis ſola neceſſaria miniſtraret, vt tradit gloſſ. *verb. Capituli, in Clement.* 1. §. 1. *de hæret.* Panorm. *in cap. his quæ, in fine, de maior. & obed.* Imola variè exemplificans *in cap.* 1 *ſub num.* 15. *ut Sede vacante*, Panin. *dict. part.* 1. *princip. quæſt.* 7. *ſub num.* 7. Rebuff. *vbi proximè, num.* 86. Sarmient. *dict. cap.* 15 *num.* 4. Signorol. *conſ* 28. *Sic quæritur, verſ. ſed ſi Eccleſia*, Azeued. *dict. cap.* 8. *num.* 11. *&* 12. Card. Tuſch. *d. concl.* 56. *num* 41.

23 Ruiſus declara ne poſſit Capitulum occaſione Sedis etiam fictè vacantis ita liberè etiam in neceſſariis adminiſtrare, quin teneatur reddere rationes nouo Epiſcopo; has enim reddere tenetur, vt in omni administratore alienarum rerum reſoluũt Doctores *in l. ſi procurator, §.* 1 *ff. mandati, & in l.* 1. *§. officio, ff. de intel. & rationibus diſtrah. & in Clem.* 2. *§. illi etiam. de relig. domib.* proſequitur latè poſt alios Menoch. *de arbitrar. caſu* 109. Card. Tuſch. *tom.* 1. *litter. A, concl.* 203. *cum ſequentib.* & in Capitulo ſic adminiſtrante per ſe, vel per Officiales ſuos, adeſt decretum Concil. Trid. *ſeſſ* 24. *de reformat. cap.* 16. intendunt Rub. *conſ* 131. *num.* 3. Fuſch. *de viſitat. lib.* 1. *cap.* 15. *num.* 31. Menoch. *vbi proximè, num.* 8. *&* 9. Cardoſ. *dict. verb. Capitulum, num.* 21. Rot. *deciſion.* 402. apud Farin. *part.* 1. *recent.* Alias plures limitationes, & declarationes vtiles, & neceſſarias, per quas reſtringitur poteſtas Capituli Sede vacante, vide per Doctores ſuprà citatos *num.* 20. & per Gutier. *canon lib.* 2. *cap.* 17. *num.* 13. Cardoſ. *citato loco, num.* 8. *cum ſequentibus*, Thom. Valaſc. *allegat. iuris tom.* 1. *allegat.* 5. *n.* 11. Nicol. Garc. *de benef. p.* 12. *c.* 2. *§.* 1. *n.* 67.

ALLEGATIO CXXXIII.

Epiſcopali ſede vacante quis poſſit deputare Viſitatorem.

SVMMARIVM.

1 *Papa ſolus deputare poteſt viſitatorem Sede vacante, nec id permiſſum eſt Capitulo, immò nec Archiepiſcopo, niſi ob negligentiam vel malitiam ipſius Capituli. &* probatur num. 2. & 3.

4 *Capitulum Sede vacante non poteſt exercere niſi neceſſaria*

5 *Contrarium tamen, quod Capitulum Sede vacante poſſit viſitatorem deputare, tenent plures, quod* probatur num 6. & 7.

8 *Diſtinguunt alij inter viſitationem generalem, & particularem, illam Capitulo negantes, hanc verò illi concedentes.*

9 *Capitulum Sede vacante poſſe deputare viſitatorem, id eſt adminiſtratorem generalem Epiſcopatus in ſpiritualibus, & temporalibus, receptior tenet opinio.*

20 Cap. vltim. de ſuppl. neg. Prælat. lib. 6. *declaratur* & n. 15.

11 Cap. is cui 42. de elect. lib. 6. *declaratur*, & n. 15.

12 Cap. obitum, & cap. vltim. 61. diſtinct. *declarantur.*

13 *Capitulum Sede vacante non poteſt viſitatori generali in ſpiritualibus & temporalibus à ſe conſtituto plenam omninò, & vndique liberam adminiſtrationem concedere.*

14 *Capitulum Sede vacante habet etiam ius viſitandi in ordine ad morum conſtitutionem, & poteſt ad hoc munus particularem viſitatorem deputare.*

16 Cap. Charitatem, 12. q. 2. *declaratur.*

17 *Procurationes viſitationis facta per viſitatorem à Capitulo Sede vacante deputato quomodo reſeruanda Epiſcopo futuro ſucceſſori.*

18 Concil. Tridentin. ſeſſ. 24. de reformatione, c. 3. *declaratur.*

19 *Capitulum Sede vacante poteſt in ordine ad morum correctionem deputare non ſolùm viſitatorem particularem, ſed etiam generalem totius diœceſis.*

20 *Capitulum Sede vacante ſecundum communem opinionem non poteſt conſtituere viſitatorem reſpectu exemptorum, & Sedi Apoſtol. immediatè ſubiectorum.*

21 *Diſtinguitur cum Molina.*

22 *Capitulum Sede vacante poteſt ſuccedere etiam in iuriſdictione delegata commiſſa in perpetuum Epiſcopali muneri.*

23 *Viſitator Sede Epiſcopali vacante deputatus eo ipſo cenſetur habere generalem adminiſtrationem, quamuis ea non exprimatur in mandato.*

24 *Procurator non cenſetur habere liberam & generalem adminiſtrationem, niſi id in mandato exprimatur.*

25 *Ratio differentiæ datur.*

26 *Adminiſtratores Vniuerſitatum cenſentur habere adminiſtrationem cum libera.*

27 Cap. cum vobis 19. de elect. & c. 2. de donat. *declaratur.*

28 *Beneficia ſpectantia ad ſolam collationem Epiſcopi non poteſt viſitator Epiſcopali Sede vacante deputatus ab inferiore à Papa conferre, ſecus ſi ſit deputatus à Papa, vt* n. 29.

30 *Viſitatore ſpeciali à Papa pro aliena diœceſi deputato, an poſſit generalis Epiſcopi, vel Capituli Sede vacante viſitare, oſtenditur*, & n. 31. & 32.

SOLVM ſummum Pontificem poſſe deputare viſitatorem, nec id permiſſum eſſe Capitulo, immò nec Archiepiſcopo, niſi ob negligentiam, vel malitiam ipſius Capituli, videtur colligi ex text. *in cap vltim. in princ. de ſuppl. neglig. Prælat. lib* 6. *& in cap. is cui* 42. *de elect. eod. lib. & ex capite obitum, & c. vlt.* 6. *diſtinct. & cap. charitatem*, 12. *q* 2. tradunt Monach. *in d. c. vlt. n.* 5. *&* 6. *de ſuppl. negl. Pral lib.* 6. Imol. *in c.* 1. *ſub num.* 15. *col.* 2. *in fine, & col.* 3. *poſt med ne Sede vacante*. Fuſch. *de viſitat. lib.* 1. *cap.* 2. *ſub num.* 10. Boëc. *deciſ.* 2. *n.* 19. & videtur facere Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *de reform. c.* 3. *verſ. Viſitatores.* 1

Primò probari videtur hæc ſententia ex ea ratione, quia ſi Capitulum poſſet viſitatorem Sede vacante conſtituere, eſſet ex eo, quia Capitulo tunc competit 2

competit munus visitandi; si enim sibi competeret, non posset illud alteri committere, ex reg. text. *in c. Daibertum, 1. q. 7. & in l. nemo plus iuris, ff. de reg. iuris* Atqui munus visitandi videtur non posse ad hoc munus visitatorem deputare. Consequentia legitimè colligitur. Minor autem probari videtur ex eo, quia si dictum munus Capitulo competeret, posset Capitulum recipere procurationes, quæ debentur ratione prædictæ visitationis, iuxta reg. text. *in c. conquerente, de offic. Ordin. & in c. accedentes, & in c. cum ex officij, de præscrip.* cum similibus. Atqui hæ probationes, vt quia sunt fructus Episcopatus, iuxta *d. c. conquerente, in fine,* videntur reseruandæ futuro Episcopo successori, ex reg. text. *in c. cùm vos, in fine, de offic. Ordin. & in c. præsenti, eod. tit. in 6.* cum similibus. Igitur per argumentum à cessantibus prædictis visitandi muneris procurationibus, videtur resoluendum hoc munus Capitulo non competere Sede vacante.

3 *Secundò* iuuari videtur ex eo, quia huiusmodi visitatio non videtur adeò necessaria, quin possit commodè differri in tempus Episcopi futuri successoris, vt credit Monach. *d. n. 6.* Vnde videtur succedere com-
4 munis resolutio quæ dictat † non posse Capitulum Sede vacante exercere nisi necessaria, vt per gl. *verf. Capituli, in Clem. 1 §. 1. de hæret.* Pauin. *de potest. Capituli, p. 1 prin. q. 7.* Azeued. *ad Curiam Pisanam, lib. 1. c. 8. n. 11. & 12.* Sarmien. *select. lib. 3. c. 15. n. 3.*

5 Contrarium tamen, immò quod Capitulum Episcopali Sede vacante possit visitare per se, vel per alium, & ita visitatorem deputare, nec huiusmodi deputationem soli Summo Pontifici competere, tenuit gl. *verb. Capituli, post med. in d. Clem. 1 §. 1. de hæret.* & sustinent post Archid. Abb. *in c. cùm olim n. 2. col. 3. princ. de maioris. & obed.* Marian. Socin. *de Visitat. q. 11. sub num. 4.* Pauin. *de potestate Capituli, p. 1. princ. q. 7. sub n. 1. & 2. & sub n. 3.* Rebuff. *in praxi benef. p. 1. tit de deuolut. n. 65.* Syluest. *sum. verb. Capitulum, n. 3.* Molin. *de instit. tom. 6. tract. 5. disp. 11. sub n. 7.* Card. Tusch. *tom. 1. litt. C, concl. 56. n. 12.*

6 Quorum sententia probatur *primò* ex ea ratione, quia Capitulum Sede vacante succedit in iurisdictione Ordinaria ad Episcopum pertinente, tam quoad spiritualia, quàm quoad temporalia necessaria, si specialiter Capitulo non sint prohibita, vt suprà proxima allegatione prope finem probauimus. Atqui munus visitandi per se, vel per alium pertinet ad iurisdictionem Episcopalem ordinariam, rursus & eius executio necessaria est in ordine ad morum correctionem, & vitam subditorum spiritualem reparandam, & totum constat ex text. *in c. conquerente, de offic. Ordin. cum similibus,* iuncto etiam text. *in capite 1. §. sanè, de censib. lib. 6.* Concil. Trid. *d. capite 3. verf. visitationem.* Igitur, &c.

7 Deinde in eandem sententiam expenditur idemmet text. *in d. capite vlt. de suppl. neglig. Prælator. lib 6. verf. nisi fortè,* quem supra pro contraria opinione adduximus in princip. dum enim *in d. verf. nisi fortè,* inquit ad Episcopum deuolui potestatem deputandi visitatorem Sede vacante, si Capitulum negligenter, aut perperam administrauerit in spiritualibus, & temporalibus; consequenter probat eandem potestatem in eodem Capitulo originaliter comparatione Archiepiscopi residere, provt constat in quolibet negligente obire originaliter ea munera, quæ ex Capituli negligentia ad alium devoluuntur, vt per eam suppleantur, iuxta text. *in c. 2. de concess. preb. & in c. 1. & per totum de suppl. negl. Prælat.*

8 In hac controuersia distinguit Ioan. And. *in d. gloss. verb. Capituli, in fine,* inter visitationem generalem, in qua visitator discurrere intendat per totam diœcesim, & hanc negat Capitulo, sic intelligens Monachi, & sequacium sententiam; & inter visitationem particularem, pro aliquo scilicet particulari crimine in præsens damnum Episcopatus vergente vitando, & hanc visitationem concedit Capitulo Sede vacante, sic intelligens sententiam Archid. & sequacium secundo loco relatam, quam distinctionem sequuntur multi, quos refert Pauin. *d. q. 7. n. 3.*

Ego verò, reiecta hac distinctione, ad clariorem 9
huius quæstionis resolutionem ante omnes aduertendum duxi, duas quæstiones sub hac vnica ab omnibus ferè Doctoribus hucusque relatis confundi, quasi vna & eadem tantùm esset, cum tamen duæ sint inter se diuersæ. Quapropter constituere oportet aliud esse quærere, an Capitulum Sede vacante possit deputare visitatorem, id est administratorem generalem Episcopatus in spiritualibus & temporalibus, aliud verò esse quærere, an possit deputare visitatorem particularem, pro expediendo scilicet munere visitationis ad hunc solum particularem finem, vt in ea agatur de morum correctione: Etenim si de prima quæstione sermo fuerit, affirmatiuè resoluendum est; tum propter fundamentum in fauorem Capituli suprà adductum *in verf. contrarium, n. 5.* iuncta reg. text. *in l. imperium, in fine, & in l. maiorum, ff. de iurisd. omnium iud.* tum etiam propter text. *in d. Clem. 1. §. propter quod, in fine, de hæret.* & denique propter decretum Concilij Trid. *sess. 24. de reform. c. 16.* resoluunt Domin. *in d. c. vltim. in fine,* Rebuff. *d. tit. de deuolut. n. 63.* Pauin. *de potestate Capituli, p. 1. princ q. 10. sub n. 2.* Gutier. *canon. lib. 2. c. 17. n. 12.* Cardos. *in praxi iudicum, verb. Capitulum, n 3.* Molin *de inst tom. 6. tr. 5. disp. 11. sub n. 1.* Card. Tusch. *d. concl. 56. n. 5.* qui omnes generaliter resoluunt, posse Capitulum Episcopali Sede vacante constituere visitatorem, idest administratorem generalem, de quo in hac prima quæst. & etiam Vicarium generalem, & cæteros officiales necessarios pro administratione Episcopatus.

Qua retenta opinione, non obstant fundamenta, 10
quæ pro prima *n. 2. & 3.* suprà adduximus, quia respondetur text. *in d. c. vlt. de supplenda neglig. Prælat. lib 6* non negare facultatem Capitulo iuxta suprà dicta competentem Episcopali Sede vacante ad constituendum visitatorem, id est administratorem generalem Episcopatus antequam is constituatur à Summo Pont. sed solùm decidere, quod nec Archiepiscopus, nec quilibet alius Superior, excepto eodem Rom. Pont. potest sine causæ cognitione, videlicet negligentis, aut proteruæ Capituli administrationis, visitatorem illum constituere; qui intellectus & responsio ad *d. caput. vlt.* constat expressè ex littera eiusdem, si totum eius principium attentè legatur, & exceptio, quam facit *in verf. Nisi fortè,* ad priora verba eiusdem text. referatur cum promiscua terminorum relatione, provt est de natura exceptionis ad regulam, iuxta text. *in l. nam quod liquidè, §. vlt. verf. sed si ita. ff. de penu legata,* quæ ad eius materiam post alios prosequitur Couar. *var. lib. 2. c. 5. n. 5. & 6.* & satis eundem intellectum sentit gloss. *verb. potest, in d. c. vltim.* iuxta quem ille textus tantum abest quod intendat negare Capitulo hanc potestatem deputandi visitatorem generalem in spiritualibus, & temporalibus Sede vacante, vt immò in eadem potestate defendat, & prohibeat turbari ab Archiepiscopo, vel quolibet alio superiore sine cognitione causæ legitimæ, quando Capitulum ea potestate vti voluerit, dum aliud ab ipso Summo Pont. circa eandem dicti visitatoris deputationem non fuerit ex plenitudine potestatis, & ex generali omnium Ecclesiarum cura sibi competente dispositum, provt ab eodem disponi potest, tum ex verbis text. *in c pen. de suppl. negl. Prælat. lib. 6.*

Præterea aduersùs hanc eandem dictæ primæ 12
quæstionis resolutionem non obstat text. *in dict. cap. is cui,* quia respondetur eum text. non negare quod Capitulum Sede vacante possit dictum generalem visitatorem deputare, iuxta nostram resolutionem;

sed solùm intendere aliod longè diuersom,per quod modificari, & limitari debet eadem resolutio, iuxta
12 infrà dicenda *n.20.* Ad text.verò *in dict. cap. obitum, & in dict.cap.vltim.* vltra responsionem Innoc.*in c.ad abolendam, de haretic.* qoam sequitur Pauin. *dict.q.7. n.2.*respondetor verum quidem esse in terminis horum iurium deputatum fuisse à Summo Pontific.visitatorem prædictum generalem, sed id non contigisse ex eo quod Capitulum non posset illum constituere, si à Summo Pontific non esset constitutus, sed solũ ex eo, quia vel Capitulum deputationem huiusmodi indebitè differebat, vt innuunt verba text.*in dict.capite obitum*, ibi,*assiduis adhortationibus*,&c.vel quia Summus Pont. aliunde noluit in eadem deputatione præuenire ipsum Capitulum, prout potest ex plenitudine potestatis, iuxta text. *in dict. cap. vlt. de suppl. neglig. Prælat. lib.6. in Princip.* iuncto eius intellectu supra adducto; & ex cura vniuersali quam ipse impendit, & impendere potest omnibus Ecclesiis, iuxta text. *in cap. grandi, eod. tit. & lib.* prout pro ratione prædictæ deputationis exprimit text. *in dict. cap. vltim. post princ.61. distinct.* Ad quæ autem attendere debeat Capitulum in creatione huius visitatoris generalis, & cæterorum officium ab eo deputandorum pro necessaria Episcopatus administratione, vide post alios Fusch. *de visitat.lib.2.c.15.n 32.cum seqq.*

13 Hæc tamen resolutio modificatur & limitatur, vt licet Capitulum Sede vacante possit dictum generalem visitatorem constituere in spiritualibus, & temporalibus, tamen non proinde possit ei concedere plenam omninò, & vndique liberam administrationem, nam cum hæc ita sumpta, nec ipsi competat Capitulo, immo causam quantumvis generalem habeat, nequeat exercere in multis, in quibus eadem limitatur, vt suo loco diximus, succedit reg.text. *in l.nemo plus iuris, ff. de regulis Iuris, & in cap.Duibertum, 1. quæst.7.* & ita secundùm hanc limitationem procedit textus qui sic intelligendus est *in dict. capite is cui*, prout bene intelligit Monach. *in dict.cap. vltim. n.1. de suppl.neglig.Prælat.lib.6.*

14 Quod verò attinet ad secundam quæst. an scilicet Capitulum Sede vacante habeat ius visitandi in ordine ad morum correctionem, & possit ad hoc munus particularem visitatorem deputare. Resoluendum est etiam affirmatiuè, propter fundamenta adducta *sup.in vers.contrarium tamen, n.5.* per quæ meritò ita tenent *ibi* Archid. & reliqui post eum citati; quicquid oppositum minus bene crediderint Monach. & alij post eum relati *n.1.*

15 Neque aduersùs hanc secundæ quæstionis resolutionem obstant fundamenta illorum, de quibus sup. *num.1.2.&* 3. nam ad text. *in dict.cap. vltim. de supp. neglig. Prælat.lib.6. & in d.cap. is cui, & in dict. capite obitum, & in dict.capite vltim.61. distinct.*respondetur non pertinere ad hanc resolutionem secundæ quæstionis, sed solùm ad solutionem primæ, de qua suprà *in vers.Ego verò,num.9.* & ita in iuribus agi de alio longè diuersu visitatore ab eo, de quo hîc agi-
16 mus, iuxta *ibidem* dicta pro eorum intellectu. † Ad text.verò *in c.charitatem, 12.q.2.*respondetor quod vel Summus Pont. ibi se iniecit depotationi visitatoris animarum ex plenitudine potestatis,& ex cura Ecclesiarum, qoam habet,vel quod in eo text. non constat à quonam deputati fuerint visitatores huiusmodi, de quibus *ibidem* agitur *in vers. visitatores*,nec id textus decidit,sed solum addit de iusto subsidio eisdem adhibendo pro labore visitandi parochias,ac proinde in deputatione de illis facta in casu eiusdem text. supponendi suot termini habiles Iuris communis,secundùm quos ipsummet Capitulum poterat eos deputare, iuxta nostram resolutionem.

17 Præterea ad primum fundamentom respondetur concedendo maiorem, sed negando minorem, pro qua non facit illud,quod ibidem adducitur de procurationibus huius visitationis reseruandis Episcopo futuro successori tanquam fructibus Episcopatus; quia respondetur quod licèt hoc verum sit, tamen id non tollit qoominus dicto visitatori per Capitulum deputato exhibeatur ex illis iusta sustentatio, & ex eisdem ea deducetur tanqoam impensa necessaria, & redundans in vtilitatem Ecclesiæ & Episcopatus, prout quoad omnes similes impensas, & onera necessaria generale est in omnibus fructibus Episcopatus Sede vacante perceptis, iuxta text. *in dict. cap. præsenti, vers. porrò, & in dict. cap. cum vos,in fine*,cum adductis per Molin. *de Iust.tom.1.disputat.147.col.2. in fine,& col.3.* & per Nicol. Garc.*de benefic. tom.1. par.1.c.2.n.89.cum sequentib.*

Ad secundum verò fundamentum facilè responde- 18
tur negando antecedens; aliter enim absurdè sequeretur quod Episcopatus sine debita morum correctione maneret, ac inde oues eo tempore pabulo & antidoto spirituali destituerentur, vt post Archid. bene considerat Pauin. *dict. quæst.7. sub num.1.* Ad Concil. verò Trident. *dict. c.3.* respondetur non loqui de Visitatoribus à Capitulo deputandis Episcopali Sede vacante, prout nos loquimur, sed agere solum de eis ab eodem constituendis in vita ipsius Episcopi, vbi ex aliqua speciali ratione, aut priuilegio munus hoc visitandi competit Capitulo; tunc etenim solùm,& non in nostris terminis Concilium Tridentin. requirit approbationem Episcopi viui in constitutione huiusmodi visitatorum à Capitulo facienda,vt patet ex tenore eiusdem Concilij.

Quæ quidem resolutio ampliatur, vt procedat 19
non solùm in visitatione particulari, sed etiam in generali totius diœcesis, adhuc enim etiam hæc vltima competit Capitulo Sede Episcopali vacante, proindeque poterit in ordine ad morum correctionem visitatorem huiusmodi deputare, sic enim concludiut ex fundamentis huius nostræ resolutionis.de qua *in vers. quod attinet, num.14.* Vnde meritò sic resoluunt Archid Abb. & reliqui antiqui & moderni supra relati *in vers. Contrarium tamen, n.5.* Quicquid oppositum in visitatione generali tenuerint Ioan. Andr. *in gloss.dict.verb.Capituli,in fine,Clement.1.§.1.de hæreticis*, & alij citati per Pauin. *dict. quæst.7. num.3.* sic accipientes sententiam Monachi *num.5. & 6. in dicto capite vltim. de supplenda neglig. Prælat. lib.6.* & distinctè negantis Capitulo facultatem visitandi, & deputandi visitatorem in ordine ad solam morum correctionem.

Limitanda tamen videtur prædicta resolutio, ne 20
procedat respectu exemptorum Sedi Apost. immediatè subiectorum,hos etenim Capitulum Sede vacante non videtur posse ita visitare per se, vel per alium; nam licet hæc eorum visitatio incumberet Episcopo si viueret, iuxta tex.*in Clem.attendentes, in princip.vers. hoc igitur,de statu monach.*Concil. Trid. *sess.25.de Regul.cap 9.* tamen, quia Episcopus viuus taliter exemptos visitare non poterat iure Ordinario,sed solùm iure delegationis Apost. vt constat ex eodem decreto,& ex *d.Clement. attendentes, vers. hoc igitur*, & rursus Capitulum Sede vacante succedit solum in his, quæ competunt Episcopo ex iurisdictione Ordinaria, non verò ex delegata, iuxta ea, quæ per text. *in c.pastoralis §.præterea, de officio Ord.* resoluunt Abb.*in d.cap. cum olim, sub num.2. col.3. in med.* Paoin. *d. tract. de potest. Capituli in princ. q.10.* Card. Thusch. *dict. concl.56.n.5.*Molin.*dict.disputat.11 sub n.8.& 9.* Ideò inferri videtur Capitulum non posse taliter exemptos visitare Sede vacante,& ita ex hoc fundamento resoluit in terminis Abb.*dict. col.3.in med.*& Marian. Socin *sub dict.n.4.*Pauin.*dict.p.1.princ.q.7.n.2.*qui tamen id restringit *q.10.sub n 4.& 5.*

Verùm in hac limitatione omne placet potius di- 20
stinguere

ftiognere cum Molin. *d. diſp.* 11. *n.* 8. *&* 9. inter caſum in
quo aliquid iuriſdictionis in perpetuum committitur
muneri Epiſcopali ex delegatione Sedis Apoſtol. vt ex
officio deinceps competat Epiſcopis, & inter caſum in
quo id eidem Epiſcopo, & ſub nomine dignitatis, &
conſequenter etiam eius ſucceſſori à Sum. Pont. dele-
gatur ad aliquam peculiarem tantum cauſam, vel ne-
gotium, iuxta text. *in cap. quoniam Abbas, de offic. deleg.*
Etenim in hoc vltimo caſu iuriſdictio delegata non
tranſit in Capitulum Sede vacante, & ita procedit li-
mitatio communis DD. de qua ſuprà, quam ad dictam
regulam affirmatiuam pro ſucceſſione Capituli Sede
vacante retulimus numero præcedenti. At in primo ca-
ſu non procedat eadem limitatio, ſed potiùs dictæ re-
gulæ affirmatinæ ſtandum eſt, & ſecundum eam reſol-
uendum, Capitulum in dubio ſuccedere etiam in hu-
iuſmodi iuriſdictione in perpetuum Epiſcopali muneri
delegata, niſi aliud aliunde legitimè colligatur ex men-
te delegantis. Ratio eſt, quia ſuppoſita perpetuitate
huius delegationis, per quam id de quo actum fuerit,
annectitur in perpetuum Epiſcopali muneri, non qui-
dem principaliter in bonum Epiſcopi, nec tanquam
eius priuilegium, ſed in bonum eorum, in quos ea iu-
riſdictio taliter delegata exercetur, vel aliorum, & Ec-
cleſiæ, conſequitur eandem iuriſdictionem cenſendam
eſſe vt acceſſoriam, immò vt partem totius iuriſdictio-
nis Epiſcopalis in communi, ac proinde vt talem tran-
ſituram in Capitulum, in quod Sede vacante tranſit
per viam regulæ tota Epiſcopalis iuriſdictio, vt ſanè
cum iudicio aduertit Molin. *ſub d. n.* 8.

22 Cùm ergo hoc ita ſe habeat in iuriſdictione in per-
petuum Epiſcopali muneri delegata, iam inferior præ-
dictam limitationem, de qua ſuprà *n.* 120. veram non
eſſe in terminis *d. Clem. attendentes, verſ. hoc igitur*, &
Conc. Trid. *d. c.* 9. & ſimilium, cum conſtet iuriſdictio-
nem delegatam, de qua in his iuribus, commiſſam eſſe
in perpetuum Epiſcopali muneri, ac proinde quod in
ea ſuccedet etiam Capitulum Sede vacante, ſicque po-
terit eius virtute viſitare in ſpiritualibus prædictas
moniales taliter exemptas, iuxta modò reſoluta, quod
magis confirmatur ex eo, quia vt benè aduertit Mo-
lin. *ſub d. n.* 8. ante finem, credendum non eſt, nec id
eſſet conſentaneum rationi quod intenderet Concil.
Trid. & Clemens *d. loc.* vt toto tempore Sedis quoquo
modo vacantis monaſteria monialium ſic exempta, &
Soli Sum. Pont. immediatè ſubiecta, & eorum monia-
les deſtituantur viſitatione, & quolibet alio regimine
ſpirituali, quod ab eodem Clemente, & ab eodem
Conc. Trid. tantopere dictis locis intenditur, & procu-
ratur.

23 Viſitator huiuſmodi Sede Epiſcopali vacante de-
putatus, eo ipſo cenſetur habere generalem admini-
ſtrationem, quamuis ea non exprimatur in mandato,
ita poſt Lap. & Ioan. Andr. obſeruant Domin. *n.* 10. An-
char. *ſub n.* 2. Franch. etiam *n.* 2. per text. *ibi in d. c. vlt.*
24 *de ſuppl. neg. Prælat. lib.* 6. Non obſtat † *c. cùm nobis* 19.
in fin. ibi, *in procuratorem concedimus*, &c. *de elect.* &
per argumentum à fortiori, *c.* 2. *de donat.* ibi, *ſit procu-
rator*, qui tamen non cenſetur habere liberam & ge-
neralem adminiſtrationem, niſi id in mandato expri-
matur, iuxta text. *in l. mandatum* 60. *ff. de procurat. &
c. qui generaliter, in princ. eod. tit. lib.* 6. quia reſponde-
tur hæc iura procedere, & concludere ſolùm in pro-
curatore priuati, aut ad negotia priuata, ſeu cauſas ſin-
gulares, noſtram verò reſolutionem procedere in viſi-
tatore, id eſt adminiſtratore corporis cuiuſdam myſti-
ci, & vniuerſalis, prout eſt Eccleſia, & Epiſcopatus, in
eum finem conſtituto, vt per eum expediatur vniuer-
ſitas omnium cauſarum & negotiorum quæ cadunt
ſub adminiſtratione conſtituentis, videlicet Capituli,
aut ſimilis. † Ratio differentiæ ſumenda eſt tum ex
25 maiori dignitate dicti officij viſitatoris, quod quidem
dignius eſt quàm officium procuratoris, vt pro ſolu-
tione huius obſtaculi conſiderat Domin. *d. n.* 10. tum
etiam propter naturam commiſſionis factæ viſitatori,
quæ cùm ordinetur in dictum finem, conſequenter
poſtulat in eodem viſitatore prædictam generalem &
liberam adminiſtrationem, per quam ſolum, & non
aliter ille finis ſufficienter aſſequi poteſt, vnde ſuccedit
reg. text. *in l.* 2. *ff. de iuriſd. omn. iud. & in l.* 3. §. *qui ha-
bet, ff. de ſeru. ruſtic. & in l.* 1. §. 1. *ff. ſi vſuſfructus peta-
tur*, cum ſimilibus. Vnde meritò dicit Bart. *in l. præſes,
n.* 4. *C. de tranſact.* quod † adminiſtratores vniuerſitatum 26
cenſentur habere adminiſtrationem cum libera, quod
etiam tenent Dec. *conſ.* 204. incip. *Viſo eleganti, n.* 5. &
Card. Tuſch. *tom.* 5. *lit. M, concl.* 45. *n.* 25. quod tamen
ſecus eſt in procuratore priuati, aut ad cauſas ſingula-
res, & negotia priuata conſtituto, quippe quod hic ſuf- 27
ficienter poteſt ea procurare abſque generali illa ad
miniſtratione. Verba autem text. † *in d. c. cum nobis, &
in d. c.* 2. quatenus loquuntur de procuratore, non ſunt
intelligenda de procuratore proprio, & formali, qualis
eſt ille, qui vel priuati negotia, & cauſas ſingulariter, vel
vtiliter adminiſtrat, iuxta text. *in l.* 1. *ff. de procurat.* vel
vnam & alteram, & ita ſingulares cauſas & negotia
corporis etiam myſtici, & vniuerſalis ſingulariter tantū
gerit, iuxta text. *in c. quia in cauſis, de procur.* ſed intel-
ligenda ſolum ſunt de procuratore improprio, qualis
aliquando vocatur abuſiuè quilibet adminiſtrator,
etiamſi generalem alicuius corporis myſtici, v. g. Eccle-
ſiæ & Epiſcopatus adminiſtrationem gerat, iuxta reg.
text. *in c. Saluator, verſ. nomine* 1. *q.* 3. *& in c. is cui* 42.
in princip. de elect. lib. 6. obſeruat *gloſſ.* 1. & *ibi* Docto-
res *in d. c. quia in cauſis*, idque adeò vt etiamſi ipſemet
Epiſcopus, ſeu quilibet alius Prælatus aliquando dica-
tur procurator ſuæ Eccleſiæ, vt *in d. cap.* 1. cùm tamen
conſtet eum non eſſe propriè & formaliter eius pro-
curatorem, quippe quod non adminiſtrat aliena om-
ninò negotia, ſed veluti ſua, nec rurſus mandato domi-
ni, ſed iure ſuo, ſecus ac ille qui propriè & formaliter
eſt procurator alterius, iuxta text. *in d. l.* 1. *in princ. ff. de
procurator.*

Beneficia autem ſpectantia ad ſolam collationem 28
Epiſcopi non poteſt viſitator Epiſcopali Sede vacante
deputatus ab inferiori à Papa conferre, vt probat tex.
in ſæpe citato *c. vlt. de ſupplenda negl. Prælat. lib.* 6. &
ibi obſeruant Domin. *n.* 3. Franc. *ſub n.* 2. Menoch. *n.* 1.
& 2. Cardoſ. *in praxi iudicum, verb. Viſitatio n.* 14. Ra-
tio eſt, quia ſiue hic viſitator generalis deputetur à Ca-
pitulo, provt deputari poteſt, iuxta ſupr. reſoluta *in
verſ. Ergo verò, n.* 9. ſiue deputetur ab Archiepiſcopo ex
iure deuoluto propter negligentiam, vel malitiam eiuſ-
dem Capituli, iuxta eundem text. *in verſ. niſi fortè*,
nunquam habere poteſt maiorem poteſtatem, quàm is
à quo deputatus eſt, iuxta reg. text. *in c. Daibertum,* 1.
quæſt. 7. *& in l. nemo plus Iuris ff. de regul. Iuris*; atqui
nec ipſum Capitulum, nec ipſe Archiepiſcopus vtena
ſola eius poteſtate ex capite dicti iuris deuoluti po-
teſt Sede verè, vel fictè vacante conferre beneficia ad
ſolam Epiſcopi collationem ſpectantia, iuxta text. *in
cap.* 1. *ne Sede vacante.* cui ſimilis *in c. vlt. de regul. lib.* 6.
& in c. 1. *in princ. de inſtit. eod. lib.* cum iis, quæ latè
proſequuntur Monach. *d. n.* 2. Paum. *de poteſt. Capituli,
p.* 2. *in princ. q.* 1. Molin. *d. tr.* 5. *diſput.* 11. *n.* 11. *cum ſeq.*
Rebuff. *in praxi benef. p.* 1. *tit. de deuolut. à n.* 70. igitur,
&c. cum quibus, & præcipuè Rebuff. *vbi proximè,
n.* 103. poteſt ampliari, vt procedat etiam in beneficiis
parochialibus.

Si verò talis viſitator, id eſt, adminiſtrator generalis 29
Sedis vacantis à Summo Pont. deputatus fuerit, po-
terit tunc conferre beneficia etiam ſpectantia ad ſo-
lam Epiſcopi collationem, vt probat *d. c. vlt. de ſuppl.
negl. Præl.* & tradit Rebuff. *dict. tit. de deuolution. n.* 99.
Ratio eſt, quia huiuſmodi viſitator Sede vacante po-
teſt omnia, quæ competerent Epiſcopo viuo, & iam
confirmato, vt conſtat ex text. *in c. is, cui* 42. *de elect.
lib.* 6.

lib.6. atqui Epiſcopus electus, & confirmatus poteſt beneficia conferre, *c. noſti, c. tranſmiſſam, de elect.* Igitur, &c. quam rationem ſequitur *gl. vlt.* communiter recepta *in d. c. vlt.*

30 Vtrùm autem dato ſpeciali viſitatore à Papa pro aliqua diœceſi deputato, poſſit generalis Epiſcopi, vel Capituli Sede vacante viſitare, quæſtio eſt dubia: quod autem vbi datur ſpecialis viſitator, generalis viſitare non poſſit, tenent Felin. *in c. cùm venerabilis, n.2. in fine, de except.* Bald. *in auth. habita, n.58. C. ne filius pro patre*, vbi dicit quod quando datur ſpecialis viſitator per Papam, derogatum eſt viſitatori generali, quod tamen *num.59.* aſſerit verum, quando eſt datus ad petitionem viſitandorum, non quando Motu proprio: ratio diuerſitatis eſt, vt explicat Corn. *conſ.76.* poſt *n.8. lib.1.* quia quando datur ad poſtulationem, datur ad fauorem ipſorum, quando datur motu proprio, poteſt alia ſubeſſe cauſa, & quod ſpecialis viſitator quando eſt datus fauore viſitandi, ſolus viſitet, tradit Angel. *in l. teſtamenta, verſ. ſi fauore perſonarum, C. de teſt.* & facit quod dicit Iacob. de Arena *in l. quod in rer. §. ſi quis poſt, n.1.* quem ſequitur Alber. *n.2.* & Bald. *n.1. ff. de leg.1.* quod Epiſcopus non poteſt viſitare Fratres Humiliatos de Mediolano, quibus per priuilegium fuit indultum, vt per miniſtrum viſitentur: idem tradunt Corn. *conſ.30 n.4. lib.2.* Ruin. *conſ.7. n.6. lib.4.* Troil. Maluet. *de oblation. p.2. dub.4. n.13. alias 44. cum ſeqq.* Rimin. iun. *conſ.715. n.10.* Menoch. *de præſumpt. lib.2. præſumpt.18. ſub num.16. verſ. nonus eſt caſus,* Surd. *conſ.56. n.13. verſ. & exemplum de viſitatore.*

Contrarium tamen, quod viſitator ſpecialis à Papa deputatus non faciat quominus Epiſcopus viſitet, tradit Anchar. *in cap. ſi tibi, n.2. verſ. quid ergo ſi Papa, de reſcript. lib.6.* ſequitur Iaſ. *in l. quod in rer. §. ſi quis poſt, ſub n.6. verſ. breuiter his non obſtantibus, ff. de legat.1* & deciſionem Iacobi de Arena eſſe dubiam aſſerit Menoch. *conſ.468. ſub n.14. verſ. reſpondetur primò,* vbi adducit multos diſſentientes. 31

Sed prima opinio proculdubio eſt vera, & rationibus Iaſ. reſpondet Menoch. *vbi, ſuprà*, & quamuis Aretin. *in d. cap. ſi quis poſt*, dubitet de doctrina Iacobi de Arena, tamen (vt aduertit Ruin. *dict. conſ.7. ſub n.6.*) idem Aretin. *conſ.102.* ſequitur doctrinam Angeli, quando fauore perſonæ eſt datus viſitator, ita Rota *in Abulenſi iuris viſitandi, 28. Iunij 1600.* coram Gregorio XV. impreſſa per Farin. *dec.30. num.9. cum ſeqq. p.2. recent.* quæ tamen in eadem coram eodem 20. *Decemb. eiuſdem anni*, impreſſa per eundem Farin. *dec.33. n.2. eadem p.2. recent.* cenſuit hoc procedere in Prælato Regulari, cui ſpeciali iure cenſetur conceſſa iuriſdictio priuatiuè, ex Abb. *in cap. paſtoralis, ſub n.6. verſ. ſed in Regularibus aliud puto,* & *ibi* Felin. *n.4. de officio Ordinar.* 32

FORMVLA

FORMULARIUM
EPISCOPALE,

IN QUO

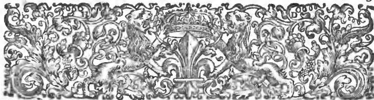
Variæ continentur Formulæ ad Episcopalem juridictionem ritè & rectè exercendam maximè vtiles, & necessariæ:

AUCTORE

AUGUSTINO BARBOSA,

V. I. D. Lusitano, Protonotario Apostolico.

Addita mantissa Apostolicarum Constitutionum, & Decretorum, quæ in hoc Opere minutatim, & per partes adducta, hîc integrè, & ad verbum inseruntur.

AD LECTOREM.

CVM non semel in componendis litteris ad Episcopale munus ritè obeundum expediri solitis, errores quamplures fiant, ob multiplicem earum varietatem, qua Episcopi nouelli, & alij inexperti Vicarij quandoque minùs bene, & iuridicè vtuntur, vnde nullitates, & iurgia oriri solent in magnum vtriusque partis detrimentum; ideò gratum me Episcopis facturum esse censui, si principaliores formulas ad Episcopalem iurisdictionem ritè & rectè exercendam necessarias, & opportunas in vnum redigerem libellum. Quapropter aliquas summa, qua potui diligentia, castigatiores condidi, alias ex Actis Ecclesiæ Mediolanensis,& Archiepiscopalis Bononiensis, quibusdam mutatis, collegi; ac demùm nonnullas ad quindecim ferè, accepi à doctissimo D. Iulio Lauorio Protonotario Apostolico, & Illustrissimi, ac Reuerendissimi mei Cardinalis Muti Auditore, Iuris vtriusque consultissimo, & à me multis nominibus commendando: cuius Formularium vniuersale duobus Tomis diuisum, & innumeras penè in omni materia Formulas continens, propediem vt lucem aspiciat, expectamus. Latina lingua,& sub Episcopi nomine præsentes Formulas esse volui, licèt & vernacula lingua, ac de mandato, & cum subscriptione Vicarij generalis earum quamplures expediri soleant. In quo tamen cuiuslibet Episcopatus consuetudines legitimè præscriptas seruandas esse admoneo. Sub Illustrissimi & Reuerendissimi D. mei Roderici à Cunha Archiepiscopi ac Domini Brachara Augustæ, Hispaniarumque Primatis nomine formulas hasce euulgandas esse censui, vt sic Archiepiscopatus illius, à quo originem duco, & doctissimi viri, ac vigilantissimi Pastoris memoriam recolerem, cuius admirer-ne magis humanitatem nobilitati coniunctam, ac omnium litterarum scientiam,& rerum variarum cognitionem, nescio. Meritò igitur, consultoque illius vberioribus supersedeo laudibus, quia felix, vt ille ait,

——————dicique beatus
Ante obitum nemo, supremaque funera debet.

INDEX FORMULARUM Episcopalium, quæ hîc continentur.

Dispen-

FORMU

FORMULÆ
CIRCA SACRAMENTVM ORDINIS.

VM illa omnia quæ sacris Canonibus, Concilio Tridentino, Catechismo, & ipso Pontificali Romano præcipiuntur, seu traduntur de Sacramento Ordinis ritè administrando, & recipiendo, legere, & cognita habere debeant, non solum qui pastorale officium, & ministerium habent, sed etiam quicumque ad Ordines, siue minores, siue maiores promoueri postulant, & ipsi etiam Parochi, quorum opera uti debent Episcopi in eiusdem Sacramenti administratione, vt denunciationes fiant in Ecclesia, & alia plura patentur, & perficiantur, quæ decretis Concilij Tridentini statuta sunt; ideò vt nihil prætermittatur eorum, quæ ad huius sacræ functionis grauitatem pertinent, primùm ponam formulam edicti indictionis sacræ Ordinationis, quam mox sequetur quædam breuis instructio, qualiter se gerere debeant Parochi in denunciationibus, litteris testimonialibus, & aliis, quæ sui muneris sunt, erga Ordinandos præstandis; deinde subsequetur formula alterius edicti, quo dies, locus examinis, & ratio ab examinatoribus seruanda promulgatur. Demùm adjiciam varias formulas litterarum testimonialium collationis, & dimissoriarum, ad vnumquemque Ordinem spectantes, omnia ad præscriptum S. Concily Tridentini sess. 23. de reform. c. 5. & 7. *accommodata in hunc qui sequitur modum.*

FORMVLA PRIMA.

Indictionis diei sacræ Ordinationis.

RODERICVS à Cunha, Dei, & Apostolicæ Sedis gratiâ Archiepiscopus & Dominus Bracharæ Augustæ, Hispaniarumque primas, &c. Auxiliante Domino Deo, ac Saluatore nostro IESV CHRISTO, nos ex sanctæ Matris Ecclesiæ instituto sacram Ordinationem solemniter celebraturi, vt quicumque ad Ordines admitti petentes, paratiores, & præmissis iis omnibus, quæ à sacris Canonibus, & Concilio Tridentino præcipiuntur, accedant, hoc publico edicto vniuersos, & singulos admonemus, nos generales clericorum Ordinationes in nostra Metropolitana Ecclesia intra Missarum solemnia celebraturos die Sabbati post... quæ erit dies... Mens... præsentis anni. Omnes igitur & singuli incolæ Ciuitatis, & diœcesis Bracharensis sæculares ad primam clericalem Tonsuram initiandi, aut ad minores, vel maiores Ordines promoueri cupientes, ante vnum mensem præcedentem dictas Ordinationes nomina, & cognomina sua describi faciant per N. Cameræ Archiepiscopalis Notarium à nobis ad id deputatum, ab eoque suscipiant facultatem euulgandi eorum nomina: & deinde omnibus iis testimoniis, facultatibus, seu licentiis, & si opus fuerit, dispensationibus necessariis muniti se præsentent coram RR. N. & N. Examinatoribus pariter per nos deputatis, in loco, die, & hora quæ illis significabuntur. Regulares verò quotumvis Ordinum Bracharæ, & per totam diœcesim commorantes, ipsi etiam ante mensem, vt suprà, faciant nomina sua per eumdem notarium describi, & se præsentent coram dictis Examinatoribus, ac illis ostendant licentiam authenticam suorum superiorum, & fidem de ætate probatam ab Ordinario loci, vbi baptizati fuerint. Item de vita, moribus, aliisque per prædictos examinatores videndis, & recognoscendis. Exceri autem, tam sæculares, quàm Regulares, feria secunda & tertia præcedentibus diem sacrum Ordinationum, videlicet die... Mens... se præsentent coram eisdem deputatis examinatoribus cum suorum Ordinariorum litteris dimissoriis, in quibus testimonium sit de ætate & approbatione eorumdem ab eisdem suis Ordinariis facta. Quibus omnibus, & singulis notum sit, quod elapso dictorum dierum termino, nemo vlteriùs admittetur. Dat. Bracharæ Augustæ in Archiepiscopali Palatio, die... Mens... An...

FORMVLA II.

Facultatis euulgandi nomina eorum, qui Ordinis Sacramento initiandi sunt.

D. Rodericus, &c. Reuerende dilecte noster. Pro nostræ Brachatensis Ecclesiæ vtilitate iam in proxima sacra Ordinatione N. promouendum censemus, quemadmodum in Domino piè expedit. Quamobrem nos, fide, prudentia, circumspectionéque tua confisi, tibi N. his litteris mandamus, vt quamprimùm die Dominico, festóve intra Missarum solemnia populo frequenti in Ecclesia tua, illius nomen & cognomen promulges, denuncies, de fidetiumque pium exponas: deinde tu etiam absque Notario, de eius ipsius natalibus, ætate, vita, ac moribus diligenter inster nostro inquiras, idque vtrumque ad præscriptum instructionis insertæ à te præstari iubemus. De promulgatione autem, denunciatione, & inquisitione eiusmodi, quam præscripsi, & de eo item, si quid illo nomine, causáve ad te delatum erit, litteras sigillo tuo obsignatas ad nos accuratè mittas. Vale in Domino. Dat. Bracharæ Augustæ die... Mens... Ann...

Pro obseruantia supradicti mandati Illustrissimi Domini Archiepiscopi Parochus in præsentia duorum proborum virorum deferre debet cuilibet testi iuramentum de veritate dicenda circa ætatem, natales, & habilitatem ordinandi: tunc separatim & secretè coram illis duobus probis viris examinet quemlibet testem, & eius dicta scribat, illum sic interrogando.

An nouerit N. qui fuit denunciatus in Ecclesia, & vult ordinari?

An cognouerit eius Parentes, & quanto tempore, & qua occasione nouit?

An sciat, quod dictus N. sit eorum filius, & quomodo sciat?

An sciat, quod eundem N. illi, quos eius parentes testatur, pro suo filio aluerint, tenuerint, ac tractauerint, & an communi voce & fama omnium eum pro talium filio haberi & reputari, sine vlla suspicione contrarij sciant?

An sciat quo anno, mense, die sit natus, & vbi natus sit?

An sciat eundem N. esse legitimè natum ex iisdem parentibus, videlicet ex legitimo Matrimonio, & quomodo sciat eosdem parentes esse coniuges legitimos?

Rogetur etiam, an ordinandus careat rationis usu, sit irregularis, aut excommunicatus, suspectus, interdictus, hæreticus, aut de fide suspectus, hæreticorum filius, cuius parentes in hæresi mortui sunt, & etiam ipsorum nepotes vsque ad secundam generationem per lineam masculinam descendentes, aut vsque ad primam per lineam fœmininam, aut apostata, neophytus, simoniacus publicus, vsurarius publicus, condemnatus periurij causa, obligatus Curiæ, infamis, homicida, vel mutilans, aut qui homicidio, seu mutilationi causam dedit, miles qui bello interfuit, vbi mors hominũ successit, qui in foro sæculari criminalibus subscripsit, seu interfuit, ex quibus sententia sanguinis euenerit, solemniter pœnitens, bigamus, coniugatus, exceptis iis, quorum coniuges in sacra claustra moniulium se receperint, ibique professionem emiserint; à spiritibus immundis vexatus, morbo caduco obnoxius, hermaphroditus, notabiliter deformis, & defectu aliquo corporis manifesto notatus, membris captus, ratiociniis obligatus, seruus, siue mancipium, peregrinus, ignotus, officio aliquo infami & sordido perfunctus, non confirmatus, promotus per saltum, vel furtiuè? De his qualitatibus Ordinandorum latè egi allegat. 10. num. 24. cum seq.

FORMVLA III.

Denunciandi in Ecclesia illum, qui ad ordines promouendus est.

EGo N. Parochus Ecclesiæ S.N. de mandato Illustrissimi & Reuerendissimi Domini D. Roderici à Cunha Archiepiscopi denuncio N. qui ad Ordinem N. admitti petit: hortor igitur omnes & singulos, qui hîc adsunt, aut ad quos huius rei notitia peruenerit, vt si aliquod cognoscunt Canonicum impedimentum, quominùs idem superiùs denunciatus possit ad suptadictum Ordinem admitti, Christiana charitate ducti me de omnibus certiorem faciant, &c. *Commodius verò erit denunciare vulgari sermone, vt ab omnibus intelligi possit.*

FORMVLA IV.

Litterarum testimonialium Parochi emanantium vigore facultatis euulgandi nomina Ordinandi.

EGo N. Parochus, siue Rector Ecclesiæ S.N. oppidi N. huius diœcesis Bracharensis admonitus de Ordinationibus sacris habendis ab Illustrissimo, & Reuerendissimo D. Roderico à Cunha Archiepiscopo Bracharensi, & rectè perspectis omnibus quæ ab ipsius Amplitudine præcepta sunt, seu admonita, denunciaui in Ecclesia intra Missarum solemnia N. ex Parochia mea, qui ad Ordinem N. promoueri cupit, & postulat, & de natalibus, de vita & moribus ipsius certior fieri curaui, eumque idoneum esse existimo, quatenus ex cognitis intelligere potui, qui ad prædictum Ordinem admittatur, fidemque facio, illum sæpiùs infra annum sacram Confessionem, & Communionem frequentare solitum fuisse, & me, ac reliquos doctrinæ Christianæ ministros sua opera, & assiduitate iuuasse (vel ad Christianæ doctrinæ scholam venire solitum esse, si minor sit.) In quorum fidem, &c. mea manu subscripsi, & sigillo Ecclesiæ meæ Parochialis muniui. Dat. in ædibus Parochialis Ecclesiæ S.N. hac die...

Si verò alicuius difficultatis impedimentum obesse videat, illud ante Ordinationis diem Illustrissimo Archiepiscopo significet, neque testimoniales literas ante conficiat, quàm ab eodem Illustrissimo Domino, quid agendum sit, acceperit.

FORMVLA V.

Litterarum testimonialium de titulo patrimonij.

CVm ego N. Notarius publicus ciuitatis Bracharensis in actis meis habeam plura iura N... ex quibus constat, illum habere patrimonium, verè, & pacificè possidere bona immobilia, quæ iusta & vera æstimatione quinquaginta millia nummorum nostratium pretio vendi possunt, & sita sunt in loco... quorum redditus efficiunt summam viginti quinque aureorum nummorum singulis annis percipiendorum, rogaueritque me notarium prædictum idem N. vt de hoc illi testimoniales litteras conficerem; cùm, vt asserit, ad Ordines Ecclesiasticos cupiat promoueri, cautionemque idoneam præstiterit de eis non alienandis priusquam illi ex Ecclesiæ redditibus, aut aliunde suppetat, vnde arbitrio Ordinarij decenter viuat; propterea per præsentes litteras fidem facio, & attestor, hæc omnia ita se habere, vt suprà dixi, & eas solito signo, meaque propria manu roboraui, hac die... Mens... An...

De titulo patrimonij agit Conc. Brachar. VI. act. 2. c. 6. dixi suprà alleg. 19. & 20.

FORMVLA VI.

Publicandi bona, ad quorum titulum quis Ordinandus sit Subdiaconus.

NOueritis dilectissimi in Domino N. ad sacrum Subdiaconatus Ordinem promouendum esse ad titulum patrimonij illi assignati in & super bonis & iuribus infrascriptis, quæ sunt valoris annui aureorum viginti quinque, vt ipse asserit. Quare si quæ fictio, vel alia fraus subest, vel aliud propter quod bona ipsa, & iura non pacificè & verè à prædicto N. promouendo possideantur, vel si quæ bonorum, & iurium ipsorum pars ære alieno, alióve modo obstricta sit, vnde is deinde initiatus non habeat satis vnde viuat, ad me, vel ad Illustrissimum Archiepiscopum, seu ad eius Vicarium generalem quamprimùm studeatis deferre.

FORMVLA VII.

Litterarum testimonialium de huiusmodi bonis publicatis.

ATtestor Ego N. Parochus S.N. loci N. huius Archiepiscopatus Bracharensis, inter Missarum solemnia, dum frequens adesset populus, me denun-

ciasse,

ciasse N. promouendum fore ad sacrum Subdiaconatus Ordinem ad titulum patrimonij, seu bonorum immobilium infrascriptorum, valoris annui aureorum viginti quinque, videlicet... vt si quæ subessent fraudes, seu fictiones, ex præscripto deferrentur, neque hucusque quidquam contrarium delatum fuit, quin ad eorundem bonorum, & redditium titulum ordinari possit. In cuius rei fidem, &c.

FORMVLA VIII.

Testimonij magistri scholæ pro iis, qui ad minores Ordines promoueri volunt.

EGo N. qui approbatus, & emissa Fidei professione Grammaticam, seu, &c. doceo publicè in oppido Vimaraoensi, Brachatensis diœcesis, fidem facio N. qui ad Ordinem N. admitti petit, meum gymnasium modestè frequentare solitum fuisse, bonæ indolis esse, bonis moribus præditum, Christianè educatum, & in litteris satis proficientem. In quorum fidem, &c. præsentes mea manu subscripsi hac die...

FORMVLA IX.

Litterarum testimonialium functionum exercitarum.

EGo N. Parochus, siue Curatus Ecclesiæ Collegiatæ, &c. vel Parochialis, &c. S. N. præsentibus litteris testor, N. promotum Brachatæ ab Illustrissimo Archiepiscopo D. Roderico à Cunha ad Ordinem N. & meæ Ecclesiæ consignatum, vt in ea eiusdem suscepti Ordinis functiones exerceret, ad præscriptum eiusdem Illustrissimi Archiepiscopi prædictas functiones singulis diebus Dominicis, festisque io eadem mea Ecclesia exercuisse. In quorum fidem, &c. præsentes mea manu subscripsi, & sigillo Ecclesiæ prædictæ muniui, hac die... Mens... Ann...

Vide Concil. Bracharen. IV. act. 2. cap. 2. & 3.

FORMVLA X.

Edicti pro examine Ordinandorum.

SCiant omnes, & singuli, tam minores, quàm maiores Ordines suscepturi, & ad illos promoueri cupientes, Illustrissimum, & Reuerendissimum D. D. Rodericum à Cunha Archiepiscopum Brachaten. feria... quæ erit... huius mensis... Sabbato, & feria... sequentibus, & sic in qualibet hebdomada dicbus prædictis vsque ad diem celebrationis sacrarum Ordinationum in Archiepiscopali palatio ad præscriptum Sacri Concilij Trident. ascriptis Sacerdotibus, & aliis prudentibus viris peritis diuinæ legis, & in Ecclesiasticis functionibus exercitatis, examen Ordinandorum habiturum. Quapropter quicunque ad Ordines promoueri voluerint, hora & diebus prædictis adsint personaliter, & examini se subiciant; nam nonnisi examinati, & approbati ad Ordines admittentur. Dat. Brachaiæ Augustæ, &c. N. Vicarius generalis.

Deputati ad examinandos eos qui ad Ordines, siue minores, siue maiores promoueri petunt, antequam ad examen articulorum veniant, inquirant ab eo, qui ad examen accessit, hæc quæ sequuntur.

Quo nomine vocetur?

Cuias sit?

Si Bracharensis, aut diœcesanus, & cuius sit Parochiæ?

An litteras habeat Parochi, in quibus testetur de denunciatione à seipso facta circa natalia, vitam, & mores, quod debitis temporibus Confessus fuerit, & Communicauerit, quod doctrinæ Christianæ scholas frequentauerit?

An si ad minores Ordines promouendus est, habeat litteras à Magistro scholæ, in qua educatur, aut instituitur, similiter de vita, & moribus testimonium afferentes?

Si beneficium aliquod habet, quale sit, cuius redditus; an Bullas habeat, quas ostendat, aut saltē legitimā fidem?

Si beneficium non habet, & ad titulum patrimonij promoueri petit, quod habeat patrimonium, & an litteras testimoniales patrimonij, & de bonis publicatis, ad quorum titulum ordinari vult?

Si aliquo Ordine initiatus fuerit, an habeat litteras testimoniales authenticas manu, & sigillo Episcopi munitas Ordinum susceptorum?

An ab vltimo Ordine, quem suscepit, ad eum quem nunc petit, debitum intercesserit interstitium?

Si Regularis sit Brachara, aut in diœcesi commorans, an licentiam habeat suorum Superiorum, in qua testimonium sit de vita, & moribus, & fides de ætate probata ab Ordinario loci vbi baptizatus fuit, & an similiter habeat testimoniales litteras Ordinis suscepti, si ad alium Ordinem promotus sit?

Si sit externus, tam sæcularis, quàm Regularis, an habeat litteras dimissorias sui Ordinarij, in quibus appareat ab eo fuisse approbatum, & præcepta à Concilio Trid. seruata esse, & an similiter habeat litteras suscepti Ordinis, si in aliquo Ordine sit constitutus?

His omnibus breuiter cognitis, ad examen ipsum venient iuxta decretum Sacri Concil. Trid. in quo quidem examine nulla regula, nullique articuli ipsis præscribi possunt: tum quia iuxta variam examinandorum conditionem, ætatem, & professionem, non potest vniformis omnibus examinandi norma constitui, sed hoc potius examinatorum prudentiæ, & circunspectioni relinquendum est: tum etiam ne fortè existiment examinandi, se de his tantùm interrogandos fore, & circa alia quandoque scitu necessaria minimè laborandum: tum denique, quia ex ipsis decretis Concil. Trid. idoneam examinis formam examinatores colligere possunt.

Nam vt habetur in eodem Trid. Concil. sess. 23. de reform. cap. 4. *Prima tonsura non initientur qui sacramentum Confirmationis non susceperint, & Fidei rudimenta edocti non fuerint, quique legere & scribere nesciant, quapropter hi diligenter super doctrina Christiana (quæ parua dicitur) examinandi erunt: vide sup.* alleg. 11. num. 1. cum seqq.

Et in eodem Concilio sess. 23. de reform. c. 11. *statutum est, vt minores Ordines iis, qui saltem Latinam linguam intelligunt, per temporum interstitia conferantur, vt accuratius quantum sit huius disciplinæ pondus, possint edoceri. Vide sup.* alleg. 11. n. 6.

Et in eodem Concilio eadem sess. cap. 13. *deciditur, vt Subdiaconi & Diaconi ordinentur, habentes bonum testimonium, & in minoribus Ordinibus iam probati, & litteris, & iis quæ ad Ordinem exercendum pertinent, instructi, &c.*

Et in eodem Concilio etiam eadem sess. c. 14. *habetur, vt qui ad Presbyteratus Ordinem assumuntur, ij sint, qui ad populum docendum ea, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, & administranda sacramenta diligenti examine præcedente comprobentur, &c. Concil. Brachar. IV.* act. 2. cap. 10.

Quapropter Examinatores dum hoc munere perfunguntur, eiusdem Conc. Trid. sanctiones pro viribus seruari conentur, & in vnoquoque Ordine, quod ipsum Concilium spectauit, diligenter animaduertant, ne Theologicos articulos, aut alia grauiora extra Ordinum ministeria examini immisceant.

FOR

FORMVLA XI.

Dimissoriarum litterarum pro prima Tonsura.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N. scholari nostræ Bracharensis diœcesis Salutem in Domino. Tibi de legitimo Matrimonio, vt nobis constat, procreato, cujus vita, & morum probitas per testificationes nobis factas comprobantur, quique etiam per examen iussu nostro specialiter factum idoneus nobis renunciatus fuisti, vt à quocumque Catholico Antistite, quem malueris, gratiam & communionem sanctæ Sedis Apost. habente, & in propria diœcesi residente, vel in aliena de Ordinarij loci licentia Pontificalia exercente, ad primam clericalem Tonsuram ritè ac licitè promoueri possis, & valeas, facultatem concedimus, & impartimur. In quorum fidem præsentes litteras manu nostra signatas, sigilloque nostro munitas, & per notarium Cameræ Archiepiscopalis subscriptas ei concessimus. Dat. Bracharæ Augustæ dic... Mens... Ann...

FORMVLA XII.

Dimissoriarum litterarum pro Ordinibus minoribus.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N. Clerico nostræ diœcesis, Salutem in Domino sempiternam. Vt à quocumque Catholico Antistite gratiam & communionem S. Sedis Apost. obtinente, & in propria diœcesi residente, vel in aliena de Ordinarij loci licentia Pontificalia exercente, quem malueris, valeas statutis ad id temporibus, ad quatuor minores Ordines, stante tua idoneitate, & ob necessitatem, & vtilitatem Ecclesiæ, ritè facere promoueri, & harum serie tam dicto Antistiti præfatos Ordines conferendi, quàm tibi illos suscipiendi licentiam damus, & concedimus. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XIII.

Dimissoriarum litterarum ad sacrum Subdiaconatus Ordinem.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N.... nostræ Bracharensis diœcesis, in quatuor minoribus Ordinibus constituto, Salutem in Domino. Tibi de legitimo matrimonio, vt nobis constat, procreato, cuius vita, & morum probitas per testificationes nobis factis comprobantur, quique etiam per examen iussu nostro specialiter factum idoneus nobis renunciatus fuisti: vt à quocumque, quem malueris, Catholico Antistite gratiam & communionem S. Sedis Apostol. obtinente, in propria diœcesi residente, vel in aliena de licentia Ordinarij loci Pontificalia exercente, ad Sacrum Subdiaconatus Ordinem ad titulum tui sufficientis patrimonij, de quo nobis legitimè constat, liberè, ac licitè, seruata forma S. Concilij Trident. promoueri possis & valeas, & tam dicto Antistiti prædictum Ordinem conferendi, quàm tibi illum suscipiendi, tenore præsentium licentiam concedimus, & impartimur. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XIV.

Dimissoriarum litterarum ad sacrum Diaconatus Ordinem, attenta absentia Ordinarij petentis.

D. Rodericus, &c. Vt à quocumque Catholico Antistite gratiam & communionem S. Sedis Apost. habente, & in propria diœcesi residente, vel in aliena de licentia Ordinarij loci Pontificalia exercente, ad sacrum Diaconatus Ordinem statutis à iure temporibus promoueri valeas, eidem Antistiti præfatum Ordinem conferendi, tibique illum suscipiendi licentiam tenore præsentium concedimus, & impartimur, attenta tua à nobis absentia, ac probato morum testimonio, quod te absente accepimus, seruatis tamen ab eodem Antistite Sacri Concilij Trident. super hoc decretis circa examen de te faciendum, approbationem legitimam & interstitia, super quibus Conscientiam eius oneramus. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XV.

Dimissoriarum litterarum ad sacrum Presbyteratus Ordinem, stante absentia Ordinarij.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N... nostræ Bracharensis diœcesis in Diaconatus Ordine constituto, Salutem in Domino sempiternam. Vt à quocumque quem malueris, Reuerendissimo D. Catholico Antistite, gratiam, & communionem S. Sedis Apost. obtinente, & in propria, seu in aliena diœcesi de Ordinarij loci consensu Pontificalia exercente, ad sacrum Presbyteratus Ordinem juxta Constitutiones Summorum Pont. sacrorum Canonum, & S. Concilij Trident. ad titulum tui patrimonij, de quo nobis legitimè constat, dummodo ad id idoneus reperiatis, super quo Conscientiam dicti Reuerendissimi Antistitis oneramus, promoueri possis, & valeas, stante nostra absentia, tenore præsentium dicto Reuerendissimo Domino illum conferendi, tibique ab eo recipiendi, dispensantes quoad Interstitia propter Ecclesiæ vtilitatem ac necessitatem, licentiam concedimus, & gratiosè elargimur, de tua ætate, vita, & moribus, ac de proclamationibus in Parochiali Ecclesia diebus festis per Curatum factis & nobis præsentatis fidem indubitatam facientes. In quorum, &c. Dat. &c.

FORMVLA XVI.

Dimissoriarum litterarum ad omnes sacros Ordines, stante Episcopi, & Ordinarij petentis absentia.

D. Rodericus, &c. Vniuersis, & singulis præsentes nostras litteras visuris, lecturis pariter, & audituris. Salutem in Domino sempiternam. Cùm dilectus nobis in CHRISTO N... nostræ Bracharensis diœcesis in quatuor minoribus Ordinibus constitutus, in eisque legitimè versatus, cupiat ad sacros Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus Ordines quamcitiùs promoueri, illosque propter nostram & ipsius à dicta diœcesi absentiam suscipere minimè queat, nobis supplicauerit, vt eidem dictos Ordines

Ordines ab alieno Antistite suscipiendi licentiam concedere dignaremur. Nos igitur attendentes, petitionem hanc fore iustam, & rationi consonam, eundem N. quem legitimo matrimonio natum, in ætate legitima constitutum, nullo vitio, crimine, defectu, irregularitate, vel alio simili Canonico impedimento, quod sciamus, detentum, alicuius excommunicationis, seu alterius censuræ vinculo obstrictum, sed bonæ vitæ, conuersationis,& famæ,optimisque moribus ornatum esse comperimus,vt à quocumque quem maluerit, Catholico Antistite gratiam, & communionem S. Sedis Apost. habente, & in propria diœcesi residente,vel in aliena de Ordinarij loci licentia Pontificalia exercente ad dictos sacros Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus Ordines in temporibus ad id à Iure statutis, & seruatis interstitiis à S.Concilio Trident. designatis, ad titulum patrimonij sui, cuius fructus,&c. de quo legitimè non constitit; dummodo quoad litterarum scientiam idoneus reperiatur, promoueri possit,& valeat, harum serie,tam dicto Reuerendissimo Antistiti dictos Ordines conferendi, quàm dicto N. illos suscipiendi licentiam damus, & concedimus. In quorum fidem,&c. Dat.&c.

FORMVLA XVII.

Litterarum testimonialium pro prima Tonsura à proprio Ordinario collata.

D. Rodericus,&c. Vniuersis præsentes litteras inspecturis fidem facimus, & attestamur, quod nos hodie Sabbato quatuor temporum,.. generalem Ordinationem in nostra Ecclesia Metropolitana celebrantes dilectum nobis in CHRISTO N. scholarem nostræ Bracharensis diœcesis procreatum ex N. & N. coniugibus, de Parochia S. N. examinatum, & approbatum ad primam clericalem Tonsuram ritè promouimus,& clericali charactere insigniuimus, clericalique militiæ, ac Ecclesiæ S. N. adscripsimus. In quorum fidem præsentes litteras nostro signo, sigilloque munitas ei concessimus.Dat.Bracharæ Augustæ,&c.

FORMVLA XVIII.

Litterarum testimonialium collationis primæ Tonsuræ pro bastardo, cum dispensatione ad minores Ordines, & beneficium simplex obtinendum.

D. Rodericus,&c. Vniuersis,& singulis præsentes nostras litteras inspecturis, lecturis pariter & audituris, Salutem in Domino sempiternam. Notum facimus, & attestamur, quod nos die Sabbati quatuor temporum die... Mens... in Ecclesia nostra Metropolitana sacros Ordines celebrantes dilectum nostrum N. scholarem huius nostræ diœcesis ad hoc repertum idoneum intra Missarum solemnia charactere clericali insigniuimus, ac primam clericalem Tonsuram illi contulimus, & cum eodem super defectu natalium quem patitur,de Presbytero genitus,& soluta,vt ad minores Ordines promoueri, & beneficium Ecclesiasticum,cui cura non immineat animarum,si sibi canonicè conferatur, recipere & retinere liberè, & licitè possit,huiusmodi defectu non obstante, auctoritate nostra Ordinaria dispensauimus, & per præsentes dispensamus. In cuius rei testimonium,&c. Dat.&c.

Episcopus cum illegitimis ad Ordines & beneficia quando possit dispensare, vide sup. *Alleg.45.*

ALIA FORMVLA

Dispensationis auctoritate Ordinaria pro illegitimo ad Ordines Minores, & beneficium simplex.

D. Rodericus, &c. dilecto nobis in CHRISTO N. filio naturali N. & N. incolarum opp.di N. huius nostræ diœcesis, Salutem in Domino. Laudabilia tuæ pueritiæ ætatis indicia, ex quibus verisimiliter concipitur, quod in futurum te debes producere in virum probum, & quod incontinentiæ paternæ imitator non eris, nos inducunt vt tibi fauorabiliter concedamus, quæ tuis commoditatibus fore conspicimus opportuna. Propterea tecum, qui (sicut accepimus) defectum natalium ex soluto, & soluta genitus pateris, vt eo non obstante prima clericali Tonsura insigniri, & ad quatuor minores Ordines ritè & rectè promoueri facere, ac vnum tantum beneficium Ecclesiasticum sine cura, ad quod te pro tempore præsentari; & in illo institui, seu de illo tibi prouideri canonicè contigerit, recipere, & obtinere, seu illius loco pensionem Ecclesiasticam tibi aliàs canonicè reseruandam, percipere, exigere, leuare,ac in tuos vsus,& vtilitatem conuertere liberè; & licitè possis & valeas; auctoritate nostra Ordinaria, vel vt meliùs de Iure possumus, dispensamus, contrariis non obstantibus quibuscumque. In quorum fidem præsentes litteras nostris nomine & sigillo munitas, per infrascriptum Secretarium nostrum referendatas, tibi iussimus concedendas, & concessimus. Datum, &c.

FORMVLA XIX.

Litterarum testimonialium collationis sacri Ordinis Subdiaconatus ad titulum patrimonij.

D. Rodericus, &c. Vniuersis præsentes litteras inspecturis fidem facimus,& attestamur, quod nos hodie sabbato quatuor temporum die... Mens... in Ecclesia nostra Metropolitana generales Ordinationes celebrantes, dilectum nobis in CHRISTO N. ad primam clericalem Tonsuram; cæterosque minores Ordines iam promotum, in eisque legitimè versatum; nunc ad sacrum Subdiaconatus Ordinem ad titulum sufficientis patrimonij examinatum, & admissum ritè promouimus. In quorum fidem,&c. Dat.&c.

FORMVLA XX.

Litterarum testimonialium collationis sacrorum Ordinum vigore Breuis extra tempora.

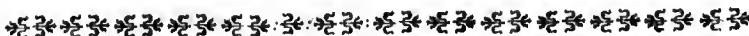
D. Rodericus, &c. Vniuersis præsentes litteras inspecturis, lecturis pariter, & audituris, Salutem in Domino sempiternam. Notum facimus pee præsentes, dilectum nobis in Christo N. nostræ diœcesis Bracharensis ad Primam clericalem Tonsuram cæterosque minores Ordines iam promotum, in eisque legitimè versatum, nobis quoddam Breue, Extra tempora nuncupatum, S. D. N. D. Vrbani diuina prouidentia Papæ VIII. præsentari fecisse, quod nos cum ea, qua decet reuerentia recepimus, tenoris subsequentis, videlicet, &c. Quapropter nos Rodericus supradictus,

supradictus vigore dicti Breuis, & facultatis specialiter in eo per S. D. N. nobis attributæ sacros Ordines tribus Dominicis, vel aliis festiuis diebus extra tempora à Iure statuta dicto N. conferendi, in nostra Capella sita in Archiepiscopali Palatio eundem N. procreatum ex N. & N. coniugibus de Parochia S. N. oppidi N. huius nostræ diœcesis Bracharensis idoneum repertum, & ad titulum beneficij sufficientis, ad quod erat aſtatus, Dominica die, quæ fuit 8. Mens... ad Subdiaconatus, successiuè die Iouis... qua fuit celebratum festum S.N. ad Diaconatus, posteà verò Dominica N. Mens... intra Missarum solemnia ad Sacros Presbyteratus Ordines iuxta ritum, & consuetudinem S. Romanæ Ecclesiæ in talibus fieri solitos duximus ordinandum, & promouendum, ac ordinauimus, & promouimus, ac promotum & ordinatum decernimus, & attestamur per præsentes. In quorum omnium & singulorum fidem, &c. Dat. Bracharæ Augustæ die... Mens... Ann...

FORMVLA XXI.

Litterarum testimonialium Ordinis suscepti in propria diœcesi ab alieno Episcopo de Ordinarij licentia.

D. N. Dei & Apostolicæ Sedis gratiâ Episcopus N... vniuersis præsentes litteras inspecturis fidem facimus, & attestamur, quod anno Domini... Sabbato quatuor temporum... facultate, & speciali mandato Illustrissimi & Reuerendissimi Domini, D Roderici à Cunha, Archiepiscopi ac Domini Bracharæ Augustæ, Hispaniarumque Primatis, &c. generales Ordinationes in Ecclesia S. N. Bracharæ celebrantes dilectum nobis in CHRISTO N. procreatum ex N.& N. coniugibus de Parochia S. N. oppidi N. huius Bracharensis diœcesis, ad... Ordinem ritè promouimus, eique dictum Ordinem de speciali licentia præf. ti Illustrissimi contulimus. In quorum fidem, &c. Dat. & actum vt suprà, &c.

CIRCA SACRAMENTUM CONFIRMATIONIS.

EPISCOPVS quilibet Sacramentum hoc in ciuitate, vbi Sedem habet, singulis annis, in diœcesi verò quolibet tempore, & loco dum ipse personalem visitationem peragit, administrare debet, cuius ministerij dignitati, & sanctitati vt ex omni parte reuerentia, cultusque respondeant, hæc, quæ adjicіemus, ab omnibus debent vti necessaria obseruari.

De hoc Confirmationis Sacramento egi sup. *alleg.* 30.

FORMVLA XXII.

Indictionis administrationis Sacramenti Confirmationis.

NOtum sit omnibus, & singulis Parochis, Abbatibus, Rectoribus, &c. ciuitatis Bracharen. cæterisque quibuscumque in eadem ciuitate & diœcesi commorantibus, Illustrissimum & Reuerendissimum Dominum D. Rodericum à Cunha, Dei & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopum, ac Dominum Bracharæ Augustæ, Hispaniarumque Primatem, &c. die... cum tribus sequentibus Sacramentum Confirmationis iuxta ritum S. Romanæ Ecclesiæ in Cathedrali administraturum: ideò quicumque intra huius ciuitatis, & diœcesis fines habitantes, qui adhuc Confirmati non sint, illud omnes suscipiant, qui per ætatem idonei erunt, sciantque qui neglexerint, non sine canonicis disciplinis posse illud prætermittere. Dat. Bracharæ Augustæ, die... Mens... An...

Postquam Parochus de constituto die Chrismatis administrandi ex supradicta Illustrissimi Domini Archiepiscopi indictione admonitus fuerit, iis diebus qui sacram hanc actionem præcedent, eos omnes qui confirmandi sunt in sua Parochia perquirere debebit, & non solùm ipsos separatim, sed etiam vniuersum populum sua cura, & custodia spirituali commissum inter Missarum solemnia diligenter edocere ea omnia, qua ad Sacramentum hoc ritè administrandum, & recipiendum pertinere intelliget.

Quapropter etsi hæc indictio per ciuitatem, & diœcesim in quibuslibet Ecclesiis Parochialibus, aliisque publicis locis affixa sit, & ab ipsis etiam Concionatoribus iussu eiusdem Illustrissimi D. Archiepiscopi diuulgata, non tamen ipse Parochus suo muneri hac in re vlla ex parte desit, sed illam pariter inter Missarum solemnia legere, & declarare non prætermittat.

Atque vt paratiores fideles ad hoc Sacramentum se conferre possint, illiusque sanctitatem, vtilitatem, & necessitatem rectè expendere, ex Romano Catechismo, aliisque Ecclesiasticis Auctoribus colligere curet quadam præcipua ipsius capita, doceatque opportunè, quàm necessaria sit huius doctrina Sacramenti, declaret nomen ipsum Confirmationis, ipsiusque vim appetat, quid inter Baptismum, & Confirmationem intersit, quæ sit eius materia, quæ forma, quis minister esse debeat, quos effectus pariat, aliaque huiusmodi, quæ tanquam instructiora erunt vt ipsi fideles eo præsertim tempore intelligentes se Christi milites fieri, ardentiore animo, totisque viribus ad dimicandum contra humani generis hostem, & contra peccata toto sua vita tempore se comparent.

Et quia per hoc Sacramentum Spiritus sancti gratia in corda fidelium infunditur, horctur in primis Parochus confirmandos, vt eorum vnusquisque, si sint in idonea ætate, per sanctam Confessionem illa purificet, & munda eiusdem sancti Spiritus vasa, templaque efficiat. Hortetur insuper, vt si fieri potest, ad illud recipiendum ieiuni accedant, aut saltem parcam, & sobriam corporis refectionem adhibeant. Moneat, curetque, vt tam Confirmandi, quàm Patrini in Parochialem Ecclesiam hora, dieque præstituto conueniant, vnde ad illam Ecclesiam eundum erit, in qua Chrisma administrabitur, deuotè, & processionis ritu, Crucis vexillo præcedente, eoque ordine, vt mares à fœminis segregentur, tam inter eundum, quàm in ipsa Ecclesia, & priùs mares, quàm fœminæ ad Confirmationem recipiendam accedant. Demum hortetur, vt quisquis ad hoc Sacramentum accedit, suo

Patrinus

Patrinus sit, siue confirmandus, modestè, & reuerenter deposito omni armorum genere, eo se conferat, mulieres verò velato capite sint, eamque pietatis, & religionis speciem præ se ferant, quæ huius mysterij celebrationi à deuoto præsertim fœmineo sexu debetur.

Cùm Sacramentum hoc characterem imprimat, atque ipsum iterare sit nefas, qui semel eo Confirmati fuerint, caueant, ne illud iterum recipiant. Quod si quis Confirmatum se esse ignoret, aut non meminerit, de hoc certior fieri diligentissimè studeat à parentibus, aut affinibus, aliisue, quos id scire posse existimet. Si verò neque ab iis aliquid certi accipere potuerit, tunc re priùs cum Illustrissimo Archiepiscopo communicata, illius consilium sequetur. Nemo, siue mas, siue fœmina, ad Confirmat. recipiendam adducatur, qui annis septem minor sit natus, vt aliqua ex parte illius Sacram. vim intelligere possit, cumque adoleuerit, se illud percepisse reminiscatur. Nemo item adducatur, aut ad idem Sacramentum accedat, qui non sit ex diœcesi, nisi legitimam aliquam ob causam, quam Illustriss. Archiepiscopo proponat, vt illa cognita, antequam confirmetur, ab eodem vel admitti, vel dimitti possit. Confirmandi verò omnes & singuli fasciam albam, mundamque secum afferant, quæ post Confirmat. receptam sacra illa Vnctio donec exsiccetur, alligari debet, postmodum autem à fronte ablatam igni comburendam tradent, & per aliquos dies à capitis ablutione abstinebunt. Afferant etiam schedulam ipsorum Parochorum subscriptione communitam, in qua nomina, & cognomina ipsorum Confirmandorum, item patris, matrisque eorundem, & patrini, seu matrinæ, & Parochio, in qua habitant, descripta sint, in hanc quæ sequitur formam. N. ætatis annorum.... filius, vel filia N. & N. de Parochia sancti N. oppidi, vel loci N. huius diœcesis Bracharensis Chrismatis Sacramento Confirmari petit. Patrinus erit N. siue Matrina erit N. ex Parochia Sancti N. In quorum fidem, &c. die....Mens....Ann. Ego N. Parochus Sancti N. manu propria.

In hoc Sacramento Patrinus, siue Matrina necessarius est, vnus tamen, aut vna tantum, neque enim admittuntur Patrinus, & Matrina simul, quemadmodum in sacramento Baptismi: eorum verò est de gerendo aduersus Principem tenebrarum bello Confirmatos instruere, & non solo spirituali opere, vbi necesse sit, pro viribus iuuare, atque idcirco antiquissimi ritus obseruatio illa mystica est, vt Patrinus, siue Matrina dextra Confirmandum teneat, quem Episcopo offert, aut si iam adultus sit, pedem suum super dexterum Patrini, siue Matrinæ ponat, nempe vt intelligat se ad id vsque tempus imbecillem spiritualibus viribus fuisse, neque aduersus Satanam fortiter pugnare potuisse, nisi per hoc Sacramentum confirmaretur, & sustentaretur. Patrini & Matrinæ maiores natu esse debent ipsis confirmandis, vt in officio suo erga eos, quos suscipiunt, melius satisfacere possint; nec etiam qui sacro Chrismate nondum Confirmati sunt, vel eo ipso die quo confirmantur; item nec illi qui excommunicationis, aut interdicti vinculo irretiti sunt, quive item Paschali tempore proximo sacram Communion. non sumpserunt; nec verò præterea, qui in graui, publicove peccato iacent. Viri pueros, fœminæ puellas suscipere in hoc Sacramento debebunt. Iisdemque eodem die duos, aut tres ad summum pueros puellasque suscipere licebit, non autem plures.

Res porrò, quæ ad ministrandi huius Sacramenti vsum necessariæ apparabuntur, erunt hæc. Indumenta sacra tum Archiepiscopi, tum assistentium: Vasculum Chrismatis in peluicula ritè & decenter accommodatum, lana gossipina, seu bombacium ad vsum abstergendæ frontis sacro Chrismate illitæ, cuius bombacij tanta copia parabitur, quanta satis videbitur pro ratione multitudinis fidelium ad Confirmationem suscipiendam conuenientium: Mantilia duo vsui Ecclesiastico addicta, vnum ad abluendam; alteram verò ad abstergendam frontem. Pelues duæ, vna ad bombacium colligendum, altera ad manus lauandas. Medulla panis ad abstergendas manus, & manutergium. Cerei duo, qui præferentur Archiepisc. Sacramentum hoc ministranti. Vas aquæ ad alterum mantile madefaciendum.

Habeat vnusquisque Parochus librum, qui nulli alij vsui inseruiat, nisi vt in eo describantur nomina, & cognomina Confirmatorum, patrumque & matrum parochiæ in qua habitant; item similiter Patrinorum, seu Matrinarum, necnon ipsius Episcopi administrantis, tum dies, mensis, & annus, & nomen ipsius Ecclesiæ, in qua Chrisma fuit administratum, in hanc formam. Liber Confirmatorum Sacramento Chrismatis Parochiæ S. N. die.... Mens....Ann...N. ætatis annorum... filius N. & N. ex Parochia sancti N. Chrismatis sacramento fuit Confirmatus ab illustrissimo & Reuerendissimo Domino D. Roderico à Cunha Archiepiscopo ac Domino Bracharæ. Patrinus, seu Matrina fuit N. ex Parochia sancti N. Administratum verò fuit hoc sacramentum in Ecclesia Collegiata, seu Parochiali Sancti N.

CIRCA SACRAMENTVM POENITENTIÆ.

QVAMVIS Presbyteri in sua Ordinatione à peccatis absoluendi potestatem accipiant, decernit tamen sacra Tridentina Synodus sess. 23. de reformat. cap. 15. *nullum etiam Regularem posse Confessiones secularium etiam Sacerdotum audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut Parochiale beneficium, aut ab Episcopo per examen, si illi videbitur esse necessarium, aut aliàs idoneus iudicetur, obtineat, priuilegiis, & consuetudine quacumque, etiam immemorabili, non obstantibus. Quare visum fuit mihi non inutile, formulas inserere, quibus hæ licentiæ sint concedendæ, & sunt quæ sequuntur.*

FORMVLA XXIII.

Licentia pro Confessario sæculari.

D. Rodericus à Cunha, Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus, ac Dominus Bracharæ, Hispaniarumque Primas, &c. Dilecto nobis in Christo Presbytero N. præsentium tenore tibi per examinatores nostros idoneo reperto, & per nos approbato, vt in Ciuitate, & diœcesi nostra Bracharensi *(si verò sit restricta ad locum, vel Ecclesiam, dicatur, vt in loco N. seu in Ecclesia N.)* Confessiones fidelium audire, & pœnitentes absoluere valeas, præterquam à casibus & censuris nobis reseruatis, facultatem concedimus & impartimur. Te in Domino admonentes, vt quæ pro recta huius Sacramenti administratione per sacros Canones sancita, vel à nobis ordinata fuerint, attentè perlegas, accurateque obserues. In quorum fidem, &c. Dat. Bracharæ Augustæ ex Archiepiscopali Palatio......Mens...Ann.

Ang. Barbos. Formul. Episc.

FORMVLA XXIV.

Licentia pro Confessario Regulari.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO fratri N. Ordinis S. N. præsentium tenore tibi à tuo superiore nobis legitimè præsentato, & per nos approbato, vt in ciuitate, & diœcesi nostra in Ecclesia monasterij, seu Conuentus Ordinis tui, vbi habitas, & in aliis item Ecclesiis quæ non sunt Ordinis tui, dum tamen admoneas priùs Parochiæ Curatum, Confessiones fidelium audire, & pœnitentes absoluere valeas, præterquam à casibus, & censuris nobis reseruatis, & priuilegio tibi non concessis, facultatem concedimus, & impartimur. Te in Domino admonentes, & hortantes, vt quæ pro recta huius Sacramenti administratione per sacros Canones sancita, vel à nobis ordinata fuerint, attentè perlegas, accurateque obserues. In quorum fidem, &c. Dat. Bracharæ Augustæ, &c.

FORMVLA XXV.

Licentia pro eisdem prima Classis Confessariis Regularibus.

D. Rodericus, &c. Tibi Dilecto nobis in CHRISTO fratri N. Ordinis S. N. à tuo Superiore legitimè præsentato, & à nobis approbato Pœnitentiæ sacramentum in ciuitate, & diœcesi Bracharensi in Ecclesiis tui Ordinis, atque etiam grauiter ægrotantibus, quorum Confessiones tu aliàs audire consueueris in eorum domibus, monito tamen priùs ipsius ægrotantis Parocho, vbi ægritudo non sit repentina, aut mortis periculum non immineat (quo casu ipso etiam non monito, volumus tibi licere, ita tamen vt quamprimùm Confessione audita, eundem certiorem facias, testimonio item huiusmodi Sacramenti per te ministrati manu tua subscripto familiaribus infirmi relicto, vt medico exhiberi possit ad formam Constitutionis Pij Papæ V. Conciliorumque tum Prouincialium, tum diœcesanorum) ministrandi facultatem per... tenore præsentium concedimus, atque impartimur. Te in Domino admonentes, &c.

FORMVLA XXVI.

Licentia pro Confessario Monialium.

D. Rodericus, &c. Licentiam concedimus tibi N. Presbytero per examinatores nostros idoneo reperto, & per nos approbato, vt in Ecclesia, & monasterio S.N. Confessiones Monialium audire, & sæcularium etiam, si quæ in eodem Monasterio erunt, easque absoluere valeas, præterquam à casibus, & censuris nobis reseruatis, à quibus absoluendi facultatem cum opus erit, tibi impartiemur. In clausuram Monasterij non ingredieris, nisi superpelliceo, & stola indutus, vt administres tantummodo S.Sacramenta Pœnitentiæ, Eucharistiæ, & Extremæ Vnctionis, & spiritualem opem agonizantibus præstes, quibus casibus semper tuo hoc munere perfungeris sociatus à duabus ex senioribus Monialibus, quæ cum Confessiones audies, te etiam videre possint, licèt non audire. Caue, ne te Monasterij, aut Monialis alicuius quibuscumque negotiis immisceas, nec ad crates, aut rotas colloquaris, nisi vt tantummodo petas ea quæ Ecclesiæ cultui, & diuinorum Officiorum celebrationi, aut Sacramentorum administrationi sunt necessaria. Vocatus tamen vt aliquod præstes spirituale consilium, id efficе ad crates, quæ clausæ sint, præsentesque adsint Moniales auscultatrices, & non aliter, sub pœnis in Constitutionibus felic. record. Clementis Papæ VIII. & aliorum Summorum Pont. inflictis, arbitrio nostro infligendis. Te in Domino admonentes, &c.

De his monialium Confessoribus vide sup. alleg. 25. num.68. cum seqq.

FORMVLA XXVII.

Licentia pro Confessario Monialium ad crates tantùm, sine allocutoria.

D. Rodericus, &c. Concedimus licentiam tibi N. Presbytero per examinatores nostros idoneo reperto, & per nos approbato, vt possis in Ecclesia monasterij S. N. Confessiones audire in Confessionali tantùm ad id deputato tempore, & hora decenti post ortum Solis, & vsque ad horam Completorij; quod Confessionale duas habeat claues, quarum altera seruetur ab Abbatissa, altera maneat apud Confessorem, nihilque extra Confessionem ibi agas, nec in alio loco possis absque licentia Abbatissæ loqui cum illis Monialibus. Sacramentum autem Communionis ministrare non possis, nisi in loco, aut fenestella consueta, cum debito cultu, & cæremoniis. Dona verò cuiuscumque generis nullo colore à qualibet Moniali, seu alia intra claustra Monasterij manente accipias, sub pœnis, &c. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XXVIII.

Licentia pro Confessore Monialium necessitate vrgente intra claustra Monasterij ministraturo Sacramenta.

D. Rodericus, &c. Tibi N. Confessori & Curato Monialium S. N. à nobis deputato licentiam concedimus, vt iuramento priùs præstito, si infirma fuerit aliqua Monialis, atque in lecto iacens, de licentia Abbatissæ intus superpelliceo, & stola, aliisque officio tuo necessariis tecum delatis, absque vllo tecum socio possis ingredi claustra dicti Monasterij, sociatus semper duabus, aut tribus grauioribus Monialibus ad id deputatis, & dato campanulæ signo, vt cæteræ omnes Moniales in tuo aduentu in Ecclesiam, aut cellulam suam se recipiant; tu ipse verò comitatus, vt suprà, recta via accedas ad cellam ægrotantis ad Confessionem audiendam, interimque Cameræ ostium maneat apertum, peractaque Sacramentorum administratione statim discedas. Quod si contingat eam mori, & sepulturæ tradi debere, tunc etiam cœmeterium funeris causa ingredi possis, non aliter ac suprà dictum est, sub pœnis, &c. In quorum fidem, &c.

FORMVLA XXIX.

Licentia amplissima, etiam cum facultate casuum Episcopo reseruatorum pro Confessario Monialium.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N. presbytero, tibi cuius vita, & morum probitas per testificationes nobis factas probantur, vt Monialium

lium Monasterij S.N. Confessiones audire, eisdemque Ecclesiastica Sacramenta ministrare possis, cum facultate casuum nobis reseruatorum, necnon prædicti Monasterij clausuram in casibus vrgentis necessitatis, atque Confessario aliàs permissis, ingredi, seruatis tamen quæ in Conciliis Prouincialibus, & Synodo diœcesana Bracharensi, ac etiam decretis generalibus Visitationibus Apostol. Sacerdotibus, & Confessariis Monialium præscripta sunt ad.... his nostris litteris facultatem concedimus, & impartimur, &c. Dat. &c.

CIRCA SACRAMENTVM MATRIMONII.

SACRVM Concil. Trident. sess. 24. de reformat. Matrim. cap. 1. *animaduertens, prohibitiones clandestinorum Matrimoniorum olim à Sacris Canonibus factas, propter hominum inobedientiam non prodesse, & grauia peccata perpendens, quæ ex eisdem clandestinis coniugiis ortum habent, præcipit vt antequam Matrimonium contrahatur, ter à proprio contrahentium Parocho tribus continuis festiuis diebus in Ecclesia intra Missarum solemnia publicè denuntietur inter quos Matrimonium sit contrahendum. Quod in hunc qui sequitur modum fieri poterit.* Notum sit omnibus, quod N. ex Parochia S. N. contracturus est Matrimonium cum N. filia N. & N. huius Parochiæ, atque ideò si quis sciat aliquod intercedere inter ipsos impedimentum consanguinitatis, affinitatis, cognationis spiritualis, quæ in Baptismo, & Confirmatione nascitur, aut cuiusvis Canonicæ prohibitionis, ob quam Matrimonium contrahere non possint, neque debeant, certiorem faciat me Parochum, aut Illustrissimum D. Archiepiscopum, siue eius Vicarium generalem, &c. *Post tres denunciationes sic factas in Ecclesia Parochiali, vt suprà, Parochus de illis fidem præstabit ab eo subscriptam, & Ecclesia Parochialis sigillo munitam, in hac videlicet forma.* Testor ego N. Parochus S. N. à me denunciatum fuisse in mea Ecclesia prædicta intra Missarum solemnia Matrimonium contrahendum inter N. ex mea Parochia, & N. ex Parochia S.N. infrascriptis festiuis diebus, hoc est, prima denunciatio die.... secunda die.... tertia die.... neque aliquod impedimentum cognitum est, quominus Matrimonium celebrari possit. In quorum fidem, &c. die.... Mens.... Ann.... Ego N. Parochus, &c.

Quia verò aliquando probabilis debet esse suspicio Matrimonium malitiosè impediri posse, si tot præcesserint denunciationes, tunc Ordinarius ipse, si expedire iudicauerit, vt denunciationes ipsæ remittantur, poterit ex dispositione S. Concilij Trident. dict. cap. 1. & Concil. Brachar. IV. act. 4. cap. 34. *concedere licentiam contrahendi, illis omissis, in hunc qui sequitur modum.*

FORMVLA XXX.

Dispensationis super denunciationibus Matrimonij.

D. Rodericus, à Cunha, Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus, ac Dominus Bracharæ Augustæ, Hispaniarumque Primas, &c. iustis de causis animum nostrum mouentibus, his nostris litteris facultatem tibi concedimus, vt tribus, vel saltem duobus testibus præsentibus N. & N. in Matrimonium (cum nullum ex informationibus oretenus sumptis inter eos legitimum detectum fuerit impedimentum) coniungere valeas; ita tamen vt celebrato Matrimonio intra.... denunciationes tribus continuis festiuis diebus ex præscripto Concilij Trident. fiant, & interim sponsi se à carnali copula abstineant; in reliquis verò forma ab eodem S. Concilio Trident. nostrisque Prouincialì, & Diœcesana synodis præscripta seruetur. In quorum fidem, &c. Dat. Bracharæ Augustæ, &c.

FORMVLA XXXI.

Dispensationis auctoritate Apostol. concedendæ super Matrimonio iam contracto ob aliquod impedimentum diriment.

D. Rodericus, &c. Dilectis nobis in CHRISTO N. & N. Salutem in Domino. Oblata nobis nuper pro parte vestra petitionis series continebat aliàs vos in.... coniunctos inuicem Matrimonium contraxisse, illudque postea consummasse, in eodemque sic contracto Matrimonio legitimè viuere cupere, quia si Matrimonium inter vos non sequeretur, grauia exinde scandala, & alia incommoda in animarum vestrarum periculum possent verosimiliter exoriri, tuque.... perpetuò diffamata, & forsan innupta remanentes. Verùm cum desiderium hoc vestrum adimplere non possitis absque Sedis Apostol. dispensatione, propterea nobis humiliter supplicari fecistis, vt vobis in præmissis de absolutionis beneficio, ac dispensationis gratia, auctoritate Apostol. nobis in hac parte concessa, prout ex litteris S. D. N. D. Vrbani diuina prouidentia Papæ VIII. ad nos hac de re scriptis, opportunè prouidere dignaremur. Nos igitur saluti animarum vestrarum consulere volentes, præmissis ex caussis animum nostrum mouentibus, seu aliàs omni meliori modo, cùm tu.... propter hoc ab aliquo rapta non fueris, auctoritate Apostol. qua fungimur in hac parte, vos à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Canonicis sententiis, censuris, & pœnis à iure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, quibus quomodolibet ob incestus reatum, & excessus huiusmodi innodati forsan existitis, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum harum serie absoluimus, & liberamus, iniuncta vobis salutari pœnitentia.... qua peracta, vt impedimento.... gradus huiusmodi, ac Constitutionibus, & Ordinationibus Apostol. cæterisque contrariis nequaquam obstantibus, Matrimonium inter vos publicè, videlicet coram proprio Parocho, & duobus, vel tribus testibus in Ecclesia, omissis tamen denunciationibus (quas hac vice ex gratia speciali

remittimus) contrahere, & in eo postmodum remanere liberè, & licitè possitis, & valeatis, auctoritate Apostol. harum litterarum serie dispensamus. Distantiam verò.... gradus prædicti vobis non obstare declarantes, prolem susceptam, si quæ sit, & suscipiendam, legitimam nunciando. In quorum fidem præsentes manu nostra signatas, & per infrascriptum notarium Cameræ Archiepiscopalis subscriptas, sigilloque nostro munitas fieri iussimus. Dat. Bracharæ Augustæ.

CIRCA FACVLTATES CELEBRANDI. & prædicandi.

QVIA *Concil. Trident.* sess. 23. de reform. cap.16. in fine, *commendat ut nullus Clericus peregrinus sine commendatitiis sui Ordinarij litteris ab vllo Episcopo ad Diuina celebranda, & Sacramenta administranda admittatur*, pariterque sess. 24. de reform. cap.4. *prope finem statuit, vt nullus tam sæcularis, quàm Regularis cuiuscumque Ordinis, contradicente Episcopo prædicare audeat; nisi Regularis ipse, sic vt supponimus, in Ecclesia sui Ordinis prædicare volens, à suo Superiore de vita, moribus, & scientia examinatus, & approbatus sit, ac cum eius licentia se personaliter coram Episcopo præsentet, ab eoque benedictionem petat antequam prædicare incipiat; illo superaddito, quod si in Ecclesiis, quæ suorum Ordinum non sunt, prædicare velit, vltra Superioris sui facultatem teneatur licentiam Episcopi obtinere, vt ait idem Trident. Concil.* sess. 5. de reformat. cap. 5. *ideò formulas concedendi has licentias in hunc qui sequitur modum, subiicio.*

FORMVLA XXXII.

Litterarum dimissorialium Missæ Sacra faciendæ, pro Presbytero abesse volente ad biennium.

D. Rodericus à Cunha, Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus, ac Dominus Bracharæ, Hispaniarumque Primas, &c. Dilecto nobis in Christo N. Presbytero Bracharensi, Salutem in Domino sempiternam. Tibi vt ad ciuitatem Vlysbonensem, ac ad alia huius Regni loca proficisci, ibique Sacrum facere, Confessiones Christi fidelium audire, aliaque diuina Officia celebrare, de licentia tamen Ordinarij loci, seu illius Vicarij generalis, possis & valeas, hisce litteris per biennium facultatem concedimus, & impartimur, attestantes te in sacro Presbyteratus Ordine constitutum esse, non excommunicatum, suspensum, interdictum, seu Ecclesiasticæ censuræ vinculo irretitum, nec de aliquo crimine ad præsens inquisitum, vel diffamatum, quod sciamus, sed bonis moribus præditum. Quareq; ipsum omnibus in Christo Patribus Illustrissimis, & Reuerendissimis DD. Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Prioribus, Vicariis, cæterisque officialibus quibuscumque, quantum cum Domino possumus, pro commendato per præsentes damus. In quorum fidem, &c.

FORMVLA XXXIII.

Litterarum dimissorialium, quæ mihi Presbytero Romam proficiscenti concessæ fuerunt.

D. Alphonsus Hurtado de Mendoza, Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus, ac Dominus Bracharæ Augustæ, Hispaniarumque Primas, &c. Omnibus, & singulis Illustrissimis, & Reuerendissimis Dominis ac DD. Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, Prælatis, tam sæcularibus, quàm Regularibus, ac eorum Officialibus, locumtenentibus, aut vicesgerentibus, seu quibusvis aliis ministris vbique terrarum existentibus, Salutem ac summam felicitatem. Notum facimus, & attestamur, quod ex hoc Archiepiscopatu Bracharensi proficiscitur Romam, atque in alias Orbis terrarum regiones R. Doctor Augustinus Barbosa, oriundus ex oppido Vimaranensi huius diœcesis, ritè & rectè ordinatus, vir sanè doctus, ac in iuris Pontificij, Cæsareique facultatibus apprimè versatus, cuius, ac patris eius viri doctissimi, cura, & opera libri in lucem iam editi in omnium ore cum communi vtilitate versantur. Ipse verò Augustinus bonis moribus præditus, nullius criminis infamia laborat, nullo impedimento à sacrorum, in primisque Presbyteratus Ordinis exercitio prohibetur, estque homo staturæ mediocris, coma capitis, ac barbæ rubia, cicatrice in sinistra capitis parte locata, facie alba, ætatis circiter triginta annorum. Quare Illustrissimas & Reuerendissimas Dominationes vestras, Illustrissimi Præsules, vosque Dominos Officiales Reuerendissimos obnixè deprecamur, vt N. Presbyterum Augustinum Barbosam prædictum in vestris singulis diœcesibus, seu Ecclesiis benignè ac charitatiue recipi, ac tractari, eique necessaria ad sanctissimum Missæ Sacrificium peragendum, reliquosque Ordines exercendos cureris & iubeatis; similiter & nos quidquid ab Illustrissimis, & Reuerendissimis Dominationibus vestris, ac vestris Officialibus, & ministris per suas nobis litteras fuerit iniunctum, ac commendatum, libentissimè suscipiemus, & promptissimè exequemur. Dat. Bracharæ Augustæ sub signo nostro, sigilloque huius Curiæ, pridie Idus Aprilis anno à Natiuitate Domini M. DC. XX. &c.

FORMVLA XXXIV.

Facultatis celebrandi pro Presbytero alienæ diœcesis.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO R. Presbytero N. diœcesis N. Salutem in Domino sempiternam. Cognita sacrarum cæremoniarum peritia tua, perspectisque Ordinarij tui litteris commendatitiis, facultatem tibi concedimus ad menses.... Missæ Sacrum faciendi in Vrbis, & diœcesis nostræ Bracharensis Ecclesiis, quæ tamen Monialium

nialium non sint, consensu tamen earundem Ecclesiarum Rectorum, vel Vice-Rectorum accedente, & dummodo in habitu & tonsura incedas, & in altari non petas eleemosynam. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XXXV.

Licentia pro Prædicatore quadragesimali.

D. Rodericus, &c. Vniuersis, & singulis præsentes nostras litteras inspecturis, lecturis pariter, & audituris, Salutem in Domino sempiternam. Cùm proprium nostri muneris sit animarum nostræ Bracharensis diœcesis saluti consulere, diuinique cultus incrementum semper curare, quadragesimali tamen tempore commisso nobis gregi maiori studio inuigilandum videtur. Quare cum in oppido N. nostræ diœcesis de idoneo concionatore à nobis pro futura Quadragesima prouidendum sit, te R. Fratrem N. Ordinis S. N. de vita, morum integritate, ac scientia à tuo Superiore multiplicites commendatum, vt nobis per patentes ipsius litteras constat, præuia Fidei professionis per te coram nobis emissione, verbi Dei Prædicatorem pro dicto oppido N. in toto quadragesimali tempore facimus, deputamus, & nominamus; & mandantes R. Rectori, clero, & populo dicti oppidi, vt benignè te recipiant, & in omnibus vt decet excipere curent: & insuper tua stante approbatione, tibi facultatem concedimus, vt durante dicto quadragesimali tempore in prædicto oppido Sacramentum Pœnitentiæ administrare, & CHRISTI fidelibus peccata sua confitentibus absolutionem impertiri valeas cum facultate absoluendi etiam à casibus nobis reseruatis à Dominica Palmarum per totam octauam Paschæ duratura. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XXXVI.

Licentia pro Prædicatore in Ecclesia Monialium.

D. Rodericus, &c. Tibi R.P.N. Ordinis S.N. à Superiore tuo, & à nobis approbato facultatem concedimus, vt in Ecclesia exteriori monasterij Monialium S.N. quæ clausa sit, nullique auditores præsentes adsint, exceptis capellano, & socio tuo, possis ex suggestu verbum Dei die...... prædicare cum deuotione, & iuxta S.Ecclesiæ Romanæ doctrinam; & peracta concione statim ab Ecclesia discedas, nullo prorsus colloquio, aut quouis negotij genere ad crates, rotas, aut alia loca intermixto, sub quouis pietatis, aut etiam consanguinitatis prætextu, nec munere vllo etiam minimo accepto iuxta formam Bullæ felicis record. Clementis Papæ VIII. sub pœnis arbitrio nostro, &c. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

CIRCA INDVLGENTIAS.

NE *Nimia facilitate Ecclesiastica disciplina eneruetur*, statuit Concil. Trident. sess. 25. in decreto de Indulgent. *vt in illis concedendis moderatio iuxta veterem, & probatam in Ecclesia consuetudinem adhibeatur. Vetus autem consuetudo desumitur ex text.* in cap. cùm ex eo 14 prope fin. de Pœnit. & remiss. *vbi decernitur vt cum dedicatur Basilica, non extendatur Indulgentia vltra annum, siue ab vno solo, siue à pluribus Episcopis dedicetur, & deinde in anniuersario dedicationis tempore quadraginta dies de iniunctis pœnitentiis indulta remissio non excedat, quæ & in aliquibus festiuitatibus, ac post Vesperas, & Missam cantatam vtuntur Episcopi in hunc qui sequitur modum.*

FORMVLA XXXVII.

Concessionis Indulgentiarum.

D. Rodericus Dei & Apost. Sedis gratia Archiepiscopus, ac Dominus Bracharæ, Hispaniarumque Primas, &c. Vniuersis CHRISTI fidelibus præsentes litteras inspecturis, Salutem in Domino. Quanto frequentiùs fidelium mentes ad opera deuotionis inducimus, tanto salubrius animarum suarum saluti consulimus. Itaque de omnipotentis Dei misericordia omnibus, & singulis Christi fidelibus vtriusque sexus verè pœnitentibus & confessis, qui Ecclesiam S.N. à primis Vesperis vsque ad occasum Solis eiusdem diei festi deuotè visitauerint, ibique pias ad Deum preces pro felici statu S. Matris Ecclesiæ, ac hæresum extirpatione, & pace inter Principes Christianos effuderint, quadraginta dies de iniunctis eis, seu quomodolibet debitis pœnitentiis harum serie misericorditer in Domino in forma Ecclesiæ consueta remittimus, & relaxamus, præsentibus post dictum diem minimè valituris: quas in huius rei fidem manu nostra signauimus, sigilloque nostro, ac Notarij Cameræ Archiepiscopalis subscriptione muniri iussimus. Dat. Bracharæ Augustæ, &c. *Quod si Indulgentia auctoritate Summi Pontificis delegata concedatur, loco eorum verborum*, & quadraginta dies de iniunctis, &c. *dicatur*, septem, aut decem annos, &c. de vera Indulgentia in forma Ecclesiæ consueta auctoritate Apost. nobis delegata misericorditer in Domino concedimus, &c.

FORMVLA XXXVIII.

Concessionis Indulgentiarum, qua vti debet Episcopus post solemnem benedictionem in Vesperis, & Missis cantatis.

ILlustrissimus, & Reuerendissimus D. D. Rodericus à Cunha, huius S.Sedis Bracharensis Archiepiscopus dat, & concedit omnibus hic præsentibus quadraginta dies de vera Indulgentia in forma Ecclesiæ consueta. Rogate Deum pro felici statu S.D. N. D. Vrbani diuina Prouidentia Papæ VIII. Dominationis suæ Illustrissimæ, & sanctæ Matris Ecclesiæ.

CIRCA QVÆSTORES ELEEMOSYNARVM.

QVIA Quæstores eleemosynarij nullo modo per se, nec per alium prædicare possunt, vt disponit Concil. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 2. in fine, *nec Indulgentias prædicare, vt statuit idem* Concil. sess. 21. de reformat. cap. 9. *Ideò Episcopus in concedenda illis facultate colligendi eleemosynas hac, vel simili forma vti debebit.*

FORMVLA XXXIX.

Facultatis colligendi eleemosynas in Parochia tantùm pro Confraternitate S. N.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO, Tibi N. homini laico, cuius vita, & mores per testificationes nobis factas probantur, his nostris litteris eleemosynas nomine Confraternitatis, seu Ecclesiæ S. N. petendi facultatem damus, his infra per te seruatis conditionibus: eleemosynas solùm intra fines Parochiæ S. N. eiusque viciniam ostiatim colliges, præ foribus eiusdem Ecclesiæ in iis petendis subsistens, nullo modo per Ecclesiam vagando procurare, aut colligere eas tibi licebit. Vas illud, quodcumque sit, quo vteris ad eleemosynam excipiendam, duabus clauibus claudatur, quæ diuerso fabrili opere sint, earum altera apud N. à nobis electum, altera verò apud eum qui pro tempore eiusdem Confraternitatis Prior extiterit, stet. Illud officium gratis, vel constituta certa mercede præstabis, nec vllo modo eleemosynæ particeps sis. In quorum fidem, &c. Datum, &c.

FORMVLA XL.

Facultatis colligendi eleemosynam in Vrbe, & Diœcesi.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N. Salutem. Necessitatibus, atque aliis domesticis difficultatibus... quantum possumus succurrere volentes, tibi homini laico, cuius vita, & morum probitas nobis per testificationes factas commendantur, eleemosynas quærere, petere, & colligere in Vrbe & Diœcesi nostra per præsentes licere volumus, præstito priùs per te corporaliter tactis scripturis iuramento, quod eleemosynas quas collegeris, fideliter... consignabis, nec Indulgentias aliquas promulgabis, non prædicabis, nec orationes recitabis, priuilegia nulla, aut Sanctorum imagines, vel campanulas, aut alia Quæstoris insignia deferes, vel ostendes, nec minis, aut persuasionibus, vel alio aliquo indirecto modo, seu artificio, sed piè, simpliciter, & omni conuenienti modestia tibi ad effectum & finem prædictum illas erogari curabis. Omnibus præterea Rectoribus, Vicariis, & Præpositis Ecclesiarum præcipimus, & mandamus, vt suis quoque in Ecclesiis populo te suo commendent, ad promptamque tibi exhibendam eleemosynæ largitatem in Domino hortentur: quod cùm fecerint, sciant quicquid de temporalibus facultatibus in pauperibus opem ferendo dempserint, id omne multiplicatum in æterna retributione recepturos. Præsentibus tamen post menses... minimè valituris. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XLI.

Licentiæ quæ iis, qui eleemosynas pro locis piis colligunt, concedi solent.

D. Rodericus, &c. Ordinibus, & singulis Rectoribus, Plebanis, Vicariis perpetuis, Capellanis, & curatis ciuitatis & Diœcesis nostræ Brachatensis notum facimus, & attestamur, quod diligenter admoniti & bene instructi de paupertate, & necessitate, qua premitur hospitale S. N. loci N. pro pastorali nostro munere, paterna charitate, qua loca omnia pia complectimur, ad colligendas, & exquirendas eleemosynas, quæ in eiusdem hospitalis vsum, & non in alium conuertantur, deputauimus N. quem ad hoc munus rectè & fideliter obeundum idoneum esse certiores facti sumus, quemque iuramenti obligatione deuinximus, ne pro aliqua portione, & rata eleemosynarum, quas colliget, particeps fiat, neque eas, aut earum partem sibi applicet, quamuis certam quantitatem hospitali prædicto se soluturum pacto, vel instrumento obligetur, sed eas vt collegerit, hospitali consignet, neque per aliam personam colligere easdem faciat, sed ipsemet quærat, & colligat. Ante verò quàm prædictus N. quærere, aut colligere eleemosynas incipiat, teneatur præsentes nostras litteras vobis consignare, vobisque sese cognoscendum præbere, vt animaduertere possitis, an ea ad quæ illum obligauimus, rectè seruet, quæ sunt videlicet: Ne cuiusvis generis ea sint, priuilegia, gratias, Indulgentias publicet, ne deferat campanulam, crucem, aut alias quaslibet sacras imagines populo ostendat; ne prædicet, ne orationes, aut Psalmos recitet, aut concinat, neque quidquam sacrum Latino, aut vulgari sermone populo enunciet, ne commutet vota, cuiuscumque generis ea sint, aut absoluat, ne campis, agris, domibus, animalibus, aut aliis rebus benedicat, neque quouis signo animalia, ianuas, domos, aliave signet, neque maledicat, aut comminetur iis qui eleemosynam non tribuunt, nulla arte, nullisque verbis vtatur ad eosdem perterrefaciendos: sed modestè eleemosynas petat, non tanquam debitas, sed à fidelium charitate liberè exposcendas, illisque rebus acquiescat quæ sponte sibi tribuuntur. Quæ omnia & singula, si ab ipso N. minimè obseruari videbitis, statim ab hoc quæstu, & eleemosynarum collectione illum prohibebitis, & eleemosynas, quæ collectæ erunt, in manibus Massarij deponatis, ipsumque N. ad nostrum Archiepiscopale tribunal deferatis. Quod si manifestum vobis non sit, illum omnino his nostris præceptis repugnare, in aliqua tamen super hoc dubitatione estis, tunc præsentium litterarum nostrarum vigore prædictum hospitale populo commendabitis N. & prædictum N. semel tantum eleemosynas quærere permittetis, populumque vestrum de omnibus ad quæ N. prædictus tenetur, admonebitis. Cæterùm hortamur omnes etiam, atque etiam, vt pro singulorum qualitate pecuniam, frumentum, oleum, vinum, aliaque prædicto hospitali impertiant, sciantque quod retribuet gratiam, qui offert similaginem,

ginem, & qui facit misericordiam, offert sacrificium. Hanc autem deputationem nostram nolumus esse validam, aut duraturam, nisi sex mensium spatio, in quorum fidem, &c. Dat. Bracharæ Augustæ, &c.

CIRCA LICENTIAS SPECTANTES AD PVELLAS Religionis habitum petentes.

PVELLA quæ Religionem ingredi postulat, antequam examinetur, & Capitulo Monialium proponatur, supplicem libellum exhibet, in quo suam exprimit Episcopo desiderium ingrediendæ Religionis: Episcopus verò, vt admonet Concil. Trident. sess. 25. de Regular. cap. 17. *vel eo absente, seu impediente, eius Vicarij, aut aliquis eorum sumptibus ab eis deputatus, puellæ voluntatem secretò examinare, & diligenter explorare debebit, illam de his potissimùm interrogando:*

De libera & pia puellæ Religionis ingrediendæ voluntate.

An precibus, aut minis parentum, vel cuiusvis alterius inducta fuerit?

Quamdiu cogitauerit de ingrediendæ Religione?

Qaa potissimum de causa Monialis fieri velit?

An Religionis vim, & pondus intelligat?

An sit conscia votorum, quæ in ea emittuntur?

An regulas, & constitutiones norit, quæ propriæ sunt illius Monasterij, in quo Religionem profiteri cogitat, & an illarum obseruationi totam se tradere omninò cupiat, & libenter amplectatur.

Interrogatur etiam de doctrina Christiana, an scilicet in ea rectè, riteque instituta sit?

An sciat legere? eamque se præsente legere iubeat.

Tam etiam si examen fiat propriè ante professionem, videat an rectè dicere officium norit.

Quod si examen ab alio quàm Episcopo, aut Vicario fiat, is qui eam examinauerit, totum id quod in examine deprehenderit, in scriptis ad eundem Vicarium deferet.

Cognita per examen vt suprà factum, libera puellæ Religionis ingrediendæ voluntate, nisi aliquid aliud ex iis, quæ ad Religionis ingressum in huiusmodi puellis requiruntur, obstare videatur, Vicarius pro dote, & aliis solitis Monasterio præstari, à parentibus sponsionem accipit, qua confecta, statim Monialibus cogendi Capituli facultatem concedit; si verò Monasterium Monialium non Ordinario, sed Regularibus subiectum sit, ipse Vicarius examinis tantùm confecti testimonium puellæ tradit.

Deinde puella per calculos à Monialibus approbata, earum Præfecta, seu Abbatissa statim de suffragiorum exitu Superiorem admonet, illique cùm dies ingrediendi Religionem instat, tam ætatis puellæ à Parocho ex libro baptisterio, si is reperiatur, & susceptæ Confirmationis testimonium, quàm etiam instrumenti depositionis dotis, & aliorum, quæ monasterio traduntur, confecti exemplum authenticum exhibetur.

Omnibus ita confectis, examinatur secundò puella eadem vt suprà ratione, sed accuratiùs aliquantò, eiusque voluntate perspecta, facultas ingrediendi pro habitu, & suscipiendi illum à Vicario datur in hunc qui sequitur modum.

FORMVLA XLII.

Facultatis recipiendi puellam in Monasterio ad habitum Religionis.

D. Rodericus, &c. Cùm voluntatem N. diligenter explorauerimus, eamque liberam & piam esse, quantum humano iudicio existimari potest, comperterimus, eandem quoque N. ætatem annorum XVI. expleuisse nouerimus, nihilque habere sciamus contra sacra decreta, & conditiones ac requisita iuxta monasterij Ordinis S. N. instituta; vidimus quoque fidem instrumenti depositi, & obligationis dotis, seu eleemosynæ monasterio debitæ, vbi professio legitimè emittatur, iuxta taxam annis superioribus præscriptam: licentiam & facultatem concedimus, vt ea in monasterij S. N. Religione admittatur, recipiaturque, & professionem emittere valeat, cuius tempus Præfecta nobis ante mensem denunciet, sub pœna Concil. Trident. decreto expressa, & constitutum ex nunc fiat rursus, & quæcumque alia quæ in hoc genere decreta sunt, obseruentur. Dat. &c.

Habita supradicta Vicarij licentia, ad monasterium puella ducitur, paucis tamen comitata affinibus, & sine vlla pompa, & stato die inter Missarum solemnia, vt moris est, ab ipso Vicario, seu deputato ab eo sacris habitis benedictionibus, postquam ipsa cœlesti cibo refecta fueris, vetere homine cum actibus suis sese spoliando, ad Communionis fenestellam humiliter, & deuotè recipiet Regularem habitum sibi à Vicario, vel ab eo, quem ille deputauerit, foris manente oblatum.

Probationis anno currente, ante mensem quàm nouitia profiteatur, ex Conc. Trid. sess. 25. de Regular. cap. 17. in fine. *Præfecta Monialium Superiorem sub pœna suspensionis ab officio ad arbitrium Episcopi, admonere debet, vt iterum de voluntate nouitiæ à Vicario examen fiat, aut ab alio, vt supra, Sacerdote; & cùm Episcopus pro facultate sibi decreto Concilij Trid. data voluntatem Nouitiæ explorare voluerit, hoc agere ei licet loco vbi crates monasterij sunt, nec propterea à septis illa egrediatur, nisi causa sit, probabilisve eiusdem Episcopi iudicio suspicio, quamobrem potius esse censuerit, vt alio loco eius voluntas perquiratur; tunc vel in Ecclesiam monasterij exteriorem, vel in aliam proximam, prout commodius, deceatiusve posse fieri viderit, illam perduci iubeat. Qaa in Ecclesia præsenti-*

bus matronis duabus, ætate grauibus, honestis, & aonitia gradu cognationis quantum potest propinquioribus, quas ipsa, aut moniales delegerint, eius animum, voluntatemque Episc. rectè indaget loco paulò remotiori, itaut qua adsunt matronæ, videre, non tamen auribus percipere possint interrogationem, responsionemve. Quod autem à puella parentibus alimentorum, seu educationis nomine, aut pro aliis rebus ad eiusdem puella, vel monasterij vsum pertinentibus, etiam ex consuetudine persolvitur, de eo satisfactum fuisse monasterio Præfecta Monialium Vicario in scriptis testatum faciet, vt de nouitia ad professionem recipienda Capituli cogendi facultas detur, si Ordinario subiectum sit monasterium; aut examinis testimonium, si Regularium cura subiaceat. Denique Capitulo habito, si nihil obstare deprehendatur, & aonitia decimumsextum sua ætatis annum expleuerit, professionis emittenda facultatem concedet Vicarius, vt infra.

FORMVLA XLIII.

Facultatis recipiendæ professi. Monialium.

Concedimus licentiam Reuerendæ Matri N. Abbatissæ monasterij S.N. vt stante Superiore in Ecclesia exteriore ad fenestellã sanctissimæ Communionis, & situatis aliis ordinibus præscriptis, possit recipere expressam, & solemnẽ professionem N. iam approbatæ, & faciet nos certiores in scriptis fidem getentibus de die, & coram quo dicta N. emiserit professionem. In quorum fidem, &c. Dat. Bracharæ Augustæ, &c.

CIRCA FORMVLAS LICENTIARVM VISITANDI Monasteria Monialium.

SVB obtestatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ præcipit vniuersis Episcopis S. Concilium Trid. sess. 25. de Regularib. cap. 5. in princip. *vt in omnibus Monasteriis sibi subiectis Ordinaria, in aliis verò Sedis Apostol. auctoritate clausuram Sanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter restitui, & vbi inuiolata est, conseruari maximè procurent. Quod quidem cùm non nisi per visitationem exequi possit, quomodo per illam suo muneri satisfacere debeat Episcopus, sequentibus formulis explicabo.*

FORMVLA XLIV.

Facultatis visitandi monasteria Monialium.

D. Rodericus à Cunha, Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus, ac Dominus Bracharæ Augustæ, Hispaniarumque Primas, &c. Tibi dilecto nobis in CHRISTO Reuerendo N. per præsentes facultatem damus, & mandamus visitandi omnia & singula Monialium cœnobia ciuitatis & diœcesis nostræ Bracharensis, teque Visitatorem nostrum constituimus, vt nostra, & alia quæcumque nobis competenti auctoritate, Canonicas sanctiones, & sacri Concilij Trid. nostræque Prouincialis, & diœcesanæ synodi decreta, aliaque statuta, regulas, & ordinationes de obseruantia Regulari, pietate, moribus, Religione, regimine, bonorum administratione, clausura, & aliis rebus omnibus in capite & membris omnium & singulorum monasteriorum, eorundem executioni cures, & facias mandari, sub pœnis ac censuris tuo arbitrio infligendis, vbi, & quando iustum fuerit, licere tibi volumus. Item coercendi, & cogendi omnes & singulas vtriusque sexus personas in prædictis omnibus, & ad ea pertinentibus tibi potestatem facimus, atque ad huiusmodi visitationis acta nomine, & vice Cancellarij nostri Archiepiscop. recipienda, & conscribenda eligere, & assumere tibi liceat vnum quem volueris ex N.N. & N. si qui tamen bonum notarij non sint, ad acta publica scribenda non adhibeantur. Postremò tibi etiam facultatem damus, vt causa & occasione huiusmodi visitationis, quoties opus fuerit, septa & clausuram eorundem monasteriorum possis vnà cum vno ex illis, quos superiùs nominauimus, tibi adiuncto comite ingredi, cui etiam comiti eo casu intra eadem septa ingrediendi licentiam impartimur. Præsentibus ad beneplacitum nostrum, & donec reuocentur per nos, duntaxat duraturis. In quorum fidem, &c.

FORMVLA XLV.

Facultatis visitandi monasteria Monialium ex delegatione Apostolica.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO Reuerendo N. salutem in Domino. De tua fide, prudentia, ac in rebus gerendis experientia in Domino confisi, auctoritate Apost. nobis per diuersas litteras tum Apostolica, tum etiam Illustrissimorum DD. Cardinalium super reformatione specialiter concessa tibi per præsentes committimus, & mandamus, vt monasteria Monialium SS. N.N & N. Ordinis S. N. existentia in diœcesi N. prout expediens tibi videbitur, visites, & de ipsorum monasteriorum statu, ac ipsarum Monialium vita, & moribus, regularibus institutis, ac monasticæ disciplinæ obseruantia diligenter inquiras, ac super his, & quibuscumque abusibus, necnon criminibus, excessibus, & delictis, si quæ deprehenderis, processus facias, informationes quascumque sumas, atque alia quæ tibi commisimus, & quæcumque in præmissis, & circa ea necessaria, seu quomodolibet opportuna fuerint, facias, geras, & exequaris. Super quibus omnibus & singulis plenam, amplam, & omnimodam potestatem tibi concedimus, & impartimur. Mandantes omnibus, & singulis Abbatissis, Priorissis, Præfectis, & aliis quibuscumque superioribus dictorum monasteriorum, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna priuationis officiorum obtentorum, atque etiam censuris, aliisque pœnis Ecclesiasticis arbitrio tuo infligendis, vt mandatis tuis pareant, ne te in visitatione, correctione, aliisque per te faciendis quoquo modo impediant per se, nec per alios, quouis quæsito colore, vel prætextu. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

CIRCA

CIRCA LICENTIAS PRO IIS, QVI NECESSITATE vrgente erunt intra clauſtra Monaſteriorum Monialium admittendi.

INGREDI vero (*vt verbis vtar Concilij Trid.* ſeſſ. 25. de Regul. cap. 5.) *intra ſepta monaſterij nemini licet cuiuſcumque generis, aut conditionis, ſexus, vel ætatis fuerit, ſine Epiſcopi, vel Superioris licentia in ſcriptis obtenta, ſub excommunicationis pœna ipſo facto incurrenda. Dare autem tantum Epiſcopus, vel Superior licentiam debet in caſibus neceſſariis: quare in his licentiis concedendis ſequentibus formulis vti poterit.*

FORMVLA XLVI.

Pro Confeſſore miniſtraturo Sacramenta.

Vide quæ habes ſub formula XXVI. vſque ad XXIX.

FORMVLA XLVII.

Pro Medico, & Chirurgo.

Tibi N. Medico licentiam concedimus ad annum duraturam, vt iuramento priùs præſtito ſepta monaſteriorum Monialium Sanctorum N. & N. ingredi poſſis ad curandum infirmitatem earum quæ in infirmaria communi in lecto, vel vbi ea non fuerit, in propria camera in lecto iacent, nec ad crates ſe transferre poſſunt; iureiurando te obſtringentes, vt omni honeſtate ſeruata, non ingeras te in alias vllas res, nec cum aliis Monialibus, aut domicellis in monaſterio manentibus loquaris, ſed recta via eundo, & redeundo comitatus ſemper duabus grauioribus Monialibus ad id ab Abbatiſſa deputatis, præcedenteque ſemper ad tui ingreſſum campanulæ ſigno, & nonniſi poſt ortum Solis ingrediaris, & ante occaſum exeas, ſub pœnis ſi contrafeceris, &c. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XLVIII.

Pro Operariis, Fabris, baiulis, aliiſque auxiliariis, & artificibus.

Tibi N. fabro lignario, ſeu baiulo, aut cæmentario, ſiue... licentiam concedimus, vt iuramento priùs præſtito, clauſuram monaſterij S. N. ingredi poſſis, ſociatus duabus ad minùs Monialibus ex antiquioribus ab Abbatiſſa deputatis, atque in eo opere tuam per dies... præſtare, quam quantocius perficere curabis, nec ad alia loca monaſterij accedes, neque aliis te rebus, aut colloquiis vllo pacto immiſcebis, tractando tantum cum Abbatiſſa, aut aliis deputatis ad illud opus, ita vt ante ortum Solis non ingrediaris, & ante occaſum ſemper exeas, ſeruéſque in omnibus præſtitum in manibus noſtris iuramentum, ſub pœnis, &c. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XLIX.

Pro villicis, ſeu colonis.

Tibi N. villico monaſterij S. N. licentiam damus, vt quando res ad agros, & officium tuum pertinentes ad crates in allocutorio publico expedire non poteris, & frumenta, vinum, aut alia omnino neceſſaria intra clauſuram erunt deferenda, tunc in hoſpitium tantum cum dictis rebus admitti poſſis præſentibus Monialibus deputatis, vbi de aliis rebus quibuſcumque extra officium tuum loqui non debeas, nec etiam ibi comedere, aut ampliùs quàm neceſſitas deponendi dictos fructus poſtulat, manere; cùm in factoris æde, vt poſſis cibum ſumere, tibi commoditas erit præbenda. Atque hanc ob cauſam ante omnia iuramentum præſtare debebis in manibus eorum, qui à nobis ſunt deputati, ſub pœnis, &c.

FORMVLA L.

Pro factoribus vrbanis.

Tibi N. factori deputato ad res omnes monaſterij S. N. concedimus licentiam per annum duraturam, vt ſi aliquando ex magna neceſſitate oportuerit te ingredi ſepta monaſterij (cum alioquin res, & negotia tua ad crates in allocutorio publico expedire debeas,) vt tunc nonniſi poſt ortum Solis, & aſſociatus duabus Monialibus ſenioribus deputatis, & dato ſigno campanulæ, recta via pergas ad locum vbi opera tua fuerit neceſſaria, & quamprimum inde te expedire procures, ita vt omninò exeas ante occaſum Solis, nec interim cum aliqua alia loquaris, aut litteras, ſeu nuncium intus, vel extra deferas, & in omnibus iuramentum in manibus noſtris, ſeu eorum, quos deputauimus, præſtes, ſub pœnis, &c.

FORMVLA LI.

Pro Olitore, aut alio huiuſmodi operario.

Tibi N. licentiam concedimus per ſex menſes duraturam, vt iuramento priùs præſtito, quando ab Abbatiſſa vocatus, neceſſe fuerit te ingredi clauſtra monaſterij S. N. horti, aut viridarij colendi, ſeu fructus legendi, aut alterius ſimilis operis cauſa, non aliter, quàm recto itinere in locum deputatum pergas poſt ortum Solis aſſociatus ſemper duabus Monialibus ſenioribus ab Abbatiſſa deputatis, nec in alium locum tranſeas, nec cum alia vlla ſub quocumque prætextu loquaris, aut litteras, vel nuncium intus, ſiue extra deferas, ſed in omnibus iuramentum in manibus noſtris præſtitum obſerues, & ante Solis occaſum exeas, ſub pœnis, &c.

FORMVLA

FORMVLA LII.

Iuramenti præstandi ab admittendis intra clausuram monasteriorum Monialium.

EGo N. Sacerdos ætatis quadraginta annorum Confessarius electus & deputatus monasterij S. N. polliceor & iuro, me eos tantum ob casus clausuram monasterij ingressurum, quos vrgens necessitas afferet, hoc est, ut infirmarum Monialium Confessiones audiam, iisdem oleum sanctum præbeam, earumdemque animas ea ritu S. Ecclesiæ commendem, (*si Medicus fuerit, dicat*, vt infirmarum curationi vacem: *Si est alius, adiungat*, vt murum ædificem, aut panem coquendum feram, *vel* farinam afferam, *vel* vt tabulata accommodem, seu cancellos, aut ianuas, *& sic deinceps, prout vniuscuiusque erit ars, & occasio monasterium ingrediendi, quæ semper explicetur.*) Quibus casibus ita me habebo, vt nonnisi claro die ingrediar, & ante Solis occasum egrediar, & præter munus meum, quod ritè administrare curabo, nihil aliud omninò in monasterio agam, neque colloquiis vllis vtar, sed egomet (*si Confessarius sit*) personaliter Stola indutus, & superpelliceo accedam (*si Medicus erit*) alios Medicos non ducam, nisi qui aliis etiam monasteriis medeantur, & facultatem in scriptis de nouo pariter habeant (*si alij erunt*) neque colloquiis vllis vtar, ac ipsemet personaliter accedam, nec vllum meo loco mittam, nisi obtenta à superioribus licentia in scriptis. Ita me Deus iuuet, & hæc sancta Dei Euangelia.

CIRCA BENEFICIORVM ERECTIONES.

N formulis beneficiariis adstruendis Episcopi aliquando inconsideratè se agunt; vnde nullitates nascuntur, & lites. Quare circa hanc quotidianam materiam aliquas principaliores formulas in præsenti adiicere operæpretium duxi, præcipuè circa erectiones, prouisiones, institutiones, & vniones quorumcunque beneficiorum, in hunc qui sequitur modum.

FORMVLA LIII.

Erectiones beneficij cum reseruatione Iurispatronatus, de assensu Episcopi, propter augmentum.

D. Rodericus à Cunha, Dei & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus ac Dominus Bracharæ, Hispaniarumque Primas, &c. Vniuersis, & singulis has præsentes litteras inspecturis, visuris, & lecturis, tam præsentibus, quàm futuris, Salutem in Domino. Notum facimus, & attestamur, qualiter in pertinentiis ciuitatis Bracharensis, & prope, vt dicitur N. existit quædam capella seu Ecclesia sine cura sub inuocatione S. Mariæ, &c. carens Rectore, capellano, & beneficiato, nullos redditus habens nisi ducatos decem debendos per N.. nec in beneficium Ecclesiasticum erecta fuit. Quare comparuit coram nobis Magnificus N. & ob suam magnam deuotionem quam erga prædictam Ecclesiam gessit, & gerit, eam dotauit de alio annuo redditu, siue censu ducatorum xv. ad complementum ducatorum xxv. de summa annui census emphyteutici perpetui ducatorum debendorum in medietate mensis Augusti cuiuslibet anni per Magnificum N. super his bonis, videlicet.... prout latiùs in instrumento dotationis confecto Bracharæ sub die... manu notarij N. apparet, cum reseruatione iurispatronatus præsentandi Rectorem & Rectores, seu capellanum, & capellanos in dicta Ecclesia, seu capella per ipsum Magnificum N. suosque hæredes, & successores ea se descendentes tantum. Nos igitur attendentes, & considerantes, quod in iis, quæ ad diuini cultus augmentum tendunt, fauorabiles esse deberemus, propterea huiusmodi supplicationibus inclinati dictam Ecclesiam, seu capellam Ordinaria auctoritate, & omnibus melioribus modo, via, iure, causa, & forma nobis de Iure permissis, in perpetuum beneficium Ecclesiasticum erigimus, & erecto loco dotem appropriamus, & applicamus, necnon præfato Magnifico N. hæredibus, & successoribus ex se descendentibus tantum iuspatronatus, & præsentandi Rectorem, & Capellanum, & Rectores, & Capellanos toties quoties casus vacationis occurrerit damus, & instituendos, & confirmandos per Archiepiscopum Bracharensem pro tempore existentem in Ecclesia, seu capella prædicta ad celebrationem vnius Missæ in die lunæ cuiuscumque hebdomadæ pro salute animæ fundatoris, & donatoris, & suorum hæredum, & successorum, teneri, & obligatos esse, iuribus tamen nostræ Metropolitanæ Ecclesiæ semper saluis, & expressè reseruatis. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA LIV.

Erectionis Parochialis Ecclesiæ cum vnione beneficij simplicis.

D. Rodericus, &c. Vniuersis & singulis has præsentes nostras litteras inspecturis, visuris, lecturis, pariterque audituris, Salutem in Domino. Significamus qualiter in generali visitatione per nos facta in dicta nostra Ciuitate, & diœcesi Bracharensi repertimus, quod in loco N. nuncupato eiusdem diœcesis, non aderat Ecclesia Parochialis, vbi populus, & Christi fideles ibi commorantes sanctissima Sacramenta iuxta temporis opportunitatem recipere potuissent, & quando ipsa Sacramenta erant ministranda tempore indigentiæ ab Ecclesia N. per vnum milliarium distanti recipiebant per Presbyterum non certum, nec proprium Parochum pro Rectore Ecclesiæ N. longiùs distante, cuius erant Parochiani, non sine ipsarum animarum periculo, ac proinde ob carentiam Ecclesiæ Parochialis, Parochi, & Curati in dicto loco N. qui continuò apud eos persisteret, eisdemque Sacramenta omnia opportunis temporibus ministraret, Missasque ac alia diuina officia, Dominicis, & festiuis diebus celebraret, aliquando accedebant ad Ecclesiam prædictam N. & non ad propriam, & multoties occurrebat omitti præceptum de audienda Missa in dictis diebus Dominicis, & festiuis, & non semel dicti loci habitatores absque Ecclesiæ Sacramentis ob prædictam causam, & loci distantiam moriebantur. Propterea attendentes nos saluti animarum prout possumus, consulere, & scandalis occurrere, quæ pro dictis causis oriri in dies potuissent, accedente etiam consensu, & beneplacito ipsorum huius-

modi

modi dicti loci, qui etiam nos humiliter supplicarunt, & maxima cum instantia requisierunt pro erectione, & deputatione Ecclesiæ Parochialis in dicto loco pro eorum salute, & commoditate, cum deputatione alicuius Sacerdotis Parochi, obligantes se etiam penes acta Curiæ Cameralis nostræ Ciuitatis Bracharensis vnusquisque ipsorum ad dandam, & consignandam quandam pecuniarum summam, & certam vini & frumenti quantitatem dicto Parocho, vt commodè sustentari possit. Ideo inuocato ad hoc Domini nostri Iesv Christi nomine, eiusque Matris Virginis semper Mariæ, & Sanctorum N. & N. Patronorum ciuitatis & diœcesis nostræ auxilio, per tenorem præsentium erigimus, statuimus, eligimus, & deputamus in Parochiam Ecclesiam Sancti N. existentem in medio dicti loci N. in qua, cùm fuerit accommodata, & bene apta, & reserata, volumus, & mandamus deponi sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, fontem baptismalem, & alia quæ ad Ecclesiam Parochialem pertinent, quæ omnia Sacramenta iuxta opportunitatem temporis ministrari volumus, & mandamus ipsis dicti loci N. per Sacerdotem & Parochum per nos & successores nostros pro tempore existentes eligendum & deputandum, qui etiam Missas in Ecclesia prædicta diebus Dominicis & festinis celebrare debeat, & teneatur. Declarantes etiam ex nunc in antea & in perpetuum dictam Ecclesiam S.N. in medio dicti loci N. existentem esse Ecclesiam Parochialem & curatam, electionemque & deputationem Parochi & successorum in futurum pro cura animarum fidelium in dicto loco existentium spectare & pertinere ad nos, & successores nostros pro tempore existentes, & ad meram collationem & prouisionem nostram Ordinariam, nulli iurispatronatus seruituti subiectam, & ad ipsosque Parochos spectare & pertinere omne id totum, & quidquid per homines dicti loci N. vt suprà Parochianos promissum extitit, & sic prænominatam obuentionem, ac omnes alias eleemosynas pro tempore in dicta Parochiali Ecclesia S. N. prouenientes. Quia tamen redditus huiusmodi sunt adeo tenues, vt non sufficiant pro congrua Parochi sustentatione, idcircò ad illius commoditatem, & aliorum pro tempore in dicto loco existentium, beneficium simplex sine cura, sancti N. nuncupatum, in loco N. huius diœcesis existens, cum omnibus iuribus & pertinentiis suis vnimus, annectimus & incorporamus dictæ Parochiali Ecclesiæ S.N. ita vt ex nunc prout ex tunc, fuerit, & sit dictum beneficium simplex, & Ecclesia vbi illud existit cum iuribus, fructibus suis omnibus, redditibus, & obuentionibus incorporatum, vnitum, & aggregatum prædictæ Ecclesiæ Parochiali S.N. Concedentes Parocho ipsius, qui pro tempore erit, liberam & plenariam potestatem, quod possit per se, vel per procuratorem suum nomine suo, & dictæ Ecclesiæ S. N. auctoritate huius vnionis apprehendere corporalem possessionem ipsius Ecclesiæ, cum iuribus, & pertinentiis suis, ipsamque tenere, & possidere nomine dictæ Parochialis perpetuò vnitam & incorporatam pro euidenti vtilitate, & augmento dictæ Parochialis Ecclesiæ S. N. ac ipsius Parochi. Quam quidem vnionem, incorporationem, & aggregationem supra factam, ratam, gratam, & firmam habentes, & tenentes, ipsam omni tempore promittimus non reuocare, nec contrauenire quoquo modo de Iure, vel de facto. Vt autem prædictam Parochialem Ecclesiam S.N. sic de nouo erectam de idoneo Rectore quamprimum, vt decet, prouideamus, nos pro exercitio curæ in populum & vtriusque sexus homines in dicto loco habitantes nominamus & deputamus dilectum nobis in Christo N. Presbyterum, qui populo & Ecclesiæ prædictis in diuinis, & animarum cura gerenda præsit, & tanquam habilem, & idoneum per RR. Patres examinatores in Synodo Diœcesana deputatos repertum præficimus, illique curam, regimen & administrationem Sacramentorum pro populo, & inhabitatoribus dicti loci committimus, ac eidem de præfata Ecclesia sic nouiter erecta prouidemus. Mandantes, &c. In quorum fidem, & testimonium, &c. Dat. &c.

Vbi ob locorum distantiam sine magno incommodo ad percipienda Sacramenta, & diuina officia audienda Parochiani accedere non possunt, concedit Concil. Tridentin. sess. 21. de reformat. cap. 4 versic. in iis, & Concil. Bracharen. IV. act. 4. cap. 26. auctoritatem Episcopis, etiam inuitis Rectoribus, nouas Parochias constituendi, etiam tanquam S. dis Apostol. delegatis, assignata Presbyteris præficiendis Ecclesiis nouiter erectis congrua portione ex fructibus Ecclesiæ Matri is, & si necesse fuerit, compellendi populum eam subministrare, quacumque reseruatione generali, vel speciali, vel affectione super dictis Ecclesiis non obstantibus.

Formvla LV.

Erectionis nouæ Parochialis cum dismembratione alterius.

D. Rodericus, &c. Vniuersis, & singulis præsentes litteras inspecturis, Salutem in eo qui est omnium vera salus. Circa Ecclesiarum & locorum statum salubriter dirigendum, & iuxta Pastoralis officij nostri debitum in his eis libenter assistimus, per quæ animarum occurritur periculis, & personarum commoditatibus prouidetur, & quemadmodum Ecclesiarum ipsarum necessitas exigit, causæ suadent rationabiles, Catholici populi incrementum exposcit, quatenus Ecclesiarum earundem status immutetur, seu in melius reformetur, prout rerum, temporum & locorum circunstantiis pensatis id cognoscimus in Domino salubriter expedire. Sanè pro parte incolarum, & inhabitatorum loci N. nostræ Diœcesis, qui sub Ecclesia Parochiali Sancti N. existit, nobis expositum fuit lamentabili cum querela, quod flumen N. inter dictum locum, & præfatam Parochiam mediat, quod rapido decursu persæpe labitur, multa pericula ipsis inhabitatoribus dicti loci ad eorum Matricem Ecclesiam diebus Dominicis & festiuis nauigio tendentibus sæpenumero obuenerunt, plures ex ipsis repetitis vicibus submersi sint, etiam cum funeribus versus dictam Ecclesiam nauigio delatis, nonnulli ex ipsis Sacramenta Ecclesiastica desiderantes sine ipsis ab hac vita plerisque vicibus decesserunt, ac interdum in festo Natiuitatis Domini nostri Iesv Christi, cum tribus diebus sequentibus, nullus de dicto loco propter inundationem aquarum intermediarum, & ventorum, ac aliarum tempestatum abundantiam, ad Ecclesiam peruenire poterat, ac multò plura his similia ipsis contigissent. Nec etiam Vicarius perpetuus dictæ Parochialis Ecclesiæ S. N. consentire voluit, vt alius Sacerdos ipsis incolis dicti loci N. in capella Sancti N. notabiliter constructa, & fundata Missam celebraret. Et quoniam Prior & Capitulum insignis Collegiatæ Vimaranensis, quibus dicta Ecclesia Parochialis incorporata dicitur, tantum haberet in decimis, redditibus, & censibus, quod si separatio, seu dismembratio dictarum Ecclesiarum fieret, vt præfertur, bene ipsis superesset, vnde eorum Vicario perpetuò deputando congrua fieret prouisio, petentes propterea dismembrationem, seu separationem dictæ Ecclesiæ, quodque ipsis Sacramenta Ecclesiastica in capella eorum ministranda essent, de cætero ordinari, & Sacerdotem ipsa Sacramenta populo ibidem ministrantem, ac cœmeterium pro mortuis

tuis eorum tumulandis deputari humiliter postularunt, officium nostrum in & super præmissis implorantes. Nos igitur de præmissis diligenter inquirere volentes, dilecto nobis in Christo R. Abbati N... dedimus in mandatis, vt ad dictum locum accederet vnà cum notario publico, ac super propositis & gestis omnibus, & singulis, ac eorum circunstantiis supradictis inquireret veritatem, vt in litteris nostris desuper confectis, & eidem præsentatis plenius continetur. Præsentata deinde nobis inquisitione facta vnà cum attestationibus testium per eundem R. Abbatem coram N. nostræ Curiæ notario iurato, receptorum, iuratorum, & examinatorum, ac ex relatione dicti R. Abbatis inuenimus, præmissa omnia & singula non solùm veritate fulciri, sed & (proh dolor) euidentiâ facti illa & multo maiora, quæ meritò nos ad dismembrationem, seù separationem vnius Ecclesiæ ab alia inducunt, & præsertim animarum pericula, viarum discrimina, personarum necessitates, & incommoda, ab omnibus, & singulis einsdem loci notitiam habentibus fore, & esse adeò publica, & notoria, quod nulla tergiuersatione celari possint. Idcirco dictum locum N. cum suis hominibus, incolis, & vniuersitatibus, à Parochia dictæ Parochialis Ecclesiæ S. N. auctoritate nostra Ordinaria, & à Sede Apost. delegata separauimus, diuisimus, & dismembrauimus, & futuris temporibus dismembratas, separatas, & diuisas esse volumus, dictam capellam S. N. cum suo loco, & districtu vsque ad... in Parochialem Ecclesiam erigentes, constituentes, & ordinantes, dantes & concedentes vniuersitati, & incolis ac habitatoribus dicti loci, & sui districtus, plenam & liberam potestatem apud dictam Parochialem Ecclesiam Sancti N. cœmeterium, fontem baptismalem, campanile, campanas, & alia iura, & insignia Parochialem Ecclesiam demonstrantia ædificari, & construi faciendi. Et nihilominus pro exercitio curæ in populum, & vtriusque sexus homines in dicto loco, & districtu habitantes faciendo, dilectum nobis in Christo N. Presbyterum, qui populo, & Ecclesiæ prædictis in diuinis, & animarum cura gerenda præsit, tanquam habilem, & idoneum à RR. Patribus examinatoribus in Synodo Diœcesana deputatis examinatum, & approbatum præficimus, & deputamus, illique curam, regimen, & administrationem Ecclesiasticorum Sacramentorum pro populo, & inhabitatoribus dicti loci, & districtus committimus, ac eidem de Ecclesia sic nouiter erecta prouidemus. Volentes, & mandantes Priori, Canonicis, & Capitulo insignis Ecclesiæ Vimaranensis prædictis pro tempore existentibus, quatenus de cætero singulis annis in festis Natiuitatis Domini nostri Iesv Christi, & sancti Ioannis Baptistæ de vniuersis fructibus decimalibus, quos ipsi infra limites dicti loci percipiunt, quinquaginta modios farraginis & millij, triginta frumenti, ac viginti scuta monetæ, quæ omnia eidem N. vt Curato, & suis in dicta Ecclesia Curatis, & successoribus Ecclesiæ prædictæ nouæ per nos erectæ, vnà cum legatis, oblationibus, & aliis Ecclesiasticis obuentionibus ipsi Ecclesiæ Parochiali nouæ cedentibus, & fiendis pro ipsius noui Curati sustentatione deputamus, & ordinamus, persoluere habeant, & teneantur, & debeant cum effectu, omnibus aliis iuribus ipsis Priori, Canonicis, & Capitulo permanentibus, & illis saluis, & vt honor competens dictæ *insigni Ecclesiæ Vimaranensi* in dicta noua Parochiali S. N. reseruetur, Prior, Canonici, & Capitulum Ecclesiæ huiusmodi pro tempore existentes ad nouam Ecclesiam prædictam, quoties ipsam de cætero per cessum, aut decessum dicti Curati, & illius successorum vacare contigerit, personam habilem, & idoneam infra tempus à iure statutum coram nobis, & nostris pro tempore successoribus per eos instituendam præsentabunt; quæ sic instituta in ipsa noua Ecclesia, Papalia, Episcopalia, ac alia iura, & onera eidem incumbentia sine Prioris, Canonicorum, & Capituli prædictorum, ac alterius cuiuscumque præiudicio supportabit, sustinebit, & subibit, ac sustinere sit adstricta. Volentes nihilominus, & statuentes, vt omnes & singuli vtriusque sexus homines dictæ Ecclesiæ nouæ subditi, ætatem legitimam habentes, qui Sacramento Sanctissimæ Eucharistiæ annuatim communicari consueuerunt, & apti sunt, annis singulis in festo Ascensionis Domini prædictam Matricem Ecclesiam processionaliter visitare, & in signum recognitionis singuli vnum denarium argenteum ad Altare inibi offerre, & in processionibus aliis eandem Matricem Ecclesiam ad consueta loca processionum temporibus fieri consuetis, associare debeant, & teneantur. Quæ omnia, & singula nos Rodericus Archiepiscopus præfatus ex certa scientia, auctoritate nostra Ordinaria, & à Sede Apostol. ex decreto Concilij Trident. delegata, & omnibus melioribus modo, via, iure, causa & forma nobis de iure permissis statuimus, ordinamus, ac omnibus, quorum interest, vel intererit, quousque præsens tangit negotium, seu tangere poterit quomodolibet in futurum, inuiolabiliter obseruari volumus, & præcipimus. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

CIRCA HABENDVM CONCVRSVM AD Parochiales Ecclesias vacantes.

VIA Episcopus statim habita notitia vacationis Parochialis Ecclesiæ, si opus fuerit, idoneum in Vicarium cum congrua eius arbitrio fructuum portionis assignatione constituere debet, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, donec de Rectore prouideatur, vt statuit Concil. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 18. *ille igitur constituendus erit in hunc qui sequitur modum.*

Formvla LVI.

Deputationis Vicarij ad Parochialem vacantem donec de Rectore prouideatur.

D. Rodericus, &c. dilecto nobis in Christo Presbytero N. Salutem in Domino. Parochiali Ecclesia S. N. loci N. vacante, ne ob id animæ dicti loci in Sacramentorum susceptione, & cæteris spiritualibus adiumentis detrimentum sentiant, illi de Sacerdote prouidere volentes, qui hæc omnia ministret, agatque, cognita per examen coram nobis ab examinatoribus factum sufficientia tua, te Vicarium ipsius Ecclesiæ S. N. constituimus, & deputamus, cum auctoritate Missas, & alia diuina Officia celebrandi, Sacramenta ministrandi, & alias Ecclesiasticas functiones obeundi, ad quæ tenetur, & quæ animarum quilibet Rector, & administrator præstare, & obire solet, cum

cum congrua portione fructuum dictæ Parochialis tibi debito tempore assignanda, præsentibus usque eò duraturis, quousque de perpetuo Rectore à nobis, vel à Sede Apostol. (*si mensis sit Apostolicus*) prouisum fuerit. In quorum testimonium, &c. Dat. &c.

Qua Vicarij deputatione facta donec de Rectore prouidetur, debet statim fieri deputatio alia depositarij, & exactoris bonorum Ecclesiæ vacantis, in hunc qui sequitur modum.

FORMVLA LVII.

Litterarum deputationis depositarij, & exactoris bonorum Ecclesiæ vacantis.

D. Rodericus, &c. Magnifico N. Salutem in Domino. Consueuimus sæpè pro recta rerum Ecclesiasticarum administratione, præsertim temporalium, opera laicorum virorum prudentia & pietate maximè prælucentium, in huiusmodi vti, quo rebus Ecclesiasticis commodiùs & tutiùs consultum sit. Vacante igitur Parochiali Ecclesia S. N. loci N. huius Diœcesis, tua prudentia & singulari pietate plurimùm freti, te in exactorem, & depositarium quorumcunque fructuum, redditnum, prouentuum, & obuentionum ad dictam Parochialem quomodolibet spectantium, tam hactenus perceptorum, & maturatorum, quàm etiam in futurum similiter maturandorum, itaut contra quoscunque pro exigendis & consequendis fructibus huiusmodi, etiam Iuris omnibus remediis, atque aliis modis, & formis, prout tibi meliùs videbitur, cum facultate etiam ab aliis quibuscunque depositariis rationem reposcendi, agere possis, & valeas, deputamus, donec aliud per nos super administratione huiusmodi expressè decretum fuerit, necnon bona, possessiones, ac iura nouis colonis locandi, veteresque confirmandi, prout meliùs expedire censueris, seruatis in his tamen solitis ac debitis conditionibus, fructusque per te sic exactos in depositum habeas, nobis, vel cui à nobis iniunctum fuerit, rationem suo tempore redditurus. In quorum fidem, &c.

Porrò Episcopus, vel eius Vicarius generalis intra dies decem à die habita notitia vacationis Ecclesiæ, debet conuocare omnes qui se examini per concursum subjicere voluerint, proposito edicto ad valuas Cathedralis & vacantis Ecclesiæ, aliisque publicis locis, si videbitur, hac forma.

FORMVLA LVIII.

Edicti de examine eorum, qui Ecclesiæ Parochiali præficiendi sunt.

D. Rodericus, &c. Vacante Parochiali Ecclesia Sancti N. nostræ diœcesis, cupientes eidem de idoneo prouidere Rectore, atque Sacri Concilij Tridentini decreta pro viribus Deo adiuuante exequi, tenore præsentium requirimus, & monemus primò, secundò, tertiò, & peremptoriè omnes, & singulos Presbyteros, & clericos volentes ad examen per concursum faciendum se præsentare, ac omnes volentes clericos ad id aptos nominare, quatenus infra decem dies proximè futuros à die affixionis præsentis edicti computandos, debeant in actis Notarij infrascripti N. nostræ Curiæ describi facere eorum nomina, ætatem & patriam, vt de eorum natalibus, vita, & moribus, ac aliis rebus ad vacantem Ecclesiam gubernandam opportunis iuxta decreta dicti S. Concilij inquiri, & transacto constituto tempore exami-

Aug. Barbos. Formul. Epist.

nati possint coram nobis, ac examinatoribus in Synodo Diœcesana deputatis, vt ex iis, quos confecto examine, ætate, doctrina, prudentia, aliisque rebus ad curæ animarum bene gerendæ rationem opportunis idoneos esse compertum erit, nos quem cæteris magis idoneum censuerimus, illum Ecclesiæ vacantis Rectorem, Parochumve eligamus, ac præficiamus. Quod sanè sicut nos pro eo quod debemus, integrè, sanctèque in Domino præstare cupimus, ita omnes, præcipueque illos quorum Ecclesiæ & Curæ spirituali per nos conscribendum, ac prouidendum est, magnopere hortamur, ac requirimus, vt hanc nostram sollicitudinem, pastoraleque studium, omni supplicatione, omnique intima pietate, ac religiosis precibus continenter adiuuent. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA LIX.

Fidei examinis, & approbationis ad Parochialem vacantem.

D. Rodericus, &c. Vniuersis, & singulis ad quos præsentes litteræ peruenerint, indubitatam fidem facimus, & attestamur, quod cùm Parochialis Ecclesia Sancti N. nostræ Diœcesis, quam Presbyter N. dum viueret, obtinebat, per ipsius obitum, qui de mense N. præsentis anni extra Romanam Curiam diem suum clausit extremum, vacauerit, & vacet ad præsens: cumque occasione vacationis huiusmodi per publica edicta vocati sint, qui examinari vellent, iuxta formam sacrosancti Concilij Trident. Nos vnà cum tribus examinatoribus in Diœcesana Synodo deputatis, & electis, Presbyterum N. huius Diœcesis, transacto tempore inter alios plures examinauimus, ipsumque ad præfatam Ecclesiam regendam, gubernandam, & obtinendam moribus, ætate, doctrina, & aliis rebus ad id opportunis magis idoneum iudicauimus, & approbauimus. In quorum fidem præsentes manu nostra subscriptas, & nostro sigillo obsignatas fieri iussimus, & ab aliis examinatoribus subscribi curauimus. Dat. Bracharæ Augustæ, &c.

FORMVLA LX.

Fidei examinis & approbationis in concursu, & electionis ad Parochialem vacantem in mense Apostolico.

ILlustrissimo, & Reuerendissimo Domino S. D. N. Datario, & quibuscumque præsentes litteras inspecturis, lecturis, seu visuris significamus, vacante nuper de mense N. proximè præterito Parochiali Ecclesia, Abbatia nuncupata, sub inuocatione Sancti N. loci N. huius Bracharensis Diœcesis per obitum N. fuisse per Curiam nostram mediantibus edictalibus iuxta formam & præscriptum S. Concilij Tridentini, & constitutionis felicis record. Pij Papæ V. vocatos omnes de sic vacante Ecclesia prouideri volentes, quatenus intra terminum decem dierum comparerent in eadem Curia ad faciendum describi, & annotari nomina ipsorum; & cùm in eodem termino multi comparuissent, tandem iisdem descriptis legitimè vocatis & citatis, sub die 15. præsentis mensis coram nobis rigoroso præuio examine per tres examinatores in Diœcesana Synodo deputatos factam fuisse experientiam de scientia & sufficientia singulorum descriptorum, ac demùm seruatis de iure seruandis

per dictos tres examinatores fuisse repertum, habitum, & existimatum idoneum vita, moribus, ætate, scientia, & aliis à iure requisitis ad obtinendam à Sede Apost. dictam Parochialem Ecclesiam N. Sacerdotem loci N. huius Diœcesis, & tanquam habilem, & idoneum approbatum, & successiuè à nobis post examen, & approbationem prædictam fuisse magis idoneum reputatum, & indicatum, & vt talem pro obtinenda dicta Parochiali Sedi Apostolicæ proponendum, & approbandum, prout proponimus, & approbamus (*declaretur hic an alia obtineat beneficia.*) In quorum fidem præsentes litteras subscriptione & sigillo nostris munitas fieri iussimus. Dat. Bracharæ Augustæ, &c.

In beneficio de iurepatronatus fit à patrono præsentatio intra tempus à Iure statutum, coram Episcopo de persona in tali beneficio seruatis seruandis ab eo instituenda: Episcopus verò generaliter in vacanti Ecclesia, & aliis locis publicis edicta publicè proponi iubet, vt qui sint, qui se velint opponere, compareant, assignato peremptorio termino competente, vt iure probatur in cap. vlt. de elect. lib. 6. *quod in præsentatione locum habere, nisi consuetudo sit in contrarium, tradunt* gloss. ibi, verb. electionem, *Pur.* decis. 297. lib. 1. & decis. 453. lib. 2. in correctis, *Lotter.* de re benef. lib. 2. quæst. 13. num. 30.

FORMVLA LXI.

Edicti affigendi, facta coram Episcopo præsentatione de beneficio iurispatronatus.

D. Rodericus, &c. Vniuersis, & singulis hoc præsens edictum inspecturis, visuris, & audituris pariter, & lecturis, Salutem in Domino. Nuper vacante Parochiali Ecclesia S. N. per obitum N. vltimi & immediati Rectoris eiusdem, comparuit coram nobis N. laicus nobilis Bracharensis, asserens se patronum, & habere iuspatronatus, seu esse in quasi possessione ipsius, & iuris præsentandi Rectorem ad dictam Ecclesiam, cùm illam vacare contigerit, & sic præsentauit nobis in Rectorem R. N. petens illum à nobis institui. Nos dictam præsentationem sic coram nobis factam de dicto R. N. infra tempus à iure patronis laicis datum ad præsentandum, de prædictis veram notitiam non habentes admisimus, si & in quantum. Quare tenore præsentis nostri edicti requirimus, & monemus omnes & singulos aliquod ius vt præsentantes, vel vt præsentati prætendentes in prædictis, vel contra dictam præsentationem & personam præsentantis, seu præsentati, opponere volentes, & quomodolibet sua interesse putantes, quatenus infra terminum nouem dierum, quorum tres pro primo, tres pro secundo, & reliquos tres pro tertio, & vltimo peremptorio termino eis, & cuilibet ipsorum assignamus, comparere debeant coram nobis ad dicendum, opponendum, & allegandum quidquid dicere, opponere, vel allegare voluerint, quare non debeat procedi ad petitam institutionem, vigore dictæ præsentationis coram nobis factæ: alioquin dicto termino elapso, & aliquo non comparente, & legitimè se non opponente, procedetur per nos iuribus præsentantis, & præsentati valentibus, & ipsius præsentati meritis requirentibus ad eius institutionem, prout iuris fuerit, non obstante, quod de tempore dato ad præsentandum superfit; & vt de præmissis nullus ignorantiam allegare possit, hoc præsens publicum, & generale edictum per infrascriptum Cameræ nostræ notarium describi fecimus, & sigillo nostro muniuimus, & per nuncium nostræ Curiæ ad valuas Ecclesiæ Metropolitanæ Bracharensis, & dictæ Ecclesiæ Sancti N. legi, affigi, & dimitti fecimus, à nemine auferendum sub excommunicationis pœna, nisi per eundem nostrum nuncium. Dat. Bracharæ Augustæ in Archiepiscopali Palatio, die... Mens.... Aon....

FORMVLA LXII.

Institutionis Ecclesiæ Parochialis de iurepatronatus.

D. Rodericus, &c. Vniuersis, & singulis has præsentes nostras institutionis litteras inspecturis, visuris, & lecturis, tam præsentibus, quam futuris, Salutem in Domino. Notum facimus, & attestamur, quod vacante Parochiali Ecclesia S. N. loci N. huius nostræ diœcesis per obitum N. illius dum viueret vltimi & immediati possessoris, quæ de iurepatronatus infrascripti patroni laici existit. Comparens postmodum coram nobis, & in nostra Curia N. clericus... asserens, se fuisse præsentatum à patrono dictæ Parochialis, & iuspatronatus in ea habente, & existente in pacifica possessione, seu quasi præsentandi Rectorem, siue Rectores in eadem Parochiali toties quoties casus vacationis occurrerit, petens à nobis ordinario iure institui & confirmari in Rectorem dictæ Parochialis, cum eius honoribus & oneribus solitis, & consuetis: & volentes in præmissis maturè procedere, quoddam generale edictum ad instantiam prædicti N. expediri, & ad valuas Ecclesiæ nostræ Cathedralis, & dictæ Parochialis affigi, legi & dimitti iussimus, per quod citari & moneri fecimus omnes, & singulas personas sua quomodolibet interesse putantes, quatenus infra terminum certum, & competentem, in eodem edicto præfixum comparere debuissent coram nobis, & in dicta nostra Curia, ad dicendum, opponendum, & allegandum quidquid voluissent, tam contra personam præsentatam, quàm præsentantes, quare dicta institutio fieri debuisset. Quo edicto affixo, & postmodùm eleuato, accusatisque debitis contumaciis, & quia ex quibusdam scripturis, & aliis iuribus productis, & præsentatis, existentibus penes infrascriptum actuarium clarè constitit, & constat de vacatione, & præsentatione prædictis, & quod N... præsentans fuit, erat, & est verus eiusdem Parochialis patronus, & existere in pacifica possessione, seu quasi iurispatronatus, & præsentandi in Rectorem, Idcirco eundem R. N. per examinatores in synodo diœcesana deputatos examinatum, & approbatum, tanquam habilem, idoneum, & sufficientem, & instituendum, & confirmandum duximus, prout ipsum tenore præsentium instituimus, & confirmamus, de illaque te coram nobis propter hoc flexis genibus humiliter constitutum, & acceptantem, per birreti capiti tuo impositionem inuestimus. Quocirca vniuersis, & singulis personis Ecclesiasticis, notariisque ac tabellionibus publicis ciuitatis, ac diœcesis nostræ in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub pœnis & censuris contra inobedientes Superiorum mandatis à iure inflictis, & arbitrio nostro infligendis, per præsentes præcipimus, & mandamus, vt cùm pro parte tua vigore præsentium requisiti fuerint, vel eorum aliquis requisitus fuerit, ad ipsam Parochialem Ecclesiam præfati loci accedant, teque, vel procuratorem tuum pro te in corporalem, realem, & actualem possessionem prædictæ Parochialis Ecclesiæ, ac omnium illi forsan annexorum iurium, ac pertinentium prædictorum, seruatis seruandis, inducant auctoritate nostra, & defendant inductum, amoto exinde quolibet illicito detentore, quem nos etiam harum serie amouemus, & denunciamus amotum.

Fidelibus

Fictalibus verò, colonis, & aliis arrendatariis, de prædictæ Parochialis Ecclesiæ, ac omnium illi annexorum, iuriumque, & pertinentiarum prædictarum fructibus, redditibus, prouentibus, iuribus, & obuentionibus vniuersis tibi, vel procuratori tuo legitimè debito tempore respondeant, atque ab aliis, quantum in se fuerit, responderi faciant. (*Et si contigerit eum cui de beneficio prouidetur, aliud incompatibile obtinere, addatur.*) Volumus autem, ac præsentium tenore declaramus, per huiusmodi Parochialis pacificæ possessionis adeptionem alteram Parochialem Ecclesiam loci N. vel Canonicatum, ac præbendam, quos obtines in Cathedrali Ecclesia N. eo ipso vacare, &c. In quorum fidem præsentes manu nostra signatas, & per infrascriptum Cameræ Archiepiscopalis notarium subscriptas, sigillique nostri appensione munitas fieri iussimus. Dat. Bracharæ Augustæ, &c.

CIRCA VARIAS BENEFICIORVM COLLATIONES.

FORMVLA LXIII.

Litterarum collationis Ecclesiæ Parochialis.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N. Presbytero Bracharensi, Salutem in Domino. Inter cætera quæ pro Pastoralis nostri officij debito præstare cupimus, illud præcipuè nobis cordi est, vt Parochialibus Ecclesiis, quibus de Rectoribus per nos prouidendum est, tales præficiamus, qui officio & ministerio curæ animarum, quod omnium grauissimum est, laudabiliter satisfaciant. Vacante igitur nuper de mense Februarij proximè præterito, nobis Alternatiuæ beneficio gaudentibus, Parochiali Ecclesia, Abbatia nuncupata, sub inuocatione S. N. oppidi N. huius Bracharensis diœcesis, per obitum N. illius dum viueret vltimi possessoris, fuerunt per Curiam nostram mediantibus edictalibus iuxta formam & præscriptum S. Concilij Trident. & Constitutionis felicis record. Pij Papæ V. vocati omnes de sic vacante Ecclesia prouideri volentes, quatenus intra terminum decem dierum comparerent in eadem Curia ad faciendum describi, & annotari nomina ipsorum; & cum in eodem termino multi comparuissent, tandem iisdem descriptis legitimè vocatis, & citatis sub die... coram nobis rigoroso præuio examine per tres examinatores in diœcesana synodo deputatos, facta fuit experientia de scientia, & sufficientia singulorum descriptorum, ac demùm seruatis de iure seruandis fuisti per dictos tres examinatores repertus, habitus, & existimatus idoneus vita, moribus, ætate, scientia, & aliis à iure requisitis, & vt talis ad hanc Parochialem Ecclesiam regendam, eiusque curam per te ipsum gerendam nobis ab eisdem renunciatus fuisti, & successiuè à nobis post examen, & approbationem prædictam magis idoneus reputatus, & iudicatus. Nos igitur eidem Ecclesiæ, ac animabus illi subditis de idoneo Rectore prouidere volentes, tibi, quem præ cæteris summo cum iudicio delegimus, Parochialem eandem cum illi forsan annexis, ac omnibus iuribus, & pertinentiis suis vniuersis conferimus, & assignamus, de illaque te coram nobis propter hoc flexis genibus humiliter constitutum, & acceptantem, per birreti capiti tuo impositionem inuestimus. Quocirca vniuersis, &c. vt *in form.* 62.

FORMVLA LXIV.

Collationis Parochialis vacantis per assequutionem, seu ingressum Religionis, aut contractum Matrimonium.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N. Presbytero Bracharensi, Salutem in Domino sempiternam. Cùm itaque Parochialis Ecclesia Sancti N. loci N. huius nostræ diœcesis, ex eo vacauerit, & vacet ad præsens, quod dilectus noster nuper dictam Ecclesiam Parochialem obtinens Ecclesiam similem Parochialem Sancti N. etiam nostræ diœcesis, tunc certo modo vacantem, per nos sibi collatam auctoritate nostra ordinaria pacificè assequutus extitit. Nos eidem Ecclesiæ per assequutionem huiusmodi, vel aliàs quomodolibet vacanti, de idoneo Rectore prouidere volentes, tibi qui à RR. Patribus examinatoribus in Synodo diœcesana deputatis in concursu iuxta sacri Concilij, & Constitutionis felicis record. Pij Papæ V. præscriptum examinatus, prudentia, moribus, ætate, & doctrina ad hanc Parochialem Ecclesiam regendam, eiusque curam per te ipsum gerendam idoneus nobis renunciatus fuisti, & quem nos ipsi præ cæteris, qui ad eandem nobis renunciati fuerunt, delegimus, Parochialem eandem Ecclesiam cum illi forsan annexis, ac omnibus iuribus, & pertinentiis suis vniuersis conferimus, & assignamus, de illaque te coram nobis propter hoc flexis genibus humiliter constitutum, & acceptantem per birreti capiti tuo impositionem inuestimus. Quocirca, &c. *vt super. form. Vel si vacat per ingressum Religionis dicatur:* Cùm itaque Parochialis Ecclesia S. N. loci N. nostræ diœcesis vacauerit, & vacet ad præsens ex eo quod nuper dilectus noster N... illam obtinens deuotionis zelo ductus monasterium S. N. Ordinis S. Francisci situm in oppido Vimaranensi huius diœcesis ingressus est, expressa professione eiusdem Ordinis subsequuta. *Vel si vacat per contractum Matrimonium, sic dicatur.* Cùm itaque Parochialis Ecclesia S. N. huius nostræ diœcesis vacauerit, & vacet ad præsens, ex eo quod dilectus noster N. illam obtinens Matrimonium per verba de præsenti cum quadam muliere legitimè contraxit, atque illud carnali copula subsequuta consummauit. Nos eidem, &c.

FORMVLA LXV.

Litterarum collationis factæ familiari præsenti de Canonicatu, & præbenda Ecclesiæ Cathedralis vacantibus per obitum.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N. iuris Canonici Licentiato familiari nostro clerico N. diœcesis. Salutem in Domino sempiternam. Grata familiaritatis obsequia, quæ nobis hactenus impendisti, & adhuc sollicitis studiis impendere non desistis; necnon litterarum scientia, vitæ, ac morum honestas, aliaque laudabilia probitatis, & virtutum merita, quibus personam tuam tam familiari experientia, quàm etiam fide dignorum testimoniis iuuari percepimus, nos inducunt, vt tibi reddamur ad gratiam liberales. Cùm itaque, sicut accepimus, Canonicatus, & præbenda Cathedralis Ecclesiæ

Bracharensis, quorum collatio, prouisio, & omnimoda dispositio ad nos hac vice spectare dignoscuntur, & quos quondam N. qui extra Romanam Curiam de mense Aprilis, nobis personaliter & verè residentibus, & alternatiuæ beneficio gaudentibus, diem clausit extremum, vacauerint, & vacent ad præsens. Nos volentes tibi, qui à RR. Patribus examinatoribus in synodo diœcesana deputatis examinatus, & idoneus repertus fuisti, qui etiam continuus commensalis noster existis, præmissorum obsequiorum, & meritorum tuorum intuitu gratiam facere specialem, Canonicatum, & præbendam prædictos sic vt præmittitur vacantes, cum plenitudine Iuris Canonici, ac omnibus iuribus, & pertinentiis suis tibi auctoritate Ordinaria tenore præsentium conferimus, & prouidemus de eisdem. Teque coram nobis personaliter constitutum in corporalem possessionem Canonicatus, & præbendæ, iuriumque & pertinentium prædictorum per annuli nostri traditionem, & birreti tui capiti tuo impositionem inducimus, & inuestimus de eisdem, recepto primitus à te, & per te præstito ad sancta Dei Euangelia corporali iuramento, quod nobis, & successoribus nostris Archiepiscopis Bracharensibus obediens eris, & fidelis, ac sanctæ Matris Ecclesiæ, nostrique, & successorum nostrorum parebis mandatis, eisdemque Canonicatui, & præbendæ, ac ipsi Ecclesiæ secundùm ipsius statuta, consuetudines, ordinationesque deseruies, & deseruiri facies in diuinis, iuraque & libertates eiusdem Ecclesiæ, ac Canonicatus, & præbendæ prædictorum manutenebis, & defendes pro posse, nihilque quod ad dictos Canonicatum, & præbendam pertinet, alienabis, seu distrahes, sed alienata, & distracta ad ius, & proprietatem eorundem Canonicatus, & præbendæ reduces, & reduci procurabis pro posse. Quocirca vniuersis & singulis personis Ecclesiasticis, & præsertim Decano, Canonicis & Capitulo dictæ nostræ Ecclesiæ Bracharensis, aliisque notariis, ac tabellionibus publicis quibuscumque per ciuitatem & diœcesim nostras prædictas, ac aliàs vbilibet constitutis, tenore præsentium committimus, & damus in mandatis, quatenus ipsi, vel eorum alter, qui super hoc fuerit requisitus, ad prædictam Ecclesiam accedant, seu accedat, teque vel procuratorem tuum tuo nomine in corporalem, realem, & actualem possessionem Canonicatus, & præbendæ, iuriumque & pertinentium prædictorum ponant, & inducant, ac defendant inductum, amoto exinde quolibet illicito detentore, ac te, vel procuratorem tuum tuo nomine in præfata Ecclesia Cathedrali, in Canonicum recipi faciant, seu faciat, & in fratrem, stallo tibi in choro, & loco in Capitulo ipsius Ecclesiæ cum plenitudine Iuris Canonici assignatis, tibique de ipsorum Canonicatus, & præbendæ fructibus, redditibus, & prouentibus, iuribus, & obuentionibus vniuersis integrè respondeant, & faciant ab aliis quantum in eis fuerit, plenariè, & integrè responderi, contradictores eadem auctoritate per censuram Ecclesiasticam compescendo. In quorum omnium & singulorum fidem, & testimonium præmissorum præsentes literas fieri, & per notarium nostræ Cameræ Archiepiscopalis infrascriptum subscribi, & publicari mandauimus, sigilloque nostri iussimus, & fecimus appensione muniri. Dat. Bracharæ Augustæ, &c.

FORMVLA LXVI.

Litterarum collationis eiusdem generis, si collatio facienda sit vigore Bullarum Apostolicarum.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N. clerico Bracharensi, Salutem in Domino. Cùm per te nobis præsentatæ fuerint litteræ Apostolicæ Sanctissimi in CHRISTO Patris, & Domini nostri Vrbani diuina prouidentia Papæ VIII. in pergameno scriptæ, eius verò Bulla plumbea cordulâ canapis, more Romanæ Curiæ pendente bullata, quas nos ea qua decet reuerentia recepimus, & sunt tenoris infrascripti, videlicet: VRBANVS Episcopus Seruus seruorum Dei, &c. Venerabili Fratri Archiepiscopo Bracharensi, &c. (*& ponatur tota Bulla*) & successiuè debitam instantiam nobis feceris, vt ad ipsarum litterarum exequutionem procederemus, iuxta traditam, seu directam per eas à Sede Apostol. nobis formam. Nos igitur volentes mandatum Apostolicum nobis in hac parte directum reuerenter exequi, vt tenemur, te priùs per diligentem examinationem de te factam ad hoc idoneo reperto, verificatisque contentis in præmissis litteris Apostolicis, auctoritate Apostolica nobis commissa, qua fungimur in hac parte, præfatos Canonicatum & præbendam, sic vt in dictis litteris Apost. vacantes, cùm illis forsan annexis, & omnibus iuribus, & pertinentiis suis vniuersis contulimus, & assignauimus, ac conferimus, & assignamus, de illisque te coram nobis propter hoc flexis genibus humiliter constitutum, & acceptantem, per birreti tui capiti tuo impositionem, cum Iuris Canonici plenitudine inuestiuimus, & inuestimus per præsentes. Quocirca, &c. *vt in suprà proxima formula*. Finaliter verò, *vt in formul.* in omnibus, & per omnia iuxta præinsertarum litterarum Apostolicarum vim, tenorem, formam, & continentiam. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA LXVII.

Litterarum collationis Canonicatus, & præbendæ Ecclesiæ Collegiatæ.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N. clerico N. diœcesis, Salutem in Domino. Cùm sicut accepimus, Canonicatus, & præbenda in Collegiata Ecclesia S. N. loci N. huius nostræ diœcesis, quos Reuerendus Canonicus N. illorum vltimus possessor obtinebat, per obitum eiusdem N. de mense, &c. vacauerint, & vacent ad præsens, ne diuinus cultus in ipsa Collegiata Ecclesia detrimentum patiatur, eidem Ecclesiæ de idoneo Canonico prouidere volentes, tibi N. cuius vita & morum probitas, aliaque laudabilia probitatis, & virtutum merita, quæ nobis ipsis nota sunt, & aliorum fide digno commendantur testimonio, præfatos Canonicatum & præbendam, sic vt præfertur, siue alio quouis modo vacantes, cum illis forsan annexis, & omnibus iuribus & pertinentiis suis vniuersis auctoritate nostra Ordinaria, & etiam vigore, &c. omnibus melioribus modo, via, iure, causa, & forma, quibus melius possumus, & debemus, conferimus, & assignamus, de illisque te coram nobis propter hoc flexis genibus humiliter constitutum, & acceptantem per birreti tui capiti tuo impositionem cum Iuris Canonici plenitudine inuestimus, Recepto primitùs à te, &c. Quocirca vniuersis, &c. Contradictores, &c. *vt in form. 65. mutatis mutandis.*

FORMVLA

FORMVLA LXVIII.

Litterarum collationis facta per Decanum, & Capitulum de capellania ad eorum collationem spectante.

VNiuersis, &c. Ioannes de N. Decretorum Doctor, Decanus, & Capitulum Sanctæ Sedis N. Salutem in eo qui fine fine viuit, & regnat. Cùm Itaque capellania ad altare S. N. situm in Ecclesia nostra, cuius collatio, prouisio, & omnimoda dispositio ad Decanum pro tempore existentem, & Capitulum dictæ Ecclesiæ quoties vacat, pertinet pleno iure, quam quondam N. dictæ capellaniæ capellanus dum viueret obtinebat, per ipsius N. obitum, qui nuper vitæ suæ diem clausit extremum, vacauerit, & vacare noscatur ad præsens; nos volentes dilectum nostrum N. clericum N. diœcesis apud nos de litterarum scientia, vitæ, ac morum honestate, aliisque virtutum meritis multipliciter commendatum, horum intuitu fauore prosequi gratioso, capellaniam ipsam sic vacantem cum omnibus iuribus, & pertinentiis suis præfato N. auctoritate nostra contulimus, assignauimus, & prouidimus etiam de eadem, prout tenore præsentium conferimus, assignamus, ac prouidemus, ac ipsum N. in corporalem, realem, & actualem possessionem, seu quasi, capellaniæ, iuriumque & pertinentium prædictorum poni & induci mandamus, ac ponimus, & inducimus per præsentes, & exinde ab eo in forma solita, & consueta accepimus iuramentum præstari consuetum, exhibitis solemnitatibus in talibus fieri solitis, & consuetis. In quorum omnium testimonium præsentes litteras sigilli nostri Capituli appensione munitas præfato N. duximus concedendas. Dat. &c.

ALIA FORMVLA

Collationis, & prouisionis auctoritate Ordinaria facta de beneficio per obitum vacante, in fauorem absentis.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in Christo clerico N. diœcesis, Salutem in Domino, &c. Vitæ, ac morum honestas, aliaque laudabilia probitatis, & virtutum merita, quibus apud nos fide digno commendaris testimonio, nos inducunt, vt tibi reddamur ad gratiam liberales. Cùm itaque sicut accepimus, perpetuum simplex seruitorium beneficium Ecclesiasticum, aut præstimonium, vel præstimonialis potrio in Ecclesia S.N.cuius collatio, prouisio, & omnimoda dispositio ad nos, & successores nostros, dum & quoties vacat, pleno iure pertinet, quod, seu quam quondam N. illius vltimus possessor dum vixit, obtinebat, per ipsius N. obitum, qui nuper suum clausit diem extremum (vel certo modo, quem hîc pro expresso haberi volumus) vacauerit, & vacet ad præsens. Nos tibi præmissorum meritorum tuorum intuitu specialem gratiam facere volentes, beneficium præfatum, sicut præmittitur vacans, cum omnibus iuribus, & pertinentiis tibi auctoritate nostra Ordinaria conferimus, & de illo, seu illa tenore præsentium etiam prouidemus. Quocirca vniuersis, & singulis personis Ecclesiasticis, specialiter Rectori, seu Vicerectori dictæ Ecclesiæ de N. ac Notariis, & tabellionibus publicis quibuscunque per ciuitatem & diœcesim nostras prædictas constitutis, & eorum cuilibet insolidum præsentium tenore damus in mandatis, quatenus ipsi, vel eorum alter, qui super hoc fuerit requisitus, ad dictam Ecclesiam de N. accedant, vel accedat, & te, vel procuratorem tuum tuo nomine in corporalem, realem, & actualem possessionem beneficij, præstimonij, aut præstimonialis portionis, iuriumque, & pertinentiarum prædictarum inducant, vel inducat auctoritate nostra, & defendant, seu defendat, inductum, amoto exinde quolibet illicito detentore, ac te, vel procuratorem tuum prædictum ad beneficium præfatum, vt est moris, admittant, seu admittat, & tibi de illius fructibus, redditibus, prouentibus, iuribus, & obuentionibus vniuersis integrè respondeant, & faciant ab aliis plenariè, & integrè responderi, contradictores per censuram Ecclesiasticam compescendo. In quorum omnium, & singulorum fidem, & testimonium præmissorum præsentes litteras fieri, & per Notarium, & Secretarium nostrum infrascriptum subscribi, sigilloque nostro iussimus, & fecimus communiri. Datum N. sub anno à natiuitate Domini N. die verò N. mensis N. præsentibus pro testibus, &c.

ALIA FORMVLA

Litterarum collationis Capellania.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in Christo N. &c. Salutem in Domino sempiternam. Vitæ, ac morum, &c. Cùm itaque sicut accepimus, perpetua Capellania in Ecclesia de N. fundata per quondam N. cuius collatio post patroni præsentationem ad nos pertinet, quam quondam N. illius vltimus possessor, dum vixit, obtinebat, per ipsius N. obitum (qui nuper diem suum clausit extremum) vacauerit, & vacet ad præsens. Nos tibi præmissorum meritorum tuorum intuitu specialem gratiam facere volentes, Capellaniam prædictam, sic vt præmittitur vacantem, & ad quam per eius modernum patronum coram nobis nominatus, & præsentatus existis, cum omnibus iuribus, & pertinentiis suis tibi auctoritate nostra Ordinaria conferimus per præsentes. Quocirca, &c. In quorum fidem, &c. vt in præcedenti formula.

CIRCA RESIGNATIONES ETIAM EX CAVSA permutationis coram Episcopis faciendas.

FORMVLA LXIX.

Facultatis recipiendi resignationes, etiam ex causa permutationis.

D. Rodericus, &c. Reuerendo N. Decretorum Doctori, &c. Salutem in Domino. Cum nonnulli in ciuitate & diœcesi nostris dignitates, personatus, & officia, seu beneficia frequenter desiderent ex rationabilibus causis de expressis in Constitut. felicis record. Pij Papæ V. purè & libere in manibus nostris resignare, seu ad inuicem permutare: Nos diuersis etiam Ecclesiæ nostræ occupari negotiis, omnibus præmissis intendere non valentes, & personarum huiusmodi, quibus fieret sumptuosum personaliter, vel

Aug. Barbos. Formul. Episc.

vel per suos procuratores nostram adire præsentiam, volentes parcere laboribus & expensis, de tui industria specialiter confidentes, tibi, vt à quibuscumque personis cuiuscumque status, gradus, ordinis, vel conditionis existant, nostrarum ciuitatis, & diœcesis prædictarum, ex eisdem, & quibuslibet eorum dignitates, personatus, Canonicatus, seu beneficia quæcumque Ecclesiastica continentibus, etiamsi ipsis, vel eorum alteri cura immineat animarum, qui huiusmodi beneficia ex causis rationabilibus de expressis in dicta Constitutione, & non aliàs, purè & liberè resignare, seu ad inuicem permutare desiderant, eorumque beneficia per resignationem, vel ex causa permutationis huiusmodi faciendam recipias, alterumque personarum loco alterius instituendi, seu inuestiendi, ipsa beneficia, sie vt præmittitur, resignata conferendi, ac ipsam permutationem ad debitum effectum deducendi, præuio, si opus fuerit, de vita, moribus, & scientia eorum examine, seruatisque aliis de iure seruandis. Contradictores, & rebelles per censuram Ecclesiasticam compescendo, & coërcendo, recepto tamen priùs ab ipsis personis dicta sua beneficia liberè resignare, seu ad inuicem permutare desiderantibus corporaliter per eas præstito iuramento super eo quod nulla simoniaca prauitas, aut alia illicita pactio inter eos ex huiusmodi permutationibus interuenier, & omnia alia & singula faciendi in præmissis necessaria, & quomodolibet opportuna, plenam, & liberam concedimus potestatem.

Formula LXX.

Resignationis faciendæ de beneficio per proprium Rectorem coram Episcopo cum eius admissione.

D. Rodericus, &c. Vniuersis, &c. Noueritis, quod cum R. Presbyter N. Rector Parochialis Ecclesiæ Sancti N. loci N. huius Bracharensis Diœcesis, Ecclesiam ipsam quam obtinebat, ex certis rationabilibus causis ad hoc animum suum mouentibus, & præcipuè quia corpore impeditus non poterat, nec potest muneri suo satisfacere, & animarum curæ incumbere, resignare intenderet Ecclesiam ipsam, cum omnibus iuribus, & pertinentiis suis, in manibus nostris sponte & liberè iuxta formam Constitutionis felicis record. Pij Papæ V, resignauit, aliunde habens, quo in vita possit commodè sustentari, de quo nobis legitimè constitit; & nos sic factam resignationem admittere curauimus, prout tenore præsentis publici instrumenti admittimus, recepto per nos primitùs ab eodem N. quod in resignatione huiusmodi non interuenit dolus, &c. corporali iuramento. In quorum fidem, &c. Dat. Bracharæ Augustæ, &c.

Alia Formula.

Resignationis alicuius beneficij in manibus Ordinarij facta coram Notario.

IN nomine Domini. Amen. Notum sit vniuersis, & singulis hoc præsens publicum instrumentum visuris, lecturis, & audituris, quod in loco N. anno à natiuitate eiusdem Domini, &c. Indictione, &c. Die verò, &c. mensis, &c. Pontificatus S. D. N. &c. in mei Notarij publici Apostolici, testiumque infrascriptorum præsentia personaliter constitutus N. &c. ex certis rationabilibus causis ad hoc animum suum mouentibus renuntiauit sponte, & liberè omnibus melioribus modo, via, & forma, quibus de Iure potuit, & debuit, Parochialem, seu beneficium N. cum omnibus iuribus & pertinentiis suis in manibus Illustrissimi, & R D. Archiepiscopi N. &c. ad quem dicti beneficij prouisio spectat, & dictus D. renuntians in verbo Sacerdotis tacto pectore (vel ad Sancta Dei Euangelia) iurauit quod in resignatione huiusmodi non interuenit, nec interueniet, nec interuenire speratur fraus, dolus, simoniæ labes, aut quæuis alia illicita pactio, vel etiam corruptela (vel, & dictus D. renuntians in manibus mei Notarij corporale præstitit iuramentum, quod in resignatione, &c.) Actum in dicta Ciuitate N. sub anno, Indictione, die, mense, & Pontificatu, quibus supra, præsentibus ibidem N. N. & N. testibus ad præmissa vocatis, atque rogatis. D. resignans suo se hic subscripsit nomine, &c.

Formula LXXI.

Resignationis faciendæ de beneficio per procuratorem coram Episcopo, cum eius admissione.

IN nomine Domini, &c. R. Presbyter N. Canonicus præbendatus in Collegiata Ecclesia Sancti N. huius Bracharensis diœcesis deuotionis zelo ductus ingrediendi Religionem S. N. desiderans & affectans iuxta formam Constitutionis felicis rec. Pij Papæ V. eosdem Canonicatum & præbendam, quos in dicta Ecclesia obtinet, resignare, &c. Ideo in manibus præfati Domini Archiepiscopi per discretum virum N. Clericum procuratorem suum ad hoc ab eo specialiter constitutum, prout de suæ procurationis mandato legitimè per publicum instrumentum fidem fecit, ex prædicta causa sponte, purè, & liberè, ac simpliciter resignauit, idemque Dominus Archiepiscopus resignationem huiusmodi sic, vt præmittitur, in manibus suis factam admisit, & recepit, præstito per eundem procuratorem, nomine quo supra, procuratorio, quod in huiusmodi resignatione non interuenit fraus, dolus, seu quæuis illicita pactio, ad sancta Dei Euangelia corporaliter iuramento, &c.

Vide sup. alleg. 69. num. 43.

Formula LXXII.

Literarum collationis Parochialis vacantis per resignationem ex causa permutationis pro Canonicatu, & Præbenda.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in Christo N. Presbytero nostræ Diœcesis, Salutem in Domino sempiternam. Desideria iusta petentium congruo fauore prosequenda sunt in votis eorum, quæ à rationis tramite non discordant, nosque libenter ad ea exhibemus promptum & benignum. Cùm itaque hodie tu per te ipsum Canonicatum & præbendam Ecclesiæ S. N. & dilectus noster in Christo N. Parochialem Ecclesiam Sancti N. nostræ Diœcesis, quam obtinebat, per dilectum nostrum N. procuratorem suum ab eo ad hoc specialiter constitutum, ex causa permutationis de ipsis inter vos fiendæ, & non aliàs, sponte, & liberè resignaueritis in manibus nostris; Nosque resignationem ex causa prædicta admissis votis tuis, in hac parte fauorabiliter annuentes, Parochialem Ecclesiam prædictam per huiusmodi resignationem vacantem, tibique quia per RR. Patres examinatores in Synodo diœcesana deputatos examinatus, & idoneus repertus fuisti, cum omnibus

omnibus iuribus, & pertinentiis suis, auctoritate nostra Ordinaria conferimus, assignamus, & prouidemus etiam de eadem. Teque coram nobis personaliter constitutum, in corporalem possessionem, seu quasi, Parochialis Ecclesiæ, & pertinentium prædictorum per annuli nostri traditionem inducimus, & & inuestimus de eadem, præstito per te, & per nos recepto ad sancta Dei Euangelia corporali iuramento, quod nobis & successoribus nostris Archiepiscopis Bracharens. fidelis, & obediens eris, sanctæ Matris Ecclesiæ, nostrisque & successorum nostrorum patebis mandatis, dictæque Ecclesiæ in spiritualibus, & temporalibus, ac diuinis benè, & laudabiliter deseruies, & deseruiri facies, oneraque ipsius Ecclesiæ debita supportabis, & iura nostra persolues, terras, domos, vineas, & alias possessiones atque iura Parochialis Ecclesiæ manutenebis, & defendes pro posse, nihilque quod ad dictam Ecclesiam pertineat, alienabis, vendes, seu distrahes, sed alienata, distracta, & vendita ad ius, & proprietatem dictæ Parochialis Ecclesiæ reduces pro posse, & reduci procurabis. Quocirca, &c. vt *in form. 62.*

FORMVLA LXXIII.

Litterarum Collationis Canonicatus & prebendæ resignatorum ex causa permutationis pro aliis Canonicatu, & prebenda de licentia Episcopi, in cuius diœcesi sunt.

D. Rodericus, &c. dilecto nobis in CHRISTO N. Canonico N. Salutem in Domino sempiternam. Desideria iusta petentium congruo fauore prosequimur, & in votis eorum quæ à rationis tramite non discordant, libenter exhibemus nos promptum & benignum. Cùm itaque hodie tu per dilectum nostrum N. clericum nostræ Diœcesis Canonicatum & præbendam, quos in nostra Ecclesia Cathedrali obtinebas, & dilectus noster N. Canonicatum & præbendam, quos in Ecclesia similiter Cathedrali N. obtinebat, per etiam dilectos nostros N. & N. procuratores vestros à vobis specialiter constitutos, in manibus nostris ex causis permutationis de ipsis inter vos faciendæ, & non aliàs, sponte, & liberè resignaueritis, Nos resignationem huiusmodi ex causa prædicta, auctoritate nostra Ordinaria quoad partem, & ex speciali commissione per Reuerendissimum in Christo Patrem D. N. Dei & Apost. Sedis gratia Episcopum N. quoad aliam, super hoc nobis in modum qui sequitur factam, N. Dei & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus N. R. in Christo Patri Domino N. Episcopo N. Salutem, &c. recepimus, & admisimus. Nosque vigore commissionis huiusmodi votis vestris in hac parte fauorabiliter annuentes, prædictos Canonicatum, & præbendam Ecclesiæ Cathedralis N. tenore præsentium tibi conferimus, & assignamus, ac prouidemus etiam de eisdem, teque licet absentem, in personam dicti procuratoris tui coram nobis propter hoc personaliter constituti, in corporalem possessionem, seu quasi Canonicatus, & præbendæ, iuriumque, & pertinentium prædictorum, per annuli nostri traditionem inducimus, & inuestimus de eisdem, præstito per te, vel procuratorem tuum prædictum pro te, in manibus nostris ad sancta Dei Euangelia corporali iuramento, quod eidem D. Episcopo N. & exinde successoribus suis Episcopis fidelis, & obediens eris, ac sanctæ Matris Ecclesiæ, eiusdem Domini N. Episcopi, & successorum suorum patebis mandatis, iura, libertates Ecclesiæ N. necnon Canonicatum, & præbendam prædictos aduersus omnes manutenebis, & defendes, eidemque Ecclesiæ ratione Canonicatus, & præbendæ deseruies, & deseruiri facies laudabiliter in diuinis, ac nihil quod pertinet ad eosdem Canonicatum & præbendam alienabis, nec distrahes, sed alienata, & distracta ad ius, & proprietatem dictorum Canonicatus, & præbendæ reduces pro posse, & reduci procurabis. Quocirca vobis R. Decano, & Capitulo Ecclesiæ N. prædictæ, vice & nomine præfati D. Episcopi, præsentium tenore damus in mandatis, quatenus eundem N. vel procuratorem suum eius nomine, in & ad corporalem, & actualem possessionem Canonicatus, & præbendæ, iuriumque & pertinentium prædictorum recipiatis, amoto ab eis quolibet detentore illicito, ac eundem N. vel procuratorem suum prædictum ad eosdem Canonicatum & præbendam in præfata Ecclesia N. in Canonicum recipiatis, & vt fratrem, stallumque sibi in choro, & locum in Capitulo ipsius Ecclesiæ cum canonici iuris plenitudine assignetis, sibique de ipsorum Canonicatus & præbendæ fructibus, redditibus, prouentibus, iuribus, & obuentionibus vniuersis integrè respondeatis, & ab aliis plenariè, & integrè respondere faciatis. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA LXXIV.

litterarum collationis beneficij simplicis vacantis per liberam resignationem de eo factam in manibus Episcopi.

D. Rodericus, &c. dilecto nobis in Christo N. clerico Bracharensi in iure Canonico Licentiato, Salutem in Domino sempiternam. Litterarum scientia, vitæ ac morum honestas, aliaque probitatis & virtutum merita, quibus fide digno commendaris testimonio, nos inducunt, vt tibi ad gratias reddamur liberales. Cùm itaque beneficium simplex, &c. quod nuper N. illius vltimus, & immediatus possessor obtinebat, per simplicem resignationem dicti N. ad præscriptum Constitutionis felicis record. Pij Papæ V. in manibus nostris sponte & liberè factam, & per nos auctoritate nostra Ordinaria admissam liberè vacare noscatur. Nos meritorum tuorum intuitu, tibi qui ad hoc examinatus, & idoneus repertus fuisti, præfatum beneficium conferimus, & assignamus, ac prouidemus de eodem, teque coram nobis personaliter constitutum, in corporalem possessionem, seu quasi dicti beneficij, iuriumque & pertinentium per annuli nostri in manibus tuis traditionem inducimus, & inuestimus de eodem, recepto à te primitus, &c. Quocirca, &c. vt *in form. mutatis mutandis.* In quorum omnium, & singulorum fidem, & testimonium præsentes litteras collationem, & prouisionem nostram in se continentes fieri, & per secretarium nostrum infrascriptum subscribi, & publicari fecimus, nostrique sigilli iussimus appensione communiri. Dat. Bracharæ Augustæ die... Ann...

CIRCA VNIONES.

QVAMVIS singulis Ecclesiis singulos Rectores præficiendos esse veteres sanctiones iubeant, quandoque tamen postulat plebis vtilitas, vt quæ antea plures, ac diuersæ erant, nunc in vnum veluti corpus redigantur, ac simul coniuncta pro vna Ecclesia habeantur; quandoque etiam vt quæ coniuncta, connexaque vnionis vinculo habebantur, nunc dirimantur, singulaque seorsum tanquam recèns erecta constituantur, & gubernentur. Quæ omnia cùm ab vna tantùm ratione publicæ vtilitatis adiuuandæ proficiscantur, non possunt esse inter se pugnantia, sed maximè ad eundem finem consentientia, & coëuntia censeri.

Quamobrem Concil. Trident. sess. 21. de reform. cap. 5. *constituit, vt possint Episcopi, etiam tanquam Apostolicæ Sedis delegati, iuxta formam iuris, sine tamen præiudicio obtinentium, facere vniones perpetuas quarumcunque Ecclesiarum Parochialium, & baptismalium, & aliorum beneficiorum curatorum, vel non curatorum cum curatis, propter earum paupertatem, etiamsi dictæ Ecclesiæ, vel beneficia essent generaliter, vel specialiter reseruata, aut qualitercumque affecta. Quæ vniones etiam non possint reuocari, nec quoquo modo infringi vigore cuiuscumque prouisionis etiam ex causa resignationis, aut derogationis, aut suspensionis. Quod quidem Concilij Trident. decretum declaratur per aliud* sess. 24. de reform. cap. 13. *statuens, Parochiales Ecclesias vniendas non esse monasteriis quibuscumque, aut Abbatiis, seu dignitatibus, siue præbendis Ecclesiæ Cathedralis, aut Collegiatæ, siue aliis beneficiis simplicibus, aut hospitalibus, Militiisue. Quare ad præscriptum decretorum Concilij Trid. prædictorum, poterit Episcopus facere vniones in hunc qui sequitur modum.*

FORMVLA LXXV.

Vnionis Ecclesiæ Parochialis alteri simili propter earum paupertatem.

D. Rodericus, &c. Vniuersis, & singulis præsentes litteras audituris, lecturis, & inspecturis, illis præsertim, quorum interest, intererit, aut interesse, quosque infrascriptum tangit negotium, seu tangere poterit quomodolibet in futurum, Salutem in Domino sempiternam. Ad hoc vt Ecclesiarum omnium per ciuitatem & Diœcesim nostras Bracharenses consistentium, ac illas obtinentium personarum status salubriter dirigi, seruarique possit honestiùs, ac personæ ipsæ animarum curæ & officio sibi incumbentes habeant redditus sufficientes, vt ex altari viuere possint, nostri libenter fauoris impartimur præsidium, potissimè cum temporum requirit necessitas, causæ persuadent rationabiles, & diuini cultus augmentum salubriter id exposcit. Exhibita siquidem nobis nuper per dilectum in CHRISTO N. Rectorem Ecclesiæ Parochialis Sancti N. huius Diœcesis petitio continebat, quod in dicto loco alia Parochialis Ecclesia sub inuocatione Sancti B. consistit, cuius fructus, redditus, prouentus ad sustentationem Rectoris eiusdem pro tempore existentis, propter eorum exiguitatem & tenuitatem minimè suppetunt: & sicut eadem petitio subiungebat, si Parochialis Ecclesia Sancti B. dictæ Ecclesiæ similiter Parochiali Sancti N. quæ in medio loci & commodiori situ existit, vniretur, annecteretur, & incorporaretur, per hoc congrua remaneret portio Rectori Ecclesiæ S.N. in eaque diuina officia maiori cum decore celebrarentur, cultusque diuinus in eisdem augmentaretur. Quare per dictum N. fuit nobis humiliter supplicatum, vt super præmissis prouidere auctoritate Ordinaria dignaremur. Nos igitur attendentes petitionem huiusmodi præmissis veris existentibus, esse iustam & consonam rationi, de præmissis omnibus & singulis, ac eorum circumstantiis vniuersis inquisiuimus, & nos informauimus diligenter; & quia per informationem legitimam, & diligentem per nos à nonnullis testibus fide dignis coram nobis per præfatum N. ad informandum animum nostrum, & desuper omnibus & singulis prænarratis productis, ac ritè receptis, & ad iurandum admissis, iuratisque examinatis factam & receptam examinationem reperimus, omnia & singula per dictum N. asserta, vt præinseruntur, veritate fulciri. Idcirco auctoritate nostra Ordinaria, & Sedis Apostol. delegata, qua fungimur in hac parte, & omnibus aliis melioribus modo, via & forma, quibus de iure possumus, Parochialem Ecclesiam S.B. prædictam cum omnibus iuribus, & pertinentiis suis eidem Parochiali Ecclesiæ S. N. in perpetuum vniuimus, incorporauimus, & annexuimus, ac ex nunc vnimus, incorporamus, & annectimus per præsentes; ita quod cedente, vel decedente moderno ipsius Parochialis Ecclesiæ S.B. Rectore, seu illam alias quomodolibet dimittente, etiamsi actu quouis modo vacet, & eius dispositio ad nos hac vice pertineat, liceat Rectori dictæ Ecclesiæ S. N. pro tempore existenti corporalem, realem, & actualem Ecclesiæ S. B. iuriumque & pertinentium prædictorum possessionem auctoritate propria liberè apprehendere, illiusque fructus, redditus, & prouentus huiusmodi percipere, & habere, ac in suos, & dictarum Ecclesiarum vsus, & vtilitatem conuertere, & perpetuò retinere, cuiusuis alterius Superioris licentia super hoc aliàs minimè requisita. Volumus autem, quod si vnionem, annexionem, & incorporationem huiusmodi effectum sortiri contigerit, Parochialis Ecclesia S. B. prædicta debitis propterea non fraudetur obsequiis, nec animarum cura in ea aliquatenus negligatur, sed eius debitè, si opus fuerit, supportentur onera consueta. Quæ omnia, & singula, necnon præsentes literas nostras, & in eis contenta vobis omnibus & singulis supradictis, & vestrûm cuilibet intimamus, & notificamus, ac ad vestram, & cuiuslibet vestrûm notitiam deducimus, & deduci volumus per præsentes, ne de præmissis ignorantiam aliquam prætendere valeatis, seu etiam allegare. Vobisque nihilominus, & vestrûm cuilibet in virtute sanctæ obedientiæ, & sub excommunicationis pœna, quam in vos, & vestrûm quemlibet, si mandatis, & inhibitionibus nostris huiusmodi non parueritis cum effectu, sex dierum canonica monitione præmissa, quorum duos pro prima, duos pro secunda, &c. assignauimus, ex nunc ferimus, in his scriptis districtè præcipiendo inhibemus,

mus, ne dicto N. aut Rectori pro tempore existenti dictæ Ecclesiæ Sancti N. vel procuratori suo quominus corporalem, realem, & actualem possessionem dictæ Parochialis Ecclesiæ Sancti B. per nos vt præmittitur vnitæ, sic vacantis ad præsens, vel quamprimum, vt præmittitur, illam vacare contigerit, iuriumque & pertinentium eiusdem, etiam auctoritate propria liberè apprehendere, eiusque fructus, redditus, & prouentus in suos, & prædictarum Ecclesiarum vsus & vtilitatem conuertere valeat, vt præfertur, omniaque & singula supradicta, ne suum debitum sortiatur effectum, minimè impedimentum aliquod præstetis, vel alicui, seu aliquibus publicè, vel occultè, directè, vel indirectè, quouis quæsito colore, vel ingenio ipsum impedientibus detis, seu aliquis vestrûm det consilium, opem, vel fauorem. In quorum omnium & singulorum, &c. Dat. &c.

FORMVLA LXXVI.

Vnionis Beneficij simplicis Parochiali exigui redditus facienda.

D. Rodericus, &c. Cùm in visitatione Ecclesiæ Parochialis Sancti N. loci N. nostræ Diœcesis Bracharensis, aliarumque Ecclesiarum, & locorum piorum dicti loci per nos his elapsis diebus habita compertimus inter cætera, Parochialem ipsam adeo exiguos fructus habere, vt ex eis Parochos pro tempore minimè sustentari possit, volentes pro munere nostro quantum possumus fructus dictæ Parochialis aliquatenus augere, vt etiam clericus veste talari, superpelliceo indutus, Curato celebranti ministrare possit, donec aliunde prouideri possit, pro commoda sustentatione Parochi, quemadmodum à Sacris Canonibus, & Sacro Concilio Tridenr. traditum est, ideo tam auctoritate dicti Sacri Concilij Trident. quàm nostra Ordinaria, & alia omni meliori modo, &c. interuenientibus quibuscunque solemnitatibus, tam Iuris, quàm facti, etiam extrinsecis, in similibus requisitis, eidem Parochiali vniuimus & applicauimus, ac vnimus, & applicamus beneficium simplex Sancti N. situm in loco N. cum suis iuribus & pertinentiis, tam spiritualibus, quàm temporalibus, quod nunc tenetur, & possidetur à N. sine tamen præiudicio dicti possessoris, & sine diuini cultus diminutione. Committentes in virtute Sanctæ obedientiæ, & sub excommunicationis pœna quibuscumque clericis ciuitatis & Diœcesis nostræ in solidum, quatenus ad omnem Parochi dicti loci N. requisitionem debeant cum nomine suo & suorum successorum in dicta Parochiali, vel procuratorum suorum, imponere & inducere in & ad corporalem, realem, & actualem possessionem, & tenutam dictæ Ecclesiæ simplicis S. N. iuriumque & pertinentium eiusdem inductum manutenendo, & defendendo, amoto exinde quolibet alio detentore, quem & nos sine præiudicio actorum per præsentes amotum decernimus, & declaramus. In quorum fidem, &c.

Insuper statuit Concil. Trident. sess. 24. de reform. cap. 15. *in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis insignibus, vbi frequentes, adeoque tenues sunt præbendæ simul cum distributionibus quotidianis, vt sustinendo decenti Canonicor. gradui pro loci & personarum qualitate non sufficiant, licere Episc. cum consensu Capituli aliquos simplicia beneficia, non tamen Regularia iis vnire. Cuius quidem decreti decisio ita intelligenda est, vt vnio fiat singulis præbendis distributiuè, non autem mensæ Capitulari, vt est communis Doctorum resolutio, secundum Gabr.* conf. 118. num. 3. & 4. lib. 2. *Gonzal.* ad reg. 8. *Cancel.* gloss. 37. num. 25. *Garc.* de benefic. part. 12. cap. 2. num. 171. *Gratian.* discept. forens. c. 174. num. 34. in fine, *Rot.* decis. 565. p. 2. recent.

FORMVLA LXXVII.

Vnionis tenuis præbendæ dignitati Ecclesiæ Cathedralis facienda.

D. Rodericus, &c. Vniuersis & singulis litteras præsentes nostras vnionis, & incorporationis inspecturis, & lecturis, tam præsentibus, quàm futuris, Salutem in Domino. Notum facimus, & attestamur, qualiter in generali visitatione per nos facta in nostra Ciuitate, & diœcesi Bracharensi, reperimus Ecclesiam, seu capellam sine cura sub inuocatione S. N. instructam & ædificatam in terra N. destitutam esse legitimo Rectore, quam Ecclesiam, seu capellam, ad hoc vt seruitium dignitatis N. existentis in nostra Cathedrali magis accrescat, & faciliùs supportari possit, præbendæ dictæ dignitatis N. & eius possessori & successori pro tempore existenti, & legitimè intranti, vnà cum iuribus, introitibus, redditibus, & prouentibus applicauimus, prout præsentium tenore applicamus, vnimus, annectimus, & incorporamus, illamque Ecclesiam, seu capellam, iura, introitus, prouentus, & redditus quomodolibet ad illam spectantes & pertinentes, ex nunc, perpetuò, & in futurum prædictæ dignitati N. & eius præsenti, & pro tempore existenti possessori in præbendam conferimus, & assignamus. Decernentes alteri cuicumque prouideri in futurum minimè posse, ac prouisiones quaslibet cassamus, irritamus & annullamus, & irritas fore & esse declaramus. In quorum omnium fidem, &c.

FORMVLA LXXVIII.

Vnionis duarum Capellaniarum in Ecclesia Collegiata, cum dismembratione fructuum alterius.

D. Rodericus, &c. Cùm in Ecclesia Collegiata S. N. oppidi N. huius nostræ diœcesis duæ adsint capellaniæ, vna sub inuocatione sancti N. quam olim obtinebat Presbyter N. & modò vacat per prouisionem eiusdem ad Ecclesiam Parochialem sancti N. altera verò sub inuocatione sancti B. quam olim obtinebat Presbyter N. & modò per ipsius obitum de mense Februarij proximè præteriti, nobis verè & personaliter residentibus, ac alternatiuæ beneficio gaudentibus, vacat, ambæ æqualis oneris & seruitij, Missas videlicet celebrandi, & Horas Canonicas in choro recitandi, impatis tamen redditus, & valoris. Capellania enim Sancti B. ad viginti, illa verò sancti N. ad triginta scutorum monetæ valorem ascendit. Propterea cupientes vt cultus diuinus augeatur, & ministri Ecclesiæ ad Dei seruitium magis animentur, cùm iuxta illud Apostoli, qui altari seruit, de altari viuere debeat, nec vnus quidem esuriat, alius ebrius sit; statuimus, & decernimus, vt dicta capella sancti B. dismembretur, disuniatur, ac separetur, & dictæ capellæ sancti N. perpetuò vniatur, annectatur, & incorporetur, prout præsenti decreto dismembramus, disunimus, & separamus, & præfatæ capellæ sancti N. perpetuò vnimus, annectimus, & incorporamus, itavt in futurum successores ad dictam capellaniam sancti N. redditus omnes, prouentus, & emolumenta ad aliam capellam sancti B. spectantia, licitè ex nunc, & in posterum habere, tenere, possidere, & frui valeant, prout in præmissis, & singulis omnibus nostram auctori

auctoritatem pariter, & decretum interponimus, prædicto, & omni alio meliori modo, &c. Volumus autem, quod per huiusmodi vnionem, annexionem & incorporationem dicta capellania S.B.debitis non fraudetur Missis consuetis. In quorum fidem, &c. Dat. Bracharæ Augustæ, &c.

Vbi autem in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis insignibus frequentes, adeoque tenues sunt prebendæ simul cum distributionibus quotidianis, vt sustinendo decenti Canonicorum gradui pro loco & qualitate non sufficiant, nec per vnionem aliquorum beneficiorum simplicium tenuitati huiusmodi prouideri potest, licet Episcopis cum consensu Capituli, & patronorum, si de iurepatronatus laicorum sint, aliquibus ex iis suppressis, quarum fructus, & prouentus reliquarum prebendarum distributionibus quotidianis applicentur, eas ad pauciorem numerum reducere: ita tamen vt tot supersint, quæ diuino cultui celebrando, ac dignitati Ecclesiæ commodè valeant respondere. Quæ quidem suppressiones, vt præferitur, factæ ex quibuscumque prouisionibus, etiam vigore resignationis, aut quibusvis aliis derogationibus, vel suspensionibus, tolli, seu impediri non poterunt, vt clarè disponit Concil. Trident. sess. 24. de reform. c. 15. *Quare in hac materia Episcop. prouidere poterit in hunc qui sequitur modum.*

FORMVLA LXXIX.

Suppressionis aliquarum prebendarum Ecclesiæ Collegiatæ insignis, ob tenuitatem.

D. Rodericus, &c. Cùm in visitatione insignis Collegiatæ Ecclesiæ S.N. oppidi N. huius nostræ diœcesis per nos iis elapsis diebus habita, comperterimus, quindecim, adeoque tenues ibi esse præbendas simul cum distributionibus quotidianis, vt sustinendo decenti Canonicorum gradui pro loci & personarum qualitate non sufficiant, nec per vnionem aliquorum beneficiorum simplicium huiusmodi tenuitati prouideri possit: Nos verò cupientes vt ministri Ecclesiæ ad Dei seruitium magis animentur, & competenti pitantia ad psallendum in choro alliciantur, quod euenire non aliter posset, quàm si aliquæ ex dictis præbendis supprimerentur, quarum fructus & prouentus reliquarum præbendarum distributionibus applicentur: Nosque attendentes prædictum quindecim præbendarum numerum, qui ad præsens in dicta insigni Collegiata reperitur, posse ad decem reduci, cum quibus diuino cultui celebrando, ac dignitati Ecclesiæ sine aliquo diuini cultus præiudicio responderi poterit, ideò Capituli ad hoc accedente consensu, quinque ex dictis quindecim præbendas primo loco per cessum, vel decessum, aut alio quovis modo vacantes, extinguendas & supprimendas duximus, prout per præsentes extinguimus, & supprimimus, illarumque fructus, & prouentus reliquarum decem præbendarum distributionibus quotidianis applicamus, tam auctoritate sacri Concilij Tridentini, quàm nostra Ordinaria, ac aliàs omni meliori modo, &c. declarantes huiusmodi suppressionem sic vt præfertur factam, ex quibuscumque prouisionibus, etiam vigore resignationis, aut quibusvis aliis derogationibus, vel suspensionibus tolli seu impediri non posse. In quorum omnium & singulorum fidem, &c. Dat. &c.

Vt per beneficiorum vniones Seminariorum necessitati consulatur, commendat Concil. Trid. sess. 23. de reform. cap. 18. *vt Episcopi beneficia aliqua simplicia, cuiuscumque qualitatis, & dignitatis fuerint, vel etiam præstimonia, seu præstimoniales portiones nuncupatas, etiam ante vacationem, sine cultus diuini, & illa obtinentium præiudicio Seminariorum collegiis applicent, & incorporent, etiamsi talia beneficia sint reseruata, vel affecta, itavt nec per resignationes ipsorum beneficiorum, vniones, & applicationes huiusmodi suspendi, vel vllo modo impediri possint; sed omninò quacumque vacatione non obstante, etiamsi in Curia, effectum suum sortiantur. Vnde colligitur Episcopum iis vnire non posse beneficia illa quæ personalem residentiam requirunt, qualia sunt Parochiæ, Canonicatus, & alia huiusmodi, sicuti nec beneficia reseruata, quando post eorum vacationem vnio fieret, vt clarè idemmet Conc. Trid. decretum insinuat. Quare Episcopus vniones, seu applicationes Collegio Seminarij facere poterit in hunc qui sequitur modum.*

FORMVLA LXXX.

Vnionis, seu applicationis beneficiorum simplicium Collegio Seminarij.

D. Rodericus, &c. Cùm iam diu Seminarium Ecclesiasticum in hac Vrbe N. ex præscripto sacri Concilij Trident. fuerit erectum, neque redditus & annui prouentus eidem hactenus applicati ad eam summam perueniant, quæ ad sustentandos certos eiusdem collegij alumnos sufficiat; vt Ecclesia quàm vberrimos in Domino fructus ex hoc Seminario capiat, auctoritate eiusdem sacri Concilij Trident. Concilij Prouincialis, ac etiam nostra Ordinaria, & aliàs omni meliori modo, &c. cum consilio RR.N. & N. deputatorum dicti Seminarij, ad præscriptum sacri Concilij Trident. electorum, &c. præsentium, &c. harum tenore eidem Seminario vnimus, & applicamus beneficia hæc simplicia in diœcesi nostra constituta, nempe beneficium simplex Sancti N. situm, &c. & aliud beneficium simplex in Ecclesia Sancti N. &c. Mandantes in virtute sanctæ obedientiæ, & sub excommunicationis pœna omnibus officialibus nostris Ecclesiasticis ciuitatis & diœcesis nostræ N. in solidum, quatenus ad omnem requisitionem agentium pro dicto Seminario, debeant eos, vel aliquem eorum in solidum nomine dicti Seminarij inducere ad corporalem, & actualem possessionem, & tenutam dictorum beneficiorum pro tempore vacantium, & inductum manutenendo, & defendendo, amoto, seu amotis quocumque, seu quibuscumque detentoribus, faciantque dicto Seminario, seu pro eo agentibus de quibuscumque fructibus, decimis, prouentibus, & obuentionibus dictorum beneficiorum à quibuscumque debitoribus pro tempore debitis integrè responderi, fraude, & cauillatione cessantibus quibuscumque. Et hæc omnia sine præiudicio nunc possidentium, & sine diuini cultus diminutione, & ad præscriptum dicti Concilij, & aliàs omni meliori modo, &c. In quorum fidem, &c.

CIRCA VARIA.

CVM Tridentini Concilij decreto sess. 25. in decreto de inuocat. venerat. & reliq. Sanct. *statutum sit, nulla admittenda esse noua miracula, nisi recognoscente, & approbante Episcopo, qui simul atque de iis aliquid compertum habuerit, adhibitis in consilium Theologis, & aliis*

aliis piis viris, ea faciat quæ veritati, & pietati consentanea indicauerit, ideò formulam facultatis assumendi informationes de veritate miraculorum hic inserere operæpretium duxi, in hunc qui sequitur modum.

FORMVLA LXXXI.

Facultatis assumendi informationes de veritate miraculorum.

D. Rodericus Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus ac Dominus Bracharæ, Hispaniarumque Primas, &c. dilectis nostris in CHRISTO Reuerendis N.N. & N. Salutem in Domino. Cùm ad nostras deuenerit aures, in oppido N. nostræ Bracharensis diœcesis, ad imaginem Beatissimæ Virginis Mariæ de N. nuncupatæ, à nonnullis diebus citra magnum fieri concursum populi, sub eo prætextu quod aliquot ibi edita fuerint, & in dies edantur miracula; volentes ea qua possumus diligentia & solicitudine, quemadmodum ex S. Concilij Tridentini decreto tenemur, de ipsorum miraculorum veritate inquirere, vobis de quorum solertia, pietate, & fide plurimùm confidimus, committimus, & mandamus, vt ad locum suprascriptum accedatis, & assumpto vobiscum aliquo notario, omni diligentia, & indagine de præmissis informationes assumatis, & ad nos referatis, vt quid deinceps sentiendum sit, cum Theologorum, & aliorum piorum virorum consilio deliberare valeamus. Dantes vobis harum serie facultatem quascumque cuiusvis gradus, & conditionis personas ad perhibendum super præmissis veritatis testimonium, omnibus remediis de iure opportunis cogendi, ac interim etiam populi concursum, quatenus vobis expedire videatur, etiam per censuras Ecclesiasticas prohibendi, ac reprimendi, aliaque faciendi, gerendi, & exequendi, quæ in præmissis, & circa ea necessaria fuerint, seu quomodolibet opportuna. In quorum fidem, &c. Dat. Bracharæ Augustæ die.... Mens.... Ann....

FORMVLA LXXXII.

Attestationis paupertatis pro iis, qui ob illam in Romana Curia dispensationem Matrimonialem impetrare intendunt.

NOs N. Vicarius generalis pro illustrissimo & Reuerendissimo Domino D. Roderico à Cunha Archiepiscopo ac Domino Bracharæ Augustæ, Hispaniarumque Primate, &c. Notum facimus, & attestamur, nobis constare per testes fide dignos, ac iudicialiter examinatos, N & N. huius nostræ diœcesis esse pauperes, & miserabiles, suaquè industria, ac labore quotidiano victum quærere, & hac de causa dictum N. non posse accedere ad Curiam Romanam, & pro veritate, & ad instantiam dictorum præsentes manu nostra firmatas, ac sigillo quo in similibus vtimur, munitas fieri iussimus. Dat. Bracharæ Augustæ die... Mens... Ano... Ego N. Notarius Apostolicus subscripsi.

FORMVLA LXXXIII.

Facultatis profanandi Ecclesiam ratione vnionis faciendæ.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO Reuerendo N.... Salutem in Domino. His nostris litteris, tam auctoritate nostra Ordinaria, quàm etiam vigore Sacri Concilij Tridentini, aliarumque facultatum Apost. nobis desuper concessarum, aliasque omni meliori modo, iure, via, causa, & forma quibus meliùs, & validiùs possumus, licentiam, & facultatem tibi concedimus profanandi Ecclesiam S.N. monasterij N. per nos superioribus diebus suppressi, ad effectum, vt hæc quoque Ecclesia incorporari possit aliis dicti mon sterij ædibus, cum licentia & decreto nostro nuper N. per N. venditis, omnimodasque vices nostras tibi in præmissis, & circa præmissa committimus, & delegamus. In quorum fidem, &c.

FORMVLA LXXXIV.

Assensus donationis iurisp tronatus.

D. Rodericus, &c. Assentimur, & assensum præstamus donationi iurispatronatus factæ per Magnificum N. constito iam nobis ex actis nostræ Curiæ, prædictum N. donantem tempore donationis fuisse legitimum patronum iurispatronatus, vt suprà donati, saluis tamen iuribus tertij, si tempore datæ alteri legitimè ius quæsitum fuerit, &c. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA LXXXV.

Facultatis construendi Oratorium simplex, in quo celebretur.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO, N. loci N. huius nostræ diœcesis, Salutem in Domino. Tuo desiderio annuentes, vt in eo loco oratorium sub inuocatione sancti N. cum vnico altari, super quo celebrari exinde possit, exstruere valeas, quod situm & alia requisita habeat ad præscriptum instructionis fabricæ Ecclesiæ, de Ecclesiis simplicibus, oratoriis, & capellis, in quibus Missæ sacrum aliquando fieri consueuit, tibi facultatem concedimus, & impartimur, accedente tamen consensu Parochi, & sine Parochialis Ecclesiæ præiudicio, & quod super eius altare minimè celebretur, nisi ipso oratorio prius visitato, & iterum ea de re facultate à nobis in scriptis obtenta. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA LXXXVI.

Facultatis concessæ Episcopo munera Pontificalia exercendi in aliena diœcesi, absente illius Episcopo.

PErillustri & Reuerendissimo in Christo Patri Domino D. Dei & Apostolicæ Sedis gratia Episcopo N. Salutem in Domino. Cùm ob diuturnam absentiam, & itineris distantiam, quibus nos à ciuitate nostra Bracharensi detinemur, munera Pontificalia Clero, & populo Brachetensi minimè exhibere possimus, ne propterea Ecclesia debitis ipsis muneribus, & obsequiis spiritualibus destituatur, quantum cum Domino licet, prouidere cupientes, quæ ad Dei honorem, & animarum salutem, & diuini cultus augmentum pertinent, Reuerendissimam Dominationem vestram etiam atque etiam rogamus, & in Domino requirimus,

mus, quatenus postquam per dictam ciuitatem ei itee facere contigerit, dignetne in die Cœnæ Domini proximè ventura olea Catechumenorum & infirmorum, ac Chrismatum benedicere, & consecrare, & in die Sabbati sancti proximè futuri sacram Ordinationem in Cathedrali, vel alia Reuerendissimæ Domin. Vestræ bene visa Ecclesia dictæ ciuitatis celebrare, & primam Tonsuram, minoresque & maiores, etiam Presbyteratus Ordines diœcesanis, & exteris, ac etiam Regularibus clericis, debitas litteras dimissorias à suis Ordinariis & Superioribus habentibus, aliàs tamen à nobis approbatis, conferre, Ecclesias, cœmeteria, & altaria consecrare, & pollutas, seu polluta reconciliare, Sacramentum Confirmationis etiam in Parochialibus Ecclesiis ministrare, campanas, corporalia, pallas & alia Ecclesiastica paramenta benedicere, Calicesque, ac patenas consecrare: seruatis tamen in præmissis iis, quæ hoc de genere à sacris Conciliis, & Romano Pontificali præscripta sunt. Pro quibus omnibus muneribus, & eorum quolibet exercendo amplitudini tuæ facultatem concedimus, &c. vltra beneplacitum nostrum non valituram. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA LXXXVII.

Licentia Parocho concedenda se absentandi per triginta dies.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO Presbytero N. Rectori Parochialis Ecclesiæ S. N. Salutem in Domino. Quia nobis significasti legitimam causam, qua per aliquot dies à Parochia tua abesse possis, licentiamque petiisti, dummodo interim de substituto idoneo, & à nobis approbato primùm prouideas, quod ab Ecclesia tua possis abesse per dies triginta, qui à præsentium data initium capiant, his litteris facultatem concedimus: durante tamen absentia, vt Missæ Sacrificium offerre possis, fidem præsenti scripto facimus, te nulla Ecclesiastica censura esse innodatum, nec de aliquo crimine, quod sciamus, ad præsens inquisitum, vel diffamatum, sed bonis moribus præditum. In quorum fidem, &c. Dat. &c. *Vide Concil. Bracharensi IV. act. 3. cap. 7.*

FORMVLA LXXXVIII.

Attestationis Natalium, morum, & professionis Fidei.

D. Rodericus, &c. Vniuersis, & singulis præsentes litteras inspecturis, lecturis, & audituris, Salutem in Domino sempiternam. Ad habendam de fide, moribus, doctrina, ætate, & natalibus certam scientiam dilecti nobis in Christo N. Clerici Bracharensis, pro parte illius requisiti fuimus, vt expetitam super his inquisitionem facere dignaremur. Nos huiusmodi honestæ requisitioni annuere volentes, prouidos viros Reuerendos Doctores N.N. & N. quorum fidem, religionem, & animi integritatem probatam habemus, & seorsim super vita, moribus, ætate, religione, & natalibus præmissis medio iuramento examinandos coram nobis duximus, & deinde collectis singulorum depositionibus, comperimus præfatum N. esse ætatis circiter triginta annorum, clericali charactere insignitum, & in quatuor minoribus Ordinibus ritè constitutum, legitimis natalibus ortum, honestis moribus præditum, nec vlla prorsus hæresis labe pollutum, sed in communione fidelium qui sanctam Catholicam, & Apostolicam Romanam Ecclesiam profitentur, constanter vixisse, & viuere, ac proinde nec parentibus vlla hæresis, aut perfidiæ legitima infamia maculatis procreatum, illumque in celebri Conimbricensi Academia in iure Canonico laureatum esse: inde subiectos de fide articulos illi coram nobis genibus flexis, præsentibus probis viris Reuerendis N. & N. testibus ad hæc vocatis, & specialiter rogatis legendos, & profitendos iuxta Bullam felicis record. Pij Papæ IV. tradidimus, quibus ad vnum alta & intelligibili voce perlectis, & professis, se illa omnia & singula, sicut scripta sunt, omni tempore seruaturum iureiurando promisit, & affirmauit in hunc qui sequitur modum, videlicet: Ego N. firma fide credo, &c. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA LXXXIX.

Acceptationis Alternatiuæ.

D. Rodericus, &c. Beneficium, & gratiam Alternatiuæ per regulam Cancellariæ Apostol. à S. D.N.D. Vrbano diuina prouidentia Papa VIII. nuper concessam & promulgatam Romæ in eadem Cancellaria Apost. debita qua decet reuerentia, & gratiarum actione acceptare volentes, & intendentes, harum serie animum & voluntatem nostram declarantes, præfatam gratiam Alternatiuæ acceptamus, ac ea vti velle declaramus. In quorum fidem, & testimonium præmissorum præsentes nostras iuxta præfatæ regulæ dispositionem patentes litteras manu nostra propria subscripsimus, & nostro in similibus solito sigillo imprimi, ac per infrascriptum Secretarium nostrum scribi iussimus, & ad R. eiusdem S.D.N. Papæ Datarium transmitti curauimus. Datum, &c. *Ponit Fusc. de Visitat. lib. 2. cap. 28. num. 33.*

Quibus missis & recognitis à R. D. Datario, solet addi fides, eas fuisse adnotatas in Cancellaria, & posse acceptantem vti Alternatiua, sub hac forma. Pro parte Reuerendissimi D. N. Episcopi N. præsentatæ, & recognitæ fuerunt literæ acceptationis gratiæ Alternatiuæ mensium concessæ à S.D.N.D. Vrbano diuina prouidentia Papa VIII. Episcopis apud suas Ecclesias verè & personaliter residentibus. In quorum fidem, &c. N. Datarius.

FORMVLA XC.

Acceptationis eiusdem Alternatiuæ.

D. Rodericus, &c. Intendentes, & volentes obseruare regulam reseruatoriam mensium Apostol. S.D. N.D. Vrbani diuina prouidentia Papæ VIII. necnon frui gratia, & beneficio Alternatiuæ, Episcopis apud Ecclesias, aut Diœceses suas verè, & personaliter residentibus per eandem regulam concessæ: Proptereà humiliter, & debita cum reuerentia, ac omni meliori modo, quo possumus, & debemus, libenter præfatæ Alternatiuæ gratiam acceptamus, ac ea vti velle declaramus. In cuius voluntatis, acceptationis, & declarationis fidem præsentes patentes literas per nostrum Secretarium, & Apostolicum Notarium scriptas nostra manu propria subsignauimus, sigillique nostri soliti impressione muniri fecimus, & illas ad R.D. eiusdem D.N. Papæ Datarium transmittere curauimus, iuxta formam & ad effectum de quibus prædicta Regula. Dat. in ædibus nostris, &c. testibus ad præmissa vocatis & præsentibus N. & N. sub die.... *Ponit Gonzal.* ad reg. 8. Cancel. gloss. 6a. in fine.

FORMVLA

FORMVLA XCI.

Acceptationis eiusdem Alternatiuæ.

D. Rodericus, &c. Cùm iam diuino munere, vt tenemur, in nostra Ecclesia personaliter resideamus, habeamusque notitiam regulæ S. D. N. D. Vrbani diuina prouidentia Papæ VIII. de Alternatiuæ gratia acceptanda ab Episcopis apud eorum Ecclesias, seu in eorum Diœcesibus verè, & personaliter residentibus, vt de omnibus,& quibuscunque beneficiis Ecclesiasticis, cum cura, & sine cura, sæcularibus, & Regularibus, ad liberam dispositionem, seu præsentationem, vel electionem pertinentibus, quæ in mensibus Februarij, Aprilis, Iunij, Augusti, Octobris, & Decembris quomodocumque vacantibus, Episcopi ipsi, sicut præmittitur, residentes liberè disponere valeant, prout in dicta regula latiùs continetur, cuius exemplum vidimus, & perlegimus,in qua etiam decernitur, vt Episcopo,qui Alternatiuæ prædictæ gratiam acceptare voluerit, acceptationem huiusmodi per patentes suas litteras, ipsasque ad R. D. eiusdem S. D. N. Papæ Datarium transmittere teneatur: Alternatiuæ gratiam prædictam per præsentes litteras patentes omni meliori modo, via, & iure, quibus meliùs, & efficaciùs debemus, & possumus, cum suis omnibus, & singulis conditionibus, limitationibus, & requisitis, & aliter quàm fortè successores Summi Pont. concesserint, & publicari fecerint, acceptamus. Et sic has nostras patentes litteras manu nostra signatas, & nostro sigillo monitas, per nostrumque infrascriptum Cancellarium subscriptas, ad R. D. Datarium præfatum transmitti mandamus. Io quorum fidem, &c.

FORMVLA XCII.

Deputationis Vicarij Generalis Episcopi.

Posui suprà allegat. 54. nom. 56.

FORMVLA XCIII.

Deputationis Vicarij Generalis à Capitulo Sede vacante.

Posui suprà allegat. 54 num. 159.

FORMVLA XCIV.

Edicti pro visitatione Cathedralis.

D. Rodericus, &c. Salubre Visitationis munus ad sacrorum Canonum, & Sacri Concilij Tridentini præscriptum ingredi, ac perficere cupientes, congruum fore existimauimus à nostra Metropolitana Ecclesia incipiendum, &c. Hoc igitur præsenti edicto ad omnium notitiam deducimus, nos crastina die diuina adiutrice gratia xj. huius mensis post Missarum solemnia visitaturos dictam nostram Metropolitanam Ecclesiam. Monemus itaque omnes RR. Decanum, Dignitates, Canonicos, Quartanarios, Presbyteros, Clericos, cæterasque personas Ecclesiasticas quocumque nomine nuncupatas, dictæ Ecclesiæ inseruientes, vt præparent se, vel eorum quemlibet ad hanc visitationem recipiendam, & ostendant eorum Ordinum Bullas, suorum omnium beneficiorum titulos, dispensationes, stamta Ecclesiæ prædictæ, obligationum onera, inuentarium prætereà bonorum, iurium, & redditnum ad eos & eorum Capitulum, & Ecclesiam præfatam quomodolibet spectantia, cum nota distincta instrumentorum, aliarumque publicarum scripturarum, ac repertorium mobilium, visitationi prædictæ conuenient, & intersint quousque illa perfecta fuerit, sub pœnis nostro arbitrio reseruatis. Et ne ignorantiæ causa ab aliquo allegari possit, volumus præsentes has nostras litteras in valuis Metropolitanæ prædictæ affigi, vt per affixionem illarum omnes citentur, ac teneantur ac si personaliter moniti, requisiti, ac citati essent. In quorum fidem præsentes nostras litteras propria manu subscriptas, nostro sigillo muniri iussimus. Dat. Bracharæ Augustæ, &c.

FORMVLA XCV.

Erectionis Confraternitatis.

D. Rodericus, &c. Vniuersis, & singulis has præsentes litteras inspecturis, ac lecturis, Salutem in Domino sempiternam. Significamus qualiter pro parte R.P. Guardiani, & Fratrum Ordinis N. Ecclesiæ S. N. fuit nobis præsentata supplicatio quædam, ad effectum intus dictam Ecclesiam S.N. construendi, & ædificandi Capellam vnam sub inuocatione Conceptionis Beatissimæ Virginis, ad honorem omnipotentis Dei, & remissionem peccatorum populi, cum potestate erigendi Confraternitatem, ac librum conficiendi, & in eo adscribendi omnes Confratres dictæ Confratriæ abscribi volentes. Nos enim huiusmodi attendentes supplicationi non esse denegandum assensum, tenore præsentium licentiam concedimus, & impertimur prædicto R. P. Guardiano, & Fratribus eiusdem Ecclesiæ S. N. Ordinis N. erigendi, construendi, & ædificandi prædictam Capellam intus præfatam Ecclesiam sub inuocatione Conceptionis B. Virginis, illamque cum campanili, campanis, cœmeterio, calicibus, patenis, ornamentis, & paramentis Ecclesiasticis in ea existentibus, iuribus, & pertinentiis Ecclesiæ prædictæ, accipiendi, & gaudendi omnibus, & singulis priuilegiis, prærogatiuis, immunitatibus, exemptionibus, indulgentiis, indultis, & gratiis solitis, & consuetis, ac etiam à nobis concedimus, scilicet quadraginta diebus indulgentiarum, si quos habet tam Capella ipsa, quàm prædicta Confraternitas, & in prædictis, & circa prædicta nostrum assensum pariter, & consensum impartimur. Mandantes prædictis omnibus, & singulis Abbatibus, Vicariis, Rectoribus, Presbyteris, & Clericis nostræ iurisdictioni subiectis, sub pœna excommunicationis, qualiter prædictum R. Guardianum,& Fratres circa præsentem erectionem, ac constitutionem dictæ Capellæ Confraternitatis construendæ intus prædictam Ecclesiam non impediant, & molestent; & qui in dicta die præsentes erunt, gaudeant præsentibus indulgentiis à nobis concessis. Imò omne auxilium, consilium, & fauorem præstent, amoto exinde quolibet alio illegitimo detentore, prout nos per præsentes amouemus. Contradictores quoque, & rebelles per censuras Ecclesiasticas compescendo. Io quorum omnium, & singulorum fidem, &c.

FORMVLA XCVI.

Assensus erigendi Confraternitatem.

VT diuious cultus, & CHRISTI fidelium deuotio quotidie magis, ac magis in Oppido N. huius Bracharen. Diœcesis augeatur, concedimus petitam licentiam

licentiam, vt super vno ex altaribus Parochialis Ecclesiæ S. N. erigi possit Confraternitas sub inuocatione S. N. accedente tamen, & saluo semper S.D.N, diuina prouidentia Papæ N. & Sanctæ Sedis Apostolicæ auctoritate, consensu, & beneplacito, &c.

FORMVLA XCVII.

Assensus creandi, seu fundandi Hospitale.

D. Rodericus, &c. Viso supradicto Memoriali nobis porrecto super creatione, seu fundatione facienda cuiusdam Hospitalis in oppido N. huius nostræ Diœcesis, dictæ fundationi, & creationi nostrum consensum, assensum & beneplacitum præstamus, extra tamen præiudicium iurium Episcopalium, & Ecclesiæ Parochialis, intra cuius fines erigetur, eique sic erecto omnia priuilegia, immunitates, & exemptiones impartimur, quæ aliis Hospitalibus de iure competunt, cum facultate construendi altare, seu Capellam ad effectum celebrandi iuxta mentem testatoris, necnon campanilia extruendi, & campanas retinendi, & præterea sepulturam ædificandi pro fundatore, eiusque hæredibus, & successoribus, eiusdemque Hospitalis bonorum, & introituum magistrum, & administratorem constituimus oratorem, eiusque hæredes, & successores, quatenus iuris fuerit, qui debeant facere inuentarium dictorum bonorum, & introituum, atque promittere, & iurare in manibus nostris, & successorum nostrorum de utilia faciendo, & inutilia prætermittendo, rationemque de administratis fideliter reddendo nobis, & successoribus nostris pro tempore, seu aliis de nostro, seu successorum nostrorum ordine, singulis annis, & toties quoties nobis videbitur, cum reliquorum restitutione. In quorum fidem, &c.

FORMVLA XCVIII.

Monitorialium ad finem reuelationis pro rebus deperditis.

D. Rodericus, &c. Vniuersis, & singulis RR. DD. Abbatibus, Prioribus, Plebanis, Rectoribus, Vicariis perpetuis, Capellanis, Clericis, & Officialibus quarumcunque Ecclesiarum per Ciuitatem, & Diœcesim Bracharen. Salutem, & mandatorum nostrorum Obedientiam. Expositum nobis nuper est per N. loci N. quod nonnulli iniquitatis filij, quos prorsus ignorat, census, terras, domos, possessiones, bona mobilia, & immobilia, scripturas publicas, & priuatas, fidem tamen facientes, ac iura, necnon pecuniarum summas, auri, & argenti quantitates, iocalia, domusque supellectilia magni momenti, ad prædictum exponentem, seu alios legitimè spectantia subtraxerunt, ac temerè occuparunt, eaque maliriosè occultasse, & occultè, ac indebitè detinere præsumpserunt, & præsumunt; ex quo exponenti grauia damna valorem quinquaginta scutorum excedentia nequiter intulerunt, in animarum suarum periculum, & prædicti exponentis non modicum detrimentum, super quibus petitum fuit per nos Ecclesiastico remedio prouideri. Quapropter vobis omnibus, & singulis supradictis, ac vestrûm cuilibet in virtute Sanctæ obedientiæ damus in mandatis, quatenus ad omnem instantiam supradicti exponentis in vestris Ecclesiis coram populo in eis ad diuina audienda, seu aliàs legitimè congregato, ipsum populum, ac omnes bonorum, & rerum huiusmodi detentores, ac illorum celatores, ac aliàs scientiam habentes, ac damnorum illatores occultos ex parte nostra publicè moneatis, & requiratis, vt intra terminum quindecim dierum à die primæ monitionis nostræ huiusmodi incipiendorum, quorum quinque pro primo, quinque pro secundo, & reliquos quinque dies pro tertio, vltimo, & peremptorio termino, ac monitione Canonica assignamus, & vos assignetis eisdem, dicto exponenti supradicta indebitè occupata, & detenta restituant; occultatores verò, & illa scientes reuelent: & si id infra dictum tempus non adimpleuerint, ex nunc contra eos generalem excommunicationis sententiam in forma Ecclesiæ consueta proferatis. In quorum fidem, &c. Dat. Bracharæ Augustæ, &c.

Facta monitione inter Missarum solemnia vulgari lingua iuxta formam Monitorialis huiusmodi tribus Dominicis continuis, nulloque reuelante, solet vlterius concedi licentia fulminandi, seruatâ formâ in Synodo celebrata.

FORMVLA XCIX.

Deputationis Vicarij foranei.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO R. N...... Cupientes in oppido N. nostræ Diœcesis de idonea persona prouidere, quæ Vicariatus foranei officium in omnibus ad huiusmodi munus spectantibus benignè pro totius Cleri, & populi quiete, & salute exercere possit, non valentes propter ardua, variaque negotia, ad distantiam locorum Nos & Vicarius noster generalis, personaliter vbique locorum, prout optaremus, interesse, propterea de tua confisi fide, prudentia, probitate, & integritate, auctoritate qua fungimur, in prædicto oppido te in Vicarium foraneum cum omnibus honoribus, oneribus, emolumentis, & prærogatiuis in forma solitis & consuetis per præsentes facimus, constituimus, & deputamus ad nostrum beneplacitum. Cum potestate omnes deprauatos mores in personis Ecclesiasticis tibi subditis corrigendi, & emendandi, informationes ad instantiam partis, vel ex officio contra illos, in crimine concubinatus, blasphemiæ, & aliorum spiritualium, vel mixti fori delictorum, etiam contra laicos capiendi, processus formandi, & vsque ad sententiam definitiuam exclusiuè in omnibus causis procedendi, illosque formatos ad nos originaliter transmittendi, præcepta Canonicis, & Presbyteris, & cæteris Ecclesiasticis personis tibi subiectis sub pœnis tibi bene visis de se nobis præsentando faciendi, non parentes carcerandi, in causis ciuilibus vsque ad summam scutorum...... in executiuis verò, & in quibus non est tela Iudiciaria, seu decretum definitiuum non est interponendum, vsque ad quamlibet summam cognoscendi, & terminandi, festiuitates, & alia quæ mandat & præcipit Sancta Mater Ecclesia seruari mandandi, reliquaque omnia faciendi, gerendi, & exercendi, quæ similes Vicarij foranei facere, gerere, & extruere solent. Mandantes omnibus & singulis Canonicis, Presbyteris, Clericis, cæterisque ad quos spectat, vt te in Vicarium foraneum, vt suprà recipiant, admittant, recognoscant, & obediant, sub pœna scutorum auri in auro quingentorum, & in subsidium, excommunicationis. In quorum fidem has præsentes manu nostra subscriptas, & nostro sigillo solito munitas fieri fecimus. Datum Bracharæ Augustæ, &c.

FORMVLA C.

Mandati procura ad impetrandam confirmationem præsentationis factæ per Regem nostrum ad Episcopatum sui Regij patronatus, & ad excipiendas de eo litteras Apostolicas.

IN nomine Domini, Amen. Præsenti publico instrumento cunctis pateat euidenter, & sit notum, quod anno à Natiuitate Domini nostri IESV CHRISTI millesimo, sexcentesimo, &c. Indictione N. die verò N. mensis N. Pontificatus autem Sanctissimi in CHRISTO Patris, & Domini N. diuina prouidentia Papæ N. anno eius N. in mei Notarij publici, testiumque infrascriptorum præsentia personaliter constitutus Illustrissimus D. Rodericus, &c. & circa quorumcunque suorum procuratorum per eum hactenus quomodolibet constitutorum reuocationem omnibus melioribus via, iure, modo, & causa, quibus meliùs, validiùs, & efficaciùs de Iure potuit, & debuit, fecit, constituit, creauit, & solemniter ordinauit suos veros, certos, legitimos, & indubitatos procuratores, actores, factores, negotiorumque suorum infrascriptorum gestores, ac Nuncios, speciales, & generales, ita tamen quod specialitas generalitati non deroget, nec è contra, & quod non sit melior conditio primitus occupantis, nec deterior subsequentis, sed quod vnus eorum inceperit, alter verò possit prosequi, mediare, finire, & terminare, atque ad debitum finem, & effectum perducere, videlicet DD. N. & N. absentes tanquam præsentes, & quemlibet eorum insolidum, specialiter, & expresse ad ipsius Illustrissimi Domini constituentis nomine, & pro eo præsentationem, seu nominationem de persona sua ad Archiepiscopatum N. qui de Iurepatronatus Serenissimi Domini nostri Domini N. Hispaniæ Regis Catholici existit, per Serenissimam Regiam Maiestatem prædictam factam, coram prædicto Sanctissimo Domino nostro Papa, & in suo Consistorio, ac Illustrissimo Datario, seu Vicecancellario, aut persona ad id potestatem habente præsentandum, illamque, & illas confirmari petendum, & instandum, informationes de moribus, & vita, cæterisque qualitatibus ad dicti Domini constituentis instantiam desuper assumptas, cæteraque instrumenta necessaria, coram quibus opus fuerit, etiam præsentandum, quascumque supplicationes necessarias, & oppotrunas offerendum, litterasque Apostolicas prouisionis dicti Archiepiscopatus N. & alias necessarias ad dicti Domini constituentis fauorem expediri petendum, & instandum, & in eius animam iurandum, quod in præmissis non interuenit, nec interuenire speratur fraus, dolus, simoniæ labes, aut quævis alia illicita pactio, seu corruptela, & alia iuramenta quæcumque, si necesse fuerit præstandum, cæteraque complendum ad hoc necessaria, & opportuna, itavt ex defectu mandati præmissa omnia suum effectum sortiri non desinant, vnum quoque, vel plures procuratorem, seu procuratores loco sui, cum simili, aut limitata potestate substituendum, eumque, vel eos reuocandum, & onus procurationis huiusmodi in se reassumendum toties quoties opus fuerit, & ipsis videbitur expedire, præsenti procuratorio nihilominus in suo robore duraturo, & generaliter omnia alia & singula faciendum, dicendum, gerendum, exercendum, & procurandum, quæ in præmissis, & circa ea necessaria fuerint, seu quomodolibet opportuna, & quæ ipsemet dominus constituens faceret, & facere posset, si præmissis omnibus, & singulis præsens, & personaliter interesset, etiamsi talia forent, quæ mandatum exigerent magis speciale, quàm præsentibus sit expressum. Promittens insuper idem dominus constituens mihi Notario publico Apostolico infrascripto, tanquam publicæ, & authenticæ personæ solemniter stipulanti, & recipienti vice, ac nomine omnium & singulorum, quorum interest, intererit, aut interesse poterit quomodolibet in futurum, se ratum, gratum, validum, atque firmum perpetuò habiturum totum id, & quidquid per dictos suos procuratores, & substituendos ab eis dictum, actum, gestum, factum, vel procuratum fuerit in præmissis, seu aliquo præmissorum. Releuans nihilominus ex nunc, & releuare volens eosdem procuratores, ab eisque substituendos, & illorum quemlibet ab omni onere satisdandi, ac iudicio sisti, & iudicatum solui, cum omnibus & singulis clausulis necessariis, & opportunis, sub hypotheca & obligatione omnium, & singulorum bonorum suorum mobilium, & immobilium, spiritualium, & temporalium, præsentium, & futurorum, ac qualibet alia Iuris, & facti renonciatione, ad hæc necessaria, pariter & cautela. Super quibus omnibus, & singulis præmissis idem dominus constituens sibi à me Notario publico Apostolico infrascripto vnum, vel plura, publicum, seu publica fieri petiit, ac confici instrumentum, seu instrumenta. Acta fuerunt hæc in ciuitate, vel oppido N. sub anno, die, mense, indictione, & Pontificatu quibus supra, præsentibus ibidem pro testibus N. & N. in dicta ciuitate, vel oppido commorantibus, ad præmissa vocatis, & rogatis, & dictus dominus constituens mihi notario cognitus suo hic se subscripsit nomine, &c.

FORMVLA CI.

Mandati procura Episcopi nominati per Regem nostrum ad se obligandum de soluendis mediis annatis antiquarum pensionum super Episcopatu auctoritate Apostolica impositarum.

IN nomine Domini, Amen. Præsenti publico instrumento cunctis pateat euidenter, & sit notum, quod anno à Natiuitate, &c. *siga como el de ariba*, personaliter constitutus Reuerendissimus D. N. electus, & præsentatus per Serenissimum D. nostrum Philippum Hispaniarum Regem Catholicum ad Ecclesiam, & Episcopatum N. omnibus melioribus, &c. fecit, constituit, &c. ita tamen quod specialitas, &c. videlicet Dominos N. & N. specialiter, & expressè ad dictum R. D. constituentem, ipsiusque bona spiritualia, & temporialia, ac fructus, redditus, & prouentus dicti Episcopatus N. in ampliori forma Cameræ Apostolicæ latissimè extendenda obligandum ad soluendum omnes, & quascumque pecuniarum summas & quantitates, atque alia quæcumque iura quomodolibet debita, ac debenda, tam Cancellariæ, & Cameræ Apostolicæ, quàm illarum officialibus ratione annatarum, pensionis, seu pensionum super fructibus dicti Episcopatus N. reseruatæ, seu reseruatarum, tempore quo, ac in euentum in quem prædictæ pensiones, seu earum aliqua quomodolibet extinguantur, seu vacare censeantur ad fauorem dicti R. D. constituentis, & intra sex menses à die extinctionis, & vacationis huiusmodi, ac desuper quascumque scripturas, ac instrumenta, cum clausulis, vinculis, cautelis, & obligationibus necessariis, & opportunis stipulandum, ac stipulari faciendum, & infirmandum, quæ ex nunc, prout ex tunc approbat, vt valeant, & ita firma sint, ac si ipse R. D. constituens ea faceret, & stipularet, eisque præsens, & personaliter interesset; iuramenta quæcunque, si necesse fuerit

Aug. Barbos. Formul. Episc.

d 2

fuerit in animam ipsius R. D. constituentis præstandum, cæteraque complendum ad hoc necessaria, & opportuna, ut ex defectu mandati præmissa omnia suum effectum sortiri non desinant, & voumquodque, &c. sequatur formam mandati præcedentis vsque ad finem.

FORMVLA CII.

Mandati procuræ ad consentiendum nouis pensionibus super Episcopatu imponendis.

IN nomine Domini, Amen, &c. Personaliter constitutus Reuerendissimus Dominus N. electus Episcopus, &c. specialiter, & expresse ex ipsius R. D. constituentis nomine, & pro eo, in euentu, in quem, ac dum, & quando prædictus Sanctissimus Dominus noster super fructibus, redditibus, & prouentibus mensæ Episcopalis N. ad quam per Serenissimum Dominum nostrum D. Philippum Hispaniarum Regem Catholicum, quæ de iurepatronatus prædicti Domini Regis existit, præsentatus fuit, nonnullas annuas pensiones ad fauorem personarum per eum nominandarum, reseruare, constituere, & assignare voluerit, tunc, & eo casu, & non aliàs, aliter, neque alio modo, constitutioni, reseruationi, & assignationi pensionum prædictarum consentiendum, suos assensus, & consensus præstandum, eosque stipulandum, firmandum, ac cum solitis clausulis extendendum & iurandum in forma, litterarumque expeditioni consentiendum, & ad dictarum pensionum solutionem dictum R. Dominum constituentem in ampliori forma Cameræ Apostolicæ latissimè extendenda obligandum, & in eius animam iurandum, quod in præmissis non interuenit, nec interuenire speratur dolus, simoniæ labes, aut quævis alia illicita pactio, seu corruptela, & alia iuramenta quæcumque necessaria præsumendum, quascumque supplicationes præsentandum, cæteraque complendum, &c. prosequatur vsque in finem formarum præcedentium mandatorum.

FORMVLA CIII.

Iuramenti cum Bullis ad Episcopum transmissi, ad effectum illud emittendi ante eius consecrationem.

FOrma iuramenti. Ego N. ab hac hora in antea fidelis, & obediens ero beato Petro, sanctæque Apostolicæ Romanæ Ecclesiæ, ac Domino nostro, Domino N. Papæ N. suisque successoribus canonicè intrantibus, non ero in consilio, aut consensu, vel facto, vt vitam perdant, aut membrum, seu capiantur, aut in eos violenter manus quomodolibet ingerantur, vel iniuriæ aliquæ inferantur, quouis quæsito colore: Consilium verò, quod mihi credituri sunt per se, aut nontios, seu litteras, ad eorum damnum, me sciente nemini pandam: Papatum Romanum, & regalia sancti Petri adiutor eis ero ad retinendum, & defendendum contra omnem hominem: Legatum Apostolicæ Sedis in eundo & redeundo honorificè tractabo, & in suis necessitatibus adiuuabo, iura, honores, priuilegia, & authoritatem Romanæ Ecclesiæ, Domini nostri Papæ, & successorum prædictorum conseruare & defendere, augere, & promouere curabo: non ero in consilio, facto, vel tractatu, in quibus contra ipsum Dominum nostrum, vel eandem Romanam Ecclesiam aliqua sinistra, vel præiudicialia personæ, honori, iuri, statui, & potestati eorum machinentur, & si alia à quibuscumque procurari nouero, vel tractari, impediam hoc pro posse, & quanto citius potero commodè, significabo eidem Domino nostro, vel alteri per quem ad ipsius notitiam poterit peruenire. Regulas sanctorum Patrum, decreta, ordinationes, sententias, dispositiones, reseruationes, prouisiones, & mandata Apostolica totis viribus obseruabo, & faciam ab eis obseruari, hæreticos, schismaticos, & rebelles Domino nostro, & successoribus prædictis pro posse persequar, & impugnabo: vocatus ad Synodum veniam, nisi præpeditus fuero canonica præpeditione, Apostolorum limina singulis quadriennijs personaliter, ac per meipsum visitabo, & Domino nostro, ac successoribus prædictis rationem reddam de toto pastorali officio, deque rebus omnibus ad meæ Ecclesiæ statum, ad Cleri, & populi disciplinam, animarum denique, quæ meæ fidei creditæ sont, salutem quouis modo pertinentibus, & vicissim mandata Apostolica prædicta humiliter recipiam, & quàm diligentissimè exequar. Quod si legitimo impedimento detentus fuero, prædicta omnia adimplebo per certum nuntium ad hoc speciale mandatum habentem de gremio mei Capituli, aut alium in dignitate Ecclesiastica constitutum, seu aliàs personatum habentem, aut his mihi deficientibus, per diœcesanum Sacerdotem, & Clero deficiente omnino, per aliquem alium Presbyterum sæcularem, vel regularem spectatæ probitatis, & religionis, de supradictis omnibus plenè instructum: de huiusmodi autem impedimento docebo per legitimas probationes ad sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem proponentem in Congregatione Sacri Concilij Tridentini per supradictum nuntium transmittendas; possessiones verò ad mensam meam pertinentes non vendam, neque donabo, neque impignorabo, neque de nouo infeudabo, vel aliquo modo alienabo, etiam cum consensu Capituli Ecclesiæ meæ, inconsulto Romano Pontifice, & si ad aliquam alienationem deuenero, pœnas in quadam super hoc edita constitutione contentas eo ipso incurrere volo: sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Euangelia, &c. Testimonij huius Iuramenti formola adest iofra in ordine 107.

FORMVLA CIV.

Consecrationis Episcopalis testimonij.

ROdericus Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus N. &c. Vniuersis, & singulis præsentes litteras inspecturis, Salutem in Domino sempiternam. Notum facimus per præsentes, quod nos de mandato, & commissione Sanctissimi Domini nostri Domini N. diuina prouidentia Papæ N. per suas litteras Apostolicas Bullatas, sub datis, &c. & per nos debita cum reuerentia receptas, post præsentationem, & publicationem dictarum litterarum in tali Ecclesia, &c. assistentibus nobis Reuerendissimis Patribus DD. N. & N. Episcopis, Reuerendissimum in Christo Patrem D. N. eadem Dei, & Apostolicæ Sedis gratia electum, & confirmatum Episcopum N. (recepto priùs ab eo debitæ fidelitatis iuramento) in Episcopum consecrauimus, munusque Episcopalis consecrationis eidem præsenti, & humiliter flexis genibus deuotè recipienti, & acceptanti impendimus, caput, & eius manus oleo, & sancto chrismate vngendo, baculum Pastoralem tradendo, & anonlum, vt moris est, digito eius, ipsum subarrhando, coronam, seu mitram capiti eius imponendo, chirothecisque eius manus induendo, ipsum vt Episcopum, & Pastorem in Sede, seu faldistorio inthronizauimus,

annimus, cum cæteris aliis cæremoniis in similibus adhiberi solitis, & iuxta formam, & consuetudinem sanctæ Romanæ Ecclesiæ in talibus obseruari consuetis, cooperante nobis gratia Spiritus septiformis. In cuius rei testimonium præsentes litteras fieri, sigillique nostri iussimus impressione muniri, ac per Secretarium nostrum infrascriptum referendari. Dat. in tali loco, die, mense, &c. anno, &c. indictione, &c. & Pontificatu, &c. præsentibus ibidem N.& N. testibus ad præmissa vocatis, & adhibitis, & quamplurimis aliis discretis viris eidem actui assistentibus, &c.

FORMVLA CV.

Mandati procuræ ad capiendam possessionem alicuius Episcopatus.

IN nomine Domini. Amen. Per hoc præsens publicum procurationis instrumentum cunctis pateat euidenter, & sit notum, quod nos N. &c. Cùm igitur à sanctissimo Domino nostro, Domino N. diuina prouidentia Papa N. ad electionem, & præsentationem de nobis factam ab inuictissimo Domino nostro Philippo Rege Catholico de dicto Episcopatu N. per obitum Reuerendissimi Domini N. illius vltimi possessoris (vel per ascensionem, & promotionem Reuerendissimi Domini N. illius vltimi possessoris, ad Episcopatum, vel Archiepiscopatum N.) prouisi extiterimus, prout in litteris Apostolicis desuper confectis pleniùs continetur. Idcirco omnibus melioribus modo, via, & forma, quibus meliùs, & efficaciùs de iure possumus, & debemus, facimus, constituimus, creamus, nominamus, & solemniter ordinamus nostros veros, certos, legitimos, ac indubitatos procuratores, actores, factores, nuntios speciales & generales; ita tamen quod specialitas generalitati non deroget, nec è contra, & quod non sit melior conditio primitus occupantis, nec deterior subsequentis, sed quod vnus eorum inceperit, alter verò id prosequi, mediare, & terminare possit, & valeat, atque ad debitum finem, & effectum perducere, videlicet N. & N. quemlibet eorum insolidum, specialiter, & expressè, ac nostro nomine, & per nos vigore dictarum Bullarum Apostolicarum in præfatæ nostræ Cathedralis Ecclesiæ N. & aliarum Ecclesiarum Collegiatarum dicti nostri Episcopatus, & dignitatis, ainsdemque villarum, præsidiorum, locorum, oppidorum, & pertinentiarum omnium eorundem, tam spiritualis, quàm temporalis iurisdictionis possessionem realem, actualem, corporalem, vel quasi, cum omnibus priuilegiis, cæremoniis, & gratiis consuetis poni, recipi, induci, ac inductos defendi, petendum, faciendum, & obtinendum, ipsamque possessionem captam, & apprehensam intrandum, ac manutenteri, defendi, & conseruari petendum, etiam faciendum, & procurandum: necnon de obseruandis dictæ nostræ Cathedralis Ecclesiæ, aliarumque Ecclesiarum collegiatarum prædictæ nostræ dignitatis Episcopalis laudabilibus statutis, & consuetudinibus à prædecessoribus nostris obseruari solitis, in nostri animam licitum præstandum iuramentum, & omnia etiam prædictis annexa, connexa, dependentia, & accessoria faciendum, petitionesque, & intimationes, protestationes, actusque tam iudiciales, quàm extraiudiciales præsentandum, & præstandum, vbi, quando, & quomodolibet visum fuerit, omniaque alia, & singula faciendum, dicendum, gerendum, exercendum, & procurandum, quæ in præmissis necessaria fuerint, seu quomodolibet opportuna, & quæ nos ageremus, & faceremus, si præmissis omnibus singulis præsentes, ac personaliter interessemus, etiamsi talia forent, quæ mandatum exigerent magis speciale, quàm præsentibus sit expressum. Nos enim omnia ea, quæ ad hoc necessaria fuerint, prout inserta, ac si de verbo ad verbum hic scripta, & apposita fuissent, reputamus, & habemus, promittentes præsenti Notario publico infrascripto, tanquam publicæ, & authenticæ personæ solemniter stipulanti, vice, ac nomine omnium, & singulorum, quorum interest, intererit, aut interesse poterit quomodolibet in futurum, nos ratum, gratum, validum, atque firmum perpetuò habituros totum id, & quidquid per dictos nostros procuratores actum, dictum, factum, gestum, & procuratum fuerit in præmissis, seu aliquo præmissorum, releuantes eos ab omni onere satisdandi, iudicio sisti, & iudicatum solui, cum omnibus suis clausulis, necessariisve, & opportunis, sub hypotheca, & obligatione omnium, & singulorum bonorum nostrorum mobilium, & immobilium, spiritualium, præsentium & futurorum, & qualibet alia iuris, & facti renunciatione ad hæc necessaria, pariter & cautela. In quorum omnium, & singulorum fidem præsens publicum procurationis instrumentum manu nostra subscriptum, & per infrascriptum Notarium Secretarium nostrum subscriptum, & subsignatum fieri iussimus in ciuitate, vel oppido N. in ædibus nostræ habitationis, sub anno Domini millesimo, &c. die verò N. mensis N. præsentibus ibidem NN. &c. testibus ad præmissa vocatis, atque rogatis, & dictus Reuerendissimus Dominus Episcopus N. constituens, mihi Notario cognitus, suo se hic subscripsit nomine.

FORMVLA CVI.

Possessionis Episcopatus.

IN nomine Domini, Amen. Anno eiusdem N. indictione N. die verò N. mensis N. Pontificatus sanctissimi in Christo Patris, & Domini nostri, Domini N. diuina prouidentia Papæ N. anno N. coram venerabilibus, & circumspectis viris Dominis N. & N. &c. N. Decano, Canonicis, & Capitulo Cathedralis Ecclesiæ N. cæterisque Canonicis, Capitularibus, & personis dictæ Ecclesiæ inibi, & in eadem Ecclesia simul congregatis, & existentibus in loco suo capitulari ad sonum campanæ pulsatæ, iuxta vsum, & consuetudinem ipsorum hactenus obseruatam vocatis, in mea Notarij publici Apostolici, & testium infrascriptorum ad hoc specialiter vocatorum, & rogatorum præsentia personaliter constitutus Dominus N. procurator, & procuratorio nomine R. Patris Domini Roderici Archiepiscopi N. (prout suo procurationis mandato per quoddam publicum instrumentum, sub data, &c. quod ibidem præsentauit, & ostendit, legitimis constat documentis) quasdam litteras Apostolicas prouisionis Archiepiscopatus dictæ Ecclesiæ N. dicto Illustrissimo D. Roderico per præfatum Dominum nostrum Papam gratiosè concessas, sub data, &c. quarum tenores propter earum prolixitatem omitto, ibidem præsentauit, & legi fecit. Quarum quidem litterarum Apostolicarum vigore idem Dominus N. procurator nomine quo supra procuratorio, dictos Capitulum, aliasque personas singulares, & capitulares prædictos, quatenus ipsum nomine præfati Illustrissimi Domini Roderici, in, & ad corporalem, realem, & actualem possessionem dictæ Ecclesiæ, & Archiepiscopatus N. cum omnibus iuribus, & pertinentiis suis, ac oneribus, & honoribus iuxta, & secundum earundem litterarum Apostolicarum vim, continentiam, & tenorem, sub pœnis, sententiis, & censuris in eisdem litteris contentis,

tentis ponerent, & inducerent, debita cum instantiæ postulauit. Qui quidem Domini de Capitulo, singulæque personæ capitulares prædictæ statim supradictas litteras Apostolicas, vt obedientes filij ad se recipientes, & eisdem obedire volentes, eundem Dominum N. procuratorem in persona dicti Illustrissimi Domini Roderici, in realem, corporalem, & actualem possessionem dictæ Ecclesiæ, & Archiepiscopatus N. cum decantatione, & solemnitatibus in talibus sieri solitis, & consuetis receperunt, & induxerunt, & in Sede Archiepiscopali in choro, & in loco in Capitulo eiusdem Ecclesiæ sedere fecerunt, necnon possessionem audientiæ dictæ Ecclesiæ quæ tenetur modò in tali parte, ac in domum, siue palatium Archiepiscopale N. procuratorem prædictum, nomine quo supra procuratorio, cum solemnitatibus in talibus solitis induxerunt, & eandem domum, siue palatium Archiepiscopale eidem dicto nomine assignarunt, recepto primitus ab eodem Domino N. procuratore nomine quo supra, & præstito in manibus mei Notarij publici Apostolici infrascripti, in anima dicti Illustrissimi D. Roderici Archiepiscopi corporali iuramento professionis fidei, iuxta sacri Concilij Tridentini decreta, & de obseruandis dictæ Ecclesiæ statutis: super quibus omnibus, & singulis idem D. N. procurator, nomine quo supra procuratorio, ac sui principalis, sibi à me Notario publico Apostolico, vnum, vel plura, publicum, seu publica fieri petiit instrumentum, siue instrumenta. Acta fuerunt hæc in ciuitate N. die, mense, anno, indictione, & Pontificatu quibus supra, præsentibus pro testibus DD. NN. in hac dicta ciuitate residentibus, ad præmissa omnia, & singula vocatis pariter, atque rogatis, & dicti DD. Decanus, & NN. Canonici pro Capitulo, dictusque procurator suis hic se scripserunt nominibus.

Formvla CVII.

Testimony iuramenti ab Episcopo emittendi ante consecrationem.

Beatissime Pater, postquàm litteras Apostolicas Sanctitatis vestræ sub plumbo expeditas, sub datis Romæ apud S.Petrum, anno Incarnationis Domini N. die N. Pontificatus N. recepi, in quibus Beatitudo vestra mihi indulsit, & mandauit, vt à quocumque maluerim Catholico Antistite gratiam, & communionem Apostolicæ Sedis habente, assistentibus duobus aliis Catholicis Episcopis, munus consecrationis recipere valerem, & ante dicti muneris receptionem iuramentum sub forma in dictis litteris contenta præstarem, & per meas patentes litteras meo sigillo munitas, illud per proprium nuntium ad Sanctitatem vestram, & Sedem Apostolicam, quantocitiùs destinare procurarem, sieque dictis S.V. litteris, & mandatis Apostolicis parendo, iuramentum iuxta formam in eis præscriptam, in tali oppido, die, mense, & anno, in manibus R. D. Archiepiscopi N. assistentibus RR. DD. Episcopis N. & N. huiusmodi sub tenore præstiti,

Inferatur hic iuramentum ad literam, prout for. 103.

In quorum fidem, & testimonium præsentes meas litteras manu mea subscriptas, & sigillo meo munitas, ac per infrascriptum Secretarium meum referendatas, ad effectum prædictum transmittere S. V. curaui, quam Deus Optim. Max. ad multos annos incolumnem conseruare, & exaltare dignetur. Dat. in tali oppido, die, mense, & anno, præsentibus pro testibus NN. &c.

N. Archiepiscopus N.

N. Secretarius.

CIRCA HABENDAM SYNODVM DIOECESANAM, iuxta Pontificale Romanum.

EPISCOPI singulis annis quemadmodum à Sacro Concilio Trid. præcipitur, Synodum Diœcesanam habere, & illud anni tempus (hoc est, infra octauam Pentecostes) in hanc functione eligere debent, quo impediri minus Parochi possint, cæterique Diœcesani clerici, & ob dierum longitudinem plura simul negotia expediri, & absolui valeant, ne Ecclesiæ Parochorum præsentia diutiùs careant. Constituto igitur tempore celebrandæ Synodi, illud ex ipsius indictione de more promulgata & affixa publicare debebit in hunc qui sequitur modum.

Formvla CVIII.

Indictio Synodi Diœcesanæ.

D. Rodericus à Cunha, Dei & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus ac Dominus Bracharæ, Hispaniarumque Primas, &c. Cùm pro nostri Archiepiscopalis officij munere, & antiquorum, ac in Sacro Concilio Trident. editorum Canonum obseruatione, ad moderandos mores, corrigendos excessus, controuersias componendas, aliaque à sacris Canonibus permissa Diœcesanam Synodum habere debeamus. Omnibus igitur cuiuscumque Ordinis clericis, qui Canonum iure, vel Ecclesiasticis Sanctionibus, vel Tridentini Concilij decreto, vel consuetudine, aliaque ratione Synodo prædictæ interesse debent, vota sit huiusmodi celebratio, ne aliqua ignorantia excusari possint: Vniuersos & singulos prædictos per hoc nostrum edictum, quod ad loca solita affigi & promulgari iussimus, monemus in Domino, eisdemque in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub pœnis Sacrorum Canonum à iure constitutis omninò iubemus, vt præstituta die, quæ erit... summo mane ad Synodum prædictam in nostra Archiepiscopali Ecclesia celebrandam superpelliceis mundis, & aliis requisitis conueniant, indeque ne cuiquam discedere liceat, nisi impetrata à nobis facultate sub dictis pœnis, vt ope Dei, atque auxilio ea pertractemus, ac promulgemus, quæ ad animarum salutem, Clerique disciplinam, & diuini cultus incrementum, totiusque Diœcesis reformationem pro temporum ratione pertinere, ac spectare censebimus. In quorum fidem, &c. Dat. Bracharæ Augustæ, &c.

Præter supradictam publicam indictionem aliquando Episcopus Clerum Diœcesis litteris, & monitionibus certiorem facit, vt sedulò se præparare debeant, ac semoto penitùs omni terreno affectu statum Ecclesiarum suarum considerare, & quæ illis ad amplificandum diuinum cultum, ac populorum suorum salutem necessaria sint, adnotare possint. Et antequam Synodus inchoetur, proponetur Tabella, in qua præter Secretarium Synodi, Syndicum, Magistrum cæremoniarum, & alios, qui particularia

particularia in Synodo exercere munera solent, nomina deputatorum quorumdam officialium, quibus indigere magis possunt clerici, promulgantur in hac formam:

Admodum R. N. Vicarius generalis, vnà cum R. N. & N. &c. audient querelas, si quæ deferentur, & absentium excusationes in loco.... hora.... quotidie, hoc Synodi tempore. Promotor erit N. Syndicus erit N. Secretarius erit N. Magister cæremoniarum N. notarij sunt N. & N. &c.

Summo mane præstituto die..... Synodo prædicta interesse debentes in Cathedralem Ecclesiam conuenire debent, eo habitu, sine indumento, eoque cultu corporis, qui deceat Ecclesiasticos viros ad iuuandum non minus exemplo, quàm opere hanc sacram, & antiquo Ecclesia sancta ritu obseruatam actionem. Itaque vestes habeant vsque ad talos demissas, superpellicea munda, birreta, non autem pileos, coronam in capite quæ appareat, & Ordinibus Ecclesiasticis congruentem, barbam & capillos modestè compositos, & cætera quæ in aliis Synodalibus constitutionibus decreta sunt, vt muneris & status Ecclesiastici grauitatem, & sanctitatem in omni re præ se ferant.

Vniuersi & singuli prædicti cum Cruce, superpelliceis, almutiis, aliisque consuetis pro vniusi uiusque gradu, & conditione Ecclesiasticis indumentis, ad Archiepiscopales ædes se appropinquantes, & Illustrissimum D. Archiepiscopum cappam Pontificiam indutum comitantes, processionis ritu ad ipsam Ecclesiam pergunt. Eam ingressus Illustrissimus, aqua benedicta clerum, vt moris est, aspergit, & genuflexus ante Sanctissimum Sacramentum in faldisterio ad id parato paulatim orat. Accedit ad Altare maius, vbi in alio faldistorio sub vmbella similiter parato sedet. Clero interim loca à Magistro cæremoniarum, aliisque deputatis assignantur. Postea Illustrissimus Archiepiscopus surgens incipit Tertiam, & reliqua tam ab ipso, quàm ab aliis ministris peraguntur, quæ in Pont. Romano de Missa solemni Pontificali habentur; Missa verò de Spiritu sancto solemnis celebratur ab Illustrissimo Archiepisc. Intra cuius solemnia post Euangelium habetur concio ab aliquo Canonico Cathedralis, seu alio ex clero ad id deputato; & Illustrissimus Archiepiscopus in fine Missa præbet Clero Sacram Communionem.

Expleta Missa idem Illustrissimus Archiepiscopus planetam exuit, pluuiale sumit, incipit Antiphonam, Exaudi nos, *& reliqua prosequitur prout in Pontificali, in ordine ad Synodum celebrandam, hoc est Psal.* Saluum me fac Deus. *Orationem* Adsumus. *Orat.* Omnipotens. *Litanias, Orat.* Da quæsumus, *& Euangelium, vt in libro Pont. Post hæc Illustrissimus Archiepiscopus intonat,* Veni Creator Spiritus, *vt ibidem. Hymno hoc dicto, sedente eodem Archiepiscopo incipit processio Cleri, qua peracta, reuersi omnes ad Ecclesiam Cathedralem, in locis sibi assignatis sine strepitu, & tumultu sedent, vniformi spiritu Deum rogantes, vt Synodalem actionem sua gratia fauore prosequi dignetur, & Illustriss. Archiepiscopali pluuiali & stola indutus cum Mitra sedens in faldistorio ante medium Altaris, habet sermonem, ita commendans.*

Quoniam verò veteris instituti, solemnisque ritus est in huiusmodi Synodali conuentu pro publicis rebus orationem fieri, ideò in omni prece, & à Sacerdotibus, præsertim in Missæ Sacrificio his Synodalibus diebus ad Deum orationem adhiberi edicimus pro S.D. N.D. Vrbano diuina prouidentia Papa VIII. pro Serenissimo Rege nostro Philippo, pro pace & concordia inter Principes Christianos, pro omni ministerio nostro Episcopali, præsertim in hac rerum Synodalium tractatione; pro Christianæ disciplinæ, Cleri, populique conformatione, & progressione in ciuitate, & Diœcesi nostra; pro ministris nostris, quos in huius Ciuitatis, & Diœcesis nobis commissæ culturam adhibemus.

Postmodum Archidiac. ad eundem Archiepiscopum accedens genuflexus accipit decreta Conc. Trid. & alta voce è suggestu legit decretum Conc. Trid. sess.24. de reform. cap.2. *de Synodo celebranda, in hæc verba:*

Prouincialia Concilia, sicubi omissa sunt, pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controuersiis componendis, aliisque ex Sacris Canonibus permissis remouendis, &c. Synodi quoque Diœcesanæ quotannis celebrentur, ad quas exempti etiam omnes, qui aliàs cessante exemptione interesse deberent, nec Capitulis generalibus subduntur, accedere teneantur; ratione tamen Parochialium, aut aliarum sæcularium Ecclesiarum, etiam annexarum debeant ij qui illarum curam gerunt, quicumque illi sint, Synodo interesse. Quod si in his tam Metropolitani, quàm Episcopi, & alij suprascripti negligentes fuerint, pœnas sacris Canonibus sancitas incurrant. *Hactenus Concil. Trident.*

Tam legit sequentia decreta.

Decretum quod in Synodo nulli præjudicetur in sedendo.

DEcernimus, & statuimus, si cui in hanc Synodum admisso contigerit suo loco non incedere, aut alium quempiam actum in eo gerere, non ideò cuiquam ius acquiri, aut acquisitum esse, nihilque de huiusmodi iure, aut possessione detrahi, sed omnia in eodem statu permanere, in quo ante hanc Diœcesanam Synodum reperiebantur.

Idem Archidiaconus legit, dicens:

Decretum de querelis, & excusationibus audiendis.

STatuimus item, & decernimus, ne singulorum causæ grauiorum rerum cursum impediant, aut retardent, vt si qui erunt, qui accusationes, & querelas deferre voluerint, aut etiam absentium excusationes ad nos missas, exponant Reuerendis NN. & N. quos ad id Iudices deputauimus.

Idem Archidiaconus legit, dicens:

Decretum vt præsentes in Synodo sua nomina describi curent.

ITem vt eos qui ob contumaciam, aut negligentiam huic Synodo non interfuerint, faciliùs cognoscamus, ipsosque pœnis à Sacris Canonibus iniunctis subjiciamus, præcipimus, & monemus omnes, & singulos qui in hac Synodo iure intersunt, vt infra biduum proximum nomina sua ab eiusdem Synodi notariis deputatis describi curent.

Tunc vnus ex notariis pronunciabit alta voce, dicens:

Monentur omnes, qui in hac Synodo iure intersunt, vt nomina sua hodie deferant ad nos Notarios deputatos, vt die crastina vocari possint.

Successiuè Promotor pro legendis decretis S. Concilij Trident. de professione Fidei emittenda, & de residentia instantiam facit in hunc qui sequitur modum.

Illustrissime, & Reuerendissime Domine: Cauit Sacrosancta Tridentina Synodus, vt omnes qui in posterum beneficia Ecclesiastica fuerint assequuti, & qui in Synodo Diœcesana conuenire debent, in ea Synodo, quæ primo quoque tempore celebrabitur, certum iuramentum recipiant, profiteantur, & præstent, prout illa Tridentina Sanctione expressum est. Decernit prætereà, vt non modò Patriarchæ Archiepiscopi, & Episcopi in suis Cathedralibus Ecclesiis residere debeant, verùm id ipsum etiam mandat seruari per Parochos, ac alios inferioris Ordinis Chori seruitio, & quotidianæ residentiæ obstrictos, & eà id generis decreta in Conciliis Prouincialibus, & Epis-

copalibus publicari præcipit. Quocirca nos N. & N. huius Synodi Promotores, humiliter petimus, & requirimus, Decreta dicti Concilij circa Fidei professionem, & reſidentiam diſponentia, necnon & Constitutionem felicis record. Pij IV. quæ incip. *Iniunctum*, ex ſuggeſtu legi, atque ad illorum præſcriptum ab iis qui tenentur, omnia, & ſingula præſtari.

Poſt hec Archidiaconus proſequitur legens, & dicens:

Decretum de profeſſione Fidei ex Concil. Trident. ſeſſ.25. de reformat. cap.2.

COgit temporum calamitas, & inualeſcentium hæreſum malitia, vt nihil ſit prætermittendum, quod ad populorum ædificationem, & Catholicæ Fidei præſidium videatur poſſe pertinere. Præcipit igitur Sancta Synodus Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & omnibus aliis, qui de iure vel conſuetudine in Concilio Prouinciali intereſſe debent, vt ipſa prima Synodo Prouinciali poſt finem præſentis Concilij habenda, ea omnia & ſingula, quæ ab hac Synodo definita & ſtatuta ſunt, palam recipiant, necnon veram obedientiam Summo Romano Pont. ſpondeant, & profiteantur, ſimulque hæreſes omnes à Sacris Canonibus, & generalibus Conciliis, præſertimque ab hac eadem Synodo damnatas publicè deteſtentur, & anathematizent. Idemque in poſterum quicumque in Patriarchas, Primates, Archiepiſcopos, & Epiſcopos promouendi, in prima Synodo Prouinciali, in qua ipſi interfuerint, omninò obſeruent. Quod ſi quis ex ſupradictis omnibus, quod abſit, renuerit, Epiſcopi Comprouinciales ſtatim Summum Pont. admonere ſub pœna diuinæ indignationis teneantur, interimque ab eiuſdem communione abſtineant. Cæteri verò omnes, ſiue in præſenti, ſiue in futurum beneficia Eccleſiaſtica habituri, & qui in Synodo Diœceſana conuenire debent, idem vt ſuprà, in ea Synodo, quæ primo quoque tempore celebrabitur, faciant, & obſeruent, aliàs ſecundum formam ſacrorum Canonum puniantur.

Deinde idem Archidiaconus ſubiungit:

Nos D. Rodericus à Cunha, &c. vt ſupradictum Concilij Trident. decretum debitæ executioni mandetur, præcipimus, & mandamus vobis omnibus, & ſingulis hic præſentibus, qui ea omnia quæ in decreto nuper lecto habentur, non adimpleuiſtis, vel quia à Superiori Synodo abfuiſtis, vel ab antecedenti eius celebratione Eccleſiaſtica beneficia obtinuiſtis, vt mox ad nos accedatis, & ſinguli profeſſionem Fidei in manibus noſtris emittatis.

Notarij tunc dicunt:

Accedant qui beneficia Eccleſiaſtica obtinentes, præcedenti Synodo non interfuerunt, & qui poſt Synodum eandem præcedentem beneficia Eccleſiaſtica obtinuerunt.

Notarij ipſi eos nominatim ſingulos vocant, qui omnes genuflexi ante Illuſtriſſimum Archiepiſcopum, vno alta voce prælegente, & cæteris ad verbum quæ ipſe prælegit, alta voce repetentibus, profeſſionem faciunt iuxta formam Conſtitutionis Pij IV. incip. Iniunctum, &c. in hæc verba.

Ego N. firma fide credo, & profiteor omnia, & ſingula, quæ continentur in Symbolo Fidei, quo Sancta Romana Eccleſia vtitur, videlicet: Credo in vnum Deum Patrem omnipotentem factorem Cæli, & terræ, viſibilium omnium, & inuiſibilium. Et in vnum Dominum Ieſum Chriſtum filium Dei vnigenitum, & ex Patre natum ante omnia ſæcula: Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero. Genitum, non factum, conſubſtantialem Patri, per quem omnia facta ſunt: Qui propter nos homines, & propter noſtram ſalutem deſcendit de Cœlis: & incarnatus eſt de Spiritu ſancto ex Maria Virgine, & homo factus eſt: Crucifixus etiam pro nobis ſub Pontio Pilato, paſſus, & ſepultus eſt: Et reſurrexit tertia die ſecundum ſcripturas; & aſcendit in Cœlum, ſedet ad dexteram Patris: & iterum venturus eſt cum gloria iudicare viuos, & mortuos, cuius Regni non erit finis: & in Spiritum ſanctum Dominum, & viuificantem, qui ex Patre, filioque procedit; qui cum Patre & filio ſimul adoratur, & conglorificatur, qui locutus eſt per Prophetas, & vnam, Sanctam, Catholicam, & Apoſtolicam Eccleſiam. Confiteor vnum Baptiſma in remiſſionem peccatorum, Et expecto Reſurrectionem mortuorum: & vitam venturi ſæculi. Amen. Apoſtolicas, & Eccleſiaſticas traditiones, reliquaſque eiuſdem Eccleſiæ obſeruationes, & Conſtitutiones firmiſſimè admitto, & amplector. Item ſacram Scripturam iuxta eum ſenſum, quem tenuit, & tenet Sancta Mater Eccleſia, cuius eſt iudicare de vero ſenſu, & interpretatione ſacrarum Scripturarum, admitto, nec eam vnquam, niſi iuxta vnanimem conſenſum Patrum accipiam, & interpretabor. Profiteor quoque ſeptem eſſe verè & propriè Sacramenta nouæ legis à Iesv Christo Domino noſtro inſtituta, atque ad ſalutem humani generis, licèt non omnia, ſingulis neceſſaria, ſcilicet Baptiſmum, Confirmationem, Euchariſtiam, Pœnitentiam, Extremam Vnctionem, Ordinem, & Matrimonium, illaque gratiam conferre: & ex iis Baptiſmum, Confirmationem, & Ordinem ſine Sacrilegio reiterari non poſſe. Receptos quoque & approbatos Eccleſiæ Catholicæ ritus in ſupradictorum omnium Sacramentorum ſolemni adminiſtratione recipio, & admitto. Omnia, & ſingula, quæ de peccato originali, & de iuſtificatione in Sacroſancta Tridentina Synodo definita, & declarata fuerunt, amplector, & recipio. Profiteor pariter in Miſſa offerri Deo verum, proprium, & propitiatorium Sacrificium pro viuis, & defunctis, atque in ſanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento eſſe verè, & realiter, & ſubſtantialiter corpus & ſanguinem, vnà cum anima & diuinitate Domini noſtri Iesv Christi, fierique conuerſionem totius ſubſtantiæ panis in corpus, & totius ſubſtantiæ vini in Sanguinem: quam conuerſionem Catholica Eccleſia Tranſſubſtantiationem appellat. Fateor etiam ſub altera tantum ſpecie totum atque integrum Chriſtum, verumque Sacramentum ſumi. Conſtanter teneo Purgatorium eſſe, Animaſque ibi detentas fidelium ſuffragiis iuuari. Similiter & Sanctos vnà cum Chriſto regnantes, venerandos, atque inuocandos eſſe, eoſque orationes Deo nobis offerre, atque eorum Reliquias eſſe venerandas. Firmiſſimè aſſero, imagines Christi, ac Deiparæ ſemper Virginis, necnon aliorum Sanctorum habendas, & retinendas eſſe, atque eis debitum honorem, ac venerationem impartiendam. Indulgentiarum etiam poteſtatem à Christo in Eccleſia relictam fuiſſe, illarumque vſum Chriſtiano populo maximè ſalutarem eſſe affirmo. Sanctam, Catholicam, & Apoſtolicam Romanam Eccleſiam omnium Eccleſiarum Matrem, & magiſtram agnoſco, Romanoque Pontifici Beati Petri Apoſtolorum Principis ſucceſſori, ac Iesv Christi Vicario veram obedientiam ſpondeo, ac iuro. Cætera item omnia à ſacris Canonibus, & œcumenicis Conciliis, ac præcipuè à Sacroſancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata indubitanter recipio, atque profiteor; ſimulque contraria omnia, atque hæreſes quaſcumque ab Eccleſia damnatas, & reiectas, & anathematizatas ego pariter damno, reiicio, & anathematizo. Hanc veram Catholicam fidem, extra quam nemo ſaluus eſſe poteſt, quam in præſenti ſponte profiteor, & veraciter teneo, eandem integram, & inuiolatam vſque ad extremum vitæ

ſpiritum

spiritum constantissimè (Deo adiuuante) retinere, & confiteri, atque à meis subditis, vel illis, quorum cura ad me in munere meo spectabit, teneri, doceri, & prædicari, quantum in me erit, curaturum.

Post lectam hanc formam professionis Fidei, singuli in manibus eiusdem Archiepiscopi iuramentum emittunt in hunc modum.

Ego N. recipio, promitto, spondeo, profiteor, detestor, anathematizo, voueo, & iuro, vt in decreto, & formula professionis Fidei ex Bulla modò lectis, singula singulis referendo. Sic Deus me adiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia.

Peracta professione Fidei idem Archidiaconus prosequitur, legens alia decreta, videlicet:

Decretum sacri Concilij Trident. de Residentia, sub Paulo III. sess. 6. de reformat. cap. 1.

EAdem sacrosancta Synodus, & infra. Omnes Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, & Cathedralibus Ecclesiis quibuscumque quouis nomine ac titulo præfectos monet, & monitos esse vult, vt attendentes sibi, & vniuerso gregi, in quo Spiritus sanctus posuit eos regere Ecclesiam Dei, quam acquisiuit sanguine suo, vigilent sicut Apostolus præcipit, in omnibus laborent, & ministerium suum impleant. Implere autem illud se nequaquam posse sciant, si greges sibi commissos mercenariorum more deserant, atque ouium suarum, quarum sanguis de eorum est manibus à supremo Iudice requirendus, custodiæ minimè incumbant. Cùm certissimum sit, non admitti Pastoris excusationem, si lupus oues comedit, & Pastor nescit: at nihilominùs, quia nonnulli (quod vehementer dolendum est) hoc tempore repeiuntur, qui propriæ etiam salutis immemores, terrenaque cœlestibus, ac diuinis humana præferentes, in diuersis Curiis vagantur, aut in negotiorum temporalium sollicitudine, ouili derelicto, atque ouium sibi commissarum cura neglecta, se detinent occupatos: Placuit Sacrosanctæ Synodo antiquos Canones, qui temporum, atque hominum iniuria penè in desuetudinem abierunt, aduersus non residentes promulgatos innouare, quemadmodum virtute præsentis decreti innouat, ac vlteriùs pro firmiori eorundem residentia, & reformandis in Ecclesia moribus, in hunc qui sequitur modum, statuere, atque sancire. Si quis à Patriarchali, Primatiali, Metropolitana, seu Cathedrali Ecclesia sibi quocumque titulo, causa, nomine, seu iure commissa, quacunque ille dignitate, gradu, & præeminentia præfulgeat, legitimo impedimento, seu iustis, & rationabilibus causis cessantibus, sex mensibus continuis extra suam Diœcesim morando, abfuerit, quartæ partis fructuum Ecclesiæ applicandorum pœnam ipso iure incurrat. Quod si per alios sex menses in huiusmodi absentia perseuerauerit, aliam quartam partem fructuum similiter applicandam eo ipso amittat. Crescente verò contumacia, vt seueriori Sacrorum Canonum censuræ subiiciatur, Metropolitanus Suffraganeos Episcopos absentes, Metropolitanum verò absentem Suffraganeus Episcopus antiquior residens, sub pœna interdicti ingressus Ecclesiæ eo ipso incurrenda infra tres menses, per litteras, seu nuncium Romano Pont. denunciare teneatur, qui in ipsos absentes, prout cuiusque maior, aut minor contumacia exegerit, supremæ Sedis auctoritate animaduertere, & Ecclesiis ipsis de Pastoribus vtilioribus prouidere poterit, sicut in Domino nouerit salubriter expedire.

Idem Archiepiscopus prosequitur, dicens:

Decretum Sacri Concilij Trid. de residentia, sub Pio IV. sess. 23. de reform. cap. 1.

CVm præcepto diuino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est, oues suas cognoscere, &c. vsque in finem.

Tum si quæ alia decreta amplius videbuntur aliqua occasione ex eodem Sacro Concilio afferenda, aut Constitutiones Apost. post decretum de residentia, locus esse solet, vt promulgentur.

Si in mane nihil aliud agere duxerit Illustriss. Archiepiscopus, poterit indici continuatio sessionis.

Instantia Promotoris pro continuatione sessionis.

ILlustrissime & Reuerendissime Domine. Cùm quæ in hac sancta Synodo tractanda sunt hoc mane expediri nequiuerint, illud propterea ab Amplitudine tua peto & insto, vt continuandam esse sessionem ordinet.

Indictio continuationis sessionis.

DEcernimus, & indicimus continuationem huius sessionis fore hodie hora...

Instantia Promotoris pro rogitu.

EGo N. huius Synodi Promotor, rogo te N. vt de omnibus & singulis hactenus peractis vnum, vel plura conficias instrumenta. *Responsio Notarij:* Conficiam.

Rogitus Notarij.

HÆc omnia peracta fuerunt in publica sessione, vt suprà, adhibitis etiam testibus Reuerendis N. & N. huius Cathedralis Canonicis.

CONTINVATIO SESSIONIS Primi Diei.

A Prandio stata hora indicta sono campanæ, comitatus Illustrissimus Archiepiscopus vt suprà ab vniuerso Clero, & peroratis Orationibus, vt in Pontificali, prosequitur actionem Synodalem.

Fit instantia à Promotore pro eligendis examinatoribus, & iudicibus Synodalibus, in hunc qui sequitur modum.

Illustrissime, & Reuerendissime Domine. Quod sanctissimè Sacrosancta Tridentina Synodus peculiaribus decretis sanciuit, vt viri Ecclesiastici tales in hac Synodo Diœcesana proponantur tum pro Examinatorum officio, tum pro Iudicum causarum munere obeundo, ad præscriptum Constitutionis felicis record. Bonifacij Papæ VIII. illud vt ab Amplitudine tua, & ab hac Sancta Synodo exequutioni mittatur, & huiusmodi Examinatores, atque iudices probentur, vehementer requiro, & insto. Ego N. eiusmodi Synodi Promotor.

Tunc Archidiaconus prosequitur, & legit:

Decretum Sacri Concilij Trid. de eligendis Examinatoribus ad Parochiales Ecclesias, sess. 24. de reform. cap. 18.

EXpedit, & infrà. Examinatores autem singulis annis in Diœcesana Synodo ab Episcopo, vel eius Vicario ad minus sex proponantur, qui Synodo satisfaciant,

faciant, & ab ea probentur. Aduenienteque vacatione cuiuslibet Ecclesiæ, tres ex illis eligat Episcopus, qui cum eo examen perficiant; indeque succedente alia vacatione, aut eosdem, aut alios tres quos maluerint, ex prædictis illis sex eligat. Sint verò hi Examinatores Magistri, seu Doctores, aut Licentiati in Theologia, aut Iure Canonico, vel alij clerici, seu Regulares, etiam ex Ordine Mendicantium, aut etiam sæculares, qui ad id videbuntur magis idonei, iurentque omnes ad Sancta Dei Euangelia se quacumque humana affectione postposita, fideliter munus exequuturos, caueantque ne quicquam prorsùs occasione huius examinis, nec ante, nec post accipiant, alioquin simoniæ vitium tam ipsi, quàm alij dantes incurrant, à qua absolui nequeant, nisi dimissis beneficiis, quæ quomodocumque etiam antè obtinebant, & ad alia in posterum inhabiles reddantur. Et de his omnibus non solùm coram Deo, sed etiam in Synodo Prouinciali, si opus erit, rationem reddere teneantur, à qua si quid contra officium eos fecisse compertum fuerit, grauiter eius arbitrio puniri possint, &c.

Subiungit idem Archidiaconus:

Nos igitur D.Rodericus à Cunha, &c. hoc decretum exequi cupientes proponimus vobis ad huiusmodi examinandi munus, & in Examinatores N.N.N. N.N. & N. Illud autem vos omnes hortamur in Domino, & obsecramus, vt Examinatores fine vllo affectu probetis, sicut nos illos pro pastorali nostra vigilantia sine aliquo affectu proposuimus.

Propositis sic Examinatoribus, Archidiaconus interrogat Synodum his verbis:

Placentne vobis Examinatores?

Secretarius autem accipit vota à Synodo, & dicit:

Si quis est, cui non placeant, assurgat, & ad Illustrissimum Archiepiscopum accedat.

Promotor tunc instat pro publicandis Examinatorum nominibus in hac verba:

Illustrissime & Reuerendissime Domine, Actionis Synodalis, & Sacri Concilij Trident. ratio postulat, vt iam nomina Examinatorum ab hac Sancta Synodo probatorum de suggestu publicentur, & vt ipsi Examinatores iuramentum ad præscriptum eiusdem Concilij præstent. Quapropter ego N. huius Synodi Promotor illud ab Amplitudine tua peto, & enixè insto, vt eos omnes & singulos iam publicari faciat, & vt debitum iuramentum præstent, suo decreto obstringat.

Publicantur sic Examinatores annuente Illustrissimo Domino:

Examinatores modò in hac sacra Synodo propositi, & nominati maiori suffragiorum parte sunt hi, &c. *& nominentur.*

Tunc illi, qui denunciati sunt Examinatores, & præsentes adsunt, non pauciores, quàm sex, neque plures quàm viginti, singuli vocati à Magistro cæremoniarum, & deducti in manibus Illustrissimi Archiepiscopi iuramentum præstant in hunc modum:

Ego N. deputatus in præsenti Synodo examinator eorum, qui eligentur ad Parochiales Ecclesias, iuro me fideliter hoc examinandi munere perfuncturum, reiecto omni humano respectu. Ita me Deus adiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia.

Sequitur verò idem Lector è suggestu, & legit:

Decretum sacri Concilij Trident. de eligendis quibus committantur causæ, sess. 25. de reform. cap. 10.

Quoniam ob malitiosam petentium suggestionem, & quandoque ob locorum longinquitatem, personarum notitia, quibus causæ mandantur, vsque adeo haberi non potest, hincque interdum Iudicibus non vndequaque idoneis causæ in partibus delegantur, statuit sancta Synodus in singulis Conciliis Prouincialibus, aut Diœcesanis aliquot personas, quæ qualitates habeant iuxta Constitutionem Bonif. VIII. quæ incip. *Statutum*, & alioquin ad id aptas designari, vt præter Ordinarios locorum, iis etiam posthac causæ Ecclesiasticæ, ac spirituales, & ad forum Ecclesiasticum pertinentes in partibus delegandæ committantur. Et si aliquem interim ex designatis mori contigerit, substituat Ordinarius loci cum consilio Capituli alium in eius locum, vsque ad futuram Prouincialem, & Diœcesanam Synodum, itaut habeat vnaquæque Diœcesis quatuor saltem, aut etiam plures probatas personas, ac vt supra qualificatas, quibus huiusmodi causæ à quolibet Legato vel Nuncio, atque etiam à Sede Apost. committantur: alioquin post designationem factam, quam statim Episcopi ad Summ. Rom. Pont. transmittant, delegationes quæcunque aliorum Iudicum aliis quàm his factæ, subreptitiæ censeantur, &c.

Postea subiungit Constitutionem Bonifacij VIII. quæ est cap. 11. de rescript. lib. 6.

Statutum, & infra. Sancimus igitur vt nullis, nisi dignitate præditis, personatum obtinentibus, seu Ecclesiarum Cathedralium Canonicis causæ auctoritate litterarum Sedis Apostol. aut Legatorum eiusdem de cætero committantur, nec audiantur alibi, quàm in ciuitatibus, vel locis insignibus, vbi possit commodè copia peritorum haberi, &c.

Deinde legi potest Constitutio felicis record. Gregorij XV. de Conseruatoribus, quæ habetur suprà Alleg..

Sequitur Archidiaconus:

Nos igitur D. Rodericus à Cunha, &c. vt prædictæ Constitutiones exequutioni mandentur, deputamus, & nominamus in Iudices N.N.N.N. & N. Canonicos, &c. vt ex iis omnibus illos delegari per vos liceat, qui Synodo satisfaciant, & probati sint, &c.

Propositis sic Iudicibus, Archidiaconus ita Synodum interrogat.

Placentne vobis Iudices modò propositi, & nominati?

Subiungit Notarius: Si quis est, cui non placeant, accedat ad Illustrissimum Archiepiscopum.

Porrum, quorum interest, suffragiis probati huiusmodi Iudices Synodales, fit instantia per Promotorem de illis euulgandis, in hunc modum:

Vt Synodalium actionum promotio, & progressio pro nostri muneris ratione rectè atque ordine fiat; Ego N. Promotor illud peto, & insto, vt Iudices ex auctoritate vestra Synodo propositi, & nominati, ac omnium, quorum interest, suffragiis sequutis, iam demùm, vt moris est, de suggestu euulgentur.

Tunc ita fit euulgatio Iudicum:

Iudices in Synodum relati, & eorum, quorum interest, suffragiis maiori parte probati sunt N.N.N.&c.

His peractis, cùm iam dies declinet, prinsquam fiat instantia pro continuatione Sessionis, promulgatur decretum de non discedendo à ciuitate, nec à Synodalibus Sessionibus, in hanc formam:

Vniuersis præterea, & singulis, qui huic Synodo iure interesse debetis, pœna excommunicationis proposita vetamus, ne vestrûm aliquis antequam hæc nostra Diœcesana Synodus de more absoluta, ac dimissa sit, discedat ab hac Ciuitate, facultate sibi à N. non concessa, nec à sessionali loco, nisi absoluta sessione, aut necessaria de causa; sed huic Synodo, & quibuscumque sessionibus, aut conuentibus, qui indicentur, interesse debeatis.

Deinde fit instantia Promotoris, & accusatio contumacia contra absentes, in hunc modum:

Illustrissime & Reuerendissime Domine. Cùm iam dies... transierit, qua omnes, & singuli Ecclesiastici Ordinis homines huius Ciuitatis & Diœcesis legitimè

timè per publicum edictum moniti, huic Synodo iam præſentes adeſſe deberent: cumque multi non paruerint, ſed vſque adeo vel negligentes, vel contumaces fuerint, vt neque præſentes adſint, nec verò inſti impedimenti excuſationem, cauſamve, aut nuncium miſerint, ideò pro muneris mei officio, Ego N. huius Synodi Promotor eorum contumaciam accuſo, hocque apud Amplitudinem tuam inſto, vt citationem valuis huius Cathedralis Eccleſiæ affigendam comminat, & cum eiſdem tanquam inobedientibus agi iubeat, prout Iuris eſt, & ſacrorum Canonum ratio poſtulat.

Reſp. Admittimus, committimus, & decernimus.

Poſteà fit inſtantia Promotoris pro indictione ſecundæ ſeſſionis in hanc formam:

Illuſtriſſime, & Reuerendiſſime Domine. Cùm ea, quæ in hac Sancta Synodo tractanda ſunt, in iſta ſeſſione expediri nequiuerint, illud propterea inſto ab Amplitudine tua, vt alteram ſeſſionem indicet.

Promulgatur decretum intimationis ſequentis Seſſionis, in hunc modum:

Nos D. Rodericus, &c. ſtatuimus, & mandamus proximam Seſſionem die craſtina iuuante Deo, hora..... hoc eodem loco celebrandam eſſe, eamque indicimus vniuerſo Clero ciuitatis, & Diœceſis noſtræ, &c.

Promotor deinde inſtat pro rogitu in hunc modum:

Ego N. huius Synodi Promotor rogo te N. vt de omnibus, & ſingulis hactenus peractis vnum, vel plura conficias inſtrumenta. *Reſp. Notarius*: Conficiam. *Rogitus Notarij.* Hæc omnia peracta fuerunt in publica Seſſione, vt ſuprà, adhibitis etiam teſtibus RR. N. & N. huius Cathedralis Eccleſiæ Canonicis.

Demum Illuſtriſſimus Archiepiſcopus ſolemniter benedicit, & Seſſionem primam dimittit. Pontificalia verò indumenta exuens, ſumit cappam, & reuertitur comitatus cum Capitulo & Clero.

SECVNDA DIE
Seſſio II.

Illuſtriſſimus Archiepiſcopus ad Eccleſiam Cathedralem Metropolitanam ſe confert, vt ſuprà in prima die. Ipſe non celebrat Miſſam Pontificalem, ne longior actio ſit, quàm temporis anguſtia patiuntur. Celebrat Canonicus Metropolitanæ ſolemniter; præſens adeſt Archiepiſcopus ſub vmbella ad id parata, & cappa Pontificali indutus. Poſt Euangelium in medio Miſſæ habetur concio ab aliquo Canonico, vt ſuprà. Peracta Miſſa, Illuſtriſſimus Archiepiſcopus induit pluuiale, atque cum aſſiſtentibus pariter indutis ad Altare procedit, vbi proſequitur omnia, quæ ſunt in Pontificali libro de ordine Synodi celebranda in ſecunda die, vſque ad Hymnum, Veni Creator Spiritus, *incluſiuè. Proceſſio non fit ſecunda die. His expletis, illuſtriſſimus Archiepiſcopus habet ſermonem ad Clerum. Poſt quem accedit ad eum Archipreſbyter, ſiue alius deputatus Canonicus Metropolitanæ, & genuflexus accipit librum Decretorum, aſcendit ſuggeſtum, vbi legit Conſtitutiones aliquas Summorum Pontificum aliàs non promulgatas.*

Promotor verò inſtantiam facit pro eligendis teſtibus Synodalibus, & punctatoribus in hunc modum:

Illuſtriſſime, & Reuerendiſſime Domine, Sacris Canonibus cautum eſt, vt viri aliquot graues & probati deligantur, qui diligenter animaduertant, an aliquid fiat in Vrbe, ſiue Diœceſi, quod ſit correctione, emendationeve dignum. Et conſuetudine introductum eſt, vt in ſingulis Capitulis Punctatores deputentur, qui abſentes, & errantes punctent. Ego igitur N. huius Synodi Promotor illud ab Amplitudine peto tua, vt ad huiuſmodi munus tales eligat, qui valeant ſatisfacere.

Decretum de teſtibus Synodalibus.

Vetus eſt conſuetudo ſacris introducta decretis, vt in omnibus Diœceſanis Synodis aliquot viri ſpectati & probati deligantur, qui teſtes Synodales appellantur, qui diligenter animaduertant, an aliquid in ciuitate & Diœceſi corrigendum, emendandumque ſit, cognitumque ad nos, aut Vicarium noſtrum quotieſcumque opus fuerit, fideliter referant, vt ſcientes ſpirituales neceſſitates, & ægritudines, faciliùs remedia comparare poſſimus. Ideò nos probatum hoc inſtitutum ſequi debuimus, & huic officio proponimus eos, quos in hac ſchedula adnotauimus, quorum nomina minimè diuulganda eſſe cenſuimus, vt maiori diligentia & libertate huic muneri vacare poſſint.

Forma autem iuramenti ab his teſtibus Synodalibus ſecretò præſtandi hæc eſt.

Ego N. teſtis Synodalis ab Illuſtriſſimo Archiepiſcopo nominatus, promitto, ſpondeo, & iuro, quod amodò in antea quicquid noui aut audiui, aut poſtmodum inquiſiturus ſum, quod contra voluntatem Dei, & rectam Chriſtianitatem in Diœceſi, vel regione mihi commiſſa factum ſit, vel futurum erit, ſi in diebus meis euenerit, tantum vt ad meam cognitionem quocumque modo, ſi ſciuero, aut indicatum fuerit mihi, Synodalem cauſam eſſe, & ad miniſterium Illuſtriſſimi Archiepiſcopi pertinere, quod ego nec propter timorem, nec propter præmium, nec propter parentelam vllatenus celabo Illuſtriſſimo Archiepiſcopo, aut eius miſſo, cui hoc inquirere iuſſerit, quandocumque ex hoc me interrogauerit: ſic me Deus adiuuet, & hæc ſancta Euangelia.

Decretum de eligendis Punctatoribus.

Edicimus ab vnoquoque ex venerabilibus Capitulis, tam noſtræ Cathedralis, quàm Collegiatarum, eligi Punctatores, qui abſentes in libro notent, ac tertio quoque menſe ad nos punctationum notulam deferant, & huic officio ex vnoquoque Capitulo proponimus eos, quos in hac ſchedula adnotauimus, non publicandos, qui ſecretò etiam ad præſcriptam formam debitum iuramentum præſtent.

Ego N. Punctatoris officium, quod in noſtra Collegiata Eccleſia ſancti N. ſuſcepi, per hæc ſancta Dei Euangelia iuratus promitto, ac ſpondeo me fideliter, & ſincerè, quantum in me eſt, executurum. Sic me Deus adiuuet, & hæc ſancta Dei Euangelia.

His expeditis, Promotor inſtat, vt eligantur qui interſint congregationi Seminarij, in hunc modum.

Illuſtriſſime, & Reuerendiſſime Domine. Sacroſanctum Tridentinum Concilium *ſeſſ.* 23. *cap.* 18. ſanctiſſimo ſuo decreto conſulens rectæ adoleſcentium inſtitutioni, ſtatuit, vt ſingulæ Cathedrales, atque his maiores Eccleſiæ pro modo facultatum, & diœceſis amplitudine certum puerorum ipſius ciuitatis, & diœceſis, vel eius prouinciæ, ſi ibi non reperiantur, numerum in collegio ad hoc prope ipſas Eccleſias, vel alio in loco conuenienti ab Epiſcopo eligendo, alere, ac religiosè educare, & Eccleſiaſticis diſciplinis inſtituere teneantur, aliaque piè multa ſanciuit, & potiſſimùm, vt eligat duos Canonicos, quorum conſilio in iis vtatur, quæ ad puerorum eiuſdem ſeminarij inſtitutionem, diſciplinam, moreſque attinent. Et item ad fabricam, & ad mercedem præceptoribus, & miniſtris ſoluendam, & ad alendam iuuentutem, & ad alios ſumptus, ac alia quæ ad inſtituendos, vel alendos pueros ſunt deſtinata, decreuit vt Epiſcopus, ſub cuius cura eadem applicata cenſentur, duos de Capitulo, quorum alter ab Epiſcopo,

alter

a'c.r ab ipso Capitulo eligatur, itemque duos de Clero Ciuitatis, quorum alterius electio similiter ad Episcopum, alterius verò ad Clerum pertineat, adhibeat in consilium, consultationemve administrationis temporalium huiusmodi. Ego igitur N. huius Synodi promotor pro exequutione sanctionis huiusmodi, illud ab Amplitudine tua vehementer instto, quatenus tales eligere velit, prout Spiritus sanctus suggesserit, qui tantæ rei grauitati satisfacere possint.

Decretum de eligendis iis ex Capitulo & Clero, qui intersint Congregationibus Seminarij.

Sacra Tridentina Synodus cupiens iuuentutem vel à teneris annis ad pietatem, & religionem reformari, sanctissima sanctione decreuit, in singulis Cathedralibus, & iis maioribus Ecclesiis Seminarij Collegia institui, pro quorum recta administratione & regimine illud etiam præscripsit, vt Episcopus Canonicos duos eligat, prout Spiritus sanctus suggesserit, quorum consilio in iis vtatur, quæ ad puerorum institutionem & disciplinam, moresque attinent, ac alios duos de Capitulo, quorum alter ab Episcopo, alter ab ipso Capitulo eligatur; duos item de Clero ciuitatis, quorum alterius electio similiter ad Episcopum, alterius verò ad Clerum pertineat, quos in consilium adhibeat administrationis temporalium ipsius Seminarij. Nos itaque huiusmodi decretum exequi volentes, eligimus N.& N. quoad institutionem, & disciplinam ipsorum puerorum. Quo verò ad temporalium administrationem Collegij huiusmodi mandamus, vt iuxta decretum Tridentinum vnum omninò eligatis, & ad nos deferatis, quo in Seminarij congregationibus obeundis illos conuocare possimus.

Indictio continuationis sessionis cum instantia, rogitu, & decreto Illustrissimi Archiepiscopi, fit vt suprà in prima die.

CONTINVATIO SESSIONIS Secundi Diei.

APrandio stata hora indicta sono campana, comitatus Pontifex vt supra ab vniuerso Clero, & peractis orationibus, vt in Pontificali libro, prosequitur actionem Synodalem.

Decretum de casibus reseruatis.

QVoniam expedit pro temporum varietate casus reseruatos ab Episcopo aliquando mutari, ideo quo pleniùs casus nobis reseruatos omnes norint, Tabellam casuum huiusmodi sequentem edicimus, quam ad Concilij Prouincialis præscriptum publicari mandamus.

Tabella casuum reseruatorum hic publicatur.

Decretum de Vigiliis & Festis.

DIerum Festorum, qui in ciuitate, & diœcesi nostra, tam ex vniuersali sanctæ Matris Ecclesiæ mandato, quàm de consuetudine huius diœcesis seruari debent, tabellam euulgari decreuimus. Porrò Parochi tum Festorum huiusmodi, tum vigiliarum, & ieiuniorum aliorum dierum obseruantiam sedulò procurent.

Tabella Festorum, & Vigiliarum publicatur.

Decretum de Cathedratico soluendo.

SAcrorum Canonum iure sancitum est, vt in diœcesana Synodo à singulis Parochis Cathedratici nomine duo solidi exigantur, idque argumento honoris qui Cathedrali Ecclesiæ tanquam Matrici à cæteris Parochialibus Ecclesiis tribui debet. Quæ summula licet fortasse per longissimum temporis spatium à Parochis huius Ciuitatis, & diœcesis persoluta non fuerit, ea tamen debita est Cathedrali, nec præscribi potest. Edicimus igitur, & iniungimus Parochis Cathedratici solutionem. *Vel si remittat, dicetur*: Remittimus pro hac vice, & condonamus.

Post hac instat Promotor, vt continuetur Synodus, & legitur decretum Illustr. Archiepiscopi de intimatione futura sessionis, & reliqua fiunt pro fine huius secunda sessionis, qua suprà facta fuerunt pro absolutione prima.

TERTIA DIE.

SESSIO III.

OMnia fiunt prout in secunda die vsque ad sermonem Illustriss. Archiepiscopi, mutatis tamen Antiphonis, & Psalmis, aliisque, prout in Pontificali libro habentur de Ordine synodi celebranda in tertia die.

Post sermonem Illustrissimi Archiepiscopi aliquis Canonicus Metropolitana deputatus accipiens ab eodem Archiepiscopo decreta promulganda, ea è suggestu legit alta voce hoc modo.

Hæc sunt nonnulla decreta reformationis condita ab Illustrissimo & Reuerendissimo D. Roderico à Cunha, Archiepiscopo Bracharensi, ad vsum præsentis Synodi, quæ mandat omnibus, & singulis, qui eidem Synodo interesse tenentur, vt ea suscipiant, & apud se retineant, & obseruent; atque ab aliis etiam ad quos pertinet, obseruari studeant. *Et hic promulgantur decreta illa, qua pro ea Synodo sunt ab Illustrissimo, & reuerendissimo Archiepiscopo condita.*

His peractis, Reuerendus Lector descendit de suggestu, & ad locum suum reuertitur; vnus autem ex notariis tunc statim assurgens alta voce dicit:

Omnes & singuli illi qui huic diœcesanæ Synodo interesse debent, nominatim nunc vocati respondeant, *Adsum.*

Et sic ordine nominabit omnes, & singulos.

Postmodum Promotor accusabit contumaciam absentium in hanc formam:

Illustrissime, & Reuerendissime Domine. Cùm aliqui huius diœcesis Clerici, qui huic Synodo interesse debebant, adeò vel negligentes, vel contumaces fuerint, vt ad Synodum venire omiserint, neque ad se excusandum de iusto impedimento nuncium miserint. Idcirco pro officij necessitate, ego N. huius Synodi Promotor fiscalis, eorum contumaciam accusando iusto apud Illustrissimam Dominationem vestram, vt ad reliquos iuris gradus procedi velit, & iterum committi citationem ad valuas huius Ecclesiæ affigendam, iubeatque, vt omnes ij, qui huic Synodo non interfuerunt, nec nomina sua ad notarios detulerunt, nec se, quam ob rem non adfuerint, excusarunt, die... Mens... coram Illustrissima Dominatione vestra compareant ad videndum se vti negligentes, & contumaces puniri, iuxta formam iuris, & sacrorum Canonum.

Illustrissimus Dominus dicit: Admittimus, & committimus; *& notarij rogabunt.*

Deinde Promotor instat, vt finis imponatur Synodo in hunc modum.

Ego

Ego N... huius Synodi diœceſanæ ab Illuſtriſſimo D.Roderico, &c. Promotor deputatus, ex officio meo, cùm videam omnia, quæ ad Synodi celebrationem ex præſcripto ſacri Concilij Trident. requiruntur, in præſenti Synodo eſſe confecta, & decreta; inſto apud eundem Illuſtriſſimum Archiepiſcopum, vt eadem Synodus terminetur, & Clerus omnis dimittatur ad ſuas Eccleſias, & munera obeunda, ad quæ tenetur, & à decretis Synodi huius præcipuè obſtringitur.

Archiepiſcopus reſpondet: Cum gratiarum actione finis Synodo imponatur.

Tunc idem Promotor inſtat, vt de præmiſſis omnibus publicum in actis archiuij Archiepiſcopalis conficiatur, & aſſeruetur inſtrumentum à notariis pro Synodo deputatis.

Quod Illuſtriſſimus iubet fieri, dicens: Committimus, & mandamus.

His peractis, fiunt acclamationes, & Archidiaconus, genuflexis omnibus ex Clero, ſtans in loco vbi aſſiſtit ante altare, & ſtante ſimiliter Illuſtriſſimo Archiepiſcopo, reliquiſque miniſtris dicit:

Archid. incip. Benedictus Deus, & pater Domini noſtri Ieſu Chriſti, pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis, ipſi omnis laus, honor & gloria in ſæcula ſæculorum.

Clerus reſp. Amen, Amen, Amen.

Archid. Beatiſſimo Domino noſtro Vrbano diuina prouidentia Papæ VIII. fidei Chriſtianæ vbique gentium incrementum, & fructus quàm vberrimi veræ pietatis, & diſciplinæ obedientia, omnium populorum pax vera, & diuturna proſperitas.

Clerus reſp. Exaudire digneris nos famulos tuos quæſumus Domine, Deus noſter, & quem Paſtorem Eccleſiæ tuæ præeſſe voluiſti, diutiſſimè, & feliciſſimè conſerua; da illi auxilium de ſancto, vt eo gubernante gentes omnes illuminentur, & quæ diſperſæ ſunt, ad tui nominis confeſſionem perducantur.

Archid. Illuſtriſſimo, & Reuerendiſſimo D.D. Roderico à Cunha, Archiepiſcopo noſtro, vigilantia ſuper gregem hunc, conſtantia in laboribus pro ipſius cuſtodia perferendis, ſalus animæ, & corporis.

Clerus reſp. Dominus conſeruet eum, & benedictionibus ſuis, gratiaque ſalutari aſſiduè eum cumulare dignetur.

Archid. Regi noſtro Philippo IV. Chriſtianæ Religionis defenſori perpetua felicitas, & fœcunditas, & contra hoſtes Fidei victoria.

Clerus reſp. Rex Regum, & Domine dominantium, Regem noſtrum in amore tuo conſerua, & fac illum hoſtium noſtrorum exterminatorem.

Archid. Huic vbique, & Diœceſi Bracharenſi tranquillitas, ſalus, & diuinarum gratiarum abundantia.

Clerus reſp. Benedic Domine filios tuos, & eſto in circuitu populi tui ex hoc, nunc, & vſque in ſæculum.

Archid. Decretorum huius diœceſanæ Synodi obſeruationem ſalutarem, omnes qui adſumus, vnanimi voto à Deo bonorum omnium largitore humiliter imploremus, intercedente Deipara Virgine Maria, Domina noſtra, cum Beatis Apoſtolis Petro & Paulo, & Beatis Petro Ratiſtenſi, Gerardo, Fructuoſo, & aliis huius almæ Ciuitatis Prælatis, & protectoribus, ac ſanctis omnibus.

Clerus reſp. Fiat, Amen, Amen.

Quibus expletis, illuſtriſſimus Archiepiſcopus genuflexus, & omnes alij ſimul, incipit: Te Deum laudamus, *cuius primo verſu dicto, ſurgent omnes, & hymnum proſequentur, ipſe verò Archiepiſcopus ſine Mitra ſtabit verſus ad Altare, vſque ad finem.*

Quo peracto ſtans ſimiliter, dicet. ℣. Oſtende nobis Domine miſericordiam tuam. ℟. Et ſalutare tuum da nobis. *Oremus:* Exaudi quæſumus Domine, &c. *vt in libro Pontificali.*

Deinde benedicit ſolenniter. Sit nomen Domini benedictum, &c.

Et promulgatur à Magiſtro cærmoniarum, vt moris eſt, Indulgentia.

Quibus peractis, Archidiaconus ſtans iuxta Illuſtriſſimum Archiepiſcopum dicit alta voce: Recedamus cum pace. *Et reſpondent omnes,* In nomine Chriſti.

Et reuertitur Archiepiſcopus, depoſitis Pontificalibus indumentis, & ſumpta cappa, cum Capitulo & Clero Metropolitano ad palatium, præcedente Cruce, & ipſo Capitulo, &c.

CONSTITVTIONES,

ET DECRETA APOSTOLICA.

S. D. N.

D. GREGORII PAPÆ XV.

CONSTITVTIO

De exemptorum priuilegiis circa animarum curam, Sacramentorum adminiſtrationem, Sanctimonialium Monaſteria, & Prædicationem Verbi Dei.

GREGORIVS *Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

NSCRVTABILI Dei prouidentia Vniuerſalis Eccleſiæ regimini, meritis licèt imparibus, præſidentes, paſtoralis noſtræ ſolicitudinis partes eſſe dignoſcimus, in eam curam præcipuè incumbere, vt à dignis, & probatis tantùm ſacerdotibus ſanctè adminiſtrentur Eccleſiaſtica Sacramenta, atque vt virginum Deo ſacrarum Monaſteria diligentiſſimè cuſtodiantur, & viri aſſumantur idonei ad prædicationis officium ſalubriter exequendum. Sanè Tridentinæ Synodi decretis prouidè cautum eſt, nullum Preſbyterum, etiam regularem, poſſe Confeſſiones ſæcularium, etiam Sacerdotum audire, nec ad id idoneum re-

pu.ari, nisi aut parochiale beneficium habeat, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur esse necessarium, aut alias idoneus iudicetur, & approbationem, quæ gratis detur, obtineat: Necnon vt in Monasteriis, seu domibus virorum, seu mulierum, quibus imminet animarum cura personarum sæcularium, præter eas, quæ sunt de illorum Monasteriorum, seu locorum familia, personæ tam regulares, quàm sæculares eiusmodi curam exercentes subsint immediatè in iis, quæ ad dictam curam & Sacramentorum administrationem pertinent, iurisdictioni, visitationi, & correctioni Episcopi, in cuius Diœcesi sunt sita. Itemque vt Episcopi vniuersi sub obtestatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ in omnibus Monasteriis sibi subiectis Ordinaria, in aliis verò Sedis Apostolicæ authoritate clausuram sanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter restitui, & vbi inuiolata est, conseruari maximè procurent; inobedientes, atque contradictores per censuras Ecclesiasticas, aliasque pœnas, quacumque appellatione postposita, compescendo, atque vt Regulares in Ecclesiis suorum Ordinum prædicare volentes, se coram Episcopis præsentare, & ab eis benedictionem petere teneantur; in Ecclesiis verò, quæ suorum Ordinum non sunt, nullo modo prædicare possint sine Episcopi licentia: contradicente autem Episcopo, nullibi, etiam in suorum Ordinum Ecclesiis, prædicare præsumant. Verùm quia experientia compertum est, Ecclesiastici regiminis rationes postulare, vt decretis eisdem aliquid adiungatur, matura deliberatione nostra, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, hac generali, ac perpetuò valitura Constitutione decernimus, statuimus, & declaramus, vt deinceps tam regulares, quàm sæculares quomodolibet exempti, siue animarum curam personarum sæcularium Monasteriis, seu domibus regularibus, aut quibusvis aliis Ecclesiis, vel beneficiis, siue regularibus, siue sæcularibus incumbentem exerceant, siue aliàs Ecclesiastica Sacramenta, aut vnum ex illis ministrent, prævia Episcopi licentia, & approbatione; sine quoquo modo in dictæ curæ exercitio, aut in eorumdem Sacramentorum, vel alicuius ex illis, administratione de facto absque vlla auctoritate se ingerant; in his, quæ eiusmodi curam, seu administrationem concernunt, omnimodæ iurisdictioni, visitationi, & correctioni Diœcesani Episcopi, tanquam Sedis Apostolicæ delegati, plenè in omnibus subiiciantur. Ad hæc tam regulares, quàm sæculares huiusmodi, nullis priuilegiis, aut exemptionibus tueri se possint, quominus si deliquerint circa personas intra septa degentes, aut circa clausuram, vel circa bonorum administrationem Monasteriorum Monialium, etiam Regularibus subiectarum, ab Episcopo loci similiter tanquam ad hoc Sedis Apostolicæ delegato, quoties, & quando opus fuerit, puniri, & corrigi valeant. Confessores verò siue regulares, siue sæculares, quomodocumque exempti, tam ordinarij, quàm extraordinarij, ad Confessiones Monialium, etiam regularibus subiectarum, audiendas nullatenus deputari valeant, nisi priùs ab Episcopo Diœcesano idonei iudicentur, & approbationem, quæ gratis concedatur, obtineant. Sed & administrantes bona ad eiusmodi Monasteria Sanctimonialium, vt præfertur, etiam regularibus subiectarum pertinentia, siue regulares extiterint, siue sæculares quomodolibet exempti, Episcopo loci, adhibitis etiam Superioribus regularibus, singulis annis rationes administrationis, gratis tamen exigendas, reddere teneantur, ad idque iuris remediis cogi, & compelli queant. Liceátque Episcopo ex rationabili causa Superiores regulares admonere, vt eiusmodi Confessores, atque Administratores amoueant; iisque Superioribus id facere detrectantibus, aut negligentibus, habeat Episcopus facultatem prædictos Confessores, & Administratores amouendi quoties, & quomodo opus esse iudicauerit. Ac similiter possit Episcopus, vnà cum Superioribus regularibus, quarumcunque Abbatissarum, Priorissarum, Præfectarum, vel Præpositarum eorundem Monasteriorum, quocunque nomine appellentur, electionibus per se, vel per alium interesse, ac præsidere, absque vlla tamen ipsorum Monasteriorum impensa. Ac demùm habeat Episcopus tanquam dictæ Sedis delegatus auctoritatem coërcendi, ac puniendi quoscunque exemptos, tam sæculares, quàm regulares, qui in alienis Ecclesiis, aut quæ suorum Ordinum non sunt, absque Episcopi licentia, & in Ecclesiis suis, aut suorum Ordinum, non petita illius benedictione, aut ipso contradicente prædicare præsumpserint. Ita vt Episcopi in suprascriptis casibus, & in prænominatas personas in præmissis omnibus, & singulis, aut circa ea quoquo modo delinquentes, quoties, & quando opus fuerit, etiam extra visitationem, per censuras Ecclesiasticas, aliasque pœnas, vti eiusdem Sedis delegati, procedere, omnémque iurisdictionem exercere liberè & licitè valeant. Decernentes sic per quoscunque Iudices quauis auctoritate fungentes, etiam Sacri Palatij Auditores, necnon Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari, & definiri debere. Irritum quoque, & inane si secus super his à quodam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis in fauorem quarumcunque personarum, atque Ordinum, tam Mendicantium, quàm non Mendicantium, Militiarum, etiam Sancti Ioannis Hierosolymitani, Congregationum, Societatum, ac cuiusvis alterius instituti, etiam necessariò, & in indiuiduo exprimendi, Monasteriorum, Conuentuum, Capitulorum, Ecclesiarum, & aliorum quorumcunque, tam sæcularium, quàm regularium locorum, necnon illorum, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis Statutis, vel Consuetudinibus, etiam immemorabilibus, exemptionibus quoque, indultis, & priuilegiis, etiam in corpore iuris clausis, aut ex causa & titulo oneroso, vel in limine fundationis concessis, etiam Mari Magno, seu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis; Conseruatorum deputationibus, eorúmque, atque aliis inhibitionibus, quibus Episcopi deferre minimè teneantur; & quibusvis aliis, sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus decretis, etiam Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet, etiam per viam communicationis, seu extensionis concessis, & iteratis vicibus approbatis, & innouatis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, & formis specialis, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma seruanda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita obseruata, inserti forent, præsentibus pro expressis habentes, quibus quoad ea quæ eisdem præsentibus aduersantur, illis aliàs in suo robore permansuris, specialiter & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscunque. Cæterùm quia difficile foret præsentes litteras ad singula quæque loca deferri, vt eæ tamen omnibus innotescant, mandamus illas ad valuas Lateranensis & Principis Apostolorum de Vrbe Basilicarum, atque Cancellariæ Apostolicæ, & in acie Campi Floræ publicari, & ibi affigi, & per aliquod temporis spatium dimitti, eisque detractis,

earum

earum exempla eo in loco relinqui. Ac volumus, vt earundem præsentium litterarum transumptis, etiam impressis, manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo Prælati, seu Personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, in iudicio, & extra illud, vbi opus fuerit, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis originalibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum Statuti, declarationis, decretorum, derogationis, mandati, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ M. DC. XXII. Nonis Februarij, Pontificatus nostri Anno Secundo.

V. Dat.

S. de Vrsinis.

Registrata in Secretaria Breuium.

In nomine Domini Amen. Anno à Natiuitate Domini Nostri Iesu Christi M. DC. XXIII. indictione Sexta, die vero octaua mensis Februarij. Pontificatus autem Sanctissimi in Christo Patris, & Domini Nostri D. Gregorij diuina Prouidentia Papæ XV. anno II. retroscripta litteræ Apostolicæ affixa & publicatæ fuerunt ad valuas Basilicarum Sancti Ioannis Lateranensis Principis Apostolorum de Vrbe, ac Cancellariæ Apostolicæ, & in acie Campi Floræ, dimissis ibidem earundem litterarum originalibus appensis per aliquod temporis spatium, & exinde remotis, deinde dimissis earundem litterarum copiis affixis, vt moris est, per nos Cosmum Medium, & Alexandrum de Rochis S. D. N. Papæ Cursores.

Octauius Spada Magister Cursorum.

Romæ ex Typographia Reu. Cameræ Apost.
M. DC. XXIII.

Aduerte hanc Constit. iussu S. D. N. Vrbani VIII. suspensam fuisse pro Regnis Hispaniarum, vt constat ex Breui Nuntij Apost. tunc temporis existentis, nunc verò Eminentissimi Card. Saccheti, 21. Aprilis 1625. prout refert Lezana *in sum. quæst. Regul. c. 19. num. 35. in fine.*

Declarationes aliquot Sacræ Congregationis Concilij super constitutione Sanctæ mem. Gregorij XV. de exemptorum priuilegiis, &c.

SAcra Congregatio Cardinalium Concilij Trid. Interpretum censuit Constitutionem sanctæ mem. Gregorij XV. de exemptorum priuilegiis, nequaquam subjicere Regulares exemptos, quibus cura animarum personarum sæcularium non incumbit, Episcoporum iurisdictioni in iis, quæ Sacramentorum administrationem concernunt, nisi cùm in Sacramentis personis sæcularibus administrandis iidem Regulares delinquunt.

I. Dub. An liceat Episcopis visitare Altaria Regularium Ecclesiarum, quibus cura animarum personarum sæcularium non incumbit, aut loca vbi in iisdem Ecclesiis asseruatur sanctissimum Eucharistiæ Sacram. vel vbi audiantur Confessiones personarum sæcularium.

Resp. Sacra Congreg. Episcopis non licere in vim eiusdem Constitutionis visitare Altaria Ecclesiarum Regularium, quibus non incumbit animarum cura personarum sæcularium, nec loca vbi in iisdem Ecclesiis asseruatur sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, vel vbi Confessiones personarum sæcularium audiuntur.

II. Dub. An Episcopi possint Regularibus præscribere, vt certis tantum in locis, ac temporibus, aut certarum personarum Confessiones audiant, vel alias illorum priuilegia restringere ac moderari in Sacramentis administrandis?

Resp. Hac in parte Constitutionem nihil noui Iuris induxisse, nec vllam nouam auctoritatem Episcopis in Regulares attribuisse. Ideoque in vim ipsius Constitutionis non posse Episcopos Regularibus præscribere, vt certis tantùm in locis, ac temporibus, aut certarum personarum Confessiones audiant, vel aliàs illorum priuilegia in Sacramentis administrandis restringere, aut moderari. Quod si aliunde Episcopis huiusmodi facultas competat, illam non fuisse ab eadem Constitutione sublatam.

III. Dub. An facultas Episcopis per Constitutionem attributa in exemptos, tam sæculares, quàm Regulares, intelligatur etiam tributa in personas nullius Diœcesis?

Resp. Eiusmodi facultatem non intelligi tributam Episcopis in personas nullius Diœcesis.

IV. Dub. An eadem facultas competat inferioribus Prælatis proprium territorium ac iurisdictionem quasi Episcopalem habentibus?

Resp. Non competere.

V. Dub. An per eandem Constitutionem in illis verbis, possit Episcopus vnà cum Superioribus Regularibus quarumcunque Abbatissarum, &c. *electionibus per se, vel alium interesse, ac præsidere, ius Abbatissas confirmandi Episcopis attributum censeatur?*

Resp. Ius confirmandi Abbatissas minimè fuisse Episcopis per hanc Constitutionem attributum.

VI. Dub. An Confessores Monialium ante editam Constitutionem deputati debeant ab Episcopo examinari, & approbari?

Resp. Confessores quidem extraordinarios Monialium nullatenus posse post Constitutionem illarum Confessiones audire, nisi priùs ab Episcopo Diœcesano idonei iudicentur, & approbentur. Ordinarios verò Confessores ante Constitutionis publicationem deputatos posse, durante triennio ab eorum deputatione inchoando, pergere in Confessionibus Sanctimonialium audiendis absque alio examine, & approbatione Episcopi. Quod si contingat vt illorum facultas à Sede Apostol. vltra triennium prorogetur, tunc debere eos ab Episcopo examinari, & approbari.

VII. Dub. An Superiores Regulares similiter ante ipsius Constitutionis publicationem electi, seu deputati, aliàs indigeant Episcopi approbatione pro confessionibus Sanctimonialium sibi subiectarum audiendis?

Resp. Superiores Regulares electos, seu deputatos ante ipsius Constitutionis publicationem, quibus alioquin facultas competat audiendi Confessiones Monialium sibi subiectarum, posse durante eorum officio pergere sine alia Episcopi approbatione in Confessionibus audiendis illarum tantùm, quæ sponte ac proprio motu id ab eis petierint. At verò eos, qui post Constitutionem eligentur, aut quoquo modo deputabuntur, vel qui in eorum officiis, seu dignitatibus, expleto iam tempore à Constitutionibus cuiusque Ordinis, vel aliàs legitimè præfinito, ad aliud tempus confirmabuntur; nequaquam posse Sanctimonialium Confessiones audire, nisi priùs à Diœcesano Episcopo idonei iudicati, atque approbati fuerint.

VIII. Dub. An Confessiones, quas audiunt Superiores Regulares electi, seu deputati, vel confirmati post publicationem, & scientiam tenoris dictæ Bullæ, non obtenta Episcopi approbatione, sint nullæ atque irritæ, necne?

Resp. Confessiones huiusmodi nullas atque irritas esse.

IX. Dub. An Regulares generaliter ab Episcopo approbati ad Confessiones personarum sæcularium audiendas, censeantur etiam approbati ad audiendas Confessiones Monialium sibi subiectarum?

Resp. Regulares generaliter ab Episcopo approbatos ad Confessiones personarum sæcularium audiendas nequaquam censeri approbatos ad audiendas Con-

fessiones Monialium sibi subiectarum, sed egere quoad hoc speciali Episcopi approbatione.

X. Dub. An Regularis ad audiendas Confessiones Monialium vnius monasterij ab Episcopo approbatus, Confessiones Monialium alterius monasterij audire possit?

Resp. Regularem ad audiendas Confessiones Monialium vnius monasterij ab Episcopo approbatum, minimè posse audire Confessiones Monialium alterius monasterij.

XI. Dub. An Confessores Regulares extraordinarij semel ab Episcopo deputati, & approbati ad audiendas Monialium Confessiones pro vna vice infra annum ad præscriptum Sacri Concilij Trid. possint virtute dictæ approbationis pluries tanquam Confessores extraordinarij earundem Confessiones audire absque noua Episcopi licentia?

Resp. Confessores extraordinarios semel deputatos atque approbatos ab Episcopo ad Monialium Confessiones pro vna vice audiendas, haud posse pluries in vim approbationis eiusmodi illarum confessiones audire: sed ab Episcopo toties esse approbandos, quoties casus deputationis contigerit.

XII. Dub. Cum in eadem Constitutione statutum sit, vt liceat Episcopo ex rationabili causa Superiores Regulares admonere, vt amoueant Confessores Monialium, atque administratores bonorum ad earundem Monialium monasteria pertinentium, iisque superioribus id facere detrectantibus, habeat Episcopus facultatem prædictos Confessores, & administratores amouendi, quoties & quando opus esse iudicauerit, an eiusmodi causam Episcopus Superioribus Regularibus significare teneatur?

Resp. Non teneri eiusmodi causam significare Superioribus Regularibus, sed hoc relinqui arbitrio, & prudentiæ Episcoporum, quorum conscientiam Sacra Congregat. seriò onerauit, ne facultate sibi hac in parte attributa quoquo modo abutantur, eius rei in districto Dei iudicio rationem reddituri.

XIII. Dub. An eadem Constitutio qua parte supponit Episcopi iurisdictioni Regulares delinquentes circa personas degentes intra septa monasteriorum Monialium, aut circa clausuram, vel bonorum administrationem eorundem monasteriorum, habeat locum in omnibus delictis, an verò solùm in notoriis, & cum scandalo populi?

Resp. Constitutionem habere locum in omnibus delictis, non autem in notoriis tantum, & cum populi scandalo.

Quæ Sacræ Congregationis Responsa ad se relata fel. record. Gregorius XV. & S.D.N. Vrbanus VIII. in omnibus approbarunt.

A. Cardinalis Caietanus.

Prosper Fagnanus S. Congreg. Secret.

Romæ ex Typographia Reu. Cameræ Apost.
M. DC. XXIII.

XIV. Dub. An regularis absque legitima licentia accedens ad monasterium Monialium Regularibus subiectarum, ibique in loco colloquiis destinato cum Moniali colloquens, à Diœcesano Episcopo tanquam Sedis Apostolicæ delegato coërceri & puniri possit.

Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Trid. Interpretum censuit posse: quam Congregationis sententiam S.D.N. Vrbanus VIII. ad se relatam approbauit.

Cosmus Card. de Torres.

Locus † Sigilli.

Prosper Fagnanus S. Congr. Secret.

Romæ ex Typographia Reu. Cameræ Apost.
M. DC. XXV.

XV. Dub. An liceat Episcopo in vim Constitutionis sanctæ mem. Gregorij XV. de Exemptorum priuilegiis punire Regulares, qui ad Abbatissæ electionem procedunt ante tempus ipsi Episcopo significatum, aut die electionis eidem nullatenus prænunciata.

Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Trid. Interpretum respondit, Regulares ex eadem Constitutione ita demum teneri Episcopo significare diem electionis Abbatissæ, eumque ad præfinitum tempus expectare, si antè ipse expressè declarauerit se vti velle facultate sibi hac in parte attributa, Abbatissarumque electionibus per se, vel per alium interesse ac præsidere. Post eam verò declarationem licere Episcopo animaduertere in Regulares, qui ante tempus significatum, aut die electionis eidem non prænunciata ad Abbatissæ electionem procedunt.

Cosmus Card. de Torres.

Locus † Sigilli.

Prosper Fagnanus S. Congr. Secret.

Romæ ex Typographia Reu. Cameræ Apost.
M. DC. XXVI.

DECRETA SACRÆ Congregationis Concilij,

S. D. N. Vrbani diuina prouidentia Papæ VIII. auctoritate edita.

De Celebratione Missarum.

CVM sæpe contingat in quibusdam Ecclesiis tam magnum Missarum celebrandarum numerum ex variis defunctorum relictis, aut piorum eleemosynis impositum esse, vt illis pro singulis diebus præscriptis nequeat satisfieri, & tamen noua onera Missarum in dies suscipiantur, indeque fiat, vt depereant piæ testantium voluntates, obstricta benefactoribus fides violetur, defunctorum animæ suffragiis priuentur, Ecclesiis debitus subtrahatur cultus, ac CHRISTI fideles graui scandalo affecti plerumque à similibus charitatis operibus retrahantur. Cumque his malis maximum inter cætera fomentum præbeat, aut quod ij, qui Missas supra vires celebrandas suscipiunt, sperent illas breui ad pauciorem numerum à Superioribus reductum iri; aut quod Ecclesiis, forte pecuniarum absumpta plerumque nuda remaneant onera Missarum, absque vllo emolumento; aut quod eleemosyna pro illis celebrandis sit adeò tenuis, vt non facilè inueniantur, qui velint huic se muneri subiicere, & redditus Ecclesiæ, aut monasterij adeo sint exigui, vt Sacerdotes pro necessaria sua sustentatione nouis se oneribus obstringere compellantur: Sacra Congregatio Card. Concil. Trid. Interpretum animaduertens, facturam se rem Deo gratissimam, charitatique ac iustitiæ maximè consentaneam, si pro viribus satagat hunc deterrimum abusum è Christiana Republica conuellere, atque eradicare: Sanctissimi D. N. Vrbani Diuina prouidentia Papæ VIII. authoritate sibi specialiter attributa, infrascripta Decreta edidit.

I. Ac primò districtè prohibet, atque interdicit, ne Episcopi in Diœcesana Synodo, aut Generales in Capitulis generalibus, vel aliàs quoquo modo reducant onera vlla Missarum celebrandarum, aut post idem Concilium imposita, aut in limine fundationis; sed pro his omnibus reducendis, aut moderandis, vel commutandis ad Apostolicam Sedem recurratur, quæ re diligénter perspecta, id statuet, quod magis in Domino expedire arbitrabitur, alioquin reductiones, moderationes, & commutationes huiusmodi, si quas contra huius prohibitionis

prohibitionis formam fieri contigerit, omuinò nullas, atque inanes decernit.

II. Deinde, vbi pro pluribus Missis, etiam eiusdem qualitaris celebraudis plura stipendia, quantumcunque incongrua, siue ab vna, siue à pluribus personis collata fuerint, aut conferentur in futurum Sacerdotibus, Ecclesiis, Capitulis, Collegiis, Hospitalibus, Societatibus, Monasteriis, Conuentibus, Congregationibus, Domibus, ac locis piis quibuscumque, tam sæcularibus, quàm regularibus, Sacra Congregatio sub obtestatione Diuini Iudicij mandat, ac præcipit, vt absolutè tot Missæ celebrentur, quot ad rationem attributæ eleemosynæ præscriptæ fuerint; itaut alioquin ij, ad quos pertinet, suæ obligationi nou satisfaciant; quinimò grauiter peccent, & ad restitutionem teneantur.

III. Id verò vt deinceps obseruetur exactiùs, Sacra Congregatio eadem authoritate reuocat Priuilegia, & Indulta omnia quibusvis personis, Ecclesiis, ac Locis piis, tam Sæcularibus, quàm Regularibus, cuiuscumque Ordinis, & Congregationis, & Instituti, quamcunque ob causam concessa, quibus indulgetur, vt certarum Missarum, vel anniuersariorum celebratione, aut aliquibus collectis, seu orationibus plurium Missarum oneribus in futurum suscipiendis satisfiat.

IV. Ac similiter omne damnabile lucrum ab Ecclesia remouere volens, prohibet Sacerdoti, qui Missam suscepit celebrandam cum certa eleemosyna, ne eandem Missam alteri, parte eiusdem eleemosynæ sibi retenta, celebrandam committat.

Prætetea, ne in Ecclesiis, in quibus onera Missarum in perpetuum imposita sunt, Sacerdotes in eis, vt par est, adimplendis eo tepidiores, ac segniores reddantur, quòd onera huiusmodi cum nulla, aut parua sint vtilitate coniuncta; statuit, atque decernit, vt pecuniæ, ac bona mobilia Ecclesiis, Capitulis, Collegiis, Hospitalibus, Societatibus, Congregationibus, Monasteriis, Conuentibus, ac locis omnibus, tam Sæcularibus, quàm Regularibus, atque illorum personis in futurum simpliciter acquirenda cum onere perpetuo Missarum celebrandarum, ab iis, ad quos pertinet, sub pœna interdicti ab ingressu Ecclesiæ ipso facto incurrenda à die realis acquisitionis statim deponi debeant penes ædem Sacram, vel personam fide, & facultatibus idoneam, ad effectum illa, seu illorum pretium quamprimùm inuestiendi in bonis immobilibus fructiferis, cum expressa, & indiuidua mentione oneris, quod illis annexum reperitur: ac si eadem bona immobilia auctoritate Apostolica deinceps alienari contigerit, eorundem pretium sub eadem pœna, vt suprà, deponi, atque in aliis bonis stabilibus itidem fructiferis cum eiusdem oneris repetitione, atque annexione conuerti debeat.

V. Ad hæc S. Congregatio quibusvis Capitulis, Collegiis, Societatibus, & Congregationibus, necnon omnibus, & singulis Ecclesiarum, ac piorum locorum, tam sæcularium, quàm regularium Superioribus, vel aliis, ad quos pertinet, districtè prohibet, ne imposterum onera perpetua suscipiant Missarum celebrandarum, Sæcolares quidem sine Episcopi, vel eius generalis Vicarij, Regulares verò sine Generalis, vel Prouincialis consensu, & licentia in scriptis, & gratis concedenda; alioquin Sæcularis, qui huius prohibitionis transgressor extiterit, ab ingressu Ecclesiæ interdictus sit eo ipso: Regularis verò pœnam priuationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebit, ac perpetuæ inhabilitatis ad alia de cætero obtinenda, vocisque actiuæ, ac passiuæ, absque alia declaratione incurrat. Eleemosynas verò manuales, & quotidianas pro Missis celebrandis ita demùm iidem accipere possint, si oneribus antea impositis ita satisfecerint, vt noua quoque onera suscipere valeant; alioquin omninò abstineant ab huiusmodi eleemosynis, etiam spontè oblatis in futurum recipiendis, & capsulas auferant ab Ecclesiis cum inscriptione illa: *Eleemosyna pro Missis*, vel alia simili, sub iisdem pœnis ipso facto incurrendis, ne fideles hac ratione frustrentur. Episcopus verò, seu eius Vicarius, aut Generalis, vel Prouincialis, vbi de licentia pro perpetuis oneribus fuerint requisiti, in singulis casibus diligenter inquirant de singolis Missarum celebrandarum obligationibus cuique Ecclesiæ, Monasterio, aut loco pio incumbentibus; nec antea assensum huiusmodi, aut licentiam præbeant, quàm eis legitimè constiterit, illius Sacerdotes, tam nouo oneri suscipiendo, quàm antiquis iam susceptis satisfacere posse, præcipuamque rationem habeant, vt redditus, qui Ecclesiis, & locis piis relinquuntur, omninò respondeant oneribus adiunctis, secundum morem cuiusque Ciuitatis, vel Prouinciæ, intelligantque si in re tanti momenti desides, aut negligentes fuerint, in Nouissimo die se huius prætermissi muneris rationem esse reddituros.

VI. Postremò Illustriss. Patres, non sine graui animi dolore intelligentes, mala ferè omnia, quæ Regularem disciplinam euertunt, ac præcipuè nimiam hanc facultatem fouent in oneribus Missarum supra vires suscipiendis, veluti ex infecta radice, pullulare ex maiori Regularium numero, quàm ferant redditus, & eleemosynæ cuiusque Monasterij, inhærentes Summorum Pontificum, ac S. Tridentini Concilij decretis hac de re editis, Sanctissimi D.N. authoritate præcipiunt, ac mandant omnibus, & singulis Generalibus, Prouincialibus, Commissariis, Ministris, Præsidentibus, Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Guardianis, Vicariis, & quibuscunque aliis Superioribus Monasteriorum, Conuentuum, ac Domorum regularium bona immobilia possidentium, vel non possidentium, cuiuscumque Ordinis, Congregationis, & Instituti existentium intra fines Italiæ, & Insularum adiacentium, vt singuli ad quos pertinet, in qualibet Prouincia, adbibitis duobus, aut tribus Regularibus sui Ordinis, vel Congregationis probatioribus, & rerum vsu peritioribus, bona immobilia, census, redditus, & prouentus omnes, consuetas item eleemosynas, & obuentiones, tam communes Monasteriorum, Conuentuum, & Domorum eiusdem Prouinciæ, quàm etiam singularibus personis religiosis assignatas, seu permissas, in communem vsum deinceps conferendas, decem annorum immediatè præcedentium habita ratione, diligenter, & maturè recognoscant, iis omnibus detractis, quæ reparationes, præstationes, grandines, sterilitates, aliáve cuiuslibet generis onera consueuerunt absorbere, eáque omnia scripto fideliter exarata idem Superior, cuius interest, in proximo Capitulo, seu Congregatione generali, vel prouinciali, coram tribus Iudicibus ab ipsomet Capitulo, seu Congregatione deligendis proponat, qui computatis huiusmodi redditibus, eleemosynis, & obuentionibus vniuersis, & oneribus, vt suprà detractis, sedulò examinent, quot Religiosi homines, connumeratis etiam laicis, aliisque necessariis seruientibus, in vnoquoque Monasterio, Conuentu, & Domo regulari iuxta regionis, & proprij instituti morem victum, & vestitum, & medicinalia in communi habentes, competenter valeant sustentari. Tum eorundem bonorum, redditiuum, eleemosynarum, & onerum præcisam notam ipsimet Capitulo, seu Congregationi exhibeant, vt in illo diligenter omnibus discussis, in cuiusque familia Monasterij, Conuentus, ac Domus regularis in singula quaque prouincia certus earum tantum personarum numerus Patrum capitularium voto præfigatur, quæ de redditibus, eleemosynis, & obuentionibus, vt superiùs, sufficienter ali possint. Ne verò Superiores, qui id præstare debent, segniùs, aut remissiùs, quàm par est, suo muneri satisfa

satisfaciant, mandat Sacra Congregatio, vt infra annum post proximum Capitulum generale, vel prouinciale computandum, omnia hoc de genere capitulariter gesta, in authenticam formam redacta ad Sacram ipsam Congregationem Concilij singuli mittant, numerúmque familiæ, singulorumque Conuentuum, Monasteriorum,& Domorum huiusmodi regularium, Capituli, seu Congregationis generalis, vel prouincialis sententia, & auctoritate præfinitum, iidem Superiores, tam Generales, & Prouinciales omnes, quàm locales perpetuò seruare omninò teneantur, nec possint illum quoquo modo augere, etiam prætextu augmenti redditúum, absque Sacræ Congregationis licentia. Superiores autem huiusmodi, qui prædicta omnia in præfixo termino non præstiterint, vel numerum, vt suprà præscriptum quouis modo augere præsumpserint, priuationis omnium officiorum,quæ tunc temporis obtinebunt, vocisque actiuæ, ac passiuæ, & ad omnia suæ religionis officia, & gradus inhabilitatis perpetuam pœnam eo ipso incurrere, atque aliis etiam grauioribus à Sede Apostolica infligendis pœnis Sacra Congregatio subiacere voluit, & declarauit.

VII. Deinceps verò Monasterium, Conuentus, Domus,Congregatio, Societas Religiosorum, seu Regularium nullibi recipiatur, nisi præter alia ad id requisita, in singulis eiusmodi locis duodecim saltem fratres, aut Monachi, seu Religiosi, degere & ex redditibus, & consuetis eleemosynis, detractis omnibus, vt supra detrahendis, competenter sustentari valeant, ad præscriptum decreti fœl. rec. Gregor. XV. hac de re editi. Alioquin Monasteria, & loca huiusmodi postbac recipienda, in quibus duodecim Religiosi, vt suprà, sustentari, atque inhabitare non poterunt, & actu non inhabitauerint, Ordinarij loci visitationi, correctioni, atque omnimodæ iurisdictioni subiecta esse intelligantur.

Porrò ne vllo vnquam tempore hæc in obliuionem, seu desuetudinem abeant, Superiores locales cuiusque Monasterij, Conuentus, ac Domus regularis curare, atque efficere teneantur sub pœna priuationis officij, vocisque actiuæ, & passiuæ ipso facto incurrenda, vt in perpetuum sexto quoque mense, id est feria secunda post primam Dominicam Aduentus, & feria sexta post Octauam Corporis Christi præsentes Ordinationes in publica mensa perlegantur. Omnibus tam Ecclesiasticis personis, cuiuscunque sint ordinis, conditionis, & gradus, quàm laicis quocumque honore, ac potestate præditis, præsentia Decreta declarandi, vel interpretandi facultate penitus interdicta.

Non obstantibus quoad suprascripta omnia, & singula in præsentibus Decretis contenta, Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis in fauorem quarumcunque personarum, atque Ordinum,tam Mendicantium, quàm non Mendicantium, Militiarum etiam S.Ioannis Hierosolymitani, Congregationum, Societatum, ac cuiuslibet alterius Instituti, etiam necessariò, & in indiuiduo exprimendi, Ecclesiarum, Monasteriorum, Conuentuum, Collegiorum, Capitulorum, Hospitalium, Confraternitatum, & aliorum quorumcunque,tam Sæcularium,quàm Regularium locorum, necnon illorum, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus etiam immemorabilibus, priuilegiis quoque, indultis, & literis Apostolicis, etiam Mari magno, seu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis,sub quibuscunque tenoribus,& formis, aut cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus decretis, etiam Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet,etiam per viam commonicationis, seu extensionis concessis, & iteratis vicibus approbatis & innouatis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus & formis specialis, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma seruanda esset, tenores huiusmodi ac si de verbo ad verbum,nihil penitus omisso, & forma in illis tradita obseruata inserti forent,præsentibus pro expressis habentes,quibus quoad ea quæ præsentibus aduersantur,illis aliàs in suo robore permansuris, Sacra Congregatio Sanctitatis Suæ auctoritate specialiter & expressè derogat, cæterisque contrariis quibuscumque.

Et ne præmissorum ignorantia à quoquam prætendi possit, voluit eadem S. Congregatio, vt præsentes ordinationes in valuis Basilicarum S.Ioannis Lateranensis, & Principis Apostolorum de Vrbe, & in acie campi Floræ, vt moris est, affixæ omnes ad quos pertinet ita arctent & afficiant, ac si vnicuique personaliter intimatæ fuissent. Vtque earumdem præsentium transsumptis, etiam impressis, manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur,si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ die 21. Iunij 1625.

Cosmus Card. de Torres.

Locus † Sigilli.

Prosper Fagnanus S.Congr. Secret.

Anno Domini Nostri Iesu Christi M. DC. XXV. indictione octaua, Pontificatus autem in Christo Patris, ac D.N.D. Vrbani diuina Prouidentia Papæ VIII. Anno eius III. die verò 22. mensis Septembris suprascripta decreta affixa & publicata fuerunt ad valuas Basilicarum Sancti Ioannis Lateran. & Principis Apostolorum de Vrbe, ac in acie Campi Floræ, vt moris est, per nos Camillum Fundatum, & Fabium Æmilianum Sanctissimi D.N. Papæ Cursores.

Brandimartes Latinus prælibati Sanctissimi D. N. Papæ ac S.Rom. & vniuersalis Inquisitionis cursor,pro Mag. DD. Curs.

Romæ ex Typographia Reu. Cameræ Apost. M. DC. XXV.

Declarationes aliquot Sacræ Congregationis Concilij S. D. N. Vrbani Papæ VIII. auctoritate editæ super decretis eiusdem Congregationis de celebratione Missarum.

SAcra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum, auctoritate sibi à Sanctissimo D. N. attributa ad singula dubia infrascripta proposita ad hunc modum respondit.

Super primo Sacræ Congregationis decreto de celebratione Missarum, quo prohibetur ne Episcopi in Diœcesana Synodo, aut Generales in Capitulis generalibus, vel aliàs quoquo modo reducant onera vlla Missarum celebrandarum, aut post idem Concilium imposita, aut in limine fundationis,

Quæritur quid si legatum sit ita tenue,vt non sit qui velit onus illi iniunctum subire,& si recurrendum sit ad Sedem Apost. pro moderatione oneris,totum, aut ferè totum insumendum sit pro expensis ad id necessariis? & quid si permittatur Episcopo in fundatione vt possit huiusmodi onera moderari?

Resp. Etsi legatum sit adeo tenue, nihilominus pro reductione oneris, vt suprà impositi ab iis ad quos pertinet, Sedem Apost. esse adeundam, quæ absque vlla impensa statuet quod magis in Domino e esse iudicauerit. Verumtamen si in ipsa beneficij erectione expressè cautum fuerit, vt liceat Episcopo iniunctum onus reducere ac moderari, leges fundationis

hanc fundationis quam decreta hac de re edita non sustulerunt, esse validam & obseruandam.

Secundò super II. eiusdem Congregationis decreto quo cauetur, vt celebrentur tot Missæ, quot ad rationem tributæ eleemosynæ præscriptæ fuerint, quæritur, an verba illa, præscriptæ fuerint, *intelligenda sint de præscriptione facta ab offerente, vel ab Ordinario?*

Resp. Esse intelligenda de præscriptione facta ab eo, qui eleemosynam tribuit, non autem ab Ordinario: quod si tribuens eleemosynam numerum Missarum celebrandarum non præscripserit, tunc tot Missas celebrari debere, quot præscripserit Ordinarius secundùm morem suæ Ciuitatis, vel Prouinciæ.

Tertiò, an cum Ordinarius præscripserit eleemosynam congruam iuxta qualitatem loci, personarum, ac temporum, Sacerdotes accipientes stipendium minus congruum teneantur Missas ab offerente præscriptas celebrare?

Resp. Teneri.

Quartò, an Sacerdotes, qui tenentur Missas celebrare ratione beneficij, seu capellæ, legati, aut salarij, possint etiam manualem eleemosynam pro Missis votiuis, aut defunctorum recipere, & vnico Missæ Sacrificio vtrique oneri satisfacere?

Resp. Sacerdotes quibus diebus tenentur Missas celebrare ratione beneficij, seu capellæ, legati, aut salarij, si eleemosynas pro alijs etiam Missis celebrandis susceperint, non posse eadem Missa vtrique obligationi satisfacere.

Quintò posito quod testator relinquat vt celebrentur pro eius anima centum Missæ absque vlla præscriptione eleemosynæ, quæritur an liberum sit hæredibus eleemosynam sibi bene visam præscribere, an verò eadem eleemosyna præscribenda sit ab Ordinario?

Resp. Vbi nullam certam eleemosynam testator reliquit, esse ab Episcopo præscribendam eleemosynam congruam, quæ respondeat oneribus Missarum celebrandarum secundùm morem Ciuitatis, vel Prouinciæ.

Sextò super III. Congregationis decreto, in quo eadem Congregatio reuocat priuilegia, quibus indulgetur vt certarum Missarum, vel anniuersariorum celebratione, aut aliquibus collectis, seu orationibus plurium Missarum oneribus in futurum suscipiendis satisfiat, Quæritur, an verba, in futurum suscipiendis, *intelligenda sint de oneribus suscipiendis post priuilegium?*

Resp. Ita esse intelligenda.

Septimò super IV. eiusdem Congregationis decreto, quo prohibetur Sacerdoti, qui Missam suscipit celebrandam cum certa eleemosyna, ne eandem Missam alteri, parte eiusdem eleemosynæ sibi retenta, celebrandam committat: Quæritur, an permittendum sit administratoribus Ecclesiarum vt retineant aliquam eleemosynarum portionem pro expensis manutentionis Ecclesiæ, altarium, inseruientium, paramentorum, luminum, vini, hostiæ, & similium?

Resp. Permittendum non esse vt Ecclesiæ ac loca pia, seu illorum administratores ex eleemosynis Missarum celebrandarum vllam vtcumque minimam portionem retineant ratione expensarum, quas subeunt in Missarum celebratione, nisi cùm Ecclesiæ, & loca ipsa alios non habent redditus, quos in vsum earumdem expensarum erogare licitè possint, & tunc quam portionem retinebunt, nullatenus debere excedere valorem expensarum, quæ pro ipsomet tantùm Missæ Sacrificio necessariò sunt subeundæ; & nihilominus eo etiam casu curandum esse, vt ex pecuniis, quæ supersunt, expensis vt suprà deductis, absolutè tot Missæ celebrentur, quot præscriptæ fuerint ab offerentibus eleemosynas.

Octauò, an hoc decretum habeat locum in beneficiis, quæ conferuntur in titulum: idest, an Rector beneficij, qui potest per alium celebrare, teneatur Sacerdoti celebranti dare stipendium ad rationem redditnum beneficij?

Resp. Non habere locum, sed satis esse vt Rector beneficij, qui potest Missam per alium celebrare, tribuat Sacerdoti celebranti eleemosynam congruam secundùm morem Ciuitatis, vel Prouinciæ, nisi in fundatione ipsius beneficij aliud cautum fuerit.

Nonò, an Sacerdotes, quibus aliquando offertur eleemosyna maior solitâ pro celebratione Missæ, debeant dare eandem integram eleemosynam iis, quibus Missas celebrandas committunt, an verò satis sit, vt dent celebrantibus eleemosynam consuetam?

Resp. Debere absolutè integram eleemosynam tribuere Sacerdoti celebranti, nec vllam illius partem sibi retinere posse.

Decimò super V. eiusdem Congregationis decreto, quo inter cætera statuitur in hæc verba: Eleemosynas verò manuales, & quotidianas pro Missis celebrandis ita demum iidem accipere possint, si oneribus antea impositis ita satisfecerint, vt noua quoque onera obire valeant, alioquin omnino abstineant ab huiusmodi eleemosynis etiam sponte oblatis in futurum recipiendis, & capsulas auferant, &c. *Quæritur an hoc decretum prohibeat absolutè quominus accipiant nouas eleemosynas ij, qui acceptis non satisfecerunt, & quid si eo agruo tempore possint omnibus satisfacere.*

Resp. Non prohibere absolutè, ac propterea etsi oneribus iam susceptis non satisfecerint, posse tamen noua etiam onera suscipere Missarum celebrandarum, dummodo infra modicum tempus possint omnibus satisfacere.

Vndecimò quid si offerens eleemosynas audito impedimento consentiat, vt Sacerdos Missam celebret cum primùm poterit?

Resp. Quamuis onera suscepta infra modicum tempus adimpleri nequeant, si tamen tribuens eleemosynam pro aliarum Missarum celebratione id sciat, & consentiat, vt illæ tunc demùm celebrentur, cùm susceptis oneribus satisfactum fuerit, decretum non prohibere quominus eo casu eleemosyna accipiatur pro iisdem Missis iuxta benefactoris consensum celebrandis.

Duodecimò, an pœna Interdicti & alia apposita in eodem decreto, afficiant tam eos qui accipiunt eleemosynas contra formam ibi præscriptam, quàm eos, qui non auferunt capsulas ab Ecclesiis, vt ibidem præcipitur.

Resp. Has pœnas non habere locum, nisi in suscipientibus onera perpetua Missarum celebrandarum sine licentia Episcopi, seu eius generalis Vicarij, aut Generalis, vel Prouincialis.

Decimotertiò, an in hoc decreto comprehendantur illæ capsulæ, quæ apponi solent in Ecclesiis in die Commemorationis omnium Sanctorum, & vulgò dicuntur, Casse de morti?

Resp. Comprehendi.

Decimoquartò, an administratores Ecclesiæ magnæ deuotionis, & concursus possint eleemosynas pro Missis celebrandis accipere, si iisdem Missis nonnisi post longum tempus satisfacere valeant, ne aliàs cultus Ecclesiæ, & deuotio, ac concursus fidelium, vt aiunt, minuantur?

Resp. Non posse nisi de consensu eorum, qui eleemosynas tribuunt, vt suprà in responsione ad vndecimum.

Decimoquintò, quia prohibitio dicti decreti videtur aliquibus directa solis Capitulis, Collegiis, Societatibus, Congregationibus, necnon omnibus & singulis Ecclesiarum, & piorum locorum, tam sæcularium, quàm Regularium Superioribus, de quibus fit expressa mentio, non autem priuatis Sacerdotibus, qui tamen comprehendi videntur sub clausula generali, & aliis ad quos pertinet, *supplicatur pro opportuna declaratione.*

Resp. Comprehendi etiam priuatos Sacerdotes.

Decimosextò super VII. eiusdem S. Congregationis

decreto, quo cauetur, vt in singulis monasteriis Religiosorum præfigatur numerus, qui ex consuetis redditibus, aut eleemosynis commodè possit sustentari: Quæritur, an vbi hac præfixio facta iam fuit in vim similis decreti sanctæ mem. Pauli V. absque tamen computatione redditnum cuiusque Religiosi, sit denuò facienda necne?

Resp. Numeri præfixionem esse iterum faciendam, seruata forma vltimi decreti hac de re editi.

Decimoseptimò, an nouitij ad habitum Regularem admissi, possint admitti ad professionem in monasteriis, in quibus, habita vt suprà, præfixione numeri, commodè ali non possunt.

Resp. Esse admittendos ad professionem, si aliàs habiles existant, ac deinde in aliquo alio monasterio eiusdem Religionis esse collocandos vbi commodè ali possint.

Decimooctauò super vltimo, quo cauetur, vt nulli recipiantur Conuentus Regularium, nisi præter alia ad id requisita duodecim saltem fratres in eis degere, & competenter sustentari valeant, itaut alioquin subsint iurisdictioni Ordinarij: Quæritur, an hoc decretum, quod videtur editum in ordine ad celebrationem Missarum, comprehendat eas Religiones, quæ non consueuerunt onera Missarum recipere, vt sunt Religiones Capuccinorum, ac Societatis IESV?

Resp. Comprehendere.

Vltimò, an idem decretum vbi disponit, vt nullibi recipiantur monasteria, nisi, &c. habeat locum in Italia dumtaxat, ad quam est restrictum decretum proximè antecedens, an verò etiam extra Italiam?

Resp. Habere locum etiam extra Italiam.

Cosmus Card. de Torres.

Locus † Sigilli.

Prosper Fagnanus S.Congr. Secret.

Romæ ex Typographia Reu. Cameræ Apost.
M. DC. XXVI.

DECRETA SACRÆ

Congregationis Concilij,

S. D. N. D. Vrbani Papæ VIII.
iussu edita.

De Regularibus apostatis & ejectis.

SACRA Congregatio Cardinalium Concilij Trident. Interpretum Regularium ejectorum, & fugitiuorum statui consulere, illorúmque scandala summouere, & succrescentem numerum frangere operæpretium existimans, auditis Religionum Superioribus, atque diligentissimè re perpensa, communicato etiam consilio cum S.D.N. Vrbano VIII. atque ex peculiari Sanctitatis suæ facultate infrascripta edidit.

Ac primò, vt infecta semina, è quibus praui eiusmodi fructus potissimùm prodeunt, deinceps ne serantur in vinea Domini, censuit esse innouandas, & Sanctissima auctoritate innouat constitutiones, & decreta generalia sanctæ mem. Clementis VIII. ad Regularium reformationem, ac nouitiorum receptionem, professionem, atque institutionem spectantia, districtéque præcipit Generalibus, atque aliis omnibus Ordinum Superioribus, vt illa exactè obseruent, atque vt obseruentur efficiant sub pœnis statutis in iisdem Constitutionibus. A quibus tamen excipiendum censuit caput illud, quo decernitur, ne in Conuentibus, seu monasteriis ad nouitios recipiendos hactenus designatis, & approbatis, seu in posterum designandis, & approbandis, nouitij ad habitum nullatenus recipi possint, nisi priùs à Congregatione Reformationis Apost. vel à propriis locorum Ordinariis expressè, & nominatim approbati fuerint. A cuius quidem decreti obseruantia Sacra Congregatio iustis de causis censuit Regulares esse absoluendos, prout auctoritate Sanctissimi Domini nostri absoluit, atque eximit.

Deinde vt apostatandi opportunitas Regularibus præripiatur, statuit vt de cætero nullus permittatur ad arctiorem Religionem transire, nisi priùs Superiori legitimè constiterit eam Religionem paratam esse illum recipere, qui licentiam petit, tuncque Regularis rectà se transferat ad arctiorem. Quod vt reipsa adimpleatur, idem Superior omni studio, ac diligentia inuigilet.

Rursus statuit, vt fugitiui, & apostatæ, siue habitum Regularem deferant, siue non, possint ac debeant ab Episcopo loci, vbi moram trahunt, in carceres conjici, ac Superioribus Regularibus consignari secundùm Regularia Instituta puniendi, vtque ipsi quoque Superiores teneantur eos perquirere, ad Religionem reducere, atque efficere vt apprehendantur, salua tamen in omnibus facultate Ordinariis locorum attributa decreto Concilij *cap. 3. sess. 6.* Quod si apostatæ huiusmodi citra montes infra quatuor, vltra montes verò infra octo menses à præsentis decreti publicatione inchoandos sua sponte ad suam quisque Religionem redierit, tum pœnarum omnium ipsis propter apostasiam inflictarum, aut infligendarum remissionem, atque impunitatem assequantur; ita tamen vt debeat à Superiore absolutionem humiliter petere, & coram eodem culpam fateri, atque emendationem polliceri; Superior verò è contra benignè illos teneatur excipere, ab huiusmodi pœnis absoluere, & paterna charitate amplecti.

Ad hæc, vt in posterum è Religionibus nullus legitimè professus ejici possit, nisi sit verè incorrigibilis; verè autem incorrigibilis minimè censeatur, nisi non solùm concurrant ea omnia, quæ ad hoc ex iuris communis dispositione requiruntur, sublatis hac in parte Statutis, & Constitutionibus cuiusque Religionis, & Ordinis, etiam à Sede Apost. approbatis, & confirmatis; verùm etiam vnius anni spatio in ieiunio, & pœnitentia probetur in carceribus, proindeque vnaquæque Religio priuatos habeat carceres in qualibet saltem Prouincia. Elapso autem anno, si nihilominus non resipuerit, sed animo indurato in sua pertinacia perseuerauerit, ne contagione pestifera plurimos perdat; tanquam pecus morbida, ac membrum putre ejici tandem possit, sed ab ipsomet Generali tantum de consilio, & assensu sex Patrum ex grauioribus Religionis eligendis in singulis Capitulis, vel Congregationibus generalibus, tumque nonnisi instructo secundùm eorum stylum, & Constitutiones processu, & plenè probatis causis expulsionis ad Sacrorum Canonum præscriptum. Interea tamen vsque ad primum generale Capitulum, seu Congregationem proximè celebrandam, si quempiam ex iustis, & necessariis causis expellere oportebit, eiectio fieri possit à Generali cum consilio, & assensu sex Patrum, vt suprà, quos idemmet Generalis eligere debeat infra quatuor menses à præsentis decreti publicatione, seruata tamen in reliquis forma superiùs præscripta. Sic verò eiecti, quãdiu non redierint ad Religionem, in habitu clericali incedant, atque Ordinarij loci iurisdictioni, & obedientiæ subsint, proindeque Generalis illico expulsionis sententiam eidem Ordinario notificare teneatur. Cæterùm Sacra Congregatio Religionum Superiores seriò admonet, ac per IESV-CHRISTI viscera obtestatur, vt memores paternæ charitatis, & mansuetudinis, quam profitentur, nihil intentatum relinquant, vt lucrentur animas fratrum suorum, ferè in profundum malorum delapsas, antequam grauissimum, atque extremum

tremum expulsionis remedium experiantur. Idque eo magis quod subditorum sanguinem, qui ex malo negligentium, & sui officij immemorum Prælatorum regimine peribunt, Dominus noster IESVS CHRISTVS in supremo Dei iudicio de eorundem Prælatorum manibus sit requisiturus.

Præterea statuit, vt iidem Superiores nemini ex Religiosis expulsis litteras testimoniales concedant illos ad Sedem Apost. reijcientes, vel iubentes aliam ingredi Religionem.

Item vt eiecti extra Religionem degentes sint perpetuò suspensi ab exercitio Ordinum, sublata Ordinariis locorum facultate dictam suspensionem relaxandi, ac moderandi.

Ac postremò censuit esse innouandam, & Suæ Beatitudinis auctoritate innouat Constitutionem felicis mem. Gregorij IX. relatam in cap. fin. extra de Regular. ac præterea declarat eam Constitutionem in iis quoque vendicare sibi locum, seruandamque esse, qui iustè, diffinitiueque, ac iuris ordine seruato expulsi fuerint, dummodo tamen in expulsis huiusmodi subsit spes euidens emendationis ex litteris saltem testimonialibus Ordinarij, cuius conscientiam in his litteris concedendis Sacra Congregatio seriò onerauit.

Ne qua verò difficultas in suprascriptis decretis, & ordinationibus exequendis suboriatur, Sacra Congregatio Sanctissimo Domino Nostro annuente, atque approbante, vniuersis Generalibus, Prouincialibus, Commissariis, Ministris, Præsidentibus, Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Guardianis, Vicariis, & quibuscumque aliis Superioribus quorumcunque Ordinum, vel Congregationum, Monasteriorum, Conuentuum, Collegiorum, Domorum, ac locorum Regularium vbique locorum existentium iniungit, serióque mandat, vt illa diligenter obseruent, atque obseruari procurent in omnibus Cœnobiis, ac monasteriis, Collegiis, & Domibus quorumcunque Monachorum, ac Regularium vbique locorum existentibus, efficiantque, vt tam decreta supradicta felicis record. Clementis VIII. quàm præsentes Ordinationes in singulis eiusmodi locis bis saltem in anno legantur in publica mensa.

Si quis verò ipsorum aduersus ea, quæ superiùs suprascripta sunt, vel eorum aliquid quoquo modo facere, vel moliri præsumpserit, ipso facto pœnam incurrat priuationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebit, vocisque actiuæ, & passiuæ, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa in posterum obtinenda, pœnaque huiusmodi sit Sanctitati Suæ, ac Sedi Apost. reseruata, iisdem Superioribus etiam Generalibus, & Protectoribus illam moderandi, seu relaxandi potestate penitus interdicta; & nihilominus sit irritum & inane quicquid secus à quoquam actum extiterit. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis in fauorem quarumcunque personarum, atque Ordinum, tam Mendicantium, quàm non Mendicantium, Congregationum, Monasteriorum, Conuentuum, Domorum, ac locorum Regularium quorumcunque, necnon illorum etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, vel consuetudinibus etiam immemorabilibus, exemptionibus quoque, indultis, & priuilegiis etiam in corpore iuris clausis, aut ex causa, vel titulo oneroso, vel in limine fundationis concessis, etiam Mari Magno, seu Bulla Aurea, aut aliàs nuncupatis, sub quibuscunque tenoribus & formis, & cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus Decretis, etiam Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet, etiam per viam communicationis, seu extensionis concessis, & iteratis vicibus approbatis, & innouatis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, & formis specialis, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma seruanda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita obseruata inserti forent, præsentibus pro expressis habentes, quibus quoad ea, quæ supradictis quomodolibet aduersantur, illis aliàs in suo robore permansuris, specialiter, & expressè Sanctitatis Suæ auctoritate derogat, cæterisque contrariis quibuscumque. Dat. Romæ die 21. Septembris 1624.

Cosmus Card. de Torres.

Locus † Sigilli.

Prosper Fagnanus S. Congr. Secret.

Romæ ex Typographia Reu. Cameræ Apostol. M. DC. XXIV.

DECRETVM SACRÆ Congregationis Rituum vbique obseruandum.

De non addendis Kalendario & Missali Sanctorum Officiis adhuc non concessis, & Missis non approbatis.

SACRA Rituum Congregatio ad tollendos abusus, qui variis in locis irrepserunt, re maturè discussa censuit, & decreuit.

Primò non potuisse, nec posse locorum Ordinarios, tam sæculares, quàm Regulares, addere Kalendariis etiam propriis Sanctorum Officia, nisi ea duntaxat quæ Breuiarij Romani rubricis, vel Sacræ Rituum Congregationis, seu Sedis Apostolicæ licentiâ conceduntur.

Insuper vetuit, & prohibuit celebrari per totam Ciuitatem, vel Diœcesim, etiam de cuiusque Ordinarij auctoritate Missam, vel festum cum officio de Sancto, eo quòd in loco adsit Ecclesia Parochialis, vel Regularis, aut aliqua Reliquia, sed tantùm in ipsius Sancti Ecclesia titulari, seu vbi asseruatur insignis Reliquia, & non alibi.

Insignes autem Reliquias declarauit esse Corpus, Caput, Brachium, Crus, aut illam partem Corporis, in qua passus est Martyr, modò sit integra, & non parua, & legitimè ab Ordinariis approbata.

Missas item, quæ circumferuntur à Sacra Congregatione non approbatas, Sancti Gregorij pro Viuis, & Defunctis, XV. Auxiliatorum, & de Patre æterno, & quascumque alias, exceptis quæ sunt permissæ Regularibus tantum, veluti Rosarij, Sanctæ Mariæ de Carmelo, & alias, sicut etiam Officia ab eadem non approbata prohibuit, reiecit omninò, & damnauit respectiuè, & pro prohibitis, reiectis, & damnatis haberi voluit.

Quæ omnia decreuit, statuit, & mandauit sub pœnis contentis in Bullis Pij V. initio Breuiarij, & Missalis positis, quod scilicet non satisfaciant muneri recitandi diuini Officij; quo verò ad vtentes supradictis Missis, sub aliis pœnis contentis in Indice librorum prohibitorum ex decreto S. Concilij Tridentini edito.

Et ne præmissorum ignorantia vllo vnquam tempore possit ab aliquo prætendi, neque obliuio possit irrepere, eadem Sacra Congregatio voluit, & mandauit decreta huiusmodi affigi in Sacristiis omnium Ecclesiarum, tam Sæcularium, quàm Regularium, etiam Patriarchalium, Metropolitanarum, Cathedralium,

Collegiata

Collegiatarum, & aliarum quarumcunque, in eisquè perpetuò affixa asseruari.

Facta demùm relatione horum decretorum Sanctissimo S.N, D. Vrbano Papæ VIII. idem Sanctissimus ea laudauit, approbauit, atque ab omnibus vbique sub prædictis pœnis seruari præcepit. In quorum fidem manu, & sigillo Illustrissimi & Reuerendissimi D.Cardinalis Deti præsens decretum signatum, & munitum fuit, die 8. Aprilis 1628.

Ioannes Baptista Card. Detus.

Locus † Sigilli.

F. Fuluius Benignus, Secret.

Romæ ex Typographia Reu. Cameræ Apost. M. DC. XXVIII.

DECRETVM SACRÆ CONgregationis Concilij, quod in collatione Parochialis Ecclesiæ iurispatronatus mixti non requiritur forma examinis per concursum.

SAcra Cardinalium Congregatio Concilij Tridentini Interpretum censuit in collatione Parochialis Ecclesiæ iurispatronatus mixti non requiri formam examinis per concursum, sub die 5.Februarij 1628. *Vidi & legi originale proprium, quod asseruatur apud D.Iulianum Viuianum Pisanæ Ecclesiæ Decanum, de quo ipse meminit in fine suæ praxis Iurispatronatus nouissimè editæ, & ideò secundùm, hoc decretum corriges, & emendabis quæ cum communi Doctorum opinione dixi supra* alleg.58.num.17.

S. D. N.

D. VRBANI DIVINA prouidentia Papæ VIII.

CONSTITVTIO.

Contra Ordinantes, & malè Ordinatos.

Vrbanus Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.

SEcretis æternæ prouidentiæ consiliis, nullo nostrorum suffragio meritorum, Speculatores Domus Israel, in sublimi Apostolatus culmine constituti, eò potissimùm Pontificiæ sedulitatis officia conuertenda esse arbitramur, vt qui in sortem Domini vocantur, Christique Militiæ dant nomen, spiritualem Ecclesiæ tranquillitatem non perturbent, sed pacem confirment, vires augeant, ac tam strenuè se gerant, vt ipsam terribilem, quasi castrorum aciem ordinatam, inferæ potestates, ac Principes tenebrarum quotidie magis perhorrescant. Hæc autem quanto impensiùs fieri optamus, tanto maiori indignatione irreligiosam quorumdam impudentiam detestamur, ac sacrilegam temeritatem execramur, qui sacros Canones, Summorumque Pontificum decreta non verentes, Clericales Ordines illegitimè suscipiunt, ac dum in Ecclesiasticorum ministrorum cœtum per nefas irrepunt, Dei cultui, animarum saluti, omnibusque ad optimum Christianæ Reipublicæ regimen pertinentibus, plurimùm obesse noscuntur. Aliàs siquidem fel. record. Clemens Papa IV. prædecessor noster volens periculis animarum eorum obuiare, qui vinculo excommunicationis adstricti, aut apostatæ, seu irregulares, vel aliàs Ordinum sacrorum susceptione indigni, suam patriam, in qua de his haberetur notitia, fugientes, se in remotis partibus faciebant ad huiusmodi Ordines promoueri, statuit vt nullus Episcoporum Italiæ de cætero aliquem Vltramontanum Clericum ordinare præsumeret, nisi ab eodem Clemente prædecessore, vel ab Episcopo, de cuius Diœcesi traxerat originem ordinandus, vel in cuius Diœcesi beneficiatus existebat, per eius patentes litteras causam rationabilem continentes, quare ipsum nolebat, aut nequibat ordinare, specialem licentiam haberet; eos verò, quos contra præmissa contigisset ordinari, manere voluit absque spe dispensationis super hoc à Sede Apostolica obtinendæ suspensos, ac ordinantes condigna pœnitentia puniri. Cùm autem non sine graui animi nostri molestia Nobis innotuerit, quamplures Vltramontanos suæ salutis immemores, Deique timore postposito, ad Ordines prædictos cum falsis Dimissorialibus litteris, seu etiam cum titulo patrimonij ficto, vel fiduciario, seu etiam falso, cum maximo bonorum omnium scandalo se promoueri fecisse. Nos innumeris, quæ ex minùs canonica Clericorum ordinatione huiusmodi proueniunt, malis quantum Nobis ex Alto conceditur prouidere volentes, prædictam Clementis prædecessoris Constitutionem, cum omnibus & singulis in ea contentis approbantes, & innouantes, Motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis in Italia existentibus tenore præsentium prohibemus, ne quouis prætextu, & ex quacumque causa Hispanos, Lusitanos, Gallos, vel Germanos, aliosque quoscumque Vltramontanos, & ex quibusvis locis extra Italiam oriundis, non solùm ad Sacros, sed neque etiam ad minores Ordines, vel Clericalem characterem promouere audeant, seu præsumant, nisi dimissoriales suorum Ordinariorum litteras à nostris, & huius Sanctæ Sedis Nuntiis, seu Collectoribus in illis partibus commorantibus recognitas, probatas, & subscriptas habeant, eorundémve Nuntiorum, seu Collectorum subscriptiones à dilecto filio nostro in Alma Vrbe Vicario in spiritualibus generali similiter examinatæ, recognitæ, & probatæ fuerint, aliàs promouentes ad annum ab exercitio Pontificalium, promoti verò perpetuæ suspensionis pœnam, absque spe dispensationis à Sede Apostolica obtinendæ incurrant eo ipso. Insuper promotos huiusmodi, ac etiam eos, qui cum falsis, vel fictis, aut fiduciariis patrimonij titulis scienter se ad Ordines huiusmodi promoueri fecerint, non solùm prædictis, verùm etiam maioribus arbitrio nostro, & pro tempore existentis Romani Pontificis infligendis pœnis: Italos verò, si quos in posterum Clericali charactere insigniri, vel ad minores Ordines promoueri ab alieno Episcopo cum falsis dimissoriis contigerit, etiamsi qualitatibus per Concil. Trident. Decretum *cap. 17. sess. 23.* requisitis prædití sint; nihilominus, sequuta tamen prius desuper Iudicis Ecclesiastici declaratione, fori priuilegio minimè gaudere, sed sæculari iurisdictioni, vt antea, plenè in omnibus subiacere, & subiectos esse respectiuè volumus, sicque, & non aliter per quoscumque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane si secus super his à quoquam, quauis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Per præsentes autem constitutioni rec. mem. Pij Papæ II, prædecessoris nostri contra malè promotos editæ nullatenus derogare intendimus, sed illam cum omnibus, & singulis in ea contentis, in suo robore, & efficacia

cacia permanere, perinde ac si præsentes non emanassent, decernimus. Vt autem præsentes litteræ ad omnium notitiam faciliùs deuenire possint, volumus quod illæ, siue earum exempla in valuis Basilicarum Sancti Ioannis Lateranen. ac Principis Apostolorum de Vrbe, & Cancellariæ Apostolicæ, necnon in acie Campi Floræ, vt moris est, affixæ omnes & singulos, quos illæ concernunt, perinde arctent, & afficiant, ac si vnicuique personaliter intimatæ fuissent, quodque earundem transsumptis, etiam impressis, manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides in iudicio, & extra illud vbique adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, sub Annulo Piscatoris, die 11. Decembris M.DC.XXIV. Pontificatus Nostri Anno secundo.

V. THEATINVS.

Anno Millesimo sexcentesimo vigesimo quarto, Indictione septima, Pontificatus Sanctissimi D.N.D. Vrbani diuina Prouidentia Papa Octaui, die verò decimosexto mensis Decembris, retroscripta littera Apostolica affixa, lecta, & publicata fuerunt ad valuas Basilicarum Sancti Ioannis Lateran. Principis Apostolorum de Vrbe, ac Cancellaria Apostolica, & in acie Campi Flora, per nos Alexandrum de Rochis, & Fabium Æmilianum, Sanctiss. D. Papa Curs.

Brandimartes Latinus pro Mag. DD. Curs.

Roma ex Typographia Rev. Camera Apost. M. DC. XXIV.

DECRETVM

De Monasteriorum, Conuentuum, Domorum Religiosorum cuiuscumque, etiam Mendicantium Ordinis erectione.

CVm aliàs fel. rec. Clemens Papa VIII. decreuerit, Ordinarios locorum licentiam ad nouos Conuentus cuiuscumque, præsertim Mendicantium Ordinis, in Ciuitatibus, & locis eorum ordinariæ iurisdictioni subiectis erigendos impartiri non posse, nisi vocatis, & auditis aliorum in eisdem Ciuitatibus, & locis existentium Conuentuum Prioribus, seu Procuratoribus, & aliis interesse habentibus, & causa seruatis seruandis cognita, in eisdem Ciuitatibus, & locis nouos huiusmodi erigendos Conuentus sine aliorum detrimento commodè sustentari posse constiterit. Si verò ab eorum sententiis ad Sedem Apostolicam prouocari, & appellari contigerit, ipsos Ordinarios tandiu erectionem nouorum conuentuum suspendere debere, quandiu à dicta Sede in ea causa pronunciatum extiterit, ac aliàs prout in decreto huiusmodi pleniùs continetur. Verùm per piæ me. Paulum Papam V. accepto plerosque ex Ordinariis prædictis fauore, vel nimia exposcentium importunitate ad nouos Conuentus, seu Domos, præter, & contra tenorem prædicti decreti erigendos plerumque adduci, quo fit, vt non habita debita eleemosynarum, seu redditunm cuiuscumque Monasterij, Conuentus, seu Domus ratione, Monachi, seu Fratres, aut Religiosi ibi degentes manuteneri nequeant, & ad tam exiguum numerum reducantur, vt cultus diuinus in eorum Ecclesiis destituatur, ibique regularis disciplina, vt conuenit, conseruari non valeat, Sacra Congregatio Illustrissimorum DD. Cardinalium negotiis Regularium præpositorum, ad quos idem Paulus Papa V. negotium huiusmodi reiecerat, tot incommodis obuiam ire, eisque aliquod opportunum remedium adhibere cupiens, Decreti huiusmodi veriores, ac totos tenores, præsentes, ac si de verbo ad verbum insererentur, pro plenè, & sufficienter expressis habens, viuæ vocis oraculo à S.D.N. Gregorio Papa XV. habito, Decretum prædictum, quatenus opus sit, innouat, & in vsum reducit. Volens, quod de cætero Monasterium, Conuentus, Domus, Congregatio, vel Societas Religiosorum, seu Regularium cuiuscumque, etiam Mendicantium Ordinis, Societatis, & instituti, quocumque nomine nuncupentur, etiamsi de illis particularis, expressa, & specifica mentio habenda esset, in quacumque Ciuitate, vel oppido, & quocumque alio loco non erigantur, nisi in eo saltem duodecim Fratres, aut Monachi, seu Religiosi inhabitare, ac ex redditibus, & ex consuetis eleemosynis sustentari valeant, ac Priores; seu Procuratores aliorum Monasteriorum, Conuentuum, seu Domorum aliarum Religionum, vel Congregationum, aut Societatum, seu institutorum huiusmodi, non solùm in prædictis, sed etiam in aliis per quatuor millia passuum circumuicinis locis, ad id vocati, & auditi fuerint, ac tali erectioni consenserint, vel aliàs Ordinariis locorum constiterit, Religiosos Monasterij, Conuentus, seu Domus regularis sic erigendi, seu erigendæ, absque detrimento Religiosorum in Monasteriis, seu Domibus antea in Ciuitatibus, seu locis huiusmodi erectis degentium, ibi in numero duodecim commodè, & congruè manuteneri, & ali posse. Si verò noui Conuentus, Domus, Congregatio, vel Societas huiusmodi instituendæ erunt, nullique alij Regulares inibi reperiantur, Ordinarij locorum nihilominus diligenter inquirant, an locorum incolæ, & habitatores, quorum consensum requirant, ac adhibeant, huiusmodi duodecim Religiosos in Conuentibus, vt præmittitur instituendis commodè alere, & manutenere valeant. Si verò à Decreto, seu Decretis per Ordinarios prædictos in causis huiusmodi ferendis legitimè appellari contigerit, ex tunc prout ex ea die, qua appellatio interponetur, ea ad eandem Sacram Congregationem vnà cum toto negotio principali deuoluta censeatur, appellationeque huiusmodi pendente, nihil innouandum esse, irritumque, & inane quicquid secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari decernens, quibuscumque in contrarium facientibus non obstantibus. Romæ 17. Augusti 1627.

Ant. Card. Saulius.

Locus † Sigilli.

N. Zambeccarius, Secr.

Roma ex Typographia Rev. Camera Apost. M. DC. XXII.

DECRETVM.

Quo conceditur, & præscribitur facultas Ordinariis circa accessum Regularium ad monasteria Monialium, ad colloquendum cum eis.

CVm aliàs de anno 1590. per Sacram Cardinalium negotiis Regularium Præfectorum Congregationem, de mandato fel. rec. Sixti Papæ Quinti circa accessum Regularium cuiuscumque Ordinis ad Monialium Monasteria fuerit decretum, quod nulli Religioso, cuiuscumque Ordinis, gradus, qualitatis, & dignitatis existat (Superiore, cui Monasterij, seu Domus cura incumbit, Visitatore, vel Visitatoribus, Confessarióque ordinario, & extraordinario; cum ad tempus

deputabitur,

deputabitur duntaxat exceptis) liceat absque licentia expressa eiusdem Sacræ Congregationis accedere ad Monasteria, seu Domus quarumcunque Monialium, vel Sororum, siue sui, siue alterius cuiusvis Ordinis, ad colloquendum, siue tractandum cum eis. Quod si aliquando mandato sui Superioris aliquos Religiosos ad prædicandum Verbum Dei, vel ad celebrandas Missas in ipsarum Monialium, Seu Sororum Ecclesiis, siue Oratoriis exterioribus, sine extra Clausttra existentibus mitti contigerit, ne dicti Religiosi vllo quæsito colore Moniales, Sorores, aut quamlibet aliam personam intra Clausuram degentes alloqui possint, sub pœnis priuationis officiorum, ac vocis actiuæ,& passiuæ ipso facto incurrendis, aliisque eiusdem Sacræ Congregationis arbitrio; fueritque postmodum declaratum, etiam Equites S. Ioannis Hierosolymitani sub eodem Decreto comprehendi, & quoscumque contrafacientes ab alio, quàm ab Apostolica Sede, aut Sacra Congregatione absolui, & rehabilitari non posse. Amplissimi eiusdem Sacræ Congregationis Patres Decreta huiusmodi innouanda, & inuiolabiliter obseruanda statuerunt. Verùm quia experientiâ compertum est interdum ob pias, & rationabiles causas, easque ita fetente casu repentinas, vt ab eadem Sacra Congregatione licentiam expectari summè incommodum, vel inutile sit, Regularibus supradictis colloquendi cum Monialibus sibi attinentibus necessitatem obuenire, facto verbo cum Sanctiss. D. N. Vrbano VIII. & de Sanctitatis suæ expresso ordine, & mandato facultatem tribuerunt in posterum locorum Ordinariis, vt quatenus sibi visum fuerit in Domino expedire, licentiam concedere possint per quatuor vices ad summum quolibet anno cuicumque Regulari, vt Moniales sibi in primo, & secundo tantùm consanguinitatis gradu coniunctas conuenire, & alloqui possit. Id verò non aliter quàm seruata ad vnguem forma infrascripta, vt id nullo modo liceat diebus festiuis, aut in Aduentu, Quadragesima, feria sexta, Sabbato, & vigiliis, prædictaque licentia obtenta ab Ordinario, & ab alio, ad quem spectet eam concedere, consignetur Confessario ordinario Monasterij, qui penes se retinere debeat, isque associet, & præsens sit, & Auscultatrices de more, non autem aliæ, assistant, prædictaque licentia pro die, & hora certa, & in scriptis concedatur, in librisque Cancellariæ eiusdem Ordinarij annotetur. Quod si prædicti locorum Ordinarij per plures vices, vel in vlteriori gradu coniunctis, aut aliter, quàm seruata forma supradicta licentias concesserint, vel permiserint, sciant se incursionis Sanctiss. D. N. & Sacræ Congregationis transgressores, iudiciúmque reformident: Regulares autem pœnis in supradicto Decreto contentis, ac si nullam licentiam obtinuissent, eo ipso se incurrisse esse addictos, & arbitrio Sacræ Congregationis seueriùs puniendos. Romæ xij. Kal. Decembris M. DC. XIII.

Ott. Card. Bandinus.

Laur. Campegius, Secret.

Romæ ex Typographia Reu. Cameræ Apost. M. DC. XXIII.

S. D. N.

D. VRBANI DIVINA prouidentiâ Papæ VIII.

DECLARATIO.

Quod Capitula Ecclesiarum Cathedralium, quibus S. R. E. Cardinales præsunt, ex Indultis conferendi beneficia Ecclesiastica reseruata, vel affecta, eisdem Cardinalibus concessis nullum ius prætendere possint.

SANCTISSIMVS in CHRISTO Pater, & D. N. D. Vrbanus diuina prouidentia Papa VIII. accepto quod S. R. E. Cardinales super Indultis & facultatibus disponendi de beneficiis Ecclesiasticis Sedi Apostol. reseruatis & affectis, à Sede prædicta sibi concessis, per Capitula & Canonicos Cathedralium Ecclesiarum, quibus illi ex concessione, & dispensatione Apostol. præsunt, impediuntur, sub prætextu quod ipsi Capitula, & Canonici ios nominandi, vel præsentandi, aut aliàs quomodoliber disponendi de beneficiis in mensibus non reseruatis pro tempore vacantibus cum prædictis Cardinalibus locorum Ordinariis coniunctim, vel diuisim habentes, tanquam membra capiti adhærentia à Cancellariæ Apostolicæ regula mensium reseruatoria, à qua Cardinales præseruantur, etiam excipi, & facultates atque Indulta, quæ certarum reseruationum obstacula tollunt, sibi quoque suffragari debere prætendunt, & attendens priuilegium quo Cardinales in prædicta regula præseruantur, eius intuitu Cardinalatus concessum esse, neque ratioui consonum fore, vt Capitula & Canonici, dum sui Præsules Cardinalatus honore præfulgent, plus iuris in præiudicium Sedis Apostol. seu ipsorum Cardinalium Præsulum ius, & indultum conferendi ab ipsa Sede habentium, obtineant, quàm si ipsi Cardinales non forent. Motu proprio sub die 29. Decembris anni ab Incarnatione Domini 1625. declarauit intentionis, & voluntatis suæ esse, quod Cardinales Præsules de omnibus, & singulis beneficiis Ecclesiasticis quomodolibet nuncupatis, & qualificatis, ad eorum etiam cum alio, vel aliis collationem, prouisionem, præsentationem, electionem, seu quamuis aliam similem, vel dissimilem dispositionem ratione Ecclesiarum, quibus ipsi Cardinales præsunt, coniunctim, vel diuisim spectantibus, non tamen in libris Cameræ Apostolicæ descriptis, nec ea personis familiarium Suæ Sanctitatis, vel Conclauistarum, aut ratione vacationis apud Sedem prædictam reseruatis, vel affectis, quæ omnia Sanctitas sua sibi & successoribus pro tempore existentibus specialiter & expressè reseruauit, ad præsens vacantibus, & in futurum vacaturis, soli per seipsos, vel alios ad id deputandos absque Capitulis, & Canonicis, aliisque quamcumque Ordinariam dispositionem eorumdem beneficiorum similiter coniunctim vel diuisim cum eisdem Cardinalibus habentibus, dummodo aliàs sub indultis eis concessis comprehendantur, liberè prouideant, neque Capitula, aut Canonici huiusmodi priuilegio quod Cardinalibus Præsulibus, nullo habito Capitulorum, & Canonicorum respectu concessum esse dignoscitur, gaudere, frui, ac jus aliquod inde prætendere possint. Decernens declarationem prædictam à dicta die 29. Decembris robur obtinere debere, etiamsi nedum publicata fuisset, ac irritum, &c.

Placet, publicetur, & describatur. M.

Lecta

Lecta & publicata fuit supradicta regula in Cancellaria Apostol. anno Incarnationis Dominicæ M.DC. XXXVI. die verò decima mensis Septembris, Pontificatus prælibati Sanctissimi D. N. anno IV.

Marcus Antonius Ascentius, Procustos.

S. D. N.

D. VRBANI DIVINA prouidentiã Papæ VIII.

DECLARATIO.

Quod S. R. E. Cardinales Ecclesiarum Præsules indulto conferendi beneficia Ecclesiastica ratione Ecclesiarum, quibus præsunt, vel quarum regimini vltimo loco cesserunt, duntaxat vti possint.

VRBANVS PAPA VIII.

MOTV proprio, &c. licèt nullus Episcoporum postquam regimini Ecclesiæ, cui præerit, cesserit, in beneficiorum Ecclesiasticorum dispositione, ratione eiusdem Ecclesiæ se antea competenti ingere sa valeat: attamen nonnulli ex vener. Fratrib. nostris S.R.E. Cardinalibus, sub prætextu indultorum Apostolicorum eis pro tempore concessorum, beneficia nedum vnius, sed etiam plurium Ecclesiarum, quarum regimini cesserunt, vel à quarum vinculo ad alias translati, absoluti reperiuntur, contemplatione aliàs ad se spectantia conferre persueuerant. Quare Motu simili, &c. declaramus de cætero non licere cuius personæ, etiamsi Cardinalatus honore præfulgeat, prætextu cuiusuis Indulti Apostolici concessi, seu concedendi, facultatem huiusmodi etiam expressè continentis conferre, vel quouis modo disponere de quibusuis beneficiis Ecclesiasticis, quorum collatio, præsentatio, nominatio, vel quæuis alia dispositio separatim, vel coniunctim cum aliis ad eum spectabat ratione cuiuscumque Ecclesiæ Cathedralis, etiam Metropolitanæ, Primatialis, vel Patriarchalis, cuius regimini cesserit, si quidem ad aliam Episcopalem, Primatialem, vel Patriarchalem Ecclesiam translatus, vel postmodum assumptus fuerit, sed indulto tantum ratione Ecclesiæ, cui actu præsit, vel cuius regiminis vltimo loco cesserit, sibi concesso vti posse, & debere, ac irritum, &c. Ostiensi & Veliternensi inuicem perpetuò vnitis, & Portuen. ac Sabinen. necnon Tusculan. & Prænestin. ac Albanen. Ecclesiis duntaxat exceptis, quoad quas Cardinalibus illarum pro tempore Præsulibus facultate disponendi de beneficiis huiusmodi, etiam vnà cum indulto sibi ratione aliarum Ecclesiarum, quibus actu præsint, vel antea nouissimè præfuerint, vt præfertur, frui licere decernimus; statuentes præsentibus, etiam absque eo quod registrentur, aut illis data apponatur, solam Signaturam nostram sufficere, & vbique in iudicio, & extra, regula contraria non obstante, fidem facere. Ac insuper illas in Cancellaria Apostol. describi debere, & deinceps omnes, & singulos Cardinales, etiam absentes, præsentes, & futuros, & alios quoscumque, quorum interest, vel interesse poterit quomodolibet in futurum, afficere, & ligare, nullumque earum ignorantiam prætendere posse, non secus ac si ei intimatæ forent, statuto, & ordinatione, decreto, & declaratione per Nos in crastinum assumptionis nostræ ad Summi Apostolatus apicem editis, quod Cardinales in Constitutionibus, & regulis per Nos post priorum nostrarum Constitutionum, & regulatum editionem, & publicationem in posterum faciendis non includantur, nisi illæ eorundem Cardinalium fauorem concernant, vel ipsæ edendæ Constitutiones de illorum, seu maioris partis eorum consilio editæ fuerint, necnon prædictis, & quibuscumque aliis regulis, constitutionibus, & Ordinationibus Apostol. cæterisque contrariis quibuscumque nequaquam obstantibus.

Placet Motu proprio, publicetur, & describatur. M.

Lecta & publicata fuit supradicta Constitutio in Cancellaria Apost. anno Incarnationis Dominicæ 1626. die verò decima mensis Septembr. Pontificatus prælibati Sanctissimi D. N. anno IV.

Marcus Antonius Ascentius, Procustos.

Romæ ex Typographia Reu. Cameræ Apostol. M. DC. XXVI.

S. D. N.

D. VRBANI DIVINA prouidentia Papæ VIII.

Confirmatio, & innouatio Regulæ Cancellariæ, Decreti Cameræ Apostolicæ; & & Constitutionum fel. rec. Iulij III. quoad fructus beneficiorum Ecclesiasticorum inexactos.

Vrbanus Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.

AETERNVS rerum conditor, cuius iudicia abyssus multa, sacrosanctum Apostolicæ seruitutis officium Nobis ad hoc licèt immeritis demandare voluit, vt speculatores Domus Israel, quæ est Ecclesia sua sancta, ab eo constituti, inter cæteras eiusdem seruitutis curas, boni Patrisfamilias exemplo prouideamus, vt non modò Ecclesiarum omnium, & personarum eis in diuinis deseruientium indemnitati sogiter consulatur, verùm etiam Cameræ nostræ Apostolicæ iura sarta, tectaque omni sollicitudine præseruentur, & vnicuique quod suum est, æqua lance tribuatur: ea verò Nobis, vt sublatis impedimentis quibuslibet, facilius succedere valeant, Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum constitutiones desuper editas, & libenter innouamus, & si quæ super illis, ac etiam à Nobis ea de re emanatis regulis, siue litteris Apostolicis dubia oriri noscuntur, opportunæ declarationis ministerio temoueamus, vt etiam hac ratione nostram, eidem Ecclesiæ sanctæ operam, quantùm Nobis ex Alto conceditur, non inutilem faciamus. Aliàs siquidem per regulas Cancellariæ Apostolicæ per Nos in crastinum assumptionis nostræ ad Summi Apostolatus apicem editas, omnia, & singula facultates; & indulta in ea parte, in qua necdum verè, & realiter suum erant sortita effectum, per quoscumque Romanos Pontifices prædecessores nostros ad fauorem quarumcumque personarum concessa, quibus eis, vel eorum singulis vllo modo, & ex quauis causa, vel prætextu permittebatur fructus certos, vel incertos, iura, obuentiones, & emolumenta quæcumque quorumlibet beneficiorum per eos obtentorum anticipatis solutionibus vltra vnum annum elocare, & arrendare, ac ad firmam, vel annuam responsionem concedere, seu eos, & ea ad fauorem quarumcunque personarum obligare, vel hypothecare, in solutum dare, aut de eis quomodolibet, & ea quauis causa disponere pro tempore ad vitam beneficiatorum, & ad tempus, quo beneficia huiusmodi obtinuissent, minimè

minimè restricta, nec coarctata, inter alia reuocauimus, cassauimus, ac deinde per nostras sub plumbo, sub datum Romæ apud S. Mariam Maiorem, anno Incarnationis Dominicæ M. DC. XXIV. xj. Kal. Nouembris, Pontificatus nostri anno ij. expeditas litteras, licèt post generalem gratiarum, & indoltorum in præiudicium Cameræ, & Sedis Apostolicæ per eosdem prædecessores nostros quomodolibet concessorum reuocationem, facultates testandi, & ab intestato succedendi qoibusvis etiam per Nos concessas exceperimus; nihilominus mentis, & intentionis nostræ fuisse, & esse declarauimus, prædictæ Regulæ Cancellariæ super reuocatione induitorum supcruitentiæ, vt præfertur per Nos editæ, nullatenus per easdem litteras nostras præiudicare; quinimò eandem regulam quoad omnia in illa comprehensa, ac omnes, & quascumque personas quauis dignitate, etiam Cardinalatus fulgeant, confirmauimus, & quatenus opus esset, innouauimus, & extendimus, ac aliàs prout in dictis litteris, quarum tenores præsentibus pro expressis haberi volumus, pleniùs continetur. Cùm autem sicut accepimus, pro interesse successorum in beneficiis Ecclesiasticis, & seu respectiuè Cameræ nostræ à nonnullis in dubium reuocato, an regula nostra prædicta facultates ab eisdem prædecessoribus nostris quomodolibet concessas, & emanatas testandi, quoad Ecclesiarum, & beneficiorum fructus inexactos, reuocaret; in eadem plena Camera nostra Apostolica sub die 13. Ianuarij 1625. resolutum fuerit, facultates testandi, in ea parte, in qua conceditur facultas disponendi de fructibus non exactis, per prædictam regulam nostram esse reuocatas, & super resolutione huiusmodi decretum Camerale emanauerit, eiusdem decreti obseruantia, & executione etiam subsecutis, & pariter ex eo, quod in facultatibus testandi, & de bonis disponendi, ac ab intestato succedendi per Nos ab inde circa concessis, expressa constitutionum etiam declaratoriarum fel. rec. Iulij Papæ III. etiam prædecessoris nostri super fructibus inexactis aliàs in fauorem Ecclesiarum, & beneficiorum, ac in eis successorum, & respectiuè Cameræ nostræ Apostolicæ editarum derogatio, cum diuersis, & prægnantibus clausulis, etiam derogatoriarum derogatoriis apposita fuit, à nonnullis prætendatur, regulæ, & constitutioni nostris huiusmodi, resolutionique, & Decreto Cameralibus prædictis sufficienter derogatum, ac proinde successoribus in beneficiis, & Ecclesiis, & respectiuè Cameræ prædictis, quoad fructus inexactos huiusmodi præiudicium illatum fuisse: Nos omnem in præmissis dubitandi, seu hæsitandi materiam è medio tollere, necnon Ecclesiarum, & beneficiorum, in eisque successorum, ac etiam respectiuè Cameræ prædictorum indemnitati consulere volentes, & quarumcunque litterarum Apostolicarum, tam in forma Breuis, quàm sub plumbo super facultatibus testandi, disponendi, & ab intestato succedendi, & aliàs quomodolibet expeditarum, ac quarumcunque aliarum concessionum, & gratiarum desuper quomodolibet factarum veriores, & totos tenores, necnon alia quæcumque, etiam hìc forsan de necessitate exprimenda, præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis, & ad verbum insertis habentes, Motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine hac nostra perpetuò valitura constitutione easdem nostras Cancellariæ Apostolicæ regulam, & constitutionem, prædictamque resolutionem Cameralem, ac decretum desuper emanatum huiusmodi, necnon ipsas dicti Iulij prædecessoris Constitutiones in fauorem Ecclesiarum, & beneficiorum, in eisque successorum, ac Cameræ Apostolicæ respectiuè super fructibus inexactis huiusmodi editas, & de iis quomodolibet disponentes, tenore præsentium perpetuò approbamus, & confirmamus, illasque & earum quamlibet quoad fructus inexactos huiusmodi in fauorem Ecclesiarum, & beneficiorum, in eisque successorum, & respectiuè Cameræ nostræ Apostolicæ prædictæ innouamus. Insuper motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus declaramus, & in verbo Rom. Pontificis attestamur, mentis, & intentionis nostræ nunquam fuisse, nec esse, minusque de cætero fore, per quamcunque concessionem, indultum, seu facultatem testandi, & disponendi, ac ab intestato succedendi, vel transmittendi, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, ac etiam consistorialiter, & per modum indulti, seu legis generalis, vel aliàs quomodolibet à Nobis emanatam, & pro tempore emanandam, prædictis regulæ, & constitutioni nostris, necnon resolutioni, & decreto Cameralibus, illorumque obseruantiæ, minusque Constitutionibus dicti Iulij prædecessoris huiusmodi, quoad dictos fructus inexactos, etiamsi affictus, & emolumenta quæcumque inexacta huiusmodi deberentur ratione fructuum recollectorum, & in horreo reconditorum, ac etiam consumptorum, derogare, nec aliquod eis præiudicium vllo modo inferre, quinimò easdem nostras regulam, & constitutionem, decretumque, & resolutionem Cameræ prædictæ, ac dicti Iulij Prædecessoris Constitutiones per Nos, vt præfertur, approbatas, confirmatas, & respectiuè innouatas de cætero perpetuis futuris temporibus, quoad fructus quarumcunque Ecclesiarum, & beneficiorum quomodolibet qualificatorum, & quocumque nomine nuncupatorum inexactos huiusmodi, inuiolabiliter obseruari, nec omnimodæ executioni demandari debere, etiamsi in prædictis indultis, licentiis, seu facultatibus testandi, vel aliàs quomodolibet disponendi, & ab intestato transmittendi, vel succedendi, hactenus etiam per Nos concessis, & de cætero etiam per successores nostros Romanos Pontifices, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, vel aliàs quomodolibet concedendis, clausula prædictæ regulæ nostræ reuocatoriæ præseruatiua, siue quodvis aliud Decretum sub quacumque verborum forma, & expressione conceptum, de eadem regula præseruatiua apposita, & appositum respectiuè non fuerit. Omnes verò, & singulas licentias, indulta, & facultates testandi, & aliàs quomodolibet disponendi, vel ab intestato transmittendi, & succedendi, tam à Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris, & à Nobis hactenus quomodolibet concessas, & emanatas, quàm in futurum etiam à successoribus nostris prædictis, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus concedendas, & emanandas in fauorem quarumcumque personarum, etiam speciali, & indiuidua mentione, & expressione dignarum, cuiuscumque qualitatis, status, gradus, & conditionis sint, vel fuerint, & quacumque dignitate, etiam Cardinalatus fulgeant, censendas, habendas, & intelligendas esse, censerique, haberi, & intelligi debere, perinde ac si in eis, & quacumque illarum parte apposita esset clausula omnium & singulorum iurium prædictorum dictæ Cameræ Apostolicæ, ac respectiuè Ecclesiarum & beneficiorum; in eisque successorum præseruatiua, verbis infra scriptis, siue æquipollentibus concepta, videlicet (saluis semper, & in suo robore permanentibus prædictis regula, & Constitutionibus, resolutioneque & decreto Camerali super ipsius regulæ declaratione, die xiij. Ianuarij M. DC. XXV. emanatis, quibus omnibus nullo modo intendimus derogare.) Præterea etiam decernimus nunquam de cætero in quibuscunque concessionibus, & dispositionibus, indultis, facultatibus, & gratiis, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus, etiam quorum tenores, &c., & quascunque clausulas etiam derogatoriarum derogatorias habentibus, ac etiam per viam legis, vel indulti generalis, etiam

consisto

conſiſtorialiter, & aliàs quomodolibet ſub quibuſcunque tenoribus, & formis per Nos, & quoſcunque ſucceſſores noſtros huiuſmodi concedendis, ſeu à Nobis, vel illis emanandis nunquam præmiſſis omnibus, & ſingulis cenſeri in aliquo præiudicatum, nec derogatum, niſi in eorum quolibet fuerit expreſsè, & diſpoſitiuè, non autem per clauſulas generales idem importantes, & ſeu euentualiter præſenti noſtræ conſtitutioni derogatum. Præſentes verò litteras, omniaque, & ſingula in eis contenta quæcumque, etiam ex eo, quod in præmiſſis, ſeu eorum aliquo intereſſe habentes, ſeu habere quomodolibet prætendentes eis nullatenus conſenſerint, nec ad ea vocati, & auditi, minuſque cauſæ propter quas eædem præſentes emanarint, adductæ, verificatæ, ſeo alias iuſtificatæ fuerint, nullo vnquam tempore de ſubreptionis, vel obreptionis, nullitatis, ſeu inualiditatis vitio, aut intentionis noſtræ, vel alio quopiam defectu, etiam quantumuis magno, inexcogitato, & ſubſtantiali, ſiue etiam ex eo, quod in facultatibus teſtandi, ac aliàs de rebus, & bonis diſponendi, quibuſvis etiam S.R.E. Cardinalibus à Sede Apoſtolica, vel aliàs quomodolibet ex quacumque cauſa, etiam fauorabili, publica, & pia, etiam ratione conſanguinitatis, vel affinitatis inter concedentem, & priuilegiatum exiſtentis, ac aliàs quouis modo etiam conſiſtorialiter conceſſis caueatur expreſsè, quod illis vti intuitu, & in remunerationem laborum, & onerum quorumcunque, vel ratione legationum, aliorumque officiorum, etiam Romanæ Curiæ, & dignitatum quarumlibet, etiam ſpeciali nota, & expreſſione dignarum, ac aliàs ex titulo & cauſa merè onerosis, & aliàs quouis modo attributis, nullatenus, vel nonniſi ſub certis modo & forma tunc expreſſis derogari valeat, ac in præmiſſis, ſeu eorum aliquo ſolemnitates, & quæuis alia ſeruanda, & adimplenda, ſeruata, & adimpleta non fuerint, aut ex quouis alio capite à iure, vel facto, ſeu ſtatuto, & conſuetudine aliqua reſultante, ſeu etiam enormis, enormiſſimæ & totalis læſionis, etiam quoad quoſcumque ipſorum priuilegiatorum creditores, etiam quantumlibet priuilegiatos, aut quocumque alio colore & titulo, etiam in corpore iuris clauſo, ſeu occaſione, vel cauſa, etiam quantumuis iuſta, rationabili, & priuilegiata, etiam tali, quæ ad effectum validitatis præmiſſorum neceſſariò exprimenda foret, aut quod de voluntate noſtra huiuſmodi, ac aliis ſuperius expreſſis, ſeu relatis nihil vllibi appareret, ſeu aliter probari poſſet, notari, impugnari, inualidari, retractari, in ius, vel controuerſiam reuocari, aut ad terminos iuris reduci, vel aduerſus illas reſtitutionis in integrum, apertionis oris, reductionis ad viam, & terminos iuris, aut aliud quodcumque iuris, gratiæ, vel iuſtitiæ remedium impetrari, ſeu etiam motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine ſimilibus concedi, aut ſic impetrato, vel conceſſo quempiam vti, ſeu ſe iuuare in iudicio, vel extrà poſſe, neque ipſas præſentes ſub quibuſvis ſimilium, vel diſſimilium gratiarum reuocationibus, ſuſpenſionibus, limitationibus, aut aliis contrariis diſpoſitionibus pro tempore quomodolibet faciendis comprehendi, ſed ſemper ab illis exceptas, perpetuoque validas, firmas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, ac per omnes, & ſingulos, ad quos ſpectat, & quomodolibet ſpectabit in futurum, inuiolabiliter obſeruari. Sicque, & non aliter in præmiſſis omnibus, & ſingulis per quoſcumque iudices ordinarios, & delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, & S. R. E. Cardinales, ac Camerarium, & Theſaurarium Cameræ, necnon Præſidentes Clericos Cameræ noſtræ Apoſtolicæ in quauis cauſa, & inſtantia, ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate & auctoritate, iudicari, & diffiniri debere, irritumque, & inane quicquid ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus, quatenus opus ſit, noſtra de iure quæſito non tollendo, aliiſque Cancellariæ Apoſtolicæ regulis, necnon quibuſvis Conſtitutionibus, & ordinationibus etiam Apoſtolicis, ac iuramento, vel alia quauis firmitate roboratis ſtatutis, vſibus, ſtylis, & conſuetudinibus, etiam immemorialibus, necnon litteris facultatum teſtandi, aliaſque de rebus, & bonis diſponendi per quoſcumque Romanos Pontifices prædeceſſores noſtros, ac etiam Nos quibuſvis perſonis, etiam S.R.E. Cardinalibus, ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis, etiam motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine ſimilibus, etiam in remuneratationem laborum, & damnorum paſſorum, ac ratione officiorum, & dignitatum, necnon ex titulo, & cauſa merè onerosis, & aliàs cum quibuſvis efficacioribus clauſulis, & decretis, priuilegiis quoque, indultis, aliiſque litteris Apoſtolicis in contrarium, vt præmittitur, & aliàs quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innouatis. Quibus omnibus, & ſingulis, etiamſi pro ſufficienti eorumdem derogatione de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & indiuidua, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quæuis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret, tenores huiuſmodi, ac ſi ſpecificè, & ſigillatim expreſſi, & inſerti forent, præſentibus pro plenè & ſufficienter expreſſis, & ad verbum inſertis habentes, ad effectum omnium & ſingulorum præmiſſorum ſpecialiter & expreſsè derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Vt autem præſentium litterarum notitia ad omnes deueniat, volumus quod illæ, ſiue earum exempla ad valuas Baſilicarum Sancti Ioannis Lateran. ac Principis Apoſtolorum de Vrbe, & in acie Campi Floræ affixæ, ſeu affixa omnes ita arctent, & afficiant perinde, ac ſi vnicuique perſonaliter intimatæ, vel intimata fuiſſent, quodque earundem præſentium tranſſumptis, etiam impreſſis, manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides in iudicio & extra ahibeatur, quæ ipſis præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Datum Romæ apud S. Petrum, ſub Annulo Piſcatoris, die v. Aprilis M. DC. XXVIII. Pontificatus Noſtri Anno Quinto.

M. A. Maraldus.

Anno à Natiuitate Domini noſtri IESV CHRISTI *milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo octauo, Indictione vndecima, die verò decima menſis Iunij, Pontificatus Sanctiſſimi in* CHRISTO *Patris, & D. N. D. Vrbani Diuina prouidentia Papa Octaui, anno eius Quinto, ſupradicta littera Apoſtolica, ſeu Conſtitutiones affixæ, & publicata fuerunt ad valuas Baſilicarum S. Ioannis Lateranenſis, & Principis Apoſtolorum de vrbe, ac in Acie Campi Floræ, dimiſſis ibidem præſentibus litteris per aliquantulum temporis ſpatium affixis, & deinde amotis, & poſtea earumdem exempla etiam impreſſa, & affixa, vt moris eſt, per nos Franciſcum Pignoccatum, & Camillum Fundatum, Sanctiſſ. D. N. Papæ Curſores.*

Brandimartes Latinus pro D. Mag. DD. Curſorum.

Romæ ex Typographia Reu. Cameræ Apoſt.
M. DC. XXVIII.

ADHVC ALIÆ SVMMORVM PONTIFICVM CONSTITVTIONES.

VM præter superiores quamplurimæ aliæ citarentur Constitutiones, nefas esset illas hîc tacitè præterire, quin potius, quotquot in hoc opere aduocantur, dare per extensum libuit, ne quid desideretur, inchoando scilicet à Pio II. Vsque ad Vrbanum VIII. vt patet, trangressis iis, quæ iam suprà excusa, hic vno verbo sunt notatæ.

Contra Clericos ad sacros Ordines malè promotos.

CONSTITVTIO I.

Part. 2. Alleg. 6. 8. & 20.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad futurum rei memoriam.*

VM ex sacrorum Ordinum collatione eharacter inuisibilis animæ imprimatur, sacra mysteria dispensentur, & ipsarum cura tribuatur animarum, in eorum susceptione excessus graues tantò magis plectendi sunt, quantò ex illis maiora in mentibus Fidelium scandala generantur. Cùm itaque (sicut dignorum relatione nonnisi molestè accepimus) nonnulli Clerici extra tempora à iure statuta, quidam ante ætatem legitimam, aliqui verò sine dimissoriis litteris contra sanctiones Canonicas se faciant ad sacros Ordines promoueri: Nos eorundem temeritatem tali castigatione reprimentes, vt aliis in posterum committendi similia aditus præeludatur, auctoritate Apostol. hac Constitutione perpetuò valitura statuimus, & ordinamus, quod omnes & singuli, qui absque dispensatione Canonica, aut legitima, siue extra tempora à iure statuta, siue ante ætatem legitimam, vel absque dimissoriis litteris, etiam Citramontanis (præterquam si in hoc vltimo casu per Cameram Apostol. iuxta illius stylum ordinati fuerint, & ad aliquem ex sacris Ordinibus se fecerint promoueri) à suorum Ordinum executione ipso iure suspensi sint, & si huiusmodi suspensione durante eisdem Ordinibus ministrare præsumpserint, eo ipso irregularitatem incurrant. Præterea vltra alias pœnas in talea generaliter à iure inflictas, beneficiis Ecclesiasticis possint iure priuari. Voluimus autem quod præsens nostra Constitutio in Romana Curia existentes post quindecim dies, absentes verò Italos post duos menses, alios verò Vltramontanos post sex menses ab ipsius in audientia Contradictarum, & Cancellaria Apost. publicatione, & affixione ligare incipiat. Nulli ergo, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, Anno ab Incarnatione Dominica 1461. quinto decimo Kalend. Decembris, Pontificatus nostri anno 4.

Super forma iuramenti professionis Fidei.

II.

Part. 3. allegat. 61.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

INiunctum nobis Apostolicæ seruitutis officium requirit, vt ea quæ Dominus omnipotens ad prouidam Ecclesiæ suæ directionem, sanctis Patribus in nomine suo congregatis diuinitus inspirare dignatus est, ad eius laudem & gloriam incunctanter exequi properem. Cùm itaque iuxta Concilij Tridentini dispositionem, omnes quos deinceps Cathedralibus, & superioribus Ecclesiis præfici, vel quibus de illarum Dignitatibus, Canonicatibus, & aliis quibuscumque beneficiis Ecclesiasticis curam animarum habentibus prouideri continget, publicam orthodoxæ Fidei professionem facere, seque in Rom. Ecclesiæ obedientia permansuros spondere, & iurare teneantur: Nos volentes, etiam per quoscumque, quibus de monasteriis, Conuentibus, domibus, & aliis quibuscumque locis Regularium quorumcumque Ordinum, etiam Militarium, quocumque nomine, vel titulo prouidebitur, idem seruari, & ad hoc vt vnius eiusdem fidei professio vniformiter ab omnibus exhibeatur, vnicaque, & certa illius forma cunctis innotescat, nostræ sollicitudinis partes in hoc alicui minimè desiderari, formam ipsam præsentibus annotatam publicari, & vbique gentium per eos, ad quos ex decretis ipsius Concilij, & alios prædictos spectat, recipi & obseruari, ac sub pœnis per Concilium ipsum in contrauenientes latis, iuxta hanc, & non aliam formam, professionem prædictam solemniter fieri, auctoritate Apostolica tenore præsentium districtè præcipiendo mandamus huiusmodi sub tenore.

Ego N. firma fide credo, & profiteor omnia, & singula, quæ continentur in Symbolo Fidei, quo sancta Romana Ecclesia vtitur, videlicet: CREDO in vnum Deum, Patrem omnipotentem, factorem cœli, & terræ, visibilium omnium & inuisibilium, & in vnum Dominum IESVM Christum, Filium Dei vnigenitum;

tum; & ex Patre natum ante omnia sæcula; Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero; genitum, non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt: qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cœlis: & incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria Virgine, & homo factus est: Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus, & sepultus est: & resurrexit tertia die secundum scripturas; & ascendit in cœlum, sedet ad dexteram Patris: & iterum venturus est cum gloria iudicare viuos & mortuos, cuius regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum Dominum & viuificantem, qui ex Patre Filioque procedit, qui cum Patre & Filio simul adoratur, & conglorificatur; qui locutus est per Prophetas. Et vnam sanctam Catholicam,& Apostolicam Ecclesiam: Confiteor vnum baptisma in remissionem peccatorum: & expecto resurrectionem mortuorum, & vitam venturi sæculi. Amen.

Apostolicas & Ecclesiasticas traditiones, reliquasque eiusdem Ecclesiæ obseruationes, & constitutiones firmissimè admitto, & amplector. Item sacram Scripturam iuxta eum sensum quem tenuit, & tenet sancta mater Ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu, & interpretatione sacrarum Scripturarum, admitto; nec eam vnquam, nisi iuxta vnanimem consensum Patrum, accipiam & interpretabor. Profiteor quoque septem esse verè & propriè Sacramenta nouæ legis, à Iesv-Christo Domino nostro instituta, atque ad salutem humani generis, licèt non omnia singulis necessaria; scilicet Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam Vnctionem, Ordinem, & Matrimonium; illaque gratiam conferre, & ex his Baptismum, Confirmationem, & Ordinem sine sacrilegio reiterari non posse. Receptos quoque, & approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus, in supradictorum omnium Sacramentorum solemni administratione recipio, & admitto. Omnia & singula, quæ de peccato originali, & de Iustificatione in sacrosancta Tridentina Synodo definita, & declarata fuerint, amplector & recipio. Profiteor pariter, in Missa offerri Deo verum, proprium, & propitiatorium sacrificium pro viuis & defunctis; atque in sanctissimo Eucharistiæ sacramento esse verè, realiter, & substantialiter corpus & sanguinem, vnà cum anima & diuinitate Domini nostri Iesvs Christi; fierique conuersionem totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ vini in sanguinem, quam conuersionem Catholica Ecclesia Transsubstantionem appellat. Fateor etiam sub altera tantùm specie totum, atque integrum Christum, verumque Sacramentum sumi. Constanter teneo Purgatorium esse, animasque ibi detentas fidelium suffragiis iuuari. Similiter & Sanctos, vnà cum Christo regnantes, venerandos, atque inuocandos esse; eosque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum reliquias esse venerandas. Firmissimè assero, imagines Christi, ac Deiparæ semper Virginis, necnon aliorum Sanctorum habendas, & retinendas esse, atque eis debitum honorem, ac venerationem impertiendam. Indulgentiarum etiam potestatem à Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarumque vsum Christiano populo maximè salutarem esse affirmo. Sanctam Catholicam & Apostolicam Romanam Ecclesiam, omnium Ecclesiarum matrem & magistram agnosco; Romanoque Pontifici, beati Petri Apostolorum Principis successori, ac Iesv Christi Vicario, veram obedientiam spondeo, ac iuro. Cætera item omnia à sacris Canonibus, & OEcumenicis Conciliis, ac præcipuè à sacrosancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata indubitanter recipio, atque profiteor; simulque contraria omnia, atque hæreses quascumque ab Ecclesia damnatas & reiectas, & anathematizatas, ego pariter damno, reiicio, & anathematizo. Hanc veram Catholicam Fidem, extra quam nemo saluus esse potest, quam in præsenti sponte profiteor, & veraciter teneo, eandem integram, & inuiolatam vsque ad extremum vitæ spiritum, constantissimè (Deo adiuuante) retinere & confiteri, atque à meis subditis, vel illis, quorum cura ad me in munere meo spectabit, teneri, doceri, & prædicari, quantum in me erit, curaturum Ego idem N. spondeo, voueo, ac iuro. Sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Euangelia.

Volumus autem, quod præsentes litteræ in Cancellaria nostra Apostolica de more legantur, & vt omnibus faciliùs pateant, in eius quinterno describantur, ac etiam imprimantur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ voluntatis & mandati infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ M.D.LXIV. Idibus Nouembr. Pontificatus nostri anno quinto.

Fed. Card. Cæsius.

Cæs. Glorierius.

Quod gratiæ de non residendo, & percipiendo fructus ratione studij, non valeant sine consensu Ordinarij.

III.

Part. 3. allegat. 53.

Sanctissimus in Christo Pater & Dominus noster, Dominus Pius diuina prouidentia Papa IV. ad cuius aures nuper peruenit, nonnullos curata, vel aliàs sacros Ordines, aut personalem residentiam requirentia beneficia obtinentes, sub prætextu quod litteris operam dare cupiebant, post confirmationem Concilij Tridentini per Sanctitatem suam factam, & publicatam, secum vt litterarum studio in loco, vbi illud vigeat generale, actu insistendo, ratione beneficiorum per eos obtentorum huiusmodi, vsque ad quinquennium, vel aliud tempus tunc expressum, dummodo infra primum illius annum Subdiaconi fierent, ad reliquos Ordines promoueri minimè tenerentur; tam iidem interim, quàm alij, etiam ad eosdem Ordines, vel eorum aliquem, seu aliquos promoti, quod similiter studentes, beneficiis per eos obtentis, per vicarios idoneos, per locorum Ordinarios, etiam congrua fructuum beneficiorum huiusmodi portione illis assignata, vel aliàs deputandos, in diuinis deseruiendo, animarum curam illis imminentem exercendo, & alia incumbentia onera supportando, vsque ad simile tempus perso. aliter in eisdem beneficiis residere non tenerentur: & nihilominus interea omnes eorundem beneficiorum fructus percipere possent, per ordinariam Sanctitatis suæ Signaturam, seu Pœnitentiariæ suæ officium dispensari, sibique pariter indulgeri obtinuerunt: nullum in his vel fraudi, vel circumuentioni locum, præsertim quoad absentes à Romana Curia, de quorum qualitatibus facilis notitia haberi non potest, quantum humana ratione prouideri potest, relinquere volens, Concilij etiam Tridentini decretis inhærendo, huiusmodi dispensationes, & indulta hactenus concessa, ac tam ipsius Pœnitentiariæ, quàm Apostolicas, & alias desuper confectas & conficiendas litteras, processusque habitos & habendos per easdem dictis absentibus nullatenus suffragari, nisi singulorum Ordinariorum locorum, in quibus singula beneficia huiusmodi consistunt, consensus gratis præstandus ad id accedat.

accedat, Apostolica auctoritate declarauit, decernens irritum, &c.

Placet, publicetur, & describatur. I.

Lecta & publicata fuit suprascripta Regula Romæ in Cancellaria Apostolica, anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sexagesimoquarto, die verò Veneris vigesimaquarta mensis Nouembris, Pontificatus præfati S.D.N. Papæ anno quinto.

A. Lomellinus Custos.

Super residentia Prælatorum, & aliorum curam animarum habentium, & residere debentium.

I V.

Part. 3. allegat. 53.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

IN suprema militantis Ecclesiæ specula, meritis licèt insufficientibus, diuina dispositione constituti, cunctos non solum vigilantiæ nostræ commissos Diminicos greges, sed etiam singulorum Pastorum suorum actus intensa nostræ mentis acie collustrantes, studium efficax, operamque sedulam ad hoc omnino statuimus adhibere: vt quemadmodum operosum sacri Concilij Tridentini progressum, felicemque exitum, Domino cooperante præstitimus, ita sanctissima illius decreta, ipsorum præsertim, qui in Apostolicæ solicitudinis partem vocati sunt, Pastorum officium concernentia, non tepidè, neque dissimulanter exequantur. Sanè licèt in Concilio præfato saluberrima fuerit ordinatione decretum, quod omnes & singuli venerabiles fratres nostri, Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi, & Episcopi, & alij beneficiati apud Ecclesias sponsas suas residere teneantur: nonnulli tamen (quod non sine animi nostri mœrore referimus) adeo sui, gregumque, quos olim deperditos Saluator noster proprio sanguine redimere dignatus est, sibi creditorum obliti sunt, vt etiam nunc in alma Vrbe, aut alibi commorantes, & sacrosancta spiritualis matrimonij inter eos, suasque Ecclesias solemniter contracti iura confundentes, sponsas suas in longa quasi viduitate relictas, ac prædictas Ecclesias quomodocumque sibi concessas inuisere, & apud illas, vt probos & prouidos patresfamilias decet, residere non curent, in perditionem animarum suarum, & subditorum suorum, ac perniciosum exemplum & scandalum plurimorum. Nos hanc illorum contumaciam alicuius, etiam temporalis pœnæ metu frangendam, seu comminuendam esse censentes, Motu proprio, & ex certa scientia nostra, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, omnibus & singulis Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis præfatis, ac aliis quibuscumque, etiam quavis auctoritate, dignitate, gradu, vel præeminentia præfulgentibus, prædictas Ecclesias in commendam, vel administrationem, aut alio quouis nomine obtinentibus, & aliis quibuscumque beneficiatis curam animarum habentibus, qui iuxta decreti super residentia in Concilio prædicto promulgati tenorem, personalem in suis Ecclesiis residentiam facere tenentur, in virtute sanctæ obedientiæ, & vltra pœnas in dicto decreto Concilij contentas, etiam sub priuationis eorum à regimine, & administratione Ecclesiarum suarum, ac aliis nostro, & pro tempore existentibus Romanis Pontificis successoris nostri arbitrio imponendis pœnis, districtè præcipiendo per Apostolica scripta mandamus, quatenus omni mora cessante, in eisdem suis Ecclesiis, iuxta formam, & tenorem dicti Concilij, personaliter resideant. Et nihilominus, si quos mandato nostro huiusmodi (quod absit) non parère contigerit, ne etiam tales absentes melioris in hac parte conditionis, quàm cæteri in suis Ecclesiis residentes existant, hac nostra perpetuò valitura sanctione per præsentes statuimus, & ordinamus, quod deinceps omnia, & singula mobilia, & immobilia, etiam in Vrbe, vel eius districtu existentia, & se mouentia, res & bona, iura & actiones, cuiuscumque qualitatis, quantitatis & valoris, ac vbicumque locorum consistant, ad Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, Episcopos, & alios quoscumque, etiam quauis auctoritate, dignitate, gradu, & præeminentia præfulgentes, Ecclesias prædictas in titulum, vel commendam, siue administrationem, aut alio quouis nomine obtinentes, & alios quoscumque beneficiatos curam animarum habentes, qui extra prædictas Ecclesias, & diœceses, etiam in Romana Curia, aut alibi degentes, & iuxta decretum, & formam Concilij huiusmodi non residentes decesserint, pertinentia, & per illos suarum, Ecclesiarum, ac quorumcunque monasteriorum, Prioratuum, Præposituratum, & aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum, cum cura, & sine cura, sæcularium, & Regularium, quæ illi quomodolibet obtinuerint, ac fructuum, redditaum, prouentuum Ecclesiasticorum, necnon pensionum annuarum sibi super similibus fructibus, redditibus, & prouentibus reseruatarum, & assignatarum, occasione quæsita, etiamsi facultatem specialem de illis, aut eorum parte testandi, & aliàs liberè disponendi, à nobis, & quibusvis aliis Romanis Pontificibus prædecessoribus, & successoribus nostris, etiam cum clausulis, quod facultates huiusmodi reuocari nequeant, aliisque irritantibus decretis obtinuerint, & in vim illarum litterarum desuper confectarum de rebus & bonis huiusmodi iam disposuerint, tanquam spolia ad Cameram Apostolicam legitimè pertineant, liceatque dilectis filiis moderno, & pro tempore existenti Commissario nostro generali, & suis, dictæque Cameræ deputatis, in euentum decessus huiusmodi, solitum inuentarium super rebus, & bonis præfatis conficere, illaque prout de reliquis Clericorum spoliis fieri solet, ad dilecti filij nostri moderni, & pro tempore existentis generalis Thesaurarij manus redigere, dictæque Cameræ applicare, cuiusvis licentia desuper minimè requisita. Ac facultates, & desuper confectas litteras prædictas, etiam Motu & scientia similibus, etiam in recompensam laborum, & obsequiorum, etiam nobis & Ecclesiæ Romanæ, dictæque Sedi impensorum quomodolibet concessas, & etiam iteratis vicibus approbatas, illorum omnium tenores præsentibus pro sufficienter expressis, & ad verbum insertis habentes, in euentum obitus huiusmodi, etiamsi in Vrbe, aut eius districtu, vel alibi extra suas Ecclesias, vt præfertur, contigerit, ex nunc, prout ex tunc, & è contra, in dictæ contumaciæ pœnam, eiusdem potestatis plenitudine, & tenore reuocamus, cassamus, & annullamus: ac tam ea, quàm earum prætextu quomodolibet pro tempore condita, factaque testamenta, codicillos, legata, donationes, & alias dispositiones quaslibet, etiam ad pias causas, vel in remunerationem seruitiorum, nulla & inualida, nulliusque roboris, vel momenti fore, neque quidpiam contra præsentium tenorem suffragari: Et sic per quoscumque iudices, & commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam S.R.E. Cardinales, in quavis instantia, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter iudicandi & interpretandi facultate, iudicari, & definiri debere: ac quidquid secus à quoquam quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter attentari contigerit, irritum & inane decernimus. Per hoc autem nostris,

nostris, & Romanorum Pontificum prædecessorum ordinationibus, reseruationibus, & decretis, quoad Prælatorum, & aliorum beneficiatorum, etiam in suis Ecclesiis, aut diœcesibus residentium, & ibi decedentium, quæ etiam ampliamus & extendimus ad habentes Ecclesias in Vrbis districtu, ibique residentes & decedentes, spolia Cameræ Apostolicæ applicata hactenus emanatis, nullatenus præiudicare, neque quidquam in eis alterare intendimus, sed ea in suo robore, vt ante, manere volumus, præterquam quoad eos, qui in suis Ecclesiis iuxta formam prædicti Concilij resederint, & specialem licentiam testandi habuerint: hanc enim tantùm saluam eis esse volumus, ita vt generalis licentia testandi eis, quanquam residentibus, minimè suffragetur, sed sola speciali, si quam habuerint, tueri se possint. Cæterum vt præceptum, mandatum, statutum, ordinatio, reuocatio, cessatio, decretum, & alia præmissa, præsentesque litteræ ad eorum, quorum interest, notitiam deducantur, nullusque possit aliquam illorum ignorantiam prætendere, vel excusationem allegare, sed illa perpetuò firma, & illibata permaneant, volumus & mandamus, quod eædem præsentes in Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, & Cancellariæ nostræ valuis, ac in acie Campi Floræ per aliquem ex Cursoribus nostris affixæ, copia illarum ibi dimissa, ab ea die omnes perinde arctent, ac si illis personaliter intimatæ fuissent. Non obstantibus præmissis, ac in fauorem Curialium per fel. rec. Sixtum Quartum, Leonem Decimum, Iulium Tertium, & quoscumque alios Rom. Pontifices prædecessores nostros, ac etiam per nos editis & approbatis; necnon aliis litteris, constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostri præcepti, mandati, statuti, ordinationis, reuocationis, cessationis, annullationis, decreti, ampliationis, extensionis, intentionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sexagesimoquarto, septimo Kalend. Decembr. Pontificatus nostri anno quinto.

Cæs. Glorierius.

Visa de Curia D. de Enciso.

H. Cumyn.

De residentia vide *Bul.* 5. 17. *&* 64.

Super executione Concilij, & litterarum D. Pij IV. contra Archiepiscopos, & Episcopos, & Prælatos, & alias personas Ecclesiasticas non residentes in eorum Ecclesiis.

V.

Part. 3. allegat. 53.

PIVS PAPA IV.

MOtu proprio, &c. Cum tam per sacrosanctum œcumenicum Concilium Tridentinum, quàm etiam per nostras litteras, siue bullas, etiam desuper emanatas, & inter alias sub Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXIV. septimo Kalend. Decembris, Pontificatus nostri anno quinto, mandatum sit omnibus Episcopis, Archiepiscopis, & aliis quibus animarum cura commissa est, oues suas agnoscere, pro eis sacrificium offerre, verbique diuini prædicatione, Sacramentorum administratione, ac bonorum omnium exemplo pascere, pauperum, aliarumque miserabilium personarum curam paternam gerere, eisque assistere, & in cætera munia pastoralia diligenter incumbere, aliaque facere, quæ in dicto sacro Concilio, & in dictis nostris litteris, siue bullis continentur. Quæ omnia nequaquam ab eis præstari, & adimpleri possunt, quum gregibus suis non inuigilant, neque assistunt, sed mercenariorum more oues suas deserunt: & propterea debuissent, & deberent omnes & singuli Episcopi, Archiepiscopi, & alij in dignitatibus Ecclesiasticis constituti, & præfecti, quibus animarum cura existit, iuxta diuina præcepta, & prædicti œcumenici Concilij, ac prædictarum nostrarum litterarum, seu bullarum vim, formam, continentiam, & tenorem, ad eorum respectiuè Ecclesias, diœceses, ac alia beneficia, quibus personalis residentia requiritur, ad effectum in eis personalem residentiam faciendi, sese contulisse, ac omnia & singula in eisdem præceptis, Concilio, & litteris, siue bullis respectiuè contenta adimpleuisse, & seruasse: attamen, sicut accepimus, multi, & multi præfatorum præceptorum, & mandatorum contemptores, animarumque suarum, ac propriæ salutis immemores, in dictis dignitatibus Ecclesiasticis, quibus cura animarum imminet, ac Episcopalibus, & Archiepiscopalibus respectiuè constituti, præmissa facere, & adimplere hactenus minimè curarunt, sed distulerunt, & differunt in graue animarum suarum, gregumque sibi commissorum periculum & ouium suarum perniciosum exemplum & scandalum, sententias, censuras, & pœnas propterea sibi inflictas temerè & damnabiliter incurrendo. Quæ omnia cùm non sint conniuentibus oculis, aut impunè prætermittenda, sed grauiter corripienda, vt cæteris transeant in exemplum; cum iam per tot menses inobedientes fuerint, censuras præfatas sustinendo: Motu proprio, & ex certa nostra scientia, deque potestatis nostræ plenitudine, dilecto filio nostro Alexandro Riario Cameræ Apostolicæ generali Auditori, cui aliàs etiam, seu prædecessori suo viuæ vocis oraculo commisimus, vt dictos Episcopos, Archiepiscopos, & alias personas Ecclesiasticas animarum curam habentes, non residentes, pœnas præfatas in dicto Concilio, & litteris, siue bullis nostris contentas incurrisse declaret, & ad illarum effectualem executionem, aliaque grauiora procederet, viuæ vocis oraculo commisimus tantùm; quique nonnulla monitoria contra certos Episcopos, & alias personas in vim commissionis nostræ huiusmodi sibi factæ, tunc decreuerat & relaxauerat, ne in posterum de illius iurisdictione dubitari contingat, denuo eidem Auditori nostro nunc officium Auditoriatus exercenti, auctoritate nostra committimus, & mandamus, quatenus statim contra Episcopos, Archiepiscopos, & alios quoscumque Prælatos, tam in Vrbe, quàm alibi, & vbique locorum existentes, & in propriis diœcesibus non residentes, constito sibi quantum sufficere videbitur, summariè, simpliciter, & de plano, sola veritate inspecta, & manu regia, de inobedientia prædicta, vsque ad sententiam exclusiuè procedat, & deinde nobis referat, vt nos in Consistorio nostro secreto de Fratrum nostrorum consilio, vt moris est, ad sententiam priuationis, & depositionis Prælatorum inobedientium huiusmodi procedere valeamus, prout procedere intendimus: quo verò ad alios curam animarum habentes, vsque ad sententiam inclusiuè procedat, & exequatur, iuxta formam & tenorem dicti Concilij, & litterarum nostrarum prædictarum, cum eisdem facultatibus, vt supra, ac alia faciat & exequatur, prout in dictis litteris, siue bullis continetur, cum potestate citandi, inhibendi, excommunicandi, suspendendi à

diuinis, declarandi, interdicendi, aggrauandi, reaggrauandi, carcerandi, & brachium sæculare decernendi, relaxandi, & exequendi, aliaque faciendi necessaria quomodolibet & opportuna: contrariis quibuscumque non obstantibus, & quod præsentis nostri Motus proprij sola signatura sufficiat, ac vbique fidem faciat in iudicio, & extra: regula contraria, & aliis quibuscumque, quibus omnibus expressè derogamus, non obstantibus.

Placet Motu proprio, I.

Præsentetur. B. Ameria. Regens.

Publicatus fuit die xj. mensis Maij MDLXV. Pontificatus eius anno sexto.

Reuocatio priuilegiorum, exemptionum, immunitatum, facultatum, conseruatoriarum, indultorum, Confessionalium, Maris magni, & aliarum quarumcunque similium gratiarum, quibuscumque locis, & personis concessarum, in his, in quibus statutis, & decretis sacri Concilij Tridentini contrariantur.

VI.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

IN Principis Apostolorum Sede, meritis licèt imparibus, diuina dispositione constituti, nihil neque vniuersali Ecclesiæ, curæ & sollicitudini nostræ commissæ salubrius, neque iniuncto nobis Apostolicæ seruitutis officio decentius præstare possumus, quàm quod prouidentiæ nostræ ministerio œcumenicum Concil. Tridentinum, sicut nostris potissimùm auspiciis, summaque sanctorum Patrum concordia per Dei misericordiam feliciter absolutum fuit; ita per vniuersos, qui Christiana pietate censentur, vbique suscipiatur, & remotis quibuslibet obstaculis, ab omnibus æqualiter obseruetur. Cùm itaque in eodem Concilio quamplura salubria, & ad vniuersalem morum reformationem valde vtilia decreta, atque statuta, maturo præsentium ipsorum examine præcedente sint edita, quibus multa, atque diuersa priuilegia, exemptiones, immunitates, dispensationes, facultates, conseruatoriæ, indulta, & vt vocant, Confessionalia, & Mare magnum, & aliæ gratiæ, quæ variis, tam Cathedralibus, etiam Metropolitanis, quàm Collegiatis Ecclesiis, monasteriis, Conuentibus, & aliis Religiosis, etiam Fratrum Mendicantium domibus & Ordinibus, necnon sancti Spiritus in Saxia, Sancti Ioannis Lateranensis, ac Incurabilium de Vrbe, sancti Antonij Viennensis, & sancti Bernardi Inten. aliisque hospitalibus, Militiis, eorumque Capitulis & Conuentibus, ac Vniuersitatibus, etiam studiorum generalium collegiis, tam sæcularibus, quàm Ecclesiasticis, Confraternitatibus, Societatibus, & tam Principis Apostolorum de Vrbe, quàm aliis fabricis sanctæ Cruciatæ, aliisque piis locis & operibus, necnon Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Prælatis, Abbatibus, Abbatissis, Prioribus, Præpositis, & aliis Ecclesiasticis, tam sæcularibus, quàm diuersorum Ordinum & Militiarum regularibus, ac etiam laicis cuiuscumque dignitatis, & status, ac gradus & excellentiæ, ac etiam Ducali, Regia, & Imperiali dignitate fulgentibus vtriusque sexus personis, necnon aliquibus notariis, & etiam de latere Legatis, atque Nuntiis, tam perpetuò, quàm ad tempus, per plures Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac Nos, Sedem Apostolicam, eiusque Legatos hactenus, etiam Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, seu etiam Imperatorum, Regum, Ducum, & aliorum Principum contemplatione, & intuitu, etiam de Fratrum consilio, diuersimodè, variisque temporibus, in genere, vel specie, ex quauis etiam honesta causa concessis, & etiam pluries confirmata & innouata fuerunt, in plerisque contrariantur. Nos, quibus in primis cordi est, tam sancta, & Ecclesiæ Dei saluberrima decreta, vt par est, effectus vbique consequi, & ab omnibus, obedienter obseruari, priuilegiorum, exemptionum, immunitatum, facultatum, conseruatoriarum, indultorum, Confessionalium, Maris magni, & aliarum gratiarum prædictarum, ac quarumcunque Apostolicarum, & aliarum litterarum desuper confectarum, processuumque, decretorum, & aliorum inde secutorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus pro sufficienter expressis, & plenè insertis habentes: Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, quod eadem omnia & singula priuilegia, exemptiones, immunitates, facultates, dispensationes, conseruatoriæ, indulta, Confessionalia, Mare magnum, & aliæ gratiæ, in his omnibus & singulis, in quibus illa statutis, & decretis Concilij huiusmodi contrariantur, ipso iure reuocata, cassata, & annullata, ac ad ipsius Concilij terminos, atque limites reducta sint, & esse censeantur, nec quidquam aduersus ipsa decreta, & statuta, quominus vbique, & apud omnes obseruentur, in aliquo suffragari posse, sed ea perinde haberi & reputari debere, ac si nunquam emanassent, auctoritate Apostolica tenore præsentium declaramus, ac etiam statuimus & ordinamus. Decernentes nihilominus, omnia & singula, quæ vigore priuilegiorum, exemptionum, immunitatum, & dispensationum, facultatum, conseruatoriarum, indultorum, Confessionalium, & aliarum quarumcunque gratiarum huiusmodi post id tempus, quo Concilium obligare cœpit, facta & gesta quomodolibet fuerunt, & in posterum fient, in his, in quibus dicti Concilij decretis aduersantur, nulla, inualida, & irrita esse, & censeri, ac nemini, etiam quantumlibet, vt præfertur, qualificato, tam in foro (quod aiunt) fori, quàm conscientiæ suffragari posse, & debere. Et ita per quoscumque locorum Ordinarios, aliosque iudices & commissarios quauis auctoritate fungentes, etiam S.R.E. Cardinales, sublata eis, &c. Non obstantibus præmissis, &c. Nulli ergo, &c. Si quis autem, &c.

Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ M D L X V. tertiodecimo Kalend. Martij, Pontificatus nostri anno sexto.

P. Episcopus Narnien.

Cæs. Glorierius.

H. Cumyn.

Pius V. edidit constitutionem, quæ habetur in Bullario num. 38. incipit, Etsi Mendicantium Ordines, xvij. Kal. Septemb. MDLXVII. Pontificatus sui secundo, in qua iterum confirmauit eadem priuilegia Ordinibus Mendicantium, & alia de nouo concessit, extendendo ea ad alios Ordines Regularium, ac declarauit Concilium Tridentinum vbi de iis loquitur. Quæ constitutio postea reuocata fuit à Gregorio XIII. & reducta ad terminos Iuris communis, & Concilij Tridentini. Eam habes infrà, incipit: In tanta.

Super

Super clausura, & reformatione Monialium cuiuscumque Ordinis.

VII.

Part. 3. alleg. 102.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

CIrca pastoralis officij nobis, meritis licèt imparibus, desuper commissi curam (quantum nobis ex alto permittitur) inuigilantes, assiduè ad ea, per quæ singulis erroribus & excessibus obuiatur, ac personis quibuslibet, præsertim fœminei sexus, virginitatem suam Altissimo vouentibus, sub Religionis iugo Christo Saluatori in castitatis holocausto famulari affectantibus, à semita iustitiæ, & honestatis declinantibus, ne quidquam in eis reperiatur incongruum, quod in Regularis ponat honestatis gloria maculam, & diuinam meritò possit offendere Maiestatem, opportunè succurritur, libenter intendimus, ac in his nostræ vigilantiæ partes propensiùs impartimur, prout id in Domino salubriter expedire conspicimus. Hac igitur perpetuò valitura constitutione, inhærentes etiam constitutioni fel. rec. Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri, quæ incipit Periculoso, & decretis Concilij Tridentini super clausura Monialium editis, auctoritate Apostolica tenore præsentium statuimus, atque perpetuò decernimus, vniuersas & singulas Moniales præsentes, atque futuras, cuiuscumque Religionis, Ordinis, vel Militiarum, etiam Hierosolymit. sint, quæ vel iam receptæ sunt, vel in posterum in quibusvis monasteriis, siue domibus recipientur, & tacitè, vel expresè Religionem professæ, etiamsi Conuersæ, aut quocumque alio nomine appellentur, etiamsi ex institutis, vel fundationibus earum Regulæ ad clausuram non teneantur, nec vnquam in earum monasteriis, seu domibus, etiam ab immemorabili tempore ea seruata fuerit, sub perpetua in suis monasteriis, seu domibus de cætero debere permanere clausura, iuxta formam dictæ constitutionis fel. rec. Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri, quæ incipit, Periculoso, in sacro Concilio Tridentino approbatæ, & innouatæ, quam nos auctoritate præfata etiam approbamus & innouamus in omnibus, & per omnia, ac illam districtè obseruari mandamus. Quod si aliquæ Moniales forsitan reperiantur, quæ consuetudine etiam immemorabili, aut instituto, vel fundatione Regulæ suæ fretæ, animo obstinato huic clausuræ resistant, quoquo modo reluctentur, Ordinarij vnà cum Superioribus earum, omnibus iuris & facti remediis compellant easdem tanquam rebelles, & incorrigibiles ad præcisè subeundam dictam clausuram, & perpetuò obseruandam. Mulieres quoque, quæ Tertiariæ, seu de Pœnitentia dicuntur, cuiuscumque fuerint Ordinis, in Congregatione viuentes, si & ipsæ professæ fuerint, ita vt solemne votum emiserint, ad clausuram præcisè, vt præmittitur, & ipsæ teneantur. Quod si votum solemne non emiserint, Ordinarij vnà cum Superioribus earum hortentur, & iis persuadere studeant, vt illud emittant, & post emissionem, & professionem eidem clausuræ se subjiciant: quod si recusauerint, & aliquæ ex eis inuentæ fuerint scandalosè viuere, seuerissimè puniantur. Cæteris autem omnibus sic absque emissione professionis, & clausura viuere omnino volentibus interdicimus, & perpetuò prohibemus, ne in futurum vllam aliam prorsus in suum Ordinem, Religionem, Congregationémve recipiant. Quod si contra huiusmodi hanc nostram prohibitionem, & decretum aliquas receperint, eas ad sic viuendum omnino inhabiles reddimus, ac illarum quaslibet professiones, & receptiones irritas decernimus, & nullas, prout etiam præsenti decreto irritas facimus, & annullamus. Porrò ne moniales, vel Tertiariæ prædictæ propter hanc clausuram detrimentum, aut incommodum aliquod in earum necessitatibus, maximè in pertinentibus ad illarum victum patiantur, sed vt eis opportunè consulatur, auctoritate Apostolica præfata statuimus, decernimus, atque mandamus Ordinariis, & Superioribus earum, vt curent colligi fidelium eleemosynas per Conuersas, quæ non sint professæ, vel si professæ fuerint, sint tamen ætatis annorum quadraginta, & in domibus contiguis, extra tamen monasterium degant, & non ingrediantur clausuram aliarum Monialium, nisi in casibus ex earum constitutionibus permissis, & de earum domibus exire non possint pro huiusmodi eleemosynis colligendis, nisi de licentia Ordinarij, vel earum Superiorum. Et de cætero nullæ aliæ Conuersæ professæ recipi amplius, etiam de consensu suorum Superiorum, vel Prælatorum possint. Quod si aduersus hanc nostram prohibitionem receptæ fuerint, illarum receptio nulla, irrita, & inanis sit, prout ex nunc nullam, ac irritam facimus, & annullamus. Quod si prædicto modo necessitatibus Monialium, & mulierum Tertiariarum prædictarum succurri sufficienter non poterit, mandamus ipsis Ordinariis, & Superioribus earum, vt ipsi prouideant de aliis personis piis, & Deo deuotis, quæ fidelium eleemosynas colligant, vel aliàs eo meliori & commodiori modo, quo fieri poterit, etiam ex opere manuum ipsarum Monialium, & mulierum prædictarum, arbitrio Ordinariorum, & Superiorum earundem, & prout eis congruentiùs expedire videbitur, prouideatur & succurratur. Et ne propter Monialium numerum excessiuum clausuræ obseruatio violetur. Inhærentes etiam similiter dispositioni dictæ constitutionis Bonifacij, & Concilij Tridentini decreto. Monialibus prædictis, & illarum Superioribus, & Ordinariis districtè inhibendo præcipimus & mandamus, ne plures in earum monasteriis recipiant & admittant, siue recipi, & admitti permittant, quàm ex propriis redditibus ipsorum monasteriorum, vel consuetis eleemosynis commodè sustentari possint, Mandantes propterea in virtute sanctæ obedientiæ, sub obtestatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ vniuersis venerabilibus fratribus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis & Episcopis, quatenus in ciuitatibus & diœcesibus propriis præsentes nostras litteras publicari faciant, ac in monasteriis Monialium sibi ordinario iure subiectis, in iis verò quæ ad Romanam mediatè, vel immediatè spectant Ecclesiam, Sedis Apostolicæ auctoritate, vnà cum Superioribus eorundem monasteriorum, clausuram, vt præmittitur, quamprimùm poterunt, restaurari procurent: contradictores, atque rebelles per censuram Ecclesiastiam, appellatione postposita compescendo, inuocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio Brachij sæcularis. Ac vt hoc tam salutare decretum faciliùs obseruetur, omnes Principes sæculares, & alios Dominos, & Magistratus temporales rogamus, requirimus, & obsecramus per viscera misericordiæ Domini nostri IESV CHRISTI, eisdem in remissionem peccatorum iniungentes, quod in præmissis omnibus eisdem Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, & aliis Monialium Superioribus assistant, ac suum fauorem & auxilium præstent, ac impedientes pœnis etiam temporalibus afficiant. Præmissis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, statutis & consuetudinibus, etiam immemorabilibus, etiam per Sedem Apostolicam approbatis, & confirmatis, priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis, etiam in fundatione,

datione, & institutione eisdem monasteriis, vel domibus, & Monialibus, sub quibuscumque verborum formis, & clausulis irritantibus, & aliis decretis quibuslibet concessis, confirmatis, ac etiam iteratis vicibus approbatis, & innouatis (quibus omnibus, etiamsi pro sufficienti illorum derogatione de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua exquisita forma ad hoc seruanda foret, tenores huiusmodi ac si de verbo ad verbum insererentur, pro sufficienter expressis habentes, quoad effectum validitatis nostræ constitutionis tantum derogamus) contrariis quibuscumque non obstantibus: aut si aliquibus communiter, vel diuisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, aut suspendi non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Per hoc autem in monasteriis exemptis Ordinarij locorum quoad alia nullam sibi credant iurisdictionem, vel potestatem aliquatenus eis attributam. Volumus autem quod præsentes, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ approbationis, innouationis, statuti, decreti, mandati, interdicti, prohibitionis, annullationis, præcepti, inhibitionis, requisitionis, obsecrationis, iniunctionis, derogationis, declarationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXVI. quarto Kal. Iunij, Pontificatus nostri anno primo.

Cæs. Glorierius.

H. Cumyn.

De clausura vide *Bul.* 21. 30. 32.

Declaratio Regulæ à Pio V. editæ super expressione gradus propinquioris in dispensationibus Matrimonialibus, pro coniunctis in diuersis gradibus.

VIII.

Part. 3. allegat. 35.

SAnctissimus in Christo Pater, & Dominus noster, D. Pius diuina prouidentia Papa V. attendens per quandam constitutionem dudum per fel. rec. Pium Papam IV. Sanctitatis suæ prædecessorem editam, qua cauetur, quod in dispensationibus Matrimonialibus, pro diuersis consanguinitatis, seu affinitatis ex eodem stipite prouenientibus gradibus coniunctis, non remotioris solum, prout olim fieri solebat, sed etiam propinquioris graduum expressa mentio fieri debeat, alioquin dispensationes, ac desuper confectæ litteræ nullius sint roboris, vel momenti, prout in dicta constitutione plenius continetur, à dispositione iuris communis, & laudabili ac antiquo Rom. Curiæ stylo nimium recedi, ac fauorem matrimonij debitum restringi; volensque propterea iuri & stylo prædictis, necnon piæ mem. Gregor. XI. & Clementis VI. Romanorum Pontif. etiam Sanctitatis suæ prædecessorum vestigiis inhærendo, Sacramento & libertati matrimonij, quantum cum Deo potest, fauere, statuit & ordinauit, quod de cætero in quibuscumque dispensationibus, quas pro matrimoniis contractis, aut contrahendis inter viros & mulieres inuicem diuersis prohibitis consanguinitatis, seu affinitatis, aut mixtis ex communi, seu ab eodem stipite surgentibus, quicumque illi sint, dummodo primum quoquo modo non attingant, cum in eo Sanctitas sua nunquam dispensare intendat, gradibus coniunctos, ab eadem Sanctitate sua, & pro tempore Romano Pontifice, aut Sede Apostolica impetrari, vel aliàs concedi contigerit, ac in litteris, commissionibusque desuper etiam locorum Ordinariis faciendis gradus remotior attendatur, trahaturque secum propinquiorem, ac ob id sufficiat remotiorem tantùm gradum exprimere, obtentis tamen postea super propinquiore litteris declaratoriis, iuxta Gregorij & Clementis prædcc. huiusmodi constitutiones, quas quoad hoc innouauit, & inuiolabiliter obseruari mandauit, dispensationesque, seu dispensandi commissiones, ac desuper confectas litteras, & processus habitos per easdem, dispensatis, seu bis, cum quibus dispensari mandantur, propter proximioris gradus huiusmodi non expressionem de subreptionis, vel obreptionis vitio, seu intentionis defectu notari non posse, sed in omnibus & per omnia suffragari, perinde ac si in litteris, seu commissionibus huiusmodi de proximiore, seu vtroque gradu specialis, & expressa mentio facta fuisset. Sicque per quoscumque iudices & commissarios, etiam S. R. E. Cardinales, sublata eis quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate, iudicari, & definiri debere, ac quicquid secus super his à quocumque quauis auctoritate, scienter, vel ignoranter attentari contigerit, irritum & inane decreuit, constitutione Pij prædecessoris huiusmodi, cæterisque contrariis non obstantibus quibuscumque.

Placet, publicetur, & describatur. M.

Lecta & publicata fuit suprascripta Regula Romæ in Cancellaria Apostolica, anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sexagesimosexto, die verò Martis vigesima mensis Augusti, Pontificatus præfati S. D. N. Pij Papæ Quinti anno primo.

Declaratio super decretis Concilij Tridentini, de cognatione spirituali, & affinitate ex fornicatione, ac matrimoniis desuper contractis, & contrahendis.

IX.

Part. 2. allegat. 35.

SAnctissimus in Christo Pater, & Dominus noster, Dominus Pius diuina prouidentia Papa V. ad cuius notitiam peruenit, quod cum in decretis sacri Concilij Tridentini certæ tantum personæ enumerentur, inter quas dumtaxat cognatio spiritualis deinceps contrahatur, ab aliquibus reuocatur in dubium, an qui vltra personas in dictis decretis enumeratas quoquo modo cognatione spirituali ante confirmationem dicti Concilij coniuncti erant, absque dispensatione Apostolica matrimonium post dictam confirmationem contrahere potuerint, ac hodie & de cætero contrahere possint, cùm ante prædictam confirmationem id facere de iure minimè liceret. Et insuper cùm in eisdem decretis statuatur, affinitatem, quæ ex fornicatione contrahitur, in illis solummodò attendi debere, qui primo, vel secundo affinitatis gradu coniunguntur; ab aliquibus pariter dubitetur, an matrimonia inter personas, quæ ante confirmationem dicti Concilij tertio, vel vlteriori huiusmodi affinitatis gradu coniunctæ erant, post confirmationem eiusdem Concilij absque dispensatione Apostolica contracta, & quæ deinceps contrahi contigerit, dirimi debeant: Sanctitas sua ad tollendum omne dubium, eos qui ante confirmationem prædicti Concilij cognationem spiritualem contraxerunt, dummodo non sint ex personis in dictis decretis enumeratis, & inter

quas

quas tantùm Concilium voluit deinceps contrahi hanc cognationem spiritualem, matrimonij vinculo inter se absque dispensatione aliqua liberè & licitè copulari posse, ac matrimonia, etiam post confirmationem huiusmodi, absque dispensatione Sedis Apostolicæ inter eas iam contracta valere, plenamque roboris firmitatem obtinere. Et similiter matrimonia post confirmationem Concilij absque dispensatione Apostolica secuta, & quæ de cæteto sequentur inter personas, quæ ante dictam confirmationem affinitatem (infra tamen secundum gradum ex fornicatione prouenientem) contraxerant, propter huiusmodi affinitatem dirimi non debere, sed valida & efficacia existere declaraoit: sicque per quoscumque iudices & commissarios, etiam S.R.E. Cardinales, sublata eis quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate, iudicari & definiri debere, ac quidquid secus super his à quoquam quauis auctoritate, scienter, vel ignoranter attentari contigerit, irritum & inane decreuit.

Placet, publicetur, & describatur. M.

Lecta & publicata fuit suprascripta Regula Romæ in Cancellaria Apostolica, anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sexagesimosexto, die verò Martis vigesima mensis Augusti, Pontificatus præfati Sanctiss. D. N. D. Pij Papæ Quinti anno primo.

A Lomellinus Custos.

Super declaratione decreti Concilij Tridentini, de Cognatione spirituali, & eius impedimentis.

X.

Part. 2. alleg. 35.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

CVm illius vicem, licèt minimè suffragantibus meritis, geramus in terris, de cuius vultu prodit iudicium, & vident oculi æquitatem, officij nostri debitam prosequimur actionem, si obscuros sacrorum Canonum sensus ita aperite studemus, vt piis Christi fidelium mentibus nulla dubitandi occasio relinquatur. Sanè licèt ex eo, quod in Concilio Tridentino decretum fuerit, cognationem spiritualem inter eos tantùm contrahi, qui suscipiunt baptizatum de baptismo, ac baptizatum ipsum, & illius patrem & matrem, necnon baptizantem & baptizatum, baptizatique patrem & matrem, in reliquis personis, & quæ per antiquos Canones occasione cognationis huiusmodi contrahere prohibebantur, omne impedimentum sublatum esse videtur; adhuc tamen ab aliquibus dubitari accepimus, an saltem impedimentum cognationis spiritualis huiusmodi inter maritum, vel vxorem suscipientis, & baptizatum, necnon inter maritum, vel vxorem suscipientis, & patrem ac matrem baptizati vigeat, propterea quod prohibitum de vno coniuge, de altero etiam prohibitum esse videatur. Nos piarum mentium quieti, & matrimoniorum fauori (quantum ex alto nobis permittitur) consulere volentes, à præcisis verbis Concilij minimè discedendum in præmissis esse censuimus. Et propterea nullum amplius impedimentum ratione cognationis huiusmodi subesse decernimus & declaramus, quominus inter dictos maritum, vel vxorem suscipientis, & baptizatum, baptizatique patrem & matrem, & quascumque alias personas, tam ex parte suscipientis, quàm baptizantis & baptizati, in dicto Concilio nominatim non expressas, matrimonium liberè & licitè contrahi possit. Et ita ab omnibus iudicati debere mandamus atque statuimus, decernentes irritum & inane, si quid secus à quoquam quacumque dignitate, auctoritate & potestate prædito contigerit iudicari. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, aliisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, quod præsentes litteræ, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ declarationis, decreti, mandati, statuti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXVI. quarto Kal. Decembris, Pontificatus nostri anno secundo.

Cæs. Glorierius.

H. Cumyn.

Declaratur Concilij Tridentini decretum super impedimento affinitatis ex fornicatione prouenientis.

XI.

Part. 2. allegat. 35.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

AD Romanum Pontificem spectat Canonicas sanctiones, quæ expressiorem sensum postulare videntur, re diligenter perspecta ita declarare, & aliàs prouidere, vt omnis dubietas de piis Christi fidelium mentibus euellatur. Sanè postquam ex eo, quod Tridentina Synodus impedimentum affinitatis ex fornicatione proueniens, per quod non solùm matrimonium contrahi prohibetur, sed etiam postea factum dirimitur, ad eos tantùm restrinxit, qui primo & secundo gradu coniunguntur; in vlterioribus verò gradibus statuit, matrimonium postea factum non dirimi; à pluribus Christi fidelibus, vt accepimus, est dubitatum, an licèt in vlterioribus gradibus huiusmodi matrimonium contractum non dirimatur, adhuc tamen iuxta antiquos Canones contrahi prohibeatur. Et propterea nos omnem ambiguitatem tollere, & animarum tranquillitati, ac matrimonij libertati, quantum cum Deo possumus, consulere volentes, declaramus, & Apostolica auctoritate decernimus, nullum hodie impedimentum remanere; quominus in vlterioribus gradibus huiusmodi liberè & licitè matrimonium contrahi possit. Et ita ab omnibus iudicati debere mandamus, atque statuimus, decernentes irritum & inane, si quid secus à quoquam quacumque dignitate, auctoritate & potestate prædito contigerit iudicati. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, aliisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, quod præsentes litteræ in Cancellaria nostra Apostolica, & in acie Campi Floræ de more publicentur, & inter constitutiones perpetuò valituras describantur: & quia difficile foret eas ad singula quæque loca deferri, quod earum transumptis etiam impressis, manu alicuius Notarij subscriptis, ac sigillo alicuius Prælati munitis eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ declarationis, decreti, mandati, statuti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum

rum

rum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXVI. quarto Kalend. Decembris, Pontificatus nostri anno primo.

Cæs. Glorierius.

H. Cumyn.

De veritate exprimenda à Procuratoribus Pœnitentiariæ, &c. in dispensationibus Matrimonialibus, & aliis gratiis Apostolicis, sub pœna falsi.

XII.

Part. 2. Alleg. 35.

PIVS PAPA.

Motu proprio, &c. Cùm sicut accepimus, nonnulli suæ conscientiæ prodigi, ac propriæ salutis immemores, vt faciliùs à nobis, & Sede Apostolica dispensationes Matrimoniales, & alias gratias & concessiones obtineant, gradus consanguinitatis, vel affinitatis, aut cognationis spiritualis, ac scientiam illorum aliter quàm eis à principio ab ipsis partibus significatum, vel narratum fuerit, exponunt; & si matrimonia huiusmodi adhuc contracta non fuerint, pro contractis narrant, ac aliàs diuersimodè veram facti speciem, tam in ipsis dispensationibus Matrimonialibus, quàm pro aliis quibuscumque gratiis & concessionibus obtinendis immutent; ac propterea cum non solùm in impetrationibus huiusmodi falsitas narretur, verùm etiam in partibus plerumque pro verificatione gratiarum huiusmodi veritas immutetur, & falsitas committatur: Nos igitur huiusmodi abusibus & erroribus obuiare cupientes, Motu proprio, &c. omnes & singulos Procuratores, tam officij sacræ Pœnitentiariæ, seu Contradictarum, quàm alios quoscumque sollicitatores, & scriptores quos Copistas vocant, qui veritatem facti à narratione, quam ab ipsis partibus habuerunt, quoad substantialia, & qualitates necessariò exprimendas, diuersam faciunt, seu quoquo modo inuertunt, aut immutant, ac deprauant, & per subreptionem & obreptionem gratias à nobis extorquent, pœnam falsi incurrere, & ea puniri omnino debere decernimus & declaramus: Mandantes propterea almæ Vrbis Gubernatori, Cameræ Apostolicæ Auditori, & Vicario, quatenus in præmissis reos & culpabiles repertos, pœna falsi, vt præmittitur, puniant, cum potestate citandi etiam per edictum, &c. aliaque faciendi in præmissis necessaria, seu quomodolibet opportuna. Non obstantibus præmissis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque: irritum quoque & inane, &c. dicique, &c. iudicari & definiri debere, sublata, &c. decernentes. Et quod præsentis Motus proprij, etiam absque Data & registratura, sola signatura sufficiat, & vbique fidem faciat in iudicio & extra, regula contraria non obstante; eiusque transumptis, &c. quodque Cameræ & Cancellariæ Apostolicæ, ac Audientiæ causarum Palatij Apostolici valuis, & in acie Campi Floræ, dimissis inibi copiis affixis, omnes ita afficiant & arctent, ac si illis personaliter intimatæ fuissent.

Placet, publicetur, & describatur. M.

Die quinta Decembris M D L X V I. suprascriptæ litteræ Apostolicæ affixa, & publicatæ fuerunt in locis supradictis, dimissis in eisdem copiis affixis.

Super collatione Parochialium Ecclesiarum.

XIII.

Part. 3. Allegat. 60.

PIVS Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

IN conferendis beneficiis Ecclesiasticis, & præsertim Parochialibus Ecclesiis personis dignis & habilibus, quæ in loco residere, & per seipsas curam exercere valeant, quanta diligentia adhiberi oporteat, Alexandri III. in Lateranensi, & Gregorij X. in Lugdunensi generalibus Conciliis, ac Innocentij similiter III. & aliorum Rom. Pontif. prædecessorum nostrorum editæ constitutiones testantur. Quod vt diligentius, ac rectius perficiatur, statuit etiam Synodus Tridentina, vt occurrente vacatione Parochialis Ecclesiæ, etiam generaliter, vel specialiter, etiam vigore indulti in fauorem S. R. E. Cardinalium, aut aliàs quomodolibet reseruatæ, vel affectæ, debeat Episcopus habita notitia vacationis Ecclesiæ, si opus fuerit, idoneum in ea Vicarium cum congrua, eius arbitrio, fructuum portionis assignatione constituere, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, donec ei de Rectore prouideatur. Et deinde Episcopus, & qui iuspatronatus habet, intra decem dies, aut aliud tempus ab Episcopo præscribendum, aliquos clericos ad regendam Ecclesiam idoneos, Examinatoribus iuxta formam eiusdem Synodi deputatis nominet; nonnisi ab eisdem Examinatoribus per concursum aliorum examinatorum etiam tanquam magis idoneo ab Episcopo iudicato & electo, de Ecclesia prouideatur, aliàs prouisiones, seu institutiones omnes præter formam prædict. in factæ subreptitiæ censeantur. Sed quoniam res humanæ semper in deterius prolabuntur, nisi sit qui eas retineat, ac debitæ executioni demandet; & verendum sit, ne propter constitutionum huiusmodi transgressionem maximi abusus oriantur: Nos, ad quorum notitiam non sine graui nostra molestia peruenit, nonnullos ex venerabilibus fratribus nostris Archiepiscopis & Episcopis, occurrente vacatione Parochialium Ecclesiarum, eas nullo, aut minus ritè seruato examine, præsertim illo quod per concursum fieri debet ex Concilio Tridentino, vel etiam examine ritè seruato, personis minùs dignis, carnalitatis, aut alium humanæ passionis affectum, non rationis iudicium sequentes contulisse, & de eis prouidisse: volentes quantum cum Deo possumus, huiusmodi, ac etiam futuris periculis occurrere, eorundem prædecessorum nostrorum constitutiones præfatas etiam innouando, auctoritate Apostolica tenore præsentium omnes & singulas collationes, prouisiones, institutiones, & quasvis dispositiones Parochialium Ecclesiarum ab eisdem Episcopis & Archiepiscopis, ac quibusvis aliis collatoribus, tam ordinariis, quàm delegatis, etiam S.R.E. Cardinalibus, ac Sedis Apostolicæ Legatis, vel Nuntiis, præter & contra formam ab eodem Concilio Tridentino, præsertim in examine per concursum faciendo præscriptam factas, aut in futurum faciendas, nullas, irritas, ac nullius roboris vel momenti fore & esse, nullumque prouisis ius, aut titulum, etiam coloratum possidendi præbere; & Parochiales Ecclesias huiusmodi, vt prius ante collationes huiusmodi vacabant, ex nunc vacare statuimus, decernimus, & declaramus, easque omnes pro tempore sic vacantes, nostræ & Sedis Apostolicæ, seu eorum, quibus ius conferendi eas, præterquam Episcopis & Archiepiscopis, qui curam dicti examinis iuxta decretum eiusdem Concilij habere debent, compete-

petet, dispositioni reseruamus. Insuper ne Parochiales Ecclesiæ diu in suspenso maneant in maximum animarum periculum, quarumcunque Parochialium Ecclesiarum, quarum, dum pro tempore vacans, ad Episcopos, Archiepiscopos, Primates, & Patriarchas, & quosvis alios ordinarios collatores, in mensibus ordinariis collatoribus etiam per nostras regulas assignatis, prouisio & collatio spectat & pertinet, de quibus idem Episcopi & Ordinarij prædicti intra sex mensium spatium à die vacationis earumdem, perfecto examine, iuxta formam Concilij Tridentini præfati non prouiderint, ac illarum etiam, quarum collationes nobis & dictæ Sedi generaliter, vel specialiter, & ex quauis causa reseruatæ, seu affectæ existunt, aut aliis ex indulto Sedis Apostolicæ competunt, ad quas occurrenta illarum vacatione, Episcopi & Archiepiscopi præfati personas per examen, concursu mutuo habito iuxta dicti Concilij Tridentini formam, approbatas, & magis idoneas non elegerint, aut electas nobis, vel successoribus nostris, aut iis ad quos collatio spectabit, pro collatione obtinenda intra quatuor mensium spatium à die illius vacationis non significauerint, necnon Parochialium Ecclesiarum similium, quæ iurispatronatus Ecclesiastici, vel aliorum, seu clericorum & laicorum simul fuerint, si præsentatus intra tempus eisdem patronis à Iure præfixum, præuio examine iuxta formam dicti Concilij approbatus petatur, institui, institutioque ipsa per duos menses à die præsentationis dilata fuerit, collationem, prouisionem, institutionem, ac omnimodam dispositionem nobis & ipsi Sedi, ac personis, indulta huiusmodi conferendi, prouidendi, seu instituendi obtinentibus respectiuè reseruamus, data tamen in Parochialibus iurispatronatus optione ipsis patronis, vt si institutio ad Ordinarios spectabit, ipsis Ordinariis illam facere negligentibus, & vltra dictos duos menses differentibus, possint pro huiusmodi institutione obtinenda habere recursum ad Metropolitanum, vel viciniorem Ordinarium, aut ad Sedem Apostolicam. Prohibentes etiam eisdem Ordinariis, ne tempus decem dierum eisdem Ordinariis & patronis ab eodem Concilio Tridentino ad nominandum idoneos clericos coram deputatis Examinatoribus præfixum, vltra alios decem dies prorogare audeant, vel præsumant. Districtiùs inhibentes, ne quis præter Romanos Pontifices, aut alios indolta huiusmodi obtinentes, vt præfertur, quacumque sit super hoc auctoritate munitus, de huiusmodi beneficiis sic reseruatis (vt præfertur) disponere, vel circa illa etiam per viam permutationis, vel aliàs innouare quoquo modo præsumat. Vt autem non solùm dignis, sed magis idoneis repertis, iuxta eiusdem Concilij decretum Parochiales Ecclesiæ conferantur, volumus, & eadem auctoritate decernimus, quod si Episcopus minùs habilem, posthabitis magis idoneis, elegerit, possint ij qui reiecti fuerint, à mala electione huiusmodi ad Metropolitanum, vel si ipse eligens Metropolitanus, aut exemptus fuerit, ad viciniorem Ordinarium, vti nostrum & Sedis huiusmodi delegatum, aut aliàs ad ipsam Sedem Apostolicam appellare, ac prælectum ad nouum examen coram ipso appellationis iudice, & eius examinatoribus prouocare, & constito de prioris eligentis irrationabili iudicio, eoque reuocato, Parochialis magis idoneo per eundem iudicem appellationis auctoritate nostra (quaterius collatio ad Episcopum, à quo appellatum fuit, spectaret) conferatur; aliàs eidem magis idoneo per iudicem appellationis approbato conferenda remittatur ad eum, ad quem collatio, prouisio, vel institutio spectabit. Hæc tamen appellatio interposita interim non impediat, aut suspendat, quominus electio per Ordinarium primo loco facta interim debitæ demandetur executioni, & prouisus ab eadem Ecclesia, causa appellationis huiusmodi pendente non moueatur. Et si quis à sententia per iudicem appellationis lata duxerit appellandum, is tunc ad Sedem ipsam Apostolicam appellabit. Si secus in præmissis omnibus & singulis actum, aut attentatum fuerit, irritum decernimus & inane. Volumus autem, quod præsentium transumptis, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ declarationis, statuti, decreti, reseruationis, prohibitionis, inhibitionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLVI. xv. Kalend. Aprilis, Pontificatus nostri anno secundo.

Cæs. Glorierius.

H. Cumyn.

Aug. Barbos. Formul. Episc.

Declaratio super portione assignanda Vicariis perpetuis Parochialium Cathedralibus, & aliis Ecclesiis, ac piis locis perpetuò vnitarum.

XIV.

Part. 3. alleg. 66.

Pivs *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

AD exequendum Pastoralis officij debitum vigilantibus studiis intendentes, ad ea, per quæ Cathedralium & Collegiatarum, aliarúmve Ecclesiarum, necnon monasteriorum, beneficiorum, seu collegiorum, ac aliorum piorum locorum prospero profectui, diuinique cultus augmento, & opportunæ, congruæque sustentationi Parochialium Ecclesiarum eisdem vnitarum statui feliciter dirigendo, & personarum in illis curam animarum exercentium vtilitati recta ratione, & prouida moderatione consuli, & salubriter prouideri valeat, libenter interponimus nostræ sollicitudinis partes. Hinc est, quod ad nostras aures (quod non sine animi nostri molestia referimus) peruenit, nonnullos ex venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis in deputandis Vicariis, ac assignatione portionum Vicariis perpetuis Parochialium, dictis Ecclesiis, monasteriis, beneficiis, collegiis, vel locis piis perpetuò vnitarum, ex Concilio Tridentino facienda ita modum excessisse, vt parum, aut nihil ex fructibus, redditibus & prouentibus Parochialium Ecclesiarum sic vnitarum Ecclesiis, monasteriis, beneficiis, collegiis, aliisve locis piis remanserit, ob idque multæ ortæ sint super hoc controuersiæ circa interpretationem decreti dicti Concilij. Nos ad eas tollendas animum intendentes, considerantesque vniones ipsas ideo à prædecessoribus nostris factas esse, vt ex redditibus & emolumentis beneficiorum vnitorum Ecclesiis, monasteriis, collegiis, beneficiis, & locis piis, quibus illa vniuntur, faciliùs onera eisdem incumbentia supportentur, & promptius à ministris Ecclesiasticis in eisdem diuina officia celebrentur, hospitalitas seruetur, aliaque charitatis opera exerceantur; ac etiam vt nihilominus cura animarum dictarum Parochialium laudabiliter exerceatur: Motu proprio, & ex certa nostra scientia, auctoritate Apostolica hac nostra perpetuò valitura constitutione statuimus & ordinamus, ac declaramus, quemadmodum etiam de ipsius Concilij mente fuisse collegimus, Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos præfatos in assignatione portionis

tionis ipsis Vicariis perpetuis ex prædicto Concilio ipsorum Prælatorum arbitrio facienda, ita se continere & arbitrari debere, vt non maior centum, nec minor quinquaginta scutorum annuorum summa, computatis omnibus etiam incertis emolumentis, & aliis obuentionibus communiter percipi solitis, eis omnino assignetur (nisi Vicariis temporariis solitum fuisset plus assignari) siue in quantitate, aut quota fructuum, pecuniaque numerata, fundo, seu alia re stabili portio huiusmodi constituatur, cuiuscumque valoris Parochialis Ecclesia vnita fuerit; & habita etiam ratione reddituum & onerum loci, cui Parochialis ipsa vnita fuerit: ita quod portiones vltra, vel infra dictas summas scutorum centum, & scutorum quinquaginta hactenus assignatæ, vel in posterum forsan assignandæ, quoad excessum & defectum huiusmodi nullius roboris & momenti existant, & ad summas prædictas reductæ & auctæ respectiuè censeantur: nisi tamen valor annuus ipsius Parochialis vnitæ, habita ratione (vt præfertur) minor sit quinquaginta scutis; quo casu portio assignata, vel assignanda Vicario perpetuo non debeat excedere summam annuam valoris dictæ Parochialis, sed sufficiat quod omnes fructus eius duntaxat attribuantur ipsi Vicario perpetuo. Et quoniam iniquum esset, eos qui commodis priuantur, eadem onera quæ priùs sustinebant, debere sufferre: volumus & statuimus, quod Ecclesiæ, monasteria, collegia, beneficia, & pia loca huiusmodi, in quorum Parochialibus Ecclesiis vnitis continget Vicarias prædictas erigi, pro quantitatibus fructuum ipsis Vicariis perpetuis assignatorum, ad solutionem quindenniorum, quam nobis & Cameræ Apostolicæ soluunt, vlterius non teneantur, sed eis detractio fiat ad ratam certorum, quæ de fructibus dictarum Parochialium percipiuntur: ita tamen, quod Vicarij perpetui, qui pro tempore deputabantur, teneantur accipere à Sede Apostolica nouam prouisionem suæ deputationis, & soluere annatam pro portione fructuum, reddituum & prouentuum certorum sibi assignata, & expedire litteras Apostolicas, nec aliàs ad possessionem dictarum Vicariarum perpetuarum, & seruitium earundem Parochialium admitti possint, nisi soluta annata, & expeditis litteris Apostolicis nouæ prouisionis, vt præfertur: alioquin integrum quindennium solui debere, nec Vicarij prædicti antea tuta conscientia fructus percipere possint. Volumus insuper, & ita mandamus, quod dicti Vicarij perpetui non ad liberam Ordinariorum electionem, sed ad nominationem illorum, in quorum Ecclesiis vnitis ponentur, cum ipsorum Ordinariorum, seu eorum Vicariorum, præuio examine, approbatione deputentur. Et si dictæ parochiales vnitæ erunt monasteriis Regularium Mendicantium, possint à Superioribus dictorum monasteriorum nominari ex ipsis Mendicantibus ij, quos Ordinarij, præuio examine per se, aut eorum Vicarios faciendo, idoneos ad curam animarum exercendam inuenerint, & ita pro idoneis approbauerint, teneantur in Vicarios (ad nutum tamen Superiorum suorum amouibiles) deputare. Idemque etiam seruetur in regularibus Monachis tantùm, dummodo in ea Parochiali, in qua vnus ex eis Monachis fuerit, seruata forma prædicta, Vicarius deputatus, habitent cum eo saltem quatuor alij ex dictis Monachis. Sicque per quoscumque iudices quauis auctoritate fungentes, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi & interpretandi potestate, iudicari & interpretari debere; necnon irritum & inane decernimus quidquid secus à quoquam quauis auctoritate attentatum forsan est hactenus, vel in posterum contigerit attentari. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, quod præsentes litteræ, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ ordinationis, declarationis, statuti, mandati, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicæ MDLXVII. Kalend. Nouembris, Pontificatus nostri anno secundo.

Cæs. Glorierius.

H. Cumyn.

Declaratio decreti à Concilio Tridentino editi super impedimento publicæ honestatis, circa Sponsalia & Matrimonia.

XV.

Part. 3. allegat. 35.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

AD Romanum spectat Pontificem sua sollicitudine diligenter prouidere, vt sacrorum Conciliorum decreta ita suæ declarationis adminiculo dilucidentur, quod nulla desuper dubitandi occasio cuiquam relinquatur. Sanè ad aures nostras peruenit, multos esse qui dubitent, an decretum Oecumenici Concilij Tridentini, Sessione vigesimaquarta de reformatione Matrimonij, cap. tertio, quo cauetur, impedimentum publicæ honestatis, vbi sponsalia valida non fuerint, prorsus tolli; vbi verò valida fuerint, non excedere primum gradum, cum in vlterioribus gradibus non possit huiusmodi prohibitio seruari; de sponsalibus per verba (vt aiunt) de futuro tantum conceptis intelligatur, vel etiam matrimonia per verba de præsenti contracta, non tamen consummata, quæ interdum sponsalia appellantur, comprehendat, ita vt etiam eo casu impedimentum inde proueniens sublatum fuerit. Nos itaque, vt omnis difficultas ac dubitatio tollatur, attendentes quod sponsaliorum appellatione, qua dictum Concilium vtitur, nonnisi impropriè matrimonium verbis de præsenti conceptis contractum continetur, quodque agitur de correctione Iuris veteris, quo casu secundùm proprietatem verborum duntaxat procedendum est, præsertim cum longè maiorem rationem prohibitionis in matrimonio per verba de præsenti contracto, quàm in sponsalibus de futuro vigere à nemine dubitetur: idcirco Motu proprio, auctoritate Apostolica, tenore præsentium declaramus, & definimus, decretum Concilij huiusmodi omnino intelligendum esse, & procedere in sponsalibus de futuro duntaxat, non autem in matrimonio sic (vt præfertur) contracto; sed in eo durare adhuc impedimentum in omnibus illis casibus & gradibus, quibus de Iure veteri ante prædictum decretum Concilij introductum erat. Et ita ab omnibus iudicari debere mandamus, atque statuimus: non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, aliisque contrariis quibuscumque. Volumus autem quod præsentes litteræ, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ declarationis, definitionis, mandati, statuti & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXVIII. Kalendis Iulij, Pontificatus nostri anno tertio.

Cæs. Glorierius.

H. Cumyn.

Quæ

Quæ resignationes beneficiorum per Episcopos, & alios collatores admitti possint?

XVI.

Part. 3. allegat. 69.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

QVanta Ecclesiæ Dei incommoda omni tempore attulerit, & nunc quotidie magis afferat, ministrorum in eam ingressio vitiosa, iam latè perspiciant, & cum mœrore expendant Præsules omnes, & Pastores, quando hæc pernicies cæterarum omnium maxima iam multas orbis Ecclesias impiè violarit. Quia verò hoc malum cùm in cæteris frequens, tum maximè in beneficiorum, & officiorum Ecclesiasticorum dimissione admittitur, nemini molestum esse debet, quod pridem de reprimendis quotidianis fraudibus, quæ hac in re frequentiores internoscuntur, certam aliquam rationem tandem inituri, officij nostri partes in prohibenda omnibus interim resignationum huiusmodi receptione paulo seueriùs interposuerimus, omnesque beneficiorum interim resignandorum dispositiones, quæ fierent, in irritum reuocauerimus, ac etiam decreuerimus, nullum per eas in illis ius, neque titulum, vel coloratum, tam in petitorio, quàm in possessorio ipsis prouisis tribuere, quin etiam eos ad illa deinceps obtinenda perpetuò inhabiles fore. Collatores verò aliàs in illorum dispositione, etiam tanquam deuolutionis iure sese interponere non posse, sed de eis vt verè vacantibus, siue per Romanos Pontifices, siue alios collatorum eorundem superiores, vti præuentum esset, liberè prouideri. Nunc autem intendentes institutum hoc nostrum, quo sanctuarium Domini cupimus illibatum auctore Domino prosequi, ac simul quantum in nobis est cauere ne resignationes ipsæ dehinc pro cuiusque arbitrio, nullisque, vel certè leuibus causis passim, & temerè admittantur, prohibitionem, & alia prædicta, ac cætera omnia nobis super his litteris contenta catenus relaxamus, vt posthac Episcopi & alij facultatem habentes, eorum dumtaxat resignationes recipere & admittere possint, qui aut senio confecti, aut valetudinarij, aut corpore impediti, vel vitiati, aut crimini obnoxij, censurisque Ecclesiasticis irretiti, aut nequeunt, aut non debent Ecclesiæ, vel beneficio inseruire, seu qui vnum, aliud, vel plura beneficia obtinuerint, vel quos ad aliud contigerit promoueri: Religionem quoque ingressuri, vel matrimonium contracturi, si statim postea id re ipsa exequantur, denique cum quis ex aliis casibus acciderit, qui constitutione felicis record. Innocentij Papæ III. de dimittendis Cathedralibus Ecclesiis edita continentur: qui etiam ob capitales inimicitias nequeunt, vel non audent in loco beneficij residere securi. Sed nec horum vllus sacro ordini mancipatus, nisi Religionem ingressurus, valeat vllo modo beneficium, vel officium Ecclesiasticum resignare, nisi aliunde ei sit quo in vita possit commodè sustentari. Ad hæc beneficiorum, & officiorum permutationes admittere quæ Canonicis sanctionibus, & Apostolicis constitutionibus permittuntur. Caueant autem Episcopi, & alij prædicti, itemque omnes electores, præsentatores, & patroni, tam Ecclesiastici, quàm laici, quicumque sint, ne verbo quidem, aut nutu, vel signo futuri in huiusmodi beneficiis & officiis successores, ab ipsis resignationibus, aut aliis eorum significatione, vel hortatu designentur, aut de his assumendis promissio inter eos, vel etiam intentio qualiscumque intercedat. Cæterùm præcipimus atque interdicimus, ne ipsi Episcopi, aut alij collatores, de beneficiis, & officiis resignandis prædictis, aut suis, aut dimittentium consanguineis, affinibus, vel familiaribus, etiam per fallacem circuitum multiplicatarum in extraneos collationum audeant prouidere. Quod si secus, ac etiam quidquid præter, vel contra formam prædictorum fuerit à quocumque temerè attentatum, id totum ex nunc vires & effectum decernimus non habere. Qui verò contrafecerint, vt in eo, quo deliquerint, puniantur, à beneficiorum, & officiorum collatione, necnon electione, præsentatione, confirmatione, & institutione, prout cuique competierit, tandiu suspensi remaneant, donec remissionem à Romano Pontif. meruerint obtinere; & qui talia beneficia, seu officia receperint, eos prædictis pœnis volumus subiacere. Et nihilominus in eos, qui sic suspensi conferre, eligere, præsentare, confirmare, vel instituere ausi fuerint, excommunicationis quoad personas, quo verò ad Capitula, & Conuentus, à Diuinis suspensionis sententias ipso facto promulgamus, quibus etiam nullus alius quàm ipse Romanus Pontifex siue absolutionis, siue relaxationis gratiam (excepto mortis articulo) valeat impertiri: prohibitione & litteris nostris prædictis nihilominus in cæteris omnibus perpetuò valituris. Non obstantibus quibuscunque priuilegiis, &c. Episcopis, & aliis Ecclesiarum Prælatis, necnon Ecclesiis, monasteriis & Capitulis, Conuentibus, Collegiis, & Vniuersitatibus, eorumque aliis personis, etiam Regia, & Imperiali Maiestate præditis concessis, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ relaxationis, præcepti, interdicti, decreti, promulgationis, iussionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ 1568. Kal. Aprilis, Pontificatus nostri anno tertio.

Cæs. Glorierius.

De residentia Rectorum Ecclesiarum Parochialium, & obtinentium Canonicatus, vel Dignitates.

XVII.

Part. 3. allegat. 53.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

CVpientes pro nostri pastoralis officij munere Christi fidelium animarum saluti, quantum cum Deo possumus, salubriter consulere, & Parochialibus Ecclesiis ab earum Parochis, prout tenentur, in diuinis debitè & laudabiliter deseruiri, inhærendo etiam decretis sacri Concilij Tridentini, Motu proprio, & ex mera deliberatione, certáque scientia nostra, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, hac nostra perpetuò valitura constitutione omnes & singulos rectores Parochialium Ecclesiarum cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis & præeminentiæ fuerint, in quibuscumque regnis, prouinciis, ciuitatibus, diœcesibus, ac aliis Christiani orbis partibus consistentes, qui Parochialem Ecclesiam, ac Canonicatum, aut dignitatem, etiam post Pontificalem maiorem, & principalem, in quibusvis Patriarchalibus, aut Metropolitanis, vel Cathedralibus, seu Collegiatis Ecclesiis, seu aliud quodcumque beneficium Ecclesiasticum, etiam quarumcunque dis-

pensationum à Rom. Pontificibus prædecessoribus nostris, seu etiam à nobis hactenus quomodolibet impetratarum, ac litterarum Apostolicarum desuper expeditarum titulo, quas omnes hac præsenti constitutione abolemus & reuocamus, seu quocumque alio prætextu obtinent; cùm prima & præcipua debeat esse cura animarum, eos ad residendum in Ecclesia Parochiali, & ibi in diuinis deseruiendum, debitóque eorum officio fungendum omnino teneri, & obligatos esse, ac ad id per Episcopos, & alios locorum Ordinarios, etiam tanquam Apostolicæ Sedis delegatos, sub sententiis & censuris Ecclesiasticis, ac pecuniariis, arbitrio eorum declarandis, ac etiam priuationis dictarum Parochialium, & aliorum quorumcunque beneficiorum pœnis, quacumque appellatione remota, cogi & compelli posse & debere, auctoritate Apostolica tenore præsentium statuimus, præcipimus & ordinamus. Eos tamen sic residentes in Ecclesiis Parochialibus omnes & singulos fructus, redditus & prouentus, etiam Canonicatus sui, vel Dignitatis, seu alterius cuiuscumque beneficij (exceptis dumtaxat quotidianis distributionibus, & aliis, quæ ex iusta causa absentes percipere non solent) lucrari volumus: sicque per quoscumque iudices & commissarios, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac S.R.E. Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate, interpretari, iudicari, & definiri debere: necnon irritum & inane quidquid secus super his à quoquam quauis auctoritate, scienter vel ignoranter attentatum forsan est hactenus, vel in posterum contigerit attentari, decernimus & declaramus. Non obstantibus præmissis, ac quibusvis dispensationibus & exemptionibus, litterisque Apostolicis desuper confectis, &c. Quibus omnibus, &c. illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat ad effectum præsentium specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ abolitionis, reuocationis, statuti, præcepti, ordinationis, decreti, declarationis, derogationis & voluntatis infringere, &c. Si quis autem hoc attentare, &c. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXVIII. octauo Idus Iulij, Pontificatus nostri anno tertio.

Cæs. Glorierius.

H. Cumyn.

Contra quoscumque Clericos, tam sæculares, quàm Regulares infandi criminis reos.

XVIII.

Part. 2. alleg. 34.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

HOrrendum illud scelus, quo pollutæ, fœdatæque ciuitates à tremendo Dei iudicio conflagrarunt, acerbissimum nobis dolorem inurit, grauiterque animum nostrum commouet, vt ad illud quantum potest comprimendum studia nostra conferamus. Sanè Lateranensi Concilio dignoscitur constitutum, vt quicumque clerici illa incontinentia, quæ contra naturam est, propter quam ira Dei venit in filios diffidentiæ, deprehensi fuerint laborare, à clero dejiciantur, vel ad agendam in Monasteriis pœnitentiam detrudantur. Verùm ne tanti flagitij contagium impunitatis spe, quæ maxima peccandi illecebra est, fidentius inualescat, clericos huius nefarij criminis reos grauiùs vlciscendos deliberauimus, vt qui animæ interitum non horrescunt, hos certè deterreat ciuilium legum vindex gladius sæcularis. Itaque quod nos iam in ipso Pontificatus nostri principio hac de re decreuimus, plenius nunc, fortiusque prosequi intendentes, omnes & quoscumque Presbyteros, & alios Clericos sæculares, & Regulares cuiuscumque gradus & dignitatis tam dirum nefas exercentes, omni priuilegio clericali, omnique officio, dignitate, & beneficio Ecclesiastico præsentis canonis auctoritate priuamus. Ita quod per Iudicem Ecclesiasticum degradati, Potestati sæculari statim tradantur, qui de eis illud idem capiat supplicium, quod in laicos hoc in exitio deuolutos legitimis reperitur sanctionibus constitutum. Nulli ergo, &c. Datum Romæ apud S.Petrum, anno Incarnationis Dominicæ 1568. tertio Kalend. Septembris, Pontificatus nostri anno tertio.

De trium votorum professione ab iis emittenda, qui in Congregationibus sub obedientia voluntaria viuunt, & habitus à sæcularibus Presbyteris distinctos habent.

XIX.

Part. 3. allegat. 101.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

LVbricum vitæ genus eorum vetiti, qui Regularium formam præ se ferentes, nec propriis renunciant, nec vllam profitentur ex Regulis approbatis, quando horum plerique proprio instinctui obsequentes, alij odio incensi, alij dum quod ambiunt, minus consequuntur, alij vel dilapidatis, vel intercertis rebus, & ad sese, vel propinquos translatis, vt ratiocinia effugiant; quidam etiam in suos ipsorum mores inquisitum iri præsentientes, quasi impunitum adepturi, è sodalitio suo, vt lubet, exsiliunt, ejectisque illius insignibus, vestem recipiunt sæcularem. Hinc graues & periculosæ quotidie offensiones in populis concitantur, dum quos disciplinæ Regulari perpetuò mancipatos credunt, rursus eos, etiam vbi consueuerint, contempto post tot annos & relicto, indignis sæpè modis, eius cui sese dediderant, vitæ instituto, liberos vident & solutos in sæculum euagari. Cum igitur conueniat, vt cuius arma induit, eam miles militiam persequatur, hanc de prædictis rationem capere instituimus, vt vel permanendi, vel abscedendi facultate semel singulis proposita, certus deinceps & immobilis disciplinæ Regularis cultus debeat in ipsis sodalitatibus perpetuò obseruari. Itaque de nobis attributæ potestatis plenitudine statuimus, vt omnes & singuli Priores, Præpositi, & alij Præsidentes, Generales, Prouinciales, & Conuentuales, necnon Canonici, & Fratres sancti Georgij in Alga Venetiarum, ac Eremitarum sancti Hieronymi, aliàs B. Petri Pisarum, & omnium, ac quarumcunque aliarum Congregationum, necnon Ecclesiarum, domorum, & Conuentuum in communi, & sub obedientia voluntaria, & extra votum solemne religionis viuentes, quorum habitus à sæcularibus Presbyteris est distinctus, qui religionem amplecti, & professionem Regularem solemnem emittere voluerint, in suis quisque Conuentibus & domibus intra vigintiquatuor horarum spatium, postquam Delegatus noster præsentes litteras eis significauerit, palam & sponte deliberent & declarent: inde conuocato quamprimùm per singulas huiusmodi

Congregationes generali, vel alio supremo, iuxta morem cuiusque Congregationis Capitulo, ibique electa vna, sub qua degant, ea regulis approbatis, in quam maior pars vocum ipsius Capituli consenserit, trium votorum substantialium professionem Regularem intra mensem solemniter emittant, & in ea tam ipsi, quàm illam deinceps ingressuri atque professuri, perpetuum ferant Altissimo famulatum: sicque professi, vel in suis quisque Prioratibus, Præposituris, Præsidentiis, administrationibus & officiis confirmentur, vel ad alia transferantur, prout cuique Congregationi, & Superioribus suis videbitur vtilius expedire. Qui verò excurso iam anni spatio in ipsa Congregatione morati, refugerint intra tempus prædictum profiteri, detracto Religionis habitu, ac redditis, etiam in vinculis, si opus sit, receptorum & administratorum omnium rationibus, ejiciantur; nec deinceps patiantur in vllis eiusdem Congregationis domibus, seu Conuentibus ampliùs conuersari. Quocirca mandamus vniuersis & singulis Prioribus, Præpositis, Generalibus, Prouincialibus, & conuentualibus, ac aliis cuiuscumque dignitatis & nominis Ministris, necnon Conuentibus, Canonicis, Fratribus & personis Congregationum huiusmodi, vt statutum nostrum prædictum, non expectata alia iussione, aut mentis nostræ declaratione, humiliter recipi, & studiosè obseruare procurent. Quod si fortè aliqui in eo, quo nunc sunt statu (quem omnino tollimus & abolemus) contra nostrum hoc statutum persistere contenderint, singulos omni dignitate, officio, administratione, & beneficio priuamus, & ad futura perpetuò indignos decernimus, excommunicationis quoque sententia innodamus eo ipso. Non obstantibus fundationibus & institutionibus, ac statutis & consuetudinibus Congregationum, domorum & Conuentuum prædictorum iuramento, Confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, priuilegiis quoque, exemptionibus, & indultis Apostolicis, illis, eorumque Superioribus, & personis, ac eorum singulis per quoscumque Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac nos, & Sedem Apostolicam, etiam per modum statuti perpetui, &c. quæ omnia tanquam abrogata, contra earumdem præsentium tenorem nolumus cuiquam in aliquo suffragari. Cæterum mandamus præsentes ad valuas basilicæ Principis Apostolorum, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ sublationis, abolitionis, priuationis, statuti, mandati, innodationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnat. Domin. MDLXVIII. quinto decimo Kal. Decembris, Pontificatus nostri anno tertio.

Cæs. Glorierius.

H. Cumyn.

Reuocatio indultorum recipendi, vel retinendi Religiosos alterius Ordinis, etiam laxioris.

XX.

Part. 3. allegat. 101.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

QVæcunque sacrarum religionum statum offendere noscuntur, nostrum nos incitat officium de medio remouere. Quamquam enim de cohibendis Regularibus ad alium Ordinem translatis sancta Synodus Tridentina salubri consilio decreuerit, vt nemo cuiuscunque Ordinis Prælatus, vel Superior, vigore cuiusvis facultatis, illorum quempiam ad habitum & professionem admittere possit, nisi vt in ordine, ad quem transfertur, sub sui Superioris obedientia in claustro perpetuò maneat: multi tamen Superiores & Prælati, obtentu priuilegiorum quamplurimos apostatas, & alios diuersorum Ordinum ad se ob iurgia, contentiones, leuitatem, & malefacta vtmaximè fugientes, eo etiam consilio receptare non desinunt, vt illorum opera in curandis infirmis, gerendisque eorum locorum rebus & negotiis vtantur, ex qua re plerique solutiores effecti, & quasi impunitatem assecuti, non personas tantum eorum Ordinum, vnde animaduersionis metu fortè exierant, sed & ipsorum Ordinum ritus, moresque maledictis insequuntur. Quocirca cum eiusmodi priuilegia veniant abroganda, quandocumque insigniter comperiuntur nocere, vel etiam scandala generare: Nos his, aliisque rationabilibus causis adducti, vt quibuslibet huiusmodi effugia præcludamus, de nobis attributæ potestatis plenitudine reuocamus & abolemus omnia & quæcumque priuilegia, facultates, dispensationes, & indulta præter Iuris communis dispositionem emanata, recipiendi vel retinendi Fratres, Monachos, Canonicos, & alios etiam laxiorum Ordinum professores, quibuscumque Ordinibus, monasteriis, hospitalibus, Militiis, & piis locis, etiam sancti Antonij Viennen. S. Spiritus in Saxia de Vrbe, S. Ioannis Hierosolymitani, IESV CHRISTI, S. Iacobi de Spatha, S. Lazari Hierosolymitani, eorumque Ecclesiis, membris, Superioribus, & personis, per quoscumque Rom. Pontif. prædecessores nostros, ac nos, & Sedem Apostolicam, tam in ipsorum monasteriorum, hospitalium, & locorum institutione, quàm deinceps quomodocumque, ac quotiescumque, etiam per modum statuti perpetui, ac initi & stipulati contractus, & aliàs sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis restitutionibus, præseruationibus, mentis attestationibus, derogatoriarum derogatoriis, aliisque fortioribus, efficacioribus, efficacissimis, & insolitis clausulis, necnon irritantibus & aliis decretis, etiam Motu proprio, & ex certa scientia, deque simili potestatis plenitudine, etiam pauperum, infirmorum, miserabilium, & cuiuscumque alterius pij operis intuitu, ac etiam ex quibuscumque aliis causis, quantumuis grauibus, charitatiuis, & necessariis, etiam consideratione, vel ad supplicationem Imperatorum, Regum, aliorumque Principum, necnon S.R.E. Cardinalium, deque illorum consilio, & matura deliberatione prius habita, concessa, confirmata, ac etiam multiplicatis vicibus innouata, extensa, vel etiam moderata. Cassamus quoque, & annullamus, quoad illa, omnes Apostolicas, & alias litteras super iis confectas, ac processus, & alia inde secuta quæcumque: ac volumus ea omnia vires & effectum de cetero non habere, ita vt posthac illorum sic reuocatorum prætextu Prælati & Superiores prædicti, aut alij quicumque, nullum prorsus alterius, etiam laxioris Ordinis vel Obseruantiæ Regularem, etiam specialem transeundi ad ipsos licentiam, iuxta huiusmodi priuilegia dumtaxat ferentem, ad habitum & professionem Regularem in suis quisque monasteriis, domibus, locis, vel Ordinibus, etiam vt in claustro perpetuò maneat, admittant, nec omnino quemquam recipiant, vel retineant. Eos verò, quos in aliquo ex casibus supradictis, vigore huiusmodi priuilegiorum tantùm, ac præter Iuris communis dispositionem iam habent translatos, ad eorum Superiores, & loca eius Ordinis, vnde erant profecti, quamprimùm remittant: Decernentes admissiones, receptiones, & retentiones huiusmodi nulla firmitate subsistere,

neminémque prorsus vlli voto, vllive regulæ, vel obseruantiæ, etiam iuramento, aliave solemnitate promissæ obligate, necnon irritum & inane quidquid secus per prædictos, aut quoscúmque alios quauis auctoritate, sciemer vel ignoranter contigerit attentari. Quicumque verò aliquem contra huius nostræ reuocationis tenorem admiserint, aut receperint, aut illos, aut quos iam habent modo prædicto translatos, aut receptos retinuerint, ipsos omnibus & singulis dignitatibus, administrationibus, beneficiis, officiis, fructibus, & pensionibus Ecclesiasticis præsentium auctoritate priuamus, & ad futura inhabiles esse volumus eo ipso. Quocirca omnibus locorum Ordinariis, in quorum diœcesibus loca prædicta consistunt, per Apostolica scripta mandamus, vt per se, vel alium, seu alios de translatis prædictis auctoritate nostra cognoscentes, in eos quos contra hoc præscriptum nostrum degere inuenerint, ac etiam recipientes, vel retinentes, reiecto quocumque exemptionis priuilegio animaduertant, ipsosque præterea translatos, vel retentos, ad priores Ordines & disciplinam remittere procurent: contradictores quoscumque per censuras & pœnas Ecclesiasticas, cæteraque iuris & facti remedia opportuna, quacumque appellatione postposita, compescendo, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac monasteriorum, &c. cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ reuocationis, & abolitionis, cassationis, annullationis, priuationis, voluntatis, mandati, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXIX. pridie Idus Octobris, Pontificatus nostri anno quarto.

Cæs. Glorierius.

Contra Moniales exeuntes à clausura, nisi in quibusdam casibus, easque retinentes, vel receptantes, & contra Superiores exeundi licentiam concedentes, nisi in casibus hìc expressis.

XXI.

Part. 3. alleg. 102.

Pivs *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

Decori & honestati omnium Sanctimonialium, quarum Iesvs Christvs Dominus noster sponsus est, vt in puritate & castitate superædificantes, in ipso feliciter inhabitare valeant, consulentes, ea quæ illarum existimationi detrahere possent, decet nos consultò submouere. Sanè periculi & scandali plena res est, ac Regulari obseruantiæ vehementer aduersatur, Sanctimoniales aliquando parentes, fratres, sorores, aut alios agnatos, vel cognatos, necnon monasteria, & alia filiationes nuncupata, etiam eis subiecta, visitandi, aut infirmitatis causa, aliôve prætextu à monasteriis exire, & per sæcularium personarum domos discurrere & vagari, quo velnti colore eximium quoque honestatis & pudicitiæ decus in discrimen committunt. Vnde nos malo huic pro nostro Pastoralis officij debito salubriter occurrere volentes, inhærentes etiam decreto sacri Concilij Tridentini de clausura Monialium disponenti, ac aliis nostris litteris super huiusmodi clausura editis adijcientes, volumus, sancimus, & ordinamus, nulli Abbatissarum, Priorissarum, aliarúmve Monialium, etiam Carthusiensis, Cisterciensis, S. Benedicti, Mendicantium, & quorumcunque aliorum Ordinum, etiam Militarium, ac statuum, graduum, condirionum, dignitatum, ac præeminentiarum existentium, etiam à Regia, vel illustri prosapia ortarum, de cætero, etiam infirmitatis, seu aliorum monasteriorum, etiam eis subiectorum, aut domorum, parentum, aliorúmve consanguineorum visitandorum, aliáve occasione & prætextu, nisi ex causa magni incendij, vel infirmitatis lepræ, aut epidimiæ, quæ tamen infirmitas præter alios Ordinum Superiores, quibus cura monasteriorum incumberet, etiam per Episcopum, seu alium loci Ordinarium, etiamsi prædicta monasteria ab Episcoporum & Ordinariorum iurisdictione exempta esse reperiantur, cognita & expressè in scriptis approbata sit, à monasteriis præfatis exire, sed nec in prædictis casibus extra illa, nisi ad necessarium tempus stare licere: Aliter autem, quàm vt præfertur egredientes, seu licentiam exeundi quomodocumque concedentes, necnon comitantes, ac illarum receptatrices personas, siue laicas, aut sæculares, vel Ecclesiasticas, consanguineas, vel non, excommunicationis maioris latæ sententiæ vinculo statim eo ipso absque aliqua declaratione subiacere, à quo præterquam à Rom. Pontifice, nisi in mortis articulo absolui nequeant: & insuper tam egressas, quàm Præsidentes, & alios Superiores prædictos eis licentiam huiusmodi concedentes, dignitatibus, officiis, & administrationibus per eas, & eos tunc obtentis priuamus, & illas, & illos ad obtenta, & alia in posterum obtinenda inhabiles esse declaramus, necnon licentias, & facultates, seu indulta, & priuilegia exeundi à monasteriis, & extra illa standi, à nobis, seu alio Rom. Pontifice prædecessore nostro, ac Sedis Apostolicæ Nuntiis, & Legatis, etiam de latere, ac maiore Pœnitentiario, aut Ordinum prædictorum Superioribus, aliisve personis, sub quibuscumque tenoribus, &c. & aliis decretis in genere, vel in specie, etiam Motu proprio, & ex certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, etiam Imperatoris, Regum, Ducum, & aliorum Principum, necnon S.R.E. Cardinalium intuitu, & contemplatione, ac instantia, vel aliàs quomodolibet concessa, quæ prorsus abolemus, ac litteras desuper confectas, & in posterum concedendas, & conficiendas, nullas & inualidas, nulliusque roboris, ac momenti fore, nec illas habentibus, & habituris suffragari posse; & ita per quoscumque iudices, & commissarios, &c. decernimus. Mandantes vniuersis & singulis venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, & aliis locorum Ordinariis in virtute sanctæ obedientiæ, & sub obtestatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ, quatenus per se, vel alium, seu alios præsentes litteras in ciuitatibus, & diœcesibus propriis quolibet anno publicent, omniaque in illis contenta, necnon præfatum decretum ipsius Concilij, quod incipit, Bonifacij VIII. diligenter, & inuiolabiliter sub censuris Ecclesiasticis, aliisque præfatis pœnis, & in eodem decreto contentis, obseruent, & obseruari faciant & procurent. Contradictores quoslibet, & rebelles, ac præmissis non parentes, etiam aliis pœnis auctoritate nostra, appellatione postposita, compescendo, & inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis contrariis quibuscumque, &c. aliis Apostolicis constitutionibus & iuribus de huiusmodi clausura disponentibus nihilominus in suo robore duraturis. Cæterùm volumus, quod præsentium transumptis, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ sanctionis, ordinationis, priuationis, abolitionis, decreti, mandati, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis

nis

nis Dominicæ MDLXIX. Kalendis Februarij, Pontificatus nostri anno quinto.

Cæs. Glorierius.

Reuocatio priuilegiorum, & consuetudinum Ecclesiarum aliquid recipiendi in collatione, seu admissione ad possessionem beneficiorum.

XXII.

Part. 3. allegat. 57.

PIUS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

DUrum nimis, & incommodum arbitramur, quod Ecclesiarum ministri in iis, quæ ad ipsorum sustentationem suppeditantur, dispendia patiantur. Quocirca eum hanc ad rem, simulque prohibendam ab Ecclesia Dei auaritiæ prauitatem editas antehac sanctiones minimè satis esse intelligamus, nouæ constitutionis subsidio cogimur prouidere. Cum itaque aliàs ex plurium Ecclesiarum Cathedralium, & Collegiatarum constitutionibus, aut ex praua consuetudine obseruari intelligeretur, vt in electione, præsentatione, nominatione, institutione, confirmatione, collatione, vel alia prouisione, siue admissione ad possessionem alicuius Cathedralis Ecclesiæ, vel beneficij, Canonicatuum, aut Præbendarum, vel partem prouentuum, seu ad distributiones quotidianas, certæ conditiones, seu deductiones ex fructibus, solutiones, promissiones, compensationesve illicitæ, aut etiam quæ in aliquibus Ecclesiis dicuntur Tumorum lucra, interponerentur, licèt sancta Synodus Tridentina hæc detestata mandauerit Episcopis, vt quæcumque huiusmodi in vsus pios non conuerterentur, atque ingressus eos, qui simoniacæ labis, aut sordidæ auaritiæ suspicionem haberent, fieri non permitterent; ipsique diligenter de eorum constitutionibus, siue consuetudinibus super prædictis cognoscerent; & illis tantùm, quas probarent, exceptis, reliquas vt prauas & scandalosas rejicerent; eos verò qui aduersus prædicta quauis ratione commisissent, pœnis contra Simoniacos editis teneri decreuerat: multorum tamen indomita cupiditate tam prædicta, quàm alia ad beneficium, & commodum ipsorum ministrorum edita, aut omnino contemnuntur, aut in varios sensus traducta perperam eluduntur. Quare nos pro diuini cultus exercitio, simulque euocatorum ad illum auxilio pleniùs euidentiusque consulendum fore rati, reuocamus & abolemus omnia, & quæcumque priuilegia, consuetudines & statuta quarumcunque Ecclesiarum Cathedralium & Metropolitanarum, ac maiorum, necnon Collegiatarum, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, aut alio quouis præsidio munita, ac etiam supra hominum memoriam, & longissimo, ac quanocumque tempore, etiam continuò obseruata, siue pro soluendis Ecclesiarum, vel Prælatorum debitis, siue pro supportandis illorum oneribus, siue aliis etiam maioribus, maximis & vrgentissimis causis concessa & approbata, ac etiam multiplicatis vicibus innouata, extensa, & moderata, quod vacantibus ipsarum Ecclesiarum Dignitatibus, Canonicatibus, præbendis, portionibus, beneficiis, & officiis, fructus, ac etiam quotidianæ distributiones ex eis primo ab ipsa vacatione anno, aut longiore, vel etiam breuiore tempore prouenturi, mensæ Episcopali, seu Capitulari, aliove loco integrè, vel partim remaneant, seu applicentur, aut in communes vsus cedant, seu inter alios Canonicos, & personas Ecclesiæ, seu Capituli diuidantur: Quodque nullus, etiam Apostolica auctoritate prouisus, in Canonicum recipi, aut ad Dignitatem, seu portionem, beneficium, vel officium admitti, vel aliàs in eius possessionem induci possit, nisi prius de obseruandis huiusmodi priuilegiis, consuetudinibus, & statutis iuramentum præstiterit, & obtentæ illorum derogationi, ac fructuum, & distributionum perceptioni renunciauerit, seu Capitulo, & personis prædictis cesserit, seu (vt appellant) dulciaria, aut quid præstiterit: quorum omnium tenores, causas, & effectus habemus præsentibus pro expressis, quibuscumque illa concepta sint formulis, non irritantibus, & aliis decretis roborata: volentes ea omnia vires, & effectum de cætero non habere. Præcipimus igitur & interdicimus omnibus Episcopis, Capitulis, Collegiis, & personis, ad quos id pertinet, ne posthac fructus, aut distributiones huiusmodi, nec prorsus vllam eorum partem retineant, néve ipsorum cessionem, vel renunciationem, aut dulciaria, vel alia quomodocunque petant, vel exigant, aut quemquam siue Ordinaria, siue Apostolica auctoritate prouisum ad præstandum huiusmodi iuramentum inducant, aut illi prædicta non facienti possessionem impediant, vel remorentur. Quicumque contrafecerint, si Ecclesiarum Antistites, tamdiu à Pontificalis officij exercitio sint suspensi, donec satisfactione præuia illis per Sedem Apostolicam suspensio relaxetur: Capitula verò, & Collegia quæcumque Ecclesiastico subiaceant interdicto, ac singulares personæ in excommunicationis sententiam incurrant, à qua, nisi in mortis articulo constituti, ab alio quàm à Romano Pontifice absolutionis beneficium nequeant obtinere. Decernentes huiusmodi præstita iuramenta non tenere, nec quemquam illis obligari: quinimò iurantes in huiusmodi censuram incidere, necnon irritum & inane quidquid secus super his per quoscumque scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Et nihilominus statuimus, vt vbicumque huiusmodi fructus & distributiones fabricæ, vel Sacristiæ, aut alterius pij loci vsibus vltra semestre tempus reperiuntur concessi, horum duntaxat dimidia pars ipsi Sacristiæ, vel fabricæ, aut pio loco deinceps tribuatur, alteram verò beneficiati prædicti integrè percipiant. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis contrariis quibuscumque, &c. Decreto prædictæ Synodi, ac etiam constitutione fel. record. Ioannis Papæ XXII. quæ incipit, Suscepti, & aliis iuribus hac de re disponentibus, nihilominus aliàs in suo robore duraturis. Cæterùm per prædicta non intendimus illis præiudicare Capitulis, Collegiis, mensis, aut personis, fructus, distributiones inter vacationem beneficiorum, & eorum collationem, siue possessionis apprehensionem prouenientes, ex statuto, consuetudine, vel priuilegio huiusmodi percipientibus, vel retinentibus, quo minus ipsi illos interim vt antea, exigere valeant & habere. Postremò volumus, vt præsentium exempla, etiam impressa, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ reuocationis, abolitionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXX. pridiè Kalend. Iulij, Pontificatus nostri anno quinto.

Cæs. Glorierius.

H. Cumyn.

Prohibitio, ne in publicis concionibus disputetur de Conceptione B. Mariæ Virginis, neque de ea vulgari sermone scribatur, innouando constitutionem Sixti IV. & decretum Concilij Tridentini.

XXIII.

Part. 3. alleg. 50. n. 109.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

SVper speculam Domini, viribus licèt exiguis, constituti, Prophetæ sollicitudinem imitantes, die noctuque ad diuersos Ecclesiæ status nostræ mentis aciem intendimus, studiosè prouidentes, vt communi Domino omnibus gradibus fideliter seruiatur, ac illis maximè, quibus digniora ministeria diuini Spiritus fauore credita sunt: inter quos diuini verbi prædicatores adnumerandos esse nemo dubitare poterit, qui eorum munus ab ipso Domino consecratum, Apostolis præcipuè iniunctum fuisse animaduerterit, qui si adepto gradu dignè fungerentur, euangelizantes pacem, annuntiantes bona, prædicantes salutem, non solùm vox eorum dulcis, verùm & speciosi pedes viderentur; & fraternæ salutis vberes fructus referentes, multam fiduciam haberent in die Domini. Verùm (quod neque sine animi dolore accepimus, nec referre possumus) quidam diuersorum Ordinum Regulares, Clericique sæculares, omissis quæ diuinæ maiestatis gloriam, & sanctissimæ Dei genitricis, aliorumque diuinorum venerationem, atque fidelium pietatem promouere poterant, quod Apostolus in quibusdam arguit, languent circa quæstiones & pugnas verborum, quibus oriuntur inuidiæ & contentiones, cæteraque vitiorum monstra; potissimum verò cum de gloriosæ Virginis Mariæ Conceptione sermo inciderit, iam pertinaciter pro alterutra parte contendunt, ac si de illis dogmatibus esset, quæ corde credere ad iustitiam, & ore confiteri ad salutem necessarium est. Quibus illud Prophetæ conuenire videtur: Dicunt, ait Dominus, cùm ego non sim locutus; cùm sancta Romana Ecclesia omnium Ecclesiarum magistra, & doctrix disciplinæ, de ea re hucusque non definierit, nemo absque temeritate præiudicare, vel alterius partis sententiam damnare potest: & quasi desint præclarissima iuuentricis gratiæ merita, quæ nec Angelica quidem linguâ satis dignè referri possunt: & cum ex illo vberrimo fonte, puteoque aquarum viuentium possint saluberrimas haurire aquas, quibus fidelis populus magna cum vtilitate, atque dulcedine reficeretur, ad dissipatas cisternas accurrunt, stultas scilicet, & sine disciplina quæstiones, quæ generant lites, & quas nec frequens multitudo intelligere, nec viri sapientes, qui capiunt, vtiliter percipere valent; præsertim quoniam, vt experimento didicimus, ipsorum concionatorum, qui ad quæstiones huiusmodi proponendas faciliùs erumpere solent, maior numerus materiæ difficultatem prorsus ignoret, sed neque intelligentes loquuntur, aut de quibus affirmant, simplicium animos indiscretæ deuotionis obtentu, vel potius loquacitatis, & ostentationis affectu, ad tumultus, & simultates concitant, quos tumultuantes, atque dissidentes componere, sedareque potius oportebat: cumque paruulis in Christo lac infundere, prouectis solidum cibum apponere deberent; dum in huiusmodi controuersiis interminatis versantur, omnibus vbera proferunt arentia, quod non absque maledictionis nota legimus in Propheta. Nos igitur, qui prædecessorum nostrorum saluberrima decreta pro viribus salua esse cupimus, potissimùm illa quæ à sacrosancta Synodo Tridentina denuo sunt confirmata, liberam cuique facultatem relinquentes opinandi huius controuersiæ quamlibet partem, prout vel magis piam, vel magis probabilem esse iudicauerit; prædictorum concionatorum, aliorumque contentioni, ac temeritati, populorumque scandalis occurrere studentes, Motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, statutum felic. record. Sixti IV. prædecessoris nostri, super ea re, quod à præfata Synodo innouatum est (illud præsentibus, ac si de verbo ad verbum esset insertum, pro plenè & sufficienter expresso, & inserto habentes) Apostolica auctoritate tenore præsentium confirmamus, & approbamus, atque vt deinceps efficaciùs à cunctis obseruetur, perpetuò statuimus, & ordinamus, ac per Apostolica scripta mandamus, quatenus nemo cuiuscumque ordinis, gradus, conditionis, vel dignitatis existat, in popularibus concionibus, vel vbicumque promiscua virorum & mulierum multitudo conuenire solet, de huius controuersiæ alterutra parte disputare rationibus, vel doctorum auctoritate, asserendo propriam sententiam, & contrariam refellendo, aut impugnando, vel de hac ipsa quæstione, cuiusvis pietatis, aut necessitatis prætextu, vulgari sermone scribere, vel dictare præsumat. Qui contrafecerit, suspensionis pœnam à diuinis absque noua declaratione ipso facto incurrat, si modò fuerit in sacris constitutus, & quocumque prætereà gradu, siue dignitate, vel administratione fungatur, illis omnibus sit ipso iure priuatus, & ad eadem, vel similia munera obtinenda, vel obeunda perpetuæ inhabilitatis censuræ ipso etiam facto sit obnoxius, super quibus nisi à Romano Pontifice pro tempore existente dispensari, siue absolui non possit: & nihilominus aliis pœnis, si opus fuerit, à proprio Prælato pro delicti mensura infligendis subjiciatur, prout subjicimus. Cæterùm quamdiu per Apostolicam Sedem altera pars definita non fuerit, oppositaque sententia condemnata, liceat viris doctis in publicis Academiæ disputationibus, siue generalium, aut prouincialium Capitulorum, vel vbi aliàs intersunt qui rem capere possunt, nec scandali vlla subsit occasio, de ista quæstione disserere, & argumentis vtramlibet partem vel asserere, vel impugnare, dum tamen neutra veluti erronea præiudicetur, seruenturque illa omnia, quæ à dicto Sixto prædecessore nostro statuta sunt, quorum singula, vt præfertur, etiam quantum ad alias pœnas duximus innouanda, & innouamus per præsentes. Vt autem hæc nostra constitutio, & præmissa omnia ad eorum omnium, quorum interest, notitiam congruentiùs peruenire possint, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna suspensionis ab ingressu Ecclesiæ, etiam eo ipso incurrenda, si in his quæ mandamus, exequendis se negligentes exhibuerint, præcipimus, & mandamus omnibus & singulis locorum Ordinariis, ac eorumdem Vicariis, suffraganeis, & officialibus quibuscumque, & aliis singulis, ad quos quomolibet spectat & pertinet, quatenus huiusmodi nostram constitutionem singulis suæ diœcesis vel districtus Prædicatoribus, & aliis, quibus expedire iudicauerint, opportunè insinuent & publicent, ac insinuari, & publicari faciant. Et ne quis in posterum quoquo modo ignorantiam de præmissis possit prætendere, aut se contra præmissa valeat excusare; volumus & mandamus, quod præsentes litteræ in Basilicarum S. Ioannis Lateranensis, ac Principis Apostolorum, & Cancellariæ Apostolicæ valuis, ac in acie Campi

Floræ

Floræ de Vrbe de more publicentur, & affigantur, &c. quæ publicatio ita omnes, ad quos spectat, afficiat, & arctet, ac si illis personaliter intimatæ fuissent. Non obstantibus constitutionibus & ordinarionibus, ac quibusvis indultis & litteris Apostolicis, &c. cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus insuper & decernimus, quod præsentes vim perpetuæ, & irrefragabilis constitutionis obtineant, & quod illarum transumptis, etiam impressis, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis, approbationis, statuti, ordinationis, mandati, subiectionis, innouationis, præcepti, voluntatis & decreti infringere, vel ei ausu temeratio contraire. Si quis autem, &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ M D L X X. pridie Kalend. Decembris, Pontificatus nostri anno quinto.

Cæs. Glorietius.

Quod Regulares cuiuscumque Ordinis, etiam Mendicantes, Lectores, aut in Theologia graduati, non possint sæcularium Confessiones audire, nisi fuerint ab Ordinariis approbati.

XXIV.

Part. 3. Alleg. 25.

Pius *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

ROmani Pontificis prouidentia circumspecta, nonnunquam gesta per eum, rationabilibus & honestis suadentibus causis moderatur, & commutat in melius, prout in Domino conspicit salubriter expedire. Nuper siquidem quasdam declarationes, & moderationes circa nonnulla Concilij Trid. decreta, Regulares personas Ordinum Mendicantium, eorumque instituta concernentia edidimus, & promulgauimus: & quia, vti accepimus, illarum vigore sacerdotes Regulares prædictorum Ordinum, quandoque minùs idonei, & inhabiles Confessionibus sæcularium audiendis ab eorum Superioribus præpositi, absque aliqua Episcoporum, sed sola Magistri Ordinis Generalis, aut Prouincialium ministrorum approbatione admittuntur: Nos super his pro debito pastoralis officij, prout tenemur, salubriter prouidere volentes, tenore præsentium hac nostra constitutione perpetua sancimus, decernimus, & declaramus, decretum Concilij Tridentini de approbatione Regularium audiendis Confessionibus sæcularium præpositorum, ab Episcopis facienda, obseruari debere etiam in omnibus Regularibus quorumuis Ordinum, etiam Mendicantium, etiam sub Regulari disciplina viuentibus, etiamsi sint Lectores, aut in Theologia, etiam de superiorum suorum licentia graduati, vel promoti, vel à suis Magistris Generalibus, vel Prouincialibus ministris sæcularium Confessionibus audiendis expositi. Volumus tamen, eos qui semel ab Episcopo in ciuitate & diœcesi suis, præuio examine approbati fuerint, ab eodem Episcopo iterum non examinari. Ab Episcopo autem successore pro maiori conscientiæ suæ quiete examinari de nouo poterunt. Inhibentes quibuscumque Regularibus quorumuis Ordinum, etiam Mendicantium, vt præfertur, ne vigore deputationis & approbationis ab eisdem Magistris, & ministris Prouincialibus, etiam quod illarum occasione ab Ordinariis hucusque tolerati fuerant, absque speciali in posterum licentia & approbatione ab Ordinariis obtinenda, sæcularium Confessiones audire præsumant: Decernentes irritum & inane si secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac nostris litteris prædictis, & aliis postea quibuscumque Regularibus concessis, & forsan extensis, quas quoad ea quæ præsentibus aduersantur & contrariantur, penitus & omnino reuocamus, cassamus, & irritamus, &c. priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis, etiam Mari magno, seu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis, &c. illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter & expressè derogamus, & contrariis quibuscumque. Vt autem præsentes litteræ, &c. Verùm quia difficile foret, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ sanctionis, decreti, declarationis, inhibitionis, reuocationis, cassationis, irritationis, statuti, derogationis & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXXI. octauo Idus Augusti, Pontificat. nostri anno sexto.

Forma expediendi litteras Apost. monitoriales de excommunicandis his, qui bona deperdita, vel subtracta restituere, aut reuelare recusant.

XXV.

Part. 3. Allegat. 96.

SAnctissimus in Christo Pater & D. N. D. Pius diuina prouidentia Papa V. volens super expeditione mandatorum quæ fiunt in forma Significauit, pro rerum subtractarum, aut deperditarum restitutione, seu illarum, & illas subtrahentium reuelatione, modum & formam statuere (manente in aliis reformatione officij Correctoris contradictarum à sanctitate sua edita) præsenti, quod perpetuò obseruari vult, scripto ordinat, vt mandata pro restitutione, seu reuelatione huiusmodi dentur (modo super illis supplicationes in præsentia suæ Sanctitatis signatæ fuerint) ad eorum duntaxat instantiam, quorum ciuiliter interest. Quæ supplicationes rem ipsam de qua agitur, reique valorem nominatim & specificè exprimant, nisi fortè sint pro Ecclesiis, locis piis, Communitatibus, Vniuersitatibus. Collegiis, aut vniuersalibus successoribus, quos verisimile est certam eorum notitiam non habere; tunc etenim hac ipsa personarum qualitate expressa, ita demùm fieri poterit quædam in genere designatio rerum, si designatio neque nimis vaga, & incerta, atque adeo inuerisimilis sit; & tamen ostendit res ipsas (id quod præcipuè in omnibus attendendum est) minimè vulgares existere. Committantur autem Episcopo Ordinario loci, vel eius Vicario in spiritualibus generali sub hac forma verborum, quæ est ex Concilio Trident. videlicet, Si causa diligenter, & magna maturitate per ipsum examinata pro rei, loci, temporis, & personæ qualitatibus sibi pro sua conscientia videbitur expedire. Decernentes irritum, &c. Placet, publicetur, & describatur. M. Publicata 27. mensis Iunij 1570.

Iurisdictio Episcoporum visitandi Parochiales Ecclesias Fratrum Militum S. Ioannis Hierosolymitani quoad animarum curam, & Sacramentorum administrationem.

XXVI.

Part. 3. allegat. 74.

PIVS *Papa V. ad perpetuam rei memoriam.*

EXposcit pastoralis officij debitum, cui disponente Domino præsidemus, vt ad ea sollicitè intendamus, per quæ discordiarum & litium, ac controuersiarum quarumlibet materia tollatur. Sanè cum nonnulli ex venerabilibus Fratribus Episcopis dilectos filios Magistrum, Balliuos, Castellanum Emposte, Priores, Donatos, Capellanos, Fratres, Milites, & alias quascumque personas Hospitalis S. Ioannis Hierosolymitani ratione Ecclesiarum curam animarum habentium, illarumque Rectores, & Ministros ad ipsum Magistrum spectantium, & pertinentium, iuxta tenorem sacri œcumenici Concilij Trident. visitare; dictus verò Magister, & alij prædicti ipsos, illorumque Ecclesias, Capellanos, & Ministros dictis decretis minimè comprehendi, sed ab illis exemptos esse prætenderent, materia quæstionis esset orta. Nos igitur eorum paci & quieti consulere volentes, omnes lites & controuersias huiusmodi, tam in Romana Curia, quàm alibi coram quibuscumque iudicibus in quacumque instantia pendentes, illarumque status, & merita pro sufficienter expressis habentes ad nos auocantes, eas cassamus, extinguimus, & super illis perpetuum silentium imponimus, ac omnes dictæ Militiæ personas à censuris harum controuersiarum occasione contra eas per quoscumque latis & incursis absoluimus. Et ne in futurum aliqua amplius controuersia oriri possit, decernimus, declaramus, statuimus omnes & singulos locorum Episcopos, & alios superiores, tanquam Apost. Sedis delegatos, omnes, & quascumque Parochiales Ecclesias, cæteraque beneficia Ecclesiastica suarum Ciuitatum, & Diœcesum, quibus animarum cura imminet, ad dictam Religionem, eiusque Milites, Capellanos, Ministros, Rectores quomodolibet pertinentia, etiam quod in eis Episcopalem, & temporalem iurisdictionem Religio, & Milites prædicti haberent, eorumque Ecclesias, Rectores, Vicarios, & Ministros quoscumque (in his tamen duntaxat, quæ animarum curam, illiusque exercitium, & Sacramentorum administrationem respiciunt) visitare, omnesque actus visitationem concernentes exercere posse & debere, ac Rectores, cæterosque huiusmodi Ministros curam animarum exercentes minùs idoneos repertos, si quidem ad nutum amouibiles sint, statim amouere, sin verò titulares sint, illico suspendere, ac superiores eorum monere, vt intra aliquem breuem terminum in locum amotorum subrogent alios idoneos, priùs tamen per ipsos Episcopos, & alios superiores examinatos, & approbatos: titularibus verò suspensis deputent alios idoneos pariter examinatos, & approbatos, vt supra in coadiutores, seu vicarios iuxta decretum Concilij *sess. 21. c. 6.* Interea verò dum hæc subrogatio, seu deputatio fiat, ipsi Episcopi, & alij superiores pro necessitate curæ animarum prouideant arbitrio suo, quod si superiores dictorum Rectorum, & Ministrorum intra tempus præfixum non subrogauerint, aut deputauerint, vt supra, tunc dicto termino elapso ipsi Episcopi & alij superiores alios prævio examine iuxta eiusdem Concilij formam idoneos repertos in locum amotorum subrogent. Titularibus verò suspensis coadiutores deputent iuxta dictum *c. 6. sess. 21.* qui tamen in dictis Parochialibus perinde inseruiant ac si subrogati, aut deputati ab ipsis superioribus Religionis, & Militum prædictorum fuissent. Volumus autem quod Episcopi, & alij superiores prædicti visitationem huiusmodi, & prædicta omnia solùm tanquam delegati Apost. Sedis gratis, & absque vllis dictæ Religionis Rectorum, & Ministrorum impensa, & onere faciant; in collatione item Ordinum, necnon consecratione Ecclesiarum, & sacrorum vasorum, ac benedictionibus, & aliis actibus spiritualitatem concernentibus, ac institutione præsentatorum ab eisdem Militibus ad beneficia, aut approbationes, seu confirmationes, quas ab eisdem fieri harum præsentium vigore contigerit, gratis omnia faciant, & diligenter attendant, vt nullos admittant, qui qualitates à Concilio requisitas non habeant, ac prævio examine iuxta eiusdem Concilij decreta idonei non existant. Nolumus autem Episcopos, & alios superiores locorum supra scripta facultate visitandi vti, qui cum eadem Religione & Militibus super iurisdictione Episcopali in locis visitandis coram quibuscumque iudicibus litigant, nisi ipsi Episcopi, & alij superiores in quasi possessione antiqua exercitij iurisdictionis huiusmodi existerent, saluo tunc iure vtrique illæso in petitorio: sed quod Episcopi, & alij superiores viciniores ius aliquod in iurisdictione huiusmodi non habentes, nullumque interesse prorsus prætendentes, facultate prædicta vtantur. Nolumus item per præsentes vllum afferri præiudicium iuri visitandi dictas Parochiales Ecclesias & alia beneficia curam animarum habentia, quod antea Religioni, & Militibus prædictis competebat. Inhibemusque expressè dictis Episcopis & aliis superioribus, ne hac visitandi facultate eis per præsentes concessa alio vtantur modo quàm præscripto. Cum claus. sublata, & derogatoriis, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die 12. Septembris 1571. Pontificatus nostri anno sexto.

Ordinariis locorum iniungitur, vt Confraternitates doctrinæ Christianæ ad pueros, aliosque diuinæ legis expertes bonis moribus, sanaque doctrina instruendum instituant, cum elargitione Indulgentiarum tam pro Confratribus, quàm per eos instruendis à Pontifice concessa.

XXVII.

Part. 3. allegat. 76. n. 37.

PIVS *Papa V. ad perpetuam rei memoriam.*

EX debito Pastoralis officij nobis meritis licet imparibus ex alto commissi ad ea libenter intendimus per quæ diuinus cultus, Fideliumque deuotio vbique suscipiat incrementum, ac ipsos fideles ad id Indulgentiis & remissionibus inuitamus, vt Christi fideles ipsi temporalia qui egerint, consequi valeant præmia felicitatis æternæ. Nos igitur attendentes quod infantes, & pueri bonis moribus & exercitiis educati, quasi semper vitam pudicam, honestam, & exemplarem, ac aliquando sanctam agunt, è conuerso autem qui parentum carentia, seu paupertate, aut incuria, vel ignauia non sic educati, persæpe ducuntur in exitium, & quod peius est, secum ducunt plures in interitum, vnde si diligenter educati, & in doctrina Christiana instructi fuerint, à vitiis & multis aliis erroribus

erroribus retraherentur. Considerantes etiam, prout ex fide dignis relationibus intelleximus, quod nonnulli approbatæ vitæ Christi fideles charitate omnium suprema virtute circa hoc tam pium, tamque Reipub. saluberrimum opus accersiti, in singulis festiuitatibus & Dominicis diebus in diuersis Ecclesiis, & locis hoc opus sanctissimum amplexi sunt, & ibi eosdem infantes, & pueros, ac alias miserabiles personas Christianæ veritatis ignaras congregari faciunt, & eas bonis moribus, & sana doctrina instruunt, ac diligenter in via mandatorum Domini dirigunt, ex quo salutiferi fructus hactenus prouenerunt, & indies magis auxiliante Domino speramus. Et quod si ad opus sanctissimum vbique locorum exercendum præfatos Christi fideles paternis fauoribus, & Indulgentiarum muneribus inuitaremus, proculdubio non solum eorundem infantium, & puerorum, ac personarum aliarum saluti consuleretur, verùm etiam deuotio Christi fidelium omnium ad præfatum opus amplectendum multo magis augeretur. Cupientes igitur tam pio, tamque laudabili operi viribus totis fauere, & animas lucrifacere Creatori, ex certa nostra scientia vniuersos & singulos Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, cæterosque Ecclesiarum Prælatos, & locorum quorumcunque Ordinarios vbilibet constitutos præsentes & futuros rogamus, & hortamur attentè, eis ac eorum in spiritualibus & temporalibus vicariis, seu officialibus generalibus per Apostolica scripta mandantes, quatenus hoc opus sanctissimum toto pectore amplectentes, aliquas Ecclesias in his Ciuitatibus, & Diœcesibus respectiuè, seu loca honesta, in quibus præfati infantes & pueri ad audiendum doctrinam Christianam conuenire possint, deputent, & viros ad id idoneos, vita & moribus approbatos, qui diebus saltem Dominicis eosdem infantes & pueros, ac alias personas Diuinæ legis expertes in articulis Fidei, & præceptis sanctæ Matris Ecclesiæ instruant, & confirment, eligant; atque tot Societates, seu Confraternitates, quot ad hoc tam sanctissimum opus exercendum eis opportunæ videbuntur, inibi auctoritate nostra erigant, & instituant. Nos enim vt promptius, ac alacrius ad hanc curam subeundam omnes Christi fideles alliciantur, & eo libentiùs curam ipsam suscipiant, quo ex hoc dono cælestis gratiæ conspexerint se vberiùs refectos: de omnipotentis Dei misericordia, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus & singulis vtriusque sexus Christi fidelibus verè pœnitentibus, & confessis, seu statutis à iure temporibus firmum confitendi propositum habentibus, qui in aliquam dictarum Societatum, seu Confraternitatum vbilibet constitutarum intrauerint, & adscripti fuerint, illis videlicet, tam qui alios docuerint, quàm qui ab aliis in articulis Fidei, & præceptis Ecclesiæ huiusmodi instructi fuerint, quotiescumque in præfato sanctissimo exercitio se occupauerint, quadraginta dies de iniunctis eis pœnitentiis auctoritate Apost. tenore præsentium misericorditer in Domino relaxamus, præsentibus perpetuis futuris temporibus valituris. *Et habetur fides transumptis.* Datum Romæ apud S. Petrum, sub Annulo Piscatoris, die 6. Octobris 1571. Pontificatus nostri anno 6.

Reductio Constitutionum à Pio V. pro Mendicantibus, & aliis Regularibus contra locorum Ordinarios, &c. editarum ad terminos Iuris, & Concilij Tridentini.

XXVIII.

GREGORIUS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

IN tanta rerum & negotiorum mole, qua Romanus Pontifex ex omnibus mundi partibus assiduè premitur, vix vitari potest, ne aliqua interdum exiliant, quibus postea recognitis necesse est moderationis remedium adhibere. Cùm itaque aliàs fel. rec. Pius Papa V. prædecessor noster auditis grauaminibus, quæ Fratribus Ordinum Mendicantium ab Ordinariis locorum, & Parochialium Ecclesiarum Rectoribus multis modis inferri dicebantur super sacris concionibus, & lectionibus habendis, Confessionibus audiendis, pœnitentiis iniungendis, Fratribus ad Ordines promouendis, celebratione Missarum, cura animarum, Sacramentorum administratione, sepulturis, quarta funeralium, legatis, donationibus, eleemosynis; collectionibus, aliisque eiusmodi iuribus, necnon decimis, & diuersis oneribus, ac etiam super statu & regimine Sanctimonialium ipsis Fratribus subiectarum, formatione processuum, censurarum publicatione, processionibus, præcedentia, locorum acquisitione, cæterisque aliis rebus tunc expressis multa per quasdam suas litteras pro dictis Fratribus non modò statuerit, sed & quæ iam in Concilio Tridentino decreta fuerant ad hæc pertinentia declarauit, multaque præterea priuilegia eiusdem xvij. Kal. Iunij, Pontificatus sui anno secundo, & deinde ea omnia diuersis aliis Ordinibus & Congregationibus Regularium non mendicantium etiam per modum communicationis concesserit: Postea per quandam suam constitutionem de Vicariis perpetuis in Parochialibus Ecclesiis vnitis, per Ordinarios locorum instituendis, & portione illarum Vicariis assignanda editam, aliàs super constitutione Fratrum eorundem ad exercitium curæ animarum in eis Parochialibus Ecclesiis, quæ domibus, & locis suis vnitæ sunt, decreuerit: Demùm animaduerso quod ea omnia multis dubitationibus inuoluta, magnisque difficultatibus obstructa, multas, magnasque dissensiones, altercationes, & lites inter prædictos locorum Ordinarios, & Fratrum ipsorum Ordines, non sine graui diuini cultus & animarum detrimento, ac populorum scandalo concitauerant, contra ac ipse sperabat, & præter suam expectationem, vt qui interdum conquereretur, multa aliter, alioque sensu à se prolata fuisse, quàm literis expressa essent: cupiens his mederi incommodis, primùm illa omnia quæ Regularibus aliorum Ordinum quàm Mendicantium communicauerat, & secundum præmissa concesserat, Motu proprio restrinxerit: deinde plenius prouidere volens, prioribus litteris à se, quoad ipsos Mendicantes, magna in parte moderatis, omnes quascumque alias litteras, quæ de aliis Ordinibus & Congregationibus extra Mendicantium Ordines de obseruantia nuncupatos emanauerant, omninò aboleuerit, causas omnes iam de his etiam in Romana Curia pendentes ad se auocando, lites extinguendo, ac formatos super illis processus, latasque sententias annullando, quemadmodum aliis suis litteris in Registro proximè compertis, nunquam tamen publicatis plenius continetur: Postremò circa Confessariorum Regularium etiam Mendicantium approbationem, iuxta Concilij prædicti decretum faciendam, etiam Lectores in Theologia graduatos, & certos alios tunc expressos comprehendi debere declarauerit: Nos hac tanta varietate

rietate cognita, quæ etiam ex multiplici literarum, & constitutionum editione procedit, præsentibus, & futuris discriminibus occurrere volentes, de nobis attributæ potestatis plenitudine statuimus & ordinamus, de prædictis & aliis omnibus litteris & constitutionibus, quæ ab eodem prædecessore eisdem de rebus pro quorumcunque Regularium, etiam Mendicantium Ordinibus & Congregationibus quomodolibet emanarunt, ac omnibus & quibuscumque in eis contentis, eam deinceps dispositionem, atque decisionem pro subiecta materia futuram esse, quæ siue ex Iure veteri, siue ex sacris dicti Concilij decretis, siue aliàs legitimè ante dictarum litterarum, & constitutionum editionem erat, ac si ipsæ non emanassent, futura fuisset; ad quam dispositionem & decisionem, suumque pristinum & integrum statum, ac terminum illa omnia reducimus. Quinetiam tollimus & abrogamus omnia irritantia, & alia decreta, necnon prohibitiones, declarationes, mandata, & quæcumque alia ipsis litteris, & constitutionibus apposita, & aliàs eorum occasione, vel causa facta, his nostris statuto, ordinationi, & reductioni aduersantia, quibuscumque illa sint concepta formulis, ac præseruationibus, declarationibus, modificationibus, restitutionibus, mentis attestationibus, derogatoriarum derogatoriis, aliisque fortissimis, efficacissimis, & inuiolabilibus clausulis, etiam Motu & potestatis plenitudine similibus, & ex certa scientia, etiam pro conseruatione status Regularis, & ex quibuscumque aliis vrgentissimis causis quomodocumque roborata: Decernentes illa omnia pro nullis, & infectis haberi, omnesque supradictos illorum vsu, commodo, & effectu carere: Ac omnes lites, & controuersias, quæ coram quibusvis iudicibus, siue ordinariis, siue commissariis, etiam causarum Palatij Apostolici Auditoribus, & S.R.E. Cardinalibus, etiam de latere Legatis, prædictarum literarum & constitutionum occasione super præmissis iam motæ sunt, needum decisæ, aut finitæ, vel etiam quæ iam decisæ sunt, si modò tractum habeant successiuum, easque rursus, & inter quoscumque excitari in posterum contingat, secundùm prædictam dispositionem, nec aliter decidendas: futura verò dubia, & difficultates, quandocumque & vbicumque orientur, ad nos & Sedem Apostolicam, vbi & cætera quæ ad decreta dicti Concilij pertinent, quotidie declarantur, omnino deferenda esse: necnon irritum & inane quidquid secus super his per quoscunque scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Mandamus itaque in virtute sanctæ obedientiæ, præsentes ab omnibus vbique Episcopis, & locorum Ordinariis, necnon Ecclesiarum Prælatis, Rectoribus, Fratribusque prædictis, ac cæteris, ad quos pertinet, semper inuiolatas obseruari. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon Ecclesiarum, Monasteriorum, Conuentuum, domorum, locorum, & Ordinum quorumcunque statutis, & consuetudinibus, priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis, etiam Mare magnum, & Bulla aurea nuncupatis, dictis Ecclesiis, Ordinibus, & Congregationibus quomodolibet concessis & confirmatis, quibus omnibus, &c. illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Vt autem præsentes omnibus pleniùs innotescant, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ ordinationis, statuti, reductionis, abolitionis, abrogationis, decreti, mandati, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXXII. Kalend. Martij, Pontificatus nostri anno primo.

M. Datarius.

. Cæs. Glorierius.

Super executione litterarum Apostolicarum, & declaratione Concilij Trident. *sess. 24. c. 20. de reform.*

XXIX.

Part. 3. Alleg. 81.

GREGORIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

AD Romani Pontificis prouidentiam circumspectam pertinere dignoscitur, dubia super sacrorum Conciliorum decretis pro tempore insurgentia, sic suæ declarationis oraculo dilucidare & interpretari, vt exinde litium dispendia inter fideles quoslibet valeant submoueri. Accepimus sanè nuper, quod licet multoties Romanus Pontifex, vt prouisiones & gratiæ per eum de beneficiis pro tempore vacantibus, ac suæ, & Sedis Apostolicæ dispositioni & ordinationi reseruatis, in fauorem diuersarum personarum sibi gratarum & acceptarum factæ, executioni debitæ demandentur, & ne (dum litteræ Apostolicæ sub plumbo desuper expediuntur) beneficia ipsa ab aliquibus indebitè occupentur, aut aliqua in spiritualibus & temporalibus detrimenta sustineant, nonnunquam corporalem possessionem ipsorum beneficiorum, & illis annexorum, iuriumque, & pertinentiarum quomodocunque Sedis & Cameræ Apostolicarum nominibus apprehendi, ac omnes & quoscumque fructus, redditus & prouentus beneficiorum, & annexorum eorundem percipi, exigi, eosque integros personis prædictis, postquam ipsæ litteras sub plumbo expeditas haberent, vnà cum dicta possessione consignari, quandoque verò, dum litteræ sub plumbo huiusmodi expeditæ existunt, vt ius suum vnicuique illæsum conseruetur, & temerariorum audacia debitâ castigatione compescatur, ac ipsæ litteræ Apostolicæ faciliùs debitæ executioni, vt par est, demandentur, prouisos de beneficiis in corporalem, realem, & actualem possessionem beneficiorum, & annexorum, iuriumque, & pertinentiarum prædictorum induci, & inductus in ea manuteneri, amotis quibuslibet intrusis detentoribus ab eisdem, aliaque fieri & exequi per diuersas suas in forma Breuis, & sub Annulo Piscatoris confectas litteras mandet, & præcipiat, certis inibi modo & forma tunc præscriptis, dilecto filio causarum Curiæ Cameræ Apostolicæ generali Auditori, seu aliis executoribus desuper deputatis, quibus omnino parendum esset: Nihilominus nonnulli beneficiis prædictis inhiantes, ac gratias prædictas eludere, eorumque intrusiones & detentiones improbè tueri satagentes, executionem litterarum in forma Breuis huiusmodi, & facultatem per eas ipsis executionibus attributam, diuersis dubiis & cauillationibus remorentur, & processus per eosdem executores desuper habitos & formatos, ac inde secuta quæcumque, nulla & inualida, nulliusque roboris vel momenti esse, neque attendi debere contendunt, sub prætextu, quod in decreto sacri Concilij Tridentini Sess. xxiv. c. xx. dispositum fuerit, quod causæ omnes ad forum Ecclesiasticum quomodolibet pertinentes, etiamsi beneficiales sint, in prima instantia coram Ordinariis locorum duntaxat cognoscantur, exceptis his, quæ iuxta Canonicas sanctiones apud Sedem prædictam sunt tractandæ, vel quas ex vrgenti rationabilique causa iudicauerit Summus Pontifex Romanus per speciale rescriptum signaturæ suæ, eius manu propria subscribendum, committere, aut auocare. Verùm cùm decretum huiusmodi Concilij constitutionem prædictarum litterarum in forma Breuis, & illarum executionem nihil afficiat, neque per illos causa,

causa, seu instantia introducatur, sed merè executivè procedi mandetur, litteræ quoque in forma Breuis annulo Piscatoris munitæ non minoris sint efficaciæ, & auctoritatis, quàm rescripta signaturæ Rom. Pontif. eius manu propria subscripta: Nos in his nostræ debitæ declarationis cautelam adhibentes, ac prouisorum prædictorum ius aductsus dubia, & cauillationes huiusmodi æquitate & iustitia suadentibus præseruare volentes, necnon prædictarum, & quarumcunque litterarum in forma Breuis super capienda possessione nomine Cameræ huiusmodi, aut in fauorem litterarum sub plumbo expeditarum, tam à prædecessoribus nostris, quàm à nobis, & dicta Sede hactenus concessarum tenores, ac litis, & causæ, si quæ desuper executæ sint, statum & merita, nominaque & cognomina iudicum executorum, & collitigantium præsentibus pro sufficienter expressis habentes, Motu proprio, non ad ipsorum prouisorum, aut aliorum nobis pro eis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex certa scientia, ac de mera nostra deliberatione decernimus & declaramus, per concessionem litterarum in forma Breuis, & sub annulo Piscatoris super capienda possessione quorumcunque beneficiorum dispositioni Apostolicæ reseruatorum, seu affectorum, Sedis & Cameræ Apostolicarum nominibus apprehendenda, & eisdem possessionibus in fauorem prouisorum ab ipsa Sede de eisdem beneficiis, postquam litteras sub plumbo super prouisionibus huiusmodi habuerint expeditas, relatione, necnon assistentia ipsis prouisis litteras desuper sub plumbo expeditas habentibus præstanda, & aliorum inibi expressorum executione facienda, quæ mandata executiua sunt, & summariam dumtaxat causarum, propter quas illæ emanarunt, cognitionem requirunt, decretis Concilij huiusmodi non contrauenire, nihilque præiudicij illis inferri, vel eorum formam in aliquo violari, neque id dici, aut censeri, vel executionem litterarum earundem propterea in aliquo suspendi, siue temorari, aut facultatem litterarum executionibus concessam impediri, sed executores ipsos, & ab eis deputatos subexecutores, facultate sibi per easdem litteras, vt præfertur, concessa vti, frui, gaudere, & contra illis non parentes ad declarationem incursus pœnarum & censurarum in eisdem litteris in forma Breuis contentarum, ac inuocationem brachij sæcularis procedere, ac alia omnia ac singula in eisdem litteris contenta (illarum tamen forma seruata) facere, & exequi liberè & licitè potuisse, & posse, necnon processus desuper habitos & formatos, habendosque & formandos, ac inde secuta & sequenda quæcumque, firma, valida & efficacia fuisse & esse, & fore, suosque integros & plenarios effectus sortiri debere in omnibus & per omnia: Præsentes quoque litteras de subreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis nostræ, val quopiam alio defectu notari, impugnari, vel inualidari nullatenus posse: sicque in præmissis omnibus & singulis per quoscumque Iudices & commissarios, &c. Districtiùs inhibentes in virtute sanctæ obedientiæ omnibus & singulis cuiuscumque status, &c. etiam Cardinalatus honore fulgentibus, & quauis sæculari potestate fungentibus, ne decreto & declarationi nostris prædictis, quouis quæsito colore directè, vel indirectè contrauenire audeant, vel præsumant. Et nihilominus vniuersis, & singulis nostris & dictæ Sedis Nuntiis, ac locorum Ordinariis, eorumque officialibus præcipimus, quatenus ipsi, & eorum singuli per se, vel alium, seu alios præsentes litteras, & in eis contenta quæcumque, vbi & quando opus fuerit, & quoties pro parte prouisorum, & executorum, & subexecutorum prædictorum, seu quarumcunque aliarum personarum in præmissis interesse habentium, vel alicuius ex eis fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant auctoritate nostra prædictos prouisos, & executores & subexecutores, seu alios in præmissis interesse habentes, eorumque singulos, decreto, declaratione, inhibitione, & aliis præmissis pacificè frui & gaudere, ac præsentes litteras, & in eis contenta huiusmodi ab omnibus, quos illa concernunt & concernent quomodolibet in futurum, inuiolabiliter obseruari: non permittentes aliquem desuper contra illarum tenorem quomodolibet indebitè molestari. Contradictores, &c. Non obstantibus fel. rec. Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri de vna, & in Concilio generali edita de duabus dietis (dummodo vltra tres dietas aliquis auctoritate præsentium ad iudicium non trahatur) aliisque Apostolicis, &c. Datum Romæ apud S. Marcum, sub annulo Piscatoris, die x. Iulij MDLXXIV. Pontificatus nostri anno tertio.

Cæs. Glorierius.

Reuocatio quarumcunque licentiarum ingrediendi monasteria, & loca Monialium, & virorum cuiuscumque Ordinis, & prohibitio vtendi licentiis ab Episcopis, vel Superioribus concessis pro casibus necessariis, nisi in necessitatibus vrgentibus.

XXX.

Part. 3. allegat. 102.

GREGORIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

VBi gratiæ & indulta ab hac Sede concessa, successu temporis incommodum afferre noscuntur, expedit illa salubri Præsidentia consilio submoueri. Proinde Sanctimonialium quieti, & tranquillitati consulere, ac omnia quæ illas à spiritualium rerum cogitationa, & exercitio auocant, impedimenta tollere, periculaque & scandala ab eis remouere cupientes, auctoritate præsentium reuocamus & abolemus omnes & quascumque licentias ac facultates ingrediendi monasteria, domos & loca Monialium, ac etiam virorum quorumvis Ordinum, quibusvis etiam Comitissis, Marchionissis, Ducissis, & aliis cuiuscumque status & conditionis mulieribus, ac etiam omnes & quascumque licentias ingrediendi Monasteria, domos, & loca ipsarum Sanctimonialium, quibuscomque viris, etiam eiusdem status & dignitatis, tam à prædecessoribus nostris, quàm etiam à nobis, & Sedis Apostolicæ Legatis, aut aliis ex quibusvis quantumcumque vrgentibus causis, sub quibuscumque tenoribus, & etiam derogatoriarum derogatoriis, reuocatoriarum testimoriis, aliisque efficacioribus clausulis, irritantibusque & aliis decreris, etiam Motu proprio, & ex certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, atque ad Imperatoris, Regum, Reginarum, aliorúmve Principum contemplationem, vel supplicationem concessas, confirmatas, ac etiam iteratis vicibus renouatas; cassamusque & annullamus litteras desuper confectas, & processus habitos per easdem: Inhibentes eisdem, qui illas obtinuerunt, sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda, super qua à nemine nisi à Romano Pontifice (præterquam in mortis articulo) absolutionis beneficium possit impertiri, ne ipsarum licentiarum prætextu monasteria huiusmodi quouis modo ingredi audeant. Abbatissis verò, necnon Abbatibus, Conuentibus, ac aliis monasteriorum vtriusque sexus Superioribus, & personis quocumque nomine vocentur, districtè præcipimus sub eadem

Aug. Barbos. Formul. Episc.

eadem excommunicationis pœna, necnon priuationis dignitatum, beneficiorum & officiorum suorum, ac inhabilitatis ad illa & alia in posterum obtinenda, ne in monasteria, domos & loca sua quemquam prætextu huiusmodi licentiarum, & facultatum ingredi faciant, vel permittant. Quin etiam sub eisdem pœnis ipso facto incurrendis prohibemus, atque interdicimus omnibus, & quibuscumque personis Ecclesiasticis & sæcularibus, ac etiam Ordinum quorumcunque, etiam Mendicantium Regularibus, ne prætextu licentiarum ab Episcopis, vel Superioribus, quibus illas concedendi in casibus necessariis tantùm ex decreto Concilij Tridentini facultas tribuitur, monasteria ipsa Monialium pro libito, sed necessitatibus vrgentibus duntaxat ingredi, néve Moniales sub eisdem pœnis illos aliter admittere præsumant. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, monasteriorumque & Ordinum prædictorum, &c. statutis & consuetudinibus, priuilegiis quoque, exemptionibus, & indultis, &c. quibus omnibus, &c. illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Quoniam autem difficile esset præsentes ad omnia loca perferri, volumus, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ reuocationis, abolitionis, cassationis, annullationis, inhibitionis, præcepti, prohibitionis, interdicti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem, &c. Datum Romæ apud S.Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXXV. Idibus Iunij, Pontificatus nostri anno quarto.

M. Datarius.

Cæs. Glorierius.

Iurisdictio Ordinariorum in puniendis Vicariis, familiaribus, colonis, & ministris Fratrum Militum Hospitalis S. Ioannis Hierosolymitani, iuxta dispositionem Concilij Trident. *sess.24.cap.11.*

XXXI.

Part. 3. allegat. 81.

GREGORIVS *Papa XIII. ad perpetuam rei memoriam.*

Circumspecta in omnibus actibus suis Romani Pontificis prouidentia, interdum ea quæ certis etiam rationabilibus tunc suadentibus causis à Sede Apost. emanata reperiuntur, alia superueniente ratione, qua præsertim populorum offensioni occurritur, & Episcoporum iurisdictioni ritè consulitur, reducere, ac suam declarationem interponere consueuit, & aliàs desuper disponit, prout temporum, rerum, & personarum qualitate pensata perspicit in Domino salubriter expedire. Cùm itaque compertum sit, quamplurimos clericos sæculares, necnon laicos gratiis, & priuilegiis, quibus Sedes Apost. dilectos filios Magistrum, Conuentum, & milites Hospitalis S. Ioan. Hierosolymitani de Rep. Christiana optimè semper meritos, ac eorum Ecclesias, & loca liberaliter prosequuta est, abutentes, vnde sibi religiosiùs viuendi legem imponere deberent, inde laxioris vitæ occasionem accipere, dum varios, sæpè etiam vanos exemptionis, libertatisque titulos prætexunt, alij quidem, qui se pro Vicariis, Capellanis, ministris, & inseruientibus Ecclesiis dicti Hospitalis quomodolibet adscripti sint: alij verò, quod coloni, procuratores, & familiares ipsorum Militum existant, quamuis in propriis domibus licenter degant; nihilominus ex prædictorum Militum priuilegiis, illorumque confirmatione, etiam post Concilium Trid. à felicis rec. Pio V. prædecessore nostro obtenta, prætendant se ab omni iurisdictione Ordinariorum exemptos esse, nec ab illis inquiri, visitari, puniri, aut corrigi posse, eoque ipso delictorum suorum sibi immunitate promissa, grauem in populo offensionem præbere, & in Episcoporum iurisdictione perturbationem in dies maiorem excitare dignoscantur. Idcirco nos huic malo, quod à prædicto Concilio multo antè præuisum fuerat, salubriter prouidere volentes, Motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex mera nostra voluntate, ac deliberatione, & certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine omnia & singula priuilegia, exemptiones, gratias, & indulta Magistro, Conuentui, Militibus, & Militiæ dicti Hospitalis per quoscumque Romanos Pontifices prædecessores nostros, & Sedem prædictam in genere, vel in specie quomodolibet concessa & confirmata, necnon dicti Pij V. litteras super eorum confirmatione emanatas sub dat. Romæ apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die 29. Nouembris 1568. Pontificatus sui anno 3. ad prædicti Concilij decretorum terminos tenore præsentium reducimus, ac reducta esse, nihilque ex ipsis priuilegiis, exemptionibus, gratiis, & indultis Ordinariis locorum detractum esse, quominus ipsorum Militum Vicarij, Capellani, Ministri, seruientes, adscripti, coloni, procuratores, & familiares Militum huiusmodi, quæ iam concessa sint, & in posterum concedi contigerit, ab ipsis Ordinariis, tanquam Sedis Apost. delegatis, de eorum excessibus, criminibus, & delictis, etiam extra visitationem, quando & quoties opus fuerit, inquiri, visitari, puniri, & corrigi possint, ipsorumque Ordinariorum iurisdictioni plenè in prædictis subiecti existant (exceptis tamen iis, qui Ecclesiis, aliisque locis dictorum Militum actu seruiunt, & intra eorum septa & domos resident, ac sub eorum obedientia viuunt, quæ omnia debere simul concurrere intelligimus; siue iis, qui legitimè, & secundum regulam prædictæ Religionis professionem fecerint, de qua loci Ordinario constare debeat,) & ita in præmissis omnibus, & singulis per quoscunque Iudices Ordinarios, & delegatos quauis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatij Apost. Auditores, ac S.R.E. Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi auctoritate, & facultate, in quauis causa, & instantia iudicari, & diffiniri debere. *Cum clausulis præseruatiuis, & derogatoriis,* &c. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die 25. Nouembris 1580. Pontificatus nostri anno 9.

Quod etiam Prælati, & alij Monialium curam habentes, earum monasteria ingredi non possint, nisi in casibus tantùm necessariis.

XXXII.

Part. 3. allegat.102.

GREGORIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

Dubiis, quæ emergunt, declarationis remedium expedit adhibere. Cùm igitur super eo quod optima primùm ratione Concilium sanxit Trident. deinde in constitutione fel. rec. Pij V. prædecessoris nostri, Nonis Iulij Pontif. sui anno tertio, atque item nostra Idibus Iunij Pontif. nostri anno quarto editis fuit prouisum, ne cui in posterum, nisi in casibus necessa

necessariis, septa monasteriorum Monialium ingrediendi concederetur licentia, à nonnullis dubitatum fuisse sciamus circa personas, quae alterius ad id licentia non indigent, sed sui auctoritate officij nituntur, an liceat eis pro libito suae voluntatis huiusmodi septa ingredi, vel potius servare debeant ipsi quoque regulam a Concilio praescriptam. Nos omnem haesitationis materiam tollere, & viam scandalis praecindere, ac, Sanctimonialium quieti consulere volentes, harum tenore auctoritate Apostolica declaramus, Praelatos omnes, tam saeculares, quàm regulares, quibus cura & regimen monasteriorum Monialium quouis modo incumbit, facultate sibi ex officio attributa ingrediendi monasteria praedicta ita demùm vti posse, si id faciant in casibus necessariis, & à paucis, iisque senioribus ac religiosis personis comitati. Quocirca vniuersos, & singulos Episcopali, seu maiori, ac etiam Cardinalatus dignitate praeditos, necnon quorumuis Ordinum Abbates, Priores, Minores, & alios quoscumque Superiores regulares seriò monemus, vt facultate huiusmodi, qui eam habent, praeterquam in casibus, vt praefertur, necessariis neutiquam vtantur. Quod si confecerint, eadem auctoritate Apostolica statuimus atque decernimus, qui Pontificalis dignitatis fuerint, eos pro prima vice qua contrafecerint, ingressu Ecclesiae interdictos, pro secunda à munere Pontificali, & à diuinis suspensos, ac deinceps ipso facto absque alia declaratione excommunicatos existere: Regulares verò omni officio, ac ministerio priuatos, excommunicationi similiter subiacere. Non obstantibus Apostolicis, ac in generalibus & prouincialibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus constitutionibus & ordinationibus, priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apost. quibusvis Ecclesiis, earúmve Praelatis, aut Ordinibus, &c. caeterisque contrariis quibuscumque. Quoniam verò difficile esset, &c. Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die 23. Decembr. MDLXXXI. Pontificatus nostri anno decimo.

Caes. Glorierius.

De modo & forma publicandi beneficiorum resignationes, & iurium cessiones.

XXXIII.

Part. 3. allegat. 59.

GREGORIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

HVmano vix iudicio ita bene quidquam & prouidenter sanciri potest, quin vsus saepè aperiat, doceatque id quod salubre fore credebatur, minùs expetiuisse prodesse: quod in illis constitutionibus, quas ad prohibendas simolatas, occultásve beneficiorum Ecclesiasticorum resignationes diuersi Rom. Pontifices multifariam ediderunt, fel. rec. Pius Papa V. praedecessor noster nouissimè promulgauit, cognoscimus accidisse. Nos hoc malum, prout occasio necessitasque postulat, coërcere volentes, statuimus vt posthac omnes, & quaecumque resignationes, etiam causa permutationis, ac commendarum, & etiam litteris Apostolicis non confectis, & possessione non habita, necnon litis & iurium quorumcunque cessiones, ac retrocessiones, quae deinceps de quibuscumque beneficiis Ecclesiasticis in nostris, seu Rom. Pontificis pro tempore existentis manibus, ac etiam coram Notario publico, & testibus fient, & à nobis, vel illo, seu nostro, vel illius mandato admittentur,

Aug. Barbos. Formul. Episc.

& super eis prouisiones, & quaecumque aliae dispositiones, siue temporales, siue perpetuae, aut ad hoc mandata Apostolica sub quacumque forma, & quibuscumque etiam S. R. E. Cardinalibus, ac piis locis quocumque priuilegio suffultis facta, publicari debeant cum litteris Apostolicis desuper confectis, intra sex menses, si beneficium citra montes fuerit, vltra verò intra nouem à data concessionis gratiae, non autem à die praestiti super ea consensus numerandos, etiamsi postea concessio gratiae huiusmodi ex quauis causa, diuersisque subsequentibus datis, ac quoticumque & quouis modo reformata, & valida reddita fuerit, pluresque & quotquot in alium, vel alios cessiones, ac etiam in ipsummet primum resignantem, vel cedentem retrocessiones, termino praedicto nondum elapso intercesserint, ita vt vnicus duntaxat terminus omnibus his successionibus, ac retrocessionibus decurrat, vt qui postremus gratiam habuerit, publicationes huiusmodi facere, caeteraque omnia hîc praescripta intra eundem terminum praestare teneatur.

Ipsa autem publicatio in Cathedrali, & in beneficij Ecclesia, vel Ecclesiis, si in pluribus illud fit, fiat; ibique dum frequens populus ad Missarum solemnia conuenerit, palam omnibus litterae Apostolicae praedictae, earumve transumptum authenticum exhibeatur, claraque & intelligibili voce resignatio, seu cessio huiusmodi, ac beneficij qualitas, & inuocatio, nominaque & cognomina resignantis, seu cedentis, ac illius, in cuius fauorem gratia huiusmodi facta est, pronuncietur, itavt haec omnia possint ad notitiam omnium ibi existentium verisimiliter peruenire, scriptumque de his omnibus exemplum collatum valuis dictarum Ecclesiarum affixum relinquatur.

Si verò Ecclesia beneficij ruralis sit, aut populo, conuentuque careat, eo casu in Parochiali, intra cuius Parochiae limites beneficium ipsum consistit, & in Cathedrali Ecclesia, vel si locus bello, seu pesti, aliisve manifestis periculis subiaceat, tunc in proxima Parochiali, ac etiam in Cathedrali Ecclesia, vel si aditus ad illas, aut vtramuis minimè sit securus, in alia Cathedrali, vel Parochiali viciniori periculorum immuni publicatio huiusmodi peragatur.

Is quoque, in quem disponi, vel mandari de beneficio etiam litigioso, vel à cedente non possesso, sub quacumque forma contigerit, possessionem beneficij intra dictum tempus vigore litterarum Apostolicarum desuper confectarum, nec aliàs apprehendere debeat, & si propter litem, aut aliud legitimum impedimentum nequiuerit, saltem litteras Apostolicas cum earum publicatione, si tunc facta erit, indici, seu executori illarum, vel aliis ad quos pertinet, per se, vel procuratorem suum legitimum, intra idem tempus praesentare, & apud illum, vel illos pro ipsarum litterarum executione instare, & possessionem huiusmodi instanter petere teneatur.

Caeterùm modus & forma hîc tradita semper & vbique debeat obseruari, nec alia, vel aequipollens vllo modo admitti in omnibus huiusmodi resignationibus, cessionibus, & retrocessionibus, de quibuscumque Ecclesiis, Monasteriis, Prioratibus, tam virorum, quàm mulierum, Dignitatibus, officiis, & beneficiis Ecclesiasticis, saecularibus, & quorumvis Ordinum, etiam Militarium regularibus, etiam electiuis, & manualibus, ac etiam de iurepatronatus laïcorum illustrium, & aliàs quomodocumque existentibus, siue pacificis, siue in petitorio, siue in possessorio litigiosis, etiam de quibus in Consistorio nostro disponi consueuit, seu debet, quae posthac ex quacumque causa fient, & per nos, ac praedictos successores, extra tamen dictum Consistorium admittentur, etiam cum reseruationibus nominis, tituli, administrationis, possessionis, fructuum etiam omnium, ac rerum, & iurium quorumcunque.

Ad

Ad prædictorum tamen obseruationem eum, in quem iuris fit cessio beneficij, quod tempore cessionis huiusmodi, & ante illam vigore litterarum Apostolicarum, vt supra, si ad id tenebatur, publicatarum realiter possidebat, nolumus obligari.

Quod si quidquam prædictorum omnium omissum fuerit, dictis terminis, vt cuique præscripti sunt, elapsis, omnes dispositiones & gratiæ resignatorum & cessorum beneficiorum, aut iurium huiusmodi, cum omnibus inde secutis, siue de pacificis, siue de litigiosis, sint irritæ & inanes, nullaque alia gratia super huiusmodi beneficio, siue iure cesso, iis quibus concessa fuerit, suffragetur; sed ipsi tales inhabiles & incapaces sint ad huiusmodi beneficia sic resignata & cessa quandocumque obtinenda, illaque, siue iura ab ipsa statim prima resignatione, seu cessione, etiamsi illæ aliàs nullæ, & inualidæ essent, vacauisse, & vacare censeantur eo ipso, nec resignantibus, seu cedentibus, si postea in sua possessione remanent, constitutiones de annali & triennali possessore, nec præsumptæ, aut tacitæ retrocessiones, etiam propter diuturnam continuatæ possessionis huiusmodi tolerantiam, nec omnino aliud ius, vel beneficium vllo tempore suffragetur, sed ipsa beneficia, siue iura sic à principio vacantia, à Sede Apost. prædicta duntaxat impetrari valeant, ac concedi.

Illorum verò impetrationes, vel etiam Motu proprio concessiones, quibuscumque derogationibus suffultæ, nunquam sub clausulis generalibus, aut vacationum modis conditionalibus, vel implicitis comprehendantur, seu specialiter & expresse ob non seruatam præsentis constitutionis formam, ac cum declaratione nominum & cognominum resignantis, seu cedentis, & gratiam habentis, dispositiuè, & non conditionaliter, fieri omninò debeant: & quicumque sic impetrans, aut gratiam Motu simili habens, intra præfinitum cuique casui tempus prædictum à data concessionis gratiæ sibi factæ huiusmodi ea omnia, quæ cedens à iure prædicto debebat, præstare teneatur; & si pluribus gratiam huiusmodi fieri contigerit, isque in omnibus obtineat, qui primus publicationem suæ impetrationis fecerit, & possessionem adeptus fuerit, aut petierit, omniaque requisita prædicta adimpleuerit, quamuis in data sit postremus, & possessio ab alio in publicando negligentiore prius apprehensa fuerit, vel petita.

Reseruationibus omnibus nominis, administrationis, fructuum etiam omnium, ac pensionum, & aliarum rerum quarumcumque, necnon facultatibus, indultis, & aliis concessionibus, tam ipsis resignantibus, seu cedentibus, qui tamen possessionem ab initio re ipsa dimiserint, quam aliis ex huiusmodi resignationibus, seu cessionibus à Sede Apost. factis, nihilominus validis, plenumque effectum sortituris.

Sed ne in beneficiis super possessione, vel proprietate litigiosis litis prosecutio turbari valeat, vel differri, in causis huiusmodi contra cedentem ad vlteriora, etiam ad sententiam definitiuam, & rem iudicatam, ac illius executionem, quousque ille qui gratiam ex resignatione, seu cessione, aut ex omissa forma publicationis huiusmodi obtinuit, ad causam per se, vel procuratorem legitimum accesserit, litemque huiusmodi susceperit, eodem modo & ordine procedi possit, quo potuisset legitimè, si cessio huiusmodi facta non fuisset; ac quidquid interim sic procedendo decretum & expeditum fuerit, siue cum cedente, siue contra eum, etiam postquam ipse, vel quiuis alius incumbentia sibi secundum prædicta præstiterit, non solùm circa fructus, sed etiam circa possessionem, & ipsum ius quod cessum est, valeat omnino, & vim obtineat, illumque ipsum, cui gratia facta est, non minùs afficiat, quàm si ipso legitimè citato contra eum decretum & expeditum fuisset, nec ipse aduersus hæc, prætextu non acceptatæ gratiæ, vel etiam illius ignoratæ, aut citationis, vel intimationis executionis contra ipsum minimè demandatæ, aliaue ratione valeat excusari. Possit tamen ipse, etiamsi in lite & causa huiusmodi subrogatus non sit, quandocumque ad illius prosecutionem & terminationem venire, & a iudice, coram quo causam ipsam etiam ex delegatione pendere contigerit, in illis ipsis statu & terminis, in quibus tunc eam esse repererit, etiam absque rescripto speciali admitti.

De beneficiis autem, quæ deinceps in manibus ordinariorum Collatorum, etiam Cardinalium, etiam indulta & facultates ad hoc ab Apost. Sede habentium, ac Legatorum etiam de latere, & delegatorum etiam specialium eiusdem Sedis, extra Romanam Curiam resignari, etiam ex causa permutationis contigerit, ipsi intra mensem negotium vniuersum admissionis, vel reiectionis resignationis huiusmodi, & (si per eos facienda erit) prouisionis resignati beneficij, iuxta Apostolicas, & alias Canonicas sanctiones omnino absoluant. Et qui sic prouisus fuerit, intra tres menses à die sibi factæ prouisionis illam publicet, & possessionem beneficij capiat modo & forma supradictis: alioquin illis elapsis nulla sit eius prouisio, & beneficium vacare censeatur eo ipso. Ordinariique & alij prædicti, qui hæc, vti eis præscribuntur, non perfecerint, eo casu potestate disponendi de ipsis beneficiis ea vice priuati, eorumque dispositio eo ipso ad Sedem Apost. deuoluta existat, aut aliis idoneis ab ipsa Sede duntaxat, & modo & forma prædictis concedantur. Decernentes sic per quoscumque iudicari debere, necnon irritum & inane quidquid secus super his per quoscumque scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus prædicti Pij, & aliis omnibus aliorum prædecessorum nostrorum constitutionibus de publicandis resignationibus huiusmodi hactenus editis, & reformatis, quas omnes omnino abrogamus: ita tamen, &c. necnon resignantium, siue cedentium voluntatibus, conditionibus, protestationibus, & clausulis in ipsismet resignationibus & cessionibus, seu procuratorum constitutionibus & mandatis, ac aliàs etiam ad præseruationem suorum iurium, & significationem, quod non aliter, nec alio modo resignant, seu cedunt, appositis, & quacumque verborum vi, formula, & multiplicatione expressis, necnon indultis, priuilegiis, & gratiis Apostolicis, &c. ex quibusvis causis quomodocumque concessis & confirmatis, quæ omnia etiam tollimus, & annullamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Vt autem præsentes amplius innotescant, volumus vt earum exemplis etiam impressis, &c. Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnat. Dominicæ M.D. LXXXIII. Nonis Ianuarij, Pontific. nostri anno xij.

M. Prodatar.

Cæs. Glorierius.

Quod Abbatissæ, & aliæ Præfectæ monasteriorum Monialium in Italia consistentium, ad triennium tantummodò eligantur.

XXXIV.

Part. 3. allegat. 100.

GREGORIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

EXposcit debitum Pastoralis officij, quod disponente Domino gerimus, vt ad ea sollicitè intendamus, per quæ Monasteria, & alia religiosa loca, præsertim

sertim Deo dicatarum Sanctimonialium, secundùm regularis disciplinæ normam regantur & gubernentur. Perpendentes igitur varia & multiplicia damna quibus plerumque afficiuntur monasteria Monialium quæ per Abbatissas, vel alias Præfectas perpetuas reguntur, è contra verò Abbatissas, & alias Præfectas triennales scientes se lapso triennio suæ administrationis rationem esse reddituras, ac spectantes de bene gestis laudem promereri, pœnam verò, si malè gesserint, metuentes, maiori studio, ac diligentia regimen, & administrationem monasteriorum sibi commissorum gerere: His, & aliis rationabilibus causis adducti hac nostra perpetuò valitura constitutione statuimus, & ordinamus, quod de cætero perpetuis futuris temporibus in omnibus, & singulis monasteriis Monialium S. Benedicti, Cistert. Carthusien. & aliorum quorumcunque Ordinum in vniuersa Italia, & præsertim in vtriusque Siciliæ Regnis consistentibus, quæ nunc per Abbatissas, vel alias Præfectas perpetuas reguntur & gubernantur, cum primùm Abbatissæ, aut aliæ Præfectæ huiusmodi regimini, & administrationi ipsorum Monasteriorum cesserint, etiam apud Sedem Apost. vel decesserint, & eorum Abbatissatus, seu Præfecturas vacare contigerit, Abbatissæ & aliæ Præfectæ non amplius perpetuæ, seu ad vitam (quarum nomen ac titulum ex nunc prout ex tunc Apostolica auctoritate ex certa nostra scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, tenore præsentium perpetuò extinguimus, & abolemus, sed triennales tantum à Conuentu vniuscuiusque monasterij, & aliàs iuxta decreta sacri Concilij Tridentini & regularia suorum Ordinum instituta eligantur, & præficiantur, quæ postmodum elapso triennio suis officiis perfunctæ, præesse desinant, omnique prorsus careant auctoritate, ac à regimine & administratione monasterij per triennium à die finitæ administrationis inchoandum abstineant: quo elapso, seruata eadem forma Concilij Tridentini, iterum & pluries eligi possint. Districtiùs inhibentes omnibus & singulis dictorum monasteriorum Conuentibus, Superioribus, & personis, ne aliquam Abbatissam, aut aliam Præfectam perpetuam, seu ad vitam, seu triennalem tantùm eligere, & præficere vllo modo audeant, vel præsumant. Quod si secus à quoquam quauis auctoritate fuerit attentatum, electionem & præfectionem huiusmodi, ac omnia & singula, quæ inde sequentur, irrita, nulla, & inania, nulliusque roboris, vel momenti fore: Sicque per quoscumque Iudices, &c. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis dictorum monasteriorum, & Ordinum, &c. Quibus omnibus, &c. illis aliàs in suo robore permansuris, hâc vice duntaxat specialiter & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Cæterùm quia difficile foret, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die prima Ianuar. MDLXXXIII. Pontificatus nostri anno vndecimo.

Cæs. Glorierius.

Præcedentiæ declaratio inter Ordines Mendicantium, & inter Confraternitates laïcorum in processionibus.

XXXV.

Part. 3. allegat. 78.

GREGORIVS *Papa XIII. ad perpetuam rei memoriam.*

Exposcit pastoralis officij munus, cui disponente Domino præsidemus, vt ad ea sollicitè intendamus, per quæ discordiarum & litium, ac controuer-

Aug. Barbosæ Formul. Epist.

siarum quarumlibet, præsertim inter personas Ecclesiasticas, materia tollatur. Sanè nobis nuper innotuit, quod in multis Ciuitatibus, & diœcesibus diuersarum Mundi partium nonnullæ lites, causæ, & controuersiæ inter Fratres Mendicantes; & aliæ etiam similes lites, & controuersiæ inter Confratres confraternitatum Christi fidelium super præcedentia, vel iure præcedendi ortæ iam sint, & oriri facilè possint. Nos considerantes lites, causas, & controuersias huiusmodi in Ecclesia, præsertim inter Religiosas personas, quæ relictis Mundi vanitatibus famulatum, & votum suum in humilitate spiritus Domino, & Deo nostro, qui se pro nobis vsque adeo humiliauit, vt formam serui acciperet, exhibere & persoluere profitentur, non modicam illi præclaræ, & præcipuè dilectæ virtuti, quæ est humilitas, labem infundere, populoque scandalum generare, ac propterea illas omni ratione submouendas, publicæque religionis tranquillitati, ac ministrorum Ecclesiasticorum reconciliationi, & mutuæ dilectioni quamprimùm consulendum esse rati, ac supremam huic negotio manum apponere volentes, necnon causas, lites, seu controuersias huiusmodi vbilibet, & coram quibusvis Iudicibus motas, & in quibusvis instantiis indecisas pendentes ab eisdem Iudicibus harum serie ad nos aduocantes, illasque penitus extinguentes, eisdemque Fratribus Mendicantibus, ac Confratribus super præmissis perpetuum silentium imponentes: De nobis attributæ potestatis plenitudine volumus, & Apostolica auctoritate decernimus, quod quicunque ex dictis Fratribus Mendicantibus inter se de præcedentia huiusmodi contendentibus, aut Confratribus Confraternitatum prædictarum, inter quos lites, & causæ præmissorum occasione ortæ iam sint, seu oriri contigerit in futurum, qui in quasi possessione præcedentiæ, ac iuris præcedendi sunt, ij (quibuscumque reclamationibus, protestationibus, appellationibus, & aliis subterfugiis prorsus remotis, cessantibus & postpositis) in processionibus tam publicis quàm priuatis præcedere debeant. Quando verò non probetur, aut non constet de quasi possessione præcedentiæ huiusmodi, inter Fratres quidem Mendicantes ij, qui antiquiores in loco controuersiæ, inter Confratres verò inter se litigantes ij, qui priùs facti vsi sunt, in processionibus tam publicis quàm priuatis præcedere debeant: itaut si contigerit noua monasteria, aut domus alicuius Ordinis Mendicantium erigi in loco, in quo alterius Ordinis ex dictis Mendicantibus Monasteria, aut domus priùs erecta, & instituta sint, ille Ordo, qui priùs Monasterium seu domum in loco habuerit, præcedat. Præterea quia inter prædictos Ordines plerumque alia in processionibus, & alia in Conciliis generalibus, & aliis actibus publicis, siue priuatis ratio circa modum præcedendi seruatur, nolumus per præsentes prærogatiuis dictorum Ordinum, quoad præcedentias huiusmodi, quæ propriis Ordinibus, præterquam in processionibus prædictis debentur, aut Fratribus Capucinis nuncupatis, qui in processionibus publicis sub Conuentualium S. Francisci, aut Minorum de Obseruantia Fratrum nuncupatorum Cruce, vt solent, incedere possunt, aliquod præiudicium generari. *Cum clausulis sublata, & derogatoriis*, &c. Datum Romæ apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die 15. Iulij 1583. Pontificatus nostri anno duodecimo.

Quod vacent omnes Ecclesiæ, & beneficia eorum, qui ad dignitatem Cardinalatus promouentur: & quod quando eis datur retentio, intelligatur de beneficiis non requirentibus residentiam in loco dictæ Dignitati non conuenienti.

XXXVI.

Part. 3. alleg. 57. n. 66. cum seqq.

SAnctissimus D. N. Sixtus Papa V. decreuit, quod per promotionem ad Cardinalatum vacent omnes Ecclesiæ, & omnia beneficia, cuiuscumque nominis, & tituli sint, nisi fuerit data retentio, quæ concessa intelligatur, & data ad Patriarchales, Metropolitanas, & Cathedrales Ecclesias, ad Monasteria etiam commendata, ad Prioratus, & ad cætera omnia alia beneficia, quæ videntur conuenire dignitati Cardinalatus. Ad alia verò, quæ videntur repugnare dignitati, & gradui Cardinalatus, putà Archipresbyteratus, Archidiaconatus, Decanatus, Canonicatus, & similia beneficia non extendatur, cùm obtinentes huiusmodi beneficia teneantur residere in choro, & habere debeant locum post Episcopum Cardinalis dignitati non conuenientem. Actum Romæ apud S. Petrum, die Mercurij 16. Martij 1588. in Consistorio.

Contra Clericos malè promotos, ac in Episcopos in Ordinum collatione peccantes.

XXXVII.

Part. 2. alleg. 6. 8. & 10.

SIXTVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

SAnctum & salutare sacri Ordinis Sacramentum ab ipso Domino & Saluatore nostro IESV CHRISTO institutum, beatisque Apostolis, & eorum legitimis successoribus singulàri diuinæ bonitatis munere traditum, ita ad Dei omnipotentis gloriam, salutemque animarum sanctè, ac religiosè administrari decet, vt quæ vel ex typo & figura veteris Legis, vel aliàs ex multa sanctorum Patrum prouidentia circa ordinandorum natales, ætatem, vitæ ac morum probitatem, sanctitatem, scientiam, & alias qualitates in sacris Ordinibus requisitas per sacros Canones, vel Apostolicas constitutiones, aut generalium Conciliorum decreta salubriter statuta fuerunt, ea inuiolatè obseruentur. Nam si in veteri Testamento tam multa de integritate, munditia Sacerdotum & ministrorum Altaris, deque eorum præstantia & dignitate legimus, de quibus dixit Dominus per Malachiam Prophetam: Labia sacerdotis custodient scientiam, & legem requirent ex ore eius, quia Angelus Domini exercituum est: certè multò maior ratio & diligentia adhibenda erit in promouendis tam inferiorum graduum Clericis, quam etiam Presbyteris, qui ad consummationem Sanctorum in opus ministerij, in ædificationem corporis Christi constituuntur, prout de his ipsis & diuino verbo, & beatorum Apostolorum præceptis, ac simul sanctorum Patrum statutis sæpissimè traditum est. Quare nos pro ea quæ nobis à Domino iniuncta est, cunctarum Ecclesiarum cura & sollicitudine, ipsos Pastores, & Præsules Ecclesiarum, quorum proprium munus est personas idoneas clericali militiæ adscribere, & ad minores, maioresque Ordines ritè promouere, auctoritate nostra duximus admonendos, vt in exequendo hac in parte suo pastorali officio attentiùs posthac inuigilent, Canonicas Sanctiones vt par est, obseruent, ac vt nemini detur offensionis occasio, néve eorum ministerium vituperetur, studeant vitare ea omnia scandala, & absurda, quæ ex vitiosa, & minus canonica Clericorum ordinatione cernimus cum magno animi nostri dolore frequentiùs exoriri. Cùm enim multi, etiam interdum inhabiles & indigni, non vocati sancta Dei vocatione, sed potius satanæ dolis decepti, prætextu deuotionis & pietatis rem quidem sacram & diuinum munus, intempestiuè tamen & inordinatè affectantes, seu temporale aliquod commodum, aut lucrum sibi proponentes, vel nimia simplicitate & imperitia, malitiáve, aut fraude ad suscipiendum Clericalem characterem, aliosque Ordines ante ætatem legitimam, vel à non suo Episcopo, aut præuio debito examine & approbatione, siue aliàs minùs ritè, vel etiam temerè se ingerant, debent sanè Episcopi paterna charitate, & prudentia eorum saluti, qui sæpè nesciunt quid petant, melius etiam quàm ipsimet postulant, & salubrius consulere; nec tam quid flagitent, quàm quid expédiat considerare, summa verò diligentia prouidere tum alienæ diœcesis subditis ordinandis, ne quemquam promoueant sine eorum Ordinarij litteris dimissoriis, tum in recognoscendis ipsis litteris, ne falsò, aut ab aliquo qui auctoritatem illas concedendi non habeat, confectæ sint: tum denique in examinandis natalibus, ætate, vita, moribus, scientia, idoneitate, titulo & reliquis qualitatibus, ne quid in suæ, vel alienæ diœcesis personis ad Clericalem honorem & Ecclesiasticos Ordines promouendis desideretur eorum, quæ ex præscripto sacrorum Canonum requiruntur.

Vt igitur Præsules Ecclesiarum intelligant, si in re tam graui & tanti momenti culpa aut negligentia peccauerint, se non modò in tremendo Dei iudicio, verùm in hoc quoque sæculo Rom. Pontifici suæ villicationis rationem fore reddituros, præsenti constitutione perpetuò statuimus & ordinamus, vt si in posterum Antistes aliquis Episcopali, Archiepiscopali, Primatiali, vel etiam Patriarchali dignitate præfulgens, aut Abbas ad primam Tonsuram, minoresque Ordines suis subditis conferendos à Sede Apostolica auctoritatem habens, quemcunque sæcularem, vel cuiusvis Ordinis, aut Militiæ regularem, ex aliquo crimine, vitio, aut defectu, seu aliàs inhabilem, vel irregularem existentem, vel extra tempora à Iure statuta, vel absque veris dimissoriis sui Ordinarij litteris, aut per saltum, vel furtiuè, aut quoad sæculares sine titulo sufficientis beneficij, vel patrimonij, aut ante ætatem per sacri generalis Tridentini Concilij decreta primæ Tonsuræ, aut cuique Ordini præscriptam, aut non seruatis temporum interstitiis, ita vt aliquis vnico die, seu continuatis diebus ad plures Ordines sacros, vel post vnum Ordinem susceptum, sine causa rationabili antequam tempus ab eodem Concil. Tridentino præfixum elabatur, ad alium Ordinem promoueatur, sine dispensatione, aut indulto Apostolico Clericali charactere non legitimè insigniuerit, aut ad Ordines minores, vel sacros, vt præfertur, vel aliàs malè promouerit, siue id scienter, siue ignoranter fecerit (nisi debita diligentia adhibita iustus error & probabilis facti ignorantia eum excuset) vt in quo deliquit, in eo puniatur, à collatione quorumcunque Ordinum, atque adeò ipsius Tonsuræ, & ab executione omnium munerum Pontificalium eo ipso suspensus, & ingressu Ecclesiæ interdictus existat, aliisque grauioribus pœnis nostro, & pro tempore existentis Rom. Pontificis arbitrio puniatur. Quod si spreta huiusmodi suspensione & interdicto in præmissis se temerè ingesserit, etiam à regimine & administratione suæ Ecclesiæ, seu Monasterij, &

& à perceptione fructuum menſæ eiuſdem, ac quorumcunque beneficiorum per eum in titulum, vel commendam, ſeu aliàs obtentorum ſuſpenſionem incurrat, eiuſque interdicti, aut ſuſpenſionis relaxationem, aut pœnarum remiſſionem ab alio quàm à Romano Pontifice pro tempore exiſtente nequeat obtinere. Et nihilominus fel. rec. Pij II. & aliorum Rom. Pontificum noſtrorum prædeceſſorum, qui per ſuas conſtitutiones, aut in Cancellaria Apoſtolica publicatas regulas contra huiuſmodi Clericos malè promotos diuerſas pœnas inflixerunt, veſtigiis inhærentes, eoſdem Clericos poſthac malè promotos ab executione, miniſterio, & exercitio Ordinum ſuſceptorum, & ab omni ſpe & facultate aſcendendi ad alios ſuperiores, perpetuò ſuſpenſos declaramus; & ſi in eis miniſtrare præſumpſerint, illos ſic irregulares effectos, omnibus, & quibuſcunque per eos in titulum, commendam, aut aliàs obtentis Dignitatibus, officiis & beneficiis Eccleſiaſticis, cum cura & ſine cura, quomodocunque qualificatis, ſæcularibus, vel cuiuſvis Ordinis, aut Militiæ regularibus, ac etiam ſi ipſi Clerici regulares fuerint, actiua & paſſiua voce ipſo facto priuamus, & iis priuatos, atque ad illa, & alia ſimilia, vel diſſimilia in poſterum obtinenda in perpetuum inhabiles & incapaces eſſe decernimus & declaramus, Dignitatum, officiorum & beneficiorum huiuſmodi ſic pro tempore vacantium diſpoſitionem nobis & Apoſtolicæ Sedi perpetuò reſeruantes.

Vt autem homines, qui nimia indulgentia, & ſpe impunitatis, ac veniæ facilitate hactenus fuerunt ad huiuſmodi facinora procliuiores, ea ſublata & præcluſa ab his abſtineant, & caueant in futurum, tam abſoluendi, quàm diſpenſandi facultatem in caſibus ſuperiùs expreſſis, etiam in foro conſcientiæ, nobis & ſucceſſoribus noſtris duntaxat, auctoritate & tenore præmiſſis perpetuò reſeruamus, inhibentes à quoquam ſæculari, vel cuiuſvis Ordinis regulari Preſbytero, vel Prælato quavis auctoritate fungente, nec per quæcumque Iubilæa, & Indulgentias, etiam pleniſſimas & extraordinarias, per noſtros prædeceſſores, aut noſmetipſos, vel ſucceſſores noſtros anno Iubilæi, aut alio quovis tempore, & Cruciatæ ſanctæ, vel quocumque alio titulo, modo, & forma, Motuque proprio, & Conſiſtorialiter, ſeu ad quorumcunque Principum, Regum, aut Imperatoris inſtantiam, eorúmve contemplatione & intuitu, cum quibuſvis ampliſſimis in genere, vel in ſpecie derogatoriis clauſulis conceſſa, vel in poſterum concedenda, nec vigore, aut prætextu facultatum aut priuilegiorum, Mare magnum, aut aliàs quomodolibet nuncupatorum, quibuſvis Ordinibus, Congregationibus, aut perſonis Regularibus, aut Epiſcopis per decreta Concilij Tridentini, aut officio ſacræ Pœnitentiariæ Apoſtolicæ, vel minoribus, aut etiam maiori Pœnitentiariis noſtris, & Rom. Pontificis pro tempore exiſtentis, vel aliàs quomodolibet pro tempore conceſſorum, perſonæ ſic, vt præfertur, delinquentes, tam ſcilicet Antiſtites, ſeu Abbates promouentes, quàm Clerici malè inſigniti, ſeu ordinati, à reatibus & exceſſibus præfatis abſolui, præterquam in mortis articulo poſſint, aut debeant, nec cum iis ſuper irregularitate propter præmiſſa contracta, etiamſi crimen penitus occultum fuerit, quovis modo valeat diſpenſari. Verùm enimverò, quia grauioribus morbis fortiora ſunt adhibenda remedia, & iuxta perſonarum, locorum, ac temporum qualitates leges ſunt immutandæ, pœnæque aggravandæ & emolliendæ; cùm huiuſmodi peccatum ſatana ſuggerente, hominumque fragilitate aſſentiente videatur iam ad culmen vitiorum aſcendiſſe, & in præcipiti eſſe: ideo vt homines ſaltem pœnæ timore, & proprij honoris con-fuſione à peccato deterreantur, nouum huic venenato antidotum cogimur præparare: ac propterea volumus, vt qui abſolutionem & diſpenſationem huiuſmodi petierint, ſemper, quamuis delictum adhuc occultum extiterit, non per officium ſacræ Pœnitentiariæ, ſed à nobis, & pro tempore exiſtente Rom. Pontifice in vtroque foro abſolutionem petere teneantur: alioquin ipſæ conceſſiones & abſolutiones, etiam cum clauſula, quod præſentis conſtitutionis tenor, & alia prædicta habeantur pro expreſſis, prorſus nullæ, irritæ, & inualidæ exiſtant, ac nemini penitus ſuffragentur.

Cæterùm ſi quis Antiſtes, vel Abbas, ſeruatis quidem cunctis præmiſſis, & cæteris omnibus, quæ in ipſius Tonſuræ & Ordinum collatione obſeruari debent, perſonas habiles & idoneas, ſed tamen excepta ab iis, quibus Tonſuram aut Ordines conferret, pecunia, pretio vel præmio ſimoniacè in futurum inſigniuerit, vel promouerit: volumus vt præter alias cenſuras & pœnas contra ſimoniacè ordinantes & ordinatos à ſacris Canonibus & conſtitutionibus Apoſtolicis aliàs inflictas & irrogatas, & ſingula ſupradicta in ſic promouentibus, & promotis locum habeant: decernentes præſentes litteras ſub quibuſvis conceſſionibus, facultatibus & gratiis, etiam in caſibus quibuſcumque Sedi Apoſtolicæ quomodolibet, etiam in Bulla Cœnæ Domini reſeruatis, etiam ſub nomine Iubilæi plenarij, vel Cruciatæ ſanctæ abſoluendi facultatem quibuſvis perſonis generaliter, vel ſpecialiter tribuentibus minimè comprehendi, ſed ſemper ab illis exceptas eſſe & cenſeri, ſicque in præmiſſis vniuerſis & ſingulis per quoſcumque iudices, &c. ſublata eis, &c. ac irritum, & Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationi Apoſtolicis, ac in Conciliis etiam generalibus ed , cæteriſque contrariis quibuſcumque. Vt a. .m præſentes litteræ omnibus innoteſcant, mandamus illas ad valuas S. Ioannis Lateran. & Principis Apoſtolorum de Vrbe Baſilicarum, & in acie Campi Floræ affigi & publicari, & poſt quindecim dies qui in Vrbe ſunt, qui verò extra eam & citra montes, intra quatuor menſes; qui demum vltra montes erunt, intra octo menſes à die publicationis huiuſmodi computandos, perinde afficere & arctare, ac ſi eorum cuique perſonaliter intimatæ fuiſſent, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtri ſtatuti, ordinationis, declarationum, priuationis, reſeruationum, inhibitionis, voluntatum, decretorum & mandati infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXXXVIII. Nonis Ianuarij Pontificatus noſtri anno quarto.

E. Card. Prodat.

Ioan. Auguſt. Papius.

De forma faciendi proceſſus & inquiſitiones ex præſcripto Concilij Tridentini, ſuper promouendis ad regimina Eccleſiarum Cathedralium, & aliorum Superiorum Monaſteriorum atque ad cæteras Dignitates, de quibus in Conſiſtorio prouidetur.

XXXVIII.

Part. 1. tit. 1. c. 5.

GREGORIVS *Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

ONus Apoſtolicæ ſeruitutis, ad quod nuper nos dignatio diuina prouexit, aſſiduè admonet, in eam potiſſimùm curam nobis eſſe paſtorali ſollici-

 tudine

tudine incumbendum, vt quæ à sacris, œcumenicisque Conciliis pro communi totius Christiani populi salute piè, prudenterque statuta sunt, nulla aut temeritate violentur, aut negligentia deserantur; ea præsertim, quæ ad bonos, idoneosque Pastores Cathedralibus, ac superioribus Ecclesiis gubernandis præficiendos pertinent. Nam si in quibusvis Ecclesiæ gradibus & ministris curandum est tales eligi, qui religione & sanctitate fideles ædificent; multò certè magis elaborandum est, ne in eius electione erretur, qui supra omnes gradus constituitur, cui tanquam seruo fideli & prudenti totius familiæ cura traditur; qui ad omnem virtutem, & mandatorum Dei obseruantiam aliorum forma esse debet; cùm certum sit, gregis salutem magnopere pendere ex boni pastoris præstanti vita & doctrina. Sanè venerabiles Patres, qui ex toto terrarum orbe ad sacrum generale Tridentinum Concilium à Summis Pontificibus prædecessoribus nostris euocati magna frequentia conuenerunt, cum in aliis rebus multis præclarum studium ad corrigendos deprauatos mores, & collapsam Ecclesiasticam disciplinam restituendam ostenderunt, tum in eo potissimùm insigni zelo, magnaque cum laude laborarunt, vt rationem inuenirent, qua viri doctrina, pietate, prudentiaque excellentes, & in Ecclesiasticis sanctionibus diu, multumque versati, Ecclesiis Cathedralibus præficerentur. Nos igitur, qui cum in minoribus constituti Cremonensem Ecclesiam regeremus, in eodem Concilio cum sanctis & egregiis illis Patribus interfuimus, & Concilio absoluto ad Ecclesiam nostram reuersi magno semper desiderio flagrauimus, vt tam salubria generalis Concilij decreta executioni debitæ mandarentur, atque vt id fieret, pro virili parte curauimus: multo tunc magis, cùm disponente Domino omnium Ecclesiarum cura & sollicitudo nos premit, summo desiderio tenemur, vt Pastores ij præficiantur Ecclesiis, qui opus suum & ministerium impleant, & de ouium salute nos in Domino lætificent. Illud autem in hoc saluberrimo, & pernecessario negotio, quod est de Episcopis eligendis & præficiendis, videtur esse præcipuum, vt instructio, examen & inquisitio de fide, vita, moribus, doctrina & prudentia promouendorum tam accuratè, fideliter ac seriò instituatur, vt omnis fallaciæ fuco semoto, certò confidere valeamus, tales à nobis Christi gregi pascendo esse præpositos, quales tantum onus, Angelicis videlicet humeris formidandum exigit, & quales ille expetit, qui pro eisdem ouibus redimendis propriæ vitæ ac sanguini non pepercit. Et quidem in hac parte prouidentia dicti Concilij Tridentini minimè defuit, cum statuerit ac mandauerit, vt in prouinciali Synodo per Metropolitanum habenda præscriberetur quibusque locis & prouinciis propria examinis, seu inquisitionis, aut instructionis faciendæ forma Romani Pontificis arbitrio approbanda, quæ magis eisdem locis vtilis, atque opportuna esse videretur. Verùm neque id hactenus nisi à paucissimis factum est, neque spes est nisi longissimo temporis spatio; vt ab omnibus fiat; atque interim, dum certa examinis, siue inquisitionis ratio à Prouincialibus Conciliis expectatur, perit vber ille fructus, qui ex tam vtilibus Concilij generalis decretis sperari posse videbatur, & experientia ipsa docuit per tot annos à publicatione Concilij prædicti elapsos, quid in vnaquaque prouincia opus sit, quidve possit fieri. Habita igitur cum venerabilibus fratribus nostris S.R.E. Cardinalibus matura deliberatione, ac de eorum vnanimi consilio, & assensu præsenti nostra perpetuò valitura constitutione decernimus, vt cum extra Rom. Curiam examen, instructio, siue inquisitio facienda erit, nemo omnino, cuiuscumque status, gradus, conditionisve fuerit, inquisitionem prædictam sibi arrogare præsumat, sed integrum hoc negotium iis qui à prædicto Trid. Concilio designantur; Apostolicæ videlicet Sedis Legatis, seu Nuntiis prouinciarum, aut eius, de quo inquisitio fit, Ordinario, eoque deficiente, Ordinariis vicinioribus relinquatur, nisi iustis de causis nobis, aut pro tempore existenti Rom. Pontifici per speciale mandatum alicui alteri hoc munus quandoque committendum esse visum fuerit. Quod si fortè aliquis prædictorum consanguinitate, aut affinitate vsque ad tertium gradum inclusiuè promouendum contingeret, vt omnis suspicio carnalis affectus à tam sancto negotio repellatur, ille quidem eo casu censeatur exclusus, atque ad eum qui proximè sequitur, hoc est, si Legatus excludendus erit, ad Nuntium; si Nuntius, ad Ordinarium inquisitionis officium deferatur. In Curia verò hæc functio spectet vel ad eos Cardinales, qui à nobis, vel pro tempore existente Rom. Pontifice deligentur, vel ad Cardinales earum prouinciarum, seu Regnorum apud nos & Sedem Apostol. protectores, in quibus Ecclesiæ ipsæ consistunt; si tamen ad ipsos huiusmodi vacantium Ecclesiarum collatio pertinebit: quod si de Episcopo vel Metropolitano extra Rom. Curiam degente ab vna Ecclesia ad aliam ex aliqua graui & iusta causa transferendo agetur, hoc munus deficientibus Legato, vel Nuntio Apostolico eius prouinciæ aut Regni, vbi Ecclesia ipsa, à qua transfertur, sita erit, ad Metropolitanum, si Episcopus; ad suffraganeum verò antiquiorem residentem, si Metropolitanus transferendus erit, pertinere declaramus. Deinde, quia sacrum Trid. Concilium non sine magna ratione eminentes personas, & quæ negotij magnitudinem probè intelligerent, ad hoc officium nominauit, declaramus & statuimus, tam Legatos, siue Nuntios, quàm Ordinarios, vel alios ab hac sancta Sede fortè delegandos, non per Auditores, aut Vicarios, aliosve ministros, sed per seipsos inquirendi munus exercere debere, quamuis ab huiusmodi personis, aliisque viris peritis adiuuari possint. Et si Prælatus inquirens per se non posset ob locorum distantiam testes examinare circa articulum aliquem, vel legitimos natales, vel ætatem, aut aliquid eiusmodi, licebit ei articulum illum alteri personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ subdelegare, non autem vniuersam inquisitionem. Quod si fortè contingat, aliquem supradictorum legitimè impediri, vt per se hoc munus præstare non possit, ad alios ex eura transferetur, qui sunt ab eodem Concilio Trident. ad hoc officium designati, vt suprà dictum est de iis, qui ob consanguinitatem, vel affinitatem ab hoc munere excluduntur. Ad hæc, vt mens eiusdem sacri Concilij rectè ac fideliter debitæ executioni mandetur, & tale sit examen, quale requiritur in negotio tanti ponderis, declaramus ac statuimus, non esse in vita ac doctrina promouendi inuestiganda talem rationem adhibendam, vt ab ipso promouendo articuli offerantur, ac testes producantur, sed oportere, vt Prælatus, qui munus inquirendi susceperit, articulos conscribat, atque ipse ex officio suo illos testes vocet atque examinet, quos de rebus inquirendis sincerum, ac fidele testimonium daturos esse existimet. Verùm vt inquisitio prædicta facilius, ac plenius perfici atque expediri queat, vtile erit, si Prælatus, qui inquisitionem facturus est, vel à promouendo, vel ab alio aliquo confici curet schedulam, in qua sint ordine descripta nomen promouendi, cognomen, patria, parentes, ætas, ordo, gradus, professio, functio, si quam iam fortè exercuit, loca in quibus aut Theologiæ, vel iuri Canonico operam dederit, aut longo tempore versatus fuerit, denique amici familiares, qui tam ipsum, quàm parentes eius intimè norint. Quod si promouendus documentum aliquod exhibere voluerit, vnde ipsius ætas, gradus, dignitas, sacri Ordines, functio, officia, muneraque, aut aliquid

eiusmodi

eiusmodi comprobetur, admittendum, ac processui inserendum erit, modò documentum publicum, seu authenticum fuerit. Illud quoque prohibendum censuimus, ac expressè prohibemus, ne ad testimonium dicendum de Fide Catholica, vita, moribus, doctrina, atque aptitudine ad regendam Ecclesiam quilibet homines admittantur; sed viri tantum graues, pij, prudentes, docti qui de qualitatibus promouendorum rectum iudicium ferre valeant, ac vt suprà diximus, sincerum ac fidele testimonium dare velint. Proinde tam cognati ac nimium familiares, quàm inimici atque æmuli excludendi erunt. Porrò testes eiusmodi Prælatus, qui examen, seu inquisitionem habiturus erit, seorsum ac singulatim examinabit; & si quando iudicauerit expedire, eis ad memoriam reducet tum iuramenti vim, tum periurij grauitatem: eosdem etiam serius & grauiter admonebit, ipsos reos futuros apud omnipotentem Deum eorum omnium, quorum vel committendo, vel omittendo rei erunt qui promouebuntur, si vel falsa narrando, vel retinendo vera, in causa erunt vt homines indigni, vel minus idonei eiusmodi Ecclesiis præficiantur. Diligenter etiam testium qualitates cognoscere studebit, ac potissimùm quàm sint ad promouendos affecti, vt inde conjiciat vtrum ex affectu, an ex veritate testimonium dicant. Denique cum testes de qualitatibus promouendi interrogabit, dabit operam, vt quoad eius fieri poterit, omnia & singula, quæ ad prædictam inquisitionem facere videbuntur, per ipsos exprimantur. Quamuis autem qualitates omnes promouendorum, quæ in generalium Synodorum decretis, aliisque Canonicis sanctionibus continentur, probè cognitæ esse debeant iis, quibus inquisitionis officium demandatum est, quales sunt, natum esse ex legitimo matrimonio, atque ex parentibus Catholicis, annum trigesimum iam expleuisse, sacris Ordinibus saltem ante sex menses initiatum esse, gradum Doctoratus, aut licentiæ In Theologia, vel Iure Canonico, aut certè publicum alicuius Academiæ testimonium obtinuisse, quo ad alios docendos idoneus esse declaretur; ad hæc in Ecclesiasticis functionibus diu esse versatum, item fidei puritate, innocentia vitæ, prudentia, vsu rerum, integra fama, doctrina denique præditum esse: tamen quià circa doctrinam plures fraudes committi solent, & sæpè contingit, vt nonnulli scientia vacui, de solo Doctoris titulo, aut priuilegio glorientur; volumus vt de eorum etiam doctrina diligenter inquiratur, qui vel doctoratus, aut licentiæ titulis & priuilegiis gaudent, vel etiam à publicis Academiis testimonium habuerunt, quod idonei essent ad alios docendos; nisi fortè aliquorum insignis doctrina ex publica ipsorum functione notoria esset. Ita verò inquisitio facienda erit, vt quibus in locis, quanto tempore, & quo fructu Theologiæ, vel iuri Canonico promouendus operam dederit cognoscant. Et quoniam in quibusdam prouinciis nulla sunt studia generalia, neque vllæ publicæ scholæ, neque vsus habet, vt qui studiis operam nauant, vllis Doctoratus, aut licentiæ insignibus decorentur; declaramus in eiusmodi locis sufficere, si testimonio virorum grauium, & sacræ Theologiæ, vel iuris Canonici peritorum constet, promouendos ea scientia Theologiæ, vel Canonum verè pollere, vt idonei sint ad ea docenda, quæ populum Christianum scire oportet, ac muneris sibi iniungendi necessitati valeant satisfacere. Testes præterea deponant se de scientia promouendorum certos redditos esse ex eo, quod prædictos promouendos specimen suæ doctrinæ publicè, vel priuatim dedisse cognouerint. Quod autem ad Regulares pertinet, cum ad Ecclesias Cathedrales promouendi fuerint, ne fra[illegible] vlla subrepere possit, in eo quod idem Tridentinum Concilium statuit, vt Regulares à suis Superioribus sufficientis doctrinæ testimonium habeant; declaramus nomine Superiorum eos duntaxat intelligendos esse, qui nullum sui Ordinis Superiorem agnoscunt, siue ij cuiusvis Ordinis Abbates, Magistri, aut Ministri, aut Præpositi generales, aut quarumlibet Congregationum Præsidentes, siue Definitores, aut Visitatores Capitulum generale repræsentantes, siue alij quocumque vocabulo nominentur, & in eorum absentia ipsorum Vicarij, seu Commissarij generales, vel in Rom. Curia Procuratores Ordinum, aut Congregationum generales in hac parte succedant. Et nihilominus præter Superiorum testimonium, qui fidem facient eiusmodi Regulares ad alios docendos idoneos esse, volumus ea seruari quæ de iis diximus, qui publicum suæ doctrinæ ab aliqua Academia testimonium habent, vt videlicet seriò inquiratur, an Regulares ad Cathedrales Ecclesias promouendi eos progressus in studiis fecerint, qui in futuro Antistite requiruntur. Post inquisitionem verò de Fide, vita, moribus, doctrina & prudentia promouendi, necnon informationem de statu Ecclesiæ, aliisque necessariis rebus, quæ pariter coram superiùs expressis Prælatis iuxta eiusdem Concilij decreta fieri debet, professio Fidei Catholicæ à promouendo facienda erit, quam quidem ab eo dumtaxat recipiendam esse declaramus, ad quem inquisitio pertinebit, nisi fortè qui professionem emissurus est, à Prælato Inquirente longè distet: tunc enim is Prælatus ex subdelegatione inquirentis professionem admittere debebit, qui promouendo vicinior erit: quod idem intelligatur de informatione de statu Ecclesiæ accipienda, si quando contingeret, vt in alia prouincia siue regno esset Ecclesia, in alio promouendus. Accipiet autem Prælatus professionem promouendi præsente notario publico, ac testibus, atque tam à se admissam ac receptam propriæ manus subscriptione testabitur. Is quoque qui professionem eiusmodi fecerit, in eo loco vbi proprium nomen profitentis exprimi solet, nomen suum manu propria adscribat. Denique his peractis notarius publico instrumento fidem faciet de professione prædicta, adhibitis testibus, vt præfertur. Vbi verò totum examen, seu inquisitio de persona promouenda perfecta fuerit, ea in instrumentum publicum redacta cum toto testimonio, ac professione Fidei emissa ad hanc sanctam Sedem, vt Concilium statuit, quamprimùm clausa & obsignata in forma authentica transmittenda erit. In qua re obseruari volumus, vt professio Fidei iisdem omnino verbis descripta sit, quæ in ea forma continentur, quam fel. rec. Pius Papa IV. prædecessor noster statuit obseruandam: & vt Prælatus qui instructionem, examen & inquisitionem fecit, per litteras separatas, simul tamen cum processu mittendas, vel per subscriptionem dicti processus significet quanta fides testibus examinatis, eorumque dictis, & scripturis productis suo iudicio habenda sit; simul etiam quid de promouendo ipse sentiat. Processus autem sic formati, & ad Curiam transmissi, à Cardinale, cui proponendi munus incumbet, & à tribus Prioribus ordinum Cardinalibus, vt moris est, iuxta formam Concilij prædicti subscribentur, & expedientur. Volumus autem, vt Cardinalis relator moneat promouendum, si præsens in Curia fuerit, vt iuxta Concilium Lateranense nouissimè celebratum omnes Cardinales, siue maiorem partem Collegij adeat, antequam Ecclesiam proponat, vt quæ à referente collega sint audituri, oculata fide quantum ad personam promouendi attinet, cognoscere possint. Hæc porrò omnia, quæ de promouendis ad Ecclesias Cathedrales dicta sunt, ad eos etiam pertinere, atque in eorum promotione seruanda esse declaramus & decernimus, qui nominati, præsentati, aut electi fuerint ad dignitates Abbatiales, ac Prioratus, seu Præpositatus, Monasteriorum regimina, aut aliàs Regularium

cuiusvis

cuiusvis Ordinis, aut etiam sæcularium præfecturas, de quibus consistorialiter prouideri contigerit, atque eos præsertim, quibus præter curam & regimen Monachorum, aut Canonicorum, Clericorumque Regularium, vel sæcularium annexa est in populum iurisdictio spiritualis, vel temporalis; excepta tamen ætate, circa quam nihil innouamus. Quo verò ad doctrinam, cùm generalia Concilia non statuant, vt personæ promouendæ ad Regulares dignitates Doctoratus, siue Licentiæ gradum susciperel, vel publicum testimonium ab Academia aliqua habere teneantur, & tamen æquum sit, vt ea doctrina polleant, qua onus sibi imponendum sustinere valeant; declaramus & statuimus, vt Prælati, qui inquirendi munua suscepturi sunt, studiosè ac diligenter inquirant super doctrina eiusmodi personarum, iuxta modum & formam superiùs præscriptam, vt nos, & pro tempore futuri Romani Pontifices, habita de illis vera informatione per processum, qui ab inquirente transmittetur, certò statuere ac iudicare possimus, an persona promouenda verè sit talis, qualem dignitas illa, ad quam prouehenda est, exigit & requirit. Hortamur verò in visceribus Domini nostri Iesv Christi, ac paterna charitate monemus eos omnes, qui ab hac sancta Sede nominandi, præsentandi, vel etiam eligendi futuros Episcopos, vel Abbates ius habent, vt serio apud se cogitent, quanti momenti sit hoc negotium, ex quo salus animarum, tranquillitas Reipublicæ, incolumitas Religionis, propagatio Fidei, aliaque permulta & maxima bona dependent. Illud etiam sæpè, & sæpiùs ad mentem reuocent, quod sancta Tridentina Synodus admonet, nihil se ad Dei gloriam, & populorum salutem vtilius posse facere, quàm si bonos pastores, & Ecclesiæ gubernandæ idoneos promoueri studeant, eosque alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, nisi quos digniores, & Ecclesiæ magis vtiles ipsi iudicauerint, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium cupiditatibus, sed eorum exigentibus meritis præfici diligenter curauerint. De nominandis verò, præsentandis, vel eligendis ad Regulares dignitates, præter ea quæ superiùs obseruanda esse declarauimus, illud quoque paternis his nostris hortationibus & monitionibus adjiciendum censuimus, vt nominationis, præsentationis, vel electionis ius habentes eos diligere studeant, atque omnino conentur, qui non modò eundem Ordinem sint antè professi, sed in eodem etiam satis diu laudabiliter versati, neque enim decet, vt magistri aliorum esse incipiant qui non fuerint ante discipuli, & subditis imperare præsumant, qui priùs non didicerint Superioribus obedire. Eos denique qui vel examinando & inquirendo, vel testimonium ferendo operam suam in hac re præstabunt, seriò admonemus, vt ea fide ac diligentia in negotio tanti momenti versentur, vt à Deo & à nobis laudem pro bono opere expectare valeant. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ prohibitionis, voluntatis, declarationis, decreti, statuti, hortationis & monitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ in Monte Quirinali, anno Incarnationis Dominicæ M. D. X C I. Idibus Maij, Pontificatus nostri anno primo.

A. Card. Montalt. Summator.

Moderatio Bullæ Sixti V. contra Clericos malè promotos, & eos promouentes editæ, cum præseruatione pœnarum ibidem simoniacè ordinatis, & ordinantibus inflictarum.

XXXIX.

Part. 3. alleg. 6. 8. & 10.

Gregorivs *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

Romanum Pontificem decet ea, quæ ob iustas causas interdum statuta sunt, cùm ipsa rerum experientia suadet, moderari, & immutare, prout in Domino salubriter conspicit expedire. Aliàs sanè emanarunt litteræ felicis rec. Sixti Papæ V. prædecessoris nostri contra clericos malè promotos, ac in Episcopos in Ordinum collatione peccantes, tenoris, &c. *(Omittitur insertio Bullæ, quoniam eam habès suprà)* Nos animaduertentes in dictis litteris nihil ferè quoad ea, quæ in Ordinum collatione seruanda sunt, disponi vltra id quod in sacris Canonibus, & in Concilij Trid. decretis, ac aliorum Romanorum Pontif. prædecessorum nostrorum Constitutionibus dispositum fuit, sed diuersas pœnas, & censuras Ecclesiasticas contra Episcopos, & alios Prælatos in Ordinum collatione peccantes, & similiter contra clericos, tam sæculares, quàm cuiusvis Ordinis, instituti, & Militiæ Regulares malè promotos constitui, absolutionem & dispensationem Sedi Apostol. reseruari, & aliàs sicut in præfatis litteris continetur. Considerantesque tam promouentes, quàm eos, qui ad dictos Ordines promouentur, sæpe censuris, & pœnis huiusmodi, ob illarum multiplicitatem, in eorum perniciem animarum variis modis illaqueari, nonnullos ex Prælatis & Episcopis in conferendis huiusmodi Ordinibus iustiùs scrupulosè procedere, multosque metu pœnarum, & censurarum præfatarum ab Ordinum collatione prorsus deterreri, adeò vt Clericorum, & Sacerdotum numerus propterea aliquibus in locis valde imminutus sit, omnium in præmissis securitati, atque animarum saluti paterna charitate prospicere volentes, Motu proprio, & ex certa scientia nostris, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine supradictas litteras ad terminos sacrorum Canonum, ac Constitutionis recolendæ mem. Pij Papæ II. etiam prædecessoris nostri, quæ incipit, Cum ex sacrorum Ordinum, sub dat. videlicet quintodecimo Kal. Decembr. Pontificatus sui anno 4. cuius tenorem præsentibus pro expresso haberi volumus, & ad dispositionem decretorum sacri Tridentr. Concilij restringimus, & reducimus: necnon censuras & pœnas in eisdem Sixti litteris contra quoscunque, præterquam contra simoniacè ordinantes, & ordinatos inflictas, quas volumus in suo robore permanere (aliis etiam pœnis & censuris per eosdem Canones, & constitutionem Pij II. Conciliumque Trid. iniunctis, saluis & firmis remanentibus) moderamur, & abolemus, &c. *Cum clauf. sublata, & derogatoriis, ac fide exemplorum, & sanctione pœnali.* Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1595. pridie Kal. Martij, Pontificatus nostri anno quinto.

De

De executione Concilij Trident. contra Regulares non subditos Episcopo extra claustra notoriè delinquentes. Et de pœnis eorum Superiorum illos punire negligentium.

XL.

Part. 3. allegat. 105. n. 14. cum seqq.

CLEMENS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

SVscepti muneris ratio postulat, vt ea quæ in sacro Concilio Trid. proinde constituta sunt, ab iis ad quos spectat, inuiolatè obseruari curemus. Maturo sanè consilio ipsius Concilij decreto prouisum est, vt quicunque Regularis non subditus Episcopo intra claustra degens, extra ea ita notoriè delinquens, vt populo scandalo sit, Episcopo instante à suo Superiore intra tempus ab Episcopo præfigendum seuerè puniatur, & superior de punitione Episcopum certiorem faciat, sin minus ipse à suo item Superiore officio priuetur, & delinquens ab Episcopo puniri possit. Verùm quia experientiâ compertum est, interdum in huiusmodi decreti executione nimis remisse procedi, cùm enim Episcopus instat, aliquem Regularem eo quo supradictum est modo delinquentem, à suo Superiore puniri, sæpe fit vt Superior Regularem delinquentem ad alia suorum Ordinum loca extra Episcopi diœcesim ea industria impunitum transmittat, atque etiam ipse aliquando ad alias prouincias se conferat, nec vlterius super delinquentis excessibus inquirat, & de eius punitione Episcopum certiorem reddat: vnde nec Regularis delinquens tunc ab Episcopo puniri potest, cùm extra ipsius diœcesim existat, nec Superior, qui delinquentem corrigere negligit, officio priuatur. Nos pro Pastorali nostra sollicitudine præfati decreti executioni quantum in Domino possumus, fauere, & præmissis malis, vt par est, opportuno aliquo remedio occurrere volentes, de venerabilium fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium prædicti Conc. Interpretum sententia, Motu proprio, & ex certa scientia nostris, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, hac nostra perpetuò valitura constitutione omnibus & singulis cuiuscumque Ordinis & instituti Regularium, etiam Mendicantium Superioribus, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub indignationis nostræ, ac priuationis dignitatum, & officiorum per eos obtentorum, eo ipso incurrendis pœnis præcipimus, & mandamus, vt iuxta prædictum decretum quilibet ipsorum Regularem non subditum Episcopo, intra claustra degentem, & extra ea ita notoriè delinquentem, vt populo scandalo sit, Episcopo instante, intra tempus ab Episcopo præfigendum, seuerè puniat, ac de punitione Episcopum certiorem faciat, & aliàs decretum ipsum in omnibus, & per omnia exequatur. Cæterùm si Superior in Regularem delinquentem non animaduerterit, quinimò si illum impunitum ad alia suorum Ordinum loca, extra Episcopi diœcesim, vt præfertur, transmiserit, volumus, & simili Motu atque auctoritate decernimus, vt Superior instante Episcopo, intra terminum ab Episcopo præfigendum, & sub eisdem indignationis nostræ, ac priuationis dignitatum, & officiorum obtentorum, necnon & sub inhabilitatis ad illa & alia imposterum obtinenda, & vlterius priuationis actiuæ, & passiuæ vocis, ad quas à nemine præterquam à nobis & à Romano Pont. pro tempore existente restitui possit, ipso facto similiter incurrendis pœnis, ipsum Regularem delinquentem à loco ad quem transmissus fuit reuocare, & in quo deliquit constituere, seu sistere teneatur: quod si hoc etiam facere prætermiserit, per præsentes similiter statuimus, vt Ordinarius loci ad quem Regularis delinquens transmissus fuerit, super præmissis ab ipso Ordinario loci, in quo deliquit, similiter requisitus, vel aliàs de illius delicto informatus, vt præfertur, tanquam Sedis Apostol. delegatus prædictum Concilij decretum omnino exequi, & in Regularem delinquentem seuerè animaduertere possit, & debeat. *Et ita, & non aliàs iudicari posse decernit, clausulasque contrarias derogatoriis apponit, formam & effectum publicationis addit, fidemque transumptis dari præcipit,* &c. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ 1596. septimo Kalend. Martij, Pontificatus nostri anno quinto.

Quando locorum Ordinarij Regularibus licentiam possint impartiri nouos Conuentus construendi.

XLI.

Part. 2. alleg. 26.

CLEMENS *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

QVoniam ad institutam Regularium locorum & personarum reformationem promouendam & conseruandam maximè pertinet, vt in quibusque domibus, & Monasteriis is tantum numerus Religiosorum, qui commodè ibidem ali possit, contineatur, atque eò pariter spectat, vt in quibuscunque ciuitatibus & locis nouæ domus & Monasteria, præsertim Mendicantium non erigantur, nisi in eisdem ciuitatibus, & locis aliarum domorum, & Monasteriorum in eis existentium habita ratione, commodè sustentari posse dignoscatur. Hac igitur nos consideratione ducti, & in præmissis pro nostro Pastorali munere opportunè prouidere volentes, Motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac matura deliberatione, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, ex voto etiam venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium super consultationibus, & negotiis Episcoporum, & Regularium præpositorum harum serie declaramus, locorum Ordinarios non posse licentiam ad nouos Conuentus cuiusque Mendicantium Ordinis in ciuitatibus, & locis eorum Ordinariæ iurisdictioni subiectis erigendos impartiri, nisi vocatis, & auditis aliorum in eisdem ciuitatibus, & locis existentium Conuentuum Prioribus, seu procuratoribus, & aliis interesse habentibus, & causa seruatis seruandis cognita constiterit, in eisdem ciuitatibus, & locis nouos huiusmodi erigendos conuentus sine aliorum detrimento commodè sustentari posse. Si verò ab eorum in huiusmodi causis sententiis, ad nos & Apostolicam Sedem prouocari, & appellari contigerit, ipsos Ordinarios tandiu erectionem nouorum Conuentuum suspendere debere, quousque à nobis & Apostolica Sede in eadem causa pronuntiatum extiterit: irritum nihilominus, & inane decernentes quicquid secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca vniuersis venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, & aliis locorum Ordinariis per præsentes in virtute sanctæ obedientiæ districtè præcipiendo mandamus, vt præsentes nostras litteras obseruent, & obseruari curent, & faciant, non obstantibus, &c. Datum Romæ apud S. Marcum, sub annulo Piscatoris, die 23. Iulij 1603. Pontificatus nostri anno duodecimo.

Concordia

Concordia inter Capitula Cathedralium Ecclesiarum, & Nuntium Apost. Hispaniæ de vna petia ex supellectilibus Pontificalibus Prælatorum, quando morerentur eidem danda.

XLII.

Part. 3. Allegat. 114.

CLEMENS PAPA VIII.

AD futuram rei memoriam. Decet Romanum Pontificem concordias inter dilectos filios suos & Cameræ Apostolicæ ministros, ac Ecclesiarum Capitula super controuersiis inter eos exortis initas, cum ab eo petitur, Apostolicæ confirmationis robore libenter communire, prout in Domino conspicit salubriter expedire. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Congregationis Ecclesiarum Metropolitanarum & Cathedralium Regnorum Castellæ & Legionis petitio continebat. Quod cùm alias orta esset differentia, seu dubitatio inter Collectores generales spoliorum, & iurium Cameræ nostræ Apostolicæ in Regnis Hispaniarum debitorum, & Capitula Ecclesiarum Metropolitanarum & Cathedralium eorundem Regnorum, ex eo quod cùm pridem felicis recordationis Pius Papa V. prædecessor noster motu proprio concessisset fabricis dictarum Ecclesiarum supellectilia Pontificalia Prælatorum illarum quando morerentur, permittendo dictis Capitulis vt illa possent capere propria authoritate; postmodùm verò recolendæ memoriæ Sixtus Papa V. etiam prædecessor noster voluisset, quod dicti Collectores generales essent iudices ad declarandum res pertinentes pro dictis Pontificalibus, & quod ipsas res traderent, siue consignarent dictis Ecclesiis, quæ illas reciperent de eorum manibus, prout in prædictorum Pij & Sixti prædecessorum litteris desuper respectiuè expeditis pleniùs continetur. Prædicti Collectores generales post editas à prædicto Sixto prædecessore litteras prædictas reseruabant & retinebant pro seipsis vnam petiam singulorum Pontificalium, sub prætextu quod illis deberetur, quia fuerat concessum ipsis Collectoribus pro decima illorum, quæ incorporarent Cameræ & recuperarent, & etiam ratione laboris faciendi dictam declarationem rerum concernentium supellectilia Pontificalia; vicissim verò nonnulla ex dictis Capitulis recusabant dare dictam petiam ipsis Collectoribus, sub prætextu; quod non esset expressum in prædictis litteris dictorum prædecessorum, quod daretur, & ne viderentur negligentes in defendendis iuribus fabricarum suarum Ecclesiarum: Cumque Congregatio prædicta cuperet huiusmodi controuersiam, seu dubitationem è medio tollere, & hac de re cum dilecto filio nostro Dominico sanctæ Romanæ Ecclesiæ Presbytero Cardinali, Gymnasio nuncupato, tunc in eisdem Regnis Hispaniarum Nuncio & Collectore generali egisset, idem Dominicus cum præfata Congregatione ad infrascriptam deuenit concordiam huiusmodi sub tenore, videlicet: In Dei nomine, Amen. Præsenti publica scriptura compositionis & concordiæ sit notorium omnibus, qualiter oblata nuper dubitatione inter dominos Collectores generales Cameræ Apostolicæ, & Capitula Ecclesiarum Metropolitanarum, & Cathedralium Regnorum Castellæ & Legionis, ratione eorum, cùm Papa Pius V. felic. rec. per suum Breue Motu proprio datum Romæ 30. Augusti anni M.D.LXXVII. fecisset gratiam & concessisset fabricis dictarum Ecclesiarum supellectilia Pontificalia Prælatorum illarum quando morerentur, permittendo dictis Capitulis, vt illa possent capere propria authoritate. Postmodùm ex certis causis Sixtus Papa V. etiam felicis recordationis suo Breui Motu proprio dato Romæ 15. Maij, M.D.LXXXVII. voluit, quod dicti Collectores generales essent iudices ad declarandum res pertinentes dicta Pontificalibus, & quod ipsas traderent, siue consignarent dictis Ecclesiis, quæ illas reciperent de eorum manibus: & post dictum Breue Sixti V. Collectores generales reseruabant, & tenebant pro se vnam petiam singulorum Pontificalium sub prætextu, quod illis deberetur, quia fuerat concessa dictis Collectoribus generalibus pro decima illorum, quæ incorporarent Cameræ, & recuperarent, & etiam ratione laboris faciendi dictam declarationem rerum dictorum supellectilium Pontificalium, & curare dari secundum dictum Breue Sixti V. & pro parte aliquarum dictarum Ecclesiarum fuit recusata dicta petia, quia non erat expressum in dictis motibus propriis, quod daretur, & ne dictis Capitulis opponeretur, quod cùm non esset de iure, nec interesse mensarum Capitulatium, non defendebant iura dictarum fabricarum, erantque liberales in damnum earundem, qua de causa restabant cum scrupulo, & cupientes deponere dictum scrupulum, & satisfacere ipsorum obligationi sine lite & differentia cum Camera Apostolica, & eius ministris, ne viderentur deficere à conformitate, obsequio & reuerentia sanctæ Sedi Apostolicæ, & eius ministris debita, quam profitebantur, scripserant Congregationi Ecclesiarum huius Regni, quæ ad præsens est congregata in hac Curia, vt tractaret de hoc negotio, & in illa deputauerunt personas, quæ repræsentarent Illustrissimo D.D. Dominico Gymnasio Archiepiscopo Sipontino, Nuncio & Collectori generali horum Regnorum Hispaniæ pro Sanctissimo Domino nostro Clemente Papa VIII. & sua Dominatio respondit, quod quoniam ad exercenda officia Nuntij & Collectoris inuenit, quod sui antecessores accipiebant dictam petiam, & quod sua Dominatio hoc continuabat, non pro interesse, sed ne ipsi imputaretur si deperderetur ab illius successoribus Quodque hoc non obstante consentiret, quod dicta petia non esset ad electionem dictorum Collectorum generalium, sed Capitulorum, quam vellent dare, quod ipse seruaret eo modo, quo esset conuentum, & si necessarium foret, proponeret hoc suæ Sanctitati, vt illud confirmaret, & fieret ita de futuro cum omnibus dominis Collectoribus generalibus, & hæc responsio, & resolutio à Congregatione fuit consulta Capitulis dictarum Ecclesiarum: & responderunt pro maiori parte, quod acceptaretur & fieret compositio & concordia desuper: pro cuius effectu dicta congregatio dederat omne mandatum plenissimum dominis Doctori Dionysio de Melgar Canonico Doctorali sanctæ Ecclesiæ Toletanæ, D. Petro Guerrero Thesaurario sanctæ Ecclesiæ Granatensis, Ioanni Alphonso de Carduna Abbati de Labanzza in Ecclesia Palentina, qui præsentes existentes coram dicto Illustrissimo Domino don Dominico Gymnasio Archiepiscopo Sipontino, Nuncio & Collectore generali, in præsentia mei Notarij & testium infrascriptorum sua Dominatio illustrissima dixit, quod tanquam Collector generalis, tali vtens authoritate Apostolica sibi concessa, ex Breuibus & facultatibus suæ Sanctitatis pro collectoria consentiebat, & concordabat cum Congregatione dictarum Ecclesiarum prædictorum Regnorum Castellæ & Legionis, & cum dictis dominis eius deputatis, supra nominatis præsentibus, quod quotiescunque morietur aliquis Prælatus, Camera Apostolica, & eius Collectores generales, siue Subcollectores reciperent inter sua bona, aut partem illorum, dicta supellectilia Pontificalia, quæ per dictum Motum proprium Pij V. fuerunt applicata fabricis, vel

seque

sequestrarent, aut depositarent, & dicti Collectores Generales, aut Subcollectores eorum nomine mandarent, & facerent tradi cum effectu Ecclesiis omnia dicta Pontificalia integrè iuxta dictum Motum proprium Pij V. absque retentione, nec reseruatione per se alicuius partis, neque petiæ, de qua fit mentio, sub quouis colore, nec causa particulari dictorum Collectorum Generalium & Subcollectorum, quod interim dicta Capitula pro dictis fabricis dent dicto Illustrissimo Nuntio Collectori Generali, dum faciet dictum officium, & dictis Collectoribus Generalibus futuris vnam petiam bene visam dictis Capitulis, siue sit de eisdem petiis Pontificalium, quæ ipsis cum effectu tradent, siue quæuis alia dictis Capitulis bene visa, si diuidere noluerint petias Pontificalium ipsis traditorum absque obligatione dandi aliquid aliud dictis Dominis Collectoribus, nec Subcollectoribus ratione decimæ, nec laboris impensi in dicta declaratione, nec in huiusmodi traditione Pontificalium, nec dicti domini Collectores generales nec Subcollectores possint petere, exigere, aut prætendere aliquid aliud occasione præmissa præter dictam petiam, quam dicta capitula dare voluerint suo arbitrio, cum declaratione quod si dicta Pontificalia diuidantur inter duas, vel plures Ecclesias ratione dictæ traditionis, detur solummodo vna petia ad arbitrium Capitulorum, prout supradictum est. Quæ omnia acceptarunt & consenserunt, tam dictus Illustriss. Dominus Nuncius Collector generalis, quàm dicti Commissarij, sub beneplacito tamen Sanctissimi domini nostri, & sanctæ Sedis Apostolicæ: & pro complemento prædictorum dictus Illustr. Dominus Nuncius Collector generalis obligauit bona dictæ Cameræ Apostolicæ, & dicti deputati obligarunt bona & redditus dictarum Ecclesiarum Metropolitanarum & Cathedralium generaliter vigore mandati dictæ Congregationis, & specialiter suarum Ecclesiarum præsentia & futura, & submiserunt se iustitiis Ecclesiasticis sanctæ Sedis Apostolicæ, & dictorum Collectorum generalium, & renuntiarunt proprio foro, iurisdictioni, & domicilio, & legi Si conuenerit, de iurisdictione, & latæ sententiæ diffinitiuæ iudicis competentis, in rem iudicatam transactæ, & renunciarunt etiam omnibus legibus, foris, iuribus canonicis, & ciuilibus, Breuibus & Motibus propriis Apostolicis, & legi generali. Actum coram me Notario infrascripto in ciuitate Vallisoletana, xxix. mensis Ianuarij, MDCIII. præsentibus testibus don Antonio Pimentel, Cantore sanctæ Ecclesiæ Hispalensis, & Licentiaro Alphonso de Salazar & Frias Canonico sanctæ Ecclesiæ Gienensis, Ioanne Chatto familiari suæ Dominationis Illustrissimæ, quæ subscripsit, D. Dominicus Gymnasius Nuncius Collector generalis, & dicti Domini Procuratores etiam se subscripserunt. Doctor Dionysius de Melgar, D. Petrus Guerrero, Abbas de Labanæa. Coram me Dominico Cenino Abbreuiatore. Cùm autem, sicut eadem expositio subiungebat, pro maiori dictæ concordiæ validitate congregatio prædicta cupiat illam Apostolicæ confirmationis robore communiri, proptereà illius nomine dilectus filius Ioanes de Salazar Canonicus Ecclesiæ Compostellanæ, congregationis prædictæ in Romana Curia procurator, nobis humiliter supplicari fecit, vt in præmissis opportunè prouidere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur eiusdem congregationis votis benignè annuentes, supplicationibus huiusmodi inclinati, præinsertam concordiam authoritate Apostolica tenore præsentium confirmamus & approbamus, illique inuiolabilis Apostolicæ confirmationis robur adiicimus, ac omnes & singulos, tam iuris, quàm facti defectus, si qui desuper interuenerint, supplemus: non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac Ecclesiarum quarumlibet, iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud Sanctum Marcum, sub Annulo Piscatoris, die 19. Octobris 1604. Pontificatus nostri anno decimotertio.

M. Vestrius Barbianus.

Declaratio, & confirmatio priuilegij fori Religiosorum Regularium intra claustra degentium.

XLIII.

Patt. 3. Allegat. 105. n. 14. cum seqq.

PAVLVS *Papa V. ad perpetuam rei memoriam.*

Religiosorum sub suaui Religionis iugo Altissimo famulantium quieti prospicere cupientes, quæ illa quoquo modo perturbare posse videntur, opportuna nostra declaratione è medio tollere, ac aliàs desuper opportunè prouidere curamus, prout in Domino salubriter conspicimus expedire. Cùm itaque nomine dilecti filij Basil.j Aoiguissolæ procuratoris generalis Ordinis Fratrum Carmelitarum in Congregatione venerabilium Fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium Tridentini Concilij Interpretum expositum fuerit, in Hispaniarum Regnis quosdam Ordinarios locorum contendere, Religiosos intra claustra degentes coram ipsis Ordinariis conueniri debere in causis ciuilibus, cap volentes, de priuileg. in 6. comprehensis, propter illius innouationem à Concilio Trident. factam *sess. 7. cap. 14.* quo præfatos Religiosos, eorum priuilegiis abrogatis, defendunt comprehendi; præterea eosdem locorum Ordinarios pariter contendere eosdem Religiosos intra claustra degentes in prima instantia coram ipsis conueniri debere, ex decreto eiusdem Concilij Tridentini *sess. 24. cap. 20.* de reformat. Cumque ab eodem Basilio procuratore generali in eadem Congregatione supplicatum fuerit, vt super vtrisque responsa darent: ab eadem verò Congregatione fuerit responsum, neque constitutione In generali Concilio Lugdunensi edita, quæ incipit Volentes, neque decreto Concilij Trident. *cap. 14. sess. 7.* comprehendi Regulares, ideoque eos iuxta eorum priuilegia coram suis Superioribus, vel Conseruatoribus esse conueniendos, necnon decretum eiusdem Concilij Tridentini *d. cap. 20. sess. 24.* ad Regulares non pertinere, nec eorum conseruatorias imminuere, nec quoad primam illorum instantiam aliquid noui inducere, ipseque Basilius procurator generalis nobis humiliter supplicari fecerit, vt pro sui Ordinis quiete supradictas declarationes ab eisdem locorum Ordinariis seruari debere, Apostolica auctoritate præcipere dignaremur. Nos illius huiusmodi supplicationibus inclinati, omnibus, & singulis locorum Ordinariis in virtute sanctæ obedientiæ per præsentes districtè præcipiendo mandamus, ne Fratres & Religiosos dicti Ordinis Carmelitarum contra dispositionem declarationum prædictarum perturbare, vel inquietare quoquo modo audeant, vel præsumant, irritum nihilominus, & inane decernentes quicquid secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca dilectis, &c. non obstantibus, &c. Datum Romæ apud S. Marcum die 24. Augusti 1607. Pontificatus nostri anno 3.

Contra mulieres ingredieudi monasteria Monialium licentiis abutentes.

XLIV.

Part. 3. allegat. 102.

PAVLVS *Papa V. ad perpetuam rei memoriam.*

FAcultatem plura monasteria Monialium ingrediendi abusus tollere volentes, tenore præsentium statuimus, & ordinamus, quod nulla persona cuiuscumque gradus, status, & conditionis, ac præeminentiæ existat, etiamsi Ducali, Marchionali, aut alia dignitate præfulgeat, vigore licentiarum plura monasteria, domos & loca Monialium pluribus vicibus ingrediendi, etiam absque clausula (in totum, seu in vniuersa, non autem in eorum aliqua, vel singula) à nobis, vel Prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, sub quouis tenore, vel forma, etiam Motu proprio concessarum & expeditarum, aliqua, vel singula Monasteria pluribus vicibus ingredi possit, sed licentiæ huiusmodi respectu vniuersorum, non autem aliquorum, vel singulorum monasteriorum suffragentur, itavt cui bis in anno, seu amplius plura monasteria ingredi conceditur, bis, vel ampliùs tantùm vniuersa, non autem eorum aliqua, vel singula ingredi liceat, etiamsi prædicta monasteria in diuersis ciuitatibus, terris, Diœcesibus, & locis existant, itemque mulieribus aliter quàm vt præfertur easdem licentias interpretari, vel illis vti, sub censuris & pœnis à Concilio Trid. & Apostolicis constitutionibus intra septa monasteriorum Monialium absque licentia ingredientibus inflictis ipso facto incurrendis, eadem auctoritate prohibemus. Cum clauf. derogatoria, & fide transumptorum. Datum Romæ apud S. Marcum sub annulo Piscatoris, die 1. Septembris 1608. Pontificatus nostri anno quarto.

Reuocatio omnium licentiarum monasteria Monialium ingrediendi, aut cum eis conuersandi, mulieribus hactenus concessarum.

XLV.

Part. 3. alleg. 101.

PAVLVS *Papa V. ad perpetuam rei memoriam.*

MOnialium statui, quæ sæcularia desideria abnegantes, Dei obsequio sese addixerunt, Pastorali sollicitudine consulere cupientes, ad ea remouenda, quæ religiosam earum quietem, & regularem obseruantiam perturbare dignoscuntur, curam nostram libenter intendimus, prout in Domino conspicimus salubriter expedire. Quoniam itaque, sicut accepimus, experientiâ compertum est, non leuia incommoda licentias ingrediendi monasteria Monialium mulieribus sæcularibus concessas dictis Monialibus inferre. Nos malis huiusmodi opportuno remedio prouidere volentes, motu proprio & ex certa nostra scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, omnes, & singulas licentias ingrediendi monasteria Monialium vbique locorum existentium, ac cum Monialibus conuersandi, & refectionem sumendi corporalem mulieribus cuiuscumque status, gradus, & conditionis existentibus, etiam Marchionali, & Ducali dignitate fulgentibus, sub quibuscumque verborum formis, & tenoribus, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque fortioribus, & efficacioribus, ac insolitis clausulis, necnon irritantibus decretis ad tempus, vel in perpetuum à prædecessoribus nostris Romanis Pontif. & etiam à nobis concessas, quarum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus haberi volumus pro expressis, Apostolica auctoritate tenore præsentium reuocamus, cassamus, & irritamus, ac reuocatas, cassas, & irritas esse decernimus, Inhibentes mulieribus prædictis licentias huiusmodi habentibus sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, à qua nonnisi à Nobis, seu Romano Pontifice pro tempore existente, præterquam in mortis articulo absolui possint, ne Monasteria prædicta prætextu licentiarum huiusmodi ingredi audeant, seu præsumant. Ipsorum verò monasteriorum Abbatissis, seu Prioriffis, ac Superioribus sub eadem ac priuationis suorum officiorum, quæ obtinent, & inhabilitatis ad illa in posterum obtinenda, ipso facto sine alia declaratione incurrendis pœnis, ne eas introducere, seu admittere, vel admissas quoquomodo retinere audeant, seu præsumant. *Deputantur executores, derogatur contrariis, & fides defertur transumptis.* Datum Romæ apud S. Marcum, sub annulo Piscatoris, die 10. Iulij 1612. Pontificatus nostri anno 8.

De exemptorum priuilegiis circa animarum curam, Sacramentorum administrationem, Sanctimonialium monasteria, & prædicationem verbi Dei.

XLVI.

Vide suprà fol.49.

De Monasteriorum, Conuentuum, domorum Religiosorum cuiuscumque, etiam Mendicantium Ordinis erectione.

XLVII.

Vide suprà fol.59.

De Canonicatu Pœnitentiario in singulis Metropolitanis & Cathedralibus Ecclesiis Hispaniæ in concursu ad instar Doctoralium & Magistralium prouidendo.

XLVIII.

Part. 3. allegat. 55.

GREGORIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

SVpremæ dispositionis arbitrio Romanos Pontifex in excelso Militantis Ecclesiæ culmine constitutus, circa statum Cathedralium & Metropolitanarum Ecclesiarum quarumlibet, & fructuosam dispositionem illorum beneficiorum, præsertim eorum, quibus onus sacram paginam publicè legendi, & interpretandi incumbit, vt beneficia ipsa personis dignis, & habilibus, præcedente earum idoneitatis examine, eoque ritè seruato, & sequuto æquitatis tramite, & iudicio rationis debitè conferantur, talesque personæ postea muneri ad quod tenentur, cum animarum salute diuini nominis laudi & gloriæ coniuncta, vt par est, satisfaciant, libentet intendit, & desuper præsentissimum sanctionis suæ remedium adhibet, prout Catholicorum Regum

vota

vota expoſcunt, & id conſpicit in Domino ſalubriter expedire. Sanè chariſſimus in Chriſto filius noſter Philippus Hiſpaniarum Rex Catholicus, eius nominis Quartus, nobis nuper exponi fecit, quod cùm in omnibus & ſingulis Metropolitanis, Cathedralibus & Collegiatis Eccleſiis in Regnis Hiſpaniarum conſiſtentibus Canonicatus & Præbendæ Magiſtrales & Doctorales iuxta formam conſtitutionum felicis recordationis Sixti Quarti, Leonis Decimi, & aliorum Romanorum Pontificum prædeceſſorum noſtrorum erecti & inſtituti reperiantur, & quotieſcumque, & quandocumque illos in quibuſcumque menſibus, & ex quorumcunque perſonis vacare contingit, de illis per Ordinarios locorum, & dilectos filios Capitula dictarum Eccleſiarum, præuio concurſu, ex indulto Apoſtolico prouideri conſueuerit, & ex hoc non ſolùm ad ipſos Canonicatus & Præbendas viri eruditione & doctrina præſtantes ſemper aſſumi, ſed etiam Eccleſiæ, & earum Capitula prædicta decorem conſequi, multaque commoda omni ferè tempore experiri ſimiliter conſueuerint, nouiſſimeque per decreta Concilij Trident. ſtatutum fuerit, quod in omnibus Cathedralibus Eccleſiis, vbi id commodè fieri poteſt, aliquis Pœnitentiarius, cum vnione Præbendæ proximè vacaturæ ab Ordinario loci inſtituatur, qui Magiſter ſit, vel Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel iure Canonico, & annorum quadraginta, ſeu aliàs qui aptior pro loci qualitate reperiatur, & in executionem, ac pro complemento decretorum prædicti Concilij in dictis Eccleſiis vltra Canonicatus & Præbendas Magiſtrales & Doctorales prædictos, alij Canonicatus & Præbendæ Pœnitentiarij inſtituti fuerint; de illis tamen, dum pro tempore vacant, nec per dicta Capitula, nec præcedente concurſu huiuſmodi prouideri conſueuerit: pro proſpera verò directione & vtilitate, ſimulque etiam decore earundem Eccleſiarum expediat, vt in poſterum prouiſiones ipſorum Canonicatuum & præbendarum Pœnitentiariorum, occurrente eorum vacatione ab Ordinariis locorum præmiſſo concurſu fiant, idque dictus Philippus Rex à nobis per dilectum filium nobilem virum Franciſcum de la Cueua Ducem de Alburquerque, ſuum apud Nos & Sedem Apoſtolicam oratorem, tam ſuo, quàm Capitulorũ prædictorum nominibus exinde poſtulauerit. Nos igitur piam dicti Philippi Regis ſollicitudinem pro felici prædictarum Eccleſiarum ſtatu ſusceptam paterno affectu complectentes, & ex intimo animi noſtri ſenſu collaudantes, iuſtiſque, & religioſis eius ac Capitulorum prædictorum votis propenſa voluntate annuere, ac dictarum Eccleſiarum dignitati in præmiſſis conſulere volentes, Apoſtolica auctoritate tenore præſentium ſtatuimus & ordinamus, quod ex nunc deinceps perpetuis futuris temporibus omnes & ſinguli Canonicatus & Præbendæ Pœnitentiarij quarumcunque Metropolitanarum, ſeu Cathedralium Eccleſiarum in Regnis Hiſpaniarum huiuſmodi nunc & pro tempore exiſtentium, tam hucuſque inſtituti, quàm deinceps quandocunque pro complemento decretorum huiuſmodi inſtituendi, quotieſcunque illos quibuſvis modis, & ex quorumcunque perſonis, etiam noſtris, aut Romani Pontificis pro tempore exiſtentis, ſeu quorumvis Cardinalium, etiam tunc viuentium familiaribus, continuis commenſalibus, ſeu Romanæ Curiæ officialibus, aut aliàs quomodolibet reſeruationem inducentibus, etiam per ceſſum, etiam permutationis cauſa in manibus eorum Ordinariorum, vel deceſſum (non tamen in Curia, aut apud Sedem prædictam,) ſeu quamvis aliam dimiſſionem, vel amiſſionem, aut priuationem (extra tamen eandem Curiam) ſeu religionis ingreſſum, aut matrimonij contractum ex nunc & pro tempore obtinentium, ſeu ius in illis, vel ad illos habentium, aut aliàs quibuſvis modis (non tamen per obitum apud Sedem prædictam) ac etiam in aliquibus ex menſibus in quibus beneficiorum Eccleſiaſticorum diſpoſitio nobis & Sedi prædictæ, etiam per conſtitutiones Apoſtolicas, ſeu Cancellariæ Apoſtolicæ regulas eſt, vel pro tempore fuerit reſeruata, vel etiam Ordinariis collateralibus eaſdem conſtitutiones, ſeu regulas, vel litteras alternatiuarum, aut alia priuilegia & indulta conceſſa hactenus, & in poſterum concedenda ſimul, vel ſucceſſivè vacare contigerit, etiamſi aliqui eorundem Canonicatuum & Præbendarum Pœnitentiariorum actu nunc, vt præfertur, vel alias quibuſvis modis, ex quorumcunque perſonis, non tamen per obitum, vt præfertur, apud dictam Sedem vacent, & ex eo quod Canonicatus & Præbendas Pœnitentiarios huiuſmodi obtinentes, ſeu in illis vel ad illa ius habentes, & quorumcunque aliorum Romanorum Pontificum prædeceſſorum, ſeu ſucceſſorum noſtrorum, aut ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, etiam viuentium, etiam in dicta Curia præſentium familiares, continui commenſales, ſeu dictæ Sedis Notarij, Subdiaconi, Acolyti, Capellani, litterarum Apoſtolicarum Abbreuiatores, Scriptores, Cubicularij, Scutiferi, prouentuum & iurium Cameræ Apoſtolicæ debitorum Collectores & Subcollectores, ſeu quicumque alij Curiæ & Sedis prædictarum officiales, etiam ſub diuerſis conſtitutionibus piæ memoriæ Pauli Papæ Secundi, etiam prædeceſſoris noſtri, ſuorum & pro tempore exiſtentium Romanorum Pontificum familiarium, continuorum commenſalium declaratoriis comprehenſis, præſentes & futuri quocunque nomine nuncupati, ſeu ex quavis alia cauſa diſpoſitioni Apoſtolicæ ſpecialiter vel aliàs generaliter reſeruati, aut ex generali reſeruatione Apoſtolica affecti, ſeu ad Sedem eandem deuoluti exiſtant, per Ordinarios locorum & Capitula dictarum Eccleſiarum tantùm præuio concurſu per edictorum affixionem hoc modo, videlicet in ſingulis vacationibus Canonicatuum & Præbendarum Pœnitentiariorum huiuſmodi edicta proponi, & terminus ſexaginta dierum aſſignari debeant, dictoque termino elapſo, per Ordinarios & Capitula in præſentia oppoſitorum ex aliquo libro ſorte aperto vnum punctum materiarum moralium tradi, & ſuper eo intra viginti quatuor horas ſinguli oppoſitores per integram horam, ſeruato tamen inter eos ordine ſuſceptorum graduum in ſingulis facultatibus, publicè legere, & duo alij per aliam horam argumentari, etſi tales oppoſitores in Theologia Magiſtri vel Baccalaurei, aut illius profeſſores exſtant, dato eis puncto ſuper Euangelio, per horam ſimiliter publicè prædicare ſeu concionari debeant, & aliàs in omnibus & per omnia, prout in concurſu Præbendarum Magiſtralium & Doctoralium fieri conſueuit. Quibus peractis ad Canonicatus & præbendas Pœnitentiarios vacantes huiuſmodi illi duntaxat ex concurrentibus, qui peracto examine cæteris omnibus iudicio ipſorum Ordinarij & Capitulorum magis habiles & idonei reperti fuerint, aſſumi ſeu eligi, taleſque aſſumpti vel electi, ſi Canonicatus & Præbendæ vacantes huiuſmodi in menſe Apoſtolico vacauerint, aut aliàs ratione perſonæ vel loci generaliter, ſeu ſpecialiter reſeruati, ſeu affecti fuerint, intra ſex menſes à die eorum electionis per Ordinarios & Capitula huiuſmodi faciendæ litteras Apoſtolicas deſuper expedire, ac iura Cameræ Apoſtolicæ, & aliis propterea debita ſoluere teneantur; ſinguli verò tempore electionis huiuſmodi in quadrageſimo anno & vltra conſtituti, ac in ſacra Theologia, vel iure Canonico iuxta decretorum eiuſdem Concilij diſpoſitionem graduati eſſe, & omnibus diebus ferialibus quilibet vel in ſua Eccleſia, vel in alio loco ei ad hoc per Ordinarium ipſius Eccleſiæ aſſignando ſpatio vnius horæ publicè conſcientiæ caſus legere, & difficultates ſoluere, necnon Confeſſiones Sacramentales omnium vtriuſque ſexus Chriſti fidelium ad eum accedentium, præuia

Ordinarij huiusmodi licentia in eadem Ecclesia etiam publicè audire, aliaque omnia & singula, quæ similes Canonici Pœnitentiarij, ex præfati Concilij forma, & aliàs facere, exequi, & exercere solent & debent, similiter facere, exequi & exercere teneantur: si tamen inter ipsos concurrentes aliquem adesse contigerit, qui eruditionis & doctrinæ, aliorumque meritorum præstantia cæteros omnes concurrentes, arbitrio eorumdem Ordinarij, & Capituli longè antecellat, & ætatem quadraginta annorum non attingat, illi non obstante defectu ætatis huiusmodi, dummodò tamen triginta annis maior sit, ad Canonicatum & Præbendam Pœnitentiarios huiusmodi, per Ordinarium, & Capitulum prædictos, si ita illis ex iustis, & rationabilibus causis expedire videbitur, eligi debere, & licitè valeat: super quo Ordinarij, & Capituli eorumdem conscientiam oneramus, & quotiescumque ipsi Canonici Pœnitentiarij in huiusmodi oneribus, & functionibus obeundis impediti fuerint, iuxta eiusdem Concilij decreta in choro præsentes, esse censeantur, sed si eos in eisdem oneribus, & functionibus adimplendis negligentes, aut remissos esse contigerit, arbitrio suorum Ordinariorum, & Capitulorum mulctari possint, decernentes præsentes, etiam ex eo quod causæ propter quas emanarunt coram locorum Ordinariis, etiam tanquam à Sede præfata delegatis, vel aliàs quomodolibet examinatæ, iustificatæ, & purificatæ, ac approbatæ, ipsique Ordinarij, & alij inferiores collatores, necnon quicunque interesse habentes ad id legitimè vocati non fuerint, nec præmissis consenserint, seu etiam enormis, & enormissimæ læsionis, vel alio quocunque prætextu, aut ex quavis alia causa quantumvis legitima, vrgenti, & iuridica, de sobreptionis, & obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostræ, vel alio quocumque defectu notari, impugnari, inoalidari, retractari, in ius, vel controuersiam reuocari, ad terminos iuris reduci, seu aduersus eos quodcumque iuris, facti, vel gratiæ remedium impetrari nullatenus posse, neque sub quibusvis similium, vel dissimilium gratiarum reuocationibus, suspensionibus, limitationibus, aut aliis contrariis dispositionibus à nobis, vel quibuscumque aliis Romanis Pontificibus à dicta Sede, etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine pro tempore emanatis comprehendi, seu semper ab illis exceptas, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum & eum in quo ante præmissa quomodolibet erant, statum restitutas, repositas, & plenariè reintegratas, ac de nouo etiam sub data posteriori per Capitula Ecclesiarum huiusmodi pro tempore eligenda concessas, validasque & efficaces fore & esse, ac vim & robur validi ioter Sedem ex vna, & Capitula præfata ex altera partibus ritè & rectè initi, stipulati, ac etiam vtrinque iurati contractus habere & perpetuò obtinere, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & ab omnibus inuiolabiliter obseruari, sicque per quoscumque iudices Ordinarios vel Delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac eiusdem sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter iudicandi & interpretandi facultate, & authoritate, iudicari & definiri debere, necnon irritum & inane quicquid secus super his à quoquam quavis authoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari, non obstantibus, quatenus opus sit, nostra de iure quæsito non tollendo, aliisque Apostolicis, ac in Prouincialibus, Synodalibus & vniuersalibus Conciliis editis specialibus, vel generalibus constitutionibus, & ordinationibus, necnon Ecclesiarum huiusmodi iuramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, cæterisque contrariis quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum statuti, ordinationis, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire: si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ, apud sanctam Mariam Maiorem, anno Incarnationis Dominicæ millesimo sexcentesimo vigesimo secundo, Non. Nouembris, Pontificatus nostri anno secundo.

Regulares, tam Monachi, quàm Fratres quorumcunque Ordinum, etiam Mendicantium, in processionibus, & publicis actibus non debent Canonicos, Rectores, & clericos sæculares præcedere, nec cum eis mixtim incedere; & in vniuerso Regno Castellæ & Legionis Clerus sæcularis in omnibus locis, etiam in Conuentibus, & propriis Ecclesiis eorumdem Religiosorum præferri debet.

XLIX.

Part. 3. allegat. 78.

GREGORIVS *Papa XV. ad perpetuam rei memoriam.*

ALiàs à fel. rec. Clemente Papa VIII. prædecessore nostro emanauerunt litteræ tenoris subsequentis, videlicet: Clemens Papa VIII. ad futuram rei memoriam. Decet Romanum Pontificem dissensionum, & controuersiarum materias inter Ecclesiasticas Sæculares, & Regulares personas è medio tollere, ac præcidere, prout in Domino salubriter conspicitur expedire. Cùm itaque, sicut accepimus, in aliquibus Regnorum Hispaniarum partibus nonnulli Religiosi etiam ordinum Mendicantium prætendant Clerum sæcularem in funerum associatione, processionibus, & aliis actibus publicis præcedere, allegantes aliquam consuetudinem, vel potiùs abusum, & eo prætextu Clerum ipsum sæcularem perturbent. Nos vtriusque Cleri, Sæcularis, & Regularis quieti consulere, & omnem controuersiarum occasionem inter eos remouere quantum cum Domino possumus cupientes, ex decreto etiam venerabilium fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium super sacris ritibus, & cæremoniis deputatorum harum serie perpetuò decernimus, & declaramus regulares, tam Monachos, quàm Fratres quorumcunque ordinum, etiam Mendicantium, in funerum associatione, processionibus, & aliis huiusmodi publicis actibus non debere Canonicos, Rectores, & Clericos sæculares præcedere, neque cum eis mixtim incedere, etiamsi aliquando ex sæcularium indulgentia, aut humanitate, seu alia forsan de causa secus factum fuerit, & quamcunque contrariam consuetudinem, tanquam abusum corrigendam esse, idque indubitati iuris existere, ac ita vbique locorum in Regnis Hispaniarum perpetuò obseruari debere, sicque, & non aliter per quoscumque iudices ordinarios, & Delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari, & definiri debere, ac irritum, & inane si secus super his à quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca venerabilibus fratribus Archiepiscopis Toletanis, & Hispal. ac dilecto filio nostro, & Apostolicæ Sedis in Regnis Hispaniarum Nuntio per præsentes committimus, & mandamus, vt ipsi, vel duo, aut vnus ipsorum, per se, vel alium, seu alios præsentes litteras, & in eis contenta quæconque vbi, & quando opus fuerit, solẽniter publicantes, & Clero sæculari in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant auctoritate nostra eadem præmissa vbique perpetuò obseruari. Contradictores quoscũque per censuras, & pœnas

pœnas

nas Ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris, & facti remedia, appellatione postposita compescendo, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus fel. rec. Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri de vna, & in Concilio generali edita de duabus dietis, dummodo vltra tres dietas aliquis auctoritate præsentium ad iudicium non trahatur, aliisque Apostolicis constitutionibus, & ordinationibus, & quibuscumque statutis, consuetudinibus, & etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis quibusvis ex dictis regularibus, eorumque ordinibus, ac superioribus, & personis sub quibuscumque tenoribus, & formis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & approbatis. Quibus omnibus, & singulis, eorum tenores præsentibus pro expressis habentes, hac vice duntaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, vt præsentium transumptis, etiam impressis, manu Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem vbique fides habeatur, quæ eisdem præsentibus haberet. r. Datum Romæ apud S. Petrum, sub Annulo Piscatoris, die 20. Februarij 1601. Pontificat. nostri anno decimo. *Alia.* Clemens Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam. Quæ ad remouendum differentias inter Ecclesiasticas, sæculares, & regulares personas exortas pertinent, ea maturè decernimus, prout in Domino conspicimus expedire. Aliàs siquidem ex voto venerabilium fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium super sacris Ritibus, & cæremoniis deputatorum decreuimus, Clerum sæcularem in vniuerso Regno Castellæ, & Legionis, Fratribus, Monachis, & aliis Regularibus quibuscumque præferendum esse in omnibus processionibus, & aliis actibus publicis, prout in nostris desuper in forma breuis expeditis litteris, quarum tenorem præsentibus pro expresso haberi volumus, pleniùs continetur. Cum autem, sicut nuper accepimus, aliquando contingat Clerum sæcularem ad Ecclesias regularium ex quauis causa accedere, & eo tempore nonnulli dicti Regni regulares præcedentiam dicto Clero sæculari in eorum propriis Ecclesiis dare recusent, prætendentes forsan casum huiusmodi in prædictis litteris nostris minimè comprehendi. Quare Nos omnem in præmissis dubitandi occasionem è medio tollere volentes, ex voto eorumdem Cardinalium Congregationis sacrorum rituum harum serie decernimus, & declaramus, Clerum sæcularem prædictum in omnibus locis, etiam in propriis Ecclesiis, & Conuentibus Fratrum Monachorum, & Religiosorum quorumcumque in vniuerso Regno Castellæ, & Legionis, iuxta tenorem prædictarum litterarum præferendum esse, ac præcedere debere, sicque, & non aliter per quoscumque iudices Ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores iudicari, & diffiniri debere, ac irritum & inane si secus super his à quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca venerabili fratri Archiepiscopo Toletano, ac dilectis filiis nostro & Apostolicæ Sedis in Regnis Hispaniarum Nuntio, & causarum Curiæ Cameræ Apostolicæ generali Auditori per præsentes committimus, & mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut vnus eorum per se, vel alium, seu alios præsentes litteras, & in eis contenta quæcunque vbi, & quando opus fuerit, & quoties pro parte alicuius ex Clero sæculari fuerint requisiti, solemniter publicantes, ac illis in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant illos præmissorum eorundem effectu pacificè frui, & gaudere, non permittentes illos desuper à quoquam quauis auctoritate quomodolibet indebitè molestari. Contradictores quoscumque per censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris, & facti remedia, appellatione postposita, compescendo, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus fel. rec. Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri de vna, & in Concilio generali edita de duabus dictis, dummodo vltra tres dietas aliquis auctoritate præsentium ad iudicium non trahatur, aliisque constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac quibuscumque statutis, & consuetudinibus, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & approbatis, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud S.Petrum, sub Annulo Piscatoris, die 5. Nouembris 1603. Pontificatus nostri anno 12. Nos, vt faciliùs, & cum maiori quiete controuersiæ, quæ desuper exoriri possunt, sedentur, & locus scandalis non relinquatur, quantum cum Domino possumus, prouidere volentes, supplicationibus etiam dilecti filij Ludouici de las Infantas, & Saabedra, Archidiaconi de Antequera nuncupati, & Canonici Ecclesiæ Malacitanæ, dicti Cleri sæcularis procuratoris, nouiter Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, de venerabilium fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium negotiis Episcoporum, & regularium præpositorum consilio, quibusvis locorum ordinariis in Regnis Hispaniarum existentibus per præsentes committimus, & mandamus, quatenus ipsi vel duo, aut vnus eorum, per se, vel alium, seu alios præsentes litteras, & in eis contenta quæcunque, vbi, & quando opus fuerit, & quoties pro parte alicuius ex Clero sæculari huiusmodi fuerint requisiti, solemniter publicantes, ac in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant illos præmissorum eorundem effectu pacificè frui, & gaudere, non permittentes illos desuper à quoquam quavis auctoritate quomodolibet indebitè molestari. Contradictores quoscumque per censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris, & facti remedia, appellatione postposita compescendo, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus omnibus illis, quæ in præinsertis litteris concessa sunt non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque. Dat. Romæ apud S.Mariam Maiorem, sub Annulo Piscatoris, die 3. Augusti 1621. Pontificatus nostri anno secundo.

S.Card. S. Susanna.

Decreta de celebratione Missarum auctoritate Vrbani VIII. à Sacra Congregat. Concilij edita.

L.

Vide suprà fol. 52.

De Regularibus apostatis, & eiectis decreta iussu Vrbani VIII. à sacra Congreg. Concilij edita.

LI.

Vide suprà fol. 56.

De non addendis Kalendario, & Missali Sanctorum officiis adhuc non concessis, & Missis non approbatis.

LII.

Vide suprà fol. 57.

Contra Ordinantes, & malè Ordinatos.

LIII.

Vide suprà fol. 58.

Circa accessum Regularium ad Monasteria Monialium, ad colloquendum cum eis, conceditur, & præscribitur facultas Ordinariis.

LIV.

Vide suprà fol.60.

Quod Capitula Ecclesiarum Cathedralium, quibus S.R.E. Cardinales præsunt, ex Indultis conferendi beneficia Ecclesiastica reseruata, vel affecta, eisdem Cardinalibus concessis, nullum ius prætendere possint.

LV.

Vide suprà ibid.

Quod S. R. E. Cardinales Ecclesiarum Præsules indulta conferendi beneficia Ecclesiastica ratione Ecclesiarum, quibus præsunt, vel quarum regimini vltimo loco cesserunt, duntaxat vti possint.

LVI.

Vide suprà fol.61.

Confirmatio, & innouatio regulæ Cancellariæ, decreti Cameræ Apost. & constitutionum felicis record. Iulij III. quoad fructus beneficiorum Ecclesiasticorum inexactos.

LVII.

Vide suprà fol.64.

Reuocatio quarumcunque licentiarum à Prædecessoribus Pontificibus loca Regularia erigendi non seruata forma Constitutionis Clementis VIII. & Decretorum Sedis Apost. concessarum, quæ nondum effectum suum sortitæ sunt. Ac prohibitio illa de cætero erigendi absque licentia Ordinariorum, & sacris Canon. Conciliique Trident. necnon Clementis VIII. & Gregorij XV. Constitutionibus non seruatis.

LVIII.

Part. 2. alleg. 26.

VRBANVS *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

ROmanus Pontifex, cui Saluator & Dominus noster, qui charitas est, & Deus pacis, vniuersalis Ecclesiæ credidit Principatum, ea interdum, quæ certis etiam rationabilibus de causis à Sede Apostul. concessa sunt, ipsa subinde rerum experientia suadente, & maioribus ex causis, quibus præsertim personarum sub suaui Religionis iugo Altissimo famulantium paci, & quieti consulitur, litibusque ac controuersiis inter eos obuiatur, reuocat, & immutat, in hisque pastoralis solicitudinis, & prouidentiæ studium interponit, prout rerum & temporum qualitatibus debitè pensatis, conspicit in Domino salubriter expedire. Cum itaque, sicut Nobis innotuit, complures licentiæ, siue facultates à nonnullis Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris per diuersos Ordinum etiam Mendicantium, Congregationum, Societatum, & aliorum Regularium Institutorum Superiores, seu alios eorum nomine vbique locorum Monasteria, Domos, Collegia, Conuentus, & alia loca Regularia quouis nomine nuncupata, seruata duntaxat sacrorum Canonum, & Concilij Trid. decretorum forma, de sola Ordinarij licentia, seu etiam forsan non seruata forma, & absque licentia huiusmodi, & contra decreta à Sede Apost. super præmissis edita fundandi, erigendi & instituendi importunis precibus, seu etiam motu proprio, vel aliàs obtentæ & extortæ fuerint. Idcirco nos omnes, & quascumque licentias, ac facultates huiusmodi, litterasque desuper tam sub plumbo, quàm in huiusmodi forma Breuis desuper expeditas, earumque tenores, etiam veriores, & datas præsentibus, ac si specificè, & sigillatim exprimerentur & insererentur, pro plenè & sufficienter expressis, & ad verbum insertis habentes, iustis de causis animum nostrum mouentibus, Motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine omnes, & quascunque licentias, & facultates huiusmodi, literasque desuper tam sub plumbo, quàm in eadem forma Breuis expeditas, omniaque & singula in eis quomodolibet contenta, & expressa, etiam quoad erectiones, fundationes, & institutiones Monasteriorum, Collegiorum, domorum, Conuentuum, & aliorum Regularium locorum huiusmodi, quæ suum nondum sortitæ sunt effectum, tenore præsentium perpetuò reuocamus, cassamus, abrogamus, & annullamus, viribusque & effectu prorsus euacuamus. Præterea Ordinum etiam Mendicantium, Congregationum, Societatum, & aliorum Institutorum Regularium Superioribus quocunque nomine nuncupatis, cæterisque personis, ad quos spectat, in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub pœna priuationis vocis actiuæ, & passiuæ, necnon officiorum quorumcunque, ac inhabilitatis ad illa, & alia in futurum obtinenda, necnon etiam excommunicationis ipso facto incurrendis pœnis interdicimus & prohibemus, ne licentiarum, seu facultatum per nos, vt præfertur, reuocatarum, & annullatarum, siue alio quouis prætextu, seu causa, etiam quantumuis priuilegiata, noua Monasteria, collegia, domos, Conuentus, & alia loca Regularia huiusmodi, nisi de expressa Ordinariorum licentia, ac seruata in omnibus, & per omnia sacrorum Canon. & Concil. Trident. necnon constitutionum fel. rec. Clementis VIII. quæ incipit Quoniam ad institutam, sub dat. Romæ apud S.Marcum, sub annulo Piscatoris, die 23. Iunij 1593. ac decretorum de mandato eiusdem Clementis, necnon sanctæ mem. Gregorij XV. Romanorum Pont. prædecessorum desuper editorum forma recipere, erigere, fundare, seu aliàs quomodolibet instituere, seu incepta finire, & absoluere audeant, seu præsumant. Decernentes præsentes litteras, etiam ex eo quod causæ, propter quas illæ emanarint, expressæ, verificatæ & iustificatæ, aut quicunque in præmissis interesse habentes, seu habere prætendentes, ad hoc vocari, & auditi non fuerint, neque illis consenserint, vel aliàs ex quocunque capite, prætextu, colore, ingenio vel causa de subreptionis, vel obreptionis, seu nullitatis vitio, aut intentionis nostræ, vel alio quouis defectu notari, & impugnari, redargui, infringi, retractari, in ius, vel controuersiam vocari, ad terminos Iuris reduci, aut contra eos quoduis gratiæ, vel iustitiæ remedium impetrari, seu concedi nullatenus posse, sed eas, ac omnia & singula in eis contenta semper, & perpetuò valida, firma, & efficacia esse ac

fore,

fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac ab omnibus, & singulis, ad quos spectat, & pro tempore quomodolibet spectabit, inuiolabiliter obseruari, sicque, & non aliter per quoscunque Iudices Ordinarios & delegatos, etiam causarum Palatij Apost. Auditores, ac S.R.E. Cardinales, etiam de latere legatos, & nuncios, quauis auctoritate fungentes, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari & definiri debere, ac irritum & inane, si secus super his à quoquam quauis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca Venerabilibus fratribus Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & aliis locorum Ordinariis per præsentes committimus, & mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut vnus eorum, per se, vel alium, seu alios præsentes litteras, & in eis contenta quæcunque solemniter publicanda, faciant illas, & illa ab omnibus & singulis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, inuiolabiliter obseruari, contradictores quoslibet, & rebelles per censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris, & facti remedia, appellatione postposita compescendo, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis: *Contrariorum omnium fit derogatio, dicitque quod publicatio Romæ facta omnes liget, transumptisque plenè credatur.* Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, 28. Augusti 1614. Pontificatus nostri anno secundo.

Prohibitio, ne degentes in statu Ecclesiastico mediatè, vel immediatè Sedi Apostol. subiecto libros ab eis vbicunque compositos de quacumque materia tractantes, absque Cardinalis Vicarij, & Magistri sacri Palatij in Vrbe, & extra eam absque Ordinarij, aut Inquisitoris loci licentia deferant, aut imprimendos transmittant.

LIX.

Part. 3. allegat. 90.

Feria quinta, die 18. Septembris 1625. in generali Congregatione S. R. & vniuersalis Inquisitionis habita in Palatio Apostol. montis Quirinalis coram S.D.N.D. Vrbano diuina prouidentia Papa VIII. ac Illustrissimis, ac Reuerend. S.R.E. Cardinalibus aduersus hæreticam prauitatem Inquisitoribus generalibus à sancta Sede Apostol. specialiter deputatis, S. D. N. pro debito sui pastoralis officij corrigere volens abusus nonnullorum in statu Sedi Apost. mediatè, vel immediatè subiecto existentium, qui libros à se compositos extra præfatum statum absque vlla Ordinariorum & Inquisitorum loci, vbi degunt, approbatione imprimendos transmittunt, statuit, & decreuit, vt in posterum nemo in statu prædicto degens, cuiusuis conditionis, gradus, Ordinis, & dignitatis existat, libros de quauis materia tractantes, & vbicumque compositos audeat aliò deferre, vel mittere imprimendos sine expressa in scriptis approbatione Illustrissimi & Reuerendiss. D. Cardinalis S. D. N. Vicarij, & Magistri Palatij, si in Vrbe, si verò extra Vrbem existat, sine Ordinarij & Inquisitoris loci illius, siue ab illis deputatorum facultate & licentia operi præfigenda. Libros autem quos contra præfatum decreti tenorem imprimi contigerit, præter alias pœnas arbitrio suæ Sanctitatis infligendas, absque alia declaratione ex nunc prohibet, & pro expressè prohibitis haberi vult, & mandat, contrariis quibuscumque non obstantibus, &c. Ioannes Ant. Thomasius S.R.E. & Vniuersalis Inquisitionis Not.

De bonis iurisdictionalibus ad Ecclesias, & loca pia spectantibus, in feudum, vel emphyteusim non dandis, nec vltra triennium locandis, aut concessionibus huiusmodi non renouandis, siue prorogandis.

LX.

Part. 3. allegat. 95.

VRBANVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

HVmanæ salutis auctor Christus Dominus Romanam Ecclesiam amplissima temporalis ditionis prærogatiua decorauit, quam voluit inferioribus etiam Ecclesiis aliqua ex parte communicari, vt filiarum decor magis augeret in Summorum Pont. maiestatem, quibus cum Ecclesiarum omnium regimen incumbat, illarum quoque omnium tutelam ad Apostolicam eorum prouidentiam necesse est pertinere. Olim equidem quamplurimi inferiorum Ecclesiarum Prælati, vt strenuos, ac præstantes virtute viros haberent, qui debitum sibi & Ecclesiis impenderent famulatum, temporales diuones ad easdem Ecclesias pertinentes eximiorum virorum fidei, atque administrationi commiserunt: tempore verò procedente, delabentibus in deterius bonis institutis, factum est, vt nonnulli Ecclesiarum Præsules humanis potiùs affectibus, quàm meritorum intuitu moti, ditiones temporales huiusmodi variis personis, & vniuersitatibus in feudum, vel emphyteusim dare, vel vltra triennium locare, & rursus occurrente earum ditionum temporalium deuolutione, ad nouam infeudationem, seu inuestitutam, vel locationem vltra triennium, sub specie quod illæ in feudum vel emphyteusim dati, vel vt præfertur locari sint solitæ, seu alias causas prætexentes deuenire consueuerunt, quod in non modicum Ecclesiarum ipsarum damnum & præiudicium, tendere vsu compertum est. Nos itaque nostri muneris partes adimplendo, præmissis obuiam ire, necnon Ecclesiarum, Monasteriorum, & locorum piorum quorumcunque indemnitati, ac iurium eis quomodolibet competentium conseruationi, quantum nobis ex alto conceditur, prouidere volentes, Motu proprio, & ex certa scientia nostra, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, hac nostra perpetuò valitura constitutione omnibus, & singulis Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, etiam Generalibus, cæterisque Ecclesiarum, & locorum piorum vtriusque sexus Præsulibus, Prælatis, Præsidentibus, Rectoribus, Præceptoribus, Commendatariis, & Administratoribus, cuiuscumque status, gradus, dignitatis, & præeminentiæ existant; etiamsi Cardinalatus honore præfulgeant, necnon Capitulis etiam Generalibus, & Prouincialibus, Conuentibus, Collegiis, Sodalitatibus, etiam laicorum, & quibuscumque aliis Superioribus cuiusuis Ordinis, Societatis, & Instituti, etiam de necessitate exprimendi, Militiarum etiam S. Ioannis Hierosolymitani in vniuersa Italia, etiam in quorumvis Principum sæcularium quomodolibet qualificatorum, etiam Ducali, Regia, Imperiali, vel quauis alia dignitate, honore, vel excellentia præstantium ditione temporali existentibus, etsi Pontificali, vel Abbatiali eminenti dignitate, sub interdicto ingressus Ecclesiæ, ac si per sex menses immediatè subsequentes sub interdicto huiusmodi permanserunt, lapsis mensibus eisdem, sub regiminis, & administrationis Ecclesiarum, vel Monasteriorum, quibus præsident in spiritualibus, &

& temporalibus, suspensionis: Capitulis verò, Conuentibus, Collegiis, Sodalitatibus, & vniuersitatibus prædictis sub interdicto à diuinis: eorumque singularibus personis, ac inferioribus Prælatis, Commendatariis, & aliis præfatis sub interdicto excommunicationis latæ sententiæ, ac omnium dignitatum, beneficiorum, & officiorum Ecclesiasticorum, de quorum rebus, & bonis contra præsentis Constitutionis tenorem eos disponere contigerit, vocisque actiuæ & passiuæ priuationis, & perpetuæ inhabilitatis ad illa, seu quælibet alia in posterum obtinenda, ipso facto, etiam absque Iudicis ministerio, vel sententia incurrendis pœnis, ne de cætero Ciuitates, Terras, Castra, Oppida, villas, Arces, Fortalitia, Munitiones, Territoria, Districtus, Iurisdictiones, aut quæuis alia loca, vel bona iurisdictionalia, seu quouis modo iurisdictionem temporalem, etiam cum alio, vel aliis, coniunctim, seu diuisim, aut aliàs quomodolibet annexam habentia, aut eorum, seu iurisdictionis partem, etiam minimam, ad Patriachales, Primatiales, Metropolitanas, Episcopales, & alias Ecclesias, Monasteria, Collegia, vel loca pia supradicta nunc, & pro tempore quouis modo spectantia, & pertinentia, tam quæ ad præsens per Ecclesias, Monasteria, & loca huiusmodi pleno iure possidentur, quàm ea, quæ in feudum, vel emphyteusim concessa (; vel vltra triennium locata per quoscumque quomodolibet, & sub quibusvis prætextibus occupata, seu vsurpata reperiuntur, aut ad Ecclesias, Monasteria, & loca prædicta iam de præsenti forsan de iure, vel de facto reuersa, seu deuoluta sunt, etiamsi Ecclesiis, Monasteriis, locisque piis huiusmodi adhuc incorporata, & de eorum mensa effecta non sint, aut quandocumque perpetuis futuris temporibus per lineam finitam, canonem non solutum, delictum perpetratum, vel alio quocumque modo reuertentur, seu deuolventur in futurum, etiamsi ex antiqua, seu immemorabili consuetudine, aut etiam priuilegio Apost. quandocunque ob causam concesso, & iteratis vicibus approbato, in feudum, vel emphyteusim concedi, vel vltra triennium locari, aut finita concessione, vel locatione huiusmodi feuda, inuestituræ, vel aliæ concessiones reuocari consueuerit à quibusvis personis, quauis Ecclesiastica, seu mundana dignitate, vel excellentia fulgentibus, ac speciali nota dignis, Capitulis, Collegiis, Ecclesiis, Congregationibus, Monasteriis, Conuentibus, Hospitalibus, & quibusvis vniuersitatibus, tam sæcularibus, quàm Ecclesiasticis, aut quibuscunque aliis quocunque nomine ac titulo nuncupatis, & quomodolibet qualificatis, in feudum, vel emphyteusim concedere, aut vltra triennium locare, aut concessiones, inuestituras, & locationes huiusmodi post finitum illarum tempus, vel aliàs quandocunque renouare, prorogare, vel de nouo facere, etiam ad fauorem descendentium, hæredum, vel consanguineorum illorum qui Ciuitates, terras, & bona iurisdictionalia prædicta obtinuerint, possederint, vel occupata detinuerint, etiam intuitu meritorum, etiamsi concessiones, & alia præmissa in euidentem, imò euidentissimam vtilitatem Ecclesiæ, Monasterij, vel loci pij cadant, aut concessionibus, inuestituris, locationibus, vel illarum renouationibus, aut prorogationibus consentire, aut aliud scripto, verbo, vel, alio quouis modo, per quem dictæ Ciuitates, terræ, & bona iurisdictionalia huiusmodi ad Ecclesias, Monasteria, & loca pia prædicta, siue eorum Prælatos, Superiores, Rectores, seu Administratores non reuertantur, etiamsi in prædictis concessionibus, inuestituris, renouationibus, prorogationibus & aliis præmissis nostrorum, & Sedis Apost. beneplacitum, etiam cum clausula non aliàs, aliter, nec alio modo reseruetur, & nisi illo in scriptis tantum prius obtento, facere audeant, & præsumant, vltra alias pœnas per Canonicas sanctiones desuper quomodolibet inflictas districtè interdicimus, & prohibemus. Deinde adiungit aliam pœnam nullitatis, decretum irritans addit, contrariis quoque omnibus derogat, Prælatos de hac Constitutione seruanda iurare mandat, eam in vrbe publicari iubet, eiusque transumptis credi decernit. Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem, anno Incarnationis Dominicæ 1625. Kal. Nouemb. Pontificatus nostri anno tertio.

Confirmatio decreti, quo sacra Congregatio Cardinalium Concil. Tridentini interpretum censuit Constitutionem Gregorij XV. de Conseruatoribus editam non afficere Religionem Hierosolymitanam, nisi quoad Iudices Conseruatores, eidemque Religioni adhuc ius eiusmodi Iudices Conseruatores eligendi competere.

LX I.

Part. 3. alleg. 106.

VRBANVS *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

EXponi nobis nuper fecerunt dilecti filij Antonius de Paula, Magnus Magister, & Conuentus Hospitalis sancti Ioannis Hierosolymitani, quod à Venerabilibus Fratribus nostris sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus sacri Concilij Trident. Interpretibus emanauit decretum tenoris subsequentis, videlicet: Die 6. Februarij 1620. sacra Congregatio Illustrissimorum Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum censuit, Constitutionem sanctæ mem. Gregorij Decimiquinti de Conseruatoribus non afficere Religionem Hierosolymitanam, nisi quoad Iudices Conseruatores, eidemque Religioni adhuc ius eiusmodi Iudices Conseruatores eligendi competere. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, Antonius Magnus Magister, & Conuentus præfati decretum huiusmodi pro illius validitate, & subsistentia firmiori Apostolicæ nostræ confirmationis robore communiri plurimùm desiderent, nobis propterea humiliter supplicari fecerunt, vt in præmissis opportunè prouidere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur Antonium Magnum Magistrum, & Conuentum præfatos specialibus fauoribus, & gratiis prosequi volentes, & illorum singulares personas à quibusvis excommunicationis, suspensionis & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis à Iure, vel ab homine quauis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium duntaxat consequendum, harum serie absoluentes, & absolutos fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, decretum præinsertum Apostolica auctoritate tenore præsentium approbamus, & confirmamus, illique inuiolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus, ac omnes, & singulos tam Iuris, quam facti defectus, si qui desuper quomodolibet interuenerint, supplemus. Decernentes decretum huiusmodi, necnon præinsertas litteras semper valida, firma, & efficacia existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac dicto Hospitali, necnon Antonio Moderno, & pro tempore existenti illius Magno Magistro, & Conuentui plenissimè suffragari. Sicque per quoscumque Iudices Ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores iudicari, & definiri debere, ac irritum, & inane quidquid secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari,

attentari. Non obſtante præfati Gregorij prædeceſſoris, aliiſque conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, quod præſentium tranſumptis, etiam impreſſis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis eadem prorſus vbique fides adhibeatur, quæ ipſis præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ. Datum Romæ apud ſanctum Petrum, ſub annulo Piſcatoris, die 17. Februar. 1629. Pontificatus noſtri anno V.

De facultate eligendi Confeſſarium ad Regulares vtriuſque ſexus, & cuiuſcunque Ordinis non extendenda, nec extra forum conſcientiæ.

LXII.

Part. 2. Allegat. 25.

VRBANVS *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

IN ſpecula militantis Eccleſiæ, nullo licet meritorum ſuffragio, diuina diſpoſitione conſtituti, & attentè conſiderantes, ſacros Regularium Ordines tantas Eccleſiæ Dei vtilitates omni tempore attuliſſe, vt ad eas conſeruandas, & inſtaurandas Romani Pontifices prædeceſſores noſtri magnam iure optimo diligentiam ſemper adhibuerint, dignum, quin potius debitum reputamus, vt eorumdem Pontificum veſtigiis inhærentes, ad ea paſtoralis vigilantiæ partes iugiter intendamus, vt in eiſdem Ordinibus diſciplinæ Regularis obſeruantia ſarta tecta conſeruetur, & ſi quæ illi obeſſe dignoſcuntur, opportunæ conſtitutionis miniſterio ſalubriter remoueantur. Alias ſiquidem fel. rec. Clementi Papæ VIII. prædeceſſori noſtro per Procuratorem generalem Ordinis Fratrum Beatæ Mariæ de Monte Carmelo nuncupat. expoſito, quod cùm in Bulla Cruciatæ ſanctæ, & aliis priuilegiis ab Apoſtolica Sede concedi ſolitis detur facultas eligendi Confeſſarium idoneum ab Ordinario approbatum, qui poſſit Chriſti fideles abſoluere à caſibus Ordinario, & Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, Religioſi prædicti Ordinis, ſeu eorum nonnulli, etiam prædictis facultatibus vti præſumebant in detrimentum eorum Regularis diſciplinæ. Quare idem Clemens prædeceſſor ſua perpetuò valitura conſtitutione declarauit facultatem, & conceſſionem ſanctæ Cruciatæ, & aliorum indultorum prædictorum, quantum ad prædictum articulum eligendi Confeſſarium, & abſoluendi à caſibus reſeruatis, non habere locum cum fratribus, & Sororibus Monialibus quorumcunque Ordinum, & Congregationum cuiuſvis inſtituti, Mendicantium, & non Mendicantium, tam in prouincia Hiſpaniæ, quàm extra eam vbilibet conſtitutis, neque eis ſuffragari, ſed eiuſdem Clementis prædeceſſoris intentionis fuiſſe, quod iidem Fratres, & Moniales quantum ad Sacramentum Pœnitentiæ, ſeu confeſſionis adminiſtrationem, diſpoſitioni ſuorum Prælatorum ſubiecti eſſent, prout in dicti Clementis prædeceſſoris in ſimili forma Breuis deſuper ſub die 23. Nouembris MDXCIX. Pontificatus ſui anno octauo expeditis litteris, quarum tenores pro expreſſis haberi volumus, pleniùs continetur. Nihilominus, ſicut nobis non ſine animi noſtri moleſtia innotuit, nonnulli Ordinis Fratrum Prædicatorum profeſſores prætextu Bullæ eiuſdem ſanctæ Cruciatæ ac dictorum indultorum Confeſſarium huiuſmodi, qui eos, vt præfertur, abſoluat, eligere poſſe prætendant, & forſan eligant etiam ad præſens, poſtquam litteræ noſtræ ſub die 14. Iunij 1624. Pontificatus noſtri anno primo, ſuper facultate eiſdem Regularibus Confeſſarium ad effectum huiuſmodi eligendi ad quinquennium tunc proximum conceſſa, emanatæ pridem ab anno, & vltra expirauerunt, in maximum ſtatus, & obſeruantiæ regularis præiudicium. Nos præmiſſis quantum nobis ex alto conceditur, obuiare, ac felici tam eorundem fratrum Prædicatorum, & Beatæ Mariæ de Monte Carmelo Religioſorum, quàm omnium & quorumcunque aliorum cuiuſlibet Ordinis, Congregationis, Societatis, & inſtituti, etiam ſpeciali mentione, & nota digni vtriuſque ſexus, tam Mendicantium, quàm non Mendicantium ſtatui, atque directioni, & aliorum Chriſti fidelium ſaluti conſulere volentes, præfatæque Clementis prædeceſſoris declarationi inhærentes, illamque tenore præſentium innouantes, ac quatenus opus ſit ampliantes, Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtris, déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine conceſſionem ſanctæ Cruciatæ, quæ reſpectu facultatis huiuſmodi, etiam laicis, & clericis ſæcularibus cuiuſcumque ſtatus, gradus, qualitatis, & conditionis, etiam ſpeciali nota dignæ, quoad caſus reſeruatos, etiam in Bulla Cœnæ Domini (hæreſi excepta) contentos, non niſi in foro conſcientiæ, non autem in foro externo ſuffragatur, aliorumque indultorum huiuſmodi quantum ad prædictum articulum eligendi confeſſarium, & abſoluendi à prædictis caſibus reſeruatis, etiam in Bulla Cœnæ Domini contentis, cum Fratribus & monialibus prædictis Fratrum Prædicatorum, ac aliorum quorumcunque Ordinum & Congregationum, ſocietatiſque, & inſtituti prædictorum, Mendicantium, & non Mendicantium, tam Prouinciæ Hiſpaniæ, quàm extra eam vbilibet conſtitutorum, locum minimè habuiſſe, neque habere, nec in illis vllo modo ſuffragari potuiſſe, neque poſſe, excepto duntaxat illo quinquennio, quo litteræ noſtræ huiuſmodi, vt præfertur, durauerunt, ſi quidem die 14. menſis Iunij 1529. proximè præteriti iam expirauerunt; ſed noſtræ intentionis fuiſſe, & eſſe quod iidem Fratres, & Moniales quantum ad Sacramenti pœnitentiæ, ſeu confeſſionis adminiſtrationem ordinariæ diſpoſitioni ſuorum Prælatorum, & Sedi Apoſtolicæ, quoad ſibi reſeruata, ſubiecti ſint, earundem tenore præſentium perpetuò declaramus. Decernentes præſentes noſtras litteras de ſubreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, ſeu intentionis noſtræ, aut alio quocumque defectu à quoquam impugnari non poſſe. Sicque; & non aliter in omnibus, & ſingulis præmiſſis per quoſcumque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales etiam de latere Legatos, Vicelegatos, ac Sedis Apoſtolicæ Nuncios, ac Cruciatæ Commiſſarios, & quoſvis alios quauis auctoritate fungentes, ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, interpretari, ac iudicari debere, ac irritum, & inane ſi ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus præmiſſis, ac omnibus & ſingulis illis quæ in prædictis Clementis prædeceſſoris noſtri litteris conceſſa ſunt non obſtare, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Vt autem præſentium tenor omnibus innoteſcat, volumus eas in valuis Baſilicæ Principis Apoſtolorum, & in acie Campi Floræ de Vrbe, vt moris eſt, publicari, ipſaſque ſic publicatas omnes, & ſingulos vbique exiſtentes ita afficere, ac ſi omnibus perſonaliter intimatæ eſſent. Quodque præſentium tranſſumptis, etiam impreſſis, manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis eadem prorſus vbique fides adhibeatur, quæ præſentibus ipſis adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ, Datum Romæ apud ſanctam Mariam Maiorem, ſub Annulo Piſcatoris,

catoris, die 19. Iunij 1630. Pontificatus nostri anno septimo.

Decretum editum à sacra Tridentini Concilij Congregatione, quoad Nouitios receptos, & professos contra formam Decretorum.

LXIII.

Part. 3. allegat. 101.

Sanctissimus Dominus noster VRBANVS *Diuina Prouidentia Papa Octauus.*

AD occurrendum motibus, qui possent in Religionibus oriri occasione receptionis Nouitiorum, & professionis per eos emissæ in Conuentibus non designatis, contra formam Decretorum Sanctæ mem. Clementis VIII. de Nouitiis ad habitum Regularem, & professionem non admittendis, nisi in Conuentibus designatis, audita super hoc sententia sacræ Congregationis Concilij declarauit, ac decreuit huiusmodi receptos, & professos contra formam dictorum Decretorum, allegantes propterea nullitatem receptionis, & professionis, non posse super huiusmodi nullitate post lapsum quinquennij quoquo modo audiri. Quod si aliqui contra formam præfatorum Decretorum recepti, & professi, è Religione infra quinquennium exire, vel Superiores extra eam respectiuè illos eiicere voluerint, eadem Sanctitas sua decreuit, vt tam ipsi professi, quàm superiores respectiuè teneantur iura, quæ sibi fauere visa fuerint, priùs deducere coram eadem sacra Congregatione, quæ ex speciali etiam suæ Sanctitatis facultate super hoc concessa prouidebit. Inhibentes propterea Primatibus, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, & Prælatis inferioribus iurisdictionem exercentibus, ac quibuscumque Iudicibus ordinariis, & delegatis, etiam causarum Palatij Apostolici Auditoribus, & Sanctæ Rom. Ecclesiæ Cardinalibus, etiam de latere Legatis, Sedisque Apostolicæ Nuntiis, ne in posterum in hoc quoquo modo se ingerant, absque speciali eiusdem Sanctitatis commissione, sub pœna ipso facto incurrenda, quoad Episcopos, Archiepiscopos, Patriarchas, & Primates, interdicti ab ingressu Ecclesiæ: quoad Abbates, Prælatos inferiores, ac alios Iudices prædictos, excommunicationis latæ sententiæ: quo verò ad Nuntios, & ad sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de latere Legatos, indignationis suæ Sanctitatis, & pœnarum arbitrio eiusdem ponendarum. Si verò iidem, vt suprà recepti, & professi, iuribus suis minimè deductis coram sacra Congregatione Concilij, & sine illius expressa licentia è Religione exire, vel Superiores Religionis eos eiicere ausi fuerint, ipsi recepti, & professi, tanquam apostatæ puniantur, & pro talibus habeantur, necnon contra eosdem, iuxta formam decreti de Regularibus apostatis, & eiectis, eiusdem Sanctitatis suæ iussu ab eadem sacra Congregatione sub die 21. Septembris 1634. editi procedatur: & Superiores qui eiecerint, pœnam suspensionis à Diuinis, necnon priuationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebunt, ac perpetuæ inhabilitatis ad ea in posterum obtinenda, vocisque actiuæ, & passiuæ ipso facto absque alia declaratione incurrant. Datum Romæ die 5. Ianuar. 1636. F. Card. Verospius, Franciscus Paulutius S. Congr. Secretarius.

Super residentia Episcoporum, Archiepiscoporum, Metropolitanorum, & aliorum Ecclesiis Cathedralibus Præfectorum, etiam S.R.E. Cardinalium, cum præfixione termini ad proficiscendum ad eorum residentias, & determinatione pœnarum, ac prohibitione ab ipsis non discedendi absque Sedis Apostolicæ licentia, ex quibusvis etiam vrgentissimis causis.

LXIV.

Patt. 3. alleg. 53.

VRBANVS *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

SAncta Synodus Tridentina sub recolendæ mem. Paulo Papa III. prædecessore nostro, ad disciplinam Ecclesiasticam restaurandam prouidè statuit, vt omnes quacumque dignitate, gradu, & præeminentia fulgentes, Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, & Cathedralibus Ecclesiis quibuscumque quouis nomine, & titulo præfecti apud eas personaliter residere deberent, aliàs si per sex menses continuos abessent, amissionis quartæ partis fructuum vnius anni pœnam ipso iure incurrerent: quod si per alios sex menses in absentia perseuerarent, tunc aliam quartam partem fructuum huiusmodi eo ipso amitterent: crescente verò contumacia, Romanus Pontifex suprema eius authoritate in ipsos absentes animaduertere, & Ecclesiis ipsis de Pastoribus vtilioribus prouidere posset. Deinde sub fel. rec. Pio IV. etiam prædecessore nostro, eadem Synodus declarauit, omnes eisdem Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, & Cathedralibus Ecclesiis præfectos, etiamsi S.R.E. Cardinales forent, obligati ad personalem residentiam in sua Ecclesia, vel Diœcesi faciendam, nec abesse posse, nisi ob legitimas causas in scriptis approbandas. Et in earundem Concilij decretorum executionem idem Pius V. prædecessor noster per suas sub plumbo, sub Dat. 7. Kal. Decembris 1564. expeditas litteras monuit eosdem præfatis Ecclesiis præfectos in virtute sanctæ obedientiæ; ac vltra pœnas in eodem Concilio contentas, sub priuationis eorum à regimine, & administratione ipsarum Ecclesiarum, ac amissionis facultatum testandi, & disponendi, aliisque pœnis suo, & Romani Pontificis arbitrio imponendis mandauit eisdem, vt in Ecclesiis præfatis omninò personaliter residere deberent. Denique certior factus, quod multi eorundem præfectorum erant inobedientes, Motu suo proprio commisit Cameræ Apostolicæ Auditori generali, vt contra illos, vsque ad sententiam procederet, & sibi deinde referret, ad effectum in eos priuationis, & depositionis sententiam in suo Consistorio secreto pronunciandi. Successiuè alij etiam Romani Pontifices contra non residentes diuersa edicta publicari fecerunt; ac piæ mem. Gregorius XIII. etiam prædecessor noster, per suum decretum consistoriale declarauit, decreta eiusdem Concilij de personali residentia in Ecclesiis prædictis facienda, etiam in S.R.E. Cardinalibus locum habere, quocunque titulo illis præessent; ita vt à reatu, & pœnis in dicto Concilio statutis non excusarentur, nisi absentiæ causa in scriptis approbata foret, scientiaque, vel tolerantia non excusaret eosdem Cardinales, nec alios Episcopos. Similis quoque mem. Clemens Papa VIII. etiam prædecessor noster per simile Consistoriale Decretum pro obseruantia residentiæ personalis ab eodem Concilio ordinatæ,

natæ, addidit pœnam inhabilitatis ad maiores dignitates, & Eccleſias obtinendas, prout in præfatis Concilij, ac litteris Apoſtolicis, Conſiſtorialibuſque decretis latiùs continetur. Cumque etiam nos edicta contra non reſidentes ſæpiùs publicari fecerimus, & tamen præteritis menſibus aliqui etiam S.R.E. Cardinales Metropolitanis, ſeu Cathedralibus Eccleſiis ex conceſſione Apoſtolica præfecti, ſuæ obligationis ad perſonalem reſidentiam in eis faciendam immemores, in grauem animarum ſuarum detrimentum, ac ouium ſibi creditarum præiudicium, ab eiſdem Eccleſiis abeſſe continuarent, etiam ſub prætextu ſuorum titulorum Cardinalatus, præſertim Epiſcopalium, prope vrbem, ſeu in vrbis diſtrictu reſpectiuè conſiſtentium, & quod in eadem vrbe in conſpectu, & præſentia moram traherent: Nos pro noſtro Paſtorali debito, nedum animarum præfatarum, ſed etiam Eccleſiarum indemnitati prouidere volentes, in Conſiſtorio noſtro ſecreto declarauimus, eoſdem S. R. E. Cardinales, qui aliis Eccleſiis Metropolitanis, & Cathedralibus præerant, & apud eas non reſederant, nec reſidebant, non feciſſe, nec facere illarum fructus ſuos, etiam ſub prætextu, quod aliqui in dictis Eccleſiis Epiſcopalibus, quibus Cardinales in ordine priores eſſe ſolent, præſideant, & ibi, vel in vrbe commorentur, aut cuiuſvis tolerantiæ, vel facultatis, præterquam per Breue ſpeciale noſtrum, vel Romani Pontificis pro tempore exiſtentis ſibi conceſſæ: Ideoque eoſdem Cardinales monuimus pro prima vice, vt ad reſidentiam huiuſmodi ſtatim ſe conferrent, ſub amiſſionis fructuum eo ipſo incurrenda, ac aliis canonicis pœnis, animo etiam procedendi ad vlteriora, ſi non paruiſſent, & prout in decreto noſtro Conſiſtoriali plenius habetur: quia verò ab inde citra non omnes, prout tenebantur, noſtra mandata executi ſunt: Nos vt omnino debitum ſuum agnoſcant, & animabus ſubiectis, quantum nobis ex alto conceditur, magis conſultum ſit, vlterius Prouidere volentes, Concilij Tridentini decretis, & litteris Apoſtolicis, Motuque proprio, ac Conſiſtorialibus decretis præfatis inhærentes, illorumque tenores, ac ſi de verbo ad verbum infererentur, pro plenè inſertis & expreſſis habentes, Motu ſimili, & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtris, déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, præfata Concilij decreta, Litteraſque Apoſtolicas, ac primò dictum Motum proprium, decretaque Conſiſtorialia præfata, & in eis contenta quæcumque hac noſtra conſtitutione perpetua confirmamus & approbamus, & quatenus foret opus, aduerſus quemcunque prætenſum non vſum, vel contrarium vſum innouamus, & pleniſſimè reſtituimus, Inſuperque omnes & ſingulos Eccleſiis Patriarchalibus, Primarialibus, Metropolitanis, Archiepiſcopalibus, & Epiſcopalibus, quocumque nomine, ſeu titulo præfectos, etiam S. R.E. Cardinales à præfatis ſuis Eccleſiis abſentes in virtute ſanctæ obedientiæ, ac ſub interdicti ingreſſus Eccleſiæ, amiſſioniſque tam fructuum earundem Eccleſiarum pro tempore quo abſentia durauerit, quàm facultatum teſtandi, & diſponendi de bonis ſuis à Sede Apoſtolica ſibi aliàs conceſſarum eo ipſo abſque alia declaratione incurrendis, necnon priuationis à regimine, & adminiſtratione ſuarum Eccleſiarum huiuſmodi; aliiſque pœnis noſtro, & Romani Pontificis pro tempore exiſtentis arbitrio infligendis, diſtrictè præcipiendo monemus, vt omnibus poſtpoſitis quanto citius, in Romana Curia videlicet morã trahentes intra vnum, extra eam verò in Italia intra duos, extra verò Italiam exiſtentes intra quatuor menſes à die publicationis præſentium in locis infra ſcriptis faciendæ computandos, quos pro tribus canonicis monitionibus peremptoriiſque declarationibus, & terminis reſpectiuè eis aſſignamus, & aſſignatos eſſe volumus, ſe itineri committere, & legitimis itineribus ad Eccleſiam, ſeu diœceſes ſuas proficiſci, & ſe perſonaliter conferre, ac ibidem, vt tenentur, reſidere debeant. Eiſdemque præfectis poſtquam perſonaliter ad reſidendum ſe contulerint, necnon quibuſcumque aliis apud ſuas Eccleſias quandocumque perſonaliter reſidentibus, ſub eiſdem pœnis, etiam eo ipſo reſpectiuè incurrendis iniungimus, ne ab eorum Eccleſiis diſcedant, niſi priùs obtenta noſtra, & Romani Pontificis pro tempore exiſtentis per Breue, ſeu litteras miſſiuas licentia. Illi etiam, qui in poſterum per Nos, ſeu Romanos Pontifices ſucceſſores noſtros alicui præfatarum Eccleſiarum Patriarchalium, Primatialium, Metropolitanarum, & Archiepiſcopalium quouis nomine, vel titulo præfecti fuerint, etiamſi S.R.E. Cardinales quandocumque fuerint vel ſint, ſub eiſdem pœnis, etiam eo ipſo reſpectiuè incurrendis, debeant, & quilibet ipſorum debeat infra præfatum tempus, à die eorum promotionis ad aliquam Eccleſiarum præfatarum inchoandum, quod eis pro tribus monitionibus, & dilationibus, vt præfertur, ex nunc aſſignamus, pariter ſe itineri committere, & ad Eccleſias ſiue diœceſes ſibi commiſſas, ad perſonaliter in eis reſidendum, conferre, & reſpectiuè poſtquam reſidere inceperint, ab ipſis non diſcedere, niſi obtenta prius à Nobis, & Romano Pontifice pro tempore exiſtente licentia præfata. A quarum pœnarum incurſu nolumus poſſe aliquem ſe excuſare prætextu, & ratione cuiuſcumque ſeruitij quomodolibet præſtiti, & præſtandi pro gerendis, & tractandis negotiis quorumcunque Principum, etiam Imperatoris, & Rerumpublicarum, Regnorum, ac Prouinciarum; nec ratione cuiuſlibet juſſionis, vel mandati eorum, vel earum quandocumque facti, vel faciendi; nec etiam ratione proſequutionis, ſeu defenſionis quarumcunque litium, ſeu controuerſiarum, etiam Eccleſiaſticarum, vel ineundi fœderis, aut cuiuſcumque alterius negotij, etiam grauiſſimi, & ſpeciali mentione digni tractandi, vel diſtantiæ locorum, aut breuitatis temporis, ob quam non videatur expectanda Sedis Apoſtolicæ licentia præfata, antequam à ſuis Eccleſiis, & diœceſibus diſcedant, aut ratione cuiuſcumque alterius cauſæ, vel occaſionis, etiam publicæ, vel aliàs fauorabilis, & æquè piæ, etiam cuiuſlibet vtilitatis, ſiue neceſſitatis Eccleſiarum, & perſonarum, præterquam perſonalis intereſſentiæ in Synodis prouincialibus, vel Congregationibus, ſeu Aſſembleis generalibus, in quibus Eccleſiaſtici interuenire ſolent; vel ratione muneris, aut Reipublicæ officij, Epiſcopatibus, vel Eccleſiis maioribus præfatis adiuncti, cuius ratione ad certum tempus occupari ſolent: & tunc pro tempore quo illæ Synodi Congregationes, & Aſſembleæ, exercitiumque muneris, ſeu officij publici ipſis Eccleſiis adiuncti actu durauerint, quibus finitis, recto tramite ad Eccleſias præfatas ſibi commiſſas ſe conferre debeant. Nec etiam à prædicta reſidentia, & pœnarum præfatarum incurſu volumus excuſari S. R. E. Cardinales nunc & pro tempore exiſtentes alicui præfatarum Eccleſiarum præfectos, ſeu præficiendos, etiamſi tanquam in ordine priores aliquem ex dictis titulis Epiſcopalibus, prope Vrbem, vel in eius diſtrictu conſiſtentibus obtineant, & in poſterum obtinuerint, & in prædictis Epiſcopatibus titularibus Vrbi proximis reſederint, vel in Romana Curia in ſuis titulis reſpectiuè, etiam Nobis, ac Romanis Pontificibus ſucceſſoribus noſtris ſcientibus, videntibus, & quomodolibet tolerantibus moram traxerint, ita vt nulla noſtra, ac Romanorum Pontificum ſucceſſorum noſtrorum conniuentia, taciturnitate, & ad quarumcunque functionum, & actuum Pontificalium, etiam publicationem, & ſolemnium celebrationem receptione, & admiſſione vnquam

tueri

tueri se possint. Et pro præmissorum, vt infra scriptorum inuiolabili obseruatione committimus, & mandamus dilecto filio Cameræ Apostolicæ generali Auditori, nunc & pro tempore existenti, quatenus contra omnes, & singulos prædictos, tam in Vrbe, quàm alibi & vbique locorum nunc, & pro tempore commorantes, & in suis Ecclesiis, seu diœcesibus non residentes, per affixionem ad valuas Basilicæ sancti Petri, ac in Acie Campi Floræ, & quoad præsentes in Romana Curia ad abundantiorem cautelam, etiam domi dimissa copia, procedat: & constito sibi quantum sufficere videbitur, summariè, simpliciter & de plano, sola veritate inspecta, & manu Regia, de contrauentione, & inobedientia præfatis, vsque ad sententiam exclusiuè procedat, & deinde Nobis, & Romano Pontifici pro tempore existenti referat, vt Nos, ac Romanus Pontifex pro tempore existens, in Consistorio ad sententiam declarationis incursus pœnarum, ac respectiuè priuationis, seu depositionis, aliarumque punitionum præfatorum inobedientium valeamus, & ipse Pontifex Romanus pro tempore existens valeat procedere. Volumus tamen Episcopos, Archiepiscopos, Metropolitanos, Primates, & Patriarchas, etiam S.R.E. Cardinales, citra Montes, vel Mare existentes, per quatuor, alios verò vltra Montes, vel Mare degentes, per septem menses continuos à residentia in præfatis Ecclesiis facienda, ad effectum visitandi limina SS. Apostolorum Petri, & Pauli, iuxta sacros Canones, ac Apostolicas Constitutiones pro qualibet visitatione excusari; ita tamen, vt tunc illis durantibus, visitationis huiusmodi munus explere teneantur, nec ad alios actus se diuertant. Cardinalibus verò nunc, & pro tempore existentibus, qui in casu vacationis Sedis Apostolicæ ad electionem Romani Pontificis faciendam accedere solent ad locum Conclauis ad hoc designati, concedimus licentiam discedendi ab Ecclesiis præfatis sibi commissis, habita tamen priùs certa notitia vacationis ipsius Sedis Apostolicæ, & extra residentiam in loco, in quo electionem huiusmodi celebrari continget, commorandi, & permanendi vsque ad peractam electionem, ac etiam postea per duos menses postquam Romanus Pontifex coronationis suæ insignia susceperit, quo tempore elapso, præfati Cardinales, nisi illicò, vt præfertur, ad Ecclesias præfatas, quibus præsidere eos contigerit, se contulerint, subiaceant pœnis supradictis. Præsentes quoque litteras, omniaque, & singula in eis contenta, de subreptionis, obreptionis, aut cuiuscumque nullitatis, aut inualiditatis vitio, intentionisque nostræ, ac quocumque alio defectu quantumlibet substantiali, etiam ex eo, quod in præmissis quomodolibet interesse habentes, vel prætendentes, & præsertim iidem Ecclesiis prædictis nunc & pro tempore præfecti, etiam eiusdem S.R.E. Cardinales præmissis non consenserint, nec ad ea vocati, & auditi, solemnitatesque, & quæuis alia seruanda & adimplenda, nullatenus seruata, & adimpleta, & causæ propter quas præsentes emanauerint, adductæ, verificatæ, seu aliàs sufficienter, aut etiam in aliquo iustificatæ non fuerint, ac quocumque alio colore, prætextu, occasione, & causa etiam in corpore Iuris clausis, & alia quacumque quantumvis rationabili, iusta, & priuilegiata, etiam tali, quæ ad effectum validitatis præmissorum necessariò exprimenda foret, à quoquam notari, impugnari, inualidari, retractari, in ius vel controuersiam reuocari, aut ad terminos iuris reduci non posse, nec sub quibuslibet similium, vel dissimilium Constitutionum, siue dispositionum, etiam Motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus, etiam consistorialiter, aut aliàs quomodolibet per quoscumque Romanos Pontifices prædecessores, & successores nostros, ac etiam per Nos factarum, & faciendarum, reuocationibus, & suspensionibus pro tempore quomodolibet factis comprehendi, sed semper ab illis excepta, perpetuoque valida, firmaque, & efficacia existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac per omnes, & singulos, ad quos spectat & quomodolibet spectabit in futurum, inuiolabiliter obseruari. Sicque, & non aliter in præmissis omnibus, & singulis per quoscumque Iudices Ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, Nuncios, & prædictæ S.R.E. Cardinales, etiam de latere Legatos, ac quoscumque alios quauis auctoritate, & potestate fungentes, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, declarandi, interpretandi, & definiendi facultate, vbique iudicari, interpretari, declarari, & debere; ita vt si vnquam aliq od dubium, seu hæsitatio super præmissis, seu eorum aliquo oriri, vel suscitari contingat, nullus præter nos, ac Romanos Pontifices successores nostros possit præsentes litteras quouis modo interpretari, & declarare, ac irritum, & inane si secus à quoquam quauis auctoritate contigerit attentari, decernimus. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, etiam in Conciliis vniuersalibus, generalibus, prouincialibus, & synodalibus editis, & edendis, ac Cancellariæ Apostolicæ regulis, etiam primæ, & cuiuslibet secundæ editionis, & quatenus foret opus, de non tollendo Iure quæsito, statutis quoque etiam iuratis, & consuetudinibus etiam diuturnis, & immemorabilibus Ecclesiarum præfatarum, & cuiuslibet earum, & licentiis aliàs quàm, vt præfertur, impetratis, ac priuilegiis, & indultis etiam Apostolicis eisdem Ecclesiis, earumque Præsulibus quomodolibet, & ex quacumque causa hic forsan de necessitate exprimenda concessis, etiam Motu, scientia & potestatis plenitudine paribus, etiam consistorialiter, ac aliàs quomodolibet emanatis, ac quocumque iuramento per eosdem Ecclesiis huiusmodi præfectos, sub quouis prætextu, vel causa præstito & præstando, quod fuisse, & fore nullum ac irritum, & minimè obstare, neminique suffragari, quominus ab integra obseruatione præsentium iouiolabiliter excusari possit, declaramus, & quatenus opus sit, decernimus, necnon omnibus, & singulis, quæ prædecessores nostri præfati in suis litteris, & decretis præfatis voluerunt non obstare. Quibus omnibus, & singulis, eorum omnium & singulorum tenores præsentibus pro plenè & sufficienter expressis, & insertis habentes, ad effectum præsentium plenissimè, specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem quod ij qui duabus, vel pluribus Ecclesiis præfatis ex earum vnione, vel aliàs ex concessione, seu dispensatione Apostolica quocumque nomine vel titulo præfecti sunt, vel pro tempore erunt, à residentia, & pœnis huiusmodi excusentur, dummodo in earum altera, in qua de iure residere debent, verè, & personaliter resideant, exceptis tamen, vt præfertur, Ecclesiis Episcopalibus Vrbi proximis, quibus Cardinales in ordine priores præfici solent: residentiâ enim, si quæ apud præfatas Ecclesias titulorum Cardinalium fieret, aliquam excusationem eisdem Cardinalibus, vt præfertur, non præstaret quominus ipsi in alia, vel aliis Ecclesiis præfatis, quibus eos etiam pro tempore præfici contigerit, residere omninò teneantur. Quodque vt præsentes, & in eis contenta quæcumque ad omnium notitiam amplius educantur, & ne aliquis de eis ignorantiam prætendere possit, eædem præsentes per aliquem, seu aliquos ex cursoribus nostris, vt præfertur, in valuis Basilicæ sancti Petri, & in Acie Campi Floræ affigantur, & publicentur: quæ sic affixæ, & publicatæ omnes & singulos, quos concernunt, afficiant, & arctent, vt præmittitur, perinde ac si vnicuique eorum personaliter intimatæ,

& notificatæ fuissent. Datum Romæ apud sanctum Petrum, sub Annulo Piscatoris, die 22. Decembris 1634. Pontificatus nostri Anno duodecimo.

Extensio Const. Gregor. XIII. ne Subcollectorum, & Commissariorum crimina possent cognosci nisi à Nuntiis, & Collectoribus Apostolicis in Regno Neapolitano, ad excessus, & crimina patrata in aliis Regnis, & Prouinciis, etiam expletis eorum officiis.

LXV.

Part. 3. alleg. 81.

VRBANVS *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

ALias rec. mem. Gregorius Papa XIII. prædecessor noster indemnitati Ministrorum Cameræ Apostolicæ, ne vllis molestiis, vel incommodis fatigarentur, opportunè prouidere cupiens, quod omnes & singulæ causæ tunc motæ, & pro tempore mouendæ quorumuis prætensorum excessuum, criminum & delictorum, per quoscumque Subcollectores, & Commissarios, tam generales, quàm particulares, in quibuslibet Prouinciis, Ciuitatibus, & diœcesibus Regni Neapolitani per tunc, & pro tempore existentem Nuntium Apostolicum, & Collectorem generalem deputatos, commissorum à tunc, & pro tempore existente Nuncio Apostolico in eodem Regno commorante solùm, non autem à quibusvis aliis Iudicibus etiam locorum Ordinariis, non modò durante officio, sed etiam post ipsum dimissum donec viuerent, audiri, cognosci, & decidi possent, & deberent, statuit, & ordinauit: prædictisque Iudicibus, & locorum Ordinariis, ne in illis sese quouis prætextu, seu quæsito colore intromittere quoquo modo vllatenus auderent, vel præsumerent, districtiùs inhibuit, prout in suis litteris in simili forma Breuis sub datum die quarta Ianuarij 1575. Pontificatus sui anno tertio expeditis pleniùs continetur. Cumque postea, vt accepimus, fuerit à nonnullis pluries dubitatum, an prædictæ litteræ Gregorij prædecessoris prædicti de prætensis excessibus, criminibus, & delictis durante officio duntaxat, an verò etiam de aliis post finitum eorum officium, vt præmittitur, donec viuerent commissis intelligi deberent, & desuper diuersas resolutiones etiam ad inuicem contrarias emanasse asseratur. Nos volentes finem huic dubitationi imponere, & attendentes, quod iidem Subcollectores, & Commissarij in concernentibus seruitium Cameræ Apostolicæ timidiores, ac negligentiores fierent, si sub prædictorum Iudicum & Ordinariorum iurisdictione post finitum eorum officium se relictum iri timerent, & propterea iusto metu retraherentur à gerendo, vt debent, eorum officio, dubitantes ne illo finito prædicti Iudices & locorum Ordinarij in illos etiam ex causis mendicatis sæuirent, quod in non modicum præiudicium Cameræ & Sedis Apostolicæ redundaret. Idcirco motu proprio, & ex certa scientia nostra, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, hac nostra constitutione perpetuò valitura cognitionem, & decisionem causarum prætensorum excessuum, criminum & delictorum per prædictos Subcollectores & Commissarios, à Nunciis & Collectoribus Apostolicis, tam in Regno Neapolitano, quàm in aliis Prouinciis, Regnis, & locis, etiam speciali nota dignis, & vbique terrarum & locorum per Nuncios, siue Collectores Apostolicos hactenus deputatos, & pro tempore deputandos quomodocumque, etiam post finitum officium commissorum, vt prætenditur, & patratorum, spectasse, & spectare ad Nuncios, & Collectores Apostolicos pro tempore existentes, priuatiuè quoad quoscumque alios Iudices, etiam locorum Ordinarios prædictos, declaramus, & quatenus opus foret, decernimus, statuimusque, & ordinamus. Ne autem inde maior libertas delinquendi, & excessus committendi eisdem subcollectoribus, & Commissariis nascatur, & ne eorum delicta, si quæ patrata essent, vel patrarentur, in posterum impunita remaneant, volumus quod collectores Cameræ Apostolicæ nunc, & pro tempore existentes, inter statuta per eorum subcollectores, & Commissarios obseruanda, tanquam ab ipsis Collectoribus iam edita, etiam impressa, addant comminationem de eosdem Subcollectores, & Commissarios priuando huiusmodi priuilegio, & illos ordinariæ iurisdictioni submittendo, quatenus post dimissum officium ab excessibus, & delictis committendis non se abstineant, quodque prædicta statuta in Cancellariis Episcoporum, & aliorum ordinariorum retineantur, & stent affixa. Decernentes præsentes Litteras, & in eis contenta quæcumque, etiam ex eo, quod quicumque in præmissis interesse habentes, seu habere prætendentes, vocati & auditi non fuerint, aut præmissis non consenserint, seu causæ propter quas præsentes emanarint, adductæ, verificatæ, seu aliàs iustificatæ non fuerint, aut alia quauis de causa de subreptionis, vel obreptionis, seu nullitatis vitio, aut intentionis nostræ, vel alio quouis defectu notari, impugnari, inualidari, in ius vel controuersiam reuocari, ad terminos Iuris reduci, seu aduersus illas restitutionem in integrum, aperitionem oris, aut quodcumque aliud iuris, vel facti, gratiæ, vel iustitiæ remedium impetrari, seu eo impetrato quemquam vti, seu se iuuare in iudicio, vel extra nullatenus posse; sed eas semper validas, firmas, & efficaces existere & fore, sicque per quoscumque Iudices Ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac S.R.E. Cardinales etiam de Latere Legatos, & Nuncios, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari, & definiri debere, ac irritum, & inane si secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstante, quatenus opus sit, nostra de iure quæsito non tollendo, ac quibusvis aliis Cancellariæ Apostolicæ regulis, necnon constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, in genere, vel in specie, etiam motu proprio, & consistorialiter, ac aliàs quomodolibet in contrarium concessis confirmatis, & innouatis. Quibus omnibus, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, illorum omnium tenores præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die 2. Iulij 1636. Pontificatus nostri anno decimotertio.

De non ieiunando in vigilia S. Ioannis Baptistæ, quando contingit in die solemnitatis Corporis Christi.

LXVI.

Part. 1. tit. 2. gloss. 5. à n. 8.

VRBANVS *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

CVm euenire quandoque possit vt vigilia sancti Ioannis Baptistæ in diem festum solemnitatis sanctissimi Corporis Domini nostri IESV CHRISTI incidat: Nos attendentes diem festum huiusmodi, quo tanti sacramenti institutio summa totius populi Christiani lætitia colitur, è principalibus anni festiuitatibus existere, propterea de venerabilium fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium sacris Ritibus præpositorum consilio deinceps perpetuis futuris temporibus, quoties vigiliam prædictam in dictum diem festum solemnitatis sanctissimi Corporis Domini nostri IESV CHRISTI incidere contigerit, non esse ieiunandum, neque à carnibus abstinendum in die festo huiusmodi, sed anticipandum ieiunium die immediatè antecedenti, nempe feria quarta, prout ieiunaretur in ipsa vigilia, Apostolica auctoritate tenore præsentium statuimus, & ordinamus. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Volumus autem, vt præsentium transumptis, etiam impressis manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem prorsus fides vbique adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud sanctam Mariam Maiorem, sub Annulo Piscatoris, die 13. Octobris 1638. Pontificatus nostri anno 16. M.A. Maraldus.

Regulares ad sæcularium Confessiones, seu ad verbum Dei prædicandum semel & simpliciter admissi per Episcopum, quando possint per eum reprobari?

LXVII.

Part. 2. allegat. 25.

VRBANVS *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

ALiàs à nobis emanarunt litteræ tenoris sequentis, videlicet à tergo, Dilecto nostro Balthasari S.R. Ecclesiæ Presbytero Cardinali de Sandoual nuncupato, Ecclesiæ Giennensis ex concessione, & dispensatione Apostolica Præsuli: *intus verò*, Vrbanus Papa VIII. Dilecte fili noster salutem & Apostolicam benedictionem. Cum sicut nuper exponi fecisti, in tuis ciuitate, & diœcesi Gien. multi diuersorum Ordinum Religiosi, sub prætextu quod ad sacras Confessiones audiendas, & verbum Dei prædicandum semel approbati fuerint, absque tua licentia Confessiones prædictas audiant, & verbum prædicent non sine graui Christi fidelium scandalo, & eorum salutis animarum detrimento: & licèt per censuras & pœnas Ecclesiasticas contra eosdem processeris, ij tamen vigore cuiusdam priuilegij à felicis record. Clemente Papa VIII. prædecessore nostro ad fauorem Mendicantium emanati, ab alio quàm à Romano Pontif. pro tempore existente excommunicari minimè posse prætendant. Nos inconuenientibus huiusmodi iuxta creditum Nobis desuper Apostolicæ seruitutis officium, quantum cum Domino possumus, obuiare, teque specialibus fauoribus, & gratiis prosequi volentes, supplicationibus tuo nomine Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, de venerabilium Fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium negotiis Regularium præpositorum consilio, tibi Religiosis prædictis, ne absque expressa tua licentia sacras Confessiones de cætero audire, minusque verbum Dei prædicare audeant, & præsumant, per censuras & pœnas Ecclesiasticas auctoritate nostra inhiberi, eosdemque ad exhibendum tibi licentias, quas illi desuper à te, siue à prædecessoribus tuis Ecclesiæ Gienensis Præsulibus, vel administratoribus obtinuerint, ad hoc vt eas vel confirmes, vel reuoces, prout ad diuini cultus augmentum, & animarum Ciuitatis & diœcesis prædictarum salutem & confirmationem in Domino expedire iudicaueris, cogendi, & compellendi facultatem dicta auctoritate tenore præsentium concedimus, & impertimur, non obstantibus quibuscumque Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus, necnon prædicti Clementis prædecessoris, & quibusvis aliis priuilegiis in vim Cruciatæ sanctæ eis quomodolibet competentibus, Indultis, & litteris Apost. sub quibuscunque tenoribus & formis, ac cum quibuscunque derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus & insolitis clausulis, irritantibusque, & aliis decretis in genere, vel in specie, ac aliàs in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innouatis. Quibus omnibus, & singulis, si pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, illorum tenores pro plenè & sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscunque. Datum Romæ apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die 13. Octobris 1617. Pontificatus nostri anno quinto. Nunc autem litibus, & controuersiis, quæ inter Ordinarium Gienen. ex vna, ac Religiosos prædictos ex altera partibus de, & super præinsertis prædictis, vt accepimus, ad præsens vigent, & de cætero oriri possent, quantum cum Domino possumus, obuiam ire, ac desuper opportuno declarationis nostræ ministerio prouidere volentes, de venerabilium fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium negotiis & consultationibus Episcoporum, ac Regularium præpositorum consilio, partibus auditis, reque maturè discussa, auctoritate Apost. tenore præsentium decernimus & declaramus præinsertas litteras huiusmodi ita esse intelligendas & declarandas, vt Regulares quidem in ciuitate & diœcesi Gien. à prædecessoribus Episcopis examinari & approbati ad Confessiones personarum sæcularium audiendas à præsente Episcopo successore pro maiori conscientiæ suæ quiete possint iterum examinari, ac si minus idonei reperti fuerint, reprobari ad præscriptum Constitutionis sanctæ mem. Pij Papæ V. prædecessoris nostri hac de re editæ: sed illi quos idemmet Episcopus approbauit, si quidem huiusmodi approbationem obtinuerint ad certum tempus, eo elapso non possint confessiones audire absque noua Episcopi ipsius licentia & approbatione, præuio etiam si eidem libuerit, nouo examine. Illi autem, quos ipsemet Episcopus ad Confessiones huiusmodi audiendas semel admisit simpliciter,

ter, ac sine vlla temporis præfinitione, nullatenus possint ab eodem reprobari sine noua causa, eaque ad Confessiones ipsas concernente. Cæterùm an eadem causa subsit, necne?, Episcopum non teneri ipsis Regularibus edicere, sed Sedi Apostol. duntaxat, vbi eam sibi aperiri postularit. Ad hæc quod in eisdem præinsertis litteris dicitur, Regulares non posse verbum Dei prædicare sine Episcopi licentia, id locum sibi vendicare in his tantùm Ecclesiis, quæ sui Ordinis non sunt, cùm in aliis Ecclesiis sui Ordinis sufficiat Episcopi benedictio petita, licèt non obtenta; ita tamen vt si Episcopus non modo benedictionem simpliciter non concesserit, verùm etiam Regularibus prohibuerit quominus prædicent, tunc illo contradicente in sui quidem Ordinis Ecclesiis liceat illis prædicare, quemadmodum sacri Concilij Trident. decretis salubriter est cautum. Quod si Regulares, siue in Confessionibus audiendis, siue in prædicando, aduersus ea quæ superiùs declarauimus quoquo modo deliquerint, in vim earumdem præinsertarum litterarum ab Episcopo Gien. coërceri & puniri possint, etiam censuris Ecclesiasticis; sicque, & non aliter in præmissis omnibus, & singulis per quoscumque Iudices Ordinarios, & delegatos, & causarum Palatij Apostol. Auditores iudicari, & definiri debere, ac irritum & inane quidquid secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus omnibus illis quæ in præinsertis litteris huiusmodi voluimus non obstare, cæterisque contrariis quibuscunque. Datum Romæ apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die 30. Ianuarij 1639. Pontificatus nostri anno 6.

Postmodùm hac de re *in sacra Congr. S.R.E. Cardinalium negotiis ac consultationibus Episcoporum ac Regularium præposita dubitatum fuit, an Episcopus qui Regulares ad Confessiones personarum sæcularium audiendas approbauit, possit eosdem ex noua causa ab eisdem Confessionibus audiendis suspendere, aut licentias illis concessas reuocare, non obstantibus quibuscumque priuilegiis in fauorem quarumcunque personarum atque Ordinum, & qualis huiusmodi causa esse debeat? Eadem S. Congreg. censuit, Episcopum, quamuis simpliciter, & absque vlla temporis præfinitione approbarit Regulares ad confessiones personarum sæcularium audiendas, posse tamen eosdem, si noua causa superueniat, vt supra suspendere, ac licentias illis concessas reuocare, dummodo huiusmodi Confessiones ipsas concernat. Cæterùm si Regulares cum scandalo, aut alias inhonestè viuant, vel aliquod delictum committant, propter quod rationabili Episcopi iudicio videantur à Confessionibus suspendendi, in quo ipsius Episcopi conscientiam voluit esse oneratam, cùm præcipua ministri qualitas sit integritas vitæ ac morum honestas, vtique eam causam ad ministrum Confessionis pertinere, ac proinde nihil obstare quominus ob eam possit Episcopus Regulares vtcunque à semetipso approbatos suspendere, aut expellere à Confessionibus audiendis. Datum Romæ die 30. Augusti 1630. quam sacræ Congr. sententiam Sanctissimus D.N. ad se relatam approbauit die 31. eiusdem. Fr. Antonius Card. S. Honufrij. P. Fagnanus Secret.*

Ecclesia à qua Episcopus de suo consensu transfertur, ab eo tempore vacat, quo idem Episcopus ab illius vinculo in Consistorio absoluitur, etiam ante expeditionem litterarum, vel adeptam secundæ Ecclesiæ possessionem, posteaquam verò ex testimonio, seu documento Secretarij sacri Collegij, vel alio huiusmodi absolutionis notitiam Episcopus translatus habuerit.

LXVIII.

Part. 3. alleg. 119. n. 8.

VRBANVS *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

NObis nuper pro parte dilectorum filiorum Cleri Hispaniarum expositum fuit, quod occurrentibus in illis Regnis Ecclesiarum Cathedralium per dimissionem, siue translationem vacationibus, vacationem non induci prætendunt, quousque Episcopus translatus Ecclesiæ nouiter obtentæ, ac successor dimittentis Ecclesiæ dimissæ possessionem adepti verè fuerint; ideoque tam ipsos Episcopos, quàm eorum Vicarios interim ordinariam iurisdictionem retinere, eoque sub prætextu, quod cùm translationes & dimissiones huiusmodi de translatorum, & dimittentium consensu fiant, non intelligatur Ecclesia dimissa, neque Episcopus ab illius vinculo absolutus, quousque de huiusmodi consensu verè constiterit, de quo minimè constare potest, cum à tergo litterarum Apostolicarum non adnotetur, prout fieri solet in expeditionibus beneficiorum inferiorum, quæ fiunt per consensum; nec de illo fit adnotatio particularis, de qua Secretarij Consistorialis attestatio haberi queat: vnde oritur quod iurisdictio penes Episcopum translatum, seu dimittentem videatur, quousque de tali consensu appareat per aliquem actum positiuum subsequentem, qui non nisi ex capta possessione vigore litterarum Apostolicarum huiusmodi resultare potest. Nos inconuenientibus, & litium anfractibus, qui ex præmissis oriri possunt, quantum cum Domino possumus, obuiare, ac Clerum huiusmodi specialibus fauoribus, & gratiis prosequi volentes, & singulares illius personas à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis à iure, vel ab homine quauis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium duntaxat consequendum, harum serie absoluentes, & absolutas fore censentes, supplicationibus illorum nomine Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, de venerabilium fratrum nostrorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Concilij Tridentini interpretum, quibus negotium huiusmodi maturè, ac diligenter examinandum, & Nobis referendum commisimus consilio, Ecclesiam à qua Episcopus de suo consensu transferetur, ab eo tempore vacare, quo idem Episcopus ab illius vinculo in nostro, & pro tempore existentis Romani Pontificis Consistorio absoluitur, etiam ante expeditionem litterarum Apostolicarum, vel adeptam secundæ Ecclesiæ possessionem: posteaquam verò ex testimonio, seu documento Secretarij sacri Collegij, vel alio modo huiusmodi absolutionis notitiam Episcopus translatus habuerit, illico eum exercitio ordinariæ iurisdictionis abstinere debere, eamque in Capitulum transire, ita vt statim Capitulum eadem iurisdictione vti, Sedem va-

eandem publicare, atque Officialem, seu Vicarium ad dicti Concilij præscriptum constituere possit, & debeat: Præsentes quoque litteras perpetuò validas, firmas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri, & obtinere, necnon Clero prædicto in omnibus, & per omnia suffragari, sicque per quoscumque iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac eiusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de laterè Legatos, & Sedis Apostolicæ Nuntios quauis auctoritate fungentes iudicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane si secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, Apostolica auctoritate tenore præsentium decernimus, & declaramus, non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon Ecclesiarum huiusmodi, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innouatis: quibus omnibus, & singulis, eorum tenores præsentibus pro plenè & sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum, sub Annulo Piscatoris, die vigesima Martij, anno millesimo sexcentesimo vigesimo quinto, Pontificatus nostri anno secundo. *V. Theatin.*

Quod maiorem post Pontificalem in Cathedralibus, & principalem in Collegiatis Ecclesiis dignitates obtinentes, & Canonici Magistrales, Doctorales Lecturæ, Pœnitentiarij, & Parochialium Ecclesiarum Rectores non possint esse in Regnis Hispaniarum familiares & commensales Episcoporum, nec officiales, seu visitatores.

LXIX.

VRBANVS *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

ALiàs à fel. rec. Gregorio Papa XV. prædecessore nostro emanarunt litteræ ten. subsequentis, videlicet: Gregor. Papa XV. ad perpetuam rei memoriam: Alias fel. rec. Paulo Papæ V. prædecessori nostro, nomine dilectorum filiorum Deputatorum, & Congregationis Cleri Regnorum Castellæ & Legionis exposito, quod in penultimo Concilio Prouinciali Toletano prouidè statutum & ordinatum fuerat, vt Canonicus Præbendam Doctoralem, aut Magistralem, vel aliam obtinens, cui munus legendi sacram Scripturam incumbit, necnon & Pœnitentiarius Metropolitanus, vel Episcopi Vicarius, Prouisor, aut Visitator, non possit esse iudex Ordinarius, vel Delegatus vniuersalis appellationum, quod etiam in Presbyteris Parochiales Ecclesias obtinentibus omnino obseruari voluit, ne ab Ecclesiis, quarum Cura Pastoralis ipsis est commissa, eos abesse contingeret: idem Paulus prædecessor supplicationibus Deputatorum, & Congregationis huiusmodi sibi humiliter porrectis inclinatus de venerabilium fratrum nostrorum consulta sanctæ Rom. Ecclesiæ Cardinalium sacri Concilij Tridentini Interpretum, statutum in præfato Concilio Prouinciali, vt præfertur, factum Apostolica auctoritate approbauit & confirmauit: & subinde Nos supplicationibus etiam Deputatorum, & Congregationis huiusmodi per dilectum filium Ludouicum de las Infantas & Saabedra, Archidiaconum de Antequera nuncupatum, & Canonicum Ecclesiæ Malacitanæ, dicti Cleri negotiorum in Romana Curia gestorem, Nobis humiliter porrectis inclinati, de eorundem Cardinalium consilio statutum in Prouinciali Synodo Toletana editum, & à dicto Paulo prædecessore confirmatum, vt præfertur, ad Ecclesias omnes Metropolitanas, Cathedrales, Collegiatas, & Parochiales totius Regni Castellæ & Legionis, eadem auctoritate extendimus, illudque in eisdem Ecclesiis Prouinciæ Toletanæ obseruari præcepimus & mandauimus, & aliàs prout in dicti Pauli sub die xvij. Augusti 1615. & nostris sub die ix. Maij 1622. desuper in simili forma Breuis expeditis litteris, quarum tenorem præsentibus pro expresso haberi volumus, pleniùs continetur. Cùm autem, sicut eorundem Deputatorum, & Congregationis nomine nobis expositum fuit, ipsi prouidè considerantes, quod si statutum, vt præfertur, approbatum, confirmatum, & extensum ad primas dignitates post Pontificalem Cathedralium & Collegiatarum Ecclesiarum eiusdem Regni extenderetur, ex hoc profectò earumdem Ecclesiarum vtilitati maximè consuleretur, Nobis propterea Deputati, & Congregatio huiusmodi per eundem Ludouicum humiliter supplicari fecerunt, vt super præmissis opportunè prouidere de benignitate Apostolica dignaremur. Nosque laudabili Deputatorum, & Congregationis huiusmodi desiderio quantum cum Domino possumus, annuere, ipsosque Deputatos, & Congregationem specialibus fauoribus & gratiis prosequi volentes, & eorum singulares personas à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, à iure, vel ab homine quauis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium duntaxat consequendum harum serie absoluentes, & absolutas fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, de eorundem Cardinalium consilio statutum in Prouinciali Synodo Toletana editum, atque à dicto Paulo prædecessore confirmatum, & per Nos extensum, vt præfertur, ad omnes primas dignitates post Pontificalem Cathedralium, & Collegiatarum Ecclesiarum ipsius Regni Apostolica auctoritate tenore præsentium extendimus, sicque per quoscunque iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, iudicari & definiri debere, ac irritum & inane, si secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, decernimus. Quocirca venerabili fratri Innocentio Episcopo Britonoriensi, moderno, & pro tempore existenti nostro, & Sedis Apostolicæ in Regnis Hispaniarum Nuntio, ac dilecto filio causarum Curiæ Cameræ Apostolicæ generali Auditori per præsentes committimus, & mandamus, quatenus ipsi, vel alter eorum per se, vel alium, seu alios præsentes litteras, & in eis contenta quæcunque, vbi & quando opus fuerit, & quoties pro parte dictorum Deputatorum, & Congregationis, necnon interesse habentium fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant auctoritate nostra easdem præsentes litteras, & in eis contenta huiusmodi, ab omnibus, ad quos spectat, inuiolabiliter obseruari: contradictores quoslibet, & rebelles per sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris & facti remedia, appellatione postposita compescendo, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus omnibus illis quæ in litteris præsentibus concessa sunt non obstare, cæterisque contrariis quibuscunque. Datum Romæ apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die 6. Aprilis 1623. Pontificatus nostri anno 3. Cùm autem sicut

sicut dilectus filius Doctor Lucas Gonzalez de Leo Canonicus Magistralis Ecclesiæ Cordubensis, Ecclesiarum præfatarum, quarum negotiorum in Romana Curia gestor existit, nomine Nobis nuper exponi fecit, ipse per Nos decerni summopere desideret, vt nec maiorem post Pontificalem in Cathedralibus, nec principalem in Collegiatis Ecclesiis dignitates obtinentes, nec Canonici Magistrales, Doctorales Lecturæ, Pœnitentiarij, nec Parochialium Ecclesiarum Rectores, Episcoporum familiares, seu Commensales esse possint, quandoquidem inde eadem prorsus inconuenientia, sine incommoda oriantur, ex eo quod præfati eorundem Archiepiscoporum, seu Episcoporum Officiales, seu Visitatores existentes, necessariò cogantur deesse suarum Præbendarum obligationi, ac muneri, & gubernio, necnon Ecclesiarum ipsarum regimini, ad quem vnum, & solum, vel præcipuum officium Præbendæ præfatæ Apostolica auctoritate erectæ, & institutæ sunt. Nobis propterea dictus Lucas, tam suo, quàm Ecclesiarum præfatarum nominibus humiliter supplicari fecit, vt super præmissis opportunè prouidere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, tam Deputatorum, & Congregationis, quam Lucæ præfatorum votis hac in parte annuere, illosque specialibus fauoribus, & gratiis prosequi volentes, & à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, à iure, vel ab homine quauis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existant, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum harum serie absoluentes, & absolutos fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, auctoritate Apostolica, tenore præsentium decernimus, ne de cætero perpetuis futuris temporibus maiorem post Pontificalem in Cathedralibus, & personalem in Collegiatis Ecclesiis dignitates obtinentes, nec Canonici Magistrales, Doctorales Lecturæ, Pœnitentiarij, nec Parochialium Ecclesiarum Rectores, Episcoporum Familiares, seu Commensales esse possint. Præsentes verò litteras, & in eis contenta quæcunque ab omnibus, & singulis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, inuiolabiliter obseruari debere, ac irritum & inane si secus super his à quoquam quauis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca dilecto filio moderno, & pro tempore existenti nostro, & Sedis Apostolicæ in Regnis Hispaniarum Nuntio, ac dilecto filio Curiæ causarum Cameræ Apostolicæ generali auditori per præsentes committimus, & mandamus, quatenus ipsi, vel alter eorum, per se, vel alium, seu alios, præsentes litteras, & in eis contenta quæcumque, vbi & quando opus fuerit, & quoties pro parte dictorum Deputatorum, & Congregationis, necnon interesse habentium fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant auctoritate nostra easdem præsentes litteras, & in eis contenta huiusmodi, ab omnibus, ad quos spectat, inuiolabiliter obseruari, Contradictores quoslibet, & rebelles, per sententias, censuras & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris & facti remedia, appellatione postposita compescendo, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus omnibus illis, quæ in litteris præsentibus concessa sunt non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum, sub Annulo Piscatoris, die 12. Nouembris 1635. Pontificatus nostri anno 13.

M. A. Maraldus.

Aug. Barbosa Formul. Episc.

Religiosi quæ decreta, & Constitutiones Apost. ad sanctum Inquisitionis officium contra hæreticam prauitatem pertinentes obseruare, & in Generalibus, & Prouincialibus Capitulis publicare debeant?

LXX.

Feria quinta, die 14. Aprilis 1633. in Generali Congregatione sanctæ Romanæ, & vniuersalis Inquisitionis, habita in Palatio Apostol. montis Quirinalis coram S. D. N. Vrbano diuina prouidentia Papa VIII. ac eminentissimis, & Reuerendissimis DD. S.R.E. aduersus hæreticam prauitatem Inquisitoribus generalibus à sancta Sede Apost. specialiter deputatis. Sanctissimus D. N. sedulò incumbens vt ea, quæ salubriter Apostolicis decretis, & Constitutionibus statuta, & ordinata sunt, præsertim quæ ad sanctum Officium Inquisitionis contra hæreticam prauitatem pertinent, inuiolabiliter obseruentur, & omnimodam sortiantur executionem, districtè mandat & præcipit, vt omnes superiores cuiusvis Ordinis, Congregationis, Societatis, etiam de necessitate exprimendæ, Regularis, aut cuiusvis alterius instituti, etiam quantumvis exempti, & priuilegiati, teneantur sub pœna priuationis officij, ac vocis actiuæ, & passiuæ ipso facto incurrenda, aliisque arbitrio Sanctitatis suæ infligendis in perpetuum semel saltem in anno, id est feria sexta post octauam Assumptionis B. Mariæ Virginis in publica mensa, vel in Capitulo ad hoc specialiter conuocato, & insuper in quocumque generali, ac prouinciali Capitulo, Conuentu, Dieta, vel alio quouis nomine nuncupato capitulari congressu suos subditos, ac Religiosos commonere de iniuncta omnibus obseruantia, & executione earundem Apostolicarum Constitutionum & Decretorum, ad sanctum Officium Inquisitionis aduersùs hæreticam prauitatem pertinentium, ac præsertim

Iulii III. Constit. incip. *Licèt à diuersis*, contra impedientes Inquisitores hæreticæ prauitatis in eorum officio, aut in causis Inquisitionis se ingerentes, eorumque complices, & fautores, & contra ipsos Inquisitores admittentes Laicos ad criminis hæresis cognitionem. Et Pij V. Constit. 81. incip. *Si de protegendis*, contra occidentes, verberantes, deijcientes, aut perterrefacientes quemuis ex ministris S. Officij Inquisitionis, vel Episcoporum id munus in sua diœcesi, vel prouincia obeuntium, seu accusatorem, denuntiatorem, aut testem in causa Fidei quomodocunque productum, vel euocatum: necnon contra diripientes, expugnantes, inuadentes, lacerantes, expilantes, alióve exportantes alicuius prædictorum bona, libros, litteras, auctoritates, exemplaria, siue priuata vbicumque posita, eorumque complices, & fautores, & contra effringentes carcerem, vel custodiam publicam, vel priuatam, extrahentes, vel emittentes vinctum, prohibentes capiendum, captúmve eripientes, recipientes, occultantes, seu facultatem effugiendi dantes, seu id fieri iubentes, eorumque complices, & fautores, etiam effectu non sequuto, nullatenus excusandos, nisi claras tantummodò probationes in contrarium adducentes, & contra intercedentes pro præfatis delinquentibus inflictis contra quemlibet prædictorum pœnis, quæ damnatis ex primo capite legis Iuliæ Maiestatis, eorumque filiis irrogantur, & oblata reuelantibus impunitate.

Pii IV. const. 31. incip. *Cum sicut nuper*, contra Sacerdotes, qui pœnitentes mulieres in actu Sacramentalis Confessionis ad inhonestos actus prouocare, & allicere tentant, & solicitant. Et Gregor. XV.

 constit.

constit. 34. incip. *Vniuersi Dominici gregis*, ampliatiuæ circa huius criminis probationes, & extensiuæ contra Confessarios, qui personas (quæcumque illæ sint) ad inhonesta, siue inter se, siue cum aliis quomodolibet perpetranda in actu Sacramentalis Confessionis, siue ante, siue post immediatè, seu occasione, vel prætextu Confessionis, vel extra occasionem Confessionis in Confessionario, aut alio in loco ad audiendam Confessionem electo solicitare, vel prouocare tentauerint, aut cum eis illicitos, & inhonestos sermones, siue tractatus habuerint. Et contra Confessarios non monentes eos, quos sciunt ab aliis Confessariis solicitatos esse, vt Inquisitoribus, vel Ordinariis sollicitantes denuntient, vel docentes eos ad ita denuntiandum non teneri.

Gregorii XIII. const. 22. incip. *Officij nostri partes*, de iurisdictione Inquisitorum hæreticæ prauitatis, in eos qui ad Ordinem Pontificatus non promoti Missas celebrant, & sacramentaliter Confessiones audiunt. Clementis VIII. constit. 81. incip. *Etsi alias*, declaratoriæ pœnæ contra eos infligendæ per Iudices laicos, præuia eorum degradatione. Et Sanctitatis suæ constit. 79. incip. *Apostolatus officium*, extensiuæ ad minores 25. annis, dummodo vigesimum ætatis annum compleuerint.

Sixti V. constit. 17. incip. *Cæli & terræ creator*, contra exercentes artem Astrologiæ iudiciariæ, & alia quæcumque diuinationum genera, librosve harum artium legentes, vel tenentes. Et Sanctitatis suæ constit. 113. incip. *Inscrutabilia Iudiciorum Dei*, extensiuæ ad alia, & cum grauioribus pœnis.

Clementis VIII. const. 42. incip. *Cùm sicut*, contra Italos, ne extra Italiam proficiscantur ad loca in quibus liber & publicus cultus, siue vsus Catholicæ Religionis non existat, minusque in eis locis habitent. Et Gregorij XV. constit. 23. incip. *Romani Pontificis*, contra hæreticos, ne in locis Italiæ, & Insularum adiacentium quouis prætextu commorentur, & contra eorum fautores.

Pauli V. constit. 26. incipit, *Romanus Pontifex*, reuocatoriæ facultatum Superioribus quorumcunque Ordinum & Religiosorum quoquo modo concessarum, cognoscendi causas suorum subditorum ad Officium sanctæ Inquisitionis quomodolibet pertinentes.

Eiusdem const. 77. incipit, *Regis pacifici*, innouatoriæ constitutionum à Sixto IV. & Pio V. de Conceptione B. Mariæ Virginis editarum, impositionis maiorum pœnarum in transgressores à locorum Ordinariis, & hæreticæ prauitatis Inquisitoribus puniendos. Et Gregorij XV. constit. 29. incip. *Sanctissimus Dominus noster audiuit*, ampliatiuæ, & declaratoriæ prohibitionis asserendi B. Mariam Virginem conceptam esse in peccato originali.

Gregorii XV. const. 27. incip. *Romanus Pontifex in specula*, reuocatoriæ quarumcunque concessionum viuæ vocis oraculo factarum. Et Sanctitatis suæ const. extensiuæ ad quoscunque, quantumvis priuilegiatos exemptos, incip. *Alias felicis rec. Gregorius Papa XV.* sub dat. Romæ 20. Decembris 1631.

Eiusdem constit. 40. incipit, *Apostolatus officium*, & Sanctitatis suæ const. 114. incipit, *Eo modo*, reuocatoriæ licentiarum quarumcunque legendi & habendi libros prohibitos.

Sanctitatis svæ constit. 37. incip. *Sanctissimus Dominus noster sollicitè animaduertens*, de imaginibus nondum à Sede Apost. canonizatorum, vel beatificatorum, cum radiis, splendoribus, aut laureolis non proponendis, tabellis, aut luminaribus ad eorum sepulchra non apponendis, eorumve gestis, miraculis, reuelationibus, beneficiorum impetrationibus non publicandis, aut imponendis. Pariter Sanctitatis suæ constit. 50. incip. *Sanctissimus Dominus noster pro debito sui Pastoralis officij*, de libris vbicunque compositis de quacunque materia tractantibus, ab his, qui degunt in statu Ecclesiastico non transmittendis aliò, vt imprimantur, sine Vicarij & Magistri sacri Palatij in Vrbe, vel extra eam sine Ordinarij & Inquisitoris, aut ab eis deputatorum licentia. Et eiusdem Sanctitatis suæ constit sub dat Romæ die 5. Nouembris 1631. incipit, *Cum sicut accepimus*, quod Constitutiones Apostol. in concernentibus Fidem Catholicam, & Sanctæ Inquisitionis officium hactenus editæ & in posterum etiam super quacunque alia re edendæ, omnes Regulares quomodolibet priuilegiatos comprehendant, nisi in edendis illi specialiter excipiantur. Et insuper ij Superiores teneantur curare & efficere, vt huius decreti exempla aliquo in loco apud eos publico affigantur, & affixa conseruentur, itaut ab eisdem subditis Religiosis omnibus videri, ac legi commodè queant, déque huiusmodi commonitione publico documento statim certiorem facere Congregationem sanctissimæ Inquisitionis in Vrbe. Et ita mandat & præcipit sanctitas sua. Ioannes Antonius Thomasius, sanctæ Romanæ & vniuersalis Inqoisit. Not.

Anno millesimo sexcentesimo trigesimotertio, Indictione prima, Pontificatus S. D. N. Vrbani diuina prouidentia Papa octaui, die verò septima mensis Iunij supradicta littera & decretum affixum & publicatum fuit ad valuas Principis Apostolorum, ac in acie Campi Floræ, vt moris est, per me Alexandrum Latinum praelibati S. D. N. Papa Cursorem.

Canonici Pœnitentiarij, Lectores, Magistrales, & Doctorales Metropolitanarum, & Cathedralium Ecclesiarum Regnorum Hispaniæ & Legionis, quauis de causa, occasione, vel prætextu, etiam seruitij S. Inquisitionis, à suarum Ecclesiarum seruitiis se quoquo modo eximere, ac super hoc quodcunque indultum etiam à Sede Apostol. nisi eorumdem Capitulorum ad id expresso accedente consensu, impetrare minimè possunt.

LXXI.

Urbanvs *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

SUper vniuersas Orbis Ecclesias ab eo, qui cunctis imperat, nullo licèt meritorum nostrorum suffragio constituti, in his per quæ ipsarum Ecclesiarum, præsertim Metropolitanarum, & Cathedralium honori, & commodis opportunè consulitur, Pastoralis officij nostri partes cum à Nobis petitur, libenter interponimus, prout conspicimus in Domino salubriter expedire. Nuper siquidem nomine dilectorum filiorum Metropolitanarum, & aliarum Cathedralium Ecclesiarum Regnorum Castellæ, & Legionis Nobis exponi fecit dilectus filius Augustinus Gonzalez Davila Iuris vtriusque Doctor, eorundem Capitulorum Procurator generalis, quod in qualibet Ecclesiarum huiusmodi dudum, iuxta sacri Concilij Tridentini decreta Pœnitentiarius, cum vnione vnius ex Præbendis pro vno Magistro, vel Doctore, aut Licentiato in sacra Theologia, vel Iure Canonico institutus, necnon vna Lectoralis pro vno Theologo Lectore sacræ Scripturæ, & præterea iuxta ordinationem felicis recordationis Sixti Quarti, & Leonis Decimi Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum aliàs, & ex particulari Sedis Apostol. indulto in quibusdam ex dictis Ecclesiis duæ Doctorales pro vno, seu duobus respectiuè Doctoribus, seu Licentiatis in vtroque, vel altero Iurium, ac

aliàs

aliàs præbenda Magiſtralis, reſpectiuè nuncupatæ pro vno Magiſtro ſeu Licentiato in ſacra Theologia conſtitutæ fuerunt. Cum autem, ſicut eadem expoſitio ſubiungebat, iuxta eiuſdem Concilij Tridentini decreta Pœnitentiario onus audiendi Confeſſiones publicè in Eccleſia, Theologis autem Canonicis prædictis, legendi, & interpretandi ſacram Scripturam incumbat; Magiſtrales verò, & Doctorales Canonici huiuſmodi in prædictis Eccleſiis in vim dictæ ordinationis Sixti IV. & Leonis Decimi prædeceſſorum noſtrorum huiuſmodi, & reſpectiuè indulti prædicti eo fine inſtituti ſint, vt hi ſuæ Eccleſiæ in defendendis illius iuribus, & in dandis Capitulo ſuo, aliiſque Eccleſiæ ſuæ miniſtris ſalubribus conſiliis pro felici negotiorum eorundem directione aſſiſtant; ille autem vt verbum Dei populo prædicet, & in his, quæ ad conſcientiam pertinent, recta conſilia Capitulo, & miniſtris ſuæ Eccleſiæ præbeat, & proinde ipſos apud ſuas Eccleſias aſſidue reſidere oporteat, contigit tamen interdum, vt nonnulli ex Canonicis huiuſmodi variis prætextibus, & inter alios, quod officio ſanctæ Inquiſitionis aduerſus hæreticam prauitatem inſeruiant, ac etiam vigore indultorum ſibi ab Apoſtolica Sede conceſſorum ab Eccleſiis ſuis abſint; & nihilominus ſuorum Canonicatuum, & Præbendarum fructus, redditus & prouentus, ac etiam diſtributiones quotidianas integrè, tanquam ſi reſiderent, percipere prætendant, in graue ipſarum Eccleſiarum detrimentum. Quare dictus Auguſtinus eorundem Capitulorum nomine Nobis humiliter ſupplicari fecit, vt Capitulorum, & Eccleſiarum huiuſmodi indemnitati in præmiſſis opportunè conſulere de benignitate Apoſtolica dignaremur: Nos igitur attendentes petitionem huiuſmodi rationi eſſe conſentaneam, ac Capitula, & Auguſtinum præfatos ſpecialibus fauoribus, & gratiis proſequi volentes, eorumque ſingulares perſonas à quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris & pœnis à iure, vel ab homine quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatæ exiſtunt, ad effectum præſentium duntaxat conſequendum, harum ſerie abſoluentes, & abſolutas fore cenſentes, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, eiſdem Capitulis Metropolitanarum, & aliarum Cathedralium Eccleſiarum Regnorum Caſtellæ, & Legionis prædictorum, vt nullo vnquam tempore Canonicis Pœnitentiariis, Lectoribus, Magiſtralibus, & Doctoralibus ſuarum Eccleſiarum pro tempore exiſtentibus ex quauis cauſa, etiam prætextu, quod officio ſanctæ Inquiſitionis inſeruiant, abſentibus, etſi aliquod ab Apoſtolica Sede indultum deſuper ſine ſpeciali Capitulorum prædictorum conſenſu obtinuerint, fructus, redditus & prouentus ac diſtributiones quotidianas ſuorum Canonicatuum, & præbendarum præſtare minimè teneantur, nec ad id inniti, cogi, aut compelli, ſeu vigore litterarum Apoſtolicarum, niſi in illis de præſenti indulto de verbo ad verbum ſpecialis mentio fiat, interdici, ſuſpendi, vel excommunicari poſſint, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium de ſpeciali gratia indulgemus, ac prædictos Canonicos Pœnitentiarios, Lectores, Magiſtrales, & Doctorales, quauis de cauſa, occaſione, vel prætextu, etiam ſeruitij dictæ ſanctæ Inquiſitionis huiuſmodi à dictarum ſuarum Eccleſiarum ſeruitiis illis incumbentibus ſe quoquo modo eximere, ac ſuper hoc quodcunque indultum etiam à Sede Apoſtolica, niſi eorundem Capitulorum ad id expreſſo accedente conſenſu impetrare, aut ſibi quouis modo, etiam Motu proprio conceſſo, frui nullatenus poſſe, aut debere, nec illis in aliquo contra præſentium tenorem ſuffragari, quinimò quandocunque contigerit, pro tempore exiſtentes Canonicos Pœnitentiarios, Lectores, Magiſtrales, & Doctorales huiuſmodi in aliis, quàm dictarum ſuarum Eccleſiarum ſeruitiis, etiam officij ſanctæ Inquiſitionis, etiam intra ciuitates, in quibus Eccleſiæ præfatæ exiſtunt, occupari, Canonicatus & Præbendas per eos obtentos in Eccleſiis huiuſmodi, eo ipſo vacare, ac aliis perſonis qualificatis per eos, ad quos eorum collatio pertinebit, liberè conferri poſſe, ſicque ab omnibus cenſeri, & ita, & non aliter per quoſcunque iudices Ordinarios & delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, ac ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, noſtroſque, & Sedis Apoſtolicæ Nuntios, ac quoſcunque alios quauis auctoritate fungentes, ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, ſeu interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari, & definiri debere, irritumque, & inane ſi ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari decernimus. Quocirca venerabilibus fratribus Archiepiſcopis & Epiſcopis Metropolitanarum, & Cathedralium Eccleſiarum prædictarum reſpectiuè, necnon noſtro & Apoſtolicæ Sedis pro tempore exiſtenti in Regnis Hiſpaniarum Nuntio per præſentes committimus & mandamus, quatenus Archiepiſcopi & Epiſcopi præfati, quilibet in ſuis ciuitate & diœceſi, Nuntius verò præfatus in quibuſvis ſuæ iuriſdictionis locis in eiſdem Regnis per ſe, vel alium, ſeu alios præſentes litteras, & in eis contenta, vbi & quando opus fuerit, & quoties pro parte Dictorum Capitulorum fuerint requiſiti, ſolemniter publicantes, illiſque in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, faciant auctoritate noſtra eadem Capitula præmiſſorum huiuſmodi effectu pacificè frui & gaudere; non permittentes illa deſuper à quoquam quauis auctoritate quomodolibet indebitè moleſtari. Contradictores quoſcunque per ſententias, cenſuras & pœnas Eccleſiaſticas, aliaque opportuna iuris & facti remedia, appellatione poſtpoſita compeſcendo, inuocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis. Non obſtantibus felicis recordationis Bonifacij Papæ Octaui prædeceſſoris noſtri de vna, & Concilij generalis de duabus dietis, dummodò vltra tres dietas aliquis auctoritate præſentium in iudicium non trahatur, aliiſque Conſtitutionibus & Ordinationibus Apoſtolicis, ac Eccleſiarum præfatarum, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel alia quauis firmitate roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, ſtabilimentis, vſibus, & natiuis, priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apoſtolicis, etiam præfato ſanctæ Inquiſitionis officio, & quibuſvis aliis in contrarium præmiſſorum, nunc & pro tempore ſub quibuſcumque tenoribus & formis quomodolibet conceſſis, confirmatis, & approbatis. Quibus omnibus & ſingulis, eorum tenores præſentibus pro expreſſis habentes, ad præmiſſorum effectum ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, vt præſentium tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis eadem prorſus adhibeatur fides, quæ adhiberetur præſentibus, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Datum Romæ apud ſanctum Petrum, ſub annulo Piſcatoris, die decima Ianuarij, anno milleſimo ſexceenteſimo quadrageſimo, Pontificatus noſtri anno decimoſeptimo. Locus † annuli Piſcatoris.

M. A. Maraldus.

INDEX
BULLARUM, CONSTITUTIONUM, ET DECRETORUM,
Quæ in hoc Opere citantur, & hîc ordine Pontificum referuntur.

PII II.

XX.

Index Constitutionum.

GREGORII XIII.

SIXTI V.

GREGORII XIV.

CLEMENTIS VIII.

XLI.